

အမရပူရ
မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော်
အရှင်နေကာဘိဝံသ၏
အမှတ် (၃၃) ကျမ်းစာ

သမ္မောဟဝိနောဒနိ ဘာသာဋီကာ

(ပထမအုပ်)

(နောက်ပိုင်း၌ မူလဋီကာနှင့် ဝိဘင်္ဂပါဠိတော်နိဿယပါသည်။)

မဟာဂန္ဓာရုံ စာပေဖြန့်ချိရေး၊
အမရပူရ၊ နယူးဘားမားပုံနှိပ်တိုက်
တန်ဖိုးကျပ် ၄၀၀

သာသနာ ၂၅၄၀

ကောဇာ ၁၃၆၀

ခရစ် ၁၉၉၈

အခြေခံ နိဒါန်း

ဓမ္မသင်္ဂဏီယံ ဓမ္မေ၊ သင်္ဂဏေတွာန သဗ္ဗသော။
ဝိဘင်္ဂကောဝိဒေါ နာထော၊ ဝိဘင်္ဂံ ယံ ဝိဘာဇယိ။
တဿာပိဋကထံ ဋီကံ၊ ဝိဘာဇေဿာမိ သာဓုကံ။

ဝိဘင်္ဂကောဝိဒေါ၊ အကျဉ်း အတန်တန် ကျယ်ဝေဘန်ဘို့ ရှေ့ဇာန်မြော်မြင် ကျွမ်းကျင်တော်မူသော။ နာထော၊ လူ့ပြည်နတ်ရပ် လောကဓာတ်ဝယ် နတ် နတ်ထွတ်ထား မြတ်ဘုရားသည်။ ဓမ္မသင်္ဂဏီယံ၊ ရုပ်နာမ်ဓမ္မ ရေတွက်ပြသဖြင့် ဓမ္မသင်္ဂဏီခေါ် ပါဠိတော်၌။ ဓမ္မေ၊ ရုပ်နာမ် ၂-ပါး ဓာတ်တရားတို့ကို။ သဗ္ဗ- သော၊ အသန်တ နိဗ္ဗာနတိုင် ဆိုင်ဆိုင် ဥဿံ အားလုံးစုံအောင်။ သင်္ဂဏေ- တွာန၊ အကျဉ်းအကျယ် အသွယ်သွယ်ဖြင့် ခြယ်လွယ်ကျန ရေတွက်ပြတော်မူ ပြီး၍။ ယံ ဝိဘင်္ဂံ၊ ခန္ဓာအာယတန စသည်များပြား ဆယ့်ရှစ်ပါးဟု ခွဲခြား သင့်လျော် အကြင် ဝိဘင်းတရားတော်ကို။ ဝိဘာဇယိ၊ သုတ္တန်ဘိဓမ္မာ ပဉ္စာ ပုစ္ဆက နည်းစုံပြု၍ ကျနသိရန် ဝေဘန်ဟောပြတော်မူပြီ။.... တဿ အပိ၊ သိ ဘွယ်အလီလီ နှစ်အဆီကို စုံညီခွဲခြမ်း ကျမ်းဝိဘင်းခေါ် ထိုတရားတော်၏ လည်း။ အဋ္ဌကထံ၊ အနက်အဓိပ္ပါယ် ကျဉ်းအကျယ်ကို အလွယ်ပြရာ သမ္မောဟ ဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာကို၎င်း။ ဋီကံ၊ အဋ္ဌကထာတွင် လိုအပ်သင်သော အစဉ် ဖွင့်ရာ မူလဋီကာကို၎င်း။ သာဓုကံ၊ နှောင်းခေတ် သောတု မှီငြမ်းပြုဘို့ ရွတ်တိုင်း ကောင်းစွာ လွန်သေချာအောင်။ ဝိဘာဇေဿာမိ၊ နိဿယည်း အဓိပ္ပါယ် စုံအောင်ခြယ်လျက် သိလွယ်စေရန် ဝေဘန်ပါအံ့သတည်း။

တရားတော်၏ ဝိမုတ္တိရသ။ ။ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ တရားတော်များကို အဆီညွစ်၍ အနှစ်ထုတ်သောအခါ နောက်ဆုံး၌ ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်သော အရဟတ္တ ဖိုလ်ဟူသော ဝိမုတ္တိအရသာ ရှိကြသည်သာဖြစ်၏။ [ဝိမုတ္တိ၊ ကိလေသာတို့မှ လွတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်။] မှန်၏—

ဝိနည်း။ ။ဝိနည်းတရားတော်သည် ထိုတရားတော်အတိုင်း သီလသိက္ခာကို အပြည့်အဝ ဖြည့်ကျင့်နေသောပုဂ္ဂိုလ်အား သီလသိက္ခာမှတက်၍ သမာဓိပညာ ဘက်သို့ ရောက်သောအခါ ဝိမုတ္တိ အရသာကို ပေးစွမ်းနိုင်၏။

သုတ္တန်။ ။သုတ္တန်တရားတော်သည်ကား တရားဦးအစ ဓမ္မစကြာတုန်းကပင် တဆယ့်ရှစ်ကုဋေသောဝေနေယျတို့အား ဝိမုတ္တိအရသာကို ပေးတော်မူခဲ့ပြီ။

အဘိဓမ္မာ။ ။အဘိဓမ္မာတရားတော်သည်လည်း ရုပ်နာမ် ၂-ရပ် ပရမတ်ကို တပ်အပ် ထင်ထင် သိမြင်စေနိုင်ရကား “ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ သူ ငါ မရှိ” ဟု ထိထိမိမိ သိနိုင်သောအခါ အနတ္တနုပဿနာဘာဝနာ အစွမ်းဖြင့် အလွယ်တကူ ဝိမုတ္တိ

အရသာကို ခံယူစေနိုင်၏။ ဤသို့လျှင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ တရားတော်များသည် တရားတော်ကို လိုက်နာသူတိုင်းအား ဝိမုတ္တိ အရသာကို ခံစားစေနိုင်သော အစွမ်းသတ္တိ ရှိတော်မူကြသည်သာ ဖြစ်ကြပေသည်။

ဝိဘင်းပါဠိတော်။ ။ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ အဘိဓမ္မာ တရားတော်တို့တွင် ဤဝိဘင်း ပါဠိတော်သည် တရားသိက္ခာ အသွယ်သွယ်ကို နည်းမျိုးစုံ ခြယ်လှယ်၍ သိလွယ်အောင် ဟောပြောဒေသနာတော်ဖြစ်၏။ မှန်၏—ဤဝိဘင်း ပါဠိတော်ဝယ် ခန္ဓဝိဘင်း အာယတနဝိဘင်း စသောအားဖြင့် တဆယ့်ရှစ်ရပ် ရှိသောကြောင့် သိက္ခာတရားများလှ၏။ ဝိဘင်း တရပ်တရပ်တွင်လည်း သုတ္တန်ပါဠိတော်များ၌ ဟောတော်မူပုံနည်းအားဖြင့် သုတ္တန္တဘာဇနီယနည်းကိုလည်း ဟောတော်မူ၏။ အဘိဓမ္မာသဘောသက်သက်အားဖြင့် အဘိဓမ္မဘာဇနီယနည်းကိုလည်း ဟောတော်မူ၏။ ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော တရားတော်များကို ပြဿနာ မေးသော အားဖြင့် ပဉ္စာပုစ္ဆကနည်းကိုလည်း ဟောတော်မူပါသည်။

ဆရာအဆက်ဆက် နှစ်သက်ပုံ။ ။ထို့ကြောင့် သိလိုသော ဆန္ဒဖြင့် သေချာစွာသင်ယူလျှင် မသိနိုင်စရာ မရှိလောက်အောင် ရှင်းလင်းတော်မူရကား ရှေးဆရာတော် အဆက်ဆက်တို့ နှစ်သက် ကြည်ညိုစွာ လေ့လာတော်မူခဲ့ကြဟန်တူပါသည်။ ထို့ကြောင့် မိမိ၏ ကျေးဇူးတော်ရင် ဖြစ်တော်မူသော မြောင်းမြဆရာတော်ဘုရားသည် ဝိဘင်းပါဠိတော်နှင့် သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာ မူလဋီကာကို ပို့ချရင်း ရေးနေပါကြောင်း လျှောက်သောအခါ အားရတော်မူလှ၍ “ကောင်းတာပေါ့ အလွန်ပြည့်စုံတဲ့ကျမ်းဘဲ” ဟု မိန့်တော်မူပါသည်။ မိမိလည်း ပခုက္ကူမဟာဝိသုတာရာမတိုက်ကြီး၌ စာဆိုစဉ်က ဤဝိဘင်းပါဠိတော်၏အဋ္ဌကထာအဖွင့် မူလဋီကာကို ကွယ်လွန်တော်မူပြီးသော မဟာရဋ္ဌဂုရု ဆရာတော်၏ အထံ၌ ရှေးဦးစွာ စ၍ဆိုခဲ့ရပါသည်။

ခန္ဓဝိဘင်း။ ။ခန္ဓာ ၅-ပါး၏အကြောင်းအရာကို အကျယ်ဝေဘန်ရာ ဒေသနာတော်ဖြစ်၏။ ရုပ်နာမ် ၂-ပါးတွင် ရုပ်တရားအားလုံးကို “ရူပက္ခန္ဓာ” ဟု တပါးတည်းသာ ပြတော်မူ၍ နာမ်တရားစုကို ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသည်ဖြင့် ၄-ပါးခွဲကာ ပြတော်မူသောကြောင့် နာမ်တရား၌ တွေ့ဝေကြသော နာမသမ္မုဋ္ဌယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် အသိဉာဏ်ရှင်းလင်းစေနိုင်သော တရားတော်ဖြစ်သည်။

အာယတနဝိဘင်း။ ။အာယတန ၁၂-ပါး၏ အကြောင်းအရာကို အကျယ်ဝေဘန်ရာ ဒေသနာတော်ဖြစ်၏။ ရုပ်နာမ် ၂-ပါးတွင် ရုပ်တရားကို အာယတန တဆဲ့တပါးနှင့် တဝက်ခွဲပြ၍ နာမ်တရား အားလုံးကို အာယတန တပါးနှင့် တဝက်သာ ခွဲပြသောကြောင့် ရုပ်တရား၌ တွေ့ဝေသော ရူပသမ္မုဋ္ဌယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် အသိဉာဏ် ရှင်းလင်းစေနိုင်သောတရားတော်ဖြစ်သည်။

ဤ အာယတနဝိဘင်း၌ “စက္ခု အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ ဝိပရိဏာမဓမ္မံ” စသည်ဖြင့် အာယတန ၁၂-ပါးလုံးကို ရှုဘို့ရာ ဝိပဿနာဘာဝနာကိုလည်း ဟောပြောတော်မူ၏။ “အသင်္ခတာ ဓာတု” စသည်ဖြင့် အသင်္ခတဓာတ်ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကိုလည်း ဟောပြောတော်မူ၏။ အဋ္ဌကထာ၌လည်း နိဗ္ဗာန်နှင့်စပ်၍ အယူအမျိုးမျိုးကို ပြပြီးလျှင် အမှန်ရှိနေသောနိဗ္ဗာန်ကို နောက်ဆုံး၌ ပြတော်မူသည်။

ဓာတုဝိဘင်း။ ။ဓာတ် ၁၈-ပါး၏အကြောင်းအရာကို အကျယ်ဝေဘန်ရာ ဒေသနာတော်ဖြစ်၏။ ရုပ်နာမ် ၂-ပါးတွင် ရုပ်ကို ဓာတ် ၁၀-ပါးနှင့် တပါးဝက် ခွဲပြတော်မူ၍ နာမ်ကို ဓာတ် ၇-ပါးနှင့် တပါးဝက် ခွဲပြတော်မူသောကြောင့် ရုပ်နာမ် ၂-ပါး၌တွေ့ဝေသော နာမရူပသမ္ပုဉ္ဇ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် အသိဉာဏ်ရှင်းစေနိုင်သော တရားတော်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ပြအပ်ပြီးသောဝိဘင်း ၃-ရပ်တွင် တရပ်ရပ်ကို မဟောလျှင် မပြည့်စုံသောကြောင့် ရုပ်နာမ် ၂-ပါးကို ဝိဘင်း ၃-ရပ်ဖြင့် ခွဲခြား ဝေဘန်တော်မူကာ ယောဂီအားလုံး၏ စိတ်နှလုံးကို ရှင်ပြီး ကျေနပ်စေတော်မူပါသည်။

သစ္စဝိဘင်း။ ။ခန္ဓာ အာယတနဓာတ်တို့ကို အကျယ်ဝေဘန်၍ ပြီးသောအခါ ထိုတရားတို့၌ စူးစိုက်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရုပ်နာမ်တို့၌ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ သူ ငါ မရှိကြောင်းကို၎င်း၊ အသက်ဇီဝ အတ္တအကောင် မဟုတ်ကြောင်းကို၎င်း၊ ကောင်းကောင်း သိမြင်နိုင်ကြပြီ။ ထို့ကြောင့် ထိုဝိဘင်း ၃-ရပ်အပြီးတွင် အရိယာဖြစ်အောင် ဆောင်နိုင်သောကြောင့် “အရိယသစ္စ” ဟုထင်ရှားသော သစ္စာ ၄-ပါးတရားတော်ကို ဟောပြောတော်မူသည်။ ဟောတော်မူပုံကား—

ဒုက္ခ သမုဒယ။ ။ထိုသစ္စာ ၄-ပါးတွင် လောကီ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာအစ၌ ငါဟု စွဲလမ်း၍ သာယာနေကြသော သတ္တဝါတို့ကို သံသရာ၌ ငြီးငွေ့ ထိတ်လန့်သော သံဝေဂဉာဏ်ကိုရစေခြင်းငှါ “ဇာတိပိ ဒုက္ခာ၊ ဇရာပိ ဒုက္ခာ” စသည်ဖြင့်၎င်း၊ “ဥဒယဗ္ဗယပဋိပဋ္ဌနဋ္ဌေန ဒုက္ခာ = အဖြစ်အပျက်ဒဏ်ကို အမြဲခံနေရသော သင်္ခါရ ဒုက္ခချည်းဖြစ်သည်” ဟု၎င်း ဒုက္ခသစ္စာကို စတင်၍ ဟောတော်မူ၏။ ဤဒုက္ခဇောကို မိမိခံနေရသည်မှာ မည်သူကမျှ ပြုလုပ်သောကြောင့် မဟုတ်။ မိမိ၏ တဏှာကြောင့်သာ ခံနေရသည်ဟု နားလည်၍ တဏှာကို ပယ်သတ်ဘို့ရာ ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်းသမုဒယသစ္စာကို ဒုတိယဟောတော်မူသည်။ [ဤသစ္စာ ၂-ပါးကား လောကီသစ္စာတည်း။]

နိရောဓ၊ မဂ္ဂ။ ။တဏှာသမုဒယကြောင့် ဒုက္ခတွေ့ဖြစ်ရ၊ ဒုက္ခဖြစ်ရသောကြောင့် သုခကိုတောင်တသော တဏှာသမုဒယဖြစ်ရ၊ သုခကလေးကို ရသောအခါ သုခကြီးကိုလိုချင်သော တဏှာသမုဒယ ဖြစ်ရပြန်။ ထို့ကြောင့် “တဏှာသမုဒယကြီးလေ၊ ဒုက္ခကြီးလေ” ဤသို့အားဖြင့် ဒုက္ခတွေ့ကိုသာမြင်ရ၍ ငြီးငွေ့

သောစိတ်ထားဖြင့် အားငယ်နေကြသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို သက်သာရာရစေခြင်းငှါ ဒုက္ခကုန်ဆုံးရာ နိရောဓသစ္စာကို တတိယမြောက် ဟောပြောတော်မူပါသည်။ ထိုနိရောဓသစ္စာကိုကြားရ၍ နိရောဓကိုသိဘို့ရန် အားသန်နေကြသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့အား “ဤလမ်းကိုတက် ဤမဂ်ကိုပူးကြလော့၊ ဤလမ်း၌ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝဟူသော - ချောမွေ့သော သီလစခန်းလည်း ရှိ၏၊ သမ္မာဝါယာမ သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိဟူသော တည်ငြိမ်သော သမာဓိစခန်းလည်း ရှိ၏၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပဟူသော နူးညံ့သော ပညာစခန်းလည်း ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဤလမ်း စလျှင်စခြင်း အကောင်းကိုချည်း တွေ့ရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ဤလမ်းကိုတက်၍ ဤမဂ်ကို တိုးပွားစေလျှင် ကေနိမုချ ဒုက္ခကုန်ဆုံး နိဗ္ဗာန်ဟူသော နိရောဓသစ္စာကို တွေ့ရလိမ့်မည်” ဟု မိန့်တော်မူသည့်အလား ၄-ပါးမြောက်တွင် မဂ္ဂင်ရှစ်ဖြာ မဂ္ဂသစ္စာကို ဟောတော်မူပါသည်။ [ဤ သစ္စာ ၂-ပါးကား လောကုတ္တရာသစ္စာတည်း။]

[ဆောင်] လောကီဘုံဝယ်၊ သာယာဘွယ်ဟု၊ တာတွယ်လေငြား၊ ဝေနေများကို၊ တရားသံဝေ၊ ရပစေဟု၊ ထွေထွေဒုက္ခ၊ ဦးစွာပြု၏၊ ဒုက္ခသောင်းပြောင်း၊ ဆင်းရဲပေါင်းလည်း၊ အကြောင်းမဲ့စွာ၊ မဖြစ်ရာရှင်၊ မဟာဗြဟ္မာ၊ ထာဝရဟု၊ ဘုရားတသင်း၊ မဖန်ဆင်းတည်း၊ ထန်ပြင်းသောသွမ်း၊ တဏှာစွမ်းကြောင့်၊ ဘရမ်းဇာတာ၊ ဖြစ်ကြရာဟော၊ သမုဒယောတဲ့၊ သုံးလောကတွင်၊ ဒုက္ခထင်၍၊ လွှတ်ခွင့်ထွက်ရာ၊ ရတက်ဖြာသော်၊ သက်သာစေရန်၊ အနေဖန်လျက်၊ ခေမနိရောဓ၊ သုံးကြိမ်ပြု၏၊ နိဗ္ဗာနနန်း၊ ရောက်ဘို့မှန်းက၊ ဤလမ်းဖြင့်တက်၊ ဤမဂ်ကိုပူး၊ မိန့်သည့်လားသို့၊ လေးပါးမြောက်တွင်၊ မဂ်လမ်းထွင်သည်၊ ဟောစဉ်လက်ရိုး ဆူဆူတည်း။

ဣန္ဒြိယဝိဘင်း။ ။တိုင်းပြည်တပြည်၌ အမတ်ကြီးတို့သည် မိမိဆိုင်ရာကိစ္စဝယ် လက်အောက်ငယ်သားတို့ကို မိမိအလိုသို့ လိုက်စေနိုင်ကြ သကဲ့သို့၊ ထိုအတူ မိမိဆိုင်ရာ လက္ခဏာဝယ် အတူဖြစ်ဘက် တရားတို့ကို မိမိအလိုသို့ လိုက်စေနိုင်လောက်အောင် အစိုးရသောသတ္တိကို ဣန္ဒြိယ(ဣန္ဒြေ)ဟု ခေါ်၏။ ဥပမာ-စက္ခုပသာဒသည် ရူပါရုံကို မြင်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏၊ အတူဖြစ်ဘက် တရားတို့ကို ထို မြင်ခြင်းကိစ္စ၌ မိမိအလိုသို့ လိုက်ပါစေနိုင်လောက်အောင် မြင်ခြင်းကိစ္စဝယ် အစိုးရသောသတ္တိ ရှိသကဲ့သို့တည်း။ ထို့ကြောင့် ရူပါရုံကို မြင်ရာ၌ စက္ခုဇြော့စွမ်းလျှင် စွမ်းသလောက်၊ စက္ခုဇြော့အားသေးလျှင် အားသေးသည့်အလိုက်သာ စက္ခုဝိညာဏ်နှင့် စေတသိက်တို့က မြင်နိုင်ကြသည်။ ဤဣန္ဒြိယစသော သတ္တိသည် တရားတိုင်း၌ မရှိ၊ စက္ခုပသာဒ စသော ရုပ်တရား၊ စိတ် သဒ္ဓါ စသော နာမ်တရားတချို့၌သာ ရှိ၏၊ ဤသို့ ဣန္ဒြိယသတ္တိရှိသော တရားတို့ကိုသာ

ထုတ်ပြတော်မူသော ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ဉာဏ်တော်ကို မှန်းမြော် ကြည်ညိုရသော အခါ မိမိကိုယ်ကို ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏သာဝက ဖြစ်ရသည့်အတွက် အလွန်နှစ်သက် တက်ကြွသော- ပီတိ ပဿဒ္ဓိ သဒ္ဓါ ပညာစသော တရားတော်များ တိုး၍တိုး၍ လာနိုင်ပါသည်။

သယံ ဗုဒ္ဓေါ သမ္မောဓေသိ၊ ဓမ္မေပိ ဓမ္မသတ္တိယော။
အဟော နော .တဿ သုတတ္ထံ၊ အဟော နော ဓမ္မစိန္တနံ။

ယောဇီနော၊ ပါရမီတော်အား စွမ်းပကားဖြင့် ငါးပါးမာရ်နှင့် အကြင် ဘုရားရှင်သည်။ ဓမ္မေပိ၊ ရုပ်နာမ် ၂-ချက် ဖြစ်တိုင်းပျက်သည့် အသက်မနော တရားသဘော တို့ကို၎င်း။ ဓမ္မသတ္တိယောပိ၊ တရားတိုင်း၏ ထင်ရှားရှိသည့် သတ္တိအင်အား စွမ်းပကားတို့ကို၎င်း။ သယံဗုဒ္ဓေါ၊ ဗောဓိဓဏ္ဍိုင် ရိပ်သာမြိုင် ဝယ် ကိုယ်တိုင်စထွင် သိမြင်တော်မူသည်ဖြစ်၍။ သမ္မောဓေသိ၊ သိထိုက်သမျှ ဝေနေယျကို မြှက်ဟလှစ်ဖော် သိစေတော်မူခဲ့ပေပြီ။

တဿ ဇီနဿ၊ အောင်မြင်နက်သန် ဗောဓိမဏ်ဝယ် အောင်လံ စွင့်စွင့် လွင့်တလူလူ ထို အောင်တော်မူ မြတ်စွာဘုရား၏။ သုတတ္ထံ၊ တရားဓမ္မ ဩဝါဒ ဖြင့် နေ့ညရှင်ပျော် သားတော် (သွီးတော်) ဖြစ်ရခြင်းသည်။ အဟော နော၊ ကိုယ်တွက် ကိုယ်တာ ကိုယ်ကျိုးပါသဖြင့် ကိုယ်မှာခုနယ် ဪ...ဝမ်းမြောက် ဘွယ်ကြီးပါတကား။ ဓမ္မစိန္တနံ၊ ဓမ္မသက်သက် ကြောင်းကျိုးဆက်၍ ဖြစ်ပျက် နေဟန် ဖန်ဖန်ခွဲဝေ ကြံစည်၍နေရခြင်းသည်။ အဟော နော၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ သူ ငါတွေ့ပျောက် အလင်းရောက်ဘို့ ဝမ်းမြောက်ရွှင်ပျော် ဪ...အရတော် လေစွတကား။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဝိဘင်း။ ။သင်္ခါရစသော အကျိုးတရားတို့၏ ဖြစ်ဘို့ရာ အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရားတို့ကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ (ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်)ဟု ခေါ်၏။ ဤပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ကောင်းကောင်းနားမလည်လျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဟု အမည်ခံသော်လည်း ယောင်ဝါးဝါးသာ ဖြစ်နေစရာရှိ၏။ ဤ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏ အကြောင်းအကျိုး ဆက်စပ်နေပုံကို နားလည်လျှင်ကား “အကြောင်းရှိလျှင် အကျိုးရှိမည်သာ၊ အကြောင်းတရားတွေ မိမိသန္တာန်၌ မရှိတော့ဘဲ ချုပ်သွား လျှင် ဒုက္ခအမျိုးမျိုး အကျိုးဟူသမျှလည်း ချုပ်ရမည်သာ၊ အကြောင်းတရား အကျိုးတရားမှတစ်ပါး ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ သူ ငါမရှိ”ဟု ပိုင်ပိုင်ကြီး သိနိုင်သော ကြောင့် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု ရှုရာ၌ အလွယ်တကူပင် ဉာဏ်စဉ်တက်၍ မဂ်ဖိုလ် ကို ရနိုင်လောက်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် သစ္စာ ၄-ပါးကို ဉာဏ်ဖြင့်ထင်ထင် သိမြင် ဘို့ရန် အထောက်အကူဖြစ်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝိဘင်း ဒေသနာတော်ကို သစ္စ ဝိဘင်း၏ အခြားမဲ့၌ ဟောတော်မူပါသည်။

သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်း။ ။ ဤတရားတော်ကား မိမိကိုယ်ခန္ဓာ၌ရှိသော ရုပ် ကာယ၌၎င်း၊ ဝေဒနာ၌၎င်း၊ စိတ်၌၎င်း၊ သညာသင်္ခါရဟူသော ဓမ္မတို့၌၎င်း သတိဖြင့်စိုက်၍ ဘာဝနာပွားသောအခါ မဂ်ဖိုလ်ရပုံကို ဟောပြသော ဝေဒနာ တော်ဖြစ်၏။ ကာယကို သတိဖြင့်စိုက်၍ ရှုရာ၌ “အတ္တိဗ္ဗမသ္မိံ ကာယေ ကေသာ လောမာ” စသည်ဖြင့် ရှေးက ဘုန်းတော်ကြီးများကျောင်း၌ ကလေးအရွယ် ကျောင်းသားသူငယ် ဘဝမှစ၍ သင်ပြရိုးဖြစ်သော ကောဠာသကမ္မဋ္ဌာန်းကို လည်း ပြထားတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် နောက်နောင်အခါ သာသနာ ဘာသာကို အသားကျ ပြုပြင်ရာ၌ မြန်မာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ ပြန်၍ လေ့လာရမည့် သမား ရိုးကျတရား၊ အခြေခံ နည်းမှန်တရားဖြစ်ကြောင်းကို သတိပြုသင့်ကြပါသည်။

သမ္မပ္ပဓာနဝိဘင်း။ ။ လမ်းမှန်ကျကျ (မလွဲအောင်) အားထုတ်ကြောင်း ဝီရိယကို သမ္မပ္ပဓာန (သမ္မပ္ပဓာန်လုံ့လ) ဟု ခေါ်၏။ ထိုလုံ့လဝီရိယသည် ဖြစ်ပြီး အကုသိုလ်ကိုလည်း နှောက်ထပ်မဖြစ်အောင် ပယ်နိုင်၏။ မဖြစ်သေးသော အကုသိုလ်ကိုလည်း မဖြစ်အောင် စောင့်စည်းနိုင်၏။ မဖြစ်သေးသော ကုသိုလ် ကိုလည်း ဖြစ်အောင် ကြိုးစားနိုင်၏။ ဖြစ်ပြီးသော ကုသိုလ်ကိုလည်း တိုးပွား အောင် ကြိုးစားနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ဤသမ္မပ္ပဓာန် လုံ့လဝီရိယသည် ဘာဝနာ ကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းသော အထက်တန်း ယောဂီများသာမက၊ ပါရမီ ဖြည့်နေကြ သော သူတော်ကောင်းများလည်း သတိထား၍ ကြိုးစားထိုက်သော ဝီရိယဖြစ် ပေသည်။ မည်မျှပင် သတိကောင်းသော်လည်း ဤသမ္မပ္ပဓာန်ဝီရိယ မပါလျှင် သာမန် သူတော်ကောင်းပင် မဖြစ်နိုင်ပါ။ ထို့ကြောင့် သတိပဋ္ဌာန ဝိဘင်း၏ အခြားမဲ့၌ ဤ သမ္မပ္ပဓာနဝိဘင်းကို ဟောတော်မူပါသည်။

ဣဒ္ဓိပါဒဝိဘင်း။ ။ ဣဒ္ဓိဟူသည် ပြီးစီးသော ထမြောက် အောင်မြင်သော ဈာန်မဂ်ဖိုလ် အကျိုးတည်း။ ထို အကျိုး၏ အခြေခံ အကြောင်းဖြစ်သော ဆန္ဒ၊ ဝီရိယ၊ စိတ္တ၊ ပညာ ဤ ၄-ပါးကို “ပါဒ” ဟု ခေါ်၏။ ထိုဆန္ဒစသော ၄-ပါးသည် အဓိပတိပစ္စည်းတပ်လောက်အောင် ထက်သန်သောတရားများချည်း ဖြစ်ရသည်။ ဤသို့ ဆန္ဒကလည်း “ဆန္ဒရှိလျှင် ဘာမဖြစ်ဘဲ ရှိအံ့နည်း” ဟု ထက်သန်လျှင် ၎င်း၊ ဝီရိယကလည်း “ဝီရိယရှိလျှင် မပြီးနိုင်သောအရာ ဘယ်မှာရှိအံ့နည်း” ဟု ထက်သန်လျှင်၎င်း၊ စိတ်ကလည်း “စိတ်ကြံလျှင် ခံနိုင်ရိုးလား” ဟု ထက်သန်လျှင် ၎င်း၊ ပညာကလည်း “အရာရာ၌ စူးစမ်းတတ်သော ဉာဏ်ရှိလျှင် အဘယ်မှာ ဈာန်မဂ်ဖိုလ်ကို မရဘဲရှိအံ့နည်း” ဟု ထက်သန်လျှင်၎င်း ဈာန်မဂ်ဖိုလ်ဟူသော တန်ခိုးဣဒ္ဓိတရားတွေ ကေန်ပေါ်လာရပေမည်သာ။ ထို့ကြောင့် သတိပဋ္ဌာန်၊ သမ္မပ္ပဓာန်တို့ကို အခြေခံ၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုကြိုးပမ်းသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤ ဣဒ္ဓိပါဒ ၄-ပါးကို မိမိသန္တာန်၌ အခြေခံရှိဘို့ လိုအပ်သောကြောင့် သမ္မပ္ပဓာန ဝိဘင်း၏အခြားမဲ့၌ ဣဒ္ဓိပါဒဝိဘင်းကို ဟောတော်မူပါသည်။

ဗောဇ္ဈင်္ဂဝိဘင်း။ ။ဗောဇ္ဈင်္ဂကို ပုဒ်ခွဲလျှင် “ဗောဓိ + အင်္ဂ” ဟု ဖြစ်၏။ ဗောဓိ=သစ္စာ ၄-ပါးကို သိတတ်သောမဂ်ဉာဏ်၏+အင်္ဂ=အစိတ်အပိုင်း တရားစုကို “ဗောဇ္ဈင်္ဂ” ဟု ခေါ်ရ၏။ မဂ်ကိုရကြောင်း ထိုတရားအပေါင်းဟူသည် သတိဓမ္မဝိစယ (ပညာ) ဝီရိယနှင့် ပီတိစသော တရားများတည်း။ သတိ ပညာ ဝီရိယတို့သည် သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်းစသည်၌ သတိပဋ္ဌာန် သမ္ပပ္ပဓာန် ဣဒ္ဓိပါဒ်နာမည်ဖြင့် ပြအပ်ခဲ့သောတရားများဖြစ်သည်။ ထိုတရားတို့သည် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် အလွန်ရှိထိုက်သောတရားများဖြစ်၏။ မှန်၏။—

သတိ ဓမ္မဝိစယ ဝီရိယ။ ။ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိအားထုတ်အပ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ၌ အမြဲ သတိစိုက်နေသော သတိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂကို၎င်း၊ ထိုသို့ သတိစိုက်ရင်းပင် ထိုတရားတို့၏ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တသဘောကို စဉ်းစားစိစစ်သော ဓမ္မဝိစယသမ္မောဇ္ဈင်္ဂ (ဉာဏ်ပညာ) ကို၎င်း၊ ထိုသတိ ထိုဓမ္မဝိစယတို့ကို နောက်မဆုတ်အောင် အားထုတ်နေသော ဝီရိယသမ္မောဇ္ဈင်္ဂကို၎င်း မိမိသန္တာန်၌ ကျော်နိုင်စေရ၏။ ထို ၃-ပါးတွင် တပါးပါးမျှ လစ်လပ်၍ မနေစေရပါ။

ပီတိ ပဿဒ္ဓိ။ ။ဤတရား ၃-ပါးဖြင့် နှင်လား ငါလား ကြိုးစားသောအခါ တကိုယ်လုံး စိမ့်၍နေလောက်အောင် ပီတိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂ ထင်ရှားလာ၏။ [ထိုပီတိသည် ခါတိုင်းပါသော်လည်း မထင်ရှားသေး၊ ယခုလောက်ကြိုးစားမှ ထင်ရှားလာသည်။ ရှေ့ဗောဇ္ဈင် ၃-ပါးကြောင့် ပီတိအကျိုး ထင်ရှားလာသည်ဟု ဆိုလိုသည်။] ပီတိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂ ထင်ရှားလာသောအခါ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ကိုယ်စိတ် ၂-ပါးလုံးပင် ကိလေသာအပူဝေး၍ ငြိမ်းအေးသော ပဿဒ္ဓိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂအကျိုးတရားလည်း ထင်ရှားလာ၏။ ထိုအခါမျိုး၌ ယောဂီ၏စိတ်သည် တရားအာရုံမှ မခွါနိုင်အောင် အလွန်မွေ့လျော်၍နေသည်။

သုညာဂါရံ ပဝိဋ္ဌဿ၊ သန္တစိတ္တဿ ယောဂီနော။

အမာနုဿီ ရတိ ဟောတိ၊ သမ္မဓမ္မံ ဝိပဿတော။

သုညာဂါရံ၊ မြို့ရွာအသံ မဆူညံဘဲ လူသံတိတ်ချိန် ဆိတ်ငြိမ်သောကျောင်းသို့။ ပဝိဋ္ဌဿ၊ မခေါ်အပို ဖော်မလိုဘဲ တကိုယ်တည်းပင် ကပ်ဝင်၍နေသော။ သန္တစိတ္တဿ၊ လောကီရေးရာ ဗျာပါမဖက် ငြိမ်သက် တိမတ် စိတ်ကောင်းစိတ်မြတ်ရှိသော။ ယောဂီနော၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း၌ လုံးပမ်းကြိုးကုတ် အားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ သမ္မာ၊ မဖောက်မပြန် ဟုတ်မှန်စွာ။ ဝိပဿတော၊ ဖြစ်ပုံပျက်ဟန် အချက်မှန်ကို နက်သန်စေ့ငုံ ကြည့်ရှုလိုက်သည်ရှိသော်။ အမာနုဿီ၊ ကာမဂုဏ်ထူထပ်သည့် လူနတ်မေ့လျော် အပျော်မျိုးနှင့် မတူသော။ ရတိ၊ ဘာဝနာ ဖြစ်ချက် မပစ်ရက်အောင် နှစ်သက်မေ့လျော် ထူးကဲသော အပျော်မျိုးသည်။ ဟောတိ၊ ဉာဏ်အဟုန်မြူး မကြုံဘူးအောင် အထူးအထွေ ဖြစ်ပေါ်၍လာတတ်ပေသတည်း။

သမာဓိဥပေက္ခာ။ ။ ဤသို့ ပီတိ ပဿဒ္ဓိအကျိုးတရားတို့ ထင်ရှားလာသော အခါ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏စိတ်သည် ထိုဤအာရုံသို့ မရွေ့ရှားဘဲ ထိုကမ္မဋ္ဌာန်း၌ပင် အလွန်တည်ငြိမ်သော သမာဓိသမ္မောဇ္ဈင်သည်၎င်း၊ သတိစသော တွဲဘက်တရား တို့ကို လွန်၍မသွား လျော့၍လည်းမနေအောင် အလယ်အလတ်၌ တည့်မတ်စွာ ရှုစားတတ်သော ဥပေက္ခာသမ္မောဇ္ဈင်သည်၎င်း အဆင်သင့် ဖြစ်နေပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဤဗောဇ္ဈင် ၇-ပါး မြတ်တရားသည် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် အလွန် လိုလားအပ်သောတရားဖြစ်သောကြောင့် ဣဒ္ဓိပါဒဝိဘင်း၏ အခြားမဲ့၌ ဤဗောဇ္ဈင်ဝိဘင်းကို ဟောတော်မူရသည်။

မဂ္ဂင်္ဂဝိဘင်း။ ။ နိဗ္ဗာန်ကိုအလိုရှိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း ဤတရားတို့ကို မိမိသန္တာန်၌ရရှိအောင် ကော်ရှာထိုက်သော (ကော်ရှာ ရှာရမည်ဖြစ်သော) တရားတို့ကို “မဂ္ဂ”ဟု ခေါ်၏။ ထိုမဂ္ဂ၏ အစိတ်အပိုင်းတရားများကို မဂ္ဂ+အင်္ဂ (မဂ္ဂင်္ဂ)ဟု ခေါ်သည်။ ဤမဂ္ဂင်္ဂတရားတို့ဟူသည် သစ္စဝိဘင်းတုန်းက “နိဗ္ဗာန် ဟူသော နိရောဓသစ္စာသို့ရောက်ကြောင်း လမ်း”ဟု ဆိုအပ်ခဲ့သော မဂ္ဂသစ္စာပင် တည်း။ နိဗ္ဗာန်ကိုအလိုရှိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌ ကော်ရှာ ဖြစ်စေရမည့် တရားဖြစ်သောကြောင့် ဤနေရာ၌ အကျယ်ဟောပြုတော်မူရပြန်သည်။

ထင်ရှားဝေအံ့—ဘုရားရှင် လက်ထက်တော်တုန်းကပင် ဘုရားအခေါ်ခံ၍ မိမိတို့အဆုံးအမဖြင့် ကိုယ်စီကိုယ်င သာသနာရှိကြသော်လည်း ဤမဂ္ဂင်္ဂရှစ်ပါး ကျင့်စဉ်တရားမရှိသော သာသနာဝယ် နိဗ္ဗာန်ကို မြင်နိုင်သော သောတာပန် စသူတို့ မဖြစ်နိုင်ကြ။ မဂ္ဂင်္ဂရှစ်ပါး ကျင့်စဉ်တရားရှိသော ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ သာသနာ တော်၌သာ သောတာပန်စသော အရိယာသူတော်စင်များ ဖြစ်နိုင်ကြပေသည်။ ထို့ကြောင့် မဂ္ဂင်္ဂရှစ်ပါးသည် နိဗ္ဗာန်လိုလားသော ယောဂီတို့ မတွေ့-တွေ့အောင် ကော်ရှာရမည့် တရားမုန်များ ဖြစ်ကြပေသည်။

ဈာနဝိဘင်း။ ။ မဂ္ဂင်္ဂဝိဘင်းတိုင်အောင် တရားအမျိုးမျိုးဖြင့် ကြိုးစားသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ အကျိုးရဖြစ်သော ဈာန်တရားတို့ကိုပြုတော်မူရာ ပါဠိတော် တည်း။ ထိုသို့ ဈာန်အကျိုးကိုပြုတော်မူရာ၌ သီလ ၄-မျိုးကို ရှေးဦးစွာ ကြိုးစား ရပုံ၊ ထို့နောက် သတိသမ္ပဗျာဓိဖြင့် ကိစ္စတိုင်း၌ သတိမလပ်စေဘဲ ဉာဏ်ဖြင့် ကြပ်ကြပ်ဆင်ခြင်ရပုံ၊ ထို့နောက် ဆိုက်ငြိမ်ရာအရပ်သို့ဝင်၍ တရားအားထုတ် ရပုံ ဤအစီအစဉ်ကိုပါ ဖြိုထားတော်မူသောကြောင့် ပေါ့ပေါ့ဆဆဖြင့် တရား အားထုတ်ရာ၌ (ပါရမီဖြစ်ဘို့ထက် ပို၍) တရားထူးရဘို့ ခဲယဉ်းကြောင်းကိုပါ သိစေတော်မူသည်။

အပ္ပမညဝိဘင်း။ ။ ထို့နောက် မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ရဘို့ရန် ဆန္ဒပြင်းထန် သော ယောဂီသာမက ပါရမီရှင် သူတော်စင်တိုင်း နေ့စဉ် ပွားများထိုက်သော မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ၊ ဥပေက္ခာဟူသော တရား ၄-ပါးကို ဟောတော်မူ၏။

ထိုတရား ၄-ပါးကို မိမိသန္တာန်ဝယ် ဖြစ်စေရာ၌ မည်ရွေမည်မျှ သတ္တဝါတို့၌သာ မေတ္တာစသည်ကို ဖြန့်မည်ဟု အတိုင်းအရှည်ပမာဏ မထားရ၊ လူတယောက် ၌ပင် မည်သည့်အရပ်ကိုသာ မေတ္တာပို့မည်ဟု အပိုင်းအခြားပမာဏ မထားရ၊ ဤသို့ အပိုင်းအခြား ပမာဏမရှိသော သတ္တဝါအားလုံး၌ ဖြန့်ရသောကြောင့် ပါဠိလို “အပ္ပမည”ဟု ခေါ်ထား၏။ ထိုတရား ၄-ပါးတို့၏ သူတော်ကောင်း တိုင်း၌ မဖြစ်မနေ ကေန ဖြစ်စေထိုက်ပုံကို အကျဉ်းမျှပြပါအံ့။

မေတ္တာ။ ။တဏှာချစ် သံယောဇဉ်ချစ် မဟုတ်ဘဲ သတ္တဝါတို့၌ စီးပါး ချမ်းသာ တိုးတက်စေလိုသောချစ်ခြင်းကို “မေတ္တာ”ဟုခေါ်၏။ ဥပမာ - မိခင်၏ အငယ်ဆုံးသားကလေးကို ကြီးလာစေလို၊ ချမ်းသာစေလိုရာ၌ မေတ္တာစစ်စစ်ဖြင့် ချစ်နေခြင်းမျိုးကဲ့သို့တည်း။ ထိုကဲ့သို့ မေတ္တာစစ်စစ် ချစ်နေသူအပေါ်ဝယ် တရံ တခါ သံယောဇဉ်အချစ်၊ တဏှာအချစ်လည်း ဖြစ်တတ်သေး၏။ မိမိစိတ်ကို မြင့်မြတ်စေလိုသောသူတော်ကောင်းသည် သတ္တဝါအများအပေါ်၌ မေတ္တာဓာတ် ပြည့်နေအောင် နေ့စဉ် ကြိုးစားရ၏။ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လျှင်ကား သွား၊ ရပ်၊ ထိုင်၊ လျောင်း ဟူသော ဣရိယာပုထ် ၄-ပါး၌ မေတ္တာစိတ်ဓာတ် မပြတ်အောင် သတိထား၍ ကြိုးစားရသည်။

ကရုဏာ။ ။သနားခြင်းသဘောကို “ကရုဏာ”ဟု ခေါ်၏။ ပင်ကိုယ်က သတ္တဝါတို့ကို ချမ်းသာစေလိုသော မေတ္တာရှင်သည် ကိုယ်ဆင်းရဲ၊ စိတ်ဆင်းရဲ တမျိုးမျိုးဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ၂-မျိုးလုံးဖြင့်ဖြစ်စေ ဆင်းရဲနေသော ဒုက္ခတသတ္တဝါကို မြင်ရ ကြားရသောအခါ မိမိစိတ်မချမ်းသာလောက်အောင်ပင် ထိုသူအပေါ်၌ သနားကြင်နာကရုဏာဖြစ်တတ်၏။ ဥပမာ - သားကိုအလွန်ချမ်းသာစေလိုသော မိခင်သည် မကျန်းမမာ ဖျားနာနေသော ဒုတိယသားကိုမြင်တိုင်း တွေးမိတိုင်း သနားကရုဏာ ဖြစ်နေသကဲ့သို့တည်း။

မုဒိတာ။ ။ဝမ်းမြောက်ခြင်းသဘောကို “မုဒိတာ”ဟု ခေါ်၏။ ပင်ကိုယ်က သတ္တဝါတို့ကို ချမ်းသာစေလိုသော မေတ္တာရှင်သည် ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာ နေသော သုခိတသတ္တဝါကိုမြင်ရကြားရသောအခါ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ မုဒိတာ ဖြစ်တတ်သည်။ ဥပမာ - သားကို အလွန်ချမ်းသာစေလိုသော မိခင်သည် ကျန်း ကျန်းမာမာ ပညာတတ်တတ်ဖြင့် လူသားမြောက်လာသော တတိယသားကို မြင်ရသောအခါ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ မုဒိတာ ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။

ဥပေက္ခာ။ ။အသင့်အားဖြင့် ရှုခြင်းသဘောကို “ဥပေက္ခာ”ဟု ခေါ်၏။ မေတ္တာကဲ့သို့ ချစ်ခြင်းလည်းမဟုတ်၊ ကရုဏာကဲ့သို့ သနားခြင်းလည်းမထင်ရှား၊ မုဒိတာကဲ့သို့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာလည်းမရှိဘဲ သူ့အလုပ် သူ့ကိစ္စဖြင့် ချမ်းချမ်း သာသော နေထိုင်သူအပေါ်၌ ကြောင့်ကြဗျာပါရကင်း၍ သန့်ရှင်းစွာ အသင်

အားဖြင့် ရှုသောဥပေက္ခာ ဖြစ်တတ်ပေသည်။ ဥပမာ—သူ့အလုပ်အကိုင်ကို ကျွမ်းကျင်စွာ ပြုနိုင်၍ ကြီးပွားနေသော စတုတ္ထသားကြီးကို မြင်ရသောအခါ မိခင်သည် ထိုသားအတွက် ကြောင့်ကြဗျာပါရ မဖြစ်တော့ဘဲ အသင့်အားဖြင့် ရှုတတ်သော ဥပေက္ခာဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။

ဗြဟ္မဝိဟာရ ၄-ပါး။ ။ဤ မေတ္တာစသော တရား ၄-ပါးဖြင့် နေခြင်းကို “ဗြဟ္မ=မြတ်သော+ဝိဟာရ=နေခြင်း” ဟု ခေါ်၏။ အဋ္ဌသာလိနီ ရူပါဝစရ ကုသိုလ် ဗြဟ္မဝိဟာရကထာ၌လည်း “ဤ ၄-ပါးသော ဗြဟ္မဝိဟာရတို့၏ အကျိုး ကား ဝိပဿနာကိုအားထုတ်ရာ၌ လွယ်ကူခြင်းအကျိုးနှင့် ဘဝသမ္ပတ္တိအကျိုးပင် ဖြစ်သည်”ဟု ဆို၏။ ထို့ကြောင့် ဤအပ္ပမညာ ၄-ပါး ဗြဟ္မဝိဟာရတရားတို့ကို ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အတွက်၎င်း၊ ပါရမီဖြည့်သူအတွက်၎င်း၊ ခေါင်းဆောင်ပုဂ္ဂိုလ် အတွက်၎င်း၊ “ရှုတိုင်းမွေးသော ပန်း ၄-ပွင့်”ဟု တင်စား၍ ခေါ်ခဲ့ကြသည်။

သိက္ခာပဒဝိဘင်း။ ။ထို့နောက် “ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ” စသော သိက္ခာပုဒ် ၅-ပါးကို အကျယ်ဝေဘန်၍ ဟောတော်မူသည်။ “သိက္ခာ” ဟူသည် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာတည်း။ ထိုထို အထက်သိက္ခာတို့ကို ရသို့ရန် အခြေခံဖြစ် သောကြောင့် ယောဂီသူတော်စင်တိုင်း မစောင့်မနေရ၊ ကေန လုံခြုံအောင် စောင့်ရ၏။ ဤအခြေခံကောင်းမှ အထက်အထက် သီလ သမာဓိ ပညာတို့သို့ တက်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤ သိက္ခာပဒဝိဘင်းကိုလည်း ဟောတော်မူရသည်။

ပဋိသမ္ဘိဒါဝိဘင်း။ ။ဤ ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ် ၄-ပါးကို တချို့ပုဂ္ဂိုလ်သည် သောတာပန်ဖြစ်လျှင် ရ၏။ တချို့ကား ရဟန္တာဖြစ်မှ ရသည်။ ဤသို့ ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ တရားအားထုတ်မှုကြောင့် သိအပ် ရအပ်သော ဉာဏ်အထူးများ ဖြစ်သောကြောင့် ဤနေရာ၌ ဟောတော်မူရပြန်သည်။

ဉာဏဝိဘင်း။ ။ဤ ဝိဘင်း၌ ဉာဏ်အမျိုးမျိုးကို အကျယ် ဝေဘန်၍ ဟောတော်မူ၏။ ဘုရားရှင်၏ ဒဿဗလဉာဏ်တော်များလည်း ပါ၏။ သတ္တဝါ တယောက်၌ ကုသိုလ်ကံတွေ များစွာ ပါရှိသော်လည်း ကာလ၊ ဂတိ၊ ဥပဓိ၊ ပယောဂတို့က ဝိပတ္တိဖြစ်နေသောအခါ အကျိုးပေးခွင့်မရဘဲ သမ္ပတ္တိဖြစ်သော အခါမှ အကျိုးပေးခွင့် ရပုံကို၎င်း၊ အကုသိုလ်ကံတွေ များစွာ ပါရှိသော်လည်း ကာလသမ္ပတ္တိ၊ ဂတိသမ္ပတ္တိ၊ ဥပဓိသမ္ပတ္တိ၊ ပယောဂသမ္ပတ္တိနှင့် ကြုံသောအခါ မကောင်းကျိုးမပေးနိုင်ဘဲ ကာလစသည်တို့က ဝိပတ္တိဖြစ်သောအခါမှ မကောင်း ကျိုး ပေးရပုံကို၎င်း ပါဠိတော်အသွားဖြင့် ထင်ရှားသိလောက်သည့်အပြင် အဋ္ဌ-ကထာ၌ ဝတ္ထုသာကေများကို ဖော်၍ဖွင့်ပြထားသည်မှာ မည်သည့်ဘာသာဝင် မဆို ဉာဏ်ကျက်စားဘို့ အလွန်ကောင်းသော တရားတော် ဖြစ်ပါပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဤ ဉာဏဝိဘင်းကိုလည်း ဟောတော်မူရပေသည်။

ခန္ဓကဝတ္ထုဝိဘင်း။ ။ [ခန္ဓက=ငယ်သော+ဝတ္ထု=တည်ရာအကြောင်း။]
ဇာတိမဒ- အမျိုးဇာတ်ကို အကြောင်းပြု၍ မာန်ယစ်ရာ၌ အမျိုးဇာတ်ဟူသော
ဇာတိသည် မာန်ယစ်ခြင်း၏ တည်ရာအကြောင်းဝတ္ထုဖြစ်၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့်
သေးသေးငယ်ငယ် သိဘွယ်တရားတို့၏အကြောင်းဝတ္ထုများကို အကျယ်ဝေဘန်
တော်မူရာ ပါဠိတော်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မာန်ယစ်ခြင်းဟူသော မဒ တရားကိုပင်
ခတ္တိယ ဗြာဟ္မဏစသော အမျိုးဇာတ်၏ မြင့်မြတ်ပုံကိုအကြောင်းပြု၍ မာန်ယစ်ပုံ
ဟုနိကြီးပန်ကြီးလုပ်ပုံဟူသော ဇာတိမဒ, အနွယ်၏မြင့်မြတ်ပုံကို အကြောင်းပြု၍
မာန်ယစ်ပုံဟူသော ဂေါတ္ထမဒ, ကျန်းမာသူ၏ မကျန်းမာသူတို့အပေါ်၌ မာန်
ယစ်ပုံ, အသက်ရှည်သူ၏ အသက်တိုသူတို့အပေါ်၌ မာန်ယစ်ပုံ, စိတ်တိုတတ်ပုံ,
ရန်ငြိုးဖွဲ့တတ်ပုံ စသည်တို့ကို လောက၌ ဖြစ်တတ်သမျှစုံအောင် အကျယ်
ဝေဘန်၍ ပြတော်မူလိုသောကြောင့် ဤနေရာ၌ ဟောတော်မူရသည်။

ဓမ္မဟဒယဝိဘင်း။ ။ [ဟဒယ=အတွင်း၌+ဓမ္မ=ခန္ဓာစသောတရားများ။] အခြားဝိဘင်းများကဲ့သို့ တရားတမျိုးသာမကဘဲ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်၊ သစ္စာ၊ ဣန္ဒြေ၊ ဟိတ်၊ အာဟာရ၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ စေတနာ၊ စိတ် ဟူသော တရားများကိုသွင်း၍ အကျယ်ဝေဘန်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် “ဓမ္မဟဒယဝိဘင်း” ဟု ခေါ်ရသည်။ ဤဝိဘင်း၌ ထိုထိုဘုံသို့ရောက်ကြောင်းကံကို၎င်း၊ ထိုထိုဘုံသား တို့၏ အသက်တမ်းကို၎င်း ဝေဘန်၍ ပြတော်မူ၏။

ဘာသာဋီကာ။ ။ဤပါဠိတော်၌ ခန္ဓာစသောတရားအမျိုးမျိုးကို နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ဝေဖန်၍ ပြတော်မူသောကြောင့် “အလွန်ပြည့်စုံစွာကျမ်းဘဲ” ဟု မြောင်းမြဆရာတော် ချီးမွမ်းတော်မူသည့်အတိုင်း သိဘွယ်တရားများ စုံလင်ပေရကား ရှေးဆရာအစဉ်အဆက်တို့ မိမိကျေးဇူးရင် ဆရာအရှင်များ လက်ထက်တိုင်အောင် ပါဠိတော်ကို အဋ္ဌကထာ ဋီကာတွဲ၍ ပို့ချတော်မူခဲ့ကြပါသည်။ သို့သော် ယခုအခါ ထိုကဲ့သို့ ပို့ချသောဆရာများ အလွန်နည်းပါးရကား ပို့ချလိုသော နောင်လာနောက်သားတို့ အလွယ်တကူ ပို့ချနိုင်ဘို့ရာ ဘာသာဋီကာ ဟူသောနာမည်ဖြင့် ပါဠိတော်အဋ္ဌကထာဋီကာတို့၏ အဓိပ္ပါယ်နှင့်ဟက္ခဖြစ်သော နိဿယကို စီစဉ်ကာ ဆရာအရှင်တို့၏ ကျေးဇူးတော်ကို ပူဇော်ရပါသည်။

သမ္မေဗဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာဘာသာသင်္ဂဓိကာ

အသေးစိတ် မာတိကာ

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ခန့်ဝိဘင်း

ဂန္ထာရမ္မအဖွင့်				၁
သစ္စ, အရိယသစ္စ				၁
၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်				၃
ခန္ဓောတိဉ္စ ဣတိဇီအနက်				၃
သုတ္တန္တဘာဇနိယံ				၄
ဂဏန ပရိစ္ဆေဒေါ				၅
ရူပိယန္တိ				၅
ဂုဏ်နှင့်ကျေးဇူးမတူ				၇
ပစ္စုပ္ပန်တရားတခုကို ခန္ဓာဖွဲ့				၈
ကောဠာသဇာ အနက်				၉
၁-ရူပက္ခန္ဓနိဗ္ဗေသအဖွင့်				၁၂
ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာ				၁၂
ကေနဋ္ဌေနဉ္စ အဋ္ဌ				၁၃
ရူပတိတိ ရူပံ				၁၄
ရူပတိကို ကုပ္ပတိ စသည်ဖွင့်				၁၅
လောကန္တရိက်ငရဲ				၁၅
အစ္စန္တခါရေန				၁၆, ၃၇၄
ကာလကဉ္စိက အသုရာ				၁၈
မသက=မကသ				၂၀
သရီသပ				၂၁
အဘိသညဟိတွာ				၂၂, ၃၇၅
သုတ္တန္တပရိယာယတော				၂၅
အဘိဓမ္မနိဗ္ဗေသတော				၂၆
သန္တတိရုပ်အစဉ်				၂၈
စိတ္တိကတံ				၃၁
ဣဋ္ဌာရုံ, အနိဋ္ဌာရုံ				၃၁

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
မနာပံ (အမနာပံ)	၃၂
နိဗ္ဗာန်ကို အလိုမရှိ	၃၆
ဣဋ္ဌ၊ အနိဋ္ဌ ခွဲခြားပုံ	၃၇
၂-ဝေဒနာက္ခန္ဓာနိဋ္ဌေသ အဖွင့်....	၄၆
ပရိယာယကာယိကဝေဒနာ	၄၇
ဒုက္ခဋ္ဌေန	၄၉
အဘိသဒ္ဓယ (အဘိသန္ဓယ)	၅၀
မဒါယ (မဒ္ဓယ)	၅၀
ဝိသဘာဂဋ္ဌေန	၆၀
ဝိသံသဋ္ဌေန	၆၀
၃-သညာက္ခန္ဓာနိဋ္ဌေသအဖွင့်	၆၂
အဝိဝေဒနသမ္ပယဇာ သညာ	၆၄
၄-သင်္ခါရက္ခန္ဓာနိဋ္ဌေသအဖွင့်	၆၇
၅-ဝိညာဏက္ခန္ဓာနိဋ္ဌေသအဖွင့်	၆၈
ပကိဏ္ဍကကထာအဖွင့်	၆၉
သမုဂ္ဂမ	၆၉
ဇာတိဥဏ္ဏာ	၇၁
ကလလံ	၇၂
ဝတ္ထုဥပ္ပါဒက္ခန္ဓေ ဒုဗ္ဗလံ	၇၅
ပဝေဏိ ဗဒ္ဓိယတိ	၇၆
စိတ်ဥပါဒ်၌ သတ္တိ	၇၇
ပဋိသန္ဓေစိတ်က ရုပ်ကိုမဖြစ်စေ	၇၈
ယဉ္ဇဿ ဘုဉ္ဇတိ မာတာ	၈၁
စေတသိက်လည်း ရုပ်ကိုဖြစ်စေ	၈၃
ဂရု၊ လဟု ပရိမာဏံ	၈၄
လကုဏ္ဍကနှင့် ဒီဃပါဒ	၈၅
ပုဒ်ချင်းဝေး အနက်ချင်းနီး	၈၉
ဧကေပုပါဒ ဧကနိရောဓ	၉၁
ပရိနိပ္ပန္နာဝ	၉၃
နိရောဓသမာပတ္တိ	၉၄
ကမာဒိဝိနိစ္ဆယကထာ	၉၅

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

အတ္ထု၊ အတ္တနိယဂ္ဂါဟဝတ္ထု			၉၉
တေ မမ			၁၀၁
စာရက			၁၀၂
ကာရဏာ (ညှဉ်းဆဲ)			၁၀၃
ဝိညာဏံ မာယူပမံ			၁၀၄
ဖေဏပိဏ္ဍူပမံ			၁၀၄
ဗုဗ္ဗုဋ္ဌောပမာ			၁၀၄
မရိစိကူပမာ			၁၀၄
သင်္ခါရာ ကဒလူပမာ			၁၀၄
ကောဝိသတသဟဿသင်္ချာ ဝေဒနာ			၁၀၇
အဝိဇ္ဇေယျတော အနတ္တာ			၁၁၁
၂-အဘိဓမ္မဘာဇနီယအဖွင့်			၁၁၃
အသမပေက္ခနာ			၁၂၄
၃-ပညာပုစ္ဆကအဖွင့်			၁၂၉
ဒုဿန္တဿ			၁၂၉

အာယတနဝိဘင်း

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယအဖွင့်			၁၃၂
သဒ္ဓေါ၌ သပ္ပ-ဓာတ်			၁၃၃
ဇီဝိတံ အဂ္ဂါယတိ (ဇိဝှါ)			၁၃၄
ကာယော			၁၃၄
အာယနံ (အာယတနံ)			၁၃၅
အာယတနဇာနက်			၁၃၆
သတိ အာယတနေ			၁၃၇
တာဝတူတော			၁၃၉
ဒဿနာနုတ္တရိယ၊ သဝနာနုတ္တရိယ			၁၄၀
အာရုံတို့က ပသာဒတို့ကို နှိပ်စက်ပုံ			၁၄၄
ဥပ္ပါဒဝယန္တ စသည်			၁၄၅
ဒုက္ခဇာတိအကြောင်းများ			၁၄၅
အနတ္တဇာတိအကြောင်းများ			၁၄၆

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

အဝဿဝတ္တနကဋ္ဌေန			၁၄၆
ဝိပရိယာမဓမ္မံ			၁၄၈
ပကတိဘာဝဝိဟေနတော			၁၄၈
အနတ္တလက္ခဏာ			၁၄၉
ဝေ မေ ရူပံ			၁၅၀
ဘုရားပွင့်မှ အနတ္တလက္ခဏာကိုသိရ			၁၅၂
အနိစ္စလက္ခဏာကို သန္တတိက ကွယ် (လင်္ကာ)			၁၅၃
ဒုက္ခလက္ခဏာကို ဣရိယာပုထ်က ကွယ် (လင်္ကာ)			၁၅၄
အနတ္တလက္ခဏာကို ဃနက ကွယ် (လင်္ကာ)			၁၅၄
သန္တတိစသော ဃန ၄-မျိုး			၁၅၅
ဥပါဒဝေညထက္ကာဘာဝ			၁၅၆
၂-အဘိဓမ္မဘာဇနိယအဖွင့်			၁၅၇
ဒိယန္တိ ထွေ၌ ဟိတ်အနက်			၁၅၈
နိဗ္ဗာန်၏ ရာဂက္ခယ စသည်			၁၅၈
၃-ပဉ္စာပုစ္ဆကအဖွင့်			၁၆၅

ဓာတုဝိဘင်း

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်			၁၆၇
ပထဝီ, အာပေါဓာတု			၁၆၈
တေဇော, ဝါယောဓာတု			၁၆၈
အာကာသဓာတု			၁၆၈
ဝိညာဏဓာတု			၁၆၉
ကေသာ, လောမာ စသည်			၁၇၀
သရိရဋ္ဌကံ ဟိ ဥပါဒိန္နမေဝ			၁၇၀
သီလရိပ္ပံ ဘာဝနာပြည့်			၁၇၂
ပဓာနိယဂ် ၅-ပါး ဆောင်ပုဒ်			၁၇၄
ဟဒယ (နှလုံး)၏ တည်ရာ			၁၇၇
သာယိတ၏ အနက်မှန်			၁၇၉, ၁၉၁
လောဟ၏ ဓာတ် ပစ္စည်း			၁၈၀
လောဟိတက=လောဟိတင်္ဂ			၁၈၂
အန္တမသောတမျိုး			၁၈၂

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ရဝဏ သဋ္ဌ				၁၈၇
စန္ဒနိကာ				၁၈၈
တေဇော ၄-မျိုး			..	၁၈၉
သတဓောတသပ္ပိ			...	၁၉၀, ၅၃၇
ဝါယော ၆-မျိုး				၁၉၃
တာလဝဏ				၁၉၅
ကာမဝိတက်၏ အရကောက်				၂၀၀
နေက္ခမ္မဓာတု				၂၀၁
ကာမဝိတက်၏ဖြစ်ရာ				၂၀၃
၂-အဘိဓမ္မဘာဇနီယအဖွင့်				၂၀၅
စက္ခု ၈ ပဋိစ္စ ရူပေ ၈				၂၁၇, ၅၅၄
ဝတ္ထုရုပ်၌ ဝိညာဏ်မှီပုံ				၂၁၇
နိရုဒ္ဓသမနန္တရာ				၂၁၈
မနောတိ သဟာဝဇ္ဇနကံ				၂၂၀
၃-ပညာပုစ္ဆကအဖွင့်				၂၂၁
တေပရိဝနံ				၂၂၁

သစ္စဝိဘင်း

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယအဖွင့်				၂၂၂
သာသနက္ခမေ				၂၂၂
သစ္စအနက် ၁၆-ချက်				၂၂၃
တထျံ(တထာ)				၂၂၃
အဝိတထာ အနညထာ				၂၂၃
ပိဋနဋ္ဌ				၂၂၄
သမုဒယ(သံ+ဥ+အယ)				၂၂၆
ဒုက္ခနိရောဓ				၂၂၇
အနုပ္ပါဒနိရောဓ				၂၂၇, ၅၆၉
အရိယသစ္စ၏ ၀စနတ္ထ				၂၃၀
ပဝတ္ထိ။ပေ။လက္ခဏာနိ				၂၃၁
ဗာဓကတ္တနိယာမေန....				၂၃၃
ဒုက္ခဟေတုနိယာမေန				၂၃၃

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

သန္တကဝန်ဇာယမန			၂၃၄
တစ္ဆန်ယျာနဘာဝတ္ထာ			၂၃၄
အတ္ထုဒ္ဓါရတော			၂၃၄
ပရမတ္ထသစ္စာ ၂-ပါး			၂၃၆
အနုပောဓဉာဏ်			၂၃၉
ပဋိဝေဓဉာဏ်			၂၄၀
ပရိယတ္တနာဘိဘဝ			၂၄၁
ဣဿရ၊ ပဓာနဝါဒ			၂၄၂
ကာလ၊ သဘာဝဝါဒ			၂၄၂
နိယတိဝါဒ၊ အဓိစ္စသမုပ္ပတ္တိဝါဒ			၂၄၃
အဏုဝါဒ၊ ပုဗ္ဗေကတဟေတုဒိဋ္ဌိ			၂၄၃
လောကထုပ်ကော			၂၄၃
နိဗ္ဗာန်မှ ပြန်လာကြပုံ			၂၄၄
ကာမသုခလို့ကာနုယောဂ			၂၄၄
မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၌ ဗောဓိပက္ခိယအားလုံးဝင်ပုံ			၂၄၅
တထတ္ထေန			၂၄၇
န ဖလေန သဂဗ္ဗော			၂၄၉
သမဝါယ			၂၄၉
န ဟေတု သမဝေတံ ဖလံ			၂၅၀
သတဓာ ဘိန္နဿ ဝါလဿ			၂၅၆
ဒုရဝဂါဟတ္ထေန			၂၅၇

၁-ဒုက္ခသစ္စာနိဒ္ဒေသအဖွင့်			၂၅၉
ဇာတိနိဒ္ဒေသအဖွင့်			၂၅၉
သဘာဝတော နာမတော			၂၆၀
ဝိပရိဏာမဒုက္ခ			၂၆၀
ဇာတိ၏ အတ္ထုဒ္ဓါရ			၂၆၃
ပဋိသန္ဓိအရကောက်			၂၆၄
သဘာဝပစ္စတ္တံ			၂၆၅
ဩဇာမန်ဌေန ဩဇာနီ			၂၆၆
သယံ န ဒုက္ခာ			၂၆၇
ဂဗ္ဘောက္ခန္ဓိမူလကဒုက္ခ			၂၆၈
ဂဗ္ဘပရိဟရဏမူလကဒုက္ခ			၂၆၉

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ဂဗ္ဘဝိပတ္တိမူလကဒုက္ခ			၂၇၀
ဝိဇာယနမူလကဒုက္ခ			၂၇၀
ဗဟိနိက္ခမနမူလကဒုက္ခ			၂၇၀
အတ္တပက္ကမမူလကဒုက္ခ			၂၇၁
ပရူပက္ကမမူလကဒုက္ခ			၂၇၁
တိရစ္ဆာနဇာတိဒုက္ခ			၂၇၂
ပေတဇာတိဒုက္ခ			၂၇၂
လောကန္တရိကပေတဒုက္ခ			၂၇၂
ဇရာနိဋ္ဌေသအဖွင့်			၂၇၃
ခဏ္ဍိစ္ဆံ၊ ပါလိစ္ဆံ			၂၇၄
အာလုဠိတာနိ အဝိသဒါနိ			၂၇၅
ဂေါသိဂါဒီနိ			၂၇၆
ခိဉ္ဇာဒသက-စသည်			၂၇၇
ဇရသကဋ္ဌံ ဝိယ			၂၇၉
မရဏနိဋ္ဌေသအဖွင့်			၂၈၀
သတာဒီနံ ဝိပ္ပဝါသာ			၂၈၀
ပရမတ္ထမရဏ			၂၈၁
ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓဿ			၂၈၂
မရဏဒုက္ခ			၂၈၃
ပါပကမ္မာဒိနိမိတ္တံ			၂၈၄
ဝိတုဇ္ဇမာနမ္မာနံ			၂၈၅
သန္ဓိဗန္ဓနုဇ္ဈေဒနာဒိကံ			၂၈၅
သောကနိဋ္ဌေသအဖွင့်			၂၈၇
ဉာတိဗျသန-စသည်			၂၈၇
နိပ္ပန္နံ၊ အနိပ္ပန္နံ			၂၈၈
သောကော			၂၈၉
ဝိတုဇ္ဇတိ			၂၉၁
ပရိဒေဝနိဋ္ဌေသအဖွင့်			၂၉၂
ဥဘစုဘဏိတ၊ အညဘဏိတာဒိ			၂၉၂
လာလပ္ပိတတ္ထံ			၂၉၃
ဒုက္ခဒေါမနဿနိဋ္ဌေသအဖွင့်			၂၉၄
ဥပါယာသနိဋ္ဌေသအဖွင့်			၂၉၅
အာဝဋ္ဌန္တိ ဝိဝဋ္ဌန္တိ			၂၉၅

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ဆိန္ဒူပပါတံ ပပတန္တိ			၂၉၅
အာယာသော			၂၉၅
အပ္ပိယသမ္ပယောဂနိဇ္ဈေသအဖွင့်			၂၉၇
အကန္တာ			၂၉၇
အတ္တဿ အကာမနတော			၂၉၈
အသမတ္ထသမာသ်			၂၉၈
သင်္ဂတိ၊ သမာဂမော၊ သမောဓာနံ			၂၉၉
ပိယဝိပ္ပယောဂ နိဇ္ဈေသအဖွင့်			၃၀၀
သောသနမိလာပနာဒိ			၃၀၂
ဣတ္ထာနိဇ္ဈေသအဖွင့်			၃၀၃
ယဗ္ဗိစ္စံ န လဘတိ			၃၀၄, ၆၂၃
ဆိန္ဒူဘိန္နဂဏေန			၃၀၄
ဥပါဒါနက္ခန္ဓနိဇ္ဈေသအဖွင့်			၃၀၆
၂-သမုဒယသစ္စနိဇ္ဈေသအဖွင့်			၃၀၈
ပုနောဘဝိကာ			၃၀၈
ပေါနဗ္ဗဝိကာ			၃၀၉
နန္ဒိရာဂသဟဂတာ			၃၁၀
တတြ တတြာဘိနန္ဒိနိ			၃၁၀
ဘဝ၊ ဝိဘဝတဏှာ			၃၁၁
ဝိပ္ပသန္နပဉ္စပသာဒံ			၃၁၂
၃-နိရောဓသစ္စနိဇ္ဈေသအဖွင့်			၃၁၄
ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ			၃၁၄
သိဟသမာနုဂုတ္တိနော တထာဂတော			၃၁၅
နိဗ္ဗာန်၏နာမည်များ			၃၁၇
၄-မဂ္ဂသစ္စနိဇ္ဈေသအဖွင့်			၃၁၉
မဂ္ဂ၏ဝစနတ္ထ			၃၁၉
အရိယပုဒ်ပြီးပုံ			၃၁၉
မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ရွှေ့နောက်စဉ်ပုံ			၃၂၂
သမ္မာဒိဋ္ဌိစသောမဂ္ဂအကျယ်			၃၂၅

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ဥက္ကဟပရိပုစ္ဆာသဝနဓာရဏ	၃၂၆
သမ္မသနပဋိဝေဓော	၃၂၇
ဒုဒ္ဒသဂမ္ဘီရ, ဂမ္ဘီရဒုဒ္ဒသ	၃၂၈
၂-အဘိဝုဗ္ဗဘာဇနီယအဖွင့်	၃၄၀
မဂ်၌ နယသဟဿ	၃၄၄
၃-ပဉ္စာပုစ္ဆကအဖွင့်	၃၄၅

ဝိဘင်္ဂီမူလဋီကာ နိဿယ

အကြောင်းအရာ				စာမျက်နှာ
ဂန္ထာရမ္မအဖွင့်				၃၅၁
ဝိနေယာနံ				၃၅၃
စိတ္တိယာရိယေန				၃၅၃
ဒဿနတ္ထ-စသောအနက်များ				၃၅၅
အဋ္ဌာရသ ဗုဒ္ဓဓမ္မ				၃၅၇
ဆန္ဒဿ ဟာနိ-စသည်၏အနက်				၃၅၈

ခန္ဓဝိဘင်း

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်				၃၅၉
- ဝိဘင်္ဂီပကရဏ်၏ ဝစနတ္ထ				၃၆၁
ဝိသယဋ္ဌ (သဒ္ဓတ္ထ)				၃၆၄
ခန္ဓသဒ္ဓါ၏ဟောနက်				၃၆၅
၁-ရူပက္ခန္ဓနိဋ္ဌေသအဖွင့်				၃၆၉
ကိပ္ပိန္ဒကော				၃၆၉
ရူပအမည်ရပုံ				၃၇၀
ရူပဇာတိကမ္မကတ္တား				၃၇၃
အတိတံသေန သင်္ဂဟိတံ				၃၇၆
ပရိယာယဒေသနတ္ထာ				၃၈၁
အနန္တ အနုဓိကံ				၃၈၃
ဟေတုကိစ္စ ပစ္စယကိစ္စ				၃၈၅
အာမေဋ္ဌိတဝစန				၃၈၆
သမ္ပုတိမနာပ				၄၀၀
ပုဂ္ဂလမနာပ				၄၀၁
၂-ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဋ္ဌေသအဖွင့်				၄၀၆
အတ္တဘာဝပရိယာပနာ				၄၀၆
ကုသိုလ်၌ ဒေါသုဿန မန္တဒေါသဖြစ်ပုံ				၄၁၄

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၃-သညာကွန့်နီဒွေသအဖွင့်	၄၂၃
အဓိဝစနသမ္ဘယ	၄၂၄
ရငိုတွာ ဩလောကန၏ ပါကဋ်ဖြစ်ပုံ	၄၂၈
၄-သင်္ခါရကွန့်နီဒွေသအဖွင့်	၄၂၉
ပကိဏ္ဍကကထာ အဖွင့်	၄၃၀
သမုဂ္ဂမသဒ္ဓါ၏ သဉ္ဇာတိအနက်	၄၃၀
သန္တတိ သီသ (ကောဋ္ဌာသ)	၄၃၁
ပုတ္တဿ ပိတိသဒိသတာ ဒဿနတော	၄၄၀
ဇီဝိတသင်္ခါရနံ	၄၅၂
ဌိတဿ အညထတ္ထံ	၄၅၆
ကမာဒိဝိနိစ္ဆယကထာ အဖွင့်.....	၄၆၄
ဒုက္ခဒုက္ခ-စသည်	၄၆၉
ဖလကံ ဝါ အသနံ ဝါ ပြင်	၄၇၂
၅-အဘိဓမ္မဘာဇနီယအဖွင့်	၄၇၇
ဝဇုနသဒ္ဓေါ ဆေဒနတ္ထော	၄၇၈
ဥဘတောဝဇုနကနိဟာရ	၄၇၉
နယောနှင့်စပ်၍မှတ်ဖွယ်	၄၇၉
ဓမ္မဝိတက်၏အကျိုး	၄၈၀
ဥပနိဿယကောဋီ	၄၈၈
၆-ပညာပုစ္ဆကအဖွင့်	၄၉၅

အာယတနဝိသင်း

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယအဖွင့်	၄၉၇
ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဓါ၏ သရီရဝါစက	၄၉၈
ဝဏ္ဏသဒ္ဓါ၏ ဝိတ္ထာရဝါစက	၄၉၉
ဇီဝါ (ဇီဝိတ+အဝါ)	၅၀၀
ကာယ၏ ကုစ္ဆိတ+အာယ	၅၀၀
သုစ-ဓာတ်၏ ပေသုညအနက်	၅၀၀
စက္ခု-စသည်၏ အဟိ-စသည်နှင့် တူပုံ	၅၁၀

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ဝသဝတ္တနကံ	၅၁၃
နာဂဒိဓာဝိတုံ	၅၂၀
အနိစ္စဟု ရှုလေ့သူ	၅၂၁
၂-အဘိဓမ္မဘာဇနိယအဖွင့်	၅၂၂
နေယျတ္ထ နိတတ္ထ	၅၂၃
၃-ပဉ္စာပုစ္ဆကအဖွင့်	၅၂၉

ဓာတုဝိဘင်း

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်	၅၃၀
ဒွယံ	၅၃၁
ဝေကန္တကံ	၅၃၄
ကိတ္တိမ (ကုတ္တိမ)	၅၃၅
သမုဒ္ဓိရဏ	၅၃၇
ကမ္မပထဘေဒေါ	၅၄၁
၂-အဘိဓမ္မဘာဇနိယအဖွင့်	၅၄၃
ဝိသေသ အာဝေဏိက	၅၄၃
ဘေရိသဒ္ဓေါ ယဝကုံရော	၅၄၃
ဓာတိ ဓာတု	၅၄၄
ဓာတုယော ဝိယ ဓာတုယော	၅၄၅
ဓာတုသဒ္ဓါ၏ ရူဠိဖြစ်ပုံ	၅၄၆
ဒွါရဘူတမနော	၅၄၈
သုဘနိမိတ်၏ ဝစနတ္ထ	၅၄၉
မနော စ-၌ စ-သဒ္ဓါ	၅၆၁
၃-ပဉ္စာပုစ္ဆကအဖွင့်	၅၆၁

သစ္စဝိဘင်း

၁ သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်	၅၆၂
ဒုက္ခသစ္စဋ္ဌ ၄-ချက်	၅၆၃
သမုဒယသစ္စဋ္ဌ ၄-ချက်	၅၆၄
နိရောဓသစ္စဋ္ဌ ၄-ချက်	၅၆၅
မဂ္ဂသစ္စဋ္ဌ ၄-ချက်	၅၆၆

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
အဘိသမယဋ္ဌ	၅၆၇
မာယာနှင့် မရီဝိ အထူး	၅၇၄
တစ္ဆ၊ အဝိပရိတ၊ ဘူတ အထူး	၅၇၅
အနုဿဝန	၅၈၀
အာကာရပရိဝိတက္က	၅၈၁
ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္ဓိ	၅၈၁
အာဒိစ္စော ဝိယ ပဘာယ(ဋီကာနှင့် ၂-မျိုး)	၅၈၂
မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၌ ဗောဓိပက္ခိယအားလုံးသွင်းပုံ	၅၈၇
မဟန္တာ,ဝိသေသ,ဣန္ဒြိယ,ဘူတဝိသေသ	၅၉၃
၁-ဒုက္ခသစ္စာနိဇ္ဈေသအဖွင့်	၅၉၉
ဇာတိနိဇ္ဈေသအဖွင့်	၅၉၉
တိဏာကာရော	၆၀၃
ဇရာနိဇ္ဈေသအဖွင့်	၆၀၉
မရဏနိဇ္ဈေသအဖွင့်	၆၁၀
သောကနိဇ္ဈေသအဖွင့်	၆၁၄
ပရိဒေဝနိဇ္ဈေသအဖွင့်	၆၁၆
ဒုက္ခဒေါမနဿ နိဇ္ဈေသအဖွင့်	၆၁၈
ဥပါယာသနိဇ္ဈေသအဖွင့်	၆၁၉
အပ္ပိယသမ္ပယောဂနိဇ္ဈေသအဖွင့်	၆၂၀
ဝိယဝိပ္ပယောဂနိဇ္ဈေသအဖွင့်	၆၂၃
ဣစ္ဆာနိဇ္ဈေသအဖွင့်	၆၂၃
ကပဋိကဂဏေန	၆၂၅
ဥပါဒါနက္ခန္ဓနိဇ္ဈေသအဖွင့်	၆၂၅
၂-သမုဒယသစ္စာနိဇ္ဈေသအဖွင့်	၆၂၇
ဝိစိတြာ ဟိ တဒ္ဓိတဝုတ္တိ	၆၂၇
အဘိဓာနလက္ခဏတ္တာ	၆၂၈
၃-နိရောဓသစ္စာနိဇ္ဈေသအဖွင့်	၆၃၂
၄ မဂ္ဂသစ္စာနိဇ္ဈေသအဖွင့်	၆၃၃
အဋ္ဌဂိကောပုဒ်ပြီးပုံ	၆၃၄
၃-အဘိဓမ္မဘာဇနီယအဖွင့်	၆၄၆
၃-ပဉ္စာပုစ္ဆကအဖွင့်	၆၅၂

ဝိဘင်္ဂါပိဋိတော်နိဿယ

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ခန္ဓဝိဘင်း

သုတ္တန္တဘာဇနီယ				၆၅၇
ရူပက္ခန္ဓနိဋ္ဌေသ				၆၅၇
ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဋ္ဌေသ				၆၅၉
သညာက္ခန္ဓနိဋ္ဌေသ				၆၆၁
အဘိဓမ္မဘာဇနီယ				၆၆၃
ပဉ္စာပုစ္ဆက			...	၆၆၄

အာယတနဝိဘင်း

သုတ္တန္တဘာဇနီယ				၆၆၅
အဘိဓမ္မဘာဇနီယ				၆၇၄

ဓာတုဝိဘင်း

သုတ္တန္တဘာဇနီယ				၆၆၆
အဘိဓမ္မဘာဇနီယ				၆၇၄

သစ္စဝိဘင်း

သုတ္တန္တဘာဇနီယ				၆၇၅
အဘိဓမ္မဘာဇနီယ				၆၈၄
ပဉ္စာပုစ္ဆက				၆၈၅

အသေးစိတ် မာတိကာ ပြီး၏။

သမ္မောဟဝိနောဒနိ

အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

ဂန္ထာရမ္ဘ အဖွင့်

စတုသစ္စဒေသော၊ လေးပါးသောသစ္စာကိုသိမြင်တော်မူပြီးတသော။ နာတော၊ သတ္တလောက၏ ကိုးကွယ်ရာဖြစ်တော်မူတသော။ သမ္မုဒ္ဓေါ၊ ကြွင်းမဲ့ညံ့အလုံးစုံကို ကိုယ်တော်တိုင် သိတော်မူပြီးတသော။ အဋ္ဌာရသဟိ၊ တဆယ့်ရှစ်ပါး ကုန်သော။ ဗုဒ္ဓဓမ္မေဟိ၊ ဘုရားဂုဏ်တော်တို့နှင့်။ ဥပေတော၊ ပြည့်စုံတော်မူတသော။ နာယကော၊ ဝေနေယျတို့၏ ရွှေဆောင်လမ်းပြ နာယက ဖြစ်တော်မူတသော။ သတ္တာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ စတုဓာ၊ လေးပါး အပြားအားဖြင့်။ ဓမ္မသင်္ကဏိ၊ ဓမ္မသင်္ကဏိ ပါဠိတော်ကို။ ပကာသယိတွာ၊ ထင်ရှားစေတော်မူပြီး၍။ ဝါ၊ ထင်ရှားပြတော်မူပြီး၍။ ပပုဗ္ဗ ကာသ-ဓာတ်သည် ပကာသ (ထင်ရှားခြင်း)

စတုသစ္စဒေသော။ ။ဓမ္မသင်္ကဏိပါဠိတော်ကို စိတ္တဝိဘတ္တိ၊ ရူပဝိဘတ္တိ၊ နိက္ခေပရာသီ၊ အတ္တဒွါရ (စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၊ ရူပကဏ္ဍ၊ နိက္ခေပကဏ္ဍ၊ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍ) ဟု ၄-ပါး အပြားအားဖြင့် ဝေဘန်တော်မူခဲ့၏။ ထို့ကြောင့် စတုဓာ ဓမ္မသင်္ကဏိနှင့် လိုက်လျောအောင် ၄-ဂဏန်းချင်း တူသောဂုဏ်ဖြင့် “စတုသစ္စဒေသော”ဟု ဘုရားရှင်ကို ချီးမွမ်းတော်မူသည်။ နောက်၌လည်း ဝိဘင်း ၁၈-ရပ်ကို ဟောတော်မူသည့်အတွက် ဂဏန်းချင်းတူသော ဂုဏ်ဖြင့် “ဥပေတော ဗုဒ္ဓဓမ္မေဟိ အဋ္ဌာရသဟိ နာယကော” ဟု ချီးမွမ်းလိမ့်မည်။ [ပကတိဟေသာ အာစရိယာနံ ယဒိဒံ အာရမ္မာနုရူပ ထောမနာ။]

သစ္စ၊ အရိယသစ္စ။ ။သစ္စ ဟု ဆိုလျှင် အရိယာအဖြစ်ကို ပြုတတ်၊ မပြုတတ် အရပ်ရပ်သော သစ္စာ ၂-မျိုးလုံးရ၏။ ဥပမာ—သမုဒယသစ္စာ ဟူရာ၌ တဏှာလောဘအပြင် ဒုက္ခ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကိလေသာအားလုံးနှင့်တကွ လောကီကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်ကို ရသကဲ့သို့တည်း။ အရိယသစ္စာ ဟူရာ၌ကား အရိယာအဖြစ်ကိုပြုတတ်သော သစ္စာသာ ရ၏။ ဥပမာ—သမုဒယ အရိယ သစ္စာ ဟူရာ၌ တဏှာ လောဘသာ ရသကဲ့သို့တည်း။ ထို့ကြောင့် သစ္စာ ၂-မျိုးလုံးနှင့်ဆိုင်အောင် “စတုသစ္စဒေသော”ဟု သာမညသစ္စသဒ္ဓါဖြင့် ချီးမွမ်းတော်မူသည်။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် သစ္စ၊ အရိယသစ္စ အားလုံးကိုပင် သိမြင်တော်မူပြီး ဖြစ်၏။ ထိုသစ္စ၊ အရိယသစ္စအခွဲကို သစ္စဝိဘင်းပါဠိတော်ကျမှ သိရပါလိမ့်မည်။

အနုဋီကာ။ ။စတုသစ္စန္တောဂတ္ထော စတုန္တံ အရိယသစ္စာနံ ဂါထာယံ စတုသစ္စဒေသောတိ နိပ္ပဒေသတော (သစ္စ၊ အရိယသစ္စအားလုံး အကြွင်းမရှိသော အားဖြင့်) သစ္စာနိ ဂတိတာနိ (အဋ္ဌကထာဆရာ ယူအပ်ကုန်ပြီ)။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ နိပ္ပဒေသတော ဝေ တဒတ္ထံ ဝိဘာဝေန္တော စတ္တာရိ သစ္စာနိတံ အာဒိမာဟ။

အနက်ကို ဟော၏။ ဣယ-ပစ္စည်းကြောင့် “ထင်ရှားစေ” ဟု သဒ္ဓတ္ထ “ထင်ရှားပြ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွ ပေးရသည်။] တဿေဝ (တဿာ+ဝေ)၊ ထို မွေသင်္ကဏိ ပါဠိတော်၏ပင်။ သမနန္တရံ၊ ကောင်းစွာ အခြားမဲ့ ကာသ၌။ အဋ္ဌာရသန္နံ၊ တဆယ့်ရှစ်ပါးကုန်သော။ ခန္ဓာဒိဝိဘင်္ဂါနံ၊ ခန္ဓဝိဘင်း အစရှိသော ဝိဘင်းတို့၏။ ဝသေန၊ အပြားအားဖြင့်။ [ဝိသသဒ္ဓါ ဘေဒအနက်ဟော။] ယံ ဝိဘင်္ဂံ၊ အကြင် ဝိဘင်းပါဠိတော်ကို။ ဒေသယိ၊ ဟောတော်မူပြီ။

တဿ (ဝိဘင်္ဂံဿ)၊ ထို ဝိဘင်းပါဠိတော်၏။ သံဝဏ္ဏနာက္ကမော၊ ဖွင့်ကြောင်း ဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာအစဉ်သည်။ ဣဒါနိ၊ ယခုအခါ၌။ [မွေသင်္ကဏိ ပါဠိတော်ကို ဖွင့်ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌။] ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်။ သမ္ပတ္တော၊ ကောင်းစွာ ရောက်လာပြီ။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝါ၊ ထိုသို့ ဝိဘင်းပါဠိတော်၏ ဖွင့်ကြောင်း ဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာအစဉ်၏ ကောင်းစွာ ရောက်လာသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (အဟံ၊ ငါသည်။) ပေါရာဏဋ္ဌကလာနယံ၊ ရှေး၌ဖြစ်သော မဟာအဋ္ဌကထာနည်းကို။ ဝိဂါဟိတော၊ ဉာဏ်ဖြင့်သက်ရောက် မွေ့နှော့က်ပြီး၍။ [ဝိပုဗ္ဗ ဂါဟူ-ဓာတ်သည် ဝိလောလန (မွေ့နှော့က်ခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။] သဒ္ဓမ္မေ၊ သူတော်ကောင်း တရား တည်းဟူသော ဝိဘင်းပါဠိတော်၌။ ဂါရဝံ၊ ရှိသေလေးစားသူ၏အဖြစ်ကို။ ဝါ၊ ရှိသေလေးစားခြင်းကို။ [ဂရုနော ဘာဝေါ ဂါရဝံ။] ကတော၊ ပြု၍။ တဿ၊ ထို ဝိဘင်းပါဠိတော်၏။ အတ္ထဝဏ္ဏနံ၊ အနက်အဖွင့်ကို။ ဝါ၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာသစ်ကို။ ကရိဿာမိ၊ ပြုပေအံ့။

တံ၊ ထို အနက်အဖွင့်ကို။ ဝါ၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ ထိုအဋ္ဌကထာသစ်ကို။ (တုမေ၊ သောတုအပေါင်း အသင် သူတော်ကောင်းတို့သည်။) သမာဟိတာ၊ ကောင်းစွာ အာရုံ၌ ထားအပ်သော စိတ်ရှိကြကုန်သည်။ ဝါ၊

စဉ်းစားဘွယ်။ ။ ဤသို့ အနုဋီကာ၌ သစ္စ၊ အရိယသစ္စ ဟု ၂-မျိုး ခွဲထားခြင်းသည် သစ္စဝိဘင်းပါဠိတော်နှင့် ညီပါပေ၏။ မရဋီကာ၌ကား သစ္စ၊ အရိယသစ္စ ဟု မခွဲဘဲ အရိယသစ္စ၊ အနရိယသစ္စ ဟု ခွဲလေ၏။ ထို၌ အနရိယသစ္စာ ဟူသည် သာမညသစ္စာပင်တည်း။ သာမညသစ္စာ၌ တဏှာလောတ ခသည်တို့လည်း ပါဝင်ရကား အနရိယသစ္စာ (အရိယာ အဖြစ်ကို မပြုတတ်သောသစ္စာ) ဟု မခေါ်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် အနရိယသစ္စာ ဟူသော မရဋီကာအသုံးကို စဉ်းစားပါလေ။

နာထော။ ။ ဤပုဒ်၏ အဖွင့်ကို ဤမူလဋီကာနှင့်တကွ ဝိနည်းဋီကာတို့ ဖွင့်ပြသည့် အတိုင်း ပါရာဇိကဏ် ဘာသာဋီကာ ဗုဒ္ဓပုဏ္ဏမအဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။ “သတ္တလောက၏ ကိုးကွယ်ရာဖြစ်တော်မူသော” ဟု ဤ၌ ပေးအပ်သော အနက်မှာ ဓာတ်နက် သဒ္ဓတ္ထ မဟုတ်၊ “နာထောတိ လောကပ္ပဋိဿရဏော” ဟူသော သာရတ္ထဋီကာအတိုင်း ပေးအပ်သော ဝေါဟာရထွတ်တည်း။ သဒ္ဓတ္ထအားဖြင့်ကား မူလဋီကာဖွင့်သည့်အတိုင်း “ဝေနေယျတို့၏ စီးပွားချမ်းသာကို တောင့်တစေ နှစ်ထသော” စသည်ဖြင့် ပေးပါ။

တည်ကြည်ကြကုန်သည်။ [သမ္မာ အာဓိယတေ (အာရုံ၌ထားအပ်၏) ဣတိ သမာ-
ဟိတံ (စိတ္တံ)၊ သမာဟိတံ ယေသံ အတ္တိတိ သမာဟိတာ။] (ဟုတော့၊ ဖြစ်၍။)
သုဏာထ၊ နာယုလေကျက် ဆောင်ရွက်မှတ်သားကြကုန်လော့။ [သု-ဓာတ်၏
သဒ္ဓတ္တဗျာ နာယုခြင်းအနက်သာတည်း။ “လေ့ကျက်ခြင်း၊ ပုတ်သားခြင်း၊ ဆောင်
ရွက်ခြင်း” အနက်တို့မှာ ကောဠိပုတ္တုဖြစ်သော (အထွဋ်အထိပ်သို့ ရောက်သော)
အတ္တာတိသယ ဖြစ်သည်။ အကြောင်းနာခြင်းကို ယူသဖြင့် ထို အတ္တာတိသယကို
လည်း ယူနိုင်ခြင်းသည် ကာရဏူပစာရတ္ထ အနက်တည်း။]

(တနည်း)တသွာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝါ၊ ထိုသို့ ဝိဘင်းပါဠိတော်၏ ဖွင့်ကြောင်း ဖွင့်
ရာ အဋ္ဌကထာအစဉ်၏ ကောင်းစွာ ရောက်လာသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပေါရာဏ-
ဋ္ဌကထာနယံ၊ ရှေး၌ဖြစ်သော မဟာအဋ္ဌကထာနည်းကို။ ဝါဟိတော၊ ဉာဏ်ဖြင့်
သက်ရောက် ပေ့နှောက်ပြီး၍။ တဿ၊ ထို ဝိဘင်းပါဠိတော်၏။ အတ္ထဝဏ္ဏနံ၊
အနက်အဖွင့်ကို။ ဝါ၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာသစ်ကို။
ကရိယာမိ၊ ပြုပေအံ့။ တံ၊ ထိုအနက်အဖွင့်ကို။ ဝါ၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကိုဖွင့်ကြောင်း
ဖွင့်ရာ ထိုအဋ္ဌကထာသစ်ကို။ (တုမေ၊ သောတုအပေါင်း အသင် သူတော်ကောင်း
ကိုသည်။) သဒ္ဓမ္မေ၊ သူတော်ကောင်းတရား တည်းဟူသော ဝိဘင်းပါဠိတော်၌။
ဂါရဝံ၊ ရိုသေလေးစားသူ၏အဖြစ်ကို။ ဝါ၊ ရိုသေလေးစားခြင်းကို။ ကတော၊
ပြု၍။ သမာဟိတာ၊ ကောင်းစွာ အာရုံ၌ထားအပ်သော စိတ်ရှိကြကုန်သည်။
ဝါ၊ တည်ကြည်ကြကုန်သည်။ (ဟုတော့)။ သုဏာထ၊ ကုန်လော့။ဣတိ၊
ဥပယောဇဉ်၊ ပဋိညာဉ်စသည်ကို ဆိုရာစကားရပ် အပြီးသတ်သတည်း။

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၁။ [“တဿ(ဝိဘင်္ဂဿ)အတ္ထဝဏ္ဏနံ ကရိယာမိ” ဟု ပဋိညာဉ်ကိုပြုပြီး၍ ယခု
အခါ၌ ပဋိညာတပကရဏကို ပြလိုသောကြောင့် ပဉ္စကွန္ဒာ ရူပကွန္ဒာ စသည်ကို
မိန့်။] ပဉ္စကွန္ဒာ ရူပကွန္ဒော။ ပေ။ ဝိညာဏကွန္ဒောတိ၊ ပဉ္စကွန္ဒာ ရူပကွန္ဒော။ ပေ။
ဝိညာဏကွန္ဒော အစရှိသော။ တနည်း-ပဉ္စကွန္ဒာ ရူပကွန္ဒော ။ ပေ။ ဝိညာ-
ဏကွန္ဒော အတူရှိသော။ တနည်း-ပဉ္စကွန္ဒာ ရူပကွန္ဒော ။ ပေ။ ဝိညာဏကွန္ဒော

ပဉ္စကွန္ဒာ ။ ပေ။ သုတ္တန္တဘာဇနိယံ နာမ။ ။ ဝိညာဏကွန္ဒောတိ၌ ဣတိသည် အာဒိ
အနက်ကို ထုန်းပြ၏။ ထို့ကြောင့် နိဿယ၌ “အစရှိသော” ဟု ပဌမနည်းပေးသည်။
(တနည်း)ဣတိသဒ္ဓါသည် ပကရ(အတူ) အနက်ကို ထုန်းပြ၏။ ပဉ္စကွန္ဒာ ။ ပေ။ ဝိညာ-
ဏကွန္ဒောနှင့် အသားတူဖြစ်သော “ခန္ဓဝိဘင်းပါဠိတော်၏ သုတ္တန္တဘာဇနိယနည်းဆိုင်ရာ
စကားရပ်အားလုံး”ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် နိဿယ၌ “အတူရှိသော” ဟု ဒုတိယ တနည်း
ပေးသည်။

ဟူသော။ ဣဒံ၊ ဤစကားရပ်သည်။ ဝိဘင်္ဂပွကရဏဿ၊ ဝိဘင်းကျမ်း၏။ အာဒိ-
ဘူတေ၊ အစပြစ်၍ဖြစ်သော။ ခန္ဓဝိဘင်္ဂေ၊ ခန္ဓဝိဘင်း၌။ သုတ္တန္တဘာဇနီယံနာမ၊
သုတ္တန္တဘာဇနီယ မည်၏။

တနည်း။ ။တောင်၏ အနီးအပါးကနေ၍ “ဤတောင်သည် စစ်ကိုင်းတောင်”ဟု
ညွှန်ပြရာ၌ တစိတ်တပိုင်းဖြင့် စစ်ကိုင်းတောင် တတန်းလုံးကို ညွှန်ပြသကဲ့သို့၊ ဤ၌လည်း
“ပဉ္စက္ခန္ဓာ ။ပေ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော”ဟူသော တစိတ်ကို ညွှန်ပြခြင်းအားဖြင့် သုတ္တန္တ-
ဘာဇနီယတနည်းလုံးကို ညွှန်ပြသောကြောင့် ဝိညာဏက္ခန္ဓာတိ ၌ ဣတိသဒ္ဓါသည်
နိဒဿနအနက်ဟောတည်း။ သမုဒ္ဒရာ ၄-စင်းကို ကမ်းနားကနေ၍ ဤနေရာသည် သမုဒ္ဒရာ
တည်းဟု ညွှန်ပြရာ၌လည်း နည်းတူ။

မှတ်ချက်။ ။ပြအပ်ခဲ့သောအဖွင့် ၃-မျိုးကို မူလဋီကာ၌ ဖွင့်ထား၏။ ထို ၃-မျိုးလုံး
၌ပင် ဝိညာဏက္ခန္ဓာတိ ၌ ပဒတ္တဝိပလ္လာသ ဣတိ တလုံး အကျေကြရဦးမည်။ ထိုသို့
အကျေကြမှု “ခန္ဓာ၊ ခန္ဓာတို့သည်။ ပဉ္စ၊ ငါးပါးတို့တည်း”ဟု ပုဒ်နက်မပေးဘဲ “ပဉ္စက္ခန္ဓာ
။ပေ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော”ဟု သဒ္ဓပဒတ္တအနက် ပေးနိုင်သည်။ အနုဋီကာ၌ ထိုနည်း ၃-မျိုး
အပြင် ဣတိသဒ္ဓါကို ပရိသမာပနတ္ထ ဟု တနည်းပြသေး၏။

ပဒတ္တဝိပလ္လာသ။ ။အဘိဓာန် (၁၁၁၅)၌ ဣတိသဒ္ဓါ၏ အနက်တို့တွင် ပဒတ္တ
ဝိပလ္လာသအနက်လည်း ပါ၏။ [ပဒတ္တ၊ ပုဒ်အနက်၏ + ဝိပလ္လာသ၊ ဖောက်ပြန် ပြောင်းလဲ၍
ဖြစ်ကြောင်းအနက်၊] မူလပုဒ်အနက်အတိုင်း မပေးရဘဲ “ဗုဒ္ဓေါတိ၊ ဗုဒ္ဓေါဟူသည်ကား”
စသည်ဖြင့် သဒ္ဓါအတိုင်းပေးရသော အနက်တည်း။

သုတ္တန္တဘာဇနီယံ။ ။ဘာဇီယန္တိ ဧတ္ထ ဧတေနာတိ ဘာဇနီယံ၊ [ရုဏဒိ စာဇ-ဓာတ်
အနီယ-ပစ္စည်း။] ခန္ဓာတို့ကို အကျယ်ဝေဘန်ရာ ဝေဘန်ကြောင်းဖြစ်သော စကားရပ်၊
သုတ္တန္တေန + ဘာဇနီယံ သုတ္တန္တဘာဇနီယံ = သုတ္တန်နည်းအားဖြင့် အကျယ်ဝေဘန်ရာ
ဝေဘန်ကြောင်းဖြစ်သော စကားရပ်၊ [ယောဇနာ၌ကား “သုတ္တန္တေ ဝုတ္တနယေန ခန္ဓာ
ဘာဇီယန္တိ ဧတာတိ သုတ္တန္တဘာဇနီယံ=သုတ္တန်၌ ဟောတော်မူအပ်သောနည်းဖြင့် ခန္ဓာ
တို့ကို အကျယ်ဝေဘန်ရာ ပါဠိရပ်”ဟု ဆိုထား၏။ “ဝုတ္တနယေန” အလယ်ပုဒ် အကျေ
ကြဟန်တူသည်။ သုတ္တန်၌ ဥဒ္ဓေသ နိဒ္ဓေသအားဖြင့်သာ ဝေဘန်သည်။ ပဋိနိဒ္ဓေသအားဖြင့်
အကျယ်မဝေဘန်ပါ။ ရှေး၌လည်း တတ္ထ(သုတ္တန္တန္တ)သဓိပေန ဝုတ္တာနံ ခန္ဓာဒီနံ ဝိဘာဇနံ”
စသည်ဖြင့် သုတ္တန်၌ ပဋိနိဒ္ဓေသမပါဟု ဖွင့်ပြခဲ့သည်။]

နည်း၊ဥပစာ။ ။ဋီကာ၌ ဣတိသဒ္ဓါ၏ နိဒဿနတ္ထကို ပြရာဝယ် နိဒဿနနည်းဟု၎င်း၊
ပဉ္စက္ခန္ဓာ ။ပေ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓောဟူသော တစိတ်တပိုင်း၏အမည်ကို သုတ္တန္တဘာဇနီ တရပ်
လုံး၌ တင်စားထားသောကြောင့် ဧကဒေသုပစာရဟု၎င်း ယူပါ။ ဤကား ပဉ္စက္ခန္ဓာ။ပေ။
ဝိညာဏက္ခန္ဓာတိကို ပဓာနထား၍ ယူအပ်သောနည်းတည်း။ သုတ္တန္တဘာဇနီယတရပ်လုံးကို
ပဉ္စက္ခန္ဓာ ။ပေ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော၌ တင်စားသောကြောင့် ဧကဒေသုပစာရ ဟုလည်း
ယူကြသည်။

တတ္ထ၊ ထိုပဉ္စကွန္ဓာ ရူပကွန္ဓောပေ။ ဝိညာဏကွန္ဓော အစရှိသော စကား ရပ်၌။ ပဉ္စာတိ၊ ပဉ္စဟူသော သဒ္ဒါသည်။ ဂဏနပရိစ္ဆေဒေါ၊ အရေအတွက် အားဖြင့် ခန္ဓာတို့ကို ပိုင်းခြားကြောင်းသဒ္ဒါတည်း။ တေန၊ ထိုပဉ္စဟူသောပါဌ် ဖြင့်။ တတော၊ ထို ၅-ပါးမှ။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ (ခန္ဓာ၊ ခန္ဓာတို့သည်။) န (ဟောန္တိ)၊ မရှိကုန်။ (တတော၊ မှ။) ဥဒ္ဓံ၊ အထက်၌။ (ခန္ဓာ၊ တို့သည်။) န (ဟောန္တိ)၊ ကုန်။ ဣတိ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ (ဘဂဝါ)။ ဒဿေတိ၊ ပြတော်မူ၏။ ခန္ဓာတိ၊ ခန္ဓာဟူသောသဒ္ဒါသည်။ ပရိစ္ဆိန္နဓမ္မ နိဒဿနံ၊ ပဉ္စသဒ္ဒါ ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်ပြီးသော တရားတို့ကို ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဒါတည်း။

တတြ၊ ထိုပဉ္စကွန္ဓာ ဟူသော ပုဒ်၌။ အယံ ခန္ဓသဒ္ဒေါ၊ ဤ ခန္ဓသဒ္ဒါကို။ [ဤသို့ပေးလျှင် တတြနှင့် ခန္ဓသဒ္ဒါကို အပေါင်းအာဓာရ အစိတ်အာဓေယံ စပ်ပါ။] (တနည်း) တတြ၊ ထို ပဉ္စကွန္ဓာ ဟူသောပုဒ်၌။ (သမဘိနိဝိဋ္ဌော၊ ကောင်းစွာအကျုံးဝင်သော။) အယံ ခန္ဓသဒ္ဒေါ၊ ကို။ ရာသိမ္မိ၊ အစု ဟူသော အနက်၎င်း။ (ဣတိ ခန္ဓံ)၊ ဂုဏေ၊ ဂုဏ် ဟူသောအနက်၎င်း။ ပဏ္ဏတ္တိယံ၊ နာမည်ပညတ် ဟူသော အနက်၎င်း။ ရုဠိယံ၊ ရုဠိအနက်၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သမ္ပဟုလေသု၊ များစွာကုန်သော။ ဌာနေသု၊ ဟောရာဌာနတို့၌။ ဒိဿတိ၊ တွေ့မြင်အပ်၏။

ဂဏနပရိစ္ဆေဒေါ။ ။ “ခန္ဓာတို့၏ အရေအတွက်ကို ပိုင်းခြားကြောင်း” ဟု ရှေး နိဿယ၌ ပေးလေ၏။ အရေအတွက်ကို ပိုင်းခြားသည်မဟုတ်၊ ခန္ဓာတို့ကိုသာ အရေ အတွက်အားဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် နောက်၌ “ခန္ဓာတိ ပရိစ္ဆိန္နဓမ္မ- နိဒဿနံ” ဟု ပိုင်းခြားအပ်သော ခန္ဓာတို့ကို ပြလိုမိမည်။ “ပဉ္စသည် ခန္ဓာတို့ကို ပိုင်းခြား ကြောင်းသဒ္ဒါဖြစ်၍ ခန္ဓာသည် ပိုင်းခြားအပ်သောအနက်ကို ပြသောသဒ္ဒါဖြစ်သည်” ဟု ခွဲ၏။ [ခန္ဓာနံ ဂဏနေန ပရိစ္ဆေဒေါ ဂဏနပရိစ္ဆေဒေါ-ဟောဇနာ။]

တေနပေ။ ဒဿေတိ။ ။ “သဗ္ဗပဒံ သာဝဓာရဏံ” ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ “ပဉ္စ” ဟု ဆိုလျှင် ၅-ပါးသာဟု ဝေအနက်ကိုယူနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ပဉ္စသဒ္ဒါဖြင့် “ခန္ဓာ” တို့သည် ၅-ပါးအောက်လည်း မလျော့၊ ၅-ပါးထက်လည်းမပို” ဟု ပြနိုင်သည်။ (တနည်း) “၅-ပါး” ဟု ဆိုလျှင် “၄-ပါး၊ ၆-ပါးမဟုတ်” ဟူသောအနက်ကို အညတ္ထာပေါဟန နည်းအားဖြင့် ပယ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် “တေနပေ။ ဒဿေတိ” ဟု မိန့်သည်။ [အညတ္ထ၊ တပါးသောအနက်ကို အပဉ္စိဟုန၊ ပယ်ရှားကြောင်းနည်း။ သဒ္ဓတ္တောဒေဝိန္ဒာ ၁၀၂-ဂါထာ ကိုကြည့်ပါ။] (တနည်း) ၅-ပါးဟု တိုက်ရိုက်ဆိုသဖြင့် ပဉ္စ၌ ၄-ပါးမဟုတ် ၆-ပါးမဟုတ် သော စသောအနက်ကို ပြစွမ်းနိုင်သော သာမတ္ထိယရှိ၏။ ထို သာမတ္ထိယတ္ထအားဖြင့် ၄-ပါး၊ ၆-ပါးမဟုတ်ဟူသောအနက်ကို ပဉ္စသဒ္ဒါက ပြစွမ်းနိုင်သည်။

ရုဠိယန္တိ။ ။ ဣတိခန္ဓံလျှင် “၌၎င်း” စသည်ဖြင့် ဝိဘတ်နက်မပေးရ။ “၌” ဟု ပေးတိုရန် စပ်ပုဒ်အာဓေယံမရှိ။ ထို့ကြောင့် ဝိဘတ်တို့ကို လိင်္ဂတ္ထအနက်ဟောဟု ကြံ၍ “ရာသိမ္မိ၊ အစုဟူသောအနက်၎င်း” ဟုသာ သရုပ်ပေါ်ရုံပေးရသည်။ “၌” ဟု ပေးလိုလျှင် ‘သမ္ပဟုလေသု၊ ကုန်သော။ ဣတိ(ဣမေသု ဌာနေသု)” ဟု တွဲ၍ပေးရသည်။

ဟိ၊ ချဲ့။ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ။ပေ။သင်္ချံ ဂစ္ဆတိတိ အာဒိသု၊ သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ။ပေ။သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ ရာသိတော၊ အစု ဟူသော အနက်ကြောင့်။ (တနည်း) ရာသိတော၊ အစု ဟူသော အနက်၌။ ခန္ဓောနာမ၊ ခန္ဓမည်၏။... [ဘိက္ခဝေ၊ ဘိက္ခုတို့။ သေယျထာပိ၊ ဥပမာမည်သည်ကား။ မဟာသမုဇ္ဈေ၊ မဟာသမုဇ္ဈာန်၌။ တွေ့ကာနိ၊ ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော။ ဥဒကာဠကာနိ၊ ရေပြည်တို့သည်။ [“အာဠက၊ ကွမ်းစား”ဟုလည်း အနက် ပေးကြ၏။] (တနည်း) တွေ့ကာနိ ဥဒကာဠကာနိ၊ ရေပြည်ပေါင်း ဤရှေ့ဤမျှ တို့သည်။ (ဟောန္တိ၊ ရှိကုန်၏။) ဣတိဝါ၊ ဤသို့သော်၎င်း။ တွေ့ကာနိ၊ နံသော။ ဥဒကာဠကသတနိ၊ ရေပြည်ပေါင်း အရာတို့သည်။ (တနည်း) တွေ့ကာနိ ဥဒကာဠကသတနိ၊ ရေပြည်အရာပေါင်း ဤရှေ့ဤမျှတို့သည်။ (ဟောန္တိ)။ ဣတိဝါ၊ ဤသို့သော်၎င်း။ တွေ့ကာနိ၊ နံသော။ ဥဒကာဠကသဟဿာနိ၊ ရေ ပြည်ပေါင်း အထောင်တို့သည်။ (တနည်း) တွေ့ကာနိ ဥဒကာဠကသဟဿာနိ၊ ရေပြည်အထောင်ပေါင်း ဤရှေ့ဤမျှတို့သည်။ (ဟောန္တိ)။ ဣတိဝါ၊ ၎င်း။ တွေ့ကာနိ၊ ကုန်သော။ ဥဒကာဠကသတသဟဿာနိ၊ ရေပြည်ပေါင်း အသိန်း တို့သည်။ (တနည်း) တွေ့ကာနိ ဥဒကာဠက သတသဟဿာနိ၊ ရေပြည် အသိန်းပေါင်း ဤရှေ့ဤမျှတို့သည်။ (ဟောန္တိ)။ ဣတိဝါ၊ ၎င်း။ ဥဒကာဿ၊ ရေ၏။ ပမာဏံ၊ အတိုင်းအရှည်ကို။ ဂဟေတုံ၊ ယူခြင်းငှါ။ န သုကရံ၊ လွယ်ကူ စွာ မပြုအပ်။ ဝါ၊ မလွယ်ကူ။ အထခေါ၊ စင်စစ်ကား။ အသချေယျော၊ မရေ တွက်အပ် မရေတွက်နိုင်သော။ အပ္ပမေယျော၊ မချင့်အပ် မချင့်နိုင်သော။ မဟာဥဒကက္ခန္ဓောတော၊ ကြီးစွာသော ရေအစု ဟူ၍သာ။ သင်္ချံ၊ ခေါ်ဝေါ် အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။]

ဟိ၊ မှန်၏။ ပရိတ္တကံ၊ အနည်းငယ်သော။ ဥဒကံ၊ ရေကို။ ဥဒကက္ခန္ဓောတိ၊ ရေအစု ဟူ၍။ န ဝုစ္စတိ၊ မဆိုအပ်။ ဗဟုကမေဝ၊ များစွာသာလျှင် ဖြစ်သော။ (ဥဒကံ၊ ကိ။ ဥဒကက္ခန္ဓောတိ၊ ဟူ၍။) ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ တထာ၊ ထိုအတူ။ ပရိတ္တကော၊ သော။ ရဇော၊ မြူမှုန်ကို။ ရဇက္ခန္ဓော(တိ)၊ မြူမှုန်အစု ဟူ၍။ န (ဝုစ္စတိ)အပ်။ အပ္ပမတ္တကာ၊ နည်းသောအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော။ ဂါဝေါ၊ နွား တို့ကို။ ဂဝက္ခန္ဓော(တိ)၊ နွားအစု ဟူ၍။ န (ဝုစ္စတိ)၊ အပ်။ အပ္ပမတ္တကံ၊ သော။ ဗလံ၊ ဗိုလ်ပါကို။ ဗလက္ခန္ဓော(တိ)၊ ဗိုလ်ပါအစု ဟူ၍။ န (ဝုစ္စတိ)၊ အပ်။ အပ္ပ-

ရာသိတော ခန္ဓောနာမ။ ။ရာသိတောသည် ခန္ဓသဒ္ဓါ၏ သဒ္ဓပဝတ္ထိနိမိတ် ဟု ဖြစ်သောကြောင့် ပဉ္စမိတော-ပစ္စည်းကို ဟိတ်အနက်ဟောဟု ကြံပါ။ [ရာသိတော ဂုဏ-တောတိ သဗ္ဗတ္ထ နိသက္ကဝစနံ ဝိသယဿေဝ ခန္ဓသဒ္ဓပဝတ္ထိယာ ကာရဏဘာဝံ သန္ဓာယ ကတံတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ-နောက်၌ဖွင့်လတ္တံ့သော မူလဋီကာ။] အနဋ္ဌိကသန္တကား ”ရာသိတော ဂုဏတောတိ သဗ္ဗတ္ထ သမ္ပတ္တေ ဝါ နိသက္ကဝစနံ ဒဠဗ္ဗံ”ဟု မူလဋီကာမှ တနည်းဖွင့်သေး၏။ ထိုအလို တော-ပစ္စည်းကို ဝိသယာဓာရ အနက်၌ သက်ပါစေ။

မတ္တကံ၊ သော။ ပုညံ၊ ကောင်းမှုကို။ ပုညက္ခန္ဓောတိ၊ ကောင်းမှုအစု ဟူ၍။ န ဝုစ္စတိ၊ အပ်။ [“ဗဟုကမေဝ ဟိ” ခွံ ဟိ ပိုဟန်တူသည်၊ ချေးနိဿယ၌ “ဟိ၊ မှန်၏” ဟု ပေး၏။] ဗဟုကမေဝ၊ များစွာသာလျှင်ဖြစ်သော။ [ရဇော သဒ္ဓါသည် မနောဂဏာဒိဂိုဏ်း ပုံလိန် နပုံလိန်ရှိသောကြောင့် “ဗဟုကမေဝ” လည်း သင့်သည်။] ရဇော၊ မြူမှုန်ကို။ ရဇက္ခန္ဓော(တိ)၊ မြူမှုန်အစု ဟူ၍။ (ဝုစ္စတိ၊ ၏။) ဗဟုကာဝ၊ နံသော။ ဂဝါဒယော၊ နွား အစရှိသည်တို့ကို။ ဂဝက္ခန္ဓော(တိ)၊ နွားအစု ဟူ၍၎င်း။ ဗလက္ခန္ဓော(တိ)၊ ဗိုလ်ပါအစု ဟူ၍၎င်း။ ပုညက္ခန္ဓောတိ၊ ကောင်းမှုအစု ဟူ၍၎င်း။ ဝုစ္စန္တိ၊ နံ၏။

ပန၊ အဘို့တပါးကား။ [ရာသီအနက်ဟော ပြယုဂ်မှတစ်ပါး ဂုဏအနက်ဟော ပြယုဂ်ကား။] သီလက္ခန္ဓော သမာဓိက္ခန္ဓောတိ အာဒိသု၊ သီလက္ခန္ဓော သမာဓိက္ခန္ဓော အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ ဂုဏတော၊ ဂုဏ်ဟူသော အနက်ကြောင့်။ (တနည်း) ဂုဏတော၊ ဂုဏ် ဟူသောအနက်၌။ ခန္ဓော နာမ၊ ခန္ဓမည်၏။ [သီလက္ခန္ဓော၊ သီလဂုဏ်။ သမာဓိက္ခန္ဓော၊ သမာဓိဂုဏ်။] အဒ္ဓသ၊ ခေါ်ဘဂဝါ။ ပေ။ သောတေန ဝုယုမာနံတိ ဧတ္ထ၊ အဒ္ဓသ၊ ခေါ် ဘဂဝါ။ ပေ။ သောတေန ဝုယုမာနံ ဟူသော ဤပါဠိရပ်၌။ ပဏ္ဏတ္ထိတော၊ သစ်တုံး ဟူသော ပညတ်အနက်ကြောင့်။ (တနည်း) ပဏ္ဏတ္ထိတော၊ သစ်တုံး ဟူသော ပညတ်အနက်၌။ ခန္ဓော နာမ၊ ခန္ဓမည်၏။ [ဘဂဝါ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ မဟန္တံ၊ ကြီးစွာသော။ ဒါရက္ခန္ဓံ၊ သစ်တုံးကို။ ဂင်္ဂါယ၊ ဂင်္ဂါမည်သော။ နဒီယာ၊ မြစ်၌။ ဝါ၊ ၏။ သောတေန၊ ရေအယဉ်သည်။ ဝုယုမာနံ၊ ဆောင်ယူအပ်သည်ကို။ ဝါ၊ မျှောအပ်သည်ကို။ [ဝဟ-ဇာတ် ယ-ပစ္စည်း မာန-ပစ္စည်း။] (တနည်း) သောတေန၊ ကြောင့်။ ဝုယုမာနံ၊ မျှောလာသည်ကို။ အဒ္ဓသ၊ မြင်သော၊ ရှုရပြီ။]

သီလက္ခန္ဓော။ ။ “ဂုဏတော” ဟု ဆိုသောကြောင့် “ဂုဏ်” ဟူသော အနက်ကိုသာ ပေးလိုက်ရသည်။ မူလဋီကာ၌ကား “သီလာဒိဂုဏဝိသိဋ္ဌံ ရာသဋ္ဌံ ဒီပေတိ” ဟု ဆိုသောကြောင့် “သီလက္ခန္ဓော၊ သီလဂုဏ်အစု” ဟု ပေးရလိမ့်မည်။ ထို အစုဟူသည် လောကီ သီလဂုဏ်၊ လောကုတ္တရာသီလဂုဏ်ဟူသော ဂုဏ် ၂-မျိုးအစုတည်း။ သမာဓိက္ခန္ဓ၊ ပညာက္ခန္ဓတို့၌လည်း နည်းတူ။

မှတ်ချက်။ ။ ဂုဏ အနက်ပေးရာ၌ ရှေးဆရာတို့က “ဂုဏ်ကျေးဇူး” ဟု ကျေးဇူးအနက်ပါ ထည့်၍ ပေးကြ၏။ “သီလက္ခန္ဓ စသည့်ကျေးဇူး ဂုဏ်အထူး” ဟုလည်း စပ်ဆိုကြ၏။ “ကျေးဇူး” ဟူသောအနက်ကို ဂုဏသဒ္ဓါက မဟော၊ ဥပကာရ သဒ္ဓါကသာ ဟော၏။ ထို့ကြောင့် “ဂုဏ်နှင့် ကျေးဇူးကို သဘောတူထား၍ မသုံးစွဲသင့်” ဟု မှတ်ပါ။ ဥပမာ— သီလလည်း မရှိ၊ လောကီဂုဏ်လည်း မရှိသော မိဘအချို့သည် သား သမီးတို့အပေါ်၌ မွေး၊ ကျေးဇူးဘူးသော ကျေးဇူးသာ ရှိရကား “မာတာပိတုဂ္ဂေဟာ အနန္တော” ဟု မပြောနိုင်သကဲ့သို့တည်း။ ထိုကျေးဇူးသို့ကိုကား “ဗဟူပကာရာ ဘိက္ခဝေ မာတာပိတရော ပုတ္တာနံ” ဟု ဥပကာရ သဒ္ဓါဖြင့် သုံးစွဲပါသည်။

ယံ စိတ္တံ မနော မာနသံ။ပေ။ ဝိညာဏံ ဝိညာဏက္ခန္ဓောတိ အာဒီယု။ ယံ စိတ္တံ မနော မာနသံ။ပေ။ ဝိညာဏံ ဝိညာဏက္ခန္ဓော အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ ရုဠိတော၊ ရုဠိ 'ဂူသော အနက်ကြောင့်။ (တနည်း) ရုဠိတော၊ ရုဠိ ဟူသော အနက်၌။ ခန္ဓော နာမ၊ ခန္ဓမည်၏။ [ယံ၊ အကြင်သဘောတရားသည်။ စိတ္တံ၊ အာရုံကို သိတတ်သောကြောင့် စိတ်မည်၏။ မနော၊ အာရုံကို နှိုင်းချင့်လျက် သိတတ်သောကြောင့် မနမည်၏။ မာနသံ၊ အာရုံကို နှိုင်းချင့်လျက် သိတတ်သောကြောင့် မာနသမည်၏။ပေ။ ဝိညာဏံ၊ သညာ ပညာတို့သိပုံမှ တမျိုး တဖုံ သိတတ်သောကြောင့် ဝိညာဏမည်၏။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မည်၏။]

သွာယံ (သော+အယံ)၊ ထိုကဲ့သို့ အနက်အမျိုးမျိုးရှိသော ဤခန္ဓသဒ္ဒါကို။ [သောဖြင့် အနက်အမျိုးမျိုးဟောပုံကို ညွှန်ပြသည်။] ဣဓ၊ ဤပဉ္စက္ခန္ဓာ ဟူသော ပါဠိ၌။ ရာသိတော၊ အစုဟူသော အနက်၌။ အဓိပ္ပေတော၊ အပ်၏။ ဟိ၊ မှန်၏။ (တနည်း) ဟိ (ယသွာ)၊ အကြင်ကြောင့်။ အယံ ခန္ဓဌော နာမ၊ ဤခန္ဓသဒ္ဒါ၏ အနက်မည်သည်။ ပိဏ္ဏဌော၊ အပေါင်း ဟူသောအနက်တည်း။ ပူဂဌော၊ အသင်း

ဝိညာဏက္ခန္ဓော။ ။ဤ “ယံ စိတ္တံ။ ပေ။ ဝိညာဏံ ဝိညာဏက္ခန္ဓော” ဟူသော ပါဠိ သည် “ယသ္မိံ” သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ”စသည်ဖြင့် ပဌမ မဟာကုသိုလ်စိတ် ဥပါဒ်သောအခါဖြစ်ကြသော စိတ်၊ စေတသိက်တို့ကို ပြရာတွင် ပါဝင် သော ပါဠိတည်း။ ထို့ကြောင့် ဤဝိညာဏံသည် ဥပါဒ်ခံ ပစ္စုပ္ပန်ဝိညာဏံ ၁-ပါးသာ တည်း။ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်တို့ကို ပေါင်း၍ထားသော ဝိညာဏက္ခန္ဓာ မဟုတ်။ သို့သော် အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်တို့ကို ပေါင်းသောအခါတုန်းက ရအပ်သော ခန္ဓအမည် ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပစ္စုပ္ပန် ဝိညာဏံဘပါး၌ တင်စား၍ ကေဒေယျူပစာရအားဖြင့် “ဝိညာဏက္ခန္ဓ”ဟု ဟောတော်မူသည်။ ဤသို့ ဥပစာရတင်စား၍ ရအပ်သော အတင်ရုဠိ ကိုပင် “ရုဠိယံ”ဟု အဋ္ဌကထာဆိုသည်။ [သမုဒါယေ ပန ပဝတ္ထော နိရုဠော ခန္ဓသဒ္ဓေါ တဒေကဒေသေ ပဝတ္ထမာနော တာယ ဝေ ရုဠိယာ ပဝတ္ထတိ။—မူလဋီကာ။]

အနုဋီကာ။ ။ဂစ္ဆန္တိတိ ဂါဝေါ။ သွားခြင်းကြိယာကို အကြောင်း သဒ္ဓပဝတ္ထိနိမိတ် ပြု၍ “ဂေါ”ဟု အမည်ရသော နှားအုပ်တစုသည် မသွားဘဲ အိပ်နေ (ဝပ်နေ)ခိုက်၌ ဂေါဟူသော သဒ္ဓါ၏ ပဝတ္ထိနိမိတ်ဖြစ်သော သွားခြင်းကြိယာ မရှိပါသော်လည်း “ဂေါ” ဟူသော နာမည် မပျက်၊ အတွင်ရုဠိအားဖြင့် ဂေါနာမည် ရမြဲရသကဲ့သို့ အပေါင်းအစု ဖြစ်တုန်းက “ဝိညာဏက္ခန္ဓ”ဟု ရအပ်ပြီးသော နာမည်သည် အပေါင်းအစုမဟုတ်သော အခါ၌လည်း ရမြဲရနေသော အတွင်ရုဠိသဒ္ဓါဖြစ်သည်။ ဤသို့ တနည်းဆိုသေး၏။ နည်း အားဖြင့် ဘူတပဗ္ဗကတိက နည်းတည်း။ ပစ္စုပ္ပန် ဝေဒနာတခု သညာတခု စသည်ကို “ဝေဒနာက္ခန္ဓ သညာက္ခန္ဓ”ဟု ဟောတော်မူရာ၌လည်း နည်းတူ။

ဝေဒနာဒီသုပေကသ္မိံ ၊ ခန္ဓသဒ္ဓေါ တု ရုဠိယာ။
သမုဒ္ဓါဒေကဒေသေသု၊ သမုဒ္ဓါဒိ ရဝေါ ယထာ။ (သစ္စသံခိပ်)။

အပင်းဟူသော အနက်တည်း။ [အသင်းအပင်း ဟူသည်လည်း ပေါင်းထားအပ်သော လူစုပင်တည်း။] ဆဋ္ဌဋ္ဌော၊ အဆက်အစပ် ဟူသော အနက်တည်း။ [အဆက်အစပ် ဟူသည်လည်း ပေါင်းထားအပ်သော အစုပင်တည်း။] ရာသဋ္ဌော၊ အစုဟူသောအနက်တည်း။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ခန္ဓာ၊ ခန္ဓာတို့သည်။ ရာသီလက္ခဏာ၊ အစု၏အဖြစ် ဟူသော မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာရှိကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ သိထိုက်ကုန်၏။

(အယံ ခန္ဓဋ္ဌော နာမ၊ မည်သည်။) ကောဋ္ဌာသဋ္ဌော၊ အဘို့ ဟူသော အနက်တည်း။ ဣတိပိ၊ ဤသို့လည်း။ ဝတ္ထု၊ ဆိုခြင်းငှါ။ ဝဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။ ဟိ၊ မှန်၏။ (တနည်း) (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ အယံ ခန္ဓဋ္ဌောနာမ၊ မည်သည်။ ကောဋ္ဌာသဋ္ဌော၊ အနက်။ ဣတိပိ၊ လည်း။ ဝတ္ထု၊ ငှါ။ ဝဇ္ဇတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ(ယသ္မာ)၊ အကြင့်ကြောင့်။ လောကသ္မိံ၊ လောက၌။ ဣဏံ၊ ကြေးမြီကို။ ဂဟေတု၊ ယူပြီး၍။ စောဒိယမာနာ၊ စောဒနာအပ်ကုန်လသော်။ ဝါ၊ တောင်းအပ်ကုန်လသော်။ ဒွိဟိ ခန္ဓေဟိ၊ ၂-ဘို့တို့ဖြင့်။ ဒဿာမ၊ ပေးပါကုန်အံ့။ တိဟိ ခန္ဓေဟိ၊ ၃-ဘို့တို့ဖြင့်။ ဒဿာမ၊ နံအံ့။ [“ယခု ဆိုင်းပါဦး” ဟုလို။] ဣတိ၊ သို့။ ဝဒန္တိ၊ ဆိုကြကုန်၏။ (တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ အယံ ခန္ဓဋ္ဌော နာမ၊ မည်သည်။ ကောဋ္ဌာသဋ္ဌော၊ တည်း။ ဣတိပိ၊ လည်း။ ဝတ္ထု၊ ငှါ။ ဝဇ္ဇတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယတိ၊ သိအပ်၏။) [ဤသို့ အနက်ပေးရာ၌ “လောကသ္မိံ၌ စသော ဝါကျကို ဥပဂဟေတုဝါကျ၊ ရှေးဝါကျကို ဉာပေတဗ္ဗလဝါကျ” ဟု ခွဲရသည်။] ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ (ထိုသို့ ခန္ဓသဒ္ဓါ၏ အနက်၏ ကောဋ္ဌာသ အနက်လည်းဖြစ် သင့်၏ဟု သိနိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ ကောဋ္ဌာသလက္ခဏာ၊ အဘို့၏အဖြစ် ဟူသောမှတ်ကြောင်းလက္ခဏာ ရှိကုန်၏။ ဣတိပိ၊ လည်း။ ဝတ္ထု၊ ငှါ။ ဝဇ္ဇတိ၊ ၏။

ဝေါ၊ ဤသို့လျှင်။ ဧတ္ထ၊ ဤပဉ္စကုန္ဒာ ရူပက္ခန္ဓော။ ပေ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓောဟူသော ပါဌ်၌။ ရူပက္ခန္ဓောတိ၊ ရူပက္ခန္ဓော ဟူသည်။ ရူပရာသိ၊ အတိတ် အနာဂတ် အစရှိသော ရုပ်တို့၏အစု။ ရူပကောဋ္ဌာသော၊ အတိတ် အနာဂတ်အစရှိသောရုပ်တို့၏

ကောဋ္ဌာသဋ္ဌော။ ။ “အံသော ခန္ဓေ စ ကောဋ္ဌာသေ” ဟု အဘိဓာန် (၁၁၀၂) နံပါတ်၌ ဆိုသောကြောင့် ကောဋ္ဌာသ သဒ္ဓါသည် အံသ သဒ္ဓါ၏ ပရိယာယ်တည်း။ (တနည်း) ကောဋ္ဌ သဒ္ဓါသည် သရိရဝါဓက တည်း။ ထိုကိုယ်၏ အစိတ် အပိုင်းကို “ကောဋ္ဌ+အံသ(ကောဋ္ဌာသ)” ဟု ခေါ်၏။ ထို့ကြောင့် ဆံပင် မွေးဉှင်း စသည်ကို “၃၂-ကောဋ္ဌာသ” ဟု ပြောရိုးပြုကြသည်။ ကိုယ်၏အစိတ်အပိုင်းကဲ့သို့ အစိတ်အပိုင်း ဟူသမျှကိုလည်း သဒ္ဓိသုပစာရ၊ တနည်း ဥပမာတဒ္ဓိတ်ဆင့်၍ “ကောဋ္ဌာသ” ဟုပင် ခေါ်နိုင်သည်။ ဤအလို “ကောဋ္ဌာသဋ္ဌော၊ အစိတ်အပိုင်း ဟူသော အနက်” ဟု ပေးပါ။ သာဓကကို အဋ္ဌသာလိနီ ရူပကဏ္ဍ မူလဋီကာ၌ ကြည့်ပါ။

အဘို့။ ဝါ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါးတွင် တစိတ်တပိုင်းဖြစ်သောရုပ်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓောတိ၊ ကား။ ဝေဒနာရာသိ၊ အတိတ် အနာဂတ် အစရှိသော ဝေဒနာတို့၏အစ။ ဝေဒနာ-
ကောဋ္ဌာသော၊ အတိတ် အနာဂတ် အစရှိသော ဝေဒနာတို့၏အဘို့။ ဝါ၊ ခန္ဓာ
၅-ပါးတွင် တစိတ်တပိုင်းဖြစ်သော ဂဝေဒနာ။ ဣတိ ဣမိနာ နယေန၊ ဤနည်းဖြင့်။
သညာက္ခန္ဓာဒီနံ၊ သညာက္ခန္ဓ အစရှိသည်တို့၏။ အတ္ထော၊ အနက်ကို။ (သောတု-
ဟိ၊ နာယုလေ့ကျက် ဆောင်ရွက်မှတ်သား စာသင်သားတို့သည်။) ဝေဒိတဗျော၊
သိထိုက်၏။

တ္ထောဝတာ၊ ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော ဥဒ္ဓေသမျှဖြင့်။ (ပဉ္စက္ခန္ဓာ ရူပက္ခန္ဓာ-
နော။ပေ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော ဟူသော ဥဒ္ဓေသမျှဖြင့်။ ဒဿေသိ ကြိယာပုဒ်တို့
၌စပ်။) သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ မဖောက်မပြန် အမှန်ကိုယ်တိုင် အလုံးစုံသောတရား
တို့ကို သိတော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရားသည်။ စတ္တာရော စ မဟာဘူတာ စတုန္ဒူ
မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယရူပန္တိ၊ စတ္တာရော စ မဟာဘူတာ စတုန္ဒူ မဟာ-
ဘူတာနံ ဥပါဒါယရူပံ ဟူ၍။ (ဣတိသဒ္ဓါ နိဒဿနတ္ထ၊ ဝိဘတ္တော ဌံ စပ်ပါ။)
အတိတာ နာဂတ ပစ္စုပ္ပန္နာဒီသု၊ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် အစရှိကုန်သော။
ကောဒသသု၊ သ-ပါးကုန်သော။ ဩကာသေသု၊ ဝေဘန်ခြင်း၏ တည်ရာဌာန
တို့၌။ ဝိဘတ္တော၊ ဝေဘန်တော်မူအပ်သော။ (ဧဝံ ပဘေဒေါ၊ ရူပရာသိ ဌံစပ်။)
ပဉ္စဝိသတိ၊ ၅-ပါးသော။ ရူပကောဋ္ဌာသ၊ ရုပ်တို့၏ အဘို့တို့သည်။ (ဟောန္တိ၊
ရှိကုန်၏။) ဣတိစ၊ သို့၎င်း။ ဆန္ဒဝတိ၊ ၆-ပါးသော။ ရူပကောဋ္ဌာသ၊ တို့သည်။
(ဟောန္တိ)။ ဣတိစ၊ ၎င်း။ ဧဝံ ပဘေဒေါ၊ ဤသို့အပြားရှိသော။ ယှာယံ (ယော+
အယံ) ရူပရာသိ၊ အကြင်သို့သော ဤရုပ်အစုသည်။ (အတ္ထိ၊ ရှိ၏။) တံ သဗ္ဗံ၊ ထို
အလုံးစုံသောရုပ်အစုကို။ ပရိပိဏ္ဍေတွာ၊ ထက်ဝန်းကျင် ပေါင်းတော်မူ၍။ ရူပ-
က္ခန္ဓော နာမာတိ၊ ရူပက္ခန္ဓ မည်၏ဟူ၍။ ဒဿေသိ၊ ပြတော်မူပြီ။ [ပဉ္စဝိသတိ
ရူပကောဋ္ဌာသ၊ ဆန္ဒဝတိ ရူပကောဋ္ဌာသတို့ကို အဋ္ဌသ္မာလိနိ ရူပကဏ္ဍ မူလ-
ဒ္ဓိကာ၌ ပြခဲ့ပြီ။]

ပန၊ ကား။ သုခါဝေဒနာ ဒုက္ခာဝေဒနာ အဒုက္ခမသုခါဝေဒနာတိ၊ သုခါ
။ပေ။ ဝေဒနာ ဟူ၍။ ကောဒသသု၊ ကုန်သော။ တေသုယေဝ ဩကာသေသု၊ ထို
ဝေဘန်ခြင်း၏ တည်ရာဌာနတို့၌ပင်။ ဝိဘတ္တော၊ သော။ ယော အယံ စတုဘူမိက-
ဝေဒနာရာသိ၊ အကြင်သို့သော ဤစတုဘူမိက ဝေဒနာအစုသည်။ (အတ္ထိ၊ ရှိ၏။)
တံ သဗ္ဗံ၊ ထိုအလုံးစုံသော စတုဘူမိကဝေဒနာအစုကို။ ပရိပိဏ္ဍေတွာ၊ ၍။ ဝေဒနာ-
က္ခန္ဓော နာမာတိ၊ ဟူ၍။ ဒဿေသိ၊ ပြီ။ ပန၊ အဘို့တပါးကား။ စက္ခုသမ္ပဿဇာ
သညာ။ပေ။ မနောသမ္ပဗာဏာသညာတိ၊ ဟူ၍။ ကောဒသသု၊ န်သော။ တေသု
ယေဝ ဩကာသေသု၊ တို့၌ပင်။ ဝိဘတ္တော၊ သော။ ယော အယံ စတုဘူမိက-
သညာရာသိ၊ သည်။ (အတ္ထိ)။ တံ သဗ္ဗံ၊ ကို။ ပရိပိဏ္ဍေတွာ၊ ၍။ သညာက္ခန္ဓော

နာမာတိ၊ ဟူ၍။ ဒဿေသိ၊ ပြီ။ ပန၊ ကား။ စက္ခုသမ္ပဿဇာ ဇာတနာ။ ပေ။ မနောသမ္ပဿဇာ စေတနာတိ၊ ဟူ၍။ ကောဒသသု၊ န်သော။ တေသုယေဝ ဩကာသေသု၊ တို့၌ပင်။ ဝိဘတ္တော၊ သော။ ယော အယံ စတုဘူမိက စေတနာရာသိ၊ သည်။ (အတ္တိ)။ တံ သဗ္ဗံ၊ ကို။ ပရိပိဏ္ဍေတွာ၊ ၍။ သင်္ခါရက္ခန္ဓော နာမာတိ၊ ဟူ၍။ ဒဿေသိ၊ ပြီ။ [စေတနာကို သင်္ခါရက္ခန္ဓာအမည်ဖြင့် ခေါ်ရပုံကို သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ သဗ္ဗသင်္ဂဟအဖွင့်၌ ပြထားပြီ။]

ပန၊ ကား။ စက္ခုဝိညာဏံ၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဝှ၊ ကာယဝိညာဏံ၊ မနောဓာတု၊ မနောဝိညာဏဓာတုတိ၊ ဟူ၍။ ကောဒသသု၊ န်သော။ တေသုယေဝ ဩကာသေသု၊ တို့၌ပင်။ ဝိဘတ္တော၊ သော။ ယော အယံ စတုဘူမိက-စိတ္တရာသိ၊ သည်။ (အတ္တိ)။ တံ သဗ္ဗံ၊ ကို။ ပရိပိဏ္ဍေတွာ၊ ၍။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော နာမာတိ၊ ဟူ၍။ ဒဿေသိ၊ ပြီ။ [ဤ၌ “မနောဓာတု မနောဝိညာဏဓာတု” ဟု ၂-ပါးခွဲ၍ ဆိုထားသော်လည်း ထို ၂-ပါးကို ပါဠိတော်၌ “မနောဝိညာဏံ” ဟု တပါးတည်း ဟောတော်မူထား၏။ ထို့ကြောင့် ဤနေရာ၌ အဋ္ဌကထာဆိုပုံ၏ ပါဠိတော်နှင့် မတူခြင်း၏အကြောင်းကို မူလဋီကာ၌ ပြလိမ့်မည်။]

အပိစ၊ သည်သာမကသေး။ ဧတ္ထ၊ ဤ ခန္ဓနိဒ္ဒေသ၌။ သဗ္ဗမ္ပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော။ စတုသမုဋ္ဌာနိကံ၊ ၄-ပါးသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ ရူပက္ခန္ဓော၊ ရူပက္ခန္ဓာမည်၏။ ကာမာဝစရ အဋ္ဌ ကုသလစိတ္တာဒိဟိ၊ ကာမာဝစရဖြစ်သော ရှစ်ပါးသော ကုသိုလ်စိတ် အစရှိကုန်သော။ [ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိတော်၌ “ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ” စသည်ဖြင့် ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ်မှ စသောကြောင့် “ကာမာဝစရ အဋ္ဌ ကုသလစိတ္တာဒိဟိ” ဟု မိန့်သည်။] ဧကေန နဝတိ စိတ္တေဟိ၊ တခုယုတ် ကိုးဆယ်သော စိတ်တို့နှင့်။ သဟဇာတာ၊ န်သော။ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာတို့သည်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ မည်၏။ (ကာမာဝစရ အဋ္ဌ ကုသလစိတ္တာဒိဟိ၊ န်သော။ ဧကေန နဝတိ စိတ္တေဟိ၊ တို့နှင့်။ သဟဇာတာ၊ န်သော။) သညာ၊ တို့သည်။ သညာက္ခန္ဓော၊ မည်၏။ (ကာမာဝစရ အဋ္ဌ ကုသလစိတ္တာဒိဟိ၊ န်သော။ ဧကေန နဝတိ စိတ္တေဟိ၊ တို့နှင့်။ သဟဇာတာ၊ န်သော။) ဖဿာဒယော၊ ဖဿအစရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ ၅၀-သော စေတသိက်တရားတို့သည်။ သင်္ခါရက္ခန္ဓော၊ မည်၏။ [စေတသိက် ၅၀-တို့တွင် ဝေဒနာ သညာကို သီးခြား ခန္ဓာဖွဲ့ခြင်း၏ အကြောင်းကို အနုဋီကာ၌ ပြထား၏။ သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ၌လည်း နာမရူပပရိစ္ဆေဒ ဂါထာကို ယူ၍ ပြထားပြီ။] ဧကေန နဝတိ စိတ္တာနိ၊ တခုယုတ် ကိုးဆယ်သော စိတ်တို့သည်။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော၊ မည်၏။ ဣတိဝေဓိ၊ ဤသို့လည်း။ [ပိဖြင့် ရှေးနည်းကိုပေါင်း။] ပဉ္စသု ခန္ဓေသု၊ တို့၌။ ဓမ္မ ပရိစ္ဆေဒေါ၊ တရား အပိုင်းအခြားကို။ ဝေဒိတဗျော၊ ၏။

၁- ရူပက္ခန္ဓာနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၂။ ဣဒါနိ၊ ဥဒ္ဓေသကိပြုပြီးရာ ယခုအခါ၌။ တေ ရူပက္ခန္ဓာဒယော၊ ထို ရူပက္ခန္ဓာအစရှိသော ခန္ဓာတို့ကို။ ဝိဘဇိတော၊ အကျယ်ဝေဘန်တော်မူ၍၊ ဒဿေ-
 တုံ၊ ပြတော်မူခြင်းငှါ။ တတ္ထ ကတမော ရူပက္ခန္ဓောတိ အာဒိ၊ အစရှိသောစကား
 တော်ကို။ (ဘဂဝါ)။ အာဟ၊ ပြီ။ [“ဣဒါနိ အာဟ ရှိကကေန ပစ္စုပ္ပန်ကို
 အမှန်အာဟ ဟောလေမြဲ” ဟူသော နိယာမ်အလို “အာဟ၊ ဟောတော်မူ၏”
 ဟု ပေးပါ၊ နေရာတိုင်း နည်းတူ။] တတ္ထ၊ ထို တတ္ထ ကတမော၊ ရူပက္ခန္ဓော
 အစရှိသော ပါဠိရပ်၌။ တတ္ထာတိ၊ တတ္ထ ဟူသည်ကား။ ပဉ္စသု၊ ၅-ပါးကုန်သော။
 တေသု ခန္ဓေသု၊ ထိုခန္ဓာတို့တွင်။ (“ရူပက္ခန္ဓော”၌စပ်။) ကတမောတိ၊
 ကတမော ဟူသော ပုစ္ဆာသည်။ ကထေတု ကမ္ပတာပုစ္ဆာ၊ ဖြေဆိုခြင်းငှါ အလို
 ရှိသော ဆန္ဒတော်ကြောင့်ဖြစ်သော ပုစ္ဆာတည်း။ ရူပက္ခန္ဓောတိ၊ ရူပက္ခန္ဓော
 ဟူသော သဒ္ဓါသည်။ ပုစ္ဆိတဓမ္မ နိဒဿနံ၊ ကတမော ဟူသော ပုစ္ဆာဖြင့် မေး
 အပ်သောတရားကို ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဓါတည်း။

ဣဒါနိ၊ ပုစ္ဆိတဓမ္မကိပြုပြီးရာ ယခုအခါ၌။ တံ၊ ထိုရူပက္ခန္ဓာကို။ ဝိဘဇန္တော၊
 အကျယ်ဝေဘန်တော်မူလိုသည်။ (ဟုတွာ)။ တနည်း— ဝိဘဇန္တော၊ အကျယ်
 ဝေဘန်တော်မူလိုခြင်းကြောင့်။ [အန္တ-ပစ္စည်း ဘောအနက်၊ ဟိတိအနက်ဟော
 ဟု ကြပါ။] ယံကိန္တိ ရူပန္တိအာဒိ၊ ယံကိန္တိ ရူပံ အစရှိသော ကားတော်ကို။
 အာဟ၊ ပြီ။ တတ္ထ၊ ထိုယံကိန္တိ ရူပံ အစရှိသောစကားရပ်၌။ ယံကိန္တိတိ၊ ယံကိန္တိ
 ဟူသောသဒ္ဓါသည်။ အနဝသေသ ပရိယာဒါနံ၊ အကြွင်းမရှိသော တရားတို့ကို
 ထက်ဝန်းကျင်ယူကြောင်း သဒ္ဓါတည်း။ ဝါ၊ အကြွင်းမရှိသော တရားတို့ကို
 သိမ်းယူကြောင်းသဒ္ဓါတည်း။ [“ကိ” သဒ္ဓါနောက် စိလျှင်ရောက်က အပ္ပဝါစကား၊

ကထေတုကမ္ပတာ ပုစ္ဆာ။ ။ ဖြေတော်မူလိုသော ဆန္ဒတော်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာ
 သော ပုစ္ဆာတည်း။ “ပုစ္ဆတိ တောယာတိ ပုစ္ဆာ” ဟု ကရထသင်္ခယပြု၍ “တတ္ထ ကတမော
 ရူပက္ခန္ဓော” ဟူသော စကားရပ်ကို အရကောက်ပါ။ တောယ၊ ဤ တတ္ထ ကတမော
 ရူပက္ခန္ဓော ဟူသော ပါဠိရပ်ဖြင့်။ ပုစ္ဆတိ၊ ရူပက္ခန္ဓာကို မေးတော်မူ၏။ ဣတိ၊ ထိုသို့ မေး
 တော်မူကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သာ၊ ထိုပါဠိရပ်သည်။ ပုစ္ဆာ၊ မည်၏။ အခြားနေရာ
 ၌ “မေးအပ်သောပုစ္ဆာ” ဟု အနက်ပေးခဲ့သော်လည်း မေးအပ်သော အရာဝတ္ထုသည်
 ပုစ္ဆာမဟုတ်၊ ရူပက္ခန္ဓာသာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “ရူပက္ခန္ဓောတိ ပုစ္ဆိတဓမ္မနိဒဿနံ” ဟု
 မိန့်သည်။ ထိုပုစ္ဆာသည် ဖြေတော်မူလိုသော ဆန္ဒတော်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာရကား
 “ကထေတုံ+ကမေတိတိ ကထေတုကာမော၊ ကထေတုကာမဿ+ဘာဝေါ ကထေတုကမ္ပံ၊
 (ဣပစ္စည်း၊ ကာ၌ အာကို ရဿပြု၊) ကထေတုကမ္ပယေဝ ကထေတုကမ္ပတာ၊ (တာ
 ပစ္စည်း သုတ္တံ)၊ ကထေတုကမ္ပတာယ+ပဝတ္ထာ+ပုစ္ဆာ ကထေတုကမ္ပတာပုစ္ဆာ” ဟု
 ယောဇနာ၌ ဝိဂ္ဂဟပြု၏။

ရှေ့မှာတတန် ယဝင်ပြန်က သကလဝါစကော” ဟူသော နိယာမ်အတိုင်း “ယံကိဉ္စိသဒ္ဓါ သကလဝါစက” ဟူလို။] ရူပန္တိ၊ ရူပံ ဟူသော သဒ္ဓါသည်။ အတိပ္ပသင်္ကနိယမနံ၊ လွန်၍ဖြစ်သော ကပ်ငြိသောတရားကို တာ၊ မြစ်ကြောင်း သဒ္ဓါတည်း။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ပဒဒ္ဒယေနာပိပုဒ် ၂-ပါးအပေါင်းဖြင့်လည်း၊ ရူပဿ၊ ရုပ်ကို။ အနဝသေသပရိဂ္ဂဟော၊ အကြွင်းမရှိ ပိုင်းခြား၍ ယူခြင်းသည်။ ဝါ၊ အကြွင်းမရှိ သိမ်းဆည်းခြင်းသည်။ ဝါ၊ ကိ၊ ကတော၊ ပြုတော်မူအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ [ပဒဒ္ဒယေန ပုဒ်၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ခွဲကာ၌ ကြည့်ပါ။]

တတ္ထ၊ ထို ယံကိဉ္စိ ရူပံ ဟူသော ပါဠိ၌။ (အတ္ထော၊ ကိ၊ ဧဝံ၊ ဤ ဆိုအပ် လတ္တံ့သောနည်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။) ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ်အနက်ကြောင့်။ ရူပံ၊ ရူပမည်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ ရူပနဋ္ဌေန၊ ဖောက်ပြန် ခြင်းဟူသော အနက်ကြောင့်။ ဝါ၊ ဖောက်ပြန်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်။ [ရူပန၌ ဘာဝဓာန ကြံပါ။] ရူပံ၊ ရူပမည်၏။ (ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။)

အတိပ္ပသင်္ကနိယမနံ။ ။ ရူပံပုဒ် မပါဘဲ ယံကိဉ္စိ ချည်းသာ ဟောတော်မူလျှင် “အလုံးစုံ အကြွင်းမရှိ” ဟု ဆိုသောကြောင့် ထို ယံကိဉ္စိအနက်၌ နပုလိန်ဖြင့် ညွှန်ပြ ထိုက်သော ဝိညာဏ်လည်း ပါနိုင်၏။ နိဗ္ဗာနံ စသည်လည်း ပါနိုင်၏။ ထိုသို့ ငြိကပ်၍ ပါလာခြင်းကို အလျဉ်းသင့် ပါဝင်လာခြင်းဖြစ်သောကြောင့် ရှေးဆရာတို့က “လျဉ်းပါ= လျဉ်းပါး” ဟု ဆိုကြဟန်တူသည်။ ထိုသို့ အလျဉ်းသင့် ငြိကပ်ပါဝင်လာသော ဝိညာဏ် စသည်ကိုလည်း တားမြစ်ခြင်းအကျိုးငှါ “ရူပံ” ဟု မိန့်တော်မူသောကြောင့် “အတိပ္ပသင်္က နိယမနံ” ဟု မိန့်သည်။ [ပဿန္တတိ၊ ကပ်ငြိတတ်၏။ ဣတိ ပဿဂေါ၊ အတိက္ကမိတ္တံ၊ လိုရာ အနက်ကိုလွန်၍ + ပဝတ္ထော၊ ဖြစ်သော+ပသဂေါ၊ ငြိကပ်ပါဝင်လာသောအနက်တည်း။ အတိပ္ပသဂေါ၊ နက်။ အတိပ္ပသင်္ကဿ + နိယမနံ အတိပ္ပသင်္ကနိယမနံ။ [နိယမနတ္ထတိ နိဝဠာနတ္ထံ-အနု။]

ကေနဋ္ဌေန။ ။ “ကေန+အဋ္ဌေန”ဟု ခွဲ၊ အတ္ထမုတ္တံကို ခွဲပြု၍ “အဋ္ဌ”ဟု ဖြစ်၏။ ဤအတ္ထသဒ္ဓါသည် “အတ္ထော ပယောဇနေ သဒ္ဓါဘိဓေယျေ” စသော (၇၅)အဘိဓဉ် လာ အနက်တို့တွင် သဒ္ဓါဘိဓေယျေ (သဒ္ဓါသည် ဟောအပ်သောအနက်) ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် “ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ်အနက်ကြောင့်” ဟု ပေးပါသည်။ [ကေနဋ္ဌေနာတိ ပုစ္ဆာသဘာဝဝေဓန၊ ရူပနဋ္ဌေနာတိ ရူပနသဒ္ဓါဘိဓေယျဘာဝေနာတိ အတ္ထော၊- အနုဂ္ဂိကာ။]

ယောဇနာ၌ကား- “ကေနဋ္ဌေန ကေန သဘာဝေန” ဟု ဖွင့်ထား၏။ “အတ္ထသဒ္ဓါ သဘာဝ၏ ပရိယာယ်” ဟု ဆိုလိုသည်။ ထိုသဘာဝအနက်မျိုးကား ပရမတ္ထသဘောကို ဖွင့်ရာ၌သာ သုံးသင့်၏။ ဥပမာ- “ကေနဋ္ဌေန ဖဿော၊ ပုသနဋ္ဌေန” စသည်၌ကဲ့သို့တည်း။ ထို၌ “ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ် အနက်သဘောကြောင့်” ဟု ပေးနိုင်သည်။ ဤနေရာ၌ကား ရူပနသည် ပရမတ္ထသဘော မဟုတ်၊ [ကေနဋ္ဌေနဖြင့် ရူပသဒ္ဓါ၏ဖြစ်ကြောင်း သဒ္ဓပဝတ္တိ နိမိတ်အနက်ကို မေးသည်၊ ရူပနဋ္ဌေနဖြင့် သဒ္ဓပဝတ္တိနိမိတ်အနက်ကို ပြောသည်၊ ဤကေနဋ္ဌေန၏ အဓိပ္ပါယ်ကို အဋ္ဌသာလိနိ အစ “ကေနဋ္ဌေန အဘိဓမ္မော” ၌လည်း ဖွင့်ပြခဲ့ပြီ။]

ဟိ၊ သာဓကကား။ ကိဉ္စ ဘိက္ခဝေ။ပေ။ ရူပန္တိ ဝုစ္စတိတိ၊ ကိဉ္စ ဘိက္ခဝေ
 ။ပေ။ ရူပန္တိ ဝုစ္စတိ ဟူ၍။ တေံ (သုတ္တံ)၊ ဤပါဠိဟေဘိကံ။ ဘဂဝတ၊ သည်း။
 ဝုတ္တံ၊ ဟောတေ။ အပိပိ။ [ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ကိဉ္စ၊ အဘယ်အကြောင်းကြောင့်။
 ရူပံ၊ ရူပ ဟူ၍။ ဝဒေထ၊ ဆိုကြကုန်သနည်း။ (တနည်း) ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ကိဉ္စ၊
 အဘယ်အကြောင်းကြောင့်။ ရူပံ၊ ရူပမည်သနည်း။ ကိဉ္စ၊ အဘယ်အကြောင်း
 ကိ။ ဝဒေထ၊ ဆိုကြကုန်မည်နည်း။ [ဋီကာကြည့်၍ တနည်း အနက်ပေးသည်။]
 ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ (ယံ၊ အကြင်သဘောတရားသည်။ ဝါ၊ ကိ။) ဣတိ (ယသ္မာ)၊
 အကြင်ကြောင့်။ [ခေါ အနက်မရှိ။] ရူပတိ၊ ဖောက်ပြန်တတ်၏။ (တနည်း)
 ရူပတိ၊ ထိခိုက်အပ် နှိပ်စက်အပ်၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ (တံ၊ ထို သဘော
 တရားကို။) ရူပန္တိ၊ ရူပံ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ဧကေန၊ အဘယ်ကြောင့်။
 ဝါ၊ အဘယ်သည်။ ရူပတိ၊ ဖောက်ပြန်တတ်သနည်း။ ဝါ၊ ထိခိုက်အပ် နှိပ်စက်
 အပ်သနည်း။ သီတေနပိ၊ အအေးကြောင့်လည်း။ ဝါ၊ သည်လည်း။ ရူပတိ၊
 ဖောက်ပြန်တတ်၏။ ဝါ၊ ထိခိုက်အပ် နှိပ်စက်အပ်၏။ ဥဏှေနပိ၊ မီးပူကြောင့်
 လည်း။ ဝါ၊ သည်လည်း။ ရူပတိ၊ ၏။ ဝါ၊ ၏။ [နေပူကို အာတပဖြင့် ယူလိမ့်
 မည်။] ဇိဘစ္ဆာယပိ၊ ဆာလောင်ခြင်းကြောင့်လည်း။ (ထမင်းဆာခြင်းကြောင့်
 လည်း။) ဝါ၊ သည်လည်း။ ရူပတိ၊ ၏။ ဝါ၊ ၏။ ပိပိသာယပိ၊ မှတ်သိပ်ခြင်း
 ကြောင့်လည်း။ (ရေငတ်ခြင်းကြောင့်လည်း။) ဝါ၊ သည်လည်း။ ရူပတိ၊ ၏။
 ဝါ၊ ၏။ ဥံသ မကသ ဝါတာတပ သရိသပ သမ္ပဿေနပိ၊ မှက်၊ ခြင်္သေ့၊ လေး၊
 နေပူ၊ မြွေ ကင်းတို့၏ အတွေ့ကြောင့်လည်း။ ဝါ၊ သည်လည်း။ ရူပတိ၊ ၏။
 ဝါ၊ ၏။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ (ယံ၊ သည်။) ဣတိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ရူပတိ၊
 ၏။ ဝါ၊ ၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (တံ၊ ကိ။) ရူပန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။
 ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ် ခဇ္ဇနိယဝဂ် ခဇ္ဇနိယသုတ်။]

ကိဉ္စ။ ပေ။ ဝဒေထ။ ။ကိဉ္စ၌ ကိသဗ္ဗနာမ်ပုဒ်သည် ပဌမာဝိဘကျန္တ ပုဒ်တည်း။
 ထို ပဌမာဝိဘတ်ကို ဟိတိအနက်၌ သက်ပါစေ၊ စ-ကား အနက် မရှိ၊ ဝစနာလင်္ကာရ
 သာတည်း။ ကိဉ္စာတိ ဣတ္ထ ကိသဒ္ဓေါ ပုစ္ဆာယံ ဟေတုအတ္တဒီပကော၊ ကရဏေ စေတံ
 ပစ္စတ္တဝစနံ၊ [ကရိုဏ်းဆိုသော်လည်း “ဖြင့်” ဟု မပေးရ၊ “ကြောင့်” ဟု ပေးရသော
 ဟိတိ အနက်သာတည်း။] စသဒ္ဓေါ ဝစနာလင်္ကာရေတိ အာဟ ဧကေန ကာရဏေန
 ဝဒေထာတိ။—အနုဋီကာ။

ရူပတိတိ။ ပေ။ ဝုစ္စတိ။ ။ယောဇနာ၌၎င်း၊ ရှေးနိဿယ၌၎င်း “ယသ္မာ၊ အကြင်
 ကြောင့်။ ရူပတိ၊ ဣတိတသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ရူပန္တိ ဝုစ္စတိ” ဟု အနက်ပေး၏။ “ယသ္မာကို
 အပိုထည့်ပါဌ်” ဟု ဆိုလိုသည်။ ဆရာတို့ကား “ယသ္မာ ရူပတိ၊ တသ္မာ ရူပန္တိ ဝုစ္စတိ”
 ဟု လာလတ္တံ့ အဋ္ဌကထာကို ကြည့်၍၎င်း၊ ဣတိကို တသ္မာနှင့် တွဲစေလိုလျှင် “ဣတိ
 တသ္မာ ရူပန္တိ ဝုစ္စတိ” ဟုသာ ဖွင့်ထိုက်သည်-ဟု ယူဆသောကြောင့်၎င်း ထိုယောဇနာ
 နည်းကိုမလိုက်ဘဲ “ယသ္မာကို ဣတိသဒ္ဓါ၏အနက်ဖွင့်” ဟု ယူတော်မူကြသည်။ နိဿယ၌
 ဆရာတို့ အလိုအတိုင်း ပေးပါသည်။

တတ္ထ၊ ထို ကိဉ္စ ဘိက္ခဝေ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌။ ကိန္တိ၊ ကိံ ဟူသော ပုစ္ဆာ သည်။ ကာရဏပုစ္ဆာ၊ အကြောင်းကိုမေးကြောင်း ပုစ္ဆာတည်း။ [ကိံ ကိုသာ ဖွင့်၍ စကို မဖွင့်သောကြောင့် “စသဒ္ဓါကိုဝစနာလင်္ကာရ” ဟု အနုဋီကာ ဆို၏။] ကေန ကာရဏေန၊ အဘယ်အကြောင်းကြောင့်။ ရူပံ၊ ရူပ ဟူ၍။ ဝဒေထ၊ ဆိုကြ ကုန်သနည်း။ ကေန ကာရဏေန၊ ကြောင့်။ တံ၊ ထိုသဘောတရားသည်။ [ရှေး နိဿယ၌ “ဝေ” ဟု ရှိ၏။] ရူပနာမ၊ ရူပမည်သနည်း။ ဣတိအတ္ထော၊ ဤကား အနက်။ ရူပတိတိ ဧတ္ထ၊ ရူပတိ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ ဣတိတိ၊ ဣတိ ဟူသော သဒ္ဓါ သည်။ ကာရဏဒ္ဒေသော၊ အကြောင်းကို ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဓါတည်း။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ရူပတိ၊ ၏။ ဝါ၊ ၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ရူပန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝဇ္ဇတိ၊ အပ်၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ [ဤ၌ “ယသ္မာ” သည် ဣတိ သဒ္ဓါ၏ အနက်ဖွင့်တည်း။]

ရူပတိတိ၊ ဟူသည်ကား။ ကပ္ပတိ၊ ဖောက်ပြန်တတ်၏။ [“ကောပသဒ္ဓေါ စေတ္ထ ခေါဘပရိယာယော ဝေဒိတဗ္ဗော” ဟု မူလဋီကာဆိုသောကြောင့် “ကပ္ပ- တိ၊ ချောက်ချားတတ်၏” ဟုလည်း ရှေးနိဿယပေး၏။ “ချောက်ချား” ဟူသည် ဖောက်ပြားခြင်းတည်း။ “ဖောက်ပြား” ဟူသည်လည်း ဖောက်ပြန်ခြင်းတည်း။] ဘဒ္ဒိယတိ၊ ထိခိုက်အပ်၏။ ပီဠိယတိ၊ နှိပ်စက်အပ်၏။ ဘိဇ္ဇတိ၊ ပျက်တတ်၏။ ဝါ၊ ပျက်အပ်၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ ဝေံ၊ ဤသို့။ ဧတ္ထကေန၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည် ရှိသော။ ဣမိနာ ဌာနေန၊ ဤ ပါဠိရပ်ဖြင့်။ (ဝတ္ထံ ခွဲစာ။) [သောဇနာ၌ “ဣမိနာ ဒ္ဓါရေန” ဟု ရှိ၏။ ရှေးနိဿယ၌ “ဣမိနာ ဌာနေန၊ ဤအကြောင်းကြောင့်” ဟု လည်း ပေး၏။] ရူပနုဋ္ဌေန၊ ဖောက်ပြန်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသောအနက် ကြောင့်။ ရူပံ၊ ရုပ်ကို။ ဝတ္ထံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ရူပနုလက္ခဏေန၊ ဖောက်ပြန် ခြင်း လက္ခဏာကြောင့်။ ရူပံ၊ ရူပမည်၏။ ဣတိပိ၊ ဤသို့လည်း။ ဝတ္ထံ၊ ဆိုခြင်းငှါ။ ဝဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။ ဟိ၊ မှန်၏။ ဧတံ၊ ဤရင်သည်။ ရူပနုလက္ခဏံ၊ ဖောက်ပြန်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ဝါ၊ ဖောက်ပြန်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာရှိ၏။

ပန၊ ဆက်။ သီတေနပိ ရူပတိတိ အာဒီသု၊ သီတေနပိ ရူပတိ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ (အတ္ထော ဝေံ ဝေဒိတဗ္ဗော။) တာဝ၊ ဥဏှေနပိ ရူပတိ အစရှိသည် တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌံ၊ ညွှန်ပြအပ်သော။) သီတေန၊ အအေးကြောင့်။ ရူပနံ၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းသည်။ လောကန္တရိကနိရယေ၊ လောကန္တရိက် ငရဲ၌။ ဝါ၊ စကြဝဠာ ကမ္ဘာလောက ၃-ခုတို့၏ အကြား၌ဖြစ်သော ငရဲ၌။ ပါကဋ္ဌံ၊ ထင်ရှား ၏။ ဟိ၊ ခဲ့ဦးအံ့။ တိဏ္ဏံ တိဏ္ဏံ၊ ၃-ခုကုန် ၃-ခုကုန်သော။ စက္ကဝါဠာနံ၊ စကြဝဠာ တို့၏။ (ကမ္ဘာလောကတို့၏။) အန္တရေ၊ အကြား၌။ အဋ္ဌယောဇနသယာယပ္ပမာ- ဏော၊ ယူဇနာ ရှစ်စောင် ပမာဏရှိသော။ ဧကေကော၊ တခု တခုသော။ လောကန္တရိကနိရယောနာမ၊ မည်သည်။ ဟောတိ၊ ရှိ၏။ ယဿ၊ အကြင်ငရဲ၏။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ ပထဝီ၊ မြေသည်။ နေဝအတ္ထိ၊ မရှိတော့။ ဥပရိ၊ အထက်၌။

စန္ဒိမ သူရိယ ဒီပ မဏိအာလောကော၊ လရောင်၊ နေရောင်၊ မီးရောင်၊ ပတ္တမြားရောင်သည်။ န(အတ္တိ)၊ ယှိ။ [စကြဝဠာအတွင်းရှိ နေ လစသည်တို့၏အရောင်ကို စကြဝဠာတောကြီးတို့က ကွယ်ကာ၍ထားသောကြောင့် နေရောင် စသည်ကို မတွေ့ရတော့။] နိစ္စန္ဓကာရော၊ အမြဲ အမှောင်သည်။ (ဟောတိ)။

တတ္ထ၊ ထိုငရဲ၌။ နိဗ္ဗတ္တသတ္တာနံ၊ ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့၏။ တိဂါဝုတော၊ ၃-ဂါဝုတ်ရှိသော။ အတ္တဘာဝေါ၊ အတ္တဘောသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ တေ၊ ထိုသတ္တဝါတို့သည်။ ဝဂ္ဂုလိယော ဝိယ၊ လင်းနှိုတို့သည် ကဲ့သို့။ ပဗ္ဗတပါဒေ၊ တောင်ခြေ၌။ ဒိဿပုထုလေဟိ၊ ရှည်လျား ပြန့်ကျယ်ကုန်သော။ နခေဟိ၊ ခြေသည်း၊ လက်သည်းတို့ဖြင့်။ လဂ္ဂိတွာ၊ ဆွဲချိတ်၍။ အဝံသိရာ၊ အောက်၌ ဦးခေါင်းရှိကုန်သည်။ ဝါ၊ ဦးခေါင်းစောက်ထိုးတို့သည်။ (ဟုတွာ)။ ဩလမ္မန္တိ၊ တွဲရ၍ ဆွဲကုန်၏။ ယဒါ၊ အကြင်အခါ၌။ သံသပ္ပန္နာ၊ ရွှေရွာတူး၍ သွားကုန်လသော်။ အညမညဿ၊ တယောက်တယောက်၏။ ဟတ္ထပါသကတာ၊ ဟတ္ထပါသ၌ ရောက်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ၏။ အထ၊ ထိုအခါ၌။ နော၊ ငါတို့သည်။ ဘက္ခော၊ အစာကို။ လဒ္ဓေါ၊ ရအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ မညမာနာ၊ မှတ်ထင်ကုန်သည်။ (ဟုတွာ)။ တတ္ထ၊ ထိုအစာ၌။ ဗျာဝဠာ၊ ကြောင့်ကြစိုက်ကုန်သည်။ (ဟုတွာ)။ ဝိပရိဝတ္တိတွာ၊ ထက်အောက် ပြောင်းပြန်လည်၍။ လောကသန္ဓာရကော၊ လောကကို ကောင်းစွာဆောင်ထားသော။ ဥဒကော၊ ရေ၌။ ပတန္တိ၊ ကျကုန်၏။

သီတဝါတေ၊ အေးသောရေသည်။ ပဟရန္တေပိ၊ တိုက်ခတ်ပြန်သော်လည်း။ ပက္ကမဓုက ဖလောနိ ဝိယ၊ မှည့်သော သစ်မည်စည်သီးတို့ကဲ့သို့။ ဆိဇ္ဇိတွာ၊ ပြတ်၍။ ဥဒကော၊ ၌။ ပတန္တိ၊ ကုန်၏။ ပတိတမတ္တာ၊ ရေ၌ကျကာမျှတို့သည်။ (သမာနာ)ဝါ၊ ဖြစ်ကုန်သော်သာလျှင်။ အစ္စန္တခါရေန၊ အလွန် ငန်သကဲ့သို့ဖြစ်သော။ သိတောဒကေန၊ အေးသောရေကြောင့်။ ဘိဇ္ဇမာနေဟိ၊ ပျက်စီးကုန်သော။ ဆိန္ဒုစမ္ပန္ဒာရမံသ အဋ္ဌိဟိ၊ ပြတ်သော အရေ၊ အကြော၊ အသား၊ အရိုးတို့ဖြင့်။ [ဣတ္ထမ္မူတလက္ခဏ။] တတ္ထတေလေ၊ လောလောပူသော ဆီ၌။ ပတိတပိဋ္ဌပိဏ္ဍဝိယ၊ ကျသော မှုံညက်စိုင့်၊ မှုံညက်ခဲသည်ကဲ့သို့။ ပဋ္ဌပဋ္ဌာယမာနာ၊ ပဋ္ဌပဋ္ဌ ဟူသောအသံကို ပြုကုန်လျက်။ ဝါ၊ ဖျစ်ဖျစ်မြည်ကုန်လျက်။ ဝိလိယန္တိ၊ ကျေမှုကုန်၏။ ဝေံ၊ ဤသို့လျှင်။ သိတေန၊ အအေးကြောင့်။ ရူပုနံ၊ ရုပ်၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းသည်။ လောက-

အစ္စန္တခါရေန ။ ။ ခါရသဒ္ဓါသည် “ငန်သော အရသာကို” ဟော၏။ ကမ္မာမြေကြီးကို ခံထားသောရေသည် အလွန်ငန်သောရေ မဖြစ်ထိုက်၊ အလွန်ငန်လျှင် ကမ္မာမြေကြီးသည်ပင် ကျေမှုသွားရာ၏။ ထို့ကြောင့် “အလွန်ငန်သကဲ့သို့ဖြစ်သော”ဟု အနက်ပေးလိုက်ပါသည်။ [လောကန္တရိယသတ္တာနံ ပန ပါပကမ္မဗလေန အခါရေပိ ခါရေ ဝိယ သရိရဿ ဝိလိယနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊—အနုဋီကာ၊ ရွေးနိဿယ၌ကား အလွန် ချမ်းလှစွာသော”ဟု ပေးလေသည်။]

န္တရိကနိရယေ၊ ဌံ။ ပါကဋ္ဌံ၊ ဧ။ မဟိံ သကရဋ္ဌာဒိသု၊ မဟိံ သကတိုင်း အစရှိကုန်သော။ ဟိမပါတသိတလေသု၊ ဆီးနှင်းကျခြင်းကြောင့် အေးမြကုန်သော။ ပဒေသေသုပိ၊ အရပ်တို့၌လည်း။ တေံ၊ ဤအအေးကြောင့် ရုပ်၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းသည်။ ပါကဋ္ဌမေဝ၊ သည်သာ။ ဟိ၊ မှန်။ တတ္ထ၊ ထိုမဟိံ သကတိုင်း အစရှိသော အရပ်တို့၌။ သတ္တာ၊ သတ္တဝါတို့သည်။ သိတေန၊ ကြောင့်။ ဘိန္ဒုန္တိသရိရာ၊ ကဲ့သောကိယ်၊ ပြတ်သောကိယ် ရှိကြကုန်သည်။ (ဟုတ္တာ)။ ဇီဝိတက္ခယမ္ပိ၊ အသက်၏ ကုန်ခြင်းသို့သော်လည်း။ ပါပုဏန္တိ၊ ရောက်ကြရကုန်၏။

ဥဏှေန၊ မီးပူကြောင့်။ ရူပနံ၊ သည်။ အဝီစိ မဟာနိရယေ၊ အဝီစိငရဲကြီး၌။ ပါကဋ္ဌံ၊ ဧ။ ဟိ၊ ချဲ့။ တတ္ထ၊ ထိုအဝီစိငရဲကြီး၌။ တတ္ထာယ၊ လောလောပူသော။ လောဟပထဝိယာ၊ သံမြေကြီး၌။ နိပဇ္ဇာပေတာ၊ အိပ်စေ၍။ ပဉ္စဝိဓဗန္ဓနာဒိကရဏကာလေ၊ ၅-ပါး အပြားရှိသော နှောင်ဖွဲ့မှု အစရှိသော နှိပ်စက်ခြင်းကို ပြုရာအခါ၌။ သတ္တာ၊ တို့သည်။ မဟာဒုက္ခံ၊ ကြီးစွာသောဒုက္ခကို။ အနဘဝန္တိ၊ ခံစားကြရကုန်၏။ [အဝီစိငရဲ၌ ပဉ္စဝိဓဗန္ဓန စသည်ကို မပြု၊ အဝီစိ၏ အခြံအရံ ဖြစ်သော ဥဿဒရေငယ်တို့၌သာ ပြုသည်။ ထို့ကြောင့် “အဝီစိ မဟာနိရယေ” ဟူသော စကားကို ဥဿဒရေငယ်တို့ပါ သိမ်းကျုံး၍ ဆိုသည် ဟု ဋီကာတို့ မိန့်ကြသည်။ ပဉ္စဝိဓဗန္ဓနာဒိကရဏကို အင်္ဂုတ္တိုရ် တိကနိပါတ် ဒေဝဒူတဝဂ် ဒေဝဒူတသုတ်ပါဠိတော်၌ ရှုပါ။]

ဇိဃစ္စာယ၊ ဆာဒလောင်ခြင်းကြောင့်။ ရူပနံ၊ သည်။ ပေတ္တိဝိသယေစေဝ၊ ပြိတ္တာတို့နေရာ နယ်မြေ၌၎င်း။ ဒုဗ္ဗိက္ခကာလေစ၊ လူတို့ဝယ် ငတ်မှတ်ခေါင်းပါး အစာရှားရာ အခါ၌၎င်း။ ပါကဋ္ဌံ၊ ဧ။ ဟိ၊ ချဲ့။ ပေတ္တိဝိသယေ၊ ဌံ။ သတ္တာ၊ တို့သည်။ ဒေ တိဏိ (ဒုတ္တိဏိ)၊ ၂-ခုသော်လည်းဖြစ်ကုန်၊ ၃-ခုသော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ [ဒေ တိဏိ ၂-မျိုးလုံးမရနိုင်၊ အကြား ၂-ခု၊ သို့မဟုတ် အကြား ၃-ခု ငမုန်းမျိုးသာ ရနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် “ဒေ ဝါ တိဏိ ဝါ ဒုတ္တိဏိ” ဟု သင်္ချာဘယပဒမဟုမ္ပိဟိသာ ရှိသင့်၏။ နေရာတိုင်း သတိပြုပါ။] ဗုဒ္ဓန္တရာနံ၊ ဘုရားတို့၏အကြား ကာလတို့ပတ်လုံး။ ကိဉ္စိဒေဝ၊ တစုံတခုသာလျှင်ဖြစ်သော။ အာမိသံ၊ အာမိသကို။ ဟတ္ထေန၊ လက်ဖြင့်။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ မုခေ၊ ခံတွင်း၌။ ပက္ခိပန္နာနာမ၊ ထည့်နိုင်သော ပြိတ္တာတို့မည်သည်။ န ဟေန္တိ၊ မရှိကုန်။ အန္တောဥဒရံ၊ ဝမ်း၏အတွင်းသည်။ အာဒိတ္တသုသိရရက္ခော ဝိယ၊ မီးလောင်အပ်သော အခေါင်းရှိသော သစ်ပင်သည်ကဲ့သို့။ ဟေတိ၊ ဧ။ ဒုဗ္ဗိက္ခေ၊ အဝာ၏ မပြည့်စုံရာအခါ၌။ ဝါ၊ (လူတို့ဝယ်) ငတ်မှတ်ခေါင်းပါး အစာရှားရာ အခါ၌။ ကဉ္စိကမတ္တမ္ပိ၊ ကဝိရည်မျှကိုလည်း။ [ရှေးနိဿယ၌ “ပအုန်းရည်” ဟုပေး၏။] အလဘိတွာ၊ မရမူ၍။ ဝါ၊ မရခြင်းကြောင့်။ မရဏပ္ပတ္တာနံ၊ သေခြင်းသို့ ရောက်ကုန်သော လူသတ္တဝါတို့၏။ ပမာဏံ နာမ၊ အတိုင်းအရှည်မည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။

ပိပါသာယ၊ ရေမှတ်သိပ်ခြင်းကြောင့်။ ရူပနံ၊ သည်။ ကာလကဋိကာဒိသု၊ ကာလကဋိက အစရှိသော အသုရာတို့၌။ ပါကန္တံ၊ ၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ တတ္ထ၊ ထိုကာလ-
ကဋိက အသုရာတို့၌။ သတ္တာ၊ တို့သည်။ ဇေ၊ တိဏိ (ဒုတ္တိဏိ)၊ ကုန်သော။
ဗုဒ္ဓန္တရာနိ၊ တို့ပတ်လုံး။ ဟဒယတေမနမတ္တံ ဝါ၊ နှလုံးသားကို စိုစေလောက်ရုံမျှ
မူလည်းဖြစ်သော။ ဗိဝါတေမနမတ္တံ ဝါ၊ လျှာကို စိုစေလောက်ရုံမျှမူလည်း
ဖြစ်သော။ ဥဒကဗိန္ဒု၊ ရေပေါက်ကို။ လဒ္ဓံ၊ ရခြင်းငှါ။ န သက္ကောန္တိ၊ မစွမ်း
နိုင်ကုန်။ ပါနိယံ၊ သောက်ရေကို။ ပိဝိဿာမ၊ သောက်ကုန်အံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့
ကြ၍။ နဒိ၊ သို့။ ဂတာနမ္ပိ၊ သွားသော ပြိတ္တာတို့၏လည်း။ ဝါ၊ သွားသော
ပြိတ္တာတို့အတွက်လည်း။ နဒိ၊ မြစ်သည်။ ဝါလိကာတလံ၊ သဲအပြင်သည်။
သမ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ မဟာသမုဒ္ဓံ၊ မဟာသမုဒ္ဓရာသို့။ ပက္ခန္ဓန္တာနမ္ပိ၊ ပြေးဝင်သော
ပြိတ္တာတို့၏လည်း။ ဝါ၊ အတွက်လည်း။ မဟာသမုဒ္ဓေါ၊ သည်။ ပိဋ္ဌိပါသာဏော၊
ကျောက်ဖျားသည်။ ဟောတိ၊ တေ၊ ထိုပြိတ္တာတို့သည်။ သုဿန္တာ၊ ခြောက်သွေ့
ကုန်သည်။ ဗလာဒုက္ခပိဋ္ဌတာ၊ အားကြီးသောဒုက္ခသည် နှိပ်စက်အပ်ကုန်သည်။
(ဟုတွာ)။ ဝိစရန္တိ၊ လှည့်လည်ကြရကုန်၏။

ကိရ၊ ချဲ့ဦးအံ့။ ကော၊ တယောက်သော။ ကာလကဋိကအသုရာ၊ ကာလ-
ကဋိကအသုရာသည်။ ပိပါသံ၊ ရေမှတ်သိပ်ခြင်းကို။ အဓိဝါသေတုံ၊ သည်းခံ
ခြင်းငှါ။ အသက္ကောန္တော၊ မစွမ်းနိုင်သည်။ (ဟုတွာ)။ ယောဇနဂမ္ဘီရဝိတ္တာရံ၊
တစ်ယူဇနာအနက်၊ တစ်ယူဇနာ အကျယ်ရှိသော။ မဟာဂင်္ဂံ၊ ကြီးစွာသော
ဂင်္ဂါဖြစ်သို့။ ဩတရိ၊ သက်ဆင်းပြီး။ တဿ၊ ထို အသုရာ၏။ ဝါ၊ သည်။
ဂတဂတဋ္ဌာနေ၊ ရောက်အပ် ရောက်အပ်သောအရပ်၌။ ဥဒကံ၊ သည်။ ဆိဇ္ဇတိ၊
ပြတ်၏။ ဓူမော၊ အခိုးသည်။ ဥဂ္ဂစ္ဆတိ၊ တက်လာ၏။ တတ္ထေ၊ လောလော
ပူသော။ ပိဋ္ဌိပါသာဏေ၊ ကျောက်ဖျား၌။ စင်္ဂမနကာလော ဝိယ၊ စင်္ကြံသွားရာ
အခါသည်ကဲ့သို့။ ဟောတိ၊ ၏။ တဿ၊ ထို အသုရာသည်။ ဥဒကသဒ္ဓံ၊
ရေသံကို။ သုတွာ၊ ကြားရ၍။ ဣတော စိတော စ၊ ဤအရပ် ဤအရပ်သို့လည်း။
ဝိစရန္တဿေဝ၊ လှည့်လည်စဉ်ပင်။ ရတ္တိ၊ သည်။ ဝိဘာယိ၊ လင်းပြီး။

အထ၊ လင်းလံရာ ထိုအခါ၌။ နံ၊ ထိုအသုရာကို။ ပါတောဝ၊ စောစော၌ပင်။
ဘိက္ခာစာရံ၊ ဆွမ်းအလိုငှါ လှည့်လည်အပ်သော အရပ်သို့။ (ဆွမ်းခံရွာသို့)။
ဂစ္ဆန္တာ၊ ကုန်သော။ တိ သမတ္တာ၊ ၃-ကျိပ် အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော။ ပိဏ္ဏ-
စာရိကဘိက္ခု၊ ဆွမ်းခံလှည့်လည်သော ရဟန်းတို့သည်။ ဒိသု၊ တွေ့ရ၍။ (ပုစ္ဆိ-
သု ၌ စပ်)။ သပ္ပရိသ၊ သူတော်ကောင်း။ တံ၊ သည်။ ကောနာမ၊ အဘယ်မည်
သူနည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ပုစ္ဆိ သု၊ နိပြီ။ ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရားတို့။ အဟံ၊ တပည့်တော်
သည်။ ပေတော၊ ပြိတ္တာသည်။ အသ္မိ၊ ဖြစ်ပါ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့လျှောက်ပြီး။ (တုံ)။
ကိ၊ အဘယ်ကို။ ပရိယေသသိ၊ ရှာသနည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့မေးကြကုန်ပြီ။ ဘန္တေ၊

တို့။ (အဟံ၊ သည်။) ပါနီယံ၊ သောက်ရေကို။ ပရိယေသာမိ၊ ရွာပါ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ လျှောက်ပြီ။ အယံ ဂင်္ဂါ၊ ဤဂင်္ဂါမြစ်သည်။ ပရိပုဏ္ဏာ၊ ရေတို့ဖြင့်ပြည့်၏။ တံ၊ သည်။ န ပဿသိ ကိံ၊ မမြင်သလော။ ဣတိ၊ ဤသို့ မေးကြကုန်ပြီ။ ဘန္တေ၊ တို့။ န ဥပကပ္ပတိ၊ မကပ်ပါ။ ဝါ၊ ကောင်းစွာမဖြစ်ပါ။ [န ဥပကပ္ပတိတိ န သမ္ပုဇ္ဇတိ—ယောဇနာ။] ဣတိ၊ ဤသို့ လျှောက်ပြီ။ တေနဟိ၊ ထိုသို့ဖြစ်လျှင်။ ဂင်္ဂါပိဋ္ဌေ၊ ဂင်္ဂါမြစ်အပြင်၌။ နိပဇ္ဇ၊ လျောင်းလော့။ တေ၊ သင်၏။ မုခေ၊ ခံတွင်း၌။ ပါနီယံ၊ ကို။ အာသိဉ္စိဿာမ၊ လောင်းထည့်ကုန်အံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့ ပြောကြကုန်ပြီ။ သေ၊ ထိုပြိတ္တာသည်။ ဝါလိကာပုလိနေ၊ သံသောင်ပြင်၌။ ဥတ္တာနော၊ ပက်လက်သည်။ (ဟုတွာ)။ နိပဇ္ဇိ၊ လျောင်းပြီ။ ဘိက္ခု၊ တို့သည်။ တိံ၊ သမတ္တေ၊ သုံးဆယ် အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော။ ပတ္တေ၊ သပိတ်တို့ကို။ နိဟရိတွာ၊ သပိတ်အိတ်မှထုတ်၍။ ဥဒကံ၊ ကို။ အာဟရိတွာ၊ အာဟရိတွာ၊ ဆောင်၍ ဆောင်၍။ တဿ၊ ထိုပြိတ္တာ၏။ မုခေ၊ ၌။ အာသိဉ္စိ သု၊ လောင်းကြကုန်ပြီ။

တေသံ၊ ထိုရဟန်းတို့သည်။ တထာ၊ ထို အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ကရေန္တာနံ ယေဝ၊ ပြုကုန်စဉ်ပင်။ ဝေလော၊ ဆွမ်းခံချိန်သည်။ ဥပကဋ္ဌာ၊ နီးကပ်သည်။ ဇာတာ၊ ဖြစ်ပြီ။ တတော၊ ထိုသို့ ဆွမ်းခံချိန်နီးကပ်ခြင်းကြောင့်။ သပ္ပရိဿ၊ သူတော်ကောင်း။ အမှာကံ၊ တို့အား။ ဘိက္ခာစာရကာလော၊ ဆွမ်းခံချိန်တန်ပြီ။ ကစို၊ အသို့နည်း။ တေ၊ သင်သည်။ အဿာသမတ္တာ၊ သက်သာရာမျှကို။ (တနည်း) အဿာဒမတ္တာ၊ သာယာခြင်းမျှကို။ လဒ္ဓါ၊ ရအပ်ပြီလော။ ဣတိ၊ အာဟံသု၊ ပြောကုန်ပြီ။ ပေတော၊ သည်။ ဘန္တေ၊ တို့။ မေ၊ ၏။ (ပရဂလ ဉ္စိစပ်)။ တိံ၊ သမတ္တာနံ၊ ကုန်သော။ အယျာနံ၊ တို့၏။ တိံ၊ သမတ္တေဟိ၊ ကုန်သော။ ပတ္တေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ အာသိတ္တ ဥဒကတော၊ လောင်းထည့်အပ်သော ရေမှ။ အနုပသတမတ္တမ္ပိ၊ တလက်ဖက်၏ ထက်ဝက်မျှလည်းဖြစ်သော ရေသည်။ ပရဂလဂတံ၊ လည်ပင်း၏ အတွင်းတဘက်၌ ရောက်သည်။ သစေ (ဟောတိ)။ အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ (ဝေသတိ၊ သော်။) ပေတတ္တဘာဝတော၊ ပြိတ္တာ၏ အတ္တတောမှ။ မောက္ခော၊ လွတ်ခြင်းသည်။ မာ ဟောတု၊ မဖြစ်ပါစေသား။ ဣတိ၊ ဤသို့ ကျိန်၍။ အာဟ၊ လျှောက်ပြီ။ ဧဝံ၊ လျှင်။ ပိပါသာယ၊ ကြောင့်။ ရူပနံ၊ သည်။ ပေတ္တိဝိသယေ၊ ၌။ ပါကဋံ၊ ၏။

ဥံသာဒိဟိ၊ ဥံသ အစရှိသည်တို့ကြောင့်။ ရူပနံ၊ ဥံသမက္ခိကာဒိ သမ္မဟုလေသု၊ များစွာသော မှက်၊ ခြင် အစရှိသော ဘေးရန်ရှိကုန်သော။ [အာဒိဖြင့် ဝါတ၊ အာတပ၊ သရိသပ သမ္မဿတို့ကိုယူ။] ပဒေသေသု၊ အရပ်တို့၌။ ပါကဋံ၊ ၏။ စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ဥံသ မကသ ဝါတာတပ သရိသပ သမ္မဿေန ဟူသော ပါဌ်၌။ ဥံသာတိ၊ ဥံသာဟူသည်ကား။ ပိင်္ဂလမက္ခိကာ၊ ကြောင်သော အဆင်းရှိသော ခြင်တို့တည်း။ ဝါ၊ မှက်တို့တည်း။ [ဥံသန္တိ၊ ကိုက်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ ဥံသာ။ သက္ကတအဘိဓာန်၌ “ဝနမက္ခိကာ” ဟု ဖွင့်၏။]

မကသာတိ၊ မကသာဟူသည်ကား။ မသကာဝ၊ ခြင်္သေ့ပင်တည်း။ ဝါတာတိ၊ ဝါတာ ဟူရာ၌။ ကုစ္ဆိဝါတ ပိဋ္ဌိဝါတာဒိဝသေန၊ ငမ်းဦးဖြစ်သော လေ၊ ကျောက်ကုန်း၌ဖြစ်သော လေ အစရှိသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ (ဝါတာ။) ဝေဒိတဗျာ၊ န်၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ သရိရသ္မိံ၊ ကိုယ်၌။ ဝါတရောဂေါ၊ လေရောဂါသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇိတော၊ ရှိ။ ဟတ္ထပါဒပိဋ္ဌိအာဒိနိ၊ လက်၊ ခြေ၊ ကျောက်ကုန်း အစရှိသည်တို့ကို။ ဘိန္ဒတိ၊ ဖျက်ဆီး၏။ ကာဏံ၊ ကာဏ်းသည်ကို။ ကရေတိ၊ ၏။ ခုဇ္ဇ၊ ကုန်းသည်ကို။ ကရေတိ၊ ၏။ ပိဋ္ဌသပ္ပိံ၊ ဘီးတပ်အပ်သော အင်းပျဉ်ငယ်ဖြင့် သွားရလောက်အောင်။ ဝါ၊ ဆွံ့ နေအောင်။ ကရေတိ၊ ၏။ ပိဋ္ဌေန၊ ဘီးတပ်အပ်သော အင်းပျဉ်ဖြင့်+သပ္ပတိ၊ သွားတတ်၏။ ဣတိ ပိဋ္ဌသပ္ပိံ။]

အာတဒပတိ၊ ကား။ သုရိယာတပေါ၊ နေပူတည်း။ [မီးပူကို ဥဏ္ဍေနပိရူပတိ ဖြင့် ယူခဲ့ပြီ။] တေန၊ ထို နေပူကြောင့်။ ရူပနံ၊ သည်။ မရူကန္တာရာဒိသ၊ သဲကန္တာရ အစရှိသော အရပ်တို့၌။ ပါကဋ္ဌံ၊ ၏။ ကိရ၊ ချဲ့။ ကော၊ သော။ ဣတ္ထိ၊ သည်။ မရူကန္တာရေ၊ သဲကန္တာရ၌။ ရတ္တိံ၊ ညဉ့်အခါ၌။ သတ္တတော၊ ကုန်သည်အပေါင်းမှ။ ဩဟိနာ၊ ကျန်ရစ်သည်။ (ဟုတော)။ (ညဉ့်အခါ၌ လှည်းများ ခရီးထွက်ရာဝယ် ကျန်ရစ်ခဲ့၍။) ဒိဝါ၊ နေ့အခါ၌။ သုရိယေ၊ နေသည်။ ဥဂ္ဂုစ္ဆန္နေ၊ တက်လသော်။ ဝါလိကာယ၊ သဲသည်။ တပ္ပမာနာယ၊ ပူလသော်။ ပါဒေ၊ တို့ကို။ ဌပေတံ၊ ချထားခြင်းငှါ။ အသက္ကောန္တိ၊ မစွမ်းနိုင်သည်။ (ဟုတော)။ သီသတော၊ ဦးခေါင်းမှ။ ပစ္ဆိံ၊ တောင်းကို။ ဩတာရေတွာ၊ ချ၍။ အက္ကမိ၊ နင်းရပြီ။

ကမေန၊ အစဉ်အားဖြင့်။ ပစ္ဆိယာ၊ တောင်းကို။ ဥဏ္ဍာဘိတတ္တာယ၊ နေပူသည် လွန်စွာ ပူလောင်အပ်သော်။ [အဘိ ရှေးရှိသော တပ-ဓာတ် တ-ပစ္စည်း၊ ဥဏ္ဍေန+အဘိတတ္တာ=ဥဏ္ဍာဘိတတ္တာ (ပစ္ဆိ)။] (တနည်း) ဥဏ္ဍာဘိတတ္တာ-

မသက။ ။မသ-ဓာတ်သည် “သဒ္ဓ (အသံပြုခြင်း) အနက်၊ ဟိံသ (ညှဉ်းဆဲခြင်း) အနက် စသည်” ကို ဟော၏။ မသတိ၊ အသံကို ပြုတတ်၏။ ဝါ၊ ညှဉ်းဆဲတတ်၏။ ဣတိ မသကော၊ ဤဝိဂြိုဟ်နှင့်အညီ -နားအနီး၌ အသံပြုတတ်သော အသံပြုပြီးနောက် ကိုက်တတ်သော “ခြင်” ဟူသော အနက်ကို မသကသဒ္ဓါသည် ဟော၏။ မသ-ဓာတ်-ဣ-ပစ္စည်း။

မကသ။ ။မက-ဓာတ်သည် “ပါနအနက်” ကို ဟော၏။ မကတိ လောဟိတံ ပိဝတိတိ မကသော၊ ဤဝိဂြိုဟ်နှင့်အညီ အပ်ဖျားနှင့်တူသော နှုတ်သီးဖြင့် အသားတုင်းသို့ ထိုးသွင်းပြီးနောက် သွေးကို သောက်တတ်သောကြောင့် မကသ သဒ္ဓါလည်း “ခြင်” ဟူသော အနက်ကိုပင် ဟော၏။ ထို့ကြောင့် ပရိယာယသဝဏ္ဏနာအဖြစ်ဖြင့် “မကသာတိ မသကာ” ဟု ဖွင့်ဟန်တူသည်။ ဤအလို ဝလည်းမပါထိုက်၊ ဥပမာ— “ကိဏ္ဍာတိ ကဏ္ဍာ” ဟု သီလကုန် အဗ္ဗဋ္ဌသုတ် အဋ္ဌကထာဝယ် ပရိယာယသဝဏ္ဏနာ ဖွင့်ရာ၌ ဝဏ္ဏကုဗ္ဗ မပါသကဲ့သို့တည်း။ သဒ္ဓနီတိ၌လည်း “မသကောတိ မကသော” ဟု ဖွင့်၏။ ကစ္စည်းကျမ်း အဗျယ်ဘောသမာသ် ဒုနိသမာသ်အဇာနိ၌ “နိဗ္ဗာသကံ၊ ခုံသမကသံ” ဟု ပါဠိ ၂-ထွေ တွေ့ရ၏။ ယခု စာအုပ်များ၌ “မကသာတိ မကသာဝ” ဟု ရှိသည်ကို စဉ်းစားပါ။

ယ၊ အပ်သော။ ပစ္ဆိယာ၊ ခွံ။ ဌာတုံ၊ ရပ်တည်ခြင်းငှါ။ အသက္ကောန္တိ၊ သည်။
 (ဟုတော) ။ တဿ၊ ထိုတောင်း၏။ ဥပရိ၊ အထက်၌။ သာဠကံ၊ အဝတ်ကို။
 ဌပေတွာ၊ ထား၍။ အက္ကမိ၊ နင်းရပြီ။ တသ္မိမ္မိ၊ ထိုအဝတ်ကိုလည်း။ သန္တတ္တေ၊
 ပြင်းစွာပူလောင်အပ်သော်။ အကေန၊ ရင်ခွင်ဖြင့်။ ဂဟိတံ၊ ယူအပ်သော။ ပုတ္တ-
 ကံ၊ သားငယ်ကို။ အဓောမုခံ၊ အောက်၌ မျက်နှာရှိအောင်။ ဝါ၊ မှောက်ခုံ။
 [အဓော+မုခံ ယဿာတံ အဓောမုခေါ။] နိပဇ္ဇာပေတွာ၊ အိပ်စေ၍။ ကန္တန္တိ
 ကန္တန္တိ၊ ငိုနေငိုနေသောသားငယ်ကို။ အက္ကမိတွာ၊ နင်း၍။ တေန၊ ထိုသားငယ်နှင့်။
 သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ တသ္မိံ ယေဝ ဌာနေ၊ ထိုသကန္တာရအရပ်၌ပင်။ ဥဏှာဘိကတ္တာ၊
 အပူသည် လွန်စွာပူလောင်အပ်သည်။ (ဟုတော)။ ကာလံ၊ သေချိန်ကို။ အကာသိ၊
 ပြုပြီ။ [ဤဝတ္ထုကို ရည်ရွယ်၍ “ကိုယ်မချီ အမိသော်လဲ သားတော်ခံ” ဟု၎င်း၊
 “ကမ္ဘာဒီးလောင် သားကောင်ချနင်း” ဟု၎င်း ပြောစမှတ်ပြုကြသည်။]

ဒိဃဇာတိကာ၊ ရှည်သောအမျိုးဇာတ်ရှိကုန်သော။ ဝါ၊ ကျောက်ရှည်မျိုး
 ဖြစ်ကုန်သော။ (အမြီးပိုင်း၊ ခေါင်းပိုင်း မရှည်ဘဲ ကျောက်ကုန်းပိုင်း၌သာ ရှည်
 ကုန်သော။) ယေကေစိ၊ အမှတ်မရှိကြွင်းမဲ့သည့် အလုံးစုံသော အကြင်သတ္တဝါတို့
 သည်။ သရန္တာ၊ ရွှေတွားကုန်လျက်။ ဂစ္ဆန္တိ၊ သွားရကုန်၏။ (တေ၊ ထိုသတ္တဝါ
 တို့သည်။) သရိသပါတိ၊ သရိသပတိုမည်၏။ တေသံ၊ ထိုကျောက်ရှည်မျိုးတို့၏။
 သမ္ပယေန၊ အတွေ့အထိကြောင့်။ ရူပနံ၊ သည်။ အာသိဝိသဒ္ဓဋ္ဌာဒိနံ၊ လျင်သော
 အဆိပ်ရှိသောမြေသည် ကိုက်အပ်သူ အစရှိသည်တို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊
 စပ်သဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။

ဣဒါနိ၊ ယခုအခါ၌။ ယံကိဉ္စိ ရူပန္တိပဒေန၊ ယံကိဉ္စိ ရူပံ ဟူသော ပုဒ်ဖြင့်။
 သင်္ဂဟိတံ၊ သိမ်းယူအပ်သော။ ပဉ္စဝိသတိကောဌာသ ဆန္ဒဝုတိကောဌာသပုဘေ-
 ခံ၊ ၂၅-ပါးသော ရုပ်အဘို့၊ ၉၆-ပါးသော ရုပ်အဘို့ အပြားရှိသော။ သဗ္ဗမ္မိ၊
 အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော။ ရူပံ၊ ရုပ်ကို။ အတိတာဒိ ကောဌာသေသု၊ အတိတ်အစ
 ရှိသော အဘို့တို့၌။ ပက္ခိပိတွာ၊ ထည့်၍။ ဒသေတုံ၊ ပြတော်မူခြင်းငှါ။ အတိတာ-
 နာဂတပစ္စုပ္ပန္တိ၊ အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္တိ ဟူသော စကားကို။ (ဘဂဝါ)။
 အာဟ၊ ပြီ။ တတော၊ ထိုအတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္တိ ဟူသော စကားမှ။ ပင်၊
 နောက်၌။ တဒေဝ၊ ထိုရုပ်ကိုပင်။ (ပဉ္စဝိသတိကောဌာသ ဆန္ဒဝုတိကောဌာ-
 သပုဘေဒရုပ်ကိုပင်။) အဇ္ဈတ္တဒုကာဒိသု၊ အဇ္ဈတ္တဒုကံ အစရှိကုန်သော။ စတုသု၊
 နံသော။ ဒုကေသု၊ တို့၌။ ပက္ခိပိတွာ၊ ၍။ ဒသေတုံ၊ ငှါ။ အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ဗဟိဒ္ဓါ
 ဝါတိ အာဒိ၊ အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ဗဟိဒ္ဓါ ဝါ အစရှိသော စကားကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

သရိသပ။ ။ဂစ္ဆန္တိဖြင့် သပ္ပ-ခတ်၏ ဂတိအနက်ကို ပြသည်။ သရန္တာဖြင့် သရိရ၏
 အနက်ကို ပြသည်။ “သပ္ပတိတိ သပ္ပေါ၊ သရိရေန+သပ္ပေါ သရိရသပ္ပေါ” ဟု ဆိုလိုလျက်
 ရှနှင့် ပ တလုံးကိုချေ။ [သရန္တာ ဂစ္ဆန္တိတိ သရိသပသဒ္ဓဋ္ဌာ အတ္ထံ ဝဒေတိ-ဋီကာ။]

တတော၊ ထိုငှ-ဒုင်တို့မှ။ ပရံ၊ ခွံ။ ကောဒသသု၊ နိသော။ ပဒေသေသု၊ ပါဠိရပ်
 တို့၌။ ပရိယာဒိယိတော၊ ယက်ဝန်းကျင်ယူ၍။ ဝါ၊ သိမ်းယူ၍။ ဒသိတံ၊ ပြတော်မူ
 အပ်ပြီးသော။ သဗ္ဗမ္ပိ၊ သော။ တေ ရူပံ၊ ကို။ ကေတော၊ တပေါင်းတည်း။ ပိဏ္ဏံ၊
 အပေါင်းကို။ ကတွာ၊ ရှိ။ ဒသေတံ၊ ငှါ။ တဒေကဗ္ဗန္တိအာဒိ၊ တဒေကဗ္ဗံ အစ
 ရှိသော စကားရပ်ကို။ (ဘဂဝတာ)။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

တတ္ထ၊ ထိုတဒေကဗ္ဗံ အစရှိသော စကားရပ်၌။ တဒေကဗ္ဗန္တိ (ပဒဿ)၊
 တဒေကဗ္ဗံ ဟူသော ပုဒ်၏။ တံ ကေဗ္ဗံ (တိ)၊ တံ ကေဗ္ဗံ ဟူ၍။ (ပဒစ္စေဒေါ၊
 ပုဒ်ဖြတ်ခြင်းကို။ ကာတဗ္ဗော၊ ပြုထိုက်၏။) တံ၊ သ-ပါးသော ပါဠိရပ်တို့၌ သိမ်းယူ
 ၍ ပြအပ်ပြီးသော ထိုရပ်ကို။ ကေဗ္ဗံ၊ တပေါင်းတည်း။ အဘိသညဟိတွာတိ၊
 ကား။ အဘိသံဟရိတွာ၊ ဉာဏ်ဖြင့်ရှေးရှု ကောင်းစွာဆောင်၍။ [အဘိ+သံ+
 ဥပါ-ဓာတ် တွာ-ပစ္စည်း၊ “ဓာတုနံ အနေကတ္တတ္တာ” နှင့်အညီ ဤနေရာ၌
 “အဘိသံဟရဏ” အနက်ဟော၊ ဋီကာ၌ကား သံ ဥပါကိုကြည့်၍၊ “သမ္ပဟံ
 ကတွာတိပိ အတ္ထော”ဟု တနည်းဖွင့်၏၊ သာ၍ ကောင်းသကဲ့သို့ထင်သည်။]

အဘိသမ္ဘိပိတွာတိ၊ ကား။ သင်္ခေပံ၊ ချုံးအပ်သည်ကို။ ကတွာ၊ ရှိ။ (ရူပက္ခန္ဓော
 ဝုစ္စတိ-၌စပ်။) ဣဒံ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သည်။ ဝါ၊ ဆိုလို
 သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ (ကိံ၊ အဘယ်အနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတိ၊ နည်း။)
 သဗ္ဗမ္ပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော။ ဝုတ္တပ္ပကာရံ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော သ-ပါးအပြား
 ရှိသော။ တေ ရူပံ၊ ကို။ ရူပနုလက္ခဏသင်္ခါတေ၊ ဖောက်ပြန်ခြင်း လက္ခဏာဟု
 ဆိုအပ်သော။ ကေဝိဘောဝေ၊ တပါးသာ အဘိရှိသည်၏အဖြစ်၌။ ပညာယ၊
 ဖြင့်။ ရာသိံ၊ အစုကို။ ကတွာ၊ ရှိ။ ရူပက္ခန္ဓောနာမာတိ၊ ရူပက္ခန္ဓာမည်၏ ဟူ၍။
 ဝုစ္စတိ၊ ၏။ ဣတိ (ဣဒံ)၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ (ဝုတ္တံ၊ ဟောတိ၊ ၏။) [အဘိသညဟိ-
 တွာ၊ အဘိသမ္ဘိပိတွာ ကိုပင် “ပညာယ ရာသိံ ကတွာ” ဟု ဥပုကတ္တပြသည်။]

ဧတေန၊ ဤတဒေကဗ္ဗံ အဘိသညဟိတွာ အဘိသမ္ဘိပိတွာ အယံ ဝုစ္စတိ
 ရူပက္ခန္ဓောဟူသော ပါဠိတော်ပါင်းဖြင့်။ သဗ္ဗမ္ပိ၊ လည်းဖြစ်သော။ ရူပံ၊ သည်။ ရူပနု-
 လက္ခဏေ၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းလက္ခဏာ၌။ ရာသိဘာဥပဂမနေန၊ အစု၏ အဖြစ်သို့
 ရောက်ခြင်းကြောင့်။ [ခန္ဓာ၏အနက်ကိုပြသော စကားတည်း။] ရူပက္ခန္ဓော၊
 မည်၏။ ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ (ဘဂဝတာ)။ ဒသိတံ၊ ပြတော်မူအပ်ပြီး

ဧတေန။ ငပ။ ဒသိတံ။ ။ပါဠိတော်၌ “တဒေကဗ္ဗံ အဘိသညဟိတွာ အဘိ-
 သမ္ဘိပိတွာ” ဟု ဟောတော်မူပြီးနောက် “အယံ ဝုစ္စတိ ရူပက္ခန္ဓော” ဟု ဟောတော်မူ၏၊
 ထိုပါဠိရပ်၌ အယံနှင့် ရူပက္ခန္ဓောသည် အရတူတည်း။ ထို့ကြောင့် “ရုပ်အားလုံးသည်
 ရူပက္ခန္ဓာမည်၏” ဟု ပြတော်မူရာရောက်သည်။ “ရုပ်က တခြား ရူပက္ခန္ဓာက တခြား” ဟု
 ၂-မျိုး မပြားတော့-ဟူလို၊ ဤသို့ အရတူအဖြစ်ကို ပါဠိတော်၌ ပြတော်မူသောကြောင့်
 အဋ္ဌကထာဆရာလည်း “သဗ္ဗမ္ပိ ရူပံ၊ ပေ၊ ရူပက္ခန္ဓော” ဟု အရတူ အဖြစ်ကို ပြသည်။

သည်။ ဟောတိ။ ဟိ၊ မှန်။ (“သဗ္ဗမ္ဘိ ရူပံ ရူပက္ခန္ဓော”ဟု ရူပနှင့် ခန္ဓကို အရတူပြသော စကားသည် မှန်၏။) ရူပတော၊ ရုပ်မှ။ အညော၊ အခြာသော။ ရူပက္ခန္ဓောနာမ၊ မည်သည်။ န အတ္တိ၊ မရှိတော့။ [တောန၊ ပေ။ ဟောတိကို ဉာပေတဗ္ဗဗလ ဝါကျလုပ်၍ ပုစ္ဆာထုတ်ပြီးလျှင် န ဟိ ဝါကျကို ဉာပကဟေတု ဝါကျလုပ်၍ တနည်းပေးပါလေ။]

စ၊ ဆက်။ ရူပံ၊သည်။ (ရူပနလက္ခဏော၌။ ရာသိဘာဂူပဂမနေန၊ ကြောင့်။ ရူပက္ခန္ဓော၊ မည်သည်။) (ဟောတိ) ယထာ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ဝေဒနာ-ဒယောပိ၊ ဝေဒနာ အစရှိသော တရားတို့သည်လည်း။ ဝေဒယိတလက္ခဏာဒိသု၊ ဝေဒယိတလက္ခဏာ အစရှိသည်တို့၌။ ရာသိဘာဂူပဂမနေန၊ အစုတို့၏ အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်းကြောင့်။ (ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒယော၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့ မည်၏။) ဟိ၊ မှန်။ ဝေဒနာဒိဟိ၊ ဝေဒနာ အစရှိသော တရားတို့မှ။ အညော၊ နသော။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒယောနာမ၊ တို့မည်သည်။ နအတ္တိ၊ မရှိကုန်။ [ဤ၌လည်း ဉာပေတဗ္ဗဗလ၊ ဉာပကဟေတု ဝါကျလုပ်၍ အနက်ပေးပါလေ။]

၃။ ဣဒါနိ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါး၏ သရုပ်ကိုပြပြီးရာ ယခုအခါ၌။ ဧကေကသ္မိံ၊ တပါး တပါးသော။ ဩကာသေ၊ ဝေဘန်ခြင်း၏တည်ရာ အတိတ်စသော အဘို့အစဉ်။ ပက္ခိတ္တံ၊ ထည့်တော်မူအပ်ပြီးသော။ ရူပံ၊ ကို။ ဝိသုဝိသု၊ အသီးအသီး။ ဘာဇေ-တော၊ ဝေဘန်၍။ ဒသေန္တော၊ ပြတော်မူလိုသည်။ (ဟုတော)။ တတ္ထ ကတမံ ရူပံ အတိတန္တံ အံဒိံ၊ တတ္ထ ကတမံ ရူပံ အတိတံ အစရှိသော စကားရပ်ကို။ အာဟ၊ ပြီ။ တတ္ထ၊ ထို တတ္ထ ကတမံ ရူပံ အတိတံ အစရှိသော စကားရပ်၌။ တတ္ထာတိ၊ တတ္ထ ဟူသော သဒ္ဒါသည်။ (ဘုမ္မံ၌ တုလျှတ် လိင်္ဂတိစပ်) ကောဒသ-သုန်သော။ ဩကာသေသု၊ ဝေဘန်ခြင်း၏တည်ရာ အတိတ် အစရှိသော အဘို့ အစုတို့၌။ (ရူပံ၊ကို။) ပက္ခိပိတော၊ ၍။ ဌပိတ မာတိကာယ၊ ထားအပ်သော မာတိကာ၏။ ဝါ၊ အတွက်။ ဘုမ္မံ၊ တည်ရာ အနက်ရှိသော သဒ္ဒါတည်း။ ဝါ၊ သတ္တမိ အနက်ရှိသော သဒ္ဒါတည်း။

ဣဒံ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတိ။ (ကိံ၊ ဝုတ္တံဟောတိနည်း။) အတိတာနာဂတ ပစ္စုပ္ပန္နန္တိ အာဒိန၊ အတိတာနာဂတ ပစ္စုပ္ပန္နံ အစရှိသော။ နယေန၊ ဖြင့်။ ဌပိတာယ၊ ထားအပ်ပြီးသော။ မာတိကာယ၊ မာတိကာ၌။ ယံ၊ အကြင်ရုပ်ကို။ အတိတံ ရူပန္တိ၊ အတိတ်ရုပ် ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ တံ၊ ထိုအတိတ်ရုပ်သည်။ ကတမံ၊ အဘယ်နည်း။ ဣတိ (ဣဒံ)၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ (ဝုတ္တံ၊ ဟောတိ။) ဣဒံနာ ဥပါယေန၊ ဉာဏ်ဖြင့်ကပ်၍သိမှတ်ကြောင်း ဖြစ်သော ဤနည်းဖြင့်။ [ဥပါယန္တ အယတိ ဧတေနာတိ ဥပါယော၊ ဉာဏ်ဖြင့်ကပ်၍ သိကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် တိုက်ရိုက် ဖွင့်အပ်ပြီးသောအနက်ကို “ဥပါယ”ဟု ခေါ်သည်။]သဗ္ဗပုစ္ဆာသု၊အလုံးစုံသောပုစ္ဆာတို့၌။ (တတ္ထ ကတမံ ရူပံ အနာဂတံ၊ ကတမာ အတိတာ ဝေဒနာ အစရှိသောပုစ္ဆာတို့၌။) အတ္ထော၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊

၏။ အတိတ် နိရုဒ္ဓိ အာဒိနိ နိသော။ ပဒါနိ၊ တို့ကို။ နိက္ခေပကဏ္ဍာယ၊ နိက္ခေပ
ကဏ္ဍ၏။ အတိတ် ဂုဏ်ကဏ္ဍာယ ဝတ္ထုနာယံ၊ အတိတ်တိတ်ကို ဝေဘန်ရာ
ပဒဘာဇနီ၏ အဖွင့်၌။ ဝတ္ထာနေဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးကုန်သည်သာ။

စတ္တာရော စ မဟာဘူတာတိ ဣဒံ၊ စတ္တာရော စ မဟာဘူတာ ဟူသော
ဤစကားသည်။ အတိတ်န္တိ ဝုတ္တုဗ္ဗပဿ၊ အတိတ် ဟု ဟောတော်မူအပ်သောရုပ်၏။
သဘာဝဒဿနံ၊ သဘာဝဓမ္မကို ပြကြောင်းသဒ္ဓါတည်း။ ဝါ၊ သရုပ်သကောင်ကို
ပြကြောင်းသဒ္ဓါတည်း။ [အတိတ်တရား ဟူသည် မဟာဘုတ် ၄-ပါးနှင့် ဥပါဒါ
ရုပ်များ ဖြစ်သည်-ဟူလို] စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤအတိတ် နိရုဒ္ဓိ အာရုံသော စကား
ရပ်၌။ (အတ္တော ဝိဒိတော) ယထာ၊ သိအပ်သကဲ့သို့။ [မုချ သိအပ်ပြီးဖြစ်၍
“ဝိဒိတော”ဟု တ-ပစ္စည်းဖြင့် သုံးစွဲပါသည်။] ဝေ၊ ဘူ၊ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော
တတ္ထ ကတမံ အနာဂတံ အစရှိသော စကားရပ်၌။ အတ္တော၊ ဝေဒိတဗျော၊ ၏။
ဣဒံ၊ ဤ စတ္တာရော စ မဟာဘူတာ ဟူသော စကားဖြင့်။ ဣဒံ၊ ဤအနက်ကို။
ဒဿေတိ၊ ၏။ (ကိံ၊ ဒဿေတိ၊ နည်း။) အတိတ်ဗ္ဗပဓိ၊ အတိတ်ရုပ် ဟူသည်
လည်း။ ဘူတာနိစေဝ၊ မဟာဘုတ်တို့သည်၎င်း။ ဘူတာနိ၊ မဟာဘုတ်တို့ကို။
ဥပါဒါယ၊ ကပ်ယူ၍။ ဝါ၊ စွဲမှီ၍။ နိဗ္ဗတ္တုဗ္ဗပဉ္စ၊ ဖြစ်သော ဥပါဒါရုပ်သည်၎င်း။
(ဟောတိ)။ အနာဂတဓိ၊ အနာဂတ်ရုပ် ဟူသည်လည်း။ ပေ။ ဒုရသန္တိကဓိ၊
ဒူရေရုပ်၊ သန္တိကေရုပ် ဟူသည်လည်း။ ဘူတာနိစေဝ၊ တို့သည်၎င်း။ ဘူတာနိ၊
တို့ကို။ ဥပါဒါယ၊ ၍။ ဝါ၊ ၍။ နိဗ္ဗတ္တုဗ္ဗပဉ္စ၊ သည်၎င်း။ (ဟောတိ)။ ဟိ၊ မှန်။
ဘူတေဟိစေဝ၊ တို့မှ၎င်း။ ဘူတာနိ၊ တို့ကို။ ဥပါဒါယ၊ ၍။ ဝါ၊ ၍။ ပဝတ္ထရူပ-
တောစ၊ မှ၎င်း။ အညံ၊ သော။ ရူပံနာမ၊ ရုပ်မည်သည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ
(ဣဒံ) ကိံ၊ (ဒဿေတိ)။ [ဤ၌လည်း န ဟိ စသည်ကို ဉာပကဟေတု
ဝါကျလုပ်၍ အနက်ပေးပါ။]

အပရော နယော၊ နောက်တနည်းကား။ အတိတ်ံသေန သင်္ဂဟိတန္တိ၊ ကား။
အတိတကောဋ္ဌာသေနော၊ အတိတ်အဘို့ဖြင့်ပင်။ သင်္ဂဟိတံ၊ သင်္ဂြိုဟ် ရေတွက်
အပ်ပြီ။ ဧတ္ထေဝ၊ ဤ အတိတ်အဘို့၌ပင်။ ဂဏနံ၊ ရေတွက် အပ်သည်၏အဖြစ်သို့။

သဘာဝဒဿနံ။ ။ ပါဠိတော်၌ “အတိတ် နိရုဒ္ဓိ ဝိဂတံ။ ပေ။ အတိတ်ံသေန သင်္ဂဟိတံ”
ဟူသော သဒ္ဓါတို့သည် သဘာဝကိုပြသော သဒ္ဓါများ မဟုတ်ကြ၊ ထိုပုဒ်တို့၏ နောက်၌
“စတ္တာရော စ မဟာဘူတာ၊ စတုန္ဒူ မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယရူပ” တို့သာ အတိတ်ရုပ်
တရား၏ သဘာဝကိုပြသော ပုဒ်များဖြစ်သည်-ဟူလို၊ ထိုသဘာဝ ဟူသည်လည်း ပရမတ္ထ
သရုပ် သကောင်ကိုပြသော သဘာဝတည်း။

အပရော နယော။ ။ ရှေးနည်း၌ ပါဠိတော်ဝယ် “တ္ထောရော စ မဟာဘူတာ၊ စတုန္ဒူ
မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယရူပ” ဟူသောစကားသည် “အတိတ် ဟု ဆိုအပ်သော ရုပ်၏
သဘောကို ပြသောစကား” ဟု ဖွင့်ခဲ့ပြီ။ [“စတ္တာရော စ မဟာဘူတာတိ။ ပေ။

ဂတံ၊ ဇောကံပြီ။ [“ဧတ္ထေဝ ဂဏနံ ဂတံ” ကိုကြည့်၍ အတိတံသေန ၌ “ဘုမ္မဇောကရဏဝစနံ” ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။ ဤအလို “အတိတံသေန၊ ဌ” ဟု ပေးရလိမ့်မည်။ ဂဏနံ ဂတံလည်း သင်္ကဟိတံ (သင်္ကဟံ+ဣတံ) ၏ အဖွင့်တည်း။] (တံ၊ ထိုအတိတံ နိရုဇ္ဈံ။ ပေ။ အတိတံသေန သင်္ကဟိတံ ဟု ဆိုအပ်သော ရုပ်သည်။) ကိံ၊ အဘယ်နည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ (တံ၊ ထိုအတိတံ နိရုဇ္ဈံ။ ပေ။ အတိတံသေန သင်္ကဟိတံ ဟု ဆိုအပ်သောရုပ်သည်။) စတ္တာရော၊ နံသော။ မဟာဘူတာစ၊ မဟာဘုတ်တို့၎င်း။ စတုန္နံ၊ နံသော။ မဟာဘူတာနံ၊ တို့ကို။ ဥပါဒါယ၊ ကပ်ယူ၍။ ဝါ၊ စွဲမှီ၍။ (ပဝတ္တံ၊ ဖြစ်သော။) ရူပံ၊ ရုပ်၎င်းတည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံ သာ အနာဂတံ ပစ္စုပ္ပန္နံ အဇ္ဈတ္တံ အစရှိသောပုဒ်တို့၌။ အတ္ထော၊ ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ အနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ နိဒ္ဒေသပဒါနိပိ၊ အနာဂကနိဒ္ဒေသပုဒ်၊ ပစ္စုပ္ပန္နနိဒ္ဒေသပုဒ်တို့သည်လည်း။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ (အောက်ဖြစ်သော နိက္ခေပကဏ္ဍ အတိတံတိကဘာဇနီ၏ အဖွင့်၌။) ဝုတ္တတ္တာနေဝ၊ ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသောအနက် ရှိကုန်သည်သာ။

၁န၊ ဆက်။ ဣဒိ အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ နာမ၊ ဤအတိတ် အနာဂတံ ပစ္စုပ္ပန်ရုပ် မည်သည်။ သုတ္တန္တပရိယာယတော၊ သုတ္တန် ဒေသနာတော်နည်းအားဖြင့်၎င်း။ ဝါ၊ ပရမတ္ထသဘာဝမှ ပြောင်းလွဲ၍ဖြစ်သော သုတ္တန်ဒေသနာတော်နည်း

သဘာဝဒဿနံ” ဟု ဖွင့်ခဲ့ပြီ—ဟုလို။] ထိုအဖွင့်မှ တနည်းပြလို၍ “အပရော နယော” ကို မိန့်သည်။ ဤနည်း၌ “စတ္တာရော စ မဟာဘူတာ၊ စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယရူပံ” ဟူသောစကားသည် ထိုမဟာဘုတ်၊ ဥပါဒါရုပ်မျှကိုသာ ပြသောပုဒ်မဟုတ်၊ ထိုမဟာဘုတ်၊ ဥပါဒါရုပ်ကို ပဓာနပြု၍ စက္ခယတနံ စသော ရုပ်အထူးတို့ကိုလည်း ပြသောစကားဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤနည်းသည် ရှေးနည်းနှင့်မတူသော နည်းတမျိုးဖြစ်ရသည်။ [စတ္တာရော စ။ ပေ။ ရူပန္တံ ဘူတုပါဒါယ ဝိဘာဂဒဿနမုခေန ဝိသေသံ နိဒဒဿတိ၊ ယတ္ထကာ ဟိ ဣဒ ဝိသေသာ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ စက္ခယတနာဒယော၊ တေသမိဒံ နိဒဿနန္တိ—အနုဋီကာ။] မူလဋီကာ၌ကား—ဤ အပရော နယော နည်းကို ပယ်ရှားလေသည်။

ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ။ ။ “သဗ္ဗတ္ထ” ဟု ဆိုသောကြောင့် ဤအပရော နယော အရ ဖွင့်ပြအပ်သော အနက်ကို အနာဂကနိဒ္ဒေသ၊ ပစ္စုပ္ပန္နနိဒ္ဒေသတို့၌သာမက “စတ္တာရော စ မဟာဘူတာ” စသောပုဒ်တို့ပါရှိရာ အဇ္ဈတ္တပဟိဒ္ဓနိဒ္ဒေသတို့၌လည်း ရနိုင်၏ဟု အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုလိုသည်။ ရနိုင်ပုံကား—အဇ္ဈတ္တနိဒ္ဒေသ၌ ဥပါဒိန္နံတိုင်အောင်သော ပါဠိတော်ပုဒ်များကို အနက်ပေးပြီးလျှင် “တေသံ တေသံ သတ္တာနံ၊ တို့၏။ အဇ္ဈတ္တံ၊ သော။ ပစ္စတ္တံ၊ သော။ ပေ။ ဥပါဒိန္နံ၊ သော။ တံ ရူပံ၊ ထိုရုပ်သည်။ စတ္တာရော စ မဟာဘူတာ။ ပေ။ ဥပါဒါယရူပံ၊ ၎င်းတည်း။ ဤသို့ အနက်ပေးပါ။

သုတ္တန္တပရိယာယတော။ ။ ပရိ ပရိဝတ္တိတော၊ သဘာဝဓမ္မမှ ပြောင်းလွဲ၍ + အယနံ ပဝတ္တနံ၊ ဖြစ်ခြင်းတည်း။ ပရိယာယော၊ ခြင်း။ သုတ္တန္တေ + ဝုတ္တော + ပရိယာယော သုတ္တန္တပရိယာယော၊ “အဘိဓမ္မနိဒ္ဒေသတော” ၌ ကဲ့သို့ “သုတ္တန္တနိဒ္ဒေသတော” ဟု မဆိုဘဲ “သုတ္တ-

အားဖြင့်၎င်း။ အဘိဓမ္မနိဗ္ဗေသတော၊ အဘိဓမ္မနိဗ္ဗေသအားဖြင့်၎င်း။ ဝါ၊ အဘိဓမ္မာ၌ ဆုံးဖြတ်၍ ဟောတော်မူခြင်းအားဖြင့်၎င်း။ ဝါ၊ ဆုံးဖြတ်သောအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်အားဖြင့်၎င်း။ ဣတိ၊ ဤအပြားအားဖြင့်။ ဒုဝိဓံ၊ ၂-ပါး အပြားရှိ၏။

တံ၊ ထိုအတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်ကို။ သုတ္တန္တပရိယာယော၊ သုတ္တန်ဒေသနာတော်၌။ ဝါ၊ ပရမတ္ထသဘာဝမှ ပြောင်းလဲ၍ဖြစ်သော သုတ္တန်ဒေသနာတော်၌။ ဘဝေန၊ ဘဝအားဖြင့်။ ပရိစ္ဆိန္နံ၊ ပိုင်းဖြတ်အပ်ပြီ။ ဟိ၊ ချဲ့။ ပဋိသန္ဓိတော၊ ပဋိသန္ဓေမှ။ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။ အတိတဘဝေသု၊ အတိတ်ဘဝတို့၌။ နိဗ္ဗတ္တံ၊ ဖြစ်ပြီးသော။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ အနန္တရဘဝေဝါ၊ အခြားမဲ့ လွန်ခဲ့ပြီးသော ဒုတိယဘဝ၌ မူလည်း။ နိဗ္ဗတ္တံ၊ ဖြစ်ခဲ့ပြီးသည်။ ဟောတု၊ ဖြစ်စေ။ ကပ္ပကောဋိသတယဟဿမတ္ထကေ ဝါ၊ ကမ္ဘာ ကုဋေတသိန်းထက်၌မူလည်း။ (နိဗ္ဗတ္တံ၊ သည်။ ဟောတု၊ စေ။) သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသောရုပ်သည်။ အတိတမေဝနာမ၊ အတိတ်ရုပ်သာလျှင် မည်၏။

စုတိတော၊ ဤဘဝစုတိမှ။ ပဋ္ဌာယ၊ ၍။ အနာဂတဘဝေသု၊ အနာဂတ်ဘဝတို့၌။ နိဗ္ဗတ္တနကရူပံ၊ ဖြစ်လတ္တံ့သောရုပ်သည်။ အနန္တရဘဝေ ဝါ၊ အခြားမဲ့လာလတ္တံ့သော ဒုတိယဘဝ၌မူလည်း။ နိဗ္ဗတ္တံ၊ ဖြစ်လတ္တံ့သည်။ (နိဗ္ဗတ္တနကရူပံလျှင် ကောင်း၏။) ဟောတု၊ စေ။ ကပ္ပကောဋိသတယဟဿမတ္ထကေဝါ၊ ၌မူလည်း။ (နိဗ္ဗတ္တံ)၊ ဖြစ်လတ္တံ့သည်။ ဟောတု။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသောရုပ်သည်။ အနာဂတမေဝနာမ၊ အနာဂတ်ရုပ်သာလျှင်မည်၏။ စုတိပဋိသန္ဓိ အန္တရေ၊ ဤဘဝ စုတိ၊ ပဋိသန္ဓေ၏အကြား၌။ ပဝတ္တရူပံ၊ ဖြစ်သောရုပ်သည်။ ပစ္စုပ္ပန်နာမ၊ ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်မည်၏။

ပန၊ ကား။ အဘိဓမ္မနိဗ္ဗေသေ၊ အဘိဓမ္မနိဗ္ဗေသ၌။ ဝါ၊ ဆုံးဖြတ်သောအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော အဘိဓမ္မာဒေသနာ၌။ ခဏေန၊ ခဏအားဖြင့်။ ပရိစ္ဆိန္နံ၊ ပိုင်းဖြတ်အပ်ပြီ။ ဟိ၊ ချဲ့။ ရူပဿ၊ ရုပ်၏။ ခဏာ၊ ခဏတို့သည်။ ဝါ၊

“ပရိယာယတော”ဟု ဆိုခြင်းသည် သုတ္တန်ဒေသနာတော်က ပရိယာယဒေသနာ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ [သုတ္တန္တပရိယာယတောတိ ပရိယာယဒေသနတ္တာ သုတ္တဿ ဝုတ္တံ—မူလဋီကာ။]

အဘိဓမ္မနိဗ္ဗေသတော။ ။နိစ္စယေန+ဒေသော နိဗ္ဗေသော၊ အဘိဓမ္မ+ဝုတ္တော+နိဗ္ဗေသော အဘိဓမ္မနိဗ္ဗေသော၊ အဘိဓမ္မာ၌ “ဖဿ၊ ဝေဒနာ” စသည်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချသောအားဖြင့် ဟောတော်မူခြင်းကို “အဘိဓမ္မနိဗ္ဗေသ”ဟု ခေါ်သည်။ နိဗ္ဗေသော၌ နိသည် “နိစ္စယ” အနက်ဟော၊ ဒေသော၌ ဒိသ-ဓာတ်သည် “ကထန” အနက်ဟောတည်း။ [အဘိဓမ္မနိဗ္ဗေသတောတိ နိပ္ပရိယာယဒေသနတ္တာ အဘိဓမ္မဿ၊ နိစ္စယေန ဒေသော နိဗ္ဗေသောတိ ကတွာ ဝုတ္တံ—မူလဋီကာ။]

အခိုက်အတန့်တို့သည်။ ဥပ္ပါဒေါ၊ ဖြစ်ခြင်း၎င်း။ ဝါ၊ ဖြစ်ရာခဏ၎င်း။ ဌိတိ၊ တည်ခြင်း၎င်း။ ဝါ၊ တည်ရာခဏ၎င်း။ ဘင်္ဂေါ၊ ပျက်ခြင်း၎င်း။ ဝါ၊ ပျက်ရာခဏ၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တယော၊ ၃-ပါးတို့တည်း။ တယော၊ န်သော။ ဣမေ ခဏော၊ ဤခဏတို့သို့။ ပတု၊ ရောက်၍။ နိရုဗ္ဗံ၊ ချုပ်ပြီးသော။ ရူပံ၊ သည်။ သမနန္တရနိရုဗ္ဗံ၊ ကောင်းစွာအခြားမဲ့ဖြစ်၍ ချုပ်ပြီးမှုလည်း။ ဟောတု၊ ဖြစ်စေ။ အတိတေ၊ အတိတ်၌။ ကပ္ပကောဋိသတသဟဿ မတ္တကေ ဝါ၊ ဌိမှုလည်း။ ဟောတု၊ စေ။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသောရုပ်သည်။ အတိတမေဝနာမ၊ အတိတ်ရုပ်သာလျှင် မည်၏။

တယော၊ န်သော။ ခဏော၊ တို့သို့။ အသမ္ပတ္တံ၊ မရောက်သေးသော။ ရူပံ၊ သည်။ ကေစိတ္တက္ခဏမတ္တေန ဝါ၊ တခုသော စိတ္တက္ခဏမျှဖြင့်မှုလည်း။ အသမ္ပတ္တံ၊ မရောက်သေးသည်။ ဟောတု၊ စေ။ အနာဂတေ၊ အနာဂတ်၌။ ကပ္ပကောဋိသတသဟဿမတ္တကေ ဝါ၊ ဌိမှုလည်း။ ဟောတု၊ စေ။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသောရုပ်သည်။ အနာဂတမေဝ နာမ၊ အနာဂတ်ရုပ်သာလျှင် မည်၏။ ပန၊ ကား။ တယော၊ ကုန်သော။ ဣမေ ခဏော၊ တို့သို့။ သမ္ပတ္တံ၊ ရောက်သော။ ရူပံ၊ သည်။ ပစ္စုပ္ပန်နာမ၊ ပစ္စုပ္ပန်ရုပ် မည်၏။

တတ္ထ၊ ထိုသုတ္တန္တပရိယာယ အဘိဓမ္မနိဋ္ဌေသ ၂-မျိုးတွင်။ (အဘိဓမ္မနိဋ္ဌေသေန ဌိစပ်)။ ဣဒံ (ဘာဇနီယံ)၊ ဤဘာဇနီယသည်။ (ယခု ဖွင့်အပ်ဆဲဖြစ်သော ဘာဇနီယသည်။) သုတ္တန္တဘာဇနီယံ၊ သုတ္တန္တ ဘာဇနီယသည်။ ကိဉ္ဇာပိ (ဟောတိ)၊ အကယ်၍ကား ဖြစ်ပါပေ၏။ ဧဝံ သန္တေပိ၊ ဤသို့ သုတ္တန္တဘာဇနီယ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ အဘိဓမ္မနိဋ္ဌေသေန၊ အဘိဓမ္မနိဋ္ဌေသ အားဖြင့်သာ။ အတိတာနာဂတ ပစ္စုပ္ပန်ရူပံ၊ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်ကို။ (ဘဂဝတာ)။ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ၊ ညွှန်ပြတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။

(ပုဗ္ဗနယတော) အပရော၊ နယော၊ (မယာ ဝုစ္ဆတေ)။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဣဒံရူပံ၊ ဤရုပ်သည်။ အဒ္ဓါ သန္တတိ သမယ ခဏဝသေန၊ တစ်ဟူသော အခွေ၊ အစဉ်၊ အခါ၊ ခဏတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ စတုဓာ၊ ၄-ပါး အပြားအားဖြင့်။ အတိတ် နာမ၊ အတိတ်ရုပ် မည်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တံတာ၊ ထိုအတူ။ အနာဂတပစ္စုပ္ပန်၊ အနာဂတ်ရုပ် ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်သည်။ (ဟောတိ)။

ကိဉ္ဇာပိ။ ပေ။ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ။ ။ “ဖွင့်ရာဌာနက သုတ္တန္တဘာဇနီယ ဖြစ်သောကြောင့် “ပဋိသန္ဓိတော ပဌာယ” စသော သုတ္တန်နည်းအားဖြင့်သာ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်ကို ညွှန်ပြတိုက်သည်မဟုတ်ပါလော” ဟု စောဒနာဘွယ်ရှိသောကြောင့် “တတ္ထ ကိဉ္ဇာပိ” စသည်ကို မိန့်၊ သုတ္တန္တဘာဇနီယ ဖြစ်ပါသော်လည်း သုတ္တန်၌ ဟောတော်မူအပ်သော တရားတို့ကို စိစစ်သောအားဖြင့် ခွဲခြား ဝေဖန်၍ ဟောတော်မူအပ်သော အဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်ပင် ဖြစ်သောကြောင့် အဘိဓမ္မနိဋ္ဌေသအားဖြင့်သာ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်ကို ဘုရားရှင် ညွှန်ပြတော်မူအပ်ပါသည်—ဟူလို။

တာဝ၊ သန္တတိ သမယ ခဏတို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိသန္ဓေ ညွှန်ပြအပ်သော။) အဒ္ဓါဝသေန၊ အဒ္ဓါနှင့်စပ်သဖြင့်။ ဧကေယ၊ တယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဧကသ္မိံ ဘဝေ၊ တခုသောဘဝ၌။ ပဋိသန္ဓိတော၊ ပဉ္စဘဝ ပဋိသန္ဓေမှ။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ (ရှေးဖြစ်သော အတိတ်၌။) (ပဝတ္တံ၊ ဖြစ်သောရုပ်သည်။) အတိတံ၊ အတိတ်ရုပ်မည်၏။ စုတိကော၊ ဤဘဝ စုတိမှ။ ဥဒ္ဓံ၊ အသက်၌။ (အသက်ဖြစ်သော နောက်၌။) (ပဝတ္တံ၊ ဖြစ်သော ရုပ်သည်။) အနာဂတံ၊ အနာဂတ်ရုပ် မည်၏။ ဥတိန္နံ၊ ၂-ပါးသော အတိတ် အနာဂတ်ရုပ်တို့၏။ ကန္တရေ၊ အလယ်၌။ (ပဝတ္တံ၊ သည်။) ပစ္စုပ္ပန်၊ ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်မည်၏။

[အဒ္ဓါ၏ အကျယ်ကို ပြပြီး၍ သန္တတိ၏ အကျယ်ကို ပြလိုသောကြောင့် “သန္တတိဝသေန” ဝသည်ကို မိန့်။] သန္တတိဝသေန၊ အစဉ်နှင့်စပ်သဖြင့်။ သဘာဂ ဧက ဥတု သမုဋ္ဌာနံ၊ သဘောတူသော တခုသော ဥတုဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရုပ်သည်၎င်း။ ဧကောဟာရသမုဋ္ဌာနဉ္စ၊ တခုသော အာဟာရဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရုပ်သည်၎င်း။ ပုဗ္ဗာပရိယဝသေန၊ ရှေ့နောက်အားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ [ပုဗ္ဗော ၈+အပရော ၈ ပုဗ္ဗာပရော၊ ပုဗ္ဗာပရေန+ပဝတ္တံ ပုဗ္ဗာပရိယံ။] ပဝတ္တမာနမ္ပိ၊ ဖြစ်သောရုပ်သည်လည်း။ ပစ္စုပ္ပန်၊ မည်၏။ တတော၊ ထိုသဘာဂ ဧက ဥတု သမုဋ္ဌာန်ရုပ်၊ ဧကောဟာရ သမုဋ္ဌာန်ရုပ်မှ။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ ဝိသဘာဂဥတု အာဟာရသမုဋ္ဌာနံ၊ သဘောမတူသော ဥတု၊ သဘောမတူသော အာဟာရ ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရုပ်သည်။ အတိတံ၊ မည်၏။ (တတော၊ ထိုသဘာဂ ဧက ဥတုသမုဋ္ဌာန်ရုပ်၊ ဧကောဟာရသမုဋ္ဌာန်ရုပ်မှ။) ပစ္စာ၊ နောက်၌။ (ပဝတ္တံ၊ ဖြစ်သောရုပ်သည်။) အနာဂတံ၊ မည်၏။

[ဥတုသမုဋ္ဌာန အာဟာရသမုဋ္ဌာန ရုပ်တို့၏ သန္တတိကို ပြပြီး၍ စိတ္တသမုဋ္ဌာန ရုပ်၏ သန္တတိကို ပြလိုသောကြောင့် “စိတ္တဗ္ဗ” စသည်ကို မိန့်။] စိတ္တဗ္ဗ၊ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်သည်။ ဧကဝီထိ ဧကဇဝန ဧကသမာပတ္တိ သမုဋ္ဌာနံ၊ တခုသော ပဉ္စ ဒွါရဝီထိ၊ တခုသော မနောဒွါရဇော၊ တခုသော ဈာန်သမာပတ်ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရုပ်သည်။ ပစ္စုပ္ပန်၊ မည်၏။ [ဧကဝီထိသမုဋ္ဌာနဖြင့် ပဉ္စဒွါရ ဝီထိသမုဋ္ဌာန်ရုပ်ကို ပြသည် ဧကဇဝနသမုဋ္ဌာနဖြင့် မနောဒွါရဝီထိ သမုဋ္ဌာန်ရုပ်ကို ပြသည်၊ ဧကသမာပတ္တိသမုဋ္ဌာနဖြင့် အပ္ပနာဝီထိသမုဋ္ဌာန်ရုပ်ကို ပြသည်။] တတော၊ ထိုဧကဝီထိ၊ ဧကဇဝန၊ ဧကသမာပတ္တိ သမုဋ္ဌာန်ရုပ်မှ။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ (ပဝတ္တံ၊ သည်။) အတိတံ၊ မည်၏။ (တတော၊ ထိုဧကဝီထိ၊ ဧကဇဝန၊ ဧကသမာပတ္တိသမုဋ္ဌာန်ရုပ်မှ။) ပစ္စာ၊ နောက်၌။ (ပဝတ္တံ၊ သည်။) အနာဂတံ၊ မည်၏။

[ကမ္မသမုဋ္ဌာန်အတွက် အမှာစကားချပ် ညှပ်လို၍ “ကမ္မသမုဋ္ဌာနဿ” စသည်ကို မိန့်။] ကမ္မသမုဋ္ဌာနဿ၊ ကံ ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသောရုပ်၏။ ပါဠိ-ပေက္ခိ၊ ကသီးအသီးသော။ သန္တကိဝသေန၊ အစဉ်၏ အစွမ်းဖြင့်။ အတိတံ၊ အ-

ဘေဒေါ၊ အတိတ် အစရှိသည်တို့၏အပြားသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ [ကမ္မဇရုပ်သည် ရှေးကံကြောင့်ဖြစ်ရကား သန္တတိ အပြောင်းအလွဲမရှိ၊ ထို့ကြောင့် အတိတာဒိ-ဘေဒမရှိ။] ပန၊ အနွယ်ကား။ ဥတုအာဟာရစိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ၊ ဥတု အာဟာရ စိတ္တဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သော။ တေသညေဝ၊ ထိုရုပ်တို့ကိုပင်။ ဥပတ္တမ္ဘက-ဝသေန၊ ထောက်ပံ့တတ်သည်၏ အစွမ်းဖြင့်။ တဿ၊ ထိုရုပ်၏။ အတိတာဒိ-ဘေဒေါ၊ အတိတ် အစရှိသည်တို့၏ အပြားကို။ [အချို့စာအုပ်၌ “အတိတာဒိ-ဘာဝေါ၊ အတိတ် အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ကို” ဟု တွေ့ရ၏။] ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။

[သန္တတိကို ပြုပြီး၍ သမယကို ပြလိုသောကြောင့် “သမယဝသေန” စသည် မိန့်။] သမယဝသေန၊ အခါနှင့်စပ်သဖြင့်။ ကေမုဟုတ္တ ပုဗ္ဗဏ္ဍာယယနုရတ္ထိဒိဝါ-ဒိသု၊ တမဟုတ်၊ နံနက်အခါ၊ ညနေချမ်းအခါ၊ ညဉ့်အခါ၊ နေ့အခါ အစရှိကုန် သော။ သမယေသု၊ အခါတို့၌။ သန္တာနဝသေန၊ အစဉ်၏အစွမ်းဖြင့်။ ပဝတ္တ-မာနံ၊ ဖြစ်သော။ တံတံသမယံ၊ ထိုထိုအခါ၌ဖြစ်သော ရုပ်အစဉ်သည်။ ပစ္စုပ္ပန္န နာမ၊ မည်၏။ တတော၊ ထိုသန္တာန်၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော ထိုထိုသမယရုပ်မှ။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ (ပဝတ္တံ၊ သည်။) အတိတံ၊ မည်၏။ ပစ္စာ နောက်၌။ (ပဝတ္တံ၊ သည်။) အနာဂတံ၊ မည်၏။

[သမယကိုပြုပြီး၍ ခဏကို ပြလိုသောကြောင့် “ခဏဝသေန” စသည်ကိုမိန့်။] ခဏဝသေန၊ ခဏနှင့်စပ်သဖြင့်။ ဥပ္ပါဒါဒိက္ခဏတ္တယ ပရိယာပန္နံ၊ ဥပါဒ် အစရှိ သော ခဏ ၃-ပါးအပေါင်း၌ အကျုံးဝင်သောရုပ်သည်။ ပစ္စုပ္ပန္နနာမ၊ မည်၏။ တတော၊ ထိုခဏတ္တယပရိယာပန္နရုပ်မှ။ ပုဗ္ဗေ၊ ၌။ (ပဝတ္တံ၊ သည်။) အတိတံ၊ မည်၏။ ပစ္စာ၊ ၌။ (ပဝတ္တံ၊ သည်။) အနာဂတံ၊ မည်၏။ [အခွါစသော ၄-မျိုးတို့ တွင် အခွါနှင့်ခဏသည်သာ ပါဠိတော်တို့၌ တိုက်ရိုက်လာ၏။ “သန္တတိ၊ သမယ တို့ကိုကား ဝိပဿနာ ရှုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ကျေးဇူးများစေခြင်းငှါ ရှေးအဗ္ဗကတာဆရာတို့ ထည့်၍ပြသည်” ဟု ခြိုကာ၌ ဖွင့်သည်။]

[ခဏနှင့်စပ်၍ တနည်းပြလိုသောကြောင့် “အပိစ” စသည်ကို မိန့်။] အပိစ၊ သည်သာမကသေး။ အတိက္ကန္တဟေတု ပစ္စယကိစ္စံ၊ လွန်လေပြီးသော ဇနက အကြောင်း၊ ဥပတ္တမ္ဘကအကြောင်းတို့၏ ကိစ္စရှိသောရုပ်သည်။ အတိတံ၊ မည်၏။ နိဋ္ဌိတဟေတုကိစ္စံ၊ ပြီးပြီးသော ဇနကအကြောင်း၏ ကိစ္စရှိသည်။ (ဟုတွာ)။ အနိဋ္ဌိတပစ္စယကိစ္စံ၊ မပြီးသေးသော ဥပတ္တမ္ဘကအကြောင်း၏ ကိစ္စရှိသောရုပ် သည်။ ပစ္စုပ္ပန္နံ၊ မည်၏။ ဥဘယကိစ္စံ၊ ၂-ပါးစုံသောကိစ္စသို့။ အသမ္ပတ္တံ၊ မရောက် သေးသောရုပ်သည်။ အနာဂတံ၊ မည်၏။

ဝါ၊ တနည်း။ သကိစ္စက္ခဏေ၊ မိမိ၏ကိစ္စကို ပြရာခဏ၌။ (ပဝတ္တံ၊ သည်။) ပစ္စုပ္ပန္နံ၊ မည်၏။ တတော၊ ထို သကိစ္စက္ခဏရုပ်မှ။ ပုဗ္ဗေ၊ ၌။ (ပဝတ္တံ၊ သည်။) အတိတံ၊ မည်၏။ ပစ္စာ၊ ၌။ (ပဝတ္တံ၊ သည်။) အနာဂတံ၊ မည်၏။ စ၊ ဆက်။

ထွေ၊ ဤ အဒ္ဓါ သန္တတိ သမယ ခဏာဒိကထာတို့တွင်။ ခဏာဒိကထာဝ၊ ခဏ အာရုံသည်ကို ဆိုရာဆိုကြောင်း စကားသည်သာ။ [အာဒိဖြင့် အတိက္ကန္တ ဟေတု ပစ္စယကိစ္စကိုလူ။] နိပ္ပရိယာယ၊ ပရိယာယ်မဟုတ် မုချစကားတည်း။ သေသာ၊ ခဏာဒိကထာမှ ကြွင်းသောကထာသည်။ သပရိယာယ၊ ပရိယာယ်နှင့် တကွ ဖြစ်သောကထာတည်း။ တာသု၊ ထိုကထာတို့တွင်။ နိပ္ပရိယာယကထာ၊ ပရိယာယ် မဟုတ် မုချကထာကို။ ဣမ၊ ဤသုတ္တန္တဘာဇနီယနည်း၌။ အဓိပ္ပေတာ၊ ၏။

အဇ္ဈတ္တဒုကဿာပိ၊ အဇ္ဈတ္တဒုက၏လည်း။ နိဒ္ဒေသပဒါနိ၊ နိဒ္ဒေသပုဒ်တို့ သည်။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ (ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော် နိက္ခေပကဏ္ဍ၌။) အဇ္ဈတ္တ- တွက်နိဒ္ဒေသေ၊ အဇ္ဈတ္တတွက်နိဒ္ဒေသ၌။ ဝုတ္တတ္တာနေဝ၊ ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသောအနက် ရှိကုန်သည်သာ။ သြဋ္ဌာရိကဒီနိ၊ သြဋ္ဌာရိက အစရှိသောပုဒ်တို့သည်။ ရူပကဏ္ဍ- ဝဏ္ဏနာယ၊ ရူပကဏ္ဍ၏အဖွင့်၌။ ဝုတ္တတ္တာနေဝ၊ န်သည်သာ။

၆။ ဟိနဒုကနိဒ္ဒေသေ၊ ဟိနဒုကနိဒ္ဒေသ၌။ တေသံ တေသံ သတ္တာနန္တိ၊ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ ဟူသော သဒ္ဓါသည်။ ဗဟူသု၊ များစွာကုန်သော။ သတ္တေသု၊ သတ္တဝါတို့၌။ (ပဝတ္ထံ၊ ဖြစ်သော။) သာမိဝစနံ၊ သာမိဝဘတ်ရှိသော သဒ္ဓါတည်း။ ဟိ၊ မှန်၏။ (“ဗဟူသု သတ္တေသု သာမိဝစနံ” ဟူသော စကားသည် မှန်၏။) (တနည်း) ဟိ (ယသ္မာ)၊ အကြင်ကြောင့်။ (ဣတိတသ္မာကို ငဲ့သည်။) အပရဿာ- ပိ၊ အခြားသော တိဿ၏၎င်း။ အပရဿာပိ၊ အခြားသော ဒတ္တ၏၎င်း။ (“ယံ ရူပံ၊ အကြင်ရုပ်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏” ခွဲစပ်။) ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝုစ္စမာနေ၊ တယောက်စီ နာမည်တပ်၍ ဟောတော်မူအပ်သော်။ ဒိဝသမ္ပိ၊ တနေ့ပတ်လုံး၎င်း။ ကပ္ပသတ- သဟဿမ္ပိ၊ ကမ္ဘာတသိန်းပတ်လုံး၎င်း။ ဝဒန္တော၊ ဟောတော်မူလသော်။ တွေက- မေဝ၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော တေသံ တေသံဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော အနက်ကိုသာ။ ဝဒေယျ၊ ဟောတော်မူနိုင်ရာ၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သတ္တာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဒီဟေဝ၊ ၂-ပုဒ်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ ပဒေဟိ၊ တေသံ တေသံ ဟူသောပုဒ်တို့ဖြင့်။ အနဝသေသေ၊ အကြွင်းမရှိကုန်သော။ သတ္တေ၊ သတ္တဝါတို့ကို။ ပရိယာဒိယန္တော၊ ထက်ဝန်းကျင် ယူတော်မူလျက်။ ဝါ၊ ကုန်ခန်း စေတော်မူလျက်။ တေသံတေသံ သတ္တာနန္တိ၊ ဟူ၍။ အာဟ၊ ပြီ။ ဟိ၊ အကျိုးကား။ (တေသံတေသံ ဟု ဟောတော်မူရခြင်း အကျိုးကား။) တွေကေန၊ ဤမျှအတိုင်း အရှည်ရှိသော တေသံတေသံ ဟူသော ပုဒ်ဖြင့်။ သဗ္ဗမ္ပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော။ အပရဒီပနံ၊ နောက်တယောက်၏ နောက်တယောက်၏ဟု ပြခြင်းသည်။ [အပရဿ အပရဿာတိဒီပနံ အပရဒီပနံ။] သိဒ္ဓံ၊ ပြီးစီးသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်တော့၏။

ဥညာတန္တိ၊ ကား။ အဝမတံ၊ အောက်တန်းဟု အသိအမှတ်ပြုအပ်သော။ (ယံရူပံ ခွဲစပ်၊ သို့မဟုတ် “ယံရူပံ” ကို ရှေးဦးစွာ အနက်ပေးလျှင် “ဥညာတန္တိ၊ ကား။ အဝမတံ၊ အောက်တန်းစားဟု အသိအမှတ်ပြုအပ်၏” ဟု ပေးပါ။) နောက်

၌လည်းနည်းတူ။) [၂-သည် အဝ-၏ ကာရိယ-ဩ-၏ ဝိပရိတ် ၂-တည်း။] အဝညာတန္တိ၊ ကား။ ဝဗ္ဗေတွာ၊ ရှုတ်ချ၍။ [အဝကို “ဝဗ္ဗေတွာ” ဟု ဖွင့်သည်။] ဉာတံ၊ သိထိုက်သော။ ရူပန္တိပိ၊ ရုပ်ဟူ၍သော်မှလည်း။ န ဝိဒိတံ၊ အသိအမှတ် မပြုအပ်သော။ [တချို့ရုပ်များသည် ရုပ်ဟုပင် ပြောစရာ မကောင်းလေ-က် အောင် အရုပ်ဆိုးနေသည် ဟူလို။]

ဟိဋ္ဌိတန္တိ၊ ကား။ အဂ္ဂဟေတဗ္ဗဋ္ဌေန၊ မယူထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ခိတ္တံ၊ ပစ်အပ်သော။ ဆဋ္ဌိတံ၊ စွန့်အပ်သော။ [ယူချင်စရာ မကောင်းသည့်အတွက် စွန့်ပစ်အပ်သည်ကို “ဟိဋ္ဌိတံ” ဟု ဆို၏။ ဟိဋ္ဌ-ဓာတ်သည် အနာဒရ-အနက်ကို ဟော၏။ ထိုအနာဒရ-အနက်ဟော ဟိဋ္ဌ-ဓာတ်ကို ရှင်းရှယ်၍ “လေးလေးစားစား သိမ်းထားအပ်သော ရုပ်မဟုတ်၊ စွန့်ပစ်အပ်သောရုပ်” ဟု ဖွင့်ဟန်တူသည်။ ဤအလို “ဟိ” ဟု ရသဖြင့် ရှိသင့်သည်။] ဇိဂ္ဂစ္ဆိတံ၊ ပက်ဆုပ်အပ်သော။ ဣတိပိ၊ ဤသို့လည်း။ ဝဒန္တိ၊ ဖွင့်ဆိုကြကုန်၏။ [ဟိဋ္ဌ-ဓာတ်၏ နိဗ္ဗာ (ကဲ့ရဲ့စက်ဆုပ်ခြင်း) အနက်ကို ဖွင့်သည်။ ဤအလို “ဟိ” ဟု ဒိဃဖြင့် ရှိသင့်သည်။]

ပရိဘူတန္တိ၊ ကား။ ဧတေန၊ ဤရုပ်ဖြင့်။ ကိံ၊ အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝါစာယ၊ စကားဖြင့်။ ဝါ၊ နှုတ်ဖြင့်။ ပရိဘဝိတံ၊ လွှမ်းမိုးအပ်သော။ အစိတ္တိကတန္တိ၊ ကား။ န ဂရုကတံ၊ အလေးမပြုအပ်သော။ ဟိနန္တိ၊ ကား။ လာမကံ၊ ယုတ်ညံ့သော။ ဟိနမတန္တိ၊ ကား။ ဟိနန္တိ၊ ယုတ်ညံ့၏ဟူ၍။ မတံ၊ သိအပ်သော။ လာမကံ၊ ယုတ်ညံ့သည်ကို။ ကတွာ၊ ၍။ ဉာတံ၊ သိအပ်သော။ ဟိနသမ္မတန္တိ၊ ကား။ ဟိနန္တိ၊ ယုတ်ညံ့၏ဟူ၍။ လောကေ၊ လောက၌။ သမ္မတံ၊ သမုတ်အပ်သော။ ဝါ၊ တနည်း။ ဂူထာကေဟိ၊ မစင်ဟူသော အစာရှိသော သတ္တဝါတို့သည်။ ဂူထော၊ မစင်ကို။ (ဥမ္မတော) ဝိယ၊ အကောင်းဟု အသိအမှတ်ပြုအပ်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) ဟိနေဟိ၊ ယုတ်ညံ့သော သတ္တဝါတို့သည်။ သမ္မတံ၊ အကောင်းဟု အသိအမှတ်ပြုအပ်သော။

အနိဋ္ဌန္တိ၊ ကား။ အပ္ပိယံ၊ မချစ်မနှစ်သက်အပ်သော။ ဝါ၊ တနည်း။ ပဋိ-လာဘတ္ထာယ၊ ရခြင်းအကျိုးငှါ။ အပရိယေသိတံ၊ မရှာမှီးအပ်သောရုပ်တည်း။ နံ၊ ထိုအနိဋ္ဌရုပ်ကို။ ကောစိ၊ တစုံတယောက်သည်။ သစေပိ ပရိယေသေယု-

စိတ္တိကတံ။ ။စိတ္တံ ဝိယ၊ စိတ်မဟုတ်သော်လည်း စိတ်ကဲ့သို့။ ကတံ၊ ပြုအပ်သော ရုပ်တည်း။ စိတ္တိကတံ၊ ရုပ်။ လောက၌ ကိုယ့်စိတ်ကို အလွန်အလေးပြုကြ၏။ ထို့အတူ စိတ်ကဲ့သို့ အလေးပြုအပ်သော အရာဝတ္ထုကို “စိတ္တိကတံ” ဟု ခေါ်သည်။ ဂရုကတံသည် သဒ္ဓတ္တ မဟုတ်၊ အဓိပ္ပါယ်တ္ထသတည်း။

အနိဋ္ဌံ။ ။ဣဒံ ဉံ “ဣသုဣဋ္ဌာကန္တိသု” ဟူသော ဓာတ်ကျမ်းအရ ဣသု-ဓာတ်ကို ရှင်းရှယ်၍ “အပ္ပိယံ” ဟု ဖွင့်သည်။ “သေ ဂဒေသေန” ဟူသော ဓာတ်ကျမ်းအရ သေ-ဓာတ်ကို ရှင်းရှယ်၍ “ပဋိလာဘတ္ထာယ ဝါ အပရိယေသိတံ” ဟု တနည်းဖွင့်သည်။ ဣဒံ ဉံ

အကယ်၍မူလည်း ရှာအံ့။ (ဝေသတိ၊ ဤသို့ရှာလသော်။) ပရိယေသတု၊ ရှာပါစေ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ရှာပါသော်လည်း။ တေဿ အာရမ္မဏဿ၊ ဤအနိဋ္ဌာရုံ၏။ တေဒေဝ နာမံ၊ ဤအနိဋ္ဌ ဟူသော အမည်သည်သာ။ (ဟောတိ)။ အကန္တန္တိ၊ ကား။ အကာမိတံ၊ အလိုမရှိအပ်သော။ ဝါ၊ တနည်း။ နိဿိရိကံ၊ အသရေမင်္ဂ သာ။ [ကန္တံ ၌ စုရာဒိ ကမု-ဓာတ်ကို ရည်ရွယ်၍ “နိဿိရိကံ ဝါ” ဟု အပ္ပေယျတု ဖွင့်သည် ဟု ကြံပါ။]

အမနာပန္နိ၊ ကား။ မနသ္မိံ၊ စိတ်၌။ န အပ္ပိတံ၊ မသက်ရောက်စေအပ်သော။ ဝါ၊ မသွင်းထားအပ်သော။ ဟိ၊ မှန်။ တာဒိသံ၊ ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော။ အာရမ္မဏံ၊ အနိဋ္ဌ အကန္တအာရုံကို။ မနသ္မိံ၊ ။ ၌။ န အပ္ပိယတိ၊ မသက်ရောက်စေအပ်။ ဝါ၊ မသွင်းထားအပ်။ အထဝါ၊ ထို့ပြင်တနည်းကား။ (ယံ၊ အကြင်အာရုံသည်။) မနံ၊ စိတ်ကို။ အပ္ပိယတိ ဝဇ္ဇေတိ၊ တိုးပွားစေတတ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ (တံ၊ ထိုအာရုံသည်။) မနာပံ၊ မနာပမည်၏။ မနာပံ၊ စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ်သော အာရုံသည်။ န၊ မဟုတ်။ အမနာပံ၊ စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ်သော အာရုံမဟုတ်။

[အနိဋ္ဌ အကန္တနှင့်စပ်၍ အကြောင်းနှင့်တကွ တနည်းဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “အပရော နယော” စသည်ကို မိန့်။] အပရော နယော၊ နောက်တနည်းကား။ သမ္ပတ္တိဝိရဟတော၊ ပြည့်စုံခြင်း ဟူသော တင့်တယ်ခြင်းမှ ကင်းခြင်းကြောင့်။

“တ-ပစ္စည်းသည် တဗ္ဗ-ပစ္စည်း၏ အနက်ဟော” ဟု အခြားနေရာ၌ ဖွင့်၏။ ထို့ကြောင့် “အနိဋ္ဌ၊ မချစ်မနှစ်သက်ထိုက်သော။ ဝါ၊ မရှာမှီးထိုက်သော” ဟု ပေးမှ “သစေပီ နံ ကောစိ ပရိယေသေယျ” ဟူသော အဖွင့်နှင့်လည်း လျော်မည်။ တစုံတယောက်က ရှာချင်ရှာပါစေ၊ အာရုံကတော့ အမှန်အားဖြင့် မရှာမှီးထိုက်သော အာရုံဖြစ်သည်-ဟူလို၊ ဤသို့ဖြစ်လျှင် “ဥညာတံ” စသည်၌လည်း “အောက်တန်းစားဟု အသိအမှတ်ပြုထိုက်သော” စသည်ဖြင့် ပေးရပေလိမ့်မည်။

အမနာပံ။ ။ အပ-ဓာတ်နှင့် အပ္ပ-ဓာတ်သည် အနက်တူ၏။ ထို့ကြောင့် “အပ္ပိတံ” ဟု ဖွင့်သည်။ “မန+အာပ” ဟု ခွဲသောအခါ အာပ၌ အပ-ဓာတ် ကာရိတ်ကျေ အ-ပစ္စည်း၊ “မရောက်စေထိုက်” ဟု သဒ္ဒတ္ထ၊ “မသွင်းထားထိုက်” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်၏။ ဒုတိယနည်း၌ ကား အပ-ဓာတ်သည် “ဓာတုနံ အနေကတ္တတာ” နှင့်အညီ ဝဇ္ဇနအနက်ကို ဟော၏။ ဤ၌လည်း ကာရိတ်ကျေ၊ “စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ်” ဟူသည် “စိတ်ကြီးဝင်စေတတ်” တည်း မှန်၏။ ကလေးဖြစ်စေ၊ လူကြီးဖြစ်စေ မိမိနှစ်သက်အပ်သော အာရုံကို ရနေလျှင် စိတ်ကြီးဝင်ကြ၏။

မှတ်ချက်။ ။ စာအုပ်တို့၌ အပ္ပိယတိ ဟု တွေ့ရ၏။ အပ-ဓာတ်၏ ပရိယာယ်ဖြစ်သော အပ္ပ-ဓာတ်နောင် ကာရိတ် ဣယ-ပစ္စည်းသက်လျှင် “အပ္ပယတိ” ဟူသာ ရှိရမည်။ အပ္ပ-ဓာတ်က သံယောဂန္တ ဖြစ်သောကြောင့် အ-၌လည်း ဝုဒ္ဓိရောက်ဘယ် မလို၊ အပ္ပဓာတ်မဟုတ်၊ အပ-ဓာတ်ဟုဆိုလျှင်လည်း “အာပယတိ” ဟူသာ ရှိရလိမ့်မည်။

အနိဋ္ဌ၊ မနှစ်သက်အပ်သော။ ဝါ၊ မရှာမှီးအပ်သော။ (ယံရူပံ ခွဲစပ်။) တံ၊ ထိုအနိဋ္ဌာရုံသည်။ ကေဇန္တန၊ ကေနအားဖြင့်။ ကမ္မသမုဋ္ဌာနေသု၊ ကံ ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရုပ်တို့တွင်။ အကုသလကမ္မသမုဋ္ဌာနံ၊ အကုသိုလ်ကံ ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရုပ်တည်း။ သုခဿ၊ ၏။ အဟေတု ဘာဝတော၊ အကြောင်းမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အကန္တံ၊ အလိုမရှိအပ်သော။ ဝါ၊ မနှစ်သက်အပ်သော။ ဒုက္ခဿ၊ ဒုက္ခ၏။ ဟေတုဘာဝတော၊ အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အမနာပံ၊ စိတ်၌ မသက်ရောက်စေအပ်သော။ ဝါ၊ စိတ်၌ မသွင်းထားအပ်သော။

ရူပါသဒ္ဓါတိ ဣဒံ၊ ရူပါသဒ္ဓါ အစရှိသော ဤသဒ္ဓါသည်။ အဿ၊ ထိုဥညာတံ စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်သောရုပ်၏။ သဘာဝဒီပနံ၊ သဘောကိုပြကြောင်း သဒ္ဓါတည်း။ ဟိ၊ မှန်။ ဣမသ္မိံ ပဒေ၊ ရူပါသဒ္ဓါ အစရှိသော ဤပုဒ်၌။ အကုသလကမ္မဇဝသေန၊ အကုသိုလ်ကံကြောင့် ဖြစ်သော ရုပ်၏အစွမ်းဖြင့်။ အနိဋ္ဌာ၊ အလိုမရှိအပ်ကုန်သော။ ပဉ္စ၊ ၅-ပါးကုန်သော။ ကာမဂုဏာ၊ ကာမအနှောင်အဖွဲ့တို့ကို။ ဝိဘတ္တာ၊ ဝေဘန်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ပန၊ ကား။ ကုသလကမ္မဇံ၊ ကုသိုလ်ကံကြောင့် ဖြစ်သော ရုပ်သည်။ အနိဋ္ဌံ နာမ၊ အနိဋ္ဌရုပ် မည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော ကုသလကမ္မဇရုပ်သည်။ ဣဋ္ဌမေဝ၊ ဣဋ္ဌချည်းသာတည်း။

ပဏီတပဒနိဒ္ဒေသော၊ ပဏီတပုဒ်၏ နိဒ္ဒေသကို။ ဝုတ္တပဋိပက္ခနယေန၊ ဟိနပဒ နိဒ္ဒေသ၌ ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် နည်းအားဖြင့်။ ဝေဒိတဗျော၊ ၏။ ပန၊ အထူးကား။ ဣမသ္မိံ ပဒေ၊ ဤပဏီတပုဒ်၌။ ကုသလကမ္မဇဝသေန၊ ကုသလကမ္မဇရုပ်၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဣဋ္ဌာ၊ အလိုရှိအပ်ကုန်သော။ ပဉ္စ၊ န်သော။ ကာမဂုဏာ၊ ကာမ အနှောင်အဖွဲ့တို့ကို။ ဝိဘတ္တာ၊ ဝေဘန်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ ကုသလကမ္မဇံ၊ ကုသလကမ္မဇရုပ်သည်။ (ကုသလကမ္မဇရုပ် မှန်လျှင်)။ အနိဋ္ဌံ နာမ၊ အနိဋ္ဌရုပ် မည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော ကုသလကမ္မဇရုပ်သည်။ ဣဋ္ဌမေဝ၊ ဣဋ္ဌရုပ်ချည်းသာတည်း။

စ၊ ဆက်။ ကမ္မဇေသု၊ ကမ္မဇရုပ်တို့၌။ (ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌတာ၊ ဣဋ္ဌ အနိဋ္ဌ၏အဖြစ်သည်။ အတ္ထိ) ယထာ၊ ရှိသကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ဥတုသမုဋ္ဌာနာဒီသုပိ၊ ဥတုသမုဋ္ဌာနံရုပ် အစရှိသည်တို့၌လည်း။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌတာ၊ သည်။ အတ္ထိဧဝ၊ ရှိသည်သာ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဣမသ္မိံ ဒုကေ၊ ဤ ဟိန ပဏီတဒုက်၌။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာရမ္မဏံ၊ ဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံကို။ ပဋိဝိဘတ္တိ၊ အသီးအသီး ဝေဘန်တော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိထိုက်၏။

အယံ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား။ တာဝ၊ ဝိတဏှဝါဒမှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဓိဋ္ဌာနံ၊ ညွှန်ပြအပ်ကုန်သော။) အာစရိယာနံ၊ ရှေးအဋ္ဌကထာ ဆရာတို့၏။ သမာနတ္ထကထာ၊ တူမျှသော အတ္ထကထာတည်း။ ဝါ၊ တူမျှသော အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို ဆိုရာဆိုကြောင်း စကားတည်း။

ပန၊ ဝါဒန္တရကား။ ဝိတဏှဝါဒီ၊ ဝိတဏှဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝါ၊ ပညာရှိများ နှလုံးသားကို လှုပ်ရှားစေတတ် ပုတ်ခတ်တတ်သော ကတ်သီးကတ်သတ် စကားကို ပြောဆိုလေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အာဟ၊ ဆိုပြီ။ [ဝိတဏှဝါဒီ ပုဒ်၏ အဖွင့်ကို အဋ္ဌသာလိနီ အစ ပကရဏပရိစ္ဆေဒ အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။] (ကိ၊ နည်း။) ပါဠိယေက္ကံ၊ အသီးအသီး။ ပဋိဝိဘတ္တံ၊ ခွဲခြားဝေဘန်အပ်သော။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌနာမ၊ ဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံမည်သည်။ နတ္ထိ၊ တေသံ တေသံ၊ ထိုထိုသတ္တဝါတို့၏။ ရူစိဝသေန၊ အလို၏အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ အကြိုက်၏အစွမ်းဖြင့်။ ကထိတံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ယထာ (ယေန ကာရဏေန)၊ အကြင် အကြောင်းကြောင့်။ (ပါဠိယေက္ကံ၊ ပဋိဝိဘတ္တံ၊ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌနာမ၊ နတ္ထိ။ တေသံ တေသံ၊ ရူစိဝသေန၊ ကထိတံ၊ ပြီ။ တထာ တေန ကာရဏေန၊ ထိုအကြောင်းကြောင့်။) မနာပပရိယန္တံ ခွါဟံ မဟာရာဇ။ ပေ။ ဧကစ္စဿ အမနာပါ ဟောန္တိတိ၊ ဟူ၍။ အာဟ၊ ဟောတော်မူပြီ။ [မဟာရာဇ၊ မဟာရာဇာ။ အဟံ၊ ငါဘုရားသည်။ ပဉ္စသု ကာမဂုဏေသု၊ ၅-ပါးကုန်သော ကာမဂုဏ် အာရုံတို့၌။ မနာပပရိယန္တံတိ၊ မြတ်နိုးအပ်သော အာရုံသာလျှင် အလွန်ဆုံး အပိုင်းအခြားရှိ၏ ဟူ၍။ ဝဒါမိ၊ ဟောတော်မူ၏။ [အဂ္ဂံ ပိုဟန် တူသည်။ ဋီကာ မဖွင့်။ ပါဠိတော်၌ကား ပါ၏။] မဟာရာဇ၊ ဇာ။ တေဝ ရူပါ၊ ထိုတမျိုးတည်းသော ရူပါရုံတို့သည်ပင်။ ဧကစ္စဿ၊ အချို့သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊ သည်။ မနာပါ၊ စိတ်၌ ထည့်သွင်းအပ်ကုန်သည်။ ဝါ၊ စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ် ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ န်၏။ ဧကစ္စဿ၊ ၏။ ဝါ၊ သည်။ အမနာပါ၊ ကုန်သည်။ ဝါ၊ ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ မဟာရာဇ၊ ဇာ။ တေဝ သဒ္ဓါ။ ပေ။ တေဝ ဂန္ဓာ ။ပေ။ တေဝ ရသာ။ ပေ။ တေဝ ဧာဠဗ္ဗာ ဧကစ္စဿ မနာပါ ဟောန္တိ ဧကစ္စဿ အမနာပါ ဟောန္တိ။ သဂါထာဝဂ္ဂ ကောသလသံယုတ် ပဉ္စရာဇသုတ်။]

ဝေ၊ သို့။ ဝါ၊ ဤသုတ်၌ ဟောတော်မူအပ်သော နည်းဖြင့်။ (အဿာဒေတိ၊ ကုဇ္ဈတိ စသည်တို့၌ စပ်။) ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်။ တေယေဝ ရူပါဒယော၊ ထို တမျိုးတည်းသော ရူပါရုံ အစရှိသည်တို့ကိုပင်။ [တမျိုးတည်းသော ရူပါရုံ၊ ှာမျိုးတည်းသော သဒ္ဓါရုံ စသည်ဖြင့် ဆိုလိုသည်။] ဧကော၊ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အဿာဒေတိ၊ အလွန်သာယာ၏။ အဘိနန္ဒတိ၊ အလွန်နှစ်သက်၏။ တတ္ထ၊ ထို ရူပါရုံ အစရှိသည်တို့၌။ လောဘံ၊ လောဘကို။ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ ဧကော၊ သည်။ ကုဇ္ဈတိ၊ စိတ်ဆိုး၏။ ပဋိဟညတိ၊ ဒေါသသည် ထိခိုက်အပ်၏။ တတ္ထ၊ တို့၌။ ဒေါသံ၊ ဒေါသကို။ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ၏။ ဧကဿ၊ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊ သည်။ ဣဋ္ဌာ၊ ရှာမှီးအပ်ကုန်သည်။ ကန္တာ၊ အလိုရှိအပ်ကုန်သည်။ ဝါ၊ နှစ်သက်အပ်ကုန်သည်။ မနာပါ၊ စိတ်၌ ထည့်သွင်းအပ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဧကဿ၊ ၏။ ဝါ၊ သည်။ အနိဋ္ဌာ၊ ကုန်သည်။ အကန္တာ၊ ကုန်သည်။ အမနာပါ၊ ကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။ စ၊ သည်သာ မကသေး။ ဧကော၊ သည်။ ဧတေ၊ ထိုတမျိုး

တည်းသော ရူပါရုံ အစရှိသည်တို့ကို။ ဣဋ္ဌာ၊ ကုန်၏။ ကန္တာ၊ ကုန်၏။ ဝါ၊ ကုန်၏။ မနာပါ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒက္ခိဏတော၊ လကျာအားဖြင့်။ ဝါ၊ အကောင်းအမွန်အားဖြင့်။ ဂဏှာတိ၊ ယူ၏။ ဧကော၊ သည်။ (တော၊ တို့ကို။) အနိဋ္ဌာ၊ အကန္တာ၊ အမနာပါ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝါမတော၊ လက်ဝဲအားဖြင့်။ ဝါ၊ အယုတ်အညံ့အားဖြင့်။ (ဂဏှာတိ)။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ (ယသ္မာ မှ ရှေ့ ဝါမတော တိုင်အောင် အကုန်ပြန်၍ ညွှန်းသည်။) ပါဠိယေက္ကံ၊ သီး။ ပဋိဝိဘတ္တံ၊ သော။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌံ နာမ၊ မည်သည်။ နတ္ထိ။ [“ပဋိဝိဘတ္တံ နာမ” ဟု နာမသဒ္ဒါ ပါသည်ကား ပိုဟန်တူသည်၊ အထက်၌လည်း မပါခဲ့။]

ဟိ၊ မှန်၏။ ပစ္စန္တဝါသိနံ၊ မဇ္ဈိမဒေသ၏ အစွန်အဖျား၌ နေလေ့ရှိကုန်သော တောသူ တောင်သားတို့၏။ ဝါ၊ တို့သည်။ ဂဏှုပ္ပါဒါပိ၊ ဟံကောင်တို့သည် သော်မှလည်း။ ဝါ၊ တံကောင်တို့ကိုသော်မှလည်း။ ဣဋ္ဌာ၊ ကန္တာ၊ မနာပါ ဟောန္တိ။ မဇ္ဈိမဒေသဝါသိနံ၊ မဇ္ဈိမဒေသ၌ နေလေ့ရှိကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဝါ၊ တို့သည်။ ဂဏှုပ္ပါဒါ၊ တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ အတိဇေဂစ္ဆာ၊ အလွန် စက်ဆုပ်အပ်ကုန်သည်။ ဝါ၊ အလွန်ရှုံ့အပ်ကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။ တေသဉ္စ၊ ထို မဇ္ဈိမဒေသဝါသိ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏လည်း။ ဝါ၊ တို့သည်လည်း။ မောရမံသာဒီနံ၊ ဥဒေါင်းသား အစရှိသည်တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဣဋ္ဌာနိ ဟောန္တိ။ ဣတရေသံ၊ မဇ္ဈိမဒေသဝါသိ ပုဂ္ဂိုလ်မှ အခြားကုန်သော ပစ္စန္တဝါသိ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဝါ၊ တို့သည်။ တာနိ၊ ထိုဥဒေါင်းသား အစရှိသည်တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ အတိဇေဂစ္ဆာနိ၊ အလွန်စက်ဆုပ်အပ်ကုန်သည်။ ဝါ၊ အလွန်ရှုံ့အပ်ကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။ ဣတိ၊ သို့။ အာဟ၊ ဆိုပြီ။ [ဝိတဏှဝါဒီ ပနာဟကိုပြန်၍လျှည့်သည်။]

သော၊ ထိုဝိတဏှဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဝတ္ထဗ္ဗော၊ ပြောဆိုထိုက်၏။ (ကိံ၊ အဘယ်သို့ ပြောဆိုထိုက်သနည်း။) ကိံ ပန၊ အသို့နည်း။ တံ၊ သင်သည်။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာရမ္မဏံ၊ ဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံသည်။ ပါဠိယေက္ကံ၊ အသီးအသီး။ ပဋိဝိဘတ္တံ နာမ၊ ခွဲခြားဝေဘန်အပ်သည်မည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝဒေသိ၊ ဆိုသလော။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (ဝတ္ထဗ္ဗော၊ ပြောဆိုထိုက်၏။) အာမ၊ အိမ်း။ (ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာရမ္မဏံ၊ သည်။ ပါဠိယေက္ကံ၊ အသီးအသီး။ ပဋိဝိဘတ္တံ နာမ၊ မည်သည်။) နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝဒါမိ၊ ဆို၏။ (ဝိတဏှဝါဒီက ဖြေသည်။)

ပုန၊ တဖန်။ တထေဝ၊ ထိုအတိုင်းပင်။ ယာဝတတိယံ၊ ၃-ကြိမ်တိုင်အောင်။ ပတိဋ္ဌာပေတွာ၊ သူ့ အယူ၌ တည်စေပြီး၍။ [နောက်၌ မငြင်းနိုင်အောင် သူ့ အယူ၌ တည်စေဘို့ရန် ၃-ကြိမ်တိုင်အောင် မေးပြီး၍ ၃-ကြိမ်ဝိုင်အောင် “အာမနတ္တိတိ ဝဒါမိ” ဟု ဝန်ခံစေပြီး၍-ဟူလို။] ပဉ္စေ၊ ၅-အကြိမ်ကို။ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော၊ မေးထိုက်၏။ (ကိံ၊ နည်း။) နိဗ္ဗာနံ နာမ၊ နိဗ္ဗာန်မည်သည်။ ဣဋ္ဌာလော၊ ဥဒါဟု၊ သို့မဟုတ်။ အနိဋ္ဌံ၊ အနိဋ္ဌလော၊ ဣတိ၊ ဤသို့။ (ပစ္စိကဗ္ဗော၊

၏။) ဇာနဗာနော၊ သိလတံသော။ ဝါ၊ သိသော ဝိတဏှဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (နိဗ္ဗာနံ နာမ၊ မည်သည်။) ဣဋ္ဌံ၊ ဣဋ္ဌတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝက္ခတိ၊ ဖြေဆိုလတ္တံ့။

သစေပိ န ဝဒေယျ၊ အကယ်၍မူလည်း မဖြေဘဲနေအံ့။ မာ ဝဒတု၊ မဖြေဘဲ နေပါစေ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် မဖြေဘဲနေပါသော်လည်း။ နိဗ္ဗာနံ၊ သည်။ ကေန္တ ဣဋ္ဌ-မေဝ၊ ကေန် ဣဋ္ဌသာတည်း။ ကော၊ ငါ့ချိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ နိဗ္ဗာနဿ၊ နိဗ္ဗာန်၏။ ဝဏ္ဏေ၊ ဂုဏ်ကို။ ကထိယမာနေ၊ ပြောဆိုအပ်သော။ ကုဇ္ဈိတွာ၊ စိတ်ဆိုး၍။ (ဝတွာ၌ စဉ်းငယ်ဆိုက်၍ ထကေတိ၌စပ်။) တံ၊ သည်။ နိဗ္ဗာနဿ၊ ။။ ဝဏ္ဏံ၊ ကို။ ကထေသိ၊ ဆိုဘိ၏။ တတ္ထ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်၌။ အနုပါန မာလာဂန္ဓ ဝိလေပန သယ-နစ္ဆာဒနသမိဒ္ဓါ၊ ပြည့်စုံသော စားဘွယ်၊ သောက်ဘွယ်၊ ပန်း၊ နံသာ၊ လိမ်းကျံ ကြောင်းဖြစ်သော မျက်နှာချေ ငေါင်ဒါစသည်၊ အိပ်ရာ၊ အဝတ်ဟူကုန်သော။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ကာမဂုဏာ၊ ကာမဂုဏ်တို့သည်။ အတ္ထိ ကံ၊ ရှိကုန်သလော။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝတွာ၊ ဆို၍။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝုတ္တေ၊ သကဝါဒီက ပြောဆို အပ်သော။ တဝ၊ သင်၏။ နိဗ္ဗာနေန၊ ဖြင့်။ အလံ၊ အကျိုးမရှိ။ ဝါ၊ တော်မြို့။ ဣတိ၊ ဤသို့ ပြော၍။ [ဤမှနောက်၌ “နိဗ္ဗာနဿ ဝဏ္ဏေ ကထိယမာနေ ကုဇ္ဈိတွာ” ဟု ရှိပြန်၏။ ရှေ့၌ ပါပြီးဖြစ်၍ ပိုဟန်တူသည်။] ဥဘော၊ ၂-ဖက်ကုန်သော။ ကဏ္ဏေ၊ နားတို့ကို။ ထကေတိ နန၊ ပိတ်သည် မဟုတ်လော။ ဣတိ၊ ဤသို့ ပြောရာ၏။

တေ၊ ဤနိဗ္ဗာန်သည်။ ဣဋ္ဌံ၊ ဣဋ္ဌတည်း။ (“တေ၊ ဤနားတို့ကို ပိတ်ခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏” ဤသို့လည်း မူကဲ့ရှိ၏။) ပန၊ ထိုသို့ပင် ဣဋ္ဌဖြစ်ပါသော်လည်း။ (တနည်) ပန၊ ထိုသို့ပင် နားတို့ကို ပိတ်ပါသော်လည်း။ တေဿ၊ ဤနားတို့ကို ပိတ်သော ဝိတဏှဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝသေန၊ အလိုအားဖြင့်။ (ဟောတု၌ စပ်။) [ဤမှနောက်၌ “တဝ၊ သင်၏။ ဝါဒေ၊ အယူ၌” ဟု ရှိပြန်၏။ ဟောတု၌စပ်ရမည် ဖြစ်၍ “တေဿ ဝသေန” နှင့် အဓိပ္ပါယ်ထပ်နေသည်။] နိဗ္ဗာနံ၊ သည်။ အနိဋ္ဌံ၊ အနိဋ္ဌသည်။ ဟောတု၊ ဖြစ်ပါစေတော့။ (“ဟောတိ၊ ဖြစ်နေ၏” ဤသို့လည်း မူကဲ့ရှိ၏။) ပန၊ ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း။ တေ၊ ဤနိဗ္ဗာန်ကို။ ဝေ၊ ဤသို့ အနိဋ္ဌ ဟူ၍။ န ဂဟေတဗ္ဗံ၊ မယူထိုက်။ ဟိ၊ မှန်။ ဧသော၊ နိဗ္ဗာန်ကို အနိဋ္ဌ (ဆိုသော ဤပုဂ္ဂိုလ်သည်။) ဝိပရိတသညာယံ၊ ဖောက်ပြန်သောသညာကြောင့်။

ဝိပရိတသညာယ။ ။ ဣဋ္ဌအစစ်မဟုတ်သော ကာရုဏ်တို့၌ မက်မောသော လေ့နှင့် ယှဉ်သော သညာကို “ဝိပရိတသညာ” ဟု ဤနေရာ၌ ယူပါ။ ထို ဝိပရိတသညာကြောင့် “အနု၊ ပါန” စသော ကာမဂုဏ် အာရုံတို့၏ မရှိရာ နိဗ္ဗာန်ကို အလိုမရှိသည့်အတွက် “အလံ တဝ နိဗ္ဗာနေန” ဟု သူ့ စိတ်ရင်းအတိုင်း ရိုရို သားသား ပြောဆိုသည်။ ယခုခေတ်၌ “နိဗ္ဗာန်ကို မြန်မြန် ရေပါလို၏” ဟု ဆုတောင်းသူတို့သည် များသောအားဖြင့် ရိုရိုသားသား ပြောကြသည် မဟုတ်၊ စိတ်က တမျိုး၊ အပြောတမျိုးသာ ဖြစ်သည်။ ထို “ဝိပရိတသညာ” ကိုပင် “သညာဝိပလ္လသေန” ဟု ဆိုသည်။

ဝါ၊ အမှတ်မှားခြင်းကြောင့်။ ကထေတိ၊ ပြောဆို၏။ [“အလံ တဝ နိဗ္ဗာနေန” ဟု ပြောဆို၏။] စ၊ ဆက်။ သညာဝိပလ္လာသေန၊ သညာ၏ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ တဒေဝ အာရမ္မဏံ၊ ထိုအာရုံတမျိုးသည်ပင်။ ကေသ၊ အချို့ ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊ သည်။ ဣဒ္ဓံ၊ အလိုရှိအပ် ရှာမှီးအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ကေသ၊ ။ ဝါ၊ သည်။ အနိဋ္ဌံ၊ သည်။ ဟောတိ။

ပန၊ အဘူတပါးကား။ (တနည်း) ပန၊ ထိုသို့ပင် သီးခြား ဝေဘန်အပ်သော ဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံ မရှိ ဟု ဝိတဏှဝါဒီ ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ [ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာရမ္မဏံ ပါဠိယေက္ကံ ပဋိဝိဘတ္တံ နတ္ထိ ။ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ဝါဒတည်း။ ဤပါဒသည် ရှေးအဋ္ဌကထာ ဆရာတို့၏ ဝါဒဖြစ်သည်။] ပါဠိယေက္ကံ၊ အသီးအသီး။ ဝိဘတ္တံ၊ ခွဲခြားသတ်မှတ် ဝေဘန်အပ်သော။ ဝါ၊ အဋ္ဌကထာဆရာတို့ အကျယ်ဝေဘန် အပ်သော။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာရမ္မဏံ၊ သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ သကဝါဒီဆို၏။ ကဿ၊ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊ နှင့်။ ဝသေန၊ အလိုအားဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ ဝိဘတ္တံ၊ ခွဲခြားသတ်မှတ် ဝေဘန်အပ်သနည်း။ ဝါ၊ အဋ္ဌကထာဆရာတို့ အကျယ် ဝေဘန်အပ်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အံမေးတည်း။ မဇ္ဈိမကသတ္တဿ၊ အလယ် အံလတ်၌ဖြစ်သော သတ္တဝါ၏။ ဝါ၊ နှင့်။ (ဝသေန၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ ဖြင့်။ ဝိဘတ္တံ၊ ပြီ။ ဝါ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။) [ဝိဘတ္တံ၏ အဖွင့်ကို ဋီကာ၌ ဖွင့်ထား ။ ထိုအဖွင့်အတိုင်း အနက် ၂-မျိုး ပေးပါသည်။]

ဟိ၊ ချဲ့။ ဣဒံ၊ ဤဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံသည်။ အတိဣဿရာနံ၊ အလွန်အစိုးရ ကုန်သော။ မဟာသမ္မတ မဟာသုဒဿန ဓမ္မာသောကာဒီနံ၊ မဟာသမ္မတမင်း၊ မဟာသုဒဿနစကြာမင်း၊ ဓမ္မာသောကမင်း အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဝါ၊ ထို့နှင့်။ ဝသေန၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ ဖြင့်။ န ဝိဘတ္တံ၊ ဝေဘန်အပ်သည်မဟုတ်။ ဟိ၊ မှန်။ တေသံ၊ ထိုမဟာသမ္မတမင်း၊ မဟာသုဒဿနစကြာမင်း၊ ဓမ္မာသောကမင်း အစ ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား။ ဝါ၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက်။ (ဥပဋ္ဌာတိ ဌ္ဌစပ်။) ဒိဗ္ဗကပ္ပမ္ပိ၊ နတ်ပြည်၌ဖြစ်သော အာရုံနှင့် တူသည်သော်မှလည်းဖြစ်သော။ (ဤ ပိသဒ္ဓါ သမ္ဘာဝနာ)။ အာရမ္မဏံ၊ သည်။ အမနာပံ၊ စိတ်ကို မတိုးပွားစေတတ်သည်။ ဝါ၊ မမြတ်နိုးအပ်သည်။ (ဟုတွာ၊ ရှိ။) ဥပဋ္ဌာတိ၊ ထင်လာ၏။ [ထို့ကြောင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် စပ်၍ မဝေဘန်အပ် - ဟူလို။]

အတိဒုဂ္ဂတာနံ၊ အလွန်ဆင်းရဲကုန်သော။ ဒုလ္လဘန္နပါန-နံ၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ်သော စားဘွယ်၊ သောက်ဘွယ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဝါ၊ ထို့နှင့်။ ဝသေန၊ န ဝိဘတ္တံ။ ဟိ၊ မှန်။ တေသံ၊ ထို ဒုလ္လဘအန္နပါန ဖြစ်သော အလွန်ဆင်းရဲသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ကဏာဇကဘတ္တသိတ္တာနိပိ၊ ဆန်ကွဲထမင်းလုံးတို့သော်မှ၎င်း။ ပူတိ-မံသရသောပိ၊ ပုပ်သော အသားရည်သော်မှ၎င်း။ (ပိသဒ္ဓါ ဂရဟာဇောတက။) အတိမဓုရော၊ အလွန်ချိုမြိန်သော။ အမတသဒိသော၊ အမြိုက်သုခနှင့်တူသော

အစာသည်။ ဟောတံ။ [‘အမတသဒိသော စ ’ ဟု စာအုပ်တို့၌ ရှိသော်လည်း ရှေးနိဿယ၌ စ မပါ။] ပန၊ အန္တယကား။ မဇ္ဈိမကနံ၊ အလယ်အလတ်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ဂဏက မဟာမတ္တ သေဋ္ဌိ ကုဋမြွက် ဝါဏီဇာဒိနံ၊ ဂဏန်းကျမ်းကို တတ်သော သင်္ချာပါမောက္ခ၊ အမတ်ကြီး၊ သေဌေး၊ သူကြွယ်၊ ကုန်သည်အစရှိကုန်သော။ ကာလေန၊ တရံတခါ၌။ ဣဋ္ဌံ၊ ဣဋ္ဌာရုံကို၎င်း။ ကာလေန၊ ၌။ အနိဋ္ဌံ၊ ကို၎င်း။ လဘမာနာနံ၊ ရသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ (အဋ္ဌကထာ-စရိယေဟိ) ဝိဘတ္တံ။ ဟိ၊ မှန်။ ဝေရူပါ၊ ဤသို့သဘောရှိသော မဇ္ဈိမကပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌံ၊ ဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံကို။ ပရိစ္ဆိန္နိတုံ၊ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ခြင်းငှါ။ သက္ကောန္တံ၊ စွမ်းနိုင်ကြကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ သကဝါဒီ ဆို၏။

ပန၊ ဝါဒန္တရကား။ တိပိဋကစူဠာဘယတ္ထေရော၊ ပိဋက ၃-ပုံကို ဆောင်သော စူဠအဘယထေရ်သည်။ အာဟ၊ ဆိုပြီ။ (ကိ^၁)။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာနာမ၊ ဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံ မည်သည်။ ဝိပါကဝသေနော၊ ဝိပါကစိတ်၏ အစွမ်းဖြင့်သာ။ ဝါ၊ ဝိပါကစိတ်နှင့် စပ်သဖြင့်သာ။ ပရိစ္ဆိန္နံ၊ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်အပ်ပြီ။ ဇေနဝသေန၊ ဇော၏အစွမ်း

ဝိပါကဝသေနော။ ။ ဝေဖြင့် “ဇေနဝသေန ကို ကန့်သည်” ဟု ဆိုသင့်သော်လည်း ရှေး၌ ဝိတဏှဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်၏ “ရူစိဝသေန” ကိုလည်း ကန့်ရာဇာဏ၏။ သို့သော် “ရူ” ဟူသည်လည်း ဇောအခိုက်၌ဖြစ်သော အလိုဆန္ဒပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် “ဇေနဝသေန” ကို ကန့်လိုက်လျှင် “ရူသိသေန” ကိုလည်း ကန့်ပြီး ဖြစ်တော့၏။

န ဇေနဝသေန။ ။ ဤစကားသည် “ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာရမ္မဏံ ပန။ ပေ။ မဇ္ဈိမကသတ္တဿ” ဟူသော ရှေး အဋ္ဌကထာဆရာတို့၏ ဝါဒကို ကန့်သောစကားတည်း။ မှန်၏။—အတိ-ဣဿရ၊ အတိဒုဂ္ဂတပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဣဋ္ဌ အနိဋ္ဌ ဟု ထင်ခြင်းသည် ဝိပါကဝိညာဏ်အခိုက်၌ ထင်ခြင်း မဟုတ်၊ ဇောအခိုက်ရောက်မှ ထင်ခြင်းတည်း။

မှတ်ချက် ။ ဤပြဒွဲသော စကားအရ ဣဋ္ဌ အနိဋ္ဌနှင့်စပ်၍ “ရူစိဝသေန၊ ဇေနဝသေန၊ ဝိပါကဝသေန” ၃-မျိုးရှိသည်အားလျော်စွာ “ဝိတဏှဝါဒီဝါဒ၊ ပေါရာဏဋ္ဌကထာစရိယဝါဒ၊ တိပိဋကစူဠာဘယတ္ထေရဝါဒ” ဟု ၃-ဝါဒကွဲကြောင်းကို သိပါ။ ဝိတဏှဝါဒီဝါဒ၌ ဣဋ္ဌ အနိဋ္ဌကို သီးခြား ဝေဘန်ခြင်းမရှိ၊ ပေါရာဏဋ္ဌကထာစရိယဝါဒ၌ မဇ္ဈိမက သတ္တဝါတို့နှင့်စပ်၍ သီးခြားဝေဘန်ခြင်း ရှိ၏။ ဤအချက်ကို ထောက်၍ ဝိတဏှဝါဒီဝါဒနှင့် ပေါရာဏဋ္ဌကထာစရိယဝါဒ ကွဲပြားလေပြီ။

တိပိဋကစူဠာဘယတ္ထေရဝါဒ၌လည်း ဣဋ္ဌ အနိဋ္ဌကို သီးခြားဝေဘန်ခြင်း ရှိ၏။ သို့သော် ပေါရာဏဋ္ဌကထာစရိယဝါဒ၌ကဲ့သို့ ဇောနှင့်စပ်၍ မဝေဘန်ဘဲ ဝိပါကနှင့်စပ်၍ ဝေဘန်ခြင်းသာ ပေါရာဏဋ္ဌကထာစရိယဝါဒမှ ထူးသည်။ ထို ၃-မျိုးတွင် အရှင်ဗုဒ္ဓဘောဓိသသည် တိပိဋကစူဠာဘယထေရ်၏ ဝါဒကို သဘောကျပုံရ၏။ ဘာကြောင့်နည်း—“ယော ယော အဋ္ဌကထာ-ဝါဒေါ ဝါ ထေရဝါဒေါ ဝါ ပစ္ဆာ ဝုစ္ဆတိ၊ သော ပယာဏတော ဒဋ္ဌဗ္ဗော” ဟု ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ ဒုတိယပါရာဇိက ပဒသာဇနီယဝဏ္ဏနာ၌ ဆိုခဲ့သောကြောင့်တည်း။

ဖြင့်။ ဝါ၊ ဇောနှင့်စပ်သဖြင့်။ န (ပရိစ္ဆိန္ဒ)၊ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်အပ်သည် မဟုတ်။
 [ရှေ့စကားကို ချဲ့သောကြောင့် “ဇေနံ ဟိ” စသည်ရှိလျှင် ကောင်း၏။ ပန
 ကိုလည်း ဝိတ္တာရဇောတက ကြံပါ။] ပန၊ ချဲ့။ ဇေနံ၊ ဇောသည်။ သညာ-
 ဝိပလ္လာသဝေေန၊ သညာဝိပလ္လာသ၏ အစွမ်းကြောင့်။ ဣဒ္ဓသ္မိယေဝ၊ ဣဒ္ဓာရုံ
 တခုတည်း၌ပင်။ ရဇတိ၊ တပ်မက်၏။ ဣဒ္ဓသ္မိယေဝ၊ တပ်မက်ရာ ဣဒ္ဓာရုံ၌ပင်။
 (ဤပုဒ် မပါလျှင်လည်း ဇာမိပ္ပါယ်ပြည့်စုံ၏။) ဒုဿတိ၊ စိတ်ပျက်၏။ အနိဋ္ဌသ္မိ-
 ယေဝ၊ အနိဋ္ဌာရုံ တခုတည်း၌ပင်။ ရဇတိ၊ ၏။ အနိဋ္ဌသ္မိယေဝ၊ တပ်မက်ရာ
 အနိဋ္ဌာရုံ၌ပင်။ ဒုဿတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ (ဇေနဝသန၊ န ပရိစ္ဆိန္ဒ။)
 (ရှေ့ဝါကျကို ပြန်လှည့်စပ်ပါ။)

ပန၊ အဘို့တပါးကား။ ဝိပါကဝေနေဝ၊ ဝိပါကစိတ်၏ အစွမ်းဖြင့်သာ။
 ဝါ၊ စပ်သဖြင့်သာ။ တေ၊ ဤဣဒ္ဓာရုံ အနိဋ္ဌာရုံကို။ ကေန္တတော၊ ကေနအားဖြင့်။
 ပရိစ္ဆိဇ္ဇတိ၊ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်အပ်၏။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ (ယသ္မာ)၊ အကြင့်
 ကြောင့်။ ဝိပါကစိတ္တံ၊ ဝိပါကစိတ်ကို။ ဝဇ္ဇေတုံ၊ လှည့်ပတ်ခြင်းငှါ။ န သက္ကာ၊
 မတတ်ကောင်း။ အာရမ္မဏံ၊ သည်။ ဣဒ္ဓံ၊ ဣဒ္ဓာရုံသည်။ သစေ ဟောတိ၊ အကယ်၍
 ဖြစ်အံ့။ (ဝေသတိ၊ ဤသို့ဖြစ်လသော်။) ကုသလဝိပါကံ၊ ကုသလဝိပါကံသည်။
 ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ (ကုသလဝိပါကံ ပဉ္စဝိညာဏံ၊ သမ္ပဋိစ္စိုဋ်၊ သန္တိဇ္ဈာန်ဖြစ်၏။)
 (အာရမ္မဏံ၊ သည်။) အနိဋ္ဌံ၊ သည်။ သစေ(ဟောတိ)၊ အံ့။ (ဝေသတိ၊ သော်။)
 အကုသလဝိပါကံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ (အကုသလဝိပါကံ ပဉ္စဝိညာဏံ၊ သမ္ပဋိစ္စိုဋ်၊
 သန္တိဇ္ဈာန်ဖြစ်၏။) ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ (ဝိပါကဝေနေဝ၊ အားဖြင့်သာ။ ဝါ၊
 စပ်သဖြင့်သာ။ တေ၊ ကို။ ကေန္တတော၊ အားဖြင့်။ ပရိစ္ဆိဇ္ဇတိ၊ အပ်၏။

ဟိ၊ မှန်။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာ၊ မိစ္ဆာအယူရှိသူတို့သည်။ ဗုဒ္ဓံဝါ၊ ဘုရားကိုသော်၎င်း။
 သံသံဝါ၊ အရိယာသံသာကိုသော်၎င်း။ မဟာစေတိယာဒိနိ၊ မဟာစေတီ အစ
 ရှိကုန်လော။ ဥဠာရာနိ၊ မွန်မြတ်ကုန်သော။ အာရမ္မဏာနိ ဝါ၊ အာရုံတို့ကိုသော်
 ၎င်း။ ဒိသ္မာ၊ မြင်ရ၍။ ဝါ၊ မြင်ရသည်ရှိသော်။ အက္ခိနိ၊ မျက်လုံးတို့ကို။
 ကိဉ္ဇာပိ ပိဒဟန္တိ၊ အကယ်၍မူလည်း ပိတ်ထားတတ်ကြကုန်၏။ ဒေါမနဿံ၊
 မကောင်းသော စိတ်ရှိသူ၏ အဖြစ်သို့။ ဝါ၊ နှလုံးမသာယာခြင်းသို့။ ကိဉ္ဇာပိ
 အာပဇ္ဇန္တိ၊ အကယ်၍မူလည်း ရောက်တတ်ကြကုန်၏။ ဓမ္မသဒ္ဓံ၊ တရားသံကို။

ဝိပါကဝေနေဝ။ပေ။ပရိစ္ဆိဇ္ဇတိ။ ။ဤဣဒ္ဓ အနိဋ္ဌ ခွဲခွဲစိတ်ကို ရည်ရွယ်၍ “ဝိပါကံ
 အမှန် ဇောအပြန်” ဟု ပြောစမှတ် ပြုကြသည်။ ဣဒ္ဓာရုံဖြစ်လျှင် ကုသလဝိပါကံ အမှန်
 ဖြစ်၏။ အနိဋ္ဌာရုံဖြစ်လျှင် အကုသလဝိပါကံ အမှန်ဖြစ်၏။ ဇောကား ဣဒ္ဓာရုံပင်ဖြစ်စေ
 ကာမူ သညာဝိပလ္လာသကြောင့် သောမနဿဇော မစောဘဲ ဒေါသဇေးလည်း စောတတ်
 ၏။ အနိဋ္ဌာရုံပင် ဖြစ်စေကာမူ ဒေါသဇော မစောဘဲ သောမနဿဇောလည်း စောတတ်၏။
 ဤသို့ အာရုံအလိုက် ဝိပါကံစိတ်ဖြစ်ပုံမှန်၍ ဇောဖြစ်ပုံ မမှန်သည်ကို “ဝိပါကံအမှန်
 ဇောအပြန်” ဟု ဆိုလိုသည်။

သုတွာ၊ ကြားရ၍။ ဝါ၊ ကြားရခြင်းကြောင့်။ ကဏ္ဏေ၊ နားတို့ကို။ ကိဉ္ဇာပိ
ထကေန္တိ၊ အကယ်၍မူလည်း ပိတ်ထားတတ်ကြကုန်၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါ
ကုန်သော်လည်း။ နေသံ၊ ထို မိစ္ဆာအယူ ရှိသူတို့၏။ စက္ခုဝိညာဏ သောတ-
ဝိညာဏာနိ၊ စက္ခုဝိညာဏ်၊ သောတဝိညာဏ်တို့သည်။ ကုသလဝိပါကနေဝ၊
ကုသလဝိပါကတို့ချည်းသာ။ ဟောန္တိ။

ဂူထသုကရာဒယော၊ မစင်မက်သော ရွာဝက် အစရှိသည်တို့သည်။ ဂူထဂန္ဓ၊
မစင်နံကို။ ဃာယိတွာ၊ နံရ၍။ ခါဒိတုံ၊ စားခြင်းငှါ။ ဝါ၊ စားခွင့်ကို။
လဘိဿာမ၊ ဧကုန်တော့အံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့ တွေး၍။ သောမနဿဇာတာ၊
ဖြစ်သော ဝမ်းမြောက်ခြင်း ရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါကုန်
သော်လည်း။ တေသံ၊ ထို မစင်မက်သော ရွာဝက် အစရှိသည်တို့၏။ ဂူထဒဿ-
နေ၊ မစင်ကို မြင်ရခြင်း၌။ စက္ခုဝိညာဏံ၊ စက္ခုဝိညာဏ်သည်၎င်း။ တဿ၊
ထိုမစင်၏။ ဂန္ဓဃာယနေ၊ အနံကို နံရခြင်း၌။ ဃာနဝိညာဏံ၊ သည်၎င်း။
ရသဃာယနေ၊ အရသာကို သာယာရခြင်း၌။ ဇိဝှါဝိညာဏဉ္စ၊ သည်၎င်း။
အကုသလဝိပါကမေဝ၊ ချည်းသာ။ ဟောတိ။

ဗန္ဓိတွာ၊ ဖွဲ့တုပ်၍။ ဝရသယနေ၊ ကောင်းမြတ်သောအိပ်ရာ၌။ သယာပိတ-
သုကရောစ၊ အိပ်စေအပ်သော ဝက်သည်လည်း။ ကိဉ္ဇာပိ ဝိရဝတိ၊ အကယ်၍
မူလည်း မြှင့်တမ်းပါပေ၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် မြှင့်တမ်းပါသော်လည်း။ အဿ၊
ထိုဝက်၏။ သညာဝိပလ္လာသေန၊ သညာဝိပလ္လာသကြောင့်။ ဇဝနသ္မိယေဝ၊
ဇောအခိုက်၌သာ။ ဒေါမနဿံ၊ ဒေါမနဿသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ကာယဝိညာဏံ၊
သည်။ ကုသလဝိပါကမေဝ၊ ချည်းသာတည်း။ ကသ္မာ၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်း။
အာရမ္မဏဿ၊ ၏။ ဣဋ္ဌတယ၊ ဣဋ္ဌ၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

အပိစ၊ သည်သာ မကသေး။ ဒွါရဝသေနပိ၊ ဒွါရ၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း။ ဝါ၊
ဒွါရနှင့် စပ်သဖြင့်လည်း။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌတာ၊ ဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံ၏ အဖြစ်ကို။ ဝေဒိ-
တဗ္ဗာ၊ ၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ သုခသမ္မဿံ၊ ကောင်းသော အတွေ့ရှိသော။ ဂူထကလလံ၊
ညွှန်ပျောင်းနှင့်တူသော မစင်သည်။ စက္ခုဒွါရ ဃာနဒွါရေသု၊ စက္ခုဒွါရ ဃာန
ဒွါရလျှံ။ အနိဋ္ဌံ၊ အနိဋ္ဌာရုံသည်။ (ဟောတိ)။ ကာယဒွါရေ၊ ၌။ ဣဋ္ဌံ၊ သည်။
ဟောတိ။ [လက်ဖြင့် စမ်းကြည့်သောအခါ နူးနူးညံ့ညံ့ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံဖြစ်သော
ကြောင့် ဣဋ္ဌာရုံဖြစ်သည်-ဟူလို။]

စက္ကဝတ္တိနော၊ စကြဝတေးမင်း၏။ မဏိရတနေန၊ ပတ္တမြားရတနာဖြင့်။
ပေါထိယမာနဿ၊ ပေါက်အပ်သူ၏၎င်း။ ဝါ၊ အပေါက်ခံရသူ၏၎င်း။ သုဝဏ္ဏ-
သုလေ၊ ရွှေတံကျင်၌။ ဥတ္တာသိတဿစ၊ ထိတ်လန့်စေအပ် လျှီအပ်သူ၏၎င်း။
မဏိရတနသုဝဏ္ဏသုလ္လာနိ၊ ပတ္တမြားရတနာ၊ ရွှေတံကျင်တို့သည်။ စက္ခုဒွါရေ၊ ၌။

ဣဋ္ဌာနိ၊ ဟောန္တိ။ ကာယဒွါရေ၊ ဌိ။ အနိဋ္ဌာနိ (ဟောန္တိ)။ ကသ္မာ၊ အဘယံ
 ကြောင့်။ (ကာယဒွါရေ၊ ဌိ။ အနိဋ္ဌာနိ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ နည်း။) မဏိရတန-
 သုဝဏ္ဏသုလ္လာနံ၊ တို့၏။ မဟာဒုက္ခဿ၊ ကြီးစွာသောဆင်းရဲကို။ ဥပ္ပါဒနုတော၊
 ဖြစ်စေခြင်းကြောင့်။ (ကာယဒွါရေ၊ အနိဋ္ဌာနိ၊ ဟောန္တိ။) ဝေ၊ ဤသို့လျှင်။
 ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌ၊ ဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံသည်။ ကေန္တတော၊ အားဖြင့်။ ဝိပါကေနေဝ၊
 ဝိပါကံဖြင့်သာ။ ပရိစ္ဆိဋ္ဌတိ၊ အပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တံတံ ဝါ ပနာတိတ္ထေ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ဟေဋ္ဌိမနယော၊ အောက်၌
 ဖြစ်သောနည်းကို။ န ဩလောကတဗ္ဗော၊ မကြည့်ထိုက်။ ဟိ၊ ပုန်။ (တနည်း)
 (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဟေဋ္ဌိမနယော၊ ကို။ န ဩလောကတဗ္ဗော၊ နည်း။) ဟိ
 (ယသ္မာ)၊ အကြင်ကြောင့်။ ဘဂဝါ၊ သည်။ သမ္ပုတိမနာပံ၊ မဇ္ဈိမက သတ္တဝါတို့
 သမုတ်အပ်သော မနာပရုပ်ကို။ န ဘိန္ဒတိ၊ ဖျက်တော်မမူ။ ပန၊ အန္တယကား။
 ပုဂ္ဂလမနာပံ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏ မနာပရုပ်ကို။ ဘိန္ဒတိ၊ ဖျက်တော်မမူ၏။ (ဣတိ၊ ကြောင့်။
 ဝါ၊ ထိုသို့ သမ္ပုတိမနာပကံ ဖျက်ခတ်မမူဘဲ ပုဂ္ဂလမနာပကံ ဖျက်တော်မူသည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်။ ဟေဋ္ဌိမနယော၊ န ဩလောကတဗ္ဗော။) တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။
 ဝါ၊ ထိုသို့ ဟေဋ္ဌိမနည်းကို မကြည့်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တံတံ ဝါ ပန
 ဝသေနေဝ၊ တံတံ ဝါ ပန နှင့် စပ်သဖြင့်သာလျှင်။ (ဝေဖြင့် ဟေဋ္ဌိမနယနှင့် စပ်
 ခြင်းကို ကန့်။) ဥပါဒါယုပါဒါယ၊ ဉာဏ်ဖြင့် ကပ်ယူ၍ ဉာဏ်ဖြင့် ကပ်ယူ၍။ ဝါ၊
 ထောက်စာ၍ ထောက်စာ၍။ ဟိန ပဏိတတ၊ ဟိနရုပ် ပဏိဘရုပ်၏ အဖြစ်ကို။
 ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ၏။

ဟိ၊ ချဲ့။ နေရယိကာနံ၊ ရဲ၌ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့၏။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ ကောဋိ-
 ပုတ္တံ၊ အောက်အဆုံးသို့ ရောက်သော။ ဟိနနာမ၊ ယုတ်သည်မည်၏။ တံ၊ ထိုရဲ၌
 ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့၏ရုပ်ကို။ ဥပါဒါယ၊ ဉာဏ်ဖြင့်ကပ်ယူ၍။ ဝါ၊ ထောက်စာ၍။
 တိရစ္ဆာနေသု၊ တိရစ္ဆာန်တို့တွင်။ နာဂသုပဏ္ဏာနံ၊ နဂါး၊ ဂဠုန်တို့၏။ ရူပံ၊ သည်။
 ပဏိတနာမ၊ မွန်မြတ်သည် မည်၏။ တေသံ၊ ထိုနဂါး၊ ဂဠုန်တို့၏။ ရူပံ၊ သည်။
 ဟိနံ၊ ညံ့သေး၏။ တံ၊ ထိုနဂါး၊ ဂဠုန်တို့၏ရုပ်ကို။ ဥပါဒါယ၊ ပေတာနံ၊ ဝေမာနိက
 ပြိတ္တာတို့၏။ ရူပံ၊ သည်။ ပဏိတနာမ၊ ၏။ တေသမ္ပိ၊ ထို ဝေမာနိက ပြိတ္တာ
 တို့၏လည်း။ (ရူပံ) ဟိနံ။ တံ၊ ထို ဝေမာနိက ပြိတ္တာတို့၏ရုပ်ကို။ ဥပါဒါယ၊
 ၍။ ဇာနပဒါနံ၊ ဇနပုဒ်၌ နေကုန်သော လူတို့၏။ (ကျေးတောသားတို့၏)။ ရူပံ၊
 ပဏိတနာမ။ [“ဝေမာနိက ပြိတ္တာတို့သည် နတ်သွီး၊ နတ်သားတို့ကဲ့သို့ လှနေရ
 ကား ထိုသူတို့၏ရုပ်ထက် ဇနပုဒ်သားတို့၏ရုပ်က အဘယ်နည်းဖြင့် ပဏိတဖြင့်ရ
 သနည်း”ဟု မေးဘွယ်ရှိ၏။ အဖြေကို ဋီကာ၌ ကြည့်ပါ။] တေသမ္ပိ၊ ထိုဇနပုဒ်
 သားတို့၏လည်း။ (ရူပံ) ဟိနံ၊ ၏။ တံ၊ ထိုဇနပုဒ်သားတို့၏ရုပ်ကို။ ဥပါဒါယ၊
 ဂါမဘောကောနံ၊ ရွာစားတို့၏။ (ရွာသူကြီးတို့၏)။ ရူပံ၊ ပဏိတ နာမ။

တေသမ္ပိ၊ ထို ရွာစားတို့၏လည်း။ (ရူပံ) ဟိနံ။ တံ၊ ထို ရွာစားတို့၏ရုပ်ကို။ ဥပါဒါယ၊ ရှိ။ ဇနပဒဿာမိကာနံ၊ ဇနပဒ်ပိုင်ရှင်တို့၏။ ဝါ၊ နယ်စားတို့၏။ ရူပံ၊ ပဏိတံနာမ။ တေသမ္ပိ၊ ထို နယ်စားတို့၏လည်း။ (ရူပံ) ဟိနံ။ တံ၊ ထို နယ်စားတို့၏ ရုပ်ကို။ ဥပါဒါယ၊ ရှိ။ ပဒေသရာဇဉ်နံ၊ ပဒေသရာဇ်တို့၏။ (တစိတ်တဒေသကို အစိုးရသောမင်းတို့၏)။ ရူပံ၊ ပဏိတံနာမ။ တေသမ္ပိ၊ ထိုပဒေသရာဇ်တို့၏လည်း။ (ရူပံ) ဟိနံ။ တံ၊ ထို ပဒေသရာဇ်တို့၏ ရုပ်ကို။ ဥပါဒါယ၊ စက္ကဝတ္တိနော၊ စကြဝတေးမင်း၏။ ရူပံ၊ ပဏိတံ နာမ။ တဿာပိ၊ ထိုစကြဝတေးမင်း၏ လည်း။ (ရူပံ) ဟိနံ။ တံ၊ ထိုစကြဝတေးမင်း၏ ရုပ်ကို။ ဥပါဒါယ၊ ဘုမ္မဒေဝါနံ၊ ဘုမ္မဇိုင်းတို့၏။ ဝါ၊ မြေ၌ မှီ၍နေကြသော နတ်တို့၏။ ရူပံ ပဏိတံနာမ။ [“ဘူမိယံ+ဘဝါ ဘုမ္မာ” အရ မြေနှင့် ဆက်စပ်၍နေကြသော ကိုယ်စောင့် နတ်၊ အိမ်စောင့်နတ်၊ တောင်စောင့်နတ်၊ နယ်စောင့်နတ်၊ ရုက္ခဇိုင်းနတ် အားလုံးကိုပင် “ ဘုမ္မဇိုင်း”ဟု ခေါ်၏။]

တေသမ္ပိ၊ ထို ဘုမ္မဇိုင်းတို့၏လည်း။ (ရူပံ) ဟိနံ။ တံ၊ ဘုမ္မဇိုင်းတို့၏ ရုပ်ကို။ ဥပါဒါယ၊ စာတုမဟာရာဇိကာနံ၊ စတုမဟာရာဇ်ဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ဝါ၊ နတ်မင်းကြီး ၄-ပါး၌ ဆည်းကပ်ရခြင်း ရှိကုန်သော။ [စတုမဟာရာဇေ ဘတ္တိ ယေသန္တိ စာတုမဟာရာဇိကာ။] ဒေဝါနံ၊ တို့၏။ ရူပံ၊ ပဏိတံနာမ။ တေသမ္ပိ၊ ထို စာတုမဟာရာဇ် နတ်တို့၏လည်း။ (ရူပံ) ဟိနံ။ တံ၊ ထို စာတုမဟာရာဇ် နတ် တို့၏ ရုပ်ကို။ ဥပါဒါယ၊ တာဝတိံသာနံ၊ တာဝတိံသာဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ဒေဝါနံ၊ တို့၏။ ရူပံ၊ ပဏိတံနာမ။ ပေ။ အကနိဋ္ဌဒေဝါနံ၊ အကနိဋ္ဌဗြဟ္မာတို့၏။ ရူပံပန၊ သည်ကား။ မတ္တကပ္ပတ္တံ၊ အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်သော။ ပဏိတံနာမ၊ မည်၏။ [တာဝတိံသာနံ၏ နောက်၌ မြှုပ်အပ်သော ပေယျာလကို “ယာမာနံ၊ တုသိတာနံ၊ နိမ္မာနရတီနံ၊ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီနံ၊ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာနံ၊ ဗြဟ္မပုရောဟိတာနံ၊ မဟာဗြဟ္မာနံ စသည်ဖြင့် အဝိဟာနံ၊ အတပ္ပါနံ၊ သုဒဿာနံ၊ သုဒဿီနံ” တိုင်အောင်ဖော်ပါ။ အကနိဋ္ဌ အထက်၌ ရုပ်မရှိသော အရူပဗြဟ္မာသာ ရှိတော့၏။ ထို့ကြောင့် ရုပ်ရှိသူတို့တွင် အကနိဋ္ဌာနံ ကို အဆုံးထားသည်။]

၇။ ဒုရဒုကနိဒ္ဒေသေ၊ ဒုရဒုကနိဒ္ဒေသ၌။ ဣတ္ထိန္ဒြိယာဒီနိ၊ ဣတ္ထိန္ဒြ အစရှိသော ရုပ်တို့ကို။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ (ဓမ္မသင်္ဂဏိပါဠိတော် နိက္ခေပကဏ္ဍ၌)။ ဝိဘတ္တာနေဝ၊ ဝေဘန်အပ်ပြီးကုန်သည်သာ။ ပန၊ ဆက်။ ဣမသ္မိဒ္ဓကေ၊ ဤဒုရဒုကနိဒ္ဌ။ ဒုပုရိဂ္ဂဟဋ္ဌေန၊ ဉာဏ်ဖြင့်ခဲယဉ်းစွာ ယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ ဉာဏ်ဖြင့် ခဲယဉ်းစွာ ယူအပ်သည့်အတွက်။ [နောက်ဟိတ်ကို ကူသော အကူအညီ မူလိဟိတ်ဖြစ်၍ “အတွက်”ဟု ပေးပါသည်။] လက္ခဏဒုပ္ပငိုဝိဇ္ဇာတယ၊ သဘောလက္ခဏာ၏ ခဲယဉ်းစွာ ထိုးထွင်း၍ သိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ သဘောလက္ခဏာ၏ ထိုးထွင်း၍ သိနိုင်ခဲသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သုခုမရူပံ၊ သုခုမရုပ်ကို။

ဒူရေတိ၊ ဒူရေရုပ် ဟူ၍။ ကထိတံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ သုပရိဂ္ဂဟဋ္ဌေန၊ ဉာဏ်ဖြင့် လွယ်ကူစွာ ယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောကြောင့်။ [စာအုပ်တို့၌ သုပဟု ရှိသော်လည်း ဋီကာ၌ “သုပရိဂ္ဂဟိတတာ” ဟု ရှိသောကြောင့်၎င်း၊ ဒု၏ ပြောင်းပြန် “သု” သာ ရှိသင့်သောကြောင့်၎င်း “သုပရိဂ္ဂဟဋ္ဌေန” ဟု ရှိသင့်သည်။] လက္ခဏ သုပ္ပဋိဝိဇ္ဇာတယ၊ သဘောလက္ခဏာ၏ လွယ်ကူစွာ ထိုးထွင်း၍ သိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ သဘောလက္ခဏာ၏ ထိုးထွင်း၍ သိလွယ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဩဠာရိကရူပံ၊ ကိ။ သန္တိကေတိ၊ သန္တိကေရုပ် ဟူ၍။ (ကထိတံ)။ ဤအဓိပ္ပါယ်ကို ရည်ရွယ်၍ “ဉာဏ်ဖြင့်လွယ်လွယ် တကမ္မံ ပုံတူ မှတ်စေ သန္တိကေ ခေါ်လေအနီးရုပ်၊... ဉာဏ်ဖြင့်လွယ်လွယ် မလွယ်ကူ၍ ပုံတူ မှတ်စေ ရုပ်ထွေထွေ ဒူရေအဝေးရုပ်” ဟု အခြေပြုသင်္ဂြိုဟ်၌ ဆိုခဲ့သည်။]

၈၊ ဆက်။ ၁၊ ဗဠိကာရာဟာရပရိယောသာနေ၊ ကဗဠိကာရာဟာရ၏ အဆုံး၌။ နိယျာတနဋ္ဌာနေပိ၊ နိဂုံးအုပ်ရာ ဌာန၌လည်း။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ရူပံ ဒူရေတိ၊ ဟူ၍။ (ဘကဝတာ)။ န နိယျာတိတံ၊ နိဂုံးအုပ်တော်မမူအပ်သေး။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ (န နိယျာတိတံ၊ သေးသနည်း။) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ဒူရေနာမ၊ ဒူရေရုပ် မည်သည်။ လက္ခဏာတော၊ မှတ်သားအပ်သော သဘောအားဖြင့်။ ဒူရေစ၊ ဒူရေ ရုပ်၎င်း။ ဩကာသတော၊ အရပ်အားဖြင့်။ ဒူရေစ၊ ဒူရေရုပ်၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒုဝိဓံ၊ ၂-ပါး အပြားရှိ၏။ တတ္ထ၊ ထို ၂-ပါးသော ဒူရေရုပ်တို့တွင်။ (ယံ၊ အကြင် ရုပ်ကို။) လက္ခဏာတော၊ မှတ်သားအပ်သော သဘောအားဖြင့်။ ဒူရေတိ၊ ဒူရေရုပ် ဟူ၍။ န ကထိတံ၊ ဟောတော်မူအပ်။ တံ၊ ထိုရုပ်ကို။ ဩကာသတော၊ အရပ် အားဖြင့်။ ကထေတဗ္ဗံ၊ ဟောတော်မူထိုက်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဒူရေတိ၊ ဒူရေရုပ် ဟူ၍။ အကထိတံ၊ ဟောတော်မမူအပ်သော။ ဩဠာရိကရူပံ၊ ဩဠာရိကရုပ်ကို။ ဩကာသတော၊ အားဖြင့်။ ဒူရေတိ၊ ဒူရေရုပ်ဟူ၍။ ဒသေတံ၊ ပြတော်မူခြင်းငှါ။ ဝါ၊ ပြတော်မူလိုခြင်းကြောင့်။ (ကသ္မာ၏ အမေးနှင့် လိုက်အောင် ပေးသည်။) အနိယျာတေတွာဝ၊ နိဂုံးအုပ်တော်မမူသေးဘဲ သာလျှင်။ ယံ ဝါ ပနညမ္ပိတိ အာဒိ၊ ယံ ဝါ ပနညမ္ပိ အစရှိသော စကားရပ်ကို။ အာဟ၊ ဟောတော်မူပြီ။ သန္တိကပဒ နိဒ္ဒေသေပိ၊ သန္တိကပဒနိဒ္ဒေသ၌လည်း။ ဒေသေ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်ပင်။ နယော၊ အနက်ကို ဆောင်ယူကြောင်း အစီအရင်တည်း။

တတ္ထ၊ ထို ယံဝါ ပနညမ္ပိ အစရှိသော စကားရပ်၌။ အနာသန္နေတိ၊ ကား။ န အာသန္နေ၊ မနီးသောအရပ်၌။ အနုပကဋ္ဌေတိ၊ ကား။ နိဿဇ္ဈေ၊ ၁၂-တောင်မှ လွတ်သောအရပ်၌။ ဝါ၊ ၁၂-တောင် ကွာဟနေသောအရပ်၌။ [ဤကဲ့သို့ ကွာဟ နေသည်ကိုပင် “အနုပကဋ္ဌ၊ မနီးကပ်” ဟု အနက်ပေးကြ၏။] ဒူရေတိ၊ ကား။ ဒူရမ္ပိ၊ အဝေး၌။ အသန္တိကေတိ၊ ကား။ နသန္တိကေ၊ အနီးမဟုတ်သော အရပ်၌။ (“ယံ ရူပံ အတ္ထိ” ၌စပ်။) ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဒူရေတိ၊ ကား။ ပန္နရသဝိဓံ၊ ၁၅-ပါး

အပြားရှိသော။ ဣဒံ သုခမရူပံ၊ ဤသုခမရူပံကို။ လက္ခဏတော၊ အားဖြင့်။ ဒုရေ (တိ)၊ ဒုရေရုပ် ဟူ၍။ (ဝုစ္စတိ၊ ဧ။) [သုခမရူပံ သောဠာသရှိသော်လည်း ဟဒယ ဝတ္ထုကို တိုက်ခိုက် ဟောတော်မမူအပ်သောကြောင့် “ပန္နရသ” ဟု ဆိုသည်။]

ပန၊ အဘို့တပါးကား။ ဒသဝိဓံ၊ ၁၀-ပါး အပြားရှိသော။ သြဠာရိကရူပံ၊ ကို။ ယေဝါပနကဝသေန၊ ယေဝါပနကရုပ်၏ အစွမ်းဖြင့်။ သြကာသတော၊ အားဖြင့်။ ဒုရေတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဧ။ သန္တိကပဒနိဋ္ဌေသော၊ သန္တိကပဒနိဋ္ဌေသသည်။ ဥတ္တာနတ္ထောယေဝ၊ ပေါ်လွင်သောအနက် ရှိသည်သာ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ရူပံ သန္တိကေတိ၊ ကား။ ဒသဝိဓံ၊ သော။ ဣဒံ သြဠာရိကရူပံ၊ ကို။ လက္ခဏတော၊ အားဖြင့်။ သန္တိကေ (တိ)၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ပန၊ အဘို့တပါးကား။ ပဉ္စဒသဝိဓံ၊ သော။ သုခမရူပံ၊ ကို။ ယေဝါပနကဝသေန၊ အားဖြင့်။ သြကာသတော၊ အားဖြင့်။ သန္တိကေတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ။

ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမ္ပ တပါး ဧဝံဒနာပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ ကိတ္တကတော၊ အဘယ်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသောအရပ်မှ။ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။ ရူပံ၊ သည်။ သြကာသ-ဝသေန၊ အရပ်၏ အစွမ်းဖြင့်။ သန္တိကေနာမ၊ သန္တိကေရုပ် မည်သနည်း။ ကိတ္တက-တော၊ မှ ပဋ္ဌာယ၊ ၍။ (ရူပံ၊ သည်။ သြကာသဝသေန၊ အားဖြင့်။) ဒုရေနာမ၊ ဒုရေရုပ် မည်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ ပကတိကထာယ၊ ပကတိ ပြောဆိုရိုးစကားဖြင့်။ (မအောမဟင်္ဂဘေ ရိုးရိုး ပြောဆိုခြင်းအားဖြင့်။) ကဏေ-န္တာနံ၊ ပြောဆိုသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဒွါဒသဟတ္ထော၊ ၁၂-တောင်ရှိသော အရပ်သည်။ သဝနုပစာရေနာမ၊ ကြားခြင်း၏ ဥပစာမည်သည်။ ဝါ၊ ကြားလောက်ရာ ဥပစာမည်သည်။ ဟောတိ၊ တဿ၊ ထို ၁၂-တောင်ရှိသော သဝနုပစာ၏။ သြရ-တော၊ ဤကက်အတွင်း၌။ ရူပံ၊ သည်။ သန္တိကေ၊ သန္တိကေရုပ်သည်။ (ဟောတိ)။ (တဿ၊ ဧ။) ပရတေ၊ ထိုဘက်၌။ (ရူပံ၊ သည်။) ဒုရေ၊ ဒုရေရုပ်သည်။ (ဟောတိ)။ တတ္ထ၊ ထို သုခမရုပ် သြဠာရိကရုပ်တို့တွင်။ သုခမရူပံ၊ သည်။ ဒုရေ၊ အဝေး၌။ ဟောန္တံ၊ ဖြစ်လသော်။ လက္ခဏတောပိ၊ အားဖြင့်၎င်း။ သြကာသ-တောပိ၊ အားဖြင့်၎င်း။ ဒုရေ၊ ဒုရေရုပ်သည်။ ဟောတိ၊ ပန၊ အဘို့တပါးကား။ (သုခမရူပံ၊ သည်။) သန္တိကေ၊ အနီး၌။ ဟောန္တံ၊ ဖြစ်လသော်။ သြကာသ-တောပိ၊ အားဖြင့်သာ။ သန္တိကေ၊ သန္တိကေရုပ်သည်။ ဟောတိ၊ လက္ခဏတော၊ အားဖြင့်။ (သန္တိကေ၊ သည်။) န(ဟောတိ)။ သြဠာရိကရူပံ၊ သည်။ သန္တိကေ၊ ၁၂-တောင်အတွင်း အနီး၌။ ဟောန္တံ၊ သော်။ လက္ခဏတောပိ၊ အားဖြင့်၎င်း။ သြကာသတောပိ၊ အားဖြင့်၎င်း။ သန္တိကေ၊ သန္တိကေရုပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဧ။ (သြဠာရိကရူပံ၊ သည်။) ဒုရေ၊ ၁၂-တောင်ထက် အဝေး၌။ ဟောန္တံ၊ သော်။ သြကာသတောပိ၊ ဖြင့်သာ။ ဒုရေ၊ သည်။ ဟောတိ၊ လက္ခဏတော၊ အားဖြင့်။ (ဒုရေ၊ သည်။) (န ဟောတိ)။

တံတံ ဝါ ပနာတိ ဣတ္ထေ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ဟေဋ္ဌိမနယော၊ အောက်၌ ဖြစ်သောနည်းကို။ န ဩလောငကတဗ္ဗော၊ မကြည့်ထိုက်။ ဟိ၊ မှန်။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ (တံတံ ဝါ ပန မရောက်မီ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ရူပံ သန္တိကေ တိုင်အောင် သော အောက်၌။) ဘိန္ဒုမာနော၊ ဒုရ သန္တိက ၂-မျိုးကို ရောနှောလျက်။ (တနည်း) ဘိန္ဒုမာနော၊ ဒုရ သန္တိကတို့ကို အသီးအသီး ခွဲခြားဝေဖန်လျက်။ (တနည်း) ဘိန္ဒုမာနော၊ ဒုရရုပ်ကို သန္တိကပြုသောအားဖြင့်၎င်း၊ သန္တိကရုပ်ကို ဒုရပြုသောအားဖြင့်၎င်း ဖျက်လျက်။ ဂတော၊ ဖြစ်ပြီ။ ပန၊ ဆက်။ ဣမ၊ ဤ တံတံ ဝါ ပန ရူပံ ဥပါဒါယ ဥပါဒါယ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌။ လက္ခဏတော၊ မှတ်သားအပ်သော သဘောအားဖြင့်။ ဒုရံ၊ ဒုရေရုပ်ကို။ န ဘိန္ဒုတိ၊ ဖျက်တော် မမူ။ ဩကာသတော၊ ၁၂-တောင် အရပ်အားဖြင့်။ ဒုရမေဝ၊ ဒုရေရုပ်ကိုသာ။ ဘိန္ဒုတိ၊ ဇာ။ ဟိ၊ မှန်။ ဣတ္ထေ၊ ဤ တံတံ ဝါ ပန အစရှိသော ပါဠိရပ်၌။ ဥပါဒါယ- ပါဒါယ၊ ဉာဏ်ဖြင့်ကပ်ယူ၍ ဉာဏ်ဖြင့်ကပ်ယူ၍။ ဝါ သောက်စာ၍ ထောက်စာ ၍။ ဒုရသန္တိကံ၊ ဒုရေရုပ် သန္တိကရုပ်ကို။ ဒဿိတံ၊ ပြတော်မူအပ်ပြီ။

ဟိ၊ ခွဲ။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ သန္တိကေနာမ၊ သန္တိကရုပ် မည်၏။ (အတ္တနော၊ ဇာ။) အန္တောက္ခန္ဓိဂတဿာပိ၊ ဝမ်း၏အတွင်း၌ ရောက်သူ သော်လည်း၊ ပြင်သော။ ပရဿ၊ သူ့ဘဝါး၏။ (ရူပံ၊ သည်။) ဒုရေ ဒုရေရုပ် မည်၏။ ကိုယ်ဝန်သောင်မိန်းမ၏ ဝမ်းတွင်း၌ရောက်နေသော ကလေး၏ရုပ်သည် ကိုယ်ဝန်သောင် မိန်းမအတွက် ဒုရေရုပ် ဖြစ်၏။ ရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်၏ ဝမ်းအတွင်း၌ မာရ်နတ် ဝင်နေဘူးသတိ၊ ထို မာရ်နတ်၏ ရုပ်သည် ရှင်မောဂ္ဂလ္လာန် အတွက် ဒုရေရုပ်ပင်တည်း။ အန္တောက္ခန္ဓိဂတဿ၊ မိမိ၏ ဝမ်းအတွင်း၌ တည်သေး။ (ပရဿ၊ ဇာ။ ရူပံ၊ သည်။) သန္တိကေ၊ သန္တိကရုပ် မည်ပြန်၏။ [နောက် ဗဟိဒ္ဓိကရုပ်ကို ထောက်၍ သန္တိကရုပ် မည်ပြန်၏ ဟူလို၊] ဗဟိ၊ ဝမ်း၏ပြင်ဘက် ၌၊ ဌိတဿ၊ တည်သောပုဂ္ဂိုလ်၏။ (ရူပံ၊ သည်။) ဒုရေ၊ ဒုရေရုပ်သည်။

ကေမဉ္ဇေ၊ တခုသော ညောင်စောင်း၌။ သယိဿ၊ တကူအိပ်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ (ရူပံ) သန္တိကေ၊ ဗဟိပမုခေ၊ အဦးမှတ်၏ ပြင်ဘက်၌။ ဌိတဿ၊ တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ (ရူပံ) ဒုရေ၊ အန္တောပရိသေဏေ၊ ပရိဝုဏ်၏ အတွင်း၌။ (ဌိတဿ၊ ဇာ။) ရူပံ၊ သန္တိကေ၊ ဗဟိပရိသေဏေ၊ ပရိဝုဏ်၏အပြင်ဘက်၌။ (ဌိတ-

ဟေဋ္ဌိမနယော။ ။ ဒုရေရုပ်အတွက် “ဣတ္ထိန္ဒြိယံ။ ဝေ။ ကမဋ္ဌိကာရော အာဟာရော၊ ယံဝါ ပနညမ္ပိ။ ပေ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ရူပံ ဒုရေ” ဟု၎င်း၊ သန္တိကရုပ်အတွက် “ဝေဿာယတနံ ။ ဝေ။ ဟေဋ္ဌဗ္ဗေယတနံ၊ ယံဝါ ပနညမ္ပိ။ ပေ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ရူပံ သန္တိကေ” ဟု၎င်း၊ တံတံဝါ ပန ပရောက်မီ ခပ်အပ်သောနည်းကို “ဟေဋ္ဌိမနယ” ဟု ဆိုသည်။ တံတံ ဝါ ပနကား ဥပရိမနယဘည်း။ [ဘိန္ဒုမာနောအတွက် အနက် ၃-မျိုးပေး၍နှင့် အဓိပ္ပာယ်ကို ချွေကား ဖတ်ထားပါသည်။]

ဿ, ရူပံ) ဒူရေ။ အန္တောသံဃာရာမေ၊ သံဃာဒုဘာရာမံ၏ အတွင်း၌။ ဝါ (ကျောင်းတိုက်၏အတွင်း၌။) (ဌိတဿ) ရူပံ, သန္တိကေ။ ဗဟိသံဃာရာမေ၊ သံဃာဒုဘာရာမံ အပြင်ဘက်၌။ (ကျောင်းတိုက်၏ အပြင်ဘက်၌။) (ဌိတဿ, ရူပံ) ဒူရေ။ အန္တောသိမာယ၊ ဥပစာရသိမ်၏အတွင်း၌။ (ဌိတဿ) ရူပံ, သန္တိကေ။ ဗဟိသိမာယ၊ ဥပစာရသိမ်၏ အပြင်ဘက်၌။ (ဌိတဿ, ရူပံ) ဒူရေ။ အန္တောဂါမ- ခေတ္တေ၊ ဂါမခေတ်၏ အတွင်း၌။ (ဌိတဿ) ရူပံ, သန္တိကေ။ ဗဟိဂါမခေတ္တေ၊ ဂါမခေတ်၏ အပြင်ဘက်၌။ (ဌိတဿ, ရူပံ) ဒူရေ။ အန္တောဇနပဒေ၊ ဇနပုဒ်၏ အတွင်း၌။ (ဌိတဿ) ရူပံ, သန္တိကေ။ ဗဟိဇနပဒေ၊ ဇနပုဒ်၏ အပြင်ဘက်၌။ (ဌိတဿ, ရူပံ) ဒူရေ။ အန္တောရဇ္ဇသိမာယ၊ တိုင်းပြည်နယ်နိမိတ်၏ အတွင်း၌။ (ဌိတဿ) ရူပံ, သန္တိကေ။ ဗဟိရဇ္ဇသိမာယ၊ တိုင်းပြည်နယ်နိမိတ်၏ အပြင်ဘက် ၌။ (ဌိတဿ, ရူပံ) ဒူရေ။ အန္တောသမုဒ္ဒ၊ သမုဒ္ဒရာ၏အတွင်း၌။ (ဌိတဿ) ရူပံ, သန္တိကေ။ ဗဟိသမုဒ္ဒ၊ သမုဒ္ဒရာ၏ အပြင်ဘက်၌။ (ဌိတဿ, ရူပံ) ဒူရေ။ အန္တော- စက္ကဝါဠေ၊ စကြာဠာ၏ အတွင်း၌။ (ဌိတဿ) ရူပံ, သန္တိကေ။ ဗဟိစက္ကဝါဠေ၊ စကြာဠာ၏ အပြင်ဘက်၌။ (ဌိတဿ, ရူပံ) ဒူရေ။ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

အယံ၊ ဤသည်ကား။ ရူပက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသော၊ ရူပက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသဘည်း။

၂-ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသအဖွင့်

ဂ။ ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသဒီသု၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသ အစရှိသောနိဒ္ဒေသတို့၌။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်ဖြစ်သော ရူပက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသ၌။ ဝုတ္တသဒိသံ၊ ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသော ပုဒ်နှင့် တူသောပုဒ်ကို။ [တတ္ထာတိ တေသု ပဉ္စသု ခန္ဓေသု စသည်ဖြင့် ဖွင့်ဆိုအပ် ပြီးသောပုဒ်နှင့် တူသောပုဒ်ကို။] ပဟာယ၊ ပယ်စွန့်၍။ အပုဗ္ဗမေဝ၊ ရှေးမဟုတ် သော ပုဒ်ကိုသာ။ ဝါ၊ အသစ်ဖြစ်သော ပုဒ်ကိုသာ။ ဝဏ္ဏယိဿာမ၊ ဖွင့်ကုန်အံ့။ ယာကာစိ ဝေဒနာတိ၊ ဟူသောပါငြ်ဖြင့်။ စတုဘူမိကဝေဒနံ၊ ၄-ပါးသောတို့၌ ဖြစ်သော ဝေဒနာကို။ ပရိယာဒိယတိ၊ ထက်ဝန်းကျင် ယူတော်မူ၏။ ဝါ၊ သိမ်းကျုံးတော်မူ၏။ သုခါဝေဒနာတိ အာဒိနိ၊ သုခါဝေဒနာ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို။ ဒေတိတာဒိဝသေန၊ အတိတ် အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ [အာဒိမြင့် အနာဂတ၊ ပစ္စုပ္ပန္န၊ အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓ စသော ပါဠိတော်လာ ၁၀-ပါးကို ယူ။] နိဒ္ဒိဋ္ဌဝေဒနံ၊ ညွှန်ပြအပ်ပြီးသော ဝေဒနာကို။ သဘာဝတော၊ သဘောအားဖြင့်။ ဝါ၊ သရုပ်သကောင်အားဖြင့်။ ဒဿေတံ၊ ၄၊ (ဘဂဝတာ)။ ဝုတ္တာနိ၊ ကုန်ပြီ။

တတ္ထ၊ ထို သုခါဝေဒနာအစရှိသောပါငြ်၌။ သုခါဝေဒနာ၊ သုခဝေဒနာသည်။ ကာယိကာ၊ ကိုယ်၌ဖြစ်သော သုခဝေဒနာသည်။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ (သုခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဏ်၌ယှဉ်သော ဝေဒနာကိုဆိုသည်။) စေတသိကာ၊ စိတ်၌ဖြစ်သော သုခဝေဒနာသည်။ အတ္တိ၊ (သောမနဿ ၆၂-ပါးကို ဆိုသည်။) ဒုက္ခာဝေဒနာ၊

ဒုက္ခဝေဒနာသည်။ တထာ၊ ထို့အတူတည်း။ (ကဿိကဒုက္ခ၊ စေတသိကဒုက္ခ ၂-မျိုးရှိသည်-ဟူလို။) ပန၊ ကား။ အဒုက္ခမသုခ၊ အဒုက္ခမသုခ ဝေဒနာသည်။ စက္ခာဒယော၊ စက္ခုပသဒ အစရှိကုန်သော။ ပသဒကဿော၊ ပသဒကဿ တို့ကို။ သန္ဓာယ၊ ရည်ရွယ်၍။ ပရိယာယေန၊ ပရိယာယ်အားဖြင့်။ ကဿိကာ၊ ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဝေဒနာသည်။ အတ္ထိ၊ [ဧက္ခ၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဗိဝါဝိညာဏ်၊ ဒွေဉ္စယှဉ်သော ဥပေက္ခာဝေဒနာကို ဆိုသည်။] စေတသိကာ၊ စိတ်၌ဖြစ်သော ဝေဒနာသည်။ အတ္ထိ၊ [ကြွင်း ဥပေက္ခာသဟဂုတ်၌ယှဉ်သော ဝေဒနာတည်း။]

တတ္ထ၊ ထိုဝေဒနာတို့တွင်။ သဗ္ဗာပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ကဿိကာ၊ ကိုယ်၌ဖြစ်ကုန်သော သုခဝေဒနာ ဒုက္ခဝေဒနာ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာတို့သည်။ ကာမာဝစရာ၊ ကာမာဝစရတို့တည်း။ စေတသိကာ၊ စိတ်၌ မှီကုန်သော။ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာတို့သည်။ တထာ၊ ထို့အတူ ကာမာဝစရတို့တည်း။ ပန၊ အဘို့တပါးကား။ စေတသိကာ၊ ကုန်သော။ သုခ၊ သုခဝေဒနာတို့သည်။ တေ ဘူမိကာ၊ ၃-ပါးသောဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်၏။ [သုခဝေဒနာသည် အရူပဘုံ၌ မဖြစ်သော ကြောင့် “တေဘူမိကာ” ဟုဆိုသည်။] အဒုက္ခမသုခ၊ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာ တို့သည်။ စတုဘူမိကာ၊ ၄-ပါးသောဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်၏။ သဗ္ဗပ္ပကာရာယပိ၊ အလုံး စုံသော အပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော။ တဿာ၊ ထိုဝေဒနာ၏။ သန္တတိဝသေန၊ သန္တတိ၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း။ ဝါ၊ သန္တတိနှင့် စပ်သဖြင့်၎င်း။ ခဏာဒိဝသေန၊ ခဏ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း။ ဝါ၊ တို့နှင့် စပ်သဖြင့်၎င်း။ အတိတာဒိ- ဘာဝေါ၊ အတိတ် အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။

ပရိယာယေန ကဿိကာ။ ။ဧက္ခ၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဗိဝါ ပသဒ ၄-ပါးတို့ သည် အတ္တဘောဟုခေါ်အပ်သော ကာယ (ခန္ဓာကိုယ်) ၌ ပါဝင်သောကြောင့် ကေ- ဒေသျှ။ ပစာရအားဖြင့် “ကာယ” ဟုခေါ်နိုင်၏။ ဤသို့ ကေဒေသျှ။ ပစာရအားဖြင့် ခေါ်ရ သောကြောင့် “ပရိယာယေန” ဟု ဆိုသည်။ ထိုသို့ ပရိယာယ်အားဖြင့် စက္ခုပသဒ စသည်ကို “ကာယ” ဟု ခေါ်နိုင်လျှင် ထိုကဿိကဒုက္ခမသုခဝေဒနာကိုလည်း “ကဿိက (ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဝေဒနာ)” ဟု ပရိယာယ်အားဖြင့်ပင် ခေါ်နိုင်ပြန်သည်။ “စက္ခာဒယော။ ပေ။ ပရိယာယေန ဝုတ္တာ” ဟူသော ဋီကာအဖွင့်ကို ကြည့်ပါ။ (အပေါင်း တကိုယ်လုံး၏ ကာယအမည်ကို အစိတ်စွဲလည်း တင်စားမှုကို “ကေဒေသျှ။ ပစာရ” ဟု ခေါ်သည်။)

ခဏာဒိဝသေန စ။ ။ဧရူ ရူပက္ခန္ဓနိဗ္ဗေသအဖွင့်၌ ခဏနှင့်စပ်၍ ပစ္စုပ္ပန် အတိတ် အနာဂတ်ကို ခွဲပြီးနောက် “အပိစ” စသည်ဖြင့် “အတိက္ကန္တဟေတုပစ္စယကိစ္စ” အတိတ် ။ပေ။ သကိစ္စက္ခဏေ ဝါ ပစ္စုပ္ပန်” စသော အခွဲကို ပြခဲ့၏။ ထို့ကြောင့် ခဏာဒိဉ္စ အာဒိဖြင့် ဟေတုပစ္စယကိစ္စကို၎င်း၊ သကိစ္စကို၎င်း ယူပါ။ [နောက်၌ “ပုပ္ဖန္နာပရန္တမဇ္ဈကဘာ” ဖြင့် ဟေတုပစ္စယနှင့်စပ်သော ပစ္စုပ္ပန်ကို၎င်း၊ “သကိစ္စန္တ ကုရုမာနာ” ဖြင့် သကိစ္စနှင့်စပ်သော ပစ္စုပ္ပန်ကို၎င်း ပြလိမ့်မည်။]

တတ္ထ၊ ထိုသန္တတိ ခဏာဒိတို့တွင်။ သန္တတိဝေသန၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ ကေဝိထိ ဧကန္တန ကေသမာပတ္တိ ပရိယာပန္နာ၊ တခုသော ပဉ္စဒွါရဝိထိ၌ အကျုံးဝင်သော ဝေဒနာ၊ တခုသော ပဒနာဒွါရဇာတိထိ၌ အကျုံးဝင်သော ဝေဒနာ၊ တခုသော သမာပတ်၌ အကျုံးဝင်သော ဝေဒနာတို့သည်၎င်း။ ကေဝိထိသယ သမာယောဂပ္ပတတ္ထာ စ၊ တပါးသော အဘို့ရှိသော အာရုံ၌ ကောင်းစွာ ယှဉ်ခြင်းအားဖြင့်ဖြစ်သော ဝေဒနာတို့သည်၎င်း။ [အာရုံတခုကို အကြောင်းပြု၍ တဒန္တဝတ္တိက မနောဒွါရဝိထိ၌ပါသော ဝေဒနာကိုပါ ယူသည်။] ပစ္စုပ္ပန္နာ၊ ပစ္စုပ္ပန်တို့တည်း။ တတော၊ ထိုကေဝိထိပရိယာပန္နဝေဒနာ စသည်တို့မှ။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ (ဝေဒနာ၊ တို့သည်။) အတိတာ၊ တို့တည်း။ (တတော၊ တို့မှ။) ပစ္ဆာ၊ နောက်၌။ (ဝေဒနာ၊ တို့သည်။) အနာဂတာ၊ တို့တည်း။

ခဏာဒိဝေသန၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ ခဏ အစရှိသည်တို့နှင့် စပ်သဖြင့်။ ခဏတ္တယ-ပရိယာပန္နာ၊ ခဏ ၃-ပါးအပေါင်း၌ အကျုံးဝင်ကုန်သော။ (ဝေဒနာ၊ တို့သည်၎င်း။) ပုဗ္ဗန္တာပရန္တမဇ္ဈဂတာ၊ ရှေ့အစွန်ဖြစ်သော ဥပါဒ်၊ နောက်အစွန်းဖြစ်သော ဘင်္ဂ၊ ထို ၂-မျိုးတို့၏ အလယ်၌ဖြစ်ကုန်သော။ (ဝေဒနာ၊ တို့သည်၎င်း။) သင်္ကဋ္ဌံ၊ မိမိကိစ္စကို။ [ဝက္ခာဂိညာဏ်၏ ဒဿနကိစ္စ၊ သောတဝိညာဏ်၏ သဝနကိစ္စ စသည်ကို။] ကုရုမာနာ၊ ပြုဆဲဖြစ်ကုန်သေး။ ဝေဒနာစ၊ တို့သည်၎င်း။ ပစ္စုပ္ပန္နာ၊ တို့တည်း။ တတော၊ ထိုခဏတ္တယ ပရိယာပန္န စသော ဝေဒနာတို့မှ။ ပုဗ္ဗေ၊ ၌။ (ဝေဒနာ) အတိတာ။ (တတော၊ တို့မှ။) ပစ္ဆာ (ဝေဒနာ) အနာဂတာ။ တတ္ထ၊ ထိုသန္တတိ ခဏာဒိတို့တွင်။ ခဏာဒိဘာဝေန၊ ခဏ အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ဖြင့်။ အတိတာဒိဘာဝံ၊ အတိတ် အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ၊ မူ၍။ အယံ နိဗ္ဗေသော၊ ဤဝေဒနာ နိဗ္ဗန်နိဗ္ဗေသကို။ (ဘဂဝတာ)။ ကတော၊ မူအပ်ပြီ။

၁၁။ သြဠာရိကသုခုမနိဗ္ဗေသော၌။ အကုသလာဝေဒနာတိအာဒိနိ၊ အကုသလာ ဝေဒနာ အစရှိသော စကားရပ်တို့ကို။ ဇာတိတော၊ ဇာတ်အားဖြင့်။ (ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတဇာတ်အားဖြင့်။) သြဠာရိက သုခုမဘာဝံ၊ သြဠာရိက၏ အဖြစ် သုခုမ၏အဖြစ်ကို။ ဒဿေတုံ၊ ငါ။ ဝုတ္တာနိ၊ ကုန်ပြီ။ ဒုက္ခာဝေဒနာ သြဠာရိကတိအာဒိနိ၊ ဒုက္ခာဝေဒနာ သြဠာရိက အစရှိသောစကားရပ်ပျို့၊ သဘာဝတော၊ ဝေဒနာ၏ သဘောအားဖြင့်။ (သြဠာရိက သုခုမဘာဝံ၊ ကို။ ဒဿေတုံ၊ ငါ။ ဝုတ္တာနိ၊ ကုန်ပြီ။) အသမာပန္နဿ ဝေဒနာတိ အာဒိနိ၊ အသမာပန္နဿ ဝေဒနာ အစရှိသော စကားရပ်တို့ကို။ ပုဂ္ဂလတော၊ ပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့်။ (သမာပတ်ဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်၊ မဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့်။) သြဠာရိက-သုခုမဘာဝံ၊ ဒဿေတုံ၊ ဝုတ္တာနိ။ သာသဝါတိ အာဒိနိ၊ သာသဝါ အစရှိသော စကားရပ်တို့ကို။ လောကီယလောကုတ္တရတော၊ လောကီဝေဒနာ၊ လောကုတ္တရာ ဝေဒနာအားဖြင့်။ သြဠာရိကသုခုမဘာဝံ၊ ကို။ ဒဿေတုံ၊ ငါ။ ဝုတ္တာနိ၊ နိပြီ။

တတ္ထ၊ ထို ဝေဒနာတို့တွင်။ တာဝ၊ ကုသလဝေဒနာ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာ၊ ညွှန်ပြအပ်ကုန်သော။) အကုသလ၊ အကုသလ ဝေဒနာတို့သည်။ [“တေန ဒုက္ခာနံ သန္တာပနကိစ္စံ ဒဿေတိ” ဟူသော ဋီကာကိုကြည့်၍ ဗဟုဝုဓ်ပေးလိုက်ပါသည်။ “သုခါ ဝေဒနာပိ ဟိ ခေါဘေတိ ဖရတိ” ဟူသော လာလတ္တံ့အဋ္ဌကထာကိုကြည့်၍ ကေဝုဓ်လည်း ပေးနိုင်ပါ၏။] သဒရထဋ္ဌေန၊ ကိလေသာဟူ အပူနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဒုက္ခဝိပါကဋ္ဌေန စ၊ မကောင်းသော အနိဋ္ဌအကျိုး ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဩဋ္ဌာရိကာ၊ ကြမ်းကုန်၏။ ကုသလ၊ ကုသလဝေဒနာတို့သည်။ နိဒ္ဒရထဋ္ဌေန၊ ကိလေသာဟူ အပူမရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သုခဝိပါကဋ္ဌေန စ၊ ကောင်းသော လှဋ္ဌအကျိုး ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သုခမာ၊ သိမ်မွေ့ကုန်၏။ အဗျာကတ၊ အဗျာကတဝေဒနာတို့သည်။ နိရုဿဟဋ္ဌေန၊ အားထုတ်ခြင်း ပရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ အဝိပါကဋ္ဌေနစ၊ အကျိုးမရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သုခမာ၊ သိမ်မွေ့ကုန်၏။ [နိရုဿဟဋ္ဌေနဖြင့် ဝိပါကအဗျာကတကို ပြသည်။ အဝိပါကဋ္ဌေနဖြင့် ကြိယာအဗျာကတကို ပြသည်။] ကုသလကုသလ၊ ကုသလအကုသလ ဝေဒနာတို့သည်။ သ ဥဿာဟဋ္ဌေန၊ အားထုတ်ခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သ ဝိပါကဋ္ဌေန စ၊ အကျိုးနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဩဋ္ဌာရိကာ၊ နိဗ္ဗာန်၏။ အဗျာကတ၊ အဗျာကတဝေဒနာတို့သည်။ ဝုတ္တနယေန၊ ထိုအပ်ပြီးသော နည်းကြောင့်သာလျှင်။ (နိရုဿဟအဝိပါကနည်းကြောင့်သာလျှင်။) သုခပာ၊ ကုန်၏။

ဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာတို့သည်။ အသာတဋ္ဌေန၊ မသာယာအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဒုက္ခဋ္ဌေနစ၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် ခံအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဝါ၊ အခံခက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဝါ၊ မခံနိုင်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဩဋ္ဌာရိကာ၊ ကြမ်းကုန်၏။ သုခါ၊ သုခဝေဒနာတို့သည်။ သာတဋ္ဌေန၊ သာယာအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သုခဋ္ဌေနစ၊ လွယ်ကူသဖြင့် ခံအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သုခမာ၊ သိမ်မွေ့ကုန်၏။ အဒုက္ခမသုခ၊ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာတို့သည်။ သန္တဋ္ဌေန၊ ငြိမ်သက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ပဏီတဋ္ဌေနစ၊ မွန်မြတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သုခမာ၊ သိမ်မွေ့ကုန်၏။

ဒုက္ခဋ္ဌေန ။ ။ ဋီကာ၌ “ဒုက္ခဋ္ဌေနာတိ ဒုက္ခမဋ္ဌေန” ဟု ဖွင့်၏။ ဒုက္ခ၌ “ဒု ရှေးရှိသော ခမု-ဓာတ် ကိုးပစ္စည်း” ဟု ပြ၏။ ဒုက္ခမဋ္ဌာန္တကား ဒု ရှေးရှိသော ခမု-ဓာတ် ခ-ပစ္စည်းတည်း။ ဒုက္ခဋ္ဌေန၊ ခဲယဉ်းသဖြင့်။ ဝါ၊ မကောင်းသဖြင့်+ခမိယတိ၊ ခံအပ်၏။ တုတိ ဒုက္ခ။ ခံလို့ မကောင်း၊ အခံခက်သည်—ဟူလို။ သုခဋ္ဌေန ၌ကား “သုခေန+ ခမိယတိတိ သု” နှင့်အညီ လွယ်ကူသဖြင့် ခံအပ်၊ ဝါ၊ ခံလို့ ကောင်းသည်—ဟူလို။

သုခဒုက္ခာ၊ သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာတို့သည်။ ခေါဘနဋ္ဌေန၊ လှုပ်ရှားစေ
တတ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဝါ၊ ချောက်ချားစေတတ်ကုန်သည်၏အဖြစ်
ကြောင့်၎င်း။ ဖရဏဋ္ဌေန၊ ဖြန့်တတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဩဋ္ဌာရိ-
ကာ၊ ကုန်၏။ ဟိ၊ မှန်။ သုခဝေဒနာပိ၊ သုခဝေဒနာသည်လည်း။ ခေါဘေတိ၊
လှုပ်ရှားစေတတ်၏။ ဝါ၊ ချောက်ချားစေတတ်၏။ ဖရတိ၊ ဖြန့်တတ်၏။ ဒုက္ခ-
ဝေဒနာပိ၊ ဒုက္ခဝေဒနာသည်လည်း။ တထာ၊ ထို့အတူတည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ သုခံ၊
သုခဝေဒနာသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ၊ ဖြစ်လသော်။ သကလသရီရံ၊ အလုံးစုံသော
ကိုယ်ကို။ ခေါဘေန္တိ၊ လှုပ်ရှားစေလျက်၎င်း။ ဝါ၊ ချောက်ချားစေလျက်၎င်း။
အာလုဋ္ဌေန္တိ၊ မွေ့နှော့က်လျက်၎င်း။ အဘိသဒ္ဓယမာနံ၊ စိုစေလျက်၎င်း။ မဒါယ-
မာနံ၊ ယစ်မှုကိုပြုလျက်၎င်း။ မိမိကိန်းရာ သတ္တဝါ၏ ဇိမ်ယစ်မှုကို ပြုလျက်၎င်း။
ဆာဒယမာနံ၊ နှစ်သက်စေလျက်၎င်း။ ဝါ၊ လွှမ်းမိုးလျက်၎င်း။ သီတောဒက-

ခေါဘေတိ။ ။ဒိ၊ ဘူ၊ ကိ ၃-ဂိုဏ်း၌ဖြစ်သော ခုဘ-ဓာတ်သည် သဉ္စလ (ပြင်းစွာ
လှုပ်ရှားခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ ထို လှုပ်ရှားမှုကိုပင် “ချောက်ချား” ဟု ရှေးက
အနက်ပေး၏။ ကာယိကသုခသည် ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်၊ သို့သော် ကာယိကသုခဖြစ်သော
အခါ နောက်နောက် စိတ်တွေက ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးကို တိုးပွားစေနိုင်၏။ ထို့ကြောင့်
သုခသည် ဓာတ်ကြီး ၄-ပါး တိုးပွားခြင်း၏ အရင်းခံဖြစ်သည်။ ထို သုခကို အကြောင်းပြု၍
စိတ္တဇရုပ်ဖြစ်သော ဓာတ်ကြီး ၄ -ပါး တိုးပွားလာသောအခါ ခန္ဓာကိုယ်ရှိ ရုပ်မျှားသည်
နဂိုအတိုင်း မငြိမ်သက်ဘဲ လှုပ်ရှားရသည်။ ဥပမာ—ပရိသတ်အတွင်း၌ လူတိုးလာသော
အခါ ပရိသတ် မငြိမ်သက်သကဲ့သို့တည်း။ ကာယိကဒုက္ခကို အကြောင်းပြု၍ စိတ္တဇရုပ်
ဓာတ်မျှား နာကျင်သောအခါလည်း မငြိမ်မသက် လှုပ်လှက်သည်ပင်တည်း။

အဘိသဒ္ဓယမာနံ။ ။သန္တု-ဓာတ်သည် ပဿာဝ (ယိုစီးခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။
ထိုအတိုင်းမှန်လျှင် “အဘိသန္တုယမာနံ၊ ယိုစီးစေလျက်” ဟု ပေးပါ။ သဒ္ဓါ-ဓာတ်ကာ-
ကိလေဒ (စိုစွတ်ခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ နောက်၌ အာသိဉ္ဇမာနံ ကိုထောက်၍ ကိလေဒ
အနက်ဟော သဒ္ဓါ-ဓာတ်သာ သင့်၏။ သီလက္ခန္ဓံ သာမညဖလသုတ် ဈာန်ခင်း၌
လည်း “သဒ္ဓါ” ဓာတ်ဟု ပြင်ခဲ့ပါသည်။

မဒါယမာနံ။ ။စာအုပ်တို့၌ “မဒ္ဒယ” ဟု တွေ့ရ၏။ သုခ၏ ချမ်းသာမှုသည်
ခန္ဓာကိုယ်ကို နှိပ်နယ် မွေ့နှော့က်သကဲ့သို့ မဖြစ်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် မဒ္ဒ-ဓာတ် မသင့်ပါ။ မိမိ
ကိန်းရာ သတ္တဝါကို (ခံစား၍ ဇိမ်ယစ်နေသကဲ့သို့) ယစ်ခြင်းကိုသာ ပြုနိုင်၏။ ထို့ကြောင့်
“မဒံ+ကရေန္တိ” ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။ ဤအဖွင့်ကို ထောက်၍ မောဂ္ဂလ္လာန် ခါဒိကဏ္ဍ
သဒ္ဓါဒီပိ ကရေတိ (၁၀) သုတ်ဖြင့် ကရ-ဓာတ်၏အနက်၌ အာယ-ပစ္စည်းသက်၌
“သဒ္ဓါယတိ သဒ္ဓါယမာနံ” တို့ကဲ့သို့ “မဒါယမာနံ” ဟုသာ ရှိသင့်ပါသည်။

ဆာဒယမာနံ။ ။ဣစ္ဆာ-အနက်ဟော စုဓာပိ ဆဒိ-ဓာတ်ကို ရည်ရွယ်၍ ကာရိတ်
ဏယ-ပစ္စည်းဖြင့် “ဣစ္ဆ ဥပ္ပါဒေန္တိ” ဟု၎င်း၊ ဆဒ္ဒ-ဓာတ်၏ သံဝရဏ-အနက်ကို ရည်ရွယ်၍
အဝတ္ထရမာနံ” ဟု၎င်း ဋီကာ၌ ၂-နက် ဖွင့်သည်။

ဃဇ္ဇေန၊ အေးမြသော ရေအိုးဖြင့်။ အာသိဉ္ဇမာနံ ဝိယ၊ လောင်းလိုက်သကဲ့သို့။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခဝေဒနာသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ၊ ဖြစ်လသော်။ တတ္ထဗာလံ၊ အလွန်ပူသော ထယ်သွားကို။ [ရှေးဆရာတို့က “လောလောပူသော ဖရင်”ဟု ပေးကြ၏။ ရှေးနိဿယ၌ “လောလောပူသော သဲမှုန့်ကို”ဟု ပေး၏။ “တတ္ထဗာလံ” ဟုလည်း မှကဲ့ရဲ့၏။ “အလွန်ပူသော ခွက်ကို”ဟု ပေးပါ။] အန္တော၊ ကိုယ်၏ အတွင်းသို့။ ပဝေသေန္တံ ဝိယ၊ သွင်းသကဲ့သို့သွင်း။ တိဏုက္ကာယ၊ မြက် မီးရှူးဖြင့်။ ဗဟိ၊ ကိုယ်၏ပြင်ဘက်၌။ ဝါ၊ က။ ဈာပယမာနံ ဝိယ၊ လောင်မြိုက် သကဲ့သို့သွင်း။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ ပန၊ အဘို့တပါးကား။ အဒုက္ခမသုခ၊ တို့သည်။ ဝုတ္တနယေနဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းကြောင့်ပင်။ (သန္တဋ္ဌေနပဏိတဋ္ဌေနနည်း ကြောင့်ပင်။) သုခုမာ၊ ကုန်၏။

အသမာပန္နဿ၊ သမာပတ်မဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝေဒနာ၊ သည်။ နာနာ- ရမ္မဏေ၊ အမျိုးမျိုးသော အာရုံ၌။ ဝိက္ခိတ္တဘာဝတော၊ ပစ်လွှင့်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ ပြန်လွှင့်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သြဋ္ဌာရိကာ၊ ကြမ်း၏။ သမာပန္နဿ၊ သမာပတ်ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝေဒနာ၊ သည်။ ဧကတ္တ နိမိတ္တေ- ယေဝ၊ တခုသော သဘောရှိသော ကသိုဏ်းအစရှိသော အာရုံ၌သာ။ စရတိ၊ လှည့်လည်၏။ ဝါ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သုခုမာ၊ သိမ်မွေ့၏။ သာသဝါ၊ အာသဝေါတရားတို့နှင့် တကွဖြစ်သော ဝေဒနာသည်။ အာသဝပ္ပတ္တိဟေတု- ဘာဝတော၊ အာသဝေါတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သြဋ္ဌာရိကာ၊ ၏။ အာသဝစာရော နာမ၊ အာသဝေါတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း မည်သည်။ ဧကန္တသြဋ္ဌာရိကော၊ ဧကန် ရုန့်ရင်း၏။ ဝါ၊ ဧကန် ကြမ်း၏။ အနာသဝါ၊ အာသဝေါတရားမရှိသော ဝေဒနာသည်။ ဝုတ္တဝိပရိယယေန၊ ဆိုအပ်ပြီးသော အာသဝပ္ပတ္တိဟေတု၏ ပြောင်းပြန်အားဖြင့်။ သုခုမာ၊ ၏။ [စာအုပ်တို့၌(ဝိ)ကျနေ၏။ ဝိ+ပရိ+လု-ဓာတ်၊ အ-ပစ္စည်းဖြစ်၍ ဝုဒ္ဓိမရောက်ရာ “ဝိပရိယယ”ဟု ထောမနိဓိ၌ ရှိသည်။]

တတ္ထ၊ ထို “ဝေဒနာကို သြဋ္ဌာရိက သုခုမ”ဟု ခွဲရာ၌။ (ဘိန္ဒတိ ခွဲစပ်၊ ယောဇနာ၌ကား “တတ္ထာတိ ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဗ္ဗေသာဓိကာရေ၊ ထိုဝေဒနာက္ခန္ဓ နိဗ္ဗေသအရာ၌”ဟု စွဲလေ၏။) ဧကော၊ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကုသလတ္တိကေ၊ ကုသလတိုက်အရာ၌။ ကောဝိဒေါ၊ အဓိပ္ပါယ် အယူအဆဝယ် ကျွမ်းကျင်သည်။ နေဝ ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဝေဒနာတ္တိကေ၊ ဝေဒနာတိုက်အရာ၌။ (ကောဝိဒေါ၊

အာသိဉ္ဇမာနံ ဝိယ။ ။ သုဝေဒနာသည် အေးမြခြင်းသဘော ရှိရကား သုခဖြစ်သော အခါ ခန္ဓာကိုယ် တကိုယ်လုံးကို ရေအေးဖြင့် လောင်းသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ [အဋ္ဌကထာ စာအုပ် တို့၌ “အာသိဉ္ဇမာနံ”ဟု ရှိသော်လည်း ဇီကာ၌ “အာသိဉ္ဇမာနံ” ဟုသာ ရှိ၏။ သိဝ-ဓာတ် ငှာဒိဂိုဏ်းဖြစ်၍ ယ-လည်း မလိုပါ။]

သည်။) န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ သော၊ ထို အချို့ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (အဟံ၊ ငါသည်။) ကုသလတ္တိကံ၊ ကုသလတိက်ကို။ ဝါ၊ ကုသလတိက် ပါဠိတော်ကို။ ရက္ခာမိ၊ စောင့်ရှောက်အံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့ကြံ၍။ ဝေဒနာတ္တိကံ၊ ဝေဒနာတိက်ကို။ ဘိန္ဒတိ၊ ဖျက်၏။ (အဟံ) ဝေဒနာတ္တိကံ၊ ကို။ ဝါ၊ ဝေဒနာတိက် ပါဠိတော်ကို။ ရက္ခာမိ၊ အံ့။ ဣတိ၊ ၍။ ကုသလတ္တိကံ၊ ကို။ ဘိန္ဒတိ၊ ၍။ ဧကော၊ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တိကံ၊ တိက်ကို။ ရက္ခာမိ၊ အံ့။ ဣတိ၊ ၍။ ဘူမန္တရံ၊ ဘုံအထူး အပိုင်းအခြားကို။ ဘိန္ဒတိ၊ ၍။ ဧကော၊ သည်။ န ဘိန္ဒတိ၊ မဖျက်။

ကထံ၊ အဘယ်သို့။ (ဘိန္ဒတိ၊ ဖျက်သနည်း။ န ဘိန္ဒတိ၊ မဖျက်သနည်း။) ဟိ၊ ချဲ့။ သုဒဒက္ခာ၊ သုဒဒက္ခဖြစ်ကုန်သော။ ဝေဒနာ၊ တို့သည်။ ဩဋ္ဌာရိကာ၊ ကုန်၏။ အဒုက္ခမသုခါ၊ သော။ ဝေဒနာ၊ သည်။ သုခမာ၊ ၍။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒနာတ္တိကော၊ ဌ။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ (ဤ ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဗ္ဗေသ၌ပင် ဩဋ္ဌာရိက သုမ အခမ်း၌ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။) တံ၊ ထိုဝေဒနာတိက်ကို။ ဧကော၊ သည်။ ပဋိ၊ ဌ-ပတိ၊ ပယ်မြစ်၏။ (ကိံ၊ နည်း။) သဗ္ဗာ၊ အလုံးစုံသော။ အဒုက္ခမသုခါ၊ အဒုက္ခမသုခ ဝေဒနာသည်။ သုခမာ၊ သည်။ န၊ မဟုတ်။ (ကဿွာ၊ ကြောင့်။ သဗ္ဗာ၊ သော။ အဒုက္ခမသုခါ၊ သည်။ သုခမာ၊ သည်။ န၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ (ယသ္မာ)၊ အကြင်ကြောင့်။ သာ၊ ထို အဒုက္ခမသုခ ဝေဒနာသည်။ ကုသလာပိ၊ ကုသိုလ်ဝေဒနာသည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အကုသလာပိ၊ အကုသိုလ် ဝေဒနာသည်လည်း။ (အတ္ထိ)။ အဗျာကတာပိ၊ အဗျာကတဝေဒနာသည်လည်း။ (အတ္ထိ)။ တတ္ထ၊ ထိုကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတဝေဒနာတို့တွင်။ ကုသလာ ကုသလာ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဖြစ်သော အဒုက္ခမသုခဝေဒနာတို့သည်။ ဩဋ္ဌာရိကာ၊ ကုန်၏။ အဗျာကတာ၊ အဗျာကတဖြစ်သော အဒုက္ခမသုခ ဝေဒနာသည်။ သုခမာ၊ ၍။ ကဿွာ၊ ကြောင့်။ (ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ကုသလတ္တိကော၊ ဌ။ ပါဠိယံ၊ ပါဠိတော်၌။ (ဤ ဩဋ္ဌာရိက သုဒမ ခွဲခမ်းဖြစ်သော ပါဠိတော်၌။) အာဂတတ္တာ၊ တိုက်ရိုက် လာသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ဝိညာယတိ၊ ၍။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သဗ္ဗာ၊ သော။) အဒုက္ခမသုခါ၊ သည်။ သုခမာ၊ သည်။ န၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဝိညာယတိ။) ဝေ၊ ဤသို့လျှင်။ ကုသလတ္တိကော၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ ရက္ခိတော၊ စောင့်ရှောက်အပ်သည့် ဟောတိ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ကုသလတိက်ကို စောင့်ရှောက်အပ်ပါသော်လည်း။ ဝေဒနာတ္တိကော၊ သည်။ ဘိန္ဒော၊ ပျက်လေတော့၏။ [ဤအယူသည် ကုသလ တိက်နှင့်သာ လျော်၏။ ဝေဒနာတိက်နှင့်ကား မလျော်-ဟူလို။]

ပန၊ အဘို့တပါးကား။ ကုသလာကုသလာ။ ပေ။ သုခမာတိ၊ ကုသလာ-ကုသလာ။ ပေ။ သုခမာ ဟူ၍။ ယံ၊ အကြင်စကားရပ်ကို။ ကုသလတ္တိကော၊ ဌ။ (ဤ ဩဋ္ဌာရိက သုဒမ ခွဲခမ်း၌။) (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ တံ၊ ထို စကားရပ်ကို။ ဧကော၊ သည်။ ဝိန္ဒိက္ခိပတိ၊ ၍။ (ကိံ၊ နည်း။) သဗ္ဗာ၊ သော။ အဗျာကတာ၊ အဗျာကတ

ဝေဒနာသည်။ သုခမာ၊ သည်။ န၊ မဟုတ်။ (ကဿ၊ ကြောင့်။ သဗ္ဗာ၊ အဗျာ-
ကတာ သုခမာ၊ န၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ (ယသ္မာ၊) ကြောင့်။
သာ၊ ထို အဗျာကတဝေဒနာသည်။ သုခေါပိ၊ သုခဝေဒနာသည်လည်း။ အတ္ထိ၊
ဒုက္ခာပိ၊ ဒုက္ခဝေဒနာသည်လည်း။ (အတ္ထိ)။ အဒုက္ခ မသုခေါပိ၊ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာ
သည်လည်း။ (အတ္ထိ)။ တတ္ထ၊ ထိုသုခ၊ ဒုက္ခ၊ အဒုက္ခမသုခတို့တွင်။ သုခဒုက္ခာ၊
သုခဒုက္ခဖြစ်သော အဗျာကတဝေဒနာတို့သည်။ ဩဋ္ဌာရိကော၊ ကုန်၏။ အဒုက္ခ-
မသုခေါ၊ အဒုက္ခမသုခဖြစ်သော အဗျာကတဝေဒနာသည်။ သုရုပာ၊ ၏။ ကဿ၊
ကြောင့်။ (ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဝေဒနာတ္ထိကော၊ ဌံ။ ပါဠိယံ၊ ဌံ။ အာဂတတ္တာ၊
တိုက်ရိုက်လာသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ဝိညာယတိ၊ အပ်၏။) ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။
(သဗ္ဗာ၊ အဗျာကတာ၊ သုခမာ၊ န၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဝိညာယတိ၊ အပ်၏။)
ဝေ၊ ဤသို့လျှင်။ ဝေဒနာတ္ထိကော၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ ရက္ခိတော၊ အပ်သည်။
ဟောတိ၊ ၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဝေဒနာတိုက်ကို စောင့်ရှောက်အပ်ပါသော်လည်း။
ကုသလတ္ထိကော၊ သည်။ ဘိန္နော၊ ပျက်လေတော့၏။ [ပါဠိသာကေတို့သည်
ဇနကဟိတံ သမ္မာပကဟိတံများ မဟုတ်ကြ။ ထိုအနက် အပ္ပေါယ်ကို သိစေတတ်
သော ဉပကဟိတံများသာတည်း။ ထို့ကြောင့် ကဿ၊ ဝိညာယတိ စသည်ဖြင့်
ဝိညာယတိ ကြိယာကို ထည့်၍ စပ်ရပါသည်။]

ပန၊ အဘို့တပါးကား။ (ဖျက်သောပုဂ္ဂိုလ်မှတစ်ပါး မဖျက်သောပုဂ္ဂိုလ်
ကား။) ကုသလတ္ထိကဿ၊ ၏။ အာဂတဋ္ဌာနေ၊ လာရာ ပါဠိရပ်၌။ ဝေဒနာတ္ထိကံ၊
ကို။ အနောလောဓကတွာ၊ မကြည့်မူ၍၎င်း။ (မဇ္ဈိမူ၍၎င်း။) ဝေဒနာ-တ္ထိကဿ၊
၏။ အာဂတဋ္ဌာနေ၊ ဌံ။ ကုသလတ္ထိကံ၊ ကို။ အနောလောဓကတွာ၊ ၍၎င်း။
ကုသလဒီနံ၊ ကုသိုလ် အစရှိသည်တို့၏။ ဝါ၊ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာ-
ကတတို့၏။ ကုသလတ္ထိကလက္ခဏေန၊ ကုသလတိုက်၏ အမှတ်အသားဖြင့်။
ဩဋ္ဌာရိကသုခမတံ၊ ဩဋ္ဌာရိက သုခမတို့၏ အဖြစ်ကို။ ကထေန္တော၊ ပြောဟော
သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၎င်း။ သုခါဒီနံ၊ သုခ အစရှိသည်တို့၏။ ဝါ၊ သုခ ဒုက္ခ အဒုက္ခ
မသုခတို့၏။ ဝေဒနာတ္ထိကလက္ခဏေန၊ ဝေဒနာတိုက်၏ အမှတ်အသားဖြင့်။ ဩဋ္ဌာ-
ရိကသုခမတံ၊ ကို။ ကထေန္တော၊ သည်၎င်း။ န ဘိန္နတိ နာမ၊ မဖျက်သည်ပင်၏။

[တိကံ ရက္ခာမိ ဘူမန္တရံ ဘိန္နတိ န ဘိန္နတိ ၏ အကျယ်ကို ပြလို၍ “ယမ္ပ”
စသည်ကို မိန့်။] ကုသလာကုသလာ ။ ငပ။ သုခမာတိ၊ ဟူ၍။ ယမ္ပ၊ အကြင်
စကားရပ်ကိုလည်း။ ကုသလတ္ထိကော၊ ဌံ။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ တတ္ထ၊ ထိုစကား
ရပ်၌။ ဧကော၊ တချို့ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကုသလာ၊ ကုသိုလ်ဝေဒနာသည်။ လော-
ကုတ္တရဝေဒနာ၊ လောကုတ္တရဝေဒနာသည်။ ဘမာနာပိ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။
ဝါ၊ ဖြစ်စေကာမူ။ ဩဋ္ဌာရိကနာမ၊ ဩဋ္ဌာရိကမည်သည်။ (ဟောတိ)။ ဝိပါ-
ကော၊ ဝိပါကံဝေဒနာသည်။ အန္တမသော၊ အောက်ထစ်ဆံးအားဖြင့်။ ဒီပာ-

ဝိညာဏသဟဇာတာ၊ ဒွေပဉ္စဝိညာဏ်နှင့်တကွ ဖြစ်သောဝေဒနာသည်။ သမာ-
 နာပီ၊ သော်လည်း။ ဝါ၊ မူ။ သုခုမာ နာမ၊ သုခုမမည်သည်။ ဟောတိ။ ဣတိ၊
 သို့။ ဝဒတိ၊ ပြောဆို၏။ သော၊ ထိုအချို့သောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (ဘိန္ဒုတိ နာမ ဥ-
 စပံ။) ဧဝံ၊ ဤသို့သဘောရှိသော။ သန္တံ၊ ငြိမ်သက်သော။ ပဏိတံ၊ မွန်မြတ်
 သော။ လောကုတ္တရဝေဒနံ၊ လောကုတ္တရဝေဒနာကို။ ဩဋ္ဌာရိကံနာမ၊ ဩဋ္ဌာ-
 ရိကမည်သည်ကို။ ကရောန္တော၊ ပြုလျက်၎င်း။ ဒွိပဉ္စဝိညာဏသမ္ပယုတ္တံ၊ ဒွေပဉ္စ-
 ဝိညာဏ်နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော။ အဟေတုကံ၊ အဟိတ်ဖြစ်သော။ ဟိနံ၊ ယုတ်ညံ့
 သော။ ဇဠံ၊ ထိုင်းမှိုင်းသော။ ဝေဒနံ၊ ကို။ သုခုမံနာမ၊ သုခုမမည်သည်ကို။
 ကရောန္တော၊ ပြုလျက်၎င်း။ တိကံ၊ ကို။ ရက္ခိယာမိ၊ မပျက်အောင် စောင့်ရှောက်
 အံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့ကြ၍။ ဘူန္တရံ၊ ဘုံအထူးအပိုင်းအခြားကို။ ဘိန္ဒုတိနာမ၊ မည်၏။

[မဖျက်ပုံကို ပြလို၍ “တတ္ထ တတ္ထ” စသည်ကို မိန့်။] ပန၊ အဘို့တပါးကား။
 တတ္ထ တတ္ထ ဘူမိယံ၊ ထိုထို ကာမာဝစရစသောဘုံ၌။ ကုသလံ၊ ကို။ တံတံဘူမိ-
 ဝိပါကေနေဝ၊ ထိုထိုဘုံ၌ဖြစ်သော ဝိပါကံနှင့်သာလျှင်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ ယောဇေ-
 တု၊ ယှဉ်စေ၍။ (နှိုင်းယှဉ်၍။) ကထေန္တော၊ ပြောဟောသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ န
 ဘိန္ဒုတိ နာမ၊ မဖျက်သည်မည်၏။ တဏှ၊ ထိုသို့ မဖျက်ခြင်း၌။ [ရှေးနိဿယ၌
 “ထိုထိုဘုံ၌ဖြစ်သော ကုသိုလ်ကို ထိုထိုဘုံ၌ဖြစ်သော ဝိပါကံနှင့် ယှဉ်၍ဆိုခြင်း
 ၌” ဟု ရှေးဝါကျ တခုလုံးကို စွဲ၏။] အယံ၊ ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ကား။ နယော၊
 ဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ ကာမာဝစရကုသလာ၊ ကာမာဝစရ
 ကုသိုလ်ဝေဒနာသည်။ ဩဋ္ဌာရိကာ၊ ၏။ ကာမာဝစရဝိပါကာ၊ ကာမာဝစရ
 ဝိပါကံဝေဒနာသည်။ သုခုမာ၊ ၏။ ရူပါဝစရရူပါဝစရ လောကုတ္တရကုသလာ၊
 ရူပါဝစရကုသိုလ်၊ အရူပါဝစရကုသိုလ်၊ လောကုတ္တရကုသိုလ်ဝေဒနာတို့သည်။
 ဩဋ္ဌာရိကာ၊ ကုန်၏။ ရူပါဝစရရူပါဝစရ လောကုတ္တရဝိပါကာ၊ ရူပါဝစရ
 ဝိပါကံ၊ အရူပါဝစရဝိပါကံ၊ လောကုတ္တရဝိပါကံ ဝေဒနာတို့သည်။ သုခုမာ၊
 ကုန်၏။ ဣတိ (အယံ)၊ ဤသည်ကား။ (နယော၊ တည်း။) ဣမိနာ နိဟာရေန၊
 ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်ကြောင်းဖြစ်သောနည်းဖြင့်။ ကထေန္တော၊ သည်။
 န ဘိန္ဒုတိ နာမ၊ မည်။ [ဘုံချင်းရော၍ မမွေ့လျော်ပါနှင့်။ ကာမာဝစရ
 အချင်းချင်းသာ ရူပါဝစရ၊ အရူပါဝစရ၊ လောကုတ္တရ အချင်းချင်းသာ
 ဩဋ္ဌာရိက သုခုမ ခွဲပါ - ဟူလို။]

ပန၊ ဝါဒန္တရကား။ တိပိဋက စူဠနာဂထွေဓော၊ တိပိဋက စူဠနာဂထေရ်
 သည်။ အာဟ၊ ဆိုပြီ။ (ကိံ၊ နည်း။) အကုသလေ၊ အကုသိုလ်အရာ၌။ ဩဋ္ဌာရိက-
 သုခုမတာ နာမ၊ ဩဋ္ဌာရိက သုခုမ၏ အဖြစ်မည်သည်ကို။ န ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာ၊ မထုတ်
 ဆောင်ထိုက်။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ အကုသလေ၊ ၌။ ဩဋ္ဌာ-
 ရိကသုခုမတာနာမ၊ မည်သည်ကို။ န ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာ၊ ထိုက်သနည်း။) ဟိ (ယသ္မာ)၊

ကြောင့်။ တံ၊ ထိုအကုသိုလ်သည်။ ကေန္တဩဋ္ဌာရိကမေဝ၊ ကေန ဩဋ္ဌာရိကသာ တည်း။ (တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အကုသလေ၊ ဩဋ္ဌာရိကသုခမတာနာမ၊ န ဥဒ္ဓရိ- တဗ္ဗာ)။ လောကုတ္တရေပိ၊ လောကုတ္တရာ အရာ၌လည်း။ ဩဋ္ဌာရိကသုခမတာ၊ ကို။ န ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာ၊ ထိုက်။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ လောကုတ္တ- ရေပိ၊ ဩဋ္ဌာရိကသုခမတာ၊ န ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာ၊ နည်း။ ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ တံ၊ ထိုလောကုတ္တရာသည်။ ကေန္တသုခမံ၊ ကေန သုခမတည်း။ (တသ္မာ၊ လော- ကုတ္တရေပိ၊ ဩဋ္ဌာရိကသုခမတာ၊ န ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာ။) ဣတိ၊ ဤသို့။ (အာဟ၊ ဆိုပြီး။)

ဣမံ ကထံ၊ ဤစကားကို။ အာဟရိတွာ၊ ဆောင်ယူ၍။ တိပိဋကစူဠာ- ဘယတ္ထေရဿ၊ တိပိဋကစူဠာဘယထေရ်အား။ ကထယိံ သု၊ လျှောက်ကြကုန်ပြီ။ (ကိံ၊ ကုန်သနည်း။) ဝေ၊ ဤသို့။ ဝါ၊ သည်ပုံသည်နည်း။ (အကုသလေ။ ပေ။ ကေန္တသုခမံ ဟူ၍။) ထေရေန၊ တိပိဋကစူဠနာဂထေရ်သည်။ ကထိတံ၊ ဆိုအပ် ပါပြီ။ ဣတိ၊ (ကထယိံ သု)။ တိပိဋကစူဠာဘယတ္ထေရော၊ သည်။ အာဟ၊ မိန့်ပြီ။ (ကိံ၊ နည်း။) သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ အဘိဓမ္မံ၊ အဘိ ဓမ္မာသို့။ ပတွာ၊ ဒေသနာအစဉ်အားဖြင့် ရောက်၍။ ဝါ၊ ဒေသနာအစဉ်အားဖြင့် ရောက်လသော်။ ကေပဒဿပိ၊ တပုဒ်၏၎င်း။ ဒွိန္ဒံ ပဒါနမ္ပိ၊ ၂-ပုဒ်တို့၏၎င်း။ အာဂတဋ္ဌာနေ၊ လာရာပါငြိရပ်၌။ နယံ၊ နည်းကို။ ဒါတုံ၊ ပေးခြင်းငှါ။ ယုတ္တ- ဋ္ဌာနေ၊ သင့်လျော်သောအရာ၌။ နယော၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ အဒိန္နော နာမ၊ ပေးတော်မမူအပ်သည်မည်သည်။ နတ္ထိ၊ နယံ၊ ကို။ ကာတုံ၊ ငှါ။ ယုတ္တဋ္ဌာနေ၊ ၌။ နယော၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ အကတောနာမ၊ ပြုတော်မမူအပ်သည်မည်သည်။ နတ္ထိ။ ပန၊ ထိုသို့ နည်းပေးတော်မူရိုး ရှိပါလျက်။ ဣ၊ ဤသာသနာတော်၌။ [“ဣ ပန၊ ဤအကုသိုလ်လောကုတ္တရာ၌ ဩဋ္ဌာရိကသုခမအဖြစ်ကို ထုတ်ရာ၌ ကား”ဟု ရှေးနိဿယ၌ စွဲ၏။] ကေစ္စော၊ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (တိပိဋကစူဠ နာဂထေရ်ကို စောင်းသည်။) (အဟံ၊ သည်။) အာစရိယော၊ ဆရာသည်။ အသ္မိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ပြော၍။ ဝိစရန္တော၊ လှည့်လည်နေပါလျက်။ အကုသလေ၊ အကုသိုလ်အရာ၌။ ဩဋ္ဌာရိကသုခမတံ၊ ကို။ ဥဒ္ဓရမာနေ၊ ထုတ်ဆောင်လ သော်။ ကုက္ကုစ္စာယတိ၊ ကုက္ကုစ္စကို ပြု၏။ [“ကုက္ကုစ္စ”ဟူသော နာမ်ပုဒ်နောင် “သဒ္ဓါဒိတိ ကရေတိ”ဟူသော ခါဒိမောဂ္ဂလ္လာန် (၁၀) သုတ်ဖြင့် အာယ-ပစ္စည်း သက်။] ပန၊ ထိုသို့ပင် ကုက္ကုစ္စကို ပြုပါသော်လည်း။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန၊ သည်။ လောကုတ္တရေပိ၊ လောကုတ္တရာအရာ၌သော်မှလည်း (ဝိ-သဒ္ဓါ သမ္မာဝနာဇော- တက)။ ဩဋ္ဌာရိကသုခမတာ၊ ကို။ ဥဒ္ဓရိတာ၊ ထုတ်ဆောင်တော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ (အာဟ)။

ပပန၊ ထပ်၍ ဆက်ဦးအံ။ ဝေ၊ ဤသို့။ ဝတွာ၊ ၍။ ဣဒံ သုတ္တံ၊ ဤပါဠိတော် ကို။ အာဟရိ၊ ဆောင်ပြုပြီ။ (ကိံ၊ နည်း။) ဘန္တေ၊ မြတ်စွာဘုရား။ (ရှင်သာရိ-

ပုတ္တရာက မြတ်စွာဘုရားကို လျှောက်သည်။) တတြ-ထိုအကျင့်တို့တွင်။ ယာယံ ပဋိပဒါ၊ အကြံသို့သော် ဤအကျင့်သည်။ ဒုက္ခာ၊ ဆင်းရဲသည်။ ဒန္တာဘိညာ၊ နို့ နှေးသော ဒ. သိဉာဏ်ရှိသည်။ (ဟောတိ)။ ဘန္တေ၊ မြတ်စွာဘုရား။ အယံ ပဋိပဒါ၊ ဤအကျင့်ကို။ ဒုက္ခတ္တာစ၊ ဆင်းရဲသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဒန္တတ္တာ စ၊ နို့ နှေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဥဘယေနော၊ ၂-ပါးသော အကြောင်း ကြောင့်သာလျှင်။ ဟိနာ၊ ယုတ်ညံ့၏ ဟူ၍။ အက္ခာယတိ၊ ဆိုအပ်ပါ၏။ ဣတိ၊ (အာဟရိ)။ စတဿော၊ ၄-ပါးကုန်သော။ ပဋိပဒါ၊ အကျင့်တို့ကို။ လောကီယ-လောကုတ္တရမိဿကာ၊ လောကီ လောကုတ္တရာ ရောနှောသည်တို့ကို။ ကထိတာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ [“လောကီ၊ လောကုတ္တရာ ရောနှော၍ ဟောတော်မူ သည်”ဟု ဆိုသဖြင့် လောကုတ္တရာအရာ၌ ဟိနရိကြောင်း သိသာ၏။ ဟိနဖြစ် လျှင် ဩဋ္ဌာရိကလည်း ဖြစ်တော့သည်သာ၊ ထို့အတူ အကုသိုလ်အရာ၌လည်း ပဏိတရိကြောင်းကို ခွင့်ပြုသည်၊ ဤအဓိပ္ပါယ်ကို ဋီကာ၌ ပြထားသည်။]

တံတံ ဝါပနာတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ ဟေဋ္ဌိမနယော၊ ကို။ န ဩလောကေတဗ္ဗော၊ ထိုက်။ တံတံ ဝါပနဝေနေဝ၊ တံတံ ဝါပန နှင့် စပ်သဖြင့် သာလျှင်။ ကထေတဗ္ဗံ၊ ပြောဟောထိုက်၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ အကုသလာ၊ အကုသိုလ် ဝေဒနာသည်။ လောဘသဟဂတာ၊ လောဘသဟဂုတ်ဝေဒနာ၎င်း။ ဒေါသ-သဟဂတာ စ၊ ဒေါသသဟဂုတ်ဝေဒနာ၎င်း။ (ဣတိ၊ ဤသို့။) ဒုဝိဓာ၊ ရှိ၏။ တတ္ထ၊ ထို ၂-ပါးတို့တွင်။ ဒေါသသဟဂတာ၊ ဒေါသသဟဂုတ်ဝေဒနာသည်။ ဩဋ္ဌာရိကာ၊ ၏။ လောဘသဟဂတာ၊ လောဘသဟဂုတ်ဝေဒနာသည်။ သုခု-မာ၊ ၏။ ဒေါသသဟဂတာပိ၊ သည်လည်း။ နိယတာ၊ နိယတဝေဒနာ၎င်း။ အနိယတာ စ၊ အနိယတဝေဒနာ၎င်း။ (ဣ-၊ ဒုဝိဓာ။ တတ္ထ၊ ထို ၂-ပါးတို့တွင်။ နိယတာ၊ နိယတ ဒေါသသဟဂုတ်ဝေဒနာသည်။ ဩဋ္ဌာရိကာ။ အနိယတာ၊ အနိယတ ဒေါသသဟဂုတ်ဝေဒနာသည်။ သုခုမာ။ [နိယတ အရ အ , နှစ်ရိယကံ ၅-ပါးနှင့်ယှဉ်သော ဒေါသသဟဂုတ်ဝေဒနာကိုယူ၍ အနိယတ အရ ယုအာနန္တရိ ယကံမှ တပါးသော ပါဏာတိပါတကံ အစရှိသည်နှင့်ယှဉ်သော ဒေါသသဟဂုတ် ဝေဒနာကို ယူပါ။] နိယတာပိ၊ နိယတဝေဒနာသည်လည်း။ ကပ္ပဋ္ဌိတိကာ၊ တစ် ကမ္မာပတ်လုံး အဝိစိရဲ၌ တည်ကြောင်းဖြစ်သော ဒေါသသဟဂုတ် ဝေဒနာ သည်။ ဩဋ္ဌာရိကာ။ နော ကပ္ပဋ္ဌိတိကာ၊ တစ်ကမ္မာပတ်လုံး အဝိစိရဲ၌ တည်ကြောင်းမဟုတ်သော ဒေါသသဟဂုတ်ဝေဒနာသည်။ သုခုမာ။ [ကပ္ပဋ္ဌိတိက

န ဟေဋ္ဌိမနယော။ ။အောက်၌ဆိုအပ်သော ဩဋ္ဌာရိက၊ သုခုမအခွဲကို မဆိုဘဲ အောက်၌ မဆိုအပ်သော “နိယတဒေါသသဟဂုတ်ဝေဒနာသည် ဩဋ္ဌာရိက၊ အနိယ တဒေါသသဟဂုတ်ဝေဒနာသည် သုခုမ”စသည်ဖြင့် ဆိုလိမ့်မည်ဖြစ်သောကြောင့် “န ဟေဋ္ဌိမ-နယော ဩလောကေတဗ္ဗော”ဟု ဆိုသည်။

အရ သံသတေဒကကံနှင့်ယှဉ်သော နိယတဝေဒနာကို ယူ၍ “နောကပ္ပဋ္ဌိတိက” အရ သံသတေဒကကံမှကြွင်းသော အာနန္တရိယကံ ၄-ပါးနှင့်ယှဉ်သော အနိယတဝေဒနာကိုယူပါ။]ကပ္ပဋ္ဌိတိကာပိ၊ ဝေဒနာသည်လည်း။ အသင်္ခါရိကာ၊ အသင်္ခါရိကဒေါသသဟဂုတ် ဝေဒနာသည်။ ဩဋ္ဌာရိကာ။ သသင်္ခါရိကာ၊ သသင်္ခါရိကဒေါသသဟဂုတ်ဝေဒနာသည်။ သုခုမာ။

လောဘသဟဂတာပိ၊ သည်လည်း။ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တာ၊ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ် လောဘသဟဂုတ်ဝေဒနာ၎င်း။ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တာ၊ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ် လောဘသဟဂုတ် ဝေဒနာ၎င်း။ (ဣတိ) ဒိဓာ။ တတ္ထ၊ ထို ၂-ပါးတို့တွင်။ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တာ၊ သည်။ ဩဋ္ဌာရိကာ။ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တာ၊ သည်။ သုခုမာ။ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တာပိ၊ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ် လောဘသဟဂုတ် ဝေဒနာသည်လည်း။ နိယတာ၊ သည်။ ဩဋ္ဌာရိကာ။ အနိယတာ၊ သည်။ သုခုမာ။ [နိယတအရ နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ၊ အဟေတုကဒိဋ္ဌိ၊ အကိရိယဒိဋ္ဌိ ၃-မျိုးကိုယူ၍ အနိယတအရ ထို ၃-မျိုးမှကြွင်းသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ယူပါ။] သာပိ၊ ထိုဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ် ဝေဒနာသည်လည်း။ အသင်္ခါရိကာ၊ အသင်္ခါရိက ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ် ဝေဒနာသည်။ ဩဋ္ဌာရိကာ။ သသင်္ခါရိကာ၊ သသင်္ခါရိက ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ်ဝေဒနာသည်။ သုခုမာ။

[ပြအပ်ပြီးသော ကုသိုလ် အကုသိုလ်ဝေဒနာ၏ ဩဋ္ဌာရိက သုခုမ အဖြစ်၌ အကျဉ်းချုပ်ကိုပြလို၍ “သင်္ခေပဝော” စသည်ကို မိန့်၊ ဗဟုဝိပါကာ သုခုမာ တိုင်အောင်တည်း။] သင်္ခေပဝော၊ အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်။ (ကုသလာကုသလေ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်အရာ၌။ ဩဋ္ဌာရိကသုခုမတာ၊ ကို။ ဝေံ၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သော နည်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ၏။) [သင်္ခေပဝော၏စပ်ပုဒ် မရှိသောကြောင့် ထည့်ရသည်။] အကုသလံ၊ အကုသိုလ်အရာသို့။ ပတွာ၊ ရောက်၍။ ဝါ၊ ရောက်လသော်။ ယာ၊ အကြင် ဝေဒနာသည်။ ဝိပါကံ၊ အကျိုးကို။ ဗဟံ၊ များစွာ။ ဒေတိ၊ ပေး၏။ သာ၊ အကျိုးများစွာပေးသော ထိုဝေဒနာသည်။ ဩဋ္ဌာရိကာ။ ယာ၊ အကြင် ဝေဒနာသည်။ (ဝိပါကံ၊ ကို။) အပ္ပံ၊ အနည်းငယ်။ (ဒေတိ)။ သာ၊ အကျိုးအနည်းငယ်ပေးသော ထိုဝေဒနာသည်။ သုခုမာ။ ပန၊ အဘို့တပါးကား။ ကုသလံ၊ အရာသို့။ ပတွာ၊ ၍။ ဝါ၊ သော်။ အပ္ပဝိပါကာ၊ နည်းသောအကျိုးရှိသော ဝေဒနာသည်။ ဩဋ္ဌာရိကာ။ ဗဟုဝိပါကာ၊ များသောအကျိုးရှိသော ဝေဒနာသည်။ သုခုမာ။ (ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ဣတိပါလျှင် ကောင်း၏၊ မပါလျှင် ထည့်ပါ။)

[ကုသိုလ်အရာဝယ် ဘူမိဘေဒအားဖြင့် ဩဋ္ဌာရိက သုခုမအဖြစ်ကို ပြလို၍ “စတုဗ္ဗိဓေ” စသည်ကို မိန့်။] စတုဗ္ဗိဓေ၊ ဘူမိဘေဒအားဖြင့် ၄-ပါး အပြားရှိသော။ ကုသလေ၊ ၌။ ဝါ၊ တွင်။ ကာမာဝစရကုသလာ၊ ကာမာဝစရကုသိုလ် ဝေဒနာသည်။ ဩဋ္ဌာရိကာ။ ရူပါဝစရကုသလာ၊ သည်။ သုခုမာ။ သာပိ၊ ထို ရူပါဝစရကုသိုလ်ဝေဒနာသည်လည်း။ ဩဋ္ဌာရိကာ၊ ကြမ်းသေး၏။ အရူပါ-

၀၈၇ ကုသလာ သုခုမာ။ သာပိ ဩဋ္ဌာရိကာ။ လောကုတ္တရကုသလာ၊ သည်။ သုခုမာ။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ တာဝ၊ ဘေဒနည်းမှ ရှေးဦးစွာ။ ဘူမိသု၊ ဘုံတို့၌။ အဘေဒတော၊ မခွဲခြားခြင်းအားဖြင့်။ (ဒါန သီလစသည်ကို မခွဲခြားခြင်းအားဖြင့်။) နယော၊ ဆောင်ကြောင်းနည်းတည်း။

ပန၊ အဘို့တပါးကား။ ဘေဒတော၊ ခွဲခြားခြင်းအားဖြင့်။ ကာမာ၀စရာ၊ ကာမာ၀စရကုသိုလ်ဝေဒနာသည်။ ဒါန သီလ ဘာဝနာမယဝသေန၊ ဒါနမယ၊ သီလမယ၊ ဘာဝနာမယတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ တိဝိဓာ။ တတ္ထ၊ ထို ၃-ပါးတို့တွင်။ ဒါနမယာ၊ ဒါနဖြစ်သော ကုသိုလ်ဝေဒနာသည်။ (မယ အနက် မရှိ။) ဩဋ္ဌာရိကာ။ သီလမယာ၊ သီလဖြစ်သော ကုသိုလ်ဝေဒနာသည်။ သုခုမာ။ သာပိ၊ ထိုသီလဖြစ်သော ကုသိုလ်ဝေဒနာသည်လည်း။ ဩဋ္ဌာရိကာ၊ ကြမ်းသေး၏။ ဘာဝနာမယာ၊ ဘာဝနာဖြစ်သော ကုသိုလ်ဝေဒနာသည်။ သုခုမာ။ သာပိ၊ ထိုဘာဝနာမယ ကုသိုလ်ဝေဒနာသည်လည်း။ (တနည်း) သာပိ၊ ထိုဒါနမယ၊ သီလမယ၊ ဘာဝနာမယဖြစ်သော ၃-မျိုးသော ကုသိုလ်ဝေဒနာသည်လည်း။ [ဋီကာ၌ ၂-နည်းဖွင့်ထားသည်။] ဒုဟေတုကာ၊ ဒုဟိတ်ဝေဒနာ၎င်း။ တိဟေတုကာ၊ တိဟိတ်ဝေဒနာ၎င်း။ ဣတိ၊ ဒုဝိဓာ။ တတ္ထ၊ ထို ၂-ပါးတို့တွင်။ ဒုဟေတုကာ၊ သည်။ ဩဋ္ဌာရိကာ။ တိဟေတုကာ၊ သည်။ သုခုမာ၊ ၏။ တိဟေတုကာပိ၊ သည်လည်း။ သသင်္ခါရိက အသင်္ခါရိကဘေဒတော၊ သသင်္ခါရိက၊ အသင်္ခါရိကတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဒုဝိဓာ။ တတ္ထ၊ ထို ၂-ပါးတို့တွင်။ သသင်္ခါရိကာ၊ သသင်္ခါရိက တိဟိတ်ဝေဒနာသည်။ ဩဋ္ဌာရိကာ။ အသင်္ခါရိကာ၊ အသင်္ခါရိက တိဟိတ်ဝေဒနာသည်။ သုခုမာ။

ရူပါ၀စရေ၊ ရူပါ၀စရအရာ၌။ ပဌမဇ္ဈာနကုသလဝေဒနာ၊ ပဌမဈာန်ကုသိုလ်ဝေဒနာသည်။ ဩဋ္ဌာရိကာ။ ဒုတိယဇ္ဈာနကုသလဝေဒနာ၊ သည်။ သုခုမာ ။ပေ။ စတုတ္ထဇ္ဈာန ကုသလဝေဒနာ၊ သည်။ သုခုမာ။ သာပိ၊ ထိုစတုတ္ထဈာန် ကုသိုလ်ဝေဒနာသည်လည်း။ ဩဋ္ဌာရိကာ၊ ကြမ်းသေး၏။ အာကာသာနဉ္စာယတန ကုသလဝေဒနာ၊ သည်။ သုခုမာ။ အာကာသာနဉ္စာယတနကုသလဝေဒနာ၊ သည်။ ဩဋ္ဌာရိကာ ။ပေ။ နေဝသညာနာသညာယတနကုသလဝေဒနာ၊ သည်။ သုခုမာ။ သာပိ၊ ထိုနေဝသညာနာသညာယတန ကုသိုလ်ဝေဒနာသည်လည်း။ ဩဋ္ဌာရိကာ။ ဝိပဿနာသဟဇာတာ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် တကွဖြစ်သော ဝေဒနာသည်။ သုခုမာ။ သာပိ၊ ထို ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် တကွဖြစ်သော ဝေဒနာသည်လည်း။ ဩဋ္ဌာရိကာ။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂ သဟဇာတာ၊ သောတာပတ္တိမဂ်နှင့် တကွဖြစ်သော ဝေဒနာသည်။ သုခုမာ။ သာပိ၊ ထိုသောတာပတ္တိမဂ်နှင့် တကွဖြစ်သော ဝေဒနာသည်လည်း။ ဩဋ္ဌာရိကာ။ ပေ။ အရဟတ္တမဂ္ဂသဟဇာတာ၊ သည်။ သုခုမာ။

စတုပ္ပိဓေ၊ ဘူမိဘေဒအားဖြင့် ၄-ပါးအပြားရှိသော။ ဝိပါကေ၊ ခွံ။ ဝါ၊ တွင်။ ကာမာဝစရဝိပါကဝေဒနာ၊ ကာမာဝစရဝိပါက ဝေဒနာသည်။ ဩဠာရိကာ၊ ရူပါဝစရဝိပါကဝေဒနာ၊ သည်။ သုခုမာ၊ သာပိ၊ ထို ရူပါဝစရဝိပါက ဝေဒနာသည်လည်း။ ဩဠာရိကာ၊ ပေ။ လောကုတ္တရဝိပါကဝေဒနာ၊ သည်။ သုခုမာ၊ ဧဝံ၊ ဤသို့။ တာဝ၊ ဘေဒနည်းမှ ရှေးဦးစွာ။ အဘေဒတော၊ မခွဲခြားခြင်းအားဖြင့်။ (နယော၊ ဝေဒိတဗျော)။

ပန၊ အဘို့တပါးကား။ ဘေဒတော၊ ခွဲခြားခြင်းအားဖြင့်။ ကာမာဝစရဝိပါကာ၊ ကာမာဝစရဝိပါက ဝေဒနာသည်။ အဟေတုကာ၊ အဟိတ်ဝိပါက ဝေဒနာသည်။ အတ္ထိ၊ သဟေတုကာ၊ သဟိတ်ဝိပါက ဝေဒနာသည်။ အတ္ထိ။ သဟေတုကာပိ၊ သည်လည်း။ ဒုဟေတုကာ၊ သည်။ အတ္ထိ၊ တိဟေတုကာ၊ သည်။ အတ္ထိ။ 'တတ္ထ၊ ထိုအဟိတ် အစရှိသည်တို့တွင်။ အဟေတုကာ၊ သည်။ ဩဠာရိကာ။ သဟေတုကာ၊ သည်။ သုခုမာ၊ သာပိ၊ ထို သဟိတ်ဝိပါက ဝေဒနာသည်လည်း။ ဒုဟေတုကာ၊ သည်။ ဩဠာရိကာ။ တိဟေတုကာ၊ သည်။ သုခုမာ၊ တတ္ထာပိ၊ ထို တိဟိတ်ဝိပါက ဝေဒနာတို့တွင်လည်း။ သသင်္ခါရိကာ၊ သသင်္ခါရိက ဝိပါက ဝေဒနာသည်။ ဩဠာရိကာ။ အသင်္ခါရိကာ၊ သည်။ သုခုမာ၊ ပဌမဇ္ဈာနဝိပါကာ၊ ပဌမဈာန်ဝိပါက ဝေဒနာသည်။ ဩဠာရိကာ။ ဒုတိယဇ္ဈာနဝိပါကာ၊ သည်။ သုခုမာ ။ ပေ။ စတုတ္ထဇ္ဈာနဝိပါကာ၊ သည်။ သုခုမာ၊ သာပိ၊ ထို စတုတ္ထဈာန် ဝိပါက ဝေဒနာသည်လည်း။ ဩဠာရိကာ။ အာကာသာနဉ္စာယတန ဝိပါကာ၊ အာကာသာနဉ္စာယတနဝိပါက ဝေဒနာသည်။ သုခုမာ၊ သာပိ၊ ထို အာကာသာနဉ္စာယတနဝိပါက ဝေဒနာသည်လည်း။ ဩဠာရိကာ၊ ပေ။ နေဝသညာနာသညာယတနဝိပါကာ၊ သည်။ သုခုမာ။ သာပိ၊ သည်လည်း။ ဩဠာရိကာ။ သောတာပတ္တိဖလဝေဒနာ၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာသည်။ သုခုမာ၊ သာပိ၊ သည်လည်း။ ဩဠာရိကာ။ ပေ။ အရဟတ္တဖလဝေဒနာ၊ သည်။ သုခုမာ။

တီသု၊ ကုန်သော။ ကိရိယာသု၊ ကိရိယာတို့တွင်။ ကာမာဝစရ ကိရိယာဝေဒနာ၊ သည်။ ဩဠာရိကာ။ ရူပါဝစရကိရိယာဝေဒနာ၊ သည်။ သုခုမာ။ သာပိ၊ သည်လည်း။ ဩဠာရိကာ။ အရူပါဝစရ ကိရိယာဝေဒနာ၊ သည်။ သုခုမာ။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ တာဝ၊ ဘေဒနည်းမှ ရှေးဦးစွာ။ အဘေဒတော၊ မခွဲခြားခြင်းအားဖြင့်။ (နယော၊ ကိ၊ ဝေဒိတဗျော။) ပန၊ ကား။ ဘေဒတော၊ ခွဲခြားခြင်းအားဖြင့်။ (နယော၊ ဧဝံ၊ ဝေဒိတဗျော။) အဟေတုကာဒိဝသေန၊ အဟိတ် အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဘိန္ဒာယ၊ ကွဲပြားသော။ ကာမာဝစရ ကိရိယာယ၊ ခွံ။ ဝါ၊ တွင်။ အဟေတုကကိရိယာ ဝေဒနာ၊ သည်။ ဩဠာရိကာ။ သဟေတုကာ၊ သဟိတ် ကိရိယာဝေဒနာသည်။ သုခုမာ။ သာပိ၊ ထို သဟိတ်ကိရိယာဝေဒနာသည်လည်း။ ဒုဟေတုကာ၊ ဒုဟိတ်ဖြစ်သော သဟိတ်ကိရိယာ ဝေဒနာသည်။ ဩဠာရိကာ။

တိဟေတုကာ၊ သည်။ သုခုမာ။ တတ္ထာပိ၊ ထို တိဟိတ်ဖြစ်သော သဟိတ်ကိရိယာ
ဝေဒနာ၌လည်း။ သသင်္ခါရိကာ၊ သည်။ သြဋ္ဌာရိကာ။ အသင်္ခါရိကာ၊ သည်။
သုခုမာ။ ပဌမဇ္ဈာနေ၊ ၌။ ကိရိယဝေဒနာ၊ သည်။ သြဋ္ဌာရိကာ။ ပေ။ နေဝသညာ-
နာသညာယတန ကိရိယဝေဒနာ၊ သည်။ သုခုမာ။ ယာ၊ အကြင်ဝေဒနာသည်။
သြဋ္ဌာရိကာ။ သာ၊ ထို ကြမ်းသောဝေဒနာ သည်။ ဟိနာ၊ ယုတ်၏။ ယာ၊ သည်။
သုခုမာ။ သာ၊ ထို သိမ်မွေ့သောဝေဒနာသည်။ ပဏီတာ၊ မွန်မြတ်၏။

၁၃။ ဒုရဒုကနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ (အတ္ထော ဝေဒဝေဒိတဗျော)။ (တနည်း) ဒုရဒုက-
နိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ (အကုသလဝေဒနာစသည်၌ အပေါင်းအာဓာရ၊ အစိတ်အာဓေယ်
စပ်။) အကုသလဝေဒနာ၊ သည်။ ဝိသဘာဂဋ္ဌေန၊ မတူသောအဖို့ ရှိသည်၏အဖြစ်
ကြောင့်၎င်း။ ဝိသံသဋ္ဌေနစ၊ မရောနှောသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ကုသလာ-
ဗျာကတာဟိ၊ ကုသိုလ် အဗျာကတ ဝေဒနာတို့မှ၊ ဒုရေ၊ ဝေး၏။ ဣမိနာ နယေန၊
ဤ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ သဗ္ဗပဒေသု၊ အလုံးစုံသောပုဒ်တို့၌၊ ဒုရတာ၊ ဒုရ၏
အဖြစ်ကို။ ဝေဒိတဗျာ။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ၊ ချဲ့။ အကုသလာဒိဝေဒနာ သမဂ္ဂိ-
နော၊ အကုသိုလ် အစရှိသော ဝေဒနာတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်
၎င်း။ (ဟောန္တိ၌ သာမညကတ္တား၊ ရှေးနိဿယ၌ကား “တယောတယော၌သရုပ်
အဖြစ်ဖြင့် စပ်” ဟု ဆိုထား၏၊ မကောင်း။) ဒုက္ခာဒိဝေဒနာသမဂ္ဂိနောစ၊ ဒုက္ခအစ
ရှိသော ဝေဒနာတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၎င်း။ တယောတယော၊
၃-ယောက် ၃-ယောက်ကုန်သော။ ဇနာ၊ လူတို့သည်။ ကေမဉ္ဇေ၊ တခုတည်းသော
ညောင်စောင်း၌။ နိသိန္နာ၊ ထိုင်နေကုန်သည်။ သစေပိ ဟောန္တိ၊ အကယ်၍မူ
လည်း ဖြစ်စေကုန်ဦးတော့။ (ဝေသတိပိ၊ သော်လည်း။) တေသမ္ပိ၊ ထို ၃-
ယောက် ၃-ယောက်သော လူတို့၏လည်း။ တာ ဝေဒနာ၊ ထို ၃-မျိုး ၃-မျိုးသော
ဝေဒနာတို့သည်။ ဝိသဘာဂဋ္ဌေန၊ ကြောင့်၎င်း။ ဝိသံသဋ္ဌေနစ၊ ကြောင့်၎င်း။

ဝိသဘာဂဋ္ဌေန။ ။ [သ၊ တူသော + ဘာဂ၊ အဖို့ (ရှိ)။ ဝိသဘာဂ၊ မတူသော
အဖို့ရှိ။] အကုသိုလ်ဝေဒနာသည် အကုသိုလ်ဇာတ်ရှိ၏၊ ကုသိုလ်ဝေဒနာသည် ကုသိုလ်
ဇာတ် ရှိ၏၊ အဗျာကတဝေဒနာသည် အဗျာကတဇာတ် ရှိ၏၊ ဤသို့ ဇာတ်အားဖြင့်
သဘောမတူသောကြောင့် အကုသိုလ်နှင့် ကုသိုလ် အဗျာကတတို့ ဝေးကွာကြသည်။
[ဇာတိအာဒိဝေဒန အသမာနကောဋ္ဌာသတာ ဝိသဘာဂဋ္ဌော—ဋီကာ။]

ဝိသံသဋ္ဌေန။ ။ အကုသိုလ်ဝေဒနာသည် ဒုက္ခဝိပါကကို ပေးခြင်းကိစ္စ ရှိ၏၊
ကုသိုလ်ဝေဒနာသည် သုခဝိပါကကိစ္စ ရှိ၏၊ အဗျာကတဝေဒနာသည် အဝိပါကကိစ္စ ရှိ၏၊
ဤသို့ ကိစ္စအားဖြင့် မတူသောကြောင့် ရောနှော၍မဖြစ်ခြင်းကို “ဝိသံသဋ္ဌ” ဟု ဆိုသည်။
(တနည်း) အကုသိုလ်၏ သာဝဇ္ဇလက္ခဏာသဘော၊ ကုသိုလ်၏ အနဝဇ္ဇလက္ခဏာသဘော၊
အဗျာကတ၏ အဝိပါကလက္ခဏာသဘောအားဖြင့် မတူခြင်းသည် ရောနှော၍မဖြစ်
နိုင်သော ဝိသံသဋ္ဌတည်း။ [ဒုက္ခဝိပါကဒိဝေဒန အသဒိသကိစ္စတာ၊ အသဒိသဘာဝ-
ဘာ ဝါ ဝိသံသဋ္ဌော—ဋီကာ။]

ဒုရေယေဝ နာမ၊ ဒုရေတို့သာလျှင် မည်၏။ သမာပန္နဝေဒနာဒိသမဂီသုပိ၊ သမာပန္နဝေဒနာ အစရှိသည်တို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌လည်း။ ဧသေဝ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်ပင်။ နယော၊ ဆောင်ကြောင်း နည်းတည်း။

ပန၊ ကား။ အကုသလာ၊ အကုသိုလ်ဝေဒနာသည်။ အကုသလာယ၊ အကုသိုလ်ဝေဒနာမှ။ ဝါ၊ အကုသိုလ်ဝေဒနာနှင့်။ သဘာဂဋ္ဌေန၊ တူသောအဖို့ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သရိက္ခဋ္ဌေနစ၊ သဘောတူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ၎င်း။ သန္တိကေနာမ၊ နီးသည်မည်၏။ ဣမိနာ နယေန၊ ဖြင့်။ သဗ္ဗပဒေသု၊ တို့၌။ သန္တိကတာ၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ၊ ချဲ့။ အကုသလာဒိ- ဝေဒနာသမဂီသု၊ အကုသိုလ်အစရှိသော ဝေဒနာတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိကုန်သော။ တီသု၊ ကုန်သော။ ဇနေသု၊ တို့တွင်။ ဧကော၊ တယောက်သည်။ ဝါ၊ တယောက် က။ ကာမဘဝေ၊ ကာမဘဝ၌။ ဧကော၊ သည်။ ဝါ၊ က။ ရူပဘဝေ၊ ၌။ ဧကော၊ သည်။ ဝါ၊ က။ အရူပဘဝေ၊ ၌။ သဇေပိ (ဟောတိ)၊ အကယ်၍ မူလည်း ဖြစ်စေဦးတော့။ (ဧဝံ သတိပိ)။ တေသမ္ပိ၊ ထို ဥ-ယောက်သော လူတို့ ၏လည်း။ တာ ဝေဒနာ၊ ထို ဥ-မျိုးသော ဝေဒနာတို့သည်။ သဘာဂဋ္ဌေန၊ ကြောင့်၎င်း။ သရိက္ခဋ္ဌေနစ၊ ကြောင့်၎င်း။ သန္တိကေယေဝ နာမ၊ သန္တိကေတို့ သာလျှင် မည်၏။ ကုသလာဒိဝေဒနာသမဂီသုပိ၊ ကုသိုလ်အစရှိသော ဝေဒနာ တို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌လည်း။ ဧသေဝ နယော၊ ဤနည်းပင်တည်း။

တံတံ ဝါ ပနာတိ ဧတ္ထဟူသော ဤပါဌ်၌။ ဟေဋ္ဌိမနယံ၊ ကို။ အနောလော- ကေတွာ၊ မကြည့်မှု၍။ တံတံဝါ ပန ဝသေနေဝ၊ ဖြင့်သာလျှင်။ ကထေတဗ္ဗံ၊ ပြော ဟောထိုက်၏။ စ၊ ဆက်။ ကထေန္တေန၊ ပြောဟောသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဒုရတော၊ ဒုရမှ။ သန္တိကံ၊ သန္တိကကို။ န ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗံ၊ မထုတ်ဆောင်ထိုက်။ ဝါ၊ မထုတ် ဆောင်နိုင်။ ပန၊ အန္တယကား။ သန္တိကတော၊ မှ။ ဒုရံ၊ ကို။ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗံ၊ ထုတ်ဆောင် ထိုက်၏။ ဝါ၊ ထုတ်ဆောင်နိုင်၏။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ၊ ချဲ့။ အကုသလာ၊ အကုသိုလ်ဝေဒနာသည်။ လောဘသဟဂတာ၊ လောဘသဟဂုတ် ဝေဒနာ၎င်း။ ဒေါသသဟဂတာ၊ ဒေါသသဟဂုတ်ဝေဒနာ၎င်း။ (ဣတိ) ဒုဝံဇာ။ တတ္ထ၊ ထို ၂-ပါးတို့တွင်။ လောဘသဟဂတာ၊ သည်။ လောဘသဟဂတာယ၊ မှ။ ဝါ၊ နှင့်။ သန္တိကေနာမ၊ နီးသည်မည်၏။ ဒေါသသဟဂတာယ၊ မှ။ ဝါ၊ နှင့်။ ဒုရေနာမ၊ ဝေးသည်မည်၏။ [ဤကား သန္တိကမှ ဒုရထုတ်ပုံတည်း။] ဒေါသသဟဂတာ၊ သည်။ ဒေါသသဟဂတာယ၊ မှ။ ဝါ၊ နှင့်။ သန္တိကေနာမ၊ မည်၏။ လောဘသဟ- ဂတာယ၊ မှ။ ဝါ၊ နှင့်။ ဒုရေနာမ၊ [ဤလည်း သန္တိကမှ ဒုရထုတ်ပုံပင်တည်း။]

ဒေါသသဟဂတာပိ၊ သည်လည်း။ နိယတ၊ နိယတဝေဒနာသည်။ နိယ- တာယ၊ မှ။ ဝါ၊ နှင့်။ သန္တိကေနာမ၊ [ဤ၌ ဣတိ-သဒ္ဒါကို တွေ့ရ၏။ ရှေး နိဿယ၌မပါ။ သို့သော် အနိယတာ ဒုရေနာမ ကို ညွှန်နိုင်သောကြောင့် “ဣတိ၊

ဤသို့ အစရှိသည်တည်း” ဟု ပေးနိုင်ပါသေး၏။] အနိယတာ၊ သည်။ ဝေ၊ ဤအတူတည်း။ ကပ္ပဋ္ဌိတိက အသင်္ခါရိက သသင်္ခါရိကဘေဒ၊ ကပ္ပဋ္ဌိတိက အပြား၊ အသင်္ခါရိကအပြား၊ သသင်္ခါရိက အပြားကို၎င်း။ လောဘသဟဂတာဒိသု၊ တို့၌။ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တာဒိဘေဒစ၊ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ် အစရှိသော အပြားကို၎င်း။ သဗ္ဗ၊ အလုံးစုံသောအပြားကို။ ဩဠာရိကဒုကနိဇ္ဈေသေ၊ ၌။ ဝိတ္ထာငိုတဝေဒနာ၊ ချဲ့အပ်ပြီး၏ အစွမ်းဖြင့်။ အနုဂန္ဓာ၊ အစဉ်လိုက်၍။ ဧကေကကောဠာသဝေဒနာ၊ တခုတခုသော အဘို့အစဉ်ဖြစ်သော ဝေဒနာသည်။ တံတံ ကောဠာသဝေဒနာယ ဝေ၊ ထိုထိုအဘို့အစဉ်ဖြစ်သော ဝေဒနာမှသာလျှင်။ ဝါ၊ နှင့်သာလျှင်။ သန္တိကေ၊ နီး၏။ ဣတရာ၊ အခြားသော ကောဠာသဉ် ဖြစ်သော ဝေဒနာသည်။ ဣတရာယ၊ မှ။ ဝါ၊ နှင့်။ ဒုရေ၊ ဝေး၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။ [ကပ္ပဋ္ဌိတိကဝေဒနာသည် အခြားသော ကပ္ပဋ္ဌိတိကဝေဒနာမှ သန္တိကေ ဖြစ်၏။ ကပ္ပဋ္ဌိတိကမဟုတ်သော ဝေဒနာမှ ဒုရေ ဖြစ်၏။ အသင်္ခါရိက ဝေဒနာသည် အသင်္ခါရိကဝေဒနာမှ သန္တိကေဖြစ်၏။ သသင်္ခါရိကဝေဒနာမှ ဒုရေဖြစ်၏။ ဤသို့လျှင် သန္တိကမှ ဒုရကို ခွဲထုတ်ရသည်။ ဤတိုင်အောင်ရောက်မှ သန္တိကမှ ဒုရထုတ်ပုံ အကျယ်ပြီး၏။ ဒုရမှ သန္တိကထုတ်ပုံကား မဖြစ်နိုင်။]

အယံ၊ ဤသည်ကား။ ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဇ္ဈေသော၊ တည်း။

၃-သညာက္ခန္ဓနိဇ္ဈေသ အဖွင့်

၁၄။ သညာက္ခန္ဓနိဇ္ဈေသေ၊ ၌။ (အတ္ထော၊ ဝေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ယာကာစိ သညာတိ၊ ဟူသော ပါဠိဖြင့်။ စတုဘူမိကသည်၊ ၄-ပါးသော ဘုံ၌ဖြစ်သော သညာကို။ ပရိယာဒိယတိ၊ ထက်ဝန်းကျင်ယူတော်မူ၏။ ဝါ၊ သိမ်းကျုံးတော်မူ၏။ စက္ခုသမ္ပယာဇာ သညာတိ အာဒိနိ၊ အစရှိသောပုဒ်တို့ကို။ အတိတာဒိဝေဒနာ၊ အတိတ် အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဝါ၊ အတိတ် အစရှိသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ နိဗ္ဗိဋ္ဌသည်၊ ညွှန်ပြအပ်ပြီးသော သညာကို။ သဘာဝတော၊ သဘောအားဖြင့်။ ဝါ၊ သရုပ်သကောင်အားဖြင့်။ ဒဿေတံ၊ ၄။ (ဘဂဝတာ။) ဝုတ္တံ၊ နိဗ္ဗံ။ တတ္ထ၊ ကို စက္ခုသမ္ပယာဇာ အစရှိသော ပုဒ်တို့တွင်။ (“စက္ခုသမ္ပယာဇာ နာမ” ဝေဠု၊ ၁၈။) စက္ခုသမ္ပယာတော၊ စက္ခုဝတ္ထုကိုမှီသော သမ္ပယာဇာကြောင့်။ ဇာတာ၊ ဖြစ်သော သညာသည်။ စက္ခုသမ္ပယာဇာနာမ၊ စက္ခုသမ္ပယာဇာ မည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ စက္ခုသမ္ပယာသို့၊ စက္ခုဝတ္ထုကို မှီသော သမ္ပယာဇာ ဇာတာ၊ ဖြစ်သော သညာသည်။ စက္ခုသမ္ပယာဇာနာမ၊ မည်၏။ သေသေသုပိ၊ စက္ခုသမ္ပယာဇာပုဒ်မှ ကြွင်းသော သောတသမ္ပယာဇာ အစရှိသော ပုဒ်တို့လည်း။ သေဝ နယော၊ ဘည်း။ [ဝာအုပ်တို့၌ “သေသာသုပိ” ဟု ဂျောဂေါ၊ သညာသကောင် ၌ ညွှန်ပြခြင်းမဟုတ်သောကြောင့် ရှေးနိဿယ၌ “သေသေ-

သုပိ” ဟု ရှိသောပါဌ်သည် ကောင်း၏။] ၈၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ၊ စက္ခုသမ္ပယဇာ အစရှိသော သညာတို့တွင်။ ပုရိမာ၊ ရှေး၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ပဉ္စ၊ ၅-ပါးကုန်သော သညာတို့သည်။ စက္ခုပသာဒါဒိဝတ္ထုကာဝ၊ စက္ခုပသာဒ အစရှိသော မှီရာရှိကုန်သည်သာ။ (ဟောန္တိ)။ မနောသမ္ပယဇာ၊ မနောသမ္ပယဇာ သညာသည်။ ဟဒယဝတ္ထုကာပိ၊ ဟဒယဝတ္ထု ဟူသော မှီရာရှိသည်၎င်း။ အဝတ္ထုကာပိ၊ (စတုဝေါကာရတံ၌ဖြစ်ခိုက်) မှီရာ မရှိသည်၎င်း။ (ဟောတိ)။ သဗ္ဗာ၊ အလုံးစုံသော သညာတို့သည်။ စတုဘူမိကသညာ၊ ၄-ပါးသော ဘုံတို့၌ ထိုက်သည် အားလျော်စွာ ဖြစ်သော သညာတို့သည်။ (ဟောန္တိ)။

၁၇။ ဩဠာရိကဒကနိဋ္ဌေသေ၊ ၌။ ပဋိသသမ္ပယဇာတိ၊ ကား။ သပ္ပဋိသေ၊ ထိပါးခြင်းနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော။ စက္ခုပသာဒါဒိယော၊ စက္ခုပသာဒ အစရှိသောရုပ်တို့ကို။ ဝတ္ထု၊ ကို။ ကတွာ၊ ဤ။ သပ္ပဋိသေ၊ ကုန်သော။ ရူပါဒိယော၊ ရူပါရုံအစရှိသော ရုပ်တို့ကို။ အာရဗ္ဗ၊ အာရုံပြု၍။ ဥပ္ပန္နော၊ ဖြစ်သော။ ဖဿော၊ ဖဿသည်။ ပဋိသသမ္ပယဇာနာမ၊ ပဋိသသမ္ပယဇာ မည်၏။ တတော၊ ထို ပဉ္စဝတ္ထုပဉ္စာရုံတို့၏ ထိခိုက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော သမ္ပယဇာကြောင့်။ ဇာတာ၊ ဖြစ်သော သညာသည်။ ပဋိသသမ္ပယဇာနာမ၊ မည်၏။ ဝ၊ တနည်း။ တသ္မိံ၊ ထိုပဉ္စဝတ္ထုပဉ္စာရုံတို့၏ ထိခိုက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော သမ္ပယဇာ။ ဇာတာ၊ သည်။ ပဋိသသမ္ပယဇာနာမ၊ မည်၏။ စက္ခုသမ္ပယဇာ သညာ။ ပေ။ ကာယသမ္ပယဇာ သညာတိပိ၊ စက္ခုသမ္ပယဇာသညာ။ ပေ။ ကာယသမ္ပယဇာသညာ ဟူသော အမည်သည်လည်း။ တဿာယေဝ၊ ထိုသညာ၏ပင်။ ဝတ္ထုတော၊ မှီရာဝတ္ထုကြောင့်။ (လဒ္ဓံ၊ ရအပ်သော။) နာမံ၊ အမည်တည်း။ ရူပသညာ။ ပေ။ ဖောဠဗ္ဗသညာတိပိ၊ ရူပသညာ။ ပေ။ ဖောဠဗ္ဗသညာ ဟူသောအမည်သည်လည်း။ တဿာယေဝ၊ ကိုသညာ၏ပင်။ အာရမ္မဏတော၊ အာရုံကြောင့်။ (လဒ္ဓံ)။ နာမံ၊ တည်း။ ဣဒပန၊ ပဋိသသမ္ပယဇာ ဟူသော ဤ အမည်သည်ကား။ ဝတ္ထာရမ္မဏတော၊ ဝတ္ထု၊ အာရုံ ၂-ပါးစုံကြောင့်။ (လဒ္ဓံ)။ နာမံ၊ တည်း။

ဟိ၊ မှန်။ သပ္ပဋိသနိ၊ ကုန်သော။ ဝတ္ထုနိ၊ ဝတ္ထုတို့ကို။ နိဿာယ၊ မှီ၍၎င်း။ သပ္ပဋိသနိ၊ ကုန်သော။ အာရမ္မဏာနိ၊ တို့ကို။ အာရဗ္ဗ၊ ၈၊ အာရုံပြု၍၎င်း။ ဥပ္ပတ္တိတော၊ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ သော၊ ဤ သညာကို။ ပဋိသသမ္ပယဇာ သညာတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ)။ ငုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ မနောသမ္ပယဇာတိပိ၊ မနောသမ္ပယဇာ ဟူသော အမည်သည်လည်း။ ပရိယာယေန၊ ပရိယာယ်အားဖြင့်။ ဝေဿာ၊ ဤသညာ၏။ နာမံ၊ အမည်သည်။ ဟောတိယေဝ၊ ဖြစ်သည်သာ။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ၊ ချဲ့။ စက္ခုဝိညာဏံ၊ သည်။ မနောနာမ၊ မနောမည်၏။ တေန၊ ထို စက္ခုဝိညာဏ်ဟူသော မနောနှင့်။ သဟဇာတော၊ သော။ ဖဿော၊ သည်။ မနောသမ္ပယဇာနာမ၊ မည်၏။ (သဟဇာတ အလယ်

ပုဒ်ကျေ။) တသို° မနောသမ္မဿေ၊ ထို စက္ခုဝိညာဏ် ဟူသော မနောနှင့်တကွ ဖြစ်သော သမ္မဿန္တိ။ ဇာတာ၊ ဖြစ်သောသညာတည်း။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ မနောသမ္မဿေ၊ မည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ တသ္မာ မနောသမ္မဿာ၊ ကြောင့်။ ဇာတာ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ မနောသမ္မဿဇာ၊ မည်၏။ တတာ၊ ထိုအတူ။ သောတဝိညာဏံ၊ သည်။ ပေ။ ဘာနဝိညာဏံ၊ သည်။ ပေ။ ဇိဝှိဝိညာဏံ၊ သည်။ ပေ။ ကာယဝိညာဏံ၊ သည်။ မနောနာမ၊ မနောမည်၏။ တေန၊ ထို ကာယဝိညာဏ် ဟူသော မနောနှင့်။ သဟဇာတော၊ ဖဿော၊ သည်။ မနော- သမ္မဿောနာမ၊ မည်၏။ တသ္မိ° မနောသမ္မဿေ၊ ထို ကာယဝိညာဏ် ဟူသော မနောနှင့်တကွဖြစ်သော သမ္မဿန္တိ။ ဇာတာ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ မနော- သမ္မဿဇာ၊ မည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ သသ္မာ မနောသမ္မဿာ၊ ကြောင့်။ ဇာတာ၊ တည်း။ ဣတိ၊ မနောသမ္မဿဇာ၊ မည်၏။

အဓိဝစနသမ္မဿဇာ သညာတိ၊ အဓိဝစနသမ္မဿဇာ သညာ ဟူသော အမည်သည်လည်း။ ပရိယာယေန၊ ပရိယာယ်အားဖြင့်။ ဧတိဿာ၊ ဤ ပဋိသ- သမ္မဿဇာ သညာ၏။ နာမံ၊ သည်။ ဟောတိယေဝ၊ သည်သာ။ ဟိ၊ မှန်။ တယော၊ ကုန်သော။ အဇ္ဈပိနော၊ နာမ်ဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ သယံ၊ မိမိတို့ကိုယ်တိုင်။ ပိဋိဝဇ္ဇကာ၊ နောက်ကျောဘက်၌ လည်ကုန်သည်။ (နာမည် မဖော်ဘဲ ကျောဘက်မှာ ပုန်းကွယ်နေသကဲ့သို့ ဖြစ်ကုန်သည်။) ဟုတော့၊ ရှိ။ အတ္တနံ၊ မိမိနှင့်။ သဟဇာတာယ၊ သော။ သညာယ၊ ၏။ အဓိဝစနသမ္မဿဇာ သညာတိပိ၊ ဟူ၍လည်း။ နာမံ၊ ကို။ ကရေန္တိ၊ ကုန်၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ပြုပါကုန် သော်လည်း။ နိပ္ပရိယာယေန၊ ပရိယာယ်မဟုတ် မချအားဖြင့်။ ပဋိသသမ္မဿဇာ သညာနာမ၊ မည်သည်။ ပဉ္စဒွါရိကသညာ၊ ပဉ္စဒွါရိကသညာတည်း။ အဓိဝစန- သမ္မဿဇာ သညာနာမ၊ မည်သည်။ မနောဒွါရိကသညာ၊ တည်း။

ပရိယာယေန။ ။တင်စားခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော နာမည်ကို “ပရိယာယေန နာမံ” ဟု ဆို၏။ မှန်၏။ “အဓိဝစန သမ္မဿဇာ” ဟူသော အမည်သည် သညာ၏အမည် ဖြစ်ရာ၌ အခြားနာမ်ခန္ဓာ ၃-ပါးတို့က မိမိတို့ ရထိုက်သော နာမည်ကို သညာအစပါ၌ ပြောင်း၍ တင်ပေးအပ်သော နာမည်တည်း။ အတင်ပို့မှုအမည် ဟု၎င်း၊ ကေဒေသျှပဝံ အမည်ဟု၎င်း ဆိုသင့်သည်။

နိပ္ပရိယာယေန။ ။ထိုသို့ မတင်စားရဘဲ မိမိသဘာဝအတိုင်း ရအပ်သော “ပဋိသ- သမ္မဿဇာ” ဟူသော အမည်သည် ပဉ္စဒွါရိကသညာအတွက် နိပ္ပရိယာယ (မချ) အမည် တည်း။ “အဓိဝစနသမ္မဿဇာ” ဟူသော အမည်သည် ပဉ္စဒွါရိကသညာမှ ကြွင်းသော မနောဒွါရိကသညာအတွက် နိပ္ပရိယာယပင်တည်း။ [ပဉ္စဒွါရိကသညာကို “မနော- သမ္မဿဇာ”ဟု ဆိုရာ၌ မနုဗျင်းတူ၍ တင်စားသောကြောင့် အထင်ရှဉ်း-သဒ္ဒါသ္မဟာ ဟု ဆိုသင့်၏။ မခွဲကာ၌ကား “တေန ပရိယာယေနာတိ တေန ဝစနတ္ထေန၊ ဝစနတ္ထောပံ (သဒ္ဒါ၏အနက်ကိုလည်း) ပရိယာယောတိ ဝုဂ္ဂတိ”ဟု ဖွင့်လေသည်။]

တတ္ထ၊ ထို ပဉ္စဒွါရိကသညာ၊ မနောဒွါရိကသညာတို့ ညွှင်း။ ပဉ္စဒွါရိက-
သညာ၊ သည်။ သြလောကေတွာပိ၊ ကြည့်၍လည်း။ ဇာနိတံ၊ သိခြင်းငှါ။
သက္ကာ၊ တတ်ကောင်း၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သြဋ္ဌာရိကာ၊ ကြမ်း၏။ ဝါထင်ရှား
၏။ ဟိ၊ မှန်။ ရဇ္ဇိတွာ၊ တပ်မက်၍။ ဥပနိဇ္ဈာယန္တံ၊ စူးစူးစိုက်စိုက် ကြည့်သူကို။
ရဇ္ဇိတွာ ဥပနိဇ္ဈာယတိတိ၊ ရဇ္ဇိတွာ ဥပနိဇ္ဈာယတိဟူ၍။ ဝါ၊ တပ်မက်သော
ကြောင့် စူးစူးစိုက်စိုက် ကြည့်နေ၏ ဟူ၍။ ဇာနန္တိ၊ သိနိုင်ကုန်၏။ ကုဇ္ဈိတွာ၊ စိတ်
ဆိုး၍။ ဥပနိဇ္ဈာယန္တံ၊ ကို။ ကုဇ္ဈိတွာ ဥပနိဇ္ဈာယတိတိ၊ ကုဇ္ဈိတွာ ဥပနိဇ္ဈာယတိ
ဟူ၍။ ဝါ၊ စိတ်ဆိုးသောကြောင့် စူးစူးစိုက်စိုက် ကြည့်နေ၏ ဟူ၍။ သြလောကေ-
တွာဝ၊ ကြည့်၍ပင်။ ဇာနန္တိ၊ ကုန်၏။

တတြ၊ ထိုကြည့်ရုံဖြင့် သိနိုင်ခြင်း၌။ ဣဒံ၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ ကား။ ဝတ္ထုတည်း။ ဝါ၊ အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သိရခြင်း၏ အကြောင်း
တည်း။ ကိရ၊ ခွဲ။ ဒွေ၊ နှစ်သော။ ဣတ္ထိယော၊ ထိုသည်။ နိသိဒ္ဓိတွာ၊ ထိုင်၍။ သုဇ္ဇိ၊
ချည်ကို။ ကန္တန္တိ၊ ငင်နေကြကုန်၏။ ဒိဿ၊ ကုန်သော။ ဒဟဒေသ၊ မဟုန်းသော
သည်။ ဂါမေ၊ ၌။ စရန္တေသု၊ လှည့်လည်ကုန်လသော်။ ဇေကော၊ တပ်သော
ရဟန်းသည်။ ပုရတော၊ ရွှေ၌။ ဝါ၊ က။ ဂစ္ဆန္တော၊ စဉ်။ ဧကံ၊ သော။ ဣတ္ထိ၊
ကို။ သြလောကေသိ၊ ကြည့်ပြီး။ ဣတရာ၊ အကြည့်ခံရသော မိန်းမမှ အခြားသော
မိန်းမသည်။ တံ၊ ထိုအကြည့်ခံရသော မိန်းမကို။ ပုစ္ဆိ၊ မေးပြီး။ (ကိ)။ ကသ္မာ၊
ကြောင့်။ တံ၊ သင့်ကို။ ဝါ၊ ညည်းကို။ ဇေသော၊ ဤကိုယ်တော်သည်။ သြလောကေ-
သိနုခေါ၊ ကြည့်သနည်း။ ဣတိ(ပုစ္ဆိ)။ ဇေသော၊ ဘိက္ခု၊ သည်။ မံ၊ ငါ့ကို။ ဝိသဘာ-
ဂစိတ္တေန၊ ဝိသဘာဂစိတ်ဖြင့်။ (ဖောက်ပြန်သော စိတ်ဖြင့်။) န သြလောကေသိ၊
ကြည့်သည် မဟုတ်ပါ။ ပန၊ အဟုတ်ကား။ ကနိဋ္ဌဘဂိနိဿာယ၊ နှမကလေး
ဟူသော အမှတ်ဖြင့်။ သြလောကေသိ၊ ကြည့်ပြီး။ ဣတံ၊ ဤသို့ပြောပြီး။ တေသုပိ၊
ထိုရဟန်းငယ် ၂-ပါးတို့သည်လည်း။ ဂါမေ၊ ၌။ စရိတွာ၊ ၍။ အာသနသာလာ-
ယ၊ နားနေရာ စရပ်၌။ ဝါ၊ ဆွမ်းစား စရပ်၌။ နိသိန္နေသု၊ ထိုင်ကုန်လသော်။
ဣတရော၊ ကြည့်သောရဟန်းမှ အခြားသော။ ဘိက္ခု၊ သည်။ တံ၊ ဘိက္ခု၊ ထို
ကြည့်သောရဟန်းကို။ ပုစ္ဆိ။ (ကိ)။ တယာ၊ သင်သည်။ သာဣတ္ထိ၊ ကို။ သြလော-
ကိတာ၊ ကြည့်အပ်ပြီလော။ ဣတိ(ပုစ္ဆိ)။ အာမ၊ မှန်ပါ။ သြလောကိတာ၊ ပါပြီ။
ဣတိ၊ ဤသို့ ပြောပြီး။ ကိမတ္ထာယ၊ အဘယ်အကျိုးငှါ။ (သြလောကိတာ၊ နည်း။)
ဣတိ၊ ဤသို့ မေးပြီး။ မယံ၊ တပည့်တော်၏။ ဘဂိနိသရိက္ခတ္တာ၊ နှမနှင့် တူသည်၏
အဖြစ်ကြောင့်။ တံ၊ ထိုမိန်းမကို။ သြလောကေသိ၊ ကြည့်ခဲ့ပါပြီ။ ဣတိ၊ အာဟ။

ဧဝံ၊ ဤသို့လျှင်။ ပဉ္စဒွါရိကသညာ၊ သည်။ သြလောကေတွာပိ၊ ကြည့်၍
လည်း။ ဇာနိတံ၊ ငှါ။ သက္ကာ၊ ၍။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ပန၊ ဆက်။ သာ သော၊
ထိုသို့ကြည့်၍ သိနိုင်သော ဤသညာသည်။ ပသာဒဝတ္ထုကာဝေ၊ ပသာဒဟူသော

တည်ရာရှိသည်သာ။ ပန၊ ဝါဒန္တရကား။ ကေစိ၊ အချို့ဆရာတို့သည်။ ဇဝန-
ပုတ္တာ၊ ဇောအခိုက်သို့ ရောက်သော သညာတည်း။ ဣတိ ဒီပေန္တိ၊ ပြကြကုန်၏။
[“ပဉ္စဒွါရိကဝီထိ၌ ဖြစ်သော်လည်း ပဉ္စဝိညာဏ် အခိုက်၌ ဖြစ်သော သညာ၊
မဟုတ်၊ ဝုဠော၏နောက် ဇောအခိုက်ရောက်မှ ဖြစ်သောသညာ” ဟု ဆိုလိုသည်။
ယောဇနာ၌ “ဇဝနပတ္တာ” ဟု ရှိ၏။ ကောင်းသည်၊ ယခုစာအုပ်များ၌ “ဇဝန-
ပုတ္တာ၊ ဇောအဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်သော သညာတည်း” ဟု ရှိ၏။]

ပန၊ အဘူတပါးကား။ (ပဉ္စဒွါရိကသညာမှတစ်ပါး မနောဒွါရိကသညာ
ကား)။ မနောဒွါရိကသညာ၊ သည်။ (သုခုမာ ၌စပ်)။ ကေမဉ္ဇေဝါ တခုသော
ညောင်စောင်း၌သော်၎င်း။ ကေပိဋ္ဌေဝါ၊ တခုသောအင်းပျဉ်၌သော်၎င်း။ နိသိ-
ဒိတူပိ၊ ထိုင်နေ၍လည်း။ အညံ၊ ရှေးက သိအပ်ပြီးသောအကြောင်းအရာမှ
တစ်ပါးသော အကြောင်းအရာကို။ စိန္တေန္တံ၊ စဉ်းစားနေသူကို၎င်း။ ဝိတက္ကန္တံ၊
ကြံစည်နေသူကို၎င်း။ (ပုစ္ဆိတူ၊ ၌စပ်)။ ကိံ၊ အဘယ်အကြောင်းအရာကို။ စိန္တေ-
သိ၊ စဉ်းစားနေသနည်း။ ကိံ၊ ကို။ ဝိတက္ကသိ၊ ကြံစည်နေသနည်း။ ဣတိ၊ သို့။
ပုစ္ဆိတူ၊ မေးပြီး၍။ ဝါ၊ မေးပြီးမှ။ တဿ၊ ထိုစဉ်းစား ကြံစည်နေသူ၏။ ဝစန-
ဝသေနဝ၊ ပြောဆိုအပ်သောစကား၏ အစုမ်းအားဖြင့်သာ။ ဇာနိတဗ္ဗတော၊
သိထိုက်သည်။ အဖြစ်ကြောင့်။ သုခုမာ၊ ၏။ သေသံ၊ ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်း
သည်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓသဒိသမေဝ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဋ္ဌေသ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော ပုဒ်
အပေါင်းနှင့် တူသည်သာ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

အယံ၊ ဤသည်ကား။ သညာက္ခန္ဓနိဋ္ဌေသော၊ တည်း။

ပဿဒဝတ္ထုကာ ဝေ။ ။ တပ်မက်မှုရာဂ စိတ်ဆိုးမှု ဒေါသညာ စက္ခုဝိညာဏ်
အခိုက်၌ မဖြစ်၊ ဇောအခိုက်ကျမှ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “ထိုကြည့်သူ၏ သညာသည် ဇော
အခိုက်ကျမှဖြစ်သော ဟယဝတ္ထုလျှင် မှီရာရှိသော သညာသာ ဖြစ်သင့်၏” ဟု ယုံမှား
ဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ပဿဒဝတ္ထုကာ ဝေ” ဟု ဝေဖြင့် ဆိုသည်။ ထို ဝေဖြင့် ဟယ-
ဝတ္ထုကသညာကို ကန့်သည်။

ဆက်ဦးအံ့— တပ်မက်မှုရာဂ ဝသော သဘောသည် ဇောအခိုက်ကျမှ ဖြစ်သော်လည်း
ထိုသူ၏ တပ်မက်မှုရာဂကို မုန်းဆွဲ၍ သိနိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းမှာ ထိုသူ၏ကြည့်ပုံ (ဩ-
လောကန)သာ ဖြစ်၏။ ထိုကြည့်ပုံ ဩလောကနကို အကြည့်ခံရသူက စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့်
မြင်လိုက်မှ “ဤသူဟာ ငါ့ကို တပ်မက်လို့ ကြည့်တာတဲ့” ဟု အထင်အရှား သိရ၏
ကြည့်ပုံ ဩလောကနသည် အာရုံ၊ စက္ခုဝိညာဏ်သည် အာရမ္မဏိကတည်း။ ထိုကြည့်သော
ဝိတိတုင်ပါဝင်သော သညာသည်လည်း စက္ခုဝိညာဏ်အား ထင်ရှား၏ ထို့ကြောင့်
“ပဉ္စဒွါရိကသညာ ဩလောကေတွာပိ ဇာနိတံ သက္ကာ” ဟု ဆိုသည်။ [ဤ၌ “ပဉ္စ
ဒွါရိကသညာ” ဟူသည် ကြည့်သူ၏ စက္ခုဝိညာဏ်နှင့် ယှဉ်သော သညာတည်း။ “ဩလော
ကေတွာ” ဟူသည် အကြည့်ခံရသူက မြင်လိုက်သော ဩလောကနတည်း ၊

၄-သင်္ခါရက္ခန္ဓနိဋ္ဌေသအဖွင့်

၂၀။ သင်္ခါရက္ခန္ဓနိဋ္ဌေသေ၊ ဌ။ ယေကေဓိ သင်္ခါရာတိ၊ ဟူသောပါဠိဖြင့်။ စတု-
ဘူမကသင်္ခါရေ၊ တို့ကို။ ပရိယာဒိယတိ၊ ၏။ ဝါ၊ ၏။ စက္ခုသမ္ပဿဇာစေတနာတိ
အာဒိနိ၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို။ အတိတာဒိဝသေန၊ အတိတ် အစရှိသည်တို့၏
အဖြစ်ဖြင့်။ ဝါ၊ အတိတ် အစရှိသည်တို့၏ အပြာအားဖြင့်။ နိဒ္ဒိဋ္ဌသင်္ခါရေ၊
ညွှန်ပြအပ်ပြီးသော သင်္ခါရတို့ကို။ သဘာဝတော၊ အားဖြင့်။ ဒဿေတုံ၊ (ဘဂ-
ဝတာ) ဝုတ္တာနိ။ စက္ခုသမ္ပဿဇာတိ အာဒိနိ၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့သည်။ ဝုတ္တတ္ထာ-
နေဝ၊ သည်သာ။ စေတနာတိ၊ ဟူသော ပုဒ်ကို။ ဟေဋ္ဌိမကောဋိယာ၊ အောက်၌
ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်အပိုင်းအခြား၌။ ပဓာနသင်္ခါရဝသေန၊ ပဓာနဖြစ်သော
သင်္ခါရ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝုတ္တံ။ (တနည်း) စေတနာတိ၊ ဟူသောပုဒ်ကို။ ဟေဋ္ဌိမ-
ကောဋိယာ၊ အားဖြင့်။ ပဓာနသင်္ခါရဝသေန (ပဓာနသင်္ခါရဒဿနဝသေန)၊
ပဓာနဖြစ်သော သင်္ခါရကိုပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဟေဋ္ဌိ-
မကောဋိယာ၊ အောက်၌ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်အပိုင်းအခြားအားဖြင့်။ အန္တမသော၊
အောက်တစ်ဆုံးအားဖြင့်။ စက္ခုဝိညာဏေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ ပါဠိယံ၊ ပါဠိ
တော်၌။ အာဂတာ၊ တိုက်ရိုက်လာကုန်သော။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ သင်္ခါရာ၊
သင်္ခါရတို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ [စက္ခုဝိညာဏ်၏ ယှဉ်ဘက်ဖြစ်သော ဖဿ၊ စေတနာ၊
မကဂ္ဂတာ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ ၄-ပါးတည်း၊ မနသိကာရသည် ဓမ္မသင်္ကဏီပါဠိတော်၌

ဟေဋ္ဌိမကောဋိယာ။ ။ ဟေဋ္ဌိမကောဋိယာ ၂ - ပုဒ်တင် ပဌမပုဒ်ကိုရည်ရွယ်၍ “ဘုဗ္ဗ-
နိဋ္ဌေသောဝ” ဟု ခြိုကာဖွင့်သည်။ ဝေ-ဖြင့် ကရုဏာနိဋ္ဌေသော-ကို ကန့်သတ်၊ ဤ ဟေဋ္ဌိ-
မကောဋိယာ-ကို ပဓာန-၌ စပ်ပါ။ “အောက်၌ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်အပိုင်းအခြား၌ ပဓာန
ဖြစ်သော စေတနာသင်္ခါရ” ဟူလို။

တနည်း။ ။ ဟေဋ္ဌိမကောဋိယာ-ကို ဝုတ္တံ-၌ စပ်လျှင် “အားဖြင့်” ဟု အနက်ပေးရသော
ကရုဏာနိဋ္ဌေသလည်း ဖြစ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ပုရိမေပိဝါ-သည်ဖြင့် ခြိုကာ၌ တနည်းပြသည်။
ဤနည်း၌ ပဓာနသင်္ခါရဝသေန-ဝယ် “ပဓာနသင်္ခါရဒဿနဝသေန” ဟု ဒဿနပုဒ် အကျေ
ကြ၍ ထို ဒဿန-၌ စပ်ပါ။ [ပုရိမေပိဝါ။ ပေ။ ပဓာန သင်္ခါရဒဿန ဝသေနာတိ သမ္ပန္န-
ကရုဏေန ကရုဏာနိဋ္ဌေသောဝ။—ခြိုကာ။]

အနုဋီကာ။ ။ အနုဋကား၌ကား “ဟေဋ္ဌိမကောဋိယာ-ကို ဝုတ္တံ-၌ (ဝုတ္တံ-၏ ဝစန
ကြိယာ ၌) ကရုဏာအဖြစ်ဖြင့် စပ်” ဟု ဆို၏။ ယထာ စ အာဂမနကိရိယာယ၊ ဧဝံ ဝစန-
ကိရိယာယပိ (ဝုတ္တံ-ဝယ် ဝစနကြိယာ၏လည်း) ဟေဋ္ဌိမကောဋိယာ ကရုဏာဘာဝေါ
သမ္ဘဝတိတိ ဒဿေတုံ ပုရိမေပိ ဝါတိအာဒိမာဟ။

ဟေဋ္ဌိမကောဋိယာဟိ။ ။ ဤပုဒ်ကား ကရုဏာနိဋ္ဌေသပင်တည်း။ အာဂတာ-၌စပ်ပါ။
“အောက်၌ ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ် အပိုင်းအခြားအားဖြင့် - လာကုန်သော သင်္ခါရတို့”
ဟူလို။

တိုက်ချိက်မပါ။ ယေဝါပနက အဖြစ်ဖြင့်သာ လာသည်။ ဝေဒနာ၊ သညာကား သီးခြားခန္ဓာအဖြစ်ဖြင့် နုတ်ပြီးတည်း။] တေသု၊ ထို ၄-ပါးသောသင်္ခါရတို့တွင်။ စေတနာ၊ သည်။ ပဓာနာ၊ ပြဋ္ဌာန်း၏။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) (စေတနာယ၊ ၏။) အာယူဟနဋ္ဌေန၊ အားထုတ်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ပါကဋ္ဌတ္တာ၊ ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ တသ္မာ၊ ထိုသို့ ပဓာန၏အဖြစ်ကြောင့်။ အယမေဝ၊ ဤ ဇေတနာကိုသာ။ ဂဟိတာ၊ ယူတော်မူအပ်ပြီ။ [စက္ခုသမ္ပဿဇာ စေတနာ စသည်ဖြင့် စေတနာကိုသာ ခေါင်းတပ်၍ သင်္ခါရက္ခန္ဓာအရာ၌ ယူတော်မူသည်။] ပန၊ ထိုသို့ပင် စေတနာကိုသာယူအပ်ပါသော်လည်း။ တံသမ္ပယုတ္တသင်္ခါရာ၊ ထို စေတနာနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော သင်္ခါရတို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ တာယ၊ ထိုစေတနာ ကို။ ဂဟိတာယ၊ ယူအပ်ပြီးသော်။ ဂဟိတာဝ၊ ယူအပ်ပြီးကုန်သည်သာ။ ဟောန္တိ။ [အာယူဟနဋ္ဌေန ပါကဋ္ဌတ္တာ ၌ စေတနာ၏ အာယူဟနဖြစ်ပုံကို အဋ္ဌသာလီနီ ကာမာဝစရကုသလ မွေ့ခြွေသ စေတနာစေတသိဏ်အဖွင့်၌ ကြည့်ပါ။]

ဣဓာပိ၊ ဤသင်္ခါရက္ခန္ဓာနိဋ္ဌေသ၌လည်း။ ပုရိမာ၊ ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော။ ပဉ္စ၊ ၅-ပါးကုန်သော စေတနာတို့သည်။ စက္ခုပသာဒါဒိဝတ္ထုကာဝ၊ စက္ခုပသာဒ အစရှိသော မှီရာဝတ္ထု ရှိကုန်သည်သာ။ (ဟောန္တိ။) မနောသမ္ပဿဇာ၊ မနောသမ္ပဿဇာ စေတနာသည်။ ဟဒယဝတ္ထုကာပိ၊ ဟဒယ ဟူသော မှီရာဝတ္ထု ရှိသည်၎င်း။ အဝတ္ထုကာပိ၊ မှီရာဝတ္ထု မရှိသည်၎င်း။ (ဟောတိ။) သဗ္ဗာ၊ အလုံးစုံသော စေတနာတို့သည်။ ဧတုဘူမိကစေတနာ၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ။) သေသံ၊ သည်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓသဒိသမေဝ၊ သည်သာ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

အယံ၊ ဤသည်ကား။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာနိဋ္ဌေသော၊ တည်း။

၅-ဝိညာဏက္ခန္ဓာနိဋ္ဌေသအဖွင့်

၂၆။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာနိဋ္ဌေသေ၊ ၌။ ယံကိဉ္စိဝိညာဏန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ စတု-
 ဣမကဝိညာဏံ၊ ကို။ ပရိယာဒိယတိ၊ ၏။ ဝါ၊ ၏။ စက္ခုဝိညာဏန္တိ အာဒိနိ၊
 တို့ကို။ အတိတာဒိဝသေန၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ အားဖြင့်။ နိဒ္ဒိဋ္ဌဝိညာဏံ၊ ကို။ သဘာဝ-
 တော၊ အားဖြင့်။ ဒဿေတုံ၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာနိ။ တတ္ထ၊ ထိုစက္ခုဝိညာဏ်
 အစရှိသော ၆-ပါးသော ဝိညာဏ်တို့တွင်။ စက္ခုဝိညာဏာဒိနိ၊ ကုန်သော။ ပဉ္စ၊
 ငါးပါးသော ဝိညာဏ်တို့သည်။ စက္ခုပသာဒါဒိ ဝတ္ထုကာဝ၊ ကုန်သည်သာ။
 (ဟောန္တိ။) မနောဝိညာဏံ၊ သည်။ ဟဒယာတ္ထုကမ္ပိ၊ သည်၎င်း။ အဝတ္ထုကမ္ပိ၊
 သည်၎င်း။ (ဟောတိ။) သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသောဝိညာဏ်သည်။ စတုဘူမကဝိညာဏံ၊
 သည်။ (ဟောတိ။) သေသံ ဝေဒနာက္ခန္ဓသဒိသမေဝတိ။
 အယံ၊ ကား။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာနိဋ္ဌေသော၊တည်း။

ပကိဏ္ဏကထာအဖွင့်

ဣဒါနိ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသကို ပြုပြီးရာ ယခုအခါ၌။ ပဉ္စသုပ္ပါ၊ ၅-ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓေသု၊ တို့၌။ (ပကိဏ္ဏကံ ဝေဒိတဗ္ဗံ ခွဲစပ်။) သမုဂ္ဂမတော၊ သမုဂ္ဂမ၎င်း။ [ဣတိ၌ သဗ္ဗပအဖြစ်ဖြင့် စပ်ရမည်ဖြစ်၍ တော-ပစ္စည်းကို လိင်္ဂတ္ထ၌ သက်စေ။ “သမုဂ္ဂမတော၊ သမုဂ္ဂမအားဖြင့်၎င်း” ဟု တော-ပစ္စည်း အနက်ကို ဝိသေသနပေးလျှင် “ဣတိ၊ ဤသို့သော” ဟု ပေးရသည်။] ပုဗ္ဗာပရတော၊ ရှေ့ နောက်၎င်း။ အဋ္ဌါနပရိစ္ဆေဒတော၊ ကာလအပိုင်းအခြား၎င်း။ ကေပ္ပိဒနာနာ- နိရောဓတော၊ တူသောဖြစ်ခြင်း၊ အသီးအသီး ချုပ်ခြင်း၎င်း။ နာနုပ္ပါဒ ကေ- နိရောဓတော၊ အသီးအသီး ဖြစ်ခြင်း၊ အတူချုပ်ခြင်း၎င်း။ ကေပ္ပိဒ ကေနိရောဓ- တော၊ အတူဖြစ်ခြင်း၊ အတူချုပ်ခြင်း၎င်း။ နာနုပ္ပါဒနာနာနိရောဓတော၊ အသီး အသီးဖြစ်ခြင်း၊ အသီးအသီး ချုပ်ခြင်း၎င်း။ အတိတာ နာဂတ ပစ္စုပ္ပန္နတော၊ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်၎င်း။ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရတော၊ အဇ္ဈတ္တိက၊ ဗာဟိရ ၎င်း။ ဩဋ္ဌာရိက သုခုမတော၊ ၎င်း။ ဟိန ပဏီတတော၊ ၎င်း။ ဒုရသန္တိကတော၊ ၎င်း။ ပစ္စယတော၊ အကြောင်း၎င်း။ သမုဋ္ဌာနတော၊ ဖြစ်ကြောင်း၎င်း။ ပရိနိပ္ပန္န- တော၊ ထက်ဝန်းကျင် ပြီးစေအပ်သည်၏အဖြစ်၎င်း။ သင်္ခတတော၊ ပြုစီမံအပ် သည်၏အဖြစ်၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ သောဠသဟိ၊ ကုန်သော။ အာကာရေဟိ၊ အခြင်း အရာတို့ဖြင့်။ ပကိဏ္ဏကံ၊ ရောပြုမိသော အဆုံးအဖြတ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။

တတ္ထ၊ ထို ၁၆-ပါးတို့တွင်။ သမုဂ္ဂမော၊ သမုဂ္ဂမသည်။ ဝါ၊ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ကံ စသော အကြောင်းတို့နှင့် ပေါင်းမိလသော် ရှေးဘဝမှ အထက်ဖြစ်သော နောက်၌ ခန္ဓာတို့၏ဖြစ်ခြင်းသည်။ (တနည်း) သမုဂ္ဂမော၊ ပဋိသန္ဓေ အခါဝယ် ရှေးဘဝမှ အထက်ဖြစ်သောနောက်၌ ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်ခြင်းသည်။ (ကနည်း) သမုဂ္ဂမော၊ ၅-ပါးသော ခန္ဓာတို့၏ အတူတကွဖြစ်ခြင်းသည်။ ဂဗ္ဘသေယျက-

သမုဂ္ဂမော။ ။ [သံ+ဥ+ဂမ။] သံသည် သမာယောဂ (အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ကံ စသော အကြောင်းတို့နှင့် ပေါင်းဆုံခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ ဥသည် ဥဉ္စံ (ရှေ့ဘဝ ဟူသော ရှေ့အစွန်းမှ အထက်ဖြစ်သော နောက်) ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ ဂမသဒ္ဓါ ကား ဖြစ်ခြင်းအနက်ကို ဟောသည်။ ဤအတိုင်း ဋီကာဖွင့်ထား၏။ ဤအတိုင်း နိဿယ၌ အနက်ပေးထားသည်။

တနည်း။ ။ သံသဒ္ဓါသည် ပဋိသန္ဓေအနက်ကို ဟော၏။ ဥဉ္စံ သဒ္ဓါ၏ အနက်ကား ရှေ့နည်းအတိုင်းပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် “သန္ဓိယံ ဝါ ပဋိသန္ဓိယံ + ဥဉ္စံမော သမုဂ္ဂမော” ဟု ဋီကာ၌ ခုတ်ယူတနည်း ဖွင့်သည်။ (တနည်း) သံသည် သပ . နက်ကိုဟော၏။ ဥဉ္စံ သဒ္ဓါကား ဥပ္ပတ္တိအနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ “အထဝါ ယထာဓိဂတာနံ (ဂဗ္ဘသေယျက သတ္တဝါတို့အတွက် အကြင်အကြင်ရအပ်ကုန်သော) ပဉ္စန္ဒ ခန္ဓာနံ သဟ + ဥဉ္စံမော ဥပ္ပတ္တိ သမုဂ္ဂမော” ဟု တတ်ယူတနည်း ဖွင့်သည်။

သမုဂ္ဂမော၊ ဂဗ္ဘသေယျကသမုဂ္ဂမဂ်း။ ဩပပါတိကသမုဂ္ဂမော၊ ဩပပါတိက
သမုဂ္ဂမဂ်း။ ဣတိ ဒုဝိဇော။ တတ္ထ၊ ထို ၂-ပါးတို့တွင်။ ဂဗ္ဘသေယျကသမုဂ္ဂမော၊
ကို။ ဝေ၊ ဤဆို အပ်လတ္ထံသောနည်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗော။ဟိ။ ချေ။ ဂဗ္ဘသေယျက-
သတ္တာနံ၊ အမိဝမ်း၌ ကိန်းအောင်းရခြင်းရှိသော သတ္တဝါတို့၏။ ပဋိသန္ဓိကဏ္ဍော၊
ပဋိသန္ဓေ ခဏ၌။ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ အတ္တော အပုရေ၊ နောက်လည်း မကျ၊
ရှေ့လည်း မကျသော ကာလ၌။ ဝါ၊ တပြိုင်နက်သော ကာလ၌။ ဧကတော၊
တပေါင်းတည်း။ ပါတုဘဝန္တိ၊ ထင်ရှားဖြစ်ကုန်၏။

တသ္မိံ ခဏော၊ ထိုပဋိသန္ဓေခဏ၌။ ပါတုဘူတာ၊ ထင်ရှားဖြစ်သော။ ကလလ-
သင်္ခါတာ၊ ကလလရေကြည်ဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော။ ရူပသန္တတိ၊ ရုပ်အစဉ်သည်။
ပရိတ္တာ၊ နည်းသည်။ ခုဒ္ဒကမက္ခိကာယ၊ ယင်ငယ်သည်။ ဧကဝါယာမေန၊ တကြိမ်
သော လုံ့လဖြင့်။ ဝါ၊ တကြိမ်ဖြင့်။ ပါတဗ္ဗမတ္တာ၊ သောက်ထိုက်သည်၏အဖြစ်
ဟူသော အတိုင်းအရှည်ရှိသည်။ ဝါ၊ သောက်လောက်ရုံ အတိုင်းအရှည်ရှိသည်။
(ပရိတ္တာကို ထပ်ဖွင့်သည်။) ဟောတိ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝတ္တာ၊ ဆိုပြီး၍။ ပုန၊ တဖန်။
တေ၊ ဤယင်ငယ် တကြိမ်သောက်လောက်ရုံ ပမာဏရှိသော ကလလရေကြည်
သည်။ အတိဗဟု၊ အလွန်များပါသေး၏။ (ဗဟု၌ နိဂ္ဂဟိတကား ဝါစာသိလိဋ္ဌ
တည်း။) သဏ္ဍာသုစိယာ၊ သိမ်မွေ့ ကျစ်လစ်သော အပ်ကလေးကို။ (ဥက္ခိတ္တာယ၌
စပ်။) တေလေ၊ အကြိမ်တရာ ချက်အပ်သော ဆီကြည်၌။ ပက္ခိပိတ္တာ၊ ထည့်၍။
ဥက္ခိတ္တာယ၊ မြှောက်ဆယ်အပ်ပြီးသော်။ ပဉ္စရိတွာ၊ ယိုစီး၍။ အဂ္ဂေ၊ အဖျား၌။
ဌိတဗိန္ဒုမတ္တံ၊ တည်သော ဆီကြည်ပေါက်အတိုင်းအရှည်ရှိ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

တမ္ပိ၊ ထိုအယူဝါဒကိုလည်း။ ပဋိက္ခိပိတ္တာ၊ ပယ်ပြီး၍။ ဧကကေသေ၊ ဆံ
တမျှင်ကို။ တေလတေ၊ ဆီကြည်မှ။ ဥဒ္ဓရိတွာ၊ ထုတ်ဆယ်၍။ ဂဟိတေ၊ ယူအပ်
ပြီးသော်။ တဿ၊ ထိုဆံတမျှင်၏။ ပဉ္စရိတွာ၊ ၍။ အဂ္ဂေ၊ ၌။ ဌိတဗိန္ဒုမတ္တံ၊ ၍။
ဣတိ၊ ဝုတ္တံ။ တမ္ပိ၊ ကိုလည်း။ ပဋိက္ခိပိတ္တာ၊ ၍။ ဣမသ္မိံ ဇနပဒေ၊ ၌။ မနုဿာနံ၊
တို့၏။ ဧကသေ၊ ဆံတမျှင်ကို။ အဋ္ဌဓာ၊ ရှစ်စိတ် ရှစ်ဖြာ။ ဖာလိတေ၊ ခွဲအပ်ပြီး
သော်။ တံတေ၊ ထိုရှစ်စိတ် ရှစ်ဖြာ ခွဲအပ်ပြီးသောဆံပင်မှ။ ဧကကောဋ္ဌာသပမာ-
ဏော၊ တခုသော အစုပမာဏရှိသော။ ဥတ္တရကုရုကာနံ၊ မြှောက်ကျွန်းသူတို့၏။
ဧကသော၊ သည်။ (ဟောတိ၊ ရှိ၏။) တဿ၊ ထိုမြှောက်ကျွန်းသူတို့၏ ဆံပင်၏။
ဝါ၊ ကို။ ပသန္တတိလတေလတေ၊ ကြည်စွာသော နှမ်းဆီမှ။ ဥဒ္ဓဋ္ဌဿ၊ ထုတ်ယူ
အပ်ပြီးသော်။ အဂ္ဂေ၊ ၌။ ဌိတဗိန္ဒုမတ္တံ၊ ၍။ ဣတိ၊ ဝုတ္တံ။

ဂဗ္ဘသေယျက။ ။သယနံ၊ ကိန်းအောင်းရခြင်း။ သေယျာ၊ ခြင်း။ ဂဗ္ဘ +
သေယျာ ယေသန္တိ ဂဗ္ဘသေယျက။ ကြက်များ ငှက်များကဲ့သို့ အမိဝမ်းဝယ် အခု
အတွင်း၌ဖြစ်ရသော၊ လူများကဲ့သို့ အမိဝမ်းဝယ် သားအိမ်၌ ကိန်းအောင်းရသော
သတ္တဝါများ။

တမ္ပိ၊ ထိုအယူဝါဒကိုလည်း။ ပဋိက္ခိပိတွာ၊ ရှိ။ တေံ၊ ဤမြောက်ကျွန်းသူတို့၏ ဆံဖျား၌ ဆီပေါက်သည်။ ဗဟု၊ များသေး၏။ ဇာတိဥဏ္ဏာနာမ၊ ဇာတ်နှင့် ပြည့်စုံသော သိုး၏အမွေးမည်သည်။ သုခုမာ၊ ၏။ တဿာ၊ ထိုဇာတိမန္တလေးမွေး၏။ ဧကအံသုနော၊ တခုသော အမျှင်၏။ (အဂ္ဂေ ဌိစပ်။) ဝါ၊ တမျှင်ကို။ (ဥဒ္ဓဋ္ဌဿ ဌိစပ်။) ပသန္နတိလတေလေ၊ ကြည်စွာသော နှမ်းဆီ၌။ ပက္ခိပိတွာ၊ ရှိ။ ဥဒ္ဓဋ္ဌဿ၊ ပြီးသော်။ ပဏ္ဍရိတွာ၊ ရှိ။ အဂ္ဂေ၊ ၌။ ဌိတဗိန္နုမတ္တံ၊ ၏။ ဝါ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဝတ္ထံ။ ပန၊ ဆက်။ တံတေံ၊ ထိုကဲ့သို့သော ဤကလလရုပ်သည်။ အစ္စံ၊ ကြည်လင်သည်။ ဝိပ္ပသန္တံ၊ အထူးသဖြင့် ကြည်လင်သည်။ အနာဝိလံ၊ မနောက်ကျသည်။ ပရိသုဒ္ဓိ၊ ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သည်။ ပသန္နတိလတေလဗိန္နုသမာနဝဏ္ဏံ၊ ကြည်သော နှမ်းဆီပေါက်နှင့်တူသော အဆင်းသဏ္ဌာန်ရှိသည်။ ဟောတိ။

၈၊ သာကေကား။ တိလတေလဿ ယထာ ဗိန္နု။ ပေ။ ကလလံ သံပဝုစ္စတီတိ၊ ဟူသော။ တေံ၊ ဤ ဂါထာစကားကို။ (အဋ္ဌကထာစရိယေဟိ) ပိ၊ ရှေးအဋ္ဌကထာ ဆရာတို့သည်လည်း။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ [တိလတေလဿ၊ နှမ်းဆီ၏။ ဗိန္နု၊ အပေါက်သည်။ (အနာဝိလံ၊ မနောက်ကျသည်။) (ဟောတိ) ယထာ၊ သို့၎င်း။ သပ္ပိမဏ္ဍော (သပ္ပိမဏ္ဍ ဗိန္နု)၊ ထောပတ်ကြည်၏ အပေါက်သည်။ အနာဝိလော၊ သည်။ (ဟောတိ) ယထာ၊ ၎င်း။ ဧဝံ ဝဏ္ဏပဋိဘာဂံ၊ ဤသို့ အဆင်းလည်းရှိ၊ ပုံသဏ္ဌာန်လည်းရှိသော ရုပ်အစုကို။ (တနည်း) ဧဝံဏ္ဏပဋိဘာဂံ၊ ဤသို့အဆင်း

ဇာတိဥဏ္ဏာ။ ။ “ဟိမဝန္တပုဒေသေ ဇာတိမန္တ ငွေကလောမံ” ဟု ဋီကာဖွင့်၏။ ဇာတိဖြင့် ဇာတိမန္တတိုင်အောင် ဌာနပစာရအားဖြင့် ယူပါ၊ ယောဇနာ၌ကား “ဇာတိ အဿ ငွေကဿာတိ ဇာတိ” ဟု အဿတ္ထိ ပြုလေ၏။ ထိုဇာတ်နှင့်ပြည့်စုံသော သတ္တဝါ ဟူသည် ငွေက (သိုး) ပင်တည်း၊ ဥဏ္ဏာသဒ္ဓါသည် သိုးစသည်တို့၏ အမွေးဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ [ဥဏ္ဏာ မေသာဒိလောမေ ၈- အဘိဓာန် ၇၇၆။]

အနုဋီကာ။ ။ သုခုမဇာတိယလောမာ ဝေ ကိရ ကေစိ ငွေကာ ဟိမဝန္တေ ဝိဇ္ဇန္တိ၊ သိမ်မွေ့သော အမျိုးဇာတ်ရှိသော အမွေးရှိကြသော အချို့ကုန်သော သိုးတို့သည် ဟိမဝန္တာ၌ ရှိကြကုန်သတတ်။ တေသံ လောမံ သန္ဓာယ ဇာတိမန္တငွေကလောမန္တံ ဝုတ္တံ၊ အတိသုခုမတ္တာ တေသံ လောမာနံ။ [ကေစိ၊ အပရေတို အမျိုးမျိုး ဆိုကြသေး၏။]

ဧဝံဏ္ဏပဋိဘာဂံ။ ။ ဋီကာ၌ “ဧဝံဏ္ဏံ ဧဝံသဏ္ဌာနဉ္စ” ဟု ပဌမဖွင့်၏။ ထိုသို့ ဖွင့်သဖြင့် “ဏ္ဏသဒ္ဓါသည် အဆင်းဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ ပဋိဘာဂ သဒ္ဓါသည် တူသော ပုံသဏ္ဌာန်ဟူသော အနက်ကို ဟော၏” ဟု သိစေသည်။ ဝဏ္ဏော ၈+ပဋိဘာဂေါ ၈ ဝဏ္ဏပဋိဘာဂါ အဆင်းပုံသဏ္ဌာန်တို့၊ ဧဝံ + ဝဏ္ဏပဋိဘာဂါ ယဿာတိ ဧဝံဏ္ဏပဋိဘာဂံ (ကလလံ)။ (တနည်း) ဋီကာ၌ “ပဋိ+ဘဇနံ ဝါ ပဋိဘာဂေါ၊ တူသည်၏အဖြစ်သို့+ကပ်ရောက်ခြင်း” စသည်ဖြင့် တနည်းဖွင့်၏။ ဝဏ္ဏေန၊ အဆင်း၊ ပုံသဏ္ဌာန်အားဖြင့်+ပဋိဘဇနံ ဝဏ္ဏပဋိဘာဂေါ၊ ဧဝံ+ဧဝံဏ္ဏပဋိဘာဂေါ ယဿာတိ ဧဝံ ဝဏ္ဏပဋိဘာဂံ (ကလလံ)။

ပုံသဏ္ဌာန်အားဖြင့် တူသည်၏အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်းရှိသော ရုပ်အစုကို။ ကလလံ၊ ကလလရုပ် ဟူ၍။ သံပဝုစ္စတိ၊ ကောင်းစွာဆိုအပ်၏။ [သပ္ပိမဏ္ဍော၌ ဗိန္နုသဒ္ဓါကို ယှဉ်စေရမည် ဟု ဋီကာဆို၏။ ယောဇနာ၌ “ကလလံ သံပဝုစ္စတိ” ဟု ရှိ၏။ ယခုစာအုပ်များ၌ “ကလလန္တိ ပဝုစ္စတိ” ဟု ရှိသည်။]

ဝေ၊ ဤသို့။ ဝါ၊ သို့ကလောက်။ ပရိတ္တာယ၊ နည်းဘော။ ရူပသန္တတိယာ၊ ရုပ်အစဉ်၏။ ဝတ္ထုဒသကံ၊ ဝတ္ထုဒသက၎င်း။ ကယဒသကံ၊ ၎င်း။ ဣတ္ထိယာ၊ ၎င်း။ ဣတ္ထိန္ဒြိယဝသေန၊ ဣတ္ထိန္ဒြိယအစွမ်းဖြင့်။ သာဝဒသကံ၊ ၎င်း။ ပုရိသယ၊ ၎င်း။ ပုရိသိန္ဒြိယဝသေန၊ ဖြင့်။ ဘာဝဒသကံ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တိကံ၊ ကုန်သော။ သန္တတိသိသာနိ၊ ရုပ်အစဉ်၏ အဦးအစတို့သည်။ ဝါ၊ ဦးခေါင်းတမျှ ပစာန ဖြစ်သော ရုပ်အစဉ်တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ တတ္ထ၊ ထို ၃-ပါးသော ဒသကတို့တွင်။ ဝတ္ထုရူပံ၊ ဝတ္ထုရုပ်၎င်း။ တဿ၊ ထို ဝတ္ထုရုပ်၏။ နိဿယာနိ၊ မှီရာဖြစ်ကုန်သော။ စတ္တာရိ၊ ကုန်သော။ မဟာဘူတာနိ၊ တိုင်း။ တံနိဿိတာ၊ ထိုမဟာဘူတ်၌ မှီကုန်သော။ ဝဏ္ဏ ဂန္ဓ ရသောဇာ၊ ဝဏ္ဏ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဩဇာတို့၎င်း။ ဇီဝိတံ၊ ဇီဝိတရုပ်၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဣဒံ၊ ဤရုပ်အပေါင်းသည်။ ဝတ္ထုဒသကံနာမ၊ ဝတ္ထု ဒသကမည်၏။ ဝါ၊ ဝတ္ထုရုပ်ဖြင့် မှတ်အပ်သော ရုပ် ၁၀-ပါးတို့၏ အပေါင်း မည်၏။ ကာယပသာဒေါ၊ ၎င်း။ တဿ၊ ထိုကာယပသာဒ၏။ နိဿယာနိ၊ ကုန်သော။ ပေ။ ဇီဝိတံ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဣဒံ၊ ဤရုပ်အပေါင်းသည်။ ကာယဒသကံ နာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ ကာယပသာဒဖြင့် မှတ်အပ်သော ရုပ် ၁၀-ပါးတို့၏အပေါင်း မည်၏။ ဣတ္ထိယာ၊ ၎င်း။ ဣတ္ထိဘာဝေါ၊ ဣတ္ထိဘာဝရုပ်၎င်း။ ပုရိသယ၊ ၎င်း။ ပုရိသ- ဘာဝေါ၊ ၎င်း။ တဿ၊ ထို ဘာဝရုပ်၏။ နိဿယာနိ၊ ကုန်သော။ စတ္တာရိ၊ ပေ။ ဇီဝိတံ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဣဒံ၊ သည်။ ဘာဝဒသကံနာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ ဘာဝရုပ် ဖြင့် မှတ်အပ်သော ရုပ် ၁၀-ပါးတို့၏ အပေါင်းမည်၏။

ကလလံ။ ။ကလ-ဓာတ် + အလစ်-ပစ္စည်း ဟု ထောမနိဓိ၌ ဆို၏။ ကိုယ်ဝန်ကို ရစ်ပတ်သော အရေ၊ သားအိမ်၊ မိဘတို့၏ သုက်သွေးတို့ကို ဟော၏။ ဤနေရာဝယ် ဝတ္ထု ဒသက စသော ကလာပ် ၃-စည်းကို “ကလလ” ဟု ဆိုလိုရကား သားအိမ်၌တည်သော ရုပ်ကလာပ် ၃-ခုကို ဌာနျူပစာရအားဖြင့် ကလလ ဟု ခေါ်၏။ (တနည်း) သုက်သွေးကို အကြောင်းပြု၍ဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်ကလာပ် ၃-ခုကို ကာရဏူပစာရအားဖြင့် “ကလလ” ဟု ခေါ်ပါ။ [ကလလံ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိ ဧတ္ထံ ဇေတန ဝါတိ ကလလံ။ “ဧတ္ထံ ဤသားအိမ် ၌။ ဝါ၊ တနည်း။ ဇေတန၊ ဤသုက်သွေးကြောင့်” ဟု ပေးပါ။]

သံပဝုစ္စတိ။ ။သန္ဓေတည်စဉ် ကလာပ် ၃ - စည်းသည် အဆင်း၊ ပုံသဏ္ဌာန် မဆင်းရှားသေး၊ ထို့ကြောင့် ထင်ရှားရာကာလသို့ ရောက်နေသော ကလလရုပ်အစုကို ရည်ရွယ်၍ “သံပဝုစ္စတိ” ဆိုရသည်ဟု သိစေလိုသောကြောင့် “သံပဝုစ္စတိ” ဟု ဆိုသည်။ [ကလလံ ၎င်းဆောင်ပုဒ်ကို သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ ရူပပဝတ္တိက္ကမ၌ ပြထားပြီ။]

ဝေ၊ သို့။ ဂဗ္ဘသေယျကာနံ၊ အမိဝမ်း၌ ကိန်းအောင်းရခြင်းရှိကုန်သော သတ္တဝါတို့၏။ ပဋိသန္ဓိယံ၊ အခါ၌။ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေန၊ အလွန်ဆုံး အပိုင်းအခြား အားဖြင့်။ သမတိံသ၊ အတိကျ ၃၀-သော။ ကမ္မဇရူပါနိ၊ ကမ္မဇရုပ်တို့သည်။ ရူပက္ခန္ဓာနာမ၊ ရူပက္ခန္ဓာမည်သည်။ ဟောတိ။ ပန၊ အဘို့တပါးကား။ ပဋိသန္ဓိ- စိတ္တေန၊ နှင့်။ သဟဇာတာ၊ တကွဖြစ်သော။ ဝေဒနာ၊ သည်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ မည်၏။ (ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန၊ သဟဇာတာ။) သညာ၊ သည်။ သညာက္ခန္ဓော၊ မည်၏။ (ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန၊ သဟဇာတာ၊ ကုန်သော။) သင်္ခါရာ၊ တို့သည်။ သင်္ခါရက္ခန္ဓော၊ မည်၏။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ၊ သည်။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော၊ မည်၏။ ဣတိဝေ၊ သို့။ ဂဗ္ဘသေယျ- ကာနံ၊ တို့၏။ ပဋိသန္ဓိက္ခန္ဓော၊ ဤ။ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ ပရိပုဏ္ဏာ၊ ပြည့်စုံကုန် သည်။ ဟောန္တိ။ ပန၊ ဆက်။ နပုံသကပဋိသန္ဓိ၊ နပုံလိနိရှိသတို့၏ ပဋိသန္ဓေသည်။ သစေ ဟောတိ၊ အံ့။ (ဝေသတိ)။ ဘာဝဒသကံ၊ သည်။ ဟာယတိ၊ ယုတ်လျော့ ခဲ့၏။ ဒိန္နံ၊ ကုန်သော။ ဒသကာနံ၊ တို့၏။ ဝသေန၊ အားဖြင့်။ သမဝိသတိ၊ အတိကျ ၂၀-သော။ ကမ္မဇရူပါနိ၊ တို့သည်။ ရူပက္ခန္ဓာနာမ၊ မည်သည်။ ဟောတိ။ ဝေဒ- နာက္ခန္ဓာဒယော၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသော ခန္ဓာတို့သည်။ ဝုတ္တပ္ပကာရာ ဝေ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိကုန်သည်သာ။ (ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန ပန သဟဇာတာ စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိကုန်သည်သာ။) ဣတိ ဝေပိ၊ ဤသို့လည်း။ (ပိဖြင့် ရှေးနည်းကို ပေါင်းသည်။) ဂဗ္ဘသေယျကာနံ၊ တို့၏။ ပဋိသန္ဓိက္ခန္ဓော၊ ဤ။ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ ပရိပုဏ္ဏာ၊ ဟောန္တိ။

ဣမသ္မိံဌာနေ၊ ဤ ဂဗ္ဘသေယျကသမုဂ္ဂမ ကို ပြရာဌာန၌။ တိသမုဋ္ဌာနိက- ပ္ပဝေဏီ၊ စိတ္တ၊ ဥတု၊ အာဟာရ ဟူသော တိသမုဋ္ဌာနိကရုပ်တို့၏ အစဉ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ကထေတဗ္ဗာ၊ ပြောဟောထိုက်သည်။ ဘဝေယျ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ပြောဟောထိုက်ပါသော်လည်း။ တံ၊ ထို တိသမုဋ္ဌာနိကပ္ပဝေဏီကို။ အကထေတွာ၊ မပြောဟောသေးဘဲ။ ဩပပါတိကသမုဂ္ဂမော နာမ၊ ဩပပါတိကသမုဂ္ဂမ မည်သည်ကို။ ဒသိတော၊ ရှေးအဋ္ဌကထာဆရာတို့ ပြအပ်ပြီ။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဩပပါတိ- ကာနံ၊ ဥပပတ်ပဋိသန္ဓေ ရှိကုန်သော။ ပရိပုဏ္ဏာယတနာနံ၊ ပြည့်စုံသော အာယတနရှိသော သတ္တဝါတို့၏။ ပဋိသန္ဓိက္ခန္ဓော၊ ဤ။ ဟေဋ္ဌာ၊ ဤ။ ဝုတ္တာနိ၊ ရှိသော။ တီဏိ၊ ၃-ပါးကုန်သော ဒသကတို့၎င်း။ စက္ခုဒသကာနိ၊ စက္ခုဒသကတို့၎င်း။ သောတဒသကာနိ၊ တို့၎င်း။ ဃာနဒသကာနိ၊ တို့၎င်း။ ဇိဝှိဒသကာနိ၊ တို့၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ သတ္တ၊ ရူပသန္တတိသိသာနိ၊ ရုပ်အစဉ်၏ အဦး အစတို့သည်။ ဝါ၊ ဦးခေါင်းတမျှ ပဓာနဖြစ်သော ရုပ်အစဉ်တို့သည်။ ပါတုတဝန္တိ၊ ထင်ရှား ဖြစ်ကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထို ရုပ်ကလာပ်တို့တွင်။ စက္ခုဒသကာဒီနိ၊ စက္ခုဒသက အစ ရှိသော ရုပ်ကလာပ်တို့သည်။ ကာယဒသက သဒိသာနေဝ၊ ကာယဒသက ရုပ် ကလာပ်နှင့် တူကုန်သည်သာ။ ပန၊ အဘို့တပါးကား။ နပုံသကသ၊ နပုံပုဏ္ဏာ၊ ကုန်၏။

ဘာဝဒသကံ၊ သညံ။ နတ္ထိ။ ဧဝံသျှိ။ ပရိပုဏ္ဏာယတနာနံ၊ ကုန်သော။ ဩပပါတိ-
ကာနံ၊ ဥပပတ်ပဋိသန္ဓေ နေရခြင်းရှိကုန်သော သတ္တဝါတို့၏။ သမသတ္တဝါစေဝ၊
အတိကျ ၇၀-လည်း ဖြစ်သော။ သမသဋ္ဌိစ၊ အတိကျ ၆၀-လည်း ဖြစ်သော။
(ဘာဝဒသကကို နုတ်သည်။) ကမ္မဇရူပါနိ၊ တို့သည်။ ရူပက္ခန္ဓော နာမ၊ ။
ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒယော၊ တို့သည်။ ဝုတ္တပ္ပကာရာဝေ၊ ကုန်သည်သာ။ ဣတိဧဝံ သျှိ။
ဩပပါတိကာနံ၊ တို့၏။ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဌံ။ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ ပရိပုဏ္ဏာ၊ ဟောန္တိ။
အယံ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ ဩပပါတိကသမုဂ္ဂမော နာမ၊ မည်၏။ ဧဝံ သျှိ။ တာဝ၊
ပုဗ္ဗာပရ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ တို့ကို။ သမုဂ္ဂမတော၊ အားဖြင့်။ ဝေဒိ-
တဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။

ပုဗ္ဗာပရတောတိ၊ ပုဗ္ဗာပရတော ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏။ (ဝိတ္တာရော၊ ဧဝံ၊
ဝေဒိတဗ္ဗော။) ပန၊ ဆက်။ ဧဝံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ (“ဂဗ္ဘသေယျက-
သတ္တာနဋ္ဌိ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ အပစ္စာ အပုရေ ကေတော ပါတုဘဝန္တိ”
ဟု ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။) ဂဗ္ဘသေယျကာနံ၊ တို့၏။ အပစ္စာ အပုရေ၊
နောက်လည်းမကျ ရှေးလည်းမကျသော ကာလ၌။ (တပြိုင်နက်သော ကာလ၌။)
ဥပ္ပန္နေသု၊ ဖြစ်ကုန်သော။ ပဉ္စသု၊ ကုန်သော။ ခန္ဓေသု၊ တို့တွင်။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်။
ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာ။ ရူပံ၊ ကို။ သမုဋ္ဌာပေတိ ကိံ၊ ဖြစ်ပေါ်စေသလော။ ဥဒါဟု၊
သို့မဟုတ်။ အရူပံ၊ နာမ်သည်။ (ပဌမံ၊ စွာ။ ရူပံ၊ ကို။ သမုဋ္ဌာပေတိ ကိံ၊ လော။)
ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ ရူပံ၊ ကို။ ရူပမေဝ၊ သည်သာ။ ဝါ၊ ကသာ။ (ပဌမံ၊
စွာ။) သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ဖြစ်ပေါ်စေ၏။ အရူပံ၊ သည်။ (ပဌမံ၊ စွာ။) န သမုဋ္ဌာပေတိ၊
မဖြစ်ပေါ်စေနိုင်။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ (အရူပံ၊ သည်။ ပဌမံ၊ စွာ။) န သမုဋ္ဌာပေတိ၊
နည်း။) ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏။ န ရူပဇနကတ္တာ၊ ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်
သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (အရူပံ၊ ပဌမံ၊ န သမုဋ္ဌာပေတိ)။

ပုဗ္ဗာပရတော။ “ပုဗ္ဗ+အပရ၊ ရှေ့နောက်” ဟု သာမညဆိုသော်လည်း ခန္ဓာ
၅-ပါးတွင် ရုပ်သည် အလျှင် (ရှေ့)ဖြစ်သလော၊ နာမ်သည် နောက်မှ ဖြစ်သလော” ဟု
စိစစ်ခြင်းမဟုတ်။ “ရုပ်ကို ဖြစ်စေရာ၌ ရုပ်သည် ရှေးဦးစွာ ဖြစ်စေသလော၊ နာမ်သည်
ရှေးဦးစွာ ဖြစ်စေသလော” ဟု စိစစ်ခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဧဝံ ပန။ ပေ။ ကိံ ရူပံ သမုဋ္ဌာ-
ပေတိ” စသည်ကို ဆိုသည်။

အပစ္စာ အပုရေ ဥပ္ပန္နေသု။ ။ ဤစကားဖြင့် သံသယ ဖြစ်ရခြင်း၏ အကြောင်းကို
ပြ၏။ မှန်၏—“ပဋိသန္ဓေဓဏ၌ ရုပ်နာမ် (ခန္ဓာ ၅-ပါး)တို့ တပြိုင်နက် ဖြစ်ကြသော
ကြောင့် အဘယ်ဘုရားသည် ရုပ်ကို ရှေးဦးစွာ ဖြစ်စေပါလိမ့်မည်နည်း၊ တပြိုင်နက်ပင်
ရုပ်ကို ဖြစ်စေကြလေရာသလော” ဟု သံသယဖြစ်စရာ ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “မည်သည့်
ဘုရားသည် ရုပ်ကို ရှေးဦးစွာ ဖြစ်စေ၏” ဟု မပြလျှင် သိနိုင်မည် မဟုတ်ရကား “ရူပံ ရူပ-
မေဝ” စသည်ဖြင့် အဖြေကို ပြရသည်။

ဟိ၊ ချဲ့။ သဗ္ဗသတ္တာနံ၊ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့၏။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ၊ ပဋိသန္ဓေ စိက်၎င်း။ ခိဏာသဝဿ၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏။ စုတိစိတ္တံ၊ စုတိစိတ်၎င်း။ ဒွိပဉ္စ-
ဝိညာဏာနိ၊ ဒွေပဉ္စဝိညာဏ်ဘို့၎င်း။ စတ္တာရိ၊ ကုန်သော။ အရူပဝိပါကာနိ၊
အရူပဝိပါက်တို့၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ သောဠသ၊ ကုန်သော။ စိတ္တာနိ၊ တို့သည်။ ရူပံ၊
ကို။ န သမုဋ္ဌာပေန္တိ၊ မဖြစ်စေနိုင်ကုန်။ တတ္ထ၊ ထိုစိတ်တို့တွင်။ တာဝ၊ ရဟန္တာ၏
စုတိစိတ် အစရှိသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌသော။) ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ၊ သည်။ ဝတ္ထု-
နော၊ မှီရာဝတ္ထု၏။ ဒုဗ္ဗလတာယ၊ အားမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ အပ္ပတိဋ္ဌိ-
တတာယ၊ မတည်တံ့နိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ပစ္စယဝေကလ္လတာယ၊
အကြောင်းချို့တဲ့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ အာန္တုကတာယ၊ ရောက်သစ်စ
ညွှတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ရူပံ၊ ကို။ န သမုဋ္ဌာပေတိ၊ မဖြစ်ပေါ်စေနိုင်။
ဟိ၊ ချဲ့။ တတ္ထ၊ ထိုအကြောင်းတို့တွင်။ သဟဇာတံ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် အတူတကွ
ဖြစ်သော။ ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထုရုပ်သည်။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ၊ ဥပါဒ်ခဏ၌။ ဒုဗ္ဗလံ၊ အား
မရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဝတ္ထုနော၊ ဝတ္ထုရုပ်၏။ ဣတိ (တသ္မာ) ဒုဗ္ဗလတာယ၊
ထိုသို့ အားမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ၊ သည်။) ရူပံ၊ န သမုဋ္ဌာ-
ပေတိ၊ မဖြစ်စေနိုင်။

၈။ သည်သာမကသေး။ (တနည်း) ဒုဗ္ဗလတာယ ဟူသော အကျဉ်းသင်္ခေပ
ဟိတ်ပါဌ်၏ အကျယ် ဝိတ္ထာရမှတစ်ပါး အပ္ပတိဋ္ဌိတတာယ ဟူသော အကျဉ်း
သင်္ခေပ ဟိတ်ပါဌ်၏ အကျယ် ဝိတ္ထာရကား။ ပပါတေ၊ ချောက်ကမ်းပါးပြတ်၌။
ပတန္တော၊ ကျနေသော။ ပရိသော၊ သည်။ အညဿ၊ မိမိမှတစ်ပါး အခြားသူ၏။
နိဿယော၊ မှီရာသည်။ ဘဝိတုံ၊ ငှါ။ န သက္ကာတိ ယထာ၊ မစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့။
ဧဝံ၊ ဤအတူ။ တေမ္ပိ၊ ဤ ပဋိသန္ဓေစိတ်သည်လည်း။ ကမ္မဝေဂက္ခိတ္တတ္တာ၊ ကံ
အဟုန်သည် ပစ်ချအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပပါတေ၊ ၌။ ပတမာနံ ဝိယ၊
ကျသကဲ့သို့။ အပ္ပတိဋ္ဌိတံ၊ မတည်တံ့နိုင်။ ကမ္မဝေဂက္ခိတ္တတ္တာ၊ ကံအဟုန်သည်
ပစ်ချအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ အတွက်။ [အပ္ပတိဋ္ဌိတတာယ ဟူသော
ဟိတ်၏အကူအညီဖြစ်သောကြောင့် (၎င်း)ဟု မပေးရ။] ဣတိ(တသ္မာ)အပ္ပတိ-
ဋ္ဌိတတာယပိ၊ ထိုသို့ မတည်တံ့နိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း။ (ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ၊
သည်။) ရူပံ , န သမုဋ္ဌာပေတိ။

ဝတ္ထု ဥပ္ပါဒက္ခဏေ ဒုဗ္ဗလံ။ ။ ဤစကားသည် ဝတ္ထုရုပ်နှင့်ဆိုင်ရာ ဖြစ်သောကြောင့်
ဝတ္ထုရုပ်ကို ခေါင်းတပ်၍ ဆိုအပ်သော စကားဖြစ်သော်လည်း ရုပ်ဟူသမျှသည် ပဋိသန္ဓေ၏
ဥပါဒ်ခဏ၌သာ မက အခါခပ်သိမ်း ဥပါဒ်တိုင်း ဥပါဒ်တိုင်း၌ အားသေးကြ၏။ ထို့ကြောင့်
ထိုရုပ်အားလုံး၏ ဥပါဒ်အားလုံးကို ရည်ရွယ်၍ ဤ “ဝတ္ထု ဥပ္ပါဒက္ခဏေ ဒုဗ္ဗလံ” ဟု
ဆိုသည်ဟု မှတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် “တဒါ ဟိ စသည်ဖြင့် ဥပါဒ်တိုင်း၌ ရုပ်အားလုံးကို ခိုကာ
ဆိုသည်။

စ၊ သည့်သာမကသေး။ (တနည်း) စ၊ အပ္ပတိဋ္ဌိတတာယ ဟူသော အကျဉ်း သင်္ခေပ ဟိတိပါဌ်၏ အကျယ် ဝိတ္ထာရမှတပါး ပစ္စယဝေကလ္လတာယ ဟူသော အကျဉ်းသင်္ခေပ ဟိတိပါဌ်၏ အကျယ် ဝိတ္ထာရကား။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ် သည်။ ဝတ္ထုနာ၊ ဝတ္ထုရုပ်နှင့်။ သန္ဓိံ၊ ဝက္က။ အပစ္စာအပုရေ၊ ခွံ။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်၏။ တဿ၊ ထိုပဋိသန္ဓေစိတ်၏။ ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထုပုံသည်။ ပုရေဇာတံ၊ ရှေး၌ဖြစ်သည်။ ဟုတော၊ ရှိ။ (တနည်း) ပုရေဇာတံ ဟုတော၊ ပုရေဇာတအဖြစ်ဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ပစ္စည်းသည်။ ဝါ၊ အကြောင်းသည်။ ဘဝိတံ၊ ငှါ။ န သက္ကောတိ၊ မစွမ်းနိုင်။ [ဤစကားဖြင့် ပုရေဇာတပစ္စယဝေကလ္လဖြစ်ပုံကို ပြသည်။] (တဿ၊ ထိုပဋိသန္ဓေ စိတ်၏။ ဝတ္ထု၊ မှီရာဝတ္ထုသည်။ ပုရေဇာတံ၊ သည်။ ဟုတော၊ ရှိ။ (တနည်း) ပုရေဇာတံ ဟုတော၊ ဖြင့်။ ပစ္စယော၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ ဘဝိတံ၊ ငှါ။ သဝေ သက္ကုဏေယျ၊ အကယ်၍ စွမ်းနိုင်အံ့။ (ဝေသတိ၊ ဤသို့ စွမ်းနိုင်လသော။) ရူပံ၊ ကို။ သမုဋ္ဌာပေယျ၊ ဖြစ်စေနိုင်ရာ။

ယတြာပိ၊ အကြင်အရာ၌လည်း၊ ဝတ္ထု၊ ပုရေဇာတံ၊ ဟုတော၊ ပစ္စယော၊ ဘဝိတံ၊ သက္ကောတိ၊ ၏။ ပဝေဏိ၊ အစဉ်အဆက်သည်။ ဃဋ္ဌိယတိ၊ ဆက်စပ်မှုကို ပြ၏။ (တနည်း) ဃဋ္ဌိယတိ၊ ဆက်စပ်၏။ တတြာပိ၊ ထိုအရာ၌လည်း။ စိတ္တံ၊

ယတြာပိ။ ပေ။ သက္ကောတိ။ ။ ယတြာပိကို “ယသ္မိမ္မိဩကာသေ” ဟု ယောဇနာဖွင့်၏။ ထိုဩကာသ ဟူသည် ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စည်း ရနိုင်ရာအားလုံးတည်း၊ ထို့ကြောင့် ပဋိသန္ဓေနောင် ပဌမဘဝင်စိတ်သည်ပင် ဝတ္ထုပုရေဇာတပစ္စည်းကို ရ၏၊ ရသောကြောင့် ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သည်၊ သို့ဖြစ်၍ ပဌမဘဝင်မှစသော စိတ်ဖြစ်ရာ ဩကာသအားလုံးကို ယတြာပိ။ ပေ။ သက္ကောတိံ ၌ ယတြအရ ယူပါ။

ပဝေဏိ ဃဋ္ဌိယတိ။ ။ ပဝေဏိ ဟူသည် ဝတ္ထုရုပ်တို့၏ အစဉ်တည်း၊ စက္ခုပသာဒ စသော ဝတ္ထုရုပ်သည် (ကမ္မဇရုပ် ထုံးစံအားလျော်စွာ) ခဏတိုင်းဖြစ်၍ ခဏတိုင်း ပျက် နေ၏၊ ရှေးရှေးရုပ်ပျက်ချိန်၌ နောက်နောက်ရုပ်သည် ဌီအခိုက်၌ တည်လျက်ရှိရကား ထို ရုပ်အစဉ်သည် ပြတ်၍မသွားဘဲ အစဉ်မပျက် ဆက်၍တည်ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် “ပဝေဏိ ဃဋ္ဌိယတိ=အစဉ်မပြတ် ဆက်စပ်နေ၏” ဟု ဆိုသည်၊ ရုပ်အစဉ်တွေ ပျက်၍ပျက်၍ နေပါ လျက် ခန္ဓာကိလ်ကောင်ကြီး ပျောက်မသွားသည်မှာလည်း အချို့ ရုပ်များက ဌီအခိုက်၌ တည်ရှိနေသောကြောင့်တည်း။

စုတိနှင့် ပဋိသန္ဓေအခိုက်။ ။ ရှေးဘဝစုတိနှင့် နောက်ဘဝ ပဋိသန္ဓေတို့၏ မှီရာ ယဒယဝတ္ထုရုပ်များကား ဤသို့ ဆက်စပ်၍မတည်၊ ရှေးဘဝ စုတိသည်နှင့်တပြိုင်နက် ရှေးဘဝ ဝတ္ထုရုပ်သည် အားလုံး ပြတ်စဲ၏၊ နောက်ဘဝ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ မှီဘုံရာ အသစ် ဝတ္ထုရုပ် စ၍ဖြစ်ရသည်၊ ထို့ကြောင့် ရှေးဘဝက ဝတ္ထုရုပ်များသည် ပုရေဇာတမဖြစ်နိုင်၊ [စာအုပ်တို့၌ “ဃဋ္ဌိယတိ” ဟုချည်း တွေ့ရ၏၊ ဗဒ္ဒံ ဟူသော နာမ်ပုဒ်နောင် ကရ-ဓာတ်၏ အနက်၌ ဣယ-ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော နာမဓာတ်ဟု ကြံပါ၊ (တနည်း) စုရာဒိ ဣယ-ပစ္စည်း ဖြင့် “ဃဋ္ဌိယတိ” ဟု သော်လည်း ရှိနိုင်ပါသည်။]

သည်။ အင်္ဂတော၊ ဈာန်အင်္ဂါမှ။ ဝါ၊ ဈာန်အင်္ဂါ အစရှိသည်တို့မှ။ အပရိဟိန်း၊ မယုတ်လျော့သည်။ (သမာနံ) ယေဝ၊ ဖြစ်သော်သော။ ဝါ၊ ဖြစ်မှသာ။ ရူပံ၊ ကို။ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ဤ။ ဟိ၊ ဆက်ဦးအံ့။ (တနည်း) ဟိ၊ လဒ္ဓဒေါသ ထင်ရှားပြီအံ့။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ (စိတ်ဟူသမျှသည်။) ဌာနက္ခဏေဝါ၊ ဌာနက္ခဏသော်၎င်း။ ဘင်္ဂက္ခဏေဝါ၊ ဘင်္ဂဏသော်၎င်း။ ရူပံ၊ ကို။ ယဒိ သမုဋ္ဌာပေယျ၊ အကယ်၍ ဖြစ်စေနိုင်အံ့။ (ဝေသတိ၊ သော်။) ပဋိသန္ဓိစိတ္တမ္ပိ၊ သည်လည်း။ ရူပံ၊ ကို။ သမုဋ္ဌာပေယျ၊ ဖြစ်စေနိုင်ရာ၏။ ပန၊ စင်စင်ကား။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ (စိတ်ဟူသမျှသည်။) တသ္မိံ ခဏဒ္ဓယေ၊ ထိုဌာန၊ ဘင်္ဂဏ ၂ ပါးအပေါင်၌။ ရူပံ၊ ကို။ န သမုဋ္ဌာပေတိ၊ မဖြစ်စေနိုင်။ ပန၊ အန္တယကား။ အဟိစ္ဆတ္တကမေဋ္ဌ၊ မှီငဲ့သည်။ ပထဝီတော၊ မြေမှ။ ဥဋ္ဌဟန္တံ၊ ပေါ်ထွက်လာသော်။ ပံသုဇဏ္ဍံ၊ မြေမှုန့်ကို။ ဂဟေတွာဝ၊ ဦးထိပ်ဖြင့်ယူ၍သာ။ ဥဋ္ဌဟတိ ယထာ၊ ပေါ်ထွက်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ စိတ္တံ၊ သည်။ ပုရေဇာတံ၊ ရှေး၌ဖြစ်သော။ ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထုရုပ်ကို။ နိဿာယ၊ မှီ၍။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ၊ ၌။ အဋ္ဌ၊ ကုန်သော။ ရူပါနိ၊ တို့ကို။ ဂဟေတွာဝ၊ ၍သာ။ ဥဋ္ဌဟတိ၊

အင်္ဂတော အပရိဟိန်းယေဝ။ “အင်္ဂတော”အရ ဈာန်အင်္ဂါကို ယူသောနည်းလည်း ရှိ၏။ ဝိတက် စသော ဈာန်အင်္ဂါတို့သည် စိတ်၏ ရဲ့ဘော်ရဲ့မက် စစ်သားတို့ကဲ့သို့ စိတ်နှင့် အတူက ကွဲလွန်၍ ဖြစ်စေကြ၏။ (တနည်း) “အင်္ဂတော” အရ “ဈာန်အင်္ဂါဟိ အပရိဟိန်း” ဟု ဖွင့်၏။ အာဒိဖြင့် ပဉ္စဝိညးဏ်၌ လာလတ္တံ့သော မဂ္ဂင်၊ ဟိတ်တို့ကို ယူပါ။ “ဈာန်၊ မဂ္ဂင်၊ ဟိတ်တို့သည် စိတ်၏အင်္ဂါများ မဟုတ်ကြ၊ စိတ်အား ထောက်ပံ့သော အကူအညီ တရားများသာ ဖြစ်ကြသည်” ဟု ဆိုရသည်။-ဋီကာ။

ယဒိ ဟိ စိတ္တံ။ “ပဋိသန္ဓေ၏ ဥပါဒ်အခိုက်၌ ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်လျှင် ရှိပါစေတော့၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဌာနအခိုက် ဘင်္ဂအခိုက်၌ကား ဝတ္ထုပုရေဇာတ အထောက်အပံ့ ရနေပြီဖြစ်၍ ပစ္စယဝေကဏ္ဍ မဟုတ်သောကြောင့် ရုပ်ကို ဖြစ်စေပါတော့လော” ဟု စောဒနာဘွယ်ကို ပယ်လိုသောကြောင့် ယဒိ ဟိ စသည်ကို မိန့်သည်။ စိတ်ဟူသမျှသည့် အလွန်အပျက်မြန်ရကား စိတ်အားလုံး၏ ဘင်္ဂဏ၌ မိမိကိုယ်တိုင်က ပျက်ဆဲဖြစ်၍ ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်၊ ဌာန၌လည်း ပျက်သို့ကို ရှေးရှုနေသောကြောင့် ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်။

မှတ်ချက်။ “မဓဋ္ဌိကာ၌ ဤ ယဒိ ဟိ ဝယ် ဟိကို “ဝါကျောပညာသတ္တ (ဥပနာသဇောတက)” ဟု ဆို၏။ ပြအပ်ခဲ့သော စောဒနာဘွယ်ရှိ၍ တက်လာသောကြောင့် သင့်ပါ၏။ နိဿယ၌ “စိတ်အများ၏ ဌာန ဘင်္ဂဏ၌ ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်လျှင် ပဋိသန္ဓေ ခဏ၌လည်း (ဌာနအခိုက် ဘင်္ဂအခိုက်ဝယ်) ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သိရှိ၏” ဟူသော အပြစ်ကိုပြု၍ ပယ်လိုသောကြောင့် လဒ္ဓဒေါသပြ ဟု တနည်း ဆိုထားပါသည်။

စိတ္တံ၊ ပေ။ ဥဋ္ဌဟတိ။ “စိတ်အားလုံးသည်ပင် ဥပါဒ်လျှင် ဥပါဒ်ခြင်း အဝိနိဗ္ဗာန် ရုပ် ရှစ်ပါးကိုယူ၍ ပေါ်ထွက်လာသည်” ဟု ဆိုရာ၌ ဋီကာဝယ် “ကသ္မာ၊ ပေ။ ပရိပုဏ္ဏ-ဗလာနမေဝ ဥပ္ပတ္တိတော၊ အနန္တရ စသော ပစ္စည်းတို့၏ အစွမ်းကြောင့် ဥပါဒ်ခဏ၌ အဟုန်ရှိရှိနှင့် အားပြည့်စွာ ဖြစ်ရသောကြောင့်” ဟု အကြောင်းပြသည်။

၏။ စ၊ ဆက်။ ပဋိသန္ဓိကွဏေ၊ ဌ။ ဝတ္ထု၊ သည်။ ပုရေဇာတံ၊ ဟုတော့၊ ပစ္စယော၊
ဘဝိတံ၊ န သက္ကောတိ။ ဣတိ(တသ္မာ) ပစ္စယဝေကလ္လတာယပိ၊ ထိုသို့
အကြောင်း၏ ခု၊ ဘဲသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်
သည်။ ရူပံ၊ ကို။ န သမုဋ္ဌာပေတိ၊ နိုင်။

စ၊ သည်သာမကသေး။ (တနည်း) စ၊ ပစ္စယဝေကလ္လတာယ ဟူသော
အကျဉ်းသင်္ခေပ ဟိတ်ပါဌ်၏ အကျယ်ဝိတ္တာရမှတပါး အာဂန္တုကတာယ ဟူသော
အကျဉ်းသင်္ခေပ ဟိတ်ပါဌ်၏ အကျယ်ဝိတ္တာရကား။ အာဂန္တုကပုရိသော၊
ညွှေသည်ယောကျ်ားသည်။ အဂတပုဗ္ဗံ၊ ရှေး၌ မရောက်အပ်သော။ ဝါ၊ မရောက်
အပ်ဘူးသော။ ပဒေသံ၊ အရပ်သို့။ ဂတော၊ ရောက်သည်။ (သမာနော)။
အညေသံ၊ မိမိမှတပါး အခြားသူတို့အား။ ဘော၊ အမောင်တို့။ ဧထ၊ လာကြ
ကုန်။ အန္တောဂါမေ၊ ရွာတွင်း၌။ ဝေါ၊ သင်တို့အား။ အန္တပါနဂန္ဓမာလာဒီနိ၊
ထမင်း၊ အဖျော်၊ နံ့သာ၊ ပန်းအစရှိသည်တို့ကို။ ဒဿာမိ၊ ပေးပါဒ်။ ဣတိ၊ သို့။
ဝတ္ထု၊ ငှါ။ န သက္ကောတိ ယထာ၊ မစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့။ (ကသ္မာ၊ နည်း။)
အတ္တနော၊ ၏။ အဝိသယတာယ၊ နေရာမဟုတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊
အတက်။ (အပ္ပဟုတတာယ၏ ဟိတ်ကူ။) အပ္ပဟုတတာယ၊ မပေးစွမ်းနိုင်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဝေမေဝ၊ လျှင်။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ၊ သည်။ အာဂန္တုကံ၊ ဘဝ
သစ်၌ ရောက်သစ်စ ညွှေသည်တည်း။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဣတိ(တသ္မာ)အာဂန္တု-
ကတာယပိ၊ ထိုသို့ ညွှေသည်အဖြစ်ကြောင့်လည်း။ ရူပံ၊ န သမုဋ္ဌာပေတိ၊ အပ်စ၊
သည်သာမကသေး။ (ပြုအပ်ပြီးသော အကြောင်း ၄-မျိုးသာ မကသေး ဟူလို။)
သမတ္တိံ သ ကမ္မဇရူပါနိ၊ အတိကျ ၃၀ သော ကမ္မဇရုပ်တို့သည်။ (ဝတ္ထုဒေသက
စသော ကလာပ် ၃-စည်းကို ဆိုသည်။) စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပါနံ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ်တို့
၏။ ဌာနံ၊ တည်ရာကို။ ဂဟေဘ္ဘာ၊ ယူ၍။ ဌိတာနိ၊ တည်ကုန်ပြီ။ ဣတိပိ၊
ထို့ကြောင့်လည်း။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ၊ ရူပံ၊ န သမုဋ္ဌာပေတိ။

ပန၊ အဘို့တပါးကား။ (တနည်း) ပန၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ရုပ်ကိုမဖြစ်စေနိုင်ပုံမှ
တပါး ခိဏာသဝ စုတိစိတ်၏ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ပုံကား။ ခိဏာသဝဿ၊ ရဟန္တာ
ပုဂ္ဂိုလ်၏။ စုတိစိတ္တံ၊ သည်။ ဝဇ္ဇမူလဿ၊ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဟူသော ဝဋ်မြစ်၏။
ဝူပသန္တတ္တာ၊ ငြိမ်းအေးပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ရူပံ) န သမုဋ္ဌာပေတိ၊ နိုင်။ ဟိ၊ ချဲ့။
[ယောဇနာ၌ “ဟိ သစ္စ” ဟု ဆိုလေ၏။] တဿ၊ ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏။ သဗ္ဗ-
ဘဝေသု၊ အလုံးစုံသော ဘဝတို့၌။ ဝဇ္ဇမူလံ၊ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဟူသော ဝဋ်မြစ်
သည်။ ဝူပသန္တံ၊ ငြိမ်းအေးပြီးသည်။ အဘဗျုပ္ပတ္တိကံ၊ နောက်သပ်တဖန် မထိုက်
သော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်။ (ဟောတိ)။ ပုနဗ္ဗဝေ၊ နောက်ဘဝ၌။ ပဝေဏိနာမ၊
အစဉ်အဆက်မည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိတော့။ [ဝူပသန္တံကို “အဘဗျုပ္ပတ္တိကံ” ဟု
ဖွင့်၍ အဘဗျုပ္ပတ္တိကံကို “ပုနဗ္ဗဝေ ပဝေဏိနာမ နတ္ထိ” ဟု ဖွင့်သည်။]

ပန၊ ဆက်။ သောတာပန္နဿ၊ ဇာ။ သတ္တ၊ နံသော။ ဘဝေ၊ တို့ကို။ ဌပေတွာ၊ ချန်ထား၍။ အဋ္ဌမေဝ၊ ရှစ်ခုမြောက်ဘဝ၌သာ။ (ရှစ်ခုမြောက်ဘဝ ရောက်မှသာ။) ဝဇ္ဇမူလံ၊ သည်။ ဝူပသန္တံ၊ ငြိမ်းအေးပြီး၊ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တဿ၊ ထိုသော-တာပနံ ပုဂ္ဂိုလ်၏။ စုတိစိတ္တံ၊ သည်။ သတ္တသု၊ ကုန်သော။ ဘဝေသု၊ တို့၌။ ရူပံ၊ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ဖြစ်စေနိုင်သေး၏။ သကဒါဂါမိနော၊ သကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်၏။ (စုတိစိတ္တံ၊ သည်။) ဒွိသု၊ ကုန်သော။ ဘဝေသု၊ တို့၌။ ရူပံ၊ သမုဋ္ဌာပေတိ။ အနာဂါမိနော၊ အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်၏။ (စုတိစိတ္တံ) ကေသ္မိံ၊ သော။ (ဘဝေ၌။) ရူပံ၊ သမုဋ္ဌာပေတိ။ ခိဏာသဿ၊ ဇာ။ (စုတိစိတ္တံ) သဗ္ဗဘဝေသု၊ တို့၌။ ဝဇ္ဇမူလဿ၊ ဇာ။ ဝူပသန္တတ္တာ၊ ငြိမ်းအေးပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ရူပံ) နေဝသမုဋ္ဌာပေတိ၊ လုံးဝ မဖြစ်စေနိုင်။

ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ ခိဏာသဝစုတိစိတ်၏ ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ပုံမှတစ်ပါး ဒွိပဉ္စဝိညာဏ်တို့၏ ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ပုံကား။ ဒွိပဉ္စဝိညာဏေသု၊ တို့၌။ ဈာနဂံ၊ ဈာနင်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ မဂ္ဂဂံ၊ မဂ္ဂင်သည်။ နတ္ထိ၊ ဟေတု၊ ဟိတ်သည်။ နတ္ထိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ စိတ္တဂံ၊ စိတ်၏အင်္ဂါသည်။ ဒုဗ္ဗလံ၊ အားမရှိသည်။ ဟောတိ။ ဣတိ (တသ္မာ) စိတ္တဂံဒုဗ္ဗလတာယ၊ ထိုသို့ စိတ်အင်္ဂါ၏ အားမရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ တာနိ၊ ထိုဒွိပဉ္စဝိညာဏ်တို့သည်။ ရူပံ၊ န သမုဋ္ဌာပေန္တိ၊ ကုန်။ [“စတ္တာရိ ပန အရူပဝိပါကာနိ” ဟု ပန ရှိလျှင် ကောင်း၏။ မရှိလျှင် ထည့်ပါ။] ပန၊ အဘူတပါးကား။ စတ္တာရိ၊ ကုန်သော။ အရူပဝိပါကာနိ၊ တို့သည်။ တသ္မိံ ဘဝေ၊ ထိုအရူပဘုံ၌။ ရူပဿ၊ ဖြစ်စေထိုက်သောရုပ်၏။ (တနည်း) ရူပဿ၊ အရင်းခံ ရုပ်၏။ နတ္ထိတာယ၊ မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ရူပံ၊ န သမုဋ္ဌာပေန္တိ။

စ၊ ဆက်။ ကေဝလံ၊ အခြားစိတ်နှင့် မဖက် သက်သက်။ တာနေဝ၊ ထိုအရူပဝိပါက်တို့သည်သာ။ (ရူပံ၊ ကို။ န သမုဋ္ဌာပေန္တိ၊ မဖြစ်စေနိုင်ကုန်သည်ကား။) န၊ မဟတ်သေး။ အညာနိပိ၊ အရူပဝိပါက်မှ အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော။ တသ္မိံ ဘဝေ၊ ထိုအရူပဘဝ၌။ အဋ္ဌ၊ ကုန်သော။ ကာမဝစရကသလာနိ၊ ကာမဝစရကသိုလ်စိတ်တို့၎င်း။ ဒသ၊ ကုန်သော။ အကုသလာနိ၊ တို့၎င်း။ နဝ၊ ကုန်သော။

ရူပဿ နတ္ထိတာယ။ ။ “ရုပ်မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်” ဟူသော စကားကို “အဘယ်ရုပ်၏ မရှိခြင်းကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုပါသနည်း” ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် ဇီကာ၌ “ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗဿ အဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ အရူပဝိပါက်စိတ်တို့၏ ဖြစ်စေထိုက်သော ရုပ်၏ မရှိခြင်းကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်ပြီ” ဟု ဖြေသည်။ “ရူပဿ” အရ “အရူပဝိပါက် စိတ်သည် ဖြစ်စေထိုက်သော ရုပ်ကို ယူပါ” ဟူလို။

တနည်း။ ။ “ရူပဿ” အရ အရူပဘုံ၌ ဖြစ်သော စိတ်တို့က နောက်ထပ် ရုပ်ကို ဖြစ်စေသော “အရင်းခံရုပ်ကို” ယူပါ။ “အရူပဘုံ၌ အရင်းခံရုပ် (အခြေခံရုပ်) ကိုယ်က မရှိသောကြောင့် ထိုဘုံ၌ဖြစ်သော စိတ်တို့သည် ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ကြ” ဟူလို။ [“အရူပံ ပန ရူပဿ ဩကာသော နတ္ထိ” ဇီကာကို ကြည့်ပါ။]

ကိရိယစိတ္တာနိ၊ တိုင်း။ စတ္တာရိ၊ ကုန်သော။ အာရပ္ပကုသလာနိ၊ တိုင်း။ စတသော၊ ကုန် သာ။ အာရပ္ပကိရိယာ၊ တိုင်း။ တိဏိ၊ ကုန်သော။ မဂ္ဂစိတ္တာနိ၊ တိုင်း။ စတ္တာရိ၊ ကုန်သော။ ဖလစိတ္တာနိ၊ တိုင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒွေစတ္တာလိသ၊ ၄၂-ပါးသော။ ယာနိ စိတ္တာနိ၊ တို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ [သင်္ဂြိုဟ် ပကိဏ်း ပိုင်း ဝတ္ထုသင်္ဂဟ၌လာသော “ဒွေစတ္တာလိသ ဇာယရေ”၌ ဒွေစတ္တာလိသအရ စိတ်များတည်း။] တာနိပိ၊ ထိုစိတ်တို့သည်လည်း။ တတ္ထ၊ ထိုအရူပဘဝ၌။ ရူပဿ၊ ၏။ ဝါ၊ ၏။ နတ္ထိဘာယ ဝေ၊ ကြောင့်ပင်။ ရူပံ, န သမုဋ္ဌာပေန္တိ။ [“ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ န ရူပဇနကတ္တာ” ဟူသော မူလစကားကို နိဂုံးအုပ်လို၍ “ဝေ ပဋိသန္ဓိစိတ္တ” စသည်ကို မိန့်။] ဝေ၊ ဤသို့လျှင်။ ဝါ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းကြောင့်။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ, ရူပံ, န သမုဋ္ဌာပေတိ။

[ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြပြီး၍ “ရူပံ ရူပမေဝ သမုဋ္ဌာပေတိ” အရ ရုပ်ကသာ ရှေးဦးစွာ ရုပ်ကို ဖြစ်စေပုံကို ပြလိုသောကြောင့် “ဥတု ပန” စသည်ကို မိန့်။] ပန၊ ကား။ ဥတု, ဥတု ဟူသော ရုပ်သည်။ ပဌမံ, နာမ်၏ ရှေးဦးစွာ။ ရူပံ, ကို။ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ၏။ သေ ဥတုနာမ၊ ဤဥတု မည်သည်။ ကော၊ အဘယ်နည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ (သေ ဥတုနာမ၊ မည်သည်။) ပဋိသန္ဓိကဏေ၊ ၌။ ဥပ္ပန္နာနံ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ သမတ္တိံ သကမ္မဇ-ရူပါနံ၊ အတိကျ ၃၀-သော ကမ္မဇရုပ်တို့၏။ အပ္ပန္နရာ၊ အဘွင်း၌ဖြစ်သော။ တေဇဇာဓာတု၊ တေဇဇာဓာတ်တည်း။ (ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။) သာ၊ ထိုတေဇဇာဓာတ်သည်။ ဌာနံ၊ ဌိုင်ဏသို့။ (ဥပါရိပြီးနောက် ဌိုင်ဏသို့။) ပတုာ၊ ၍။ အဋ္ဌ၊ ကုန်သော။ ရူပါနိ၊ အဝိနိဗ္ဗောဂရုပ်တို့ကို။ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ၏။

၈။ ဆက်။ သေ ဥတုနာမ၊ မည်သည်။ ဒန္ဓနိရောဓော၊ လေးနှေးသော ချုပ်ခြင်း ရှိ၏။ စိတ္တံ၊ သည်။ ခိပ္ပနိရောဓံ လျင်မြန်သော ချုပ်ခြင်းရှိ၏။ တသ္မိံ, ထိုဥတုသည်။ ဓရန္တေယေဝ၊ ထင်ရှားရှိစဉ်ပင်။ သောဋ္ဌဿ၊ ကုန်သော။ စိတ္တာနိ၊ တို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇိ-တုာ၊ ၍။ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ချုပ်ကြကုန်၏။ [“ဥတုရုပ်၊ ထင်ရှားရှိစဉ်ပင် ၁၆-ချက်သော စိတ်တို့ဖြစ်၍ ချုပ်ကြသည်” ဟု ဆိုသဖြင့် ရုပ်၏အသက်ကို ခန့်မှန်းဘို့ တာဝန်ရှိ လာ၏။ ထို ခန့်မှန်းချက်ကို ဋီကာ၌ ကြည့်ပါ။] တေသု၊ ထို ၁၆-ချက်သော စိတ်တို့ တွင်။ ပဋိသန္ဓိအနန္တရံ၊ ပဋိသန္ဓေ၏ အခြားမဲ့၌ ဖြစ်သော။ ပဌမဘဝဂံစိတ္တံ၊ ပဌမ ဘဝင်စိတ်သည်။ ဥပါဒကဏေယေဝ၊ ဥပါဒဏေ၌ပင်။ အဋ္ဌ၊ န်သော။ ရူပါနိ၊ အဝိနိဗ္ဗောဂရုပ်တို့ကို။ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ၏။ ပန၊ အဘို့တပါးကား။ ယဒါ၊ အကြင်အခါ၌။ သဒ္ဓဿ၊ သဒ္ဓရုပ်၏။ ဥပ္ပတ္တိကာလော၊ ဖြစ်ရာ အခါသည်။ ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်လတ္တံ့ ။ တဒါ၊ သဒ္ဓရုပ်ဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌။ ဥတုစိတ္တာနိ၊ ဥတုစိတ် တို့သည်။ သဒ္ဓနဝကံ နာမ၊ သဒ္ဓနဝကမည်သော ရုပ်ကို။ သမုဋ္ဌာပေဿန္တိ၊ ဖြစ်ပေါ် ဝေနိုင်ကုန်လတ္တံ့။

ကဗဠိကာရာဟာရောပိ၊ ကဗဠိကာရာဟာရသညိလည်း။ ဌာနံ၊ ဌိဏသို့။ ပတွာ၊ ရှိ။ အဋ္ဌ၊ ရှုပါနီ၊ သမုဋ္ဌာပေတိ။ ဇီ။ ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမှတပါး စောဒက ပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ အဿ၊ ထို အမိဝမ်း၌ကိန်းသော သတ္တဝါ၏။ ကဗဠိကာရာဟာရော၊ သည်။ ကုတော၊ မှ။ (ဟောတိ၊ နည်း။) ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ အဿ၊ ထို သန္ဓေတည်စ သတ္တဝါ၏။ ကဗဠိကာရာဟာရော၊ သည်။ မာတိတော၊ အမိမှ။ (ဟောတိ၊ ဇီ။ ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။) စ၊ သာဓကကား။ “ဟန္တဿ ဘုဠတိ မာတာ။ ပေ။ မာတု ကုစ္ဆိဂတော နရော”တိ၊ ဟူသော။ တေ၊ ဤ ဂါထာစကားကို။ (ဘဂဝတာ)ပိ၊ သည်လည်း။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ [အဿ၊ ထိုအမိဝမ်း၌ ကိန်းအောင်းသောသတ္တဝါ၏။ မာတာ၊ အမိသည်။ အန္တံ၊ ထမင်းလည်းဖြစ်သော။ ပါနုဠ၊ အဖျော်လည်းဖြစ်သော။ ယံ ဘောဇနံ၊ အကြင် အစာကို။ ဘုဠတိ၊ စား၏။ မာတုကုစ္ဆိဂတော၊ အမိဝမ်း၌ ရောက်နေသော။ သော နရော၊ ထိုသတ္တဝါသည်။ တေန၊ ထို အမိစားအပ်သော အစာဖြင့်။ တတ္ထ၊

ဟန္တဿ ဘုဠတိ။ ၊ အမိက အစာကို စားမျှလိုက်သောအခါ ထိုအစာတွင် ဩဇာ ပါဝင်၏။ ထိုအစာသည် အမိ၏ အစာအိမ်မှ ကိုယ်ဝန်သွယ်၏။ ချက်ကြိုးဖြင့် ဆက်၍ ကိုယ်ဝန်သွယ်သို့ ရောက်သောအခါ ကိုယ်ဝန်သွယ်၌ ကပ်ငြိနေ၏။ ထို ကပ်ငြိသော အစာ၌ပါသော ဩဇာသည် အမြဲ ဖြစ်ပျက်၍နေရကား ဥပဗ္ဗိမ္မိနောကံ ဌိသို့ အရောက် အရောက်တွင် သွယ်၏။ နိဗ္ဗိတောတွင်၌ ဩဇာမကရုပ်ကို ဖြစ်၏။ ဥပမာ—အပြင် ဘက်က သုတ်လိမ်းအပ်သော ခြေနယ်ဆီသည် အတွင်းသို့ စိမ့်၍သွင်းသောအခါ ဥတုဇ ရုပ်ကို ဖြစ်စေသကဲ့သို့တည်း။ [ဧတ္ထ စ မာတရာ အဇ္ဈောဟဋ္ဌာ ဩဇာ ဗာဟိရဗုဉ္ဇနံ ဝိယ ဂမ္ဘမလ္လိနာ (ဂမ္ဘ + အလ္လိနာ) တသ္မိံ သန္တာနေ ဩဇာမကရူပပုတ္တိယာ ပစ္စယော ဟောတိ။ —အနုဋီကာ။]

ဇာဋ္ဌကသာ။ ။တဿ ဟိ (ကိုယ်ဝန်သွယ်၏) နာဘိတော ဥဋ္ဌိတော နာလော (ချက်ကြိုးသည်) မာတု ဥပရပဋ္ဌာလန ဧကောဓော ဟောတိ၊ သော ဥပလဒဏ္ဏကော ဝိယ ဆိဋ္ဌော (ကြာရိုးကဲ့သို့ အပေါက်ရှိ၏)၊ တေန အာဟာရရသော သံသရိတွာ (ထို အပေါက်ဖြင့် အရသာ အရည်သည် စိမ့်ဝင်၍) အာဟာရသမုဋ္ဌာနရူပံ သမုဋ္ဌာပေတိ။—ဣန္ဒြကသုတိ အဖွင့်။

မှတ်ချက်။ ။ဗဟိဒ္ဓဩဇာနှင့် အဇ္ဈတ္တဩဇာတို့ ပေါင်းမိဆုဝယ် အဋ္ဌကထာ စာသွားအတိုင်း ဆိုလျှင် “ဗဟိဒ္ဓဩဇာက ရုပ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေ၏”ဟု အဓိပ္ပါယ်ရ၏။ အနုဋီကာကား “မာတရာ အဇ္ဈောဟဋ္ဌာ ဩဇာ။ ပေ။ ဩဇာမကရူပပုတ္တိယာ ပစ္စယော ဟောတိ”ဟု ဆိုသောကြောင့် “ဗဟိဒ္ဓဩဇာသည် ရုပ်ကိုဖြစ်စေသည့်ရန် ထောက်ပံ့၏။ အဇ္ဈတ္တဩဇာသည်သာ ရုပ်ကို ဖြစ်စေ၏” ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည်။ မည်သို့ပင် ဆိုဆို “အဇ္ဈတ္တဩဇာနှင့် ဗဟိဒ္ဓဩဇာ ပေါင်းမိသော အာဟာရရရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်၏”ဟု မှတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် အသေကောင်၌ ဗဟိဒ္ဓက အစာတို့ သွင်းသော်လည်း အဇ္ဈတ္တ၌ အာဟာရသမုဋ္ဌာနိကဩဇာ မရှိသောကြောင့် ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်တော့။

ထို အမိ၏ဝမ်း၌။ ယာပေတိ၊ မျှတရ၏။—သဂါထာဝဂ္ဂ ယက္ခသံယုတ် ဣန္ဒက သုတ် ပါဠိတော်။] ဝေ၊ သို့။ ဝါ၊ ဤနည်းအားဖြင့်။ ကုစ္ဆိဂတော၊ သော။ ဒါရ-
ကော၊ သည်။ မာတရာ၊ သည်။ အဇ္ဈောဟဋ္ဌ အနုပါနဩဇာယ၊ စားမျိုးအပ်သော
ထမင်း၊ အဖျော်၌ပါသော ဩဇာဖြင့်။ ယာပေတိ၊ ၏။ သာဝ၊ ထိုဩဇာသည်ပင်။
ဌာနပ္ပတ္တာ၊ ဌီသို့ရောက်သည်။ (သမာနာ)။ အဋ္ဌ၊ ရူပါနီ၊ သမုဋ္ဌာပေတိ။

စ၊ စောဒနာပါဦးအံ့။ သာ ဩဇာ၊ ထို ထမင်း၊ အဖျော်၌ပါသော ဩဇာ
သည်။ ခရာ၊ ကြမ်းတမ်းသည်။ (ဟောတိ) နန၊ ဖြစ်သည်မဟုတ်လော။ ဝတ္ထု၊
ကလသရေကြည်ဟူသော ဝတ္ထုသည်။ သုခမံ၊ သိမ်မွေ့သည်။ (ဟောတိ) နန၊
လော။ ကထံ၊ လျှင်။ တတ္ထ၊ ထိုကလသရေကြည်ဟူသော ဝတ္ထု၌။ (သာ ဩဇာ၊
သည်။) ပတိဋ္ဌာတိ၊ တည်နိုင်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤကား စောဒနာတည်း။ တာဝ၊
တစ်သတ္တုဟ နှစ်သတ္တုဟတို့မှ ရှေးဦးစွာ။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးအစ ပဌမကာလ၌။
န ပတိဋ္ဌာတိ၊ မတည်နိုင်သေး။ ကေဿ (သတ္တုဟဿ) ဝါ၊ ၏သော်၎င်း။ ဒွိန္ဒု၊
သတ္တုဟာနဝါ၊ တို့၏သော်၎င်း။ ဂတကာလေ၊ လွန်သွားရာအခါ၌။ ဝါ၊ ကျမှ။
ပတိဋ္ဌာတိ၊ ၏။ ပန၊ ဆက်။ တတော၊ ထို တစ်သတ္တုဟ နှစ်သတ္တုဟ လွန်ရာ
အခါမှ။ ပုရေဝါ၊ ရှေး၌မူလည်း။ ပတိဋ္ဌာတု၊ တည်ပါစေ။ ပစ္စာဝါ၊ ၌မူလည်း။
ပတိဋ္ဌာတု၊ စေ။ ယဒါ၊ အကြင်အခါ၌။ မာတရာ၊ သည်။ အဇ္ဈောဟဋ္ဌ အနုပါန-
ဩဇာ၊ သည်။ ဒါရကဿ၊ ၏။ သရီရေ၊ ၌။ ပတိဋ္ဌာတိ၊ ၏။ တဒါ၊ ထိုအခါ၌။
အဋ္ဌ၊ ရူပါနီ၊ သမုဋ္ဌာပေတိ။

ဩပပါတိကာဿာပိ၊ ဥပပတ် ပဋိသန္ဓေရှိသော သတ္တဝါ၏လည်း။ ဝါ၊
သည်လည်း။ ပကတိပဋိသတ္တာနံ၊ ပင်ကိုယ်အားဖြင့် စိမ့်အပ်ပြီးကုန်သော။ ခါဒ-
နီယ ဘောဇနီယာနံ၊ ခဲဘွယ် ဘောဇနီတို့၏။ အတ္တိဋ္ဌာနေ၊ ရှိရာအရပ်၌။ နိဗ္ဗတ္တ-
ဿ၊ ဖြစ်ရသည်။ (သမာနဿ၊ သော်။) တာနိ၊ ထိုခဲဘွယ်ဘောဇနီတို့ကို။ ဂဟေ-
တွာ၊ ယူပြီး၍။ အဇ္ဈောဟရတော၊ စားမျိုးလသော်။ ဌာနပ္ပတ္တာ၊ ဥပါဒ်ပြီးနောက်
ဌီခဏသို့ရောက်သော။ ဩဇာ၊ သည်။ ရူပံ၊ သမုဋ္ဌာပေတိ။ ဧကော၊ အချို့သော
ဥပပတ်သတ္တဝါသည်။ အနုပါနရဟိတေ၊ ထမင်းအဖျော်မှကင်းသော။ အရညေ၊
တော၌။ နိဗ္ဗတ္တတိ၊ ဖြစ်ရ၏။ မဟာဆာတကော၊ အကြီးအကျယ် ဆာလောင်
သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ အတ္တနောဝ၊ မိမိ၏သာလျှင်။ ဇိဝှိယ၊ လျှာဖြင့်။ ခေဋ္ဌံ၊
တံထွေးကို။ ပရိဝတ္တေတွာ၊ မူလနေရာမှ လည်စေ၍။ [ရှေးနိဿယ၌ “လူးလဲ၍”
ဟု ပေး၏။] ဂိလတိ၊ မျိုး၏။ တတြာပိ၊ ထိုတော၌လည်း။ (နိဗ္ဗတ္တဿ၊ ဖြစ်ရသော။)
အဿ၊ ထိုဥပပတ်သတ္တဝါ၏။ ဌာနပ္ပတ္တာ၊ သော။ ဩဇာ၊ သည်။ ရူပံ၊ သမုဋ္ဌာပေ-
တိ။ [တတြာပိတိ အရညေ နိဗ္ဗတ္တဿ အဿ ဩပပါတိကဿ။—ယောဇနာ။
ရှေးနိဿယ၌ “တတြာပိ၊ ထိုသို့ မျိုးသောအခါ၌လည်း” ဟု ပေး၏။ ထိုအနက်ကို
ယူ၍လေ့လျှင် တတြနေရာဝယ် “တဒါ” ဟု ရှိသင့်၏။]

[ပုဗ္ဗာပရနှင့်စပ်၍ နိဂုံးကို ပြလိုသောကြောင့် ဧဝံ စသည်ကိုမိန့်] ဧဝံ၊ ဤသို့။
 ဝါ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်။ ပဉ္စဝိသတိယာ၊ ၂၅-ပါးသော။ ကောဋ္ဌာသေ-
 သု၊ ရုပ်အဖို့တို့တွင်။ တေဇောဓာတုစ၊ တေဇောဓာတ်၎င်း။ (ဥတုကိုဆိုသည်။)
 ကဗဠိကာရာဟာရေစ၊ ကဗဠိကာရာဟာရ၎င်း။ (ဩဇာကို ဆိုသည်။) (ဣတိ၊
 ဤသို့။) ဒွေယေဝ၊ ၂-ပါးသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော။ ရူပါနိ၊ တို့သည်။ ရူပံ၊ ကို။
 သမုဋ္ဌာပေန္တိ၊ ကုန်၏။ အရူပေဝိ၊ နာမ်တရား၌လည်း။ ဝါ၊ တွင်လည်း။ စိတ္တ-
 ဉ္ဇေဝ၊ စိတ်၎င်း။ ကမ္မစေတနာစ၊ ကံဟူသော စေတနာ၎င်း။ (ဣတိ၊ ဤသို့။) ဒွေ
 ယေဝ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ ရူပံ၊ သမုဋ္ဌာပေန္တိ၊ တတ္ထ၊ ထိုရုပ်နာမ်တို့တွင်။
 ရူပံ၊ သည်။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေစ၊ ဥပါဒ်ခဏ၌၎င်း။ ဘင်္ဂက္ခဏေစ၊ ဘင်္ဂခဏ၌၎င်း။
 ဒုဗ္ဗလံ၊ အားမရှိ။ ဌာနက္ခဏေ၊ ဌီဏေ၌။ ဗလဝံ၊ အားရှိ၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။
 ဌာနက္ခဏေ၊ ၌။ ရူပံ၊ သမုဋ္ဌာပေတိ။

စိတ္တံ၊ သည်။ ဌာနက္ခဏေ၊ ၌၎င်း။ ဘင်္ဂက္ခဏေ၊ ၌၎င်း။ ဒုဗ္ဗလံ၊ အားမရှိ။
 ဥပ္ပါဒက္ခဏေယေဝ၊ ၌သာ။ ဗလဝံ၊ အားရှိ၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဥပ္ပါဒက္ခဏ
 ယေဝ၊ ၌သာ။ ရူပံ၊ သမုဋ္ဌာပေတိ။ ကမ္မစေတနာ၊ ကံဖြစ်သော စေတနာသည်။
 [ကမ္မဖြင့် သဟဇာတစေတနာကို ကန့်သည်။] နိရုဒ္ဓါ၊ ချုပ်ပြီးသည်။ သမာနာဝ၊
 ဖြစ်သော်သာ။ ဝါ၊ မှသာ။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုနိုင်သည်။ ဟောတိ၊ ဟံ၊ မှန်။
 အဘိတေ၊ ၌။ ကပ္ပကောဋိသတသဟဿ မတ္တကေပိ၊ ကမ္မာ ကုဋေတသိန်း၏
 အံထက်၌သော်မှလည်း။ [အပိဖြင့် အလွန်ဝေးသည်ကို သမ္ဘဝနာပြု၍ အနီး၌
 အားထုတ်အပ်သော ကမ္မစေတနာကို ဆည်းပါ။] အာယူဟိတံ၊ အားထုတ်အပ်
 ပြီးသော။ ကမ္မံ၊ သည်။ တေရဟိ၊ ယခုအခါ၌။ ပစ္စယော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တေ-
 ရဟိ၊ ၌။ အာယူဟိတံ၊ အားထုတ်အပ်သော။ (ကမ္မံ၊ သည်။) အနာဂတေ၊ ၌။
 ကပ္ပကောဋိသတသဟဿပရိယောသာနေပိ၊ ကမ္မာ ကုဋေတသိန်း၏ အဆုံး၌
 သော်မှလည်း။ ပစ္စယော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ ဧဝံ၊ ဤသို့လျှင်။ ဝါ၊ ဤ
 ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်။ ပုဗ္ဗာပရတော၊ ပုဗ္ဗာပရအားဖြင့်။ (ပဉ္စက္ခန္ဓာ
 တို့ကို။) ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။

အဒ္ဓါနပရိစ္ဆေဒတောတိ၊ အဒ္ဓါန ပရိစ္ဆေဒတော ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏။
 (ဝိတ္ထာရေ , ဧဝံ , ဝေဒိတဗ္ဗာ။) ရူပံ၊ သည်။ ကိတ္တကံ၊ အဘယ်မျှအတိုင်းအရှည်
 ရှိသော။ အဒ္ဓါနံ၊ ကာလပတ်လုံး။ တိဋ္ဌတိ၊ သနည်း။ အရူပံ၊ သည်။ ကိတ္တကံ၊

စိတ္တဉ္ဇေဝ။ ။စိတ်က ပဓာနဖြစ်သောကြောင့် စိတ်ကို ခေါင်းတပ်၍ ဆိုပါသည်။
 စေတသိက်များလည်း ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်ပါ၏။ (တနည်း) စိတ္တံ အရ စိတ်ကိုသာမဟုတ်
 စိတ်နှင့် အတူတကွဖြစ်သော စေတသိက်များကိုလည်း ယူရသည်။ ဥပမာ—“ယသ္မိ”
 သမယေ ကာမာဝဓရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ”ဟူသော ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိတော်ဝှံ ယံ
 စိတ္တံ အရ၌ ဖဿ ဝေဒနာ စသော စေတသိက်များလည်း ပါဝင်သကဲ့သို့တည်း။

သော။ အဒ္ဓါနံ၊ ပတ်လုံး။ တိဋ္ဌတိ၊ သနည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ ရူပံ၊ သည်။ ဂရူပရိဏာမံ၊ လေးသော ဖောက်ပြန်ခြင်းရှိ၏။ ဒန္နနိရောဓံ၊ နှေးသော ချုပ်ခြင်းရှိ၏။ [ဂရူပရိဏာမံကို ထပ်၍ဖွင့်သည်။] အရူပံ၊ သည်။ လဟုပရိဏာမံ၊ ပေါ့ပါးသော ဖောက်ပြန်ခြင်းရှိ၏။ ခိပ္ပနိရောဓံ၊ လျင်မြန်သော ချုပ်ခြင်းရှိ၏။ [လဟုပရိဏာမံကို ထပ်၍ဖွင့်သည်။] ရူပေ၊ သည်။ ဓရန္တေယေဝ၊ ထင်ရှားရှိစဉ် ပင်။ သောဠသ၊ ကုန်သော။ စိတ္တာနိ၊ တို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇိတော၊ ဖြစ်ပြီး၍။ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ချုပ်ကုန်၏။ [ဓရန္တေ အရ၌ ရူပံ၏ ဥပါဒ်ဇာတိနှင့် ဌာတိကိုယူခြင်း မယူခြင်းမှာ ရှေ့၌ ဋီကာဖွင့်သည့်အတိုင်းပင်တည်း။] ပန၊ ဆက်။ တံ၊ ထိုရူပံသည်။ သတ္တရသမေနေ၊ ၁၇-ချက်မြောက်သော။ စိတ္တေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ နိရုဇ္ဈတိ၊ ချုပ်၏။ [ဤ၌ ၁၇-ချက်မြောက်စိတ်နှင့် ပြိုင်၍ ရူပံ၏ချုပ်ခြင်းကို ဆိုထား၏။ ဤအဆိုသည် အရှင်ဗုဒ္ဓဘောသက မိမိအလိုအတိုင်း ဆိုခြင်းတည်း။ နောက်၌ကား ၁၇-ချက် မပြည့်သော ရူပအသက်ကို ပြလိမ့်မည်။]

ဟိ၊ ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြအံ့။ ပုရိသော၊ သည်။ ဖလံ၊ အသီးကို။ ပါဒတဿာမိ၊ ကျစေအံ့။ ဝါ၊ ပစ်ချအံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့ကြံ၍။ မုဂ္ဂရေန၊ လက်ရိုက်ဖြင့်။ [ရှေးက ဆောက်ကို အပေါ်ကနေ၍ ပုတ်ခတ်ရသောကြောင့် “ဆောက်ပုတ်ဖြင့်” ဟု အနက်ပေးကြ၏။] ရုက္ခသာခံ၊ သစ်ခက်ကို။ ပဟရေယျ၊ ပုတ်ခတ်ရာ၏။ ဖလာနိစ၊ အသီးတို့သည်၎င်း။ ပတ္တာနိစ၊ အရွက်တို့သည်၎င်း။ ဧကက္ခဏေယေဝ၊ တပြိုင်နက်သော ခဏ၌သာလျှင်။ ဝဏ္ဏတော၊ အညှာမှ။ မုဓစ္စယျ၊ လွတ်ကုန်ရာ၏။ ဝါ၊ ကြေကျကုန်ရာ၏။ တတ္ထ၊ ထိုအသီးအရွက်တို့တွင်။ ဖလာနိ၊ တို့သည်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဘာရိကတယ၊ လေးကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပဌမတရံ၊ ရှေးဦးစွာ။ ပထဝိယံ၊ မြေ၌။ ပတန္တိယထာ၊ ကျကုန်သကဲ့သို့၎င်း။ ပတ္တာနိ၊ အရွက်တို့သည်။ လဟုကတယ၊ ပေါ့ပါးကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပစ္စာ၊ ၌။ ဝါ၊ မှ။ (ပတန္တိယထာ၊ ၎င်း။) ဝေမေဝ၊ လျှင်။ မုဂ္ဂရပ္ပဟာရေန၊ လက်ရိုက်ဖြင့် ပုတ်ခတ်ခြင်းကြောင့်။ ပတ္တာနဉ္စ၊ အရွက်တို့၏၎င်း။ ဖလာနဉ္စ၊ အသီးတို့၏၎င်း။ ဧကက္ခဏေ၊ တပြိုင်နက်သော ခဏ၌။ ဝဏ္ဏတော၊ မှ။ မုတ္တကာလောဝိယ၊ လွတ်ရာအခါကိုကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) ပဋိသန္နိက္ခဏေ၊ ၌။ ရူပါ-ရူပမောနံ၊ ရူပတရား နာမ်တရားတို့၏။ ဧကက္ခဏေ၊ ၌။ ပါတုဘာဝေါ၊ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗော)။ ဖလာနံ၊ တို့၏။ ဘာရိကတယ၊ ကြောင့်။ ပဌမတရံ၊ စွာ။ ပထဝိယံ၊ ၌။ ပတနိဝိယ၊ ကျခြင်းကိုကဲ့သို့။ (တထာ)။ ရူပေ၊ သည်။ ဓရန္တေယေဝ၊ စဉ်ပင်။ သောဠသန္နံ၊ စိတ္တာနံ၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတော၊ ၍။ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ချုပ်ခြင်းကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗံ)။ ပတ္တာနံ၊ တို့၏။ လဟုကတယ၊ ကြောင့်။ ပစ္စာ၊ ပထဝိယံ ပတနိဝိယ၊ ကိုကဲ့သို့။ (တထာ)။ ရူပဿ၊ ၍။ သတ္တရသမေနေ၊ စိတ္တေန၊ သဟ၊ ကွ။ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗံ)။

တတ္ထ၊ ထို ရုပ်နာမ် ၂-ပါးတို့တွင်။ ရူပံ၊ သည်။ ဒန္တနိရောဓံ၊ ရှိသည်။ ဂရုပရိ-
ဏာမံ၊ ရှိသည်။ ကိဉ္ဇာပိ (ဟောတိ)၊ အကယ်၍ကား ဖြစ်ပါပေ၏။ စိတ္တံ၊ သည်။
ခိပ္ပနိရောဓံ၊ ရှိသည်။ လဟုပရိဏာမံ၊ ရှိသည်။ (ကိဉ္ဇာပိဟောတိ၊ ၏။) ပန၊
ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း။ (ထိုသို့ပင်ရုပ်က နှေးသောချုပ်ခြင်းရှိ၍ စိတ်က
မြန်သောချုပ်ခြင်းရှိပါသော်လည်း။) ရူပံ၊ သည်။ အရူပံ၊ ကို။ ဩဟာယ၊ စွန့်၍။
ပဝတ္တိတုံ၊ ဖြစ်ခြင်းငှါ၎င်း။ အရူပံဝါ၊ သည်မူလည်း။ ရူပံ၊ ကို။ (ဩဟာယ၊ ၍။
ပဝတ္တိတုံ၊ ငှါ၎င်း။) န သက္ကောန္တိ၊ မစွမ်းနိုင်ကုန်။ ဒိန္နမ္ပိ၊ ၂-ပါးသော ရုပ်နာမ်
တို့၏လည်း။ ဧကပ္ပမာဏာဝ၊ တူသောပမာဏရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော။ ပဝတ္တိ၊
ဖြစ်ခြင်းသည်။ (ဟောတိ)။

တတြ၊ ထိုဧကပ္ပမာဏပဝတ္တိဖြစ်ရာ၌။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ ကား။ ဥပမာ၊
ဥပမာတည်း။ ဧကော၊ သော။ ပုရိသော၊ သည်။ လကုဏ္ဍကပါဒေါ၊ တိုသောခြေ
ရှိ၏။ ဧကော၊ (ပုရိသော)။ ဒီဃပါဒေါ၊ ရှည်သောခြေရှိ၏။ တေသု၊ ထိုလူပု၊
လူရှည် ၂-ယောက်တို့သည်။ ဧကတော၊ တပေါင်းတည်း။ မဂ္ဂံ၊ ခရီးကို။ ဂစ္ဆန္တေ-
သု၊ သွားကုန်လသော်။ ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်။ ဒီဃပါဒေါ၊ ရှည်သောခြေ
ရှိသောယောက်ျားသည်။ ဧကပဒဝါရံ၊ ခြေလှမ်းတကြိမ်ကို။ အက္ကမတိ၊ နင်း၏။
တာဝ၊ ထိုခြေလှမ်းတကြိမ် နင်းရာ ကာလတိုင်အောင်။ ဣတရော၊ ရှည်သောခြေ
ရှိသူမှတပါးသော တိုသောခြေရှိသူသည်။ ပဒေ၊ ရှေ့ခြေ၌။ ဝါ၊ ရှေ့ခြေ၏
အနီး၌။ ပဒံ၊ နောက်ခြေကို။ အက္ကမိတွာ၊ နင်း၍။ သောဠသပဒဝါရေန၊ ခြေလှမ်း
၁၆-ကြိမ်ဖြင့်။ ဂစ္ဆတိ၊ ၏။ ဒီဃပါဒေါ၊ သည်။ လကုဏ္ဍကပါဒဿ၊ ၏။ သောဠသ
ပဒဝါရေ၊ ၁၆-ကြိမ်သော ခြေလှမ်းတို့ကို။ အတ္တနော၊ ၏။ ပါဒံ၊ ခြေကို။ အဉ္စိ-
တွာ၊ ဆန့်၍။ အာကဗ္ဗိတွာ၊ ဆွဲငင်၍။ ဧကမေဝ၊ တကြိမ်သာလျှင်ဖြစ်သော။ ပဒ-
ဝါရံ၊ မြေလှမ်းအကြိမ်ကို။ ကရေတိ၊ ပြု၏။ [“အဆိ အဉ္စေ ၈ ဘွာယာေ”
ဟူသောဓာတုတ္ထသင်္ဂဟနှင့် အညီ ခြေထောက်ကိုမြှောက်၍ ရွှေသို့ ဆန့်ခြင်းကို
အဉ္စိတွာဟု ဆို၏။ ဆန့်ပြီးနောက်အောက်ချဘို့ရန် ဆွဲငင်ခြင်းကို အာကဗ္ဗိတွာ
ဟု ဆိုသည်။]

ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ ဧကောပိ၊ တယောက်သည်လည်း။ ဧကံ၊ တယောက်ကို။
အတိက္ကမိတုံ၊ လွန်ခြင်းငှါ။ နသက္ကောတိ၊ နိုင်။ ဒိန္နမ္ပိ၊ တို့၏လည်း။ ဂမနံ၊ သွား
ခြင်းသည်။ ဧကပ္ပမာဏမေဝ၊ တူသော ပမာဏရှိသည်သာလျှင်။ ဟောတိ။ ဧဝံ

တတ္ထ ကိဉ္ဇာပိ။ ။ ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့် ရုပ်နှင့် နာမ်တို့၏ ဖြစ်ရာကာလ
မတူကြသောကြောင့် ရုပ်သည် နာမ်ကိုစွန့်၍၎င်း၊ နာမ်သည် ရုပ်ကိုစွန့်၍၎င်း ဖြစ်ကြလေ
သလော ဟု တွေးတောဘွယ်ရှိရကား “တတ္ထ ကိဉ္ဇာပိ” အစရှိသောပါဌ်ကို မိန့်သည်။
“ရုပ်နှင့် နာမ်တို့ ဖြစ်ရာကာလ မတူကြသော်လည်း အချင်းချင်း စွန့်၍ဖြစ်ခြင်းငှါ မစွမ်း
နိုင်ကြပါ” ဟူလို။

သမ္ပဒံ၊ ဤသို့ မချွတ်မယွင်း ပြီးစီးခြင်းရှိသော။ ဣဒံ၊ ဤ ဥပမေယျကို။ ဒဠဗ္ဗံ၊ မှတ်ထိုက်၏။ [ဝေသမ္ပဒမိဒံပုဒ်၏ အနက်မှန်ကို ပါရာဇိကဏ် ဘာသာဋီကာ ဝေရဉ္စကဏ္ဍ ဒိဋ္ဌိစက္ခုဉာဏကထာ၌ ရေးခဲ့ပြီ။] လက္ခဏာပါဒပုရိသောဝိယ၊ ကိုကဲ့သို့။ အဇ္ဈပံ၊ ကို။ (ဒဠဗ္ဗံ၊ ။) ဒီသပါဒပုရိသောဝိယ၊ ကိုကဲ့သို့။ ဂ္ဂပံ၊ ကို။ (ဒဠဗ္ဗံ၊ ။) ဒီသပါဒဿ၊ ။။ ကေ ပဒဝါရ၊ ခြေလှမ်းတကြိမ်ကို။ အက္ခမန- ကာလေ၊ နင်းရာအခါ၌။ ဣတရဿ၊ အခြားသော တိုသောခြေရှိသော ယောက်ျား ။။ သောဠသပဒဝါရအက္ခမနံ ဝိယ၊ ၁၆-ကြိမ်သော ခြေလှမ်းတို့ကို နင်းခြင်းကို ကဲ့သို့။ ဂ္ဂပေ၊ သည်။ ရေန္တေယေဝ၊ စဉ်ပင်။ အဂ္ဂပမေဓသု၊ နာမ်တရားတို့တွင်။ သောဠသန္တံ၊ စိတ္တာနံ၊ ဥပ္ပဋ္ဌေတွာ၊ နိရုဇ္ဈနံ၊ ချုပ်ခြင်းကို။ (ဒဠဗ္ဗံ)။

ဒိန္နံ၊ န်သေ။ ပုရိသာနံ၊ တို့တွင်။ လက္ခဏာပါဒပုရိသဿ၊ ။။ သောဠသ၊ ပဒဝါရ၊ ခြေလှမ်းအကြိမ်တို့ကို။ (ကေပဒဝါရ ကရဏံ ၌စပ်။) ဣတရဿ၊ အခြားသော ရှည်သောခြေရှိသောယောက်ျား၏။ အတ္တနော၊ ။။ ပါဒံ၊ ကို။ အဋ္ဌိ- တွာ၊ ရှိ။ အာကဓိတွာ၊ ရှိ။ ကေပဒဝါရကရဏံ ဝိယ၊ တကြိမ်သော ခြေလှမ်းကို ပြုခြင်းကိုကဲ့သို့။ ဂ္ဂပဿ၊ ။။ သတ္တရသမေန၊ သော။ စိတ္တေနံ၊ သဒ္ဓိံ၊ နိရုဇ္ဈနံ၊ ကို။ (ဒဠဗ္ဗံ)။ ဒိန္နံ၊ ပုရိသာနံ။ အညမညံ၊ အချင်းချင်းကို။ ဝါ၊ တယောက်ယောက်ကို။ အနောဟာယ၊ မစွန့်မူ၍။ ကေပုမာဏေနဝ၊ တူသော ပမာဏဖြင့်သာလျှင်။ ဂမနံ ဝိယ၊ သွားခြင်းကိုကဲ့သို့။ အဂ္ဂပဿ၊ ။။ ဂ္ဂပံ၊ ကိုဝိုင်း။ ဂ္ဂပဿ၊ ။။ အဂ္ဂပံ၊ ကိုဝိုင်း။ အနောဟာယ၊ ရှိ။ ကေပုမာဏေနဝ၊ သာလျှင်။ ပဝတ္တနံ၊ ဖြစ်ခြင်းကို။ (ဒဠဗ္ဗံ)။ ဣတိဝေံ၊ ဤသို့။ ဝါ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ အဓိနပရိစ္ဆေဒ- တော၊ အားဖြင့်။ (ပဉ္စက္ခန္ဓာ) ဝေဒိတဗျာ။

ဧကပ္ပိဒနာနာနိရောဓတောတိ၊ ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏။ (ငိတ္တာရော၊ ဝေံ၊ ဝေဒိတဗျော။) ဣဒံ၊ ဤ ဧကပ္ပိဒအဖြစ် နာနာနိရောဓအဖြစ်ကို။ ပစ္စိမကမ္မဇံ၊ တဘဝ၌ နောက်ဆုံးဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်ကို။ ဌပေတွာ၊ ချန်ထား၍။ ဒီပေတဗ္ဗံ၊ ပြုထိုက်၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာ။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်သည်။ (ဥပ္ပဋ္ဌတိ၊ ဖြစ်၏။) ဒုတိယံ၊ ၂-ကြိမ်မြောက်။ ဘဝံ၊ ဘဝင်စိတ်သည်။ (ဥပ္ပဋ္ဌတိ)။ တတိယံ၊ ၃-ကြိမ်မြောက်။ ဘဝံ၊ သည်။ (ဥပ္ပဋ္ဌတိ)။ ပေ၊ သေးဠသမံ၊ ၁၆-ကြိမ်မြောက်။ ဘဝံ၊ သည်။ (ဥပ္ပဋ္ဌတိ)။ [ရှေးအဋ္ဌကထာတို့အလိုအားဖြင့် ရုပ်အသက်သည် စိတ္တက္ခဏ ၁၆-ချက်နှင့် ခဏဇယံ တချက်သာ ရှိသောကြောင့် ဤ၌ စိတ္တက္ခဏ ၁၆-ချက်ကိုသာ ပြထားသည်။] တေသု၊ ထို ၁၆-ချက်သောစိတ်တို့တွင်။ ဧကေက- ဿ၊ တပါးတပါးသော စိတ်၏။ ဥပ္ပိဒဋ္ဌိတိဘဂံဝသေန၊ ဥပါဒ်၊ ဋ္ဌိ၊ ဘင်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ တယော၊ တယော၊ ၃-ပါးကုန် ၃-ပါးကုန်သော။ ခဏာ၊ ဖြစ်ရာ ခဏတို့သည်။ (ဟောန္တိ၊ ရှိကုန်၏။) တတ္ထ၊ ထိုစိတ်တို့တွင်။ ဧကေကဿ၊ သော။ ဝိတ္တဿ၊ ။။ တိသု၊ ကုန်သော။ ခဏေသု၊ ခဏတို့၌။ သမတ္တိံ သ သမတ္တိံ သ၊

အတိကျ ၃၀, အတိကျ ၃၀-သော။ ကမ္မဇရူပါနိ၊ ကမ္မဇရုပ်တို့သည်။ ဥပ္ပဇန္တိ၊ ကုန်၏။ တေသု၊ ထို ကမ္မဇရုပ်တို့တွင်။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ၊ ၏။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ၊ ခွံ။ သမုဋ္ဌိတံ၊ ဖြစ်သော။ ကမ္မဇရူပံ၊ သည်။ သတ္တရသမဿ၊ ၁၇-ချက်မြောက်သော။ ဘဝဂံစိတ္တဿ၊ ၏။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေယေဝ၊ ခွံသော။ နိရုဇ္ဈတိ၊ ချုပ်၏။ [ရှေးအဋ္ဌကထာ အလိုအားဖြင့် ဆိုကားသည်။] ဌိတိက္ခဏေ၊ ခွံ။ သမုဋ္ဌိတံ၊ သော။ (ကမ္မဇရူပံ၊ သတ္တရသမဿ၊ ဘဝဂံစိတ္တဿ။) ဌိတိက္ခဏေယေဝ၊ ခွံသော။ (နိရုဇ္ဈတိ)။ ဘဂံက္ခဏေ၊ ခွံ။ သမုဋ္ဌိတံ၊ သော။ (ကမ္မဇရူပံ၊ သတ္တရသမဿ၊ ဘဝဂံစိတ္တဿ။) ဘဂံက္ခဏေယေဝ၊ ခွံသော။ နိရုဇ္ဈတိ။

ဝေ၊ ဤသို့လျှင်။ ဝါ၊ ဤဆို အပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ဒုတိယဘဝဂံစိတ္တံ၊ ဒုတိယ ဘဝဂံစိတ်ကို။ အာဒိံ ကတု၊ အစပြု၍။ အတ္တနော၊ အတ္တနော၊ မိမိ မိမိ၏။ သတ္တရသမေန၊ သော။ စိတ္တေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ။ ယောဇေတွာ၊ ယှဉ်စေ၍။ နယော၊ နည်းကို။ နေတဗ္ဗော၊ ဆောင်ထိုက်၏။ ဣတိ၊ သို့။ သောဠသ၊ ၁၆-ချက်ကုန်သော။ တိက၊ တိက်တို့သည်။ အဋ္ဌစတ္တာလိသ၊ ၄၀-ပါးသည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ အယံ၊ ဤအစဉ်အဆက်သည်။ အဋ္ဌစတ္တာလိသကမ္မဇရူပပဝဏီ နာမ၊ ၄၀-ချက်သော ကမ္မဇရုပ်တို့၏ အစဉ်အဆက်မည်၏။ ပန၊ ဆက်။ သာ သော (အဋ္ဌစတ္တာလိသ ကမ္မဇရူပပဝဏီ)။ ထိုကဲ့သို့သော ဤ ၄၀-ချက်သော ကမ္မဇရုပ်တို့၏ အစဉ် အဆက်သည်။ ရတ္တိဉ္စ၊ ညဉ့်အခါ၌၎င်း။ ဒိဝါစ၊ နေ့အခါ၌၎င်း။ ခါဒန္တာနမ္ပိ၊ ခဲသူတို့၏ သန္တာန်၌၎င်း။ ဘုန္တန္တာနမ္ပိ၊ စားသူတို့၏ သန္တာန်၌၎င်း။ သုတ္တာနမ္ပိ၊ အိပ်ပျော်သူတို့၏ သန္တာန်၌၎င်း။ ပမတ္တာနမ္ပိ၊ မေ့လျော့သူတို့၏ သန္တာန်၌၎င်း။ (အမှတ်တမဲ့နေသူတို့၏ သန္တာန်၌၎င်း။) နဒိသောတောဝိယ၊ မြစ်ရေအယဉ်သည် ကဲ့သို့။ ဧကန္တံ၊ စင်စစ်။ ပာတ္တတိယေဝ၊ ဖြစ်သည်သာ။ ဣတိဝေ၊ ဤသို့လျှင်။ ဝါ၊ ဤကိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ဧကုပ္ပါဒနာနာနိရောဓတော၊ တူသောဖြစ်ခြင်း အသီးအသီးသော ချုပ်ခြင်းအားဖြင့်။ (ပဉ္စက္ခန္ဓာ) ဝေဒိတဗ္ဗာ။

နာနပ္ပါဒကေနိရောဓတော၊ အသီးအသီးသောဖြစ်ခြင်း တူသော ချုပ်ခြင်း ရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ ပစ္စိမကမ္မဇေန၊ နောက်ဆုံး၌ ကမ္မဇရုပ်ဖြင့်။ ဒီပေတဗ္ဗာ၊ ပြထိုက်၏။ တတ္ထ၊ ထိုနာနပ္ပါဒ ကေနိရောဓတောကို ပြရာ၌။ (ယောဇေတဗ္ဗာနိ ခွံ စပ်။) အာယုသင်္ခါရပရိယောသာနေ၊ အာယုသင်္ခါရ၏ ဆုံးခါနီး၌။ (သေခါနီး အခါ၌။) [ဋီကာနောက်နား၌ “အာယုဥသ္မာ ဝိညာဏာဒိနံ ဇီဝိတသင်္ခါရနံ” ဟု လာလိမ့်မည်။] သောဠသန္တံ၊ စိတ္တာနံ၊ တို့၏။ ဝါရေ၊ အကြိမ်သည်။ သတိ၊ ရှိလ သော်။ (စိတ်ဖြစ်ဘို့ရန် ၁၆-ချက်သာ ကျန်လသော်။) ဗေဒ္ဓာ သောဠသကံ၊ အောက်ဖြစ်သောစိတ် ၁၆-ကြိမ်တို့၏ အပေါင်း၎င်း။ ဥပရိသောဠသကံ၊ အထက် ဖြစ်သောစိတ် ၁၆-ကြိမ်တို့၏အပေါင်း၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒွေ၊ ၂-ပါးကုန်သော သောဠသကတို့ကို။ ဧကေတော၊ တပေါင်းတည်း။ ယောဇေတဗ္ဗာနိ၊ ယှဉ်စေထိုက်

ကုန်၏။ ဟိ၊ ချေ။ ဟေဋ္ဌာသောဋ္ဌသကသ္မိံ၊ ဟေဋ္ဌာသောဋ္ဌသကသ္မိံ။ ပဌမစိတ္တဿ၊
 ၏။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ၊ ဌံ။ သမုဋ္ဌိတံ၊ သော။ သမတ္တိံ သကမ္မဇရူပံ၊ သည်။ ဥပရိ-
 သောဋ္ဌသကသ္မိံ၊ ဥပရိသောဋ္ဌသကသ္မိံ။ ပဌမစိတ္တဿ၊ ၏။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေယေဝ၊
 ဌံသာ။ နိရုဇ္ဈတိ၊ ၏။ [ဤစကားဖြင့် ကေပ္ပါဒနာနာနိရောဓတောကို ပင် ပြသေး၏။]
 ဌိတိက္ခဏေ၊ ဌံ။ သမုဋ္ဌိတံ၊ သော။ (သမတ္တိံ သကမ္မဇရူပံ၊ သည်။ ဥပရိသောဋ္ဌသ-
 ကသ္မိံ၊ ဌံ။) တဿ (ပဌမစိတ္တဿ)၊ ၏။ ဌိတိက္ခဏေယေဝ၊ ဌံသာ။ (နိရုဇ္ဈတိ)။
 [ဤစကားဖြင့် နာနုပ္ပါဒနာနာနိရောဓတောကို ပြသည်။] ဘင်္ဂက္ခဏေ၊ ဌံ။ သမုဋ္ဌိတံ၊
 သော။ (သမတ္တိံ သကမ္မဇရူပံ၊ ဥပရိသောဋ္ဌသကသ္မိံ။) တဿ (ပဌမစိတ္တဿ)،
 ဘင်္ဂက္ခဏေယေဝ၊ ဌံသာ။ နိရုဇ္ဈတိ။ [ဤစကားဖြင့် နာနုပ္ပါဒကေနိရောဓတောကို
 ပြသည်။]

ပန၊ အဘိတပါးကား။ ဟေဋ္ဌိမသောဋ္ဌသကသ္မိံ၊ ဌံ။ ဒုတိယစိတ္တဿ၊ ၏။
 (ဥပ္ပါဒက္ခဏေ၊ သမုဋ္ဌိတံ၊ သမတ္တိံ သကမ္မဇရူပံ၊ ဥပရိသောဋ္ဌသကသ္မိံ၊ ဒုတိယ-
 စိတ္တဿ၊ ဥပ္ပါဒက္ခဏေယေဝ၊ နိရုဇ္ဈတိ။ [ဤစကားဖြင့် ကေပ္ပါဒနာနာနိရောဓတော
 ဖြစ်ပုံကို ရှေးအတိုင်း သိပါ။] ဟေဋ္ဌာသောဋ္ဌသကသ္မိံ၊ ဒုတိယစိတ္တဿ၊ ဌိတိက္ခ-
 ဏေ သမုဋ္ဌိတံ၊ သမတ္တိံ သကမ္မဇရူပံ၊ ဥပရိသောဋ္ဌသကသ္မိံ၊ တဿ၊ ဒုတိယ-
 စိတ္တဿ၊ ဌိတိက္ခဏေယေဝ၊ နိရုဇ္ဈတိ။ [နာနုပ္ပါဒနာနာနိရောဓတော တည်း။]
 ဟေဋ္ဌာ သောဋ္ဌသကသ္မိံ၊ ဒုတိယစိတ္တဿ၊ ဘင်္ဂက္ခဏေ သမုဋ္ဌိတံ၊ သမတ္တိံ သကမ္မဇ-
 ရူပံ၊ ဥပရိသောဋ္ဌသကသ္မိံ၊ တဿ၊ ဒုတိယစိတ္တဿ၊ ဘင်္ဂက္ခဏေယေဝ၊ နိရုဇ္ဈတိ။)
 [ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပေယျာလ ဖော်ပါ။] ။ပေ။ သောဋ္ဌသမစိတ္တဿ၊ ၏။ ဥပ္ပါဒ-
 က္ခဏေ သမုဋ္ဌိတံ၊ သမတ္တိံ သကမ္မဇရူပံ (ဥပရိသောဋ္ဌသကသ္မိံ)။ စုတိစိတ္တဿ၊
 ၏။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေယေဝ၊ ဌံသာ။ နိရုဇ္ဈတိ။ ဌိတိက္ခဏေ သမုဋ္ဌိတံ (သမတ္တိံ သ-
 ကမ္မဇရူပံ)။ တဿ၊ စုတိစိတ္တဿ၊ ၏။ ဌိတိက္ခဏေယေဝ၊ ဌံသာ။ (နိရုဇ္ဈတိ)။
 ဘင်္ဂက္ခဏေ၊ ဌံ။ သမုဋ္ဌိတံ (သမတ္တိံ သကမ္မဇရူပံ)။ စုတိစိတ္တဿ၊ ဘင်္ဂက္ခဏေ-
 ယေဝ၊ ဌံသာ။ နိရုဇ္ဈတိ။ တတော၊ ထိုစုတိစိတ်၏ ဘင်္ဂဇာယ။ ပဌာယ၊ စ၍။
 ကမ္မဇရူပပရေဏီ၊ ကမ္မဇရုပ်တို့၏ အစဉ်အဆက်သည်။ နပဝတ္တတိ၊ မဖြစ်တော့။

စုတိစိတ္တဿ ဘင်္ဂက္ခဏေယေဝ နိရုဇ္ဈတိ။ ။စုတိစိတ်ကို ထောက်၍ ရွှေသောဋ္ဌသမစိတ်၏
 ဘင်္ဂဇာ၌ဖြစ်ခဲ့သော ကမ္မဇရုပ်သည် စုတိစိတ်၏ ဘင်္ဂဇာ၌ ချုပ်၏။ ဤကမ္မဇရုပ်ကိုသာ
 ပစ္စိမကမ္မဇရုပ် ဟု ခေါ်၏။ ဤပစ္စိမကမ္မဇရုပ်သည် သောဋ္ဌသမစိတ်၏ ဘင်္ဂဇာ၌ ဖြစ်ခဲ့သော
 ကြောင့် စိတ်နှင့် ဖြစ်ရာဇာချင်း မတူရကား နာနုပ္ပါဒ ဖြစ်၏။ စုတိစိတ်၏ ဘင်္ဂဇာနှင့်
 ပြိုင်၍ချုပ်သောကြောင့် စိတ်နှင့် ချုပ်ရာဇာ တူရကား ကေနိရောဓ ဖြစ်၏။ ဤအပိုင်းကို
 ရည်ရွယ်၍ “နာနုပ္ပါဒ ကေနိရောဓတော ပစ္စိမကမ္မဇရူပေ ဖိပေတဗ္ဗာ” ဟု ဆိုခဲ့သည်။ ရွှေက
 ဆိုအပ်ခဲ့သော စကားများကား ပစ္စိမကမ္မဇရုပ်အတွက် မဟုတ်။

(ကမ္မဇရူပပဝေဏီ၊ သည်။) ယဒိ ပဝတ္တေယျ၊ အကယ်၍ဖြစ်-သးအံ့။(ဝေသတိ) သတ္တာ၊ သတ္တဝါတို့သည်။ အက္ခယာ (နာမ)၊ ကုန်ခြင်း မရှိသူတို့မည်သည်။ အဝယာ (နာမ)၊ ပျက်ခြင်းမရှိသူတို့မည်သည်။ အဇရာ (နာမ)၊ အခြင်းမရှိသူတို့ မည်သည်။ အမရာနာမ၊ သေခြင်းမရှိသူတို့မည်သည်။ ဘဝေယျံ၊ နိဂုံး၏။

ပန၊ ဆက်။ ဧတ္တ၊ ဤနာနုပ္ပါဒကေနိရောဓတာကို ပြရာ၌။ (ယောဇနာ အလို)။ (တနည်း) တတ္ထံ၊ ထိုကျေပျီဒနာနာနိရောဓတာကို ပြရာ၌။ (ရှေးနိဿယ အလို)။ ယဒေတံ ယံတေ (ဝစနံ)၊ အကြင်စကားကို။ (ဝုတ္တံ ဌ္ဗိစပ်။) သတ္တရသမဿ ဘဝဂိတ္တဿ ဥပ္ပါဒက္ခဏေယေဝ နိရုဇ္ဈတိတိအာဒိနာ၊ အစရှိသော။ နယေန၊

ဧတ္တ ပန။ ။ စာအုပ်တို့၌၎င်း၊ ယောဇနာ၌၎င်း “ဧတ္တ” ဟု ရှိ၏။ “ဧတ္တ ပနာတိ နာနုပ္ပါဒကေနိရောဓတာ ဒိပနာဓိကာရေ” ဟု ယောဇနာစွဲ၏။ ဧတ္တ ဟူသော သဒ္ဓါနှင့် လိုက်အောင်ကား အနီးဖြစ်သော နာနုပ္ပါဒ ကေနိရောဓတာ ကိုပင် ဖွဲ့ရပေလိမ့်မည်။ သို့သော် “သတ္တရသမဿ၊ ပေ။ နိရုဇ္ဈတိ” ဟူသော စကားသည် နာနုပ္ပါဒကေနိရောဓတာ အခင်း၌ တိုက်ရိုက်မပါ။ ကျေးဇူး နာနာနိရောဓတောတိ ဣဒံ စသော အခင်း၌သာပါ၏။ ရှေးနိဿယ၌လည်း “တတ္ထ ဝစနေ၊ ထိုစကား၌” ဟု ရှိ၏။ ထိုအလို အဝေးကိုလှမ်း၍ ကျေပျီဒနာနာနိရောဓတာ ကို စွဲရာရောက်၏။ ထို့ကြောင့် ရှေးနိဿယအတိုင်း “တတ္ထ ပန” ဟု ရှေးပါဌ် ရှိဟန်တူသည်။ ထို တတ္ထ ကို ဝုတ္တံ ဌ္ဗိ စပ်ပါ။

မေးဘွယ်။ ။ “တတ္ထ ပန ယဒေတံ စသော စကားတို့ကား အဘယ်သို့သော စကားမျှားပါနည်း” ဟု မေးဘွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား— “တတ္ထ ပန” မှစ၍ “ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ” တိုင်အောင် စကားစုသည် ကျေပျီဒနာနာနိရောဓတော အခင်းမှစ၍ ဆိုအပ် ပြီးသော စကားအားလုံးကို သိမ်းကျုံး၍ ပြအပ်သော သင်္ဂဟကထာတည်း။ “ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ” တိုင်အောင် သင်္ဂဟကထာ ပြီးဆုံးမှ ထိုစကားအားလုံး အတွက် “ရုပ်၏ အသက်သည် စိတ္တက္ခဏ ၁၇-ချက် ကြာ၏” ဟု ဆုံးဖြတ်ချက် ချနိုင်သောကြောင့် ထို အကြားစကားတို့ကို ဆက်၍ ပြနေရသည်ဟု မှတ်ပါ။ [ဋီကာကြည့်ပါ။]

ထိုမျှလောက်အဝေးကို တသဒ္ဓါဖြင့် ခွဲနိုင်ပုံ။ ။ ကျမ်းစာတို့၌ ပုဒ်ချင်းဝေးသော် လည်း အဓိပ္ပါယ် ဆက်သွယ်နေလျှင် လမ်း၍ဆက်စပ်ရိုး ရှိ၏။ မှန်၏— အကြင်ပုဒ်ကို တတ္ထ၏ ဆက်သွယ်ဘို့ရန် သမ္ပန္နိအဖြစ်ဖြင့် ဆိုအပ်၏။ ထိုသမ္ပန္နိ ပုဒ်သည် အဝေး၌ တည် သော်လည်း ထိုစပ်လိုသောပုဒ်နှင့် စပ်နိုင်ပါသည်။ [ယံ ယဿ သမ္ပန္နိဘာဝေန ဝုတ္တံ၊ တံ ဒူရေ ဌိတိပိ တေန သမ္ပန္နနိယံ— အနု။] ဤအဓိပ္ပါယ်ကို ရည်ရွယ်၍ ရှေးဆရာတို့လည်း အောက်ပါဂါထာကို ဆိုကြသည်။

ယေန ယဿ ဟိ သမ္ပန္နော၊ ဒူရဌ္ဓမ္မိ စ တဿ တံ။

အတ္တတော ဟျသမ္ပန္နာနံ၊ အာသန္တတ္ထမကာရဏံ။

[အကြင်ပုဒ်နှင့် အကြင်ပုဒ်၏စပ်ခြင်းဖြစ်၏။ ထိုပုဒ်သည် အဝေး၌ တည်သော်လည်း ထို သမ္ပန္နိပုဒ်၏ သမ္ပန္နိဖြစ်နိုင်၏။ အနက်အားဖြင့် မစပ်သော ပုဒ်တို့၏ နီးခြင်းသည် အကြောင်းမဟုတ်။ အတ္တတော ဟျသမာနာနံ” ဟုလည်း ရွတ်ကြ၏။]

နည်းဖြင့်။ ကေယျ စိတ္တဿ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ ဥပ္ပန္နံ ရူပံ အညဿ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ နိရုဇ္ဈတိတိ၊ ဟူ၍။ အဋ္ဌကထာယံ၊ ရှေးအဋ္ဌကထာ၌။ အာဂတတ္တာ၊ လာသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (မယာ၊ ဗုဒ္ဓဗောဓာသဆရာ ငါသည်။) ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ [ပါဠိတော်နှင့် မညီသော်လည်း ရှေးအဋ္ဌကထာ၌ လာသောကြောင့် ဆိုခဲ့ပြီ - ဟူလို။] တံ၊ ထိုစကားသည်။ ယဿ ကာယသင်္ခါရော နိရုဇ္ဈတိ၊ တဿ စိတ္တသင်္ခါရော နိရုဇ္ဈတိတိ အာမန္တာတိ၊ ဟူသော။ ဣမာယ ပါဠိယာ၊ ဤသင်္ခါရယမိုက် ပါဠိတော်နှင့်။ ဝိရုဇ္ဈတိ၊ ဆန့်ကျင်၏။ ကထံ၊ အဘယ်သို့။ (ဝိရုဇ္ဈတိ၊ နည်း။) ဟိ၊ အဖြေကား။ ကာယသင်္ခါရော၊ ကာယသင်္ခါရ ဟူသည်။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနော၊ စိတ်ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော။ အဿာသပဿာသဝါတော၊ ထွက်သက် ဝင်သက် လေတည်း။ (ဝါယောဓာတ်တည်း။) စိတ္တသမုဋ္ဌာန ရူပဉ္စ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ် ဟူသမျှသည်လည်း။ စိတ္တဿ၊ စိတ်၏။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ၊ ဥပါဒ်ခဏ၌။ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ၊ ဖြစ်၍။ ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်။ အညာနိ၊ ဖြစ်ရာစိတ်မှ အခြားကုန်သော။ သောဠသစိတ္တာနိ၊ ၁၆-ချက်သော စိတ်တို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။ တာဝ၊ ထို ၁၆-ချက်သောစိတ်တို့ ဖြစ်ရာကာလတိုင်အောင်။ တိဋ္ဌတိ၊ တည်၏။ တေသံ သောဠသန္တံ၊ ထို ၁၆-ချက်သော စိတ်တို့တွင်။ သဗ္ဗပစ္စိမေန၊ အလုံးစုံသောစိတ်တို့၏ နောက်၌ဖြစ်သော စိတ်နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ နိရုဇ္ဈတိ၊ ။ ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ ယေန စိတ္တေန၊ အကြင်စိတ်နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ။ တတော၊ ထိုစိတ်မှ။ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။ သတ္တရသမေန၊ ၁၇-ချက်မြောက် စိတ်နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ နိရုဇ္ဈတိ။ ကဿစိ၊ တစုံတခုသော။ စိတ္တဿ၊ နောက်စိတ်၏။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေဝါ၊ ဥပါဒ်ခဏ၌သော်၎င်း။ ဌိတိက္ခဏေဝါ၊ ဌိခဏ၌သော်၎င်း။ န နိရုဇ္ဈတိ၊ မချုပ်။ (ချုပ်ရိုးမရှိ။) ဌိတိက္ခဏေဝါ၊ ဌိ၎င်း။ ဘင်္ဂက္ခဏေဝါ၊ ဌိ၎င်း။ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ မဖြစ်။ (ဖြစ်ရိုးမရှိ။) သော၊ ဤသို့ ရှေးစိတ်နှင့် အတူဥပါဒ်၍ ၁၇-ချက်မြောက် နောက်စိတ်နှင့် အတူချုပ်ခြင်းသည်။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပဿ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ် ဟူသမျှ၏။ ဓမ္မတာ၊ သဘောတံထွာ ဓမ္မတာတည်း။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ နိယမတော၊ အမြဲအားဖြင့်။ စိတ္တသင်္ခါရေန၊ စိတ်သည်ပြုအပ်သော ဝိတက်ဝိစာရမှ တပါးသော စေတသိက်နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကွ။ ကေက္ခဏ၊ တပြိုင်နက်သောခဏ၌။ နိရုဇ္ဈနတော၊ ကာယသင်္ခါရ၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့်။ အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

စ၊ ဆက်။ (ယသွာ၊ ကြောင့်။) စိတ္တသမုဋ္ဌာနဿ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ်၏။ ယော အယံ ခဏနိယမော၊ အကြင်သို့သော ဤ မြဲသောခဏကို။ ဝါ၊ အကြင်သို့သော ဤအမြဲသတ်မှတ်အပ်သော စိတ္တက္ခဏ ၁၇-ချက်ကာလကို။ (မယာ၊ ငါသည်။) ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ကမ္မာဒိသမုဋ္ဌာနဿာပိ၊ ကမ္မာဒိသမုဋ္ဌာန်ရုပ်၏လည်း။ (ကမ္မသမုဋ္ဌာန်၊ ဥတုသမုဋ္ဌာန်၊ အာဟာရသမုဋ္ဌာန်ရုပ်၏လည်း။) အယမေဝ ခဏနိယမော၊ ဤ ခဏနိယမပင်တည်း။ (ဤအမြဲသတ်မှတ်အပ်သော ၁၇-ချက်

စိတ္တက္ခယပင်တည်း။) တဿ၊ ကြောင့်။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တော၊ နှင်း။ သဟုပ္ပန္နံ၊ တကွ ဖြစ်သော။ ကမ္မဇရူပံ၊ သည်။ တတော၊ ထို ပဋိသန္ဓိစိတ်မှ။ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။ သတ္တရသမေန၊ ၁၇-ချက်မြောက်စိတ်နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ နိရုဇ္ဈတိ။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ၊ ၏။ ဌိတိက္ခဏေ၊ ဌ်။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်သည်။ အဋ္ဌာရသမဿ၊ ၁၈-ချက်မြောက်စိတ်၏။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ၊ ဌ်။ နိရုဇ္ဈတိ။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ၊ ဘက်က္ခဏေ၊ ဌ်။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်သည်။ အဋ္ဌာရသမဿ၊ ၏။ ဌာနက္ခဏေ၊ ဌ်။ နိရုဇ္ဈတိ။ ဣတိ ဣမိနာ နယေန၊ ဤနည်းဖြင့်။ ဧတေ၊ ဤ နာနုပ္ပါဒ ကေနိရောဓတော ကို ပြရာ၌။ ယောဇနာ၊ နာမ်ရုပ်တို့ကို ယှဉ်စေခြင်းကို။ က-တဗ္ဗာ၊ ပြုထိုက်၏။

တတော၊ ထိုကမ္မဇရုပ်အစဉ်၏ ချုပ်ရာ ဇုတိစိတ္တက္ခယမှ။ ပရံ ပန၊ နောက်၌ ကား။ ဥတုသမုဋ္ဌာနိကပဝေဏီယေဝ၊ ဥတုသမုဋ္ဌာနိရုပ်အစဉ်သည်သာ။ တိဋ္ဌတိ၊ တည်၏။ နိဟရိတော၊ အိမ်၏အပြင်သို့ ထုတ်ဆောင်၍။ ဈာပေတ၊ မီးရှို့ကြကုန် လော့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုထိုက်သည်။ ဟောတိ။ [“စုတိစိတ် ချုပ်ပြီး နောက် ဥတုသမုဋ္ဌာနိရုပ် အစဉ်သာ တည်တော့၏” ဟု ဆိုသော်လည်း စိတ္တ သမုဋ္ဌာနံ၊ အာဟာရသမုဋ္ဌာနိရုပ်တို့လည်း ခဏငယ် အနည်းငယ်မျှ တည်သေး ကြောင်းကို အခြေပြုသလိုဟ် ရူပပဝတ္တိက္ကမ အခန်း၌ စိစစ်ထားပါသည်။] ဝေ၊ ဤသို့လျှင်။ နာနုပ္ပါဒကေနိရောဓတော၊ အားဖြင့်။ (ပဉ္စက္ခန္ဓာ) ဝေဒိ-တဗ္ဗာ။

ပန၊ ကား။ ကေပ္ပါဒ ကေနိရောဓတောတိ၊ ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏။ (ဝိတ္ထာရော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ ရူပေန၊ နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ကေပ္ပါဒံ၊ တူသော ဖြစ်ခြင်း ရှိ၏။ ကေနိရောဓံ၊ တူသော ချုပ်ခြင်း ရှိ၏။ အရူပံ၊ နာမ်သည်။ အရူပေန၊ နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ကေပ္ပါဒံ၊ ၏။ ကေနိရောဓံ၊ ၏။ ဝေ၊ ဤသို့လျှင်။ ကေပ္ပါဒ ကေနိရောဓတော၊ အားဖြင့်။ (ပဉ္စက္ခန္ဓာ) ဝေဒိတဗ္ဗော။

တတော ပရံ ပန။ ။တတော၏အစွဲကို လွန်ခဲ့သော “စုတိစိတ္တဿ ဘက်က္ခဏေ-ယေဝ နိရုဇ္ဈတိ” အရ စုတိစိတ်၏ ဘင်ခဏကို လှမ်း၍ စွဲရသည်။ မှန်၏—စုတိစိတ်၏ ဘင် ခဏမှ နောက်၌သာ “ကမ္မဇရုပ်အစဉ် မဖြစ်တော့ဘဲ ဥတုသမုဋ္ဌာနိက ရုပ်အစဉ်သာ တည်ရစ်တော့သည်” ဟူသော စကားနှင့် အဓိပ္ပါယ် ဆက်သွယ်နိုင်သည်။

ရူပံ ပန ရူပေန။ ။“ရူပံ ရူပေန၊ အရူပံ အရူပေန ကေပ္ပါဒ ကေနိရောဓတော” ကို ပြခြင်းသည် အရှင် ဗုဒ္ဓဘောသ၏ အလိုတည်း။ မူလဋီကာ အလိုအားဖြင့်ကား ဝိဟိတံ ဥပါဒိခဏ၌ အတူဖြစ်သော ရုပ်ဟူသမျှသည် နောက် (၁၇-ချက်မြောက်) စိတ်၏ ဘင် ခဏ၌ ချုပ်မြဲဖြစ်၏။ ဘာကြောင့်နည်း—“စိတ်၏ ဌိဝဏလည်း မရှိ၊ ဘင်ခဏ၌ ရုပ်၏ ဖြစ်ခြင်းလည်း မရှိ”ဟု ယူဆသောကြောင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် ရုပ်သည် ရုပ်နှင့်သာမက စိတ်နှင့်လည်း ကေပ္ပါဒ ကေနိရောဓပင်တည်း ဟု ဆိုလိုသည်။ အဋ္ဌကထာဆရာကမူ “အကြင်စိတ်နှင့် အတူဖြစ်သော ရုပ်သည် ထိုစိတ်နှင့်အတူ မချုပ်သောကြောင့် ကေပ္ပါဒ ကေနိရောဓ မရှိ”ဟု ဆိုလိုသည်။

ပန၊ အဘို့တပါးကား။ နာနုပ္ပါဒ နာနာနိရောဓတာ၊ နာနုပ္ပါဒ နာနာနိရောဓ
၏အဖြစ်ကို။ စတုသန္တတိရူပေန၊ ၄-ပါးသော အစဉ်ဖြစ်သော ရုပ်ဖြင့်။ ဒီပေ-
တဗ္ဗာ၊ ပြထိုက်၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ ပါဒတလာ၊ ခြေဘဝါးအပြင်မှ။ ဥဒ္ဓံ၊ အထက်ဆံဖျား
တိုင်အောင်၎င်း။ ကေသမတ္ထကာ၊ အထက်ဆံဖျားမှ။ အဝေ၊ အောက်ခြေ
ဘဝါးအပြင်တိုင်အောင်၎င်း။ တစ ပရိယန္တဿ၊ အရေ ဟူသော အပိုင်းအခြား
ရှိသော။ ဣမဿ သရိရဿ၊ ဤ ခန္ဓာကိုယ်၏။ တတ္ထ တတ္ထ၊ ထိုထို အရပ်၌။
စတုသန္တတိရူပံ၊ ၄-ပါးသော အစဉ်ဖြစ်သော ရုပ်သည်။ ဗနပုဉ္ဇဘာဝေန၊ တခဲ
နက်ဖြစ်သော အစုအပုံ၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝေံ၊ ဤသို့။ ဝတ္တမာန-
ဿာပိ၊ ဖြစ်ဆဲမူလည်း ဖြစ်သော။ အဿ၊ ထို စတုသန္တတိရုပ်၏။ ကေပ္ပါဒါဒိတာ၊
ကေပ္ပါဒ အစရှိသည်၏ အဖြစ်ကို။ န သလ္လက္ခေတဗ္ဗာ၊ မမှတ်သားထိုက်။ ဝါ၊
မှတ်သားဘွယ်မလို။ ကေပ္ပါဒါဒိတာတိ ယထာဝုတ္တေ တယော ပကာရေ အာဟ။
မူလဋီကာ။ နာနုပ္ပါဒ နာနာနိရောဓတာ က ယခုမှ ဆိုဆဲဖြစ်သောကြောင့်
အောက်၌ ဆိုအပ်ပြီးသော ပကာရ ၃-ပါးကိုသာ ယူသည်။]

ပန၊ ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြဦးအံ့။ ဥပစိကရာဇိဝါ၊ ခြံအပေါင်း၏
အစုအဝေး အရေးအကြောင်းသည်၎င်း။ ကိလိဏ္ဏကရာဇိဝါ၊ ပရွက်ဆိတ်အပေါင်း
၏ အစုအဝေး အရေးအကြောင်းသည်၎င်း။ ဩလောကိယမာနာ၊ ကြည့်ရှုအပ်
သော။ ကောဗဒ္ဓါဝိယ၊ တဆက်တည်း စပ်နေသကဲ့သို့။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ပန၊
ထိုသို့ပင်ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ကောဗဒ္ဓါ၊ တဆက်တည်း စပ်နေသည်။ န(ဟောတိ၊
မဟုတ်။) ဟိ၊ မှန်။ အညိဿာ၊ အခြားသော ခြံ၏။ (တနည်း) အညိဿာ၊
အခြားသော ပရွက်ဆိတ်၏။ သီသသန္တိကေ၊ ဦးခေါင်း၏ အနီး၌။ အညိဿာ၊
အခြားသော ခြံ၏။ (တနည်း) အညိဿာ၊ အခြားသော ပရွက်ဆိတ်၏။ သီသမ္ပိ၊
ဦးခေါင်းသည်၎င်း။ ဥဒရမ္ပိ၊ ဝမ်းဗိုက်သည်၎င်း။ ပါဒါပိ၊ ခြေတို့သည်၎င်း။
(ဟောန္တိ) ယထာ။ အညိဿာ၊ ၏။ (တနည်း) အညိဿာ၊ ၏။ ဥဒရသန္တိကေ၊
ဝမ်းဗိုက်၏ အနီး၌။ အညိဿာ၊ သီသမ္ပိ၊ ဥဒရမ္ပိ၊ ပါဒါပိ၊ (ဟောန္တိ) ယထာ။
အညိဿာ၊ ပါဒသန္တိကေ၊ ခြေ၏ အနီး၌။ အညိဿာ၊ သီသမ္ပိ၊ ဥဒရမ္ပိ၊ ပါဒါပိ၊
(ဟောန္တိ) ယထာ၊ သို့။ ဝေမေဝ၊ လျှင်။ စတုသန္တတိ ရူပါနမ္ပိ၊ စတုသန္တတိ
ရုပ်တို့တွင်လည်း။ အညဿ၊ အခြားသော ရုပ်ကလာပ်၏။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ၊ ၌။

ဣမဿပေ။ ရူပံ။ ။ခန္ဓာကိုယ်၏ ထိုထိုအရပ်၌ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော ရုပ်ကို
ရည်ရွယ်၍ “တတ္ထ တတ္ထ စတုသန္တတိ ရူပံ”ဟု ဆိုသည်။ လက်တချောင်း၌ပင် ကမ္မဇရုပ်
အစဉ်လည်း ရှိ၏။ ခိတ္တဇ၊ ဥတုဇ၊ အာဟာရဇရုပ် အစဉ်လည်း ရှိ၏။ ထိုစတုသန္တတိရုပ်
အစဉ်သည် နှမ်းပုံ ပဲပုံများကဲ့သို့ လျော့လျော့ စုတုံးနေသည် မဟုတ်၊ အကြားမရှိ ထင်ရ
လောက်အောင် ပိတ်ပိတ်သဲသဲ တခဲနက် စုတုံးနေ၏။ ထို့ကြောင့် “ဗနပုဉ္ဇဘာဝေန”
ဟု ဆိုသည်။ [ဗနဘူတော+ပုဉ္ဇဘာဝေါ ဗနပုဉ္ဇဘာဝေါ-ဋီကာ။]

အညဿ၊ အခြားသော ရုပ်ကလာပ်၏။ ဥပ္ပါဒေါပိ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်လည်း။
 ဟောတိ။ ဌိတိပိ၊ တည်ခြင်းသည်လည်း။ (ဟောတိ)။ ဘင်္ဂေါပိ၊ ပျက်ခြင်းသည်
 လည်း။ (ဟောတိ)။ အညဿ၊ ၏။ ဌိတိကုဏော၊ ဌှံ။ အညဿ၊ ဥပ္ပါဒေါပိလည်း။
 ဟောတိ။ ဌိတိပိ (ဟောတိ)။ ဘင်္ဂေါပိ (ဟောတိ)။ အညဿ၊ ၏။ ဘင်္ဂကုဏော၊
 ဌှံ။ အညဿ၊ ဥပ္ပါဒေါပိ ဟောတိ။ ဌိတိပိ (ဟောတိ)။ ဘင်္ဂေါပိ (ဟောတိ)။
 ဝေ၊ ဤသို့။ ဧတ္ထ၊ ရုပ်နာမ်တရားတို့၌။ (ရှေးနိဿယ၌ “ဧတ္ထ၊ ဤခန္ဓဝိဘင်း၌”
 ဟု စွဲသည်။) နာနုပ္ပါဒနာနာနိရောဓော၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

[ပကိဏ္ဏကအစ၌ ပြခဲ့သော သမုဂ္ဂမတော စသော ၁၆-ပါးသော အာကာရ
 တို့တွင် နာနုပ္ပါဒနာနာနိရောဓ တိုင်အောင် အကျယ်ပြုပြီး၍ အတိတာနာဂတ
 ပစ္စုပ္ပန္တတောမှစ၍ ပစ္စယတော သမုဋ္ဌာနတောတိုင်အောင် အတိဒေသသံဝဏ္ဏနာ
 ကို ပြလိုသောကြောင့် “အတိဘာဒိနိ ပန” စသည်ကိုမိန့်။] ပန၊ ပစ္စက္ခသံဝဏ္ဏနာမှ
 တပါး အတိဒေသသံဝဏ္ဏနာကို ဆိုဦးအံ့။ အတိဘာဒိနိ၊ အတိတ အစရှိကုန်
 သော။ ဒုရဒုကပရိယောသာနာနိ၊ ဒုရဒုက အဆုံးရှိကုန်သော ပုဒ်တို့သည်။ ပါဠိ-
 ယံ၊ ပါဠိတော်၌။ အာဂတာနေဝ၊ တိုက်ရိုက်လာကုန်သည်သာ။ [တိုက်ရိုက်
 လာပြီးဖြစ်၍ အဋ္ဌကထာက ဖွင့်ဘွယ်မလို-ဟူလို။] ပစ္စယသမုဋ္ဌာနာနိပိ၊ ကမ္မ
 ပစ္စယ စသော ပစ္စယရုပ်၊ ကမ္မပစ္စယ ဥတုသမုဋ္ဌာနရုပ် စသော သမုဋ္ဌာနရုပ်တို့
 ကိုလည်း။ ကမ္မဇ ကမ္မပစ္စယံ ကမ္မပစ္စယဥတုသမုဋ္ဌာနန္တိ အာဒိနာ၊ အစရှိသော။
 နယေန၊ နည်းဖြင့်။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်ဖြစ်သော ရူပကဏ္ဍအဖွင့်၌။ ကထိတာနေဝ၊
 ဆိုအပ်ပြီးကုန်သည်သာ။

[ပစ္စယတော သမုဋ္ဌာနတော အဟွက် အတိဒေသသံဝဏ္ဏနာကို ပြုပြီး၍ ပရိ-
 နိပ္ပန္နဟော သင်္ခတတောအတွက် ပစ္စက္ခသံဝဏ္ဏနာကို ပြလိုသောကြောင့် “ပဉ္စပိ
 ပန” စသည်ကို မိန့်။] ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ အတိဒေသ သံဝဏ္ဏနာမှတပါး
 ပစ္စက္ခသံဝဏ္ဏနာကို ဆိုဦးအံ့။ ပဉ္စပိ၊ ၅ ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ တို့သည်။
 ပရိနိပ္ပန္နာဝ၊ ပရိနိပ္ပန္နတို့ချည်းသာ။ ဝါ၊ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းတို့ဖြင့်

ပရိနိပ္ပန္နာဝ။ ။ “ပုပ္ဖန္တာပရန္တပရိစ္ဆိန္နော”ဟု ဋီကာ၌ ပရိ၏ ပရိစ္ဆိန္နအနက်ကို
 ဖွင့်၏။ ထိုပုပ္ဖန္တ+အပရန္တကို “ပါတုဘာဝ + ဝိဗ္ဗံသဘာဝ”ဟု၎င်း၊ “ဥဒယ + င ၂”
 ဟု၎င်း အနုဋီကာ၌ ၂-နည်းဖွင့်၏။ ရှေ့အပိုင်းအခြား ဟန္တိသာ ပါတုဘာဝ (ထင်ရှား-
 ဖြစ်ခြင်း)၊ နောက်အပိုင်းအခြား ဟူသော ဝိဗ္ဗံသဘာဝ (ပျက်ခြင်း)ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်
 သော ပရမတ္ထသဘာဝ ဟူသမျှသည် ဆိုင်ရာအကြောင်းတို့က ဖြစ်ပေအပ် (ဖြစ်စေရ)
 သောကြောင့် “ပရိနိပ္ပန္န”မည်၏။ [နိပ္ပုဒိယန္တေတိ နိပ္ပန္နာ၊ ပရိစ္ဆိန္နာ ဟုတုဒ+နိပ္ပန္နာ
 ပရိနိပ္ပန္နာ။] ပရိနိပ္ပန္န ဟုရာ၌ ပြအပ်ခဲ့သော ခန္ဓာ ၅-ပါးသာ ရ၏။ “နိပ္ပန္န”ဟုရာ၌ကား
 ပရမတ်၊ ပညတ် ၂-မျိုးလုံး ရသည်။ “ပရိနိပ္ပန္နနိပ္ပန္နာနံ ကော ဝိသေသော” စသော
 ဋီကာကို ကြည့်ပါ။

ပိုင်းခြားအပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ဆိုင်ရာအကြောင်းတို့က ဖြစ်စေအပ်ကုန်သည်သာ။
ဟောန္တိ။ အပရိနိပ္ပန္နာ၊ အပရိနိပ္ပန္နခန္ဓာတို့သည်။ နော ဟောန္တိ။ မဟုတ်ကုန်။
သင်္ခတာဝ၊ အကြောင်းတရားတို့ပြုစီမံအပ်သော ခန္ဓာတို့ချည်းသာ။ (ဟောန္တိ)။
အသင်္ခတာ၊ အသင်္ခတခန္ဓာတို့သည်။ နော (ဟောန္တိ) ကုန်။ အပိစ၊ သည်သာမက
သေး။ နိပ္ပန္နာပိ၊ နိပ္ပန္နခန္ဓာတို့သည်လည်း။ ဟောန္တိယေဝ၊ ကုန်သည်သာ။ ဟိ၊
မှန်။ သဘာဝဓမ္မေသု၊ ပရမတ္ထအားဖြင့်ထင်ရှားရှိသော သဘောတရားတို့တွင်။
ဧကံ နိဗ္ဗာနမေဝ၊ တပါးသော နိဗ္ဗာန်သည်သာ။ အပရိနိပ္ပန္နံ၊ အပရိနိပ္ပန္နလည်း
မည်၏။ အနိပ္ပန္နဉ္စ၊ အနိပ္ပန္နလည်း မည်၏။

ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ နိရောဓသမာပတ္တိ၊
နိရောဓသမာပတ်သည်၎င်း။ နာမပညတ္တိစ၊ နာမည်ပညတ်သည်၎င်း။ ကထံ၊
အဘယ်သို့ပါနည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ နိရောဓသမာပတ္တိ၊ နိရောဓ
သမာပတ်ကို။ လောကီယ လောကုတ္တရာတိဝါ၊ လောကီသမာပတ် လောကုတ္တရာ
သမာပတ် ဟူ၍၎င်း။ သင်္ခတာသင်္ခတာတိဝါ၊ သင်္ခတသမာပတ် အသင်္ခတသမာ
ပတ် ဟူ၍၎င်း။ ပရိနိပ္ပန္နာပရိနိပ္ပန္နာတိ ဝါ၊ ပရိနိပ္ပန္နသမာပတ် အပရိနိပ္ပန္နသမာ
ပတ် ဟူ၍၎င်း။ န ငတ္ထဗ္ဗာ၊ မဆိုထိုက်။ ပန၊ အန္တယကား။ နိပ္ပန္နာ၊ နိပ္ပန္နသမာပတ်
သည်။ ဝါ၊ အကြောင်းတရားတို့ ဖြစ်စေအပ်သော သမာပတ်သည်။ ဟောတိ။
(ကသ္မာ၊ နည်း။) သမာပဇ္ဇန္တေန၊ နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်
သည်။ (အနာဂါမ် သို့မဟုတ် ရဟန္တာသည်။) သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗတော၊ ကောင်းစွာ
ရောက်ထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ [ကောင်းစွာရောက်ထိုက်သည့်အတွက်
ပြီးစေအပ်သော နိပ္ပန္နအမည် ရသည်-ဟူလို။] နာမပညတ္တိ၊ နာမည်ပညတ်
သည်။ တထာ၊ ထိုအတူ နိပ္ပန္နတည်း။ ဟိ၊ မှန်။ သာပိ၊ ထိုနာမည်ပညတ်သည်
လည်း။ လောကီယာဒိဘေဒံ၊ လောကီ အစရှိသော အပြားကို။ န လဘတိ၊ မရ။
ပန၊ ကား။ နိပ္ပန္နာ၊ နာမည်မှည့်သူက ဖြစ်စေအပ်သည်။ ဟောတိ။ အနိပ္ပန္နာ၊
မဖြစ်စေအပ်သည်။ နော ဟောတိ၊ မဟုတ်။ ဟိ မှန်။ နာမဂ္ဂဟဏံ၊ နာမည်ကို
ယူခြင်းကို။ ဝါ၊ နာမည်ကို မှည့်ခြင်းကို။ ဂဏှန္တောဝ၊ ယူသူသည်သာ။ ဝါ၊
မှည့်သူသည်သာ။ ဂဏှာတိ၊ ယူနိုင်၏။ ဣတိ၊ ပကိဏ္ဍကကထာ အပြီးတည်း။

နိရောဓသမာပတ္တိ။ ။ စိတ် စေတသိက် စိတ္တဇရုပ်တို့၏ ချုပ်ခြင်းကို “နိရောဓ”ဟု
ခေါ်၏။ ထို နိရောဓသည် ကောင်းစွာရောက်အပ်သောကြောင့် သမာပတ္တိလည်း မည်၏။
ထိုချုပ်ခြင်းကို လောကီတရား ဟု၎င်း၊ လောကုတ္တရာတရား ဟု၎င်း ဤသို့ စသည်ဖြင့်
မဆိုထိုက်။ ထိုသမာပတ်ကို ဈာနလာဘီ အနာဂါမ် ရဟန္တာတို့သာ ဝင်စားနိုင်ကြ၏။
ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့က ဖြစ်စေအပ်သောကြောင့် နိပ္ပန္နအမည် ရသည်။ [နာမည်ပညတ်လည်း
နာမည်မှည့်သော မိဘ စသူတို့က ဖြစ်စေအပ်သောကြောင့် နိပ္ပန္နပင်တည်း။]

ကမာဒိဝိနိစ္ဆယကထာ

ဝေ၊ ဤသို့။ ဝါ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ပကိဏ္ဍကတော၊ ရောပြွမ်းသော အနက်အဓိပ္ပါယ်အားဖြင့်။ ခန္ဓေ၊ ခန္ဓာတို့ကို။ ဝိဒိတွာ၊ သိပြီး၍။ ဝါ၊ သိပြီးခြင်းကြောင့်။ (ဝိညာတဗ္ဗော ဌိစပ်)။ ပုန၊ တဖန်။ ဧတေသု ခန္ဓေသုယေဝ၊ ဤခန္ဓာတို့၌ပင်။ ဉာဏဘဒတ္တံ၊ ဉာဏ်၏အထူးအပြားအကျိုးငှါ။ (ဉာဏ်တိုးပွား များပြားလာအောင်)။ ကမတော၊ အစဉ်အားဖြင့်၎င်း။ အထ၊ ထုံမျှ။ ဝိသေသတော၊ အထူးအားဖြင့်၎င်း။ အန္နနာဓိကတောစေဝ(န+ဥိန+အဓိကတောစေဝ)၊ အလိုအပို မရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ ဥပမာတော၊ ဥပမာအားဖြင့်၎င်း။ တထေဝ၊ ထိုမှတပါးသာလျှင်။ ဒွိဓာ၊ ၂-ပါး အပြားအာ၊ ဖြင့်။ ဒဗ္ဗဗ္ဗတော၊ ရှုထိုက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ ဝေ၊ ဤသို့။ ပဿန္တိဿ၊ ရှုသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ အတ္ထသိဒ္ဓိတော၊ အကျိုး၏ ပြီးစီးခြင်းအားဖြင့်၎င်း။ ဝိနိစ္ဆယနယော၊ ဆုံးဖြတ်ကြောင်းနည်းကို။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ဝိဘာဝိနာ၊ ပညာရှိသည်။ ဝိညာတဗ္ဗော၊ သိထိုက်၏။

တတ္ထ၊ ထို ကမတော အစရှိသော ပုဒ်တို့တွင်။ (ရှေးနိဿယ၌ “တတ္ထ၊ ထိုဂါသာတို့၌” ဟုစွဲ၏။) ကမတောတိ ဣဓ၊ ကမတော ဟူသော ဤပုဒ်၌။ (လဗ္ဗမာနော၊ ရထိုက်သော။) ကမော၊ ကမသည်။ ဥပ္ပတ္တိက္ကမော၊ ဥပ္ပတ္တိက္ကမ၎င်း။ ပဟာနက္ကမော၊ ပဟာနက္ကမ၎င်း။ ပဋိပတ္တိက္ကမော၊ ပဋိပတ္တိက္ကမ၎င်း။ ဘူမိက္ကမော၊ ဘူမိက္ကမ၎င်း။ ဒေသနာက္ကမော၊ ဒေသနာက္ကမ၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဗဟုဝိဇော၊ များသော အပြားရှိ၏။

တတ္ထ၊ ထိုကမတို့တွင်။ “ပဌမံ ကလလံ ဟောဘိ၊ ကလလံ ဟောတိ အဗ္ဗုဒ္ဓ” နှိဝေမာဒိ၊ ပဌမံ။ ပေ။ အဗ္ဗုဒ္ဓံ ဤသို့အစရှိသောအစဉ်သည်။ ဥပ္ပတ္တိက္ကမော၊ တည်း။ ဝါ၊ ဖြစ်ခြင်း၏ အစဉ်တည်း။ [“ဇဗ္ဗသေယျက သတ္တဝါတို့၌ ရှေးဦးစွာ ကလလရေကြည်ဖြစ်၏၊ ထို့နောက် အမြုပ်ဖြစ်၏” စသည်ဖြင့် ဥပ္ပတ္တိက္ကမကို သိပါ။] “ဒဿနေန။ ပေ။ ဓမ္မာ” တိ ဝေမာဒိ၊ ဤသို့ အစရှိသော အစဉ်သည်။ ပဟာနက္ကမော၊ တည်း။ ဝါ၊ ပယ်ထိုက်သော တရားတို့၏အစဉ်တည်း။ “သီလဝိသုဒ္ဓိ ဝိတ္တဝိသုဒ္ဓိ” တိ ဝေမာဒိ၊ ဤသို့အစရှိသော အစဉ်သည်။ ပဋိပတ္တိက္ကမော၊ တည်း။ ဝါ၊ ကျင့်ထိုက်သော အကျင့်၏ အစဉ်တည်း။ “ကာမာဝစရာ ရူပါဝစရာ” ပ။ ဝေမာဒိ၊ ဤသို့အစရှိသော အစဉ်သည်။ ဘူမိက္ကမော၊ တည်း။ ဝါ၊ ဘုံတို့၏အစဉ်တည်း။ “စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ စတ္တာရော သမ္မုပ္ပာနာ” တိဝါ၊ ဟူသည်လည်း ဖြစ်သော။ “ဒါနကထံ သီလကထ” နှိဝါ၊ ဟူသည်လည်းဖြစ်သော။ ဝေမာဒိ၊ ဤသို့အစရှိသော အစဉ်သည်။ ဒေသနာက္ကမော၊ တည်း။ ဝါ၊ ဟောအပ်သော တရားတော်၏ အစဉ်တည်း။

တေသု၊ ထိုကမတို့တွင်။ ဣမ၊ ဤခန္ဓာ ၅-ပါးကိုစဉ်ရာ၌။ တာဝ၊ ပဟာနု
 က္ကမ စသည်တို့မှူးရှားဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌော)။ ဥပ္ပတ္တိက္ကမော၊ သည်။ န ယုဇ္ဇတိ၊ မသင့်။
 (ကသ္မာ၊ နည်း။) ကလလာဒိနံ၊ ကလလရေကြည် အစရှိသည်တို့၏။ ပုဗ္ဗာပရိယ-
 ဝဝတ္ထာနေန၊ ရှေ့နောက်၏ အဖြစ်ကို ပိုင်းခြားခြင်းအားဖြင့်။ (ဥပ္ပတ္တိ)ဝိယ၊
 ဖြစ်ခြင်းကဲ့သို့။ ခန္ဓာနံ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၏။ ပုဗ္ဗာပရိယဝဝတ္ထာနေန၊ အားဖြင့်။
 အနုပ္ပတ္တိတော၊ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်တည်း။ ပဟာနုက္ကမော၊ သည်လည်း။ (ပိသဒ္ဓါ
 အကျေဉ်းကြ)။ န(ယုဇ္ဇတိ)၊ မသင့်။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) ကုသလာဗျာကတာနံ၊
 ကုသလ အဗျာကတဖြစ်သော ခန္ဓာတို့၏။ အပ္ပဟာတဗ္ဗတော၊ မပယ်ထိုက်ကုန်
 သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ပဋိပတ္တိက္ကမော၊ သည်လည်း။ န(ယုဇ္ဇတိ)။ (ကသ္မာ၊
 နည်း။) အကုသလာနံ၊ အကုသိုလ်ဖြစ်သော ခန္ဓာတို့၏။ အပ္ပဋိပဇ္ဇနီယတော၊
 မကျင့်ထိုက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဘူမိက္ကမော၊ လည်း။ န(ယုဇ္ဇတိ)။
 (ကသ္မာ၊ နည်း။) ဝေဒနာဒိနံ၊ ဝေဒနာ အစရှိသော ခန္ဓာတို့၏။ စတုဘူမကပရိ-
 ယာပန္နတ္တာ၊ ဘုံ ၄-ပါးလုံး၌ အကျုံးဝင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ပန၊ အနွယ်ကား။ ဒေသနာက္ကမော၊ သည်။ ယုဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ အဘေ-
 ဒေန၊ ရုပ် ဝေဒနာ စသည်တို့ကို မခွဲခြား တပေါင်းတည်း ယူထားခြင်းကြောင့်။
 (အတ္တဂ္ဂါဟပတိတံ ၌စပ်၊ ယောဇနာ၌ ကြိယာဝိသေသန ဟု ဆို၏။) ပဉ္စသု၊
 ကုန်သော။ ခန္ဓေသု၊ တို့တွင်။ အတ္တဂ္ဂါဟပတိတံ၊ အတ္တဟု စွဲယူခြင်း၌ ကျရောက်
 သော။ ယံ ဝိနေယျဇနံ၊ အကြင် ဝေနေယျသတ္တဝါ အပေါင်းကို။ သမ္မဟဗန္ဓ-
 ဝိနိဗ္ဗောဂဒဿနေန၊ အပေါင်းအားဖြင့် တခွဲနက်ဖြစ်သော ခန္ဓာ ၅-ပါးကိုခွဲခြား
 ဝေဘန်ပုံကို ပြခြင်းအားဖြင့်။ အတ္တဂ္ဂါဟတော၊ အတ္တဟု စွဲယူခြင်းမှ။ မောစေတု-
 ကာမော၊ လွတ်စေခြင်းငှါ လိုလားတော်မူသော။ ဟိတကာမော၊ စီးပွားကို
 လိုလားတော်မူသော။ ဘဂဝါ၊ သည်။ တဿ ဇနဿ၊ ထိုဝေနေယျသတ္တဝါ
 အပေါင်း၏။ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ၊ လွယ်ကူစွာ ယူနိုင်ခြင်းအကျိုးငှါ။ စက္ခုအာဒိနမ္ပိ၊
 စက္ခု အစရှိသော ပဿာဒတို့၏သော်မှလည်း။ ဝိသယဘူတံ၊ အာရုံဖြစ်၍ဖြစ်
 သော။ ဩဋ္ဌာရိကံ၊ ပေါ်လွင်ထင်ရှားသော။ ရူပက္ခန္ဓံ၊ ရူပက္ခန္ဓာကို။ ပဌမံ၊ ရှေး
 ဦးစွာ။ ဒေသေသိ၊ ဟောတော်မူပြီ။

တတော၊ ထိုရူပက္ခန္ဓာကို ဟောတော်မူပြီးရာ အခါမှ နောက်၌။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌ-
 ရူပသံဝေဒိတံ၊ ခံစားအပ်သော ဣဋ္ဌ အနိဋ္ဌရုပ် ရှိသော။ ဝါ၊ ဣဋ္ဌ အနိဋ္ဌရုပ်ကို ခံစား
 တတ်သော။ (ဇိတိန္ဒြိယော ကဲ့သို့ တတိယာဗဟုဗ္ဗိဟိ ကြံသည်။) ဝေဒနံ၊ ဝေဒနာ
 ကွန္ဓာကို။ (ဒေသေသိ၊ ပြီ။) (တတော၊ ထိုဝေဒနာကွန္ဓာကို ဟောတော်မူပြီးရာ
 အခါမှနောက်၌။) ယံ ဝေဒယတိ၊ တံ သဉ္ဇာနာတိတိ (တ္ထေ)၊ ဟူသော ဤပုဒ်၌။
 ဝေ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ဝေဒနာဝိသယဿ၊ ဝေဒနာ၏အရာ ဖြစ်
 သော အာရုံ၏။ အာကာရဂ္ဂါဟိကံ၊ အခြင်းအရာကို မှတ်ယူတတ်သော။ သည်။

သညာက္ခန္ဓာကို။ (ဒေသေသိ၊ ပြီ။) (တတော၊ ထိုသညာက္ခန္ဓာကို ဟောတော်မူပြီးရာအခါမှ နောက်၌။) သညာဝသေန၊ သညာ၏ အစွမ်းဖြင့်။ အဘိသင်္ခါရကော၊ ပြုစီမံတတ်ကုန်သော။ သင်္ခါရေ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့ကို။ (ဒေသေသိ၊ ပြီ။) (တတော၊ ထိုသင်္ခါရက္ခန္ဓာကို ဟောတော်မူပြီးရာအခါမှ နောက်၌။) တေသံဝေဒနာဒီနံ၊ ထိုဝေဒနာ အစရှိသော ခန္ဓာတို့၏။ နိဿယံ၊ မှီရာဖြစ်သော။ အဓိပတိဘူတဉ္စ၊ အကြီးအကဲ ဖြစ်၍လည်းဖြစ်သော။ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို။ (ဒေသေသိ၊ ပြီ။) ဣတိ ဝေံ၊ ဤသို့။ တာဝ၊ ဝိသေသ စသည်မှ ရှေးဦးစွာ။ ကမတော၊ အစဉ်အားဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယနယော၊ ကို။ ဝိညာတဗ္ဗော၊ ၏။

[ကမတော ဟူသော အကျဉ်းမာတိကာ၏ အကျယ်ဝိတ္ထာရကိုပြုပြီး၍ ဝိသေသတော ဟူသော အကျဉ်း မာတိကာ၏ အကျယ် ဝိတ္ထာရကို ပြလိုသောကြောင့် “ဝိသေသတောတိ” စသည်ကိုမိန့်၊ နောက်၌လည်း နည်းတူ။] ဝိသေသတောတိ၊ ဟူသည်ကား။ ခန္ဓာနဉ္စ၊ ခန္ဓာတို့၏၎င်း။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာနဉ္စ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၏၎င်း။ ဝိသေသတော၊ အထူးအားဖြင့်။ (ဝိနိစ္ဆယနယော ဝိညာတဗ္ဗော ခန္ဓံ။) ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ တေသံ၊ ထိုခန္ဓာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၏။ ဝိသေသော၊ အထူးသည်။ ကော၊ အဘယ်နည်း။ တာဝ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာ၊ ကုန်သော။) ခန္ဓာ၊ တို့ကို။ အဝိသေသတော၊ သာသဝ အနာသဝ အထူးမရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ဝါ၊ ဥပါဒါနိယ အနုပါဒါနိယ အထူးမရှိကုန်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ တို့ကို။ သာသဝ ဥပါဒါနိယဘာဝေန၊ သာသဝဥပါဒါနိယတို့၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ဝိသေသေတွာ၊ အထူးပြု၍။ (ဝုတ္တာ၊ ကုန်ပြီ။)

ယထာဟ၊ အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသနည်း။ ပဉ္စ ဘိက္ခဝေ ခန္ဓေ။ ပေ။ ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာတိ၊ ဟူ၍။ (အာဟ၊ ပြီ။) [ဘိက္ခဝေ၊ ဘိက္ခုတို့။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓေ၊ တို့ကို၎င်း။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓေ၊ ဥပါဒါန၏ အာရုံဖြစ်သော ခန္ဓာတို့ကို၎င်း။ ဒေသေသာမိ၊ ဟောတော်မူအံ့။ တံ၊ ထိုခန္ဓဒေသနာတော်ကို။ သုဏာထ၊ နာကြကုန်လော့။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ပဉ္စ၊ ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ ကတမေ၊ အဘယ်တို့နည်း။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန်၊ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်မူလည်း ဖြစ်သော။ ပေ။ (ယံ၊ အကြင် ရုပ်သည်။) သန္တိကေ၊ အနီး၌။ (ဟောတိ။) (တံ) ဝါ၊ ထိုသန္တိကေရုပ်မူလည်း ဖြစ်သော။ ယံကိဉ္စိ၊ အမှတ်မရှိကြွင်းမဲ့ဥသု အလုံးစုံသော။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ (အတ္တိ)။ အယံ၊ ဤရုပ်အပေါင်းကို။ ရူပက္ခန္ဓော၊ ရူပက္ခန္ဓာ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

ယာ ကာစိ၊ သော။ ဝေဒနာ၊ သည်။ (အတ္တိ)။ ပေ။ ယာ ကာစိ၊ သော။ သညာ၊ သည်။ (အတ္တိ)။ ပေ။ ယေ ကေစိ၊ ကုန်သော။ သင်္ခါရာ၊ တို့သည်။ (သန္တိ၊ ကုန်၏။) အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန်၊ မူလည်းဖြစ်သော။ ပေ။ ယံကိဉ္စိ၊

သော။ ဝိညာဏံ၊ သည်။ (အတ္တိ)။ အယံ၊ ဤဝိညာဏ်အပေါင်းကို။ ဝိညာ-
ဏက္ခန္ဓော၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ။ နိ။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ဣမေ၊ ဤခန္ဓာတို့ကို။ ပဉ္စ၊ ခန္ဓာ၊
တို့ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓော၊ တို့သည်။ ကတ-
မေ၊ တို့နည်း။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္တံ၊ မူလည်းဖြစ်သော။ ပေ။
(ယံ၊ သည်။) သန္တိကော၊ ဌံ။ (ဟောတိ)။ (တံ)ဝါ၊ မူလည်းဖြစ်သော။ သာသဝံ၊
အာသဝေါတရားတို့နှင့် တကွဖြစ်သော။ ဥပါဒါနိယံ၊ ဥပါဒါနိ၏ အစီးအပွားဖြစ်
သော။ ယံကိဉ္စ၊ သော။ ရူပံ၊ သည်။ (အတ္တိ)။ အယံ၊ ကို။ ရူပပါဒါနက္ခန္ဓော၊
ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ။ (ကျန်အားလုံး လွယ်ပြီ။) ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ပဉ္စ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓော၊
တို့ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ၊ ကုန်၏။ ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ် အတ္တဒီပဝဂ် ခန္ဓသုတ်။]

၈၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤခန္ဓာ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့တွင်။ (ခန္ဓေသု၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု
တို့၌စပ်။) ဝေဒနာဒယော၊ ဝေဒနာ အစရှိသော တရားတို့သည်။ အနာသဝါပိ၊
အနာသဝဖြစ်သော လောကုတ္တရာ တရားတို့သည်၎င်း။ ဝါ၊ အာရုံပြုမည့်
အာသဝေါမရှိသော လောကုတ္တရာ တရားတို့သည်၎င်း။ သာသဝါပိ၊ သာသဝ
ဖြစ်သော လောကီတရားတို့သည်၎င်း။ ဝါ၊ အာရုံပြုမည့် အာသဝေါတရားတို့နှင့်
တကွဖြစ်သော လောကီတရားတို့သည်၎င်း။ အတ္ထိယတာ၊ ရှိကုန်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊
ဤအတူ။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ (အနာသဝမ္ပိ၊ သည်၎င်း။ ဝါ၊ သည်၎င်း။ သာသဝမ္ပိ၊
သည်၎င်း။ ဝါ၊ သည်၎င်း။) န (အတ္တိ)၊ အက္ခာအပြားမရှိ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် အက္ခ
အပြားမရှိပါသော်လည်း။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ အဿ၊ ထိုရုပ်၏။ ရာသဋ္ဌေန၊ အစု၏
အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်။ ခန္ဓဘာဝေါ၊ ခန္ဓာ၏ အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ ခန္ဓ
ဟူသော အမည်သည်။ ယုဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ခန္ဓေသု၊ တို့၌။ ဝုတ္တံ၊
ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ရာသဋ္ဌေန၊ ကြောင့်၎င်း။ သာသဝဋ္ဌေ
နစ၊ အာသဝေါတို့နှင့် တကွဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၎င်း။
ဥပါဒါနက္ခန္ဓဘာဝေါ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၏ အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓ ဟူသော
အမည်သည်။ ယုဇ္ဇတိ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု၊ တို့၌။ ဝုတ္တံ။

ပန၊ အဘို့တပါးကား။ ဝေဒနာဒယော၊ ဝေဒနာ အစရှိသော တရားတို့ကို။
အနာသဝါ၊ အနာသဝဖြစ်သော လောကုတ္တရာတရားတို့ကို။ ခန္ဓေသုဝေ၊ တို့၌
သာ။ ဝုတ္တာ၊ ကုန်ပြီ။ (အနာသဝါဝံ ၌ ဝေ ကို အဋ္ဌာနပယုတ် ဟု ဋီကာဖွင့်၏။)
သာသဝါ၊ သာသဝဖြစ်သော လောကီတရားတို့ကို။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု၊ တို့၌။

အနာသဝါဝံ ခန္ဓေသု ဝုတ္တာ။ ။အနာသဝါဝံ ၌ ဝေ ကို “အဋ္ဌာနပယုတ်” ဟု
မယူဘဲ ဌာနပယုတ် ဟု ယူလျှင် “ခန္ဓဒေသနာတို့၌ အနာသဝတရားတို့ကိုသာ ဟောတော်
မူအပ်၏။ သာသဝတရားတို့ကို ဟောတော်မမူအပ်” ဟု အဓိပ္ပါယ် ကျရောက်၏။ ထိုသို့
ဖြစ်လျှင် ပဉ္စက္ခန္ဓာ ရူပက္ခန္ဓော စသော ပါဠိစာတော် ဟူသမျှတို့၌ သာသဝရုပ်သာရှိ၍ အနာ-

(ဝုတ္တာ. ကုန်ပြီ။) စ၊ ဆက်။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ (အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော ခန္ဓဝံ။) ဥပါဒါနဂေါစရာ၊ ဥပါဒါန၏ အာရုံဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ တို့တည်း။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ တို့။ ဣတိဝေ၊ သို့။ အတ္ထော၊ ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ် ထိုက်၏။ [ဂေါစရ ဟူသော အလယ်ပုဒ်ကျေသော မဇ္ဈေလောပီ တပျူရိသ် သမာသ် ဟူလို။ (တနည်း) ဥပါဒါနဂေါစရ ဟူသော ရွှေပုဒ်တွင် ဂေါစရ ဟူသော နောက်ပုဒ်ကို ချေထားသော ဥတ္တရပဒလောပ သမာသ် ဟူလို။] ပန၊ ဆက်။ ဣဓ၊ ဤခန္ဓဝိတင်း၌။ သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဧတေ၊ ဤ ခန္ဓာ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ကို။ ကေဠိ၊ တပေါင်းတည်း။ ကတူ၊ ရှိ။ ခန္ဓာတိ၊ တို့ဟူ၍။ အဓိပ္ပေတာ၊ အလိုရှိအပ်ကုန်၏။ (ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဟူသော ပါဠိ၌ ခန္ဓာ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ၂-မျိုးလုံးပါဝင်သည်-ဟူလို။)

အနန္နာဓိကတောတိ၊ ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏။ (ဝိတ္တာရော ဧဝံ ဝေဒိ-တဗ္ဗော။) ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး စောဒကပက္ခကိုဆိုဦးအံ့။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ အနန္နာ၊ ၅-ပါးအောက် လျော့လည်း မလျော့ကုန်သော။ အနဓိကာ၊ ၅-ပါးထက် ပိုလည်း မပိုကုန်သော။ ပဉ္စေ၊ ၅-ပါးသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ တို့ကို။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ သဗ္ဗသင်္ခတ သဘာဂေက သင်္ဂဟတော၊ အလုံးစုံသော သင်္ခတ တရားတို့ကို သဘောတူသောအားဖြင့် တပေါင်းတည်း သိမ်းယူနိုင်ခြင်းကြောင့် ၎င်း။ အတ္တတ္တနိယဂ္ဂါဟဝတ္ထုဿ၊ အတ္တ ဟု စွဲယူတတ်သော ဒိဋ္ဌိ၊ အတ္တ၏ ဥစ္စာ ဟု စွဲယူတတ်သော တဏှာ၏ တည်ရာ အကြောင်းဝတ္ထု၏။ တေပုရမတော၊ ဤ ၅-ပါးသော ခန္ဓာသာလျှင် အလွန်ဆုံး အတိုင်းအရှည်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ၎င်း။ အညေသံ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါးမှ အခြားသော သီလက္ခန္ဓ သမာဓိက္ခန္ဓ အစရှိသော

သဝရုပ် မရှိသော ရူပက္ခန္ဓာသည် အနက်အဓိပ္ပါယ် မရှိခြင်းဟူသော နိရုတ္တကဒေါသရောက်စရာ ရှိတော့၏။ ဝေဒနာက္ခန္ဓ စသော နာမ်ခန္ဓာတို့၌လည်း အနာသဝတရားတို့ကိုသာ ဟောတော်မူသဖြင့် သာသဝတရားများ မပါဝင်နိုင်ဘဲ ညီနကဒေါသ ရောက်နေပြန်၏။ ထို့ကြောင့် အနာသဝါဝံ ၌ ဝေကို အဋ္ဌာနပယုတ် ၃ ခုကားဖွင့်သည်။

အတ္တတ္တနိယ။ ပေ။ ပုရမတော။ ။ “အတ္တဂါဟ+အတ္တနိယဂါဟ”ဟု ခွဲပါ။ အတ္တဟု စွဲယူတတ်သော တရားသည် ဒိဋ္ဌိတည်း။ “အတ္တ၏ ဥစ္စာ”ဟု စွဲယူတတ်သော တရားကား တဏှာတည်း။ ထို အတ္တဂါဟ အတ္တနိယဂါဟ၏ စွဲမှီ တည်နေရာဟူသည် ရုပ်ဝေဒနာစသော ခန္ဓာ ၅-ပါးတည်း။ အတ္တနော+ဣဒံ အတ္တနိယံ၊ ဣဒံအနက်၌ ဣယ-ပစ္စည်း၊ န အက္ခရာကား အာဂုဓံ၊ ယောဇနာ၌ကား “ဂဟဏံ ဂါဟော”ဟု ဘာဝသာနေ ဖွင့်၏။ ထိုအလို “စွဲယူခြင်း၏”ဟု ဖေးပါ။ တေ+ပရမံ ယဿာတိ တေပုရမံ (ဝတ္ထု)၊ ယဿ၊ အကြင် တည်ရာဝတ္ထု၏။ ဧတေ၊ ဤခန္ဓာ ၅-ပါးတို့ဟူသော။ ပရမံ၊ အလွန်ဆုံး အတိုင်းအရှည်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ၊ တေပုရမံ။ “တေပုရမဘာဝတော”ဟု ဆိုလိုလျက် ဘာဝလောပဏိပါတိ။

ခန္ဓာတို့၏။ တဒဝရောစတော။ ထိုခန္ဓာ ၅-ပါး၌ အတွင်းဝင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ (အနူနာ၊ အနုဓိကာ၊ ပဉ္စေ၊ ခန္ဓာ၊ ဝုတ္တာ။ ဣတိ ဤကား အဖြေတည်း။)

ဟိ၊ ချဲ့။ (တနည်း) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ အနေကပ္ပဘေဒေသု၊ တပါးမက များသော အပြားရှိကုန်သော။ သင်္ခတဓမ္မေသု၊ သင်္ခတတရားတို့ကို။ (သင်္ခတဖြင့် အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်ကို ကုန်သည်။) သဘာဂဝသေန၊ သဘောတူကုန်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဝါ၊ တူသောအဖို့ ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ သင်္ကယုမာနေသု၊ သိမ်းယူအပ်ကုန်သော။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ ရူပသဘာဂ သင်္ကဟဝသေန၊ ရုပ်ကို သဘောတူအားဖြင့် သိမ်းယူခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ဧကော၊ သော။ ခန္ဓော၊ သည်။ ဟောတိ။ ဝေဒနာ၊ သည်။ ဝေဒနာသဘာဂ သင်္ကဟဝသေန၊ ဝေဒနာကို သဘောတူအားဖြင့် သိမ်းယူခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဧကော၊ ခန္ဓော၊ ဟောတိ။ သညာဒီသုပိ၊ သညာ အစရှိသော ခန္ဓာတို့၌လည်း။ သေ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်။ နယော၊ ဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။ တဿ သဗ္ဗသင်္ခတသဘာဂေကသင်္ကဟတော၊ ထိုသို့ အလုံးစုံသော သင်္ခတတရားတို့ကို သဘောတူအားဖြင့် တပေါင်းတည်း သိမ်းယူနိုင်ခြင်းကြောင့်။ ပဉ္စေ၊ ၅-ပါးသော ခန္ဓာတို့ကိုသာ။ ဝုတ္တာ။ [စာအုပ်တို့၌ “သဘာဂသင်္ကဟတော”ဟု ရှိ၏။ “သဘာဂေက သင်္ကဟတော”ဟု ရှိမှ ရှေ့စကားနှင့်၎င်း၊ ဋီကာအဖွင့်နှင့်၎င်း ညီသည်။]

စ၊ သည်သာမကသေး။ (တနည်း) စ၊ သဗ္ဗသင်္ခတသဘာဂေက သင်္ကဟတော ဟူသော အကျဉ်းသင်္ခေပ ဟိတ်ပါဌ်၏ အကျယ်ဝိတ္တာရမဟုတ်ပါ။ အတ္တတ္တနိယဂ္ဂါဟဝတ္ထုဿ တေပုရမတော ဟူသော အကျဉ်းသင်္ခေပဟိတ်ပါဌ်၏ အကျယ်ဝိတ္တာရကား။ ရူပါဒယော၊ ရုပ် အစရှိကုန်သော။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ယဒိဒံ (ယေ ဣမေ) ခန္ဓာ၊ အကြင်ခန္ဓာတို့သည်။ (သန္တိ)။ အတ္တတ္တနိယဂ္ဂါဟဝတ္ထု၊ အတ္တဂါဟ၊ အတ္တနိယဂါဟ၏ တည်ရာ အကြောင်းဝတ္ထုသည်။ တေပုရမံ၊ ဤ ၅-ပါးသော ခန္ဓာတို့သာ အလွန်ဆုံး အတိုင်းအရှည်ရှိ၏။ [“တေပုရမဉ္စေတံ”ဟု စာအုပ်တို့၌ ရှိ၏။ တေသည် ပိုဟန်တူ၏၊ ယဒိဒံ၏ နိယမမှာ တေပုရမံ၌ တေသဒ္ဓါသာတည်း။ တေကို အပိုဟု မဆိုလိုလျှင် အတ္တတ္တနိယဂါဟနှင့် ပေါင်း၍ပေးပါ။] ဟိ၊ သာဓကကား။ ရူပေ ခေါ် ဘိက္ခဝေ။ ပေ။ သော မေ အတ္တာတိ၊ ဟူ၍။ တေ(သုတ္တံ)၊ ဤ ပါဠိတော်ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

[ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ရူပေ၊ သည်။ သတိ၊ သော်။ ရူပံ၊ ကို။ ဥပါဒါယ၊ ကပ်ယူ၍။ ရူပံ၊ ကို။ အဘိနိဝိဿ၊ စွဲစွဲမြဲမြဲ သက်ဝင်၍။ တေ၊ ဤရုပ်သည်။ မမံ၊ ငါ့ဥစ္စာတည်း။ သော၊ ဤရုပ်သည်။ အဟံ၊ ငါသည်။ အသ္မိ၊ ဖြစ်၏။ သော၊ ဤရုပ်သည်။ မေ၊ ငါ၏။ အတ္တာ၊ အတ္တတည်း။ ဣတိဓေံ၊ သို့။ ဒိဋ္ဌိ၊ မိစ္ဆာဇာယူသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝေဒနာယ၊ သည်။ ပေ။ သညာယ၊ သည်။ ပေ။ သင်္ခါရေသု၊

တို့သည်။ သတိ၊ ရှိကုန်လသော်။ပေ။ ဝိညာဏေ၊ သည်။ သတိ၊ သော်။ ဝိညာ-
ဏံ၊ ကို။ ဥပါဒါယ၊ ရှိ။ ဝိညာဏံ၊ ကို။ အဘိနိဝိဿ၊ ရှိ။ တေ၊ ဤဝိညာဏ်သည်။
မမံ၊ တည်း။ ဒေသော၊ ဤဝိညာဏ်သည်။ အဟံ၊ သည်။ အသ္မိ၊ ၏။ ဒေသော၊ ဤ
ဝိညာဏ်သည်။ မေ၊ ၏။ အတ္တော၊ တည်း။ ဣတိဝေ၊ သို့။ ဒိဋ္ဌိ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
၏။—ဒိဋ္ဌိသံယုတ် သောတာပတ္တိဝဂ် တေမမသုတ်။] အတ္တတ္တနိယဂ္ဂါဟဝတ္ထုဿ၊
၏။ တဿော တေပုရုမတောပိ၊ ထိုသို့ ဤ ၅-ပါးသောခန္ဓာတို့သာ အလွန်ဆုံး
အတိုင်းအရှည်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း။ ပဉ္စေ၊ တို့ကိုသာ။ ဝုတ္တာ။

၈၊ သည်သာမကသေး။ (တနည်း) ၈၊ အတ္တတ္တနိယဂ္ဂါဟဝတ္ထုဿ တေပုရုမ-
တော ဟူသော အကျဉ်းသင်္ခေပ ဟိတ်ပါဌ်၏ အကျယ်ဝိတ္တာရမ္မတပါး အညေသံစ
တဒဝရောစတော ဟူသော အကျဉ်းသင်္ခေပ ဟိတ်ပါဌ်၏ အကျယ်ဝိတ္တာရကား။
အညေ၊ ခန္ဓာငါးပါးမှ အခြားကုန်သော။ သီလာဒယော၊ သီလ အစရှိကုန်သော။
ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ယေပိ ဓမ္မက္ခန္ဓာ၊ အကြင်ဂုဏ်ဖြစ်သော ခန္ဓာတို့ကိုလည်း။
ဝုတ္တာ။ (သီလက္ခန္ဓ၊ သမာဓိက္ခန္ဓ၊ ပညာက္ခန္ဓ၊ ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓ၊ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနက္ခန္ဓ
တည်း။) တေပိ၊ ထို ဓမ္မက္ခန္ဓ ၅-ပါးတို့သည်လည်း။ သင်္ခါရက္ခန္ဓပရိယာပနုတ္တာ၊
သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ အကျုံးဝင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (သီလက္ခန္ဓ စသည်တို့၏
အရ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာတို့သည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ပါဝင်ကုန်၏။) ဧတ္ထေဝ၊
ဤခန္ဓာ ၅-ပါး၌သာ။ အဝရောဓံ၊ သက်ဝင်ခြင်းသို့။ ဂစ္ဆန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏။
အညေသံ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါးမှ အခြားကုန်သော သီလက္ခန္ဓ စသော ၅-ပါးတို့၏။
တဿော တဒဝရောစတောပိ၊ ထိုသို့ထိုခန္ဓာ ၅-ပါး၌ သက်ဝင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်
ကြောင့်လည်း။ ပဉ္စေ၊ ဝုတ္တာ။ ဣတိဝေ၊ ဤသို့။ အနုနာဓိကတော၊ အလိုအလို
မရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယနယော၊ ဝိညာတဗ္ဗော။

ဥပမာတောဝတိ၊ ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏။ ဟိ၊ အကျယ်ကား။ ဧတ္ထ၊ ဤ ၅-ပါး
သော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့တွင်။ [ဧတ္ထောတိ ရူပပါဒါနက္ခန္ဓာဒီသု—ယောဇနာ။]
ရူပပါဒါနက္ခန္ဓော၊ ရူပပါဒါနက္ခန္ဓာသည်။ ဂီလာနသာလူပမော၊ ဂီလာနတို့၏
တည်းခိုရာ စရပ်ဟူသော ဥပမာရှိ၏။ ဝါ၊ ဆေးရုံ ဟူသော ဥပမာရှိ၏။ (ကသ္မာ၊
နည်း။) ဂီလာနပမဿ၊ ဂီလာန ဟူသော ဥပမာရှိသော။ ဝိညာဏုပါဒါနက္ခန္ဓဿ၊
၏။ ဝတ္ထုဒ္ဓါရာရမ္မဏဝသေန၊ ဝတ္ထု၏အဖြစ်၊ ဒွါရ၏အဖြစ်၊ အာရုံ၏အဖြစ်
ဖြင့်။ နိဝါသဌာနတော၊ နေရာအရပ်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဝေဒနုပါဒါ-
နက္ခန္ဓော၊ သည်။ ဂေလညူပမော၊ ဂီလာန၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အနာ

တေ မမံ။ ။မမ ဟု ရှိရာ၌ ဆဋ္ဌိဝိဘဏ္ဍန္တ မမ မဟုတ်၊ “မမ+ဣဒံ”ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍
ဣဒံ အနက်၌ က-ပစ္စည်းသက်ပြီးလျှင် ပကတိပြုအပ်သော အမှ သဒ္ဓါကို တဒမိနာဒိနိသုတ်
ကြီးဖြင့် မမ ပြထားသော၊ ထိုနောက် ပဌမာဝိဘတ် သက်ထားသော မမ ပုဒ်တည်း။
[အကျယ်ကို မောဂ္ဂလ္လာန်နိဿယ၊ ဏာဒိကဏ္ဍ(၃၃)သုတ်၌ ရှုပါ။]

ရောဂါဟူသော ဥပမာရှိ၏။ [“ဂိလာနဿ+ဘာဝေါ ဂေလညံ” ဟု ပြု၍ အနာရောဂါကို ဂေလညဟု ဆိုရသည်။] (ကသ္မာ၊ နည်း။) အာဗာကေတ္တာ၊ မိမိဖြစ်ရာသတ္တဝါကို လွန်စွာ နှိပ်စက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ သညပါဒါနက္ခန္ဓော၊ သည်။ ဂေလညသမ္ပဋ္ဌာနပမော၊ အနာရောဂါ၏ ဖြစ်ကြောင်းဟူသော ဥပမာရှိ၏။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) ကာမသညာဒိဝသေန၊ ကာမသညာ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ ရောဂိဒိသမ္ပယုတ္တဝေဒနာ သမ္ပဝါ၊ ရောဂ အစရှိသည်တို့နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော ဝေဒနာ၏ ဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်တည်း။

သင်္ခါရုပါဒါနက္ခန္ဓော၊ သည်။ အသပ္ပါယသေဝနပမော၊ မလျှောက်ပတ်သော ဥတုအာဟာရကို မှီဝဲခြင်းဟူသော ဥပမာရှိ၏။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) ဝေဒနာဂေလညဿ၊ ဝေဒနာ ဟူသော အနာရောဂါ၏။ နိဒါနတ္တာ၊ အကြောင်းရင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဟိ၊ မှန်။ (သင်္ခါရုပါဒါနက္ခန္ဓာ၏ ဝေဒနာဂေလည၏ နိဒါန၏ အဖြစ်ဟူသော စကားသည် မှန်၏။) ဝေဒနံ၊ ဝေဒနာဖြစ်သော။ သင်္ခတံ၊ သင်္ခတတရားကို။ ဝေဒနတ္တာယ၊ ဝေဒနာ၏ အဖြစ်ဟူသောအကျိုးငှါ။ အဘိသင်္ခရေန္တိ၊ ပြုစီမံတတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ [ခန္ဓသယုတ် ခဇ္ဇနီယဝဂ် ခဇ္ဇနီယသုတ်။] တထာ၊ ထိုအတူ။ အကုသလဿ၊ အကုသိုလ်ဖြစ်သော။ ကမ္မဿ၊ ကံ၏။ ဝါ၊ ကံကို။ ကတတ္တာ၊ ပြုအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဥပစိတတ္တာ၊ တိုးပွားစေအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ ဆည်းပူးအပ်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခသဟဂတံ၊ ဒုက္ခသဟဂုတ်ဖြစ်သော။ ဝိပါကံ၊ ဝိပါကံဖြစ်သော။ ကာယဝိညာဏံ၊ သည်။ ဥပ္ပန္နံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ [သင်္ခါရုပါဒါနက္ခန္ဓာ တည်းဟူသော စေတနာကံကို ပြုခဲ့သောကြောင့် ဂေလညနှင့်တူသော ဒုက္ခဝေဒနာနှင့်တကွဖြစ်သော ကာယဝိညာဏ် ဖြစ်ရသည်—ဟူလို့၊ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ အကုသလဝိပါကအဗျာကတ ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိတော်။] ဝိညာဏုပါဒါနက္ခန္ဓော၊ သည်။ ဂိလာနပမော၊ ဂိလာနဟူသော ဥပမာရှိ၏။ (ကသ္မာ) ဝေဒနာဂေလညေန၊ ဝေဒနာ ဟူသော အနာရောဂါမှ။ အပရိမုတ္တတ္တာ၊ မလွတ်မြောက်သေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

အပိစ၊ သည်သာ မကသေး။ တေ၊ ဤ၅-ပါးသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့သည်။ စာရက ကာရက အပရာဓ ကာရကကာရက အပရာဓိကူပမာ၊ နှောင်အိမ်ဟူသော ဥပမာ၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်းဟူသော ဥပမာ၊ အပြစ်ဟူသော ဥပမာ၊

စာရက။ ။စာရကောတိ တံ ပဝေသိတာနံ သတ္တာနံ သုခံ စရတိ ဘက္ခတိတိ စာရကော (ရောဓော)။ ထိုနှောင်အိမ်သို့ သွင်းထားဖမ်းကုန်သော (ထောင်ကျလာကုန်သော) သတ္တဝါတို့၏ သုခကို ခဲစားတတ်သောကြောင့် နှောင်အိမ်သည် စာရကမည်၏။—သဒ္ဓနီတိ ဓာတုမာလာ။ စရော၊ ဂတုစာရဘက္ခေ=စရ-ဓာတ်သည် ဂတိအနက်၊ အာစရ

ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုကို ပြုတတ်သော ဟူသော ဥပမာ၊ အပြစ်ရှိသူ ဟူသော ဥပမာ ရှိကုန်သည်၎င်း။ ဘာဇန ဘောဇန ဗျဉ္ဇန ပရိဝေသက ဘုဉ္ဇကူပမာစ၊ ဇလုံ ပန်းကန် စသော ခွက် ဟူသော ဥပမာ၊ ထမင်း ဟူသော ဥပမာ၊ ဟင်္တလျာ ဟူသော ဥပမာ၊ ပြုစုလုပ်ကျွေးသူ ဟူသော ဥပမာ၊ စားတတ်သူ ဟူသော ဥပမာ ရှိကုန်သည်၎င်း။ (ဟောန္တိ)။ ဣတိဝေံ၊ သို့။ ဥပမာတော၊ အာ၊ ဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယနယော၊ ဝိညာတဗ္ဗော။ [ဘောဇန စသည်တို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို သဂြိုဟ် ဘာသာဋီကာ သမုစ္ဆည်းပိုင်း သဗ္ဗသင်္ဂဟ၌ ပြထားပြီ။]

ဒဋ္ဌဗ္ဗတော ဒွိဓာတိ၊ ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏။ (ဝိတ္ထာရော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)။ သင်္ခေပတော၊ အကျဉ်း၎င်း။ (ဣတိ ဌ္ဍိစပ်။) ဝိတ္ထာရတောစ၊ အကျယ်၎င်း။ ဣတိ ဧဝံ၊ သို့။ ဒွိဓာ၊ ၂-ပါးအပြားအားဖြင့်။ ဒဋ္ဌဗ္ဗတောပိ၊ ရှုထိုက်သည်၏ အဖြစ်အား ဖြင့်လည်း။ ဣ၊ ဤ ၅-ပါးသော ခန္ဓာတို့၌။ 'ဝိနိစ္ဆယနယော၊ ဝိညာတဗ္ဗော။ ဟိ၊ ချဲ့။ သင်္ခေပတော၊ အားဖြင့်။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ တို့ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ ဌ္ဍိစပ်)။ အာသိဝိသုပမေ၊ အာသိဝိသုပမ သုတ်၌။ (သဠာယတနသံယုတ် အာသိ- ဝိသဝဂ် အာသိဝိသုပမသုတ်။) ဝုတ္တနယေန၊ ဟောတော်မူအပ်သောနည်းဖြင့်။ ဥက္ခိတ္တာသိကပစ္စတ္တိကတော၊ ချီမြှောက်အပ်သော သန်လျက်ရှိသော ရန်သူ၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ [ဥက္ခိတ္တာ + အသိ ယေနာတိ ဥက္ခိတ္တာသိကော။ သမာသန္တ က-ပစ္စည်း။ ဥက္ခိတ္တာသိကော စ + သော + ပစ္စတ္တိကော စာတိ ဥက္ခိတ္တာသိကပစ္စ- တ္တိကော။ ဘာဝပဓာန ကြံပါ။] ဘာရသုတ္တဝသေန၊ ဘာရသုတ်၏ အစွမ်းဖြင့်။ (ခန္ဓသံယုတ် ဘာရဝဂ် ဘာရသုတ်။) ဘာရတော၊ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး၏ အဖြစ် ဖြင့်၎င်း။ ဓဇ္ဇနီယပရိယာယဝသေန၊ ဓဇ္ဇနီယဒေသနာတော်နှင့် စပ်သဖြင့်။ (ခန္ဓ သံယုတ် ဓဇ္ဇနီယဝဂ် ဓဇ္ဇနီယသုတ်။) ခါဒကတော၊ ခဲစားတတ်သည်၏ အဖြစ်

အနက်၊ ဘက္ခ အနက်၌ဖြစ်၏ ဟူသော ဓာတုတ္တသင်္ဂဟနှင့်အညီ စရ-ဓာတ်သည် စားခြင်း အနက်ကိုလည်း ဟောနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် စာရက ဟူသော ပါဠိသာလျှင် ပါဠိမှန်တည်း။ ရှေးနိဿယ၌ နောက်၌လောမည့် ခါဒက၏ ဋီကာအဖွင့်ကို ဤနေရာ၌ ယူ၍ ခါဒကကို ပါဠိမှန်ဟု ဆုံးဖြတ်ထားသည်။

ကာရဏ။ ။ သွာဒိဂိုဏ်း ကရ-ဓာတ်သည် ဝေ=သတ်ပုတ် ညှဉ်းဆဲခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် “ကာရဏ=ညှဉ်းဆဲခြင်း။ ကာရဏကာရက=ညှဉ်းဆဲမှုကိုပြုတတ် သူ”ဟု အနက်ပေးရသည်။ ရူပပါဒါနက္ခန္ဓာသည် နှောင်အိမ်နှင့်တူ၏၊ ထိုရုပ်ရှိသော ကြောင့်သာ နှိပ်စက်ခံရသည်။ ဝေဒနပါဒါနက္ခန္ဓာသည် နှိပ်စက်ခြင်းနှင့် တူ၏၊ သဉ္ဇ- ပါဒါနက္ခန္ဓာသည် နှိပ်စက်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် အပရာဓ=ထောင်ကျ လောက်သော အပြစ်နှင့်တူ၏၊ သင်္ခါရပါဒါနက္ခန္ဓာသည် ညှဉ်းပန်း နှိပ်စက်မှုကိုပြုတတ် သော ထောင်အာဏာသားတို့နှင့် တူ၏၊ ဝိညာဏုပါဒါနက္ခန္ဓာသည်ကား အပြစ်ရှိသူနှင့် တူသည်။

အားဖြင့်၎င်း။ ယမကသုတ္တဝသေန၊ ယမကသုတ်နှင့် စပ်သဖြင့်။ (ခန္ဓသံယုတ်
ထေရဝဂ် ယမကသုတ်။) အနိစ္စဒုက္ခာနိတ္တသင်္ခတဝကေတော၊ အနိစ္စ၏ အဖြစ်၊
ဒုက္ခ၏အဖြစ်၊ ဘုဒ္ဓတ္တ၏ အဖြစ်၊ သင်္ခတ၏ အဖြစ်၊ သတ်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏
အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ ဒဠဗ္ဗာ၊ ရှုမှတ်ထိုက်ကုန်၏။

ပန၊ အဘိတပါးကား။ (တနည်း) ပန၊ သင်္ခေပအားဖြင့် ရှုထိုက်ပုံမှတပါး
ဝိတ္ထာရအားဖြင့် ရှုထိုက်ပုံကား။ ဝိတ္ထာရတော၊ အားဖြင့်။ ဧတ္ထ၊ ဤရုပ်ဝေဒနာ
အစရှိသည်တို့တွင်။ ရူပံ၊ ရုပ်ကို။ ဖေဏပိဏ္ဍာဝိယ၊ ရေမြှုပ်စိုင့်ကိုကဲ့သို့။ ဒဠဗ္ဗံ၊
ရှုမှတ်ထိုက်၏။ ဝေဒနာ၊ ကို။ ဥဒကဗုဗ္ဗုဠောဝိယ၊ ရေဥပေါင်းကိုကဲ့သို့။ (ဒဠဗ္ဗာ။)
သညာ၊ သညာကို။ မရိစိကာ ဝိယ၊ တံလျှပ်ကိုကဲ့သို့။ (ဒဠဗ္ဗာ။) သင်္ခါရာ၊ စေတ
သိက် ၅၀-ဟူသော သင်္ခါရတို့ကို။ ကဒလိက္ခန္ဓော ဝိယ၊ ငှက်ပျောတုံးကိုကဲ့သို့။
(ဒဠဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။) ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏ်ကို။ မာယာ ဝိယ၊ မျက်လှည့်ကိုကဲ့သို့။
(ဒဠဗ္ဗံ)။ ဟိ၊ သာကေကား။ “ဖေဏပိဏ္ဍူပမံ ရူပံ။ ပေ။ ဒေသိတာဒိစ္စဗန္ဓုနာ”-
တိ၊ ဟူသော။ တေ၊ ဤဂါထာစကားကို။ (သတ္ထုနာ၊ သည်။) ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်
မူအပ်ပြီ။ [ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ ဖေဏပိဏ္ဍူပမံ၊ ရေမြှုပ်စိုင့်ဟူသော ဥပမာရှိ၏။
ဝေဒနာ၊ သည်။ ဗုဗ္ဗုဠောပမာ၊ ရေဥပေါင်းဟူသော ဥပမာရှိ၏။ သညာ၊ သည်။
မရိစိကူပမာ၊ တံလျှပ်ဟူသော ဥပမာရှိ၏။ သင်္ခါရာ၊ ထိုသည်။ ကဒလူပမာ၊
ငှက်ပျောတုံးဟူသော ဥပမာရှိကုန်၏။ ဝိညာဏံ၊ သည်။ မာယူပမံ၊ မျက်လှည့်ဟူ
သော ဥပမာရှိ၏။ (စ အနက်မရှိ။) (ဣတိ၊ သို့။) အာဒိစ္စဗန္ဓုနာ၊ နေမျိုးထွတ်တင်
ဘုရားရှင်သည်။ ဒေသိတံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ (တနည်း) အာဒိစ္စဗန္ဓုနာ၊
သည်။ ဒေသိတာ၊ အပ်ကုန်ပြီ။ ခန္ဓသံယုတ် ပုပ္ဖဝဂ် ဖေဏပိဏ္ဍူပမသုတ်။]

ဗုဗ္ဗုဠောပမာ။ ။ထောမနိဓိ၌ “ဗုဒ္ဓ နိသာမနေ” ဟူသော ဓာတ်+က (ကံအနု
ပနိရှိသော အ) ပစ္စည်း၊ “ဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓ”ဟု ခွေဘော်ပြု၍ “ဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓ”ဟု ရှိ၏။ “လေသ
ဂေါလာကာရေ=ရေ၏ ကျောက်စိုး (ဂေါလံလုံး) သဏ္ဌာန်ရှိသော အရာဝတ္ထုဖြစ်၏”
ဟု အနက်ဖွင့်၏။ မြန်မာလို “ရေပွက်၊ ရေစိဖောင်း၊ ရေဥပေါင်း၊ ရေပူပေါင်း”ဟု
အမျိုးမျိုးခေါ်၏။ ဗုဒ္ဓဗုဗ္ဗုဠောပမာ(ဝိ)အစား ခွေဘော်လာ၍၎င်း၊ ဒ ကို ဌ ပြု၍၎င်း
ပါဠိ၌ “ဗုဗ္ဗုဠော”ဟု ဖြစ်သည်။ ဗောဓိယတေ၊ ကြည့်ရှုအပ်၏။ ဣတိ ဗုဗ္ဗုဠော။

ဒေသိတာဒိစ္စဗန္ဓုနာ။ ။နောက်ဆုံး ဝိညာဏ်ပုဒ်ကို၍ “ဒေသိတံ”ဟု ရှိစေ
လိုလျက် နိဂ္ဂဟိတံကိုချေ၍ ရှစ်လုံးဖြစ်အောင် သန္တိစပ်ထားသည်။ (တနည်း) “ဖေဏ-
ပိဏ္ဍူပမံ ရူပံ”စသော ၅-ပုဒ်လုံးကို ချည်၍ “နောက်ဆုံး ဝိညာဏ်နှင့် လိနိ ၂ အောင်
“ဒေသိတာနိ”ဟု ဆိုလိုလျက် နိကို ချေထားသည်”ဟု ဋီကာ၌ ၂-နည်းဖွင့်သည်။

[ဆောင်] နှစ် သုံး လေးပါး၊ ကံ ကတ္တားနှင့်၊ ထားသည့် အရာ၊ ကြိယာမှာ၊
မှန်စွာနောက်ဖျား၊ ကံ ကတ္တားနှင့်၊ တူငြားလိန်ဝှစ် အညီတည်း။—
ရေးနိယာမ။

တတ္ထ၊ ထိုဂါထာ၌။ [တတ္ထာတိ တိဿံ ဂါထာယံ။—ယောဇနာ။] ရူပါဒီနံ၊ ရုပ်အစရှိသည်တို့၏။ ဖေဏပိဏ္ဍာဒီဟိ၊ ရေမြှုပ်စိုင့်အစရှိသည်တို့နှင့်။ သဒိသတော၊ တူကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို။ ဝေံ၊ ဤသို့ ဆိုအပ်လတ္တံ့သော နည်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ သိထိုက်၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ [ယောဇနာ၌ တပွါကဋီကရဏ ဟူ၏။ ယထာ ပါသော်လည်း မကောင်း၊ ဂါထာ၌လာသော ဥပမာအကျဉ်းကို အကျယ်ပြုခြင်းသာတည်း။] ဖေဏပိဏ္ဍော၊ ရေမြှုပ်စိုင့်သည်။ နိဿာရေဝ၊ အနှစ်မရှိသည်သာ။ (ဟောတိ) ယထာ၊ သို့။ ဝေံ၊ တူ။ ရူပမ္ပိ၊ ရုပ်သည်လည်း။ နိစ္စသာရ ဓုဝသာရ အတ္တသာရ-ဝိရဟေန၊ မြဲသောအနှစ်၊ ခိုင်ခံ့သောအနှစ်၊ အတ္တ ဟူသော အနှစ်မှ ကင်းခြင်းကြောင့်။ နိဿာရမေဝ၊ သည်သာ။ (ဟောတိ)။ စ၊ သည်သာမကသေး။ သော၊ ထိုရေမြှုပ်စိုင့်သည်။ (န သက္ကာ၊ န သာမေတိ၊ ဘိဇ္ဇတေဝတို့၌ ပဓာနစပ်။) ဝါ၊ ကိ။ (ဂဟေတုံ ၌ အပဓာန စပ်။) ဣမိနာ၊ ဤရေမြှုပ်စိုင့်ဖြင့်။ ပတ္တဝါ၊ သပိတ်ကို သော်၎င်း။ ထာလကံ ဝါ၊ ခွက်ငယ်ကိုသော်၎င်း။ ကရိဿာမိ၊ ပြုအံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့ ကြံ၍။ ဂဟေတုံ၊ ယူခြင်းငှါ။ န သက္ကာ ယထာ၊ မတုတ်ကောင်းသကဲ့သို့။ ဂဟိတော၊ ယူအပ်သည်။ (သမာနော) ပိ၊ သော်လည်း။ တမတ္ထံ၊ ထိုသပိတ်၏ ကိစ္စကို။ ဝါ၊ ထိုခွက်ငယ်၏ကိစ္စကို။ န သာမေတိ ယထာ၊ မပြီးစေနိုင်သကဲ့သို့။ ဘိဇ္ဇတေဝ ယထာ၊ ကဲ့သည့်သာလျှင် ဖြစ်သကဲ့သို့။ ဝေံ၊ တူ။ ရူပမ္ပိ၊ သည်လည်း။ ဝါ၊ ကိုလည်း။ နိစ္စန္တိဝါ၊ မြဲ၏ ဟူ၍သော်၎င်း။ ဓုဝန္တိဝါ၊ ခိုင်ခံ့၏ ဟူ၍သော်၎င်း။ အဟန္တိဝါ၊ ငါ ဟူ၍သော်၎င်း။ မမန္တိဝါ၊ ငါဥစ္စာ ဟူ၍သော်၎င်း။ ဂဟေတုံ၊ န သက္ကာ၊ [ဤ၌ “မမ” ဟု မရှိဘဲ “မမံ” ဟု ရှိပုံကိုသတိပြုပါ။] ဂဟိတံ၊ ယူအပ်သည်။ (သမာနံ) ပိ၊ သော်လည်း။ တထာ၊ ထိုနိစ္စ ဓုဝ အစရှိသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်။ န တိဋ္ဌတိ၊ မတည်။ အနိစ္စဝေ၊ မမြဲသည်သာ။ ဒုက္ခဝေ၊ အဖြစ်အပျက် ဒဏ်ကို ခံနေရသောကြောင့် ဒုက္ခသည်သာ။ အနတ္တဝေ၊ အတ္တမဟုတ်သည် သာ။ အသုဘညေဝ၊ မတင့်တယ်သည်သာ။ ဟောတိ။ ဣတိဝေံ၊ သို့။ (ရူပံ၊ သည်။) ဖေဏပိဏ္ဍသဒိသမေဝ၊ ရေမြှုပ်စိုင့်နှင့်တူသည်သာ။ ဟောတိ။

ဝါပန၊ သည်သာမကသေး။ ဖေဏပိဏ္ဍော၊ သည်။ ဆိဒ္ဓါဝ ဆိဒ္ဓေါ၊ အပေါက် ကြီး အပေါက်ငယ်ရှိသည်။ အနေကသန္နိဗ္ဗဋ္ဌိတော၊ တပါးမက များစွာသော အစပ်တို့ဖြင့် ဆက်စပ်အပ်သည်။ ဗဟူနံ၊ များစွာကုန်သော။ ဥဒကသပ္ပါဒီနံ၊ ရေမြေ အစရှိကုန်သော။ ပါဏာနံ၊ သတ္တဝါတို့၏။ အာဝါသော၊ အမြဲနေရာသည်။ (ဟောတိ) ယထာ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ ဝေံ၊ တူ။ ရူပမ္ပိ၊ ရုပ်ခန္ဓာကိုယ်သည်လည်း။ (ခန္ဓာ ကိုယ် တကိုယ်လုံးကို ရည်ရွယ်သည်။) ဆိဒ္ဓါဝဆိဒ္ဓိ၊ အပေါက်ကြီး အပေါက်ငယ် ရှိသည်။ အနေကသန္နိဗ္ဗဋ္ဌိတံ၊ တပါးမက များစွာသော အစပ်တို့ဖြင့် ဆက်စပ် အပ်သည်။ (ဟောတိ)။ စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤရုပ်ခန္ဓာကိုယ်၌။ ကုလဝသေန၊ အမျိုး၏ အပြားအားဖြင့်။ အသိတိ၊ ရှစ်ဆယ်သော။ ကိမိကုလာနိ၊ ပိုးကောင်မျိုး

တို့သည်။ ဝသန္တိ။ နေကုန်၏။ [ဂဝ-ဟူသည် အမျိုး ဂဝ-တည်း။ အကောင်အား ဖြင့်ကား မရေမတွက်နိုင်ပါ။] တဒေဝ၊ ထိုရုပ်ခန္ဓာကိုယ်သည်ပင်။ တေသံ၊ ထို ရှစ်ဆယ်သော ပိုးကောင်မျိုးတို့၏။ သူတိဘရမ္မိ၊ သားဖွားရာအိမ်သည်၎င်း။ ဝစ္စ- ကုဋ္ဌိပိ၊ ကျင်ကြီးစွန့်ရာ တဲကုပ်သည်၎င်း။ ဂိလာနသာလာပိ၊ သူနာတို့၏ တည်း ခိုရာ စရပ်သည်၎င်း။ ဝါ၊ ဆေးရုံသည်၎င်း။ သုသာနမ္မိ၊ သင်းချိုင်းသည်၎င်း။ (ဟောတိ)။ တေ၊ ထိုပိုးကောင်တို့သည်။ အညတ္တ၊ ဤရုပ်ခန္ဓာကိုယ်မှ အခြား သောအရပ်သို့။ ဂန္ဓာ၊ သွား၍။ ဂပ္ပဝုဋ္ဌာနာဒိနိ၊ ကိုယ်ဝန်မှထခြင်း အစရှိသည် တို့ကို။ ဝါ၊ သားဖွားခြင်း အစရှိသည်တို့ကို။ န ကရောန္တိ၊ ကုန်။ ဝေမ္မိ၊ ဤသို့ လည်း။ ဝါ၊ ဤနည်းအားဖြင့်လည်း။ (ရူပံ၊သည်။) ဖေဏပိဏ္ဍသဒိသံ၊ ရေမြုပ် စိုင့်နှင့်တူသည်။ (ဟောတိ)။

စ၊ သည်သာမကသေး။ ဖေဏပိဏ္ဍော၊သည်။ အာဒိတော၊ အစဉ်သာ။ ဗဒရပက္ကမတ္တော၊ ဆီးသီးမှည့် အတိုင်းအရှည်ရှိသည်။ ဟုတွာ၊ ၍။ အနုပုဗ္ဗေန၊ အစဉ်အားဖြင့်။ ပဗ္ဗတကုဋ္ဌမတ္တောပိ၊ တောင်ထွတ် အတိုင်းအရှည်ရှိသည်လည်း။ ဟောတိယထာ၊ သို့။ ဝေ၊ တူ။ ရူပမ္မိ၊ သည်လည်း။ အာဒိတော၊ ဉံ။ ကလလမတ္တံ၊ ကလလရေကြည်မျှသည်။ ဟုတွာ၊၍။ အနုပုဗ္ဗေန၊ အားဖြင့်။ ဗျာမမတ္တမ္မိ၊ တလံ အတိုင်းအရှည်ရှိသည်၎င်း။ ဂေါမဟိံသဟတ္ထိအာဒိနိ၊ နွား၊ ကျွဲ၊ ဆင်အစရှိသည် တို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။ ပဗ္ဗတကုဋ္ဌမတ္တမ္မိ၊ တောင်ထွတ်အတိုင်း အရှည်ရှိသည်၎င်း။ 'ဟောတိ၊ ၏။ မစ္ဆကစ္ဆပါဒိနိ၊ ငါး လိပ် အစရှိသည်တို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ ဖြင့်။ အနေကယောဇနသတပမာဏမ္မိ၊ ယူဇနာ တရာမက သော အတိုင်းအရှည်ရှိသည်လည်း။ ဝါ၊ ယူဇနာ ရာပေါင်းများစွာ အတိုင်း အရှည်ရှိသည်လည်း။ ဟောတိ။ ဝေမ္မိ၊ ဖေဏပိဏ္ဍသဒိသံ။

စ၊ သည်သာမကသေး။ ဖေဏပိဏ္ဍော၊သည်။ ဥဋ္ဌိတမတ္တော၊ ပေါ်ထွက်ပြီး ကာမျှသည်။ (သမာနော)ပိ၊ သော်လည်း။ ဘိဇ္ဇတိယထာ၊ ပျက်သကဲ့သို့။ ထောက်၊ အနည်းငယ်။ ဂန္ဓာပိ၊ သွား၍လည်း။ (ဘိဇ္ဇတိယထာ၊ သို့။)သမုဗ္ဗိ၊ သမုဗ္ဗရာသို့။ ပတွာန ပန၊ ရောက်ပြီး၍ကား။ အဝဿမေဝ၊ မချွတ်ကော်သော။ ဘိဇ္ဇတိ(ယထာ)၊သို့။ ဝေမေဝ၊သာလျှင်။ ရူပမ္မိ၊ သည်လည်း။ ကလလဘာဝေ- ပိ၊ ကလလရေကြည်၏ အဖြစ်၌လည်း။ ဘိဇ္ဇတိ၊ ၏။ အဗျဒါဒိဘာဝေပိ၊ အဗျဒ အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်၌လည်း။ ဘိဇ္ဇတိ၊ ၏။ ပန၊ ဆက်။ အန္တရာ၊ အနှစ်တရာသို့ မရောက်မီအကြား၌။ အဘိဇ္ဇမာနမ္မိ၊ မပျက်ပါသော်လည်း။ ဝဿသတာယုကာ- နံ၊ အနှစ်တရာ အသက်ရှည်ကုန်သော လူတို့၏။ ဝဿသတံ၊ အနှစ်တရာသို့။ ပတွာ၊ ၍။ အဝဿမေဝ၊ သာ။ ဘိဇ္ဇတိ၊ ၏။ မရဏမုခေ၊ သေခြင်း၏ ခံတွင်း၌။ စုဏ္ဍဝိဏ္ဏံ၊ မှုန်မှုန်ညက်ညက်သည်။ ဟောတိ။ ဝေမ္မိ၊ ဤသို့လည်း။ ဝါ၊ ဤနည်း အားဖြင့်လည်း။ ဖေဏပိဏ္ဍသဒိသံ၊ ရေမြုပ်စိုင့်နှင့်တူသည်။ (ဟောတိ)။

ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပံန၊ ရုပ်၏ ရေမြှုပ်စိုင်းနှင့် တူကဲ့သို့တပါး ဝေဒနာ၏ ရေဥဖောင်းနှင့် တူပုံကား။ ဗုဗ္ဗုဇ္ဇော၊ ရေဥဖောင်းသည်။ အသာရော၊ အနှစ်မရှိသည်။ (ဟောတိ) ယထာ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ဝေဒနာပိ၊ သည်လည်း။ (အသာရာ၊ သည်။ ဟောတိ။) စ၊ သည်သာမကသေး။ သော၊ ထိုရေဥဖောင်းသည်။ အဗလော၊ အားမရှိသည်။ [ရှေးနိဿယ၌ “အဗလော၊ အကျိုးမရှိ” ဟု ရှိ၏။ ဥပမေယျဝေဒနာကို ထောက်လျှင် အကျိုးမရှိကား မဖြစ်နိုင်၊ “အင်အားမရှိ” ဟုသာ ဖြစ်ထိုက်၏။] အံဂယျုပဂေါ၊ ကိုင်ယူအပ်သည်၏ အဖြစ်သို့ မကပ်ရောက်သည်။ (ဟောတိ) ယထာ၊ သို့။ [ကိုင်ယူ၍မရ-ဟူလို၊ ယောဇနာ၌ “အဂယျုပကော” ဟု ရှိ၏။ အဂယျုပဂေါကို ထင်ရှားအောင် ပြလို၍ န သက္ကာ စသည်ကို မိန့်။] တံ၊ ထိုရေဥဖောင်းကို။ ဂဟေတွာ၊ ကိုင်ယူ၍။ ဖလကံဝါ၊ ပျဉ်ချပ်ကို သော်၎င်း။ အာသနံ ဝါ၊ ညောင်စောင်း အင်းပျဉ်စသော နေရာကိုသော်၎င်း။ ကာတုံ၊ ငှါ။ န သက္ကာ ယထာ၊ သို့။ ဂဟိတဂ္ဂဟိတော၊ ယူအပ် ယူအပ်သည်။ (သမာနော)ပိ၊ သော်လည်း။ ဘိဇ္ဇတေဝ ယထာ၊ ပျက်သည်သာလျှင် ဖြစ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ဝေဒနာပိ၊ သည်လည်း။ အဗလော၊ သည်။ အဂယျုပဂါ၊ သည်။ (ဟောတိ)။ နိစ္စာတိဝါ၊ ဟူ၍သော်၎င်း။ ဓုဝါတိဝါ၊ ဟူ၍သော်၎င်း။ ဂဟေတုံ၊ ငှါ။ န သက္ကာ၊ ကောင်း။ ဂဟိတော၊ ယူအပ်သည်။ (သမာနော)ပိ၊ သော်လည်း။ တထာ၊ ထို နိစ္စ ဓုဝ အစရှိသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ န တိဋ္ဌတိ၊ မတည်။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဝါ၊ ဤနည်းအားဖြင့်။ အဂယျုပဂတာယပိ၊ ကိုင်ယူအပ်သည်၏အဖြစ်သို့ မကပ်ရောက်ခြင်းကြောင့်လည်း။ ဝေဒနာ၊ သည်။ ဗုဗ္ဗုဇ္ဇသဒ္ဓိသော၊ ရေဥဖောင်းနှင့် တူသည်။ (ဟောတိ)။

ပန၊ ဆက်။ တသ္မိံ တသ္မိံ ဥဒကဗိန္နုမ္ပိ၊ ထိုထိုရေပေါက်၌။ ဗုဗ္ဗုဇ္ဇော၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိစေဝ ယထာ၊ ဖြစ်လည်း ဖြစ်သကဲ့သို့။ နိရုဇ္ဈတိစ ယထာ၊ ချုပ်လည်း ချုပ်သကဲ့သို့။ စိရဋ္ဌတိကော၊ ကြာမြင့်စွာ တည်ခြင်းရှိသည်။ န ဟောတိယထာ၊ မဖြစ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ဝေဒနာပိ၊ သည်လည်း။ ဥပ္ပဇ္ဇတိစေဝ၊ ဖြစ်လည်း ဖြစ်၏။ နိရုဇ္ဈတိစ၊ ချုပ်လည်း ချုပ်၏။ စိရဋ္ဌတိကော၊ သည်။ န ဟောတိ။ ကေစ္စရက္ခဏေ လက်ဖြောက်တချက်တီးရာ ခဏ၌။ ကောဋိသတသဟဿသင်္ချာ၊ ကုဋေတသိန်း အရေအတွက်ရှိသော ဝေဒနာသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ၊ ၍။ နိရုဇ္ဈတိ၊ ၏။ [အခြားနေရာ၌ “အနေက ကောဋိသတသဟဿသင်္ချာ သင်္ချာရာ” ဟု ရှိ၏။] စ၊ သည်သာမကသေး။ ဗုဗ္ဗုဇ္ဇော၊ သည်။ ဥဒကတလံ၊ ရေအပြင်၎င်း။ (ဣတိ ဌိစပံ)။ ဥဒကဗိန္နု၊ ရေပေါက်၎င်း။ ဥဒကဗလ္လကံ၊ ရေအစေး၎င်း။ သင်္ကခိတွာ၊ စုရုံး၍။ ပုဋ္ဌံ၊ ရေဥဖောင်းကို။ ကတွာ၊ ၍။ ဂဟဏဝါတဉ္စ၊ ယူကြောင်းလေ၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စတ္တာရိ၊ ကုန်သော။ ကာရဏာနိ၊ အကြောင်းတို့ကို။ ပဋိစ္စ၊ စွဲ၍။ ဥပ္ပဇ္ဇတိယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ဝေဒနာပိ၊ သည်လည်း။ ဝတ္ထု၊ မှီရာဝတ္ထု၎င်း။ အာရမ္မဏံ၊

အာရုံ၎င်း။ ကိလေသဇလ္လံ၊ ကိလေသာတည်းဟူသော အစေး၎င်း။ ဖဿသဗ္ဗန္ဓု-
နဉ္စ၊ ဖဿ၏ ထိခိုက်ခြင်း၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စတ္တာရိ၊ ကုန်သော။ ကာရဏာနိ၊
တို့ကို။ ပဋိစ္စုရံ၊ ဥပဇ္ဇတိ၊ ၏။ ဝေဓိ၊ ဤသို့လည်း။ ဝါ၊ ဤနည်းအားဖြင့်လည်း။
ဝေဒနာ၊ သည်။ ဗုဗ္ဗုဋ္ဌသဒိသာ၊ သည်။ (ဟောတိ)။

သညာပိ၊ သညာသည်လည်း။ အသာရကဋ္ဌေန၊ အနှစ်မရှိသည်၏အဖြစ်
ကြောင့်။ မရီစိသဒိသာ၊ တံလျှပ်နှင့် တူ၏။ [အသာရကချင်း တူသောကြောင့်
“သညာပိ” ဟု သမ္ပိဏ္ဏနတ္ထ ပိသဒ္ဓါဖြင့် ဆိုသည်။ တံလျှပ်ဟူသည် တောထည်း
ဝယ် ရေပြင်ကဲ့သို့ထင်ရသော ရေ၏အရောင်တည်း။ တံ=ရေ+လျှပ်=အရောင်၊
ထိုတံလျှပ်ကိုပင် “လင်းလပ်” ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။] တထာ၊ တူ။ အဂယုပဂ-
ဋ္ဌေန၊ ကိုင်ယူအပ်သည်၏အဖြစ်သို့ မကပ်ရောက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (မရီစိ-
သဒိသာ၊ ၏။) တိ၊ မှန်။ တံ၊ ယှိတံလျှပ်ကို။ ဂဟေတွာ၊ ရှိ။ ပိဝိတုံ ဝါ၊ သောက်ခြင်း
ငါ့၎င်း။ နှာယိတုံ ဝါ၊ ရေချိုးခြင်းငါ့၎င်း။ ဘာဇနံ၊ အိုးခွက်ကို။ ပူရေတုံ ဝါ၊
ပြည့်စေခြင်းငါ့၎င်း။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ အပိစ၊ သည်သာမကသေး။
မရီစိ၊ တံလျှပ်သည်။ ဝိပ္ပန္နတိယထာ၊ အထူးထူးအပြားပြား တုန်လှုပ်သကဲ့သို့။
သညာတုမိဝေဂေါဝိယ၊ လွန်စွာဖြစ်သော လှိုင်းအဟုန်သည်ကဲ့သို့။ ဝါ၊ လှိုင်း
တံပိုးကဲ့သို့။ ခါယတိ ယထာ၊ ထင်ရသကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ နီလသညာဒိဘေဒါ၊
အညို၌ဖြစ်သော သညာအစရှိသော အပြားရှိသော။ ဝါ၊ အညိုဟု မှတ်ထင်ခြင်း
အစရှိသော အပြားရှိသော။ သညာပိ၊ သည်လည်း။ နီလာဒိအနုဘဝနတ္ထာယ၊
အညိုအစရှိသော အာရုံကို ခံစားခြင်းအကျိုးငှါ။ ဖန္ဒတိ၊ လှုပ်ရှား၏။ ဝိပ္ပန္နတိ၊
အထူးထူးအပြားပြား လှုပ်ရှား၏။

စ၊ သည်သာမကသေး။ မရီစိ၊ သည်။ မဟာဇနံ၊ များစွာသောလူအပေါင်းကို။
ဝိပ္ပလမ္ဘေတိယထာ၊ အမျိုးမျိုးပြောဆိုစေသကဲ့သို့။ ပရိပုဏ္ဏဝါပိဝိယ၊ ပြည့်သော
ရေအိုင်ကိုကဲ့သို့။ ဒိဿတိ၊ မြင်အပ်ပါတကား။ ဝါ၊ ထင်ရပါတကား။ ပရိပုဏ္ဏ-
နဒိဝိယ၊ ပြည့်သောမြစ်ကိုကဲ့သို့။ ဒိဿတိ၊ ကား။ ဝါ၊ ကား။ ဣတိ၊ ဝဒါပေတိ
ယထာ၊ ပြောဆိုစေသကဲ့သို့။ [ဝိပ္ပလမ္ဘေတိကို ထပ်ဖွင့်သည်။] ဧဝံ၊ တူ။ သညာပိ၊
သည်လည်း။ ဝိပ္ပလမ္ဘေတိ၊ စေ၏။ ဣဒံ၊ ဤအာရုံသည်။ နီလကံ၊ ညို၏။ သုဘံ
တင့်တယ်၏။ သုခံ၊ ချမ်းသာ၏။ နိစ္စံ၊ မြဲ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝဒါပေတိ၊ ပြောဆိုစေ၏။
ပိတကာဒိသုပိ၊ ရွှေသောအာရုံ အစရှိသည်တို့၌လည်း။ ဒေသေ နယော၊ ဤနည်း
ပင်တည်း။ ဧဝံ၊ သို့။ ဝါ၊ အားဖြင့်။ (သညာ၊ သည်။) ဝိပ္ပလမ္ဘေနနာပိ၊ အမျိုးမျိုး
ပြောဆိုစေခြင်းအားဖြင့်လည်း။ မရီစိသဒိသာ၊ တူ၏။

သင်္ခါရာပိ၊ စေတသိက် ၅၀-ဟူသော သင်္ခါရတို့သည်လည်း။ အသာရကဋ္ဌေန၊
ကြောင့်။ ကဒလိက္ခန္ဓသဒိသာ၊ ငှက်ပျောတုံးနှင့် တူကုန်၏။ [အသာရကချင်း
တူသောကြောင့် “သင်္ခါရာပိ” ဟု သမ္ပိဏ္ဏနတ္ထ ပိသဒ္ဓါဖြင့် ဆိုပြန်သည်။] တထာ၊

တူ။ အဂယျပဂဋ္ဌေန၊ ကြောင့်။ (ကဒလိက္ခန္ဓသဒိသာ၊ ကုန်၏။) ဟိ၊ ရွဲ့။ ကဒလိက္ခန္ဓတော၊ ငှက်ပျောတုံးမှ။ ကိဉ္ဇိ၊ တစုံတခုကို။ ဂဟေတွာ၊ ရှိ။ ဂါပါနသိ-
 အာဒိနံ၊ အခြင် ရနယ် အစရှိသည်တို့၏။ အတ္ထာယ၊ အကျိုးငှါ။ ဥပနေတံ၊
 ကပ်ဆောင်ခြင်းငှါ။ န သက္ကာ ယထေဝ၊ မတတ်ကောင်းသကဲ့သို့။ ဥပနိတံ၊
 ကပ်ဆောင်အပ်သည်။ (သမာနံ)ပိ၊ သော်လည်း။ တထာ၊ ထို အခြင် ရနယ်
 အစရှိသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ န ဟောတိ ယထေဝ၊ မဖြစ်သကဲ့သို့သာ။
 ဧဝံ၊ တူ။ သင်္ခါရာပိ၊ တို့သည်လည်း။ ဝါ၊ တို့ကိုလည်း။ နိစ္စာဒိဝသေန၊ နိစ္စ အစ
 ရှိသည်တို့၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဂဟေတံ၊ ငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်းကုန်။ ဂဟိတာ၊
 ယူအပ်ကုန်သည်။ (သမာနာ)ပိ၊ ကုန်သော်ကား။ တထာ၊ ထို နိစ္စ အစရှိသော
 အခြင်းအရာအားဖြင့်။ န ဟောန္တိ၊ ကုန်။ ၈၊ သည်သာမကသေး။ ကဒလိက္ခန္ဓော၊
 သည်။ ဗဟုဝဋ္ဋိသမောဓာနော၊ များစွာသော ငှက်ပျောပပ်တို့၏အပေါင်းသည်။
 ဟောတိယထာ၊ ကဲ့သို့။ [“ဝဋ္ဋတိတိ ဝဋ္ဋိ” အရ လည်၍ ပတ်၍နေသောကြောင့်
 ငှက်ပျောတုံး၏ အထပ်အလွှာ ငှက်ပျောပပ်တို့ကို “ဝဋ္ဋိ” ဟု ခေါ်သည်။] ဧဝံ၊
 တူ။ သင်္ခါရက္ခန္ဓောပိ၊ သည်လည်း။ ဗဟုဓမ္မသမောဓာနော၊ များစွာသော ဖဿ
 အစရှိသော တရားတို့၏အပေါင်းသည်။ (ဟောတိ)။

၉၊ သည်သာမကသေး။ ကဒလိက္ခန္ဓော၊ သည်။ နာနာလက္ခဏော၊ အမျိုး
 မျိုးသောလက္ခဏာရှိသည်။ ဟောတိ ယထာ၊ သို့။ ဟိ၊ မှန်။ ဗာဟိရာယ၊ ပြင်ပ
 ဖြစ်သော။ ပတ္တဝဋ္ဋိယာ၊ ငှက်ပျောအပပ် အလွှာ၏။ ဝဏ္ဏော၊ အဆင်းသည်။
 အညောယေဝ၊ အတွင်း အပပ်အလွှာ၏ အဆင်းမှ တမျိုးတခြားသည်သာ။
 (ဟောတိ ယထာ၊ သို့။) တတော၊ ထိုပြင်ပဖြစ်သော အပပ်အလွှာမှ။ အဗ္ဘန္တရ-
 ဗ္ဘန္တရနံ၊ အတွင်းကျကုန် အတွင်းကျကုန်သော အပပ်အလွှာတို့၏။ (ဝဏ္ဏော၊
 သည်။) အညောဝေ၊ ပြင်ပဖြစ်သော အပပ်အလွှာ၏ အဆင်းမှ တမျိုးတခြား
 သည်သာ။ (ဟောတိ ယထာ၊ သို့။) ဧဝေဝေ၊ တူသာလျှင်။ သင်္ခါရက္ခန္ဓောပိ၊
 သည်လည်း။ ဖဿဿ၊ ၏။ လက္ခဏံ၊ သဘောလက္ခဏာသည်။ အညဒေဝ၊
 စေတနာ အစရှိသည်တို့၏ သဘောလက္ခဏာမှ တမျိုးတခြားသာတည်း။
 စေတနာဒိနံ၊ စေတနာ အစရှိသည်တို့၏။ လက္ခဏံ၊ သည်။ အညံဝေ၊ ဖဿ
 စသည်၏ သဘောလက္ခဏာမှ တမျိုးတခြားသာတည်း။ ပန၊ ထိုသို့ပင် တမျိုး
 တခြားစီ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ သမောဓာနေတွာ၊ ပေါင်း၍။ သင်္ခါရက္ခန္ဓော-
 တေဝ၊ ဟူ၍သာ။ ဝုစ္စတိ၊ ဟောတော်မူအပ်၏။ ဣတိ ဝေဓိ၊ ဤသို့လည်း။ ဝါ၊
 အားဖြင့်လည်း။ သင်္ခါရက္ခန္ဓော၊ သည်။ ကဒလိက္ခန္ဓသဒိသာ၊ တူ၏။

ဝိညာဏဓ္မိ၊ သည်လည်း။ အသာရကဋ္ဌေန၊ ကြောင့်။ မာယာသဒိသံ၊ မျက်လှည့်
 ရုပ်နှင့်တူ၏။ တထာ၊ တူ။ အဂယျပဂဋ္ဌေန၊ ကြောင့်။ (မာယာသဒိသံ)။ ၈၊
 သည်သာမကသေး။ မာယာ၊ မျက်လှည့်ရုပ်သည်။ ဣတ္တရာ၊ မကြာရှည်လှ၊ တို့သော

ခဏရှိသည်။ လဟု ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ လျင်မြန်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ထင်လာသည်။
 (ဟောတိ) ယထာ၊ သို့။ ခဝံ၊ တူ။ ဝိညာဏံ၊ သည်။ (ဣတ္ထရံ၊ မကြာရှည်လှ၊
 တိုသောခဏရှိသ်။ လဟုပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ လျင်မြန်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ထင်လာသည်။
 ဟောတိ)။ ဟိ၊ မှန်။ တံ၊ ထိုဝိညာဏံသည်။ တတောပိ၊ ထို မျက်လှည့်ရုပ်ထက်
 လည်း။ ဣတ္ထရတရဉ္စေ၊ သာ၍ မကြာရှည်လှ၊ တိုသောခဏရှိသည်၎င်း။ လဟုး
 ပစ္စုပဋ္ဌာနတရဉ္စ၊ သာ၍ လျင်မြန်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်ထင်လာသည်၎င်း။ (ဟောတိ)။
 ဟိ၊ ချေ။ တေနေဝ စိတ္တေန၊ ထို တမျိုးတည်းသော စိတ်ဖြင့်သာလျှင်။ ပုရိသော၊
 သည်။ အာဂတောဝိယ၊ လာသကဲ့သို့၎င်း။ ဂတောဝိယ၊ သွားသကဲ့သို့၎င်း။
 ဌိတောဝိယ၊ ရပ်နေသကဲ့သို့၎င်း။ နိသိန္နောဝိယ၊ ထိုင်နေသကဲ့သို့၎င်း။ ဟောတိ။
 စ၊ ထိုသို့ပင် ထင်ရပါသော်လည်း။ အာဂမနကာလေ၊ လာရာအခါ၌။ စိတ္တံ၊
 သည်။ အညဒေဝ၊ သွားရာအခါ အစရှိသည်တို့၌ဖြစ်သောစိတ်မှ တမျိုးတခြား
 သာတည်း။ ဂမနကာလာဒိသု၊ သွားရာအခါ အစရှိသည်တို့၌။ (စိတ္တံ၊ သည်။)
 အညံ(ဝေ)၊ လ၊ ခုအခါ စသည်တို့၌ ဖြစ်သောစိတ်မှ တမျိုးတခြားသာတည်း။
 ဝေမှိ၊ ဤသို့လည်း။ ဝါ၊ အားဖြင့်လည်း။ ဝိညာဏံ၊ သည်။ မာယာသဒိသံ၊ ၏။

စ၊ သည်သာ မကသေး။ (တနည်း) စ၊ -အသာရကဋ္ဌ၏ အကျယ်မှတပါး
 အဂယုပဂဋ္ဌ၏အကျယ်ကား။ မာယာ၊ သည်။ မဟာဇနံ၊ ကို။ ဝဉ္စေတိ၊ လှည့်ပတ်
 တတ်၏။ ယံကိဉ္စိဒေဝ၊ အမှတ်မရှိ တစုံတခုသောဝတ္ထုကိုပင်။ (ကျောက်ခံစသည်
 ကိုပင်။ ဂါဟာပေတိ ခွံစပ်။) ဣဒံ၊ ဤဟာသည်။ သုဝဏ္ဏံ၊ ရွှေတည်း။ (ဣဒံ၊
 သည်။) ရဇတံ၊ ငွေတည်း။ (အယံ၊ သည်။) မုတ္တာ၊ ပုလဲတည်း။ ဣတိပိ၊ ဤသို့
 လည်း။ ဂါဟာပေတိ၊ မှတ်ယူစေတတ်၏။ ဝိညာဏမ္ပိ၊ သည်လည်း။ မဟာဇနံ၊
 ကို။ ဝဉ္စေတိ၊ ၏။ တေနေဝ စိတ္တေန၊ ထို တမျိုးတည်းသော စိတ်ဖြင့်သာလျှင်။
 အာဂမ္ဘန္တံ ဝိယ၊ လာသူကိုကဲ့သို့၎င်း။ ဂမ္ဘန္တံ ဝိယ၊ သွားသူကိုကဲ့သို့၎င်း။ ဌိတံ
 ဝိယ၊ ရပ်နေသူကိုကဲ့သို့၎င်း။ နိသိန္နံ ဝိယ၊ ထိုင်နေသူကိုကဲ့သို့၎င်း။ ကတော၊ ၍။
 ဂါဟာပေတိ၊ မှတ်ယူစေတတ်၏။ စ၊ ထိုသို့ပင် မှတ်ယူစေတတ်ပါသော်လည်း။
 အာဂမနေ၊ လာရာအခါ၌။ စိတ္တံ၊ သည်။ အညဒေဝ၊ တည်း။ ဂမနာဒိသု၊ တို့၌။
 (စိတ္တံ၊ သည်။) အညံ (ဝေ)၊ တည်း။ ဝေမှိ၊ ဝိညာဏံ၊ မာယာသဒိသံ။

[ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့၌ ဝိတ္တာရအားဖြင့် ရှုထိုက်ပုံကို အသီးအသီးပြပြီး၍ ဝိသေသ
 အားဖြင့် ရှုထိုက်ပုံကိုပြလိုပြန်သောကြောင့် “ဝိသေသတော” စသည်ကို မိန့်။]
 စ၊ သည်သာမကသေး။ ဝိသေသတော၊ အားဖြင့်။ သုဘာရမ္မဏမ္ပိ၊ တင့်တယ်သော

သုဘာရမ္မဏမ္ပိ · သြဋ္ဌာရိကံ။ ။ရှေးနိဿယ၌ “သုဘာရမ္မဏမ္ပိ သြဋ္ဌာရိကံ
 အဋ္ဌတ္တိကုပ္ပံ” ဟု ရှိ၏။ “သြဋ္ဌာရိကမ္ပိ” ဟု ပိသဒ္ဒါမပါ။ ဆိုလိုရင်းမှာ—သုဘာအရပ်
 ခြင်ဝေကမူ ထင်ရှားရှိသော မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်သမျှရုပ်ကို အသုဘဟု ရှုထိုက်၏။ သုခုမ

အာရုံပင် ဖြစ်စေကာမူ။ ဩဋ္ဌာရိကံ၊ ပေါ်လွင်ထင်ရှားသော။ အဗ္ဗတ္တိကရုပ်၊ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်သောရုပ်ကို။ အသုတန္တိ၊ မတင့်တယ်ဟူ၍။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ရှုမှတ်ထိုက်၏။ ဝေဒနာ၊ ကို။ တိဟိ၊ ဒုက္ခဒုက္ခ၊ သင်္ခါရဒုက္ခ၊ ဝိပရိကာမဒုက္ခအားဖြင့် ၃-ပါး ကုန်သော။ ဒုက္ခတာဟိ၊ ဒုက္ခ၏အဖြစ်တို့မှ။ အဝိနိမုတ္တတော၊ မလွတ်မြောက်နိုင် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခာတိ၊ ဒုက္ခ ဟူ၍။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ၏။) သညာသင်္ခါရာ၊ တို့ကို။ အဝိဓေယျတော၊ စီမံခြင်းကို မထိုက်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ မစီမံနိုင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အနတ္တာတိ၊ အနတ္တ တို့ဟူ၍။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။) ဝိညာဏံ၊ ကို။ ဥဒယဗ္ဗယဓမ္မတော၊ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းသဘောရှိ သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အနိစ္စန္တိ၊ အနိစ္စ ဟူ၍။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ၏။

[ဒဋ္ဌဗ္ဗတော ဒွိဓာ၊ ဟူသော မာတိကာ၏အကျယ်ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ “ဧဝံ ပဿန္တိယတ္ထသိဒ္ဓိတော” ဟူသော မာတိကာ၏ အကျယ်ကို ဖွင့်ပြလိုသော ကြောင့် ဧဝံ စသည်မိန့်။] ဧဝံ ပဿန္တိယတ္ထသိဒ္ဓိတောဟိ၊ ဟူသော မာတိကာ ၏။ (ဝိတ္ထာရော ဧဝံ ဝေဒိတဗျော။) ဧဝံ၊ ဤသို့လည်း။ ဝါ၊ ဤနည်းအား ဖြင့်လည်း။ သင်္ခေပ ဝိတ္ထာရဝသေန၊ သင်္ခေပ ဝိတ္ထာရတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဒွိဓာ၊ ၂-ပါး အပြားအားဖြင့်။ ပဿတော၊ ရှုသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ယာ အတ္ထသိဒ္ဓိ၊ အကြင် အကျိုး၏ပြီးစီးခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ တတောပိ၊ ထို အတ္ထသိဒ္ဓိအား ဖြင့်လည်း။ ဝိနိစ္ဆယနယော၊ ကို။ ဝိညာတဗျော၊ ၏။ သေယျလိဒံ၊ ထို အတ္ထ- သိဒ္ဓိ ဟူသည် အဘယ်နည်း။ တာဝ၊ ဝိတ္ထာရမှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဓိဋ္ဌတော၊ သော။) သင်္ခေပတော၊ အားဖြင့်။ ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓေသု၊ တို့၌။ ဥက္ခိတ္တာသိကပစ္စတ္တိကာဒိ- ဘာဝေန၊ ချီမြှောက်အပ်သော သန်လျက်ရှိသော ရန်သူ အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ် ဖြင့်။ ပဿန္တော၊ ရှုသောပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ခန္ဓေဟိ၊ ခန္ဓာတို့သည်။ န ဝိဟညတိ၊ မညှဉ်းကဲအပ် မညှဉ်းဆဲနိုင်။ ပန၊ အဘို့တပါးကား၊ ဝါ၊ သင်္ခေပအာ ဖြင့်

ရုပ်တို့ကား ထိုသို့ရှုလောက်အောင် မထင်ရှားသောကြောင့် “ဩဋ္ဌာရိကံ”ဟု ဝိသေသန ပြုရသည်။ ထို့ကြောင့် ဩဋ္ဌာရိကမ္ပိ ဟု ဝိသဒ္ဓါ မပါခြင်းသား ကောင်း၏။ ယောဇနာ၌ ကား “သုဘာရမ္မဏမ္ပိ သုဋ္ဌာရမ္ပိ”ဟု ရှိ၏။ “သုဘာအာရုံလည်းဖြစ်သော အဗ္ဗတ္တိကရုပ်၊ သုဋ္ဌာရ (သုဋ္ဌာရ) = အလွန်မုန့်မြတ်သည်လည်းဖြစ်သော အဗ္ဗတ္တိကရုပ်”ဟု ဆိုလိုသည်။ သို့သော် သုဘာရုပ် ဟု ဆိုလျှင် အလွန် မုန့်မြတ် သာမန်မုန့်မြတ် အားလုံး ပါဝင်သော ကြောင့် “သုဋ္ဌာရ” ဟု ဝိသေသနပြုဘယ် လိုမည်မထင်။ ယောဇနာပါ၌ကို စဉ်းစားပါ။

အဝိဓေယျတော။ “အတ္တသည် ကာရက=ပြုလုပ်စီမံတတ်၏”ဟု တိတ္ထိတို့က ယူဆ ကြ၏။ “ထိုကဲ့သို့ မပြုမစီမံတတ်သောကြောင့် သညာ၊ သင်္ခါရတို့သည် အတ္တမဟုတ်ကြ၊ အတ္တလည်း မရှိ” ဟု ရှုမှတ်ထိုက်သည်—ဟူလို။ ဝိဒဟန္တံ ဝိမိ = (ပြုလုပ်စီမံခြင်း။) ဝိမိ + အရဟန္တံ တိ ဝိဓေယျာ၊ န + ဝိဓေယျော အဝိဓေယျာ = (ပြုလုပ်စီမံခြင်းကို မထိုက်ကုန်၊ မပြု လုပ် မစီမံတတ်ကုန်-ဟူလို။) ယောဇနာ၌ “အဝိဓေယျတောတိ အတ္တနော ဝသေ ဝိဓာတံ အသက္ကုဏေယျဘာဝတော”ဟု ဖွင့်၏။ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်တည်း။

ရှုရခြင်း၏အကျိုးတပါး၊ ဝိတ္တာရအားဖြင့် ရှုရခြင်း၏အကျိုးကား။ ဝိတ္တာရ-
တော၊ အားဖြင့်။ ဇူပါဒီနိ၊ တို့ကို။ ဖေဏ ပိတ္တာဒိ သဒိသဘာဝေန၊ ဖေဏ ပိတ္တ
အစရှိသည်တို့နှင့် တူကုန်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ ပဿန္တော၊ ရှုသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။
အသာရေသု၊ အနှစ်မရှိသော ခန္ဓာငါးပါးတို့၌။ သာရဒဿိ၊ အနှစ်ဟု ရှုလေ့ရှိသည်။
န ဟောတိ၊ မဖြစ်တော့။

၈၊ သည်သာ မကသေး။ (တနည်း) ၈၊ ဝိတ္တာရအားဖြင့် ရှုရခြင်း၏
အကျိုးရပုံမှတစ်ပါး ဝိသေသအားဖြင့် ရှုရခြင်း၏အကျိုးရပုံကား။ ဝိသေသတော၊
အားဖြင့်။ အဇ္ဈတ္တိကရူပံ၊ မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်သော ရုပ်ကို။ အသုဘတော၊ အသု-
ဘအားဖြင့်။ ပဿန္တော၊ သည်။ ကဗဠိကာရာဟာရံ၊ ကဗဠိကာရ အာဟာရကို။
ပရိဇာနာတိ၊ ပိုင်းခြား၍ သိနိုင်၏။ အသုဘော၊ အသုဘဖြစ်သော ရုပ်ခန္ဓာ၌။
သုဘန္တိ၊ သုဘ ဟူ၍။ ဝိပလ္လာသံ၊ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန်ဖြစ်သော အယူကို။
ပဇဟတိ၊ ပယ်စွန့်နိုင်၏။ ကာမောစံ၊ ကာမ တည်းဟူသော ရေအယဉ်ကို။
ဥတ္တရတိ၊ လွန်မြောက်နိုင်၏။ ကာမယောဂေန၊ ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ ယှဉ်စပ်တတ်သော
ကာမတဏှာသည်။ ဝိသယုဇ္ဇတိ၊ မယှဉ်အပ် မယှဉ်နိုင်။ ကာမာသဝေန၊ ကာမာ-
သဝအားဖြင့်။ အနာသဝေါ၊ အာသဝေါ မရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်နိုင်၏။
အဘိဇ္ဈာကာယဂန္တံ၊ ကာမရာဂဟူသော အဘိဇ္ဈာကာယဂန္တကို။ ဝါ၊ နာမကာယ
ရူပကာယကို ထုံးဖွဲ့တတ်သော အဘိဇ္ဈာကို။ ဘိန္နတိ၊ ဖျက်ဆီးနိုင်၏။ ကာမု-
ဝါဒါနံ၊ ကာမုပါဒါန်ကို။ န ဥပါဒိယတိ၊ မစွဲလမ်းတော့။

ဝေဒနံ၊ ဝေဒနာကို။ ဒုက္ခတော၊ အားဖြင့်။ ပဿန္တော၊ သည်။ ဖဿာဟာရံ၊
ဖဿ အာဟာရကို။ ပရိဇာနာတိ၊ ပိုင်းခြား၍သိ၏။ ဒုက္ခေ၊ ဒုက္ခဖြစ်သော
သင်္ခါရတရား၌။ သုခန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝိပလ္လာသံ၊ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန်ဖြစ်သော
အယူကို။ ပဇဟတိ၊ ပယ်စွန့်နိုင်၏။ ဘဝေါစံ၊ ဘဝတည်းဟူသော ရေအယဉ်ကို။
ဥတ္တရတိ၊ လွန်မြောက်နိုင်၏။ ဘဝယောဂေန၊ ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ ယှဉ်စပ်တတ်သော
ဘဝယောဂသည်။ ဝိသယုဇ္ဇတိ၊ မယှဉ်အပ် မယှဉ်နိုင်။ ဘဝါသဝေန၊ အားဖြင့်။
အနာသဝေါ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဗျာပါဒကာယဂန္တံ၊ ဗျာပါဒကာယဂန္တကို။
ဝါ၊ နာမကာယ ရူပကာယကို ထုံးဖွဲ့တတ်သော ဗျာပါဒကို။ ဘိန္နတိ၊ ဖျက်ဆီး
နိုင်၏။ သီလဗ္ဗတုပါဒါနံ၊ သီလဗ္ဗတုပါဒါန်ကို။ န ဥပါဒိယတိ၊ မစွဲလမ်းတော့။

သညံ၊ သညာကို၎င်း။ သင်္ခါရေစ၊ သင်္ခါရတို့ကို၎င်း။ အနတ္တတော၊ အား
ဖြင့်။ ပဿန္တော၊ သည်။ မနောသဉ္စေတနာဟာရံ၊ မနောသဉ္စေတနာ အာဟာ
ရကို။ ပရိဇာနာတိ၊ ၏။ [သင်္ခါရဟူသည့် ပဓာနအားဖြင့် စေတနာဖြစ်သော
ကြောင့် မနောသဉ္စေတနာဟာရကို ပိုင်းခြား၍ သိနိုင်သည်။] အနတ္တနိ၊ အနတ္တ
ဖြစ်သော သညာ သင်္ခါရ၌။ ဝါ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါး၌။ အတ္တာတိ၊ ဟူ၍။ ဝိပလ္လာသံ၊
ကို။ ပဇဟတိ၊ ၏။ ဒိဋ္ဌောစံ၊ ဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော ရေအယဉ်ကို။ ဥတ္တရတိ၊ ၏။

ဒိဋ္ဌိယောဂေန၊ ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ ယှဉ်စေတတ်သော ဒိဋ္ဌိသည်။ ဝိသံယုဇ္ဇတိ။ နိုင်။ ဒိဋ္ဌာသဝေန၊ အားဖြင့်။ အနာသဝေါ၊ သည်။ ဟောတိ။ ဣဒံ သစ္စာဘိနိဝေသကာယဂန္ထံ၊ ကို။ ဝါ၊ နာမကာယ ရူပကာယကို ထုံးဖွဲ့တတ်သော ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသကို။ ဘိန္ဒတိ။ အတ္တဝါဒုပါဒါနံ၊ ကို။ န ဥပါဒိယတိ၊ တော့။

ဝိညာဏံ၊ ကို။ အနိစ္စတော၊ အားဖြင့်။ ပဿန္တော၊ သည်။ ဝိညာဏာဟာရံ၊ ဝိညာဏ အာဟာရကို။ ပရိဇာနာတိ၊ ၏။ အနိစ္စေ၊ အနိစ္စဖြစ်သော ဝိညာဏ်၌။ ဝါ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါး၌။ နိစ္စန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝိပလ္လာသံ၊ ကို။ ပဗဟတိ၊ ၏။ အဝိဇ္ဇာသံ၊ ကို။ ဥတ္တရတိ၊ ၏။ အဝိဇ္ဇာယောဂေန၊ ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ ယှဉ်စေတတ်သော အဝိဇ္ဇာသည်။ ဝိသံယုဇ္ဇတိ၊ နိုင်။ အဝိဇ္ဇာသဝေန၊ အားဖြင့်။ အနာသဝေါ၊ သည်။ ဟောတိ။ သီလဗ္ဗတပရာမာသကာယဂန္ထံ၊ ကို။ ဝါ၊ နာမကာယ ရူပကာယကို ထုံးဖွဲ့တတ်သော သီလဗ္ဗတပရာမာသကို။ ဘိန္ဒတိ၊ ၏။ ဒိဋ္ဌုပါဒါနံ၊ ကို။ န ဥပါဒိယတိ၊ မစွဲလမ်းတော့။

ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်။ ဝကောဒိဝသေန၊ ဝကေ အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဒဿနံ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါးကို ရှုခြင်းသည်။ ဝါ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါးကို ရှုတတ်သော ဉာဏ်သည်။ ဝေ၊ ဤသို့။ ဝါ၊ သို့ကလောက်။ မဟာနိသံသံ၊ များသောအာနိသင်ရှိ၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဓိရာ၊ ပညာရှိသည်။ ခန္ဓေ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့ကို။ ဝကောဒိဝသေန၊ ဝကေ အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ပဿေယျ၊ ရှုရာ၏။ ဣတိ၊ ဤကား ဥပ္ပေယျာဇဉ်တည်း။

သုတ္တန္တဘာဇနိယဝဏ္ဏနာ၊ သုတ္တန္တဘာဇနိယ အဖွင့်သည်။
နိဋ္ဌိတော၊ ပြီးပြီ။

၂-အဘိဓမ္မဘာဇနိယအဖွင့်

၃၂။ ဣဒါနိ၊ သုတ္တန္တဘာဇနိယကို ဟောတော်မူပြီးရာ ယခုအခါ၌။ အဘိဓမ္မဘာဇနိယံ၊ အဘိဓမ္မဘာဇနိယသည်။ ဟောတိ။ တတ္ထ၊ ထိုအဘိဓမ္မဘာဇနိယ၌။ ရူပက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသော၊ ကို။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်ဖြစ်သော ဓမ္မသင်္ကဏိပါဠိတော်၌။ ရူပကဏ္ဍေ၊ ရူပကဏ္ဍ၌။ ဝိတ္တာရိတနယေနဝ၊ ချဲ့အပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်သာလျှင်။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။

၃၄။ ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ ဧကဝိဓေနာတိ၊ ဟူသည်ကား။ ဧကကောဋ္ဌာသေန၊ တခုသော အဘို့အစုဖြင့်။ (ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ သည်။ အတ္ထိ ၌ စပ်)။ ဖဿသမ္ပယုတ္တောတိ၊ ကား။ ဖဿေန၊ နှင့်။ သမ္ပယုတ္တော၊ အညီအမျှ ကျေပွါဒတာ အစရှိသောအပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်သော။ (ဝေဒနာက္ခန္ဓော အတ္ထိ ၌ စပ်)။ သဗ္ဗာပိ၊ အလုံးစုံသော ဝေဒနာသည်လည်း။ စတုဘူမိက ဝေဒနာ၊ ၄-ပါးသော ဘုံ၌

ဖြစ်သော ဝေဒနာတည်း။ (ကာမာဝစရဝေဒနာ စသော ၄-ပါးတည်း)။ သဟေတုကဒုကေ၊ သဟေတုကဒုက္ခံ။ သဟေတုကာ၊ သဟေတုကဝေဒနာ သည်။ စတုဘူမိကဝေဒနာ၊ ဘည်း။ အဟေတုကာ၊ အဟေတုကဝေဒနာသည်။ ကာမာဝစရာဝ၊ ကာမာဝစရဝေဒနာသာတည်း။ ဣမိနာ ဥပါယေန၊ ပုံစံကပ်၍ သိမှတ်ကြောင်းဖြစ်သော ဤနည်းဖြင့်။ ကုသလပဒါဒီဟိ၊ ကုသလပဒ အစရှိ သည်တို့ဖြင့်။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်သော။ ဝေဒနာ၊ ကို။ ဇာနိတဗ္ဗာ၊ သိထိုက်၏။

[ဘုံနှင့်စပ်၍ သိထိုက်သောအပြားကို ပြပြီး၍ သမ္ပယုတ်အားဖြင့် ပြထိုက် သည်၏အဖြစ် အစရှိသော သိထိုက်သောအပြားကို ဆိုခြင်းငှါ အပိစ စသည်ကို မိန့်။] အပိစ၊ သည်သာမကသေး။ အယံ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ ကို။ ကေဝိဓေန၊ တခု သော အဘိအစုအားဖြင့်။ ဖဿသမ္ပယုတ္တတော၊ ဖဿသမ္ပယုတ်၏အဖြစ်အား ဖြင့်။ ဒဿိတော၊ ပြတော်မူအပ်ပြီ။ [ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။] (အယံ ဝေဒနာ- က္ခန္ဓော၊ ကို။) ဒုဝိဓေန၊ အားဖြင့်။ သဟေတုကာ ဟေတုကတော၊ သဟေတုက အဟေတုက၏အဖြစ်အားဖြင့်။ (ဒဿိတော)။ (အယံ ဝေဒနာက္ခန္ဓော) တိဝိဓေ- န၊ အာ၊ဖြင့်။ ဇာတိတော၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ် အဗျာကတဇာတ်အားဖြင့်။ (ဒဿိတော)။ (အယံ ဝေဒနာက္ခန္ဓော) စတုဗ္ဗိဓေန၊ အားဖြင့်။ ဘူမန္တရတော၊ ဘုံအထူးအားဖြင့်။ (ဒဿိတော)။ (အယံ ဝေဒနာက္ခန္ဓော) ပဉ္စဝိဓေန၊ အားဖြင့်။ ဣန္ဒြိယတော၊ သုခ စသော ဣန္ဒြေအားဖြင့်။ (ဒဿိတော)။

တတ္ထ' ထိုကုဋ်တို့တွင်။ သုခိန္ဒြိယ ဒုက္ခိန္ဒြိယာနိ၊ တို့သည်။ ကာယပသာဒ- ဝတ္ထုကာနိ၊ ကာယပသာဒဟူသော မှီရာရှိကုန်သည်။ (ဟုတူ၊ ။ ။)၊ ကြောင့်။) ကာမာဝစရာနေဝ၊ တို့ချည်းသာတည်း။ (ကာယဝိညာဏ်၌ယှဉ်သော ဝေဒနာ ၂-ပါးကို ဆိုသည်။) သောမနဿိန္ဒြိယံ၊ သည်။ ဆဋ္ဌဝတ္ထုကံဝါ၊ ပဉ္စဝေါကာရ ဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် ၆-ခုမြောက် ဟဒယဝတ္ထုဟူသော မှီရာရှိသည်၎င်း။ အဝတ္ထုကံဝါ၊ စတုဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်ခိုက် မှီရာမရှိသည်၎င်း။ (ဟုတူ၊ ။ ။)၊ တေဘူမကံ၊ ၃-ပါး သောဘုံ၌ ဖြစ်၏။ (အရူပဘုံ၌ မဖြစ်)။ ဒေါမနဿိန္ဒြိယံ၊ သည်။ ဆဋ္ဌဝတ္ထုကံ၊ ၆-ခုမြောက် ဟဒယဝတ္ထုဟူသော မှီရာရှိသည်။ (ဟုတူ)။ ကာမာဝစရ၊ တည်း။ ဥပေက္ခိန္ဒြိယံ၊ သည်။ စက္ခာဒိစတုပ္ပသာဒဝတ္ထုကံ၊ စက္ခု အစရှိသော ၄-ပါးသော ပသာဒ ဟူသော မှီရာရှိသည်၎င်း။ (ကာယပသာဒဝတ္ထုကို ကြည့်တားသည်။) ဆဋ္ဌဝတ္ထုကံ၊ ပဉ္စဝေါကာရဘုံ၌ဖြစ်ခိုက် ၆-ခုမြောက် ဟဒယဝတ္ထုဟူသော

သောမနဿိန္ဒြိယံ။ပေ။တေဘူမကံ။ ။ဒေရူပစိတ်၌ သောမနဿိန္ဒြေ မယှဉ်သော ကြောင့် “တေဘူမကံ”ဟု ဆိုသည်။ ‘ထို အရူပစိတ်၌ မယှဉ်သော်လည်း အရူပစိတ်၌ ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်ဝယ် သောမနဿ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ကြိယာဇောများ စောနိုင်သောကြောင့် “အဝတ္ထုကံ ဝါ” ဟု ဆိုသည်။

မှီရာရှိသည်၎င်း။ အဝတ္ထုကဉ္စ၊ စတုဝေါကာရဘုံ၌ ဖြစ်ခိုက် မှီရာမရှိသည်၎င်း။ (ဟုတော့)။ စတုဘူမကံ။ (အယံ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ ကိံ) ဆဗ္ဗိဓေန၊ အားဖြင့်။ ဝတ္ထုတော၊ စက္ခု အစရှိသော ဝတ္ထုအားဖြင့်။ ဒဿိတော၊ ပြီ။ တတ္ထ၊ ထို ၆-ပါးသော ဝေဒနာတို့တွင်။ ပုဂ္ဂိမာ၊ ကုန်ဆော။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ဝေဒနာ၊ တို့သည်။ ပဉ္စ ပဿာဒဝတ္ထု(၇)၊ ၅-ပါးသော ပဿာဒ ဟူသော မှီရာရှိကုန်သည်။ (ဟုတော့)။ ကာမာဝစရဝ၊ တို့ချည်းသာတည်း။ ဆဋ္ဌာ၊ ၆-ခုမြောက် ဝေဒနာ သည်။ အဝတ္ထုကာ ဝါ၊ သည်၎င်း။ သဝတ္ထုကာ ဝါ၊ သည်၎င်း။ (ဟုတော့)။ စတုဘူမိကာ။

တတ္ထ၊ ထို ဆဗ္ဗိဓဉ္စ။ သတ္တဝိဓေန၊ အားဖြင့်။ မနောသမ္ပယဇာ၊ မနော-သမ္ပယဇာ ဝေဒနာကို။ ဘေဒတော၊ အပြားအားဖြင့်။ ဒဿိတာ၊ ပြတော်မူ အပ်ပြီ။ [ပါဠိတော်ကို ကြည့်ပါ။] တတ္ထ၊ ထို သတ္တဝိဓဉ္စ။ အဋ္ဌဝိဓေန၊ အားဖြင့်။ ကာယသမ္ပယဇာ၊ ကာယသမ္ပယဇာ ဝေဒနာကို။ ဘေဒတော၊ ဖြင့်။ (ဒဿိ-တာ)။ နဝိဓေန၊ အားဖြင့်။ သတ္တဝိဓဘေဒေ၊ ၌။ ဝါ၊ တုန်းက။ မနောဝိညာဏ-ဓာတု သမ္ပယဇာ၊ ကိံ။ ဘေဒတော၊ အပြားအားဖြင့်။ (ဒဿိတာ)။ ဒသဝိဓေန၊ အားဖြင့်။ အဋ္ဌဝိဓဘေဒေ၊ ၌။ ဝါ၊ တုန်းက။ မနောဝိညာဏဓာတု သမ္ပယဇာ၊ ကိံ။ ဘေဒတော၊ အားဖြင့်။ (ဒဿိတာ)။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဧတေသု၊ ဤ သတ္တဝိဓ အစရှိသောအပြားတို့တွင်။ သတ္တဝိဓဘေဒေ၊ ၌။ မနောသမ္ပယဇာ၊ သည်။ မနော-ဓာတုသမ္ပယဇာ၊ ၎င်း။ မနောဝိညာဏဓာတုသမ္ပယဇာ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒွိဓာ၊ ၂-ပါး အပြားအားဖြင့်။ ဘိန္နာ၊ ပြား၏။ အဋ္ဌဝိဓဘေဒေ၊ ၌။ တာယ၊ ထို ဝေဒနာအပြားနှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ ကာယသမ္ပယဇာပိ၊ သည်လည်း။ သုခါ၊ သုခ ဝေဒနာ၎င်း။ ဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခ ဝေဒနာ၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒွိဓာ၊ ဘိန္နာ။ နဝိဓ ဘေဒေ၊ ၌။ သတ္တဝိဓေ၊ ၌။ ဝါ၊ တုန်းက။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်သော။ မနောဝိညာဏဓာတုသမ္ပယဇာ၊ သည်။ ကုသလာဒိဝသေန၊ ကုသိုလ် အစရှိသည် တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ တိဓာ၊ ဘိန္နာ။ ဒသဝိဓဘေဒေ၊ ၌။ အဋ္ဌဝိဓေ၊ ၌။ ဝါ၊ တုန်းက။ ဝုတ္တာ၊ သော။ မနောဝိညာဏ ဓာတုသမ္ပယဇာ၊ သည်။ ကုသလာဒိ-ဝသေနော၊ ကုသိုလ် အစရှိသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့်ပင်။ တိဓာ၊ ဘိန္နာ။

စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ဒသဝိဓဘေဒေ၌။ ကုသလတ္ထိကော၊ ကိံ။ ကေဝလံ၊ နယဒါန ဖဇက် သက်သက်။ ပုရုဏတ္ထမေဝ၊ ၁၀-ပါးပြည့်ခြင်း အကျိုးငှါသာ။ [ဝေဖြင့် နယဒါနကို ကန့်သည်။ နယဒါန၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ဋီကာ၌ကြည့်ပါ။] ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ [“အတ္ထိ ကုသလာ၊ အတ္ထိ အကုသလာ၊ ဣတ္ထိ အဗျာကတာ”ဟု ဟောတော်မူအပ်ပြီ-ဟူလိ။ ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။] ပန၊ ဆက်။ သတ္တဝိဓ အဋ္ဌဝိဓ နဝိဓဘေဒေသု၊ သတ္တဝိဓဘေဒ၊ အဋ္ဌဝိဓဘေဒ၊ နဝိဓဘေဒ တို့၌။ နယံ၊ နည်းကို။ ဒါတံ၊ ငှါ။ ယုတ္တဋ္ဌာနေ၊ သင့်လျော်ရာဌာန၌။ နယော၊ ကိံ။ ဒိန္နော၊ ပေးတော်မူအပ်ပြီ။ ဝါ၊ ပေးတော်မူခဲ့ပြီ။ ဟိ၊ မှန်၏။ အဘိဓမ္မံ၊

အဘိဓမ္မာ ဒေသနာတော်သို့။ ပတွာ၊ ဝေဒနာ အစဉ်အားဖြင့် ရောက်၍။ ဝါ၊ လသော်။ တထာဂတေန၊ သည်။ နယံ၊ ကို။ ဒါတုံ၊ ငှါ။ ယုတ္တဋ္ဌာနေ၊ ဌံ။ နယော၊ ကို။ အဒိန္နော နာမ၊ ပေးတော်မမူအပ်သည် မည်သည်။ နတ္ထိ၊ အယံ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား။ တာဝ၊ နောက်နောက် ဝါရတ္ထိမှ ရှေးဦးစွာ။ ဒုကမူလကေ၊ ဌံ။ ဧကော၊ တခုသော။ ဝါရော၊ ဝါရတည်း။ [“ဒုဝိဓေန ဝေဒနာက္ခန္ဓော အတ္ထိ သဟေတုကော အတ္ထိ အဟေတုကော” ဟု ဒုကကို မူတည်ခဲ့သောကြောင့် “ဒုကမူလကေ” ဟု ဆိုသည်။ ထို ဒုကမူလကဌိ ဒသဝိတိုင်အောင်ကို တဝါရဟု မှတ်ပါ။]

ဟိ၊ မှန်၏။ (ဒုကမူလကေ ဧကော ဝါရော ဟူသော စကားသည် မှန်၏။) (တနည်း) ဟိ၊ ချဲ့။ [“အယံ တာဝ ဒုကမူလကေ ဧကော ဝါရော” ဟု ဆိုသဖြင့် အခြားဝါရများလည်း ရှိကြောင်းကို ပြပြီးဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုအားလုံးကို ချဲ့လို၍ “သတ္တာ ဟိ” စသည်ကို မိန့်သည်။ ဤအလို ဟိသည် ဝိတ္ထာရဇောတက တည်း။] သတ္တာ၊ သည်။ ဣမသ္မိံ အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ၊ ဤ အဘိဓမ္မဘာဇ- နီယနည်း၌။ ဝေဒနာက္ခန္ဓံ၊ ကို။ ဘာဇေန္တော၊ ဝေဒနာတော်မူလသော်။ တိကေ၊ တိက်တို့ကို။ ဂဟေတွာ၊ ၍။ ဒုကေသု၊ ဒုက်တို့၌။ ပက္ခိပိ၊ ထည့်တော်မူပြီ။ ဒုကေ၊

ယုတ္တဋ္ဌာနေ နယော ဒိန္နော။ ။သတ္တဝိဝေ ဌံ မနောသမ္ပဿဇာ ကို “မနောဓာတု- သမ္ပဿဇာ၊ မနောဝိညာဏဓာတု သမ္ပဿဇာ” ဟု ခွဲခြား၍ ဟောတော်မူခြင်းကို၎င်း၊ အဋ္ဌဝိဝေဘေဒ၌ ကာယသမ္ပဿဇာကို “သုခ ဒုက္ခဟု ခွဲခြား၍ ဟောတော်မူခြင်းကို၎င်း၊ နဝိဝေဘေဒ၌ မနောဝိညာဏဓာတု သမ္ပဿဇာကို “ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတ” ဟု ခွဲခြား၍ ဟောတော်မူခြင်းကို၎င်း “နည်းပေးသင့်ရာ ဌာန၌ ခွဲခြားပုံ နည်းပေးခြင်း” ဟု ဆိုသည်။

တိကေ ဂဟေတွာ ဒုကေသု ပက္ခိပိ။ ။ပါဠိတော်ကို ကြည့်ပါ။ “ဒုဝိဓေန ဝေဒနာ- က္ခန္ဓော အတ္ထိ သဟေတုကော အတ္ထိ အဟေတုကော” ဟု ဒုကကို မူထား၍ ထိုနောက် တိဝိဓေန “ဝေဒနာက္ခန္ဓော အတ္ထိ ကုသလော အတ္ထိ အကုသလော အတ္ထိ အဗျာကတော” စသည်ဖြင့် ရသင့်သော တိက်တို့ကို ယူထားသည်။ ဤသို့ ယူတော်မူခြင်းကို “တိကေ ဂဟေတွာ” ဟု အဋ္ဌကထာ ဆိုသည်။ “ဒုကမူလက” ဟု ဆိုသော်လည်း အခြားနေရာ၌ကဲ့သို့ မူလ မူလီ သွတ်ခြင်းမျိုး မဟုတ်ပါ။

ဝါရပြားပုံ။ ။“ဒုဝိဓေန ဝေဒနာက္ခန္ဓော အတ္ထိ သဟေတုကော အတ္ထိ အဟေတု- ကော” မူစ၍ “ဝေ ဒသဝိဓေန ဝေဒနာက္ခန္ဓော” တိုင်အောင် တဝါရ၊ ထို့အတူ ဒုဝိဓေန ဝေဒနာက္ခန္ဓော အတ္ထိ ဟေတုသမ္ပယုတ္တော အတ္ထိ ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တောကို မူတည်၍ ကုသလ တိက်ကို သွင်းပြီးလျှင် ဒသဝိဓေနတိုင်အောင် တဝါရ ဤနည်းအားဖြင့် သရဏ အရဏ ဒုက်ကို မူတည်၍ ကုသလတိက်ကို သွင်းပြီးလျှင် ဒသဝိဓေနတိုင်အောင် တဝါရ၊ သဟေ- တုက အဟေတုကကို မူတည်၍ ဝိပါကတိက်ကို တိဓိဓဉ် သွင်းလျက် သရဏာ အရဏာ တိုင်အောင် မူတည်ပုံကို သိပါ။ ထို မူတည်သမျှတိက်တို့ကို တတိကံစီ တတိကံစီ သွင်း၍ ဒသဝိဓတိုင်အောင် တဝါရစီ တဝါရစီ ဖြစ်ပုံကို သိပါ။

တို့ကို။ ဂဟေတွာ၊ ရှိ။ တိကေသု၊ တို့၌။ ပက္ခိပိ၊ ပြီ။ တိကေစ၊ တို့ကို၎င်း။ ဒုကေစ၊ တို့ကို၎င်း။ ဥဘတောဝစုနနီဟာရေန၊ ၂-ဖက်လုံးအားဖြင့် တိုးချဲ့ကြောင်းနည်းဖြင့်။ အာဟရိ၊ ဆောင်တော်မူပြီ။ [ဥဘတောဝစုနနီဟာရေန၊ အကျယ်ကို ဋီကာနိဿယ၌ ရှုပါ၊ ၂-ပါးစုံအားဖြင့် တိုးချဲ့ပုံကို ပါဠိတော်၌ ကြည့်ပါ။]

သတ္တဝိဓေန၊ သတ္တဝိဓ၎င်း။ စတုဝိသတိဝိဓေန၊ ၎င်း။ တိသဝိဓေန၊ ၎င်း။ ဗဟုဝိဓေန၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ သဗ္ဗထာပိ၊ အလုံးစုံသော အပြားအားဖြင့်လည်း။ ဗဟုဝိဓေန၊ များသောအသို့အစုအားဖြင့်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓံ၊ ကို။ ဒဿေသိ၊ ပြတော်မူပြီ။ [ယောဇနာ၌ “ဒဿေသိ” ဟုပင်ရှိသည်။ သို့သော် နောက်၌ “ဒေသေသိ” ဟု အကျယ်ဆိုလတ္တံ့။] ကသွာ၊ ကြောင့်။ (တိကေ၊ တို့ကို။ ဂဟေတွာ၊ ရှိ။ ဒုကေသု၊ တို့၌။ ပက္ခိပိ၊ ထည့်တော်မူသနည်း။ ဒုကေ၊ ဂဟေတွာ၊ တိကေသု၊ ပက္ခိပိ၊ နည်း။ တိကေစ၊ ဒုကေစ၊ ဥဘတောဝစုနနီဟာရေန၊ အာဟရိ၊ နည်း။ သတ္တဝိဓေန၊ စတုဝိသတိဝိဓေန၊ တိသဝိဓေန၊ ဗဟုဝိဓေန၊ ဣတိ သဗ္ဗထာပိ ဗဟုဝိဓေန၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓံ၊ ဒဿေသိ၊ နည်း။) ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယေနစေဝ၊ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယကြောင့်၎င်း။ ဝါ၊ တရားနာသော နတ် ဗြဟ္မာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အလိုဆန္ဒကြောင့်၎င်း။ ဒေသနာဝိလာသေနစ၊ ကြောင့်၎င်း။ ဝါ၊ ဒေသနာတော်၏ တင့်တယ်စမှယ်ကြောင်း သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ကြောင့်၎င်း။ (တိကေ ဂဟေတွာ၊ ဒုကေသု ပက္ခိပိ၊ ပြီ။ ပေ။ ဗဟုဝိဓေန၊ အားဖြင့်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓံ၊ ကို။ ဒဿေသိ၊ ပြီ။)

ဟိ၊ ချဲ့။ ဓမ္မံ၊ အဘိဓမ္မာတရားတော်ကို။ သောတုံ၊ နာခြင်းငှါ။ နိသိန္ဒဒေဝပရိသာယ၊ ထိုင်နေသော နတ် ဗြဟ္မာ ပရိသတ်၌။ ဝါ၊ တွင်။ ယေ ဒေဝပုတ္တာ၊ အကြင် နတ်သားတို့သည်။ ဝါ၊ အကြင် နတ် ဗြဟ္မာတို့သည်။ တိကေ၊ တို့ကို။ အာဒါယ၊ ယူ၍။ ဒုကေသု၊ တို့၌။ ပက္ခိပိတွာ၊ ရှိ။ ကထိယမာနံ၊ ဟောတော်မူအပ်သော အဘိဓမ္မာတရားတော်ကို။ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ၊ ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းငှါ။ သက္ကောန္တိ၊ စွမ်းနိုင်ကုန်၏။ တေသံ (ဒေဝပုတ္တာနံ)၊ တို့အား။ ဝါ၊ တို့အား။ သပ္ပိယဝသေန၊ လျှောက်ပတ်သော တရားနှင့် စပ်သဖြင့်။ တထာ၊ ထိုအခြင်းအရာကို။ (တိကံတို့ကိုယူ၍ ဒုကံတို့၌ ထည့်သွင်းခြင်းဟူသော အခြင်းအရာကို။) ကတွာ၊ ရှိ။ ဒေသေသိ၊ ပြီ။ ယေ (ဒေဝပုတ္တာ)၊ တို့သည်။ ဝါ၊ တို့သည်။ ဣတရေဟိ၊ တိကံတို့ကိုယူ၍ ဒုကံတို့၌ ထည့်သွင်း၍ ဟောတော်မူအပ်သော အခြင်းအရာမှ အခြားကုန်သော။ အာကာရေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ကထိယမာနံ၊ ကို။ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ၊ ငှါ။ သက္ကောန္တိ၊ ကုန်၏။ တေသံ (ဒေဝပုတ္တာနံ)၊ တို့အား။ ဝါ၊ တို့အား။ တေဟိ

ဒုကေ။ ပေ။ ပက္ခိပိ။ ။ ဒုကံတို့ကို ယူ၍ တိကံတို့၌ သွင်းရသော ဝါရကို “တိကမူလကပါရ” ဟု ဆို၏။ တိကမူလကဆိုသော်လည်း တိကံကို ရွှေက ထားရသည် မဟုတ်။ ဒုဝိဓေန တိဝိဓေန အစဉ်အတိုင်း ဒုကံကို ရှေးက ထားရသည်၊ ပါဠိတော်ကို ကြည့်ပါ။ တံတိကံ တတိကံ၌ ခုသင့်သော ဒုကံတို့ကို အကုန်သွင်းရသည်။

အာကာရေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ဒေသေသိ၊ ပြီ။ ဣတိ အယံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ ဣတ္ထိ၊ ဤဝေဒနာကွန့်ကို ပြရာ၌။ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယော၊ တည်း။ ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယမ္ပတပါး ဒေသနာဝိလာသကို ဆိုဦးအံ့။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ သည်။ အတ္တနေ၊ ကိုယ်တော်၏။ မဟာဝိသယတာယ၊ အပိတ်အပင်မရှိ ကျယ်ပြန့်သော အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ တိကေ၊ တို့ကို။ ဒုကေသု၊ တို့၌။ ပက္ခိပိတွာဝါ၊ ရှိ၎င်း။ ဒုကေ၊ တို့ကို။ တိကေသု၊ တို့၌။ (ပက္ခိပိတွာဝါ၊ ရှိ၎င်း။) ဥဘတောဝဇုနေနဝါ၊ ၂-ဖက်လုံးအားဖြင့် တိုးခဲ့ခြင်းဖြင့်၎င်း။ သတ္တဝိဓာဒိနယေနဝါ၊ သတ္တဝိဓ အစရှိသော နည်းအားဖြင့်၎င်း။ ယထာယထာ၊ အကြင်အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်။ (ဒေသေတုံ၊ ငှါ။) ဣစ္ဆတိ၊ အလိုတော်ရှိ၏။ တထာတထာ၊ အားဖြင့်။ ဒေသေတုံ၊ ငှါ။ သက္ကောတိ၊ ၏။ တသ္မာပိ၊ ထို့ကြောင့်လည်း။ ဣမေဟိ အာကာရေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ဒေသေသိ၊ ပြီ။ ဣတိအယံ၊ ကား။ အဿ၊ ထို မြတ်စွာဘုရား၏။ ဒေသနာဝိလာသော၊ ဒေသနာတော်၏ တင့်တယ်စမ္ပယ်ကြောင်းဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏ အစွမ်းတည်း။

တတ္ထ၊ ထို ဝါရတို့တွင်။ တိကေ၊ တို့ကို။ အာဒါယ၊ ရှိ။ ဒုကေသု၊ တို့၌။ ပက္ခိပိတွာ၊ ရှိ။ ဒေသိတဝါရော၊ ဟောတော်မူအပ်ရာ ဝါရသည်။ ဒုကမူလကောနာမ၊ ဒုကမူလကမည်၏။ ဝါ၊ ဒုက ဟူသော မူလရှိသော ဝါရမည်၏။ ဒုကေ အာဒါယတိကေသု ပက္ခိပိတွာ၊ ဒေသိတဝါရော၊ သည်။ တိကမူလကောနာမ၊ တိကမူလကမည်၏။ ဝါ၊ တိကဟူသော မူလရှိသော ဝါရမည်၏။ တိကေ၊ တို့ကို၎င်း။ ဒုကေ၊ တို့ကို၎င်း။ ဥဘတော၊ ၂-ဖက်လုံးအားဖြင့်။ ဝဇေတွာ၊ တိုးပွားစေ၍။ ဝါ၊ တိုးခဲ့၍။ ဒေသိတဝါရော၊ သည်။ ဥဘတော ဝဇိတကော နာမ၊ ဥဘတော ဝဇိတက ဝါရမည်၏။ ဝါ၊ ၂-ဖက်လုံးအားဖြင့် တိုးပွားစေအပ်ရာ ဝါရမည်၏။ အဝသာနေ၊ အဆုံး၌။ သတ္တဝိဓေနာတိ အာဒိဝါရော၊ သတ္တဝိဓေန အစရှိသော ဝါရသည်။ ဗဟုဝိဓဝါရေနာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ များစွာသော အဘို့အစရှိသော ဝါရမည်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တာဝ၊ အကျယ်မှ ရှေးဦးစွာ။ (တတ္ထ စသည်ဖြင့် ချဲ့လိမ့်မည်။) စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ ဣမေ မဟာဝါရော၊ တို့ကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗာ)။ [တာဝ၏ စပ်ပျံ့မရှိသောကြောင့် ဝေဒိတဗ္ဗာ ထည့်လိုက်သည်။ တဝါရ တဝါရ၌ ဝါရ အစိတ်ပေါင်း များစွာရှိသောကြောင့် “မဟာဝါရ” ဟု ခေါ်သည်။]

[ထို ဝါရကြီး ၄-ပါး၏ သဘောကို အကျယ်ပြလို၍ တတ္ထ စသည် မိန့်။] တတ္ထ၊ ထို ၄-ပါး (၂) မဟာဝါရတို့တွင်။ ဒုကမူလကော၊ ၌။ ဒုကေသု၊ တို့တွင်။ လဗ္ဗမာနေန၊ ရထိုက်သော။ [ဤဝိသေသနဖြင့် မရထိုက်သော ဟေတုဒုက်စသည် ချန်ထားပုံကို ပါဠိတော်ကြည့်၍ သိပါ။] ဧကေကေန၊ တပါးတပါးသော။ ဒုကေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိ၊ တိကေသု၊ တို့တွင်။ အလဗ္ဗမာနေ၊ ကုန်သော။ ဝေဒနာတ္တိကပီတိတ္တိကသနိဒဿနတိကေ၊ တို့ကို။ အပနေတွာ၊ ဖယ်၍။ သေသေ၊ ကြွင်းကုန်သော။

လဗ္ဗမာနကေ၊ န်သော။ ကေုနဝိသတိတ္ထိကေ၊ တခုယုတ် ၂၀-သော တိက်တို့ကို။ ယောဇေတွာ၊ ယှဉ်စေ၍။ ဒုတိယဒုက ပဌမတိကယောဇနဝါရာဒိနိ၊ ဒုတိယ ဒုက်၌ ပဌမတိက်ကို ယှဉ်စေရာ ဝါရ အစရှိကုန်သော။ နဝါရသဘာနိ၊ ကိုးရာ သော ဝါရတို့သည်၎င်း။ ပညာသံ၊ ၅၀-သော။ ဝါရာစ၊ တို့သည်၎င်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော။ တေ၊ ထို ၉၅၀-သော ဝါရတို့ကို။ ပါဠိယံ၊ ၌။ သဒ္ဓိပိတွာ၊ ချုံး၍။ တတ္ထ တတ္ထ၊ ထိုထိုဝါရ၌။ ဒဿေတဗ္ဗယုတ္တကံ၊ ပြထိုက်ခြင်းနှင့်ယှဉ်သော ဝါရကို။ ဝါ၊ ပြထိုက်သည်၏ အဖြစ်နှင့်ယှဉ်သော ဝါရ ကို။ ဒဿေတွာ၊ ၍။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် အကျဉ်း အားဖြင့်ပြအပ်ပါကုန်သော်လည်း။ အသမ္ပယုန္တေန၊ မတွေ့ဝေဘဲ။ (သောတုနာ၊ သည်။) ဝိတ္တာရတော၊ အားဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။

တိကမူလကေပိ၊ ၌လည်း။ (ပီဖြင့် ဒုကမူလကကိုပေါင်း။) တိကေသု၊ တို့တွင်။ လဗ္ဗမာနေန၊ သော။ ကေကေန၊ သော။ တိကေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ဒုကေသု၊ တို့တွင်။ အလဗ္ဗမာနေ၊ ကုန်သော။ ပဌမဒုကဒယော၊ ပဌမဒုက် အစရှိကုန် သော။ ဒုကေ၊ တို့ကို။ အပနေတွာ၊ ၍။ သေသေ၊ ကုန်သော။ လဗ္ဗမာနကေ၊ ကုန်သော။ သဟေတုကဒုကဒယော၊ သဟေတုကဒုက် အစရှိကုန်သော။ ပညာသ၊ ငါးဆယ်သော။ ဒုကေ၊ တို့ကို။ ယောဇေတွာ၊ ၍။ ပဌမတိက ဒုတိယ- ဒုကဒယာဇနဝါရာဒိနိ၊ ပဌမတိက်၌ ဒုတိယဒုက်ကို ယှဉ်စေရာ ဝါရအစရှိကုန် သော။ နဝါရသဘာနိ၊ တို့သည်၎င်း။ ပညာသံ၊ သော။ ဝါရာစ၊ တို့သည်၎င်း။ ဟောန္တိ၊ သဗ္ဗေ၊ ကုန်သော။ တေပိ၊ ထို ၉၅၀-သော ဝါရတို့ကိုလည်း။ ပါဠိယံ၊ ၌။ သဒ္ဓိပိတွာ၊ ၍။ တတ္ထ တတ္ထ၊ ထိုထိုဝါရ၌။ ဒဿေတဗ္ဗယုတ္တကံ၊ ကို။ ဝါ၊ ကို။ ဒဿေတွာ၊ ဝုတ္တာ။ အသမ္ပယုန္တေန ပန ဝိတ္တာရတော ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဥဘတောဝစိုတကေ၊ ၌။ ဒုဝိဓဘေဒေ၊ ဒုဝိဓဘေဒ၌။ ဒုတိယဒုကံ၊ ကို၎င်း။ တိဝိဓဘေဒေ၊ ၌။ ပဌမတိက်စ၊ ကို၎င်း။ အာဒိံ ကတွာ၊ အစပြု၍။ လဗ္ဗမာနေဟိ၊ ကုန်သော။ ကေုနဝိသတိယာ၊ သော။ ဒုကေဟိ၊ တို့နှင့်။ လဗ္ဗမာနေ၊ ကုန်သော။ ကေုနဝိသတိတိကေ၊ တို့ကို။ ယောဇေတွာ၊ ၍။ ဒုတိယဒုကပဌမတိကယောဇန- ဝါရာဒယော၊ အစရှိကုန်သော။ ကေုနဝိသတိဝါရာ၊ တခုယုတ် ၂၀-သော ဝါရ တို့ကို။ ဝုတ္တာ။ သေ၊ ဤသည်ကား။ ဒုကတိကာနံ၊ တို့၏။ ဝသေန၊ အပြား အားဖြင့်။ ဥဘတော၊ အားဖြင့်။ ဝစိုတတ္တာ၊ တိုးပွားစေအပ်သည်၏ အဖြ် ကြောင့်။ ဥဘတောဝစိုတကော နာမ၊ မည်သော။ တတိယော၊ ဥ-ခုမြောက် သော။ မဟာဝါရော၊ မဟာဝါရတည်း။

ဗဟုဝိဝါရဿ၊ ၏။ သတ္ထဝိဓနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ အာဒိတော၊ အစမှ။ ပဌာယ၊ ၍။ လဗ္ဗမာနေသု၊ ကုန်သော။ ကေုနဝိသတိယာ၊ သော။ တိကေသု၊ တို့တွင်။ ကေ- ကေန၊ တပါးတပါးသောတိက်နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ စတသော၊ ကုန်သော။ ဘူမိယော၊

ကာမာဝစရ စသော ဘုံတို့ကို။ ယောဇေတွာ၊ ဤ။ ဧကေနဝိသတိ၊ သော။ သတ္တဝိဓ-
ဝါရာ၊ တို့ကို။ ဝုတ္တာ။ စတုဝိသတိဝိဓနိဋ္ဌေသေပိ၊ ဌ်လည်း။ တေသံယေဝ တိကာနံ၊
ထို တခုယုတ် ၁၀-သော တိက်တို့၏ပင်။ ဝသေန၊ အားဖြင့်။ ဧကေနဝိသတိဝါရာ
ဝုတ္တာ။ ဗဟုဝိဓဝါရေစ၊ ဌ်လည်း။ တထာ၊ ထိုအတူတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့
မှတ်အပ်၏။ တိ သဝိဓဝါရာ၊ သည်။ ဧကောယေဝ၊ တပါးတည်းသာတည်း။
ဣတိ၊ ဤသို့။ သဗ္ဗေပိ၊ အလုံးစုံသော ဗဟုဝိဓဝါရတို့သည်လည်း။ အဋ္ဌပညာသ
ဝါရာ ဟောန္တိ။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသည်ကား။ တာဝ၊ အတ္တဝဏ္ဏနာမ္ပ ရှေးဦး
စွာ။ ဧတ္ထ၊ ဤ အဘိဓမ္မဘာဇနိယ နည်း၌။ ဝါရပရိစ္ဆေဒဝသေန၊ ဝါရတို့ကို
ပိုင်းခြားခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ပါဠိဝဏ္ဏနာ၊ ပါဠိတော်ကို ဖွင့်ခြင်းတည်း။

ဣဒါနိ၊ ဝါရပရိစ္ဆေဒ၏ အစွမ်းဖြင့် ပါဠိတော်ကို ဖွင့်ပြီးရာ ယခုအခါ၌။
အတ္တဝဏ္ဏနာ၊ အနက်၏အဖွင့်သည်။ ဟောတိ။ တတ္ထ၊ ထိုသတ္တဝိဓ အစရှိသော
နိဋ္ဌေသတို့တွင်။ တာဝ၊ စတုဝိသတိဝိဓနိဋ္ဌေသ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဗ္ဗိဋ္ဌော၊
သော။) သတ္တဝိဓနိဋ္ဌေသော၊ သည်။ ဥတ္တာနတ္ထောယေဝ၊ သာ။ စတုဝိသတိဝိဓ-
နိဋ္ဌေသေ၊ ဌ်။ စက္ခုသမ္ပဿပစ္စယာ ဝေဒနာက္ခန္ဓော အတ္ထိ ကုသလောတိ (ဧတ္ထ)၊
ဟူသော ဤပါဌ်၌။ (စက္ခုသမ္ပဿပစ္စယာ၊ စက္ခုသမ္ပဿ ဟူသော အကြောင်း
ကြောင့်။ ပဝတ္ထော၊ သော။ ကုသလော၊ ကုသိုလ်ဖြစ်သော။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊
ကို။) ကာမာဝစရအဋ္ဌကုသလစိတ္တဝသေန၊ ကာမာဝစရဖြစ်သော ရှစ်ပါးသော
ကုသိုလ်စိတ်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗော။ [“စက္ခုသမ္ပဿပစ္စယာ ” ဟု
စက္ခုဒွါရဝိထိဆိုင်ရာ ဝေဒနာက္ခန္ဓာကိုသာ ရသောကြောင့် အတ္ထိ ကုသလော
အရ မဟာကုသိုလ်စိတ် ရှစ်ပါးကို ယူသည်။ နောက်၌လည်း နည်းတူ။]

အတ္ထိ အကုသလောတိ (ဧတ္ထ)၊ ဤပါဌ်၌။ (စက္ခုသမ္ပဿပစ္စယာ၊ ကြောင့်။
ပဝတ္ထော၊ သော။ အကုသလော၊ သော။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ ကို။) ဒွါသေအကုသလ-
စိတ္တဝသေန၊ တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အတ္ထိ အဗျာကတောတိ
(ဧတ္ထ)၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ (စက္ခုသမ္ပဿပစ္စယာ၊ ကြောင့်။ ပဝတ္ထော၊ သော။
အဗျာကတော၊ သော။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ ကို။) တိဿော၊ ကုန်သော။ မနောဓာတု-
ယော၊ မနောဓာတ်တို့၎င်း။ တိဿော၊ ကုန်သော။ အဟေတုကမနောဝိညာဏ-
ဓာတုယော၊ အဟိတ်ဖြစ်သော မနောဝိညာဏဓာတ်တို့၎င်း။ (သန္တိရဏ ၃-ခု။)
အဋ္ဌ၊ န်သော။ မဟာဝိပါကာနိ၊ တို့၎င်း။ ဒသ၊ ကုန်သော။ ကာမာဝစရကိရိယာ၊
တို့၎င်း။ (မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်နှင့်တကွ မဟာကြိယာစိတ် ရှစ်ပါး။)
ဣတိ၊ ဤသို့။ စတုဝိသတိယာ၊ သော။ စိတ္တာနံ၊ တို့၏။ ဝသေန၊ အပြားအားဖြင့်။
ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ၊ ထို မဟာကုသိုလ် စသော စိတ်တို့တွင်။ အဋ္ဌ၊ ကုသလာနိ၊
ကုသိုလ်စိတ်တို့ကို၎င်း။ ဒွါသေ၊ ကုန်သော။ အကုသလာနိစ၊ တို့ကို၎င်း။ ဇဝန-
ဝသေန၊ ဇော၏အဖြစ်ဖြင့်။ လဗ္ဘန္တိ၊ ရအပ်ကုန်၏။ ကိရိယမနောဓာတု၊ ကိရိယ

မနောဓာတ်ကို။ အာဝဇ္ဇနဝသေန၊ ပဉ္စဒွါရဝဇ္ဇန်း၏အဖြစ်ဖြင့်။ လဗ္ဘတိ၊ ရအပ်၏။ ခွေ၊ ကုန်သော။ ဝိပါကမနောဓာတုယော၊ ဝိပါကမနောဓာတ်တို့ကို။ သမ္ပုဋ္ဌိစ္စနဝသေန၊ သမ္ပုဋ္ဌိစ္စိန်း၏အဖြစ်ဖြင့်။ (လဗ္ဘန္တိ)။ တိဿော၊ န်သော။ ဝိပါက မနောဝိညာဏဓာတုယော၊ ဝိပါကမနောဝိညာဏဓာတ်တို့ကို။ သန္တိရဏ-တဒါရမ္မဏဝသေန၊ သန္တိရဏ၊ တဒါရုံတို့၏အဖြစ်ဖြင့်။ (လဗ္ဘန္တိ)။ ကိရိယာ-ဟေတုက မနောဝိညာဏဓာတု၊ ကိရိယာဖြစ်သော အဟိတ် မနောဝိညာဏဓာတ်ကို။ ဝေါဠုပ္ပနဝသေန၊ ဝုဠော၏အဖြစ်ဖြင့်။ (လဗ္ဘတိ)။ အဋ္ဌမဟာ-ဝိပါကစိတ္တာနိ၊ တို့ကို။ တဒါရမ္မဏဝသေန၊ ဖြင့်။ (လဗ္ဘန္တိ)။ နဝ၊ ကိရိယာစိတ္တာနိ၊ တို့ကို။ ဇဝနဝသေန၊ ဖြင့်။ လဗ္ဘန္တိ။ သောတဃာန ဗီဝါ ကာယဒွါရေသုပိ၊ တို့၌လည်း။ ဧဝေဝ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်ပင်။ နယော၊ ဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။

ပန၊ ကား။ (တနည်း)ပန၊ ပဉ္စဒွါရမဟုတ်ပါး မနောဒွါရကား။ မနောဒွါရေ၊ ၌။ အတ္ထိ ကုသလောတိ(ဣဒံ)၊ ဟူသောဤပုဒ်ကို။ စတုဘူမကကုသလဝသေန၊ ၄-ပါးသော ဘုံ၌ဖြစ်သော ကုသိုလ်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ကထိတံ၊ မူအပ်ပြီ။ [ဤ၌ ရူပါ ရူပါဝစရကုသိုလ်ပါသည်ကို သတိပြုပါ။] အတ္ထိ အကုသလောတိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤပုဒ်ကို။ ဒွါဒေသ အကုသလဝသေန၊ ၁၂-ပါးသော အကုသိုလ်တို့၏အပြားအားဖြင့်။ (ကထိတံ)။ အတ္ထိ အဗျာကတေးတိဣဒံ၊ ဟူသော ဤပုဒ်ကို။ ကောဒသန္တံ၊ ကုန်သော။ ကာမာဝစရ ဝိပါကာနံ၊ တို့၌။ ဒသန္တံ၊ ကိရိယာနံ၊ တို့၌။ နဝန္တံ၊ ရူပါဝစရ ရူပါဝစရကိရိယာနံ၊ တို့၌။ စတုန္တံ၊ သမည-ဖလာနံ၊ သမဏ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ မဂ်၏အကျိုးဖြစ်သော ဖိုလ်တို့၌။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စတုတ္ထိ သစိတ္တုပ္ပါဒဝသေန၊ ၃၄-ပါးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ကထိတံ။

တတ္ထ၊ ထို စတုဘူမကကုသိုလ် စသော စိတ်တို့တွင်။ စတုဘူမက ကုသလ-ဉ္စေ၊ ကို၌။ အကုသလဉ္စ၊ ကို၌။ ဇဝနဝသေန၊ လဗ္ဘတိ။ ကိရိယာတော၊ ကိရိယာမှ။ အဟေတုကမနောဝိညာဏဓာတု၊ ကို။ အာဝဇ္ဇနဝသေန (လဗ္ဘတိ)။ ကောဒသ၊ ဝိပါကစိတ္တာနိ၊ တို့ကို။ တဒါရမ္မဏဝသေန (လဗ္ဘန္တိ)။ တေဘူမိက-ကိရိယာစေ၊ ၃-ပါးသော ဘုံ၌ဖြစ်သော ကိရိယာတို့ကို၌။ သာမညဖလာနိ စ၊ တို့ကို၌။ ဇဝနဝသေန၊ ဇော၏ အဖြစ်ဖြင့်ပင်။ လဗ္ဘန္တိ။ တာနိ၊ ထိုစိတ်တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ သတ္တဝိဓာဒိသု၊ သတ္တဝိဓ အစရှိသော ဌာနတို့တွင်။ (၄-ဌာနတို့တွင်)။ ယတ္ထ ကတ္တစိ၊ အမှတ်မရှိ တစုံတခုသောဌာန၌။ ဌာတု၊ တည်၍။ (စိတ်အားဖြင့် တည်၍။) ကထေတံ၊ ပြောဟော ပွဲချခြင်းငှါ။ ဝဇ္ဇန္တိ၊ သင့်ကုန်၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် သင်ပါကုန်သော်လည်း။ တိ သဝိဓေတိ သဝိဓဌာန၌၊ ဌာတု၊ ၍။ ဒိပိယမာနာနိ၊ ပြအပ်ကုန်လသော်။ သုခဒိပနာနိ၊ လွယ်ကူစွာ ပြရခြင်းရှိ

ကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တိ*သဝိသ္မိ*ယေဝ၊ တိ*သဝိဌာန၌ သာ။ ဌတွာ၊ ဒီပယိ*သု၊ ပြကြကုန်ပြီ။ [ဝေဖြင့် သတ္တဝိဓ၊ စတုဝိသတိဓ၊ ဗဟုဝိဓကို ကုန်သည်။]

ဟိ၊ ချေ။ သဗ္ဗာနိပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော။ တောနိ စိတ္တာနိ၊ ဤစိတ်တို့ကို။ (အတ္တိ ကုသသော စသည်ဖြင့် ပြအပ်ပြီးသောစိတ်တို့ကို။) စက္ခုဒွါရေ၊ ဤ။ ဥပနိဿယကောဋိယာ၊ အစွန်းအစဖြစ်သော ဥပနိဿယ၎င်း။ ဝါ၊ တစိတ်တပိုင်းဖြစ်သော ဥပနိဿယ၎င်း။ သမတိက္ကမဝသေန၊ လွန်ခြင်း၏ အစွမ်း၎င်း။ ဘာဝနာဝသေန၊ ဘာဝနာ၏ အစွမ်း၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တိဟိ၊ ကုန်သော။ အာကာရေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ လဗ္ဘန္တိ၊ ကုန်၏။ သောတဒွါရ မနောဒွါရေသုပိ၊ တို့၌လည်း။ တထာ၊ ထိုအတူတည်း။ (ဥ-ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ရအပ်ကုန်၏ - ဟူလို။) ပန၊ အထူးကား။ ဃာနဇိဝှါကာယဒွါရေသု၊ တို့၌။ သမတိက္ကမဝသေန၊ ၎င်း။ ဘာဝနာဝသေန၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဒွိဟေဝ၊ ၂-ပါးသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော။ အာကာရေဟိ၊ လဗ္ဘန္တိ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ၊ ကုန်၏။

[ဥပနိဿယကောဋိ စသော အာကာရ ဥ-ပါးတို့ဖြင့် ရနိုင်ပုံကို အကျယ်ပြလို၍ ကထံ စသည်ကို မိန့်။] ကထံ၊ အဘယ်သို့။ (လဗ္ဘန္တိ၊ နည်း။) ဣ၊ ဤသာသနာတော်၌။ ဘိက္ခု၊ သည်။ ဝိဟာရစာရိကံ၊ ကျောင်းတိုက်၌ လှည့်လည်ခြင်းကို။ ဝါ၊ ကျောင်းတိုက်ဝယ် လှည့်လည်အပ်သော အရပ်ကို။ စရမာနော၊ လှည့်လည်လသော်။ ကသိဏမဏ္ဍလံ၊ ကသိုဏ်းဝန်းကို။ ဒိသ္မာ၊ ၍။ တေ၊ ဤအဝိုင်းအဝန်းသည်။ ကိ*နာမ၊ အဘယ်မည်သနည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ပုစ္ဆိတွာ၊ ၍။ (တေ၊ ဤအဝိုင်းအဝန်းသည်။) ကသိဏမဏ္ဍလံ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝုတ္တော၊ ပြောဆိုအပ်သော်။ ပုန၊ တဖန်။ ဣမိနာ၊ ဤကသိုဏ်းဝန်းဖြင့်။ ကိ*အဘယ်ကို။ ကရေန္တိ၊ ပြုကြကုန်သနည်း။ ဣတိ၊ ပုစ္ဆိတိ။ အထ၊ ထပ်၍ မေးရာ ထိုအခါ၌။ အဿ၊ ထိုရဟန်းအား။ အာစိက္ခန္တိ၊ ပြောပြကြကုန်၏။ (ကိ*နည်း။) ဝေ၊ သို့။ ဝါ၊ သည်ပုံသည်နည်း။ [ကသိုဏ်းဝန်းရှုပ်ကို ပြောပြသည်။] ဘာဝေတွာ၊ စိတ်ကိုတိုးပွားစေ၍။ ဈာနာနိ၊ တို့ကို။ ဥပ္ပါဒေတွာ၊ ဖြစ်စေပြီး၍။ သမာပတ္တိပဒဋ္ဌာနံ၊ သမာပတ်လျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိသော။ (ဈာန်သမာပတ်ကို အခြေခံပါဒကပြု၍ - ဟူလို။) ဝိပဿနံ၊ ဝိပဿနာကို။ ဝဇေတွာ၊ တိုးပွားစေ၍။ အရဟတ္တံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်သို့။ ပါပဏန္တိ၊ ရောက်ကြရကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (အာစိက္ခန္တိ၊ ပြောပြကြကုန်၏။)

အဇ္ဈာသယသမ္ပန္နော၊ ဝိဝဇ္ဇာပနိဿယ အဇ္ဈာသယနှင့် ပြည့်စုံသော။ [အရဟတ္တဖိုလ်တိုင်အောင် တက်မည်ဖြစ်သောကြောင့် “ဝိဝဇ္ဇာပနိဿယ အဇ္ဈာသယ” ဟုအနုဋီကာဖွင့်သည်။] ကုလပုတ္တော၊ အမျိုးကောင်းသားသည်။ တေ၊ ဤကသိုဏ်းဝန်းကို ရှုခြင်းသည်။ ဘာရိယံ၊ တပင်တပန်း ထမ်းဆောင်ရမည့်တာဝန်တည်း။

ဝါ။ ဝန်လေး၏။ ဣတိ။ သို့။ အသလ္လက္ခေတွာ၊ မမှတ်ထင်မူ၍။ မကောပိ၊ ငါသည်လည်း။ (ပိဖြင့် အခြားသူတော်ကောင်းများကို ပေါင်း။) သေ ဂုဏော၊ ဤဂုဏ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ နိဗ္ဗတ္တေတုံ၊ ဖြစ်စေခြင်းငှါ။ ဝဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် သင့်ပါသော်လည်း။ သေ (ဂုဏော)၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ နိပဇ္ဇိတွာ၊ လည်းလျောင်း၍။ နိဒ္ဒါယန္တေန၊ အိပ်နေသူသည်။ နိဗ္ဗတ္တေတုံ၊ ငှါ။ န သက္ကာ၊ ကောင်း။ အာဒိတောဝ၊ အစမှ စ၍ပင်။ ဝိရိယံ၊ ကို။ ကာတုံ၊ ငှါ။ သီလံ၊ သီလကို။ သောဓေတုံ၊ သုတ်သင်ခြင်းငှါ။ ဝဇ္ဇတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ စိန္တေတွာ၊ ၍။ သီလံ၊ ကို။ သောဓေတိ၊ ၏။ တတော၊ ထိုမှနောက်၌။ သီလေ၊ စတုပါရိသဒ္ဓိသီလ၌။ ပတိဋ္ဌာယ၊ ခိုင်မြဲစွာတည်၍။ ဒသ၊ ကုန်သော။ ပလိဗောဓေ၊ ပလိဗောဓကြီးတို့ကို။ ဥပစ္ဆိန္နိတွာ၊ ဖြတ်၍။ တိစိဝရပရမေန၊ ၃-ထည်သော သင်္ကန်းဟူသော အလွန်ဆုံး အတိုင်းအရှည် ရှိသော။ သန္တောသေန၊ သန္တောသဖြင့်။ သန္တုဋ္ဌော၊ တင်းတိမ်ရောင်ရဲသည်။ (ဟုတွာ)။ အာစရိယုပဇ္ဈာယာနံ၊ ဆရာဥပဇ္ဈာယ်တို့၏။ ဝတ္ထပဋိဝတ္ထံ၊ ဝတ်ငယ် ဝတ်ကြီးကို။ ဝါ၊ ရှေးဦးစွာပြုထိုက်သော ကျင့်ဝတ်၊ နောက်မှ ပြုထိုက်သောကျင့်ဝတ်ကို။ [ဤကားအဖွင့်ကြည့်ပါ။] ကတွာ၊ ။ ကမ္မဋ္ဌာနံ၊ ကို။ ဥဂ္ဂတိတွာ၊ သင်ယူ၍။ ကသိဏပရိကမ္ပံ၊ ကသိုဏ်းပရိကမ်ကို။ ဟံတွာ၊ ၍။ သမာပတ္တိယော၊ ကို။ ဥပ္ပါဒေတွာ၊ ၍။ သမာပတ္တိပဋ္ဌာနံ၊ သော။ ဝိပဿနံ၊ ကို။ ဝဇ္ဇေတွာ၊ ၍။ အရဟတ္တံ၊ သို့။ ပါပုဏာတိ၊ ရောက်၏။

တတ္ထ၊ ထိုဆိုအပ်ပြီးသော စကားအစဉ်၌။ [ရှေ့ကိုကြည့်၍စွဲသည်။] (တနည်း) တတ္ထ၊ ထိုပရိကမ္မဝေဒနာ အစရှိသည်တို့တွင်။ [နောက်ကိုကြည့်၍ ရှေးနိဿယစွဲသည်။] သဗ္ဗာပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ပရိကမ္မဝေဒနာ၊ ပရိကမ်ပြုခိုက်ဖြစ်သောဝေဒနာတို့သည်။ ကာမာဝစရာ၊ ထို့တည်း။ အဋ္ဌသမာပတ္တိဝေဒနာ၊ ရှစ်ပါးသော ဈာန်သမာပတ်အခိုက်ဖြစ်သော ဝေဒနာတို့သည်။ ရူပါဝစရာ၊ ရူပါဝစရတို့တည်း။ မဂ္ဂဖလဝေဒနာ၊ မဂ်ဖိုလ်နှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာတို့သည်။ လောကုတ္တရာ၊ ထို့တည်း။ ဣတိဝေံ၊ သို့။ စက္ခုဝိညာဏံ၊ သည်။ (ပါဠိတော်၌ “စက္ခုသမ္မဿပစ္စယာ” ဟု ပါသောကြောင့် “စက္ခုဝိညာဏံ” ဟု ဆိုသည်။) စတုဘူမိကဝေဒနာ နိဗ္ဗတ္တိယာ၊ ၄-ပါးသောဘုံ၌ဖြစ်သော ဝေဒနာဖြစ်ခြင်း၏။ ဗလဝပစ္စယော၊ အားကြီးသော အကြောင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ စတုဘူမိကဝေဒနာ၊ သည်။ စက္ခုသမ္မဿပစ္စယာ နာမ၊ စက္ခုသမ္မဿပစ္စယာ မည်သည်။ ဝါ၊ စက္ခုသမ္မဿဟူသော အကြောင်းရှိသော ဝေဒနာမည်သည်။ ဇာတာ၊ ဖြစ်ပြီ။ ဝေံ၊ ဤသို့လျှင်။ တာဝ၊ သမတိက္ကမ၏ အစွမ်းဖြင့် ရအပ်ပုံမှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌေန၊ သော။) ဥပနိဿယဝသေန၊ ပကတူပနိဿယ၏ အစွမ်းဖြင့်။ (စိတ္တာနိ၊ တို့ကို။) လဗ္ဘန္တိ၊ ကုန်၏။ [ကသိုဏ်းဝန်း မြင်ရခြင်း ဟူသော စက္ခုသမ္မဿကို အရင်းခံ၍ရသောကြောင့် “စက္ခုပေ၊ ဇာတာ” ဟု ဆိုသည်။]

ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ ဥပနိဿယ၏ အစွမ်းဖြင့် ရအပ်ပုံမှတစ်ပါး သမ-
တိက္ကမ၏အစွမ်းဖြင့် ရအပ်ပုံကား။ စက္ခုဒွါရေ၊ စက္ခုဒွါရ၌။ ရူပေ၊ ရူပါရုံသည်။
အာပါတဂတေ၊ ရှေးရှုကျခြင်းသို့ရောက်လသော်။ ဝါ၊ ထင်ခြင်းသို့ ရောက်လ
သော်။ (ပရိဂ္ဂဟေ ဌိတော ကုလပုတ္တော စသည်တို့၌ စပ်)။ မမ၊ ငါ၏။ ဣဋ္ဌေ၊
ဣဋ္ဌဖြစ်သော။ အာရမ္မဏေ၊ ၌။ ဂုဂေါ၊ သည်။ ဥပ္ပန္နော၊ ပြီ။ အနိဋ္ဌေ၊ သော။
(အာရမ္မဏေ) ပဋိသော၊ စိတ်ကို ထိပါးတတ်သော ဒေါသသည်။ (ဥပ္ပန္နော)။
အသမပေက္ခနာယ၊ ထင်လာသောအာရုံ၏ သဘောကို တိတိကျကျ သမအောင်
မရှုနိုင်ခြင်းကြောင့်။ မောဟော၊ သည်။ (ဥပ္ပန္နော)။ ပန၊ ကား။ ဝိနိဗန္ဓဿ၊ ရုပ်
ဝေဒနာ အစရှိသည်တို့၌ ငါဟု စွဲလမ်းထင်မှတ်သော။ မေ၊ ငါ၏။ မာနော၊
သည်။ ဥပ္ပန္နော။ ပရာမဋ္ဌဿ၊ ရုပ် ဝေဒနာ အစရှိသည်တို့၌ အတ္တဟု မှားသော
အားဖြင့် သုံးသပ်သော။ (မေ)။ ဒိဋ္ဌိ၊ သည်။ (ဥပ္ပန္နော)။ ဝိက္ခေပဂတဿ၊ ရုပ်
ဝေဒနာ အစရှိသည်တို့၌ ပြန့်လွင့်ခြင်းသို့ ရောက်သော။ (မေ)။ ဥဒ္ဓစ္စံ၊ သည်။
(ဥပ္ပန္နံ)။ အသန္နိဋ္ဌာနဂတဿ၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်းသို့ မရောက်နိုင်သော။ ဝါ၊ မဆုံးဖြတ်
နိုင်သော။ (မေ)။ ဝိစိကိစ္ဆာ (ဥပ္ပန္နာ)။ ထာမဂတဿ၊ အားရှိသည်၏အဖြစ်သို့
ရောက်သော ကိလေသာရှိသော။ (မေ)။ အနုသယော၊ သည်။ (ဥပ္ပန္နောပြီ။)

ဣတိ၊ သို့။ ပရိဂ္ဂဟေ၊ ပိုင်းခြား၍ယူတတ်သောဉာဏ်၌။ ဌိတော၊ သော။ ကုလ-
ပုတ္တော၊ သည်။ အတ္တနော၊ ၏။ ကိလေသုပ္ပတ္တိံ၊ ကိလေသာတို့၏ ဖြစ်ခြင်းကို။
ဥ တွာ၊ ၍။ မေ၊ ငါ၏။ ဣမေ ကိလေသာ၊ တို့သည်။ ဝဇ္ဇမာနာ၊ တိုးပွားကုန်လ
သော်။ အနုယဗျသနာယ၊ စီးပွားမဲ့ ပျက်စီးခြင်းငှါ။ သံဝတ္တိယန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်
လတ္တံ့။ ဟန္တု၊ ယခုချက်ခြင်း။ နေ၊ ထိုကိလေသာတို့ကို။ နိဂ္ဂဏာမိ၊ နှိပ်အံ့။ ဣတိ၊
ဤသို့။ စိန္တေတွာ၊ ပြီး၍။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ကိလေသာတို့ကို နှိပ်လိုပါသော်လည်း။
နိပဇ္ဇိတွာ၊ ၍။ နိဒ္ဒါယန္တေန၊ သည်။ ကိလေသေ၊ တို့ကို။ နိဂ္ဂဏိတုံ၊ ငှါ။ န ခေါ
သက္ကာ၊ ကောင်း။ ပေ။ ဝဇ္ဇတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဟေဋ္ဌာ၊ ၌။ ဝုတ္တနယေနဝ၊ ဆိုအပ်
ပြီးသော နည်းဖြင့်သာလျှင်။ ပဋိပဇ္ဇိတွာ၊ ၍။ အရဟတ္တံ၊ ပါပုဏာတိ၊ ၏။

တတ္ထ၊ ၌။ ဝါ၊ ၌။ သဗ္ဗာပိ၊ ကုန်သော။ ပေ။ လောကုတ္တရာ၊ တို့တည်း။ ဣတိ
ဝေံ၊ သို့။ ရူပါရမ္မဏေ၊ ၌။ ဥပ္ပန္နံ၊ သော။ ကိလေသံ၊ ကို။ သမတိက္ကမိတွာ၊
လွန်မြောက်၍။ ဂတာ၊ ဖြစ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ စတုဘူမိဂဝေဒနာ၊ သည်။ စက္ခု-
သမ္ပဿပစ္စယာနာမ၊ မည်သည်။ ဝါ၊ မည်သည်။ ဇာတာ၊ ပြီ။ ဝေံ၊ ဤသို့လျှင်။
သမတိက္ကမဝသေန၊ ဖြင့်။ (စိတ္တာနိ) လဗ္ဘန္တိ။

အသမပေက္ခနာယ။ “ယထာဘူတသဘာဝါ ဒဿနံ အသမပေက္ခနာ” ဟု ဋီကာဆို
သောကြောင့် ထင်လာသောအာရုံ၏ သဘောအမှန်ကို ထိရောက်အောင် မရှုနိုင်ခြင်းသည်
“အသမပေက္ခနာ” မည်၏။ ဤ၌ သမ သဒ္ဓါသည် “တိတိကျကျ သမ” ဟူသော အနက်ကို
ဟော၏။ ဥပမာ—“သမဝိသတိ စိတ္တာနိ” စသည်၌ သမ သဒ္ဓါကဲ့သို့တည်း။

ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ သမတိက္ကမ၏အစွမ်းဖြင့် ရအပ်ပုံမှ တပါး
ဘာဝနာ၏အစွမ်းဖြင့် ရအပ်ပုံကား။ စက္ခုဒွါရေ၊ ဌံ။ ရူပေ၊ ရူပါရုံသည်။
အာပါတဂတေ၊ သော်။ ပါ၊ သော်။ ဧကော၊ တပါးသောရဟန်းသည်။ ဧဝံ၊
သို့။ ပရိဂ္ဂဟံ၊ ပိုင်းခြား၍ ယူတတ်သောဉာဏ်ကို။ ပဌပေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ (ကိံ၊
နည်း။) ဣဒံ ရူပံ၊ ဤရူပါရုံသည်။ ကိံ နိဿိတံ၊ အဘယ်ကို မှီပါလိမ့်မည်နည်း။
ဣတိ၊ ဤသို့။ (ပဌပေတိ၊ ၏။) တတော၊ ထိုသို့ဖြစ်စေခြင်းကြောင့်။ နံ၊ ထိုရူပါ
ရုံကို။ (ဥ တွာ ဌံစပ်။) (ဣဒံ ရူပံ၊ သည်။) ဘူတနိဿိတံ၊ ဘူတရုပ်ကိုမှီ၏။ ဣတိ၊
ဥ တွာ၊ သိပြီး၍။ စတ္တာရိ၊ မဟာဘူတာနိ၊ တို့ကို၎င်း။ ဥပါဒါယရူပဉ္စ၊ ကို၎င်း။
ရူပန္တိ၊ ရုပ်ဟူ၍။ ပရိဂ္ဂဏှာတိ၊ ပိုင်းခြား၍ယူ၏။ တဒါရမ္မဏေ၊ ထိုရူပါရုံဟူသော
အာရုံရှိကုန်သော။ ဓမ္မေ၊ စက္ခုဝိညာဏ် အရှေ့သဘာဝတရားတို့ကို။ အရူပန္တိ၊ နာမ်
ဟူ၍။ ပရိဂ္ဂဏှာတိ၊ ၏။ တတော၊ ထိုနောက်၌။ သပ္ပစ္စယံ၊ အကြောင်းနှင့်
တကွဖြစ်သော။ နာမရူပံ၊ ကို။ ပရိဂ္ဂဏှာတိ၊ ပိုင်းခြားကာယူပြီး၍။ တိဏိ၊ လက္ခ-
ဏာနိ၊ အနိစ္စတာ၊ ဒုက္ခတာ၊ အနတ္တတာ ဟူသော လက္ခဏာတို့သို့။ အာရော-
ပေတွာ၊ တင်၍။ (ဤစကားဖြင့် သမ္မသနဝိပဿနာဉာဏ်ကို ပြသည်။) ဝိပဿနာ-
ပဋိပဋိယာ၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အစရှိသော ဝိပဿနာအစဉ်အားဖြင့်။ သင်္ခါရေ၊
သင်္ခါရတို့ကို။ သမ္မသိတွာ၊ သုံးသပ်၍။ အရဟတ္တံ၊ ပါပုဏာတိ။ တတ္ထ၊ ဌံ။ ဝါ၊
ဌံ။ သဗ္ဗာပိ၊ ကုန်သော။ ပေ။ လောကုတ္တရာ၊ တို့တည်း။ ဣတိဧဝံ၊ သို့။ ရူပါရမ္မဏံ၊
ကို။ သမ္မသိတွာ၊ ၍။ (ဝေဒနာ၊ ကို။) နိဗ္ဗတ္တိတွာ၊ ဖြစ်စေအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
အယံ ဝေဒနာ၊ သည်။ စက္ခုသမ္မဿပစ္စယာနာမ၊ ဇာတာ၊ ပြီ။ ဧဝံ၊ ဘာဝနာ-
ဝသေန၊ (စိတ္တာနိ) လဗ္ဘန္တိ၊ ကုန်၏။

[စက္ခုသမ္မဿဇာ ဝေဒနာမှတပါး သောတသမ္မဿဇာ ဝေဒနာကို ပြလို၍
“အပရော ဘိက္ခု” စသည်ကိုမိန့်။] အပရော၊ ဆိုအပ်ပြီးသော ရဟန်းမှတပါး
သော။ ဘိက္ခု၊ သည်။ သုဏာတိ၊ ကြားရ၏။ (ကိံ၊ နည်း။) ကသိဏပရိကမ္ပံ၊ ကို။
ကတွာ၊ ၍။ ပေ။ အရဟတ္တံ၊ သို့။ ပါပုဏန္တိ၊ ကိရ၊ ရောက်ကြရကုန်သတတ်။ ဣတိ၊
(သုဏာတိ၊ ၏။) အဇ္ဈာသယသမ္ပန္နော၊ သော။ ကုလပုတ္တော၊ သည်။ ပေ။ အရ-
ဟတ္တံ၊ ပါပုဏာတိ။ တတ္ထ၊ ဌံ။ ဝါ၊ ဌံ။ ပေ။ သောတသမ္မဿပစ္စယာနာမ၊ ဇာတာ။
ဧဝံ၊ ဤသို့လျှင်။ တာဝ၊ သမတိက္ကမ၏အစွမ်းဖြင့် ရအပ်ပုံမှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌ-
န) ဥပနိဿယဝသေန (စိတ္တာနိ) လဗ္ဘန္တိ။

ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ ဥပနိဿယ၏အစွမ်းဖြင့် ရအပ်ပုံမှတပါး သမ-
တိက္ကမ၏အစွမ်းဖြင့် ရအပ်ပုံကား။ ဘောတဒွါရေ၊ ဌံ။ သဒ္ဓေ အာပါတဂတေ၊
သော်။ ဣတိ၊ ဤသို့ အစရှိသော။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော စကားရပ်ကို။ ဝက္ခ-
ဒွါရေ၊ ဌံ။ ဝုတ္တနယေနော၊ သာလျှင်။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။ ဧဝံ၊ သို့။ သဒ္ဓါရမ္မဏေ၊
ဌံ။ ဥပ္ပန္နံ၊ ကိလေသံ၊ သမတိက္ကမိတွာ၊ ၍။ ဂတာ၊ ဖြစ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။

စတုဘူမိက ဝေဒနာ၊ သောတသမ္မဿပစ္စယာ နာမ၊ ဇာတာ။ ဧဝံ၊ သမတိက္ကမ-
ဝသေန၊ (စိတ္တာနိ) လဗ္ဘန္တိ။... ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ သမတိက္ကမ၏
အစွမ်းဖြင့် ရအပ်ပုံမှတစ်ပါး ဘာဝနာ၏အစွမ်းဖြင့် ရအပ်ပုံကား။ သောတဒွါရေ၊
၌။ သဒ္ဓေ၊ အ ပါတဂတေ၊ သော်။ ကော၊ သည်။ ဧဝံ၊ သို့။ ပရိဂ္ဂဟံ၊ ကို။
ပဌပေတိ၊ ၏။ (ကိံ၊ နည်း။) အယံ သဒ္ဓေါ ကိံ နိဿိတော။ ဣတိ၊ ဤသို့
အစရှိသော။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော စကားရပ်ကို။ စက္ခုဒွါရေ၊ ဝုတ္တနယေနဝ၊
ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ၊ သို့။ သဒ္ဓါရမ္မဏံ၊ ကို။ သမ္မသိတွာ၊ ၍။ (ဝေဒနာ၊ ကို။)
နိဗ္ဗတ္တိတာ၊ ဖြစ်စေအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အယံ ဝေဒနာ၊ သောတသမ္မဿ-
ပစ္စယာ နာမ၊ ဇာတာ။ ဧဝံ၊ သို့။ ဘာဝနာဝသေန၊ (စိတ္တာနိ) လဗ္ဘန္တိ။

[သောတသမ္မဿဇာ ဝေဒနာမှ တစ်ပါး ဃာန ဇိဝှါ ကာယ သမ္မဿဇာ
ဝေဒနာတို့ကို ပြလို၍ “ဃာနဇိဝှါကာယဒွါရေသု ပန” စသည်မိန့်။] ပန၊ ကား။
ဃာနဇိဝှါကာယဒွါရေသု၊ တို့၌။ ဂန္ဓာရမ္မဏာဒိသု၊ ဂန္ဓာရုံ အစရှိသော အာရုံ
တို့သည်။ အာပါတဂတေသု၊ ကုန်လသော်။ ဣဋ္ဌေ မေ အာရမ္မဏေ ရာဂေါ
ဥပ္ပန္နော။ ဣတိ၊ အစရှိသော။ သဗ္ဗံ၊ ကို။ စက္ခုဒွါရေ၊ ဝုတ္တနယေနဝ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။
ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဂန္ဓာရမ္မဏာဒိသု၊ ဂန္ဓာရုံအစရှိသော အာရုံတို့၌။ ပေ။ စတုဘူမိက-
ဝေဒနာ၊ သည်။ ဃာနဇိဝှါကာယသမ္မဿပစ္စယာနာမံ၊ ဃာနသမ္မဿပစ္စယာ၊
ဇိဝှါသမ္မဿပစ္စယာ၊ ကာယသမ္မဿပစ္စယာမည်သည်။ ဇာတာ၊ ပြီ။ ဧဝံသို့လျှင်။
တိသု၊ ဒွါရေသု၊ တို့၌။ သမတိက္ကမဝသေန၊ (စိတ္တာနိ) လဗ္ဘန္တိ။

ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ သမတိက္ကမ၏အစွမ်းဖြင့် ရအပ်ပုံမှတစ်ပါး ဘာဝနာ
၏အစွမ်းဖြင့် ရအပ်ပုံကား။ ဃာနဒွါရေသိသု၊ ဃာနဒွါရ် အစရှိသော ဒွါရ်တို့၌။
ဂန္ဓာဒိသု၊ တို့သည်။ အာပါတဂတေသု၊ ကုန်လသော်။ ကော၊ ဧဝံ၊ ပရိဂ္ဂဟံ၊
ပဌပေတိ။ (ကိံ၊ နည်း။) အယံ ဂန္ဓော၊ ဤဂန္ဓာရုံသည်။ (ကိံ နိဿိတော၊ အဘယ်
ကို မှီပါလိမ့်မည်နည်း။) အယံ ရသော၊ သည်။ (ကိံ နိဿိတော၊ နည်း။) ဣဒံ
ဇောဋ္ဌဗ္ဗံ၊ သည်။ ကိံ နိဿိတံ၊ နည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ အစရှိသော။ သဗ္ဗံ၊ ကို။ စက္ခု-
ဒွါရေ၊ ဝုတ္တနယေနဝ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ၊ သို့။ ဂန္ဓာရမ္မဏာဒိသု၊ သမ္မသိတွာ၊
နိဗ္ဗတ္တိတာ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အယံ ဝေဒနာ၊ ဃာနဇိဝှါကာယသမ္မဿပစ္စယာ
နာမ၊ ဇာတာ။ ဧဝံ၊ ဘာဝနာဝသေန၊ (စိတ္တာနိ) လဗ္ဘန္တိ။

ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ ပဉ္စဒွါရ၌ ရအပ်ပုံမှတစ်ပါး မနောဒွါရ၌ ရအပ်ပုံ
ကား။ မနောဒွါရေ၊ ၌။ တိဟိပိ၊ ၃-ပါးလုံးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ [ပိဖြင့် ဃာန
ဇိဝှါကာယဒွါရကို စောင်းသည်။ ထိုဒွါရတို့၌ကဲ့သို့ ၂-ပါးသာမက ၃-ပါးလုံး
ရသည် - ဟူလို။] အာကာရေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ လဗ္ဘန္တိ။ ဟိ၊ ရဲ့။ ဧကေစော၊ အချို့သော
ရဟန်းသည်။ ဇာတိံ၊ ဇာတိကို။ ဘယတော၊ ဘေးအားဖြင့်။ ပဿတိ၊ ရှု၏။
ဧရံ၊ ဧရာကို၎င်း။ ဗျာမိံ၊ ဗျာမိကို၎င်း။ မရဏံ၊ မရဏကို၎င်း။ ဘယတော၊

ပဿတိ။ ဘယတော၊ အားဖြင့်။ ဒိသ္မာ၊ မြင်၍။ (မယာ၊ သည်။) ဇာတိဇရာ-
 ဗျာဓိမရဏေဟိ၊ တို့မှ။ မုစ္ဆိတုံ၊ လွတ်ခြင်းငှါ။ ဝဋ္ဋတိ၊ ၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် လွတ်
 ခြင်းငှါ သင့်ပါသော်လည်း။ နိပဇ္ဇိတော၊ ၍။ နိဒါယန္တေန၊ သည်။ ဇာတိအာ-
 ဒိဟိ၊ တို့မှ။ မုစ္ဆိတုံ၊ န သက္ကာ၊ အာဒိတောဝ၊ ပင်။ ပေ။ အရဟတ္တံ ပါပုဏာတိ။
 တတ္ထ၊ ခြံ။ ဝါ၊ ခြံ။ ပေ။ လောကုတ္တရာ၊ တို့တည်း။ ဣတိဝေ၊ သို့။ ဇာတိဇရာ-
 ဗျာဓိမရဏံ၊ သည်။ စတုဘူမိကဝေဒနာနိဗ္ဗတ္တိယာ၊ ၏။ ဗလဝပစ္စယော၊ သည်။
 ဟောတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ စတုဘူမိကဝေဒနာ၊ သည်။ မနောသမ္မဿပစ္စယာ
 နာမ၊ မည်သည်။ ဇာတာ၊ ပြီ။ ဧဝံ၊ တာဝ၊ (နိဗ္ဗိဋ္ဌေန) ဥပနိဿယဝသေန
 (စိတ္တာနိ) လဗ္ဘန္တိ။.... ပန၊ ကား။ ဝါ၊ ကား။ မနောဒွါရေ၊ ခြံ။ ဓမ္မာရမ္မဏေ၊
 သည်။ အာပါတဂတေ၊ သော်။ ဣတိ၊ ဤသို့ အစရှိသော။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော
 စကားရပ်ကို။ ပေ။ ဇာတာ။ ဧဝံ၊ သမထိက္ခမဝသေန၊ (စိတ္တာနိ) လဗ္ဘန္တိ။

ပန၊ ကား။ ဝါ၊ ကား။ မနောဒွါရေ၊ ခြံ။ ဓမ္မာရမ္မဏေ၊ အာပါတဂတေ
 ။ပေ။ ပဋ္ဌပေတိ။ (ကိံ၊ နည်း။) တေ ဓမ္မာရမ္မဏံ၊ သည်။ ကိံ နိဿိတံ၊ နည်း။
 ဣတိ၊ ဤသို့ မိမိကိုယ်ကိုမေး၍။ ပဋ္ဌပေတိ၊ ၏။ (တေ ဓမ္မာရမ္မဏံ၊ သည်။)
 ဝတ္ထုနိဿိတံ၊ ဝတ္ထုရုပ်ကိုမှီ၏။ ဣတိ၊ သို့။ (ပဋ္ဌပေတိ။) ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထုရုပ်သည်။
 ကိံ နိဿိတံ၊ နည်း။ ဣတိ၊ မေး၍။ (ဝတ္ထု၊ သည်။) ဟောဘူတာနိ၊ တို့ကို။
 နိဿိတံ၊ မှီ၏။ ဣတိ၊ (ပဋ္ဌပေတိ။) သော၊ ထိုရဟန်းသည်။ စတ္တာရိ၊ မဟာ-
 ဘူတာနိ၊ တို့ကို၎င်း။ ဥပါဒါယရူပဉ္စ၊ ကို၎င်း။ ရူပန္တိ၊ ဟူ၍။ တဒါရမ္မဏေ၊
 ထိုဓမ္မာရုံ ဟူသော အာရုံရှိကုန်သော။ ဓမ္မေ၊ စိတ်စေတသိက်တရားတို့ကို။ အရူ-
 ပန္တိ၊ ဟူ၍။ ပရိဂ္ဂဟ္မာတိ၊ ၏။ တတော၊ ကိုမှ နောက်၌။ ပေ။ အရဟတ္တံ၊ ပါပု-
 ဏာတိ။ တတ္ထ။ ပေ။ မနောသမ္မဿပစ္စယာ နာမ ဇာတာ။ ဧဝံ၊ ဘာဇနဝသေန
 (စိတ္တာနိ) လဗ္ဘန္တိ။ ပန၊ ဆက်။ သဗ္ဗေသမ္ပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော။
 စတုဝိသတိဝိဓာဒိနံ၊ စတုဝိသတိဝိဓ အစရှိကုန်သော။ ဝါဇနံ၊ တို့၏။ ပရိယော-
 သာနေသု၊ အဆုံးတို့၌။ စက္ခုသမ္မဿဇာ၊ စက္ခုသမ္မဿကြောင့်ဖြစ်သော။
 ဝေဒနာ၊ ၎င်း။ ပေ။ မနောသမ္မဿဇာ၊ သော။ ဝေဒနာ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။
 ဆဆ၊ ခြောက်ပါးကုန် ခြောက်ပါးကုန်သော။ ယာ တော ဝေဒနာ၊ တို့ကို။
 ဝုတ္တာ၊ ဆိုအပ်ကုန်ပြီ။ တာ၊ ထို ဝေဒနာတို့ကို။ သမ္ပယုတ္တပစ္စယဝသေန၊ သမ္ပ-
 ယုတ္တပစ္စည်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝုတ္တာ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။ အယံ၊
 ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဗ္ဗေသော၊ တည်း။

သညာက္ခန္ဓာဒယောပိ၊ သညာက္ခန္ဓ အစရှိသော ခန္ဓာတို့ကိုလည်း။ ဣမံနာ
 ဥပါယေန၊ ပုံစံကပ်၍ သိမှတ်ကြောင်းဖြစ်သော ဤနည်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊
 န်၏။ ဟိ၊ စိုးစဉ်းအနည်းငယ် ဆိုဘွယ်အထူးကား။ (တနည်း) ဟိ၊ ယုတ္တိဒဋ္ဌိနှင့်
 တကွ အသင့်အတင့် ထူးပုံကို ပြဦးအံ့။ ကေဝလံ၊ အခြားနိဗ္ဗေသ မဟက်
 သက်သက်။ သညာက္ခန္ဓနိဗ္ဗေသေ၊ ခြံ။ တိကေသု၊ တို့၌။ ဝေဒနာတ္တိကပီတိတ္ထိ-

ကာပိ၊ တို့ကိုလည်း။ လဗ္ဘန္တိ၊ ရအပ်ကုန်၏။ ဒုကေသုစ၊ တို့၌လည်း။ သုခ-
သဟဂတဒုကာယောပိ၊ သုခသဟဂတဒုက် အစရှိသော ဒုက်တို့ကိုလည်း။
(လဗ္ဘန္တိ)။ သ ဝိရက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသေ၊ ဌ။ ဖဿဿာပိ၊ ၏လည်း။ သင်္ခါရက္ခန္ဓပရိယာ-
ပန္နတ္တာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ အကျုံးဝင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဖဿသမ္ပယုတ္တောတိ၊
ဟူ၍။ အဝတွာ၊ ဟောတော်မမူဘဲ။ စိတ္တသမ္ပယုတ္တောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ စ၊
ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤသင်္ခါရက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသဌ။ ဒုကေသု၊ တို့၌။ ဟေတုဒုကာယောပိ၊
တို့ကိုလည်း။ လဗ္ဘန္တိ၊ တိကာ၊ တို့သည်။ သညာက္ခန္ဓသဒိသာဝေ၊ သညာက္ခန္ဓာနှင့်
တူကုန်သည်သာ။

ဝိညာဏက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသေ၊ ဌ။ စက္ခုသမ္ပယုတ္တောဒိတာဝံ၊ စက္ခုသမ္ပယုတ္တံ အစ
ရှိသည်တို့၏အဖြစ်ကို။ အဝတွာ၊ ဘဲ။ စက္ခုဝိညာဏန္တိအာဒိ၊ ဤသို့အစရှိသော
စကားရပ်ကို။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏ်ကို။
မနောသမ္ပယုတ္တံ၊ မနောသမ္ပယုတ္တံ ဟူ၍။ ဝါ၊ မနောဒွါရ၌ဖြစ်သော သမ္ပယု-
ကြောင့်ဖြစ်၏ ဟူ၍။ နိဒ္ဒိသိတုံ၊ ညွှန်ပြခြင်းငှါ။ နသက္ကာ၊ ကောင်း။ ဧတ္ထ၊ ဤ
ဝိညာဏက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသဌ။ သေသံ၊ ကြွင်းသော အစီအရင်သည်။ (စက္ခုသမ္ပယုတ္တ-
စသည်ကို စက္ခုဝိညာဏံ စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူခြင်း၊ မနောသမ္ပယုတ္တံ ဝိညာဏံ
ဟု ဟောတော်မူခြင်းမှ ကြွင်းသော အစီအရင်သည်။) ဝုတ္တသဒိသမေဝ၊
ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်နှင့် တူသည်သာ။

ပန၊ ဆက်။ တိဏ္ဍမ္ပိ၊ ၃-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဣမေသံ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။
နိဒ္ဒေသေယေဝ၊ ဌသု။ ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသတော၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသထက်။
အတိရေကတိကဒုကာ၊ အပိုအလွန်ဖြစ်သော တိက်၊ ဒုက်တို့ကို။ လဒ္ဓိ၊ ရအပ်ကုန်
ပြီ။ တေသံ၊ ထို အပိုအလွန်ဖြစ်သော တိက်၊ ဒုက်တို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊
အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ ဝါရပ္ပဘေဒေါ၊ ဝါရအထူးအပြားကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊
သိထိုက်၏။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

အဘိဓမ္မဘာဇနိယဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

န ဟိ သက္ကာ။ပေ။နိဒ္ဒိသိတုံ။ ။ပါဠိတော်ဝယ် ဝိညာဏက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသ၏ ဆဋ္ဌိနေ-
အခင်း၌ “စက္ခုသမ္ပယုတ္တံ ဝိညာဏံ။ပေ။မနောသမ္ပယုတ္တံ ဝိညာဏံ”ဟု ဟောတော်မမူဘဲ
“စက္ခုဝိညာဏံ။ပေ။မနောဝိညာဏံ” ဟု ဟောတော်မူ၏။ ထိုသို့ ဟောတော်မူရာ၌
“စက္ခုသမ္ပယုတ္တံ၊ စက္ခု၌ရှိသော သမ္ပယုတ္တကြောင့်ဖြစ်သော။ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏ်” ဤသို့
စသည်ဖြင့် ဖြစ်နိုင်သော်လည်း “မနောသမ္ပယုတ္တံ ဝိညာဏံ၊ မနောဒွါရ၌ဖြစ်သော
သမ္ပယုတ္တကြောင့်ဖြစ်သော ဝိညာဏ်”ဟု ဟောတော်မူခြင်းငှါ မတတ်ကောင်း။ ဘာကြောင့်
နည်း-“မနော” အရ အကြောင်းဝိညာဏ်၊ “သမ္ပယုတ္တ” အရ အကျိုးဖဿ၊ “ဝိညာဏံ”
အရ ထိုသမ္ပယုတ္တ၏ အကျိုးဖြစ်သော ဝိညာဏ်” ဟု အကြောင်းသည်ပင် အကျိုးဖြစ်လိုက်၊
အကျိုးသည်ပင် အကြောင်းဖြစ်လိုက်အားဖြင့် ရောယှက် ရှုပ်ထွေးစရာရှိသဖြင့် သောတုံ
တို့၏ တွေ့စေမှုကို ဖြစ်စေနိုင်သောကြောင့်တည်း။-ဋီကာ။

၃-ပဉ္စာပုစ္ဆကအဖွင့်

၁၅၀။ ဣဒါနိ၊ အဘိဓမ္မဘာဇနီယနည်းကို ဟောတော်မူပြီးရာ ယခုအခါ၌။
 ပဉ္စာပုစ္ဆကံ၊ ပဉ္စာပုစ္ဆကနည်းသည်။ ဟောတိ။ တတ္ထ၊ ထိုပဉ္စာပုစ္ဆကနည်း၌။
 ပဉ္စာပုစ္ဆေန၊ သိသို အပ်သောအနက်ကို မေးကြောင်း စကားရပ်၌။ (ပုစ္ဆိတွာ ခွံ
 စပ်။) “ပဉ္စန္ဒ ခန္ဓာနံ ကတိ ကုသလာကတိ အကုသလာ ကတိ အဗျာကတော” တိ
 အာဒိနာ၊ ဤသို့အစရှိသော။ နယေန၊ ဖြင့်။ ယံ၊ အကြင်ပုဒ်ကို။ လဗ္ဘတိ၊ ဝိသဇ္ဇ
 နာ၌ ရအပ်၏။ ယဉ္စ၊ အကြင်ပုဒ်ကိုလည်း။ န လဗ္ဘတိ၊ ဝိသဇ္ဇနာ၌ မရအပ်။
 တံ သဗ္ဗံ၊ ထို အလုံးစုံသောပုဒ်ကို။ ပုစ္ဆိတွာ၊ မေးတော်မူပြီး၍။ ဝိသဇ္ဇနေ၊ အဖြေ
 ၌။ ဝါ၊ ဖြေကြောင်း စကားရပ်၌။ “ဣပက္ခန္ဓော အဗျာကတော” တိအာဒိနာ၊
 အစရှိသော။ နယေန၊ ဖြင့်။ ယံ၊ အကြင်ပုဒ်ကို။ လဗ္ဘတိ၊ ဝိသဇ္ဇနာ၌ ရအပ်၏။
 တဒေဝ၊ ထိုပုဒ်ကိုသာ။ ဥဒ္ဓဋ္ဌံ၊ ထုတ်ဆောင်တော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ စ၊
 ဆက်။ ယတ္ထ ယတ္ထ၊ အကြင်အကြင် ဝိသဇ္ဇနာ၌။ “ကော ခန္ဓော” တိဝါ၊ ဟူ၍
 ၎င်း။ “ဒေ ခန္ဓာ” တိဝါ၊ ဟူ၍၎င်း။ ပရိစ္ဆေဒံ၊ အပိုင်းအခြားကို။ အကတွာ၊ မပြု
 မူ၍။ “သိယာဥပ္ပန္နာ သိယာ အနုပ္ပန္နာ” တိ အာဒိနာ၊ အစရှိသော။ နယေန၊ ဖြင့်။
 တန္တိ၊ ပါဠိတော်ကို။ ဌပိတာ၊ ထားတော်မူအပ်ပြီ။ တတ္ထ တတ္ထ၊ ထိုထို ဝိသဇ္ဇနာ
 ၌။ ပဉ္စန္ဒမ္ပိ၊ ၅-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓာနံ၊ တို့ကို။ ဂဟဏံ၊ ယူခြင်းကို။
 ဝေဒိတဗ္ဗံ။ [သိယာ၊ အချို့ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့သည်။ ဥပ္ပန္နာ၊ ဥပ္ပန္နတို့တည်း။ သိယာ၊
 တို့သည်။ အနုပ္ပန္နာ၊ အနုပ္ပန္နတို့တည်း။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပါဠိတော်၌ပေးပါ-
 ဟူလို။] သေသော၊ သော။ တေသံ တေသံ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ ကုသလာဒိဝိတာဂေါ၊
 ကုသိုလ်အစရှိသော ဝေဘန်အပ်သော အထူးအပြားကို။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်ဖြစ်
 သော။ ဓမ္မသင်္ဂဟဋ္ဌကတယံ၊ ၌။ ဝုတ္တောယေဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးသည်သာ။

ပန၊ ကား။ အာရမ္မဏတ္တိကေသု၊ တို့၌။ စတ္တာရော၊ ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာတို့သည်။
 (ဟောန္တိ ခွံစပ်။) ပဉ္စပဏ္ဏာသ၊ ၅၅-ပါးသော။ (ကာမစိတ် စေတသိက်ဟူသော
 စိတ္တုပ္ပါဒ် ၅၄, ရုပ်အားဖြင့် ၅၅-ပါးသော။) ကာမာဝစရဓမ္မေ၊ ကာမာဝစရ
 တရားတို့ကို။ အာရမ္မ၊ အာရုံပြု၍။ ရဇ္ဇန္တယ၊ တပ်မက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း။
 ဒုဿန္တယ၊ မနှစ်သက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း။ ဝါ၊ စိတ်ပျက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း။
 မုယန္တယ၊ တွေဝေသော ပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း။ သံဝရန္တယ၊ စောင့်စည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်
 ၏၎င်း။ သမ္ပသန္တယ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် သုံးသပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း။

ဒုဿန္တယ။ ။ဒိဝါဒိ ဒုသ-ဓာတ်သည် အပ္ပိတိ=မနှစ်သက်ခြင်း, ဝိကတ=ဖောက်ပြန်
 ပျက်စီးခြင်း အနက်တို့ကို ဟော၏။ အကမ္မကတည်း။ ဤ၌ စိတ်၏ မနှစ်သက်ခြင်းကို၎င်း,
 စိတ်၏ပျက်စီးခြင်း, စိတ်၏ဖောက်ပြန်ခြင်းကို၎င်း “ဒုဿန္တ” ဟု ဆိုသည်။ [ပျက်ဆီးခြင်း
 သကမ္မကအနက်ကို ဟောရာ၌ကား စုရာဒိ ဒုသ-ဓာတ်တည်း။]

ပစ္စဝေက္ခန္ဓဿ။ ပစ္စဝေက္ခန္ဓာဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း။ ပရိတ္တာ-
ရမ္မဏာ၊ ကာမတရား ဟူသော အာရုံရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ သတ္တဝီသတိ၊ သော။
ရူပါနုပါဝစရဓမ္မေ၊ ရူပါဝစရ အရူပါဝစရတရားတို့ကို။ အာရဗ္ဗ၊ ဤ။ ရဇ္ဇန္တဿ၊
၏၎င်း။ ဒုဿန္တဿ၊ ၏၎င်း။ မုယန္တဿ၊ ၏၎င်း။ သံဝရန္တဿ၊ ၏၎င်း။ ပရိဂ္ဂဟံ၊
ပိုင်းခြား၍ ယူတတ်သော သမ္မသနဉာဏ် ပစ္စဝေက္ခန္ဓာဉာဏ်ကို။ ပဌပေန္တဿ၊
ဖြစ်စေသောပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း။ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာ၊ မဟဂ္ဂုတ်တရားဟူသော အာရုံ
ရှိကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။ မဂ္ဂဗလနိဗ္ဗာနာနိ၊ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်တို့ကို။ ပစ္စဝေက္ခန္ဓဿ၊
၏။ အပ္ပမာဏာရမ္မဏာ၊ အပ္ပမာဏ တရားဟူသော အာရုံ ရှိကုန်သည်။
(ဟောန္တိ)။ ပညတ္တိံ၊ ကို။ ပစ္စဝေက္ခန္ဓာဉာဏေ၊ ဆင်ခြင်ရာအခါ၌။ န ဝတ္ထဗ္ဗာ-
ရမ္မဏာ၊ ကာမ မဟဂ္ဂုတ် အပ္ပမာဏ ဟု မဆိုထိုက်သော ပညတ်ဟူသော အာရုံ
ရှိကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

တေ ယေဝ၊ ထို ၄-ပါးသော ခန္ဓာတို့သည်ပင်။ သေက္ခာ သေက္ခာနံ၊ သေက္ခ
အသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ မဂ္ဂပစ္စဝေက္ခန္ဓာဉာဏေ၊ မဂ်ကို ဆင်ခြင်ရာအခါ၌။ မဂ္ဂါ-
ရမ္မဏာ၊ မဂ်ဟူသော အာရုံရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ မဂ္ဂကာလေ၊ မဂ်စိတ်ဖြစ်ရာ
အခါ၌။ သဟဇာတဟေတုနာ၊ သဟဇာတဟိတ်အားဖြင့်။ မဂ္ဂဟေတုကော၊ မဂ်
ဟူသော သမ္မယုတ်ဟိတ် ရှိကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။ မဂ္ဂံ၊ မဂ်ကို။ ဂရုံကတော၊ အလေး
ပြု၍။ ပစ္စဝေက္ခန္ဓာဉာဏေ၊ ၌။ အာရမ္မဏာဓိပတိနာ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိအားဖြင့်။
မဂ္ဂါဓိပတိနော၊ မဂ်ဟူသော အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း ရှိကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။
ဝိရိယဇဠကံဝါ၊ ဝိရိယ ဟူသော အကြီးအကဲ ရှိသည်မူလည်းဖြစ်သော။ ဝိမံသ-
ဇဠကံဝါ၊ ဝိမံသာ ဟူသော အကြီးအကဲ ရှိသည်မူလည်း ဖြစ်သော။ မဂ္ဂံ၊ ကို။
ဘာဝေန္တဿ၊ ဖြစ်စေသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ သဟဇာတာဓိပတိနာ၊ သဟဇာတာ-
ဓိပတိအားဖြင့်။ မဂ္ဂါဓိပတိနော၊ မဂ်ဟူသော သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်း ရှိကုန်
သည်။ (ဟောန္တိ)။ ပန၊ ကား။ ဆန္ဒဇဠကံ၊ ဆန္ဒ ဟူသော အကြီးအကဲရှိသည်
မူလည်းဖြစ်သော။ စိတ္တဇဠကံဝါ၊ စိတ် ဟူသော အကြီးအကဲ ရှိသည်မူလည်း
ဖြစ်သော။ (မဂ္ဂံ၊ ကို)။ ဘာဝေန္တဿ၊ ၏။ န ဝတ္ထဗ္ဗာရမ္မဏာနာမ၊ မဂ္ဂါရမ္မဏ၊
မဂ္ဂဟေတုက၊ မဂ္ဂါဓိပတိဟု မဆိုထိုက်သော အာရုံရှိကုန်သည် မည်သည်။ ဟောန္တိ။

ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ မဂ္ဂါရမ္မဏတိက်မှတစ်ပါး အတိတာရမ္မဏ
တိက်ကား။ အတိတာနိ၊ အတိတ်ဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓဓာတုအာယတနာနိ၊ တို့ကို။
အာရဗ္ဗ၊ ဤ။ ရဇ္ဇန္တဿ၊ ၏၎င်း။ ပေ။ ပရိဂ္ဂဟံ၊ ကို။ ပဌပေန္တဿ၊ ၏၎င်း။ အတိတာ-
ရမ္မဏာ၊ အတိတ်တရား ဟူသော အာရုံရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ အနာဂတနိ၊
အနာဂတ်ဖြစ်ကုန်သော။ (ခန္ဓဓာတုအာယတနာနိ၊ တို့ကို)။ အာရဗ္ဗ၊ ဤ။ (ရဇ္ဇ-
န္တဿ၊ ၏၎င်း။ ပေ။ ပရိဂ္ဂဟံ၊ ပဌပေန္တဿ၊ ၏၎င်း။) အနာဂတာရမ္မဏာ၊ ဟောန္တိ။
ပစ္စုပ္ပန္နာနိ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ကုန်သော။ (ခန္ဓဓာတုအာယတနာနိ) အာရဗ္ဗ၊ ဤ။ (ရဇ္ဇ-

န္တဿ။ ပေ။ ပရိဂ္ဂဟံ၊ ပဌပေန္တဿ) ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ၊ ဟောန္တိ။ ပညတ္တိံ ဝါ ပညတ်ကိုသော်၎င်း။ နိဗ္ဗာန်ဝါ၊ နိဗ္ဗာန်ကိုသော်၎င်း။ ပစ္စဝေယန္တဿ၊ ၎င်း။ န ဝတ္ထုဗ္ဗာရမ္မဏာ၊ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဟု မဆိုထိုက်သော အာရုံရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ။

တထာ၊ ထိုမှတပါး။ ဝါ၊ အတိတာရမ္မဏတိက်မှတပါး အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတိက်ကား။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ခန္ဓဓာတုအာယတနာနိ၊ ထို့ကို။ အာရဗ္ဗ၊ ရှိ။ ရဇ္ဇန္တဿ။ ပေ။ ပရိဂ္ဂဟံ၊ ပဌပေန္တဿ၊ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာ၊ အဇ္ဈတ္တတရားဟူသော အာရုံရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ ပရေသံ၊ သူတပါးတို့၏။ ခန္ဓ ဓာတု အာယတနာနိ၊ အာရဗ္ဗ၊ ဝေ၊ ဤသို့ ရဇ္ဇန ဒဿန အစရှိသည်ကို။ ပဝတ္ထေန္တဿ၊ ဖြစ်စေသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာ (ဟောန္တိ)။ ပစ္စုပ္ပန်ဗ္ဗာနပစ္စဝေက္ခဏကာလေဝိ၊ ပညတ် နိဗ္ဗာန်ကို ဆင်ခြင်ရာ အခါ၌လည်း။ ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာယေဝ၊ ကုန်သည်သာ။ (ဟောန္တိ)။ ကာလေန၊ ရံဖန်ရံခါ။ အဇ္ဈတ္တံ၊ အဇ္ဈတ္တဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မေသု၊ တို့၌၎င်း။ ကာလေန၊ ရံဖန်ရံခါ။ ဗဟိဒ္ဓါ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မေသု၊ တို့၌၎င်း။ ဝေ၊ ဤသို့ ရဇ္ဇန ဒဿန အစရှိသည်ကို။ ပဝတ္ထေန္တဿ၊ ၎င်း။ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏာ၊ (ဟောန္တိ)။ အာကိဉ္ဇညာယတနကာလေ၊ အာကိဉ္ဇညာယတနဈာန် ဖြစ်ရာအခါ၌။ န ဝတ္ထုဗ္ဗာရမ္မဏာ၊ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓိ ဟု မဆိုထိုက်သော နတ္ထိဘောပညတ် ဟူသော အာရုံရှိကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗျာ။

ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ ဘဂဝါ၊ သည်။ ဣမံ ခန္ဓဝိဘင်္ဂံ*၊ ဤခန္ဓဝိဘင်းကို။ သုတ္တန္တဘာဇနိယာဒိဝသေန၊ သုတ္တန္တဘာဇနိယ အစရှိသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ တယော၊ ကုန်သော။ ပရိဝဋ္ဌေ၊ ဒေသနာပြောင်းလွှဲကြောင်းနည်းတို့ကို။ နိဟရိတွာ၊ ထုတ်ဆောင်တော်မူ၍။ ဘာဇေန္တော၊ အကျယ် ဝေဘန်တော်မူလျက်။ ဒဿေသိ၊ ပြီ။ [“တိသုပိ ဟိ” ဟု ဟိ ပါနေသည်ကား မကောင်း။ ရှေးနိဿယ၌လည်း မပါ။] တိသုပိ၊ ၃-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ပရိဝဋ္ဌေသု၊ တို့၌။ ဧကောဝ၊ တမျိုးဘည်းသာဖြစ်သော။ ပရိစ္ဆေဒေါ၊ တရားအပိုင်းအခြားသည်။ (ဟောတိ)။ ဟိ၊ မှန်။ ဂ္ဂပက္ခန္တော၊ သည်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသောနည်းတို့၌။ ကာမာဝစရောယေဝ၊ ကာမာဝစရချည်းသာ။ (ဟောတိ)။ စတ္တာရော၊ ခန္ဓာ၊ ထို့ကို။ စတုဘူမကာ၊ ကုန်သော။ လောကီယ လောကုတ္တရမိဿကာ၊ လောကီ လောကုတ္တရာ ရောနှောသော ခန္ဓာတို့ကို။ ကထိတာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။သမ္မောဟဝိနောဒနိယာ၊ ပြင်စွာတွေ့ဝေခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ကြောင်း ၎င်း၏အဖြစ်ကြောင့် သမ္မောဟဝိနောဒနိမည်သော။ ဝိဘင်္ဂဝိဋ္ဌကထာယ၊ ဝိဘင်း အဋ္ဌကထာ၏။ ဝါ၊ တွင်။ ခန္ဓဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ၊ ခန္ဓဝိဘင်း၏ အဖွင့်သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

အာယတနဝိဘင်း

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယအဖွင့်

၁၅၄။ ဣဒါနိ၊ ခန္ဓဝိဘင်းကို ဟောတော်မူပြီးရာ ယခုအခါ၌။ [အာဟ
 ၌စပ်။] တဒန္တဇေ၊ ထို ခန္ဓဝိဘင်း၏ အခြားမဲ့ဖြစ်သော။ အာယတနဝိဘင်္ဂ၊
 အာယတနဝိဘင်း၌။ [စာအုပ်တို့၌ “အာယတနဝိဘင်္ဂနိဗ္ဗေသေ” ဟု ရှိ၏။
 နိဗ္ဗေသသဒ္ဓါ ပိုသည်။ နောက် ဝိဘင်းများ၌လည်း မပါ။] တာဝ၊ အဘိဓမ္မ-
 ဘာဇနီယနည်းမှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဗ္ဗိသိတဗ္ဗေ၊ ထိုက်သော။) သုတ္တန္တဘာဇနီယံ၊
 ကို။ ဒဿေန္တော၊ ပြတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဒွါဒသာယတနာနိ
 စက္ခာယတနံ ရူပါယတနန္တိဇာဒိ၊ အစရှိသောစကားရပ်ကို။ (ဘဂဝါ) အာဟ၊
 ပြီ။ တတ္ထ၊ ထိုဒွါဒသာယတနာနိ စက္ခာယတနံ ရူပါယတနံ အစရှိသော စကား
 ရပ်၌။ တာဝ၊ ပါဠိဝဏ္ဏနာမှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဗ္ဗိသိတဗ္ဗေ၊ သော။) ပါဠိမုတ္တကေန၊
 ပါဠိတော်မှ အလွတ်ဖြစ်သော။ နယေန၊ နည်းဖြင့်။ (ဝိနိစ္ဆယော ဝိညာတဗျော
 စပ်။) အတ္ထလက္ခဏတာဝတုကမသင်္ခေပဝိတ္ထာရာ၊ အနက်၊ လက္ခဏာ၊ ထိုမျှ
 အတိုင်းအရှည်ရှိသည်၏အဖြစ်၊ အစဉ်၊ အကျဉ်း၊ အကျယ်အားဖြင့်၎င်း။
 တထာ၊ ထိုမှတပါး။ ဒဗ္ဗဗ္ဗတောစေဝ၊ ဉာဏ်ဖြင့် ရှုထိုက်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်
 ၎င်း။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ကို။ ဝိညာတဗျော၊ ၏။

တတ္ထ၊ ထိုအတ္ထလက္ခဏအစရှိသည်တို့တွင်။ တာဝ၊ အဝိသေသမှ ရှေးဦးစွာ။
 ဝါ၊ သာဓာရဏအနက်မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဗ္ဗိသိတဗ္ဗေတော၊ သော။) ဝိသေသတော၊
 အထူးအားဖြင့်။ ဝါ၊ အသာဓာရဏအနက်အားဖြင့်။ (ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေ၊ ဝိညာ-
 တဗျော။) (ယံ ဓမ္မဇာတံ)။ စက္ခတိ၊ လွန်စွာသာယာတတ်၏။ ဝါ၊ ထင်ရှား
 ပြတတ်၏။ ဣတိ၊ (တံ ဓမ္မဇာတံ)။ စက္ခ၊ မည်၏။ ရူပံ၊ ရူပါရုံကို။ အဿာဒေတိ၊

ဝိသေသတော။ ။ စက္ခာယတနံ ဟူရာ၌ အာယတန သဒ္ဓါ၏ အနက်သည် စက္ခု
 သောတ စသော အာယတနအားလုံးနှင့် ဆက်ဆံသောကြောင့် သာဓာရဏတ္ထ (သာမည
 အနက်)တည်း။ စက္ခုသဒ္ဓါ၏အနက်ကား စက္ခုသဒ္ဓါ တပါးနှင့်သာ ဆက်ဆံသောကြောင့်
 ဝိသေသအနက်တည်း။ ထို့ကြောင့် စက္ခု သောတ စသော သဒ္ဓါတို့၏ မိမိဆိုင်ရာအနက်ကို
 “ဝိသေသတ္ထ” ဟု ဆိုသည်။

အဿာဒေတိ။ ။ “စက္ခု ခေါ် မာဂဏ္ဍိယ ရူပါရာမံ” စသော ပါဠိတော်ကို
 ထောက်၍ စက္ခု-ဓာတ်၏ အဿာဒန အနက်ကို (ရှေးဓာတ်ကျမ်းတို့၌ မပါသော်လည်း)
 သိနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် “အဿာဒေတိ” ဟု ဖွင့်လှစ်။ [ပါဠိ ဓာတ်ကျမ်းတို့၌ကား
 အဿာဒအနက် ပါနေပြီ။ စက္ခတိကို “အဿာဒေန္တံ ဝိယ ဟေတိ” ဟု ဋီကာကျော်၌
 ရှိသောကြောင့် “သာယာသက်သို့ ဖြစ်တတ်၏” ဟု ရှေးနိဿယပေးသည်။ ဤ၌ကား
 ထို ဝိယသဒ္ဓါ မပါသောကြောင့် ပါဠိရှိအတိုင်း ပေးပါသည်။]

လွန်စွာ သာယာတတ်၏။ ဝိဘာဝေတိစ၊ ထင်စွာလည်း ဖြစ်စေတတ်၏။ ဝါ၊ ထင်ရှားလည်း ပြတတ်၏။ ဣတိ (အယံ)၊ ကား။ အတ္ထော၊ ပက္ခတိ ဟူသော ဝစနတ္ထ၏အနက်တည်း။ (ယံ ဓမ္မဇာတံ) ရူပယတိ၊ ထင်ရှားပြတတ်၏။ ဣတိ၊ (တံ ဓမ္မဇာတံ) ရူပံ၊ မည်၏။ ဝဏ္ဏဝိကာရံ၊ အဆင်း၏ ထူးခြားသော အခြင်း အရာသို့။ အာပဇ္ဇမာနံ၊ ရောက်လျက်။ ဟဒယင်္ဂတဘာဝံ၊ စိတ်၌ ဖြစ်သောအလို ကို။ (ဘာဝသဒ္ဓါ အဓိပ္ပါယ်အနက်ဟော)။ ပကာသေတိ၊ ထင်ရှားပြတတ်၏။ ဣတိ အတ္ထော။ (ယံ ဓမ္မဇာတံ) သုဏာတိ၊ ကြားတတ်၏။ ဣတိ (တံ ဓမ္မဇာတံ) သောတံ၊ မည်၏။ (ယော သဘာဝေါ) သပ္ပတိ၊ မြက်ဆိုအပ်၏။ ဣတိ၊ (သော သဘာဝေါ) သဒ္ဓေါ၊ မည်၏။ ဥဒါဟရိယတိ၊ မြက်ဆိုအပ်၏။ ဣတိ အတ္ထော။ [ဤဥဒါဟရိယတိ ဟူသော အနက်ဖွင့်ကို ဋီကာ မနှစ်သက်သောကြောင့် တမျိုး ဖွင့်ထားသည်။]

(ယံ ဓမ္မဇာတံ) သာယတိ၊ အနံကို ယူတတ်၏။ ဝါ၊ နံတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တံ ဓမ္မဇာတံ) ဘာနံ မည်၏။ [ဃာ ဂန္ဓောပါဒါနေ၊—ဓာတ်ကျမ်း။] (ယော သဘာဝေါ) ဂန္ဓယတိ၊ ထင်ရှားပြတတ်၏။ ဣတိ၊ (သော သဘာဝေါ) ဂန္ဓော။

ဝိဘာဝေတိ စ။ ။ ထောမနိဓိ၌ စက္ခု-ဓာတ်၏ ကထနအနက် တိုက်ရိုက်ပါ၏။ “ကထန” ဟူသည် ထင်ရှားအောင် ပြောပြခြင်းပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် ဝိဘာဝနအနက် ကို “သဒ္ဓလက္ခဏသိဒ္ဓဿ စက္ခုတိသဒ္ဓဿ အတ္ထံ ဝေတိ” ဟု ဋီကာဆိုသည်။ (တနည်း) “ဓာတုနံ အနေကတ္ထတ္တာ” ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ စက္ခု-ဓာတ်သည် ဝိဘာဝန အနက်ကိုလည်း ဟောသည်။ [ဤအဓိပ္ပါယ်များ၏ အကျယ်ကို ဋီကာကျော် အဟိတ်စိတ် အဖွင့် နိဿယ၌ ပြခဲ့ပြီ။]

ရူပံ။ ။ စုရုဒ္ဓိ ရူပ-ဓာတ်သည် ပကာသနအနက်ကိုလည်း ဟော၏။ ထို့ကြောင့် ရူပယတိကို “ပကာသေတိတိ အတ္ထော” ဟု ဖွင့်သည်။ “စိတ်၌ဖြစ်သော သဘောကို ထင်စွာပြ” ဟူရာ၌ မျက်နှာ၏ နီလာသော အဆင်းသည် စိတ်၌ ဒေါသ ဖြစ်ခြင်းကို ပြ၏။ မျက်နှာ၏ ကြည်လင်သောအဆင်းသည် စိတ်၌ ဝမ်းမြောက်ခြင်းကို ပြ၏။ ဤသို့ စသည်တည်း။

သဒ္ဓေါ။ ။ သပ္ပ-ဓာတ်သည် ဂတိအနက် ဟောသော်လည်း “ဓာတုနံ အနေကတ္ထတ္တာ” နှင့်အညီ “ဥဒါဟရိယတိ” ဟု အဋ္ဌကထာဖွင့်၏။ ထိုသို့ အနက်ဆိုလျှင် စကား အသံကိုသာ ရသောကြောင့် မိမိဆိုင်ရာအကြောင်းတို့သည် သောတဝိညာဏ်၏ အာဝံ၏ အဖြစ်သို့ “သပ္ပိယတိ၊ ကပ်ဆောင်အပ်၏” ဟု အနက်ပေးမှ သက်ရှိ သက်မဲ့တို့၏ အသံ အားလုံး ရသည်-ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။ [“သပ္ပိယတိ ဂမိယတီတိ သဒ္ဓေါ” ဟု ပြုပါ။ ဂမိ-ယတီတိ ဥပနိယတိ—အနု၊ ဤအလို သပ္ပ-ဓာတ် အ-ပစ္စည်း၊ ပွကို ဒွပြု။]

တနည်း။ ။ သက္ကတ၌ “၁ဗ္ဗ=အသံပြုခြင်း” ဟု စုရုဒ္ဓိဓာတ် ရှိ၏။ ထိုဓာတ်သည် ပါဠိ၌ “သဒ္ဓ” ဟု ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုဓာတ်ဖြင့် “သဒ္ဓယတိ၊ အသံပြုတတ်၏။ ဣတိ သဒ္ဓေါ” ဟု ပြုလျှင်လည်း သက်ရှိ သက်မဲ့ အသံ ၂-မျိုးလုံး ရနိုင်ပါသည်။

အတ္တနော၊ မိမိဟူသော အနံ၏။ ဝတ္ထု၊ တည်ရာဖြစ်ကို။ သူစယတိ၊ ထင်ရှားပြတတ်၏။ ဣတိ၊ အတ္ထော။ [ထင်ရှားပြပုံကို ဋီကာ၌ ဖွင့်ထားသည်။] (ယာ ဓမ္မဇာတိ) ဇီဝိတံ၊ အသက်ကို။ ငါ၊ အသက်ရည်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သောအရသာကို။ အဂ္ဂါယတိ၊ ခေါ်သကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ၊ (သာ ဓမ္မဇာတိ) ဇီဝိ၊ မည်၏။ တံ (သဘာဝံ) ကို။ သတ္တာ၊ တုံသည်။ ရသန္တိ၊ သာယာတတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ထိုသို့ သာယာအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ရသော၊ မည်၏။ အဿာဒေန္တိ၊ လွန်စွာ သာယာတတ်ကုန်၏။ ဣတိ အယံ၊ ကား။ အတ္ထော၊ ရသန္တိ၏ အနက်တည်း။

(ယော သဘာဝေါ) ဣစ္ဆိတာနံ၊ အပ်ကုန်သော။ သာသဝဓမ္မာနံ၊ ကာမာသဝအစရှိသည်တို့နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော နှာမိခန္ဓာတို့၏။ အာယော၊ ဖြစ်ကြောင်းတည်း။ ဝါ၊ ဖြစ်ရာအရပ်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော သဘာဝေါ) ကာယော၊

ဇီဝိတံ အဂ္ဂါယတိ။ ။ ဇီဝိတဟေတုမ္ပိ အာဟာရရသေ နိန္ဒတယ=အသက်ရည်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော အာဟာရ အရသာ၌ လျှာက (လျှာရှိသော သတ္တဝါက စိတ်အားဖြင့်) ညှစ်နေတတ်သည့်အတွက် လျှာကို “ဇီဝိတံ အဂ္ဂါယတိ=ဇီဝိတကို ခေါ်တတ်၏” ဟု ဆိုသည်။ ဤအဖွင့်ကို ထောက်၍ “ဇီဝိတံ” အရ အသက်ကို တိုက်ရိုက် မယူရ။ ဇီဝိတ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အစာ၏အရသာကို ဖလူပစာရအားဖြင့် ယူရသည်။

ရသန္တိ တံ။ ။ ဘူရူ ရသ-ဓာတ်၏ အဿာဒနအနက်ကိုဖွင့်သည်။ “ရသန္တိ တံ” ဖြင့် အဝုတ္တကမ္မသာနေကိုပြ၏။ အဝုတ္တဖြစ်သော တံ၏ အနက်ကို အရကောက်ရသောကြောင့် “အဝုတ္တကမ္မသာနေ” ဟု ခေါ်သည်။ “ရသိယတေ အဿာဒိယတေတိ ရသော” ဟု ဝုတ္တကမ္မသာနေလည်း ပြနိုင်ပါသည်။

ဆက်ဦးအံ့—လူတို့သည် အစာအာဟာရကို စားကြ၏။ ထိုသို့ စားခြင်း၏အကြောင်းရင်းမှာ များသောအားဖြင့် အရသာကို ခံယူလိုခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “ရသဂဟဏမူလကတ္တာ အာဟာရဇ္ဈောဟရဏဿ” ဟု ဋီကာ၌ “အာဟာရရသေ နိန္ဒတယ” ဟူသော မူလဟိတ်၏ အကူဖြစ်သော မူလဟိတ်ကို ပြသည်။ ဤစကားအရ ဇီဝိတသည် အကျိုး၊ ခံတွင်းသို့ ရှေးရှုဆောင်ခြင်း=စားခြင်းသည် အကြောင်း၊ ထိုစားခြင်း၏ အကြောင်းသည် အရသာကို ခံယူလိုခြင်းတည်း။ ထိုအရသာကို ခံယူလိုခြင်း၏အကြောင်းသည် အရသာတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဇီဝိတ၏ အရင်းခံဖြစ်သော အရသာကို ပရမ္ပရပလူပစာရအားဖြင့် ဇီဝိတခေါ်သည်” ဟု မှတ်ပါ။

ဇိဝိ။ ။ အာပုဗ္ဗ ဝေ-ဓာတ်၊ အ-ပစ္စည်း၊ ဣတ္ထိဇောတက အာ-ပစ္စည်းဖြင့် အာကို ရသပြု၍ “အဂ္ဂါ” ဟု ဖြစ်၏။ “ဇီဝိတ+အဂ္ဂါ” ဟု ဆိုလိုလျက် နိရုတ္တိနည်းအားဖြင့် ဇီဝိတ၌ ဤကို ရသ၊ ဝိတတို့ကို ချေ၊ အဂ္ဂါမှ အ-ကိုလည်း ချေ၍ “ဇိဝိ” ဟု ပြီးရသည်။ ဇိဝိဝုတ္တာ နိရုတ္တိလက္ခဏေန—ဋီကာ။

ကာယော။ ။ “ကု+အာယ” ဟု ခွဲ၍ ကုကို “ကုစ္ဆိတာနံ” ဟု ဖွင့်၏။ သာသဝဓမ္မာနံသည် ကုစ္ဆိတာနံ၏ အဘိဓေယျတည်း။ အာယောကို “ဥပ္ပတ္တိဒေသော” ဟု ဖွင့်၏။ ဥပ္ပတ္တိဒေသောကို “ဥပ္ပတ္တိကာရဏံ၊ ဥပ္ပဇ္ဇနဋ္ဌာနံ” ဟု ဋီကာ၌ ၂-နည်းဖွင့်သည်။ [ဒိဿတိ

မည်၏။ အာယောတိ၊ ကား။ ဥပ္ပတ္တိဒေသော၊ ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းတည်း။ ဝါ၊ ဖြစ်ရာအရပ်တည်း။ (ယံ ဓမ္မဇာတံ၊ ကိ။) ဖုဿတိ၊ ထိအပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တံ ဓမ္မဇာတံ) ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မည်၏။ (ယော သဘာဝေါ) မနတိ၊ သိတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော သဘာဝေါ) မနော၊ မည်၏။ [နပုံလိုနံ လည်း ရှိသောကြောင့် “ယံ ဓမ္မဇာတံ တံ ဓမ္မဇာတံ” ဟုလည်း အနက်ပေးနိုင်ပါသည်။ ယောဇနာနှင့် ရှေးနိဿယ၌ “မနယတိ” ဟု ပါဠိပျက်၏။ “မညတိ” ဟု ရှိလျှင် တော်သေး၏။] (ယော သဘာဝေါ) အတ္တဇော၊ ၏။ လက္ခဏံ၊ ကိ။ ဓာရယန္တိ၊ ဆောင်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တေ သဘာဝေါ) ဓမ္မာ၊ ထို့မည်၏။

ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ ဝိသေသတ္ထမူတပါး အဝိသေသတ္ထကား။ အဝိသေသတော၊ အထူးမဟုတ်သောအားဖြင့်။ ဝါ၊ အထူးမပြ သာမညအားဖြင့်။ (ဝေဒိတဗ္ဗံ ဌိဝပံ။) အာယတနတော၊ အားထုတ်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ အာယာနံ၊ ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သော စိတ် စေတသိက်တရားတို့ကို။ တနနတော၊ ချဲ့တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ အာယတဿ၊ ရှည်စွာသောသံသရာဒုက္ခကို။ နယနတော စ၊ ဆောင်တတ် ဖြစ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ အာယတနန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိထိုက်၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ စက္ခု၊ ရူပါဒီသု၊ စက္ခုပသာဒ ရူပါရုံ အစရှိသောတရားတို့၌။ တံတံ ဒွါရာဂုဗ္ဗဏာ၊ သို့ထို ဒွါရအာရုံရှိကုန်သော။ စိတ္တစေတသိကာ၊ နိသော၊ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သေန သေန၊ မိမိ မိမိ၌ ဖြစ်သော။ အနုတဝနာဒိနာ၊ ခံစားခြင်းအစရှိသော။ ကိစ္စေန၊ ကိစ္စအားဖြင့်။ အာယတန္တိ၊ လွန်စွာအားထုတ်ကုန်၏။ ဥဋ္ဌယန္တိ၊ ထထကြွကြွ ဖြစ်တတ်ကုန်၏။ ဃဇ္ဇေန္တိ၊ စေ့ဆော်ကြိုးကုတ်တတ်ကုန်၏။ ဝါယမန္တိ၊ အားထုတ်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ ဝတ္တံ ဟောတိ။

အပဒိဿတိ ဇောန ဖလန္တိ ဒေသော=အကျိုးကို ညွှန်ပြကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် အကြောင်းသည် ဒေသမည်၏။—အန။] ဌာန၏အနက်မှာ အရပ်ဒေသ အနက်ပင်တည်း။ ထို ဌာန ဟူသည် ကာယဝိညာဏ်၏တည်ရာ ကာယပသာဒ=ကာယဝတ္ထုပင်တည်း။ “အာယန္တိ (ဖြစ်လာကုန်၏) ဇောန ဧတ္ထ ဝါတိ အာယော။ ကုစ္ဆိတာနံ၊ အာယော ကာယော” ဟု ပြုပါ။ ကုစ္ဆိတအာသဝတို့၏ အကြောင်းဖြစ်ပုံ၊ တည်ရာဖြစ်ပုံကို ခိုကာ၌ ကြည့်ပါ။

အာယတန္တိ စသည်။ ။ အာပုပ္ဖ ယတိ-ဓာတ်၏ အားထုတ်ခြင်းအနက်ကို သိစေလို၍ “ဥဋ္ဌယန္တိ” ဟု၎င်း၊ ဥပ္ပဗ္ဗ ဌာ-ဓာတ်၏ အထက်တက်ခြင်းအနက်ကို ယူမည်စိုး၍ “ဃဇ္ဇေန္တိ” ဟု၎င်း၊ ဃဋ္ဌ-ဓာတ်၏ ပုတ်ဆတ်ခြင်းအနက်ကို ယူမည်စိုး၍ “ဝါယမန္တိ” ဟု၎င်း ဖွင့်သည်။ ခိုကာကျော်၌ကား “ဃဇ္ဇေန္တိ” ဟု ရှိ၏။ စက္ခု၊ ရူပါဒီသုကို ကြည့်၍ “အာယတန္တိ ဧတ္ထာတိ အာယတနံ” ဟု အဓိကရဏသား ဝနတ္ထုပြုပါ။ ဤ၌ ဝါယမန္တိတံ ဝတ္တံ ဟောတိ” သာ တပျါကဋီကရဏတည်း။

ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ အာယတနတော ဟူသော အကျဉ်းသင်္ခေပ ဟိတ်ပါဌ်၏ အကျယ်ဝိတ္ထာရမှတစ်ပါး အာယာနံ တနနတော ဟူသော အကျဉ်း သင်္ခေပဟိတ်ပါဌ်၏ အကျယ်ဝိတ္ထာရကား။ အာယတူတေ၊ ထိုထိုဒွါရအာရုံတို့၌ ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သည် ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော။ တေဓ ဓမ္မေ၊ ထို စိတ်စေတသိက် တရားတို့ကိုလည်း။ တောနိ၊ ဤ အာယတနတို့သည်။ တနောန္တိ၊ ချဲ့တတ်ကုန်၏။ ဝိတ္ထာရေန္တိ၊ ချဲ့တတ်ကုန်၏။ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ [“တနု ဝိတ္ထာရေ”ဟူသော ဓာတ်နက်ကို ဖွင့်သည်။ အာယ၏ ဝစနတ္ထကို ဗွီကာ၌ပြထားသည်။ ဤအလို “အာယေ တနောန္တိတိ အာယတနာနိ”ဟု ပြပါ။]

စ၊ သေး။ (တနည်း) စ၊ အာယာနံ တနနတော ဟူသော အကျဉ်းသင်္ခေပ ဟိတ်ပါဌ်၏ အကျယ်ဝိတ္ထာရမှတစ်ပါး အာယတဿ စ နယနတော ဟူသော အကျဉ်းသင်္ခေပဟိတ်ပါဌ်၏ အကျယ်ဝိတ္ထာရကား။ ဣဒံ၊ ဤ အာယတနအပေါင်း သည်။ အနမတဂ္ဂေ၊ မသိအပ်သော အစရှိသော။ သံသာရေ၊ ၌။ ပဝတ္ထံ၊ အဆက် မပြတ် ဖြစ်လာသော။ အတိဝ၊ အလွန်အကဲသာလျှင်။ အာယတံ၊ ရှည်လျားလှ စွာသော။ သံသာရဒုက္ခံ၊ သံသရာဆင်းရဲကို။ (နယန္တေဝ ခွံ စပ်။) ဝါ၊ သည်။ (နနိဝတ္တတိ ခွံ စပ်။) ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက် ကာလပတ်လုံး။ နနိဝတ္တတိ၊ မဆုတ်နစ်သေး။ တာဝ၊ ထိုမဆုတ်နစ်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး။ နယန္တေဝ၊ ဆောင်မြဲဆောင်ကုန်သည်သာ။ ပဝတ္ထယန္တိ (ဝေ)၊ ဖြစ်စေမြဲ ဖြစ်စေကုန်သည် သာ။ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ [ဤအလို “အာယတံ (သံသာရဒုက္ခံ) နယန္တိတိ အာယတနာနိ”ဟု ပြပါ။] [နိဂုံးကို ပြလို၍ ဣတိ စသည်ကိုမိန့်။ ဤ ဝါကျမျိုး ဝယ် “ဝိနယပိဋက” စသောအဖွင့်တို့၌ “တသ္မာ”ဟု ရှိခဲ့၏။] ဣတိ၊ လျှင်။ သဗ္ဗေ ပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဣမေ ဓမ္မာ၊ ဤစက္ခုအစရှိသော တရားတို့ကို။ (ဝုစ္စန္တိ ခွံစပ်။) အာယတနတော၊ ကြောင့်၎င်း။ အာယာနံ၊ တို့ကို။ တနနတော၊ ကြောင့်၎င်း။ အာယတဿ၊ ကို။ နယနတော စ၊ ကြောင့်၎င်း။ အာယတနံ အာ-ယတနန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ၊ အပ်ကုန်၏။ [“အာယတနံ အာယတနန္တိ”ဟု အာယတန ၂-ပုဒ် ပါနေသည်ကား အခြေခံဝါကျ၌ တပုဒ်သာပါသောကြောင့် ပိုဟန်တူသည်။ သို့မဟုတ် အများပြောကြပုံကို သိစေလိုသောကြောင့် ၂-ပုဒ်ထားဟန် တူသည်။]

[ရူပိဝသေန အာယတနသဒ္ဓဿတ္ထံ ဝတ္ထု၊ အပိ စာတိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ - ဋီကာ။] အပိစ၊ တနည်းကား။ နိဝါသဋ္ဌာနဋ္ဌေန၊ နေရာအရပ် ဟူသော အနက် ကြောင့်၎င်း။ အာကရဋ္ဌေန၊ ရေပြမ်းရာ ပေါ်ထွက်ရာ ဟူသော အနက်ကြောင့် ၎င်း။ သမောသရဏဋ္ဌာနဋ္ဌေန၊ ပေါင်းဆုံရာအရပ် ဟူသော အနက်ကြောင့်၎င်း။ သဉ္ဇာတိဒေသဋ္ဌေန၊ ကောင်းစွာ ပေါက်ဖွားရာ အရပ် ဟူသော အနက်ကြောင့် ၎င်း။ ကာရဏဋ္ဌေနစ၊ အကြောင်း ဟူသော အနက်ကြောင့်၎င်း။ အာယတနံ၊ အာယတန မည်၏ ဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တထာ ဟိ၊ ထိုစကားကိုခွဲဦးအံ့။ လောကေ၊ ဤ။ (လောက ပြောရိုးဆိုစဉ်၌။) လူ့ဿရာယတနံ၊ အစိုးရသော ဗြဟ္မာမင်း၏နေရာ။ [“လူ့ဿရာ ကုဿာ နိဗ္ဗာ-တာ”ဟူသော ဗြဟ္မဇာလသုတ် စသည်တို့၌ ဗြဟ္မာမင်းကို “လူ့ဿရ”ဟု သုံးစွဲသည်။] ဝါသုဒ္ဓေဝါယတနံ၊ ဝါသုဒ္ဓေဝ မည်သော ဗိဿနိုးနတ်၏ နေရာ။ လူတိ အာဒိသု၊ ဤသို့ အစရှိသော စကားရပ်တို့၌။ နိဝါသဋ္ဌာနံ၊ ကို။ အာယတနန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ။ [ဝါသုဒ္ဓေဝေါ ဟရိကဏှော စသော အဘိဓာန် (၁၆)၌ “ဗိဿ-နိုး”ဟု နိဿယသစ် အနက်ပေးသည်။] သုဝဏ္ဏာယတနံ၊ ရွှေတို့၏ ရေပြွမ်းရာ။ ဝါ၊ ရွှေတို့၏ ပေါ်ထွက်ရာ။ (ရွှေတွင်း)။ ရတတယတနံ၊ ငွေတို့၏ ရေပြွမ်းရာ။ ဝါ၊ ငွေတို့၏ ပေါ်ထွက်ရာ။ (ငွေတွင်း)။ လူတိအာဒိသု၊ တို့၌။ အာကရော၊ ကို။ (အာယတနန္တိ၊ ဝုစ္စတိ)။

ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ လောကကြောင်း ဥဒါဟရုဏ်မုတပါး သာသနာကြောင်း ဥဒါဟရုဏ်ကား။ သာသနော၊ ဤ။ မနောရမေ၊ စိတ်၏မွေ့လျော်ရာ ဖြစ်သော။ ဝါ၊ မွေ့လျော်ဘွယ်ကောင်းသော။ အာယတနော၊ လူတို့နှင့်တကွ သတ္တဝါတို့၏ပေါင်းဆုံရာ လမ်း ၄-ခုအရပ်၌။ (ငြိတံ၊ သော။) နံ၊ ထိုပညောင်ပင် ကြီးကို။ ဝိဟင်္ဂမာ၊ ငှက်အပေါင်းတို့သည်။ သေဝန္တိ၊ မှီဝဲကြကုန်၏။ လူတိအာဒိ-သု၊ သမောသရဏဋ္ဌာနံ၊ ကို။ (အာယတနန္တိ၊ ဝုစ္စတိ။) ဒက္ခိဏာပထော၊ ဂင်္ဂါ မြစ်၏ တောင်ဘက်ကမ်းအရပ်သည်။ ဂုန္နံ၊ နွားတို့၏။ အာယတနံ၊ ပေါက်ဖွားရာ အရပ်တည်း။ လူတိ အာဒိသု၊ သဉ္ဇာတိဒေသော၊ ကို။ (အာယတနန္တိ၊ ဝုစ္စတိ။) [သမ္မာ+ဇာယန္တိ ဣတ္ထာတိ သဉ္ဇာတိ=နွားစသည်တို့၏ ကောင်းစွာပေါက်ဖွားရာ ဒေသ။] အာယတနော၊ ပဗ္ဗဟေတုအကြောင်း၊ အဘိညာ၊ အဘိညာပါဒကဗျာန် စသော အကြောင်းသည်။ သတိ၊ ရှိလသော်။ တတြ တတြေဝ၊ ထိုထို အဘိညာဉ် ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုထိုက်သော လူဒွိဝိစ စသော တရား၌ပင်။ သက္ခိယဗ္ဗတံ၊ သက်သေ ဖြစ်ထိုက်သူ၏ အဖြစ်သို့။ ဝါ၊ မျက်မြင်ရှိသူ ထိုက်တန်သူ၏ အဖြစ်သို့။ ပါပ-ဏာတိ၊ ရောက်၏။ လူတိ အာဒိသု၊ ကာရဏံ၊ ကို။ (အာယတနန္တိ၊ ဝုစ္စတိ။) [ဤအတိုင်း အနက်ပေးရပ်နှင့်တကွ သတိ ၂-ထပ် မပါရကြောင်းကို သိလက္ခန် ဘာသာဋီကာ ဗြဟ္မဇာလသုတ်၊ ဒိဋ္ဌိဂတိကာဓိဋ္ဌာနဝဋ္ဋကထာအဖွင့်၌ ပြထားပြီ ၊

စ၊ သဒ္ဓယုတ္တိရှိပုံမုတပါး အတ္တယုတ္တိရှိပုံကား။ စက္ခုရူပါဒိသုပိ၊ စက္ခုပသာဒ ရူပါရုံ အစရှိသည်တို့၌လည်း။ [ပိဖြင့် သဒ္ဓယုတ္တိ၌ ပြခဲ့သော လူ့ဿရာယတနံ စသည်ကိုပေါင်း။] စိတ္တစေတသိကာ၊ ကုန်သော။ တေတေ ဓမ္မာ၊ တိုထိုတရားတို့ သည်။ တဒါယတ္တဝုတ္တိတယ၊ ထို စက္ခု ရူပ စသည်တို့၌ စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိကုန် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ နိဝသန္တိ၊ နေကုန်၏။ လူတိ၊ ကြောင့်။ စက္ခာဒယော၊ စက္ခု အစရှိသော တရားတို့သည်။ နေသံ၊ ထိုစိတ် စေတသိကတရားတို့၏။ နိဝါ-သဋ္ဌာနံ၊ နေရာအရပ်တည်း။ စ၊ သည်သာမကသေး။ (တနည်း) စ၊ နိဝါသဋ္ဌာန

ဖြစ်ပုံမှတပါး အာကရဋ္ဌဖြစ်ပုံကား။ တန္တိသိတတ္တာ၊ ထိုစက္ခု အစရှိသည်တို့၌ ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ တဒါရမ္မဏတ္တာ၊ ထိုရူပ အစရှိသော အာရုံ ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ တေ၊ ထိုစိတ် စေတသိက်တရားတို့သည်။ စက္ခာဒီသု၊ စက္ခု အစရှိသော တရားတို့၌။ အာကိဏ္ဏ၊ ရောပြွမ်းကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ စက္ခာဒယော၊ တို့သည်။ နေသံ၊ တို့၏။ အာကရော၊ ရောပြွမ်းရာ တည်း။ ဝါ၊ ပေါ်ထွက်ရာတည်း။

စ၊ သေး။ (တနည်း) စ၊ အာကရဋ္ဌဖြစ်ပုံမှတပါး သမောသရဏဋ္ဌာနဖြစ်ပုံ ကား။ တတ္ထ တတ္ထ၊ ထိုထို စက္ခု ရူပ အစရှိသည်တို့၌။ ဝတ္ထုဒ္ဓါရာရမ္မဏဝေသန၊ ဝတ္ထု၏အဖြစ်၊ ဒ္ဓါရ၏အဖြစ်၊ အာရုံ၏အဖြစ်အားဖြင့်။ သမောသရဏတော၊ ပေါင်းဆုံတတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ စက္ခာဒယော၊ တို့သည်။ နေသံ၊ တို့၏။ သမောသရဏဋ္ဌာန၊ တည်း။ စ၊ သေး။ (တနည်း) စ၊ သမောသရဏ-ဋ္ဌာနဖြစ်ပုံမှတပါး သဉ္ဇာတိဒေသဖြစ်ပုံကား။ တနိဿယာရမ္မဏဘာဝေန၊ ထို စက္ခု စသောဒီရ ရူပ စသော အာရုံရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ ရှိကုန်သည့် အတွက်။ တတ္ထေဝ၊ ထိုစက္ခု ရူပ အစရှိသော တရားတို့၌သာ။ ဥပ္ပတ္တိတော၊ ဖြစ်ရ ခြင်းကြောင့်။ စက္ခာဒယော၊ တို့သည်။ နေသံ၊ တို့၏။ သဉ္ဇာတိဒေသော၊ တည်း။ စ၊ သေး။ (တနည်း) စ၊ သဉ္ဇာတိဒေသဖြစ်ပုံမှတပါး ကာရဏဋ္ဌဖြစ်ပုံကား။ တေသံ၊ ထိုစက္ခု ရူပ အစရှိသည်တို့၏။ အဘာဝေ၊ မဖြစ်ခြင်းသည်။ (သတိ၊ ရှိလသော်။) အဘာဝတော၊ စိတ် စေတသိက်တို့၏ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ စက္ခာ-ဒယော၊ တို့သည်။ နေသံ၊ တို့၏။ ကာရဏံ၊ တည်း။

[နိဂုံးကိုပြလို၍ ဣတိ စသည်ကိုမိန့်။] ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ နိဝါသဋ္ဌာနဋ္ဌေန၊ ၎င်း။ (ဣတိ ခွဲစပ်။) အာကရဋ္ဌေန၊ ၎င်း။ သမောသရဏဋ္ဌာနဋ္ဌေန၊ ၎င်း။ သဉ္ဇာတိဒေသဋ္ဌေန၊ ၎င်း။ ကာရဋ္ဌေန၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဣမေဟိ ကာရ-ဏေဟိ၊ ဤအကြောင်းတို့ကြောင့်။ (သဒ္ဓပဝတ္တနိမိတ်ဖြစ်သော ဤအကြောင်း တို့ကြောင့်။) တေ ဓမ္မာ၊ ဤစက္ခု ရူပ အစရှိသော တရားတို့ကို။ အာယတနံ အာယတနန္တိ၊ ဝုစ္စန္တိ။ [ဤ၌လည်း အာယတန တပုဒ် ပိုဟန်တူသည်။]

[လဒ္ဓဂုဏ်ကိုပြလို၍ တသ္မာ စသည်ကိုမိန့်။] တသ္မာ၊ ထို ကြောင့်။ ယထာ-ဝုတ္တေန၊ အကြင်အကြင်ဆိုအပ်ပြီးသော။ အတ္တေန၊ စက္ခု၏အနက်၊ အာယတန ၏ အနက်ကြောင့်။ စက္ခု၊ စက္ခုပသာဒလည်း ဟုတ်၏။ တံ၊ ထို စက္ခုပသာဒ ဟူသည်။ အာယတနဉ္စ၊ အာယတနလည်း ဟုတ်၏။ ဣတိ၊ ထို ၂-ပါးသောသတ္တိ ကြောင့်။ စက္ခာယတနံ၊ မည်၏။ ပေ၊ ဓမ္မာ၊ ဓမ္မတို့လည်းဟုတ်၏။ တေ၊ ထိုဓမ္မတို့ ဟူသည်။ အာယတနဉ္စ၊ ဟုတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဓမ္မာယတနံ၊ မည်၏။ ဣတိဝေ၊ သို့။ တာဝ၊ လက္ခဏ စသည်တို့မှ ရွေးဦးစွာ။ ဧတ္ထ၊ ဤစက္ခာယတနံ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ အတ္တတော၊ အနက်အားဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ကို။ ဝိညာတဗ္ဗော။

လက္ခဏတောတိ၊ ဟူသည်ကား။ ဧတ္ထ၊ ဤ စက္ခယတန အ ရှိသည်တို့၌။ [ဧတ္ထာတိ စက္ခယတနန္တိ အာဒိသု။ - ယောဇနာ။] ကောဒိနံ၊ စက္ခယ အစရှိသည် တို့၏။ လက္ခဏတောပိ၊ အားဖြင့်လည်း။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝိညာတဗ္ဗော၊ ပန၊ ဆက်။ နေသံ၊ ထိုစက္ခ အစရှိသည်တို့၏။ တာနိစ လက္ခဏာနိ၊ တို့ကိုလည်း။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ ရူပကဏ္ဍနိဓ္ဓေသေ၊ ၌။ ဝုတ္တနယေနော၊ ဖြင့်သာ။ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ၊ တာဝ တွတောတိ၊ ဟူသည်ကား။ တာဝဘာဝတော၊ ထိုမျှလောက် ၁၂-ပါးအတိုင်း အရှည်ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ (ဝိနိစ္ဆယော ဝိညာတဗ္ဗော ခွပ်)။

ဣဒံ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သည်။ ဝါ၊ ဆိုလိုသည်။ ဟောတိ။ (ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။) ဟိ၊ ချဲ့။ စက္ခယယောပိ၊ စက္ခယအစရှိသော ရုပ်တရား နာမ် တရားတို့သည်လည်း။ ဓမ္မာဝေ၊ ဓမ္မတို့ပင်တည်း။ [မနာယတနကို ရည်ရွယ်၍ “နာမ်တရား” ဟု ထည့်သည်။] ဝေသတိ၊ ဤသို့ ဓမ္မချည်းဖြစ်ပါလျက်။ ဓမ္မာ- ယတနမိစ္စေ၊ ဓမ္မာယတန ဟူ၍သာ။ အဝတွာ၊ အာယတန တပါးတည်းကို ဟောတော်မမူဘဲ။ ကဿ၊ ကြောင့်။ ဒွါဒသာယတနာနိ၊ တို့ကို။ ဝုတ္တာနိ၊ ဟော တော်မူအပ်ကုန်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့မေးအံ့။ ဆဝိညာဏ ကာယပ္ပတ္တိဒွါရ- ရမ္မဏ ဝဝတ္တာနတော၊ စက္ခဝိညာဏ အစရှိသော ၆-ပါးသော ဝိညာဏ အပေါင်း၏ဖြစ်ရာ ဒွါရ အာရုံတို့ကို ပိုင်းခြားသတ်မှတ်တော်မူလိုခြင်းကြောင့်။ (ဓမ္မာယတနမိစ္စေ၊ သာ။ အဝတွာ ဒွါဒသာယတနာနိ ဝုတ္တာနိ။ ဣတိ၊ ဤကားအဖြေတည်း။) ဟိ၊ မှန်။ ဣဓ၊ ဤအာယတနဝိတင်း၌။ ဆန္တံ၊ ကုန်သော။ ဝိညာဏကာယာနံ၊ စက္ခဝိညာဏ အစရှိသော ဝိညာဏအပေါင်းတို့၏။ ဒွါရ- ဘာဝေန၊ ဒွါရ၏အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း၊ ယသုမ္မဏာဟာဝေနစ၊ အာရုံ၏ အဖြစ်အား ဖြင့်၎င်း။ ဝဝတ္တာနတော၊ ပိုင်းခြား သတ်မှတ်တော်မူလိုခြင်းကြောင့်။ တေသံ၊ ထို၁၂-ပါးသော အာယတနသုံးပါး။ အယမေဝ ဘေဒေါ၊ ဤ အပြားသည်သာ။ ဟောတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒွါဒသာ၊ ၁၂-ပါးသော အာယတနတို့ကို။ ဝုတ္တာနိ။

ဟိ၊ ချဲ့ဦးအံ့။ စက္ခဝိညာဏဝိထိ ပရိယာပန္နဿ၊ စက္ခဝိညာဏဝိထိ၌ အကျုံးဝင်သော။ ဝိညာဏကာယဿ၊ ဝိညာဏအပေါင်း၏။ (စက္ခဝိညာဏ သမ္ပုဋ္ဌိစိုဏ်းစသော ဝိညာဏအပေါင်း၏။) စက္ခယတနမေဝ၊ သည်သာ။ ဥပ္ပဗ္ဗ ဒွါရံ၊ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းတည်း။ ဝါ၊ ဖြစ်ရာဒွါရတည်း။ စ၊ သည်သာမက သေး။ ရူပါယတနမေဝ၊ သည်သာ။ အာရမ္မဏံ၊ တည်း။ တထာ၊ တူ။ ဣတ- ဟု။ စက္ခယတန ရူပါရုံတို့မှတပါး အခြားသော သောတာယတန သဒ္ဓါရုံ အစ- သော တရားတို့သည်။ ဣတရေသံ၊ စက္ခဝိညာဏဝိထိ ပရိယာပန္န ဝိညာဏ-

တာပတုတော။ ။တာဝသညံ တတ္ထကအနက်ဟော နိပါတ်ပုဒ်တည်း။ တာဝ= ထိုမျှလောက်သော အာယတနတို့၏ + ဘာဝေါ=ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာတည်း။ တာဝတွံ=ရာ။ ဘာဝအနက်၌ တွဲ-ပစ္စည်းသက်။

ကာယမှတပါး အခြားသော သောတဝိညာဏဝိတိ ပရိယာပနန္တ ဝိညာဏကာယ အစရှိသည်တို့၏။ ဥပ္ပတ္တိဒွါရာနိ၊ တို့သည်၎င်း။ အာရမ္မဏာနိ၊ တို့သည်၎င်း။ (ဟောန္တိ)။ ပန၊ ကား။ ဆဋ္ဌဿ၊ ၆-ခုမြောက်ဖြစ်သော မနောဝိညာဏကာယ၏။ ဘဝင်္ဂမနသင်္ခါတော၊ ဘဝင်္ဂစိတ် ဟုဆိုအပ်သော။ မနာယတနေကဒေသောဝ၊ မနာယတန တစိတ်သည်သာ။ ဥပ္ပတ္တိဒွါရံ၊ တည်း။ ဝါ၊ တည်း။ စ၊ သေး။ ဓမ္မာယတနံ၊ သည်။ အသာဓာရဏံ၊ စက္ခုဝိညာဏ် အစရှိသည်တို့နှင့် မဆက်ဆံသော။ အာရမ္မဏံ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ (ဝုတ္တံဟောတိ)။ [ဤအဓိပ္ပါယ်များကို ရည်ရွယ်၍ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ သမုစ္စည်းပိုင်း သဗ္ဗသင်္ဂဟ၌ “ဒွါရာလမ္မဏာဘေဒေန၊ ဘဝန္တယတနာနိ စ”ဟု အရှင်အနုရုဒ္ဓါ ဆိုသည်။] (နိဂုံးကို ပြလိုသောကြောင့် ဣတိ စသည်ကိုခိနံ။) ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ ဆန္တံ၊ ဝိညာဏကာယာနံ၊ တို့၏။ ဥပ္ပတ္တိဒွါရာရမ္မဏဝတ္ထာနတော၊ ဖြစ်ရာဒွါရ အာရုံတို့ကို ပိုင်းခြားသတ်မှတ်တော်မူလိုခြင်းကြောင့်။ ဒွါဒေသ၊ တို့ကို။ ဝုတ္တာနိ၊ ဣတိ ဝေ၊ သို့။ ဧတ္ထ၊ ဤအာယတနဝိဘင်း၌။ တာဝတွတော၊ အားဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝိညာတဗျော။

ကမတောတိ၊ ဟူသော မာတိကာ၌။ ဣဒပိ၊ ဤအာယတနဝိဘင်း၌လည်း။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး ခန္ဓဝိဘင်းအဖွင့်၌။ ဝုတ္တေသု၊ ဆိုအပ်ပြီးကုန်သော။ ဥပ္ပတ္တိက္ကမာဒိသု၊ ဥပ္ပတ္တိက္ကမ အစရှိသည်တို့တွင်။ ဒေသနာက္ကမော၊ သည်သာ။ ယုဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။ [ဣဓာပိ၌ ပိသဒ္ဓါဖြင့် ခန္ဓဝိဘင်းကိုပေါင်း။ ခန္ဓဝိဘင်း၌သာ ဒေသနာက္ကမသင့်သည် မဟုတ်သေး။ ဤ၌လည်း ဒေသနာက္ကမသာ သင့်သည်-ဟူလို။] ဟိ၊ ချဲ့။ အဇ္ဈတ္တိကေသု၊ အဇ္ဈတ္တိကဖြစ်ကုန်သော။ အာယတနေသု၊ တို့တွင်။ (စက္ခာယတနဿ၊ ၏။) သနိဒဿနသပ္ပဋိသ ဝိသယတ္တာ၊ သနိဒဿနသပ္ပဋိသဖြစ်သော ရူပါရုံ ဟူသော အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ [စက္ခာယတန က အာရုံမပြုသော်လည်း စက္ခုဝိညာဏ်က အာရုံပြုသောကြောင့် စက္ခာယတနကို “ဝိသယရှိ”ဟု ဆို၏။] စက္ခာယတနံ၊ သည်။ ပါကဋ္ဌံ၊ ထင်ရှား၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာ။ ဒေသိတိ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ တတော၊ ထိုစက္ခာယတနမှ နောက်၌။ အနိဒဿန သပ္ပဋိသဝိသယာနိ၊ အနိဒဿန သပ္ပဋိသဖြစ်သော သဒ္ဓါရုံအစရှိသော အာရုံ ရှိကုန်သော။ သောတာယတနာဒိနိ၊ သောတာယတန အစရှိသော အာယတနတို့ကို။ (ဒေသိတာနိ၊ အပ်ကုန်ပြီ။)

အထဝါ၊ ထို့ပြင် တနည်းကား။ ဒဿနာနုတ္တရိယ သဝနာနုတ္တရိယ ဟေတုဘာဝေန၊ ဒဿနာနုတ္တရိယ သဝနာနုတ္တရိယတို့၏ အကြောင်းတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ အတွက်။ [ဒဿနာနုတ္တရိယ သဝနာနုတ္တရိယတို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကိုဋီကာ “ကာယော”ပုဒ်အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။] ဗဟူပက-တ္တာ၊ များသော လျော်သော ကျေးဇူးရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အဇ္ဈတ္တိ-၊ ၃၊ အဇ္ဈတ္တိကာယတန ၆-ပါးတို့တွင်။ စက္ခာယတန သောတာယတနာနိ၊ တို့ကို။ ပဌမံ၊ စွာ။ ဒေသိတာနိ၊ အပ်

ကုန်ပြီ။ တတော၊ ထိုစက္ခာယတန သောတာယတနတို့မှ နောက်၌။ သာနာ-
 ယတနာဒိနိ၊ အစရှိကုန်သော။ တီဏိ၊ ၃-ပါးသော အာယတနတို့ကို။ (ဒေသိတာ-
 နိ။) ပဉ္စန္ဒပိ၊ စက္ခာယတန အစရှိသော ၅-ပါးသော အာယတနတို့၏လည်း။
 ဂေါစရဝိသယတ္တာ၊ ကျက်စားရာ အာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အန္တေ၊
 အဆုံး၌။ မနာယတနံ၊ ကို။ (ဒေသိတံ)။ ပန၊ ဆက်။ စက္ခာဒိနိ၊ စက္ခာအစရှိသော
 အဇ္ဈတ္တကာယတန ၆-ပါးတို့၏။ ဂေါစရတ္တာ၊ ကျက်စားရာတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်။
 တဿ တဿ၊ ထိုထို စက္ခာယတန အစရှိသော အာယတန၏။ အနန္တဇ္ဇနိ၊
 အခြားမဲ့ဖြစ်ကုန်သော။ ဗာဟိရေသု၊ ဗာဟိရာယတန ၆-ပါးတို့တွင်။ ရူပါယတနာ-
 ဒိနိ၊ ရူပါယတန အစရှိသော အာယတနတို့ကို။ (ဒေသိတာနိ)။ စက္ခုဇ္ဇိ၊ အခြား
 မဲ့၌ ရူပါယတန။ ပေ။ မန၏အခြားမဲ့၌ ဓမ္မာယတနကို ဟောတော်မူသောကြောင့်
 “ဗာဟိရနိ” ဟု ရှိလျှင် ကောင်းမည်။]

အပိစ၊ ဤနည်းသာ မကသေး။ ဝိညာဏုပ္ပတ္တိကာရဏ ၀၀တ္တာနတောပိ၊
 စက္ခုဝိညာဏ် အစရှိသော ဝိညာဏ်တို့၏ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပိုင်းခြား
 သတ်မှတ်တော်မူလိုခြင်းကြောင့်လည်း။ တေသံ၊ ထို အာယတနတို့၏။ အယမေဝ
 ကမော၊ ဤအစဉ်ကိုသာ။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဟိ၊ သာဓကကား။ စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ
 ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ။ ပေ။ မနဉ္စ ပဋိစ္စ ဓမ္မေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ မနောဝိညာဏန္တိ၊
 ဟူသော။ တေ(သုတ္တံ)၊ ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ [စက္ခုဉ္စ၊ စက္ခုပသာဒကို၎င်း။
 ရူပေစ၊ ရူပါရုံတို့ကို၎င်း။ ပဋိစ္စ၊ ရှေးရှုရောက်၍။ ဝါ၊ စွဲမှီ၍။ စက္ခုဝိညာဏံ၊ သည်။
 ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ [ဤစကားအရ စက္ခုဝိညာဏ်ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းသည် “စက္ခု-
 ပသာဒ၊ ရူပါရုံတည်း” ဟုပိုင်းခြားကန့်သတ်ပြီးဖြစ်၏။ နောက်၌လည်း နည်းတူ။]
 မနဉ္စ၊ ဘဝင်စိတ် တည်းဟူသော မနကို၎င်း။ ဓမ္မေစ၊ ဓမ္မာရုံတို့ကို၎င်း။ ပဋိစ္စ၊ ၍။
 ဝါ၊ ၍။ မနောဝိညာဏံ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဥပရိပဏ္ဍာသ သဠာယတနဝဂ် ဆဏက္ခ
 သုတ်။] ဝေ၊ ဤသို့လျှင်။ ဧတ္ထ၊ ဤအာယတနဝိဘင်း၌။ ကမတောပိ၊ အားဖြင့်
 လည်း။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝိညာတဗ္ဗော။

သင်္ခေပဝိတ္တာရာတိ (ဧတ္ထ)၊ ၌။ (ဂုဠတ္ထံ၊ လျှို့ဝှက်တိမ်မြုပ်သော အနက်ကို။)
 ဟိ (ဥဒ္ဓရိတော ဒဿေမိ)၊ ထုတ်၍ ပြဉ်းအံ့။ သင်္ခေပတော၊ ဖြင့်။ (ဝိနိစ္ဆယော
 ဝေ ဝိညာတဗ္ဗော)။ မနာယတနဿ ဧဝ၊ ၏၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ ဓမ္မာယတ-
 နေကဒေသဿ စ၊ ဓမ္မာယတန တစိတ်၏၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ နာမေန၊ နာမ်ဖြင့်။
 သင်္ဂဟိတတ္တာ၊ သိမ်းယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ တဒဝသေသာနံ၊ ထို
 မနာယတန ဓမ္မာယတနတစိတ်မှ ကြွင်းကုန်သော။ အာယတနာနံစ၊ တို့၏လည်း။
 ဝါ၊ တို့ကိုလည်း။ ရူပေန၊ ရုပ်ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတတ္တာ၊ သိမ်းယူအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်
 ကြောင့်၎င်း။ ဒွါဒေသာပိ၊ ၁၂-ပါးတို့လည်းဖြစ်ကုန်သော။ အာယတနာနိတို့သည်။
 နာမရူပမတ္တမေဝ၊ နာမ် ရုပ် ၂-ပါးမျှသည်သာ။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ [နာမ်ရုပ်ဖြင့်

သိမ်းလိုက်လျှင် အာယတန ၁၂-ပါးလုံး ပါဝင်သောကြောင့် အာယတနသည် အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် နာမ်ရပ် ၂-ပါးသာရှိသည်-ဟူလို။] ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ သင်္ခေပနိစ္ဆယမှ တပါး ဝိတ္ထာရဝိနိစ္ဆယကား။ ဝိတ္ထာရတော၊ အားဖြင့်။ (ဝိနိစ္ဆယော ဝေဝိညာတဗ္ဗော။) တာဝ၊ ဗာဟိယတနတို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌေသု၊ ကုန်သော။) အဇ္ဈတ္တိကေသု၊ တို့တွင်။ စက္ခာယတနံ၊ သည်။ ဇာတိဝသေန၊ အမျိုးဇာတ်၏ အစွမ်းဖြင့်။ စက္ခပသားဒမတ္ထမေဝ၊ စက္ခပသားဒ မျှသည်သာ။ (ဟောတိ)။ ပန၊ ကား။ ပစ္စယဂတိနိကာယပုဂ္ဂလဘေဒတော၊ ပစ္စယအပြား၊ ဂတိအပြား၊ နိကာယအပြား၊ ပုဂ္ဂိုလ်အပြားအားဖြင့်။ အနန္တပ္ပဘေဒံ၊ အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိသော အပြားရှိ၏။ သောတာယတနာဒိနိ၊ အစရှိကုန်သော။ စတ္တာရိ၊ ၄-ပါးသော အာယတနတို့သည်။ တထာ၊ ထိုအတူတည်း။ မနာယတနံ၊ သည်။ တေဘူမကကုသလာကုသလဝိပါကကိရိယာဝိညာဏဘေဒေန၊ တေဘူမကကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ဝိပါကံ၊ ကိရိယာဝိညာဏ်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ကောသိတိပ္ပဘေဒံ၊ ၈-ပါး အပြားရှိ၏။ ပန၊ ကား။ ဝတ္ထုပဋိပဒါဒိဘေဒတော၊ ဝတ္ထုပဋိပဒါ အစရှိသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ အနန္တပ္ပဘေဒံ၊ ။

ရူပဂန္ဓရသာယတနာနိ၊ တို့သည်။ သမုဋ္ဌာနဘေဒတော၊ ဖြစ်ကြောင်း၏ အပြားအားဖြင့်။ စတုပ္ပဘေဒါနိ၊ ကုန်၏။ (ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရတို့တည်း။) သဒ္ဓါယတနံ၊ သည်။ ဒွိပ္ပဘေဒါ၏။ (စိတ်ဥတုကို ဆိုသည်။) ပန၊ ကား။ သဘာဂဝိသဘာဂဘေဒတော၊ သဘာဂ ဝိသဘာဂတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ သဗ္ဗာနိပိ၊ အလုံးစုံသော အာယတနတို့သည်လည်း။ အနန္တပ္ပဘေဒါနိ၊ ကုန်၏။ [ဤသော ရူပါရုံသည် အခြားညှိသောရူပါရုံနှင့် သဘောတူ၏။ ရှေ့သော ရူပါရုံအစရှိသည်တို့နှင့် သဘောမတူ။ သဒ္ဓါရုံ၌လည်း လူ၏အသံသည် လူ၏အသံနှင့်သဘောတူ၏။ အခြားသတ္တဝါတို့၏ အသံနှင့် သဘောမတူ။ ဤသို့စသည်ဖြင့် သိပါ။] ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ၊ သည်။ ပထဝီဓာတု တေဇောဓာတု ဝါယောဓာတုဝသေန၊ ပထဝီဓာတ်၊ တေဇောဓာတ်၊ ဝါယောဓာတ်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ တိပ္ပဘေဒံ၊ ။ သမုဋ္ဌာနတော၊ အားဖြင့်။ စတုပ္ပဘေဒံ၊ ။ သဘာဂဝိသဘာဂတော၊ အားဖြင့်။ အနေကပ္ပဘေဒံ၊ တပါးမက များသော အပြားရှိ၏။ ဓမ္မာယတနံ၊ သည်။ တေဘူမကဓမ္မာရမ္မဏဝသေန၊ တေဘူမက ဓမ္မာရုံတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ အနေကပ္ပဘေဒံ၊ ။ ဣတိဝေဝိသျှိ၊ သင်္ခေပဝိတ္ထာရာ၊ အားဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယော ဝိညာတဗ္ဗော။

ဝတ္ထုပဋိပဒါဒိ။ ။ ဝတ္ထု အရ မန၏ဒိရာ ဟဒယဝတ္ထုကြိသာ မယုဘဲ မန၏ ဖြစ်ကြောင်း ပစ္စယကို၎င်း၊ မန၏ဘည်၂ ဂတိ နိကာယ ပုဂ္ဂလတို့ကို၎င်း ယူမှ အနန္တပ္ပဘေဒဖြစ်သည်။ ပဋိပဒါ အရ ရူပါဝစရ အရူပါဝစရ မနတို့ ဖြစ်ရာ၌ ဒုက္ခပဋိပဒါ ဒန္တာဘိညာ၊ သုခပဋိပဒါ ဒန္တာဘိညာ စသည်တို့ကို၎င်း၊ အာဒိ အရ အာရုံအမျိုးမျိုးကို၎င်း၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ အမျိုးမျိုးကို၎င်း ယူရသည်။

ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ သင်္ခေပဝိတ္ထာရအားဖြင့် သိထိုက်သောဝိနိစ္ဆယမှ တပါး ဒဋ္ဌဗ္ဗအားဖြင့် သိထိုက်သော ဝိနိစ္ဆယကား။ ဒဋ္ဌဗ္ဗတောတိ ကွေ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ (ဝိနိစ္ဆယောဝေ ဝိညာတဗ္ဗော။) သဗ္ဗာနေဝ၊ အလုံးစုံသာလျှင်ဖြစ်ကုန် သော။ တောနိ အာယတနာနိ၊ တို့ကို။ အနာဂမနတော၊ တစုံတခုသောအရပ်မှ မလာခြင်း အားဖြင့်၎င်း။ အနိဂ္ဂမနတော၊ တစုံတခုသောအရပ်သို့ မထွက်သွား ခြင်းအားဖြင့်၎င်း။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ၊ ရှုသိုက်ကုန်၏။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ [နောက်၌ တသ္မာပါသည်။] တာနိ၊ ထို အာယတနတို့သည်။ ဥဒယာ၊ ဖြစ်ခြင်းဟူသော ဥပါဒိမှ။ ပုဗ္ဗေ၊ ၌။ ကုတောစိ၊ တစုံတခုသော အရပ်မှ။ န အာဂစ္ဆန္တိ၊ ပေါ်လာကြသည် မဟုတ်ကုန်။ ဝယာ၊ ပျက်ခြင်းဟူသော ဘင်မှ။ ဥဒ္ဓမ္မိ၊ အထက်ဖြစ်သော နောက်၌လည်း။ ကုဟိဉ္စိ၊ တစုံတခုသော အရပ်သို့။ န ဂစ္ဆန္တိ၊ သွားကြသည် မဟုတ်ကုန်။ အတခေါ၊ စင်စစ်ကား။ ဥဒယာ၊ မှ။ ပုဗ္ဗေ၊ ၌။ အပ္ပဒီလဒ္ဓသဘာဝါနိ၊ မရအပ်သော သဘောရှိကုန်၏။ (သဘော သဘာဝအား ဖြင့် ထင်ရှားမရှိကုန်သေး—ဟူလို)။ ဝယာ၊ မှ။ ဥဒ္ဓမ္၊ ၌။ ပရိဘိန္နသဘာဝါနိ၊ ပျက်စီးခြင်း သဘောရှိကုန်၏။ [ဘင်ခဏမှနောက်၌ ဘာမျှမရှိကြတော့—ဟူလို။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဂ္ဂါဂ္ဂေညဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဓေသ “အဒဿနတော အာယန္တိ၊ ဘဂါ ဂစ္ဆန္တုဒဿနံ”နှင့် သဘောတူပင်တည်း။] ပုဗ္ဗန္တုပရန္တဝေမဇ္ဈေ၊ ဥပါဒိဟူသော ရှေ့အပိုင်းအခြား၊ ဘင်ဟူသော နောက်အပိုင်းအခြားတို့၏ အလယ်၌။ ပစ္စယာ-ယတ္တဝုတ္တိတာယ၊ ကံအစရှိသော အကြောင်း၌စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ကံအစရှိသော အကြောင်းနှင့်စပ်၍ ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)။ အဝသာနိ၊ တစုံတယောက်၏ အလိုမရှိကုန်သည်။ ဝါ၊ အလို အတိုင်း မဟုတ်ကုန်သည်။ (ဟုတော့)။ ပဝတ္ထန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တဗ္ဗာ၊ ကြောင့်။ အနာဂမနတော၊ အားဖြင့်၎င်း။ အနိဂ္ဂမနတော၊ အားဖြင့်၎င်း။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ၊ ကုန်၏။

တထာ၊ ထိုမှတပါး။ (ထို့ပြင်)။ နိရိဟတော၊ လုံ့လမရှိသော အားဖြင့်၎င်း။ အဗျာပါရတော၊ ကြောင့်ကြဗျာပါရ မရှိသောအားဖြင့်၎င်း။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ)။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ စက္ခုဂ္ဂူပါဒိနံ၊ စက္ခုပသာဒ ဂူပါ-ရုံ အစရှိသော ဝတ္ထုအာရုံတို့၏။ (စက္ခုပသာဒ ဂူပါရုံအစရှိသော ဝတ္ထုအာ-ရုံ မှာ။) ဝေ၊ ဤသို့သော လုံ့လကြောင့်ကြဗျာပါရသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ (ကိ၊ နည်း။) အမှာကံ၊ စက္ခု ဂ္ဂူပ အစရှိသော ငါတို့၏။ သာမဂ္ဂိယံ၊ ပေါင်းဆုံ ညီညွတ်ခြင်းသည်။ (သတိ၊ သော်။) ဝိညာဏံနာမ၊ စက္ခုဝိညာဏ် အစရှိသော ဝိညာဏ်မည်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ၊ ဖြစ်ပါမှုကား။ အဟောဝတ၊ ဪကောင်းလေ စ။ ဣတိ၊ ဤသို့သော လုံ့လကြောင့်ကြဗျာပါရသည်။ (န ဟောတိ)။ စ၊ သည်သာ မကသေး။ တာနိ၊ ထိုစက္ခုပသာဒ ဂူပါရုံ အစရှိသော ဝတ္ထုအာရုံ တို့သည်။ ဝိညာဏုပ္ပါဒနတ္ထံ၊ စက္ခုဝိညာဏ် အစရှိသော ဝိညာဏ်ကို ဖြစ်စေခြင်း

အကျိုးငှါ။ ဒွါရဘာဝေနဝါ၊ ဒွါရ၏အဖြစ် အားဖြင့်သော်၎င်း။ ဝတ္ထုဘာဝေန
ဝါ၊ မှီရာဝတ္ထု၏ အဖြစ်အားဖြင့် သော်၎င်း။ အာရမ္မဏဘာဝေနဝါ၊ အာရုံ၏
အဖြစ်အားဖြင့်သော်၎င်း။ န ဤဟန္တိ၊ လုံ့လမပြုကြကုန်။ ဗျာပါရံ၊ ကြောင့်ကြ
ဗျာပါရသို့။ န အာပဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်။ အထခေါ၊ စင်စစ်ကား။ စက္ခုရူပါဒိနံ၊ တို့၏။
သာမဂ္ဂိယံ၊ သည်။ (သတိ၊ သော်။) စက္ခုဝိညာဏာဒိနံ၊ တို့သည်။ ယံ သမ္ဘဝန္တိ၊
အကြင် အဆင်သင့်ဖြစ်ကုန်၏။ သော၊ ဝတ္ထုအာရုံတို့၏ ပေါင်းဆုံ ညီညွတ်လ
သော် စက္ခုဝိညာဏ် အစရှိသည်တို့၏ ဤ အဆင်သင့်ဖြစ်ခြင်းသည်။ ဓမ္မတာဝ၊
တရားတို့၏ သဘောပင်တည်း။ (ထုံးတမ်းစဉ်လာဓမ္မတာပင်တည်း။) [ဋီကာပဌမ
နည်း။] (တနည်း) အထခေါ၊ ကား။ ယံ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ စက္ခုရူပါဒိနံ
သာမဂ္ဂိယံ (သတိ)။ စက္ခုဝိညာဏာဒိနံ၊ သမ္ဘဝန္တိ။ သော၊ ဝတ္ထုအာရုံတို့၏
ပေါင်းဆုံညီညွတ်လသော် စက္ခုဝိညာဏ် အစရှိသည်တို့၏ ဖြစ်ဘို့ရန်အကြောင်း
ဖြစ်နိုင်ခြင်းဟူသော ဤအစွမ်းသတ္တိသည်။ ဓမ္မတာဝ၊ တည်း။ ဝါ၊ တည်း။
[ဋီကာ ဒုတိယနည်း။] တသ္မာ၊ ကြောင့်။ နိရိဟတော၊ အားဖြင့်၎င်း။ အဗျာ-
ပါရတော၊ အားဖြင့်၎င်း။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနံ၊ ကုန်၏။

အပိစ၊ သေး။ အဇ္ဈတ္တိကာနိ၊ အဇ္ဈတ္တိကာယတနတို့ကို။ သုညဂါမောဝိယ၊
လူတို့မှ ကင်းဆိတ်သော ရွာကိုကဲ့သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနံ။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) ဓဝ သုဘသုခတ္တ-
ဘာဝ ဝိရဟိတတ္တာ၊ ခိုင်မြဲသည်၏ အဖြစ်၊ တင့်တယ်သည်၏ အဖြစ်၊ ချမ်းသာ
သည်၏အဖြစ်၊ အတ္တ၏အဖြစ်မှ ကင်းကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဗာဟိရာ-
နိ၊ တို့ကို။ ဂါမဃာတကစောရာ ဝိယ၊ ရွာကို ဖျက်ဆီးတတ်သော သူပုန်တို့ကို
ကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာနံ။ ကသ္မာ၊ နည်း။ ဗာဟိရာနိ၊ တို့၏။ ဝါ၊ တို့က။) အဇ္ဈတ္တိကာနိ၊
တို့ကို။ အဘိဃာတကတ္တာ၊ ဖျက်ဆီးတတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။
ဟိ၊ သာဓကကား။ စက္ခု ဘိက္ခဝေ၊ ဟညတိ မနာပါမနာပေဟိ ရူပေဟိတိ၊ အစ
ရှိသော။ တေ (သုတ္တံ)၊ ဤပါဠိတော်ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ [ဘိက္ခဝေ၊ တို့။
စက္ခု၊ စက္ခုပသာဒကို။ မနာပါမနာပေဟိ၊ မြတ်နိုးဘွယ် မမြတ်နိုးဘွယ်ဖြစ်ကုန်
သေး။ ရူပေဟိ၊ ရူပါရုံဘို့သည်။ ဟညတိ၊ ထိပါးနှိပ်စက်အပ်၏။ -သဠာယတန
သံယုတ် အာသီဝိသဝဂ် အာသီဝိသောပမသုတ်။] (ဣတိ၊ ဤသို့အစရှိသော။)
ဝိတ္ထာရော၊ ကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။)

ဟညတိ။ ပေ။ ရူပေဟိ။ ။ ထိုသို့ ရူပါရုံဘိက္ခဝေ စက္ခုပသာဒကို နှိပ်စက်သောကြောင့်
အကြည့်အရှုများသူတို့သည် (စာကြည့်များသူတို့သည်) မျက်စိ၌ ဒဏ်ထိ၍ မှန်လွယ်၏။
လောကဝိပဏ္ဍိတဖြင့် အော်သော အသံကို၎င်း၊ အော်ကျယ်အော်ကျယ် ပြောသံကို၎င်း
ကြားရန်များသောအခါ ထိုအသံက သောတပသာဒကို နှိပ်စက်သောကြောင့် နားလေး
လွယ်၏၊ နားထိုင်းလွယ်၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့် အာရုံများ၏ အနှိပ်အစက်ခံရပုံကို ဗျော
အပါး လိုက်သားသူများတိုင်အောင် သိပါ။ ဤကား မျက်မြင်အဓိပ္ပါယ်တည်း။ ဋီကာ၌မူ
နှိပ်စက်ပုံကို တမျိုးတဖုံ ဖွင့်ပြထားသေး၏၊ ထိုအဓိပ္ပါယ်ကို ရှိကားဋီကာပါ။

အပိစ၊ သေး။ အဗ္ဗတ္တိကာနိ၊ တို့ကို။ ဆပါဏကာဝိယ၊ ဇီ-ကောင်သော သတ္တဝါတို့ကိုကဲ့သို့။ ဒဠဗ္ဗာနိ။ ဗာဟိရာနိ၊ တို့ကို။ တေသံ၊ ဟိ ဇီ-ကောင်သော သတ္တဝါတို့၏။ ဘဂ္ဂဓရာဝိယ၊ ကျက်စားရာ အရပ်တို့ကိုကဲ့သို့။ (ဒဠဗ္ဗာနိ)။ ဣတိ ဝေဓိ၊ သို့လည်း။ ဣတ္ထ၊ ဤ အာယတနတို့၌။ ဒဠဗ္ဗတော၊ အားဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝိညာတဗ္ဗော။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။ [အဟိ၊ သံသုမာရ စသော ဆပါဏကတို့နှင့် တူပုံကို အဋ္ဌသာလိနီ ရူပကဏ္ဍအဖွင့်၌ ရှုပါ။]

ဣဒါနိ၊ ဒဠဗ္ဗအားဖြင့် ဝိနိစ္ဆယကိုပြပြီးရာ ယခုအခါ၌။ တေသံ၊ ထိုအာယ-တနတို့၏။ ဝိပဿိတဗ္ဗာကာရံ၊ ဝိပဿနာရှုထိုက်ပုံ အခြင်းအရာကို။ ဒဿေတုံ၊ ငှါ။ စက္ခု၊ အနိစ္စန္တိအာဒိ၊ အစရှိသော စကားရပ်ကို။ (ဘဂ္ဂဝတာ)။ အာရဒ္ဓံ၊ အားထုတ်တော်မူအပ်ပြီ။ ဝါ၊ အားထုတ်တော်မူအပ်၏။ တတ္ထ၊ ထို စက္ခု၊ အနိစ္စံ အစရှိသော စကားရပ်၌။ တာဝ၊ သောတ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌံ၊ သော။) စက္ခု၊ ကို။ ဝါ၊ သည်။ ဟုတော၊ ဖြစ်ပြီး၍။ အဘာဝဋ္ဌေန၊ မရှိတော့ခြင်းဟူသော သဘောကြောင့်။ အနိစ္စံ၊ အနိစ္စတည်း။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဥပ္ပါဒဝယဝန္တတော၊ ဖြစ်ခြင်းဟူသော အစ အပိုင်းအခြား၊ ပျက်ခြင်း ဟူသော အဆုံး အပိုင်းအခြားရှိသည်၏ အဖြစ်၎င်း။ ဝိပရိဏာမတော၊ ဇရာ မရဏဟူသော ၂-ပါး အပြားအားဖြင့် ဖောက်ပြန်ခြင်း၎င်း။ တာဝ ကာလိက-တော၊ ထိုမျှလောက် ဥပါဒ် ဌီ ဘင်ဟူသော ကာလရှိသည်၏အဖြစ်၎င်း။ ဝါ၊ အခိုက်အတန့်၎င်း။ နိစ္စပဋိက္ခေပတော၊ နိစ္စ၏အဖြစ်ကို ပယ်ခြင်း၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အပဒရဟိပါ၊ အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော။ စတူဟိ၊ ကုန်သော။ ကာရဏေ-ဟိ၊ တို့ကြောင့်။ အနိစ္စံ၊ တည်း။

တဒေဝ၊ ထို အနိစ္စဖြစ်သော စက္ခုသည်ပင်။ ပဋိပိဋ္ဌနဋ္ဌေန၊ ဇာတိဓမ္မတာ အစရှိသည်တို့ဖြင့် မိမိကိန်းရာ သတ္တဝါကို နှိပ်စက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခတည်း။ (ဇာတိပိ ဒုက္ခာ၊ ဇရာပိ ဒုက္ခာ စသည်ကို ရည်ရွယ်သည်။) (တနည်း) တဒေဝ၊ သည်ပင်။ (သယံ၊ စက္ခုဟူသော မိမိကိုယ်တိုင်။) ပဋိပိဋ္ဌန-ဋ္ဌေန၊ ဇရာ မရဏတို့သည် နှိပ်စက်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။ ဝါ၊ တနည်း။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ တေ၊ ဤစက္ခုသည်။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်ပြီးသည်။ (ဟုတော၊ ၍။) ဌိတိ၊ ဌီအခိုက်သို့။ ပါပုဏာတိ၊ ရောက်၏။ ဌိတိယံ၊ ဌီအခိုက်၌။ ဇရာယ၊ ဖြင့်။ ကိလမတိ၊ ပင်ပန်း၏။ ဇရံ၊ သို့။ ပတော၊ ၍။ ဝါ၊ သော။ အဝယံ၊ မချွတ်ကော်။ ဘိဇ္ဇတိ၊ ပျက်ရတော့၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ဒုက္ခံ ၌ စပ်)။ အဘိဏ္ဍသမ္ပပိဋ္ဌနတော၊ အမြဲမပြတ် ဇရာ မရဏတို့သည် နှိပ်စက်အပ်သည်၏ အဖြစ်၎င်း။ ဒုက္ခမတော၊ ခဲဲယဉ်းယဉ်း ခံအပ်သည်၏အဖြစ်၎င်း။ ဝါ၊ မခံနိုင် သည်၏အဖြစ်၎င်း။ ဒုက္ခဝတ္ထုတော၊ ဒုက္ခ၏ တည်ရာဝတ္ထု၎င်း။ သုခပဋိက္ခေပ-တော၊ သုခ၏အဖြစ်ကို ပယ်ခြင်း၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စတူဟိ၊ ဣမေဟိ ကာရ-ဏေဟိ၊ ဒုက္ခံ။

ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ ဒုက္ခံ၏ အတ္တသံဝတ္ထနာမဟုတ်ပီး အနတ္တ၏ အတ္တသံဝတ္ထနာကား။ (တဒေဝ၊ ထိုစက္ခုသည်ပင်။) အဝသဝတ္ထနကဋ္ဌေန၊ မိမိ အလို၌ ဖြစ်စေတတ်သော အတ္တမရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောကြောင့်။ ဝါ၊ မိမိအလိုကို ဖြစ်စေတတ်သော အတ္တ မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘော ကြောင့်။ အနတ္တ၊ အနတ္တတည်း။ ဝါ၊ အတ္တမရှိ။ ဝါ၊ အတ္တမဟုတ်။

ဝါ၊ တနည်း။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ တေ၊ ဤစက္ခုသည်။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်ပြီးသည်။ (သမာနံ၊ သော်။) ဌိတိံ၊ ဌိအခိုက်သို့။ မာ ပါပုဏာတု၊ မရောက်ပါစေလင့်။ ဌာနပ္ပတ္တံ၊ ဌိသို့ရောက်ပြီးသည်။ (သမာနံ၊ သော်။) မာ ဇီရတု၊ မရင်ပါစေလင့်။ ဝါ၊ မဆွေးမြည့်ပါစေလင့်။ ဇရပ္ပတ္တံ၊ ဆွေးမြည့်ခြင်းသို့ရောက်ပြီးသည်။ (သမာနံ၊ သော်။) မာ ဘိဇ္ဇတု၊ မပျက်စီးပါစေလင့်။ ဣတိ၊ သို့။ တိသု၊ ထုမေသု ဌာနေသု၊ ဤဌာနတို့၌။ ဝါ၊ ဤအခိုက်အတန့်တို့၌။ ကဿစိ၊ တစုံတယောက်၏။ ဝသဝတ္တိ-ဘာဝေါ၊ မိမိအလိုကို ဖြစ်စေနိုင်သည်၏အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ မိမိအလိုကို လိုက်စေ နိုင်သည်၏အဖြစ်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ တေန ဝသဝတ္ထနာကာရေန၊ ထို မိမိအလို၌ ဖြစ်စေနိုင်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာမှ။ [ယောဇနာ၌ “အားဖြင့်” ဟု ပေးဘို့ရန် ဝိသေသနလည်း ဖွင့်သေး၏။] သုညံ၊ ကင်းဆိတ်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ သုည-တော၊ မိမိအလို၌ ဖြစ်စေနိုင်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာမှ ကင်းဆိတ်သည်၏ အဖြစ်၎င်း။ [ဋီကာအလို အဿာမိကတောကို သုညတော၏ ဝိသေသနလည်း

အဝသဝတ္ထနကဋ္ဌေန။ ။ဋီကာ၌ “အဝသဝတ္ထနကဋ္ဌော”ဟု ရှိ၏။ သာသနာပ တိတ္ထိတို့က အတ္တကို “သယံဝသီ=မိမိအလို၌ လိုက်ပါစေနိုင်သော သဘောတည်း”ဟု ယူဆကြ၏။ ထို အယူအဆကို တားမြစ်သောအားဖြင့် “အဝသဝတ္ထနကဋ္ဌေန” ဟု အနတ္တ၏အနက်ကို ဖွင့်သည်။ ထိုအနက်သည် အနတ္တ၏ သဒ္ဓတ္တမဟုတ်၊ တိတ္ထိတို့ အယူ အဆကို တားမြစ်သော အဓိပ္ပါယ်တည်း။ ဝသံ ဝတ္ထေတိတိ ဝသဝတ္ထနော၊ ဝသဝတ္ထနော-ယေဝ ဝသဝတ္ထနကော၊ ခန္ဓာအိမ်နှင့် ဆိုင်သမျှဝယ် မိမိအလိုကို ဖြစ်စေနိုင်သောအတ္တ။ နတ္ထိ တေဿ ဝသဝတ္ထနကောတိ အဝသဝတ္ထနကံ၊ (စက္ခု)။ ဤသို့ ဝစနတ္ထပြုလျှင် “မိမိအလိုကို ဖြစ်စေနိုင်သော (မိမိအလိုသို့ လိုက်စေနိုင်သော) အတ္တမရှိသောစက္ခု”ဟု အနက်ထွက်၏။ စက္ခုမှာ သူ့ ကိုပိုင်ဆိုင်သော အတ္တမရှိ-ဟူလို။ [နတ္ထိ တေဿ ဝသဝတ္ထ-နကောတိ အဝသဝတ္ထနကံ—ဋီကာ။] ဤအလို “နတ္ထိ တေဿ အတ္တတိ အနတ္တာ”ဟု ဝစနတ္ထပြုပါ။

တနည်း။ ။ “န + ဝသဝတ္ထနကံ အဝသဝတ္ထနကံ” ဟု ကမ္မဓာရည်းသမာသ်ပြုလျှင် “မိမိအလိုကိုဖြစ်စေနိုင်သော အတ္တမဟုတ်”ဟု အနက်ထွက်၏။ “စက္ခုသည် အတ္တမဟုတ်” ဟူလို၊ ဤအလို “န အတ္တာ အနတ္တာ”ဟု ဝစနတ္ထပြုပါ။ ဤအဓိပ္ပါယ်များကို ကောက်ချက် ချ၍ “အနတ္တ၊ အတ္တမရှိ။ ဝါ၊ အတ္တမဟုတ်”ဟု ၂-နည်း အနက်ပေးနိုင်သည်ဟု မှတ်ပါ။ ဋီကာ၌ အဝသဝတ္ထနကအတွက် တနည်းဖွင့်သေး၏။ အတ္တကိုကား “သဘာဝဝါးစက”ဟု ဖွင့်သည်။

ပေးပါ။] အသာမိကတော၊ အရှင်မရှိသည်၏ အဖြစ်၎င်း။ အကာမကာရိယ-
 တော၊ အလိုအတိုင်း မပြုအပ် မပြုနိုင်သည်၏အဖြစ်၎င်း။ ဝါ အလိုအတိုင်း
 ပြုအပ် ပြုနိုင်သောသဘောမရှိသည်၏အဖြစ်၎င်း။ အတ္တပဋိက္ခေပဇော၊ အတ္တ၏
 အဖြစ်ကိုပယ်ခြင်း၎င်း။ ဣတိ၊ စတုဟိ ဣမေဟိ ကာရဏေဟိ၊ အနတ္တာ၊ တည်း။
 ဝါ၊ အတ္တမရှိ။ ဝါ၊ အတ္တမဟုတ်။

[အနတ္တာပုဒ်၏ အတ္တသံဝဏ္ဏနာကို ပြုပြီး၍ ဝိပရိဏာမဓမ္မ ပုဒ်၏ အတ္တ-
 သံဝဏ္ဏနာကို ပြလိုသောကြောင့် ဝိဘဝဂတိကတော စသည်မိန့်။] ဝိဘဝဂတိက-
 တော၊ ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်၎င်း။ ပဗ္ဗာပရဝသေန၊ ရွှေအစဉ်
 နောက်အစဉ်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဘာဝသကန္တိဂမနတော၊ သဘာဝဓမ္မတို့၏

ဝိဘဝဂတိကတော။ ။ဝိနာသကမ္ပနံ-ဋီကာ။ ဝိဘဝကို “ဝိနာသ”ဟု၎င်း၊ ဂတိကို
 “ဂမန”ဟု၎င်း ဖွင့်သည်။ ဘဝဂတိဟူ၍ အမြဲဖြစ်နေသည်ကို “ဘဝ”ဟု ခေါ်၍ အမြဲမဖြစ်
 ဘဲ ပြတ်စဲခြင်း (ပျက်စီးခြင်း)ကို “ဝိဘဝ”ဟု ခေါ်သကဲ့သို့ ဤ၌လည်း မဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်
 ခြင်းကို “ဝိဘဝ”ဟု ခေါ်သည်။ [ဂမနံ ဂတိ၊ ဂတိဝေ ဂတိကံ၊ ဝိဘဝသ ဝိနာသသ + ဂတိကံ
 ဝိဘဝဂတိကံ-ယောဇနာ။]

ဘာဝသကန္တိဂမနတော။ ။ဋီကာ၌ “သန္တတိယံ ဘဝန္တရုပ္ပတ္တိယေဝ”ဟု ပါ၍ရှိသော
 ကြောင့် ဘဝတပါးသို့ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းကို “ဘဝသကန္တိ”ဟု ထင်ဘွယ်ရှိ၏။ ထိုကဲ့သို့
 တဘဝမှ တဘဝသို့ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းဟူသော သကန္တိသည် သန္တတိယံ ဟူသော ရှေးအာဇာ
 ရနှင့် လုံးဝမလျော်ရုံသာမက “ဓမ္မာ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ”ဟူသော ရှေးပါဠိရပ်နှင့်လည်း
 လုံးလုံးမထပ်မီချေ။

မှန်၏-ရှေ့၌ အနိစ္စသည် တဘဝမှ တဘဝသို့ ပြောင်းရွှေ့သောအနိစ္စ မဟုတ်။
 သန္တတိပညတ်အားဖြင့် ရုပ်အစဉ်တခုမှ ရုပ်အစဉ်တခုသို့ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းဟူသော အနိစ္စ
 သည်၎င်း၊ ဥပါဒ် ဌီ ဘင် ခဏတ္တယအားဖြင့် ပြောင်းရွှေ့ခြင်းဟူသော အနိစ္စသည်၎င်း
 ဖြစ်သကဲ့သို့ ဤဝိပရိဏာမဓမ္မလည်း သန္တတိပညတ်အားဖြင့် ဘာဝဟူသော ပရမတ္ထတမျိုး
 မှ ပရမတ္ထတမျိုးသို့ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းသာ ဖြစ်ထိုက်၏။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌
 “ဣဒံ အနိစ္စခဝဝစနမေဝ”ဟု ဝိပရိဏာမဓမ္မနှင့် အနိစ္စကို “ဝေဝစနပရိယာယ်”ဟု
 ဆိုထားသည်။

ဤအဓိပ္ပါယ်များကိုထောက်၍ အဋ္ဌကထာဝယ် “ဘဝသကန္တိ” ဟူသော ပါဠိသည်
 ၎င်း၊ ဋီကာ၌ “ဘဝန္တရုပ္ပတ္တိ”ဟူသော ပါဠိသည်၎င်း ပါဠိမှားသာတည်း။ အနုဋီကာ၌
 “သသန္တာနေ ဓမ္မာနံ ဝိသဒိသုပ္ပတ္တိဣဝ ဘာဝသကန္တိဂမနံ နာမာတိ အာဟ “သန္တတိ-
 ယံ ဘာဝန္တရုပ္ပတ္တိယေဝ”တိ ဟု ဘာဝပုဒ်ကို တွေ့ရသည်။ ထို အနုဋီကာ၌ သသန္တာနေ
 သည် သန္တတိယံ၏ အဖွင့် ဓမ္မာနံသည် ဘာဝ၏အဖွင့် ဝိသဒိသုပ္ပတ္တိသည် အန္တရ
 ဥပ္ပတ္တိ၏အဖွင့်တည်း။ အစဉ်သန္တာန်အားဖြင့် ရှေးအစဉ်၌ဖြစ်သော သဘာဝဓမ္မတမျိုး၏
 မတူသော နောက်အစဉ်၌ ဖြစ်ခြင်းကို “ဘာဝသကန္တိဂမနံ ဘာဝန္တရုပ္ပတ္တိ”ဟု ဆိုသည်။

ပြောင်းရွှေ့ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်၎င်း။ ပကတိဘာဝ ဝိဇယနတော စ၊ ပင်ကိုယ်သဘောကိုစွန့်ခြင်းကြောင့်၎င်း။ ဝိပရိဏာမဓမ္မံ၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘောရှိ၏။ ဣဒံ၊ ဝိပရိဏာမဓမ္မံ ဟူသော ဤပုဒ်သည်။ အနိစ္စဝေဝစနမေဝ၊ အနိစ္စ၏ ဝေဝစနပရိယာယ် စကားလွယ်သာတည်း။ ရူပါ အနိစ္စတိ အာဒိသု၊ ရူပါ အနိစ္စာ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို၌လည်း။ သေဝ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသောအစီအရင်သည်ပင်။ နယော၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။

အပိစ၊ သည်သာမကသေး။ ဣ၊ ဤ စက္ခာယတန အစရှိသည်တို့တွင်။ စက္ခု၊ စက္ခုကို။ ဌပေတွာ၊ ထား၍။ တေဘူမကဓမ္မော၊ ဘုံ ၃-ပါး၌ဖြစ်သော တရားတို့သည်။ အနိစ္စာ၊ အနိစ္စတို့တည်း။ နော စက္ခု၊ စက္ခုကား မဟုတ်။ စက္ခုပန၊ သည်ကား။ စက္ခုစေတ၊ စက္ခုလည်း ဟုတ်၏။ အနိစ္စဉ္စ၊ အနိစ္စလည်းဟုတ်၏။ တထာ၊ တူ။ သေသဓမ္မော၊ စက္ခုမူကြွင်းသော တရားတို့သည်။ ဒုက္ခော၊ တို့တည်း။ နော စက္ခု၊ မဟုတ်။ စက္ခုပန၊ သည်ကား။ စက္ခုစေတ၊ ဒုက္ခဉ္စ၊ သေသဓမ္မော၊

ပကတိဘာဝဝိဇယနတော။ ။သဘာဝဓမ္မတို့၏ အစဉ်အားဖြင့် ဖြစ်နေရာဝယ် ဖြစ်မြဲတိုင်းအခြင်းအရာကို “ပကတိဘာဝ”ဟု ခေါ်၏။ ထိုဖြစ်မြဲတိုင်းအခြင်းအရာကို စွန့်ခြင်းကို “ပကတိဘာဝဝိဇယန”ဟု ခေါ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ “သန္တတိယာ ယထာပတ္တာကာရဝိဇယန”ဟု ဖွင့်သည်။...အချုပ်မှာ—ဖြစ်မြဲတိုင်းသော အခြင်းအရာကို စွန့်ခြင်းကို “ပကတိဘာဝ ဝိဇယန”ဟု ခေါ်၍ ထိုသို့ စွန့်ပြီးနောက် တမျိုးတဖုံ ပြောင်းလွဲ၍ဖြစ်ခြင်းကို “ဘာဝသင်္ကန္တဂမန” ခေါ်သည်ဟု ခွဲပါ။

အနုဋီကာ။ ။ဋီကာ၌ ပရမတ္ထဓမ္မတခုအတွက် မှီငြမ်း ပရမတ္ထသဘာဝ အစဉ်အတန်းတခုအတွက် “ဘာဝသင်္ကန္တိ၊ ပကတိဘာဝ ဝိဇယန” တို့ကို ဖွင့်ထား၏။ အနုဋီကာ၌ကား “ဘဝတိတိ ဝါ ဘာဝေါ၊ အဝတ္ထာဝိသေသော (အခိုက်အတန့်အထူး)။ တဿ သင်္ကမန ဘာဝသင်္ကန္တိ။ပေ။ အတ္တလာဘက္ခဏတော (မိမိသဘောကို ရရာဓဏမှ။ ဝါ၊ ဥပါဒိဓဏမှ။) ဥဒ္ဓံ ဇရာမရဏေဟိ တံသဘာဝပရိစ္စာဂေါ ပကတိဘာဝဝိဇယနန္တိ”ဟု ဥပါဒိ ဌိ ဘင် ခဏ၊ အပြောင်းအလွဲအားဖြင့် ဘာဝသင်္ကန္တိဖြစ်ပုံကို၎င်း၊ ဌိဓဏ ဘင်ဓဏ သို့ရောက်လျှင်ပင် ပင်ကိုယ်သဘောမှ စွန့်ပုံကို၎င်း ဖွင့်သေး၏။

ဆိုလိုရင်းကား—သဘာဝဓမ္မတခုသည် ဥပါဒိအခိုက်အတန့်မှ ဌိအခိုက်အတန့်သို့ရောက်လျှင် ပင်ကိုယ်သဘောကိုစွန့်၍ ဘာဝသင်္ကန္တိဖြစ်၏။ ဌိ အခိုက်အတန့်မှ ဘင်အခိုက်အတန့်သို့ရောက်လျှင်လည်း ဘာဝသင်္ကန္တိ ဖြစ်ပြန်၏။ ဇရာအားဖြင့်လည်း ဥပါဒိသဘောကို စွန့်၏။ မရဏအားဖြင့်လည်း ဇရာသဘောကို စွန့်ပြန်၏။ ဤသို့စွန့်ခြင်းကို “ပကတိဘာဝ ဝိဇယန”ဟု ဆိုလိုသည်။ ဤအဖွင့်ကိုထောက်၍ “ဝိပရိဏာမဓမ္မံ၊ ဇရာ မရဏ ၂-ဌာန အားဖြင့် ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘော ရှိ၏”ဟု အနက်ဆိုရသည်။ အနုဋီကာအလိုအားဖြင့် အဋ္ဌကထာဝယ် “ပုဗ္ဗာပရဝသေန၊ ရှေ့သဘော နောက်သဘောအားဖြင့်။ ဘာဝသင်္ကန္တိဂမနတော၊ သဘာဝဓမ္မ၏ ပြောင်းလွဲခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်၎င်း။ ပကတိဘာဝဝိဇယနတော၊ ပင်ကိုယ်သဘောဖြစ်သော ဥပါဒိအခိုက်ကို စွန့်ခြင်း၊ ဌိ အခိုက်ကို စွန့်ခြင်းကြောင့်၎င်း”ဟု အနက်ပေးပါ။

‘စက္ခုမူကြွင်းသော တရားတို့သည်။ အနတ္တဘူ၊ တို့တည်း။ နော စက္ခု။ စက္ခုပန၊ စက္ခု စေဝ၊ အနတ္တဘူ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ရူပါဒီသုပ္ပါ၊ တို့၌လည်း။ သေဝေ နယော၊ တည်း။

ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမှတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ ဣမသ္မိံ သုတ္တန္တ-ဘာဇနီယေ၊ ဤသုတ္တန္တဘာဇနီယနည်း၌။ တထာဂတေန၊ သည်။ ကိံ၊ အဘယ်လက္ခဏာကို။ ဒဿိတံ၊ ပြတော်မူလိုအပ်ပါသည်။ (ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ ဣမသ္မိံ သုတ္တန္တဘာဇနီယေ၊ ၌။ တထာဂတေန၊ သည်။) ဒွါဒသန္တံ၊ ကုန်သော။ အာယတနာနံ၊ တို့၏။ အနတ္တလက္ခဏံ၊ အနတ္တလက္ခဏာကို။ (ဒဿိတံ၊ ပြတော်မူလိုအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။) ဟိ၊ ခွဲ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ သည်။ အနတ္တလက္ခဏံကို။ ဒဿေန္တော၊ ပြတော်မူလိုလသော်။ အနိစ္စေနဝိ၊ အနိစ္စအားဖြင့်သော်လည်း။ ဒဿေတိ၊ ပြတော်မူ၏။ ဒုက္ခေနဝိ၊ ဒုက္ခအားဖြင့်သော်လည်း။ ဒဿေတိ၊ ပြတော်မူ၏။ အနိစ္စဒုက္ခေဟိဝိ၊ အနိစ္စဒုက္ခတို့ဖြင့်သော်လည်း။ ဒဿေတိ။

တတ္ထ၊ ထို ၃-မျိုးတို့ကွင်း။ (အနိစ္စေန ဝိ ဒဿေတိ စသော ၃-မျိုးတို့ကွင်း)။ စက္ခု၊ သည်။ အတ္တာ၊ တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ယော၊ အကြင် အတ္တဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝဒေယျ၊ ပြောဆိုအံ့။ တံ၊ ထိုစကားသည်။ န ဥပပဇ္ဇတိ၊ မသင့်။ (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ တံ၊ သည်။ န ဥပပဇ္ဇတိ၊ နည်း။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။) [နောက်၌ တသ္မာရိသော ခကြောင့် ထည့်သည်။] စက္ခုဿ၊ စက္ခုပသာဒ၏။ ဥပ္ပါဒေါပိ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်လည်း။ ပညာယတိ၊ ထင်ရှား၏။ ဝယောပိ၊ ပျက်ခြင်းသည်လည်း။ ပညာယတိ၊ ၏။ ပန၊ ဆက်။ ယဿ၊ အကြင် အတ္တဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်၏။ (ဝါဒေ၊ အယူ၌။ စက္ခုဿ၊ ၏။) ဥပ္ပါဒေါပိ၊ ပညာယတိ။ ဝယောပိ၊ ပညာယတိ။ မေ၊ ငါ၏။ အတ္တာ၊ အတ္တဖြစ်သောစက္ခုသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိစ၊ ဖြစ်လည်း ဖြစ်နေ၏။ ဝေတိစ၊ ပျက်လည်း

အနတ္တလက္ခဏံ။ ။မြတ်စွာဘုရားသည် စက္ခု အနိစ္စ ဒုက္ခ စသည်ဖြင့် ဝိပဿနာ ဉာဏ်၏ဖြစ်ပုံကို ဟောတော်မူ၏။ ထိုသို့ ဟောတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ လက္ခဏာ ၃-ပါးတွင် အဘယ်လက္ခဏာကို ဟောတော်မူလိုရင်း ဖြစ်ပါသည်ဟု ပစ္ဆာထုတ်၍ “အနတ္တလက္ခဏာကို ဟောတော်မူလိုရင်း ဖြစ်ပါသည်” ဟု ဖြေသည်။

ယဿ၊ ပေ။ ဝေတိ ဓာတိ။ ။ဥပ္ပါဒေါပိ ဝယောပိ ပညာယတိတည် စက္ခုဿ ဥပ္ပါဒေါပိ ဝယောပိ ပညာယတိကိုပင် ရည်ရွယ်သော စကားတည်း။ အတ္တဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်တို့က “အတ္တသည် မြန်၊ မည်သည့်အခါမျှ မပျက်”ဟု ယူကြ၏။ စက္ခုက အဖြစ်အပျက် ထင်ရှားနေသောကြောင့် စက္ခုကို “အတ္တ”ဟု ယူထားသော ပရဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုအားဖြင့် အတ္တသည် ဖြစ်လည်းဖြစ် ပျက်လည်း ပျက်နေရကား ရှေ့နောက်ဆန့်ကျင်သော အပြစ်ရောက်သည်။

ပျက်နေ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့သောအပြစ်သည်။ (ဟောတိ)။ အဿ၊ ထိုအတ္တဝါဒီ ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့စကား၏ အတ္တဟူသောအယူသည်။ (သတိ၊ သော်။) ဣတိ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသောအပြစ်သည်။ အာဂတံ၊ ရောက်နေသည်။ ဟောတိ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ စက္ခု၊ သည်။ အတ္တာ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ယော၊ ဝဒေယျ။ (တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။) တံ၊ ထိုစကားသည်။ န ဥပပဇ္ဇတိ၊ မသင့်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ စက္ခု၊ သည်။ အနတ္တာ၊ အတ္တမဟုတ်။ ဝါ၊ အတ္တမရှိ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ ဣမသ္မိံ သုတ္တံ၊ ဤသုတ်၌။ (ဥပရိပဏ္ဏာသ သဠာယတနဝဂ် ဆဆက္ကသုတ်။) အနိစ္စေန၊ အားဖြင့်။ အနတ္တလက္ခဏံ၊ ကို။ ဒဿေတိ၊ ပြီ။

ဘိက္ခဝေ၊ ဘိက္ခုတို့။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ ဝါ၊ ရူပက္ခန္ဓာသည်။ အနတ္တာ၊ အတ္တ မဟုတ်။ ဟိ၊ ထင်ရှားအောင်ပြဦးအံ့။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ဣဒံ ရူပံ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ အတ္တာ၊ အတ္တသည်။ စ အဘဝိဿ၊ အကယ်၍ဖြစ်အံ့။ (ဧဝံသတိ၊ သော်။) ဣဒံရူပံ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ အာဗာဓာယ၊ လွန်စွာ နှိပ်စက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော ဒုက္ခအကျိုးငှါ။ န သံဝေတ္ထေယျ၊ မဖြစ်ရာ။ စ၊ အာဗာသေဝတ္ထန မဖြစ်ထိုက်ရုံသာ မကသေး။ ရူပေ၊ ရုပ်၌။ (လဗ္ဗေထ ဌ်စပ်။) ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဝါ၊ သည်ပုံသည်နည်း။ (ကျန်းကျန်းမာမာရှိအောင်။) မေ၊ ငါ၏။ ရူပံ၊ အတ္တဖြစ်သောရုပ်သည်။ ဟော- တု၊ ဖြစ်ပါစေသတည်း။ ဧဝံ၊ သို့။ ဝါ၊ သည်ပုံသည်နည်း။ (မကျန်းမမာ။) မေ၊ ၏။ ရူပံ၊ သည်။ မာ အဟောသိ၊ မဖြစ်ပါစေလင့်။ ဣတိ၊ ဤသို့ တောင့်တအပ်သည့် အတိုင်း။ လဗ္ဗေထ၊ ရအပ်ရာ၏။ ဝါ၊ ရနိုင်ရာ၏။ စခေါ၊ ဗျတိရိုက်ကား။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ရူပံ၊ သည်။ အနတ္တာ၊ အတ္တမဟုတ်။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ရူပံ၊ သည်။ အာဗာဓာယ၊ ငှါ။ သံဝတ္တတိ၊ ဖြစ်နေ၏။ စ၊ အာဗာသေဝတ္ထန ဖြစ်ရုံသာ

ဣစ္စဿ။ ပေ။ ဟောတိ။ ။ဣစ္စဿ၌ ဣတိသဒ္ဓါသည် “တင်အပ်ပြီးသော အပြစ်ကို ပြန်၍ညွှန်သော နိဒဿနတ္ထ” ဟု ဋီကာဆို၏။ ထို့ကြောင့် ဝေတိစာတိ၌ ဣတိကို “အပြစ် တင်စကား၏ ပြီးဆုံးကြောင်း သမာပနတ္ထ” ဟု မှတ်ပါ။ ဝေမာဂတိ၌ ဧဝံကို “ဝေန္တိ စက္ခု အတ္တာတိ ဧဝံ ဝါဒေ သတိ” ဟု ဋီကာဖွင့်ထား၏။ ထိုအဖွင့်အတိုင်း အနက်ပေး ထားသည်။ ဣစ္စဿ၌ အဿကား ယဿ၏ နိယမတည်း။

ဧဝံ မေ ရူပံ။ ။ဤဝါကျ၌ မေသည် ဥစ္စာရှင် သာမီဖြစ်၍ အတ္တကဲ့သို့ ဖြစ်နေ၏။ ရူပံသည် ထို သာမီ၏ဥစ္စာ အတ္တနိယကဲ့သို့ ဖြစ်နေ၏။ သို့သော် အတ္တဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်က “ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတိ” နှင့် အညီ “ရုပ်ကို အတ္တ” ဟု ယူထားပြီးဖြစ်သောကြောင့် မေ ရူပံ၌ မေသည် အတ္တ မဖြစ်တော့၊ ရူပံသာ အတ္တဖြစ်ရသည်။ ထိုသို့ အတ္တဖြစ်လျှင် အတ္တ သည် သူ၏ဆိုင်ရာကို မိမိအလိုသို့ လိုက်စေနိုင်ရုံသာမက မိမိကလည်း သူ့အလိုကို လိုက် နိုင်သော ဝသဝတ္တိသတ္တိရှိသောကြောင့် “အတ္တမှန်လျှင် အာဗာဓ အကျိုးငှါ မဖြစ်သင့်၊ သူ့အလိုအတိုင်း သူတောင့်တတိုင်းသာ ဖြစ်သင့်သည်” ဟု ဆိုသည်။ ထို အဆိုအတိုင်း မဖြစ်သောကြောင့် “ရုပ်သည် အတ္တ မဟုတ်” ဟု ကောက်ချက်ချရသည်။

မကသေး။ ရူပေ၊ ဌံ။ (န လဗ္ဗတိ ဌံစပ်။) ဧဝံ၊ မေ၊ ရူပံ၊ ဟောတု။ ဧဝံ၊ မေ၊ ရူပံ၊ မာဟောသိ။ လင်္ခ။ ဣတိ၊ ဤသို့တောင့်တအပ်သည့်အတိုင်း။ န လဗ္ဗဘိ၊ မရအပ် မရနိုင်။ (တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝါ၊ ထိုသို့ အာဗာသေဝတ္ထနဖြစ်၍ အလိုရှိတိုင်း တောင့်တ၍ မရနိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ရူပံ၊ သည်။ အနတ္တာ၊ အတ္တမဟုတ်။) ဣမသ္မိံ သုတ္တေ၊ ဤသုတ်၌။ (ခန္ဓသံယုတ် ဥပယဝဂ် အနတ္တလက္ခဏသုတ်။) ဒုက္ခေန၊ ဒုက္ခအားဖြင့်။ (အာဗာဓာယ သံဝတ္တတိ-ဟူသော ဒုက္ခအားဖြင့်။) အနတ္တလက္ခဏံ၊ ကို။ ဝါ၊ အတ္တမဟုတ်ဟူသော အမှတ်အသားကို။ ဒသေသိ၊ ပြီ။

ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ရူပံ၊ သည်။ အနိစ္စံ၊ အနိစ္စတည်း။ ဝါ၊ မမြဲ။ ယံ၊ အကြင် ရုပ်သည်။ အနိစ္စံ၊ တည်း။ တံ၊ ထိုအနိစ္စဖြစ်သောရုပ်သည်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခတည်း။ ယံ၊ အကြင်ရုပ်သည်။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။ တံ၊ ထိုဒုက္ခဖြစ်သောရုပ်သည်။ အနတ္တာ၊ တည်း။ ဝါ၊ အတ္တမဟုတ်။ ယံ၊ အကြင်ရုပ်သည်။ အနတ္တာ၊ တည်း။ တံ၊ ထို အနတ္တဖြစ်သောရုပ်သည်။ ဧဝံ၊ ဤရုပ်သည်။ မမံ၊ ငါ့ဥစ္စာသည်။ န၊ မဟုတ်။ (တဏှာစွဲကို ဖြုတ်သည်။) ဧသော၊ ဤရုပ်သည်။ အဟံ၊ ငါသည်။ န အသ္မိံ၊ မဟုတ်။ (မာနစွဲကို ဖြုတ်သည်။) ဧသော၊ ဤရုပ်သည်။ န အတ္တာ၊ အတ္တ မဟုတ်။ (ဒိဋ္ဌိစွဲကို ဖြုတ်သည်။) ဣတိအာဒိသု၊ ဤသို့အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ (ခန္ဓသံယုတ် အနိစ္စဝဂ် ယဒနိစ္စသုတ်၌။) အနိစ္စဒုက္ခေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ အနတ္တ- လက္ခဏံ၊ ကို။ ဝါ၊ ကို။ ဒသေသိ။ ကသ္မာ၊ နည်း။ အနိစ္စဒုက္ခာနံ၊ တို့၏။ ပါကဋတ္တာ၊ ထင်ရှားကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ဟိ၊ ချဲ့။ [အနိစ္စ ဒုက္ခတို့၏ ပါကဋဖြစ်ပုံကို ချဲ့သည်။ ယောဇနာ၌ ဟိကို တ-ပါကဋိကရဏဟု ဖွင့်လေ၏။] ဟတ္ထတော၊ လက်မှ။ တဋ္ဌကေဝါ၊ မြေအိုးသည် သော်၎င်း။ [ယောဇနာ၌ ကြက်ဥအစရှိသော ဝတ္ထုဟု ဖွင့်လေ၏။] သရကေဝါ၊ ရေသောက်ခွက်သည် သော်၎င်း။ ကိသ္မိဉ္စိဒေဝါ၊ တစုံတခုသော အိုးခွက်သည် သော်၎င်း။ ပတိတု၊ လွတ်ကျ၍။ ဘိန္ဒေ၊ ကဲ့လသော်။ အဟော အနိစ္စန္တိ၊ အဟော အနိစ္စဟူ၍။ ဝါ၊ ဪ အနိစ္စဟူ၍။ ဝဒန္တိ၊ ပြောဆိုတတ်ကြကုန်၏။ ဧဝံ၊ သို့။ ဝါ၊ သို့ကလောက်။ အနိစ္စံ၊ သည်။ ပါကဋ်နာမ၊ ထင်ရှားသည်မည်၏။ ပန၊ ကား။ အတ္တဘာဝသ္မိံ၊ အတ္တဘော၌။ ဝါ၊ ခန္ဓာကိုယ်၌။ ဂဏ္ဍပိဋ္ဌကာဒိသု၊ မြင်းဖုအနာ၊ သွေးစုနာ အစရှိသော အနာတို့သည်။ ဥဋ္ဌိတာသုဝါ၊ ပေါ်ထွက် ကုန်လသော်၎င်း။ -ခါဏုကဏုကာဒိဟိ၊ သစ်ငုတ် ဆူး အစရှိသည်တို့သည်။ ဝိဇ္ဈါသုဝါ၊ ထိုးဖောက်အပ်ကုန်သော်၎င်း။ (ထိခိုက်အပ်ကုန်သော်၎င်း။) အဟော ဒုက္ခန္တိ၊ အဟောဒုက္ခဟူ၍။ ဝါ၊ ဪ ဒုက္ခဟူ၍။ ဝဒန္တိ၊ ကုန်၏။ ဧဝံ၊ သို့။ ဝါ၊ လောက်။ ဒုက္ခံ၊ သည်။ ပါကဋ်နာမ၊ မည်၏။ အနတ္တလက္ခဏံ၊ အနတ္တလက္ခဏာကို။ ဝါ၊ သည်။ အပါကဋ်၊ မထင်ရှား။ အန္ဓကာရံ၊ ပညာစက္ခုကို ကန်းအောင်ပြုတတ် ၏။ အဝိဘူတံ၊ ဉာဏ်အား မထင်ရှား။ ဒုပ္ပဋိဝိဇ္ဇံ၊ ခဲယဉ်းစွာ ထိုးထွင်း၍ သိအပ်၏။

ဝါ၊ ထိုးထွင်း၍ သိနိုင်ခဲ၏။ ဒုဒ္ဓိပနံ၊ ခဲယဉ်းစွာပြအပ်၏။ ဝါ၊ ပြနိုင်ခဲ၏။ ဒုပ္ပညာ-
ပနံ၊ ခဲယဉ်းစွာ သူတပါးတို့ကို သိစေအပ် သိစေထိုက်၏။ ဝါ၊ သူတပါးတို့ကို
သိစေဘို့ရန် မာသ္မာယံ။

အနိစ္စ ဒုက္ခ လက္ခဏာနိ၊ အနိစ္စလက္ခဏာ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာတို့သည်။ တထာ-
ဂတာနံ၊ တို့၏။ ဥပ္ပါဒါဝါ၊ ပွင့်တော်မူခြင်းကြောင့်သော်၎င်း။ ဝါ၊ ပွင့်တော်မူရာ
အခါ၌သော်၎င်း။ အနုပ္ပါဒါဝါ၊ ပွင့်တော်မမူခြင်းကြောင့် သော်၎င်း။ ဝါ၊
ပွင့်တော်မမူရာ အခါ၌သော်၎င်း။ ပညာယန္တိ၊ လောက၌ ထင်ရှားကုန်၏။
အနတ္တလက္ခဏံ၊ သည်။ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒါ၊ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာအခါကို။ ဝိနာ၊
ကြဉ်၍။ န ပညာယတိ၊ မထင်ရှား။ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒေယေဝ၊ မြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူရာ
အခါ၌သာ။ ပညာယတိ၊ ၏။ ဟိ၊ မှန်။ မဟိဒ္ဓိကာ၊ ကြီးသောတန်ခိုးရှိကုန်သော။
မဟာနုဘာဝါ၊ ကြီးသော အာနုဘော်ရှိကုန်သော။ တာပဿပရိဗ္ဗာဇကော၊ ရသေ့
ပရိဗိုလ်တို့သည်။ သရဘင်္ဂသတ္တာရာဒယောပိ၊ သရဘင်္ဂ ဆရာအစရှိသူတို့သော်မှ
လည်း။ အနိစ္စံ ဒုက္ခန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထု၊ ပြောဟောခြင်းငှါ။ သက္ကောန္တိ၊ စွမ်းနိုင်ကြ
ကုန်၏။ အနတ္တာတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထု၊ ငှါ။ န သက္ကောန္တိ၊ မစွမ်းနိုင်ကြကုန်။ [မိမိတို့
ကိုယ်တိုင် အတ္တ ဟု အစွဲ မကျွတ်သေးသောကြောင့် အတ္တကိုကား မဟောနိုင်
ကြချေ။]

ဟိ၊ မှန်။ တေ၊ ထိုရသေ့ပရိဗိုလ်တို့သည်။ သမ္မတ္တပရိသာယ၊ ရောက်လာသော
ပရိသတ်အား။ အနတ္တာတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထု၊ ငှါ။ သစေ သက္ကုဏေယျ၊ အကယ်၍
စွမ်းနိုင်ကုန်အံ့။ (ဝေသန္တေသု၊ ကုန်လသော်။) သမ္မတ္တပရိသာယ၊ ၏။ မဂ္ဂဖလ-
ပဋိဝေဓော၊ မဂ်ဖိုလ်ကို ထိုးထွင်း၍သိခြင်းသည်။ ဘဝေယျ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဟိ၊ မှန်။
(တနည်း) ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ အနတ္တလက္ခဏပညာပနံ၊ အနတ္တလက္ခဏာကို
သူတပါးတို့ကို သိစေခြင်းသည်။ [ပညာပနန္တိ ပရေသံ ဉာပနံ-ဋီကာ။ ပ+
ဉာ-ဓာတ် ဣာပေ-ပစ္စည်း၊ ယု-ပစ္စည်းဖြင့် “ပညာပနံ”ဟု ပြီးပါစေ။] အညဿ၊
သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓမှတပါး အခြားသော။ ကဿစိ၊ တစုံတယောက်သော ပညာရှိ၏။
အဝိသယော၊ အရာ မဟုတ်။ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓါနမေဝ၊ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်တို့၏သာ။
ဝိသယော၊ အရာတော်တည်း။ ဧဝံ၊ သို့။ ဝါ၊ လောက်။ ဧတံ အနတ္တလက္ခဏံ၊
သည်။ အပါကရံ၊ မထင်ရှား။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ သတ္တာ၊ သည်။ အနတ္တလက္ခဏံ၊
ကို။ ဒဿေန္တော၊ ပြတော်မူလိုလသော်။ အနိစ္စေနဝါ၊ အနိစ္စဖြင့်သော်လည်း။
(အနိစ္စဖြင့် သွယ်ဝိုက်၍သော်လည်း။) ဒဿေသိ၊ ပြတော်မူပြီ။ ဒုက္ခေနဝါ၊ ဖြင့်
သော်လည်း။ (ဒုက္ခဖြင့် သွယ်ဝိုက်၍သော်လည်း။) ဒဿေသိ၊ အနိစ္စဒုက္ခဟိဝါ၊
တို့ဖြင့်သော်လည်း။ (အနိစ္စဒုက္ခတို့ဖြင့် သွယ်ဝိုက်၍သော်လည်း။) ဒဿေသိ။ ဣဝေ
ပန၊ ဤ အာယတနဝိဘင်း သုတ္တန္တဘာဇနိယ နည်း၌ကား။ တံ၊ ထို အနတ္တ
လက္ခဏာကို။ အနိစ္စဒုက္ခဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ဒဿေသိ။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗျံ။

ပန၊ပရိဟာရပက္ခမ္မတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ ဣမာနိ လက္ခဏာနိ၊
 တို့သည်။ (န ဥပဋ္ဌဟန္တိ ဌ်စပ်။) ကိဿ၊ အဘယ်ကို။ အမနသိကာရာ၊ စိတ်၌မပြု
 ခြင်းကြောင့်။ ဝါ၊ နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့်။ အပ္ပဋ္ဌိဝေဓာ၊ ထိုးသွင်း၍ မသိခြင်း
 ကြောင့်။ ဧကေန၊ အဘယ်သည်။ ပဋိစ္စန္တတ္တာ၊ ဖုံးကွယ်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်။ န ဥပဋ္ဌဟန္တိ၊မထင်လာကုန်သနည်း။ (ဣတိ၊ဤကား အမေးတည်း။)
 တာဝ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ အနတ္တလက္ခဏာတို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဗ္ဗိဋ္ဌံ၊သော။) အနိစ္စ-
 လက္ခဏံ၊ သည်။ ဥဒယဗ္ဗယာနံ၊ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းတို့ကို။ အမနသိကာရာ၊
 ကြောင့်။ ဝါ၊ ကြောင့်။ အပ္ပဋ္ဌိဝေဓာ၊ ကြောင့်။ သန္တတိယာ၊ အစဉ်သည်။ ပဋိ-
 စ္စန္တတ္တာ၊ဖုံးကွယ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ န ဥပဋ္ဌာတိ၊မထင်လာ။ ဒုက္ခလက္ခ-

ဣမာနိ။ပေ။န ဥပဋ္ဌဟန္တိ။ ။ဧဝံ ပန ဒုပ္ပညာပနသာ တေတသံ နိရုပဋ္ဌာနတာယ
 ဟောတိ=ဤအနိစ္စတာ စသော လက္ခဏာတို့ကို သူတပါးတို့အား မသိစေနိုင်ခြင်းသည်
 သူတပါးတို့ဉာဏ်အား ထင်ရှားအောင် ပြောပြသို့ ခဲယဉ်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်
 အရင်းခံဖြစ်သော မထင်ရှားနိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းကို မေးလိုရကား “ဣမာနိ ပန”
 စသည်ကို မိန့်သည်။—ဋီကာ။

အနိစ္စလက္ခဏံ။ ပေ။ န ဥပဋ္ဌာတိ။ ။သတ္တဝါတို့ သန္တာန်ဝယ် ရုပ်တရား နာမ်တရား
 တို့သည် ကံစသော အကြောင်းတို့ကြောင့် အမြဲ ဖြစ်နေ၏။ ဥပါဒ်အခိုက်၌ ဖြစ်ပြီးနောက်
 ၌အခိုက်ဝယ် တည်၍ ဘင်အခိုက်၌ ပျက်၏။ ထို အဖြစ်အပျက်တို့သည် လက်မြောက်
 တချက်တီးခန့်ကာလ၌ ကုဋေတသိန်းမက များပြားလှ၏။ ထိုမျှလောက်မြန်သော အဖြစ်
 အပျက်ကို များစွာသော လူတို့သည် စိတ်၌ မစဉ်းစားမိကြ။ (နှလုံးမသွင်းမိကြ၊ သတိ
 မထားမိကြ။) ထိုသို့ နှလုံးမသွင်းမိကြခြင်းကြောင့် ဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ မသိနိုင်ကြ၊
 ဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ မသိနိုင်လောက်အောင်လည်း ရုပ်တရားဝယ် ရုပ်အစဉ်က၊ နာမ်
 တရားဝယ် နာမ်အစဉ်က အနိစ္စလက္ခဏာကို ဖုံးကွယ်၍ ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ ထိုသို့
 ရုပ်အစဉ် နာမ်အစဉ်ဟူသော သန္တတိက ဖုံးထားမှုကြောင့် များစွာသော သတ္တဝါတို့၌
 အနိစ္စလက္ခဏာ မထင်ရှားနိုင်ဘဲ ဖြစ်ရလေသည်။

အက်ဦးအံ့ — “သန္တတိ” ပညတ်အခင်း၌ ပြအပ်ခဲ့သည့်အတိုင်း အေးသော
 ရုပ်အစဉ်၊ ဟူသော ရုပ်အစဉ်နှင့် စိတ်တို့၏ ရူပါရုံကို မြင်ခိုက် စက္ခုဒွါရိကစိတ်အစဉ်၊ တာန-
 ဝတ္ထိက မနောဒွါရိက စိတ်အစဉ်သည် သန္တတိ မည်၏။ ထိုမျှလောက်သော အစဉ်ဖြင့်
 ဖုံးထားသည်ကို နှလုံးမသွင်း၍ မသိ မမြင်ခြင်းကို ထားလိုက်ပါဦး။ များစွာသော ပုဂ္ဂိုလ်
 တို့သည် မိမိတသက်တာ၌ ဖြစ်ပျက်နေသော ရုပ်အစဉ်ကို နှစ်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍၎င်း၊ နှစ်ဖြင့်
 ပိုင်းခြား၍၎င်း၊ ရက်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍၎င်း၊ အချိန်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍၎င်း၊ နာရီဖြင့် ပိုင်းခြား၍၎င်း
 စဉ်းစားမိကြပါ၏လော။ ထိုသို့ မစဉ်းစားသူတို့အတွက် သန္တတိဖြင့် ဖုံးထား၍ အနိစ္စ
 လက္ခဏာ မထင်ရှားသည်မှာ အထူးအဆန်း မဟုတ်တော့ပါ။

[ဆောင်] ခြစ် နုပျက်၊ မမြဲချက်ကို၊ စိတ်စက်ရွှေ့ရှု၊ စဉ်းစားမှုမျှ၊ မပြုကြတည်း။
 ပြုမိကလည်း၊ ကျနကွင်းကွင်း၊ မထင်လင်းအောင်၊ အလျှင်းကွယ်ဘိ၊
 သန္တတိကြောင့်၊ ရှိသည့်လက္ခဏာ၊ အနိစ္စာ၊ ဉာဏ်မှာ မထင်တော့။

ဏံ၊ သည်။ အဘိဏ္ဍာသမ္ပုဋ္ဌိပိဋနဿ၊ အဖြစ်အပျက်ဒဏ်တို့၏ အမြဲမပြတ် နှိပ်စက် ခံနေရခြင်းကို။ အမနသိကာရာ၊ အပုဋ္ဌိဝေဓာ။ ဣဂါယာပထေဟိ၊ တို့သည်။ ပဋိ-
 ဣန္ဒြာ၊ ကြောင့်။ န ဥပဋ္ဌာတိ၊ မထင်လာ။ အနတ္တလက္ခဏံ၊ သည်။ နာနာဓာတု-
 ဝိနိဗ္ဗောဂဿ၊ အမျိုးမျိုးသောဓာတ်ကို ခွဲခြား ဝေတန်မှုကို။ အမနသိကာရာ၊
 အပုဋ္ဌိဝေဓာ။ ယနေန၊ တခဲနက်သည်။ ပဋိဣန္ဒြာ၊ န ဥပဋ္ဌာတိ။

ဒုက္ခလက္ခဏံ။ ပေ။ န ဥပဋ္ဌာတိ။ ။ရပ်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း စသော ဣဂါယာပုထ်တို့၌
 အဆက်မပြတ်ဖြစ်၍နေသော ရပ်နာမ် ခန္ဓာအစဉ်ဝယ် မည်သည့်ရပ်နာမ်မဆို ဇာတိဓမ္မ=
 ဖြစ်ခြင်းသဘော၊ ဇုဓဓမ္မ=ရပ်ခြင်းသဘော၊ ဗျာဓိဓမ္မ=နာခြင်းသဘော၊ မရုဏဓမ္မ=
 သေခြင်းသဘောရှိသောမက အဖြစ်အပျက် ဒဏ်တို့ဖြင့် အမြဲ အနှိပ်အစက်ခံ၍ နေရ၏။
 ထို အနှိပ်အစက်ဒဏ်ကို ရပ်တည်းတိုင်း နာမ်တည်းတိုင်း ခံနေရကြောင်းကို နှလုံးမသွင်း
 မိကြ၊ နှလုံးမသွင်းမိသောကြောင့် ဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ မသိကြ။ ထိုသို့ ထိုးထွင်း၍ မသိ
 နိုင်လောက်အောင် ဣဂါယာပုထ် အပြောင်းအလွှဲတို့ဖြင့် ဖုံးကွယ်၍ထား၏။

ဆက်ဦးအံ့—အကယ်၍သာ ရပ်ခြင်း ဣဂါယာပုထ် မပြောင်းဘဲ ရပ်၍ချည်း နေပါမူ
 အဖြစ်အပျက်ဒဏ်၏ နှိပ်စက်ပုံသည် ခန္ဓာကိုယ်မှာ မခံမရပ်နိုင်လောက်အောင် ထင်ရှား၍
 လာပေလိမ့်မည်။ အသက်သာဆုံးဖြစ်သော အိပ်ခြင်း ဣဂါယာပုထ်၌ပင် ဟိုဘက် ဒီဘက်
 မပြောင်းဘဲနေပါမူ အဖြစ်အပျက်ဒဏ်၏ အနှိပ်အစက်ခံရပုံမှာ ထင်ရှား၍ လာသည်သာ
 တည်း။ ထို့ကြောင့် ထို အဖြစ်အပျက်ဒဏ်ကို ဣဂါယာပုထ် အပြောင်းအလွှဲက မထင်ရှား
 အောင် ဖုံးကွယ်ထားသည်ဟု သိသာသည်။

[ဆောင်] ဖြစ်ပျက် ၂-ရပ်၊ မြဲနှိပ်ကွပ်လျက်၊ ဒဏ်ခတ်နေမှု၊ ဒုက္ခစုကို၊ မရှုမိကြ၊
 ရှုမိကလည်း၊ ကျန ကွင်းကွင်း၊ မထင်လင်းအောင်၊ အလျှင်းကွယ်ဘိ၊
 ယာဇုရိကြောင့်၊ ရှိသည့်လက္ခဏာ၊ ဒုက္ခတာ၊ ဉာဏ်မှာ မထင်တော့။

အနတ္တလက္ခဏံ။ ပေ။ န ဥပဋ္ဌာတိ။ ။စက္ခာယတန၊ ရူပါယတန။ ပေ။ မနာယတန၊
 ဓမ္မာယတန—ဤ အာယတနအားလုံးသည်ပင် မိမိသဘောကို ဆောင်နေသော ဓာတ်
 တရားတို့သာတည်း။ အတ္တမဟုတ်၊ အတ္တမရှိ၊ ထိုသို့ အသီးအသီး ဓာတ်တရားတို့ချည်း
 ဖြစ်နေသည်ကို ခွဲခြားဝေတန်၍ ဉာဏ်ဖြင့် ကြည့်ဘုံရန် နှလုံးမသွင်းမိကြ၊ နှလုံးမသွင်းမိ
 ခြင်းကြောင့် ထိုးထွင်း၍ မသိကြ၊ ထိုးထွင်း၍ မသိနိုင်လောက်အောင် ယခုဟူသော တခဲနက်
 ကလည်း ဖုံးထားလျက်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် အနတ္တလက္ခဏာသည် ဉာဏ်မှာမထင်နိုင်။

ဆက်ဦးအံ့—အကယ်၍သာ ယန္တတိဿန စသည်တို့က အပေါင်းအစု မပြုလျှင် တခု
 တည်း မထင်တော့ဘဲ ထိုအပေါင်းမှ စက္ခုစသော ရုပ်တခုကို၎င်း၊ စက္ခုဝိညာဏ်စသော
 နာမ်တခုကို၎င်း ဉာဏ်ဖြင့်ခွဲထုတ်၍ ကြည့်နိုင်ရ၏။ ထိုသို့ကြည့်နိုင်လျှင် အတ္တ (အကောင်)
 ဟု ထင်မှတ်မှုသည် အလိုလို ကွယ်ပျောက်ကာ အနတ္တလက္ခဏာ ထင်လာပါလိမ့်မည်။

[ဆောင်] စက္ခုစသည် အလီလီ၏၊ ကိုယ်စီသတ်မှတ်၊ သီးခြားဓာတ်ကို၊ ပေါင်းစပ်
 နေငြား၊ ဆိုင်ရာများမှ၊ ခွဲခြားသမှု၊ မရှုမိကြ၊ ရှုမိကလည်း၊ ကျနကွင်းကွင်း
 မထင်လင်းအောင်၊ အလျှင်း ကွယ်ဝှက်၊ တခဲနက်ကြောင့်၊ သက်မဲ့
 လက္ခဏာ၊ အနတ္တာ၊ ဉာဏ်မှာ မထင်တော့။

ပန၊ အန္တယကား။ ပဒယဗ္ဗယံ၊ ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းကို။ ပရိဂ္ဂဟေတု၊ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားကာယူပြီး၍။ သန္တတိယ၊ အစဉ်ကို။ ဝိကောပိတယ၊ ဉာဏ်ဖြင့်ဖျက်ဆီး အပ်ပြီးသော်။ အနိစ္စလက္ခဏံ၊ သည်။ ယာထာဝ သရသတော၊ မဖောက်မပြန် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မိမိ၏သဘောအားဖြင့်။ ဥပဋ္ဌာတိ၊ ထင်လာ၏။ အဘိဏ္ဍသမ္ပဋ္ဌိ- ပိဋ္ဌနံ၊ အဖြစ်အပျက်ဒဏ်တို့၏ အမြဲမပြတ် နှိပ်စက်ခြင်းကို။ မနသိကတော၊ စိတ်၌ ပြု၍။ ဝါ၊ နှလုံးသွင်း၍။ ဣရိယာပထေ၊ ကို။ ဥဋ္ဌါဒိတေ၊ ဉာဏ်ဖြင့် ခွဲလှစ်အပ် ပြီးသော်။ ဒုက္ခလက္ခဏံ၊ သည်။ ယာထာဝသရသတော၊ ဥပဋ္ဌာတိ။ နာနာဓာတု- ယော၊ အမျိုးမျိုးသော စက္ခုဓာတ်၊ သောတဓာတ် အစရှိသည်တို့ကို။ ဝိနိဗ္ဗုဇ္ဈိ- တော၊ အသီးအသီး ခွဲခြားခွဲကန်၍။ ဃနဝိနိဗ္ဗောဂေ၊ တခဲနက်ကို အသီးအသီး ခွဲခြားဝေဘန်မှုကို။ ကတေ၊ ပြုအပ်သော်။ အနတ္တလက္ခဏံ၊ ယာထာဝ သရသ- တော၊ ဥပဋ္ဌာတိ။ န။ [ယာထာဝ သရသတောပုဒ်၏ အနက်ကို ဋီကာကျော် နိဿယ ပဏာမဂါထာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓပုဒ်အဖွင့်၌ ပြထားပြီ။]

နာနာဓာတုယော ဝိနိဗ္ဗုဇ္ဈိတော။ ။စက္ခုဓာတ်သည် မျက်စိ အတွင်းဝယ် အခြားသော ရုပ်ကလာပ်ဘို့နှင့် ပေါင်းစပ်၍နေ၏။ ပတ်ဝန်းကျင် အဆောင်အယောင်နှင့် တကွသော မျက်လုံးကိုလည်း “စက္ခု”ဟု ခေါ်နေကြ၏။ တို့ သဿန္တာရစက္ခုအပေါင်းမှ စက္ခုဓာတ်တခုကို ဉာဏ်ဖြင့် ခွဲခြား၍သိခြင်းကို “စက္ခုဓာတု ဝိနိဗ္ဗောဂ”ဟု ခေါ်၏။ ရူပဓာတ်စသည်တို့၌လည်း နည်းတူ၊ ထိုကဲ့သို့ အမျိုးမျိုးသော ဓာတ်တွေကို ခွဲခြားဝေဘန် မှုကို သာမန်ပုဂ္ဂိုလ် မဆိုထားဘိ ပိဋကအရာဝယ် အတော်ပညာရှိသူတို့သော်မှလည်း သတိ မမူမကြ၊ အနတ္တလက္ခဏာကို သိလိုလျှင် စက္ခုဓာတ် သောတဓာတ်စသော ဓာတ် တို့ကို အသီးအသီး ဉာဏ်ဖြင့်ခွဲခြားရသည်။ ထိုသို့ ခွဲခြားပြီးနောက်..

ဃနဝိနိဗ္ဗောဂေ။ ။တခုတည်းကဲ့သို့ ထင်ရလောက်အောင် ပူးတွဲ ပေါင်းကပ် ဆက်စပ်ရုံနေသည်ကို “ဃန”ဟု ခေါ်၏။ ထိုဃနသည် သန္တတိဃန၊ သမူဟဃန၊ ကိစ္စဃန၊ အာရမ္မဏဃနအားဖြင့် ၄-မျိုးရှိ၏။ ဝိတိအစဉ်အားဖြင့် ရုပ်အစဉ်၊ နာမ်အစဉ် တခုကို “သန္တတိဃန=အစဉ်အားဖြင့် တခဲနက် ဖြစ်နေသည်”ဟု ခေါ်၏။ ဝိတ္ထုပ္ပါဒ် တခု၌ စိတ် စေတသိက် အပေါင်းကို၎င်း၊ ရုပ်ကလာပ် တခုကို၎င်း၊ သဿန္တာရစက္ခု ဟူသော မျက်စိတခုလုံး စသည်ကို၎င်း “သမူဟဃန=အပေါင်းအားဖြင့် တခဲနက်”ဟု ခေါ်၏။ ရူပါရုံကို မြင်ခြင်းကိစ္စ၌ စက္ခုဒွါရိက တဒန္တဝတ္ထိက ဝိတိစိတ်အားလုံးကို ကိစ္စ အားဖြင့် တခုတည်းဟု ထင်ရသောကြောင့် “ကိစ္စဃန”ဟု ခေါ်၏။ ရူပါရုံကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သမျှစိတ်အားလုံးကို တခုတည်းဟု ထင်ရသောကြောင့် “အာရမ္မဏဃန”ဟု ခေါ်၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့် သိပါ။

ထိုကဲ့သို့ ဃနဖြင့် ဖုံးလွှမ်းထားသောကြောင့် ဓာတ်သဘာဝ တခုတခုကို ခွဲခြား၍ မသိနိုင်၊ အကယ်၍ ထိုဃနကို (တခဲနက် မတင်ရအောင်) သူ့သဘာဝ ရှိသည့်အတိုင်း ဉာဏ်ဖြင့် ခွဲခြား၍ကြည့်နိုင်ပါမူ သာသနာပုဂ္ဂိုလ် ထင်မှားအပ်သော အတ္တအကောင်အထည် မရှိတော့ဘဲ အနတ္တလက္ခဏာ ထင်လာနိုင်ပါသည်။

စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တကို ပြရာဌာန၌။ [ရှေးနိဿယ၌ “ဧတ္ထ၊ ဤ စက္ခုစသောပါဌ်၌” ဟု ပေး၏။ ယောဇနာ၌ “ဧတ္ထာတိ တေသ္မိံ အဓိကာရေ” ဟု ဖွင့်၏။ ဤနေရာသည် ပါဠိတော်ဝယ် “စက္ခု အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ” ဟူသော ပုဒ်တို့ကို ဖွင့်ပြရာဌာနဖြစ်၏။ ထိုကို “တေသ္မိံ အဓိကာရေ” ဟု ဖွင့်ခြင်းတည်း။] အနိစ္စံ၊ အနိစ္စဝဋ်။ အနိစ္စလက္ခဏံ၊ အနိစ္စလက္ခဏာတည်း။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခဝဋ်။ ဒုက္ခလက္ခဏံ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာတည်း။ အနတ္တံ၊ အနတ္တဝဋ်။ အနတ္တလက္ခဏံ၊ အနတ္တလက္ခဏာတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ အယံ ဝိဘာဂေါ၊ ဤ ခွဲခြားဝေဘန် အပ်သော အထူးအပြားကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ တတ္ထ၊ ထိုအနိစ္စ၊ အနိစ္စလက္ခဏာ အစရှိသည်တို့တွင်။ အနိစ္စန္တိ၊ အနိစ္စံ ဟူသည်။ ခန္ဓပဉ္စကံ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါးအပေါင်း တည်း။ ကဿူ၊ နည်း။ ဥပ္ပါဒဝယညထတ္တဘာဝါ၊ ဖြစ်ခြင်း၏ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်၊ ပျက်ခြင်း၏ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်၊ ဌီအခိုက်၌တည်သော သင်္ခတ၏ တမျိုးတခြားအဖြစ်၏ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဝါ၊ တနည်း။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်ပြီး၍။ အဘာဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။ (“မမြဲခြင်းကြောင့် တည်း” ဟုလို။) ဥပ္ပါဒဝယညထတ္တံ၊ ဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်း၊ ဌီအခိုက်၌တည်သော သင်္ခတ၏ တမျိုးတခြား၏ အဖြစ်သည်။ အနိစ္စလက္ခဏံ၊ အနိစ္စလက္ခဏာတည်း။ ဝါ၊ အနိစ္စဟု မှတ်သားကြောင်း အမှတ်အသားတည်း။ ဝါ၊ တနည်း။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်ပြီး၍။ အဘာဝသင်္ခါတော၊ မရှိခြင်းဟု ဆိုအပ်သော။ အာကာရဝိကာရော၊ အခြင်းအရာ အထူးသည်။ အနိစ္စလက္ခဏံ၊ တည်း။ ဝါ၊ တည်း။ [“အနိစ္စံ” အရ ၂-နည်းပြခဲ့သောကြောင့် အနိစ္စလက္ခဏာကိုလည်း ၂-နည်းပြသည်။]

ပန၊ ကား။ ယံ၊ အကြင်တရားသည်။ အနိစ္စံ၊ တည်း။ တံ၊ ထိုတရားသည်။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝစနတော၊ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ (အနိစ္စနှင့် ဒုက္ခကို အရတူ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။) တဒေဝ ခန္ဓပဉ္စကံ၊ ထိုခန္ဓာ ၅-ပါး အပေါင်းသည်ပင်။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။ ကဿူ၊ နည်း။ အဘိဏ္ဍသမ္ပဒိပိဋနတော၊ အမြဲမပြတ် အဖြစ်အပျက် ဒဏ်တို့၏ အနှိပ်စက်ကို ခံနေရခြင်းကြောင့်တည်း။ အဘိဏ္ဍသမ္ပဒိပိဋနာကာရော၊ အမြဲမပြတ် နှိပ်စက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အခြင်းအရာသည်။ ဒုက္ခလက္ခဏံ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာတည်း။ ဝါ၊ ဒုက္ခဟု မှတ်သား ကြောင်း အမှတ်အသားတည်း။

ဥပ္ပါဒဝယညထတ္တဘာဝါ။ ။ တိကအင်္ဂုတ္တိရ် ပါဠိတော်၌ “တိဏိမာနိ ဘိက္ခဝေ သင်္ခတဿ သင်္ခတလက္ခဏာနိ။ ကတမာနိ တိဏိ၊ ဥပ္ပါဒေါ ပညာယတိ၊ ဝယော ပညာယတိ၊ ဌိတဿ အညတတ္ထံ ပညာယတိ” ဟု ရှိ၏။ ထိုပါဠိကို ယူ၍ ဤ၌ “ဥပ္ပါဒဝယညထတ္တဘာဝါ” ဟု ဆိုသည်။ ထိုပါဠိကို ရည်ရွယ်၍ နိဿယ၌ အနက်ပေးထားသည်။ ယောဇနာ၌ကား “ဥပ္ပါဒဝယညထတ္တဘာဝေါတိ ဥပ္ပါဒဝယ သင်္ခါတေန အညထတ္တေန ဘာဝတော” ဟု ဖွင့်လေသည်။

ပန၊ ကား။ ယံ၊ အကြင်တရားသည်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခတည်း။ တံ၊ သည်။ ငနတ္တာ၊ အနတ္တတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝစနတော၊ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ (ဒုက္ခနှင့် အနတ္တကို အရတူ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။) တဒေဝ ခန္ဓပဉ္စကံ၊ သည်ပင်။ အနတ္တာ၊ အနတ္တဟည်း။ ကဿ၊ နည်း။ အဝသဝတ္တနတော၊ မိမိအလို၌ မဖြစ် စေနိုင်ခြင်းကြောင့်တည်း။ ဝါ၊ မိမိ၏အလိုသို့ မလိုက်စေနိုင်ခြင်းကြောင့်တည်း။ အဝသဝတ္တနာကာရော၊ မိမိအလို၌ မဖြစ်စေနိုင်ခြင်း ဟူသော အခြင်းအရာသည်။ ဝါ၊ မိမိ၏အလိုသို့ မလိုက်စေနိုင်ခြင်း ဟူသော အခြင်းအရာသည်။ အနတ္တလက္ခ-
ဏံ၊ အနတ္တလက္ခဏာတည်း။ ဝါ၊ တည်း။

ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ အနိစ္စံ၊ အနိစ္စခန္ဓာသည်၎င်း။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခခန္ဓာသည်၎င်း။ အနတ္တာ၊ အနတ္တခန္ဓာသည်၎င်း။ အညဒေဝ၊ အနိစ္စလက္ခဏာ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ၊ အနတ္တလက္ခဏာတို့မှ တမျိုးတခြားသာတည်း။ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တလက္ခဏာနိ၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တလက္ခဏာတို့သည်။ အညာနိ (ဒေဝ)၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တခန္ဓာ တို့မှ တမျိုးတခြားတို့သာတည်း။ ဟိ၊ မှန်။ ပဉ္စ၊ ခန္ဓာ၊ တို့၎င်း။ ဒွါဒေသ၊ အာ-
ယတနာနိ၊ တို့၎င်း။ အဋ္ဌာရသ၊ ဓာတုယော၊ တို့၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဣဒံ သဗ္ဗမ္ပိ၊ ဤ အလုံးစုံသော တရားသည်လည်း။ အနိစ္စံနာမ၊ မည်၏။ ဒုက္ခံနာမ၊ မည်၏။ အနတ္တာ နာမ၊ မည်၏။ ဝုတ္တပ္ပကာရာ ကာရ ဝိကာရာ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသော အခြင်းအရာ အထူးတို့သည်။ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တလက္ခဏာနိ၊ တို့တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။...ပန၊ ဆက်။ သင်္ခေပတော၊ အားဖြင့်။ ဧတ္ထ၊ ဤအာယတန ဝိဘင်း၌။ ဒသ၊ အာယတနာနိ၊ စက္ခုအစ ဖောဋ္ဌဗ္ဗအဆုံးရှိသော အာယတနတို့ သည်။ ဂာမာဝစရာနိ၊ တို့တည်း။ ဒေ၊ (အာယတနာနိ၊ မနာယတန ဓမ္မာယတန တို့သည်။) တေဘူမကာနိ၊ ၃-ပါးသောတို့၌ဖြစ်ကုန်၏။ သဗ္ဗေသုပ္ပါ၊ အလုံးစုံသော အာယတန ၁၂-ပါးတို့၌လည်း။ သမ္မသနစာရော၊ သုံးသပ်ကြောင်း ဝိပဿနာ ဉာဏ်၏ဖြစ်ခြင်းကို။ ကထိတော၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ (“စက္ခု အနိစ္စံ၊ ဒုက္ခံ၊ အနတ္တာ၊ ဝိပရိကာမဓမ္မံ” ဟု ဟောတော်မူအပ်ပြီ။) ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၂-အဘိဓမ္မဘာဇနီယအဖွင့်

၁၅၅။ အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ၊ အဘိဓမ္မဘာဇနီယနည်း၌။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်ဖြစ် သောသုတ္တန္တဘာဇနီယနည်း၌။ ဝိပဿကာနံ၊ ဝိပဿနာရှုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့ အား။ ဥပကာရတ္ထာယ၊ လျော်သော ကျေးဇူးကို ပြုခြင်းအကျိုးငှါ။ စက္ခုာယတနံ ဂ္ဂပါယတနန္တိ၊ ဟူ၍။ ယုဂဋ္ဌတော၊ ဒွါရအာရုံ အစုံအားဖြင့်။ အာယတနာနိ၊ တို့ကို။ ဝုတ္တာနိ ယထာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သကဲ့သို့။ တထာ၊ တူ။ အဝတွာ၊ ဟော တော်မမူဘဲ။ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာနံ၊ အဇ္ဈတ္တိကာယတနံ၊ ဗာဟိရာယတနတို့၏။

(သဘာဝ၌စပ်။) အဗ္ဗောကာရတော၊ မရောယှက်ခြင်းအားဖြင့်။ သဘာဝဒဿနတ္ထံ၊ သဘာဝကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ။ စက္ခာယတနံ သောတာယတနန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝေ၊ ဤသို့။ အဇ္ဈတ္တိကဗဟိရဝဝတ္ထာနနယေန၊ အဇ္ဈတ္တိကာယတနံ၊ ဗဟိရယတနံတို့ကိုပိုင်းခြားသတ်မှတ်ကြောင်းနည်းအားဖြင့်။ ဝုတ္တာနိ၊ အပ်ကုန်ပြီ။...တေသံ၊ ထိုအာယတနတို့၏။ နိဒ္ဒေသဝါရေ၊ ၌။ တတ္ထ ကတမံ စက္ခာယတနန္တိ အာဒိနိ၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်ဖြစ်သော ဓမ္မသင်္ဂဏီအဋ္ဌကထာ၌။ ဝုတ္တနယေဒေဝ၊ ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာ။ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ၊ ကုန်၏။

၁၆၇။ ပန၊ကား။ ဓမ္မာယတနနိဒ္ဒေသေ၊၌။တတ္ထ ကတမာ အသင်္ခတာဓာတုရာဂက္ခယော ဒေါသက္ခယော မောဟက္ခယောတိ၊ဟူသော။ ယံတေ၊အကြင်စကားရပ်ကို။ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ။ တဩ၊ထိုစကားရပ်၌။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား။ အတ္ထော၊ တည်း။ အသင်္ခတာ ဓာတုတိ၊ ဟူသည်ကား။ အသင်္ခတသဘာဝံ၊ ကံအစရှိသော အကြောင်းတို့သည် မပြုစီမံအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသော။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်တည်း။ ပန၊ ဆက်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ တေ၊ ဤနိဗ္ဗာန်သို့။ အာဂမ္မ၊ မျက်မှောက်ပြုသောအားဖြင့် ရောက်၍။ ဝါ၊ မျက်မှောက်ပြုသောအားဖြင့် ရောက်ခြင်းကြောင့်။ ရာဂါဒယော၊ရာဂအစရှိသော ကိလေသာတို့သည်။ ခိယန္တိ၊ ကုန်ကုန်၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝါ၊ ထိုသို့ ရာဂအစရှိသော ကိလေသာတို့၏ ကုန်ကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်။ ရာဂက္ခယော ဒေါသက္ခယော မောဟက္ခယောတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ အယံ၊ ဤအဋ္ဌကထာသည်။ ဧတ္ထ၊ ဤရာဂက္ခယော အစရှိသောပုဒ်တို့၌။ အာစရိယာနံ၊ တို့၏။ သမာနတ္ထကထာ၊ တူမျှသောအနက်ကို ဆိုရာဆိုကြောင်း ကထာတည်း။

ပန၊ ဝါဒန္တရကား။ ဝိတဏှဝါဒီ၊ ဝိတဏှဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အာဟ၊ ဆိုပြီ။ (ကိံ ၊ နည်း။) ပါဠိယေက္ကံ၊ အသီးအခြား တပါးသော။ နိဗ္ဗာနံနာမ၊ နိဗ္ဗာန်မည်သည်။ နတ္ထံ။ ကိလေသက္ခယောဝ၊ ကိလေသာတို့၏ ကုန်ခြင်းသည်သာ။ နိဗ္ဗာနံ၊

တေ အာဂမ္မ ရာဂါဒယော ခိယန္တိ။ ။အာဂမ္မကို “မဂ္ဂေန သစ္စိကရဏေန” ဟုဋီကာဖွင့်၏။ “မဂ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုသောအားဖြင့် ရောက်ခြင်းကြောင့်” ဟူလို။ အာဂမ္မ၌ တွာ-ပစ္စည်းသည် ဟိတ်အနက်ဟောတည်း။ ထို့ကြောင့် “ခိယန္တိ”ဧတ္တောတိ ခယော” ဝယ်ဧတ္တ၌ ထ-ပစ္စည်းသည် နိမိတ်အနက်၌ သက်၏။ ဥပမာ—ကတ္ထ အာပေါ စ ပထဝီ၊ တေဇော ဝါယော န ဂါဓတိ၊ ဧတ္ထ အာပေါ စ ပထဝီ၊ တေဇော ဝါယော န ဂါဓတိ” ထို၌ ကတ္ထ၊ ဧတ္တတို့ဝယ် ထ-ပစ္စည်းတို့သည် “ကြောင့်” ဟု ခပးရသော နိမိတ်အနက်၌ သက်ကြသကဲ့သို့တည်း။ ထိုသို့နိမိတ်အနက် ဝေးစေလိုသောကြောင့်ပင် အာဂမ္မကိုလည်း “သစ္စိကရဏေန” ဟု ဟိတ်အနက် ဖွင့်သည်။ ဧတ္ထ၊ ဤနိဗ္ဗာန်ကြောင့်။ ရာဂါဒယော၊ ရာဂ အစရှိသော ကိလေသာတို့သည်။ ခိယန္တိ၊ ကုန်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ထိုသို့ ရာဂအစရှိသော ကိလေသာတို့၏ ကုန်ကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ခယော၊ မည်၏။ “ရာဂဿ+ခယော ရာဂက္ခယော” စသည်ဖြင့် ပြပါ။

တည်း။ ဣတိ၊ (အာဟ။ တံ၊ အသင်ဝိတဏှဝါဒီသည်။) သုတ္တံ၊ ပါဠိကို။ အာဟာရ၊ ဆောင်ပြီးလော့။ ဣတိ၊ ဤသို့လည်း။ ဝုတ္တေ၊ သကဝါဒီက ဆိုအပ်သော်။ နိဗ္ဗာနံ နိဗ္ဗာနန္တိ။ ပေ။ ကုဒံ ဝုစ္စတိ နိဗ္ဗာနန္တိ။ ဟူသော။ ဧတံ ဇမ္ဗုခါဒကသုတ္တံ၊ ဤဇမ္ဗုခါဒကသုတ်ကို။ အာဟရိတွာ၊ ဆောင်၍။ ဣမိနာ သုတ္တေန၊ ဤပါဠိဖြင့်။ ပါဠိယေက္ကံ၊ သော။ နိဗ္ဗာနံနာမ၊ နတ္ထိ။ ကိလေသက္ခယောဝ၊ သည်သာ။ နိဗ္ဗာနံ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဣတိ၊ အာဟ။ [အာဝုသော သာရိပုတ္တ၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာ။ နိဗ္ဗာနံ နိဗ္ဗာနန္တိ၊ နိဗ္ဗာနံ နိဗ္ဗာနံဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ သူ ငါ မလပ် ပြောဆိုအပ်ပါ၏။ အာဝုသော၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာ။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာနံဟူသည်။ ကတမံ နုခေါ၊ အဘယ်ပါနည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ လျှောက်ပြီ။ အာဝုသော၊ ငါ့ရှင် (ဇမ္ဗုခါဒကပရိပိုင်ကိုခေါ်သည်။) ယော ဇရာက္ခယော၊ အကြင်ရာဂ၏ကုန်ခြင်းသည်။ ယော ဒေါသက္ခယော၊ အကြင်ဒေါသ၏ကုန်ခြင်းသည်။ ယော မောဟက္ခယော၊ အကြင်မောဟ၏ ကုန်ခြင်းသည်။ (အတ္ထိ)။ ဣဒံ၊ ဤရာဂ ဒေါသ မောဟတို့၏ ကုန်ခြင်းကို။ နိဗ္ဗာနံ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ သဠာယတနသံယုတ် ဇမ္ဗုခါဒကဝဂ် နိဗ္ဗာနပဉ္စာသုတ်။ [ဝိတဏှဝါဒီ၏ အလိုကျအောင် ရာဂက္ခယောစသည်၌ “ကုန်ခြင်း”ဟု ဘာဝသာနေအနက်ပေးလိုက်သည်၊ သကဝါဒီ အလိုအားဖြင့် “ကုန်ကြောင်းတရား”ဟု ပေးရသည်။]

သော၊ ထို ဝိတဏှဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဝတ္ထုဗ္ဗော၊ ဆိုထိုက်၏။ (ကိံ၊ နည်း။) ယထာ၊ အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ဧတံ သုတ္တံ၊ ဤသုတ္တန်သည်။ (အတ္ထိ)။ တထာ၊ ထိုသုတ္တန်ရှိတိုင်းသောအခြင်းအရာအားဖြင့်။ အတ္ထော၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်သည်။ ကိံ ပန၊ အဘယ်ပါနည်း။ ဣတိ (ဝတ္ထုဗ္ဗော)။ (ဧဝံ၊ ဝုတ္တေ) ဃဒ္ဒါ၊ မချွတ်ကေနံ။ ဝက္ခတိ၊ ဝိတဏှဝါဒီ ဆိုလတ္တံ့။ (ကိံ၊ နည်း။) အာမ၊ အိမ်း။ သုတ္တတော၊ သုတ်ပုဒ်တို့ကို။ (တော-ပစ္စည်း ဒုတိယအနက်၌ သက်။) မုဉ္ဇိတွာ၊ လွှတ်၍။ (အညော၊ သုတ်ပုဒ်တို့မှ တပါးသော။ အာဟရိတဗ္ဗော၊ ဆောင်ယူထိုက်သော။) အတ္ထော၊ အနက်သည်။ နတ္ထိ။ [“ရာဂက္ခယော ဒေါသက္ခယော မောဟက္ခယော”ဟု တိုက်ရိုက် ဆိုထားပြီးဖြစ်သောကြောင့် အခြားအနက် အဓိပ္ပါယ် ဆောင်ဘွယ်မလိုပါ-ဟူလို။]

သုတ္တတော မုဉ္ဇိတွာ။ ။ သုတ္တပဒါနိ မုဉ္ဇိတွာ အညော သုတ္တဿ အတ္ထော... အာဟရိတဗ္ဗော နတ္ထိ-ဋီကာ။ မုဉ္ဇိတွာ ဟူသော သကမ္မကကြိယာနှင့် လျော်အောင် သုတ္တတောကို “သုတ္တပဒါနိ” ဟု ကံအဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်သည်။ နတ္ထိ အတ္ထောကို “အညော သုတ္တဿ အတ္ထော”ပေ။ အာဟရိတဗ္ဗော နတ္ထိ”ဟု အညော အာဟရိတဗ္ဗောကို ထည့်၍ ဖွင့်သည်။ ထိုသို့ ဖွင့်သဖြင့် “ဤသုတ္တန်သည် နေယျတ္ထသုတ္တန် မဟုတ်၊ နိတတ္ထသုတ္တန် ဖြစ်၏”ဟု ဝိတဏှဝါဒီက ဆိုလိုကြောင်းကိုပြသည်။ နေယျတ္ထ၊ နိတတ္ထတို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ဋီကာနိဿယ၌ ပြထားသည်။

တတော၊ ထိုမှနောက်၌။ ဝတ္ထုဗ္ဗော၊ သကဝါဒီက ဆိုထိုက်၏။ (ကိံ၊ နည်း။) တာဝ၊ အနန္တရဇုတ်မှ ရှေးဦးစွာ။ ဣဒံသုတ္တံ၊ ဤသုတ်ကို။ တေ၊ အသင် ဝိတဏှဝါဒီသည်။ အာဘတ်၊ ဆောင်အပ်ပြီ။ အနန္တရသုတ္တံ၊ အခြားမဲ့ဖြစ်သောသုတ်ကို။ အာဟရ၊ ဆောင်ပါဦးလော့။ ဣတိ (ဝတ္ထုဗ္ဗော)။ အနန္တရသုတ္တံနာမ၊ မည်သည်။ အရဟတ္တံ အရဟတ္တန္တိ။ ပေ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ အရဟတ္တန္တိ၊ ဟူသောသုတ်တည်း။ ဣဒံ၊ ဤသုတ်သည်။ တဿေဝ၊ ထိုလေသုတ်၏ပင်။ အနန္တရံ၊ အခြားမဲ့၌။ အာဘတသုတ္တံ၊ ဆောင်အပ်သော သုတ်တည်း။ [“အာဝုသော သာရိပုတ္တရာ။ အရဟတ္တံ အရဟတ္တန္တိ၊ အရဟတ္တဖိုလ် အရဟတ္တဖိုလ် ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ သူငယ်မလပ် ပြောဆိုအပ်၏” စသည်ဖြင့် ရှေ့သုတ်၌ ဆိုအပ်သည့်အတိုင်း အနက်ပေးပါ။ သို့သော် ရာဂက္ခယော စသောပုဒ်တို့ကို “ရာဂ၏ကုန်ခြင်း” စသည်ဖြင့် မပေးဘဲ “ရာဂ၏ကုန်ကြောင်း” စသည်ဖြင့် အနက်ပေးရသည်။ - သဋ္ဌာယတနသံယုတ် ဗျူခါဒကဝဂ် အရဟတ္တပဉ္စာသုတ်။]

ဣမသ္မိံ (သုတ္တေ)၊ ဤအခြားမဲ့ဖြစ်သောသုတ်ကို။ အာဘတေ ပန၊ ဆောင်အပ်သော်ကား။ နံ၊ ထို ဝိတဏှဝါဒီကို။ အာဟံသု၊ သကဝါဒီတို့က ပြောဆိုကြကုန်ပြီ။ [ဤ၌ “အာဟ”ဟု ရှိလျှင် ကောင်းမည်၊ အများကဝိုင်း၍ ပြောဘွယ်မလို၊ သကဝါဒီ တယောက်တည်းကပြောမှ သင့်မည်။] (ကိံ၊ နည်း။) နိဗ္ဗာနံနာမ၊ နိဗ္ဗာန်မည်သည်။ ဓမ္မာယတနပရိယာပန္နော၊ ဓမ္မာယတန၌ အကျုံးဝင်သော။ ဓမ္မော၊ ပရမတ္ထ သဘာဝဓမ္မတည်း။ (“အဘာဝပညတ် မဟုတ်” ဟူလို။) အရဟတ္တံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်သည်။ စတ္တာရော၊ ခန္ဓာ၊ ခန္ဓာတို့တည်း။ နိဗ္ဗာနံ၊ ကို။ သစ္စိကတွာ၊ ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက်ပြု၍။ ဝိဟရန္တော၊ နေနိုင်သော။ ဓမ္မသေနာပတိ၊ တရားစစ်သူကြီးဖြစ်သော အရှင်သာရိပုတ္တရာသည်။ နိဗ္ဗာနံ၊ ကို။ ပုစ္ဆိတော၊ မေးလျှောက်အပ်သည်။ (သမာနော) ပိ၊ ဖြစ်သော်၎င်း။ အရဟတ္တံ၊ ကို။ ပုစ္ဆိတော၊ သည်။ (သမာနော)ပိ၊ ၎င်း။ ကိလေသက္ခယမေဝ၊ ကိုသာ။ အာဟ၊ ဖြေဆိုပြီ။ ကိံ ပန၊ အသို့နည်း။ နိဗ္ဗာနဉ္စ၊ သည်၎င်း။ အရဟတ္တဉ္စ၊ သည်၎င်း။ ဧကံ၊ တူသလော။ ဥဒါတု၊ ဟုတ်။ နာနံ၊ ထူးသလော။ ဣတိ၊ (အာဟံသု၊ ကုန်ပြီ။)

ဧကံဝါ၊ တူသည်မူလည်း။ ဟောတု၊ ဖြစ်ပါစေ။ နာနံဝါ၊ ထူးသည်မူလည်း။ ဟောတု၊ စေ။ ဧတေ၊ ဤနိဗ္ဗာန်အရာ၌။ အတိဗဟံ၊ အလွန်များစွာ။ စုဏ္ဏိကရဏံ၊ မှန်မှန်ညက်ညက် ပြုခြင်းကို။ (“ဧကံ နာနံ”ဟု ခွဲခြားမှုကိုပြုခြင်းကို။) ကရေန္တေန၊ ပြုတတ်သော။ တယာ၊ သင်ဖြင့်။ (သကဝါဒီကို ဆိုသည်။) ကော အတ္တော၊ အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း။ တံ၊ သင်သည်။ ဧကံ၊ တူသည်ကို၎င်း။ (တူမှန်းကို ၎င်း။) နာနံ၊ ထူးသည်ကို၎င်း။ (ထူးမှန်းကို၎င်း။) န ဇာနာသိ၊ မသိသလော။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (ဝိက္ခေပံ၊ အထူးထူးအပြားပြား ပစ်လွှင့်မှုကို။ ဝါ၊ ပြန့်လွှင့်အောင်။ ကရေတိ၊ ဝိတဏှဝါဒီ ပြု၏။)

ဉာတေ၊ ယခုမှ သိအပ်သော်။ (ရှေးတုန်းက မသိစေကာမူ အသင်ကဖြေမှ သိအပ်သော်။) သာဓု၊ ကောင်းသည်။ ဟောတိနန၊ ဖြစ်သည်မဟုတ်လော၊ ဣတိ ဧဝံ သို့။ (နိဗ္ဗိတော၊ စကားဖြင့်နှောင်ဖွဲ့၍။) [ဋီကာကိမ္မိ၍ ဣညံသည်။] ပုနပျ- နံ၊ ခါ။ ပုစ္ဆတော၊ မေးအပ်သည်။ (သမာနော၊ သော်။ ဝါ၊ ဖြစ်သော ဝိတဏှ- ဝါဒီသည်။) ဝဇ္ဇေတုံ၊ လှည့်စားခြင်းငှါ။ အသက္ကောန္တော၊ သည်။ (ဟုတော့)။ အာဟ၊ ပြောရပြီ။ (ကိံ၊ နည်း။) ရာဂါဒီနံ၊ ရာဂ အစရှိသောကိလေသာတို့၏။ ခိဏန္တေ၊ ကုန်ကြောင်း အရဟတ္တမဂ်၏အဆုံး၌။ [ယောဇနာ၌ကား “ခိယန္တိ ကိလေသာ ဣတိ ခိဏော မဂ္ဂေါ”ဟု ဖွင့်၏။ “ကုန်ရာ အရဟတ္တမဂ်၏ အဆုံး၌”ဟု ပေး။] ဥပ္ပန္နတ္တာ၊ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အရဟတ္တံ၊ ကို။ ရာဂက္ခယော ဒေါသက္ခယော မောဟက္ခယောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ဣတိ၊ အာဟ၊ ပြီ။

တတော၊ ထိုမှနောက်၌။ နံ၊ ထိုဝိတဏှဝါဒီကို။ အာဟံသု၊ နံပြီ။ [ဤ၌လည်း အာဟရိလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်။ ရှေး၌ သကဝါဒီကို တယာဟု ကေတုစံဆိုခဲ့ ၏။ ယောဇနာ၌ကား “သကဝါဒီနော”ဟု ဗဟုဝုစံထည့်သည်။] (ကိံ၊ နည်း။) မဟာကမ္မံ၊ ကြီးသောအလုပ်ကို။ တေ၊ သင် ဝိတဏှဝါဒီသည်။ ကတံ၊ ပြီ။ လဉ္စ၊ တံစိုးလက်ဆောင်ကို။ ဒတောပိ၊ ပေး၍လည်း။ တံ၊ သင့်ကို။ ဝဒါပေန္တော၊ ပြော စေလသော်။ ဝါ၊ အပြောခိုင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တေဒေဝ၊ ဤစကားကိုပင်။ (ရာဂါဒီနံ ခိဏန္တေ ဥပ္ပန္နတ္တာ အစရှိသော ဤစကားကိုပင်)။ ဝဒါပေယျ၊ ပြော စေရာ၏။ စ၊ ဆက်။ တေ၊ သင်သည်။ တေ၊ ဤ ရာဂက္ခယော အစရှိသောပုဒ် ကို။ ဝိဘဇိတော၊ ခွဲခြားဝေခွဲ၍။ ကထိတံ ယထေဝ၊ ပြောအပ်သကဲ့သို့ပင်။ ဧဝံ၊ တု။ ဣဒမ္ပိ၊ ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း။ သလ္လက္ခေဟိ၊ မှတ်သားဦးလော့။ (ကိံ၊ နည်း။) နိဗ္ဗာနံ၊ သို့။ အာဂမ္မ၊ ရှေးရှုရောက်၍။ ဝါ၊ ရှေးရှုရောက်ခြင်း ကြောင့်။ ရာဂါဒယော၊ ရာဂ အစရှိကုန်သော ကိလေသာတို့သည်။ ခိဏာ၊ ကုန် ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ နိဗ္ဗာနံ၊ ကို။ ရာဂက္ခယော ဒေါသက္ခယော မောဟက္ခ- ယောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ မိန့်အပ်ပြီ။ (ရှင်သာရိပုတ္တရာ မိန့်အပ်ပြီ။) ဟိ၊ မှန်။ တိဏိပိ၊ ၃-ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ တောနိ၊ ဤရာဂက္ခယော အစရှိသောပုဒ် တို့သည်။ နိဗ္ဗာနသေဝ၊ ၏သာလျှင်။ အဓိဝေဒနာနိ၊ အမည်တို့တည်း။ ဣ- ဤသို့။ (သလ္လက္ခေဟိ၊ မှတ်သားဦးလော့။)

ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဝုတ္တေ၊ သကဝါဒီက ဆိုအပ်သော်။ သညတ္တိံ၊ နားလည်မြင့်- သို့။ သစေ ဂစ္ဆတိ၊ အကယ်၍ ရောက်အံ့။ ဣစ္စေတံ၊ ဤသို့ နားလည်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းသည်။ (ရာဂ၏ကုန်ကြောင်းဖြစ်သောတရားကို နိဗ္ဗာန်ခေါ်ကြောင်း

ယထေဝ စ။ ။အရဟတ္တဖိုလ်တုန်းက “ရာဂါဒီနံ ခိဏန္တေ ဥပ္ပန္နတ္တာ အရဟတ္တံ”သေ။ ဝုစ္စတိ”ဟု ခွဲခြား၍ အသင် ဝိတဏှဝါဒီ ဆိုအပ်သကဲ့သို့ ဤအတူ “နိဗ္ဗာနံ အာဂမ္မ ရာဂါဒယော ခိဏာတိ နိဗ္ဗာနံ”ပေ။ ဝုတ္တံ”ဟု ခွဲခြား၍ မှတ်သားပါဦး။— ဟူလို။

နားလည်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းသည်။ ကုသလံ၊ ကောင်း၏။ (သညတ္တိံ၊ သို့။) နောစေ (ဂစ္ဆတိ)၊ အကယ်၍ မရောက်သေးအံ့။ ဧဝံသတိ၊ ဤသို့မရောက်သေးလသော်။ ဗဟုနိဗ္ဗာနတယ၊ များစွာသော နိဗ္ဗာန်၏ အပြစ်အားဖြင့်။ ကာရေတဗ္ဗော၊ နားလည်အောင် ပြုစေထိုက်၏။ ကထံ၊ အဘယ်သို့ နားလည်အောင် ပြုစေထိုက်သနည်း။ တာဝ၊ အပြစ်မပြမိ ရှေးဦးစွာ။ ဣဒံ၊ ဤပြဿနာကို။ (ဝိတဏှဝါဒီ၊ ကိ။) ပုစ္ဆိတဗ္ဗော၊ မေးထိုက်၏။ (ကိံ၊ နည်း။) ရာဂက္ခယောနာမ၊ ရာဂက္ခယမည်သည်။ ရာဂဿေဝ၊ ရာဂ၏သာ။ ခယော၊ ကုန်ခြင်းလော။ [ဝိတဏှဝါဒီက “ကုန်ခြင်း”ဟူသော အဘာဝပညတ်ကို နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုလိုသောကြောင့် “ခယော၊ ကုန်ခြင်းလော”ဟု ဘာဝသာနေပေးသည်။ ရှေးနိဿယ၌ “ကုန်ရာလော”ဟု ပေးလေ၏။] ဥဒါဟု၊ ဟုတ်။ ဒေါသ မောဟာနမ္ပိ၊ ဒေါသ မောဟထို၏လည်း။ (ခယော၊ လော။) ဒေါသက္ခယောနာမ၊ မည်သည်။ ဒေါသဿေဝ၊ ၏သာ။ ခယော၊ လော။ ဥဒါဟု၊ ရာဂ မောဟာနမ္ပိ၊ ထို့၏လည်း။ (ခယော။) မောဟက္ခယောနာမ၊ မည်သည်။ မောဟဿေဝ၊ ၏သာ။ ခယော။ ဥဒါဟု၊ ရာဂဒေါသာနမ္ပိ၊ ထို့၏လည်း။ (ခယော။) ဣတိ၊ (ပုစ္ဆိတဗ္ဗော။ ဧဝံ၊ သို့။ ပုစ္ဆိယမာနော၊ မေးအပ်သော်။ ဝါ၊ မေးအပ်သော ဝိတဏှဝါဒီသည်။) အဒ္ဓါ၊ မချွတ်ကေန်။ ဝက္ခတိ၊ ဆိုလတ္တံ့။ (ကိံ၊ နည်း။) ရာဂက္ခယောနာမ၊ မည်သည်။ ရာဂဿေဝ၊ ၏သာ။ ခယော၊ ကုန်ခြင်းတည်း။ ပေ။ မောဟဿေဝ၊ ခယော၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (ဝက္ခတိ။)

တတော၊ ထိုသို့ပြောဆိုခြင်းကြောင့်။ (ဝိတဏှဝါဒီ၊ ကိ။) ဝတ္ထဗ္ဗော၊ ပြောဆိုထိုက်၏။ (အပြစ်တင်ထိုက်၏။ ကိံ၊ နည်း။) တဝ၊ သင်၏။ ဝါဒေ၊ ၌။ ရာဂက္ခယော၊ ရာဂ၏ ကုန်ခြင်းသည်။ ဧကံ နိဗ္ဗာနံ၊ တပါးသော နိဗ္ဗာန်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဒေါသက္ခယော၊ သည်။ ဧကံ (နိဗ္ဗာနံ)၊ သည်။ (ဟောတိ။) မောဟက္ခယော၊ သည်။ ဧကံ (နိဗ္ဗာနံ)၊ သည်။ (ဟောတိ။) တိဏှံ၊ အကုသလမူလာနံ၊ ရာဂ ဒေါသ မောဟဟူကုန်သော အကုသိုလ်မူလတို့၏။ ခယေ၊ ကုန်ခြင်း၌။ တိဏှံ နိဗ္ဗာနာနိ၊ ဟောန္တိ။ စတုန္တံ၊ ဥပါဒါနာနံ၊ တို့၏။ ခယေ၊ ၌။ စတ္တာရိ (နိဗ္ဗာနာနိ၊ ဟောန္တိ။) ပဉ္စန္တံ၊ နိဝရဏာနံ၊ တို့၏။ ခယေ၊ ပဉ္စ (နိဗ္ဗာနာနိ၊ ဟောန္တိ။) ဆန္တံ၊ တဏှာကာယာနံ၊ တဏှာအပေါင်းတို့၏။ (ရူပတဏှာ စသည်တို့၏။) ခယေ၊ ဆ(နိဗ္ဗာနာနိ၊ ဟောန္တိ။) သတ္တန္တံ၊ အနုသယာနံ၊ တို့၏။ ခယေ၊ သတ္တ (နိဗ္ဗာနာနိ၊ ဟောန္တိ။) အဋ္ဌန္တံ၊ မိစ္ဆတ္တာနံ၊ မိစ္ဆတ္တတရားတို့၏။ ခယေ၊ အဋ္ဌ (နိဗ္ဗာနာနိ၊ ဟောန္တိ။) [အဋ္ဌန္တံ မိစ္ဆတ္တာနံ အရ မိစ္ဆာမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ယူကြသည်။] နဝန္တံ၊ တဏှာမူလကဓမ္မာနံ၊ တဏှာ အရင်းခံရှိသော တရားတို့၏။ ခယေ၊ နဝ (နိဗ္ဗာနာနိ၊ ဟောန္တိ။) [နဝက၊ ခုဒ္ဒကဝတ္ထု၊ ဝိဘင်္ဂ၌လာသော “တဏှံ ပဋိစ္စ ပရိယေသနာ၊ ပရိယေသနံ ပဋိစ္စ လာဘော” စသော ၉-ပါးကို

ဆိုသည်။] ဒသန္တံ၊ သံယောဇနာနံ၊ တို့၏။ ခယေ၊ ဒသ (နိဗ္ဗာနာနိ၊ ဟောန္တိ။) ဒိယစုကိလေသသဟဿဿ၊ အခွံအားဖြင့် နှစ်ထောင်သေ့ကိလေသာ၏။ ဝါ၊ တထောင့်ငါးရာသော ကိလေသာ၏။ ခယေ၊ ဌံ။ ပါဠိယေက္ကံ ပါဠိယေက္ကံ၊ အသီးအသီးဖြစ်သော။ နိဗ္ဗာနံ၊ တထောင့်ငါးရာသော နိဗ္ဗာန်သည်။ (ဟောတိ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဗဟူနိ၊ များစွာကုန်သော။ နိဗ္ဗာနာနိ၊ ဟောန္တိ။ တေ၊ သင်၏။ နိဗ္ဗာနာနံ၊ တို့၏။ ပမာဏံ၊ အတိုင်းအရှည်သည်။ နတ္ထိပန၊ မရှိပါတကား။ ဣတိ (ဝတ္ထုဗော)။

ပန၊ ဆက်။ ဧဝံ၊ သို့။ အဂ္ဂဟေတွာ၊ မယူမူ၍။ (ရာဂအစရှိသည်တို့၏ ကုန်ခြင်းကို “နိဗ္ဗာန်” ဟု မယူမူ၍။) နိဗ္ဗာနံ၊ သို့။ အာဂမ္မ၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ ရဂါဒယော၊ တို့သည်။ ခိဏာ၊ ကုန်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဧကမေဝ၊ တပါးတည်းသာလျှင် ဖြစ်သော။ နိဗ္ဗာနံ၊ ကို။ ရဂကပ္ပယော ဒေါသကပ္ပယော မောဟကပ္ပယောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။ ဟိ၊ မှန်။ တိဏိပိ၊ ၃-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ တောနိ၊ ရဂကပ္ပယော အစရှိသော ဤပုဒ်တို့သည်။ နိဗ္ဗာနဿေဝ၊ နိဗ္ဗာန်တပါးတည်း၏သာ။ အဓိဝစနာနိ၊ အမည်တို့တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဂဏှ၊ မှတ်ယူပါလော့။

ပန၊ ဆက်။ ဧဝံ၊ ဝုတ္တေပိ၊ သကဝါဒီကပြောဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ [“ဝုတ္တေပိ” ဟုရှိလျှင် ပိုကောင်းမည်ထင်သည်။ “ဝုတ္တေ၊ ပြောဆိုအပ်သည်။ သမာနောပိ၊ ဖြစ်သော်လည်း။ ဝါ၊ ဖြစ်သည်လည်းဖြစ်သော ဝိတဏှဝါဒီသည်” ဟု ပေး။] သစေ န သလ္လက္ခေတိ၊ အကယ်၍ မမှတ်သားနိုင်အံ့။ (ဧဝံသတိ။) ဩဠာရိကတာယ၊ နိဗ္ဗာန်၏ ရုန့်ရင်းသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ကာရေတဗ္ဗာ၊ နားလည်အောင် ပြစေထိုက်၏။ ကထံ၊ နည်း။ ဟိ၊ အဖြေကို ပြဦးအံ့။ အန္ဓဗာလ၊ ပညာမျက်စိ မရှိသည့်အတွက် ကန်းလည်းကန်း မိုက်လည်းမိုက်ကုန်သော။ အစ္စဒိပိမိဂ မက္ကဋ္ဌာဒယောပိ၊ ဝံသတ္တဝါ၊ သစ်သတ္တဝါ၊ သမင်သတ္တဝါ၊ မျောက်သတ္တဝါအစရှိသော တိရစ္ဆာန်တို့သော်မှလည်း။ ကိလေသပရိယုဋ္ဌိတာ၊ ကိလေသာသည် ထက်ဝန်းကျင် လူမှုအပ်ကုန်သည်။ ဝါ၊ ကိလေသာထကြွကုန်သည်။ (သမာနာ၊ ကုန်လသော်။) ဝတ္ထု၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၏တည်ရာ မေထုန်ဝတ္ထုကို။ ပဋိသေဝန္တိ၊ ပိကြကုန်၏။ အထ၊ မှီဝဲကြရာ ထိုအခါ၌။ နေသံ၊ ထုတ်ရစ္ဆာန်တို့၏။ ပဋိသေဝနပရိယန္တေ၊ မှီဝဲခြင်း၏အဆုံး၌။ ကိလေသော၊ သည်။ ဝုပသမ္ပတိ၊ ငြိမ်း၏။ တဝ၊ အသင် ဝိတဏှဝါဒီ၏။ ဝါဒေ၊ ၌။ အစ္စ ဒိပိ မိဂ မက္ကဋ္ဌာဒယော၊ တို့သင် နိဗ္ဗာနပုတ္တဘာမ၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကုန်သည်မည်သည်။ ဟောန္တိ။ တေ၊ အသင် ဝိတဏှဝါဒီ၏။ နိဗ္ဗာနံ၊ ကိလေသာ၏ ငြိမ်းအေးခြင်းဟူသော နိဗ္ဗာန်သည်။ ဩဠာရိက၊ ရုန့်ရင်းသည်။ ထူလံ၊ ကြမ်းတမ်းသည်။ (ဟောတိ) ဝတ၊ ဖြစ်လေစွာတကား။ ကဏ္ဍေဟိ၊ နားတို့ဖြင့်။ ပိဋ္ဌန္တိတုံ၊ ပန်ဆင်ခြင်းငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ ဣတိ၊ (ကာရေတဗ္ဗော)။

ပန၊ စင်စစ်ကား။ ဧဝံ၊ ဤသို့ သင်ယူအပ်သည့်အတိုင်း။ အဂ္ဂဟေတွာ၊ မူ၍။ နိဗ္ဗာနံ၊ အာဂမ္မ၊ ဂုဂါဒယော၊ ခိဏာ၊ ကုန်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဧကမေဝ၊ နိဗ္ဗာနံ၊ ကို။ ဂုဂါဒယော ဒေါသက္ခယော မောဟက္ခယောတိဟူ၍။ ဝုစ္ဆတိ၊ ဧ။ ဟိ၊ မှန်။ တိဏိပိ၊ တောနိ၊ တို့သည်။ နိဗ္ဗာနသေဝ၊ အဓိဝစနာနိ၊ တို့တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဂဏှ၊ မှတ်ယူပါလော့။

ပန၊ ဆက်။ ဧဝံ၊ ဝုတ္တေပိ၊ သော်လည်း။ (ဝုတ္တော၊ သည်။ သမာနောပိ၊ သော်လည်း။ ဝါ၊ သည်။) သစေ န သလ္လက္ခေတိ၊ အံ။ (ဧဝံသတိ)။ ဂေါတြဘုနာပိ၊ ဂေါတြဘုဖြင့်လည်း။ ကာရေတဗ္ဗော၊ ကထံ၊ နည်း။ တာဝ၊ အပြစ်မပြမိ ရှေးဦးစွာ။ ဧဝံ၊ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော။ (ကိံ)။ တံ၊ သည်။ ဂေါတြဘုနာမ၊ မည်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ၊ ဝဒေသိ၊ ဆိုသလော။ ဣတိ (ပုစ္ဆိတဗ္ဗော)။ အာမ၊ အိမ်း။ ဝဒါမိ၊ ဧ။ ဣတိ (ဝက္ခတိ)။ ဂေါတြဘုက္ခဏေ၊ ဂေါတြဘုခဏ၌။ ကိလေသာ၊ တို့သည်။ ခိဏာ၊ ကုန်ကုန်ပြီလော။ ခိယန္တိ၊ ကုန်ကုန်ဆဲလော။ ခိယိယန္တိ၊ ကုန်ကုန်လတ္တံ့လော။ ဣတိ (ပုစ္ဆိတဗ္ဗော)။ (ဂေါတြဘုက္ခဏေ၊ ကိလေသာ၊ တို့သည်။) နခိဏာ၊ ကုန်ကုန်ပြီးမဟုတ်။ န ခိယန္တိ၊ ကုန်ကုန်ဆဲမဟုတ်။ အပိစ ခေါ၊ အဟုတ်ကား။ ခိယိယန္တိ၊ ကုန်ကုန်လတ္တံ့။ ဣတိ (ဝက္ခတိ)။ ဂေါတြဘုပန၊ သည်ကား။ ကိံ၊ အဘယ်ကို။ အာရမ္မဏံ၊ ကို။ ကရေတိ၊ နည်း။ ဣတိ (ပုစ္ဆိတဗ္ဗော)။ နိဗ္ဗာနံ၊ ကို။ (အာရမ္မဏံ ကရေတိ။ ဣတိ ဝက္ခတိ)။ တဝ၊ ဧ။ ဂေါတြဘုက္ခဏေ၊ ၌။ ကိလေသာ၊ တို့သည်။ န၊ ခိဏာ၊ ကုန်ကုန်ပြီးမဟုတ်။ န ခိယန္တိ၊ ကုန်ကုန်ဆဲမဟုတ်။ အတခေါ၊ အဟုတ်ကား။ ခိယိယန္တိ၊ ကုန်ကုန်လတ္တံ့။ တံ၊ သည်။ ကိလေသေသု၊ တို့သည်။ အခိဏေသုယေဝ၊ မကုန်ကုန်သေးမိ သာလျှင်။ ကိလေသက္ခယံ၊ ကိလေသက္ခယဖြစ်သော။ နိဗ္ဗာနံ၊ ကို။ ပညပေသိ၊ ပညတ်ဘိ၏။ အနုသယေသု၊ တို့ကို။ အပ္ပဟိနေသု (ဝေ)၊ မပယ်အပ်ကုန်သေးမိ သာလျှင်။ အနုသယပ္ပဟာနံ၊ အနုသယပ္ပဟာနဖြစ်သော။ နိဗ္ဗာနံ၊ ပညပေသိ။ တေ၊ ဧ။ တံ၊ ထိုသို့ပညတ်ခြင်းသည်။ န သမေတိ၊ ရွှေစကားနှင့်မညီ။ (ကိလေသာ တို့၏ ကုန်ခြင်းကို နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုအပ်သော ရွှေစကားနှင့်မညီ။) ပန၊ စင်စစ်ကား။ ဧဝံ၊ အဂ္ဂဟေတွာ။ ပေ။ ဂဏှ၊ မှတ်ယူပါလော့။

ပန၊ ဆက်။ ဧဝံ၊ ဝုတ္တေပိ (ဝုတ္တော၊ သမာနောပိ။) သစေ န သလ္လက္ခေတိ။ (ဧဝံသတိ)။ မဂ္ဂေန၊ မဂ်ဖြင့်။ ကာရေတဗ္ဗော၊ ကထံ၊ နည်း။ တာဝ၊ စွာ။ ဧဝံ၊ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော။ (ကိံ)။ တံ၊ မဂ္ဂနာမ၊ မဂ်မည်သည်ကို။ ဝဒေသိ၊ လော။ ဣတိ (ပုစ္ဆိတဗ္ဗော)။ အာမ၊ ဝဒေမိ၊ ဧ။ ဣတိ (အာဟ)။ မဂ္ဂက္ခဏေ၊ ၌။ ပေ။ ခိယိယန္တိ၊ လော။ ဣတိ (ပုစ္ဆိတဗ္ဗော)။ ဇာနမာနော၊ သိသော ဝိတဏှဝါဒီသည်။ ဝက္ခတိ။ (ကိံ)။ (မဂ္ဂက္ခဏေ၊ ကိလေသာ။) ခိဏာ၊ ပြီ။ ဣတိဝါ၊ ဤသို့သော်၎င်း။ ခိယိယန္တိ၊ လတ္တံ့။ ဣတိဝါ၊ ၎င်း။ ဝတ္တံ၊ န ဝုစ္ဆတိ။ ခိယန္တိ၊ ဆဲ။ ဣတိ၊ ဝတ္တံ၊ ဝုစ္ဆတိ။

၏။ ဣတိ (ဝက္ခတိ)။ ယဒိ ဧဝံ၊ ယင်းသို့ဖြစ်လသော်။ (မဂ်ခဏ၌ ကိလေသာ ကုန်ဆဲဖြစ်လသော်။) မဂ္ဂဿ၊ ၏။ (အာရမ္မဏဘူတံ၊ အာရုံဖြစ်၍ ဖြစ်သော။) ကိလေသက္ခယံ၊ သော။ နိဗ္ဗာနံ၊ သည်။ ကတမံ၊ အဘယ်နည်း။ မဂ္ဂေန၊ ကြောင့်။ ခိယနကကိလေသာ၊ ကုန်သော ကိလေသာတို့သည်။ ကတမေ၊ တို့နည်း။ (ဤ ပုစ္ဆာ ၂-ရပ်ကိုပင် ထပ်၍ မဂ္ဂေါ ကတမံ စသည်ဖြင့် ထင်ရှားအောင် မိန့်သည်။) မဂ္ဂေါ၊ သည်။ ကတမံ၊ သော။ ကိလေသက္ခယံ၊ သော။ နိဗ္ဗာနံ၊ ကို။ အာရမ္မဏံ၊ ကို။ ကတော၊ ၍။ (ဤစကားဖြင့် မဂ္ဂဿ ကိလေသက္ခယံ နိဗ္ဗာနံ ကတမံကိုဖွင့်သည်။) ကတမေ၊ ကုန်သော။ ကိလေသေ၊ တို့ကို။ ခေပေတိ၊ ကုန်စေသနည်း။ [ဝိတဏှ ဝါဒီ၏စိတ်၌ ဇဝေဇဝါဖြစ်အောင် မေးခြင်းအားဖြင့် သူ့စကား မမှန်ကြောင်း ကို ဖြေပြီးဖြစ်သည်။] တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဧဝံ၊ သို့။ မာဂဏ၊ မယူပါလင့်။ ပေ။ နိဗ္ဗာနဿေဝ၊ ၏သာ။ အဓိဝစနာနိ၊ တို့တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ဧဝံ၊ ဝုတ္တေ၊ အပ်သော်။ (ဝိတဏှဝါဒီ၊ သည်။) ဧဝံ၊ အာဟ။ (ကိာ)။ တွံ၊ အာဂမ္မ အာဂမ္မာတိ၊ ဟူ၍။ ဝဒေသိ၊ လော။ ဣတိ(အာဟ)။ အာမ၊ ဝဒေမိ၊ ၏။ ဣတိ (အာဟ)။ အာဂမ္မ နာမာတိ ဣဒံ၊ ဟူသောစကားကို။ တေ၊ သည်။ ကုတော၊ မှ။ လဒ္ဓံ၊ ရအပ်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မေးပြီ။ သုတ္တတော၊ ပါဠိတော် သုတ်မှ။ လဒ္ဓံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ ဖြေပြီ။ သုတ္တံ၊ ပါဠိတော်သုတ်ကို။ အာဟရ၊ ဆောင်လော့။ ဣတိ၊ ဤသို့ ပြောပြီ။ ဧဝံ အဝိဇ္ဇာ စ တဏှာ စ။ ပေ။ ကဒါစိတိ၊ ဟူ၍။ ဧဝံ၊ ဝုတ္တေ၊ ရွတ်ဆိုအပ်သော်။ ပရဝါဒီ၊ သည်။ တုဏှိဘာဝံ၊ နှုတ်သံပိတ်၍ တိတ်ဆိတ်သူ၏အဖြစ်သို့။ အာပန္နော၊ ရောက်ရပြီ။ [ဧဝံ၊ ဤသို့လျှင်၊ အဝိဇ္ဇာ စ၊ ကိဂင်း၊ ဝါ၊ သည်ဂင်း။ တဏှာစ၊ ကိဂင်း။ ဝါ၊ သည်ဂင်း။ တံ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို။ အာဂမ္မ၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ တမှိ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ကြောင့်။ ခိဏာ၊ ကုန်ကုန်ပြီ။ တမှိ၊ ထို နိဗ္ဗာန်ကြောင့်။ ဘဂ္ဂါ၊ ချီးဖျက်အပ်ကုန်ပြီ။ (အဝိဇ္ဇာတဏှာနံ၊ တို့၏။) ကိဉ္စိ၊ စိုးစဉ်း အနည်းငယ်မျှသည်လည်း။ ကဒါစိစ၊ တရံတခါ၌မျှလည်း။ န၊ မရှိ။]

ဣဓာပိ၊ ဤအဘိဓမ္မ ဘာဇနီယနည်း၌လည်း။ ဒဿ၊ အာယတနာနိ၊ တို့သည်။ ကာမာဝစရာနိ၊ တို့တည်း။ ဒွေ၊ အာယတနာနိ ပန၊ တို့သည်ကား။ စတုဘူမကား နိ၊ ၄-ပါးသောဘုံ၌ဖြစ်ကုန်၏။ လောကိယ လောကုတ္တရ မိဿကာနိ၊ လောကီ လောကုတ္တရာ ရောနှောသော အာယတနတို့တည်း။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၃-ပဉ္စာပုစ္ဆကအဖွင့်

၁၆၈။ ဣဓာပိ၊ ဤအာယတနဝိဘင်း၌လည်း။ ပဉ္စာပုစ္ဆကေ၊ ပဉ္စာပုစ္ဆက နည်း၌။ ယံ၊ အကြင်ပုဒ်ကို။ လတ္တတိ၊ ဝိသဇနာ၌ ရအပ်၏။ ယဉ္စ၊ အကြင်ပုဒ်ကို

လည်း။ နလဗ္ဗတိ၊ ဝိသဇ္ဇနာ၌ မရအပ်။ တံ သဗ္ဗံ၊ ထိုအလုံးစုံသောပုဒ်ကို။ ပုစ္ဆိတော၊ ရှိ။ လဗ္ဗမာနဝသေနော၊ ရထိုက်သောပုဒ်နှင့်စပ်သဖြင့်သာ။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ စ၊ ဆက်။ ကော၊ လံ၊ (အခြားဝိဘင်းတို့နှင့်မဖက်သက်သက်။) ဣဓ၊ ဤအာယတန ဝိဘင်း၌။ (ပဉ္စ၊ ပုစ္ဆကေ၊ ၌။ ယံ၊ လဗ္ဗတိ။ ယဉ္စ၊ န လဗ္ဗတိ။ တံ သဗ္ဗံ၊ ပုစ္ဆိတော၊ လဗ္ဗမာနဝသေနော၊ ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကို။) န ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်သေး။ သဗ္ဗေသုပိ၊ အလုံးစုံသော ဝိဘင်းတို့၌လည်း။ ပဉ္စာပုစ္ဆကေသု၊ သော နယော။ ပန၊ ဆက်။ ဣဓ၊ ဤအာယတနဝိဘင်း၌။ ဒသန္တံ၊ အာယတနာနံ၊ တို့၏။ ရူပဘာဝေန၊ ရုပ်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အဗျာကတတာ၊ အဗျာကတတို့၏အဖြစ်ကို။ ဝေဒိတဗျာ၊ ၏။ ဒိန္တံ၊ အာယတနာနံ၊ မနာယတန ဓမ္မာယတနတို့၏။ ခန္ဓဝိဘဂေါ၊ ၌။ စတန္တံ၊ ခန္ဓာနိဝိယ၊ တို့၏ကဲ့သို့။ ကုသလာဒိဘာဝေါ၊ ကုသိုလ်အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ကို။ ဝေဒိတဗျာ၊ ဟိ၊ စိုးစဉ်းအနည်းငယ် ဆိုဘွယ်အထူးကား။ ကေဝလံ၊ ဓမ္မာယတနမဖက် သက်သက်။ စတ္တာရေ၊ ခန္ဓာ၊ တို့ကို။ ဝါ၊ တို့သည်။ သပ္ပစ္စယာဝ၊ သပ္ပစ္စယတို့သာတည်း။ သင်္ခတာဝ၊ သင်္ခတတို့သာတည်း။ ဓမ္မာယတနံ ပန၊ သည်ကား။ သိယာ၊ အချို့သည်။ (နိဗ္ဗာန်ကိုဆိုသည်။) အပ္ပစ္စယံ၊ အပ္ပစ္စယတည်း။ သိယာ၊ သည်။ အသင်္ခတံ၊ တည်း။ ဣတိ၊ အာဂတံ၊ လာပြီ။

စ၊ သည်သာမကသေး။ အာရမ္မဏတ္တိကေသု၊ တို့၌။ အနာရမ္မဏံ၊ အနာရမ္မဏဖြစ်သော။ သုခမရူပသင်္ခါတံ၊ သုခမရုပ်ဟု ဆိုအပ်သော။ ဓမ္မာယတနံ၊ သည်။ နဝတ္ထဗ္ဗကောဋ္ဌာသံ၊ နဝတ္ထဗ္ဗအဖို့အစုသို့။ ဘဇတိ၊ ကပ်ဝင်၏။ တဉ္စ၊ ထိုနဝတ္ထဗ္ဗအဖို့အစုသို့လည်း။ အနာရမ္မဏတ္တာ၊ အာရုံကို မယူတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဘဇတိ၊ ၏။ ပရိတ္တာဒိဘာဝေန၊ ပရိတ္တ အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ န ဝတ္ထဗ္ဗဓမ္မာရမ္မဏတ္တာ၊ မဆိုထိုက်သော ဓမ္မဟူသော အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ န (ဘဇတိ)၊ ကပ်ဝင်သည်မဟုတ်။ ဣတိအယံ၊ ကား။ ဧတ္ထ၊ ဤပဉ္စာပုစ္ဆကနည်း၌။ ဝိသေသော၊ တည်း။ သေသံ၊ ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းကို။ တာဒိသမေဝ၊ ထိုခန္ဓဝိဘင်းပုဒ်အပေါင်းကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်သာ။ ဟိ၊ မှန်။ ဣဓာပိ၊ ဤ အာယတန၌လည်း။ စတ္တာရေ၊ ခန္ဓာဝိယ၊ တို့ကဲ့သို့။ ဒွါယတနာ၊ ၂-ပါးသော အာယတနတို့သည်။ ပဉ္စပဏ္ဏာသ၊ ၅၅-ပါးသော။ ကာမာဝစရဓမ္မေ၊ တို့ကို။ အာရမ္မ၊ ရှိ။ ရဇန္တဿ၊ တပ်မက်သောပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း။ ပေ၊ ပစ္စဝေက္ခန္တဿစ၊ ဆင်ခြင်သောပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း။ ပရိတ္တာရမ္မဏာ၊ ဟူသောအာရုံရှိကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့အစရှိသော။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော စကားရပ်သည်။ ခန္ဓေသု၊ တို့၌။ ဝုတ္တသဒိသမေဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော စကားရပ်နှင့်တူသည်သာ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။သမ္မောဟဝိနောဒနိယာ၊ မည်သော။ ပေ။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

အာယတနဝိဘင်းအဖွင့် ပြီးပြီ။

ဓာတုဝိဘင်း

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယအဖွင့်

၁၇၂။ ဣဒါနိ၊ အာယကနဝိဘင်းကို ဟောတော်မူပြီးရာ ယခုအခါ၌။ [အာဟ
 ၌ဝပ်။] တဒနန္တရေ၊ ထို၏ အခြားမဲ့ဖြစ်သော။ ဓာတုဝိဘင်္ဂေ၊ ဓာတုဝိဘင်း၌။
 သဗ္ဗာ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ ဓာတုယော၊ ဓာတ်တို့ကို။ (စက္ခုဓာတု အစရှိသော
 ဓာတ် ၁၈-ပါးတို့ကို။) ဆဟိ ဆဟိ၊ ၆-ပါးကုန် ၆-ပါးကုန်သော။ ဓာတူဟိ၊ ဓာတ်
 တို့ဖြင့်။ သဒ္ဓိပိတွာ၊ အကျဉ်းချုံး၍။ တီဟိ၊ ကုန်သော။ ဆက္ကေဟိ၊ ဆက္ကတို့ဖြင့်။
 သုတ္တန္တဘာဇနီယံ၊ သုတ္တန္တ ဘာဇနီယနည်းကို။ ဒဿေန္တော၊ ပြတော်မူလိုသည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်။ ဆဓာတုယောတိ အာဒိ၊ အစရှိသော စကားရပ်ကို။ အာဟ၊ ပြီ။

တတ္ထ၊ ထို ဆဓာတုယော အစရှိသော စကားရပ်၌။ ဆာတိ၊ ဆဟူသောသဒ္ဓါ
 သည်။ ဂဏနပရိစ္ဆေဒေါ၊ ဂဏန်းဖြင့် ပိုင်းခြားကြောင်းသဒ္ဓါတည်း။ [ဤပုဒ်၏
 အဖွင့်ကို ခန္ဓဝိဘင်္ဂ သုတ္တန္တဘာဇနီယအဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။] ဓာတုယောတိ၊ ဟူသော
 သဒ္ဓါသည်။ ပရိစ္ဆိန္တမ္ပနိဒဿနံ၊ ပိုင်းခြားအပ်သော ဓာတ်တရားတို့ကို ညွှန်ပြ
 ကြောင်း သဒ္ဓါတည်း။ ပထဝီဓာတု အာဒိသု၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ ဓာတုဋ္ဌော
 နာမ၊ ဓာတုသဒ္ဓါ၏ အနက်မည်သည်။ သဘာဝဋ္ဌော၊ သဘာဝဋ္ဌတည်း။ ဝါ၊
 ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသောအရာဝတ္ထုဟူသော အနက်တည်း။ သဘာဝဋ္ဌော
 နာမ၊ မည်သည်။ သုညတဋ္ဌော၊ အတ္တဇီဝမှ ကင်းဆိတ်သည်၏အဖြစ် ဟူသော
 အနက်တည်း။ သုညတဋ္ဌောနာမ၊ မည်သည်။ နိဿတ္တဋ္ဌော၊ သတ္တဝါမဟုတ်သည်
 ၏အဖြစ်ဟူသော အနက်တည်း။ ဣတိဓဝံ၊ သို့။ သဘာဝ သုညတ နိဿတ္တဋ္ဌေန၊

တိပိ ဆက္ကေဟိ။ ။ (၁) ဆ ဓာတုယော။ ပေ။ အာကာသဓာတု ဝိညာဏဓာတု။
 (၂) အပရာပိ ဆ ဓာတုယော သုခဓာတု ဒုက္ခဓာတု သောမနဿဓာတု ဒေါမနဿ-
 ဓာတု ဥပေက္ခာဓာတု အဝိဇ္ဇာဓာတု။ (၃) အပရာပိ ဆ ဓာတုယော ကာမဓာတု
 ဗျာပါဒဓာတု ဝိဟိံသာဓာတု နေက္ခမ္ပဓာတု အဗျာပါဒဓာတု အဝိဟိံသာဓာတု။ ပါဠိ
 တော်၌ ဤ ဆက္က ၃-ပါးကို ဟောတော်မူသည်။ ဓာတ် ၁၈-ပါးကို ပဌမဆက္ကဖြင့် ချုံးပုံ
 ကို၎င်း၊ ဒုတိယဆက္ကဖြင့် ချုံးပုံကို၎င်း၊ တတိယဆက္ကဖြင့် ချုံးပုံကို၎င်း အနုဋီကာ၌ ပါ

ဓာတုဋ္ဌော နာမ။ ။ သဘာဝဋ္ဌ စသော အနက်သည် ဓာတုသဒ္ဓါ၏ သဒ္ဓတ္ထ
 မဟုတ်၊ အထင်ရဋ္ဌိအားဖြင့် တက်ရောက် ထင်ရှားနေသော အဓိပ္ပါယ်တည်း။ ဓာတု
 သဒ္ဓါ၏ သဒ္ဓတ္ထမှာ “အတ္တနော သဘာဝံ ဓာရေတိတိ ဓာတု” နှင့် အညီ မိမိသဘေား ၊
 ဆောင်ခြင်း အနက်သာတည်း။ မှန်၏—ပထဝီဓာတ်သည် မိမိ၏ ကက္ခန္ဓသဘောကို
 ဆောင်လျက်ရှိ၏။ မိမိသဘောကို ဆောင်နေသော တရားဟူသမျှသည် သဘာဝလည်း
 ဟုတ်၏။ [သ=ထင်ရှားရှိသော+ဘာဝ=အရာဝတ္ထု။] သုညတလည်း ဟုတ်၏။ မိမိ
 သဘောကိုသာ ဆောင်နေသည်၊ အတ္တ မဟုတ်၊ အတ္တမှ ကင်းဆိတ်၏၊ မိမိသဘော
 ကိုသာ ဆောင်နေသည်၊ သတ္တဝါ မဟုတ်။ ဤ အဓိပ္ပါယ်ကို ပြလို၍ “ဓာတုဋ္ဌောနာမ
 သဘာဝဋ္ဌော” စသည်ကို မိန့်သည်။

ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော အရာဝတ္ထု ဟူသော အနက်၊ အတ္တဇီဝမှ ကင်းဆိတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်၊ သတ္တဝါမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ပထဝီယေဝ၊ ပထဝီသည်ပင်။ ဓာတု၊ ဓာတ်တည်း။ ပထဝီ-ဓာတု၊ ပထဝီသည်ပင် ဓာတ်။ အာပေါဓာတု အာဒိသုပိ၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌ လည်း။ ဧသေဝ နယော။

ဝေ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ပထဝီဓာတု အစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ ပဒသမာသံ၊ ပထဝီ စသောပုဒ် ဓာတုပုဒ်တို့၏ သမာသံစပ်ပုံကို။ ဝိဒိတွာ၊ ၍။ ဝေ၊ ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့သော နည်းဖြင့်။ အတ္ထော၊ သဘာဝအနက်ကို။ ဝေဒိတဗွေ။ ပထဝီဓာတုတိ၊ ကား။ ပထိဋ္ဌာနဓာတု၊ တည်ရာဖြစ်သော ဓာတ်တည်း။ အာပေါ-ဓာတုတိ၊ ကား။ အာဗန္ဓနဓာတု၊ ဖွဲ့စည်းတတ်သော ဓာတ်တည်း။ တေဇော-ဓာတုတိ၊ ကား။ ပရိပါစနဓာတု၊ ရင့်ကျက်စေတတ်သော ဓာတ်တည်း။ ဝါယော-ဓာတုတိ၊ ကား။ ဝိတ္တမ္ဗနဓာတု၊ ထောက်ကန်တတ်သော ဓာတ်တည်း။ အာကာသ-ဓာတုတိ၊ ကား။ အသမ္ပဋ္ဌဓာတု၊ ပတ်ဝန်းကျင် မဟာဘူတတို့ မတွေ့ထိအပ်သော

ပထဝီဓာတု။ ။ပကတိမြေသည် မြေပေါ်ရှိ အရာဝတ္ထုတို့၏ တည်ရာဖြစ်သကဲ့သို့ ပထဝီဓာတ်သည်လည်း ရုပ်ကလာပ် တခုဝယ် ပါဝင်သော ရုပ်တို့၏ တည်ရာဖြစ်သော ဓာတ်တည်း။

အာပေါဓာတု။ ။ပကတိရေသည် မြေစသော အမှုန်တို့ကို ဖွဲ့စည်း ပေါင်းစုတတ် သကဲ့သို့ (ရေက ပေါင်းစုလိုက်မှ အလုံးအခဲ အတွဲဖြစ်သကဲ့သို့) ထို့အတူ အာပေါဓာတ် သည်လည်း ကလာပ်တခုတည်း၌ ပါဝင်သော ရုပ်တို့ကို ပြန်ကျဲ့၍ မနေစေဘဲ ပူးတွဲ ပေါင်းစပ် ဖွဲ့စည်းတတ်သော ဓာတ်တည်း။

တေဇောဓာတု။ ။ပကတိမီးသည် မိမိနှင့် ထိတွေ့သော အရာဝတ္ထုကို ကျက်စေ သကဲ့သို့ ထို့အတူ အာပေါဓာတ်ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားအပ်သော ကလာပ်တခု ရုပ်တို့ကို စိုစို ထိုင်းထိုင်း မနေစေဘဲ သင့်တော်လောက်ချိန်ဖြစ်အောင် အဋ္ဌေ ပေးလျက် ကျက်စေတတ် သော အဋ္ဌေ ဓာတ်တည်း။- ဥဏှတေဇောသည် အပူဋ္ဌေဖြင့် ကျက်စေသကဲ့သို့ သိတ တေဇောကလည်း အအေးဋ္ဌေဖြင့် ကျက်စေနိုင်သည်သာ။

ဝါယောဓာတု။ ။ပကတိလေသည် တွန်းကန်တတ်သောကြောင့် တောင်လေ တိုက်သော် မြောက်ဖက်ရွေ့၊ မြောက်လေတိုက်သော် တောင်ဖက်ရွေ့ အားဖြင့် ရွေ့ ရွား ကြရသည်။ ကလာပ် တခုတည်း၌လည်း ဝါယောဓာတ်က ထောက်ပံ့၍ ထားသော ကြောင့် ရုပ်မှုန့်ကလေးတွေသည် အာပေါဓာတ်က စုစည်းရာဝယ် ပိညပ်ကပ်၍နေရသည်။

အာကာသဓာတု။ ။ရုပ်ကလာပ် ၂-ခု ပေါင်းစပ်မိသောအခါ အကြားတခု ပေါ်လာသည်။ ထိုအကြားကို အာကာသဓာတ်ဟု ခေါ်၏။ ထိုအာကာသဓာတ်ကို ပတ်ဝန်းကျင်က ရုပ်ကလာပ်တွင် ပါဝင်သော မဟာဘူတတို့သည် မထိအပ် မထိနိုင်၊ အကယ်၍သာ အာကာသကို ထိနေလျှင် အကြား မရှိတော့ရကား ရုပ်ကလာပ် ၂-ခု မဟုတ်၊ တခုတည်း ဆက်သွားလိမ့်မည်။

ဓာတ်တည်း။ ဝိညာဏဓာတုတိ၊ ကား။ ဝိဇာနနဓာတု၊ သညာ ပညာတို့၏သိပုံမှ တမျိုးတဖုံသိတတ်သော ဓာတ်တည်း။...ပထဝီဓာတုဒွယန္တိ၊ ကား။ အယံ ပထဝီဓာတု၊ ဤ ပထဝီဓာတ်သည်။ ဒွေ၊ ၂-ပါးတို့တည်း။ အယံ ပထဝီဓာတုနာမ၊ မည်သည်။ ကောဝေ၊ တခုတည်းသာလျှင်။ န၊ မဟုတ်။ ပန၊ အဟုတ်ကား။ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရဘေဒေန၊ အဇ္ဈတ္တိက ပထဝီဓာတ်၊ ဗာဟိရ ပထဝီဓာတ်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဒွေ ဓာတုယောဝေ၊ တို့တည်း။ ဣတိ အတ္ထော၊ တေနေဝ၊ ထို့ကြောင့်ပင်။ အတ္ထိ အဇ္ဈတ္တိကာ ခံ၊ ဗာဟိရတိ၊ ဟူ၍။ အာဟ၊ တော်မူပြီ။

တတ္ထ၊ ထို အတ္ထိ အဇ္ဈတ္တိကာ အတ္ထိ ဗာဟိရ ဟူသောပါ၌။ အဇ္ဈတ္တိကာတိ၊ ကား။ သတ္တ သန္တာနပရိယာပနာ၊ သတ္တဂါတို့၏ ခန္ဓာအစဉ်၌ အကျုံးဝင်သော။ နိယကဇ္ဈတ္တ၊ မိမိကိုစွဲ၍ဖြစ်သော အဇ္ဈတ္တဖြစ်သော။ (ပထဝီဓာတု၊ သည်။ အတ္ထိ)။ [မိမိဆိုသော်လည်း မိမိတယောက်ထည်း မဟုတ်၊ မိမိ အသီးအသီး တည်း။ ဆိုလိုရင်းမှာ—သက်ရှိ ခန္ဓာကိုယ်တိုင်း၌ ဖြစ်သော ပထဝီဓာတ်ကို “အဇ္ဈတ္တိကာ” ဟုဆိုလိုသည်။] ဗာဟိရတိ၊ ကား။ သင်္ခါရသန္တာနပရိယာပနာ၊ သင်္ခါရတို့၏အစဉ်၌ အကျုံးဝင်သော။ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓါ၊ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့နှင့် မစပ်သော။ (ပထဝီဓာတုအတ္ထိ)။ [ခန္ဓာကိုယ်၏ပြင်ပ၌ ဖြစ်သော ရုပ်ဟူသမျှ သည် သက်မဲ့ဖြစ်သောကြောင့် ဇီဝိတိန္ဒြေနှင့် မစပ်ရုံသာမက စက္ခုစသောဣန္ဒြေ အားလုံးနှင့်လည်းမစပ်။ နိယကနှင့် အဇ္ဈတ္တ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို အဋ္ဌသာလိနိဘာသာ ဋီကာ မာတိကာ အဇ္ဈတ္တတိကအဖွင့်၌ပြခဲ့ပြီ။ မိမိ မိမိ၏ခန္ဓာအစဉ်ဝယ် ဖြစ်သမျှ တရားအားလုံးကို အဇ္ဈတ္တ ဟု ခေါ်နိုင်၏။] အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တန္တိ၊ ဟူသော။ တေ ဥဘယမ္ပိ၊ ဤ ၂-ပါးစုံသော သဒ္ဓါသည်လည်း။ နိယကဇ္ဈတ္တာဓိဝစနမေဝ၊ နိယကဇ္ဈတ္တကို ဟောသော သဒ္ဓါချည်းသာတည်း။ [အဇ္ဈတ္တ ပစ္စတ္တပုဒ်တို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို နိက္ခေပကဏ္ဍ အဇ္ဈတ္တိကနိဒ္ဒေသအဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။] ဣဒါနိ၊ ဤ။ တံ၊ ထို ပထဝီဓာတ်ကို။ သဘာဝါကာရတော၊ မိမိ၏သဘောဖြစ်သော အခြင်းအရာ အားဖြင့်။ ဒသေတံ၊ ငှါ။ ကက္ခန္ဓန္တိ အာဒိ၊ အစရှိသော စကားရပ်ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

တတ္ထ၊ ထိုကက္ခန္ဓ အစရှိသောစကားရပ်၌။ ကက္ခန္ဓန္တိ၊ ကား။ ထဒ္ဓံ၊ ခက်မာ၏။ [ကက္ခန္ဓပုဒ်၏ အဖွင့်ကို အဋ္ဌသာလိနိ ရူပကဏ္ဍ ပဉ္စကနိဒ္ဒေသအဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီး ခရိဂတန္တိ၊ ကား။ ဖရသံ၊ ကြမ်းတမ်း၏။ [အဋ္ဌသာလိနိ ၌ ခရဂတံ ဟူရှိ၏။]

ဝိညာဏဓာတု။ ။သညာသိပုံကဲ့သို့ မှတ်သိ သိခြင်းလည်းမဟုတ်၊ ပညာသိ ကဲ့သို့ ထိုးထွင်း သိခြင်းလည်း မဟုတ်။ ထိုသိပုံ ၂-မျိုးနှင့် မတူအောင် အာရုံတစ်ခုခုကို ရအောင်ယူနိုင်ခြင်းဟူသော စိတ်၏သိခြင်းကို “ဝိ+ဇာနန=သညာ ပညာတို့ သိပုံမှ မတူ ထူးခြားသော+သိခြင်း” ဟုခေါ်သည်။

ကက္ခတ္တန္တိ၊ ကား။ ကက္ခတ္တဘာဝေါ၊ ခက်မာသည်၏အဖြစ်တည်း။ ကက္ခတ္တဘာဝေါတိ၊ ကား။ ကက္ခတ္တသဘာဝေါ၊ ခက်မာသော သဘောတည်း။ [ဘာဝသဒ္ဓါ သဘာဝအနက်ဟော-ဟူလို။] အဇ္ဈတ္တံ ဥပါဒိန္နန္တိ၊ ကား။ နိယကဇ္ဈတ္တသင်္ခါတံ၊ နိယကဇ္ဈတ္တဟု ဆိုအပ်သော။ ဥပါဒိန္နံ၊ တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် ကပ်၍ ယူအပ် စွဲလမ်းအပ်သောတရားတည်း။ ဥပါဒိန္နံနာမ၊ မည်သည်။ သရီရဋ္ဌကံ၊ ခန္ဓာကိုယ်၌ တည်သောရုပ်တည်း။

ဟိ၊ မှန်။ သရီရဋ္ဌကံ၊ ခန္ဓာကိုယ်၌ တည်သောရုပ်သည်။ ကမ္မသမုဋ္ဌာနံဝါ၊ ကံ ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရုပ်သည်မူလည်း။ ဟောတု၊ ဖြစ်စေ။ မာ ဝါ ဟောတု၊ ကံ ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရုပ်မဟုတ်သည်မူလည်းဖြစ်စေ။ တံ၊ ထိုကိုယ်၌ဖြစ်သော ရုပ်သည်။ (သန္ဓာယ အပို)။ ဥပါဒိန္နမ္ပိ၊ တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်ရောက်အပ်သောကံသည် အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်သော ကမ္မဇရုပ်သည်လည်း။ အတ္ထိ။ အနုပါဒိန္နမ္ပိ၊ ကမ္မဇမဟုတ်သော ရုပ်သည်လည်း။ အတ္ထိ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဥပါဒိန္နံ၊ အနုပါဒိန္နံ ဟု ၂-မျိုးရှိပါသော်လည်း။ အာဒိန္နကဟိတ-ပရာမဋ္ဌဝသေန၊ တဏှာ မာနဒိဋ္ဌိတို့သည် ငါ၏ရုပ်ဟူ၍ ယူအပ်၊ စွဲလမ်းအပ်၊ မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သဗ္ဗံ၊ သော။ တေ၊ ဤခန္ဓာကိုယ်၌တည်သော ရုပ်ဟူသမျှသည်။ ဥပါဒိန္နမေဝ၊ ဥပါဒိန္နံ ချည်းသာ။ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ ဒဿေတုံ၊ ငှါ။ အဇ္ဈတ္တံ ဥပါဒိန္နန္တိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝါ) အာဟ၊ ပြီ။

ဣဒါနိ၊ ၌။ တမေဝ ပထဝီဓာတု၊ ကိုပင်။ ဝတ္ထုဝသေန၊ ပထဝီဓာတ်၏ တည်ရာဖြစ်သော ဆံပင်အစရှိသည်တို့နှင့် စပ်သဖြင့်။ ဒဿေတုံ၊ သေယျထိဒံ ကေသာ လောမာတိအာဒိ၊ အစရှိသောစကားရပ်ကို။ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ။ တတ္ထ၊

သရီရဋ္ဌကဉ္စိ ။ပေ။ ဥပါဒိန္နမေဝ ။ ။ဤဝါကျနှင့် အလားတူ ဝါကျသည် အဋ္ဌသာလိနိ ရူပကဏ္ဍ ပဉ္စကနိဓဋ္ဌသ၌လည်းပါ၏။ သို့သော် စာသွားချင်း အနည်းငယ်မျှ ကွဲသေး၏။ ထို၌ “တံ သန္ဓာယ အတ္ထိ ဥပါဒိန္နမ္ပိ အတ္ထိ အနုပါဒိန္နမ္ပိ” ဟူသော ဝါကျ မပါ။ ဤ၌ပါသော သန္ဓာယပုဒ်လည်း စပ်ပုဒ်မရှိသောကြောင့် မကောင်း၊ ယောဇနာ၌ အတ္ထိ၏ ဝိသေသနအဖြစ်ဖြင့် စပ်လေ၏။ ထိုအတိုင်းစပ်လျှင် “သန္ဓာယ၊ ရည်ရွယ်၍။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်နေသောကြောင့် မကောင်း။

ရှေးနိဿယ၌ကား “တံ၊ ထိုကိုယ်၌ တည်ရှိသော ရုပ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ ဥပါဒိန္နန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်၏” ဟု ရှေးက ဥပါဒိန္နန္တိကို လှည့်၍ “ဝုတ္တံ” ဟုထည့်လေ၏။ မကောင်းပင်တည်း။ သန္ဓာယ မပါမှ စာသွားပြောင့်သည်၊ အချုပ်မှာ—“ခန္ဓာကိုယ်၌တည်သမျှ ကမ္မဇ စိတ္တဇ ဥတုဇ အာဟာရဇ ရုပ်အားလုံးပင် တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် ယူအပ် စွဲလမ်းအပ်သောကြောင့် “ဥပ=ကပ်၍+အာဒိန္န=ယူအပ်” ဟူသော သဒ္ဒတ္ထအရ ဥပါဒိန္နအမည် ရသည်ချည်းသာ” ဟု ဆိုလိုသည်။

ထို သေယျထိဒံ ကေသာ လောမာ အစရှိသော စကားရပ်၌။ သေယျထိဒန္တိ၊ ဟူသောသဒ္ဒါသည်။ နိပါတော၊ တည်း။ တဿ၊ ထို သေယျထိဒံ ဟူသော နိပါတ် ၏။ အဇ္ဈော၊ ကား။ အဇ္ဈတ္တိကာ၊ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်ကို စွဲမှီ၍ဖြစ်သော။ ယာ သာ ပထဝီဓာတု၊ သည်။ (အတ္တိ)။ သာ၊ ထိုပထဝီဓာတ်သည်။ ကတမာ၊ အဘယ် နည်း။ [ဤအလို “သေယျထိဒံ၊ ထိုပထဝီဓာတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း” ဟုပေး။] ဝါ၊ တနည်း။ အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံ ကက္ခန္ဓနာမ၊ အဇ္ဈတ္တ ပစ္စတ္တ ကက္ခန္ဓမည်သော။ ယံ၊ အကြင် သဘောတရားသည်။ (အတ္တိ)။ တံ၊ ထို သဘောတရားသည်။ ကတမံ၊ နည်း။ ဣတိ၊ (အဇ္ဈော)။ [ဤအလို “သေယျထိဒံ၊ ထို အဇ္ဈတ္တ ပစ္စတ္တ ကက္ခန္ဓ မည်သော ပထဝီဓာတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း” ဟု ပေး။] ကေသာ လောမာတိ အာဒိ၊ ကေသာ လောမာ အစရှိသောသဒ္ဒါသည်။ အဇ္ဈတ္တိကာယ၊ ဖြစ်သော။ တဿာ ပထဝီဓာတုယာ၊ ၏။ ဝတ္ထုဝသေန၊ တည်ရာဝတ္ထုနှင့်စပ်သဖြင့်။ ပဘေဒ-ဒဿနံ၊ အပြားကိုပြကြောင်း သဒ္ဒါတည်း။

ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ (ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ။) ကေသာနာမ၊ ဆံပင်တို့မည်သည်။ အဇ္ဈတ္တာ၊ အတ္တကိုစွဲမှီ၍ ဖြစ်ကုန်၏။ ဥပါဒိန္နာ၊ တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့ဖြင့် ကပ်၍ ယူအပ်ကုန်၏။ သရိရဋ္ဌကာ၊ ခန္ဓာကိုယ်၌ တည်ကုန်၏။ ကက္ခန္ဓတ္ထလက္ခဏာ၊ ခက်မာသည်၏အဖြစ် ဟူသော လက္ခဏာရှိကုန်၏။ ဣမသ္မိံ သရိရေ၊ ၌။ ပါဠိ-ယေက္ခော၊ အသီးအခြား တပါးသော။ ကောဋ္ဌာသော၊ ပထဝီဓာတ် အဖို့အစု တည်း။ လောမာနာမ၊ မွေးညှင်းတို့မည်သည်။ အဇ္ဈတ္တာ၊ ဥပါဒိန္နာ၊ သရိရဋ္ဌကာ၊ ကက္ခန္ဓတ္ထလက္ခဏာ၊ ဣမသ္မိံ သရိရေ၊ ပါဠိယေက္ခော၊ ကောဋ္ဌာသော။ ပေ။ ကရိသံ နာမ၊ ကျင်ကြီးမည်သည်။ အဇ္ဈတ္တံ၊ ဥပါဒိန္နံ၊ သရိရဋ္ဌကံ၊ ကက္ခန္ဓတ္ထ-လက္ခဏံ၊ ဣမသ္မိံ သရိရေ၊ ပါဠိယေက္ခော၊ ကောဋ္ဌာသော။ ပန၊ ဆက်။ ဣဓ၊ ဤဓာတုဝိဘင်း ပါဠိတော်၌။ အဝုတ္တံ၊ တိုက်ရိုက် ဟောတော်မူအပ်သည်။ (သမာန)ဗ္ဗိ၊ သော်လည်း။ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂေ၊ ၌။ ပါဠိ အာရုဋ္ဌံ၊ ပါဠိတော်၌ တက်ရောက်နေသော။ ဝါ၊ ပါဠိတော်၌ သင်္ဂါယနာတင်အပ်သော။ မတ္ထလုဂံ၊ ဦးနှောက်ကို။ အာဟရိတွာ၊ ဆောင်၍။ မတ္ထလုဂံ နာမ၊ ဦးနှောက်မည်သည်။ ပေ။ ကောဋ္ဌာသော၊ တည်း။ (ဣတိ၊ ဝတ္ထုဗ္ဗော၊ ဆိုထိုက်၏။) [အာဟရိတွာဒိ စပ်ပုဒ် မပါသောကြောင့် “ဣတိ ဝတ္ထုဗ္ဗော” ထည့်သည်။] ပရတော၊ နောက်၌။ အာပေါဓာတုတိ အာဒိနံ၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၏။ နိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ ပိတ္တာဒိသုပိ၊ သည်းခြေ အစရှိသည်တို့၌လည်း။ ဧသေ နယော။

ဣမိနာ၊ ဤ သေယျထိဒံ ကေသာ လောမာ အစရှိသော ပါဠိဖြင့်။ (ဘဂ-ဝတာ) ကိံ၊ အဘယ်အနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဒဿိတံ၊ ပြတော်မူလိုအပ်သည်။ ဟောတိ၊ နည်း။ (ဣမိနာ၊ ဖြင့်။ ဘဂဝတာ) ဓာတုမနသိကာရော၊ ဓာတ် ၄-ပါးကို နှလုံးသွင်းပုံသည်။ ဝါ၊ ကို။ (ဒဿိတော၊ ဟောတိ။) ပန၊ ဆက်။ ဣမသ္မိံ ဓာတု-

မနသိကာရေ ဌ။ ကမ္မံ၊ အားထုတ်မှုကို။ ကတွာ၊ ၍။ ဝိပဿနံ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်ကို။ ဝါ၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု အထူးထူးအပြားပြား ရှုတတ်သောဉာဏ်ကို။ ပဋ္ဌ-ပေတွာ၊ ဖြစ်စေ၍။ ဥတ္တမတ္ထံ၊ မြတ်သောအကျိုးဟူသော။ အရဟတ္တံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်သို့။ ပါပုဏိတုကာမေန၊ ရောက်ခြင်းငှါ အလိုရှိသော ရဟန်းသည်။ ကိံ၊ အဘယ်ကို။ ကတ္တဗ္ဗံ၊ ပြုထိုက်သနည်း။ (ဣမသ္မိံ ဓာတုမနသိကာရေ ကမ္မံ ကတွာ ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတွာ ဥတ္တမတ္ထံ အရဟတ္တံ ပါပုဏိတုကာမေန) စတုပါရိသုဒ္ဓိ-သီလံ၊ ၄-ပါးသော ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သောသီလကို။ သောဓေတဗ္ဗံ၊ သုတ်သင်ထိုက်၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ သီလဝတော၊ သီလရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏သာ။ ကမ္မဋ္ဌာန-ဘာဝနာ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို တိုးပွားစေခြင်းသည်။ ဣဇ္ဈတိ၊ ပြီးစီး၏။ တဿ၊ ထိုသီလကို။ သောနေဝိဓာနံ၊ သုတ်သင်ပုံအစီအရင်ကို။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ၊ ၌။ ဝုတ္တနယေ-နေဝ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ပန၊ ဆက်။ ဝိသုဒ္ဓိသီလေန၊ စင်ကြယ်သော သီလရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သီလေ၊ ၌။ ပတိဋ္ဌာယ၊ ၍။ ဒဿ၊ ကုန်သော။ ပုဗ္ဗပလိဗောဓာ၊ ဘာဝနာအလုပ်ကို တားမြစ်တတ်သော ရှေး၌ဖြစ်သော ပလိဗောဓတို့ကို။ ဆိန္နိတဗ္ဗာ၊ ဖြတ်ထိုက်ကုန်၏။ [အာဝါသော စ ကုလံ လာဘော၊ ဂဏော ကမ္မဉ္စ ပဉ္စမံ၊ အဒ္ဓါနံ ဉာတိ အာဗာဓော၊ ဂန္ဓော ဣဒ္ဓိတိ တေ ဒဿ။] တေသံ၊ ထို ၁၀-ပါးသော ပလိဗောဓတို့ကို။ ဆိန္နနဝိဓာနမ္ပိ၊ ဖြတ်ပုံ အစီအရင်ကိုလည်း။ [ပိဖြင့် သောနေဝိဓာနကို ပေါင်း။] ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ၊ ဝုတ္တနယေနော၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဆိန္နပလိဗောဓေန၊ ဖြတ်အပ်ပြီးသော ပလိဗောဓကြီး ၁၀-ပါးရှိသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဓာတု မနသိကာရ ကမ္မဋ္ဌာနံ၊ ကို။ (ကေသာ လောမာ အစရှိသော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို။) ဥဂ္ဂဟိတဗ္ဗံ၊ ဆရာအထံ၌ သင်ယူထိုက်၏။ အာစရိယေနာပိ၊ ဆရာလုပ်သူသည်လည်း။ ဓာတုမနသိကာရ ကမ္မဋ္ဌာနံ၊ ကို။ ဥဂ္ဂဏှာပေန္တေန၊ သင်ယူစေလေသော်။ (ပို့ချလေသော်)။ သတ္တဝိဓံ၊ သော။ ဥဂ္ဂဟကောသလ္လံ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို သင်ယူခြင်း၌ ကျွမ်းကျင်သူ၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ ဒသဝိဓံ၊ သော။ မနသိကာရကောသလ္လံ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်းခြင်း၌ ကျွမ်းကျင်သူ၏အဖြစ်ကို၎င်း။ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ၊ ပြောပြထိုက်၏။

အန္တေဝါသိကေနာပိ၊ အနီးနေ တပည့်သည်လည်း။ အာစရိယဿ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာ၏။ သန္တိကေ' ၌။ ဗဟုဝါရေ၊ များစွာသော အကြိမ်တို့ပတ်လုံး။ (ကြိမ်ဖန်များစွာ။) သဇ္ဈာယံ၊ သရဇ္ဈာယ်မှုကို။ ကတွာ၊ နိဇ္ဇေ၊ အရှုပ်အထွေး မရှိအောင်။ ပဂုဏံ၊ အဝါးဝစွာ လေလာအပ်သည် မည်လောက်အောင်။ ကမ္မဋ္ဌာနံ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းပီဠိကို။ ကာတဗ္ဗံ၊ ၏။ ဟိ၊ သာကေကား။ အဋ္ဌကထာယံ၊ ရှေးအဋ္ဌကထာ၌။ အာဒိကမ္မိကေန ဘိက္ခုနာ၊ ပေ။ မနသိကာရကောသလ္လံ ဣတ္ထိတဗ္ဗန္တိ၊ ဟူသော။ ဧတံ၊ ဤစကားကို။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ [အာဒိကမ္မိကေန၊ အစစွာ ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်မှု၌ယှဉ်သော။ ဘိက္ခုနာ၊ သည်။ ဇရာမရဏာ၊ အိုခြင်း သေခြင်းမှ။

မုစ္ဆိတုကာမေန၊ လွတ်မြောက်လိုလသော။ သတ္တဟိ၊ အာကာရေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ဥဂ္ဂဟကောသလံ၊ ကို။ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ၊ အလိုရှိထိုက်၏။ ဒသဟိ၊ အာကာရေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ မနသိကာရကောသလံ၊ ကို။ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ။]

တတ္ထ၊ ထို သတ္တဟာကာရေဟိ ဥဂ္ဂဟကောသလံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ အစရှိသော ရှေး အဋ္ဌကထာစကားရပ်၌။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗျော။) ဝစသ၊ နှုတ်၎င်း။ (ဣတိ ခန္တိဗျံ)။ မနသ၊ စိတ်၎င်း။ ဝဏ္ဏတော၊ အဆင်း၎င်း။ သဏ္ဌာနတော၊ ပုံသဏ္ဌာန်၎င်း။ ဒိသတော၊ အရပ်၎င်း။ ဩကာသတော၊ တည်ရာ၎င်း။ ပရိစ္ဆေဒ-တော၊ အပိုင်းအခြား၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ သတ္တဟိ၊ ဣမေဟိ အာကာရေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ဣမသ္မိံ ဓာတုမနသိကာရ ကမ္မဋ္ဌာနေ၊ ၌။ ဥဂ္ဂဟကောသလံ၊ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ။ အနုပဗ္ဗတော၊ အစဉ်အတိုင်း၎င်း။ နာတိသီလတော၊ အလွန် မမြန်သည်၏ အဖြစ်၎င်း။ နာတိသဏီကတော၊ အလွန် မနှေးသည်၏အဖြစ်၎င်း။ ဝိက္ခေပ-ပဋိဗာဟနကော၊ ပြန်လွင့်ခြင်းကို တားမြစ်ခြင်း၎င်း။ ပဏ္ဏတ္တိသမတိက္ကမတော၊ နာမည်ပညတ်ကိုလွန်ခြင်း၎င်း။ အနုပဗ္ဗမ္မာနတော၊ အစဉ်အတိုင်းလွတ်ခြင်း၎င်း။ လက္ခဏတော၊ လက္ခဏာ၎င်း။ တယော၊ ၃-ပါးကုန်သော။ သုတ္တန္တ၊ သုတ္တန် တို့၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒသဟိ၊ ဣမေဟိ အာကာရေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ မနသိကာရ-ကောသလံ၊ ကို။ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ။ တဒုတယမ္ပိ၊ ထို ဥဂ္ဂဟကောသလံ မနသိကာရ ကောသလံ ၂-ပါးစုံသည်လည်း။ ပရတော၊ နောက်၌။ သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်္ဂေ၊ ၌။ အာဝိ၊ ထင်ရှားစွာ။ ဘဝိသတိ၊ ဖြစ်လတ္တံ့။

ပန၊ ဆက်။ ဧဝံ၊ သို့။ ဝါ-ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ဥဂ္ဂဟိတကမ္မဋ္ဌာနေ၊ သင်ယူအပ်ပြီးသော ကမ္မဋ္ဌာန်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ၊ ၌။ ဝုတ္တေ၊ ကုန်သော။ အဋ္ဌာရသ၊ ၁၈-ရပ်ကုန်သော။ သေနာသနဓေါသေ၊ အပြစ်ရှိသော ကျောင်းတို့ကို။ ဝဇ္ဇေတွာ၊ ရှောင်ကြဉ်၍။ [“မဟာဝါသံ နဝါဝါသံ၊ ဇရာ-ဝါသဉ္စ ပန္နနိ” စသောကျောင်း ၁၈-ရပ်ကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌။] ပဉ္စင်သမန္နာဂတေ၊ ၅-ပါးသော အင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံသော။ သေနာသနေ၊ ၌။ ဝသန္တေန၊ နေလျက်။ [ပဉ္စင်သမန္နာဂတ သေနာသနကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ရှုပါ။ ဆရာတို့ကား “မဝေ-နိးမော၊ မရောလ္လုဂ်၊ မုဂ်ခြင်ပါးနည်း၊ ပစ္စည်းမိတ်ဆွေ၊ ရလှယ်လေ၊ ငါးထွေ-ကျောင်းအင်္ဂါ” ဟု လင်္ကာပြုကြသည်။] အတ္တနာပိ၊ ကိုယ်တိုင်လည်း။ ပု-ပဓာနိယဂေဟိ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်မှု၌ ယှဉ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဂုဏ်အင်္ဂါတို့နှင့်

ပဓာနိယ အင်္ဂါ ၅-ပါး။ ။(၁) သဒ္ဓေါ ဟောတိ၊ သဒ္ဓဟတိ တထာဂတဿ ဗောဓိံ၊ (၂) အပ္ပါမာဓော ဟောတိ အပ္ပါတင်္ဂော သမဝေပါကိနိယာ ဂဟဏိယာ သမန္နာဂတော၊ [အညီအမျှ အစာကို ကြေကျက်စေနိုင်သော ဝမ်းမီးနှင့် ပြည့်စုံ၏။] (၃) အသဋ္ဌော အမာယာဝိ၊ [သီလစသည် မရှိဘဲလျက် ရှိဟန်ဆောင်ခြင်း ဟူသော

သမန္တာဂတေန၊ ပြည့်စုံသည်။ (ဟုတော၊ ၎င်း။) ပစ္စာဘတ္တံ၊ ဌ။ (ဆွမ်းစားပြီး ချိန်ဌ။) ပိဏ္ဍပါ၊ ပိဏ္ဍိကန္တေန၊ ဆွမ်းခံရွာမှ ဖဲခဲပြီးသည်။ (ဟုတော၊ ၎င်း။) [တောကျောင်းဘုန်းကြီးဖြစ်၍ ရွာတွင်းစရပ်၌ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးခဲ့သောကြောင့် “ပစ္စာဘတ္တံ ပိဏ္ဍပါပိဏ္ဍိကန္တေန” ဟု ဆိုသည်။] ဝိဝိတ္တောကာသဂတေန၊ ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်၌ ရောက်ပြီးသည်။ (ဟုတော၊ ၎င်း။) ကမ္မဋ္ဌာနံ၊ ကို။ မနသိကာတဗ္ဗံ၊ နှလုံးသွင်းထိုက်၏။

- စ၊ ဆက်။ မနသိကရောဇ္ဇေန၊ သည်။ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနဒိသောကာသပရိစ္ဆေဒဝဿန၊ အဆင်း၊ ပုံသဏ္ဌာန်၊ အရပ်၊ တည်ရာ၊ အပိုင်းအခြားတို့၏ အပြားအား ဖြင့်။ ကေသာဒီသု၊ ဆံအစရှိသော ကောဋ္ဌာသတို့တွင်။ ဧကေကကောဋ္ဌာသံ၊ ကို။ မနသိကရိတော၊ ရှိ။ အဝသာနေ၊ ဌ။ ဧဝံ၊ မနသိကာရော၊ နှလုံးသွင်းခြင်းကို။ ပဝတ္တေတဗ္ဗော၊ ထိုက်၏။ (ကံ၊ နည်း။) ဣမေ ကေသာနာမ၊ တို့မည်သည်။ သီသကဋ္ဌာဟပလိဝေဌနစမ္ပေ၊ ဦးခေါင်းခွံကို ရစ်ပတ်ကြောင်း အရေပေါ်၌။ ဇာတာ၊ ပေါက်ကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထို ဆံပင်၊ ဦးခေါင်းခွံကို ရစ်ပတ်ကြောင်း အရေတို့တွင်။ (ကေသာ၊ အသကဋ္ဌာဟပလိဝေဌနစမ္ပံ တို့၌စပ်။) ဝမ္မိကမတ္တကေ၊ တောင်ပို့ ထိပ်၌။ ကုဏ္ဍတိဏေသု၊ သမန်းမြက်တို့သည်။ [ကုဏ္ဍတိဏေသုတိ ကုသတိဏေသု - ယောဇနာ။ “မြက်သောက်” ဟု၎င်း၊ “တောင်ပို့မြက်” ဟု၎င်း ပေးကြသေး၏။] ဇာတေသု၊ ပေါက်ကုန်လသော်။ ဝမ္မိကမတ္တကေ၊ သည်။ မယံ၊ ငါ့ အပေါ်၌။ ကုဏ္ဍတိဏာနိ၊ တို့သည်။ ဇာတာနိ၊ ပေါက်ကုန်ပြီး၊ ဣတိ၊ န ဇာနာတိ ယထာ၊ မသိသကဲ့သို့။ ကုဏ္ဍတိဏာနိပိ၊ တို့သည်လည်း။ ဝါ၊ တို့ကလည်း။ မယံ၊ တို့သည်။ ဝမ္မိကမတ္တကေ၊ ဌ။ ဇာတာနိ၊ ကုန်ပြီး၊ ဣတိ၊ န ဇာနန္တိ ယထာ၊ ကုန်

စဉ်းလဲကောက်ကျစ်တတ်သူ မဟုတ်ခြင်း၊ မိမိအပြစ်ကို ဖုံးကွယ်တတ်သော မာယာမရှိသူ ဖြစ်ခြင်း၊ ဆိုလိုရင်းမှာ—ကြားလည်း မကြား၊ ဟန်လည်း မဆောင်ခြင်း၊ ပရိယာယ်မာယာ မများခြင်းတည်း။] (၄) အာရဒ္ဓဝိရိယော ဟောတိ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ၊ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဥပသမ္ပဒါယ၊ [“ဥပဉ္စာနံ ပါပကာနံ ပဟာနာယ” စသော သမ္ပပဓာန် ၄-ပါးကို ဆိုလိုသည်။] (၅) ပညဝါ ဟောတိ၊ ဥဒယတ္ထဂါမိနိယာ ပညာယ သမန္တာဂတော အရိယာယ နိဗ္ဗေဒိကာယ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယဂါမိနိယာ။ [ပဉ္စဂုံတ္ထရ နိဝရဏ ဝဂ်မှ ချုံး၍ ယူထားသည်။]

[ဆောင်] ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၊ စိန္တေယျာ၏၊ ခန္ဓာတော်ရှိ၊ မြတ်ဗောဓိကို၊ အပြည့် အစုံ၊ ကောင်းကောင်း ယုံ၏။...တဖုံရောဂါ၊ ကင်းစင်ကွာသွား၊ အစာကြေကြောင်း၊ ဝမ်းမီးကောင်းလျက်။...တကြောင်း မာယာ၊ သာဌေယျာလည်း၊ ကောင်းစွာ ကင်းအောင်၊ ဟန် မဆောင်ဘူး။...ရဲခေါင် လုံ့လ၊ ဝီရိယမူ၊ သမ္ပပဓာန် ၄-ချက်၊ အစုံတက်၏။...ဖြစ်ပျက်ရှုရန်၊ ပညာဉာဏ်ကား၊ အမှန်အရို၊ ထိုးထွင်းသိ၍၊ အရိယမဂ်၊ တိုင်အောင်တက်ဘို့၊ စိန်စက်တမျှ၊ ဝင့်တိုင်း ရှုသည်။...ငါးဝ ပဓာနိယဂါတည်း။

သကဲ့သို့။ ဝေမေ၊ သာလျှင်။ သီသကဋ္ဌာဟပလိဝေဌနစမ္ပံ၊ သည်။ မယံ၊ ငါ့အပေါ်၌။ ကေသာ၊ ဇာတာ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ န ဇာနာတိ။ ကေသာပိ၊ တို့သည်လည်း။ မယံ၊ တို့သည်။ သီသကဋ္ဌာဟပလိဝေဌနစမ္ပံ၊ ၌။ ဇာတာ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ န ဇာနန္တိ။ ဧတေ မဗ္ဗာ၊ ဤဆံပင်၊ ဦးခေါင်းခွံကို ရစ်ပတ်ကြောင်း အရေဟူသော တရားတို့သည်။ အညမညံ၊ ချင်း။ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ၊ နှလုံးသွင်းခြင်း ဆင်ခြင်ခြင်းမှ ကင်းကုန်၏။ ဣတိ၊ လျှင်။ ကေသာနာမ၊ တို့မည်သည်။ ဣမသ္မိံ သရီရေ၊ ပါဠိယေက္ကာ၊ ကောဋ္ဌာသော၊ သော။ အစေတနော၊ စေတနာမရှိသော။ အပ္ပာကတော၊ ရုပ်အပ္ပာကတဖြစ်သော။ သုညော၊ အတ္တမှ ကင်းဆိတ်သော။ နိဿတ္တော၊ သတ္တဝါမဟုတ်သော။ ထဋ္ဌေါ၊ ခက်မာသော။ ပထဝီဓာတု၊ တည်း။ ဣတိ၊ (မနသိကာရေ၊ ပဝတ္ထေတဗ္ဗော။)

လောမာ၊ မွေးညှင်းတို့သည်။ သရီရဝေဌနစမ္ပံ၊ ကိုယ်ကို ရစ်ပတ်ကြောင်း အရေ၌။ ဇာတာ၊ ကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထို မွေးညှင်း၊ ကိုယ်ကိုရစ်ပတ်ကြောင်းအရေတို့တွင်။ သုညဂါမဋ္ဌာနေ၊ လူတို့မှ ကင်းဆိတ်သောရှာ၏ တည်ရာအရပ်၌။ ဒဗ္ဗတိဏေသု၊ နေဇာမြက်တို့သည်။ [ယောဇနာ၌ “ဒဗ္ဗတိဏေသုတိ သဒ္ဓလတိဏေသု၊ စိမ်းစိုသော မြက်တို့သည်” ဟု ရှိ၏။] ဇာတေသု၊ ကုန်လသော်။ သုညဂါမဋ္ဌာနံ၊ သည်။ ပေ။ န ဇာနာတိ ယထာ။ ဒဗ္ဗတိဏာနိပိ၊ တို့သည်လည်း။ ပေ။ န ဇာနန္တိ ယထာ။ ဝေမေ၊ အဘူသာလျှင်။ သရီရဝေဌနစမ္ပံ၊ သည်။ ပေ။ န ဇာနာတိ။ လောမာပိ၊ တို့သည်လည်း။ ပေ။ န ဇာနန္တိ။ ဧတေ မဗ္ဗာ၊ ဤ မွေးညှင်း၊ ကိုယ်ကိုရစ်ပတ်ကြောင်း အရေဟူသော တရားတို့သည်။ အညမညံ၊ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ။ ဣတိ၊ လျှင်။ လောမာနာမ၊ တို့မည်သည်။ ပေ။ ပထဝီဓာတု၊ တည်း။ ဣတိ၊ (မနသိကာရေ၊ ပဝတ္ထေတဗ္ဗော။)

နခါ၊ လက်သည်း ခြေသည်းတို့သည်။ အင်္ဂုလီနံ၊ လက်ချောင်းခြေချောင်းတို့၏။ အဂ္ဂေသု၊ အဖျားတို့၌။ ဇာတာ၊ ကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထို လက်သည်း ခြေသည်း လက်ချောင်း ခြေချောင်းတို့တွင်။ ကုမာရကေသု၊ သတို့သားငယ်တို့သည်။ ဒဏ္ဍကေဟိ၊ တုတ်ငယ်တို့ဖြင့်။ မဓကဋ္ဌိကေ၊ သစ်မည်စည်စေ့တို့ကို။ ဝိဇ္ဇိတု၊ ထိုးဖောက်၍။ ကိဋ္ဌန္တေသု၊ ကစားကုန်လသော်။ ပေ။ န ဇာနန္တိ။ ဧတေ မဗ္ဗာ၊ ဤ လက်သည်း ခြေသည်း လက်ချောင်း ခြေချောင်းဟူသော တရားတို့သည်။ အညမညံ၊ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ။ ဣတိ၊ သို့လျှင်။ နခါနာမ၊ တို့မည်သည်။ ပေ။ ပထဝီဓာတု၊ တည်း။ ဣတိ၊ (မနသိကာရေ၊ ပဝတ္ထေတဗ္ဗော။)

ဒန္တာ၊ သွားတို့သည်။ ဟနုကဋ္ဌိသု၊ မေးရိုးတို့၌။ ဇာတာ၊ ကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထို သွား၊ မေးရိုးတို့တွင်။ ဝဇုကိဟိ၊ လက်သမားတို့သည်။ ပါသာဏဉဒုက္ခလေဝ၊ ကျောက်ဆုံငယ်တို့၌။ ကေနစိဒေဝ၊ တစုံတခုသာလျှင် ဖြစ်သော။ သိလေသဇာတေန၊ အစေးသဘောရှိသောအရာဝတ္ထုဖြင့်။ ဝါ၊ အစေးဖြင့်။ (ဇာတအနက်

မရှိ။) ဗန္ဓိတော၊ ဖွဲ့စည်း၍။ ဌပိတထမ္ဘေသု၊ ထားအပ်သော တိုင်တိုင်။ [ဌပိတထမ္ဘေသု နေရာ၌ “ထမ္ဘေသု၊ တို့ကို။ ဌပိတေသု၊ ကုန်လသော်” ဟု ရှိမှ ရွှေကစာသွားနှင့် မည်၊ စာအုပ်တို့၌ရှိသော ပါဠိအလို စပ်ပုဒ်မရှိ။] ဥဒ္ဓကုလာနီ၊ တို့သည်။ ပေ။ န ဇာနန္တိ။ စေတဓမ္မာ၊ ဤသွား၊ မေးရိုးဟူသောတရားတို့သည်။ အညမညံ၊ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ။ ဣတိ၊ လျှင်။ ဒန္တာနာမ၊ သွားတို့မည်သည်။ ပေ။ ပထဝီဓာတု၊ တည်း။ ဣတိ၊ (မနသိကာရေ၊ ပဝတ္ထေတဗ္ဗော။)

တစော၊ သည်။ သကလသရီရံ၊ အလုံးစုံသောကိုယ်ကို။ ပရိယောနန္တိတော၊ မြေးယှက်၍။ ဌိတော၊ တည်၏။ တတ္ထ၊ ထိုအရေ၊ အလုံးစုံသော ကိုယ်တို့တွင်။ မဟာဝိဇ္ဇာယ၊ စောင်းကြီးကို။ အလ္လဂေါစမ္ပ ပရိယောနန္ဒါယ၊ စုံသော နွားရေဖြင့် ဖွဲ့ကြက်အပ်သော်။ မဟာဝိဇ္ဇာ၊ သည်။ အဟံ၊ ငါ့ကို။ အလ္လဂေါစမ္ပေ၊ ဖြင့်။ ပရိယောနန္ဒါ၊ မြေးယှက်အပ်ပြီ။ ဣတိ၊ န ဇာနာတိ ယထာ။ အလ္လဂေါစမ္ပပိ၊ သည်လည်း။ မယာ၊ ငါသည်။ မဟာဝိဇ္ဇာ၊ ကို။ ပရိယောနန္ဒါ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ န ဇာနာတိယထာ။ ဝေမေဝ၊ သာလျှင်။ သရီရံ၊ သည်။ အဟံ၊ ငါ့ကို။ တစေန၊ ဖြင့်။ ပရိယောနန္ဒါ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ န ဇာနာတိ။ တစောပိ၊ သည်လည်း။ မယာ၊ ငါသည်။ သရီရံ၊ ကို။ ပရိယောနန္ဒါ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ နဇာနာတိ။ စေတဓမ္မာ၊ ဤအရေ၊ အလုံးစုံသော ကိုယ်ဟူသော တရားတို့သည်။ အညမညံ၊ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏရဟိတာ။ ဣတိ၊ လျှင်။ တစောနာမ၊ မည်သည်။ ပေ။ ပထဝီဓာတု၊ တည်း။ ဣတိ၊ (မနသိကာရေ၊ ပဝတ္ထေတဗ္ဗော။)

မံသံ၊ အသားသည်။ အဋ္ဌိသဗ္ဗာတံ၊ အရိုးအပေါင်းကို။ [အဋ္ဌိသဗ္ဗာတန္တိ အဋ္ဌိသမူဟံ - ယောဇနာ။] အနုလိမ္မိတော၊ လိမ်းကျံ၍။ ဌိတံ။ တတ္ထ၊ ထိုအသား၊ အရိုးအပေါင်းတို့တွင်။ မဟာမတ္တိကာယ၊ ကြီးစွာသောမြေညက်ဖြင့်။ ဘိတ္တိယာ၊ နံရံကို။ လိတ္တာယ၊ သုတ်လိမ်းအပ်သော်။ ဘိတ္တိ၊ သည်။ ပေ။ န ဇာနာတိယထာ။ ဝေမေဝ၊ အဋ္ဌိသဗ္ဗာတော၊ သည်။ အဟံ၊ ငါ့ကို။ နဝံသပေသိသတပ္ပဘေဒေန၊ ကိုးရာသော အသားတစ် အပြားရှိသော။ မံသေန၊ အသားသည်။ လိတ္တော၊ လိမ်းကျံအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ န ဇာနာတိ။ ပေ။ စေတဓမ္မာ၊ ဤအသား၊ အရိုးအပေါင်းဟူသော တရားတို့သည်။ ပေ။ ပထဝီဓာတု၊ တည်း။ ဣတိ၊ (မနသိကာရေ၊ ပဝတ္ထေတဗ္ဗော။)

နာရ၊ အကြောသည်။ သရီရဗ္ဗန္တရေ၊ ကိုယ်၏ အတွင်း၌။ အဋ္ဌိနိ၊ တို့ကို။ အာဗန္ဓမာနာ၊ ဖွဲ့လျက်။ ဌိတာ။ တတ္ထ၊ ထိုအကြော၊ အရိုးတို့တွင်။ ဝလ္လိဟိ၊ နွယ်တို့ဖြင့်။ ကုဋ္ဌဒါရူသု၊ နံရံနှင့် သစ်သားတိုင်တို့ကို။ ဝိနဒ္ဓေသု၊ ဖွဲ့ကြက်အပ်ကုန်လသော်။ ကုဋ္ဌဒါရူနိ၊ တို့သည်။ ပေ။ န ဇာနန္တိ။ စေတဓမ္မာ၊ ဤအကြော၊ အရိုးဟူသောတရားတို့သည်။ ပေ။ ပထဝီဓာတု၊ တည်း။ ဣတိ၊ (မနသိကာရေ၊ ပဝတ္ထေတဗ္ဗော။)

အဋ္ဌိသု၊ အရိုးတို့တွင်။ ပဏှိကဋ္ဌိ၊ ဖနှောင်ရိုးသည်။ ဂေါပုကဋ္ဌိ၊ ဖမျက်ရိုးကို။ ဥက္ခိပိတွာ၊ မြောက်ချီ၍။ ဌိတံ၊ တည်၏။ ဂေါပုကဋ္ဌိ၊ သည်။ ဇဗ္ဗိန္ဒ၊ ခြေသလုံးရိုးကို။ ပေ။ ဇဗ္ဗိန္ဒ၊ သည်။ ဦရဋ္ဌိ၊ ပေါင်ရိုးကို။ ပေ။ ဦရဋ္ဌိ၊ သည်။ ကဋ္ဌိန္ဒ၊ ခါးရိုးကို။ ပေ။ ကဋ္ဌိန္ဒ၊ သည်။ ပိဋ္ဌိကဏှကံ၊ ကျောက်ဆူးရိုးကို။ ပေ။ ပိဋ္ဌိကဏှကော၊ သည်။ ဂီဝဋ္ဌိ၊ လည်ပင်းရိုးကို။ ပေ။ ဂီဝဋ္ဌိ၊ သည်။ သိသဋ္ဌိ၊ ဦးခေါင်းရိုးကို။ ဥက္ခိပိတွာ၊ ၍။ ဌိတံ၊ သိသဋ္ဌိ၊ သည်။ ဂီဝဋ္ဌိကော၊ ဌိ။ ပတိဋ္ဌိတံ၊ တည်၏။ ပေ။ ဂေါပုကဋ္ဌိ၊ သည်။ ပဏှိကဋ္ဌိကော၊ ဌိ။ ပတိဋ္ဌိတံ။

တတ္ထ၊ ထို အရိုးတို့တွင်။ ဣဋ္ဌကဒါရုဂေါမယာဒိသဉ္စယေသု၊ ပေါင်းစုအပ်သော အဋ္ဌ၊ သစ်သား၊ နွားချေးအစရှိသည်တို့တွင်။ ဟေဋ္ဌိမာဟေဋ္ဌိမာ၊ အောက်၌ ဖြစ်ကုန် အောက်၌ဖြစ်ကုန်သော အဋ္ဌ၊ သစ်သား၊ နွားချေးအစရှိသည်တို့သည်။ မယံ၊ ထိုသည်။ ဥပရိမေ ဥပရိမေ၊ အထက်၌ဖြစ်ကုန် အထက်၌ဖြစ်ကုန်သော အဋ္ဌ၊ သစ်သား၊ နွားချေး အစရှိသည်တို့ကို။ ဥက္ခိပိတွာ၊ ၍။ ဌိတံ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ န ဇာနန္တိ ယထာ။ ပေ။ ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤ အထက် အောက် အရိုး ဟူသော တရားတို့သည်။ ပေ။ ပထဝီဓာတု၊ တည်း။ ဣတိ (မနသိကာရေ၊ ပဝတ္ထေတဗ္ဗော။)

အဋ္ဌိမိဉ္စ၊ ရိုးတွင်းခြင်ဆီသည်။ တေသံ တေသံ အဋ္ဌိနံ၊ တို့၏။ အဗ္ဗန္တရေ၊ ဌိ။ ဌိတံ။ တတ္ထ၊ ထို ရိုးတွင်းခြင်ဆီ၊ အရိုးတို့တွင်။ ဝေဠုပဗ္ဗာဒိနံ၊ ဝါးစစ် အစရှိသည်တို့၏။ အန္တော၊ အတွင်း၌။ သိန္နဝေတ္ထဂ္ဂါဒိသု၊ ပြုတ်ဖျောအပ်ပြီသော ကြိမ်ညွန့် အစရှိသည်တို့ကို။ ပက္ခိတ္တေသု၊ ထည့်အပ်ကုန်လသော်။ [သိန္နဝေတ္ထဂ္ဂါဒိသုတိ သေဒိတဝေတ္တာနံ အဂ္ဂါဒိသု-ယောဇနာ။ သိန္နဉ္စ သိဒ္ဓ-ဓာတ် တ-ပစ္စည်း။] ဝေဠုပဗ္ဗာဒိနံ၊ တို့သည်။ ပေ။ ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤ ရိုးတွင်းခြင်ဆီ၊ အရိုးဟူသော တရားတို့သည်။ ပေ။ ပထဝီဓာတု၊ ဣတိ (မနသိကာရေ၊ ပဝတ္ထေတဗ္ဗော။)

ဝက္ကံ၊ အညှို့ သည်။ ဂလဝါဋ္ဌကတော၊ လည်မျို၏တွင်းမှ။ နိက္ခန္တေန၊ ထွက်လာသော။ (ထူလနာရနာ ဌိစပ်။) ကေမူလေန၊ တခုတည်းသော အရင်းဖြင့်။ ထောက်၊ အနည်းငယ်။ ဂန္ဓာ၊ သွားပြီ၍။ ဒွိဓာ၊ ၂-ဖြာ။ ဘိန္တေန၊ ကွဲသော။ ထူလနာရနာ၊ တုတ်သောအကြောဖြင့်။ ဝိနိဗဒ္ဓံ၊ ဖွဲ့ကြက်အပ်သည်။ ဟုတွာ၊ ၍။ ဟဒယမံသံ၊ နှလုံးသားကို။ ပရိက္ခိပိတွာ၊ ဝန်းရံ၍။ ဌိတံ။ တတ္ထ၊ ထို အညှို့၊ တုတ်သော အကြောတို့တွင်။ ဝဏှုပနိဗဒ္ဓေ၊ အညှို့ဖြင့်ဖွဲ့အပ်သော။ အမ္ပပလဒ္ဓယေ၊ သရက်သီး ၂-လုံးအပေါင်းတွင်။ (တနည်း) အမ္ပပလဒ္ဓယေ၊ ကို။ ဝဏှုပနိဗဒ္ဓေ၊ အပ်သော်။ ဝဏှု၊ သည်။ ပေ။ ဧတေဓမ္မာ၊ ဤအညှို့၊ တုတ်သောအကြော ဟူသော တရားတို့သည်။ ပေ။ ပထဝီဓာတု၊ ဣတိ (မနသိကာရေ၊ ပဝတ္ထေတဗ္ဗော။)

ဟဒယံ၊ နှလုံးသားသည်။ သရီရဗ္ဗန္တရေ၊ ကိုယ်၏အတွင်း၌။ ဥရုပ္ပပဉ္စရမဇ္ဈံ၊ ရင်ဘတ်ရိုးချိုင့်၏ အလယ်ကို။ (ရင်ဘတ်ရိုး အောက်နား၌ အချိုင့်ရှိ၏။ ထိုချိုင့်၏အလယ်ကို။) နိဿာယ၊ ၍။ ဌိတံ။ တတ္ထ၊ ထိုနှလုံးသား၊ ရင်ဘတ်ရိုးချိုင့်၏

အလယ် အရပ်တို့တွင်။ ငိဏ္ဍသန္ဓမာနိက ပဉ္စရဗ္ဗန္တရံ၊ ဟောင်းနွမ်း ဆွေးမြည့်သော သန်လျင်းချိုင့်၏အတွင်းကို။ နိဿာယ၊ ချုံ။ မံသပေသိယာ၊ အသားတစ်ကို။ ဌပိတာယ၊ ထားအပ်သော်။ ငိဏ္ဍသန္ဓမာနိက ပဉ္စရဗ္ဗန္တရံ၊ သည်။ ပေ။ ဧတဓမ္မာ၊ ဤနှလုံးသား၊ ရင်ဘတ်ရိုးချိုင့်၏ အလယ်အရပ် ဟူသော တရားတို့သည်။ ပ။ ပထဝီဓာတု။ ဣတိ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗော။) [ဤအဆင့်ကို ကြည့်၍ ပါဠိ၌ သုံးအပ်သော “ဟဒယ=နှလုံးသား” ဟူသည် ယခုခေတ် ဆရာဝန်တို့ စမ်းသပ်အပ်သော ရင်ဘတ်၏ ဝဲဘက်၌ သားမြတ်အောက်နားဝယ် တည်သော နှလုံးသားမဟုတ် ဟု ခွဲခြား မှတ်သားပါ။ သို့သော် ထို နှလုံးသား၏ အဆက်အသွယ်ကား ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။]

ယကနံ၊ အသည်းသည်။ အန္တောသရီရေ၊ ချွံ။ ဒွိန္ဒံ၊ ထနာနံ၊ သားမြတ်တို့၏။ အဗ္ဗန္တရေ၊ ချွံ။ ဒက္ခိဏပဿံ၊ လကျောနံပါးကို။ နိဿာယ၊ ဌိတံ။ တတ္ထ၊ ထိုအသည်း၊ သားမြတ် ၂-သွယ်၏ အတွင်းလကျောနံပါးတို့တွင်။ ဥက္ကလိ ကပါလပဿမိ၊ ထမင်းအိုးခွက်၏ နံပါး၌။ ယမကမံသဝိဏ္ဏေ၊ အစုံဖြစ်သော အသားစိုင်သည်။ လဂ္ဂေ၊ ငြိကပ်လသော်။ ဥက္ကလိကပါလပဿံ၊ ထမင်းအိုးခွက်၏ နံပါးအရပ်သည်။ ပေ။ ဧတဓမ္မာ၊ ဤ အသည်း၊ သားမြတ် ၂-သွယ်၏အတွင်း လကျောနံပါး ဟူသော တရားတို့သည်။ ပေ။ ပထဝီဓာတု။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗော။)

ကိလောမကေသု၊ အမြှေးတို့တွင်။ ပဋိစ္စန္ဒကိလောမကံ၊ ဟဒယ စသည်ကို ဖုံးကွယ်ဘတ်သောအမြှေးသည်။ ဟဒယဉ္စ၊ ကိုင်း။ ဝက္ကဉ္စ၊ ကိုင်း။ ပရိဝါရေတွာ၊ ဝန်းရံ၍။ (ဖုံး၍)။ ဌိတံ။ အပ္ပဋိစ္စန္ဒကိလောမကံ၊ မဖုံးကွယ်တတ်သော အမြှေးသည်။ သကလသရီရေ၊ ချွံ။ စမ္ပဿ၊ ၏။ ဟေဋ္ဌတော၊ အောက်၌။ မံသံ၊ ကို။ ပရိယောနန္ဒိတွာ၊ မြှေးယှက်၍။ ဌိတံ။ တတ္ထ၊ ထိုအမြှေး၊ နှလုံးသား အစရှိသည်တို့တွင်။ မံသေ၊ ကို။ ပိလောတိက ပလိဝေဌိတေ၊ အဝတ်ပိုင်းဖြင့် ရစ်ပတ်အပ်သော်။ မံသံ၊ သည်။ ပ။ န ဇာနာတိယထာ၊ ဝေမေဝ၊ သာလျှင်။ ဝက္ကဟဒယာနိ၊ တို့သည်ကိုင်း။ သကလသရီရေ၊ ချွံ။ မံသဉ္စ၊ သည်ကိုင်း။ ပေ။ န ဇာနာတိ။ [ယောဇနာ၌ “သကလသရီရေ” ဟု မဇ္ဈေဒိပကနည်းအားဖြင့် အလယ်၌ စသဒ္ဓါရှိသောကြောင့် ဝက္ကဟဒယာနိ မံသံတို့၌ လိုက်စေရမည်ဟု ဖွင့်သည်။ ယခုစာအုပ်တို့၌ မံသဉ္စ ဟု အန္တဒိပကနည်းအားဖြင့် ရှိသောကြောင့် ရှေ့ပုဒ်တို့၌ လိုက်စေရမည်။] ကိလောမကမ္ပိ၊ သည်လည်း။ ပေ။ ဧတဓမ္မာ၊ ဤအမြှေး၊ နှလုံးသား အစရှိသော တရားတို့သည်။ ပေ။ ပထဝီဓာတု။ ဣတိ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗော။)

ပိဟကံ၊ အဖျဉ်းသည်။ [“ဘေ” ဟုကိုင်း၊ “အပြင်” ဟုကိုင်း ခေါ်ကြ၏။] ဟဒယဿ၊ ၏။ ဝါမပဿေ၊ လင်္ဂဝဲဘေး၌။ ဥဒရပဋ္ဌလဿ၊ ဝမ်းအလွှာ၏။ မတ္တကပဿံ၊ အထက်ဘေးကို။ နိဿာယ၊ ဌိတံ။ တတ္ထ၊ ထို အဖျဉ်း၊ ဝမ်းအလွှာ

တို့တွင်။ ကောဠကမတ္ထကပဿံ၊ ကျီ၏အထက်ဘေးကို။ [ကောဠကမတ္ထကပဿန္တိ
ကုသုလဿ မတ္ထကေ ပဿံ။ - ယောဇနာ။] နိဿာယ၊ ဂေါမယပိဏ္ဍိယာ၊
နွားချေးအစိုင်သည်။ ဝါ၊ နွားချေးခဲသည်။ ဌိတာယ၊ သော်။ ကောဠကမတ္ထက-
ပဿံ၊ သည်။ ပေ။ ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤ အဖျဉ်း၊ ဝမ်းအလွှာဟူသော တရားတို့သည်
။ ပေ။ ပထဝီဓာတု။ ဣတိ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္ထေတဗ္ဗော)။

ပဗ္ဗိသံ၊ အဆုပ်သည်။ သရီရဗ္ဗန္တရေ၊ ဌံ။ ဒွိန္ဒံ၊ ထနာနံ၊ တို့၏။ အဗ္ဗန္တရေ၊
အလယ်၌။ ဟဒယဉ္စ၊ ကိုင်း။ ယကနဉ္စ၊ အသည်းကိုင်း။ ဥပရိ၊ အထက်၌။ ဝါ၊
အထက်က။ ဆာဒေတွာ၊ ဖုံးအုပ်၍။ ဩလမ္ဗန္တိ၊ တွဲလျားကျလျက်။ ဌိတံ။ တတ္ထ၊
ထိုအဆုပ်၊ ကိုယ်တွင်းအရပ်တို့တွင်။ ဇိဏ္ဏကောဠဗ္ဗန္တရေ၊ ဟောင်းနွမ်းဆွေးမြည့်
သော ကျီ၏အတွင်း၌။ သကုဏကုလာဝကေ၊ ငှက်သိုက်သည်။ ဩလမ္ဗမာနေ၊
တွဲလျားကျလသော်။ ဇိဏ္ဏကောဠဗ္ဗန္တရံ၊ ကျီ၏အတွင်းအရပ်သည်။ ပေ။ ဧတေ
ဓမ္မာ၊ ဤအဆုပ်၊ ကိုယ်တွင်းအရပ်ဟူသော တရားတို့သည်။ ပေ။ ပထဝီဓာတု။
ဣတိ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္ထေတဗ္ဗော)။

အန္တံ၊ အူမသည်။ ဂလဝါဠကတော၊ လည်မျို၏တွင်းမှစ၍။ ကရိသမဂ္ဂပရိ-
ယန္တေ၊ ကျင်ကြီးလမ်းအဆုံးရှိသော။ သရီရဗ္ဗန္တရေ၊ ဌံ။ ဌိတံ။ [ယောဇနာ၌
ဂလဝါဠကနှင့် ကရိသမဂ္ဂကို သမာသ်တွဲ၏။ ထိုအလို “လည်မျိုတွင်း ကျင်ကြီး
လမ်းဟူသော အဆုံးရှိသော။ သရီရဗ္ဗန္တရေ၊ ဌိတံ” ဟု ပေး။ သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်း
ကံယာနုပဿနာနိဒ္ဒေသ ၌လည်း ဤကဲ့သို့ပင် သမာသ်ရှိသည်။] တတ္ထ၊ ထို
အူမ၊ ကိုယ်၏အတွင်းအရပ်တို့တွင်။ လောဟိတဒေါဏိကာယ၊ သွေးစကျင်း၌။
(သွေးထည့်ရာ စကျင်း၌။) ဆိန္နသီသမေန်ကဓဋ္ဌဝရေ၊ ပြတ်သောဦးခေါင်း
ရှိသော ရေမြွေ၏ကိုယ်ကို။ ဩဘုဗိတွာ၊ ခွေ၍။ ဌပိတေ၊ ထားအပ်သော်။
လောဟိတဒေါဏိ၊ သည်။ ပေ။ ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤ အူမ၊ ကိုယ်တွင်းအရပ်ဟူသော
တရားတို့သည်။ ပေ။ ပထဝီဓာတု။ ဣတိ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္ထေတဗ္ဗော)။

အန္တဂုဏံ၊ အူမကို ဖွဲ့တတ်သော အူသေးသည်။ အန္တန္တရေ၊ အူတို့၏အကြား
၌။ ဧကဝိသတိ၊ ၂၁-ပါးသော။ အန္တဘောဂေ၊ အူခွေတို့ကို။ ဗန္ဓိတွာ၊ ဖွဲ့ချည်၍။
ဌိတံ။ တတ္ထ၊ ထို အူသေး၊ အူမတို့တွင်။ ပါဒပုဉ္ဇနရဇ္ဇမဏ္ဍလကံ၊ ခြေသုတ်
ကြိုးဝိုင်းကို။ သိဗ္ဗေတွာ၊ ချုပ်၍။ ရဇ္ဇုကေသု၊ ကြိုးငယ်တို့သည်။ ဌိတေသု၊ တည်
ကုန်လသော်။ ပါဒပုဉ္ဇန ရဇ္ဇမဏ္ဍလကံသည်။ ပေ။ ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤ အူသေး၊
အူမ ဟူသော တရားတို့သည်။ ပေ။ ပထဝီဓာတု။ ဣတိ၊ ဤသို့ (မနသိကာရော၊
ပဝတ္ထေတဗ္ဗော)။

ဥဒရိယံ၊ အစာသစ်သည်။ ဥဒရေ၊ ဝမ်း၌။ ဌိတံ၊ သော။ အသိတပိတ-
ခါယိတသာယိတံ၊ စားအပ်၊ သောက်အပ်၊ ခံအပ်၊ သာယာအပ်သောအစာ
တည်း။ [ရှေးက “သာယိတ=လျက်” ဟု ပေးကြ၏။ လျှာဖြင့် လျက်အပ်သော

အစာသာမက လက်ဖြင့်ကော်၍၊ တို့၍စားကောင်းသော အစာအရသာဟူသမျှ ကို ယူနိုင်သည်။ ရှေးက “အသိတံ ပီတံ ခါယိတံ သာယိတံ”ဟု ဝါကျရိုဟန် တူသည်။ ထို့ကြောင့် ရှေးနိဿယ၌ ခဲ့၍ပေး၏။] တတ္ထ၊ ထို အစာသစ်၊ ဝမ်းတို့ တွင်။ သုဝါနဒေါဏိယံ၊ ခွေးစားခွက်၌။ သုဝါနဝမထမ္ပိ၊ ခွေးအန်ဖတ်သည်။ ဌိတေ၊သော်။ သုဝါနဒေါဏိယံသည်။ ပေ။ ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤအစာသစ်၊ ဝမ်းဟူသော တရားတို့သည်။ ပေ။ ပထဝီဓာတု။ ဣတိ (မနသိကာရေ၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗော။)

ကရိသံ၊ ကျင်ကြီးသည်။ ပက္ခာသယသင်္ခါတေ၊ အစာကျက်အိမ်ဟု ဆိုအပ် သော။ အဋ္ဌင်္ဂလဝေဠုပဗ္ဗသဒိသေ၊ လက်ရှစ်သစ်ရှည်သော ဝါးဆစ်နှင့်တူသော။ အန္တပရိယောသာနေ၊ အူမ၏အဆုံး၌။ ဌိတံ၊ တတ္ထ၊ ထို ကျင်ကြီး၊ အစာကျက် အိမ်တို့တွင်။ ဝေဠုပဗ္ဗ၊ ၌။ ဩဒ္ဓိတွာ၊ ကြိတ်ချေ၍။ သဏ္ဍပဏ္ဍုမတ္တိကာယ၊ သိမ်မွေ့ဖြောင့်တော့ ဝင်းဝါသော မြေညက်ကို။ ပက္ခိတ္တာယ၊ ထည့်အပ်သော်။ ဝေဠုပဗ္ဗ၊ သည်။ ပေ။ ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤကျင်ကြီး၊ အစာကျက်အိမ်ဟူသောတရား တို့သည်။ ပေ။ ပထဝီဓာတု။ ဣတိ (မနသိကာရေ၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗော။)

မတ္တလုဂံ၊ ဦးနှောက်သည်။ သီသကဋ္ဌာဟဗ္ဗန္တရေ၊ ဦးခေါင်းခွံအတွင်း၌။ ဌိတံ၊ တတ္ထ၊ ထို ဦးနှောက်၊ ဦးခေါင်းခွံအတွင်းအရပ်တို့တွင်။ ပုရာဏလာဗု ကဋ္ဌာဟေ၊ ဟောင်းနွမ်းသောဗူးခွက်၌။ (ရှေးက “ဗူးအုံ” ဟု ပေးကြ၏။) ပိဋ္ဌ- ပိဏ္ဍိယာ၊ မှည့်ကစိုင်ကို။ ပက္ခိတ္တာယ၊ ထည့်အပ်သော်။ သာဗုကဋ္ဌာဟံ၊ သည်။ ပေ။ ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤ ဦးနှောက်၊ ဦးခေါင်းခွံ အတွင်းရပ်ဟူသော တရားတို့ သည်။ ပေ။ ပထဝီဓာတု။ ဣတိ (မနသိကာရေ၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗော။)

ယံ ဝါ ပနညမ္ပိတိ ဣမိနာ၊ ဟူသော ဤပါ၌ဖြင့်။ အာပေါကောဋ္ဌာသာဒီသု၊ အာပေါဓာတ် အဘို့အစု အစရှိကုန်သော။ တိသု၊ ၃ ပါးကုန်သော ကောဋ္ဌာသ တို့၌။ အနုဂတံ၊ အစဉ်လိုက်သော။ (ပါဝင်သော)။ ပထဝီဓာတုံ၊ ကို။ လက္ခဏာ- ဝသေန၊ ခက်မာခြင်းလက္ခဏာ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ယေဝါပနကံ၊ ယေဝါပနက ဖြစ်သော။ ပထဝီ၊ ပထဝီဓာတ်ကို။ ကတွာ၊ ၍။ ဒဿေတိ၊ ပြတော်မူ၏။

ဗာဟိရ ပထဝီဓာတုနိဗ္ဗေသေ၊ အပဖြစ်သော ပထဝီဓာတ်၏ နိဗ္ဗေသ၌။ အယောတိ၊ ဟူသည်ကား။ ကာဠုလောဟံ၊ မည်းနက်သောသံတည်း။ လော- ဟန္တိ(ထွေ) ဟူသော ဤပါ၌၌။ ဇာတိလောဟံ၊ ဇာတိလောဟသင်း။ ဝိဇာတိ- လောဟံ၊ ၎င်း။ ကိတ္တိမလောဟံ (ကုတ္တိမလောဟံ)၊ ၎င်း။ ပိသာစလောဟံ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စတုဗ္ဗိမ၊ ၄-ပါး အပြားရှိ၏။

သောဟံ။ ။ လူ့ဓာတ် ဟု ပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော လောဟ-သဒ္ဓါသစ် တပါးသော အရာဝတ္ထုကို ဖြတ်ကြောင်း သံကို၎င်း၊ ကြေးကို၎င်း ဟော၏။ လူနာတိ ဧတေနာတိ လောဟံ—ဣဒါမိမောဂ္ဂုလ္လာန် ၂၂၃-သုတ် ၀၈၈၅။ ထိုလောဟသည် ဇာတိလောဟ

တတ္ထ၊ ထိုငှ-မျိုး သော ကြေးတို့တွင်။ အယော၊ သံသင်း။ သဉ္စ၊ ငွေသင်း။ သုဝဏ္ဏ၊ ရွှေသင်း။ တိပု၊ သလ္လဲဖြူသင်း။ (“သလ္လဲစင်”ဟုလည်း ပေးကြ၏။) သီသံ၊ သလ္လဲမည်းသင်း။ (ခဲပုပ်ဟုလည်း ပေးကြ၏။) တမ္ပလောဟံ၊ ကြေးနီသင်း။ ဝေကန္တကလောဟံ၊ သံမဏိသင်း။ (“သံရှင်သင်း”ဟုလည်း ရှေးနိဿယ ပေး၏။ ဝေကန္တကံ၏အဓိပ္ပါယ်ကို ဋီကာနိဿယ၌ ကြည့်ပါ။) ဣတိ၊ သို့။ သတ္တ၊ နံသော။ ဣမာနိ၊ ဤကြေးတို့သည်။ ဇာတိလောဟာနိနာမ၊ တို့မည်၏။ ဝါ၊ လောဟ အစစ်တို့ မည်၏။ နာဂနာသိကလောဟံ၊ နာဂနာသိကမည်သော ကြေးသည်။ ဝိဇာတိလောဟံနာမ၊ မည်၏။ [နာဂနာသိကလောဟကို ရှေးနိဿယ၌ “ပထယ် သံ”ဟုသင်း၊ ဋီကာနိဿယ၌ “ထယ်သံ”ဟုသင်း ပေး၏။] ဂံသလောဟံ၊ ကြေးဖြူ သင်း။ ဝဋ္ဋလောဟံ၊ ခဲပုပ်သင်း။ ဝါ၊ တေးသင်း။ အာရက္ခဋ္ဌ၊ ခပ်ပြာသင်း။ ဣတိ၊ တိဏိ၊ ဉ-မျိုးသော ကြေးတို့သည်။ ကိတ္တိမလောဟာနိနာမ၊ တို့မည်၏။ မောရက္ခ- ကံ၊ သံကြေးသင်းသင်း။ ပုထုကံ၊ သံကျွတ်သင်း။ မလိနကံ၊ သံပွတ်သင်း။ ခပလကံ၊ သွတ်မည်သော သံသင်း။ (သံပြန်ဟုလည်း ပေးကြ၏။) သေလကံ၊ သံကျောက် သင်း။ အာဠကံ၊ သံလိုက်သင်း။ ဘလ္လကံ၊ သံခဲသင်း။ ဒုသိလောဟံ၊ သံချေးသင်း။ ဣတိ၊ အဋ္ဌ၊ ရှစ်မျိုးကုန်သော သံတို့သည်။ ပိသာစလောဟာနိနာမ၊ တို့မည်၏။ တေသု၊ ထိုသံတို့တွင်။ ပဉ္စ၊ ဇာတိလောဟာနိ၊ တို့ကို။ (အယော၊ သဉ္စ၊ သုဝဏ္ဏ၊ တိပု၊ သီသံတို့ကိုဆိုသည်။) ပါဠိယံ၊ ပါဠိတော်၌။ ဝိသု၊ သီးခြား။ ဝုတ္တာနေဝ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သည်သာ။ ပန၊ ကား။ တမ္ပလောဟံ၊ ကြေးနီသင်း။ ဝေကန္တ- ကံ၊ သံမဏိသင်း။ ဣတိ၊ ဋီဟိ၊ ကုန်သော။ ဣမေဟိ ဇာတိလောဟေဟိ၊ တို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တက။ သေသံ၊ ကြွင်းသော။ သဗ္ဗမ္ပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော သံ၊ ကြေး ကဲ့။ ဣမ၊ ဤ ဗဟိရ ပထဝီဓာတုနိဒ္ဒေသ၌။ လောဟန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တိပူတိ၊ ကား။ သေတတိပု၊ ဖြူသောခဲတည်း။ ဝါ၊ သလ္လဲဖြူတည်း။ (ခဲမဖြူ ဟုလည်း ခေါ်၏။) သီသန္တိ၊ ကား။ ကာဠတိပု၊ မည်းနက်သောခဲတည်း။ (ခဲပုပ် ဟုလည်း ခေါ်၏။) သဉ္စန္တိ၊ ကား။ ရဇတိ၊ ငွေတည်း။ မုတ္တာတိ၊ ကား။ သာမုဒ္ဓိက- မုတ္တာ၊ သမုဒ္ဓရာ၌ဖြစ်သော ပုလဲတည်း။ မဏိတိ၊ ကား။ ပါဠိအာဂတေ၊ ပါဠိ တော်၌ လာကုန်သော။ ဝေဠုရိယာဒယော၊ ကြောင်မျက်ရွဲ အစရှိသည်တို့ကို။

စသောအားဖြင့် ငှ-မျိုးရှိ၏။ အမျိုးအစားအားဖြင့် လောဟတွင် ပါဝင်သော အယော၊ သဉ္စ၊ သုဝဏ္ဏ စသည်ကို ဇာတိလောဟ ဟု ဖွင့်ထား၏။ [ဇာတိလောဟန္တိ ပကတိ- လောဟံ— ယောဇနာ။] ဝိသဒိသာ ဇာတိ အဿာတိ ဝိဇာတိ၊ ပကတိလောဟနှင့် မတူသော အမျိုးအစားရှိသော လောဟကို “ဝိဇာတိလောဟ”ဟု ဆိုသည်။ နာဂ- နာသိကလောဟ ဟု နောက်၌ ခု ရုပ်ဖော်ထားသည်။ ကရုဏေနာနိဗ္ဗတ္တံ ကိတ္တိမံ၊ တင် ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ဖြစ်စေအပ်သော လောဟသည် ကိတ္တိမလောဟ မည်၏။ ပိသာစလောဟ ကို “ပိသာစနာမလောဟ”ဟု နာမည်အဖြစ်ဖြင့် ဆို၏။

ဌပေတွာ၊ ထား၍။ သေသော၊ ကြွင်းသော။ ဇောတိရသာဒိဘေဒေါ၊ ဇောတိရသ် အစရှိသော အပြားရှိသော။ သဗ္ဗောပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော။ မဏိ၊ ပတ္တမြားတည်း။ ဝိရိယောတိ၊ ကား။ ဝံသဝဏ္ဏမဏိ၊ ဝါးအဆင်းရှိသော ပတ္တမြားတည်း။ သင်္ခေါတိ၊ ကား။ သာမုဒ္ဓိကသင်္ခေါ၊ သမုဒ္ဓရာ၌ဖြစ်သော ခရုသင်းတည်း။ သိလာတိ၊ ကား။ ကာဠသိလာ၊ မည်းသော အဆင်းရှိသော ကျောက်၎င်း။ ပဏ္ဍုသိလာ၊ ဖြော့တော့ဝင်းဝါသော အဆင်းရှိသော ကျောက်၎င်း။ သေတသိလာ၊ ဖြူသော အဆင်းရှိသော ကျောက်၎င်း။ ဣဘိ၊ ဧာဒိဘေဒေါ၊ ဤသို့အစရှိသော အပြားရှိသော။ သဗ္ဗောပိ၊ လည်းဖြစ်သော။ သိလာ၊ ကျောက်တည်း။

ပဝါဠန္တိ၊ ကား။ ပဝါဠမေဝ၊ သန္တပင်တည်း။ [အခြား ပရိယာယ်တမျိုးလည်း မရှိ၊ အထူး အပြားလည်း မရှိသောကြောင့် “ပဝါဠ”ကို “ပဝါဠမေဝ”ဟု ဖွင့်သည်။] ရဇတန္တိ၊ ကား။ ကဟာပဏော၊ အသပြာတည်း။ [အသပြာလုပ်ရသောငွေကို ဆိုလိုဟန်တူသည်။ ငွေတုံးငွေခဲလည်း ရဇတပင်တည်း။] ဇာတရူပန္တိ၊ ကား။ သုဝဏ္ဏံ၊ ရွှေတည်း။ [ဇာတံ+ရူပံ ယသ္မာတိ ဇာတရူပံ=အဆင်းအရောင် မပြောင်းဘဲ ဖြစ်မြဲတိုင်းသော အဆင်းအရောင်ရှိသောကြောင့် ရွှေကို “ဇာတရူပ”ဟု ခေါ်သည်။] လောဟိတကောတိ၊ ကား။ ရတ္တမဏိ၊ ပတ္တမြားနီတည်း။ [အဘယာရာမ ဆရာတော်၏ အဘိဓာန်နိဿယ၌ “လောဟိတကော”ဟု ရှိ၏။] မသာရဂလ္လန္တိ၊ ကား။ ကဗရမဏိ၊ ပြောက်ကျားသော ပတ္တမြားတည်း။ တိဏာဒိသု၊ မြက် အစရှိသည်တို့တွင်။ ဗဟိသာရာ၊ ပြင်ပ၌ အနှစ်ရှိကုန်သော။ (အတွင်းကအနှစ် မဟုတ်ဘဲ ပူသောအရာဝတ္ထုရှိ၍ ပြင်ပ၌ အနှစ်ရှိကုန်သော။) အန္တမသော၊ အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်။ နာဠိကေရာဒယောပိ၊ အုန်းပင် အစရှိသည်တို့သည်လည်း။ တိဏိနာမ၊ မည်၏။ [အုန်းပင်တို့သည် ပြင်ဘက်၌သာ အနှစ်ရှိ၍ အတွင်း၌ အနှစ်မရှိသောကြောင့် “ဗဟိသာရ”ဟု ဆိုသည်။ အန္တေ၊ အထက်ဖြစ်သောအဆုံး၌။ နိယုတ္တော၊ ယှဉ်သည်တည်း။ အန္တိမော၊ ထို့နောက် တတိယာဝိဘတ်၏အနက်၌ သော-ပစ္စည်းသက်၍ (တနည်း)နာ-ဝိဘတ်ကို သော-ပြု၍ ဣ-ကို(အ)ပြုလျှင် “အန္တမသော”ဟု ဖြစ်၏။ ဤအန္တသည် အထက်၌ ဖြစ်သော အဆုံးတည်း။ နောက် အန္တကား အောက်၌ဖြစ်သော အဆုံးတည်း။]

အန္တောသာရံ၊ အတွင်း၌ အနှစ်ရှိသော။ အန္တမသော၊ အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်။ ဒါရုဓဏ္ဍမ္ပိ၊ သစ်တုံးသည်လည်း။ ကဋ္ဌနာမ၊ မည်၏။ သက္ခရာတိ၊ ကား။ မုဂ္ဂမတ္တတော၊ ပဲနောက်စေ့ အတိုင်းအရှည်ရှိသော ကျောက်မှ(စ၍)။ ယာဝမုဋ္ဌိပုမာဏာ၊ တလက်ဆုပ် ပမာဏရှိသော ကျောက်တိုင်အောင်။ မရမ္မာ၊ ကျောက်ပြုပ်ဘို့သည်။ သက္ခရာနာမ၊ တို့မည်၏။ ပန၊ ကား။ မုဂ္ဂမတ္တတော၊ မှ။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌ဖြစ်သော ကျောက်ကို။ ဝါလိကာတိ၊ သဲဟူ၍။ -ဝုစ္စတိ၊ ကဋ္ဌလန္တိ၊ ကား။ ယံကိဉ္စ၊ အမှတ်မရှိ ကြွင်းမဲ့သည့် အလုံးစုံသော။ ကပါလံ၊ အိုးခြမ်းတည်း။

ဘူမိတိ၊ ကား။ ပထဝီ၊ မြေတည်း။ ပါသာဏောတိ၊ ကား။ အန္တောမုဋိယံ၊ လက်ဆုပ်အတွင်း၌။ အသဏ္ဌဟနတော၊ မတည်နိုင်သော ကျောက်မှ။ (လက်ဖြင့် ဆုပ်ကိုင်၍ မရလောက်သော ကျောက်တုံးမှ။) ပဋ္ဌာယ၊ ၍။ ဟတ္ထိပ္ပမာဏံ၊ ဆင်အတိုင်းအရှည်ရှိသော ကျောက်သို့။ အသမ္ပတ္တော၊ မရောက်သောကျောက် သည်။ ပါသာဏောနာမ၊ ကျောက်ခဲမည်၏။ ပန၊ ကား။ ဟတ္ထိပ္ပမာဏတော၊ မှ။ ပဋ္ဌာယ၊ ၍။ ဥပရိ၊ အထက်၌ဖြစ်သော ကျောက်သည်။ ပဗ္ဗတောနာမ၊ တောင်မည်၏။

ယံ ဝါ ပနာတိ ဣမိနာ၊ ဤပါ၌ဖြင့်။ တာသဋ္ဌိ နာဋ္ဌိကေရုလောဒိဘေဒံ၊ ထန်းစေ့၊ အုန်းသီး အစရှိသော အပြားရှိသော။ သေသပထဝီ၊ ကြွင်းသော ပထဝီဓာတ် လွန်ကဲသော အရာဝတ္ထု အပေါင်းကို။ ဂဏှာတံ၊ ယူ၏။ ယာစ အဇ္ဈတ္တိကာ ပထဝီဓာတ်၊ ယာစ ဗာဟိရာတိ ဣမိနာ၊ ဤပါ၌ဖြင့်။ ဒေဝံ၊ ၂ ပါး လည်းဖြစ်ကုန်သော။ ပထဝီဓာတ်ယော၊ အဇ္ဈတ္တိကာ ဗာဟိရပထဝီဓာတ်တို့သည်။ ကက္ခုဠတ္ထေန၊ ခက်မာသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ လက္ခဏတော၊ ကက္ခုဠလက္ခဏာ အားဖြင့်။ ကော၊ တမျိုးသော။ ပထဝီဓာတုဝေ၊ ချည်းသားတည်း။ ဣတိ၊ ဤ အနက်ကို။ ဒေသတိ၊ ပြ၏။

၁၇၄။ အာပေါဓာတုနိဒ္ဒေသာဒိသု၊ အစရှိသည်တို့၌။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ (ပထဝီဓာတုနိဒ္ဒေသံ) ဝုတ္တနယေနေဝ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အာပေါအာပေါဂတန္တိ အာဒိသု၊ အစရှိသည်တို့၌။ အာဗန္ဓနဝသေန၊ ကလပ်တူ ရုပ်တို့ကို ဖွဲ့စည်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ အာပေါ၊ အာပေါမည်၏။ တဒေဝ၊ ထို အာပေါသည်ပင်။ အာပေါ- ဘာဝံ၊ အာပေါ၏ အဖြစ်သို့။ ဂတတ္တာ၊ ရောက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အာပေါ- ဂတံ နာမ၊ မည်၏။ သွေဟဝသေန၊ စေးကပ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ သွေဟော၊ မည် ၏။ သောယေဝ၊ ထိုစေးကပ်ခြင်းသဘောသည်ပင်။ သွေဟဘာဝံ၊ စေးကပ်သည် ၏အဖြစ်သို့။ ဂတတ္တာ၊ ကြောင့်။ သွေဟဂတံနာမ၊ မည်၏။ ဗန္ဓနတ္ထံ ရူပဿာတိ၊ ကား။ အဝိနိဗ္ဗောဂရူပဿ၊ ကို။ ဗန္ဓနဘာဝေါ၊ ဖွဲ့စည်းတတ်သည်၏ အဖြစ် တည်း။ ပိတ္တံ သေမုန္တိ အာဒိနိပိ၊ အစရှိသော ရုပ်တို့ကိုလည်း။ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာန- ဒိသောကာသပရိစ္ဆေဒဝသေန၊ အဆင်း၊ ပုံသဏ္ဌာန်၊ အရပ်၊ တည်ရာ၊ အပိုင်း အခြားတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ပရိဂ္ဂဟေတု၊ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားကာယူ၍။ ဝါ၊ သိမ်းဆည်း၍။ ဓာတုဝသေနဝ၊ ဓာတ်သဘော၏ အစွမ်းဖြင့်သာ။ မနသ်ကာ- တဗ္ဗာနိ၊ နှလုံးသွင်းထိုက်ကုန်၏။

တတြ၊ ထိုသို့ နှလုံးသွင်းရာ၌။ အယံ၊ ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ကား။ နယော၊ တည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ ပိတေသု၊ ဗဒ္ဒသည်းခြေ၊ အဗဒ္ဒသည်းခြေတို့တွင်။ အဗဒ္ဒပိတ္တံ၊ အဗဒ္ဒ သည်းခြေသည်။ ဝါ၊ အိမ်ဖြင့် မဖွဲ့အပ်သောသည်းခြေသည်။ ဇီဝိတိန္ဒြိယပုဋ္ဌိဗ္ဗံ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေနှင့် ဆက်စပ်သည်။ (ဟုတော့၊ ၍။) သကလသရီရံ၊ ကို။ ဗျာပေတော၊ ပြန့်နှံ့၍။ ဌိတံ၊ ဗဒ္ဒပိတ္တံ၊ သည်။ ဝါ၊ အိမ်ဖြင့်ဖွဲ့အပ်သော သည်းခြေသည်။ ပိတ္တံ

ကောသကေ၊ သည်းခြေအိမ်၌။ ဌိတံ။ တတ္ထ၊ ထိုသည်းခြေ၊ ခန္ဓာကိုယ်၊ သည်းခြေ၊ သည်းခြေအိမ်ဟိုတွင်။ ပူပံ၊ မုံကို။ ဗျာပေတွာ၊ ပြန့်နှံ့၍။ တေလေ၊ ဆီသည်။ ဌိတေ၊ တည်း။ သေဝံ။ ပူပံ၊ သည်။ ပေ။ န ဇာနာတံ။

စ၊ ဗဒ္ဒသည်းခြေအတွက် ဥပမာတနည်းကား။ ကောသာတကိကောသကေ၊ သပွတ်သီးအိမ်သည်။ ဝါ၊ ခဝဲသီးအိမ်သည်။ ဝဿောဒကေန၊ မိုဗ်းရေဖြင့်။ ပုဏ္ဏေ၊ ပြည့်လသော်။ ကောသာတကိကောသကော၊ သည်။ ပေ။ ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤ သည်းခြေ ခန္ဓာကိုယ်၊ သည်းခြေ သည်းခြေအိမ် ဟူသော တရားတို့သည်။ ပေ။ ယူသဘူတော၊ အရည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ အာဗန္ဓနာကာရော၊ ဖွဲ့စည်းခြင်းဟူသော အခြင်းအရာရှိသော။ အာပေါဓာတု၊ အာပေါဓာတ်တည်း။ ဣတိ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗော။)

သေမံ၊ သလိပ်သည်။ ကေပတ္တပူရပမာဏံ၊ တကွမ်းစားပြည့် ပမာဏရှိသည်။ (ဟုတွာ၊ ၍။) ဥဒရပဋ္ဌလေ၊ ဝမ်းလွှာ၌။ [ရှေးနိဿယ၌ “ဝမ်းအပြင်”ဟု ပေး၏။] ဌိတံ။ [ရှေးနိဿယ၌၎င်း၊ သိဟိဋ္ဌမုဋ္ဌ၎င်း “ကေပတ္တပူရပမာဏံ၊ တသပိတံပြည့်ပမာဏရှိသည်”ဟု တွေ့ရ၏။] တတ္ထ၊ ထို သလိပ်၊ ဝမ်းလွှာတို့တွင်။ စန္ဒနိကာယ၊ တံစီးအိုင်သည်။ ဥပရိ၊ အထက်၌။ သဉ္ဇာတဗေဏပဋ္ဌလာယ၊ လွန်စွာဖြစ်သော ရေမြုပ်လွှာ ရှိလသော်။ [ရှေးနိဿယ၌ “ရေမြုပ်စိုင်”ဟု ပေး၏။] စန္ဒနိကာ၊ သည်။ ပေ။ ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤ သလိပ်၊ ဝမ်းလွှာဟူသော တရားတို့သည်။ ပေ။ အာပေါဓာတု။ ဣတိ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗော။)

ပုဗ္ဗော၊ ပြည်သည်။ အနိဗဒ္ဓေါကာသော၊ အမြဲမပြတ် ဖွဲ့စပ်အပ်သောအရပ် မရှိ။ ယတ္ထ ယတ္ထေဝ၊ အကြင်အကြင်အရပ်၌သာ။ ခါဏုကဏုပ္ပဟရဏအဂ္ဂိဇာလာဒီဟိ၊ သစ်ငုတ်၊ ဆူး၊ ပုတ်ခတ်ကြောင်းလက်နက်၊ မီးလျှံ အစရှိသည်တို့ သည်။ အဘိဟဋ္ဌေ၊ ထိခိုက်အပ်သော။ သရိရပ္ပဒေသေ၊ ကိုယ်အရပ်၌။ လေဘဟိတံ၊ သည်။ သဏ္ဌာဟိတွာ၊ ကောင်းစွာတည်၍။ ပစ္စတိ၊ ကျက်၏။ ဂဏ္ဍပိဋ္ဌကာဒယောဝါ၊ အိုင်းအနာ၊ သွေးဖုအစရှိသော အနာတို့သည်သော်လည်း။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ တတ္ထ တတ္ထေဝ၊ ထိုသို့အရပ်၌သာ။ (ပုဗ္ဗော၊ သည်။) တိဋ္ဌတိ။ တတ္ထ၊ ထိုပြည်၊ ပြည်၏ တည်ရာအရပ်တို့တွင်။ ပရသုပ္ပဟာရာဒိပဝေဒ၊ ပုဆိန်ဖြင့် ပုတ်ခတ်ခြင်း အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းကြောင့်။ ပဏ္ဍရိတနိယျာသေ၊ ယိုစီးသော အစေးရှိသော။ ရုက္ခေ၊ ၌။ ရုက္ခဿ၊ ၏။ ပရသုပ္ပဟာရာဒိပဝေဒသ၊ ပုဆိန်ဖြင့် ပုတ်ခတ်အပ်သော အရပ်အစရှိသောအရပ်တို့သည်။ ဂပ။ ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤပြည်၊ ပြည်၏တည်ရာအရပ် ဟူသော တရားတို့သည်။ ဧ။ (ပဝတ္တေတဗ္ဗော။)

လောဟိတေသု၊ သွေးတို့တွင်။ သံသရဏလောဟိတံ၊ ထိုထိုဤဤ လှည့်လည် သွားလာသောသွေးသည်။ အဗဒ္ဓပိတ္တံဝိယ၊ အဗဒ္ဓသည်းခြေသည်ကဲ့သို့။ သကလသရိရံ၊ ကို။ ဗျာပေတွာ၊ ၍။ ဌိတံ၊ သန္တိစိတလောဟိတံ၊ စုဝေးတည်နေသောသွေး

သည်။ ယကနဌာနဿ၊ အသည်းအရပ်၏။ ဟေဌာဘာဂံ၊ အောက်အဘို့ကို။ ပူရေ-
 တွာ၊ ပြည့်စေ၍။ ဧကပတ္ထပူရဏပုမာဏံ၊ တကွမ်းစားပြည့် အတိုင်းအရှည်
 ရှိသည်။ (ဟုတွာ)။ ဝက္က ဟဒယ ယကန ပပ္ပါသာနိ၊ အညို့၊ နှလုံး၁၁၊ အသည်း၊
 အဆုပ်တို့ကို။ တေမေန္တံ၊ စိုစေလျက်။ ဌိတံ၊ တည်၏။ တတ္ထ၊ ထိုသွေး၊ သွေး၏
 တည်ရာ အရပ်တို့တွင်။ သံသရဏလောဟိတေ၊ သံသရဏသွေး၌။ အပဒ္ဓုတ္တ-
 သဒိသောဝ၊ အပဒ္ဓသည်းခြေ၌ အဆုံးအဖြတ်နှင့် တူသည်သာလျှင်ဖြစ်သော။
 ဝိနိစ္ဆယော၊ အဆုံးအဖြတ်သည်။ ဟေတိ၊ ၏။

ဣတရံ ပန၊ သံသရဏသွေးမှတပါးသော သန္နိစိတသွေးသည်ကား။ ဇဇ္ဇရ-
 ကပါလဌေ၊ ဆွေးမြည့်သော အိုးခွက်၌တည်သော။ ဥဒကေ၊ သည်။ ဟေဌာ၊ ၌။
 လေဉ္ဇူခဏ္ဍာနိ၊ ခဲပိုင်းတို့ကို။ (အိုးကိုခဲသော ခဲပိုင်းတို့ကို။) တေမယမာနေ၊
 စိုစေလသော်။ လေဉ္ဇူခဏ္ဍာနိ၊ တို့သည်။ မယံ၊ တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဥဒကေန၊
 သည်။ တေမိယမာနာနိ၊ စိုစေအပ်ကုန်သည်။ (ဟုတွာ)။ ဌိတာနိ၊ ဣတိ၊ န ဇာနန္တိ
 ယထာ။ ပေ။ န ဇာနာတိ ယထာ။ ဝေမေဝ ယကနဿ၊ ၏။ ဟေဌာဘာဂဌာနံ၊
 အောက်အဘို့၌ဖြစ်သော အရပ်သည်။ (အောက်ပိုင်းအရပ်သည်။ ဋီကာအလို
 “ဟေဌာဘာဂေါ”ဟု ရှိစေ။) မယံ၊ ငါတည်းဟူသော အသည်း၌။ လောဟိတံ၊
 သည်။ ဌိတံ၊ စိုစေလျက်တည်ပြီ။ (ဣတိဝါ၊ ဤသို့လည်း။ န ဇာနာတိ)။ ဝက္က-
 ဒိနိ၊ အညို့ အစရှိသည်တို့သည်။ အမေ၊ ငါတို့ကို။ (လောဟိတံ၊ သည်။) တေမယ-
 မာနံ၊ လျက်။ ဌိတံ၊ ဣတိဝါ၊ ဤသို့လည်း။ န ဇာနန္တိ။ [ဤသို့ဋီကာအဖွင့်အတိုင်း
 ခွဲ၍အနက်ပေးလျှင် ဝါသဒ္ဓါဘရ အနက်မရှိ။] လောဟိတမ္ပိ၊ သည်လည်း။ အဟံ၊
 သည်။ ယကနဿ၊ အသည်း၏။ ဟေဌာဘာဂံ၊ အောက်အဘို့ကို။ ပူရေတွာ၊ ၍။
 ဝက္ကဒိနိ၊ တို့ကို။ တေမယမာနံ၊ စိုစေလျက်။ ဌိတံ၊ ဣတိ၊ န ဇာနာတိ။ ပေ။ ဧတေ
 ဓမ္မာ၊ ဤသွေး၊ သွေး၏ တည်ရာအရပ်ဟူသော တရားတို့သည်။ ပေ။ အာပေါ-
 ဓာတု။ ဣတိ၊ (မနသိကာရေ၊ ပဝတ္ထေတဗ္ဗော)။

သေဒေါ၊ ချေးသည်။ အဂ္ဂိသန္တာပါဒိကာလေသု၊ မီးပူရာ အစရှိသောအခါ
 တို့၌။ ကေသလောမ ကူပဝိဝရာနိ၊ ဆံပင်တွင်း၊ မွေးညှင်းတွင်းဟူသောအပေါက်
 တို့ကို။ ပူရေတွာ၊ ၍။ တိဋ္ဌတိစေဝ၊ တည်လည်းတည်၏။ အဋ္ဌရတိစ၊ ယိုစီးလည်း
 ယိုစီး၏။ တတ္ထ၊ ထိုချေး၊ ဆံပင်တွင်း၊ မွေးညှင်းတွင်း အပေါက်တို့တွင်။ ဘိသ-
 မုဋ္ဌာလ ကုမုဒ နဋ္ဌကလာပေသု၊ ကြာစွယ်စည်း၊ ကြာရင်းစည်း၊ ကုမုဒြာကြာ
 စည်း၊ ကျူစည်းတို့ကို။ ဥဒက၊ ခရမှ။ အဗ္ဗုဋ္ဌမတ္တေသု၊ ထုတ်ဆယ်အပ်ကာမျှ
 ဖြစ်ကုန်လသော်။ ဘိသာဒိကလာပ ဝိဝရာနိ၊ ကြာစွယ်အစရှိသည်တို့၏ အစည်း
 ၏ အပေါက်တို့သည်။ အမေဟိ၊ ငါတို့မှ။ ဥဒကံ၊ သည်။ ပဋ္ဌရတိ၊ ယိုစီး၏။
 ဣတိ၊ န ဇာနန္တိ ယထာ။ ဘိသာဒိကလာပဝိဝရဟိ၊ တို့မှ။ ပဋ္ဌရန္တံ၊ သော။
 ဥဒကံပိ၊ သည်လည်း။ အဘံ၊ သည်။ ဘိသာဒိကလာပဝိဝရဟိ၊ တို့မှ။ ပဋ္ဌရမိ၊

၏။ ဣတိ၊ န ဇာနာတိယတာ။ ပေ။ ဧတေဓမ္မာ၊ ဤချွေး၊ ဆံပင်တွင်း၊ မွေးညှင်းတွင်း အပေါက်ဟူသော တရားတို့သည်။ ပေ။ အာပေါဓာတု။ ဣတိ၊ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗော။)

မေဒေါ၊ အဆီခဲဟူသည်။ ထူလဿ၊ ဝဖိုးသူ၏။ သကလသရီရံ၊ ကို။ ဖရိတွာ၊ ဖြန့်၍၎င်း။ ကိသဿ၊ ကြုံလှိသူ၏။ ဝါ၊ ပိနံသူ၏။ ဇဗံမံသာဒီနိ၊ ခြေသလုံးသား အစရှိသည်တို့ကို။ နိဿာယ၊ မှီ၍၎င်း။ ဌိတော၊ တည်သော။ ပတ္တိန္ဒသ္မေဟော၊ ပျစ်ချဲ့သော အဆီစေးတည်း။ [ပျစ်ချဲ့သောကြောင့် “မေဒေါ၊ အဆီခဲ” ဟုပေး၏။] တတ္ထ၊ ထိုအဆီခဲ၊ အဆီခဲ၏တည်ရာအရပ်တို့တွင်။ မံသပုဉ္ဇေ၊ အသားစု အသားပုံ ကို။ ဟလိဒ္ဓိပိလောတိကပုဋိစ္ဆန္နေ၊ နန္ဒင်းဆိုး အဝတ်ပိုင်းဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သော်။ [အဆီခဲက ဝါသောကြောင့် “ဟလိဒ္ဓိပိလောတိက” ကို ဥပမာပြုသည်။] မံသ- ပုဉ္ဇေ၊ သည်။ ပေ။ ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤအဆီခဲ၊ အဆီခဲ၏ တည်ရာအရပ် ဟူသော တရားတို့သည်။ ပေ။ အာပေါဓာတုတိ။ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗော။)

အဿ၊ မျက်ရည်သည်။ ယဒါ၊ အကြင်အခါ၌။ သဉ္ဇာယတိ၊ ကောင်းစွာ ဖြစ်၏။ [“ကောင်းစွာဖြစ်” ဟုရာ၌ များများစားစား ဖြစ်သည်ကို ဆိုလိုသည်။] တဒါ၊ ထိုအခါ၌။ အက္ခိကူပကေ၊ မျက်လုံးတွင်းတို့ကို။ ပူရေတွာ၊ ရှိ။ တိဋ္ဌတိ ဝါ၊ တည်မှုလည်း တည်၏။ [မျက်ရည်ဝဲနေသည်ဟု ခေါ်ကြသည်။] ပဂ္ဂရတိ ဝါ၊ ယိုစီးမှုလည်း ယိုစီး၏။ [“မျက်ရည်ယိုသည်” ဟု ခေါ်ကြသည်။] တတ္ထ၊ ထို မျက်ရည်၊ မျက်တွင်းအရပ်တို့တွင်။ တရုဏတာလဋ္ဌိကူပကေသု၊ နသောထန်းသီး စေ့၏တွင်းတို့သည်။ ဥဒကပုဏ္ဏေသု၊ အရည်ဖြင့် ပြည့်ကုန်လသော်။ [ထန်းသီးစေ့ ရင့်သောအခါ အရည်မရှိတော့။ ထို့ကြောင့် “တရုဏတာလဋ္ဌိ” ဟု ဆိုသည်။] တရုဏတာလဋ္ဌိကူပကေ၊ တို့သည်။ ပေ။ ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤမျက်ရည်၊ မျက်တွင်း အရပ်ဟူသော တရားတို့သည်။ ပေ။ အာပေါဓာတုတိ။ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္တေ- တဗ္ဗော။)

ဝံသာ၊ အဆီကြည်ဟူသည်။ [မေဒေါနှင့် ကွဲပြားအောင် “အဆီကြည်” ဟု ခေါ်သည်။] အဂ္ဂိသန္တာပါဒိကာလေ၊ ၌။ [သေဒေါ၌မူ “အဂ္ဂိသန္တာပါဒိ- ကာလေသု” ဟု ဗဟုဝစ်ဖြင့် ရှိခဲ့သည်။] ဟတ္ထတလ ဟတ္ထပိဋ္ဌိ ပါဒတလ ပါဒပိဋ္ဌိ- နာသပုဋ္ဌ နလာဋ္ဌ အသကူဋ္ဌေသု၊ လက်ဝါးအပြင်၊ လက်ဖမိုး၊ ခြေဝါးအပြင်၊ ခြေဖမိုး၊ နှာခေါင်းဗျ-နဖူး၊ ပခုံးစွန်းတို့၌။ ဌိတဝိလိနသ္မေဟော၊ တည်သော ကျသော အဆီစေးတည်း။ တတ္ထ၊ ထိုအဆီကြည်၊ လက်ဝါးပြင် အစရှိသည်တို့ တွင်။ အာစာမေ၊ ထမင်းချိုးသည်။ [အာစာမောတိ ဥက္ကလိယံ လဂ္ဂတတ္ထံ။ - ယောဇနာ။ အချို့နေရာ၌ ထမင်းရည်ကိုလည်း “အာစာမ” ဟု ခေါ်သည်။ ဟတ္ထတလ စသည်တို့၏ ဥပမာဖြစ်သောကြောင့် ဤနေရာ၌ ထမင်းချိုးဟူသော အနက်သာ လျော်၏။ ရှေးနိဿယ၌ “ဆီမီးစာ” ဟု ပေးလေသည်။] ပက္ခိတ္တ-

တေလေ၊ ထည့်အပ်သောဆီ ရှိလသော်။ (ဆီဆမ်းအပ်သော်)။ အာစာမော၊ သည်။ပေ။ တေ ဓမ္မာ၊ ဤ အဆီကြည်၊ လက်ဝါးပြင်အရပ် အစရှိသောတရား တို့သည်။ပေ။ အာပေါဓာတူတိ။ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗော။)

ခေဋ္ဌော၊ တံထွေးသည်။ တထာရူပေ၊ ထိုသို့ သဘောရှိသော။ ခေဋ္ဌုပ္ပတ္တိ- ပစ္စယေ၊ တံထွေးဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းသည်။သတိ၊ သော်။ ဥဘောဟိ၊ ၂-ဘက် ကုန်သော။ ကပေါလပဿေဟိ၊ ပါး၏ ဘေးတို့မှ။ ဝါ၊ ပါးစောင်တို့မှ။ သြဇေ- ဟိတွာ၊ သက်ဆင်း၍။ ဇိဝှိယ၊ လျှာ၌။ တိဋ္ဌတိ။ တတ္ထ၊ ထိုတံထွေး၊ ပါးစောင် တို့တွင်။ နဒီတိရကူပကေ၊ မြစ်ကမ်းဝယ် တူးအပ်သော တွင်းငယ်သည်။ အဗ္ဗောဓိန္ဒုဥဒကနိဿန္န၊ မပြတ်သောရေ၏ စိမ့်ထွက်ခြင်းရှိလသော်။ ကူပတလံ၊ တွင်း၏အပြင်သည်။ မယိ၊ ငါ၌။ ဥဒကံ၊ သည်။ သန္တိဋ္ဌတိ၊ ကောင်းစွာတည်၏။ ဣတိ၊ န ဇာနာတိ ယထာ။ပေ။ တေ ဓမ္မာ၊ ဤတံထွေး၊ ပါးစောင်အရပ် ဟူသော တရားတို့သည်။ အာပေါဓာတူတိ။ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗော။)

သိဘာဏိကာ၊ နှပ်သည်။ ယဒါ၊ ၌။ သဉ္ဇာယတိ၊ ၏။ တဒါ၊ ၌။ နာသပုဋ္ဌေ၊ နှာခေါင်းဗုတို့ကို။ ပူရေတွံ၊ ၍။ တိဋ္ဌတိဝါ၊ ၏။ ပဋ္ဌရတိဝါ၊ ၏။ တတ္ထ၊ ထိုနှပ်၊ နှာခေါင်းဗုတို့တွင်။ သိပ္ပိကာယ၊ ခရုခွက်ငယ်သည်။ (“ယေက်သွား”ဟု ရှေး နိဿယပေး၏၊ ခရုသာ နှာခေါင်းဗုနှင့်တူ၏။) ပူတိဒမိဘာရိတာယ၊ ပုပ်သော နို့မီးဖြင့် ပြည့်လသော်။ သိပ္ပိကာ၊ သည်။ပေ။တေ ဓမ္မာ၊ ဤ နှပ်၊ နှာခေါင်းဗု အရပ်ဟူသော တရားတို့သည်။ပေ။ ဣတိ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗော။)

လသိကာ၊ အစေးသည်။ အဋ္ဌိကသန္တိနံ၊ အရိုးအစပ်တို့၏။ အဗ္ဗုဇ္ဇနကိစ္စံ၊ နယ်ဆီကိစ္စကို။ သာဓယမာနာ၊ ပြီးလေလျက်။ အသီတိသတ သန္တိသု၊ တရား ရှစ်ဆယ်သော အရိုးအစပ်တို့၌။ ဌိတာ၊ တတ္ထ၊ ထိုအစေး၊ တရားရှစ်ဆယ်သော အရိုးအစပ်တို့တွင်။ အက္ခေ၊ လှည်းဝင်ရိုးကို။ တေလဗ္ဗုဋ္ဌိတေ၊ ဆီဖြင့် သုတ်လိမ်း အပ်သော်။ (လှည်းစာထိုးအပ်သော်။) အက္ခေ၊ သည်။ မံ၊ ငါ့ကို။ တေလံ၊ ဆီသည်။ အဗ္ဗုဋ္ဌိတွာ၊ သုတ်လိမ်း၍။ ဌိတံ။ ဣတိ၊ န ဇာနာတိယထာ။ပေ။ တေ ဓမ္မာ၊ ဤအစေး၊ တရားရှစ်ဆယ်သော အရိုးအစပ် အရပ်ဟူသော တရား တို့သည်။ပေ။ အာပေါဓာတူတိ။ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗော။)

မုတ္တံ၊ ကျင်ငယ်သည်။ ဝတ္ထိဿ၊ ကျင်ငယ်တည်ရာ စီဖောင်း၏။ ဝါ၊ ဆီးအိမ် ၏။ အဗ္ဗုန္တရေ၊ အတွင်း၌။ ဌိတံ။ တတ္ထ၊ ထိုကျင်ငယ်၊ ကျင်ငယ်၏တည်ရာ ဆီးအိမ်တို့တွင်။ အဓောမုခေ၊ အောက်၌ မျက်နှာဝရှိသော။ (အောက်သို့ အဝလှည့်သော။) ရဝဏသဋ္ဌေ၊ အသိမြည်တတ်သောရေအိုးကို။ စန္ဒနိကာယ၊

အဓောမုခေ ရဝဏသဋ္ဌေ။ ။ကာယကတာသတိ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ “အမုခေ၊ မျက်နှာဝ မရှိသော=ရေဝင်သို့ရန် အပေါက်မရှိသော”ဟု ရှိ၏။ ဆီးအိမ်၌ ဝင်းပါးမရှိသည်ကို ဥပမာပြသောကြောင့် “အမုခေ”ဟု ရှိသော ထို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်သာ ကောင်း၏။ “အဓောမုခေ”

တံစီးအိုင်၌။ ပက္ခိတ္တေ၊ ထည့်အပ်သော်။ ရဝဏသဋ္ဌော၊ သည်။ မယိ၊ ၌။ စန္ဒနိကာရသော၊ တံစီးအိုင်အရည်သည်။ ဌိတော။ ဣတိ၊ န ဇာနာတိယထာ ။ပေ။ ဧတေ ဓမ္မာ၊ ဤကျင့်ငယ်၊ ကျင့်ငယ်၏တည်ရာ ဆီးအိမ်ဟူသော တရား တို့သည်။ပေ။ အာပေါဓာတူတိ (မနသိကာရော၊ ပဝတ္တေတဗ္ဗေ)။ ယံဝါပနာ- တံ၊ ဟူသော ဤပါဌ်ကို။ အဝသေသေသု၊ အာပေါဓာတ်မှ ကြွင်းကုန်သော။ တိသ္မ၊ ကောဋ္ဌာသေသု၊ ပထဝီ တေဇော ဝါယော အဖိုအစုတို့၌။ အာပေါ- ဓာတုံ၊ ပါဝင်သော အာပေါဓာတ်ကို။ သန္ဓာယ (ဘဂဝတာ) ဂုတ္တံ။

ဗာဟိရအာပေါဓာတု နိဒ္ဒေသော၌။မူလံ၊ အမြစ်ကို။ပဋိစ္စ၊ စွဲ၍။ နိဗ္ဗတ္တော၊ ဖြစ်သော။ရသော၊ အရည်သည်။မူလရသောနာမ၊ မည်၏။ခန္ဓရသာဒီသုပါ၊အစ ရှိသည်တို့၌လည်း။ ဇေသေ နယော။ ခိနုဒိနိ၊ နိ.ရည် အစရှိသည်တို့သည်။

ဟု ရှိသော ဤအဋ္ဌကထာပါဌ်ကား ဥပမေယူဖြစ်သော ဝတ္ထိနှင့်မလျော်။ မှန်၏—ဝတ္ထိမည် သော ဆီးအိမ်သည် ဝင်စရာ အပေါက်မရှိ၊ တဖြည်းဖြည်း စိမ့်၍သာ ဝင်ရသည်။

မဟာဋီကာ။ ။ရဝဏသဋ္ဌနာမ ပကတိယာ သမ္ပူဓမေဝ (ပင်ကိုယ် ရိုးရာအားဖြင့် ကောင်းသောအပေါက် ရှိသည်သာ။) ယဿ ပန အာဂုဏ္ဏတ္တံပိ ပဝိသနမုခံ နတ္ထိ= ဆိုးသော် အကြင် ရဝဏသဋ္ဌမှာ အပ်ချားလောက်မျှသော်မှလည်း ရေဝင်စရာအပေါက် မရှိ၊ တံ ဒေသေတုံ အမုဓေ (အမုဓေ ဟု ဝိသေသနပြု၍)ရဝဏသဋ္ဌေတိ ဂုတ္တံ။—ဝိသုဒ္ဓိမဂ်။

ရဝဏသဋ္ဌ။ ။ရဝဏသဋ္ဌေတိ သဒ္ဓိ ကုရုမာနသဋ္ဌေ။—ယောဇနာ။ ရေထည့်သော အခါ အသံမြည်တတ်သောကြောင့် “ရဝတိတိ ရဝဏံ” နှင့် အညီ ရဝဏဟု အမည်ရ၏။ ရေဗူးသည်ကို ရေထည့်သောအခါ၌ အပေါက်က ကျဉ်းသောကြောင့် အသံမြည်တတ် သည်။ ဤ၌ ပြအပ်သော ရဝဏသဋ္ဌကား လုံးလုံး အပေါက်မရှိ၊ များစွာသော ရဝဏသဋ္ဌ တို့ကား သမ္ပူဓ=ကောင်းကောင်း အပေါက်ရှိသည်။

ယဝနသဋ္ဌ။ ။“ရဝဏ” ဟူသောပါဌ်ကို “ယဝန” ဟု ပြင်၍ ယွန်းလူမျိုး၊ ဂရိတ် လူမျိုး၊ ပါရှားလူမျိုး၊ ပသီလူမျိုးတို့ကစ၍ အသုံးပြုသောကြောင့် ထိုအိုးကို “ယဝန သဋ္ဌ” ခေါ်သည်ဟုလည်း ဆိုကြ၏။ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ရေးအပ်သော ကျမ်းစာသည် သီဟိုဠ် ရိုးရာ သဋ္ဌကိုသာ ဥပမာပြသည်။ [ကယာနုပဿနာကိုရေးသော ယောမင်းကြီးသည် လည်း “ပသီလူမျိုးတို့၏ ခေပ်အိုး”ဟု ဆိုသည်။]

စန္ဒနိကာယ။ ။ဥစ္ဆိဋ္ဌောဒကဂဗ္ဘမလာဒီနံ ဆဋ္ဌနဋ္ဌာနံ စန္ဒနိကာ=စားကြွင်းသောက် ကြွင်းရေ ကိုယ်ဝန် အညစ်အကြေး အစရှိသော ညစ်ပေသောရေတို့၏ စွန့်ရာဌာနသည် စန္ဒနိကာ=တံစီးပွက် တံစီးအိုင်မည်၏။ မဟာဋီကာ ကာယဂတာသတိအပ္ပင်။ [ကျင့်ငယ် ရေသည် ရှံ့ရာကောင်းသောကြောင့် ဆီးအိမ်၌ စိမ့်၍ဝင်သော ကျင့်ငယ်ရေကို စန္ဒနိကာ၌ ချထားအပ်သော၊ ဝင်စရာအဝမရှိ၍ စိမ့်ဝင်ရသော တံစီးပွက်ရည်ဖြင့် ဥပမာပြသည်။ ဆီးအိမ်၌ ဝင်စရာအပေါက် မရှိသော်လည်း ကျင့်ငယ်ရည်ထွက်စရာ အပေါက်မှာ ဆီးလမ်း ကြောင်း အထင်အရှားရှိသည်။]

ပါကဋ္ဌာနေဝ၊ ကုန်သည်သာ။ ပန၊ ဆက်။ ဘေသဇ္ဇသိက္ခာပဒေ၊ ဌ။ (နိယမော၊ သတ်မှတ်ချက်သည်။) အတ္ထိယထာ၊ ရှိသကဲ့သို့။ ဝေ၊ တူ။ ဣဓ၊ ဤဗာဟိရအာပေါ ဓာတုနိဋ္ဌေသဌ။ နိယမော၊ သည်။ နတ္ထိ၊ ယံကိဉ္စိ၊ အမှတ်မရှိ၊ ကြွင်းမဲ့သည့် အလုံး စုံသော။ ခိရံ၊ သည်။ ခီရမေဝ၊ နို့ရည်သာတည်း။ သေသေသုပိ၊ ကြွင်းသောဒဓိ အစရှိသည်တို့၌လည်း။ ငေသေ နယော၊ ဘုမ္မာနီတိ၊ ကား။ အာဝါဋ္ဌာဒီသု၊ တွင်း အစရှိသည်တို့၌၊ ဌိတဥဒကာနိ၊ တည်သောရေတို့တည်း။ အန္တလိက္ခာနီတိ၊ ကား။ ပထဝီ၊ မြေသို့။ အပ္ပတ္တာနိ၊ မဒရက်ကုန်သော။ ဝဿောဒကာနိ၊ မိုဗ်းရေတို့တည်း။ ယံဝါပနာတိ၊ ကား။ ဟိမေဒက ကပ္ပဝိနာသက ဥဒက- ပထဝီသန္တာရကဥဒကဒီနိ၊ ဆီးနှင်းရေ၊ ကမ္မာဖျက်မိုဗ်းရေ၊ မြေကိုခံသောရေ အစရှိသည်တို့သည်။ ဣဓ၊ ဤဗာဟိရ အာပေါဓာတုနိဋ္ဌေသဌ။ ယေဝါပန- ကဋ္ဌာနံ၊ ယေဝါပနက အရာသို့။ ပဝိဋ္ဌာနိ၊ ဝင်ကုန်ပြီ။

၁၇၂။ တေဇောဓာတု နိဋ္ဌေသေ၊ ဌ။ တေဇနဝသေန၊ ထက်မြက်သည်၏ အစွမ်း ကြောင့်။ တေဇော၊ တေဇောမည်၏။ [ဤတေဇောသည် အအေးလွန်လျှင် လည်းထက်၏၊ အပူလွန်လျှင်လည်း ထက်၏၊ ထို့ကြောင့် “သိတတေဇော ဥဏ္ဍ- တေဇော”ဟု ၂-မျိုးရှိ၏။] တေဇောဝ၊ တေဇောသည်ပင်။ တေဇောဘာဝံ၊ တေဇော၏အဖြစ်ဟူသော သတ္တိသို့။ ဂတတ္တာ၊ ရောက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ တေဇောဂတံ၊ တေဇောကတမည်၏။ ဥသ္မာတိ၊ ကား။ ဥဏ္ဍာကာရော၊ ပူသော အခြင်းအရာတည်း။ ဥသ္မာဝ၊ ပူသောသဘောသည်ပင်။ ဥသ္မာဘာဝံ၊ အငွေ့၏ အဖြစ်သို့။ ဂတတ္တာ၊ ကြောင့်။ ဥသ္မာဂတံ၊ မည်၏။ ဥသုမန္တိ၊ ကား။ စဏ္ဍဥသုမံ၊ ကြမ်းသောအဋ္ဌေတည်း။ တဒေဝ၊ ထိုကြမ်းသောအဋ္ဌေသည်ပင်။ ဥသုမဘာဝံ၊ ကြမ်းသောအဋ္ဌေ၏အဖြစ်သို့။ ဂတတ္တာ၊ ကြောင့်။ ဥသုမဂတံ၊ မည်၏။

ယေနစာတိ၊ ကား။ ကုပ္ပိတေန၊ ပျက်သော။ (ပင်ကိုယ်သဘောမှ ဖောက်ပြန် သော။) ယေန တေဇောဂတေန၊ အကြင်တေဇောဓာတ်ကြောင့်။ သန္တပ္ပတိတိ၊ ကား။ အယံ ကာယော၊ သည်။ သန္တပ္ပတိ၊ ပြင်းစွာပူလောင်၏။ (အပူတက်၏။) [ဤတေဇောကို “သန္တပ္ပနတေဇော”ဟု ခေါ်သည်။] ကောဟိကဇရာဒိဘာဝေ- န၊ တရက်ခြား ဖျားခြင်း အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဥသုမဇာတော၊ ဖြစ်သော ထက်သောအပူငွေ့ရှိသည်။ ဟောတိ။ [ကော+အဟော ကောဟံ၊ ကေပုဂ္ဂလော

ယံကိဉ္စိ ခိရံ။ ။ဘေသဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်၌ သပ္ပိဟူသည် အပ်သောအသားရှိသော နှား စသည်မှတိုက်သော နို့ရည်မှဖြစ်သော ထောပတ်တည်း။ ဤသို့ သတ်မှတ်ချက်ရှိသကဲ့သို့ ဤနေရာ၌ ခီရအရ သတ်မှတ်ချက်မရှိ၊ အပ်သောအသားရှိသော နှားစသည်မှ ဖြစ်သော နို့ရည်ဖြစ်စေ၊ မအပ်သော အသားရှိသော ပြင်းစသည်မှဖြစ်သော နို့ရည်ဖြစ်စေ ခိရ မည်သည်ချည်းတည်း။

ကဲ့သို့ကောဟော ဟုလည်း သမာဟာရဒိဂုဗြစ်နိုင်၏။ ကောဟံ တေဿ အတ္တိတိ ကောဟိကော၊ (ဇရေ)။ တရက်ရှိသော ဖျားခြင်း၊ နောက်တရက် မဖျား၊ ထို့နောက် တရ၊ ဖျားပြန်၏။ ဤသို့ တရက်ဖျား၍ တရက်မဖျားသောကြောင့် “တရက်ခြားဖျားခြင်း”ဟု အနက်ပေးရသည်။]

ယေန စ ဇီရိယတိတိ၊ ကား။ ယေန (တေဇောဂတေန)၊ သည်။ အယံ ကာယော၊ ကို။ ဇီရိယတိ၊ ဆွေးမြည့်သိုသွင်း အိုမင်းစေအပ်၏။ [ဇီရတိရှိလျှင် ကောင်း၏။ “ယေန(တေဇောဂတေန)၊ကြောင့်။ အယံကာယော၊ သည်။ ဇီရတိ၊ အို၏”ဟု ပေး။] ဣန္ဒြိယဝေကလ္လတံ (၈)၊ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့၏ ချိုတဲ့ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့၎င်း။ [မျက်စိမှန်ခြင်း၊ နားလေးခြင်းစသည်ကို ဆိုသည်။] ဗလ-ပရိက္ခယံ (၈)၊ အား၏ကုန်ခြင်းသို့၎င်း။ ဝလိပလိတာဒိတာဝဉ္စ၊ တွန့်သောအရေ၊ ဖြူသော ဆံ အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်သို့၎င်း။ [အာဒိဖြင့် သွားကျိုးခြင်း အစရှိသည်ကိုယူ။] ပါပုကာတိ၊ ရောက်၏။ [ဤတေဇောကို “ဇီရဏတေဇော”ဟု ခေါ်သည်။]

ယေန စ ပရိဥယျာတိတိ၊ ကား။ ကပ္ပိတေန၊ သော။ ယေန(တေဇောဂတေန)၊ သည်။ အယံ ကာယော၊ ကို။ ဥယျာတိ၊ လောင်မြိုက်အပ်၏။ သော စ ပုဂ္ဂလော၊ ထိုတေဇော အလောင်ခံရသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း။ ဥယျာမိ ဥယျာဒိတိ၊ ပူလှချည့်လောင်လှချည့်ဟူ၍။ ကန္တန္တော၊ မြည်တမ်းလျက်။ သတဓောတသပ္ပိဂေါသိတ-စန္ဒနာဒိလေပနဉ္စေ၊ အကြိမ်တရာ စစ်အပ်သော ထောပတ်၊ ဂေါသိတ စန္ဒကူး အစရှိသည်တို့ဖြင့် လိမ်းကျံခြင်းကို၎င်း။ တာလဝဏ္ဏဝါတဉ္စ၊ ထန်းရွက်ယပ်ဝန်း၏ လေကို၎င်း။ ပစ္စာသီသတိ၊ တောင့်တ၏။.... [ဤတေဇောကို “ပရိဒဟနတေဇော”ဟု ခေါ်သည်။]

ယေန စ အသိဘပိတခါယိတသာယိတံ သမ္မာပရိဏာမံ ဂစ္ဆတိတိ၊ ကား။ ယေန(တေဇောဂတေန)၊ ကြောင့်။ အသိတံ၊ စားအပ်သော။ တေ ဩဒနာဒိဝါ၊ ဤထမ်း အစရှိသော စားဘွယ်သည်၎င်း။ ဝိတံ၊ သောက်အပ်သော။ (တေ) ပါနကာဒိဝါ၊ ဤအဖျော်ရည် အစရှိသော သောက်ဘွယ်သည်၎င်း။ ခါယိတံ၊ ခဲအပ်သော။ (တေ)ပိဋ္ဌဇဇ္ဇကာဒိဝါ၊ ဤအမှုန့်ခဲဘွယ် အစရှိသော ခဲဘွယ်သည်

သတဓောတ။ ပေ။ လေပနံ။ ။ “သတဓောတ=အကြိမ်တရာ ဆေးကြောအပ်” ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်သော်လည်း တကြိမ်ချက်ပြီးလျှင် ရေထဲ၌ထည့်၍ ထိုရေမှထုတ်သောအခါ ကေဓောတ(တကြိမ်စင်ကြယ်စေအပ်ပြီး တကြိမ်စစ်ပြီး)ဖြစ်၏။ ဤနည်းအားဖြင့် အကြိမ်တရာ ပြုလုပ်သားသောကြောင့် အပွန် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော ထောပတ်ကို “သတ-ဓောတ=အကြိမ်တရာ ဆေးအပ်သော ထောပတ်”ဟု ဆို၏။ “ဂေါသိတစန္ဒနန္တိ လောဟိတစန္ဒနံ=စန္ဒကူးနီ”ဟု ယောဇနာဖွင့်၏။

၎င်း။ [ဘူဝါဒိ ခေ-ဓာတ်၊ ခါဒန အနက်ဟော။] သာယိဏံ၊ သာယာအပ်သော။
 (တေ) အဗ္ဗပက္က မရဟဏိတာဒိဝါ၊ ဤသရက်သီးမှည့်၊ ပျားရည်၊ တင်ငဲ့ အစ
 ရှိသော သာယာဘွယ်သည်၎င်း။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ပရိပါကံ၊ ကြေကျက်ခြင်း
 သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။ [ဤတေဇောကို “ပါစကတေဇော” ဟု ခေါ်သည်။]
 ရသာဒိဘာဝေန၊ အရည် အရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ [အာဒိအရ အာဒိဝန္တကို
 ဇိုကာ၌ ရှုပါ။] ဝိဝေကံ၊ အချင်းချင်း ကွဲပြားခြင်းသို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ၏။ ဣတိအတ္ထော၊
 နက်။ စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤတေဇော ၄-မျိုးတို့တွင်။ ပုရိမာ၊ ကုန်သော။ တယော၊
 တေဇောဓာတု၊ တို့သည်။ စတုသမုဋ္ဌာနာ၊ ၄-ပါးသောဖြစ်ကြောင်း ရှိကုန်၏။
 ပစ္စိမော၊ နောက်ဖြစ်သော ပါစကတေဇောသည်။ ကမ္မသမုဋ္ဌာနော၊ ကမ္မ-
 သမုဋ္ဌာန်သားတည်း။ [ထို့ကြောင့် ဝမ်းမီးညှံသော ပုဂ္ဂိုလ်များသည် အသက်ကို
 ဉာဏ်ဖြင့်စောင့်ရှု သင့်တော်ရုံ စားသောက်မှသာ အသက်ရှည်နိုင်သည်။] အယံ၊
 ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ တာဝ၊ မနသိကာရဝိဓာနမှ ရှေးဦးစွာ။ ဧတ္ထ၊ ဤတေဇော
 ဓာတုနိဒ္ဒေသ၌။ ပဒသံဝဏ္ဏနာ၊ ပုဒ်တို့ကို ဖွင့်ခြင်းတည်း။ ငါ၊ ပုဒ်တို့ကိုဖွင့်ကြောင်း
 ဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာတည်း။

ပန၊ ဆက်။ ဣဒံ၊ ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ ကား။ မနသိကာရဝိဓာနံ၊ နှလုံးသွင်းပုံအစီ
 အရင်တည်း။ ဣဓ၊ ဤသာသနာတော်၌။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်။ (မနသိက-ရောတိ
 ခ္ဌိစပ်။) ယေန (တေဇောဂတေန)၊ အကြင်ပျက်သော တေဇောကြောင့်။ (အယံ
 ကာယော၊ ဤကိုယ်သည်။) သန္တပ္ပတိ၊ (၀ရက်ခြား ဖျားခြင်းစသောအားဖြင့်)
 ပြုံးစွာပူလှောင်၏။ အယံ၊ ဤသန္တပ္ပနတေဇောသည်။ ဣမသ္မိံ သရီရေ၊ ခွံ။
 ပါရိယေက္ခော၊ အသီးအခြားတပါးသော။ ကောဋ္ဌာသော၊ အတို့အစုဖြစ်သော။
 အစေတနာ၊ စေတနာမရှိသော။ အပ္ပာကတော၊ ရုပ်အပ္ပာကတ ဖြစ်သော။
 သုညော၊ အတ္တမှ ကင်းဆိတ်သော။ နိဿတ္ထော၊ သော။ ပရိပါစနာကာရော၊
 ရင့်ကျက်စေခြင်းဟူသော အခြင်းအရာရှိသော။ တေဇောဓာတု။ ဣတိ၊ မနသိ
 ကရေတိ၊ ၏။

ယေန (တေဇောဂတေန)၊ အကြင်ပျက်သော တေဇောသည်။ (အယံ
 ကာယော၊ ကို)၊ ဇီရိယတိ၊ ဆွေးမြည့်သို့သွင်း အိုမင်းစေအပ်၏။ အယံ၊ ဤဇီရဏ
 တေဇောသည်။ ဣမသ္မိံ သရီရေ၊ ခွံ။ ပေ။ တေဇောဓာတုတိ။ မနသိ ကရေတိ။
 ယေန (တေဇောဂတေန)၊ အကြင်ပျက်သော တေဇောသည်။ (အယံ ကာယော၊

သာယိဏံ ၊ ။ဝိဝါဒိ သာ-ဓာတ်သည် အဿာဒ (သာယာ) အနက်ကို ဟော၏။
 အသိတ-ပါစ ချိဿိတတို့မှ ကြွင်းသောအစာကို “သာယိတ=သာယာအပ်” ဟု ဆိုသည်။
 ရှေးက “သ-ဗိဒ္ဓိ-အ=လျက်အပ်” ဟု ပေးကြ၏။ ထိုအနက်သည် ပျားရည် တင်လဲရသ်
 လောက်နှင့်သာ လျော်၏။ အဗ္ဗပက္ကနှင့်ကား မလျော်၊ “အဿာဒ” ဓာတ်နက်နှင့်လည်း
 မလိုက်လျော။

ကို။) ပရိဒုယတိ၊ (အပြင်းအထန်ဖျားခြင်း အစရှိသောအားဖြင့်) ထက်ဝန်းကျင် လောင်မြိုက်အင်း၏။ အယံ၊ ဤပရိဒုဟနတေဇောသည်။ ဣမသ္မိံ သရီရေ၊ ဤ။ ပေ။ တေဇောဓာတု၊ မနသိကရေတိ။ ယေန (တေဇောဂတေန) အကြင်တေဇော-
ကြောင့်။ အသ်တဝိတခါယိတသံသယိတံ၊ စားဘွယ်၊ သောက်ဘွယ်၊ ခဲဘွယ်၊
သာယာဘွယ်သည်။ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ပရိဏာမံ၊ ကြေကျက်ခြင်းသို့။ ဂစ္ဆတိ၊
ရောက်၏။ အယံ၊ ဤပါစကတေဇောသည်။ ဣမသ္မိံ သရီရေ၊ ဤ။ ပေ။ တေဇော-
ဓာတုတိ မနသိ ကရေတိ။ ယံဝါပနာတိ၊ ဟူသည်ကား။ ဣမသ္မိံ သရီရေ၊ ဤ။
ပါကတိကော၊ ပင်ကိုယ်သဘောဖြစ်သော။ ကော၊ တမျိုးသော။ ဥတုကိုယ်ဋ္ဌေ
သည်။ ယေဝါပနကဋ္ဌာနံ၊ ယေဝါပနကအရာသို့။ ပဝိဋ္ဌော၊ ဝင်၏။

ဗာဟိရတေဇောဓာတုနိဇ္ဈေသေ၊ ခန္ဓာကိုယ်မှ အပဖြစ်သော တေဇောဓာတ်
ကို ညွှန်ပြရာ ပါဠိရပ်၌။ ကဋ္ဌံ၊ သစ်သားကို။ ပဋိစ္စ၊ စွဲ၍။ ပဇ္ဇလိတော၊ တောက်ပ
သော။ ကဋ္ဌပါဒါနော၊ သစ်သားဟူသော လောင်စာ ရှိသော။ အဂ္ဂိ၊ မီးသည်။
ကဋ္ဌဂ္ဂိနာမ၊ ကဋ္ဌဂ္ဂိမည်၏။ ဝါ၊ သစ်သားမီးမည်၏။ [ကဋ္ဌပါဒါနဂ္ဂိဟု ဆိုလိုလျက်
ဥပါဒါန ဟူသော အလယ်ပုဒ်ကို ချေထားသည်။] သကလိကဂ္ဂိ အာဒိသုပ၊
သစ်ခေါက် သစ်ခွံကို စွဲ၍ ဖြစ်သောမီး အစရှိသည်တို့၌လည်း။ ဧသေ နယော၊
တည်း။ [ပါဠိတော်စာအုပ်၌ “ပလာသဂ္ဂိ၊ ကောဏ်ရိုးမီး” ဟုရှိ၏။ ယောဇနာ၌
“သကလိကဂ္ဂိ” ဟုရှိသည်။] သင်္ကာရဂ္ဂိတိ၊ ကား။ ကစဝရံ၊ အမှိုက်ကို။ သင်္ကဇီ-
တု၊ စုရုံး၍။ ဇာလာပိတော၊ တောက်လောင်စေအပ်သော။ (အဂ္ဂိ၊ သည်။)
ကစဝရဂ္ဂိ၊ ကစဝရဂ္ဂိမည်၏။ ဣန္ဒဂ္ဂိတိ၊ ကား။ အသနိအဂ္ဂိ၊ မီးကြိုးလောင်မီး
တည်း။ အဂ္ဂိသန္တာပေါတိ၊ ကား။ ဇာလာယဝါ၊ မီးလျှံ၏သော်၎င်း။ ဝိတစိတ-
ဂီရာနုဝါ၊ ကင်းသော အလျှံရှိသော မီးကျိုးတို့၏သော်၎င်း။ သန္တာပေါ၊
ပူလောင်သောမီးတည်း။ သူရိယသန္တာပေါတိ၊ ကား။ အာတပေါ၊ နေပူတည်း။
ကဋ္ဌသန္နိစယသန္တာပေါတိ၊ ကား။ ကဋ္ဌရာသိဋ္ဌာနေ၊ ထင်းပုံတည်ရာ အရပ်၌။
သန္တာပေါ၊ ပြင်းစွာလောင်သောမီးတည်း။ သေသေသုပိ၊ ကြွင်းသော တိဏ-
သန္နိစယသန္တာပေါ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း။ ဧသေ နယော။ ယံ ဝါ ပနာ-
တိ၊ ကား။ ပေတဂ္ဂိကပ္ပဝိနာသဂ္ဂိနိရယဂ္ဂိ အာဒိယော၊ နိဗ္ဗာမတဏှိကပြိတ္တာတို့၏
ပါးစင်မှ ထွက်သောမီး၊ ကမ္ဘာဖျက်မီး၊ ငရဲမီး အစရှိသည်တို့သည်။ ဣ၊ ဤ
ဗာဟိရတေဇောဓာတုနိဇ္ဈေသေ။ ယေဝါပနကဋ္ဌာနံ၊ သို့။ ပဝိဋ္ဌော၊ ဝင်ကုန်၏။

၁၇၆။ ဝါယောဓာတုနိဇ္ဈေသေ၊ ဤ။ ဝါယနဝသေန၊ အဟုန်နှင့်တကွ သွား
တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ အဟုန်ပြင်းလတ် တိုက်ခတ်တတ်သည်၏ အဖြစ်
ကြောင့်။ ဝါယော၊ ဝါယောမည်၏။ ဝါယောဝ၊ ဝါယောဖြစ်သော လေသည်
ပင်။ ဝါယောဘာဝံ၊ ဝါယော၏အဖြစ်သို့။ ဂတတ္တာ၊ ရောက်သည်၏ အဖြစ်
ကြောင့်။ ဝါယောဂတံ၊ မည်၏။ ထမ္ဘိတတ္တံ ရူပဿာတိ၊ ကား။ အဝိနိဗ္ဗောဂ-

ရူပဿ၊ ဧ။ ထမ္ဘိတဘာဝေါ၊ တောင့်မာသည်၏အဖြစ်တည်း။ ဥဒ္ဓင်္ဂမာ ဝါတာတိ၊ ကား။ ဥဂ္ဂါရဟိန္တာဒိပဝတ္ထကာ (ဥဂ္ဂါရဟိန္တာရာဒိပဝတ္ထကာ)၊ ကြို့ ထိုးခြင်း ဟိက်ဟု ပြုအပ်သောအသံ အစရှိသည်ကို ဖြစ်စေတတ်ကုန်သော။ ဥဒ္ဓံ၊ အထက် သို့။ အာရောဟနဝါတာ၊ တက်သောလေတို့တည်း။ [ဟိက် ဣတိ၊ ဟိက်ဟူ၍။ ဝါ၊ ဟေ့ဟူ၍။ ကရိယတိတိ ဟိန္တာရော၊ ကရ-ဓာတ် ဣ-ပစ္စည်း။ ကွံ-ပစ္စည်း သက်လျှင် ဟိန္တာဟု မူကွဲဖြစ်၏။] အဓေ-ဂမာ ဝါတာတိ၊ ကား။ ဥစ္စာရ ပဿာ-ဝါဒိ နိဟရဏကာ၊ ကျင့်ကြီးကျင့်ငယ် အစရှိသည်တို့ကို ထုတ်ဆောင်တတ်ကုန် သော။ အဓော၊ သို့။ ဩရောဟန ဝါတာ၊ သက်ဆင်းသော လေတို့တည်း။

ကုစ္ဆိသယာ ဝါတာတိ၊ ကား။ အန္တာနံ၊ အူတို့၏။ ဗဟိ ဝါတာ၊ (ဝမ်းတွင်း ဝယ်) အပြင်ဘက်၌ဖြစ်သော လေတို့တည်း။ ကောဋ္ဌာသယာ ဝါတာတိ၊ ကား။ အန္တာနံ၊ အူတို့၏။ အန္တောဝါတာ၊ အတွင်း၌ဖြစ်သော လေတို့တည်း။ အင်္ဂ-မင်္ဂါနုသာရိနော ဝါတာတိ၊ ကား။ ဓမ္မနိဇာလာနုသာရေန၊ အကြော တည်းဟူ သော ကုန်ယက်ကို အစဉ်လျှောက်သောအားဖြင့်။ သကလသရီရေ၊ အလုံးစုံသော ကိုယ်၌။ ဝါ၊ တကိုယ်လုံး၌။ အင်္ဂမင်္ဂါနိ၊ အင်္ဂါကြီး ငယ်တို့သို့။ အနုသဋ္ဌာ၊ အစဉ် ပြန့်နှံ့ ကုန်သော။ သမိဉ္ဇနပသာရဏာဒိ နိဗ္ဗတ္တကာ၊ ကွေးခြင်း၊ ဆန့်ခြင်း အစရှိ သည်ကို ဖြစ်စေတတ်ကုန်သော။ ဝါတာ၊ လေတို့တည်း။ [ဤတိုင်အောင်သော စကားအစဉ်ဖြင့် အဘိဓာန်လာ လေ ၆-မျိုးတို့တွင် ဥဒ္ဓင်္ဂမာ စသော ၅-မျိုးကို ပြသည်။ ထို့ နောက် အဿာသ ပဿာသလေတမျိုး လာဦးလတ္တံ့။ ထို ၆-မျိုးကို အဘိဓာန် (၃၈) ဂါထာ၌ ရှုပါ။] သတ္တကဝါတာတိ၊ ကား။ သန္နိဗန္ဓနာနိ၊ အဆက်အစပ်တို့၏ အဖွဲ့အယှက်တို့ကို။ ကတ္တရိယာ၊ ကတ်ကျေးဖြင့်။ ဝါ၊ ထား ငယ်ဖြင့်။ (ရှေးနိဿယ၌ “ထားငယ်”ဟု ပေး၏။) ဆိန္ဒန္တာဝိယ၊ ဖြတ်ကုန် သကဲ့သို့။ ပဝတ္ထဝါတာ၊ ဖြစ်သောလေတို့တည်း။

ခုရကဝါတာတိ၊ ကား။ ခုရေန၊ သင်ခုန်းဖြင့်။ ဟဒယံ၊ နှလုံးသားကို။ ဖာလနံ ဝိယ၊ ခွဲခြင်းကဲ့သို့။ ဖဒုလနဝါတာ၊ ခွဲသောလေတို့တည်း။ ဥပ္ပါလကဝါတာတိ၊ ကား။ ဟဒယမံသမေဝ၊ နှလုံးသားကိုပင်။ ဥပ္ပါဋနကဝါတာ၊ ထုတ်နုတ်တတ် သော လေတို့တည်း။ [စုဘဒိ ပလ-ဓာတ်သည် ဖြတ်ခြင်းအနက်ကိုလည်း ဟော၏။ ထို့ကြောင့် “ဥပ္ပါဋနက”ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်။ ဥပ္ပါလယန္တိတိ ဥပ္ပါလကာ။ ဥပ္ပါဋေန္တိတိ ဥပ္ပါဋကာ၊ (ဝါတာ။)] အဿာသောတိ၊ ကား။ အန္တောပဝိသန-နာသိကာဝါတော၊ အတွင်းသို့ဝင်သော နှာခေါင်းလေတည်း။ (ဝင်သက်လေ၊ ရှူလေတည်း။) ပဿာသောတိ၊ ကား။ ဗဟိန္တုမနနာသိကာ ဝါတော၊ အပသို့ ထွက်သော နှာခေါင်းလေတည်း။ (ထွက်သက်လေ=ရှိုက်လေတည်း။) [ဤပုဒ် များ၏ရုပ်ပြီးပုံကို ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ တတိယပါရာဇိက အာနာပါန-သတိအဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။] စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤလေတို့တွင်။ ပုရိမာ၊ ရှေး၌ဖြစ်ကုန်

သော။ သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံသော လေတို့သည်။ စတုသမုဋ္ဌာနာ၊ ၄-ပါးသော ဖြစ်ကြောင်း ရှိကုန်၏။ အဿာသပဿာသာ၊ ဝင်သက်လေ ထွက်သက်လေတို့ သည်။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်တို့သာတည်း။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ ဧတ္ထေ၊ ဤ ဝါယောဓာတုနိဗ္ဗေသ၌။ ပဒဝဏ္ဏနာ၊ တည်း။

ပန၊ ဆက်။ ဣဒံ၊ ကား။ မနုသိကာရဝိဓာနံ၊ တည်း။ ဣဓ၊ ဤသာသနာတော် ၌။ ဘိက္ခု၊ သည်။ ဥဒ္ဓင်္ဂမာဒိဘေဒေ၊ ဥဒ္ဓင်္ဂမ အစရှိသော အပြားရှိကုန်သော။ ဝါတေ၊ တို့ကို။ ဥဒ္ဓင်္ဂမာဒိဝေဒန၊ ဥဒ္ဓင်္ဂမ အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ဖြင့်။ ပရိဂ္ဂဟေ-
တူ၊ ရှိ။ ဝါ၊ ရှိ။ ဥဒ္ဓင်္ဂမာ၊ အထက်သို့ တက်ကုန်သော။ ဝါတာနာမ၊ တို့ မည်သည်။ ဣမသ္မံ၊ သရီရေ၊ ၌။ ပေ၊ ဝိတ္ထမ္ဘနာကာရော၊ တောင့်မာသောအခြင်း အရာရှိသော။ ဝါ၊ ထောက်ပံ့သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အခြင်းအရာ ရှိသော။ ဝါယောဓာတု၊ တည်း။ ဣတိ၊ မနုသိကရေတိ။ သေသေသုပိ၊ ကြွင်းသော အခေကမာ ဝါတာ အစရှိသည်တို့၌လည်း။ ဧသေ နယော၊ တည်း။ ယံဝါ ပနာတိ၊ ကား။ သေသေ၊ သရုပ်အရ ထုတ်ပြအပ်သော ဝါယောတို့မှ ကြွင်းကုန် သော။ ဝါယောကောဋ္ဌာသေ၊ ဝါယောအဘို့အစုတို့သို့။ အနုကတာ၊ အစဉ်လိုက် ကုန်သော။ ဝါတာ၊ တို့သည်။ ဣဓ၊ ဤ ဝါယောဓာတုနိဗ္ဗေသ၌။ ယေဝါပနက-
ဋ္ဌာနံ၊ သို့။ ပဝိဋ္ဌာ၊ ကုန်၏။

ဗာဟိရ ဝါယောဓာတုနိဗ္ဗေသေ၊ ၌။ ပုရတ္ထိမာ ဝါတာတိ၊ ကား။ ပုရတ္ထိမ-
ဒိသတော၊ အရှေ့၌ဖြစ်သော အရပ်မှ။ အာဂတာ၊ လာကုန်သော။ ဝါတာ၊
တို့တည်း။ ပစ္စိမုတ္တရ ဒက္ခိဏေသုပိ၊ ပစ္စိမဝါတာ၊ ဥတ္တရဝါတာ၊ ဒက္ခိဏ
ဝါတာတို့၌လည်း။ ဧသေ နယော။ သရဇာဝါတာတိ၊ ကား။ (ယေ၊ အကြင်
လေတို့သည်။) ရဇေန၊ မြို့မှန်နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ (ဝတ္ထန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊
ကြောင့်။ ဧတ၊ ထိုလေတို့သည်။) သရဇာ၊ တို့မည်၏။ [အဋ္ဌကထာ၌ အလွယ်
ဖွင့်ထားသော်လည်း ဤသို့ စုံအောင်ထည့်၍ အနက်ပေးပါ။] အရဇာဝါတာတိ၊
ကား။ ရဇဝိရဟိတာ၊ မြို့မှန်မှ ကင်းကုန်သော။ သုဒ္ဓါ၊ မြို့မှန်မဖက် သက်သက်
ကုန်သော လေတို့သည်။ အရဇာနာမ၊ အရဇလေတို့မည်၏။ သိတာတိ၊ ကား။
သိတဉာတုသမုဋ္ဌာနာ၊ အအေးဉာတု ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သော။ သိတ-
ဝလာဟကန္တရေ၊ အေးသော တိမ်တိုက်၏ အကြား၌။ သမုဋ္ဌိတာ၊ ကောင်းစွာ
ဖြစ်သော လေတို့တည်း။ ဥဏှာတိ၊ ကား။ ဥဏှဉာတု သမုဋ္ဌာနာ၊ ပူသော ဉာတု
ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သော။ ဥဏှဝလာဟကန္တရေ၊ ပူသော တိမ်တိုက်၏
အကြား၌။ သမုဋ္ဌိတာ၊ တို့တည်း။

ပရိတ္တာတိ၊ ကား။ မန္တာ၊ နံ့ ကုန်သော။ ဝါ၊ ညှင်းညှင်းသာသာ တိုက်လာကုန်
သော။ တနုကဝါတာ၊ ပါးလုပ်သော လေတို့တည်း။ အဓိမတ္တာတိ၊ ကား။ ဗလဝ-
ဝါတာ၊ အားရှိသော လေတို့တည်း။ ဝါ၊ အားကြီးသော လေတို့တည်း။ ကာဋ္ဌာ-

တိ၊ ကား။ ကာဠဝလာဟကန္တရေ၊ မည်းနက်သောတိမ်တိုက်၏အကြား၌။ သမု-
 ဌိတာ၊ တို့တည်း။ ယေဟိ၊ အကြင်လေတို့သည်။ အဗ္ဘာဟကော၊ ရွေးရွှေတိုက်ခတ်
 အပ်သော။ ဆဝိဝဏ္ဏော၊ အရေအဆင်းသည်။ ကာဠကော၊ မည်းနက်သည်။
 ဟောတိ။ တေ၊ ဤ ကာဠဝါတာ ဟူသော အမည်သည်။ တေသံ၊ ထို အရေ
 အဆင်း မည်းနက်အောင် တိုက်ခတ်သောလေတို့၏။ အဓိဝစနံ၊ တည်း။ ဣတိပိ၊
 ဤသို့လည်း။ ဧကေ၊ အချို့ဆရာတို့သည်။ (ဝဒန္တိ၊ ကုန်၏။)

ဝေရမ္ဘဝါတာတိ၊ ကား။ ယောဇနတော၊ တယူဇနာမှ။ ဥပရိ၊ အထက်၌။
 ဝါယနဝါတာ၊ အဟုန်ပြင်းလတ် တိုက်ခတ်သောလေတို့တည်း။ ပက္ခဝါတာတိ၊
 ကား။ အန္တမသော၊ အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်။ မက္ခိကာယပိ၊ ယင်ငယ်၏လည်း။
 ပက္ခာယူယနသမုဌိတာ၊ အတောင်ဖြင့် အားထုတ်ခြင်းကြောင့် ကောင်းစွာဖြစ်
 ကုန်သော။ ဝါ၊ အတောင်ခတ်ခြင်းကြောင့် ကောင်းစွာဖြစ်ကုန်သော။ ဝါတာ၊
 တို့တည်း။ သုပဏ္ဏဝါတာတိ၊ ကား။ ဂဠဝါတာ၊ ဂဠုန်၏အတောင်ဟုန် လေ
 တို့တည်း။ ဣမေပိ၊ ဤ သုပဏ္ဏဝါတာတို့သည်လည်း။ ပက္ခဝါတာဝ၊ အတောင်
 ခတ်ခြင်းကြောင့် ကောင်းစွာဖြစ်သော လေတို့သည်သာ။ ကာမဉ္စ (ဟောန္တိ)၊
 အကယ်၍မူလည်း ဖြစ်ပါပေကုန်၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဖြစ်ပါကုန်သော်လည်း။
 ဥဿဒဝေန၊ အဟုန်ကြီးမား များသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိသု၊ အသီးအခြား။
 ဂဟိတာ၊ ယူအပ်ကုန်ပြီ။

တာလဝဏ္ဏဝါတာတိ၊ ကား။ တာလပဏ္ဏေဟိဝါ၊ ထန်းရွက်တို့ဖြင့်သော်၎င်း။
 အညေန၊ ထန်းရွက်မှ တပါးသော။ ဧကေနစိ၊ တစုံတခုသော။ မဏ္ဍလသဏ္ဌာနေန
 ဝါ၊ ဝန်းဝိုင်းသော ပုံသဏ္ဌာန်ရှိသော ယပ်ဖြင့်သော်၎င်း။ [တာလဝဏ္ဏကဲ့သို့
 ဝန်းဝိုင်းသော သဏ္ဌာန်ရှိသော ယပ်အားလုံးကိုယူပါ၊ ထန်းရွက်ကို ဥပလက္ခဏ
 နည်းအားဖြင့် မှတ်၍ဆိုထားသည်ဟူလို။] သမုဋ္ဌာပိတာ၊ ကောင်းစွာ ဖြစ်စေ
 အပ်ကုန်သော။ ဝါတာ၊ တို့တည်း။ ဝိဓူပနဝါတာတိ၊ ကား။ ဗီဇနပတ္တဧကေန၊
 ယပ်ခပ်ကြောင်းအရွက်ဖြင့်။ သမုဋ္ဌာပိတာ၊ ကုန်သော။ ဝါတာ၊ တို့တည်း။
 စ၊ ဆက်။ ဣမာနိ တာလဝဏ္ဏဝိဓူပနာနိ၊ ဤ ထန်းရွက်ယပ်ဝန်းလေ၊ ယပ်ခပ်
 ကြောင်း ယပ်လေတို့သည်။ အနုပ္ပန္နံ၊ မဖြစ်သေးသော။ ဝါတမ္ပိ၊ လေကိုလည်း။
 ဥပ္ပါဒေန္တိ၊ ဖြစ်စေနိုင်ကုန်၏။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်ပြီးသော။ (ဝါတံ)ပိ၊ ကိုလည်း။ ပရိ-
 ဝတ္တေန္တိ၊ ပြန်လည်စေနိုင်ကုန်၏။ ယံဝါပနာတိ၊ ကား။ ဣစ၊ ဤဗာဟိရဝါယော-
 ဓာတုနိဒ္ဒေသ၌။ ပါဠိအာဂတေ၊ ပါဠိတော်၌လာသော လေတို့ကို။ ဌပေတွာ၊
 ထား၍။ သေသဝါတာ၊ ကြွင်းသောလေတို့သည်။ ယေဝါပနကဋ္ဌာနံ၊ ပဝိဋ္ဌာ။

၁၇၇။ အာကာသဓာတုနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ အပ္ပဗ္ဗိသဋ္ဌနုဋ္ဌေန၊ မထိခိုက်အပ်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ မထိခိုက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ န ကဿတိ၊ မရေးခြစ်
 အပ်။ ဝါ၊ မရေးခြစ်တတ်။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အာကာသော၊ အာကာသမည်၏။

[အကာသပုဒ်ရင်း၊ အကသောယေဝ အကာသော ဟူပြု။] အာကာသောဝ၊ မရေးခြစ်အပ် ကောင်းကင်အရပ်သည်ပင်။ ဝါ၊ မရေးခြစ်တတ် ကောင်းကင်အရပ်သည်ပင်။ အာကာသဘာဝံ၊ အာကာသ၏အဖြစ်သို့။ ဂတတ္တာ၊ ကြောင့်။ အာကာသဂတံ၊ မည်၏။ အသန္နနိယတာယ၊ မထိခိုက်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အသံ၊ အသမည်၏။ [အသံ၌ နပဗ္ဗ ဗန္ဓုဓာတ် ကွဲ-ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် “အသန္နနိယတာယ” ဟု ဖွင့်သည်။ ဗန္ဓုဓာတ်သည် တာဠနအနက်ဟောတည်း။ ဇူကိုချေ။] အသမေဝ၊ မထိခိုက်အပ် ကောင်းကင်အရပ်သည်ပင်။ အသဘာဝံ၊ အသ၏အဖြစ်သို့။ ဂတတ္တာ၊ ကြောင့်။ အသဂတံ၊ မည်၏။ ဝိဝရေတိ၊ ကား။ အန္တရံ၊ အပေါက်အကြားတည်း။ တဒေဝ၊ ထိုအပေါက်အကြားသည်ပင်။ ဝိဝရဘာဝံ၊ သို့။ ဂတတ္တာ၊ ကြောင့်။ ဝိဝရဂတံ၊ မည်၏။ အသမ္ပုဋ္ဌံ မံသလောဟိတေဟိတိ၊ ကား။ မံသလောဟိတေဟိ၊ တို့မှ။ နိဿန္တံ၊ လွတ်သောအရပ်တည်း။ ပန၊ ဆက်။ ကဏ္ဍစ္စိဒ္ဓန္တိ အာဒိ၊ အစရှိသော စကားရပ်သည်။ တဿေဝ၊ ထိုအသမ္ပုဋ္ဌံ မံသလောဟိတေဟိ ဟူသော စကားရပ်၏ပင်။ ပဘေဒဒဿနံ၊ အထူးအပြားကို ပြကြောင်းစကားရပ်တည်း။ တတ္ထ၊ ထို ကဏ္ဍစ္စိဒ္ဓံ အစရှိသောပုဒ်တို့တွင်။ ကဏ္ဍစ္စိဒ္ဓန္တိ၊ ကား။ ကဏ္ဍသ္မိံ၊ နား၌။ ဆိဒ္ဓံ၊ အပေါက်တည်း။ ဝိဝရံ၊ နားခလောင်တည်း။ မံသလောဟိတေဟိ၊ တို့သည်။ အသမ္ပုဋ္ဌောကာသော၊ မတွေ့ထိအပ်သော အရပ်တည်း။ သေသေသုပိ၊ ကြွင်းသော နာသစ္စိဒ္ဓံ အစရှိသောပုဒ်တို့၌လည်း။ သေဝ နယော။

ယေနာတိ၊ ကား။ ယေန ဝိဝရေန၊ အကြင်အပေါက်အကြားဖြင့်။ အသိတာဒိဘေဒံ၊ အသိတ အစရှိသော အပြားရှိသော။ ဧတံ အဇ္ဈောဟရဏိယံ၊ ဤ ဝမ်းတွင်းသို့ ရှေးရှုဆောင်ထိုက်သော အစာကို။ ဝါ၊ ဤ စားမျိုးထိုက်သောအစာကို။ အဇ္ဈောဟရတိ၊ ရှေးရှုဆောင်ရ၏။ ဝါ၊ စားမျိုးရ၏။ အန္တော၊ အတွင်းသို့။ ပဝေသေတိ၊ ဝင်စေရ၏။ ဝါ၊ သွင်းရ၏။ (တံစ၊ ထိုစားမျိုးကြောင်း လည်ချောင်းဟူသော အပေါက်၎င်း။) ယက္ခာတိ၊ ကား။ အန္တောဥဒရပဋ္ဌလသင်္ခါတေ၊ အတွင်း ဝမ်း၏အလွှာဟု ဆိုအပ်သော။ ယသ္မိံ ဩကာသေ၊ အကြင်အရပ်၌။ စတုဗ္ဗိမံ ငှ-ပါးအပြားရှိသော။ တေဒေဝ အဇ္ဈောဟရဏိယံ၊ ဤဝမ်းတွင်းသို့ ရှေးရှုဆောင်ထိုက်သော အစာသည်ပင်။ တိဋ္ဌတိ၊ (တံစ၊ ထိုအစာ၏တည်ရာ အစာသစ်အိမ် ဟူသော အပေါက်အကြား၎င်း။)

ယေနာတိ၊ ကား။ ယေန ဝိဝရေန၊ ဖြင့်။ သဗ္ဗမ္ပိ၊ လည်းဖြစ်သော။ ဝိပက္ကံ၊ ကျက်ပြီးသော။ ဧတံ၊ ဤ ငှ-မျိုးသောအစာသည်။ ကသဋ္ဌဘာဝံ၊ အဖတ်အကာ၏ အဖြစ်သို့။ အာပန္နံ၊ ရောက်ပြီးသည်။ (ဟုတ္တာ၊ ရှိ။) နိက္ခမတိ၊ ထွက်ရ၏။ တံ၊ ထိုအစာဟောင်းထွက်ကြောင်းအပေါက်သည်။ ဥဒရပဋ္ဌလတော၊ ဝမ်းအလွှာမှ။ ယာဝကရိသမဂ္ဂါ၊ ကျင်ကြီးလမ်းတိုင်အောင်။ ဝိဒတ္ထိ စတုရင်္ဂလမတ္တံ၊ တတူ

လက် ၄-သစ် အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ ဆိခွံ၊ အပေါက်ဖြစ်သော။ မံသလောဟိ-
တေဟိ၊ တို့သည်။ အသမ္ပုဋ္ဌံ၊ သော။ နိဿဋ္ဌံ၊ အသား အသွေးတို့မှ လွတ်သော။
အာကာသဓာတု၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယံဝါပနာတိ၊ ကား။ ဧတ္ထ၊ ဤ
အာကာသဓာတုနိဒ္ဒေသဉ္စ၊ စမ္ပန္တရံ၊ အရေတို့၏ အကြား၎င်း။ မံသန္တရံ၊ ၎င်း။
နာရန္တရံ၊ ၎င်း။ အပ္ပန္တရံ၊ ၎င်း။ လောမန္တရံ၊ အမွေးတို့၏ အကြား၎င်း။ ဣတိ၊
ဤသို့။ ဣဒံ သဗ္ဗံ၊ ဤအလုံးစုံသော အကြားသည်။ ယေဝါပနကဋ္ဌာနံ၊ ယေဝါ-
ပနက အရာသို့။ ပဝိဋ္ဌံ၊ ဝင်ပြီ။

ဗာဟိရက အာကာသဓာတုနိဒ္ဒေသေ၊ ဉ္စ။ အသမ္ပုဋ္ဌံ စတူဟိ မဟာဘူတေ-
ဟိတိ၊ ကား။ စတူဟိ၊ မဟာဘူတေဟိ၊ တို့မှ။ နိဿဋ္ဌံ၊ သော။ ဘိတ္တိဆိဒ္ဓကဝါဠု-
ဆိဒ္ဓါဒိကံ၊ နံရံပေါက်၊ တံခါးပေါက် အစရှိသောအပေါက်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဣမိ-
နာ၊ ဤအသမ္ပုဋ္ဌံ စတူဟိ မဟာဘူတေဟိ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ယသ္မိံ အာကာသေ၊
ဉ္စ။ ပရိကမ္ပံ၊ အာကာသကသိုဏ်း ပရိကံကို။ ကရောန္တဿ၊ ပြုသောပုဂ္ဂိုလ်၏။
စတုက္က ပဉ္စကဇ္ဈာနာနိ၊ တို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်နိုင်ကုန်၏။ တံ၊ ထို အာကာသကို။
ကထိတံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

၁၇၈။ ဝိညာဏဓာတု နိဒ္ဒေသေ၊ ဉ္စ။ စက္ခုဝိညာဏသင်္ခါတာ၊ စက္ခုဝိညာဏ်ဟု
ဆိုအပ်သော။ ဓာတု၊ ဓာတ်တည်း။ စက္ခုဝိညာဏဓာတု၊ ဓာတ်။ သေသာသုပ္ပါ
စက္ခုဝိညာဏဓာတ်မှကြွင်းသော သောဟဝိညာဏဓာတ် အစရှိသောဓာတ်တို့
၌လည်း။ ဒေသေ နယော။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဆသု၊ ကုန်သော။ ဣမာသု ဓာတုသု၊
တို့ကို။ ပရိဂ္ဂဟိတာသု၊ ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ ယူအပ်ကုန်ပြီးသော်။ အဋ္ဌာရသ၊
ဓာတုသော၊ တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ ပရိဂ္ဂဟိတာဝ၊ အပ်ကုန်သည်သာ။ ဟောန္တိ။
ကထံ၊ အဘယ်သို့ဖြစ်ကုန်သနည်း။ တာဝ၊ အာပေါဓာတ် စသည်တို့မှ ငွှေးဦးစွာ။
(နိဒ္ဒိဋ္ဌေန၊ သော။) ပထဝီ တေဇော ဝါယောဓာတုဂ္ဂဟဏေန၊ ပထဝီဓာတ်၊
တေဇောဓာတ်၊ ဝါယောဓာတ်ကို ယူကြောင်းသဒ္ဓါဖြင့်။ (“ပထဝီဓာတုသဒ္ဓါ
တေဇောဓာတုသဒ္ဓါ ဝါယောဓာတုသဒ္ဓါဖြင့်” ဟူလို။) ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတု၊ သည်။
ဝါ၊ ကို။ ဂဟိတာဝ၊ ယူအပ်သည်သာ။ ဟောတိ။ အာပေါဓာတု အာကာသ-
ဓာတုဂ္ဂဟဏေန၊ ဖြင့်။ ဓမ္မဓာတု၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ (ဂဟိတာဝ၊ ဟောတိ။)
ဝိညာဏဓာတုဂ္ဂဟဏေန၊ ဖြင့်။ တဿ၊ ထိုဝိညာဏဓာတ်၏။ ပုရေစာရိက-
ပစ္စာစာရိကတ္တာ၊ ရွှေသွား၏အဖြစ်၊ နောက်လိုက်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ဝိထိစဉ်ကို
ကြည့်ပါ။) မနောဓာတု၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဂဟိတာဝ၊ ဟောတိ။ စက္ခုဝိညာဏ-
ဓာတုအာဒယော၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ် အစရှိသောဓာတ်တို့သည်။ သုတ္တေ၊
ပါဠိတော်၌။ အာဂတေဝ၊ တိုက်ရိုက်လာကုန်သည်သာ။ သေသာ၊ စက္ခု
ဝိညာဏဓာတ် အစရှိသည့်တို့မှ ကြွင်းကုန်သော။ နဝ၊ ၉-ပါးသောဓာတ်တို့ကို။
အာဟရိတွာ၊ ဆောင်ယူ၍။ ဒဿေတဗ္ဗာ၊ ပြထိုက်ကုန်၏။

ဟိ၊ ချဲ့။ စက္ခုဝိညာဏဓာတုဂဟဏေန၊ ဖြင့်။ တဿ၊ ထိုစက္ခုဝိညာဏဓာတ်၏။ နိဿယ၊ ဂူတာ၊ မှီရာဖြစ်၍ဖြစ်သော။ စက္ခုဓာတု၊ သည်၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ အာရု၊ အဘူတာ၊ သော။ ရူပဓာတု၊ သည်၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ ဂဟိတာဝ၊ ဟောန္တိ။ ဝေ၊ တူ၊ သောတဝိညာဏဓာတုအာဒိဂဟဏေန၊ ဖြင့်။ သောတဓာတုအာဒိယော၊ သောတဓာတ် အစရှိသောဓာတ်တို့ကို။ (ဂဟိတာဝ၊ ဟောန္တိ။) ဣတိ၊ သို့။ အဋ္ဌာရသုပိ၊ ၁၈-ပါးသောဓာတ်တို့သည်လည်း။ ဝါ၊ တို့ကိုလည်း။ ဂဟိတာဝ၊ ဟောန္တိ။ တာသု၊ ထို ၁၈-ပါးသောဓာတ်တို့တွင်။ ဒသဟိ၊ ဓာတုဟိ၊ စက္ခုဓာတ် အစရှိသည်တို့ဖြင့်။ ရူပပရိဂ္ဂဟော၊ ရုပ်ကို ထက်ဝန်းကျင် သိမ်းယူကြောင်း ဉာဏ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ကထိတော၊ ဟောတော်မူအပ်သည်။ ဟောတိ။ သတ္တဘိ၊ ခုနစ်ပါးကုန်သော။ (ဓာတုဟိ၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ် အစရှိသည်တို့ဖြင့်။) အရူပပရိဂ္ဂဟော၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ (ကထိတော၊ ဟောတိ။) ဓမ္မဓာတုယာ၊ ဖြင့်။ သိယာ၊ အချို့သော။ ရူပပရိဂ္ဂဟော၊ သည်၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ သိယာ၊ သော။ အရူပပရိဂ္ဂဟော၊ သည်၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ (ကထိတော၊ ဟောန္တိ။) ဣတိ၊ အနောက်ဒသဟိ၊ အခွဲအားဖြင့် ၁၁-ပါးကုန်သော။ ဓာတုဟိ၊ စက္ခုဓာတ် အစရှိသောဓာတ်တို့ဖြင့်။ (ရုပ်ဓာတ် ၁၀-ပါးနှင့် ဓမ္မဓာတ်တစ်စိတ်ကိုဆိုသည်။) ရူပပရိဂ္ဂဟော၊ (ကထိတော ဟောတိ။) အဋ္ဌစုဓာတုဟိ၊ အခွဲအားဖြင့် ၈-ပါးသော ဓာတ်တို့ဖြင့်။ (ဝိညာဏဓာတ် ၇ ပါးနှင့် ဓမ္မဓာတ် တစ်စိတ်ကို ဆိုသည်။) အရူပပရိဂ္ဂဟော၊ (ကထိတော ဟောတိ။) ဣတိ၊ ရူပါရူပပရိဂ္ဂဟော၊ ရုပ်နာမ် ၂-ပါးကို ထက်ဝန်းကျင် သိမ်းယူကြောင်း ဉာဏ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ကထိတော၊ ဟောတိ။

ရူပါရူပံ၊ ရုပ်နာမ် ၂-ပါးသည်။ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ ၅-ပါးသော ခန္ဓာတို့တည်း။ တံ၊ ထို ရုပ်နာမ် ၂-ပါးသည်။ ဒုက္ခသစ္စံ၊ သည်။ ဟောတိ။ တံ သမုဋ္ဌာပိကာ၊ ထိုဒုက္ခသစ္စာကို ဖြစ်စေတတ်သော။ ပုရိမတဏှာ၊ ရှေးဘဝ၌ဖြစ်သော တဏှာသည်။ သမုဒယသစ္စံ၊ သည်။ (ဟောတိ။) ဥဘိန္နံ၊ ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာ ၂-ပါးတို့၏။ အပ္ပဝတ္တိ၊ မဖြစ်ကြောင်း နိဗ္ဗာန်သည်။ နိရောဓသစ္စံ၊ သည်။ (ဟောတိ။) တံ ပဇာနနော၊ ထိုနိရောဓသစ္စာကို အပြားအားဖြင့် သိတတ်သော။ မဂ္ဂေါ၊ မဂ်သည်။ မဂ္ဂသစ္စံ၊ သည်။ (ဟောတိ။) ဣတိ၊ ဣဒံ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနံ၊ ဤ သစ္စာ ၄-ပါးတည်းဟူသော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို။ အဋ္ဌာရသဓာတုဝသေန၊ အပြားအားဖြင့်။ အဘိနိဝိဋ္ဌဿ၊ ရှေးရှုသကဲ့သို့သော။ ဝါ၊ နှလုံးသွင်းသော။ ဘိက္ခုနော၊ ၏အတွက်။ ယာဝ အရဟတ္တာ၊ တိုင်အောင်။ မတ္ထကံ၊ အထုတ်အထိပ်သို့။ ပါပေတွာ၊ ရောက်စေ၍။ နိဂမနံ၊ နိဂုံးကို။ ကထိတံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၁၇၉။ ဣဒါနိ၊ ပဌမဆက္ကကိုပြပြီးရာ ယခုအခါ၌။ ဒုတိယဆက္ကံ၊ ဒုတိယဆက္ကကို။ (၂-ခုမြောက် ဓာတ် ၆-ပါးတို့၏အပေါင်းကို။) ဒဿေန္တော၊ ကြောင့်။ အပဏုပိ ဆဓာတုယောတိအာဒိ* အာဟ။ တတ္ထ၊ ထိုအပဏုပိ ဆဓာတုယော အစရှိသော

ပုဒ်တို့၌။ သုခဓာတု ဒုက္ခဓာတုတို့၊ ဟူသောပုဒ်ဖြင့်။ (ဒဿိတာနိ ဌိစပ်။) ကာယ-
 ပသာဒဝတ္ထုကဉာနိ၊ ကာယပသာဒ ဟူသော မှီရာရှိကုန်သော။ သုခဒုက္ခာနိ၊ သုခ
 ဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာတို့ကို။ (သုခသဟုတ် ကာယဝိညာဏ်၌ ယှဉ်သောဝေဒနာ၊
 ဒုက္ခသဟုတ် ကာယဝိညာဏ်၌ယှဉ်သော ဝေဒနာတို့ကို။) သပဋိပက္ခဝသေန၊
 ဆန့်ကျင်ဘက်နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ယုဂဋ္ဌကတော၊ အစုံအား
 ဖြင့်။ ဒဿိတာနိ၊ ပြတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ သုခံ၊ သုခဝေဒနာသည်။ ဒုက္ခ-
 ဿ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၏။ ပဋိပက္ခော၊ ဆန့်ကျင်ဘက်တည်း။ ဒုက္ခံ၊ သည်။ သုခဿ၊
 ၏။ (ပဋိပက္ခော၊ တည်း။) ယတ္ထကံ၊ အကြင်မျှလောက်သောအရပ်သည်။ သုခေန၊
 သုခဝေဒနာသည်။ ဖရိတဋ္ဌာနံ၊ ဖြန့်အပ်သော အရပ်တည်း။ [ထိုဝေဒနာ ၂-ပါး၏
 မှီရာဝတ္ထုနှင့် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို “ဖရိတဋ္ဌာနံ” ဟု ဆိုသည်။] တတ္ထကံ၊ ထိုမျှလောက်
 သော အရပ်ကို။ ဒုက္ခံ၊ သည်။ ဖရတိ၊ ဖြန့်နိုင်၏။ ယတ္ထကံ၊ သည်။ ဒုက္ခေန၊ ဒုက္ခ
 ဝေဒနာသည်။ ဖရိတဋ္ဌာနံ၊ တည်း။ တတ္ထကံ၊ ကို။ သုခံ၊ ဖရတိ။ သောမနဿ-
 ဓာတု ဒေါမနဿဓာတုတို့ ဣဒ္ဓိ၊ ဟူသော ဤပုဒ်ကိုလည်း။ တထေဝ၊ ထို့ အတူ
 ပင်။ (သပဋိပက္ခဝသေနကို ညွှန်သည်။) ယုဂဋ္ဌကံ၊ ကို။ ကတံ၊ ဟိ၊ မှန်။ သောမန-
 ဿ၊ သောမနဿဝေဒနာသည်။ ပေ။ တတ္ထကံ၊ သောမနဿံ၊ ဖရတိ။

ပန၊ ကား။ ဥပေက္ခာဓာတု အဝိဇ္ဇာဓာတုတို့ ဣဒ္ဓိ ဒွယံ၊ ဟူသော ဤပုဒ်
 ၂-ပါးအပေါင်းကို။ သရိက္ခကဝသေန၊ တူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ယုဂဋ္ဌကံ၊ ကတံ။
 ဟိ၊ မှန်။ တေ ဥဘယပ္ပိ၊ ဤ ဓာတ် ၂-ပါး အပေါင်းသည်လည်း။ အဝိဘူတတ္တာ၊
 မထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သရိက္ခကံ၊ တူသည်။ ဟောတိ။ [ဥပေက္ခာ
 ဝေဒနာ၏ ဖြစ်ပုံသည် သုခ ဒုက္ခ သောမနဿ ဒေါမနဿတို့ ဖြစ်ပုံကဲ့သို့ မထင်
 ရှား၊ အဝိဇ္ဇာ၏ဖြစ်ပုံသည်လည်း လောဘဒေါသတို့ဖြစ်ပုံကဲ့သို့ မထင်ရှား၊ ဤသို့
 မထင်ရှားခြင်း တူသောကြောင့် တစုံဖွဲ့သားသည်။] ဣတ္ထ၊ ထိုဓာတ်တို့တွင်။ သုခ-
 ဒုက္ခဓာတုဂ္ဂဟဏေန၊ ဖြင့်။ တံ သမ္ပယုတ္တာ၊ ထိုဓာတ်တို့နှင့်ယှဉ်သော။ ကာယ-
 ဝိညာဏဓာတု၊ သည်၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ ဝတ္ထုဘူတာ၊ သုခဓာတ် ဒုက္ခဓာတ်တို့၏
 မှီရာဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ကာယဓာတု၊ သည်၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ အာရမ္မဏဘူတာ၊
 သော။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတုစ၊ သည်၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ ဂဟိတာဝ၊ ဟောန္တိ။

သောမနဿဒေါမနဿဓာတုဂ္ဂဟဏေန၊ ဖြင့်။ တံ သမ္ပယုတ္တာ၊ သော။ မနော-
 ဝိညာဏဓာတု၊ ဂဟိတာ၊ ဟောတိ။ အဝိဇ္ဇာဓာတုဂ္ဂဟဏေန၊ ဖြင့်။ ဓမ္မဓာတု၊
 ဂဟိတာ (ဟောတိ)။ ဥပေက္ခာဓာတုဂ္ဂဟဏေန၊ ဖြင့်။ စက္ခုသောတဗ္ဗာနဇိဝ္ဗါ-
 ဝိညာဏဓာတုမနောဓာတုယော၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်။ ပေ။ ဇိဝ္ဗိဝိညာဏဓာတ်
 မနောဓာတ်တို့သည်၎င်း။ ဝါ၊ တို့ကို၎င်း။ တာသံယေဝ၊ ထိုဓာတ်တို့၏ပင်။ ဝတ္ထု-
 ရမ္မဏဘူတာ၊ ကုန်သော။ စက္ခုဓာတု ရူပဓာတု အာဒယော စ၊ အစရှိသော
 ဓာတ်တို့သည်၎င်း။ ဝါ၊ တို့ကို၎င်း။ ဂဟိတာ၊ (ဟောန္တိ)။ ဣတိ ဝေ၊ သို့။ အဋ္ဌာ-

ရသပိ ဓာတုယော ဂဟိတာဝ ဟောန္တိ။ ဣဒါနိ၊ ဌံ။ တာသု၊ ထို ၁၈-ပါးသော ဓာတ်တို့တွင်။ ဒသဟိ၊ ဓာတုဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ရူပပရိဂ္ဂဟော၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ (ကထိတော ဟောတိ။) ဣတိ အာဒိ၊ ဤသို့ အစရှိသော။ သဗ္ဗ၊ အလုံးစုံသော အစီအရင်ကို။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ ဝုတ္တနယေနဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ငေမ္ပိ၊ ဤသို့လည်း။ ဝါ၊ ဤသို့အပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်လည်း။ ကေဿ၊ သော။ ဘိက္ခုနော၊ အတွက်။ ပေ။ ဟောတိ။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ တတ္ထ၊ ထိုဓာတ်တို့တွင်။ ကတမာ သုဓဓာတု ယံ ကာယိကံ သာတန္တိ အာဒိနိ၊ အစရှိသောပုဒ်တို့သည်။ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယာနေဝ။

၁၈။ တတိယဆက္ကေ၊ ဌံ။ (၃-ခုမြောက် ဓာတ် ၆-ပါးအပေါင်း၌။) ကာမောတိ၊ ကား။ ကာမာ၊ ထို့၌။ ဒေ၊ တို့တည်း။ ဝတ္ထု၊ ကာမောစ၊ ၎င်း။ ကိလေသကာမော စ၊ ၎င်းတည်း။ တတ္ထ၊ ထို ၂-ပါးသော ကာမတို့တွင်။ ကိလေသကာမံ၊ ကို။ သန္ဓာယ၊ ဤ။ ကာမပ္ပဋိသံယုတ္တာ၊ ကိလေသကာမနှင့်စပ်ယှဉ်သော။ ဓာတု၊ တည်း။ ကာမဓာတု၊ ဓာတ်။ (ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝစနတ္ထော၊ ကို။ ကာတဗ္ဗော၊ ၎င်း။) [သန္ဓာယ၏ စပ်ပုဒ် မရှိသောကြောင့် “ဣတိ ဝစနတ္ထော ကာတဗ္ဗော” ဟု ရှေးနိဿယ၌ ထည့်သည်။ ယောဇနာ၌ကား “ဝေ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော” ဟု ထည့်လေ၏။ “ရည်ရွယ်၍ အနက်ကို သိထိုက်၏” ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖြစ်နေသောကြောင့် စဉ်းစားပါ။] တေ၊ ဤ ကာမဓာတု ဟူသော အမည်သည်။ ကာမဝိတက္ကဿ၊ ကာမဝိတက်၏။ နာမံ၊ တည်း။ [ကာမဝိတက္က အရ မူလဋီကာအလို ကိလေသကာမနှင့်ယှဉ်သော ဝိတက်ကိုယူပါ။ အနုဋီကာအလို ကာမဂုဏ်ကို ကြံစည်တတ်သော ကိလေသကာမကိုယူပါ။] ဝတ္ထု၊ ကာမံ၊ ကို။ သန္ဓာယ၊ ဤ။ ကာမောယေဝ၊ လိုလားတောင့်တအပ်သော ကာမဂုဏ် အာရုံသည်ပင်။ ဓာတု၊ တည်း။ ကာမဓာတု၊ ဓာတ်။ (ဣတိ၊ ဝစနတ္ထော၊ ကာတဗ္ဗော။) တေ၊ ဤကာမဓာတုဟူသော အမည်သည်။ ကာမာဝစရဓမ္မာနံ၊ ထို့၏။ နာမံ၊ တည်း။

ဗျာပါဒပ္ပဋိသံယုတ္တာ၊ ဒေါသနှင့် စပ်ယှဉ်သော။ ဓာတု၊ တည်း။ ဗျာပါဒ-ဓာတု၊ ဓာတ်။ တေ၊ ဤ ဗျာပါဒဓာတု ဟူသော အမည်သည်။ ဗျာပါဒဝိတက္ကဿ၊ ၎င်း။ နာမံ၊ ဗျာပါဒေါ၊ သည်ပင်။ ဓာတု၊ တည်း။ ဗျာပါဒဓာတု၊ ဓာတ်။ တေ၊ ဤဗျာပါဒဓာတု ဟူသော အမည်သည်။ ဒသအာသာတဝတ္ထု၊ ကဿ၊ ၁၀-ပါးသော အာသာတဝတ္ထုရှိသော။ ပဋိဗ္ဗဿ၊ ဒေါသ၏။ နာမံ၊ ဝိဟိံသာ-ပဋိသံယုတ္တာ၊ သော။ ဓာတု၊ တည်း။ ဝိဟိံသာဓာတု၊ ဓာတ်။ တေ၊ ဤဝိဟိံသာဓာတုဟူသော အမည်သည်။ ဝိဟိံသာဝိတက္ကဿ၊ ၎င်း။ နာမံ၊ [ဤ၌လည်း ဝိတက်ကို အရကောက်ရသောနည်း၊ ဒေါသကို အရကောက်ရသောနည်း ဟု ၂-နည်းယူပါ။] ဝိဟိံသာယေဝ၊ သည်ပင်။ ဓာတု၊ တည်း။ ဝိဟိံသာဓာတု၊ ဓာတ်။ တေ၊ သည်။ ပရသတ္တ ဝိဟေသနဿ၊ တပါးသော သတ္တဝါကို ညှဉ်းဆဲကြောင်း ဒေါသ၏။ နာမံ။

ပန၊ ဆက်။ အယံ၊ ဤ ဝိဟိံသာဓာတုကို။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ အနာဂ-
တတ္တာ၊ မလာသေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဧဝံ၊ ဤ ဂိုအပ်လတ္တံသော
နည်းဖြင့်။ အတ္တာဒိဝိဘာဂတော၊ အတ္တ အစရှိသည်တို့ကို ဝေဘန်ခြင်းအားဖြင့်။
ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ၏။ [အာဒိဖြင့် လက္ခဏ၊ ရသ စသည်တို့ကို ယူ။] တောယ၊ ဤ
ဧတံဖြင့်။ သတ္တေ၊ သတ္တဝါတို့ကို။ ဝိဟိံသန္တိ၊ ညှဉ်းဆဲလိုကုန်၏။ ဣတိ၊
ကြောင့်။ (သော၊ ထိုဓာတ်သည်။) ဝိဟိံသာ၊ မည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ဧတံ၊
ဤသဘောတရားသည်။ သတ္တာနံ၊ တို့ကို။ ဝိဟိံသနံ၊ ညှဉ်းဆဲလိုခြင်းတည်း။
ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝိဟိံသာ၊ မည်၏။ [ဤကား အတ္တတည်း။] သာ၊ ထို ဝိဟိံ-
သာသည်။ ဝိဟေဋ္ဌနလက္ခဏာ၊ ညှဉ်းဆဲခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ဝါ၊ တနည်း။
ကရုဏာပဋိပက္ခလက္ခဏာ၊ ကရုဏာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်လက္ခဏာရှိ၏။ ပရသန္တာ-
နေ၊ တပါးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌။ ဥဗ္ဗေဂဇနနရသော၊ ထိတ်လန့်ခြင်းကို
ဖြစ်စေခြင်းကိစ္စရှိ၏။ ဝါ၊ တနည်း။ သကသန္တာနေ၊ ၌။ ကရုဏာဝိဒ္ဓိသနရသော၊
ကရုဏာကို ဖျက်ဆီးခြင်းကိစ္စရှိ၏။ ဒုက္ခာယတနပစ္စုပ္ပန်နာ၊ ဒုက္ခ၏တည်ရာဟု
ယောဂီတို့၏ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏။ ပဋိသမုဒ္ဓာနာ၊ ရွှေဒေါသဟူသော
နီးသောအကြောင်းရှိ၏။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ [သူတပါးကို ဒေါသဖြစ်လျှင်
ညှဉ်းဆဲချင်စိတ် ဖြစ်လာ၏။]

လောဘာ၊ မှ။ နိက္ခန္တတ္တာ၊ ထွက်မြောက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
အလောဘော၊ ကိ။ နေက္ခမ္မံ၊ နေက္ခမ္မဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ နီဝရဏေဟိ၊ တို့မှ။
နိက္ခန္တတ္တာ၊ ကြောင့်။ ပဌမဇ္ဈာနံ၊ ကိ။ (နေက္ခမ္မံ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ။) သဗ္ဗာကုသ-
လေဟိ၊ အလုံးစုံသော အကုသိုလ်တို့မှ။ နိက္ခန္တတ္တာ၊ ကြောင့်။ သဗ္ဗကုသလံ၊ ကိ။
(နေက္ခမ္မံ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ။) နေက္ခမ္မပဋိသံယုတ္တာ၊ အသော။ ဓာတု၊ တည်း။
နေက္ခမ္မဓာတု။ ဧတံ၊ ဤနေက္ခမ္မဓာတု ဟူသော အမည်သည်။ နေက္ခမ္မဝိတက္ကဿ၊
၏။ နာမံ၊ နေက္ခမ္မဓမ္မဝ၊ အလုံးစုံသော အကုသိုလ်တို့မှ ထွက်မြောက်တတ်သော
အလုံးစုံသော ကုသိုလ်သည်ပင်။ ဓာတု၊ နေက္ခမ္မဓာတု။ ဧတံ၊ သည်။ သဗ္ဗ-
ဃာပိ၊ သော။ ကုသလဿ၊ ၏။ နာမံ၊ အဗျာပါဒပဋိသံယုတ္တာ၊ သော။
ဓာတု၊ အဗျာပါဒဓာတု။ ဧတံ၊ သည်။ အဗျာပါဒဝိတက္ကဿ၊ ၏။ နာမံ။
အဗျာပါဒေါ၊ ဗျာပါဒ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော မေတ္တာသည်ပင်။ ဓာတု၊
အဗျာပါဒဓာတု။ ဧတံ၊ သည်။ မေတ္တာယ၊ ၏။ နာမံ။ အဝိဟိံသာပဋိသံယုတ္တာ၊
သော။ ဓာတု။ အဝိဟိံသာဓာတု။ ဧတံ၊ သည်။ အဝိဟိံသာ ဝိတက္ကဿ၊ ၏။
နာမံ။ အဝိဟိံသာဝ၊ ဝိဟိံသာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ကရုဏာသည်ပင်။
ဓာတု၊ တည်း။ အဝိဟိံသာဓာတု။ ဧတံ၊ သည်။ ကရုဏာယ၊ ၏။ နာမံ၊
တည်း။

၁၈၂။ ဣဒါနိ၊ တတိယဆက္က၏ မာတိကာကို ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌။ တမေတ္တံ၊
ထိုအနက်ကိုပင်။ ဒဿေတုံ၊ အကျယ်ပြခြင်းငှါ။ တတ္ထ ကတမာ ကာမဓာတုတိ၊

အစရှိသော။ ပဒဘာဇနံ၊ ကို။ အာရဇ္ဈံ၊ အားထုတ်တော်မူအပ်၏။ ဝါ၊ အပ်ပြီ။ တတ္ထ၊ ထို တတ္ထ ကတမာ ကာမဓာတု အစရှိသော ပဒဘာဇနိ၌။ ပဋိသံယုတ္တော-
တိ၊ ကား။ သမ္ပယောဂဝသေန၊ အညီအမျှ ကေုပ္ပါဒတာ အစရှိသော အပြားတို့
ဖြင့် ယှဉ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ပဋိသံယုတ္တော၊ စပ်ယှဉ်သော။ (တက္ကော စသည်၌
စပ်။) တက္ကော ဝိတက္ကောတိ အာဒိနိ၊ အစရှိသောပုဒ်တို့သည်။ ဝုတ္တတ္တာနေဝ၊
ဆိုအပ်ပြီးသေးအနက် ရှိကုန်သည်သာ။ [အဋ္ဌသာလိနီတုန်းက ဖွင့်ခဲ့ပြီ-ဟူလို။]
ဝိဟေဋ္ဌေတိတိ၊ ကား။ ဗာဓတိ၊ နှိပ်စက်တတ်၏။ ဒုက္ခာပေတိ၊ ဆင်းရဲစေတတ်
၏။ [ဟေဋ္ဌော ဗာဓနေဟူသောဓာတ်နက်ကို ဖွင့်သည်။ ဗာဓ-ဓာတ်သည် ဘူဝါဒိ
တည်း။ ထို့ကြောင့် “ဗာဓတိ” ဟူသာ ရှိရမည်၊ “ဗာဓေတိ” ဟု မရှိရ။ ဒုက္ခာပေ-
တိကား အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်။ နှိပ်စက်ခြင်း ဟူသည် ဆင်းရဲစေခြင်းပင်တည်း - ဟူလို။]
ဟေဋ္ဌနာတိ၊ ကား။ ပါဏိပ္ပဟာဇဒိဟိ၊ လက်ဖြင့် ပုတ်တော်ခြင်း အစရှိသည်
တို့ဖြင့်။ ဗာနေ၊ နှိပ်စက်ခြင်းသည်။ ဒုက္ခုပ္ပါဒနာ၊ ဒုက္ခကိုဖြစ်စေခြင်းသည်။
(“အတ္ထိ၊ ရှိ၏” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်။) ဗလဝဟေဋ္ဌနာ၊ အားရှိသော ညှဉ်းဆဲ
ခြင်းသည်။ ဝိဟေဋ္ဌနာ၊ မည်၏။

တောယ၊ ဤသဘောတရားဖြင့်။ (သတ္တာ၊ တို့သည်။) ဟိံသန္နိ၊ သူတပါးကို
ညှဉ်းဆဲတတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သ၊ သည်။) ဟိံသနာ၊ မည်၏။
ဗလဝဟိံသနာ၊ အားရှိသော ညှဉ်းဆဲခြင်းသည်။ ဝိဟိံသနာ၊ မည်၏။
ရောသနာတိ၊ ကား။ ဘန္ဓနာ၊ ထိပါးချွတ်ချယ်ခြင်းသည်။ (အတ္ထိ)။ ဝိရောသ-
နာတိ၊ ကား။ ဗလဝဘန္ဓနာ၊ အားရှိသော ထိပါးချွတ်ချယ်ခြင်းသည်။ (အတ္ထိ)။
ဝါ၊ တနည်း။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ဝိဟေဋ္ဌနာ အစရှိသောပုဒ်တို့၌။ ဝိဥပ-
သဂ္ဂေန၊ ဝိ ဥပသာရဖြင့်။ ပဒံ၊ ဟေဋ္ဌနာ အစရှိသောပုဒ်ကို။ ဝစိတံ၊ ထိုးပိုးစေ
တော်မူအပ်ပြီ။ (ဤအလို ဝိ၏အတွက် အနက်အထူး မရှိဟု မှတ်ပါ။) ဧတေန၊
ဖြင့်။ (သတ္တာ၊ တို့သည်။) ဥပဟနန္တိ၊ ကပ်၍ နှိပ်စက်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
(သော) ဥပဃာတော၊ မည်၏။ ပရေသံ၊ တို့ကို။ ဥပဃာတော၊ ကပ်၍ နှိပ်စက်
ကြောင်းတရားတည်း။ ပရူပဃာတော၊ တရား။

တောယ၊ ဖြင့်။ မေတ္တာယန္တိ၊ သတ္တဝါတို့အပေါ်၌ မေတ္တာကို ပြုကြကုန်၏။
ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သ) မေတ္တိ၊ မည်၏။ [မေတ္တာယန္တိ၌ မေတ္တာဟူသောနာမ်ပုဒ်
နောင် ကရ-ဓာတ်၏အနက်၌ အာယ-ပစ္စည်းသက်။] မေတ္တာယနာကာရော၊
မေတ္တာကိုပြုခြင်းဟူသော အခြင်းအရာသည်။ မေတ္တာယနာ၊ မည်၏။ မေတ္တာယ၊
ဖြင့်။ အယိတဿ၊ ဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏။ မေတ္တာသမဂ္ဂိနော၊ မေတ္တာနှင့်ပြည့်စုံသော
ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဘာဝေါ၊ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာတည်း။ မေတ္တာယိတတ္ထံ၊ ရာ။ ဗျာပါဒေ-
န၊ မှ။ ဝိမုတ္တဿ၊ လွတ်သော။ စေတသော၊ ၏။ ဝိမုတ္တိ၊ ဗျာပါဒမုလွတ်ကြောင်း
သဘောတည်း။ စေတောဝိမုတ္တိ၊ သဘော။ စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤပုဒ်တို့တွင်။ ပုရိမေ-
ဟိ၊ န်သော။ တိဟိ၊ မေတ္တိ မေတ္တာယနာ မေတ္တာယိတတ္ထံဟူသော ၃-ပုဒ်တို့ဖြင့်။

ဥပစာရပုပ္ဖတ္ထာ၊ ဥပစာရ အခိုက်အတန့်သို့ ရောက်သော။ မေတ္တာပိ၊ ကိုဌင်း။ အပ္ပနာပတ္ထာ၊ အပ္ပနာ အခိုက်အတန့်သို့ ရောက်သော။ မေတ္တာပိ၊ ကိုဌင်း။ ကထိတာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ပစ္ဆိမေန၊ နောက်၌ ဖြစ်သော စေတောဝိမုတ္တိ ဟူသောပုဒ်ဖြင့်။ အပ္ပနာပတ္ထာဝ၊ အပ္ပနာအခိုက်အတန့်သို့ရောက်သော မေတ္တာ ကိုသာ။ (ကထိတာ၊ ပြီ။)

တောယ၊ ဖြင့်။ (သတ္တာ)။ ကရုဏာယန္တိ၊ ကရုဏာကို ပြုတတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သာ)။ ကရုဏာ၊ မည်၏။ ကရုဏာယနာကာရော၊ သည်။ ကရုဏာ-ယနာ၊ မည်၏။ ကရုဏာယ၊ ဖြင့်။ အယိတဿ၊ ၏။ ကရုဏာသမဂ္ဂိနော၊ ၏။ ဘာဝေါ၊ တည်း။ ကရုဏာယိတတ္ထံ၊ ရာ။ ဝိဟိံသာယ၊ မှ။ ဝိမုတ္တဿ၊ သော။ စေတသော။ ၏။ ဝိမုတ္တိ၊ ဝိဟိံသာမှ လွတ်ကြောင်းသဘောတည်း။ စေတော-ဝိမုတ္တိ၊ သဘော။ ဣဓာပိ၊ ဤ အဝိဟိံသာဓာတု နိဒ္ဒေသ၌လည်း။ ပရိမနယေနော၊ ဖြင့်သာ။ ဥပစာရပ္ပနာဘေဒေါ၊ ဥပစာရကရုဏာ၊ အပ္ပနာကရုဏာ အပြားကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ စ၊ ဆက်။ ဥဘယတ္ထာပိ၊ အဗျာပါဒဓာတုနိဒ္ဒေသ၊ အဝိဟိံသာ ဓာတုနိဒ္ဒေသ ၂-ပါးစုံတို့၌လည်း။ ပရိယောသာနပဒေ၊ အဆုံးပုဒ်၌။ မေတ္တာ ကရုဏာတိ၊ မေတ္တာ ကရုဏာဟူသော ပုဒ်ကို။ စေတောဝိမုတ္တိဝိသေသနတ္ထိ၊ စေတောဝိမုတ္တိကို အထူးပြုခြင်း အကျိုးငှါ။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ [ပါဠိတော်၌ မေတ္တာ ၂-ပုဒ် ကရုဏာ ၂-ပုဒ်ပါနေသောကြောင့် နောက်မေတ္တာ ကရုဏာပုဒ်ကို အပိုဟု ထင်မည်စိုးသည့်အတွက် ဤဝါကျကို မိန့်ဆိုရသည်။]

စ၊ ဆက်။ ဣ၊ ဤ ကာမဝိတက် အစရှိသည်တို့တွင်။ ကာမဝိတက္ကော၊ သည်။ သတ္တေသုပိ၊ သတ္တဝါတို့အပေါ်၌၎င်း။ သင်္ခါရေသုပိ၊ သင်္ခါရတို့အပေါ်၌၎င်း။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ ဥဘယတ္ထ၊ သတ္တဝါ သင်္ခါရ ၂-ပါးစုံတို့၌။ ဥပ္ပန္နော၊ ဖြစ်သည်။ (သမာနော)ပိ၊ ပါသော်လည်း။ ကမ္မပထဘေဒေါ၊ အပါယ်ရောက်ကြောင်း မကောင်းသော အကုသိုလ်ကံအထူးအပြားသည်သာ။ (ဟောတိ)။ [ထို့ကြောင့် ဘုန်းကြီးတပါးသည် မိမိ သင်္ကန်းအသစ်ကလေးတည်းဟူသော ကာမ၌ စွဲလမ်း သာယာသွားသောကြောင့် သန်း ဖြစ်ရသေးသည်။ ဘုန်းတော်ကြီးတပါးကား ကျောင်းဆောက်နေစဉ် ကျောင်းမပြီးခင် ထို ကျောင်းတည်းဟူသော ကာမ၌ စွဲလမ်း၍ ထိုကျောင်းပေါ်မှာပင် သူရဲ၊ ပြိတ္တာ ဖြစ်ရသတတ်။ ကမ္မပထဘေဒ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ဋီကာနိဿယ၌ ရှုပါ။]

ပန၊ ကား။ ဗျာပါဒေါ၊ သည်။ သတ္တေသု၊ တို့၌။ ဥပ္ပန္နော၊ သည်။ (သမာနော)ယေဝ၊ ဖြစ်သော်သာ။ ဝါ၊ ဖြစ်မှသာ။ ကမ္မပထံ၊ ကို။ ဘိန္နတိ၊ အထူးမပြုနိုင်၏။ ဝါ၊ ဖျက်ဆီးနိုင်၏။ ဣတရော၊ သတ္တဝါတို့အပေါ်၌ဖြစ်သော ဗျာပါဒမှတပါး သော သင်္ခါရတို့၌ဖြစ်သော ဗျာပါဒသည်။ န (ဘိန္နတိ)၊ အထူးမပြုနိုင်။ ဝါ၊ မဖျက်ဆီးနိုင်။ ဝိဟိံသာယပိ၊ ၌လည်း။ ဒေဝေဝ နယော၊ စ၊ ဆက်။ ဣ၊ ဤ

ကာမဓာတု အစရှိသော ၂-ပါးသောတိက်တို့၌ (ကထာ ဒုဝိဇာ ဌာဝံ။) ကထာ၊ ပြောဆိုကြောင်းစကားသည်။ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကာစေ၊ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကာကထာ၎င်း။ အသမ္ဘိန္ဒူစ၊ အသမ္ဘိန္ဒူကထာ၎င်း။ (ဣတိ၊ ဤသို့။) ဒုဝိဇာ၊ ၂-ပါးအပြားရှိ၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ ကာမဓာတုဂ္ဂဟဏေန၊ ဖြင့်။ ဗျာပါဒဝိဟိံသာ ဓာတုယောပိ၊ ဗျာပါဒဓာတ် ဝိဟိံသာဓာတ်တို့ကိုလည်း။ ဂဟိတာ၊ ကုန်ပြီ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဗျာပါဒဓာတ် ဝိဟိံသာဓာတ်တို့ကို ယူအပ်ပြီးပါကုန်သော်လည်း။ ကာမဓာတုယာယေဝ၊ မှသာလျှင်။ နိဟရိတွာ နိဟရိတွာ၊ ထုတ်ဆောင်၍ ထုတ်ဆောင်၍။ ဒွေပိ၊ ၂ ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ တော၊ ဤ ဗျာပါဒဓာတ် ဝိဟိံသာဓာတ်တို့ကို။ ဒဿိတာ၊ ပြတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိအယံ၊ ဤကထာသည်။ တာဝ၊ အသမ္ဘိန္ဒူကထာမှ ရှေးဦးစွာ။ ဧတ္ထ၊ ဤကာမဓာတု အစရှိသော ပဌမတိက်၌။ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိက ကထာ၊ မည်၏။ ဝါ၊ အလုံးစုံသောဓာတ်တို့ကို သိမ်းယူကြောင်း ကထာမည်၏။ ပန၊ ကား။ ဗျာပါဒဝိဟိံသာဓာတုယော၊ တို့ကို။ ဌပေတွာ၊ ၍။ သေသာ၊ ကြွင်းကုန်သော။ သဗ္ဗာပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော ဓာတ်တို့သည်။ ကာမဓာတုစေ၊ ကာမဓာတ်ချည်းသာတည်း။ ဣတိ အယံ၊ ဤကထာသည်။ အသမ္ဘိန္ဒူကထာနာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ ဗျာပါဒဓာတ် ဝိဟိံသာဓာတ်တို့နှင့် မရောယှက်ပုံကို ဆိုကြောင်းကထာ မည်၏။

[ကာမဓာတုတိက်ကို ပြပြီး၍ နေက္ခမ္မဓာတုတိက်ကို ပြလိုသောကြောင့် နေက္ခမ္မဓာတုဂ္ဂဟဏေနာပိ စသည်ကို မိန့်။] နေက္ခမ္မဓာတုဂ္ဂဟဏေနာပိ၊ ဖြင့်လည်း။ အဗျာပါဒ အဝိဟိံသာဓာတုယော၊ တို့ကို။ ဂဟိတာယေဝ၊ ယူအပ်ကုန်သည်သာ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် အဗျာပါဒဓာတ် အဝိဟိံသာ ဓာတ်တို့ကို ယူအပ်ပြီးပါကုန်သော်လည်း။ နေက္ခမ္မဓာတုတော၊ မှ။ နိဟရိတွာ၊ ၍။ တဒုဘယမ္ပိ၊ ထို ၂-ပါးစုံကိုလည်း။ ဒဿိတာ၊ ပြီ။ ဣတိအယံ၊ ဤကထာသည်။ ဧတ္ထာပိ၊ ဤနေက္ခမ္မဓာတု အစရှိသော ဒုတိယတိက်၌လည်း။ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကကထာ၊ မည်၏။ ဝါ၊ မည်၏။ အဗျာပါဒ အဝိဟိံသာဓာတုယော၊ တို့ကို။ ဌပေတွာ၊ ၍။ အဝသေသာ၊ ကြွင်းသောဓာတ်တို့သည်။ နေက္ခမ္မဓာတု၊ တည်း။ ဣတိအယံ၊ ဤကထာသည်။ အသမ္ဘိန္ဒူကထာနာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ မည်၏။

စ၊ ဆက်။ ပရိဂ္ဂဟိတာဟိ၊ ပိုင်းခြား၍ယူအပ်ပြီးကုန်သော။ ဆဟိ၊ ဣမာဟိ ဓာတုဟိ၊ တို့ဖြင့်။ အဋ္ဌာရသ၊ ဓာတုယော၊ တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ ပရိဂ္ဂဟိတာဝ၊ ကုန်သည်သာ။ ဟောန္တိ။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ၊ ချဲ့။ သဗ္ဗာပိ၊ လည်းဖြစ်ကုန်သော။ တာ၊ ထိုဓာတ်တို့သည်။ ကာမဓာတုတောဝ၊ ကာမဓာတ် တခုမှပင်။ နိဟရိတွာ နိဟရိတွာ၊ ၍။ လဘာပေတဗ္ဗာ၊ စက္ခုဓာတ် အစရှိသောအားဖြင့် ရစေလိုက်ကုန်သည်။ (သမာနာ၊ ကုန်လသော်။) အဋ္ဌာရသ၊ ဓာတုယောဝ၊ တို့သည်ပင်။ ဟောန္တိ။ [ကာမဓာတ်တခုမှ ထုတ်လိုက်လျှင်ပင် စက္ခုဓာတ် အစရှိ

သောအားဖြင့် ဓာတ် ၁၈-ပါးရနိုင်သည်-ဟူလို။] ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝါ၊ ဤနည်းအားဖြင့်။ တိဏ္ဍိ၊ ဆက္ကနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ နှင့်။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ အဋ္ဌာရသ၊ ၁၈-ပါးသော ဓာတ်တို့သည်။ ဟောန္တိ။

ပန၊ ဆက်။ ဝေ၊ ဤသို့။ အဂ္ဂဟေတွာ၊ မယူမူ၍။ ဧကေကသ္မိံ၊ တခုတခုသော။ ဆဒက္က၊ ဌံ။ ဝုတ္တနယေန၊ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ (ကာမဓာတ်တခုမှ စက္ခုဓာတ် အစရှိသည်ကို ထုတ်သောနည်းဖြင့်။) အဋ္ဌာရသ အဋ္ဌာရသ၊ ဓာတ်တို့ကို။ ကတွာ၊ ၍။ သဗ္ဗာနိပိ၊ လည်းဖြစ်ကုန်သော။ တာနိ အဋ္ဌာရသကားနိ၊ ထို ၁၈-ခုအပေါင်းတို့ကို။ ကေဠံ၊ တပေါင်းတည်း။ အဘိသမိပိတွာ၊ ချီး၍။ အဋ္ဌာရသေဝ၊ တဆယ့်ရှစ်ပါးသောဓာတ်တို့သည်သာ။ ဟောန္တိ။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ ဣမသ္မိံ သုတ္တန္တဘာဇနီယေ၊ ဌံ။ သောဠသ၊ ဓာတုယော၊ တို့သည်။ ကာမာဝစရာ၊ တို့တည်း။ ဒွေ၊ နှစ်သော။ (ဓာတုယော၊ တို့သည်။ မနောဝိညာဏဓာတ်၊ ဓမ္မဓာတ်တို့သည်။) တေဘူမိကာ၊ တို့တည်း။ ဣတိ ဝေ၊ သ္မိံ။ ဧတ္ထ၊ ဤသုတ္တန္တ ဘာဇနီယနည်း၌။ သမ္မသနစာရေဝ၊ သမ္မသနဉာဏ်၏ ဖြစ်ရာ တေဘူမက တရားကိုသ။ ကထိတော။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ [သမ္မသနစာရေ၏ အနက်ကို ဋီကာနိဿယ၌ကြည့်ပါ။ ဝေဖြင့် လောကုတ္တရာတရားကို ဂန့်သည်။]

သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ (နိဋ္ဌိတော၊ ပြီ။)

၂-အဘိဓမ္မဘာဇနီယအဖွင့်

၁၈၃။ အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ၊ ဌံ။ သရူပေနေဝ၊ သရုပ်သကောင်ဇားဖြင့်ပင်။ သဗ္ဗာပိ၊ လည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဓာတုယော၊ ဓာတ် ၁၈-ပါးတို့ကို။ ဒသေန္တော၊ ပြတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အဋ္ဌာရသ ဓာတုယော စက္ခုဓာတု ရူပဓာတုတိ အာဒိံ၊ ကို။ အာဟ၊ တတ္ထ၊ ထိုအဋ္ဌာရသဓာတုယော စက္ခုဓာတု ရူပဓာတု အစရှိသောစကားရပ်၌။ တာဝ၊ နိဒ္ဒေသဝါရမှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌေသော။) ဥဒ္ဓေသဝါရေ၊ ဌံ။ (ဝေဒိတဗ္ဗာ ဌံစပ်။) အတ္ထတော၊ အားဖြင့်၎င်း။ လက္ခဏာဒိတော၊ လက္ခဏာအစရှိသောအားဖြင့်၎င်း။ ကမတာဝတုသခိတော၊ အငြေ့၊ ထိုမျှလောက် ဓာတ် ၁၈-ပါး အတိုင်းအရည်ရှိသည်၏ အဖြစ်၊ တပါးတပါးလျှင် ရထိုက်သော အရေအတွက်အားဖြင့်၎င်း။ အထ၊ ထိုမှတပါး။ ပစ္စယာ၊ ကျေးဇူးပြုခြင်းအားဖြင့်၎င်း။ ဒဠဗ္ဗာ၊ ရှုထိုက်သောအားဖြင့်၎င်း။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ၏။

တတ္ထ၊ ထို အတ္ထတော အစရှိသောပုဒ်တို့တွင်။ အတ္ထတောတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ (ဝိတ္ထာရေ၊ ဝေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ။) (ယံ ဓမ္မဇာတံ၊ သည်။) စက္ကတိ၊ လွန်စွာ သာယာတတ်၏။ ဣဘိ၊ ကြောင့်။ (တံ ဓမ္မဇာတံ) စက္ခု၊ မည်၏။ (ယံ ဓမ္မဇာတံ) ရူပယုတိ၊ စိတ်၌ဘည်သောအလိုကို ထင်ရှားပြတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တံဓမ္မ-

ဇာတ်) ရှုပ်၊ မည်၏။ [ဤ ၂-ပုဒ်၏အနက်ကို အာယတနဝိဘင်း သုတ္တန္တဘာဇနိယ အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။] စက္ခုဿ၊ စက္ခုပဿဒ၏။ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏ်တည်း။ စက္ခု-ဝိညာဏံ၊ ညာနံ။ ဣတိ ဝေမာဒိနာ၊ ဤသို့ အစရှိသော။ နယေန၊ ဖြင့်။ တာဝ၊ ဓာတုသဒ္ဓါ၏အနက်မှ ရှေးဦးစွာ။ စက္ခာဒိနံ၊ စက္ခုအစရှိသောပုဒ်တို့၏။ ဝိသေသ-တ္ထတော၊ ထူးသောအနက်အားဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗျော။

ပန၊ ကား။ အဝိသေသေန၊ အထူးမမ သာမညအားဖြင့်။ [ဓာတုသဒ္ဓါက စက္ခု ရှုပ် ကျွေဝိညာဏ စသော ဓာတ် ၁၈-ပါးလုံးနှင့် ဆက်ဆံသောကြောင့် ဓာတုသဒ္ဓါ၏အနက်ကို “အဝိသေသ” ဟုဆိုသည်။] (ယာ ဓမ္မဇာတိ၊ သည်။) ဝိဒဟတိ၊ စီမံတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သာ ဓမ္မဇာတိ) ဓာတု၊ မည်၏။ (ယာ ဓမ္မဇာတိ၊ ကို။) ဝိသေတေ၊ ဆောင်အပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သာ ဓမ္မဇာတိ) ဓာတု။ ဝိဇာနံ၊ ဒုက္ခကို ပြုစီမံခြင်းသည်။ ဓာတု၊ မည်၏။ တေယ၊ ဖြင့်။ ဝိဓိယတေ၊ စီမံ အပ်၏။ ဣတိ၊ ထိုသို့စီမံကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (သာ ဓမ္မဇာတိ) ဓာတု၊ မည်၏။ ဝါ၊ ဘနည်း။ ဧတ္ထ၊ ဤသဘောတရား၌။ ဝိယတိ၊ ထားအပ်၏။ ဣတိ၊ ထိုသို့ ထားအပ်ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်။ (သာ ဓမ္မဇာတိ) ဓာတု၊ မည်၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ လောကီယာ၊ လောက၌ ထင်ရှားကုန်သော။ ဓာတုယော၊ ဓာတ်တို့သည်။ ကာရဏဘာဝေန၊ အကြောင်း၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဝဝတ္ထိတာ၊ ပိုင်းခြားအပ်ကုန်သည်။ ဟုတွာ၊ ရှိ။ သုဝဏ္ဏရတောဒိဓာတုယော၊ ရွှေဓာတ် ငွေ ဓာတ် အစရှိသော ဓာတ် တို့သည်။ သုဝဏ္ဏရတောဒိ*၊ ရွှေငွေ အစရှိသည်ကို။ ဝိဒဟန္တိ ဝိယ၊ ပြုလုပ်စီမံ ကုန်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) အနောပ္ပကာရံ၊ သော။ သံသာရဒုက္ခံ၊ ကို။ ဝိဒဟ-န္တိ၊ စီမံနိုင်ကုန်၏။ [မှန်၏—စက္ခုပဿဒ၊ ရှုပ်ပါရုံ၊ စက္ခုဝိညာဏ် စသော ဓာတ် တို့က သံသာရဒုက္ခကို စီမံ၍ထားသောကြောင့် “သံသာရာဝဋ်ထဲက မလွတ်ဘဲ နေ့နေ” စသည်ဖြင့် ပျော်ပိုက်၍ နေကြလေသည်။]

စ၊ သည်သာ မကသေး။ (ပက္ခပက္ခန္တရလည်း ပေးနိုင်၏။) ဘာရဟာရေဟိ၊ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို ထမ်းဆောင်သူတို့သည်။ ဘာရော၊ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို။ ဝိယတေ ဝိယ၊ ဆောင်အပ်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) သတ္တေဟိ၊ တို့သည်။ ဝိယန္တေ၊ ဆောင်ထားအပ်ကုန်၏။ ဓာရိယန္တိ၊ ဆောင်ထားအပ်ကုန်၏။ ဣတိ အတ္ထော။ [မှန်၏—သတ္တဝါဟုခေါ် အပ်သော ရုပ်နာမ် ခန္ဓာတွေက ဆောင်ထားအပ်သော ကြောင့်သာ ဤစက္ခုစသော ဓာတ်တရားတို့ဖြစ်ပေါ် လာကြသည်။] စ၊ သေး။ တော၊ ဤဓာတ်တို့ သည်။ အဝသဝတ္တနတော၊ တစုံတယောက်၏အလို၌ မဖြစ်ကုန် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ တစုံတယောက်၏အလို၌ မလိုက်ကုန်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်။ ဒုက္ခဝိဇာနမတ္တမေဝ၊ သံသာရဒုက္ခကို စီမံခြင်းမျှသာတည်း။ [မှန်၏— ထို့ကြောင့်ပင် “သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ဒုက္ခာ” စသည်ဖြင့် စက္ခုစသော ရုပ်ဓာတ် နာမ် ဓာတ်အားလုံးကို ဒုက္ခချည်းဟု ဟောတော်မူသည်။]

၈၊ သေး။ ကရုဏာဘူတာဟိ၊ ကရိုဏ်းဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော။ ဧကဟိ၊ ဤစက္ခု
 ဓာတ်အစရှိသောဓာတ်တို့ဖြင့်။ သံသာရဒ္ဒကံ၊ ကို။ သတ္တေဟိ၊ တို့သည်။ အနု-
 ဝိဒိယတိ၊ စိမ့်အပ်၏။ ၉၊ သေး။ တထာဝိဟိတံ၊ ထုံအခြင်းအရာအားဖြင့် စိမ့်အပ်
 ပြီးသော။ တေံ၊ ဤ သံသရာဒ္ဒကံကို။ တောသေဝံ၊ ဤဓာတ်တို့၌သာ။ ဓိယတိ၊
 ထားအပ်၏။ ဌပိယတိ၊ ထားအပ်၏။ ဣတိ အတ္ထော။ ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ စက္ခာ-
 ဒိသု၊ စက္ခုအစရှိသော တရားတို့တွင်။ ဧကေကော၊ သော။ ဓမ္မော၊ ကို။ ယထာ-
 သမ္ဘဝံ၊ ဖြစ်သင့်သည်အားလျော်စွာ။ ဝိဒဟတိ ဓိယတေတိ အာဒိအတ္တဝသေန၊
 ဝိဒဟတိ ဓိယတေ အစရှိသော အနက်၏အစွမ်းဖြင့်။ ဓာတုတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊
 ဆိုအပ်၏။

အပိ၊ သည်သာမကသေး။ [အတ္တအားဖြင့် ဝိနိစ္ဆယကိုပြရာ၌ ဤသဒ္ဒတ္ထသာ
 မကသေး အခြားသော သဒ္ဒတ္ထများလည်း ရှိသေးသည် ဟူလို။] တိတ္ထိယာနံ၊
 တိတ္ထိတို့၏။ အတ္တာနာမ၊ ကြံဆအပ်သော အတ္တမည်သည်။ သဘာဝတော၊ ထင်
 ရှားရှိသော အနက်ဖြစ်အားဖြင့်။ [သ=ထင်ရှားရှိသော+ဘာဝ=အရာဝတ္ထု
 အနက်ဖြစ်။]နတ္ထိယထာ၊ မရှိသကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ တော၊ ဤစက္ခုဓာတ်အစရှိသော
 ဓာတ်တို့သည်။ (သဘာဝတော၊ အားဖြင့်၊ နတ္ထိ၊ မရှိကုန်သည်။)န၊ မဟုတ်။ ပန၊
 အဟုတ်ကား။ တော၊ ဤစက္ခုဓာတ် အစရှိသော ဓာတ်တို့သည်။ အတ္တနော၊ ၏။
 သဘာဝံ၊ သဘောကို။ ဝါ၊ ထင်ရှားရှိသော အနက်ဖြစ်ကို။ ဓာရေန္တိ၊ ဆောင်
 ကုန်၏။ (မိမိ၏ စက္ခု သော သဘောကို ဆောင်နိုင်လောက်အောင် ထင်ရှားရှိ
 ကုန်၏။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဓာတုယော၊ ဓာတ်တို့မည်၏။

၉၊ သည်သာမကသေး။ (တနည်း) ၈၊ ၈စနတ္ထမှတပါး ဥပစာရတ္ထကိုဆိုဦးအံ့။
 လောကေ၊ ၌။ ဝိစိတ္တာ၊ ထူးဆန်းကုန်သော။ ဟရိတာလမနောသိလာဒယော၊
 ဆေးဒန်း မြင်းသိလာ အစရှိကုန်သော။ သိလာယဝါ၊ ကျောက်၏ အစိတ်
 အပိုင်းတို့ကို။ ဓာတုယောတိ၊ ဓာတ်တို့ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ ယထာ၊ ခေါ်ဆိုအပ်ကုန်
 သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ တောပိ၊ ဤစက္ခု အစရှိသောဓာတ်တို့သည်လည်း။ ဓာတုယော
 ဝိယ၊ ဆေးဒန်း မြင်းသိလာ အစရှိသော ကျောက်၏အစိတ်အပိုင်းဓာတ်တို့နှင့်
 တူကုန်၏။ (ဣတိ၊ ကြောင့်။) ဓာတုယော၊ ဓာတ်တို့မည်၏။ ဟိ၊ မှန်။ ဝိစိတ္တာ၊
 ထူးဆန်းကုန်သော။ (တခုနှင့်တခု မတူသည်ကို “ထူးဆန်း” ဟုဆိုသည်။) တော၊

ယထာ ၀ သောကေ။ ။ ၈စနတ္ထ (သဒ္ဒတ္ထ) အားဖြင့် ဓာတုသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို
 ဖွင့်ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ ဓာတုသဒ္ဒါ၏ ရဋ္ဌိအနက် ဥပစာအနက်ကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့်
 “ယထာ ၈ လောကေ” အစရှိသောပါဌ်ကို မိန့်၊ ဤပါဌ်၌ ယထာ ၈။ ပေ။ ဝုစ္စန္တိဖြင့် ဓာတု
 သဒ္ဒါ၏ သိလာယဝကို ဟောရာ၌ အထင်ရဋ္ဌိသဒ္ဒါ ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း “ပေတောဝိ”
 အစရှိသောပါဌ်ဖြင့် စက္ခုဓာတ် စသည်ကို ဟောရာ၌ သဒ္ဓိသုပစာ ဝုစ္စန္တိကြောင်းကိုလည်း
 ပြသည်။

ဤစက္ခုအစရှိသော ဓာတ်တို့သည်။ ဉာဏဥ ယျာဝယဝါ၊ သိတတ်သောဉာဏ်
၏ အစိတ်အပိုင်း၊ သိသိုက်သောတရားတို့၏ အစိတ်အပိုင်းတို့တည်း။ (တနည်း)
ဉာဏဥ ယျာဝယဝါ၊ ဉာဏ်ဖြင့် မဖောက်မပြန် သိထိုက်သော အစိတ်အပိုင်း
ဖြစ်သော တရားတို့တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ဝါ၊ တနည်း။ သရီရသင်္ခါတဿ၊ ကိုယ်ဟု ဆိုအပ်သော။ သမုဒါယဿ၊
အပေါင်း၏။ အဝယဝဘူတေသု၊ အစိတ်ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော။ အညမညံ၊ ချင်း။
ဝိသဘာဂလက္ခဏပရိစ္ဆိန္နေသု၊ သဘောမတူသော လက္ခဏာအားဖြင့် ပိုင်းခြား
အပ်ကုန်သော။ ရသသောဏိတာဒိသု၊ အရည်ဓာတ်၊ သွေးဓာတ် အစရှိသည်
တို့၌။ ဓာတုသမညာ၊ ဓာတုအမည်ကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗာ)ယထာ၊ သိထိုက်သကဲ့သို့။
ဝေ၊ တူ။ ပဉ္စက္ခန္ဓသင်္ခါတဿ၊ ၅-ပါးသော ခန္ဓာဟုဆိုအပ်သော။ အတ္တဘာဝဿ၊
အတ္တဘော၏။ အာယဝေသု၊ အစိတ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဧတေသုပိ၊ ဤစက္ခု အစ
ရှိသော တရားတို့၌လည်း။ ဓာတုသမညာ၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ၏။ ဟိ၊ မှန်။ ဧတေ
စက္ခာဒယော၊ ဤစက္ခု အစရှိသော တရားတို့သည်။ အညမညဝိသဘာဂလက္ခဏာ-
ပရိစ္ဆိန္နာ၊ အချင်းချင်း သဘောမတူသော လက္ခဏာအားဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်ကုန်
သည်။ (ဟောန္တိ)။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

အပိုစ၊ သည်သာ မကသေး။ ဓာတူတိ ဧဝံ၊ ဓာတု ဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်။
နိဇ္ဇိဝမတ္တဿ၊ ဇီဝ မဟုတ်သော အနက်မျှကို။ အခိဝစနံ၊ ဟောသော သဒ္ဒါ
တည်း။ တဏှာ ဟိ၊ ထိုစကားမှန်၏။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်း။ (ပုက္ကုသဘတိ ရဟန်းကို
ခေါ်သည်။) အယံ ပုရိသော၊ ဤယောကျ်ားသည်။ ဝါ၊ ဤသတ္တဝါသည်။ ဧ
ဓာတုရော၊ ၆-ပါးသော ဓာတ်ရှိ၏။ (ပထဝီ စသော ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးနှင့်
အာကာသဓာတ်၊ ဝိညာဏဓာတ်သာရှိသည်။) ဣတိအာဒိသု၊ ဤသို့အစရှိသော
ပါဠိရပ်တို့၌။ (ဥပရိပဏ္ဏာသ ဝိဘင်္ဂဝံ ဓာတုဝိဘင်္ဂသုတံ စသည်၌။) ဇီဝ-
သညာသမူဟနတ္ထံ၊ အသက်ကောင် ဟူသော အမှတ်သညာကို ပယ်နုတ်ခြင်းငှါ။
ဓာတုဒေသနံ၊ ဓာတုဒေသနာတော်ကို။ အကာသံ၊ ပြုတော်မူပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့
မှတ်အပ်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ယထာဝုတ္တေန၊ အကြင်အကြင်ဆိုအပ်ပြီးသော။
အတ္တေန၊ ဝိဒဟတိ စသော သဒ္ဒါနက်၊ ဥပစာတင်စားအပ်သော အထင်ရူဇိအနက်
အားဖြင့်။ စက္ခုစ၊ စက္ခုလည်းဟုတ်၏။ တံ၊ ထိုစက္ခုဟူသည်။ ဓာတုစ၊ ဓာတ်
လည်း ဟုတ်၏။ ဣတိ၊ ထို ၂-ပါးသော သတ္တိကြောင့်။ စက္ခုဓာတု၊ စက္ခုဓာတ်
မည်၏။ ပေ၊ မနောဝိညာဏဉ္စ၊ မနောဝိညာဏ်လည်း ဟုတ်၏။ တံ၊ ထို မနော
ဝိညာဏ်ဟူသည်။ ဓာတုစ၊ လည်းဟုတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ မနောဝိညာဏဓာတု၊
မည်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့လျှင်။ တာဝ၊ လက္ခဏာဒိတော အစရှိသောပုဒ်တို့မှ ရှေးဦး
စွာ။ ဧတ္ထ၊ ဤ ဥဒ္ဓေသဝါရ၌။ အတ္ထတော၊ အနက်အားဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယော၊
ဝိညာတဗ္ဗော။

လက္ခဏာဒိတောတိ၊ ကား။ စက္ခုဒီဒါ၊ စက္ခု အစရှိသော ဓာတ်တို့၏။ လက္ခဏာဒိတောပိ၊ လက္ခဏာ အစရှိသောအားဖြင့်လည်း။ ဧတ္ထေ ဤ ၁၈-ပါး သောဓာတ်တို့၌။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗျော။ စ ပန၊ ထပ်၍ ဆက်ဦးအံ့။ နေသံ၊ ထို ၁၈-ပါးသော ဓာတ်တို့၏။ တာနိ လက္ခဏာဒီဒါ၊ ထိုလက္ခဏာ အစရှိသည် တို့ကို။ (အာဒိဖြင့် ရသ စသည်တို့ကိုယူ။) ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ ဝုတ္တနယေနဝ၊ ဖြင့်သာ။ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ၊ ထိုက်ကုန်၏။ [ရုပ်ဓာတ်တို့၏လက္ခဏာကို အဋ္ဌသာလိနိ ရူပကဏ္ဍအဖွင့်၌၎င်း၊ နာမ်ဓာတ်တို့၏လက္ခဏာကို ဝိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ အဖွင့်၌၎င်း ဆိုခဲ့ပြီ။]

ကမတောတိ၊ ကား။ ဣဓာပိ၊ ဤဓာတုဝိဘင်း၌လည်း။ (ပိဖြင့် အာယတန ဝိဘင်းကို ပေါင်း။) ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး ခန္ဓဝိဘင်္ဂဋ္ဌကထာ၌။ ဝုတ္တေသု၊ ဆိုအပ်ပြီးကုန် သော။ ဥပ္ပတ္တိက္ကမာဒိသု၊ ဥပ္ပတ္တိက္ကမ အစရှိသည်တို့တွင်။ ဒေသနာက္ကမောဝ၊ ဒေသနာက္ကမသည်သာ။ ယုဇ္ဇေတိ၊ သင့်၏။ စ ပန၊ ထပ်၍ဆက်ဦးအံ့။ သော အယံ၊ ထိုသို့သောဤဒေသနာက္ကမကို။ ဟေတုဖလသန္နပ္ပဗ္ဗဝဝတ္ထာနဝသေန၊ အကြောင်း အကျိုးတို့၏အစဉ်ကို ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ စက္ခုဓာတု၊ ၎င်း။ ရူပဓာတု၊ ၎င်း။ ဣတိ ဣဒံ ဒွယံ၊ ဤဓာတ် ၂-ပါး အပေါင်းသည်။ ဟေတု၊ အကြောင်းတည်း။ စက္ခုဝိညာဏ ဓာတုတိ၊ စက္ခု ဝိညာဏဓာတ်ဟူသော ဤဓာတ်သည်။ ဖလံ၊ အကျိုးတည်း။ ဝေ၊ ဤအတူ။ သပ္ပတ္တိ၊ သောတဓာတု အစရှိသော အလုံးစုံသောဓာတ်တို့၌။ ကမတော၊ ဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗျော။

တာဝတူတောတိ၊ ကား။ တာဝဘာဝတော၊ ထိုမျှလောက် ၁၈-ပါးအတိုင်း အရှည်ရှိသည်၏အဖြစ်အားဖြင့်။ (ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗျော။) ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟေတု။ (ကိံ ဝုတ္တံ ဟေတုတိ။) ဟိ၊ ချဲ့။ တေသု တေသု သုတ္တာဘိဓမ္မပဒေသေသု၊ ထိုထို သုတ္တန် ပါဠိရုပ် အဘိဓမ္မာ ပါဠိရုပ်တို့၌။ (အညာပိ ဓာတုယော ဒိဿန္တိ ခုဓပ။) အာဘာဓာတု၊ အာဘာဓာတ်၎င်း။ ဝါ၊ အဆောင်အလင်းဟူသော ဓာတ်၎င်း။ သုဘဓာတု၊ သုဘဓာတ်၎င်း။ ဝါ၊ တင့်တယ်သောဓာတ်၎င်း။ အာကာသာနဋ္ဌာယတနဓာတု၊ ၎င်း။ ဝေပ၊ အသင်္ခတဓာတု၊ ၎င်း။ အနေကဓာတု နာနာဓာတု လောကော၊ တပါးမက များသောဓာတ်ရှိသော အမျိုးမျိုးသောဓာတ်ရှိသော လောက၎င်း။ ဣတိ ဝေမာဒယော၊ ဤသို့ အစရှိကုန်သော။ အညာပိ၊ စက္ခုဓာတ် သောတဓာတ် အစရှိသည်တို့မှ အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဓာတုယော၊ ဓာတ် တို့ကို။ ဒိဿန္တိ၊ တွေ့မြင်အပ်ကုန်၏။ ဝေသတိ၊ ဤသို့ တွေ့မြင်အပ်သည်ဖြစ်ပါ လျက်။ သပ္ပာသံ၊ အလုံးစုံသော အာဘာဓာတ် အစရှိသောဓာတ်တို့၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ အပြားအားဖြင့်။ ပရိစ္ဆေဒံ၊ အပိုင်းအခြားကို။ အကတ္တာ၊ မူ၍။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ အဋ္ဌာရသာတိ၊ အဋ္ဌာရသဟူသော။ အယမေဝ ပရိစ္ဆေဒေ၊

ဤအပိုင်းအခြားကိုသာ။ကတော၊ ပြုတော်မူအပ်သနည်း။ဣတိစေ၊ဤသို့မေးအံ။ သဘာဝတော၊ ပရမတ္ထသဘောအားဖြင့်။ ဝိဇ္ဇမာနာနံ၊ ထင်ရှားရှိကုန်သော။ သဗ္ဗဓာတုနံ၊ အလုံးစုံသောဓာတ်တို့၏။ တဒန္တောဂတ္ထော၊ ထိုဓာတ် ၁၈-ပါးတို့၌ အကျုံးဝင်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (အဋ္ဌာရသတိ၊ ဟူသော။ အယမေဝ ပရိစ္ဆေဒေါ၊ ကိုသာ။ ကတော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။)

ဟိ၊ ချဲ့။ ရူပဓာတုဒယဝ၊ ရူပဓာတ်သည်ပင်။ အာဘာဓာတု၊ တည်း။ [“အာဘာဓာတ်သည် အရောင်အလင်းတည်းဟူသော ပရမတ္ထသဘာဝ ဖြစ်သောကြောင့် ရူပဓာတ်၌ အတွင်းဝင်၏” ဟူလို။] ပန၊ ကား။ သုဘဓာတု၊ ဟူသည်။ ရူပါဒိပ္ပဋိ-ဗဒ္ဓါ၊ ရူပါရုံအစရှိသည်တို့၌ စပ်ဖွဲ့သောဓာတ်တည်း။ ကဿ၊ နည်း။ သုဘနိမိတ္တ-တ္တာ၊ သုဘဟု သိမှတ်ကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဟိ၊ မှန်။ သုဘနိမိတ္တံ၊ သုဘဟု သိမှတ်ကြောင်း အခြင်းအရာသည်။ သုဘဓာတု၊ တည်း။ တဉ္စ၊ ထို သုဘနိမိတ်သည်လည်း။ ရူပါဒိ ဝိနိမိတ္တံ၊ ရူပါရုံ အစရှိသည်တို့မှ လွတ်သော သုဘ နိမိတ်သည်။ န ဝိဇ္ဇတိ၊ မရှိ။ ဝါ၊ တနည်း။ ကုသလဝိပါကာရမ္ပဏာ၊ ကုသလ ဝိပါကံ ဝိညာဏ်၏အာရုံ ဖြစ်ကုန်သော။ ရူပါဒယောဝ၊ ရူပါရုံ အစရှိသည်တို့ သည်ပင်။ သုဘဓာတု၊ တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သော၊ ဤ သုဘဓာတ်သည်။ ရူပါဒိမတ္တမေဝ၊ ရူပါရုံ အစရှိသည်မျှသာတည်း။ [ဝေဖြင့် ပဋိဗဒ္ဓကို ကန့်၊ ရှေးနည်းကဲ့သို့ ရူပါရုံအစရှိသည်တို့၌ ဆက်သွယ်နေဘွယ်မလို၊ “ကုသလဝိပါကံ ၏အာရုံဖြစ်သော ရူပါရုံအစရှိသည်တို့ကို သုဘဓာတ်ဟု ခေါ်ရပါသည်” ဟူလို။]

အာကာသနဉ္စာယတနဓာတု အာဒိသု၊ အစရှိသော ဓာတ်တို့တွင်။ စိတ္တံ၊ စိတ်ဟူသမျှသည်။ မနောဝိညာဏဓာတု၊ တည်း။ သေသ၊ စိတ်မှ ကြွင်းကုန် သော။ ဓမ္မော၊ တို့သည်။ ဓမ္မဓာတု၊ တည်း။ ပန၊ ကား။ သညာဝေဒယိတနိရောဓ-ဓာတု၊ ဟူသည်။ သဘာဝတော၊ ပရမတ္ထသဘောအားဖြင့်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဟိ၊ မှန်။ သ၊ ထို သညာဝေဒယိတနိရောဓဓာတ် ဟူသည်။ ဓာတုဒယနိရောဓမတ္တမေဝ၊ မနောဝိညာဏဓာတ် ဓမ္မဓာတ်ဟူသော ဓာတ် ၂-ပါးအပေါင်း၏ ချုပ်ခြင်းမျှသာ တည်း။ (စိတ် စေတသိက်တို့၏ ချုပ်ခြင်းမျှသာတည်း။ နိရောဓသမာပတ်ကို ဆိုသည်။) ကာမဓာတု၊ ကာမဓာတ်ဟူသည်။ ဓမ္မဓာတုမတ္တံဝါ၊ ဓမ္မဓာတ်မျှသည် သော်လည်း။ ဟောတိ၊ [အဋ္ဌာရသပိ ဓာတုယောကံဉ်၍ ဓမ္မဓာတုမတ္တံ ဝါ ဟု ဝါ- သဒ္ဓါထည့်သည်။] ယထာဟ၊ အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသနည်း။ တတ္ထ၊ ထိုဓာတ်တို့တွင်။ ကာမဓာတု၊ ဟူသည်။ ကတမာ၊ နည်း။ ကာမပ္ပဋိသယုတ္တော၊ ကိလေသာ ကာမနှင့် စပ်ယှဉ်သော။ တက္ကော၊ ကြံစည်တတ်သော သဘော သည်။ ပေ၊ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပေါ၊ မှားသောအားဖြင့် ကြံစည်တတ်သော သဘောသည်။ (အတ္ထိ၊ အယံ၊ ဤတရားသည်။ ကာမဓာတု၊ တည်း။) ဣတိ၊ ဤသို့၊ အာဟ၊ ဟောတော်မူပြီ။

ဝါ၊ တနည်း။ အဋ္ဌာရသပိ၊ ၁၈-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဓာတုယောဝါ၊
 တို့သည်သော်လည်း။ (ကာမဓာတု၊ ဟောတိ။) [ကာမဓာတုကို၌ “ဟောတိ”
 ဟု တည်သည်။] ယထာဟ၊ နည်း။ ဟေဋ္ဌတော၊ အောက်အဘို့အားဖြင့်။ အဝိစိ-
 နိရယံ၊ ကို။ ပရိယန္တံ၊ အဆုံးအပိုင်းအခြားကို။ ကတွာ၊ ၍။ ဥပရိသော၊ အထက်
 အဘို့အားဖြင့်။ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိဒေဝေ၊ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိနတ်တို့ကို။ အန္တော-
 ကရိတွာ၊ အတွင်းပြု၍။ တေသ္မိံ၊ အန္တရေ၊ ဤအဝိစိငရဲ၊ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိနတ်
 တို့၏အကြား၌။ ထွေ၊ ဤအကြား၌။ အဝစရာ၊ သက်ဝင်၍ဖြစ်ကုန်သော။ တော၊ ၍။
 ပရိယာပန္နာ၊ အကျုံးဝင်ကုန်သော။ ယံ(ယေ) ခန္ဓ ဓာတု အာယတနာ၊ အကြင်
 ခန္ဓာ ဓာတ် အာယတနတို့သည်။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်၎င်း။ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာသည်၎င်း။
 သညာ၊ သညာသည်၎င်း။ သင်္ခါရာ၊ တို့သည်၎င်း။ ဝိညာဏံ၊ သည်၎င်း။ (သန္တိ)။
 အယံ၊ ဤတရားအပေါင်းကို။ ကာမဓာတု၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ထုတ်၊ အာဟ။

နေက္ခမ္မဓာတု သည်။ ဓမ္မဓာတုဝေ၊ တည်း။ ဝါ၊ တနည်း။ သဗ္ဗေပိ၊ လည်း
 ဖြစ်ကုန်သော။ ကုသလာဓမ္မာ၊ တို့သည်။ နေက္ခမ္မဓာတု၊ ၀ နည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။
 ဝေနတော၊ ဟောကော်မူခြင်းကြောင့်။ မနောဝိညာဏဓာတုပိ၊ သည်လည်း။
 ဟောတိ ယေဝ၊ ဖြစ်သည်သာ။ (နေက္ခမ္မဓာတု ဖြစ်နိုင်သည်သာ။) ဗျာပါဒ-
 ဝိဟိံသာ အဗျာပါဒ အဝိဟိံသာ သုခ ဒုက္ခ သောမနဿ ဒေါမနဿပေက္ခာ-
 အဝိဇ္ဇာ အာရမ္မ နိက္ကမ ပရက္ကမဓာတုယော၊ ဗျာပါဒဓာတ်။ ပေ။ ပရက္ကမဓာတ်
 တို့သည်။ ဓမ္မဓာတုယေဝ၊ ဓမ္မဓာတ်ချည်းသာတည်း။

ဟိန မဇ္ဈိမ ပဏိတဓာတုယော၊ ဓာတ်တို့ဟူသည်။ အဋ္ဌာရသဓာတု မတ္ထ-
 မေဝ၊ ၁၈-ပါးသော ဓာတ်မျှသာတည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဟိနာ၊ ညံ့ကုန်သော။ စက္ခာ-
 ဒယော၊ စက္ခု အစရှိသော ဓာတ်တို့သည်။ ဟိနဓာတု၊ ဟိနဓာတ်တည်း။ မဇ္ဈိမ-
 ပဏိတာ၊ မဇ္ဈိမဖြစ်ကုန် ပဏိတဖြစ်ကုန်သော။ စက္ခာဒယော၊ တို့သည်။ မဇ္ဈိမာ
 ဧဝ၊ အလယ် အလတ်လည်းဖြစ်သော။ ပဏိတာ စ၊ အမွန်အမြတ်လည်း ဖြစ်
 သော။ ဓာတု၊ တည်း။

ပန၊ ပရိယာယအနက်မှတစ်ပါး နိပ္ပရိယာယအနက်ကား။ နိပ္ပရိယာယေန၊
 ပရိယာယ်မဟုတ် မုချအားဖြင့်။ အကုသလာ၊ န်သော။ ဓမ္မဓာတုမနောဝိညာဏ-
 ဓာတုယော၊ တို့သည်။ ဟိနဓာတု၊ ညံ့သောဓာတ်တည်း။ လောကိယာ၊ လောကီ
 ဖြစ်ကုန်သော။ ကုသလာဗျာကတာ၊ ကုသိုလ် အဗျာကတ ဖြစ်ကုန်သော။
 ဥဘောပိ၊ ၂-ပါးလည်းဖြစ်သော ဓမ္မဓာတ် မနောဝိညာဏဓာတ်တို့သည်၎င်း။
 စက္ခုဓာတု အာဒယောစ၊ စက္ခုဓာတ် အစရှိသော ဓာတ်တို့သည်၎င်း။ မဇ္ဈိမ-
 ဓာတု၊ အလယ်အလတ်ဖြစ်သော ဓာတ်တည်း။ ပန၊ ကား။ လောကုတ္တရာ၊
 ကုန်သော။ ဓမ္မဓာတု မနောဝိညာဏဓာတုယော၊ တို့သည်။ ပဏိတဓာတု၊
 မွန်မြတ်သောဓာတ်တည်း။

[ဟိန္ဒုဓာတ် မဇ္ဈိမဓာတ် ပဏိဘဓာတ်တို့၏ ဓာတ် ၁၈-ပါးတို့၌ အတွင်းဝင် ပုံကို ပြပြီး၍ ပထဝီဓာတ် အစရှိသော ဓာတ် ၆-ပါးတို့၏ ဓာတ် ၁၈-ပါးတို့၌ အတွင်းဝင်ပုံကို ပြလိုသောကြောင့် “ပထဝီ တေဇော ဝါယောဓာတုယော” အစရှိသည်ကို မိန့်။] ပထဝီ တေဇော ဝါယောဓာတုယော၊ ဓာတ်တို့ဟူသည်။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတုယေဝ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်ချည်းသာတည်း။ အာပေါဓာတု၊ သည်၎င်း။ အာကာသဓာတု၊ သည်၎င်း။ ဓမ္မဓာတုယေဝ၊ ဓမ္မဓာတ်ချည်းသာတည်း။ ဝိညာဏဓာတု၊ ဝိညာဏဓာတ်ဟူသည်။ စက္ခုဝိညာဏာဒိသတ္ထဝိညာဏဓာတု-သင်္ခေါပေါယေဝ၊ အကျဉ်းချုံးအပ်သော စက္ခုဝိညာဏဓာတ် အစရှိသော သတ္တ ဝိညာဏဓာတ်ချည်းသာတည်း။

[ပထဝီဓာတ် အစရှိသော ဓာတ် ၆-ပါးတို့၏ ဓာတ် ၁၈-ပါးတို့၌ အတွင်း ဝင်ပုံကိုပြပြီး၍ သင်္ခတဓာတ် အစရှိသောဓာတ်တို့၏ ဓာတ် ၁၈-ပါးတို့၌ အတွင်း ဝင်ပုံကို ပြလိုသောကြောင့် “သတ္တရသ ဓာတုယော” စသည်ကိုမိန့်။] သတ္တရသ၊ ကုန်သော။ ဓာတုယော၊ ဓာတ်တို့သည်၎င်း။ ဓမ္မဓာတု ကေဒေသော၊ ဓမ္မဓာတ် တစိတ်သည်၎င်း။ သင်္ခတဓာတု၊ တည်း။ [နိဗ္ဗာန်မပါသောကြောင့် ဓမ္မဓာတ် တစိတ်ဟု ဆိုသည်။] ပန၊ ကား။ အသင်္ခတဓာတု၊ ဟူသည်။ ဓမ္မဓာတု ကေ-ဒေသော၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော ဓမ္မဓာတ်တစိတ်သာတည်း။ ပန၊ ကား။ အနေက-ဓာတု နာနာဓာတုလောကော၊ တပါးမက များသောဓာတ်ရှိ၊ အမျိုးမျိုးသော ဓာတ်ရှိသော လောကဟူသည်။ အဋ္ဌာရသ ဓာတုပ္ပဘောဒမတ္ထမေဝ၊ ၁၈-ပါး သော ဓာတ်တို့၏ အပြားမျှသာတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ လျှင်။ သဘာဝတော၊ အားဖြင့်။ ဝါ၊ အားဖြင့်။ ဝိဇ္ဇမာနာနံ၊ ကုန်သော။ သဗ္ဗဓာတုနံ၊ အလုံးစုံသော အာဘာဓာတ်အစရှိသော ၃၅-ပါးသောဓာတ်တို့၏။ တဒန္တောဂတ္ထော၊ အဖြစ်ကြောင့်။ အဋ္ဌာရသေဝ၊ ၁၈-ပါးသောဓာတ်တို့ကိုသာ။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

အပိ၊ သည်သာမကသေး။ (သဘာဝတော ဝိဇ္ဇမာနာနံ တဒန္တောဂတ္ထော အဋ္ဌာရသေဝ ဝုတ္တာ ဟူသောနည်းမှ တနည်းကား။) ဝိဇ္ဇာနနသဘာဝေ၊ သညာ ပညာတို့သိပုံမှတမျိုးတဖုံသိခြင်းသဘောရှိသော။ [အာရုံကို ရအောင်ယူနိုင်ခြင်း ကို သိခြင်းဟု ခေါ်အပ်သော ဝိဇ္ဇာနနတည်း။] ဝိညာဏေ၊ စိတ်ဝိညာတ်၌။ ဇီဝသညိနံ၊ အသက်ကောင်ဟု အမှတ်သညာရှိသောသတ္တဝါတို့၏။ ဇီဝသညာ-သမ္မဟနနတ္ထမ္ပိ၊ အသက်ကောင်ဟူသော အမှတ်သညာကို ပယ်နုတ်ခြင်း အကျိုး ငှါလည်း။ အဋ္ဌာရသေဝ၊ တို့ကိုသာ။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ။

ဟိ၊ ချဲ့။ ဝိဇ္ဇာနနသဘာဝေ၊ ရှိသော။ ဝိညာဏေ၊ ၌။ ဇီဝသညိနော၊ န်သော။ သတ္တာ၊ တို့သည်။ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ တေသံ၊ ထိုသတ္တဝါတို့အား။ ဝါ၊ တို့၏။ စက္ခု-သောတ ဃာန ဇိဝှါ ကာယဝိညာဏ မနောဝိညာဏဓာတု ဘေဒေန၊ စက္ခု-

ဝိညာဏဓာတ်။ပေ။ မနောဝိညာဏဓာတ်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ တဿာ၊ ထို
 ဝိညာဏဓာတ်၏။ အနေကတ္တံ၊ တပါးမက များသည်၏အဖြစ်ကို၎င်း။ (တဿာ၊
 ထို ဝိညာဏဓာတ်၏။) စက္ခု ရူပါဒိ ပစ္စယာယတ္ထ ဝုတ္တိတာယ၊ စက္ခုပသာဒ
 ရူပါရုံ အစရှိသောအကြောင်း၌ စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
 အနိစ္စတဉ္စ၊ အနိစ္စ၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ ပကာသေတွာ၊ ထင်ရှား ပြတော်မူ၍။
 ဒီဃရတ္တာနုသယိတံ၊ ရှည်ကြာသောည၌ နေ့တို့ပတ်လုံး အစဉ်တစိုက်ကိန်းဝပ်
 လျက်လိုက်လာသော။ ဇီဝသညံ၊ အသက်ကောင်ဟူသော အမှတ်သညာကို။
 သမူဟနိတုကာမေန၊ ပယ်နုတ်ခြင်းငှါ အလိုတော်ရှိသော။ ဘဂဝတာ၊ သည်။
 အဋ္ဌာရသဓာတုယော၊ တို့ကို။ ပကာသိတာ၊ ထင်ရှားပြတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။

ဘိဿယ၊ ဆိုအပ်ပြီးထက် အလွန်။ (ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ ဆိုဘွယ်ကား။) ကိဉ္စ၊ အဘယ်
 နည်း။ [ယောဇနာ၍ “ကိဉ္စဝစနံ ဘိဿယ ဗာဟုလ္လေန ဝတ္ထဗ္ဗံ အတ္ထိ”ဟု ဖွင့်၏။
 ထိုအလို “ဘိဿယ၊ များသောအားဖြင့်။ ကိဉ္စ၊ စိုးစဉ်းအနည်းငယ်သော။
 ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ ဆိုဘွယ်စကားသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိသေး၏”ဟု ပေး။] ဝိနေယျဇ္ဈာသယ-
 ဝသေန၊ ဝေနေယျသတ္တဝါတို့၏ အလိုဆန္ဒနှင့်စပ်သဖြင့်။ (ဘဂဝတာ၊ သည်။)
 တထာ၊ ထို့အတူ ဘဂ-ပါးသောဓာတ်တို့ကို။ (ပကာသိတာ၊ မူအပ်ကုန်ပြီ။)
 [ယေ စ ဟု စ-သဒ္ဓါပါနေ၏၊ မကောင်း၊ ရှေးနိဿယ၌လည်း မပါ၊ အနက်ပေး
 လိုလျှင် ဝိတ္တာရအနက်ကြံမှ ဖြစ်မည်။] နာတိသင်္ခေပဝိတ္တာရာယ၊ အလွန်လည်း
 မကျဉ်း အလွန်လည်းမကျပ်သော။ ဣမာယ ဒေသနာယ၊ ဤဓာတုဒေသနာ
 တော်ဖြင့်။ ဝိနေယျ၊ ဆုံးမထိုက်ကုန်သော။ ယေ သတ္တာ၊ အကြင် သတ္တဝါတို့
 သည်။ (သန္တိ။) တဒဇ္ဈာသယဝသေန စ၊ ထို ဝေနေယျသတ္တဝါတို့၏ အဇ္ဈာ-
 သယနှင့် စပ်သဖြင့်လည်း။ အဋ္ဌာရသေဝ၊ တို့ကိုသာ။ ပကာသိတာ၊ မူအပ်ကုန်ပြီ။

ဟိ၊ အကျဉ်းချုပ်ကား။ ယထာယတ၊ အကြင်အကြင် အခြင်းအရာအား
 ဖြင့် ပြအပ်သော်။ အဿ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်။ သဒ္ဓမ္မတေဇဝိဟတံ၊ သူတော်
 ကောင်းတရား၏ တန်ခိုးဖြင့် ပယ်ဖျောက်အပ်သော။ ဝေနေယျသတ္တဟဒယသု၊
 ဝေနေယျသတ္တဝါတို့၏ စိတ်နှလုံးတို့၌။ တမော၊ အမှိုက်မှောင်သည်။ ဝိလယံ၊
 ကြေပျက်ခြင်းသို့။ ခဏေန၊ တခဏချင်းအားဖြင့်။ ပယာတိ၊ ရောက်နိုင်၏။
 တထာတထာ၊ ထိုထို အခြင်းအရာအားဖြင့်။ (ဝေနေယျသတ္တဝါတို့ စိတ်နှလုံး၌
 အမှိုက်မှောင်၏ တခဏချင်း ကြေပျက်နိုင်လောက်အောင်သော ထိုထိုအခြင်း
 အရာအားဖြင့်။) သေ (ဘဂဝါ)၊ ဤမြတ်စွာဘုရားသည်။ သင်္ခေပဝိတ္တာရနယေန၊
 အကျဉ်းနည်း၊ အကျယ်နည်းအားဖြင့်။ ဓမ္မံ၊ တရားတော်ကို။ ပကာသယတံ၊
 ထင်ရှားပြတော်မူ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့လျှင်။ ဧတ္ထ၊ ဤဓာတ်
 တို့၌။ တာဝတူတော၊ ထိုမျှလောက် ဓာတ် ဘဂ-ပါး အတိုင်းအရှည်ရှိသည်၏
 အဖြစ်အားဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

သင်္ခတောတိ၊ ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏။ (ဝိတ္ထာရော၊ ဧဝံ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။) တာဝ၊ သောတဂ္ဂတံ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာ၊ သော။) စက္ခုဓာတု၊ စက္ခုဓာတ်သည် ။ ဇာတ်တော၊ အမျိုးဇာတ်အားဖြင့်။ စက္ခုပသာဒဝသေန၊ စက္ခုပသာဒ တပါးတည်း၏အဖြစ်ဖြင့်။ (ဧကောဓမ္မော၌ အတိန္ဒရိသေသနစပ်။) ဧကောဓမ္မောတွေဝ၊ တပါးသော တရားဟူ၍သာ။ သင်္ခံ၊ ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။ [အမျိုးဇာတ်အားဖြင့်သာ တပါးတည်းဖြစ်သည်။ “စက္ခုပသာဒဖြစ်ပေါင်းကား မျက်လုံးအတွင်း၌ အမျှားအပြားပါဝင်ပါသည်” ဟူလို။] သောဘဃာနဇိဝှိကာယ ဂ္လုပသဒ္ဓ ဂန္ဓ ရသ ဓာတုယော၊ သောတဓာတ် ။ ပေ။ ရသဓာတ်တို့သည်။ သောတပသာဒါဒိဝသေန၊ သောတပသာဒ အစရှိသည် တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ တထာ၊ တူ။ (ဧကောဓမ္မောတွေဝ၊ သင်္ခံ ဂစ္ဆန္တိ။) ပန၊ ကား။ ဖောဠဗ္ဗဓာတု၊ သည်။ ပထဝီ တေဇော ဝါယောဝသေန၊ ပထဝီဓာတ် တေဇော ဓာတ် ဝါယောဓာတ်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ တယော မ္ဗောတိ၊ ၃-ပါးကုန်သော တရားတို့ဟူ၍။ သင်္ခံ၊ ဂစ္ဆတိ။ စက္ခုဝိညာဏဓာတု၊ သည်။ ကုသလာကုသလ-ဝိပါကဝသေန၊ ကုသလဝိပါက အကုသလဝိပါကတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဓမ္မ၊ ဓမ္မာ၊ တို့တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ သင်္ခံ၊ ဂစ္ဆတိ။ သောတဃာနဇိဝှိကာယဝိညာဏ-ဓာတုယော၊ သောတဝိညာဏဓာတ်။ ပေ။ ကာယဝိညာဏဓာတ် တို့သည်။ တထာ၊ ထိုအတူတည်း။

ပန၊ ကား။ မနောဓာတု၊ သည်။ ပဉ္စဒါရာဝဇ္ဇနကုသလာကုသလဝိပါက-သမ္ပဒိန္နနဝသေန၊ ပဉ္စဒါရာဝဇ္ဇန်း၊ ကုသလဝိပါက သမ္ပဒိန္နီနီး၊ အကုသလ-ဝိပါက သမ္ပဒိန္နီနီးတို့၏အပြားအားဖြင့်။ တယော မ္ဗော၊ ဣတိ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။ မ္ဗောဓာတု၊ သည်။ တိဏ္ဍိ၊ အဂ္ဂပန္နာနံ၊ နာမ်ခန္ဓာတို့၏၎င်း။ သောဠသန္တံ၊ သုခုမ-ဂ္လုပါနံ၊ တို့၏၎င်း။ အသင်္ခတာယ၊ အသင်္ခတဖြစ်သော။ ဓာတုယာစ၊ နိဗ္ဗာနဓာတ် ၏၎င်း။ ဝသေန၊ အပြားအားဖြင့်။ ဝိသတိ၊ သော။ မ္ဗော၊ တို့တည်း။ ဣတိ၊ သင်္ခံ၊ ဂစ္ဆတိ။ ၏။ မနောဝိညာဏဓာတု၊ သည်။ သေသကုသလာကုသလာ-ဗျာကတ ဝိညာဏဝသေန၊ ကြွင်းသော ကုသိုလ် အကုသိုလ် အဗျာကတ ဝိညာဏ်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဆသတ္တတိ၊ ၇၆-ပါးသေ။ မ္ဗော၊ တို့တည်း။ ဣတိ သင်္ခံ၊ ဂစ္ဆတိ။ ဣတိ ဧဝံ၊ သို့။ ဣ၊ ဤဓာတ်တို့၌။ သင်္ခံဇော၊ အရေ အတွက်အားဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပစ္စယာတိ၊ ကား။ စက္ခုဓာတုအာဒိနံ၊ စက္ခုဓာတ် အစရှိသောဓာတ်တို့၏။ စက္ခုဝိညာဏဓာတု အာဒိသု၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ် အစရှိသော ဝိညာဏဓာတ် တို့၌။ ပစ္စယတော၊ ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိ-တဗ္ဗော။ ပန၊ ဆက်။ ဧတေသံ၊ ဤစက္ခုဓာတ် အစရှိသည်တို့၏။ သော ပစ္စယ-ဘာဝေါ၊ ထို ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏အဖြစ်သည်။ နိဒ္ဒေသဝါရေ၊ ၌။ အာဝိ၊

ထင်ရှားစွာ။ ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်လတ္တံ့။ [သက္ကတ၌ “အာဝိသံ” ဟု သကားရန္တဖြင့် ရှိသောကြောင့် ပျောက်သော သံအစား ဝိ-၌ လူကို ဤဒိသပြုရသည်။]

ဒဋ္ဌဗ္ဗတိ၊ ဟူသောမာတိကာပုဒ်၏။ ဧတ္ထ၊ ဤဇာတ်တို့၌။ ဒဋ္ဌဗ္ဗတေပိ၊ ရှုမှတ် ထိုက်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်လည်း။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣတိ အတ္ထော။ ဟိ၊ ချဲ့။ သဗ္ဗာဝေ၊ အလုံးစုံသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော။ သင်္ခတော၊ သင်္ခတ ဖြစ်ကုန် သော။ ဓာတုယော၊ တို့ကို။ ပုဗ္ဗန္တပရန္တဝိဝိတ္တတော၊ မဖြစ်မိရှေးအတို့၌ ဘာမျှ မရှိ ကင်းဆိတ်သည်၏အဖြစ်၊ ချုပ်ပြီးနောက်အတို့၌ ဘာမျှမရှိ ကင်းဆိတ်သည် ၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ [ရှေးနိဿယ၌ “ပုဗ္ဗန္တပရန္တ ဝဝတ္ထာနတော” ဟု ပါ၌ပျက်၏။ ယောဇနာ၌ “ပုဗ္ဗကောဋ္ဌာသတော အပရကောဋ္ဌာသတော စ သုညတော” ဟု ဖွင့်၏။ အန္တကို ကောဋ္ဌာသ၊ ဝိဝိတ္တကို သုညဟု ဖွင့်သည်။] ဓုဝသုဘသုခတ္တဘာဝသုညတော၊ ခိုင်မြဲသည်၏အဖြစ်၊ တင့်တယ်သည်၏အဖြစ်၊ သုခ၏အဖြစ်၊ အတ္တ၏အဖြစ်မှ ကင်းဆိတ်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ ပစ္စယာ-ယတ္တဝုတ္တိတော စ၊ ကံ စသော အကြောင်း၌စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ရှုမှတ်ထိုက်ကုန်၏။

ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ အများနှင့်ဆက်ဆံ သာမန်အားဖြင့် ရှုပ်မှတ်ပါး အသီးအသီးအားဖြင့် ထူးခြားသော ရှုပ်ကား။ ဧတ္ထ၊ ဤ ၁၈-ပါးသောဇာတ်တို့ တွင်။ (စက္ခုဓာတု စသည်၌စပ်။) ဝိသေသတော၊ အားဖြင့်။ စက္ခုဓာတု၊ ကို။ ဘေရိဘလံဝိယ၊ စည်မျက်နှာအပြင်ကိုကဲ့သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ရှုပ်ဓာတု၊ ကို။ ဒဏ္ဍော ဝိယ၊ စည်လက်ခတ်တုတ်ကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)။ တထာ၊ ထိုမှတ်ပါး။ စက္ခုဓာတု၊ ကို။ အာဒါသတသံ ဝိယ၊ ကြေးမုံအပြင်ကိုကဲ့သို့။ ဝါ၊ မှန်အပြင်ကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)။ ရှုပ်ဓာတု၊ ကို။ မုခံ ဝိယ၊ မျက်နှာကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)။ စက္ခုဝိညာဏဓာတု၊ ကို။ မုခနိမိတ္တံ ဝိယ၊ မျက်နှာအရိပ်ကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)။

အထဝါ၊ ကား။ စက္ခုဓာတု၊ ကို။ ဥစ္ဆုတိလာနိ ဝိယ၊ ကြံ၊ နှမ်းတို့ကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)။ ရှုပ်ဓာတု၊ ကို။ ယန္တစက္ကယဋ္ဌိ ဝိယ၊ ကြံကြိတ် ယန္တရားစက်၊ ဆီကြိတ် ယန္တရားစက်၏ ကြိတ်တံကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)။ စက္ခုဝိညာဏဓာတု၊ ကို။ ဥစ္ဆုရသ-တေလာနိ ဝိယ၊ ကြံရည် ဆီတို့ကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)။ တထာ၊ ပါး။ စက္ခုဓာတု၊ ကို။ အဓရာရဏိ ဝိယ၊ အောက်ခံပွတ်ခုံကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)။ ရှုပ်ဓာတု၊ ကို။ ဥတ္တရာရဏိ ဝိယ၊ အပေါ်နှိပ် ပွတ်ကျည်ကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)။ စက္ခုဝိညာဏဓာတု၊ ကို။ အဂ္ဂိ ဝိယ၊ မီးကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)။ သောတဓာတုအာဒိသု၊ တို့၌။ သေနယော၊ တည်း။

ပန၊ ကား။ မနောဓာတု၊ ကို။ ယထာသမ္ဘဝတော၊ ဖြစ်သင့်သည်အားလျော် သောအားဖြင့်။ စက္ခုဝိညာဏဓာတု အာဒိနံ၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ် အစရှိသော ဝိညာဏ ဓာတ်တို့၏။ ပုရေစရာနုစရာ ဝိယ၊ ရွှေသွား နောက်လိုက်ကို ကဲ့သို့။

(ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)။ မေဓာတုယာ၊ တွင်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ ကို။ သလ္လမိဝ၊ ငြောင့်ကိုကဲ့သို့
 ၎င်း။ သုလမိဝေ၊ ဘံကျင်ကိုကဲ့သို့၎င်း။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ [ရှေးနိဿယ၌ “သလ္လ၊ မြား၊
 သုလ၊ ငြောင့်’ ဟု အနက်ပေး၏။] သညာသင်္ခါရက္ခန္ဓော၊ တို့ကို။ ဝေဒနာသလ္လ-
 သုလ ယာဂါ၊ ဝေဒနာတည် ဟူသော ငြောင့်တံကျင်နှင့်ယှဉ်ကုန်သည်။ (ဟုတော၊
 ရှိ)။ အာတုရာ ဝိယ၊ ကျင်နာသူတို့ကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ရှုမှတ်ထိုက်ကုန်၏။) ဝါ၊
 တနည်း။ သညာ၊ သညာက္ခန္ဓာကို။ ပုထုဇ္ဇနာနံ၊ ပုထုဇဉ်တို့ကို။ အာသာဒုက္ခ-
 ဇနနတော၊ မြော်လင့်တောင့်တခြင်း ဟူသော ဒုက္ခကို ဖြစ်စေခြင်းကြောင့်။
 ရိတ္တမုဋ္ဌိ ဝိယ၊ အချည်းနှီးသော လက်ဆုပ်ကိုကဲ့သို့၎င်း။ အယထာဘူစွနိမိတ္တဂ္ဂါ-
 ဟကတော၊ မဟုတ်မမှန်သောအာရုံကို ယူတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝနမဂေါ
 ဝိယ၊ တောသမင်ကိုကဲ့သို့၎င်း။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ)။

သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့ကို။ ပဋိသန္ဓိယံ၊ ပဋိသန္ဓေအခါ၌။ ပက္ခိပနတော၊
 ပစ်ချတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အင်္ဂါရကာသုယံ၊ မီးကျီးတွင်း၌။ ခိပနက-
 ပုရိသော ဝိယ၊ ပစ်ချတတ်သောယောက်ျားကိုကဲ့သို့၎င်း။ ဇာတိဒုက္ခာနုဗန္ဓတော၊
 ဇာတိဒုက္ခသည် အစဉ်လိုက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (သင်္ခါရတို့ကို ဇာတိ
 ဒုက္ခက လိုက်သည်။) ရာဇပုရိသာနုဗန္ဓစောရာ ဝိယ၊ မင်းချင်း ယောက်ျား
 စုံထောက်များတို့ အစဉ် လိုက်အပ်သော ခိုးသားတို့ကို ကဲ့သို့၎င်း။ သဗ္ဗာနုတ္ထာ-
 ဝဟဿ၊ အလုံးစုံသော အကျိုးမဲ့ကို ဆောင်တတ်သော။ ခန္ဓသန္ဓာနဿ၊ ခန္ဓာ
 အစဉ်၏။ ဟေတုတော၊ အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိသရက္ခဗီဇာနီ ဝိယ၊
 အဆိပ်ပင်၏ မျိုးစေ့တို့ကိုကဲ့သို့၎င်း။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။) ရူပံ၊ ရူပက္ခန္ဓာကို။
 နာနာဝိဓုပဒ္ဒဝနိမိတ္တတော၊ အထူးထူးသော အပြားရှိသော ဥပဒ္ဒဝေါက္ခို၏
 အကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်။ ခုရစက္က ဝိယ၊ သင်ဓုန်းစက်ကိုကဲ့သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ပန၊ ကား။ အသင်္ခတာ၊ အသင်္ခတဖြစ်သော။ ဓာတု၊ နိဗ္ဗာနဓာတ်ကို။ အမတ-
 ဘော၊ မအို မသေ အမတေ၏အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ သန္ဓတော၊ ငြိမ်သက်အေးမြ
 သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ မေဘောစ၊ ဘေးကုန်ဆု၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။
 ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ၏။ ကဿ၊ နည်း။ သဗ္ဗာနုတ္ထပဋိပက္ခဘူတတ္တာ၊ အလုံးစုံသော အကျိုးမဲ့
 တို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ မနောဝိညာဏဓာတု၊
 ကို။ ဂဟိတာရမ္မဏံ၊ ယူအပ်ပြီးသောအာရုံကို။ မုဉ္ဇိတူပိ၊ လွတ်၍လည်း။ အည၊
 အခြားအာရုံကို။ ဂဟေတွာဝ၊ ယူ၍သာ။ ပဝတ္ထနတော၊ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ ဝန-
 မက္ကန္ဓော ဝိယ၊ တောထည်းက မျောက်ကိုကဲ့သို့၎င်း။ ဖိတိ၏ မျောက်နှင့်တူပုံကို
 ဋီကာနိဿယ၌ ကြည့်ပါ။] ဒုဒ္ဓမနတော၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် ဆုံးမအပ်သည်၏အဖြစ်
 ကြောင့်။ ဝါ၊ အဆုံးအမ ခက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အဿဓဠကော ဝိယ၊
 မြင်းကြမ်း မြင်းယုတ်ကိုကဲ့သို့၎င်း။ ယတ္ထကာမနိပါတိတော၊ အလိုရှိရာ အာရုံ၌
 ကျရောက်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝေဟာသံ၊ ကောင်းကင်သို့။ ခိတ္တဒဏ္ဍော

ဝိယ၊ ပစ်အပ်သော တုတ်ကိုကဲ့သို့၎င်း။ လောဘ ခေါ်သဒိနာနပုကာရကိလေသ-
ပယောဂတော၊ လောဘ ခေါ်သ အစရှိသော အထူးထူးသော အပြားရှိသော
ကိလေသာတို့နှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့်။ ရန်နဇ္ဈော ဝိယ၊ ပွဲသဘင်၌ ကပြသောကခြေ
သည်ကိုကဲ့သို့၎င်း။ ဒဗ္ဗဗ္ဗာ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

၁၈၄။ နိဒ္ဒေသဝါရေ ဌ၍။ စက္ခုပဋိစ္စ ရူပေ စာတိ၊ ကား။ ဣဒဉ္စ ဒွယံ၊ စက္ခု-
ပသာဒ ရူပါရုံဟူသော ဤ ၂-ပါးအပေါင်းကို၎င်း။ အညဉ္စ အခြားသော တရားကို
၎င်း။ ပဋိစ္စ ရှေးရှုဆရာကဲ့သို့။ ဝါ၊ စွဲ၍။ (ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဖြစ်၏ဟု ပဋိတော်၌စပ်။) ကိရိယ-

စက္ခု ဝ ပဋိစ္စ ရူပေ စ။ ။ စက္ခုသည် သတ္တဝါတယောက် တယောက်၏ သန္တာန်၌
ဖြစ်၏။ ထိုတသန္တာန်၌ဖြစ်သော စက္ခုဝိညာဏ် တခုအားသာ ကျေးဇူးပြု၏။ စက္ခု အမျိုး
ဇာတ်အားဖြင့် တခုတည်းလည်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “စက္ခု” ဟု ကေဝုန်ဖြင့် ဟောတော်
မူ၏။ ရူပါရုံသည် အဋ္ဌတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓသန္တာန် ၂-မျိုးလုံး၌ ဖြစ်၏။ သန္တာန်အမျိုးမျိုး၌ဖြစ်သော
စက္ခုဝိညာဏ်အများအား ကျေးဇူးပြု၏။ နိလ ပီတ စသောအားဖြင့်လည်း များ၏။ ထို့ကြောင့်
“ရူပေ” ဟု ဗဟုဝုန်ဖြင့် ဟောတော်မူသည်။

တနည်း။ ။ စက္ခုပသာဒသည် တကလာပ်ထည်း၌ရှိသော တခုတည်းက စက္ခုဝိညာဏ်
ဖြစ်သော ကျေးဇူးပြုနိုင်၏။ ရူပါရုံကား ကလာပ်အများ၌ရှိသော ရူပါရုံအများ စုပေါင်း
မိမ့်သော ကျေးဇူးပြုနိုင်၏။ ဤအဓိပ္ပါယ်အထူးကို ပြတော်မူခြင်းငှါ “စက္ခု” ဟု ကေဝုန်
ဖြင့်၎င်း၊ “ရူပေ” ဟု ဗဟုဝုန်ဖြင့်၎င်း ဟောတော်မူပါသည်။—[စက္ခဒိ ကေမ္ပိဝိညာဏဿ
ပစ္စယော ဟောတိ၊ ရူပါဒိ ပန အနေကမေဝ သံဟတန္တိ ဣမဿ ဝါ အတ္ထဝိသေဿဿ
ဒဿနတ္ထံ စက္ခုရူပါဒိသု ဝစနဘေဒေါ ကတော။—အနု။]

ဝတ္ထုရုပ်၌ ဝိညာဏ်မိမ့်။ ။ စက္ခု စသော ဝတ္ထုရုပ်သည် တခုရှိလျှင် စက္ခုဝိညာဏ်
စသော ဝိညာဏ်များ၏ မှီရာဖြစ်နိုင်၊ နိဿယ စသော သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်၏။ မှန်၏—
“စက္ခုဝတ္ထုကို စက္ခုဝိညာဏ် မှီသည်” ဟု ဆိုရာ၌ စက္ခုဝတ္ထု၏အပေါ်၌ ထပ်လျက်၊
သို့မဟုတ် ကျေးဇူးဘေးပတ်ဝန်းကျင်၌ ကပ်ငြိလျက် မှီသည်မဟုတ်၊ ဘာကြောင့်နည်း—
စက္ခုဝိညာဏ်က ထိုသို့ ကပ်နေနိုင်အောင် အထည်၌ မရှိသော နာမ်တရားဖြစ်သော
ကြောင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် “ဆရာကို တပည့်ကမှီ” ဟုရာ၌ ဆရာမရှိလျှင် တပည့်သည်
မကြီးပွားနိုင်သည့်အတွက် “ဆရာကို တပည့်က မှီရသည်” ဟူသော အခေါ်အဝေါ်မျိုး
ကဲ့သို့ မှတ်ပါ။ ရှင်ဘုရင်ကို မင်းချင်းယောက်ျားတို့က မှီရာ၌လည်း နည်းတူ။

အနုဋီကာ။ ။ တံ နိဿယတာ စဿ န ကေဝေသေန အလ္လိယနဝေသေန ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ၊
အရူပဘာဝတော၊ အထခေါ ငရုရာဇာဒိသု သိဿ ငရပေရိသဒိနံ ဝိယ တပ္ပဋိဗဒ္ဓဝတ္တိတယ
(စက္ခုဝိညာဏ်က စက္ခု၌စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်)။

အညဉ္စ။ ။ စက္ခုပဋိစ္စ ရူပေ စ ဌ၍ အဝတ္ထာမုစ္စယတ္ထ စ-သဒ္ဓါဖြင့် အည-အနက်ကိုလည်း
ယူနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် “အညဉ္စ” ဟု ထည့်သည်။ ကိရိယမနောဓာတုဒွေ သမ္ပယုတ္တ-
ကုန္တတ္ထယဉ္စကား အည အရ သရုပ်သကောင်ကိုပြသော စကားတည်း။ “စက္ခုဝိညာဏ်
ဖြစ်သောအခါ စက္ခုပသာဒ ရူပါရုံကိုသာ စွဲမှီသည်မဟုတ်သေး၊ ပဉ္စ ခန်းကို၎င်း၊
စက္ခုဝိညာဏ်၏ ယှဉ်ဘက်ဖြစ်သော နာမ်ခန္ဓာ ၃-ပါးကို၎င်း၊ နှစ်ခုသေးသည့် လို။

မနောဓာတုခဉ္စ၊ ကိရိယမနောဓာတ်ကို၎င်း။ (ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းကို ဆိုသည်။) သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓတ္တယဉ္စ၊ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ ၃-ပါးအပေါင်းကို၎င်း။ ဣတိ (အယံ)၊ ကား။ အတ္ထော၊ အညဉ္စ ပုဒ်၏ အနက်တည်း။

[ထိုသို့ စုံဖို့၍ဖြစ်ရာ၌ စက္ခုပသာဒ စသည်တို့က ကျေးဇူးပြုပုံကို ပြလိုသောကြောင့် “စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ ဟိ” စသည်ကို မိန့်သည်။] ဟိ၊ ချဲ့။ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ၊ ၏။ စက္ခု၊ စက္ခုပသာဒသည်။ နိဿယပစ္စယော၊ နိဿယပစ္စည်းသည်။ ဟောတိ။ ရှုပ်၊ ရှုပ်ပါရုံသည်။ အာရမ္မဏပစ္စယော၊ သည်။ (ဟောတိ)။ ကိရိယမနောဓာတု၊ သည်။ ဝိဂတပစ္စယော၊ သည်။ (ဟောတိ)။ [အနန္တရစသောပစ္စည်းတို့သည်းဖြစ်နိုင်၏။] ဇာယော၊ အရူပက္ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာတို့သည်။ (စေတသိက်ခန္ဓာတို့သည်။) သဟဇာတပစ္စယော၊ သည်။ (ဟောဋ္ဌိ)။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ သော၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတု၊ သည်။ စတ္တာရော၊ ဣမေ၊ ဤပစ္စည်းတရားတို့ကို။ ပဋိစ္စ၊ ၍။ ဝါ၊ ၍။ ဥပ္ပဇ္ဇတိနာမ၊ ဖြစ်သည်မည်၏။ သောတဉ္စ၊ ပဋိစ္စာတိအာဒိသုပိ၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း။ သေဝ နယော။

နိရုဒ္ဓသမနန္တရာတိ၊ ကား။ နိရုဒ္ဓါယ၊ ချုပ်ပြီးလသော်။ ဝါ၊ ချုပ်ပြီးသည်၏။ သမနန္တရာ၊ ကောင်းစွာအခြားမဲ့၌။ (“စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်)။ တဇ္ဇာ မနောဓာတုတိ၊ ကား။ တသ္မိံ အာရမ္မဏေ၊ ထို ရူပအစရှိသော အာရုံ၌။ ဇာတာ၊ ဖြစ်သော။ ကုသလာကုသလဝိပါကတော၊ ကုသလဝိပါက အကုသလဝိပါကအားဖြင့်။ ဒုဝိဓော၊ သော။ သမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆနကိစ္စာ၊ သမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆိန်းကိစ္စရှိသော။ မနောဓာတု၊ သည်။ (“ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟု ပါဠိတော်၌စပ်။) သဗ္ဗဓမ္မေသု ဝါ ပန ပဌမသမန္နာဟာရောတိ၊ ကား။ စက္ခုဝိညာဏာဒီသု၊ နံသော။ စေတသု သဗ္ဗဓမ္မေသု၊ ဤ အလုံးစုံသောတရားတို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေသု၊ ကုန်လသော်။ ပဌမသမန္နာဟာရော၊ စက္ခုဝိညာဏံ စသည်တို့၏ ရှေးဦးစွာ အာရုံကို နှလုံးသွင်းတတ်သော ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းဟူသော။ (“စိတ္တံ၊ ဆန်းကြယ်သော သဘောတရားသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏” ၌စပ်။) ဝါ၊ တနည်း။ စက္ခုဝိညာဏဓာတုအာဒိနံ၊ အစရှိသော ဝိညာဏဓာတ်တို့၏။ အာရမ္မဏသခါတေသု၊ အာရုံဟု ဆိုအပ်ကုန်သော။ သဗ္ဗဓမ္မေသု၊ အလုံးစုံသော ရှုပ်ပါရုံအစရှိသော တရားတို့၌။ ပဌမသမန္နာဟာရော၊ ရှေးဦးစွာ နှလုံးသွင်းတတ်သော ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းဟူသော။ (စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၌စပ်။) ဣတိ၊ ဤသို့။ ဧတ္ထေ၊ ဤသဗ္ဗဓမ္မေသုဝါပန အစရှိသောပါဠိရပ်၌။ အယံ အတ္ထော။

နိရုဒ္ဓသမနန္တရာ။ ။ပါဠိတော်၌ “စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ ဥပ္ပဇ္ဇိတော” ဟု ဟောတော်မူပြီးမှ “နိရုဒ္ဓသမနန္တရာ” ဟု ဟောတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာနှင့် အရတူသော နိရုဒ္ဓကို နိရုဒ္ဓါယ ဟု ဝိဘတ်တူဖြင့် ဖွင့်သည်။ “နိရုဒ္ဓါယ+သမနန္တရာ နိရုဒ္ဓသမနန္တရာ” ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုပါ။

ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဇာ၊ ဇေတန၊ ဤသဗ္ဗဓမ္မေသု ဝါ ပန အစရှိသော ပါဠိဖြင့်။ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇနကိစ္စာ၊ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းကိစ္စရှိသော။ ကိရိယမနောဓာတု၊ ကိရိယမနောဓာတ်ကို။ ဂဟိတာ၊ ယူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

မနောဓာတုယာပိ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဒ္ဓသမနန္တရာတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဠိရပ်၌။ ပိကာရော၊ သည်။ သမ္ပိဏ္ဏနတ္ထော၊ သမ္ပိဏ္ဏအနက်ရှိ၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ မနောဓာတုယာပိ၊ သည်၎င်း။ (သမ္ပဇ္ဇိဇ္ဈိန်းကို ဆိုသည်။) မနောဝိညာဏဓာတုယာပိ၊ သည်၎င်း။ (သန္တီရဏစသောစိတ်တို့ကို ဆိုသည်။ နိရုဒ္ဓသမနန္တရာ၌စပ်။) ဣတိ၊ ဤသို့။ ဧတ္ထ၊ ဤမနောဓာတုယာပိ အစရှိသောပါဠိရပ်၌။ အယံအတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ (ထိုသို့ ဤအနက်ကို သိထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) ဝိပါကမနောဓာတုယာ၊ ဝိပါကဖြစ်သော မနောဓာတ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ၊ ဤ။ နိရုဒ္ဓါယ၊ ချုပ်ပြီးလသော်။ ဝါ၊ ချုပ်ပြီးသည်၏။ သမနန္တရာ၊ ကောင်းစွာအခြားမဲ့၌။ သန္တီရဏကိစ္စာ၊ သန္တီရဏကိစ္စရှိသော။ ယာ ဝိပါကမနောဝိညာဏဓာတုစ၊ အကြင်ဝိပါကဖြစ်သော မနောဝိညာဏဓာတ်သည်၎င်း။ တဿာ၊ ထိုသန္တီရဏကိစ္စတပ်သော ဝိပါက မနောဝိညာဏဓာတ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ၊ နိရုဒ္ဓါယ၊ သမနန္တရာ။ ဝေါဠုပ္ပနကိစ္စာ၊ ဝုဠောကိစ္စရှိသော။ ယာ ကိရိယမနောဝိညာဏဓာတုစ၊ အကြင် ကိရိယာဖြစ်သော မနောဝိညာဏဓာတ်သည်၎င်း။ တဿာ၊ ထို ဝုဠောကိစ္စတပ်သော ကိရိယာ မနောဝိညာဏဓာတ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ၊ ဤ။ နိရုဒ္ဓါယ၊ ချုပ်ပြီးလသော်။ ဝါ၊ ချုပ်ပြီးသည်၏။ သမနန္တရာ၊ ကောင်းစွာ အခြားမဲ့၌။ ဇဝနကိစ္စာ၊ ဇောကိစ္စရှိသော။ ယာ မနောဝိညာဏဓာတုစ၊ အကြင် မနောဝိညာဏဓာတ်သည်၎င်း။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဇာ။ သဗ္ဗာပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော။ သာ၊ ထို မနောဝိညာဏဓာတ်ဟူသော စိတ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ကထိတာ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။ [ဤအဖွင့်အတိုင်း ပါဠိတော်နိဿယ၌ အနက်ပေးထားသည်။]

မနုဉ္ဇ ပဋိစ္စာတိ၊ ကား။ ဘဝင်္ဂမနံ၊ ဘဝင်္ဂစိတ်ကို။ ဓမ္မေစာတိ၊ ကား။ စတုဘူမက ဓမ္မာရမ္မဏံ၊ ၄-ပါးသောဘုံ၌ဖြစ်သော ဓမ္မာရုံကို။ (ပဋိစ္စ၌ပေ။) ဥပ္ပဇ္ဇတိ မနောဝိညာဏန္တိ၊ ကား။ သဟာဝဇ္ဇနကံ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့်တကွဖြစ်သော။ ဇဝနံ၊ ဇောသည်။ နိဗ္ဗတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။

မနောဝိညာဏံ။ ။ဤပါဠိတော် ဤနေရာ၌ “မနုဉ္ဇ ပဋိစ္စ ဓမ္မေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စိတ္တံ မနောပေ။ တဇ္ဇာ မနောဝိညာဏဓာတု” ဟုသာ ရှိ၏။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၏ နောက်၌ “မနောဝိညာဏံ”ဟု မရှိပါ။ အခြားနေရာ၌ “မနုဉ္ဇ ပဋိစ္စ ဓမ္မေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ မနောဝိညာဏံ”ဟု ရှိသော ပါဠိကိုယူ၍ ဖွင့်ထားဟန်တူ၏။ သို့မဟုတ် “မနောနှင့် ဝိညာဏံ” ၂-ပုဒ်ကိုယူ၍ ဖွင့်ဟန်တူသည်။

ပန၊ ဆက်။ ဣမသ္မိံ ဌာနေ၊ ဤ မနဉ္စ ပဋိစ္စ အစရှိသောအရာ၌။ (ဂဏှိံ သု
 ဌိစပ်။) ဟတ္ထေ ဂဟိတပဋ္ဌနာမ၊ ဟတ္ထေ ဂဟိတပြဿနာမည်သည်ကို။ ငဏှိံ သု၊
 ရှေးဆရာတို့ ယူကြကုန်ပြီ။ ဂိရ၊ ချဲ့။ မဟာဓမ္မရက္ခိတတ္ထေရောနာမ၊ မဟာဓမ္မ-
 ရက္ခိတထေရ် မည်သည်။ ဒီဃဘာဏကာဘယတ္ထေရံ၊ ဒီဃဘာဏကအဘယ
 ထေရ်ကို။ ဟတ္ထေ၊ လက်၌။ ဂဟေတွာ၊ ဆွဲကိုင်၍။ အာဟ၊ ပြောဆိုပြီ။ (ကိံ၊
 နည်း။) ပဋိစ္စာတံ နာမ အာဂတဌာနေ၊ ပဋိစ္စ ဟူသော နာမည်ဖြင့် လာရာပါဠိ
 ရပ်၌။ အာဝဇ္ဇနံ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းကို။ ဝိသု၊ ဘဝင်မှသီးခြား။ န ကာတဗ္ဗံ၊ မပြု
 ထိုက်။ ဘဝင်နိဿိတကမေဝ၊ ဘဝင်၌ မှီသည်ကိုသာ။ (ဘဝင်နှင့် အတူတကွသာ။)
 ကာတဗ္ဗံ၊ ပြုထိုက်၏။ ဣတိ (အာဟ)။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဣမ၊ ဤမနဉ္စ ပဋိစ္စ အစ
 ရှိသော ပါဠိရပ်၌။ မနောတိ၊ ကား။ သဟာဝဇ္ဇနကံ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့်တကွ
 ဖြစ်သော။ ဘဝင်ံ၊ တည်း။ မနောဝိညာဏန္တိ၊ ကား။ ဇဝန မနောဝိညာဏံ၊
 ဇောဖြစ်သော မနောဝိညာဏ်တည်း။ (ဣတိ၊ ဤသို့။ ဂဟေတဗ္ဗံ၊ ယူထိုက်၏။)
 [တသ္မာ၏ စပ်ပုဒ်မရှိသောကြောင့် “ဣတိ ဂဟေတဗ္ဗံ” ဟု ထည့်ပါသည်။]

ပန၊ ဆက်။ ဣမသ္မိံ အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ၊ ၌။ ကာမာဝစရာ၊ ကုန်သော။
 သောဌဿ၊ ဓာတုယော၊ တို့ကို၎င်း။ စတုဘူမိကာ၊ ကုန်သော။ လောကီယ-
 လောကုတ္တရမိဿကာ၊ လောကီ လောကုတ္တရာ ရောနှောကုန်သော။ ခွေ၊ န်သော။
 (ဓာတုယော၊ မနောဝိညာဏဓာတ် ဓမ္မဓာတ်တို့ကို၎င်း။) ကထိတာ၊ ဟောတော်
 မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ တည်း။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

မနောတိ သဟာဝဇ္ဇနကံ။ ။မနဉ္စ ပဋိစ္စ၌ “မန” အရ ဘဝင်စိတ်ချည်းသက်သက်
 မယူဘဲ မနဉ္စ၌ စ-သဒ္ဒါဖြင့် ပေါင်း၍ယူအပ်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းကိုပါ ယူရ၏။ ဤ
 ဝါဒကို နောက်မှပြသောကြောင့် အဋ္ဌကထာဆရာလည်း ဤဝါဒကိုပင် အတည်ပြုလို
 သည်ဟု မှတ်ပါ။ ဤသို့ “မန” အရ အာဝဇ္ဇန်းနှင့် တကွဖြစ်သော ဘဝင်စိတ်ကို ယူရ
 ခြင်းမှာလည်း “မနဉ္စ ပဋိစ္စ”ဟု ပဋိစ္စနာမည်ဖြင့် လာရာဌာန၌သာ ဖြစ်၏။ မနဉ္စ ဟု
 ရှိတိုင်း ယူရမည် မဟုတ်ပါ။

အရှင်အနုရုဒ္ဓါ။ ။အရှင်အနုရုဒ္ဓါလည်း အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟကျမ်း၌ “မနောဒွါရံ ပန
 ဘဝင်န္တံ ပဝုစ္စတိ”ဟု ဆိုပြီးလျှင် “သာဝဇ္ဇနံ ဘဝင်ံ တု၊ မနောဒွါရန္တံ ဝုစ္စတိ”ဟု သစ္စ
 သိပိဋ် ဆိုထားသည်။ မနောဝိညာဏ်ဟူသော ဇောဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းကို ပြရာဌာန
 ဖြစ်သောကြောင့် အာဝဇ္ဇန်းလည်း မနောဝိညာဏ်၏ စွဲမှီ၍ဖြစ်သို့ရန် အကြောင်းပင်
 ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဤဝါဒကို အတည်ပြုကြဟန်တူသည်။ ဆိုသော် “ထိုအာဝဇ္ဇန်းကို
 မနဉ္စ၌ မန-သဒ္ဒါက ဟောသည်မဟုတ်၊ စ-သဒ္ဒါဖြင့် ပေါင်း၍ ယူခြင်း၊ ဝါ-သည်းခြင်း
 သာ”ဟု မှတ်ပါ။

၃-ပညာပုစ္ဆကအဖွင့်

၁၈၅။ ပညာပုစ္ဆကော၊ ပညာပုစ္ဆကနည်း၌။ အဋ္ဌာရသန္တံ၊ ဓာတုနံ၊ တို့၏။
 ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ (အောက် အာယတနဝိဘင်း၌။) ဝုတ္တနယာနုသာရေနေဝ၊
 ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းကို အစဉ်လိုက်သဖြင့်သာ။ ကုသလာဒိဘာဝေါ၊ ကုသိုလ် အစ
 ရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ကို။ ဝေဒိတဗျော၊ ပန၊ အထူးကား။ အာရမ္မဏတ္ထိကေသု၊
 အာရမ္မဏတိက်တို့၌။ ဆ ဓာတုယော ပရိတ္တာရမ္မဏာတိ ဣဒံ ပန၊ ဟူသော ဤ
 စကားရပ်ကိုကား။ ပဉ္စန္ဒံ၊ စက္ခုဝိညာဏာဒိနံ၊ စက္ခုဝိညာဏ် အစရှိသော
 ဝိညာဏ်တို့၏၎င်း။ မနောဓာတုယာစ၊ ၏၎င်း။ ဧကန္တေန၊ စင်စစ်အားဖြင့်။
 ပဉ္စသု၊ ရူပါရမ္မဏာဒိသု၊ ရူပါရုံ အစရှိသော အာရုံတို့၌။ ပဝတ္တိံ၊ ဖြစ်ခြင်းကို။
 သန္တာယ၊ ရည်ရွယ်တော်မူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

ပန၊ ကား။ ဒွေဓာတုယောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တာနံ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော။
 ဓမ္မဓာတု မနောဝိညာဏဓာတုနံ၊ ဓမ္မဓာတ် မနောဝိညာဏဓာတ်တို့၏။ မနာ-
 ယတန ဓမ္မာယတနေသု၊ တို့၌။ ဝုတ္တနယေနေဝ၊ ဖြင့်သာ။ ပရိတ္တာရမ္မဏာဒိဘာဝ၊
 ပရိတ္တာရမ္မဏ အစရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ ဝေဒိတဗျော၊ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဣမသ္မိမ္မိ ပညာ-
 ပုစ္ဆကော၊ နည်း၌လည်း။ (ပိဖြင့် အဘိဓမ္မဘာဇနီယနည်းကို ပေါင်း။) ကာမာ-
 ဝစရာ၊ ကုန်သော။ သောဠသ၊ ဓာတုယော၊ တို့ကို၎င်း။ စတုဘူမိကာ၊
 ကုန်သော။ လောကီယ လောကုတ္တရ မိဿကာ၊ ကုန်သော။ ဒွေ၊ (ဓာတုယော၊
 မနောဝိညာဏဓာတ်၊ ဓမ္မဓာတ်တို့ကို၎င်း။) ကထိတာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။
 ဧဝံ၊ ဤသို့လျှင်။ အယံ ဓာတုဝိဘင်္ဂေါပိ၊ ဤဓာတုဝိဘင်းကိုလည်း။ (ပိဖြင့်
 ခန္ဓဝိဘင်း အာယတနဝိဘင်းတို့ကို ပေါင်း။) တေပရိဝုဇ္ဇံ၊ ၃-ပါးသောဒေသနာ
 ပြောင်းလဲကြောင်းနည်းကို။ နိဟရိတွာဝ၊ ထုတ်ဆောင်၍သာ။ ဘာဇေတွာ၊
 အကျယ်ဝေဘန်၍။ ဒေသိတော၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

သမ္မောဟဝိနောဒနိယာ၊ မည်သော။ ဝိဘင်္ဂကထာယ၊ ၏။
 ဓာတုဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

တေပရိဝုဇ္ဇံ။ ။ပရိဝုဇ္ဇတိ တေဟိတိ ပရိဝုဇ္ဇာ။ တေဟိ၊ ဤနည်းတို့ဖြင့်။ ဒေသနာ၊
 သည်။ ပရိဝုဇ္ဇတိ၊ အဖန်ဖန် လည်း၏။ (ပြောင်းလဲ၏။) ဣတိပရိဝုဇ္ဇာ။ တယော+
 ပရိဝုဇ္ဇာ တိပရိဝုဇ္ဇံ၊ ဤသို့ ရှိသင့်၏။ တေကို အမှန်ယူလျှင် သူတို့၌ က-ပစ္စည်းသက်၍
 “တိပရိဝုဇ္ဇယေဝ တေပရိဝုဇ္ဇံ”ဟု ပြုပါ။ ခန္ဓဝိဘင်္ဂကထာ၌ကား “တယော ပရိဝုဇ္ဇာ”
 ဟု ရှိခဲ့သည်။

ဓာတုဝိဘင်းအဖွင့် ပြီး၏။

သစ္စဝိဘင်း

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၁၈၉။ ဣဒါနိ၊ ဓာတုဝိဘင်းကို ဖွင့်ပြပြီးရာ ယခု အခါ၌။ တဒန္တရေ၊ ထို ဓာတု
ဝိဘင်း၏အခြားမဲ့၌။ (ဝုတ္တေ၊ ဟောတော်မူအပ်သော။) [စပ်ပုဒ်မပါသောကြောင့်
ထည့်သည်။] သစ္စဝိဘင်္ဂေ၊ သစ္စဝိဘင်း၌။ စတ္တာရိတိ၊ ဟူသောသဒ္ဒါသည်။ ဂဏန-
ပရိစ္ဆေဒေါ၊ ဂဏန်းဖြင့် သစ္စာတို့ကို ပိုင်းခြားကြောင်းသဒ္ဒါတည်း။ အရိယသစ္စာ-
နိတိ၊ ဟူသောသဒ္ဒါသည်။ ပရိစ္ဆိန္နဓမ္မနိဒဿနံ၊ ပိုင်းခြားအပ်သော အရိယသစ္စာ
တရားတို့ကို ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဒါတည်း။ ပန၊ ကား။ ဒုက္ခံ၊ အရိယသစ္စန္တိ အာဒိမှ၊
အစရှိသော။ ဥဒ္ဓေသဝါရေ၌။ (ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော ဌိစပ်။) သာသနက္ကမေ၊
ပရိယတ္တိသာသနာတော်၏ဖြစ်ရာ ၄-ပါးသော သစ္စာ၌။ ဝါ၊ သီလ သမာဓိ ပညာ
ဟူသော သာသနာတော်၏ ဖြစ်ရာ ၄-ပါးသော သစ္စာ၌။ ဝိညုနာ၊ တတ်သိ
ကျွမ်းကျင် ပညာရှင်သည်။ ဝိဘာဂတော၊ ခွဲခြားဝေဘန်အပ်သောအနက်အပြား
အားဖြင့်၎င်း။ နိဗ္ဗစနလက္ခဏာဒိပ္ပဘေဒတော၊ အနက်ကို ထုတ်ဆိုခြင်း၊ လက္ခ-
ဏာ အစရှိသော အပြားအားဖြင့်၎င်း။ အတ္တတ္ထုဒ္ဓါရတောစေ၊ သစ္စသဒ္ဒါ၏
ဟောနက်၊ သစ္စသဒ္ဒါ၏ ရသမျှ အနက်တို့ကို ထုတ်ဆောင်ခြင်း အားဖြင့်၎င်း။
အနုနာဓိကတော၊ ၄-ပါးအောက် မယုတ်လျော့သည်၏ အဖြစ်၊ ၄-ပါးထက်
မပိုလွန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ တထာ၊ ထိုမှတပါး။ ကမတော၊ အစဉ်အား

သာသနက္ကမေ။ ။သစ္စာ ၄-ပါးတို့ကို၎င်း၊ ထို သစ္စာတို့ကို ဟောကြောင်း ဒေသနာ
တော်ကို၎င်း “သာသနက္ကမ” ဟု ခေါ်၏။ ချဲ့ပြီးအံ့-ဘုရားရှင်၏ (သတ္တဝါတို့ကို) ဆုံးမ
ကြောင်းဖြစ်သော တရားစကားတော်ကို “သာသန” ဟု ခေါ်၏။ [သာသိယန္တံ ဝိနယျာ
တ္ထေ ဧတေန ဝါတိ သာသနံ။] ကမု-ဓာတ်သည် ဤနေရာ၌ ဖြစ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။
ကမတိ ဣတတိ ကမော၊ သးသနဿ+ကမော သာသနက္ကမော=ဘုရားအဆုံးအမတော်
ဖြစ်သော ပရိယတ္တိသာသနာ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ၄-ပါးသော သစ္စာ။

တနည်း။ ။သာသန အရ တရားတော်၏ ဟောနက်ဖြစ်သော “သီလ သမာဓိ
ပညာ” ဟူသော ပဋိပတ္တိ ပဋိဝေဓ သာသနာတော်ကို ယူပါ။ ထို သီလစသော သာသနာ
တော်သည် သစ္စာ ၄-ပါးကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းစသော ကိစ္စကို ပြီးစေတတ်သောကြောင့်
ဤ သစ္စာ ၄-ပါး၌ ဖြစ်ရာ ဇရာ၏၊ သာသနဿ+ကမော သာသနက္ကမော=ပဋိပတ္တိ
ပဋိဝေဓ သာသနာတော်၏+ဖြစ်ရာ ၄-ပါးသော သစ္စာ။

ဥပစာသာသနက္ကမ။ ။ထို သစ္စာတို့ကို ပြကြောင်းဖြစ်သော ဒေသနာတော်ကိုလည်း
အနက်ကို အကြောင်းပြ၍ ကာရဏုပစာရအားဖြင့် “သာသနက္ကမ” ဟု ခေါ်ရသည်။
မဇ္ဈိကား ဌာနျူပစာရ ဟု ဣဒရ၏။ [ဧတေန နိပ္ပရိယာယေန အတ္တသဘာဝံ သာသနံ၊
ပရိယာယေန ဝစနသဘာဝံ=သာသနာဟူသည် မုချအားဖြင့် သီလ သမာဓိ ပညာ
ဟူသော အနက်သဘော ရှိ၏။ ပရိယာယ်အားဖြင့် ပရိယတ္တိသာသနာ ဟူသော သဒ္ဒါ
သဘော ရှိ၏။-အနု။]

ဖြင့်၎င်း။ အရိယသစ္စေသု၊ တိဉ္စိ။ ယံ ဉာဏံ၊ သည်း။ (အတ္တိ)။ တဿ၊ ထိုဉာဏ်၏။ ကိစ္စတော၊ ကိစ္စအားဖြင့်၎င်း။ အန္တောဂဓာနံ၊ သစ္စာတပါးတပါး၌ အတွင်းဝင်သောတရားတို့၏။ ပဘေဒါ၊ အပြားအားဖြင့်၎င်း။ ဥပမာတော၊ အားဖြင့်၎င်း။ စတုက္ကတော၊ စတုက္ကအားဖြင့်၎င်း။ သုညတော၊ ဝေဒက၊ ကာရက အစရှိသည်တို့မှ ကင်းဆိတ်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ ဝါ၊ ဓုဝ သုတ သုခ အတ္တတို့မှ ကင်းဆိတ်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ ကေဝိဓာဒိဟိ၊ ကေဝိဓ အစရှိသည် တို့ဖြင့်၎င်း။ သဘာဂဝိသဘာဂတော၊ သဘောတူသည်၏အဖြစ်၊ သဘောမတူသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗျော။

တတ္ထ၊ ထိုဝိဘာဂတော အစရှိသော မာတိကာပုဒ်တို့တွင်။ ဝိဘာဂတောတိ၊ ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏။ (ဝိတ္ထာချံကို)။ ဟိ(ဥဒ္ဓရိတွာ ဒဿေမိ)။ အံ။ ဒုက္ခာဒိနိ၊ ဒုက္ခ အစရှိသော အရိယသစ္စာတို့ကို။ အဘိသမန္တေဟိ၊ ထိုးထွင်း၍ သိလိုကုန်သော ပညာရှိတို့သည်။ ယေ(အတ္ထာ)၊ အကြင် အနက်တို့ကို။ အဘိသမေတဗျာ၊ ထိုးထွင်း၍ သိထိုက်ကုန်၏။ ဒုက္ခာဒိနံ၊ တို့၏။ ဝိဘတ္တာ၊ အကျယ်ဝေဘန် အပ်ပြီးကုန်သော။ စတ္တာရော စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ (တေ)အတ္ထာ၊ ထိုအနက်တို့သည်။ တဿ၊ ထိုဟောတော်မူအပ်တိုင်းသော အခြင်းအရာသဘောရှိကုန်၏။ ဝါ၊ မှန်ကန်ကုန်၏။ အဝိတထာ၊ မမှန်မကန် မဟုတ်ကုန်။ ဝါ၊ မချွတ်ယွင်းကုန်။ အနညထာ၊ ဗာဓန စသော အခြင်းအရာမှ တပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် မဖြစ်ကုန်။

ယထာဟ၊ အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသနည်း။ ဒုက္ခဿ ပိဋ္ဌနဋ္ဌော သင်္ခတဋ္ဌော သန္တာပဋ္ဌော ဝိပရိကာမဋ္ဌော။ ပေ။ ဣမေ စတ္တာရော မဂ္ဂဿ မဂ္ဂဋ္ဌာ တထာ အဝိတထာ အနညထာတိ၊ ဟူ၍။ (အာဟ၊ ပြီ) [ဒုက္ခဿ၊ ဒုက္ခသစ္စာ၏။ ပိဋ္ဌန-

တထာ။ ။ သက္ကတ၌ “တထာ”ဟူသော အဗျယပုဒ်နောင် သာဓုအနက်၌ ယတ်ပစ္စည်းသက် “တထျ”ဟု ရှိ၏။ တထာ (တတြ) = ထို အခြင်းအရာ၌။ (ဤနေရာဝယ် “နာဗာဓကံ ယတော ဒုက္ခံ” စသော ဂါထာကိုထောက်၍ “ထို ဗာဓန စသော အခြင်းအရာ၌”ဟု ပေးပါ။) သာဓု၊ ကောင်းမွန် မှန်ကန်သည်တည်း။ တထျ၊ ပါဠိ၌ ယတ်ပစ္စည်း မသက်ဘဲ အဿတ္တိအနက်၌ က-ပစ္စည်းသက်လျှင်လည်း “တထာ”ဟု ဖြစ်၏။ [နိလံ ပီတံကဲ့သို့ ဝုဒ္ဓိလည်း မရောက်စေရ။] ထို့ကြောင့် “တသဘာဝါ၊ ထိုပိဋ္ဌနစသော သဘောရှိကုန်၏”ဟု သဒ္ဓတ္ထ၊ “မှန်ကုန်၏”ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်ဖြစ်သည်။

အဝိတထာ၊ အနညထာ။ ။ ဝိတထာ၊ မမှန်ကုန်သည် (လုံမှားကုန်သည်) + န၊ မဟုတ်ကုန်။ အဝိတထာ၊ မမှန်မကန် မဟုတ်ကုန်။ ထို့ကြောင့် “အမုသာသဘာဝါ”ဟု ခိုကာ၌ အဓိပ္ပါယ်ထွက်သည်။ အညထာ၊ ဗာဓန စသော အခြင်းအရာမှ တပါးသော အပာဓနစသော အခြင်းအရာအားဖြင့် + န၊ မဖြစ်ကုန်။ အနညထာ၊ ကုန်။ ၎င်းကြောင့် “အညာကာရရဟိတာ”ဟု ခိုကာဖွင့်သည်။

ဌော၊ ဒုက္ခဒုက္ခတာ တံနိမိတ္တတာတို့ဖြင့် လိုချင်စရာ မကောင်းလောက်အောင် နှိပ်စက်ခြင်း အနက်သဘောသည်၎င်း။ ဝါ၊ မိမိကိန်းရာ သတ္တဝါကို နှိပ်စက်ခြင်း အနက်သဘောသည်၎င်း။ သင်္ခတဌော၊ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ကံ အာဟာရ ဗဿ အစရှိသော အကြောင်းတရားတို့သည် ပြုစီမံအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက် သဘောသည်၎င်း။ [ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ခဏ်း၌ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ကံ အာဟာရ စသည်တို့ကို “ပြုစီမံတတ်သော အကြောင်းတရား” ဟု ဆိုသည်။] သန္တာပဌော၊ ဒုက္ခဒုက္ခတာ တံနိမိတ္တတာတို့ဖြင့် ပြင်းစွာ ပူလောင်ခြင်း အနက်သဘောသည်၎င်း။ ဝါ၊ ကိလေသာဟူ ပြင်းစွာ ပူလောင်ခြင်း အနက်သဘောသည်၎င်း။ ဝိပရိ-
ဏာမဌော၊ ဇရာ မရဏ ဟူသော ၂-ပါးအပြားအားဖြင့် ဖောက်ပြန်ခြင်းအနက် သဘောသည်၎င်း။ (အတ္ထိ)။ ဒုက္ခဿ၊ ဒုက္ခသစ္စာ၏။ စတ္တာဇရာ၊ ဣမေ ဒုက္ခဌာ၊ ဤဒုက္ခသစ္စာ၏ အနက်သဘောတို့သည်။ တထာ၊ ထိုပိဋန စသော သဘောရှိ ကုန်၏။ ဝါ၊ မှန်ကန်ကုန်၏။ အဝိတထာ၊ မမှန်မကန် မဟုတ်ကုန်။ ဝါ၊ မချွတ် ယွင်းကုန်။ အနညထာ၊ ပိဋန စသော အခြင်းအရာမှ တပါးသော အခြင်းအရာ အားဖြင့် မဖြစ်ကုန်။

သမုဒယဿ၊ သမုဒယသစ္စာ၏။ အာယူဟနဌော၊ ထိုထိုဘဝ ထိုထိုအာရုံ တို့၌ ပြန့်နှံ့၍ ဒုက္ခအစုကိုပြုခြင်း အနက်သဘောသည်၎င်း။ ဝါ၊ ဒုက္ခကိုဖြစ်စေခြင်း အနက်သဘောသည်၎င်း။ နိဒါနဌော၊ ဒုက္ခကို အပ်နှင်းသကဲ့သို့ ဖြစ်စေတတ် သည်၏အဖြစ် ဟူသော အနက်သဘောသည်၎င်း။ သံယောဂဌော၊ သံသရာ၌ ယှဉ်စေခြင်း အနက်သဘောသည်၎င်း။ ပလိဗောဌော၊ သံသရာမှ ထွက်သွား ကြောင်းဖြစ်သော မဂ်တရားကို နှောင့်ယှက်တားမြစ်ခြင်း အနက်သဘောသည်၎င်း။ (အတ္ထိ၊ ၏။) သမုဒယဿ၊ ၏။ စတ္တာဇရာ၊ ဣမေ သမုဒယဌာ၊ ဤသမုဒယ သစ္စာ၏ အနက်သဘောတို့သည်။ တထာ၊ ထိုအာယူဟန စသော သဘောရှိကုန် ၏။ ဝါ၊ ကုန်၏။ အဝိတထာ၊ မမှန်မကန် မဟုတ်ကုန်။ ဝါ၊ မချွတ်ယွင်းကုန်။ အနညထာ၊ အာယူဟန စသော အခြင်းအရာမှ တပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် မဖြစ်ကုန်။

ပိဋနဌ။ ။ ဒေါသမူဒွေး ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဏ်တို့၌ ယှဉ်သော ဝေဒနာ သည် အစစ်အမှန် ဒုက္ခဖြစ်သော (အမှန်ဆင်းရဲသော) ကြောင့် ဒုက္ခဒုက္ခတာ မည်၏။ ထိုဒုက္ခဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း ဟူသမျှသည် တံနိမိတ္တတာ မည်၏။ ဥပမာ—သုခသည် ဖောက်ပြန်သောအခါ ဆင်းရဲ၏။ ထို့ကြောင့် ဖောက်ပြန်ခြင်းသည်ပင် တံနိမိတ္တဘာ တည်း။ ချမ်းသာခိုက်မှာလည်း ဒုက္ခဖြစ်တော့မည်ဟု တွေးမိသောအခါ ထိုချမ်းသာကိုပင် လိုချင်စရာ မကောင်းသဖြင့် ဒုက္ခ၏အကြောင်းဖြစ်တော့၏။ ထို့ကြောင့် “ဒုက္ခဒုက္ခတာ တံနိမိတ္တတာ ဟိ အနိဋ္ဌတာ” ဟု ပိဋနသဘောကို ဋီကာ၌ သရုပ်ဖော်သည်။ ဤပိဋနကား ပုဂ္ဂိုလ်ကို နှိပ်စက်ခြင်းမဟုတ်၊ လိုချင်စရာမကောင်းခြင်းတည်း။

နိရောဓဿ၊ နိရောဓဿစွာ၏။ နိဿရဏဋ္ဌော၊ သံသရာမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောသည်၎င်း။ ဝါ၊ အလုံးစုံသော သင်္ခတတရားတို့မှ ထွက်မြောက်တတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောသည်၎င်း။ ဝိဝေကဋ္ဌော၊ တဏှာသမုဒယမှ ကင်းဆိတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောသည်၎င်း။ အသင်္ခတဋ္ဌော၊ အပိဇ္ဇာ တဏှာ ကံစသော အကြောင်းတရားတို့သည် မပြုပြင်အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောသည်၎င်း။ အမတဋ္ဌော၊ မအို မသေ အမတေ၏အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောသည်၎င်း။ (အတ္ထိ၊ ၏။) နိရောဓဿ၊ ၏။ စတ္တာရော၊ ဣမေ နိရောဓဋ္ဌော၊ တို့သည်။ တထာ၊ ထို နိဿရဏစသောသဘောရှိကုန်၏။ ဝါ၊ ကုန်၏။ အဝိတထာ၊ ကုန်။ ဝါ၊ ကုန်။ အနညထာ၊ နိဿရဏစသော အခြင်းအရာမှ လာပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် မဖြစ်ကုန်။

မဂ္ဂဿ၊ မဂ္ဂသစ္စာ၏။ နိယျာနဋ္ဌော၊ သံသရာမှ ထွက်မြောက်ကြောင်း၏အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောသည်၎င်း။ ဟေတုဋ္ဌော၊ နိဗ္ဗာန်၏အကြောင်း၏အဖြစ်ဟူသောအနက်သဘောသည်၎င်း။ ဒဿနဋ္ဌော၊ နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်တတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောသည်၎င်း။ ဝါ၊ သစ္စာ ၄-ပါးကို မြင်တတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောသည်၎င်း။ အာဓိပတေယျဋ္ဌော၊ သစ္စာ ၄-ပါးကိုမြင်ခြင်း၊ ကိလေသာ ဒုက္ခအပူကို ငြိမ်းစေခြင်း၌ အကြီးအကဲ၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောသည်၎င်း။ (အတ္ထိ)။ မဂ္ဂဿ စတ္တာရော၊ ဣမေ မဂ္ဂဋ္ဌော၊ တို့သည်။ တထာ၊ ထိုနိယျာနစသော သဘော ရှိကုန်၏။ ဝါ၊ ကုန်၏။ အဝိတထာ၊ ကုန်။ ဝါ၊ ကုန်။ အနညထာ၊ နိယျာနစသော အခြင်းအရာမှ တပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် မဖြစ်ကုန်။ [ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော် ယုဂနဒ္ဒဝဂ် သစ္စကထာ ပဌမသုတ္တန္တနိဒ္ဒေသ။]

တထာ၊ ပါး။ ဒုက္ခဿ ပိဋ္ဌနဋ္ဌော။ပေ။ အဘိသမယဋ္ဌောတိ ဝေမာဒိ၊ ဤသို့အစရှိသော။ (ယံ ပစနံ၊ အတ္ထိ။ တံ ဝစနံ၊ မေဓသေနာပတိ၊ အာဟ။) [ဒုက္ခဿ၊ ၏။ ပိဋ္ဌနဋ္ဌော၊ သည်၎င်း။ပေ။ အဘိသမယဋ္ဌော၊ ထိုးထွင်း၍ သိထိုက်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောတည်း။ ဝါ၊ ထိုးထွင်း၍သိတတ်သော ဉာဏ်၏အာရုံဖြစ်သော အနက်သဘောတည်း။ ဝါ၊ ထိုးထွင်း၍သိတတ်သော ဉာဏ်၏ဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာဟူသော အနက်သဘောတည်း။ — ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော် ယုဂနဒ္ဒဝဂ် သစ္စကထာ ပဌမသုတ္တန္တနိဒ္ဒေသ။] ဣတိ ဝေ၊ သို့။ ဝိဘတ္တာနံ၊ တရားစစ်သူကြီးဖြစ်တော်မူသော အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် အကျယ်ဝေဘန်တော်မူအပ်ကုန်သော။ စတုန္တံ စတုန္တံ၊ ကုန်သော။ အတ္တာနံ၊ အနက်သဘောတို့၏။ ဝသေန၊ အပြားအားဖြင့်။ ဒုက္ခာဒိနိ၊ ဒုက္ခ အစရှိသောသစ္စာတို့ကို။ ဝေ-ကဗ္ဗာနိ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ တာဝ၊ နိဗ္ဗစန စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ ဧတ္ထ၊ ဤ။ ဒွသဝါရိ၌၊ (တနည်း) ဧတ္ထ၊ ဤ ၄-ပါးသောသစ္စာတို့၌။ ဝိဘာဂတော၊ ခွဲခြား-ဘာန်အပ်

သောအနက် အပြားအားဖြင့်။ အယံ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဤအဆုံးအဖြတ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဇာ။ [စာအုပ်တို့၌ “အယံတာဝေတ္ထ” ဟု ရှိ၏။ နောက်၌ “ဝေမေတ္ထ” ဟုချည်း ရှိသောကြောင့် “အယံ” မကောင်း။ “ဝေ၊ ဤသို့” ဟု ရှိမှကောင်းမည်။]

ပန၊ ကား။ နိဗ္ဗုဒ္ဓနုလက္ခဏာဒိပ္ပဘေဒတောတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ တာဝ၊ လက္ခဏာဒိပ္ပဘေဒမှ ရှေးဦးစွာ။ နိဗ္ဗုဒ္ဓနုတော၊ အနက်ကိုထုတ်ဆိုခြင်းအားဖြင့်။ (ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ဣဓ၊ ဤဒုက္ခသစ္စံ ဟူသော ပုဒ်၌။ ဒုဣတိ အယံသဒ္ဓေါ၊ ဒု ဟူသော ဤသဒ္ဓါသည်။ ကုစ္ဆိတေ၊ ကဲ့ရဲ့စက်ဆုပ်အပ်ဟူသောအနက်၌။ ဒိဿတိ၊ ဇာ။ ဟိ၊ မှန်၏။ ကုစ္ဆိတံ၊ ကဲ့ရဲ့စက်ဆုပ်အပ်သော။ ပုတ္တံ၊ သားကို။ ဒုပုတ္တောတိ၊ ဒုပုတ္တ ဟူ၍။ ဝါ၊ ကဲ့ရဲ့စက်ဆုပ်ဘွယ်သားဟူ၍။ ဝဒန္တိ၊ ပြောဆိုကြကုန်၏။ ပန၊ ကား။ ခံသဒ္ဓေါ၊ သည်။ တုတ္ထေ၊ အချည်းအနီးဟူသောအနက်၌။ (ဒိဿတိ၊ ဇာ။) ဟိ၊ မှန်။ တုတ္ထံ၊ အချည်းအနီးသော။ အာကာသံ၊ ကောင်းကင်ကို။ ခန္တိ၊ ခံဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ [အန္တလိက္ခံ ခမာဒိစ္စ၊ ပထောဗ္ဗံ ဂဂနာမ္မရံ။—အဘိဓာန် ၄၅-ဂါထာ။]

ဣဒဉ္စ ပဌမသစ္စံ၊ ဤပဌမသစ္စာသည်လည်း။ ဝါ၊ ကိုလည်း။ ကုစ္ဆိတံ၊ ကဲ့ရဲ့စက်ဆုပ်အပ်သည်။ (ဟောတိ)။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) အနေကဉ္စပဒ္ဒဝါဓိဋ္ဌာနတော၊ တပါးမက များစွာသော ဥပဒ္ဒဝေါတို့၏ တည်ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ တုတ္ထံ၊ အချည်းနီးသည်။ (ဟောတိ။ ကသ္မာ၊ နည်း။) ဗာလဇန ပရိကပ္ပိတ ဓုဝ သုဘသုတ္တဘာဝံ ဝိရဟိတတော၊ လူပြိန်း လူအတို့သည် ကြံဆအပ်သော ခိုင်မြဲသည်၏အဖြစ်၊ တင့်တယ်သည်၏အဖြစ်၊ ချမ်းသာသည်၏အဖြစ်၊ အတ္တ၏အဖြစ်မှ ကင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ တသ္မာ ကုစ္ဆိတတ္တာ၊ ထိုသို့ ကဲ့ရဲ့ စက်ဆုပ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ (တသ္မာ) တုတ္ထတ္တာစ၊ ထိုသို့ အချည်းအနီး၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဒုက္ခန္တိ၊ ဒုက္ခဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ [ဒုက္ခံ၊ စက်ဆုပ်စရာ အချည်းနီးသာ ဖြစ်သော တရား။]

စ၊ ဆက်။ (တနည်း) စ၊ ကား။ (ဒုက္ခ၏အနက်ကို ထုတ်ဆိုခြင်းမှတစ်ပါး သမုဒယ၏အနက်ကို ထုတ်ဆိုခြင်းကား။) သံဣတိ အယံသဒ္ဓေါ၊ သည်။ သမာဂမော၊ ပေါင်းဆုံခြင်း။ သမေတံ၊ အတူတကွဖြစ်ခြင်း။ ဝါ၊ ညီညွတ်ခြင်း။ ဣတိ အာဒိသု၊ ဤသို့ အစရှိသောပါဠိရပ်တို့၌။ သံယောဂံ၊ ပေါင်းဆုံခြင်း ဟူသော အနက်ကို။ ဒီပေတိ၊ ပြ၏။ ဥဣတိ အယံသဒ္ဓေါ၊ သည်။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်၏။ ဥဒိတံ၊ ဖြစ်၏။

သံဣတိ စ။ ပေ။ ဒီပေတိ။ “သံ+ဥ+အယ” ဟု ခွဲ၍ သံသဒ္ဓါသည် သံယောဂ (အဝိဇ္ဇာသော အကြောင်းတို့နှင့် ပေါင်းမိခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ ဥ သဒ္ဓါသည် ဥပ္ပတ္တိ (ဖြစ်ခြင်း) အနက်ကိုဟော၏။ “ဟိ ဂတိမိ” ဟူသောအနက်၌ ထင်ရှားသော ဟေတုသဒ္ဓါသည် ကာရုဏအနက်ကိုပြသကဲ့သို့ “အယ (ဣ) ဂတိမိ” ဟူသော အနက်၌

ဣတိ အာဒိသု၊ တိဉ္စိ။ ဥပ္ပတ္တိံ၊ ဖြစ်ခြင်းဟူသောအနက်ကို။ (ဒီပေတိ၊ ဇီ။) ပန၊ ကား။ အယသဒ္ဓေါ၊ သည်။ ကာရဏံ၊ အကြောင်းဟူသောအနက်ကို။ ဒီပေတိ။ ဣဒ္ဓ္ဓာပိ ဒုတိယသစ္စံ၊ ကိုလည်း။ ဝါ၊ သည်လည်း။ အဝသေသပစ္စယ သမာယောဂေ၊ တဏှာမှကြွင်းတော အဝိဇ္ဇာအစရှိသော အကြောင်းတို့နှင့် ပေါင်းမိခြင်းသည်။ သတိ၊ သော်။ ဒုက္ခဿ၊ ဇီ။ ဥပ္ပတ္တိကာရဏံ၊ ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းသည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သံယောဂေ၊ အဝိဇ္ဇာအစရှိသောအကြောင်းတို့နှင့်ပေါင်းမိလသော်။ ဒုက္ခဿ၊ ဇီ။ ဥပ္ပတ္တိကာရဏတ္တာ၊ ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခသမုဒယောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ [စာအုပ်တို့၌ ဒုက္ခသမုဒယန္တိ ဟု ရှိ၏။]

ပန၊ ကား။ တတိယသစ္စံ၊ ကို။ (ဝုစ္စတိ ဌိစပ်)။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ နိသဒ္ဓေါ၊ သည်။ အဘာဝံ၊ မရှိခြင်းဟူသော အနက်ကို။ (ဒီပေတိ)။ ရောဓသဒ္ဓေါ စ၊ သည်ကား။ စာရကံ၊ နှောင်အိမ်ဟူသောအနက်ကို။ ဒီပေတိ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဧတ္ထ၊ ဤနိဗ္ဗာန်၌။ သံသာရစာရကသင်္ခါတဿ၊ သံသရာနှောင်အိမ်ဟု ဆိုအပ်သော။ ဒုက္ခရောဓဿ၊ ဒုက္ခနှောင်အိမ်၏။ အဘာဝေါ၊ မရှိခြင်းသည်။ (ဟောတိ။ ကသ္မာ၊ နည်း။ နိရောဓဿ၊ နိရောဓသစ္စာ၏။) သဗ္ဗဂတိသုညတ္တာ၊ နိရယစသော အလုံးစုံသော ဂတိတို့မှ ကင်းဆိတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ [ဤအလို “ဒုက္ခနိရောဓော၊ သံသရာဒုက္ခ ဟူသော နှောင်အိမ်၏ မရှိရာဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်” ဟု ပေးပါ။]

ထင်ရှားသော အယသဒ္ဓါသည်လည်း ကာရဏအနက်ကို ပြ၏။ ဝိဂ္ဂိုဟ်ကား “အတ္တနော ဖလနိပ္ပုဒနေန၊ မိမိ၏အကျိုးကို ပြီးစေခြင်းအားဖြင့်။ အယတိ ပဝတ္တတိတိ အယော” ဟု ကတ္ထုဃာဓန၎င်း၊ “တေတေသ္မာ ဖလန္တိ အယော”ဟု အပါဒါနသာဓန၎င်း ပြပါ။

ဆိုလိုရင်းကား။ ။သမုဒယ၏ တရားကိုယ်သည် တဏှာလောဘဖြစ်၏။ ထိုတဏှာလောဘသည် သူ့ချည်းသက်သက် ဒုက္ခ၏ဖြစ်ကြောင်း မဟုတ်၊ တဏှာ အရင်းခံ၍ အဝိဇ္ဇာဖုံးမှကြောင့် ကံအမျိုးမျိုးကိုပြုမိလေရာ “ထို အဝိဇ္ဇာ ကံစသော အခြားအကြောင်းများနှင့် ပေါင်းမိမှသာ ဇာတိဒုက္ခ စသည်၏ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရသည်”ဟု ဆိုလိုသည်။

ယသ္မာ နိသဒ္ဓေါ။ပေ။သုညတ္တာ။ ။ဒုက္ခနိရောဓ၏ ဝစနတ္ထကိုပြရာ၌ ၃-နည်း ပြထား၏။ ထိုတွင် “ယသ္မာ” စသော ဤ ပဌမနည်း၌ ရောဓ သဒ္ဓါသည် “နှောင်အိမ်” ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ နိ သဒ္ဓါကား “အဘာဝ” အနက်ဟောတည်း။ ဝိဂ္ဂိုဟ် ပြသောအခါ အဘာဝကို မရဘဲ တတိယသစ္စာရအောင် “အဘာဝေါ ဧတ္ထ ရောဓောတိ နိရောဓော”ဟု သတ္တမိ ဗဟုပ္ပဟိသမာသ် ပြရသည်။ ဤနည်း၌ “ဒုက္ခနိရောဓော”ဝယ် ဒုက္ခ သဒ္ဓါကို ရောဓ သဒ္ဓါနှင့် အနက်အားဖြင့် တွဲပါ။ ထို့ကြောင့် “ဒုက္ခ စာရကသင်္ခါတဿ ဒုက္ခရောဓဿ”ဟု ဖွင့်သည်။ ဤဝိဂ္ဂဟဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို တိုက်ရိုက် သောကြောင့် နိဗ္ဗာန်မှာ ဒုက္ခရောဓ (ဒုက္ခနှောင်အိမ်) မရှိကြောင်းကို ပြသည်။

ဝါ။ တနည်းကား။ တသ္မိံ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို။ သမဓိဂတေ၊ မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ကောင်းစွာ သိအပ် ရအပ်ပြီးသော်။ သံသာရစာရက သင်္ခါတဿ၊ သော။ ဒုက္ခ-
ရောဓဿ၊ ဇါ။ အဘာဝေါ၊ သည်။ ဟောတိ။ (ကသ္မာ၊ နည်း။ နိရောဓဿ၊ ဇါ။)
တပုဋ္ဌိပက္ခတ္တာ၊ ထို သံသရာနှောင်အိမ်ဟူသော ဒုက္ခ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်၏ အဖြစ်
ကြောင့်တည်း။ ဣတိပိ၊ ထို့ကြောင့်လည်း။ ဒုက္ခနိရောဓောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ။
[စာအုပ်တို့၌ “ဒုက္ခနိရောဓန္တိ” ဟုရှိ၏။ ဤဒုတိယနည်းအလို “ဒုက္ခနိရောဓော၊
သံသရာနှောင်အိမ်ဟူသော ဒုက္ခ၏ မရှိကြောင်းဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်” ဟုပေးပါ။]
ဝါ။ တနည်းကား။ ဒုက္ခဿ၊ ဇါ။ အနုပ္ပါဒနိရောဓ ပစ္စယတ္တာ၊ နောင်တဖန်
မဖြစ်ခြင်းဟူသော ချုပ်ခြင်း၏အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခနိရောဓောတိ၊
ဟူ၍။ (ဝုစ္စတိ)။

သမဓိဂတေ ဝါ တသ္မိံ။ ။ “တသ္မိံ” သမဓိဂတေ (ထို နိရောဓကို ပုဂ္ဂိုလ်က ရအပ်
သော်) ဟူသောစကားကို ထောက်၍ နိဗ္ဗာန်ကိုရသော ပုဂ္ဂိုလ်မှာ “ဒုက္ခရောဓ”
ဟူသော သံသရာနှောင်အိမ် မရှိကြောင်းကိုပြ၏။ ဝိဂ္ဂိုဟ်ကို “အဘာဝေါတေသ္မိံ ရောဓ-
ဿ” ဟု ပဌမနည်းအတိုင်းပင် သတ္တမိဒဟုဗ္ဗိဟိသမာသံ ပြုရသော်လည်း တသ္မိံ သမဓိ-
ဂတေကိုထောက်၍ တေသ္မိံကို လက္ခဏာအနက် သို့မဟုတ် ဟိတ်အနက် ပေးရလိမ့်မည်။
ဤသို့ ပေးမှလည်း နိရောဓအရ သံသရာနှောင်အိမ်ဟူသော ဒုက္ခ၏ မရှိကြောင်းနိဗ္ဗာန်ကို
ရသည်။ [တေသ္မိံ စ အတ္ထေပေ။ ပဒသမာသော၊ ဒုက္ခဘာဝေါ ပနတ္ထ ပုဂ္ဂလဿ၊ န
နိဗ္ဗာနဿဝါ—ဋီကာ။ နိဗ္ဗာန်၏ ဒုက္ခမရှိကြောင်းမှာ ပဌမ ဝိဂ္ဂိုဟ်အရ သိပြီးဖြစ်သော
ကြောင့် “န နိဗ္ဗာနဿဝါ” ဟု ဝေဖြင့် ဆိုသည်။]

ဒုက္ခဿ ဝါပေ။ ပစ္စယတ္တာ။ ။ ဤ တတိယနည်း၌ကား နိရောဓသဒ္ဓါသည် မိုးရာ
အတိုင်း ချုပ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ ထို ချုပ်ခြင်းဟူသည်လည်း ဘင်ခဏ၌ ချုပ်ခြင်း
မဟုတ်၊ နောက်ဘဝ စသည်တို့၌ နောက်ထပ်မဖြစ်ခြင်းကိုပင် ချုပ်ခြင်းဟု ဆိုလိုကြောင်း
ကို သိစေလို၍ “အနုပ္ပါဒနိရောဓ” ဟု အနုပ္ပါဒသဒ္ဓါဖြင့် ဝိသေသနပြုသည်။

ပလ္လပစာ။ ။ အနုပ္ပါဒနိရောဓ အရ ဒုက္ခ၏ နောက်တဖန် မဖြစ်ခြင်းသာ ရ၏။
နိရောဓသစ္စာကို မရသေး၊ ထို့ကြောင့် နိရောဓသစ္စာကို ပလ္လပစာရအားဖြင့် ယူရကြောင်း
ကို သိစေလို၍ “အနုပ္ပါဒနိရောဓ ပစ္စယတ္တာ” ဟု ပစ္စယသဒ္ဓါကို ထည့်ရသည်။ မဂ်ဖြင့်
နိရောဓ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်သောအခါ နောက်ထပ် ဒုက္ခမဖြစ်တော့၊ ဥပမာ—ဘောတာပတ္တိ
မဂ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်မြင်သောအခါ ခုနစ်ဘဝမှနောက်၌ ဒုက္ခမဖြစ်တော့ပေ။ အရဟတ္တမဂ်ဖြင့်
နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်သောအခါ ပရိနိဗ္ဗာနစုတိနောက်၌ ဒုက္ခမဖြစ်တော့၊ ထို့ကြောင့် အကျိုး၏
ဒုက္ခနိရောဓအမည်ကို အကြောင်းနိဗ္ဗာန်၌ တင်စား၍ ပလ္လပစာရအားဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို “ဒုက္ခ-
နိရောဓ” ဟု ခေါ်ရသည်။

မှတ်ချက်။ ။ အနုပ္ပါဒပုဒ်ကို ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသံကြံ၍ “နောက်တဖန် ဖြစ်ခြင်းမရှိ
သော” ဟု အနက်ပေးကြသော်လည်း ထိုအနက်ကို ဋီကာမဖွင့်ပါ။ ရှေး နိဿယလည်း
မပေးပါ။ နောက်တဖန် ဖြစ်ခြင်းမရှိသော ချုပ်ခြင်းဟု ဆိုလျှင် နိရောဓအရ နောက်ဆုံး
ချုပ်ခြင်း ဘင်ခဏကို ယူရလိမ့်မည်။ ထို ဘင်ခဏကို မယူရကြောင်းကိုလည်း ဋီကာ၌ “န

ပန၊ ကား။ စတုတ္ထသစ္စံ၊ စတုတ္ထသစ္စာကို။ (ဂုစ္ဆတိ၌ ပဓာနပေ။) ဝါ၊ သည်။ (ဂုစ္ဆတိ ဟောတိတို့၌ အပဓာနပေ။) ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ အာရမ္မဏဝသေန၊ အာရုံ ပြုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ တဒဘိမုခိဘူတတ္တာ၊ ထိုနိရောဓသို့ ရှေး၍ဖြစ်၍ ဖြစ်သည့်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တေ ဒုက္ခနိရောဓံ၊ ဤဒုက္ခဟူသော သံသရာနှောင်းအိမ်၏ မရှိရာ နိဗ္ဗာန်သို့။ (ပဌမနည်းအလို)။ (တနည်း) ဤ ဒုက္ခတည်းဟူသော သံသရာ နှောင်းအိမ်၏ မရှိကြောင်းနိဗ္ဗာန်သို့။ (ဒုတိယနည်းအလို)။ (တနည်း) တေ ဒုက္ခ- နိရောဓံ၊ ဤဒုက္ခ၏ နောက်တဖန် မဖြစ်ခြင်းဟူသော ချုပ်ခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သို့။ (တတိယနည်းအလို)။ ဂစ္ဆတိ၊ သွားတတ်၏။ ဒုက္ခနိရောဓ- ပုတ္တိယာ၊ ဒုက္ခနိရောဓသို့ ရောက်ခြင်းငှါ။ ဝါ၊ ဒုက္ခနိရောဓသို့ ရောက်ဘို့ရာ။ ပဋိ- ပဒါစ၊ အကျင့်သည်လည်း။ ဟောတိ၊ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခနိရောဓေါမိနီ ပဋိ- ပဒါတိ၊ ဟူ၍။ ဂုစ္ဆတိ။

ပန၊ ဒုက္ခသမုဒယနိရောဓ အမည်ရပုံမှတပါး အရိယသစ္စအမည်ရပုံကား။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ တောနိ၊ ဤသစ္စာတို့ကို။ ဗုဒ္ဓါဒယော၊ ဘုရားအစရှိကုန်သော။ အရိယာ၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ပဋိဝိဇ္ဇန္တိ၊ ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူကြကုန်၏။ တသ္မာ၊ ထိုသို့ ဘုရားအစရှိသော အရိယာတို့ ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အရိယသစ္စာနီတိ၊ အရိယသစ္စာတို့ဟူ၍။ ဂုစ္ဆန္တိ၊ [အရိယပဋိဝိဇ္ဇိ- တဗ္ဗ သစ္စာနိဟု ဆိုလိုလျက် အရိယပဋိဝိဇ္ဇိတဗ္ဗဟူသော ရှေ့ပုဒ်ဝယ် ပဋိဝိဇ္ဇိတဗ္ဗ ဟူသော နောက်ပုဒ်ကို ချေထားသည်ဟု ဋီကာဆိုသည်။ ဗုဒ္ဓါဒယော၌ အာဒိ ဖြင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓသာဝကတို့ကို ယူပါ။] ယထာဟ၊ အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသနည်း။ စတ္တာရိမာနိ ဘိက္ခဝေ အရိယသစ္စာနိ။ ပေ။ ဂုစ္ဆန္တိတိ၊ ဟူ၍။ (အာဟ)။ [ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ အရိယသစ္စာနိ၊ တို့သည်။ ဣမာနိ စတ္တာရိ၊ ဤ ၄-ပါး တို့တည်း။ ကတမာနိ(စတ္တာရိ)၊ အဘယ် ၄-ပါးတို့နည်း။ ပေ။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ အရိယသစ္စာနိ၊ တို့သည်။ ဣမာနိ စတ္တာရိ၊ တို့တည်း။ အရိယာ၊ ဘုရားအစရှိ သော အရိယာတို့သည်။ ဣမာနိ၊ ဤသစ္စာတို့ကို။ ပဋိဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။ [ဋီကာ၌ ကား ဣမံဟု ဖွင့်ထားသည်။] တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အရိယသစ္စာနီတိ၊ ဂုစ္ဆန္တိ။—သစ္စ သံယုတိ ကောဋိဂါမဝဂ် လောကသုတိ။]

ပန ဘဂေါ”ဟု အတိအလင်း တားမြစ်ထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် အနုပ္ပါဒေါကို “န+ဥပ္ပါဒေါ အနုပ္ပါဒေါ”ဟု ကမ္မဓာရဲတွဲ၍ “နောက်ထပ်မဖြစ်ခြင်းဟူသော +နိရောဓ=ချုပ်ခြင်း”ဟူသော အဓိပ္ပါယ်မှတ်ပါ။

ပဋိပဒါစပေ။ ပတ္တိယာ။ ။ဋီကာ၌ ပတ္တိယာ၏ သမ္ပန်ကို “ပုဂ္ဂလဿ”ဟု ထည့်၏။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသည် မဂ္ဂသေ-ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဒုက္ခနိရောဓနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ဘို့ရာ အကျင့်လည်း ဖြစ် သည်”ဟူလို။ [ဤစကားနှင့် စပ်၍ အမေးအဖြေများကို ဋီကာ၌ တိုက်ရိုက် ပြထားသည်။]

အဝိစ၊ သေး။ အရိယဿ၊ အရိယာ ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏။ သစ္စာနိ၊ တို့တည်း။ ဣတိပိ၊ ထို့ကြောင့်လည်း။ အရိယသစ္စာနိ၊ တို့မည်၏။ ယထာဟ၊ နည်း။ သဒေဝကေ ဘိက္ခဝေ လောကေ။ ပေ။ ဝုစ္စန္တိတိ၊ ဟူ၍။ (အာဟ။) [ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ သဒေဝကေ၊ နတ်နှင့်တကွဖြစ်သော။ ပေ။ လောကေ၊ သတ္တလောကဩကာသလောက၌။ သဒေဝမနုဿာယ၊ သမ္မုတိနတ်ဟူသောမင်း၊ ကြွင်းသော လူအပေါင်းနှင့်တကွဖြစ်သော။ (ပဇာယ၊ သတ္တဝါအပေါင်း၌။) တထာဂတော၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ အရိယော၊ အရိယမည်တော်မူ၏။ တသ္မာ၊ ထိုသို့ မြတ်စွာဘုရား၏ အရိယမည်တော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အရိယသစ္စာနိတိ၊ ဝုစ္စန္တိ။ - လောကသုတ်။]

အထဝါ၊ ထို့ပြင်တနည်းကား။ ဧတေသံ၊ ဤသစ္စာတို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ အဘိသမ္မုဒ္ဓတ္တာ၊ ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ထိုးထွင်း၍ သိမှ။) အရိယဘာဝသိဒ္ဓိတောပိ၊ အရိယာအဖြစ်၏ ပြီးစီးခြင်းကြောင့်လည်း။ အရိယသစ္စာနိ၊ တို့မည်၏။ [ရှေးနိဿယ၌ ဧတေသံကို “ထိုတရားတို့သည်” ဟု အနက်ပေးလေ၏။ ဧတေသံ စတုန့် သစ္စာနံ ဟူသော ယောဇနာနှင့် မညီရုံသာ မက “သမ္မာ သာမဉ္ဇ သဗ္ဗဓမ္မာနံ ဗုဒ္ဓတ္တာ” ဟူသော စာသွားနှင့်လည်း မညီ။ ဤတတိယနည်း၌ “အရိယသာဓကသစ္စာနိ” ဟု ဆိုလိုလျက် “အရိယသာဓက” ဟူသော ချေပုဒ်ဝယ် သာဓက ဟူသော နောက်ပုဒ်ကို ချေထားသည် ဟု ဋီကာဆိုသည်။] ယထာဟ၊ နည်း။ ဣမေသံ ဘိက္ခဝေ။ ပေ။ ဝုစ္စန္တိတိ၊ ဟူ၍။ (အာဟ။) [ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ စတုန့်၊ ဣမေသံ အရိယသစ္စာနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ယထာဘူတံ၊ စွာ။ အဘိသမ္မုဒ္ဓတ္တာ၊ ကြောင့်။ အရဟံ၊ ပူဇော်အထူးကို ခံတော်မူထိုက်သော။ သမ္မာသမ္မုဒ္ဓေါ၊ မဖောက်မပြန် အမှန်ကိုယ်တိုင် အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိတော်မူပြီးသော။ တထာဂတော၊ ကို။ အရိယောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ၊ ၏။ - သစ္စသံယုတ် ကောဋီဂါမဝဂ် သမ္မာသမ္မုဒ္ဓသုတ်။]

အဝိစ၊ သေး။ [နည်းတွေများသောကြောင့်ခေါ်ပန ထည့်သည်။ အနက်မရှိ။] အရိယာနိ၊ မဖောက်မပြန် မှန်ကန်ကုန်သော။ သစ္စာနိ၊ တို့တည်း။ ဣတိပိ၊ ထို့ကြောင့်လည်း။ အရိယသစ္စာနိ၊ တို့မည်၏။ အရိယာနိတိ (ပဒဿ)၊ ဟူသော ပုဒ်၏။ တထာနိ၊ ထိုဒုက္ခ စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်တိုင်းသော သဘောရှိကုန်သော။ ဝါ၊ မှန်ကန်ကုန်သော။ အဝိတထာနိ၊ မမှန်မကန်မဟုတ်ကုန်သော။ ဝါ၊ မချွတ်ယွင်းကုန်သော။ အဝိသံဝါဒကာနိ၊ အလွဲအမှားကို မပြောစေတတ်ကုန်သော။ (သစ္စာနိ၊ တို့တည်း။) ဣတိအတ္ထော၊ သည်။ (ဟောတိ)။ [ဤအနက်သည် အဓိပ္ပါယ် အနက်သာတည်း။ အရိယပုဒ်၏ သဒ္ဓတ္တကို ဋီကာ၌ရှုပါ။] ယထာဟ၊ နည်း။ ဣမာနိ ခေါ် ဘိက္ခဝေ။ ပေ။ ဝုစ္စန္တိတိ၊ ဟူ၍။ (အာဟ။) [ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ စတ္တာရိ၊ ဣမာနိ အရိယသစ္စာနိ၊ တို့သည်။ တထာနိ၊ ထိုဒုက္ခစသည်ဖြင့် ဆိုအပ်တိုင်းသော

သဘောရှိကုန်၏။ ဝါ၊ မှန်ကန် ကုန်၏။ အဝိတထာနိ၊ မမှန်မကန် မဟုတ်(ကုန်။ ဝါ၊ မချွတ်ယွင်းကုန်။ အနုညထာနိ၊ ထို ဒုက္ခသဘော အခြင်းအရာမှ တပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် မဖြစ်ကုန်။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အရိယသစ္စာနီတိ၊ ဝုစ္ဆိ။ - လောကသုတ်။] ဝေ၊ သို့။ ဧတ္ထ၊ ဤဥဒ္ဓေသဝါရ၌။ ဝါ၊ ဤ ၄-ပါးသော သစ္စာ တို့၌။ နိဗ္ဗဓနတော၊ အနက်ကို ထုတ်ဆိုကြောင်း ဝစနတ္ထအားဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗျော။

ကထံ၊ အဘယ်သို့လျှင်။ လက္ခဏာဒိပ္ပဘေဒတော၊ အားဖြင့်။ (ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗျော၊ နည်း။) ဟိ၊ ချဲ့။ ဧတ္ထ၊ ဤ ဒုက္ခသစ္စာ အစရှိသည်တို့တွင်။ ဒုက္ခ- သစ္စံ၊ သည်။ ဗာဓနလက္ခဏံ၊ နှိပ်စက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာရှိ၏။ သန္တာပနရသံ၊ မိမိကိန်းရာ သတ္တဝါကို ပြင်းစွာပူလောင်စေခြင်းကိစ္စရှိ၏။ ပဝတ္တိ- ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ အဆက်မပြတ် ဖြစ်နေသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ယောဂီတို့ဉာဏ်အား ရှေးရှု ထင်လာ၏။ သမုဒယသစ္စံ၊ သည်။ ပဘဝလက္ခဏံ၊ ဒုက္ခ၏ စ၍ဖြစ်ခဲ့ရာ၏အဖြစ် ဟူသော လက္ခဏာရှိ၏။ အနုပစ္စေဒကရဏရသံ၊ ဒုက္ခကို မပြတ်စဲအောင်ပြုခြင်း ကိစ္စရှိ၏။ ပလိဗောပေစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဘဝမှထွက်မြောက်ခြင်းကို တားမြစ်တတ်သည် ၏အဖြစ်ဖြင့် ယောဂီတို့ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏။ နိရောသသစ္စံ၊ သည်။ သန္တိ- လက္ခဏံ၊ အလုံးစုံသော ဒုက္ခတို့၏ ငြိမ်းအေးခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ အစူတိရသံ၊ သန္တိသဘောမှ မရွေ့လျော့ခြင်းဟူသော သမ္ပတ္တိရသရှိ၏။ (တနည်း) အစူတိ- ရသံ၊ သန္တိသဘောကို မစွန့်သောအားဖြင့် မရွေ့လျော့ခြင်းကိစ္စရှိ၏။ အနိမိတ္တ- ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ အထည်ကိုယ်ဟန် ပုံသဏ္ဌာန် နိမိတ်မရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ယောဂီတို့ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏။ မဂ္ဂသစ္စံ၊ သည်။ နိယျာနလက္ခဏံ၊ သံသရာနှောင် အိမ်မှ ထွက်မြောက်တတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာရှိ၏။ ကိလေသပ္ပဟာန ကရဏရသံ၊ ကိလေသာကိုပယ်ခြင်းကို ပြုခြင်းကိစ္စရှိ၏။ ဝုဋ္ဌာနပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ သင်္ခါရ ဟူသောနိမိတ်၊ အဆက်မပြတ်ဖြစ်သော ဝဋ်ခန္ဓာမှ စိတ်၏ထမြောက်ကြောင်း၏ အဖြစ်ဖြင့် ယောဂီတို့ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏။

အပိစ၊ သေး။ (စတ္တာရိ၊ သစ္စာနိ၊ တို့သည်။) ပဋိပါဠိယာ၊ အစဉ်အားဖြင့်။ ပဝတ္တိပဝတ္တကနိဝတ္တိနိဝတ္တကလက္ခဏာနိ၊ အဆက်မပြတ် ဖြစ်ခြင်းဟူသော လက္ခဏာ၊ အဆက်မပြတ် ဖြစ်စေတတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါးဟူသော ဒုက္ခမှ ဆုတ်နှစ်ခြင်းဟူသော လက္ခဏာ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါး ဟူသော ဒုက္ခမှ ဆုတ်နှစ်စေတတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာရှိကုန်သည်။ (ဟောန္တိ။) [ဒုက္ခသစ္စာအတွက် ပဝတ္တိလက္ခဏာ၊ သမုဒယသစ္စာအတွက် ပဝတ္တကလက္ခဏာ၊ နိရောသသစ္စာအတွက် နိဝတ္တိလက္ခဏာ၊ မဂ္ဂသစ္စာအတွက် နိဝတ္တကလက္ခဏာဟု ဆိုသည်။] တထာ၊ ထိုမှတစ်ပါး။ (စတ္တာရိ၊ သစ္စာနိ၊ တို့သည်။) သင်္ခတ တဏှာ- အသင်္ခတ ဒဿနလက္ခဏာနိ စ၊ အဝိဇ္ဇာ စသော အကြောင်းတို့သည် ပြုစီမံအပ်

သည်၏ အဖြစ်ဟူသောလက္ခဏာ၊ တဏှာဟူသော လက္ခဏာ၊ အဝိဇ္ဇာ စသော အကြောင်းတို့သည် မပြု မစီမံအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာ၊ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိကုန်သည်လည်း။ (ဟောန္တိ)။ ဣတိဝေ၊ သို့။ ဧတ္ထေ၊ ဤ။ ဝါ၊ ဤ။ လက္ခဏာဒိပ္ပဘေဒတော၊ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ လက္ခဏာဒိပ္ပဘေဒအားဖြင့် ဝိနိစ္ဆယမှတစ်ပါး အတ္တတ္ထုဒ္ဓါရအားဖြင့် ဝိနိစ္ဆယကား။ အတ္တတ္ထုဒ္ဓါရတော စေတိတိ ဧတ္ထေ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ တာဝ၊ အတ္တုဒ္ဓါရမှ ရှေးဦးစွာ။ အတ္တတော၊ အားဖြင့်။ (ဝိနိစ္ဆယော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ကော၊ အဘယ်အနက်ကို။ သစ္စဋ္ဌောတိ၊ သစ္စာ၏အနက်ဟူ၍။ (ဝေဒိတဗ္ဗော၊ နည်း။) ဣတိစေ၊ ဤသို့မေးအံ့။ (နောက် “ဘာဝေါ သစ္စဋ္ဌောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော” ဟူသော အဖြေကို ကြည့်၍ ဝေဒိတဗ္ဗော ထည့်သည်။) ယော၊ အကြင်သဘောသည်။ (န ဟောတိ ဟောတိ တို့၌စပ်။) ပညာစက္ခုနာ၊ ပညာ မျက်စိဖြင့်။ ဥပပရိက္ခမာနာနံ၊ စူးစမ်းဆင်ခြင်သူတို့၏ (ဉာဏ်၌)။ မာယာဝ၊ မျက်လှည့်ရပ်သည်ကဲ့သို့။ ဝိပရိတော၊ ဖောက်ပြန်သည်၎င်း။ မရိစိဝ၊ တံလျှပ် သည်ကဲ့သို့။ ဝိသဝါဒကော၊ အလွဲအမှားကို ပြောစေတတ်သည်၎င်း။ တိတ္ထိယာနံ၊ တို့၏။ အတ္တာဝ၊ အတ္တသည်ကဲ့သို့။ အနုပလဗ္ဘသဘာဝေါ စ၊ ဉာဏ်ဖြင့်ကပ်၍ မရအပ်သော သဘောရှိသည်၎င်း။ န ဟေ၊ တိ၊ မဟုတ်။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ ဗာနေ ပဘဝ သန္တိ နိယျာနပ္ပကာရေန၊ နှိပ်စက်ခြင်း၊ စ၍ဖြစ်ရာ၊ ငြိမ်းအေးခြင်း၊ ထွက်မြောက်ကြောင်း ဟူသော အပြားအားဖြင့်။ တစ္ဆာဝိပရိတဘူတဘာဝေန၊ ဟုတ်မှန်သည်၏အဖြစ်၊ မဖောက်မပြန်သည်၏ အဖြစ်၊ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ် အားဖြင့်။ အရိယဉာဏဿ၊ အရိယာတို့၏ဉာဏ်၏။ ဂေါစရော၊ ကျက်စားရာ အာရုံသည်။ ဟောတိယေဝ၊ ဖြစ်သည်သာ။

အဂ္ဂိလက္ခဏံ၊ မီး၏ ပူခြင်းလက္ခဏာသည်။ (တစ္ဆာဝိပရိတဘူတံ) ဝိယ၊ အဟုတ်အမှန် မဖောက်ပြန်သား ထင်ရှားရှိသကဲ့သို့၎င်း။ လောကပကတိ၊ သတ္တ လောက တခုလုံး၏အိုခြင်း၊ နာခြင်း၊ သေခြင်းဟူသော သဘောသည်။ (တစ္ဆာ ဝိပရိတဘူတာ) ဝိယစ၊ ကဲ့သို့၎င်း။ သေ တစ္ဆာဝိပရိတဘူတဘာဝေါ၊ ဤ ဟုတ်မှန်သည်၏အဖြစ်၊ မဖောက်မပြန်သည်၏အဖြစ်၊ ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ သစ္စဋ္ဌောတိ၊ သစ္စာ၏အနက်ဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ ယထာဟ၊ နည်း။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ဣဒံ၊ ဤကဏှာကြဉ်ထား တေဘူမကတရားသည်။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့သေး။ ဧတံ၊ ဤဒုက္ခသည်။ ကထံ၊ ထို ဒုက္ခသဘောရှိ၏။ ဝါ၊ မှန်ကန်၏။ ဧတံ၊ ဤဒုက္ခသည်။ အဝိတထံ၊ မမှန်မကန် မဟုတ်။ ဝါ၊ မချွတ်ယွင်း။ ဧတံ၊ ဤ ဒုက္ခသည်။ အနညထံ၊ ဒုက္ခဟူသော အခြင်းအရာမှ တစ်ပါးသော / အခြင်းအရာ အားဖြင့် မဖြစ်။ ဣတိ၊ ဤသို့အစရှိသော။ ဝိတ္ထာရော၊ ကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗော။) [သစ္စ သံယုတ် ကောဒ္ဓိဂါမဝဂ် တထသုတ်။]

အပိစ၊ သေး။ ယတော၊ အကြွင့်ကြောင့်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသည်။ အဗာဓကံ၊ ဒုက္ခ-
ဒုက္ခတာတန္တိမိတ္တတာတို့ဖြင့် မနှိပ်စက်တတ်သည်။ န (ဟောတိ)၊ မဟုတ်။ ဒုက္ခံ၊
မှ။ အညံ၊ အခြားသောတရားသည်။ ဗာဓကံ၊ ဒုက္ခဒုက္ခတာတန္တိမိတ္တတာတို့ဖြင့်
နှိပ်စက်တတ်သည်။ န (ဟောတိ)၊ မဟုတ်။ တတော၊ ထို့ကြောင့်။ ဗာဓကတ္တ-
နိယာမေန၊ နှိပ်စက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကို အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်း
ကြောင့်။ ဝါ၊ နှိပ်စက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဝယ် အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်း
ကြောင့်။ ဣဒံ၊ ဤဒုက္ခကို။ သစ္စံ၊ သစ္စာဟူ၍။ မတံ၊ ပညာရှိလတ် ရှေးသူမြတ်တို့
သိအပ်ပေသတည်း။

(ယတော၊ ကြောင့်။) တံ၊ ထိုတဏှာကို။ ဝိနာ၊ ကြဉ်၍။ အညတော၊ တဏှာမှ
တပါး အခြားသောအကြောင်းကြောင့်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသည်။ န (ဟောတိ)၊ မဖြစ်။
တံစ၊ ထိုဒုက္ခသည်လည်း။ တတော၊ ထိုတဏှာကြောင့်။ န န ဟောတိ၊ မဖြစ်
မဟုတ် ဖြစ်သည်သာ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒုက္ခဟေတုနိယာမေန၊ ဒုက္ခ၏အကြောင်း၏
အဖြစ်၌ အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်းကြောင့်။ ဝိသတ္တိကာ၊ ၅-ဖြာအာရုံ
ကာမဂုဏ်၌ အဟုန်ပြင်းလတ် သံလိုက်အပ်သို့ ငြိမ်တတ်သော တဏှာကို။
သစ္စံ၊ ဟူ၍။ (မတံ၊ ပညာရှိလတ် ရှေးသူမြတ်တို့ သိအပ်ပေသတည်း။) [သော
သစ္စသမ္ပတောကို နည်းမှီလျက် ဝိသတ္တိကာကို၍ “မတာ” ဟု ထည့်သည်။]

(ယတော၊ ကြောင့်။) နိဗ္ဗာနဘော၊ နိဗ္ဗာန်မှ။ အညာ၊ အခြားသော။ သန္တိ၊
ဒုက္ခခပ်သိမ်း အေးငြိမ်းခြင်းသဘောသည်။ န (အတ္ထိ)၊ မရှိ။ တံစ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်
သည်လည်း။ သန္တိ၊ ဒုက္ခခပ်သိမ်း အေးငြိမ်းကြောင်းတရားသည်။ န န ဟောတိ။

ဗာဓကတ္တနိယာမေန။ ။ ဒုက္ခသည် အဗာဓကမဟုတ်။ ဒုက္ခမှတပါး အခြား
သောတရားသည် ဗာဓကမဟုတ်။ ဒုက္ခသာ ဗာဓကတည်း။ (အဗာဓက=ဗာဓကမဟုတ်
ခြင်း။) ဤသို့ အပြန်အလှန် အနုလောမ ပဋိလောမနည်းအားဖြင့် စဉ်းစားသူတို့၏ဉာဏ်၌
ဒုက္ခ၏ ဗာဓကအဖြစ်သည် အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးဖြစ်တော့၏။ ထို့ကြောင့်
အမှန်အနက်ကိုဟောသော သစ္စသဒ္ဓါဖြင့် “ဒုက္ခသစ္စာ” ဟု အသိအမှတ်ပြုအပ်သတည်း။

အနုဇ္ဈိကာ။ ။ ဗာဓကတ္တဿ ဗာဓကတ္တေ စ နိယမေတံ အာဟ ဒွိဓာပိ ဗာဓက-
တ္တာဝဓာရဏေနာတိ။—အနု။ ဤအနုဇ္ဈိကာ၌ “နိယမော” ဟု ရှိသောကြောင့် ဗာဓကတ္တ-
နိယာမေန ခွဲလည်း နိယာမသဒ္ဓါသည် အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်ခြင်း အနက်ဟော ဟု
မှတ်ပါ။

ဒုက္ခဟေတု နိယာမေန။ ။ တဏှာသည် ဒုက္ခဟေတုသာတည်း။ တဏှာမှတပါး
အခြားသောတရားသည် ဒုက္ခဟေတု မဟုတ်။ တဏှာသာ ဒုက္ခဟေတုတည်း။ ဤသို့
အပြန်အလှန် အနုလောမ ပဋိလောမ နည်းအားဖြင့် စဉ်းစားသည်ရှိသော် တဏှာ၏
ဒုက္ခဟေတု အဖြစ်သည် ထင်ရှားရကား တဏှာကို “ဒုက္ခသမုဒယသစ္စာ” ဟု အမြဲ
သတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်အပ်ပေသတည်း။

မဖြစ် မဟုတ်၊ ဖြစ်သည်သာ။ တတော၊ ကြောင့်။ သန္တဘာဝနိယာမေန၊ ဒုက္ခ
ခပ်သိမ်း အေးငြိမ်းကြောင်း၏အဖြစ်၌ အမြဲသတ်မှတ်ဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်းကြောင့်။
ဣဒံ၊ ဤနိဗ္ဗာန်ကို။ သစ္စ၊ ဟူ၍။ မတံ၊ သတည်း။

(ယတော၊ ကြောင့်။) မဂ္ဂ၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး မြတ်တရားမှ။ အညံ၊ သော။ နိယျာ-
နံ၊ ဝဋ်ဒုက္ခမှ ထွက်မြောက်တတ်သောတရားသည်။ န (အတ္တိ)၊ မရှိ။ သော စာပိ၊
ထိုမဂ္ဂင်ရှစ်ပါး မြတ်တရားသည်လည်း။ အနိယျာနော၊ ဝဋ်ဒုက္ခမှ မထွက်မြောက်
တတ်သည်။ န၊ မဟုတ်။ (တတော၊ ကြောင့်။) ဣတိ၊ ဤသို့။ တစ္ဆနိယျာနဘာဝ-
တ္တာ၊ မှန်ကန်သော နိယျာနသဘော ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ သော၊ ထိုမဂ္ဂင်
ရှစ်ပါး မြတ်တရားကို။ သစ္စသမ္မတော၊ သစ္စာဟူ၍ ပညာရှိလတ် ရှေးသူမြတ်တို့
သမုတ်အပ်ပေသတည်း။

ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ စတုသုပိ၊ ၄-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဒုက္ခာဒိသု၊ ဒုက္ခအစ
ရှိသော တရားတို့၌။ အဝိသေသေန၊ အထူးမပြုသောအားဖြင့်။ ဝါ၊ အထူးမမ
သာမညအားဖြင့်။ တစ္ဆာဝိပလ္လာသဘူတဘာဝံ၊ မှန်ကန်သည်၏အဖြစ်၊ မဖောက်
မပြန်သည်၏အဖြစ်၊ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကို။ သစ္စဋ္ဌံ၊ သစ္စာ၏အနက် ဟူ၍။
ပဏ္ဍိတာ၊ ပညာရှိလတ် ရှေးသူမြတ်တို့သည်။ အာဟု၊ ဆိုကြကုန်ပြီ။ ဣတိဝေ၊
ဤသို့လျှင်။ အတ္တတော ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကထံ၊ အဘယ်သို့လျှင်။ အတ္ထုဒ္ဓါရတော၊ အားဖြင့်။ (ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိ-
တဗ္ဗော၊ နည်း။) ဣ၊ ဤ။ စတ္တာရိ၊ အရိယသစ္စာနိဟူသော ပါဌ်၌။ ဝါ၊ ဤဒုက္ခံ
အရိယသစ္စံ အစရှိသောပါဌ်၌။ [ဤနောက်အနက်ကား ယောဇနာဖွင့်သော
အနက်တည်း။] အယံ သစ္စသဒ္ဓေါ၊ ကို။ အနေကေသု၊ ကုန်သော။ အတ္ထေသု၊
တို့၌။ ဒိဿတိ၊ တွေ့မြင်အပ်၏။ [“အယံ သစ္စသဒ္ဓေါ၊ သည်။ ပေ။ ဒိဿတိ၊
ထင်ရှား၏” ဟုလည်း ပေးပါ။]

သန္တဘာဝနိယာမေန။ ။ နိဗ္ဗာန်သည် သန္တဖြစ်၏။ နိဗ္ဗာန်မှတစ်ပါး အခြား
သောတရားသည် သန္တမဟုတ်၊ နိဗ္ဗာန်သာ သန္တတည်း။ ဤသို့ အပြန်အလှန် အနုလောမ
ပဋိလောမနည်းအားဖြင့် စဉ်းစားသည်ရှိသော် နိဗ္ဗာန်၏ သန္တအဖြစ်သည် ထင်ရှားရ
ကား နိဗ္ဗာန်ကို ဒုက္ခနိရောဓသစ္စာ ဟု သိအပ်ပေသတည်း။

တစ္ဆနိယျာနဘာဝတ္တာ။ ။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသည် နိယျာနတရားဖြစ်၏။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးမှ
တစ်ပါး အခြားသောတရားသည် နိယျာနမဟုတ်၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသာ နိယျာနတည်း။ ဤသို့
အပြန်အလှန် အနုလောမ ပဋိလောမနည်းအားဖြင့် စဉ်းစားသည်ရှိသော် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၏
နိယျာနအဖြစ်သည် ထင်ရှားရကား မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို မဂ္ဂသစ္စာဟု သိအပ်ပေသတည်း။

အတ္ထုဒ္ဓါရတော။ ။ အတ္တာနံ၊ ဖြစ်သင့်သမျှ အနက်တို့ကို + ဥဒ္ဓါရော၊ ထုတ်
ဆောင်ခြင်းတည်း။ (ထုတ်ဆောင်၍ ပြခြင်းတည်း။) အတ္ထုဒ္ဓါရော၊ ခြင်း။ ဤသို့ အနက်
တို့ကို ရသင့်သမျှ ထုတ်ဆောင်၍ပြရာ၌ ဤနေရာဝယ် အလိုရှိအပ်သောအနက်ကိုလည်း

သေယျထိဒံ၊ အဘယ်အနက်တို့၌ ထင်ရှားသနည်း။ [“ဣဒံ တေ အတ္တာ၊ ဤ အနက်တို့ဟူသည်။ သေယျထာ ကတမေ၊ အဘယ်သည်တို့နည်း”ဟု ရှေးနိဿယ ပေး၏။] သစ္စံ၊ မှန်ကန်သောစကားကို။ ဘဏေ၊ ပြောဆိုရာ၏။ န ကုဇ္ဈေယျ၊ အမျက်မထွက်ရာ။ ဣတိ အာဒိသု၊ ဤသို့ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ ဝါစာသစ္စေ၊ ဝါစာသစ္စာ ဟူသော အနက်၌။ (ဒိဿတိ)။ [ဓမ္မပဒပါဠိတော် ကောဓဝဂ် မဟာမောဂ္ဂလ္လာနပဉ္စဝတ္ထု။]

သစ္စေ၊ မုသာဝါဒမှ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း ဝိရတိဝစီသစ္စာ၌။ ဌိတာ၊ တည် ကုန်သော။ သမဏ ဗြာဟ္မဏာ စ၊ သမဏ ဗြာဟ္မဏ အမည်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သည်ကား။ (ဇာတိ မရဏဿ၊ ဇာတိ ဇရာ မရဏဟု ဆိုအပ်သော ဝဋ်ဒုက္ခ၏။ ပါရံ၊ ထိုမှာဘက်ကမ်းဖြစ်သော အမတ မဟာနိဗ္ဗာန်ကို။ တရန္တိ၊ ကောင်းစွာ ကူးမြောက် ရောက်နိုင်ကြကုန်၏။) ဣတိ အာဒိသု တို့၌။ ဝိရတိသစ္စေ၊ ဝိရတိသစ္စာ ဟူသောအနက်၌။ (ဒိဿတိ)။ [ဇာတကပါဠိတော် အသီတိနိပါတ် မဟာ- သုတသောမဇာတ်။]

နာနာ ပဝါဒိယ၊ အမျိုးမျိုးသော အယူဝါဒကို ပြောဆိုကြကုန်သော။ [သေတိနိပါတော။-ယောဇနာ။] ကုသလာဝဒါန၊ အပြစ်မရှိသော တရားကို ဖြတ်တောက်တတ်ကုန်သော။ (သတ္တာ၊ တို့သည်။) ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ သစ္စာနိ၊ မှန်ကန်သောအယူတို့ကို။ ဝဒန္တိနု၊ ပြောဆိုကြကုန်သနည်း။ ဣတိအာဒိသု၊ တို့၌။ ဒိဋ္ဌိသစ္စေ၊ ဒိဋ္ဌိသစ္စာဟူသော အနက်၌။ (ဒိဿတိ)။ [သုတ္တနိပါတ် ပါဠိတော် အဋ္ဌကဝဂ် စူဠဗျူဟသုတ်။]

ပြရိုးတည်း၊ ထို့ကြောင့် နောက်၌ “သွာယမိဓာပိ အရိယသစ္စေ ဝတ္ထတိ”ဟု အတ္ထု- ခေသ ပြုလိမ့်မည်၊ ဤအဓိပ္ပါယ်ကို ရည်ရွယ်၍ “အတ္ထုဒ္ဓါရ ရှိလတ်က အဓိပ္ပေတတ္ထကောက် မြဲတည်း”ဟု ရှေးဆရာတို့ နိယာင်ပြုကြသည်၊ ဋီကာ၌လည်း “သစ္စသဒ္ဓဿ သမ္ပဝန္တာနံ အတ္ထာနံ ဥဒ္ဓရဏံ”ဟု ပဌမနည်းဖွင့်သည်၊ ဤနည်းအလို “အတ္ထုဒ္ဓါရ၊ အတ္ထုခေသ ဟု ၂- ဝါကျခွဲရသည်။

တနည်း။ ။ ရသင်္သဗျူဟအနက်ကို ထုတ်ပြပြီးနောက် ဤနေရာဝယ် အလိုရှိအပ်သော အနက်ကို ထုတ်ပြခြင်းတိုင်အောင် “အတ္ထုဒ္ဓါရချည်း”ဟု ဆိုရသည်၊ ဤအဓိပ္ပါယ်ကို ရည် ရွယ်၍ ဋီကာ၌ “သမ္ပဝန္တေ ဝါ အတ္ထေ ဝတော အဓိပ္ပေတတ္ထဿ ဥဒ္ဓရဏံ အတ္ထုဒ္ဓါရော=ဖြစ် သင့်သောအနက်တို့ကို ဆိုပြီး၍ ဤနေရာ၌ အလိုရှိအပ်သော အနက်ကို ထုတ်ပြခြင်းသည် အတ္ထုဒ္ဓါရမည်၏”ဟု ဒုတိယနည်း ဖွင့်သည်၊ ဤနည်းအလို “အတ္ထုဒ္ဓါရ အတ္ထုခေသ”ဟု ၂-ဝါကျခွဲရတော့၊ အတ္ထုခေသ အဓိပ္ပေတတ္ထဝါကျကိုလည်း အတ္ထုဒ္ဓါရ၌ သွင်းရတော့သည်၊ ဤနောက်နည်းသည် “ဝေမေတ္ထုအတ္ထုဒ္ဓါရတောပိ ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗျော”ဟု အတ္ထုဒ္ဓါရ အတ္ထုခေသ ၂-ဌာနလုံးကို တပေါင်းတည်း နိဂုံးအပ်သော အဋ္ဌကထာနည်းလည်း လျော် သည်။

(ယသ္မိံ၊ အကြင်သစ္စာ၌။ ပဇာနံ၊ အပြားအားဖြင့်သိသော။ ပဇာ၊ သတ္တဝါ အပေါင်းသည်။ နော ဝိဝေဒ၊ မငြင်းမခုံတော့။) (တံ)သစ္စံ၊ ထိုသစ္စာဟူသည်။ ကေံ ဟိ(ကေံ ဝေ)၊ တမျိုးတည်းသော နိရောဓသစ္စာသာတည်း။ ဝါ၊ မဂ္ဂသစ္စာ သာတည်း။ ဒုတိယံ၊ ၂-မျိုးမြောက်သစ္စာသည်။ န အတ္တိ၊ မရှိ။ ဣတိ အာဒီသု၊ တို့၌။ ပရမတ္ထသစ္စေ၊ ပရမတ္ထသစ္စာဖြစ်သော။ နိဗ္ဗာနေစေ၊ ခွံငင်း။ မဂ္ဂေ၊ ခွံငင်း။ (ဒိဿတိ)။ [စူဠဗျူဟသုတ်။]

စတုနံ၊ အရိယသစ္စာနံ၊ တို့တွင်။ ကတိ၊ အဘယ်မျှလောက်သော သစ္စာတို့ သည်။ ကုသလာ၊ တို့နည်း။ ဣတိအာဒီသု၊ တို့၌။ အရိယသစ္စေ၊ အရိယသစ္စာ ဟူသောအနက်၌။ (ဒိဿတိ)။ သွာယံ(သောအာယံ)၊ ထိုသစ္စာသဒ္ဓါသည်။ ဣဓာပိ၊ ဤ စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ ဟူသော ပါဌ်၌လည်း။ ဝါ၊ ဤဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ အစရှိသောပါဌ်၌လည်း။ အရိယသစ္စေ၊ နှံ။ ဝဇ္ဇတိ၊ ၏။ ဣတိဝေ၊ သို့။ ဧတ္ထိ၊ ခွံ။ ဝါ၊ ခွံ။ အတ္ထုဒ္ဓါရတောပိ၊ အားဖြင့်လည်း။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗျော။

အနုနာဓိကတောတိ(ပဒဿ)၊ ဟူသော မာတိကာ ပုဒ်၏။ (ဝိတ္တာရော၊ ဧဝံ ဝေဒိတဗျော။) [ကထံ မပါသောကြောင့် ဝိနိစ္ဆယော ဧဝံ ဝေဒိတဗျော ဟု မထည့်ရ၊ ရှေးနိဿယ၌ ထည့်ထားသည်။] ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး စောဒက ပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ အနုနာနိ၊ ၄-ပါးအောက် လျော့လည်း မလျော့ကုန်သော။ အနုဓိကာနိ၊ ၄-ပါးထက် ပိုလည်း မပိုကုန်သော။ စတ္တာရေဝ (စတ္တာရော+ဝေ)၊ ၄-ပါးသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ အရိယသစ္စာနိ၊ တို့ကို။ (ဘဂ- ဂတာ)ဝုတ္တာနိ၊ အပ်ကုန်သနည်း။ ဣတိစေ၊ ဤသို့ မေးအံ့။ အညဿ၊ ၄-ပါးမှ တစ်ပါး အခြားသောသစ္စာ၏။ အသမ္ဘဝတော၊ မဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်၎င်း။ အည- တရဿ၊ ၄-ပါးတွင် တစ်ပါးပါး၏။ ဝါ၊ ကိ။ အနုပနေယျဘာဝတော၊ မပယ် ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ (အနုနာနိ အနုဓိကာနိ စတ္တာရေဝ အရိယ- သစ္စာနိ ဘဂဝတာ ဝုတ္တာနိ။ ဣတိ၊ ဤသို့ ဖြေရာ၏)။

နိဗ္ဗာနေစေ ပဂ္ဂေ စ။ ။ ပရမတ္ထသစ္စာကိုပြရာ၌ “ဒုက္ခံ၊ သမုဒယတို့ကို မပြဘဲ အဘယ် ကြောင့် နိရောဓ၊ မဂ္ဂတို့ကိုသာ ပြသနည်း”ဟု မေးဘွယ်ရှိ၏။ ဒုက္ခံ၊ သမုဒယတို့သည် အရိယ သစ္စာဖြစ်သောကြောင့် သစ္စာကား ဟုတ်ပါ၏။ သို့သော် မဂ်ပညာကို ထင်စွာ ဖြစ်စေခြင်း သည် နိရောဓ၊ မဂ္ဂတို့ကို ရသို့ရန် လိုရင်းပဓာန ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သစ္စာအနက်သည် နောက်သစ္စာ ၂-ပါးအတွက်လွန်ကဲသော အနက်ဖြစ်သောကြောင့် နောက် သစ္စာ ၂-ပါး ကိုသာ “ပရမတ္ထသစ္စာ”ဟု ဆိုပါသည်။ ထိုသစ္စာ ၂-ပါးကို သိမိခြင်းသည်လည်း မငြင်းမခုံ ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၏။

အနုဋီကာ။ ။ သတိပိ ဒုက္ခသမုဒယာဝဗောဓေ ယာဝဒေဝ နိရောဓ မဂ္ဂိမိဂမတ္တာ ပညာ- ဘာဝနာတိ ပစ္ဆိမဒ္ဓယသေဝ သစ္စတ္ထံ သာတိသယံ၊ တဒဓိဂမဿ စ ဧဝိဝါဒမဟတုတံ သုတ္တဝိဘာဝိတံ ဒဿေန္တော တဿ ပနာတိ အာဒိ မာဟ။

ဟိ၊ ချဲ့။ ဧတေဟိ၊ ဤ ၄ ပါးတို့ထက်။ ဝါ၊ တို့မှ။ အညံ၊ သော။ အဓိကံ ဝါ၊ ပိုလွန်သော သစ္စာသည်၎င်း။ ဧတေသံ၊ ဤ ၄-ပါးတို့တွင်။ ကေမ္မိ၊ တပါးလည်း ဖြစ်သော။ အပနေတဗ္ဗံဝါ၊ ပယ်ထိုက်သော သစ္စာသည်၎င်း။ န သမ္မောတိ၊ မဖြစ်။ ဝါ၊ မရှိ။ ယထာဟ၊ နည်း။ ဣဓ ဘိက္ခဝေ။ ပေ။ နေတ် ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိတိ အာဒိ၊ ဤသို့ အစရှိသော။ (ယံ ဝစနံ၊ အတ္ထိ။ တံ ဝစနံ ဘဂဝါ အာဟ။) [ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ဣဓ၊ ဤလောက၌။ သမဏောဝါ၊ သမဏအမည် ရသူသည် သော်၎င်း။ ဗြာဟ္မဏော ဝါ၊ ဗြာဟ္မဏအမည် ရသူသည်သော်၎င်း။ ယံ၊ အကြင် ဒုက္ခကို။ သမဏေန ဂေါတမေန၊ သည်။ ဒေသိတံ၊ ဟောအပ်ပြီ။ တေ၊ ထို အရှင် ဂေါတမဟောအပ်သော ဒုက္ခသည်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခဖြစ်သော။ အရိယသစ္စံ၊ သည်။ န၊ မဟုတ်။ အညံ၊ အရှင်ဂေါတမ ဟောပြုအပ်သော သစ္စာမှ အခြားသော။ ဒုက္ခံ၊ သော။ အရိယသစ္စံ၊ သည်။ (ဟောတိ)။ အဟံ၊ သည်။ ဒုက္ခံ၊ သော။ တေ အရိယသစ္စံ၊ ထို အရှင်ဂေါတမဟောအပ်သော အရိယသစ္စာကို။ ဌပေတွာ၊ ထား၍။ (ပယ်ရှား၍)။ အညံ ဒုက္ခံ၊ အရိယသစ္စံ၊ ကိ။ ပညပေဿာမိ၊ ပညတ် အံ၊ ဣတိ၊ ဤသို့ ပြောဆို၍။ ဝါ၊ ပြောဆိုခြင်းငှါ။ အာဂစ္ဆေယျ၊ လာရာ၏။ တေ ဌာနံ၊ ဤသို့ လာနိုင်ခြင်း၏အကြောင်းသည်။ န ဝိဇ္ဇတိ၊ မရှိ။ -သစ္စသယုတ် မေဗ္ဗကပဝတ္တနဝဂ် ဒုတိယဓာရဏသုတ်။]

ယထာစာဟ၊ အဘယ်သို့လည်း တနည်း ဟောတော်မူသနည်း။ ယော ဟိ ကောစိ ဘိက္ခု။ ပေ။ နေတ် ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိတိ အာဒိ၊ အစရှိသော။ (ယံ ဝစနံ အတ္ထိ။ တံ ဝစနံ၊ ကိလည်း။ ဘဂဝါ၊ အာဟ။) [ဘိက္ခု၊ ရဟန်း။ ယောကောစိ၊ သော။ သမဏောဝါ၊ သည်သော်၎င်း။ ဗြာဟ္မဏောဝါ၊ သည်သော်၎င်း။ ဝေ၊ သို့။ ဝဒေယျ၊ ပြောဆိုရာ၏။ (ကိ)။ ယံ၊ အကြင် ဒုက္ခကို။ သမဏေန ဂေါတမေန၊ ဒေသိတံ။ တေ ဒုက္ခံ၊ ထို အရှင်ဂေါတမ ဟောပြုအပ်သော ဒုက္ခသည်။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာသော။ အရိယသစ္စံ၊ သည်။ န၊ မဟုတ်။ အဟံ၊ သည်။ ဒုက္ခံ၊ သော။ ပဌမံ၊ သော။ တေ အရိယသစ္စံ၊ ထိုရှင်ဂေါတမ ဟောပြုအပ်သော အရိယ သစ္စာကို။ ပစ္စက္ခာယ၊ ပယ်စွန့်၍။ အညံ၊ သော။ ဒုက္ခံ၊ သော။ ပဌမံ၊ သော။ အရိယသစ္စံ၊ အရိယသစ္စာကို။ ပညပေဿာမိ၊ ပညတ်အံ၊ ဣတိ၊ ဤသို့။ (ဝဒေယျ)။ တေ ဌာနံ၊ ဤသို့ ပြောဆိုနိုင်ခြင်း၏အကြောင်းသည်။ န ဝိဇ္ဇတိ။ ဒုတိယဓာရဏသုတ်။]

အပိစ၊ သေး။ ပဝတ္ထိံ၊ အဆက်မပြတ်ဖြစ်သော ခန္ဓာ ၅-ပါး ဟူသော ဒုက္ခကို။ အာစိက္ခန္ဓော၊ ဟောပြုတော်မူလသော်။ ဝါ၊ သော။ ဘဂဝါ၊ သည်။ သဟေတုကံ၊ အကြောင်းသမုဒယနှင့် တကွဖြစ်သော ဒုက္ခကို။ အာစိက္ခိ၊ ဟောပြုတော်မူပြီ။ နိဝတ္ထိဉ္စ၊ ဝဋ်ဒုက္ခမှ ဆုတ်နစ်ကြောင်း နိရောဓကိုလည်း။ (အာစိက္ခန္ဓော၊ သော်။ ဝါ၊ သော။ ဘဂဝါ၊ သည်။) သဉ္စပါယံ၊ အကြောင်းမဂ္ဂနှင့် တကွ ဖြစ်သော နိရောဓကို။ (အာစိက္ခိ၊ ပြီ။) ဣတိ၊ ဤသို့။ ပဝတ္ထိနိဝတ္ထိတဒုဘယဟေတု-

နံ၊ အဆက်မပြတ်ဖြစ်သော ခန္ဓာ ၅-ပါးဟူသော ဝဋ်ဒုက္ခ၊ ဝဋ်ဒုက္ခမှ ဆုတ်နှစ်ကြောင်း နိရောဓ၊ ထိုဒုက္ခ နိရောဓ ၂-ပါးစုံတို့၏ အကြောင်းတို့၏။ တေပုရမတော၊ ဤ ၄-ပါးသာလျှင် အလွန်ဆုံး အပိုင်းအခြားရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ စတ္တာရေဝ၊ တို့ကိုသာ။ ဝုတ္တာနိ။

တထာ၊ ထိုမှတပါး။ ပရိညေယျ၊ ပဟာတဗ္ဗ သစ္စိကာတဗ္ဗ ဘာဝေတဗ္ဗာနံ၊ ပိုင်းခြား၍သိထိုက်သော ဒုက္ခသစ္စာတရား၊ ပယ်ထိုက်သော သမုဒယသစ္စာတရား၊ မျက်မှောက်ပြုထိုက်သော နိရောဓသစ္စာတရား၊ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေထိုက်သော မဂ္ဂသစ္စာတရားတို့၏၎င်း။ ဝါ၊ တို့နှင့်၎င်း။ တဏှာဝတ္ထု၊ တဏှာ တဏှာနိရောဓ-တဏှာနိရောဓပါယာနံ၊ တဏှာ၏ တည်ရာဖြစ်သော လောကီ ခန္ဓာ ၅-ပါးဟူသော ဝတ္ထု၊ တဏှာ၊ တဏှာချုပ်ကြောင်း နိဗ္ဗာန်၊ တဏှာနိရောဓသို့ ရောက်ကြောင်း မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတို့၏၎င်း။ ဝါ၊ တို့နှင့်၎င်း။ အာလယာလယရာမတာ-အာလယသမုဏ္ဍိတ အာလယသမုဏ္ဍိတုပါယာနဉ္စ၊ ကပ်ငြိတွယ်တာရာ ၅-ဖြာအာရုံ ကာမဂုဏ်ဟူသောဒုက္ခ၊ ထို ၅-ဖြာအာရုံ ကာမဂုဏ်ဟူသော မွေ့လျော်ရာရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသော တဏှာ၊ အာလယကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ကြောင်း နိရောဓ၊ အာလယသမုဏ္ဍိတသို့ရောက်ကြောင်း မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတို့၏၎င်း။ ဝါ၊ တို့နှင့်၎င်း။ ဝသေနာပိ၊ အစွမ်းဖြင့်လည်း။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်လည်း။ စတ္တာရေဝ၊ ဝုတ္တာနိ၊ ဣတိ ဝေ၊ သို့။ အနုနာဓိကတော၊ အားဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကမတောတိ (ပဒဿ)၊ ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏။ (ဝိတ္တာရေ၊ ဝေံ၊ ဝေဒိ-တဗ္ဗော။) အယမ္ပိ၊ ဤ သစ္စာ ၄-ပါးအစဉ်သည်လည်း။ [ပိဖြင့် ခန္ဓာ ၅-ပါးစသည်တို့၏ အစဉ်တို့ပေါင်း။] ဒေသနာက္ကမောဝ၊ ဒေသနာက္ကမပင်တည်း။ [ဒေသနာက္ကမ ဆိုသော်လည်း အကြောင်းမဲ့ ဒေသနာက္ကမ မဟုတ်၊ အကြောင်းအားလျော်စွာ စဉ်ရကြောင်းကို ပြလိုသောကြောင့် “ဧတ္ထစ” စသည်ကို မိန့်။] စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ၄-ပါးသော သစ္စာတို့တွင်။ (ဒုက္ခသစ္စာ၊ ၏။) သြဋ္ဌာရိကတ္တာ၊ ထင်ရှားသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သဗ္ဗသတ္တသာဓာရဏတ္တာစ၊ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့နှင့် ဆက်ဆံသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သုဝိညေယျံ၊ လွယ်ကူစွာသိနိုင်၏။ ဝါ၊ သိလွယ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခသစ္စံ၊ ကို။ ပဌမံ၊ စွာ။ ဝုတ္တံ၊ တဿေဝ၊ ထို ဒုက္ခသစ္စာ၏ပင်။ ဟေတုဒဿနတ္ထံ၊ အကြောင်းကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ။ တဒနန္တရံ၊ ထိုသစ္စာ၏အခြားမဲ့၌။ သမုဒယသစ္စံ၊ (ဝုတ္တံ)။ ဟေတုနိရောဓာ၊ အကြောင်းဖြစ်သော တဏှာသမုဒယ၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့်။ ဖလနိရောဓော၊ အကျိုးဖြစ်သော ဒုက္ခ၏ ချုပ်ခြင်းသည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ (ဣဿ အတ္ထဿ)၊ ၉ / ၂. က်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဉာပနတ္ထံ၊ သိစေခြင်းအကျိုးငှါ။ တတော၊ ထိုသမုဒယသစ္စာမှနေသကဲ့သို့။ နိရောဓသစ္စံ၊ (ဝုတ္တံ)။ တဒဓိကမုပါယဒဿနတ္ထံ၊ ထိုနိရောဓကို သိရခြင်း၏အကြောင်းကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ။ အန္တေ၊ အဆုံး၌။ မဂ္ဂသစ္စံ၊ (ဝုတ္တံ)။

ဝါ၊ တနည်းကား။ ဘဝသုခဿာဒဂဓိတာနံ၊ ဘဝချမ်းသာကိုသာယာခြင်း၌ မက်မောကြကုန်သော။ သတ္တာနံ၊ သူရောက်ယံပါ၊ သတ္တဝါတို့၏။ သံဝေဂဇနနတ္ထံ၊ ထိတ်လန့်ခြင်းကို ဖြစ်စေခြင်းအကျိုးငှါ။ ပဌမံ၊ စွာ။ ဒုက္ခံ အာဟ။ တံ (ဒုက္ခံ)၊ ထိုဒုက္ခသည်။ အကတံ၊ မပြုမပြင် မစီရင်အပ်ဘဲ။ နေဝ အာဂစ္ဆတိ၊ သူ့ဘာသာ ပေါ်လာသည် မဟုတ်။ ဣဿရနိဗ္ဗာနာဒိတော၊ ဗြဟ္မာဗိဿနိုး အစိုးရသူတို့၏ ဖန်ဆင်းခြင်းအစရှိသော အကြောင်းကြောင့်။ န ဟောတိ၊ ဖြစ်ပေါ်လာသည် မဟုတ်။ ပန၊ အဟုတ်ကား။ ဣတော၊ ဤတဏှာသမုဒယကြောင့်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဣတိ (ဣဿ အတ္ထဿ)၊ ကို၊ ဉာပနတ္ထံ၊ ငှါ။ တဒနန္တရံ၊ ထို ဒုက္ခ၏အခြားမဲ့၌။ သမုဒယံ၊ အာဟ။

တတော၊ ထိုသမုဒယမှနောက်၌။ သဟေတုကေန၊ အကြောင်းနှင့် တကွဖြစ် သော။ ဒုက္ခေန၊ သည်။ အဘိဘူတတ္တာ၊ နှိပ်စက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သံဝိဂ္ဂမာနသာနံ၊ ထိတ်လန့်သောစိတ် ရှိကြကုန်သည်ဖြစ်၍။ ဒုက္ခနိဿရဏ- ဂဝေသိနံ၊ ဒုက္ခ၏ လွတ်မြောက်ရာကို ရှာမှီးကြသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ နိဿရဏ- ဒဿနေန၊ လွတ်မြောက်ရာကို ပြခြင်းဖြင့်။ အဿာသဇနနတ္ထံ၊ သက်သာရာကို ဖြစ်စေခြင်း အကျိုးငှါ။ နိရောဓံ၊ ဒုက္ခခပ်သိမ်း ချုပ်ငြိမ်းကြောင်း နိဗ္ဗာန်ကို။ (အာဟ)။ တတော၊ ထိုနိရောဓမှနောက်၌။ နိရောဓာဓိဂမတ္ထိ၊ နိရောဓကို သိရ ခြင်းအကျိုးငှါ။ နိရောဓသမ္မာပကံ၊ နိရောဓသို့ရောက်စေတတ်သော။ မဂ္ဂံ၊ မဂ်ကို။ အာဟ။ ဣတိဝေ၊ ဧတ္ထ၊ ကမတော၊ ပိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အရိယသစ္စေသု ယံ ဉာဏံ တဿ ကိစ္စတောတိ (ဝါကျဿ)၊ ဟူသော ဝါကျ ၏။ သစ္စဉာဏဿ၊ ၄-ပါးသောသစ္စာတို့၌ဖြစ်သောဉာဏ်၏။ ကိစ္စတောပိ၊ ကိစ္စ အားဖြင့်လည်း။ ပိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ [ဈေးနိဿယ၌ “သစ္စဉာဏဿ ကိစ္စတော” ဟု ရှိသည်။ “တဿ ကိစ္စတောကို ထောက်လျှင် ကောင်း၏”ဟု ထင်သည်။] ဟိ၊ ချဲ့။ သစ္စဉာဏံ၊ သည်။ အနုဗောဓဉာဏဉ္စ၊ အနုဗောဓဉာဏ်၎င်း။ ဝါ၊ အဖန်ဖန် သိတတ်သောဉာဏ်၎င်း။ ပဋိဝေဓဉာဏဉ္စ၊ ၎င်း။ ဝါ၊ ထိုးထွင်း၍သိတတ်သော ဉာဏ်၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဒုပိဓံ၊ ၏။

တတ္ထ၊ ထိုဉာဏ် ၂-ပါးတို့တွင်။ အနုဗောဓဉာဏံ၊ သည်။ လောကီယံ၊ သင်္ခါရလောက၌ ပါဝင်သောဉာဏ်သည်။ (လောကီဉာဏ်သည်။) (ဟုတူ၊ ၍။) အနုဿဝါဒိဝေသန၊ အဆင့်ဆင့်ကြားရခြင်း အစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ တို့နှင့်စပ်သဖြင့်။ နိရောဓေ၊ နိရောဓသစ္စာ၌၎င်း။ မဂ္ဂေစ၊ ၌၎င်း။ ပဝတ္တတိ၊ ၏။

အနုဗောဓဉာဏံ။ ။ဤဉာဏ်သည် လောကီဝိပဿနာဉာဏ်ဖြစ်ရကား သစ္စာ ၄-ပါးကိုသိရာ၌ မဂ်ဉာဏ်ကဲ့သို့ တကြိမ်တခါသာ သိသည်မဟုတ်၊ အကြိမ်ကြိမ် ထပ်၍ ထပ်၍ သိ၏။ ထို့ကြောင့် “အနုအနု၊ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်+ပုဉ္ဇတိ၊ သိတတ်၏”

ပဋိဝေဉာဏံ၊ သည်။ လောကုတ္တရံ၊ လောကုတ္တရာသည်။ (မဂ်ဉာဏ်ကို ဆိုသည်။) (ဟုတော၊ ရှိ။) နိရောဓံ၊ နိရောဓဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို။ အာရမ္မဏံ၊ ကို။ ကတော၊ ရှိ။ ကိစ္စတော၊ ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းအစရှိသော ကိစ္စ ၄-ချက် အားဖြင့်။ စက္ကာရိပိ ၄-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ သစ္စာနိ၊ တို့ကို။ ပဋိဝိဇ္ဇတိ၊ ထိုးထွင်း၍ သိ၏။ ယထာဟ၊ နည်း။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ယော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဒုက္ခံ၊ ကို။ ပဿတိ၊ ဉာဏ်အားထင်ထင် သိမြင်၏။ သော၊ ထိုဒုက္ခကို သိမြင်သော

ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့်အညီ အနုဗောဓ် မည်၏။ ဤလောကီဉာဏ်က သစ္စာ ၄-ပါးကို အဖန်ဖန် တမျိုးစီ တမျိုးစီ သိပုံကို “ယံ ပနေတံ လောကီသံ၊ တတ္ထ ဒုက္ခဉာဏံ” စသည်ဖြင့် ပြသည်။ ဤနည်း၌ အနုသဒ္ဓါသည် ပုနပုန အနက်ကို ဟော၏။ [အထခေါ အနုအနု ဗုဇ္ဈနတော အနုဗောဓော— ဋီကာ။]

တနည်း။ ။ အနုသဒ္ဓါသည် အနုဂတအနက်ကို ဟော၏။ မဂ်မရသေးသော ပုထု ဇဉ်တို့၏ သစ္စာ ၄-ပါးကို သိရာ၌ အနုဿဝ စသည်နှင့်စပ်၍ သိရ၏။ ဒုက္ခစသည်တို့၏ အရိယသစ္စ အဖြစ်အားလျော်စွာ ကြားရခြင်း၊ (တနည်း) ဆရာအဆက်ဆက်အားဖြင့် ဆောင်ရွက်လာခဲ့သော ကြားရခြင်းသည် အနုဿဝ မည်၏။ ဤသို့ အနုဿဝ စသည်သို့ အစဉ်လိုက်သော သိခြင်းသည် (သိသောဉာဏ်သည်) အနုဗောဓ်အသိမည်၏။ ဤနည်း၌ အနု သဒ္ဓါသည် အနုဂတ အနက်ဟောတည်း။ [အနုဿဝကဲ့သို့ အာကာရပရိဝိတက္က စသည်သို့ အစဉ်လိုက်သော သိခြင်းများလည်း ရှိသေး၏။ ဋီကာကြည့်ပါ။]

ဆက်ဦးအံ—နိရောဓနှင့် မဂ္ဂသစ္စာကို မဂ်မရသေးမီ သိခြင်းလည်း အနုဿဝ စသည် သို့ အစဉ်လိုက်၍ သိခြင်းပင်တည်း။ ဒုက္ခသစ္စာနှင့် သမုဒယသစ္စာတို့ကိုကား လောကီ ဝိပဿနာဉာဏ်က တိုက်ရိုက်အာရုံပြုသောအားဖြင့် သိနိုင်ပါ၏။ ဥပမာ— ဇာတိဒုက္ခကို တိုက်ရိုက် အာရုံပြုနိုင်ခြင်း စသည်တည်း။ တဏှာဟူသော သမုဒယသစ္စာ ကိုလည်း တိုက်ရိုက် အာရုံပြုနိုင်၏။ ထိုသို့ အာရုံပြု၍ သိခြင်းသည် မဂ်ဉာဏ်ကဲ့သို့ တကြိမ်တခါ မက အထပ်ထပ် အာရုံပြု၍ သိခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “အနုဗောဓသိ” ဟု ခေါ်ရသည်။

ကိစ္စတော။ ပေ။ ပဋိဝိဇ္ဇတိ။ ။ ပဋိဝေဉာဏ်ဟူသည် မဂ်ဉာဏ်တည်း။ ထိုမဂ်ဉာဏ် သည် နိရောဓ (နိဗ္ဗာန်) ကို အာရမ္မဏပဋိဝေဓ (တိုက်ရိုက် အာရုံပြုသောအားဖြင့်) သိ၏။ ဒုက္ခသစ္စာ စသော ၃-ပါးကို ထိုမဂ်ရချိန်၌ အသမ္မောဟ (မတွေမဝေ ရှင်းပြီး လင်းပြီးအနေ) အားဖြင့် သိ၏။ ထို့ကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာကို “ဤမျှသာရှိ၏” ဟု ပိုင်းခြား၍ ဖြိုခြင်း၊ သမုဒယသစ္စာကို ပယ်ခြင်း၊ နိရောဓသစ္စာကို အာရုံယူမှု မျက်မှောက်ပြုခြင်း၊ ဒုက္ခသစ္စာကို မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေခြင်းကိုပင် အသမ္မောဟ ဟု မှတ်ပါ။ [နိရောဓသစ္စာကို သိရာ၌ကား အာရမ္မဏပဋိဝေဓ အားဖြင့်လည်း သိ၏။ အသမ္မောဟပဋိဝေဓ အားဖြင့် လည်း သိ၏။]

ယဏာ။ ။ ဤ သာဓကဖြင့် သစ္စာ ၄-ပါးကို တပြိုင်နက် သိမြင်ပုံကိုပြ၏။ ဘဒ္ဒ ကြောင့်၊ ၂၂—“ယော ဒုက္ခံ ပဿတိ၊ သော ဒုက္ခသမုဒယမ္ပိ။ ပေ။ ဒုက္ခနိရောဓမ္ပိ။ ပေ။ ဒုက္ခနိရောဓဂမိနိ ပဋိပဒမ္ပိ ပဿတိ” ဟု သစ္စာတပါးကို မြင်လျှင် အခြား သစ္စာ ၃-ပါး ကိုလည်း မြင်ပုံကို ပြသောကြောင့်တည်း။

ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဒုက္ခသမုဒယမ္ပိကြွင်းသောအကြောင်းနှင့် မေါင်းမိလသော ဒုက္ခ၏ ဖြစ်ကြောင်း သမုဒယကိုလည်း။ပဿတိ၊ ဇါ။ ဒုက္ခနိရောဓမ္ပိ၊ ဒုက္ခ၏ချုပ်ကြောင်း နိရောဓကိုလည်း။ ပဿတိ၊ ဇါ။ ဒုက္ခနိရောဓ ဂါမိနိံ* ၊ ဒုက္ခနိရောဓသို့ သွားတတ် သော။ ပဋိပဒမ္ပိ၊ အကျင့်ကိုလည်း။ ပဿတိ၊ ဇါ။ ဣတိ၊ ဤသို့အစရှိသော။သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော စကားရပ်ကို။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုထိုက်၏။

ပန၊ ကား။ ယံ တေံ (ဉာဏံ)၊ အကြင် အနုဗောဓဉာဏ်သည်။ လောကီယံ၊ လောကီသည်။ ဝါ၊ သင်္ခါရလောက၌ အကျုံးဝင်သည်။ (ဟောတိ)။ တတ္ထ၊ ထို လောကီဉာဏ်၌။ ဒုက္ခဉာဏံ၊ ဒုက္ခသစ္စာကို သိတတ်သောဉာဏ်သည်။ ပရိယု-
ဋ္ဌာနာဘိဘဝန ဝသေန၊ ထကြွခြင်း ဟူသော လွှမ်းမိုး၍ ဖြစ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ပဝတ္တမာနံ၊ သော။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ*၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို။ နိဝတ္တေတိ၊ နစ်စေနိုင်၏။ သမုဒယဉာဏံ၊ သည်။ (ပရိယုဋ္ဌာနာဘိဘဝန ဝသေန၊ ဖြင့်။ ပဝတ္တမာနံ၊ သော။)ဥဇ္ဈေဒဒိဋ္ဌိ*၊ ကို။ (နိဝတ္တေတိ။)နိရောဓဉာဏံ၊ သည်။ (ပရိယုဋ္ဌာနာဘိ-
ဘဝနဝသေန၊ ဖြင့်။ ပဝတ္တမာနံ၊ သော။) သဿတဒိဋ္ဌိ*၊ ကို။ (နိဝတ္တေတိ။)မဂ္ဂ-
ဉာဏံ၊ သည်။ (ပရိယုဋ္ဌာနာဘိဘဝန ဝသေန၊ ဖြင့်။ ပဝတ္တမာနံ၊ သော။) အကိရိယဒိဋ္ဌိ*၊ ကို။ (နိဝတ္တေတိ)။

ဝါ၊ တနည်းကား။ ဒုက္ခဉာဏံ၊ သည်။ ဓုဝသုဘသုခတ္တဘာဝရဟိတေသု၊ ခိုင်မြဲသည်၏အဖြစ်၊ တင့်တယ်သည်၏အဖြစ်၊ ချမ်းသာသည်၏အဖြစ်၊ အတ္တ၏ အဖြစ်မှ ကင်းကုန်သော။ ခန္ဓေသု၊ ရုပ်နာမ် ခန္ဓာတို့၌။ ဓုဝသုဘသုခတ္တဘာဝ-

ဣတိ သဗ္ဗံ။ ။သဗ္ဗံနှင့်တူသော ဣတိ-သဒ္ဓါ ဟူသမျှသည် အာချုတ္တုချည်းတည်း၊ ထို ဣတိဖြင့် “ယော ဒုက္ခသမုဒယံ ပဿတိ၊ ဒုက္ခမ္ပိ သော ပဿတိ။ပေ။ ယော ဒုက္ခနိရောဓံ ပဿတိ၊ ဒုက္ခမ္ပိ သော ပဿတိ။ပေ။ ယော ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိံ* ပဋိပဒံ ပဿတိ၊ ဒုက္ခမ္ပိ သော ပဿတိ။ပေ။ ဒုက္ခနိရောဓမ္ပိ ပဿတိ”တို့ကို ယူပါ။ [မဟာဝဂ္ဂ သစ္စသံယုတ် ဂဝမ္ပတိသုတ်။]

ပရိယုဋ္ဌာနာဘိဘဝနဝသေန ။ ။ပရိယုဋ္ဌာနနှင့် အဘိဘဝနသည် အရတူ၏၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ အဘိဘဝနကို မထည့်ဘဲ “သက္ကာယဒိဋ္ဌိပရိယုဋ္ဌာန” ဟု ဆိုသည်။ ခန္ဓာ ၅-ပါး၌ အတ္တဟု စွဲလမ်းသော ဒိဋ္ဌိသည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ မည်၏၊ ထိုသက္ကာယဒိဋ္ဌိ သည် အနုသယ အခိုက်အတန့်မဟုတ်၊ ဥပါဒိ ဌီ ဘင်အားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းဟူသော ထကြွခြင်း အခိုက်အတန့်သို့ရောက်သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိတည်း။ ထိုသို့ ထကြွရာဝယ် သာမန်လောက်မျှ ဖြစ်ခြင်းမဟုတ်၊အထင်အရှား လွှမ်းမိုးသောအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် ပရိယု-
ဋ္ဌာနာဘိဘဝနဝသေန ဟု ဝိသေသနပြု၏၊ ဤပုဒ်ကို နောက်ဝါကျများ၌လည်း လိုက်၍ ပေးပါ။ ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍ သိသော ဉာဏ်သည် ရုပ်နာမ် ခန္ဓာတို့၌ အတ္တ မဖက် သက်သက် သင်္ခါရအစုမျှသာ ဟု မြင်ခြင်းကြောင့် အတ္တဟု စွဲလမ်းသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ မထကြွအောင် တားမြစ်နိုင်သည်—ဟူလို။

သညာသင်္ခါတံ၊ ခိုင်မြဲသည်၏အဖြစ်၊ တင့်တယ်သည်၏အဖြစ်၊ ချမ်းသာသည်၏ အဖြစ်၊ အတ္တ၏အဖြစ်ဟု မှတ်ထင်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော။ ဖလေ၊ ဒုက္ခဖြစ်သော အကျိုးတရား၌။ ဝိပ္ပဋိပတ္တိံ၊ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျင့်ခြင်းကို။ (အထင်မှား ခြင်းကို။) (နိဝတ္တေတိ၊ ၏။) သမုဒယဉာဏံ၊ သည်။ ဣဿရပူဇာန ကာလ- သဘာဝါဒီဟိ၊ ဣဿရ၊ ပဓာန၊ ကာလ၊ သဘာဝ အစရှိသော အကြောင်းတို့ ခကြောင့်။ လောကော၊ ရုပ်နာမ်ဟူသော လောကသည်။ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အကာရဏေ၊ အကြောင်းမဟုတ်သော ဣဿရ စသည်၌။ ကာရဏာဘိ- မာန ပဝတ္တံ၊ အကြောင်းဟူ၍ မှတ်ထင်ခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်သော။ ဟေတုမှိ၊ အကြောင်း၌။ ဝိပ္ပဋိပတ္တိံ၊ ကို။ (နိဝတ္တေတိ)။

ဣဿရ၊ ပဓာန၊ ကာလ၊ သဘာဝါဒီဟိ။ ။ဒုက္ခ၏ အကြောင်းဖြစ်သော သမုဒယကို မသိလျှင် “ဣဿရ၏ ဖန်ဆင်းမှု စသည်ကြောင့် ဤ ကမ္မာလောကတည်း ဟူသော ဒုက္ခသစ္စာ ဖြစ်၏”ဟု အကြောင်းမဟုတ်သော ဣဿရ စသည်၌ အကြောင်း ဟူ၍ မှတ်ထင်သောအားဖြင့် ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျင့်တတ်၏။ ထိုကျင့်မှုကို အကြောင်း သမုဒယသစ္စာကို သိသောဉာဏ်က တားမြစ်နိုင်သည်။

ဣဿရ နိမ္မာနဝါဒ။ ။သီလက္ခန္ဓာ ဗြဟ္မဇာလသုတ်၌ မဟာဗြဟ္မာကို “ဥဿရော ကတ္တာ နိမ္မာတေ=သတ္တဝါတို့ကို ဖန်ဆင်းတတ်သူ”ဟု သာသနာပ တိတ္ထိတို့ ယူကြ ကြောင်းကို ဟောတော်မူ၏။ အဘိဓာန် (၁၆) ၌ ထို ဣဿရကို “သိဝနတိ၊ မဟာဇေဝ နတိ”ဟု ခေါ်၏။ မဟိဿရ (တနည်း) ပရမိဿရ (ပရမ ဤသွရ=ပရမိသွာ)ဟုလည်း ခေါ်ကြ၏။ ထို ဣဿရသည် ဤ ကမ္မာလောက သတ္တဝါဟူသမျှကို ဖြစ်လည်း ဖြစ်စေ၏။ ဖြစ်ပြီးနောက် ပျက်စေသောအားဖြင့် တားမြစ်လည်း တားမြစ်နိုင်၏ဟု ယူကြ၏။ ကမ္မာ လောက သတ္တဝါအနန္တတို့ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း၏အကြောင်းမှာ မဟာဗြဟ္မာ၊ သို့မဟုတ် ပရမိသွာ ဟု ခေါ်အပ်သော ဗိဿဏိုး နတ်မင်းသာတည်း ဟု ဣဿရ ကာရဏီတို့က ပြောဆိုကြသည်။ [သာဓကကို ဋီကာ၌ ကြည့်ပါ။]

ပဓာနဝါဒ။ ။အဘိဓာန် (၉၂) ၌ “ပဓာနံ ပကတိတ္ထိယံ” ဟု၎င်း၊ အနုဋီကာ၌ “ပဓာနတောတိ ပကတိတော” ဟု၎င်း ဆို၏။ ထို့ကြောင့် အစ ပဌမ ပင်ကိုယ်အကြောင်း ကို “ပဓာန” ဟု၎င်း၊ “ပကတိ” ဟု၎င်း ခေါ်သည်။ “ထို ပဓာနဟူသော ပကတိသည် ပုရိသနှင့် ပေါင်းဆုံမိသောအခါ သတ္တဝါတွေကို ဖြစ်ပေါ်စေ၏”ဟု ယူဆကြသည်။ အကျယ်ကို အဋ္ဌသာလိနီဘာသာဋီကာ မဟာကုသိုလ်အဖွင့် မူလဋီကာ၌၎င်း၊ အာယာ- ရာမ ဆရာတော်၏ အဘိဓာန်နိဿယသစ်၌၎င်း ရှိပါ။

ကာလဝါဒ။ ။အကောင်းအဆိုး အမျိုးမျိုးသော အကျိုးသည် အချိန်ကာလ ကြောင့်သာ ဖြစ်ရ၏။ အချိန်ကာလမရောက်မီ ဘာအကျိုးကိုမျှ တောင့်တ၍မရ၊ အချိန် ကာလ ရောက်လျှင်ကား ထို အချိန်ကာလကြောင့် ဖြစ်သင့်သမျှ ဖြစ်၍ ပျက်သင့်သမျှ ပျက်ရသည်။ ဤသို့ ကာလကို လောက၏ အကြောင်းဟု ယူဆသော မိစ္ဆာဝါဒလည်း ရှိသည်။

နိရောဓဉာဏံ၊ သည်။ အရူပလောက လောကထုပ်ကာဒိသု၊ အရူပလောက၊ လောကထုပ်ကာ အစရှိသည်တို့၌။ အပဝဂ္ဂဂါဟဘူတံ၊ လောကနိဗ္ဗာန် ဟု ယူတတ်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ နိရောဓေ၊ လောက၏ ချုပ်ကြောင်းနိဗ္ဗာန်၌။ ဝိပ္ပဋိပတ္တိံ၊ ကို။ (နိဝိတ္တေတိ)။

ကာလော ကရေတိ ဘူတာနိ၊ ကာလော သံဟရတိ ပဇာ။
ကာလော သုတ္တေ ဇာဂရေတိ၊ ကာလော ဟိ ဓုရတိက္ကမော။

အချိန်ကာလသည် သတ္တဝါတို့ကို ဖြစ်ပေါ်လာအောင်လည်း ပြုလုပ်၏။ အချိန်ကာလ သည် သတ္တဝါတို့ကို ပျောက်ကွယ်အောင်လည်း ရုပ်သိမ်း၏။ အချိန်ကာလသည် အိပ်ပျော် နေသူတို့ကို နိုးစေ၏။ မှန်၏—အချိန်ကာလကို မည်သူမျှ မလွန်ဆန်နိုင်။—အနုဋီကာ။

သဘာဝဝါဒ။ ။ကမ္ဘာလောက၌ သက်ရှိ သက်မဲ့ ဟူသမျှသည် မည်သူမျှ ပြုလုပ်၍ မဖြစ်၊ သူ့သဘာဝကြောင့်သာ ဖြစ်၏။ ကြည့်စမ်းလော့—ဆူးကို အဖျားချွန်အောင် ဘယ်သူပြုလုပ်ပေးသနည်း၊ သူ့သဘာဝကြောင့်သာ အဖျားချွန်နေသည်မဟုတ်လော။ သီးသီးကို လုံးနေအောင် ဘယ်သူပြုလုပ်ပေးသနည်း၊ သူ့သဘာဝကြောင့်သာ လုံးနေ သည် မဟုတ်ပါလော။ ခြင်္သေ့ သစ် ကျား စသော သားကောင်၊ ဗျိုင်း ဥဒေါင်း စသော ငှက်ကောင်၊ မြွေ ကင်း စသော အကောင်တို့ကို အဆန်းတကြွယ်ဖြစ်အောင် ဘယ်သူ ပြုသနည်း၊ သူ့သဘာဝသည်ပင် ပြုသည်မဟုတ်လော။ “ဤနည်းအတိုင်းပင် သက်ရှိ သက်မဲ့ဟူသမျှသည် သူ့သဘာဝကြောင့်သာ ဖြစ်ရ၏” ဟု သဘာဝဝါဒီ မိစ္ဆာအယူ ရှိသူတို့က ပြောဆိုကြသည်။

အာဒိဖြင့် ယူဘွယ်။ ။သဘာဝါဒီတို့၌ အာဒိဖြင့် အဏုဝါဒ၊ သဗ္ဗ ပုဗ္ဗေကတ ဟေတုဝါဒတို့ကို ဋီကာ၌၎င်း၊ နိယတိဝါဒ၊ အဓိစ္စသမုပ္ပတ္တိဝါဒတို့ကို အနုဋီကာ၌၎င်း ယူတိုရန် ပြထား၏။ ထိုတွင် အဏုဝါဒဟူသည် ကမ္ဘာပျက်သောအခါ အဏုမြူသော ကျန်ရစ်၏။ ကမ္ဘာတည်ချိန် ရောက်သောအခါ ကမ္ဘာကို ဖန်ဆင်းသော ဗြဟ္မာမင်းက အဏုမြူ ၂-ခု၊ အဏုမြူ ၃-ခု စသည် ပေါင်းစပ်၍ လူ နတ်ဖြစ်အောင် သက်ရှိ သက်မဲ့ ဖြစ်အောင် ဖန်ဆင်းပေးသည်။ ထို့ကြောင့် “ကမ္ဘာလောက၏ အစ အကြောင်းသည် အဏုမြူသတည်း”ဟု မိစ္ဆာဝါဒီတို့က ယူဆကြသည်။ အဓိစ္စသမုပ္ပန္နဝါဒ၊ သဗ္ဗ ပုဗ္ဗေ- ကတဟေတုဝါဒ၊ နိယတိဝါဒတို့ကို သီလက္ခန် ဗြဟ္မဇာလသုတ်၌ ရှုပါ။

အရူပလောက လောကထုပ်ကာဒိသု။ ။ရာမ၏ သားဖြစ်သော ဥဒကရသေ့နှင့် အာဠာရရသေ့တို့သည် အရူပဘုံကို “အပဝဂ္ဂ”ဟု ယူဆကြ၏။ [“အပဝဇ္ဇန္တိ သင်္ခါရာ တေသ္မာတိ အပဝဂ္ဂေါ” နှင့် အညီ သင်္ခါရတို့၏ ရှောင်ကြဉ်ရာ၊ သင်္ခါရ၏ချုပ်ရာ မောက္ခ (နိဗ္ဗာန်)ကို “အပဝဂ္ဂ”ဟု ခေါ်၏။ ထို့ကြောင့် အရူပဗြဟ္မာဘုံကို နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုလိုကြ သတတ်။] ပြာသဒ်ဒ်၏ အထက်ဆုံး ထုပ်ကာကဲ့သို့ လောက၏ အမြင့်ဆုံး ဘုံဘဝကို “လောကထုပ်ကာ”ဟု ခေါ်၏။ ထိုလောကထုပ်ကာကို မရ၌ “အသညသတ်ဘုံ”ဟု ဖွင့်၏။ [လောကထုပ်ကာယာတိ အသညဘဝေ။ — မရ။] မိမိကား နေဝသညာ- နာသညာယတနဘုံကို “လောကထုပ်ကာ”ဟု ယူသင့်မည်ထင်၏။ ထိုသူတို့သည် အရူပ ဘဝ၊ သို့မဟုတ် လောကထုပ်ကာဖြစ်သော မောက္ခသို့ ဝါ-နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ပြီးနောက်

မဂ္ဂဉာဏံ၊ သည်။ ကာမသုခလ္လိက အတ္တကိလမထာနုယောဂပ္ပဘေဒေါ၊ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ၊ အတ္တကိလမထာနုယောဂ ဟူသော အပြားရှိသော။ အဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ၊ စင်ကြယ်ကြောင်း မဟုတ်သောလမ်း၌။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဂ္ဂါဟဝသေန၊ စင်ကြယ်ကြောင်းလမ်းဟု ယူခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပဝတ္တံ၊ သော။ ဥပါယေ၊ အကြောင်း၌။ ဝိပုဋ္ဌိပတ္တိံ၊ ကို။ နိဝတ္တေတိ။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ လောကေ၊ လောကပ္ပဘဝေ။ ပေ။ န ဝိဇာနာတိ ယာဝ သစ္စာနီတိ၊ ဟူသော။ ဧတံ၊ ဤ ဂါထာစကားကို။ (ပဏ္ဍိတေဟိ) ဂုစ္စတိ၊ ၏။ [ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်။ နရော၊ သတ္တဝါသည်။ သစ္စာနိ၊ ထို့ကို။ န ဝိဇာနာတိ၊ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် မသိ။ တာဝ၊ ထို သစ္စာတို့ကို မသိသေးသမျှကာလပတ်လုံး။ (နရော၊ သတ္တဝါသည်။) လောကေ၊ ဒုက္ခသစ္စာ ဟူသော လောက၌၎င်း။ လောကပ္ပဘဝေ၊ လောက ဟူသော ဒုက္ခသစ္စာ၏ စ၍ဖြစ်ခဲ့ရာ သမုဒယသစ္စာ၌၎င်း။ လောကတ္ထဂမေ၊ လောကဟူသော ဒုက္ခသစ္စာ၏ချုပ်ခြင်းသို့ရောက်သော။ သိဝေစ၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော နိရောဓသစ္စာ၌၎င်း။ တဒုပါယေ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်၏ အကြောင်းဖြစ်သော မဂ္ဂသစ္စာ၌ ၎င်း။ သမ္မုယုတိ၊ ပြင်းစွာတွေ့ဝေ၏။] ဧဝံ၊ ဧတ္ထ၊ ဉာဏကိစ္စတောပိ၊ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗျော။

အန္တောဂဓာနံ ပဘေဒါတိ (ဧတ္ထ)၊ ဟူသော ဤမာတိကာပုဒ်၌။ (ဝိတ္ထာရံ၊ ကို။) ဟိ (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒဿေမိ)။ ဒုက္ခသစ္စသို့၊ ၌။ တဏှဉ္စေဝ၊ တဏှာကို၎င်း။ အနာသဝဓမ္မေစ၊ အာသဝေါ၏ အာရုံ မဟုတ်သော လောကတ္ထရာထရားတို့ကို ၎င်း။ ဌပေတွာ၊ ၍။ သေသာ၊ တဏှာ အနာသဝဓမ္မတို့မှကြွင်းကုန်သော။ သဗ္ဗမ္မော၊ အလုံးစုံသော လောကီစိတ် စေတသိက် ရုပ်တရားတို့သည်။ အန္တောဂဓာ၊

ကံအရှိန် ကုန်သောအခါ (ဗြဟ္မာသက် စေ သောအခါ) ထိုနိဗ္ဗာန်မှ ပြန်လှည့်၍ သံသရာ၌ ကျင်လည်ရသေးသတတ်။ ဤနည်းအားဖြင့် “သတ္တဝါများ မကုန်နိုင်”ဟု ယူဆကြသည်။ “ထုပ္ပိကာဒိသု”၌ အာဒိဖြင့် ပဓာန (ပကတိ)၏ မဖြစ်ခြင်းကို၎င်း၊ အတ္တ၏ ဂုဏ်သတ္တိမှ ကင်းသောအခါ မိမိအတ္တ၌ပင် တည်နေခြင်းကို၎င်း၊ ဗြဟ္မာမင်းနှင့် အတူတကွ တည်နေရခြင်းကို၎င်း၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာန်ကို၎င်း အပဝဂ္ဂ ဟု ယူဆကြသဖြင့် ထိုပဓာန၏ မဖြစ်ခြင်း စသည်ကို ယူပါ။

ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ။ ။ ကြည့်လိုရာ ကြည့်ခြင်း၊ ကြားလိုရာ နားထောင်ခြင်း၊ နှမ်းလိုရာ နှမ်းခြင်း၊ စားသောက်လိုရာ စားသောက်ခြင်း၊ တွေ့ထိလိုရာ တွေ့ထိခြင်း၊ စိတ်အလိုရှိရာ ကြံစည်ခြင်းအားဖြင့် ဣန္ဒြေ ၆-ပါးကို နှစ်သက်စေခြင်းသည်၎င်း၊ သားကလေး၏ မျက်နှာကိုကြည့်၍ နေရခြင်း စသည်သည်၎င်း ဤသို့ စသောအားဖြင့် ကာမသုခကို အသားပေးသော အားထုတ်မှု ဟူသမျှသည် “ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ” မည်၏။ “ထိုကဲ့သို့ ကာမသုခ မရှိလျှင် အပဝဂ္ဂ (နိဗ္ဗာန်) မရှိ၊ ကာမသုခသည်ပင် နိဗ္ဗာန် ဟူသော အပဝဂ္ဂဖြစ်သည်”ဟု ယူဆကြသည်။

အတွင်းဝင်ကုန်၏။ သမုဒယသစ္စေ၊ ဌံ။ ဆတ္တိံ သ၊ သော။ တဏှာဝိစရိတာနိ၊ တဏှာဝိစရိတ်တို့သည်။ ဝါ၊ အထူးထူး အပြားပြားဖြစ်သော တဏှာတို့သည်။ (အန္တောဂဓာနိ။) နိရောဓသစ္စံ၊ သည်။ အသမ္ဘိသံ၊ အခြားတရားတို့နှင့်မရောယှက်သော နိဗ္ဗာန်သက်သက်သည်။ (ဟောတိ)။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၌ ဗောဓိပက္ခိယတရား အားလုံး

အကျုံးဝင်ပုံ

မဂ္ဂသစ္စေ၊ ဌံ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိမုခေန၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိကို အဦးပဓာန ပြုသဖြင့်။ ဝိမံသိဒ္ဓိ-ပါဒပညိန္ဒြိယ ပညာဗလ မေ့ဝိစယ သမ္မောဇ္ဈင်္ဂါနိ၊ တို့သည်။ (အန္တောဂဓာနိ။) သမ္မာသင်္ကပ္ပါ ပဒေသေန၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပကို ညွှန်ပြခြင်းဖြင့်။ ဝါ၊ ညွှန်ပြအပ်သော သမ္မာသင်္ကပ္ပဖြင့်။ တယော၊ နေက္ခမ္မဝိတက္ကာဒယော၊ တို့သည်။ (အန္တောဂဓာ)။ သမ္မာဝါစာ ပဒေသေန၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ ဖြင့်။ စတ္တာရိ၊ ဝစီသုစရိတာနိ၊ (အန္တောဂဓာနိ။) သမ္မာကမ္မန္တာပဒေသေန၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ ဖြင့်။ တိဏိ၊ ကာယ-သုစရိတာနိ၊ (အန္တောဂဓာနိ။) သမ္မာအာဇီဝမုခေန၊ ဖြင့်။ အပ္ပိစ္ဆတာ၊ ပစ္စည်း ၄-ပါးတို့၌ အလိုမရှိသူ၏ အဖြစ်သည်၎င်း။ သန္တုဋ္ဌိတာစ၊ တင်းတိမ်ရောင်ရဲခြင်းရှိသူ၏ အဖြစ်သည်၎င်း။ (အန္တောဂဓာ)။ ဝါ၊ တနည်း။ သဗ္ဗေသံယေဝ၊ သာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော။ ဧတေသံ သမ္မာဝါစာ ကမ္မန္တာဇီဝါနိ၊ ဤသမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝတို့၏။ အရိယကန္တသီလတ္တာ၊ အရိယာတို့နှစ်သက်အပ်သော သီလ၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သီလဿ၊ သီလ၏။ ဝါ၊ သီလကို။ (သီလမှန်လျှင်)။ သဒ္ဓါဟတ္ထေန၊ သဒ္ဓါတည်းဟူသော လက်ဖြင့်။ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗတ္တာစ၊ ခံယူထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ တေသံ၊ ထိုသဒ္ဓါ၏ သဒ္ဓါဗျုပ္ပာယ် ဆန္ဒိဒ္ဓိပါဒတို့၏။ အတ္တိတာယ၊ ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ ရှိကုန်သည့်အတွက်။ (သီလဿ၊ ၏။) အတ္တိဘာဝတောစ၊ ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ (“သိဒ္ဓိန္ဒြေစသည်ရှိမှ သီလရှိခြင်းကြောင့်” ဟူလို)။ သဒ္ဓိန္ဒြိယ သဒ္ဓါဗလ ဆန္ဒိဒ္ဓိပါဒါ၊ တို့သည်။ (အန္တောဂဓာ)။

သမ္မာဝါယာမာပဒေသေန၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ ဖြင့်။ စတုဗ္ဗိသေဗ္ဗပဓာန ဝိရိယိန္ဒြိယ-ဝိရိယဗလ ဝိရိယသမ္မောဇ္ဈင်္ဂါနိ၊ တို့သည်။ (အန္တောဂဓာနိ။) စတုဗ္ဗိသေဗ္ဗပဓာန နောက်၌ ဝိရိယိဒ္ဓိပါဒ ဟုရှိလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်။ ဤ၌ ဝိရိယိဒ္ဓိပါဒ မပါသေး။] သမ္မာသတိအပဒေသေန၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ ဖြင့်။ စတုဗ္ဗိသေဗ္ဗပဓာနသတိန္ဒြိယ-သတိဗလ သတိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂါနိ၊ တို့သည်။ (အန္တောဂဓာနိ။) သမ္မာသမာဓိ-အပဒေသေန၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ ဖြင့်။ သဝိတက္က သဝိစာရာဒယော၊ အစရှိကုန်သော။ တယော တဿ၊ ကုန်သော။ သမာဓိ၊ ဈာနသမာဓိတို့သည်၎င်း။ စိတ္တသမာဓိ-

သမာဓိန္ဒြိယ သမာဓိဗလ ပီတိ ပဿဒ္ဓိ သမာဓိ ဥပေက္ခာသမ္မောဇ္ဈင်္ဂါနိ၊ စိတ္တ၊ သမာဓိ၊ သမာဓိန္ဒြိယ၊ သမာဓိဗိုလ်၊ ပီတိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂ၊ ပဿဒ္ဓိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂ၊ သမာဓိ သမ္မောဇ္ဈင်္ဂ၊ ဥပေက္ခာသမ္မောဇ္ဈင်္ဂတို့သည်၎င်း။ အန္တောဂဓာနိ။ ဣတိ ဝေ၊ ဧတ္ထ၊ အန္တောဂဓာနံ၊ သစ္စာတပါးတပါး၌ အတုင်းဝင်သော တရားတို့၏။ ပဘေဒါပိ၊ အပြားအားဖြင့်လည်း။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗျော။

ဥပမာတောတိ (ပဒဿ)၊ ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏။ (ဝိတ္တာရံ၊ ကိ။) ဟိ (ဥဒ္ဓရိတော ဒဿေမိ)၊ ထုတ်၍ပြဦးအံ့။ ဘာရော၊ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို။ (ဒဋ္ဌဗျော) ဝိယ၊ ရှုမှတ်ထိုက်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) ဒုက္ခသစ္စံ၊ ကိ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဘာရောဒါနံ၊ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကိုယူခြင်းကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ) ဣ၊ သို့။ (တထာ၊ တူ။) သမုဒယသစ္စံ၊ ကိ။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ)။ ဘာရနိက္ခေပနံ၊ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို ပစ်ချခြင်းကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ) ဣ၊ သို့။ (တထာ) နိရောဓသစ္စံ၊ ကိ။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ)။ ဘာရနိက္ခေပနုပါယော၊ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို ပစ်ချခြင်း၏အကြောင်းကို။ (ဒဋ္ဌဗျော) ဝိယ၊ သို့။ (တထာ၊ တူ။) မဂ္ဂသစ္စံ၊ ကိ။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ)။

[ဒဋ္ဌဗျော ဣဝ တထာ စသည်တို့ကို ထည့်လိုလျှင် ထည့်၍ပေးပါ။ နောက်၌ အကျဉ်းမျှ ပေးတော့မည်။] စ၊ သည်သာမကသေး။ ဒုက္ခသစ္စံ၊ ကိ။ ရောဂေါ ဝိယ၊ အနာရောဂါကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ)။ သမုဒယသစ္စံ၊ ကိ။ ရောဂဒါနမိဝ၊ ရောဂါ၏ အကြောင်းရင်းကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ)။ နိရောဓသစ္စံ၊ ကိ။ ရောဂပသမော ဝိယ၊ အနာရောဂါ၏ ငြိမ်းအေးခြင်းကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ)။ မဂ္ဂသစ္စံ၊ ကိ။ ဘေသဇ္ဇမိဝ၊ ဆေးကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌံ)။

ဝါ၊ တနည်းကား။ ဒုက္ခသစ္စံ၊ ကိ။ ဒုဗ္ဗိက္ခမိဝ၊ ထမင်း၏ မရှိခြင်းကိုကဲ့သို့။ ဝါ၊ ငတ်မှုတ်ခေါင်းပါး အစာရှားခြင်းကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ)။ သမုဒယသစ္စံ၊ ကိ။ ဒုဗ္ဗုဒ္ဓိဝိယ၊ မကောင်းသော မှိုဗ်းကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ)။ [မှိုဗ်းသည် လယ်ယာ ပျက်လောက်အောင် များလွန်းလျှင်၎င်း၊ မရွာလျှင်၎င်း ဒုဗ္ဗုဒ္ဓိပင်တည်း။] နိရောဓသစ္စံ၊ ကိ။ သုဘိက္ခမိဝ၊ ထမင်း၏ ပြည့်စုံခြင်းကိုကဲ့သို့။ ဝါ၊ သာယာဝပြော အစာပေါခြင်းကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ)။ မဂ္ဂသစ္စံ၊ ကိ။ သုဝုဒ္ဓိဝိယ၊ ကောင်းသောမှိုဗ်း ကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ)။

အပိစ၊ သေး။ ဝေရီ ဝေရုမူလ ဝေရသမုက္ခိတ ဝေရသမုက္ခိတုပါယေဟိ၊ ရန်သူ၊ ရန်ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းရင်း၊ ရန်ကို အကြင်းမဲ့ ပယ်သတ်ရာ၊ ရန်ကို အကြင်း မဲ့ ပယ်သတ်ခြင်း၏ အကြောင်းတို့ဖြင့်၎င်း။ (ယောဇေတွာ ဌာဝပံ)။ ဝိသရုက္ခ- ရုက္ခမူလ မူလပစ္စေဒ တဒုပစ္စေဒဒုပါယေဟိ၊ အဆိပ်သစ်ပင်၊ သစ်ပင်၏အမြစ်၊ အမြစ်ကိုပယ်ဖြတ်ခြင်း၊ ထိုအမြစ်ကိုပယ်ဖြတ်ခြင်း၏အကြောင်းတို့ဖြင့်၎င်း။ ဘယ- ဘယမူလနိဗ္ဗယတဒဓိဂမုပါယေဟိ၊ ဘေး၊ ဘေး၏အကြောင်းရင်း၊ ဘေးမရှိရာ၊

ထိုဘေးမရှိရာကို သိခြင်း၏ အကြောင်းတို့ဖြင့်၎င်း။ ဩရိမတီရ မဟောသပါရိမ-
တီရ တံသမ္မာပက ဝါယာမေဟိ စ၊ ဤဘက်၌ဖြစ်သော ကမ်း၊ ကြီးစွာသော
ရေအယဉ်၊ ထိုဘက်၌ဖြစ်သော ကမ်း၊ ထိုဘက်ကမ်းသို့ ရောက်စေတယ်သော
ဝါယာမတို့ဖြင့်၎င်း။ ယောဇေတွာပိ၊ ယှဉ်စေ၍လည်း။ တောနိ၊ ဤသစ္စာဘို့ကို။
ဥပမာတော၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ ဧဝံ၊ ဧတ္ထ၊ ဥပမာတော၊ ဝိနိစ္ဆ-
ယော၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

စတုက္ကတောတိ (ပဒဿ)၊ ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏။ (ဝိတ္တာရော၊ ဧဝံ၊
ဝေဒိတဗ္ဗော။) ဧတ္ထ၊ ဤ ၄-ပါးသော သစ္စာတို့၌။ (အတ္ထိ ဌိစပ်။) [ယောဇနာ၌
နိဒ္ဒါရဏပေး၍ ဒုက္ခစသည်၌ စပ်သည်။] ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသည်။ (ဟုတွာ၊ ရှိ။) န အရိယ-
သစ္စံ၊ အရိယသစ္စာ မဟုတ်သော တရားသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အရိယသစ္စံ၊ သည်။
(ဟုတွာ) န ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခမဟုတ်သောတရားလည်း။ (အတ္ထိ) ဒုက္ခဉ္စေ၊ ဒုက္ခလည်း
ဟုတ်သော။ အရိယသစ္စဉ္စ၊ အရိယသစ္စာလည်း ဟုတ်သောတရားသည်။ (အတ္ထိ)။
နေဝ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခလည်း မဟုတ်သော။ န အရိယသစ္စံ၊ အရိယသစ္စာလည်း မဟုတ်
သော တရားသည်။ အတ္ထိ။ သမုဒယာဒိသု၊ သမုဒယ အစရှိသော သစ္စာတို့၌
လည်း။ သေ နယော၊ တည်း။ တတ္ထ၊ ထို စတုက္ကတို့တွင်။ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ၊ မဂ်နှင့်
သမ္ပယုတ်ဖြစ်ကုန်သော။ (မဂ္ဂင် ဂ-ပါးနှင့် ယှဉ်ကုန်သော။) ဓမ္မာ၊ မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်
၂၉-ပါးသော တရားတို့သည်၎င်း။ သာမညဖလာနိစ၊ သမဏ၏ ဖြစ်ကြောင်း
ဖြစ်ရာ မဂ် ၄-ဖြာ၏ အကျိုးဖြစ်သော ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ပါးတို့သည်၎င်း။ (ဒုက္ခံ
န အရိယသစ္စံ၌စပ်။) ယံ၊ အကြင်အရာသည်။ အနိစ္စံ၊ အနိစ္စတည်း။ တံ၊ ထိုအရာ
သည်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဝစနတော၊ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ ဝါ၊
ဟောတော်မူသည့်အတွက်။ သင်္ခါရဒုက္ခတာယ၊ သင်္ခါရဒုက္ခ၏ အဖြစ်ကြောင့်။
ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခမည်၏။ န အရိယသစ္စံ၊ အရိယသစ္စာကား မမည်။ နိရောဓော၊ နိဗ္ဗာန်
သည်။ အရိယသစ္စံ၊ အရိယသစ္စာမည်၏။ န ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခကား မမည်။

ပန၊ ကား။ ဣတရံ၊ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တဓမ္မ သာမညဖလနိရောဓမှ တပါးသော။
အရိယသစ္စဒ္ဓယံ၊ သမုဒယ မဂ္ဂဟူသော အရိယသစ္စာ ၂-ပါး အပေါင်းသည်။
သိယာ၊ အချို့။ အနိစ္စတော၊ မမြဲသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခမည်၏။ ပန၊
ဗျတိရိက်ကား။ ယဿ၊ အကြင်ဒုက္ခသစ္စာကို။ ပရိညာယ၊ ပိုင်းခြား၍သိခြင်းငှါ။
ဘဂဝတိ၊ မြတ်စွာဘုရား၌။ (မြတ်စွာဘုရား၏ အထံတော်၌။) ပြဟ္မစရိယံ၊
မြတ်သော အကျင့်ကို။ ပုဿတိ၊ ကျင့်သုံးအပ်၏။ တထတ္ထေန၊ ထို ပရိညေယျ
အဖြစ်၌ မှန်ကန်သော သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ န (ဒုက္ခံ)၊ ဒုက္ခ
မဟုတ်။ [ဋီကာ၌ “တထတ္ထေနာတိ တထသဘာဝေန” ဟု ဖွင့်သည်။ အတ္တကို
သဘာဝဟု ဖွင့်ခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “တထတ္ထေန” ဟု ရှိသော မူကွဲက
ကောင်း၏။ “တထတ္ထေန” ကား မကောင်း။]

ပန၊ ကား။ သဗ္ဗကာရေန၊ အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ တဏှာယ၊ ကို။ အညတြ၊ ကြည်၍။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓပဉ္စကံ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ၅-ပါးအပေါင်းသည်။ ဒုက္ခဉ္စေ၊ ဒုက္ခလည်းဟုတ်၏။ အရိယသစ္စဉ္စ၊ အရိယသစ္စာလည်းဟုတ်၏။ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်၎င်း။ သာမညဖလာနိစ၊ တို့သည်၎င်း။ ယဿ၊ အကြင်ဒုက္ခသစ္စာကို။ ပရိညတ္တံ၊ ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းအကျိုးငှါ။ ဘဂဝတိ၊ ဌံ။ ဗြဟ္မစရိယံ၊ ကို။ ဝုဿတိ၊ အပ်၏။ တထတ္ထေန၊ အားဖြင့်။ နေဝဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခလည်း မဟုတ်။ န အရိယသစ္စံ၊ အရိယသစ္စာလည်း မဟုတ်။ ဝေ၊ ဤ အတူ။ သမုဒယာဒိသုပိ၊ သမုဒယသစ္စာ အစရှိသည်တို့၌လည်း။ ယထာယောဂံ၊ ယှဉ်ထိုက်သည်အား လျော်စွာ။ ယောဇေယျာ၊ ယှဉ်စေ၍။ စတုက္ကတောပိ၊ အားဖြင့်လည်း။ ဣ၊ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗျော။ [ယှဉ်ထိုက်သမျှ ယှဉ်ပုံကို အနုဋီကာ၌ အကျယ်ပြထား၏။ ရှုပါလေ။]

သုညတေကဝိဓာဒိဟိတိ ဣ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ တာဝ၊ ကေဝိအေစရှိသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ သုညတော၊ သုညအားဖြင့်။ (ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေ၊ ဝေဒိတဗျော။) ဟိ၊ ချဲ့။ ပရမတ္ထေန၊ မဖောက်မပြန် မြတ်သော အနက်အားဖြင့်။ သဗ္ဗာနေဝ၊ ကုန်သော။ သစ္စာနိ၊ တို့ကို။ ဝါ၊ တို့သည်။ ဝေဒကကာရက နိဗ္ဗတကမကာဘာဝတော၊ ခံစားတတ်သူ၏ အဖြစ်၊ ပြုလုပ်တတ်သူ၏အဖြစ်၊ ငြိမ်းအေးသူ၏အဖြစ်၊ သွားတတ်သူ၏အဖြစ်မှ။ သုညာနိ၊ ကင်းဆိတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗျာနိ။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ ဒုက္ခမေဝ ဟိ။ ပေ။ ဂမကော န ဝိဇ္ဇတိတိ၊ ဟူသော။ ဧတံ၊ ဤဂါထာစကားကို။ (ပဏ္ဍိတေဟိ၊ တို့သည်။) ဝုစ္စတိ။ [ဟိ၊ မှန်။ ဒုက္ခမေဝ၊ ဆင်းရဲခြင်း သဘောသည်သာ။ (ဝိဇ္ဇတိ၊ ရှိ၏။) ဒုက္ခိတော၊ လွန်စွာဖြစ်သော ဆင်းရဲခြင်းရှိသော။ [သဉ္ဇာတ အဿ အနက်၌ ဣတ-ပစ္စည်း။] ကောစိ၊ တစုံတယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ သူငါသည်။ န (ဝိဇ္ဇတိ)၊ မရှိ။ ကိရိယာဝ၊ ပြုလုပ်ခြင်း အမှုအရာသည်သာ။ ဝိဇ္ဇတိ။ ကာရကော၊ ပြုလုပ်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ သူငါသည်။ န ဝိဇ္ဇတိ။ နိဗ္ဗတိ၊ ဒုက္ခခပ်သိမ်း အေးငြိမ်းခြင်း သဘောသည်။ အတ္ထိ၊ စင်စစ်ကေန အမှန်ရှိ၏။ နိဗ္ဗတော၊ ငြိမ်းအေးသော။ ပုမာ၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ သူငါ ယောက်ျားသည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိ။ မဂ္ဂ (မဂ္ဂေါ)၊ နိဗ္ဗာန် ရောက်ကြောင်း၊ ကောင်းမြတ်သော တရားသည်။ အတ္ထိ။ [မ ကား အာဂုံ။] ဂမကော၊ နိဗ္ဗာန်သို့ သွားတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ သူငါသည်။ န ဝိဇ္ဇတိ။]

အထဝါ၊ ထို့ပြင် တနည်းကား။ ပုရိမဒ္ဓယံ၊ ရှေ့၌ဖြစ်သော ဒုက္ခ သမုဒယ သစ္စာ ၂-ပါး အပေါင်းသည်။ ဓုဝ သုဘ သုခတ္ထ သုည၊ ခိုင်မြဲသည်၏အဖြစ်၊ တင့်တယ်သည်၏အဖြစ်၊ ချမ်းသာသည်၏အဖြစ်၊ အတ္တ၏အဖြစ်မှ ကင်းဆိတ်၏။ အမတပဒံ၊ ရောက်သင့် ရောက်ထိုက် အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ဟူသော နိရောဓသစ္စာသည်။ အတ္တသုညံ၊ အတ္တမှသာ ကင်းဆိတ်၏။ (ဓုဝ သုဘ သုခတို့မှ မကင်းဆိတ်-ဟူလို။)

မဂ္ဂေါ၊ မဂ္ဂသစ္စာသည်။ ဓုဝ သုခ အတ္တဝိရဟိတော၊ ကင်း၏။ (သုတ အဖြစ်မှ မကင်း-ဟူလို။) ဣတိ၊ ဤသို့။ တေသု၊ ထို ၄-ပါးသောသစ္စာတို့၌။ သုညတော၊ အားဖြင့်။ (ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ဝါ၊ တနည်း။ တိဏိ၊ ဒုက္ခ သမုဒယ မဂ္ဂအားဖြင့် ၃-ပါးကုန်သော သစ္စာတို့သည်။ နိရောဓသုညာနိ၊ နိရောဓသစ္စာမှ ကင်းဆိတ်ကုန်၏။ နိရောဓောစ၊ သည်လည်း။ သေသတ္တယသုညော၊ ကြွင်းသော ဒုက္ခ သမုဒယ မဂ္ဂသစ္စာ ၃-ပါးအပေါင်းမှ ကင်းဆိတ်၏။

[ဟေတု ဟု စာအုပ်တို့၌ ရှိ၏။ ယောဇနာ၌ “ဟိ သစ္စ”ဟု ဆိုသော်လည်း ရှေးဝါကျကိုထောက်ခံသော ဒဠိကရဏ မဟုတ်သောကြောင့် “ဟိ အနက်မရှိ” ဟု ကြံပါ။ (တနည်း) ဧတ္ထ ဟု ရှိလျှင် ကောင်း၏။] ဝါ၊ တနည်း။ ဧတ္ထ၊ ဤ ဟေတု ဖလတို့တွင်။ ဟေတု၊ အကြောင်းဖြစ်သော သမုဒယ မဂ္ဂ သစ္စာ ၂-ပါး သည်။ ဖလသုညော၊ အကျိုးဖြစ်သော ဒုက္ခ နိရောဓ သစ္စာ ၂-ပါးမှ ကင်းဆိတ်၏။ (ကသွာ၊ နည်း။) သမုဒယော၊ အကြောင်း သမုဒယသစ္စာ၌။ ဒုက္ခဿ၊ အကျိုး ဒုက္ခသစ္စာ၏။ အဘာဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့်၎င်း။ မဂ္ဂေါ၊ အကြောင်းမဂ္ဂသစ္စာ၌။ နိရောဓဿ၊ အကျိုး နိရောဓသစ္စာ၏။ (အဘာဝတော) စ၊ ၎င်းတည်း။ ပကတိ-ဝါဒီနံ၊ ပကတိသည် သတ္တဝါတို့၏အစဟု ပြောဆိုကြသော ကာပိလဆရာတို့၏။ ပကတိ၊ ပကတိသည်။ (ဖလေန၊ အကျိုးအားဖြင့်။) (သ ဂဗ္ဘာ၊ ကိုယ်ဝန်နှင့် တကွဖြစ်သည်။) (ဟောတိ) ဝိယ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) ဟေတု၊ အကြောင်းဖြစ်သော သမုဒယ မဂ္ဂ သစ္စာ ၂-ပါးသည်။ ဖလေန၊ ဒုက္ခ နိရောဓ ဟူသော အကျိုးအားဖြင့်။ သဂဗ္ဘာ၊ ကိုယ်ဝန်နှင့် တကွဖြစ်သည်။ န၊ မဟုတ်။ ဖလံစ၊ အကျိုးဖြစ်သော ဒုက္ခ နိရောဓ သစ္စာ ၂-ပါးသည်လည်း။ ဟေတုသုည၊ အကြောင်းဖြစ်သော သမုဒယ မဂ္ဂ သစ္စာ ၂-ပါးမှ ကင်းဆိတ်၏။ (ကသွာ၊ နည်း။) ဒုက္ခသမုဒယာနံ၊ တို့၏၎င်း။ နိရောဓမဂ္ဂါနဉ္စ၊ တို့၏၎င်း။ အသမဝါယာ၊ အတူ

န ဖလေန သဂဗ္ဘော။ “ပကတိကြောင့် ဖြစ်ရသော ဝိကာရတို့သည် အသီး အသီး မခွဲမိ ရှေးကာလ၌ ပကတိအတွင်းဝယ် မြုပ်ကွယ်နေ၍ (ကိုယ်ဝန်သူငယ်ကဲ့သို့) ပကတိအတွင်း၌သာ တည်ကြရာကုန်၏”ဟု ပကတိဝါဒီတို့က ယူဆကြ၏။ ထို အယူ၌ ထို ပကတိဝါဒီတို့၏ အလိုအားဖြင့် အကြောင်း ပကတိသည် အကျိုး ဝိကာရနှင့် အတူ တကွ (ရှေးဦးစွာ) ဖြစ်ရသကဲ့သို့ ဟေတုဖြစ်သော သမုဒယ မဂ္ဂ သစ္စာတို့သည် ဖလ ဖြစ်သော ဒုက္ခနိရောဓနှင့် ရှေးဦးစွာ အတူတကွဖြစ်ခြင်း မရှိကြ။ [ဤစကားသည် ဖလ-သုညော ဝါ ဟေတ္တု၏ ဟပ္ပိကဋီကရဏ ဝါကျတည်း။]

ဟေတုသုည ဖလံ။ ။ ဒုက္ခ နိရောဓဟူသော အကျိုးသစ္စာ ၂-ပါးလည်း သမုဒယ မဂ္ဂဟူသော အကြောင်းတို့မှ ကင်းဆိတ်၏။ “ဒုက္ခ၌ သမုဒယမရှိ၊ နိရောဓ၌ မဂ္ဂမရှိ” ဟူလို၊ ဘာကြောင့်နည်း— ဒုက္ခ။ ပေ။ အသမဝါယာ = ဒုက္ခနှင့် သမုဒယ သည်၎င်း၊ နိရောဓနှင့် မဂ္ဂသည်၎င်း အတူတကွ ဖြစ်ခြင်းဟူသော သမဝါယာ၏ မရှိခြင်းကြောင့် ကည်း။ [သ+ = အတူတကွ (သမနေအောင်) + ဝါယ (ဝိ + အာယ) = အထူးဖြစ်ခြင်း။]

တကွ မဖြစ်နိုင်ခြင်းကြောင့်တည်း။ ဟေတုဖလ သမဝါယ ဝါဒီနံ၊ အကြောင်း အကျိုးတို့၏ အတူတကွဖြစ်ခြင်းဟု ပြောဆိုလေ့ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဒွိအဏုကာဒိနိ၊ အဏုမြူ ၂-ခုအပေါင်းအစရှိသော အကျိုးတို့သည်။ (ဟေတုသမဝေတာနိ) ဝိယ၊ အကြောင်းဖြစ်သော ပရမာဏုမြူတို့နှင့် အတူတကွ ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) ဖလံ၊ သည်။ [ဖလံဟူသော မူကွဲက ကောင်းသည်။] ဟေတုသမဝေတံ၊ အကြောင်းနှင့်အတူတကွ ဖြစ်သည်။ န (ဟောတံ)၊ မဖြစ်။ တေန၊ ကြောင့်။ တယမိဓ နိရောဓ သည်။ ပေ။ ဖလမ္ပိ တံဟေတုနာ သုညန္တိ၊ ဟူသော။ တေ၊ ဤဂါထာစကားကို။ (ပဏ္ဍိတေဟိ) ဝုစ္စတိ၊ ၏။

[ဣဓ၊ ဤ ၄-ပါးသောသစ္စာတို့တွင်။ တယံ၊ ဒုက္ခ သမုဒယ မဂ္ဂဟူသော သစ္စာ ၃-ပါးအပေါင်းသည်။ နိရောဓသည်။ နိရောဓသစ္စာမှ ကင်းဆိတ်၏။ နိဗ္ဗုတိပိ၊ ဒုက္ခခပ်သိမ်း အေးငြိမ်းခြင်းဟူသော နိရောဓသစ္စာသည်လည်း။ တေန တယေန၊ ထိုဒုက္ခ သမုဒယ မဂ္ဂဟူသော သစ္စာ ၃-ပါး အပေါင်းမှ။ သုညာ၊ ကင်းဆိတ်၏။ ဟေတု၊ အကြောင်းဖြစ်သော သမုဒယ မဂ္ဂ သစ္စာ ၂-ပါးသည်။ ဖလေန၊ အကျိုး ဖြစ်သော ဒုက္ခ နိရောဓသစ္စာ ၂-ပါးမှ။ သုညော၊ ၏။ ဖလမ္ပိ၊ အကျိုးဖြစ်သော ဒုက္ခ နိရောဓသစ္စာ ၂-ပါးသည်လည်း။ တံဟေတုနာ၊ ထို၏ အကြောင်းဖြစ်သော သမုဒယမဂ္ဂသစ္စာ ၂-ပါးမှ။ သုညံ၊ ၏။] ဧဝံ၊ တာဝ၊ သုညတော၊ ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝေဒိတဗျော၊ ၏။

န ဟေတုသမဝေတံ ဖလံ။ ။ ဤဝါကျသည် ရှေးဝါကျကို ချဲ့သောစကားဟု ဋီကာဖွင့်၏။ ဥပမာနပြင့် ထင်ရှားအောင်ပြသော တပ္ပါကဋီကရဏလည်း သင့်၏။ အဏုဝါဒီတို့က ကမ္ဘာပျက်သောအခါ ပရမာဏုမြူသာ ကျန်တော့၏။ ထို့ကြောင့် ကမ္ဘာစ၍ တည်သောအခါ “ပရမာဏုမြူ ၂-ခု ပေါင်းမိလျှင် ဒွိအဏုက ဖြစ်၏”ဟု ယူကြ၏။ ထိုအယူအားဖြင့် ပရမာဏုမြူသည် အကြောင်းဟေတု၊ ဒွိအဏုကသည် အကျိုးဖလ ဖြစ်၏။ ထို၌ အကြောင်း ၂-ခု အတူတကွ (သမဝေတ) ဖြစ်သောအခါ မြင်ရသူတို့မှာ “ဒွိအဏုက” ဟူသော အသိဉာဏ်နှင့် “ဒွိအဏုက” ဟူသော အခေါ်အဝေါ် ဖြစ်သကဲ့သို့ ထိုအတူ အကြောင်း သစ္စာသည် အကျိုးသစ္စာနှင့် အတူတကွ သမဝေတ မဖြစ်နိုင်၊ ထိုသို့ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် အကြောင်းသစ္စာထဲ၌ အကျိုးသစ္စာ မရှိနိုင် ဟူလို။ [သမ+ဝေတလည်း သမဝါယနှင့် ဓာတ်တူ၏။ ဝါယ၌ ဝိ+ဣ-ဓာတ် ဣ-ပစ္စည်း၊ ဝေတ၌ ဝိ+ဣ-ဓာတ် တ-ပစ္စည်း၊ ဤသို့ ပစ္စည်းသာ ကွဲသည်။]

ဂါထာ။ ။ “တယမိဓ နိရောဓသည် တယေန။ပေ။ သုညာ”သည်။ “နိရောဓသုညာနိ ဝါ တီဏိ၊ နိရောဓော စ သေသတ္တယသုညော”၏ သက်ဟတည်း။ “သုညော ဖလေန။ပေ။ သုည”သည် “ဖလသုညော ဝါ ဟေတ္တံ”စသော နောက် အကျဉ်း အကျယ် စကား၏ သက်ဟတည်း။ ထို့ကြောင့် ဤဂါထာ၏အဓိပ္ပါယ်ကို ပြအပ်ခဲ့သော အကျယ် စကားကိုကြည့်၍ သိနိုင်ပါသည်။

ကေဝိဓာဒိဟိတိ(ပဒဿ)၊ ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏။ (ဝိတ္ထာရုံကို။) ဝ (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒဿေမိ)၊ အံ။ ဧတ္ထ၊ ဤ၊ ၄-ပါးသော သစ္စာတို့တွင်။ သဗ္ဗမေဝ၊ သာလျှင်ဖြစ်သော။ 'ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသစ္စာသည်။ ပဝတ္တိဘာဝတော၊ သံသရာ၏ အဆက်မပြတ်ဖြစ်ခြင်း၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ကေဝိဓံ၊ တပါးသာအဘို့ရှိ၏။ နာမ- ရူပတော၊ နာမ်ရုပ်အားဖြင့်။ ဒုဝိဓံ၊ ၂-ပါး အပြားရှိ၏။ ကာမရူပါဂ္ဂုပ္ပပတ္တိ- ဘဝဘောဒတော၊ ကာမဥပပတ္တိဘဝ၊ ရူပဥပပတ္တိဘဝ၊ အရူပဥပပတ္တိဘဝတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ တိဝိဓံ၊ စတုအာဟာရဘောဒတော၊ ၄-ပါးသော အာဟာရတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ စတုဗ္ဗိဓံ၊ ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာဘောဒတော၊ ၅-ပါးသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ပဉ္စဝိဓံ။

သမုဒယောပိ၊ သည်လည်း။ ပဝတ္တကဘာဝတော၊ ဒုက္ခကို အဆက်မပြတ် ဖြစ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ကေဝိဓော၊ တပါးသာ အဘို့ရှိ၏။ ဒိဋ္ဌိသမ္ပ- ယုတ္တာ သမ္ပယုတ္တတော၊ ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ်၊ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ်အားဖြင့်။ ဒုဝိဓော၊ ကာမ- ဘဝ ဝိဘဝ တဏှာဘောဒတော၊ ကာမတဏှာ၊ ဘဝတဏှာ၊ ဝိဘဝတဏှာ တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ တိဝိဓော၊ စတုမဂ္ဂပဟေယျတော၊ ၄-ပါးသော မဂ်သည် ပယ်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ စတုဗ္ဗိဓော၊ ရူပါဘိနန္ဒနာဒိဘောဒတော၊ ရူပ- က္ခန္ဓာစသော ခန္ဓာ ၅-ပါးကို လွန်စွာနှစ်သက်ခြင်း အစရှိသည်၏ အပြား အားဖြင့်။ ဝါ၊ ရူပါရုံစသော အာရုံ ၅-ပါးကို လွန်စွာ နှစ်သက်ခြင်း အစရှိသည် တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ပဉ္စဝိဓော၊ ဆ တဏှာကာယဘောဒတော၊ ရူပတဏှာ စသော ၆-ပါးသော တဏှာအပေါင်း၏ အပြားအားဖြင့်။ ဆဗ္ဗိဓော။

နိရောဓောပိ၊ သည်လည်း။ အသင်္ခတဓာတုဘာဝတော၊ အသင်္ခတဓာတ်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ကေဝိဓော၊ ပရိယာယေန ပန၊ ပရိယာယ်အားဖြင့်ကား။ သ- ဥပါဒိသေသ အနုပါဒိသေသတော၊ သဥပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်၊ အနုပါဒိ- သေသနိဗ္ဗာနဓာတ်အားဖြင့်။ ဒုဝိဓော၊ ဘဝတ္တယ ဝူပသမတော၊ ဘဝ ၃-ပါး အပေါင်း၏ ငြိမ်းအေးခြင်းအားဖြင့်။ တိဝိဓော၊ စတုမဂ္ဂါဓိကမနိယတော၊ ၄-ပါး သော မဂ်သည် သိထိုက်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ စတုဗ္ဗိဓော၊ န၊ ပဉ္စာဘိနန္ဒန- ဝူပသမတော၊ ရူပါဘိနန္ဒန စသော ၅-ပါးသော အဘိနန္ဒနတို့၏ ငြိမ်းအေးခြင်း အားဖြင့်။ ပဉ္စဝိဓော၊ ဆ တဏှာကာယက္ခယဘောဒတော၊ ၆-ပါးသော တဏှာ ကာယ၏ ကုန်ခြင်း၏ အပြားအားဖြင့်။ ဆဗ္ဗိဓော။

မဂ္ဂေါပိ၊ သည်လည်း။ ဘာဝေတဗ္ဗတော၊ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ဝေထိုက်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ကေဝိဓော၊ သမထဝိပဿနာဘောဒတော၊ သမထဝိပဿနာ အပြားအားဖြင့်။ ဝါ၊ သမထယာနိကမဂ်ဝိပဿနာယာနိကမဂ်၏ အပြားအား ဖြင့်။ ဒုဝိဓော၊ [သမထဖြင့် အရင်းခံသိလကိုလည်း ယူပါ။ ထို့ကြောင့် မဂ္ဂင် ၈-ပါးတွင် သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပသည် ဝိပဿနာဉာဏ်တည်း။ ကျန်မဂ္ဂင်

၆-ပါးသည် သီလ သမာဓိဖြစ်၍ သမထတည်း။ (တနည်း) သမထယာနိကပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သမထယာနဖြင့် ရအပ်သောမဂ်သည် အကြောင်း၏အမည်ကို အကျိုး၌ တင်စားသောအားဖြင့် သမထ မည်၏။ ထို့အတူ ဝိပဿနာယာနိကပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဝိပဿနာယာနဖြင့် ရအပ်သော မဂ်သည် ဝိပဿနာ မည်၏။ - ဋီကာ]

ပါ။ တနည်း။ ဒဿနဘာဝနာဘေဒတော၊ ဒဿနမည်သော သောတာပတ္တိမဂ်၊ ဘာဝနာမည်သော အထက်မဂ်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဒုဝိဓော။ ခန္ဓတ္ထယ-ဘေဒတော၊ သီလက္ခန္ဓအစရှိသော ခန္ဓာ ၃-ပါး အပေါင်း၏ အပြားအားဖြင့်။ တိဝိဓော။ [သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် သမ္မာသင်္ကပ္ပသည် ပညာက္ခန္ဓာ၊ သမ္မာဝါစာ စသော ဝိရတိ ၃-ပါးသည် သီလက္ခန္ဓာ၊ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိသည် သမာဓိက္ခန္ဓာတည်း။] ဟိ၊ ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြအံ့။ နဂရံ၊ မြို့ကို။ ရဇဇေန၊ တိုင်းပြည်ဖြင့်။ (သင်္ကဟိတံ) ဝိယ၊ သွင်းယူအပ်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) အယံ၊ ဤလောကုတ္တရာမဂ်ကို။ သပ္ပဒေသတ္တ၊ အဇိတ်အပိုင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ နိပ္ပဒေသေဟိ၊ အစိတ်အပိုင်းမရှိကုန်သော။ တိဟိ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓေဟိ၊ လောကီ လောကုတ္တရာ ခန္ဓာတို့ဖြင့်။ သင်္ကဟိတော၊ ယထာဟ၊ နည်း။ န ခေါ်အာဝုသော ဝိသာခ၊ ပေ။ သင်္ကဟိတော၊ ဟူ၍။ (အာဟ)။

[အာဝုသော ဝိသာခ၊ ဒါယကာ ဝိသာခ။....အရိယေန၊ ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာသော။ ဝါ၊ မြတ်သော။ အဋ္ဌဂီကေန၊ ၇-ပါးသော အင်္ဂါရှိသော။ မဂ္ဂေန၊ ဖြင့်။ တယော၊ ခန္ဓာတို့ကို။ န သင်္ကဟိတော၊ မသွင်းယူအပ် မသွင်းယူနိုင်ကုန်။ အာဝုသော ဝိသာခ၊ ဒါယကာ ဝိသာခ။ စ ခေါ်၊ အန္တယကား။ တိဟိ၊ ခန္ဓေဟိတို့ဖြင့်။ အရိယော၊ အဋ္ဌဂီကော၊ မဂ္ဂေါ၊ ကို။ သင်္ကဟိတော၊ သွင်းယူအပ် သွင်းယူနိုင်၏။ အာဝုသော ဝိသာခ၊ ဒါယကာ ဝိသာခ။ ယာ သမ္မာဝါစာ စ၊ အကြင်သမ္မာဝါစာမဂ္ဂင်သည်၎င်း။ ယော သမ္မာကမ္မန္တော စ၊ သည်၎င်း။ ယော သမ္မာအာဇီဝေါ စ၊ သည်၎င်း။ (အတ္ထိ)။ ဣမေ ဓမ္မာ၊ ဤတရားတို့ကို။ သီလက္ခန္ဓေ၊ သီလက္ခန္ဓာဖြင့်။ သင်္ကဟိတော၊ ကုန်၏။ ယော သမ္မာဝါယာမော စ၊ သည်၎င်း။ ယာ သမ္မာသတိ စ၊ သည်၎င်း။ ယော သမ္မာသမာဓိ စ၊ သည်၎င်း။ အတ္ထိ၊ ဣမေ ဓမ္မာ၊

အယဉ္ဇိ။ ပေ။ သင်္ကဟိတော။ ။ သီလက္ခန္ဓာဆိုလျှင် လောကီ လောကုတ္တရာ ၂-ပါးနှင့် ဆိုင်၏။ သမာဓိက္ခန္ဓာ၊ ပညာက္ခန္ဓာလည်း နည်းတူ။ ထို့ကြောင့် လောကုတ္တရာမဂ်သည် ထိုနှစ်မျိုး၏ တစိတ်တပိုင်းသာ ဖြစ်သည့်အတွက် ထိုလောကုတ္တရာမဂ်ကို နိပ္ပဒေသဖြစ်သော ခန္ဓာတို့ဖြင့် သွင်းယူနိုင်၏။ သပ္ပဒေသဖြစ်သော လောကုတ္တရာမဂ်ဖြင့်ကား ထိုလောကီ လောကုတ္တရာ ပါဝင်သော ခန္ဓာ ၃-မျိုးကိုမသွင်းယူနိုင်၊ “အမျှားက အနည်းကိုသွင်းယူနိုင်၏၊ အနည်းက အမျှားကို မသွင်းယူနိုင်” ဟူလျှင်၊ ယို့ကြောင့် “တိုင်းပြည်၏ တစိတ်တဒေသဖြစ်သောမြို့ကို တိုင်းပြည်ထဲ၌သွင်းယူနိုင်၍ ထိုမြို့ဖြင့်ကား တိုင်းပြည်တခုလုံးကိုမသွင်းယူနိုင်သကဲ့သို့” ဟု ဥပမာပြသည်။

ထို့ကို။ သမာဓိကုန္ဒေ၊ ဖြင့်။ သင်္ကဟိတာ၊ ကုန်၏။ ယာ သမ္မာဒိဋ္ဌိစ၊ သည်၎င်း။
 ယော သမ္မာသင်္ကပ္ပေါစ၊ သည်၎င်း။ (အတ္ထိ)။ ဣမေ ဓမ္မာ၊ ပညာကုန္ဒေ၊ ဖြင့်။
 သင်္ကဟိတာ။ [လောကီ လောကုတ္တရာ ၂-ပါးလုံး ပါဝင်သော ခန္ဓာ ၃-ပါးဖြင့်
 တစိတ်တပိုင်းဖြစ်သော လောကုတ္တရာ ခန္ဓာ ၃-ပါးကို သွင်းယူနိုင်သည်-ဟူလို။]
 မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော် စူဠယမကဝဂ် စူဠဝေဒလ္လသုတ်။]

ဟိ၊ ချဲ့။ ဣ၊ ဤမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတို့တွင်။ သမ္မာဝါစာဒယော၊ အစရှိကုန်သော။
 တယော၊ ၃-ပါးသော မဂ္ဂင်တို့သည်။ သီလမေဝ၊ သီလသာတည်း။ တသ္မာ၊
 ကြောင့်။ တေ၊ ထိုသမ္မာဝါစာ အစရှိသော ၃-ပါးသော မဂ္ဂင်တို့ကို။ သ ဇာတိ-
 တော၊ မိမိဇာတ်အားဖြင့်။ ဝါ၊ ဇာတ်တူသောအားဖြင့်။ သီလက္ခန္ဓေန၊ ဖြင့်။
 သင်္ကဟိတာ၊ အပ်ကုန်ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ ပါဠိတော်၌။ သီလက္ခန္ဓေတိ၊ ဟူ၍။
 ဘုဗ္ဗေန၊ သတ္တမိ ဝိဘတ်ဖြင့်။ နိဇ္ဈေသော၊ ညွှန်ပြခြင်းကို။ ကိဉ္ဇာပိ ကတော၊
 အကယ်၍ကား ပြုအပ်ပါပေပြီ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် သတ္တမိဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းကို
 ပြုအပ်ပါသော်လည်း။ အတ္ထော၊ ကို။ ကရဏဝသေနဝ၊ ကရိုဏ်း ဝိဘတ်၏
 အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်။ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပန၊ ကား။ သမ္မာဝါယာမာဒိသု၊ ကုန်သော။ တီသု၊ ၃-ပါးသော မဂ္ဂင်တို့
 တွင်။ သမာဓိ၊ သမာဓိမဂ္ဂင်သည်။ အတ္တနော၊ ၏။ ဓမ္မတာယ၊ သဘောအားဖြင့်။
 အာရမ္မဏေ၊ ၌။ ကေဂ္ဂဘာဝေန၊ တခုတည်းသောအာရုံ ရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်။
 ဝါ၊ တည်ကြည်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ အပ္ပေတုံ၊ အပ္ပနာသို့ ရောက်ခြင်းငှါ။ န
 ှာက္ခောတိ၊ မစွမ်းနိုင်။ ပန၊ အန္တယကား။ ဝိရိယေ၊ သည်။ ပဂ္ဂဟကိစ္စံ၊ ချီးမြှောက်
 ခြင်းကိစ္စကို။ သာဓေန္တေ၊ ပြီးစေသော်၎င်း။ သတိယာ၊ သည်။ အပ်လာပနကိစ္စံ၊
 အာရုံ၌ ပေါလောမပေါ်ခြင်း ကိစ္စကို။ သာဓေန္တိယာ၊ ပြီးစေသော်၎င်း။ လဇ္ဈုပ-
 ကာရော၊ ရအပ်သော လျော်သော ကျေးဇူးပြုခြင်းရှိသည်။ ဟုတွာ၊ ၍။
 (အာရမ္မဏေ၊ ကေဂ္ဂဘာဝေန၊ အပ္ပေတုံ။) သက္ကောတိ။

တတြ၊ ထိုသို့ဖြစ်ရာ၌။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား။ ဥပမာ၊ ဥပမာတည်း။
 ဟိ၊ ချဲ့ပြီးအံ့။ နက္ခတ္တံ၊ နက္ခတ်ပွဲသဘင်ကို။ ကိဋ္ဌိဿာမ၊ ကစားကုန်အံ့။ ဣတိ၊
 ဤသို့ကြံ၍။ ဥယျာနံ၊ ဥယျာဉ်သို့။ ပဝိဇ္ဇေသု၊ ဝင်ကုန်သော။ တီသု၊ ၃-ယောက်
 ကုန်သော။ သဟာယေသု၊ သဟာယ်ချင်းတို့တွင်။ ဧကော၊ တယောက်သော
 သဟာယ်ချင်းသည်။ သုပုပ္ဖိတံ၊ လွန်စွာဖြစ်သော ပွင့်ခြင်းရှိသော။ စမ္မကရက္ခံ၊
 စကားပင်ကို။ ဒိသ္မာ၊ မြင်၍။ ဟတ္ထံ၊ လက်ကို။ ဥက္ခိပိတွာပိ၊ မြောက်၍လည်း။
 ဂဟေတုံ၊ ဆုတ်ယူခြင်းငှါ။ နသက္ကုဏေယျ ယထာ၊ မစွမ်းနိုင်ရာသကဲ့သို့။ အထ၊
 ထိုမှနောက်၌။ အဿ၊ ထိုသဟာယ်ချင်း၏။ ဒုတိယော၊ ၂-ယောက်မြောက်
 သဟာယ်ချင်းသည်။ ဩနမိတွာ၊ အောက်သို့ညွတ်၍။ ဝါ၊ ကုန်း၍။ ပဋိံ၊
 ကျောက်ကုန်းကို။ ဒဒေယျ ယထာ၊ ပေးရာသကဲ့သို့။ သော၊ ထိုပဌမသဟာယ်ချင်း

သည်။ ကဿ၊ ထိုဒုတိယသဟာယ်ချင်း၏။ ပိဋိယံ၊ ကျောက်ကုန်း၌။ ဌတောပိ၊ ရပ်၍လည်း။ ဝါ၊ ရပ်ပါသော်လည်း။ ကမ္မမာနော၊ တုန်လှုပ်နေသည်။ (ဟုတော့၊ ၍။) ဂဟေတုံ၊ ငှါ။ နသက္ကုဏေယျယထာ၊ သကဲ့သို့။ အထ၊ ထိုမှနေောက်၌။ အဿ၊ ထိုပဌမသဟာယ်ချင်း၏။ ဣတရော၊ အခြားသော တတိယ သဟာယ်ချင်းသည်။ အံသကုဋံ၊ ပခုံးစွန်းကို။ ဥပနာမေယျယထာ၊ အနီးသို့ ညှုတ်စေရာသကဲ့သို့။ သော၊ ထိုပဌမသဟာယ်ချင်းသည်။ ကေဿ၊ တယောက်သော ဒုတိယသဟာယ်ချင်း၏။ ပိဋိယံ၊ ၌။ ဌတော၊ ၍။ ကေဿ၊ တယောက်သော တတိယသဟာယ်ချင်း၏။ အံသကုဋံ၊ ကို။ ဩလုဗ္ဗ၊ လက်ထောက်၍။ ယထာရူစိ၊ အကြင်အကြင်အလိုရှိတိုင်း။ ဝါ၊ အလိုအားလျော်စွာ။ ပုပ္ဖုနိ၊ စကားပန်းတို့ကို။ ဩစိနိတော၊ ဆွတ်ခူး၍။ ပိဋ္ဌန္တိတော၊ ပန်ဆင်၍။ နက္ခတ္တံ၊ ကို။ ကိဋ္ဌေယျယထာ၊ သကဲ့သို့။ ဧဝံသမ္ပဒံ၊ ဤသို့ မချွတ်မယွင်း ပြီးစီးခြင်းရှိသော။ ဣဒံ၊ ဤဥပမေယျကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဟိ၊ ဥပမာ ဥပမေယျ ရောနှော၍ ပြဦးအံ့။ ကေတော၊ တပေါင်းတည်း။ ဥယျာနံ၊ သို့။ ပဝိဋ္ဌာ၊ န်သော။ တယော၊ သဟာယာဝိယ၊ တို့ကဲ့သို့။ ကေတော၊ တည်း။ ဇာတာ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ သမ္မာဝါယာမဒုတယော၊ အစရှိကုန်သော။ တယော၊ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ)။ သုပုပ္ဖိတစမ္မကရုက္ခော ဝိယ၊ လွန်စွာ ဖြစ်သော ပွင့်ခြင်းရှိသောစကားပင်ကဲ့သို့။ အာရမ္မဏံ၊ သည်။ (ဟောတိ)။ ဟတ္ထံ၊ ကို။ ဥက္ခိပိတောပိ၊ ၍လည်း။ ဝါ၊ သော်လည်း။ ဂဟေတုံ၊ ငှါ။ အသက္ကောန္တော ဝိယ၊ မစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့။ အတ္တနော၊ ဓမ္မတာယ၊ အာရမ္မဏေ၊ ကေဂုဏာဝေန၊ အပေတုံ၊ အသက္ကောန္တော၊ သော။ သမာဓိ၊ သည်။ (ဟောတိ)။ ပိဋိံ၊ ကို။ ဒတော၊ ၍။ ဩနတသဟာယောဝိယ၊ အောက်သို့ ညှုတ်ပေးသော သဟာယ်ချင်းကဲ့သို့။ ဝါယာမော၊ သည်။ (ဟောတိ)။ အံသကုဋံ၊ ကို။ ဒတော၊ ၍။ ဌိတသဟာယော ဝိယ၊ တည်သော သဟာယ်ချင်းကဲ့သို့။ သတိ၊ သည်။ (ဟောတိ)။ တေသု၊ ထို သဟာယ်ချင်း ၃-ယောက်တို့တွင်။ ကေဿ၊ ၍။ ပိဋိယံ၊ ၌။ ဌတော၊ ၍။ ကေဿ၊ ၍။ အံသကုဋံ၊ ကို။ ဩလုဗ္ဗ၊ ၍။ ဣတရော၊ အခြားသော ပဌမသဟာယ်ချင်းသည်။ ယထာရူစိ ပုပ္ဖံ ဂဟေတုံ၊ သက္ကောတိယထာ၊ စွမ်းနိုင်သကဲ့သို့။ ဧဝေဝ၊ သာလျှင်။ ဝီရိယေ၊ သည်။ ပေ။ အပေတုံ၊ ငှါ။ သက္ကောတိ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဧတ္ထ၊ ဤ သမ္မာဝါယာမ အစရှိသော ၃-ပါးသော တရားတို့တွင်။ သမာဓိယေဝ၊ ကိုသာ။ သဇာတိတော၊ အားဖြင့်။ ဝါ၊ အားဖြင့်။ သမာဓိက္ခန္ဓေန၊ ဖြင့်။ သင်္ကဟိ-တော၊ အပ်ပြီ။ ဝါယာမသတိယော ပန၊ တို့သည်ကား။ ဝါ၊ တို့ကိုကား။ ကိရိယ-တော၊ သမာဓိအား လျော်သော အမူအရာအားဖြင့်။ သင်္ကဟိတာ၊ ဟောန္တိ။

သမ္မာဒိဋ္ဌိသမ္မာသင်္ကပ္ပေသပိ၊ တို့တွင်လည်း။ ပညာ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိဟူသော ပညာသည်။ အတ္တနော ဓမ္မတာယ၊ အနိစ္စံ၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တံ၊ အနတ္တံ။ ဣတိ၊ သို့။ အာရမ္မဏံ၊ ကို။ နိစ္စေတုံ၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်းငှါ။ န သက္ကောတိ၊ မစွမ်းနိုင်

သေး။ ပန၊ အန္တယ။ ဝိတက္ကေ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပဟူသော ဝိတက်သည်။ အာကောဇေတု အာကောဇေတု၊ အာရုံကို တီးခေါက်၍ တီးခေါက်၍။ ဒေန္တေ၊ ပေးလသော်။ ဝါ၊ ပေးမှ။ (အာရမ္မဏံ၊ ကို။ နိစ္ဆေတုံ၊ ၄။) သက္ကောတိ၊ ၏။ ကထံ၊ အဘယ်သို့မစွမ်းနိုင်၊ စွမ်းနိုင်သနည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဟေရညိကော၊ ငွေတိုက်စိုးသည်။ ကဟာပဏံ၊ အသပြာကို။ ဟတ္ထေ၊ ခွံ။ ဌပေတော၊ ထား၍။ သဗ္ဗဘာဂေသု၊ အလုံးစုံသော အဘို့တို့၌။ ဩလောကေတုကာမော၊ သည်။ သမာနောပိ၊ သော်လည်း။ စက္ခုတလေနေဝ၊ မျက်စိအပြင်ဖြင့်သာလျှင်။ ပရိဝတ္တေတုံ၊ ထက်ဝန်းကျင်လည်စေခြင်းငှါ။ ဝါ၊ ပြန်လှန်ခြင်းငှါ။ နသက္ကောတိ ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ပန၊ အန္တယကား။ အင်္ဂုလိပဗ္ဗေဟိ၊ လက်ချောင်းအဆစ်တို့ဖြင့်။ ပရိဝတ္တေတော ပရိဝတ္တေတော၊ ၍။ ဣတောစိတောစ၊ ဤဘက်ဤဘက်ကိုလည်း။ ဩလောကေတုံ၊ ၄။ သက္ကောတိ ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဝေမေဝ၊ သာလျှင်။ ပညာ၊ သည်။ အတ္တနော၊ ဓမ္မတာယ၊ အနိစ္စာဒိဝသေန၊ အနိစ္စ အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ အာရမ္မဏံ၊ နိစ္ဆေတုံ၊ န သက္ကောတိ။

ပန၊ အန္တယကား။ အဘိနိရောပနလက္ခဏေန၊ အာရုံသို့ ရှေးရှုတင်ပေးခြင်းလက္ခဏာရှိသော။ အာဟနန ပရိယာဟနန ရသေန၊ ရှေးရှု တီးခေါက်ခြင်း၊ ထက်ဝန်းကျင် တီးခေါက်ခြင်းကိစ္စရှိသော။ ဝိတက္ကေန၊ သည်။ အာကောဇေန္တေန ဝိယ၊ အာရုံကိုတီးခေါက်သကဲ့သို့၎င်း။ ပရိဝတ္တေန္တေန ဝိယစ၊ ထက်ဝန်းကျင်လှည့်ပေးသကဲ့သို့၎င်း။ အာဒါယ အာဒါယ၊ အာရုံကို ယူ၍ ယူ၍။ ဒိန္တမေဝ၊ ပေးအပ်သော အာရုံကိုသာ။ နိစ္ဆေတုံ၊ သက္ကောတိ။ တဿ၊ ကြောင့်။ ဣဓာပိ၊ ဤသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ ၂-ပါးတွင်လည်း။ သမ္မာဒိဋ္ဌိယေဝ၊ ကိုသာ။ သဇာတိတော၊ ပညာက္ခန္ဓေန၊ သင်္ကဟိတော။ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ ပန၊ သည်ကား။ ဝါ၊ ကိုကား။ ကိရိယတော၊ ပညာနှင့်တူသော အမှုအရာအားဖြင့်။ သင်္ကဟိတော၊ ဟောတိ။ ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ တိဟိ၊ ဣမေဟိ ခန္ဓေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ မဂ္ဂေါ၊ မဂ္ဂသစ္စာသည်။ ဝါ၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသည်။ သင်္ကဟိ၊ သွင်းယူအပ်သည်၏ အဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ တိဝိဓော ခန္တတ္တယဘေဒတောတိ၊ ဟူ၍။ (ပယာ။) ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီ။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂါဒိဝသေန၊ သောတာပတ္တိမဂ် အစရှိသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ စတုဗ္ဗိဓော။

အပိစ၊ သေး။ သဗ္ဗာနေဝ၊ သာလျှင်ပြင်ကုန်သော။ သစ္စာနိ၊ တို့သည်။ အဝိတထတ္တာ၊ မမှန် မကန် မဟုတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ဝါ၊ မချွတ်ယှင်ကုန်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်။ ဝါ၊ တနည်း။ အဘိညေယျတ္တာ၊ ရှေးရှုသိထိုက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ကေဝိဓာနိ၊ လောကီယလောကုတ္တရတော၊ အားဖြင့်၎င်း။ သင်္ခတာသင်္ခတတော စ၊ အားဖြင့်၎င်း။ ဒုဝိဓာနိ၊ ဒဿနဘာဝနာဟိ၊ သောတာပတ္တိမဂ်၊ အထက်မဂ် ၃-ပါးတို့သည်။ ပဟာတဗ္ဗတော၊ ပယ်ထိုက်သည်၏

အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ (အကုသိုလ် သစ္စာများကို ရည်ရွယ်သည်။) အပဟာတဗ္ဗ-
 တော၊ မပယ်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ (ရုပ်သစ္စာကို ရည်ရွယ်သည်။)
 နေဝပဟာတဗ္ဗ နာပဟာတဗ္ဗတော။ ပဟာတဗ္ဗလည်းမဟုတ်၊ အပဟာတဗ္ဗ
 လည်း မဟုတ်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ (ကျန်တရားများကို ရည်ရွယ်သည်။)
 တိဝိဓာနိ။ ပရိညေယျာဒိဘေဒတော၊ ပရိညေယျအစရှိသော ကိစ္စတို့၏ အပြား
 အားဖြင့်။ စတုဗ္ဗိဓာနိ။ [အာဒိဖြင့် ပဟာတဗ္ဗ၊ သစ္စိကာတဗ္ဗ၊ ဘာဝေတဗ္ဗတို့ကို
 ယူ။] ဣတိဝေံ သို့။ ဧတ္ထ ဌိ။ ကေဝိဓာဒိဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ကိ။ ဝေဒိ-
 တဗ္ဗော၊ ဤ။

သဘာဂ ဝိသဘာဂတောတိ (ပဒဿ)၊ ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏။ (ဝိတ္ထာရံ၊
 ကိ။) ၁ (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒဿေမိ)၊ အံ။ သဗ္ဗာနေဝ၊ သာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော။ သစ္စာနိ၊
 တို့သည်။ အဝိတထတော၊ မမှန်မကန် မဟုတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။
 အတ္တသုညတော၊ အတ္တမှ ကင်းဆိတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ ဒုက္ကရ-
 ပဋိဝေဓတော ၁၊ ခဲယဉ်းစွာ ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။
 အညမညံ၊ အချင်းချင်း။ သဘာဂါနိ၊ ဟူသော အဘိရိက္ခာ၏။ ဝါ၊ သဘောတူ
 ကုန်၏။ ယထာဟ၊ နည်း။ တံ ကိ မညသိ အာနန္ဒ။ ပေ။ ယထာဘူတံ ပဋိဝိဇ္ဇန္တိတိ၊
 ဟူ၍။ (အာဟ)။ [အာနန္ဒ၊ အာနန္ဒာ။ တံ၊ ထိုမိန့်တော်မူအပ်လတ္တံ့သော
 စကားကို။ ကိ မညသိ၊ အဘယ်သို့မှတ်ထင်သနည်း။ ယော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။
 ဒုရတောဝ၊ အဝေးမှပင်။ သုခုမေန၊ သိမ်မွေ့သော။ ဝါ၊ သေးငယ်သော။
 တာဠုစ္စိက္ကဋ္ဌေန၊ သံကောက်ပေါက်ဖြင့်။ အသနံ၊ မြားကို။ ပေါဒါနုပေါဒိံ၊
 အဆင့်ဆင့်။ [ဤပုဒ်၏ အဖွင့်ကို သီလကုန်ဘာသာဋီကာ သာမညဗလသုတ်
 သတိသမ္ပညေကထာအဖွင့်၌ ပြထားပြီ။] အဝိရာဓိတံ၊ မချွတ်မလွှဲစေအပ်ဘဲ။
 အတိပါတေယျ၊ လျင်စွာ ကျစေရာ၏။ ဝါ၊ လျင်စွာ ပစ်နိုင်ရာ၏။ ယောဝါ၊
 အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်မူလည်း။ သတဓာ၊ အစိတ်တရာ။ (“သတ္တဓာ၊ ခုနစ်စိတ်”
 ဟုလည်း မူကွဲရှိ၏။) ဘိန္နဿ၊ ခွဲအပ်ပြီးသော။ ဝါ၊ ကွဲသော။ ဝါလဿ၊ သားမြီး
 ၏။ ကောဋိယာ၊ အစွန်းတခုဖြင့်။ ကောဋိ၊ အစွန်းတခုကို။ ပဋိဝိဇ္ဈေယျ၊
 ထိအောင် ထိုးနိုင်ရာ၏။ (တေသံ၊ ထို၂-ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။) [ရှေး
 နိဿယ၌ “တေသု၊ ထို၂-ပါးတို့တွင်” ဟု ထည့်လေ၏။] ကတမံ၊ အဘယ်
 အလုပ်သည်။ ဒုက္ကရတရံဝါ၊ သာရ်ခဲယဉ်းစွာ ပြုအပ်သည်၎င်း။ ဒုရဘိသမ္ဘဝ-
 တရံဝါ၊ သာရ်ခဲယဉ်းစွာ ရောက်အပ်သည်၎င်း။ (ဟောတိ) နုခေါ၊ ဖြစ်သနည်း။
 ဣတိ၊ ဤသို့ မေးတော်မူပြီ။

ဘန္တေ၊ မြတ်စွာဘုရား။ ယော၊ သတဓာ ဘိန္နဿ ဝါလဿ ကောဋိယာ၊
 ကောဋိ၊ ပဋိဝိဇ္ဈေယျ။ (တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။) တေဒေဝ၊ ဤအလုပ်သည်သာ။
 (အစိတ်တရာခွဲအပ်ပြီးသော သားမြီး၏ အစွန်းအချင်းချင်းထိအောင်ထိုးနိုင်ခြင်း

အလုပ်သည်သာ။) ဒုက္ကရတရဉ္စေဝ၊ သည်၎င်း။ ဒုရဘိသမ္ဘဝကရဉ္စေ၊ သည်၎င်း။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ဤသို့လျှောက်ပြီ။ အာနန္ဒ၊ နွှာ။ ယေ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဣဒံ၊ ဤတဏှာကြည်ထား၊ တေဘူမကတရားသည်။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။ ဣဒံ၊ ဤသို့။ ယထာဘူတံ၊ မဗောက်မပြန် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ။ ပဋိဝိဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။ ပေ။ အယံ၊ ဤ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသည်။ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိ၊ ဒုက္ခနိရောဓသို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ် သော။ ပဋိပဒါ၊ အကျင့်တည်း။ ဣတိ၊ ယထာဘူတံ၊ ပဋိဝိဇ္ဇန္တိ။ တေ၊ ထိုသစ္စာ ၄-ပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိကြသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ တတော၊ ထိုသားမြီး၏ အစွန်း ချင်းချင်းထိအောင် ထိုးနိုင်ခြင်းထက်။ ဒုပ္ပဋိဝိဇ္ဇတရုံ၊ သာ၍ ထိုးထွင်းကာ သိနိုင် ခဲ့သောတရားကို။ ပဋိဝိဇ္ဇန္တိ။ —သစ္စသံယုတ် ပပါတဝဂ် ဝါလသုတ်။]

[ရှေးကပုဂံများကို ဤ၌လည်း လိုက်ပါစေ။] (သဗ္ဗာနေဝ၊ သစ္စာနိ၊ အည-မညံ။) သလက္ခဏာဝတ္ထာနတော၊ မိမိ မိမိ၏ ဗာဓကတ္တ စသော လက္ခဏာတို့ဖြင့် အသီးအသီး ပိုင်းခြားအပ်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိသဘာဂါနိ၊ မတူထူးခြား ကွဲပြားသောသဘော ရှိကုန်၏။ ဝါ၊ သဘောမတူကုန်။ စ၊ ဆက်။ ပုရိမာနိ၊ ဧ၊ ဒုက္ခ သမုဒယ သစ္စာ ၂-ပါးတို့သည်။ ဒုရဝဂါဟတ္ထေန၊ ဉာဏ်ဖြင့် ခဲယဉ်းစွာ သက်ဝင်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ အတွက်။ (ဂမ္ဘီရတ္ထာ၏ ဟိတ်ကူ။) ဂမ္ဘီရတ္ထာ၊ နက်နဲကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ လောကံယတ္ထာ၊ လောကံ တို့၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သာသဝတ္ထာစ၊ အာရုံပြုမည့် အာသဝေါတို့နှင့် တကွ ဖြစ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သဘာဂါနိ၊ ကုန်၏။ ဝါ၊ ကုန်၏။ ဖလဟေတု-ဘေဒတော၊ အကျိုးသစ္စာ အကြောင်းသစ္စာတို့၏ ကွဲပြားခြင်းကြောင့်၎င်း။ ပရိညေယျပ္ပဟာတဗ္ဗတောစ၊ ပိုင်းခြား၍ သိထိုက်သော သစ္စာ၏အဖြစ် ပယ်ထိုက် သော သစ္စာ၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဝိသဘာဂါနိ၊ န်၏။ ဝါ၊ ကုန်။ ပစ္စိမာနိ၊ နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော။ ဧပိ၊ နိရောဓသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာ ၂-ပါးတို့သည်လည်း။ ဂမ္ဘီရတ္ထေန၊ နက်နဲကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ အတွက်။ (ဟိတ်ကူ။) ဒုရဝဂါဟတ္ထာ၊ ခဲယဉ်းစွာ သက်ဝင်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ လောကုတ္တရတ္ထာ၊ လောကုတ္တရာတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ အနာသဝတ္ထာစ၊ အာရုံပြုမည့် အာသဝေါ မရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သဘာဂါနိ၊ ဝိသယ-

ဒုရဝဂါဟတ္ထေန ဂမ္ဘီရတ္ထာ။ ။ စာအုပ်တို့၌ “ဒုရဝဂါဟတ္ထေန” ဟု တွေ့ရ၏။ သို့သော် ယောဇနာအဖွင့်၌ “ဒုက္ခေန ဩဂါဟေတဗ္ဗဘာဝေန” ဟု ဣ-ပစ္စည်း၏အနက်ကို “ဘာဝေန” ဟု ဖွင့်ထားသောကြောင့်၎င်း၊ ဦးကာ၌လည်း “ယာထာဝတော ဩဂါဟိတုံ အသက္ကုဏေယျတ္ထာ” ဟု ဣ-ပစ္စည်းဖြင့်ပင် ဖွင့်ထားသောကြောင့်၎င်း “ဂါဟတ္ထေန” သာ ပါဌ်မှန်ဟု သိပါ။ “အသက္ကုဏေယျတ္ထာ ဂမ္ဘီရ” ဟူသော ဤဦးကာအဖွင့်ကို ထောက်၍ “ဒုက္ခောဂါဟတ္ထေန” ကို ဂမ္ဘီရ၏ ဟိတ်ကူဟုလည်း မှတ်ပါ။

ဝိသယိဘေဒတော၊ အာရုံဖြစ်သောသစ္စာ အာရုံရှိသောသစ္စာတို့၏ ကွဲပြားခြင်းကြောင့်၎င်း။ သစ္စိကာတဗ္ဗဘာဝေတဗ္ဗတော၊ မျက်မှောက်ပြုထိုက်သောသစ္စာ၏ အဖြစ် မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်စေထိုက်သော သစ္စာ၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဝိသဘာဂါနိ။

စ၊ သေး။ ပဌမ တတိယာနိပိ၊ ပဌမဖြစ်သော ဒုက္ခသစ္စာ တတိယဖြစ်သော နိရောဓသစ္စာ တို့သည်လည်း။ ဖလာပဒေသတော၊ ညွှန်ပြအပ်သော အကျိုး၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ သဘာဂါနိ။ သင်္ခတ သင်္ခတတော၊ သင်္ခတဖြစ်သော သစ္စာ အသင်္ခတဖြစ်သော သစ္စာအားဖြင့်။ ဝိသဘာဂါနိ။ စ၊ သေး။ ဒုတိယစတုတ္ထာနိပိ၊ ဒုတိယဖြစ်သော သမုဒယသစ္စာ စတုတ္ထဖြစ်သော မဂ္ဂသစ္စာတို့သည်လည်း။ ဟေတု အပဒေသတော၊ ညွှန်ပြအပ်သောအကြောင်းတို့၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ သဘာဂါနိ။ ကေန္တကုသလာကုသလတော၊ ကေန ကုသိုလ်ဖြစ်သောသစ္စာ ကေန အကုသိုလ်ဖြစ်သော သစ္စာအားဖြင့်။ ဝိသဘာဂါနိ။ စ၊ သေး။ ပဌမ စတုတ္ထာနိပိ၊ ပဌမဖြစ်သော ဒုက္ခသစ္စာ စတုတ္ထဖြစ်သော မဂ္ဂသစ္စာတို့သည်လည်း။ သင်္ခတတော၊ သင်္ခတဖြစ်သော သစ္စာအားဖြင့်။ သဘာဂါနိ။ လောကီယ လောကုတ္တရာတော၊ လောကီသစ္စာ လောကုတ္တရာသစ္စာအားဖြင့်။ ဝိသဘာဂါနိ။ စ၊ သေး။ ဒုတိယတတိယာနိပိ၊ တို့သည်လည်း။ နေဝသက္ခာနာသေက္ခဘာဝတော၊ တို့၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ သဘာဂါနိ။ သာရမ္မဏာနာရမ္မဏတော၊ အာရုံနှင့်တကွဖြစ်သောသစ္စာ အာရုံမရှိသောသစ္စာတို့၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ဝိသဘာဂါနိ။

ဣတိ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော သိပုံအစဉ်အားဖြင့်၎င်း။ ဧဝံ ပကာရေဟိ၊ ဤသို့ ဆိုအပ်ပြီးသော သိခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော။ နည်းတို့ဖြင့်၎င်း။ ဝိစက္ခဏော၊ စူးစမ်းဆင်ခြင် ပညာရှင်သည်။ အရိယသစ္စာနံ၊ တို့၏။ သဘာဂ- ဝိသဘာဂတံ၊ သဘာဂတို့၏အဖြစ်၊ ဝိသဘာဂတို့၏အဖြစ်ကို။ ဝိဇညာ၊ အထူး သိရာ၏။ ဣတိ၊ တည်း။ ...သုတ္တန္တဘာဇနီယ ဥဒ္ဓေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ။

ဣတိ ဧဝံ ပကာရေဟိ။ ။ဣတိသဒ္ဓေန ဝိဇာနနက္ခမံ ဒဿေတိ၊—ဋီကာ။ ဤ အဖွင့် ကိုကြည့်၍ ဣတိကို အနက်ပေးပါသည်။ “ဣတိသဒ္ဓါဖြင့် ရှေး၌ပြုအပ်ပြီးသော သိပုံအစဉ်ကို ညွှန်ပြသည်” ဟုလို့။ “ဧဝံ သဒ္ဓေန ဇောတိယမာနော ဧဝံ အတ္ထော ပကာရသဒ္ဓေန ဝုစ္ဆတိ” ဟု အနုဋီကာဖွင့်သောကြောင့် ဧဝံသဒ္ဓါနှင့် ပကာရသဒ္ဓါသည် အနက်တူ၏။ ထို ပကာရ သဒ္ဓါကား အကြောင်းဟူသောအနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် “ဧဝံသဒ္ဓေန ဝိဇာနန- ကာရဏဘူတေ နယေ” ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။ ထိုအဖွင့်၌ ကာရဏဘူတေသည် ပကာရ၏ အနက်ပင်တည်း။

အနုဋီကာ။ ။အနုဋီကာ၌ကား သူ့ အလိုသက်သက် အနက်ဖွင့်ပေး၏။ ထို အလို “ဣတိ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ဧဝံ ပကာရေဟိ၊ ဤသို့ ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိကုန်သော။ နယေဟိ၊ တို့ဖြင့်” ဟု ပေးရလိမ့်မည်။

၁-ဒုက္ခသစ္စနိဒ္ဒေသ

ဇာတိနိဒ္ဒေသ

၁၉၀။ ဣဒါနိ၊ ဥဒ္ဓေသကိပြုပြီးရာ ယခုအခါ၌။ သင်္ခေပတော၊ အားဖြင့်။ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာနိ၊ သရုပ်အရထုတ်ပြအပ်ပြီးကုန်သော။ ဒုက္ခာဒီနိ၊ ဒုက္ခ အစရှိသည်တို့ကို။ ဝိဘဇိတွာ၊ အကျယ်ဝေဘန်၍။ ဒဿေတုံ၊ ငှါ။ တတ္ထ ကတမံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ ဇာတိပိ ဒုက္ခာတိ၊ အစရှိသော။ အယံ နိဒ္ဓေသဝါရော၊ ကို။ အာရဒ္ဓေါ၊ အားထုတ်တော်မူအပ်ပြီ။ [ဣဒါနိကိုငဲ့၍ “အာရဒ္ဓေါ၊ အားထုတ်တော်မူအပ်၏”ဟု ပစ္စုပ္ပန်အနက်ပေးကြ၏။] တတ္ထ၊ ထို တတ္ထ ကတမံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ ဇာတိပိ ဒုက္ခာ အစရှိသော နိဒ္ဓေသဝါရ၌။ ဇာတိ၊ ဇာတိကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ၏။ ဇာတိယာ၊ ဇာတိ၏။ ဒုက္ခဋ္ဌော၊ ဒုက္ခ၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သဘောကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဇရာ၊ ဇရာကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဇရာယ၊ ၏။ ဒုက္ခဋ္ဌော ဝေဒိတဗ္ဗော။ပေ။အပ္ပိယသမ္ပယောဂေါ၊ အပ္ပိယသမ္ပယောဂကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အပ္ပိယသမ္ပယောဂဿ၊ ၏။ ဒုက္ခဋ္ဌော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပိယ ဝိပ္ပယောဂေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပိယ ဝိပ္ပယောဂဿ၊ ၏။ ဒုက္ခဋ္ဌော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣစ္ဆာ၊ ဣစ္ဆာကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဣစ္ဆာယ၊ ဣစ္ဆာ၏။ ဒုက္ခဋ္ဌော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ခန္ဓာ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ န်၏။ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ ဒုက္ခဋ္ဌော၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော။

တတ္ထ၊ ထိုဇာတိ အစရှိသည်တို့၏ နိဒ္ဓေသ၌။ (တနည်း) တတ္ထ၊ ထိုဇာတိ အစရှိသည်တို့၌။ (ကထနတ္ထာယ ခွဲစပ်။) ဒုက္ခဿ၊ ဒုက္ခဖြစ်သော။ အရိယသစ္စဿ၊ အရိယသစ္စာကို။ (ဒုက္ခအရိယသစ္စာဖြစ်ပုံကို။) ကထနတ္ထာယ၊ ဟောတော်မူခြင်းအကျိုးငှါ။ အယံ မာတိကာ၊ ဤဒုက္ခဒုက္ခံ ဝိပရိဏာမဒုက္ခံ အစရှိသော မာတိကာကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ [ဋီကာ၌ ဝေဒိတဗ္ဗာဟုထည့်ထားသည်။] (တနည်း) တတ္ထ၊ ထို နိဒ္ဓေသဝါရ၌။ ဒုက္ခဿ၊ သော။ အရိယသစ္စဿ၊ ကို။ ကထနတ္ထာယ၊ ငှါ။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ ကား။ မာတိကာ၊ တည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဣဒံ ဒုက္ခနာမ၊ ဤ ဒုက္ခမည်သည်။ အနေကံ၊ တပါးမက များ၏။ (ဒုက္ခဒုက္ခံ စသောအားဖြင့် များ၏။) နာနာပုကာရံ၊ အထူးထူးသော အပြားရှိ၏။ (များရုံသာမက “တမျိုးနှင့် တမျိုးလည်း မတူ ထူးခြား ကွဲပြားသောသဘော ရှိ၏” ဟူလို။) ဣဒံ၊ ဤအနေက နာနာပုကာရဒုက္ခံ ဟူသည်။ သေယျထာ (ကတမံ)၊ နည်း။ ဒုက္ခဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခဒုက္ခငင်း။ ဝိပရိဏာမဒုက္ခံ၊ ငင်း။ သင်္ခါရဒုက္ခံ၊ ငင်း။ ပဋိစ္စန္ဓ ဒုက္ခံ၊ ငင်း။ အပ္ပဋိစ္စန္ဓဒုက္ခံ၊ ငင်း။ ပရိယာယဒုက္ခံ၊ ငင်း။ နိပ္ပရိယာယဒုက္ခံ၊ ငင်း။ ဣတိ၊ ဤသည်တည်း။

တတ္ထ၊ ထိုဒုက္ခဒုက္ခံ အစရှိသည်တို့တွင်။ ကာယိကစေတသိကာ၊ ကိုယ်၌ ဇာတိဖြစ် စိတ်၌လည်းဖြစ်သော။ ဝါ၊ ကာယဒွါရ၌လည်းဖြစ် မနောဒွါရ၌ အာရုံပြုသော။ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာသည်။ (ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယ

ဝိညာဏ်၌ယှဉ်သော ကာယိကဝေဒနာ၊ ဒေါသမူဇ္ဈေး၌ယှဉ်သော စေတသိက
ဝေဒနာဟူသော ဒုက္ခဝေဒနာသည်။) သဘာဝတော ၈၊ ဆင်းဆင်းရဲရဲ ခံစား
အပ်သော သဘောအားဖြင့်၎င်း။ နာမတော ၈၊ ဒုက္ခဟူသော နာမည်အားဖြင့်
၎င်း။ ဒုက္ခတ္တာ၊ ဒုက္ခ၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခဒုက္ခနာမ၊ ဒုက္ခဒုက္ခ မည်၏။ ဝါ၊
ဆင်းရဲသည်သာလျှင်ဖြစ်သော ဒုက္ခ မည်၏။

သုခဝေဒနာ၊ သည်။ (သုခသဟဂုတ် ၆၃-ခု၌ယှဉ်သော ဝေဒနာသည်။)
ဝိပရိဏာမေန၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းကြောင့်။ ဝါ၊ အတွက်။ ဒုက္ခပုတ္တိဟေတုတော၊
ဒုက္ခဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိပရိဏာမဒုက္ခနာမ၊ ဝိပရိဏာမ
ဒုက္ခမည်၏။ ဥပေက္ခာဝေဒနာ စေတ၊ သည်၎င်း။ (လောကီ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်
စိတ် ၄၇-၌ယှဉ်သော ဝေဒနာသည်၎င်း။) အဝသေသာ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာမှ
ကြွင်းကုန်သော။ တေဘူမကာ၊ ၃-ပါးသောဘုံ၌ ဖြစ်ကုန်သော။ သင်္ခါရာ၊
လောကီသင်္ခါရတို့သည်၎င်း။ ဥဒယဗ္ဗယ ပိဋိတတ္တာ၊ အဖြစ်အပျက်သည် နှိပ်စက်
အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ သင်္ခါရဒုက္ခနာမ၊ မည်၏။

သဘာဝတော နာမတော။ ။ “ဒုက္ခဝေဒယိဘသဘာဝတော၊ ဆင်းရဲသည်ဖြစ်၍
ခံစားအပ်သော သဘောအားဖြင့်” ဟု ဋီကာ ပဌမဖွင့်၏။ ထိုသဘောအတိုင်း ရဟပ်သော
နာမည်ကို “နာမတော” ဟု ဆို၏။ ထို့ကြောင့် “ဒုက္ခဒုက္ခ” ဟု နာမည်ရရာ၌ ပရိယာယ်
အားဖြင့် ရအပ်သောနာမည် မဟုတ်၊ အစစ်အမှန် ဆင်းရဲသောကြောင့် ရဟပ်သော
နာမည် ဖြစ်သည်” ဟု မှတ်ပါ။ [ဒုက္ခမေဝ၊ အမှန်ဆင်းရဲသည်သာလျှင်ဖြစ်သော + ဒုက္ခ၊
ဒုက္ခတည်း။ ဒုက္ခဒုက္ခ၊ အမှန်ဆင်းရဲသော ဒုက္ခ၊]

တနည်း။ ။ “နာမတောတိ ဥဒယဗ္ဗယဝန္တတယ လဒ္ဓနာမတော” ဟု ဋီကာ ဒုတိယ
တနည်း ဖွင့်၏။ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းသည် အမြဲ နှိပ်စက်အပ်သောကြောင့် သင်္ခါရတရား
ဟူသမျှသည် ဒုက္ခအမည် ရနိုင်ချည်းတည်း။ [သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ဒုက္ခာ၊-ဓမ္မပဒ။] ဤသို့
ရအပ်သောနာမည်သည် သင်္ခါရအားလုံးနှင့် ဆက်ဆံသောကြောင့် သာမညနာမည်တည်း။
ထို့ကြောင့် ဒေါသမူဇ္ဈေး ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဏ်၌ရှိသော ဒုက္ခဝေဒနာရအောင်
“ဒုက္ခမေဝ + ဒုက္ခ” ဟု ရှေးဒုက္ခတရားဖြင့် ဝိသေသနပြု၍ “ဒုက္ခဒုက္ခ” ဟု ဆိုရသည်။ [အတခေါ
သဘာဝတော ဒုက္ခံ၊ ဘူတမေဝေဒံ ဒုက္ခံတိ ပရိမေန ဒုက္ခသဒ္ဓေန ပစ္ဆိမံ ဝိသေသိတံ။—
ဋီကာ။]

ဝိပရိဏာမေန။ ။ သုခဝေဒနာသည် သူ၏ဘာဝအတိုင်းအားဖြင့် ချမ်းသာ၏။
သို့သော် ထိုသုခသဘော ပြောင်းလဲပျက်စီးသောအခါ (ထိုဝေဒနာရှင်မှာ) စိတ်ဆင်းရဲမှု
ဒုက္ခဖြစ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် ထို ဝိပရိဏာမသည် ဒုက္ခဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်ရကား
သုခကိုပင် “ဝိပရိဏာမဒုက္ခ” ဟု တင်စား၍ ခေါ်ရသည်။ ဤသို့ ဖောက်ပြန်သောအခါ
ဒုက္ခဖြစ်ရမည့်အရေးကို မြှော်တေးမိသော သူတော်ကောင်းတို့သည် သာယာဘွယ်
ကောင်းခိုက်၍ဖြစ်သော သုခကိုပင် မသာယာနိုင်ကြတော့ပေ။ [ဝိပရိဏာမဝန္တတယ
သုခံ အနိဋ္ဌမေဝ ဟောတိတိ ဒုက္ခံ နာမ ဇာတံ။—ဋီကာ။]

ပန၊ ဆက်။ တထာ ပိဋနံ၊ ထိုဥဒယဗ္ဗယ အခြင်းအရာအားဖြင့် အနှိပ်စက်ခံရခြင်းသည်။ မဂ္ဂဗလာနမ္ပိ၊ တို့၏လည်း။ ဝါ၊ မဂ်ဖိုလ်တို့အတွက်လည်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဧတေဓမ္မာ၊ ဤမဂ်ဖိုလ်တရားတို့သည်။ ဒုက္ခသစ္စပရိယာ-ပန္နတ္ထေန၊ ဒုက္ခသစ္စာ၌ အကျုံးဝင်ကုန်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ (ဒုက္ခသစ္စပရိယာ-ယတ္ထေန၊ ပရိယာယ်ဖြစ်သော ဒုက္ခသစ္စာ၏ အဖြစ်အားဖြင့်။) သင်္ခါရဒုက္ခနာမ၊ မည်၏။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။

ကဏ္ဍသူလ ဒန္တသူလ ရာဂဗေရိဋ္ဌာဟ ဒေါသဗေရိဋ္ဌာဟာဒိ ကာယိက-စေတသိကော၊ နားကိုက်ခြင်း ဟူသော နားတံကျင်၊ သွားကိုက်ခြင်းဟူသော သွားတံကျင်၊ ရာဂကြောင့်ဖြစ်သော ပူလောင်ခြင်း၊ ဒေါသကြောင့်ဖြစ်သော ပူလောင်ခြင်းအစရှိသော ကိုယ်၌လည်းဖြစ် စိတ်၌လည်းဖြစ်သော။ အာဗာဓော၊ အနာရောဂါသည်။ ပုစ္ဆိတု၊ မေးပြီး၍။ (ဘာဖြစ်တာလဲဟုမေးပြီးမှ)။ ဇာနိ-တဗ္ဗတော၊ သိထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဥပက္ကမဿ၊ နားစသည် ကိုက်ဘိုရန်လုံလပ်ပြုခြင်း၏။ အပါကဋ္ဌဘာဝတော၊ မထင်ရှားသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ (အတွင်းက ဓာတ်ဖောက်ပြန်ခြင်းကြောင့် ကိုက်သည့်အတွက် မထင်ရှားခြင်းကြောင့်၎င်း)။ ပဋိစ္စန္ဒဒုက္ခနာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ ဖုံးကွယ်အပ်သော ဒုက္ခမည်၏။ အပါကဋ္ဌဒုက္ခန္တိပိ၊ ဟူ၍လည်း။ ဝါ၊ မထင်ရှားသော ဒုက္ခဟူ၍လည်း။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ် ဆိုနိုင်၏။

ဒုတ္တိ သကမ္မကာရဏာဒိ သမုဋ္ဌာနော၊ ၃၂-ပါးသော နှိပ်စက် ညှဉ်းပန်းမှု ကံကြမ္မာ အစရှိသည်လျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော။ [၃၂-ပါးသော ကံကြမ္မာကို ဒုကအင်္ဂုတ္တိရံ ပဌမပံ ကမ္မကာရဏဝဂ် ဝဇ္ဇသုတ်၌ရှုပါ။] အာဗာဓော၊ သည်။ အပုစ္ဆိတု၊ မမေးမူ၍သာလျှင်။ ဝါ၊ ဘဲသာလျှင်။ ဇာနိတဗ္ဗတော၊

တထာ ပိဋနံ။ ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ။ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့်တကွ လောကီ ရုပ်နာမ် အားလုံးသည် ဥဒယဗ္ဗယဒဏ်ကို ခံရသည့်အတွက် သင်္ခါရဒုက္ခ အမည်ရသကဲ့သို့ မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် တရားတို့သည်လည်း ထို ဥဒယဗ္ဗယ ပိဋန ဖြစ်သောကြောင့် ပရိယာယ်အားဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာ၌ ပါဝင်ရကား သင်္ခါရဒုက္ခအမည် ရနိုင်သည်။

ဒုက္ခသစ္စပရိယာပန္နတ္ထေန။ ။စာအုပ်တို့၌ ဤအတိုင်း ပါဠိရှိသော်လည်း မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည် ဒုက္ခသစ္စာ၌ တိုက်ရိုက် အကျုံးမဝင်နိုင်။ ပရိယာယ်အားဖြင့်သာ ဒုက္ခသစ္စာမည်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် “ဒုက္ခသစ္စပရိယာယတ္ထေန” ဟုပါဠိရှိလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်။ မှန်၏—“စတုသစ္စဝိနိမုတ္တော ဥပယျော နာမ နတ္ထိ ဟူသော စကားရပ်၌ မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃၇-ခုတို့သည် ပရိယာယ်အားဖြင့် ဒုက္ခသစ္စာ၌ အကျုံးဝင်ကြရသည်။ ဤ၌ကား မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးပါ သင်္ခါရဒုက္ခဖြစ်သောကြောင့် “ဒုက္ခသစ္စာ”ဟုပရိယာယ်အားဖြင့် ဆိုထားသည်။

ကြောင့်၎င်း။ ဥပက္ကမဿ၊ ညဉ့်ဆဲနိပ်စက်မှု လုံ့လ၏။ ပါကဋ္ဌဘာဝတောစ၊ ကြောင့်၎င်း။ အပ္ပဋိစ္စဒုက္ခနာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ မဖုံးကွယ်အပ်သောဒုက္ခမည်၏။ ပါကဋ္ဌဒုက္ခန္တိပိ၊ ဟူ၍လည်း။ ဝါ၊ ထင်ရှားသောဒုက္ခ ဟူ၍လည်း။ ဝုစ္စတိ။

ဒုက္ခဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခ ဒုက္ခကို။ ဌပေတွာ၊ ထား၍။ သေသံ၊ ဒုက္ခဒုက္ခမှ ကြွင်းသော။ ဒုက္ခသစ္စဝိဘဏေ၊ ဌံ။ အာဂတံ၊ လာသော။ ဇာတိအာဒိ၊ ဇာတိအစရှိသော။ သဗ္ဗမ္ပိ၊ အလုံးစုံသော ဒုက္ခသည်လည်း။ တဿ တဿ ဒုက္ခဿ၊ ၏။ ဝတ္ထု-ဘာဝတော၊ တည်ရာအကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပရိယာယဒုက္ခနာမ၊ မည်၏။ [အကျိုးဒုက္ခ၏အမည်ကို အကြောင်းဇာတိစသည်၌ တင်စားအပ်သောကြောင့် ဖလူပစာရအားဖြင့် ရအပ်သောနာမည်ကို “ပရိယာယဒုက္ခ” ဟုဆိုသည်။] ဒုက္ခ-ဒုက္ခံ၊ သည်။ နိပ္ပရိယာယဒုက္ခနာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ ပရိယာယမဟုတ်၊ မချဖြစ်သော ဒုက္ခမည်၏။

တတ္ထ၊ ထိုဒုက္ခဒုက္ခ ဝိပရိကာမဒုက္ခ အစရှိသောဒုက္ခတို့တွင်။ ပရိယာယဒုက္ခ နိပ္ပရိယာယဒုက္ခန္တိ၊ ဟူသော။ ဣမသ္မိံ ပဒဒ္ဒယေ၊ ဤပုဒ် ၂-ပါး အပေါင်း၌။ ဌတွာ၊ တည်၍။ (အခြေခံ၍)။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခဖြစ်သော။ အရိယသစ္စံ၊ ကို။ ကထေတဗ္ဗံ၊ ပြောဟောထိုက်၏။ စ၊ ဆက်။ ဧတံ အရိယသစ္စနာမ၊ ဤအရိယသစ္စာမည်သည်။ ပါဠိယံ၊ ပါဠိတော်၌ (ပါဠိတော်အမျိုးမျိုး၌)။ သင်္ခေပတောပိ၊ အားဖြင့်၎င်း။ ဝိတ္ထာရတောပိ၊ ၎င်း။ အာဂစ္ဆတိ၊ လာတတ်၏။ သင်္ခေပတော၊ အားဖြင့်။ အာဂတဋ္ဌာနေ၊ လာရာပါဠိရပ်၌။ သင်္ခေပေနပိ၊ အားဖြင့်၎င်း။ ဝိတ္ထာရေနပိ၊ အားဖြင့်၎င်း။ ကထေတံ၊ ပြောဟောခြင်းငှါ။ ဝန္တတိ၊ သင့်၏။ ဝိတ္ထာရတော၊ အားဖြင့်။ အာဂတဋ္ဌာနေ ပန၊ ၌ကား။ ဝိတ္ထာရေနေဝ၊ အားဖြင့် သာလျှင်။ ကထေတံ၊ ဝန္တတိ။ သင်္ခေပေန၊ အားဖြင့်။ (ကထေတံ) န (ဝန္တတိ)။ တံ ဣဒံ၊ ထိုအရိယသစ္စာသည်။ ဣမသ္မိံ ဌာနေ၊ ဤပါဠိရပ်၌။ ဝိတ္ထာရေန၊ အားဖြင့်။ အာဂတံ၊ လာပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝိတ္ထာရေနေဝ၊ အားဖြင့်သာလျှင်။ ကထေ-တဗ္ဗံ၊ တသွာ၊ ကြောင့်။ ဝါ၊ အကျယ်အားဖြင့်လာရာဝယ် အကျယ်အားဖြင့်သာ ပြောဟောထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ဝေဒိတဗ္ဗာနိ ဌံစပ်)။ နိဒ္ဒေသဝါရေ၊ ဇာတိပိ ဒုက္ခာ အစရှိသော နိဒ္ဒေသဝါရ၌။ တတ္ထ ကတမံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ ဇာတိပိ ဒုက္ခာတိ အာဒိနိ၊ အစရှိကုန်သော။ ပဒါနိ၊ ထိုကို။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ ဇာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဇာတိယာ ဒုက္ခဋ္ဌော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ အာဒိ၊ အစရှိသော။ ယံ တံ (ဝစနံ)၊ ကို။ (မယာ)ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ (ဤနိဒ္ဒေသ အစဉ်ဆိုခဲ့ပြီ။) တတ္ထ၊ ထို ဇာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ အစရှိသော စကားရပ်၌။ တာဝ၊ ဒုက္ခဋ္ဌမှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒဋ္ဌာနိ)။ ဇာတိအာဒိနိ၊ ဇာတိအစရှိသည်တို့ကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗာနိ ဌံစပ်)။ တတ္ထ ကတမာ ဇာတိ။ ပေ။ သဉ္ဇာတိတိ၊ အစရှိသော။ ဣမဿ ပဒတာဇနီယဿ၊ ၏။ ဝါ၊ နှင့်။ ဝသေန၊ အစွမ်းအားဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

၁၉၁။ တဉ္စ၊ ထို ယာ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ အစရှိသော ပဒဘာဇနီ၌။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ ကား။ အတ္ထဝဏ္ဏနာ၊ အနက်အဖွင့်တည်း။ တေသံ တေသံ သတ္တာနံတိ၊ ဟူသော။ အယံ၊ ဤသဒ္ဒါသည်။ သင်္ခေပတော၊ အကျဉ်းအားဖြင့်။ (တေသံ တေသံ ဟူသော ၂-ပုဒ်ထည်းဖြင့်။) အနေကေသံ၊ တပါးမက များစွာကုန်သော။ သတ္တာနံ၊ ကိုကို။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ သာဓာရဏနိဒ္ဒေသော၊ ဆက်ဆံသော အားဖြင့် ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဒါတည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဒေဝဒတ္တဿ၊ ဒေဝဒတ်၏။ ယာ ဇာတိ၊ သည်။ (အတ္ထိ)။ သောမဒတ္တဿ၊ ၏။ ယာ ဇာတိ၊ သည်။ (အတ္ထိ)။ ဣတိ ဝေ၊ သို့။ ဒီဝသံ၊ တနေပတ်လုံး။ ကထိယမာနေပိ၊ ပြောဟောအပ်ပါသော်လည်း။ သတ္တာ၊ ထိုသည်။ ပရိယာဒါနံ၊ ထက်ဝန်းကျင်ပိုင်းခြား၍ ယူအပ်သည်၏အဖြစ် သို့။ ဝါ၊ ကုန်ခန်းခြင်းသို့။ နေဝ ဂစ္ဆန္တိ၊ မရောက်နိုင်ကုန်။ သဗ္ဗံ၊ သော။ အပရတ္ထ၊ အခြားတယောက် အခြားတယောက်ကို။ ဒီပနံ၊ ပြခြင်းသည်။ (တနည်း) အပရတ္ထ၊ အခြားတယောက် အခြားတယောက်၌။ (န သိဇ္ဈတိ၌စပ်။) ဒီပနံ၊ ပြခြင်းသည်။ (တနည်း) အပရတ္ထဒီပနံ၊ အခြားသော သတ္တဝါတယောက် အခြားသော သတ္တဝါ တယောက်၏ ဇာတိဟု ဆိုအပ်သော အနက်ကို ပြခြင်းသည်။ နသိဇ္ဈတိ၊ မပြီးစီးနိုင်။ [ဤသို့ အနက် ၃-နည်းပေးရပုံကို ခွဲကာ၌ကြည့်ပါ။]

ပန၊ အနွယ်ကား။ ဒီဟိ၊ ၂-ပါးကုန်သော။ ဣမေဟိ ပဒေဟိ၊ ဤတေသံ တေသံ သတ္တာနံ ဟူသော ပုဒ်တို့ဖြင့်။ အပရိယာဒိန္နော၊ ထက်ဝန်းကျင်ပိုင်းခြား၍ မယူအပ်သော။ ကောစိ၊ သော။ သတ္တော၊ သတ္တဝါမည်သည်။ န ဟောတိ၊ မရှိတော့။ (မကျန်တော့။) ကိဉ္စ၊ တစုံတခုသော။ အပရတ္ထဒီပနံ၊ အခြားသော သတ္တဝါတယောက် အခြားသော သတ္တဝါတယောက်၏ ဇာတိဟု ဆိုအပ်သောအနက်ကို ပြခြင်းသည်။ န န သိဇ္ဈတိ၊ မပြီးစီးနိုင်သည်မဟုတ်၊ ပြီးစီးနိုင်သည်သာ။ တေန၊ ကိုကြောင့်။ ယာ တေသံ တေသံ သတ္တာနန္တိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝဟ)၊ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ တမိ တမ္ပိတိ၊ ဟူသော။ အယံ၊ ဤသဒ္ဒါသည်။ ဂတိဇာတိဝသေန၊ ဂတိ ဇာတိတို့၏အပြားအားဖြင့်။ အနေကေသံ၊ နံသော။ သတ္တနိကာယာနံ၊ သတ္တဝါအပေါင်းတို့ကို။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ သာဓာရဏနိဒ္ဒေသော၊ တည်း။ သတ္တနိကာယေတိ၊ ဟူသော ပုဒ်၏။ သတ္တာနံ၊ ထို၏။ နိကာယေ၊ အပေါင်း၌။ သတ္တသဋ္ဌာယံ၊ သတ္တဝါအပေါင်း၌။ သတ္တသမူဟေ၊ ၌။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ [နိကာယအပေါင်းဟူသည် ဆက်စပ်နေသော သတ္တဝါအပေါင်းဟု သိစေလို၍ “သဋ္ဌာယံ” ဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် ထို သဋ္ဌာ၏ အနက်ကို “သမူဟေ” ဟု ဖွင့်သည်။]

ဇာတိတိ(တ္ထေ)၊ ဇာတိဟူသော ဤပါငြ်၌။ အယံ ဇာတိသဒ္ဒေါ၊ သည်။ အနေကတ္ထော၊ တပါးမက များသောအနက်ရှိ၏။ တထာဟိ၊ ထိုစကားကို ချဲ့ဦးအံ့။ သေ(သော ဇာတိသဒ္ဒေါ)၊ သည်။ ကေမ္ပိ ဇာတိံ၊ တခုသော ဘဝကို၎င်း။ ဒွေပိ ဇာတိယော၊ ၂-ခုသော ဘဝတို့ကို၎င်း။ (အနုဿဏမိ၊ ၏။) ဣတိတ္ထေ၊ ဤ

ပါဠိရပ်၌။ ဘဝေ၊ ဘဝဟူသော အနက်၌။ အာဂတော၊ လာ၏။ [ပါရာဇိကဏ် ပါဠိတော် ဝေရဉ္စကဏ္ဍ။] ဝိသာခေ၊ ခါ။ နိဂဏ္ဌာနာမ၊ နိဂဏ္ဌတို့မည်သော။ သမဏဇာတိကာ၊ သမဏဇာတ် ရှိသူတို့သည်။ ဝါ၊ သမဏအပေါင်း ရှိသူ တို့သည်။ အတ္တိ၊ ရှိကုန်၏။ ဣတိတ္ထေ၊ ၌။ နိကာယေ၊ အပေါင်းဟူသောအနက်၌။ (အာဂတော)။ [တိကအင်္ဂုတ္တိရံ ဒုတိယပံ မဟာဝဂ် ဥပေါသထသုတ်။] တိရိယာနာမ၊ တိရိယမည်သော။ တိဏဇာတိ၊ မြက်အမျိုးသည်။ နာဘိယာ၊ ချက်မှ။ ဥဂ္ဂန္ဓာ၊ အထက်သို့တက်၍။ နဘံ၊ ကောင်းကင်ကို။ အာဟစ္စ၊ ထိခိုက်၍။ ဌိတာ၊ တည်သည်။ အဟောသိ၊ ဖြစ်ပြီ။ ဣတိတ္ထေ၊ ၌။ ပညတ္တိယံ၊ တိရိယာ ဟူသော နာမည်ပညတ်၌။ (အာဂတော)။ [ပဉ္စင်္ဂုတ္တိရံ စတုတ္ထပံ ဗြာဟ္မဏဝဂ် မဟာသုပိနသုတ်။]

ဇာတိ၊ ဇာတိကို။ ဒွိတိ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓေဟိ၊ ရူပက္ခန္ဓာ သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့ဖြင့်။ သင်္ကဟိတာ၊ သိမ်းယူရေတွက်အပ်ပြီ။ ဣတိတ္ထေ၊ ၌။ သင်္ခတလက္ခဏေ၊ သင်္ခတ တရားတို့၏လက္ခဏာဖြစ်သော ဇာတိဟူသောအနက်၌။ (အာဂတော)။ [ဥပစယ သန္တတိဟူသော ဇာတိသည် သင်္ခတတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ဥပါဒ်ခြင်းဟူသော အမှတ်လက္ခဏာတည်း။—ဓာတုကထာပါဠိတော် ပဌမနယ သင်္ကဟာသင်္ကဟ- ပဒနိဒ္ဒေသ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒါဒါ။] ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ မာတုကုစ္ဆိမ္မိ၊ အမိဝမ်း၌။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာသော။ ယံ စိတ္တံ၊ အကြင်စိတ်သည်။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်ပြီ။ ပဌမံ၊ သော။ ယံ ဝိညာဏံ၊ သည်။ ပါတုဘူတံ၊ ထင်ရှားဖြစ်ပြီ။ တံ၊ ထိုပဌမစိတ်ကို။ ဝါ၊ ထို ပဌမ ဝိညာဏ်ကို။ ဥပါဒါယ၊ ဉာဏ်ဖြင့်ယူ၍။ ဝါ၊ အစပြု၍။ အဿ၊ ထိုသူငယ်၏။ သာဝ၊ ထို ပဌမဝိညာဏ်ဟူသော စိတ်သည်ပင်။ ဇာတိ၊ ဇာတိမည်၏။ ဣတိ တ္ထေ၊ ၌။ ပဋိသန္နိယံ၊ ပဋိသန္ဓေခန္ဓာဟူသော အနက်၌။ (အာဂတော)။ [ဝိနည်း မဟာဝဂ္ဂပါဠိတော် မဟာခန္ဓက ဂမ္ဘဝိသုပသမ္ပဒါနုဇာနနာ။]

အာနန္ဒ၊ အာနန္ဒာ။ သမ္ပတိဇာတော၊ ဖွားပြီး၍ယခုတစကသာရှိသေးသော။ ဗောဓိသတ္တော၊ သည်။ ပေ။ ဂစ္ဆတိ၊ ၏။ ဣတိတ္ထေ၊ ၌။ ပညုတိယံ၊ မွေးဖွားခြင်း ဟူသော အနက်၌။ (အာဂတော)။ [ဇာတောနှင့် ဇာတိကို အနက်တူယူ၍ ဇာတိ သဒ္ဓါ ပညုတိအနက်ဟော ဟု ဆိုသည်။—ဥပရိပဏ္ဏာသ သုညတဝဂ် ဗာကုလ သုတ်။] ဇာတိဝါဒေန၊ အမျိုးဇာတ်နှင့် စပ်သောစကားကြောင့်။ အနုပက္ကုဋ္ဌော၊ မဆဲရေးအပ်။ ဣတိတ္ထေ၊ ၌။ ကုလေ၊ အမျိုးဟူသော အနက်၌။ (အာဂတော)။

ပဋိသန္နိယံ။ ။ “သာဝ ဇာတိ” အရ ပဌမဝိညာဏ်စိတ်သာ ရ၏။ ပဋိသန္ဓေဟူရာ ၌ကား ထို ဝိညာဏ်စိတ်သာ မက ထို ပဌမဝိညာဏ်နှင့် ယှဉ်သော စေတသိက်များနှင့် ကမ္မဇကလာပ်များကိုရ၏။ ထို့ကြောင့် “သာဝဿ ဇာတိ” ဟူရာ၌ ပဌမဝိညာဏ်ကိုပင် အဦးပခာနပြု၍ ယှဉ်ဘက် စေတသိက်များနှင့် ကမ္မဇကလာပ် ၃-စည်း စသည်ကို ယူနိုင် သောကြောင့် ဇာတိသဒ္ဓါကို ပဋိသန္ဓေအနက်ဟော ဟု ဆိုရသည်။

[သီလက္ခန္ဓဝဂ္ဂပါဠိတော် ကုဋဒန္တသုတ် ကုဋဒန္တဂုဏကထာ။] ဘိဝံ၊ နမ။ အဟံ၊ ငါသည်။ ယတော၊ အကြင်အခါမှစ၍။ အရိယာယ၊ အရိယာဖြစ်သော။ ဇာတိယာ၊ ဇာတ်အားဖြင့်။ ဝါ၊ သီလအားဖြင့်။ ဇာတော၊ ဖြစ်ပြီး။ ဣတိတ္ထေ၊ ဤအရိယသီလေ၊ အရိယသီလဟူသော အနက်၌။ (အာဂတော)။ [မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသပါဠိတော် ရာဇဝဂ် အင်္ဂုလိမာလသုတ်။] ပန၊ အတ္ထုဒ္ဓါရ သာမညမှတစ်ပါး အတ္ထုဒ္ဓေသ ဝိသေသကား။ ဣမ၊ ဤဇာတိ သဉ္ဇာတိ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌။ အယံ၊ ဤဇာတိသဒ္ဓါသည်။ သဝိကာရေသု၊ ဥပါဒ်ခြင်းဟူသော ဝိကာရနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော။ [ဋီကာ၌ “သဟဝိကာရကာ” ဟု ရှိ၏။] ပဌမာဘိနိဗ္ဗတ္တကုန္နေသု၊ ပဌမဦးစွာဖြစ်သော ခန္ဓာတို့၌။ ဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဇာယမာနကဝသေန၊ စ၍ဖြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဇာတိ၊ ဇာတိမည်၏။ ဣတိ ဣဒံ၊ ဤ ဇာတိဟူသောသဒ္ဓါသည်။ ဣတိ၊ ဤဇာတိ သဉ္ဇာတိအစရှိသောပါဠိ၌။ သဘာဝပစ္စတ္တံ၊ ဇာတိ၏သဘောအားဖြင့် မိမိကုစွဲမိ၍ဖြစ်သော သဒ္ဓါတည်း။

သဉ္ဇာယနဝသေန၊ ကောင်းစွာဖြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ သဉ္ဇာတိ၊ ကောင်းစွာ ဖြစ်ခြင်းသဘောသည်။ (အတ္တိ ဌာဝပ်)။ ဣတိ၊ သို့။ ဥပသဂ္ဂေန၊ သံဥပသာရဖြင့်။ ပဒံ၊ ပုဒ်ကို။ ဝစိတိ၊ တိုးပွားစေအပ်ပြီ။ ဩက္ကမနဝသေန၊ သက်ရောက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဩက္ကန္တိ၊ သက်ရောက်ခြင်းသဘောသည်။ (အတ္တိ ဌာဝပ်)။ ဝါ၊ တနည်း။ ဇာယနဋ္ဌေန၊ ရှေးဦးစွာ အာယတနမစံခင် ဖြစ်ခြင်းဟူသော အနက် ကြောင့်။ ဇာတိ၊ ဇာတိမည်၏။ သာ၊ ထိုဇာတိကို။ အပရိပဏ္ဏာယတနဝသေန၊

သဝိကာရေသု။ ပေ။ ခန္ဓေသု။ ။ ဇာတိဟူသည် တဘဝ၌ အစဆုံးဖြစ်သော ခန္ဓာ တည်း။ ပဉ္စဝေါကာရတို့၌ ခန္ဓာ ၅-ပါးတည်း။ အခြားဘုံများ၌လည်း အခြားခန္ဓာများကို ယူ၊ ထိုအစဆုံးဖြစ်သော ခန္ဓာတို့၌ ဖြစ်ခြင်းဟူသော ထူးခြားသော အမှုအရာလည်း ပါ၏။ ထိုဖြစ်ခြင်းအမှုအရာကိုပင် ဤနေရာ၌ “ဝိကာရ” ဟု ဆိုသည်။ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း၌ လာသော ဝိကာရရုပ်၏ ဥပါဒ်သာမက ခန္ဓာအားလုံး၏ ဥပါဒ်ကို “ဝိကာရ” ဟု ဆိုသည်။ [ဇာတိအာဒိနိပိ လက္ခဏာနိ ဓမ္မာနံ အာကာရဝိကာရတိ ကတွာ သဟုပ္ပါဒကာ သဟ ဝိကာရကာတိ ဝုတ္တာ။—ဋီကာ။]

သဘာဝပစ္စတ္တံ။ ။ အဋ္ဌသာလိနီ ကာမာဝစရ ကုသလပဒနိဒ္ဒေသ၌ “ပုသနကဝသေန ဖဿော” ဟု ဆိုပြီးလျှင် “ဣဒံ (ဖဿော ဟူသော ဤပုဒ်သည်) ဖဿသဘာဝဝိပနတော သဘာဝပဒံ နာမ” ဟု ရှိခဲ့၏။ “သဘာဝပဒံ၊ သဘောကိုပြသော ပုဒ်တည်း” ဟုလည်း အနက်ပေးရ၏။ ထို့အတူ “ဇာယမာနကဝသေန ဇာတိ” ၌လည်း ဇာတိသည် ဇာတိ၏သဘောကို ပြသောကြောင့် သဘာဝပဒံပင် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “သဘာဝပစ္စတ္တံ” ဟု ရှိရာ၌ “သဘာဝပဒံ” ဟု ရှိလျှင် အဋ္ဌသာလိနီအဖွင့်များနှင့် တထပ်တည်းဖြစ်၏။ ဤ၌ “ပစ္စတ္တံ” ဟု ရှိသောကြောင့် ပါဠိရှိအတိုင်း အနက်ပေးလိုက်ပါသည်။ ရှေးနိဿယများ၌ “သဘာဝပစ္စတ္တံ၊ သဘောဖြစ်သော ပုဒ်သာတည်း” ဟု၎င်း၊ “သဘောအားဖြင့် မျက်မှောက်ဖြစ်သောပုဒ်တည်း” ဟု၎င်း အနက်ပေးကြသည်။

မပြည့်စုံသော အာယတန၏အစွမ်းဖြင့်။ ယုတ္တာ၊ ယှဉ်စပ်တော်မူအပ်ပြီ။ (တနည်း) ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ သဉ္ဇာယနဋ္ဌေန၊ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဖြစ်ခြင်းဟူသော အနက်ကြောင့်။ သဉ္ဇာတိ၊ သဉ္ဇာတိ မည်၏။ သာ၊ ထိုသဉ္ဇာတိကို။ ပရိပုဏ္ဏာယတနဝသေန၊ ပြည့်စုံသော အာယတန၏အစွမ်းဖြင့်။ ယုတ္တာ၊ ပြီ။ (တနည်း) ဝုတ္တာ၊ ပြီ။

ဩက္ကမနဋ္ဌေန၊ သက်ရောက်ခြင်းအနက်ကြောင့်။ ဩက္ကန္တိ၊ မည်၏။ သာ၊ ထိုဩက္ကန္တိကို။ အဏ္ဏဇ ဇလာဗုဇ ဝသေန၊ အဏ္ဏဇသတ္တဝါ၊ ဇလာဗုဇသတ္တဝါတို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ တို့နှင့်စပ်သဖြင့်။ ယုတ္တာ။ (တနည်း) ဝုတ္တာ။ ဟိ၊ မှန်။ တေ၊ ထိုအဏ္ဏဇ ဇလာဗုဇသတ္တဝါတို့သည်။ အဏ္ဏကောသဉ္စ၊ ဥဒ္ဓသိုဋ်ဌင်း။ ဝတ္ထိကောသဉ္စ၊ သားအိမ်သိုဋ်ဌင်း။ ဩက္ကမန္တိ၊ သက်ရောက်ကြကုန်၏။ ဩက္ကမန္တာပိ၊ သက်ရောက်ပြန်ကုန်သော်လည်း။ ပဝိသန္တာဝိယ၊ ဝင်သွားကုန်သကဲ့သို့။ ပဋိသန္ဓိ၊ ပဋိသန္ဓေကို။ ဂဏန္တိ၊ ယူကြကုန်၏။ အဘိနိဗ္ဗတ္တနဋ္ဌေန၊ အထင်အရှားဖြစ်ခြင်းဟူသော အနက်ကြောင့်။ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ၊ မည်၏။ သာ၊ ထိုအဘိနိဗ္ဗတ္တိကို။ သံသေဒဇ ဩပပါတိကဝသေန၊ သံသေဒဇသတ္တဝါ၊ ဩပပါတိကသတ္တဝါတို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ တို့နှင့်စပ်သဖြင့်။ ယုတ္တာ။ (တနည်း) ဝုတ္တာ။ ဟိ၊ မှန်။ တေ၊ ထိုသံသေဒဇ ဩပပါတိကသတ္တဝါတို့သည်။ ပါကဋ္ဌာဝေ၊ ခန္ဓာကိုယ် အထင်အရှားကိုသည်သာ။ ဟုတ္တာ၊ ချုံ။ နိဗ္ဗတ္တန္တိ၊ တာဝ၊ ပရမတ္ထကထာမှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာ)။ အယံ၊ ဤကထာသည်။ သမ္မုတိကထာ၊ သမ္မုတိကထာတည်း။ ဝါ၊ ပညတ်အားဖြင့် ပြောဟောကြောင်း ကထာတည်း။ [တေသံ တေသံကို ထောက်၍ ဇာတိ (ဖြစ်ခြင်း) ဟူသည်လည်း သတ္တဝါတယောက်၏ဖြစ်ခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် ဇာတိ သဉ္ဇာတိ စသော အားလုံးသည်ပင် သမ္မုတိကထာ ဖြစ်ရလေသည်။]

ဣဒါနိ၊ သမ္မုတိကထာကို ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌။ ပရမတ္ထကထာ၊ ပရမတ္ထကထာသည်။ ဝါ၊ မဖောက်မပြန် အစစ်အမှန်အနက်ကို ပြောဟောကြောင်း ကထာသည်။ ဟေတုတိ၊ ဟိ၊ ချဲ့။ ခန္ဓာဝေ၊ ရုပ်နာမ် ခန္ဓာတို့သည်သာ။ ပရမတ္ထတော၊ မဖောက်မပြန် အစစ်အမှန် အနက်အားဖြင့်။ ပါတုဘဝန္တိ၊ ထင်ရှားဖြစ်ကုန်၏။ သတ္တာ၊ တို့သည်။ (ပရမတ္ထတော၊ အားဖြင့်)။ န (ပါတုဘဝန္တိ)။ ထင်ရှားဖြစ်ကုန်သည်မဟုတ်။ စ၊ ဆက်။ တတ္ထ၊ ထိုခန္ဓာနံ ပါတုဘာဝေါဟူသော ပါဠိ၌။ ခန္ဓာနန္တိ၊ ခန္ဓာနံဟူသော ပါဠိဖြင့်။ ဧကေဝါကာရဘာဝေ၊ ၌။ ဧကေ၊

ဇာတိ သဉ္ဇာတိ။ ။တဘဝဝယ် ပဌမဖြစ်ခြင်းဟူသော ဥပါနိခဏ၌ စက္ခုစသော အာယတနများ မစုံသေး။ ဂစ္ဆသေယျ(ကန္တ) စက္ခာယတနစသည် မစုံသေး။ သံသေဒဇ ဩပပါတိကတို့၌ သဒ္ဓါယတနမရသေး။ ဤသို့ မစုံသေးခိုက်ကို ရည်ရွယ်တော်မူ၍ “ဇာတိ” ဟု ဟောတော်မူ၏။ အာယတနပြည့်စုံရာအခါကို ရည်ရွယ်တော်မူ၍ သံဥပသာရဖြင့် “သဉ္ဇာတိ”ဟု ဟောတော်မူ၏။ “သမ္မုဏ္ဏာ + ဇာတိ သဉ္ဇာတိ”ဟု ဋီကာပြုသည်။

တခုသောခန္ဓာကို၎င်း။ စတုဝေါကာရဘဝေ၊ နှံ။ စတုန္နံ၊ ၄-ပါးသော ခန္ဓာတို့ကို
၎င်း။ ပဉ္စဝေါကာရဘဝေ၊ နှံ။ ပဉ္စန္နံ၊ ၅-ပါးသော ခန္ဓာတို့ကို၎င်း။ ဂဟဏံ၊
ယူခြင်းကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ပါတုဘာဝေါတိ၊ ကား။ ဥပ္ပတ္တိ၊ ဖြစ်ခြင်းတည်း။

အာယတနာနန္တိ ဧတ္ထ၊ ဟူသောဤပါဌ်၌။ တကြတကြ၊ ထိုထို ကေဝေါကာရ
စသောဘဝ၌။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာယတန ဝသေန၊ ဖြစ်သော အာယတနတို့၏ အစွမ်း
ဖြင့်။ ဝါ၊ တို့နှင့်စပ်သဖြင့်။ သင်္ဂဟော၊ သိမ်းယူခြင်းကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ပဋိ-
လာဘောတိ၊ ကား။ သန္တတိယံ၊ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာအစဉ်၌။ ပါတုဘာဝေါယေဝ၊
ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းပင်တည်း။ ဟိ၊ မှန်။ ပါတုဘဝန္တာနေဝ၊ ထင်ရှားဖြစ်သည်သာ
လျှင်ဖြစ်ကုန်သော။ တာနိ၊ ထို အာယတနတို့သည်။ ပဋိလခွါနိနာမ၊ ရအပ်သည်
တို့မည်သည်။ ဟောန္တိ။ [လောက အသုံးအနှုန်းအားဖြင့် ထင်ရှားဖြစ်သည်ကိုပင်
“ရသည်”ဟု ဆိုရသည်-ဟူလို။]

အယံ ဝုစ္စတိ ဇာတိတိ၊ ကား။ အယံ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသောသဘောကို။ ဇာတိ
နာမ၊ ဇာတိမည်၏ ဟူ၍။ ကထိယတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ပန၊ ဆက်။ သာ သော၊ ထိုသို့
သော ဤ ဇာတိသည်။ တတ္ထတတ္ထဘဝေ၊ ထိုထိုဘဝ၌။ ပဌမာဘိနိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာ၊
ရှေးဦးစွာ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ နိယျာတနရသာ၊ အပ်နှင်းသကဲ့သို့
ဖြစ်ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။ အတိတဘဝဓတာ၊ အတိတ်ဘဝမှ။ ဣဓ၊ ဤ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝသို့။
ဥမ္မုဇ္ဇနပစ္စုပ္ပန်ဘဝန၊ ခန္ဓာအစဉ်ကို ထင်ရှားဖော်တတ်သောတရားဟု ယောဂီတို့
ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ဖလဝသေန၊ အကျိုး၏ အစွမ်းဖြင့်။
ဒုက္ခဝိစိတ္တတာ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝန၊ ဒုက္ခအစု၏ ဆန်းကြယ်သည်၏အဖြစ် ဟူသော
အကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်၏။ [“ဇာတိပိ ဒုက္ခာ”နှင့်အညီ “ဇာတိကို အကြောင်း
ခံ၍ နောက်နောက် ဒုက္ခအကျိုးတို့ကို ဖြစ်စေတတ်သည်”ဟူလို။]

[ဇာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ဇာတိယာ ဒုက္ခဋ္ဌော ဝေဒိတဗ္ဗော ဟု ပြအပ်ခဲ့သော
မာတိကာတွင် ဇာတိကို ပြပြီး၍ ဇာတိ၏ ဒုက္ခဋ္ဌကို ပြလိုသောကြောင့် ဣဒါနိ
စသည်ကိုမိန့်။] ဣဒါနိ၊ ဇာတိကိုပြပြီးရာ ယခုအခါ၌။ ဇာတိယာ ဒုက္ခဋ္ဌော
ဝေဒိတဗ္ဗောတိ(ပဒဿ)၊ ဟူသော မာတိကာပုဒ်၏။ (ဝိတ္ထာရံ၊ ကို။) ဟိ (ဥဒ္ဓရိ-
တော ဒဿေမိ)၊ အံ။ အယံ ဇာတိ၊ ဤဇာတိကို။ (ဝုတ္တော ခန္တိပိ)၊ ဝါ၊ သည်။
သယံ၊ မိမိကိုယ်တိုင်။ န ဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခမဟုတ်။ ဝါ၊ မဆင်းရဲ။ ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမှ

သယံ န ဒုက္ခာ။ ။တဘဝ၌ အစဆုံးဖြစ်သော ရုပ်နာမ် ခန္ဓာသည် ဇာတိ မည်၏၊
ထို ရုပ်နာမ် ခန္ဓာသည် ဝိပါက် စိတ် စေတသိက် ကမ္မဇရုပ်များဖြစ်သောကြောင့် ဒုက္ခ-
သဟုတ် ကာယဝိညာဏ် ဒေါသမူဒွေးတို့၌ယှဉ်သော ဝေဒနာတို့ကဲ့သို့ ဒုက္ခမဟုတ်။
ဝါ၊ မဆင်းရဲ။ ပန၊ သော်လည်း။ ဒုက္ခပုပ္ဖတ္တိယာ၊ နောက်နောက်ဒုက္ခဖြစ်ခြင်း၏။ ဝတ္ထု-
ဘာဝေန၊ တည်ရာအကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခာတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော။

တပါး စောဒကပက္ခကိုဆိုဦးအံ့။ အယံ၊ ဤဇာတိသည်။ ကတရဒုက္ခဿ၊ အဘယ်ဒုက္ခ၏။ ဝတ္ထု၊ တည်ရာအကြောင်းနည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ ဗာလပဏ္ဍိတသုတ္တာဒီသု၊ ဗာလပဏ္ဍိတ အစရှိသော သုတ်တို့၌။ ဘဂဝတာပိ၊ မြတ်စွာဘုရားသော်မှလည်း။ ဥပမာဝသေန၊ ဥပမာ၏အစွမ်းဖြင့်။ ပကာသိတံ၊ ထင်ရှားပြတော်မူအပ်သော။ ယံ တံ အာပါယိကဒုက္ခံ၊ အကြင် အပါယ်၌ဖြစ်သော ဒုက္ခသည်။ (အတ္ထိ)။ သုဂတိယံ၊ သုဂတိဘဝ၌။ ဝါ၊ တွင်။ မနုဿလောကေ၊ ၌။ ဂဗ္ဘောက္ကန္တိမူလကာဒိဘေဒံ၊ အမိဝမ်းသို့ သက်ရောက်ရခြင်းလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသောဒုက္ခ အစရှိသော အပြားရှိသော။ ယဉ္ဇ ဒုက္ခံ၊ သည်လည်း။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သော၊ ဤဇာတိသည်။ သဗ္ဗဿာပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော။ တဿ ဒုက္ခဿ၊ ထိုဒုက္ခ၏။ (ဘဂဝတာ ပကာသိတ အာပါယိကဒုက္ခံ၊ ဂဗ္ဘောက္ကန္တိမူလကာဒိဘေဒဒုက္ခ၏။) ဝတ္ထု၊ တည်ရာအကြောင်းတည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။

တတြ၊ ထိုအာပါယိကဒုက္ခ၊ ဂဗ္ဘောက္ကန္တိမူလကာဒိဘေဒဒုက္ခတို့တွင်။ ဣဒံ၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား။ ဂဗ္ဘောက္ကန္တိမူလကာဒိဘေဒံ၊ သော။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။ ဟိ၊ ချ။ အယံသတ္ထော၊ ဤသတ္တဝါသည်။ [အယံ ဟူသောပုဒ်ဖြင့် မိမိကိုယ်ကိုညွှန်ပြသကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။] မာတုက္ကစ္ဆိမ္မိ၊ ၌။ နိဗ္ဗတ္တမာနော၊ ဖြစ်ရသော်။ ဥပ္ပလ ပဒုမ ပုဏ္ဏရိကာဒီသု၊ ဥပ္ပလမည်သောကြာ၊ ပဒုမာမည်သောကြာ၊ ပုဏ္ဏရိက်မည်သောကြာ အစရှိသောအရပ်တို့၌။ န နိဗ္ဗတ္တတိ၊ ဖြစ်ရသည်မဟုတ်။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ ဝါ၊ အောက်က။ အာမာသယဿ၊ အစာသစ်အိမ်၏၎င်း။ [အာမ၊ မကျက်သေးသောအစာ၏+အာသယ၊ တည်ရာဖြစ်သော အိမ်။] ဥပရိ၊ အထက်၌။ ဝါ၊ က။ ပက္ကာသယဿ၊ အစာကျက်အိမ်၏၎င်း။ ဥဒရပဋ္ဌလပိဋ္ဌိကဏ္ဍကာနံ၊ ရွှေပိုင်း၌ အမိဝမ်းလွှာ၊ နောက်ပိုင်း၌ အမိကျောက်ဆူးရိုးတို့၏။ ဝေမဇ္ဈေ၊ အလယ်၌။ ဝါ၊ အလယ် ဖြစ်သော။ ပရမသမ္မာဓေ၊ အလွန်ကျဉ်းမြောင်းသော။ တိဗ္ဗန္ဓကာရေ၊ အလွန် မှောင်မဲသော။ နာနာကုဏပဂန္ဓပရိဘာဝိတေ၊ အမျိုးမျိုးသော အကောင်ပုပ်တို့၏ အနံ့တို့ဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်ထုံမွှမ်းအပ်သော။ အသုစိပရမဒုဂ္ဂန္ဓပဝန ဝိစရိတေ၊ မစင်ကြယ်သော အလွန်မကောင်းသောအနံ့ တည်းဟူသော လေ၏ လှည့်လည်အပ်ရာဖြစ်သော။ [မာလုတော ပဝနော ဝါယု၊ ဝါတောနိလသမိရဏော။ အဘိဓာန် ၃၇-နှင့်အညီ ပဝန

ဥပမာဝသေန ပကာသိတံ ။ ။ သမ္ဘာဝနာဇောတက ပီဖြင့် “မြတ်စွာဘုရားသော်မှ ကုန်အောင်ဟော၍ပြတော်မူနိုင်၊ ဥပမာအားဖြင့်သာ ပြနိုင်၏။ အခြားပုဂ္ဂိုလ်တို့ကုန်အောင်ဟော၍ ပြဘို့မှာ သာ၍ မဖြစ်နိုင်”ဟု ပြသည်။ ထို အာပါယိကဒုက္ခတို့၏ ဥပမာကို ဥပရိပဏ္ဏာသ ဗာလပဏ္ဍိတသုတ်၌ ဟောတော်မူ၏။ ထို သုတ်၏ အခြားမဲ့ ဒေဝဒုဘသုတ်၌ကား ဥပမာမပြဘဲ ငရဲဒုက္ခကို ဟောပြတော်မူ၏။ ထို ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာမှ ယူ၍ သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ ဝိထိမုတ်ပိုင်း၌လည်း ပြထားပါသည်။

သဒ္ဓါသည် ဤနေရာ၌ လေ-ဟူသောအနက်ကို ဟော၏။] အဓိမတ္တဇောရုဇ္ဈေ၊ လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်ရှိအောင် ကော်ဆုပ်ဘွယ်ရှိသော။ ဝါ၊ အလွန် စင်ဆုပ်ဘွယ်ရှိသော။ ကုမ္ဘိပ္ပဒေသော၊ အမိဝမ်းအရပ်၌။ ပူတိမဇ္ဈ ပူတိကုမ္မာသ- စန္ဒနိကာဒိသု၊ ပုပ်သောငါး၊ ပုပ်သိုးသောမုယောမဲ့၊ တံစည်းအိုင် အစရှိသော အရပ်တို့၌။ ကိမိဝိယ၊ ပိုးလောက်သည်ကဲ့သို့။ နိဗ္ဗတ္တတိ၊ ဖြစ်ရ၏။

တတ္ထ၊ ထိုအမိဝမ်း၌။ နိဗ္ဗတ္တော၊ ဖြစ်ရသော။ သော၊ ထိုသတ္တဝါသည်။ ဒသ မာသေ၊ ၁၀-လတို့ပတ်လုံး။ မာတုကုမ္ဘိသမ္ဘဝေန၊ အမိဝမ်း၌ဖြစ်သော။ ဥသ္မာနာ၊ ကိုယ်ငွေ့ကြောင့်။ ပုဋ္ဌပါကံဝိယ၊ ကျက်သော အသားစသည်တို့၏ အထုပ်ကဲ့သို့။ [ပုဋ္ဌပါကံ ဝိယာတိ ပစ္စမာနမံသာဒိ ပုဋ္ဌော ဝိယ။— ယောဇနာ။] ပစ္စမာနော၊ ကျက်ရသည်။ (ဟုတွာ၊ ချုံငင်း။) ပိဋ္ဌပိဏ္ဍိဝိယ၊ မှုံညက်စိုင့်သည်ကဲ့သို့။ သေဒိယ- မာနော၊ ပြုတ်ဖျော့အပ်သည်။ (ဟုတွာ၊ ချုံငင်း။) သမိဉ္ဇနပဿာရဏာဒိရဟိ- တော၊ ကွေးခြင်း ဆန့်ခြင်း အစရှိသည်တို့မှကင်းသည်။ (ဟုတွာ၊ ချုံငင်း။) အဓိ- မတ္တံ၊ လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ ဒုက္ခံ၊ ကို။ ပစ္စနဘောတိ၊ ခံစားရ၏။ တာဝ၊ ဂဗ္ဘပရိဟရဏ မူလကဒုက္ခ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဗ္ဗိဋ္ဌံ၊ သော။) ဣတိ ဣဒံ၊ ဤဒုက္ခသည်။ ဂဗ္ဘောက္ကန္တိမူလကံ၊ အမိဝမ်းသို့ သက်ရောက်ရခြင်း လျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။

ပန၊ ကား။ (ဂဗ္ဘောက္ကန္တိ မူလကဒုက္ခမှတစ်ပါး ဂဗ္ဘပရိဟရဏမူလကဒုက္ခ ကား။) သော၊ ထိုသတ္တဝါသည်။ မာတု၊ အမိ၏။ သဟသာ၊ အဆောတလျင်။ ဥပက္ခလနဂမန နိသီဒနဝုဋ္ဌာန ပရိဝတ္တနာဒိသု၊ ချွတ်ချော်ခြင်း၊ သွားခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း၊ ထခြင်း၊ လူးလိမ့်ခြင်း အစရှိသော ကိစ္စတို့၌။ သုရာဓုတ္တဟတ္ထဂတော၊ သေသောက်ကြူး၏ လက်၌ရောက်သော။ ငွေကောဝိယ၊ သိုးသတ္တဝါသည်ကဲ့သို့ ငင်း။ အဟိတုဏ္ဍိက ဟတ္ထဂတော၊ မြွေအလမွယ်ဆရာ၏ လက်၌ရောက်သော။ သပ္ပပေါတကော ဝိယစ၊ မြွေငယ်သည်ကဲ့သို့ငင်း။ အာကစုန ပရိကစုန ဩဓုနန- နိဗ္ဗုနနာဒိနာ၊ မိမိသို့ ရှေးရှုဆွဲငင်ခြင်း၊ ထက်ဝန်းကျင် ဆွဲငင်ခြင်း၊ အောက်သို့ လှုပ်ခါချခြင်း၊ ဖိလာ လှုပ်ခါခြင်း အစရှိသော။ ဥပက္ကမေန၊ လုံ့လကြောင့်။ အဓိ- မတ္တံ၊ သော။ ယံဒုက္ခံ၊ ကို။ အနုဘဝတိ၊ ၏။ မာတု၊ ၏။ သီတုဒကပါနကလေ၊ အေးသောရေကို သောက်ရာအခါ၌။ သီတနရကုပပန္နော ဝိယ၊ အေးသောငရဲ၌ ဖြစ်ရသူသည်ကဲ့သို့ငင်း။ ဥက္ကယာဂုဘတ္တာဒိ အဇ္ဈောဟရဏကလေ၊ ပူသော ယာဂု၊ ပူသောထမင်း အစရှိသော အာဟာရကို စားမျှီရာအခါ၌။ အင်္ဂါရဝုဋ္ဌိ- သမုရိကိဏ္ဍောဝိယ၊ မီးကျိုးမိုသီးဖြင့် ထက်ဝန်းကျင် ရောပြွမ်းသူကဲ့သို့ငင်း။ လောဏမ္ဗိလာဒိအဇ္ဈောဟရဏကလေ၊ အငန့်၊ အချဉ်အစရှိသော အာဟာရကို စားမျှီရာအခါ၌။ ခါရပဋိစ္စကာဒိ ကမ္မကာရဏပုတ္တော ဝိယ၊ အရေကိုခွါ၍ ဆားငန့်ရေကိုလောင်းထည့်ခြင်း အစရှိသော နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှုသို့ ရောက်ရသူ

ကဲ့သို့၎င်း။ တိဗ္ဗံ၊ ထက်စွာသော။ ယဉ္ဇ ခုက္ခံ၊ ကိုလည်း။ အနုဘောတိ၊ ဤ။ ဣဒံ၊ ဤဒုက္ခသည်။ ဂဗ္ဘပရိဟရဏမူလကံ၊ ကိုယ်ဝန်ကို ဆောင်ရွက်ရခြင်းလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။

ပန၊ ကား။ (ဂဗ္ဘပရိဟရဏမူလကဒုက္ခမှတစ်ပါး ဂဗ္ဘဝိပတ္တိမူလကဒုက္ခ အစရှိသည်ကား။) အဿ၊ ထိုကိုယ်ဝန်သွယ်ကို။ (ဆေဒန ဌိစပ်။) ဝါ၊ ဤ။ မုဠ-ဂဗ္ဘာယ၊ တွေဝေသော ကိုယ်ဝန်သွယ်ရှိသော။ (အမိဝမ်း၌ ချောချော မောမောမမွေးဖွားဘဲ ကိုးလုံးကန့်လန့်ဖြစ်နေသော ကိုယ်ဝန်ရှိသော။) မာတု-ယာ၊ အမိ၏။ မိတ္တာမစ္စ သု၊ ဂဗ္ဘာဒိဟိ၊ မိတ်ဆွေ၊ ထိုထိုက်၌ အတူတကွ ဖြစ်ဘက် သဟာယ်ချင်း၊ မိမိအပေါ်၌ ကောင်းသောစိတ်နှလုံးရှိသော ခင်ပွန်း အစရှိသူတို့သော်မှလည်း။ အဒဿနာရဟေ၊ ကြည့်ခြင်းကို မထိုက်သော။ ဝါ၊ မကြည့်ထိုက်သော။ ဒုက္ခပုတ္တိဋ္ဌာနေ၊ ဒုက္ခ၏ ဖြစ်ရာအရပ်၌။ (မွေးဖွားခန်း၌။) ဆေဒန ဖာလနာဒိဟိ၊ ဖြတ်ခြင်း၊ ခွဲခြင်း အစရှိသည်တို့ကြောင့်။ ယံဒုက္ခံ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဤ။ (ကိုယ်ဝန်သွယ်မှာဖြစ်ရ၏။) ဣဒံ၊ ဤဒုက္ခသည်။ ဂဗ္ဘဝိပတ္တိမူလကံ၊ ကိုယ်ဝန်သွယ်၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။

ဝိဇာယမာနာယ၊ မွေးဖွားတော့မည်ဖြစ်သော။ မာတုယာ၊ ဤ။ ကမ္မဇေဟိ၊ ကံကြောင့်ဖြစ်ကုန်သော။ ဝါတေဟိ၊ လေတို့သည်။ ပရိဝတ္တေတွာ၊ ပြောင်းပြန် လည်စေ၍။ (အထက်၌ ဦးခေါင်းရှိနေသည်ကို ဦးခေါင်းစောက်ထိုးဖြစ်အောင် ပြောင်းပြန်လှည့်၍။) နရကပပါတံဝိယ၊ နရက်ချောက်ကဲ့သို့။ အတိတယာနကံ၊ အလွန်ကြောက်ဘွယ်ကောင်းသော။ ယောနိမဂ္ဂံ၊ ယောနိလမ်းသို့။ ပတိပါတိယ-မာနဿ၊ ရွေးရှုကျရောက်စေအပ်သော သွယ်၏။ (ဒုက္ခံ ဌိစပ်။) ဝါ၊ သည်။ (နိက္ကမိယမာနဿ စသည်၌စပ်။) ပရမသမ္မာဓေန၊ အလွန်ကျဉ်းမြောင်းသော။ ယောနိမုဓေန၊ ယောနိဝဖြင့်။ တာဠုတ္တိဂ္ဂဋ္ဌေန၊ သံကောက်ဖြင့်။ နိက္ကမိယမာနဿ၊ ဆွဲငင်အပ်သော။ မဟာနာဂဿ ဝိယ စ၊ ဆင်ပြောင်ကြီးကဲ့သို့၎င်း။ သင်္ဘာတ-ပဗ္ဗတေဟိ၊ သင်္ဘာတငရဲ၌ရှိသော တောင်ကြီးတို့သည်။ ဝိစုတ္တိယမာနဿ၊ မှန်မှန်ညက်ညက်ကြိတ်ချေအပ်သော။ နရကသတ္တဿ ဝိယ စ၊ ငရဲသားသတ္တဝါ ကဲ့သို့၎င်း။ ယံ ဒုက္ခံ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဤ။ ဣဒံ၊ ဤဒုက္ခသည်။ ဝိဇာယနမူလကံ၊ မွေးဖွားရခြင်းလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။

ပန၊ ကား။ (ဂဗ္ဘဝိပတ္တိမူလကဒုက္ခ စသည်တို့မှတစ်ပါး ဗဟိနိက္ခမနမူလက ဒုက္ခကား။) ဇာတဿ၊ မွေးဖွားပြီးသည်ဖြစ်၍။ တရုဏဝဏသဒိဿ၊ နုသော အနာနှင့်တူသော။ ဝါ၊ အသားနုနှင့်တူသော။ သုကုမာရသရိဿ၊ အလွန် နုနယ်သောကိုယ်ရှိသော ကလေး၏။ ဝါ၊ ကို။ ဟတ္ထဂဟဏနာပနဓောဝနစောဠ-ပရိမဇ္ဇနာဒိကာလေ၊ လက်ကို ဆွဲကိုင်ခြင်း၊ တကိုယ်လုံးကို ရေချိုးပေးခြင်း၊ ကိုယ်၏တစိတ်တဖို့ကို ဆေးကြောခြင်း၊ အဝတ်ကြမ်းတို့ဖြင့် ပွတ်တိုက်ခြင်းအစ

ရှိသည်တို့၏အခါ၌။ သူဝိမုဒရုဇာရဝိဇ္ဇာနုပာလနသဒိသံ၊ အပ်ဖျားဖြင့် ထိုးဆွခြင်း၊ သင်ဓုန်းသွားဖြင့်ခွဲခြင်းနှင့်တူသော။ ယံ ဒုက္ခံ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဣဒံ၊ ဤဒုက္ခသည်။ မာတုကုစ္ဆိတော၊ မှ။ ဗဟိ၊ အပြင်သို့။ နိက္ခမနမူလကံ၊ ထွက်ရခြင်းလျှင်အကြောင်းရင်းရှိသော။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။

တတော၊ ထို အပြင်သို့ရောက်ရာအခါမှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ ပဝတ္တိယံ၊ ပဝတ္တိအခါ၌။ အတ္တနာဝ၊ ကိုယ်တိုင်သာလျှင်။ အတ္တာနံ၊ မိမိကို။ ဝေန္တဿ၊ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းသူ၏၎င်း။ အစေလကဝတာဒိဝသေန၊ အစေလကတို့၏ အကျင့်ကိုကျင့်ခြင်းအစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်။ အာတာပနပရိတာပနာနုယောဂံ၊ နေဘက်သို့ ရှေးရှုပူစေခြင်း၊ အပူ ၅-မျိုးဖြင့် ပူစေခြင်း ဟူသော အဖန်ဖန် အားထုတ်အပ်သော အကျင့်ကို။ အနုယုတ္တဿ၊ အဖန်ဖန် အားထုတ်သူ၏၎င်း။ ကောဝေသေန၊ စိတ်ဆိုးခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ အဘူန္တဿ၊ အစာမစားသူ၏၎င်း။ ဥဗ္ဗန္တဿစ၊ အထက်လည်ပင်း၌ နှောင်ဖွဲ့သောသူ၏၎င်း။ ဝါ၊ ကြိုးဆွဲချသူ၏၎င်း။ ယံ ဒုက္ခံ၊ ဟောတိ။ ဣဒံ၊ သည်။ အတ္တပက္ကမမူလကံ၊ မိမိကိုယ်တိုင် လုံ့လပြုခြင်းလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။

ပန၊ ကား။ (အတ္တပက္ကမမူလကဒုက္ခမှ တပါး ပရူပက္ကမမူလကဒုက္ခကား။) ပရတော၊ သူတပါးတို့ အထံမှ။ ဝါ၊ သူတပါးတို့ကြောင့်။ ဝေဗန္ဓနာဒိနိ၊ ညှဉ်းပန်းခြင်း နှောင်ဖွဲ့ခြင်း အစရှိသည်တို့ကို။ အနုဘဝန္တဿ၊ ခံစားရသူ၏။ ယံ ဒုက္ခံ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဣဒံ၊ သည်။ ပရူပက္ကမမူလကံ၊ သူတပါးတို့ လုံ့ လပြုခြင်းလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။... ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ သဗ္ဗဿာပိ၊ သော။ ဣမဿ ဒုက္ခဿ၊ ၏။ အယံ ဇာတိ၊ သည်။ ဝတ္ထုမေဝ၊ တည်ရာအကြောင်းသည်သာ။ ဟောတိ။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ ဇာယေထ နောစ နရကေသု သတ္တော။ ပေ။ ဣမမာဟဇာတိန္တိ၊ ဟူသော။ တေ၊ ဤဂါထာစကားကို။ (ပဏ္ဍိတေဟိ၊ တိုသည်။) ဝုစ္စတိ၊ အပ်၏။ သတ္တော၊ သတ္တဝါသည်။ နရကေသု၊ နရက်တို့၌။ ဝါ၊ ငရဲတို့၌။ နောစ ဇာယေထ၊ အကယ်၍ မဖြစ်အံ့။ (ဝေဝသတိ၊ ဤသို့နရက်တို့၌ မဖြစ်လသော်။) တတ္ထ၊ ထိုင်ရဲတို့၌။ အဂ္ဂိဒါဟာဒိကံ၊ မီး၏ ပူလောင်ခြင်း အစရှိသော။ အပ္ပသယံ၊ သည်းမခံအပ် သည်းမခံနိုင်သော။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသည်။ ကုဟိ၊ အဘယ်အရပ်၌။ ပတိဋ္ဌံ၊ တည်ရာကို။ လဘေထန၊ ရရာတော့အနည်း။ (နလဘေထဝေ၊ မရတော့သည်သော။) [ဤကား ဋီကာပဌမနည်းတည်း။] (တနည်း) (သောသတ္တော၊ သည်။) တတ္ထ၊ ထို၌။ အဂ္ဂိဒါဟာဒိကံ၊ သော။ အပ္ပသယံ၊ သော။ ဒုက္ခံ၊ ကို။ ကုဟိ၊ ၌။ ပတိဋ္ဌံ (ပတိဋ္ဌန္တော)၊ တည်လျက်။ လဘေထန၊ ရရာသေးသနည်း။ (နလဘေထဝေ၊ သည်သာ။) [ဤကား ဋီကာဒုတိယနည်းတည်း။] ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ မုနိ၊ သည်။ ဣမ၊ ဤဒုက္ခသစ္စာအရာ၌။ ဇာတိ၊ ကို။ ဒုက္ခာတိ၊ ဟူ၍။ (ဇာတိပိ ဒုက္ခာ ဟူ၍) အာဟ၊ ပြီ။

[နိရယဇာတိဒုက္ခကို ပြပြီး၍ တိရစ္ဆာနဇာတိဒုက္ခကို ပြလိုသောကြောင့် “ဒုက္ခံ တိရစ္ဆေသု” စသည်ကိုမိန့်။] တိရစ္ဆေသု၊ တိရစ္ဆာန်တို့၌။ ကသာပတောဒ-
ဒဏ္ဍာဘိဿတာဒိဘဝံ၊ ကြိမ်ဖြင့်ရိုက်ခြင်း၊ နှင်တဖြင့် ထိုးဆွဲခြင်း၊ တုတ်ဖြင့်
ရိုက်ခြင်း အစရှိသည်တို့ကြောင့်ဖြစ်သော။ အနေကံ၊ တပါးမက များစွာသော။
ယံ ဒုက္ခံ၊ သည်။ (အတ္တိ)။ တတ္ထ၊ ထိုတိရစ္ဆာန်တို့၌။ တံ ဒုက္ခံ၊ သည်။ ဇာတိံ၊
ကို။ ဝိနာ၊ ကြဉ်၍။ (တနည်း) ဇာတိံ ဝိနာ၊ ဇာတိမပါဘဲ။ ကထံ၊ အဘယ်
နည်းဖြင့်။ ဘဝေယျ၊ ဖြစ်ရာအံ့နည်း။ (န ဘဝေယျဝေ၊ မဖြစ်ရာဘဲတည်သော။)
တတောပိ၊ ထို့ကြောင့်လည်း။ တဟိံ၊ ထိုတိရစ္ဆာန်တို့၌။ ဇာတိံ၊ သည်။ ဒုက္ခာ၊
ဆင်းရဲကြောင်းတည်း။

[တိရစ္ဆာနဇာတိဒုက္ခကို ပြပြီး၍ ပေတဇာတိဒုက္ခကို ပြလိုသောကြောင့်
ပေတေသု ဒုက္ခံ စသည်ကိုမိန့်။] ပေတေသု ပန၊ ပြိတ္တာတို့၌ကား။ ခုပ္ပိပါသဝါတာ-
တပါဒိပ္ပဘဝံ၊ ထမင်းဆာခြင်း၊ ရေငတ်ခြင်း၊ လေပူ နေပူ အစရှိသည်တို့လျှင်
ဖြစ်ရာ အစအမှန်ရှိသော။ ဝိစိတ္တံ၊ ထူးထွေဆန်းပြားသော။ ဒုက္ခံ၊ သည်။ (အတ္တိ)။
တတ္ထ၊ ထိုပြိတ္တာတို့၌။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ အဇာတဿ၊ မဖြစ်သော သတ္တဝါ၏။
(တံ ဒုက္ခံ၊ သည်။) န အတ္တိ၊ မရှိတော့။ တသ္မာပိ၊ ကြောင့်လည်း။ မုနိ၊ သည်။
ဇာတိံ၊ ကို။ ဒုက္ခံ၊ ဟူ၍။ အာဟ၊ ပြီ။

[ပေတဇာတိဒုက္ခကိုပြပြီး၍ လောကန္တရ၊ ပိတ္တာအသုရတို့၏ ဇာတိဒုက္ခကို
ပြလိုသောကြောင့် “တိဗ္ဗန္ဓကာရေစ” စသည်ကို မိန့်။] တိဗ္ဗန္ဓကာရေ၊ အလွန်
မှောင်နေသော။ အသယုသီဒတ၊ သည်းမခံနိုင်လောက်အောင် အေးသော။
လောကန္တရေစ၊ ကမ္မာလောက ၃-ခုတို့၏ အကြား၌ဖြစ်သော လောကန္တရိုက်
ငရဲ၌၎င်း။ အသုခရသုစ၊ ပြိတ္တာ အသုရတို့၌၎င်း။ ယံ ဒုက္ခံ၊ သည်။ (အတ္တိ)။
တတ္ထ၊ ထိုလောကန္တရိုက်ငရဲ ပြိတ္တာအသုရတို့၌။ ဇာတိံ၊ သည်။ နစဿ (နစေ
အဿ)၊ အကယ်၍ မရှိအံ့။ (ဝေသတိံ၊ သော်။) ယတော၊ ကြောင့်။ တံ (ဒုက္ခံ)၊
သည်။ န ဘဝေ၊ မဖြစ်တော့။ တတောပိ၊ ကြောင့်လည်း။ အယံ ဇာတိံ၊ သည်။
ဒုက္ခာ၊ တည်း။

[လောကန္တရ ပြိတ္တာအသုရကာယတို့၏ ဇာတိဒုက္ခကို ပြပြီး၍ မာတုဂဗ္ဗ
ဇာတိဒုက္ခကို ပြလိုသောကြောင့် ယဉ္ဇာပိ စသည်ကိုမိန့်။] ဂူထနရကေ ဝိယ၊
ဘင်ပုပ်ငရဲ၌ကဲ့သို့။ ဝါ၊ ဘင်ပုပ်ငရဲနှင့် တူသော။ မာတုဂဗ္ဗေ၊ အမိဝမ်း၌။
စိရံ၊ ကြာမြင့်စွာ။ ဝသံ (ဝသန္တော)၊ နေရသည်လည်းဖြစ်သော။ အတော၊ ထို
အမိဝမ်းမှ။ ဗဟိ၊ ပြင်ဘက်သို့။ နိက္ခမံ (နိက္ခမန္တော) စ၊ ထွက်ရသည်လည်း
ဖြစ်သော။ [နိက္ခမဉ္ဇ နိက္ခမန္တော။ - ယောဇနာ။] သတ္တော၊ သည်။ အတိဘောရံ၊
အလွန် ကြမ်းတမ်းသော။ ယဉ္ဇာပိ ဒုက္ခံ၊ သို့လည်း။ ပပေါတိ၊ ရောက်ရ၏။ ဣဒ္ဓမ္ပိ၊
ဤဒုက္ခသည်လည်း။ ဇာတိံ၊ ဇာတိကို။ ဝိနာ၊ ၍။ နတ္ထိ၊ မရှိတော့။ ဣတိပိ၊

ကြောင့်လည်း။ အယံ ဇာတိံ သည်။ ဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခတည်း။ [ဇာတိရယန္တိ ဇာတိ အယံတံ ခေဒေါ၊ ရကားရော အာဂမော၊ ဟိ သဒ္ဓေါ ယသ္မာ အတ္ထေ ဝတ္တတိ။—ယောဇနာ။]

[ဒုက္ခအားလုံးကို နိဂုံးချုပ်လိုသောကြောင့် ကိံ ဘာသိတေန စသည်မိန့်။] ဗဟုနာ၊ များစွာသော။ ဘာသိတေန၊ ပြောဆိုအပ်သောစကားဖြင့်။ (တနည်း) ဗဟုနာ ဘာသိတေန၊ များစွာ ဆိုခြင်းဖြင့်။ ကိံ၊ ဒာဘယံအကျိုးရှိအံ့နည်း။ ကုဟိဉ္စ၊ မည်သည့်အရပ်၌မဆို။ ဣမ၊ ဤလောက၌။ (ဝိဉ္စ၊ တစုံတခုသော။ ယံ ဒုက္ခံအပိ၊ သည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ဣဒံ၊ ဤဒုက္ခသည်။ ကဒ၊ တရံတခါ၌မျှ။ ဝါ၊ ဘယ်အခါ၌မှ။ ဇာတိဝိရဟေ၊ ဇာတိ၏ ကင်းခြင်းသည်။ (သတိ၊ သော်။) ယံ၊ အကြင်အကြောင်းကြောင့်။ နန၊ စင်စစ်ကေန အမှန်အားဖြင့်။ နေဝ အတ္ထိ၊ မရှိတော့သည်သာ။ အတော၊ ထို့ကြောင့်။ မဟေသိ (မဟာ ဣသိ)၊ ဣသိထွတ်တင် ဘုရားရှင်သည်။ သဗ္ဗပဌမံ၊ အလုံးစုံသော ဒုက္ခတို့၏ ရှေးဦးစွာ။ ဣမံ ဇာတိံ၊ ကို၊ ဒုက္ခာတိ၊ ဟူ၍။ အာဟ၊ ပြီ။ (ဣတိ၊ အပြီးတည်း။)

၁၉၂။ ဇရာနိဗ္ဗေသေ၊ ၌။ ဇရာတိ၊ ဟူသောသဒ္ဓါသည်။ သဘာဝပစ္စတ္တံ၊ သဘောအားဖြင့် ဇရာဟူသော မိမိကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သဒ္ဓါတည်း။ ဇီရဏတာတိ၊ ဟူသောသဒ္ဓါသည်။ အာကာရနိဗ္ဗေသော၊ ဇရာ၏အခြင်းအရာကို ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဓါတည်း။ ခဏ္ဍိစ္စန္တိ အာဒယော၊ အစရှိကုန်သော။ တယော၊ ၃-ပါးသောသဒ္ဓါတို့သည်။ (ခဏ္ဍိစ္စံ ပါလီစုံ ဝလိတ္တစတာ ဟူသော ၃-ပါးသော သဒ္ဓါတို့သည်။) ကာလာတိက္ကမေ၊ ကာလကိုလွန်ရာ အခါ၌။ (ကာလကြာသောအခါ၌။) ကိစ္စ-နိဗ္ဗေသ၊ ဇရာ၏ကိစ္စကို ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဓါတို့တည်း။ ပစ္ဆိမာ၊ နောက်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ဒွေ ၂-ပါးသောသဒ္ဓါတို့သည်။ (“အာယုနော သံဟာနိ ဣန္ဒြိယာနံ ပရိပါကော” ဟူသော ၂-ပါးသော သဒ္ဓါတို့သည်။) ပကတိနိဗ္ဗေသ၊ ဇရာ၏ အကျိုးပေးတတ်သော ပင်ကိုယ်သဘောကို ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဓါတို့တည်း။ ဝါ၊ ဇရာသည် အပြားအားဖြင့်ပြုအပ်သော အကျိုးကိုညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဓါတို့တည်း။ [ဤသို့ အနက်ပေးရပုံကို ရှုပကဏ္ဍ ဇရာတာနိဗ္ဗေသဋီကာ၌ ရှုပါ။]

သဘာဝပစ္စတ္တံ။ ။အဋ္ဌသာလိနီ ရှုပကဏ္ဍ ဇရာတာနိဗ္ဗေသ၌ “ဇီရဏကဝသေန ဇရာ၊ အယမေတ္ထ သဘာဝနိဗ္ဗေသော” ဟု ဆိုခဲ့၏။ ထို သဘာဝနိဗ္ဗေသကိုပင် ဤ၌ “သဘာဝပစ္စတ္တံ” ဟု ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် ပစ္စတ္တသဒ္ဓါသည် ပဌမာဝိဘတ်အနက်ကို ဟောသောသဒ္ဓါ မဟုတ်။ “အတ္တာနံ ပဋိစ္စ ပဝတ္တိ ပစ္စတ္တံ” နှင့် အညီ “ဇရာ ဟူသော မိမိကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သဒ္ဓါတည်း” ဟု အနက်ပေးရသည်။ “သဘာဝတော ပစ္စတ္တံ သဘာဝ-ပစ္စတ္တံ” ဟု ပြုပါ။ [ဇရာတိပဒံ သဘာဝပစ္စတ္တံ၊ သဘာဝတော ဇရာယ ဒီပနေန ပဇတ္တံ၊ အတ္တာနံ ပဋိစ္စ နိဿာယ ပဝတ္တိ ပစ္စတ္တံ၊ သဘာဝတော ဒီပနေန ပစ္စတ္တံ သဘာဝပစ္စတ္တံ၊ သဘာဝတော ဇရာယ ဒီပနေ ဂုတ္တန္တိ အတ္ထော။—ယောဇနာ။]

ဟိ၊ ချဲ့။ အယံ၊ ဤဇရာကို။ (ဒီပိတာ ဌိဝပ်။) ဇရာတိ ဣမိနာ ပဒေန၊ ဇရာ ဟူသော ဤပုဒ်ဖြင့်။ သဘာဝတော၊ ဇရာ၏သဘောအားဖြင့်။ ဒီပိတာ၊ ပြအပ်ပြီ။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ ဣဒံ၊ ဤဇရာ ဟူသော ပုဒ်သည်။ အဿာ၊ ထိုဇရာ၏။ သဘာဝပစ္စတ္တံ၊ တည်း။ ဇီရဏတာတိ ဣမိနာ၊ ဟူသော ဤပုဒ်ဖြင့်။ အာကာရ-တော၊ ဇရာ၏ အခြင်းအရာအားဖြင့်။ (ဇရာကို။ ဒီပိတာ၊ ပြီ။) တေန၊ ကြောင့်။ အယံ၊ ဤဇီရဏတာ ဟူသော သဒ္ဒါသည်။ အဿာ၊ ၏။ အာကာရနိဗ္ဗေသော၊ အခြင်းအရာကို ညွှန်ပြကြောင်း သဒ္ဒါတည်း။ ခဏ္ဍိစ္စန္တိ ဣဒံ၊ ခဏ္ဍိစ္စ ဟူသော ဤပုဒ်ဖြင့်။ ကာလာတိက္ကမေ၊ ဌံ။ ဒန္တနခါနံ၊ သွား၊ ခြေသည်း လက်သည်းတို့၏။ ခဏ္ဍိတဘာဝကရဏကိစ္စတော၊ ကျိုးကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်းကိစ္စအားဖြင့်။ (ဇရာ၊ ဒီပိတာ။)

ပါလိဝူန္တိ ဣမိနာ၊ ဟူသော ဤပုဒ်ဖြင့်။ ကေသလောမာနံ၊ တို့၏။ ပလိတ-ဘာဝကရဏကိစ္စတော၊ မြူကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်းကိစ္စအားဖြင့်။ (ဇရာ၊ ဒီပိတာ။) ဝလိတ္တစတာတိ ဣမိနာ၊ ဖြင့်။ မံသံ၊ ကို။ မိလာပေတော၊ ညှိုးစေ၍။ တစေ၊ အရေ၌။ ဝလိဘာဝကရဏကိစ္စတော၊ ကွန်သည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်း ကိစ္စအားဖြင့်။ ဇရာ၊ ဒီပိတာ။ [“ဝလိနော + ဘာဝေါ ဝလိတ္တံ” ဟု ရှိပြီးဖြစ်သော ကြောင့် “ဝလိတ္တဘာဝ” ဟု မရှိသင့်။ ရူပကဏ္ဍ၌ “ဝလိဘာဝ” ဟု ရှိခဲ့၏။ ထို့ကြောင့် “ဝလိဘာဝကရဏကိစ္စတော” ဟု ရှိသောပါဌ်က ကောင်းသည်။] တေန၊ ကြောင့်။ ခဏ္ဍိစ္စန္တိအာဒယော၊ အစရှိကုန်သော။ တပော၊ ကုန်သော။ ဣမေ၊ ဤသဒ္ဒါတို့သည်။ အဿာ၊ ထိုဇရာ၏။ ကာလာတိက္ကမေ၊ ဌံ။ ကိစ္စနိဗ္ဗေ-သော၊ တို့တည်း။ တေဟိ၊ ထိုခဏ္ဍိစ္စ အစရှိသောသဒ္ဒါတို့ဖြင့်။ ဣမေသံ ဝိကာရာနံ၊ ဤ သွားကျိုးခြင်း အစရှိသော ထူးခြားသော အမူအရာတို့ကို။ ဒဿနဝသေန၊ ပြခြင်း အခွမ်းဖြင့်။ ပါကဋိဘူတာ၊ ထင်ရှားသည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ပါကဋဇရာ၊ ထင်ရှားသော ဇရာကို။ ဒဿိတာ၊ ပြီ။ [ဤ၌ ပါကဋိဘူတာတိ ဟု ဣတိပါနေ၏။ ရူပကဏ္ဍ၌ ဣတိမပါ။]

ဟိ၊ ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြဦးအံ့။ ဥဒကဿ ဝါ၊ ရေ၏သော်၎င်း။ ဝါ၊ သည်သော်၎င်း။ ဝါတဿ ဝါ၊ လေ၏သော်၎င်း။ ဝါ၊ ၎င်း။ အဂ္ဂိနော ဝါ၊ မီး၏ သော်၎င်း။ ငါ၊ ၎င်း။ တိဏ ရုက္ခာဒိနံ၊ မြက် သစ်ပင် အစရှိသည်တို့၏။ သံဘဂ္ဂ-ပလိဘဂ္ဂတာယ ဝါ၊ ပြင်းစွာ ချိုးဖျက်အပ်၊ ထက်ဝန်းကျင် ချိုးဖျက်အပ်ကုန် သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၎င်း။ ဈာမတာယ ဝါ၊ မီးလောင်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ် အားဖြင့်၎င်း။ ဂတမဂ္ဂေါ၊ သွားအပ်သောလမ်းသည်။ ပါကဋေ၊ ထင်ရှားသည်။ ဘာတိ၊ ၏။ စ၊ ထိုသို့ပင် ထင်ရှားပါသော်လည်း။ သော ဂတမဂ္ဂေါ၊ သည်။ တာနေဝ ဥဒကဒိနိ၊ ထိုရေ အစရှိသည်တို့သည်။ (ထို ရေ လေ မီးတို့သည် ပင်၊) န (ဟောန္တိ) ယထေဝ၊ မဟုတ်ကုန်သကဲ့သို့။ ဝေမေဝ၊ သာလျှင်။ ဇရာ-

ယ၊ ဇာရ၊ ဝါ၊ သည်။ ဒန္တာဒီဃ၊ သွား အစရှိသည်တို့၌။ ခဏ္ဍိစွာဒိဝေနေ၊ ကျိုးသောသွား ရှိသူ၏အဖြစ် အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဂတမဂ္ဂေါ၊ သည်။ ပါကဋ္ဌော၊ ၏။ စက္ခု၊ မျက်စိကို။ ဥမ္ဗိလိတာပိ၊ ဖွင့်၍သော်မှလည်း။ ဂယုတိ၊ ယူအပ် ယူနိုင်၏။ (သိနိုင် မြင်နိုင်၏။) စာထိုသို့ပင် မျက်စိကိုဖွင့်၍ ယူအပ် ယူနိုင်ပါ သော်လည်း။ ခဏ္ဍိစွာဒိနေဝ၊ ကျိုးသောသွား ရှိသူ၏အဖြစ် အစရှိသည်တို့သည် ပင်။ ဇရာ၊ ဇရာသည်။ န၊ မဟုတ်။ ဟိ၊ မှန်။ ဇရာ၊ သည်။ စက္ခုဝိညေယျာ၊ စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့် သိအပ် သိနိုင်သည်။ န ဟောတိ။

[ကိစ္စနိဒ္ဒေသ၏အကျယ်ကို ပြပြီး၍ ပကတိနိဒ္ဒေသ၏အကျယ်ကို ပြလိုသောကြောင့် “အာယုနော” စသည်ကိုမိန့်။] ပန၊ ကား။ အာယုနော။ ပေ။ ပရိပါကောတိ၊ ဟူကုန်သော။ ဣမေဟိ ပဒေဟိ၊ ဤပုဒ်တို့ဖြင့်။ ကာလာတိက္ကမေယေဝ၊ ၌သာ။ အဘိဗျတ္တာယ၊ အလွန်ထင်ရှားသော။ အာယုက္ခယ၊ ပေ။ သင်္ခါတာယ၊ အသက်၏ ကုန်ခြင်း၊ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့၏ ရင့်ကျက်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော။ [ရူပကဏ္ဍ၌ “သင်္ခါတာယ” နေရာ၌ “သည်တာယ” ဟု ရှိခဲ့၏။] ပကတိယာ၊ ပင်ကိုယ်သဘောအားဖြင့်။ (ဇရာ) ဒီပိတာ။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ ပစ္စိမာ၊ ကုန်သော။ ဇော၊ ကုန်သော။ ဣမေ၊ ဤသဒ္ဒါတို့သည်။ အဿာ၊ ထိုဇရာ၏။ ပကတိနိဒ္ဒေသ၊ တို့တည်း။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗျာ။

တတ္ထ၊ ထို အာယုနော သံဟာနိ အစရှိသော ပုဒ်တို့တွင်။ ယသ္မာ၊ ဇရံ၊ အိုခြင်းသို့။ ပတ္တဿ၊ ရောက်သောပုဂ္ဂိုလ်၏။ အာယု၊ အသက်သည်။ ဟာယတိ၊ ဆုတ်ယုတ်၏။ [တနှစ်တိုးလျှင် တနှစ် အသက်ဆုတ်၏၊ အသက် ၇၀-ပြည့်လျှင် ၇၀-ဆုတ်၏။] တသ္မာ၊ ဇရာ၊ ကို။ အာယုနော သံဟာနိတိ၊ ဟူ၍။ ဖလူပစာရေန၊ အားဖြင့်။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ယသ္မာ။ [ရူပကဏ္ဍ၌ ယသ္မာ စဟု ရှိခဲ့၏။] ဒဟရကာလေ၊ ငယ်ရွယ်သူ၏အခါ၌။ (ငယ်ရွယ်စဉ်အခါ၌) သုပ္ပသန္နာနိ၊ အလွန် ကြည်လင်ကုန်သော။ သုခုမမ္ပိ၊ သိမ်မွေ့သည်လည်းဖြစ်သော။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဝိသယံ၊ အာရုံကို။ သုခေနေဝ၊ လွယ်ကူသဖြင့်သာ။ ဂဏှနသမတ္တာနိ၊ ယူခြင်း၌ စွမ်းနိုင်ကုန်သော။ စက္ခာဒီနိ၊ ကုန်သော။ ဣန္ဒြိယာနိ၊ တို့သည်။ ဇရံ၊ အိုခြင်းသို့။ ပတ္တဿ၊ ရောက်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ (သန္တာန်၌)။ ပရိပက္ကာနိ၊ ရင့်ရော်ကုန်သည်။ အာလုဠိတာနိ၊ ရှုပ်ပွေ့ကုန်သည်။ အဝိသဒါနိ၊ မရှင်းလင်းကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။ ဩဠာရိကမ္ပိ၊ ထင်ရှားသည်လည်းဖြစ်သော။ အတ္တနော၊ ဝိသယံ၊ ကို။ ဂဟေတုံ၊ ငှါ။ အသမတ္တာနိ၊ ကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ တသ္မာ၊ ဣန္ဒြိယာနံ ပရိပါကောတိ၊ ဟူ၍။ ဖလူပစာရေနဝ၊ ဖြင့်ပင်။ (ဇရာ၊ ကို) ဝုတ္တာ၊ ပြီ။

ပန၊ ဆက်။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ၊ သော။ သဗ္ဗာပိ၊ သော။ သာ သော ဇရာ၊ သည်။ [ရူပကဏ္ဍ၌ “သာ အယံ ဇရာ” ဟု ရှိခဲ့၏။] ပါကဋ္ဌာ၊ ထင်ရှားသော ဇရာ ၎င်း။ ပဋိစ္စန္ဓာ၊ ဖုံးကွယ်အပ်သော ဇရာ၎င်း။ ဣတိ၊ ဒုဝိဓာ ဟောတိ။ တတ္ထ၊ ထို

၂-ပါးတို့တွင်။ ဒန္တာဒီသု၊ သွား အစရှိသည်တို့၌။ ခဏ္ဍာဒိဘာဝ ဒဿနတော၊ ကျိုးကုန်သည်၏အဖြစ် အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ကိုမြင်ရခြင်းကြောင့်။ [ရူပကဏ္ဍ၌ “ခဏ္ဍဘာဝါဒီ ဒဿနတော၊ ကျိုးကုန်သည်၏အဖြစ် အစရှိသည်ကို မြင်ရခြင်းကြောင့်” ရှိခဲ့၏။ အာဒိဖြင့် “ပါလိစ္စ ဝလိတ္တစတာ” တို့ကို ယူ။] ရူပဓမ္မေသု၊ ရုပ်တရားတို့၌။ ဇရာ၊ သည်။ ပါကဋဇရာနာမ၊ မည်၏။ ပန၊ ကား။ အရူပဓမ္မေသု၊ နာမ်တရားတို့၌။ ဇရာ၊ သည်။ တာဒိသဿ၊ ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော။ ဝိကာရဿ၊ ထူးခြားသော အမူအရာကို။ (ဖောက်ပြန်ခြင်းကို။) အဒဿနတော၊ ကြောင့်။ ပဋိစ္စန္ဒဇရာ နာမ၊ မည်၏။

တတ္ထ၊ ထို သွား အစရှိသည်တို့၌။ ယှာယံ (ယော အယံ) ခဏ္ဍာဒိဘာဝေါ၊ အကြင် ကျိုးသည်၏အဖြစ် အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ကို။ ဒိဿတိ၊ တွေ့မြင်အပ်၏။ သော (ခဏ္ဍာဒိဘာဝေါ)၊ သည်။ တာဒိသာနံ၊ ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်ကုန်သော။ (ကျိုးခြင်း အစရှိသည်ဖြင့် ရှုအပ်ကုန်သော။) ဒန္တာဒိနံ၊ သွား အစရှိသည်တို့၏။ သုဝိညေယျတ္တာ၊ လွယ်ကူစွာ သိနိုင်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝဏ္ဏောယေဝ၊ အဆင်းသာတည်း။ တံ၊ ထိုအဆင်းကို။ စက္ခုနာ၊ စက္ခုပသာဒဖြင့်။ ဒိသ္မာ၊ မြင်ပြီး၍။ မနောဒွါရေန၊ ဖြင့်။ စိန္တေတွာ၊ စဉ်းစားပြီး၍။ ဣမေ ဒန္တာ၊ တို့ကို။ ဇရာယ၊ သည်။ ပဟဋ္ဌာ၊ ပုတ်ခတ်အပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ ဇရံ ဇာနာတိ။ (ကိမိဝ၊ နည်း။) ဥဒကဋ္ဌာနေ၊ ရေရှိရာ တောအရပ်၌။ ဗဒ္ဓါနိ၊ ဖွဲ့ချည်အပ်ကုန်သော။ ဂေါသိင်္ဂါဒိနိ၊ နွားဦးချိုအစရှိသော အမှတ်အသားတို့ကို။ ဩလောကေတွာ၊ မျက်စိဖြင့် ကြည့်၍။ ဟေဋ္ဌာ၌။ (နွားဦးချိုဖွဲ့ချည်ထားရာသစ်ပင်၏ အနီးအောက်၌။) ဥဒကဿ၊ ၏။ အတ္ထိဘာဝံ၊ ကို။ ဇာနနိဝိယ၊ မနောဒွါရဖြင့် သိရခြင်းကဲ့သို့တည်း။

ပုန၊ ဖန်။ အဝိစိ၊ အကြားမရှိသော ဇရာ၎င်း။ သဝိစိ၊ အကြားရှိသောဇရာ၎င်း။ ဣတိ ဝေဗ္ဗိ၊ ဤသို့လည်း။ အယံ ဇရာ၊ သည်။ ဒုဝိဓာ ဟောတိ။ တတ္ထ၊ ထို ၂-ပါးတို့တွင်။ မဏိ၊ ပေ။ သူရိယာဒိနံ၊ ပတ္တမြား၊ ရွှေ၊ ငွေ၊ သန္တာ၊ လ၊ နေ အစရှိ

ဂေါသိင်္ဂါဒိနိ။ ပေ။ ဇာနနိဝိယ။ ။ ရှေးခေတ်က တောထဲဦးဝယ် ရေရှားသောကြောင့် ရေတွေ့ရာအရပ်၌ “ဤနေရာတွင် ရေရှိသည်” ဟု အများသိဘို့ရာ သစ်ပင်ခေါင်ပျားဝယ် နွားဦးချိုစသော အမှတ်အသားကို ဖွဲ့ချည်၍ထားရသည်။ ထို နွားဦးချိုသည် ကျိုးသောသွားနှင့် တူ၏။ အောက်၌ရှိသော ရေကား ဇရာနှင့်တူ၏။ ထို့ကြောင့် “ဇရာကို မျက်စိဖြင့် ကြည့်၍မရ၊ စိတ်ဖြင့်သာ စဉ်းစား၍ သိရသည်” ဟု ဆိုသည်။

မဏိ၊ ပေ။ သူရိယာဒိနံ။ ။ ဤပုဒ်ကို “ဒုဗ္ဗိညေယျတ္တာ ဇရာ” ၌ စပ်။ မဏိစသော အရာဝတ္ထုတို့မှာ ဇရာသဘော ရှိကြ၏။ သို့သော် စ၍ဖြစ်ပြီးနောက် အဆုံး၌ ပျက်သည့်တိုင်အောင် အကြားအကြား၌ ရင့်ရော်မှု မထင်ရှား။ ထို့ကြောင့် “အဝိစိ=ထင်ရှားအောင် အကြားမရှိသော+ဇရာ” ဟု ခေါ်ရသည်။ [အဋ္ဌဘာလိနိဋ္ဌပကဏ္ဍ၌လည်း

သည်တို့၏။ မန္တဒသကာဒီသု၊ မန္တဒသက အာရုံသည်တို့၌။ ပါဏီနံ၊ သက်ရှိ
သတ္တဝါတို့၏။ (ဇရာ) ဝိယစ၊ ကဲ့သို့၎င်း။ ပုပ္ဖ ဖလ ပလ္လဝါဒီသု၊ အပွင့်၊ အသီး၊
အညွန့်အစရှိသည်တို့၌။ အပါဏီနံ၊ သက်မဲ့အရာဝတ္ထုတို့၏။ (ဇရာ) ဝိယ စ၊
ကဲ့သို့၎င်း။ အန္တရန္တရာ၊ အကြားအကြား၌။ ဝဏ္ဏဝိသေသာဒီနံ၊ အဆင်းအထူး
အစရှိသည်တို့၏။ ဒုဗ္ဗိညေယျတ္တာ၊ မသိအပ် မသိနိုင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
ဇရာ၊ သည်။ အဝိစိဇရာ နာမ၊ မည်၏။ နိရန္တရဇရာ၊ ထင်ရှားလောက်အောင်
အကြားမရှိသော ဇရာ မည်၏။ ဣတိ အတ္ထော။ ပန၊ ကား။ တတော၊ ထို မဏိ
ကနက အစရှိသည်တို့မှ။ အညေသု၊ အခြားကုန်သော။ ယထာဝုတ္တေသု၊ အကြင်
အကြင်ဆိုအပ်ပြီးသော မန္တဒသက ပုပ္ဖ ဖလ ပလ္လဝအစရှိသည်တို့၌။ အန္တရန္တရာ၊
အကြားအကြား၌။ ဝဏ္ဏဝိသေသာဒီနံ၊ အဆင်းအထူး အစရှိသည်တို့၏။ သု-
ဝိညေယျတ္တာ၊ လွယ်ကူစွာ သိအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဇရာ၊ သည်။
သဝိစိဇရာ နာမ၊ အကြားရှိသော ဇရာ မည်၏။

ဤဝါကျပါ၏။ ဆိုသော် “မဏိ။ပေ။ သုရိယာဒီနံ ဝိယ”ဟု ဝိယသဒ္ဒါ ပါနေသောကြောင့်
အနက်လည်း တမျိုးပေးခဲ့ရသည်။ ဝိယ မပါသော ဤအဋ္ဌကထာစာသားက အဓိပ္ပါယ် ရှင်း
ပါသည်။]

ပါဏီနံ အပါဏီနံ။ ။ပဌမဆယ်နှစ်အရွယ်ကို မန္တဒသကဟု ခေါ်၏။ ဒုတိယ ဆယ်နှစ်
အရွယ်ကို ခိဉ္ဇာဒသကဟု ခေါ်၏။ ထိုအရွယ် ၂-ရပ်တွင် ပဌမအရွယ်၌ရှိသော ရုပ်အဆင်းနှင့်
ဒုတိယအရွယ်၌ရှိသော ရုပ်အဆင်းတို့၏ မတူပုံကို ကြည့်၍ ရင့်ရော်လာသော ဇရာကို ထင်
ရှားစွာသိရ၏။ ထို့ကြောင့် ဤဥပမာသည် ဥပမေယျဖြစ်သော မဏိစသည်တို့၏ ဇရာနှင့် မတူ
သောကြောင့် ဝိသဒ္ဓိသူပမာတည်း။ [မန္တဒသကာဒီ၌ အာဒိဖြင့် ယူဘွယ်ကို အဋ္ဌသာလိနီ
ဘာသာဇွန်က၌ ပြထားပြီ။]

ယထာဝုတ္တေသု။ ။ယထာဝုတ္တေသု ဒန္တာဒီသု- ယောဇနာ။ ပါကဋ္ဌဇရာကို ပြရာ၌
“ဒန္တာဒီသု”ဟု ရှိသောကြောင့် “ယထာဝုတ္တ” အရ ဒန္တာဒီကို ညွှန်ပြဟန်တူသည်။ ဒန္တာဒီသု၌
အာဒိဖြင့် ကေသု၊ ဆဝိတို့ကို ယူပါ။ မိမိကား သဝိစိ အဝိစိဇရာကိုပြရာအခန်းဖြစ်သောကြောင့်
ယထာဝုတ္တေသု အရ မန္တဒသက ပုပ္ဖ ဖလ ပလ္လဝကိုပင် ယူ၍ မန္တဒသကနှင့် ခိဉ္ဇာဒသကတို့ဝယ်
အဆင်းတူပုံ၏ထင်ရှားခြင်း၊ ပုပ္ဖ ဖလ ပလ္လဝတို့၌လည်း ပုပ္ဖဝယ် နံနက်၌ အဆင်းတမျိုး၊ နေပူ
လာသောအခါ ညှိုးသွားသောအဆင်းတမျိုး ဤသို့ စသောအားဖြင့် အကြားအကြား၌
အဆင်းအထူးထင်ရှားခြင်းကို “ယထာဝုတ္တေသု။ပေ။ သုဝိညေယျတ္တာ”ဟု ယူလိုပါသည်။

နောက်အကျယ်၌လည်း ပဌမမေဝ ခိရဒန္တာ စသည်ဖြင့် ခိဉ္ဇာဒသက မန္တဒသကတို့၌
ခိရဒန္တတို့ကျိုးပြီးနောက် ထိရဒန္တတို့ပေါက်လာသောအခါ အဆင်းအမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲပုံကို
ပြ၏။ နောက်၌လည်း သဗ္ဗုပ္ပိ သဿံစသည်ဖြင့် ဖလတို့၏ အဆင်းပြောင်းပုံကို၎င်း၊ အမွက်ရေ-
နာပိ ဒီပေတုံ ဝဇ္ဇတုံ ဝေ ဖြင့် ပလ္လဝတို့၏ အဆင်းပြောင်းပုံကို၎င်း အကျယ်ချဲ့ထားသည်။

တတ္ထ၊ ထို၂-ပါးတို့တွင်။ သဝီစီဇရာ၊ ကို။ ဥပါဒိန္နာနုပါဒိန္နကဝသေန၊ ဥပါဒိန္နကဖြစ်သော သက်ရှိခန္ဓာ၊ အနုပါဒိန္နကဖြစ်သော သက်မဲ့ခန္ဓာတို့နှင့် စပ်သဖြင့်။ ဝေ၊ ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့သောနည်းဖြင့်။ ဒီပေတဗ္ဗာ။ [သရိရဋ္ဌကရုပ် ဟူသမျှ၏ ဥပါဒိန္နမည်ကြောင်းကို ရူပကဏ္ဍ ပဉ္စကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၌ ပြခဲ့ပြီ။] ဟိ၊ ချဲ့။ ဒဟရကုမာရကာနံ၊ ငယ်သော ကလေးတို့၏။ ပဌမမေဝ၊ ရှေးဦးစွာ သာလျှင်။ ခီရဒန္တာ နာမ၊ နို့ရည်သွားတို့ မည်သည်။ ဝါ၊ နို့စို့အရွယ်၌ ပေါက်သော သွားတို့မည်သည်။ ဥဌဟန္တိ၊ ပေါ်ထွက်ကုန်၏။ တေ၊ ထိုနို့ရည် သွားတို့သည်။ ထိရာ၊ ခိုင်မြဲကုန်သည်။ န (ဟောန္တိ)၊ မဖြစ်ကုန်။ ပန၊ ကား။ တေသု၊ ထိုနို့ရည်သွားတို့သည်။ ပတိတေသု၊ ကျကုန်လသော်။ ပန၊ တဖန်။ ဒန္တာ၊ တို့သည်။ ဥဌဟန္တိ၊ ကုန်၏။ (“ငယ်သွားလဲသည်”ဟု ခေါ်သည်။) တေ၊ ထိုသွားတို့သည်။ ပဌမမေဝ၊ ရှေးဦးစွာသာ။ သေတာ၊ ဖြူကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ပန၊ ကား။ ဇရာဝါတေန၊ ဇရာတည်းဟူသော လေသည်။ ပဟဋ္ဌကာလေ၊ ပုတ်ခတ်အပ်ရာအခါ၌။ ကာဠကာ၊ မည်းနက်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ပန၊ ကား။ ကေသာ၊ တို့သည်။ ပဌမမေဝ၊ သာ။ တမ္ဗာပိ၊ နီကုန်သည်လည်း။ ဟောန္တိ။ ကာဠကာပိ၊ ကုန်သည်လည်း။ (ဟောန္တိ)။ သေတာပိ၊ ကုန်သည်လည်း။ (ဟောန္တိ)။ [ဤဝါကျ၌ စာပျက်နေဟန်တူသည်။ “ကေသာ ပန ပဌမမေဝ တမ္ဗာပိ ဟောန္တိ ကာဠကာပိ။ ဇရာဝါတေန ပန ပဟဋ္ဌကာလေ သေတာ ဟောန္တိ”ဟုရှိမှ ကောင်းမည် ထင်သည်။] ပန၊ ကား။ ဆဝိ၊ အရေသည်။ [အရေဖြင့် အသားထိအောင်ယူ။ ရှေးနိဿယ၌ “ဆဝိမံသာ”ဟု ရှိ၏။] သလောဟိတိကာ၊ နီသောအဆင်းနှင့် တကွ ဖြစ်သည်။ ဟောတိ။ ဝဇ္ဇန္တာနံ ဝဇ္ဇန္တာနံ၊ ကြီးရင့်ကုန် ကြီးရင့်ကုန်လသော်။ ဝါ၊ ကုန်သော။ သြဒါတာနံ၊ ဖြူသော အရေရှိသူတို့၏။ သြဒါတတာဝေါ၊ ဖြူသည်၏အဖြစ်သည်၎င်း။ ကာဠကာနံ၊ မည်းနက်သော အရေရှိသူတို့၏။ ကာဠကတာဝေါ၊ မည်းနက်သည်၏ အဖြစ်သည်၎င်း။ ပညာယတိ၊ ထင်ရှား၏။ ပန၊ ကား။ ဇရာဝါတေန၊ သည်။ ပဟဋ္ဌကာလေ၊ ၌။ (ဆဝိ သည်။) ဝလံ၊ အတွန့်ကို။ ဂဏှာတိ၊ ၏။ [“အဆင်းကား မပြောင်း၊ အရေသာ တွန့်လာသည်”ဟုလို။]

[ဥပါဒိန္နကိုပြပြီး၍ အနုပါဒိန္နကိုပြလိုသောကြောင့် “သဗ္ဗမ္မိ” စသည်ကို မိန့်။] သဗ္ဗမ္မိ၊ သော။ သဿ၊ ကောက်သည်။ ဝပိတကာလေ၊ စိုက်ပျိုးအပ်ရာအခါ၌။ သေတံ၊ ဟောတိ။ ပစ္စွာ၊ နောက်၌။ နီလံ၊ ညိုသည်။ ဟောတိ။ ပန၊ ကား။ ဇရာဝါတေန၊ သည်။ ပဟဋ္ဌကာလေ၊ ၌။ ပဏှုကံ၊ ဖြော့တော့သည်။ ဝါ၊ ဝင်းဝါ သည်။ ဟောတိ။ အဗ္ဗကုရေနာပိ၊ သရက်ညွန့်ဖြင့်လည်း။ ဒီပေတံ၊ ဝဇ္ဇတိဝေ၊ သင့်သည်သာ။ အယံ ဝုစ္စတိ ဇရာတိ၊ ကား။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသော သဘော ကို။ ဇရာနာမ၊ ဇရာမည်၏ဟူ၍။ ကထိယတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ပန၊ ဆက်။ သာ သော။

ထိုဇရာသည်။ ခန္ဓပရိပါကလက္ခဏာ၊ ခန္ဓာတို့၏ ရင့်ကျက်ခြင်းဟူသောလက္ခဏာ ရှိ၏။ မရဏူပနယနရသာ၊ မရဏသို့ ကပ်ဆောင်ခြင်းကိစ္စရှိ၏။ ယောဗ္ဗန္ဓဝိနာသ- ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ကောင်းသောအရွယ်၏ ပျက်စီးကြောင်းတရားဟု ယာဂီတို့ဉာဏ် အား ရှေးရှုထင်လာ၏။

[ဇရာကိုပြပြီး၍ ဇရာ၏ဒုက္ခကို ပြလိုသောကြောင့် “ဇရာယ ဒုက္ခဋ္ဌော” စသည်ကို မိန့်။] ဇရာယ ဒုက္ခဋ္ဌော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ပြီးပြီ။ (ဝိတ္ထာရံ၊ ကို။) ပန (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒဿေမိ)၊ အံ။ အယမ္ပိ၊ ဤဇရာကိုလည်း။ (ဝုတ္တာဒ္ဓိစပ်။) ဝါ၊ သည်လည်း။ (ပိဖြင့် ဇာတိကိုပေါင်း။) သယံ၊ မိမိကိုယ်တိုင်။ နဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခမဟုတ်။ ဝါ၊ မဆင်းရဲ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဒုက္ခ မဟုတ်ပါသော်လည်း။ ဒုက္ခဿ၊ ။။ ဝတ္ထုဘာဝေန၊ တည်ရာအကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တာ၊ ကတရဿ ဒုက္ခဿ၊ ။။ (ဝတ္ထု၊ နည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေး တည်း။) ကာယဒုက္ခဿ စေ၊ ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဒုက္ခ၏၎င်း။ (ကာယိကဒုက္ခ၏ ၎င်း။) ဒေါမနဿဒုက္ခဿ စ၊ ဒေါမနဿဖြစ်သော ဒုက္ခ၏၎င်း။ (စေတသိက ဒုက္ခ၏၎င်း။ ဝတ္ထု၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။)

ဟိ၊ ချေ။ ဇိက္ခဿ၊ အိုမင်းသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ အတ္တဘာဝေါ၊ သည်။ ဇရသကံဋ် ဝိယ၊ အိုသောလည်းကဲ့သို့။ ဒုဗ္ဗလော၊ အားမရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဌာတုံဝါ၊ ရပ် ခြင်းငှါသော်၎င်း။ ဂန္တုဝါ၊ သွားခြင်းငှါသော်၎င်း။ နိသီဒိတုံဝါ၊ ထိုင်ခြင်းငှါ သော်၎င်း။ ဝါယမန္တဿ၊ အားထုတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဗလံ၊ အားရှိသော။ ဝါ၊ အားကြီးသော။ ကာယဒုက္ခံ၊ ကိုယ်၏ဆင်းရဲခြင်းသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ပုတ္တဒါရေ၊ သားမယားသည်။ (သားသမီးမယားက။) ပုရေယတာ၊ ရှေး၌ကဲ့သို့။ အသလ္လက္ခေန္တေ၊ အသိအမှတ် မပြုလသော်။ (အလေးပြုခြင်း ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်း အစရှိသည် တို့ဖြင့် အသိအမှတ် မပြုလသော်။) ဒေါမနဿ၊ နှလုံး မသာယာခြင်းသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒိန္နမ္ပိ၊ ၂-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဣမေသံ ဒုက္ခာနံ၊ တို့၏။ ဝတ္ထုဘာဝေန၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခာတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အပိစ၊ သေး။ အင်္ဂါနံ၊ လက်ခြေစသော အင်္ဂါတို့၏။ သိထိလဘာဝါ၊ လျော့ ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ (ပျော့အိအိဖြစ်နေခြင်းကြောင့်၎င်း။) ဣန္ဒြိယာနံ၊ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့၏။ ဝိကာရတော၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းကြောင့်၎င်း။ (မျက်စိ

ဇရသကံဋ် ဝိယ။ ။လည်းအိုသည် ဝန်ကို မဆောင်နိုင်သကဲ့သို့ အိုလာသောခန္ဓာကိုယ် အတ္တဘောလည်း မိမိဘာဝန်ကိုမျှ မဆောင်နိုင်တော့။ ထို့ကြောင့် ဇရာအညှဉ်းခရသော ဆရာတော်တို့သည် အောက်ပါဂါထာဖြင့် သံဝေဂယူတော်မူကြသည်။

ဇိက္ခော အဋ္ဌိစ နှာရူ စ၊ ဂတ္တာနိ န ဝဟန္တိ မေ။
ဇိက္ခောဝ သကဋော ဘာရိ၊ သာယံ လောကဿ ဓမ္မတာ။

မှုန်ခြင်း၊ နားထိုင်းခြင်း၊ နှာခေါင်းအနံ့ မရခြင်း၊ လျှာ၏ အရသာ မယူနိုင်ခြင်း ကိုယ်၏ အထိအတွေ့၌ ထုံထိုင်းခြင်းကြောင့်၎င်း။) ယောဗုဒ္ဓဿ၊ ကောင်းသော အရွယ်၏။ ဝိနာသေန၊ ပျက်စီးခြင်းကြောင့်၎င်း။ ဗလဿ၊ ခွန်အား၏။ ဥပဃာတတော၊ ကပ်၍နှိပ်စက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သတာဒိနံ၊ သတိအစရှိသော တရားတို့၏။ ဝိပ္ပဝါသ၊ ကွေ့ကွင်းခြင်းကြောင့်၎င်း။ (လျော့ပါးခြင်းကြောင့်၎င်း။) ပုတ္တဒါရေဟိ၊ ပင်ကိုယ်က ကြည်ကြည်ညိုညိုဆက်ဆံသော သား မယားတို့သည်။ ဝါ၊ တိုက်။ အတ္တနေ၊ ။ ဝါ၊ ကို။ အပ္ပဿဒနီယတောစေဝ၊ မကြည်ညိုအပ် မကြည်ညိုနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဘိယေျာ၊ အလွန်။ ဗာလတ္တပတ္တိယာ၊ ကလေး၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်၎င်း။ (သုဇယပြန်ခြင်းကြောင့်၎င်း။) မစ္စော၊ လူသတ္တဝါသည်။ ကာယိကံ၊ ကိုယ်၌လည်း ဖြစ်သော။ တထာ၊ ပါး။ မာနသံ၊ စိတ်၌လည်းဖြစ်သော။ ယံ ဒုက္ခံ၊ အကြင်ဆင်းရဲခြင်းသို့။ ပပေါတိ၊ ရောက်ရ၏။ တေ သဗ္ဗံ၊ ဤအလုံးစုံသော ဆင်းရဲသို့။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဇရာဟေတု၊ ဇရာဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ (ပပေါတိ)။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဇရာ၊ သည်။ ဒုက္ခာ၊ ဆင်းရဲကြောင်းတည်း။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

၁၉၃။ မရဏနိဒ္ဒေသေ၊ ။ (အတ္ထော ဝေဝေဒိတဗ္ဗော) စဝနကဝသေန၊ ရွှေလျော့ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ စုတိ၊ စုတိမည်၏။ တေ၊ ဤစုတိဟူသောသဒ္ဓါသည်။ ကေစတပဉ္စကုန္ဒာယ၊ တပါးသော ခန္ဓာ၊ ၄-ပါးသော ခန္ဓာ၊ ၅-ပါးသော ခန္ဓာ ရှိသော။ စုတိယာ၊ ကို။ သာမညဝစနံ၊ သာမညအားဖြင့် ဟောသောသဒ္ဓါတည်း။ စဝနတာတိ၊ ဟူသော သဒ္ဓါသည်။ ဘာဝဝစနေ၊ တာ-ပစ္စည်းဟူသော ဘာဝသဒ္ဓါဖြင့်။ လက္ခဏနိဒ္ဓဿနံ၊ စုတိ၏လက္ခဏာကို ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဓါတည်း။ [“စဝနဿ + ဘာဝေါ စဝနတာ = ရွှေလျော့သောခန္ဓာ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ” ဟူသည် ရွှေလျော့ခြင်းကြိယာတည်း။ ထိုကြိယာသည် ရွှေလျော့သော ခန္ဓာ၏ အထိမ်းအမှတ် လက္ခဏာဖြစ်သည်။] ဘေဒေါတိ၊ ဟူသော သဒ္ဓါသည်။ စုတိခန္ဓာနံ၊ ရွှေလျော့သောခန္ဓာတို့၏။ ဘင်္ဂုပ္ပတ္တိပရိဒီပနံ၊ ပျက်ခြင်းသို့ရောက်ခြင်းကိုထင်ရှားပြကြောင်းသဒ္ဓါတည်း။ အန္တရဓာနန္တိ၊ ဟူသောသဒ္ဓါသည်။ ဘိန္နဿ၊ ကွဲသော။

သတာဒိနံ။ ။ အာဒိဖြင့် သုတ ဝိရိယ ပညာ စသည်တို့ကို ဋီကာ၌ ယူသည်။ အရွယ်ကြီးရင့်သော အဖိုး အဖွားတို့မှာ သတိလည်း ရှေးတုန်းကလို မကောင်းတော့၊ သင်ကြားထားအပ်ခဲ့သော သုတတို့လည်း မေ့လျော့ ပျောက်ပျက်ကုန်တော့၏။ လုံ့လ ဝိရိယလည်း ရှေးတုန်းကလို မရှိတော့၊ နဂိုက အသိဉာဏ် ရှိပြီးသူပင် ဖြစ်စေကာမူ အသိဉာဏ် မရှိသကဲ့သို့ ဖြစ်တော့၏။ ကြီးသောအခါ သဒ္ဓါတရားလည်း ပျက်တတ်၏။ သုဇယပြန်သောကြောင့် သမာဓိလည်း မရှိသကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်၏။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည်ကား သက်တော်ရွယ်တော် ကြီးရင့်သော်လည်း ထိုတရားများ လျော့ပါးကုန်သည်ဟူ၍ မရှိ အမြဲတိုးပွားလျက် ရှိကြပေသည်။

ဃဋ္ဌဿ၊ အိုး၏။ (ဌာနာဘာဝေါ) ဝိယ၊ တည်ရာ၏ မရှိခြင်းကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) တိန္ဒာနံ၊ ပျက်ကုန်သော။ စုတိခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ ယေန ကေနစိ ပရိယာယေန၊ တစုံတခုသော အကြောင်းဖြင့်။ (မည်သည့်ပရိယာယ်အားဖြင့်မဆို။) ဌာနာဘာဝပရိဒိပနံ၊ တည်ရာမရှိသည်၏အဖြစ်ကို ထင်ရှားပြကြောင်း သဒ္ဓါတည်း။ မစ္စုမရဏန္တိ၊ ကား။ မစ္စုသင်္ခါတံ၊ သေခြင်းဟုဆိုအပ်သော။ မရဏံ၊ သည်။ (အတ္တိဋ္ဌိစပ်။) ကာလောနာမ၊ မည်သည်။ အန္တကော၊ တဘဝ၏အဆုံးကိုပြုတတ်သောသေခြင်းတည်း။ တဿ၊ ထိုဘဝ၏ အဆုံးဟူသောသေခြင်းကို။ ကိရိယာ၊ ပြုခြင်းသည်။ ကာလကိရိယာ၊ မည်၏။ ဣဝံ၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော စုတိ။ ပေ။ ကာလကိရိယာ ဟူသော ပုဒ်အပေါင်းဖြင့်။ သမ္ပုတိယာ၊ သမုတ်ခြင်းအားဖြင့်။ ဝါ၊ လောကသမ္ပုတိအားဖြင့်။ မရဏံ၊ သေခြင်းသည်။ ဝါ၊ သေခြင်းကို။ ဒီပိတံ၊ ဟောတိ။

ဣဒါနိ၊ သမ္ပုတိမရဏကိုပြပြီးရာ ယခုအခါ၌။ ပရမတ္တေန၊ ပရမတ္ထအားဖြင့်။ (မရဏံ၊ ကို။) ဒီပေတံ၊ ငှါ။ ခန္ဓာနံ ဘေဒေါတိအာဒိ၊ ကို။ (ဘဂဝါ) အာဟ။ ဟိ၊ ချဲ့။ ပရမတ္တေန၊ အားဖြင့်။ ခန္ဓာယေဝ၊ တို့သည်သာ။ ဘိဇ္ဇန္တိ၊ ပျက်ကုန်၏။ ကောစိ၊ သော။ သတ္တောနာမ၊ မည်သည်။ န မရတိ၊ သေသည်မဟုတ်။ ပန၊ အဟုတ်ကား။ ခန္ဓေသု၊ ရုပ်နာမ် ခန္ဓာတို့သည်။ ဘိဇ္ဇမာနေသု၊ ပျက်ဆဲဖြစ်ကုန်လသော်။ သတ္တော၊ မရတိ။ (ခန္ဓေသု၊ တို့သည်။) ဘိဇ္ဇေသု၊ ပျက်ပြီးကုန်လသော်။ (သတ္တော) မတော၊ သေပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေါဟာရော၊ အခေါ်အဝေါ်သည်။ ဟောတိ။ စ၊ ဆက်။ ဣ၊ ဤ ခန္ဓာနံ ဘေဒေါ ကဋ္ဌေဝရဿ နိက္ခေပေါ ဟူသော ပါဠိ၌။ ဝါ၊ ဤ ခန္ဓာနံ ဘေဒ၊ ကဋ္ဌေဝရဿ နိက္ခေပတို့တွင်။ စတုပဉ္စဝေါကာရဝသေန၊ စတုပေါကာရဘဝ ပဉ္စပေါကာရဘဝတို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ တို့နှင့်စပ်သဖြင့်။ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ ဘေဒေါ၊ ပျက်ခြင်းကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗော)။ ကေဝေါကာရဝသေန၊ ကေဝေါကာရဘဝ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ နှင်စပ်သဖြင့်။ ကဋ္ဌေဝရဿ၊ ကိုယ်ကောင်ကို။ နိက္ခေပေါ၊ ပစ်ချရခြင်းကို။ (ဝေဒိတဗ္ဗော)။ ဝါ၊ တနည်းကား။ စတုပေါကာရဝသေန၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ သဖြင့်။ ခန္ဓာနံ၊ ဘေဒေါ (ဝေဒိတဗ္ဗော)။ သေသဒ္ဓယဝသေန၊ စတုပေါကာရဘဝမှ ကြွင်းသော ကေဝေါကာရဘဝ၊ ပဉ္စပေါကာရဘဝ ၂-ပါးအပေါင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ နှင်စပ်သဖြင့်။ ကဋ္ဌေဝရဿ၊ နိက္ခေပေါ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကသ္မာ၊ နည်း။ ဘဝဒ္ဓယေပိ၊ ကေဝေါကာရ၊ ပဉ္စပေါကာရ ဘဝ ၂-ပါးအပေါင်း၌လည်း။ ရူပကာယသင်္ခါတဿ၊ သော။ ကဋ္ဌေဝရဿ၊ ၏။ သဗ္ဗာဝတော၊ ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ဝါ၊ တနည်း။ ယသ္မာ၊ စာတုမဟာရာဇိကာဒိသု၊ စာတုမဟာရာဇ်အစရှိသော နတ်ဘုံဗြဟ္မာ့ဘုံတို့၌။ ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ ဘိဇ္ဇန္တေဝ၊ ပျက်ရုံသာပျက်ကုန်၏။ ကိဉ္စိ၊ တစုံတခုသော ကိုယ်ကောင်ကို။ န နိက္ခိပတိ၊ မပစ်ချရ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။

တေသံ၊ ထိုစာတုမဟာရာဇ် အစရှိသော နတ်ဗြဟ္မာတို့၏။ ဝသေန၊ ဖြင့်။ ခန္ဓာနံ ဘေဒေါ (ဟောတိ)။ မနုဿာဒိသု၊ လူအစရှိသည်တို့၌။ ကဋ္ဌေဝရဿ၊ နိက္ခေပေါ၊ (ဟောတိ)။ စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤလူအစရှိသည်တို့၌။ ကဋ္ဌေဝရဿ၊ ကို။ နိက္ခေပကရဏတော၊ ပစ်ချမှုကို ပြုခြင်းကြောင့်။ မရဏံ၊ သေခြင်းကို။ ကဋ္ဌေဝရဿ နိက္ခေပေါတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဂုတ္တံ၊ ပြီ။ [သေခြင်းသည် အကြောင်း၊ ကဋ္ဌေဝရနိက္ခေပသည် အကျိုး။]

ဇိဝိတိန္ဒြိယဿ ဥပစ္ဆေဒေါတိ ဣမိနာ၊ -ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်။ (ဒဿေတိ ခုစပ်)။ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓဿေဝ၊ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့နှင့်စပ်သော သက်ရှိသတ္တဝါ၏ သာ။ မရဏံနာမ၊ သေခြင်းမည်သည်။ ဟောတိ။ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓဿ၊ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့နှင့်မစပ်သော သက်မဲ့ရုပ်၏။ မရဏံနာမ၊ မည်သည်။ နတ္ထိ။ ဣတိ၊ ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒဿေတိ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရုပ်မှာ သေခြင်းမရှိပါ သော်လည်း။ သဿံ၊ ကောက်ပင်သည်။ (အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓဖြစ်သော ကောက်ပင် သည်။) မတံ၊ ပြီ။ ရုက္ခော၊ သည်။ မတော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့သော။ ဣဒံ၊ ဤမရဏ သည်။ ဝေါဟာရမတ္ထမေဝ၊ အခေါ်အဝေါ်မျှသာတည်း။ ပန၊ စင်စစ်ကား။ အတ္တတော၊ အနက်သဘောအားဖြင့်။ ဝေရူပါနိ၊ ဤသို့သဘောရှိကုန်သော။ ဝစနာနိ၊ စကားတို့သည်။ သဿာဒိနံ၊ ကောက်ပင် အစရှိသည်တို့၏။ ယေဝယ- ဘာဝမေဝ၊ ကုန်ခြင်း ပျက်ခြင်းသဘောကိုသာ။ [ဘာဝသဒ္ဓါ သဘာဝအနက် ဟော။] ဒီပေန္တိ၊ ပြကုန်၏။ ဣဒံ ဂုစ္စတိ မရဏန္တိ၊ ကား။ သဗ္ဗမ္ပိ၊ သော။ ဣဒံ၊ ဤ စုတိ အစရှိသည်ကို။ မရဏံနာမ၊ မည်၏ဟူ၍။ ကထိယတိ။

အပိစ၊ သေး။ ဧတ္ထ၊ ဤ မရဏနိဒ္ဒေသ၌။ ခဏိကမရဏံ၊ ခဏိကမရဏ၎င်း။ သမ္ပုတိမရဏံ၊ ၎င်း။ သမုစ္ဆေဒမရဏံ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အယမ္ပိဘေဒေါ၊ ဤ အထူးအပြားကိုလည်း။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ တတ္ထ၊ ထိုခဏိကမရဏ အစရှိသည် တို့တွင်။ ပဝတ္ထေ၊ ပဝတ္တိအခါ၌။ [ပဋိသန္ဓေစိတ် ဥပါဒ်ပြီးနောက် ဌိမ္မစ၍ စုတိ တိုင်အောင်သော ကာလကို “ပဝတ္တိ” ဟုခေါ်၏။] ရူပါရူပမ္မောနံ၊ တို့၏။ ဘေဒေါ၊ ပျက်ခြင်းသည်။ ခဏိကမရဏံနာမ၊ ခဏိကမရဏ မည်၏။ ဝါ၊ ခဏ ခဏ၌ဖြစ်သော သေခြင်းမည်၏။ [ခဏေ ခဏေ ပဝတ္တံ ခဏိကံ။ ခဏိကံ စ+တံ+

ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓဿ။ ။ဣန္ဒြိယ အရ ဇိဝိတိန္ဒြေကိုသာ ဟူ၍ “ဇိဝိတိန္ဒြေနှင့်စပ်သော သက်ရှိသတ္တဝါ၏” ဟု ပေးလျှင်လည်း ဖြစ်နိုင်ပါ၏။ သို့သော် “ဣန္ဒြိယ” ဟု သာမည ဘားဖြင့် ဆိုသောကြောင့်၎င်း၊ ဋီကာတို့ အထူးမဖွင့်သောကြောင့်၎င်း၊ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေ ၂၂-ပါးသည် သက်ရှိသတ္တဝါတို့ သန္တာန်၌သာ ဖြစ်ခွင့်ရှိ၍ သက်မဲ့အရာဝတ္ထုတို့၌ ဖြစ်ခွင့်မရှိသောကြောင့်၎င်း ဣန္ဒြိယ အရ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေအားလုံးကို ဟုလိုက်ပါသည်။ ဣန္ဒြိယေဟိ၊ ဂက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့နှင့်။ ဝါ၊ ထို့ဖြင့် + ဗဒ္ဓေါ၊ စပ်သောသတ္တဝါတည်း။ ဝါ၊ ရွှေ့စပ်အပ်သောသတ္တဝါတည်း။ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓေါ၊ သတ္တဝါ။

မရဏံ စာတိ ခဏိကမရဏံ၊ ခဏတိုင်း၌ဖြစ်သော ပျက်ခြင်းဟူသော သေခြင်း။ ယောဇနာ၌ကား “ခဏေန ပဝတ္တံ ခဏိကံ”ဟု ပြုလေ၏။] တိဿော၊ တိဿ သည်။ မတော၊ သေပြီ။ ဖုဿော၊ သည်။ မတော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့သော။ ဣဒံ၊ ဤမရဏသည်။ သမ္မုတိမရဏံ နာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ လောက၌ သမုတိအပ်သော သေခြင်းမည်၏။ [သမ္မာ မုနိယတေတိ သမ္မုတိ၊ သမ္မုတိ စ+သာ+မရဏံ စာတိ သမ္မုတိမရဏံ၊ အများသမုတိအပ်သော သေခြင်း။ ယောဇနာ၌ကား “သမ္မုတိ-ယာ + မရဏံ သမ္မုတိမရဏံ”ဟု ပြုလေ၏။] ခိကာသဝဿ၊ ကုန်ပြီးသော အာသဝေါရှိသော ရဟန္တာ၏။ အပ္ပဋိသန္နိကာ၊ နောက်ထပ် ပဋိသန္ဓေမရှိသော။ ကာလကိရိယာ၊ သေခြင်းကိုပြုခြင်းသည်။ ဝါ၊ သေချိန်ကိုပြုခြင်းသည်။ သမုစ္ဆေဒ-မရဏံနာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ အကြွင်းမဲ့ ပြတ်စဲခြင်းဟူသော သေခြင်းမည်၏။ [သမု-စ္ဆိဋ္ဌေနံ သမုစ္ဆေဒေါ၊ (အကြွင်းမဲ့ ပြတ်စဲခြင်း)။ သမုစ္ဆေဒေါ စ+သော+မရဏံ စာတိ သမုစ္ဆေဒမရဏံ။ ယောဇနာ၌ကား “ပဗ္ဗဿ သမုစ္ဆေဒေန မရဏံ သမုစ္ဆေဒမရဏံ”ဟု ပြုလေ၏။]

ပန၊ အတ္ထုဒ္ဓါရသမညမှ တပါး အတ္ထုဒ္ဓေသ ဝိသေသကား။ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ၊ ဤမရဏမ္ပိ ဒုက္ခံ ဟူသောပုဒ်၏အနက်၌။ သမ္မုတိမရဏံ၊ ကို။ အဓိပ္ပေတံ၊ ၏။ [စာအုပ်တို့၌ “ဣမသ္မိံ ပနေတ္ထံ”ဟု ရှိ၏။ “မရဏမ္ပိ ဒုက္ခန္တိ ဣမသ္မိံ ပနေတ္ထံ”ဟု ချွဲကာရှိသည်။] ဇာတိက္ခယမရဏံ၊ ၎င်း။ ဝါ၊ ဇာတိ၏ ကုန်ခြင်းကြောင့် သေခြင်း၎င်း။ ဥပက္ကမမရဏံ၊ ၎င်း။ ဝါ၊ မိမိလုံ့လ သူတပါးတို့လုံ့လကြောင့် သေခြင်း၎င်း။ သရသမရဏံ၊ ၎င်း။ ဝါ၊ မိမိသဘောအားဖြင့် သေခြင်း၎င်း။ အာယုက္ခယမရဏံ၊ ၎င်း။ ဝါ၊ အသက်တမ်းကုန်ခြင်းကြောင့် သေခြင်း၎င်း။ ပုညက္ခယမရဏံ၊ ၎င်း။ ဝါ၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှု၏ ကုန်ခြင်းကြောင့် သေခြင်း၎င်း။ ဣတိပိ၊ ဤအမည်သည်လည်း။ တဿေဝ၊ ထိုသမ္မုတိမရဏ၏ပင်။ နာမံ၊ တည်း။ တယိဒံ၊ ထိုမရဏသည်။ စုတိလက္ခဏံ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝမှ ရွှေ့လျော့ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ ဝိယောဂရသံ၊ သမ္ပတ္တိဖြစ်သော ဘဝခန္ဓာတို့နှင့် ကင်းခြင်းကိုစွဲ ရှိ၏။ ဝါ၊ ဘလခန္ဓာတို့နှင့် ကွေ့ကွင်းရခြင်းဟူသော သမ္ပတ္တိရသ ရှိ၏။ ဝိပ္ပဝါသပစ္စုပ္ပန္နာနံ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝမှ ကွေ့ကွင်းရခြင်း၏အဖြစ်ဖြင့် ယောဂိတို့ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏။

[မရဏကိပြုပြီး၍ မရဏ၏ ဒုက္ခဋ္ဌကို ပြလိုသောကြောင့် မရဏဿ ဒုက္ခဋ္ဌော စသည်ကိုမိန့်။] မရဏဿ ဒုက္ခဋ္ဌော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါပှ်၌။ (ဝိတ္ထာရံ၊ ကိ။) ပန (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒဿေမိ)၊ အံ။ ဣဒမ္ပိ၊ ဤ မရဏသည်လည်း။ သယံ၊ မိမိကိုယ်တိုင်။ န ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခမဟုတ်။ ဝါ၊ မဆင်းရဲ။ [သေခြင်းဟူသည် ဝိပါက်ခန္ဓာတို့၏ စုတိခဏ၌ ပျက်ခြင်းတည်း။ ထို ဝိပါက်ခန္ဓာတို့၏ ပျက်ခြင်းသည် ကာယိကဒုက္ခ စေတသိကဒုက္ခတွင် မပါဝင်သောကြောင့် “သယံ န ဒုက္ခံ”ဟု ဆိုသည်။] ပန၊ ထိုသို့ပင် ဒုက္ခမဟုတ်ပါသော်လည်း။ ဒုက္ခဿ၊ ၏။ ဝတ္ထု-

ဘာဝေန၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခန္တိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ ဟိ၊ ချဲ့။ မရဏန္တိကာ၊ သေခြင်း၏အနီး၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ဝါ၊ သေခါနီးဖြစ်ကုန်သော။ [မရဏဿ + အန္တော မရဏန္တော။ မရဏန္တော + ပဝတ္တာ မရဏန္တိကာ။] သာရိရိကာ၊ ကိုယ်၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ဝေဒနာပိ၊ ထို့သည်လည်း။ ပဋိဝါတေ၊ လေ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် အရပ်၌။ ဝါ၊ လေညာ၌။ ဂဟိတာ၊ ကိုင်ယူအပ်ကုန်သော။ အာဒိတ္တတိဏုက္ကာ ဝိယ၊ လွန်စွာ တောက်လောင်သော မြက်မီးရှူးတို့သည်ကဲ့သို့။ သရီရံ၊ ကို။ နိဒဟန္တိ၊ လွန်စွာ လောင်မြိုက်ကြကုန်၏။ [ဤစကားဖြင့် ကာယိကဒုက္ခကို ပြသည်။] နရက နိမိတ္တာဒိနံ၊ ငရဲ၌ဖြစ်သော ဂတိနိမိတ် အစရှိသည်တို့၏။ ဥပဋ္ဌဟနကာလေ၊ ထင်ရာအခါ၌။ ဗလဝ ဒေါမနဿ၊ အားကြီးသော ဒေါမနဿသည်။ ဥပုဇ္ဇတိ။ [ဤစကားဖြင့် စေတသိကဒုက္ခကို ပြသည်။] ဣတိ၊ သို့။ ဒိန္နမ္ပိ၊ ဣမေသံ ဒုက္ခာနံ၊ ဤ ကာယိကဒုက္ခ စေတသိကဒုက္ခတို့၏။ ဝတ္ထုဘာဝေန၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝေဒိတဗျံ။

အပိစ၊ သေး။ ပါပကမ္မာဒိနိမိတ္တံ၊ မကောင်းသော ကမ္မနိမိတ် အစရှိသော နိမိတ်ကို။ (တနည်း) ပါပကမ္မာဒိနိမိတ္တံ၊ မကောင်းသောကံ အစရှိသော နိမိတ်ကို။ အနုပဿတော၊ အဖန်ဖန် တွေ့မြင်ရသော။ မိယမာနဿ၊ သေတော့မည့် ဆဲဆဲဖြစ်သော။ ပါပဿ၊ လူယုတ်မာ၏ငှင်း။ (ယံ ဒုက္ခံ ၌စပ်။) ပိယဝတ္ထုကံ၊ ချစ်အပ်သောသတ္တဝါ သင်္ခါရလျှင် တည်ရာဝတ္ထုရှိသော။ ဝိယောဂံ၊ ကွေ့ကွင်း ခွဲခွါရခြင်းကို။ အပ္ပသဟန္တဿ၊ သည်းမခံနိုင်သော။ (မိယမာနဿ၊ သော။) ဘဒ္ဒဿ၊ လူကောင်းသူကောင်း၏ငှင်း။ မာနဿ၊ စိတ်၌ဖြစ်သော။ ယံ ဒုက္ခံ၊ သည်။ (ဟောတိ)။

အဝိသေသတော၊ ပါပ၊ ဘဒ္ဒဟု အထူးမပြုသောအားဖြင့်။ ဝါ၊ အထူးမမ သာမညအားဖြင့်။ ဝိတုဇ္ဇမာနမမ္မာနံ၊ ထိုးဆွအပ်သော သေလောက်အောင် နာဘွယ်အရပ် ရှိကုန်သော။ (တနည်း) ဝိတုဇ္ဇမာနမမ္မာနံ၊ ထိုးဆွအပ်သော

ပါပကမ္မာဒိနိမိတ္တံ။ ။ နိမိတ္တနှင့်တွဲရာ၌ “ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ်” ဟုသာ သုံးစွဲလေ့ ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ကမ္မနိမိတ်ကို၎င်း၊ အာဒိဖြင့် ဂတိနိမိတ်ကို၎င်း ယူ၍ “ပါပကမ္မာဒိ- နိမိတ္တန္တိ ပါပကမ္မာဒိနိမိတ္တံ ပါပဂတိနိမိတ္တဉာတိ အတ္ထော” ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။ ဤနည်း၌ သုံးစွဲရိုးဖြစ်သော်လည်း ကံအာရုံ ထင်လာပုံ မပါသောကြောင့် မပြည့်စုံ။

တနည်း။ ။ ကံဟူသော စေတနာသည် နိမိတ္တသဒ္ဓါနှင့် တွဲ၍ ကမ္မနိမိတ္တဟု အမည် မရသော်လည်း နောက်ဘဝ ပဋိသန္ဓေအသစ်၏ အကြောင်းနိမိတ် ဖြစ်သောကြောင့် “နိမိတ္တ” ဟုပင် ခေါ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုနိမိတ္တကို ကမ္မနှင့်လည်းတွဲ၍ အာဒိဖြင့် ကမ္မ နိမိတ် ဂတိနိမိတ်ကိုလည်းယူပါ။ [ကမ္မမ္ပိ ဝါ ဧတ္ထ နိမိတ္တန္တိ ဝုတ္တံ၊ ဥပပတ္တိနိမိတ္တဘာဝေန ဥပဋ္ဌာနတော—ဋီကာ။] ဤနောက်နည်းသည် “ကမ္မာဒိ” ဟူသော စာသွားနှင့်လည်း ညီ၏။ အာဒိဖြင့် ကမ္မနိမိတ္တဟူသော နိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ်ဟူသော နိမိတ်ကိုလည်း ယူနိုင် သောကြောင့် သေခါနီး၌ ထင်တတ်သောအာရုံ ၃-မျိုးလည်းပြည့်စုံသည်။

သဘောရှိကုန်သော။ သဗ္ဗေသဉ္စာပိ၊ အလုံးစုံသော ပါပ ဘဒ္ဒ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ လည်း။ သန္နိဗန္ဓနုစ္ဆေဒနာဒိကံ၊ အင်္ဂါ ၂-ရပ်အစပ်တို့၏ ဖွဲ့ကြောင်းအကြောတို့ကို ဖြတ်တောက်ခြင်းအစရှိသော။ (တနည်း) သန္နိဗန္ဓနုစ္ဆေဒနာဒိကံ၊ အင်္ဂါ ၂-ရပ် အစပ်တို့ကိုဖွဲ့ကြောင်းအကြောတို့ကို ဖြတ်တောက်ခြင်းဟူသောအကြောင်းရင်း ရှိသော။ အသယံ၊ သည်းမခံအပ် သည်းမခံနိုင်သော။ အပ္ပဋ္ဌိကာရံ၊ မကုစားအပ် မကုစားနိုင်သော။ သရီရဇံ၊ ကိုယ်၌ဖြစ်သော။ ယံ ဒုက္ခံ၊ အကြင် ဒုက္ခသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣဒံ မရဏံ၊ သံည်း။ ယတော၊ ကြောင့်။ တေဿ ဒုက္ခဿ၊ ဤ မာနသိက ကာယိက ဒုက္ခ ၂-မျိုး၏။ ဝတ္ထု၊ တည်ရာအကြောင်းတည်း။ တေန၊ ကြောင့်။ ဧတံ၊ ဤ မရဏကို။ ဒုက္ခမိစ္စေဝ၊ ဟူ၍သာ။ (ဘဂဝတာ) ဘာသိတံ။ ဣတိ၊ ဤတွင် အပြီးတည်း။

အပိစ၊ သေး။ ဝဓကပစ္စာမိတ္တာ၊ သတ်လိုသော ရန်သူတို့သည်။ ဩတာရံ၊ အပေါက်အကြားကို။ [အဋ္ဌသာလိနိဋ္ဌ “ဩကာသံ၊ အခွင်အလမ်းကို” ဟု ရှိခဲ့၏။] (ဂဝေသန္တာ၊ ရှာမှီးကုန်လျက်။ ဝိစရန္တိ) ဝိယ၊ လှည့်လည်ကုန်သကဲ့သို့။ (တတာ၊ တူ။) ဣမာနိ ဇာတိဇရာ မရဏာနိနာမ၊ တို့မည်သည်။ ဣမေသံ သတ္တာနံ၊ တို့၏ (သန္တာန်၌)။ ဩတာရံ၊ ကို။ ဂဝေသန္တာနိ၊ ကုန်လျက်။ ဝိစရန္တိ၊ ဟိ၊ ချဲ့။ ပုရိသဿ၊ ၏။ တိသု၊ ၃-ယောက်ကုန်သော။ ပစ္စာမိတ္တေသု၊ ရန်သူတို့သည်။ ဩတာရာပေက္ခေသု၊ အပေါက်အကြားကို ရှင်းခြင်းရှိကုန်သည်ဖြစ်၍။ ဝိစရန္တေသု၊ ကုန်လသော်။ (တနည်း) ပုရိသဿ၊ ၏။ ဩတာရာပေက္ခေသု၊ အပေါက် အကြားကိုရှင်းခြင်းရှိကုန်သည်ဖြစ်၍။ ဝိစရန္တေသု၊ ကုန်သော။ တိသု၊ ပစ္စာမိတ္တေသု၊ တို့တွင်။ ဧကော၊ တယောက်သော ရန်သူသည်။ ဝါ၊ က။ ဝဒေယျ၊ ပြောဆို ရ၏။ (ကိံ၊ နည်း။) အဟံ၊ ငါသည်။ အသုကအရဿနာမ၊ ထိုမည်သော

ဝိတုဠမာန မဗ္ဗာနံ။ ။မရတိ တေေနာတိ မဗ္ဗံ၊ (သေကြောင်းဖြစ်သော အရပ်၊ သေလောက် ကြေလောက်သောအရပ်)၊ ထိုသေလောက် ကြေလောက်သောအရပ်၌ အထိုးအဆွဲ အခတ်အဖြတ်ခံရသူတို့ကို “ဝိတုဠမာန မဗ္ဗံ”ဟု ဆိုသည်။ “ဝိတုဠမာနံ + မဗ္ဗံ ယေသန္တိ=ဝိတုဠမာန မဗ္ဗာ” ဟု ပြပါ။ ဝိတုဠမာန မဗ္ဗာနံ ဟုလည်း မူကွဲရှိသတတ်။

သန္နိဗန္ဓနုစ္ဆေဒနာဒိကံ။ ။သန္နိနံ၊ လက် အစရှိသော အဆက်အစပ်တို့ကို + ဗန္ဓနာနိ၊ ဖွဲ့ချည်ကြောင်း အကြောတို့တည်း။ သန္နိဗန္ဓနာနိ၊ တို့။ သန္နိဗန္ဓနာနံ + သေဗဒံ = သန္နိဗန္ဓနုစ္ဆေဒနံ။ သန္နိဗန္ဓနုစ္ဆေဒနံ + အာဒိ ယဿာတိ သန္နိဗန္ဓနုစ္ဆေဒနာဒိကံ၊ (ဒုက္ခံ)။ အာဒိသဒ္ဓါသည် အရင်းအစ မူလအနက်ကိုလည်း ဟောသောကြောင့် “အာဒိသဒ္ဓေါ ဝါ ကာရဏတ္ထော”ဟု ဇီကာ၌ တနည်းဖွင့်သည်။ ပဌမနည်း၌ အာဒိဖြင့် သန္နိဗန္ဓနုစ္ဆေဒနမုတပါး ဝိတုဠမာနမဗ္ဗာအရပ်၌ ထိုးဆွဲခြင်းစသော ဒုက္ခကို ယူပါ။ နောက်နည်း၌ ကား အထူးယူဘယ်လို့၊ “ထို သန္နိဗန္ဓနုစ္ဆေဒလျှင် အရင်းခံရှိသော (သန္နိဗန္ဓနုစ္ဆေဒနံ အရင်းခံရှိဖြစ်သော) နောက်နောက် ဒုက္ခများ ဟု ဆိုလိုသည်။

တော၏။ ဝဏ္ဏံ၊ ဂုဏ်ကို။ ကထေတွာ၊ ရှိ။ တံ၊ ဤအကောင်ကို။ အာဒါယ၊ ခေါ်ယူ၍။ တတ္ထ၊ ထိုတောသို့။ ဂမိဿာမိ၊ သွားအံ့။ ဧတ္ထ၊ ဤတောသို့ခေါ်၍ သွားခြင်းကိစ္စ၌။ မယံ၊ ၏။ ဒုက္ကရံ၊ ခဲယဉ်းစွာပြုဘူးသည်။ နတ္ထိ၊ ဣတိ (ဝဒေယျ)။

ဒုတိယော၊ ၂-ယောက်မြောက် ရန်သူသည်။ ဝါ၊ က။ ဝဒေယျ။ (ကိ)။ အဟံ၊ သည်။ တဝ၊ သင်၏။ တံ၊ ဤအကောင်ကို။ ဂဟေတွာ၊ ခေါ်၍။ ဂတကာလေ၊ တောသို့ရောက်ရာအခါ၌။ ပေါထေတွာ၊ ပုတ်ခတ်၍။ ဒုဗ္ဗလံ၊ အားမရှိသည်ကို။ ကရိဿာမိ။ ဧတ္ထ၊ ဤအားမရှိအောင်ပြုခြင်းကိစ္စ၌။ မယံ၊ ဒုက္ကရံ၊ နတ္ထိ။ ဣတိ (ဝဒေယျ)။ တတိယော၊ ၃-ယောက်မြောက် ရန်သူသည်။ ဝဒေယျ။ (ကိ)။ တယာ၊ သင်သည်။ တေသ္မိံ၊ ဤအကောင်ကို။ ပေါထေတွာ၊ ရှိ။ ဒုဗ္ဗလေ၊ အားမရှိသည်ကို။ ကတေ၊ ပြုအပ်ပြီးသော်။ တိဏှေန၊ သော။ အသိနာ၊ သန်လျက်ဖြင့်။ သိသစ္စေဒနံနာမ၊ ဦးခေါင်းကို ဖြတ်ခြင်းမည်သည်။ မယံ၊ ၏။ ဘာဓောတာဝန်သည်။ ဟောတု၊ ဖြစ်ပါစေ။ ဣတိ (ဝဒေယျ)။ (ဣတိ၊ သို့)။ တေ၊ ထိုရန်သူ ၃-ယောက်တို့သည်။ ဧဝံ၊ သို့။ ဝတွာ၊ ပြောဆိုပြီး၍။ တထာ၊ ထိုပြောအပ်သည့်အတိုင်း။ ကရေယျံ၊ ယထာ၊ ပြုကုန်ရာသကဲ့သို့။

တတ္ထ၊ ထို ၃-ယောက်သောရန်သူတို့တွင်။ ပဌမပစ္စာမိတ္တဿ၊ ၏။ အရညဿ၊ ဝဏ္ဏံ၊ ကထေတွာ၊ ရှိ။ တံ၊ ထိုယောက်ျားကို။ အာဒါယ၊ ရှိ။ တတ္ထ၊ ထိုတောသို့။ ဂတကာလော ဝိယ၊ သွားရာအခါကဲ့သို့။ သုဟဇ္ဇညတိမဏ္ဍလတော၊ မိမိပေါ်၌ စိတ်ကောင်း နှလုံးကောင်းရှိသော ဆွေမျိုးအပေါင်းမှ။ နိက္ကမိတွာ၊ ဆွဲငင်၍။ (ဘဝဟောင်းမှ ဆွဲငင်သကဲ့သို့ဖြစ်၍။) ယတ္ထ၊ ကတ္တစိ၊ အမှတ်မရှိ တစုံတခုသော ဘဝသစ်၌။ နိဗ္ဗတ္တာပနံနာမ၊ ဖြစ်စေခြင်းမည်သည်။ ဇာတိယာ၊ ၏။ ကိစ္စံ၊ တည်း။ ဒုတိယဿ၊ ၏။ ပေါထေတွာ၊ ရှိ။ ဒုဗ္ဗလကရဏံ ဝိယ၊ အားမရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြုခြင်းကဲ့သို့။ နိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓေသု၊ ဘဝသစ်ဝယ်ဖြစ်ပြီးသော ခန္ဓာတို့၌။ နိပတိတွာ၊ ကျ၍။ (အိ၍)။ ပဓာနိမဉ္ဇပရာယဏဘာဝကရဏံ၊ သူတပါး၌ စပ်သောဖြစ်ခြင်း ရှိသည်၏အဖြစ်၊ ညောင်စောင်းဟူသော လည်းလျောင်းရာရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုပြုခြင်းသည်။ ဇရာယ၊ ၏။ ကိစ္စံ၊ တည်း။ တတိယဿ၊ ၏။ တိဏှေန၊ အသိနာ၊ သိသစ္စေဒနံ ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ ဇိဝိတက္ကယပါပနံ၊ အသက်၏ ကုန်ခြင်းသို့ ရောက်စေခြင်းသည်။ မရဏဿ၊ ၏။ ကိစ္စံ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အပိစ၊ သေး။ ဧတ္ထ၊ ဤဇာတိဒုက္ခ၊ ဇရာဒုက္ခ၊ မရဏဒုက္ခတို့တွင်။ ဇာတိဒုက္ခံ၊ ကို။ သာဒိနဝမဟာကန္တာရပ္ပဝေသော ဝိယ၊ အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်သော ကြီးစွာသော ခရီးခဲသို့သွင်းခြင်းကိုကဲ့သို့။ ဒဠဗ္ဗံ၊ ဇရာဒုက္ခံ၊ ကို။ တတ္ထ၊ ထိုအပြစ်နှင့်တကွဖြစ်သော ခရီးခဲ၌။ အန္တပါနရဟိတဿ၊ ကင်းသော စားဘွယ်သောက်ဘွယ် ရှိသော သတ္တဝါ၏။ ဝါ၊ စားသောက်ဘွယ်မှကင်းသော သတ္တဝါ၏။ ဒုဗ္ဗလံ ဝိယ၊ အားမရှိသည်၏အဖြစ်ကိုကဲ့သို့။ ဒဠဗ္ဗံ၊ [“ဒုဗ္ဗလံ၊ အားမရှိခြင်း”ဟု ပေး၍မဖြစ်။]

မရဏဒုက္ခံ၊ ကိ။ ဒုဗ္ဗလဿ၊ အားမရှိသည်ဖြစ်၍။ ဣရိယာပထပဝတ္တနေ၊ ဣရိယာပုထ်ကို ဖြစ်စေခြင်း၌။ ဝိဟတပရက္ကမဿ၊ ကင်းသော လုံ့လရှိသော ယောက်ျားကို။ (ဘာမျှ မခုခံနိုင်သောယောက်ျားကို။) ဝါဠာဒီဟိ၊ ခြင်္သေ့သစ် ကျား အစရှိသော သားရဲတို့သည်။ အနယဗျသနာပါဒနံဝိဇ္ဇာစီးပွားမဲ့ပျက်စီး ခြင်းသို့ ရောက်စေခြင်းကိုကဲ့သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

၁၉၄။ သောကနိဒ္ဓေသေ၊ ၌။ ငါ၊ သောကကို အကျယ်ညွှန်ပြရာပါဠိရပ်၌။ (အတ္ထော ဝေဝေဒိတဗ္ဗော။) (ယံ၊ အကြင် ပျက်စီးခြင်းကို။) ဗျသတိ၊ ပစ်လွှင့် တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တံ၊ ထိုပျက်စီးခြင်းသည်။) ဗျသနံ၊ မည်၏။ ဟိတသုခံ၊ အကြောင်းဖြစ်သော စီးပွား၊ အကျိုးဖြစ်သောချမ်းသာကို။ ခိပတိ၊ ပစ်လွှင့်တတ် ၏။ ဝိဒ္ဓံသေတိ၊ ဖျက်ဆီးတတ်၏။ ဣတိ အတ္ထော။ ဉာတိနံ၊ ဆွေမျိုးတို့၏။ ဗျသနံ၊ ဟိတသုခကို ဖျက်ဆီးတတ်သောပျက်စီးခြင်းတည်း။ ဉာတိဗျသနံ၊ ဆွေ မျိုးတို့၏ ဟိတသုခကို ဖျက်ဆီးတတ်သော ပျက်စီးခြင်း။ စောရဓောဂဘယာ- ဒီဟိ၊ ခိုးသူဘေး၊ အနာရောဂါဘေး အစရှိသည်တို့ကြောင့်။ ဉာတိက္ခယော၊ ဆွေမျိုးတို့၏ကုန်ခြင်းတည်း။ ဉာတိဝိနာသော၊ ဆွေမျိုးတို့၏ ပျက်စီးခြင်းတည်း။ ဣတိ အတ္ထော။ တေန ဉာတိဗျသနေ၊ ထိုဆွေမျိုးတို့၏ ဟိတသုခကို ဖျက်ဆီး တတ်သော ပျက်စီးခြင်းသည်။ (ဖုဋ္ဌဿ ခွံစပ်။) ဖုဋ္ဌဿာတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ အဇ္ဈောတ္ထဋ္ဌဿ၊ လွှမ်းမိုးအပ်သော သတ္တဝါ၏။ (သောကော စသည်ခွံစပ်။) အဘိဘူတဿ၊ လွှမ်းမိုးအပ်သော သတ္တဝါ၏။ သမန္နာဂတဿ၊ ပြင်းစွာ အစဉ် ရောက်အပ်သော သတ္တဝါ၏။ ဣတိ အတ္ထော။ သေသေသုပိ၊ ဉာတိဗျသနမှ ကြွင်းသော ဘောဂဗျသန အစရှိသောပုဒ်တို့၌လည်း။ ဧသေဝ, နယော။

ပန၊ ကား၊ အယံ၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ ကား။ ဝိသေသော၊ တည်း။ ဘောဂါနံ၊ စည်းစိမ်တို့၏။ ဗျသနံ၊ ဟိတသုခကို ဖျက်ဆီးတတ်သော ပျက်စီးခြင်းတည်း။ ဘောဂဗျသနံ၊ ခြင်း။ ရာဇစောရာဒိဝသေန၊ မင်း ခိုးသူ အစရှိသည်တို့နှင့်

ဉာတိဗျသနံ။ ။ဝိ+အသ-ဓာတ်သည် ခေပ (ပစ်ပယ်ခြင်း) အနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် ဗျသတိကို “ခိပတိ” ဟု ဓာတ်နက်ဖွင့်၍ “ဝိဒ္ဓံသေတိ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့် သည်။ ဗျသနံ၌ “ယ-ပဉ္စည်းသည် ကတ္တားဟောတည်း”ဟု သိစေလို၍ “ဗျသတိတံ ဗျသနံ”ဟု ပြုသည်။ ဟိတ သုခကို ပစ်ပယ်တတ်၊ ဖျက်ဆီးတတ်သော အရာ ဟူသည် ဉာတိတို့၏ပျက်စီးကုန်ခန်းခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဗျသတိ”ဟု ကတ္ထာရူပပြုသော်လည်း “ပျက်စီးခြင်းကြိယာ”ကို အရကောက်ရသည်။ ဉာတိနံ၊ ဆွေမျိုးတို့၏+ဗျသနံ၊ ဟိတ သုခကို ပစ်လွှင့် ဖျက်ဆီးတတ်သော ပျက်စီးခြင်းတည်း။ ဉာတိဗျသနံ၊ ခြင်း။ ထိုဉာတိ ဗျသနသည် ဇောရဘယ=ခိုးသူကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်၏။ ရောဂဘယ = အနာရောဂါ မကျန်းမမာ ဖျားနာခြင်း စသည်တို့ကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် “စောရ ရောဂ- ဘယာဒီဟိ ဉာတိက္ခယော ဉာတိဝိနာသောတိ အတ္ထော”ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်။

စပ်သဖြင့်။ ဘောဂက္ခယော၊ စည်းစိမ်တို့၏ ကုန်ခြင်းတည်း။ ဘောဂဝိနာသော၊ စည်းစိမ်တို့၏ ပျက်စီးခြင်းတည်း။ ဣတိ အတ္ထော။ ရောဂေါယော၊ အနာရောဂါ သည်ပင်။ ဗျသနံ၊ အာရောဂျဂုဏ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော ပျက်စီးခြင်းတည်း။ ရောဂျဗျသနံ၊ အာရောဂျဂုဏ်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော အနာရောဂါ။ ဟိ၊ မှန်။ ရောဂေါ၊ သည်။ အာရောဂံ၊ အနာ မရှိသူ၏အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်ကို။ ဗျသတိ၊ ပစ်လွှင့်တတ်၏။ ဝိနာသေတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဗျသနံ။ သီလဿ၊ ၏။ ဗျသနံ၊ ပျက်စီးခြင်းတည်း။ သီလဗျသနံ၊ ခြင်း။ ဧတံ၊ ဤသီလဗျသန ဟူသော အမည်သည်။ ဒုဿိလျဿ၊ သီလမရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၏။ နာမံ၊ တည်း။ သမ္မာဒိဋ္ဌိံ၊ မဖောက်မပြန် မှန်ကန်သောအယူကို။ ဝိနာသယမာနာ၊ ပျက်စီးစေလျက်။ ဥပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်သော။ ဒိဋ္ဌိဝေ၊ မိစ္ဆာအယူသည်မင်။ ဗျသနံ၊ တည်း။ ဒိဋ္ဌိဗျသနံ၊ သမ္မာအယူကို ဖျက်ဆီးလျက်ဖြစ်သော မိစ္ဆာအယူ။ [ဤသို့ ရောဂ-ဗျသန ဒိဋ္ဌိဗျသနတို့အတွက် သမာသ်တွဲပုံ အထူးကိုင်း၊ ဘောဂဗျသန စသည်တို့ အတွက် အဓိပ္ပါယ်အထူးကိုင်း ပြလိုသောကြောင့် “အယံ ပန ဝိသေသော” ဟု ဆိုခဲ့သည်။

စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ၅-ပါးသော ဗျသနတို့တွင်။ ပုရိမာနိ၊ ကုန်သော။ ဒေ၊ ၂-ပါးကုန်သော ဉာတိဗျသန၊ ဘောဂဗျသနတို့သည်။ အနိပ္ပန္နာနိ၊ အကြောင်း တရားတို့သည် မပြီးစေအပ်သော အနိပ္ပန္နပညတ်တို့တည်း။ ပစ္ဆိမာနိ၊ ကုန်သော။ တိဏိ၊ ၃-ပါးကုန်သော ရောဂဗျသန သီလဗျသန ဒိဋ္ဌိဗျသနတို့သည်။ နိပ္ပန္နာနိ၊ အကြောင်းတရားတို့သည် ပြီးစေအပ်ကုန်သည်။ (နိပ္ပန္နတ္တာ၊ နိပ္ပန္နတို့၏ အဖြစ် ကြောင့်။) တိလက္ခဏဗ္ဗာဟတာနိ၊ လက္ခဏာ ၃-ရပ် တံဆိပ်ခတ်အပ်ကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။ စ၊ ဆက်။ ပုရိမာနိ၊ တိဏိ၊ ၃-ပါးကုန်သော ဉာတိဗျသန ဘောဂ-ဗျသန ရောဂဗျသနတို့သည်။ နေဝ ကုသလာနိ၊ ကုသိုလ်လည်း မဟုတ်ကုန်။ န အကုသလာနိ၊ အကုသိုလ်လည်း မဟုတ်ကုန်။ သီလ ဒိဋ္ဌိဗျသန ဒွယံ၊ သီလဗျသန

အနိပ္ပန္နာနိ။ ။ ဉာတိဗျသနဟူသည် တရားကိုယ်အားဖြင့် တိုက်ရိုက်မရှိ၊ ဘောဂဗျသန ဟူသည်လည်း တရားကိုယ်အားဖြင့် တိုက်ရိုက်မရှိ၊ အနိပ္ပန္နပညတ်မျှသာ ဖြစ်သောကြောင့် “အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ” ဟု လက္ခဏာ ၃-ရပ် တံဆိပ်ခတ်လျက်မရှိ၊ “ဝိပဿနာရှု၍ မရ” ဟူလို။

နိပ္ပန္နာနိ။ ။ ရောဂဗျသန ဟူသည် အနာရောဂါဖြစ်နေသော ရုပ်တရားတည်း။ သီလဗျသန ဟူသည် ဒုဿိလျစေတနာ (ဝါ) အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တည်း။ ဒိဋ္ဌိဗျသန ဟူသည် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဧတေသိက်တည်း။ ဤသို့ တရားကိုယ်ကောက်၍ရသောကြောင့် နိပ္ပန္နတရားများ ဖြစ်ရကား “အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ” ဟု လက္ခဏာ ၃-ရပ် တံဆိပ်ခတ်လျက် ပါ၏။ [ယောဇနာ ခွဲကား “ဥပါဒိ ဌိ ဘင်” ဟူသော ၃-ပါးကို “တိလက္ခဏ” ဟု ယူလေသည်။]

ဒိဋ္ဌိဗျသန ၂-ပါး အပေါင်းသည်။ အကုသလံ၊ တည်း။ ဉာတိဗျသန ဘောဂ-
ဗျသန ဧဝဂဗျသနတို့သည် ကုသိုလ် အကုသိုလ်မဟုတ်။ သီလဗျသန ဒိဋ္ဌိဗျသန
သာ အကုသိုလ်တည်း။]

အညတရညတရေနာတိ၊ ကား။ ဂဟိတေသု၊ ယူအပ်ပြီးသော ဗျသန ၅-ပါး
တို့တွင်။ ယေန ကေနစိဝါ၊ အမှတ်မထား တပါးပါးသော ဗျသနသည်သော်၎င်း။
အဂ္ဂဟိတေသု၊ မယူအပ်ကုန်သေးသော။ မိတ္တာမစ္စဗျသနာဒီသု၊ မိတ်ဆွေတို့၏
ပျက်စီးခြင်း၊ ထိုထို ကိစ္စ၌ အတူတကွ ဖြစ်ဖော်ဖြစ်ဖက် သဟာယ်ချင်း တို့၏
ပျက်စီးခြင်း အစရှိသည်တို့တွင်။ [ဤပုဂ္ဂိုလ်များသည် ဉာတိမဟုတ်သောကြောင့်
ဉာတိဗျသန၌ မပါ။] ယေန ကေနစိဝါ၊ သည်သော်၎င်း။ သမန္နာဂတဿာတိ၊
ကား။ သမန္နဗန္ဓဿ၊ ပြင်းစွာ အစဉ်မပြတ် ဖွဲ့စပ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏။ အပရိမုစ္စ-
မာနဿ၊ မလွှတ်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏။

အညတရညတရေန ဒုက္ခဓမ္မေနာတိ၊ ကား။ ယေန ကေနစိ၊ သော။ သောက-
ဒုက္ခဿ၊ သောကဟူသော ဒုက္ခ၏။ ဥပ္ပတ္တိဟေတုနာ၊ ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း
သည်။ (ဗုဒ္ဓဿ ဌိဝံပံ။) သောကောတိ၊ ကား။ သောစနကဝသေန၊ ဝမ်းနည်း
ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ သောကော၊ ဝမ်းနည်းခြင်းသဘောသည်။ (အတ္ထိ၊ ရှိ၏။)
ဣဒံ၊ ဤ သောကောဟူသော သဒ္ဓါသည်။ တေဟိ ကာရဏေဟိ၊ ထို ဉာတိဗျသန
အစရှိသော အကြောင်းတို့ကြောင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇနကသောကဿ၊ ဖြစ်သောသောက၏။
သဘာဝပစ္စတ္တံ၊ သဘောကိုပြသော မိမိကို စွဲ၍ဖြစ်သော သဒ္ဓါတည်း။ သောစနာ-

သမန္နာဂတဿ။ ။သမန္နာဂတကို “သံ+အနု+အာဂတ” ဟု ပုဒ်ခွဲသောအခါ
“သံ=ပြင်းစွာ+အနု=အစဉ်တစိုက်+အာဂတ=လိုက်အပ်” ဟု သဒ္ဓတ္ထဖြစ်၏။ ပြင်းစွာ
အစဉ်တစိုက် လိုက်အပ်ဟူသည် သံ အနုဗန္ဓ=ပြင်းစွာ၊ အစဉ်မပြတ် ဖွဲ့စပ်အပ်ပင်တည်း။
ထိုသို့ ဖွဲ့စပ်အပ်သောကြောင့် ထို ဗျသနတွေက မလွှတ်အပ်ရကား “အပရိမုစ္စမာနဿ”
ဟု အဓိပ္ပါယ်တ္ထဖွင့်သည်။

အညတရညတရေန ဒုက္ခဓမ္မေန။ ။အညဘရညတရေနကို “ယေန ကေနစိ” ဟု
ဖွင့်၍ ဒုက္ခဓမ္မေန ၌ ဒုက္ခ အရ “သောကဒုက္ခဿ” ဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် ဓမ္မေန ကို “ဥပ္ပတ္တိ-
ဟေတုနာ” ဟု ဖွင့်သည်။ ဤသို့ ဖွင့်သဖြင့် ဓမ္မသဒ္ဓါ၏ အဘိဓာန် (၇၈၄) လာ အနက်
တို့တွင် ကာရဏအနက် ဟောကြောင်း သိပါ။ ထို ကာရဏကိုပင် ဟေတုဟု ဖွင့်သည်။
[ဓမ္မသဒ္ဓေါ ဟေတုအတ္ထောတိ အာဟ ဒုက္ခဿ ဥပ္ပတ္တိဟေတုနာတိ။—ဒီကာ။] ဒုက္ခ၏
အကြောင်းဟု ဆိုလျှင် ဒုက္ခဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဥပ္ပတ္တိဟု ထည့်၍
ဖွင့်သည်။

သောကော။ ။သောကကို “စိုးရိမ်ခြင်း” ဟု ရှေးက အနက်ပေးကြ၏။ စိုးရိမ်
ဟူသည် တစုံတခု ပျက်မည့်အရေးကို တွေး၍ စိုးရိမ်ခြင်းတည်း။ ဤသောကကား ထိုကဲ့သို့
တွေး၍ စိုးရိမ်ခြင်းမဟုတ်၊ ဉာတိဗျသန စသော တကယ် ပျက်စီးမှု ဖြစ်နေသောကြောင့်
ဝမ်းနည်းခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် သောကကို “ဝမ်းနည်းခြင်း” ဟု အနက်ပေးပါ။

တိ၊ ကား။ သောစနာကာရော၊ ဝမ်းနည်းခြင်းဟူသော အခြင်းအရာသည်။ (အတ္ထိ)။ သောစိတတ္ထန္တိ၊ ကား။ သောစိတဘာဝေါ၊ ဝမ်းနည်းသော စိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသည်။ [သုစ-ဓာတ်၊ တ-ပစ္စည်း၊ ဣ အာဂုံ။] (အတ္ထိ)။ အန္တော သောကောတိ၊ ကား။ အဗ္ဘန္တရေ၊ အတွင်းဖြစ်သော စိတ်၌။ သောကော၊ ဝမ်းနည်းခြင်းတည်း။ ဒုတိယပဒ၊ အန္တောပရိသောကော ဟူသော ဒုတိယပုဒ်ကို။ ဥပသဂ္ဂဝသေန၊ ပရိ-ဥပသာရ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝစိတံ၊ တိုးပွားစေတော်မူအပ်ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ သော၊ ထိုသောကကို။ (ဝုစ္စတိ ဌိစပံ။) ဝါ၊ သည်။ (ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဌိစပံ။) အဗ္ဘန္တရေ၊ ၌။ သုက္ခာပေန္တောဝိယ၊ ခြောက်ကပ်စေသကဲ့သို့၎င်း။ ပရိသုက္ခာပေန္တောဝိယ၊ ထက်ဝန်းကျင် ခြောက်ကပ် စေသကဲ့သို့၎င်း။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အန္တော သောကော အန္တော ပရိသောကောတိ၊ ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ တော်မူအပ်၏။

စေတသောပရိဇ္ဈာယနာတိ၊ ကား။ စိတ္တဿ၊ ၏။ ဈာယနာကာရော၊ ပူလောင်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာတည်း။ ဟိ၊ မှန်။ သောကော၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော၊ သော်။ အဂ္ဂိဝိယ၊ မီးသည်ကဲ့သို့။ စိတ္တံ၊ ကို။ ဈာပေတိ၊ လောင်မြှိုက်၏။ ပရိဒဟတိ၊ ထက်ဝန်းကျင် လောင်မြှိုက်၏။ မေ၊ ငါ၏။ စိတ္တံ၊ ကို။ ဈာမံ၊ လောင်အပ်ပြီ။ မေ၊ ငါအား။ ဝါ၊ ငါ၏စိတ်၌။ ကိဉ္စိ၊ ဘာတခုမျှ။ န ပဋိဘာတိ၊ မထင်လာ။ ဣတိ၊ ဝဒါပေတိ၊ ပြောဆိုစေတတ်၏။ ဒုက္ခိတော၊ လွန်စွာဖြစ်သော ဆင်းရဲခြင်း ရှိသော။ မနော၊ စိတ်တည်း။ ဒုမ္မနော၊ လွန်စွာဖြစ်သော ဆင်းရဲခြင်းရှိသော စိတ်။ ဝါ၊ မကောင်းသောစိတ်။ တဿ၊ ထို မကောင်းသော စိတ်၏။ ဘာဝေါ၊ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာတည်း။ ဒေါမနဿံ၊ ရာ။ အနုပဝိဋ္ဌဋ္ဌေန၊ အစဉ်အတိုင်း သက်ဝင်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သောကောဝ၊ သည်ပင်။ သလ္လံ၊ မြှားတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သောကသလ္လံ၊ မည်၏။

အယံ ဝုစ္စတိ သောကောတိ၊ ကား။ အယံ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော သဘောကို။ သောကောနာမ၊ မည်၏ဟူ၍။ ကထိယတိ၊ အပ်၏။ ပန၊ ဆက်။ သော အယံ၊ ထိုသို့ သဘောရှိသော ဤသောကသည်။ အတ္ထတော၊ ပရမတ္ထအလို တရားကိုယ် အနက်အားဖြင့်။ ဒေါမနဿဝေဒနာဝ၊ သည်သာ။ ကိဉ္စာပိ ဟောတိ၊ အကယ်၍ကား ဖြစ်ပါပေ၏။ ဧဝံ သဒန္တပိ၊ ဤသို့ပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း။ အန္တော နိဗ္ဗာန-လက္ခဏော၊ အတွင်း၌ လောင်မြှိုက်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏။ စေတသော၊ စိတ်ကို။ ပရိနိဗ္ဗာယနရသော၊ ထက်ဝန်းကျင် လောင်မြှိုက်ခြင်းကိစ္စ ရှိ၏။ အနုသောစန-ပစ္စုပ္ပန်နော၊ ဉာတိဗျသန အစရှိသည်တို့အားလျှော့စွာ ဝမ်းနည်းခြင်းသဘော တရားဟု ယောဂီတို့ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏။

[သောကကို ပြုပြီး၍ သောက၏ ဒုက္ခကို ပြလိုသောကြောင့် သောကဿ ဒုက္ခဋ္ဌော စသည်ကိုမိန့်။] သောကဿ ဒုက္ခဋ္ဌော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ “ဣ၊ ၌။ (ဝိတ္ထာရံ၊ ကို။) ပန(ဥဒ္ဓရိတော ဒုဿေမိ)၊ အံ၊ အယံ၊ ဤသောကကို။ သဘာဝ-

ဒုက္ခတ္တာစေဝ၊ ပင်ကိုယ်သဘောအားဖြင့် ဒုက္ခ၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ (တရားကိုယ်အားဖြင့် စေတသိကဒုက္ခဖြစ်သောကြောင့်၎င်း။) ဒုက္ခဿ၊ နောက်နောက်ဒုက္ခ၏။ ဝတ္ထုဘာဝေနစ၊ ကြောင့်၎င်း။ ဒုက္ခောတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော။ ကတရဿ ဒုက္ခဿ၊ ။ (ဝတ္ထု၊ နည်း။) ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ ကာယိက-ဒုက္ခဿစေဝ၊ ။ ၎င်း။ ဇဝနက္ခဏေ၊ မနောဒွါရဇောခဏ၌။ (ဒေါသဇော ခဏ၌။) ဒေါမနဿဒုက္ခဿ စ၊ ၎င်း။ (ဝတ္ထု၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။)

ဟိ၊ ချဲ့။ သောကဝေနေ၊ သောကတည်းဟူသောအဟုန်ကြောင့်။ ဟဒယေ၊ နှလုံးသား၌။ မဟာဂဏ္ဍော၊ ကြီးစွာသောအနာသည်။ ဥဋ္ဌဟိတွာ၊ ပေါ်ထွက်၍။ ပရိပစ္စိတွာ၊ ရင့်ကျက်၍။ ဘိဇ္ဇတိ၊ ပေါက်ကွဲ၏။ [ဤစကားအရ သောကအားကြီးသူမှာ နှလုံးရောဂါ ဖြစ်တတ်သည်ဟု သတိပြုပါ။] မုခတောဝါ၊ ခံတွင်းမသော်လည်း။ ကာဠုလောဟိတံ၊ နက်သောသွေးသည်။ (သွေးနက်သည်။) နိက္ခမတိ၊ အန်ထွက်တတ်၏။ ဗလဝံ၊ အားကြီးသော။ ကာယဒုက္ခံ၊ ကိုယ်၏ဆင်းရဲခြင်းသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ [ဤစကားဖြင့် ကာယိကဒုက္ခ၏ ဝတ္ထုဘာဝကို ပြသည်။] မေ၊ ငါ၏။ ဧတေကာ၊ ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော။ ဉာတယော၊ ဆွေမျိုးတို့သည်။ ခယံ၊ ကုန်ခြင်းသို့။ ဂတာ၊ ရောက်ရရှာကုန်ပြီ။ မေ၊ ငါ၏။ ဧတေကာ၊ ကုန်သော။ ဘောဂါ၊ တို့သည်။ ခယံ၊ သို့။ ဂတာ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စိန္တေန္တဿစ၊ စဉ်းစားမိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏လည်း။ ဝါ၊ တွေးမိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏လည်း။ ဗလဝံ၊ သော။ ဒေါမနဿံ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ ဒွိန္နံ၊ ဒုက္ခာနံ၊ တို့၏။ ဝတ္ထုဘာဝေနာပိ၊ ကြောင့်လည်း။ သေ(သော)၊ ဤသောကကို။ ဒုက္ခောတိ၊ ဟူ၍။ ဝေဒိတဗျော။

အပိစ၊ သေး။ သောကော၊ သည်။ သလ္လဝိယ၊ မြားသည်ကဲ့သို့။ သတ္တာနံ၊ တို့၏။ ဟဒယံ၊ နှလုံးကို။ ဝိတုဇ္ဇတိ၊ ထိုးဆွတ်တတ်၏။ အဂ္ဂိတတ္ထော၊ မီးဖြင့်ပူလောင်သော။ နာရာစောဣဝ၊ မြားသည်ကဲ့သို့။ (သတ္တာနံ၊ တို့၏။ ဟဒယံ၊ ကို။) ပုန၊ တဖန်။ ဘုသဉ္စ၊ ပြင်းစွာလည်း။ ဒုဟတေ၊ လောင်၏။ [ယောဇနာ၌ “သတ္တေ” ဟု ကံပုဒ်ထည့်၏။ မိမိကား “သတ္တာနံ ဟဒယံ” ကိုပင် လိုက်စေလိုသည်။] (သောကော၊ သည်။) ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဗျာဓိ ဇရာ မရဏဘေဒနံ၊ ဗျာဓိ ဇရာ မရဏဟူသော အပြားရှိသော။ ဂိဝိဓံ၊ အထူးထူး အပြားပြားသော။ ဒုက္ခဓ္မိ၊

ဝိတုဇ္ဇတိ။ ။ တုဇ္ဇတိ၌ တုဒ-ဓာတ် ကံဟော ယ-ပစ္စည်းဖြင့် တုဇ္ဇ ဟု ပြီး၏။ တေ ဝိဘတ်ကို တိ ပြန်၊ ဤသို့ ကမ္မရုပ် ဖြစ်သော်လည်း “သောကော” ဟု ဝုတ္တကတ္တား ရှိသောကြောင့် ကတ္တားအနက်သာ လျော်၏။ ထို့ကြောင့် ကတ္တာရုပ်မှ ကမ္မရုပ် ပြန်တားသည်ကဲ့ ရည်ရွယ်၍ “တုဇ္ဇတိတိ တုဒတိတိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဗျတ္တယဝသေန ဝုတ္တ” ဟု ဋီကာ ဆိုသည်။ တုဇ္ဇတိဖြင့်လည်း အက္ခရာရှစ်လုံး မပြည့်သေး။ ထို့ကြောင့် ယခုစာအုပ်များ၌ တုဇ္ဇတိ” ဟု ရှိသည်။

ကိုလည်း။သမာဝဟတိ၊ ဆောင်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခောတိ၊ ဟူ၍။ဝုစ္စတိ၊
ဟောတော်မူအပ်၏။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။ [သောကကြောင့် အနာရောဂါလည်း
ဖြစ်နိုင်၏။ အိုလည်း အိုလွယ်၏၊ သေလည်း သေလွယ်၏၊ ထို့ကြောင့် “ဗျာဓိ-
ဇရာမရဏဘေဒနံ ဝိဝိဓံ ဒုက္ခမ္ပိ သမာဝဟတိ”ဟု ဆိုသည်။]

၁၉၅။ ပရိဒေဝနိဒ္ဒေသေ၊ နှံ။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗျော။) ဧတေန၊ ဤငို
ကြွေးသဖြင့်။ မယံ ဓိတာ၊ ငါ၏သမီးကလေး။ မယံ ပုတ္တော၊ ငါ၏သားကလေး။
ဣတိ ဧဝံ၊ သို့။ အာဒိဿ အာဒိဿ၊ ရည်ညွှန်း၍ ရည်ညွှန်း၍။ ဒေဝန္တိ၊ ရောဒန္တိ၊
ငိုကြွေးကြကုန်၏။ဣတိ၊ထိုသို့ ရည်ညွှန်း၍ ရည်ညွှန်း၍ ငိုကြွေးကြောင်း၏အဖြစ်
ကြောင့်။ (သော၊ထိုငိုကြွေးသံသည်။) အာဒေဝေါ၊ မည်၏။ [အာကို အာဒိဿ
ဟု ဖွင့်၍ ဒေဝ-ဓာတ်၏ ငိုကြွေးခြင်းအနက်ကို “ရောဒန္တိ”ဟု ဖွင့်သည်။ မယံ
ဓိတာ မယံ ပုတ္တောတို့ကား ငိုကြွေးပုံကို ပြသော အခြင်းအရာတည်း။] ဧတေန၊
ဖြင့်။ တံ တံ ဝဏ္ဏံ၊ ထိုထိုဂုဏ်ကို။ ပရိကိတ္တေတွာ ပရိကိတ္တေတွာ၊ ပြောဆို၍
ပြောဆို၍။ ဝါ၊ ချီးမွမ်း၍ ချီးမွမ်း၍။ ဒေဝန္တိ၊ ငိုကြွေးကြကုန်၏။ ဣတိ၊ ထိုသို့
ဂုဏ်ကို ချီးမွမ်း၍ ချီးမွမ်း၍ ငိုကြွေးကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်။ (သော၊ထိုငိုကြွေး
သံသည်။) ပရိဒေဝေါ၊ မည်၏။ တတော၊ ထို အာဒေဝေါ ပရိဒေဝေါပုဒ်တို့မှ။
ပရာနိ၊ နောက်ဖြစ်ကုန်သော။ ဒွေဒွေ၊ ကုန်သော။ ပဒါနိ၊ အာဒေဝနာ ပရိ-
ဒေဝနာ အာဒေဝိတတ္ထံ ပရိဒေဝိတတ္ထံ ဟူသော ပုဒ်တို့သည်။ ပရိမဗ္ဗယသေဝ၊
ရှေးဖြစ်သော ပုဒ် ၂-ပါး အဖပါင်း၏သာ။ အာကာရဘာဝ နိဒ္ဒေသဝသေန၊
အခြင်းအရာကို ညွှန်ပြခြင်း၊ ဘာဝအနက်ကို ညွှန်ပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။
(ဘဂဝတာ)ဝုတ္တာနိ။

ဝါစာတိ၊ ကား။ ဝစနံ၊ ပြောဆိုခြင်းသည်။ (အတ္ထိ)။ ပလာပေါတိ၊ ကား။
တုဇ္ဈံ၊ အနက် မမှီး အချည်းနှီးသော။ နိရုတ္တကဝစနံ၊ အနက်မရှိသော စကား
တည်း။ ဝါ၊အကျိုးမရှိသော ပြောဆိုခြင်းတည်း။ဥပစုဘဏိတ အညဘဏိတာဒိ-
ဝသေန၊ တဝက်တပြက် ပြောဆိုခြင်း အခြားသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ပြောဆို
ခြင်း အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။[ဝမ်းနည်းလွန်းသောကြောင့် စကားတရပ်ကို
အပြည့်အစုံ မပြောဆိုနိုင်ဘဲ တဝက်တပြက် ပြောဆိုခြင်းကို “ဥပစုဘဏိတ”
ဟု၎င်း၊ တောင်ရောက် မြောက်ရောက် ပြောဆိုခြင်းကို “အညဘဏိတ”ဟု၎င်း
ဆိုသည်။အာဒိဖြင့် ဂယောင်ငတမ်းပြောဆိုခြင်း စသည်ကို ယူပါ။] ဝိဇ္ဇပေါ၊
ဖောက်ပြန်သော။ ပလာပေါ၊ အချည်းနှီး ပြောဆိုခြင်းတည်း။ ဝိပ္ပလာပေါ၊
ခြင်း။ လာလပေါတိ၊ ကား။ပုနုပ္ပုနံ၊ ထပ်ခါထပ်ခါ။လပနံ၊ ပြောဆိုခြင်းတည်း။
[လပ ဓာတ် ကျ-ပစ္စည်း၊ လလဟု ဒွေဘော်ပြု၍ ရွေ့လွင့်အ ကိုအာ ဒီသပြု၊ဤသို့
လလ ဟု ဒွေဘော်ပြုထားသောကြောင့် “ပုနုပ္ပုနံ”ဟု ဆိုသည်။] လာလပနာ-
ကာဇော၊ ထပ်ခါထပ်ခါ ပြောဆိုခြင်းဟူသော အခြင်းအရာသည်။ လာလပနာ၊

မည်၏။ [စာအုပ်တို့၌ “လပ္ပ”ဟု ပ ဒွေဘော်ဖြင့် ရှိ၏။ လပ-ဓာတ် ယု-ပစ္စည်း ဖြစ်သောကြောင့် “လာလပနာ”ဟု ရှိသင့်မည် ထင်သည်။ ယု-ပစ္စည်းသက်ရာ၌ “လပ္ပ”ဟု မဖြစ်နိုင်။] လာလပ္ပိတဿ၊ ထပ်ခါထပ်ခါ ပြောဆိုခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဘာဝေါ၊ တည်း။ လာလပ္ပိတတ္ထံ၊ ရာ။ [ဤ၌ကား လပ-ဓာတ် ဣ ပစ္စည်းဖြင့် ပျက် ပပြု၊ ဒွေဘော်ပြု၍ “လာလပ္ပ”ဟု ဖြစ်ပြီးမှ “လာလပ္ပေ၊ သဉ္ဇာတော အဿ အတ္ထိတိ လာလပ္ပိတော”ဟု သဉ္ဇာတ အဿတ္ထိ အနက်၌ ဣတ-ပစ္စည်း သက်၍ “လာလပ္ပိတော”ဟု ဖြစ်နိုင်၏။ ထို့နောက် “လာလပ္ပိ-တဿ+ဘာဝေါ လာလပ္ပိတတ္ထံ”ဟု ပြု။]

အယံ ဝုစ္စတိ ပရိဒေဝေါတိ၊ ကား။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသော သဘောကို။ ပရိဒေဝေါနာမ၊ မည်၏ဟူ၍။ ကထိယတိ၊ သော၊ ထိုပရိဒေဝသည်။ လာလပန-လက္ခဏော၊ ထပ်ခါထပ်ခါ ပြောဆိုခြင်း အခြင်းအရာဟူသော လက္ခဏာရှိ၏။ ဂုဏဒေါသ ပရိကိတ္တနရသော၊ ဂုဏ်၊ အပြစ်တို့ကို ပြောဆိုခြင်းဟူသော ကိစ္စ ရှိ၏။ သမ္ပမပစ္စုပ္ပန်နော၊ ပရိဒေဝကိန်းရာပုဂ္ဂိုလ်၏ မရပ်မတည် လည်ကြောင်း တရားဟု ယောဂီတို့ဘုဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏။ ဝါ၊ မရပ်မတည် လည်ခြင်း ဟူသော အကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်၏။

ပရိဒေဝဿ ဒုက္ခဌော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ (ဝိတ္တာရံ) ပန (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒဿေမိ)၊ အံ။ အယမ္ပိ၊ ဤ ပရိဒေဝသည်လည်း။ သယံ၊ မိမိ ကိုယ်တိုင်။ န ဒုက္ခော၊ ဒုက္ခမဟုတ်။ ဝါ၊ မဆင်းရဲ။ [ပရိဒေဝသည် စိတ်၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော အသံ (သဒ္ဓရုပ်) ဖြစ်သောကြောင့် ကာယိက၊ စေတသိကဒုက္ခ မဟုတ်။] ပန၊ ထိုသို့ပင် ဒုက္ခမဟုတ်ပါသော်လည်း။ ကာယဒုက္ခ-ဒေါမနဿဒုက္ခာနံ၊ ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿဟူသော စေတသိကဒုက္ခ တို့၏။ ဝတ္ထုဘာဝေန၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခောတိ ဝုတ္တော။ ဟိ၊ ချဲ့။ ပရိဒေဝန္တော၊ ငိုကြွေးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အတ္တနော၊ ၏။ ခန္တံ၊ ပခုံးကို။ ပေါထေတိ၊ ပုတ်ခတ် တတ်၏။ ဥဘောဟိ၊ ကုန်သော။ ဟတ္ထေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ဥရံ၊ ရင်ကို။ ပဟရတိ၊ ပုတ်ခတ်တတ်၏။ ပိသတိ၊ ကြိတ်ချေတတ်၏။ သိသေန၊ ဦးခေါင်းဖြင့်။ ဘိတ္တိယာ၊ နံရံနှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ ယုဇ္ဈတိ၊ စစ်ထိုးတတ်၏။ (ဦးခေါင်းဖြင့် နံရံကို ထိုက်တတ် သည်-ဟူလို)၊ တေန၊ ကြောင့်။ အဿ၊ ထိုငိုကြွေးသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဗလဝံ၊ ကြီးစွာ သော။ ကာယဒုက္ခံ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ မေ၊ ငါ၏။ ဧတ္ထကာ၊ ကုန်သော။ ဉာတယော၊ တို့သည်။ ခယံ၊ ကုန်ခြင်းသို့။ ဝယံ၊ ပျက်ခြင်းသို့။ အပ္ပတ္တံ၊ ချုပ်ခြင်းသို့။ ဂတာ၊ ရောက်ကုန်ပြီ။ ဣတိ အာဒီနိ၊ ဤသို့ အစရှိသော အခြင်းအရာတို့ကို။ စိန္တေတိ၊ တေန၊ ကြောင့်။ အဿ၊ ထိုငိုကြွေးသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဗလဝံ၊ သော။ ဒေါမနဿံ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဣတိ၊ လျှင်။ ဒိန္နမ္ပိ၊ ကုန်သော။ ဣမေသံ ဒုက္ခာနံ၊ တို့၏။ ဝတ္ထု-ဘာဝေန၊ ဒုက္ခောတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အပိစ၊ သေး။ ယံ၊ (ယေန ကာရဏေန)၊ ကြောင့်။ သောကသလ္လဝိဟတော၊ သောကတည်းဟူသောမြားသည်ညှဉ်းဆဲအပ်သည်။ (ဟုတူ)။ ပရိဒေဝမာနော၊ ငိုကြွေးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကဏ္ဍောဋ္ဌတာလုတလ သောသဇံ၊ လည်ချောင်းအပြင်၊ နှုတ်ခမ်းအပြင်၊ အာစောက် အပြင်တို့၏ ခြောက်သွေ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော။ [“ကဏ္ဍောဋ္ဌတာလုတလသောသဇံ”ဟု မူကွဲရှိ၏။ “လည်ချောင်း၊ နှုတ်ခမ်း၊ အာစောက်၊ လည်မျိုတို့၏”စသည်ဖြင့် ပေးပါ။] အပ္ပသယံ၊ သည်းမခံအပ် သည်းမခံနိုင်သော ဒုက္ခသို့၎င်း။ ဘိယျော၊ ပရိဒေဝသမုဋ္ဌာပကဒေါမနဿ ထက်အလွန်။ ဝါ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော ဒုက္ခ ၂-မျိုးထက်အလွန်။ ဝါ၊ ကဏ္ဍ စသည်တို့၏ ခြောက်သွေ့ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဒုက္ခထက် အလွန်။ [ဒွိကာ၌ ၃-မျိုး ပွင့်သည်။] အဓိမတ္တံ၊ လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ဒုက္ခသို့၎င်း။ အဓိဂစ္ဆတိယေဝ၊ ရောက်ရသည်သာ။ တေန၊ ကြောင့်။ ဘဂဝါ၊ သည်။ ပရိဒေဝံ၊ ကို။ ဒုက္ခောတိ၊ ဟူ၍။ အာဟ၊ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

၁၉၆-၇။ ဒုက္ခဒေါမနဿနိဒ္ဓေသာ၊ တို့သည်။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်ဖြစ်သော။ ဓမ္မသင်္ဂဟဋ္ဌကထာယံ၊ ဓမ္မသင်္ဂဟ အဋ္ဌကထာ၌။ ဝဏ္ဏိတတ္ထာ၊ ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီး ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပါကဋ္ဌာဝေ၊ ကုန်သည်သာ။ ပန၊ ဆက်။ တေသံ၊ ထိုဒုက္ခဒေါမနဿတို့၏။ လက္ခဏာဒီနိ၊ တို့ကို။ တတ္ထ၊ ထို ဓမ္မသင်္ဂဟအဋ္ဌကထာ၌။ ဝတ္ထာနေဝ၊ ကုန်သည်သာ။

ပန၊ ကား။ ဒုက္ခဿ ဒုက္ခဋ္ဌော၊ ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ဥဘယမ္ပိ၊ လည်းဖြစ်သော။ တေ၊ ဤဒုက္ခဒေါမနဿကို။ သယံ၊ မိမိကိုယ်တိုင်။ ဒုက္ခတ္တာစ၊ ကြောင့်၎င်း။ ကာယိကစေတသိကဒုက္ခာနံ၊ တို့၏။ ဝတ္ထုဘာဝေနစ၊ ကြောင့်၎င်း။ ဒုက္ခန္တိ၊ ဝတ္ထံ။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဟတ္ထပါဒါနံ၊ လက် ခြေ တို့ကို၎င်း။ ကဏ္ဍနာသိကာနဉ္စ၊ နား၊ နှာခေါင်း တို့ကို၎င်း။ ဆေဒနဒုက္ခေန၊ ဖြတ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သောဒုက္ခဖြင့်။ ဒုက္ခိတဿ၊ လွန်စွာဖြစ်သော ဒုက္ခရှိသည်ဖြစ်၍။ (နိပန္နဿ၌ စပ်။) အနာထာသလာယံ၊ ကိုးကွယ်ရာမရှိသူတို့၏ နေရာ စရပ်၌။ ဥစ္ဆိဋ္ဌကပါလံ၊ စားကြွင်းထည့်ရာခွက်ကို။ ပုရတော၊ ရှေ့၌။ ကတွာ၊ ပြု၍။ ဝါ၊ ထား၍။ နိပန္နဿ၊ လည်းလျောင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝဏမုခေဟိ၊ အနာဝတို့မှ။ ပဋ္ဌုဝကေသု၊ ပိုးလောက်တို့သည်။ နိက္ခမန္တေသု၊ ထွက်ကုန်လသော်။ ဗလဝံ၊ ကာယဒုက္ခံ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ နာနာရင်္ဂရတ္ထဝတ္ထမနုညာလင်္ကာရံ၊ အမျိုးမျိုးသော ဆိုးရည်တို့ဖြင့် ဆိုးအပ်သောအဝတ်၊ စိတ်၏နှစ်သက်ဘွယ် တန်ဆာရှိသည်ဖြစ်၍။ နက္ခတ္တံ၊ နက္ခတ်သဘင်ကို။ ကိဋ္ဌန္တိ၊ ပျော်ပျော်ပါးပါး ကစားသော။ မဟာဇနံ၊ များစွာသော လူအပေါင်းကို။ ဒိသု၊ မြင်ရ၍။ ဗလဝဒေါမနဿံ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝေ၊ လျင်။ တာဝ၊ ဒေါမနဿမှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဓိဋ္ဌဿ၊ သော။) ဒုက္ခဿ၊ ၏။ ဒိန္နမ္ပိ၊ ဒုက္ခာနံ၊ ဝတ္ထုဘာဝေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အပိစ၊ သေး။ ကာယိကံ၊ ကိုယ်၌ဖြစ်သော။ ဣဒံ ဒုက္ခံ၊ သည်။ ပိဋေတိ၊ နှိပ်စက်တတ်၏။ (မိမိကိန်းရာ သတ္တဝါကို နှိပ်စက်တတ်၏။) ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ မာနသံ၊ စိတ်၌ဖြစ်သော။ ဒုက္ခဉ္စ၊ ကိုလည်း။ ဘိယျော၊ ကာယိကဒုက္ခထက် အလွန်။ ဇနယတိ၊ ဖြစ်စေတတ်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ နှိပ်စက်ပုံ ၂-မျိုး ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) ဝိသေသတော၊ သောက စသည်တို့မှ ထူးသောအား ဖြင့်။ ဒုက္ခန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ပန၊ ကား။ စေတောဒုက္ခသံမပ္ပိတာ၊ စိတ်၏ဆင်းရဲခြင်းသည် သက်ရောက် အပ်ကုန်သော။ (သတ္တာ၊ တို့သည်။) ဧကေသေ၊ ဆံတို့ကို။ ပကိရိယ၊ ဖြန့်ကြဲ၍။ ဥဗ္ဗာနိ၊ ရင်တို့ကို။ ပတိပိသန္တိ၊ အဖန်ဖန်ကြိတ်ချေကြကုန်၏။ အာဝဇ္ဇန္တိ၊ တပြောင်း ပြန်ပြန် လူးလိမ့်ကြကုန်၏။ ဝိဝဇ္ဇန္တိ၊ ချောက်ကမ်းပါးမှ ကျသော တုံးကဲ့သို့ တလိမ့် ၂-လိမ့်စသည် လိမ့်ကြကုန်၏။ ဆိန္ဒုပပါတံ၊ အခြေပြတ်သော ကျခြင်း ကဲ့သို့။ ပပတန္တိ၊ လဲကျကြကုန်၏။ သတ္တံ၊ စားကို။ အာဟရန္တိ၊ ဆောင်ကြကုန်၏။ (ဓားဖြင့် လည်ပင်းဖြတ်ခြင်း စသည်ကို ဆိုသည်။) ဝိသံ၊ အဆိပ်ကို။ ခါဒန္တိ၊ စား ကြကုန်၏။ (သေအောင် အဆိပ်ကို စားကြသည်။) ရဇ္ဇယာ၊ ကြိုးဖြင့်။ ဥဗ္ဗန္တိ၊ အထက်၌ဖွဲ့ချည်ကြကုန်၏။ (ကြိုးဆွဲချည်ကိုဆိုသည်။) အဂ္ဂိ၊ မီးသို့။ ပဝိသန္တိ၊ ဝင်ကြကုန်၏။ (မီးပုံထည်းသို့ ခုန်ဆင်းသည်ကို ဆိုသည်။) ဝိပရိတံ၊ ဖောက်ပြန် သော။ တံတံဝတ္ထု၊ ထိုထိုဝတ္ထုကို။ (စိန္တေန္တိ၌စပ်။) တထာတထာ၊ ထိုထိုအခြင်း အရာအားဖြင့်။ ဝိပ္ပဋိသာရိနော၊ နှလုံးမသာမယာခြင်း ရှိကြကုန်သည်။ ပရိသုယု- မာနစိတ္တာ၊ ထက်ဝန်းကျင်လောင်ကျွမ်းအပ်သောစိတ်ရှိကြကုန်သည်။ (ဟုတွာ)။ စိန္တေန္တိ၊ ကုန်၏။ ဝေ၊ သို့။ ဒေါမနဿဿ၊ ၏။ ဥဘိန္ဒုမ္ပိ၊ ဒုက္ခာနံ၊ ဝတ္ထုဘာဝေ၊ ဝေဒိတဗျော။

အပိစ၊ သေး။ ယတော၊ ကြောင့်။ ဒေါမနဿမ္ပိ၊ သည်လည်း။ [ပိဖြင့် ရှေးဒုက္ခ ကိုပေါင်း။] စိတ္တံ၊ ကို။ ပိဋေတိ၊ နှိပ်စက်တတ်၏။ ကာယဿ၊ ကို။ ပိဋ္ဌနံစ၊ နှိပ်စက် ခြင်းကိုလည်း။ သမာဝဟတိ၊ ကောင်းစွာ ဆောင်တတ်၏။ တတော၊ ကြောင့်။ ဒေါမနဿံ၊ ကို။ ဒုက္ခန္တိ၊ ဟူ၍။ အာဟု၊ ဆိုကြကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

၁၉၈။ ဥပါယာသနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ (အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗျော။) အာယာသ- နုဋ္ဌေန၊ စိတ်၏ပင်ပန်းခြင်း အနက်သဘောကြောင့်။ အာယာသော၊ မည်၏။ တေ၊ ဤအာယာသ ဟူသောအမည်သည်။ သံသိဒနုဝိသိဒနာကာရပ္ပဝတ္ထဿ၊

အာယာသော။ ။ အာပုပ္ဖ + ယသု-ဓာတ် ၈-ပစ္စည်းဖြင့် “အာယာသော”ဟု ဖြစ်၏။ ယု-ပစ္စည်းဖြင့်ကား “အာယာသန”ဟု ရှိသင့်၏။ ယ၌ ဝုဒ္ဓိဇ္ဇာဓိကဗျာ မလို၊ ယသု-ဓာတ်သည် “ယတန=အားထုတ်ခြင်း” အနက်ကို ဟောသော်လည်း “ဓာတုန အနောက္ခတ္တာ” နှင့်အညီ အာ ဥပသာရ ရှေးရှိသောကြောင့် “ကိလမထ” အနက်ကို ဟောရသည်။

ဉာတိဗျသန စသော အာရုံ၌ ထက်ဝန်းကျင် နှစ်မြှုပ်ခြင်း၊ အလွန်ပြင်းစွာ နှစ်မြှုပ်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော။ စိတ္တကိလမေဿ၊ စိတ်၏ပင်ပန်းခြင်း၏။ နာမံတည်း။ ဗလဝံ၊ အားကြီးစွာ။ အာယာသော၊ စိတ်၏ပင်ပန်းခြင်းသည်။ ဥပါယာသော၊ မည်၏။ [ဥပသဒ္ဓါ၊ ဗလဝအနက်ဟော။ အခြားနေရာ၌ “ဘုသော အာယာသော” ဟုဖွင့်သည်။] အာယာသိတဘာဝေါ၊ လွန်စွာဖြစ်သော စိတ်ပင်ပန်းခြင်းရှိသူ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသည်။ အာယာသိတတ္တံ၊ မည်၏။ ဥပါယာသိတဘာဝေါ၊ လွန်စွာဖြစ်သော ပြင်းစွာစိတ်ပင်ပန်းခြင်းရှိသူ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသည်။ ဥပါယာသိတတ္တံ၊ မည်၏။ အယံ ဝုစ္စတိ ဥပါယာသောတိ၊ ကား။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသော သဘောကို။ ဥပါယာသော နာမ၊ မည်၏ဟူ၍။ ကထိယတိ။ ပန၊ ဆက်။ သော သေ(သော)၊ ထိုသို့သဘောရှိသော ဤဥပါယာသသည်။ ဗျာသတ္တိလက္ခဏော၊ ဉာတိဗျသန စသည်တို့၌ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ငြိမ့်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ နိတ္တုနနရသော၊ ငြီးတုားခြင်းကိစ္စရှိ၏။ ဝိသာဒပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ ဉာတိဗျသန စသည်တို့၌ နှစ်မြှုပ်တတ်သော တရားဟု ယောဂီတို့ ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏။

ဥပါယာသဿ ဒုက္ခဋ္ဌော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဧတ္ထံ ဌံ။ (ဝိတ္ထာရံ၊ ပန(ဥဒ္ဓရိတုာ ဒသေမိ)၊ အံ။ အယမ္ပိ၊ ဤဥပါယာသသည်လည်း။ သယံ၊ တိုင်။ န ဒုက္ခော၊ ဒုက္ခမဟုတ်။ ဝါ၊ မဆင်းရဲ။ [ဥပါယာသ၏ တရားကိုယ်မှာ ဒေါသစေတသိက် ဖြစ်သောကြောင့် ကာယိကဒုက္ခ၊ စေတသိကဒုက္ခ ၂-မျိုးလုံးမဟုတ်။ ဒေါမနဿ ဝေဒနာကိုသာ “စေတသိကဒုက္ခ” ဟု ခေါ်သည်။] ဥဘိန္ဒမ္ပိ၊ ဒုက္ခာနံ၊ တို့၏။ ဝတ္ထုဘာဝေန၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခောတိ၊ ဝုတ္တေ။ ဟိ၊ ချဲ့။ ကပိတေန၊ စိတ်ဆိုးသော။ ရညာ၊ သည်။ ဣဿရိယံ၊ အစိုးရသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ရာထူးဌာနန္တရကို။ အတ္ထိန္ဒိတုာ၊ ဖြတ်တောက်၍။ ဟတပုတ္တဘာတိကာနံ၊ သတ်အပ်ပြီးသော သား၊ သတ်အပ်ပြီးသောညီရိုကုန်သော။ အာဏတ္ထဝဓာနံ၊ စေခိုင်းအပ်သောသတ်ခြင်း ရှိကုန်သည်ဖြစ်၍။ (မိမိကိုလည်း သတ်ဘို့ရန် အမိန့်ချခံရ ကုန်သည်ဖြစ်၍။) ဘယေန၊ ကြောက်ခြင်းကြောင့်။ (သတ်မည်မှ ကြောက်ခြင်းကြောင့်။) အဋ္ဌဝံ၊ တောအုပ်သို့။ ပဝိသိတုာ၊ ဝင်၍။ နိလိနာနံ၊ ပုန်းအောင်းကုန်သော။ မဟာဝိသာဒပုတ္တာနံ၊ ကြီးစွာသော ပင်ပန်းခြင်းသို့ရောက်ကုန်သူတို့၏။ ဒုက္ခဋ္ဌာနေန၊ ဆင်းရဲစွာ ရပ်တည်ရခြင်းကြောင့်၎င်း။ ဒုက္ခသေယျာယ၊ ဆင်းရဲစွာ အိပ်ရခြင်းကြောင့်၎င်း။ ဒုက္ခနိသဇ္ဇာယ၊ ဆင်းရဲစွာထိုင်ရခြင်းကြောင့်၎င်း။ ဗလဝံ၊ ကာယဒုက္ခံ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ နော၊ ငါတို့၏။ ဧတ္တကာ၊ ဉာတက၊ တို့သည်၎င်း။ ဧတ္တကာ၊ ဘောဂါ၊ တို့သည်၎င်း။ နဋ္ဌာ၊ ပျက်စီးလေကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ စိန္တေန္တာနံ၊ ကြံစည်သူတို့၏။ ဗလဝေေါမနဿ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဣတိ၊ ဒိန္နမ္ပိ၊ ဣမေသံ ဒုက္ခာနံ၊ ဝတ္ထုဘာဝေန၊ ဒုက္ခောတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အပိစ၊ သေး။ ယံ(ယေန ကာရဏေန)၊ ကြောင့်။ စိတ္တဿ၊ ကို။ ပရိဒဟနာ၊ ထက်ဝန်းကျင် လောင်မြိုက်ခြင်းကြောင့်၎င်း။ ကာယဿ၊ ၏။ ဝိသာဒနာစ၊ ပင်ပန်းခြင်းကြောင့်၎င်း။ အဓိမတ္တံ၊ လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော။ ဒုက္ခံ၊ ကို။ ဥပါယာသော၊ သည်။ ဇနေတိ၊ ဖြစ်စေတတ်၏။ တတော၊ ကြောင့်။ (ဥပါယာသော၊ ကို။) ဒုက္ခော၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ သောက ပရိဒေဝ ဥပါယာသတို့တွင်။ မန္တဂ္ဂိနာ၊ နဲ့ သောမီးကြောင့်။ အန္တော ဘာဇနေယေဝ၊ အိုး၏အတွင်း၌သာ။ တေလာဗီနံ၊ ဆီအစရှိသည်တို့၏။ ပါကောဝိယ၊ ကျက်ခြင်းကိုကဲ့သို့။ သောကော၊ ကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော)။ တိက္ခဂ္ဂိနာ၊ ထက်သောမီးကြောင့်။ ပစ္စမာနဿ၊ ကျက်သောဆီ၏။ ဘာဇနေတော၊ အိုးမှ။ ဗဟိနိက္ခမနဝိယ၊ အပသို့ လျှံထွက်ခြင်းကိုကဲ့သို့။ ပရိဒေဝေါ၊ ငိုကြွေးသံဟူသော ပရိဒေဝကို။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော)။ ဗဟိ၊ သို့။ နိက္ခန္တာဝသေသဿ၊ လျှံထွက်ပြီးသော ဆီမှ ကြွင်းကျန်သောဆီ၏။ နိက္ခမိတုပ္ပိ၊ ထွက်ခြင်းငှါလည်း။ အပ္ပဟောန္တဿ၊ မစွမ်းနိုင်သည်ဖြစ်၍။ အန္တော ဘာဇနေယေဝ၊ ၌သာ။ ယာဝ ပရိက္ခယာ၊ ကုန်ခန်းသည်တိုင်အောင်။ ပါကောဝိယ၊ ဥပါယာသော၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

၁၉၉။ အပ္ပိယသမ္ပယောဂနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ယဿာတိ(ပဒဿ)၊ ယဿဟူသော ပုဒ်၏။ ယေ အဿာတိ၊ ဟူ၍။ (ပဒစ္ဆေဒေါ၊ ကို။ ကာတဗ္ဗော၊ ၏။) [အဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ ယေ၊ အကြင်ရူပအစရှိသော အာရုံတို့သည်။ သန္တိ။] အနိဋ္ဌာတိ၊ ကား။ အပရိယေသိတာ၊ မရှာမှီးထိုက်ကုန်သော။ (ရူပါစသည် ၌စပ်။) [ဤနေရာမျိုး၌ တ-ပစ္စည်းကို တဗ္ဗ-ပစ္စည်း၏ အနက်ဟော ဟု ဖွင့်သည်။] (ရူပါဒယော၊ ရူပါရုံ အစရှိသော အာရုံတို့သည်။) ပရိယေသိတာဝါ၊ ရှာမှီးအပ်ကုန်သည်မူလည်း။ ဟောန္တု၊ ဖြစ်စေကုန်။ အပရိယေသိတာဝါ၊ မရှာမှီးအပ်ကုန်သည်မူလည်း။ ဟောန္တု၊ ကုန်။ တေ၊ ဤအနိဋ္ဌဟူသောအမည်သည်။ အမနာပါရမ္မဏာနံ၊ မြတ်နိုးဘွယ်မဟုတ်သော အာရုံတို့၏။ နာမမေဝ၊ တည်း။ (ယေ၊ အကြင် ရူပ အစရှိသောအာရုံတို့သည်။) မနသ္မိံ၊ ၌။ န ကမန္တိ၊ မရောက်ကုန်။ န ပဝိသန္တိ၊ မဝင်ကုန်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တေ၊ ထိုရူပ အစရှိသောအာရုံတို့သည်။) အကန္တာ၊ တို့မည်၏။

(ယေ၊ အကြင် ရူပ အစရှိသော အာရုံတို့သည်။) မနသ္မိံ၊ ၌။ န အပ္ပိယန္တိ၊ မသက်ရောက်စေအပ်ကုန်။ ဣတိ၊ တေ၊ အမနာပါ၊ တို့မည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ (ယေ၊ အကြင် ရူပ အစရှိသော အာရုံတို့သည်။) မနံ၊ ကို။ န ဝဇေန္တိ၊ မတိုးပွား

အကန္တာ ။ ကမန္တိတိ ကန္တာ၊ ကမု-ဓာတ် တ-ပစ္စည်း၊ န+ ကန္တာ အကန္တာဟု ပြုပါ။ ဘူဝါဒိ ကမု-ဓာတ်၏ ဂတိအနက်ကို ရည်ရွယ်၍ “ကမန္တိ”ကို “ပဝိသန္တိ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်။ ဘူဝါဒိ ဖုရော ကမု-ဓာတ်သည် ဣစ္ဆာအနက်ကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် “အကန္တာ၊ မနှစ်သက်အပ်ကုန်” ဟုလည်း အခြားနေရာ၌ ဖွင့်သည်။

စေကုန်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တေ၊ တို့သည်။) အမနာပါ။ တို့မည်၏။ [ဤပုဒ်တို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ခန္ဓဝိဘင်း သုတ္တန္တဘာဇနီယ ဂ္ဂဟက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသ၌ ပြခဲ့ပြီ။] ဂ္ဂဟိတိ အာဒိ၊ ဂ္ဂဟိ အစရှိသော သဒ္ဒါသည်။ တေသံ၊ ထို အနိဋ္ဌအစရှိသော အာရုံတို့၏ သဘာဝနိဒ္ဒေသနာ၊ သဘောကို ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဒါတည်း။

(ယေ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။) အနတ္တံ၊ ကြီးပွားခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ပျက်စီးခြင်းကို။ ဝါ၊ ကြီးပွားခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဒုက္ခကို။ ကာမေန္တိ ဣစ္ဆန္တိ၊ လိုလားကြကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တေ၊ တို့သည်။) အနတ္တကာမာ၊ တို့မည်၏။ (ယေ၊ တို့သည်။) အဟိတံ၊ စီးပွားမဲ့ကို။ ကာမေန္တိ ဣစ္ဆန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တေ၊ တို့သည်။) အဟိတကာမာ၊ တို့မည်၏။ (ယေ၊ တို့သည်။) အဗာသုကံ၊ မချမ်းသာမှုကို။ ဒုက္ခဝိဟာရံ၊ ဆင်းဆင်းရဲရဲနေရခြင်းကို။ ကာမေန္တိ ဣစ္ဆန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တေ၊ တို့သည်။) အဗာသုကကာမာ၊ တို့မည်၏။ (ယေ၊ တို့သည်။) စတူဟိ၊ ယောဂေဟိ၊ ကာမယောဂ အစရှိသော ယောဂတို့ဖြင့်။ ခေမံ၊ ဘေးတို့၏ ကုန်ရာဖြစ်သော။ နိဗ္ဗယံ၊ ဘေးမရှိသော။ ဝိဝဇ္ဇံ၊ ဝဋ်မှကင်းသော နိဗ္ဗာန်ကို။ န ဣစ္ဆန္တိ၊ ကုန်။ နေသံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ သဘယံ၊ ဘေးနှင့်တကွဖြစ်သော။ ဝဋ္ဋမေဝ၊ ဝဋ်ဒုက္ခကိုသာ။ ကာမေန္တိ ဣစ္ဆန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တေ၊ တို့သည်။) အယောဂက္ခေမကာမာ၊ တို့မည်၏။

အပိစ၊ သေး။ သဒ္ဓါဒီနံ၊ သဒ္ဓါအစရှိသည်တို့၏။ ဝုဇ္ဈိသင်္ခါတဿ၊ တိုးပွားခြင်းဟုဆိုအပ်သော။ အတ္တဿ၊ တိုးပွားခြင်းကို။ အကာမနတော၊ မလိုလားခြင်းကြောင့်၎င်း။ တေသံ ယေဝ၊ ထိုသဒ္ဓါ အစရှိသည်တို့၏ပင်။ ဟာနိ သင်္ခါတဿ၊ ဆုတ်ယုတ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော။ အနတ္တဿ၊ တိုးပွားခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကို။ ဝါ၊ ဆုတ်ယုတ်ခြင်းကို။ ကာမနတော၊ လိုလားခြင်းကြောင့်၎င်း။ အနတ္တ-

အတ္တဿ အကာမနတော။ ။ အနတ္တကာမာကို “အတ္တဿ အကာမနတော” ဟု ဖွင့်သောကြောင့် အသမတ္တသမာသ်ကိုပြ၏။ န+အတ္တော အနတ္တော၊ ဤအနိက်၌ အနက်ပေး၍ မဖြစ်သောကြောင့် အ ကို (အနကို) အတ္တနှင့် သမာသ်မတူသင့်၊ ဤသို့ သမာသ်မတူသင့်ဘဲလျက် တွဲထားသောကြောင့် “အသမတ္တသမာသ်” ဟု ခေါ်သည်။ ထို့နောက် “အနတ္တံ+ကာမေန္တိတိ အနတ္တကာမာ” ဟု တွဲ၍ အ ကို (အနကို) ကာမနှင့် အနက်စပ်ရသည်။ အနတ္တကာမာ=သဒ္ဓါ အစရှိသည်တို့၏ တိုးပွားခြင်းကို မလိုလားသူတို့။

အနတ္တဿ စ ကာမနတော။ ။ ဤနည်း၌ကား “န+အတ္တော အနတ္တော” ဟု ပြု၍ သဒ္ဓါ အစရှိသည်တို့၏ ဆုတ်ယုတ် ပျက်ပြားခြင်းဟူသော ဗျာသနကို အရကောက်ရသောကြောင့် စပ်သင့်သောပုဒ်နှင့် စပ်လျက်ပင်ဖြစ်၏။ ထို့နောက် “အနတ္တံ+ကာမေန္တိတိ အနတ္တကာမာ” ဟု ပြုပါ။ ဤသမာသ်ကို “သမတ္တသမာသ်” ဟု ဋီကာဆိုလိုသည်။ အသမတ္တသမာသ်ကိုပင် သဒ္ဓါကျမ်းတို့၌ အယုတ္တသမာသ်ဟု၎င်း၊ သမတ္တသမာသ်ကိုပင် ယုတ္တသမာသ်ဟု၎င်း နာမည်တပ်သည်။

ကာမာ၊ တို့မည်၏။ [ဝုဇှိသင်္ခါတဿဖြင့် အဘိဓာန်(၇၇၅)၌ လာသော အတ္တသဒ္ဓါ၏ အနက်တို့တွင် ဝုဇှိအနက်ဟောဟု ပြသည်။ ထို့အတူ အနတ္တ၌လည်း ဝုဇှိ၏ ပြောင်းပြန် “ဟာနိ”ဟု ဖွင့်သည်။] သဒ္ဓါဒီနိယေဝ၊ တို့၏ပင်။ ဥပါယဘူတဿ၊ အကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ဟိတဿ၊ စီးပွားကို။ အကာမနတော၊ ကြောင့်၎င်း။ သဒ္ဓါဟာနိ အာဒီနံ၊ သဒ္ဓါ၏ဆုတ်ယုတ်ခြင်း အစရှိသည်တို့၏။ ဥပါယဘူတဿ၊ သော။ အဟိတဿ၊ စီးပွားမဲ့ကို။ ကာမနတော၊ ကြောင့်၎င်း။ အဟိတကာမာ၊ တို့မည်၏။

ဖာသုကဝိဟာရဿ၊ ချမ်းသာစွာနေခြင်းကို။ အကာမနတော၊ ကြောင့်၎င်း။ အဖာသုကဝိဟာရဿ၊ မချမ်းသာစွာနေခြင်းကို။ ဝါ၊ ချမ်းသာစွာမနေရခြင်းကို။ ကာမနတော၊ ကြောင့်၎င်း။ အဖာသုကကာမာ၊ တို့မည်၏။ ယဿ ကဿစိ၊ အမှတ်မရှိတစုံတခုသော။ နိဗ္ဗယဿ၊ ဘေးမရှိခြင်းကို။ ဝါ၊ ဘေးမဲ့ကို။ အကာမနတော၊ ကြောင့်၎င်း။ ဘယဿ၊ ကို။ ကာမနတော၊ ကြောင့်၎င်း။ အယောဂက္ခေမကာမာ၊ တို့မည်၏။ ဣတိ ဝေဓိ၊ ဤသို့လည်း။ ဣ၊ ဤအနတ္တကာမာအစရှိသောပုဒ်တို့၌၊ အတ္ထော၊ ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ၏။

သင်္ဂတိတိ၊ ကား။ ဂန္ဓာ၊ သွား၍။ (အနတ္တကာမ စသော ရန်သူတို့အထံသို့ သွား၍။) သံယောဂေါ၊ ယှဉ်စပ်ခြင်းတည်း။ ဝါ၊ ပေါင်းသင်းခြင်းတည်း။ သမာဂမောတိ၊ ကား။ အာဂတေဟိ၊ လာကုန်သော အနတ္တကာမ အစရှိသူတို့နှင့်။ သံယောဂေါ၊ တည်း။ ဝါ၊ တည်း။ သမောဓာနန္တိ၊ ကား။ ဌာနနိသဇ္ဇာဒီသု၊ ထိုင်ခြင်း၊ ရပ်ခြင်းအစရှိသော ဣရိယာပုတ်တို့၌။ သဟဘာဝေါ၊ တကွဖြစ်ခြင်းတည်း။ ဝါ၊ ပေါင်းဆုံခြင်းတည်း။ (တမင်လာလည်း မသွား၊ တမင်လာလည်း မလာဘဲ အကြောင်းအားလျော်စွာ ပေါင်းဆုံခြင်းတည်း။) မိသိဘာဝေတိ၊ ကား။ သဗ္ဗကိစ္စာနံ၊ အလုံးစုံသောကိစ္စတို့ကို။ သဟကရဏံ၊ အတူတကွ ပြုခြင်းတည်း။ အယံ၊ ဤအနက်ကိုယှဉ်စေခြင်းသည်။ သတ္တဝသေန၊ သတ္တဝါတို့၏အစွမ်းဖြင့်။ (အနတ္တကာမဖြစ်သော သတ္တဝါတို့နှင့် စပ်သဖြင့်။) ယောဇနာ၊ အနက်ကို ယှဉ်စေခြင်းတည်း။ ပန၊ ကား။ သင်္ခါရဝသေန၊ သင်္ခါရတို့၏အစွမ်းဖြင့်။ (အပ္ပိယ အမနာပဖြစ်သော သင်္ခါရတို့နှင့် စပ်သဖြင့်။) ယံ၊ အကြင်ပုဒ်ကို။ (တနည်း) ယံ၊ အကြင် အနက်ကို။ လဗ္ဘတိ၊ ရအပ် ရနိုင်၏။ တံ၊ ထိုပုဒ်ကို။ (တနည်း) တံ၊ ထိုအနက်ကို။ ဂဟေတဗ္ဗံ၊ ယူထိုက်၏။ [ရနိုင်၊ မရနိုင်ကို ဋီကာ၌ ၂-နည်း ဖွင့်ထားသည်။]

အယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။ အယံ၊ ဤ အနတ္တကာမ အစရှိသူတို့နှင့် ပေါင်းသင်းခြင်း အစရှိသည်ကို။ အပ္ပိယ သမ္ပယောဂေါနာမ၊ အပ္ပိယသမ္ပယောဂ မည်၏ဟူ၍။ ကထိယတိ၊ ၏။ သော၊ ထိုအပ္ပိယသမ္ပယောဂသည်။ အနိဋ္ဌသမောဓာနလက္ခဏော၊ အနိဋ္ဌဖြစ်သော သတ္တဝါသင်္ခါရတို့နှင့် ပေါင်းဆုံခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။

စိတ္တဝိသုတကရဏရသော၊ စိတ်၏ ပင်ပန်းခြင်းကို ပြုခြင်းကိစ္စရှိ၏။ အနတ္တ-ဘာဝ ပစ္စုပ္ပန်နော၊ တိုးပွားခြင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ယောဂီတို့ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏။

သော၊ ထိုအပ္ပိယသမ္ပယောဂသည်။ အတ္တတော၊ ပရမတ္ထအလို တရားကိုယ် အနက်အားဖြင့်။ ကော၊ တမျိုးသော။ ဓမ္မောနာမ၊ တရားမည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ကေဝလံ၊ တရားကိုယ်သီးခြားမဖက် သက်သက်။ အပ္ပိယ သမ္ပယုတ္တာနံ၊ မချစ် မနှစ်သက်အပ်သော သတ္တဝါ သင်္ခါရတို့နှင့် အတူတကွ ယှဉ်တွဲ၍ နေရသူတို့၏။ ဒုဝိဇ္ဇာယောဂံ၊ သော။ ဒုက္ခဿ၊ ၎င်း။ ဝတ္ထုတဘဝတော၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခောတိ၊ ဝုတ္တော၊ ၎င်း။ ဟိ၊ မှန်။ အနိဋ္ဌာနိ၊ အလိုမရှိထိုက်ကုန်သော။ ဝါ၊ မရှာမှီးထိုက် ကုန်သော။ ဝတ္ထုနိ၊ ထို့သည်။ သမောဓာနဂတာနိ၊ ပေါင်းဆုံခြင်းသို့ရောက်ကုန် သည်။ (သမာနာနိ၊ ကုန်လသော်။) ဝိဇ္ဇနဆေဒန ဖာလနာဒိဟိ၊ ထိုးဆွဲခြင်း၊ ဖြတ်ခြင်း၊ ခွဲခြင်းအစရှိသည်တို့ဖြင့်။ ကာယိကံ၊ သော။ ဒုက္ခံပိ၊ ကိုလည်း။ ဥပ္ပါဒေ-န္တိ၊ ဖြစ်စေတတ်ကုန်၏။ ဥဗ္ဗေဂဇနတော၊ ထိတ်လန့်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ မာနသံ၊ သော။ (ဒုက္ခံ)ပိ၊ (ဥပ္ပါဒေန္တိ)။

တေန၊ ကြောင့်။ ဒိသ္မာဝ အပ္ပိယေ ဒုက္ခံပေ။ အပ္ပိယေဟိ သမာဂမောတိ၊ ဟူသော။ တေ၊ ဤ ဂါထာစကားကို။ (ပေါရာဏေဟိ၊ ရှေးဆရာတို့သည်။) ဝုစ္စတိ၊ ၎င်း။ [ယတော၊ ကြောင့်။ ဣဓ၊ ဤလောက၌။ အပ္ပိယေ၊ မချစ်မနှစ်သက် အပ်သော သတ္တဝါ သင်္ခါရတို့ကို။ ဒိသ္မာဝ၊ မြင်လျှင်မြင်ခြင်းပင်။ ဝါ၊ မြင်ခြင်း ကြောင့်ပင်။ ပဌမံ၊ ကာယိကဒုက္ခမှ ရှေးဦးစွာ။ စေတသိ၊ စိတ်၌။ ဒုက္ခံ၊ သည်။ ဟောတိ။ အထ၊ ထိုမှနောက်၌။ ကာယေ၊ ၌။ တဒုပက္ကမသမ္မူတံ၊ ထိုအပ္ပိယ၏ လုံ့လပြုခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော။ (ဒုက္ခံ ဟောတိ)။ တတော၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခဒုယ-ဿာပိ၊ ကာယိကဒုက္ခ စေတသိကဒုက္ခ ၂-ပါးအပေါင်း၏လည်း။ ဝတ္ထုတော၊ တည်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သော၊ ထိုအပ္ပိယသမ္ပယောဂကို။ မဟေသိနာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ (ဣဓ၊ ဤ ဒုက္ခသစ္စာနိဒ္ဒေသ၌။) ဒုက္ခော၊ ဒုက္ခဟူ၍။ ဝုတ္တော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အပ္ပိယေဟိ၊ မချစ်မနှစ်သက်အပ်သော သတ္တဝါသင်္ခါရတို့နှင့်။ သမာဂမော၊ ပေါင်းဆုံခြင်းကို။ (ဒုက္ခော၊ ဟူ၍) ဝိညေယျော၊ သိထိုက်၏။ (ဣတိ၊ တည်း။) [ဣပေရ်ကို ဋီကာဖွင့်အတိုင်း အနက် ၂-ထပ် ပေးထားသည်။]

၂၀၀။ ပိယဝိပ္ပယောဂနိဒ္ဒေသော၊ ကို။ ဝုတ္တပဋိပက္ခနယေန၊ ဆိုအပ်ပြီးသော အပ္ပိယ သမ္ပယောဂနိဒ္ဒေသ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်နည်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၎င်း။ ပန၊ ဆက်။ မာတာဝါတိအာဒိ၊ မာတာဝါ အစရှိသောစကားရပ်ကို။ ဧတ္ထ၊ ဤ ပိယ-ဝိပ္ပယောဂနိဒ္ဒေသ၌။ အတ္တကာမေ၊ ကြီးပွားခြင်းကို လိုလားသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ သဉ္စပေန၊ သရုပ်အားဖြင့်။ ဒဿေတုံ၊ ၄။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ တတ္ထ၊ ထို မာတာဝါ အစရှိသောစကားရပ်၌။ (အတ္ထောဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော)။ (ယာ၊ အကြင်

အမိဂဉ်။) မမာယတိ၊ သားသွီးကို ငါ၏ဥစ္စာဟု ပြုတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော၊ သည်။) မာတာ၊ မည်၏။ [မမဟူသော နာမ်ပုဒ်နောင် ကရ-ဓာတ်၏ အနက်၌ အာယ-ပစ္စည်းသက်၍ “မမာယတိ” ဟု ဖြစ်၏။ အကျယ်ကို ပါရာဇိကဏ် ဘာသာဋီကာ ဝေရဉ္စကဏ္ဍ ဒုဗ္ဘိက္ခကထာအဖွင့်၌ ရှုပါ။ ဤဝိဂြိုဟ်လည်း အဓိပ္ပါ-
ယတ္ထကိုသာ ဖွင့်သော ဝိဂြိုဟ်တည်း။ မာတာပုဒ်၏ ဝိဂြိုဟ်အစစ်ကို သဒ္ဒါကြီး မာနာဒိဟိ ရာတုသုတ်၌ ရှုပါ။] (ယော၊ အကြင် အဘသည်။) ပိယာယတိ၊ သား သွီးကို ချစ်အပ်သည်ကို ပြုတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော၊ ထိုအဘသည်။) ပိတာ၊ ပိတာမည်၏။ [ပိယံ ဟူသော ဒုတိယန္တ နာမ်ပုဒ်နောင် ကရ-ဓာတ်၏ အနက်၌ အာယ-ပစ္စည်းသက်၍ “ပိယာယတိ” ဟု ဖြစ်၏။ သဒ္ဒတ္ထကို ပါဒိတော ရိတု သုတ်၌ ရှုပါ။]

(ယော၊ အကြင်အစ်ကိုသည်။ ဝါ၊ ညီသည်။) ဘဇတိ၊ ဆည်းကပ်တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။) ဘာတာ၊ မည်၏။ တထာ၊ ထိုအတူ ဆည်းကပ်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဘဂိနီ၊ မည်၏။ [“ဘဂံ တေသ္မာ အတ္ထိတိ ဘဂိနီ” ဟု ဝိဂြိုဟ်စစ်ပြု။] (ယော၊ အကြင် မိတ်ဆွေတို့သည်။) မေတ္တာယန္တိ၊ မေတ္တာကို ပြုတတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တေ၊ တို့သည်။) မိတ္တာ၊ တို့မည်၏။ [မေတ္တဟူသော ဒုတိယန္တ နာမ်ပုဒ်နောင် ကရ-ဓာတ်၏အနက်၌ အာယ-ပစ္စည်း သက်၍ “မေတ္တာယန္တိ” ဟု ဖြစ်၏။ ဝိဂြိုဟ်စစ်ကို “မိဇ္ဇန္တိ သိနေယန္တိ၊ ချစ်ခင်တတ် ကုန်၏။ ဣတိ မိတ္တာ” ဟု ပြု။] ဝါ၊ တနည်း။ မိနန္တိ၊ အတွင်း၌ ထည့်သွင်းတတ် ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ မိတ္တာ၊ မည်၏။ ဤအလို “မိနန္တိတိ မိတ္တာ” ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု။ မိ-ဓာတ်၊ တ-ပစ္စည်း၊ တ-ဒွေဘော်လား။] သဗ္ဗဂုယေသု၊ အလုံးစုံလျှိုဝှက်အပ်သော ကိစ္စတို့၌။ အန္တော၊ အတွင်းသို့။ ပက္ခိပန္တိ၊ ထည့်သွင်းတတ်ကုန်၏။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ [“မိ ပက္ခေပေ” ဟူသော ဓာတ်နက်ကို ဖွင့်သည်။ လျှိုဝှက် တိုင်ပင်ဘယ်ကိစ္စ တို့၌ အတွင်းသွင်း၍ တိုင်ပင်သူကို မိတ္တ (မိတ်ဆွေ) ဟု ခေါ်သည်-ဟူလို။]

ကိစ္စကရဏိယေသု၊ ပြုသင့်ပြုထိုက်သောကိစ္စ၊ မချွတ်ပြုရမည့် ကရဏိယတို့၌။ သဟဘာဝဋ္ဌေန၊ အတူတကွဖြစ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အမာ၊ အတူတကွ။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အမစ္စာ၊ တို့မည်၏။ အယံ၊ ဤသူကား။ အမှာကံ၊ ငါတို့၏။ အဗ္ဘတ္တိကော၊ အတွင်း၌ဖြစ်သူတည်း။ ဝါ၊ အတွင်းလူတည်း။ ဣတိဝေ၊ ဤသို့။ ဇာနန္တိ၊ သိကြကုန်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ဉာယန္တိ၊ သိအပ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဉာတိ၊ ဉာတိတို့ မည်၏။ လောဟိတေန၊ သွေးအားဖြင့်။ သဗ္ဗန္ဓာ၊ စပ်သူတို့တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သာလောဟိတာ၊ တို့ မည်၏။ ဝေ၊ ဤသို့လျှင်။ တောနိ ပဒါနိ၊ ဤ မာတာ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို။ အတ္တတော၊ အနက်အားဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ၊ သိထိုက်ကုန်၏။ [ဤ မိတ္တာ စသော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့်ကို ပါရာဇိကဏ် ဘာသာဋီကာ သုဒ္ဓိန္ဒကဏ္ဍအဖွင့်၌ ရှုပါ။]။

အယံ ဝုစ္စတိတိ၊ ကား။ အယံ၊ ဤဣဋ္ဌကန္တ ရူပ စသည်၊ အတ္တကာမ စသည် တို့နှင့် ကွေ့ကွင်းခြင်းကို။ ပိယေဟိ၊ ချစ်အပ်သော သတ္တဝါသင်္ခါရ ဟူသော ဝတ္ထုတို့နှင့်။ ဝိပ္ပယောဂေါနာမ၊ ကွေ့ကွင်းခြင်းမည်၏ ဟူ၍။ ကထိယတိ၊ ဆိုအပ် ၏။ သော၊ ထိုပိယဝိပ္ပယောဂသည်။ ဣဋ္ဌဝတ္ထုဝိပ္ပယောဂလက္ခဏော၊ အလိုရှိ အပ်သော သတ္တဝါသင်္ခါရဟူသော ဝတ္ထုတို့နှင့် ကွေ့ကွင်းခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ သောကုဂါဒနရသော၊ သောကကို ဖြစ်စေခြင်းကိစ္စရှိ၏။ ဗျသနပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ ဉာတိဗျသန အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့် ယောဂီတို့ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏။

သော၊ ထို ပိယဝိပ္ပယောဂသည်။ အတ္တတော၊ ပရမတ္ထအလို တရားကိုယ် အနက်အားဖြင့်။ ကော၊ တပါးသော။ ဓမ္မောနာမ၊ တရားမည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ကေဝလံ၊ တရားကိုယ်သီးခြားမဖက် သက်သက်။ ပိယဝိပ္ပယတ္တုနာ၊ ချစ်အပ်သော သတ္တဝါသင်္ခါရဟူသော ဝတ္ထုတို့နှင့် ကွေ့ကွင်းရသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဒုဝိဿေပိ၊ ၂-ပါးအပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော။ ဒုက္ခဿ၊ ကာယိကဒုက္ခ စေတသိကဒုက္ခ၏။ ဝတ္ထုဘာဝတော၊ တည်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခောတိ၊ ဒုက္ခော ဟူ၍။ ဝုတ္တော၊ ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ ဣဋ္ဌာနိ၊ အလိုရှိထိုက်ကုန်သော။ ဝတ္ထုနိ၊ ဝတ္ထုတို့သည်။ ဝိယုဇ္ဇမာနာနိ၊ ကွေ့ကွင်းအပ်ကုန်လသော်။ (တနည်း) ဝိယုဇ္ဇမာနာနိ၊ ကုန်သော။ ဣဋ္ဌာနိ၊ ကုန်သော။ ဝတ္ထုနိ၊ တို့သည်။ သရီရဿ၊ ကိုယ်ကို။ သောသနမိလာ- ပနာဒိဘာဝေန၊ ခြောက်သွေ့စေခြင်း၊ ညှိုးနွမ်းစေခြင်း အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ် ဖြင့်။ ကာယိကမ္ပိ၊ ကိုယ်၌လည်းဖြစ်သော။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခကို။ ဥပ္ပါဒေန္တိ၊ ဖြစ်စေ တတ်ကုန်၏။ ယမ္ပိ၊ အကြင်အရာဝတ္ထုသည်လည်း။ နော၊ ငါတို့၏။ ဝါ၊ ငါတို့မှာ။ အဟောသိ၊ ရှေးကရှိဘူးပြီ။ တမ္ပိ၊ ထိုအရာဝတ္ထုသည်လည်း။ နော၊ ငါတို့၏။ ဝါ၊ ငါတို့မှာ။ နတ္ထိ၊ ယခု မရှိတော့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အနုသောစာပနတော၊ အဖန်ဖန် ဝမ်းနည်းစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ မာနသမ္ပိ၊ စိတ်၌လည်း ဖြစ်သော။ (ဒုက္ခံ၊ ကို။ ဥပ္ပါဒေန္တိ၊ ၏။) [ယောဇနာ၌ “အနုသောစနာ + ပရတော” ဟု ၂-ပုဒ် ကွဲသော မူကွဲရှိ၏၊ မကောင်း။]

တေန၊ ကြောင့်။ ဉာတိနာဒိဝိယောဂါ။ ပေ။ ဒုက္ခောတိ မတော ပိယ- ဝိယောဂေါတိ၊ ဟူသော။ တေ၊ ဤဂါထာစကားကို။ (ပေါရာဏေဟိ) ဝုစ္စတိ၊ ၏။ [ဉာတိနာဒိဝိယောဂါ၊ ဆွေမျိုး ဥစ္စာ အစရှိသည်တို့နှင့် ကွေ့ကွင်းခြင်း ကြောင့်။ ဗာလာ၊ တရား မကိန်း လူပြိန်း လူအတို့ကို။ ယတော၊ အကြင်ကြောင့်။

သောသနမိလာပနာဒိဘာဝေန။ ။ဋီကာ၌ “သရီရံ သောသေန္တိ မိလာပေန္တိ”ကို ကြည့်၍ သရီရဿကို ဆဋ္ဌိကံ အဖြစ်ဖြင့် အနက်ပေးရသည်။ သောသန၌လည်း ကာရိတံ အကျေကြပ်ပါ။ ခြောက်သွေ့စေခြင်းဟူသည် ပိန်ချုံးစေခြင်းတည်း။ မပိန်မချုံးသော်လည်း အဆီဩဇာ မရှိသောကိုယ်ကဲ့သို့ စိုစိုဖတ်ဖတ် မရှိအောင်ပြုခြင်းသည် မိလာပနတည်း။

သောကသရသမပ္ပိတာ၊ သောကတည်းဟူသော မြားသည် ပြင်းစွာ သက်ရောက်
အပ်ကုန်သည်။ (ဟုတွာ)။ ဝိတုဇ္ဇန္တိ၊ ညှဉ်းဆဲအပ်ကုန်၏။ (တနည်း) ဗာလာ၊
တို့သည်။ ယတော၊ ကြောင့်။ သောကသရသမပ္ပိတာ၊ ကုန်သည်။ (ဟုတွာ)။
ဝိတုဇ္ဇန္တိ၊ ကျင့်နာကုန်၏။ တတော၊ ထိုကြောင့်။ အယံ ပိယဝိယောဂေါ၊ ဤပိယ-
ဝိယောဂကို။ ဒုက္ခောတိ၊ ဒုက္ခောဟူ၍။ မတော၊ သိအပ်၏။]

၂၀၁။ ဣစ္ဆာနိဒ္ဒေသေ၊ ဤ။ (အတ္တော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော) ဇာတိဓမ္မာနန္တိ၊
ကား။ ဇာတိသဘာဝါနံ၊ ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းသဘောရှိကုန်သော။ ဇာတိပကတိ-
ကာနံ၊ ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းဟူသောပင်ကိုယ်ရှိကုန်သော။ (သတ္တာနံ၌ စပ်)။ ဣစ္ဆာ
ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ကား။ တဏှာ၊ လိုလားတောင့်တတ်သော တဏှာသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
၏။ အဟောဝတာတိ၊ ကား။ ပတ္တနာ၊ တောင့်တခြင်းတည်း။ ဝါ၊ တောင့်တပုံကို
ပြသောစကားတည်း။ န ခေါ ပနေတံ ဣစ္ဆာယ ပတ္တဗ္ဗန္တိ၊ ကား။ မယံ၊ ငါတို့သည်။
ဇာတိဓမ္မာ၊ ပဋိသန္ဓေနေရခြင်း သဘောရှိကုန်သည်။ န အဿာမ၊ မဖြစ်ပါကုန်
မူကား။ အဟောဝတ၊ ဪ ကောင်းလေစွ။ ဝတ၊ စင်စစ်။ ဇာတိစ၊ သည်လည်း။
နော၊ ငါတို့၏အထံသို့။ နအာဂစ္ဆေယျ၊ မလာပါမူကား။ အဟောဝတ၊ စွ။ ဣတိ
ဝေ၊ ဤသို့။ ပဟိနသမုဒယေသု၊ ပယ်အပ်ပြီးသော သမုဒယသစ္စာရှိကုန်သော။
ဝါ၊ သမုဒယသစ္စာကို ပယ်ပြီးကုန်သော။ သာဓူသု၊ သူတော်ကောင်းတို့၌။ ဝိဇ္ဇ-
မာနံ၊ ထင်ရှားရှိသော။ ယံ ဧတံ အဇာတိဓမ္မတ္ထံ၊ အကြင်ပဋိသန္ဓေနေရခြင်း
သဘောမရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ (ဣစ္စိတံ၊ ၏။) ပရိနိဗ္ဗုတေသု၊ ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီး
ကုန်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၌။ ဝိဇ္ဇမာနံ၊ သော။ ဇာတိယာ၊ ၏။ ယံ ဧတံ
အနာဂမနံ၊ အကြင် မလာခြင်းကိုလည်း။ ဣစ္စိတံ၊ အလိုရှိအပ်၏။

တံ၊ ထိုဇာတိသဘော မရှိသည်၏အဖြစ်၊ ထိုဇာတိ၏ မလာခြင်းကို။ ဣစ္စ-
န္တဿာပိ၊ လိုလားတောင့်တပါသော်လည်း။ ဝါ၊ လိုလား တောင့်တသော
ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း။ မဂ္ဂဘာဝနာယ၊ မဂ်ကို ပွားစေခြင်းနှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။
အပတ္တဗ္ဗတော၊ မရောက်နိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ အနိစ္စန္တဿ၊ မလိုလား
မတောင့်တသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဘာဝနာယ၊ မဂ်ကိုပွားစေခြင်းဖြင့်။ ပတ္တဗ္ဗတော
စ၊ ရောက်နိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဣစ္ဆာယ၊ အလိုအားဖြင့်။ ဝါ၊ တောင့်တ
တတ်သော တဏှာဖြင့်။ ပတ္တဗ္ဗနာမ၊ ရောက်ထိုက်သည်မည်သည်။ ဝါ၊ ရောက်နိုင်
သည်မည်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဣဒမ္ပိတိ၊ ကား။ တေမ္ပိ၊ ဤဇာတိသဘော
မရှိသည်၏အဖြစ်၊ ဇာတိ၏မလာခြင်းကို လိုလားတောင့်တခြင်းသည်လည်း။ (ယံ-
ပိစ္ဆံ န လဘတိ တမ္ပိ ဒုက္ခံ၊ မည်၏။) ဥပရိ၊ အထက်၌။ သေသာနိ၊ ကြွင်းသော
အဇရာဓမ္မတ္ထ ဇရာဓိမလာခြင်းကို တောင့်တခြင်းအစရှိသည်တို့ကို။ ဥပါဒါယ၊
ဉာဏ်ဖြင့် ကပ်ယူ၍။ ဝါ၊ စွဲ၍။ ပိ-ကာရော၊ သမ္ပိဏ္ဏနုတ္တ ပိ-ဒုက္ခရာကို။ (ဘဂ-
ဝတာ ဝုတ္တော။)

ယံပိစ္ဆန္တိ။ ကား။ ယေနပိ ဓမ္မေန၊ အကြင်လောဘတရားဖြင့်လည်း။ အလဘ-
 နေယျံ၊ မရအပ် မရနိုင်သော။ ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထုကို။ ဣစ္ဆန္တော၊ လိုလားတောင့်တ
 သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ နလဘတိ၊ မရ။ တံ အလဘနေယျဝတ္ထုဣစ္ဆန္တံ၊ ထိုမရ
 ထိုက်သော ဝတ္ထုကို လိုလားတောင့်တကြောင်း လောဘသည်လည်း။ ဒုက္ခံ၊
 ဆင်းရဲကြောင်းတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဇရာဓမ္မာနန္တိ အာဒိသုပိ၊ ဇရာဓမ္မာနံ အစရှိသော ပုဒ်တို့၌လည်း။ သေဝ
 နယော၊ တည်း။ ဝေံ၊ ဤသို့လျှင်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ဣစ္ဆန္တောနိဒ္ဒေသ၌။ အလဘနေယျဝတ္ထု-
 သု၊ မရနိုင်သော ဝတ္ထုတို့၌။ ဣစ္ဆာဝ၊ အလိုရှိခြင်းကိုပင်။ ဝါ၊ အလိုရှိကြောင်း
 တဏှာကိုပင်။ ယံပိစ္ဆန္တိ န လဘတိ၊ တမ္ပိ ဒုက္ခန္တိ၊ ဟူ၍။ (သဂဝတာ) ဝုတ္တာ၊ ပြီ။
 သာ၊ ထိုဣစ္ဆာကို။ ဝါ၊ သည်။ အလဘနေယျဝတ္ထုဣစ္ဆန္တလက္ခဏာ၊ မရနိုင်သော
 ဝတ္ထုကို အလိုရှိခြင်းလက္ခဏာရှိ၏။ တပုရိယေသနရသာ၊ မရနိုင်သော ဝတ္ထုကို
 ရှာမှီးခြင်းကိစ္စရှိ၏။ တေသံ၊ ထိုမရနိုင်သော ဝတ္ထုတို့၏။ အပ္ပတ္တိပစ္စုပ္ပန်နာ၊
 မရောက်ခြင်းသဘော ဟု ယောဂီတို့ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာ၏။ ပန၊ ဆက်။
 ဒိန္နံ၊ ၂-ပါးကုန်သော။ ဒုက္ခာနံ၊ ကာယိကဒုက္ခ စေတသိကဒုက္ခတို့၏။ ဝတ္ထု-
 ဘာဝတော၊ တည်ရာအကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တာ၊ ပြီ။

ဟိ၊ ချဲ့။ ကေစ္စော၊ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ရာဇော၊ မင်းသည်။ ဘဝိဿတိ၊
 ဖြစ်လတ္တံ့။ ဣတိ၊ သို့။ သမ္မာဝိတော၊ ထင်စွာဖြစ်စေအပ်သည်။ ဝါ၊ ချီးမွမ်းအပ်
 သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ (မင်းလောင်းဟု အများက ချီးမွမ်းအပ်၏။) သော၊ ထို
 မင်းလောင်းဟု ကျော်စောသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဆိန္နဘိန္နဂဏေန၊ ပြတ်သော
 အချက်၊ ကွဲသောအရှက်ရှိသော သေသောက်ကြူးအပေါင်းသည်။ ပရိဝါရိတော၊

ယံပိစ္ဆန္တိ။ ။ ယမ္ပိကို “ယေနပိ ဓမ္မေန”ဟု ဖွင့်၏။ ထိုသို့ဖွင့်သဖြင့် “ယံ၌ ပဌမာ
 ဝိဘဟိသည် ကရိုဏ်းအနက်၌ သက်သည်ဟု မှတ်ပါ။ ထို ယံကိုလည်း ဣစ္ဆန္တံ စပ်ပါ။
 ဣစ္ဆန္တံကို “ဣစ္ဆန္တော”ဟု ဖွင့်၏။ ဝတ္ထု ဝတ္ထုနှောကဲ့သို့ နှစ်ကို အပြုထားသည်—ဟူလို။
 [ယမ္ပိတိ ယံသဒ္ဓေါ၊ ကရုဏတ္ထေ ပစ္စုပ္ပန္တိ ယေနပိတိ အတ္ထော ဝုတ္ထော—အနု။] ဋီကာ၌
 ဤ အဋ္ဌကထာနည်းမှတ်ပါး အခြား ၂-နည်းကိုလည်း ဖွင့်သေး၏။

ဆိန္နဘိန္နဂဏေန။ ။ ပါရာဇိကဏ် သံဃာဒိသေသံ ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာသိက္ခာပုဒ်၌
 ပြတ်သော အရှက်ကြောရှိသူတို့ကို (အရှက်ကြော ပြတ်နေသူတို့ကို) ဆိန္နိကာဟု ဆို၏။
 ဤ ဆိန္နိကာ၌လည်း “ဟိရေတ္တပုရဟိတာ ဆိန္နိကာ ဓုတ္တိကာတိ ဝုစ္စန္တိ”ဟု ဖွင့်၏။
 ထို့ကြောင့် ပြတ်သော အရှက်ကြောရှိသူ၊ ကွဲသော အရှက်ကြောရှိသူတို့ကို “ဆိန္နဘိန္န”
 ဟု မှတ်ပါ။ မင်းလောင်းဟု ကျော်စောသူ၏ နောက်သို့ အခြွေအရံအဖြစ်ဖြင့် လိုက်ပါ
 သူတို့သည် ရပ်ရှာထည်း၌ အလယ်လယ်နှင့် အသောက်အစား အကစားသမားတွေသာ
 များ၏။ ထို့ကြောင့် “ဆိန္နဘိန္နဂဏေနာတိ နိလ္လဇ္ဇေန ဓုတ္တဂဏေန”ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။
 [“အရှက်ကွဲ”ဟု မြန်မာစကားလည်း ရှိသည်။]

ထက်ဝန်းကျင် ခြံရံအပ်သည်။ (ဟုတော့)။ ပဗ္ဗတဝိသမံဝါ၊ တောင်၏ မညီညွတ်သော အရပ်သို့သော်၎င်း။ ဝနဂဟနံ ဝါ၊ ရှုပ်ထွေးသော တောအရပ်သို့သော်၎င်း။ ပဝိသတိ၊ ဝင်နေ၏။ ဝါ၊ ခိုအောင်းနေ၏။

အထ၊ ထိုအခါ၌။ ဂုဇာ၊ သည်။ တံ ပဝတ္တိံ၊ ထို ဖြစ်ပုံအကြောင်းကို။ ဥတော၊ သိ၍။ ဗလကာယံ၊ ဗိုလ်ပါအပေါင်းကို။ ပေသေတိ၊ စေလွှတ်၏။ သော၊ ထိုမင်းလောင်းဟု ကျော်စောသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဂုဇ ပုရိသေဟိ၊ မင်းချင်းယောက်ျားတို့သည်။ နိဟတပရိဝါရော၊ နှိပ်နင်းအပ်သော အခြံအရံရှိသည်။ (ဟုတော့)။ သယမ္ပိ၊ ကိုယ်တိုင်လည်း။ လဒ္ဓပ္ပဟာရော၊ ရအပ်သော ပုတ်ခတ်ခြင်းရှိသည်။ ဝါ၊ အပုတ်ခတ်ခံရသည်။ (ဟုတော့)။ ပလာယမာနော၊ ထွက်ပြေးလျက်။ ရုက္ခန္တရံ ဝါ၊ သစ်ပင်ကြို သစ်ပင်ကြားသို့ သော်၎င်း။ ပါသာဏန္တရံ ဝါ၊ ကျောက်ကြို ကျောက်ကြားသို့သော်၎င်း။ ပဝိသတိ၊ ဝင်ရ၏။ တသ္မိံ သမယေ၊ ၌။ မဟာမေသော၊ ကြီးစွာသောမိုဃ်းသည်။ ဥဠဟတိ၊ တက်လာ၏။ တိဗ္ဗန္ဒကာရာ၊ လွန်ကဲသော အမှောင်ရှိသော။ ကာဠဝဒ္ဓုလိကာ၊ ညှိမ့်သော မိုဃ်းရွာခြင်းသည်။ ဟေတိ၊ ၏။ အထ၊ ထိုအခါ၌။ နံ၊ ထိုမင်းလောင်းဟုကျော်စောသော တောပုန်းခားပြုကို။ သမန္တတေ၊ ၌။ ဝါ၊ က။ ကာဠကိပိလ္လိကာဒယော၊ ညှိမ့်သော ပိုးရွာအစရှိကုန်သော။ ပါဏာ၊ ပိုးကောင်တို့သည်။ ပရိဝါရေတွာ၊ ဝိုင်းအံ့၍။ ဂဏ္ဍန္တိ၊ ယူကြကုန်၏။ တေန၊ ကြောင့်။ အထ၊ ထိုမင်းလောင်းဟု ကျော်စောသော တောပုန်းခားပြု၏။ ဗလဝကာယဒုက္ခံ၊ အားရှိသော ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ မံ ကေ၊ ငါ့တယောက်ကို။ နိဿာယ၊ မှီ၍။ ဧတ္တကာ၊ ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော။ ဉာတိစ၊ ဆွေမျိုးတို့သည်၎င်း။ ဘောဂါစ၊ စည်းစိမ်တို့သည်၎င်း။ ဝိနဋ္ဌာ၊ ပျက်စီးကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စိန္တေန္တယ၊ ကြံစည်သော မင်းလောင်းဟု ကျော်စောသော တောပုန်းခားပြု၏။ ဗလဝဒေါမနဿ၊ အားကြီးသော နှလုံးမသာမယာခြင်းသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ အယံ ဣစ္ဆာ၊ ဤ လိုလားတောင့်တတ်သော တဏှာကို။ ဒွိန္ဒုဗ္ဗိ၊ ၂-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဣမေသံ ဒုက္ခာနံ၊ ဤ ကာယိကဒုက္ခ စေတသိကဒုက္ခတို့၏။ ဝတ္ထုဘာဝေန၊ တည်ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခာတိ၊ ဒုက္ခာဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အပဝံ၊ သည်သာမကသေး။ ဣဓ၊ ဤလောက၌။ တံတံ၊ ထိုထို အရာဝတ္ထုကို။ ပတ္တယမာနာနံ၊ လိုလားတောင့်တကြကုန်သော။ သတ္တာနံ၊ သတ္တဝါတို့၏။ တဿတဿ၊ ထိုထို တောင့်တအပ်သော အရာဝတ္ထုကို။ အလာဘတော၊ မရခြင်းကြောင့်။ ဝိဿာတမယံ၊ စိတ်ပင်ပန်းခြင်း အတိပြီးသော။ ယံ ဒုက္ခံ၊ အကြင်စေတသိကဒုက္ခသည်၎င်း။ (တနည်း) ဝိဿာတမယံ၊ စိတ်၏ပင်ပန်းခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော။ ယံ ဒုက္ခံ၊ အကြင် ကာယိကဒုက္ခသည်၎င်း။ ဇာယတိ၊ ဖြစ်၏။ [ဋီကာ၌ ဒုက္ခ ၂-မျိုးလုံးရအောင် ဖွင့်ထား၏။] ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်။ အလာဘနေယျ-

ဝတ္ထုနံ၊ မရနိုင်သော ဝတ္ထုတို့ကို။ ပတ္တနာ၊ တောင့်တခြင်းသည်။ တဿ၊ ထို
 ဒုက္ခ ၂-မျိုး၏။ ကာရဏံ၊ အကြောင်းသည်။ (ဟောတိ၊ ၏။) တသ္မာ၊ ကြောင့်။
 ဇိနော၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဣစ္ဆိတာလာတံ၊ မရနိုင်သော ဝတ္ထုကို အလိုရှိခြင်း
 ကို။ [ဣစ္ဆိတာလာဘန္တိ အလာဘနေယျဣစ္ဆမေဝ ဝဒတိ-ဋီကာ။] ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခ
 ဟူ၍။ အဗြဝိ၊ ဟောတော်မူပြီ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

၂၀၂။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသောဌှိ။(အတ္ထောဝေဝေဒိတဗ္ဗော။)သံခိတ္တေနာတိ၊
 သံခိတ္တေန ဟူသောစကားကို။ ဒေသနံ၊ ဒေသနာတော်ကို။ သန္ဓာယ၊ ချုံ။ ဝုတ္တံ၊
 ပြီ။ ဟိ၊ ချုံ။ (တနည်း)ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခံ၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ (သံခိပိတုံ
 န သက္ကာ ဌှိစပ်။) တွေ့ကာနိ၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော။ ဒုက္ခသတာနိ၊
 ဒုက္ခအရာတို့တည်း။ ဣတိဝါ၊ သော်၎င်း။ တွေ့ကာနိ၊ ကုန်သော။ ဒုက္ခသဟဿာ-
 နိ၊ ဒုက္ခ အထောင်တို့တည်း။ ဣတိဝါ၊ ၎င်း။ တွေ့ကာနိ၊ ကုန်သော။ ဒုက္ခသတ-
 သဟဿာနိ၊ ဒုက္ခ အသိန်းတို့တည်း။ ဣတိဝါ၊ ၎င်း။ သံခိပေတုံ၊ ကြုံ စေတော်
 မူခြင်းငှါ။ ဝါ၊ ချုံးတော်မူခြင်းငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ ပန၊ ထိုသို့ဒုက္ခကို
 ချုံးခြင်းငှါ မတတ်ကောင်းပါသော်လည်း။ ဒေသနာ၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ (သံခိပိ-
 တုံ၊ ငှါ။ ဝါ၊ ငှါ။) သက္ကာ၊ တတ်ကောင်း၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝါ၊ ထိုသို့
 ဒုက္ခကိုချုံးခြင်းငှါ မတတ်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်၊ ဒေသနာတော်ကိုချုံးခြင်းငှါ
 တတ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခနာမ၊ ဒုက္ခမည်သည်။ အညံ၊ ဥပါဒါ
 နက္ခန္ဓာ ၅-ပါးမှ တပါးသော။ ကိဉ္စိ၊ ကစုတခုသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ သံခိတ္တေန
 ချုံးချဉ်းအပ်သော အနက်အားဖြင့်။ ပါ၊ အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်။ ပဉ္စ၊ ၅-ပါး
 ကုန်သော။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ ဥပါဒါန်၏အာရုံဖြစ်သော ခန္ဓာတို့တည်း။ [ဒုက္ခာပ၊
 ပါနေသည်ကား ပိုဟန်တူ၏။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒေသနံ၊ ကို။ သံခိပေန္တော
 ကြုံ စေတော်မူလိုသော မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဝါ၊ ချုံးတော်မူလိုသော မြတ်စွာ
 ဘုရားသည်။ ဝေ၊ ဤသို့ သံခိတ္တေန ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ-ဟူ၍။ အာဟ၊ ပြီ
 သေယျထိဒန္တိ၊ သေယျထိဒံ ဟူသော သဒ္ဓါသည်။ နိပါတော၊ နိပါတ်တည်း
 တဿ၊ ထိုသေယျထိဒံဟူသော နိပါတ်၏။ တေ၊ထို ၅-ပါးသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဝ
 ဟူသည်။ ကတမေ၊ အဘယ်တို့နည်း။ ဣတိ စေ၊ ဤသို့ မေးအံ့။ ဣတိအတ္ထော၊
 နက်။ ရူပပါဒါနက္ခန္ဓောတိအာဒိနံ၊ ရူပပါဒါနက္ခန္ဓော အစရှိသော ပုဒ်တို့၏။
 အတ္ထော၊ ကို။ ခန္ဓဝိဘဂေါ၊ ဌှိ။ ဝဏ္ဏိတောယေဝ၊ ဖွင့်အပ်ပြီးသည်သာ။

ခန္ဓာနံ ဒုက္ခဋ္ဌော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ တွေ့၊ ဟူသော ဤပါဒ်၌။ (ဝိတ္ထာရံ) ပန
 (ဥဒ္ဓရိတွာ ဒဿေမိ)၊ အံ့။ တာဒိနာ၊ တာဒိဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာ
 ဘုရားသည်။ ဣ၊ ဤဒုက္ခသစ္စနိဒ္ဒေသဌှိ။ ဇာတိပုဘုတိကံ၊ ဇာတိ အစရှိသော။
 ယံ ဒုက္ခံ၊ အကြင်ဒုက္ခကိုလည်း။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ (ဇာတိပိဒုက္ခာ ဇရာ
 ဒုက္ခာ စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ပြီ။) ယဉ္စ၊ အကြင် ဒုက္ခကိုလည်း။ အဝုတ္တံ

သရုပ်အားဖြင့်ဟောတော်မမူအပ်။ တံ တဗ္ဗံ၊ ထိုအလုံးစုံသောဒုက္ခသည်။ ယသ္မာ၊ အကြွင့်ကြောင့်။ ဧတေ၊ ဤဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ၅-ပါးတို့ကို။ ဝိနာ၊ ကြဉ်၍။ န ဝိဇ္ဇတိ၊ မရှိ။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဣမေ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ တို့ကို။ သံဝေပတော၊ အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်။ ဒုက္ခန္တဒေသကေန၊ ဒုက္ခ၏အဆုံးကို ဟောတော်မူတတ်သော။ [ဒုက္ခဿ ဒေသကေန ဟုလည်း ဋီကာ၌ ပါဠိတမ္ပိုးရှိသေး၏။ “ဒုက္ခကို ညွှန်ပြတော်မူတတ်သော”ဟု ပေးပါ။] မဟေသိနာ၊ မဟာဣသိ မုနိထွတ်တင် ဘုရားရှင်သည်။ ဒုက္ခာတိ၊ ဒုက္ခတို့ဟူ၍။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။

တထာဟိ၊ ထိုစကားကို ချဲ့ဦးအံ့။ ပါဝကော၊ မီးသည်။ ဣန္ဒနံ၊ မီးစာကို။ (မီးလောင်စရာ ထင်းစသည်ကို။) (ဗာဓတိ) ဣဝ၊ နှိပ်စက်သကဲ့သို့၎င်း။ ပဟရဏာနိ၊ ပုတ်ခတ်ကြောင်း လက်နက်တို့သည်။ လက္ခံ၊ မှတ်တိုင်ကို။ (မြား၊ သေနတ် စသည်ဖြင့် လက်တည့်စမ်းဘိုရာ မှတ်တိုင်ကို။) (ဗာဓန္တိ) ဣဝ၊ နှိပ်စက်ကုန်သကဲ့သို့၎င်း။ ခုံသမကသာဒယော၊ မှက် ခြင် အစရှိသည်တို့သည်။ ဂေါရူပ၊ နွားအပေါင်းကို။ (ဗာဓန္တိ) ဣဝ၊ ၎င်း။ လာဝကော၊ လယ်ရိတ်သူတို့သည်။ ခေတ္တံ၊ လယ်ကို။ (ဗာဓန္တိ) ဣဝ၊ ၎င်း။ ဂါမဿာတကာ၊ ရွာကိုဖျက်ဆီးတတ်သော တောပုန်း ဓားပြတို့သည်။ ဂါမ၊ ရွာကို။ (ဗာဓန္တိ) ဝိယ၊ ၎င်း။ (ဝေ၊ ဤ အတူ။) ဇာတိအာဒယော၊ ဇာတိ အစရှိသော တရားတို့သည်။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓပဉ္စကမေဝ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ၅-ပါးအပေါင်းကိုသာ။ နာနပ္ပကာရေဟိ၊ အထူးထူးသောအပြားတို့ဖြင့်။ ဗာဓယမာနာ၊ နှိပ်စက်ကုန်လျက်။ တိဏလတာဒီနိ၊ မြက် နွယ်အစရှိသော ဝတ္ထုတို့သည်။ ဘူမိယံ၊ မြေ၌။ (နိဗ္ဗတ္တန္တိ) ဝိယ၊ ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့၎င်း။ ပုပ္ဖဗလပလ္လဝါဒီနိ၊ အပွင့် အသီး အညွန့် အစရှိသည်တို့သည်။ ရုက္ခေသု၊ သစ်ပင်တို့၌။ (နိဗ္ဗတ္တန္တိ) ဝိယ၊ ၎င်း။ (တထာ၊ တူ။) ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသုယေဝ၊ တို့၌သာ။ နိဗ္ဗတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

စ၊ ဆက်။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ အာဒိဒုက္ခံ၊ အစဒုက္ခသည်။ ဇာတိ၊ ဇာတိတည်း။ မဇ္ဈေဒုက္ခံ၊ အလယ်ဒုက္ခသည်။ ဇရာ၊ တည်း။ ပရိယောသာနဒုက္ခံ၊ အဆုံးဒုက္ခသည်။ မရဏံ၊ တည်း။ မာရဏန္တိကဒုက္ခာဘိဿာတေန၊ သေခါနီး၌ဖြစ်သော ဒုက္ခ၏ နှိပ်စက်ခြင်းကြောင့်။ ဝါ၊ သည်။ ပရိဒယမာနဒုက္ခံ၊ ထက်ဝန်းကျင်လောင်အပ်သောဒုက္ခသည်။ သောကော၊ သောကတည်း။ တဒေသဟနတော၊ ထိုသောကကို သည်းမခံနိုင်ခြင်းကြောင့်။ လာလပ္ပနဒုက္ခံ၊ အဖန်ဖန် ပြောဆိုခြင်းဟူသော ဒုက္ခသည်။ ပရိဒေဝေါ၊ ပရိဒေဝတည်း။ တတော၊ ထိုပရိဒေဝမှ။ (ဥဒ္ဓံ၊ အထက်၌။ အာဗာဓနဒုက္ခံ ချီစပ်။) ဓာတုက္ခောဘသင်္ခါတ အနိဋ္ဌ ဖောဋ္ဌဗ္ဗသမာယောဂတော၊ ဓာတ်ချောက်ချားခြင်း ဟု ဆိုအပ်သော အနိဋ္ဌ ဖောဋ္ဌဗ္ဗရုံနှင့် ပေါင်းဆိုခြင်းကြောင့်။ ကာယဿ၊ ကိုယ်ကို။ အာဗာဓနဒုက္ခံ၊ ပြင်းစွာ နှိပ်စက်တတ်သော ဒုက္ခသည်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခ မည်၏။

တေန၊ ထိုဒုက္ခသည်။ ဗာဓိယမာနာနံ၊ နှိပ်စက်အပ်ကုန်သော။ ပုထုဇ္ဇနာနံ၊ ပုထုဇဉ်တို့၏။ တတ္ထ၊ ထို ကာယိကဒုက္ခ၌။ ဝါ၊ ကြောင့်။ ပဋိဆုပ္ပတ္တိတော၊ ဒေါသ၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ စေတောဗာနေဒုက္ခံ၊ စိတ်ကို နှိပ်စက်တတ်သော ဒုက္ခသည်။ ဒေါမနဿံ၊ ဒေါမနဿတည်း။ သောကာဒိဝုဗ္ဗိယာ၊ သောကအစရှိ သည်တို့၏ တိုးပွားခြင်းသည်။ ဇနိတဝံ၊ ဘဒါနံ၊ ဖြစ်စေအပ်သော ပင်ပန်းခြင်း ရှိသူတို့၏။ အနုတ္တုနနုဒုက္ခံ၊ အဖန်ဖန် ငြီးတူးခြင်း ဒုက္ခသည်။ ဥပါယာသော၊ မည်၏။ မနောရထဝိဃာတပုတ္တာနံ၊ စိတ်အလို၏ ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်ကုန် သော။ (ပုထုဇ္ဇနာနံ၊ တို့၏။) ဣစ္ဆာဝိဃာတဒုက္ခံ၊ အလို၏ ပျက်စီးခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ဒုက္ခသည်။ ဣစ္ဆိတာလာဘော၊ ဣစ္ဆိတာလာဘတည်း။ ဣတိဝေ၊ ဤသို့။ နာနပ္ပကာရတော၊ အထူးထူးသော အပြားအားဖြင့်။ ဥပပရိက္ခိယမာနာ၊ စူးစမ်း ဆင်ခြင်အပ်ကုန်လသော်။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့သည်သာ။ ဒုက္ခာ၊ ဆင်းရဲကြောင်းကိုတည်း။

ဣတိ၊ ဤသို့။ ယံ ဧဝံ၊ အကြင် ဒုက္ခကို။ (ဝတ္ထံ၊ ၌စပ်။) ကေမေကံ၊ တပါးစီ တပါးစီကို။ ဒဿေတွာ၊ ပြု၍။ ဝုစ္စမာနံ၊ ဟောတော်မူအပ်သော်။ (ဟောတော် မူလို့ရှိလျှင်။) အနေကေဟိ၊ များစွာကုန်သော။ ကပ္ပေဟိ၊ ကမ္ဘာတို့ဖြင့် သော်မှ လည်း။ (ပိသဒ္ဓါ အကျေ့ကြံပါ။) အသေသတော၊ အကြွင်းမရှိသော အားဖြင့်။ ဝတ္ထံ၊ ဟောတော်မူခြင်းငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ သဗ္ဗမ္ပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်သော။ တံ ဒုက္ခံ၊ ထိုဒုက္ခကို။ (သံခိပိတွာ ဒဿေတုံ-၌စပ်။) ကေဇလဗိန္ဒု၊ တခုသောရေပေါက်၌။ သကလ သမုဒ္ဒ ဇလရသံ၊ အလုံးစုံသော သမုဒြာရေ၏ အရသာကို။ (ဒဿေတိ) ဝိယ၊ ပြသကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) ယေသု ကေသုစိ၊ အမှတ်မရှိ ကြွင်းမဲ့ဥဿုံ အလုံးစုံကုန်သော။ ပဉ္စသု၊ ကုန်သော။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု၊ တို့၌။ သံခိပိတွာ၊ ချုံး၍။ ဒဿေတုံ၊ ပြတော်မူခြင်းငှါ။ သံခိတ္တေန ပဉ္စပါဒါ- နက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာတိ၊ ဟူ၍။ ဘဂဝါ၊ သည်။ အဝေါစ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ဒုက္ခသစ္စနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၂-သမုဒယသစ္စနိဒ္ဒေသ

၂၀၃။ သမုဒယသစ္စနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗျော။) ယာယံ တဏှာတိ၊ ကား။ ယာ အယံ တဏှာ၊ အကြင်တဏှာသည်။ (ပုနောဘဝိကာ စသည် ၌စပ်။) ပုနောဘဝိကာတိ၊ ကား။ ပုနာဘဝကရဏံ၊ ဟဖန် ဘဝကိုပြုခြင်းသည်။ ဝါ၊

ပုနော ဘဝိကာ။ “ပုနတ္ထဝကရဏံ (ပုနောဘဝကရဏံ) ပုနောဘဝေါ”ဟူသော အဖွင့်ဖြင့် ကရဏ ဟူသော နောက်ပုဒ်ကိုချေ၍ “ပုနောဘဝေါ” ဖြစ်သည်ဟု ပြ၏။ ဤပဌမနည်းဝယ် ဋီကာ၌ “မနော ဝိယ စ ပုရိမပဒဿ ဩကာရန္တတာ ဒဗ္ဗဗ္ဗာ”ဟု

ဘဝသစ်ကို ပြုခြင်းသည်။ ပုနဘဝေါ၊ ပုနဘဝ မည်၏။ အဿာ၊ ထိုတဏှာ၏။ ပုနဘဝေါ၊ တဖန်ဘဝကို ပြုခြင်းဟူသော။ ဝါ၊ ဘဝသစ်ကို ပြုခြင်းဟူသော။ သီလံ၊ အလေ့သည်။ အတ္ထိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သာ၊ ထိုတဏှာသည်။) ပုနဗ္ဗဝိကာ၊ မည်၏။ အပိစ၊ သည်သာမကသေး။ (ယာ၊ အကြင် တဏှာသည်။) ပုနဗ္ဗဝံ၊ တဖန် ဘဝကို။ ဝါ၊ ဘဝသစ်ကို။ ဒေတိ၊ ပေးတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သာ၊ သည်။) ပုနဗ္ဗဝိကာ၊ မည်၏။ (ယာ၊ အကြင် တဏှာသည်။) ပုနဗ္ဗဝါယ၊ တဖန်ဘဝအကျိုးငှါ။ ဝါ၊ ဘဝသစ်အကျိုးငှါ။ သံဝတ္တတိ၊ ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သာ၊ သည်။) ပုနဗ္ဗဝိကာ၊ မည်၏။ (ယာ၊ အကြင် တဏှာသည်။) ပုန-ပျုနံ၊ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်။ ဘဝေ၊ ဘဝတို့ကို။ နိဗ္ဗတ္တေတိ၊ ဖြစ်စေတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သာ၊ သည်။) ပုနဗ္ဗဝိကာ၊ မည်၏။

ပန၊ ဆက်။ သာ သော၊ ထိုတဏှာသည်။ ပုနဗ္ဗဝဿ၊ တဖန်ဘဝကို။ ဝါ၊ ဘဝသစ်ကို။ ဒါယိကာပိ၊ ပေးနိုင်သော တဏှာသည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အဒါယိ-ကာပိ၊ မပေးနိုင်သော တဏှာသည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ၏။ ပုနဗ္ဗဝါယ၊ ငှါ။ သံဝတ္တနိ-ကာပိ၊ ဖြစ်စေနိုင်သော တဏှာသည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ၏။ အသံဝတ္တနိကာပိ၊ မဖြစ်စေနိုင်သော တဏှာသည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ၏။ ပဋိသန္နိယာ၊ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို။ ဒိန္နာယ၊ အခြားကံက ပေးအပ်ပြီးသော်။ ဥပဓိဝေပက္ကမတ္တပိ၊ အခြားကံကြောင့် ပဋိသန္ဓေ တည်နေပြီးသော ခန္ဓုပဓိဝယ် ပဝတ္တိအကျိုးမျှကို ပေးသောကံရှိသော တဏှာသည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ၏။ သာ၊ ထိုတဏှာသည်။ ပုနဗ္ဗဝံ၊ ကို။ ဝါ၊ ကို။ ဒေ-မာနာပိ၊ ပေးသောတဏှာသည်၎င်း။ အဒေမာနာပိ၊ မပေးသော တဏှာသည်၎င်း။ ပုနဗ္ဗဝါယ၊ ငှါ။ ဝါ၊ ငှါ။ သံဝတ္တမာနာပိ၊ ဖြစ်သော တဏှာသည်၎င်း။

ဆိုသောကြောင့် “ပုနော”ဟု ဩကာရန္တလည်း ရှိရ၏။ ဩကာရန္တဖြစ်လျှင် ဘ၌ ဗ ခွေဘော်ရောက်ဘွယ်မလို၊ ထို့နောက် “ပုနောဘဝေါ + သီလံ အဿာ”ဟု တဿိလ ဝိဂ္ဂဟပြု၍ လုက-ပစ္စည်း သက်လျှင် “ပုနောဘဝိကာ” ဟု၎င်း၊ ဣက-ပစ္စည်းသက်လျှင် ပု၌ ဝုဒ္ဓိပြု၍ “ပေါနောဘဝိကာ”ဟု၎င်း၊ ပါဠိမှန်ရှိပါစေ၊ အဋ္ဌကထာစာအုပ်တို့၌ “ဗ္ဗ” ခွေဘော်ဖြင့် “ပေါနောဗ္ဗဝိကာ”ဟု ရှိခြင်းသည် ဤ ဋီကာအဖွင့်နှင့် မညီပါ။ သီဟိုဠ် မူကဲ့ ရှိပုံသာ ဋီကာအဖွင့်နှင့် ညီပါသည်။ [ဤနည်းကို အဋ္ဌသာလိနီ ဘာသာဋီကာ ကာမာဝစရ ကုသလအဖွင့်၌ နောက်ထားသည်။]

အပိစ။ပေ။ ပေါနဗ္ဗဝိကာ။ ။ဤနည်းဝယ် “ပုနော” ပုဂံမဟုတ်၊ “ပုနရံ”ဟူသော သက္ကတမှ (ရံ)ပျောက်၍ နောက်ပုဒ်၌ ခွေဘော်ရောက်ရသော နည်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် လုက-ပစ္စည်းဆိုလျှင် “ပုနဗ္ဗဝိကာ”ဟု၎င်း၊ ဣက-ပစ္စည်းဆိုလျှင် “ပေါနဗ္ဗဝိကာ”ဟု၎င်း၊ ပါဠိမှန်ရှိပါစေ၊ ဤ ရုပ်ပြီးပုံကို အဋ္ဌသာလိနီ ဘာသာဋီကာ၌ ပဌမပြထားသည်။ ဝိဂ္ဂိုဟ်ကို ကား “ပုနဗ္ဗဝံ+ဒေတိတိ ပေါနဗ္ဗဝိကာ” စသည်ဖြင့် ဒေတိတစ္စိတ်၊ သံဝတ္တတိတစ္စိတ်၊ နိဗ္ဗတ္တေတိတစ္စိတ် ဟု ၃-မျိုးပြုပါ။ ဒေတိ၊ သံဝတ္တတိ၊ နိဗ္ဗတ္တေတိ တို့၏ အဓိပ္ပါယ်အထူးကို ဋီကာ၌ကြည့်ပါ။

အသံဝတ္ထမာနာပိ၊ မဖြစ်သော တဏှာသည်၎င်း။ ပဋိသန္ဓိယာ၊ ကို။ ဒိန္နာယ၊ အခြားကံကပေးအပ်ပြီးသော်။ ဥပဓိဝေပက္ခမတ္တာပိ၊ အခြားကံကြောင့် ပဋိသန္ဓေ တည်နေပြီးသော ခန္ဓုပဓိဝယ် ပဝတ္တိအကျိုးမျိုးကို ပေးသောကံရှိသော တဏှာ သည်၎င်း။ ပေါနဗ္ဗဝိကာဝေါတိ (ပေါနောဘဝိကာဝေါတိ)၊ ကာ-ဟူ၍သာလျှင်။ နာမံ၊ အမည်ကို။ လဘတိ၊ ရ၏။

အဘိနန္ဒနသင်္ခါတေန၊ အလွန် နှစ်သက်တတ်သည် ဟု ဆိုအပ်သော။ နန္ဒိ- ရာဂေန၊ နှစ်သက်တတ် တပ်မက်တတ်သော ရာဂနှင့်။ သဟဂတာ၊ အတူတကွ တခုတည်း၏ အဖြစ်သို့ရောက်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ နန္ဒိရာဂသဟဂတာ၊ မည်၏။ နန္ဒိရာဂေန၊ နှစ်သက်တတ် တပ်မက်တတ်သော ရာဂနှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကူ။ အတ္တတော၊ အနက်အားဖြင့်။ ဝါ၊ တရားကိုယ်အားဖြင့်။ ဧကတ္ထမေဝ၊ တခုတည်း၏အဖြစ်သို့ သာ။ ဂတာ၊ ရောက်၏။ ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

တတြတတြာဘိနန္ဒနီတိ၊ ကား။ ယတြ ယတြ၊ အကြင်အကြင် ဘဝ၌။ အတ္တ- ဘာဝေါ၊ အတ္တဘောသည်။ (ဟောတိ၊ ၏။) တတြ တတြ၊ အတ္တဘောဖြစ်ရာ ထိုထိုဘဝ၌။ အဘိနန္ဒနီ၊ အလွန်နှစ်သက်ခြင်း ရှိသော။ (ယာယံ တဏှာ၌စပ်။) ဝါ၊ တနည်း။ ရူပါဒိသု၊ ရူပါရုံ အစရှိကုန်သော။ အာရမ္မဏေသု၊ အာရုံတို့တွင်။ တတြတတြ၊ ထိုထိုအာရုံ၌။ အဘိနန္ဒနီ၊ အလွန် နှစ်သက်ခြင်းရှိသော။ (ယာယံ တဏှာ ၌စပ်။) ရူပါဘိနန္ဒနီ၊ ရူပါရုံကို အလွန် နှစ်သက်ခြင်းရှိသော။ သဒ္ဓါဘိ- နန္ဒနီ၊ သဒ္ဓါရုံကို။ ပေ။ သော။ ဂန္ဓာဘိနန္ဒနီ၊ ဂန္ဓာရုံကို။ ပေ။ သော။ ရသာဘိနန္ဒနီ၊ ရသာရုံကို။ ပေ။ သော။ ဖောဠဗ္ဗာဘိနန္ဒနီ၊ ဖောဠဗ္ဗာရုံကို အလွန် နှစ်သက်ခြင်း ရှိသော။ ဓမ္မာဘိနန္ဒနီ၊ ဓမ္မာရုံကို အလွန်နှစ်သက်ခြင်းရှိသော။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ သေယျထိဒန္တိ၊ သေယျထိဒံ ဟူသော သဒ္ဓါသည်။ နိပါတော၊ တည်း။ တဿ၊ ထို သေယျထိဒံ ဟူသော နိပါတ်၏။ သာ၊ ထိုတဏှာဟူသည်။ ကတမာ၊ အဘယ်နည်း။ ဣတိစေ၊ ဤသို့မေးအံ့။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။

ကာမတဏှာတိ၊ ကား။ ကာမေ၊ ၅-ပါးအာရုံ ကာမရုဏ်၌။ (ပဝတ္တာ၊ ဖြစ်သော။) တဏှာ၊ တပ်မက်သော တဏှာတည်း။ ကာမတဏှာ၊ ကာမရုဏ်၌ ဖြစ်သောတဏှာ။ ဧတံ၊ ဤကာမတဏှာဟူသော အမည်သည်။ ပဉ္စကာမရုဏိက

နန္ဒိရာဂသဟဂတာ။ ။နန္ဒတီတိ နန္ဒိ။ နန္ဒ-ဓာတ်+ဣ-ပစ္စည်း။ [အာနန္ဒော ပဗ္ဗဒါ မောဒေါ၊ သန္တောသော နန္ဒိသဗ္ဗဒေါ။ အဘိဓာန် ၇၇။] ရဉ္စတီတိ ရာဂေါ။ ရန္တဓာတ်+ ဣ-ပစ္စည်း။ နန္ဒိ စ+သော+ရာဂေါဓာတ် နန္ဒိရာဂေါ၊ နှစ်သက်တတ်ဟူသည်လည်း ပီတိ မဟုတ်၊ ဤနေရာ၌ တဏှာပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် နန္ဒိအရ ရာဂအရ တဏှာကို ယူရ သည်။ ထိုသို့ အရတူသောကြောင့် အနက်တူသဒ္ဓါဖြစ်၍ အတိသယအနက်ကို ဟောရ ကား “အဘိနန္ဒနသင်္ခါတေန”ဟု ဝိသေသနပြုသည်။ ထိုသို့ တဏှာနှင့် အရတူသော ကြောင့် “အတ္တတော ဧကတ္ထမေဝ ဂတာ”ဟုလည်း မိန့်သည်။

ရာဂဿ၊ ၅-ပါးအာရုံ ကာမဂုဏ်၌ဖြစ်သော ရာဂ၏။ အဓိဝစနံ၊ အမည်တည်း။ ဘဝေါ၊ ကာမဘဝ၌။ (ပဝတ္ထာ) တဏှာ၊ တည်း။ ဘဝတဏှာ၊ တဏှာ။ [ဘဝ-ပတ္ထနာဝသေန ဥပ္ပန္နဿကို ရည်ရွယ်သည်။] (တနည်း) ဘဝေါ၊ မပျက်မစဲ အမြဲ ဖြစ်၏ဟု ယူသော သဿတဒိဋ္ဌိ၌။ (ပဝတ္ထာ) တဏှာ၊ တည်း။ ဘဝတဏှာ၊ သဿတဒိဋ္ဌိ ဖြစ်သော တဏှာ။ [သဿတဒိဋ္ဌိသဟဂတကို ရည်ရွယ်သည်။ သဿတဒိဋ္ဌိ အယူကိုယူပြီးလျှင် ထိုအယူကို နှစ်သက်သော တဏှာသည် ဘဝ တဏှာမည်၏။] (တနည်း) ဘဝေါ၊ ရူပဘဝ အရူပဘဝ၌။ (ပဝတ္ထာ) တဏှာ၊ တည်း။ ဘဝတဏှာ၊ ဏှာ။ [ရူပါရူပဘဝရာဂဿ ၈ ကို ရည်ရွယ်သည်။] (တနည်း) ဘဝေါ၊ ရူပဘဝ အရူပဘဝ၏ဖြစ်ကြောင်းဈာန်၌။ (ပဝတ္ထာ) တဏှာ၊ တည်း။ ဘဝတဏှာ၊ ဏှာ။ [ဈာနနိကန္တိယာ ၈ ကို ရည်ရွယ်သည်။ “ဘဝတိ တေသ္မာတိ ဘဝေါ”ဟု ဝိဂ္ဂိုဟ်ပြုလျှင် ရူပဈာန် အရူပဈာန်ဟူသော ကမ္မဘဝကို ရ၏။ ထိုကမ္မဘဝကို တောင့်တခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဈာန်ကို နှစ်သက်တတ်သော တဏှာသည် ဘဝတဏှာမည်၏။] တေ၊ ဤ ဘဝတဏှာဟူသော အမည်သည်။ ဘဝပတ္ထနာဝသေန၊ ကာမဘဝကို တောင့်တခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဥပ္ပန္နဿ၊ ဖြစ်သော ရာဂ၏၎င်း။ သဿတဒိဋ္ဌိသဟဂတဿ၊ သဿတဒိဋ္ဌိနှင့် တကွဖြစ် သော။ (ရာဂဿ ၈၊ ၎င်း။) ရူပါရူပဘဝရာဂဿ ၈၊ ရူပဘဝ အရူပဘဝကို တပ်မက်တတ်သောရာဂ၏၎င်း။ ဈာနနိကန္တိယာ ၈၊ ဈာန်ကို နှစ်သက်တတ်သော တဏှာ၏၎င်း။ အဓိဝစနံ၊ တည်း။

ဝိဘဝေါ၊ အဖြစ်မမြဲ ပြတ်စဲ၏ ဟု ဖြစ်သော ဥစ္ဆေဒ အယူ၌။ (ပဝတ္ထာ) တဏှာ၊ တည်း။ ဝိဘဝတဏှာ၊ ဥစ္ဆေဒအယူ၌ဖြစ်သော တဏှာ။ တေ၊ ဤ ဝိဘဝတဏှာ ဟူသော အမည်သည်။ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိသဟဂတဿ၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိနှင့် တကွဖြစ်သော။ ရာဂဿ၊ ရာဂ၏။ အဓိဝစနံ၊ တည်း။

ဘဝေပေ။ဥပ္ပန္နဿ။ ။နောက်၌ ရူပါရူပဘဝရာဂကို သီးခြားဆိုလတ္တံ့ဖြစ်သောကြောင့် ဤ “ဘဝပတ္ထနာ” အရ ကာမဘဝကို တောင့်တတတ်သောတဏှာကို ယူရသည်။ တဏှာကို အရကောက်ရသော်လည်း “ဥပ္ပန္နဿ”ဟု မဆိုဘဲ ရာဂဟူသော အဘိဓေယျကို၎်၍ “ဥပ္ပန္န-ဿ”ဟု ဆိုသည်။ [ရာဂသမ္ပန္နေန ဥပ္ပန္နဿာတိ ဝုတ္တံ၊ ရူပါရူပဘဝရာဂေါ ဝိသု ဝက္ခတိတိ ကာမဘဝေ ဝေ ဘဝပတ္ထနာဥပ္ပတ္တိ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊—နိကာ။]

ဘဝ ဝိဘဝတဏှာ။ ။ဘဝတိတိ ဘဝေါ=မပြတ်မစဲ အမြဲဖြစ်၏။ ဤ ဝိဂ္ဂိုဟ်အရ မပြတ်မစဲ အမြဲဖြစ်၏ ဟု ယူဆအပ်သော အတ္တကို ရ၏။ ထိုအတ္တ၌ဖြစ်သော သဿတ ဒိဋ္ဌိသည် ကာရဏုပစာရအားဖြင့် ဘဝမည်၏။ ထိုသဿတဒိဋ္ဌိနှင့်တကွဖြစ်သော တဏှာ ကို “ဘဝတဏှာ”ဟု ခေါ်၏။ “န ဘဝတိတိ ဝိဘဝေါ=မပြတ်မစဲ အမြဲမပြတ်၊ သေလျှင် ပြတ်၏”ဟု ယူဆအပ်သော အတ္တသည် ဝိဘဝမည်၏။ ထို အတ္တ၌ဖြစ်သော ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ သည် ဝိဘဝဒိဋ္ဌိ မည်၏။ ထို့ကြောင့် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိနှင့် တကွဖြစ်သော ရာဂကို “ဝိဘဝ-တဏှာ”ဟု ခေါ်သည်။

ဣဒါနိ၊ ယခုအခါ၌။ တဿာ တဏှာယ၊ ထိုတဏှာ၏။ ဝတ္ထု၊ တည်ရာအာရုံကို။ ဝိတ္ထာရတော၊ အကျယ်အားဖြင့်။ ဒဿေတံ၊ ငါ။ သာခေါပနေသာတိ-အာဒိ၊ အစရှိသော စကားကို။ (ဘဂဝါ) အာဟ။ တတ္ထ၊ ထို သာခေါပနေသာ အစရှိသောစကားရပ်၌။ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ကား။ ဇာယတိ၊ ဖြစ်သနည်း။ [ဥပါဒိသော အားဖြင့် ပဌမဖြစ်ခြင်းကို ယူစေလို၍ “ဇာယတိ”ဟု မိန့်သည်။] နိဝိသတိတိ၊ ကား။ ပုနပုနံ၊ အဖန်ဖန်။ ဝါ၊ ထပ်ခါ ထပ်ခါ။ ပဝတ္တိဝသေန၊ ဖြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပတိဋ္ဌဟတိ၊ တည်သနည်း။ [တကြိမ်တခါဖြစ်ရုံသာ မက၊ ထိုအာရုံ၌ သက်ဝင်တည်နေ၏-ဟု သိစေလို၍ “နိဝိသတိ”ပေ။ ပတိဋ္ဌဟတိ”ဟု ဖွင့်သည်။ ဝိသ-ဓာတ်၏ ပဝိသနအနက်ကို ဖွင့်ခြင်းတည်း။] ယံ လောကေ ပိယဇ္ဈပံ သာတ-ရူပန္တိ၊ ကား။ ယံ၊ အကြင်အာရုံသည်။ လောကသ္မိံ၊ လောက၌။ ပိယသဘာဝ-ဉ္ဇေဝ၊ ချစ်အပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသောသဘောရှိသည်၎င်း။ ဝါ၊ ချစ်ဘွယ်သဘော ရှိသည်၎င်း။ [ရူပကို “သဘာဝ”ဟု ဖွင့်သည်။] မဓရသဘာဝဉ္စ၊ ချိုဆိမ့်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသည်၎င်း။ ဟောတိ၊ ၏။ [သာတကို “မဓရ”ဟု ဖွင့်သည်။ သဒ္ဓတ္ထမ္မာ “သာဒိယတေတိ သာတံ၊ သာယာအပ်သော သာယာ ဘူယံ”ဟု အနက်ထွက်၏။]

စက္ခု၊ လောကေတိ အာဒိသု၊ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ (ဂူဠတ္ထံ၊ ကို။) ဟိ (ဥဒ္ဓရိတော ဒဿေမိ)၊ အံ၊လောကသ္မိံ၊ လောက၌။ စက္ခာဒိသု၊ စက္ခုအစရှိသော တရားတို့၌။ မမတ္တေန၊ ငါ့ဥစ္စာ၏အဖြစ်ဖြင့်။ အဘိနိဝိဋ္ဌာ၊ သက်ဝင်တည်နေကုန် သော။ သတ္တာ၊ ထိုသည်။ သမ္ပတ္တိယံ၊ ပြည့်စုံသော မနုဿသောဘဂ္ဂ၊ ဒေဝတ္ထ၌။ ပတိဋ္ဌိတာ၊ တည်ကုန်သည်။ (သမာနာ၊ ဖြစ်ကုန်လသော်။) အတ္တနော၊ မိမိ၏။ စက္ခု၊ စက္ခုဒေသက ကလာပ်တခုလုံးကို။ ဝါ၊ မျက်လုံးတခုလုံးကို။ အာဒါသာ-ဒိသု၊ ကြေးမုံ အစရှိသည်တို့၌။ (မှန် အစရှိသည်တို့၌။) နိမိတ္တဂ္ဂဟဏာနုသာရေန၊ မျက်နှာရိပ်ကို ယူခြင်းကို အစဉ်လိုက်သဖြင့်။ ဝိပ္ပသန္နပဉ္စပသာဒံ၊ အထူးသဖြင့် ကြည်လင်သော ၅-ပါးသော အဆင်းရှိသော ပသာဒရှိ၏ ဟူ၍၎င်း။ သုဝဏ္ဏ-ဝိမာနေ၊ ရွှေဗိမာန်၌။ ဥဉ္စါဋ္ဌိတမဏိသိဟပဉ္စရံဝိယ၊ ဖွင့်လှစ်အပ်သော ခြင်္သေ့-ခံသော ပတ္တမြား လေသောက်ပြုတင်းနှင့် တူ၏ဟူ၍၎င်း။ မညန္တိ၊ ကုန်၏။

ဝိပ္ပသန္နပဉ္စပသာဒံ။ ။ဝိပ္ပသန္နာ+ပဉ္စပသာဒါ ယသ္မာတိ ဝိပ္ပသန္နပဉ္စပသာဒံ၊ စက္ခုကို ငဲ့၍ နပုံလိန်ချသည်။ ယောဇနာ၌လည်း နပုံလိန်ပင်တည်း။ သို့သော် “ဝိပ္ပသန္နာနိ+ပဉ္စ ပသာဒါနိ ယသ္မာ”ဟု ပြုလေသည်။ ပသာဒဗုဒ္ဓိက ပုံလိန် ဖြစ်သောကြောင့် စဉ်းစားပါ။ ပဉ္စပသာဒဟူရာ၌ နိလ ပိတ လောဟိတ ကဏ္ဍ ဩဒါတအားဖြင့် ၅-မျိုးသော အဆင်း ရှိသော ပသာဒတည်း။ စက္ခုမှာ ထိုကဲ့သို့ ၅-မျိုးသော ပသာဒရှိ၏ဟု မှတ်ထင်ကြသည်။ ရှေးနိဿယ၌ကား ဝိပ္ပသန္နပဉ္စပသာဒံကို သိဟပဉ္စရံ၌ စပ်လေ၏။ ထို သိဟပဉ္စရံမှာ ပဉ္စ ပသာဒ မဖြစ်နိုင်ပါ။

သောတံ၊ သောတဒသကကလာပ်ကို။ ဝါ၊ နားတခုလုံးကို။ ရဇတပနာဠိကံ
ဝိယ၊ ငွေကျည်တောက်နှင့်တူ၏ ဟူ၍၎င်း။ (နားခလောင်ကို ရည်ရွယ်သည်။)
ပါမင်္ဂသုတ္တကံဝိယစ၊ ဆောက်လုံးချည်နှင့် တူ၏ ဟူ၍၎င်း။ ဝါ၊ ဦးညှတ်ချည်ကို
ကဲ့သို့၎င်း။ မညန္တိ၊ မှတ်ထင်ကြကုန်၏။ တုင်နာသာတိ၊ မြင့်ရှည်သော နှာခေါင်း
ဟူ၍။ လဒ္ဓဝေါဟာရံ၊ ရအပ်သော အခေါ်အဝေါ်ရှိသော။ [လဒ္ဓဝေါဟာရာ
ဟူ၍ ပါဠိတမ္ပိုးရှိသေး၏။ ထိုအတိုင်း အနက်ယှဉ်စပ်ပုံကို ဦးကာဠိ ကြည့်ပါ။]
ဃာနံ၊ ဃာနဒသကကလာပ်ကို။ ဝါ၊ နှာခေါင်းတခုလုံးကို။ ဝဇေတော၊ လုံး၍။
ဌဝိတဟရိတာလဝဋ္ဋိံဝိယ၊ ထားအပ်သော ဆေးဒန်းမြင်းသီလာလုံးနှင့် တူ၏
ဟူ၍။ မညန္တိ၊ ဇိဝံ၊ ဇိဝုဒသကကလာပ်ကို။ ဝါ၊ လျှာတခုလုံးကို။ ရတ္တကမ္မလ-
ပဇ္ဇလံဝိယနိမြန်းသော ကမ္မလာအလွှာနှင့်တူ၏ဟူ၍၎င်း။ [ဤစကားဖြင့်အဆင်း
သဏ္ဌာန်ကိုပြသည်။] မုဒုသိနိဒ္ဓမရရသဒံ(ဝိယ)၊ နူးညံ့ညက်ညော ချိုဆိမ့်သော
အရသာကိုပေးတတ်၏ဟူ၍၎င်း။ [ဤစကားဖြင့် လျှာ၏ကိစ္စကိုပြသည်။] မညန္တိ၊
ကုန်၏။ ကာယံ၊ ကာယဒသကကလာပ်ကို။ ဝါ၊ ကိုယ်တခုလုံးကို။ သာလလဋ္ဌိံ
ဝိယ၊ အင်ကြင်းပင်လုံးနှင့် တူ၏ဟူ၍၎င်း။ [ရှေးနိဿယ၌ “ကျွန်းတိုင်ကဲ့သို့၎င်း”
ဟု ပေး၏။] သုဝဏ္ဏတောရဏံဝိယစ၊ ရွှေတုရိဏ်တိုင်နှင့် တူ၏ဟူ၍၎င်း။ မညန္တိ၊
ကုန်၏။ မနံ၊ စိတ်ကို။ အညေသံ၊ အခြားသူတို့၏။ မနေန၊ စိတ်နှင့်။ အသဒိသံ၊
မတူဟူ၍၎င်း။ ဥဠာရံ၊ မွန်မြတ်၏ဟူ၍၎င်း။ မညန္တိ၊ ကုန်၏။

[ဒွါရခြောက်ဖုံကို ပြပြီး၍ အာရုံခြောက်ပါးကို ပြလိုသောကြောင့် ရူပ
စသည်ကိုမိန့်။] ရူပံ၊ ရူပါရုံကို။ (ပိယရူပ သာတရူပဖြစ်သော ရူပါရုံကို။) သုဝဏ္ဏ-
ကဏိကာရ ပုပ္ပါဒိဝဏ္ဏံ ဝိယ၊ ရွှေပန်း၊ မဟာလောကားပန်း အစရှိသည်တို့၏
အဆင်းနှင့်တူ၏ဟူ၍။ မညန္တိ၊ သဒ္ဓံ၊ သဒ္ဓါရုံကို။ (ပိယရူပ သာတရူပဖြစ်သော
သဒ္ဓါရုံကို။) မတ္တကရဝိကကောကိလမန္တဓမ္မိတ မဏိဝံသနိဋ္ဌေါသံဝိယ၊ ယစ်မူး
သောကရဝိကံငှက်၏အသံ၊ ဥဩ၏အသံ၊ သာသာညှင်းညှင်း မှတ်အပ်သော
ပတ္တမြားပြေ၏အသံနှင့်တူ၏ဟူ၍။ မညန္တိ၊ ကုန်၏။ အတ္တနာ၊ မိမိသည်။ ပဋိ-
လဒ္ဓါနိ၊ ရအပ်ကုန်သော။ စတုသမုဋ္ဌာနိက ဂန္ဓာရမ္မဏာဒီနိ၊ ကံစိတ် ဥတု
အာဟာရဟူသော ၄-ပါးသော အကြောင်းရှိသော ဂန္ဓာရုံ အစရှိသည်တို့ကို။
အညဿ၊ ငါမှတပါး အခြားသော။ ကဿ၊ အဘယ်သူ၏သန္တာန်၌။ ဝေရူပါ-
နိ၊ ဤသို့သဘောရှိကုန်သော ဂန္ဓ ရသ ဖောဠဗ္ဗတို့သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိကုန်အံ့နည်း။
ဇုတိသ္မိ၊ မညန္တိ၊ ကုန်၏။ [စတုသမုဋ္ဌာနိကဟုဆိုသောကြောင့် ဗဟိဒ္ဓဖြစ်သော
ဥတုသမုဋ္ဌာနိက ဂန္ဓ ရသ ဖောဠဗ္ဗာရုံများကိုပါ ယူရသည်။]

ဝေ၊ ဤသို့။ မညမာနာနံ၊ မှတ်ထင်ကြကုန်သော။ တေသံ၊ ထိုသတ္တဝါတို့၏
သန္တာန်၌။ တာနိ စက္ကာဒီနိ၊ ထိုစက္ခု အစရှိသော ဒွါရ အာရုံတို့သည်။ ပိယ-
ရူပါနိစေဝ၊ ချစ်အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိကုန်သည်၎င်း။ ဝါ၊

ချစ်ဘွယ်သဘော ရှိကုန်သည်၎င်း။ သာတရူပါနိဓ၊ သာယာအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ဟူသောသဘော ရှိကုန်သည်၎င်း။ ဝါ၊ သာယာဘွယ်သဘောရှိကုန်သည် ၎င်း။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ အထ၊ ထိုသို့ဖြစ်လသော်။ ဝါ၊ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ နေသံ၊ ထိုသတ္တဝါတို့၏။ တတ္ထ၊ ထိုစက္ခုအစရှိသော ဒွါရ၊ ရူပ အစရှိသောအာရုံ တို့၌။ အနုပ္ပန္နာ၊ မဖြစ်သေးသော။ တဏှာစေဝ၊ တဏှာသည်လည်း။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဥပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်ပြီးသော။ ဝါ၊ ဖြစ်ပြီးတဏှာနှင့် တူသော။ (တဏှာ)စ၊ တဏှာသည်လည်း။ ပုနပ္ပုနံ၊ အဖန်ဖန်။ ပဝတ္တိဝသေန၊ ဖြစ်ခြင်း၏ အစမ်းဖြင့်။ နိဝိသတိ၊ သက်ဝင် တည်နေ၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဘဂဝါ၊ သည်။ စက္ခု လောကေ။ ပေ။ တဏှာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိအာဒိ၊ အစရှိသောစကားကို။ အာဟ၊ ဟောတော်မူပြီ။ တတ္ထ၊ ထိုစက္ခု လောကေ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌။ ဥပ္ပဇ္ဇ-မာနာတိ၊ ကား။ ယဒါ၊ အကြင်အခါ၌။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ တဒါ၊ ထိုအခါ၌။ ဧတ္ထ၊ ဤ စက္ခုပသာဒ၌။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ သဗ္ဗတ္တာပိ၊ အလုံးစုံသော သောတံ လောကေ အစရှိသော ပါဠိတို့၌လည်း။ သေ သော၊ ဤအစီအရင်သည်။ နယော၊ အနက်ကိုဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။သမုဒယသစ္စနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတော၊ ပြီ။

၃-နိရောဓသစ္စနိဒ္ဒေသ

၂၀၄။ နိရောဓသစ္စနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ယော တဿာယေဝ တဏှာယာတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ယော တဿေဝ ဒုက္ခဿာတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထုဗ္ဗေ၊ ဟောတော်မူထိုက်ပါလျက်။ (ဒုက္ခနိရောဓအရိယ သစ္စဖြစ်သောကြောင့် “တဿေဝ ဒုက္ခဿ”ဟု ဟောတော်မူထိုက်ပါလျက်။)

ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ။ ။ဥပ္ပဇ္ဇမာနာဟူသော လက္ခဏပုဒ်ကို “ယဒါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ တဒါ”ဟု ကာလာဓာရအနေအားဖြင့် ဖွင့်သည်။ လက္ခဏဟူသမျှသည် လက္ခဏိယနှင့် အကြောင်း အကျိုးပြန်၍ရလျှင် ဟိတ်အနက်အတွင်း ဝင်၏။ ဥပမာ—“လောကနာယကေ၊ မြတ်စွာ ဘုရားသည်။ ဂစ္ဆန္တေ၊ ကြွတော်မူလသော်။ ဝါ၊ ကြွတော်မူခြင်းကြောင့်။ ပါသာဏာ၊ ကျောက်ခဲတို့သည်၎င်း။ သက္ခရာစေဝ၊ ကျောက်စရစ်တို့သည်၎င်း။ ကထလာ၊ အိုးခြမ်း တို့သည်၎င်း။ ခါဣကဏ္ဍက၊ သစ်ငုတ်ဆူးတို့သည်၎င်း။ သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံတို့သည်။ မဂ္ဂ၊ လမ်းမ။ ဝိဝဇ္ဇန္တိ၊ ရှောင်လှဲကြကုန်၏”ဟု မိန့်ဆိုရာ၌ကဲ့သို့တည်း။ ထိုကဲ့သို့ အကြောင်း အကျိုး ပြန်၍မရသော လက္ခဏကား အာဓာရသဘော သက်ရောက်၏။ ဥပမာ “ဘဂ-ဝတိ၊ သည်။ ဝိပာရန္တေ၊ သီတင်းသုံးတော်မူလသော်။ ဝါ၊ သီတင်းသုံးတော်မူရာ အခါ၌” ကဲ့သို့တည်း။

‘ ’ လက္ခဏနှင့်ပေါင်း , ကျိုးကြောင်းပြန်ရ , လက္ခဏ , မုချ ဟိတ်လည်းဝင်။ ကျိုးကြောင်း ၂-တန် , မပြန်နိုင်က , လက္ခဏ , အာဓာရသဘောပင်။

ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်။ သမုဒယနိရောဓဓနော၊ သမုဒယ၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့်သာ။ (သမုဒယချုပ်မှသာ) ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသည်။ နိရုဇ္ဈတိ၊ ချုပ်၏။ အညထာ၊ သမုဒယ၏ချုပ်ခြင်းမှ တပါးသောအကြောင်းကြောင့်။ (ဒုက္ခံသည်။) နော (နိရုဇ္ဈတိ)၊ ချုပ်သည်မဟုတ်။ ယထာဟ၊ အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသနည်း။ ယထာပိ။ ပေ။ ဒုက္ခမိဒံ ပုနပျုနန္တိ၊ ဟူ၍။ အာဟ၊ ပြီ။ မူလေ၊ အမြစ်သည်။ အနုပဒ္ဒတေ၊ ဘေးဥပဒ် မရှိသည်ဖြစ်၍။ ဒဠေ၊ ခိုင်မြဲလသော်။ ဆိန္ဒေ၊ ဖြတ်အပ်သည်။ (အမြစ်၏အထက်၌ ဖြတ်အပ်သည်။) (သမာနော)ပိ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ရုက္ခော၊ သစ်ပင်သည်။ ပုန ရေဝ၊ တဖန်သာလျှင်။ ရဟတိ ယထာပိ၊ ပေါက်သကဲ့သို့။ ဝေမ္ပိ၊ ဤအတူသာလျှင်။ တဏှာနုသယေ၊ တဏှာတည်းဟူသော အနုသယကို။ အနုဟတေ (န+ဥဟတေ)၊ အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ မပယ်နုတ်အပ်သော်။ ဣဒံ ဒုက္ခံ၊ ဤဒုက္ခသည်။ ပုနပျုနံ၊ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်။ နိဗ္ဗုဇ္ဈတိ၊ ဖြစ်၏။ ရှေးနိဿယ၌ “နိဗ္ဗုဇ္ဈတေ”ဟု ရှိ၏။ ဓမ္မပဒ-အဋ္ဌကထာ တဏှာဝဂ် သူကရပေါတိကာ ဝတ္ထု။] တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝါ၊ ထိုသို့ သမုဒယ၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့်သာ ဒုက္ခ၏ ချုပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တံ ဒုက္ခနိရောဓံ၊ ထိုဒုက္ခ၏ချုပ်ရာနိဗ္ဗာန်ကို။ ဒဿေန္တော၊ ပြတော်မူသောမြတ်စွာဘုရားသည်။ သမုဒယနိရောဓေန၊ သမုဒယ၏ ချုပ်ခြင်းဖြင့်။ ဒဿေတုံ၊ ပြတော်မူခြင်းငှါ။ ဧဝံ၊ ဤသို့ ယော တဿာယေဝ တဏှာယ ဟူ၍။ အာဟ၊ ပြီ။

ဟိ၊ ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြအံ့။ တထာဂတာ၊ တို့သည်။ သီဟသမာန-ဝုတ္တိနော၊ ခြင်္သေ့၏ ဖြစ်ခြင်းနှင့်တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိတော်မူကြကုန်၏။ တေ၊ ထိုဘုရားရှင်တို့သည်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခကို။ နိရောဓေန္တော၊ ချုပ်စေလိုကုန်သည်။ (ဟုတွာ ၈၊ ၎င်း။) ဒုက္ခနိရောဓံ၊ ဒုက္ခ၏ ချုပ်ကြောင်းနိဗ္ဗာန်ကို။ ဒဿေန္တော၊ ပြတော်မူလိုကုန်သည်။ (ဟုတွာ ၈၊ ၎င်း။) ဟေတုမ္ပိ၊ အကြောင်းဖြစ်သော သမုဒယသစ္စာ၌။ ပဋိပဇ္ဇန္တိ၊ ပြုကျင့်တော်မူကြကုန်၏။ (ညွှန်ပြသောအားဖြင့် ပြုကျင့်တော်မူကြကုန်၏။ ပဋိပတ္တိအားဖြင့် ပြုကျင့်တော်မူခြင်း မဟုတ်။) ဖလေ၊ အကျိုးဖြစ်သောဒုက္ခသစ္စာ၌။ န ပဋိပဇ္ဇန္တိ၊ ပြုကျင့်တော်မူကြကုန်။ ပန၊ အဘို့တပါးကား။ အညတိတ္ထိယာ၊ သာသနာတော်အယူမှ တပါးသောအယူရှိသော တိတ္ထိတို့သည်။ ဝါ၊ သာသနာတော်အယူရှိသူမှ တပါးသောအယူရှိသောတိတ္ထိတို့သည်။ သုဝါန-ဝုတ္တိနော၊ ခွေး၏ဖြစ်ခြင်းနှင့်တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်၏။ တေ၊ ထိုတိတ္ထိတို့သည်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခကို။ နိရောဓေန္တော၊ ချုပ်စေလိုကုန်သည်။ (ဟုတွာ ၈၊ ၎င်း။) ဒုက္ခနိရောဓံ၊ ဒုက္ခ၏ချုပ်ရာကို။ ဒဿေန္တော၊ ပြလိုကုန်သည်။ (ဟုတွာ ၈၊ ၎င်း။) အတ္တကိလမထာနုယောဂေနစေဝ၊ အတ္တကိလမထာနုယောဂ အကျင့်ဖြင့်၎င်း။ တဿေဝ၊ ထိုအတ္တကိလမထာနုယောဂအကျင့်ကိုပင်။ [ယောဇနာ၌ တဿေဝကို “တဿေဝ စ ဖလဿ”ဟု ဖွင့်လေ၏။] ဒေသနာယ ၈၊ ဟောခြင်းဖြင့်၎င်း။

ဖလေ၊အကျိုး၌။ ပဋိပဇ္ဇန္တိ၊ ပြုကျင့်ကြကုန်၏။ ဟေတုမ္ပိ၊ အကြောင်း၌။ န (ပဋိပဇ္ဇန္တိ၊ မပြုကျင့်ကြကုန်။) ဣတိ (တသ္မာ) သီဟသမာန ဝုတ္တိတာယ၊ ထိုသို့ ခြင်္သေ့၏ဖြစ်ခြင်းနှင့်တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သတ္တာ၊ သည်။ ဟေတုမ္ပိ၊အကြောင်းဖြစ်သော သမုဒယ၌။ ပဋိပဇ္ဇန္တော၊ ပြုကျင့်တော်မူလိုသည်။ (ဟုတော့။) ယော တဿာယေဝါတိ အာဒိံ၊ အစရှိသောစကားကို။ အာဟ၊ပြီ။ [မြတ်စွာဘုရားက ခြင်္သေ့နှင့်တူ၍ အညတိတ္ထိယတို့က ခွေးနှင့်တူပုံကို ဋီကာ၌ကြည့်ပါ။]

တတ္ထ၊ ထို ယော တဿာယေဝ တဏှာယ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌။ တဿာယေဝါတိ၊ ကား။ ယာ သား၊အကြင်တဏှာကို။ ဥပ္ပတ္တိနိဝေသဝသေန၊ရှေးဦးစွာ ဖြစ်ခြင်း၊ အဖန်ဖန်သက်ဝင်၍ တည်နေခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ [ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ နိဝိသမာနာ နိဝိသတိကို ရည်ရွယ်၍ “ဥပ္ပတ္တိ နိဝေသဝသေန”ဟု ဆိုသည်။] ဟေဋ္ဌာ၊ ၌။ ပကာသိတာ၊ ပြတော်မူအပ်ပြီ။ တဿာယေဝ၊ ထို တဏှာ၏ပင်။ (ဥပ္ပတ္တိနိဝေသ၏ အစွမ်းအားဖြင့် အောက်၌ ပြအပ်ပြီးသော ထိုတဏှာ၏ပင်။) အသေသဝိရာဂနိရောဓောတိ အာဒိနိ၊ အစရှိကုန်သော။ သဗ္ဗာနံ၊ အလုံးစုံသော ပုဒ်တို့သည်။ နိဗ္ဗာနဝေဝစနာနေဝ၊ နိဗ္ဗာန်၏ ဝေဝစပရိယာယ် စကားလွယ်တို့ သာတည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ (တနည်း) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်သို့။ အာဂမ္မ၊ အာရုံပြုသောအားဖြင့် ရောက်၍။ ဝါ၊ ရောက်ခြင်းကြောင့်။ တဏှာ၊ တဏှာသည်။ အသေသ၊ အကြွင်းအကျန်မရှိသည်။ (ဟုတော့။) ဝိရဇ္ဇတိ၊ မတပ်မက်တော့။ နိရုဇ္ဈတိ၊ ချုပ်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝါ၊ ထိုသို့ တဏှာ၏ အကြွင်းမရှိ မတပ်မက်ကြောင်း ချုပ်ကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်။ တံ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို။ တဿာယေဝ တဏှာယ အသေသဝိရာဂနိရောဓောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဟောတော်မူအပ်၏။ စ၊ သည်သာ မကသေး။ နိဗ္ဗာနံ၊ သို့။ အာဂမ္မ၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ တဏှာ၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ စဇိယတိ၊ စွန့်အပ်၏။ ပဋိနိဿဇ္ဇိယတိ၊ နောက်ထပ်မဖြစ်အောင် စွန့်အပ်၏။ မုစ္စတိ၊ လွတ်မြောက်၏။ န အလ္လိယတိ၊ မငြိကပ်တော့။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ စွန့်ကြောင်း၊ နောက်ထပ်မဖြစ်အောင် စွန့်ကြောင်း၊ လွတ်မြောက်ကြောင်း၊ မငြိကပ်ကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။) နိဗ္ဗာနံ၊ ကို။ စာဂေါ ပဋိနိဿဂ္ဂေါ မုတ္တိ အနာလယောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဟောတော်မူအပ်၏။ [စဇိယတိ ဧတ္ထာတိ စာဂေါ” စသည်ဖြင့် ပြု၍ “ဧတ္ထ၊ ဤနိဗ္ဗာန်ကြောင့်”ဟု ပေးပါ။ ဧတ္ထ နိဗ္ဗာနေတိ နိမိတ္တေ ဘုမ္မံ ဒဿေတိ။ သိ၊ ဋီသစ်, ကေဝဇ္ဇသုတိ။]

ဟိ၊ မှန်။ နိဗ္ဗာနံ၊ သည်။ ဧကမေဝ၊ တမျိုးတည်းသာတည်း။ ပန၊ ထိုသို့ပင် တမျိုးတည်းသာ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ အဿ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်၏။ နာမာနိ၊ နာမည်တို့သည်။ သဗ္ဗသင်္ခတာနံ၊ အလုံးစုံသော သင်္ခတတရားတို့၏။ နာမ ပဋိပက္ခဝသေန၊ နာမည်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် အဖြစ်ဖြင့်။ အနေကာနိ၊ တပါးမက များစွာသော

နာမည်တို့သည်။ နိဗ္ဗာန်ဝေဝစနာနေဝ၊ နိဗ္ဗာန်၏ ဝေဝစပရိယာယ် စကားလှယ် တို့ချည်းသာ။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ သေယျထိဒံ၊ နိဗ္ဗာန်၏ များစွာသောအမည်တို့ ဟူသည် အဘယ်နည်း။ အသေသဝိရာဂနိရောဓော၊ တဏှာ၏ အကြွင်းအကျန် မရှိသည်ဖြစ်၍ မတပ်မက်ကြောင်း ချုပ်ကြောင်းဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်။ စာဂေါ၊ တဏှာကို စွန့်လွှတ်ကြောင်းနိဗ္ဗာန်။ ပဋိနိဿဂေါ၊ တဏှာ၏ နောင်တဖန် မဖြစ် သောအားဖြင့် စွန့်လွှတ်ကြောင်းနိဗ္ဗာန်။ မုတ္တိ၊ တဏှာ၏ လွှတ်ကြောင်း နိဗ္ဗာန်။ အနာလယော၊ ငြိကပ်၊ တွယ်တာသော တဏှာ၏ မရှိကြောင်းနိဗ္ဗာန်။ ရာဂက္ခယော၊ ရာဂ၏ ကုန်ကြောင်းနိဗ္ဗာန်။ ဒေါသက္ခယော၊ ဒေါသ၏ ကုန်ကြောင်း နိဗ္ဗာန်။ မောဟက္ခယော၊ မောဟ၏ ကုန်ကြောင်းနိဗ္ဗာန်။ တဏှာက္ခယော၊ တဏှာ၏ ကုန်ကြောင်းနိဗ္ဗာန်။ အနုပ္ပါဒေါ၊ တဏှာ၏ နောက်ထပ်မဖြစ်ကြောင်း နိဗ္ဗာန်။ အပ္ပဝတ္တံ၊ သင်္ခါရတို့၏ မဖြစ်ကြောင်းနိဗ္ဗာန်။ အနိမိတ္တံ၊ သင်္ခါရအရိပ် နိမိတ်မရှိသော နိဗ္ဗာန်။ အပ္ပဏိဟိတံ၊ တဏှာဖြင့် မတောင့်တအပ်သော နိဗ္ဗာန်။ အနာယူဟနံ၊ ဒုက္ခကို ပေါင်းစု သယ်ယူခြင်းမရှိကြောင်း နိဗ္ဗာန်။ [အာယူဟန ဟူသည် သမုဒယတည်း။ ထို သမုဒယ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကို အနာယူဟန ဟု ခေါ်သည်။] အပ္ပဋိသန္ဓိ၊ ပဋိသန္ဓေမရှိသော နိဗ္ဗာန်။ အနုပပတ္တိ၊ ကပ်၍ဖြစ်ရာ မဟုတ်သော နိဗ္ဗာန်။ အဂတိ၊ လားရာမဟုတ်သော နိဗ္ဗာန်။ အဇာတံ၊ ဖြစ်ခြင်း မရှိသော နိဗ္ဗာန်။ အဇရံ၊ အိုခြင်းမရှိသော နိဗ္ဗာန်။ အဗျာဓိ၊ နာခြင်းမရှိသော နိဗ္ဗာန်။ အမတံ၊ သေခြင်းမရှိသော နိဗ္ဗာန်။ အသောကံ၊ ဝမ်းနည်းရခြင်းမရှိသော နိဗ္ဗာန်။ အပရိဒေဝံ၊ ငိုကြွေးရခြင်းမရှိသော နိဗ္ဗာန်။ အနုပါယာသံ၊ ပြင်းစွာ ပင်ပန်းရခြင်းမရှိသော နိဗ္ဗာန်။ အသကိလိဋ္ဌံ၊ ညစ်နွမ်းရခြင်းမရှိသော နိဗ္ဗာန်။ ဣတိ အာဒိနိ၊ ဤသို့ အစရှိသည်တို့တည်း။

ဣဒါနိ၊ ယခုအခါ၌။ မဂ္ဂေန၊ မဂ်ဖြင့်။ ဆိန္ဒာယ၊ ဖြတ်အပ်သော။ (တဏှာယ စ၊ တဏှာ၏၎င်း။) နိဗ္ဗာနံ၊ သို့။ အာဂမ္မ၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ အပ္ပဝတ္တိပတ္တာယပိ၊ နောင်တဖန် မဖြစ်ခြင်းသို့သော်မှ ရောက်ပြီးလည်းဖြစ်သော။ တဏှာယစ၊ ၎င်း။ (အဘာဝံ ခံစပ်။) ယေသု ဝတ္ထုသု၊ အကြင် စက္ခု အစရှိသော ဝတ္ထုတို့၌။ တဿ၊ ထို တဏှာ၏။ ဥပ္ပတ္တိ၊ ဖြစ်ခြင်းကို။ ဒဿိတာ၊ ပြတော်မူအပ်ပြီ။ (“စက္ခု လောကေ ပိယဇ္ဈပံ သာတဇ္ဈပံ။ပေ။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ”စသည်ဖြင့် ပြတော်မူအပ်ပြီ။) တတ္ထေဝ၊ ထိုစက္ခု အစရှိသော ဝတ္ထုတို့၌ပင်။ အဘာဝံ၊ မဖြစ် ခြင်းကို။ ဒဿေတုံ၊ ပြတော်မူခြင်းငှါ။ (“ယံ လောကေ ပိယဇ္ဈပံ သာတဇ္ဈပံ၊ ဧတ္ထေသ တဏှာ ပဟိယမာနာ ပဟိယတိ”စသည်ဖြင့် ပြတော်မူခြင်းငှါ။) သာ ခေါ်ပနေသတိ အာဒိ၊ အစရှိသောစကားကို။ အာဟ၊ ပြီ။ တတ္ထ၊ ထို သာခေါ် ပနေသော အစရှိသောစကားရပ်၌။ ပရိသော၊ သည်။ ခေတ္တေ၊ လယ်၌။ ဇာတံ၊ ပေါက်သော။ တိတ္ထအလာဗုဝလ္လံ၊ ခါးသောဗူးနွယ်ကို။ ဒိသ္မာ၊ မြင်၍။ အဂ္ဂ-

တော၊ အဖျားမှ။ ပဋ္ဌာယ၊စ၍။ မူလံ၊ အရင်းကို။ ပရိယေသိတွာ၊ ရွာမှီး၍။ ဆိန္ဒေယျ၊ ဖြတ်ရာ၏။ သာ၊ ထိုဗူးခါးနွယ်သည်။ အနုပုဗ္ဗေန၊ အစဉ်အားဖြင့်။ မိလာယိတွာ၊ ညှိုးနွမ်း၍။ အပ္ပညတ္တံ၊ မထင်ရှားခြင်းသို့။ ဝါ၊ နာမည်ပညတ်ပင်မရှိတော့သည်၏အဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆေယျ၊ ရောက်ရာ၏။ တတော၊ ထိုမှ နောက်၌။ တသ္မိံ၊ ခေတ္တေ၊ ထိုလယ်၌။ တိတ္ထအလာဗု၊ ခါးသောဗူးပင်ကို။ ဝါ၊ သည်။ နိရုဒ္ဓါတိ၊ ချုပ်ပြီဟူ၍။ ပဟိနာတိ၊ ပယ်အပ်ပြီဟူ၍။ ဝုစ္ဆေယျယထာ၊ ဆိုအပ်ရာသကဲ့သို့။ ဧဝမေဝ၊ လျှင်။ ခေတ္တေ၊ လယ်၌။ တိတ္ထအလာဗုဝိယ၊ ကဲ့သို့။ စက္ခာဒိသု၊ စက္ခု အစရှိသောဝတ္ထုတို့၌။ တဏှာ၊ ကိ။ (ဒဗ္ဗဗ္ဗာ၊ ၏။) သာ၊ ထိုတဏှာသည်။ အရိယမဂ္ဂေန၊ ဖြင့်။ မူလစိန္တာ၊ ဖြတ်အပ်ပြီးသောအမြစ် ရှိသည်။ (ဟုတွာ၊ ၍။) နိဗ္ဗာနံ၊ သို့။ အာဂမ္မ၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ အပ္ပဝတ္တံ၊ နောင်တဖန် မဖြစ်ခြင်းသို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ၏။ ပန၊ ဆက်။ ဧဝံ၊ ဤသို့ နောင်တဖန် မဖြစ်ခြင်းသို့။ ဂတာ၊ ရောက်ပြီးသောတဏှာသည်။ တေသု ဝတ္ထုသု၊ ထို စက္ခု အစရှိသော ဝတ္ထုတို့၌။ (န ပညာယတိ၌စပ်။) ခေတ္တေ၊လယ်၌။ တိတ္ထအလာဗုဝိယ၊ ကဲ့သို့။ န ပညာယတိ၊ ရှားတော့။

၈၊ ဥပမာတနည်းကား။ အဋ္ဌဝိတော၊တောအုပ်မှ။ စောရေ၊ တောပုန်းခားပြီတို့ကို။ အာနေဟွာ၊ ဆောင်၍။ နဂရဿ၊ ၏။ ဒက္ခိဏဒ္ဓါရေ၊ တောင်တံခါး၏အနီး၌။ ဃာတေယျ၊ သတ်ကုန်ရာ၏။ တတော၊ ထိုသို့ သတ်ပြီးခြင်းကြောင့်။ အဋ္ဌဝိယံ၊ တောအုပ်၌။ စောရာ၊ တောပုန်း ခားပြီတို့သည်။ မတာ၊ သေကုန်ပြီ။ ဣတိဝါ၊ ဤသို့သော်၎င်း။ မာရိတာ၊ သတ်အပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိဝါ၊ ဤသို့သော်၎င်း။ ဝုစ္ဆေယျယထာ၊ ဆိုအပ်ကုန်ရာသကဲ့သို့။ ဧဝမေဝ၊ လျှင်။ အဋ္ဌဝိယံ၊ ၌။ စောရာတို့သည်။ (သန္တိ)ဝိယ၊ ရှိကုန်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) စက္ခာဒိသု၊ တို့၌။ ယာတဏှာ၊ သည်။ အတ္ထိ၊ ၏။ သာ၊ ထို တဏှာသည်။ ဒက္ခိဏဒ္ဓါရေ၊ ၌။ စောရာတို့ကို။ (မာရိတာ)ဝိယ၊ ကုန်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) နိဗ္ဗာနံ၊ သို့။ အာဂမ္မ၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ နိရုဒ္ဓတ္တာ၊ ချုပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ နိဗ္ဗာနေ၊ ၌။ နိရုဒ္ဓါ၊ ချုပ်ပြီ။ ပန၊ ဆက်။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ နိရုဒ္ဓါ၊ ချုပ်ပြီးသော တဏှာသည်။ တေသု ဝတ္ထုသု၊ ထိုစက္ခုအစရှိသော ဝတ္ထုတို့၌။ အဋ္ဌဝိယံ၊ ၌။ စောရာ၊ တို့သည်။ (န ပညာယန္တိ)ဝိယ၊ မထင်ရှားကုန်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) န ပညာယတိ၊ မထင်ရှားတော့။ တေန၊ ကြောင့်။ အဿာ၊ ထိုတဏှာ၏။ တတ္ထေဝ၊ ထိုစက္ခုအစရှိသော ဝတ္ထုတို့၌ပင်။ နိရုဒ္ဓံ၊ ချုပ်ပြီးခြင်းကို။ ဒဿေန္တော၊ ပြတော်မူလိုသော မြတ်စွာဘုရားသည်။ စက္ခုလောကေ၊ပေ။ နိရုဇ္ဈတိတိ အာဒိံ၊ အစရှိသော စကားကို။ အာဟ၊ ဟောတော်မူပြီ။ ဧဝံ၊ ဤနိရောဓသစ္စနိဒ္ဒေသ၌။ သေသံ၊ ကြွင်းသောငယ်အပေါင်းသည်။ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ၊ ပေါ်လွင်သော အနက်ရှိသည်သာ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

နိရောဓသစ္စနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၄-မဂ္ဂသစ္စနိဒ္ဒေသ

၂၀၅။ မဂ္ဂသစ္စနိဒ္ဒေသော၌။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။) အယမေဝါတိ။ ဟု
 သောသဒ္ဓါသည်။ အညမဂ္ဂပ္ပဋိက္ခေပနတ္ထံ။ အခြားသော တိတ္ထိယ ပရိကပ္ပိတမင်္ဂါ
 နိရောဂေါမိနိပဋိပဒါ၏ အဖြစ်ကိုပယ်ခြင်းငှါ။ (တနည်း) အညမဂ္ဂပ္ပဋိက္ခေပနတ္ထံ။
 အခြားသော တိတ္ထိတို့အကျင့်၏ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းမဂ်၏ အဖြစ်ကို ပယ်ခြင်း
 ငှါ။ [“အညမဂ္ဂပ္ပဋိက္ခေပနတ္ထံ” ဟု ရှိလျှင်ကောင်း၏။] နိယမနံ၊ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်
 ဆုံးဖြတ်ကြောင်းသဒ္ဓါတည်း။ [ဧဝပုဒ်၏အနက်ကို ရည်ရွယ်၍ “နိယမနံ” ဟု
 ဆိုသည်။] အရိယောတိ၊ ကား။ တံတမဂ္ဂဝဇ္ဇေဟိ၊ ထိုထိုမဂ်သည် ပယ်သတ်အပ်
 ကုန်သော။ ကိလေသေဟိ၊ ထို့မှ။ အာရကတ္တာ၊ ဝေးကွာသည်၏အဖြစ်ကြောင့်
 ၎င်း။ အရိယဘာဝကရတ္တာ၊ အရိယာ၏အဖြစ်ကို ပြုတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်
 ၎င်း။ အရိယဖလပဋိလာဘကရတ္တာ၊ အရိယာဖိုလ်ကိုရခြင်းကို ပြုတတ်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ အရိယော၊ အရိယမည်၏။

အဿ၊ ထိုမဂ်၏။ အဋ္ဌ၊ ဂ-ပါးကုန်သော။ အင်္ဂါနိ၊ အစိတ်အပိုင်းတို့သည်။
 (သန္တိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော၊ ထိုမဂ်သည်။) အဋ္ဌဂီကော၊ မည်၏။ သွာယံ
 (သော+အယံ)၊ ထိုမဂ်သည်။ စတုရဂီကော၊ ၄-ပါးသော အင်္ဂါရှိသော။ သေနာ
 ဝိယ၊ စစ်တပ်ကဲ့သို့၎င်း။ ပဉ္စဂီကံ၊ ၅-ပါးသော အင်္ဂါရှိသော။ တူရိယံဝိယ၊
 တူရိယာကဲ့သို့၎င်း။ အင်္ဂမတ္ထမေဝ၊ အင်္ဂါမျှသည်သာ။ ဟောတိ၊ ၏။ အင်္ဂဝိနိ-
 မုတ္တော၊ အင်္ဂါ ဂ-ပါးမှ လွတ်သော မဂ်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။

နိဗ္ဗာနတ္ထိကေဟိ၊ နိဗ္ဗာန်ကို အလိုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ မဂ္ဂိယတိ၊ ရွာမှီး
 အပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ မဂ္ဂေါ၊ မည်၏။ [မဂ္ဂ-ဓာတ်+ကံဟော အ-ပစ္စည်း။] ဝါ၊
 တနည်း။ နိဗ္ဗာနံ၊ ကို။ မဂ္ဂတိ၊ ရွာမှီးတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ မဂ္ဂေါ၊ မည်၏။
 [မဂ္ဂ-ဓာတ်+ကတ္တာဟော အ-ပစ္စည်း။] ဝါ၊ တနည်း။ ကိလေသေ၊ ထိုကို။ မာရေ-
 နန္ဒော၊ သေစေလျက်။ ဝါ၊ သတ်လျက်။ ဂစ္ဆတိ၊ သွားတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
 မဂ္ဂေါ၊ မည်၏။ [“မာရေနန္ဒ ဂ” ဟု ဆိုလိုလျက် နိရုတ္တိနည်းအားဖြင့်ချေ၍ မဂ္ဂ ဟု
 ဖြစ်သည်။ ဂေါ၌ ဂမု-ငတ် + ကံ-ပစ္စည်း။ ရှေးက “ကိလေသေ မာရေတိတိ မော၊
 နိဗ္ဗာနံ ဂစ္ဆတိတိ ဂေါ၊ မော စ+သော+ဂေါ စာတိ မဂ္ဂေါ” ဟု ၂-ပုဒ်ခွဲ၍
 ကမ္မဓာရည်းသမာသ် တွဲကြ၏။ ထိုသို့တွဲစပ်ခြင်းသည် သဒ္ဓါစည်းကမ်း မကျပါ။

အရိယော။ ။ ကိလေသေဟိ အာရကတ္တာ ဟူသော ဟိတ်အရ အရိယပုဒ်ပြီးပုံကို
 အဋ္ဌသာလိနိ ဘာသာဋီကာ နိက္ခေပကဏ္ဍ၌ ပြခဲ့ပြီ။ အရိယဘာဝကရတ္တာဖြင့် “အရိယံ
 ကရေတိတိ အရိယော” ဟု၎င်း၊ အရိယဖလပဋိလာဘကရတ္တာဖြင့် “အရိယံ လဘာပေ-
 တိတိ အရိယော” ဟု၎င်း ဋီကာ၌ပြ၏။ “အရိယကရော၊ အရိယလဘာပကော” ဟု
 ဆိုလိုလျက် ကရပုဒ် လဘာပကပုဒ်တို့ကို အကျေကြပ်ပါ။

ဘာကြောင့်နည်း။—မောတပုဒ်တည်း၊ ဂေါတပုဒ်တည်း မနေနိုင်သောကြောင့် တည်း။] သေယျထိဒန္တိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ သော၊ ထို မဂ္ဂဟူသည်။ ကတမော၊ အဘယ်နည်း။ ဣတိစေ၊ ဤသို့မေးအံ့။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။

ဣဒါနိ၊ ဌ။ အင်္ဂမတ္ထမေ၊ အင်္ဂါမျှသည်သာ။ မဂ္ဂေါ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ အင်္ဂဝိနိမုတ္တော၊ အင်္ဂါမှလွတ်သောမဂ်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒသေန္တော၊ ပြတော်မူလိုသည်။ (ဟုတွာ၊ ရှိ။ ဝါ၊ ကြောင့်။) သမ္မာဒိဋ္ဌိပေ၊ သမ္မာသမာဓိတိ၊ ဟူ၍။ အာဟ၊ ပြီး။ အဋ္ဌကိကမဂ်တရား၌ လက္ခဏာအားဖြင့်၎င်း၊ ကိစ္စ ခဏ အာရုံအပြားနှင့် ရှေ့နောက် အစဉ်အားဖြင့်၎င်း ပြလိုသောကြောင့် “တတ္ထ” စသည်ကို မိန့်သည်။] တတ္ထ၊ ထိုသမ္မာဒိဋ္ဌိအစရှိသော ပါဠိ၌။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သည်။ သမ္မာဒဿနလက္ခဏာ၊ မဖောက်မပြန်အမှန်အားဖြင့် သစ္စာ ၄-ပါးကို မြင်ခြင်း ဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ၊ သည်။ သမ္မာအဘိနိရောပနလက္ခဏော၊ မဖောက်မပြန်အမှန်အားဖြင့် စိတ်ကို နိဗ္ဗာန်သို့ ရှေ့ရှုတင်ခြင်းဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ သမ္မာဝါစာ၊ သည်။ သမ္မာပရိဂ္ဂဟလက္ခဏာ၊ မဖောက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် သိမ်းပိုက်ခြင်းဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ [သိလက္ခန္ဓံ မဟာလိသုတ်အဋ္ဌကထာ၌ “သမ္မာပရိဂ္ဂဟဏလက္ခဏာ” ဟု ရှိ၏။] သမ္မာကမ္မန္တော၊ သည်။ သမ္မာသမုဋ္ဌာပနလက္ခဏော၊ မဖောက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် ကောင်းစွာဖြစ်စေခြင်းဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ သမ္မာအာဇီဝေါ၊ သည်။ သမ္မာဝေါဒါနလက္ခဏော၊ မဖောက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် ဖြူစင်ခြင်းဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ [သမ္မာအာဇီဝေါ သမ္မာဝေါဒါပေတိကို ထောက်၍ ဝေါဒါပနလက္ခဏော ဟူသော သိလက္ခန္ဓံ မဟာလိသုတ် အဋ္ဌကထာပါဠိရှိက သာ၍ ကောင်းသည်။] သမ္မာဝါယာမော၊ သည်။ သမ္မာပဂ္ဂဟလက္ခဏော၊ မဖောက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် သမ္မယုတ်တရားနှင့်တကွ ဖြစ်သောစိတ်ကို ချီးမြှောက်ခြင်းဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ သမ္မာသတိ၊ သည်။ သမ္မာဥပဋ္ဌာနလက္ခဏာ၊ မဖောက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် တာဒိဘာဝလက္ခဏာ၌ ကပ်၍တည်ခြင်းဟူသော မှတ်သားအပ်သောသဘောရှိ၏။ သမ္မာသမာဓိ၊ သည်။ သမ္မာသမာဓာနလက္ခဏော၊ မဖောက်မပြန် အမှန်အားဖြင့် စိတ်ကိုကောင်းစွာထားခြင်းဟူသော မှတ်သားအပ်သော သဘောရှိ၏။ [လက္ခိယတိ၊ မှတ်သားအပ်၏။ ဣတိ လက္ခဏံ။]

[လက္ခဏအားဖြင့် ပြပြီး၍ ကိစ္စအားဖြင့် ပြလိုသောကြောင့် “တေသု စ” စသည်ကို မိန့်သည်။] စ၊ ဆက်။ တေသု၊ ထိုမဂ္ဂင် ၈-ပါးတို့တွင်။ ဧကေကဿ၊ တပါးတပါးသော မဂ္ဂင်၏။ တိဏိတိဏိ၊ သုံးပါးသုံးပါးကုန်သော။ ကိစ္စာနိ၊ ကိစ္စတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ သေယျထိဒံ၊ ထိုကိစ္စတို့ဟူသည် အဘယ်နည်း။ တာ

ဘိဒေဝာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာ၊ သော။) သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သည်။

အညေဟိပိ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမှ တပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ပစ္စနိက-
 ကိလေသေဟိ၊ ဆန့်ကျင်ဘက် ကိလေသာတို့နှင့်။ သဒ္ဓိ၊ တကွ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ ကို။
 ပဗဟတိ၊ ၏။ နိရောဓံ၊ နိရောဓသစ္စာကို။ အာရမ္မဏံ၊ ကို။ ဂ-ရောတိ၊ ၏။ တပ္ပဋ္ဌိ-
 စွာဒကမဟာဝိဓမနဝသေန၊ ထိုနိရောဓသစ္စာကို ဖုံးလွှမ်းဘတ်သော မောဟကို
 ပယ်ဖျောက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ အသမ္မောဟတော၊ တွေဝေခြင်းမရှိသော အား
 ဖြင့်။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ၊ ဖဿ စသော သမ္ပယုတ်တရားတို့ကိုလည်း။ ပဿတိ၊
 မြင်၏။ သမ္မာသင်္ကပ္ပါဒယောပိ၊ အစရှိသော မဂ္ဂင်တို့သည်လည်း။ တထေဝ၊
 ထိုအတူသာလျှင်။ [အတ္တနော ပစ္စနိကကိလေသေဟိ သဒ္ဓိံ ကို ပြန်ညွှန်းသည်။]
 မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပါဒီနိစ၊ အစရှိသည်တို့ကိုလည်း။ [အာဒိဖြင့် မိစ္ဆာဝါစာ အစရှိသော
 ကျန် ၆-ပါးတို့ကို ယူ။] ပဗဟန္တိ၊ ပယ်စွန့်ကုန်၏။ နိရောဓဉ္စ၊ နိရောဓသစ္စာကို
 လည်း။ အာရမ္မဏံ၊ ကို။ ကရေန္တိ။

ပန၊ အထူးကား။ ဝိသေသတော၊ အထူးအားဖြင့်။ ဧတ္ထ၊ ဤသမ္မာသင်္ကပ္ပ
 အစရှိသည်တို့တွင်။ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ၊ သည်။ သဟဇာတဓမ္မေ၊ တကွဖြစ်ဘက်
 စိတ်ဓမ္မတသိက် တရားတို့ကို။ အဘိနိရောပေတိ၊ နိရောဓအာရုံသို့ ရွေးရှုတင်၏။
 သမ္မာဝါစာ၊ သည်။ (သဟဇာတဓမ္မေ၊ တို့ကို။) သမ္မာ၊ မဖောက်မပြန် အမှန်
 အားဖြင့်။ ပရိဂ္ဂဏာတိ၊ သိမ်းဆည်း၏။ သမ္မာကမ္မန္တော၊ သည်။ (သဟဇာတ-
 ဓမ္မေ၊ တို့ကို။) သမ္မာ၊ စွာ။ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ထူထောင်ထကြွစေ၏။ သမ္မာအာဇီဝေါ၊
 သည်။ (သဟဇာတဓမ္မေ၊ တို့ကို။) သမ္မာ၊ ဝေါဒါပေတိ၊ ဖြူစင်စေ၏။ သမ္မာ-
 ဝါယာမော၊ သည်။ (သဟဇာတဓမ္မေ၊ တို့ကို။) သမ္မာ၊ ပဂ္ဂဏာတိ၊ ချီးမြှောက်၏။
 သမ္မာသတိ၊ သည်။ (သဟဇာတဓမ္မေ၊ တို့ကို။) သမ္မာ၊ ဥပဋ္ဌာပေတိ၊ အာရုံ၌
 ကပ်၍တည်စေ၏။ [သဟဇာတဓမ္မဟူသော ကံပုဒ်လိုက်လာသောကြောင့် “ဥပ-
 ဋ္ဌာပေတိ” ဟု ရှိသော သီလက္ခန္ဓမဟာလိသုတ်အဋ္ဌကထာပါ၌က ကောင်းသည်။]
 သမ္မာသမာဓိ၊ သည်။ (သဟဇာတဓမ္မေ၊ တို့ကို။) သမ္မာ၊ ပဒဟတိ၊ အပြား
 အားဖြင့် ထား၏။ [“အားထုတ်၏” ဟု မခပးနှင့်။]

[ကိစ္စအားဖြင့် ပြုပြီး၍ ခဏအားဖြင့်၎င်း၊ အာရုံအားဖြင့်၎င်း၊ ဘေဒအားဖြင့်
 ၎င်း ပြလိုသောကြောင့် “အပိ စ” စသည်ကို မိန့်။] အပိစ၊ သည်သာ ဖကသး။
 သောသမ္မာဒိဋ္ဌိနာမ၊ ဤသမ္မာဒိဋ္ဌိမည်သည်။ ပုဗ္ဗဘာဂေ၊ မင်္ဂ၏ရှေ့အဘို့ဖြစ်သော
 ဥပစာရဓာန၌။ နာနာက္ခဏာ၊ အမျိုးမျိုးသော ဖြစ်ရာဓာနရှိသည်။ နာနာရမ္မ-
 ဏာ၊ အမျိုးမျိုးသော အာရုံရှိသည်။ ဟောတိ၊ မဂ္ဂကာလေ၊ မင်္ဂ၏ဖြစ်ရာကာလ၌။
 [မဟာလိအဋ္ဌကထာ၌ မဂ္ဂက္ခဏေဟု ရှိ၏။] ဧကန္တော၊ တခုတည်းသော ဖြစ်ရာ
 ဓာနရှိသည်။ ကောရမ္မဏာ၊ တခုတည်းဟူသော အာရုံရှိသည်။ (ဟောတိ)။
 [ခဏအာရုံကို ပြုပြီး၍ ဘေဒကို ပြလိုသောကြောင့် “ကိစ္စတော” ဖသည်ကို
 မိန့်သည်။] ပန၊ ကား။ ကိစ္စတော၊ ကိစ္စအားဖြင့်။ (ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြား၍

သိခြင်း၊ သမုဒယသစ္စာကို ပယ်ခြင်း၊ နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း၊ မဂ္ဂသစ္စာကို ဖြစ်စေခြင်းကိစ္စအားဖြင့်။) ဒုက္ခေ ဉာဏံတိ အာဒီနိ၊ ဒုက္ခေ ဉာဏံ အစရှိကုန်သော။ စတ္တာရိ နာမာနိ။ လဘတိ။ ၏။

သမ္မာသင်္ကပ္ပါဒယောပိ၊ ထိုသည်လည်း။ ပုဗ္ဗဘာဂေါ၊ ၌။ နာနာက္ခဏာ၊ နာနာရမ္မဏာ၊ ဟောန္တိ။ မဂ္ဂကာလေ၊ မဂ်၏ ဖြစ်ရာကာလ၌။ ဧကက္ခဏာ၊ ကုန်သည်။ ကောရမ္မဏာ၊ ကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။ တေသု၊ ထိုသမ္မာသင်္ကပ္ပ အစရှိသောမဂ္ဂင်တို့တွင်။ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ၊ သည်။ ကိစ္စတော၊ ကိစ္စအားဖြင့်။ (နေက္ခမ္မ၊ အဗျာပါဒ၊ အဝိဟိံ သာဟူသော ကိစ္စအားဖြင့်။) ငနက္ခမ္မသင်္ကပ္ပေါတိ အာဒီနိ၊ အစရှိကုန်သော။ တိ၊ ဘိ နာမာနိ လဘတိ။ သမ္မာဝါစာဒယော၊ အစရှိကုန်သော။ တယော၊ ၃-ပါးသော မဂ္ဂင်တို့သည်။ ပုဗ္ဗဘာဂေါ၊ ၌။ နာနာက္ခဏာ၊ ကုန်သည်။ နာနာရမ္မဏာ၊ ကုန်သည်။ (ဟုတွာ)။ ဝိရတိယောပိ၊ ထိုသည်၎င်း။ စေတနာယောပိ၊ ထိုသည်၎င်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ မဂ္ဂက္ခဏေ ပန၊ မဂ်ခဏ၌ကား။ ဝိရတိယောဝ၊ ဝိရတိတို့သည်သာ။ (ဟောန္တိ)။ သမ္မာဝါယာမော၊ ၎င်း။ သမ္မာသတိ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဣဒမ္ပိ ဒွယံ၊ ဤ ၂-ပါးအပေါင်းသည်လည်း။ ကိစ္စတော၊ ကိစ္စအားဖြင့်။ [ဥပ္ပန္နုပါပကကိုပယ်ခြင်းစသောကိစ္စ၊ သုဘသညာကိုပယ်ခြင်းစသောကိစ္စအားဖြင့်။] သမ္မပ္ပဓာနသတိပဋ္ဌာနငသေန၊ သမ္မပ္ပဓာန် ၄-ပါး၊ သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါးတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ စတ္တာရိ၊ နာမာနိ လဘတိ။ ၏။ ပန၊ ကား။ သမ္မာသမာဓိ၊ သည်။ ပုဗ္ဗဘာဂေါ၊ မဂ်၏ ရှေ့အဘို့ဖြစ်သော ဥပစာရဓာတ်၌၎င်း။ မဂ္ဂက္ခဏေပိ၊ မဂ်ခဏ၌၎င်း။ သမ္မာသမာဓိယေဝ၊ ချည်းသာ။ ဟောတိ၊ ၏။

[ကိစ္စ၊ အာရမ္မဏ၊ ဘေဒတို့ကိုပြုပြီး၍ ကမ (ရှေ့နောက်စဉ်ပုံကို) ပြလိုသောကြောင့် “ဣတိ ဣမေသု” စသည်ကို မိန့်။] ဣတိ၊ ဤသို့သျှင်။ အဋ္ဌသု၊ ဂ-ပါးကုန်သော။ ဣမေသု ဓမ္မေသု၊ ဤမဂ္ဂင်တရားတို့တွင်။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ နိဗ္ဗာနာဓိဂမာယ၊ နိဗ္ဗာန်ကို ရခြင်းအကျိုးငှါ။ ပဋိပန္နဿ၊ ကျင့်သော။ ယောဂိနော၊ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား။ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ၊ ၏။ ဗဟူပကာရတ္တာ၊ များသော လျော်ငသာကျေးဇူးကို ပြုတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပဌမံ၊ စွာ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ကို။ ဒေသိတာ၊ ဧဟာတော်မူအပ်ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ အယံ၊ ဤသမ္မာဒိဋ္ဌိကို။ ပညာပဇ္ဇောတောတိ၊ ပညာပဇ္ဇောတော ဟူ၍၎င်း။ ပညာသတ္တံတိ၊ ဟူ၍၎င်း။ ဝုတ္တာမူအပ်ပြီ။ (ဓမ္မသင်္ကဏိ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ ကာမာငစရ ကုသလပဒဘာဇနီ၌ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။) တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ပုဗ္ဗဘာဂေါ၊ မဂ်၏ ရှေ့အဘို့ဖြစ်သော ဥပစာရဓာတ်၌။ ဝိပဿနာဉာဏသင်္ခါတာယ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်ဟု ဆိုအပ်သော။ တောယသမ္မာဒိဋ္ဌိယာ၊ ဖြင့်။ အဝိဇ္ဇန္တကာရံ၊ အဝိဇ္ဇာဟူသော အမှိုက်တိုက်ကို။ ဝိဒ္ဓိသေတာ၊ ပယ်ဖျောက်ဖျက်ဆီး၍။ [မဟာလိသုတ်အဋ္ဌကထာ၌ “ဝိဓမ္မိတွာ” ဟု ရှိ၏။ ဤစကားဖြင့် ပညာ၏ပဇ္ဇောတဖြစ်ပုံကိုပြသည်။] ကိလေသစောရေ၊ ကိလေသ

တည်းဟူသော သူပုန်တို့ကို။ ဃာတေန္တော၊ သတ်ဖြတ်လျက်။ [ဤစကားဖြင့် ပညာ၏ သတ္တနှင့်တူပုံကို ပြ၏။] ခေမေန၊ ဘေးကင်းသဖြင့်။ ယောဂါဝစရော၊ ယောဂါဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ နိဗ္ဗာနံ၊ သို့။ ပါပဏာတိ၊ ရောက်နိုင်၏။ တေန၊ ကြောင့်။ နိဗ္ဗာနာဓိဂမယာ။ပေ။ ဒေသိတာတိ၊ ဟူ၍။ (မယာ) ဝုတ္တံ။

ပန၊ကား။ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ၊ ကို။ ဝါ၊ သည်။ တဿာ၊ ထို သမ္မာဒိဋ္ဌိအား။ ဗဟူပကာခရာ၊ များသော လျော်သောကျေးဇူးကို ပြုတတ်၏။ တဿာ၊ ကြောင့်။ တဒနန္တရံ၊ ထို သမ္မာဒိဋ္ဌိ၏ အခြားမဲ့၌။ ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဟိ၊ ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြအံ့။ ဟေရညိကော၊ ရွှေပန်းထိမ်သည်သည်။ [ဆရာတို့ကား။ “ဟေရညိကော၊ ရွှေတိုက်စိုး”ဟု ပေးကြ၏။] ဟတ္ထေန၊ လက်ဖြင့်။ ပရိဝဇ္ဇေတွာ ပရိဝဇ္ဇေတွာ၊ လှည့်ပတ်၍ လှည့်ပတ်၍။ (“ဇက်ဝန်းကျင် လည်စေ၍၊ ထက်ဝန်းကျင်လည်စေ၍”ဟု သဒ္ဒတ္ထဖြစ်၏။) စက္ခုနာ၊ မျက်စိဖြင့်။ ကဟာပဏံ၊ အသပြာကို။ ဝါ၊ ရွှေဒင်္ဂါးကို။ ဩလောကေန္တော၊ ကြည့်လသော်။ အယံ (ကဟာပဏော)၊ ဤအသပြာသည်။ ဝါ၊ ဤ ရွှေဒင်္ဂါးသည်။ ဣဇ္ဇော၊ ကောက်ကျစ်၏။ ဝါ၊ မမှန်။ အယံ (ကဟာပဏော)၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ ဆေကော၊ မှန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဇာနာတိယဿ၊ သိသကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ယောဂါဝစရေပိ၊ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း။ ပုဗ္ဗဘာဂေ၊ မဂ်၏ရှေ့အဘို့ဖြစ်သော ဥပစာရခဏ၌။ ဝိတက္ကေန၊ ဝိတက်ဖြင့်။ ဝိတက္ကေတွာ ဝိတက္ကေတွာ၊ ကြံဆ၍ ကြံဆ၍။ [မဟာလိသုတ်အဋ္ဌကထာ၌ “ဝိတက္ကေတွာ”တပုဒ်သာ ရှိ၏။] ဝိပဿနာပညာယ၊ ဝိပဿနာပညာဖြင့်။ ဩလောကယမာနော၊ ကြည့်လသော်။ ဣမေ ဓမ္မာ၊ ဤတရားတို့သည်။ ကာမာဝစရာ၊ ကာမာဝစရတို့တည်း။ ဣမေဓမ္မာ၊ တို့သည်။ ရူပါဝစရာဒယော၊ ရူပါဝစရ အစရှိသည်တို့တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဇာနာတိ၊ သိ၏။

ဝါပန၊ ဥပမာ တနည်းကား။ ပရိသေန၊ သည်။ (ဒိန္နံ ဌာပနံ) ကောဇိယံ၊ အစွန်အဖျား၌။ ဝါ၊ ကို။ ဂဟေတွာ၊ ကိုင်၍။ ပရိဝတ္တေတွာ ပရိဝတ္တေတွာ၊ လှိမ့်၍ လှိမ့်၍။ ဒိန္နံ၊ ပေးအပ်သော။ မဟာရုက္ခံ၊ ကြီးစွာသော သစ်တုံးကို။ တစ္ဆေကော၊ သစ်ရွှေသမားသည်။ ဝါသိယာ၊ ဓားမကြီးဖြင့်။ တစ္ဆေတွာ၊ ရွှေ၍။ (ပိဉ္စပံဖြင့် ရွှေရိုးထုံးစံမရှိ။) ကမ္မေ၊ အိမ်ဆောက်မှုစသော အလုပ်၌။ ဥပနေတိယတာ၊ ကပ်ဆောင်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ဝိတက္ကေန၊ သည်။ ဝိတက္ကေတွာ ဝိတက္ကေတွာ၊ ၍။ ဒိန္နဓမ္မေ၊ ပေးအပ်သောတရားတို့ကို။ ယောဂါဝစရေ၊ သည်။ ပညာယ၊ ဖြင့်။ ဣမေ ဓမ္မာ၊ ဤတရားတို့သည်။ ကာမာဝစရာ၊ တို့တည်း။ ဣမေ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ ရူပါဝစရာ၊ တို့တည်း။ ဣတိ အာဒိနာ၊ ဤသို့ အစရှိသော။ နယေန၊ နည်းဖြင့်။ ပရိစ္ဆိန္နိတွာ၊ ပိုင်းဖြတ်၍။ ကမ္မေ၊ ပရိညာတိသမယစသော အမှု၌။ ဥပနေတိ၊ ကပ်ဆောင်၏။ တေန၊ ကြောင့်။ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ ပန။ ပေ။ ဝုတ္တောတိ၊ ဟူ၍။ (မယာ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

သွာယံ (သော အယံ)၊ ထို သမ္မာသင်္ကပ္ပသည်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ၊အား။ (ဥ-
 ကာရကော၊ သည်။ ဟောတိ) ယထာ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ သမ္မာဝါစာယ
 အားလည်း။ ဥပကာရကော၊ လျော်သောကျေးဇူးကို ပြုတတ်သည်။ (ဟောတံ)။
 ယထာဟ၊ အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောသနည်း။ ပုဗ္ဗေ ခေါ် ဂဟပတိ။ ပေ။ ဘိန္နတိတိ၊
 ဟူ၍။ အာဟ၊ ပြီ။ [ဂဟပတိ၊ အိမ်ရှင် သူကြွယ်။ (ဓမ္မဒိန္နာဘိက္ခုနံ က ဝိသာခ
 ဥပါသကာကို ခေါ်သည်။) ပုဗ္ဗေ၊ မပြောမိ ရှေ့အသို့။ ဝိတက္ကေတွာ၊ ကြံစည်၍။
 ဝိစာရေတွာ၊ စဉ်းစား၍။ ပစ္ဆိမံ၊ ခွဲ။ ဝါစံ၊ စကားကို။ ဘိန္နတိ၊ မြှက်ဆို၏။—
 ‘မူလပဏ္ဏာသ ဣဋ္ဌဝေဒလ္လသုတံ။’ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဖဒနန္တရံ၊ ထိုသမ္မာ-
 သင်္ကပ္ပ၏ အခြားမဲ့၍။ သမ္မာဝါစာ၊ ကို။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ပန၊ ကား။
 ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဣဒဉ္စိဒဉ္စ၊ ဤမည် ဤမည်သော အလုပ်ကိုလည်း။ ကရိဿာမ၊
 ပြုကုန်အံ့။ ဣတိ၊ သို့။ ပဌမံ၊ စွာ။ ဝါစာယ၊ စကားဖြင့်။ သံဝိဒဟိတွာ၊ စီစဉ်ပြီး၍။
 ဝါ၊ မှ။ လောကေ၊ လောက၌။ ကမ္မန္တေ၊ အလုပ်တို့ကို။ ပယောဇေန္တိ၊ ယှဉ်စေ
 ကြကုန်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝါစာ၊ စကားသည်။ (သမ္မာဝါစာသည်။) ကာယ-
 ကမ္မဿ၊ ကာယကံအား။ ဥပကာရိကာ၊ လျော်သောကျေးဇူးကို ပြုတတ်၏။
 ဣတိ၊ ကြောင့်။ သမ္မာဝါစာယ၊ ၏။ အနန္တရံ၊ ခွဲ။ သမ္မာကမ္မန္တော ဝုတ္တာ။

ပန၊ ကား။ စတုဗ္ဗိမံ၊ ၄-ပါး အပြားရှိသော။ ဝစီဒုစ္စရိတံ၊ ကိုင်း။ တိဝိဓံ၊
 သော။ ကာယဒုစ္စရိတံ၊ ကိုင်း။ ပဟာယ၊ ပယ်စွန့်၍။ ဥဗ္ဘယံ၊ ကာယ၊ ဝစီအား
 ဖြင့် ၂-ပါးသော။ သုစရိတံ၊ ကို။ ပူရေန္တဿေဝ၊ ပြည့်စေသော ပုဂ္ဂိုလ်၏သာ။
 ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလံ၊ အသက်မွေးမှုလျှင် ရှစ်ခုမြောက်ရှိသော
 သီလသည်။ ပူရတိ၊ ပြည့်၏။ ဣတရဿ၊ အခြားသောပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌။
 န ပူရတိ၊ မပြည့်။ တသ္မာ၊ထို့ကြောင့်။ တဒုဘယာနန္တရံ၊ ထို ၂-ပါးစုံသော သမ္မာ-
 သင်္ကပ္ပ သမ္မာဝါစာတို့၏ အခြားမဲ့၍။ သမ္မာအာဇီဝေါ၊ ကို။ ဝုတ္တာ၊ ပြီ။ ဧဝံ၊
 ဤသို့။ သုဒ္ဓါဇီဝေန၊ စင်ကြယ်သော အသက်မွေးမှုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ မေ၊
 ငါ၏။ အာဇီဝေါ၊ အသက်မွေးမှုသည်။ ပရိသုဒ္ဓေါ၊ ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်ပြီ။
 ဣတိ၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍။ ဧတ္ထာဝတာ၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော အသက်
 မွေးမှု၏ စင်ကြယ်ရုံမျှဖြင့်။ ပရိတောသံ၊ တင်းတိမ်ခြင်းကို။ အကတွာ၊ မပြုမူ၍။
 သုတ္တပ္ပမတ္တေန၊ အိပ်ပျော်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ မေ့လျော့သောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (ဟုတွာ)။
 ဝိဟရိတံ၊ နေခြင်းငှါ။ န ယုတ္တံ၊ မသင့်။ [မဟာလံသုတံအဋ္ဌကထာ၌ “ပရိတောသံ
 ကတွာ”ဟု ရှိ၏။ ထိုအလို “ဝိဟရိတံ န ယုတ္တံ”၌ စပ်ပါ။ ဤ၌ “အကတွာ”ဟု
 ရှိသောကြောင့် “သုတ္တပ္ပမတ္တေန ဝိဟရိတံ”၌ စပ်ပါ။] အထခေါ၊ ကား။ သဗ္ဗ-
 ဣရိယာပထေသု၊ ပုထ်တို့၌။ ဣဒံ ဝီရိယံ၊ ဤသမ္ပပဓာန်ဝီရိယကို။ အာရဘိတဗ္ဗံ၊
 ထိုက်၏။ ဣတိ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒဿေတုံ၊ ငှါ။ တဒနန္တရံ၊ ထို သမ္မာ-
 အာဇီဝ၏ အခြားမဲ့၍။ သမ္မာဝါယာမေ၊ ကို။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

တတော၊ ထိုသမ္မာဝါယာမမှ နောက်၌။ အာရဒ္ဓဝီရိယေနာပိ၊ အားထုတ်
အပ်သော ဝီရိယရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း။ ကာယာဒိသု၊ ကာယ အစရှိကုန်
သော။ စတုသု၊ ၄-ပါးကုန်သော။ ဝတ္ထုသု၊ ဝတ္ထုတို့၌။ [ကာယ ဝေဒနာ စိတ္တ-
ဓမ္မေသု။] သတိ၊ သတိကို။ သုပ္ပတိဋ္ဌိတာ၊ ကောင်းစွာတည်သည်ကို။ ကာတဗ္ဗာ၊
ပြုထိုက်၏။ [မဟာလိသုတ်အဋ္ဌကထာ၌ “သုပဋ္ဌိတာ၊ ကောင်းစွာကပ်၍ တည်
သည်ကို” ဟု မူကွဲရှိ၏။ သာ၍ကောင်း၏။] ဣတိ(ဣမဿ အတ္တဿ)၊ ဤအနက်
အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒဿနတ္ထံ၊ ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှါ။ တဒနန္တရံ၊ ထို သမ္မာ-
ဝါယာမ၏ အခြားမဲ့၌။ သမ္မာသတိ၊ ကို။ ဒေသိတာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ပန၊
ကား။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ သုပ္ပတိဋ္ဌိတာ၊ ကောင်းစွာတည်သော။ သတိ၊
သတိသည်။ သမာဓိဿ၊ သမာဓိအား။ ဥပကာရာနုပကာရာနံ၊ လျော်သော
ကျေးဇူးကိုပြုတတ်၊ လျော်သောကျေးဇူးကို မပြုတတ်ကုန်သော။ [မဟာလိသုတ်
အဋ္ဌကထာ၌ကား “ဥပကာရာပကာရာနံ” ဟု ရှိ၏။] ဓမ္မာနံ၊ သဒ္ဓါန္တရသော
တရားတို့၏။ ဂတိယော၊ ပြီးစီးခြင်းတို့ကို။ ဝါ၊ ကိစ္စတို့ကို။ ဝါ၊ သဘောတို့ကို။
သမန္နေသိတွာ၊ ကောင်းစွာ ရှာမှီး၍။ ဝါ၊ စူးစမ်းဆင်ခြင်၍။ ဧကတ္တာရမ္မဏေ၊
တခုတည်းသော သဘောရှိသော အာရုံ၌။ စိတ္တံ၊ စိတ်ကို။ သမာဓာတုံ၊
ကောင်းစွာထားခြင်းငှါ။ ပဟောတိ၊ စွမ်းနိုင်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ သမ္မာသတိ-
အနန္တရံ၊ သမ္မာသတိ၏ အခြားမဲ့၌။ သမ္မာသမာဓိ၊ ကို။ ဒေသိတော၊ ဟောတော်
မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိသိုက်၏။ [ဥပကာရ=မိတ်ဆွေတို့က
ကျေးဇူးပြုခြင်း၊ အနုပကာရ=မိတ်ဆွေလည်းမဟုတ်၊ ရန်သူလည်းမဟုတ်သူတို့က
ကျေးဇူးမပြုခြင်း၊ အပကာရ=ရန်သူတို့က ကျေးဇူးမဲ့အပြစ်ကို ပြုခြင်း။ ဤသို့
သုံးမျိုးခွဲလျှင် “ဥပကာရာပကာရာနံ” ဟု ရှိသော ပါဠိသာ ကောင်းသည်။]

သမ္မာဒိဋ္ဌိနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော)။ ဒုက္ခေ ဉာဏန္တိအာဒိ-
နာ၊ အစရှိသောပါဠိဖြင့်။ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနံ၊ သစ္စာ ၄-ပါး ကမ္မဋ္ဌာန်းကို။ (ဘဂ-
ဝတာ) ဒဿိတံ၊ ပြီ။ တတ္ထ၊ ထို ၄-ပါးသော သစ္စာတို့တွင်။ ပုရိမာနိ၊ ရှေ့၌ ဖြစ်
ကုန်သော။ ဒွေ၊ ၂-ပါးကုန်သော။ သစ္စာနိ၊ ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာတို့သည်။
ဝဇ္ဇံ၊ ဝဋ်တရားတည်း။ [ကမ္မဝဋ် ကိလေသဝဋ် ဝိပါကဝဋ်တွင် ပါဝင်သော
သစ္စာတည်း။] ပစ္ဆိမာနိ၊ နောက်၌ဖြစ်ကုန်သော။ (ဒွေ၊ ကုန်သော။ သစ္စာနိ၊
နိရောဓသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာတို့သည်။) ဝိဝဇ္ဇံ၊ ဝဋ်မှကင်းသော တရားတည်း။ (ဝဋ်
တရားတွင် မပါဝင်သောတရားတည်း။) တေသု၊ ထို ဝဋ်၊ ဝိဝဋ်တရား ၂-ပါးတို့
တွင်။ ဘိက္ခုနော၊ ရဟန်း၏။ ဝဇ္ဇေ၊ ဝဋ်ဖြစ်သော ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာ၌။
ကမ္မဋ္ဌာနာဘိနိဝေသော၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်းခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။
ဝိဝဇ္ဇေ၊ ဝိဝဋ်ဖြစ်သော နိရောဓသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာ၌။ အဘိနိဝေသော၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း
ကို နှလုံးသွင်းခြင်းသည်။ နုတ္ထိံ၊ ဟိ၊ မှန်။ ပုရိမာနိ၊ ကုန်သော။ ဒွေ၊ ကုန်သော။

သစ္စာနိ၊ တို့ကို။ (ဥဂ္ဂဏိတွာ ဌိစပ်။) ပဉ္စကုန္ဒာ၊ ၅-ပါးသော ခန္ဓာတို့သည်။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။ တဏှာ၊ သည်။ ဘမုဒယော၊ ကြွင်းသော အကြောင်းနှင့်ပေါင်းမိလသော ဒုက္ခ၏ဖြစ်ကြောင်းတည်း။ ဣတိဝေ၊ ဤသို့။ သင်္ခေပေနစ၊ အကျဉ်းအားဖြင့်၎င်း။ ပဉ္စကုန္ဒာ၊ တို့ဟူသည်။ ကတမေ၊ အဘယ်တို့နည်း။ ရူပက္ခန္ဓော၊ ၎င်း။ ပေ။ ဣတိ အာဒိနာ၊ သော။ နယေန၊ ဖြင့်။ ဝိတ္တာရေနစ၊ အကျယ်အားဖြင့်၎င်း။ အာစရိယ-
ဿ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာ၏။ သန္တိကေ၊ အထံ၌။ ဥဂ္ဂဏိတွာ၊ သင်ယူပြီး၍။ ဝါစာယ၊ နှုတ်ဖြင့်။ ပုနပျုနံ၊ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်။ ပရိဝေတ္ထေန္တော၊ ပြန်လည်စေလျက်။ (စာပြန်လျက်)။ ယောဂါဝစရေ၊ ယောဂါဝစရ ရဟန်းသည်။ ကမ္မံ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်မှုကို။ ကရေတိ၊ ၏။

ပန၊ ကား။ ဣတရေသု၊ ဆိုအပ်ပြီးသော ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာတို့မှတပါး ကုန်သော။ ဒွိသု၊ ကုန်သော။ သစ္စေသု၊ နိရောဓသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာတို့၌။ နိရောဓ-
သစ္စံ၊ သည်။ (မနာပံ ဌိစပ်။) ဝါ၊ ကို။ (ဣဋ္ဌံ ကန္တံ ဌိစပ်။) ဣဋ္ဌံ၊ အလိုရှိအပ်၏။ ကန္တံ၊ နှစ်သက်အပ်၏။ မနာပံ၊ စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ်၏။ မဂ္ဂသစ္စံ၊ သည်။
ဝါ၊ ကို။ ဣဋ္ဌံ၊ ကန္တံ၊ မနာပံ။ ဣတိဝေ၊ ဤသို့။ သဝနေနေဝ၊ ကြားနာရခြင်းဖြင့် သာ။ ကမ္မံ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်မှုကို။ ကရေတိ၊ ၏။ သော၊ ထိုယောဂါဝစရ ရဟန်းသည်။ ဝေ၊ သို့။ ကမ္မံ၊ ကို။ ကရေန္တော၊ ပြုလျက်။ စတ္တာရိ၊ ကုန်သော။
သစ္စာနိ၊ တို့ကို။ ဧကေန၊ တပါးတည်းသော။ ပဋိဝေဓေန၊ ထိုးထွင်း၍ သိတတ် သော မဂ္ဂဉာဏ်ဖြင့်။ ပဋိဝိဇ္ဇတိ၊ ထိုးထွင်း၍သိ၏။ ဧကောဘိသမယေန၊ တပြိုင်နက် ထိုးထွင်း၍သိတတ်သော မဂ္ဂဉာဏ်ဖြင့်။ အဘိသမေတိ၊ ထိုးထွင်း၍ သိ၏။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသစ္စာကို။ ပရိညာ ပဋိဝေဓေန၊ ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းဟူသော ထိုးထွင်း၍ သိ ခြင်းအားဖြင့်။ ပဋိဝိဇ္ဇတိ၊ ၏။ သမုဒယံ၊ သမုဒယသစ္စာကို။ ပဟာန ပဋိဝေဓေန၊ ပယ်ခြင်းဟူသော ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းအားဖြင့်။ (ပဋိဝိဇ္ဇတိ၊ ထိုးထွင်း၍ သိ၏။) နိရောဓံ၊ နိရောဓသစ္စာကို။ သစ္စိကိရိယပဋိဝေဓေန၊ မျက်မှောက်ပြုခြင်းဟူသော ထိုးထွင်း၍သိခြင်းအားဖြင့်။ (ပဋိဝိဇ္ဇတိ)။ မဂ္ဂံ၊ မဂ္ဂသစ္စာကို။ ဘာဝနာပဋိဝေဓေန၊ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေခြင်းဟူသော ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းအားဖြင့်။ ပဋိဝိဇ္ဇတိ၊ ၏။ ဒုက္ခံ၊ ကို။ ပရိညာဘိသမယေန၊ ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းဟူသော ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သောဉာဏ်ဖြင့်။ အဘိသမေတိ၊ ၏။ [သမုဒယံ ပဟာနာဘိသမယေန၊ နိရောဓံ သစ္စိကိရိယာဘိသမယေနတို့ကို ပေယျာလ မြှုပ်ထားသည်။] မဂ္ဂံ၊ ကို။ ဘာဝနာဘိသမယေန၊ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေခြင်းဟူသော ထိုးထွင်း၍သိတတ် သော ဉာဏ်ဖြင့်။ အဘိသမေတိ၊ ၏။

ဝေ၊ ဤသို့လျှင်။ အဿ၊ ထိုယောဂါဝစရ ရဟန်း၏။ ပုဗ္ဗဘာဂေ၊ မဂ်၏ ရှေ့အဘို့၌။ ဒွိသု၊ ကုန်သော။ သစ္စေသု၊ ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာတို့၌။ ဥဂ္ဂဟပရိ-
ပုတ္တာ သဝန ဓာရဏ သမ္မသနပဋိဝေဓော၊ သင်ယူခြင်းအားဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိ

ခြင်း၊ အမေးမြန်းခြင်းအားဖြင့် ထိုးထွင်း၍သိခြင်း၊ နာယူခြင်းအားဖြင့် ထိုးထွင်း၍သိခြင်း၊ ဆောင်ရွက်မှတ်သားခြင်းအားဖြင့်ထိုးထွင်း၍သိခြင်း သုံးသပ်ခြင်းအားဖြင့် ထိုးထွင်း၍သိခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်နိုင်၏။ ဒွိသု၊ ကုန်သော။ (သစ္စေသု၊ နိရောဓသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာတို့၌) သဝနပဋိဝေဓောယေဝ၊ နာယူခြင်းအားဖြင့်ဖြစ်သော ထိုးထွင်း၍သိခြင်းသည်။ (ဟောတိ၊ ဖြစ်နိုင်၏။) [ဝေဖြင့် ဥဂ္ဂဟ ပရိပုစ္ဆာ ဓာရဏ သမ္မသနတို့ကို ကန့်။] အပရဘာဂေ၊ ဥပစာရဓာဏမှ နောက်အဘို့ဖြစ်သော မဂ်ဓာဏ၌။ တိသု၊ ၃-ပါးကုန်သော။ (သစ္စေသု၊ ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာတို့၌) ကိစ္စတော၊ ကိစ္စအားဖြင့်။ (ပရိညာကိစ္စပဟာန-ကိစ္စ ဘာဝနာကိစ္စအားဖြင့်။) ပဋိဝေဓော၊ ထိုးထွင်း၍သိခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ နိရောဓေ၊ နိရောဓသစ္စာ၌။ အာရမ္မဏပဋိဝေဓော၊ အာရုံပြုသော အားဖြင့် ထိုးထွင်း၍သိခြင်းသည်။ (ဟောတိ၊ ၏။) [သစ္စိကိရိယပဋိဝေဓောပင် အာရမ္မဏပဋိဝေဓော ဟု ဆိုသည်။] တတ္ထ၊ ထိုဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာ အစရှိသည်တို့တွင်။ သဗ္ဗမ္ပ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော။ ပဋိဝေဓဉာဏံ၊ ပဋိဝေဓဉာဏ်သည်။ လောကုတ္တရံ၊ တည်း။ သဝနဓာရဏသမ္မသနဉာဏံ၊ နာယူတတ်သော ဉာဏ်၊ ဆောင်ရွက်မှတ်သားတတ်သောဉာဏ်၊ သုံးသပ်တတ်သောဉာဏ်သည်။ လောကီယံ၊ လောကီဖြစ်သော။ ကာမာဝစရံ၊ ကာမာဝစရဉာဏ်တည်း။

သဗ္ဗမ္ပိ ပဋိဝေဓဉာဏံ။ ။လောကုတ္တရာမဂ်ကို အရကောက်ရာ၌ ပဋိဝေဓဉာဏ်အရ ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာသဝန စသော ပဋိဝေဓကို မယူရ၊ လောကုတ္တရာသက်သက် ဖြစ်သော ပဋိဝေဓကိုသာ ယူရသည်။ ထို့ကြောင့် “သဗ္ဗမ္ပိ ပဋိဝေဓဉာဏံ လောကုတ္တရံ”ဟု ဆိုသည်။ [နု၊ကေဝလေန ပဋိဝေဓသဒ္ဓေန ဥဂ္ဂဟာဒိပဋိဝေဓာနံ အဝစနီယတ္ထာ၊—ဋီကာ။]

တနည်း။ ။ဥဂ္ဂဟ စသော ဉာဏ်သည် လောကုတ္တရာ ပဋိဝေဓ၏ အကြောင်းရင်း အခြေခံဖြစ်သောကြောင့် ဥဂ္ဂဟပဋိဝေဓ စသည်ကိုလည်း ဖလူပစာရအားဖြင့် ပဋိဝေဓဉာဏ်ဟုပင် ခေါ်နိုင်၏။ ဤအလို သဗ္ဗမ္ပိ ပဋိဝေဓဉာဏံ အရ ဥဂ္ဂဟပဋိဝေဓ စသောဉာဏ်တို့ကိုပါ ယူနိုင်၏။ [ပဋိဝေဓနိမိတ္တတ္ထာ ဝါ ဥဂ္ဂဟာဒိဝေဓေန ပဝတ္ထိ ဒုက္ခာဒိသု ပုဗ္ဗဘာဂေ ဉာဏံ ပဋိဝေဓောတိ ဝုတ္တံ၊—ဋီကာ။]

သဝနံ။ပေ။ကာမာဝစရံ။ ။ရှေ့၌ ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာတို့ကို ပဋိဝေဓဟု ဆိုခဲ့ပါလျက် ဤ၌ ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာတို့ကို မယူဘဲ သဝနဓာရဏသမ္မသနဉာဏ်တို့ကိုသာ အဘယ်ကြောင့် ယူရပါသနည်းဟု မေးဘွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား—ဥဂ္ဂဟ(သင်ယူခြင်း) ဟူသည့် ဆရာအထံမှ ကြားနာသောအားဖြင့် ယူခြင်းတည်း။ ပရိပုစ္ဆာ (အဖန်ဖန် မေးမြန်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်သောဉာဏ်)ဟူသည်လည်း ပညာရှိအထံမှ ကြားနာခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဉာဏ်ပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာ ၂-ပါးကို သဝန၌ သွင်းယူထားသည့်အတွက် ဤ၌ “သဝနဓာရဏသမ္မသနဉာဏံ။ပေ။ကာမာဝစရံ”ဟု ဆိုသည်။ [ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာဉာဏာနိပိသဝနဉာဏေ ဝေ အဝရေခံ ဂစ္ဆန္တိ။ပေ။တိဝိဓမေဝ ဉာဏမာဟာ၊—ဋီကာ။]

ပန၊ကား။ပစ္စဝေက္ခဏာ၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်သည်။ ပတ္တသစ္စဿ၊ရောက်အပ်
ရအပ်ပြီးသော သစ္စာရှိသော ယောဂါဝစရ ရဟန်း၏သန္တာန်၌။ ဟောတိ၊ ၏။
အယဉ္ဇ၊ ဤယောဂါဝစရ ရဟန်းသည်လည်း။ အာဒိကမ္ပိကော၊ အစဖြစ်သော
ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်မှု၌ ယှဉ်သော ရဟန်းတည်း။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ သာ၊ ထို
ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ကို။ ဣ၊ ဤ သမ္မာဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈေသကိုဖွင့်ပြရာ၌။ (မယာ) နဝုတ္တာ၊
မဆိုအပ်။ (ဥဂ္ဂဟ စသော ဉာဏ်တို့ကိုသာဆို၍ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ကို မဆိုအပ်။)
[ယောဇနာ၌ကား “ဣဝ ပါဠိယံ ဘဂဝတာ န ဝုတ္တာ” ဟု စွဲလေ၏။ ပါဠိတော်၌
ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ကိုသာ မဟောသည်မဟုတ်၊ ဥဂ္ဂဟဉာဏ် စသည်ကိုလည်း
မဟောပါ။ ထို့ကြောင့် ဣဝကို “ဤ သမ္မာဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈေသကို ဖွင့်ပြရာ၌” ဟု စွဲလိုက်
ပါသည်။] စ၊ ဆက်။ ဣမဿ ဘိက္ခုနော၊ ဤယောဂါဝစရ ရဟန်း၏။ ပရိဂ္ဂဟ-
တော၊ သစ္စာ ၄-ပါးကို ပိုင်းခြား၍ယူရာ အခါမှ။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေ့၌။ ဒုက္ခံ၊ ကို။ ပရိ-
ဇာနာမိ၊ ပိုင်းခြား၍သိအံ့။ သမုဒယံ၊ကို။ ပဇဟာမိ၊ ပယ်စွန့်အံ့။ နိရောဓံ၊ကို။
သစ္စိကဓရေမိ၊မျက်မှောက်ပြုအံ့။ မဂ္ဂံ၊ကို။ ဘာဝေမိ၊မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေအံ့။
ဣတိ၊သို့။ အာဘောဂသမန္နာဟာရ၊နသိကာရပစ္စဝေက္ခဏာ၊ နှလုံးသွင်းခြင်း၊
စိတ်ကို ကောင်းစွာဆောင်ခြင်း၊ စိတ်၌ပြုခြင်း၊ ဆင်ခြင်ခြင်းတို့သည်။ နတ္ထိ၊မရှိ။
[“သစ္စာ ၄-ပါးကို မသိသေး” ဟူလို။] ပရိဂ္ဂဟတော၊မှ။ ပဋ္ဌာယ၊၍။ (အာဘောဂ-
သမန္နာဟာရမနသိကာရပစ္စဝေက္ခဏာ၊တို့သည်။) ဟောန္တိ။ ပန၊ကား။ အပရ-
ဘာဂေ၊ နောက်အဘို့ဖြစ်သော မဂ်ခဏ၌။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသစ္စာသည်။ ဝါ၊ကို။
ပရိညာတမေဝ၊ပိုင်းခြား၍ သိအပ်သည်သာ။ ဟောတိ၊၏။ [သမုဒယော ပဇဟိ-
တောဝ။ နိရောဓော သစ္စိကဓတာဝတို့ကို ပေယျာလမြှုပ်ထားသည်။] မဂ္ဂေ၊
မဂ္ဂသစ္စာသည်။ ဝါ၊ကို။ ဘာဝိတောဝ၊ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေအပ်သည်သာ။
ဟောတိ၊၏။

တတ္ထ၊ထို ၄-ပါးသော သစ္စာတို့တွင်။ ဒွေ၊ကုန်သော။ သစ္စာနိ၊ဒုက္ခသစ္စာ
သမုဒယသစ္စာတို့သည်။ ဒုဒ္ဓဘတ္တာ၊ခဲယဉ်းသဖြင့် မြင်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်
ကြောင့်။ ဝါ၊မြင်နိုင်ခဲကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဂမ္ဘိရာနိ၊ နက်နဲကုန်၏။ ဒွေ၊
ကုန်သော။ (သစ္စာနိ၊နိရောဓသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာတို့ကို။) ဂမ္ဘိရတ္တာ၊ နက်နဲကုန်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုဒ္ဓသာနိ၊ခဲယဉ်းသဖြင့် မြင်အပ်ကုန်၏။ ဟိ၊ချဲ့။ ဒုက္ခသစ္စံ၊သည်။
ဥပ္ပတ္တိတော၊ ဖြစ်ခြင်းအားဖြင့်။ ပါကန္တံ၊ တင်ရှား၏။ ခါဏုကဏုပ္ပဟာရာ-
ဒိသု၊ သစ်ငုတ်ဖြင့်ပုတ်ခတ်မိခြင်း၊ ဆူးဖြင့်ပုတ်ခတ်မိခြင်း အစရှိသည်တို့၌။ ဝါ၊
ခလုတ်တိုက်ခြင်း၊ ဆူးစူးခြင်း အစရှိသည်တို့၌။ အဟော ဒုက္ခန္တိ၊ အဟော ဒုက္ခံ
ဟူ၍။ ဝါ၊ အော် ဒုက္ခဟူ၍။ ဝတ္ထဗ္ဗတမ္ပိ၊ ပြောဆိုထိုက်သည်၏ အဖြစ်သို့လည်း။
အာပဇ္ဇတိ၊ ၏။ သမုဒယသစ္စမ္ပိ၊ သမုဒယသစ္စာသည်လည်း။ ခါဒိတုကာမတာ-
ဘူတိတုကာမတာဒိဝသေန၊ ခဲခြင်းငှါ အလိုရှိသည်၏အဖြစ်၊ စားခြင်းငှါ အလို

ရှိသည်၏အဖြစ် အစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်။ (ခဲလို စားလိုခြင်း အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။) ဥပ္ပတ္တိတော၊ ဖြစ်ခြင်းအားဖြင့်။ ပါကဋ္ဌ၊ ထင်ရှား၏။ ပန၊ ကား။ လက္ခဏာ ပဋိဝေဓတော၊ လက္ခဏာကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းအားဖြင့်။ ဥဘယမ္ပိ၊ ၂-ပါးစုံသော ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာသည်လည်း။ ဂမ္ဘီရံ၊ နက်နဲ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ ဝါ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းအားဖြင့်။ တာနိ၊ ထို ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာတို့သည်။ ဒုဒ္ဒသတ္တာ၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် မြင်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဂမ္ဘီရနိ၊ ကုန်၏။ ..

ပန၊ ကား။ ဣတရေသံ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာတို့မှ တပါး ကုန်သော။ ဒိန္နံ၊ ကုန်သော။ (သစ္စာနံ၊ နိရောဓသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာတို့ကို။) ဒဿနတ္ထာယ၊ မြင်ခြင်းအကျိုးငှါ။ ပယောဂေါ၊ ပြုလုပ်ရခြင်းဟူသော ပယောဂသည်။ (တနည်း) ပယောဂေါ၊ လုံးပမ်း ကြိုးကုတ် အားထုတ်ရခြင်းသည်။ (ဟောတိ ဌိစပံ)။ ဘဝဂ္ဂဟဏတ္ထံ၊ ဘဝဂ်ကို ကိုင်ခြင်းအကျိုးငှါ။ (နေဝသညာနာသညာယတနဘုံကို ကိုင်ခြင်းအကျိုးငှါ။) ဟတ္ထပ္ပသာရဏဝိယ၊ လက်ကို ဆန့်တန်းရခြင်းနှင့် တူသည်၎င်း။ အဝိစိပ္ပသနတ္ထံ၊ အဝိစိကို ထိခြင်းအကျိုးငှါ။ ပါဒပ္ပသာရဏဝိယ၊ ခြေကို ဆန့်တန်းရခြင်းနှင့် တူသည်၎င်း။ သတဓာ၊ တရာ အပြားအားဖြင့်။ ဝါ၊ အစိတ်တရာ။ ဘိန္နဝါလဿ၊ ခွဲစိတ်အပ်ပြီးသော သားမြီး၏။ ကောဋိယာ၊ အစွန်တခုဖြင့်။ ကောဋိ၊ အစွန်တခုကို။ ပဋိပါဒနံဝိယစ၊ ထိစေရခြင်းနှင့်တူသည်၎င်း။ (ထိအောင် ထိုးရခြင်းနှင့် တူသည်၎င်း။) ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ ဝါ၊ ဤနည်းအားဖြင့်။ တာနိ၊ ထို နိရောဓသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာတို့ကို။ ဂမ္ဘီရတ္တာ၊ နက်နဲကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုဒ္ဒသာနိ၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် မြင်အပ်ကုန်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဒုဒ္ဒသတ္တာ၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် မြင်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဂမ္ဘီရေသုစ၊ နက်နဲသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော။ [ဓမ္မ ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာ ၂-ပါးကို ရည်ရွယ်သည်။] ဂမ္ဘီရတ္တာ၊ နက်နဲကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုဒ္ဒသေသုစ၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် မြင်အပ်ကုန်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ [နောက် နိရောဓသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာ ၂-ပါးကို ရည်ရွယ်သည်။] စတုသု၊ ကုန်သော။ သစ္စေသု၊ သစ္စာတို့၌။ ဥဂ္ဂဟာဒိဝသေန၊ သင်ယူခြင်းအစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပုဗ္ဗဘာဂဉာဏပ္ပတ္တံ၊ မဂ်၏ ရွှေအဘို့၌ဖြစ်သော ဉာဏ်၏ဖြစ်ပုံကို။ သန္ဓာယ၊ ရည်ရွယ်၍။ ဣဒံ ဒုက္ခေ ဉာဏန္တိအာဒိ၊ ဤဒုက္ခေ ဉာဏ် အစရှိသောစကားကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ပန၊ ကား။ ပဋိဝေဓက္ခဏေ၊ ထိုးထွင်း၍ သိရာဇာနည်။ ဧဝေ၊ တပါးသာလျှင်ဖြစ်သော။ ဉာဏံ၊ မဂ်ဉာဏ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

သမ္မာသင်္ကပ္ပနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ယော၊ အကြင်ဝိတက်သည်။) ကာမတော၊ ကာမဝိတက်မှ။ နိဿဇ္ဈော၊ ထွက်မြောက်တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော၊ ထိုဝိတက်သည်။) နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပေါ၊ မည်၏။ (ယော၊

အကြင် ဝိတက်သည်။) ဗျာပါဒတော၊ ဗျာပါဒဝိတက်မှ။ နိဿဋ္ဌော၊ ၏။ ဣတိ၊
 ကြောင့်။ (သော၊ ထို ဝိတက်သည်။) အဗျာပါဒသက်ပေါ၊ မည်၏။ (ယော၊
 အကြင် ဝိတက်သည်။) ဝိဟိံသာယ၊ ဝိဟိံသာဝိတက်မှ။ နိဿဋ္ဌော၊ ၏။ ဣတိ၊
 ကြောင့်။ (သော၊ သည်။) အဝိဟိံသာသင်္ကပ္ပေါ၊ မည်၏။ တတ္ထ၊ ထို ၃-ပါးသော
 ဝိတက်တို့တွင်။ နေက္ခမ္မဝိတက္ကော၊ နေက္ခမ္မဝိတက်သည်။ ဝါ၊ ကာမမှထွက်မြောက်
 တတ်သောဝိတက်သည်။ ကာမဝိတက္ကဿ၊ ကာမကိုကြံစည်တတ်သောဝိတက်၏။
 ပဒဃာတံ၊ ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းကို သတ်ခြင်းကို။ ပဒစ္ဆေဒံ၊ ဖြစ်ခြင်း၏
 အကြောင်းကို ဖြတ်ခြင်းကို။ ကရောဇ္ဈော၊ ပြုလျက်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ အဗျာပါဒ-
 ဝိတက္ကော၊ ဗျာပါဒမှ ထွက်မြောက်တတ်သော ဝိတက်သည်။ ဗျာပါဒဝိတက္ကဿ၊
 ဗျာပါဒဝိတက်၏။ ဝါ၊ သူတပါးတို့ကို ပျက်စီးစေလိုသောဒေါသနှင့် ယှဉ်သော
 ဝိတက်၏။ (ပဒဃာတံ၊ ကို။ ပဒစ္ဆေဒံ၊ ကို။ ကရောဇ္ဈော၊ လျက်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။)
 အဝိဟိံသာဝိတက္ကော၊ အဝိဟိံသာဝိတက်သည်။ ဝါ၊ ဝိဟိံသာမှ ထွက်မြောက်
 တတ်သောဝိတက်သည်။ ဝိဟိံသာဝိတက္ကဿ၊ သူတပါးတို့ကို ညှဉ်းဆဲကြောင်း
 ဒေါသနှင့်ယှဉ်သော ဝိတက်၏။ (ပဒဃာတံ၊ ကို။ ပဒစ္ဆေဒံ၊ ကို။ ကရောဇ္ဈော၊
 လျက်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။) ၈။ သည်သာမကသေး။ နေက္ခမ္မဝိတက္ကော၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။
 ကာမဝိတက္ကဿ၊ ၏။ ဝါ၊ ၏။ ပစ္စနိကော၊ ဆန့်ကျင်တက်သည်။ ဟုတော၊ ၍။
 ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ အဗျာပါဒ အဝိဟိံသာဝိတက္ကော၊ တို့သည်။ ဝါ၊ တို့သည်။ ဗျာပါဒ-
 ဝိဟိံသာဝိတက္ကောနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ တို့၏။ (ပစ္စနိကော၊ တို့သည်။ ဟုတော၊ ၍။
 ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။)

တတ္ထ၊ ထို ၃-ပါးသော ဝိတက်တို့တွင်။ ယောဂါဝစရော၊ ယောဂါဝစရ
 ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကာမဝိတက္ကဿ၊ ၏။ ဝါ၊ ၏။ ပဒဃာတနတ္ထံ၊ ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း
 ကို သတ်ခြင်းအကျိုးငှါ။ ကာမဝိတက္ကံဝါ၊ ကိုသော်၎င်း။ အညံ၊ ကာမဝိတက်မှ
 တပါးသော။ ကိစ္ဆံ၊ သော။ သင်္ခါရံ ဝါ၊ သင်္ခါရတရားကိုသော်၎င်း။ သမ္ပသတိ၊
 အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ ဟု သုံးသပ်၏။ အထ၊ သုံးသပ်ရာ ထိုအခါ၌။ အဿ၊
 ထို ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝိပဿနာက္ခဏေ၊ ဝိပဿနာခဏ၌။ ဝိပဿနာ-
 သမ္ပယုတ္တော၊ ဝိပဿနာနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော။ သင်္ကပ္ပေါ၊ သင်္ကပ္ပသည်။ ဝါ၊
 ဝိတက်သည်။ တဒင်္ဂပသေန၊ တဒင်္ဂ၏အစွမ်းဖြင့်။ (ထိုထို အကုသိုလ် အစိတ်
 အပိုင်းကို ပယ်တတ်သော ထိုထို ကုသိုလ်အစိတ်အပိုင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။) ကာမ-
 ဝိတက္ကဿ၊ ၏။ ပဒဃာတံ၊ ကို။ ပဒစ္ဆေဒံ၊ ကို။ ကရောဇ္ဈော၊ လျက်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။
 ဝိပဿနံ၊ ကို။ ဥဿုကာပေတွာ၊ အားထုတ်စေ၍။ [ဥဿုကပုဒ်ပြီးပုံကို မဟာဝဂ္ဂ
 ဘာသာဋီကာ စမ္ပေယျက္ခန္ဓကဉ္စ ပြထားပြီ။] မဂ္ဂံ၊ မဂ်သို့။ ပါပေတိ၊ ရောက်စေ၏။
 အထ၊ ရောက်စေရာ ထိုအခါ၌။ အဿ၊ ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏။ မဂ္ဂက္ခဏေ၊
 မဂ်ခဏ၌။ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တော၊ မဂ်နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော။ သင်္ကပ္ပေါ၊ သည်။ ဝါ၊

သည်။ သမုစ္ဆေဒဝသေန၊ အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ကာမဝိတက္ကဿ၊ ၎င်း။ ပဒဿာတံ၊ ပဒစ္ဆေဒံ၊ ကရောဇ္ဇော၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဗျာပါဒဝိတက္ကဿပိ၊ ၎င်းလည်း။ ပဒဿာတနတ္ထံ၊ ငှါ။ ဗျာပါဒဝိတက္ကံဝါ၊ ကိုသော်၎င်း။ အညံ၊ ဗျာပါဒဝိတက်မှ တပါးသော။ သင်္ခါရံဝါ၊ ကိုသော်၎င်း။ သမ္ပသတိ၊ ၎င်း။ ဝိဟိံသာဝိတက္ကဿ၊ ၎င်း။ ပဒဿာတနတ္ထံ၊ ငှါ။ ဝိဟိံသာဝိတက္ကံဝါ၊ ကိုသော်၎င်း။ အညံ၊ ဝိဟိံသာဝိတက်မှ တပါးသော။ သင်္ခါရံဝါ၊ ကိုသော်၎င်း။ သမ္ပသတိ၊ ၎င်း။ အထ၊ သုံးသပ်ရာ ထိုအခါ၌။ အဿ၊ ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝိပဿနာကုဏေ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့အစရှိသော။ သဗ္ဗ၊ အလုံးစုံသော ပုဒ်အပေါင်းကို။ ပုရိမနယေနဝ၊ ရှေးနည်းဖြင့်သာ။ ယောဇေတဗ္ဗံ၊ ယှဉ်စေထိုက်၏။

ပန၊ ဆက်။ ကာမဝိတက္ကာဒိနံ၊ ကာမဝိတက် အစရှိကုန်သော။ တိတ္ထံ၊ ၃-ပါး ကုန်သော ဝိတက်တို့၏။ ပါဠိယံ၊ ဓမ္မသင်္ကပ္ပပါဠိတော်၌။ ဝိဘတ္တေသု၊ ဝေဘန် အပ်ကုန်သော။ အဋ္ဌတ္တိံသာရမ္ပဏေသု၊ ၃၈-ပါးသော ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံတို့တွင်။ ဧကမ္မဋ္ဌာနဗ္ဗိ၊ တပါးသော ကမ္မဋ္ဌာန်းသည်လည်း။ ဝါ၊ တပါးသောအာရုံ ရှိသောဈာန်သည်လည်း။ အပစ္စနိကံနာမ၊ ဆန့်ကျင်ဘက်မဟုတ်သောကမ္မဋ္ဌာန်း မည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် မရှိပါသော်လည်း။ ဧကန္တတော၊ ဧကန် အားဖြင့်။ ဝါ၊ တခုသော အဘို့အားဖြင့်။ တာဝ၊ ဗျာပါဒဝိတက် စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (ဝုတ္တဿ၊ ဟောတော်မူအပ်သော။) ကာမဝိတက္ကဿ၊ ၎င်း။ အသုဘေ သု၊ အသုဘအာရုံတို့၌။ (ပဝတ္တံ၊ သော။) ပဌမဇ္ဈာနမေဝ၊ ပဌမဈာန်သည်သာ။ ပစ္စနိကံ၊ တည်း။ ဗျာပါဒဝိတက္ကဿ၊ သူတပါးတို့ကို ပျက်စီးစေလိုသော ဒေါသ နှင့်ယှဉ်သော ဝိတက်၏။ မေတ္တာယ၊ မေတ္တာအာရုံ၌။ (ပဝတ္တာနိ၊ ကုန်သော။) တိကစတုက္ကဋ္ဌာနာနိ၊ တိကဈာန်၊ စတုက္ကဋ္ဌာန်တို့သည်။ (ပစ္စနိကာနိ၊ တို့တည်း။) ဝိဟိံသာဝိတက္ကဿ၊ သူတပါးတို့ကို ညှဉ်ဆဲကြောင်း ဒေါသနှင့် ယှဉ်သော ဝိတက်၏။ ကရုဏာယ၊ ကရုဏာအာရုံ၌။ (ပဝတ္တာနိ၊ ကုန်သော။) တိကစတုက္က-ဋ္ဌာနာနိတို့သည်။ (ပစ္စနိကာနိ၊ တို့တည်း။)

တဿ၊ ကြောင့်။ အသုဘေ၊ အသုဘအာရုံ၌။ ပရိကမ္ပံ၊ ပရိကမ်ကို။ ဝါ၊ အဖန်ဖန်အားထုတ်မှုကို။ ကတွာ၊ ရှိ။ ဈာနံ၊ ဈာန်သို့။ သမာပန္နဿ၊ ကောင်းစွာ ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ (ဈာန်ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။) သမာပတ္တိကုဏေ၊ ကောင်းစွာ ရောက်ရာဏေ၌။ (ဈာန်ဝင်စားရာဧကန္တံ။) ဈာနသမ္ပယုတ္တော၊ ဈာန်နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော။ သင်္ကပ္ပေါ၊ သည်။ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန၊ ပယ်ခွါခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ကာမဝိတက္ကဿ၊ ၎င်း။ ပစ္စနိကော၊ ဟုတွာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဈာနံ၊ ကို။ ပါဒကံ၊ အခြေခံကို။ ကတွာ၊ ရှိ။ ငိပဿနံ၊ ကို။ ပဌပေန္တဿ၊ ဖြစ်စေသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝိပဿနာကုဏေ၊ ၎င်း။ ဝိပဿနာ သမ္ပယုတ္တော၊ သော။ သင်္ကပ္ပေါ၊ သည်။ တဒင်္ဂဝသေန၊ တဒင်္ဂ၏အစွမ်းဖြင့်။ ကာမဝိတက္ကဿ၊ ၎င်း။ ပစ္စနိကော၊

ဟုတွာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝိပဿနံ၊ ကိ။ ဥဿုကာပေတွာ၊ အားထုတ်စေ၍။ မဂ္ဂံ၊ သို့။ ပါပေန္တဿ၊ ရောက်စေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏။ မဂ္ဂက္ခဏေ၊ မဂ်ခဏ၌။ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တော၊ သော။ သင်္ကပ္ပေါ၊ သည်။ သမုစ္ဆေဒဝသေန၊ အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ကာမဝိတက္ကဿ၊ ပစ္စနိကော၊ ဟုတွာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဥပ္ပန္နော၊ ဖြစ်သောဝိတက်ကို။ နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပေါတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပန၊ ကား။ မေတ္တာယ၊ မေတ္တာ၌။ ဝါ၊ မေတ္တာအာရုံ၌။ ပရိကမ္မံ၊ ပရိကမ်ကို။ ဝါ၊ အဖန်ဖန် အားထုတ်မှုကို။ ကတွာ၊ ၍။ (ဈာနံ၊ သို့။ သမာပဇ္ဇတိ၊ ကောင်းစွာ ရောက်၏။ ဝါ၊ ဝင်စား၏။) ကရုဏာယ၊ ကရုဏာ၌။ ဝါ၊ ကရုဏာအာရုံ၌။ ပရိကမ္မံ၊ ကိ။ ဝါ၊ ကိ။ ကတွာ၊ ၍။ ဈာနံ၊ သမာပဇ္ဇတိ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော ပုဒ်အပေါင်းကို။ ပရိမနယေနော၊ သာ။ ယောဇေတဗ္ဗံ၊ ၍။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဥပ္ပန္နော၊ ဖြစ်သောဝိတက်ကို။ အဗျာပါဒသင်္ကပ္ပေါတိ၊ အဗျာပါဒသင်္ကပ္ပဟူ၍ ၎င်း။ “အဗျာပါဒသင်္ကပ္ပေါတိ ဝုစ္စတိ” ဟုရှိ၏။ နောက်၌ စသဒ္ဓါရှိသောကြောင့် “ဝုစ္စတိ” ပိုဟန်တူသည်။ အဝိဟိံ သာသင်္ကပ္ပေါတိ စ၊ အဝိဟိံ သာသင်္ကပ္ပဟူ၍ ၎င်း။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၍။ ဧဝံ၊ ဤသို့လျှင်။ ဧတေနက္ခမ္မသင်္ကပ္ပပါဒယော၊ ဤနေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပ အစရှိသောတရားတို့သည်။ ဝိပဿနာဈာနဝသေန၊ ဝိပဿနာ ဈာနတို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဥပ္ပတ္တိနံ၊ ဖြစ်ခြင်းတို့၏။ နာနတ္တာ၊ ထူးကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပုဗ္ဗဘာဂေ၊ မဂ်၏ ရှေ့အဘို့၌။ နာနာ၊ ထူးကုန်၏။ ပန၊ ကား။ မဂ္ဂက္ခဏေ၊ မဂ်ခဏ၌။ တီသု၊ ကုန်သော။ ဣမေသု ဌာနေသု၊ ဤဌာနတို့၌။ ဥပ္ပန္နဿ၊ သော။ အကုသလသင်္ကပ္ပဿ၊ အကုသလသင်္ကပ္ပ၏။ ပဒစ္ဆေဒတော၊ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ဖြတ်ခြင်းအားဖြင့်။ အနုပ္ပတ္တိသာနေဝသေန၊ နောင်တဖန် မဖြစ်ခြင်းကို ပြီးစေခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ မဂ္ဂံ၊ မဂ်၏အစိတ်အပိုင်းကို။ ပူရယမာနော၊ ပြည့်စေလျက်။ ဧကောဝ၊ တပါးသာလျှင်ဖြစ်သော။ ကုသလသင်္ကပ္ပေါ၊ ကုသလသင်္ကပ္ပသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၍။ အယံ၊ ဤကုသလသင်္ကပ္ပသည်။ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါနာမ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ မည်၏။

သမ္မာဝါစာနိဒ္ဒေသေပိ၊ ခွဲလည်း။ [ပိဖြင့် သမ္မာသင်္ကပ္ပနိဒ္ဒေသကို ပေါင်းပါ။ သမ္မာသင်္ကပ္ပနိဒ္ဒေသသည်သာ ပြအပ်ခဲ့သောအစီအစဉ်အားဖြင့် ဖြစ်သည်မဟုတ်သေး။ ဤ သမ္မာဝါစာနိဒ္ဒေသခွဲလည်း ပြအပ်လတ္တံ့သော အစီအစဉ်အားဖြင့် ဖြစ်သည်-ဟူလို။ နောက် နိဒ္ဒေသခွဲလည်း နည်းတူ။ အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော မထည့်ရ။] ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ အညေနော၊ ပိသုဏဝါစာ စသည်တို့မှရှောင်ကြဉ်ကြောင်းစိတ်မှ တမျိုးတခြားသာလျှင်ဖြစ်သော။ စိတ္တေန၊ စိတ်ဖြင့်။ မုသာဝါဒ၊ မုသာဝါဒမှ။ ဝိရမတိ၊ ရှောင်ကြဉ်၏။ အညေနညေန၊ မုသာဝါဒ စသည်မှ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်းစိတ်မှ တမျိုးတခြား တမျိုးတခြားသာလျှင် ဖြစ်သော။ (စိတ္တ-

န၊ ဖြင့်။) ပိသုဏဝါစာဒီဟိ၊ ပိသုဏဝါစာ အစရှိသည်တို့မှ။ (ဝိရမတိ၊ ဧ။) တသ္မာ၊ ကြောင့်။ စတဿောပိ၊ ၄-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ တော ဝေရမဏိယော၊ ဤရှောင်ကြဉ်ကြောင်း ဝိရတိတို့သည်။ ပုဗ္ဗဘာဂေ၊ မင်္ဂါ ရွှေအဘို့၌။ နာနာ၊ အသီးအသီးတို့သည်။ (ဟောန္တိ)။ ပန၊ ကား။ မဂ္ဂက္ခဏေ၊ ၌။ မိစ္ဆာဝါစာသင်္ခါတာယ၊ မိစ္ဆာဝါစာဟု ဆိုအပ်သော။ စတုဗ္ဗိဓာယ၊ ၄-ပါးအပြားရှိသော။ အကုသလဒုဿိလျစေတနာယ၊ အကုသိုလ်ဖြစ်သော ဒုဿိလျစေတနာ၏။ ပေ။ သမ္မာဝါစာသင်္ခါတာ၊ သော။ ကုသလဝေရမဏိ၊ ကုသိုလ်ဖြစ်သော ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း ဝိရတိသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဧ။ အယံ၊ ဤဝိရတိသည်။ သမ္မာဝါစာနာမ၊ ဧ။ သမ္မာကမ္မန္တနိဒ္ဒေသပိ၊ ၌လည်း။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ အညေနဝ၊ အဒိန္နဒါနစသည်တို့မှ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်းစိတ်မှတစ်ဆင့်တခြားသာလျှင်ဖြစ်သော။ စိတ္တေန၊ ဖြင့်။ ပါဏာတိပါတာ၊ မှ။ ဝိရမတိ၊ ဧ။ ပေ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တိဿောပိ၊ ကုန်သော။ တော ဝေရမဏိယော၊ ပုဗ္ဗဘာဂေ၊ နာနာ၊ (ဟောန္တိ)။ ပေ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဧ။ အယံ၊ ဤ ဝိရတိသည်။ သမ္မာကမ္မန္တော နာမ။

သမ္မာအာဇီဝနိဒ္ဒေသေ၊ ၌။ (အတ္ထော-ဝေ ဝေဒိတဗျော။) ဣဓာတိ၊ ကား။ ဣမသ္မိံ သာသနေ၊ ၌။ အရိယသာဝကောတိ၊ ကား။ အရိယဿ၊ အရိယာဖြစ်တော်မူသော။ ဗုဒ္ဓဿ၊ ဧ။ သာဝကော၊ သာဝကသည်။ ဝါ၊ စကားတော်ကို လိုက်နာတတ်သော ကလျာဏပုထုဇဉ်နှင့် တကွဖြစ်သော သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်သည်။ [“အာပတိမသင့်အောင် စောင့်ရှောက်သောရဟန်းတော်နှင့် လူ့သိလ မပျက်အောင် စောင့်ရှောက်သော လူဝတ်ကြောင်များလည်း သာဝကအရ၌ ပါဝင်ကြ၏”ဟု မှတ်ပါ။] မိစ္ဆာအာဇီဝ ပဟာယာတိ၊ ကား။ ပါပကံ၊ ယုတ်ညံ့သော။ အာဇီဝံ၊ အသက်မွေးမှုကို။ ပဇဟိတု၊ ပယ်စွန့်၍။ သမ္မာအာဇီဝေနာတိ၊ ကား။ ဗုဒ္ဓပသတ္ထေန၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ချီးမွမ်းတော်မူအပ်သော။ ကုသလ အာဇီဝေန၊ အပြစ်မရှိသော အသက်မွေးမှုဖြင့်။ ဇီဝိကံ ကပ္ပေတိတိ၊ ကား။ ဇီဝိတပုဝတ္တိံ၊ အသက်၏ဖြစ်ခြင်းကို။ ဝါ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းကို။ ပဝတ္ထေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ [ပဝတ္ထေတိကား ကပ္ပေတိ၏ အဓိပ္ပါယ်ထူ။] ဣဓာပိ၊ ဤသမ္မာအာဇီဝနိဒ္ဒေသ၌လည်း။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ အညေနဝ၊ ဝစီဒ္ဓါရ ဝီတိက္ကမမှ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း စိတ်မှ တစ်ဆင့်တခြားသာလျှင်ဖြစ်သော။ စိတ္တေန၊ ဖြင့်။ ကာယဒွါရဝီတိက္ကမာ၊ ကာယဒွါရ၌ဖြစ်သော လွန်ကျူးခြင်းမှ။ ဝိရမတိ၊ ဧ။ အညေနဝ၊ ကာယဒွါရ ဝီတိက္ကမမှ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်းစိတ်မှတစ်ဆင့်တခြားသာလျှင်ဖြစ်သော။ (စိတ္တေန၊ ဖြင့်။) ဝစီဒ္ဓါရ ဝီတိက္ကမာ၊ ဝစီဒ္ဓါရ၌ဖြစ်သော လွန်ကျူးခြင်းမှ။ ဝိရမတိ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ပုဗ္ဗဘာဂေ၊ ၌။ နာနာက္ခဏေသု၊ တို့၌။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ပန၊ ကား။ မဂ္ဂက္ခဏေ၊ ၌။ ဒိဿု၊ ကုန်သော။ ဒွါရေသု၊ ကာယဒွါရ ဝစီဒ္ဓါရတို့၌။ သတ္တန္တံ၊ ကုန်သော။ ကမ္မပထာနံ၊ တို့၏။ ဝသေန၊ ဖြင့်။ ဥပ္ပန္နာယ၊ သော။ မိစ္ဆာအာဇီဝ-

ဒုဿီလျစေတနာယ၊ ယုတ်ညံ့သော အသက်မွေးကျောင်းဖြစ်သော ဒုဿီလျ စေတနာ၏။ပေ။ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အယံ၊ ဤမိစ္ဆာဇီဝမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည်။ သမ္မာ- အာဇီဝေါ နာမ။

သမ္မာဝါယာမနိဒ္ဒေသော၊ သည်။ သမ္ပပ္ပဓာနဝိဘင်္ဂေါ၊ ဌံ။ အနုပဒဝဏ္ဏနာ- ဝသေန၊ အစဉ်အတိုင်းပုဒ်ဘို့ကို ဖွင့်ပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ အာဝိ၊ ထင်ရှားစွာ။ ဘဝိဿတိ၊ လတ္တံ့ ။ ပန၊ ဆက်။ အယံ၊ဤ သမ္မာဝါယာမကို။ ပုဗ္ဗဘာဂေါ၊ ဌံ။ နာနာစိတ္တေသု၊ တို့၌။ လဗ္ဘတိ၊ ၏။ ဟိ၊မှန်။ (တနည်း) ဟိ၊ချဲ့။ အညေနေဝ၊ဥပ္ပန္န ပါပကတို့ကို ပယ်ခြင်းငှါ အားထုတ်ကြောင်းစိတ် အစရှိသည်တို့မှ တမျိုးတခြား သာလျှင်ဖြစ်သော။ စိတ္တေန၊ အနုပ္ပန္နာနံ၊ မဖြစ်ကုန်သေးသော။ ပါပကာနံ၊ မိမိ ကိန်းရာသတ္တဝါကိုအပါယ်လေးရွာ၌ ကျရောက်စေတတ်ကုန်သော။ အကုသလာ- နံ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ တို့၏။ အနုပါဒါယ၊ ငှါ။ ဝါယာမံ၊ အားထုတ်ခြင်းကို။ ကရေတိ၊ ၏။ အညေန(ေဝ)၊ အနုပ္ပန္နပါပကတို့၏ မဖြစ်ခြင်းငှါ အားထုတ် ကြောင်းစိတ် အစရှိသည်တို့မှ တမျိုးတခြားသာလျှင်ဖြစ်သော။ (စိတ္တေန၊ဖြင့်။) ဥပ္ပန္နာနံ၊ ဖြစ်ပြီးကုန်သော။ (ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ။) ပဟာနာယ (ဝါယာမံ ကရေတိ။)အညေနေဝ၊ သော။ (စိတ္တေန)။ အနုပ္ပန္နာနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ၊ တို့၏။ ဥပါဒါယ၊ ငှါ။ (ဝါယာမံ ကရေတိ)။ အညေန(ေဝ)၊ သော။ (စိတ္တေန)။ ဥပ္ပန္နာနံ(ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ)ဌိတိယာ၊ တည်တံ့ခြင်းငှါ။ (ဝါယာမံ၊ ကရေတိ)။ ပန၊ ကား။ မဂ္ဂက္ခဏေ၊ပေ။ စတုကိစ္စသာဓကဋ္ဌေန၊ လေးပါးသော ကိစ္စကို ပြီးစေတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ စတ္တာရိ နာမာနိ လဘတိ။

သမ္မာသတိနိဒ္ဒေသောပိ၊ သည်လည်း။ ပိဖြင့် သမ္မာဝါယာမ နိဒ္ဒေသကို ပေါင်း။ အာဝိ ဘဝိဿတိချင်း တူသောကြောင့် ပိဖြင့် ပေါင်းသည်။ပေ။ ဘဝိ- ဿတိ။ စ၊ ဆက်။ အယမ္ပိ၊ ဤသမ္မာသတိကိုလည်း။ပေ။ လဗ္ဘတိ။ ဟိ၊ မှန်။ အညေနေဝ၊ ဝေဒနာ စသည်တို့ကို သိမ်းဆည်းကြောင်းစိတ်မှ တမျိုးတခြား သာလျှင်ဖြစ်သော။ စိတ္တေန၊ ဖြင့်။ ကာယံ၊ ကိုယ်ကို။ ပရိဂ္ဂဏာတိ၊ ပိုင်းခြား၍ ယူ၏။ ဝါ၊ သိမ်းဆည်း၏။ အညေနညေန၊ ကာယ စသည်တို့ကို သိမ်းဆည်း ကြောင်းစိတ်မှ တမျိုးတခြား တမျိုးတခြားသာလျှင်ဖြစ်သော။ (စိတ္တေန၊ဖြင့်။) ဝေဒနာဒိနိ၊ တို့ကို။ ပရိဂ္ဂဏာတိ၊ ၏။ပေ။ လဘတိ။

သမ္မာသမာဓိနိဒ္ဒေသော၊ ဌံ။ (အတ္တော ဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။)စတ္တာရိ၊ ကုန်သော။ ဈာနာနိ၊ တို့သည်။ ပုဗ္ဗဘာဂေပိ၊ ဌံလည်း။ နာနာ၊ အသီးအသီးတို့သည်။ ဝါ၊ မတူထူးခြား ကွဲပြားကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။ မဂ္ဂက္ခဏေပိ၊ ဌံလည်း။ (နာနာ ဟောန္တိ)။ [မဂ်နှင့်ယှဉ်သောဈာန်ကတမျိုးစီဖြစ်သောကြောင့် ထိုသမ္မာသမာဓိ သည်လည်း တမျိုးစီ ကွဲရလေသည်။] ပုဗ္ဗဘာဂေါ၊ ဌံ။ သမာပတ္တိဝသေန၊ သမာပတ်ဝင်စားခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ နာနာ၊ ဟောန္တိ။ မဂ္ဂက္ခဏေ၊ ဌံ။ နာနာ-

မဂ္ဂဝသေန၊ အမျိုးမျိုးသောမဂ်၏အစွမ်းဖြင့်။ (နာနာ၊ ဟောန္တိ။) ဟိ၊ ချွေ။ ကေ-
 သ၊ အချိုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏။ ပဌမမဂ္ဂေါ၊ ပဌမမဂ်သည်။ ပဌမဇ္ဈာနိ-
 ကော၊ ပဌမဈာန်နှင့်ယှဉ်သည်။ ဟောတိ။ ဒုတိယမဂ္ဂါဒယောပိ၊ ဒုတိယမဂ်အစ
 ရှိသည်တို့သည်လည်း။ ပဌမဇ္ဈာနိကာ၊ ပဌမဈာန်နှင့် ယှဉ်ကုန်သည်သော်၎င်း။
 ဒုတိယာဒိသု၊ ဒုတိယဈာန် အစရှိသည်တို့တွင်။ အညတရဇ္ဈာနိကာဝါ၊ အမှတ်
 မထား တပါးပါးသောဈာန်နှင့် ယှဉ်ကုန်သည်သော်၎င်း။ ဟောန္တိ။ ကေသ၊
 ၏။ ပဌမမဂ္ဂေါ၊ သည်။ ဒုတိယာဒိနံ၊ တို့တွင်။ အညတရဇ္ဈာနိကော၊ သည်။
 ဟောတိ။ ဒုတိယာဒယောပိ၊ ဒုတိယမဂ် အစရှိသည်တို့သည်လည်း။ ဒုတိယာ-
 ဒိနံ၊ တို့တွင်။ အညတရဇ္ဈာနိကာဝါ၊ ကုန်သည်သော်၎င်း။ ပဌမဇ္ဈာနိကာဝါ၊
 ကုန်သည်သော်၎င်း။ ဟောန္တိ။ ဧဝံ၊ ဤသို့လျှင်။ ဝါ၊ ဤနည်းအားဖြင့်။ စတ္တာရေ-
 ပိ၊ လေးပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ မဂ္ဂါ၊ တို့သည်။ ဈာနဝသေန၊ ဈာန်နှင့်စပ်
 သဖြင့်။ သဒိသာဝါ၊ တူကုန်သည်သော်၎င်း။ အသဒိသာဝါ၊ မတူကုန်သည်သော်
 ၎င်း။ ကေစ္စသဒိသာဝါ၊ တချို့ တူကုန်သည်သော်၎င်း။ ဟောန္တိ။

ပန၊ ဆက်။ အသ၊ ထိုလေးပါး အပြားရှိသော မဂ်၏။ အယံဝိသေသော၊
 ဤအထူးသည်။ ပါဒကဇ္ဈာနနိယာမေန၊ ပါဒကဇ္ဈာနနိယာမကြောင့်။ (မဂ်၏
 ထိုထိုဈာန်နှင့် ယှဉ်ပုံ၊ ထိုထိုမဂ်နှင့် ယှဉ်ပုံကို သတ်မှတ်တတ်သော ပါဒကဈာန်
 ကြောင့်။) ဟောတိ၊ ၏။ တာဝ၊ သမ္မုသံတ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယတို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌ-
 န၊ သော။) ပါဒကဇ္ဈာနနိယာမေန၊ ကြောင့်။ [“ပဌမဇ္ဈာန လာဘိနော”ဟု
 စာအုပ်တို့၌ ရှိ၏။ နောက်၌ ဒုတိယဈာန်မှ ထပုံ၊ တတိယဈာန်မှ ထပုံ၊ စတုတ္ထ
 ဈာန်မှထပုံတို့ကို ပြုလတ္တံ့ဖြစ်သောကြောင့် “ပဌမဇ္ဈာနာဒိလာဘိနော”ဟု
 အာဒိသဒ္ဓါပါမှ သင့်မည်။] ပဌမဇ္ဈာနာဒိလာဘိနော၊ ပဌမဈာန် အစရှိသည်ကို
 ရပြီးသော’ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌။ (“ဥပ္ပန္နမဂ္ဂေါ ပဌမဇ္ဈာနိကော ဟောတိ”
 စသည်၌စပ်။) ဝါ၊ သည်။ (ဝိပဿန္တိယ ဌ်စပ်။) ပဌမဇ္ဈာနာ၊ မှ။ ဝုဋ္ဌာယ၊ ရှိ။
 ဝိပဿန္တိယ၊ ဝိပဿနာဂ္ဂလသော်။ ဥပ္ပန္နမဂ္ဂေါ၊ ဖြစ်သောမဂ်သည်။ ပဌမဇ္ဈာနိ-
 ကော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ပန၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤပဌမဇ္ဈာနိကမဂ်၌။ မဂ္ဂင်-
 ဗောဇ္ဈင်္ဂါနိ၊ မဂ္ဂင် ဂ-ပါး၊ ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါးတို့သည်။ ပရိပုဏ္ဏာနေဝ၊ ပြည့်စုံကုန်
 သည်သာ။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

ဒုတိယဇ္ဈာနတော၊ မှ။ ပေ။ ဒုတိယဇ္ဈာနိကော၊ ဟောတိ။ ပန၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊
 ဤဒုတိယဇ္ဈာနိကမဂ်၌။ မဂ္ဂင်္ဂါနိ၊ တို့သည်။ သတ္ထ၊ ၇-ပါးတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ န်၏။
 [သမ္မာသကပ္ပ မပါသောကြောင့် “သတ္ထ” ဟု ဆိုသည်။] တတိယဇ္ဈာနတော၊
 မှ။ ပေ။ တတိယဇ္ဈာနိကော ဟောတိ။ ပန၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤတတိယဇ္ဈာနိက
 မဂ်၌။ မဂ္ဂင်္ဂါနိ၊ တို့သည်။ သတ္ထ၊ တို့သည်၎င်း။ ဗောဇ္ဈင်္ဂါနိ၊ တို့သည်။ ဆ၊
 ၆-ပါးတို့သည်၎င်း။ ဟောန္တိ၊ န်၏။ [စတုက္ကနည်းအားဖြင့် တတိယဈာန်၌

ပီတိမရသောကြောင့် “ဗောဇ္ဈင်္ဂါနိ ဆ”ဟု ဆိုသည်။] စတုတ္ထဇ္ဈာနတော၊ မှ။ ပဌာယ၊ ချုံ။ ယာဝ နေဝသညာ နာသညာယတနာ၊ နေဝသညာနာသညာ-ယတနဈာန်တိုင်အောင်။ သေ (သေဝေ)၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော အစီအရင်သည်။ နယော၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်ကြောင်း အစီအရင်တည်း။ [“မဂ္ဂင်္ဂါနိ သတ္တ၊ ဗောဇ္ဈင်္ဂါနိ ဆ”ကို ညွှန်းသည်။]

အာရုပ္ပေ၊ အရူပဘုံ၌။ စတုက္ကပဉ္စကဇ္ဈာနံ၊ စတုက္ကဈာန် ပဉ္စကဈာန်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ တဉ္စ၊ ထို စတုက္ကဈာန် ပဉ္စကဈာန်သည်လည်း။ လောကတ္တရံ၊ လောကုတ္တရာဈာန်တည်း။ နောလောကိယံ၊ လောကီဈာန်မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (အဋ္ဌသာလိနိယံ၊ အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ၌။) ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ (ဆိုခဲ့ပြီ။) ဧတ္ထ၊ ဤစကားရပ်၌။ ကထံ၊ အဘယ်သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်ထိုက်ပါသနည်း။ ဣတိ၊ ဤကား စောဒနာတည်း။ [အရူပဘုံ၌ ပါဒကပဌမဈာန်စသည်၏ မရှိခြင်းကြောင့် “စတုက္ကပဉ္စကလောကုတ္တရာ ဈာန်ဖြစ်၏” ဟူသောစကားကို အဘယ်သို့မှတ်ထိုက် ပါသနည်း—ဟုလျှောက်။] ဧတ္ထပိ၊ ဤအရူပဘုံ၌လည်း။ [ပါဒကဇ္ဈာနမေဝ နိယာမေတိ ခုစပ်။ ပိဖြင့် ကာမ၊ ရူပဘုံတို့ကိုပေါင်း။] ပဌမဇ္ဈာနာဒိသု၊ ပဌမဈာန်အစရှိသည် တို့တွင်။ ယတော၊ အကြင်ဈာန်မှ။ ဝုဋ္ဌာယ၊ ထ၍။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂံ၊ ကို။ ပဋိ-လဘိတု၊ ရ၍။ (ကာမရူပဘုံတုန်းကရ၍။) အရူပသမာပတ္တိံ၊ ကို။ ဘာဝေတွာ၊ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေ၍။ ယော၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အာရုပ္ပေ၊ ၌။ ဥပ္ပန္နော၊ ပြီ။ တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ တတ္ထ၊ ထို အရူပဘုံ၌။ တံဈာနိကာဝ၊ ထို ပဌမဈာန်နှင့် ယှဉ်သည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ တယော၊ နိသော။ မဂ္ဂ၊ တို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။ ဝေ၊ သို့။ ဝါ၊ ဤနည်းအားဖြင့်။ ပါဒကဇ္ဈာနမေဝ၊ သည်သာ။ နိယာမေ-တိ၊ ဈာန် မဂ္ဂင် အထူးကို မှတ်သား၏။ ပန၊ ဝါဒန္တရကား။ ကေစိ၊ ကုန်သော။ ထေရာ၊ တို့သည်။ ဝိပဿနာယ၊ ၏။ အာရမ္မဏဘူတာ၊ အာရုံဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန် သော။ ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ နိယာမေန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝဒန္တိ၊ (ဤဝါဒကား “သုံးသပ်အပ်သော သမ္မုသိတအာရုံသည် ဈာန် မဂ္ဂင်အထူးကို မှတ်သား၏” ဟု ဆိုအပ်သော သမ္မုသိတဝါဒတည်း။)

ကေစိ၊ နိသော။ (ထေရာ၊ တို့သည်။) ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယော၊ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုဆန္ဒသည်။ နိယာမေတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဝဒန္တိ။ [ဤဝါဒကား ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယ ဝါဒတည်း။] ကေစိ၊ (ထေရာ) ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာ၊ သည်။ နိယာမေတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဝဒန္တိ။ [ဤကား ဝါဒအားလုံးနှင့် မဆန့်ကျင်သော ဝိပဿနာနိယာမဝါဒ တည်း။] တေသံ၊ ထို ထေရ်တို့၏။ ဝါဒဝိနိစ္ဆယော၊ ဝါဒ အဆုံးအဖြတ်ကို။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်ဖြစ်သော အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ၌။ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍေ၊ ၌။ လောကုတ္တရပဒဘာဇနိယ ဝဏ္ဏနာယံ၊ လောကုတ္တရပဒဘာဇနီ၏ အဖွင့်၌။ ဝုတ္တ-နယေနော၊ ဖြင့်သာ။ ဝေဒိတဗျော၊ ၏။

အယံ ဝုစ္စတိ သမ္မာသမာဓိတိံ၊ ကား။ စတုသု၊ ကုန်သော။ ဣမေသု ဈာနေသု၊ တို့၌။ ယာ ဧကဂ္ဂတာ၊ သည်။ (အတ္ထိ)။ အယံ၊ ဤ၊ ဧကဂ္ဂတာကိ။ ပုဗ္ဗဘာဂေါ၊ ၌။ လောကီယော၊ လောကီဖြစ်သော။ အပရဘာဂေါနောက်ဖြစ်သော မဂ်ခဏ၌။ လောကုတ္တရော၊ သော။ သမ္မာသမာဓိနာမ၊ မည်၏ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။ ဧဝံ၊ သို့။ လောကီယ လောကုတ္တရဝသေန၊ လောကီ လောကုတ္တရာတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဘဂဝါ၊ သည်။ မဂ္ဂသစ္စံ၊ ကို။ ဒေသေသိ၊ ပြီ။

တတ္ထ၊ ထိုလောကီမဂ် လောကုတ္တရာမဂ်တို့တွင်။ လောကီယမဂ္ဂေါ၊ ၌။ သဗ္ဗာနေဝ၊ အလုံးစုံသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ မဂ္ဂင်္ဂါနိ၊ တို့သည်။ ယထာနုရူပံ၊ အကြင်အကြင် ဖြစ်ထိုက်သည် အားလျော်စွာ။ ဆသု၊ န်သော။ အာရမ္မဏေသု၊ တို့တွင်။ အညတရာရမ္မဏာနိ၊ အမှတ်မထား တပါးပါးသော အာရုံရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ ပန၊ ကား။ လောကုတ္တရမဂ္ဂေါ၊ ၌။ စတုသစ္စပ္ပဋိဝေဓာယ၊ လေးပါးသော သစ္စာတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းအကျိုးငှါ။ ပဝတ္ထဿ၊ ဖြစ်သော။ အရိယဿ၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်၏။ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏံ၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော အာရုံရှိသော။ အဝိဇ္ဇာနုသယ သမုတ္တိတကံ၊ အဝိဇ္ဇာနုသယကို အကြွင်းမဲ့ သတ်တတ်သော။ ပညာစက္ခု၊ ပညာစက္ခုသည်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ မည်၏။ တထာ၊ ထို အခြင်းအရာအားဖြင့်။ သမုန္ဒဒိဋ္ဌိဿ၊ ပြည့်စုံသော ဉာဏ်ရှိသော။ (အရိယဿ၊ ၏။) တံ သမ္မယုတ္တံ၊ ထို သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် သမ္မယုတ်ဖြစ်သော။ တိဝိဓ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပ သမုတ္တိတကံ၊ သုံးပါး အပြားရှိသော မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပကို အကြွင်းမဲ့သတ်တတ်သော။ စေတသော၊ စိတ်ကို။ နိဗ္ဗာနပဒါဘိနိရောပနံ၊ ရောက်သင့် ရောက်ထိုက်သောနိဗ္ဗာန်သို့ ရှေးရှုတင်တတ်သော ဝိတက်သည်။ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ၊ မည်၏။ တထာ၊ ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်။ ပဿန္တဿ၊ မြင်သည်လည်းဖြစ်သော။ ဝိတက္ကေန္တဿ စ၊ ကြသည်လည်းဖြစ်သော။ (အရိယဿ၊ ၏။) တံ သမ္မယုတ္တာဝ၊ ထို သမ္မာသင်္ကပ္ပနှင့် သမ္မယုတ်ပင်ဖြစ်သော။ စတုပ္ပါဒ ဝစီဒုစ္စရိတ သမုတ္တိတိကာ၊ လေးပါး အပြားရှိသော ဝစီဒုစ္စရိုက်ကို အကြွင်းမဲ့သတ်တတ်သော။ မိစ္ဆာဝါစာယ၊ မှ။ ဝိရတိ၊ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည်။ သမ္မာဝါစာ၊ မည်၏။ တထာ၊ ဖြင့်။ ဝိရမန္တဿ၊ သော။ (အရိယဿ) တံ သမ္မယုတ္တာဝ၊ ထို ဝိရတိနှင့် သမ္မယုတ်ပင်ဖြစ်သော။ မိစ္ဆာကမ္မန္တ သမုစ္ဆေဒိကာ၊ မိစ္ဆာကမ္မန္တကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်တတ်သော။ တိဝိဓ ကာယ ဒုစ္စရိတ ဝိရတိ၊ သုံးပါး အပြားရှိသော ကာယဒုစ္စရိုက်မှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည်။ သမ္မာကမ္မန္တော၊ မည်၏။ တေသံယေဝ သမ္မာဝါစာကမ္မန္တာနံ၊ ထို သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တတို့၏ပင်။ ဝေါဒါနုဘူတာ၊ ဖြုစင်ကြောင်း ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ တံ သမ္မယုတ္တာဝ၊ ထို သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တတို့နှင့် သမ္မယုတ်ပင်ဖြစ်သော။ ကုဟနာဒိ သမုစ္ဆေဒိကာ၊ ကုဟနအစရှိသည်ကို အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်တတ်သော။ မိစ္ဆာအာဇီဝဝိရတိ၊ မိစ္ဆာအာဇီဝမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည်။ သမ္မာအာဇီဝေါ၊ မည်၏။

သမ္မာဝါစာ ကမ္မန္တာ ဇီဝ သင်္ခါတာယ၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာ-
 အာဇီဝဟု ဆိုအပ်သော။ ဣမိဿာ သီလဘူမိယံ၊ ဤသီလဘုံ၌။ ဝါ၊ ဤတည်ရာ
 ဖြစ်သော သီလ၌။ ပတိဋ္ဌမာနဿ၊ တည်သော။ (အရိယဿ၊ ဇာတိ။) တဒန္တရူပေါ၊
 ထိုသီလအားလျော်သော။ တံသမ္ပယုတ္တောဝ၊ ထိုဝိရတိနှင့် သမ္ပယုတ်ပင်ဖြစ်သော။
 ကောသဇ္ဇ သမုစ္ဆေဒကော၊ ကောသဇ္ဇကို အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်တတ်သည်လည်း
 ဖြစ်သော။ အနုပ္ပန္နုပ္ပန္နာနံ၊ အနုပ္ပန္န၊ ဥပ္ပန္နဖြစ်ကုန်သော။ အကုသလ ကုသလာနံ၊
 တို့၏။ အနုပ္ပါဒ ပဟာနုပ္ပါဒဋ္ဌိတိသာဓကော၊ မဖြစ်ခြင်း၊ ပယ်ခြင်း၊ ဖြစ်ခြင်း၊
 တည်တံ့ခြင်းကို ပြီးစေတတ်သည်လည်း ဖြစ်သော။ ဝိရိယာရမ္ဘော၊ ဝိရိယကို
 အားထုတ်ခြင်းသည်။ ဝါ၊ အားထုတ်ကြောင်း ဝိရိယသည်။ သမ္မာဝါယာမော၊
 မည်၏။ ဝေ၊ သို့။ ဝါယမန္တဿ၊ သော။ (အရိယဿ) တံ သမ္ပယုတ္တောဝ၊ ထို
 ဝိရိယနှင့် သမ္ပယုတ်ပင်ဖြစ်သော။ မိစ္ဆာသတိ ဝိနိဗ္ဗုဒ္ဓကော၊ မိစ္ဆာသတိကို
 လှုပ်ခါတတ်သည်လည်းဖြစ်သော။ ကာယာဒိသု၊ ကာယ အစရှိသောအာရုံတို့၌။
 ကာယာနုပဿနာဒိသာဓကော၊ ကာယာနုပဿနာ အစရှိသည်ကို ပြီးစေတတ်
 သည်လည်းဖြစ်သော။ (အာဒိဖြင့် စိတ္တ၊ ဝေဒနာ၊ ဓမ္မာနုပဿနာ တို့ကိုယူ။)
 စေတသော၊ ဇာတိ။ အသမ္မောသော၊ မပျောက်ပျက်ကြောင်း သတိသည်။ သမ္မာ-
 သတိ၊ မည်၏။ ဣတိ၊ သို့။ အနုတ္တရာယ၊ သော။ သတိယာ၊ ဖြင့်။ သုဝိတိတစိတ္တာ-
 ရက္ခဿ၊ ကောင်းစွာ စီမံအပ်သော စိတ်၏အစောင့်အရှောက်ရှိသော။ (အရိယ-
 ဿ) တံ သမ္ပယုတ္တောဝ၊ ထိုသမ္မာသတိနှင့် သမ္ပယုတ်ပင်ဖြစ်သော။ မိစ္ဆာသမာဓိ-
 သမ္ပုတ္တိတိကာ၊ မိစ္ဆာသမာဓိကို အကြွင်းမဲ့ သတ်တတ်သော။ စိတ္တေကဂ္ဂတာ၊
 သည်။ သမ္မာသမာဓိ၊ မည်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ယော၊ အကြင်မက်သည်။
 လောကိယေန၊ လောကီဖြစ်သော။ မဂ္ဂေန၊ နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ဒုက္ခနိရောဓေါမိနိ
 ပဋိပဒါတိ၊ ဟူ၍။ သင်္ခါ၊ ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့။ ဂတော၊ ရောက်၏။
 သေ (သေသော)၊ ဤမက်သည်။ လောကုတ္တရော၊ သော။ အရိယော၊ ကိလေသာ
 တို့မှ ဝေးကွာသော။ အဋ္ဌဂီကော၊ အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော။ မဂ္ဂေါ၊ တည်း။

ပန၊ ဆက်။ သော သေ (သေသော) မဂ္ဂေါ၊ ထိုရှစ်ပါးသော အင်္ဂါရှိသောမက်
 သည်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သင်္ကပ္ပါနံ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပတို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဝိဇ္ဇာယ၊
 ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ဖြင့်။ သင်္ကဟိတတ္တာ၊ သိမ်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။
 သေသမ္မောနံ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပတို့မှ ကြွင်းသော မဂ္ဂင်တရားတို့၏။ ဝါ၊
 တို့ကို။ စရဏေန၊ စရဏဖြင့်။ (သီလ၊ ဈာန်သမာဓိဟူသော စရဏဖြင့်။) သင်္ကဟိ-
 တတ္တာ၊ ၎င်း။ ဝိဇ္ဇာစေတ၊ ဝိဇ္ဇာလည်း ဟုတ်၏။ စရဏဉ္စ၊ စရဏလည်း ဟုတ်၏။
 တထာ၊ ထိုမှတပါး။ ဒိန္နံ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ ဟေသံ၊ ထို သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပ
 တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဝိပဿနာယာနေန၊ ဝိပဿနာယာဉ်ဖြင့်။ (သင်္ကဟိတတ္တာ၊
 ၎င်း။) ဣတရေသံ၊ ဤ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပတို့မှ တခြားဖြစ်ကုန်သော မဂ္ဂင်

တရားတို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ သမထယာနေန၊ သမထယာဉ်ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတတ္တာ၊ သိမ်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သမထောစေတ၊ သမထလည်း ဟုတ်၏။ ဝိပဿနာ၊ ဝိပဿနာလည်း ဟုတ်၏။

ဝါ၊ တနည်း။ ဒိန္နံ၊ ကုန်သော။ တေသံ၊ ထို သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပတို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ပညာက္ခန္ဓေန၊ ပညာဂုဏ်ဖြင့်။ (သင်္ဂဟိတတ္တာ၊ ၎င်း။) တဒနန္တရာန၊ ထို သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပတို့၏ အခြားမဲ့၌ဖြစ်ကုန်သော။ တိတ္ထံ၊ ၃-ပါးကုန်သော သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝမဂ္ဂင်တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ သီလက္ခန္ဓေန၊ သီလဂုဏ်ဖြင့်။ (သင်္ဂဟိတတ္တာ၊ ၎င်း။) အဝသေသာနံ၊ ဆိုအပ်ပြီးသောမဂ္ဂင်တို့မှ ကြွင်းကုန်သော သမ္မာဝါယာမ သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိမဂ္ဂင်တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ သမာဓိက္ခန္ဓေန၊ သမာဓိဂုဏ်ဖြင့်။ (သင်္ဂဟိတတ္တာ၊ ၎င်း။) အဓိပညာ အဓိသီလ-အဓိစိတ္တသိက္ခာဟိ၊ အဓိပညာသိက္ခာ အဓိသီလသိက္ခာ အဓိစိတ္တသိက္ခာတို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတတ္တာ၊ ကြောင့်၎င်း။ ခန္တတ္ထယဉ္ဇေတ၊ ခန္တာ ၃-ပါးအပေါင်းသည်၎င်း။ သိက္ခတ္ထယဉ္ဇေ၊ သိက္ခာ ၃-ပါးအပေါင်းသည်၎င်း။ ဟောတိ၊ ၏။ ယေန၊ ယင်း မဂ္ဂင်နှင့်။ သမန္နာဂတော၊ အရိယသာဝကော၊ သည်။ ဒဿနသမထေဟိ၊ မြင်ခြင်း၌ စွမ်းနိုင်ကုန်သော။ စက္ခုဟိ၊ ဉာဏ်မျက်လုံးတို့နှင့်၎င်း။ (ဝိဇ္ဇာ၏ ဥပမာကို ပြ၏။) ဂမန သမထေဟိ၊ သွားခြင်း၌ စွမ်းနိုင်ကုန်သော။ ပါဒေဟိ၊ ခြေတို့နှင့်၎င်း။ (စရဏ၏ ဥပမာကိုပြ၏။) သမန္နာဂတော၊ သော။ အဒ္ဓိကော ဝိယ၊ ခရီးသွားသူကဲ့သို့။ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော၊ ဝိဇ္ဇာစရဏနှင့် ပြည့်စုံသည်။ ဟုတော၊ ဖြစ်၍၎င်း။ (“အရိယဘူမိဉ္စ ဩက္ကန္တော ဟောတိ”၌ စပ်။) ဝိပဿနာ-ယာနေန၊ ဖြင့်။ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂံ၊ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂအကျင့် ၎င်း။ သမထယာနေန၊ အတ္တကိလမထာနုယောဂံ၊ အတ္တကိလမထာနုယောဂ အကျင့်၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ အန္တဒ္ဓယံ၊ ယုတ်ညံ့သော အကျင့် ၂-ပါးအပေါင်းကို။ ဝါ၊ အစွန်း ၂-ဖက် ထွက်၍နေသောအကျင့် ၂-ပါးအပေါင်းကို။ ပရိဝဇ္ဇေတော၊ ရှောင်ကြဉ်၍။ မဇ္ဈိမပဋိပဒါ၊ အလယ်အလတ်၌ဖြစ်သောအကျင့်ကို။ [မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အကျင့်ကို ဆိုသည်။] ပဋိပန္နော၊ ကျင့်သည်။ (ဟုတော။) ပညာက္ခန္ဓေန၊ ပညာ ဂုဏ်ဖြင့်။ မောဟက္ခန္ဓံ၊ မောဟတည်းဟူသော အတုံးအခဲကို၎င်း။ သီလက္ခန္ဓေန၊ သီလဂုဏ်ဖြင့်။ ဒေါသက္ခန္ဓံ၊ ဒေါသတည်းဟူသော အတုံးအခဲကို၎င်း။ သမာဓိ-က္ခန္ဓေန၊ သမာဓိဂုဏ်ဖြင့်။ လောဘက္ခန္ဓံ၊ လောဘတည်းဟူသော အတုံးအခဲကို ၎င်း။ ပဒါလေန္တော၊ ဖောက်ခွဲလျက်။ အဓိပညာသိက္ခာယ၊ အဓိပညာသိက္ခာ ဖြင့်။ ပညာသမ္ပဒါ၊ ပညာ၏ ပြည့်စုံခြင်း၎င်း။ အဓိသီလသိက္ခာယ၊ အဓိသီလ သိက္ခာဖြင့်။ သီလသမ္ပဒါ၊ သီလ၏ ပြည့်စုံခြင်း၎င်း။ အဓိစိတ္တသိက္ခာယ၊ အဓိစိတ္တ သိက္ခာဖြင့်။ သမာဓိသမ္ပဒါ၊ သမာဓိ၏ပြည့်စုံခြင်း၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တိဿော၊ ၃-ပါးကုန်သော။ သမ္ပတ္တိယော၊ သမ္ပတ္တိတို့သို့။ ပတော၊ ရောက်၍။ အမတံ၊

မဒ္ဒိမသေ အမြဲတေဖြစ်သော။ နိဗ္ဗာန်၊ နိဗ္ဗာန်ကို။ သစ္စိကရေတိ၊ မျက်မှောက် ပြုနိုင်၏။ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနကလျာဏံ၊ အစဉ်လည်းကောင်း အလယ်၌ လည်းကောင်း အဆုံး၌လည်းကောင်းသော။ သတ္တတိ သဗောဓိပက္ခိယဓမ္မရတန-ဝိစိတ္တံ၊ ၃၇-ပါးသော ဗောဓိပက္ခိယတရား ရတနာတို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်သော။ သမ္ပတ္တနိယာမသင်္ခါတံ၊ သမ္ပတ္တနိယာမဟုဆိုအပ်သော။ ဝါ၊ မဖောက်မပြန်သော သဘောရှိသည်ဖြစ်၍ မြဲသောတရားဟု ဆိုအပ်သော။ အရိယဘူမိဉ္စ၊ အရိယာ တို့၏ နယ်မြေသို့လည်း။ သြက္ကန္တော၊ သက်ရောက်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

သုတ္တန္တဘာဇနီယဇဏ္ဍနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၂-အဘိဓမ္မဘာဇနီယ အဖွင့်

၂၀၆-၂၁၄။ ဣဒါနိ၊ သုတ္တန္တဘာဇနီယနည်းကို ဟောတော်မူပြီးရာ ယခု အခါ၌။ အဘိဓမ္မဘာဇနီယံ၊ အဘိဓမ္မဘာဇနီယနည်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တတ္ထ၊ ထို အဘိဓမ္မဘာဇနီယနည်း၌။ အရိယသစ္စာနီတိ၊ ဟူ၍။ အဝတ္ထာ၊ ဟောတော် မမူဘဲ။ နိပ္ပဒေသတော၊ အကြွင်းမရှိသောအားဖြင့်။ (အရိယာဟုတ် မဟုတ် အားလုံးပါဝင် အောင်။) ပစ္စယသင်္ခါတံ၊ ဒုက္ခ၏အကြောင်းဟု ဆိုအပ်သော။ သမုဒယံ၊ ကို။ ဒဿေတုံ၊ ၄။ စတ္တာရိ သစ္စာနီတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဟိ၊ ချဲ့။ အရိယသစ္စာနီတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္ထေ၊ ဟောတော်မူအပ်သော်။ (အရိယ-သဒ္ဓါနှင့်တကွ ဟောတော်မူအပ်သော်။) အဝသေသာ၊ တဏှာမှကြွင်းကုန်သော။ ကိလေသာ စ၊ ကိလေသာတို့ကို၎င်း။ အဝသေသာ၊ ကိလေသာတို့မှ ကြွင်းကုန် သော။ အကုသလာ၊ အကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာစ၊ တရားတို့ကို၎င်း။ တိဏိ၊ ၃-ပါးကုန်သော။ သာသဝါနိ၊ အာသဝတို့နှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော။ ကုသလမူလာနိ၊ ကုသလမူလတို့ကို၎င်း။ အဝသေသာ၊ ကုသလမူလ ၃-ပါးမှ ကြွင်းကုန်သော။ သာသဝါ၊ ကုန်သော။ ကုသလာ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာစ၊ တို့ကို ၎င်း။ န သင်္ဂယန္တိ၊ မသွင်းယူအပ်ကုန်။ ဝါ၊ မသွင်းယူနိုင်ကုန်။ [ထိုတရားတို့ကို သွင်းယူနိုင်အောင် အရိယသဒ္ဓါ မပါဘဲ သစ္စသဒ္ဓါချည်းသာ ဟောတော်မူသည် ဟူလို။ ထိုတရားတို့ကို သွင်းယူပုံကို ပါဠိတော်ဝယ် နောက်နောက်ဝါရများ၌ ကြည့်ပါ။]

စ၊ ဆက်။ ကေဝလံ၊ အဝသေသကိလေသာစသည်မဖက် သက်သက်။ တဏှာ-ဝ၊ တဏှာသည်သာ။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခကို။ န သမုဒါနေတိ (သံ+ဥ+အာ+နေတိ)၊ ကောင်းစွာ အထက်အထက်၌ ဆောင်ယူနိုင်သည်မဟုတ်သေး။ (သဒ္ဓတ္ထ)။ ဝါ၊ ဖြစ်စေနိုင်သည်မဟုတ်သေး။ (အဓိပ္ပါယ်တ္ထ)။ အဝသေသာ၊ တဏှာမှ ကြွင်းကုန် သော။ ကိလေသာဒယော၊ ကိလေသာ အစရှိကုန်သော။ ဣမေပိ ပစ္စယာ၊ ဤ

အကြောင်းတို့သည်လည်း။ သမုဒါနေန္တိယေဝ၊ ကုန်သည်သာ။ ဝါ၊ သည်သာ။
 [“ကိလေသာဒယော”ဟု အာဒိသဒ္ဓါပါသောကြောင့် အဝသေသာစဉ် စသဒ္ဓါ
 ပိုဟန်တူသည်။] ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ ဣမေပိ ပစ္စယာ၊ ဤ အဝသေသကိလေသာ
 အစရှိသော အကြောင်းတို့သည်လည်း။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခကို။ သမုဒါနေန္တိယေဝ၊
 ဖြစ်စေနိုင်ကုန်သည်သာ။ ဣတိ၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍။ နိပ္ပဒေသတော၊ အကြွင်းမရှိ
 သောအားဖြင့်။ ပစ္စယသင်္ခါတံ၊ ဒုက္ခ၏ အကြောင်းဟု ဆိုအပ်သော။ သမုဒယံ၊
 သမုဒယကို။ ဒဿေတုံ၊ ငှါ။ အရိယသစ္စာနီတိ၊ ဟူ၍။ အဝတွာ၊ ဟောတော်
 မမူဘဲ။ စတ္တာရိ သစ္စာနီတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

စ၊ ဆက်။ နိဒ္ဒေသဝါရေ၊ နိဒ္ဒေသဝါရ၌။ နေသံ၊ ထို လေးပါးသောသစ္စာ
 တို့တွင်။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာ။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသစ္စာကို။ အနိဒ္ဓိသိတွာ၊ အကျယ် ညွှန်ပြ
 တော်မမူဘဲ။ တဿေဝ ဒုက္ခဿ၊ ထို ဒုက္ခကိုပင်။ သုခနိဒ္ဒေသတ္ထံ၊ လွယ်ကူစွာ
 ညွှန်ပြခြင်း အကျိုးငှါ။ ဒုက္ခသမုဒယော၊ ဒုက္ခသမုဒယကို။ (ပဌမံ)။ နိဒ္ဓိဋ္ဌော၊
 အကျယ် ညွှန်ပြတော်မူအပ်ပြီ။ [ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။] ဟိ၊ မှန်။ တသ္မိံ၊ ထိုဒုက္ခ
 သမုဒယကို။ နိဒ္ဓိဋ္ဌေ၊ အကျယ်ညွှန်ပြအပ်ပြီးသော်။ အဝသေသာစ ကိလေသာတိ
 အာဒိနာ၊ အစရှိသော။ နယေန၊ နည်းဖြင့်။ ဒုက္ခသစ္စံ၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ သုခ-
 နိဒ္ဒေသံ၊ လွယ်ကူစွာ ညွှန်ပြအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဧတ္ထေ၊ ဤနိဒ္ဒေသဝါရ၌။
 နိဗ္ဗေသေစ္စမ္ပိ၊ ကိုလည်း။ (နိဒ္ဓိဋ္ဌံ ဌိစပံ။) တဏှာယ ပဟာနံ၊ တဏှာယစ အဝ-
 သေသာနဉ္စ ကိလေသာနံ ပဟာနန္တိ၊ ဟူ၍။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ယတာ ဝုတ္တဿ၊ အကြင်
 အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော။ သမုဒယဿ၊ သမုဒယသစ္စာကို။ ပဟာနဝသေန၊ ပယ်
 ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ပဉ္စဟိ၊ ကုန်သော။ အာကာရေဟိ၊ အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ နိဒ္ဓိဋ္ဌံ၊
 ညွှန်ပြတော်မူအပ်ပြီ။ [ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။] ပန၊ ကား။ ဧတ္ထေ၊ ဤနိဒ္ဒေသဝါရ၌။
 မဂ္ဂသစ္စံ၊ မဂ္ဂသစ္စာကို။ ပဌမဇ္ဈာနိက သောတာပတ္တိမဂ္ဂ ဝသေန၊ ပဌမဈာန်နှင့်
 ယှဉ်သော သောတာပတ္တိမဂ်၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဓမ္မသင်္ဂဏိယံ၊ ဓမ္မသင်္ဂဏိပါဠိတော်၌။
 ဝိဘတ္တဿ၊ အကျယ်ဝေဘန်အပ်ပြီးသော။ ဒေသနာနယဿ၊ ဒေသနာတော်
 နည်း၏။ မုခမတ္တမေဝ၊ အမြွက်မျှကိုသာ။ (အနည်းငယ်မျှကိုသာ။) ဒဿေန္တေန၊
 ပြတော်မူလျက်။ နိဒ္ဓိဋ္ဌံ၊ ညွှန်ပြတော်မူအပ်ပြီ။ တတ္ထ၊ ထို မဂ္ဂသစ္စာ၌။ နယ-
 ဘေဒေါ၊ နည်း၏အပြားကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိထိုက်၏။ တံ၊ ထို နည်းအပြားကို။
 ဥပရိ၊ အထက်၌။ (နောက်နား၌။) ပကာသယိဿာမ၊ ထင်ရှားပြကုန်အံ့။

ပန၊ ဆက်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဧကဝလံ၊ ပဉ္စဂိုဏ်မဂ် မဖက် သက်သက်။
 အဋ္ဌဂိုကော၊ ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါရှိသော။ မဂ္ဂေါ၊ မဂ်သည်သာ။ ပဋိပဒါ၊
 ပဋိပဒါသည်။ န၊ မဟုတ်သေး။ ပန၊ အဟုတ်ကား။ ပုဗ္ဗေဝ ခေါ် ပနဿ ကာယ-
 ကမ္မံ ဝစီကမ္မံ အာဇီဝေါ သုပရိသုဒ္ဓေါ ဟောတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝစနတော၊ ဟော
 တော်မူခြင်းကြောင့်။ (ဥပရိပဏ္ဏာသ သဠာယတနဝဂ် မဟာသဠာယတနိက

သုတ်၌ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။) ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယဝသေန၊ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယနှင့် စပ်သဖြင့်။ ပဉ္စဂီကော၊ ငါးပါးသော အင်္ဂါရှိသော။ မဂ္ဂေါပိ၊ မင်္ဂလိလည်း။ ပဋိပဒါဓေါတိ၊ ပဋိပဒါဟူ၍ပင်။ ဒေသိတော၊ ပြီ။ [အဿ၊ ထို ယောဂါဝစရ ရဟန်း၏။ ပုဗ္ဗေ၊ မင်္ဂလမိ ရွှေအဘို့၌ပင်။ ကာယကမ္မံ၊ သည်၎င်း။ ဝစီကမ္မံ၊ အာဇီဝေါ၊ အသက်မွေးမှုသည်၎င်း။ သုပရိသုဒ္ဓေါ၊ အလွန် ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သည်။ ဟောတိ။] တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တံ နယံ၊ ထို ပဉ္စဂီကမဂ္ဂပဋိပဒါ နည်းကို။ ဒဿေတုံ၊ ငှါ။ ပဉ္စဂီကဝါရောပိ၊ ကိုလည်း။ နိဒ္ဒိဋ္ဌော၊ အကျယ်ညွှန်ပြ တော်မူအပ်ပြီ။

စ၊ ဆက်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ကေဝလံ၊ သမ္ပယုတ္တကဓမ္မ မဖက် သက်သက်။ အဋ္ဌဂီကပဉ္စဂီကမဂ္ဂါ၊ အဋ္ဌဂီကမင်္ဂ၊ ပဉ္စဂီကမင်္ဂတို့သည်သာ။ ပဋိပဒါ၊ ပဋိပဒါ သည်။ န၊ မဟုတ်သေး။ ပန၊ အဟုတ်ကား။ သမ္ပယုတ္တကာ၊ မင်္ဂနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ် ကုန်သော။ အတိရေကပညာသ ဓမ္မာပိ၊ ငါးဆယ်ထက် အပိုအလွန် ဖြစ်သော တရားတို့သည်လည်း။ [“ဗဿော ဟောတိ၊ ဝေဒနာ ဟောတိ”စသည်ဖြင့် ဓမ္မ- သင်္ဂဏီပါဠိတော်၌လာသော တရားတို့ကိုဆိုသည်။] ပဋိပဒါဓေါ၊ ပဋိပဒါတို့ပင် တည်း။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တံ နယံ၊ ထိုသမ္ပယုတ်တရားတို့၏ ပဋိပဒါဖြစ်ပုံနည်း ကို။ ဒဿေတုံ၊ ငှါ။ တတိယော၊ ၃-ပါးမြောက်ဖြစ်သော။ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဝါရော- ပိ၊ ကိုလည်း။ နိဒ္ဒိဋ္ဌော၊ ပြီ။ တတ္ထ၊ ထိုသဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဝါရ၌။ အဝသေသာ ဓမ္မာ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိယာ ပဋိပဒါယ သမ္ပယုတ္တာတိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤစကားသည်။ ပရိဟာယတိ၊ ယုတ်လျော့စွာ။ သေသံ၊ ကြွင်းသောအစီအရင်သည်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံး စုံသော ဝါရတို့၌။ သဒိသမေဝ၊ တူသည်သာ။

တတ္ထ၊ ထို ၃-ပါးသော ဝါရတို့တွင်။ အဋ္ဌဂီကဝါရဿ၊ အဋ္ဌဂီကဝါရ၏။ တဏှာယစ အဝသေသာနဉ္စ ကိလေသာနံ ပဟာနန္တိ အာဒိသု၊ အစရှိကုန်သော။ ပဉ္စသု၊ ငါးပါးကုန်သော။ ကောဋ္ဌာသေသု၊ ကောဋ္ဌာသတို့တွင်။ တာဝ၊ ဒုတိယ ကောဋ္ဌာသ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌေ သော။) ပဌမကောဋ္ဌာသေ၊ ပဌမ

ပဉ္စသု ကောဋ္ဌာသေသု။ ၁-တဏှာယ ပဟာနံ၊ ၂-တဏှာယ စ အဝသေသာ- နဉ္စ ကိလေသာနံ ပဟာနံ၊ ၃-တဏှာယ စ အဝသေသာနဉ္စ ကိလေသာနံ အဝသေသာ- နဉ္စ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ၊ ၄-တဏှာယ စ အဝသေသာနဉ္စ ကိလေသာနံ အဝသေသာ- နဉ္စ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ တိဏှဉ္စ ကုသလမူလာနံ သာသဝါနံ ပဟာနံ၊ ၅-တဏှာယ စ အဝသေသာနဉ္စ ကိလေသာနံ အဝသေသာနဉ္စ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ တိဏှဉ္စ ကုသလ- မူလာနံ သာသဝါနံ အဝသေသာနဉ္စ သာသဝါနံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ပဟာနံ။ ဒုက္ခနိရောဓ သစ္စာ၌ ဟောတော်မူအပ်သော ဤ ၅-စုကို “ပဉ္စကောဋ္ဌာသ”ဟုဆိုသည်။ ထိုကောဋ္ဌာသ တို့တွင် တဏှာယ ပဟာနံကို “ပဌမကောဋ္ဌာသ”ဟု ဆိုသည်။

ကောဠာသန္ဓ်။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေါ၊ သောတာပတ္တိမဂ်၌။ ဈာနာဘိနိဝေသေ၊ ဈာန်တို့ဖြင့် ဒေသနာတော်ကို သွင်းထားရာပါဠိရပ်၌။ ဝါ၊ ဈာန်တို့ဖြင့် လောကုတ္တရာဘာဝနာကို သွင်းထားရာ ပါဠိရပ်၌။ (“ဒသ နယာ ဟောန္တိ”၌စပ်။) သုဒ္ဓိကပဋိပဒါ(သုဒ္ဓိကပဋိပဒံ)၊ သုဒ္ဓိကပဋိပဒဈာန်၎င်း။ ဝါ၊ သုညတအပ္ပဏိဟိတ မဖက် သက်သက်သော ပဋိပဒဈာန်၎င်း။ သုဒ္ဓိကသုညတ(သုဒ္ဓိက သုညတံ)၊ သုဒ္ဓိကသုညတဈာန်၎င်း။ ဝါ၊ ပဋိပဒါ မဖက် သက်သက်သော သုညတဈာန်၎င်း။ သုညတပဋိပဒါ (သုညတပဋိပဒံ)၊ သုညတပဋိပဒဈာန်၎င်း။ ဝါ၊ သုညတပဋိပဒ ရောသောဈာန်၎င်း။ သုဒ္ဓိကအပ္ပဏိဟိတံ၊ သုဒ္ဓိကအပ္ပဏိဟိတဈာန်၎င်း။ ဝါ၊ ပဋိပဒါ မဖက် သက်သက်သော အပ္ပဏိဟိတဈာန်၎င်း။ အပ္ပဏိဟိတပဋိပဒါ (အပ္ပဏိဟိတပဋိပဒံ)၊ အပ္ပဏိဟိတပဋိပဒဈာန်၎င်း။ ဝါ၊ အပ္ပဏိဟိတပဋိပဒါ ရောသောဈာန်၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပဉ္စသု၊ ကုန်သော။ ဣမေသုဝါရေသု၊ ဤဝါရ တို့၌။ ဗိန္ဒုဗိန္ဒု၊ ၂-ပါး ၂-ပါးကုန်သော။ စတုက္ကပဉ္စကနယာနံ၊ စတုက္ကနည်း ပဉ္စက နည်းတို့၏။ ဝသေန၊ အပြားအားဖြင့်။ ဒသ၊ ကုန်သော။ နယာ၊ နည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ န်၏။ [သုဒ္ဓိကပဋိပဒါ စသည်၌ ဈာန်ကိုင့်၍ “သုဒ္ဓိကပဋိပဒံ” စသည်ဖြင့် ရှိလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်။]

ဝေ၊ ဤအတူ။ သေသေသုပိ၊ ဈာနာဘိနိဝေသေမှကြွင်းသော မဂ္ဂါဘိနိဝေသ စသော ၁၉-ပါးသော အဘိနိဝေသတို့၌လည်း။ (ဒသ ဒသ၊ နယာ ဟောန္တိ။) ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝိသတိယာ၊ နှစ်ဆယ်သော။ အဘိနိဝေသေသု၊ ဒေသနာတော်ကို သွတ်သွင်းရာ ပါဠိရပ်တို့၌။ ဒွေနယသတာနိ၊ နှစ်ရာကုန်သော နည်းတို့သည်။

ဈာနာဘိနိဝေသေ။ ။ဈာနေဟိ ဒေသနာပဝေသော=ဈာန်တို့ဖြင့် ဒေသနာ တော်ကို သက်ဝင်စေခြင်း၊ သွင်းထားခြင်းကို “ဈာနာဘိနိဝေသ”ဟု ခေါ်၏။ တနည်း- ဘာဝနာပဝေသော=ဈာန်တို့ဖြင့် လောကုတ္တရာဘာဝနာကို သက်ဝင်စေခြင်း၊ သွင်း ထားခြင်းကို “ဈာနာဘိနိဝေသ”ဟု ခေါ်၏။ “ဈာနံ ဘာဝေတိ”ဟု ပါဠိတော်၌ရှိသော ကြောင့် “ဘာဝနာပဝေသော ဝါ”ဟု ဋီကာ၌ တနည်းဆိုသည်။

သုဒ္ဓိက။ ပေ။ ပဉ္စသု။ ။ထိုဈာနာဘိနိဝေသ ပါဠိရပ်၌ “ဒုက္ခပဋိပဒံ ဒန္ဓာဘိညံ” စသည်ဖြင့် သုညတ အပ္ပဏိဟိတတို့နှင့် မတူသော သုဒ္ဓိကပဋိပဒါဈာန်ကို၎င်း၊ “ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ သုညတံ” စသည်ဖြင့် ပဋိပဒါနှင့် မတူသော သုဒ္ဓိကသုညတ ဈာန်ကို၎င်း၊ “ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ သုညတံ ဒုက္ခပဋိပဒံ ဒန္ဓာဘိညံ” စသည်ဖြင့် သုညတပဋိပဒါ ရောသောဈာန်ကို၎င်း၊ “ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ အပ္ပဏိဟိတံ” စသည်ဖြင့် ပဋိပဒါနှင့် မရောသော သုဒ္ဓိကအပ္ပဏိဟိတဈာန်ကို၎င်း၊ “ပဌမံ ဈာနံ ဥပ သမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ အပ္ပဏိဟိတံ ဒုက္ခပဋိပဒံ ဒန္ဓာဘိညံ” စသည်ဖြင့် အပ္ပဏိဟိတပဋိပဒါ ရောသော အပ္ပဏိဟိတပဋိပဒါ ဈာန်ကို၎င်း ဟောတော်မူ၏။ ဤသို့ ငါးဝါရ ရှိသော ကြောင့် “ဣမေသု ပဉ္စသု ဝါရေသု”ဟုဆိုသည်။ တဝါရလျှင် စတုက္ကဈာန်နည်း ၅-ဝါရ၊ ပဉ္စကဈာန်နည်း ၅-ဝါရရှိသောကြောင့် “ဒသ နယာ ဟောန္တိ”ဟုလည်း ဆိုသည်။

(ဟောန္တိ)။ တာနိ၊ ထိုနှစ်ရာကုန်သောနည်းတို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ စတုဟိ၊ ကုန်သော။ အဓိပတိဟိ၊ အဓိပတိတို့ဖြင့်။ စတုဂ္ဂုဏိတာနိ၊ လေးပါးတို့ဖြင့်မြောက်အပ်ကုန်သည်။ (သမာနာနိ၊ ဖြစ်ကုန်လသော်။) အဋ္ဌ (နယသတာနိ)၊ ရှစ်ရာကုန်သော နည်းတို့သည်။ (ဟောန္တိ)။ ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ သဒ္ဓိကာနိ၊ အဓိပတိမဖက် သက်သက်ကုန်သော။ ဒွေ (နယသတာနိ)၊ နှစ်ရာသော နည်းတို့၎င်း။ သာဓိပတိ၊ အဓိပတိနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော။ အဋ္ဌ (နယသတာနိ)၊ ရှစ်ရာကုန်သော နည်းတို့၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သဗ္ဗမ္ပိ၊ အလုံးစုံသော စကားရပ်သည်လည်း။ နယသဟဿံ၊ နည်းတထောင်သည်။ ဟောတိ၊ ခေါ်။

စ၊ ဆက်။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေ၊ သောတာပတ္တိမဂ်၌။ (နယသဟဿံ၊ ဟောတိ) ယထာ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ သေသမဂ္ဂေသုပိ၊ သောတာပတ္တိမဂ်မှ ကြွင်းသောမဂ်တို့၌လည်း။ (နယသဟဿံ၊ ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ စတ္တာရိ နယသဟဿာနိ၊ လေးထောင်ကုန်သော နည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ စ၊ ဆက်။ ပဌမကောဋ္ဌာသေ၊ တဏှာယပဟာနဟူသော ပဌမကောဋ္ဌာသဉ္စ။ စတ္တာရိ (နယသဟဿာနိ)၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ)ယထာ၊ ကုန်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ သေသေသုပိ၊ ကြွင်းသော တဏှာယ စ အဝသေသာနဉ္စ ကိလေသာနံ ပဟာနံ အစရှိသော ကောဋ္ဌာသတို့၌လည်း။ စတ္တာရိ(နယသဟဿာနိ ဟောန္တိ)။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အဋ္ဌဂီကဝါရေ၊ ၌။ ပဉ္စသု၊ ကုန်သော။ ကောဋ္ဌာသေသု၊ တို့၌။ ဝိသတိ

ဧဝံ သေသေသုပိ။ ။ “ဈာနံ ဘာဝေတိ”ကဲ့သို့ “မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ၊ သတိပဋ္ဌာနံ၊ သမ္ပပဓာနံ၊ ဣဒ္ဓိပါဒ်၊ ဣန္ဒြိယံ၊ ဗလံ၊ ဘောဇ္ဈင်္ဂံ၊ သစ္စံ၊ သမထံ၊ ဓမ္မံ၊ ခန္ဓံ၊ အာယတနံ၊ ဓာတု၊ အာဟာရံ၊ ဖဿံ၊ ဝေဒနံ၊ သညံ၊ စေတနံ၊ စိတ္တံ ဘာဝေတိ”စသည်ဖြင့် ၁၉-ပါးသော အဘိနိဝေသကိုလည်း ဟောတော်မူ၏။ အားလုံးပေါင်းလျှင် ဈာနဘိနိဝေသ မဂ္ဂါဘိနိဝေသ စသည်ဖြင့် အဘိနိဝေသ ၂၀-ရှိသောကြောင့် “ဝိသတိယာ အဘိနိဝေသေသု ဒွေ နယသတာနိ”ဟု ဆိုသည်။ [ဈာနဘိနိဝေသ မဂ္ဂါဘိနိဝေသ စသော ဤအဘိနိဝေသ ၂၀-ကို ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော် လောကုတ္တရာကုသိုလ်၌သာ ပါ၏။ ဤပါဠိတော်၌ အကျယ်မပါ။]

နယသဟဿံ။ ။ အဓိပတိနှင့် မတွဲသောနည်းကို “သဒ္ဓိကာ”ဟု ခေါ်၏။ ထိုသဒ္ဓိကာ နည်းသည် နှစ်ရာရှိ၏။ စတုက္ကနည်း ပဉ္စကနည်းအားဖြင့် ပြားသောဈာန်တို့ကို အဓိပတိလေးပါးဖြင့် မြှောက်သောအခါ ရှစ်ရာ ဖြစ်၏။ ၂-ရပ်ပေါင်းလျှင် သောတာပတ္တိမဂ်၌ နည်းပေါင်းတထောင်ဖြစ်သည်။ အထက်မဂ်တို့၌လည်း ထိုအတူ နည်းပေါင်းတထောင် ရှိရကား အားလုံး မဂ် ၄-ပါးအတွက် နည်းပေါင်းလေးထောင်ဖြစ်သည်။

ယထာ စ ။ပ။ ဧဝံ သေသေသု။ ။ ရှေ့၌ “ပဉ္စသု ကောဋ္ဌာသေသု”အရ ကောဋ္ဌာသ ၅-ပါးရှိပုံကိုသတိပြုပါ။ ဤနည်းပေါင်း လေးထောင် အရေအတွက်သည် ပဌမကောဋ္ဌာသ အတွက်ဖြစ်၏။ နောက် ကောဋ္ဌာသ ၄-ပါးတို့အတွက်လည်း နည်းပေါင်းလေးထောင်စီ ရှိရကား ကောဋ္ဌာသ ၅-ပါးလုံးအတွက် နည်းပေါင်း နှစ်သောင်းဖြစ်သည်။

နယ သဟဿာနိ၊ ၂-သောင်းသော နည်းတို့သည်။ ဟောန္တိ။ တထာ၊ တူ။ ပဉ္စ-
 ဂီကဝါရေ၊ ဌ်၎င်း။ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဝါရေစ၊ ဌ်၎င်း။ (ဝိသတိ နယသဟဿာနိ
 ဟောန္တိ။) ဣတိ၊ သို့။ သဗ္ဗာနိပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော။ သဋ္ဌနယသဟဿာ-
 နိ၊ ၆-သောင်းကုန်သော နည်းတို့ကို။ သတ္ထာရာ၊ သည်။ ဝိဘတ္တာနိ၊ အကျယ်
 ဝေဘန်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ။

ပန၊ ထိုသို့ပင် ၆-သောင်းသောနည်းတို့ကို အကျယ်ဝေဘန်အပ်ပါကုန်သော်
 လည်း။ ပါဠိ၊ ဤ ဝိဘင်းပါဠိတော်သည်။ သင်္ခေပေန၊ အကျဉ်းအားဖြင့်။ အာ-
 ဂတာ၊ လာပြီ။ ဝေ၊ ဤသို့လျှင်။ တိဝိမေဟာဝါရ၊ ၃-ပါးအပြားရှိသော မဟာ
 ဝါရရှိသော။ (၃-ပါးအပြားရှိသော အဋ္ဌဂီကဝါရ၊ ပဉ္စဂီကဝါရ၊ သဗ္ဗသင်္ဂါ-
 ဟိကဝါရ ဟူသော မဟာဝါရရှိသော။) ပဉ္စသကောဋ္ဌာသံ၊ ၁၅-ပါးသော
 ကောဋ္ဌာသရှိသော။ [တဝါရ တဝါရလျှင် တဏှာယ ပဟာနံ စသည်ဖြင့် ၅-ပါးစီ
 ရှိသောကြောင့် ၃-ဝါရအတွက် “ပဉ္စသကောဋ္ဌာသံ”ဟု ဆိုသည်။] သဋ္ဌနယ-
 သဟဿ ပဋိမဏ္ဍိတံ၊ ၆-သောင်းသောနည်းတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော။ ဣဒံ
 အဘိဓမ္မဘာဇနီယံနာမ၊ ဤ အဘိဓမ္မဘာဇနီယနည်း မည်သည်ကို။ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ၊
 ညွှန်ပြတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဒ္ဒိတော၊ ပြီ။

၃-ပဉ္စာပုစ္ဆက အဖွင့်

၂၁၅။ ပဉ္စာပုစ္ဆကေ၊ ပဉ္စာပုစ္ဆကနည်း၌။ စတုန္ဒမ္ပိ၊ လေးပါးလည်း ဖြစ်ကုန်
 သော။ သစ္စာနံ၊ သစ္စာတို့၏။ ခန္ဓဝိဘဂေါ၊ ၌။ ဝုတ္တနယာနုသာရေနေဝ၊ ဆိုအပ်ပြီး
 သောနည်းကိုအစဉ်လိုက်သဖြင့်သာလျှင်။ ကုသလာဒိဘာဝေါ၊ ကုသိုလ်အစရှိသည်
 တို့၏အဖြစ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ [အဖြေဝါကျဝယ် “သမုဒယသစ္စံ အကုသလံ”
 ဟု ဖြေထား၏။ ထိုအဖြေသည် ခန္ဓဝိဘင်းကနည်းကို အစဉ်လိုက်သော အဖြေ
 တည်း။ ဤ အဘိဓမ္မဘာဇနီယနည်းအတိုင်းဆိုလျှင် “အချို့ သမုဒယသစ္စာသည်

တထာ။ ပေ။ သဋ္ဌနယသဟဿာနိ။ ။ ဤနည်းပေါင်း နှစ်သောင်းသည် မဂ္ဂင်
 ရှစ်ပါးရှိသော အဋ္ဌဂီကဝါရအတွက်သာတည်း။ မဂ္ဂင် ၅-ပါးရှိသော ပဉ္စဂီကဝါရ၌လည်း
 နည်းပေါင်းနှစ်သောင်းပင် ဖြစ်၏။ “ဗုဒ္ဓော ဟောတိ၊ ဝေဒနာ ဟောတိ” စသည်ဖြင့်
 ပဓောပဏ္ဏာသ တရားတို့ကို သိမ်းယူရာ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိက ဝါရ၌လည်း နည်းပေါင်း
 နှစ်သောင်းပင် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဝါရအားလုံးပေါင်းလျှင် နည်းပေါင်း ၆-သောင်း
 ဖြစ်သည်။ ဤအားလုံးသည် ဓမ္မသင်္ဂဟီလောကုတ္တရာကုသိုလ်၌သာ လာ၏။ ဤ ဝိဘင်း
 ပါဠိတော်၌ကား တိုက်ရိုက်မလာ၊ ထို့ကြောင့် “ပါဠိ ပန သင်္ခေပေန အာဂတာ” ဟု
 မိန့်သည်။

ကုသိုလ်၊ အချိုသမုဒယသစ္စာသည် အကုသိုလ်”ဟု ဖြေရလိမ့်မည်။ နောက်၌ လည်း နည်းတူ။] ပန၊ ကား။ အာရမ္မဏတ္တိကေသု၊ အာရမ္မဏတိက်တို့၌။ သမုဒယသစ္စံ၊ သည်။ ကာမာဝစရဓမ္မေ၊ ကာမာဝစရတရားတို့ကို။ အဿာဒေန္တဿ၊ သာယာသော ပုဂ္ဂိုလ်၏အတွက်။ ပရိတ္တာရမ္မဏံ၊ ကာမတရားဟူသော အာရုံရှိသည်။ ဟောတိ၊ ။ မဟဂ္ဂတဓမ္မေ၊ မဟဂ္ဂုတ်တရားတို့ကို။ အဿာဒေန္တဿ။ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏံ၊ မဟဂ္ဂုတ်တရားဟူသော အာရုံရှိသည်။ (ဟောတိ)။ ပညတ္တိံ၊ ပညတ်ကို။ အဿာဒေန္တဿ။ န ဝတ္ထဗ္ဗာရမ္မဏံ၊ ကာမမဟဂ္ဂုတ် လောကုတ္တရာ ဟု မဆိုထိုက်သော ပညတ်အာရုံရှိသည်။ (ဟောတိ)။

ဒုက္ခသစ္စံ၊ သည်။ ကာမာဝစရဓမ္မေ၊ တို့ကို။ အာရဗ္ဗ၊ အာရုံပြု၍။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်သည်။ (သမာနံ၊ ဖြစ်လသော်။) ပရိတ္တာရမ္မဏံ၊ သည်။ (ဟောတိ)။ ရူပါ ရူပါဝစရဓမ္မေ၊ တို့ကို။ အာရဗ္ဗ၊ ၍။ ဥပ္ပတ္တိကာလေ၊ ဖြစ်ရာအခါ၌။ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏံ၊ သည်။ (ဟောတိ)။ နဝ၊ ၉-ပါးကုန်သော။ လောကုတ္တရာဓမ္မေ၊ တို့ကို။ ပစ္စဝေက္ခဏကာလေ၊ ဆင်ခြင်ရာအခါ၌။ အပ္ပမာဏာရမ္မဏံ၊ အပ္ပမာဏတရားဟူသော အာရုံရှိသည်။ (ဟောတိ)။ ပဏ္ဏတ္တိံ၊ ပညတ်ကို။ ပစ္စဝေက္ခဏကာလေ၊ ၌။ န ဝတ္ထဗ္ဗာရမ္မဏံ၊ ပရိတ္တ မဟဂ္ဂတ အပ္ပမာဏဟု မဆိုထိုက်သော အာရုံရှိသည်။ (ဟောတိ)။ မဂ္ဂသစ္စံ၊ သည်။ သဟဇာတဟေတုဝသေန၊ တကွဖြစ်သောဟိတ်၏ အစွမ်းဖြင့်။ သဗ္ဗဒါဝိ၊ အခါခပ်သိမ်းလည်း။ မဂ္ဂဟေတုကံ၊ မဂ်ဟု ဆိုအပ်သော သမ္ပယုတ်ဟိတ်ရှိသည်။ (ဟောတိ)။ ဝီရိယံဝါ၊ ဝီရိယကိုသော်၎င်း။ ဝိမံသံဝါ၊ ဝိမံသာကိုသော်၎င်း။ ဇေဋ္ဌကံ၊ အကြီးအကဲကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ မဂ္ဂဘာဝနာကာလေ၊ မဂ်ကိုဖြစ်စေရာ အခါ၌။ မဂ္ဂါဓိပတိ၊ မဂ်ဟု ဆိုအပ်သော သဟဇာတာဓိပတိပစ္စည်း ရှိသည်။ (ဟောတိ)။ ဆန္ဒစိတ္တေသု၊ ဆန္ဒစိတ္တတို့တွင်။ အညတရာဓိပတိကာလေ၊ အမှတ်မထား တပါးပါး၏ အဓိပတိဖြစ်ရာ အခါ၌။ န ဝတ္ထဗ္ဗံ နာမ၊ မဂ္ဂဟေတုက မဂ္ဂါဓိပတိဟု မဆိုထိုက်သည်မည်သည်။ ဟောတိ။ ဒုက္ခသစ္စံ၊ သည်။ အရိယာနံ၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ မဂ္ဂပစ္စဝေက္ခဏကာလေ၊ ၌။ မဂ္ဂါရမ္မဏံ၊ သည်။ (ဟောတိ)။ တေသံ ယေဝ၊ ထို အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ပင်။ မဂ္ဂံ၊ ကို။ ဂရုံကတွာ၊ အလေးပြု၍။ ပစ္စဝေက္ခဏကာလေ၊ ၌။ မဂ္ဂါဓိပတိ၊ မဂ်ဟုဆိုအပ်သော အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း ရှိသည်။ (ဟောတိ၊ ။) သေသဓမ္မ ပစ္စဝေက္ခဏကာလေ၊ မဂ်မှကြွင်းသော တရားတို့ကို ဆင်ခြင်ရာအခါ၌။ န ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ မဂ္ဂါရမ္မဏ မဂ္ဂါဓိပတိဟု မဆိုထိုက်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ဒွေသစ္စာနီတိ၊ ကား။ ဒုက္ခ သမုဒယသစ္စာနိ၊ ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာတို့သည်။ (သိယာ၊ အချို့တို့ကား။ အတိတာရမ္မဏာ၊ အတိတ်တရားဟူသောအာရုံရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ။) [အတိတာရမ္မဏတိက်၌ပါသော ဒွေသစ္စာနီကို ရည်ရွယ်သည်။ ပါဠိတော်စာအုပ်တို့၌ “ဒွေ သစ္စာ”ဟုချည်း ရှိနေ၏။ မကောင်း။] ဟိ၊ ချဲ့။

တောနိ၊ ဤဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာတို့သည်။ အတိတာဒိဘေဒေ၊ အတိတ် အစရှိသော အပြားရှိကုန်သော။ ဓမ္မေ၊ တရားတို့ကို။ အာရဗ္ဗ၊ အာရုံပြု၍။ ဥပ္ပတ္တိ- ကာလေ၊ ဖြစ်ရာအခါ၌။ အတိတာဒိအာရမ္မဏာနိ၊ အတိတ် အစရှိသော အာရုံ ရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ သမုဒယသစ္စာ၊ သည်။ အဇ္ဈတ္တာဒိဘေဒေ၊ အဇ္ဈတ္တ အစရှိသော အပြားရှိကုန်သော။ ဓမ္မေ၊ တို့ကို။ အဿာဒေန္တဿ၊ သာယာသော ပုဂ္ဂိုလ်၏အတွက်။ အဇ္ဈတ္တာဒိ အာရမ္မဏံ၊ အဇ္ဈတ္တအစရှိသော အာရုံရှိသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဒုက္ခသစ္စာ၊ သည်။ အာကိဉ္စညာယတနကာလေ၊ အာကိဉ္စညာယတန ဈာန်၏ ဖြစ်ရာအခါ၌။ န ဝတ္ထဗ္ဗာရမ္မဏမ္ပိ၊ န ဝတ္ထဗ္ဗအာရုံ ရှိသည်လည်း။ ဝါ၊ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓဟု မဆိုထိုက်သော အာရုံရှိသည်လည်း။ (ဟောတိ၊ ၏။) ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိထိုက်၏။ [နတ္ထိဘောပညတ်ကို အာရုံပြုသောကြောင့် ထို နတ္ထိဘောပညတ်၏ အဇ္ဈတ္တ၌လည်း မပါဝင် ဗဟိဒ္ဓ၌လည်း မပါဝင်ရကား “န ဝတ္ထဗ္ဗာရမ္မဏမ္ပိ”ဟု ဆိုသည်။]

ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ ဣမသ္မိံ ပဉ္စာပုစ္ဆကေ၊ ဤ ပဉ္စာပုစ္ဆကနည်း၌။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ သစ္စာနိ၊ ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာတို့သည်။ လောကိယာနိ၊ လောကီ သစ္စာတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဒွေ၊ ကုန်သော။ (သစ္စာနိ၊ နိရောဓသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာ တို့သည်။) လောကုတ္တရာနိ၊ လောကုတ္တရာသစ္စာတို့သည်။ (ဟောန္တိ။) ဣမသ္မိံ၊ ဤပဉ္စာပုစ္ဆကနည်း၌။ (ဒွေသစ္စာနိ လောကိယာနိဟောန္တိ။) ယထာစ၊ ဖြစ်ကုန် သကဲ့သို့၎င်း။ (ဒွေ သစ္စာနိ လောကုတ္တရာနိ ဟောန္တိ။ ယထာစ၊ ၎င်း။) ဝေ၊ ဤအတူ။ ပုရိမေသု၊ ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော။ ဒွိသုပိ၊ နှစ်ပါးကုန်သော သုတ္တန္တ ဘာဇနီယနည်း အဘိဓမ္မဘာဇနီယနည်းတို့၌လည်း။ (ဒွေသစ္စာနိ လောကိယာနိ ဟောန္တိ။ ဒွေ သစ္စာနိ လောကုတ္တရာနိ ဟောန္တိ။) ဟိ၊ မှန်။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန၊ သည်။ တိသုပိ၊ ၃-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ သုတ္တန္တဘာဇနီယာဒိသု၊ သုတ္တန္တ ဘာဇနီယ အစရှိသောနည်းတို့၌။ လောကိယ လောကုတ္တရာနေဝ၊ သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ သစ္စာနိ၊ သစ္စာတို့ကို။ ကထိတာနိ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဝေ၊ ဤသို့လျှင်။ အယံ သစ္စဝိဘင်္ဂေ၊ ဤ သစ္စဝိဘင်းကိုလည်း။ [အပိဖြင့် ဓာတုဝိဘင်းစသော ရှေ့ဝိဘင်းများကို ပေါင်းသည်။] တေပရိဝုဇ္ဈံ၊ ၃-ပါးသော ပြောင်းလွှဲကြောင်း နည်းရှိအောင်။ နိဟရိတွာဝ၊ ထုတ်ဆောင်တော်မူ၍သာ။ ဘာဇေတွာ၊ အကျယ်ဝေဘန်တော်မူ၍။ ဒဿိတော၊ ပြတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

သမ္မောဟဝိနောဒနိယာ၊ မည်သော။ ဝိဘင်္ဂိန္ဒကထာယ၊ ၏။

သစ္စဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

သစ္စဝိဘင်္ဂအဖွင့် ပြီး၏။

အရှင် ဇနကာဘိဝံသ

၏

အမှတ်(၃၄)ကျမ်းစာ

သမ္မောဟဝိနောဒနိအဋ္ဌကထာ

၏

မူလဋီကာ နိဿယ

ပဌမပိုင်း

ဝိဘင်္ဂီမူလဋီကာနိဿယ

ဂန္ထာရမ္ဘ အဖွင့်

စတုသစ္စဒသောတိ၊ စတုသစ္စဒသော ဟူသည်ကား။ သမာဟဋ္ဌာနိ၊ စိတ်ဖြင့် ပေါင်း၍ ဆောင်ယူအပ်ကုန်သော။ [သစ္စာ ၄-ပါးကို တခုတည်းဖြစ်အောင် စိတ်ဖြင့်ပေါင်း၍ ဆောင်ယူအပ်ကုန်သော။] စတ္တာရိ၊ ၄-ပါးကုန်သော။ သစ္စာနိ၊ သစ္စာတို့တည်း။ စတုသစ္စံ၊ ၄-ပါးသောသစ္စာ။ (ယော သတ္တာ၊ အကြင်မြတ်စွာ ဘုရားသည်။) စတုသစ္စံ၊ ၄-ပါးသောသစ္စာကို။ ပဿိ၊ သိမြင်တော်မူပြီ။ ဣတိ၊ ထိုသို့ ၄-ပါးသောသစ္စာကို သိမြင်တော်မူပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်။ (သော သတ္တာ၊ သည်။) စတုသစ္စဒသော၊ စတုသစ္စဒသမည်တော်မူ၏။

သာဝကာနံ၊ သာဝကတို့၏၎င်း။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနဉ္စ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့၏ ၎င်း။ စတုသစ္စဒဿနဘာဝေ၊ ၄-ပါးသောသစ္စာကို သိမြင်ခြင်း ရှိကုန်သည်၏အဖြစ် သည်။ သတိပီ၊ ရှိပါသော်လည်း။ ဘဂဝတော၊ ၏။ စတုသစ္စဒဿနဿ၊ ၄-ပါး သော သစ္စာကို သိမြင်တော်မူခြင်း၏။ အနညပုဗ္ဗကတ္တာ၊ အခြားသူ ဟူသော

စတုသစ္စံ။ ။သမာဟဋ္ဌာနိဖြင့် သမာဟာရဒီဂသမာသ် ဖြစ်ကြောင်းကို ပြ၏။ သမာဟာရဒီဂဖြစ်လျှင် နပုလိနံ၊ ကေဝုဇ်ဖြစ်ကြောင်းမှာ ထင်ရှားပြီးပင်တည်း။ သို့သော် ပဉ္စပူလိ(ပဉ္စပူလိ)စသော ပုဒ်တို့၌ သမာဟာရဒီဂဖြစ်လျက် ဣတ္ထိဇောတက ဤ-ပစ္စည်း သက်၍ ဣတ္ထိလိနံရှိသေး၏။ ဤ စတုသစ္စံ၌ကား စတုပစ္စံ စသည်ကဲ့သို့ ပတ္တာဒီဂိဏ်းတွင် သွင်း၍ နပုလိနံသာရှိရ၏။ ဤ အဓိပ္ပါယ်များကို မောဂ္ဂလ္လာန် သမာသကဏ္ဍ (၂၁) သုတ် ဆရာတော်၏နိဿယ၌၎င်း၊ ကစ္စည်းဘာသာဋီကာ ဒီဂုဿေကတ္တံ သုတ်အဖွင့်၌၎င်း မရဋီကာ မှားယွင်းပုံနှင့်တကွ ပြထားပြီ။

သတိပီ။ပေ။ဒဿနဘာဝေ။ ။သတိပီသည် လက္ခဏာအနက်နှင့် အရူပိအနက်ကို ဟောသော လက္ခဏာရူပဗျတ္တ နိပါတ်ပုဒ် ၂-ခု အပေါင်းတည်း။ ထိုသို့ လက္ခဏာရူပိ က္ခေသမ္ပဝယ် စောဒကာဘောဂနှင့်တကွ စောဒနာဝါကျ ထုတ်နိုင်သောကြောင့် အနု-ဋီကာ၌ “ကဿ။ပေ။သတိပီသာဝကာနန္တိ အာဒိ”ဟု စောဒနာဝါကျကို ထုတ်ပြသည်။ [စတုသစ္စဿ+ဒဿနံ စတုသစ္စဒဿနံ၊ စတုသစ္စဒဿနံ ယေသန္တိ စတုသစ္စဒဿနာ၊ စတုသစ္စဒဿနာနံ+ဘာဝေါ စတုသစ္စဒဿနဘာဝေါ။]

အနညပုဗ္ဗကတ္တာ။ပေ။ဒဿနဿ။ ။အညော+ပုဗ္ဗော အညပုဗ္ဗော၊ နတ္ထိ+အည-ပုဗ္ဗော ယဿာတိ အနညပုဗ္ဗကော၊ အနညပုဗ္ဗကဿ+ဘာဝေါ အနညပုဗ္ဗကတ္တံ၊ မူလဋီကာဆရာသည် ဣတိတို့၏ သမ္ပန်ကို များသောအားဖြင့် နောက်၌ ထားလေ့ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် “ဘဂဝတော စတုသစ္စဒဿနဿ”ဟု ဣသမ္ပန်ကို နောက်၌ထားသည်။

ရှေ့သွားရှိတော် မမူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ တတ္ထ၊ ထို ၄-ပါးသောသစ္စာကို သိမြင်တော်မူခြင်း၌။ သဗ္ဗညုတဘယ၊ သဗ္ဗညု၏အဖြစ်သို့။ (ပတ္တိတောစ၊ ရောက်တော်မူခြင်းကြောင့်၎င်း။) ဒသဗလေသု၊ ဒသဗလညဏ်တော်တို့၌။ (တနည်း) ဖလေသု၊ အကျိုးသစ္စာကိုသိမြင်ခြင်းတို့၌။ ဝသိဘံဝဿ၊ စွမ်းရည်သတ္တိရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏အဖြစ်သို့။ ပတ္တိတောစ၊ ၎င်း။ ပရသန္တာနေသု၊ မြတ်စွာဘုရားမှ တပါးသော ဝိနောယတို့၏သန္တာန်တို့၌။ ပသာရိတတာဝေန၊ ဖြန့်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ ဖြန့်အပ်သည့်အတွက်။ သုပါကဋ္ဌတ္တာစ၊ အလွန်ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဘဂဝါဝ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်သာ။ ဝိသေသေန၊ သာဝက၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့မှ ထူးသောအားဖြင့်။ စတုသစ္စဒေသောတံ၊ စတုသစ္စဒေသောဟူ၍။ ထောမနံ၊ ချီးမွမ်းခြင်းကို။ အရဟတိ၊ ထိုက်တော်မူ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

(ယော သတ္ထာ၊ သည်။) နာထတိ၊ တောင့်တတော်မူတတ်၏။ ဝါ၊ လောင်ကျွမ်းစေတော်မူတတ်၏။ ဝါ၊ တောင်းပန်တော်မူတတ်၏။ ဝါ၊ အစိုးရတော်မူတတ်၏။ ဣတိ၊ ဤ စနတ္ထကြောင့်။ (သော သတ္ထာ၊ သည်။) နာထော၊ နာထ

ဆက်ဦးအံ့။— ဤ “အနုညပုဗ္ဗကတ္တာ” ဟူသော ဟိတ်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ စတုသစ္စဒေသနာအတွက် သာဝကတို့မှ ထူးခြားပုံကိုပြ၏။ မှန်၏— မြတ်စွာဘုရား၏ စတုသစ္စကို မြင်တော်မူရာ၌ ကိုယ်တော်မြတ်၏ ရှေးဦးစွာမြင်သော ဆရာ မရှိ၊ သာဝက တို့ကား မြတ်စွာဘုရား မြင်တော်မူပြီးမှ စတုသစ္စကို မြင်ရသည့်အတွက် အညပုဗ္ဗကရှိသည်။

တတ္ထ စ။ ပေ။ ပတ္တိတော။ ။ အနုညပုဗ္ဗကတ္တာဟိတ်ဖြင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့မှ ထူးခြားပုံကို မပြနိုင်သေးသောကြောင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့မှ ထူးခြားပုံကို ပြလိုသည့်အတွက် တတ္ထ စ။ ပေ။ ပတ္တိတော” ဟု မိန့်သည်။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည် စတုသစ္စကို မြင်ရာ၌ အလုံးစုံအကုန်အစင် မြင်နိုင်သော သဗ္ဗညု-မဟုတ်ကြ၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏မြင်ပုံကား သဗ္ဗညုအဖြစ်ဖြင့် မြင်တော်မူ၏။ အလိုရှိတိုင်းမြင်နိုင်သောကြောင့် ဝသိဘောသို့လည်း ရောက်တော်မူသည်။

မူကဲ့။ ။ စာအုပ်တို့၌ “ဒသဗလေသု စ” ဟု တွေ့ရ၏။ ဒသဗလညဏ်ဆယ်ပါးတိုင် သစ္စာလေးပါးနှင့် တိုက်ရိုက်ဆိုင်သော သီးခြားဉာဏ် မရှိပါ။ ဌာနာဌာနဉာဏ်လည်း အကြောင်းအများနှင့်ဆိုင်သော ဉာဏ်သာတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဒသဗလေသု စ” ဟူသော ဗါဠိသည် အတ္တယုတ္တိ မရှိ၊ ဒသဗလပုန်လည်း ဒီဂုဿာသိဖြစ်သောကြောင့် ဗဟုဝုန်လည်း မရှိနိုင်၊ ထို့ကြောင့် သဒ္ဓယုတ္တိလည်း မရှိ၊ “ဖလေသု” ဟု ရှိသော ဗါဠိကား အကျိုးသစ္စာ ၂-ပါး၌ အလိုရှိတိုင်း အာရုံပြုနိုင်သောကြောင့် “အတ္တယုတ္တိ သဒ္ဓယုတ္တိ ရှိ၏” ဟု ထင်ပါသည်။ အကြောင်းသစ္စာ ၂-ပါးတိုင် တဏှာဟူသော သမုဒယသစ္စာ၌ ဝသိဘော မလို၊ မဂ္ဂသစ္စာလည်း ထပ်၍ မဖြစ်သောကြောင့် ဝသိဘော မလိုပါ။

ပရသန္တာနေသု။ ပေ။ သုပါကဋ္ဌတ္တာ။ ။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ စတုသစ္စဒေသနာတော်သည် ဓမ္မစကြာတရား ဟောတော်မူတုန်းကပင် ဝိနောယတို့သန္တာန်၌ ဖြန့်လိုက်သောကြောင့် တဆွဲရှစ်ကုဋေ ဝိနောယတို့လည်း စတုသစ္စဒေသနဖြစ်ရကား ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ စတုသစ္စဒေသနသည် ကမ္ဘာလောက၌ အလွန်ထင်ရှားတော်မူခဲ့လေပြီ။

မည်တော်မူ၏။ ဝိနောယနံ(ဝေနေယျာနံ)၊ ဆုံးမထိုက်သူ နတ် လူ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါ တို့၏။ ဟိတသုခံ၊ စီးပွားချမ်းသာကို။ အာသီသတိ ပတ္တေတိ၊ တောင်တတော် မူတတ်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ပရသန္တာနဂတံ၊ မြတ်စွာဘုရားမှတစ်ပါး အခြားသော သတ္တဝါတို့သန္တာန်၌ဖြစ်သော။ ကိလေသဗျသနံ၊ စီးပွားချမ်းသာကို ဖျက်ဆီး တတ်သော ကိလေသာကို။ ဥပတာပေတိ၊ လောင်ကျွမ်းစေတော်မူတတ်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ဘိက္ခဝေ၊ ဘိက္ခုသို့။ သာဓု၊ ငါဘုရား တောင်းပန်တော်မူ၏။ ဘိက္ခု၊ သည်။ ဝါ၊ ရဟန်းဆိုတာ။ ကာလေန ကာလံ၊ အခါတိုင်း အခါတိုင်း၌။ ဝါ၊ မကြာမကြာ။ [ကာလေန ကာလန္တိ ကာလေ ကာလေ။—သီလက္ခန္ဓာအဋ္ဌကထာ သာမညဗလသုတ် ဒုတိယဇ္ဈာနကထာ အဖွင့်။] အတ္တသမ္ပတ္တိံ၊ မိမိ၏ သီလ စသော ပြည့်စုံပုံကို။ ပစ္စဝေက္ခိတာ၊ စဉ်းစားဆင်ခြင်လေ့ ရှိသည်။ (ဟောတိ၊ ဖြစ်ရ၏။) ဣတိအာဒိနာ၊ ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့်။ [အင်္ဂုတ္တိုရ် အဋ္ဌကနိပါတ် ပဌမပဏ္ဏာသက ၇-သုတ်၌ လာသော ကြွင်းသော ပါဠိရပ်ကို အာဒိဖြင့် ယူပါ။] တံတံ ဟိတပဋိပတ္တိံ၊ ထိုထို အစီးအပွားကို ကျင့်ခြင်းကို။ ယာစတိ၊ တောင်းပန် တော်မူတတ်၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ ဝါ၊ တနည်း။ ပရမေန၊ လွန်မြတ်သော။ စိတ္တိယာရိယေန၊ စိတ်၌ အစိုးရသူ၏အဖြစ်နှင့်။ သမန္နာဂတော၊ ပြည့်စုံတော်

ဝိနောယနံ။ပေ။ပတ္တေတိ။ ။ “နာထ—ယာစနေပတာပိဿရိယာသီသသု” ဟု ဓာတ်ကျမ်းတို့၌ရှိသောကြောင့် နာထ-ဓာတ်၏ “အာသီသ” အနက်ကို ဖွင့်သည်။ နောက်နောက်ဝါကျတို့၌လည်း ဥပတာပအနက်၊ ယာစနအနက်၊ ဣဿရိယအနက် ဖွင့်ပုံကို သိပါ။ [ဝိနောယနံ ဝိနောယ၊ ဝိပဗ္ဗ+နံ-ဓာတ်၊ ကျ-ပစ္စည်း ဖြစ်သောကြောင့် “ဝိနောယ” ဟု သာ ရှိသင့်၏။ ယခု စာအုပ်တိုဝယ် ဝိဉ္စိ ဝုဒ္ဓိ၊ ယဉ် ခွေဘော်လာ၍ “ဝေနေယျာ” ဟု တွေ့ရသည်။] ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ကိုယ်တော်မြတ်အတွက် ဟိတသုခ ပြည့်စုံပြီးဖြစ်သောကြောင့် ကြီးကျယ်သော မဟာကရုဏာတော်ဖြင့် ဝိနောယတို့၏ ဟိတ သုခကိုသာ တောင်တတော်မူသည်။

ပရမေန။ပေ။ဝုစ္စတိ။ ။ ဤဝါကျ၌ အနုဋီကာဝယ် ၂-နည်း ယောဇနာထား၏။ ပဌမနည်း၌ “သမန္နာဂတော ဘဂဝါ နာထောတိ ဝုစ္စတိ” ဟု၎င်း၊ “သဗ္ဗသတ္တေ။ပေ။ ဘဂဝါ နာထောတိ ဝုစ္စတိ” ဟု၎င်း ၂-ဝါကျခွဲ၍ အနက်ပေးရ၏။ နိဿယဉ် ဤနည်း ကိုသာ ပေးထားသည်။ ဒုတိယနည်း၌ “သမန္နာဂတော သဗ္ဗသတ္တေ ဂုဏေဟိ ဤသတိ” စသည်ဖြင့် တဝါကျတည်း အနက်ပေးရသည်။

စိတ္တိယာရိယေန။ ။ [စိတ္တိယာရိယေနာတိ အရိယိဒ္ဓိအာဒိနာ စိတ္တေ ဝသီဘာဝေ-န။—အနုဋီကာ။] ဤနိကာအရ စိတ္တိယာရိယဟူသည် အရိယိဒ္ဓိစသော ဣဒ္ဓိတည်း။ ဣဒ္ဓာရုံ ကို အနိဋ္ဌဟု ရှုနိုင်ခြင်း၊ အနိဋ္ဌာရုံကို ဣဒ္ဌဟု ရှုနိုင်ခြင်းစသည်ကို အရိယာဖြစ်တော်မူသော ရဟန္တာတို့၏ တန်ခိုးဟု ခေါ်သည်။ အာဒိဖြင့် စိတ်၏ အစွမ်းသတ္တိဖြစ်သော ဝသီဘော် အားလုံးကို ယူပါ။ [ဣဿရယ + ဘာဝေါ ဣဿရိယံ၊ စိတ္တေ + ဣဿရိယံ စိတ္တိယာရိယံ။]

မူသော။ ဘဂဝါ၊ ကိ။ နာထောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ခါ။ ဝါ၊ တနည်း။ သဗ္ဗသတ္တေ၊ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့ကို။ ဂုဏေဟိ၊ သီလစသော ဂုဏ်တို့ဖြင့်။ ဤသတိ၊ အစိုးရတော်မူနိုင်၏။ အဘိဘဝတိ၊ လွှမ်းမိုးတော်မူနိုင်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ပရမိဿဓော၊ အလွန်မြတ်သော အစိုးရဖြစ်တော်မူသော။ ဘဂဝါ၊ ကိ။ နာထောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ခါ။

သဒ္ဓမ္မေ ဂါရဝံ ကတွာ ကရိဿာမိတိ၊ ဟူ၍။ (ဝတွာ ဌိစပ်)။ သောတဗ္ဗဘာဝေ၊ ဤအဋ္ဌကထာ၏နာယူထိုက်သည်၏အဖြစ်၌။ ကာရဏံ၊ အကြောင်းကို။ ဝတွာ၊ ဆိုပြီး၍။ ပုန၊ တဖန်။ သဝနေ၊ ဤအဋ္ဌကထာကိုနာယူခြင်း၌။ နိယောဇေန္တော၊ တိုက်တွန်းလိုသည်။ (ဟတွာ)။ တံ သုဏာထ သမာဟိတာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ကဟကာဓော၊ အဋ္ဌကထာကျဉ်းကို ပြုစီရင်သော အရှင်ဗုဒ္ဓစောသသည်။) အာဟ၊ ဆိုပြီး။ ဝါ၊ တနည်း။ ပေါရာဏဋ္ဌကထာနယံ ဝိဂါဟိတွာ ကရိဿာမိတိ ဧတေန၊ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်။ (ဝတွာ ဌိစပ်။) သက္ကစ္စသဝနေ၊ ကောင်းစွာပြု၍

ဂုဏေဟိ ဤသတိ။ ။ပရမုက္ကံသဂတေဟိ (အလွန် မြတ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သော) အတ္တနော သီလာဒိဂုဏေဟိ ဓမ္မေန ဣဿရိယံ ဝတ္တေတိတိ အတ္တော၊ ဤ၌ “ဣဿရိယံ ဝတ္တေတိ၊ အစိုးရသည်၏ အဖြစ်ကို ဖြစ်စေတတ်” ဟူသော အနက်သည် အဓိပ္ပါယ်ထွက်သည်။ “ဤသတိ၊ အစိုးရ၏” ဟုသာ ပေးပါ။ ထိုသို့ အစိုးရလျှင် သတ္တဝါတို့ကို လွှမ်းမိုးနိုင်သောကြောင့် “အဘိဘဝတိ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ထွက်သည်။ ထိုသို့ အစိုးရသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို “သဗ္ဗဘိဘူ” ဟု ခေါ်၏။ [သဒ္ဓေဝကေ ဘိက္ခဝေ လောကေ။ ပေ။ အဘိဘူ အနဘိဘူတော၊ တသ္မာ တထာဂတောတိ ဝုစ္စတိ၊ အင်္ဂုတ္တိရ် စတုက္ကနိပါတ် ပဌမ ပံ၊ ၃-ဝဂ်၊ ၃-သုတ်။]

နာထောတိ ဝုစ္စတိ။ ။နာထ သဒ္ဓါသည် ဣဿရအနက်ကို ဟောသောကြောင့် လောက၌ အုပ်ချုပ်သူ အစိုးရ ဟူသမျှကို နာထသဒ္ဓါက ဟောနိုင်သော်လည်း ဤနေရာ၌ အလွန်အကဲ အစိုးရသော ဗုဒ္ဓမြတ်စွာကိုသာ အတိသယနည်းအားဖြင့် နာထသဒ္ဓါက ဟောကြောင်းကို ပြလိုသောကြောင့် “နာထောတိ ဝုစ္စတိ” ဟု ဝုစ္စတိသဒ္ဓါဖြင့် မိန့်တော်မူသည်။ [“ဝုစ္စတိ ဝုတ္တံ၊ နာမံ ပရိယာယ၊ ရှိလကမ္မ၊ ဥပစာ” နှင့်အညီ အပေါင်း၏ အမည်ကို အစိတ်၌ တင်စားထားသော ကေဒေသျှူပစာတည်း။]

သဒ္ဓမ္မေပေ။ အာဟ။ ။အဋ္ဌကထာ၌ “သဒ္ဓမ္မေ၊ ပေ။ ကရိဿာမိ” သည် ဤအဋ္ဌကထာ၏ နာယူထိုက်သည်၏ အဖြစ်၌ အကြောင်းပြစကားတည်း။ “သဒ္ဓမ္မဖြစ်သော ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ အလေးဂရုပြု၍ စီရင်မည်ဖြစ်သောကြောင့် ဤအဋ္ဌကထာကို နာယူထိုက်ပါသည်” ဟူလို၊ ဤသို့ အကြောင်းပြပြီး၍ “တံ သုဏာထ သမာဟိတာ” ဟု တိုက်တွန်းသောစကားကို မိန့်သည်။

ပေါရာဏ။ ပေ။ သုဏာထာတိ။ ။ဤနည်း၌ကား “မိမိ၏ အတ္တနောမတိဖြင့် စီရင်မည် မဟုတ်ပါ။ အရှင်မဟာကဿပ အစရှိသော မထေရ်မြတ်တို့မှ ဆင်းသက်၍ လာသော ပေါရာဏဋ္ဌကထာနည်းကိုမှီး၍ စီရင်ပါမည်” ဟု ဆိုသဖြင့် ဤအဋ္ဌကထာ၏

နာယူခြင်း၌။ ဝါ၊ ရှိသေစွာ နာယူခြင်း၌။ ကာရဏံ၊ အကြောင်းကို။ ဝံတွာစ၊ ဆိုပြီး၍လည်း။ တတ္ထ၊ ထို ရှိသေသေ နာယူခြင်း၌။ နိယောဇေန္တော၊ သည်။ (ဟုတွာ) သဒ္ဓမ္မေ ဂါရဝံ ကတွာ တံ သုဏာထာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော၊ သည်။) အာဟ၊ ဆိုပြီ။

[အခြားသော ချီးမွမ်းကြောင်းဂုဏ်ကို မဆိုဘဲ စတုသစ္စဒသော စသော ဂုဏ် ကိုသာ ဆိုရခြင်း၏အကြောင်းကို ပြလိုသောကြောင့် “ဇ္ဇေ” စသည်ကို မိန့်သည်။] စ၊ ဆက်။ ဇ္ဇေ၊ ဤ စတုသစ္စဒသော အစရှိသော ဂါထာ၌။ စတုသစ္စဒသောတိ ဝစနံ၊ စတုသစ္စဒသော ဟူသော စကားသည်။ စတုပ္ပဘေဒါယ၊ ၄-ပါး အပြား ရှိသော။ ဒေသနာယ၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီ ဒေသနာတော်ကို။ (ထောမနံ ဌှပ်စပ်။) သမာန-ဂဏန ဒဿန ဂုဏေန၊ တူမျှသော ၄-ဂဏန်းကိုပြသော ဂုဏ်ဖြင့်။ ထောမန-မေဝ၊ ချီးမွမ်းကြောင်းစကားသာတည်း။ [“ဂဏန်းတူဂုဏ်ဖြင့် ချီးမွမ်းလိုခြင်းမှ တပါး အခြားအဓိပ္ပါယ် မရှိပါ” ဟု ဝေသဒ္ဓါဖြင့် ကန့်သတ်။] အဋ္ဌာရသဟိ ဗုဒ္ဓ-ဓမ္မေဟိ ဥပေတောတိ စ (ဝစနံ)၊ ဟူသော စကားသည်လည်း။ အဋ္ဌာရသပ္ပ-ဘေဒါယ၊ တဆယ့်ရှစ်ပါး အပြားရှိသော။ ဒေသနာယ၊ ဝိဘင်း ဒေသနာတော် ကို။ သမာန ဂဏန ဂုဏေဟိ၊ တူမျှသော ၁၈-ဂဏန်းရှိသော ဂုဏ်တို့ဖြင့်။ ထောမနမေဝ၊ တည်း။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဝါ၊ တနည်း။ ယထာဝုတ္တေန၊ အကြင် အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော။ (အနညပဗ္ဗ-ကတ္ထ၊ တတ္ထ စ၊ သဗ္ဗညုတဿ အစရှိသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော။) နိရတိသယေန (နိ+အတိသယေန)၊ မိမိထက် အလွန်အကဲမရှိသော။ စတုသစ္စ ဒဿနေန၊ ၄-ပါးသောသစ္စာကိုမြင်တော်မူခြင်းကြောင့်။ ဘဂဝါ၊ သည်။ စတုဓာ၊ အားဖြင့်။ ဓမ္မသင်္ဂဏီ၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်ကို။ ဒေသေတုံ၊ ၄၊ သမတ္ထော၊ စွမ်းနိုင်သည်။ အဟောသိ၊ ပြီ။ အဋ္ဌာရသ ဗုဒ္ဓဓမ္မ သမန္နာဂမေန၊ တဆယ့်ရှစ်ပါးသော မြတ်စွာ

လေးလေးစားစား နာယူထိုက်သော အဋ္ဌကထာဖြစ်ကြောင်းကို ပြ၏။ ဤသို့ ပြပြီး၍ ထို လေးလေးစားစား နာယူခြင်း၌ ထိုက်တွန်းလိုခြင်းကြောင့် “သဒ္ဓမ္မေ ဂါရဝံ ကတွာ တံ သုဏာထ” ဟု ဆိုသည်။

မှတ်ချက်။ ။ ပဌမနည်း၌ “သဒ္ဓမ္မေ ဂါရဝံ ကတွာ”ကို “ကရိယာမိ”၌ စပ်ရ၏။ ဤ ဒုတိယနည်းကား “သဒ္ဓမ္မေ ဂါရဝံ ကတွာ”ကို “သုဏာထ”၌ စပ်ရသည်။ ဤသို့ ၂-နည်းဖွင့်သောကြောင့် အဋ္ဌကထာနိဿယ၌ ၂-နည်းပေးထားပါသည်။

ယထာဝုတ္တေန ဝါ။ ။ ဒဿနတ္ထ စသော အနက်များကို တနည်း ထုတ်ပြလို သောကြောင့် “ယထာဝုတ္တေန ဝါ” အစရှိသော ပါဠိကို မိန့်သည်။ ဤ၌ သစ္စာ ၄-ပါး တရားကို သိမြင်ခတ်မှုခြင်းသည် “စတုသစ္စဒသော” ပုဒ်၏ တိုက်ရိုက် ပြအပ်သော ဒဿနတ္ထတည်း။ တဆယ့်ရှစ်ပါးသော ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်တို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူခြင်းသည် “ဥပေတော ဗုဒ္ဓဓမ္မေဟိ အဋ္ဌာရသဟိ” ပုဒ်တို့ဖြင့် တိုက်ရိုက်ပြအပ်သော ဒဿနတ္ထတည်း။

ဘုရား၏ ဂုဏ်တော်တို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူခြင်းကြောင့်။ (ဘဂဝါ) အဋ္ဌာရသဓာ၊ အားဖြင့်။ ဝိဘင်္ဂံ၊ ဝိဘင်းပါဠိတော်ကို။ (ဒေသေတု) သမတ္ထော၊ သည်။ (အဟောသိ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ စတုသစ္စဒေသော ဥပပေတော ဗုဒ္ဓဓမ္မေဟိ အဋ္ဌာရသဟိဟိတေ (ဝစနဒ္ဒယံ)။ “စတုသစ္စဒေသော ဥပပေတော ဗုဒ္ဓဓမ္မေဟိ အဋ္ဌာရသဟိ” ဟူသော ဤ စကား ၂-ရပ် အပေါင်းသည်။ ယထာဂုတ္တဒေသနာ သမတ္ထတာသမ္မာဒကဂုဏနိဒဿနံ၊ အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော ၄-ပါးပြားသော ဓမ္မသင်္ကဏိပါဠိတော်၊ တဆယ့်ရှစ်ပါးပြားသော ဝိဘင်းပါဠိတော်ကို ဟောတော်မူခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ကို ပြီးစေတတ်သော ဂုဏ်တော်တို့ကို ပြကြောင်း စကားရပ်တည်း။

တေန (နိဒဿနေန)၊ ထိုသို့ ပြခြင်းကြောင့်။ ယထာဂုတ္တယ၊ အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော။ ဒေသနာယ၊ ဓမ္မသင်္ကဏိဒေသနာ၊ ဝိဘင်းဒေသနာတော်၏။ ဝါ၊ ကို။ သဗ္ဗညုဘာသိတတ္ထာ၊ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်သည် ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အဝိပရိတတံ၊ မဖောက်မပြန် မှန်ကန်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဒဿေန္တော၊ ပြလျက်။ ဝါ၊ ပြခြင်းကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထို ဒေသနာ ၂-ရပ်၌။ သတ္ထေ၊ သတ္တဝါတို့ကို။ ဥဂ္ဂဟာဒီသု၊ သင်ယူခြင်း အစရှိသည်တို့၌။ (သင်ယူ လေ့ကျက် ဆောင်ရွက် မှတ်သားခြင်းတို့၌) (သင်္ဂဟကာရော၊ သည်။) နိယောဇေတိ၊ တိုက်တွန်း၏။ စ၊ သည်သာမကသေး။ နိဋ္ဌာနဂမနံ၊ ကျမ်း၏ ပြီးဆုံးခြင်းသို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဝါယာမံ၊ လုံ့လကို။ ဝါ၊ လုံ့လဖြင့် ပြုစီရင်အပ်သော အဋ္ဌကထာကို။ ဒဿေန္တော၊ လျက်။ ဝါ၊ ကြောင့်။ အဋ္ဌ-

နိဒဿနမေတံ။ ။ ထိုသို့ ပြသဖြင့် ၄-ပါး အပြားအားဖြင့်- ဓမ္မသင်္ကဏိကျမ်းကို ဟောတော်မူခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်၏ဟူသောအနက်၊ တဆယ့်ရှစ်ပါး အပြားအားဖြင့် ဝိဘင်းကျမ်းကို ဟောတော်မူခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်၏ဟူသောအနက်သည် ထို ၂-ပုဒ်တို့ဖြင့် ပြအပ်သော ဒီပနတ္ထတည်း။ ထိုဒီပနတ္ထကိုပင် “နိဒဿနမေတံ”ဟု ဆိုသည်။

တေန။ ပေ။ နိယောဇေတိ။ ။ စတုသစ္စဒေသ ဥပပေတ ဗုဒ္ဓဓမ္မဖြစ်တော်မူသော သဗ္ဗညုဘုရားရှင်သည် ဟောတော်မူအပ်သည့်အတွက် အလုံအမှား မရှိနိုင်ကြောင်းကို ပြလျက် ထိုဒေသနာ ၂-ရပ်၌ သင်ယူခြင်းစသည်ကို ပြုဘို့ရန် တိုက်တွန်းခြင်းသည် စတုသစ္စဒေသော စသည်ကို ဆိုရခြင်း၏အကျိုးကိုပြသော ပကာသနတ္ထတည်း။ ထိုပကာသနတ္ထကိုပင် “နိယောဇေတိ”ဟု ဆိုထားသည်။

နိဋ္ဌာနဂမနဉ္စ။ ပေ။ ဥပ္ပါယတိ။ ။ ပါဠိတော်ကိုသင်ယူခြင်း စသည်၌ တိုက်တွန်းသဖြင့် ထိုပါဠိတော်ကို ပြီးအောင်ဖွင့်နိုင်သော မိမိလုံ့လကိုပြလျက် အဋ္ဌကထာကို နာယူခြင်း၌ လေးလေးစားစား ဖြစ်စေခြင်းလည်း အကျိုးပကာသနတ္ထ တမျိုးပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် “ဥဂ္ဂဟာဒီသု”ကို ဆည်းသော စ-သဒ္ဓါဖြင့် “အဋ္ဌကထာသဝနေ စ”ဟု မိန့်သည်။ “ယထာဂုတ္တ။ ပေ။ ဇနယတိ”ဟူသော ဤစကားသည် အကျိုးအဆက်ဆက်ကို ပြသော “အနုဘာဝတ္ထ” စကားတည်း—ဟု ကြံသင့်သည်။

ကတာသဝနေစ၊ အဋ္ဌကထာကို နာယူခြင်း၌လည်း။ အာဒရံ၊ ရိုသေ လေးစားခြင်းကို။ ဥပ္ပါဒယတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ ယထာဂုတ္တဂုဏရဟိတေန၊ အကြင် အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော စတုသစ္စဒေသဂုဏ်၊ အဋ္ဌာရသ ဗုဒ္ဓဓမ္မဂုဏ်တို့မှ ကင်းသော။ အသဗ္ဗညုနာ၊ သဗ္ဗညုမဟုတ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဓမ္မသင်္ကဏိ ဝိဘင်္ဂပွကရဏာနံ၊ ဓမ္မသင်္ကဏ်ကျမ်း၊ ဝိဘင်းကျမ်းတို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဒေသေတုံ၊ ငှါ။ အသက္ကုဏေယျတံ၊ မစွမ်းနိုင်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဒေသေန္တော၊ လျက်။ ဝါ၊ ကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထို ဓမ္မသင်္ကဏ်ကျမ်း၊ ဝိဘင်းကျမ်းတို့၌၎င်း။ တဒဋ္ဌကထာယစ၊ ထို ဓမ္မသင်္ကဏိအဋ္ဌကထာ၊ ဝိဘင်္ဂအဋ္ဌကထာ၌၎င်း။ သာတိသယံ (သ+အတိသယံ)၊ အလွန်အကဲနှင့်တကွ။ ဂါရဝံ၊ ရိုသေလေးစားသူ၏ အဖြစ်ကို။ ဝါ၊ ရိုသေလေးစားခြင်းကို။ ဇနယတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ စ၊ သည်သာမကသေး။ ဗုဒ္ဓါဒိနံ၊ ဘုရားအစရှိကုန်သော။ ရတနာနံ၊ တို့၏။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတာဒိဂုဏေ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတာအစရှိသောဂုဏ်တော်တို့ကို။ ဝိဘာဝေတိ၊ ထင်စွာ ဖြစ်စေ၏။

တတ္ထ၊ ထို စတုသစ္စဒေသော ဥပတော ဗုဒ္ဓဓမ္မဟိ အဋ္ဌာရသဟိ ဟူသော ပါဠိ၌။ (တနည်း) တတ္ထ၊ ထို သစ္စာ ၄-ပါး၊ တဆယ့်ရှစ်ပါးသော ဗုဒ္ဓဓမ္မတို့တွင်။ စတ္တာရိ၊ ကုန်သော။ သစ္စာနိ၊ တို့သည်။ ပါကဋ္ဌာနေဝ၊ ထင်ရှားကုန်သည်သာ။ အဋ္ဌာရသ၊ ကုန်သော။ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ ပန၊ ဘုရားဂုဏ်တော်တို့ကိုကား။ ဝေ၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ သောနည်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ (ကိံ၊ အဘယ်သို့ သိထိုက်ကုန်သနည်း).... အတိတံသေ၊ အတိတ်ဖြစ်သောတရားအဘို့၌။ ဗုဒ္ဓဿ၊ အလုံးစုံသောတရားတို့ကို သိတော်မူပြီးသော။ ဘဂဝတော၊ ၏။ အပ္ပဋ္ဌိဟတံ၊ မောဟသည် မဆီးတား မနှောင့်ယှက်အပ် မနှောင့်ယှက်နိုင်သော။ ဝါ၊ အလုံးစုံသော ကိလေသာသည်

ဗုဒ္ဓါဒိနံ ။ပေ။ ဝိဘာဝေတိ။ ။ဤစကားဖြင့် မူလအကြောင်းရင်း ဖြစ်သော “ဝိဘာဝတ္ထ”ကို ပြသည်ဟု မှတ်ပါ။ စတုသစ္စဒေသော စသော ဂုဏ်တော်ဖြင့် အကြောင်းအကျိုး အမျိုးမျိုးကို ပြပြီးဖြစ်ရကား သာသနာတော်၏ အရင်းအစဖြစ်သော ရတနာ ၃-ပါး၏ ဂုဏ်တော်များကိုလည်း ထင်ရှားပြပြီးဖြစ်တော့သည်—ဟူလို။ [“သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတာဒိဂုဏေ”၌ အာဒိဖြင့် တရားတော်၏ “သွာက္ခာတတာ” အစရှိသော ဂုဏ်တော်၊ အရိယသံသရာတော်၏ “သုပ္ပဋိပန္နတာ” အစရှိသော ဂုဏ်တော်တို့ကို ယူပါ။]

အတိတံသေ။ပေ။ဉာဏံ။ ။အံသ သဒ္ဓါသည် “ကောဋ္ဌာသ” အနက်ကို ဟော၏။ ဉာဏ်ဟူရာ၌ အတိတ်သဉာဏ်၊ အနာဂတံသဉာဏ်၊ ပစ္စုပ္ပန်သဉာဏ် ၃-ပါးသည် တပါးနှင့်တပါး မတူသောဉာဏ် ၃-မျိုးတည်းဟု ဝဒန္တိဝါဒ၎င်း၊ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တပါးတည်းသာဟူ၎င်း အနုဋီကာ၌ ၂-နည်းပြ၏။ ထိုတွင် နောက်နည်းသည် အနုဋီကာဆရာ၏ အလိုရှိအပ်သော နည်းတည်း။

မိမိ၏အယူ။ ။မိမိကား ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ ဆိုင်ရာဉာဏ်အမျိုးမျိုး၌ ကာလ ၃-ပါးဝယ် အပိတ်အပင် အဆီးအတား မရှိကြောင်းကိုပြသောစကားဟု ထင်၏။ ထို့ကြောင့် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သာမက ဒိဗ္ဗစက္ခု စသော ဉာဏ်တော်အားလုံးကိုပင် ယူလိုပါသည်။

မဆီးတား မနှောင့်ယှက်အပ် မနှောင့်ယှက်နိုင်သော။ ဉာဏံ၊ ဉာဏ်တော်သည်။
 (အတ္ထိ)။ အနာဂတံသေ၊ အနာဂတ်ဖြစ်သော တရားအသိရှိ၍။ ပေ။ ပစ္စုပ္ပန်သေ၊
 ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော တရားအသိရှိ၍။ ဗုဒ္ဓဿ၊ သော။ ဘဂဝတော၊ ဇီ။ အပ္ပုဋ္ဌဟတံ၊
 သော။ ဝါ၊ သော။ ဉာဏံ၊ သည်။ (အတ္ထိ)။ တိဟိ၊ ကုန်သော။ ဣမေဟိ ဓမ္မေဟိ၊
 ဤဂုဏ်တော်တို့နှင့်။ သမန္နာဂတဿ၊ ပြည့်စုံတော်မူသော။ ဗုဒ္ဓဿ၊ သော။
 ဘဂဝတော၊ ဇီ။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော။ ကာယကမ္မံ၊ ကာယကံတော်သည်။ ဝါ၊
 ကိုယ်ဖြင့်ပြုအပ်သမျှ အလုပ်သည်။ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ၊ ဉာဏ်တော်ရှေ့သွားရှိသည်။
 ဉာဏာနုပရိဝတ္တံ၊ ဉာဏ်တော်သို့ အစဉ်လိုက်သည်။ (ဟောတိ၊ ဇီ။) သဗ္ဗံ၊ သော။
 ဝစီကမ္မံ၊ ဝစီကံတော်သည်။ ဝါ၊ နှုတ်တော်ဖြင့်ပြုအပ်သမျှစကားတော်သည်။ ပေ။
 သဗ္ဗံ၊ သော။ မနောဂမ္မံ၊ မနောကံတော်သည်။ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ ။ ပေ။ (ဟောတိ)။

ဆဟိ၊ ကုန်သော။ ဣမေဟိ ဓမ္မေဟိ၊ တို့နှင့်။ သမန္နာဂတဿ၊ သော။ ဗုဒ္ဓဿ၊
 သော။ ဘဂဝတော၊ ဇီ။ ဆန္ဒဿ၊ သတ္တဝါတို့၏ စီးပွားချမ်းသာကို ပြုလိုသော
 ဆန္ဒတော်၏။ ဟာနိ၊ ယုတ်လျော့နည်းပါး ပျက်ပြားခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဓမ္မ-
 ဒေသနာယ၊ တရားဟောတော်မူခြင်း၏။ ဝါ၊ ဟောတော်မူအပ်သော တရား
 တော်၏။ (ဟာနိ၊ သည်။) နတ္ထိ၊ ဝီရိယဿ၊ ပရဟိတပဋိပတ္တိ၌ အားထုတ်ကြောင်း
 လုံ့လတော်၏။ (ဟာနိ၊ သည်။) နတ္ထိ၊ သမာဓိဿ၊ သမာဓိတော်၏။ (ဟာနိ၊
 သည်။) နတ္ထိ၊ ပညာယ၊ ပညာတော်၏။ (ဟာနိ)။ နတ္ထိ၊ ဝိမုတ္တိယာ၊ ကိလေသာ
 တို့မှလွတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်၏။ ဟာနိ၊ သည်။ နတ္ထိ၊ ဒွါဒေဟိ၊ ကုန်သော။
 ဣမေဟိ ဓမ္မေဟိ၊ တို့နှင့်။ သမန္နာဂတဿ၊ သော။ ဗုဒ္ဓဿ၊ သော။ ဘဂဝတော၊
 ဇီ။ ဒဝါ၊ အကျိုးမဖက် အပျက်အချော် အပျော်ပြုခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ ရဝါ၊
 မဆင်မခြင် အဆောတလျင်ပြုခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ အဗ္ဗုဒ္ဓံ၊ ဉာဏ်ဖြင့် မဖြန့်အပ်သော
 အရာသည်။ နတ္ထိ၊ (တနည်း) အဗ္ဗုဒ္ဓံ၊ ဉာဏ်ဖြင့် မတွေ့မထိ မသိအပ်သော အရာ
 သည်။ နတ္ထိ၊ ဝေဂါယိတတ္ထံ၊ အပြေးအလွှား အဟုန်အားဖြင့် ဖြစ်စေအပ်သည်
 ၏အဖြစ်သည်။ နတ္ထိ၊ အဗျာဝဋ္ဌမနော၊ ကောင်းကျိုးမငဲ့ ကြောင့်ကြမဲ့စိတ်သည်။
 နတ္ထိ၊ အပ္ပုဋ္ဌသင်္ခါနုပေက္ခာ၊ စဉ်းစားသမူ ဉာဏ်မပြတ် လျစ်လျူရှုခြင်းသည်။
 နတ္ထိ၊ ဣတိ၊ ဤသို့။ (ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။)

ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်ဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်အာရုံကို မြင်တော်မူလိုသောအခါ အပိတ်အပင် အဆီးအတား
 မရှိဘဲ ချက်ခြင်း မြင်တော်မူနိုင်၏။ ပရစိတ္တဝိဇာနနဉာဏ်တော်ဖြင့် သူ့ဘဝ၏စိတ်ကို
 သိတော်မူလိုသောအခါ ကာလ ၃-ပါး၌ပင် အပိတ်အပင် အဆီးအတားမရှိ ချက်ခြင်း
 သိတော်မူနိုင်၏။ ဣန္ဒြိယပရေပရိယတ္တိဉာဏ် စသည်တို့၌လည်း နည်းတူ။

အပ္ပာ။ ။ ဆန္ဒဿ စသည်တို့၏အနက်ကို အနုဒ္ဓိကာကြည့်၍ ပေးပါသည်။ နတ္ထိ ဒဝါ
 စသည်တို့၏ အနက်ကို နောက်၌ ဖွင့်လှစ်၍ သော မူလဒီကာအဖွင့်ကို ကြည့်၍
 ပေးပါသည်။

တတ္ထ၊ ထိုပါဠိရပ်၌။ နတ္ထိ ဒဝါတိ၊ ကား။ ခိဒ္ဓာဓိပ္ပါယေန၊ မြူးတူးပျော်ပါးခြင်း၌ဖြစ်သော အလိုဖြင့်။ ကိရိယာ၊ ပြုခြင်းသည်။ ဝါ၊ အမှုအရာသည်။ နတ္ထိ။ နတ္ထိ ရဝါတိ၊ ကား။ သဟယာ၊ အဆောတလျင်။ ကိရိယာ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ နတ္ထိ။ နတ္ထိ အဖုဋ္ဌန္တိ၊ ကား။ ဉာဏေန၊ ဉာဏ်ဖြင့်။ အဖုသိတံ၊ မက္ခေ မထိ မသိအပ်သောအရာသည်။ နတ္ထိ။ [ဖုဋ္ဌ၌ ဖရ-ဓာတ် ဖြစ်သောကြောင့် “ဖုသိတံ” ကို အဓိပ္ပါယ်တူဟု မှတ်ပါ။ သို့မဟုတ် ပါဠိရင်းမှာပင် “နတ္ထိ အဖုဋ္ဌ” ဟု ဖုသ-ဓာတ်၊ တ-ပစ္စည်းဖြင့် ရှိသင့်သည်။ ထိုသို့ရှိလျှင် “အဖုသိတံ” သည် သဒ္ဓတ္ထ အဖွင့်ပင်တည်း။] နတ္ထိ ဝေဂါယိတတ္ထန္တိ၊ ကား။ တုရိတကိရိယာ၊ အပြေးအလွှားပြုခြင်းသည်။ နတ္ထိ။ [ဝေဂေန၊ အဟုန်အားဖြင့်။ အာယိတံ၊ ဖြစ်စေအပ်သောအမှုတည်း။ ဝေဂါယိတံ၊ အမှု။ ဝေဂါယိတဿ + ဘာဝေါ ဝေဂါယိတတ္ထံ၊ တုရိတကိရိယာ ကား အဓိပ္ပါယ်တူ အဖွင့်တည်း။] နတ္ထိ အဗျာဝဋ္ဌမနောတိ၊ ကား။ နိရတ္ထကော၊ အကျိုးမရှိသော။ စိတ္တသမုဒါစာရော၊ စိတ်၏ဖြစ်ခြင်းသည်။ နတ္ထိ။ [“တွေးချင်ရာ တွေး၊ ငေးချင်ရာ ငေးနေသောစိတ်မျိုး မရှိ” ဟူလို။ ဤ စိတ္တသမုဒါစာရလည်း သဒ္ဓတ္ထ မဟုတ်၊ အဓိပ္ပါယ်တူသော၊ “နတ္ထိ ဗျာဝဋ္ဌော ယဿာတိ အဗျာဝဋ္ဌံ၊ အဗျာဝဋ္ဌံ စ + တံ + မနော စာတိ အဗျာဝဋ္ဌမနော” ဟု သဒ္ဓတ္ထဖြစ်သည်။] နတ္ထိ အပ္ပုဋ္ဌိသင်္ခါနုပေက္ခာတိ၊ ကား။ အညာဏပေက္ခာ၊ ဉာဏ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် မောဟနှင့်ယှဉ်သော ဥပေက္ခာသည်။ နတ္ထိ။ [ပုဋ္ဌိသင်္ခါနုသဒ္ဓါသည် စူးစမ်းဆင်ခြင်တတ်သောဉာဏ်ကို ဟော၏။ နတ္ထိ + ပုဋ္ဌိသင်္ခါနု + ယဿာတိ အပ္ပုဋ္ဌိသင်္ခါနု (ဥပေက္ခာ)။] ပန၊ ဝါဒိန္နရကား။ ကတ္တစိ၊ အချို့အရာ၌။ နတ္ထိ ဓမ္မဒေသနာယ ဟာနီတိ၊ ဟူ၍။ အလိခိတော၊ မရေးမူ၍။ နတ္ထိ ဆန္ဒဿ ဟာနိ၊ ပေ။ နတ္ထိ သတ္တိယာတိ၊ ဟူ၍။ လိခန္တိ၊ ရေးကြကုန်၏။ [သတ္တိယာ၊ သတ္တိ၏။ ဟာနိ၊ သည်။ နတ္ထိ။]

ဂန္ဓာရမ္မအဖွင့် ပြီး၏။

ခန္ဓဝိဘင်း

၁-သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၁။ [ဂန္ဓာရမ္မအဖွင့်ကို ပြပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဋ္ဌကထာကျမ်းရင်းစာသားကို ဖွင့်ပြလိုသော ဋီကာဆရာသည် “ဓမ္မသင်္ဂဟေ” အစရှိသော ပါဠိကို မိန့်။] ဓမ္မသင်္ဂဟေ၊ ကုသိုလ်အစရှိသော တရားတို့ကို သိမ်းယူရာသိမ်းယူကြောင်းဖြစ်သော ဓမ္မသင်္ဂဟိပါဠိတော်၌။ ကုသလာဒိကေ၊ ကုသိုလ်အစရှိကုန်သော။ ဓမ္မေ၊ တရားတို့ကို။ တိကဒုကေဟိ၊ တိက်ဒုက်တို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟေတော၊ သိမ်းယူပြီး၍။ သုတ္တန္တေ၊ သုတ္တန်ပါဠိတော်၌။ [ခန္ဓသံယုတ်ပါဠိတော် အစရှိသော သုတ္တန်၌။] ခန္ဓာဒိဝသေန၊ ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့၏အပြားအားဖြင့်။ ဝုတ္တေ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော။

တေ ဝေ ဓမ္မေ၊ ထိုကုသိုလ်အစရှိသော တရားတို့ကိုပင်။ ဝိဘဇိတုံ၊ အကျယ်
 ဝေဘန်တော်မူခြင်းငှါ။ ဝိဘင်္ဂပုဂ္ဂလရဏံ၊ ဝိဘင်းကျမ်းကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊
 ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ တတ္ထံ၊ ထို သုတ္တန်ပါဠိတော်၌။ (တနည်း) တတ္ထ၊ ထို ဓမ္မ-
 သင်္ကဏီပါဠိတော်၌။ သင်္ခေပေန၊ အကျဉ်းအားဖြင့်။ ဝုတ္တာနံ၊ ဟောတော်မူအပ်
 ပြီးကုန်သော။ ခန္ဓာဒိနံ၊ ခန္ဓာအစရှိသောတရားတို့ကို။ ဝိဘဇနံ၊ အကျယ်ဝေဘန်
 ခြင်းသည်။ ဝိဘင်္ဂေါ၊ ဝိဘင်္ဂမည်၏။ ယဿာ ပါဠိယာ၊ အကြင် ပါဠိတော်၏။
 ပကတော၊ အပြားအားဖြင့်ပြုအပ်ပြီးသော။ အဓိဂတော၊ သိအပ်ရအပ်ပြီးသော။
 သော သော ဝိဘင်္ဂေါ၊ ထိုထို အကျယ်ဝေဘန်ခြင်းသည်။ (အတ္ထိရှိ၏။) သာ၊ ထို
 ပါဠိတော်ကို။ ဝိဘင်္ဂပုဂ္ဂလရဏန္တံ၊ ဝိဘင်းကျမ်းဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ စ၊ ဆက်။
 အဓိဂတောတိ (ပဒဿ)၊ အဓိဂတော ဟူသောပုဒ်၏။ ဝတ္ထုဗ္ဗဘာဝေန၊ ဟော
 တော်မူထိုက်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ပရိဂ္ဂဟိတော၊ ပိုင်းခြား၍ ယူအပ်ပြီးသော။
 (ဝိဘင်္ဂေါ ဌိစပ်။) ဣတိ အတ္ထော၊ ဤကား အနက်။

တတ္ထံပေ။ ဝိဘင်္ဂေါ။ ။တတ္ထဖြင့် ရွှေဝါကျ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော “သုတ္တန္တေ” ပုဒ်
 ကို၎င်း၊ “ဓမ္မသင်္ကဟေ” ပုဒ်ကို၎င်း ညွှန်ပြနိုင်၏။ ထိုတွင် သုတ္တန္တပုဒ်ကို ညွှန်ပြရာ၌
 “သင်္ခေပ” ဟူသည် ပဋိနိဒ္ဒေသ မပါဘဲ ဟောတော်မူအပ်သော ဥဒ္ဒေသ နိဒ္ဒေသမျှသာ
 တည်း။ တတ္ထဖြင့် ဓမ္မသင်္ကဟေပုဒ်ကို ညွှန်ပြရာ၌ “သင်္ခေပ” ဟူသည် ဓမ္မသင်္ကဏီပါဠိတော်
 ကောဋ္ဌာသဝါရဝယ် “တသ္မိံခေါ ပန သမယေ စတ္တာရော ခန္ဓာ ဟောန္တိ၊ ဒွါယတနာနိ
 ဟောန္တိ၊ ဒွေ ဓာတုယော ဟောန္တိ” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော အကျဉ်းတည်း။
 ဝိဘဇနံပါဠိဖြင့် ဝိဘင်္ဂပုဂ္ဂလရဏံ၌ ဝိဘင်္ဂပုဒ်ကို ဘာဝသာနေပြပါဟု ပြသည်။

သော သော။ ပေ။ ဝုစ္စတိ။ ။ဤဝါကျဖြင့် ဝိဘင်္ဂပုဂ္ဂလရဏံပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို
 ပြသည်။ “သော သော ဝိဘင်္ဂေါ” ဟု ဝိစ္စာဖြင့်ဆိုခြင်းမှာ ဤကျမ်း၌ ခန္ဓာတို့ကို အကျယ်
 ဝေဘန်ခြင်း၊ အာယတနတို့ကို အကျယ်ဝေဘန်ခြင်း စသည်ဖြင့် ဝိဘင်္ဂတွေ များသော
 ကြောင့်တည်း။ ပကတောဖြင့် ပကရဏပုဒ်၏အနက်ကိုပြ၏။ ပကတောကို “အဓိဂတော”
 ဟု အနက်ဖွင့်သည်။ ပကရိယတ္ထ၊ အပြားအားဖြင့် ပြုအပ် (သိအပ်) ပြီ။ ဣတိ ပကရဏံ။
 ဝိဘဇနံ ဝိဘင်္ဂေါ၊ ပကရဏံ+ဝိဘင်္ဂေါ ယဿာတိ ဝိဘင်္ဂပုဂ္ဂလရဏံ။ [“ပကရဏဝိဘင်္ဂ”
 ဟု ဆိုလိုလျက် ရွှေနေကပ်ပြန်ထားသည်။]

အဓိဂတောတိ။ ပေ။ အတ္ထော။ ။ဤဝါကျသည် ရွှေဝါကျ၌ ပါသော အဓိဂတော
 ၏အဖွင့်တည်း။ စာအုပ်တို့၌ ကဝင် ပဌမက္ခရာဖြင့် “အဓိဂတော” ဟု တွေ့ရသော်လည်း
 မရဋီကာ၌ ပကရိတဗ္ဗောကို “အဓိဂန္တုဗ္ဗော” ဟု ဖွင့်၏။ ထိုအဖွင့်၌ အဓိဂန္တုဗ္ဗောသည်
 အဓိဂတောနှင့် သဘောတူပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် တတိယက္ခရာ ဂဖြင့် “အဓိဂတော”
 ဟု ပါဠိမှန်ရှိပါစေ။ မှန်၏— “ပရိဂ္ဂဟိတော၊ ပိုင်းခြား၍ယူအပ်” ဟူသည် အဓိဂတော၊
 သိအပ် ရအပ်ပင်တည်း။ ခန္ဓဝိဘင်းစသော ပါဠိတော်ဝယ် “ခန္ဓာငါးပါး စသည်ကို
 ဟောတော်မူထိုက်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် သိအပ် ရအပ် ပိုင်းခြား၍ယူအပ်” ဟူလို။

တဿ ဝိဘင်္ဂပုကရဏဿ။ ထို ဝိဘင်းကျမ်း၏။ [စာအုပ်တို့၌ “တတ္ထ ဝိဘင်္ဂပုကရဏဿ”ဟု ရှိသော်လည်း တတ္ထဖြင့်စွဲဘို့ရန် နိဒ္ဒါရဏသမုဒါယလည်း မရှိ၊ အာဓာရလည်း မရှိသောကြောင့်၎င်း၊ မရဋ္ဌိကာ၌ “တဿ ဝိဘင်္ဂပုကရဏဿ” သုတ္တန္တဘာဇနီယံ နာမ”ဟု ရှိသောကြောင့်၎င်း “တဿ ဝိဘင်္ဂပုကရဏဿ” ဟု ပါဠိမှန်ရှိပါစေ။] အာဒိဘူတေ၊ အစဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ခန္ဓဝိဘင်္ဂေ၊ ခန္ဓဝိဘင်း၌။ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ရူပက္ခန္ဓော။ ပေ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓောတိ၊ ဟူသော။ ဣဒံ၊ ဤစကားသည်။ သုတ္တန္တဘာဇနီယံ နာမ၊ သုတ္တန္တဘာဇနီယမည်၏။ (အာစရိယ၊ အရှင် ဋီကာ ဆရာ။) ဣကမေဝ၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော ပဉ္စက္ခန္ဓာ ရူပက္ခန္ဓော။ ပေ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော ဟူသော စကားသည်သာ။ သုတ္တန္တဘာဇနီယံ၊ သုတ္တန္တဘာဇနီယသည်။ န ဟောတိ နန၊ မဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဣတိ၊ ဤကား စောဒနာတည်း။ (ဘဗြမ္မေ၊ ကောင်းသောမျက်နှာရှိသော ငါရှင် စောဒက။) သစ္စံ၊ မှန်၏။ [ပဉ္စက္ခန္ဓာ ရူပက္ခန္ဓော။ ပေ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓောဟူသော စကားသာ သုတ္တန္တဘာဇနီယ မဟုတ်သည်ကား မှန်၏။] ပန၊ ထိုသို့ပင် မှန်ပါသော်လည်း။ အာဒိသဒ္ဓတ္ထ ဇောတကေန၊ အာဒိသဒ္ဓါ၏အနက်ကို ထွန်းပြတတ်သော။ ဣတိ သဒ္ဓေန၊ ဖြင့်။ သဗ္ဗံ၊ သော။ သုတ္တန္တဘာဇနီယံ၊ သုတ္တန္တဘာဇနီယနည်းကို။ သင်္ဂဟေတွာ၊ သိမ်းယူ၍။ ဝါ၊ တနည်း။ ပကာရတ္ထဇောတကေန၊ အတူအနက်ကို ထွန်းပြတတ်သော။ [မရဋ္ဌိကာ၌ “ပကာရတ္ထဒီပကေနာတိ သဒိသတ္ထဒီပကေန” ဟု ရှိ၏။] ဣတိသဒ္ဓေန၊ ဖြင့်။ သဗ္ဗံ၊ သော။ သုတ္တန္တဘာဇနီယံကို။ သင်္ဂဟေတွာ၊ ၍။ ဝိညာဏက္ခန္ဓောတိ ဝေမာဒိ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓော ဤသို့ အစရှိသော။ ဝါ၊ တနည်း။ ဝိညာဏက္ခန္ဓောတိ ဧဝံ ပကာရံ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓော ဤသို့ အတူရှိသော။ ဣဒံ၊ ဤစကားရပ်သည်။ သုတ္တန္တဘာဇနီယံ၊ မည်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိထိုက်၏။

အထဝါ၊ ထို့ပြင် တနည်းကား။ ဧကေသေန၊ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ရူပက္ခန္ဓော။ ပေ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓောဟူသော တစိတ်တဒေသ စကားဖြင့်။ သမုဒါယံ၊ အပေါင်းဖြစ်သော သုတ္တန္တဘာဇနီယကို။ (သင်္ဂဟကာရော) နိဒ္ဒေသေတိ၊ ညွှန်ပြ၏။ ကော ဝိယ၊ အဘယ်သူကဲ့သို့နည်း။ ပဗ္ဗဘသမုဒ္ဓါဒိနိဒ္ဒေသကော ဝိယ၊ တောင်၊ သမုဒြာ

ဝိဘင်္ဂပုကရဏဿ။ ။ ဝိဘင်္ဂပုကရဏံပုဒ်ကို ဤ မူလဋီကာ၌ “ဝိဘဇနံ ဝိဘင်္ဂေါ၊ ပကရဏံ ဝိဘင်္ဂေါ ယဿာတိ”ဟု ဗဟုပ္ပိဟိသမာသ်ကို ပြ၏။ အနုဋီကာ၌ကား “ဝိဘဇိယန္တိ ဣ၊ ဧတေန ဝါ ခန္ဓာဒယောတိ ဝိဘင်္ဂေါ=ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့ကို အကျယ် ဝေဘန်ရာ ဝေဘန်ကြောင်းဖြစ်သော ကျမ်း၊ ပကရိယန္တိ ပဌပိယန္တိ ဣ၊ ဧတေန ဝါတိ ပကရဏံ=ထိုခန္ဓာစသည်တို့ကို အပြားအားဖြင့် ပြုစီရင်အပ်ရာ၊ အပြားအားဖြင့် ထားအပ်ရာ၊ အပြားအားဖြင့် ပြုစီရင်အပ်ကြောင်း၊ အပြားအားဖြင့် ထားအပ်ကြောင်းကျမ်း၊ ဝိဘင်္ဂေါ စ+သော+ပကရဏဉ္စာတိ ဝိဘင်္ဂပုကရဏံ”ဟု တနည်းပြုသေး၏။

အစရှိသည်ကို ညွှန်ပြသူကဲ့သို့တည်း။ [ဤဋီကာအဖွင့်အတိုင်း အဋ္ဌကထာနိဿယ၌ အဓိပ္ပါယ်ရေးထား၏။] တတ္ထ၊ ထို ဝိဘင်းကျမ်း၌။ ခန္ဓာနံ၊ ခန္ဓာတို့၏။ ဝါ၊ ခန္ဓာတို့က။ နိဗ္ဗာနဝဇ္ဇာနံ၊ နိဗ္ဗာန်သည် ကြဉ်အပ်ကုန်သော။ သဗ္ဗဓမ္မာနံ၊ အလုံးစုံသော တရားတို့ကို။ သင်္ဂါဟကတ္ထာ၊ သိမ်းယူတတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ၎င်း။ သဗ္ဗသင်္ဂါဟကေဟိ၊ အလုံးစုံသောတရားတို့ကို သိမ်းယူတတ်ကုန်သော။ အာယတနာဒီဟိ၊ အာယတန အစရှိသည်တို့အောက်။ အပ္ပကတရပဒတ္တာ စ၊ သာ၍ နည်းသောပုဒ်ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ခန္ဓဝိဘင်္ဂေါ၊ ခန္ဓဝိဘင်းကို။ အာဒိမ္ပိ၊ အစ၌။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

န တတော ဟေဋ္ဌာတိ၊ န တတော ဟေဋ္ဌာဟူသော ဤစကားကို။ (ဝုတ္တံ၌စပ်)။ ရူပါဒိနံ၊ ရုပ်အစရှိသော တရားတို့၏။ ဝေဒယိတာဒိ သဘာဝတ္တာ ဘာဝါ၊ ခံစားခြင်း အစရှိသောသဘော ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်၎င်း။

တတ္ထ။ပေ။အာဒိမ္ပိ ဝုတ္တော။ ။ဝိဘင်း ၁၈-ရပ်တို့တွင် အဘယ်ကြောင့် ခန္ဓဝိဘင်းကို အစစွာ ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်းဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “တတ္ထ။ပေ။ အာဒိမ္ပိ ဝုတ္တော”ဟု မိန့်သည်။ ခန္ဓာငါးပါးသည် နိဗ္ဗာန်မှတစ်ပါး အလုံးစုံ ပရမတ္ထတရားတို့ကို သိမ်းယူနိုင်၏။ ထိုသို့ သိမ်းယူနိုင်သောကြောင့်၎င်း၊ အာယတနဓာတ်တို့က အရေအတွက် နည်းသောကြောင့်၎င်း (အရေအတွက်နည်းသဖြင့် မှတ်၍ လွယ်သည်—ဟူလျှင်) ခန္ဓဝိဘင်းကို အစစွာ ဟောတော်မူရပါသည်။

မေးဘွယ်။ ။ဤအကြောင်း ၂-ရပ်ကြောင့် ခန္ဓဝိဘင်းကို အစစွာ ဟောတော်မူလျှင် သစ္စဝိဘင်းသည် နိဗ္ဗာန်နှင့်တကွ အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိမ်းယူနိုင်သောကြောင့်၎င်း၊ ခန္ဓာငါးပါးထက်ပင် ပုဒ်အရေအတွက် နည်းသောကြောင့်၎င်း သစ္စဝိဘင်းကို အစစွာ ဟောတော်မူထိုက်သည် မဟုတ်ပါလောဟု မေးဘွယ်ရှိ၏။ အဖြေကား—သစ္စဝိဘင်း၌လည်း ခန္ဓာငါးပါးကို အကုန်မဟောပါ။ သစ္စဝိမုတ်တွေ ကျန်နေပါသည်။ ဤသို့ ခန္ဓာငါးပါး မကုန်သောကြောင့် သစ္စဝိဘင်းကို အစစွာ မဟောထိုက်ပါ။

တနည်း။ ။ဝိနေယပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရုပ်တရား၌ တွေ့ဝေသောပုဂ္ဂိုလ် နာမ်တရား၌ တွေ့ဝေသောပုဂ္ဂိုလ် ရုပ်နာမ် ၂-ပါး၌ တွေ့ဝေသောပုဂ္ဂိုလ် ဤသို့ ၃-မျိုးရှိ၏။ ထိုတွင် နာမသမ္ပုဋ္ဌ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် နာမ်တရားကို ခန္ဓာ ၄-ပါးခွဲ၍ ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူ၏။ ရူပသမ္ပုဋ္ဌ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် ရုပ်တရားကို ၁၀-ပါးနှင့် တစိတ်ခွဲ၍ အာယတနဒေသနာကို ဟောတော်မူ၏။ ဥဘယသမ္ပုဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် ရုပ်တရားကို ၁၀-ပါးနှင့် တစိတ်၊ နာမ်တရားကို ၇-ပါးနှင့် တစိတ်ခွဲ၍ ဓာတုဒေသနာကို ဟောတော်မူ၏။ ဤသို့ သမ္ပုဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ် ၃-မျိုးအစဉ်အားဖြင့် ခန္ဓ အာယတန ဓာတုဒေသနာတို့ကို အစဉ်အတိုင်း ဟောတော်မူပါသည်။ ဤသို့ အနုဋီကာ၌ အကျယ်ပြထားသည်ကို ရူပါလေတော့။

ရူပါဒိနံ။ပေ။ အဘာဝါ။ ။ရူပါဒိ၌ အာဒိဖြင့် ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဉ်တို့ကို ယူပါ။ ရုပ်မှာ ဝေဒယိတ စသော သဘောမရှိ၊ ရူပနသဘောသာ ရှိ၏။ ဝေဒနာမှာလည်း ရူပန စသော သဘောမရှိ၊ ဝေဒယိတသဘောသာ ရှိ၏။ ဤသို့စသည်

ယသ္မိံ သဘာဝေ၊ အကြင် ကုသိုလ်အစရှိသော သဘော၌။ အတိတာဒယော၊ အတိတ်ကုသိုလ်အစရှိသော တရားတို့ကို။ ရာသီ၊ အစုတို့ကို။ ကတွာ၊ ဤ။ ဝတ္ထဗ္ဗာ၊ ဟောထိုက်ကုန်၏။ ရူပနာဒိတော၊ ရူပန အစရှိသော သဘောမှ။ အညဿ၊ အခြားသော။ တဿ၊ ထို ကုသိုလ်အစရှိသော သဘော၏။ အဘာဝါ၊ မရှိခြင်းကြောင့်၎င်း။ ဟေဋ္ဌာ၊ ငါးပါးမှ အောက်၌။ ဂဏနေသု၊ ၃-ပါး ၄-ပါး စသော အရေအတွက်တို့၌။ သင်္ခတဓမ္မာနံ၊ သင်္ခတတရားတို့၏။ [အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်ကား ခန္ဓာနှင့်မဆိုင်သောကြောင့် “သင်္ခတဓမ္မ” ဟုဆိုသည်။] အနိဋ္ဌာနံ၊ မပြီးဆုံးသော။ သာဝသေသဘာဝံ၊ အကြွင်းအကျန်နှင့်တကွ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ရည်ရွယ်၍။ (သင်္ခဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဟေဋ္ဌာ၊ ငါးပါးမှ အောက်၌။ ဂဏနမတ္တာဘာဝံ၊ အရေအတွက်မျှ၏ မရှိခြင်းကို။ သန္ဓာယ၊ ဤ။ (သင်္ခဟကာရေန) န ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သည်မဟုတ်။

ဖြင့် အခြားခန္ဓာ၏ သဘောမရှိပုံကို သိပါ။ အကယ်၍ ရုပ်မှာ ဝေဒယိတသဘောရှိလျှင် ရုပ်နှင့်ဝေဒနာကို တပေါင်းတည်းပြု၍ ခန္ဓာတပါးတည်း ဖွဲ့စု၏။ ထိုသို့ ဖွဲ့ဆိုရန် ရုပ်မှာ ဝေဒယိတသဘော မရှိပါ-ဟူလို၊ ဤစကားဖြင့် ခန္ဓာ ၅-ပါးအောက် လျော့၍ မဖြစ်ကြောင်းကို ပြသည်။

ယသ္မိံ သဘာဝေ။ ပေ။ ဝတ္ထဗ္ဗာ။ “ယသ္မိံ သဘာဝေ” ကို မရဋီကာ၌ “ယသ္မိံ သဘာဝေတိ အတိတာဒိသဘာဝေ၊ ကုသလာဒိသဘာဝေ စ” ဟု ဖွင့်၏။ ထိုအဖွင့်တွင် နောက်နည်းကို ယူ၍ နိဿယ၌ ပေးထားပါသည်။ ကုသိုလ်တရားတို့သည် အတိတ်ကုသိုလ်၊ ပစ္စုပ္ပန်ကုသိုလ်၊ အနာဂတ်ကုသိုလ်ဟု ၃-မျိုးရှိ၏။ ထို ၃-မျိုးကိုပေါင်းလျှင် “ကုသလက္ခန္ဓာ” ဟု တမျိုးဖြစ်နိုင်၏။ ထိုအတူ အကုသလက္ခန္ဓာ၊ အဗျာကတက္ခန္ဓာ ဖြစ်နိုင်ပုံကိုလည်း သိပါ။ ထိုသို့ ဖွဲ့လျှင် ခန္ဓာ ၃-မျိုးဖြင့် တရားအားလုံး ပြည့်စုံနိုင်သည် မဟုတ်ပါလောဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ယသ္မိံ။ ပေ။ ဝတ္ထဗ္ဗာ” ဟု မိန့်သည်။

တဿ ပေ။ အဘာဝါ စ။ ။ ထို ကုသိုလ် အစရှိသော သဘောကလည်း ရူပန စသော သဘော ၅-မျိုးမှ တမျိုးတခြား မဟုတ်သောကြောင့် အခြား တရားတို့ကို ခန္ဓာ ဖွဲ့လျှင်လည်း ဤ ရူပက္ခန္ဓာ စသည်မှ တမျိုးတခြား မဟုတ်တော့-ဟူလို။

ဟေဋ္ဌာ။ ပေ။ သာဝသေသဘာဝံ။ ။ ဤ ပြခဲ့သော အကြောင်း ၂-ရပ်ကြောင့် ခန္ဓာ ၅-ပါးကို ၂-ပါးစီစသည် ပေါင်း၍လည်း မဖွဲ့သင့်၊ အခြားနာမည်ဖြင့်လည်း ခန္ဓာ မဖွဲ့သင့်ရကား ရူပက္ခန္ဓာ စသော ၅-ပါးကိုသာ ဖွဲ့ရတော့မည်။ ထိုသို့ ဖွဲ့လျှင် ၅-ပါးလုံး အပြည့်အစုံမဖွဲ့ဘဲ ၄-ပါး၊ ၃-ပါးစသည်သာ ဟောတော်မူလျှင် သင်္ခတတရား အားလုံး မဆုံး (မပြည့်စုံ)ဘဲ ကြွင်းကျန်နေဘွယ်ရှိသည်ကို ရည်ရွယ်၍ “န တတော ဟေဋ္ဌာ” ဟု မိန့်ပါသည်။ ၅-ပါးအောက် ခန္ဓာ ၄-ပါး၊ ခန္ဓာ ၃-ပါးမရှိနိုင်ရုံမျှကို ရည်ရွယ်၍ မိန့်တော်မူသည်မဟုတ်ပါ။ [အနိဋ္ဌာနန္တိ အပရိယောသာနံ၊ ရူပဒိသု ဟိ ကတိပယေ၊ ငကပ္ပိ ဝါ အဂ္ဂယောက္ခာ ဝုတ္တမာနာ ခန္ဓဝသေန ဒေသနာ အနဝသေသ သင်္ခတဓမ္မ သင်္ခဟကာရေန န သမ္ပဝတိ-အနုဋီကာ။]

ပန၊ အဘူတပါးကား။ ဆဋ္ဌဿ၊ ဖု-ခုမြောက်ဖြစ်သော။ ခန္ဓဿ၊ ခန္ဓာ၏။ အဘာဝါ၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ န ဥဒ္ဓန္တိ၊ န ဥဒ္ဓဟူ၍။ (သင်္ကဟကာရော) အာဟ၊ ဆိုပြီ။ (ကသ္မာ၊ အဘယံကြောင့်။ ဆဋ္ဌဿ၊ သော။ခန္ဓဿ၊ ၏။ အဘာဝေါ၊ မရှိခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်သနည်း။) ဟိ (ယသ္မာ)၊ အကြွင့်ကြောင့်။ သဝိတာဂဓမ္မေဟိ၊ ဝေဘန်အပ်သော အတိတ် အနာဂတ်စသော ၁၁-ပါး အပြားရှိသော တရားတို့မှ။ [ရှေးစာအုပ်တို့၌ “သဗ္ဗသဝိတာဂဓမ္မေဟိ၊ အလုံးစုံအားဖြင့် ဝေဘန်အပ်သော အပြားရှိသောတရားတို့မှ”ဟု ပါ၍ရှိ၏။] နိဿဋ္ဌဿ၊ လွတ်သော။ ဝါ၊ လွတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ဟေတုမန္တ ဝိသေသန)။ အတိတာဒိဘာဝရဟိတဿ၊ အတိတ် အစရှိသည်၏ အဖြစ်မှ ကင်းသော။ ဧကဿ၊ တပါးတည်းသော။ နိဗ္ဗာနဿ၊ နိဗ္ဗာန်၏။ ရာသဋ္ဌော၊ အစုဟူသော အနက်သည်။ ဝါ၊ အစုသဘောသည်။ န အတ္တိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ (ဆဋ္ဌဿ၊ သော။ ခန္ဓဿ၊ ၏။ အဘာဝေါ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။)

ရာသိမ္မိတိ (ဣမိနာ)၊ ရာသိမ္မိဟူသော ဤပါ၍ဖြင့်။ သဒ္ဓတ္ထသဟိတံ၊ သဒ္ဓါ၏ အနက်နှင့်တကွဖြစ်သော။ ခန္ဓသဒ္ဓဿ၊ ခန္ဓသဒ္ဓါ၏။ ဝိသယံ၊ ဟောရာအနက်ကို။ (သင်္ကဟကာရော) ဒဿေတိ၊ ၏။ ဂုဏေ ပဏ္ဏတ္တိယံ ရဋ္ဌိယန္တိ (ဣမိနာ)၊ ဟူသော

န ဟိ။ပေ။အတ္တိတိ။ ။“ဆဋ္ဌဿ ခန္ဓဿ အဘာဝါ” ဟူသော ဟိတ်ကိုပင် အကြောင်းပြလို၍ “န ဟိ။ပေ။အတ္တိ”ဟု မိန့်သည်။ နိဗ္ဗာန်သည် အတိတ် အနာဂတ် စသော ၁၁-ပါးအားဖြင့် ဝေဘန်အပ်သော အပြားရှိသော တရားမဟုတ်၊ ထိုဝေဘန်အပ်သော အပြားရှိသောတရားမှ အလွတ်ဖြစ်သော တပါးတည်းသောတရား ဖြစ်၏။ ထိုသို့ အလွတ်ဖြစ်သောကြောင့်ပင် အစုသဘောမရှိရကား နိဗ္ဗာန်သည် “ရာသိ” အနက် ဟော ခန္ဓသဒ္ဓါဖြင့် ခြောက်ခုမြောက် ခန္ဓာမပြစ်နိုင်—ဟူလို။

မှတ်ချက်။ ။ “န ဟိတက်ရာ၊ ဟိနက်မှာ၊ ဟိတ်ပါဒဋ္ဌိ” ဟူသော ရှေးဆရာတို့ နိယာမ်နှင့်အညီ “န ဟိ”ဟု ရိုရာ၌ ဒဋ္ဌိအနက်၊ ဟိတ်အနက် ၂-မျိုးလုံးပင် ပေးလေ့ရှိကြ၏။ ဤဝါကျ၌ “အတ္တိတိ”ဟု ဣတိသဒ္ဓါ ပါ၏။ ထိုဣတိဖြင့် ရှေ့သို့ လှည့်၍စပ်မှ အဓိပ္ပါယ် ပြည့်စုံသောကြောင့် ဣတိသဒ္ဓါ အဆုံးပါလျှင် ဟိတ်အနက် ပေးခြင်းသာ ကောင်းသည်။ ထိုသို့ ဟိတ်အနက်ပေးလိုလျှင် ရှေ့ဝါကျက ဖလစကားကို ကသ္မာထည့်၍ ပုစ္ဆာလုပ်ရပါသည်။ နိဿယ၌ ပုစ္ဆာဝါကျထည့်ထားပုံကို ကြည့်ပါ။ ဟိတ်အနက်မပေးလိုသော် “ဟိ (သဋ္ဌ)၊ မှန်၏”ဟု ဒဋ္ဌိပေး၍ “ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏” ဟုလည်း အလွယ်ပေးနိုင်ပါ၏။

သဒ္ဓတ္ထ။ပေ။ဝိသယံ။ ။ခန္ဓနှင့်ရာသိသည် ပရိယာယ်တည်း။ ထို့ကြောင့် “ခန္ဓော၊ အစု” ဟူသော အနက်သည် သဒ္ဓါအနက်လည်း ဟုတ်၏။ ဝိသယ (ဟောရာ) အနက်လည်း ဟုတ်၏။ ထို့ကြောင့် “သဒ္ဓတ္ထ။ပေ။ဝိသယံ” ဟု မိန့်သည်။ [“ဝိဂေသေန သေတိ ပဝတ္ထတိ ဣတိ ဝိသယော”နှင့်အညီ သဒ္ဓါ၏အထူးသဖြင့် ဖြစ်ရာအနက်ကို “ဝိသယ” ဟုခေါ်သည်]။

ဤပါဌ်ဖြင့်။ ခန္ဓသဒ္ဓဿ၊ ခန္ဓသဒ္ဓါ၏။ ဝိသယမေဝ၊ ဟောရာ အနက်ကိုသာ။ ဒဿေတိ၊ ပြ၏။ သဒ္ဓတ္ထံ၊ သဒ္ဓါ၏အနက်ကို။ န ဒဿေတိ၊ ပြသည်မဟုတ်။ ဟိ၊ မှန်၏။ လောကီယ လောကုတ္တရဘေဒံ၊ လောကီ လောကုတ္တရာ အပြားရှိသော။ သီလာဒိဂုဏံ၊ သီလ အစရှိသောဂုဏ်ကို။ နိပ္ပဒေသေန၊ အကြွင်းမရှိသော အားဖြင့်။ [လောကီ လောကုတ္တရာ အလုံးစုံအားဖြင့်။] ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ (ဟောရာ အနက်အားဖြင့် ယူ၍။) ပဝတ္ထမာနော၊ ဖြစ်သော။ ခန္ဓသဒ္ဓေါ၊ ခန္ဓသဒ္ဓါသည်။ သီလာဒိဂုဏဝိသိဋ္ဌံ၊ သီလ အစရှိသောဂုဏ်တို့ဖြင့် အထူးပြုအပ်သော။ ရာသဋ္ဌံ၊ အစုဟူသော အနက်ကို။ ဒီပေတိ၊ ပြ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ပန၊ ဝါဒန္တရကား။ ကေစိ၊ အချို့သော မဗ္ဗသိရိဆရာတို့သည်။ ဧတ္ထ၊ ဤ “သီလက္ခန္ဓော” အစရှိသောပါဌ်၌။ ဂုဏဋ္ဌော၊ ဂုဏ်ဟူသော အနက်သည်။ ခန္ဓဋ္ဌော၊ ခန္ဓသဒ္ဓါ၏ အနက်တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝဒန္တိ၊ ဆိုကြကုန်၏။ [ကေစိဆရာတို့သာ ဆိုသည်မဟုတ်၊ အဋ္ဌကထာဆရာတို့လည်း ခန္ဓသဒ္ဓါ၏အနက်ကို “ဂုဏဋ္ဌ” ဟုလည်း ဆိုခဲ့ကြ၏။ “သီလက္ခန္ဓော သမာဓိက္ခန္ဓောတိ အာဒိသ ဂုဏဋ္ဌေန” — အဋ္ဌသလင်္ခီ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ ကာမာဝစရကုသလ နိဒ္ဒေသဝါရကထာ။] ပန၊ အဘို့တပါးကား။ ဒါရုက္ခန္ဓောတိ ဧတ္ထ၊ ဒါရုက္ခန္ဓောဟူသော ဤပါဌ်၌။ ခန္ဓသဒ္ဓေါ၊ ခန္ဓသဒ္ဓါသည်။ ပညတ္တိသဒ္ဓဿ၊ ပညတ္တိသဒ္ဓါ၏။ အတ္ထေ၊ အနက်၌။ န ဝတ္ထတိ၊ ဖြစ်သည်မဟုတ်။ [“ဒါရုက္ခန္ဓော၊ သစ်သားဟူသော နာမည်ပညတ်”ဟု အနက်မပေးနိုင်—ဟူလို။] ပန၊ အဟုတ်ကား။ တာဒိသေ၊ ထိုကဲ့သို့ ရှိအပ်သော။ ပုထုလာယတေ၊ လုံးပတ်လည်း တုတ်၊ အလျားလည်း ရှည်သော။ ဒါရုမ္ပိ၊ သစ်သား၌။ ဒါရုက္ခန္ဓောတိ၊ သစ်တုံးဟူ၍။ ပညတ္တိ၊ ခေါ်ဝေါ် ပညတ်ခြင်းသည်။ ဟေတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ပညတ္တိယံ၊ နာမည်ပညတ်ဟူသော အနက်၌။ နိပတတိ၊ ကျရောက်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။

တထာ၊ ထိုအတူ။ [ရာသိအနက် မပါခြင်းအားဖြင့် တူသည်ကို ရည်ရွယ်သည်။] (တနည်း) တထာ၊ ထိုမှတပါး။ [ပညတ်၌ ကျရောက်ပုံမှတပါး ရှဉ့် အနက်၌ ကျရောက်ပုံကား။] ကေသ္မိံပိ၊ တခုလည်းဖြစ်သော။ ဝိညာဏေ၊ ဝိညာဉ်၌။ ပဝတ္ထော၊ ဖြစ်သော။ ဝိညာဏက္ခန္ဓောတိ၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓောဟူသော ပါဌ်၌။ ခန္ဓသဒ္ဓေါ၊ ခန္ဓသဒ္ဓါသည်။ ရှဉ့်သဒ္ဓဿ၊ ရှဉ့်သဒ္ဓါ၏။ အတ္ထံ၊ အနက်ကို။ န ဝဒတိ၊ ဟောသည်မဟုတ်။ [“ဝိညာဏက္ခန္ဓော၊ ဝိညာဏ်ရှဉ့်”ဟု အနက် မပေးနိုင်—ဟူလို။] ပန၊ အန္တယကား။ သမုဒါယေ၊ အပေါင်း၌။ နိရုဋ္ဌော၊

ဂုဏေ။ ပေ။ န သဒ္ဓတ္ထံ။ ။ “ခန္ဓော၊ ဂုဏ်ဟု၎င်း၊ ပညတ်ဟု၎င်း၊ ရှဉ့်” ဟု၎င်း မပေးနိုင်။ ထို့ကြောင့် “ဂုဏေ”စသော အနက်သည် သဒ္ဓတ္ထမဟုတ်၊ ဆိုင်ရာ ပြယုဂ် အားလျော်စွာ ဟောရာ(ဝိသယ)အနက်သာ ဖြစ်သည်။

တက်ရောက် ထင်ရှားသော။ ခန္ဓသဒ္ဓေါ၊ ခန္ဓသဒ္ဓါသည်။ တဒေကဒေသေ၊ ထိုအပေါင်း၏ အစိတ်၌။ ပဝတ္ထမာနော၊ ဖြစ်လသော်။ တာယ ရုဠိယာ ဝေ၊ ထိုအတွင်ရုဠိအားဖြင့်ပင်။ ပဝတ္ထတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ခန္ဓသဒ္ဓေါ၊ ခန္ဓသဒ္ဓါသည်။ ရုဠိယံ၊ ရုဠိအနက်၌။ နိပတတိ၊ ကျရောက်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ရာသိတော ဂုဏတောတိ၊ ရာသိတော ဂုဏတော အစရှိသော။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော စကားရပ်၌။ နိသက္ကဝစနံ၊ ပဉ္စမိဝိဘတ်ကို။ ဝိသယဿေဝ၊ ဟောရာအနက်၏ပင်။ ခန္ဓသဒ္ဓပ္ပဝတ္တိယာ၊ ခန္ဓသဒ္ဓါဖြစ်ခြင်း၏။ ကာရဏဘာဝံ၊ အကြောင်း၏အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ရည်ရွယ်၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ကတံ၊ ပြုအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။ ရာသိတောတိ ဣမံ အတ္ထံ၊ ရာသိတော ဟူသော ဤအနက်ကို။ သဒ္ဓတ္ထဝသေနပိ၊ သဒ္ဓါ၏အနက်၏ အဖြစ်ဖြင့်လည်း။ နိယမေတွာ၊ ပိုင်းခြားသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်၍။ ဒဿေတုံ၊ ပြုခြင်းငှါ။ အယဉ္စိန္တဋ္ဌောနာမ ပိဏ္ဍဋ္ဌောတိ အာဒိံ၊ အစရှိသော စကားရပ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ၊ ဆိုပြီ။

ခန္ဓဋ္ဌေ၊ ခန္ဓသဒ္ဓါ၏အနက်သည်။ ကောဋ္ဌာသဋ္ဌေ၊ အဘို့ဟူသောအနက်သည်။ (သတိ၊ ဖြစ်လသော်။) ဆဋ္ဌေန ခန္ဓေနပိ၊ ခြောက်ခုမြောက် ခန္ဓာသည်လည်း။ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ရှိရာ၏။ (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ခန္ဓဋ္ဌေ ကောဋ္ဌာသဋ္ဌေ သတိ ဆဋ္ဌေန ခန္ဓေနပိ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ရှိရာသနည်း။) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ နိဗ္ဗာနမ္ပိ၊ နိဗ္ဗာန်သည်လည်း။ ဆဋ္ဌော၊ ခြောက်ခုမြောက်သော။ ကောဋ္ဌာသော၊ အဘို့တည်း။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ (ခန္ဓဋ္ဌေ ကောဋ္ဌာသဋ္ဌေ သတိ ဆဋ္ဌေန ခန္ဓေနပိ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ရှိရာ၏။) တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ခန္ဓသဒ္ဓါ၏ အနက်သည် ကောဋ္ဌာသအနက် ဖြစ်လသော် ဆဋ္ဌခန္ဓာ၏လည်း ရှိရာသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) [“တသ္မာရှေ၊ ဟိတိကိုက္ခေ” စသော “တသ္မာထုံ၊ ဟိတိဗိလိ” စသော နိယာမနှင့် အညီပေးသည်။] ခန္ဓဋ္ဌောနာမ၊ ခန္ဓသဒ္ဓါ၏အနက်မည်သည်။ ရာသဋ္ဌော၊ အစဟူသော အနက်တည်း။ ဣတိ၊ ဤအနက်သာ။ ယုတ္တံ၊ သင့်၏။ [ဆဋ္ဌခန္ဓာ ဟု မရှိသောကြောင့် ကောဋ္ဌာသအနက် မသင့်-ဟူလို၊ ဤသို့ မသင့်ဟုပယ်ပြီး၍ သင့်သောနည်းကိုပြုပြန်လိုသောကြောင့် “ယေသံ ဝါ” စသည်ကိုမိန့်သည်။] ဝါ၊ တနည်း။ ယေသံ၊ အကြင်ရုပ်အစရှိသော တရားတို့၏။ အတိတာဒိဝသေန၊ အတိတ် အစရှိသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။

ယေသံ ဝါ။ ပေ။န ဝုတ္တော။ ။ မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူတုန်းကပင် အတိတ် အစရှိသောအားဖြင့်ပြားသော ရုပ်အစရှိသော တရားတို့ကိုသာ ငါးဘုံခွဲ၍ ဟောတော်မူသောကြောင့် အတိတ်အစရှိသောအပြားမှ ကင်းသောနိဗ္ဗာန်အတွက် ရာသိအနက်သာ မက ကောဋ္ဌာသအနက်အားဖြင့်လည်း ခန္ဓနာမည်တပ်၍ ဟောတော်မမူအပ်၊ ဤစကားဖြင့် “ခန္ဓသဒ္ဓါ၏ ကောဋ္ဌာသအနက်ကို ခွင့်ပြုသော်လည်း ဆဋ္ဌခန္ဓာကား မရှိနိုင်”ဟု ပြသည်။

ဘေဒေါ၊ အပြားသည်။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ တေသံ၊ အတိတ်အစရှိသောအပြားအားဖြင့် ပြားသော ထိုရုပ်အစရှိသော တရားတို့၏။ ရူပနာဒိလက္ခဏာဝသေန၊ ရူပန အစ ရှိသော လက္ခဏာတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ တံ တံ ကောဋ္ဌာသတာ၊ ထိုထို အဘို့၏ အဖြစ်ကို။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဘေဒရဟိတဿ၊ အတိတ်အစ ရှိသောအပြားတို့မှကင်းသော။ နိဗ္ဗာနဿ၊ ။ ကောဋ္ဌာသဋ္ဌေနစ၊ အဘို့ဟူသော အနက်အားဖြင့်လည်း။ [စဖြင့် “ရာသဋ္ဌ” ကိုဆည်း။] ခန္ဓဘာဝေါ၊ ခန္ဓာ၏အဖြစ်ကို။ န ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မမူအပ်။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိထိုက်၏။

တ္ထောဝတာတိ၊ ဟူသည်ကား။ ဥဒ္ဓေသမတ္တေန၊ “ပဉ္စက္ခန္ဓာ ရူပက္ခန္ဓော။ ပေ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော” ဟူသော ဥဒ္ဓေသမျှဖြင့်။ [ဒဿေသိ ဌံ စပ်။] ဣတိ အတ္ထော။ စတ္တာရော စ မဟာဘူတာ။ ပေ။ ရူပန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝေ၊ ဤသို့။ ဝိဘတ္တော၊ ဝေဘန် တော်မူအပ်သော။ [ဝေပဘေဒေါ ရူပရာသိ ဌံစပ်။] ကတ္တ၊ အဘယ်အရာတို့၌။ (ဝိဘတ္တော၊ ဝေဘန်တော်မူအပ်သော ရုပ်အစုနည်း။) ဣတိ စေ၊ ဤသို့မေးအံ့။ ကောဒေသသု၊ အတိတ်အနာဂတ်စသောအားဖြင့် သ-ပါးကုန်သော။ ဩကာသေ- သု၊ ဝေဘန်ခြင်း၏ တည်ရာဌာနတို့၌။ (ဝိဘတ္တော၊ ဝေဘန်တော်မူအပ်သော ရုပ်အစုတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ ပြေရာ၏။) နိဒဿနတ္တေန၊ နိဒဿနအနက်ရှိသော။ ဣတိသဒ္ဓေန၊ ဣတိသဒ္ဓါဖြင့်။ [ဥပါဒါယရူပန္တိ၌ “ဣတိ” သဒ္ဓါဖြင့်။] သဗ္ဗော၊ အလုံးစုံသော။ ဝိဘဇနယော၊ ဝေဘန်ကြောင်းနည်းကို။ ဒဿိတော၊ ပြတော် မူအပ်ပြီ။ ဣဒ္ဓ ဝိဘဇနံ၊ ဤဝေဘန်ခြင်းကို၎င်း။ ဩဋ္ဌာရိကာဒိသု၊ ဩဋ္ဌာရိက အစရှိသော ဩကာသတို့၌။ စက္ခယတနန္တိ အာဒိ ဝိဘဇနဉ္စ၊ စက္ခယတနံ အစ ရှိသော ဝေဘန်ခြင်းကို၎င်း။ ယထာသမ္ဘဝံ၊ ဖြစ်သင့်သည်အားလျော်စွာ။ ကော- ဒေသသု၊ ကုန်သော။ ဩကာသေသု၊ တို့၌။ ယောဇေတဗ္ဗံ၊ ယှဉ်စေထိုက်၏။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒိသုပိ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသော ခန္ဓာတို့၌လည်း။ ဝေ၊ ဤ အတူတည်း။

ဣတိသဒ္ဓေန နိဒဿနတ္တေန။ ။ သဒ္ဓါကျမ်း၌ “ယဿိန္ဒြိယာနိ” စသည်ကဲ့သို့ ဥဒါဟရုဏ် ထုတ်ပြခြင်းကို “နိဒဿန=ညွှန်ပြကြောင်း ဥဒါဟရုဏ်” ဟု ခေါ်၏။ ထို ဥဒါဟရုဏ်ဖြင့် အသားတူရုပ်ဟူသမျှကို ပြနိုင်သကဲ့သို့ ဤ “ဥပါဒါယ ရူပန္တိ” ၌ ဣတိ သဒ္ဓါလည်း ဝေဘန်ပုံကို ညွှန်ပြသော “နိဒဿန” အနက်ရှိရာကား ခန္ဓဝိဘင်း သုတ္တန္တ ဘာဇနိယပါဠိတော်၌ ဝေဘန်ပုံ နည်းအားလုံးကို ညွှန်ပြသည်။ [နိဒဿနတ္တေနာတိ ဥဒါဟရုဏတ္တေန။—အနုဋီကာ]

ယထာသမ္ဘဝံ။ ပေ။ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ။ “စက္ခယတနံ သောတာယတနံ” စသော ရုပ်မျှားသည် ဩဋ္ဌာရိကဩကာသ၌ ပါ၍ သုခမဩကာသ၌ မပါ။ “ဣတ္ထိန္ဒြိယံ” စသော ရုပ်မျှားသည် သုခမဩကာသ၌သာ ပါ၍ ဩဋ္ဌာရိကဩကာသ၌ မပါ။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ယထာသမ္ဘဝ ယောဇနာ ရုပ်ကို ပါဠိတော်ကြည့်၍ သိပါ။

ပန၊ အဘူတပါးကား။ (တနည်း) ပန၊ အထူးကား။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို။ ကောဒသောကာသေသု၊ ၁၁-ပါးသော ဩကာသတို့တွင်။ ပုရိမေ၊ ရှေးဖြစ်သော။ ဩကာသပဉ္စကောဩကာသ ၅-ပါးအပေါင်း၌။ [အတိတ်မှစ၍ ဗဟိဒ္ဓတိုင်အောင် ငါးပါးအပေါင်း၌။] စက္ခုဝိညာဏံ။ ပေ။ မနောဝိညာဏန္တံ၊ ဟူ၍။ ဆ ဝိညာဏကာယဝိသေသေန၊ ၆-ပါးသော ဝိညာဉ်အပေါင်းဟူသော အထူးအားဖြင့်။ ဝိဘတ္တော၊ ဝေဘန်တော်မူအပ်ပြီ။ တတ္ထ၊ ထို ရှေးဖြစ်သော ၅-ပါးသော ဩကာသ၌။ မနောဓာတု မနောဝိညာဏဓာတုတိ၊ ဟူသော။ ဝိဘဇနံ၊ ဝေဘန်ကြောင်းစကားရပ်သည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိ။ (မပါ)။ ပန၊ ထိုသို့ပင် မရှိပါသော်လည်း။ တံ ဒွယံ၊ ထိုမနောဓာတ် မနောဝိညာဏဓာတ် ၂-ပါးအပေါင်းကို။ မနောဝိညာဏန္တံ၊ မနောဝိညာဏံ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိဣမံအတ္ထံ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒဿေတု၊ ငှါ။ အဋ္ဌကထာယံ၊ အဋ္ဌကထာ၌။ မနောဓာတု မနောဝိညာဏဓာတုတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗ၊ မှတ်ထိုက်၏။

ေဝံ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ပါဠိနယေန၊ ဤ ဝိဘင်းပါဠိတော်နည်းအားဖြင့်။ ပဉ္စသု၊ ၅-ပါးကုန်သော။ ခန္ဓေသု၊ ခန္ဓာတို့၌။ ဓမ္မပရိစ္ဆေဒံ၊ တရားအပိုင်းအခြားကို။ ဒဿေတု၊ ပြပြီး၍။ ပန၊ တဖန်။ အညေန၊ အခြားသော။ ပကာရေန၊ အပြားအားဖြင့်။ (ဓမ္မပရိစ္ဆေဒံ)။ ဒဿေတု၊ ပြခြင်းငှါ။ အဝိစာတိ အာဒိံ၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရေ) အာဟ၊ ပြီ။ [“အညေန ပကာရေန” ဟူသည် ဓမ္မသင်္ဂဟီပါဠိတော်၊ ထိုအဋ္ဌကထာတို့၌ လာသောနည်းတည်း။ “အညေန ပကာရေနာတိဓမ္မသင်္ဂဟေ၊ တဒဋ္ဌကထာယဉ္စ အာဂတေန ပကာရန္တရေန”။—အနု။] ဣတ္ထာတိ၊ ကား။ တေသ္မိံ၊ ခန္ဓနိဋ္ဌေသေ၊ ဤ ခန္ဓနိဋ္ဌေသ၌။

ဝိညာဏက္ခန္ဓော ပန။ ပေ။ ဝိဘတ္တော။ ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို ဝေဘန်တော်မူရာ၌ “အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ” ဟူသော ရှေ့ဩကာသ ၅-ပါးဝယ် “စက္ခု-ဝိညာဏံ။ ပေ။ မနောဝိညာဏံ” ဟု ၆-ပါးသော ပြုတော်မူ၏။ အဋ္ဌကထာ၌ကား “မနောဓာတ်၊ မနောဝိညာဏဓာတ်” ဟု ခွဲ၍ ၇-ပါးဆိုထား၏။ [အဋ္ဌကထာ ဝိညာဏက္ခန္ဓ အဖွင့် အဆုံးနား၌ ကြည့်ပါ။] ထိုသို့ အဆိုကဲ့ရာ၌ ပါဠိတော်ဝယ် “မနောဝိညာဏံ” ဟူသည့် “စိတ်အားလုံး မဟုတ်၊ မနောဓာတ်နှင့် မနောဝိညာဏဓာတ်သာတည်း” ဟု အဋ္ဌကထာဆရာက သိစေလိုသောကြောင့်တည်း။ “ထိုသို့ သိစေလိုသောကြောင့်ပင် ပါဠိတော်၌ ၆-ပါးကို အဋ္ဌကထာ၌ ၇-ပါးခွဲ၍ ပြပါသည်” ဟူလို။

၁-ရူပက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၂။ ယံ ကိဉ္စိတိ ဣေ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ ယန္တိ၊ ယံ ဟူသောသဒ္ဒါသည်။ သာမညေန၊ သာမညအားဖြင့်။ အနိယမနိဒ္ဓိယနံ၊ အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီး မဟုတ်သော အနက်ကို ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဒါတည်း။ ကိဉ္စိတိ၊ ကိဉ္စိဟူသော သဒ္ဒါ သည်။ ပကာရန္တရဘေဒံ၊ တစုံတခု အထူးအပြားကို။ အာမသိတွာ၊ သုံးသပ်၍။ အနိယမနိဒ္ဓိယနံ၊ တည်း။ ဥဘယေနပိ၊ ယံ ကိဉ္စိဟူသော ၂-ပုဒ်ဖြင့်လည်း။ အတိတ်ံ ဝါ၊ အတိတ်မူလည်း ဖြစ်သော။ ပေ။ [“အနာဂတံ”မှ စ၍ “ယံ ဒုရေ”တိုင်အောင် ပေယျာလမြှုပ်။] သန္တိကေဝါ၊ အနီးမူလည်းဖြစ်သော။ (တနည်း) သန္တိကေ၊ အနီး၌။ (ပဝတ္ထံဝါ၊ ဖြစ်သည်မူလည်း ဖြစ်သော။) အပ္ပံဝါ၊ အနည်းငယ် မူလည်းဖြစ်သော။ ဗဟံဝါ၊ အများမူလည်းဖြစ်သော။ ယာဒိသံဝါ၊ အကြင်ကဲ့သို့ ရူအပ်သည်မူလည်း ဖြစ်သော။ တာဒိသံဝါ၊ ထိုကဲ့သို့ ရူအပ်သည်မူလည်းဖြစ် သော။ ယံ ကိဉ္စိတိ၊ ယံ ကိဉ္စိဟူ၍။ နပုံသကနိဒ္ဒေသဘာရဟံ၊ နပုံလိန်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းကို ထိုက်သော။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသောအနက်ကို။ ဗျာပေတွာ၊ ပြန့်နှံ့ ဧဝံ။ သင်္ဂဏှောတိ၊ သိမ်းယူနိုင်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အညေသုပိ၊ ရုပ်မှ အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော။ နပုံသက နိဒ္ဒေသဘာရဟေသု၊ နပုံလိန်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းကိုထိုက်သော အနက်တို့၌။ ပသင်္ဂံ၊ ကပ်ငြိခြင်းကို။ (လျှဉ်းပါးဘွယ်ကို။) ဒိသ္မာ၊ မြင်တော်မူ၍။ အဓိပ္ပေတ- ထွံ၊ အလိုရှိအပ်သော အနက်ကို။ အတိစ္စ၊ ကျော်လွန်၍။ ပဝတ္ထိတော၊ ဖြစ်ခြင်း ကြောင့်။ တဿ အတိပ္ပသင်္ဂံဿ၊ ထို လွန်၍ဖြစ်သော ကပ်ငြိပါဝင်လာသော အနက်ကို။ နိယမနတ္ထံ၊ မှတ်သားခြင်းအကျိုးငှါ။ ဝါ၊ တားမြစ်ခြင်းအကျိုးငှါ။ [နိယမနတ္ထန္တိ နိဝတ္တနတ္ထံ-အနုဂ္ဂိက။] ရူပန္တိ၊ ဟူ၍။ အာဟ၊ ပြီ၊ ယံ ကိဉ္စိတိ၊ ဟူ၍။ သနိပါတံ၊ စိနိပါတ်နှင့်တကွဖြစ်သော။ ယံ သဒ္ဓံ၊ ယံ သဒ္ဓါကို၎င်း။ ကိံ သဒ္ဓဉ္စ၊ ကို၎င်း။ အနိယမေကတ္ထ ဒီပနဝသေန၊ မသတ်မှတ်အပ်သော တခု တည်းသော အနက်ကို ပြခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ဧကံ ပဒန္တိ၊ ပပုဒ်ဟူ၍။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ ပဒဒ္ဓယေနပိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန)ဝုတ္တံ။ [စိနိပါတ်ကို တပုဒ်၊ ယ သဒ္ဓါနှင့် ကိံ သဒ္ဓါ ၂-ပုဒ်မှ အနိယမအနက်တခုကိုသာ ဟောနိုင်သည့်အတွက် တပုဒ်ဟု ယူ၍ “ပဒဒ္ဓယေန”ဟု ဆိုသည်။]

ကိဉ္စိတိ။ ပေ။ နိဒ္ဓိယနံ။ ။ ကိဉ္စိကို အနုဂ္ဂိကာ၌ ကေစံနှင့် အနက်တူဟု ဆို၏။ ရှေး ဆရာတို့ကလည်း “အမှတ်မရှိ၊ တစုံတခု”ဟုပင် အနက်ပေးတော်မူကြ၏။ “တစုံတခု” ဟူသည်နှင့် “ကေစံ၊ တချို့”ဟူသည် သဘောတူပင်တည်း။ တချို့ ဟု ဆိုသဖြင့် “အမျိုး အစား အပြားတို့တွင် တချို့တစုသာတည်း”ဟု သိသာ၏။ ထို့ကြောင့် “ပကာရန္တရ- ဘေဒံ၊ အမျိုးအစား အပြားအထူး”ဟု ဖွင့်သည်။ [ပသညတိ၊ ကပ်ငြိ (ပါဝင်လာ) တတ်၏။ ဣတိ ပသင်္ဂံ၊ မလိုရာအနက်၏ ကပ်ငြိ ပါဝင်လာခြင်း။]

ကိစ္ဆ ဘိက္ခဝေ ရူပံ ဝဒေထာတိ၊ ကား။ တုမေပိ၊ သင်တို့သည်လည်း။ [ပိဖြင့် ငါဘုရားကို ပေါင်း၍။] ရူပံ ရူပန္တိ၊ ရူပံ ရူပဟူ၍။ ဝဒေထ၊ ပြောဆိုကြကုန်၏။ တံ၊ ထိုရူပကို။ ကေန ကာရဏေန၊ အဘယ်အကြောင်းကြောင့်။ ဝဒေထ၊ ပြောဆိုကြကုန်သနည်း။ ဣတိအတ္ထော၊ အထဝါ၊ ထို့ပြင်တနည်းကား။ ကေန ကာရဏေန၊ အဘယ်အကြောင်းကြောင့်။ ရူပံ၊ ရူပ မည်သနည်း။ ကံ ကာရဏံ၊ အဘယ်အကြောင်းကို။ ဝဒေထ၊ ဆိုကြကုန်မည်နည်း။ [“တံ ကာရဏံ” ဟု ရှိသောပါဌ်အလို “တံ ကာရဏံ၊ ထိုအကြောင်းကို။ ဝဒေထ၊ ဆိုကြကုန်လော့?” ဟု ပေးရလိမ့်မည်။] ဣတိ အတ္ထော၊ အထ၊ မေးတော်မူရာ ထိုအခါ၌။ ဧတေသု ဘိက္ခု၊ သု၊ ဤရဟန်းတို့သည်။ တုဏှိဘူတေသု၊ ဆိတ်ဆိတ်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်လသော်။ ဘဂဝါ၊ သည်။ အာဟ၊ မိန့်တော်မူသည်ကား။ ရူပတီတိ ခေါတိ အာဒိ၊ အစရှိသည်တည်း။ (တနည်း) ဘဂဝါ၊ သည်။ ရူပတီတိ ခေါတိ အာဒိ၊ သော။ (ယံ ဝစနံ၊ သည်။ အတ္ထိ၊ တံ ဝစနံ၊ ကိ။) အာဟ၊ ပြီ။ [အာဟ၏နောက်၊ အာဒိရောက်မူ၊ ပဌမာ ဝိဘတ်၊ ကျေမြဲမှတ်။]

ဘိဇ္ဇတိတိ (ဣဒံ)၊ ဘိဇ္ဇတိဟူသော ဤပုဒ်ကို။ (“အာဟ” ၌စပ်။) သိတာဒိ-သန္နိပါတေ၊ သိတ အစရှိသော ဆန့်ကျင်ဘက် အကြောင်းတို့၏ ပေါင်းဆုံကျရောက်ခြင်းသည်။ (သတိ၊ သော။) ဝိသဒိသသန္တာနုပ္ပတ္တိ ဒဿနတော၊ ရှေးရုပ်အစဉ်နှင့် မတူသော နောက်ရုပ်အစဉ်၏ဖြစ်ပုံကို မြင်ရခြင်းကြောင့်။ ပုရိမသန္တာနဿ၊ ရှေး၌ဖြစ်သော ရုပ်အစဉ်၏။ ဘေဒံ၊ ပျက်ခြင်းကို။ သန္ဓာယ၊

အထဝါ။ ပေ။ ဝဒေထာတိ အတ္ထော။ ။ ဤနည်း၌ “ကိစ္ဆ ဘိက္ခဝေ ရူပံ” ကို တဝါကျ၊ “ကိစ္ဆ” ပုဒ်ကို လိုက်စေ၍ “ဝဒေထ” ကို တဝါကျဟု ၂-ဝါကျခွဲပါ။ ဒုတိယဝါကျ၌ “အတ္ထဝသာ ဝိဘတ္တိဝိပရိကာမော ကာတဗ္ဗော” ပရိဘာသာနှင့်အညီ ကိံ ကိံ ဟိတိအနက် မပေးဘဲ ဥပယောဂအနက် ပေးရသည်။ [ဒုတိယဝိကပေ ပန ဝတ္ထုနယေနော ကာရဏတ္ထေ ပဝတ္ထံ ကိံသဗ္ဗံ “ဝဒေထာ” တိ ကိရိယာပဒသမ္ပန္နနေန ဥပယောဂဝသေန ပရိကာမေတွာ (ဝိဘတ်ပြောင်းလွဲ၍) ဝဒေတိ “ကံ ကာရဏံ ဝဒေထာ”-တိ။ -အနုဋီကာ။] ယခုစာအုပ်များ၌ “ကံ ကာရဏံ” ဟု မရှိဘဲ “တံ ကာရဏံ” ဟု ရှိသောကြောင့် အနုဋီကာ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို နားမလည်ဘဲ ရှိရသည်။

ဘိဇ္ဇတိတိ။ ပေ။ ဒဿနတော။ ။ အအေးကြောင့် ရုပ်အစဉ်ဖြစ်နေရာဝယ် အပူနှင့် တွေ့သောအခါ ထို အအေးကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်အစဉ်နှင့် မတူသော အပူရုပ်အစဉ် ဖြစ်လာခြင်းကို မျက်မြင်အားဖြင့် တွေ့နိုင်၏။ ဥပမာ-အအေးမှ အပူသို့ ထွက်သောအခါ အတော်ကြာလျှင် မျက်နှာ၏ နီခြင်းစသော အပူရုပ်အစဉ်ကို မျက်မြင် တွေ့ရသကဲ့သို့တည်း။ ထိုသို့ ရုပ်၏ ပြောင်းလွဲခြင်းအကျိုးကို မြင်ရသဖြင့် “ရှေးရုပ်အစဉ်သည် ပျက်ခဲ့ပေါ့” ဟု မှန်းဆ၍ သိနိုင်၏။ အကျိုးကိုမြင်ရသဖြင့် အကြောင်းကို မှန်းဆ၍ သိရသော “ဖလာနမာန” နည်းတည်း။ “ပျက်” ဟူသည် ရှေးရုပ်အစဉ်၏ ပျက်ခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “ပုရိမသန္တာနဿ ဘေဒံ သန္ဓာယ” ဟု ဆိုသည်။

ရည်ရွယ်၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ စ၊ တနည်းကား။ ဘေဒေါ၊ ဘေဒဟူသည်။
ဝိသဒ္ဓိသတာ၊ ရှေးရုပ်အစဉ်နှင့် မတူသည်၏အဖြစ် ဟူသော။ ဝိကာရာပတ္တိ၊
ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းတည်း။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဘိဇ္ဇတိတိ (ပဒဿ)၊
ဘိဇ္ဇတိဟူသော ပုဒ်၏။ ဝိကာရံ၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့။ အာပဇ္ဇတိ၊ ရောက်တတ်၏။
ဣတိအတ္ထော၊ ဤကားအနက်။ စ၊ ဆက်။ ဝိကာရာပတ္တိ၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ရောက်
ခြင်းဟူသည်။ သိတာဒိသန္နိပါတေ၊ သိတအစရှိသော ဆန့်ကျင်ဘက်အကြောင်း
တို့၏ ပေါင်းဆုံကျရောက်ခြင်းသည်။ (သတိ)။ ဝိသဒ္ဓိသဂ္ဂပုပ္ဖတ္တိယေဝ၊ ရှေးရုပ်နှင့်
မတူသော နောက်ရုပ်၏ ဖြစ်ခြင်းပင်တည်း။

ပန၊ ဆက်။ အဂ္ဂပက္ခန္ဓာနံ၊ နာမ်ခန္ဓာတို့၏။ အတိလဟပရိဝတ္တိတော၊ အလွန်
လျင်မြန်စွာ ပြောင်းလဲခြင်းကြောင့်။ (“သမာဂမော နတ္ထိ” ခွံစပ်။) ဂ္ဂပမ္မောနံ၊
ရုပ်တရားတို့၏။ ဌိတိက္ခဏေ၊ ဌိခဏ၌။ သိတာဒိဟိ၊ သိတ အစရှိသော ဆန့်ကျင်
ဘက် အကြောင်းတို့နှင့်။ သမာဂမော၊ ပေါင်းဆုံခြင်းသည်။ ဟောတိ ယထာ၊
ဖြစ်သကဲ့သို့။ (“ဝေ အညေဟိ သမာဂမော နတ္ထိ” ခွံစပ်။) ယေန၊ ယင်းကဲ့သို့
ဌိခဏဝယ် သိတ အစရှိသည်တို့နှင့် ပေါင်းဆုံခြင်းကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထိုရုပ်တရား
တို့၌။ ဌိတိပုတ္တဿ၊ ဌိခဏသို့ ရောက်သော။ ဥတုနေ၊ ဥတု၏။ ဝါ၊ တနည်း။
ဌိတိပုတ္တဿ၊ သော။ အာဟာရာဒိကဿ၊ အာဟာရ အစရှိသော အကြောင်း
တရား၏။ ပုရိမသဒ္ဓိသသန္တာနုပ္ပါဒနသမတ္တတာ၊ ရှေးအစဉ်နှင့်တူသော အစဉ်ကို

ဘေဒေါ စ။ ပေ။ အတ္ထော။ ။ ဘေဒအရ “ဖလာနုမာန” နည်းအားဖြင့် သိရသော
“ဘိဇ္ဇတိ၊ ပျက်၏” ဟူသော အနက်မှတစ်ပါး တိုက်ရိုက်သိအပ်သော အနက်ကို ပြလို၍
“ဘေဒေါ စ” စသည်ကို မိန့်သည်။ ဤနည်း၌ စ သဒ္ဓါကို “ဝါ သဒ္ဓတ္ထ” ဟု မရရှိကာ
ဖွင့်၏။ ဤနည်းအလို “ဘိဇ္ဇတိ၊ ဖောက်ပြားတတ်၏” ဟု ပေးပါ။

အဂ္ဂပ။ ပေ။ ပဝတ္တိတော။ ။ ဤပြုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့် ရှေးရုပ်အစဉ်နှင့် မတူ
ထူးခြား ဖောက်ပြားတတ်သောကြောင့် “ဂ္ဂပ” ဟု ဆိုလျှင် “နာမ်ခန္ဓာတို့လည်း ရှေး
အစဉ်နှင့်မတူ ထူးခြားဖောက်ပြားတတ်သောကြောင့် “ဂ္ဂပ” အမည် ရနိုင်သည် မဟုတ်
ပါလော” ဟု စောဒနာဘွယ်ရှိသောကြောင့် “အဂ္ဂပက္ခန္ဓာနံ ပန” စသည်ကို မိန့်သည်။
နာမ်ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်ပျက်ခြင်းသည် ခဏငယ် သုံးချက်မျှသာကြာရကား အလွန်အပြောင်း
အလဲမြန်၏။ ထိုသို့ အပြောင်းအလဲမြန်သောကြောင့် “အညေဟိ သမာဂမော နတ္ထိ”
ဌိခဏ၌ အခြား ဆန့်ကျင်ဘက်တို့နှင့် ပေါင်းဆုံခြင်း မရှိနိုင်” ဟု ဆိုသည်။

ယထာဂ္ဂပမ္မောနံ။ ပေ။ ဟောတိ။ ။ ဤ ဥပမာမျိုးကို “ဝိသဒ္ဓိသုပမာ” ဟု
ခေါ်၏။ ရုပ်တရားတို့၏ အသက်သည် စိတ္တက္ခဏ ၁၇-ချက်တိုင်အောင် ကြာရကား ဌိ
အိုက်သည်ပင် ခဏကြီး ၁၆-ချက်နှင့် ခဏငယ်တချက်ခန့် ကြာ၏။ ခဏငယ် သက်သက်
ရေတက်လျှင် ၄၉-ချက်ခန့် ကြာ၏။ ထိုသို့ ကြာသောကြောင့် ဌိခဏ၌ သိတ အစရှိသော
ဆန့်ကျင်ဘက်တို့နှင့် ပေါင်းဆုံနိုင်၏။

ဖြစ်စေခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဝေ၊ ဤအတူ။ အညေဟိ၊ အခြားသော အကြောင်းတို့နှင့်။ သမာဂမော၊ ပေါင်းဆုံခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။

၈၊ သည်သာမကသေး။ သဗ္ဗန္ဓနေန၊ ထိခိုက်ခြင်းကြောင့်၊ ဝိကာရာပတ္တိယံ၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်း၌၊ ရူပနသဒ္ဓေါ၊ ရူပနသဒ္ဓါသည်။ နိရုဋ္ဌော၊ ကပ်ရောက် ထင်ရှား၏။ တဿ၊ ထို့ကြောင့်။ (ထိုသို့ အခြားသော အကြောင်းတို့နှင့် ပေါင်းဆုံခြင်း မရှိသည်၏အဖြစ်၊ သဗ္ဗန္ဓနေကြောင့် ဝိကာရာပတ္တိ၌ ရူပသဒ္ဓါ၏ လင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) အရူပဓမ္မာနံ၊ တို့၏။ သဗ္ဗန္ဓနဝိရဟိတတ္ထာ (၈)၊ ထိခိုက်ခြင်းမှ ကင်းကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ရူပဓမ္မာနံ၊ ရုပ်တရားတို့၏။ ပါကဋ္ဌဿ၊ ထင်ရှားသော။ ဝိကာရဿ၊ ဖောက်ပြန်ခြင်း၏။ (ဘာဝေါ)ဝိယ၊ ရှိခြင်းကဲ့သို့။ (အရူပဓမ္မာနံ၊ တို့၏။ ပါကဋ္ဌဿ၊ သော။ ဝိကာရဿ၊ ၏။) အဘာဝတောစ၊ မရှိခြင်းကြောင့်၎င်း။ (အရူပဓမ္မာ၊ တို့ကို။) ရူပန္တိ၊ ဖောက်ပြန်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့၎င်း။ ရူပနလက္ခဏာ၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းလက္ခဏာရှိကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့၎င်း။ န ဝုစ္ဆန္တိ၊ မဆိုအပ်ကုန်။

၉၊ ဆက်။ ဇိဃစ္စာပိပါသာဟိ၊ ဆ လောင်ခြင်း မှတ်သိပ်ခြင်းတို့ကြောင့်။ ရူပနံ၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းကို။ ဝါ၊ သည်။ ဥဒရဂ္ဂိသန္နိပါတေန၊ ဝမ်းမီး၏ ပေါင်းဆုံကျရောက်ခြင်းကြောင့်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်ထိုက်၏။ ၈၊

ယေန။ပေ။သမတ္တတာ န ဟောတိ။ ။ယင်းသို့ ပေါင်းဆုံနိုင်ခြင်းကြောင့် ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သော အကြောင်းတရားတို့တွင် ဥဏှဥတုကြောင့် ရုပ်အစဉ်ဖြစ်နေလျှင် ဌီဇဏ၌ သီတဥတုနှင့် တွေ့သောအခါ ထို ဥဏှဥတုသည် တနည်း—အာဟာရ အစရှိသော အကြောင်းတရားသည် ရှေးရုပ်အစဉ်နှင့်တူသော ရုပ်ကို ဖြစ်စေခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်တော့၊ သီတဥတု တမျိုးပြောင်း၍ ဖြစ်ရတော့သည်။ ထို ဥတုဇရုပ်ပြောင်းလျှင် အာဟာရဇစသော ရုပ်ဘို့လည်း ပြောင်းရတော့သည်သာ။

သဗ္ဗန္ဓနေန ၈။ပေ။နိရုဋ္ဌော။ ။ဤကား “သဗ္ဗန္ဓိယတိ၊ ပိဇ္ဇိယတိ” တို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ရည်ရွယ်သောစကားတည်း။ အဖြစ်အပျက် မြန်သော နာမ်တရားတို့သည် ဓား စသည်တို့ဖြင့် ထိခိုက်ခြင်းမဖြစ်နိုင်၊ ဌီဇဏ၌ ကြာရှည်စွာ တည်ရသော ရုပ်တရားတို့ကား ဓား စသည်တို့ဖြင့် ထိခိုက်နိုင်၏။ ထိုသို့ ထိခိုက်သည့်အတွက် ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်သော ရုပ်ဘုရား၌သာ “ရူပန” သဒ္ဓါ ထင်ရှားသောကြောင့် နာမ်တရားများကို “ရုပ်”ဟု မခေါ်ထိုက်။ “ရူပ” ဟူသောအမည်သည် အထင်ရဋ္ဌိအမည်ဖြစ်သည်—ဟူလို၊ ဤအဓိပ္ပါယ်များကို သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ၌ လင်္ကာနှင့်တကွ ရေးခဲ့သည်။

ဇိဃစ္စာ။ပေ။ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ။“သီတ ဥဏှ” စသည်တို့ကြောင့် ဖောက်ပြန်ခြင်းကိုပြပြီး၍ “ဇိဃစ္စာ ပိပါသာ”တို့ကြောင့် ဖောက်ပြန်ခြင်းကို ပြလိုရကား “ဇိဃစ္စာ ပိပါသာဟိ” စသည်ကို မိန့်၊ ဆာလောင်ခြင်း မှတ်သိပ်ခြင်းကြောင့် ရုပ်ဖောက်ပြန်ခြင်းသည် ဝမ်းမီးတည်းဟူသော ဥဏှဥတုနှင့် ပေါင်းမိခြင်းကြောင့် ဖြစ်ရသည်—ဟူလို။

ဆက်။တ္ထေ၊ ဤ“ရူပတိတိ ကုပ္ပတိ”အစရှိသောပါဌ်၌။ ကုပ္ပတိတိ ဧတေန၊ ကုပ္ပတိ ဟူသော ဤပုဒ်ဖြင့်။ ကတ္ထု၊ အတ္ထေ၊ ကတ္တားအနက်၌။ ရူပပဒသိဒ္ဓိံ၊ ရူပပုဒ်၏ ပြီးခြင်းကို။ ဒဿေတိ၊ ပြ၏။ ဃနီယတိ ပိဋ္ဌိယတိတိ ဧတေဟိ၊ ပုဒ်တို့ဖြင့်။ ကမ္မတ္ထေ၊ ကံအနက်၌။ ရူပပဒသိဒ္ဓိံ၊ ဒဿေတိ။ ဟိ၊ မှန်။ ကောပါဒိကိရိယာယေဝ၊ ဖောက်ပြန်ခြင်း အစရှိသော ကိရိယာသည်ပင်။ ဝါ၊ ကုပ္ပနကိရိယာ၊ ဃနူနကိရိယာ၊ ပိဋ္ဌနကိရိယာသည်ပင်။ ရူပနကိရိယာ၊ ရူပနကိရိယာတည်း။ [တနည်းကသွာ၊ ကြောင့်။ ကုပ္ပတိတိ ဧတေန၊ ဖြင့်။ ကတ္ထု၊ အတ္ထေ၊ ၌။ ရူပပဒသိဒ္ဓိံ၊ ကိ။ ဒဿေတိ။ ဃနီယတိ ပိဋ္ဌိယတိတိ ဧတေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ကမ္မတ္ထေ၊ ၌။ ရူပပဒသိဒ္ဓိံ၊ ဒဿေတိ။ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ သိအပ်သနည်း။ ဟိ(ယသွာ)၊ ကြောင့်။ ကောပါဒိကိရိယာယေဝ၊ သည်ပင်။ ရူပနကိရိယာ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ကုပ္ပတိတိ ဧတေန၊ ဖြင့်။ ပေ။ ရူပပဒသိဒ္ဓိံ၊ ဒဿေတိ။ ဧ။ ဣတိ၊ ဝိညာယတိ၊ ဧ။] ပန၊ ဆက်။ ကတ္ထုဘူတော၊ ဖောက်ပြန်တတ်သည် ဖြစ်၍လည်း ဖြစ်သော။ ကမ္မဘူတော၊ ထိခိုက်အပ်၊ နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍လည်းဖြစ်သော။ သော အတ္ထော၊ ထို ဘူတရုပ်၊ ဥပါဒါရုပ်ဟူသော အနက်သည်။ ဘိဇ္ဇမာနေ၊ ပျက်တတ်သည်။ ဝါ၊ ပျက်အပ်သည်။ ဧတေဟိ၊ ဧ။ ဣတိ ဣမဿ အတ္ထဿ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒဿနတ္ထံ၊ ပြခြင်းအကျိုးငှါ။ ဘိဇ္ဇတိတိ အတ္ထောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ကဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ [ဤအလို ဘိဇ္ဇတိသည် “ရူပတိ၊ ဃနီယတိ၊ ပိဋ္ဌိယတိ”တို့၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်အဖွင့်ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ပါ။]

အထဝါ၊ ထို ပြင်တနည်းကား။ ရူပတိတိ ရူပန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ကမ္မကတ္ထုတ္ထေ၊ ကမ္မကတ္တားအနက်၌။ ရူပပဒသိဒ္ဓိံ၊ ကိ။ (သင်္ကဟကာရေန) ဝုတ္တာ၊ ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ ဝိကာရော၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းသည်။ ရူပန၊ ရူပနတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်ထိုက်၏။ [တနည်း ကသွာ၊ ကြောင့်။ ရူပတိတိ ရူပန္တိ၊ ဖြင့်။ ကမ္မကတ္ထုတ္ထေ၊ ၌။ ရူပပဒသိဒ္ဓိံ၊ ကိ။ ဝုတ္တာ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဝိညာယတိ၊ နည်း။ ဟိ(ယသွာ)၊ ကြောင့်။ ဝိကာရော၊ သည်။ ရူပန၊ တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ရူပတိတိ ရူပန္တိ၊ ဖြင့်။ ပေ။ ဝုတ္တာ။ ဣတိ၊ ဝိညာယတိ၊ ဧ။] တေနော၊ ထို့ကြောင့်ပင်။ ဘိဇ္ဇတိတိ အတ္ထောတိ၊ ဟူ၍။ ကမ္မကတ္ထုတ္ထေန၊ ကမ္မကတ္တားအနက်ရှိသော။ ဘိဇ္ဇတိ သဒ္ဓေန၊ ဘိဇ္ဇတိ သဒ္ဓါဖြင့်။ အတ္ထံ၊ ရူပတိသဒ္ဓါ၏အနက်ကို။ ဒဿေတိ၊ ဧ။ [ဤအလို ဘိဇ္ဇတိသည်

အထဝါ ရူပတိပေ။ ဘိဇ္ဇတိ။ ။ ကမ္မကတ္တား၏ အဓိပ္ပါယ်ကို သဒ္ဓါကျမ်းတို့၌ ရှိပါ။ ထို သဒ္ဓါကျမ်းတို့ဝယ် “ကုသုလော သယံ ဘိဇ္ဇတိ”စသည်ဖြင့် ဘိဇ္ဇတိကြွယာ၏ ကမ္မကတ္တား အနက်ဟောကြောင်းမှာ ထင်ရှားပြီးဖြစ်သည်။ ဤ၌ “ရူပတိ” သဒ္ဓါလည်း “သိတ” အစရှိသော ဆန့်ကျင်ဘက် အကြောင်းတို့က ထိခိုက်အပ်စေကာမူ သူ့ နဂိုကပင် ဖောက်ပြန်ချင်သော သတ္တိရှိသောကြောင့် “ဘိဇ္ဇတိ၊ ဖောက်ပြန်တတ်၏”ဟု အနက်ပေးရသည်။ [“ရူပတိ၊ ဘိဇ္ဇတိ”တို့ကို ကမ္မရုပ် တွက်ရသည်။]

“ရူပတိ”၏ အနက်ဖွင့်တည်းဟု မှတ်ပါ။] ပန၊ ဆက်။ ယံ၊ အကြင်သဘောတရားကို။ ဝါ၊ သည်။ ရူပတိ၊ ဖောက်ပြန်တတ်၏။ ဘိဇ္ဇတိ၊ ပျက်တတ်၏။ ဝါ၊ ဖျက်အပ်၏။ တံ၊ ထိုသဘောတရားကို။ ဝါ၊ သည်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ကုပ္ပတိ၊ ဖောက်ပြားတတ်၏။ ဘဒ္ဒိယတိ၊ ထိခိုက်အပ်၏။ ပိဋိယတိ၊ နှိပ်စက်အပ်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဧတေဟိစ ပဒေဟိ၊ ဤ ကုပ္ပတိ၊ ဘဒ္ဒိယတိ၊ ပိဋိယတိပုဒ်တို့ဖြင့်လည်း။ ပဒတ္ထော၊ ရူပတိပုဒ်၏အနက်ကို။ ပါကဋ္ဌော၊ ထင်ရှားသည်ကို။ ကတော၊ ပြုအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ရူပတိတိ ရူပနှင့်ဆိုင်ရာ အပြီးတည်း။

ကေနဋ္ဌေနာတိ၊ ဟူသော။ ပုစ္ဆာသဘာဝဝေနေ၊ ပုစ္ဆာနှင့် သဘောတူသည်၏အစွမ်းဖြင့်။ ရူပနဋ္ဌေနာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ [ဤအဓိပ္ပါယ်ကို အဋ္ဌကထာဘာသာဋီကာ၌ ရေးခဲ့ပြီ။] ရူပနံ၊ ရူပနဟူသည်။ ကေဝလံ၊ လက္ခဏတ္ထမဗက် သက်သက်။ သဒ္ဓတ္ထောယေဝ၊ ရူပသဒ္ဓါ၏ အနက်သည်သာ။ န၊ မဟုတ်သေး။ ပန၊ အဟုတ်ကား။ တဿ အတ္တဿ၊ ထိုရူပသဒ္ဓါ၏အနက်၏။ လက္ခဏဉ္စ၊ လက္ခဏာသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အတ္တလက္ခဏဝေနေ၊ အနက်ဖြစ်သော လက္ခဏာ၏အစွမ်းဖြင့်။ ရူပနလက္ခဏေန ရူပန္တိပိ ဝတ္တံ ဝဋ္ဋတိတိ၊ ရူပန။ ပေ။ ဝဋ္ဋတိဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ [“သဒ္ဓတ္ထ၊ လက္ခဏတ္ထ”ဟု ၂-မျိုးရှိ၏။ ဤ ရူပနအနက်သည် “ရူပ”သဒ္ဓါ၏ သဒ္ဓတ္ထလည်း ဟုတ်၏။ ရုပ်ကဖောက်ပြန်ခြင်းလက္ခဏာရှိသောကြောင့် လက္ခဏတ္ထလည်း ဟုတ်၏။] ဆိဇ္ဇိတွာတိ၊ ကား။ မုစ္ဆာပတ္တိယာ၊ တွေဝေခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်။ မုစ္စိတွာ၊ တောင်ခြေမှလွတ်၍။ ဝါ၊ တနည်း။ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနံ၊ အင်္ဂါကြီးငယ်တို့ကို။ ဆေဒနဝေနေ၊ လောက တိုက်ဖြတ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ဆိဇ္ဇိတွာ၊ ပြတ်၍။ (ပတန္တိ ဌိစပ်။)

အစူန္တခါရေန သိတောဒကေနာတိ(တ္ထေ)၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ အတိသိတဘာဝမေဝ၊ အလွန်အေးမြသည်၏ အဖြစ်ကိုသာ။ သန္ဓာယ၊ ရည်ရွယ်၍။ အစူန္တခါရတာ၊ အစူန္တခါရ၏ အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တာ၊ သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဟိ၊ မှန်။ ကပ္ပသဏ္ဌာနံ၊ ကမ္ဘာ၏ ကောင်းစွာတည်ကြောင်း ဖြစ်သော။ သမ္ပတ္တိကရံ၊ ပြည့်စုံခြင်းကို ပြုတတ်သော။ ပထဝိသန္ဓာရကံ၊ ကမ္ဘာမြေကြီးကို ကောင်းစွာဆောင်ထားသော။ တံ ဥဒကံ၊ ထိုရေသည်။ ကပ္ပဝိနာသဥဒကဝိယ၊ ကမ္ဘာ၏ပျက်ကြောင်း ရေသည်ကဲ့သို့။ ခါရံ၊ ငန်သည်။ ဘဝိတုံ၊ ငှါ။ န အရဟတိ၊ မထိုက်။ ဟိ၊ မှန်။ တထာ၊ ထို အလွန်ငန်သည်၏အဖြစ်သည်။ သတိ၊ သော်။ ပထဝီ၊ ကမ္ဘာမြေကြီးသည်။ ဝိလိယေယျ၊ ကြေမှုရာ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်ဆိုက်၏။ [တနည်း ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ကပ္ပသဏ္ဌာနံ၊ သော။ သမ္ပတ္တိကရံ၊ သော။ ပေ။ ဘဝိတုံ၊ ငှါ။ န အရဟတိ၊ သနည်း။ ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ တထာ၊ သည်။ သတိ၊ သော်။ ပထဝီ၊ သည်။ ဝိလိယေယျ၊ ၏။ ဣတိ၊ ထို့ ကြောင့်။ ကပ္ပသဏ္ဌာနံ၊ သော။ ပေ။ ဘဝိတုံ၊ ငှါ။ န အရဟတိ၊ ထိုက်။]

အဝိစိ မဟာနိရယေတိ(ဣမိနာ)၊ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်။ သ ဥဿဒံ၊ ဥဿဒ ငရဲငယ်တို့နှင့်တကွဖြစ်သော။ အဝိစိနိရယံ၊ အဝိစိငရဲကို။ (သင်္ကဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ တေနေဝ၊ ထိုသို့ငရဲနှင့်တကွ အဝိစိငရဲကိုဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်။ တတ္ထ ဟိတိ အာဒိ၊ တတ္ထ ဟိ အစရှိသောစကားကို။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

ပေတ္တိ။ ပေ။ န ဟောန္တိတိ၊ ဟူသည်ကား။ ဧဝံ ဝိဓာပိ၊ ဤသို့သဘောရှိသည် လည်းဖြစ်ကုန်သော။ သတ္တာ၊ ပြိတ္တာသတ္တဝါတို့သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိကုန်သေး၏။ ဣတိ အယံ၊ ဤသည်ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ သင်္ကဟကာရသရာ၏ အလိုတည်း။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) ဧဝံ ဝိဓာယေဝ၊ ဤသို့ သဘောရှိသော ပြိတ္တာတို့ချည်းသာ။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ နိယမာဘာဝတော၊ အမြဲသတ်မှတ်ခြင်း၏မရှိခြင်းကြောင့် တည်း။ ကာလကဉ္စိကာဒိသုပိ၊ ကာလကဉ္စိကအသုရာ အစရှိသည်တို့၌လည်း။ ဧဝံ၊ ဤအတူတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်ထိုက်၏။ [ကာလကဉ္စိကအသုရာတို့၏ ဒုတ္တိဏိဗုဒ္ဓန္တရဝယ် ရေတခွက်မျှ မရခြင်းစသည်ကို ဆိုထားရာ၌လည်း “ဤကဲ့ သို့သော အသုရာတို့ ရှိကြသည်” ဟု ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပါယ်ကို သိပါ။ “အားလုံး အသုရာတွေ ဤသို့ချည်းသာ ဟု မမှတ်ပါနှင့်” ဟူလို] သရန္တာ ဂစ္ဆန္တိတိ။ “သရန္တာ ဂစ္ဆန္တိ” ဟူသော ပါဌ်ဖြင့်။ သရိသပသဒ္ဓဿ၊ သရိသပ သဒ္ဓါ၏။ အတ္ထိ၊ အနက်ကို။ (သင်္ကဟကာရေ) ဝဒတိ၊ ဆို၏။

အဘိသညဟိတောတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ သမ္မဟံ၊ အပေါင်းကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ ဣတိပိ အတ္ထော၊ ဤအနက်သည်လည်း။ (ဟောတိ။) [ပိဖြင့် အဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်အပ်သော “အဘိသဟရိတွာ” အနက်ကို ပေါင်းသည်။ ထို့ကြောင့် “ဤ အဖွင့်ကို အဋ္ဌကထာနည်းမှ တနည်း” ဟု မှတ်ပါ။]

ဧတေန သဗ္ဗံ ရူပံ။ ပေ။ ဒဿိတံ ဟောတိတိ ဧတေန၊ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်။ ရူပက္ခန္ဓသဒ္ဓဿ၊ ရူပက္ခန္ဓသဒ္ဓါ၏။ သမာနာဓိကရဏသမာသဘာဝံ၊ တူသော တည်ရာအနက်ရှိသော ကမ္မဓာရည်းသမာသ်၏အဖြစ်ကို။ ဒဿေတိ။ တေနေဝ၊ ထို့ကြောင့်ပင်။ န ဟိ ရူပတော။ ပေ။ အတ္ထိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ကဟကာရေ) အာဟ။

- ၃။ ပက္ခိပိတောတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ ကောဒသောကာသေသု၊ ၁၁-ပါး သော ဝေဘန်ခြင်း၏တည်ရာ အတိတ်အစရှိသော အဘို့အစုတို့၌။ ရူပံ၊ ရုပ်ကို။ ပက္ခိပိတော၊ ထည့်၍။ (ဌပိတမာတိကာယံ၌ စပ်။) ဣတိအတ္ထော။ ဟိ၊ မှန်။ တတ္ထ၊ ထို ၁၁-ပါးသော ဩဇာသတို့၌။ မာတိကံယေဝ၊ မာတိကာကိုပင်။ (ဌပိတ-မာတိကာယံ၌ ပြအပ်သော မာတိကာကိုပင်။) ပက္ခိပိတော၊ ထည့်၍။ မာတိကာ၊ မာတိကာကို။ န ဌပိတာ၊ ထားအပ်သည် မဟုတ်။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ ပကရဏပ္ပတ္တံ၊ အရာသို့ရောက်သော။ ရူပံ၊ ရုပ်ကို။ (ပက္ခိပိတာ၊ ၍။ မာတိကာ၊ ကို။ ဌပိတာ၊ ထားအပ်ပြီ။) ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်ထိုက်၏။ [ဤ၌လည်း “န ဟိ

ဝါကျ”ကို ဉာဏဟေဘုဝါကျလုပ်၍ တနည်း အနက်ပေးပါ။ “ပကရဏပ္ပတ္တ” ဟူသည် “အတ္တပ္ပကရဏာ လိင်္ဂံ” ဂါထာ၌လာသော ပကရဏတည်း။ ရုပ်ကို ဖွင့်ရာဌာနဖြစ်သောကြောင့် ပကရဏအားလျော်စွာ ရူပံဟု ကံပုဒ်ထည့်နိုင်၏။]

အပရော နယော။ပေ။ဧတ္ထေဝ ဂဏနံ ဂတန္တိ ဧဟေန၊ ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်။ အတိတံသေနာတိ၊ ဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်။ ဘုမ္မတ္ထေ၊ သတ္တမိဝိဘတ်အနက်၌။ ကရဏဝစနံ၊ ကရိုဏ်းဝိဘတ်ရှိသောသဒ္ဒါတည်း။ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ ဒဿေတိ။ ယေန ပကာရေန၊ အကြင် မဟာဘုတ်၊ ဥပါဒါရုပ် အပြားအားဖြင့်။ ဂဏနံ၊ ရေတွက်အပ်သည်၏ အဖြစ်သို့။ ဂတံ၊ ရောက်ပြီ။ တံ (ပကာရံ)၊ ထို ရေတွက်ရခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော အပြားကို။ ဒဿေတုံ၊ ပြပေးမှုခြင်းငှါ။ စတ္တာရော စ မဟာဘူတာတိ အာဒိ၊ အစရှိသော စကားကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ၊ ဤအနက်သည်။ သတိ၊ သော်။ မဟာဘူတုပါဒါယ- ရူပဘာဝေါ၊ မဟာဘုတ်၊ ဥပါဒါရုပ်တို့၏ အဖြစ်သည်။ အတိဟကောဌာသေ၊ အတိတံအဘို့၌။ ဂဏနဿ၊ ရေတွက်ရခြင်း၏။ ကာရဏံ၊ အကြောင်းတည်း။ ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။

ဘုမ္မတ္ထေ ကရဏဝစနံ။ ။ “သင်္ဂဟိတံ၊ သိမ်းယူရေတွက်အပ်၏”ဟု ဆိုလျှင် ထို သင်္ဂဟိတံပုဒ်က “မည်သည့်အရာ၌+သိမ်းယူရေတွက်အပ်”ဟု အာဓာရကို ငဲ့၏။ ထို့ကြောင့် “အတိတံသေန”ကို “ဘုမ္မတ္တ၌ ကရိုဏ်းဝိဘတ်”ဟု ဖွင့်သည်။ ထို့ကြောင့် သင်္ဂဟောပုဒ်ကို ဝိဂြိုဟ်ပြုရာ၌ “သင်္ဂဟန္တိ ဧတ္ထေ ဧတေန”ဟု သာဓန ၂-မျိုး ပြုကြသည်။ ထိုတွင် သိမ်းယူကို ငဲ့ခိုက် ကရိုဏ်းအနက်နှင့် လျော်၏။ ထို့ကြောင့် “ဧကေန ခန္ဓေန သင်္ဂဟိတံ” စသည်ဖြင့် ဓာတုကထာ၌ သုံးစွဲ၏။ ရေတွက်ကို ငဲ့ရာ၌ကား “အတိတံအဘို့ ထဲ၌ ထည့်သွင်း ရေတွက်ရသောကြောင့် ဘုမ္မတ္တနှင့် လိုက်လျောသည်။

ယေန ပကာရေန။ပေ။ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။ ။ပါဠိတော်ဝယ် “အတိတံသေန သင်္ဂဟိတံ”၏ နောက်၌ “စတ္တာရော စ မဟာဘူတာ၊ စတုန္နဉ္စ မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယ ရူပံ”ဟု ရှိ၏။ ထို“စတ္တာရော စ မဟာဘူတာ၊ စတုန္နဉ္စ မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယ ရူပံ” ဟူသောစကားသည် အတိတံအဘို့၌ ရေတွက်ရခြင်း၏ အကြောင်းပြကောင်းဟု အဓိပ္ပါယ် ရ၏။ ထို့ကြောင့် “ဣမသ္မိံ အတ္ထေ။ပေ။ကာရဏန္တိ အာပဇ္ဇတိ”ဟု ကောက်ချက်ချ၍ ပြသည်။

ဣတိ အာပဇ္ဇတိ။ ။အတ္တာပန္နနည်းအားဖြင့် ဤအနက် အဓိပ္ပါယ်ရောက်နေသော ကြောင့် “ဣတိ အာပဇ္ဇတိ”ဟု မိန့်သည်။ [မဟာဘူတုပါဒါယရူပါနံ+ဘာဝေါ မဟာ- ဘူတုပါဒါယရူပဘာဝေါ။ “မဟာဘုတ်၊ ဥပါဒါရုပ်”ဟု ၂-မျိုး ကွဲပြားခြင်းကို “မဟာ- ဘူတုပါဒါယရူပဘာဝေါ”၌ ဘာဝ အရကောက်ပါ။ ထို မဟာဘုတ် ဥပါဒါရုပ် ၂-မျိုး ကွဲပြားခြင်းသည် “အတိတံသေန သင်္ဂဟိတံ” အရ အတိတံအဘို့၌ ရေတွက်ရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သည် ဟူသော အနက်သည် အတ္တာပန္နနည်းအားဖြင့် ရောက်နေသည်— ဟူလို။]

(ကသွာ၊ ကြောင့်။ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ၊ သည်။ သတိ၊ သော်။ မဟာဘူတုပါဒါယ-
ရူပတာဝေါ၊ သည်။ အတိတကောဋ္ဌာသေ၊ ဌှိ။ ဂဏနဿ၊ ၏။ ကာရဏံ၊ တည်း။
ဣတိ၊ သည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ နည်း။) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ဣဒံစနံ၊ “မတ္တာရောစ
မဟာဘူတာ၊ စတုန္ဒရ မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယ ရူပံ” ဟူသော ဤစကားသည်။
အတိတံသာနံ၊ အတိတံအဘျိဖြစ်ကုန်သော။ ဝေဒနာဒိနံ၊ ဝေဒနာ အစရှိသော
တရားတို့ကို။ နိဝတ္တနတ္ထံ၊ နစ်စေခြင်းအကျိုးရှိသော စကားသည်။ န၊ မဟုတ်။
(ကသွာ၊ နည်း။) ယံ ရူပန္တိ ဧတေနော၊ “ယံ ရူပံ” ဟူသော ဤစကားဖြင့်ပင်။
တေသံ၊ ထို ဝေဒနာအစရှိသော တရားတို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ နိဝတ္တိတတ္တာ၊ နစ်စေ
အပ်ကုန်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

(ဣဒံ စနံ၊ သည်။) ရူပဿ၊ ရူပ၏။ အညပ္ပကာရ နိဝတ္တနတ္ထံပိ မဟာဘုတ်၊
ဥပါဒါရုပ်မှတပါးသော အပြားကို တားမြစ်ခြင်း အကျိုးရှိသော စကားသည်
လည်း။ န၊ မဟုတ်။ (ကသွာ)။ သဗ္ဗပ္ပကာရဿ၊ အလုံးစုံသော စက္ခာယတန အစ
ရှိသော အပြား၏။ ဝါ၊ ကို။ တတ္ထ၊ ထို အတိတံအဘျိ။ ဂဏိတတ္ထံ၊ ရေတွက်
အပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

န ဟိ။ ပေ။ တံနိဝတ္တနတော။ ။ ဤ၌ သုံးဝါကျရှိ၏။ ထို သုံးဝါကျလုံးပင် ရွှေ
ဝါကျ၏ ဗျုတ်ရေက ဉာပကဟေတု ဝါကျတည်း။ ရွှေဝါကျကား ဉာပေတဗ္ဗပလဝါကျ
ဖြစ်၏။ “ဤသုံးဝါကျတို့၌ ပြအပ်သော နိဝတ္တေတဗ္ဗ အနက်တို့၏ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်
မဟာဘုတ် ဥပါဒါရုပ်အပြားသည် အတိတံအဘျိ ရေတွက်ရခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်၏—
ဟူသော အနက်သာ ရောက်နေသည်” ဟူလို။ [န ဟိတိ အာဒိနာ ဓမ္မန္တရ နိဝတ္တနတ္ထတာ
(မဟာဘုတ် ဥပါဒါရုပ်တရားမှ တပါးသော ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သဒ္ဓါရ၊ ဝိညာဉ်တို့ကို
တားမြစ်ခြင်းအကျိုး ရှိသည်၏အဖြစ်သည်၎င်း) ပကာရန္တရ နိဝတ္တနတ္ထတာ စ (မဟာ
ဘုတ် ဥပါဒါရုပ်အပြားမှ တပါးသော စက္ခာယတန စသော အပြားကို တားမြစ်ခြင်း
အကျိုးရှိသည်၏အဖြစ်သည်၎င်း) ဘူတုပါဒါယဂဟဏဿ နတ္ထိတိ ဒေသေတိ။—အနုဋ္ဌိကာ။]

န ဟိ။ ပေ။ နိဝတ္တိတတ္တာ။ ။ ဤစကားဖြင့် “ဓမ္မန္တရ နိဝတ္တနတ္ထတာ” မရှိခြင်းကို
ပြ၏။ “စတ္တာရော စ မဟာဘူတာ၊ စတုန္ဒရ မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယရူပံ” ဟူသော စကား
သည် အတိတံသဖြစ်သော ဝေဒနာ အစရှိသည်တို့ကို တားမြစ်ခြင်းအကျိုးရှိသော စကား
မဟုတ်။ အကြောင်းကား— ထိုဝေဒနာသည်တို့ကို ပါဠိတော်-ယ် “ယံ ရူပံ အတိတံ
နိရုဒ္ဓံ” စသည်၌ “ယံ ရူပံ” ပုဒ်ဖြင့် တားမြစ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

နာပိ။ ပေ။ ဂဏိတတ္တာ။ ။ ဤစကားဖြင့် “ပကာရန္တရ နိဝတ္တနတ္ထတာ” မရှိခြင်းကို
ပြ၏။ “စတ္တာရော စ မဟာဘူတာ၊ စတုန္ဒရ မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယ ရူပံ” ဟူသော
ဤစကားသည် မဟာဘုတ် ဥပါဒါရုပ်အပြားမှတပါးသော စက္ခာယတန စသော အပြားကို
တားမြစ်ခြင်းအကျိုးရှိသော စကားလည်းမဟုတ်။ အကြောင်းကား— ထို အတိတံအဘျိ
စက္ခာယတန စသော အပြားတို့ကိုလည်း ရေတွက်နိုင်ခြင်းကြောင့်တည်း။

၈၊ သည်သာမကသေး။ (ဣဒံ ဝစနံ၊ သည်။) “အနာဂတ ပစ္စုပ္ပန္နကာရ-
နိဝတ္တနတ္ထံ၊ အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် အခြင်းအရာကို တားမြစ်ခြင်းအကျိုး ရှိသော
စကားသည်လည်း။ န၊ မဟုတ်။ (ကုသွာ)။ အတိတ်သဝစနေ၊ အတိတ်သသဒ္ဓါ
ဖြင့်။ တနိဝတ္တနတော၊ ထို အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် အခြင်းအရာကို တားမြစ်ခြင်း
ကြောင့်တည်း။ [ဤ ပြအပ်ခဲ့သော ဟေတုဝါကျ ၃-မျိုး၌ ဉာဏ်ဟေတု ဝါကျ
လုပ်၍လည်း အနက်ပေးပါ။] ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ (ဣမသ္မိံ အတ္ထေ၊ သည်။ သတိ၊
သော။ မဟာဘူတပါဒါယ ရူပဘာဝေါပေ။ ကာရဏံ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဤအနက်
သည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။)

[အခြားအနက်၌ အခြားအပြစ်ကို ပြလို၍ “အထ ပန” စသည်ကို မိန့်၊ အည-
သ္မိံ အတ္ထေ အည ဒေါသံ ဒဿေတံ “အထ ပနာ” တိ အာဒိမာဟ။—မဇ္ဇိက။]
ပန၊ သို့မဟုတ်။ ယံ၊ အကြင်ရုပ်ကို။ အတိတ်သေန၊ အတိတ်အသို့။ ဂဏိတံ၊
ရေတွက်အပ်ပြီ။ တံ၊ ထိုရုပ်ကို။ စတ္တာရော စ၊ ပေ။ ယံ ရူပန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝေ၊ ဤသို့။
ဂဏိတံ၊ ပြီ။ ဣတိ အယံ အတ္ထော၊ ဤအနက်ကို။ အထ အဓိပ္ပေတော၊ အကယ်၍
အလိုရှိအပ်သည်ဖြစ်အံ့။ ဝေသတိ၊ ဤသို့ ဖြစ်လသော။ ဣဒံ၊ “စတ္တာရော စ
မဟာဘူတာ၊ စတုန္နဉ္စ မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယ ရူပံ” ဟူသော ဤစကားသည်။
ဂဏနန္တရဒဿနံ၊ ရေတွက်ပုံနည်းတမျိုးကို ပြကြောင်းစကားသည်။ သို့ယာ၊
ဖြစ်ရာ၏။ အတိတ်သေန၊ အတိတ်အသို့။ ဂဏိတပွကာရ ဒဿနံ၊ ရေတွက်အပ်
သောတရား အပြားကို ပြကြောင်းစကားသည်။ န (သိယာ)၊ မဖြစ်ရာ။

န စ ပေ။ တနိဝတ္တနတော။ “[အာကာရနှင့် ပကာရသည် သဘောတူ၏။
ထို့ကြောင့် အနုဋီကာ၌ ပေါင်း၍ ပြထားသည်။] ဤစကားဖြင့် “စတ္တာရော စ မဟာ-
ဘူတာ၊ စတုန္နဉ္စ မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယ ရူပံ” ဟူသော ဤစကားသည် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်
အခြင်းအရာကို တားမြစ်ခြင်းအကျိုးရှိသော စကားလည်း မဟုတ်၊ အကြောင်းကား—
“အတိတ်သေန သင်္ဂဟိတံ” ဝယ် “အတိတ်သ ” သဒ္ဓါဖြင့် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် အခြင်း
အရာကို တားမြစ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ ထို သုံးမျိုးလုံး မဟုတ်နိုင်သောကြောင့်
“စတ္တာရော စ မဟာဘူတာ” စသော စကားသည် “အတိတ်အသို့ ရေတွက်ခြင်း၏
အကြောင်းပြစကားသာ ဖြစ်၏” ဟု ဆိုရာရောက်ကြောင်းကို ကောက်ချက်ချသည်။

ယံ အတိတ်သေန၊ ပေ။ အဓိပ္ပေတော။ ။ အတိတ်အသို့ ရေတွက်အပ်သော ရူပ
ဟူသည် “မဟာဘူတ ၄-ပါး ဥပါဒါရုပ်” ဟူ၍ ရေတွက်အပ်သော ရုပ်တည်း။ ဤအနက်
အဓိပ္ပါယ်ကို အလိုရှိအပ်သည်ဖြစ်အံ့။ [ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်ရနေပုံကို ပါဠိတော် အနက်
ပေးကြည့်ပါ။ “အတိတ်သေန၊ အတိတ်အသို့ဖြင့်၊ သင်္ဂဟိတံ၊ သင်္ဂြိုဟ်ရေတွက်အပ်ပြီ။
(ကိံ၊ အဘယ်သို့ သင်္ဂြိုဟ် ရေတွက်အပ်သနည်း။) စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ မဟာဘူတာ
စ၊ တိုင်း။ စတုန္နံ၊ ကုန်သော။ မဟာဘူတာနံ၊ တို့ကို။ ဥပါဒါယ ရူပံ၊ စွဲမှီ၍ဖြစ်သော
ရုပ်တည်း။ (ဣတိ၊ သို့။) သင်္ဂဟိတံ၊ ပြီ။] ဤသို့ အနက်ပေးလျှင် “စတ္တာရော စ မဟာ-
ဘူတာ” စသော စကားသည် ဂဏနန္တရဒဿန စကားဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှား၏။

[အနက်တမျိုးကိုပြပြီး၍ အပြစ်ကိုပြလိုသောကြောင့်“တံဒဿနေ”စသည်ကို မိန့်။] ပန၊ ဆက်။ တံဒဿနေ (တံဂဏနန္တရဒဿနေ)၊ ထို ရေတွက်နည်း တမျိုးကိုပြကြောင်းစကားသည်။ သတိ၊ လသော်။ ဘူတုပါဒါယရူပပ္ပကာရေန၊ ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ် အပြားအားဖြင့်။ အတိတံသေ၊ အတိတံအဘို့၌။ ဂဏိတံ၊ ပြီ။ (ကသ္မာ၊ အဘယံကြောင့်နည်း။ အတိတံသေ၊ ၌။ ဂဏိတဿ၊ ရေတွက်အပ်သော ရုပ်၏။) (ဟိတံ၏ သမ္ပန်ခံသည်။) တံသဘာဝတ္ထာ၊ ထို ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ် အပြားဟူသော သဘောရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။ အာပန္နမေဝ၊ ရောက်မြဲ ရောက်သည်သာ။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

စ၊ ထိုသို့ပင် ရောက်မြဲရောက်ပါသော်လည်း။ ဧဝံ သဘာဝတာ၊ ဤ ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ် အပြားဟူသောသဘောရှိသည်၏အဖြစ်သည်။ အတိတံသေ၊ အတိတံ အဘို့၌။ ဂဏိတကာယ၊ ရေတွက်အပ်သည်၏အဖြစ်၏။ ကာရဏံ၊ အကြောင်း သည်။ ဘဝိတုံ၊ ဖြစ်ခြင်းငှါ။ န အရဟတိ၊ မထိုက်။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) ဧဝံ သဘာဝ- သေဝ၊ ဤသို့ ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ် အပြားဟူသော သဘောရှိသောရုပ်၏ပင်။ ဝါ၊ ကိုပင်။ ပစ္စုပ္ပန္နာနဂတေသု၊ ပစ္စုပ္ပန် အနာဂတ် အဘို့တို့၌။ ဂဏိတတ္တာစ၊ ရေတွက်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သုခါဒိသဘာဝဿ၊ သုခ အစရှိသော သဘောရှိသော တရား၏။ ဝါ၊ ကို။ [အာဒိဖြင့် “ဒုက္ခဝေဒနာ၊ အဒုက္ခမသုခ- ဝေဒနာ”စသည်ကို ယူ။] အတိတံသေ၊ ၌။ ဂဏိတတ္တာစ၊ ၎င်းတည်း။ တသ္မာ၊

တံဒဿနေ ပန၊ ပေ။ အာပန္နမေဝ။ ။ ထို ဂဏနန္တရဒဿန စကားဖြစ်လျှင် “ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ် အပြားအားဖြင့် အတိတံအဘို့၌ ရေတွက်အပ်၏။ ဘာကြောင့် နည်း—တံသဘာဝ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်အားဖြင့် ကွဲပြားခြင်းသည် အတိတံအဘို့၌ ရေတွက်ရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၏ဟူသော ရှေ့၌ပြအပ် ခဲ့သောအပြစ်သည် ရောက်မြဲရောက်၍ နေတော့၏။ [ပဌမနည်း၌ပြခဲ့သော “မဟာဘူတ- ပါဒါယ ရူပဘာဝေါ အတိတကောဋ္ဌာသေ ဂဏနဿ ကာရဏံ”ဟူသော အပြစ် သည်ပင် ထပ်၍ရောက်သောကြောင့် ဝေသဒ္ဓါဖြင့် “အာပန္နမေဝ”ဟု ဆိုသည်။]

တံသဘာဝတ္ထာ။ ။သော (ဘူတုပါဒါယကာရော) သဘာဝေါ ယဿ ဂဏိ- တဿာတိ တံသဘာဝံ (ထို ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ် အပြားဟူသော သဘောရှိသော ရေတွက်အပ်သောရုပ်။) တဿ+ဘာဝေါ တံသဘာဝတ္ထံ (ထိုဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်အပြား ဟူသော သဘောရှိသော ရေတွက်အပ်သော ရုပ်၏အဖြစ်။) တသ္မာ တံသဘာဝတ္ထာ။

န စ တံသဘာဝတာ။ ပေ။ အရဟတိ။ ။ဤသို့ ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်ဟု ကွဲပြားခြင်း သဘောရှိသည်၏အဖြစ်သည် ရေတွက်ရခြင်း၏အကြောင်း မဖြစ်ထိုက်၊ ထိုသို့ မဖြစ်ထိုက် ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြလို၍ “ဧဝံ သဘာဝသေဝပေ။ ဂဏိတတ္တာ”ဟု မိန့်သည်။ ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်အားဖြင့် ကွဲပြားသောသဘောရှိသောရုပ်ကို ပစ္စုပ္ပန်အဘို့ အနာဂတ် အဘို့လည်း ရေတွက်အပ်သောကြောင့်၎င်း၊ သုခဝေဒနာ အစရှိသော သဘောရှိသော တရားကိုလည်း အတိတံအဘို့ ရေတွက်အပ်သောကြောင့်၎င်းတည်း။

ထို့ကြောင့်။ (ထိုသို့ ဤ အနက်ဖြစ်လသော် မဟာဘုတ် ဥပါဒါရုပ် အဖြစ်သည် အတိတ် အဘို့၌ ရေတွက်ရခြင်း၏ အကြောင်းတည်းဟူသော အနက်၏ ရောက်သည်၏အဖြစ်၊ ထို ဂဏနန္တရဒဿနဖြစ်လသော် မဟာဘုတ် ဥပါဒါရုပ်အဖြစ် သည် အတိတ်အဘို့၌ ရေတွက်အပ်သည်၏အဖြစ်၏ ရောက်မြဲ ရောက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ပုရိမနယော ဝေ၊ ရွှေနည်းသည်သာ။ ယုတ္တော၊ သင့်၏။

အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ နိဒ္ဓေသေသုပိ၊ အဇ္ဈတ္တနိဒ္ဓေသ၊ ဗဟိဒ္ဓနိဒ္ဓေသတို့၌လည်း။ တာဒိသော။ ထို ပဌမနည်း၌ ဆိုအပ်ခဲ့သော အနက်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်သာလျှင် ဖြစ်သော။ အတ္တော၊ ကို။ လဗ္ဘတိ၊ ရအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်ထိုက်၏။

တသ္မာ ပုရိမနယော ဝေ ယုတ္တော။ ။အဋ္ဌကထာ၌ အပရော နယော ရွှေက တနည်း၊ အပရော နယောဟု နောက်တနည်းအားဖြင့် ၂-နည်းပြခဲ့ရာဝယ် ရွှေနည်းသာ သင့်၏။ “အပရော နယော”ဟု ပြအပ်သော နောက်နည်းမသင့်ပါ။—ဟူလို။

တာဒိသော ဝေတ္ထော။ ။အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓနိဒ္ဓေသတို့၌ အဋ္ဌကထာဝယ် ပြအပ်သော ရွှေနည်းအတိုင်းသာ အနက်အဓိပ္ပါယ် ရနိုင်သောကြောင့် “တာဒိသော ဝေ”ဟု အဝေးဟော “တ” သဒ္ဒါဖြင့် ညွှန်ပြသည်။ ပါဠိတော်ဝယ် အနက်ပေးသေးအခါ နောက်နည်းအတိုင်း မရနိုင်သောကြောင့် “တာဒိသော ဝေ”ဟု ဝေဖြင့် ကန့်သတ်၊ မရနိုင်ပုံမှာလည်း အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓနိဒ္ဓေသတို့၌ ပါဠိတော်ဝယ် “အတိတံသေန သင်္ဂဟိတံ” ပုရိမျိုး မပါသောကြောင့်တည်း။ ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။ ဤသို့ နောက်နည်းအရ အဇ္ဈတ္တ နိဒ္ဓေသ စသည်တို့၌ အနက်ပေး၍ မရသောကြောင့် “အဋ္ဌကထာ၌ပြအပ်သော နောက်နည်းသည် အနက်အဓိပ္ပါယ် မသင့်ခြင်းဟူသော အယုတ္တိဒေါသအပြင် အချာပိတဒေါသလည်း ရောက်နေ၏”ဟု ပြသည်။

အနုဋီကာ။ ။အဇ္ဈတ္တ။ပေ။ လဗ္ဘတိတိ ဧတေန ဒုတိယနယေန ကေဝလံ ယထာ-
 ပုတ္တောဝ ဒေါသော၊ အထ ခေါ အချာပိတောပိ ဒေါသောတိ ဒဿေတိ၊ (“အချာပိတ-
 ဒေါသ” ဟူသည် နောက်နည်း၌ ပြအပ်သောအနက်၏ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓနိဒ္ဓေသတို့၌
 မပြန့်နှံ့ခြင်းတည်း။) ဤကား—မူလဋီကာ၏အလိုကို အနုဋီကာ ဖွင့်ပြခြင်းသာ ဖြစ်၏။
 အနုဋီကာ အလိုမှာ “အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓနိဒ္ဓေသတို့၌ နောက်နည်း အတိုင်းလည်း ပါဠိ
 တော်မှာ အနက်ပေး၍ဖြစ်နိုင်သည်”ဟု ယူဆသည်။ ထိုအတိုင်းဖြစ်နိုင်ပုံကို အဋ္ဌကထာ
 အဓိပ္ပါယ်၌ ပြထားသည်။

အနုဋီကာ၏ ချေပချက်။ ။ပန၊ ထိုသို့ပင် အပြစ် တင်အပ်ပါသော်လည်း။
 တဒေတံ (တံ+တေ)၊ ထိုကဲ့သို့ ပြအပ်ပြီးသော ဤ အကြောင်းသည်။ အကာရဏံ၊
 သင့်သောအကြောင်း မဟုတ်။ (ကသ္မာ၊ ကြောင့်နည်း။) ကာရဏ - ဘာဝသေဝ၊
 အကြောင်း၏ အဖြစ်၏ပင်။ ဝါ၊ ကိုပင်။ အနဓိပ္ပေတတ္တာ၊ အလိုမရှိအပ်သည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်တည်း။ [မဟာဘုတ် ဥပါဒါရုပ် အပြားအားဖြင့် ရေတွက်ရခြင်းသည် အတိတံသန္တ
 ရေတွက်ရခြင်း၏ အကြောင်း အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာသည် အလိုမရှိအပ်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်တည်း။] ဟိ၊ မှန်၏။ ဣ၊ ဤ “အတိတံသေန သင်္ဂဟိတံ” အစရှိသော
 ပါဠိ၌။ ဘူတုပါဒါယဇ္ဈပဘာဝေါ၊ ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်၏ အဖြစ်သည်။ အတိတံသေ၊

သုတ္တန္တ ပရိယာယတောတိ၊ ဟူသောစကားကို။ သုတ္တဿ၊ သုတ္တန် ပါဠိတော်၏။ ပရိယာယဒေသနတ္ထာ၊ ပရိယာယ်ဒေသနာတော်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ သဘာဝဓမ္မမှ ပြောင်းလဲသောအားဖြင့် ဟောတော်မူခြင်းရှိရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ သဘာဝဓမ္မမှ ပြောင်းလဲသော ဟောတော်မူခြင်းရှိရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (သင်္ကဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ အဘိဓမ္မနိဋ္ဌေသတောတိ၊ ဟူသောစကားကို။ အဘိဓမ္မဿ၊ အဘိဓမ္မာတရားတော်၏။ နိဗ္ဗုဒ္ဓိယာယ ဒေသနတ္ထာ၊ ပရိယာယ်မဟုတ် မုချဒေသနာတော်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ ပရိယာယ်မဟုတ်သောအားဖြင့် ဟောတော်မူခြင်းရှိရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ ပရိယာယ်မဟုတ်သောဟောတော်မူခြင်းရှိရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ နိစ္ဆယေန၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်းအားဖြင့်။ ဒေသော၊ ဟောတော်မူခြင်းတည်း။ ဝါ၊ ဟောတော်မူအပ်သောတရားတည်း။ နိဋ္ဌေသော၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်းအားဖြင့် ဟောတော်မူခြင်း။ ဝါ၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်းအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သောတရား။ ဣတိ ကတွာ၊ ဤသို့ ဝစနတ္ထပြု၍။ (သင်္ကဟကာရေန) ဝုတ္တံ။

ကိဉ္ဇာပီတိ အာဒိယ၊ ကိဉ္ဇာပိ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌၊ အယံ၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ ကား။ အဒိပ္ပိယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏အလိုတည်း။ သုတ္တန္တဘာဇနီယတ္ထာ၊ သုတ္တန္တဘာဇနီယ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ “အတိတ် နန္ဒာဂမေယျာ”တိ အာဒိ-သု၊ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ အဒ္ဓါနဝသေန ဝေ၊ အခွန်ဖြစ်သောဘဝ၏ အစွမ်းဖြင့်သာ။ [အတိတာဒိဘာဝေါမှ ဝေ ကို ယူသည်။] အတိတာဒိဘာဝေါ၊

အတိတ်အဘိဋ္ဌိ၊ ဂဏနဿ၊ ရေတွက်ရခြင်း၏။ ကာရဏံ၊ အကြောင်းတည်း။ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ အဓိပ္ပေတိ၊ အလိုရှိသည်။ န၊ ပဟုတ်။ ယဘော၊ ယင်းကဲ့သို့ ဘုတလုပ်ဥပါဒါရုပ်အပြား၏ အတိတ်အဘိဋ္ဌိ ရေတွက်ရခြင်း၏ အကြောင်းဟု အလိုရှိခြင်းကြောင့်။ ယထာဝုတ္တဒေါသာပတ္တိ၊ အကြင်အကြင် ဇီကာဝေ ၃ ဆိုအပ်ပြီးသောအဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းသည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ [ဘူကာရုပ် ဥပါဒါရုပ် ကွဲပြားခြင်းကို အတိတ်အဘိဋ္ဌိ ရေတွက်ရခြင်း၏အကြောင်းဟု၍ အလိုရှိအပ်လျှင် ဇီကာဆရာ ဆိုအပ်တိုင်းသောအဖြစ်သည် ရောက်စရာရှိ၏။ ထိုကဲ့သို့ အကြောင်းအဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာ အလိုမရှိအပ်ပါ။ ထိုသို့ အလိုမရှိအပ်သောကြောင့် ဇီကာဆရာ ပြအပ်သော အကြောင်းသည် သင့်မြတ်သောအကြောင်းမဟုတ်ပါ ဟူလို။]

ပရိယာယဒေသနတ္ထာ။ ။ ပရိယာယပုဒ်၏ ဝိဂ္ဂိုဟ်ကို အဋ္ဌကထာနိဿယ၌ ပြခဲ့ပြီ။ ပရိယာယေန+ဒေသနာ+တ္ထောတိ ပရိယာယဒေသနံ၊ (တနည်း) ပရိယာယ ဘူတာ+ဒေသနာ+တ္ထောတိ ပရိယာယဒေသနံ (သုတ္တံ)၊ နိဿယအနက်တိုင်း အဓိပ္ပါယ်သိပါ။ [ပရိယာယဒေသနတ္ထာတိ သဘာဝတော ပရိယာယနံ ပရိဝုတ္တနံ ပရိယာယော၊ ဥဇုကံ အပ္ပဝတ္တိတိ အတ္ထော။—အနုဇီကာ၊]

အဘိဓမ္မနိဋ္ဌေသတော။ ။ နိစ္ဆယေန+ဒေသော နိဋ္ဌေသော၊ အဘိဓမ္မ+ဝုတ္တော+နိဋ္ဌေသော အဘိဓမ္မနိဋ္ဌေသော။ [နိစ္ဆယေန ဒေသောတိ ဝဝတ္ထာနတော (ပိုင်းခြားသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်သောအားဖြင့်) ကထနံ။—အနုဇီကာ၊]

အတိတ် အစရှိသည်၏ အဖြစ်ကို။ ဝုတ္တော ယထာ၊ ဟောတော်မူအပ် သကဲ့သို့။
 [မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ ဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ် အစရှိသည်တို့၌ ဟောတော်မူအပ်သကဲ့သို့။]
 တထာ၊ ထို့အတူ။ ဣဓာပိ၊ ဤ သုတ္တန္တဘာဇနီယ၌လည်း။ (အဒ္ဓါနဝသေနဝေ၊
 ဖြင့်သာ။ အတိတာဒိဘာဝေါ၊ ကို။) နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗော၊ ညွှန်ပြထိုက်သည်။ သိယာ၊
 ဖြစ်ရာ၏။ ဧဝံ သန္တေပိ၊ ဤသို့ဖြစ်ပါသော်လည်း။ သုတ္တန္တဘာဇနီယမ္ပိ၊ သုတ္တန္တ-
 ဘာဇနီယတရားတော်သည်လည်း။ သုတ္တန္တေ၊ သုတ္တန်၌။ ဝုတ္တဓမ္မေ၊ ဟောတော်
 မူအပ်သော တရားတို့ကို။ ဝိစိနိတာ၊ ရွေးချယ်စိစစ်၍။ ဝိဘဇနဝသေန၊ အကျယ်
 ဝေဘန်တော်မူခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပဝတ္တာ၊ ဖြစ်သော။ အဘိဓမ္မဒေသနာယေဝ၊
 အဘိဓမ္မာဒေသနာတော်ပင်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အဘိဓမ္မနိဒ္ဒေသေနဝ၊
 အဘိဓမ္မနိဒ္ဒေသ အားဖြင့်သာ။ ဝါ၊ ဆုံးဖြတ်သောအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်
 သော အဘိဓမ္မဒေသနာတော်အားဖြင့်သာ။ အတိတာဒိဘာဝေါ၊ ကို။ နိဒ္ဒိဋ္ဌော၊
 ပြီ။ ဣတိ (အယ်)၊ ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ တည်း။ [အဋ္ဌကထာ၌ အဘိဓမ္မနိဒ္ဒေသ
 အားဖြင့် အတိတ် အစရှိသည်၏အဖြစ်ကို ညွှန်ပြရခြင်း၏အကြောင်း မပါသော
 ကြောင့် “သုတ္တန္တဘာဇနီယမ္ပိ။ပေ။ပဝတ္တာတိ” ဟု အကြောင်းထည့်၍ ဖွင့်သည်။
 သုတ္တန္တဘာဇနီယ ဖြစ်သော်လည်း “အဘိဓမ္မာဒေသနာပင် ဖြစ်သောကြောင့်”
 ဟု အကြောင်းပြသည်။]

အဒ္ဓါသန္တတိ သမယ ခဏဝသေနာတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ စုတိ-
 ပဋိသန္ဓိ ပရိစ္ဆိန္နေ၊ စုတိ ပဋိသန္ဓေဖြင့် ပိုင်းဖြတ်အပ်သော။ ကာလေ၊ တဘဝအခါ
 ၌။ အဒ္ဓါသဒ္ဓေါ၊ အဒ္ဓါသဒ္ဓါသည်။ ဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ ဝါ၊ စုတိ
 ပဋိသန္ဓေဖြင့် ပိုင်းဖြတ်အပ်သော တဘဝအခါ၌ အဒ္ဓါသဒ္ဓါ၏ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်
 ဟူသော ဤအနက်ကို။ (ဝိညာယတိ ဌိစပိ။) အဟံသည်။ အတိတ်၊ လွန်ပြီးသော။
 အဒ္ဓါနံ၊ ဘဝအခွန်၌။ အဟောသိ၊ နုခေါ၊ ဖြစ်ခဲ့ပြီလော။ ဣတိ အာဒိသုတ္တဝသေ-
 န၊ ဤသို့အစရှိသော သုတ်၏အစွမ်းဖြင့်။ ဝိညာယတိ၊ ၏။ (နိဒ္ဓါနဝဂ္ဂသံယုတ်
 အာဟာရဝဂ် ပစ္စယသုတ်။)

ပန၊ ကား။ ဘိက္ခဝေတို့။ အဒ္ဓါ၊ အခွန်တို့သည်။ ဣမေ တယော၊ ဤသုံးပါး
 တို့တည်း။ ကတမေ တယော၊ အဘယ်သုံးပါးတို့နည်း။ အတိတော၊ အတိတ်ဖြစ်
 သော။ အဒ္ဓါ၊ အခွန်၎င်း။ အနာဂတော၊ သော။ အဒ္ဓါ၊ ၎င်း။ ပစ္စုပ္ပန္နော၊ သော။
 အဒ္ဓါ၊ ၎င်း။ ဣတိတ္ထေ၊ ဤပါဠိရပ်၌။ ပရမတ္ထတော၊ ပရမတ္ထအားဖြင့်။ ပရိစ္ဆိဇ္ဇ-
 မာနေ၊ ပိုင်းဖြတ်အပ်သော်။ နိရုတ္တိပထသုတ္တဝသေန၊ နိရုတ္တိပထသုတ်၏အစွမ်း
 ဖြင့်။ (ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ် ဥပယဝဂ် နိရုတ္တိပထသုတ်။) ခဏပရိစ္ဆိန္နေ၊ ခဏဖြင့်
 ပိုင်းဖြတ်အပ်သော။ အဒ္ဓါ၊ အဒ္ဓါသည်။ ယုတ္တော၊ သင့်၏။ (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။
 ပရမတ္ထတော။ပေ။အဒ္ဓါ၊ ယုတ္တော၊ ၏။ ဣတိ ဝိညာယတိ၊နည်း။) ဟိ(ယသ္မာ)၊
 ကြောင့်။ တုတ္ထ၊ ထို နိရုတ္တိပထသုတ်၌။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ယံ ရူပံ၊ သည်။ ဇာတံ၊

ဖြစ်၏။ ပါတုဘူတံ၊ ထင်ရှားဖြစ်၏။ (တံ ရူပံ၊ သည်။) အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တဿ၊ ထိုရုပ်၏။ သင်္ခါ၊ အမည်သည်။ (ဟောတံ)။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိဇ္ဇမာနဿ၊ ထင်ရှားရှိသောရုပ်၏။ ပစ္စုပ္ပန္နတော၊ ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ တတော၊ ထို ထင်ရှားရှိသောရုပ်မှ။ ပုဗ္ဗေ၊ ဌ်၎င်း။ ပစ္ဆာစ၊ ဌ်၎င်း။ အတိတာနာဂတတာစ၊ အတိတ်ရုပ်၊ အနာဂတ်ရုပ်၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ပရမတ္ထတော၊ အားဖြင့်။ ပေ။ ယုတ္တော၊ ၏။ ဣတိ၊ ဝိညာယတိ၊ ၏။) ပန၊ ထိုသို့ပင် အဒ္ဓါ၊ ၂-မျိုးရှိပါသော်လည်း။ ယေဘုယျေန၊ များသောအား ဖြင့်။ သုတ္တေသု၊ သုတ္တန်ပါဠိတော်တို့၌။ စုတိပဋိသန္ဓိပရိစ္ဆိန္နော၊ စုတိ ပဋိသန္ဓေ အားဖြင့် ပိုင်းဖြတ်အပ်သော။ အတိတာဒိကော၊ အတိတ် အစရှိသော။ အဒ္ဓါ၊ ဘဝအခွန်ကို။ ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သော၊ ပေ၊ ထိုစုတိ ပဋိသန္ဓိပရိစ္ဆိန္နအဒ္ဓါကိုသာ။ ဣဓာပိ၊ ဤခန္ဓဝိဘင်း၌လည်း။ အဒ္ဓါဝသေနာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တော။

[“အဒ္ဓါ”ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ “သန္တတိ”ကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “သိတံ သိ-တဿ”စသည်မိန့်။] သိတံ၊ သိတဉာဏသည်။ သိတဿ၊ သိတဉာဏ၏။ သဘာဂေါ၊ တူသော အသို့တည်း။ တထာ၊ ထို့အတူ။ ဥဏှံ၊ ဥဏှဉာဏသည်။ ဥဏုဿ၊ ဥဏှဉာဏ၏။ (သဘာဂေါ၊ တည်း။)

[“သဘာဂ ကေဉာတု သမုဋ္ဌာနံ” ဟူသော ပါဠိဝယ် “သဘာဂဉာတု ” ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ “ကေဉာတု”ကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “ယံ ပန ” စသည်ကို မိန့်။] ပန၊ ဆက်။ သိတံဝါ၊ အအေးမူလည်းဖြစ်သော။ ဥဏှံဝါ၊ အပူမူလည်းဖြစ်သော။ သရီရေ၊ ကိုယ်၌။ သန္ဓိပတိတံ၊ ပေါင်းဆုံကျရောက်သော။ ယံ၊ အကြင်ဉာတုသည်။ သန္တာနဝသေန၊ အစဉ်၏အစွမ်းဖြင့်။ ပဝတ္တမာနံ၊ ဖြစ်လသော်။ အနန္တံ၊ ပင်ကိုယ် သဘောမှ လျော့လည်းမလျော့သည်။ အနဓိကံ၊ ပင်ကိုယ်သဘောထက်လွန်လည်း မလွန်သည်။ (ဟုတွာ)။ ကောကာရံ၊ တမျိုးတည်းသော အခြင်းအရာရှိ၏။ တံ၊

အနန္တံ အနဓိကံ။ ။ပုဗ္ဗေန၊ ရှေးရုပ်အစဉ်နှင့်။ အပရဿ၊ နောက်ရုပ် အစဉ်၏။ သမ္ပမာဏတာယ၊ တူမျှသော ပမာဏရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အနန္တံ၊ လျော့လည်း မလျော့။ အနဓိကံ၊ ပိုလည်း မပိုလွန်။ တတော၊ ထိုသို့ မလျော့ မလွန်သည်၏အဖြစ် ကြောင့်ပင်။ ကောကာရံ၊ တခုတည်းသောအခြင်းအရာရှိ၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ပဝတ္တိကာလ-ဝသေန၊ ဖြစ်ရာကာလ၏ အစွမ်းဖြင့်။ အနန္တံ၊ လျော့လည်း မလျော့။ အနဓိကံ၊ ပိုလည်း မပိုလွန်။ (ဥပမာ—သိတရုပ်အစဉ် တနာရီလောက် ဖြစ်နေလျှင် ထိုကာလအတွင်း၌ လျော့လည်း မလျော့၊ ပိုလည်း မပိုလွန်-ဟူလို။) သမာနသဘာဝတာယ၊ တူသော သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကောကာရံ၊ တခုတည်းသော အခြင်းအရာ ရှိ၏။ တေန၊ ထို “ကောကာရံ”ဟူသော ပါဠိဖြင့်။ ဝိသဘာဂဉာတုနာ၊ သဘောမတူသော ဉာတုသည်။ အနန္တရိတတံ၊ မခြားကွယ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဒဿေတိ၊ ၏။—အနုရိကာ။

ထိုဥတုကို။ ဧကော ဥတုတိ၊ တမ္ပါးသော ဥတုဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ခါ။ [ခန္ဓာကိလိန္ဒ
ကျရောက်သောဥတုသည် အစဉ်အတန်းအားဖြင့် ဖြစ်၍နေရာဝယ် ပြဒါးတိုင်ဖြင့်
တိုင်းကြည့်သောအခါ လျော့လည်း မလျော့၊ ပိုလည်း မပိုဘဲ တသမတ်တည်း
နေသော ဥတုကို “ဥတုတခု” ဟု ခေါ်ရသည်—ဟူလို။] သဘာဂဥတုနော၊
သဘာဂဥတု၏။ အနေကန္တ သဘာဝတော၊ တပါးမက ပျားသောသဘော
ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဧကဂ္ဂဟဏံ၊ ဧကသဒ္ဓါကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ကတံ။
[သဘာဝဖြစ်သော ဥတုတခု အတွင်း၌ ပရမတ္ထသဘာဝ ဖြစ်သော ဥတုတွေ
များပွားဖြစ်ပျက်နေသည့် အတွက် “အနေကဥတု” ဟုထင်မှားမည်စိုးသောကြောင့်
“သန္တတိအားဖြင့် ဥတုတခုသာ” ဟု သိစေလိုရကား “သဘာဂဧကဥတု” ဟု
ဧကသဒ္ဓါကို ထည့်၍ ဆိုအပ်သည်—ဟူလို။] အာဟာရေပိ၊ အာဟာရ၌လည်း။
ဝေံ၊ ဤအတူတည်း။

ဧကဝီထိ ဧကဝေနသမုဋ္ဌာနန္တိ၊ ဟူသော စကားကို။ ပဉ္စ ဆဋ္ဌဒ္ဓါရဝသေန၊
ပဉ္စဒ္ဓါရ၊ ခြောက်ခုမြောက် မနောဒ္ဓါရနှင့်စပ်သဖြင့်။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။
သန္တတိသမယကထာ၊ သန္တတိ သမယတို့ကို ဆိုရာဆိုကြောင်းဖြစ်သော စကား
ကို။ ဝိပဿကာနံ၊ ဝိပဿနာရှုတတ်ကုန်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့အား။ ဥပကာ-
ရတ္ထာယ၊ လျော်သော ကျေးဇူးကို ပြုခြင်းအကျိုးငှါ။ အဋ္ဌကထာသု၊ ရှေးအဋ္ဌ-
ကထာတို့၌။ ကထိဘာ၊ ဆိုအပ်ပြီ။

နိဋ္ဌိတ ဟေတု ပစ္စယကိစ္စံ၊ ပြီးပြီသော ဇနကအကြောင်း၊ ဥပတ္တမ္ဘက
အကြောင်းတို့၏ ကိစ္စရှိသောရုပ်သည်။ (အတီတံ၊ အတီတံရုပ် မည်၏။) [အဋ္ဌ-
ကထာ၌ “အတိက္ကန္တဟေတု ပစ္စယကိစ္စံ” ဟု ရှိသော်လည်း နောက်ပုဒ်တို့၌
နိဋ္ဌိတနှင့် ပုဒ် ချင်းတူ၍ အလက်ဂုဏ်မြောက်အောင် “နိဋ္ဌိတ” ဟု သုံးစွဲထားဟန်
တူသည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ သဘောတူပင်တည်း။] နိဋ္ဌိတဟေတုကိစ္စံ၊ ပြီးပြီးသော
ဇနကအကြောင်း၏ ကိစ္စရှိသည်။ (ဟုတော့)။ အနိဋ္ဌိတပစ္စယကိစ္စံ၊ မပြီးသေးသော
ဥပတ္တမ္ဘကအကြောင်း၏ ကိစ္စရှိသောရုပ်သည်။ (ပစ္စုပ္ပန်၊ ရုပ်မည်၏။) ဥဘယ-
ကိစ္စံ၊ ၂-ပါးစုံသောကိစ္စသို့။ အသမ္ပတ္တံ၊ မရောက်သေးသောရုပ်သည်။ (အနာ-
ဂတံ၊ အနာဂတ်ရုပ် မည်၏။) သက်စွက္ခဏေ၊ မိမိကိစ္စကို ပြုရာခဏ၌။ (ပဝတ္တံ၊
ဖြစ်သောရုပ်သည်။) ပစ္စုပ္ပန်၊ ရုပ်မည်၏။

ဝေံ အာဟာရေပိ။ ။ဝေံ အာဟာရေပီတိ ဧတ္ထ၊ ၌။ ဝိသဘာဂါဟာရေန၊
သဘောမတူသော အာဟာရသည်။ အနန္တရိတော၊ မခြားကွယ်အပ်သော။ အနေက-
ဝါရံ၊ အကြိမ်များစွာ။ အနေကဒိဝသမ္ပိ၊ နေပေါင်းများစွာလည်း။ ဘုတ္တော၊ စားအပ်
သော အာဟာရသည်။ သဘာဂေကာဟာရံ နာမ၊ သဘောတူသော တခုသော
အာဟာရ မည်၏။—အနုဋီကာ။

ဇနကော၊ ဖြစ်စေတတ်သောအကြောင်းသည်။ ဟေတု၊ ဟေတုမည်၏။ ဥပ-
တ္တမ္မကော၊ ထောက်ပံ့တတ်သော အကြောင်းသည်။ ပစ္စယော၊ ပစ္စယ မည်၏။
တေသံ၊ ထို ဇနက၊ ဥပတ္တမ္မကတို့၏။ ဥပ္ပါဒနံ၊ ဖြစ်စေခြင်းသည်၎င်း။ (ဇနက
အကြောင်း၏ ဖြစ်စေခြင်းသည်၎င်း။) ဥပတ္တမ္မနဉ္စ၊ ထောက်ပံ့ခြင်းသည်၎င်း။
(ဥပတ္တမ္မကအကြောင်း၏ ထောက်ပံ့ခြင်းသည်၎င်း။) ကိစ္စံ၊ ကိစ္စတည်း။ ဗီဇဿ၊
မျိုးစေ့၏။ အကုရုပ္ပါဒနံ၊ အညွန့်ကို ဖြစ်စေခြင်းသည်၎င်း။ ပထဝီ အာဒိနံ၊ မြေ
အစရှိသည်တို့၏။ တဒုပတ္တမ္မနံ၊ ထို အညွန့်ကိုဖြစ်စေရာဝယ် ထောက်ပံ့ခြင်း
သည်၎င်း။ [ဤစကားဖြင့် လောကီဥပမာကို ပြ၏။] ကမ္မဿ၊ ၏။ ကဋတ္တာရူပ-
ဝိပါကုပ္ပါဒနံ၊ ကဋတ္တာရုပ်၊ နာမ်ဝိပါက်ကို ဖြစ်စေခြင်းသည်၎င်း။ အာဟာရာ-
ဒိနံ၊ အာဟာရ အစရှိသည်တို့၏။ တဒုပတ္တမ္မနံ၊ ထို ကဋတ္တာရုပ်၊ နာမ်ဝိပါက်
တို့ကို ဖြစ်စေရာဝယ် ထောက်ပံ့ခြင်းသည်၎င်း။ [ဤစကားဖြင့် သာသနာတော်
ဥပမာကို ပြသည်။] (ကိစ္စံ၊ ကိစ္စသည်။ ဟောတိ) ယထာ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။
ဧကေကဿ၊ တခုတခုသော။ ကလာပဿ၊ ရုပ်ကလာပ်ကို၎င်း။ စိတ္တုပ္ပါဒဿစ၊
စိတ်၊ စေတသိက်ဟူသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို၎င်း။ ကမ္မာနန္တရာဒိ ပစ္စယဘူတာနံ၊
ကမ္မာဒိပစ္စည်း၊ အနန္တရာဒိပစ္စည်း ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော။ ဇနကနံ၊ ဖြစ်စေတတ်
သောအကြောင်းတို့၏၎င်း။ သဟဇာတ ပုရေဇာတ ပစ္စာဇာတာနံ၊ သဟဇာတ
ပစ္စည်း၊ ပုရေဇာတပစ္စည်း၊ ပစ္စာဇာတပစ္စည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဥပတ္တမ္မကာ-
နဉ္စ၊ ထောက်ပံ့တတ်သော အကြောင်းတို့၏၎င်း။ ကိစ္စံ၊ ကိစ္စကို။ ယထာသမ္ဘဝံ၊
ဖြစ်သင့်သည် အားလျော်စွာ။ ယောဇေတဗ္ဗံ၊ ယှဉ်စေထိုက်၏။ [ကမ္မ စသော
ပစ္စည်းတို့၏ ဇနကကိစ္စ၊ သဟဇာတ စသော ပစ္စည်းတို့၏ ဥပတ္တမ္မကကိစ္စကို
ဖြစ်စေရာ၌ “ယထာသမ္ဘဝံ” ယှဉ်စေပုံကို ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း ကျမ်းကျင့်ပြီးသူတို့
အနုဋီကာကြည့်၍ နားလည်နိုင်ပါသည်။]

တတ္ထ၊ ထို ဟေတုကိစ္စ၊ ပစ္စယကိစ္စတို့တွင်။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ၊ ဥပါဒ်ခဏ၌။
ဟေတုကိစ္စံ၊ ဟေတုကိစ္စကို။ ဒဠဗ္ဗံ၊ မှတ်ထိုက်၏။ တံသုဝိ၊ ၃-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်
သော။ ခဏေသု၊ ခဏတို့၌။ ပစ္စယကိစ္စံ၊ ကိစ္စံ။ (ဒဠဗ္ဗံ၊ ၏။) ပထဝီအာဒိနံ၊ ပထဝီ
အစရှိသော ရုပ်တို့၏။ သန္ဓာရဏာဒိကံ၊ တကွဖြစ်ဖက် ရုပ်တို့ကို ကောင်းစွာ
ဆောင်ခြင်း အစရှိသည်လည်းဖြစ်သော။ ဖဿာဒိနံ၊ ဖဿ အစရှိသော နာမ်
တို့၏။ ဖုသနာဒိကဉ္စ၊ ထိခြင်း အစရှိသည်လည်းဖြစ်သော။ အတ္တနော၊ အတ္တနော၊
မိမိ မိမိ၏။ ကိစ္စံ၊ သည်။ သကိစ္စံ၊ သကိစ္စမည်၏။ တဿ၊ ထို မိမိ မိမိ၏ကိစ္စကို။
ကရဏက္ခဏော၊ ပြုရာခဏသည်။ သကိစ္စက္ခဏော၊ သကိစ္စက္ခဏ မည်၏။ [“သ-
ကိစ္စ ကရဏက္ခဏော” ဟု ဆိုလိုလျက် ကရဏပုဒ် ချေထားသည်။ အဋ္ဌကထာ
နိဿယ၌ ဤနည်းကိုသာ ပေးခဲ့ပါသည်။] ဝါ၊ တနည်း။ (ယံ၊ အကြင်တရား
သဘောသည်။) ကိစ္စေန၊ မိမိကိစ္စနှင့်။ သဟ၊ တကွ။ (ဝတ္တတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။

တံ၊ ထိုတရားသဘောသည်။) သကိစ္စံ၊ မည်၏။ ယသ္မိံ*ခဏေ၊ အကြင် ခဏ၌။ သကိစ္စံ၊ မိမိကိစ္စနှင့်တကွဖြစ်သော။ ရူပံဝါ၊ ရုပ်သည်သော်၎င်း။ အရူပံဝါ၊ နာမ်သည်သော်၎င်း။ ဟောတိ၊ ၏။ သော၊ ထိုခဏသည်။ သကိစ္စကုဏေ၊ မည်၏။ ဝါ၊ မိမိကိစ္စနှင့်တကွဖြစ်ရာ ခဏမည်၏။ [ဤနည်းအလို “သကိစ္စကုဏေ၊ မိမိကိစ္စနှင့် တကွဖြစ်ရာခဏ၌”ဟု ပေးပါ။] တသ္မိံ*ခဏေ၊ ထို မိမိကိစ္စကို ပြုရာခဏ၌။ ဝါ၊ ထို မိမိကိစ္စနှင့်တကွဖြစ်ရာခဏ၌။ (ပဝတ္ထံ၊ ဖြစ်သောရုပ်သည်။) ပစ္စုပ္ပန်၊ ပစ္စုပ္ပန်ရုပ် မည်၏။

၆။ တွေ့ကမေဝါတိ၊ ဟူသည်ကား။ အဘိဗျာပနတ္ထေန၊ သတ္တဝါအားလုံး၌ ပြန့်နှံ့ခြင်းအနက်ရှိသော။ တေသံ တေသန္တိ ဣမိနာ အာမေဉိတဝစနေ၊ “တေသံ တေသံ”ဟူသော ဤ အာမေဉိတစကားဖြင့်။ ဝုတ္တတ္ထမေဝ၊ ဟောတော်မူအပ်သော အနက်ကိုသာ။ (“ဝဒေယျ၊ ဟောတော်မူနိုင်ရာ၏”၌စပ်။) အပရဿ၊ အခြားတယောက်၏။ အပရဿ၊ အခြားတယောက်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဒီပနံ၊ ပြခြင်းသည်။ အပရဒီပနံ၊ အပရဒီပန မည်၏။ [“အပရအပရဒီပန”ဟု ဆိုလိုလျက် “အပရ တပုဒ်ကို ချေထားသည်”ဟု ကြံပါ။]

ပရိယေသတူတိတေေန၊ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်။ ပရိယေသနာယ၊ ရွာမိုးခြင်း၏။ အနိဋ္ဌနာမ နိဝတ္တနဿ၊ အနိဋ္ဌနာမည်ကို ဆုတ်နစ်စေခြင်း၏။ ဝါ၊ အနိဋ္ဌနာမည်ကို တားမြစ်ခြင်း၏။ အကာရဏဘာဝံ၊ အကြောင်းမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကို။ ဒသေတိ၊ ပြ၏။ [“အနိဋ္ဌနာမည် ပျက်ခြင်း၏အကြောင်းမဟုတ်”ဟု ဆိုသဖြင့် “ဣဋ္ဌနာမည် ရစေခြင်း၏အကြောင်းမဟုတ်”ဟုလည်း ပြနိုင်သည်။]

ဟိ၊ မှန်၏။ ကမ္မဒေါသေန၊ ကံဟူသော အပြစ်ကြောင့်၎င်း။ စိတ္တဝိပလ္လာသဒေါသေန၊ စိတ်၏ ဖောက်ပြန်စွာဖြစ်ခြင်းဟူသော အပြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဂူထဘက္ခပါဏာဒယော၊ မစင်ဟူသော အစာရှိသော ပိုးလောက်အစရှိသော သတ္တဝါ

အာမေဉိတဝစနေ။ ။ “တေသံ တေသံ”ဟူသော စကားမျိုးကို သဒ္ဓါကျမ်းတို့၌ “ဝိစ္ဆာ”ဟု ခေါ်၏။ ထို့ကြောင့် “အဘိဗျာပနတ္ထေန၊ ပြန့်နှံ့ခြင်း အနက်ရှိသော”ဟု ဆို၏။ အဘိဗျာပနသည် ဝိစ္ဆာနှင့် သဘောတူ၏။ ထို့ကြောင့် တချို့ နေရာ၌ ဝိစ္ဆာကို “ဗျာပနိစ္ဆာ”ဟုလည်း သုံးစွဲသည်။ ထိုဝိစ္ဆာ၌ ၂-ကြိမ်ဆိုရိုး ရှိ၏။ ထိုသို့ ၂-ကြိမ်ဆိုခြင်းကိုပင် “အာမေဉိတံ”ဟုလည်း သုံးစွဲသည်။ အာပဗ္ဗ+မေဉ-ဓာတ်သည် ရူးသွပ်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ အာမေဉေန၊ ရူးသွပ်သူသည်။ အာဓရိယတေ၊ ပြုကျင့်အပ်၏။ ဣတိ အာမေဉိတံ၊ အာမေဉ နာမ်နောင် အာစာရအနက်၌ ဣ-ပစ္စည်းသက်ထားသော နာမဓာတ်တည်း။ ထိုနောက်မှ တ-ပစ္စည်းသက်သည်-ဟု ကြံပါ။ သူရူးသည် စကားကို ထပ်ကာ ထပ်ကာ ပြောဆိုသကဲ့သို့ ၂-ကြိမ် ၃-ကြိမ် ပြောအပ်သော စကားကိုလည်း “အာမေဉိတံ”ဟု ခေါ်သည်။ သဒ္ဓါကျမ်းတို့၌ ဝိစ္ဆာနှင့် အာမေဉိတံကို ခွဲခြားသော်လည်း ဤ၌ကား မခွဲခြားတော့။

တို့သည်၎င်း။ [ကမ္မဒေါသေနအတွက်။] ဥမ္မတ္တကာဒယောစ၊ အရူးအစရှိသော သတ္တဝါတို့သည်၎င်း။ [စိတ္တဝိပလ္လာသဒေါသေနအတွက်] ပရိယေသေယျ၊ ရွာမှီး ကုန်ရာ၏။ စ၊ သည်သာမကသေး။ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသေန၊ အယူ၏ ဖောက်ပြန်စွာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ ယောနကာဒယော၊ ယောနကတိုင်းသား အစရှိသူတို့သည်။ (ပရိယေသေယျ)။ အာရမ္မဏဿ၊ အနိဋ္ဌာရုံ၏။ ပရိယေသိတဗ္ဗသဘာဝတ္တာ၊ ရွာမှီးထိုက်သည်၏အဖြစ်ဟူသောသဘော ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ [ပရိယေသိ-တဗ္ဗနှင့် သဘာဝတို့ အရမတူသောကြောင့် အရတူအောင် ပရိယေသိတဗ္ဗ၌ ဘာဝပူဇနာ ဘာဝလောပကြံရသည်။ နေရာတိုင်းနည်းတူ။] န ပရိယေသေယျ၊ ရွာမှီးကုန်သည် မဟုတ်ရာ။ [အာရုံက ရွာထိုက်သောသဘော ရှိသောကြောင့် ရွာသည်မဟုတ်၊ ကမ္မဒေါသ စသည်ကြောင့် ရွာကြသည် ဟုလို။] ပန၊ အနွယ် ကား။ အပရိယေသိတဗ္ဗ သဘာဝတ္တာ၊ မရွာမှီးထိုက်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဧတဿ၊ ဤ အနိဋ္ဌာရုံ၏။ အနိဋ္ဌမိစ္စေ၊ အနိဋ္ဌ ဟူ၍သာ။ နာမံ၊ အမည်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိအတ္ထော။ [“ပရိယေသိတဗ္ဗ” စသည်ကိုထောက်၍ အနိဋ္ဌ၌ တ-ပစ္စည်း၏ တဗ္ဗအနက်ဟောကြောင်း သိသာ၏။]

သမ္ပတ္တိ ဝိရဟတောတိ၊ ကား။ ရူပါဒီနံ၊ ရူပါရုံ အစရှိသည်တို့၏။ ဒေဝ-မနုဿ သမ္ပတ္တိဘဝေ၊ ပြည့်စုံသော နတ်ဘဝ၊ လူ့ဘဝ၌။ ကုသလကမ္မဗလတာ၊ ကုသိုလ်ကံ၏အကျိုး၏အဖြစ်သည်၎င်း။ သမိစ္ဆသောဘနတာစ၊ ကြွယ်ဝတင့်တယ် သည်၏ အဖြစ်သည်၎င်း။ သမ္ပတ္တိ၊ သမ္ပတ္တိမည်၏။ တဗ္ဗိရဟတော၊ ထို သမ္ပတ္တိမှ ကင်းခြင်းကြောင့်။ (အနိဋ္ဌ၌စပ်။) ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ တတောဝေ၊ ထိုသမ္ပတ္တိမှ ကင်းခြင်းကြောင့်ပင်။ တံ၊ ထို အနိဋ္ဌာရုံကို။ န ပရိယေသိတဗ္ဗံ၊ မရွာမှီးထိုက်။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

စ၊ ဆက်။ သောဘနာနိ၊ လှပတင့်တယ်ကုန်သော။ ကာနိစိ၊ အချို့ကုန်သော။ ဟတ္ထိ ရူပါဒီနိ၊ ဆင်၏ အဆင်းသဏ္ဌာန် အစရှိသည်တို့သည်။ အကုသလကမ္မ-နိဗ္ဗတ္တာနိ၊ အကုသိုလ်ကံကြောင့် ဖြစ်ကုန်သည်။ (ဟုတွာ၊ ၍။ ဝါ၊ ဖြစ်ခြင်း ကြောင့်။) တေသံယေဝ ဟတ္ထိ အာဒီနံ၊ ထိုဆင် အစရှိသည်တို့၏ပင်။ သုခဿ၊ သုခ၏။ ဟေတုဘာဝံ၊ အကြောင်း၏ အဖြစ်သို့။ န ဂစ္ဆန္တိ၊ မရောက်ကုန်။ ဣတိ၊

တေသံယေဝ ဂစ္ဆန္တိ။ ။တေသံယေဝဖြင့် “ထို ဆင် အစရှိသည်တို့မှာသာ သုခ၏ အကြောင်းအဖြစ်သို့ မရောက်ကြ၊ ဆင် အစရှိသည်ကို မြင်ရသော အခြားလူတို့မှာကား သုခ၏ အကြောင်းအဖြစ်သို့ ရောက်နိုင်သည်”ဟု ဝေသဒ္ဓါဖြင့် အနုညာတတ္တကိုပြသည်။ မှန်၏။— ဆင် စသည်တို့မှာ ရုပ်အဆင်း လှနေသော်လည်း မိမိဘဝကို ပြန်၍ ဖျားလျှင် ချမ်းသာခြင်းကို မဖြစ်စေနိုင်။ ထို့ကြောင့် အနုဋီကာ၌ “တေသံယေဝ ဟတ္ထိအာဒီ သုခဿ ဟေတုဘာဝံ န ဂစ္ဆန္တိ၊ သာရဏာဒိဝသေန ဒုက္ခပစ္စယတ္တာ” ဟု မိန့်သည်။

ကြောင့်။တေသံ၊ထိုသောတန ဟတ္ထိရူပ အစရှိသည်တို့ကို။ သင်္ကဏနတ္ထံ၊ သိမ်းယူခြင်း အကျိုးငှါ။ အကန္တန္တိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဟိ၊ ချီ။ (တနည်း) ဟိ(ယသွာ)၊ ကြောင့်။ တဿ တဿေဝ သတ္တဿ၊ ထိုထို သတ္တဝါ၏ပင်။ အတ္တနာ၊ မိမိသည်။ ကတေန၊ ပြုအပ်သော။ ကုသလေန၊ ကုသိုလ်ကြောင့်။ နိဗ္ဗတ္တံ၊ ဖြစ်သောရုပ်သည်။ သုခဿ၊ သုခ၏။ ပစ္စယော၊ အကြောင်းသည်။ ဟောတိ၊၏။ (အတ္တနာ၊ ကတေန။) အကုသလေန၊ ကြောင့်။ နိဗ္ဗတ္တံ၊ သည်။ ဒုက္ခဿ၊ ၏။ (ပစ္စယော၊ဟောတိ။) တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ကမ္မဇာနံ၊ ကမ္မဇရုပ်တို့၏။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌတာ၊ ဣဋ္ဌ၊ အနိဋ္ဌ၏ အဖြစ်သည်။ ကမ္မကာရကသတ္တဿ၊ ကံကိုပြုသော သတ္တဝါ၏။ ဝါ၊ နှင့်။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။ ယောဇနာရဟာ၊ ယှဉ်စေခြင်းကို ထိုက်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။

ပန၊ ဆက်။ အဋ္ဌကထာယံ၊ ဌံ။ ကုသလကမ္မဇံ အနိဋ္ဌနာမ နတ္ထိတိ၊ ဟူ၍။ ဣမေဝ၊ ဤစကားကိုသာ။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ အကုသလကမ္မဇံ ဣဋ္ဌ နာမ နတ္ထိတိ၊ ဟူ၍။ န ဝုတ္တံ၊ အပ်။ တေန၊ ထိုသို့ မဆိုခြင်းကြောင့်။ အကုသလကမ္မဇမ္ပိ၊ အကုသလကမ္မဇရုပ်သည်လည်း။ သောဘနံ၊ တင့်တယ်သည်။ (သမာနံ၊ သော။) ပရသတ္တာနံ၊ တပါးသော သတ္တဝါတို့၏။ ဣဋ္ဌ၊ဣဋ္ဌရုပ်သည်။ (ဟောတိ)။ဣတိ၊ဤသို့။ အနုညာတံ၊ ခွင့်ပြုအပ်သည်။ ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်လတ္တံ့။ ကုသလကမ္မဇံ ပန၊ ကုသလကမ္မဇရုပ်သည်ကား။ သဗ္ဗေသံ၊ အလုံးစုံသော မိမိ၊ သူတပါးတို့၏။ ဣဋ္ဌမေဝ၊ ဣဋ္ဌရုပ်ချည်းသာတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝဒန္တိ၊ ဆိုကြကုန်၏။

ပန၊ ဆက်။ တိရစ္ဆာနဂတာနံ၊ တိရစ္ဆာန်ဖြစ်ကုန်သော။ ဧကသဉ္စိ၊ အချို့သော သတ္တဝါတို့၏။ မနုဿရူပံ၊ လူ၏အဆင်း၊ လူ၏ပုံသဏ္ဌာန်ကို။ အမနာပံ၊ မမြတ် နိုးအပ်။ ယတော၊ ယင်းသို့ မမြတ်နိုးအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တေ၊

တသ္မာ။ပေ။သိယာ။ ။တသ္မာဖြင့် “တဿ တဿေဝ သတ္တဿ” စသော ရှေ့ဝါကျကို ပြန်၍ညွှန်းသည်။ ထို့ကြောင့် ပါဠိရှိအတိုင်း စွဲလျှင် “ထိုထို သတ္တဝါအတွက် မိမိပြုအပ်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကြောင့် ဖြစ်သော ရုပ်သည်သာ သုခ ဒုက္ခ၏ အကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်”ဟု စွဲရလိမ့်မည်။ အနုဋီကာ၌ကား ထိုဝါကျကိုပင် ချုံး၍ “တသ္မာတိ ယသ္မာ ကမ္မံ ယသ္မိံ သန္တာနေ နိဗ္ဗတ္တံ၊ တတ္ထေဝ (ထိုကံ၏ဖြစ်ရာ သန္တာန်၌သာ။) သုခဒုက္ခာနံ ပစ္စယော ဟောတိ၊ န အညတ္တ၊ တသ္မာ”ဟု ဖွင့်သည်။ “ယောဇနာရဟာ သိယာ”ဟု ဆိုသောကြောင့် ဣဋ္ဌ အနိဋ္ဌအဓိပ္ပါယ်ကို ပြောရာ၌ “ကံပြုသောသတ္တဝါနှင့်စပ်၍ ပြောရမည်ကဲ့သို့ ဖြစ်နေ၏”ဟု အဓိပ္ပါယ်ရ၏။ “ကံပြုသော သတ္တဝါနှင့်စပ်၍ ပြောရမည်”ဟုကား အတိကျ မဆိုလိုပါ။ ထို့ကြောင့် “သိယာ” ဟု ဆိုသည်။

အဋ္ဌကထာယံ ပန။ ။ဤ “အဋ္ဌကထာယံ ပန” စသော စကားသည် မူလဒီကာဆရာ၏အလိုကိုပြသော စကားမဟုတ်။ ဝဒန္တိအရ အချို့ဆရာတို့၏အလိုကို ပြသော စကားတည်း။ ထိုစကားကို ဒီကာဆရာက ပယ်လိမ့်မည်။ [အဋ္ဌကထာယံ ပနာတိ ဧကစူမတဒဿနံ—အနုဋီကာ။]

ထို တိရစ္ဆာန်သတ္တဝါတို့သည်။ ဒိသ္မာဝ၊ လူ့ အဆင်းကို မြင်လျှင် မြင်ခြင်းပင်။ ပလာယန္တိ၊ ပြေးကြကုန်၏။ မနုဿာစ၊ လူတို့သည်လည်း။ ဒေဝတာရူပံ၊ နတ်၏ အဆင်း၊ နတ်၏ပုံသဏ္ဌာန်ကို။ ဒိသ္မာ၊ မြင်ရ၍။ ဘာယန္တိ၊ ကြောက်ကြကုန်၏။ ပန၊ ထိုသို့ ပြေးကြ ကြောက်ကြပါသော်လည်း။ (မရဋီကာထည့်သည်။) တေသံပိ၊ ထို တိရစ္ဆာန်တို့၏လည်း။ ဝါ၊ ထို လူတို့၏လည်း။ ဝိပါကဝိညာဏံ၊ ဝိပါက စက္ခုဝိညာဏ်သည်။ တံ ရူပံ၊ ထို ရုပ်အဆင်းကို။ အာရဗ္ဗ၊ အာရုံပြု၍။ ကုသလ-ဝိပါကံ၊ ကုသလဝိပါက်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ကုသလဝိပါကံ ဝိညာဉ်ဖြစ်ပါသော်လည်း။ တာဒိဿ၊ ထိုကဲ့သို့ ရူအပ်သော။ (ထို အာရုံကို မြတ်မြတ်နိုးနိုး ဖြစ်လောက်သော။) ပုညဿ၊ ကောင်းမှု၏။ ဝါ၊ ဘုန်းကံ၏။ အဘာဝါ၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ တေသံ၊ ထို တိရစ္ဆာန်တို့၏။ ဝါ၊ ထိုလူတို့၏။ တတ္ထ၊ ထိုလူ့ အဆင်းအာရုံ၌။ ဝါ၊ ထိုနတ်အဆင်းအာရုံ၌။ အဘိရတိ၊ အလွန်မွေ့လျော် ခြင်းသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်နိုင်။ ဣတိ(အယ်)၊ ဤသည်ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ ကေစိဆရာတို့၏ အလိုတည်း။

ပန၊ ဆက်။ ကုသလကမ္မဇ္ဇေ၊ ကုသလကမ္မဇဖြစ်သော။ အနိဋ္ဌဿ၊ အနိဋ္ဌ ရုပ်၏။ အဘာဝေါ၊ မရှိခြင်းကို။ (ဝုတ္တော) ဝိယ၊ ဆိုအပ်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ ထို အတူ။) အကုသလကမ္မဇ္ဇေ၊ သော။ သောဘနဿ၊ သော။ ဣဋ္ဌဿ၊ ဣဋ္ဌရုပ်၏။ အဘာဝေါ၊ မရှိခြင်းကို။ ဝတ္ထဗ္ဗော၊ ဆိုသိုက်၏။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း ကဿွာ၊ ကြောင့်။) အကုသလကမ္မဇ္ဇေ၊ သော။ သောဘနဿ၊ ဣဋ္ဌဿ၊ အဘာဝေါ၊

တိရစ္ဆာန်ဂတနံ ပန။ ပေ။ အဓိပ္ပါယော။ ။ ဤစကားသည် မူလဋီကာ၏ အလိုကို ပြသော စကားမဟုတ်။ ကေစိဆရာတို့၏ အလိုကိုပြသော စကားတည်း။ [ဣတိ ကေသဉ္စိ အာစရိယာနံ အဓိပ္ပါယော။—မရ။] “ကုသလကမ္မဇံ ပန သဗ္ဗေသံ ဣဋ္ဌံ” ဟူသော စကားနှင့်စပ်၍ အချို့ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မနုဿရူပ၊ ဒေဝတာရူပတို့၌ အမနာပ ဖြစ်ပုံကို ရှင်း၍ ပြလိုသောကြောင့် “တိရစ္ဆာန်ဂတနံ ပန” စသည်ကို မိန့်သည်။ ဆိုလိုရင်းကား—ကုသလကမ္မဇ မှန်လျှင် ဣဋ္ဌရုပ်ချည်းသာတည်း။ ဆိုသော် ထိုဣဋ္ဌရုပ်ကို ခံစားနိုင်သောဘုန်းကံ မရှိခြင်းကြောင့်သာ အမနာပဖြစ်၍ မမွေ့လျော်ဘဲ ဖြစ်ရပါသည်-ဟူလို။

ကုသလကမ္မဇ္ဇေ ပန။ ။ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ သော စကားတို့သည်ကား မူလဋီကာ ဆရာ၏ အလိုတည်း။ [အတ္ထုနော အဓိပ္ပါယ် ဝိဘာဝေတုံ ကုသလကမ္မဇ္ဇေ ပနာဇီ အာဒိ ဝုတ္တံ။—မရ။] ဤစကားရပ်၌ “ကုသလကမ္မဇ္ဇေ အနိဋ္ဌဿဘာဝေါ” သည် “ကုဇ္ဈ-လကမ္မဇံ အနိဋ္ဌံ နာမ နတ္ထိ” ကို ရည်ရွယ်သော စကားတည်း။ ဤစကားသည် အဋ္ဌကထာ၌ တိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ထိုစကားကို ဥပမာအဖြစ်ဖြင့် ပြ၏။ “အကုသလကမ္မဇ္ဇေ သောဘနဿ” စသော စကားကား အဋ္ဌကထာ၌ တိုက်ရိုက်မပါ။ ဆိုသော် “ကုသလကမ္မဇ္ဇေ အနိဋ္ဌဿ အဘာဝေါ” ကို နည်းယူ၍ “အကုသလကမ္မဇ္ဇေ သောဘနဿ ဣဋ္ဌဿ အဘာဝေါ” ဟုလည်း ဆိုထိုက်သည်ဟု ပြသည်။

ကို။ ဝတ္ထဗ္ဗော၊ သနည်း။)ဟိ(ယသွာ)၊ကြောင့်။ဟတ္ထိအာဒိနမ္ပိ၊ဆင်အစရှိသော သတ္တဝါတို့၏လည်း။ အကုသလကမ္မဇံ၊ အကုသလကမ္မဇရုပ်သည်။ မနုဿာနံ၊ လူတို့၏။ အကုသလဝိပါကဿေဝ၊ အကုသလဝိပါက်၏သာ။ အာရမ္မဏံ၊ အာရုံ သည်။(ဟောတိ)။ ပန၊ သို့သော်လည်း။ပဝတ္ထေ၊ ပဝတ္ထိအခါ၌။[ပဋိသန္ဓိစိတ္တက္ခ-
ဏနောက် အမိဝမ်း၌ အောင်းစဉ်ကိုပင် “ပဝတ္ထိ” ဟု ဆိုနိုင်သည်။] သမုဋ္ဌိတံ၊
ကောင်းစွာတိုးပွားသော။ ကုသလကမ္မဇံ၊ ကုသလကမ္မဇရုပ်သည်။ (မနုဿာနံ၊
တို့၏။)ကုသလဝိပါကဿ၊ ၏။ အာရမ္မဏံ၊ သည်။(ဟောတိ)။ပန၊ ထိုသို့ပင်ဖြစ်
ပါသော်လည်း။ ဣဋ္ဌာရမ္မဏေန၊ ဣဋ္ဌာရုံနှင့်။ ဝေါမိဿကတ္တာ၊ ဖောနေသည်၏
အဖြစ်ကြောင့်။ အပ္ပကံ၊ အနည်းငယ်သော။ အကုသလကမ္မဇံ၊ အကုသလကမ္မဇ
ရုပ်သည်။ ဗဟုလံ၊ များစွာ။ အကုသလဝိပါကပ္ပတ္တိယာ၊ အကုသလဝိပါက်ဖြစ်
ခြင်း၏။ ကာရဏံ၊ အကြောင်းသည်။ န ဘဝိဿတိ၊ မဖြစ်လတ္တံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့။
ဝတ္ထု၊ ဆိုခြင်းငှါ။ သက္ကာ၊ တတ်ကောင်း၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ (အကုသလ-
ကမ္မဇဿ၊ သော။ပေ။အဘာဝေါ၊ ကို။ ဝတ္ထဗ္ဗော၊ ၏။)....ပန၊ ဆက်။ ကတ္တစိ၊
တစုံတခုသော အာရုံ၌။ (မည်သည့်အာရုံ၌ မဆို။) ဝိပါကံ၊ ဝိပါက်ဝိညာဉ်ကို။
ဝဇ္ဇေတုံ၊ လှည့်ပတ်ခြင်းငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။

သက္ကာ ဝတ္ထု။ ။ကုသလကမ္မဇဿ မနု။ပေ။သက္ကာ ဝတ္ထုန္တိ ကို ဇီကာဆရာက
မိမိအလိုကို ထင်ရှားပြသော စကားဟု မရ၌ ဖွင့်၏။ ဤအဖွင့်သည် သဘာဝကျသော
ကြောင့် ဇီကာဆရာ၏ အလိုလည်း ဖြစ်သင့်၏။ ရှေ့၌ “အဋ္ဌကထာယံ ပန” စသော
အဖွင့်သည် ကေစေဆရာတို့၏ အလိုပြဟု ဖွင့်ကြ၏။ ထိုစကားနှင့် ဇီကာဆရာ၏စကား
သည် အဓိပ္ပါယ် အယူအဆချင်း မတူသောကြောင့် ထိုဖွင့်သည့်အတိုင်းပင် ဆရာ ၂-ဦး
ကွဲပြားကြောင်း ထင်ရှား၏။

ဝဠိးဝားဘွယ်။ ။“အဋ္ဌကထာယံ ပန”၏ ရွှေက “သောဘနာနိ စ။ပေ။ယောဇ-
နာရဟာ သိယာ” တိုင်အောင်သော စကားသည် ဘယ်သူ၏ စကားပါနည်း။ ဇီကာ
ဆရာ၏ အလိုကိုပြသော စကားဖြစ်လျှင် “သောဘနာနိ။ပေ။အကုသလကမ္မနိဗ္ဗတ္တာနိ”
ဟူသော ရွှေစကားသည် “အကုသလကမ္မဇဿ သောဘနဿ ဣဋ္ဌဿ အဘာဝေါ
ဝတ္ထဗ္ဗော”ဟူသော နောက်စကားနှင့် ဆန့်ကျင်နေသည်။ ထို့ကြောင့် “သောဘနာနိ စ
။ပေ။ယောဇနာရဟာ သိယာ”တိုင်အောင်သော စကားသည် ကေစိဆရာတို့၏ အလိုလိုက်၍
ဖွင့်ပြအပ်သော စကားတို့သာဟု ယူဆမိပါသည်။ ဘဒ္ဒကြောင့်နည်း။ “အဋ္ဌကထာယံ
ပန” စသော စကားနှင့် “သောဘနာနိ စ အကုသလကမ္မနိဗ္ဗတ္တာနိ”ဟူသော စကားသည်
သဘောတူသောကြောင့်တည်း။ မှန်၏။— “သောဘနာနိ။ပေ။ အကုသလကမ္မနိဗ္ဗတ္တာနိ”
သည် “အကုသလကမ္မဇမ္ပိ သောဘနံ”ဟူသော စကားနှင့် ထပ်တူဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်
‘အဋ္ဌကထာယံ ပန’စသော စကားသည် ကေစိဆရာတို့၏ သူတို့အယူနှင့်ကိုက်ညီအောင်
ကြံစည်အပ်သော အဓိပ္ပါယ်သာဖြစ်၏။ စင်စစ် အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုမဟုတ်ဟု မှတ်ပါ။

ဝိပါကဝသေန၊ ဝိပါက၏အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ဝိပါကနှင့်စပ်သဖြင့်။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာရမ္မဏ-
ဝဝတ္ထာနံ၊ ဣဋ္ဌာရုံ၊ အနိဋ္ဌာရုံကို ပိုင်းခြားသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်ခြင်းကို။ သုဋ္ဌ၊
ကောင်းစွာ။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ တံသ္မာ၊ ကြောင့်။ တံ၊ ထိုဝိပါကနှင့်စပ်သဖြင့်ဣဋ္ဌာ-
နိဋ္ဌ ဟု ခွဲခြားမှုကို။ အနုနန္ဒာ၊ အစဉ်လိုက်၍။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော သုဂတိ၊
ဒုဂ္ဂတိတို့၌။ ဝါ၊ အလုံးစုံသောအာရုံတို့၌။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌတာ၊ ဣဋ္ဌ၊ အနိဋ္ဌ၏အဖြစ်
ကို။ ယောဇေတဗ္ဗာ၊ ယှဉ်စေထိုက်၏။

အနိဋ္ဌာပဉ္စ ကာမဂုဏာတိ၊ ဟူ၍။ ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်။ (သင်္ဂဟကာရေ-
န) ဝုတ္တံ၊ နည်း။ စက္ခုဝိညေယျာနိ ရူပါနိ ဣဋ္ဌာနီတိ ဝေမာဒိနာ၊ ဤသို့အစ
ရှိသောပါဌ်ဖြင့်။ ဣဋ္ဌာနေဝ၊ ဣဋ္ဌသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော။ ရူပါဒိနိ၊ ရူပါရှိအစ
ရှိသည်တို့ကို။ ကာမဂုဏာတိ၊ ကာမဂုဏတို့ဟူ၍။ ဝုတ္တာနိ နန၊ ဟောတော်မူအပ်
ကုန်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဣတိ၊ ဤကား စောဒနာတည်း။ ကာမဂုဏသဒိသေ-
သု၊ ဣဋ္ဌကာမဂုဏနှင့်တူသော အနိဋ္ဌရူပါရှိ အစရှိသည်တို့၌။ ကာမဂုဏ ဝေါဟာရ-
တော၊ “ကာမဂုဏ”ဟု ခေါ်ဝေါ်နိုင်ခြင်းကြောင့်။ (အနိဋ္ဌာ ပဉ္စ ကာမဂုဏာတိ
သင်္ဂဟကာရေန ဝုတ္တံ။) [ဤအလို “အနိဋ္ဌာ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ”၌ “ကာမဂုဏ”
သဒ္ဓါသည် သဒိသုပစာ သဒ္ဓါဖြစ်သည်- ဟူလို၊ သို့မဟုတ် “ကာမဂုဏာ ဝိယာတိ
ကာမဂုဏာ”ဟု ဥပမာတဒ္ဓိတ် ပြုစေလိုသည်။] ၈၊ ဆက်။ သဒိသတော၊ တူကုန်
သည်၏ အဖြစ်သည်။ ရူပါဒိဘာဝေါယေဝ၊ ရူပါရှိ အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်သာ
တည်း။ ဣဋ္ဌတာ၊ ဣဋ္ဌတို့၏အဖြစ်သည်။ န၊ မဟုတ်။ [အနိဋ္ဌပဉ္စကာမဂုဏာဝယ်
အနိဋ္ဌဖြင့် ဣဋ္ဌအဖြစ်ကို တားမြစ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ကာမဂုဏသဒိသေသုဉ္စ
သဒိသအဖြစ်ဟူသည် ရူပါရုံ၊ သဒ္ဓါရုံစသည်တို့၏ (အနိဋ္ဌရူပါရုံ စသည်နှင့် ဣဋ္ဌ
ရူပါရုံ စသည်တို့၏) ရူပါရုံ စသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့် တူမျှခြင်းတည်း။]

သုဋ္ဌ၊ ဝုတ္တံ။ ။ဤ ဝိပါက၏အစွမ်းအားဖြင့်ဣဋ္ဌ၊ အနိဋ္ဌ ခွဲခြားမှုကို အဋ္ဌကထာ၌ တိပိ-
ဋကစူဠာဘယထေရ် မိန့်ဆို၏။ ထိုအဆိုသည် ကောင်းပါပေသည်-ဟူလို။ အဋ္ဌကထာ၌ “ရူပီ
၏အစွမ်းအားဖြင့်၎င်း၊ ဇော၏အစွမ်းအားဖြင့်၎င်း ဣဋ္ဌ အနိဋ္ဌ ခွဲခြားပုံကို ပြသေး၏။ ထိုခွဲ
ခြားခြင်းကား မကောင်း”ဟု ဆိုလိုသည်။ [ဝိပါကဝသေန သုန္ဓရံ ဝုတ္တန္တိ ဝိပါကဝသေန
တိပိဋကစူဠာဘယထေရေန ဝုတ္တံ သုန္ဓရံ၊ ရူပီဝသေန ဇေနဝသေန ဝါ ဝုတ္တံ န သုန္ဓရန္တိ
အဓိပ္ပါယော။-မဓ။]

အနိဋ္ဌာ။ပေ။ဝုတ္တာနီတိ။ ။မူလပဏ္ဏာသ သိဟနာဒဂင် မဟာဒုက္ခက္ခန္ဓသုတ် စသည်၌
ကာမဂုဏ်မှန်လျှင် “ဣဋ္ဌ”ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သည် မဟုတ်ပါလော၊ သို့ပါလျက်
အဘယ်ကြောင့် “အနိဋ္ဌာ ကာမဂုဏာ”ဟု ဆိုရပါသနည်း။ [“အနိဋ္ဌာ၊ အလိုမရှိထိုက်၊ မရှာ
မှီးထိုက်”ဟုလည်း ဆို၏။ “ကာမ၊ အလိုရှိအပ်”ဟုလည်း ဆို၏။ ထို့ကြောင့် ရှေ့နောက် ဆန့်
ကျင်နေသည်-ဟူလို။]

ဝါ၊ တနည်း။ အနိဋ္ဌာတိ ဝစနေန၊ အနိဋ္ဌာဟူသော ဤစကားဖြင့်။ [အနိဋ္ဌာ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ”၌ “အနိဋ္ဌာ”ဟူသော ဤစကားဖြင့်။] အကာမဂုဏတာ၊ ကာမဂုဏ်မဟုတ်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဝါ၊ အလိုရှိအပ်သော အနှောင်အဖွဲ့မဟုတ် သည်၏အဖြစ်ကို။ ဒုဿိတာ၊ ပြအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ကာမဂုဏဝိသဘာဝါ၊ ဣဋ္ဌကာမဂုဏ်နှင့် သဘောမတူကုန်သော။ ရူပါဒယော၊ အနိဋ္ဌရူပါရုံ အစရှိသည် တို့ကို။ ကာမဂုဏာတိ၊ ကာမဂုဏတို့ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တာ၊ ကုန်ပြီ။ ကော ဝိယ၊ အဘယ်ကဲ့သို့နည်း။ အသိဝေ၊ သိဝနတ် မဟုတ်သောအရပ်၌။ ဝါ၊ မဟာဒေဝနတ်မဟုတ်သော အရပ်၌။ သိဝါတိ ဝေါဟာရေ ဝိယ၊ သိဝ ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကဲ့သို့တည်း။ [ဤအလို “ကာမဂုဏ”ဟူသော သဒ္ဓါကို တင်စား၍ ခေါ်ထားအပ်သော “အတင်ရှုဋ္ဌိသဒ္ဓါ”ဟု ကြံပါ။]

ဝါ၊ တနည်း။ သဗ္ဗာနိ၊ ကုန်သော။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာနိ၊ ဣဋ္ဌ၊ အနိဋ္ဌဖြစ်ကုန်သော။ ရူပါဒီနိ၊ ရူပါရုံအစရှိသည်တို့သည်။ တဏှာဝတ္ထုဘာဝတော၊ တဏှာ၏ တည်ရာ ၏အဖြစ်ကြောင့်။ ကာမဂုဏာယေဝ၊ ကာမအနှောင်အဖွဲ့တို့ချည်းသာတည်း။ [အနိဋ္ဌပင်ဖြစ်သော်လည်း အချို့သတ္တဝါတို့၏ တဏှာဖြင့် အလိုရှိအပ်သော ကြောင့် ကာမအမည်ရကြသည်—ဟူလို။]

ဟိ၊ မှန်။ ရူပါ လောကေ ပိယရူပံ သာတရူပန္တိ အာဒိ၊ အစရှိသောစကားကို။ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ။ [လောကေ၊ လောက၌။ ရူပါ၊ ရူပါရုံဟူသမျှတို့သည်။ (ဣဋ္ဌ ဖြစ်စေ၊ အနိဋ္ဌဖြစ်စေ။) ပိယရူပံ၊ ချစ်အပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိ၏။ သာတရူပံ၊ သာယာအပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိ၏။] ပန၊ ထိုသို့ပင် ဣဋ္ဌ၊ အနိဋ္ဌ ၂-မျိုးလုံး ကာမဂုဏအမည် ရနိုင်ပါသော်လည်း။ အတိသယေန၊ အနိဋ္ဌထက် လွန်သောအားဖြင့်။ ကာဓနိယတ္တာ၊ အလိုရှိထိုက်သည်၏အဖြစ် ကြောင့်။ သုတ္တေသု၊ သုတ္တန်ပါဠိတော်တို့၌။ ဣဋ္ဌာနိ၊ ဣဋ္ဌဖြစ်ကုန်သော။ ရူပါဒီနိ၊ ရူပါရုံအစရှိသည်တို့ကို။ ကာမဂုဏာတိ၊ ကာမဂုဏတို့ဟူ၍။ ဝုတ္တာနိ၊ ဟောတော် မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်ထိုက်၏။

အတိသယေန။ပေ။ဝုတ္တာနိ။ ။[ပြအပ်ပြီးသော အဖွင့်အတိုင်းဆိုလျှင် ဣဋ္ဌ အနိဋ္ဌအာရုံ ၂-မျိုးလုံးပင် “ကာမဂုဏ”အမည်ရထိုက်ပါလျက် အဘယ်ကြောင့် သုတ္တန်ပါဠိတော်တို့၌ စက္ခုဝိညေယျာနိ ရူပါနိ ဣဋ္ဌာနိ စသည်ဖြင့် ဣဋ္ဌရူပါရုံစသည်တို့ကိုသာ “ကာမဂုဏ”ဟု ဟော တော်မူအပ်ပါသနည်း၊ ဤသို့မေးဘယ်ရှိသောကြောင့် “အတိသယေန ပန ကာမနိယတ္တာ” ဟု မိန့်သည်။ တဏှာဖြင့် အနိဋ္ဌာရုံတို့ကို အလိုရှိသလောက်မက အလွန်အကဲ အလိုရှိအပ် သောကြောင့် ဣဋ္ဌရူပါရုံ စသည်တို့ကိုသာ “ကာမဂုဏ”ဟု ဟောတော်မူရပါသည်—ဟူလို။ [ယဒိ ဝေ ကထံ (အဘယ်နည်းဖြင့်)။ စက္ခုဝိညေယျာနိ ရူပါနိ ဣဋ္ဌာနိတိ အာဒိ သုတ္တပဓံ နိယတိ(ဆောင်ယူအပ်မည်နည်း။) ဣတိ အာဟံ အတိသယေနာ”တိအာဒိ။—အနုဋီကာ။]

ဒို့သုပိ၊ ၂-ပုဒ်လည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဟိန ပဏိတပဒေသု၊ ဟိနပုဒ်၊ ပဏိတပုဒ်တို့၌။ ဝါ၊ ဟိန ပဏိတနိဒ္ဒေသတွင် ပါဝင်သောပုဒ်တို့၌။ တေသံ တေသံ သတ္တာနန္တိ၊ ဟူ၍။ သတ္တဝေသေန၊ သတ္တဝါနှင့်စပ်သဖြင့်။ နိယမေတွာ၊ မှတ်သား၍။ ဝိဘဇိတတ္တာ၊ ဝေဘန်တော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အကုသလကမ္မဇ-ဝသေန၊ ကုသလကမ္မဇဝသေနာတိ ဝစနံ၊ ဟူသောစကားကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ [သတ္တဝါနှင့်စပ်၍မှတ်သားလျှင် သတ္တဝါ၏ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံကြောင့် ဖြစ်သောရုပ်သာ ဖြစ်ထိုက်သောကြောင့် “အကုသလကမ္မဇဝသေန၊ ကုသလကမ္မဇဝသေန” ဟု အဋ္ဌကထာမိန့်သည်-ဟူလို။]

စ၊ ဆက်။ အယံ အတ္ထော၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ တေသံ တေသန္တိ၊ တေသံ တေသံဟူသောစကားကို။ အဝယဝယောဂေ၊ အစိတ်အနက်နှင့်ယှဉ်ရာ၌။ သာမိ-ဝစနံ၊ သာမိဝိဘတ်ရှိသည်ကို။ ကတွာ၊ ၍။ ဝုတ္တော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သတ္တသန္တာန ပရိယာပနေသု၊ သတ္တဝါ၏ခန္ဓာအစဉ်၌ အကျုံးဝင်သော စတုဇရုပ်တို့တွင်။ ကမ္မဇ၊ ကမ္မဇရုပ်သည်။ ဝိသိဋ္ဌ၊ ထူးခြား၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ကမ္မဇဝသေနာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ [အကုသလ ကမ္မဇဝသေန၊ ကုသလကမ္မဇဝသေနမှ “ကမ္မဇ” ကို ခွဲ၍ ယူထားသည်။]

[ပြခဲ့သောအဖွင့်သည် အဋ္ဌကထာဆရာအလိုတည်း။ ယခုအခါ၊ ဋီကာဆရာက မိမိအလိုကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “ယဒိပနံ။ ပေ။ ယောဇေတဗ္ဗော” ဟု မိန့်သည်။] ပန၊ အတ္တနောမတိကိုပြဦးအံ့။ တေဟိ တေဟိတိ တေသ္မိ အတ္ထေ၊ တေဟိ တေဟိ

အဝယဝယောဂေ သာမိဝစနံ။ ။ [ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။ “ယံ ရူပံ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ ဥညာတံ အဝညာတံ” စသည်ဖြင့် တွေ့လိမ့်မည်။] ထို၌ “ယံ ရူပံ ဥညာတံ” စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်သောရုပ်သည် သတ္တဝါတို့၏ခန္ဓာကိုယ်တွင် အစိတ်အပိုင်းအဖြစ်ဖြင့် ပါဝင်သောရုပ်တည်း။ စာစပ်သောအခါ “တေသံ တေသံ သတ္တာနံ” ကို “အဝယဝိ”၊ “ယံ ရူပံ ဥညာတံ” စသည်ကို “အဝယဝ” အဖြစ်ဖြင့် စပ်ရသည်။ ထို့ကြောင့် “တေသံ တေသံ” သည် “ယံ ရူပံ ဥညာတံ” စသော အဝယဝနှင့်ယှဉ်ရာ၌ ဆိုအပ်သော သာမိဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဓါတည်း။

ထို့ကြောင့် “ယံ ရူပံ” စသည်သည် သတ္တဝါ၏ အပြင်ပ ဗဟိဒ္ဓ၌ဖြစ်သော ရုပ်မဟုတ်၊ သတ္တဝါ၏အတွင်း၌ ပါဝင်နေသောရုပ်ဟု သိရသည်။ ဤစကားအလို သတ္တဝါသန္တာန်၌ ရှိသော စတုသမုဋ္ဌာန်ရုပ်နှင့် ဆိုင်ပါပေ၏။ သို့သော် သတ္တဝါသန္တာန်၌ ရှိသမျှ သမုဋ္ဌာန်ရုပ်တို့တွင် ပဋိသန္ဓေတည်နေစက ပါလာသော ကမ္မဇရုပ်သည် ထူးခြားသောရုပ်တည်း။ ထို့ကြောင့် “အကုသလကမ္မဇဝသေန၊ ကုသလကမ္မဇဝသေန” စသည်ဖြင့် ကမ္မဇရုပ်ကိုသာ အဋ္ဌကထာဆိုသည်။

တေဟိ တေဟိတိ တေသ္မိ အတ္ထေ။ ။ အဋ္ဌကထာဆရာသည် “တေသံ တေသံ” ကို “အဝ-ယယောဂ” ၌ သာမိဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဓါဟုဆို၏။ ဋီကာဆရာကား “သဒ္ဓိကတ္တားအနက်ဟော” ဟု တနည်းကြံ၏။ ထိုသို့ကြံသောအခါ “ဥညာတံ” စသောရုပ်သည် “တေသံ တေသံ သတ္တာနံ”

ဟူသော ဤကတ္တားအနက်၌။ တေသံ တေသန္တိ။ တေသံတေသံဟူသော ဤသဒ္ဒါသည်။ သာမိဝစနံ၊ သာမိဝိဘတ်ရှိသောသဒ္ဒါသည်။ ယဒိ(ဟောတိ)၊ အကယ်၍ ဖြစ်အံ့။ (ဝေံသတိ၊ သော)ဝါ၊ တနည်း။ ဝိသယ ဝိသယိသမ္ပန္နော၊ ဝိသယ ဝိသယိသမ္ပန်၌။ (တေသံ တေသန္တိ၊ သည်။ သာမိဝစနံ၊ သည်။ ယဒိ ဟောတိ၊ အံ့။ ဝေံသတိ၊ သော။) ကမ္မဇဝသေနေဝ၊ ကမ္မဇရုပ်နှင့် စပ်သဖြင့်သာ။ ရူပါဒီနိ၊ ရူပါရုံအစရှိသည်တို့ကို။ ဝိဘတ္တာနိ၊ ဝေဘန်အပ်ကုန်သည်။ န၊ မဟုတ်ကုန်။ ပန၊ အဟုတ်ကား။ သဗ္ဗေသံ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓါနံ၊ စက္ခုန္ဒြေစသော ဣန္ဒြေနှင့်စပ်သော စတုဇရုပ်တို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။ ဝိဘတ္တာနိ၊ ဝေဘန်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝိညာယန္တိ၊ သိအပ်ကုန်၏။

စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ဟိန ပဏိတနိဓ္ဓေသ၌။ ပါကဇ္ဇေဟိ၊ ထင်ရှားကုန်သော။ ရူပါဒီဟိ၊ ရူပါရုံ အစရှိသည်တို့ဖြင့်။ နယော၊ နည်းကို။ ဒဿိတော၊ ပြတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ စက္ခာဒီသုပိ၊ စက္ခာယတန အစရှိသည်တို့၌လည်း။ ဟိန ပဏိတတာ၊ ဟိန ပဏိတ၏အဖြစ်ကို။ ယောဇေတဗ္ဗာ၊ ယှဉ်စေထိုက်၏။ [ပါဠိတော်၌ “ရူပါ သဒ္ဓါ”စသည်ဖြင့် အာရုံငါးပါးကိုသာ ပြထားခြင်းသည် ဥဒါဟရုဏ်ထုတ်ပြသော နယဒဿနတည်း။ ထို့ကြောင့် “စက္ခာယတန” စသော ရုပ်တို့၌လည်း “ဟိန ပဏိတ”အဖြစ်ကို ခွဲနိုင်သည်-ဟူလို။]

မနာပပရိယန္တိန္ဒပဒဿ၊ ၏။ ပဉ္စသု၊ ကုန်သော။ ကာမဂုဏေသု၊ တို့၌။ မနာပ၊ မြတ်နိုးအပ်သောအာရုံကို။ ပရိယန္တိ၊ အလွန်ဆုံး အပိုင်းအခြားဟူ၍။ မရိယာဒါဘူတံ၊ အပိုင်းအခြားဖြစ်၍ ဖြစ်၏ဟူ၍။ ဝဒါမိ၊ ဟောတော်မူ၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ [မနာပံနှင့် ပရိယန္တိကို ဗဟုဗ္ဗဟိသမာသ်အနက် မယူဘဲ ကမ္မဓာရည်း သမာသ်အနက် ယူပါ-ဟူလို။]

ဟု ဆိုအပ်သောသတ္တဝါတို့၏ရုပ်မဟုတ်၊ အခြားသော သတ္တဝါတို့၏ရုပ်တည်း။ ဥပမာ-အရုပ် ဆိုးသူကို မြင်ရာ၌ မြင်တတ်သူကို “တေသံတေသံ”အရဟူ၍ “ဥညာတ”စသည်အရ အရုပ် ဆိုးသူ၏ရုပ်ကို ယူရသကဲ့သို့တည်း။ ထို့ကြောင့် “ယ ရူပံ”အရ ကမ္မဇရုပ်သာမက ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓ ရုပ်အားလုံးကိုပင် ဘုရားရှင်ဝေဘန်တော်မူအပ်၏”ဟု သိသာသည်။ [ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓရုပ်ဟူသည် ဇီဝိတိဓန္ဒနှင့်(တနည်း)စက္ခုန္ဒြေစသော ဣန္ဒြေနှင့်ဆက်စပ်၍နေသော ကမ္မသမုဋ္ဌာန်၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်၊ ဥက္ခသမုဋ္ဌာန်၊ အာဟာရသမုဋ္ဌာန်ဖြစ်သော သက်ရှိရုပ်အားလုံးတည်း။]

ဝိသယ ဝိသယိ သမ္ပန္နော ဝါ။ ။ “တေသံတေသံ သတ္တာနံ”အရ သတ္တဝါဟူသည် အာရုံရှိသော ဝိသယိတည်း။ “ယ ရူပံ ဥညာတ”အရ ရုပ်ကား အာရုံဖြစ်သော ဝိသယတည်း။ ထိုဝိသယ၊ ဝိသယိသမ္ပန်အနက်၌ “တေသံ တေသံ သတ္တာနံ”ဟုသာမိဝိဘတ်သက်ထားသည်။ ဤနည်းအလို “ထိုထို သတ္တဝါတို့၏”ဟု သမ္ပန်အနက်ပင် ပေးရမည်။ ထိုသို့ သမ္ပန်အနက် ပေးသော်လည်း “ယ ရူပံ”အရ သတ္တဝါတိုင်း၏ အာရုံဖြစ်သောကြောင့် ငက္ခားအနက်ပေးတုန်းကကဲ့သို့ အဓိပ္ပါယ်ယူရသည်။

ကိံကာရဏံ၊ အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်။ တေ၊ ထိုတမျိုးတည်းသော အာရုံတို့သည်။ ကေစ္စဿ၊ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊ သည်။ မနာပါ၊ စိတ်၌ ထည့်သွင်းအပ်ကုန်သည်။ ဝါ၊ စိတ်ကို တိုးပွားစေတတ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ကေစ္စဿ၊ ၏။ ဝါ၊ သည်။ အမနာပါ၊ ကုန်သည်။ ဝါ၊ ကုန်သည်။ (ဟောန္တိ)။ ယဿ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊ သည်။ ယေဝ၊ အကြင် ရူပါရုံအစရှိသည်တို့သည်သာ။ မနာပါ၊ ကုန်၏။ တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏အတွက်သာ။ တေဝ၊ ထို မနာပါဖြစ်သော ရူပါရုံအစရှိသည်တို့သည်သာ။ ပရမာ၊ လွန်မြတ်ကုန်၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ တဿတဿ၊ ထိုထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ အဇ္ဈာသယဝသေန၊ အဇ္ဈာသယနှင့်စပ်သဖြင့်။ ကာမဂုဏာနံ၊ ကာမဂုဏ်တို့၏။ ပရမတာ၊ လွန်မြတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ [“ရူစိဝသေန”ကိုပင် “အဇ္ဈာသယဝသေန”ဟု ဖွင့်သည်။] တေသံယေဝ၊ ထိုကာမဂုဏ်တို့၏သာ။ သဘာဝတော၊ ပင်ကိုယ်သဘောအားဖြင့်။ ပရမတာ၊ သည်။ န(ဟောတိ)၊ မဖြစ်။ [ကာမဂုဏ်တို့၏ နဂိုသဘောအတိုင်းအားဖြင့် “ပရမ”ဟု အတိကျ မဆိုနိုင်ပါ။ သတ္တဝါတို့၏အလို အဇ္ဈာသယလိုက်၍သာ တချို့အတွက် “ပရမ”ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်-ဟူလို။]

ဝေန္တိ၊ ဝေဟူသည်ကား။ ဣမသ္မိံသုတ္တေ၊ ဤသုတ်၌။ (ကောသလသံယုတ်ပဉ္စကဇာသုတ်၌။) ဂုတ္တနယေန၊ ဟောတော်မူအပ်သောနည်းဖြင့်။ (အဿာဒေတိ၊ ကုဇ္ဈတိ စသည်တို့၌စပ်။) ကေသ္မိံယေဝ၊ တမျိုးတည်းသာလျှင်ဖြစ်သော အာရုံ၌။ အဿာဒန ကုဇ္ဈနတော၊ လွန်စွာသာယာခြင်း၊ စိတ်ဆိုးခြင်းကြောင့်၎င်း။ အာရမ္မဏသဘာဝဿေဝ၊ အာရုံ၏ ပင်ကိုယ်သဘော၏ပင်။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာဘာဝတော၊ ဣဋ္ဌ၊ အနိဋ္ဌအဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်၎င်း။ အနိဋ္ဌံ၊ အနိဋ္ဌာရုံကို။ ဣဋ္ဌန္တိ၊ ဣဋ္ဌဟူ၍။ ဂဟဏတောစ၊ ယူခြင်းကြောင့်၎င်း။ ဣဋ္ဌံ၊ ဣဋ္ဌာရုံကို။ အနိဋ္ဌန္တိ၊ အနိဋ္ဌဟူ၍။ ဂဟဏတောစ၊ ၎င်း။ ပါဠိယေက္ကံ၊ အသီးအသီး။ ပဋိဝိတတ္ထံ၊ ခွဲခြားဝေဘန်အပ်သော။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌနာမ၊ ဣဋ္ဌာရုံ၊ အနိဋ္ဌာရုံမည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ [အဋ္ဌကထာ၏ ယသ္မာ၊ တသ္မာဝါကျကို ချုံး၍ ဟိတ်ပုဒ်အဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်သည်။]

သညာဝိပလ္လာသေန စာတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသောစကားဖြင့်။ (ဒဿေတိ၌စပ်။) နိဗ္ဗာနေ ဝိယ၊ နိဗ္ဗာန်၌ကဲ့သို့။ အညေသု၊ နိဗ္ဗာန်မှ အခြားကုန်သော။ အာရမ္မဏေသု၊ အာရုံတို့၌။ သညာဝိပလ္လာသေန၊ သညာ၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းကြောင့်။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဂ္ဂဟဏံ၊ အနိဋ္ဌာရုံကို ဣဋ္ဌ၊ ဣဋ္ဌာရုံကို အနိဋ္ဌဟု ယူခြင်းသည်။ ဟောတိ။ (ကိမိဝ၊ အဘယ်ကဲ့သို့နည်း။) ပိတ္တုမ္မတ္တာဒိနံ၊ သည်းခြေပျက်ခြင်းကြောင့် ရူးသူ အစရှိသူတို့၏။ ခိရသက္ကရာဒိသု၊ နို့ရည်၊ သကာ အစရှိသည်တို့၌။ ဒေါသုဿဒသမုဋ္ဌိတ သညာဝိပလ္လာသဝသေန၊ များသော သည်းခြေ

စသော အပြစ်ကြောင့် လွန်စွာဖြစ်သော သညာဝိပလ္လာသ၏ အစွမ်းဖြင့်။ တိတ္ထဂ္ဂဟဏံ၊ ခါးသောအရသာဟု ယူခြင်းသည်။ (ဟောတိ)ဝိယ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။ ဣတိ ဣမံ အတ္တံ၊ ဤအနက်ကို။ သန္ဓာယ၊ ရည်ရွယ်တော်မူ၍။ မနာပပရိယန္တတော၊ မြတ်နိုးအပ်သော အာရုံသာလျှင် အလွန်ဆုံး အပိုင်းအခြား၏အဖြစ်ကို။ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တာ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဿေတိ၊ ၏။

စ၊ ဆက်။ ဝိဘတ္တံ အတ္တိတိ (ပဒဿ)၊ ဟူသောပုဒ်၏။ ဝဝတ္တိတံ၊ ခွဲခြားသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်အပ်သော။ (ဣဋ္ဌာ နိဋ္ဌာရမ္မဏံ၊ ဣဋ္ဌာရုံ၊ အနိဋ္ဌာရုံသည်။) အတ္တိ၊ ရှိ၏။ ဣတိအတ္တော၊ နက်။ ဝါ၊ တနည်း။ အဋ္ဌကထာစရိယေဟိ၊ ရှေးအဋ္ဌကထာဆရာတို့သည်။ ဝိဘတ္တံ၊ အကျယ် ဝေဘန်အပ်သော။ ပကာသိတံ၊ ထင်ရှားပြအပ်သော။ (ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာရမ္မဏံ၊ သည်။ အတ္တိ။)ဣတိ(အတ္တော)၊ နက်။ တဉ္စ၊ ထို ဣဋ္ဌာရုံ၊ အနိဋ္ဌာရုံကိုလည်း။ မဇ္ဈိမကသတ္တဿ၊ မဇ္ဈိမကသတ္တဝါ၏။ ဝါ၊ နှင့်။ ဝသေန၊ အလိုအားဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ ဝဝတ္တိတံ၊ သည်၎င်း။ ပကာသိတဉ္စ၊ သည်၎င်း။ဟောတိ၊ ၏။ စ၊ ဆက်။ အညေသံ၊ မဇ္ဈိမကသတ္တဝါမှ တပါးကုန်သော အတိဇ္ဈာရ၊ အတိဒုဂ္ဂတပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဝိပလ္လာသဝသေန၊ ဝိပလ္လာသ၏ အစွမ်းကြောင့်။ ဣဒံ၊ ဤတခုတည်းသောအာရုံသည်။ ဣဋ္ဌံ၊ အတိဒုဂ္ဂတပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် ဣဋ္ဌာရုံသည်၎င်း။ အနိဋ္ဌဉ္စ၊ အတိဇ္ဈာရပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် အနိဋ္ဌာရုံသည်၎င်း။ဟောတိ၊၏။ ဣတိ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ အဓိပ္ပါယော၊ ရှေးအဋ္ဌကထာဆရာတို့၏ အလိုတည်း။ [အနုဋီကာ၌ကား “အနိဋ္ဌံ ဣဋ္ဌဉ္စ ဟောတိ”ဟု သီးခြားဝါကျတခုကို စသဒ္ဓါဖြင့် ယူ၏။ မိမိကား တဝါကျတည်းဖြင့် ၂-မျိုးရအောင် အနက်ပေးလိုက်ပါသည်။]

ပန၊ ဆက်။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဝဝတ္တိတဿ၊ မရောယှက်အောင် ခွဲခြားသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်အပ်သော။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဿ၊ ဣဋ္ဌာရုံ၊ အနိဋ္ဌာရုံကို။ (ဂဟဏေ၌စပ်။)အနိဋ္ဌန္တိ စ၊ အနိဋ္ဌဟူ၍၎င်း။ (ဣဋ္ဌကို အနိဋ္ဌဟူ၍၎င်း။) ဣဋ္ဌန္တိစ၊ ဣဋ္ဌဟူ၍၎င်း။ (အနိဋ္ဌကို ဣဋ္ဌ ဟူ၍၎င်း။) ဂဟဏေ၊ ယူခြင်း၌။ ဧကဝလံ၊ ဓာတုက္ခောဘ စသည်မဖက်သက်သက်။ သညာဝိပလ္လာသောဝ၊ သညာ၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းသည်သာ။ ကာရဏံ၊ အကြောင်းသည်။ န၊ သေး။ ဓာတုက္ခောဘဝသေန၊ ဓာတ်ချောက်ချား

ဝိဘတ္တံ အတ္တိ။ ။ဝိဘတ္တံ အရ ဝေဘန်ခြင်းဟူသည် ဣဋ္ဌာရုံနှင့် အနိဋ္ဌာရုံ မရောအောင် ခွဲခြားသတ်မှတ် ပိုင်းဖြတ်ထားခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဝိဘတ္တံ”ကို ဝပတ္တိတံ”ဟု ဖွင့်သည်။ [ဝိဘာဂေါ နာမ အသက်ရော— အနုဋီကာ။] (တနည်း) “ဝိဘတ္တံ” အရ အကျယ်ဝေဘန်ခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ ထို့ကြောင့် “ဝိဘတ္တံ ပကာသိတံ၊ အကျယ်ထင်ရှားပြအပ်”ဟု ဖွင့်သည်။ [ဝိတ္ထာရော စ။—အနုဋီကာ။] ဤဝိတ္ထာရောသည် ဝိဘတ္တံ၏ အနက်ဖွင့်တည်း။ “ပကာသိတံ”ဟူသည်လည်း အကျယ် ခွဲခြား၍ပြအပ်သော ဣဋ္ဌာရုံ၊ အနိဋ္ဌာရုံပင်တည်း။

ခြင်း၏ အစွမ်းကြောင့်၎င်း။ ဣန္ဒြိယဝိကာရာပတ္တိ အာဒိနာ၊ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ရောက်ခြင်း အစရှိသည်ကြောင့်၎င်း။ ကုသလာ ကုသလ-ဝိပါကုပ္ပတ္တိ ဖောတဘာဝေါပိ၊ ကုသလဝိပါကံ၊ အကုသလဝိပါကံ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း၏အဖြစ်သည်လည်း။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝတ္ထု၊ ဆိုခြင်းငှါ။ သက္ကာ၊ တတ်ကောင်း၏။

တထာဟိ၊ ထိုစကားကိုခွဲ၍ဦးအံ့။ သီတုဒကံ၊ ရေအေးသည်။ သမ္မာဘိတတ္တာနံ၊ နွေ နေပူသည် နှိပ်စက်အပ်သူတို့အတွက်။ ကုသလဝိပါကဿ၊ ကုသလဝိပါကံ ဖြစ်သော။ ကာယဝိညာဏဿ၊ ကာယဝိညာဏ်၏။ ဟေတု၊ အကြောင်းသည်။ ဟောတိ။ (သီတုဒကံ၊ သည်။) သီတာဘိဘူတာနံ၊ အအေးသည် လွှမ်းမိုးနှိပ်စက် အပ်သူတို့အတွက်။ အကုသလဝိပါကဿ၊ ဖြစ်သော။ (ကာယဝိညာဏဿ၊ ၏။ ဟေတု၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။) တူလပိစ္စသမ္ပယော၊ လဲ ဝါဂွမ်း၏ အတွေ့သည်။ ဝဏေ၊ အနာ၌။ ဒုက္ခော၊ ဆင်းရဲကြောင်းသည်။ (အနိဋ္ဌာရုံသည်။) (ဟောတိ)။ နိဗ္ဗဏေ၊ အနာမရှိသ၌။ သုခေါ၊ ချမ်းသာကြောင်းသည်။ (ဣဋ္ဌာရုံသည်။) (ဟောတိ)။ မုဒုတရူဏ ဟတ္ထသမ္မာဟနဉ္စ၊ နုပျိုသောလက်ဖြင့် ဆုပ်နယ်ခြင်း သည်လည်း။ သုခံ၊ သုခကို။ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ တေနေဝ ဟတ္ထေန၊ ထိုနုပျိုသော လက်ဖြင့်ပင်။ ပဟရဏံ၊ ပါး စသည်ကို ပုတ်ခတ်ခြင်းသည်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခကို။ (ဥပ္ပါဒေတိ၊ ၏။) တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝိပါကဝသေန၊ ဝိပါကံ၏ အစွမ်းဖြင့်။ အာရမ္မဏဝဝတ္ထာနံ၊ အာရုံကို ခွဲခြားသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည်။ ယုတ္တံ၊ သင့်၏။ [ဤစကားဖြင့် တိပိဋက စူဠာဘယထေရ်၏ ဝါဒကို ထောက်ခံသည်။]

ကိဉ္ဇာပီတိအာဒိနာ၊ ကိဉ္ဇာပိ အစရှိသောပါဌ်ဖြင့်။ [“ကိဉ္ဇာပိ” ပါသော ပါဌ် ၂-မျိုးဖြင့်။] (ဒဿေန္တော ဌိစပ်။) သညာဝိပလ္လာသေ၊ သညာ၏ဖောက်ပြန်ခြင်းသည်။ သတိပ၊ ရှိပါသော်လည်း။ ဗုဒ္ဓရူပဒဿနာဒိသု၊ ဘုရားရှင်၏ ရုပ်အဆင်းတော်ကို ဖူးမြင်ရခြင်း အစရှိသည်တို့၌။ ကုသလဝိပါကဿေဝ၊ ကုသလဝိပါကံ၏သာလျှင်၎င်း။ ဂူထဒဿနာဒိသု၊ မစင်ကို မြင်ရခြင်း အစရှိသည်တို့၌။ အကုသလဝိပါကဿ ဝေစ၊ အကုသလဝိပါကံ၏သာလျှင်၎င်း။ ဥပ္ပတ္တိံ၊ ဖြစ်ပုံကို။ ဒဿေန္တော၊ ပြသော တိပိဋက စူဠာဘယထေရ်သည်။ တေန ဝိပါကေန၊ ထိုကုသလဝိပါကံ၊ အကုသလဝိပါကံဖြင့်။ အာရမ္မဏဿ၊ အာရုံ၏။ (ဗုဒ္ဓရူပ စသော

ဓာတုက္ခောဘ။ပေ။အာဒိနာ။ “တထာ ဟိ” ဟု အကျယ်ပြုလတ္တံ့ အတိုင်း ဆောင်းအခါ၌ သီတတေဇောလွန်ကံခြင်း၊ နွေအခါ၌ ဥဏတေဇောလွန်ကံခြင်း၊ သလိပ်သည်းခြေစသော ဓာတ်တို့၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းသည် ဓာတုက္ခောဘတည်း။ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေချို့တဲ့၍ (မျက်စိမှန်၍၊ နားထိုင်၍၊ ဘာန-စသည် ပျက်၍၊ အိုမင်းမစွမ်းဖြင့်၍) ဣဋ္ဌာရုံကိုလည်း “အနိဋ္ဌာရုံ” ဟု ထင်တတ်၊ အနိဋ္ဌာရုံကိုလည်း “ဣဋ္ဌာရုံ” ဟု ထင်တတ်ရကား ကုသလဝိပါကံ၊ အကုသလဝိပါကံများ အမျိုးမျိုး ဖြစ်ရပြန်သည်။

အာရုံ၊ ဂုဏ်စသော အာရုံ၏။) ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌတံ၊ ဣဋ္ဌာရုံ၊ အနိဋ္ဌာရုံ၏ အဖြစ်ကို။
 နိဒ္ဒေသေတိ၊ ညွှန်ပြ၏။ [စာအုပ်တို့၌ “ဒဿေတိ” ဟု ရှိသော်လည်း အနုဋီကာ၌
 “နိဒ္ဒေသေတိ” ဟု ရှိ၏။ ဒဿေန္တောနှင့် ဆက်နေသောကြောင့် “နိဒ္ဒေသေတိ” ဟု
 ရှိခြင်းလည်း ကောင်း၏။ အဋ္ဌကထာ၌ ကုသလဝိပါက အကျိုးကို တိုက်ရိုက်
 ပြလိုက်လျှင် အကြောင်းအာရုံ၏ ဣဋ္ဌ ဖြစ်ကြောင်းကို၎င်း၊ အကုသလဝိပါက
 အကျိုးကို တိုက်ရိုက်ပြလိုက်လျှင် အကြောင်းအာရုံ၏ အနိဋ္ဌဖြစ်ကြောင်းကို၎င်း
 ပြပြီး ဖြစ်တော့သည်-ဟူလို။]

ဟိ၊ မှန်။ သညာဝိပလ္လာသေ၊ သည်။ ဝိဇ္ဇမာနေပိ၊ ထင်ရှားရှိပါသော်လည်း။
 အာရမ္မဏေန၊ အာရုံဖြင့်။ ဝိပါကနိယမဒဿနံ၊ ဝိပါက၏ မြဲပုံကို ပြကြောင်း
 စကားကို။ အာရမ္မဏနိယမနိဒ္ဓာနတ္ထမေဝ၊ အာရုံ၏မြဲပုံကို ညွှန်ပြခြင်းအကျိုး
 ငါ့သား။ ကတံ၊ ပြုအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [တနည်း “ဉာဏဟေတု”
 ဝါကျကြံ၍ အနက်ပေးပုံကို အနိပ္ပါယ်၌ ပြထားသည်။]

ဝိဇ္ဇမာနေပိ (ဟိ)။ ။ “အာရမ္မဏဿ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌတံ နိဒ္ဒေသေတိ” ဟူသော ရွှေစကား
 ကို ထောက်ခံသော ဝါကျဖြစ်သောကြောင့် ဒဋ္ဌိဇောတက ဟံသစ္စါ ပါသင့်၏။ ထိုဟိကို
 ပင် ဉာဏဟေတုဇောတက လုပ်၍ ဣတိဖြင့် ရွှေဝါကျကို ဉာဏပဗ္ဗေယအဖြစ်ဖြင့် ပြန်
 လှည့်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် “ကဿာ သတိပိ သညာဝိပလ္လာသေ။ပေ။ဒဿေန္တော ဝိပါ-
 ကေန အာရမ္မဏဿ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌတံ နိဒ္ဒေသေတိ၊ (ညွှန်ပြ၏။) ဣတိ ဝိညာယတိ၊ နည်း။ ဟိ
 (သညာ) ဝိဇ္ဇမာနေပိ သညာဝိပလ္လာသေ။ပေ။ အာရမ္မဏနိယမ နိဒ္ဓာနတ္ထမေဝ ကတံ၊
 ဣတိ(တဿာ) သတိပိ သညာဝိပလ္လာသေ ဗုဒ္ဓဇ္ဈပေ။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌတံ နိဒ္ဒေသေတိ၊ ဣတိ
 ဝိညာယတိ” ဟုလည်း ပေးပါ။

အာရမ္မဏေန ဝိပါကနိယမဒဿနံ။ ။ “သစေ အာရမ္မဏံ ဣဋ္ဌံ ဟေတိ၊ ကုသလ-
 ဝိပါကံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ သစေ အနိဋ္ဌံ၊ အကုသလဝိပါကံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟူသော အဋ္ဌကထာကို ရည်
 ရွယ်၍ အနုဋီကာ၌ “ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ ကုသလဝိပါကောဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ အနိဋ္ဌာရမ္မဏေ အကု-
 သလဝိပါကော ဝါတိ” ဟု ဝေသဒ္ဓါထည့်၍ နိယမဖြစ်ပုံကို ပြသည်။

အာရမ္မဏနိယမ နိဒ္ဓာနတ္ထမေဝ။ ။ [ယခုစာအုပ်တို့၌ နိသစ္စါ မပါသော်လည်း
 မဇ္ဈဋီကာ၌ “နိဒ္ဓာနတ္ထမေဝ” ဟု နိသစ္စါ ပါသည်။] “ယံ ကုသလဝိပါကဿ အာရမ္မဏံ၊
 တံ ဣဋ္ဌံ နာမ၊ ယံ အကုသလဝိပါကဿ အာရမ္မဏံ၊ တံ အနိဋ္ဌံ နာမတိ နိဒ္ဓာနတ္ထံ။—
 အနုဋီကာ။ မှန်၏—“သူ မေတ္တာရှိမှ၊ ငါမေတ္တာရှိ” ဟူသော စကားပုံကိုသို့ အာရုံဖြင့် မိမိ
 ၏ ကုသလဝိပါကံ၊ အကုသလဝိပါကံ အဖြစ်ကို သတ်မှတ်ခံရသော ဝိပါကံသည် မိမိ
 အား ကျေးဇူးပြုသော အာရုံကိုလည်း မိမိက ပြန်၍ ဣဋ္ဌ၊ အနိဋ္ဌအဖြစ်ကို သတ်မှတ်ရ
 ပြန်သည်။ ထိုသို့ အပြန်အလှန် သတ်မှတ်ရာ၌ ဌာနက ဣဋ္ဌာရုံ၊ အနိဋ္ဌာရုံကို ခွဲခြား၍
 ပြရာဌာန ဖြစ်သောကြောင့် အာရုံ၏ ဣဋ္ဌ၊ အနိဋ္ဌအဖြစ်ကို သတ်မှတ်ခြင်းသာ (ပကရ-
 ကအားလျော်စွာ) လိုရင်းပခာနဖြစ်ကြောင်းကို သိစေလို၍ “အာရမ္မဏနိယမ နိဒ္ဓာ-
 နတ္ထမေဝ” ဟု ဝေသဒ္ဓါဖြင့် ပြသည်။

ဒွါရန္တရေ၊ ဒွါရတပါး၌။ ဒုက္ခဿ၊ ဒုက္ခ၏၎င်း။ သုခဿ၊ သုခ၏၎င်း။ ပစ္စယဘူတဿ၊ အကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော အာရုံ၏။ ဒွါရန္တရေ၊ ၌။ သုခဒုက္ခ-ဝိပါကပ္ပပါဒနတော၊ ကောင်းသော ကုသလဝိပါကံ၊ မကောင်းသော အကုသလဝိပါကံကို ဖြစ်စေနိုင်ခြင်းကြောင့်။ ဝိပါကေန၊ ဝိပါကံဖြင့်။ အာရမ္မဏနီယမဒဿနေန၊ အာရုံ၏ မြသည်၏အဖြစ်ကို ပြကြောင်းဖြစ်သော။ အပိစ ဒွါရဝသေနာပီတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသော စကားဖြင့်။ ဝိပါကဝသေန၊ ဝိပါကံ၏အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ ဝိပါကံနှင့် စပ်သဖြင့်။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌတာ၊ ဣဋ္ဌာရုံ၊ အနိဋ္ဌာရုံတို့၏ အဖြစ်ကို။ ဒဿိတာ၊ ပြအပ်ပြီ။ ဣတိစ၊ ဤသို့၎င်း။ ဧကသ္မိ ယေဝ၊ တခုတည်းသာလျှင် ဖြစ်သော။ ဒွါရေ၊ ဒွါရ၌။ သမာနဿေဝ၊ တူသည်သာလျှင် ဖြစ်သော။ မဏိ-

ဒွါရန္တရေ။ပေ။ကပ္ပပါဒနတော။ ။ဤစကားသည် အဋ္ဌကထာဝယ် “သုခသမ္ပယံ ဂူထကလလံ။ပေ။ ကာယဒွါရေ အနိဋ္ဌာနိ”ကို အကျဉ်းချုံး၍ ပြသော စကားတည်း။ ထို့ကြောင့် အဓိပ္ပါယ်ကို ထို အဋ္ဌကထာအတိုင်း သိပါ။ ဤ “သုခဒုက္ခဝိပါကပ္ပပါဒနတော”ကိုလည်း “ဝိပါကေန အာရမ္မဏနီယမဒဿနေန”၌ စပ်ပါ။

ဝိပါကေန။ပေ။ဒဿနေန။ ။ဤစကားသည် ရွှေဝါကျ၌ ပြအပ်ခဲ့သော “ဗုဒ္ဓရူပဒဿနာဒိသု။ပေ။ ဥပ္ပတ္တိံ ဒဿေန္တော”၏ နောက်၌ “တေန ဝိပါကေန အာရမ္မဏဿ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌတံ ဒဿေတိ”နှင့် သဘောတူပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် အဓိပ္ပါယ်ကို ထိုဝါကျ၌ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း သိပါ။ ဆိုလိုရင်းမှာ—အကြောင်းအာရုံအလိုက် အကျိုးဝိပါကံဖြစ်ရ၏။ ထိုအကျိုးဝိပါကံဖြစ်ပုံကို ထောက်၍ အကြောင်းအာရုံ၏ ဣဋ္ဌ၊ အနိဋ္ဌ အဖြစ်ကိုလည်း သတ်မှတ်နိုင်ရကား “အပိ စ” စသော စကားသည် ဝိပါကံဖြင့် ဣဋ္ဌ၊ အနိဋ္ဌ အဖြစ်ကို ခွဲခြား၍ ပြသော စကားဖြစ်၏-ဟု သိနိုင်ပါသည်။

အပိ စ ဒွါရဝသေနာပီတိ အာဒိနာ။ ။မရူပီကာ၌ “နိယမဒဿနေန+အာဒိနာ ဒဿိတာတိ သမ္ပန္နော”ဟု အစပ်ပြသောကြောင့် “အာရမ္မဏနီယမဒဿနေန”ကို ဒွါရဝသေနာပီတိအာဒိနာ၏ ဝိသေသနအဖြစ်ဖြင့် ပြန်၍ စပ်ရသည်။ ထိုအာဒိနာကိုလည်း ဒဿိတာ၌ စပ်ပါ။ နိဿယ၌ မရူပီကာအတိုင်း ပေးထား၏။

တနည်း။ ။ “အပိစ ဒွါရဝသေနာပီတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသော။ပေ။ ဝိပါကေန၊ ဖြင့်။ အာရမ္မဏနီယမ ဒဿနေန၊ အာရုံ၏ မြပုံကို ပြကြောင်း စကားဖြင့်”ဟု ပေးလျှင်လည်း ထိုအဓိပ္ပါယ်အတိုင်းပင် ရနိုင်ပါ၏။ အနုဋီကာ၌ “ဒွါရန္တရေ ဒုက္ခဿ ပစ္စယဘူတဿ အာရမ္မဏဿ ဒွါရန္တရေ သုခဝိပါကပ္ပပါဒနတော၊ ဒွါရန္တရေ သုခဿ ပစ္စယဘူတဿ အာရမ္မဏဿ ဒွါရန္တရေ ဒုက္ခဝိပါကပ္ပပါဒနတော ဝိပါကေန အာရမ္မဏနီယမဒဿနေန (အာရုံ၏ မြပုံကို ပြကြောင်း စကားဖြင့်။) ဝိပါကဝသေန ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌတာ နိဒဿိတာတိ ယောဇနာ”ဟု ဆို၏။ ထိုအဆိုနှင့်လည်း ညီပါသည်။

ဧကသ္မိ ယေဝ စ ဒွါရေ။ ။ရွှေ၌ ပြအပ်ပြီးသော စကားသည် ဒွါရန္တရ၌ သုခ၊ ဒုက္ခ (ကုသလဝိပါကံ၊ အကုသလဝိပါကံ) ပြောင်းလဲပုံ ပြသော စကားတည်း။ “ဧကသ္မိ ယေဝ။ပေ။သုခဒုက္ခပါဒနတော”ဟူသော ဤစကားကား ဒွါရတခုတည်း၌ပင် သုခ၊ ဒုက္ခ (ကုသလဝိပါကံ၊ အကုသလဝိပါကံ) ပြောင်းလဲနိုင်ပုံကို ပြသော စကားတည်း။ ဤသုခ-

ရတနာဒိဖောဋ္ဌဗ္ဗဿ၊ ပတ္တမြားရတနာ အစရှိသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၏။ သဏိကံ၊
 ပြေးပြေး။ ဗုဿနေ၊ ထိခြင်း၌၎င်း။ ပေါထနေစ၊ ပေါက်ခြင်း၌၎င်း။ သုခဒုက္ခပွါ-
 ဒနတော၊ သုခ၊ ဒုက္ခကို ဖြစ်စေနိုင်ခြင်းကြောင့်။ (ကောင်းသော ကုသလ
 ဝိပါက်၊ မကောင်းသော အကုသလဝိပါက်ကို ဖြစ်စေနိုင်ခြင်းကြောင့်။) ဝိပါက-
 ဝဒသန၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ ဖြင့်။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌတာ၊ ကို။ ဒဿိတာ၊ ပြီ။ ဣတိစ၊ ၎င်း။
 [“ကေသိ” ယေဝစ”မှ စကို ယူသည်။] ဝိညာယတိ၊ သိအပ်၏။

ဟေဋ္ဌိမနယောတိ၊ ကား။ မဇ္ဈိမကသတ္တဿ၊ မဇ္ဈိမကသတ္တဝါ၏၎င်း။ ဝါ၊
 နှင့်၎င်း။ ဝိပါကဿစ၊ ဝိပါက်၏၎င်း။ ဝါ၊ နှင့်၎င်း။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊
 စပ်သဖြင့်။ ဝဝတ္ထိတံ၊ ဟိနဟု၎င်း၊ ပဏိတဟု၎င်း ပိုင်းခြားသတ်မှတ်အပ်ပြီးသော။
 အာရမ္မဏံ၊ ကို။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ (ဝုတ္တနယောဝယ် ဝုတ္တ၌စပ်။) တေသံ တေသံ
 သတ္တာနံ ဥညာတန္တိ အာဒိနာ၊ အစရှိသည်ဖြင့်။ ဝုတ္တနယော၊ ဟောတော်မူအပ်
 သောနည်းကို။ (န ဩလောကေတဗ္ဗော ၌စပ်။)

သမ္ပုတိမနာပန္နိ၊ ကား။ မဇ္ဈိမကသတ္တဿ၊ ၎င်း။ ဝါ၊ နှင့်၎င်း။ ဝိပါကဿ
 စ၊ ၎င်း။ ဝါ၊ နှင့်၎င်း။ ဝသေန၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ ဖြင့်။ သမ္ပတံ၊ သမုတ်အပ်သော။
 ဝဝတ္ထိတံ၊ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်အပ်သော။ မနာပံ၊ မြတ်နိုးဘွယ်ရပ်ကို။ (န ဘိန္ဒတိ

ဒုက္ခပွါဒနတော၏ နောက်၌လည်း “ဝိပါကေန အာရမ္မဏနိယမဒဿနေ အပိစ ဒွါရ-
 ဝသေနပိတိ အာဒိနာ”ကို လိုက်စေ၍ “ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌတာ ဒဿိတာ” ၌ စပ်ပါ။

ဟေဋ္ဌိမနယော။ ။ ပါဠိတော်အာဇာနည်ကို ကြည့်ပါ။ ရွှေ၌ “ယံ ရူပံ တေသံ တေသံ
 သတ္တာနံ ဥညာတံ။ ပေ။ ဣဒံ ဝုတ္တတိ ရူပံ ဟိနံ။ ပေ။ ဣဒံ ဝုတ္တတိ ရူပံ ပဏိတံ” ဟု ဟောတော်မူပြီးမှ
 “တံ တံ ဝါ ပန ရူပံ ဥပါဒါယုပါဒါယု ရူပံ ဟိနံ ပဏိတံ ဒဋ္ဌဗ္ဗ” ဟု တနည်းဟောတော်မူ
 ပြန်၏။ ထို့ကြောင့် “ယံ ရူပံ။ ပေ။ ပဏိတံ” တိုင်အောင် ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော
 ပဌမနည်းကို “ဟေဋ္ဌိမ နယ” ဟု ဆိုသည်။ “တံ တံ ဝါ ပန” စသည်ဖြင့် ဟိနံ ပဏိတံကို
 ဟောတော်မူရာ ဤဥပရိမနည်း၌ အောက်နည်းနှင့် မတူသောကြောင့် “ထိုအောက်နည်း
 ကို မကြည့်ထိုက်” ဟု ဆိုသည်။

မှန်၏။—ထိုအောက်နည်း၌ မဇ္ဈိမက သတ္တဝါတို့နှင့် စပ်၍၎င်း၊ ဝိပါက်နှင့်စပ်၍၎င်း
 ဟိနံ ပဏိတံအဖြစ်ကို အမြဲသတ်မှတ်အပ်ပြီး ဖြစ်၏။ “တံ တံ ဝါ ပန” စသော ဤအထက်
 နည်း၌ကား အမြဲသတ်မှတ်အပ်ပြီး မဟုတ်။ နေရယိကတို့၏ ရုပ်ကိုထောက်၍ တိရစ္ဆာန်
 တို့၏ ရုပ်သည် ပဏိတံဖြစ်၏။ ထို“ပဏိတံ” ဟု သတ်မှတ်အပ်ပြီးသော ရုပ်သည်ပင်
 ဝေမာနိကပေတတို့၏ ရုပ်ကိုထောက်၍ ဟိနံဖြစ်ပြန်၏။ ဤသို့ အမြဲသတ်မှတ်အပ်ပြီး မရှိ
 ရကား ဟေဋ္ဌိမနည်းမှ တမျိုးတခြားသောနည်းဟု မှတ်ပါ။

သမ္ပုတိမနာပ။ ။ မဇ္ဈိမကသတ္တဝါနှင့် စပ်၍၎င်း၊ ဝိပါက်နှင့် စပ်၍၎င်း အများက
 “ပဏိတံ” ဟု သမုတ်အပ်သော မနာပ (ဣဋ္ဌ) ရုပ်ကို “သမ္ပုတိမနာပ” ဟု ခေါ်သည်။
 ဟေဋ္ဌိမနယ၌ ပြအပ်သော မနာပ (ဣဋ္ဌ) ရုပ်သည် သမ္ပုတိမနာပတည်း။ ထို သမ္ပုတိ

၌စပ်။) ပန၊ ဆက်။ တံ၊ ထို သမ္မုတိမနာပရုပ်ကို။ သဘာဝေနေဝ၊ သဘောအား ဖြင့်ပင်။ ဝဝတ္ထိတံ၊ အပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ထိုသို့ သဘာဝအားဖြင့်ပင် ပိုင်းခြားအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ အတွက်။ အဘိန္နိတဗ္ဗတောဝ၊ မဖျက်ထိုက်သည်၏အဖြစ် ကြောင့်သာလျှင်။ န ဘိန္နတိ၊ ဖျက်တော်မမူ။ ဣတိ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား။ အဓိပ္ပါ-
ယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

သညာဝိပလ္လာသေန၊ သညာ၏ဖောက်ပြန်ခြင်းကြောင့်။ နေရယိကာဒီဟိဝိ၊
ငရဲသားအစရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော။ ပုဂ္ဂလေဟိ၊ ထိုသည်။ မနာပန္နိ၊ မနာပ
ရုပ်ဟူ၍။ (ဣဋ္ဌရုပ်ဟူ၍။) ဂဟိတံ၊ ယူအပ်သော။ ပုဂ္ဂလမနာပံ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏မနာပ
ရုပ်ကို။ တံတံ ဝါ ပနာတိအာဒိနာ၊ တံတံ ဝါ ပန အစရှိသော နောက်နည်းဖြင့်။
ဘိန္နတိ၊ ဖျက်တော်မူ၏။

ဝေမာနိက ပေတရူပံ၊ ဝေမာနိကပြိတ္တာတို့၏ ရုပ်သည်။ ဝါ၊ ဗိမာန် အသီး
အခြားရှိသော ပြိတ္တာတို့၏ရုပ်သည်။ (သမာနံ) ပိ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ဝါ၊
ဖြစ်စေကာမူ။ (ဝေမာနိက ပေတရူပဿ၊ ရုပ်၏။ ဝါ၊ ရုပ်၏။) အကုသလကမ္မဇ-
တ္တာ၊ အကုသိုလ်ကံကြောင့် ဖြစ်ရသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ကမ္မကာရဏာဒိ-
ဒုက္ခဝတ္ထု ဘာဝတော၊ ညည်းပန်း နှိပ်စက်မှုကို ခံရခြင်းအစရှိသော ဒုက္ခ၏
တည်ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ မနုဿရူပတော၊ လူတို့၏ရုပ်အောက်။ ဟိနန္တိ၊
ညှစ်၏ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုအပ်ပြီ။

၇။ ဩဋ္ဌာရိကရူပါနံ၊ ဩဋ္ဌာရိကရုပ်တို့၏။ ဝတ္ထာရမ္မဏပဋိသာတဝသေန၊
ဝတ္ထု၊ အာရုံတို့၏ထိခိုက်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ သုပရိဂ္ဂဟိတတာ၊ ဉာဏ်ဖြင့် လွယ်ကူ
စွာ သိမ်းယူအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၎င်း။ သုခမာနံ၊ သုခရုပ်တို့၏။ တတာ၊ ထို
အာရုံ၊ ဝတ္ထု ထိခိုက်မှု၏။ အဘာဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ ဒုပ္ပရိဂ္ဂဟိတတာစ၊
ဉာဏ်ဖြင့် ခဲယဉ်းစွာ သိမ်းယူအပ်သည်၏အဖြစ်ကို၎င်း။ ယောဇေတဗ္ဗာ၊ ယှဉ်စေ
ထိုက်၏။ ဒုပ္ပရိဂ္ဂဟဋ္ဌေနဝ၊ ဉာဏ်ဖြင့် ခဲယဉ်းစွာ သိမ်းယူအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်

မနာပသည် အစစ်အမှန် သဘာဝကျသောကြောင့် ဟေဋ္ဌိမနယဉ် ပြအပ်သော သမ္မုတိ
မနာပကို ဘုရားရှင်သည် “တံတံ ဝါ ပန”စသော နောက်နည်းဖြင့် ပယ်ဖျက်တော်မမူဘဲ
လိုက်လျောတော်မူသည်။

ပုဂ္ဂလမနာပံ။ ။အများအလိုအားဖြင့် မနာပမဟုတ်သော်လည်း သညာဝိပလ္လာသ
ကြောင့် ငရဲသားစသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့က မနာပ(ဣဋ္ဌ)ဟု ယူဆအပ်သောအာရုံကို “ပုဂ္ဂလ
မနာပ”ဟု ခေါ်၏။ ထို ပုဂ္ဂလမနာပကိုကား အစစ်အမှန် သဘာဝမဟုတ်သောကြောင့်
“တံတံ ဝါ ပန”စသော နောက်နည်းဖြင့် ပယ်ဖျက်တော်မူသည်။ ပယ်ဖျက်ပုံကား—နာဂ
သုပတ္တတို့၏ ရုပ်သည် ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အလိုအားဖြင့် မနာပဖြစ်၏။ သို့သော် ဝေမာနိက
ပေတတို့၏ရုပ်ကို ထောက်၍ ဟိနုဖြစ်ပြန်၏။ ဤသို့ ‘စသည်ဖြင့် ပဏိတရုပ်ကိုပင် ဟိနုရုပ်
အဖြစ်ဖြင့် ပယ်ဖျက်တော်မူခြင်းတည်း။

ကြောင့်ပင်။ လက္ခဏဒုပ္ပငိုဝိဇ္ဇာတော၊ မှတ်သားအပ်သောသဘော၏ ခဲယဉ်းစွာ ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ မှတ်ထိုက်၏။

ဒသဝိဇ္ဇေ၊ ဟူသောစကားကို။ ဒုရေတိ၊ ဒုရေဟူ၍။ အဝုတ္တဿ၊ တိုက်ရိုက် မဟောအပ်သော ဩဠာရိကရုပ်ကို။ ဒဿနတ္ထံ၊ ပြခြင်းအကျိုးငှါ။ (သင်္ဂဟ- ကာရေန) ဝုတ္တံ။ ပန၊ ဆက်။ (ဒုရေတိ၊ ဟူ၍။) ဝုတ္တမ္ပိ၊ တိုက်ရိုက်ဟောတော်မူ အပ်သော သုခုမရုပ်သည်လည်း။ ဩကာသတော၊ အရပ်အားဖြင့်။ ဒုရေ၊ ဒုရေ ရုပ်သည်။ ဟောတိယေဝ၊ ဖြစ်နိုင်သည်သာ။ [“ဒုရေ၊ သန္တိကေ”ပုဒ်တို့၌ “သွ” ဝိဘတ်သည် ပဌမာအနက်ဟောတည်း။]

ပောဋ္ဌိမနယောတိ၊ ကား။ ဣတ္ထိန္ဒြိယံ။ ပေ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ရူပံ သန္တိကေတိ၊ ဟူ၍။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ လက္ခဏတော၊ မှတ်သားအပ်သောသဘောအားဖြင့်၎င်း။ ဒွါဒသ- ဟတ္ထဝသေန၊ ၁၂-တောင် ဥပစာ၏အစွမ်းဖြင့်။ ဝဝတ္ထိတ ဩကာသတော၊ ပိုင်းခြား သတ်မှတ်အပ်သော အရပ်အားဖြင့်၎င်း။ ဒဿေတွာ၊ ပြတော်မူ၍။ နိ- ယျာတိတနယော၊ နိဂုံးအုပ်သောနည်းကို။ (န ဩလောကေတဗ္ဗော၊ မကြည့် ထိုက်။ ဝါ၊ ကြည့်ဘူးမလို။) သော၊ ထိုအောက်၌ဖြစ်သော နည်းသည်။ လက္ခဏာကာသဝသေန၊ မှတ်သားအပ်သော သဘော၊ ၁၂-တောင်အရပ်၏ အစွမ်းဖြင့်။ (ဂဟေတွာ ခွဲစပ်။) ဒုရသန္တိကေန၊ ဒုရရုပ်၊ သန္တိကရုပ်နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ [“ဒုရသန္တိကေ၊ ဒုရရုပ်၊ သန္တိကရုပ်တို့ကို။ သဟ ဂဟေတွာ၊ ၍”ဟု ဤသို့ရှိလျှင် ကောင်း၏။] နိယျာတိတတ္ထော၊ နိဂုံးအုပ်အပ် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဘိန္ဒုမာနော၊ ရောနှောလျက်။ မိဿကံ၊ ရောနှောမှုကို။ ကရောဇ္ဇော၊ ပြုလျက်။ ဂတော၊ ဖြစ်ပြီ။ [ဤနည်း၌ “မိဿကံ ကရောဇ္ဇော” ဟူသောအဖွင့်ကိုထောက်၍ ဘိန္ဒုမာနော၌ “သံဘိန္ဒုမာနော”ဟု အနက်မှတ်ပါ။ “သံဘိန္ဒု” သဒ္ဓါသည် အသံဘိန္ဒုခတ္တိယ၌ “သံဘိန္ဒု”ကဲ့သို့ “ရောစပ်ခြင်း”အနက် ဟောတည်း။]

အထဝါ၊ ထို ပြင်တနည်းကား။ ဘိန္ဒုမာနောတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ (အတ္ထော ခွဲစပ်။) သရူပဒဿနေ၊ သရုပ်သကောင်ကို ပြခြင်းအားဖြင့်။ (ဒုရေရုပ်၌ “ဣတ္ထိ- န္ဒြိယံ”စသည်ဖြင့်၎င်း၊ သန္တိကေရုပ်၌ “စက္ခာယတနံ”စသည်ဖြင့်၎င်း သရုပ် သကောင်ကို ပြခြင်းအားဖြင့်။) လက္ခဏတော၊ မှတ်သားအပ်သော သဘော အားဖြင့်၎င်း။ ယေဝါပနကေန၊ ယေဝါပနကသဒ္ဓါဖြင့်။ [“ယံဝါပနညမ္ပိ”ကိုပင် “ယေဝါပနက”ဟု ဆိုသည်။] ဩကာသတော၊ ၁၂-တောင်အရပ်အားဖြင့်၎င်း။ ဣတိဧဝံ၊ ဤသို့။ လက္ခဏတော၊ အားဖြင့်၎င်း။ ဩကာသတော၊ အားဖြင့်၎င်း။ ဝိသံ၊ အသီးအသီး။ ကရောဇ္ဇော၊ လျက်။ ဂတော၊ ပြီ။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ [ဤ နည်း၌ “ဘိန္ဒုမာနော”ကို “ဝိသံ ကရောဇ္ဇော”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် “ဒုရ၊ သန္တိက နှစ်ခုတို့ကို မရောယှက်အောင် အသီးသီးခွဲခြားဝေခွဲလျက်”ဟု အနက်ပေးပါ။]

အထဝါ၊ ကား။ လက္ခဏတော၊ အားဖြင့်။ သန္တိကဗုဏ္ဍ၊ သန္တိကရုပ်၊ ဒုရရုပ်
တို့၏။ (သန္တိကဘာဝ၊ ဒုရဘာဝ ၌စပ်။) ဩကာသတော၊ အားဖြင့်။ ဒုရသန္တိက-
ဘာဝကရဏေန၊ သန္တိကရုပ်၏ ဒုရအဖြစ်ကို ပြုခြင်း၊ ဒုရရုပ်၏ သန္တိက
အဖြစ်ကို ပြုခြင်းအားဖြင့်။ သန္တိကဘာဝံ၊ သန္တိကရုပ်၏အဖြစ်ကို။ ဘိန္နိတွာ၊
ဖျက်တော်မူ၍။ ဒုရဘာဝံ၊ ဒုရရုပ်၏အဖြစ်ကို။ (ကရောဇ္ဇော၊ ပြုလျက်၎င်း။) ဒုရ-
ဘာဝံကို။ ဘိန္နိတွာ၊ ၍။ သန္တိကဘာဝံ၊ ကို။ ကရောဇ္ဇော စ၊ ၎င်း။ ပဝတ္ထော၊
ဖြစ်ပြီ။ (ဂတောကို “ပဝတ္ထော” ဟု ဖွင့်သည်။) ဣတိ၊ ထိုကြောင့်။ ဘိန္နမာနော
ဂတောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ [ဤနည်းအလို ဘိန္နမာနောကို
“ဖျက်လျက်” ဟု အနက်ပေးပါ။ ဤအဖွင့်အတိုင်း အဋ္ဌကထာ၌ ဥ-နည်းပေး
ထားသည်။]

ဣဓ ပနာတိ၊ ကား။ တံတံ ဝါ ပန ရူပံ ဥပါဒါယဥပါဒါယာတိ ဣဓ၊ “တံတံ
ဝါ ပန။ ပေ။ ဥပါဒါယ” အစရှိသော ဤပါဠိရပ်၌။ [ဣဓ၏အစွဲကို ပြသောအဖွင့်
တည်း။] ပုရိမနယေန၊ ရှေး၌ဖြစ်သော နည်းအားဖြင့်။ [ဟေဠိမနယ၌ ပြခဲ့သော
ဘိန္နမာန သုံးနည်းအားဖြင့်။] (န ဘိန္နတိ ၌စပ်။) လက္ခဏတော၊ မှတ်သားအပ်
သော သဘောအားဖြင့်။ ဒုရံ၊ ဒုရရုပ်ကို။ ဩကာသတော၊ ၁၂-တောင်အရပ်
အားဖြင့်။ သန္တိကဘာဝ ကရဏေန၊ သန္တိကရုပ်၏အဖြစ်ကို ပြုခြင်းအားဖြင့်။
ဘဂဝါ၊ သည်။ န ဘိန္နတိ၊ ဖျက်တော်မူ။ [ဘိန္နမာန သုံးမျိုးတွင် “အထဝါ
လက္ခဏတော” စသော တတိယနည်း၏ ပြောင်းပြန်တည်း။] (လက္ခဏတော၊
အားဖြင့်။ ဒုရံ၊ ကို။) ဩကာသဒုရတော၊ ဩကာသဒုရရုပ်မှ။ ဝိသုံ၊ သီးခြား။
ကရဏေန စ၊ ပြုခြင်းအားဖြင့်လည်း။ (ဘဂဝါ န ဘိန္နတိ။) [“အထဝါ ဘိန္န-
မာနောတိ။ ပေ။ ဝိသုံ ကရောဇ္ဇော ဂတော” ဟူသော ဒုတိယနည်း၏ ပြောင်းပြန်
တည်း။] (လက္ခဏတော၊ အားဖြင့်။ ဒုရံ၊ ကို။) ဩကာသဒုရေန၊ ဩကာသဒုရ
ရုပ်နှင့်။ ဝေါမိဿက ကရဏေန အပိ၊ ရောနှောမှုကို ပြုခြင်းအားဖြင့်လည်း။
(ဘဂဝါ န ဘိန္နတိ။) [ဤတတိယနည်းသည် “ဘိန္နမာနော မိဿကံ ကရော-
ဇ္ဇော” ဟူသော ပဌမနည်း၏ ပြောင်းပြန်တည်း။] ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။

ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမှတစ်ပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ ကိံ၊ အဘယ်ကို။
ကရောတိ၊ ပြုတော်မူသနည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ ဩကာသတော၊
၁၂-တောင် အရပ်အားဖြင့်။ ဒုရမေဝ၊ ဒုရရုပ်ကိုသာ။ ဘိန္နတိ၊ ဖျက်တော်မူ၏။
(ဖျက်မှုကိုလည်း ပြုတော်မူ၏ - ဟူလို၊ ဤ “ဩကာသတော ဒုရမေဝ ဘိန္နတိ”
ဟူသော စကားသည် အဋ္ဌကထာ၌လားသော စကားပင်တည်း။)

ပုရိမနယေန။ ပေ။ အတ္ထော။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ “န လက္ခဏတော ဒုရံ ဘိန္နတိ” ကို သုံးနည်း
ခွဲ၍ ဖွင့်သည်။ ထိုသုံးနည်းလည်း ရွှေ၌ ဘိန္နမာနောပယံ ဖွင့်ပြခဲ့သောသုံးနည်း၏ ပြောင်း
ပြန်တည်း။ သိသော် အစဉ်အတိုင်းကား မဟုတ်ပါ။

[ဘိန္ဒုတိအရ ဘိန္ဒုမာနော၌ ဖွင့်ပြအပ်ပြီးသော အနက်သုံးမျိုးကို မှတ်ရမည် လောဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ဣတ္ထ ပန” စသည်ကို မိန့်။] ပန၊ ဆက်။ ဣတ္ထ။ “ဩကာသတော ဒုရမေဝ ဘိန္ဒုတိ” ဟူသော ဤစကားရပ်၌။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ (ဘိန္ဒုမာနော၏ အနက်သုံးမျိုးကို ပြခဲ့ရာရှေး၌။) ဝုတ္တနယေန၊ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်။ (ဘိန္ဒုမာနောတုန်းက ဖွင့်ပြခဲ့သောနည်းဖြင့်။) တိဓာ၊ သုံးပါးအပြား အားဖြင့်။ အတ္ထော၊ အနက်ကို။ န ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မမှတ်ထိုက်။

ဟိ၊ ချဲ့။ ဩကာသတော၊ အားဖြင့်။ ဒုရံ၊ ကို။ လက္ခဏတော၊ ဖြင့်။ သန္တိကံ၊ ကို။ န ကရေတိ၊ ပြုတော်မမူ။ [ဒုရံကို သန္တိကပြုသောအားဖြင့် မဖျက်-ဟူလို။ ဘိန္ဒုမာနော၏ အနက်သုံးမျိုးတွင် တတိယနည်း၏ ပြောင်းပြန်တည်း။] (ဩကာသတော၊ အားဖြင့်။ ဒုရံ၊ ကို။) လက္ခဏတော၊ အားဖြင့်။ (သန္တိကတော၊ သန္တိက ရုပ်မှ။) ဝိသုဝါ၊ အသီးအခြားမူလည်း။ (န ကရေတိ)။ [ဘိန္ဒုမာနော၌ ပြခဲ့သော ဒုတိယနည်း၏ ပြောင်းပြန်တည်း။ “လက္ခဏတော” နောက်၌ “သန္တိကတော” ဟု ထည့်လိုက်ပါသည်။ ရှေးနိဿယ၌ “လက္ခဏသန္တိကတော” ဟု ရှိ၏။ ထိုသို့ ရှိလျှင်လည်း ထည့်ဘွယ်လေပါ။] (ဩကာသတော၊ အားဖြင့်။ ဒုရံ၊ ကို။) တေန၊ ထိုလက္ခဏသန္တိကရုပ်နှင့်။ ဝေါမိဿကံဝါ၊ ရောနှောမှုကိုလည်း။ (န ကရေတိ။) [ဘိန္ဒုမာနော၌ ပြခဲ့သော ပဌမနည်း၏ ပြောင်းပြန်တည်း။] ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ် ထိုက်၏။ [ဟေတုဝါကျလုပ်၍လည်း တနည်းအနက်ပေးပါ။] ပန၊ အနွယ်ကား။ ဩကာသတော၊ အားဖြင့်။ ဒုရဿ၊ ဒုရရုပ်ကို။ ဩကာသတောဝ၊ အားဖြင့် သာလျှင်။ သန္တိကဘာဝကရဏံ၊ သန္တိကရုပ်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းကို။ ဣဓ၊ ဤ ယေဝါပနကအရာ၌။ ဘေဒနန္တိ၊ ဖျက်ခြင်းဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။ [အဋ္ဌကထာကို ကြည့်ပါ။]

ဝါ၊ တနည်း။ ဣဓ ပန။ ပေ။ ဘိန္ဒုတိတိ ဣတ္ထာပိ၊ “ဣဓ ပန။ ပေ။ ဘိန္ဒုတိ” ဟူသော ဤပါဌ်၌လည်း။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ ဝုတ္တနယေန၊ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ တိဓာ၊ ၃-ပါး အပြားအားဖြင့်။ ဘေဒဿ၊ ဘေဒကို။ (ရောနှောခြင်းကို။) တနည်း-

န ဟိ ဩကာသတော။ “တိဓာ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော” တိ သင်္ခေပေန ဝုတ္တမတ္ထံ န ဟိတိ- အာဒိနာ ဝိဝရတိ။-အနု။ ဤအဖွင့်ကိုထောက်၍ “န ဟိ” ဟု တက်ရာ၌ “ဟိတိအနက်၊ ဒဋ္ဌိ အနက်အပြင် ဝိတ္ထာရအနက်လည်း ရနိုင်သေး၏” ဟု မှတ်ပါ။ ဤနေရာ၌ကား “ဝေါမိဿ- ကန္တိ” ဟု ဣတိသစ္စါ ပါသောကြောင့် ရွှေသို့ပြန်၍ လှည့်ဘိုရန် “ကသ္မာ” ဟု ပုစ္ဆာဝါကျထည့် ၍ “ဟိ(ယသ္မာ)” ဟု ဟေတုဝါကျလည်း ဖြစ်နိုင်ပါ၏။

ဣတ္ထာပိ ဝါ။ ။ ချွန်နည်း၌ လက္ခဏနှင့် ဩကာသကို တွဲ၍ ဘိန္ဒုနမပြုပုံကို ပြခဲ့၏။ ဤ၌ကား လက္ခဏအားဖြင့်သာ ဘိန္ဒုနမပြုပုံကိုပြ၏။ ထိုသို့ပြရာ၌ ဘိန္ဒုနအတွက် အနက်သုံး မျိုးလည်းမရ၊ ဝိနာသန အနက်တမျိုးသာ ရသည်။ “လက္ခဏတော ဒုရဿ။ ပေ။ အဘေဒနန္တိ” ကိုထောက်ပါ။ [အဘေဒနံ အဝိနာသနံ။-အနု။]

ခွဲခြားခြင်းကို။ တနည်း-ဖျက်ခြင်းကို။) အကရဏံ၊ မပြုခြင်းကို။ န ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သည်မဟုတ်။ ပန၊ အနွယ်ကား။ လက္ခဏတော၊ အားဖြင့်။ သန္တိကဗ္ဗရုနံ၊ သန္တိကရုပ်၊ ဒုရရုပ်ထို့၏။ လက္ခဏတော၊ အားဖြင့်။ ဥပါဒါယုပါဒါယ၊ ချုံ။ ဝါ၊ ချုံ။ ဒုရသန္တိကဘာဝေါ၊ ဒုရရုပ်၏အဖြစ်၊ သန္တိကရုပ်၏အဖြစ်သည်။ (သန္တိကရုပ်က ဒုရရုပ်ဖြစ်ခြင်း၊ ဒုရရုပ်က သန္တိကရုပ်ဖြစ်ခြင်းသည်။) နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ လက္ခဏတော၊ အားဖြင့်။ ဒုရဿ၊ ဒုရရုပ်ကို။ လက္ခဏတောဝ၊ အားဖြင့်ပင်။ သန္တိကဘာဝါကရဏံ၊ သန္တိကရုပ်၏ အဖြစ်ကို မပြုခြင်းကို။ လက္ခဏတော၊ အားဖြင့်။ ဒုရဿ၊ ဒုရရုပ်ကို။ အဘေဒနန္တိ၊ မဖျက်ခြင်းဟူ၍။ ဒဠဗ္ဗံ၊ မှတ်ထိုက်၏။

တိ၊ မှန်။ ပုရိမနယောဝိယ၊ ရှေးနည်းသည်ကဲ့သို့။ အယံ နယော၊ ဤနည်းသည်။ န ဟောတိ၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဣတ္ထကမေဝ၊ ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော မဖျက်ခြင်းအနက်ကိုသာ။ ဒဿေတိ၊ ပြတော်မူ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်ထိုက်၏။ [ဣတ္ထကမေဝ၌ ဝေဖြင့် ရှေးနည်း၌ကဲ့သို့ ၃-မျိုးမပြု”ဟု ကန့်သည်-ဟူလို။]

စ၊ ဆက်။ ဘိန္ဒမာနောတိ ဣတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ၌။ (ဟူသော အဓိပါဌတုန်းက။) အညထာ၊ ဤ၌ ပြအပ်သော ဘေဒနမှ တမျိုး တခြားသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ဘေဒနံ၊ ဘေဒနကြိယာ ၃-မျိုးကို။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီ။ ဣစ၊ ဤ။ ဣစ ပန အစရှိသော ပါဌ၌လည်း။ ဘေဒနံဝိနာသနအနက်ဟော ဘေဒနကြိယာကို။ အညထာ၊ တပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ (ဘိန္ဒမာနောတုန်းက ပြအပ်ခဲ့သော ဘေဒနမှ တပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ဣတိ၊ ရူပက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသ အပြီးတည်း။

ရူပက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ ရူပက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသအဖွင့်သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

ရူပက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသအဖွင့် ပြီး၏။

ဘိန္ဒမာနောတိ ဣတ္ထ စ။ ။ ရှေ့ “ဘိန္ဒမာနော ဂတော” တုန်းက ဘိန္ဒမာနောအတွက် ဘိန္ဒနဖြစ်ပုံကို အနက် ၃-မျိုး ခွဲပြခဲ့၏။ ထိုအနက်သည် ဤနေရာ၌ ပြအပ်သော အနက်မှ တမျိုးဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “အညထာဘေဒနံ ဝုတ္တံ”ဟု ဆိုသည်။ ဤ၌ ဘေဒနလည်း “ဧ္ဍောပိ ဝါ” စသည်ဖြင့် ပြအပ်ခဲ့သော ဝိနာသနအနက်ရှိသော ဘေဒနတည်း။ သို့သော် ထို ဘိန္ဒမာနောတုန်းကကဲ့သို့ လက္ခဏာအားဖြင့် သန္တိကရုပ်ကို ဩကာသအားဖြင့် ဒုရရုပ်ဖြစ်အောင်၎င်း၊ လက္ခဏာအားဖြင့် ဒုရရုပ်ကို ဩကာသအားဖြင့် သန္တိကရုပ်ဖြစ်အောင်၎င်း ဖျက်ခြင်းမဟုတ်၊ လက္ခဏာအားဖြင့် ဒုရရုပ်ကို လက္ခဏာအားဖြင့်ပင် သန္တိကရုပ်ဖြစ်အောင် ဖျက်ခြင်းကို “ဘေဒန”ဟု ဆိုလိုသည်။ ထို့ကြောင့် “ဘေဒနံ ဣစ စ အညထာ ဝုတ္တံ”ဟု ဆိုသည်။

၂-ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဋ္ဌေသအဖဉ်

ဂ။ စက္ခာဒယော၊ စက္ခုပသာဒ အစရှိကုန်သော။ ပသာဒါ၊ ပသာဒတို့သည်။
 သြဋ္ဌာရိကမနောမယတ္တဘာဝ ပရိယာပနာ၊ သြဋ္ဌာရိကဖြစ်သော ကာမာဝစရ
 အတ္တဘော၌ အကျုံးဝင်ကုန်၊ ဈာန်စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ရူပါဝစရအတ္တဘော၌
 အကျုံးဝင်ကုန်သည်။ (ဟုတော့၊ ဤ။ ဝါ၊ ကြောင့်။) ကာယဝေါဟာရံ၊ ကာယဟု
 ခေါ်ဝေါ်အပ်သော နာမည်ကို။ အရဟန္တိ၊ ထိုက်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။
 တဗ္ဗတ္ထက၊ ထိုစက္ခုအစရှိသော မှီရာဝတ္ထုရုပ်ရှိကုန်သော။ အဒုက္ခမသုခ၊
 အဒုက္ခမသုခဝေဒနာတို့ကို။ ကာယိကာတိ၊ ကာယိကတို့ ဟူ၍။ ဝါ၊ ကာယ၌
 ဖြစ်သော ဝေဒနာတို့ဟူ၍။ ပရိယာယေန၊ ပရိယာယ်အားဖြင့်။ (သင်္ဂဟကာရေ-
 န) ဝုတ္တာ၊ ကုန်ပြီ။ ကာယပသာဒဝတ္ထုကတ္တာ၊ ကာယပသာဒဟူသော မှီရာ
 ဝတ္ထုရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ န ဝုတ္တာ၊ ဆိုအပ်ကုန်သည် မဟုတ်။ ဟိ၊ မှန်။
 (တနည်း-ကသွာ စက္ခာဒယော ပသာဒါ သြဋ္ဌာရိက။ ပေ။ ပရိယာပနာ ဟုတော့
 ကာယဝေါဟာရံ၊ အရဟန္တိ၊ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ(ယသွာ)၊
 ကြောင့်။ စက္ခာဒယော။ ပေ။ အစရှိသော ပသာဒတို့သည်။ ကာယပသာဒါ၊
 ကာယပသာဒတို့သည်။ န ဟောန္တိ၊ ကုန်။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ (စက္ခာဒယော၊
 ကုန်သော။ ပသာဒါ။ ပေ။ ကာယဝေါဟာရံ အရဟန္တိ ဣတိ ဝိညာယတိ။)

သန္တတိဝေသန ခဏာဒိဝေသန စာတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ အဒ္ဓါသမယ-
 ဝေသန၊ အဒ္ဓါနှင့်စပ်၊ သမယနှင့်စပ်သဖြင့်။ အတိတာဒိဘာဝဿ၊ အတိတ် အစ
 ရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ အဝစနံ၊ အဋ္ဌကထာ၌ မဆိုခြင်းသည်။ သုခါဒိဝေသန၊ သုခ

အတ္တဘာဝပရိယာပနာ။ ။ “ဘဝန္တိ ဗုဒ္ဓိသဒ္ဓါ တေနာတိ ဘာဝေါ၊ အတ္တနော
 (အတ္တ၏) + ဘာဝေါ အတ္တဘာဝေါ” နှင့် အညီ အတ္တဟု မှားသော အသိနှင့် သဒ္ဓါတို့၏
 ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော လောကီခန္ဓာ ၅-ပါးကို “အတ္တဘာဝ” ဟု၎င်း၊ “ကာယ” ဟု၎င်း
 ခေါ်၏။ စက္ခု သောတ ဃာန ငိုဝါ ပသာဒ ၄-ပါးတို့သည် သြဋ္ဌာရိကဖြစ်သော ကာမ
 အတ္တဘော (ကာမာဝစရကာယ) ၌၊ စက္ခု သောတ ပသာဒ ၂-ပါးကား ဈာန်စိတ်ကြောင့်
 ဖြစ်သော ရူပအတ္တဘော (ရူပါဝစရကာယ) ၌ ပါဝင်ကြကုန်၏။ ဤသို့ ကာယ၌ ပါဝင်သည့်
 အတွက် အပေါင်း ကာယ၏ အစိတ်အပိုင်း ပသာဒများလည်း “ကာယ” ဟူသော နာမည်
 ကို ရထိုက်ကြပေသည်။

အဒ္ဓါ၊ ပေ။ အဝစနံ။ ။ တဘဝကာလ ဟူသော အဒ္ဓါတခု အတွင်း၌၎င်း၊ တမူဟုတ်
 စသော သမယတခု အတွင်း၌၎င်း သုခ၊ ဒုက္ခ၊ အဒုက္ခမသုခ ဝေဒနာတို့ အမျိုးမျိုး
 အပြားပြား ဖြစ်နိုင်၏။ ဤအတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်ဝေဒနာခွဲတို့ကား သုခ စသော
 အားဖြင့် ပြားသော ဝေဒနာတခုတခု၏ အတိတ်စသည်ကို ခွဲခြင်းဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်
 အဒ္ဓါတခု သမယတခုအားဖြင့် ထို ဝေဒနာတခုကို အတိတ် စသည်ခွဲ၍ မဖြစ်နိုင်ရကား
 အဒ္ဓါ၊ သမယအားဖြင့် အတိတ်ဝေဒနာ စသည်၏ အဖြစ်ကို အဋ္ဌကထာ၌ မဆိုအပ်။

ဝေဒနာအစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဘိန္နာယ၊ ကွဲပြားသောဝေဒနာ၏(ဝေဒနာ တခုစီ တခုစီ၏။)အတိတာဒိဘာဝဝစနတော၊ အတိတ်အစရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ဆိုလိုခြင်းကြောင့်တည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ သုခါယေဝ၊ သုခဝေဒနာတခုသည်သာ။ အဒ္ဓါဝသေန၊ အဒ္ဓါနှင့်စပ်သဖြင့်၎င်း။ သမယဝသေန စ၊ သမယနှင့်စပ်သဖြင့်၎င်း။ အတိတာဒိကာ၊ အတိတ် အစရှိသော ဝေဒနာသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်နိုင်။ ကာယိကစေတသိကာဒိဘာဝေန၊ ကာယိကဝေဒနာ၊ စေတသိကဝေဒနာ အစရှိသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဘိန္နာ၊ ပြားသော။ ဒုက္ခာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာသည်၎င်း။ အဒုက္ခမသုခါစ၊ အဒုက္ခမသုခ ဝေဒနာသည်၎င်း။ တထာ၊ ထိုအတူ။ (အဒ္ဓါဝသေန၊ ၎င်း။ သမယဝသေန၊ ၎င်း။ အတိတာဒိကာ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ နိုင်။)

တေန၊ ထိုသို့ သုခအစရှိသော ဝေဒနာတခုတည်း၏ အဒ္ဓါ၊ သမယနှင့်စပ်၍ အတိတ်အစရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့် မဖြစ်နိုင်ခြင်းကြောင့်။ ဝေဒနာသမုဒါယော၊ သုခ၊ ဒုက္ခ၊ အဒုက္ခမသုခ ဝေဒနာအပေါင်းသည်။ အဒ္ဓါသမယဝသေန၊ ဖြင့်။ အတိတာဒိဘာဝေန၊ အတိတ်အစရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဝတ္တဗ္ဗတံ၊ ဆိုသင့်သည်၏ အဖြစ်ကို။ အရဟတိ၊ ထိုက်၏။ (ကသွာ၊နည်း။)သမုဒါယဿ၊ ဝေဒနာအပေါင်း ၏။ တေဟိ၊ ထို အဒ္ဓါ၊ သမယနှင့်စပ်၍ အတိတ်အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်တို့ဖြင့်။ ပရိစ္ဆန္နိတဗ္ဗတ္တာ၊ ပိုင်းခြားနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ [ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကိုမှီး၍ “အဘိဓမ္မတ္ထဟင်္ဂဟ ကမ္မဋ္ဌာနပရိစ္ဆေဒ” ၌ “အဒ္ဓါနဝသေန သန္တတိဝသေန ခဏဝသေန ဝါ”ဟု ခန္ဓာငါးပါးလုံးကိုပင် အဒ္ဓါ၊ သမယနှင့်စပ်၍ ဝိပဿနာ ရှုပ်ပုံကို ပြထားသည်။]

ပန၊ အနွယ်ကား။ (တနည်း)ပန၊ ထိုသို့ပင်ဝေဒနာအပေါင်း၏အဒ္ဓါ၊ သမယ နှင့်စပ်၍ အတိတ်အစရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ဆိုသင့်သည်၏အဖြစ်ကို ထိုက်ပါသော် လည်း။ ဝေဒနေကဒေသာ၊ ဝေဒနာတစိတ်တို့ကို။ ဧတ္ထ၊ ဤခန္ဓဝိဘင်း၌။ (အနု အလို) ဝါ၊ ဤဝေဒနာက္ခန္ဓနိဇ္ဈေသ၌။ (မရအလို။) ဂဟိတာ၊ ယူအပ်ကုန်ပြီ။

တေန ဝေဒနာသမုဒါယော။ ။တေနဖြင့် “န သုခါယေဝ။ပေ။ဘိန္နာ”ကို ပြန်၍ညွှန်း သည်။ထိုစကားကိုပင် အနုဋီက၌ ချုံး၍“တေနာတိ သုခါဒိဝေဒနေကဒေဿ အဒ္ဓါသမယ-ဝသေန အတိတာဒိဘာဝဘာဝေန”ဟု တေနအစွဲကိုဖွင့်သည်။ စာအုပ်တို့၌ “ဝေဒနာသမုဒ-ယော”ဟု တွေ့ရ၏၊ အနီ၌ “ဝေဒနာသမုဒါယော”ဟု ရှိသည်။

ဝေဒနေကဒေသာ ပန။ ။သုခစသော ဝေဒနာအပေါင်းကို မယူလျှင် ရှိပါစေတော့၊ ဝေဒနာတစိတ်ကိုကား အဘယ်ကြောင့် ယူအပ်ပါသနည်းဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ “ဝေဒနေကဒေ-သာ ပန။ပေ။ဂဟိတတ္တာ”ဟု မိန့်သည်။[ဧတ္ထာတိ တေသ္မိံ ဝိဘင်္ဂေ၊ တေတိ ဝေဒနေက-ဒေသာတိ ဝုတ္တာ ကာယိကစေတသိကာဒိဘာဝေန ဘိန္နာ သုခါဒိ ဝေဒနာဝိသေသာ။—အနု။ မရ၌ကား “ဧတ္ထာတိ ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဇ္ဈေသေ”ဟု ဖွင့်၏။]

ဣတိ၊ ထိုသို့ဝေဒနာ တစိတ်တို့၏ ဤ ခန္ဓဝိဘင်း၌ ယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ ထိုသို့ ဝေဒနာတစိတ်တို့၏ ဤ ဝေဒနာကွန်ဒနိဋ္ဌေသ၌ ယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တေ၊ ထိုဝေဒနေကဒေသဖြစ်သော ဝေဒနာအထူးတို့သည်။ သန္တတိခဏေဟိ၊ သန္တတိ၊ ခဏတို့ဖြင့်။ ပရိစ္ဆေဒံ၊ ပိုင်းခြားခြင်းကို။ ဝါ၊ ပိုင်းခြားအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို။ (ဘာဝပ္ပဓာန ဘာဝလောပ ကြံသည်။) အရဟန္တိ၊ ထိုက်ကုန်၏။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) တတ္ထ၊ ထိုခန္ဓဝိဘင်း၌။ ဝါ၊ ထို ဝေဒနာကွန်ဒနိဋ္ဌေသ၌။ တထာ (တေဟိ သန္တတိခဏေဟိ)၊ တို့ဖြင့်။ ပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗာနံ၊ ပိုင်းခြားထိုက်ကုန်သော ဝေဒနာ တစိတ်တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဂဟိတတ္ထာ၊ ယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဣတိ၊ ထိုကြောင့်။ (အဒ္ဓါသမယဝသေန၊ သဖြင့်။ အတိတာဒိဘာဝဿ၊ ကို။ အဝစနံ၊ သည်။ ဟောတိ။)

ပန၊ ဆက်။ ကေသန္တတိယံ၊ တခုတည်းသော အစဉ်၌။ သုခါဒိအနေကဘေဒသဗ္ဗာဝေန၊ သုခအစရှိသောဝေဒနာ၏ တပါးမက များသောအပြား၏ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တေသု၊ ထို သုခဝေဒနာအစရှိသော များသောအပြားတို့တွင်။ ယော ဘေဒေါ၊ အကြင် အထူးအပြားကို။ ပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗာဘာဝေန၊

တတ္ထ။ပေ။ဂဟိတတ္ထာ။ ။ဧတ္ထ ဂဟိတာတိ၌ ဣတိသဒ္ဓါ၏ ဟိတိအနက်ကိုပင် “တတ္ထတထာ ပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗာနံ ဂဟိတတ္ထာ”ဟု အကျယ်ပြု၏။ ထို့ကြောင့် “ဣတိ (တသ္မာ၊ ဂဟိတတ္ထာ” ဟိတိ ၂-ပါးလုံးကိုပင် “ပရိစ္ဆေဒံ အရဟန္တိ”၌ စပ်ရသည်။ [ဣတိသဒ္ဓေန ဝတ္ထံ အတ္ထံ ဝိဝရိတုံ တတ္ထ တထာ။ပေ။ဂဟိတတ္ထာတိ အာဟ။—မဓု။]

ဂဟိတတ္ထာတိ။ ။ဤ ဣတိသဒ္ဓါသည် “န ဟိ သုခါယေဝ။ပေ။တိန္ဒာ”ဟူသော ဗျုတိရေက ဝါကျကို၎င်း၊ “ဝေဒနေကဒေသော ပန။ပေ။အရဟန္တိ” ကျသော အန္တယဝါကျကို၎င်း ညွှန်ပြသည်။ ထိုဣတိ(တသ္မာ)ကိုလည်း မူလစကားဖြစ်သော “အဒ္ဓါသမယဝသေန အတိတာဒိဘာဝဿ အဝစနံ”၌ ပြန်စပ်ပါ။ [ဣတိသဒ္ဓေါ အန္တယဗျုတိရေကတ္ထံ အာမသတိ၊ တသ္မာ အဒ္ဓါ။ပေ။အဝစနန္တိ သမ္ပန္နေ။—မဓု။]

မှန်၏။— “န ဟိ သုခါယေဝ”စသော ဝါကျ၌ ဟိကို ဟေတုဇောတကကြံလျှင် “ကသ္မာ အဒ္ဓါသမယဝသေန အတိတာဒိဘာဝဿ အဝစနံ (ဟောတိ၊နည်း)”ဟု ပဉ္စသဝါကျထုတ်၍ “ဟိ ယသ္မာ၊ ကြောင့်”ဟု အနက်ပေးရ၏။ ထိုသို့ပေးလျှင် “ဂဟိတတ္ထာတိ”၌ ဣတိ သဒ္ဓါသည် ထုံးစံအတိုင်း “အဒ္ဓါသမယဝသေန။ပေ။အဝစနံ”၌ ပြန်၍စပ်ရသည်။ မဓုဋီကာလည်း ထိုထုံးစံအတိုင်း ဖွင့်ခြင်းပင်တည်း။

ကေသန္တတိယံ ပန။ ။သုခ တစိတ်၊ ဒုက္ခ တစိတ်စသော ဝေဒနာတစိတ်ကိုသာ ယူလျှင် ခဏဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော ဝေဒနာ တစိတ်ကိုသာ ယူထိုက်၍ သန္တတိပရိစ္ဆိန္ဒဝေဒနာတစိတ်ကို မယူထိုက်သည် မဟုတ်ပါလောဟု ဝေဒနာဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ကေသန္တတိယံ ပန”စသည်ကို မိန့်သည်။ [တေသုတိ သုခါဒိဘေဒေသု။ ဘေဒေါတိ ဝိသေသော။ တထာတိ သုခါဒိဝိသေသဿ။ပေ။သန္တတိပရိစ္ဆေဒိကာ ဘဝိတုံ အရဟတိတိ သမ္ပန္နော။—အနု။]

သန္တတိဖြင့် ပိုင်းခြားထိုက်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ကတိတော၊ ယူအပ်ပြီ။ တံ သဟိတ-
ဒွါရာလမ္ပနပ္ပဝတ္ထာ၊ ထို ဝေဒနာအပြားနှင့် တကွဖြစ်သော ဒွါရ၊ အာရုံတို့၌
ဖြစ်သည်လည်းဖြစ်သော။ (သန္တတိ ခွံစပ်)။ အဝိစ္ဆေဒေန၊ အစဉ်မပြတ်သော
အားဖြင့်။ တဒပ္ပါဒကေကဝိဓေ ဝိသယသမာယောဂပ္ပဝတ္ထာ၊ ထို သုခဝေဒနာ
အစရှိသောအပြားကို ဖြစ်စေတတ်သော တပါးသောအဘို့ရှိသော အာရုံနှင့်
ယှဉ်ခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်သည်လည်းဖြစ်သော။ သန္တတိ၊ အစဉ်သည်။ ပါကဋ္ဌဏ၊
ထင်ရှားသော။ ကေပ္ပကာရဏ၊ တပါးသောအပြားရှိသော။ တဿ၊ ထို သုခ
အစရှိသော ဝေဒနာအပြားကို။ ပရိစ္ဆေဒိကာ၊ ပိုင်းခြားနိုင်သည်။ ဘဝိတုံ၊
ဖြစ်ခြင်းငှါ။ အရဟတိ၊ ထိုက်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တဿ၊ ထိုသုခအစရှိသော
ဝေဒနာအပြားကို။ ဘေဒန္တရံ၊ အခြားသော ဝေဒနာအထူးကို။ အနာမသိတော၊
မသုံးသပ်မှု၍။ ပရိစ္ဆေဒကဘာဝေန (ပရိစ္ဆေဒိကဘာဝေန)၊ ပိုင်းခြားတတ်
သည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဂဟဏံ၊ သန္တတိကိုယူခြင်းကို။ ကတံ၊ ပြုအပ်ပြီ။

ဝါ၊ တနည်း။ လဟုပရိဝတ္တိနေ၊ လျင်မြန်သော ပြောင်းလဲခြင်းရှိကုန်သော။
ဓမ္မာ၊ သဘောတရားတို့သည်။ ပရိဝတ္တနေနေဝ၊ ပြောင်းလဲခြင်းဖြင့်သာ။ (သုခ
ဝေဒနာအစဉ်မှ ဥပေက္ခာဝေဒနာအစဉ်သို့ ပြောင်းလဲခြင်း၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာ
အစဉ်မှ ဒုက္ခဝေဒနာအစဉ်သို့ ပြောင်းလဲခြင်း စသည်ဖြင့်သာ။) ပရိစ္ဆေဒံ၊
ပိုင်းခြားခြင်းကို။ အရဟန္တိ၊ ထိုက်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သန္တတိဇဏ-
ဝသေန၊ သန္တတိဇကတို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပရိစ္ဆေဒေါ၊ ပိုင်းခြားခြင်းကို။ (သင်္ဂဟ-
ကာရေန)ဝုတ္တော၊ ပြီ။

ပုပ္ဖန္တပရန္တမဇ္ဈဂတာတိ ဧတေန၊ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်။ ဟေတုပစ္စယကိစ္စ-
ဝသေန၊ ဇနကအကြောင်းဟူသော ဟေတုကိစ္စ၊ ဥပတ္တမ္ဘကအကြောင်းဟူသော
ပစ္စယကိစ္စတို့၏အစွမ်းဖြင့်။ ဝုတ္တနယံ၊ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းကို။ (ရူပက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသ
တုန်းက ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းကို။)(သင်္ဂဟကာရေ)ဒယေတိ၊၏။

တံသဟိတဒွါရံ။ပေ။ပဝတ္ထာ စ။ ။ထို ဝေဒနာတခုတည်းသည် အများအပြားနှင့်
တကွဖြစ်သော ဒွါရအာရုံတို့၌ဖြစ်သော်၎င်း၊ သမာပတ်ဝင်စားရာ၌ကဲ့သို့ ထိုဝေဒနာတခု
တည်းကို အများအပြားဆက်၍ ဖြစ်စေနိုင်သော အာရုံနှင့် ယှဉ်၍သော်၎င်း ဝေဒနာတခု
တည်းသည် သန္တတိဖြစ်နိုင်၏။ ထို သန္တတိတခုသည် ဝေဒနာတခုကို ပိုင်းခြားနိုင်သော သတ္တိ
ရှိသော အစဉ်ဖြစ်ထိုက်၏။ ထို့ကြောင့် ဝေဒနာတပါးတည်းက အများအပြားဆက်၍ဖြစ်
ရာ၌ သန္တတိကို ပရိစ္ဆေဒိကအဖြစ်ဖြင့် ယူရပါသည်-ဟူလို။ [“ ပရိစ္ဆေဒက ” နေရာဝယ်
“ပရိစ္ဆေဒိက”ဟု ဣတ္ထိလိနိရှိလျှင် ကောင်း၏။]

ကေပ္ပကာရဏ။ ။သုခ၊ ဒုက္ခ၊ အဒုက္ခမသုခဟုပြားရာဝယ် သုခချည်း အများအပြား
ဆက်လျှင်၎င်း၊ ဒုက္ခချည်းအများအပြားဆက်လျှင်၎င်း၊ အဒုက္ခမသုခချည်း အများအပြား
ဆက်လျှင်၎င်း “ကေပ္ပကာရ”ဟု ခေါ်နိုင်၏။

၁၁။ (အကုသလာ ဝေဒနာ၊ အကုသလဝေဒနာသည်။) ကိလေသဂ္ဂိသမ္ပယော-
ဂတော၊ ကိလေသာတည်းဟူသော မီးပူနှင့်အညီအမျှ ဧကပ္ပါဒတာ အစရှိသော
အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့်။ သဒရထာ၊ ပူပန်ခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်၏။ ဧတေန၊
ဤ“သဒရထေန” ဟူသောပါဠိဖြင့်။ သဘာဝတော၊ ပင်ကိုယ်သဘောအားဖြင့်။
ဩဠာရိကတံ၊ အကုသိုလ်ဝေဒနာ၏ ကြမ်းသည်၏အဖြစ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရာ)
ဒဿေတိ၊ ။ ။ ဒုက္ခဝိပါကဋ္ဌေနာတိ ဧတေန၊ ဟူသောဤပါဠိဖြင့်။ (အကုသလာ-
ယ၊ အကုသိုလ်ဝေဒနာ၏။) ဩဠာရိကဝိပါကနိပ္ပါဒနေ၊ ကြမ်းသောဝိပါကကို
ဖြစ်စေခြင်းကြောင့်။ ကိစ္စတော၊ ကိစ္စအားဖြင့်။ (ဩဠာရိကတံ ဒဿေတိ)။

ဝိပါက၊ ဝိပါကဝေဒနာသည်။ ကမ္မဝေဂက္ခိယော၊ ကံအဟုန်သည် ပစ်ချအပ်
သည်။ (ဟုတော၊ ချဉ်း။ ဝါ၊ ကြောင့်၎င်း။) ကမ္မပဋိဗဒ္ဓဘူတော၊ ကံ၌စပ်သည်
ဖြစ်၍ဖြစ်သည်။ (ဟုတော၊ ချဉ်း။ ဝါ၊ ၎င်း။) (ဗျာပါရဝိရဟတော ခွံစပ်။) ကာယ-
ကမ္မာဒိ ဗျာပါရဝိရဟတော၊ ကာယကံအစရှိသော ဗျာပါရမ္ပု ကင်းခြင်းကြောင့်။
နိရုဿာဟာ၊ အားထုတ်ခြင်းမရှိ။ ဝါ၊ အားတက်သရောမရှိ။ စ၊ ဆက်။ ကိရိယာ၊
ကိရိယာဝေဒနာသည်။ သ ဥဿာဟာ၊ အားထုတ်ခြင်းနှင့် တကွဖြစ်၏။ အဝိ-
ပါက၊ အကျိုးမရှိ။ ဝါ၊ အကျိုးကိုမဖြစ်စေ။ စ၊ ဆက်။ သဝိပါက၊ အကျိုးနှင့်
တကွဖြစ်သောကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်တို့သည်။ သဂဗ္ဘာဝိယ၊ ကိုယ်ဝန်ရှိသူတို့ကဲ့သို့။
ဩဠာရိက၊ ကြမ်းကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တဗ္ဗိပက္ခတော၊ ထိုသဝိပါက၏
ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့်။ အဝိပါက၊ အဝိပါက အဗျာကတဝေဒနာတို့ကို။ သုခု-
မာတိ၊ သုခုမတို့ဟူ၍။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။

အသာတဋ္ဌေနာတိ၊ ကား။ အမရဋ္ဌေန၊ မချိုမြိန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
(ဩဠာရိက ခွံစပ်။) တေန၊ ထို“အသာတဋ္ဌေန”ဟူသောပါဠိဖြင့်။ သာတပဋိ-
ပက္ခံ၊ သာယာဘွယ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော။ အနိဋ္ဌသဘာဝံ၊ အနိဋ္ဌသဘော
ကို။ ဒဿေတိ၊ ။ ။ ဒုက္ခဋ္ဌေနာတိ၊ ကား။ ဒုက္ခမဋ္ဌေန၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် ခံအပ်သည်
၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ အခံရခက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ မခံနိုင်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်။ (ဩဠာရိက ခွံစပ်။) တေန၊ ထို“ဒုက္ခဋ္ဌေန”ဟူသော ပါဠိဖြင့်။
ဒုက္ခာနံ၊ ဒုက္ခဝေဒနာတို့၏။ သန္တာပနကိစ္စံ၊ လွန်စွာပူလောင်ခြင်းကိစ္စကို။
ဒဿေတိ။

ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရား။ (ပဉ္စကင်္ဂမည်သော လက်သမားဆရာကြီးက အရှင်
ဥဒါယိကို ခေါ်သည်။) ဘဂဝတ၊ သည်။ ယာယံ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာ၊ အကြင်
သို့သော ဤအဒုက္ခမသုခဝေဒနာသည်။ (အတ္ထိ)။ သော၊ ဤ အဒုက္ခမသုခဝေဒ-
နာကို။ သန္တသ္မိံ၊ ငြိမ်သက်သော။ ပဏီတေ၊ မှန်မြတ်သော။ သုခေ၊ သုခ၌။
ဝုတ္တာ၊ ထည့်သွင်း၍ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ [“ဥပေက္ခာ ပန သန္တတ္ထာ၊ သုခ-
မိစ္စေဝ ဘာသိတာ”နှင့် သဘောတူပင်တည်း။] ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝစနတော၊
ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ [ဝေဒနာသံယုတ် ရဟောဂတဝဂ် ပဉ္စကင်္ဂသုတိ။]

အဗ္ဗက္ခမသုခါ။ အဗ္ဗက္ခမသုခဝေဒနာသည်။ ဖရဏသဘာဝ ဝိရယတော၊ ဖြန့်ခြင်းသဘောမှ ကင်းခြင်းကြောင့်။ အသန္တာနံ၊ မငြိမ်သက်ကုန်သော။ ကာမ-
ဓာဂ ပဋိသန္ဓသယာနံ၊ ကာမဓာဂါနုသယ၊ ပဋိသန္ဓသယတို့၏။ အနုသယနဿ၊
အဖန်ဖန် ကိန်းခြင်း၏။ အဋ္ဌာနတ္တာ၊ အရာ မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
သန္တာ၊ ငြိမ်သက်၏။ သုခေ၊ သုခ၌။ နိက္ခန္တိ၊ တပ်နှစ်သက်ခြင်းကို။ ပရိယာဒါယ၊
ထက်ဝန်းကျင်ယူ၍။ ဝါ၊ ကုန်ခန်းစေ၍။ အဓိဂန္ဓဗ္ဗတ္တာ၊ ရထိုက်သည်၏ အဖြစ်
ကြောင့်။ ပဓာနဘာဝံ၊ ပြဓာန်းသည်၏ အဖြစ်သို့။ နီတော၊ ဆောင်အပ်ကုန်ပြီ။
ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပဏီတာ၊ တို့မည်၏။ [ရှေးနိဿယ၌ “ပဏီတာတိ” ဟု ဣတိမပါ၊
ပါလျှင် “ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏” ဟု ပေးပါ။]

၈၊ ဆက်။ တထာ၊ ထို ဆိုအပ်ပြီးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ဝါ၊ သုခ၌
နိက္ခန္တိကိုကုန်စေသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ အနဓိဂန္ဓဗ္ဗာ၊ ရထိုက်သည်မဟုတ်
သော ဥပေက္ခာဝေဒနာတို့သည်။ ကာမာဝစရဇာတိအာဒိသင်္ကရံ၊ ကာမာဝစရ
ဇာတ်အစရှိသောအားဖြင့် ရေယျက်ခြင်းကို။ အကတွာ၊ မပြုမူ၍။ သမာနဇာတိ-
ယံ၊ တူမျှသောဇာတ်၌။ ဉာဏသမ္ပယုတ္တ ဝိပ္ပယုတ္တာဒိကေ၊ ဉာဏသမ္ပယုတ်၊
ဉာဏဝိပ္ပယုတ်အစရှိသော။ သမာနဘေဒေ၊ တူမျှသော သုခဥပေက္ခာအပြား၌။
ဝါ၊ တွင်။ သုခတော၊ သုခထက်။ ပဏီတာ၊ မွန်မြတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။
ယောဇေတဗ္ဗာ၊ ယှဉ်စေထိုက်ကုန်၏။

သုခေ နိက္ခန္တိ ပရိယာဒါယ။ ။ “သုခ၌ နိက္ခန္တိကို ကုန်စေ၍” ဟူသော စကား
သည် မဟုတ်ဥပေက္ခာကို ရည်ရွယ်သော စကားတည်း။ မှန်၏။ စတုတ္ထဈာန်ကို တက်သော
အခါ တတိယဈာန်သုခ၌ နိက္ခန္တိကို ကုန်စေပြီးမှ တက်ရသည်။ [ပဓာနဘာဝံဖြင့် ပဏီတာ
၌ ပဥပဿာရ၏ အနက်ကို ဖွင့်သည်။]

တထာ အနဓိဂန္ဓဗ္ဗာ ၈။ ။ “ထိုကဲ့သို့ သုခ၌ နိက္ခန္တိကို မကုန်စေဘဲ ရအပ်သော
(ဖြစ်သော) ကာမာဝစရဥပေက္ခာသည် အဘယ်နည်းဖြင့် သုခထက် ပဏီတဖြစ်ပါသနည်း”
ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “တထာ အနဓိဂန္ဓဗ္ဗာ ၈” စသည်ကို မိန့်သည်။ အကသိုလ်ဇာတ်
ဟူသော တူသောဇာတ်ချင်း ယှဉ်သောအခါ ဝိပ္ပယုတ်ထက် သမ္ပယုတ်က ပဏီတဖြစ်၏။
သမ္ပယုတ်ချင်းယှဉ်သောအခါ အသင်္ခါရိကသုခထက် အသင်္ခါရိကဥပေက္ခာသည် ပဏီတဖြစ်
၏။ ကာမာဝစရကုသိုလ်ဇာတ်ချင်း ယှဉ်ရာ၌လည်း နည်းတူ။

ဇာတိ အာဒိ သင်္ကရံ။ ။ ဇာတိအာဒိ၌ အာဒိဖြင့် သဘာဝ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ လောကီ၊ လော-
ကုတ္တရာတို့ကို ယူ၍ သာဝဇ္ဇသဘောရှိသော သုခနှင့် အနဝဇ္ဇသဘောရှိသော ဥပေက္ခာကို၎င်း၊
အောက်တန်းပုဂ္ဂိုလ်၏ သုခနှင့် အထက်တန်းပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥပေက္ခာကို၎င်း၊ လောကီသုခနှင့်
လောကုတ္တရာဥပေက္ခာကို၎င်း ရော၍ သတ္တိမမြိုင်ဘဲ သာဝဇ္ဇချင်း အနဝဇ္ဇချင်း စသည်အား
ဖြင့် ဇာတ်တူချင်းမြိုင်သောအခါ သုခထက် ဥပေက္ခာက ပဏီတဖြစ်ပါသည်။—ဟူလို။ [သင်္ကရံ
သမ္ပေဒ် အကတွာ။ ပေ။ သုခတော တဇ္ဇာတိယာ အဗ္ဗက္ခမသုခါ ပဏီတာတိ ယောဇေတဗ္ဗာတိ

ဥပဗြူဟိတာနံ၊ တိုးပွားလာကုန်သော။ ဓာတူနံ၊ ဓာတ်တို့၏။ ပစ္စယဘာဝေန၊ အကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်။ သုခါ၊ သုခဝေဒနာသည်။ ခေါဘေတိ၊ လှုပ်ရှားစေ၏။ ဝါ၊ ချောက်ချားစေ၏။ ဝိဗာဓိတာနံ၊ နှိပ်စက်အပ်ကုန်သော။ (ဓာတူနံ၊ တို့၏။) ပစ္စယဘာဝေန၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခာစ၊ ဒုက္ခဝေဒနာသည်လည်း။ (ခေါဘေတိ၊ ၏။ ဝါ၊ ၏။) ဥဘယမ္ပိ၊ သုခ၊ ဒုက္ခ-ပါးစုံသည်လည်း။ ကာယံ၊ ကိုယ်ကို။ ဗျာပေန္တိဝိယ၊ ပျံ့နှံ့သကဲ့သို့။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ (ကိုယ်ကို ပျံ့နှံ့သကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။) ဖရတိ၊ ဖြန့်တတ်၏။ မဒံ၊ ယစ်ခြင်းကို။ ကဏေန္တိ၊ ပြုလျက်၎င်း။ [မဒါယမာနာ ကာမသုဿေ။—အနု။] ဆာဒယမာနန္တိ၊ ကား။ ဣစ္စံ၊ အလိုကို။ ဝါ၊ နှစ်သက်ခြင်းကို။ ဥပါဒေန္တိ၊ ဖြစ်စေလျက်၎င်း။ ဝါ၊ တနည်း။ အဝတ္ထရမာနံ၊ လွှမ်းမိုးလျက်၎င်း။ စမ္မာဘိတတ္ထဿ၊ နွေနေပူသည် နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍။ သီတောဒကဗလေနေ၊ အေးမြသော ရေအိုးဖြင့်။ အာသိတ္ထဿ၊ သွန်လောင်းအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ကာယော၊ သည်။ ဥပဗြူဟိတော၊ တိုးပွားသည်။ (လန်းလန်းဆန်းဆန်းသည်။) ဟောတိ ယထာ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ ဝေ၊ ဤအတူ။ သုခသမဂ္ဂီနောပိ၊ သုခနှင့်ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်၏လည်း။ (ကာယော၊ သည်။ ဥပဗြူဟိတော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။) ဣတိ ကတော၊ ဤ အကြောင်းကြောင့်။ အာသိဉ္စမာနံ ဝိယာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။

ဧကတ္တနိမိတ္တေယေဝါတိ၊ ကား။ ပထဝီကသီကာဒိကေ၊ ပထဝီကသိုဏ်းအစရှိသော။ ဧကသဘာဝေ ဝေ၊ တခုတည်းသော သဘောရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်သော။ နိမိတ္တေ၊ အာရုံ၌။ စရတိ၊ ဖြစ်၏။ [ဧကသဘာဝေ ဝေ ဖြင့် ဧကတ္တနိမိတ္တကို သဘာဝဟု ဖွင့်သည်။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ နာနာဝဇ္ဇနေ၊ အမျိုးမျိုးသော အာဝဇ္ဇန်းရှိသော။ (အမျိုးမျိုးသောဝိထိ၌ အမျိုးမျိုးသောအာရုံကို ဆင်ခြင်ရသော။) ဇဝနေ၊ ကာမဇော၌။ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာသည်။ (ဝိပ္ပန္နတိ) ဝိယ၊ တုန်လှုပ်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ ထို့အတူ။) ဝိပ္ပန္နနရဟိတတ္တာ၊ တုန်လှုပ်ခြင်းမှ ကင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သုခမာ၊ သိမ်မွေ့၏။

အဓိပ္ပါယေ၊ မြတ်စွာဘုရား၏အလိုတော်၌။ အကုသလတာယ၊ မကျွမ်းကျင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အကောဝိဒေါ၊ မကျွမ်းကျင်သည်။ (ဟောတိ၊ ၏။) [အဋ္ဌကထာ၌ “နေဝ ကောဝိဒေါ” ကို ဖွင့်သည်။] ကုသလတ္ထိကေ၊ ပေ။ အာဂတတ္တာတိ၊

ပစ္စယဘာဝေန သုခါ ခေါဘေတိ။ ။ ကာယိကသုခ ဝေဒနာသည် သူ့ကိုယ်တိုင် ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်၊ သို့သော် ကာယိကသုခကို အကြောင်းပြု၍ နောက်နောက် စိတ်တွေက ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သောကြောင့် ထို တိုးပွားလာသော ရုပ်များအတွက် ခန္ဓာကိုယ်ကို ချောက်ချားစေတတ်သောကြောင့် “ပစ္စယဘာဝေန သုခါ ခေါဘေတိ” ဟု ပစ္စယဘာဝေနသဒ္ဒါထည့်၍ ဖွင့်၏။ ပကတူပဒိဿယသတ္တိဖြင့် သုခသဟဂုဏ်ကာယဝိညာဏ်က ကျေးဇူးပြုသောကြောင့် နောက်စိတ်များအတွက် ရုပ်တွေတိုးပွားသည်—ဟူလို။

ဟူသည်ကား။ ကုသလာကုသလာ ဝေဒနာ။ပေ။ သုခုမာတိ၊ ဟူ၍။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ အာဂတတ္ထာ၊ လာသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (“ဝိညာယတိ၊ ၏”ဟု ထည့်စပ်ပါ။) [“ကုသလာကုသလာ အဒုက္ခမသုခါ”ဟု တိုက်ရိုက်မပါသော်လည်း “ဝေဒနာ”ဟုသာ သာမည ပါလျှင် အဒုက္ခမသုခလည်း ပါဝင်တော့၏။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ “အဒုက္ခမသုခါ”ဟု ဆိုသည်။] ဘူမန္တရဘေဒေ၊ ဘုံအထူးအပြားကို ဖျက်ခြင်းတို့ကို။ ဒဿေတုံ၊ ပြခြင်းငှါ။ ယမ္မိတိအာဒိ၊ ယမ္ပိ အစရှိသောစကားကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) အာရဒ္ဓံ၊ အားထုတ်အပ်ပြီ။

ဣမိနာ နိဟာရေနာတိ ဧတေန၊ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်။ ကာမာဝစရသုခတော၊ ကာမာဝစရသုခထက်။ ကာမာဝစရပေက္ခာ၊ ကာမာဝစရဥပေက္ခာသည်။ သုခုမာ၊ သိမ်မွေ့၏။ ဣတိ အာဒိနာ၊ ဤသို့ အစရှိသော ဘုံအားဖြင့်၎င်း။ [မိမိဘုံထူချင်းသာခွဲပါ-ဟူလို။] သဘာဝါဒိဘေဒေနစ၊ သဘော အစရှိသော အပြားအားဖြင့်၎င်း။ [အာဒိဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်၊ လောကီ၊ လောကုတ္တရာတို့ကိုယူ။] ဩဋ္ဌာရိကသုခုမဘာဝံ၊ ဩဋ္ဌာရိက သုခုမ၏အဖြစ်ကို။ တတြ တတြေဝ၊ ထိုထို ကာမာဝစရအစရှိသော ဘုံ သဘာဝ အစရှိသည်၌ပင်။ ကထေန္တော၊ ပြောဆိုသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ န ဘိန္နတိ၊ မဖျက်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ နယံ၊ ဆောင်ကြောင်းနည်းကို။ ဒဿေတိ၊ ၏။

လောကီယ လောကုတ္တရမိဿကာ၊ လောကီ၊ လောကုတ္တရာ ရောနှောသည်တို့ကို။ ကထိတာ၊ ဟောတော်မူအင်ကုန်ပြီ။ ဧကန္တပဏီတေ၊ ဧကန် ပဏီတဖြစ်သော လောကုတ္တရာအရာ၌။ ဟိန ပဏီတာနံ၊ ဟိန ပဏီတတို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ တသ္မာ ဥဒ္ဓုတ္တာ၊ ထိုသို့ ထုတ်ဆောင်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝေမေဝ၊ ဤနည်းအတိုင်းပင်။ ဧကန္တဟိနေ စ၊ ဧကန် ယုတ်ညံ့သော အကုသိုလ်အရာ၌လည်း။ ယထာသမ္ဘဝံ၊ ဖြစ်သင့်သည်အားလျော်စွာ။ ဟိန ပဏီတတော၊ ဟိန ပဏီတတို့၏ အဖြစ်ကို။ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာ၊ ထုတ်ဆောင်ထိုက်၏။ ဝါ၊ ထုတ်ဆောင်နိုင်၏။ ဣတိ၊ သို့။ အနုညာတံ၊ ခွင့်ပြုအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဥဘယတ္ထ၊ ၂-ပါးစုံသော အကုသိုလ်အရာ၊ လောကုတ္တရာအရာ၌။ တဒ္ဓုရဏေ၊ ထို ဟိန ပဏီတအဖြစ်ကိုထုတ်ဆောင်ခြင်း၌။ ဝါ၊ ထို ဩဋ္ဌာရိက သုခုမအဖြစ်ကိုထုတ်ဆောင်ခြင်း၌။ န ကုက္ကုစ္စာယိတဗ္ဗံ၊ ကုက္ကုစ္စကို မပြုထိုက်။ ဣတိ အတ္ထော။

အကုသလာနံ၊ အကုသိုလ်တို့၏။ ကုသလာဒိဟိ၊ ကုသိုလ်အစရှိသည်တို့ထက်။ သုခုမတ္တာဘာဝတော၊ သုခုမ၏အဖြစ်၏မရှိခြင်းကြောင့်။ ပါဠိယာ၊ ပါဠိတော်၌။ အာဂတဿ၊ လာသော ဟိန သုခုမအဖြစ်၏။ အပရိဝတ္တနိယ ဘာဝေန၊ မပြောင်းလဲနိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဟေဋ္ဌိမနယော န ဩလောကေတေ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝဒန္တိ၊ ဆိုကြကုန်၏။ တံ၊ ဝါ ပန ဝသေန၊ တံတံ ဝါပနနှင့်စပ်သဖြင့်။ ကထနေပိ၊ ဆိုခြင်း၌လည်း။ ပရိဝတ္တနံ၊

ပြောင်းလဲခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ပရိဝတ္တနံ၊ ပြောင်းလဲခြင်းကို။ သန္ဓာယ၊ ရည်ရွယ်၍။ ဟေဋ္ဌိမနယော န ဩလောကေတဗ္ဗောတိ၊ ဟူ၍။ န ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သည်မဟုတ်။ ပန၊ အဟုတ်ကား။ ဟေဋ္ဌိမနယဿ၊ အောက်၌ ဖြစ်သောနည်း၏။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ဆိုအပ်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်။ အဝုတ္တနယံ၊ မဆိုအပ်သေးသောနည်းကို။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ တံတံဝါ ပနာတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္တံ၊ ဆိုခြင်းငှါ။ ယုတ္တံ၊ သင့်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဟေဋ္ဌိမနယော န ဩလောကေတဗ္ဗောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။

ဗဟုဝိပါကာ၊ များသော အကျိုးရှိသော။ အကုသလာ၊ အကုသိုလ်ဝေဒနာသည်။ ဒေါသုဿန္နတာယ၊ များသော ကိလေသာအပြစ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဩဠာရိကာ၊ ကြမ်း၏။ [အဋ္ဌကထာ၌ “အကုသလံ ပတွာ ယာ ဝိပါကံ ဗဟုဒေတိ။ သာ”ကိုပင် “ဗဟုဝိပါကာ”ဟု ဆိုထားသည်။] အပ္ပဝိပါကာ၊ နည်းသော အကျိုးရှိသော။ ကုသလာ၊ ကုသိုလ် ဝေဒနာသည်။ တထာ၊ ထို့အတူတည်း။ [များသော ကိလေသာအပြစ် ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဩဠာရိက ဖြစ်သည်—ဟူလို။ ဒေါသုဿန္နတာယာတိ ကိလေသာဓိကတာယ၊ တထာတိ ဒေါသုဿန္နတာယ။—အနု။] အပ္ပဝိပါကာ၊ သော။ အကုသလာ၊ သည်။ မန္တဒေါသတ္တာ၊ မန္တသော ကိလေသာအပြစ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သုခုမာ၊ သိမ်မွေ့၏။ ဗဟုဝိပါကာ၊ သော။ ကုသလာစ၊ သည်လည်း။ တထာ၊ ထို့အတူတည်း။ (မန္တဒေါသ ဖြစ်သောကြောင့် သုခုမဖြစ်သည်—ဟူလို။)

ဩဠာရိက သုခုမနိကန္တိ ဝတ္ထုဘာဝတော၊ အမျိုးမျိုးသော ဩဠာရိကနိကန္တိ၏ တည်ရာ၏အဖြစ်၊ အမျိုးမျိုးသော သုခုမနိကန္တိ၏ တည်ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်။ ကာမာဝစရာဒိနံ၊ ကာမာဝစရကုသိုလ်ဝေဒနာ အစရှိသည်တို့၏။ ဩဠာရိက-

ကုသိုလ်၌ ဒေါသုဿန္န မန္တဒေါသဖြစ်ပုံ။ ။ ကသံ ပန ကုသလေသု ဒေါသုဿန္နတာ၊ ဥပနိဿယဝသေန။ ကုသိုလ်၌ ကိလေသာတည်းဟူသောအပြစ် မယှဉ်ပါသော်လည်း ကုသိုလ်မဖြစ်မီ ရွှေအဘို့၌ လူ့ စည်းစိမ် စသည်ကို လိုချင်သော လောဘ ကိလေသာ စသည်ဖြစ်၏။ ထို ကိလေသာတို့က များပြားလျှင် ဒေါသုဿန္နတာဖြစ်၍ နည်းလျှင် မန္တဒေါသတာ ဖြစ်၏။ ထို ကိလေသာတို့က နောက်၌ဖြစ်သော ကုသိုလ်အား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကြသည်။ ဟိ၊ ချဲ့။ ကိလေသာဓိကော၊ လွန်ကဲသော ကိလေသာရှိသော။ သန္တာနေ၊ ခန္ဓာအစဉ်၌။ ပဝတ္ထမာနာ ကုသလာ ဓမ္မာ၊ ကိလေသေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ သမ္မာပေတ္တိယာ၊ ကျွင်းမြောင်း ကျပ်တည်းခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်။ တိတာဒိဟိ၊ မြက်အစရှိသော ပေါင်းပင်တို့ဖြင့်။ သမ္မာပေတ္တာနိ၊ ကျွင်းမြောင်းခြင်းသို့ရောက်ကုန်သော။ သဿာနိ ဝိယ၊ ကောက်ပင်တို့ကဲ့သို့။ ဝိပုလဖလဥဋ္ဌာရဖလာ၊ ပြန့်ပြောသော အကျိုးရှိကုန်၊ မှန်မြတ်သော အကျိုးရှိကုန်သည်။ န ဟောန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။—အနု။

သုခုမတာ၊ ဩဋ္ဌာရိက၏အဖြစ်၊ သုခုမ၏အဖြစ်သည်။ (ဟောတိ)။ [ဤနည်းသည် အဋ္ဌကထာ၌ တိုက်ရိုက်လာသောနည်း မဟုတ်၊ ဋီကာဆရာ ပြအပ်သောနည်း တည်း။ ထို့ကြောင့် “ဩဋ္ဌာရိကသုခုမနိက္ခန္ဓိဝတ္ထုဘာဝတောပိ” ဟု ပိသဓ္မိပါလျှင် ကောင်း၏။ သို့မဟုတ် ဝါ သဓ္မိပါလျှင်လည်း ကောင်း၏။]

သာပီတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ (ဒဿိတံ၌ စပ်။) ဘာဝနာမယာယ၊ ဘာဝနာ မယ ကုသိုလ်ဝေဒနာကို။ ဘေဒနန၊ ခွဲခြင်းအားဖြင့်။ ဒါနမယ သီလမယာနဉ္စ၊ ဒါနမယ၊ သီလမယ ဝေဒနာတို့ကိုလည်း။ ပစ္စေကံ၊ အသီးအသီး။ ဘေဒနံ၊ ခွဲခြင်း ကို။ နယတော၊ နည်းအားဖြင့်။ ဒဿိတံ၊ ပြအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။ [နယဒဿန ဟူသည် ဘာဝနာမယကို ဥဒါဟရုဏ်ထုတ်ပြသော နိဒဿနနည်း တည်း။] ဝါ၊ တနည်း။ သာပီတိ၊ သာပိဟူသောပါဌ်၌။ တိဝိဓာပီတိ၊ တိဝိဓာပိ ဟူ၍။ ယောဇေတဗ္ဗံ၊ ယှဉ်စေထိုက်၏။ [“သာပိ၊ ထို ဒါန သီလ ဘာဝနာမယ ဝေဒနာ ၃-မျိုးသည်လည်း”ဟု အနက်ပေးလျှင် နည်းပြ မဟုတ်တော့။]

၁၃။ ဇာတိအာဒိဝေဒန၊ ဇာတိအစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ [အာဒိဖြင့် သဘာဝ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ လောကီ၊ လောကုတ္တရာတို့ကိုယူပါ။] အသမာနကောဋ္ဌာသတာ၊ မတူသော အဘို့ရှိသည်၏ အဖြစ်သည်။ ဝိသဘာဂဋ္ဌော၊ ဝိသဘာဂဋ္ဌတည်း။ ဒုက္ခ- ဝိပါကတာဒိဝေဒန၊ မကောင်းသော အနိဋ္ဌအကျိုးရှိသည်၏အဖြစ် အစရှိသည်၏ အစွမ်းဖြင့်။ အသဒိသကိစ္စတာ၊ မတူသော ကိစ္စရှိသည်၏အဖြစ်သည်။ (ဝိသသ- ဋ္ဌော၊ ဝိသံသဋ္ဌတည်း။) ဝါ၊ တနည်း။ အသဒိသသဘာဝတာ၊ မတူသောသဘော ရှိသည်၏ အဖြစ်သည်။ ဝိသံသဋ္ဌော၊ တည်း။ အသမ္ပယောဂေါ၊ အညီအမျှ

ဩဋ္ဌာရိက ။ပေ။ သုခုမတာ။ ။ကုသိုလ်ပြုရာ၌ မိမိကုသိုလ်ကိုပင် ပြန်၍နှစ်သက် သော နိက္ခန္ဓိကဏှာ ဖြစ်သေး၏။ လောကီအရာဝယ် နေဝသညာနာသညးကုသိုလ် တိုင် အောင်လည်း ဖြစ်နိုင်၏။ ဝိပဿနာဉာဏ် တိုင်အောင်လည်း ဖြစ်နိုင်၏။ ထိုနိက္ခန္ဓိသည် “ဩဋ္ဌာရိက၊ သုခုမ” အားဖြင့် ၂-မျိုးရှိ၏။ ဩဋ္ဌာရိကတောင်လည်း “ဩဋ္ဌာရိက၊ ဩဋ္ဌာရိကတရ၊ ဩဋ္ဌာရိကတမ” အားဖြင့် ၃-မျိုး ရှိနိုင်၏။ သုခုမတောင်လည်း “သုခုမ၊ သုခုမတရ၊ သုခုမ- တမ” အားဖြင့် ၃-မျိုး ရှိနိုင်၏။

ထိုနိက္ခန္ဓိအမျိုးမျိုး၏ တည်ရာဖြစ်သော ကုသိုလ်ကို “ဩဋ္ဌာရိကသုခုမနိက္ခန္ဓိဝတ္ထုဘာ- ဝတော” ဟု ဆိုသည်။ ဩဋ္ဌာရိကနိက္ခန္ဓိ၏ တည်ရာဖြစ်သော ကုသိုလ်ဝေဒနာသည် “ဩဋ္ဌာရိ- က” ဖြစ်၏။ ဩဋ္ဌာရိကတရနိက္ခန္ဓိ၏ တည်ရာဖြစ်သော ကုသိုလ်ဝေဒနာသည် “ဩဋ္ဌာရိကတရ” ဖြစ်၏။ ဩဋ္ဌာရိကတမနိက္ခန္ဓိ၏ တည်ရာဖြစ်သော ကုသိုလ်ဝေဒနာသည်လည်း “ဩဋ္ဌာရိက- တမ” ဖြစ်၏။ သုခုမ၌လည်း နည်းတူသိပါ။ [“ဩဋ္ဌာရိကသုခုမနိက္ခန္ဓိတိ ဧတ္ထ၊ အန္တောဂဝေ- သေသံ၊ “ဩဋ္ဌာရိက၊ ဩဋ္ဌာရိကတရ၊ ဩဋ္ဌာရိကတမ” ဟု၎င်း၊ “သုခုမ၊ သုခုမတရ၊ သုခုမ- တမ” ဟု၎င်း အတွင်း၌ အထူးရှိသော။ နိက္ခန္ဓိယာ၊ နိက္ခန္ဓိ၏။ ဩဋ္ဌာရိကသုခုမတာသာမညံ၊ ကို။ ဝုတ္တံ” ဤသို့ စသည်ဖြင့် အနုဋီကာ၌ အကျယ်ဆိုထားသည်။]

ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ (တတော၊ မှ။ ဒုရတော၊ သော။ ကုသလတော၊ မှ။ပေ။ သန္တိကေ၊ ဣတိ ဥဒ္ဓရိတုံ၊ ငါ။) န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ (ဣတိ၊ ဤကား အကျဉ်း အဖြေတည်း။) ဟိ၊ ချဲ့။ တထာ သတိ၊ ထိုသို့ ဖြစ်လသော်။ [(တနည်း)တထာ၊ ထိုသို့ အကုသိုလ်ဝေဒနာမှ ဒုရဖြစ်သော ကုသိုလ်ဝေဒနာ တခုမှ ကုသိုလ်ဝေဒနာတခုကို သန္တိက ဟု ထုတ်ဆောင်ခြင်းငှါ တတ်ကောင်း သည်။ သတိ၊ ဖြစ်လသော်။ ဤသို့လည်း အကျယ်ပေးပါ။] ကုသလာ၊ ကုသိုလ် ဝေဒနာတခုသည်။ ကုသလာယ၊ ကုသိုလ်ဝေဒနာတခုမှ။ သန္တိကေ၊ နီး၏။ ဣတိ ကတွာ၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ သန္တိကတော၊ သန္တိကကုသိုလ်ဝေဒနာမှ။ သန္တိ- ကတာဝေ၊ သန္တိက၏အဖြစ်သည်သာ။ ဝါ၊ ကိုသာ။ ဥဒ္ဓရိတာ၊ ထုတ်ဆောင် အပ်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ (ဖြစ်ရာရှိ၏)။

၈၊ လဒ္ဓဒေါသ ထင်ရှားပြအံ့။ တထာသတိ၊ သော။ [(တနည်း)တထာ၊ ထိုသို့ ကုသိုလ်ဝေဒနာတခု၏ ကုသိုလ်ဝေဒနာတခုမှ သန္တိက၏အဖြစ်ကို ထုတ်ဆောင် အပ်သည်။ သတိ၊ သော။ ဤသို့လည်း အကျယ်ပေးပါ။] သန္တိက သန္တိကတရတာ- ဝစနမေဝ၊ သန္တိက၏အဖြစ်၊ သန္တိကတရ၏အဖြစ်ကို ဆိုခြင်းသည်သာ။ အာ- ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်နေ၏။

ဥပါဒါယုပါဒါယ၊ ထောက်စာ၍ ထောက်စာ၍။ ဒုရသန္တိကတာဝ၊ ဒုရ၏ အဖြစ်၊ သန္တိက၏အဖြစ်ကိုသာ။ ဣမ၊ ဤ ဗာတံဝါပန၏ အစွမ်းဖြင့် ဟောတော် မူရာ၌။ ဝုစ္စတိ၊ ဟောတော်မူအပ်၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်၎င်း။ ဒုရဒုရတရတာ- ယ၊ ဒုရ၏အဖြစ်၊ ဒုရတရ၏အဖြစ်၏။ ဝါ၊ ကို။ (အနဓိပ္ပေတဘာဝေါ)ဝိယ၊ အလိုမရှိအပ်သည်၏အဖြစ်ကဲ့သို့။ သန္တိကသန္တိကတရတာယ၊ သန္တိက၏အဖြစ်၊

တထာ ဟိ သတိ။ပေ။သိယာ။ ။“န သက္ကာ”အရ ထုတ်ခြင်းငှါ မတတ်ကောင်း ပုံကို အကျယ်ပြုလို၍ “တထာ ဟိ သတိ” စသည်ကို မိန့်သည်၊ အကုသိုလ်ကိုထောက်၍ ဒုရဖြစ်သော ကုသိုလ်တခုမှ ကုသိုလ်တခုကို သန္တိက” ဟု ထုတ်ဆောင်ခြင်းငှါ တတ် ကောင်းလျှင် “ကုသိုလ်အချင်းချင်းသည် သန္တိကဖြစ်သောကြောင့်” ဒုရမှ သန္တိကကို ထုတ်ဆောင်ရာမရောက်ဘဲ သန္တိကမှ သန္တိကကို ထုတ်ဆောင်ရာရောက်၏။

တထာ စ သတိ။ပေ။အာပဇ္ဇတိ။ ။ထိုသို့ ထုတ်ဆောင်အပ်လျှင် ရနိုင်သော လဒ္ဓ ဒေါသကို ပြလို၍ “တထာ စ သတိ” စသည်ကို မိန့်သည်၊ သန္တိကမှ သန္တိကကို ထုတ် ဆောင်ရာရောက်လျှင် “ပဌမထုတ်ဆောင်အပ်သည်ကို သန္တိက၊ ထိုသန္တိကမှ ထပ်၍ ထုတ်ဆောင်အပ်သည်ကို သန္တိကတရ”ဟု ဆိုရာရောက်ပြန်၏။

ဥပါဒါ။ပေ။ဣမ ဝုစ္စတိ။ ။ထိုသို့ သန္တိကတခုမှ သန္တိကတခုကိုထုတ်လျှင် အနက် အထူးမရှိတော့၊ ဤ “တံတံ ဝါ ပန” ဟု လာရာ၌ကား ဒုရနှင့် သန္တိကအပြစ်ကိုသာ အချင်းချင်းထောက်စာ၍ ဟောတော်မူအပ်၏၊ သန္တိကနှင့် သန္တိကတရက- ျဿာ၊ ထောက်စာစရာ မဟုတ်။

သန္တိကတရ၏အဖြစ်၏။ ဝါ၊ ကို။ အနုဓိပ္ပေတတ္ထာ။ အလိုမရှိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဒုရတော၊ ဒုရဝေဒနာတခုမှ။ ဒုရုဒ္ဓရဏံ၊ ဒုရဝေဒနာတခုကို ထုတ်ဆောင်ခြင်းသည်။ ဝါ၊ ကို။ ကာတုံ၊ ပြုခြင်းငှါ။ န သက္ကာ ဝိယ၊ မတတ်ကောင်းသကဲ့သို့။ (တထာ) သန္တိကတော၊ သန္တိကဝေဒနာတခုမှ။ သန္တိကုဒ္ဓရဏဉ္စ၊ သန္တိကဝေဒနာတခုကို ထုတ်ဆောင်ခြင်းသည်လည်း။ ဝါ၊ ကိုလည်း။ ကာတုံ၊ ငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။

ပန၊ ဆက်။ အထ ဝဒေယျ၊ အကယ်၍မှလည်း ပရဝါဒီဆိုခြားအံ့။ (ကိံ၊ အဘယ်သို့ ဆိုရာသနည်း။) ကုသလာ၊ ကုသိုလ်ဝေဒနာသည်။ ကုသလာယဝေ၊ ကုသိုလ်ဝေဒနာမှသာ။ ဝါ၊ နှင့်သာ။ သန္တိကေ၊ နီး၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ န ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာ၊ မထုတ်ဆောင်ထိုက်။ အထခေါ၊ စင်စစ်ကား။ ယတော၊ အကြင်အကုသိုလ်ဝေဒနာမှ။ သာ၊ ထိုကုသိုလ်ဝေဒနာသည်။ ဒုရေ၊ ဝေး၏။ တဿ၊ အကုသလာယ၊ ထိုအကုသိုလ်ဝေဒနာမှ။ ဝါ၊ နှင့်။ (သန္တိကေ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာ၊ ၏။) ဣတိ၊ သို့။ (အထ ဝဒေယျ၊ အံ့။) တဉ္စ၊ ထို ဒုရဖြစ်သော ကုသိုလ်ဝေဒနာ၏

တသ္မာ၊ ပေ။ န သက္ကာ ကာတုံ။ ။ တသ္မာဖြင့် “တထာ စ သတိပေ။ အာပဇ္ဇတိ” ဝါကျကို၎င်း “ဥပါဒါယုပါဒါယပေ။ ဝုဇ္ဇတိ” ဝါကျကို၎င်း ပြန်၍ညွှန်းသည်။ ထို ပြုအပ်ခဲ့သော “သန္တိက သန္တိကတရ”ဟု အနက်အဓိပ္ပါယ်အထူးမရှိအောင် ဆိုရာရောက်ခြင်းဟူသောအပြစ် “ဥပါဒါယုပါဒါယ” အရ ဒုရနှင့် သန္တိကကိုသာ အချင်းချင်းထောက်စာရသည်၏အဖြစ်ကြောင့် သန္တိကမှ သန္တိကကို မထုတ်နိုင်ပါ—ဟူလို။

ဒုရဒ္ဓရတရတာယ ဝိယပေ။ အနုဓိပ္ပေတတ္ထာ။ ။ “အနက်အထူး မရှိ”ဟု ဆိုရာ၌ “သန္တိကနှင့် သန္တိကတရ”ဟု အနက်ထူးသည် မဟုတ်ပါလောဟု စောဒနာဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ဒုရပေ။ တ္ထာ”ဟု မိန့်သည်။ ဒုရ၊ ဒုရတရအခွဲကို မလိုလားအပ်သကဲ့သို့ သန္တိက သန္တိကတရ အခွဲကိုလည်း မလိုလားအပ်သောကြောင့် သန္တိကမှ သန္တိကတရကို မထုတ်နိုင်ပါ—ဟူလို။ [ဤဝါကျ၌ “တသ္မာ”ဟူသော ရှေ့ဟိတ် “အနုဓိပ္ပေတတ္ထာ”ဟူသော နောက်ဟိတ်ဟု ဟိတ် ၂-မျိုးပါသောကြောင့် နောက်ဟိတ်ကို “သန္တိကတရတာယ စ”ဟု စ သဒ္ဓါဖြင့် ဆိုသည်။]

အထ ပန ဝဒေယျ။ ။ အခြားနည်းအားဖြင့်လည်း ဒုရမှ သန္တိက ထုတ်ပုံကို ပယ်လို၍ “အထ ပန ဝဒေယျ”ဟု မိန့်သည်။ ဤဝါကျတို့၌ “န ကုသလာ ကုသလာယ ဝေ သန္တိကေတိ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာ”သည် ရွှေ၌ “တထာ သတိ ကုသလာ ကုသလာယ သန္တိကေ”ဟု ပယ်အပ်ပြီးသော “သန္တိက သန္တိကတရ”ဟု မထုတ်ထိုက်ပုံကို ဝန်ခံသော စကားတည်း။ ထိုနည်းအားဖြင့်တော့ မထုတ်ထိုက်ပါ။ အထ ခေါ။ ပေ။ အကုသလာယာတိ=“ငင်စက်မှာ အကြင် အကုသိုလ်ဝေဒနာမှ ထို ကုသိုလ်ဝေဒနာသည် ဝေး၏။ ထို အကုသိုလ်ဝေဒနာမှကား နီး၏”ဟု ထုတ်ထိုက်ပါ၏။ ထိုသို့ ထုတ်လျှင် “ဒုရမှ သန္တိကကို ထုတ်ရာရောက်သည်”ဟူလို။ ဤသို့ဆိုအံ့ “တဉ္စ နတ္ထိ၊ န ဟိပေ။ အတ္ထိတိ”၏ ဝါကျမှာ အနက်အတိုင်း သိသာပြီ။

အကုသိုလ်ဝေဒနာနှင့် သန္တိကအဖြစ်ကို ထုတ်ခြင်းသည်လည်း။ နတ္ထိ။ (ကဿ၊ ကြောင့်။ နတ္ထိ၊ နည်း။) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ အကုသလာယ၊ အကုသိုလ် ဝေဒနာမှ။ ဝါ၊ နှင့်။ ကဒါစိ၊ တရံတခါ၌။ သန္တိကော၊ အနီး၌ဖြစ်သော။ ဝါ၊ နီးသော။ ကုသလာ၊ ကုသိုလ်ဝေဒနာသည်။ န အတ္ထိ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ (တဉ္စ၊ သည်လည်း။ နတ္ထိ။ ဣတိ၊ ဤသို့ ဖြေဆိုရာ၏။)

အထာပိ ဝေဒယျ၊ အကယ်၍မူလည်း ပရဝါဒီက ထပ်၍ဆိုပြန်အံ့။ (ကိ)။ ယာ အကုသလာ၊ အကြင် အကုသိုလ်ဝေဒနာသည်။ ကုသလာယ၊ ကုသိုလ် ဝေဒနာမှ။ ဝါ၊ နှင့်။ သန္တိကော၊ ၏။ သာ၊ ထို အကုသိုလ်ဝေဒနာကို။ တတော၊ ထို အကုသိုလ်ဝေဒနာမှ။ ဒုရတော၊ ဒုရဖြစ်သော။ ကုသလတော၊ ကုသိုလ်ဝေဒနာမှ။ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာ၊ ထုတ်ဆောင်ထိုက်၏။ ဣတိ၊ သို့။ (အထာပိ ဝေဒယျ၊ အံ့။ ဧဝံသတိ၊ ဤသို့ ထပ်၍ ဆိုပြန်လသော်။) တဒပိ၊ ထို ကုသိုလ်ဝေဒနာမှ အကုသိုလ် ဝေဒနာကို သန္တိကဟု ထုတ်ခြင်းသည်လည်း။ နတ္ထိ။ (ကဿ၊ နတ္ထိ။) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ယာ၊ အကြင်အကုသိုလ်ဝေဒနာကို။ တတော၊ ထိုကုသိုလ်ဝေဒနာ မှ။ ဝါ၊ နှင့်။ သန္တိကေတိ၊ သန္တိကဟူ၍။ ဥဒ္ဓရိယေယျ၊ ထုတ်ဆောင်အပ်ရာ၏။ ကုသလေ၊ ကုသိုလ်၌။ သာ အကုသလာ၊ ထိုအကုသိုလ်ဝေဒနာသည်။ န အတ္ထိ။ (တဿ၊ ကြောင့်။ တဒပိ၊ သည်လည်း။ နတ္ထိ။ ဣတိ၊ ဤသို့ ဖြေဆိုရာ၏။)

တဿ၊ ထို့ကြောင့်။ ဣ၊ ဤဝေဒနာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသ၌။ ဝုတ္တဿ၊ ဟောတော်မူ အပ်သော။ ဒုရဿ၊ ဒုရ၏။ ဒုရတော၊ ဒုရတခုမှ။ အစ္စန္တဝိသဘာဂတ္တာ၊ စင်စစ် သဘောမတူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုရေ၊ ဒုရ၌။ သန္တိကံ၊ သန္တိကသည်။ နတ္ထိ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဒုရတော၊ ဒုရမှ။ သန္တိကံ၊ သန္တိကကို။ ဥဒ္ဓရိတံ၊ ထုတ်ဆောင် ခြင်းငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ ပန၊ ကား။ (တနည်း) ပန၊ အန္တယကား။

အထာပိ ဝေဒယျ။ ။ ရှေ့နည်း၌ “အထ ပန ဝေဒယျ”ဟု ဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်၍ ထိုနည်းကို ပေါင်း၍ “အထာပိ”ဟု သမ္ပုဏ္ဏနတ္ထ အပိသဒ္ဓါဖြင့် ဆိုသည်။ ရှေ့နည်း၌ ဒုရဖြစ်သော အကုသိုလ်မှ ကုသိုလ်ကို သန္တိကဟု ထုတ်ပုံကို ဆို၏။ ဤနည်း၌ကား ဒုရဖြစ်သော ကုသိုလ်မှ အကုသိုလ်ကို သန္တိကဟု ထုတ်ပုံကိုဆို၏။ ဤသို့ အဆို ၂-မျိုးကွဲပုံကို သိပါ။

တဿ။ ပေ။ ဥဒ္ဓရိတံ။ ။ ဤဝါကျသည် ဆိုအပ်ပြီးသော “အထ ဝေဒယျ၊ အထာပိ ဝေဒယျ” ၂-မျိုးလုံးကို နှိုင်းအပ်သော ဝါကျတည်း။ [ဣ ဝုတ္တဿ ဒုရဿာတိ ဣသိ ဝေဒနာက္ခန္ဓဝိသဘာဂတ္တာ “အကုသလာ ဝေဒနာ ကုသလာဗျာကတာဟိ ဝေဒနာ”ဟိ ဒုရေ”တိ- အာဒိနာ ဝုတ္တဿ ဒုရဿ၊ ဒုရတော အစ္စန္တဝိသဘာဂတ္တာတိ ယတော ယံ “ဒုရေ”တိ ငုတ္တံ၊ (အကြင် ကုသိုလ်အဗျာကတသည်တို့မှ အကြင် အကုသိုလ်သည်ကို “ဒုရေ”ဟု ဟောတော် မူအပ်ပြီ) တတော (ထိုကုသိုလ်အဗျာကတ သည်မှ) အစ္စန္တဝိသဘာဂတ္တာ။—အနု။]

ဣဓ၊ ဤ ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဋ္ဌေသ၌။ ဝုတ္တေ၊ ဟောတော်မူအပ်သော။ သန္တိကေ၊ သန္တိကကို။ ဘိန္ဓေ၊ ခွဲခြားဝေဘန်အပ်ပြီးသော်။ တတ္ထေဝ၊ ထို ခွဲခြားဝေဘန်အပ်ပြီးသော သန္တိက၌သာ။ ဒုရံ၊ ဒုရကို။ လဗ္ဗတိ၊ ရအပ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သန္တိကတော ပန ဒုရံ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်ဟကာရော)အာဟ၊ ပြီ။

စ၊ ဆက်။ ဥပါဒါယုပါဒါယ၊ ၍။ ဝါ၊ ၍။ ဒုရတော၊ ဒုရမှ။ သန္တိကံ၊ သန္တိကကို။ ဥဒ္ဓရိတံ၊ ထုတ်ဆောင်ခြင်းငှါ။ န သက္ကာ၊ ကောင်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ လောဘသဟဂတာယ၊ လောဘသဟဂုတ်ဝေဒနာမှ။ ဒေါသသဟဂတာ၊ ဒေါသသဟဂုတ်ဝေဒနာသည်။ ဒုရေ၊ ဝေး၏။ လောဘသဟဂတာ၊ သည်။ သန္တိကေ၊ နီး၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုစ္စမာနေ၊ ဆိုအပ်သော်။ သန္တိကတောဝ၊ သန္တိကမှသာ။ သန္တိကံ၊ သန္တိကသည်။ ဝါ၊ ကို။ ဥဒ္ဓရိတံ၊ ထုတ်ဆောင်အပ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဒေါသသဟဂတာယ၊ မှ။ လောဘသဟဂတာ၊ သည်။ ဒုရေ၊ ၏။ ဒေါသသဟဂတာ၊ သည်။ သန္တိကေ၊ ၏။ ဣတိ ဣတ္ထာပိ၊ ဤသို့ ထုတ်ရာ၌လည်း။ တထာ၊ ထိုအတူ

သန္တိကေ ပနိဓ။ ။ “ဒုရမှ သန္တိကကို မထုတ်ထိုက်လျှင် ရှိပါစေတော့၊ အဘယ်နည်းဖြင့် သန္တိကမှ ဒုရကို ထုတ်ထိုက်ပါသနည်း” ဟုမေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “သန္တိကေ ပနိဓ” စသည်ကို မိန့်သည်။ [ဣဓ ဝုတ္တေ သန္တိကေ ဘိန္ဓေတိ ယောဇနာ။—မရ။ ဘိန္ဓေတိ လောဘသဟဂတာဒိဝသေန ဝိဘတ္တေ၊ တတ္ထေဝါတိ “သန္တိကေ”တိ ဝုတ္တအတ္ထေ ဝေ။—အနု။] ဆိုလိုရင်းကား— “လောဘသဟဂုတ်ဝေဒနာ၊ ဒေါသသဟဂုတ်ဝေဒနာ” စသည်ဖြင့် ခွဲခြားအပ်ပြီးသော် “လောဘသဟဂုတ်ဝေဒနာတခုသည် အခြားလောဘသဟဂုတ်ဝေဒနာတခုနှင့် သန္တိက ဖြစ်၏၊ သန္တိကဖြစ်သော ထိုလောဘသဟဂုတ်ဝေဒနာသည် ဒေါသသဟဂုတ်ဝေဒနာနှင့် ဒုရ ဖြစ်၏၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် သန္တိကမှ ဒုရကိုထုတ်ထိုက်သည်” —ဟူလို။

ဥပါဒါယုပါဒါယ။ပေ။ဥဒ္ဓရိတံ။ ။ဒုရကို ထောက်စာ၍ သန္တိကဖြစ်ရ၊ သန္တိကကို ထောက်စာ၍ ဒုရဖြစ်ရသောကြောင့် သန္တိကမှ ဒုရကိုထုတ်ဆောင်နိုင်လျှင် ဒုရမှလည်း သန္တိကကို ထုတ်ဆောင်နိုင်ရာသည် မဟုတ်လော၊ ဤသို့ စောဒနာဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ဥပါဒါယုပါဒါယ။ပေ။ဥဒ္ဓရိတံ” ဟု မိန့်သည်။ “ထိုသို့ အချင်းချင်း ထောက်စာ၍ ဒုရ၊ သန္တိကဟု ခွဲရသော်လည်း ဒုရမှ သန္တိကကို မထုတ်ဆောင်နိုင်ပါ” ဟူလို။

လောဘသဟဂတာယ။ပေ။ဟောတိ။ ။ထိုသို့အချင်းချင်း ထောက်စာ၍ ဒုရမှ သန္တိကကို မထုတ်ဆောင်နိုင်ပုံကို ပြလိုသောကြောင့် “လောဘသဟဂတာယ” စသည်ကို မိန့်သည်။ “လောဘသဟဂုတ်ဝေဒနာမှ ဒေါသသဟဂုတ်ဝေဒနာသည် ဒုရမည်၏” ဟု ဆိုရာ၌ ဝိသဘာဝဖြစ်သောကြောင့် ရနိုင်ပါ၏။ “ထိုလောဘသဟဂုတ်ဝေဒနာမှ အခြားလောဘသဟဂုတ် ဝေဒနာသည် သန္တိကမည်၏” ဟုထုတ်ရာ၌ကား “ဒေါသသဟဂုတ်ဒုရမှ ထုတ်ရာမရောက်၊ သန္တိကအချင်းချင်း သန္တိကမှ သန္တိကကို ထုတ်ရာရောက်နေပါသည်” ဟူလို။

တည်း။ [သန္တိကမှ သန္တိကကို ထုတ်ရာရောက်သည်-ဟူလို။] (ကသ္မာ၊ နည်း။) သဘာဂန္တရတော၊ သဘာဂတပါးမှ။ သဘာဂန္တရဿ၊ သဘာဂတပါး၏။ ဝါ၊ ကို။ ဥဒ္ဓုဋ္ဌတ္တာ၊ ထုတ်ဆောင်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

စ၊ သည်သာမကသေး။ လောဘသဟဂတာယ၊ မှ။ ဒေါသသဟဂတာ၊ သည်။ ဒုရေ၏။ သာ ဝေစ၊ ထိုဒေါသသဟဂုတ် ဝေဒနာသည်ပင်လည်း။ သန္တိ-
ကော၊ လောဘသဟဂုတ်ဝေဒနာနှင့် နီး၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝတ္ထု၊ ဆိုခြင်းငှါ။
န သက္ကာ၊ ကောင်း။ [တနည်း— သာ ဝေ၊ သည်ပင်လျှင်။ သန္တိကော၊ ၏။ ဣတိ၊
သို့။ ဝတ္ထု၊ စ၊ ငှါလည်း။ န သက္ကာ၊ ကောင်း။] (ကသ္မာ၊ နည်း။) ဒေါသသဟဂတာ-
ယ၊ ၏။ (ဘာဝ ဌိဝပ်။) သန္တိကဘာဝဿ၊ လောဘသဟဂုတ်ဝေဒနာနှင့်နီးသည်
၏အဖြစ်၏။ အကာရဏတ္တာ၊ အကြောင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ (န သက္ကာ ဌိဝပ်။) ဝိသဘာဂတာ၊ သဘောမတူသည်၏
အဖြစ်သည်။ ဘေဒ၊ မတူ ထူးခြား ကွဲပြားမှုကို။ အဂ္ဂဟေတွာ၊ မယူမှု၍။ နပဝတ္ထ-
တိ၊ မဖြစ်။ (တနည်း) အဂ္ဂဟေတွာ န ပဝတ္ထတိ၊ ယူ၍သာဖြစ်၏။ ဣတိ၊

သဘာဂ။ ပေ။ ဥဒ္ဓုဋ္ဌတ္တာ။ ။ စာအုပ်တို့၌ “သဘာဂတော” ဟု တွေ့ရ၏။ မရ-
ဇီကာ၌ “သဘာဂန္တရတော လောဘာဒိတော” ဟု တွေ့ရ၏။ ပဌမလောဘသဟဂုတ်
သည် နောက်လောဘသဟဂုတ်ကို ထောက်လျှင် “သဘာဂန္တရ” ဖြစ်၏။ ရှေ့ လောဘ
သဟဂုတ်ကို ထောက်လျှင် “သန္တိက” ဟု ဆိုရသော နောက် လောဘသဟဂုတ်သည်
“သဘာဂန္တရ” ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မရဇီကာ စာရှိပုံက ကောင်းမည်ထင်သည်။

န စ သက္ကာ။ ပေ။ အကာရဏတ္တာ။ ။ ပြခဲသောနည်းအတိုင်း မထုတ်ထိုက်လျှင်
ရှိပါစေတော့၊ “လောဘသဟဂုတ်မှ ဒေါသသဟဂုတ်သည် “ဒုရေ” ဟု ဆိုပြီးနောက်
ထို ဒေါသသဟဂုတ်သည်ပင် လောဘသဟဂုတ်မှ “သန္တိကဖြစ်၏” ဟု မထုတ်ထိုက်ပါ
လော” ဟု စောဒနာဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ထိုသို့ မထုတ်ထိုက်” ဟု ဆိုပြီးလျှင် “ဒေါသ-
သဟဂတာယ သန္တိကဘာဝဿ အကာရဏတ္တာ=ဒေါသသဟဂုတ်က လောဘသဟ
ဂုတ်နှင့် သန္တိကဖြစ်သည့်အကြောင်း မရှိသောကြောင့်” ဟု အကြောင်းပြသည်။

တသ္မာ။ ။ ဤ တသ္မာ၏ရဲ့ဘုံရာ “ယသ္မာ ဝိသဘာဂဌေန ဒုရတ သဘာဂဌေန
စ သန္တိကတာ ဣတ္ထိတာ” ဟု အနုဋီကာပြ၏။ ဆိုအပ်ပြီးသော စကားရပ်ဝယ် “လောဘ-
သဟဂုတ်သည် ဒေါသသဟဂုတ်နှင့် (ဝိသဘာဂဖြစ်သောကြောင့်) ဒုရဖြစ်၏၊ လောဘ-
သဟဂုတ်သည် အခြား လောဘသဟဂုတ်နှင့် (သဘာဂ ဖြစ်သောကြောင့်) သန္တိက
ဖြစ်၏၊ လောဘသဟဂုတ်နှင့် ဒေါသသဟဂုတ်၏ သန္တိကဖြစ်သည့်အကြောင်းမရှိ”
ဟူသော စကားတို့ကို ကောက်ချက်ချ၍ တသ္မာအစွဲကိုပြခြင်းဟု မှတ်ပါ။

ဝိသဘာဂတာ။ ပေ။ န ပဝတ္ထတိ။ ။ “လောဘသဟဂုတ်နှင့် ဒေါသသဟဂုတ်
တို့၏ အကုသိုလ်ချင်း သဘောတူသောကြောင့် သဘာဂအဖြစ်ကို ရနိုင်သည် မဟုတ်
ပါလော” ဟု စောဒနာဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ဝိသဘာဂတာ စသည့်ကိုမိမ့်။ လောဘ
သဟဂုတ်နှင့် ဒေါသသဟဂုတ်ကဲ့သို့ တပါးနှင့်တပါး မတူချင်းဟူသော ဝိသဘာဂတာ

ထို့ကြောင့်။ (သဘာဂါဗျာပကတ္တာ ဌံ စပ်။) ဒုရတယ၊ ဒုရအဖြစ်၏။ သဘာဂါ-
ဗျာပကတ္တာ၊ သဘောတူရာဟူသမျှကို မပြန့်နိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုရတော၊
ဒုရမှ။ သန္တိကုဒ္ဓရဏံ၊ သန္တိကကို ထုတ်ခြင်းသည်။ ဝါ၊ ကို။ ကာတုံ၊ ငါး။ န
သက္ကာ။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ၊ ထင်ရှားအောင် ပြဦးအံ့။ (တနည်း-ကသ္မာ၊
ဒုရတော သန္တိကုဒ္ဓရဏံ ကာတုံ၊ န သက္ကာ၊ နည်း။) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။
ဒေါသသဟဂတာ၊ ဒေါသသဟဂုတ်သည်။ (လောဘသဟဂုတ်နှင့် ဝိသဘာဂ
ဖြစ်သော ဒေါသသဟဂုတ်သည်။) အကုသလသဘာဂံ၊ အကုသိုလ်အဖြစ်ဖြင့်
သဘောတူသော။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော လောဘသဟဂုတ်စသည်ကို။ ဗျာပေတွာ၊
ပြန့်နှံ့ စေ၍။ ပဝတ္ထတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ဒုရတော၊ မှ။ သန္တိကုဒ္ဓရဏံ ကာတုံ
န သက္ကာ၊ ကောင်း။)

ပန၊ အနွယ်ကား။ သဘာဂတာ၊ သဘာဂ၏ အဖြစ်သည်။ ဘေဒံ၊ အထူး
အပြားကို။ အန္တောဂမံ၊ အတွင်းဝင်သည်ကို။ ကတွာ၊ ၍။ ပဝတ္ထတိ၊ ၏။ ဣတိ၊
ကြောင့်။ သန္တိကတယ၊ သန္တိကအဖြစ်၏။ ဝိသဘာဂဗျာပကတ္တာ၊ ဝိသဘာဂကို
ပြန့်နှံ့နိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သန္တိကတော၊ မှ။ ဒုရဒ္ဓရဏံ၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။

ဟူသည် ဘေဒံ အဂ္ဂဟေတွာ န ပဝတ္ထတိ=သုတိချင်း မတူထူးခြား ကွဲပြားမှုကို မယူဘဲ
မဖြစ် အချင်းချင်း မတူထူးခြား ကွဲပြားမှုကိုယူလျက်သာ ဖြစ်၏။ “အချင်းချင်းကွဲပြားမြဲ
ဖြစ်၏” ဟူလို။

ဣတိ သဘာဂါ။ ပေ။ ဒုရတယ။ ။ ဤသို့ အချင်းချင်း ကွဲပြားမြဲဖြစ်သောကြောင့်
ဒုရ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဒုရတ (ဝိသဘာဂတာ) သည် သဘာဂကို မပြန့်နှံ့နိုင်၊ ထိုသို့
သဘာဂကို မပြန့်နှံ့နိုင်သောကြောင့်၎င်း၊ [ရှေ့ “တသ္မာ” ဟု ဟိတ်တရပါပြီးဖြစ်၍ ဤ
သဘာဂါဗျာပကတ္တာနောင် စသဒ္ဓါထည့်၍ ရှေ့ဟိတ်ကို ဆည်းပါ။ ဗျာပကတ္တာတိ ဧတ္ထ
စသဒ္ဓေါ လုတ္တနိဒ္ဓိဋ္ဌော။-မခု။]

န ဟိ။ ပေ။ ပဝတ္ထတိတိ။ ။ “သဘာဂါဗျာပကတ္တာ ဒုရတယ” ဟု ဆိုအပ်
ပြီးသော အနက်ကိုပင် ခိုင်မြဲစေလို တနည်း-ဉာဏ်ဟိတ်ကိုပြလို၍ “န ဟိ” စသည်ကို
မိန့်သည်။ လောဘသဟဂုတ်မှ ဒုရဖြစ်သော ဒေါသသဟဂုတ်သည် အကုသိုလ်အားလုံး
မပြန့်၊ ဒေါသသဟဂုတ် ဆိုင်ရာ၌သာ ပြန့်သည်၊ ဤအချက်ကို ထောက်၍ ဒုရတသည်
ဝိသဘာဂအားလုံးကို မပြန့်နိုင်ကြောင်း သိနိုင်ပါသည်-ဟူလို၊ မရှေ့ကား ဤဝါကျကို
“ဝုတ္တမတ္တံ ဝိဝရန္တော” ဟု ဝိတ္ထာရအဖြစ်ဖြင့် ကျမ်းတက်လေ၏၊ စဉ်းစားပါ။

သဘာဂတာ ပန။ ။ ဝိသဘာဂ၏ ပြောင်းပြန်အနက်ကိုပြသော အနွယ်ဝါကျ
တည်း။ “လောဘသဟဂတာ” ဟု ဆိုလျှင် လောဘသဟဂုတ်တွင် သဘာဂအဖြစ်ဖြင့်
ပါဝင်သော သမ္ပယုတ်-ဝိပ္ပယုတ်အပြား၊ မိစ္ဆတ္တနိယတ-အနိယတအပြား၊ အသင်္ခါရိက-
သသင်္ခါရိက အပြားစသော ဘေဒကို အတွင်းသွင်းလျက် ဖြစ်၏၊ ထို သဘာဂသည်
သန္တိကလည်းဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “သန္တိကမှ သဘာဂ မဟုတ်သော ဒုရကိုသာ ခွဲခြား၍
ထုတ်ကောင်းသည်” ဟု မှတ်ပါ။

ကာတုံ၊ ငှါ။ သက္ကာ၊ ဟိ၊ မုနံ။ (တနည်း) ဟိ၊ ထင်ရှားအောင်ပြဦးအံ့။ (တနည်း- ကသ္မာ သန္တိကတော ဒုရုဒ္ဓရဏံ ကာတုံ သက္ကာ၊ နည်း။) ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ အကုသလတာ၊ အကုသိုလ်၏အဖြစ်သည်။ လောဘသဟဂတာဒိသဗ္ဗဝိသဘာဂ- ဗျာပိကာ၊ လောဘသဟဂတ် အစရှိသော အလုံးစုံသော ဝိသဘာဂကို ပြန့်နှံ့ နိုင်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သန္တိကတော ဒုရုဒ္ဓရဏံ ကာတုံ သက္ကာ၊ ။) ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။) တေန၊ ထို့ကြောင့်။ န ဒုရုတော သန္တိကံ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗန္တိ အာဒိ၊ အစ ရှိသော။ (ယံ ဝစနံ၊ သည်။ အတ္ထိ။ တံ ဝစနံ။ သင်္ဂဟကာရေ) အာဟ။

ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသအဖွင့် ပြီး၏။

၃-သညာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၁၇။ စက္ခုသမ္ပဿဇာ သညာတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ဝတ္ထုတော၊ စက္ခုဝတ္ထုကြောင့်။ (လဒ္ဓံ၊ ရအပ်သော)။ ဖဿဿ၊ ဖဿ၏။ နာမံ၊ အမည်သည် ၎င်း။ ဖဿတော၊ ဖဿကြောင့်။ (လဒ္ဓံ၊ သော။) သညာယ၊ သညာ၏။ (နာမံ) စ၊ သည်၎င်း။ ယဒိပိ(ဟောတိ)၊ အကယ်၍ မူလည်း ဖြစ်စေဦးတော့။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဝတ္ထုကြောင့်ရအပ်သော ဖဿ၏အမည်၊ ဖဿကြောင့် ရအပ်သော သညာ၏ အမည်ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ဝတ္ထုဝိသိဋ္ဌဖဿေန၊ စက္ခုဝတ္ထုသည် အထူးပြုအပ် သော ဖဿသည်။ ဝိသိဋ္ဌသညာ၊ အထူးပြုအပ်သော သညာသည်။ ဝတ္ထုနာ စ၊ မူလရင်းဖြစ်သော ဝတ္ထုသည်လည်း။ ဝိသိဋ္ဌာ၊ အထူးပြုအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) ဖဿဿ၊ ဖဿ၏။ (တဗ္ဗတ္ထုကဘာဝေါ၊ ထို စက္ခုဝတ္ထု ဟူသော မှီရာရှိသည်၏အဖြစ်သည်။ ဟောတိ) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ တဿာပိ၊ ထိုသညာ ၏လည်း။ တဗ္ဗတ္ထုကတ္တာ၊ ထို စက္ခုဝတ္ထုဟူသော မှီရာရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် တည်း။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဝတ္ထုတော နာမန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ [“စက္ခုသမ္ပဿဇာသညာ။ ပေ။ ကာယသမ္ပဿဇာ သညာတိပိ တဿာယေဝ ဝတ္ထုတော နာမံ” ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုထားသည်။]

အကုသလတာ ဟိ။ ပေ။ ဗျာပိကာ။ “ဝိသဘာဂဗျာပကတ္တာ သန္တိကတယ” ဟူ သော ဟိတိကို ခိုင်မြဲစေလို၍၊ (တနည်း) ဉာပကဟိတိကိုပြလို၍ “အကုသလတာ ဟိ” စသည်ကို မိန့်သည်။ အနုတ္တကား “တမေဝတ္ထံ အကုသလတာ ဟိတိ အာဒိနာ ပါကဋံ ကရေတိ” ဟု တပ္ပါကဋီကရဏဝါကျအဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်သည်။ ထို အတိုင်းလည်း သင့်ပါ၏။ “န ဟိ ဒေါသသဟဂတာ” တုန်းကလည်း “တပ္ပါကဋီကရဏ” ဟုပင် ဖွင့်ခဲ့သည်။ ထို့ ကြောင့်....

[ဆောင်] “န ဟိ တက်ရာ၊ ဟိနက်မှာ၊ ဟိတ်ပါ ဧဠိ၊ ပါကဠိ၊ ၃-လီ သင့်ရာ” ဟု နိယာမ်ကို ဖြည့်ပါ။

ပဋိသသမ္ဘဏဇာ သညာတိ ဣတ္ထောပိ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌လည်း။ ဖဿော၊ သည်။ ဝတ္ထာရမ္မဏပဋိသန္ဓေန၊ ပဉ္စဝတ္ထု၊ ပဉ္စာရုံတို့၏ ထိခိုက်ခြင်းကြောင့်။ ဥပ္ပန္နော ယထာ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ တထာ၊ ထိုအတူ။ တတော၊ ထို ပဋိသသမ္ဘဏ ကြောင့်။ ဇာတသညာပိ၊ ဖြစ်သောသညာသည်လည်း။ (ဝတ္ထာရမ္မဏပဋိသန္ဓေန၊ ကြောင့်။ ဥပ္ပန္နော၊ ဖြစ်၏။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝတ္ထာရမ္မဏတော နာမန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ [“ရူပသညာ။ ပေ။ ဖောဠဗ္ဗသညာတိပိ တဿာယေဝ အာရမ္မဏတော နာမံ၊ ဣဒံ ပန ဝတ္ထာရမ္မဏတော နာမံ” ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုထားသည် ဟူလို။]

စ၊ ဆက်။ ဣတ္ထော၊ ပဋိသသမ္ဘဏဇာဟူသော ဤပါဠိ၌။ ပဋိသဇော၊ ပဉ္စဝတ္ထု၊ ပဉ္စာရုံတို့၏ ထိခိုက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော။ သမ္ဘဿော၊ သမ္ဘဿသည်။ ပဋိသသမ္ဘဿော၊ ပဋိသသမ္ဘဿမည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ပဋိသဝိညေယျော၊ ပဉ္စဝတ္ထု၊ ပဉ္စာရုံတို့၏ ထိခိုက်ခြင်းကြောင့် သိထိုက်သော။ သမ္ဘဿော၊ ပဋိသသမ္ဘဿော၊ မည်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဥတ္တရပဒလောပံ၊ “ပဋိသဇ” ဟူသော ရှေ့ပုဒ်ဝယ် “ဇ” ဟူသော နောက်ပုဒ်၏ကျေခြင်းကို။ ဝါ၊ “ပဋိသဝိညေယျော” ဟူသော ရှေ့ပုဒ် ဝယ် “ဝိညေယျ” ဟူသော နောက်ပုဒ်၏ ကျေခြင်းကို။ ကတွာ၊ ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။

ဝိညေယျဘာဝေ၊ သိထိုက်ကုန်သည်၏အဖြစ်၌။ (သိဘူကိစ္စ၌) (အဓိကိစ္စ ပဝတ္တာ၊ ဝစနာဓိနာ တို့၌စပ်။) ဝစနံ၊ သဒ္ဓါကို။ ဝါ၊ နာမည်ကို။ အဓိကိစ္စ၊ စွဲမိ၍။ ပဝတ္တာ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ (အရူပက္ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာတို့ကို။ အဓိဝစနာတိ၊ အဓိဝစနတို့ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ၊ ကုန်၏။) ဝါ၊ တနည်း။ (ဝိညေယျဘာဝေ) ဝစနာဓိနာ၊ သဒ္ဓါနှင့်စပ်ကုန်သော။ ဝါ၊ ဖဿဝေဒနာ အစရှိသော အမည်နှင့် စပ်ကုန်

ဝိညေယျဘာဝေ။ ။ ရူပက္ခန္ဓာကို သိရာ၌ နာမည်မပါဘဲ မြင်ရုံမျှဖြင့် သူ့သဘာဝ အတိုင်း “ပထဝီ” ဟု၎င်း၊ “အာပေါ” ဟု၎င်း ပညာရှိတို့သိနိုင်၏။ နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါးကို သိရာ၌ကား ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို “ဝိညာဏ” ဟု သမ္မညူဘုရားရှင်က နာမည် ထုတ်ဖော်၍ ဟောတော်မူမှ သိနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် “ဝိညေယျဘာဝေ၊ သိထိုက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်၌” သိဘူကိစ္စကို “ကြီးစားရာ၌” ဟု ဆိုသည်။ ဤ “ဝိညေယျဘာဝေ” ဖြင့် ထိုနာမ်ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်ရာဇာကို ကန့်၊ “ဖြစ်တုန်းကတော့ နာမည်ပါဘို့ မလိုပါ၊ အကြောင်းအားလျော်စွာ ဖြစ်ကြပါသည်” ဟူလို။ [ဝိညေယျဘာဝေ၊ န ဥပ္ပတ္တိယန္တိ အဓိပ္ပါယော။—အနု။]

အဓိကိစ္စ။ ပေ။ ဝုစ္စန္တိ။ ။ “အဓိဝစနသမ္ဘဏဇာ”၌ အဓိဝစနသဒ္ဓါ၏ ဝစနတ္ထကို ဖွင့်သော ဝါကျတည်း။ (၁) ဝစနံ အဓိကိစ္စ ပဝတ္တာဖြင့် အဓိသဒ္ဓါ၏ အဓိကိစ္စပဝတ္တာ အနက် ဟောကြောင်းကို ပြ၏။ အကျယ်ကို အဋ္ဌသာလိနီ နာမရူပဒုကံ အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။ (၂) ဝစနာဓိနာဖြင့် “အဓိနဝစန” ဟု ဆိုလိုလျက် ဓိ၌ ဤကို ရဿ၊ နကို ချေထားသည်ဟု ပြ၏။ အကျယ်ကို နာမရူပဒုကံ မူလဋီကာနိဿယ၌ ကြည့်ပါ။

သော။ အရူပက္ခန္ဓာ၊ ထိုကို။ (အဓိဝစနာတိ၊ ချုံ။ ဝုစ္စန္တိ။) ဝါ၊ တနည်း။ တေသံ၊ ဤ နာမ်ခန္ဓာတို့၏။ ပကာသနံ၊ အနက်ကို ထင်ရှားပြကြောင်းဖြစ်သော။ အဓိဝစနံ၊ အနက်နှင့်စပ်သောနာမည်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေ၊ ထို နာမ်ခန္ဓာတို့ကို။ အဓိဝစနာတိ၊ ချုံ။ ဝုစ္စန္တိ၊ ကုန်၏။

တတောဇော၊ ထိုသဒ္ဓါကို စွဲ၍ဖြစ်သော နာမ်ခန္ဓာတို့ကြောင့်ဖြစ်သော။ ဝါ၊ နာမည်နှင့်စပ်သော နာမ်ခန္ဓာတို့ကြောင့်ဖြစ်သော။ ဝါ၊ အနက်နှင့်စပ်သော နာမည်ရှိသော နာမ်ခန္ဓာတို့ကြောင့်ဖြစ်သော။ သမ္ပယော၊ သည်။ အဓိဝစနသမ္ပယော၊ မည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ သမ္ပယောယေဝ၊ သမ္ပယသည့်ပင်။ ယထာဝုတ္တေဟိ၊ အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးကုန်သော။ အတ္တေဟိ၊ အနက် ၃-မျိုးတို့ကြောင့်။ အဓိဝစနော စ၊ သဒ္ဓါကိုစွဲ၍ဖြစ်သည်လည်း ဟုတ်၏။ ဝါ၊ နာမည်နှင့်စပ်၍ ဖြစ်သည်လည်း ဟုတ်၏။ ဝါ၊ အနက်နှင့်စပ်သောနာမည် ရှိသည်လည်း ဟုတ်၏။ သမ္ပယော စ၊ သမ္ပယလည်း ဟုတ်၏။ ဣတိ၊ ထို ၂-ပါးသော ဝစနတ္ထကြောင့်။ အဓိဝစနသမ္ပယော၊ မည်၏။

ဝါ၊ တနည်း။ အဓိဝစနဝိညေယျော၊ အနက်နှင့်စပ်သော သဒ္ဓါဖြင့် သိထိုက်သော။ ဝါ၊ နာမည်ဖြင့် သိထိုက်သော။ သမ္ပယော၊ သည်။ အဓိဝစနသမ္ပယော၊ မည်၏။ တတော၊ ထို အဓိဝစနသမ္ပယကြောင့်။ ဇာတာ၊ ဖြစ်သော သညာတည်း။ အဓိဝစနသမ္ပယဇော၊ အဓိဝစနသမ္ပယကြောင့်ဖြစ်သော သညာ။ ဝါ၊ တနည်း။ တသ္မိ၊ ထိုအဓိဝစနသမ္ပယ၌။ ဇာတာ၊ ဖြစ်သော သညာတည်း။ အဓိဝစနသမ္ပယဇော၊ သညာ။ ပဉ္စဒ္ဓါရိကသမ္ပယေပိ၊ ပဉ္စဒ္ဓါရိကသမ္ပယ၌လည်း။ ယထာဝုတ္တော၊ အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော။ အတ္တော၊ အနက်သည်။ သမ္ပဝတိ၊ ဖြစ်သင့်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေန ပရိယာယေန၊ ထိုပရိယာယံ

အဓိဝစနံ ဝါ။ ။ ဤတတိယနည်းဖြင့် “အဓိဝစနံ တေသံ အတ္တိတိ အဓိဝစနာ” ဟု အာယတ္တိတဒ္ဓိတိကို ပြ၏။ အဓိသည် အဓိန အနက်ဟောပင်၊ ထိုသဒ္ဓါ (နာမည်) ရှိသော အရူပက္ခန္ဓာတို့လည်း အာယတ္တိအနက်ကြောင့် “အဓိဝစနံ”ဟု ခေါ်နိုင်၏။ “ပကာသနံ”ကား အဓိဝစနံ၏ အဓိပ္ပါယ်တည်း။ [“အာဓိဝစနံ”ဟု ဝုဒ္ဓိမရောက်ဘဲ ရှိသော “အရိသသ”ပုဒ်ကို အနု၌ ပုံစံ ထုတ်၏၊ ထိုပုဒ်ပြီးပုံကို ပါရာဇိကဏ် ဝေရဉ္စကဏ္ဍ ပီတိသုခပုဒ်အဖွင့် ဘာသာဋီကာ၌ ပြခဲ့ပြီ။]

ယထာဝုတ္တေဟိ အတ္တေဟိ။ ။ နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါး၌ ပြအပ်ပြီးသောအနက် ၃-မျိုး ရလျှင် ထို နာမ်ခန္ဓာတွင် ပါဝင်သော သမ္ပယသည့်လည်း ထိုအနက် ၃-မျိုးရနိုင်တော့၏။ ထို့ကြောင့် ရှေးနည်း၌ကဲ့သို့ (ဇ) ဟူသော အလယ်ပုဒ်ကျေသောနည်းမှ တပါး အဓိဝစနနှင့် သမ္ပယတို့ အရတူသော ကမ္မဓာရည်းသမာသ်ကို ပြုပြန်သည်။ [“အဓိဝစနဝိညေယျော ဝါ”၌ကား ဝိညေယျပုဒ်ကျေသော သမာသ်တည်း။]

အားဖြင့်။ တတောဇာ၊ ထိုပဉ္စဒွါရိကသမ္မဿကြောင့်ဖြစ်သော။ ဝါ၊ ဖြစ်သော။ သညာပိ၊ သညာကိုလည်း။ အဓိဝစနသမ္မဿဇာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တာ၊ ပြီ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ပဉ္စဒွါရိကသမ္မဿဇာသညာကို “အဓိဝစနသမ္မဿဇာ”ဟု ဟောတော်မူအပ်ပါသော်လည်း။ အညပ္ပကာရာသမ္ဘဝတော၊ အဓိဝစနသမ္မဿဇာဟူသောအမည်မှ တပါးသောအပြားဖြစ်သော ပဋိဿသမ္မဿဇာ-ဟူသောအမည်၏ မဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်။ မနောသမ္မဿဇာ၊ မနောသမ္မဿကြောင့်ဖြစ်သောသညာကို။ နိပ္ပရိယာယေန၊ ပရိယာယ်မဟုတ် မုချအားဖြင့်။ အဓိဝစန သမ္မဿဇာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ အယံ ပဋိဿသမ္မဿဇာ၊ ဤ ပဋိဿသမ္မဿကြောင့်ဖြစ်သော သညာကို။ (နိပ္ပရိယာယေန၊ အားဖြင့်။ အဓိဝစနသမ္မဿဇာတိ၊ ဟူ၍။) နဝုစ္စတိ၊ မဆိုအပ်။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) အာဝေဏိကပ္ပကာရန္တရ သမ္ဘဝတော၊ သီးခြားဖြစ်သော ပဋိဿသမ္မဿဇာအမည် တပါးသော အပြားဖြစ်သော အဓိဝစနသမ္မဿဇာအမည်၏ ဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်တည်း။ ဣတိ(အယံ)၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ အဓိပ္ပါယော၊ သင်္ဂဟကာရ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

(ပဉ္စဒွါရိက မနောဒွါရိက ဖဿေဟိ၊ ပဉ္စဒွါရိကဖဿ၊ မနောဒွါရိက ဖဿတို့ကြောင့်။ ဥပ္ပန္နသညာ၊ ဖြစ်သောသညာတို့ကို။ ပရိယာယတော၊ ပရိယာယ်အားဖြင့်၎င်း။ [ပဉ္စဒွါရိကသညာအတွက်] နိပ္ပရိယာယတော စ၊ ပရိယာယ်မဟုတ် မုချအားဖြင့်၎င်း။ [မနောဒွါရိကသညာ အတွက်။] အဓိဝစနသမ္မဿဇာတိ၊ ဇာတိဟူ၍။) ယဒိ (ဝုစ္စန္တိ)၊ အကယ်၍ ဆိုအပ်ကုန်သည်ဖြစ်အံ့။ ဧဝံ (သန္တေ)။

အညပ္ပကာရာ သမ္ဘဝတော။ ။[“ယသာ ပန။ပေ။ အဓိပ္ပါယော”သည် အဋ္ဌကထာ၌လာသော “နိပ္ပရိယာယေန ပန။ပေ။ မနောဒွါရိကသညာ”ကို အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သော စကားတည်း။] မနောသမ္မဿဇာသညာသည် “ပဋိဿသမ္မဿဇာ” ဟူသော အခြားနာမည်ကို မရနိုင်၊ ထိုသို့ မရနိုင်ခြင်းကို “အညပ္ပကာရ+အသမ္ဘဝ”ဟု ဆိုသည်။ [အညပ္ပကာရာသမ္ဘဝတောတိ ပဋိဿသမ္မဿဇာပရိယာယဿ အသမ္ဘဝတော။-န။]

အာ ဝေ ဇီ က ပ ဟာ ရ န္တ ရ သ မ္ဘ ဝ တော။ ။ပဉ္စဒွါရိက သမ္မဿဇာသညာသည် ဝုတ္တာ၊ အာရုံ-၂-ပါးစုံ၏ ထိခိုက်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ရကား “ပဋိဿသမ္မဿဇာ” ဟူသော သီးခြားနာမည်၊ အဓိဝစနသမ္မဿဇာဟူသော တခြားနာမည်၏ ဖြစ်သင့်သောကြောင့် ပဉ္စဒွါရိကသညာ အတွက် အဓိဝစနသမ္မဿဇာ အမည်သည် နိပ္ပရိယာယ (မုချ) အမည် မဟုတ်။

ယဒိ ဧဝံ။ ။“ယဒိ ဧဝံ နှစ်ပါးပြွမ်းလျက်”စသော နိယာဓ်နှင့်အညီ ရှေ့စကားကို ကိုင်၍ ယဒိအထက်၌ ထိုက်သင့်သော ကြိယာကို ထည့်စွက်ရ၏။ ထို့ကြောင့် အနုဋီကာ၌ ရှေ့စကားကို ချုံး၍ “ယဒိ ပဉ္စဒွါရိက (မနောဒွါရိက)ဖဿေဟိ ဥပ္ပန္နသညာ ပရိယာယတော၊ နိပ္ပရိယာယတော ဝ အဓိဝစနသမ္မဿဇာတိ ဝုစ္စန္တိ”ဟု ဖွင့်သည်။ ဧဝံ နောက်၌ ကား “ဧဝံ သန္တေ”ဟု သန္တေထည့်၍ ဖွင့်သည်။

ဤသို့ ဖြစ်လသော်။ စတ္တာရော၊ ၄-ပါးကုန်သော။ ခန္ဓာပိ၊ နာမ်ခန္ဓာတို့သည် လည်း။ ယထာဝုတ္တသမ္ပယဇာတိ၊ အကြင် အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော အဓိဝစန- သမ္ပယဇာတိ။ ဇာတိဟူ၍။ ဝတ္တု၊ ဆိုခြင်းငှါ။ ယုတ္တာ၊ သင့်ကုန်၏။ (အထ၊ ထိုသို့ နာမ် ခန္ဓာ ၄-ပါးလုံးကို “အဓိဝစနသမ္ပယဇာ”ဟု ဆိုသင့်ပါလျက်။) သညာဝ၊ သညာကိုသာ။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝေ၊ ဤသို့ “အဓိဝစနသမ္ပယဇာ”ဟူ၍။ ဝုတ္တာ၊ ဆိုအပ်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ တိဏ္ဍ၊ ၃-ပါးကုန်သော။ ခန္ဓာနံ၊ ခန္ဓာတို့၏။ (နိဝတ္တနံ ခွဲစပ်။) အတ္ထဝသေန၊ ဝစနံ အဓိကိစ္စ ပဝတ္တာ စသော အနက်နှင့်စပ်သဖြင့်။ [အတ္ထဝသေနာတိ ဝစနံ အဓိကိစ္စ ပဝတ္တာ အဓိဝစနာတိ- အာဒိနာ ဝုတ္တအတ္ထဝသေန။ - အနု။] အတ္တနော၊ မိမိဟူသော နာမ်ခန္ဓာ ၃-ပါး၏ အပေါ်သို့။ ပတ္တမ္ပိ၊ ရောက်နေပါသော်လည်း။ ဝါ၊ ရောက်သည်လည်းဖြစ်သော။ နာမံ၊ အဓိဝစနသမ္ပယဇာဟူသောနာမည်ကို။ (အာရောပေတွာ ခွဲစပ်။) ယတ္ထ၊ အကြင်သညာ၌။ ပဝတ္တမာနော၊ ဖြစ်သော။ အဓိဝစနသမ္ပယဇာသေဒ္ဒေါ၊ အဓိ- ဝစန သမ္ပယဇာသေဒ္ဒါသည်။ နိရုဠတာယ၊ တက်ရောက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဓမ္မာဘိလာပေါ၊ ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ အနက်သို့ ရွေ့လျှံဆိုအပ်သော သဒ္ဒါသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ (ဓမ္မသဒ္ဒါ သဘာဝ အနက်ဟော)။ တဿာ သဿာယ ဝေ၊ ထို သညာ၏ အပေါ်သို့သာ။ အာရောပေတွာ၊ တင်ပေး၍။ သယံ၊ မိမိတို့နာမ်ခန္ဓာ ၃-ပါးကိုယ်တိုင်။ နိဝတ္တနံ၊ ဆုတ်နုတ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ တယော ဟိ အရူပိနော ခန္ဓာတိအာဒိ၊ အစရှိသော။ (ယံ ဝစနံ၊ သည်။ အတ္တံ၊ တံ ဝစနံ သင်္ကဟကာရော) အာဟ။

အထဝါ၊ ထို့ပြင် တနည်းကား။ သညာယ၊ သညာ၏။ (နာမံ ခွဲစပ်။) ဝါ၊ သညာမှာ။ ပဋိသသမ္ပယဇာတိ၊ ဇာဟူသော။ အညမ္ပိ၊ အခြားလည်း ဖြစ်သော။ ဝိသိဋ္ဌံ၊ အထူးပြုအပ်သော။ နာမံ၊ အမည်သည်။ အတ္တိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အဓိဝစနသမ္ပယဇာ နာမံ၊ ဇာအမည်သည်။ တိဏ္ဍယေဝ၊ ၃-ပါး သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓာနံ၊ ခန္ဓာတို့၏။ (ဇေဒနာကုန္ဓာ၊ သင်္ခါရကုန္ဓာ၊ ဝိညာဏကုန္ဓာတို့၏။) (နာမံ၊ သည်။) ဘဝိတုံ၊ ငှါ။ အရဟတိ၊ ၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင်

အထ ဝါ။ ။ ရှေ့နည်း၌ “နိရုဠတာ+အာရောပေတွာ”တို့ကို ထောက်၍ သညာ၏ “အဓိဝစနသမ္ပယဇာ” ဟူသော အမည်သည် “အထင်ရှဉ်အမည်”ဟု သိသာ၏။ ဤနည်း၌ကား အဓိဝစနသမ္ပယဇာ အမည်သည် နာမ်ခန္ဓာ ၄-ပါးလုံးနှင့် ဆက်ဆံနေ ပါသော်လည်း သညာကုန္ဓာ (သညာ)မှာ “ပဋိသသမ္ပယဇာ”ဟု နာမည်ထူးရပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ကြွင်းသော နာမ် ခန္ဓာ ၃-ပါးသာ အဓိဝစနသမ္ပယဇာ အမည်ကိုရထိုက်၏။ သို့သော် နာမ်ခန္ဓာ ၃-ပါးသည် ထိုအမည်ကို မိမိတို့က မယူကြတော့ဘဲ သညာကုန္ဓာ၌ သွင်းပေးလိုက်ကြသည်—ဟု ဆိုလိုသည်။

ထိုက်ပါသော်လည်း။ တေ၊ ထိုနာမ်ခန္ဓာ ၃-ပါးတို့သည်။ အတ္တနော၊ မိမိ၊ မိမိ၏။ (ဝိစ္ဆာလောပ)။ (တနည်း) အတ္တနော၊ မိမိတို့၏ (နိပါတ်ပုဒ်)။ နာမံ၊ အမည်ကို။ သညာယ၊ သညာအား။ ဒတွာ၊ ပေးပြီး၍။ နိဝတ္တု၊ ဆုတ်နှစ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ ဣမံ အတ္တံ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ တယော ဟိ အရူပိနော ခန္ဓာတိ-အာဒိ၊ သော။ (ယံဝစနံ အတ္တံ။ တံ ဝစနံ သင်္ဂဟကာရော)အာဟ၊ ပြီ။

ပဉ္စဒ္ဓါရိကသညာ။ပေ။ဇာနိတုံ သက္ကာတံ ဣဒံ၊ “ပဉ္စဒ္ဓါရိက။ပေ။သက္ကာ” ဟူသော ဤစကားကို။ (ဝုတ္တံ ဌံစပ်။) တေန တေနာဓိပ္ပါယေန၊ ထိုထို အလိုဆန္ဒ ဖြင့်။ ဟတ္ထဝိကာရာဒိ ကရဏေ၊ လက်၏ ထူးခြားသော အမှုအရာ စသည်ကို ပြုခြင်း၌။ တဒဓိပ္ပါယ ဝိဇာနန နိမိတ္တဘူတာ၊ ထိုထို အလိုဆန္ဒကို သိခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ဝိညတ္တိ၊ ဝိညတ်သည်။ ပါကဋ္ဌာ၊ ထင်ရှားသည်။ ဟောတိ ဝိယ၊ သို့။ [ဤကား ဥပမာစကားသာ။] ရဇ္ဇိတွာ ဩလောကနာဒိသု၊ တပ်မက်၍ ကြည့်ခြင်း အစရှိသည်တို့၌။ ရတ္တတာဒိဝိဇာနန နိမိတ္တံ၊ တပ်မက် သည်၏အဖြစ် အစရှိသည်ကို သိခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော။ ဩလောကနံ၊ ကြည့်ခြင်းသည်။ စက္ခုဝိညာဏဝိသယသမာဂမေ၊ စက္ခုဝိညာဏ၏ အာရုံ အဖြစ်ဖြင့် ပေါင်းဆုံလသော်။ ပါကဋ္ဌံ၊ ထင်ရှားသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တံသမ္ပယတ္တုယ၊ ထို ကြည့်သူ၏ ဩလောကနဝိညာဏနှင့် သမ္ပယုတ် ဖြစ်သော။ သညာယပိ၊ ၏လည်း။ တထာ ပါကဋ္ဌဘာဝံ၊ ထို စက္ခုဝိညာဏ၏ အာရုံအဖြစ်ဖြင့် ပေါင်းဆုံရာဝယ် ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန)ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

ရဇ္ဇိတွာ ဩလောကနာဒိဝသေန၊ တပ်မက်၍ကြည့်ခြင်း အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပါကဋ္ဌာ၊ ထင်ရှားသောသညာသည်။ ဇဝနပုတ္တာ၊ ဇောအခိုက်၌ ရောက်သောသညာသည်။ ဘဝိတုံ၊ ငှါ။ အရဟတိ၊ ထိုက်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဧတိဿာ အာသင်္ကာယ၊ ဤယုံမှားခြင်းကို။ နိဝတ္တနတ္ထံ၊ တားမြစ်ခြင်းအကျိုးငှါ။ ပသာဒ-ဝတ္ထုကာ ဝေါတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော)အာဟ၊ ပြီ။

အညံစိန္တေန္တန္တိ (ပဒဿ)၊ ဟူသောပုဒ်၏။ (အတ္ထော ဌံစပ်)။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ တေန၊ ထိုစဉ်းစားသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ စိန္တိတံ၊ စဉ်းစားအပ်ပြီးသော။ ယံ၊ အကြင် အကြောင်းအရာကို။ ဉာတံ၊ သိအပ်ပြီ။ တတော၊ ထိုသိအပ်ပြီးသော အကြောင်းအရာမှ။ အညံ၊ အခြားသောအကြောင်းအရာကို။ စိန္တေန္တံ၊ စဉ်းစား နေသူကို။ (ပုစ္ဆိတွာ ဌံစပ်။) ဣတိ အတ္ထော။ [အညံ စိန္တေန္တန္တိ ယံ ပုဗ္ဗေ တေန (ထိုအတူနေပုဂ္ဂိုလ်သည်။) ကထိတံ၊ ကာယေန ဝါ ပကာသိတံ၊ တတော အညံ ကိဉ္စိ အတ္ထံ စိန္တေန္တံ၊ တေနောဟ ဉာတန္တိ။ - အနု။]

သညာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၄-သင်္ခါရက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၂၀။ ဟေဋ္ဌိမကောဋိယာတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ဘုမ္မနိဒ္ဒေသော၊ သတ္တမိဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းသည်သာ။ (ဟောတိ)။ ဟိ၊ မှန်။ တတ္ထ၊ ထိုဟေဋ္ဌိမကောဋိ စိတ္တုပ္ပါဒ်၌။ ပဓာနံ၊ ပဓာနဖြစ်သော စေတနာကို။ ဒဿိတံ၊ ပြအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ (တနည်း-ကသွာ၊ ကြောင့်။ ဘုမ္မနိဒ္ဒေသော၊ သာ။ ဟောတိ၊ နည်း။) ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ တတ္ထ၊ ၌။ ပဓာနံ၊ ကို။ ဒဿိတံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ဘုမ္မနိဒ္ဒေသော၊ သာ။ ဟောတိ၊ ၏။) ယဒိဝေ၊ ယင်းသို့ ဖြစ်လျှင်။ ဥပရိမကောဋိယာ၊ အထက်၌ ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်အပိုင်း အခြားအားဖြင့်။ တံ၊ ထို ပဓာနကို။ န ဒဿိတံ၊ မပြအပ်။ ဣတိ၊ ဤအပြစ်သည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ရောက်သည်မဟုတ်လော။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ (ဣတိ၊ ဤအပြစ်သည်။) နာပဇ္ဇတိ၊ မရောက်။ (ကသွာ၊ နည်း။) ဥပရိမ ကောဋိဂတဘာဝေန၊ အထက်၌ ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်အပိုင်းအခြားသို့ ရောက်သည်၏ အပြစ် နှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။ ဟေဋ္ဌိမကောဋိဂတဘာဝါဘာဝတော၊ အောက်၌ ဖြစ်သော အပိုင်းအခြားသို့ ရောက်သည်၏အပြစ်၏ မရှိနိုင်ခြင်းကြောင့်တည်း။ ဟိ၊ မှန်။ ဟေဋ္ဌိမကောဋိ၊ အောက်၌ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်အပိုင်းအခြားသည်။ သဗ္ဗဗျာပိကာ၊ အလုံးစုံသော ဟေဋ္ဌိမကောဋိ၊ ဥပရိမကောဋိတို့ကို ပြန့်နှံ့ နိုင်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ဒုတိယေ၊ ဒုတိယဖြစ်သော ဟေဋ္ဌိမကောဋိယာပုဒ်၌။ ကရဏနိဒ္ဒေသော၊ ကရိုဏ်းဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းသည်။ (ဟောတိ)။ ဟေဋ္ဌိမကောဋိယာ၊ အောက်၌ ဖြစ်သော အပိုင်းအခြားဖြင့်။ အာဂတာ၊ လာကုန်သော။ (“စတ္တာရော သင်္ခါရာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ” ဟိန္တိစပ်။) ဣတိ၊ သို့။ သမ္ပန္နော၊ ကြိုယာဝိသေသန၊ ဝိသေသျှအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ပုရိမေပိ၊ ရှေ့၌ဖြစ်သော ဟေဋ္ဌိမကောဋိယာပုဒ်၌လည်း။ (ကရဏနိဒ္ဒေသော၊ ခန္တိစပ်။) ဟေဋ္ဌိမကောဋိယာတိ၊ ဟူ၍။ ယံ(ပဒံ)၊ အကြင်ပုဒ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ တဉ္စ၊ ထိုပုဒ်ကိုလည်း။ (ကရဏေန ခန္တိစပ်။) ပဓာနသင်္ခါရဒဿနဝသေနာတိ၊ ဟူ၍။ သမ္ပန္နကရဏေန၊ စာစပ်မှုကို ပြုခြင်းအားဖြင့်။ ကရဏနိဒ္ဒေသော၊ သည်သာ။ (ဟောတိ)။

တံသမ္ပယုတ္တာ သင်္ခါရာတိ၊ ဟူသော ပါဠိဖြင့်။ ကျေနပညာသပ္ပဘေဒေ၊ တခုယုတ် ၅၀-အပြားရှိကုန်သော။ သင်္ခါရေ၊ ထို့ကို။ (သင်္ဂဟကာရေ) အာဟ၊ ပြီ။ [ဓမ္မသင်္ဂဟိပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်လာသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာစေတသိက် ၅၀-ထို့တွင် စေတနာကို နုတ်လျှင် တခုယုတ် ၅၀-သာ ရှိ၏။] တပ္ပဋိဗဒ္ဓတ္တာ၊ ထို စေတနာ၌ စပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဂဟိတာဝ၊ ယူအပ်ကုန်သည်သာ။ ဟောန္တိ။ [ဤအဓိပ္ပါယ်များကို အဋ္ဌကထာဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

သင်္ခါရက္ခန္ဓဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပကိဏ္ဏကကထာ အဖွင့်

သမုဂ္ဂမသဒ္ဓေါ၊ သမုဂ္ဂမသဒ္ဓါသည်။ သဉ္ဇာတိယံ၊ ပေါင်းဆုံလသော် ဖြစ်ခြင်း အနက်၌၎င်း။ ဝါ၊ ပဋိသန္ဓေအခါဝယ် ဖြစ်ခြင်းအနက်၌၎င်း။ ဝါ၊ အတူတကွ ဖြစ်ခြင်းအနက်၌၎င်း။ အာဒိဥပ္ပတ္တိယံ၊ အစစွာ ဖြစ်ခြင်းအနက်၌၎င်း။ နိရုဇ္ဈော၊ တက်ရောက်ထင်ရှားသော သဒ္ဓါတည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ တံတပစ္စယသမာယောဂေါ၊ ထိုထို အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ကံစသော အကြောင်းတို့နှင့် ပေါင်းမိခြင်းသည်။ (သတိ၊ သော်။) ပုရိမဘဝသင်္ခါတာ၊ ရှေးဘဝဟု ဆိုအပ်သော။ ပုရိမန္တတော၊ ရှေ့အစွန် အပိုင်းအခြားမှ။ ဥဒ္ဓံ၊ အထက်ဖြစ်သော နောက်ကာလ၌။ ဂမနံ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်။ သမုဂ္ဂမော၊ မည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ သန္နိယံ ပဋိသန္နိယံ၊ ပဋိသန္ဓေအခါ၌။ ဥဂ္ဂမော၊ ရှေးဘဝမှ အထက်ဖြစ်သော နောက်၌ ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်ခြင်းသည်။ သမုဂ္ဂမော၊ မည်၏။

ပန၊ ဆက်။ သော၊ ထိုသမုဂ္ဂမကို။ ယတ္ထ၊ အကြင် ပဉ္စဝေါကာရဘဝ၌။ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ ငါးပါးသော ခန္ဓာတို့သည်။ ပရိပုဏ္ဏာ၊ ပြည့်စုံကုန်သည်။ (ဟုတော့) သမုဂ္ဂစ္ဆန္တိ၊ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ကံစသော အကြောင်းတို့နှင့် ပေါင်းဆုံလသော် အထက်၌ ဖြစ်သော နောက်ကာလ၌ ဖြစ်ကြကုန်၏။ တတ္ထေဝ၊ ထို ပဉ္စဝေါကာရ ဘဝ၌သာ။ ဒဿိတော၊ ပြအပ်ပြီ။ ဧတေန နယေန၊ ဤပဉ္စဝေါကာရဘဝ၌ ပြအပ်သော နည်းဖြင့်။ အပရိပုဏ္ဏခန္ဓသမုဂ္ဂမော၊ မပြည့်စုံသော ခန္ဓာတို့၏ ပေါင်းဆုံလသော် အထက်ဖြစ်သော နောက်ကာလ၌ ဖြစ်ခြင်းသည်။ ဝါ၊ ကိ။ ဧကဝေါကာရ စတုဝေါကာရေသု၊ ဧကဝေါကာရဘဝ၊ စတုဝေါကာရဘဝတို့၌။ ဝိညာတုံ၊ သိခြင်းငှါ။ သက္ကာ၊ တတ်ကောင်း၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

သဉ္ဇာတိယံ အာဒိဥပ္ပတ္တိယံ။ ။ “သမုဂ္ဂမသဒ္ဓါသည် နောက်၌ ပြအပ်လတ္တံ့သော သဒ္ဓတ္ထ အားဖြင့် အရကောက်အမျိုးမျိုး ရနိုင်သော်လည်း သဉ္ဇာတိအနက်၊ အာဒိဥပ္ပတ္တိအနက် ၌ ထင်ရှားသော အထင်ရဋီသဒ္ဓါတည်း”ဟု သိစေလို၍ “နိရုဇ္ဈော”ဟု ဖွင့်သည်။ [ဂေါသဒ္ဓါသည် သွားခြင်းကြွယ်ကို အကြောင်းပြု၍ ဖြစ်သောကြောင့် သွားတတ်သော သတ္တဝါအားလုံးနှင့် ဆိုင်သော်လည်း နွားသတ္တဝါ၌သာ ထင်ရှားသော အထင်ရဋီသဒ္ဓါ ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။]

အနုဋီကာ။ ။ သဉ္ဇာတိယံဖြင့် သမုဂ္ဂမသဒ္ဓါ၏ မဖောက်မပြန် မှန်ကန်သော သဒ္ဓ- ပဝတ္တိအနက်ကို ပြ၏။ ထိုသို့ ပြခြင်းကို “တက္ခတော ဒေသေတိ”ဟု ဆိုသည်။ တဿ+ ဘာဝေါ တတ္တံ (ဘာဝအနက်၌ တု-ပစ္စည်း)။ ထို သမုဂ္ဂမသဒ္ဓါ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သဒ္ဓပဝတ္တိနိမိတ်တည်း။ အာဒိဥပ္ပတ္တိယံဖြင့် သမုဂ္ဂမသဒ္ဓါ၏ ပရိယာယ်အနက်ကို ပြသည်။ မှန်၏—သမုဂ္ဂမသဒ္ဓါ၏ အဓိပ္ပါယ်တ္ထမှာ “ခန္ဓာတို့၏ တဘဝ၌ အစစွာဖြစ်ခြင်း” ဟူသော အနက်တည်း။

အထဝါ၊ ထို့ပြင် တနည်းကား။ ယထာဓိကတာနံ၊ အကြင်အကြင် ရအပ်ပြီး ကုန်သော။ ပဉ္စန္ဒမ္ပိ၊ ငါးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓာနံ၊ ခန္ဓာတို့၏။ သဟ၊ တကွ။ ဥဂ္ဂမော ဥပ္ပတ္တိ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်။ သမုဂ္ဂမော၊ မည်၏။ တေသ္မိံ အတ္ထေ၊ “ပဉ္စန္ဒမ္ပိ ခန္ဓာနံ သဟ ဥဂ္ဂမော”ဟူသော ဤအနက်၌။ ဝိကလပ္ပတ္တိ၊ ချို့တဲ့သော ခန္ဓာတို့၏ဖြစ်ခြင်းသည်။ ဝါ၊ ကို။ အသင်္ဂဟိတာ၊ မသိမ်းယူအပ်သည်။ ဟောတိ။

ဟိမဝန္တပဒေသေ၊ ဟိမဝန္တာအရပ်၌။ ဇာတိမန္တဋ္ဌေကလောမံ၊ ကောင်းသော ဇာတိရှိသော သိုး၏အမွှေးသည်။ ဇာတိဥဏ္ဏာ၊ ဇာတိဥဏ္ဏာမည်၏။ သပ္ပိမဏ္ဍ-ဗိန္နုတိ၊ ဟူ၍။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဧတ္ထာပိ၊ သပ္ပိမဏ္ဍောဟူသော ဤပါဌ်၌လည်း၊ ဗိန္နု-သဒ္ဓေါ၊ ဗိန္နုသဒ္ဓါကို။ ယောဇေတဗ္ဗော၊ ယှဉ်စေထိုက်၏။ ဧဝံ ဝဏ္ဏပုတိဘာဂန္တိ၊ ကား။ ဧဝံ ဝဏ္ဏံ၊ ဤသို့ အဆင်းလည်းရှိသော။ ဧဝံ သဏ္ဌာနဉ္စ၊ ဤသို့ ပုံသဏ္ဌာန် လည်းရှိသော ရုပ်အစုကို။ (“ကလလံ သမ္ပုဇ္ဈတိ”၌စပ်။) ဝါ၊ တနည်း။ ပတိ-ဘဇနံ၊ တူသည်၏အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်း။ ပတိဘာဂေါ၊ ခြင်း။ သဒိသတာ-ဘဇနံ၊ တူသည်၏အဖြစ်သို့ကပ်ရောက်ခြင်း။ သဒိသတာပတ္တိ၊ တူသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ တေဿာ၊ ဤ ရုပ်အစု၏။ ဧဝံဝိဓော၊ ဤသို့ သဘောရှိသော။ ဝဏ္ဏပုတိဘာဂေါ၊ အဆင်းပုံသဏ္ဌာန်အားဖြင့် တူသည်၏ အဖြစ်သို့ကပ်ရောက်ခြင်းသည်။ (အတ္တိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တံ၊ ထိုရုပ်အစုသည်။) ဧဝံ ဝဏ္ဏပုတိဘာဂံ၊ မည်၏။

သန္တတိသီသာနီတိ၊ ကား။ သန္တတိမူလာနိ၊ ရုပ်အစဉ်၏ အရင်းမူလအစ တို့သည်။ (ဟောန္တိ)။ ဝါ၊ တနည်း။ သန္တတိကောဋ္ဌာသာ၊ ရုပ်အစဉ်၏အဘို့အစု တို့သည်။ (ဟောန္တိ)။ ဟိ၊ ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြဦးအံ့။ [သန္တတိကောဋ္ဌာသ အတွက် ဥပမာဆောင်ပြမည်-ဟူလို။] အနေကိန္ဒိယ သမာဟာရဘာဝတော၊

သန္တတိ သီသာနီ။ ။ “သန္တတိ မူလာနိ”ဟု ပဌမဖွင့်၏။ ထို တဘဝ၌ဖြစ်သော ရုပ်အစဉ်ကို “သန္တတိ”ဟု ခေါ်၏။ ထို ရုပ်အစဉ်တွင် ဝတ္ထုဒသက စသော ကလာပ် ၃-စည်းသည် ဂဗ္ဘသေယျကသတ္တဝါတို့အတွက် အရင်းမူလ အစဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သီသကို “မူလ”ဟု ဖွင့်သည်။

သန္တတိ ကောဋ္ဌာသာ ဝါ။ ။ ဤနည်း၌ သီသသဒ္ဓါသည် ဦးခေါင်းအနက်ကိုပင် ဟော၏။ ခန္ဓာကိုယ်တွင် ဦးခေါင်းသည် ပဓာနအင်္ဂါဖြစ်၏။ ဘာကြောင့်နည်း..... ဦးခေါင်း၌ စက္ခု၊ သောတ၊ ဃာန၊ ဇီဝါ စသော အရေးကြီးသော ဣန္ဒြေများ စုပေါင်း တည်နေသောကြောင့်တည်း။ ထို့အတူ ဝတ္ထုဒသက စသော အစိတ်အပိုင်းတို့သည် တဘဝတွင် အဆုံးဖြစ်သောကြောင့် ပဓာနလည်းဖြစ်၏။ ကလာပ်တခုတခု၌ ရုပ်ဆယ်ခု အပေါင်းဖြစ်သောကြောင့် ဦးခေါင်းဝယ် အရေးကြီးသော ဣန္ဒြေတို့၏ ပေါင်းနေခြင်း နှင့်လည်း တူ၏။ ထို့ကြောင့် ဝတ္ထုဒသကစသော (ခန္ဓာကိုယ်၏ အပိုက်အပိုင်းပြင်၊ ဘာ အဘို့အစ) ကောဋ္ဌာသတို့ကို “သီသ”ဟု ဆိုရသည်။

စက္ခု၍န္တေသော များစွာသောဣန္ဒြေတို့၏ အပေါင်း၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပဓာနံ*၊ ပဓာနအင်္ဂါဖြစ်သော ဦးခေါင်းကို။ သီသန္တိ၊ သီသဟူ၍။ ဝါ၊ ဦးခေါင်းဟူ၍။ ဝုစ္ဆတိ (ယထာ)၊ ဆိုအပ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ အနေကရူပသမုဒါယဘူတာ၊ များစွာသောရုပ်တို့၏ အပေါင်းဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ (တနည်း) အနေကရူပသမုဒါယဘူတာ၊ များစွာသောရုပ်တို့၏ အပေါင်းဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ဟေတုမန္တဝိသေသန)။ ဝတ္ထုဒသကာဒိကောဋ္ဌာသ၊ ဝတ္ထုဒသကအစရှိသော အဘို့အဘို့ကို။ သီသာနီတိ၊ သီသတို့ဟူ၍။ (သင်္ကဟကာရေန) ဝုတ္တာနိ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ပဉ္စက္ခန္ဓာ ပရိပုဏ္ဏာ ဟောန္တိတိ၊ ဟူသော စကားကို။ ဂဏနာပါရိပုရိ*၊ ခန္ဓာငါးပါးအရေအတွက်၏ ပြည့်ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ (သင်္ကဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ တဿ တဿ ခန္ဓဿ၊ ထိုထိုခန္ဓာ၏။ ပရိပုဏ္ဏတိ၊ ပြည့်စုံသည်၏ အဖြစ်ကို။ (သန္ဓာယ) န (ဝုတ္တံ)၊ ဆိုအပ်သည် မဟုတ်။ [ခန္ဓာ ၅-ပါး အရေအတွက်သာပြည့်သည်၊ ခန္ဓာ တပါးတပါး၌ ရသင့်သော တရားကား ပဋိသန္ဓေဇာတိ မပြည့်စုံသေးပါ-ဟူလို] ကမ္မသမုဋ္ဌာနပဝေဏီယ၊ ကမ္မသမုဋ္ဌာနရုပ်အစဉ်၏။ ဝါ၊ ကံဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသောရုပ်အစဉ်၏။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တတ္ထ၊ ဆိုအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဥတုစိတ္တာဟာရဇပဝေဏီ စ၊ ဥတု၊ စိတ်၊ အာဟာရကြောင့် ဖြစ်သော ရုပ်အစဉ်သည်လည်း။ ဧတေကံ ကာလံ၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော ကာလကို။ အတိက္ကမိတွာ၊ လွန်၍။ ဟောတိ၊ ၏။ [“ဒုတိယစိတ္တမုပါဒါယ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ၊ ဌိတိကာလမုပါဒါယ ဥတုသမုဋ္ဌာနာ၊ ဩဇာဖရဏမုပါဒါယ အာဟာရသမုဋ္ဌာနာ” စသော အဓိပ္ပါယ်နှင့် သဘောတူပင်။] ဣတိ အာဒိနာ၊ ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့်။ ဝတ္ထဗ္ဗ၊ ဆိုထိုက်သည်။ သိယ၊ ဖြစ်ရာ၏။

ပန၊ ထိုသို့ပင် ဆိုထိုက်ပါသော်လည်း။ တံ၊ ထို ဥတုစိတ္တာဟာရဇပဝေဏီကို။ ပုဗ္ဗာပရတောတိ ဧတ္ထ၊ ပုဗ္ဗာပရတော ဟူသော ဤအရာ၌။ ဝက္ခတိ၊ ဆိုလတ္တံ့။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အကထေတွာ၊ မဆိုသေးမူ၍။ ကမ္မဇပဝေဏီ စ၊ ကမ္မဇရုပ်တို့၏ အစဉ်ကိုလည်း။ သဗ္ဗ၊ အလုံးစုံကို။ န ဝုတ္တ၊ မဆိုအပ်သေး။ [“ဩပပါတိကသမုဂ္ဂမ” ကျန်သေးသည်-ဟူလို] ဣတိ၊ ကြောင့်။ အဝုတ္တံ၊ မဆိုအပ်သေးသော ကမ္မဇပဝေဏီကို။ ဒဿေတုံ၊ ငှါ။ ဩပပါတိကသမုဂ္ဂမော နာမ၊ မည်သည်ကို။ ဒဿိတော၊ ပြီ။

ဧဝံ။ ပေ။ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ပရိပုဏ္ဏာ ဟောန္တိတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ပရိပုဏ္ဏာယတနာနံ၊ ပြည့်စုံသော အာယတနရှိသော ဩပပါတိကပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ နယော၊ ကို။ ဒဿိတော၊ ပြီ။ ပန၊ အဘို့တပါးကား။ အပရိပုဏ္ဏာယတနာနံ၊ မပြည့်စုံသော အာယတနရှိကုန်သော။ ကာမာဝစရာနံ၊ ကာမာဝစရ ဩပပါတိက သတ္တဝါတို့၏၎င်း။ ရူပါဝစရာနံ၊ ရူပါဝစရ ဩပပါတိက

သတ္တဝါတို့၏၎င်း။ ပရိဟိန္နာယတနဿ၊ ယုတ်လျော့သောအာယတန၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ သန္တတိသိသဟာနိ၊ သန္တတိသိသ၏ ယုတ်လျော့ခြင်းကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ။ ။ [“ဩမကဝသေန ပန စက္ခု သောတ ဃာန ဘာဝဒသကာနိ ကဒိစိပိ န လဗ္ဘန္တိ၊ တဿှာ တေသံ ဝသေန ကလာပဟာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာ”ဟူသော သင်္ဂြိုဟ်စာသွားအတိုင်း ယုတ်လျော့ပုံကို သိပါ။]

ပုဗ္ဗာပရတောတိ၊ ဟူသော။ အယံ ဝိစာရဏာ၊ ဤစိစစ်ခြင်းသည်။ ပဉ္စန္ဒ၊ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ ဥပ္ပတ္တိယံ၊ ဖြစ်ရာအခါ၌။ (ဈေနောကံဖြစ်ရာအခါ၌။)န(ဟောတိ)၊ မဟုတ်။ အထ ခေါ၊ အဟုတ်ကား။ တေသံ၊ ထိုခန္ဓာငါးပါးတို့၏။ ရူပသမုဋ္ဌာပနေ၊ ရုပ်ကိုဖြစ်စေခြင်း၌။ (အယံ ဝိစာရဏာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ။ ။) ဣတိ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ။ ။ [ဤအဓိပ္ပါယ်ကို အဋ္ဌကထာနိဿယ ဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။] တံ၊ ထိုခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ရုပ်ကို ဖြစ်စေရာ၌ ဈေဖြစ်စေပုံ၊ နောက်ဖြစ်စေပုံကို။ ဒဿေန္တော၊ ပြတော်မူလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဧဝံ ပနာတိ အာဒိ၊ အစရှိသော။ (ယံ ဝစနံ၊ သည်။ အတ္ထိ၊ တံ ဝစနံ၊ ကို။ သင်္ဂဟကာရော။)အာဟ၊ ပြီ။

အပစ္စာအပုရေ ဥပ္ပန္နေသုတိ တေေန၊ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်။ သံသယကာရဏံ၊ ယုံမှားခြင်း၏အကြောင်းကို။ ဒဿေတိ၊ ပြ၏။ ဟိ၊ မှန်။ သဟုပ္ပန္နေသု၊ အတူတကွဖြစ်ကြသော ခန္ဓာငါးပါးတို့တွင်။ ဣဒမေဝ၊ ဤတရားသည်သာ။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာ။ ရူပံ၊ ရုပ်ကို။ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ဖြစ်ပေါ်စေ၏။ ဣဒံ၊ ဤတရားသည်။ ပစ္စာ၊ နောက်၌။ ဝါ၊ မှ။ (ရူပံ၊ ကို။ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ။ ။)ဣတိ၊ သို့။ အဒဿိတံ၊ မပြအပ်သည်။ (သမာနံ၊ သော်။)ဝိညာတံ၊ သိခြင်းငှါ။ န သက္ကာ၊ ကောင်း။ [ဤအဓိပ္ပါယ်ကို အဋ္ဌကထာဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

[“ဧဝံ ပန ဂဗ္ဘသေယျကာနံ အပစ္စာအပုရေ ဥပ္ပန္နေသု ပဉ္စသု ခန္ဓေသု”ဟူသော အဋ္ဌကထာစကားရပ်ဝယ် “အဘယ်၌ဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါးကို ယူရပါမည်နည်း”ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ဧတ္ထ စ” စသည်ကို မိန့်သည်။ ဧတ္ထကိုလည်း “ဧတ္ထ စာတိ ဧဝံ ပနာဒိနာတိအာဒိမ္ပိ ပဒေ”ဟု မရဋီကာ ဖွင့်၏။] စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဧဝံ ပန အစရှိသော ဤအဋ္ဌကထာစကားရပ်၌။ ပုဗ္ဗာပရတောတိ၊ ဟူသော။ ဧတိဿာ ဝိစာရဏာယ၊ ဤ စိစစ်ခြင်း၏။ ဝတ္ထုဘာဝေန၊ တည်ရာ၏အဖြစ်ဖြင့်။ (ဂဟိတာ ၌စပ်)။ ပဋိသန္ဓိယံ၊ ပဋိသန္ဓေအခါ၌။ ဥပ္ပန္နာ၊ ဥပါဒ်သော အားဖြင့် ဖြစ်ကုန်သည်။ (ဟုတွာ)။ ပဝတ္ထာ၊ ပဝတ္ထိအခါ၌ ဖြစ်ကုန်သော။

သန္တတိသိသဟာနိ။ ။တချို့ဂဗ္ဘသေယျကသတ္တဝါတို့၌ စက္ခု သောတ ဃာန ဘာဝဒသကာလုပ်တို့ ချို့ကြ၏။ ရူပါဝစရသတ္တဝါတို့၌လည်း ဃာနာဒိတ္တယနှင့် ဘာဝဒသကာတို့ မရကြ၊ ထိုသို့ မရသောရုပ်ကလပ်များအတွက် သန္တတိသိသလျော့ပုံကို (ဘာဝမေတ္တသင်္ဂဟရူပပဝတ္ထိက္ကမ၌ လာသည့်အတိုင်း) သိပါ။

ပဉ္စကုန္ဒာ၊ တို့ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဂဟိတော၊ ယူအပ်ကုန်ပြီ။ [ပဋိသန္ဓေ၏ ဥပါဒ်
 နောင် ဌိခဏမှစ၍ “ပဝတ္တိအခါ” ဟု ခေါ်သည်။ ပဋိသန္ဓိယံ ဥပ္ပန္နာ ဟုတော့ ဌိတိက္ခ-
 ဏေ ပဝတ္တာတိ အတ္ထော။—မရ။] စ၊ ဆက်။ တတ္ထ၊ ထိုအပစ္စာအပုရေ ဥပ္ပန္န-
 သု ပဉ္စသု ခန္ဓေသု ဟူသောပါဌ်၌။ နိဒ္ဒါရဏေ၊ အနက်၌။ ဘုမ္မနိဒ္ဒေသော၊ သတ္တမိ
 ဝိဘတ်ဖြင့်ညွှန်ပြခြင်းသည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ရူပံ ပဌမံ ရူပံ သမုဋ္ဌာ-
 ပေတိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေ) အာဟ၊ ပြီ။ [နိဒ္ဒါရဏသမုဒါယထံမှ “ရူပံ”
 ဟူသော နိဒ္ဒါရဏီယကို ထုတ်သည်။]

အညထာ၊ နိဒ္ဒါရဏအနက်မှ တပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ဘာဝေန-
 ဘာဝလက္ခဏတ္ထေ၊ ဘာဝေန ဘာဝလက္ခဏအနက်၌။ ဘုမ္မနိဒ္ဒေသော၊ သည်။
 သတိ၊ သော်။ ရူပဿ၊ ရုပ်၏။ ရူပသမုဋ္ဌာပနက္ခဏေ၊ ရုပ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေရာ
 ခဏ၌။ (ပဋိသန္ဓေ၏ ဌိခဏ၌။) ကမ္မဿပိ၊ ကံ၏လည်း။ (ကံဖြစ်သော နာမ်
 တရား၏လည်း။) ရူပသမုဋ္ဌာနံ၊ ရုပ်ကိုဖြစ်စေခြင်းကို။ ဝဒန္တိ၊ ဆိုကြကုန်၏။ ဣတိ၊
 ကြောင့်။ ဥဘယန္တိ၊ ဥဘယံဟူ၍။ ဝါ၊ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးစုံဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဆိုထိုက်
 သည်။ သိယာ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

စ၊ ဆက်။ အယံ ဝိစာရဏာ၊ ဤ ရွှေ့နောက် စိစစ်ခြင်းသည်။ ရူပါရူပသန္တတိ၊
 ရုပ်အစဉ် နာမ်အစဉ်ကို။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ ပဝတ္တာ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
 ရူပံ ပဌမံ ရူပံ သမုဋ္ဌာပေတိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ အညထာ၊ ရုပ်
 အစဉ် နာမ်အစဉ်ကိုယူခြင်းမှ တပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ (ဝိစာရဏာယ
 ကရိယမာနာယ ၌စပ်။) ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝေ၊ ပဋိသန္ဓေ ခဏ၌သာ။ ဝိဇ္ဇမာနေ၊
 ထင်ရှားရှိသော ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့ကို။ ဂဟေတွာ၊ ၍။ ဝိစာရဏာယ၊ ရွှေ့နောက်

ဘာဝေန ဘာဝလက္ခဏတ္ထေ။ ။ဥပ္ပန္နသု၌ သတ္တမိဝိဘတ်ကို နိဒ္ဒါရဏတ္ထဟု မယူဘဲ
 (သော်) ဟု အနက်ပေးရသော ဘာဝေန ဘာဝလက္ခဏတ္ထ ဟု ယူလျှင် ပဋိသန္ဓေအခါ၌ ဌိ
 အခိုက်ရောက်နေသော ရုပ်သည်သာ ရုပ်ကို ဖြစ်စေသည် မဟုတ်သေး၊ ရှေးရှေးကံကလည်း
 (ခဏတိုင်း ရုပ်ကိုဖြစ်စေနိုင်သောကြောင့်) ပဋိသန္ဓေ၏ ဌိခဏဝယ် ကံကလည်း ရုပ်ကိုဖြစ်စေ
 နိုင်ရကား “ရူပံ” ဟုသာ မဆိုဘဲ “ဥဘယံ” ဟု ဆိုရလိမ့်မည်—ဟူလို။ [“ဝဒန္တိ” ဟု ဆိုခြင်း
 ကား အဋ္ဌကထာဆရာတို့၏အလို ဖြစ်သောကြောင့်တည်း၊ ဋီကာဆရာအလိုမှာ စိတ်၏ဌိခဏ
 မရှိသောကြောင့် ဌိခဏ၌ ကံက ဖြစ်စေခြင်းကို ဆိုဘွယ်မလို။]

အညထာ။ ပေ။ နတ္ထိ။ ။ “ရူပါရူပသန္တတိ” ဂဟေတွာ” ကို အည၏ အပါဒါနိခံပါ။ “ရုပ်
 အစဉ် နာမ်အစဉ်” ဟူသည့် ပဋိသန္ဓေအခိုက်အတန့်သာမက ပဋိသန္ဓေမှစ၍ ပဌမဘဝင်
 ဒုတိယဘဝင်သည် ဆက်၍ ဆက်၍ ဖြစ်သော ရုပ်အစဉ် နာမ်အစဉ်တည်း။ နာမ်က ပဋိသန္ဓေ
 နောင် ပဌမဘဝင်ကျမှ ရုပ်ကိုဖြစ်စေသောကြောင့် ပဋိသန္ဓေအခိုက်အတန့်၌ မဖြစ်စေနိုင်။
 ထို့ကြောင့် ပဋိသန္ဓေအခိုက်အတန့်၌ဖြစ်သော ခန္ဓာတို့ကိုသာယူလျှင် ရွှေ့နောက် ဖြစ်စေရာ
 ဝယ် ဝိစစ်ဖွယ်ပင် မလိုတော့။

စိစစ်ခြင်းကို။ ကရိယမာနာယ၊ ပြုအပ်သော်။ အရူပဿ၊ နာမ်၏။ ရူပသမုဋ္ဌာ-
ပနမေဝ၊ ရုပ်ကို 'ဖြစ်စေခြင်းသည်ပင်။ နတ္ထိ၊ မရှိသေး။ (ပဋိသန္ဓေဧကန္တံ
မရှိသေး)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပုဗ္ဗာပရသမုဋ္ဌာပန ဝိစာရဏာဝ၊ ရွှေ့နောက်အား
ဖြင့် ဖြစ်စေခြင်း၌ စိစစ်ခြင်းသည်ပင်။ ဣဓ၊ ဤပဋိသန္ဓေဧကန္တံ။ န ဥပပဇ္ဇတိ၊
မဖြစ်သင့်တော့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ 'ဆိုဘွယ်သည်။ သိယာ၊ ၏။ ဣတိ၊
ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ဝတ္ထု ဥပ္ပါဒက္ခဏေ ဒုဗ္ဗလံ ဟောတီတိ၊ ဟူသောကောင်းကို။ သဗ္ဗဗူပါနံ၊
အလုံးစုံသောရုပ်တို့၏။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ၊ ဥပါဒ်ဧကန္တံ။ ဒုဗ္ဗလတံ၊ အားမရှိကုန်
သည်၏အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ (သင်္ကဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း)
ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ တဒါ၊ ထို ဥပါဒ်ဧကန္တံ။ တံ၊ ထို ဝတ္ထုရုပ်သည်။ ဝါ၊
ထိုရုပ်ဟူသမျှသည်။ ပစ္စာဇာတပစ္စယရဟိတံ၊ ပစ္စာဇာတပစ္စည်းမှ ကင်းသည်
၎င်း။ အာဟာရာဒီဟိ၊ အာဟာရ အစရှိသော ပစ္စည်းတို့သည်။ အနုပတ္တဒ္ဓံ စ၊
မထောက်ပံ့အပ်သည်၎င်း။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒုဗ္ဗလန္တိ၊ ဟူ၍။
(သင်္ကဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

ကမ္မဝေဂက္ခိတ္တတ္တာတိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤစကားကို။ (ဝုတ္တံ ၌စပ်။) ဘဝင်ဿ၊
ဘဝင်၏။ ကမ္မဇဘာဝေ၊ ကံကြောင့် ဖြစ်ရသည်၏ အဖြစ်သည်။ သတိပိ၊
သော်လည်း။ သာယံ ဝိပါကသန္တတိ၊ ထို ဝိပါကအစဉ်သည်။ (ပဋိသန္ဓေ ဘဝင်
ဘျှ-ချက်စသော ဝိပါကအစဉ်သည်။) ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ၊ ဌံ။ (အပုတိဋ္ဌိတာ၌စပ်။)
ပုရိမဘဝင်ံ သမုဋ္ဌာပကတော၊ ရှေးဦးစွာဖြစ်သော ဘဝင်ကို ဖြစ်ပေါ်စေတတ်
သောကံမှ။ အညေန၊ အခြားသော။ ကမ္မုနာ၊ ကံသည်။ ခိတ္တာဝိယ၊ ပစ်ချအပ်
သကဲ့သို့။ အပုတိဋ္ဌိတာ၊ မတည်တံ့။ တတော၊ ထိုပဋိသန္ဓေဧကမ္မ။ ပရဉ္စ၊
နောက်၌ကား။ သမာနသန္တတိယံ၊ တူမျှသောအစဉ်၌။ အနန္တရပစ္စယံ၊ အနန္တရ
ပစ္စည်းကို၎င်း။ ပုရေဇာတပစ္စယဉ္စ၊ ပုရေဇာတပစ္စည်းကို၎င်း။ လဘိက္ခာ၊ ရ၍။
ဝါ၊ ရခြင်းကြောင့်။ ပတိဋ္ဌိတာ၊ တည်တံ့၏။ ဣတိ ဣမံ အတ္ထံ၊ ဤအနက်
အဓိပ္ပါယ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ (သင်္ကဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

သတိပိ ဘဝင်ဿ ကမ္မဇဘာဝေ။ ။ “ပဋိသန္ဓေစိတ်သည် ကံကြောင့်ဖြစ်ရကား
ရှေးကံသည် ပစ်ချအပ်သောကြောင့် တည်တည်တံ့တံ့မရှိသေး”ဟု ဆိုလျှင် “ပဋိသန္ဓေ
နောက် ပဌမဘဝင်လည်း ကံကြောင့်ဖြစ်ရကား ကမ္မဝေဂက္ခိတ္တာပင် မဟုတ်ပါလော။
‘အဘယံကြောင့် တည်တံ့ရသနည်း’ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် ‘သတိပိ’စသည်ကို
မိန့်သည်။ ထို ဝိပါကအစဉ်သည် ပဋိသန္ဓေဧကန္တံ ကံအဟုန်သည် ပစ်ချအပ်သည့်အပြင်
ပုရေဇာတပစ္စည်း အထောက်အပံ့မရသောကြောင့် မတည်မတံ့ဖြစ်ရသော်လည်း ပဌမ
ဘဝင်အနိက်သို့ ဖျောက်လျှင်ပင် အနန္တရပစ္စည်းသာမက ပုရေဇာတပစ္စည်း အထောက်
အပံ့လည်း ရသောကြောင့် တည်တည်တံ့တံ့ ဖြစ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ‘ကမ္မဝေဂက္ခိတ္တာ’
ဟူသော ဟိတ်ကို ထိုအဓိပ္ပါယ်ရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်သည်ဟု မှတ်ပါ။

ပဝေဏီဃဋီယတိတိ၊ ကား။ စက္ခာဒိဝတ္ထုသန္တတိ၊ စက္ခု အစရှိသော
ဝတ္ထုရုပ်အစဉ်သည်။ ကေသ္မိံ၊ ဝတ္ထုရုပ်တခုသည်။ ဝိဇ္ဇမာနေ ဝေ၊ ထင်ရှား
ရှိစဉ်ပင်။ အညဿ၊ အခြား ဝတ္ထုရုပ်၏။ နိရောဓပ္ပတ္တိဝသေန၊ ချုပ်ခြင်းသို့
ရောက်ခြင်း၏အစမ်းဖြင့်။ ဃဋီယတိ၊ ဆက်စပ်မှုကိုပြု၏။ (တနည်း) ဃဋီယတိ၊
ဆက်စပ်၏။ စုတိ ပဋိသန္ဓိ နိဿယဝတ္ထုနံ၊ ရွေးဘဝစုတိ၏ မှီရာဝတ္ထု၊ နောက်
ဘဝ ပဋိသန္ဓေ၏ မှီရာဝတ္ထုတို့၏။ ဝိစ္ဆေဒပ္ပဝတ္တိ၊ ပြတ်စဲခြင်း၏ ဖြစ်ခြင်းသည်။
(ဟောတိ)ဝိယ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) ဝိစ္ဆေဒပ္ပဝတ္တိ၊ သည်။ န(ဟော-
တိ)၊ မဖြစ်။ ဣတိအတ္ထော၊ ဤကား အဓိပ္ပာယ်အနက်တည်း။

အင်္ဂတောတိ၊ ကား။ ဈာနင်္ဂတော၊ ဈာန်အင်္ဂါမှ။ (အပရိဟိနံယေဝ ဌိစပ်။)
ဟိ၊ ချဲ့။ ဈာနင်္ဂါနိ၊ ဈာန်အင်္ဂါတို့သည်။ စိတ္တေန၊ စိတ်နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ရူပ-
သမုဋ္ဌာပကာနိ၊ ရုပ်ကိုဖြစ်စေတတ်ကုန်၏။ မဂ္ဂင်္ဂါဒီနိ၊ မဂ္ဂင် အစရှိသည်တို့သည်။
တေသံ၊ ထိုဈာန်အင်္ဂါတို့အား။ အနုဗလဒါယကာနိ၊ လျော်သောအားကို ပေး
တတ်ကုန်၏။ (ကဿ၊ ကြောင့်။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) တေသု၊ ထိုဈာန်၊
မဂ္ဂင် အစရှိသည်တို့သည်။ ဝိဇ္ဇမာနေသု၊ ထင်ရှားရှိကုန်လသော်။ ဝိသေသ-
ရူပပ္ပဝတ္တိဒဿနတော၊ ထူးသောရုပ်၏ဖြစ်ခြင်းကို မြင်ရခြင်းကြောင့်။ (ဝိညာ-
ယတိ၊ ၏။) [ဈာန်တို့က ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်၍ မဂ္ဂင်စသည်တို့က ထောက်ပံ့နိုင်
သည်ကို သိရသည်-ဟူလို။]

အထဝါ၊ ထို့ပြင်တနည်းကား။ စိတ္တင်္ဂါနိ၊ စိတ်၏အင်္ဂါဖြစ်ကုန်သော။ ယာနိ
စေတနာဒီနိ၊ အကြင် စေတနာ အစရှိသော စေတသိက်တို့သည်။ စိတ္တဿ၊ ၏။
ရူပသမုဋ္ဌာပနေ၊ ရုပ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း၌။ အင်္ဂဘာဝံ၊ အကြောင်း၏အဖြစ်
သို့။ သဟာယဘာဝံ၊ အဖော်သဟာယ်၏ အဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆန္တိ၊ ကုန်၏။ တေသံ၊
ထိုစိတ်၏ အင်္ဂါဖြစ်သော စေတနာအစရှိသောစေတသိက်တို့အား။ ဗလဒါယ-
ကေဟိ၊ အားကို ပေးတတ်ကုန်သော။ ဈာနင်္ဂါဒီဟိ၊ ဈာန်အင်္ဂါအစရှိသည်တို့
မှ။ အပရိဟိနံ၊ မယုတ်လျော့သည်။ (သမာနံယေဝ၊ ဖြစ်သော်သာ။ ဝါ၊ မှ
သာ။ ရူပံ၊ ကို။ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ၏။) ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ ဟိ၊ မှန်။ တတော၊
ထိုဈာန်အင်္ဂါအစရှိသည်တို့မှ။ ပရိဟိနတ္တာ၊ ယုတ်လျော့သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။
စက္ခုဝိညာဏာဒီနိ၊ စက္ခုဝိညာဏ်အစရှိသောစိတ်တို့သည်။ ရူပံ၊ ကို။ န သမုဋ္ဌာ-
ပေန္တိ၊ မဖြစ်စေနိုင်ကုန်။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [ကဿ၊ ကြောင့်။ တေသံ၊
တို့အား။ ဗလဒါယကေဟိ၊ ပေးသမုဋ္ဌာပေတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။ -
ဟု ပဋ္ဌာထည့်၍ -ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ တတော၊ တို့မှ။ ပရိဟိနတ္တာ၊ ကြောင့်။
။ပေး။ နသမုဋ္ဌာပေန္တိ၊ ကုန်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေသံ၊ တို့အား။ ဗလဒါယကေဟိ၊
ကုန်သော။ ဈာနင်္ဂါဒီဟိ အပရိဟိနံ (သမာနံယေဝ) ရူပံ သမုဋ္ဌာပေတိ။ ဣတိ
ဝိညာယတိ။ ဤသို့လည်း တနည်းပေးပါ။]

ပန၊ ဝါဒန္တရကား။ ယော၊ အကြင် ပရဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝဒေယျ၊ ဆိုရာ၏။ (ဆိုရာရှိ၏။) (ကိံ၊ အဘယ်သို့ ဆိုရာသနည်း။) ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန၊ ပဋိသန္ဓေ စိတ်နှင့်။ သဟဇာတဝတ္ထု၊ အတူတကွဖြစ်သော ဝတ္ထုရုပ်သည်။ တဿ၊ ထို ပဋိသန္ဓေစိတ်၏။ ဌိတိတဗ္ဗဏေ စ၊ ဌိခဏ၌သော်၎င်း။ ဘင်္ဂက္ခဏေ စ၊ ဘင်ခဏ၌သော်၎င်း။ ပုရေဇာတံ၊ ပုရေဇာတပစ္စည်းသည်။ (ဟောတိ၊ ၏။) ဣတိကတွာ၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ ပစ္စယဝေကလ္လာဘာဝတော၊ ပုရေဇာတပစ္စည်းတည်းဟူသော အကြောင်း၏ချို့တဲ့သည်၏အဖြစ်၏မရှိခြင်းကြောင့်။ တသ္မိံ ခဏဒ္ဒယေ၊ ထိုဌိခဏ၊ ဘင်ခဏ ၂-ပါးအပေါင်း၌။ ရူပံ၊ ရုပ်ကို။ သမုဋ္ဌာပေတု၊ ဖြစ်စေပါတော့လော။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (ဝဒေယျ၊ ၏။) တံ၊ ထိုပရဝါဒီ၏ အဆိုကို။ နိဝါရေန္တော၊ တားမြစ်လိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ယဒိ ဟိ စိတ္တန္တိအာဒိ၊ သော။ (ယံ ဝစနံ အတ္ထိံ၊ တံ ဝစနံ သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

တတ္ထ၊ ထို ယဒိ ဟိ စိတ္တံ အစရှိသော စကားရပ်၌။ (တနည်း) တတ္ထ၊ ထိုသို့ ရုပ်ကိုဖြစ်စေရာ၌။ ဌိတိ ဘင်္ဂက္ခဏေသုပိ၊ ဌိခဏ၊ ဘင်ခဏတို့၌လည်း။ တေသံ ဓမ္မာနံ၊ ထိုစိတ် စေတသိက်တရားတို့၏။ ဝတ္ထု၊ ဝတ္ထုရုပ်သည်။ ပုရေဇာတံ၊ ပုရေဇာတပစ္စည်းသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်နိုင်တော့။ ဣတိ တေ၊ ဤစကားကို။ န ဝတ္ထုဗ္ဗမေဝ၊ မဆိုထိုက်သည်သာ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အနုဇာနိ၊ ခွင့်ပြုပြီ။ တတ္ထာပိ၊ ထိုဌိခဏ၊ ဘင်ခဏတို့၌လည်း။ (တထာပိ၊ ထိုသို့ ခွင့်ပြုပါသော်လည်းဟူ၍လျှင် ကောင်း၏။) ဒေါသံ၊ အပြစ်ကို။ ဒယေတိ၊ ပြ၏။

တဒါ၊ ထိုဌိခဏ၊ ဘင်ခဏအခါ၌။ ရူပံ၊ ရုပ်ကို။ ယဒိသမုဋ္ဌာပေယျ၊ အကယ်၍ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်အံ့။ (ဝေသတိ၊ သော။) တဝ၊ သင် ပရဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်၏။ မတေန၊ အလိုအားဖြင့်။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တမ္ပိ၊ သည်လည်း။ (ဌိအခိုက်၊ ဘင်အခိုက်၌ရောက်သော ပဋိသန္ဓေစိတ်သည်လည်း။) (ရူပံ၊ ကို။) သမုဋ္ဌာပေယျ၊ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ရာ၏။ ပန၊ စင်စစ်ကား။ တဒါ၊ ထို ဌိခဏ၊ ဘင်ခဏအခါ၌။ ရူပုပ္ပါဒနမေဝ၊ ရုပ်ကို ဖြစ်စေခြင်းသည်ပင်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ စ၊ ဆက်။ ယဒါ၊ အကြင်ဥပါဒ်ခဏ၌။ ရူပုပ္ပါဒနံ၊ ရုပ်ကိုဖြစ်စေခြင်းသည်။ (ဟောတိ၊ ၏။) တဒါ(ဥပ္ပါဒက္ခဏေ)၊ ထိုဥပါဒ်ခဏ

တတ္ထပေ။ဒယေတိ။ ။ [“တတ္ထာတိ ရူပသမုဋ္ဌာပနာဒိကာရေ” ဟု မရဲ့၏။ မိမိကား ရှေ့ပါကျကို ပြန်၍ စွဲလိုက်ပါသည်။] “စိတ်အားလုံး၏ ဌိခဏ ဘင်ခဏတို့၌ ဝတ္ထုရုပ်သည် စိတ် စေတသိက်တို့၏ ပုရေဇာတပစ္စည်းမဖြစ်ဟု မဆိုထိုက်”ဟု ဆိုသဖြင့် ပုရေဇာတပစ္စည်းဖြစ်၏ဟု ခွင့်ပြုရာရောက်၏။ ဤကား စိတ်အားလုံးတို့အတွက် ခွင့်ပြုခြင်းတည်း။ ထိုသို့ခွင့်ပြုသော်လည်း အပြစ်ပြုသည်—ဟူလို။

ယဒိ တဒါ။ပေ။ဘာဝတော။ ။ “ယဒိ တဒါ။ပေ။ဘာဝတော” ကား “ဒေါသံ ဒယေတိ”အရ အကျယ်ပြသော စကားတည်း။ စိတ်အားလုံး၏ ဌိအခိုက် ဘင်အခိုက်၌ (ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ပါသော်လည်း) ပရဝါဒီအလိုအားဖြင့် “ပုရေဇာတ အထောက်အပံ့

၌။ [တဒါနောင် “ဥပ္ပါဒက္ခဏေ”ဟု တိုက်ရိုက်ပါသည်ကား မရဋီကာအဖွင့်မှ ယူထားဟန် တူသည်။] တဝ၊ သင်ပရဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်၏။ မတေနပိ၊ အလိုအား ဖြင့်လည်း။ ပဉ္စယဝေကလ္လမေဝ၊ အကြောင်း၏ ချို့တဲ့သည်၏အဖြစ်သည်သာ။ (ဟောတိ)။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏ၌။ ပုရေဇာတနိဿယာဘာဝတော၊ ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယ၏ မရှိခြင်းကြောင့် တည်း။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ စိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏ၌သာ ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင် သည်၏အဖြစ်၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏ၌ကား ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယ ပဉ္စည်း၏မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ၊ သည်။ ရူပံ၊ ကို။ န သမုဋ္ဌာပေ- တိ၊ မဖြစ်ပေါ်စေနိုင်။ ဣတိ အယံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ ဧတ္ထ၊ ဤ။ ယဒိ ဟိ စိတ္တံ အဝရှိသော စကားရပ်၌။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

ဥပ္ပါဒက္ခဏေ၊ ခဏ၌။ အဋ္ဌ၊ ကုန်သော။ ရူပါနိ၊ တို့ကို။ ဂဟေတွာ၊ ရှိ။ ဥဋ္ဌဟတိ၊ ဖြစ်ပေါ်၏။ ကသ္မာ၊ နည်း။ အရူပဓမ္မာနံ၊ နာမ်တရားတို့၏။ အနန္တရာဒိ- ပစ္စယဝသေန၊ အနန္တရာအစရှိသော ပစ္စည်းတို့၏အစွမ်းကြောင့်။ သဝေဂါနိ၊ အဟုန်နှင့်တကွဖြစ်ကုန်သည်ဖြစ်၍။ ပရိပုဏ္ဏဗလာနမေဝ၊ ပြည့်စုံလုံလောက်သော အားရှိကုန်သည်ဖြစ်၍သာလျှင်။ ဥပ္ပတ္တိတော၊ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်တည်း။ [အဓိပ္ပါယ် များကို အဋ္ဌကထာဘာသာဋီကာ၌ ရေးထားပြီ။]

အဝိသယတာတိ၊ ကား။ အဂတပုဗ္ဗဿ၊ ရှေး၌ မရောက်အပ်ဘူးသော။ ဂါမဿ၊ ရွာ၏။ (ဘာဝ ခွဲစပ်။) အာဂန္တုကဿ၊ ရောက်သစ်စ ညွှေသည်၏။ အဝိသယဘာဝတော၊ အရာမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အပ္ပဟုတတာယာ- တိ၊ ကား။ တတ္ထ၊ ထိုရွာ၌။ တဿ၊ ထို ရောက်သစ်စ ညွှေသည်၏။ အနိဿရ- ဘာဝတော၊ အစိုးမရသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (“န သက္ကောတိ၊ မစွမ်းနိုင်” ခွဲစပ်။)

ရင် ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သည်”ဟု ဆိုအံ့။ (သင့်အလိုအတိုင်းဆိုလျှင်) ပဋိသန္ဓေစိတ်သည် လည်း ဌိအခိုက် ဘင်အခိုက်မှာ ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်စရာရှိ၏၊ အမှန်အားဖြင့် ထိုအခိုက်မှာ မည်သည့်ခိုက်မျှ ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ပါ။

ပေးအွယ်။ ။ ဤနေရာဝယ် ဘာကြောင့် စိတ်အားလုံး၏ ဌိ ဘင်ခဏတို့၌ ရုပ်ကို မဖြစ်စေသနည်း—ဟု မေးအံ့။ အနန္တရစသော သတ္တိသည် ဥပါဒ်အခိုက်၌သာ ကျေးဇူး ပြုနိုင်၏၊ ဌိဘင်တိုင်းအဘင် မလိုက်နိုင်၊ ထို အနန္တရသတ္တိ အကူအညီ မရသောကြောင့် (ပုရေဇာတ အသောက်အပုံရသော်လည်း) ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်—ဟု ဖြေရလိမ့်မည်။

တဝ ပတေနပိ။ ။ အပီပြိုင် မိမိသကာဝါဒီ၏အလိုကို ပေါင်း။ “ငါ၏ အလိုအား ဖြင့်သာ ပဋိသန္ဓေ၏ ဥပါဒ်ခဏ၌ ပုရေဇာတပစ္စယဝေကလ္လ ဖြစ်သည် မဟုတ်သေး၊ သင်၏အလိုအားဖြင့်လည်း ပဋိသန္ဓေ၏ ဥပါဒ်မှာ ပစ္စယဝေကလ္လဖြစ်သည်သာ”ဟုလို့။

စိတ္တသမုဋ္ဌာန။ပေ။ဋီတာနီတိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤစကားကို။ (ဝုတ္တံ ခွံစပ်)။ ယေဟာကာရေဟိ၊ အကြင် အာဟာရ ဣန္ဒြိယအစရှိသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ ဝါ၊ သတ္တိတို့ဖြင့်။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပါနံ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရုပ်တို့အား။ စိတ္တစေတသိကာ၊ စိတ် စေတသိက်တို့သည်။ ပစ္စယာ၊ ကျေးဇူးပြုကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ သဗ္ဗေဟိ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ တေဟိ (အာကာရေဟိ)၊ ထို အာဟာရ ဣန္ဒြိယအစရှိသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ ဝါ၊ သတ္တိတို့ဖြင့်။ ပဋိသန္ဓိယံ၊ ပဋိသန္ဓေအခါ၌။ စိတ္တစေတသိကာ၊ တို့သည်။ သမတ္တိံ သကမ္မဇရူပါနံ၊ အတိကျ ၃၀-သော ကမ္မဇရုပ်တို့အား။ ယထာသမ္ဘဝံ၊ ဖြစ်သင့်သည်အားလျော်စွာ။ ပစ္စယာ၊ ကျေးဇူးပြုကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ ဣတိ ကတွာ၊ ဤသို့ နှလုံးပြု၍။ (သင်္ဂဟကာရေန)ဝုတ္တံ၊ပြီ။

တဏှာ၊ တဏှာကို၎င်း။ အဝိဇ္ဇာ၊ အဝိဇ္ဇာကို၎င်း။ ဝဋ္ဋမူလန္တိ၊ ဝဋ္ဋမူလဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၎င်း။ စုတိစိတ္တောန၊ စုတိစိတ်နှင့်။ (သဒ္ဓိံ) ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ၊ ဖြစ်သော။ (တနည်း) စုတိစိတ္တောန၊ စုတိစိတ်ကြောင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ၊ ဖြစ်သော။ ရူပံ၊ သည်။ တတော၊ ထို စုတိစိတ်မှ။ ပုရိမတရေဟိ၊ ရှေး၌ ဖြစ်ကုန်သော စိတ်တို့ကြောင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ဝိယ၊ ဖြစ်သောရုပ်သည်ကဲ့သို့။ ဘဝန္တရေ၊ ဘဝတပါး၌။ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ မဖြစ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝဋ္ဋမူလဿ၊ ၎င်း။ ဝူပသန္တတ္တာ၊ ငြိမ်းပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်။ အနုပ္ပတ္တိ၊ ရုပ်၏ မဖြစ်ခြင်းကို။ ဝိစာရေတဗ္ဗာ၊ စိစစ်ထိုက်၏။

ယေဟိ အာကာရေဟိ။ ။အနုဋီကာ၌ “အာဟာရဣန္ဒြိယပစ္စယာဒိအာကာရေဟိ” ဟု ဖွင့်၏။ ထိုအဖွင့်သည် “ပဋိသန္ဓိကုဏေ ဝိပါကာဗျာကတော။ပေ။ကဋ္ဌတ္တာ ဝ ရူပါနံ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော” ဝသော တိကပ္ပဋာန ကုသသတ္တိက ပဉ္စာဝါရ ကို ထောက်၍ ဖွင့်ခြင်းတည်း။ မဇ္ဈိကာ၌ကား “ယေဟိ ဟေတုအာဒိပစ္စယေဟိ” ဟု ဖွင့်၏။ ပဋိသန္ဓေ စိတ်စေတသိက်တို့တွင် ဟိတ်တို့က ကမ္မဇရုပ်တို့အား ဟေတုသတ္တိ ဝသည်ဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်သောကြောင့် ဤနည်းလည်း သင့်ပါ၏။ “ပဋိသန္ဓေ စိတ်စေတသိက်တို့က စိတ္တဇရုပ်အား ကျေးဇူးပြုရမည့်သတ္တိကို ကမ္မဇရုပ်တို့အား ကျေးဇူးပြုလိုက်ရသောကြောင့် ပဋိသန္ဓေစိတ်သည် ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်တော့” ဟူလို။

ဝုတိဝိတ္တောန။ပေ။ဝိစာရေတဗ္ဗာ။ ။“ဝဋ္ဋမူလ၏ ငြိမ်းပြီးဖြစ်သည့်အတွက် ရဟန္တာတို့၏စုတိစိတ်သည် ရုပ်ကိုမဖြစ်စေနိုင်”ဟူသော ဝကားကို ဋီကာဆရာ မနုဿိက၊မနုဿိက ခြင်း၏ အကြောင်းကား— အဋ္ဌကထာဆရာက “ရဟန္တာတို့၏ စုတိစိတ်သည် ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်လျှင် ထိုရုပ်သည် နောက်ဘဝ၌ ဆက်သွားလိမ့်မည်”ဟု ယူဆဟန်တူ၏။ ထိုသို့ ဆက်သွားမည် မစိုးဘို့ရာ “စုတိစိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်သည် နောက်ဘဝ၌ မဆက်ပါ” ဟု အကြောင်းပြသည်။ သို့သော် အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုမှာ ဋီကာယူဆသလို မဟုတ်။ “အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဟူသော ဝဋ္ဋမြစ်ရှိသေးလျှင် စုတိပြီးနောက် ပဋိသန္ဓေအသစ် ဖြစ်ရာ၏။ ထိုပဋိသန္ဓေအသစ်အား ကျေးဇူးပြုဘို့ရန် ရဟန္တာတို့၏ စုတိမှာလည်း အနန္တရသတ္တိရှိရာ၏။ အမှန်အားဖြင့် ရဟန္တာတို့၏ စုတိစိတ်မှာ အနန္တရသတ္တိမရှိ၊ ထိုသတ္တိ မရှိသောကြောင့် ရုပ်ကိုလည်း မဖြစ်စေနိုင်”ဟု မဇ္ဈိကာ ပြသည်။

ရူပဿ နတ္ထိတာယာတိ။ ဟူသော စကားကို။ အရူပဿ၊ အရူပဈာန်၏။
 [အရူပဿာတိ အာရူပဿ။-အနု။] ရူပါနံ၊ ရုပ်တို့၏။ (နိဿရဏ=ထွက်မြောက်
 ကြောင်း၌စပ်။) ဝါ၊ ရုပ်တို့မှ။ (နိဿရဏ=ထွက်မြောက်၌စပ်။) နိဿရဏတ္တာ၊
 ထွက်မြောက်ကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ (အရူပဿ၊ အရူပဈာန်သည်။
 ပဟိန ဌိစပ်။) ဝိရာဂဝသေန၊ ရုပ်ကို စက်ဆုပ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ပဟိနတ္တာ၊ ပယ်
 အပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗဿ၊ ဖြစ်စေထိုက်သောရုပ်၏။
 အဘာဝံ၊ မရှိခြင်းကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ (သင်္ဂဟကောရေန) ဝုတ္တံ။

ဝါ၊ တနည်း။ ရူပေါကာသေ၊ ရုပ်၏ဖြစ်ရာဘဝ၌။ [မခုဝယ် “အသညဘဝေ”
 ဟု စွဲလေ၏။ မကောင်း။ ရုပ်၏ဖြစ်ရာ ကာမ၊ ရူပဘဝအားလုံးကို ယူပါ။] ရူပံ၊
 အရင်းခံရုပ်သည်။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ ဣတိကတွာ၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ ရူပပစ္စ-
 ယာနံ၊ ရုပ်၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော နာမ်တရားတို့၏။ ရူပပ္ပါဒနံ၊ ရုပ်ကို ဖြစ်
 စေခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ အရူပံ ပန၊ အရူပဘဝသည်ကား။ ရူပဿ၊ ရုပ်၏။
 ဩကာသော၊ တည်ရာသည်။ န ဟောတိ၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ယသ္မိံ
 ရူပေ၊ အကြင် အရင်းခံရုပ်သည်။ သတိ၊ သော်။ စိတ္တံ၊ သည်။ အညံ၊ အခြား
 သော။ ရူပံ၊ ကို။ ဥပ္ပါဒေယျ၊ ဖြစ်စေရာ၏။ တဒေဝ၊ ထိုအရင်းခံရုပ်သည်ပင်။
 တတ္ထ၊ ထိုအရူပဘဝ၌။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ ဟိ၊ မှန်။ ပုရိမရူပဿပိ၊
 ရှေး၌ ဖြစ်သောရုပ်၏လည်း။ ပစ္စယဘာဝေါ၊ နောက်နောက်ရုပ်အား ကျေးဇူး
 ပြုနိုင်သည်၏ အဖြစ်သည်။ အတ္တိ၊ ၏။ (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။)
 ပုတ္တဿ၊ သားသွီး၏။ ပိတိသဒိသတာဒဿနတော၊ မိဘရုပ်နှင့်တူသည်၏အဖြစ်
 ကို မြင်ရခြင်းကြောင့်။ (ဝိညာယတိ၊ ၏။) ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ၊ ပဋိသန္ဓိစိတ်၏။ ဌိတိက္ခဏေ၊ ဌိခဏ၌။ သမုဠာပနတော၊
 ဥတုက ရုပ်ကိုဖြစ်စေခြင်းကြောင့်။ ဥတု၊ ဥတုသည်။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာ။ ရူပံ၊
 ရုပ်ကို။ သမုဠာပေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ ဣတိ (အယ်)၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ အဓိပ္ပါ-
 ယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။ [အဋ္ဌကထာ၌ ဟိတိပါဌ် မပါသော
 ကြောင့် “ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ ဌိတိက္ခဏေ သမုဠာပနတော”ဟု ဟေတုဝါကျ
 ထည့်၍ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်။] ဥတုနာမ ဝေသ ဒန္ဓနိရောဓောတိအာဒိ၊ အစရှိသော
 စကားကို။ (ဝုတ္တံ ၌စပ်။) ဥတုဿ၊ ဥတု၏။ ဌာနက္ခဏေ၊ ဌိခဏ၌။ ဥပ္ပါဒေန၊

ပုတ္တဿ ပိတိသဒိသတာဒဿနတော။ ‘‘ပုတ္တအရ သားသွီးကို၎င်း၊ ပိတိအရ အမိ
 အဘကို၎င်း ယူပါ။ သားသွီးတို့၏ ရုပ်သည် မိဘတို့၏ရုပ်နှင့် တူတတ်၏။ ထိုသို့ တူရာ၌
 မိဘတို့၏ သုက်သွေးဟူသောရုပ်က သားသွီးတို့၏ ကံစသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်
 သောရုပ်အား ပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသောကြောင့်တည်း။ ထို့အတူ အရူပ
 ဘုံ၌ အရင်းခံရုပ်ရှိလျှင် ထိုရုပ်က ကျေးဇူးပြုသောကြောင့် အရူပပိပါကံစသော စိတ်တို့
 သည် ရုပ်ကိုဖြစ်စေနိုင်ရာ၏။ အရူပဘုံ၌ ထိုအရင်းခံရုပ်သည်ပင် မရှိပါ—ဟူလို။

ရုပ်ကို ဖြစ်စေခြင်း၌။ ကာရဏဒဿနတ္ထံ၊ အကြောင်းကိုပြခြင်း အကျိုးငှါ၎င်း။ အရူပါနိ၊ နာမ်တရားတို့၏။ ဥပ္ပါဒနကာလဒဿနတ္ထု၊ ရုပ်ကိုဖြစ်စေရာကာလကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ၎င်း။ (သင်္ကဟကာရေန)ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

ဟိ၊ ချဲ့။ ဒန္ဓနိရောဓတ္ထာ၊ လေးနှေးသောချုပ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သော၊ ထိုဥတုသည်။ ဌိတိက္ခဏော၊ ဌိခဏ၌။ ဗလဝါ၊ အားရှိ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တဒါ၊ ထိုဌိခဏ၌။ ရူပံ၊ ကို။ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ဖြစ်စေနိုင်၏။ တသ္မိံ၊ ထိုဥတုရုပ် သည်။ ဓရန္တေ ဝေ၊ ထင်ရှားရှိစဉ်ပင်။ ခိပ္ပနိရောဓတ္ထာ၊ လျင်မြန်သောချုပ်ခြင်း ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ သောဠသသု၊ ၁၆-ပါးကုန်သော။ စိတ္တေသု၊ စိတ်တို့ သည်။ ဥပ္ပန္နေသု၊ ဖြစ်ကုန်လသော်။ ပဋိသန္ဓိအနန္တရံ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ အခြားမဲ့ ဖြစ်သော။ စိတ္တံ၊ ပဋိမဘာဝင်စိတ်သည်။ (သမုဋ္ဌာပေတိ ဌိစပံ။) ဥတုနာ၊ ဥတု ကြောင့်။ ရူပေ၊ ရုပ်သည်။ သမုဋ္ဌိတေ၊ ဖြစ်ပြီးသော်။ (ပဋိသန္ဓေ၏ ဘင်ခဏ ရောက်၍ဖြစ်ပြီးသော်။) ပုန၊ တဖန်။ ဝါ၊ နောက်မှ။ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ရုပ်ကို ဖြစ်စေ၏။ ဣတိ(အယံ)၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ အဓိပ္ပါယော၊ တည်း။

ပန၊ ဆက်။ တသ္မိံ၊ ဓရန္တေ ဝေ။ ပေ။ နိရုဇ္ဈန္တိတိ ဧတေန ဝစနေန၊ ဟူသော ဤစကားဖြင့်။ ဥပ္ပါဒနိရောဓက္ခဏာ၊ ဥတု၏ဖြစ်ရာခဏ၊ ချုပ်ရာခဏတို့ကို။ ဓရ- မာနက္ခဏေ ဝေ၊ ထင်ရှားရှိရာ ခဏ၌ပင်။ ယဒိ ဂဟိတာ၊ အကယ်၍ ယူအပ်

အရူပါနံ။ ပေ။ ဒဿနတ္ထု။ ။ စာအုပ်၌ “ဥပ္ပါဒကာလ”ဟု တွေ့ရ၏။ “ဥပ္ပါဒနကာ- လ=ရုပ်ကို ဖြစ်စေရာကာလ”ဟု ရှိမှ ကောင်းမည် ထင်သည်။ “တေသု ပဋိသန္ဓိအနန္တရံ ပဌမဘဝင်စိတ္တံ ဥပ္ပါဒက္ခဏေယေဝ အဋ္ဌ ရူပါနိ သမုဋ္ဌာပေတိ”ဟူသော အဋ္ဌကထာကို ထောက်ပါ။ မရဋီကာ၌ကား “ဥပ္ပါဒကာလ”ဟူသောပါဌ်ကို တွေ့ရသောကြောင့် “ဥပ္ပါ- ဒက္ခဏေ ဥပ္ပါဒနကာရဏဒဿနတ္ထန္တိ အတ္ထော”ဟု ဖွင့်လေသည်။

ဥတုနာ သမုဋ္ဌိတေ ရူပေ။ ။ ဥတုနာအရ ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် တကွဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ် ၃၀- တွင် ပါဝင်သော ဥတု ၃-ခုကိုယူ၍ ထိုဥတုက ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဌိခဏ၌ ရုပ်ကို စ၍ဖြစ်စေရာ ဝယ် ဘင်ခဏရောက်သောအခါ “သမုဋ္ဌိတ=ဖြစ်ပြီး”ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အနု၌ “သမုဋ္ဌိတေ ရူပေတိ ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ ဘင်္ဂက္ခဏေ ရူပေ သမုဋ္ဌိတေ”ဟု ဖွင့်သည်။ မရဋီကား ဖြစ်ဆဲခဏကို ရည်ရွယ်၍ “ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ ဌိတိက္ခဏေ ရူပေ သမုဋ္ဌိတေ”ဟု ဖွင့်လေ၏။ အတိတ်ဟော တ-ပစ္စည်းဖြစ်၍ အနုဖွင့်ပုံက ကောင်းမည် ထင်သည်။

ဥပ္ပါဒနိရောဓက္ခဏာ။ ။ “သောဠသစိတ္တာနိ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈန္တိ”ဟု ဆိုသောကြောင့် ဥပ္ပါဒအရ အစဆုံးစိတ်၏ ဥပ္ပါဒဏကို၎င်း၊ နိရောဓအရ နောက်ဆုံးစိတ်၏ ဘင်ခဏကို၎င်း ဝေန္တိဆရာတို့ ယူကြ၏။ သို့သော် “ဓရမာနက္ခဏေ ဂဟိတာ”ဟူသောစကားကို ထောက် လျှင် ဥတု၏ ဓရမာနက္ခဏတည်း။ ထို့ကြောင့် ဥတု၏ (ဥတုကဲ့သို့သော ရုပ်ဟူသမျှ၏) ဥပ္ပါဒနိရောဓဏကိုသာ ယူသင့်သည်။ [ဥပ္ပါဒနိရောဓက္ခဏာတိ ယထာဝုတ္တေသု သောဠ- သသု စိတ္တေသု အာဒိ စိတ္တဿ ဥပ္ပါဒက္ခဏော၊ သောဠသမစိတ္တဿ နိရောဓက္ခဏော စာတိ ဝေန္တိ။ ရူပဿေဝ ပန ဥပ္ပါဒနိရောဓက္ခဏာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။—အနု။]

ကုန်သည်ဖြစ်အံ့။ (ဝေံသတိ၊ သော)။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ သောဠသစိတ္တက္ခဏာယု-
ကံ၊ ၁၆-ချက် စိတ္တက္ခဏအသက်ရှိ၏။ ဣတိ၊ ဤ အဓိပ္ပါယ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊
ဆိုအပ်သည်။ ဝါ၊ ဆိုလိုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

ဥပ္ပါဒက္ခဏံ၊ ဥတု၏ဥပါဒ်ခဏကို။ အဂ္ဂဟေတွာ၊ ဓရမာနက္ခဏ၌ မယူမူ၍။
နိရောဓက္ခဏော၊ နိရောဓက္ခဏကိုသာ။ အထဂဟိတော၊ အကယ်၍ ဓရမာနက္ခဏ
၌ ယူအပ်သည်ဖြစ်အံ့။ (ဝေံသတိ၊ သော)။ ရူပံ၊ သည်။ သတ္တရသစိတ္တက္ခ-
ဏာယုကံ၊ ၁၇-ချက် စိတ္တက္ခဏအသက်ရှိ၏။ ဣတိ၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ (ဝုတ္တံ
ဟောတိ။) နိရောဓက္ခဏံ၊ ဥတု၏ချုပ်ရာခဏကို။ (ဘင်္ဂခဏကို)။ အဂ္ဂဟေတွာ၊
ဓရမာနက္ခဏ၌ မယူမူ၍။ ဥပ္ပါဒက္ခဏော၊ ဥတု၏ဖြစ်ရာ ခဏကို။ ဝါ၊ ဥပါဒ်
ခဏကို။ သစေ ဂဟိတော၊ အကယ်၍ ဓရမာနက္ခဏ၌ ယူအပ်သည် ဖြစ်အံ့။ (ဝေံ
သတိ၊ သော)။ ရူပံ၊ သည်။) အဓိကသောဠသစိတ္တက္ခဏာယုကံ၊ အပိုအလွန်နှင့်
တကွ ၁၆-ချက် စိတ္တက္ခဏအသက်ရှိ၏။ ဣတိ(ဝုတ္တံ၊ ဟောတိ)။ [ချုပ်ရာဘင်
ခဏကိုလည်း မယူသောကြောင့် စိတ္တက္ခဏ ၁၆-ချက်ထက် ခဏငယ်တချက်
ပိုလွန်သည်-ဟူလို။] ပန၊ သို့မဟုတ်။ ဥပ္ပါဒနိရောဓက္ခဏာ၊ ဥတု၏ ဖြစ်ရာခဏ၊
ချုပ်ရာခဏတို့ကို။ ဓရမာနက္ခဏေ၊ ထင်ရှားရှိရာခဏ၌။ ယဒိ န ဂဟိတာ၊
အကယ်၍ မယူအပ်ကုန်သည်ဖြစ်အံ့။ (ဝေံသတိ၊ သော)။ ရူပံ၊ သည်။) အဓိက-
သတ္တရသ စိတ္တက္ခဏာယုကံ၊ အပိုအလွန်နှင့်တကွ ၁၇-ချက် စိတ္တက္ခဏအသက်
ရှိ၏။ ဣတိ(ဝုတ္တံ၊ ဟောတိ)။ [၁၇-ချက်ထက် ခဏငယ်တချက်ပိုသည်-ဟူလို။]

ပန၊ ထိုသို့ပင် ဆိုလိုရာရောက်ပါသော်လည်း။ (ပြအပ်ခဲ့သော ၄-ဝိကပ်
အတိုင်း ဆိုလိုရာရောက်ပါသော်လည်း။) ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်။ တေသု ပဋိ-
သန္နိအနန္တရန္တံ၊ ဟူသောပါဠိဖြင့်။ ပဋိသန္နိပိ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်ကိုလည်း။ တဿ၊
ထိုဥတု၏။ ဓရမာနက္ခဏေ၊ ထင်ရှားရှိရာခဏ၌။ ဥပ္ပန္နေသု၊ ဖြစ်သောစိတ်တို့၌။
(သင်္ဂဟကာရေန) ဂဟိတာ၊ ပြီ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဥပ္ပါဒက္ခဏော၊ ဥပ္ပါဒက္ခဏ
ကို။ ဓရမာနက္ခဏေ၊ ဓရမာနက္ခဏ၌။ ဂဟိတော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ နိရောဓက္ခ-
ဏေ၊ နိရောဓက္ခဏကို။ အဂ္ဂဟိတော၊ မယူအပ်သော။ ဝက္ခမာနာ၊ ဆိုအပ်
လတ္တံ့သော။ (အခွါနပရိစ္ဆေဒတော၌ ဆိုအပ်လတ္တံ့သော။) အဓိကသောဠသ-

အထုပ္ပါဒက္ခဏံ အဂ္ဂဟေတွာ။ ။ “ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် အတူဖြစ်သော ရုပ်၏ ဥပါဒ်ခဏကို
မယူ” ဟုဆိုလျှင် နောက်ထပ်စိတ်ဖြစ်သည့်တိုင်အောင် စောင့်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ပဋိသန္ဓေ
စိတ်၏ဌာန၊ ဘင်္ဂခဏကိုလည်း မယူရာရောက်၏။ ထို့ကြောင့် “သတ္တရသ စိတ္တက္ခဏာယု-
ကံ” ဟုဆိုသည်။ [ဥပ္ပါဒက္ခဏံ အဂ္ဂဟေတွာတိ ဥတုနော ဓရမာနက္ခဏေ ဥပ္ပါဒက္ခဏံ
အဂ္ဂဟေတွာ နိရောဓက္ခဏော အထ ဂဟိတော၊ “သတ္တရသ စိတ္တက္ခဏာယုကံ ရူပံ” နှီး
ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ ဥပ္ပါဒက္ခဏသဟိတေန စ ဧကေသ စိတ္တက္ခဏဿ ဂဟိတတ္ထာ။—အနု။]

စိတ္တက္ခန္ဓာယုကတာ၊ အပိုအလွန်နှင့်တကွ ၁၆-ချက် စိတ္တက္ခန္ဓာ အသက်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို။ (အဓိပ္ပေတာ)။ ဝါ၊ တနည်း။ (နိရောဓက္ခန္ဓာ၊ ကို)။ ဂဟိတေ၊ ရေမာန်နက္ခန္ဓာ၌ ယူအပ်သော်။ သောဠသ စိတ္တက္ခန္ဓာယုကတာ၊ ရှိသည်၏အဖြစ် ကို။ အဓိပ္ပေတာ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ၏။ [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အဋ္ဌကထာ၌ ပြအပ်လတ္တံ့သော အဓိပ္ပါယ်ကို ရည်ရွယ်၍ဆိုသည်။]

ဩဇာ ခရုတိ(ဣဒံ)၊ ဟူသော ဤစကားကို။ သဝတ္ထုကံ၊ ဩဇာ၏တည်ရာ အနှုပါန စသော ဝတ္ထုနှင့် တကွဖြစ်သော။ ဩဇံ၊ ဩဇာကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ (သင်္ဂဟကာရော)အာဟ၊ ပြီ။ (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ သဘာဝတော၊ ပင်ကိုယ်သဘောအားဖြင့်။ သုခုမာယ၊ သိမ်မွေ့သော။ (သုခုမရုပ်ဖြစ်သော။) ဩဇာယ၊ ဩဇာ၏။ ဝတ္ထုဝသေန၊ တည်ရာ အနှုပါနစသောဝတ္ထုနှင့်စပ်သဖြင့်။ ဩဠာရိကသုခုမတာ၊ ဩဠာရိက၊ သုခုမ၏အဖြစ်သည်။ (“ဩဠာရိက၊ သုခုမ”ဟု ကွဲပြားရခြင်းသည်။) အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ဩဇာခရုတိ ဣဒံ၊ ကို။ သ ဝတ္ထုကံ၊ သော။ ဩဇံ၊ ကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ သင်္ဂဟကာရော၊ အာဟ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယတိ၊ ၏။)

စိတ္တဉ္စေဝါတိ(ဣဒံ)၊ ဟူသော ဤစကားကို။ စိတ္တဿ၊ စိတ်၏။ ပုဗ္ဗင်္ဂမတာ-ယ၊ ရွှေသွား၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ ပဓာန၏အဖြစ်ကြောင့်။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝတ္ထု၊ ပြီ။ ပန၊ စင်စစ်ကား။ တံသမ္ပယုတ္တကပိ၊ ထိုစိတ်နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော စေတသိက်တို့သည်လည်း။ ရူပသမုဋ္ဌာပက၊ ရုပ်ကိုဖြစ်စေနိုင်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ယထာဟ၊ အဘယ်ကဲ့သို့ဟောတော်မူသနည်း။ ဟေတူ ဟေတုသမ္ပယုတ္တကနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပါနံ ဟေတုပစ္စယေန ပစ္စယောတိ အာဒိ၊ အစရှိသော။ (ယံ ဝစနံ အတ္ထိ။ တံ ဝစနံ ဘဂဝါ အာဟ)။ ဝါ၊ တနည်း။ စိတ္တန္တိ၊ စိတ္တဟူသောပါ၌ဖြင့်။ စိတ္တုပ္ပါဒံ၊ စိတ်၊ စိတ်၏ဖြစ်ကြောင်း စေတသိက်အပေါင်းကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဂဏှာတိ၊ ယူ၏။ ကမ္မစေတနံဝိယ၊ ကမ္မစေတနာကိုကဲ့သို့။ အဝိဇ္ဇမာနံ၊ ထင်ရှားမရှိသော။ ဧကမ္မမေဝ၊ တပါး တည်းသော တရားကိုသာ။ န (ဂဏှာတိ)၊ ယူသည်မဟုတ်။

စ၊ ဆက်။ ကမ္မသမုဋ္ဌာနံ၊ ကံ ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသောရုပ်သည်။ တံ-သမ္ပယုတ္တကပိ၊ ထိုကံနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သောစိတ်၊ စေတသိက်တို့ကြောင့်လည်း။ သမုဋ္ဌိတံ၊ ဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်သလော။ ဣတိ စေ၊ ဤသို့မေးအံ့။ န၊ မဖြစ် သင့်။ (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) တေဟိ၊ ထိုကံနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော စိတ်၊ စေတသိက်တရားတို့သည်။ သမုဋ္ဌိတဘာဝဿ၊ ဖြစ်စေအပ်သည်၏ အဖြစ် ၏။ ဝါ၊ ကို။ အဝုတ္တတ္တ၊ ဟောတော်မမူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ဝိညာ-ယတိ၊ ၏။) အဝစနဉ္စ၊ ဟောတော်မမူခြင်းသည်လည်း။ တေသံ၊ ထိုကမ္မသမ္ပယုတ် တရားတို့၏။ ဝါ၊ တို့က။ (ကမ္မသမုဋ္ဌာနဿ၊ ရုပ်အား။) ဧကနစိ ပစ္စယေန၊ တစုံ

တခုသော ပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယဘာဝါဘာဝတော၊ ကျေးဇူးပြုနိုင်သည်၏ အဖြစ်၏မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။ [ဤအဓိပ္ပါယ်ကိုရည်ရွယ်၍ “ယထာဓမ္မသာသနေ အဝစနမ္ပိ အဘာဝမေဝ ဒီပေတိ၊ သဘာဝအားလျော်စွာ ဆုံးမရာဖြစ်သော အဘိဓမ္မာ၌ ဟောတော်မူခြင်းသည်လည်း မရှိခြင်းကိုပင် ပြ၏”ဟု အခြား နေရာ၌ ဋီကာဆရာတို့ မိန့်တော်မူကြသည်။]

အဒ္ဓါန ပရိစ္ဆေဒတောတိ၊ ကား။ ကာလပရိစ္ဆေဒတော၊ ကာလ အပိုင်း အခြားအားဖြင့်။ တတ္ထ၊ ထို အဒ္ဓါနပရိစ္ဆေဒတောဟူသော ပါဠိ၌။ သတ္တရသ- စိတ္တက္ခဏာ၊ ၁၇-ချက်သော စိတ္တက္ခဏတို့သည်။ ရူပဿ၊ ရုပ်၏။ အဒ္ဓါ၊ ကာလ တည်း။ ရူပဿ၊ ရုပ်၏။ သတ္တရသမော၊ ၁၇-ဘုံမြောက်ဖြစ်သော။ ဘာဂေါ၊ တဘုံသည်။ အရူပဿ၊ နာမ်၏။ (အဒ္ဓါ၊ တည်း။) ဣတိ၊ သို့။ သော အဒ္ဓါန- ပရိစ္ဆေဒေါ၊ ဤ ကာလအပိုင်းအခြားကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) အဓိပ္ပေတော၊ အပ်၏။ ပဋိသန္ဓိက္ခဏေတိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤစကားကို။ နယဒဿနမတ္တံ၊ နည်းကို ပြကြောင်းစကားမျှ ဟူ၍။ ဒဠဗ္ဗံ၊ မှတ်ထိုက်၏။ [သဒ္ဓါကျမ်း၌ ဥပါဟရဏံပြ သကဲ့သို့ နိဒဿနနည်းကိုပြခြင်းဟု မှတ်ပါ။] (ကသ္မာ၊ နည်း။) တတော၊ ထို ပဋိ- သန္ဓေဇာတိ။ ပရမ္ပိ၊ ၌လည်း။ (ပဋိသန္ဓေဇာတိ ပဌမဘဝင် စသောစိတ်၏ ဥပါဒ် တိုင်း၌လည်း။) ရူပါရူပါနံ၊ ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့၏။ သဟပ္ပတ္တိသမ္ဘာဝ- တော၊ အတူတကွဖြစ်ခြင်း၏ ထင်ရှားရှိခြင်းကြောင့်တည်း။

ပန၊ ဗျုတ်ရိက်ကား။ ဧတံ၊ ပဋိသန္ဓိက္ခဏဟူသော ဤစကားကို။ ပဋိသန္ဓိ- က္ခဏေ၊ ပဋိသန္ဓေ၏ ဥပါဒ်ခဏ၌။ အသဟပ္ပတ္တိအဘာဝံ၊ အတူတကွမဖြစ်ခြင်း၏ မရှိခြင်းကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) န ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သည်မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဠဗ္ဗံ၊ မှတ်ထိုက်၏။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏။ ဌိတိဘင်္ဂက္ခဏေသု- ပါ၊ ဌိခဏ၊ ဘင်ခဏတို့၌လည်း။ ရူပပ္ပတ္တိံ၊ ရုပ်၏ဖြစ်ခြင်းကို။ သယမေဝ၊ အဋ္ဌ- ကထာဆရာ ကိုယ်တိုင်ပင်။ ဝက္ခတိ၊ ဆိုလတ္တံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

န ပနေတံ။ပေ။ဒဠဗ္ဗံ။ ။ဤ “ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ”ဟူသော ပါဠိဖြင့် ပဋိသန္ဓေ၏ ဥပါဒ်ခဏ၌ ရုပ်နှင့်နာမ်တို့ တကွမဖြစ် မရှိ၊ ကေနံတကွ ဖြစ်ရသည်သာဟု အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်ခြင်းကိုလည်း မရည်ရွယ်ပါ။ ဘာကြောင့်နည်း—အရူပ ပဋိသန္ဓေတို့၏ ဥပါဒ် ခဏ၌ ရုပ်နာမ်တို့ အတူတကွဖြစ်ခြင်း မရှိသောကြောင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် “န ပနေတံ ။ပေ။ဒဠဗ္ဗံ”ဟု မိန့်သည်။ ထို့ပြင်—ပဋိသန္ဓေ၏ ဥပါဒ်ခဏ၌သာ ရုပ်တရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ရှိသည်ဟုလည်း မသတ်မှတ်လို၊ ဘာကြောင့်နည်း—ဌိခဏ ဘင်ခဏတို့၌လည်း ရုပ် တရားတို့ဖြစ်ခြင်းရှိသောကြောင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် “ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿ။ပေ။ ဝက္ခတိ”ဟု မိန့်လိုမည်။ [ယထာစ “ပဋိသန္ဓိက္ခဏေ ဝေါ”တိ နိယမော န ဂဟေတဗ္ဗော၊ ဝေ “ကေက္ခဏေ ဝေ ပါတုဘာဝေါ”တိပိ နိယမော န ဂဟေတဗ္ဗောတိ ဒဿေန္တော န ပနေတန္တိ အာဒိ မာဏ။—အန။]

၈၊ ဆက်။ ဖလပတ္တနိဒဿနေန၊ အသီးအရွက်တို့ကို ညွှန်ပြခြင်းအားဖြင့်။ (အဋ္ဌကထာ၌ ညွှန်ပြခြင်းအားဖြင့်။) ရူပါရူပါနံ၊ ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့၏။ အသမာနကာလတံ၊ မတူသောကာလ ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို။ နိဒဿေတိ၊ ညွှန်ပြ၏။ (ရူပါရူပါနံ၊ တို့၏။) သဟပ္ပါဒံ၊ အတူတကွဖြစ်ခြင်းကို။ န (နိဒဿေတိ)၊ ညွှန်ပြသည်မဟုတ်။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) တဒတ္ထံ၊ ထို ရုပ်နာမ်တို့၏တကွဖြစ်ခြင်းကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ။ အဒ္ဓါနပရိစ္ဆေဒဿ၊ ၏။ ဝါ၊ ကို။ အနာရဒ္ဒတ္တံ၊ အားမထုတ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ [အဒ္ဓါနပရိစ္ဆေဒကို အားထုတ်ခြင်းသည် ရုပ်နာမ်တို့၏ တပြိုင်နက် ဥပါဒ်ခြင်းကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ မဟုတ်၊ ရုပ်နာမ်တို့၏ မတူသောကာလရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ အားထုတ်ခြင်း ဖြစ်သည် ဟူလို။]

ပန၊ ဆက်။ သဟပ္ပါဒေန၊ ရုပ်နာမ်တို့၏တကွဖြစ်ခြင်းအားဖြင့်။ အသမာနကာလတံ၊ မတူသောကာလ ရှိသည်၏အဖြစ်သည်။ သုဒဒိပနာ၊ လွယ်ကူစွာပြရခြင်းရှိသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တံ ဒီပနတ္ထမေဝ၊ ထိုအသမာနကာလရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှါသာ။ သဟပ္ပါဒဂ္ဂဟဏံ၊ အတူတကွဖြစ်ခြင်းကို ယူခြင်းသည်။ (ဟောတိ)။

[အနုဋီကာ၌ ရှေ့အဋ္ဌကထာ ဋီကာစကားတို့ကိုချိုး၍ ယဒိ၏အစွဲကိုပြသောကြောင့် အနုဋီကာအတိုင်း ဤ၌ စွဲရတော့မည်။] (ရူပါရူပဓမ္မာ၊ ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့သည်။ ဒန္တလဟု ပရိဝတ္တိနော၊ လေးနှေးသောဖြစ်ခြင်း ရှိကုန်၊ လျှင်မြန်သောဖြစ်ခြင်း ရှိကုန်သည်။) ယဒိ (ဟောန္တိ)၊ အကယ်၍ ဖြစ်ကုန်အံ့။ ဝေ(သန္တေသ)၊ ဤသို့ ဖြစ်ကုန်လသော်။ ရူပါရူပါနံ၊ ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့၏။ အသမာနဒ္ဒတ္တံ၊ မတူသောကာလ ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အရူပံ၊ နာမ်ကို။ ဩဟာယ၊ စွန့်၍။ ရူပဿ၊ ၏။ ပဝတ္တိ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်သည်မဟုတ်လော။ ဣတိ၊ သို့။ ဧတိဿာ(စောဒနာယ)၊ ဤစောဒနာကို။ နိဝါရဏတ္ထံ၊ တားမြစ်ခြင်းအကျိုးငှါ။ တတ္ထ ကိဉ္ဇာပီတိ အာဒိ၊ အစရှိသော။ (ယံ ဝစနံ အတ္ထံ၊ တံ ဝစနံ သင်္ဂဟကာရော) အာဟ၊ ပြီ။

ကေပ္ပမာဏာဝါတိ (ဣဒံ)၊ ဟူသော ဤစကားကို။ (ဝတ္ထံ ခွဲစပ်။) နိရန္တရံ၊ မပြတ်။ ပဝတ္တမာနေသု၊ ဖြစ်ကုန်သော။ ရူပါရူပဓမ္မေသု၊ ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့သည်။ နိစ္စိဒ္ဓေသု၊ အပေါက်အကြားမရှိကုန်လသော်။ (ရုပ်အစဉ်အတန်းချင်း၊ နာမ်အစဉ်အတန်းချင်း အပေါက်အကြား မရှိ။) အရူပရဟိတံ၊ နာမ်တရားမှ ကင်းသော။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်ငင်း။ ရူပရဟိတံ၊ ရုပ်တရားမှ ကင်းသော။ အရူပဝါ၊ နာမ်သည်ငင်း။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိကတွာ၊ ဤသို့ နှလုံးပြု၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝတ္ထံ။ ၈၊ ဆက်။ အယံ ကထာ၊ ဤအဒ္ဓါနပရိစ္ဆေဒကထာကို။ (ကတာ ခွဲစပ်။)

ပဉ္စဝေါကာရေ၊ ပဉ္စဝေါကာရဘဝ၌။ နိဗ္ဗာနပဋိဘာဂနိရောဓသမာပတ္တိရဟိတံ၊ နိဗ္ဗာန်နှင့် အလားတူသော နိရောဓသမာပတ်အခိုက်မှ ကင်းသော။ ကမ္မဇရုပ်ပ-
ပဝတ္တိ၊ ကမ္မဇရုပ်၏ ဖြစ်ခြင်းကို။ သန္တာယ၊ ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ကတ၊
ပြုအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဠဗ္ဗာ၊ ၏။

ပဒေ ပဒန္တိ(ပဒဿ)၊ ဟူသော ပုဒ်၏။(အတ္ထော'ဉ္စစပ်။) အတ္တနော၊ မိမိ၏။
ပဒေဝေ၊ ရှေ့ခြေ၌သာ။ ဝါ၊ ရှေ့ခြေ၏အနီး၌သာ။ ပဒံ၊ နောက်ခြေကို။ နိက္ခိ-
ပန္နောဝိယ၊ ချသကဲ့သို့။ လဟုံလဟုံ၊ လျင်စွာ လျင်စွာ။ အတ္တမိတွာ၊ နင်း၍။
(ဂစ္ဆတိ ဉ္စစပ်။) ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ [လက္ခဏကပါဒတာယ အတ္တနော အတ္တန္တ-
ပဒဿမိပေ ပဒံ နိက္ခိပိတွာ။—အနု။] အနောဟာယာတိ၊ ကား။ ယာဝ၊ အကြင်
မျှလောက်။ စုတိ၊ စုတိသည်။ (အတ္တိ၊ ၏။) တာဝ၊ ထိုစုတိတိုင်အောင်။ အဝိ-
ဇဟိတွာ၊ မစွန့်မူ၍။ (ဧကပ္ပမာဏေနပဝတ္တနံ ဉ္စစပ်။) စုတိကွဏေ ပန၊ စုတိ
ခဏ၌ကား။ သဟေဝ၊ ရုပ်နာမ်တို့ အတူတကွသာလျှင်။ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ချုပ်ကုန်၏။
ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

စ၊ ဆက်။ ယသ္မိံ အဒ္ဓါနေ၊ အကြင်ကာလ၌။ အညမညံ၊ အချင်းချင်းကို။
အနောဟာယ၊ မစွန့်မူ၍။ ပဝတ္တိ၊ သည်။ (ဟောတိ)။ ပဋိသန္နိစုတိပရိစ္ဆိန္နော၊
ပဋိသန္ဓေစုတိဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော။ သောဝ၊ ထိုကာလသည်ပင်။ ဥက္ကံသတော၊
အလွန်အားဖြင့်။ တေသံ၊ ဤရုပ်နာမ်တို့၏။ အဒ္ဓါ၊ ဖြစ်ရာကာလသည်။ ဣတိ၊
ဤသို့မှတ်အပ်၏။ [စာအုပ်တို့၌ “သော စ”ဟုရှိ၏၊ မကောင်း။ “သောဝ”ဟုရှိမှ
ကောင်းသည်။] ဝေန္တိ တေန၊ ဧဝံဟူသော ဤပါ၌ဖြင့်။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ ဝုတ္တံ၊
ဆိုအပ်ပြီးသော။ အဝကံသတော၊ ယုတ်လျော့သောအားဖြင့်။ အဒ္ဓါပကာရံ၊
အဒ္ဓါအပြားကို၎င်း။ (“သတ္တရသစိတ္တက္ခဏာ ရူပဿ အဒ္ဓါ၊ ရူပဿ သတ္တရသ-
မော ဘာဂေါ အရူပဿ”ဟု ဆိုအပ်ပြီးသော အဒ္ဓါအပြားကို၎င်း။) ဣမဉ္စ၊
ဤဆိုအပ်ပြီးသော စုတိပဋိသန္ဓေဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော ဥက္ကံသအဒ္ဓါအပြားကို
၎င်း။ (သင်္ဂဟကာရော)သင်္ဂဟာတိ၊ သိမ်းယူ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဠဗ္ဗံ၊ ၏။ဧကပ္ပပါဒ-
နာနာနိရောဓတောတိ၊ ဟူသော။ ဧတံ ဒွယမပိ၊ ဤ ၂-ပါးအပေါင်းကိုလည်း။
(ဧကပ္ပါဒနှင့်နာနာနိရောဓ ၂-ပါးအပေါင်းကိုလည်း။)သဟ၊ တကွ။ ဂဟေတွာ၊

နိဗ္ဗာန။ပေ။ရဟိတံ။ ။“ရုပ်နှင့် နာမ်တို့ အချင်းချင်း မကင်း”ဟုဝေယံ ပဉ္စဝေါကာ-
ရဘ၌သာ ဖြစ်နိုင်၏။ စတုဝေါကာရ၊ ဧကဝေါကာရဘ၌ကား အချင်းချင်းကင်း၏၊ ပဉ္စ-
ဝေါကာရဘ၌လည်း ခဏတိုင်း ခဏတိုင်းဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်၏ ဖြစ်ခြင်းကို ချဉ်ရွယ်သည်။
ထိုကမ္မဇရုပ်သည်လည်း နိရောဓသမာပတ်ဝင်စားခိုက်၌ စိတ်က မဖြစ်သောကြောင့် နာမ်
တို့နှင့်ကင်း၍ ဖြစ်ရသည်။ နိရောဓသမာပတ်သည် စိတ်-စေတသိက်တို့မှ၎င်း၊ စိတ္တဇရုပ်တို့မှ
၎င်း ငြိမ်း၍ နေသောကြောင့် နိဗ္ဗာန်နှင့်လည်း တစိတ်တဒေသတူ၏၊ ထို့ကြောင့်“နိဗ္ဗာန-
ပဋိဘာဂ”ဟု ဆိုသည်။

၍။ ရူပါရူပါနံ၊ ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့၏။ ကေုပ္ပါဒနာနာနိရောဓတောတိ၊ ဟူသော။ ကော၊ တပါးသော။ ဒဠဗ္ဗာကာရော၊ ဉာတပရိညာဖြင့် ရှုထိုက်သော အခြင်းအရာကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်ထိုက်၏။ [ကော ဉာတပရိညာယ ဒဠဗ္ဗာကာရော-အနု။] ဣတော၊ ဤကေုပ္ပါဒနာနာနိရောဓတော ဟူသော မာတိကာပုဒ်မှ။ ပရေသုပိ၊ နောက်မာတိကာပုဒ်တို့၌ လည်း။ ဧဝံ၊ ဤအတူတည်း။

ပစ္ဆိမကမ္မဇံ ဌပေတွာတိ(ဣဒံ)၊ ဟူသော ဤစကားကို။ (ဝုတ္တံ ခွံစပ်။) တဿ၊ ထို ပစ္ဆိမကမ္မဇရုပ်၏။ စုတိစိတ္တေန၊ စုတိစိတ်နှင့်။ သဟ၊ နိရုဇ္ဈာန်တော၊ ချုပ်ခြင်းကြောင့်။ နာနာနိရောဓော၊ အသီးသီးသောချုပ်ခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိကတွာ၊ ဤသို့လုံးပြု၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝဒန္တိ၊ ကေစိဆရာတို့ ဆိုကြကုန်၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဆိုကြပါကုန်သော်လည်း။ တဿ၊ ထို ကမ္မဇရုပ်၏။ ကေုပ္ပါဒေါပိ၊ စိတ်နှင့်တူသော ဖြစ်ခြင်းသည်လည်း။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ သောဋ္ဌသကေ၊ ၁၆-ချက်သော စိတ်တို့၏ အပေါင်းတွင်။ ပစ္ဆိမဿ၊ နောက်ဆုံးစိတ်၏။ ဘင်္ဂက္ခဏေ၊ ဘင်ခဏ၌။ ဥပ္ပတ္တိ-ဝစနတော၊ ဖြစ်ခြင်းကို ဆိုခဲ့ခြင်းကြောင့်တည်း။ [“ကေုပ္ပါဒနာနာနိရောဓတော” ဟူသော အခဏ်းဝယ် အဋ္ဌကထာ၌ ဤအဓိပ္ပါယ်ကို ဆိုခဲ့ခြင်းကြောင့်တည်း။]

[နာနာနိရောဓဘာဝံ ဝိယ ကေုပ္ပါဒဘာဝမ္ပိ ပစ္ဆိမကမ္မဇဿ ဌပနေ ကာရဏံ အနိစ္စန္တော “ယဒိ ပံနာ”တိ သာသကံ ဝဒတိ။ -အနု။ ဤသို့ ယုံမှား ဘွယ်ကို ပြလိုသောကြောင့် “ယဒိ ပန” ကို မိန့်သည်။] ပန၊ ဆက်။ ယဿ၊ အကြင် စိတ်၏။ ကေုပ္ပါဒနာနာနိရောဓော၊ တူသောဖြစ်ခြင်း၊ အသီးသီးသောချုပ်ခြင်း ဟူကုန်သော။ ဧဝံပိ၊ ၂-မျိုးလုံးတို့သည်လည်း။ န သန္တိ၊ မရှိကုန်။ တံ၊ ထို ၂-မျိုးလုံး မရှိသောစိတ်ကို။ ယဒိ ဌပေတဗ္ဗံ၊ အကယ်၍ ဖယ်ထားထိုက်အံ့။ (ဧဝံသတိ၊ သော်။) သဗ္ဗမ္ပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော။ စိတ္တဿ၊ စိတ်၏။ ဘင်္ဂက္ခဏေ၊ ဘင် ခဏ၌။ [ရှေးအဋ္ဌကထာအလိုအားဖြင့် ‘စုတိစိတ်မှ အထက် ၁၇-ချက်မြောက်သော စိတ်၏ ဘင်ခဏ၌။] ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဌပေတဗ္ဗံ၊ ဖယ်ထားထိုက်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ပန၊ သို့သော်လည်း။ ပစ္ဆိမကမ္မဇဿ၊ ပစ္ဆိမကမ္မဇရုပ်၏။ ဥပ္ပတ္တိတော၊ ဖြစ်ရာခဏမှ။ ပရတော၊ နောက်၌။ စိတ္တေသု၊ စိတ်တို့သည်။ ပဝတ္တမာနေသု၊ ဖြစ်ကုန်လသော်။ ကမ္မဇရူပဿ၊ ကမ္မဇရုပ်၏။ အနုပ္ပတ္တိတော၊ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ တဒါ၊ ထိုအခါ၌။ (၁၇-ချက်မြောက်စိတ်တို့မှ နောက်ဖြစ်သောစိတ်တို့ဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌။) ဝဇ္ဇေတဗ္ဗံ၊ ရှောင်ကြဉ်ထိုက်သော ကမ္မဇရုပ်သည်၎င်း။ ဂဟေတဗ္ဗံ၊ ယူထိုက်သော ကမ္မဇရုပ်သည်၎င်း။ နတ္ထိ၊ မရှိ တော။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ပစ္ဆိမကမ္မဇံ ဌပေတွာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။

ပန၊ ဆက်။ တတော၊ ထို ပစ္စိမကမ္မဇရုပ်ဖြစ်ရာ အခါမှ။ ပုံဗွေ၊ ရွေးဖြစ်သော ဤဘက်၌။ အဋ္ဌစတ္တာလီသ ကမ္မဇရူပပဝေဏီ၊ ၄၈-ချက်သော ကမ္မဇရုပ်အစဉ် အဆက်သည်။ [ခဏငယ် ၄၈-ချက်ရှိသောကြောင့် “ကမ္မဇရုပ်” ၄၈-ချက် အစဉ်” ဟု ဆိုသည်။] အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တတ္ထိ၊ ထိုအဋ္ဌကထာ၌။ (ယောဇနာ ကတာ ဌိစပ်။) ယံ၊ အကြင်ကမ္မဇရုပ်သည်။ စိတ္တဿ၊ စိတ်၏။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ၊ ဥပါဒ်ခဏ၌။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်ပြီ။ တံ၊ ထိုကမ္မဇရုပ်ကို။ (ဂဟေတွာ ဌိစပ်။) ဝါ၊ သည်။ အညဿ၊ အခြားသောစိတ်၏။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ၊ ၌။ နိရုဇ္ဈတိ၊ ချုပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဧကပ္ပါဒနာနာနိရောဓန္တိ၊ ဟူ၍။ ဂဟေတွာ၊ ၌။ ဌိတိဘင်္ဂက္ခဏေသု၊ ဌိဝဏ၊ ဘင်ခဏတို့၌။ ဥပ္ပန္နရူပါနိ၊ ဖြစ်သောရုပ်တို့ကို။ ဝဇ္ဇေတွာ၊ ကြဉ်၍။ ဝေ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ဧကပ္ပါဒနာနာနိရောဓတော၊ တူသောဖြစ်ခြင်း၊ အသီးသီးသော ချုပ်ခြင်းအားဖြင့်။ (ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ တို့ကို။) ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ယောဇနာ၊ အနက်ကို ယှဉ်စေခြင်းကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ကတာ၊ ပြုအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ၏။ ဟိ၊ မှန်။ တံ ရူပံ၊ ထိုကမ္မဇရုပ်သည်။ အရူပေ-န၊ နာမ်တရားနှင့်၎င်း။ အရူပံ၊ နာမ်တရားသည်။ တေနစ၊ ထိုကမ္မဇရုပ်နှင့်၎င်း။ ဧကပ္ပါဒနာနာနိရောဓံ၊ တူသောဖြစ်ခြင်း၊ အသီးသီးသော ချုပ်ခြင်းရှိ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

တတ္ထ၊ ထိုဧကပ္ပါဒနာနာနိရောဓတောကိုပြရာ၌။ သင်္ခလိကဿ ဝိယ၊ သံကွင်း၏ ကဲ့သို့။ သမ္ပန္နော၊ ဆက်ခြင်းသည်။ ပဝေဏီ၊ ပဝေဏီမည်၏။ ဣတိကတွာ၊ ဤသို့ နှလုံးပြု၍။ အဋ္ဌစတ္တာလီသကမ္မဇိယဝစနံ၊ ၄၈-ပါးသော ကမ္မဇရုပ်နှင့် စပ်သော အစဉ်ကိုဆိုခြင်းကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ကတံ၊ ပြီ။ အညဿ၊ သံကွင်း၏ ဆက်ပုံမှ တပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ (အတ္ထေ၊ အနက်ကို။ ဂယုမာနေ၊ ယူအပ်သော်။) ဧကုနပညာသကမ္မဇိယဝစနံ၊ တခုယုတ် ၅၀-သော ကမ္မဇ ရုပ်နှင့်စပ်သော အစဉ်ကိုဆိုခြင်းသည်။ ဝါ၊ ဆိုခြင်းကို။ ကတ္တဗ္ဗံ၊ ပြုထိုက်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။

အညဿ ဧကုနပညာသ။ ။သံကွင်းဆက် ဆိုသော်လည်း ဥပါဒ်၊ ဌိ၊ ဘင် အခိုက်အတန့်၌ ကမ္မဇရုပ် ၃-ခုတို့၏ သံကွင်း ၃-ကွင်းကဲ့သို့ ဆက်စပ်ခြင်းတည်း။ နောက် စိတ္တက္ခဏ၏ ဥပါဒ်ဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်သည် ရွေးစိတ်၏ ဘင်ခဏ၌ဖြစ်သော ကမ္မဇ ရုပ်နှင့် သံကွင်းကဲ့သို့ ဆက်၍ မဖြစ်။ ဘဒ္ဒကြောင့်နည်း-စိတ်သည် -အနန္တရပစ္စယသတ္တိ ဖြင့် တစိတ်နှင့်တစိတ် ဆက်နေသော်လည်း ရုပ်တို့က ထိုသို့ မဆက်နိုင်သောကြောင့်တည်း။ “ရွှေစိတ်၏ဘင်နှင့် နောက်စိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏ၌ဖြစ်ကြသော ကမ္မဇရုပ်တို့ သံကွင်းကဲ့သို့ ဆက်၍ ဖြစ်နိုင်လျှင် သတ္တရသမစိတ်၏ ဘင်ခဏ၌ဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်ပါ ယူရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ကမ္မဇရူပပဝေဏီသည် လေးဆယ့်ရှစ်ချက်သာ မက၊ တခုယုတ် ငါးဆယ့်ရှစ်ရာ၏”-ဟူလို။

နာနုပ္ပါဒ။ပေ။ပစ္ဆိမကမ္မဇေန ဒီပေတဗ္ဗာတိ။ ဟူသောစကားကို။ တေန၊ ထို ပစ္ဆိမကမ္မဇေရုပ်ဖြင့်။ သုဒိပနတ္တံ၊ လွယ်ကူစွာပြုရခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ပြ၍လွယ်ကူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) (သင်္ကဟာရေန)ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း)ကသွာ၊ ကြောင့်။ တေန၊ ထိုပစ္ဆိမကမ္မဇေရုပ်ဖြင့်။ သုဒိပနံ၊ လွယ်ကူစွာ ပြုရခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ နည်း။ ဟိ(ယသွာ)၊ကြောင့်။ ဧတေန နယေန၊ ဤပစ္ဆိမ ကမ္မဇေရုပ်၌ ပြအပ်သောနည်းဖြင့်။ (ဝိညာတံ သက္ကာတိ ခွဲစပ်။) တတော၊ ထို ပစ္ဆိမကမ္မဇေရုပ်မှ။ ပုဗ္ဗေပိ၊ ရှေး၌လည်း။ ဧကဿ၊ တပါးသော။ စိတ္တဿ၊ ၏။ ဘင်္ကဏေ၊ ဘင်ခဏ၌။ ဥပ္ပန္နရူပံ၊ ဖြစ်သောရုပ်သည်။ အညဿာပိ၊ အခြား သောစိတ်၏လည်း။ ဘင်္ကဏေ ဝေ၊ ဘင်ခဏ၌သာ။ နိရုဇ္ဈတိ၊ ချုပ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တံ၊ ထို ရှေးကမ္မဇေရုပ်သည်။ အရူပေန၊ နာမ်တရားနှင့်၎င်း။ အရူပံ၊ နာမ်တရားသည်။ တေန စ၊ ထို ရှေးကမ္မဇေရုပ်နှင့်၎င်း။ နာနုပ္ပါဒ၊ အသီးသီးသော ဖြစ်ခြင်းရှိ၏။ ဧကနိရောဓံ၊ တူသောချုပ်ခြင်းရှိ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာတံ၊ သိခြင်း၊ ငှါ။ သက္ကာ၊ တတ်ကောင်း၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တေန သုဒိပနံ ဟောတိ)။

ပန၊ ဆက်။ ဥဘယတ္ထာပိ၊ ပစ္ဆိမကမ္မဇေရုပ်၏ဖြစ်ရာအခါ၊ ထိုမှ ရှေးဖြစ်သော ရုပ်၏ဖြစ်ရာအခါဟူသော ၂-ပါးစုံ၌လည်း။ အညဿ၊ အခြားသော။ စိတ္တဿ၊ ရှေ့စိတ်၏။ ဌိတိက္ခဏေ၊ ဌိခဏ၌။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်သော။ အညဿ၊ အခြားသော နောက်စိတ်၏။ ဌိတိက္ခဏေ၊ ဌိခဏ၌။ (နိရုဇ္ဈနကံ၊ ချုပ်လတ္တံ့သော။) ရူပံ၊ ရုပ်ကို ၎င်း။ တဿ၊ ထိုရုပ်၏။ ဌိတိက္ခဏေ၊ ဌိခဏ၌။ နိရုဇ္ဈနကံ၊ ချုပ်လတ္တံ့သော။ အရူပဉ္စ၊ နာမ်တရားကို၎င်း။ န သင်္ဂဟိတံ၊ မသိမ်းယူအပ်။ တံ၊ ထိုရုပ်နာမ်တရား သည်။ (ဂစ္ဆတိ ခွဲစပ်။) “နာနုပ္ပါဒတော နာနာနိရောဓတော”တိ၊ ဟူသော။ ဧတ္ထေဝ၊ ဤမှတ်တက်၌သာ။ သင်္ဂဟိတံ၊ သိမ်းယူအပ်သည်၏အဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပေဒိတဗ္ဗံ၊ သိထိုက်၏။ [ထိုသို့သိမ်းယူနိုင်ပုံကို ခိုင်မြဲစေ လိုသောကြောင့်။ “စတုသန္တတိကရူပေန ဟိ” စသည်ကို မိန့်။] ဟိ၊ မှန်၏။ စတု- သန္တတိကရူပေန၊ ကမ္မဇေ၊ စိတ္တဇေ၊ ဥတုဇေ၊ အာဟာရဇဟူသော လေးပါးသော

ဥဘယတ္ထာပိ။ ။ရှေး၌ ပစ္ဆိမကမ္မဇေရုပ်၏ ဖြစ်ပုံကို အဋ္ဌကထာ၌ ပြခဲ့ပြီ။ ထို ပစ္ဆိမ ကမ္မဇေရုပ်ဖြစ်ပုံကို နည်းမှ၍ သိနိုင်လောက်သော တတော ပုဗ္ဗေပိ အရ ရှေးက ကမ္မဇေရုပ် ကိုလည်း ပြခဲ့ပြီ။ [ဥဘယတ္ထာတိ ပစ္ဆိမကမ္မဇရူပပဝတ္ထိယံ၊ တတော ပုဗ္ဗေ စ။—အနု။]

အညဿ စိတ္တဿ။ပေ။န သင်္ဂဟိတံ။ ။ထို ၂-ပါးစုံ၌ပင် အခြားသော ရှေ့စိတ်၏ ဌိခဏ၌ဖြစ်၍ အခြားသောနောက်စိတ်၏ ဌိခဏ၌ ချုပ်လတ္တံ့သော ရုပ်ကို၎င်း၊ ထိုရုပ်၏ ဌိခဏ၌ဖြစ်၍ ထိုရုပ်၏ ဌိခဏ၌ပင် ချုပ်လတ္တံ့သော နာမ်တရားကို၎င်း မသိမ်းယူအပ် သေး။ ထို ရုပ်နာမ် ၂-ရပ်လုံးကိုပင် နောက်၌ ပြအပ်လတ္တံ့သော “နာနုပ္ပါဒတော နာနာ- နိရောဓတော”၌သာ သိမ်းယူလိမ့်မည်။

ရုပ်အစဉ်၌ ပါဝင်သောရုပ်ဖြင့်။ နာနုပ္ပါဒနာနာနိရောဓတာဒိပနာ၊ နာနုပ္ပါဒ-
 နာနာနိရောဓ၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းသည်။ [အဋ္ဌကထာ၌ ပြခြင်းသည်။] (ဟောတိ
 ဧဝံ။) ဧဝံ၊ ဤ နာနုပ္ပါဒ ကေနိရောဓတာကို ပြရာအခန်း၌၊ ဌိတိက္ခဏေ၊
 ဌိတိဇာနိ။ ဥပ္ပန္နဿ၊ ဖြစ်သောရုပ်၏။ ဝါ၊ ကို။ ဒဿိတတ္တာ၊ ပြအပ်ပြီး၏အဖြစ်
 ကြောင့်။ အဒဿိတဿ၊ ဤကဲ့သို့ အကျယ်ဝေဘန်၍မပြအပ်သေးသော နာနုပ္ပါ-
 ဒနာနာနိရောဓရုပ်၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ နယဒဿနံ၊ နည်းကို ပြခြင်းသည်။
 ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

သမတ္တိံသကမ္မဇရူပေသုဝေ၊ အတိကျသုံးဆယ်သော ကမ္မဇရုပ်တို့၌သာ။
 [ဝေဖြင့် သတ္တတိကမ္မဇရူပကို ကန့်။] ဌိတဿာပိ၊ တည်သည်လည်း ဖြစ်သော။
 ဂဗ္ဘေ၊ အဓိဝမ်းတိုက်၌။ ဂတဿ၊ ရောက်နေသော သတ္တဝါကလေး၏။ မရဏံ၊
 သေခြင်းသည်။ အတ္တံ၊ ရှိနိုင်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တေသံ ဝေ၊ ထို ကမ္မဇရုပ်တို့
 ၏သာ။ ဝါ၊ တို့နှင့်သာ။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။ ပစ္ဆိမကမ္ပိ၊ ပစ္ဆိမကမ္မဇရုပ်ကို
 လည်း။ ယောဇိတံ၊ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။ ဝါ၊ သုံးစွဲအပ်ပြီ။

စတုသန္တတိကပေ။ဒီပနာ။ ။ဤပုဒ်ကို ဟောတိ၌ သာမညကတ္တာ၊ နယဒဿနံကို
 ဟောတိ၌ ဝိသေသကတ္တာအဖြစ်ဖြင့် စပ်ပါ။ နောက်၌ စတုသန္တတိကရုပ်ဖြင့် နာနုပ္ပါဒ-
 နာနာနိရောဓတာကို အဋ္ဌကထာဆရာပြခြင်းသည် နည်းယူရုံမျှ ပြခြင်းဖြစ်သည်—ဟူလို။

ဧဝံ။ပေ။ဒဿိတတ္တာ။ ။ဧတ္တတိ တေသ္မိံ နာနုပ္ပါဒကေနိရောဓတာ ဒီပနေ၊
 ဌိတိက္ခဏေတိ အရူပဿ ရူပဿ စ ဌိတိက္ခဏေ ဥပ္ပန္နဿ ရူပဿ စ အရူပဿ စ ဒဿိတတ္တာ၊
 ဤ နာနုပ္ပါဒ ကေနိရောဓတာကို ပြရာ၌ နာမ်တရား၏ ဌိတိဇာနိဖြစ်သော ရုပ်တရားကို
 ၎င်း၊ ရုပ်တရား၏ ဌိတိဇာနိဖြစ်သော နာမ်တရားကို၎င်း ပြအပ်ပြီးဖြစ်၏။ ထိုသို့ဖြစ်ပုံကို
 အဋ္ဌကထာ၌လည်း ဤသို့ ပြအပ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် မပြအပ်သေးသော ရုပ်တရား နာမ်
 တရားအတွက် နည်းပြဖြစ်သည် ဟူလို။

အဒဿိတဿ။ ။“မပြအပ်သေး” ဟုရာ၌လည်း ဤ နာနုပ္ပါဒ ကေနိရောဓကို ပြရာ
 ဝယ် အကျယ်ဝေဘန်၍ပြသကဲ့သို့ ထို နာနုပ္ပါဒနာနာနိရောဓတာကိုပြရာ၌ အကျယ်ဝေဘန်
 ၍ မပြအပ်သည်ကို အဒဿိတဟု ဆိုလိုသည်။ [အဒဿိတတ္တာတိ ယထာ ဝေ ဧဝံ၊ ဝေ
 တတ္ထ ဝိဘင်္ဂတော အဒဿိတဿ။—အနံ။]

သမတ္တိံသ ကမ္မဇရူပေသု ဝေ။ ။ပစ္ဆိမ ကမ္မဇရုပ်ကို ပြရာ၌ အဘယ်ကြောင့်
 သမတ္တိံသကမ္မဇရုပ်ကိုသာ ယှဉ်စေအပ် သုံးစွဲအပ်ပါသနည်း။ ဩပပါတိကပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက်
 သတ္တတိကမ္မဇရုပ်၌ပါသော ပစ္ဆိမကမ္မဇရုပ်ကိုလည်း ယှဉ်စေထိုက်သည်မဟုတ်ပါလောဟု
 စောဒနာဘွယ်ရှိသောကြောင့် “သမတ္တိံသပေ။ ယောဇိတံ”ဟု မိန့်သည်။ ဂဗ္ဘသေယျက
 သတ္တဝါတို့သည် အဓိဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေတည်နေစေလှယ် သေနိုင်၏။ ထိုသို့ သေလျှင် ပစ္ဆိမ
 ကမ္မဇရုပ်သည် သမတ္တိံသကမ္မဇရုပ်တွင် ပါဝင်သော ကမ္မဇရုပ်သာ ဖြစ်နိုင်၏။ ဩပပါတိက
 ပုဂ္ဂိုလ်များကား ထိုကဲ့သို့ အဓိဝမ်း၌မသေနိုင်၊ ထို့ကြောင့် သမတ္တိံသကမ္မဇရုပ်၌ ပါဝင်
 သော ပစ္ဆိမကမ္မဇရုပ်ကိုသာ ယှဉ်စေအပ် သုံးစွဲအပ်ပါသည်—ဟူလို။

ကသွား၊ အဘယ့်ကြောင့်။ အမရာနာမ၊ သေခြင်းမရှိသူတို့ မည်သည်။ ဘဝေ-
ယျ၊ ဖြစ်ကုန်ရာသနည်း။ (ယသွား၊ အကြင်ကြောင့်။) [နောက်၌ ဣတိသဒ္ဓါရှိ
သောကြောင့် ထည့်သည်။] ဆန္ဒ၊ ဖိ-ပါးကုန်သော။ ဝတ္ထု၊ နှံ၊ စက္ခုစသော ဝတ္ထု
ရုပ်တို့၏။ ပဝတ္ထိ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်။ (ကမ္မေန၊ ကံကြောင့်။ ဘဝတိ) ယထာ၊ ဖြစ်
သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ တဒုပ္ပါဒကကမ္မေနော၊ ထိုဝတ္ထုရုပ် ဖိ-ပါးကို ဖြစ်စေ
တတ်သော ကံကြောင့်ပင်။ တဗ္ဗတ္ထုကာနံ၊ ထိုဝတ္ထုရုပ် ဖိ-ပါးဟူသော မှီရာရှိ
ကုန်သော။ ဘဝဂီဒိနဉ္စ၊ ဘဝင် အစရှိသော နာမ်ဝိပါက်တို့၏လည်း။ ပဝတ္ထိ-
ယာ၊ သည်။ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ဖြစ်ထိုက်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (အမရာနာမ၊ သည်။
ဘဝေယျ၊ ။)

ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ (ယသွား)၊ ကြောင့်။ ယေန(ကာရဏေန)၊ အကြင်
အကြောင်းကြောင့်။ တကမ္မဇေသု၊ ထိုကံကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်နာမ်တို့တွင်။
ကေစွံ၊ အချို့သည်။ ပဝတ္ထေယျ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ကေစွံ၊ အချို့သည်။ န ပဝတ္ထေယျ၊
မဖြစ်ရာ။ တ ကာရဏံ၊ ထိုသို့ အချို့ဖြစ်ခြင်း၊ မဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းသည်။
န အတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ (တဒုပ္ပါဒကကမ္မေနော၊ ကြောင့်ပင်။ တဗ္ဗတ္ထု-
ကာနံ၊ ကုန်သော။ ဘဝဂီဒိနဉ္စ၊ တို့၏လည်း။ ပဝတ္ထိယာ၊ သည်။ ဘဝိတဗ္ဗံ၊
၏။) တသွား၊ ထို့ကြောင့်။ (ထိုသို့ ဖိ-ပါးသော ဝတ္ထုရုပ်တို့၏ ကံကြောင့် ဖြစ်
သကဲ့သို့ ဤအတူ ထို ဖိ-ပါးသော ဝတ္ထုရုပ်ဟူသော မှီရာရှိကုန်သော ဘဝင်အစ
ရှိသော ဝိပါက်စိတ်တို့၏လည်း ထိုဝတ္ထုရုပ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော ကံကြောင့်ပင်
ဖြစ်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) အာယုညသ္မာဝိညာဏာဒီနံ၊ အာယုညသ္မာ

ယထာ။ ပေ။ ဘဝိတဗ္ဗံ။ ။ “ပစ္စိမကမ္မဇရုပ်၏ နောက်၌ ကမ္မဇရုပ်များ ဆက်၍ ဖြစ်
လျှင် မသေသူတို့ ဖြစ်ရာ၏” ဟူသော အဋ္ဌကထာစကား၌ အဘယ့်ကြောင့် မသေသူတို့
ဖြစ်ရာသနည်းဟု ပုစ္ဆာထုတ်၍ ဝိသဇနကို ပြလိုသောကြောင့် “ယထာ” စသည်ကိုမိန့်။
သတ္တဝါတို့၏ ကိုယ်၌ စက္ခုစသော ဝတ္ထုရုပ် ဖိ-ပါးသည် ကံကြောင့် ဖြစ်ရသကဲ့သို့ ထို
အတူ ထိုဝတ္ထုရုပ်များကို မှီကြသော ဘဝင်၊ စက္ခုဝိညာဉ်စသော နာမ်ဝိပါက်တို့လည်း
ထိုဝတ္ထုရုပ် ဖိ-ပါးကို ဖြစ်စေတတ်သောကံကြောင့်ပင် ဖြစ်ထိုက်၏။ ဤသို့ ရုပ်နာမ်တွေ
ဆက်၍ဖြစ်နေလျှင် မသေသူတွေသာ ဖြစ်ကြစရာ ဖြစ်တော့သည်—ဟူလို။

န ဟိ တံ။ ပေ။ ပဝတ္ထေယျ။ ။ ထိုသို့ ဖြစ်ထိုက်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြလိုသော
ကြောင့် “န ဟိ တံ” စသည်ကိုမိန့်။ ထိုကံကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့တွင်
“အချို့ကိုသာဖြစ်စေ၍ အချို့ကို မဖြစ်စေ” ဟု ခွဲခြားဘို့ရန်အကြောင်း မရှိ၊ ထိုသို့ မရှိ
သောကြောင့် ထိုဝတ္ထုရုပ် ဖိ-ပါးကို မှီသော ဘဝင်စသော ဝိပါက်စိတ်များလည်း ထို
ဝတ္ထုရုပ်ကို ဖြစ်စေတတ်သောကံကြောင့်ပင် ဖြစ်သင့်ပါသည်—ဟူလို။

တသ္မာ။ ပေ။ အနန္တတ္ထာ။ ။ “တသ္မာ ထို့ ဟိတိ၏ဖိုလ်၊ စုံဆိုမြဲထုံးစံ”နှင့် အညီ
ဖလဂါကျကို ပြန်၍ စုံရသည်။] ပြအပ်ခဲ့သည့်အတိုင်း ကမ္မဇရုပ်ဖြစ်သော ဝတ္ထုရုပ်
ဖိ-ပါးနှင့် ဘဝင်စသော နာမ်တရားတို့ ဆက်၍ဖြစ်နေလျှင် အာယု ညသ္မာ ဘဝင် ဟူသော
ဝိညာဉ်တို့ မလျော့ကြ၊ ထို အားလုံးကိုပင် “ဇီဝိတသင်္ခါရ”ဟု ခေါ်သည်။

ဝိညာဉ် အစရှိကုန်သော။ ဇီဝိတသင်္ခါရာနံ၊ ဥသ္မာ၊ ဝိညာဉ်စသည်တို့ကို ပြုစီမံ
တတ်သော အသက်၊ အသက်သည် ပြုစီမံအပ်သော ဥသ္မာ၊ ဝိညာဉ် အစရှိသည်
တို့၏။ အနန္တတ္ထာ၊ မယုတ်လျော့ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အမရာနာမ
ဘဝေယျန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကဿရေန) ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။

ဥပ္ပါဒကုဏေ၊ ရွှေစိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏ၌။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်သောရုပ်သည်။ အညဿ၊
အခြားသော ဘ၇-ချက်မြောက် နောက်စိတ်၏။ ဥပ္ပါဒကုဏေ၊ ဥပါဒ်ခဏ၌။
နိရုဇ္ဈတိ၊ ချုပ်၏။ ဌိတိကုဏေ၊ ရွှေစိတ်၏ ဌိခဏ၌။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်သောရုပ်သည်။
အညဿ၊ အခြားသော ဘ၇-ချက်မြောက် နောက်စိတ်၏။ ဌိတိကုဏေ၊ ဌိခဏ၌။
နိရုဇ္ဈတိ၊ ချုပ်၏။ ဘင်္ဂကုဏေ၊ ရွှေစိတ်၏ ဘင်ခဏ၌။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်သောရုပ်သည်။
အညဿ၊ အခြားသော ဘ၇-ချက်မြောက် နောက်စိတ်၏။ ဘင်္ဂကုဏေ၊ ဌိ၊ နိရုဇ္ဈ-
တိ၏။ ဣတိ ဣဒံ၊ ဤစကားကို။ အဋ္ဌကထာယံ၊ ရှေးအဋ္ဌကထာ၌။ အာဂတတ္ထာ၊
လာသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (မယာ၊ ဗုဒ္ဓစောသဆရာ ငါသည်။) ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်
ပြီ။ ဝါ၊ ဆိုခဲ့ပြီ။ ဣတိ (အယံ)၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ အဓိပ္ပါယော၊ သင်္ဂဟအဋ္ဌ-
ကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။

အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဝါ၊ မိမိဟူသော ဗုဒ္ဓစောသဆရာ၏။ အဓိပ္ပါယံ ပန၊
အလိုကိုကား။ (ဒီပေတိယေဝ ဌိစပ်။) ဥပ္ပါဒကုဏေ၊ ရွှေစိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏ၌။
ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်သောရုပ်သည်။ နိရောဓကုဏေ၊ ဘ၇-ချက်မြောက်နောက်စိတ်၏ချုပ်ရာ
ခဏ၌။ (နိရုဇ္ဈတိ၊ ၏။) ဌိတိကုဏေ၊ ရွှေစိတ်၏ ဌိခဏ၌။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်သောရုပ်
သည်လည်း။ ဥပ္ပါဒကုဏေ၊ ဘ၇-ချက်မြောက် နောက်စိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏ၌။
(နိရုဇ္ဈတိ၊ ၏။) ဘင်္ဂကုဏေ၊ ရွှေစိတ်၏ ဘင်ခဏ၌။ ဥပ္ပန္နံ၊ သည်။ ဌိတိကုဏေ၊

ဇီဝိတသင်္ခါရာနံ။ ။သင်္ခါရေတိတိ သင်္ခါရော၊ ဇီဝိတဉာဉ်+တံ+သင်္ခါရော စာတိ
ဇီဝိတသင်္ခါရော၊ ဤသို့ ဝေဒနတ္ထုပြုလျှင် “ဇီဝိတသင်္ခါရ” အရ အာယုဟု ဆိုအပ်သော
ဇီဝိတပင် ရ၏။ “ဥသ္မာ၊ ဝိညာဉ်တို့ကို ပြုစီမံတတ်သော ဇီဝိတရုပ် ဇီဝိတနာမ်” ဟူလို။
ဇီဝိတေန သင်္ခါယန္တေတိ ဇီဝိတသင်္ခါရာ၊ ဤသို့ ကမ္မသဘာဝဝေဒနာပြုလျှင် ဇီဝိတသည်
ပြုစီမံအပ်သော ဥသ္မာ ဝိညာဉ်စသည်တို့ကိုရ၏။ “ဇီဝိတသင်္ခါရေ စ+ဇီဝိတသင်္ခါရံ စ
ဇီဝိတသင်္ခါရံ”ဟု ကေသေယံပြုပါ။—(အနန္တ)။ [ဥသ္မာဟူသည် ခန္ဓာကိုယ်၌ အမြဲတည်
ရှိသော ကမ္မဇတေဇောတည်း၊ ဝိညာဉ်ကား ဝိပါကိဝိညာဉ်တည်း။]

ဣတိ အဓိပ္ပါယော။ ။အဋ္ဌကထာ၌ “ကေဿ စိတ္တဿ ဥပ္ပါဒကုဏေ ဥပ္ပန္နံ ရူပ
အညဿ ဥပ္ပါဒကုဏေ နိရုဇ္ဈတိ”ဟု ဤမျှလောက်သာ ပြထားသော်လည်း ထိုစကားကို
အကျယ်ချဲ့၍ “ဌိတိကုဏေ ဥပ္ပန္နံ အညဿ ဌိတိကုဏေ၊ ဘင်္ဂကုဏေ ဥပ္ပန္နံ အညဿ
ဘင်္ဂကုဏေ နိရုဇ္ဈတိ”ဟု ဋီကာဆရာ ဖြည့်စွက်ထားသည်။ ထိုသို့ ဖြည့်စွက်ပြီးလျှင် ဤ
အားလုံးသောစကားကို ရှေးအဋ္ဌကထာ၌ လာသောကြောင့်သာ မိမိ (ရှင်ဗုဒ္ဓစောသ)၊
ဆိုအပ်ပါသည်။ မိမိအလိုကား ဤအတိုင်း မဟုတ်ပါ-ဟူလို။

၁၇-ချက်မြောက် နောက်စိတ်၏ ဌိခဏ၌။ နိရုဇ္ဈတိ၊ ချုပ်၏။ ဣတိ၊ ဤ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဒီပေတိယေဝ၊ ပြသည်သာ။ ဝေဉ္စ ကတွာ၊ ဤအကြောင်းကြောင့် လည်း။ အဒ္ဓါနပရိစ္ဆေဒေ၊ အဒ္ဓါနပရိစ္ဆေဒ၌။ ဝါ၊ တုန်းက။ တံ ပန သတ္တရသ-မေန စိတ္တေန သဒ္ဓိံ နိရုဇ္ဈတိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။

ဣမာယ ပါဠိယာ၊ ဤ သင်္ခါရယမိုက်ပါဠိတော်နှင့်။ ဝိရုဇ္ဈတိ၊ ဆန့်ကျင်၏။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ဝိရုဇ္ဈတိ၊ နည်း။) စတုသမုဋ္ဌာနိက ရူပဿပိ၊ ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရဟူသော လေးပါးသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရုပ်၏လည်း။ သမာနာ-ယုကတာယ၊ တူသောအသက် ရှိသည်၏အဖြစ်၏။ ဘဝိတဗ္ဗတ္တာ၊ ဖြစ်ထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ဣမာယ ပါဠိယာ၊ နှင့်။ ဝိရုဇ္ဈတိ၊ ၏။) ဣတိ (အယ်)၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား။ အဓိပ္ပါယော၊ သင်္ဂဟအဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။ [“သင်္ခါရယမိုက်ပါဠိတော်၌ စိတ္တဇရုပ်ကိုသာ ပြသော်လည်း ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်ဟူသမျှ စိတ္တက္ခဏ ၁၇-ချက် အသက်အခွင့်ဖြင့် တူမျှထိုက်သောကြောင့် စိတ္တက္ခဏ ၁၆-ချက်နှင့် ခဏငယ်တချက်မျှသာ ရုပ်သက်ပြထားသော ရှေးအဋ္ဌကထာ၏ စကားသည် ဤ သင်္ခါရယမိုက် ပါဠိတော်နှင့် ဆန့်ကျင်သည်”ဟူလို။]

ပန၊ ဆက်။ ယထာ (ယေန ကာရဏေန)၊ အကြင် အကြောင်းကြောင့်။ ဧတေဟိ၊ ဤ တိုက်ရိုက်ပြအပ်သော သင်္ခါရယမိုက်ပါဠိတော် ကာယသင်္ခါရသည် စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ဖြစ်၏ အစရှိသော အဋ္ဌကထာ ညွှန်ပြအပ်သော ပါဠိရပ်တို့ဖြင့်။ ယောဇိတံ၊ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။ တထာ (တေန ကာရဏေန)၊ ထိုအကြောင်းကြောင့်။ ရူပဿ၊ ရုပ်၏။ ဧကုပ္ပါဒ နာနာနိရောဓတော၊ နာမ်တရားနှင့်တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်၊ အသီးသီးသော ချုပ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်သည်၎င်း။ နာနုပ္ပါဒ-ကေနိရောဓတော၊ အသီးသီးသော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်၊ တူသောချုပ်ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်သည်၎င်း။ နတ္ထိယေဝ၊ မရှိနိုင်တော့သည်သာ။ [ဧကုပ္ပါဒဖြစ်လျှင် ကေနိရောဓသာ ဖြစ်ရမည်၊ နာနုပ္ပါဒဖြစ်လျှင်လည်း နာနာနိရောဓသာ ဖြစ်ရမည်။ ဧကုပ္ပါဒနာနာနိရောဓ၊ နာနုပ္ပါဒကေနိရောဓတို့ မဖြစ်နိုင်တော့-ဟူလို။ ဧတေဟိတိ ယထာနီတော ယမကပါဌော၊ “ကာယသင်္ခါရော စိတ္တသမုဋ္ဌာနော”-တိ အာဒိကော အဋ္ဌကထာပဒေသောတိ ဧတေဟိ။—အနု။]

ယာ ပန ဧတေဟိ။ ပေ။ ဝုတ္တော။ ။ရုပ်၏ ၁၇-ချက် စိတ္တက္ခဏ အသက်ရှည်ပုံကို ပြရာ၌ “အတ္တနော ပန အဓိပ္ပါယ် ဥပ္ပါဒက္ခဏေ ဥပ္ပန္နံ နိရောဓက္ခဏေ”ဟု ဧကုပ္ပါဒ-ကေနိရောဓတောကို၎င်း၊ “ဌိတိက္ခဏေ ဥပ္ပန္နန္တ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ၊ ဘင်္ဂက္ခဏေ ဥပ္ပန္နံ ဌိတိက္ခဏေ နိရုဇ္ဈတိ”ဟု နာနုပ္ပါဒနာနာနိရောဓတောကို၎င်း အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုကို ပြခဲ့၏။ ထို ပြအပ်ခဲ့သောစကားရပ်ကို “ဧတေဟိ”ဟု ညွှန်ပြသည်။ (တနည်း) ဧတေဟိ အရ သင်္ဂဟအဋ္ဌကထာဆရာ ရှေးအဋ္ဌကထာဆရာတို့ကို ယူပါ။

ပန၊ ဆက်။ တေဟိ။ ဤ အဋ္ဌကထာဆရာ ညွှန်ပြအပ်သော ကေုပ္ပိဒ ကေ-
 နိဗေဒတာ၊ နာနုပ္ပိဒနာနိဗေဒတာတို့ဖြင့်။ (တနည်း) တေဟိ။ ဤ အဋ္ဌ-
 ကထာဆရာတို့သည်။ ရူပဿ၊ ရုပ်၏။ ယာ သတ္တရသစိတ္တက္ခဏာယုကတာ၊
 အကြင် ၁၇-ချက် စိတ္တက္ခဏာအသက်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ ဝုတ္တု၊ ဆိုအပ်ပြီ။ အဋ္ဌ-
 ကထာယံ၊ ရှေးအဋ္ဌကထာ၌။ (ရူပဿ၊ ၏။) ယာ တတိယဘာဂါဓိကသောဋ္ဌသ-
 စိတ္တက္ခဏာယုကတာ၊ အကြင် သုံးခုမြောက်တဘို့ အလွန်ရှိသော ၁၆-ချက်
 စိတ္တက္ခဏာအသက်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း။ [စိတ္တက္ခဏ ၁၆-ချက်နှင့် ခဏဇယံ
 တချက်အသက်ရှိသည်၏အဖြစ်ကိုလည်း-ဟူလို။] (ဝုတ္တု၊ ပြီ။) သာ၊ ထိုသတ္တရသ-
 စိတ္တက္ခဏာယုကတာ၊ တတိယဘာဂါဓိကသောဋ္ဌသစိတ္တက္ခဏာယုကတာသည်။
 (ဝိရုဇ္ဈတိ ဌိစပ်။) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဝိဘင်္ဂဋ္ဌကထာယံ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဝိဘင်းအဋ္ဌ-
 ကထာ၌။ အတိတာရမ္ပဏာယ၊ အတိတ်အာရုံဟူသော အာရုံရှိသော။ စုတိယာ၊
 စုတိ၏။ အနန္တရာ၊ အခြားမဲ့၌။ ပဉ္စပုဒ္ဓာရမ္ပဏံ၊ ပဉ္စပုဒ္ဓ်အာရုံဟူသော အာရုံ
 ရှိသော။ ပဋိသန္ဓိံ၊ ပဋိသန္ဓေကို။ ဒဿေတုံ၊ ပြခြင်းငှါ။ “တ္တောဝတာ။ ပေ။
 ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ဟူ၍။ ဒဿိတေန၊ ပြအပ်သော။ သောဋ္ဌသစိတ္တက္ခ-
 ဏာယုကတာဝေန၊ ၁၆-ချက် စိတ္တက္ခဏာအသက်ရှိသည်၏ အဖြစ်နှင့်။ ဝိရုဇ္ဈတိ၊
 ဆန့်ကျင်၏။ [အရှင် ဗုဒ္ဓသောသ ဆရာအလို စိတ္တက္ခဏတချက်ပိုနေ၏။ ရှေး
 အဋ္ဌကထာဆရာအလို ခဏဇယံတချက်ပိုနေ၏။ ထို့ကြောင့် ဆန့်ကျင်သည်-
 ဟူလို။]

သာဓကအနက်။ ။တ္တောဝတာ၊ ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသော စကား
 အာဉ်ဖြင့်။ ကောဒသ၊ ၁၁-ချက်ကုန်သော။ စိတ္တက္ခဏာ၊ စိတ္တက္ခဏတို့သည်။
 အတိတာ၊ လွန်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တထာ၊ ထိုမှတပါး။ ပဉ္စဒသ၊
 ၁၅-ချက်ကုန်သော။ စိတ္တက္ခဏာ၊ စိတ္တက္ခဏတို့သည်။ အတိတာ၊ ကုန်သည်။
 ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ အထ၊ ထိုမှနောက်၌။ အဝသေသပဉ္စစိတ္တကေစိတ္တက္ခဏာယု-
 ကော၊ ကြွင်းသော ၅-ခုသော စိတ္တက္ခဏအသက်ရှိ၊ တခုသော စိတ္တက္ခဏအသက်
 ရှိသော။ တသ္မိံ ယေဝါရမ္ပဏေ၊ ထိုအာရုံ၌ပင်။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်
 သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ [ကောဒသစိတ္တက္ခဏလွန်လျှင် ပဉ္စစိတ္တက္ခဏအသက်
 ကျန်သောကြောင့်၎င်း၊ ရုပ်အာရုံ၏အသက် စိတ္တက္ခဏ ၁၆-ချက်သာရှိသည်-
 ဟူလို။ “ကောဒသစိတ္တက္ခဏာ အတိတာ”နှင့် တွဲဘိုရန် “ပဉ္စစိတ္တက္ခဏာယုက”
 ဟု၎င်း၊ “ပဉ္စစိတ္တက္ခဏာ အတိတာ”နှင့် တွဲဘိုရန် “ကေစိတ္တက္ခဏာယုက”ဟု၎င်း
 ဆိုသည်။ ပါဠိအကျယ်ကို ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဝိဘင်းအဋ္ဌကထာ၌ ရှုပါ။]

ဟိ၊ မှန်။ ဌိတိက္ခဏေဝေ၊ ဌိတိဏ၌သာ။ ရူပံ၊ ရူပါရှိသည်။ အာပါတံ၊ ရှေးရှု
 ကျခြင်းသို့။ ဝါ၊ ထင်ခြင်းသို့။ အာဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝတ္တု၊
 ဆိုခြင်းငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ ဟိ၊ ဆက်။ တထာ သတိ၊ ထိုသို့ဖြစ်လ
 သော်။ ရူပဿ၊ ရုပ်၏။ ကောဒသဝါ၊ ၁၁-ချက်သော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ပဉ္စ

ဒသေဝ ဝါ၊ ၁၅-ချက်သာလျှင်သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော။ စိတ္တက္ခဏာ၊ တို့သည်။ အတိတာ၊ လွန်ကုန်သည်ကား။ န၊ မဟုတ်သေး။ အထခေါ၊ စင်စစ်ကား။ အတိရေကကောဒသ ပဉ္စဒသစိတ္တက္ခဏာ၊ အပိုအလွန်နှင့်တကွ ၁၁-ချက်သော စိတ္တက္ခဏာ ၁၅-ချက်သော စိတ္တက္ခဏတို့သည်။ (အတိတာ၊ ကုန်ပြီ။) တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ပဉ္စဒ္ဓါရေ၊ ပဉ္စဒ္ဓါရ၌။ ဌိတိပုတ္တမေဝ၊ ဥပါဒ်ပြီးနောက် ဌိသိုရောက်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော။ ရူပံ၊ ရူပါရုံသည်။ ပသာဒံ၊ ပသာဒရုပ်ကို။ သဇ္ဇေတိ၊ ထိခိုက်၏။ ဣတိ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်သည်။ ယဒိပိ ယုဇ္ဇေယျ၊ အကယ်၍မူလည်း သင့်ပါစေဦးတော့။ (ဝေသတိပိ၊ သော်လည်း။) မနောဒ္ဓါရေပန၊ မနောဒ္ဓါရ၌ ကား။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေပိ၊ ဥပါဒ်ခဏ၌လည်း။ အာပါတံ၊ သို့။ ဝါ၊ သို့။ အာဂစ္ဆတိ၊ ။ ဣတိတေ၊ ဤဥပါဒ်ခဏ၌လည်း ထင်နိုင်၏ဟူသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို။ ဣစ္စိတဗ္ဗံ၊ အလိုရှိထိုက်၏။

ဟိ၊ မှန်၏။ (တနည်း) ကသ္မာ၊ အတယ်ကြောင့်။ ဣတိတေ၊ ကိ။ ဣစ္စိတဗ္ဗံ၊ နည်း။ ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ မနောဒ္ဓါရေ၊ မနောဒ္ဓါရ၌။ အတိတာဒိသု၊ အတိတ် အစရှိသော အာရုံတို့တွင်။ ကိစ္ဆိ၊ တစုံတခုသော အာရုံသည်။ ဝါ၊ မည်သည့် အာရုံ မဆို။ အာပါတံ၊ သို့။ ဝါ၊ သို့။ နာဂစ္ဆတိ၊ မရောက်နိုင်သည်ကား။ န၊ မဟုတ်။ အာဂစ္ဆတိ ဝေ၊ ရောက်နိုင်သည်သာ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ (ဣတိ တေ၊ ကိ။ ဣစ္စိတဗ္ဗံ၊ ။) မနောဒ္ဓါရေစ၊ မနောဒ္ဓါရ၌လည်း။ “ကောဒသစိတ္တက္ခဏာ အတိတာ၊ အထာဝသေသပဉ္စစိတ္တက္ခဏာယုဂေ”တိ၊ ဟူ၍။ ဝေ၊ ဤသို့။ ဝုတ္တံ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် စိဘင်းအဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီ။ [ပဉ္စဒ္ဓါရ၌သာ “အထာဝသေသ-ပဉ္စစိတ္တက္ခဏာယုဂေ”ဟု ဆိုအပ်သည် မဟုတ်သေး၊ မနောဒ္ဓါရ၌လည်း ဤ အတိုင်းပင် ဆိုအပ်သည်-ဟူလို။]

စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ကေုပ္ပါဒနာနာနိရောဓတာ အစရှိသည်တို့ကို ပြရာ၌။ စိတ္တဿ၊ စိတ်၏။ ယော၊ ဌိတိက္ခဏော၊ အကြင် ဌိဇဏကို။ (အဋ္ဌကထာစရိယေဟိ၊ ရှေးအဋ္ဌကထာဆရာ သင်္ဂဟအဋ္ဌကထာဆရာတို့သည်။) ဝုတ္တော၊ ပြီ။ သောစ၊ ထို ဌိဇဏကိုလည်း။ (တနည်း) သောဝ၊ ထို ဌိဇဏကိုပင်။ အတ္ထိ နတ္ထိတိ၊ ရှိ၊ မရှိ ဟူ၍။ ဝိစာရေတဗ္ဗော၊ စိစစ်ထိုက်၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ စိတ္တယမကေ၊ စိတ္တယမိုက်၌။ (ယံ၊ အကြင်တရားသည်။) ဥပ္ပန္နံ၊ ခဏတ္တယသို့ ရောက်ပြီ။ (တံ၊ ထိုတရားသည်။) ဥပ္ပဇ္ဇ-

ယော ဧတ္ထ။ ။ အရှင်ဗုဒ္ဓသောသ ဆရာအလိုအားဖြင့် ရုပ်၏ စိတ္တက္ခဏာ ၁၇-ချက် အသက်ရှိသည်၏ အဖြစ်သည်၎င်း၊ ရှေးအဋ္ဌကထာအလိုအားဖြင့် စိတ္တက္ခဏာ ၁၆-ချက်နှင့် ခဏဿိတချက် အသက်ရှိသည်၏ အဖြစ်သည်၎င်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် စိဘင်းအဋ္ဌကထာနှင့် မညီဟုပြုပြီး၍ ယခုအခါ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ ဌိဇဏဿိ ရုပ်၏ဖြစ်ပုံကိုပြရာ၌ ထိုစိတ်၏ ဌိဇဏရှိခြင်းကိုပင် ခွင့်မပြုလိုသောကြောင့် ယမိုက်ပါဠိတော်ကို ပြခြင်းငှါ “ယော ဧတ္ထ” စသည်ကို မိန့်သည်။ [ဧတ္ထောတိ ကေုပ္ပါဒနာနာနိရောဓတာဒိပိပနေ။—မဓု။]

မာနံ၊ ဖြစ်ဆဲလော။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ (ယံ၊ သည်။) ဘင်္ဂကူဏေ၊
 ဘင်ခဏ၌။ ဥပ္ပန္နံ၊ ခဏတ္တယသို့ ရောက်ပြီ။ (တံ၊ သည်။) နောစ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ၊
 ဖြစ်ဆဲကားမဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။ ဧတ္ထကမေဝ၊ ဤမျှလောက်
 သော အဖြေကိုသာ။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဌိတိက္ခဏေ၊
 ဌိခဏ၌၎င်း။ ဘင်္ဂကူဏေ၊ ဘင်ခဏ၌၎င်း။ ဥပ္ပန္နံ၊ ခဏတ္တယသို့ ရောက်၏။
 နောစ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ၊ ဖြစ်ဆဲကား မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (ဘဂဝတာ) န ဝုတ္တံ၊
 ဟောတော်မူအပ်။ တထာ၊ ထိုမှတပါး။ (ယံ၊ သည်။) နုပ္ပဇ္ဇမာနံ၊ ဖြစ်ဆဲ
 မဟုတ်။ (တံ၊ ထိုတရားသည်။) နုပ္ပန္နံ၊ ခဏတ္တယသို့ မရောက်သည် မဟုတ်
 လော။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ (ယံ၊ သည်။) ဘင်္ဂကူဏေ၊ ဘင်ခဏ၌။
 နုပ္ပဇ္ဇမာနံ၊ ဖြစ်ဆဲ မဟုတ်။ (တံ၊ သည်။) နောစ နုပ္ပန္နံ၊ ခဏတ္တယသို့ မရောက်
 သည်ကား မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။ ဧတ္ထကမေဝ၊ ဤမျှလောက်
 သော အဖြေကိုသာ။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဌိတိက္ခဏေ၊ ဌိခဏ၌၎င်း။ ဘင်္ဂကူ-
 ဏေ၊ ဌ်၎င်း။ (နုပ္ပဇ္ဇမာနံ၊ မဟုတ်။ နောစ နုပ္ပန္နံ၊ မဟုတ်။) ဣတိ၊ ဤသို့။
 (ဘဂဝတာ) န ဝုတ္တံ၊ အပ်။

ဝေ၊ ဤအတူ။ (ယံ၊ သည်။) န နိရုဋ္ဌံ၊ ချုပ်ပြီး မဟုတ်။ (တံ၊ သည်။)
 န နိရုဋ္ဌမာနံ၊ ချုပ်ဆဲ မဟုတ်သလော။ (ယံ၊ သည်။) န နိရုဋ္ဌမာနံ၊ ချုပ်ဆဲ
 မဟုတ်။ (တံ၊ သည်။) န နိရုဋ္ဌံ၊ ချုပ်ပြီး မဟုတ်သလော။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဧတေ-
 သံ၊ ဤပြဿနာတို့၏။ ပရိပုဏ္ဏဝိသဇ္ဇနေ၊ ရွှေ့နောက် ၂-ပုဒ်လုံးကို ပြည့်စုံအောင်
 ဖြေရာ၌။ “ဥပ္ပါဒက္ခဏေ အနာဂတဉ္စ”တိ၊ ဟူ၍။ ဝတော၊ ဟောတော်မူပြီး၍။
 ဌိတိက္ခဏေတိ၊ ဟူ၍။ အဝစနံ၊ ဟောတော်မူခြင်းသည်၎င်း။ (ဒီပေတိ ဌိဝပံ။)
 အတိက္ကန္တကာလဝါရေ၊ အတိက္ကန္တကာလဝါရ၌လည်း။ ဘင်္ဂကူဏေ စိတ္တံ ဥပ္ပါ-
 ဒက္ခဏံ ဝိတိက္ကန္တံတိ၊ ဟူ၍။ ဝတော၊ ဟောတော်မူ၍။ ဌိတိက္ခဏေတိ၊ ဟူ၍။
 (“ဌိတိက္ခဏေ ဘင်္ဂကူဏေ စ စိတ္တံ ဥပ္ပါဒက္ခဏံ ဝိတိက္ကန္တံ”ဟုရှိလျှင် ကောင်း၏။)
 အဝစနံ၊ သည်၎င်း။ စိတ္တဿ၊ စိတ်၏။ ဌိတိက္ခဏာဘာဝံ၊ ဌိခဏ၏ မရှိခြင်းကို။
 (ဘဂဝါ) ဒီပေတိ၊ ပြတော်မူ၏။

တိ၊ မှန်။ သုတ္တေသုပိ၊ သုတ္တန်ပါဠိတော်တို့၌လည်း။ (အဘိဓမ္မာ၌သာ မက
 သုတ္တန်တို့၌လည်း-ဟူလို။) ဌိတဿ၊ တည်ရှိသော သင်္ခတတရား၏။ အညထတ္တံ၊
 တမျိုးတခြား၏အဖြစ်သည်။ ပညာယတိ၊ ထင်ရှား၏။ ဣတိ(ဧတ္ထ)၊ ဤပါဠိရပ်၌။
 ဧကဿ၊ တပါးတည်းသော။ တဿေဝ၊ ထို သင်္ခတတရား၏ပင်။ အညထတ္တာ-
 ဘာဝတော၊ တမျိုးတခြား၏အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ (န သက္ကာ ဝတ္ထံ တို့၌
 စပ်။) ယဿ၊ အကြင် ဌိတိ၏။ အညထတ္တံ၊ တမျိုးတခြား၏ အဖြစ်သည်။ ပညာ-
 ယတိ၊ ထင်ရှား၏။ သာ၊ ထိုဌိတိသည်။ သန္တတိဌိတိ၊ အစဉ်၏ တည်ခြင်းတည်း။
 (ရုပ်အစဉ် နာမ်အစဉ်၏တည်ခြင်းတည်း။) ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝတ္ထံ၊ ဆိုခြင်းငှါ။ နန
 သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်းသည် မဟုတ်၊ တတ်ကောင်းသည်သာ။ ဣတိ၊ ဤသို့

မှတ်အပ်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ဝိဇ္ဇမာနံ၊ ထင်ရှားရှိသော။ ဓဏဒ္ဒယသမင်္ဂ၊ ဥပါဒ်
ဓဏ ဘင်ဓဏ ၂-ပါးအပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော သင်္ခတတရားကို။ ဌိတန္တိ၊
ဌိတဟူ၍။ (ဝတ္ထု၊ ဆိုခြင်းငှါ။ န န သက္ကာ၊ သာ။) [ဤအဓိပ္ပါယ်နှင့် စပ်၍
အကျယ်မှတ်ဘွယ်ကို သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ ရုပ်ပိုင်း ရူပသမုဋ္ဌာန်ခမ်း၌ အနု
ဋီကာ၏ ပြန်၍ ချေပပုံနှင့်တကွ ပြထားပြီ။]

စ၊ သည်သာမကသေး။ ဧတ္ထ၊ ဤ ကေယျဒ နာနာနိရောဓတာ အစရှိသည်
ကို ပြရာ၌။ စိတ္တနိရောဓက္ခဏေ၊ စိတ်၏ ချုပ်ရာဓဏ၌။ ယော ရူပပ္ပါဒေါ၊
အကြင်ရုပ်၏ ဖြစ်ခြင်းကို။ (အဋ္ဌကထာစရိယေဟိ၊ တို့သည်။) ဝုတ္တော၊ ပြီ။
သောစ၊ ထိုစိတ်၏ ဘင်ဓဏ၌ ရုပ်၏ ဖြစ်ခြင်းကိုလည်း။ ဝိစာရေတဗ္ဗော၊ စိစစ်
ထိုက်၏။ (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။) ဝိစာရေတဗ္ဗော၊ နည်း။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။
ယဿဝါ ပန။ ပေ။ နောတိ၊ ယဿဝါ ပန။ ပေ။ နောဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။
ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝိစာရေတဗ္ဗော၊ ၏။ [ဝါပန၊ တနည်းကား။ ယဿ၊ အကြင်
ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌။ သမုဒယသစ္စံ၊ သမုဒယသစ္စာသည်။ နိရုဇ္ဈတိ၊ ချုပ်ဆဲ။
တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌။ ဒုက္ခသစ္စံ၊ ဒုက္ခသစ္စာသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ဆဲ
လော။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ နော၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤကား အဖြေ
တည်း။ ဤအဓိပ္ပါယ်နှင့်စပ်၍ အကျယ်မှတ်ဘွယ်ကိုလည်း အနုဋီကာ၏ ချေပ
ချက်နှင့်တကွ သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ ထိုနေရာ၌ပင် ပြထားပြီ။]

စ၊ သည်သာမကသေး။ စိတ္တဿ၊ စိတ်၏။ ဥပါဒက္ခဏေ၊ ဥပါဒ်ဓဏ၌။
ယော ရူပနိရောဓော၊ အကြင်ရုပ်၏ ချုပ်ခြင်းကို။ (အဋ္ဌကထာစရိယေဟိ၊ တို့
သည်။) ဝုတ္တော၊ ပြီ။ သောစ၊ ထိုစိတ်၏ ဥပါဒ်ဓဏ၌ ရုပ်၏ချုပ်ခြင်းကိုလည်း။
ဝိစာရေတဗ္ဗော၊ ၏။ (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝိစာရေတဗ္ဗော၊ နည်း။ ယသ္မာ၊
ကြောင့်။) ယဿ ကုသလာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ တဿ အပ္ပာကတာ ဓမ္မာ
နိရုဇ္ဈန္တိတိ၊ နောတိ အာဒိ၊ အစရှိသောစကားကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။
ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝိစာရေတဗ္ဗော၊ ၏။ [ယဿ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌။
ကုသလာဓမ္မာ၊ ကုသိုလ်တရားတို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်ဆဲ။ တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်
၏ သန္တာန်၌။ အပ္ပာကတာ ဓမ္မာ၊ အပ္ပာကတတရားတို့သည်။ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ချုပ်
ကုန်ဆဲလော။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ နော၊ မဟုတ်။] စ၊ ဆက်။ စိတ္တ-
သမုဋ္ဌာနရူပမေဝ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ်ကိုသာ။ သန္တာယ၊ ရည်ရွယ်တော်မူ၍။
ပဋိက္ခေပေါ၊ နောဟု ပယ်မြစ်ခြင်းကို။ ကတော၊ ပြုတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊
ဤသို့။ ဝတ္ထု၊ ဆိုခြင်းငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ (ကသ္မာ၊ နည်း။)
စိတ္တသမုဋ္ဌာန ရူပါဓိကာရဿ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ်၏ အရာ၏။ အဘာဝါ၊ မဟုတ်
ခြင်းကြောင့်၎င်း။ အပ္ပာကတသဒ္ဓဿ၊ အပ္ပာကတသဒ္ဓါ၏။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပေ-
သေဝ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ်တို့၌သာ။ အပ္ပဝတ္တိတော၊ မဖြစ်ခြင်းကြောင့် ၎င်း
တည်း။

သင်္ခါရယမကေ၊ သင်္ခါရယမိုက်၌။ ကာယသင်္ခါရဿ၊ ကာယသင်္ခါရ၏။ စိတ္တသင်္ခါရေန၊ စိတ္တသင်္ခါရနှင့်။ သဟပ္ပါဒေကနိရောဓဝစနတော၊ အတူတကွဖြစ်ခြင်း တပြိုင်နက်ချုပ်ခြင်းကို ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ [“ယဿ ကာယသင်္ခါရော နိရုဇ္ဈတိ၊ တဿ စိတ္တသင်္ခါရော နိရုဇ္ဈတိတိ၊ အာမန္တာ”တိ ဧဝံ သဟပ္ပါဒသဟ နိရောဓဝစနတော။—အနု။] အဗျာကတသဒ္ဓေန၊ အဗျာကတသဒ္ဓါဖြင့်။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနမေဝ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ်ကိုသာ။ ဧတ္ထ၊ ဤယဿ ကုသလာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ တဿ အဗျာကတာ ဓမ္မာ နိရုဇ္ဈန္တိ ဟူသောပါဌ်၌။ ဂဟိတံ၊ ယူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ကာရဏံ၊ အကြောင်းကို။ ယဒိ ဝဒေယျ၊ အကယ်၍ ဆိုအံ့။ (ဧဝံ သတိ၊ သော်။) တမ္ပိ၊ ထို အကြောင်းသည်လည်း။ အကာရဏံ၊ သင့်သော အကြောင်း မဟုတ်။

(ကသ္မာ၊ နည်း။) ဟိ(ယသ္မာ)။ တေန ဝစနေန၊ ထို ယဿ ကာယသင်္ခါရော အစရှိသော စကားဖြင့်။ အညရူပါနံ၊ စိတ္တဇရုပ်မှ တပါးသော ကမ္မဇဉာတဇ အာဟာရဇရုပ်တို့၏။ စိတ္တေန၊ စိတ်နှင့်။ သဟပ္ပါဒသဟနိရောဓ ပဋိက္ခေပေါ၊ အတူတကွဖြစ်ခြင်း၊ အတူတကွချုပ်ခြင်းကို ပယ်ခြင်းကို။ န ကတော၊ ပြုတော်မမူအပ်။ နာနပ္ပါဒနာနာနိရောဓာနုဇာနဓမ္မိ၊ အသီးသီးသော ဖြစ်ခြင်း၊ အသီးသီးသော ချုပ်ခြင်းကို ခွင့်ပြုတော်မူခြင်းကိုလည်း။ န ကတံ၊ ပြုတော်မမူအပ်။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနတော၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ်မှ။ အညဿ၊ အခြားသောရုပ်၏။ အဗျာကတဘာဝနိဝါရဏဉ္စ၊ အဗျာကတ၏ အဖြစ်ကို တားမြစ်ခြင်းကိုလည်း။ နေဝကတံ၊ ပြုတော်မမူအပ်သည်သာ။

တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ တတာ၊ ထိုဆိုအပ်ပြီးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ အပ္ပဋိက္ခိတ္တာနာနညာတာနိဝါရိတာ ဗျာကတဘာဝါနံ၊ မပယ်အပ်သော သဟပ္ပါဒသဟနိရောဓ၏အဖြစ်၊ ခွင့်မပြုအပ်သော နာနပ္ပါဒ နာနာနိရောဓ၏အဖြစ်၊ မတားမြစ်အပ်သော အဗျာကတ၏ အဖြစ်ရှိကုန်သော။ သဟပ္ပါဒသဟနိရောဓာဒိကာနံ၊ အတူတကွဖြစ်ခြင်း၊ ချုပ်ခြင်း အစရှိကုန်သော။ ကမ္မဇာဒိနံ၊ ကမ္မဇအစရှိကုန်သော ရုပ်တို့၏။ ဧတေန၊ “ယဿ ကုသလာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ အစရှိသော ပါဠိတော်၊ န စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပမေဝ” ဟူသော ဤယုတ္တိစကားဖြင့်။ [ဧတေနာတိ ယဿ ကုသလာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ အာဒိကေန ပါဠေန၊ န စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပမေဝတိ ယုတ္တိဝစနေနစ။—အနု။] စိတ္တဿ၊ စိတ်၏။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ၊ ဥပါဒိခဏ၌။ နိရောဓော၊ ချုပ်ခြင်းကို။ ပဋိက္ခိတ္တော၊ ပယ်အပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ကမ္မဇာဒိနံ၊ ကမ္မဇ အစရှိသော ရုပ်တို့၏။ စိတ္တဿ၊ စိတ်၏။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ၊ ဥပါဒိခဏ၌။ နိရောဓံ၊ ချုပ်ခြင်းကို။ ဝတ္တံ၊ ဆိုခြင်းငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ [ဤတိုင်အောင်သော စကားတို့ဖြင့် “ယော စေတ္ထ စိတ္တနိရောဓက္ခဏေ ရူပပ္ပါဒေါ ဝုတ္တော၊ သော စ ဝိစာရေတဗ္ဗော”၏ အကျယ်ကို ပြ၏။ သို့သော် အကျယ်ကား မကုန်သေးပါ။]

စ၊ ဆက်။ ယမကပါဠိ အနုဿရဏေ၊ စိတ္တယမိုက်ပါဠိတော်ကို တိုက်ရိုက်
 ဟောထားသည့်အတိုင်း ဉာဏ်ဖြင့်အစဉ်လိုက်ခြင်းသည်။ သတိ၊ သော်။ စိတ္တဿ၊
 ၏။ ဥပ္ပါဒါနန္တရံ၊ ဥပါဒ်၏ အခြားမဲ့၌။ ဘိဇ္ဇမာနတာ၊ ပျက်ဆဲ၏အဖြစ်ကို။
 (ဝိညာယတိ၊ သိအပ်၏။) [သတိ၏ စပ်ပုဒ် မရှိသောကြောင့် “ဝိညာယတိ”ဟု
 ထည့်၍စပ်သည်။] ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တသ္မိံ ခဏေ၊ ထိုပျက်ဆဲခဏ၌။ စိတ္တံ၊
 သည်။ ရူပံ၊ ရုပ်ကို။ နစ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ဖြစ်လည်း မဖြစ်စေနိုင်။ (ကသ္မာ၊နည်း။)
 ဝိနဿမာနတ္တာ၊ ပျက်ဆဲ၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ စ၊ သည်သာမကသေး။ အည-
 ဿ၊ မိမိမှ အခြားသော။ ရူပသမုဋ္ဌာပကဿ၊ ရုပ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော ဥတု
 အဘဟာရရုပ်၏။ (ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဥတုစသည်နှင့် နောက်
 နောက်အခါ အာဟာရရုပ်၏။ သဟာယဘာဝမ္ပိ၊ အဖော်၏အဖြစ်သို့သော်မှ
 လည်း။ န ဂစ္ဆတိ၊မရောက်နိုင်။ဣတိ၊ကြောင့်။ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန၊ နှင့်။ သဟုပ္ပန္နော၊
 တကွဖြစ်သော။ ဥတု၊ ဥတုသည်။ တဒနန္တရဿ၊ ထို ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ အခြားမဲ့
 ဖြစ်သော။ စိတ္တဿ၊ ပဌမဘဝင်စိတ်၏။ ဥပ္ပါဒေက္ခဏေ၊ ဥပါဒ်ဧကန္တံ။ (ဥပါဒ်ဧက
 ရောက်မှ။) ရူပံ၊ ကို။ သမုဋ္ဌာပေယျ၊ ဖြစ်စေနိုင်ရာ၏။ စ၊ လဒ္ဒဂုဏ်ကို ဆိုဦးအံ့။

ယမကပါဠိ အနုဿရဏေ။ ။ “ဥပ္ပန္နံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ” စသော စိတ္တယမိုက် ပါဠိတော်ကို
 (တိုက်ရိုက်ဟောထားတော်မူသည့်အတိုင်း) ဉာဏ်ဖြင့် အစဉ်လိုက်သည့်ရှိသော် “ဘင်္ဂက္ခ-
 ဏေ ဥပ္ပန္နံ”ဟု ဟောတော်မူ၍ ဌိတိက္ခဏေ ဘင်္ဂက္ခဏော စ”ဟု ဌိခဏကို ဟောတော်
 မမူသောကြောင့် “စိတ်သည် ဥပါဒ်၏အခြားမဲ့၌ ပျက်ဆဲဖြစ်၏”ဟု သိနိုင်သည်။.... ဣတိ
 တသ္မိံ ခဏေ။ပေ။ဝိနဿမာနတ္တာ= ထို့ကြောင့် ထိုပျက်ဆဲခဏ၌ (ပျက်ဆဲဖြစ်နေသည့်
 အတွက်) စိတ်သည် ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်။

နာပိစ။ပေ။သမုဋ္ဌာပေယျ။ ။။ရွှေဝါကျမှ စိတ္တံဟူသော ကတ္တားပုဒ်ကို လိုက်စေ၍
 ဂစ္ဆတိ၌ စပ်ပါ။ ထိုပျက်ဆဲခဏ၌ စိတ်သည် မိမိကိုယ်တိုင် ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ရုံသာမက
 ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သော ဥတု အာဟာရတို့အားလည်း သဟဇာတနိဿယ ပစ္စယဇာတ
 အတ္ထိ စသော သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုကာ အဖော်သဟာယ်၏ အဖြစ်သို့သော်မှလည်း
 မရောက်နိုင်။ [ပိသဒ္ဓါသည် ဂရဟာဇောတက, စ သဒ္ဓါကား ရွှေဝါကျကို ဆည်းသော
 သမုဋ္ဌည်းတည်း။ သဟာယဘာဝံ နာပိ ဂစ္ဆတိ, နိဿယတ္ထိဘာဝါဒိနာ, ပစ္စယဘာဝါ-
 ဘာဝတော။—အနု။]

ဣတိ ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန။ပေ။သမုဋ္ဌာပေယျ။ ။အဋ္ဌကထာဆရာတို့အလိုအားဖြင့် ပဋိ-
 သန္ဓေစိတ်နှင့် အတူဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်တို့တွင် ပါဝင်သော ဥတုသည် ပဋိသန္ဓေစိတ်၏
 ဌိအခိုက်ရောက်သောအခါ ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်၏ဟု ယူဆကြ၏။ သို့သော် ဌိခဏလည်း မရှိ၊
 စိတ်မှာ ဥပါဒ်နှင့် ဘင်္ဂအားဖြင့် ခဏ ၂-ပါးသာ ရှိသည်-ဟူလို။ စိတ်၏ ဘင်္ဂခဏ၌လည်း
 ပျက်ဆဲစိတ်က ရုပ်အား အဖော်အဖြစ်ဖြင့် ကျေးဇူး မပြုနိုင်၊ ထို့ကြောင့် ပဋိသန္ဓေ
 စိတ်နှင့် အတူဖြစ်သော ဥတုသည် ထိုစိတ်၏ အခြားမဲ့ဖြစ်သော ပဌမဘဝင်၏ ဥပ္ပါဒ်ဧက
 ကျမှ ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်စရာရှိတော့သည်။

ဝေသတိ၊ ဤသို့ ဖြစ်လသော်။ ရူပါ ရူပါနံ၊ ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့၏။ အာ-
ဒိမ္မိ၊ တဘဝ၏အစ၌။ သဟ၊ အတူတကွ။ ဝါ၊ တပြိုင်နက်။ ရူပသမုဋ္ဌာပနတော၊
ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်ခြင်းကြောင့်။ ပုဗ္ဗာပရတောတိ ဣဒ္ဓိမ္မိ၊ ပုဗ္ဗာပရတောဟူသော
ဤ ဒဋ္ဌဗ္ဗာကာရသည်လည်း။ နတ္ထိ၊ မရှိတော့။

စ၊ ဆက်။ စိတ္တံ၊ သည်။ အတိလဟုပရိဝတ္တိ၊ အလွန်လျင်မြန်သော ပြောင်းလဲ
ခြင်းရှိ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ယေန၊ အကြင်စိတ်နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ဝါ၊ တပြိုင်နက်။
(ရူပံ၊ သည်။) ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ တံ စိတ္တက္ခဏေ၊ ထိုစိတ်၏ဖြစ်ရာ ဥပါဒ်ခဏ
ဘင်ခဏ၌။ ရူပံ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနမေဝ၊ ဖြစ်ဆဲသာလျှင်တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။
ဝတ္ထု၊ ဆိုခြင်းငှါ။ သက္ကာ၊ တတ်ကောင်း၏။ ဟိ၊ မှန်။ တေနေဝ၊ ထို့ကြောင့်ပင်။
(ထိုသို့ အတိလဟုပရိဝတ္တိ၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်။ (တနည်း) ထိုသို့ နှေးသော
ပြောင်းလဲခြင်းရှိသည့်အတွက် စိတ္တက္ခဏ ၂-ခုမှ ရုပ်က ဥပါဒ်ဆဲဖြစ်သောကြောင့်
ပင်။) တံ၊ ထိုစိတ်သည်။ ပဋိသန္ဓိတော၊ ပဋိသန္ဓေအခါမှ။ ဥဒ္ဓံ၊ အထက်ဖြစ်သော

ဝေဠ သတိ။ပေ။နတ္ထိ။ ။ကောက်ချက်ချ၍ ရအပ်သော ဆိုအပ်ပြီး အဓိပ္ပါယ်၏
လက္ခဏာကို ပြလိုသောကြောင့် “ဝေဠ သတိ” စသည်ကို မိန့်သည်။ ဥတုသည် ပဌမဘဝင်
၏ ဥပါဒ်ကျမှ ရုပ်ကိုဖြစ်စေနိုင်ရိုးမှန်လျှင် ပဌမဘဝင်ကလည်း ထိုအချိန်၌ပင် ရုပ်ကိုဖြစ်စေ
ရကား တဘဝ၏အစ၌ ဥတုရုပ်နှင့် ဘဝင်နာမ်တို့ အတူတကွရုပ်ကို ဖြစ်စေကြသောကြောင့်
“ပုဗ္ဗာပရတော” ဟု ရှေးဦးစွာပြခဲ့သော ဒဋ္ဌဗ္ဗာကာရလည်း မရှိနိုင်တော့ ဟူသော အဓိပ္ပါယ်
လည်း လက္ခဏာအဖြစ်ဖြင့် ရနိုင်တော့၏။ [လက္ခဏာ ဒေသေတံ ဝေဠ သတိတိအာဒိ
ဝတ္ထု။—မရ။]

အတိလဟု။ပေ။ဝတ္ထု။ ။စိတ်သည် အပြောင်းအလဲ အလွန်မြန်ရကား ရုပ်သည်
အကြင်စိတ်နှင့် အတူဖြစ်၏။ ထိုစိတ်၏ဖြစ်ရာ (ဥပါဒ်ခဏ ဘင်ခဏ၌) ထိုရုပ်သည် ဌိသို့
မရောက်သေးဘဲ ဖြစ်ဆဲဟူသာ ဆိုသင့်တော့၏။ “ရုပ်၏ ဥပါဒ်ခဏသည် စိတ္တက္ခဏ (ဥပါဒ်၊
ဘင်နှင့်) ညီမျှ၏”ဟု ဆိုသင့်တော့သည်-ဟူလို။ [တကယ်ကား မဆိုထိုက်ကြောင်းကို
နောက်၌ ပြလိမ့်မည်။ တံ စိတ္တက္ခဏေတိ တဿ စိတ္တဿ ခဏေ၊ ခဏဒ္ဓယေဝိတိ
အတ္ထော။—အနု။]

တေနေဝ ဟိ။ ။[တေနေဝါတိ အတိလဟုပဝတ္တိဘာဝေနေဝ၊ အထဝါ—တေနေ-
ဝါတိ ဒန္ဓပရိဝတ္တိကတာယ ရူပဿ သကလံ ဧကစိတ္တက္ခဏံ၊ (ဥပါဒ်နှင့်ဘင်ခဏပတ်လုံး။)
ဥပ္ပဇ္ဇမာနဘာဝေနေဝ။—အနု။] စိတ်က အလွန်မြန်ခြင်း၊ ရုပ်က အလွန်နှေး၍ စိတ္တက္ခဏ
၂-ခဏကာလ၌ ဖြစ်ရုံသာရှိသေးခြင်းဟူသော ထိုအကြောင်း ၂-ပါးကြောင့်ပင် ထိုစိတ်
သည် ပဋိသန္ဓေမှ အထက်ဖြစ်သော နောက်ကာလ၌ (စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ်ကို သဟဇာတ
စသော သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသော်လည်း) စိတ္တသမုဋ္ဌာန် မဟုတ်ကြသော တိသမုဋ္ဌာန်
ရုပ်တို့ကား မည်သည့်သတ္တိဖြင့်မျှ ကျေးဇူးမပြုနိုင်ဘဲ ရှိရလေသည်။ [ပဋိသန္ဓေခဏ၌ကား
ကမ္မဇရုပ်တို့အား ပဋိသန္ဓေစိတ်က သဟဇာတစသော သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသေးသော
ကြောင့် “ပဋိသန္ဓိတော ဥဒ္ဓံ”ဟု ဆိုသည်။]

နောက်ကာလ၌။ အစိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်မဟုတ်ကုန်သော။ အတ္တနာ၊ မိမိနှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ဝါ၊ တပြိုင်နက်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနံ၊ ဖြစ်ကုန်သော တိသမုဋ္ဌာန်ရုပ်တို့အား။ ကေနစိ ပစ္စယေန၊ တစုံတခုသော ပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယော၊ ကျေးဇူးပြုသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။

စ၊ ဆက်။ တဒနန္တရံ၊ ထို ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ အခြားမဲ့၌။ တံ၊ ထိုရုပ်သည်။ ဌိတိပ္ပတ္တံ၊ ဌိသို့ ရောက်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တဒနန္တရံ၊ ထို ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ အခြားမဲ့၌။ စိတ္တံ၊ ပဌမဘဝင်စိတ်သည်။ တဿ၊ ထို ဌိတိပ္ပတ္တရုပ်အား။ ပစ္စာဇာတပစ္စယော၊ ပစ္စာဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ သဟဇာတပစ္စယော၊ သဟဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [ဤ၌ ဣတိပါသောကြောင့် “ကသ္မာ ယေန သဟပ္ပဇ္ဇတိ၊ တံစိတ္တက္ခဏေ ရူပံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနမေဝါတိ ဝတ္ထု သက္ကာ” ဟု ပစ္စာထုတ်၍ “ဟိ ယသ္မာ” ဟု ကာရဏဇောတက ပြုပြီးလျှင် “ဣတိ တသ္မာ ဝတ္ထု သက္ကာ” ဟု ပြန်လှည့်၍ တနည်း အနက်ပေးပါ။]

(သကလံ၊ အလုံးစုံသော၊ စိတ္တက္ခဏံ၊ စိတ္တက္ခဏပတ်လုံး။ ဝါ၊ စိတ္တက္ခဏ၌။ ရူပံ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနမေဝ၊ ဖြစ်ဆဲသည်သာ။) ယဒိ ဟောတိ၊ ဝေံသတိ၊ သော်။ ယဿ ကာယသင်္ခါရေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တဿ ဝစီသင်္ခါရေ နိရုဇ္ဈတိတိ နောတိ၊ ဟူ၍။ န ဝတ္ထုဗ္ဗံ၊ ဖြေတော်မမူထိုက်သည် မဟုတ်လော။ ဣတိ စေ၊ ဤသို့ စောဒနာအံ့။ န၊ မဖြေထိုက်သည် မဟုတ်၊ ဖြေထိုက်သည်သာ။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) စိတ္တနိရောဓက္ခဏေ၊ စိတ်၏ချုပ်ရာ ဘင်ခဏ၌။ ရူပပ္ပါဒါရမ္မာဘာဝတော၊ ရုပ်၏ ဥပါဒ်ခါစ မဟုတ်ခြင်းကြောင့်တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

တဒနန္တရဉ္စပေ။ ပစ္စယောတိ။ ။ အတူတကွဖြစ်သောစိတ် ချုပ်ပြီး၍ နောက်စိတ်ဖြစ်လာသောအခါ ရှေ့စိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သောရုပ်သည် ဌိအခိုက်သို့ရောက်၏။ ထိုသို့ ဌိအခိုက်သို့ရောက်သော ရုပ်အား ထိုနောက်စိတ်က ပစ္စာဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်။ [တဒနန္တရံ စိတ္တန္တိ သဟပ္ပန္နစိတ္တာနန္တရံ စိတ္တံ။—အနု။]

ယဒိ ဝေံ။ ။ [ယဒိ သကလံ စိတ္တက္ခဏံ (စိတ္တက္ခဏ ၂-ခုလုံး၌) ရူပံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနမေဝ ဟောတိ။—အနု။] ရုပ်၏ ဥပါဒ်ခဏသည် စိတ္တက္ခဏတချက် (ခဏဇယ ၂-ချက်) ကြာလျှင် “ကာယသင်္ခါရဟူသော ဝါယောဓာတ်ရုပ်၏ ဖြစ်ဆဲခဏ၌ ဝစီသင်္ခါရဟူသော ဝိတက် ဝိစာရနာမ်သည် ချုပ်သလော” ဟု မေးရာဝယ် “နော၊ ချုပ်ဆဲမဟုတ်” ဟု မဖြေသင့်။ “အာမန္တာ၊ ချုပ်ဆဲဟုတ်၏” ဟုသာ ဖြေသင့်သည်မဟုတ်လောဟု စောဒနာအံ့။ “န၊ ဒီလိုမဟုတ်၊ (နောဟု ဖြေဆိုထိုက်၏။) ဘာကြောင့်နည်း စိတ်၏ ချုပ်ဆဲခဏ၌ ရှိက မဖြစ်သောကြောင့် (စိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏ၌သာ ရုပ်ကဖြစ်သောကြောင့် ထိုဖြင့် အခိုက်၌လည်း ဝစီသင်္ခါရဟူသော ဝိတက် ဝိစာရက မချုပ်နိုင်ရကား) နော” ဟုသာ ဖြေထိုက်ပါသည်-ဟူလို။

ဟိ၊ မှန်။ နိပ္ပရိယာယေန၊ ပရိယာယ် မဟုတ် မုချအားဖြင့်။ စိတ္တဿ၊ ဧ။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေဝေ၊ ဥပါဒ်ခဏ၌သာ။ [ဝေဖြင့် ဘင်ခဏကိုကုန်၊ ဌိခဏကား-
 နဂိုကပင် မရှိဟု ဆိုထားပြီ။] ရူပံ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ၊ ဖြစ်ဆဲသည်။ ဟော-
 တိ၊ ဧ။ ပန၊ သို့သော်လည်း။ စိတ္တက္ခဏေ၊ စိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏ၊ ဘင်ခဏသည်။
 အဝီတိဝတ္ထေ၊ မလွန်သေးမီ။ တံ၊ ထိုရုပ်သည်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ရူပသမု-
 ဌာပန ပုရေဇာတပစ္စယ ကိစ္စံ၊ ရုပ်ကို ဖြစ်စေခြင်းကိစ္စ၊ ပုရေဇာတပစ္စည်း၏
 ကိစ္စကို။ န ကရေတိ၊ မပြုနိုင်။ အရူပဉ္စ၊ နာမ်သည်လည်း။ တဿ၊ ထိုစိတ်
 ၏ ဘင်အခိုက်၌ တည်သောရုပ်အား။ ပစ္စာဇာတပစ္စယော၊ သည်။ န ဟောတိ၊
 မဖြစ်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဌိတိပ္ပတ္တိဝိသေသာလာဘံ၊ ဌိအခိုက်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်
 ရထိုက်သော အကျိုးထူးသုံးမျိုးကို မရခြင်းကို။ သန္ဓာယ၊ ဤ။ ပရိယာယေန၊
 အားဖြင့်။ ဣဒံ၊ “ယေန သဟပ္ပဇ္ဇတိ၊ တံစိတ္တက္ခဏေ ရူပံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနမေဝ”
 ဟူသော ဤစကားကို။ (မယ) ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဝါ၊ ဆိုခဲပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့
 မှတ်အပ်၏။

တတော ပရံ ပနာတိ ဧတဿ၊ ဟူသော ဤပုဒ်၏။ (သမ္ပန္နော အတ္ထောတို့၌
 စပ်။) ဧတ္ထ ပန ယဒေတန္တိ အာဒိကာယပိ၊ ဧတ္ထ ပန ယဒေတံ အစရှိသည်
 လည်း ဖြစ်သော။ သင်္ဂဟကထာယ၊ အချုပ်အားဖြင့် သိမ်းယူကြောင်းစကား
 သည်။ နိဋ္ဌိတာယ၊ ပြီးလသော်။ ပုရိမကထာယ၊ ရှေ့ဖြစ်သောစကားကို။ သန္တိဋ္ဌာ-
 နတော၊ ဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်းကြောင့်။ တတော ပဋ္ဌာယ ကမ္မဇရူပပဝေဏီ န ပဝတ္ထ-
 တီတိ ဧတေန၊ ဟူသော ဤစကားနှင့်။ သဟ၊ တကွ။ သမ္ပန္နော၊ ဆက်စပ်
 ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဧ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ စုတိတော၊ စုတိစိတ်မှ။ ပရံ၊ နောက်၌။
 (ဥတုသမုဋ္ဌာနိကပဝေဏီယေဝ တိဋ္ဌတိ၌စပ်။) ဣတိအတ္ထော၊ ဤကားအနက်။
 ရူပံပန ရူပေန သဟာတိအာဒိနာ၊ အစရှိသောစကားဖြင့်။ ယထာ၊ အကြင်
 အခြင်းအရာအားဖြင့်။ အဋ္ဌကထာယံ၊ ၌။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ တထာ၊ ထိုဆိုအပ်တိုင်းသော
 အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ရူပါနံ၊ ရုပ်တို့၏။ အရူပေဟိ၊ နာမ်တို့နှင့်၎င်း။ အရူပါနံ၊

နိပ္ပရိယာယေန ဟိ။ ။ “ရုပ်၏ ဥပါဒ်ခဏသည် စိတ္တက္ခဏ ၂-ချက်ခန့် ကြာ၏”
 ဟူသော စကားသည် ပရိယာယ်အားဖြင့် ဆိုအပ်သော စကားသာတည်း။ ထိုသို့ ပရိ
 ယာယ်အားဖြင့် ဆိုရခြင်းမှာလည်း စိတ္တက္ခဏ ၂-ချက်ခန့် မလွန်သေးလျှင် ရုပ်၏
 (ဥတုရုပ်၊ အာဟာရရုပ်၏) ရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်သေးခြင်း၊ ဝတ္ထုရုပ်ကလည်း ပုရေဇာတ
 သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုမှုကို မပြုနိုင်သေးခြင်း၊ ပစ္စာဇာတ အထောက်အပံ့ကိုလည်း မရ
 သေးခြင်းကြောင့်သာ ဆိုရခြင်းဖြစ်၏။ မှန်၏- ထို ၂-မျိုးသည် “ဌိတိပ္ပတ္တိဝိသေသ-
 လာဘ=ဌိသို့ ရောက်မှ ရထိုက်သော အကျိုးထူးဖြစ်၏။ ထို အကျိုးထူးကို အတူဥပါဒ်သော
 စိတ်၏ (စိတ္တက္ခဏ ၂-ချက်ခန့်) ခဏ၌ မရသေးရကား ထိုအကျိုးထူး မရမှုကိုရည်ရွယ်၍
 (ဌိခဏမရောက်သေးသည်နှင့် တူသောကြောင့် သဒိသုပစာ ပရိယာယ်အားဖြင့်) “ရုပ်၏
 ဥပါဒ်ခဏသည် ခဏသ် ၂-ချက်ခန့် ကြာ၏”ဟု ဆိုခဲ့ပါသည်။ ပရိယာယ် မဟုတ် မုချ
 အားဖြင့်ကား စိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏ၌သာ ရုပ်၏ဥပါဒ်ခြင်းကိစ္စ ပြီးစီးပါသည်-ဟူလို။

နာမ်တို့၏။ ရူပေဟိစ၊ ရုပ်တို့နှင့်၎င်း။ ကေပျါဒေကနိရောဓတာ၊ သည်။ နတ္ထိ။
ဣတိကတွာ၊ ဤသို့ နှလုံးပြု၍။ ရူပါနံ၊ တို့၏။ ရူပေဟေဝ၊ ရုပ်တို့နှင့်သာလျှင်
၎င်း။ အရူပါနံ၊ တို့၏။ အရူပေဟိဝေစ၊ နာမ်တို့နှင့်သာလျှင်၎င်း။ ကေပျါဒေ-
ကနိရောဓတာ၊ ကံ။ ယောဇိတာ၊ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။

သရီရဿ၊ ခန္ဓာကိုယ်၏။ အဝယဝဘူတံ၊ အစိတ်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ရူပံ၊
စတုသန္တတိရုပ်သည်။ (ဃနပုဉ္ဇဘာဝေန ဌိစပ်။) ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ ဃန-
ဘူတော၊ တခဲနက် ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ပုဉ္ဇဘာဝေါ၊ အစုအပုံ၏ အဖြစ်တည်း။
ဃနပုဉ္ဇဘာဝေါ၊ တခဲနက်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော အစုအပုံ၏အဖြစ်။ တိလမုဂ္ဂါဒိပုဉ္ဇာ၊
နှမ်း၊ ပဲနောက် အစရှိသော ဝတ္ထုတို့၏ အစုအပုံတို့သည်။ သိထိလသမ္ပန္နနာ၊
လျော့သော ဖွဲ့စပ်ခြင်းရှိကုန်သည်။ (ဟောန္တိ ဝိယ၊ သို့။) [ဝိသဒိသုပမာ။]
သိထိလသမ္ပန္နနာနံ၊ လျော့လျော့ ဆက်စပ်ခြင်းရှိကုန်သော ရုပ်ကလာပ်တို့၏။
န ပုဉ္ဇော၊ အစုအပုံမဟုတ်။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ [ဃနသဒ္ဓါအတွက် ရအပ်
သော အဓိပ္ပါယ်နက်တည်း။] ကေပျါဒါဒိတာတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ယထာဝုတ္တော၊
အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးကုန်သော။ တယော၊ ၃-ပါးကုန်သော။ ပကာရေ၊
ကေပျါဒနာနာနိရောဓ၊ နာနုပ္ပါဒကေနိရောဓ၊ ကေပျါဒကေနိရောဓ ဟူသော
အပြားတို့ကို။ အာဟ၊ ဆိုပြီ။

ဟေဋ္ဌာတိ၊ ကား။ ရူပကဏ္ဍ ဝဏ္ဏနာယံ၊ ရူပကဏ္ဍအဖွင့်၌။ (အဋ္ဌသာလိနီ
ရူပကဏ္ဍအဖွင့်၌။ ကထိတာနိယေဝ ဌိစပ်။)....ပရိနိပ္ပန္နာဝ ဟောန္တိတိ၊ ဟူသော
စကားကို။ ဝိကာရရူပါဒိနဉ္စ၊ ဝိကာရရုပ် အစရှိသည်တို့၏လည်း။ ရူပကဏ္ဍ-
ဝဏ္ဏနာယံ၊ ၌။ ပရိနိပ္ပန္နတာပရိယာယော၊ ပရိနိပ္ပန္နအဖြစ်၏ ပရိယာယ်ကို။
ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိကတွာ၊ ဤသို့ နှလုံးပြု၍။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

ပရိနိပ္ပန္န နိပ္ပန္နာနံ၊ ပရိနိပ္ပန္န နိပ္ပန္နတို့၏။ ဝိသေသော၊ အထူးကား။ ကော၊
အဘယ်နည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ ပုဗ္ဗန္တာပရန္တ ပရိစ္ဆိန္နေ၊ ထင်ရှား
ဖြစ်ခြင်းဟူသော ရွှေအပိုင်းအခြား၊ ပျက်ခြင်းဟူသော နောက်အပိုင်းအခြား
တို့ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော။ ဝါ၊ ဥဒယဟူသော ရွှေအပိုင်းအခြား၊ ဝယဟူသော

ပရိနိပ္ပန္နာဝ။ ။ “ပဉ္စကွန္ဓာ ပရိနိပ္ပန္နာဝ”ဟု ဆိုရာ၌ ဝိကာရစသော အနိပ္ပန္နရုပ်တွေ
ပါဝင်နေသည် မဟုတ်ပါလော့၊ အဘယ်ကြောင့် ထိုအနိပ္ပန္နရုပ်တို့ကိုပါ သိမ်းကျုံး၍
“ပဉ္စကွန္ဓာ ပရိနိပ္ပန္နာဝ ဟောန္တိ” ဟု ဆိုရပါသနည်း ဟု မေးဘယ်ရှိသောကြောင့်
ထိုအမေးကို ဖြေသောအားဖြင့် “ဝိကာရရူပါနဉ္စ” စသည်ကို မိန့်သည်။ ဝိကာရစသော
အနိပ္ပန္နရုပ်များကိုလည်း ရူပကဏ္ဍအဖွင့်ဝယ် ပရိယာယ်အားဖြင့် ပရိနိပ္ပန္နအမည်ရပ်ကိုဆိုခဲ့
သောကြောင့် ထိုဝိကာရစသည်တို့ကိုပါ သိမ်းကျုံး၍ “ပဉ္စကွန္ဓာ ပရိနိပ္ပန္နာဝ”ဟု ဆိုရပါ
သည်-ဟူလို။

နောက် အပိုင်းအခြားတို့ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော။ ပစ္စယေဟိ၊ ကံစသော အကြောင်းတို့သည်။ နိပ္ပဒါတော၊ ဖြစ်စေအပ်သော။ ဝါ၊ ပြီးစေအပ်သော။ တိလက္ခဏာဟတော၊ လက္ခဏာ ၃-ရပ် တံဆိပ်ခတ်အပ်သော။ သဘာဝဓမ္မော၊ သဘောတရားဟူသမျှသည်။ ပရိနိပ္ပန္နော၊ ပရိနိပ္ပန္နမည်၏။ ပန၊ ကား။ နိပ္ပန္နော၊ နိပ္ပန္နတရားသည်။ နာမဂ္ဂဟဏသမာပဇ္ဇနာဒိဝသေန၊ 'နာမည်ကိုယူခြင်း သမာပတ်ဝင်စားခြင်း အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ နိပ္ပဒါယမာနော၊ ဖြစ်စေအပ်သည်။ ဝါ၊ ပြီးစေအပ်သည်။ ဟုတော့၊ ချီ။ ဝါ၊ ကြောင့်။ အသဘာဝဓမ္မောပိ၊ သဘာဝဓမ္မမဟုတ်သော ပညတ်သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ (ပါဝင်၏။) ဣတိ အယံ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား။ (ပရိနိပ္ပန္န နိပ္ပန္နာနံ၊ တို့၏။ ဝိသေသော၊ အထူးတည်း။) နိရောဓမာပတ္တိ ပနာတိ ဧတေန၊ ဟူသော ဤပါပြီဖြင့်။ သဗ္ဗဗျ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်သော။ ဥပါဒါပညတ္တိံ၊ ဥပါဒါပညတ်ကို။ တဒေကဒေသေန၊ ထိုနိရောဓ သမာပတ်ဟူသော တစိတ်တဒေသဖြင့်။ ဒဿေတိ၊ ပြ၏။ [နိဒေသနနည်း ဟူလို။] ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ပကိဏ္ဍကကထာဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတော၊ ပြီ။

ကမာဒိဝိနိစ္ဆယကထာအဖွင့်

ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသော စကားရပ်ဖြင့်။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာ။ ပဟာတဗ္ဗာ၊ ပယ်ထိုက်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာ။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဒုတိယံ၊ ၂-ကြိမ်မြောက်။ ပဟာတဗ္ဗာတို့ကို။ ဒုတိယံ၊ မြောက်။ (ဝုတ္တာ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အယံ (ကမော)၊ ဤအစဉ်သည်။ ပဟာနက္ကမော၊ ပဟာနက္ကမမည်၏။ အနုပုဗ္ဗပဏီတာ၊ အစဉ်အတိုင်း မွန်မြတ်ကုန်သော။ ဘူမိယော၊ ဘုံတို့ကို။ အနုပုဗ္ဗေန၊ အစဉ်အားဖြင့်။ ဝဝတ္တိတော၊ ပိုင်းခြားအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တာသံ၊ ထိုဘုံတို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။ ဒေသနာယ၊ ဒေသနာတော်၏။ ဘူမိက္ကမော၊ ဘုံအားဖြင့် အစဉ်သည်။ (ဟောတိ၊ ၏။) “စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ”တိ အာဒိကော၊ အစရှိသော အစဉ်သည်။ (သတိပဋ္ဌာနံ သမ္ပပ္ပဓာနံ စသောအစဉ်သည်။) ကေကုဏ္ဍေပိ၊ တပြိုင်နက်သော ခဏ၌လည်း။ သတိပဋ္ဌာနာဒိ သမ္ပဝတော၊ သတိပဋ္ဌာနံအစရှိသည်တို့၏ ဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်။ ဒေသနက္ကမောဝ၊ ဒေသနက္ကမသည်သာ။ (ဟောတိ၊ ၏။) [သတိပဋ္ဌာန်ဖြစ်ခိုက် သမ္ပပ္ပဓာန်ဝိရိယလည်း ဖြစ်၏။ ဆန္ဒိဒ္ဓိပါဒ် အစရှိသော အမျိုးမျိုးလည်း ဖြစ်၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့် တပြိုင်နက်ဖြစ်ရကား ဥပ္ပတ္တိက္ကမ၊ ပဋိပတ္တိက္ကမ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ဒေသနက္ကမ၌ သွင်းရသည်။ ၁-သတိပဋ္ဌာန၊ ၂-သမ္ပပ္ပဓာန၊ ၃-ဣဒ္ဓိပါဒ် ဤသို့စသောအားဖြင့် ဒေသနာစဉ်ပုံကို သိပါ။]

ဒါနကထာဒယော၊ ဒါနကထာ အစရှိသော ကထာတို့ကို။ အနုပုဗ္ဗုက္ကံသ-
 တော၊ အစဉ်အတိုင်း သာလွန်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကထိတာ၊ အစဉ်
 အတိုင်း ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် အနုပုဗ္ဗုက္ကံသအားဖြင့် ဟော
 တော်မူအပ်ပါကုန်သော်လည်း။ ဥပ္ပတ္တိအာဒိ ဝဝတ္ထာနာဘာဝတော၊ ဥပ္ပတ္တိ
 အစရှိသောအားဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်း၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ ဒါနာဒိနံ၊ ဒါန အစရှိ
 သည်တို့ကို။ ဣဓ၊ ဤ ကမင်းမျိုးကိုပြရာ၌။ ဒေသနာက္ကမဝစနံ၊ ဒေသနာက္ကမ
 ဟု ဆိုခြင်းသည်။ (ဟောတံ၊ ၏။)

စ၊ ဆက်။ ယထာဝုတ္တ ဝဝတ္ထာနာဘာဝတော၊ အကြင် အကြင် ဆိုအပ်ပြီး
 သော ဥပ္ပတ္တိ အစရှိသောအားဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်း၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ ဝါ၊ မရှိ
 သည့်အတွက်။ (အသမ္ဘဝတောဇာတိကူ။) အနေကေသံ၊ များစွာကုန်သော။
 ဝစနာနံ၊ ဒါန သီလ အစရှိသော ကထာတို့ကို ဆိုခြင်းတို့၏။ သဟ၊ တကွ။ ဝါ၊
 တပြိုင်နက်။ ပဝတ္တိယာ၊ ဖြစ်ခြင်း၏။ (တပြိုင်နက် ဟောခြင်း၏။) အသမ္ဘဝ-
 တော၊ မဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်။ ဝါ၊ မဖြစ်သင့်သည့်အတွက်။ (ဒေသေတဗ္ဗတ္တာ
 ၏ ဟိတိကူ။) ယေန ကေနစိ၊ အမှတ်မရှိ တစုံတခုသော။ ပုဗ္ဗာပရိယေန၊ ရှေ့
 နောက်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ဒေသေတဗ္ဗတ္တာ၊ ဟောတော်မူထိုက်သည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်။ တေန ဝေန အဓိပ္ပါယ်န၊ ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်၏ ထိုထို အလိုအားဖြင့်။
 ဒေသနာမတ္ထသေဝ၊ ဟောတော်မူခြင်းမျှ၏သာ။ [ဝေသဒ္ဓါဖြင့် ဥပ္ပတ္တိစသည်ကို
 ကုန်။] ကမော၊ အစဉ်ကို။ ဒေသနာက္ကမောတိ၊ ဒေသနာက္ကမောဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊
 ဆိုအပ်၏။

အဘေဒေန ဟိတိ (ပဒဿ)၊ ဟူသောပုဒ်၏။ ရူပါဒိနံ၊ ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသည်
 တို့ကို။ ဘေဒံ၊ ခွဲခြားမှုကို။ အကတွာ၊ မပြုမူ၍။ ပိဏ္ဍဂ္ဂဟဏေန၊ တပေါင်းတည်း
 ယူခြင်းအားဖြင့်။ (အတ္တဂ္ဂါဟပတိတံ၌စပ်။) ဣတိ (အယံ)၊ ဤသည်ကား။

အနုပုဗ္ဗုက္ကံသတော။ ။“အစဉ်အတိုင်း ဖြတ်”ဟူရာ၌ ဒါနကထာထက် သီလကထာ
 သည် သာလွန်၏။ သီလကထာထက် ကာမာဒိနဝဒဿနစသည်နှင့် နိက္ခမ္မကထာသည်
 သာလွန်၏။ ထို့ကြောင့် ကမင်းမျိုးတွင် “ဥက္ကံသက္ကမ”ဟု ကမတမျိုးသုံးစွဲထိုက်သေး၏။
 သို့သော် ဥပ္ပတ္တိက္ကမစသည်၌ မသွင်းနိုင်သောကြောင့် ဒါနကထာစသည်ကို “ဒေသနာက္ကမ”
 ဟု ဆိုထားသည်။

ဒေသနာက္ကမောတိ။ ။ဥပ္ပတ္တိက္ကမစသည်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ မဖြစ်နိုင်လျှင် ဒေသနာက္ကမ
 ၌ သွင်းရ၏။ ထိုဒေသနာက္ကမဝယ် ဟောလိုအပ်သော တရားတို့ကို တပြိုင်နက်စုရုံး၍
 ဟောခြင်းငှါ မဖြစ်နိုင်သည့်အတွက် တနည်းနည်းအားဖြင့် ရှေ့နောက်စဉ်၍ ဟောရသည်။
 ထိုသို့ ရှေ့နောက်စဉ်ရာမှာလည်း ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွား စွမ်းပကားအတိုင်း
 စဉ်ရပေသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ခန္ဓာငါးပါးကို ဒေသနာက္ကမအားဖြင့်
 ဟောတော်မူရာ၌ ရူပက္ခန္ဓာကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူရခြင်း၏အကြောင်း စသည်ကို
 နောက်၌ ပြလိုမည်။ အာယတန၊ ဓာတ်၊ သစ္စာတို့၌လည်း နည်းတူ။

အတ္ထော၊ တည်း။ စက္ခုအာဒိနိဗ္ဗိဝိသယဘူတန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ကေဒေသေန၊ တစိတ်တဒေသဖြစ်သော ဣန္ဒြိယ ဂေါစရရုပ်ဖြင့်။ သမုဒါယဘူတံ၊ အပေါင်း ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ရူပက္ခန္ဓာ၊ ရူပက္ခန္ဓာကို။ ဝဒတိ၊ ဆို၏။

ဝေန္တိ၊ ကား။ ဧတ္ထ၊ ယံ ဝေဒယတိ၊ တံ သဉ္ဇာနာတိဟူသော ဤပါဌ်၌။ ဝုတ္တနယေန၊ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ (ဝေဒနာဝိသယဏ္ဍိစပ်။) ဣတိ (အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ တည်း။ [“ဤ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်” ဟု ပေးပါ- ဟူလို]၊ ဆဒ္ဒါရာဓိပတိရာဇာတိ၊ ဟူ၍၎င်း။ [ဓမ္မပဒ ဗုဒ္ဓဝဂ် ရေကပတ္တနာဂ- ရာဇဝတ္ထု။] မနောပဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာတိ စ၊ ဟူ၍၎င်း။ [ဓမ္မပဒ ယမကဝဂ် စက္ခု- ပါလတ္ထေရဝတ္ထု။] ဝစနတော၊ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာ- ဏက္ခန္ဓာသည်။ အဓိပတိ၊ တည်း။ (ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယတိ၊ ၏။) [စပ်ပုဒ် မရှိသောကြောင့်ထည့်သည်။ “အဓိပတိပစ္စည်းက အဓိပတိကို ရည်ရွယ်သည် မဟုတ်” ဟူလို။]

ရူပက္ခန္ဓေ၊ ရူပက္ခန္ဓာ၌။ သာသဝံ ဥပါဒါနိယန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝစနံ၊ ဟောတော် မူခြင်းသည်။ အနာသဝါနံ၊ မိမိကိုအာရုံပြုမည့် အာသဝေါမရှိကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ ရုပ်မှတစ်ပါး အခြားတရားတို့၏။ သဗ္ဗာဝတော၊ ထင်ရှားရှိကုန်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်။ ရူပက္ခန္ဓဿ၊ ရူပက္ခန္ဓာ၏။ တံ သဘာဝတာ နိဝတ္တနတ္ထံ၊ ထိုအနာ- သဝသဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ကို တားမြစ်ခြင်း အကျိုးရှိ၏။ အနာသဝရူပနိ- ဝတ္တနတ္ထံ၊ အနာသဝရုပ်ကို တားမြစ်ခြင်းအကျိုး ရှိသည်။ န၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

အနာသဝါဝ ခန္ဓေသု ဝုတ္တာတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ အဋ္ဌာနပ္ပယုတ္တော၊ တည်သင့်ရာမဟုတ်သောအရပ်၌ ယှဉ်စပ်အပ်သော။ ဝေသဒ္ဓေါ၊ ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်ထိုက်၏။ [အဋ္ဌာနေ၊ တည်သင့်ရာမဟုတ်သော ဌာန၌။ ပယုတ္တော၊ ယှဉ်စပ်

ကေဒေသေန။ ။စက္ခုအာဒိနိဗ္ဗိ အာဒိဖြင့် သောတ၊ စာန၊ ဇိဝါ၊ ကာယတို့ကို ယူ၍ ဝိသယဘူတဖြင့် ထိုငါးပါး၏ အာရုံဖြစ်သော ရူပါရုံစသည်ကို ယူပါ။ ထို့ကြောင့် “ကေဒေသေန” အရ ဝိသယဘူတဖြစ်သော အာရုံငါးပါးသာ ရသေး၏။ ထိုအာရုံ ငါးပါး တည်းဟူသော တစိတ်တပိုင်းဖြင့် အပေါင်းဖြစ်သော ရူပက္ခန္ဓာ တခုလုံးကို ဆို သောကြောင့် “ကေဒေသုပစာ”ဟု မှတ်ပါ။ [“စက္ခုအာဒိနိဗ္ဗိ ဝိသယဘူတ”တိ ဣဒိနာ ပဉ္စရူပါန္ဒြိယ ဂေါစရတာ အဓိပ္ပေတာတိ အာဟ။—အနု။]

အနာသဝါနံ။ ပေ။ နိဝတ္တနတ္ထံ။ ။အနာသဝဓမ္မဟူသည့် ရုပ်မှတစ်ပါး လောကုတ္တရာ ဝေဒနာ အစရှိသော တရားများတည်း။ ရုပ်မှာ ထိုကဲ့သို့ အနာသဝသဘော မရှိ ဟု တားမြစ်ခြင်းအကျိုးငှါ “သာသဝံ ဥပါဒါနိယံ”ဟု ဝိသေသနပြု၍ ရူပက္ခန္ဓာအတွက် ဟော တော်မူရပါသည်။ ရူပက္ခန္ဓာတပါးတည်းအတွက်ကား တားမြစ်ဘို့ရန် အနာသဝရုပ်မရှိပါ- ဟူလို။ [သဒ္ဓါကျမ်းတို့၌ကား “သာသဝံ ဥပါဒါနိယံ” ဟူသော ဤဝိသေသနမျိုးကို ရူပက္ခန္ဓာအတွက် “ဘူတကထေန ဝိသေသန”ဟု ဆို၏။ အခြားလောကီခန္ဓာတို့၏ အတွက် ကား “ဗျဝဇ္ဇေဒက ဝိသေသန”တည်း။]

အပ်၊ သုံးစွဲအပ်သောသဒ္ဓါတည်း။ အဋ္ဌာနပ္ပယုတ္တော၊ သဒ္ဓါ။] အနာသဝါ၊ အနာသဝဖြစ်သော လောကုတ္တရာတရားတို့ကို။ ခန္ဓေသ္မေဝ၊ ခန္ဓာတို့၌သာ။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။

သဗ္ဗသင်္ခတာနံ၊ အလုံးစုံသော သင်္ခတတရားတို့ကို။ သဘာဂေန၊ သဘောတူသောအားဖြင့်။ ဝါ၊ တူသောအဘို့ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ဧကဗ္ဘံ၊ တပေါင်းတည်း။ သင်္ဂဟော၊ သိမ်းယူခြင်းတည်း။ သဗ္ဗသင်္ခတသဘာဂေန သင်္ဂဟော၊ ခြင်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ သဘာဂသဘာဂေန၊ သဘောတူ၊ သဘောတူအားဖြင့်။ (သဘောတူရာ၊ သဘောတူရာအားဖြင့်။) သင်္ဂယုမာနာ၊ သိမ်းယူအပ်ကုန်လသော်။ ဝါ၊ သိမ်းယူအပ်ကုန်သော။ သဗ္ဗသင်္ခတာ၊ အလုံးစုံသင်္ခတဖြစ်ကုန်သော။ ဖဿာဒယော၊ ဖဿအစရှိကုန်သော တရားတို့သည်။ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊ ငါးပါးသော ခန္ဓာတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထိုသဗ္ဗသင်္ခတာနံ သဘာဂေနအစရှိသော ပါဠိ၌။ ရူပနာဒိသဒ္ဓမညေန၊ ရူပန အစရှိသောအားဖြင့် တူကုန်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်။ သမာနကောဋ္ဌာသာ၊ တူသောအဘို့အစရှိသောတရားတို့ကို။ သဘာဂါတိ၊ သဘာဂတို့ဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။

တေသု၊ ထို ဖဿအစရှိသောတရားတို့တွင်။ [တေသုတိ ဖဿာဒိသု။—မရ။] သင်္ခတာဘိသင်္ခရဏကိစ္စံ၊ သင်္ခတတရားတို့ကို ပြုစီမံခြင်းကိစ္စသည်။ အာယူဟနရသာယ၊ အာယူဟနကိစ္စ အစရှိသော။ စေတနာယ၊ စေတနာ၏။ ဗလဝံ၊ အားရှိသော ကိစ္စတည်း။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သာ၊ ထိုစေတနာကို။ သင်္ခါရက္ခန္ဓောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ အညေ၊ စေတနာစေတသိက်မှ တပါးကုန်သော။ ရူပနာဒိဝိသေသလက္ခဏရဟိတာ၊ ရူပနအစရှိသော ထူးသော လက္ခဏာမှ ကင်းကုန်သော။ ဖဿာဒယော စ၊ ဖဿ အစရှိသော စေတသိက်တို့ကိုလည်း။ သင်္ခတာဘိသင်္ခရဏသာမညေန၊ သင်္ခတတရားတို့ကို ပြုစီမံခြင်းအားဖြင့် တူကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သင်္ခါရက္ခန္ဓောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ မှတ်ထိုက်ကုန်၏။ ပန၊ ဆက်။ ဖုသနာဒယော၊ ဖုသနအစရှိကုန်သော။ သဘာဝါ၊ သဘောတို့သည်။ ဝိသု၊ ခန္ဓာငါးပါးတို့မှသီးခြား။ ခန္ဓသဗ္ဗဝစနိယာ၊ ခန္ဓသဒ္ဓါဖြင့် ဟောတော်မူထိုက်ကုန်သည်။ န ဟောန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဓမ္မသဘာဝဝိညနာ၊ တရားတို့၏သဘောကို သိတော်မူသော။ တထာဂတေန၊ သည်။ ဖဿခန္ဓာဒယော၊ တို့ကို။ န ဝုတ္တာ၊ အပ်ကုန်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ မှတ်ထိုက်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

သဘာဂါ။ “သမာနကောဋ္ဌာသာ”ဖြင့် သဘာဂါ၌ သသည် သမာနသဒ္ဓါ၏ ကာရိယ၊ ဘာဂသဒ္ဓါသည် ကောဋ္ဌာသအနက်ဟော ဟု ပြ၏။ “သမာနော+ဘာဂေါ ယေသန္တိ သဘာဂါ”ဟုပြု၍ “သဘာဂဝသေန၊ တူသော အဘို့ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်”ဟု အနက်ကျယ်ပေးပါ။

ဘိက္ခဝေ၊ ဘိက္ခုတို့။ ယေကေစိ၊ အမှတ်မရှိ ကြွင်းမဲ့ဥဿုံ အလုံးစုံကုန်သော။ သမဏာ ဝါ၊ သမဏအမည်ရသည်မူလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ပြာဟ္မဏာ ဝါ၊ ပြာဟ္မဏအမည်ရသည်မူလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ သဿတဝါဒါ၊ သဿတဟု ပြောဆိုကြောင်းအယူရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ လောကဉ္စ၊ ခန္ဓာငါးပါးဟူသော လောကကို၎င်း။ အတ္တာနဉ္စ၊ ခန္ဓာငါးပါးဟူသော အတ္တကို၎င်း။ သဿတံ၊ မြဲ၏ ဟူ၍။ ပညပေန္တိ၊ ပညတ်ကြကုန်၏။ သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ တေ၊ ထိုသမဏ ပြာဟ္မဏအမည်ရသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ဣမေယေဝ ဥပါဒါန- ကွန္ဓေ၊ ဤဥပါဒါနကွန္ဓာတို့ကိုသာလျှင်သော်၎င်း။ ဧတေသံ၊ ဤငါးပါးကုန် သော ဥပါဒါနကွန္ဓာတို့တွင်။ အညတရံဝါ၊ အမှတ်မထား တပါးပါးကိုသော် ၎င်း။ နိဿာယ၊ မှီ၍။ ပဋိစ္စ၊ စွဲ၍။ (ပညပေန္တိ၊ ပညတ်ကြကုန်၏။) ဣတိအာဒိနဉ္စ၊ ဤသို့အစရှိသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ သုတ္တာနံ၊ သုတ်တို့၏။ ဝသေန၊ ဖြင့်။ အတ္တတ္တနိယဂါဟဝတ္ထုဿ၊ အတ္တဂါဟ၊ အတ္တနိယဂါဟ၏ တည်ရာအကြောင်း ဝတ္ထု၏။ တေပုရမတာ၊ ဤငါးပါးသောခန္ဓာသာလျှင် အလွန်ဆုံး အတိုင်း အရှည်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို။ ဒဠဗ္ဗာ၊ ၏။ စ၊ ဆက်။ ဧတေန၊ ဤဋီကာ၌ ပြအပ် သော သုတ်ဖြင့်၎င်း။ ဝက္ခမာနသုတ္တဝသေန စ၊ အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်လတ္တံ့သော သုတ်၏အစွမ်းဖြင့်၎င်း။ [ဝက္ခမာနသုတ္တဝသေန စာတိ “ရူပေ ခေါ ဘိက္ခဝေ သတိ”တိ အာဒိကဿ အဋ္ဌကထာယံ ဝက္ခမာနဿ သုတ္တဿ ဝသေန။ - အနု။] ခန္ဓေဝေ၊ ခန္ဓာတို့ကိုသာ။ နိဿာယံ၊ မှီ၍။ ပရိတ္တာရမ္မဏာဒိဝသေန၊ ပရိတ္တာ- ရမ္မဏ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ နဝတ္ထဗ္ဗာ၊ မဆိုထိုက်သော။ ဒိဋ္ဌိစ၊ ဒိဋ္ဌိ သည်လည်း။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ခန္ဓနိဗ္ဗာန- ဝဇ္ဇဿ၊ ခန္ဓာငါးပါး နိဗ္ဗာန်တရားသည် ကြဉ်အပ်သော။ သဘာဝဓမ္မဿ၊ သဘာဝတရား၏။ အဘာဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ (ဝိညာယတိ၊ ၏။) ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သည်။ ဝါ၊ ဆိုလိုသည်။ ဟောတိ။

ဧတေန စ၊ ပေ။ န ဝတ္ထဗ္ဗာ ဝ ဒိဋ္ဌိ။ ။ ဒိဋ္ဌိစေတသိက်သည် ခန္ဓာငါးပါးသာမက ခန္ဓာငါး ပါးမှ အလွတ်ဖြစ်သော ပထဝီကသိုဏ်း ပညတ်အစရှိသည်ကိုလည်း အာရုံပြုသည် မဟုတ်ပါ လော၊ အဘယ့်ကြောင့် အတ္တ၊ အတ္တနိယဂါဟဝတ္ထု၏ ဤခန္ဓာငါးပါးသာလျှင် အလွန်ဆုံး အတိုင်းအရှည်ရှိ၏ဟု ဆိုရပါသည်။ ဤသို့မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ဧတေန စ” စသည်ကို မိန့်သည်။ ပထဝီကသိုဏ်းအစရှိသောပညတ်ကို အာရုံပြုသောဒိဋ္ဌိသည် ပရိတ္တာရမ္မဏစသည် ဖြင့် မဆိုထိုက်ပါသော်လည်း ပရိတ္တစသောတရားတွင် ပါဝင်သော ခန္ဓာငါးပါးကို အမှီပြု၍ ဖြစ်ရသောကြောင့် “အတ္တတ္တနိယဂါဟဿ တေပုရမတာ”ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်—ဟူလျှံ၊ မှန်၏— ပထဝီကသိုဏ်းပညတ်သည် မြေသားဖြစ်တည်းဟူသော ပရမတ်ကို စတည်၍ ပေါ်လာရ၏၊ ထို့ကြောင့် အရင်းခံမှာ ပရမတ်ပင် ဖြစ်သည်။

၈၊ ဆက်။ အညေသံ၊ ခန္ဓာငါးပါးမှ အခြားကုန်သော။ ခန္ဓသဒ္ဓဝစနိယာနံ၊ ခန္ဓသဒ္ဓါဖြင့် ဟောထိုက်ကုန်သော။ သီလက္ခန္ဓာဒီနံ၊ သီလက္ခန္ဓ အစရှိသောဂုဏ်တို့၏။ သမ္ဘာဝတော၊ ထင်ရှားရှိကုန်သေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပဉ္စေဝ၊ ငါးပါးတို့သည်သာ။ န၊ မကကုန်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဣတိ တေ စောဒနံ၊ ဤစောဒနာကို။ နိဝတ္ထေတုံ၊ နစ်စေခြင်းငှါ။ အညေသဉ္စ တဒဝရောစတောတိ၊ ဟူ၍ (သင်္ဂဟကာရာ) အာဟ၊ ပြီ။

ဒုက္ခဒုက္ခ ဝိပရိဏာမဒုက္ခ သင်္ခါရဒုက္ခတာဝသေန၊ ဒုက္ခဒုက္ခ၏အဖြစ်၊ ဝိပရိဏာမဒုက္ခ၏အဖြစ် သင်္ခါရဒုက္ခ၏ အဖြစ်၏အစွမ်းဖြင့်။ ဝေဒနာယ၊ ဝေဒနာ၏။ အာဗာဓကေတ္တံ၊ လွန်စွာနှိပ်စက်တတ်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်ထိုက်၏။

ရာဂါဒိသမ္ပယတ္တဿ၊ ရာဂ အစရှိသည်တို့နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော။ ဝိပရိဏာမာဒိဒုက္ခဿ၊ ဝိပရိဏာမ အစရှိသောဒုက္ခ၏။ ဣတ္ထိ ပုရိသာဒိ အာကာရဂ္ဂါဟိကာ၊ မိန်းမ ယောက်ျား အစရှိသည်တို့၏ အခြင်းအရာကို ယူတတ်သော။ တံတံ သင်္ကပ္ပမူလဘူတာ၊ ထိုထို ကြံစည်ခြင်း၏ အရင်းမူလ ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ သညာ၊ သည်။ သမုဋ္ဌာနံ၊ ဖြစ်ကြောင်းတည်း။ ပိတ္တာဒီနိ၊ သည်းခြေ အစရှိသည်တို့သည်။ ဝါ၊ သည်းခြေ၊ သလိပ်၊ သွေး၊ လေတို့သည်။ ရောဂဿ၊ ရောဂါ၏။ (အာသန္နကာရဏာနိ၊ နီးသော အကြောင်းတို့သည်။ ဟောန္တိ)ဝိယ၊ ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ ထိုအတူ။ ဝေဒနာဂေလညဿ၊ ဝေဒနာဟူသော အနာရောဂါ၏။) အာသန္နကာရဏံ၊ နီးသောအကြောင်းသည်။ သမုဋ္ဌာနံ၊ သမုဋ္ဌာနတည်း။ ဥတုဘောဇနဝေသမာဒီနိ၊ မညီမမျှသော ဥတု၊ မညီမမျှသောဘောဇန အစရှိသည်တို့သည်။ (မူလကာရဏာနိ၊ မူလအကြောင်းတို့သည်။ ဝါ၊ အကြောင်းရင်းတို့သည်။ ဟောန္တိ)ဝိယ၊ သို့။ (တထာ၊ တူ။ ဝေဒနာဂေလညဿ၊ ၏။) မူလကာရဏံ၊ မူလအကြောင်းသည်။ ဝါ၊ အကြောင်းရင်းသည်။ နိဒါနံ၊ နိဒါနတည်း။ ဤစကားဖြင့် ဝေးသောအကြောင်းသည် နိဒါန၊ နီးသောအကြောင်းကား သမုဋ္ဌာန ဟု သမုဋ္ဌာနနှင့် နိဒါနအထူးကို ပြသည်။]

ဒုက္ခဒုက္ခ။ပေ။ဝသေန။ ။ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဏ်နှင့် ဒေါသမူဇ္ဈေး၌ ရှိသော ဝေဒနာသည် ဒုက္ခဒုက္ခတည်း။ “ဒုက္ခအစစ်”ဟူလို။ သုခဝေဒနာပင်ဖြစ်စေကာမူ ဖောက်ပြန်ပျက်စီးသောအခါ စိတ်ထည်း၌ ဒုက္ခဖြစ်ရ၏။ ဥပေက္ခာဝေဒနာတို့၏ ဖောက်ပြန်ရာ၌လည်း နည်းတူ၊ ထိုသို့ ဖောက်ပြန်မှုကို “ဝိပရိဏာမဒုက္ခ”ဟု ခေါ်၏။ ချပ်နာမ်သင်္ခါရတရား ဟူသမျှသည် သုခ ဥပေက္ခာပင် ဖြစ်စေကာမူ “သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ဒုက္ခာ” အရ သင်္ခါရဒုက္ခဟု ခေါ်ရသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုဒုက္ခသုံးမျိုးလုံးပင် မိမိကိုးရာ သတ္တဝါကို နှိပ်စက်တတ်၏။ သုခ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာတို့လည်း အဖြစ်အပျက်ဒဏ်ကို ခံရသဖြင့် မိမိကိုးရာသတ္တဝါကို နှိပ်စက်တတ်သည်ပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် ဝေဒနာဟူသမျှ အာဗာဓက=လွန်စွာ နှိပ်စက် တတ်သည်ချည်းတည်း။

စေတသိကာ၊ စေတသိက်တို့သည်။ စိတ္တဿ၊ စိတ်၏။ အင်္ဂဘူတာ၊ အင်္ဂါဖြစ်၍
ဖြစ်ကုန်၏။ [စိတ်သည် အထည်ကိုယ်ဖြစ်၍ စေတသိက်တို့က မျက်စိ၊ နား၊ နှာ
စသည်ကဲ့သို့ စိတ်၏ အစိတ်အပိုင်းအင်္ဂါများ ဖြစ်ကြသည်-ဟူလို။] ဣတိ၊
ထို့ကြောင့်။ စိတ္တံ၊ စိတ်ကို။ ဂိလာနုပမံ၊ ဂိလာနဟူသော ဥပမာရှိ၏ဟူ၍။ (သင်္ဂဟ-
ကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ သုခသညာဒိဝသေန၊ သုခသညာအစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။
ဝေဒနာကာရဏာယ၊ ဝေဒနာတည်းဟူသော ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်း၏။ ဟေတု-
ဘာဝတော၊ အကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ (အပရာဇူပမာ၏ဟိတ်။) ဝေဒနာ-
ဘောဇနဿ၊ ဝေဒနာတည်းဟူသော ဘောဇန၏။ ဝါ၊ ကို။ ဆာဒါပနတောစ၊
နှစ်သက်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဝါ၊ မြိန်ရှက်စေတတ်သည်၏အဖြစ်
ကြောင့်၎င်း။ (ဗျဉ္ဇနူပမာ၏ဟိတ်။) သညာ၊ သည်။ အပရာဇူပမာ၊ အပြစ်ဟူသော
ဥပမာရှိသည်၎င်း။ ဗျဉ္ဇနူပမာစ၊ ဟင်းကောင်းဟင်းလျာဟူသော ဥပမာရှိသည်
၎င်း။ (ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။)

ဘိက္ခဝေ၊ ဘိက္ခုတို့။ ပဉ္စ၊ ငါးယောက်ကုန်သော။ ဝဓကာ၊ သတ်တတ်ကုန်
သော။ ပစ္စတ္တိကာ၊ ရန်သူတို့တည်း။ ဣတိတေ၊ ဤအမည်သည်။ ပဉ္စနံ၊ ငါးပါး
ကုန်သော။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာနံ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၏။ အဓိဝစနံ၊ အမည်တည်း။
ဣတိ၊ ဤသို့။ အာသိဝိသုပမေ၊ အာသိဝိသုပမသုတ်၌။ ဝဓကာတိ၊ ဝဓကတို့ဟူ၍။
ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ [အကျယ်ကို အာသိဝိသုပမသုတ်၌ ကြည့်ပါ။]
ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ဘာရာ၊ ဘာရဟူသော။ ဣတိတေ၊ သည်။ ပဉ္စနံ၊ ကုန်သော။
ဥပါဒါနက္ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ အဓိဝစနံ၊ တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဘာရသုတ္တေ၊ ဘာရ
သုတ်၌။ ဘာရာတိ၊ ဘာရတို့ဟူ၍။ (ဝုတ္တံ၊ ပြီ။) [အကျယ်ကို ဘာရသုတ်၌
ကြည့်ပါ။]

တေရဟိ၊ ယခုအခါ၌။ အဟံ၊ ငါ့ကို။ ပစ္စုပ္ပန္နေန၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော။ ရူပေန၊
ရူပက္ခန္ဓာသည်။ ခဇ္ဇာမိသေယျထာပိ၊ ခဲစားအပ်သကဲ့သို့။ ဝါ၊ ခဲစားခံရသကဲ့သို့။
(ဧဝံ၊ ဤအတူ။) အတိတံ၊ အတိတ်ဖြစ်သော။ အဒ္ဓါနိပိ၊ ကာလ၌လည်း။ (ကာလ
တုန်းကလည်း။) အဟံ၊ ငါ့ကို။ ရူပေန၊ သည်။ ခဇ္ဇိ၊ ခဲစားအပ်ပြီ။ (ခဲစားခံခဲ့ရပြီ။)
အဟံ၊ ငါသည်။ အနာဂတံ၊ အနာဂတ်ဖြစ်သော။ ရူပံ၊ ရူပက္ခန္ဓာကို။ စေဝ
အဘိနန္ဓေယျံ၊ အကယ်၍မူလည်း နှစ်သက်အံ့။ (ဧဝံသတိ၊ ဤသို့ နှစ်သက်လ
သော်။) တေရဟိ၊ ယခုအခါ၌။ ခဇ္ဇာမိသေယျထာပိ၊ ခဲစားအပ်သကဲ့သို့။
(ခဲစားခံရသကဲ့သို့။) (ဧဝံ၊ အတူ။) အဟံ၊ ငါ့ကို။ အနာဂတေန၊ သော။ ရူပေနပိ၊
သည်လည်း။ ခဇ္ဇေယျံ၊ ခဲစားအပ်ရာ၏။ (ခဲစားခံရရာ၏။) ဣတိ အာဒိနာ၊
ဤသို့အစရှိသော။ ခဇ္ဇနိယပရိယာယေန၊ ခဇ္ဇနိယဒေသနာတော်နည်းအားဖြင့်။
ခါဒကာတိ၊ ခါဒကတို့ဟူ၍။ (ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူကုန်ပြီ။) [အကျယ်ကို ခဇ္ဇနိယ
သုတ်၌ ကြည့်ပါ။]

သော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အနိစ္စံ၊ အနိစ္စဖြစ်သော။ ရူပံ၊ ရူပက္ခန္ဓာကို။ အနိစ္စံ ရူပန္တိ၊ အနိစ္စံ ရူပံဟူ၍။ ယထာဘူတံ၊ အကြင်အကြင် ထင်ရှားရှိသည့်အတိုင်း။ (ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ။) နပ္ပဇာနာတိ၊ အပြားအားဖြင့် မသိ။ ဣတိအာဒိနာ၊ ဤသို့ အစရှိသောအားဖြင့်။ ယမကသုတ္တေ၊ ယမကသုတ်၌။ အနိစ္စာဒိကော၊ အနိစ္စ အရှိသည်တို့ကို။ (ဝုတ္တာ၊ ကုန်ပြီ။) ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [အကျယ်ကို ယမကသုတ်၌ ကြည့်ပါ။] ဣမသ္မိံ ဝိဘဏံ၊ ဤ ခန္ဓဝိဘင်း၌။ အဝိသေသေန၊ ခန္ဓာ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟု အထူးမရှိသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ဝါ၊ အထူးမမ သာမညအားဖြင့်။ ခန္ဓာ၊ ခန္ဓာတို့ကို။ ယဒိပိ ဝုတ္တာ၊ အကယ်၍မူလည်း ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ (ပဉ္စက္ခန္ဓာ ရူပက္ခန္ဓော အစရှိသည်ဖြင့် ဟောတော်မူ အပ်ပါပေကုန်ပြီ။) ပန၊ ထိုသို့ပင် သာမညအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ပါကုန် သော်လည်း။ ဗာဟုလ္လေန၊ များကုန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ [လောက၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာသာ အဖြစ်များသည်။] တဒန္တောဂဓာနံ၊ ထိုခန္ဓာ၌ အတွင်းဝင် ကုန်သော။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ ဒဗ္ဗဗ္ဗတာ၊ ရှုမှတ်ထိုက်ကုန်သည်၏ အဖြစ် ကို။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ၏။ ဣတိ၊ သင်္ခေပ အားဖြင့် ဒဗ္ဗဗ္ဗတာ အပြီးတည်း။

ဒေသိတာဒိစ္စပန္နနာတိ၊ ကား။ အာဒိစ္စပန္နနာ၊ နေမျိုးထွတ်တင် ဘုရား ရှင်သည်။ ဒေသိတံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဝါ၊ တနည်း။ (အာဒိစ္စပန္နနာ၊ သည်။) ဒေသိတာနိ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဂါထာသုတ္တံ၊ ဂါထာ၌ ဆန်း ဂိုဏ်းကောင်းခြင်းအကျိုးငှါ။ အနုနာသိကလောပေါ၊ ဒေသိတံ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ချေ ခြင်းကို။ (ကတော၊ ပြုအပ်ပြီ။) ဝါ၊ တနည်း။ နိကာရလောပေါ၊ ဒေသိတာ ၌ နိအက္ခရာချေခြင်းကို။ ကတော၊ ပြီ။ ဂဟေတုံ န သက္ကာတိ (ပဒဿ)၊ ဟူသော ပုဒ်၏။ နိစ္စာဒိဝသေန၊ နိစ္စ အစရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဂဟေတုံ၊ ယူ ခြင်းငှါ။ န ယုတ္တံ၊ မသင့်။ ဣတိအတ္ထော၊ ဤကား အဓိပ္ပါယ်နက်။

(ပုပ္ဖုဠော၊ ရေအုဖောင်းသည်။ ဝါ၊ ရေစီဖောင်းသည်။) ရူပေန၊ ရုပ်ပုံအား ဖြင့်။ သက္ကာနေန၊ ပုံသဏ္ဌာန်အားဖြင့်။ [ရူပေနကို ထပ်ဖွင့်သည်။] ဖလကသ- ဒိသော၊ မြားကာလက်နက်နှင့်တူသည်။ (ဟုတွာ၊ ၍။) ဒိဿမာနောပိ၊ မြင်အပ် ပါသော်လည်း။ [ပိသဒ္ဓါအကြေကြပါ။] ခရဘာဝါဘာဝါ၊ ခက်မာသည်၏အဖြစ်

ယဒိပိ ဝုတ္တာ။ ။ “ဒဗ္ဗဗ္ဗတော ဒွိဓာ”ဟူသော ဤပါဠိဖြင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ကိုသာ ယူထိုက်ကုန်၏။ အနုပါဒါန (လောကုတ္တရာ)ခန္ဓာတို့ကို မယူထိုက်ကုန်ဟု ပြခြင်းငှါ “ယဒိပိ” စသည်ကို မိန့်သည်။ ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ “ခန္ဓ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓ”ဟု မခွဲခြားဘဲ သာမညအား ဖြင့် “ပဉ္စက္ခန္ဓာ”ဟု ဟောတော်မူထားသော်လည်း ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ကိုသာ ရှုမှတ်ရမည့် အဖြစ်ကို ဟောတော်မူပါသည်—ဟူလို။ မှန်၏—တလောကလုံးဝယ် ထို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတွေ သာအဖြစ်များ၏။ ထိုဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့လည်း ပဉ္စက္ခန္ဓာအရာ ခန္ဓာသာမည၌ ပါဝင်နိုင်ကြ၏။ လိ၊ ကျောင်း “ဗာဟုလ္လေန၊ ပေ၊ တဒန္တောဂဓာနံ”ဟု ဆိုသည်။

၏မရှိခြင်းကြောင့်။ ဖလကကိစ္စံ၊ ကိ။ န ကရောတိ၊ နိုင်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ န သက္ကာ တံ ဂဟေတွာ ဖလကံ ဝါ အသနံ ကာတုန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော)။ အာဟ၊ ပြီ။ န တထာ တိဋ္ဌတိတိ (ပဒဿ)၊ ဟူသောပုဒ်၏။ (ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာ သည်။) နိစ္စာဒိကာ၊ နိစ္စ အစရှိသည်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဣတိ အထွေ၊ နက်။ ဝါ၊ တနည်း။ (ဝေဒနာ၊ သည်။) တဏှာဒိဋ္ဌိဟိ၊ တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည်။ ဝါ၊ တို့က။ (ဂဟဏ ဂဟိတ တိဋ္ဌစပ်။) နိစ္စာဒိဂ္ဂဟဏဝေသန၊ နိစ္စ အစရှိသည်ကို ယူခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ (ဂဟိတဋ္ဌစပ်။) ဥပါဒါဒိအနန္တရံ၊ ဥပါဒ် အစရှိသည်တို့၏ အခြားမဲ့၍။ ဘိဇ္ဇနတော၊ ပျက်ခြင်းကြောင့်။ ဂဟိတာကာရာ၊ ယူအပ်တိုင်း သော အခြင်းအရာရှိသည်။ ဟုတွာ၊ ၍။ နတိဋ္ဌတိ၊ မတည်နိုင်။ ဣတိအထွေ၊ နက်။ ကောဋိသတသဟဿသင်္ချာတိ၊ ဟူသော။ ဣဒံ၊ ဤသဒ္ဓါသည်။ ဂဏန- ပရိစ္ဆေဒဿနံ၊ ဂဏန်းအားဖြင့် အပိုင်းအခြားကို ပြကြောင်း သဒ္ဓါသည်။ န၊ မဟုတ်။ ပန၊ အဟုတ်ကား။ ဧတံ၊ ဤကောဋိသတသဟဿသင်္ချာ ဟူသော သဒ္ဓါကို။ ဗဟုဘာဝဒဿနမေဝ၊ များသည်၏အဖြစ်ကို ပြကြောင်း သဒ္ဓါဟူ၍ သာ။ ဒဠဗ္ဗံ၊ ၏။

ဥဒကဇ္ဈကန္တိ၊ ကား။ ဥဒကလသိကံ၊ ရေအစေးကို။ (ဂဟိတံ ဌံ စပ်။) [ဇလဿ+ဟိတံ ဇလ္လံ၊ ဇလ္လံယေဝ ဇလ္လကံ။ ရေ၏စီးပိုးဖြစ်သော၊ ရေဖြင့် ဆေး၍ စင်ကြယ်လောက်သော အညစ်အကြေးအစေးကို “ဥဒကဇ္ဈက”ဟု ခေါ်သည်။] ဥဒကတလေ၊ ရေအပြင်၌။ ဗိန္ဒုနိပါတဇနိတော၊ ရေပေါက်၏ ကျ ခြင်းသည် ဖြစ်စေအပ်သော။ ဝါတော၊ လေသည်။ ဥဒကဇ္ဈကံ၊ ရေအစေးကို။ သင်္ကနိတော၊ စုရုံး၍။ ပုဋ္ဌံ၊ ရေအုဖောင်းကို။ ဝါ၊ ရေစိဖောင်းကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ ပုပ္ဖုဋ္ဌံနာမ၊ ပုပ္ဖုဋ္ဌမည်သည်ကို။ ကရောတိယထာ၊ ပြုသကဲ့သို့။ ဝေံ၊ ဤအတူ။ ဝတ္ထုမ္ပိ၊ ဝတ္ထုရပ်၌။ အာရမ္မဏာပါတဂမနဇနိတော၊ အာရုံ၏ ရှေးရှုကျခြင်းသို့ရောက် ခြင်းသည် ဖြစ်စေအပ်သော။ ဝါ၊ အာရုံ၏ထင်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းသည် ဖြစ်စေ အပ်သော။ ဖဿော၊ ဖဿသည်။ အနုပစ္စိန္နံ၊ မပြတ်မစဲသော။ (မဂ်ဖြင့် မပယ် ဖြတ်အပ်သေးသော။) [အနုပစ္စိန္နံဖြင့် ခန္ဓာအစဉ်၌ အမြဲမပြတ် ပါနေသော အနုသယကိလေသာ၏အဖြစ်ကို ပြသည်။] ကိလေသဇ္ဈံ၊ အနုသယကိလေသာ ဟူသောအစေးကို။ သဟကာရိပစ္စယန္တရဘာဝေန၊ အကျိုးတရားကို အတူတကွ ပြုလေ့ရှိသော အကြောင်းအထူး၏အဖြစ်ဖြင့်။ သင်္ကနိတော၊ စုရုံး၍။ ဝေဒနံနာမ၊ ဝေဒနာမည်သည်ကို။ ကရောတိ၊ ပြု၏။ ဣဒေ၊ ဤ အကြောင်းလေးပါးကိုလည်း။

ဖလကံ ဝါ အသနံ ဝါ။ ။အဋ္ဌကထာနိဿယ၌ ‘ဖလကံဝါ၊ ပျဉ်ချပ်ကိုသော်၎င်း။ အသနံ ဝါ’ဟု ပေးခဲ့၏။ ရေအုဖောင်းက ပျဉ်ချပ်နှင့် မတူသောကြောင့် မြားကို ကာ သော ကာလက်နက်ကို “ဖလကံဝါ”ဟု၎င်း၊ အသနံဝါ၊ မြားကိုသော်၎င်း”ဟု ပြင်မှ ကောင်းမည်ထင်သည်။

မူလကာရဏဘူတေဟိ၊ မူလအကြောင်းဖြစ်၍လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ အာရမ္မဏဿာဒနဘူတေဟိ၊ အာရုံကို သာယာတတ်သည်ဖြစ်၍လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ကိလေသေဟိ၊ ကိလေသာတို့ကြောင့်။ နိဗ္ဗတ္တံ၊ ဖြစ်သော။ ဝဇ္ဇကတဝေဒနံ၊ ဝဋ်၌ဖြစ်သော ဝေဒနာကို။ သန္ဓာယ၊ ရည်ရွယ်၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိထိုက်၏။

ဝါ၊ တနည်း။ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒေန၊ အလွန်ဆုံးအကြောင်းကို ပိုင်းခြားခြင်းအားဖြင့်။ စတ္တာရော၊ လေးပါးကုန်သော။ ပစ္စယာ၊ အကြောင်းတို့ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ပန၊ စင်စစ်ကား။ ဦးနေဟိပိ၊ လေးပါးအောက် ယုတ်လျော့သော အကြောင်းတို့ကြောင့်လည်း။ (ဝေဒနာ၊ သည်။) ဥပ္ပဇ္ဇတေဝ၊ ဖြစ်သည်သာ။ ... နာနာလံက္ခဏောတိ၊ ကား။ (ကဒလိက္ခန္ဓော၊ ငှက်ပျောတုံးသည်။) ဝဏ္ဏ ဂန္ဓ ခုသ ဖဿာဒိဟိ၊ အဆင်း၊ အနံ့၊ အရသာ၊ အတွေ့ အစရှိသည်တို့ဖြင့်။ နာနာသဘာဝေါ၊ အထူးထူးသော သဘောရှိသည်။ (“ဟောတိ ယထာ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့” ၌စပ်။)

မာယာယ၊ မျက်လှည့်အတတ်ဖြင့်။ ဒသိတံ၊ ပြအပ်သော။ ရူပံ၊ အရုပ်ကို။ မာယာတိ၊ မာယာဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော။) အာဟ၊ ပြီ။ [အကြောင်းမျက်လှည့်အတတ်ဖြင့် အကျိုးအရုပ်ကိုဆိုသော ကာရဏုပစာ-ဟူလို။] ပဉ္စပိ၊ ငါးပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ကို။ ဝါ၊ တို့သည်။ ကိလေသာသုစိဝုတ္တု ဘာဝါဒိတော၊ ကိလေသာတည်းဟူသော မစင်မကြယ် ရှံစဖွယ်၏ တည်ရာတို့၏ အဖြစ် အစရှိသော အကြောင်းကြောင့်။ [အာဒိဖြင့် ဒုက္ခသုံးမျိုးမှ မလွတ်ခြင်း၊ အဝိဓေယျသဘော ရှိခြင်း၊ ဥဒယဗ္ဗယသဘောရှိခြင်းတို့ကိုယူပါ။] အသုဘာဒိသဘာဝါ ဝေ၊ အသုဘ အစရှိသောသဘော ရှိကုန်သည်သာ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အသုဘာဒိတော၊ အသုဘအစရှိသည်၏အဖြစ်အားဖြင့်။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာဝေ၊ ရှုထိုက်ကုန်သည်သာ။ [ရူပက္ခန္ဓာတပါးတည်းကိုပင် အသုဘဟု၎င်း၊ ဒုက္ခဟု၎င်း၊ အနတ္တဟု၎င်း၊ အနိစ္စဟု၎င်း ရှုနိုင်၏။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသည်တို့ကိုလည်း ဤသို့ လေးမျိုးလေးမျိုးအားဖြင့် ရှုနိုင်သည်-ဟူလို။]

တထာပိ၊ ထိုသို့ ရှုထိုက်ပါသော်လည်း။ (ခန္ဓာတပါးတပါးကို လေးမျိုးအားဖြင့် ရှုနိုင်ပါသော်လည်း။) ကတ္တစိ၊ အချို့သော ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသည်၌။ ကောစိ၊ တစုံတခုသော။ ဝိသေသော၊ အသုဘအစရှိသော အထူးသည်။ သုဂ္ဂဟဏီယော၊ လွယ်ကူစွာယူနိုင်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝိသေသတော စာတိ အာဒိ၊ အစရှိသော။ (ယံ ဝစနံ အတ္ထိ၊ တံ ဝစနံ သင်္ဂဟကာရော) အာဟ၊ ပြီ။ တတ္ထ၊ ထို ဝိသေသတော စအစရှိသောစကားရပ်၌။ စတ္တာရော၊ လေးပါးကုန်သော။ သတိပဋ္ဌာနာ၊ သတိပဋ္ဌာန်တို့သည်။ စတုဝိပလ္လာသပ္ပဟာနကရာ၊ လေးပါးသော ဝိပလ္လာသကိုပယ်ခြင်းကို ပြုတတ်ကုန်၏။ [အသုဘကို သုဘဟု မှတ်

ထင်ခြင်း၊ အနိစ္စကို နိစ္စဟု မှတ်ထင်ခြင်း၊ ဒုက္ခကို သုခဟု မှတ်ထင်ခြင်း၊ အနတ္တကို အတ္တဟု မှတ်ထင်ခြင်းအားဖြင့် လေးပါးသော ဝိပဿနာကို သတိပဋ္ဌာန် လေးပါးက ပယ်နိုင်သည်။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေသံ၊ ထိုသတိပဋ္ဌာန်လေးပါးတို့၏။ ဂေါရသဘာဝေန၊ အာရုံ၏အဖြစ်ဖြင့်။ ရူပက္ခန္ဓာဒီသု၊ ရူပက္ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့၌။ အသုဘာဒိဝသေန၊ အသုဘအစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဒဠဗ္ဗတော၊ ရှုထိုက်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တော၊ ပြီ။

ပရိဝိဒိတသဘာဝတ္တာ၊ ထက်ဝန်းကျင် သိအပ်ပြီးသော ခန္ဓာတို့၏သဘောရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ ခန္ဓာတို့၏ သဘောကို ထက်ဝန်းကျင် သိပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်။ ခန္ဓေဟိ၊ တို့သည်။ န ဝိဟညတိ၊ မညှဉ်းဆဲအပ် မညှဉ်းဆဲနိုင်။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဝိပဿကောပိ၊ ရဟန္တာကိုမဆိုထားဘိ၊ ဝိပဿနာရှုသော ပုဂ္ဂိုလ်သော်မှလည်း။ တေသံ၊ ထိုခန္ဓာတို့၏။ ဝိပတ္တိယံ၊ ပျက်စီးခြင်း၌။ ဝါ၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသို့။ န အာပဇ္ဇတိ၊ မရောက်တော့။ ပန၊ ချီးမွမ်းဘွယ်ရာ သမ္မာဝနာကား။ ခိဏာသဝေသု၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၌။ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ၊ ဒုက္ခမရောက်ဟု ပြောဆိုဘွယ်သည်ပင်။ နတ္ထိ၊ မရှိတော့။ ဟိ၊ မှန်။ တေ၊ ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ အာယတိမ္ပိ၊ နှောင်းအခါ၌လည်း။ ခန္ဓေဟိ၊ တို့သည်။ န ဗာဓိယန္တိ၊ မညှဉ်းဆဲအပ် မညှဉ်းဆဲနိုင်ကုန်။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ကဗဠိကာရာဟာရံ ပရိဇာနာတိတိ (ပဒဿ)၊ ဟူသောပုဒ်၏။ (အတ္ထောဋ္ဌာပံ။) အာဟာရ သမုဒယာ၊ ကဗဠိကာရာဟာရ၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ ရူပသမုဒယော၊ ရုပ်၏ဖြစ်ခြင်းသည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အဇ္ဈတ္တိကရူပေ၊ အဇ္ဈတ္တိကရုပ်၌။ ဆန္ဒရာဂံ၊ ဆန္ဒရာဂကို။ ပဇဟန္တော၊ ပယ်စွန့်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တဿ၊ ထို အဇ္ဈတ္တိကရုပ်၏။ သမုဒယဘူတေ၊ ကြွင်းသောကြောင်းနှင့်ပေါင်းမိလသော် ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ကဗဠိကာရာဟာရေပိ၊ ၌လည်း။ ဆန္ဒရာဂံ၊ ကို။ ပဇဟတိ၊ ပယ်စွန့်၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ အယံ၊ ဤ။ ပယ်စွန့်နိုင်ခြင်းသည်။ ပဟာနပရိညာ၊ ပဟာနပရိညာတည်း။ ဝါ၊ ပယ်ခြင်းအားဖြင့် ပိုင်းခြား၍ သိဘတ်သော ဉာဏ်တည်း။ ပန၊ ကား။ အဇ္ဈတ္တိကရုပ်ံ၊ ကို။ ပရိဂ္ဂဏန္တော၊ ပိုင်းခြား၍ယူသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တဿ၊ ထိုအဇ္ဈတ္တိကရုပ်၏။ ပစ္စယဘူတံ၊ အကြောင်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ကဗဠိကာရာဟာရေ၊ ကိုလည်း။ ပရိဂ္ဂဏာတိ၊ ပိုင်းခြား၍ ယူနိုင်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဉာတပရိညာ၊ ဉာတပရိညာကို၎င်း။ ဝါ၊ သိသိုက်သောသဘောကို ပိုင်းခြား၍ သိဘတ်သောဉာဏ်ကို၎င်း။ (ယောဇေတဗ္ဗာ ဋ္ဌာပံ။) တဿ၊ ထိုအဇ္ဈတ္တိကရုပ်၏။ ဥဒယာယာနုပဿံ၊ ပြင်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းကို အပန်ဖန် ရှုလေ့ရှိသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ဤ။ သို့။ တိရုဏပရိညာ၊ တိရုဏပရိညာကို၎င်း။ ဝါ၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်းအားဖြင့် ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းကို၎င်း။ ယောဇေတဗ္ဗာ၊ ယှဉ်စေထိုက်၏။

ကမရာဂဘူတံ၊ ကမရာဂဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ အဘိဇ္ဈ၊ အဘိဇ္ဈာကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ အဘိဇ္ဈာကာယဂန္တန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော)။ အာဟ၊ ပြီ။ (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ကမရာဂဘူတံ၊ သော။ အဘိဇ္ဈ၊ ကိ။ သန္ဓာယ၊ ၍။ အဘိဇ္ဈာကာယဂန္တန္တိ၊ ဟူ၍။ အာဟ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ အသုဘာနုပဿနာယ၊ အသုဘဟု အဖန်ဖန်ရှုတတ်သောဉာဏ်ဖြင့်။ ကမရာဂပ္ပဟာနံ၊ ကမရာဂကိုပယ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ကမရာဂဘူတံ အဘိဇ္ဈ၊ သန္ဓာယ အဘိဇ္ဈာကာယဂန္တန္တိ အာဟ။ ဣတိ ဝိညာယတိ။) ဝါ၊ တနည်း။ ကမရာဂမုခေန၊ ကမရာဂကို အဦးပြုသဖြင့်။ သဗ္ဗလောဘပ္ပဟာနံ၊ အလုံးစုံသောလောဘကို ပယ်ခြင်းကို။ ဝဒတိ၊ ဆို၏။

ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အာဟာရ ပရိဇာနနေ၊ အာဟာရကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်း၌။ ဝုတ္တနယေန၊ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ဖဿပရိဇာနနဉ္စ၊ ဖဿကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းကိုလည်း။ ယောဇေတဗ္ဗံ၊ ယှဉ်စေထိုက်၏။ [ယောဇေတဗ္ဗန္တိ ဝေဒနာယ ဆန္ဒရာဂံ ပဗဟန္တော တဿာ သမုဒယဘူတေ ဖဿေပိ ဆန္ဒရာဂံ ပဗဟတိတိ ယောဇေတဗ္ဗန္တိ။-အနု။] သုခတ္ထမေဝ၊ ချမ်းသာခြင်းအကျိုးငှါသာ။ (ချမ်းသာလိမ့်မည်ဟု မြော်လင့်၍သာ။) ဘဝပတ္တနာ၊ ဘဝကို တောင့်တခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝေဒနာယ၊ သုခဝေဒနာ၌။ တဏှံ၊ တပ်မက်ခြင်းကို။ ပဗဟန္တော၊ ပယ်စွန့်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဘဝေါဿံ၊ ဘဝတည်းဟူသော ရေအယဉ်ကို။ ဥတ္တရတိ၊ ကူးမြောက်နိုင်၏။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော။ ဝေဒနံ၊ ဝေဒနာကို။ (သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာအားလုံးကို)။ ဒုက္ခတော၊ ဒုက္ခအားဖြင့်။ ဝါ၊ ဒုက္ခချည်းဟူ၍။ ပဿန္တော၊ ရှုသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏အပေါ်၌။ ပရေန၊ အခြားသူသည်။ ဥပ္ပါဒိတံ၊ ဖြစ်ဝေအပ်သော။ အပုဗ္ဗံ၊ အသစ်ဖြစ်သော။ ဒုက္ခံ (ဝါ) ဒုက္ခကို၎င်း။ ဝိနာသိတံ၊ ဖျက်ဆီးအပ်သော။ (ရအပ်ပြီးကို ဖျက်ဆီးအပ်သော။) သုခံဝါ၊ သုခကို၎င်း။ န ပဿတိ၊ မရှုတော့။ တတော၊ ထိုသို့ သူတပါးတို့ဖြစ်စေအပ်သော ဒုက္ခ၊ ဖျက်ဆီးအပ်သောသူကို မရှုခြင်းကြောင့်။ (မရှုသည့်အတွက်။) မေ၊ ငါ၏။ အနတ္တံ၊ စီးပွားမဲ့ကို။ အရဂ္ဂိ၊ ပြုကျင့်ဘူးပြီ။ ဣတိအာဒိ အာသာတဝတ္ထုပ္ပဟာနတော၊ ဤသို့ အစရှိသော အာသာတဝတ္ထုကို ပယ်နိုင်ခြင်းကြောင့်။ ဗျာပါဒကာယဂန္တံ၊ ကို။ ဘိန္ဒတိ၊ ဖျက်ဆီးနိုင်၏။ သုခဗဟုလေ၊ ပျားသောသူ ရှိသော။ သုဂတိဘဝေ၊ သုဂတိဘဝ၌။ သုဒ္ဓိ၊ ဝင်ကြယ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ ဂေါသိလ ဂေါတောဒိဟိ၊ နွားတို့၏အလေ့ နွားတို့၏အကျင့် အဝရှိသည်တို့ဖြင့်။ သုဒ္ဓိံ၊ ကိလေသာတို့မှ ဝင်ကြယ်ခြင်းကို။ ပရာမသန္တော၊ မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သုခပတ္တနာဝသေနေဝ၊ သုခကို တောင့်တခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်သာ။ ပရာမသတိ၊

မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒနာယ၊ ဌ်။ တဏှံ၊ တပ်မက်ခြင်းကို။ ပဗဟန္တော၊ ပယ်စွန့်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သီလဗ္ဗတုပါဒါနံ၊ သီလဗ္ဗတုပါဒါနံကို။ န ဥပါဒိယတိ၊ မစွဲလမ်းတော့။

မနောသဉ္စေတနာ၊ မနောသဉ္စေတနာဟူသည်။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာဝ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာပင်တည်း။ သညာပန၊ သည်ကား။ တံ သမ္ပယုတ္တံ၊ ထို မနောသဉ္စေတနာဟာရနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သညာသင်္ခါရေ၊ ထိုကို။ အနတ္တတော၊ အနတ္တအားဖြင့်။ ပဿန္တော၊ ရှုသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ မနောသဉ္စေတနာယ၊ ဌ်။ ခန္ဓရုပ်၊ ကို။ ပဗဟတိဝေ၊ သည်သာ။ တဉ္စ၊ ထို မနောသဉ္စေတနာဟာရကိုလည်း။ ပရိဂ္ဂဏာတိ၊ ပိုင်းခြား၍ ယူနိုင်၏။ တီရေတိ၊ ဆုံးဖြတ်လည်း ဆုံးဖြတ်နိုင်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သညံ သင်္ခါရေ၊ ပေ။ ပရိဇာနာတိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ [ပဗဟတိ ဝေဖြင့် ပဟာနပရိညာကို ၎င်း၊ ပရိဂ္ဂဏာတိဖြင့် ဉာတပရိညာကို၎င်း၊ တီရေတိ ဝဖြင့် တီရဏပရိညာကို၎င်း ပြသည်။]

အဝိဇ္ဇာယ၊ အဝိဇ္ဇာကြောင့်။ ဝိညာဏေ၊ ဝိညာဏ်၌။ ဃနဂ္ဂဟဏံ၊ တခဲနက်ဟု ယူခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဃနဝိနိဗ္ဗောဂံ၊ တခဲနက်ကို အသီးအသီး ခွဲစိတ်ဝေဘန်မှုကို။ ကတော၊ ၍။ တံ၊ ထို ဝိညာဏ်ကို။ အနိစ္စတော၊ အားဖြင့်။ ပဿန္တော၊ သည်။ အဝိဇ္ဇာသံ၊ အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော ရေအယဉ်ကို။ ဥတ္တရတိ၊ ကူးမြောက်နိုင်၏။ မောဟဗလေနော၊ မောဟ၏ အားအစွမ်းကြောင့်ပင်။ သီလဗ္ဗတပရာမာသံ၊ သည်။ ဝါ၊ နှားတို့အလေ့၊ နှားတို့၏ အကျင့်ဖြင့် ကိလေသာတို့မှ စင်ကြယ်၏ဟု မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တံ၊ ထိုမောဟကို။ ပဗဟန္တော၊ သည်။ သီလဗ္ဗတပရာမာသ ကာယဂန္တံ၊ ကို။ ဘိန္ဒတိ၊ ဖျက်နိုင်၏။

ဘိက္ခဝေ၊ ဘိက္ခုထို့။ ယဉ္စ ဧတံ၊ အကြင်သဘောတရားကိုလည်း။ စိတ္တံ ဣတိပိ၊ စိတ္တံဟူ၍၎င်း။ မနော ဣတိပိ၊ မနောဟူ၍၎င်း။ ဝိညာဏံ ဣတိပိ၊ ဝိညာဏံဟူ၍၎င်း။ ဝုတ္တတိ၊ ဆိုအပ်၏။ တတြ၊ ထိုစိတ္တ မန ဝိညာဏဟု ဆိုအပ်သောသဘောတရား၌။ အဿဘဝါ၊ ကြားနာအပ်ပြီးသော အာဂမ အဓိဂမ မရှိသော။ ပုထုဇ္ဇေနာ၊ သည်။ နိဗ္ဗိန္ဒတုံ၊ ငြီးငွေ့ခြင်းငှါ။ နာလံ၊ မစွမ်းနိုင်။ ဝိရဇ္ဇိတုံ၊ မတပ်မက်ခြင်းငှါ။ နာလံ၊ မစွမ်းနိုင်။ ဝိမုစ္စိတုံ၊ ကိလေသာမှ လွတ်ခြင်းငှါ။ နာလံ၊ မစွမ်းနိုင်။ တံ၊ ထိုသို့ မစွမ်းနိုင်ခြင်းသည်။ ကိဿ ဟေတု၊ အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း။ ဘိက္ခဝေ၊ ထို့။ ဟံ (ယသ္မာ)၊ အကြင်ကြောင့်။ အဿုတဝတော၊ သော။ ပုထုဇ္ဇနဿ၊ သည်။ ဧတံ၊ ဤ စိတ္တ မန ဝိညာဏကို။ ဒီဃရတ္တံ၊ ရှည်စွာသောညဉ့်ပတ်လုံး။ ဧတံ၊ ဤဝိညာဏသည်။ မမံ၊ ငါ၏ဥစ္စာတည်း။ ဒေသော၊ ဤဝိညာဏသည်။ အဟံ၊ ငါသည်။ အသို့၊ ဖြစ်၏။ ဒေသော၊ ဤဝိညာဏသည်။ မေ၊ ငါ၏။

အတ္တ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အဇ္ဈာသိတံ၊ သက်ဝင်၍သိပ် ပြီးဆုံးစေ အပ်ပြီ။ မမာယိတံ၊ ငါ့ဥစ္စာဟု ဖြစ်စေအပ်ပြီ။ ဝါ၊ မြတ်ဦးအပ်ပြီ။ ပရမဋ္ဌံ၊ မှားသောအားဖြင့် သုံးသပ်အပ်ပြီ။ (ဣတိ၊ ထိုကြောင့်တည်း။) ဣတိ၊ သိ။ ဝေဒနတော၊ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ ဝိညာဏံ၊ ကို။ နိဇ္ဈတော၊ အားဖြင့်။ ပဿန္တော၊ ရှုသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဒိဋ္ဌပါဒါနံ၊ ဒိဋ္ဌပါဒါနကို။ ဥပါဒိယတိ၊ ဝံ့ လမ်း၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ဝိညာဏံ၊ ကို။) အနိဇ္ဈတော၊ အားဖြင့်။ ပဿန္တော၊ သည်။ တံ၊ ထိုဒိဋ္ဌပါဒါနကို။ န ဥပါဒိယတိ၊ မခွဲလမ်းတော့။....ဣတိ၊ ကမာ- ဒိဝိနိဋ္ဌိယ အပြီးတည်း။....

သုတ္တန္တဘာဇနိယဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိယာ၊ ပြီ။

၂-အဘိဓမ္မဘာဇနိယအပွင့်

၃၄။ ဝေံ၊ ဤသို့။ ဝါ၊ ဤအဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ကေဝိဓာ- ဒိနာ၊ ကေဝိဓ အာရုံသည်ဖြင့်။ ဝုတ္တဝေဒနာနံ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော ဝေဒနာတို့၏။ ဘူမိဝေဒန၊ ဘုံနှင့်စပ်သဖြင့်။ ယာ ဇာနိတဗ္ဗတ၊ အကြင်သိထိုက်သည်၏ အဖြစ် သည်။ အတ္ထိ၊ ၎င်း။ တံ (ဇာနိတဗ္ဗတံ)၊ ထို သိထိုက်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဝတ္တာ၊ ဆိုပြီး၍။ ပုန၊ တဖန်။ သမ္ပယုတ္တတော၊ သမ္ပယုတ်အားဖြင့်။ ဒဿိတတာဒိ- ဇာနိတဗ္ဗပကာရံ၊ ပြအပ်သည်၏ အဖြစ် အစရှိသော သိထိုက်သော အပြားကို။ ဝတ္ထံ၊ ဆိုခြင်းငှါ။ အပိဓာတိအာဒိ၊ အစရှိသော။ (ယံ ဝေဒနံ အတ္ထိ၊ 'တံ ဝေဒနံ သင်္ဂဟကာရေ) အာဟ၊ ပြီ။

အဋ္ဌဝိဓေန တတ္ထာတိ၊ ဟူသောပါဌ်၌။ တတ္ထ သဒ္ဓဿ၊ တတ္ထသဒ္ဓါ၏။ သတ္တ- ဝိဓ ဘေဒေနေဝ၊ သတ္တဝိဓဘေဒနှင့်သာ။ ယောဇနာ၊ ယှဉ်စေခြင်းသည်။ (ဟောတိ၊ ၎င်း။ ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း။) ဆဗ္ဗိဝဘေဒန၊ ဆဗ္ဗိဘေဒ နှင့်။ ယောဇနာယ၊ ယှဉ်စေခြင်းသည်။ သတိ၊ ရှိလသော်။ အဋ္ဌဝိဓတ္တာဘာဝ- တော၊ အဋ္ဌဝိဓ၏အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။ (ရှင်ပါးမပြည့်ခြင်းကြောင့် တည်း။)

ပုရုဏတ္ထပေဝ ဝုတ္တောတိ၊ ကား။ ဒသဝိဓတာပုရုဏတ္ထမေဝ၊ ဒသဝိဓ၏ အဖြစ်၏ ပြည့်ခြင်းအကျိုးငှါသာ။ ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ နဝိဓဘေ- ဒေ ဝိယ၊ နဝိဓဘေဒနှင့်သို့။ နယဒါနတ္ထံ၊ နည်းပေးခြင်း အကျိုးငှါ။ န (ဝုတ္တော)၊ ဟောတော်မူအပ်သည်မဟုတ်။ ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း။ တတ္ထ၊ ထိုနဝိဓဘေဒ၌။ နယဿ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ် အဗျာကတအားဖြင့် ပြားပုံနည်း၏။ ဝါ၊ ကို။ ဒိဋ္ဌတ္တာ၊ ပေးတော်မူအပ်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဟိ၊ မှန်း။ ဘိဒ္ဓိတဗ္ဗဿ၊ ခွဲခြားစေတန်ထိုက်သော တရားကို။ ဘေဒနံ၊ ခွဲခြား စေတန်ခြင်းသည်။ နယဒါနံ၊ နည်းပေးခြင်းတည်း။ တဉ္စ၊ ထို ခွဲခြားစေတန် ခြင်းကုလည်း။ တတ၊ ထို နဝိဓဘေဒ၌။ ကတံ၊ ပြတော်မူအပ်၍။ ဟိ၊

ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ စ၊ ဆက်။ ကုသလတ္တိကော၊ ကုသလတိက်ကို။ (ပူရဏတ္ထ-
မေဝ၊ ဒသဝိဇ္ဇာ အဖြစ်၏ ပြည့်ခြင်းအကျိုးငှါသာ။ ဝုတ္တော)ယထာ၊ ဟော
တော်မူအပ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ ကာယသမ္ပဿဇာ ဝေဒနာ အတ္ထိ သုခ၊
အတ္ထိ ဒုက္ခာတိ၊ ဟူသော။ ဣဒမ္ပိ၊ ဤ ၂-ပါးအပေါင်းကိုလည်း။ ပူရဏတ္ထမေဝ၊
သာ။ (ဝုတ္တံ၊ ပြီ။) ဣတိ၊ ဤ အနက်အဓိပ္ပါယ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဒီပိတံ၊ ပြအပ်
သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) အဋ္ဌဝိဓဘေဒေ၊ ဌ။ ဝါ၊ တုန်းက။
နယဿ၊ သုခ ဒုက္ခအားဖြင့် ပြားပုံနည်း၏။ ဝါ၊ ကို။ ဒိန္နတ္တာ၊ ပေးတော်မူအပ်
ပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ဂဟဏဝဇနဝသေန၊ ယူခြင်းဟူသော တိုးခွဲခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ ယူခြင်း
ကို တိုးခွဲခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ ဂဟိတတော၊ ယူအပ်ပြီးသောဒုက်၊
တိက်မှ။ အညဿ၊ အခြားသော ဒုက်၊ တိက်ကို။ ဂဟဏံ၊ ယူခြင်းသည်။ ဝဇနံ၊
ဝဇနမည်၏။ [ပါဠိတော်ကို ကြည့်ပါ။] ပုရိမဂဟိတေ၊ ရှေး၌ ယူအပ်ပြီးသော
ဒုက်၊ တိက်သည်။ ဌိတေ၊ မူအဖြစ်ဖြင့် တည်ပြီးလသော်။ အညပဏယဝသေန၊
အခြားသော မူလိဒုက်၊ တိက်တို့ကို တိုးပွားစေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ (ဂဟဏံ၊
ယူခြင်းသည်။ ဝဇနံ၊ ဝဇနမည်သည်။) န၊ မဟုတ်။ [အခြားနေရာ၌ မူတစ်ခုကို
တည်ပြီးနောက် အခြား မူလိတို့ကိုသွင်း၍ တိုးပွားစေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဝဇန
ပြုရသည်။ ဤ၌ ထိုကဲ့သို့ မူလမူလိသွတ်ရသော ဝဇနမျိုး မဟုတ်ပါ-ဟူလို။]
ဝါ၊ တနည်း။ ကေသဝဇနာဒီသုဝိယ၊ ဆံဖြတ်ခြင်း အစရှိသည်တို့၌ကဲ့သို့။ ဝဇန-
သဒ္ဓေါ၊ ဝဇနသဒ္ဓါသည်။ ဆေဒနတ္ထော၊ ဖြတ်ခြင်းအနက်ရှိ၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။
ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ ဂဟိတဿ၊ ယူအပ်ပြီးသော ဒုက်၊ တိက်ကို။ အဂ္ဂဟဏံ၊ မယူ
ခြင်း ဟူသော။ ဆိန္နံ၊ ဖြတ်တောက်ထားခဲ့ခြင်းသည်။ ဝဇနံ၊ ဝဇနမည်၏။

ဒုကတိကာနံ၊ ဒုက်၊ တိက် ဟူကုန်သော။ ဥဘယေသံ၊ ၂-ဘက်လုံးတို့ကို။
ဝဇနံ၊ တိုးပွားစေခြင်းသည်။ ဥဘယဝဇနံ၊ ဥဘယဝဇနမည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။
ဥဘယတော၊ ဒုက်၊ တိက်ဟူသော ၂-ဘက်အားဖြင့်။ ပဝတ္ထံ၊ ဖြစ်သော။ ဝဇနံ၊

ဝဇနသဒ္ဓေါ ဆေဒနတ္ထော။ ။ဝဇနသဒ္ဓါ၏ ဆေဒနအနက်သည် ရိုးရာ မဟုတ်ပါ။
ဤသို့ ရိုးရာမဟုတ်ဘဲ ဆိုသောကြောင့် “အနုဋီကာ၌ ဝဇနသဒ္ဓေါ ဆေဒနတ္ထောတိ ဣဒံ၊
ဟူသော ဤစကားကို။ အသိဝါ၊ မင်္ဂလာရှိသော အမျိုးသိုးမဟုတ်သူကို။ သိဝါတိ၊ မင်္ဂ-
လာရှိသောအမျိုးသိုးဟူ၍။ ဝုစ္စတိ ယထာ၊ ဆိုအပ်သကဲ့သို့၎င်း။ ဒိဋ္ဌေ၊ မြင်အပ်သော
အာရုံကိုလည်း။ အဒိဋ္ဌန္တိ၊ မမြင်အပ်ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ ယထာ၊ ဆိုအပ်သကဲ့သို့၎င်း။ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗ”
ဟု ဥပမာပြုလေသည်။ ထို့အတူ ဤနေရာ၌လည်း “ဆေဒနတ္ထ မဟုတ်ဘဲလျက် ဆေဒ-
နတ္ထ”ဟု ဆိုထားသည်ဟု ဖွင့်သည်။ ဆိုလိုရင်းကား -- “ဒုဝိဇ္ဇေ အစဉ်း၌ သဟေတုက
ဒုက်ကို ယူပြီးလျှင် တိဝိဇ္ဇေအစဉ်း၌ ကုသလတိက်ကို ယူ၏။ ဤသို့ ယူအပ်ပြီးသော
ဒုက်ကို၎င်း၊ တိက်ကို၎င်း နောက်ဝါရ၌ ထင်၍ မယူဘဲ ဖြတ်လိုက်ခြင်းကို “ဝဇန”ဟု
ခေါ်သည်-ဟူလို။

တိုးပွားစေခြင်းသည်။ ဥဘယဝဇနံ၊ ဥဘယဝဇနမည်၏။ တဒေဝ၊ ထိုဥဘယ-
 ဝဇနသည်ပင်။ ဥဘတောဝဇနကံ၊ ဥဘတောဝဇနကမည်၏။ တေန၊ ထိုဥဘတော-
 ဝဇနကအားဖြင့်။ နယနီဟရဏံ၊ နည်းကို ထုတ်ဆောင်ခြင်းသည်။ ဥဘတော-
 ဝဇနကနီဟာရော၊ ဥဘတောဝဇနကနီဟာရ မည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ဝဇနက-
 နယော၊ တိုးပွားစေကြောင်းနည်းသည်။ ဝဇနကနီဟာရော၊ ဝဇနကနီဟာရ
 မည်၏။ ဥဘယတော၊ ဒုဂ်၊ တိက်ဟူသော ၂-ဘက်အားဖြင့်။ ပဝတ္ထော၊ သော။
 ဝဇနကနီဟာရော၊ တိုးပွားစေခြင်းအားဖြင့် နည်းကို ထုတ်ဆောင်ခြင်းသည်။
 (တနည်း) ဥဘယတော၊ အားဖြင့်။ ပဝတ္ထော၊ သော။ ဝဇနကနီဟာရော၊
 တိုးပွားစေကြောင်းဖြစ်သော နည်းသည်။ ဥဘတော ဝဇနကနီဟာရော၊ ဥဘ-
 တောဝဇနကနီဟာရမည်၏။

ဟိ၊ အထူးကား။ တတ္ထ (တေသု) ဒုကမူလကတိကမူလက ဥဘတောဝဇန-
 ကေသု၊ ထိုဒုကမူလက၊ တိကမူလက ဥဘတောဝဇနကတို့၌။ [မဇ္ဈိကာ၌ကား
 “တတ္ထ၊ ထိုအဘိဓမ္မဘာဇနီယ၌”ဟု စွဲလေ၏။ စဉ်းစားပါ။] ဒုဝိဓတိဝိဓ-
 ဘေဒါနံယေဝ၊ ဒုဝိဓအပြား၊ တိဝိဓအပြားတို့၏သာလျှင်။ ဝိသေသော၊ အထူး
 သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ အညေ၊ ဒုဝိဓဘေဒ၊ တိဝိဓဘေဒမှ တပါးကုန်သော။
 ဘေဒါ၊ ကေဝိဓ၊ စတုဗ္ဗိဓ စသော အပြားတို့သည်။ အဝိသိဋ္ဌာ၊ မထူးကုန်။ (ပါဠိ
 တော်ကိုကြည့်ပါ။) [ကေဝိဓ စတုဗ္ဗိဓ အစရှိသည်တို့၌ မထူးလျှင် အဘယ်အကျိုး
 ငှါ ထပ်၍ဟောတော်မူအပ်ကုန်သနည်းဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “တထာပိ”

ဥဘတော ဝဇနကံ။ ။ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့ကို ပြရာ၌ “ဥဘ၊ ဥဘယ”ဟု ၂-ပုဒ်ရှိ၏။ ထို့-
 ကြောင့် ဥဘကို “ဥဘယ”ဟု ပရိယာယ်ပုဒ်ဖြင့် အနက်ဖွင့်သည်။ တော-ပစ္စည်းကို ဆဋ္ဌိအနက်
 ကြံ၍ “ဥဘယေသံ + ဝဇနံ”ဟု ဆဋ္ဌိသမာသ်ကို၎င်း၊ “ဥဘယတော + ပဝတ္ထံ + ဝဇနံ”ဟု
 မဇ္ဈေလောပိသမာသ်ကို၎င်း ဖွင့်ပြသည်။ ထို့နောက် သုတ္တံ၌ က-ပစ္စည်းဟု သိစေလို၍
 “တဒေဝ ဥဘတော ဝဇနကံ”ဟု ဖွင့်သည်။

ဝဇနကနီဟာရော။ ။ “ဥဘတောဝဇနကေန + နယနီဟာရော ဥဘတောဝဇနက-
 နီဟာရော”ဟု ပြုစေလို၍ “တေန နယနီဟရဏံ”ဟု ပဌမဖွင့်၏။ ဤအလို နယပုဒ်အကြေ
 ကြံပါ။ နယနှင့် နီဟာရသည် အနက်တူဟု သိရေလို၍ “ဝဇနကနယော ဝါ ဝဇနက-
 နီဟာရော”ဟု ဒုတိယဖွင့်သည်။ ဆက်ဦးအံ—နယ၌ နီ-ဓာတ်ကို သိခြင်းအနက်ဟောဟု
 ယူကြသော်လည်း ဓာတ်ကျမ်း၌ “ဆောင်ခြင်း” အနက်သာ လာ၏။ [နီဟာရသဒ္ဒသ
 နယပရိယာယဘာဝံ ဒဿေတုံ ဝဇနကနယော ဝါတိအာဒိ ဝုတ္တံ—မရ။]

ဆောင်နှင့် သိ။ ။ ဂုဏ်အင်္ဂုတ္တိုရ် ၁-ပုံ၊ အဓိကရဏဝဂ်၊ ၂၀-သုတ် အဋ္ဌကထာ၌
 လည်း ဒုန္နယာကို “ဒုန္နီဟာရ”ဟု ဖွင့်၏။ ထို့ကြောင့် “နီယတေ၊ ဆောင်ယူအပ်၏”
 ဟု၎င်း၊ “နယော၊ (အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို) ဆောင်ယူကြောင်းနည်း”ဟု၎င်း နေရာတိုင်း၌
 ပြင်၍ အနက်ပေးပါ။ “အနက်ကို စိတ်ဖြင့် ဆောင်ယူ”ဟူသည် သိခြင်းပင်တည်း။ ထို့-
 ကြောင့် “သိ” ဟူသော အနက်ကို “အဓိပ္ပါယတ္ထ”ဟု မှတ်ပါ။

စသည်ကို မိန့်သည်။] တထာပိ၊ ထိုသို့ မထူးပါကုန်သော်လည်း။ ပညာပွဘေဒ-
 ဇနနတ္ထံ၊ အသိပညာ အထူးအပြားကို ဖြစ်စေခြင်း အကျိုးငှါ၎င်း။ (ဤပါဠိ
 တော်ကို လေ့လာသောပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် ဧကဝိဓ စသည်တို့ကိုသိရသော ပညာ
 အထူးအပြားကို ဖြစ်စေခြင်းအကျိုးငှါ၎င်း။) ဓမ္မဝိတက္ကေန၊ ဤတရားတို့ကို
 စဉ်းစားကြစည်ကြောင်းဖြစ်သော ဝိတက်ဖြင့်။ ဉာတိဝိတက္ကာဒိနိရတ္ထကဝိတက္က-
 နိဝါရဏတ္ထံ စ၊ ဆွေမျိုးတို့၏ အကြောင်းအရာကို စဉ်းစားကြစည်ခြင်း စသော
 အကျိုးမဲ့ ဝိတက်တို့ကို တားမြစ်ခြင်းအကျိုးငှါ၎င်း။ ဣမံ ပါဠိံ၊ ဤ အဘိဓမ္မ-
 ဘာဇနိယပါဠိတော်ကို။ ဝိတက္ကန္တဿ၊ စဉ်းစားကြစည်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။
 ဓမ္မပသံဟိတပါမောဇ္ဇဇနနတ္ထံ၊ တရားနှင့်စပ်ယှဉ်သော နှစ်သက်ဝမ်းငြောက်
 ခြင်းကို ဖြစ်စေခြင်းအကျိုးငှါ၎င်း။ ဂဟိတဿ၊ ယူအပ်သော။ ဧကေကဿ
 ဝါရဿ၊ တပါးတပါးသော ဝါရ၏။ နိယျာနမုခဘာဝတော စ၊ ဝဋ်ဆင်းရဲမှ
 ထွက်မြောက်ကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဒုဝိဓတိဝိဓဘေဒနာနတ္ထုသေန၊
 ဒုဝိဓဘေဒ၊ တိဝိဓဘေဒတို့၏ ထူးကုန်သည်၏ အဖြစ်၏အစွမ်းဖြင့်။ ဣတရေပိ၊
 ဒုဝိဓဘေဒ၊ တိဝိဓဘေဒတို့မှ အခြားလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဘေဒါ၊ ဧကဝိဓ၊
 စတုဗ္ဗိဓ စသော အပြားတို့ကို။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။
 ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။

(ကဿ၊ ကြောင့်။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကုန်သနည်း။) အညမညာပေက္ခေသ၊
 အချင်းချင်းငဲ့ခြင်းရှိကုန်သော ဘေဒတို့တွင်။ ဧကဿ၊ တပါးသော ဘေဒ၏။
 ဝိသေသေန၊ ထူးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဣတရေသမ္ပိ၊ အခြားသောဘေဒတို့၏
 လည်း။ ဝိသိဋ္ဌဘာဝတော၊ ထူးကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။

ဓမ္မဝိတက္ကေန။ ။များစွာသော စာသင် စာချ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိချဘိုရန် (ရေး
 ဘိုရန်) သို့မဟုတ် သင်ယူဘိုရန် ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာတရားတို့၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်
 ကို စဉ်းစားကြစည်ကြရကုန်၏၊ ထိုစဉ်းစားကြစည်ခြင်းကို ဓမ္မဝိတက်ဟု ဆို၏၊ (အလဂ္ဂဗ္ဗူ-
 ပမာ စာချ စာသင်နည်း မဟုတ်လျှင်) ပရိယတ္တိဓမ္မာနုဿတိဘာဝနာလည်း ဖြစ်နေ၏၊
 ထိုဝိတက်ဖြစ်နေခိုက်၌ ဉာတိဝိတက် ကာမဝိတက် ဗျာပါဒဝိတက် ဝိဟိံသာ ဝိတက်များ
 လည်း မဖြစ်နိုင်တော့။

ဓမ္မပသံဟိတ။ပေ။ဇနနတ္ထံ။ ။မိမိကြစည်၍ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သိသောအခါ
 အလွန်နှစ်သက်မှု ပီတိပါမောဇ္ဇလည်း ဖြစ်ရ၏၊ တရံတခါ ထိုပီတိမှဆက်၍ ကိလေသာ
 အဖြစ် နည်းပါးရကား တရားထူးပေါက်သလိုပင် အထင်ကြီးတတ်ပေသည်၊ ထိုကဲ့သို့
 လေးလေးနက်နက် စဉ်းစားကြစည်လေ့ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များဝယ် သာသနာ့အရေးအရာ
 လောကအရေးအရာ၌ သူတပါးနှင့် မတူသော အကြံကောင်း ဉာဏ်ကောင်း အတွေး
 အခေါ်ကောင်းများလည်း ပေါ်နေတတ်ပါသည်၊ ထို အခြေအနေ ရောက်သောအခါ
 အများကြောက်နေသော ကာယိကဒုက္ခများကိုလည်း ထိမထင်တော့၊ အများတောင့်တ
 သာယာနေသော လာဘသက္ကာရ ရမှု သုခကိုလည်း မတောင့်တ၊ မသာယာတော့၊
 ကာမသုခကိုပင် ရောင်နိုင် ချုပ်တည်းနိုင်ပါတော့သည်။

ကေဝလံ၊ ဒုဝိဓ စသည် မဖက် သက်သက်။ ကေဝိဓောဝ၊ ကေဝိဓဝေဒနာက္ခန္ဓာ သည်သာ။ န၊ မဟုတ်သေး။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ ဒုဝိဓောစ၊ ဒုဝိဓဝေဒ-
နာက္ခန္ဓာသည်လည်း။ (အတ္ထိ၊ ရှိသေး၏။) စ၊ သည်သာ မကသေး။ ကေဒုဝိ-
ဓောဝ၊ ကေဝိဓဝေဒနာက္ခန္ဓာ၊ ဒုဝိဓဝေဒနာက္ခန္ဓာသည်သာ။ န၊ မဟုတ်သေး။
အထ ခေါ၊ အဟုတ်ကား။ တိဝိဓောပိ၊ သည်လည်း။ (အတ္ထိ)။ ကေ။ ပေ။ နဝ-
ဝိဓောဝပိ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာသည်သာလည်း။ န၊ မဟုတ်သေး။ အထခေါ၊ ကား။
ဒသဝိဓောပိ၊ သည်လည်း။ (အတ္ထိ)။ ဣတိ ဝေဉ္ဇ၊ ဤသို့လည်း။ တေ ဘေဒါ၊ ထို
အထူးအပြားတို့သည်။ အညမညာပေက္ခာ၊ အချင်းချင်းခွဲခြင်းရှိကုန်၏။ တသ္မာ၊
ဝိသိဋ္ဌော၊ အထူးပြုအပ်သော။ ကောဘေဒေါ၊ တခုသောဘေဒသည်။ အတ္တ-
နာ၊ မိမိသည်။ အပေက္ခိယမာနေ၊ ငဲ့အပ်ကုန်သော။ (အညဘေဒေ၊ အခြားသော
ဘေဒတို့ကို၎င်း။) အတ္တာနံ၊ မိမိကို။ အပေက္ခမာနေ၊ ငဲ့တတ်ကုန်သော။ အည-
ဘေဒေစ၊ တို့ကို၎င်း။ ဝိသေသေတိ၊ အထူးပြု၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တဿ၊
ထိုအပေက္ခမာနဘေဒ၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ တေပိ၊ ထိုအပေက္ခိယဘေဒ
တို့သည်လည်း။ ဝတ္ထုဗ္ဗတံ၊ ဟောတော်မူထိုက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို။ အရဟန္တိ၊
ထိုက်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝတ္ထာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။
ဒဗ္ဗဗ္ဗာ၊ မှတ်ထိုက်ကုန်၏။ [ကေဝိဓကို အပေက္ခမာနဟု ဆိုလျှင် ဒုဝိဓစသော
ဘေဒသည် အပေက္ခိယဖြစ်၏။ ဒုဝိဓသည် အပေက္ခမာနဖြစ်လျှင် ကေဝိဓစသော
ဘေဒသည် အပေက္ခိယဖြစ်၏။ ဤသို့ အားဖြင့် အညမညာပေက္ခဖြစ်ကြသည်-
ဟူလို။]

သတ္တဝိဓေနောတိ အာဒယော၊ အစရှိသော ဝါရတို့ကို။ အညပ္ပဘေဒနိရ-
ပေက္ခာ၊ အခြားအပြားကို ငဲ့ခြင်း မရှိကုန်သည်။ (ဟုတွာ)။ ကေဝလံ၊ အချင်း
ချင်း ငဲ့ခြင်းမဖက် သက်သက်။ ဗဟုပ္ပကာရတာ ဒဿနတ္ထံ၊ များသော အပြား
ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ။ ဝတ္ထာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။
ဣတိ၊ ကြောင့်။ သဗ္ဗေဟိ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ တေဟိ ပကာရေဟိ၊ ထိုအပြား
တို့ဖြင့်။ ဗဟုဝိဓေန ဝေဒနာက္ခန္ဓံ ဒဿေသီတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝတ္ထံ။
မဟာဝိသယော၊ ကျယ်ဝန်းသော တိုင်းနိုင်ငံရှိသော။ ရာဇော၊ မင်းသည်။ သဝိ-
သယေ၊ မိမိနိုင်ငံ၌။ အပ္ပဋိဟတော၊ မပိတ်ပင်အပ်သည်။ (ဟုတွာ)။ ယထာ
ယထာ၊ အကြင်အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်။ (ကာတုံ၊ ပြုခြင်းငှါ။) ဣစ္ဆတိ၊
အလိုရှိ၏။ တထာတထာ၊ ထိုထို အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ကာတုံ၊ ငှါ။ သက္ကော-
တိဝိယ၊ စွမ်းနိုင်သကဲ့သို့။ (ဝေ၊ တူ။) ဘဂဝါပိ၊ တရားမင်းဘုရားသည်လည်း။
မဟာဝိသယတာယ၊ ကျယ်ဝန်းသောအာရုံ တည်းဟူသော နယ်ပယ်ရှိတော်မူ
သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ရှိသည့်အတွက်။) သဗ္ဗညုတာနာဝရဏညာဏ ယောဂ-
တော၊ သဗ္ဗညုတာညာဏ်တည်းဟူသော အနာဝရဏညာဏ်နှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့်။
အပ္ပဋိဟတော၊ မပိတ်ပင်အပ်သည်။ (ဟုတွာ)။ ယထာ ယထာ၊ ဖြင့်။ (ဒေသေတုံ၊

ဟောတော်မူခြင်းငှါ။) ဣစ္ဆတိ၊ အလိုတော်ရှိ၏။ တထာ တထာ၊ ထိုထို အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ဒေသေတုံ၊ ငှါ။ သက္ကောတိ၊ စွမ်းနိုင်တော်မူ၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ ဤကား အဓိပ္ပါယ်နက်တည်း။

ဒုကေ၊ ဒုက်တို့ကို။ ဝတ္ထု၊ ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူပြီး၍။ တိကော၊ တိက် တို့ကို။ ဝုတ္တာ၊ နောက်မှ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ [ဤ ပါဠိတော်အစဉ်ကို ဆို လိုသည်။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ တိကော၊ တိက်တို့ကို။ ဒုကေသု၊ ဒုက်တို့၌။ ပက္ခိတ္တာ၊ ထည့်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ ဆိုခြင်းသည်။ ယုတ္တံ၊ သင့်ပါစေတော့။ ဒုကာပန၊ ရှေးဦးစွာဟောတော်မူအပ်သော ဒုက်တို့ကိုကား။ ကထံ၊ အဘယ် ကြောင့်။ တိကေသု၊ နောက်မှဟောအပ်သောတိက်တို့၌။ ပက္ခိတ္တာ၊ ထည့်တော်မူ အပ်ကုန်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ တသ္မိံ တသ္မိံ၊ တိကေ၊ နောက်မှ ဟောအပ်သော ထိုထိုတိက်ကို။ ပရတော၊ ဒုက်၏နောက်၌။ ဝါ၊ မှ။ ဝုတ္ထေပိ၊ ဟောတော်မူအပ်ပါသော်လည်း။ အပေက္ခကာ ပေက္ခိတဗ္ဗသေန၊ ရှုငဲ့တတ်၊ ရှုငဲ့ထိုက်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဒုကာနံ၊ ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူအပ် ကုန်သောဒုက်တို့၏။ ယောဇိတတ္တာ၊ ယှဉ်စေအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ဒုကာ၊ တို့ကို။ တိကေသု၊ တို့၌။ ပက္ခိတ္တာ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤကား အဖြေ တည်း။) [နောက်မှ ဟောအပ်သော တိက်တို့ကို ရှေးဦးစွာ ဟောအပ် သော ဒုက်တို့က အပေက္ခက အပေက္ခိတဗ္ဗ အဖြစ်ဖြင့် ယှဉ်စေအပ်သော ကြောင့် ဒုက်တို့က အပေက္ခကဖြစ်ခိုက် တိက်တို့က အပေက္ခိတဗ္ဗဖြစ်ခြင်း၊ တိက် တို့က အပေက္ခကဖြစ်ခိုက် ဒုက်တို့က အပေက္ခိတဗ္ဗဖြစ်ခြင်းကြောင့် နောက်မှ ဟောအပ်သော တိက်တို့၌ ရှေးဦးစွာဟောအပ်သော ဒုက်တို့ကို ထည့်သွင်းနိုင်ပါ သည်-ဟူလို။]

ကိရိယာမနောဓာတု အာဝဇ္ဇနဝသေန လဗ္ဘတီတိ၊ ဟူသော စကားကို။ (သင်္ကဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ပန၊ ထိုသို့ပင် ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ အာဝဇ္ဇနာ၊ ပဉ္စ- ဒွါရာဝဇ္ဇန်း ဟူသော ကြိယာမနောဓာတ်သည်။ စက္ခုသမ္ပဿပစ္စယာ၊ စက္ခု- သမ္ပဿဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်နိုင်။ ဟိ၊ မှန်။ သမာန- ဝိထိယံ၊ တူသောဝိထိ၌။ ပစ္ဆိမော၊ နောက်၌ ဖြစ်သော။ ဓမ္မော၊ တရားသည်။ ပုရိမဿ၊ ရှေ့၌ ဖြစ်သောတရား၏။ ကောစိ၊ တစုံတခုသော။ ပစ္စယော၊ ပစ္စည်း သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်နိုင်။ စ၊ ဝါဒန္တရကား။ ယေ၊ အကြင် ဆရာတို့သည်။ အာဝဇ္ဇနဝေဒနာဝ၊ အာဝဇ္ဇန်းနှင့်ယှဉ်သော ဝေဒနာကိုပင်။ စက္ခုသဏ်မူနာယ၊ စက္ခုပသာဒ၌ ရူပါရုံ၏ ထိခိုက်ခြင်းကြောင့်။ ဝါ၊ ထိခိုက်သည့် အတွက်။

အာဝဇ္ဇနာ။ပေ။န ဟောတိ။ ။ [မနောဓာတုကို ငဲ့၍ “အာဝဇ္ဇနာ”ဟု ဣတ္ထိလိန် အားဖြင့် ထားဟန်တူသည်။] တဝီထိအတွင်း၌ ထို ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းသည် စက္ခုဝိညာဏ်နှင့် ယှဉ်သော သမ္ပဿ၏ ရှေ့ကဖြစ်သောကြောင့် “စက္ခုဝိညာဏသမ္ပဿကြောင့် ဖြစ်သည်” ဟု မဆိုနိုင်။

ဥပ္ပန္နတ္တာ၊ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝေံ၊ ဤသို့ စက္ခုသမ္ပယကြောင့် ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇနဝေဒနာဖြစ်၏ ဟူ၍။ (သင်္ကဟကဇန) ဝုတ္တာ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝဒန္တိ၊ ဆိုကြကုန်၏။ [စက္ခုသမ္ပယကြောင့် ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းဖြစ်၏ ဟူရာ၌ “စက္ခုပဿာဒ၌ ရူပါရုံထိခိုက်မှုက ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၏ ရှေးဦးစွာဖြစ်သောကြောင့် စက္ခုသမ္ပယကြောင့် ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းဖြစ်၏” ဟု အဋ္ဌကထာဆိုကြောင်းကို ဆိုကြ၏။] တဉ္စ၊ ထို ဝဒန္တိဆရာတို့၏ စကားသည်လည်း။ န ယုတ္တံ၊ မသင့်။ (ကသ္မာ န ယုတ္တံ၊ နည်း။) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ စက္ခုရူပပဋိသဘာဝော၊ စက္ခုပဿာဒ၌ ရူပါရုံ၏ ထိခိုက်ခြင်းသည်။ စက္ခုသမ္ပယော၊ စက္ခုသမ္ပယတည်း။ ဣတိ၊ ဤစကားကို။ ကတ္တစ၊ တစုံတရပ်သော။ သုတ္တော၊ ပါဠိတော်၌၎င်း။ အဋ္ဌကထာယံဝါ၊ အဋ္ဌကထာ၌၎င်း။ န ဝုတ္တံ၊ မဆိုအပ်။

စ၊ သည်သာမကသေး။ သော၊ ထို စက္ခုပဿာဒ၌ ရူပါရုံ၏ ထိခိုက်ခြင်းသည်။ စက္ခုသမ္ပယော၊ သည်။ ယဒိ သိယာ၊ အကယ်၍ဖြစ်အံ့။ (ဝေံသတိ)။ စက္ခုဝိညာဏ သဟဇာတာ၊ စက္ခုဝိညာဏ်နှင့် အတူတကွဖြစ်သော။ ဝေဒနာပိ၊ သည်လည်း။ စက္ခုသမ္ပယပစ္စယာ၊ ကြောင့်။ (သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ သာ၊ ထို စက္ခုဝိညာဏ သဟဇာတာဝေဒနာသည်။ ဝါ၊ ကို။ ဣမ၊ ဤစက္ခုသမ္ပယကြောင့်ဖြစ်သော စိတ်တို့ကို ပြရာ၌။ [မဇ္ဈိကာ၌ “ဣမ အဋ္ဌကထာယံ၊ ဤ အဋ္ဌကထာ၌” ဟု ပေါင်း၍ စွဲ၏။ ရှေးနိဿယ၌ကား “ဣမ၊ ဤ စတုဝိသတိနိဒ္ဒေသ၌” ဟု စွဲလေ၏။] အဋ္ဌကထာယံ၊ ၌။ ဝဇ္ဇေတဗ္ဗာ၊ ကြည့်ထိုက်သည်။ န သိယာ၊ မဖြစ်ရာ။ စ၊ သည်သာမကသေး။ ပါဠိယံ၊ ပါဠိတော်၌။ [သာမညအာဓာရ။] စက္ခုသမ္ပယပစ္စယာ ဝေဒနာ အတ္ထိ အဗျာကတာတိတ္ထေ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ [ဝိသေသအာဓာရ။ (သင်္ကဟိတတ္တာ၌ စပ်။)] သင်္ကဟိတတ္တာ၊ သိမ်းယူအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပုန၊ တဖန်။ ဝါ၊ ထပ်၍။ စက္ခုသမ္ပယဇာ ဝေဒနာတိ၊ ဟူ၍။ န ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဟောတော်မမူထိုက်သည်။ သိယာ၊ ၏။ [ပါဠိတော်၌ကား ဟောတော်မူထားသည်-ဟူလို။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တဉ္စ၊ ထို ဝဒန္တိဆရာတို့၏ စကားသည်လည်း။ န ယုတ္တံ)။

ပန၊ ဆက်။ ဣ၊ ဤ ကြိယာမနောဓာတု အာဝဇ္ဇနဝသေန လဗ္ဘတိ ဟူသော စကားရပ်၌။ အယံ၊ ဤ ဆိုအပ်လတ္တံ့ ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။ အာဝဇ္ဇနဝေဒနံ၊ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့်ယှဉ်သောဝေဒနာကို။ ဝိနာ၊ ၍။ စက္ခုသမ္ပယာ၊ ၏။ ဥပ္ပတ္တိ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တဒုပ္ပါဒိကာ၊ ထို စက္ခုသမ္ပယကို ဖြစ်စေနိုင်သော။ သာ၊ ထို ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇနဝေဒနာကို။ (ဝတ္ထု ယုတ္တာ ၌စပ်။) တပ္ပယောဇနတ္တာ၊ ထို စက္ခုသမ္ပယဟူသောအကျိုးရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပရိယာယေန၊ ပရိယာယ်အားဖြင့်။ (အာဝဇ္ဇနဝေဒနာကြောင့် စက္ခုသမ္ပယဖြစ်၏။ စက္ခုသမ္ပယသည် အကျိုး

တည်း။ အကျိုး၏ အမည်ကို အကြောင်းဝေဒနာ၌ တင်စားသော ဖလူပစာ-
ရအားဖြင့်။) စက္ခုသမ္ပဿပစ္စယာတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထု၊ ဆိုခြင်းငှါ။ ယတ္တာ၊ သင့်၏။
(ဣတိအယံ။ အဓိပ္ပာယ်။) ပန၊ ထိုသို့ပင် ဤသို့ ဆိုလိုပါသော်လည်း။
နိပ္ပရိယာယေန၊ ပရိယာယ်မဟုတ်၊ မုချအားဖြင့်။ စက္ခုသမ္ပဿဿ၊ ၏။ ပရ-
တောဝ၊ နောက်၌သာ။ ဝါ၊ နောက်မှသာ။ ဝေဒနာ၊ ထိုကို။ လဗ္ဘန္တိ၊ ရအပ်
ကုန်၏။ (စက္ခုသမ္ပဿပစ္စယာ ဝေဒနာအဖြစ်ဖြင့် ရအပ်ကုန်၏)။

စတုတ္ထိံသစိတ္တုပ္ပါဒဝသေနာတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ ရူပါရူပါဝစရာနံ၊
ရူပါဝစရဝိပါက်၊ အရူပါဝစရဝိပါက်တို့ကို။ အဂ္ဂဟဏံ၊ မယူခြင်းကို။ (ကတံ၊
ပြီ။ ကသ္မာ၊ နည်း။) တေသံ၊ ထို ရူပါဝစရဝိပါက်၊ အရူပါဝစရဝိပါက်တို့၏။
သယမေဝ၊ ကိုယ်တိုင်သာလျှင်။ မနောဒွါရဘူတတ္တာ၊ မနောဒွါရဖြစ်၍ ဖြစ်
ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ [စတုတ္ထိံသစိတ္တုပ္ပါဒအရ ရူပါဝစရ အရူပါဝ-
စရ ကုသိုလ်ကြိယာတို့ကို ယူထား၏။ ထို့ကြောင့် ရူပါဝစရ အရူပါဝစရဝိပါက်
တို့ကိုသာ “အဂ္ဂဟဏံ”ဟု ဆိုသည်။] ဟိ၊ မှန်။ သဗ္ဗဘဝင်္ဂမနော၊ အလုံးစုံ
သော ဘဝင်္ဂစိတ်သည်။ (ရူပါဝစရ အရူပါဝစရဝိပါက်နှင့်တကွ အလုံးစုံ ဘဝင်
ကိစ္စတပ်သောစိတ်သည်။) မနောဒွါရံ၊ မနောဒွါရတည်း။ စုတိပဋိသန္ဓိယောစ၊
စုတိပဋိသန္ဓိစိတ်တို့သည်လည်း။ တတော၊ ထို ဘဝင်္ဂစိတ်မှ။ အနညာ၊ တမျိုး
တခြားမဟုတ်ကုန်။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ပန၊ ဆက်။ ဣမသ္မိံ စတုရိသတိဝိစတေဒေ၊ ၌။ စက္ခုသမ္ပဿပစ္စယာဒိကု-
သလာဒိနံ၊ စက္ခုသမ္ပဿပစ္စယာ အစရှိသော ကုသိုလ် အစရှိသည်တို့၏။ [စက္ခု-
သမ္ပဿပစ္စယာဒိ၌ အာဒိဖြင့် သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဝှ၊ ကာယ၊ မနောသမ္ပဿ
စသည်တို့ကိုယူ၍ ကုသလာဒိနံ၌ အာဒိဖြင့် အကုသိုလ် အဗျာကတတို့ကိုယူ။]
သမာနဝိထိယံ၊ တူသောဝိထိ၌။ လဗ္ဘမာနတာ၊ ရထိုက်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို။
အဋ္ဌကတယံ၊ ၌။ ဝုတ္တာ၊ ပြီ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ ပါဠိယံ၊
ပါဠိတော်၌။ ဧကေနဝိသတိ စတုရိသတိကာ၊ ဧကေနဝိသတိစိတ္တုပ္ပါဒ်၊ စတုရိသတိ
စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည်။ သဒ္ဓိပိတု၊ ချုံး၍။ အာဂတာ၊ လာကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
စက္ခုသမ္ပဿပစ္စယာ ဝေဒနာကုဇ္ဈော အတ္ထိ အနုပါဒိန္န အနုပါဒိနိယော အသံ-
ကိလိဋ္ဌ အသံကိလေသိကော အဝိတက္က အဝိစာဇရာတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသော

အနုပါဒိန္န အနုပါဒိနိယော။ ။ “အနုပါဒိန္န အနုပါဒိနိယော” အရ လောကုတ္တရာ
စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ နောက်ပုဒ်တို့၌လည်း ဤကဲ့သို့ အရကောက်၍ကြည့်ပါ။ ထိုလောကုတ္တရာ
စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် တဝိထိအတွင်း၌ စက္ခုသမ္ပဿကြောင့် မဖြစ်နိုင်။ ထို့ကြောင့် နာနာဝိထိ
၌သာ ထိုစိတ္တုပ္ပါဒ်များ ရနိုင်သည်ဟုမှတ်ပါ။ အနုပါဒိန္န အနုပါဒိနိယတရားကဲ့သို့ ကုသလ
တိက်အတွက်လည်း နာနာဝိထိ၌ ရထိုက်ကြောင်းကို သိပါ။ ထို့ကြောင့် “ကုသလတိ-
ကဿပိ နာနာဝိထိယံ လဗ္ဘမာနတာ ယောဇေတဗ္ဗာ”ဟု မိန့်သည်။

နည်းဖြင့်။ နာနာဝိထိကတာနံ၊ အမျိုးမျိုးသောဝိထိ၌ ဖြစ်ကုန်သောစိတ်တို့၏။ လဗ္ဘမာနတာယ၊ ရထိုက်ကုန်သည်၏အဖြစ်၏။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ဟောတော် မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ကုသလတိကဿပိ၊ ကုသလတိက၏လည်း။ နာ-
နာဝိထိယံ၊ ၌။ လဗ္ဘမာနတာ၊ ကို။ ယောဇေတဗ္ဗာ၊ ယှဉ်စေထိုက်၏။

ပန၊ ထိုသို့ပင် နာနာဝိထိ၌ ယှဉ်စေထိုက်ပါသော်လည်း။ အဋ္ဌကတာယံ၊ ၌။ သမာနဝိထိယံ၊ ၌။ စက္ခုသမ္ပဿပစ္စယာဒိကတာ၊ စက္ခုသမ္ပဿပစ္စယာဒိက၏ အဖြစ်သည်။ ဧကန္တိကာ၊ ဧကန္တဖြစ်၏။ ဣတိကတာ၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍။ ဧတ္ထ၊ ဤသမာနဝိထိ၌၊ လဗ္ဘမာနတာ၊ ကို။ ဒဿိတာ၊ ပြီ။ ပန၊ ထိုသို့ သမာ-
နဝိထိ၌ ပြအပ်ပါသော်လည်း။ အသမာနဝိထိယံ၊ ၌။ လဗ္ဘမာနတာ၊ ကို။ န ပဋိက္ခိတ္တာ၊ မပယ်အပ်ပါ။ တေနေဝ၊ ထို့ကြောင့်ပင်။ (ထိုသို့ အသမာနဝိထိ၌ ရထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကို မပယ်ခြင်းကြောင့်ပင်။) တာနိ သတ္တဝိဓာဒီသု ယတ္ထ ကတ္တစိ ဌတာ ကထေတုံ ဝဇ္ဇန္တိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ၊ ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ သမာနဝိထိယံယေဝ၊ ၌သာ။ ဥပနိဿယကောဋိ သမတိက္ကမဘာဝ-
နာဟိ၊ ဥပနိဿယကောဋိ သမတိက္ကမ၊ ဘာဝနာတို့ဖြင့်။ လဗ္ဘမာနတာ၊ ရထိုက် သည်၏ အဖြစ်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်နိုင်။ [“သမာနဝိထိ၌သာ ဥပနိဿ-
ယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုမှု၊ ရာဂကို လွန်မြောက်မှု၊ သမထဝိပဿနာ ဘာဝနာမှု တို့ဖြင့် မရနိုင်” ဟူလို] စ၊ ဆက်။ တိဓာပိ၊ ဥပနိဿယကောဋိ၊ သမတိက္ကမ၊ ဘာဝနာဟူသော ဥ-ပါးအပြားအားဖြင့်လည်း။ လဗ္ဘမာနတံ၊ ရထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ ယတ္ထ ကတ္တစိ ဌတာ ကထေတုံ ဝဇ္ဇန္တိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

တောနီတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ (ဝဒတိ ၌စပ်)။ ယထာ ဒဿိတာနိ၊ အကြင်အကြင် အတ္ထိ ကုသလော စသည်ဖြင့်ပြအပ်ပြီးကုန်သော။ ကုသလာဒိနိ၊ အစရှိကုန်သော။ စိတ္တာနိ၊ တို့ကို။ (သင်္ဂဟကာရော)ဝဒတိ၊ ၏။ [“ဝေဒနာက္ခန္ဓ နိဗ္ဗေသအဖွင့် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ့်ကြောင့် စိတ္တာနိ ဝဒတိ = (စိတ်နှင့် ဆက်စပ်မှုကို ပြုနေပါသနည်း)”ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ဝေဒနာနိဗ္ဗေ-
သေပိစ” စသည်ကိုမိန့်] စ၊ ဆက်။ ဝေဒနာနိဗ္ဗေသေ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဗ္ဗေသသည်။ သမာနေပိ၊ သော်လည်း။ ဝါ၊ ဖြစ်သည်လည်းဖြစ်သော။ တေသ္မိံ၊ ဤနိဗ္ဗေ-
သ၌။ (သမ္ပန္နော ကတော ၌စပ်)။ ပုဗ္ဗင်္ဂမဿ၊ ရှေ့သွားခေါင်းဆောင်ဖြစ်သော။ စိတ္တဿ၊ ၏။ ဝါ၊ နှင့်။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ ကထေတုံ၊ ပြော
ဟော ပို့ချခြင်းငှါ။ သုခံ၊ လွယ်ကူ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့်။ စိတ္တသမ္ပန္နော၊ စိတ်နှင့်ဆက်စပ်ခြင်းကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ကတော၊ ပြုအပ်ပြီ။
ပန၊ ဆက်။ တေနေဝ၊ ထိုသို့ စိတ်၏ ပုဗ္ဗင်္ဂမအဖြစ်ကြောင့်ပင်။ [မဇ္ဈိကာ၌ ကား “တေနေဝတိ စိတ္တသမ္ပန္နဿ ကတ္တဗ္ဗတ္တာဝေ” ဟု ဖွင့်လေ၏။] စိတ္တာနိ၊
တို့ကို။ (ဒိပိတာနိ ၌စပ်)။ သတ္တဝိဓာဒေ၊ သတ္တဝိဓာဒေ၌။ တိကဘူမိဝေသေန၊

ကုသလစသောတိက်၊ ကာမာဝစရစသောဘုံတို့၏ အပြားဖြင့်၎င်း။ [ပါဠိတော်ကို ကြည့်ပါ။ “အတ္ထိ ကုသလော”စသည်၊ အတ္ထိ ကာမာဝစရော” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူထားသည်။] စတုဝိသတိဝိစဘေဒေါ၊ ဌ။ ဒွါရတိကဘူမိသေန၊ စက္ခုစသော ဒွါရ၊ ကုသလ စသော တိက်တို့၏ အပြားအားဖြင့်၎င်း။ [ပါဠိတော်ကို ကြည့်ပါ။ “စက္ခုသမ္ပဿပစ္စယာ” စသည်ဖြင့် စက္ခုဒွါရစသည်ကို၎င်း၊ “အတ္ထိ ကုသလော” စသည်ဖြင့် ကုသလတိက်စသည်ကို၎င်း ဟောတော်မူထားသည်။] တိဝိစဘေဒေါ၊ ဌ။ ဒွါရဘူမိသေန၊ စက္ခုစသော ဒွါရ၊ ကာမာဝစရစသော ဘုံတို့၏အပြားအားဖြင့်၎င်း။ ဗဟုဝိစဘေဒေါ၊ ဌ။ ဒွါရတိကဘူမိသေန၊ စက္ခုစသော ဒွါရ၊ ကုသလစသော တိက်၊ ကာမာဝစရစသော ဘုံတို့၏ အပြားအားဖြင့်၎င်း။ ဒီပိတာနိ၊ ပြတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ [ပါဠိတော်ကို ကြည့်ပါ။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေသု၊ ထို သတ္တဝိစဘေဒ အစရှိသည်တို့တွင်။ ယတ္ထကတ္ထစိ၊ အမှတ်မထား တပါးပါးသောဌာန၌။ ဌတွာ၊ ထည်၍။ ကထေတုံ၊ ၄။ ဝနန္တိ၊ သင့်ကုန်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝတ္ထံ၊ ပြီ။

[“သတ္တဝိစာဒီသု ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဌတွာ ကထေတုံ ဝနန္တိ”ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ တိသဝိဓ၌ သုခဒီပနုဖြစ်ပုံကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “ကုသလာဒီနံ ဒီပနာ” စသည်ကို မိန့်။] ကုသလာဒီနံ၊ ကုသလ အစရှိကုန်သော တိက်တို့ကို။ ဒီပနာ၊ ပြခြင်းကို။ ကာမာဝစရဒီပသေန၊ ကာမာဝစရအစရှိသောဘုံတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဝါ၊ ဘုံတို့နှင့်စပ်သဖြင့်။ ကာတဗ္ဗာ၊ ပြုထိုက်၏။ တာ စ ဘူမိယော၊ ထို ဘုံလေးပါးတို့သည်လည်း။ တိသဝိစဘေဒေါ၊ ဌ။ သယမေဝ၊ အလိုလိုသာလျှင်။ (တိုက်ရိုက်သာလျှင်။) အာဂတာ၊ လာကုန်၏။ စ၊ ဆက်။ သတ္တဝိစဘေဒေါ၊ ဌ။ ဒွါရံ၊ ဒွါရကို။ အနာမဋ္ဌဝိယ၊ မသုံးသပ်အပ်သကဲ့သို့။ [“မဟောအပ်သကဲ့သို့” ဟူလို၊ ပါဠိတော် ကြည့်ပါ။] ဝေ၊ ဤအတူ။ ဒွါရံ၊ ကို။ န အနာမဋ္ဌ၊ မသုံးသပ်အပ်သည် မဟုတ်၊ သုံးသပ်အပ်သည်သာ။ စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤတိသဝိစဘေဒ၌။ သမာနာသမာနဝိထိသု၊ တူသောဝိထိ၊ မတူသောဝိထိတို့၌။ လဗ္ဗမာနတာ၊ စိတ်တို့၏ရအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်သည်။ အတိဗျတ္တာ၊ အလွန်ထင်ရှား၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တိသဝိစေ၊ ပေ။ သုခဒီပနာနိ ဟောန္တိတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထံ၊ ပြီ။

ပန၊ ပရိဟာရ၊ ပေ။ စောဒကပက္ခကိုဆိုဦးအံ့။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ တိသဝိစသ္မိယေဝ၊ ၌သာ။ ဌတွာ၊ ၍။ ဒီပယိသု၊ ပြကြကုန်သနည်း။ ဒွါရတိကဘူမိနိ၊ စက္ခုစသော ဒွါရ၊ ကုသလစသော တိက်၊ ကာမာဝစရစသော ဘုံတို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ အာမဋ္ဌတ္တာ၊ သုံးသပ်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက် ဟောတော်မူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ဗဟုဝိစဘေဒေါ၊ ဌ။ ဌတွာ၊ ၍။ ဒီပေတဗ္ဗာနိ နန၊ ပြုထိုက်ကုန်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဣတိ၊ ဤကား စောဒနာတည်း။ န၊ မပြုထိုက်ကုန်။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) ဒီပေတဗ္ဗဌာနာတိက္ကမတော၊ ပြုထိုက်ရာဌာနကို လွန်ခြင်းကြောင့်တည်း။ [“ပြုထိုက်ရာဌာနက ဒွါရဘူမိသာ မက၊

တိကပါ ပါနေသည့်အတွက် လွန်သွားခြင်းကြောင့်”ဟူလို။] ဟိ၊ မုန့်။ သတ္တ-
ဝိစဘေဒေါ၊ သည်။ ဒွါရဿ၊ ၏။ ဝါ၊ ကို။ အနာမဋ္ဌတ္တာ၊ မသုံးသပ်အပ်(မဟော
အပ်)သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဒီပနာယ၊ ပြုခြင်း၏။ အဋ္ဌာနံ၊ ဌာနမဟုတ်။

စတုဝိသတိဝိစဘေဒေါ၊ ဌံ။ အာမဋ္ဌဒွါရတိကာ၊ သုံးသပ်အပ်သော စက္ခု
စသော ဒွါရ၊ ကုသလစသော တိက်တို့ကို။ ဘူမိယော၊ ကာမာဝစရစသော ဘုံ
တို့ကို။ အပေက္ခိတော၊ ကထေတဗ္ဗ အဖြစ်ဖြင့်၍။ န ဌပိတာ၊ မထားအပ်ကုန်။
[ကထေတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့် ဝံ့သောင့်၍ ဘုံတို့ကို တိက်ရိုက်-မဟောအပ်ကုန်။ ထို
အကြောင်းကြောင့် “သတ္တဝိစဘေဒ၊ စတုဝိသတိဝိစဘေဒတို့သည် ပြဘူရန်
သုခဒီပန မဖြစ်ကြ”ဟူလို။] တိသဝိစဘေဒေါ၊ ဌံ။ အာမဋ္ဌဒွါရဘူမိယော၊ တို့
ကို။ ဝုတ္တာ၊ မူအပ်ကုန်ပြီ။ ယေစ(တိကာ)၊ အကြင်တိက်တို့ကိုလည်း။ ဌပိတာ၊
မဟောဘဲ ချန်ထားအပ်ကုန်ပြီ။ တေစ တိကာ၊ တို့ကိုလည်း။ ဧတ္ထ၊ ဤတိသဝိ
ဘေဒဌံ။ အပေက္ခိတဗ္ဗရဟိတာ၊ ဝိသေသနအဖြစ်ဖြင့် ရှင်ထိုက်သော ဒွါရဘုံတို့
မှ ကင်းကုန်သည်။ (ဟုတ္တာ)။ ကေဝလံ၊ တိက မဖက် သက်သက်။ ဘူမိတိ၊
ဘုံတို့နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ဒီပေတဗ္ဗာဝ၊ ပြနိုင်ကုန်သည်သာ။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။
ဣဒံ၊ ဤတိသဝိဌာနသည်။ ဒီပနာယ၊ ပြခြင်း၏။ ဌာနံ၊ ဌာနတည်း။ ပန၊ ကား။
တဒတိက္ကမေ၊ ထို ဒွါရဘုံတို့ကို ကျော်လွန်ခြင်းသည်။ (သတိ၊ ဖြစ်လသော်။)
ဌာနာတိက္ကမေ၊ ပြဋ္ဌာနကို လွန်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
(တိသဝိစသို့ ယေဝ၊ ဌံသာ။ ဌတော၊ ၍။ ဒီပယိံသု၊ ပြီ။) [ကသ္မာ၏အမေး
ကို ပြန်၍ ဖြေသည်။ မဓဉ္စကား “ပန”ကို “ဗျတိရေက”ဟု၎င်း၊ “တဒတိက္က-
မေ”ကို “ဒီပေတဗ္ဗာတိက္ကမေ”ဟု၎င်း ဖွင့်လေ၏။]

ဥပနိဿယကောဋိယာတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ (အတ္ထော ဝေဝေဒိ-
တဗ္ဗော။) သဒ္ဓံ၊ သဒ္ဓါကို။ ဥပနိဿယ၊ မှီ၍။ ဒါနံ၊ အလှူကို။ ဒေတိ၊ ပေး
လှူ၏။ ဣတိအာဒိနာ၊ ဤသို့ အစရှိသော ပါဠိရပ်ဖြင့်။ နာနာဝိထိယံ၊ အမျိုး
မျိုးသော ဝိထိ၌။ ပကတူပနိဿယော၊ ပကတူပနိဿယကို။ (ဘဂဝတာ)
ဝုတ္တော၊ ပြီ။ [ကုသလတ္တိက၊ ပဉ္စာဝါရ၊ ပစ္စယာနုလောမ၊ ဝိဘင်္ဂဝါရ၊ ပကတူ-
ပနိဿယ။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ ကေဝိထိယံ၊ တခုသောဝိထိ၌။ ကုသလာဒိနံ၊
ကုသိုလ်အစရှိသောတရားတို့၏။ စက္ခုသမ္ပဿာဒယော၊ စက္ခုသမ္ပဿ အစရှိသော
ဒွါရတို့သည်။ (ဥပနိဿယလေသေန ပစ္စယော ဌိတံ။) တဒဘာဝေ၊ ထို စက္ခု-
သမ္ပဿ အစရှိသည်တို့၏ မရှိခြင်းသည်။ (သတိ၊ သော်။) အဘာဝတော၊
ကုသိုလ်အစရှိသည်တို့၏ မဖြစ်နိုင်ခြင်းကြောင့်။ ဇာတိ၊ ဇာတိသည်။ ဇရာမရ-
ဏဿ၊ ဇရာမရဏအား။ ဥပနိဿယလေသေန၊ အနည်းငယ်သော ဥပနိဿယ
ဖြင့်။ ပစ္စယောဝိယ၊ ကျေးဇူးပြုသကဲ့သို့။ (တတာ၊ တူ။) ဥပနိဿယလေသေ-
န၊ ဖြင့်။ ပစ္စယော၊ သည်။ (ဟောတိ၊ ၏။) ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝတ္ထု၊ ဆိုခြင်းငှါ။
ယုဇ္ဇေယျ၊ သင့်ရာပါ၏။

ပန၊ ထိုသို့ပင် သင့်ရာပါသော်လည်း။ ဣဓ၊ ဤ ဥပနိဿယကောဋီကို ဖွင့်ပြရာ အဋ္ဌကထာ၌။ [ဣဓာတိ ဥပနိဿယကောဋီဝိဝရဏေ။-မဓ။] ကသိဏရူပဒဿနဟေတု၊ ကသိုဏ်းရုပ်ကို မြင်ရခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ဥပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်သော။ ပရိကမ္မာဒိဝေဒနာ၊ ပရိကမ်အစရှိသော ဝေဒနာသည်။ စက္ခုသမ္ပဿပစ္စယာ၊ ကြောင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေက္ခတိ၊ ဆိုလတ္တံ့။ [အဋ္ဌကထာကို ကြည့်ပါ။] တဿ၊ ကြောင့်။ နာနာဝိထိယံ၊ အမျိုးမျိုးသော ဝိထိ၌။ [ကသိုဏ်းရုပ်ကို မြင်ရာ ဝိထိက တမျိုး၊ ပရိကမ်ပြုသော ဝိထိက တမျိုး ဤသို့ စသည်ဖြင့် နာနာဝိထိ၌။] ဂတာနိ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ တောနိ စိတ္တာနိ၊ ဤပရိကမ်စသော စိတ်တို့ကို။ စက္ခုသမ္ပဿပစ္စယာ၊ ကြောင့်။ လဗ္ဘမာနာနိ၊ ရအပ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဥပနိဿယလေသော၊ အနည်းငယ်သော ဥပနိဿယသည်။ ဥပနိဿယကောဋီ၊ သည်။ န၊ မဟုတ်။

ပန၊ အဟုတ်ကား။ ဗလဝဗလဝါနံ၊ အားရှိကုန်၊ အားရှိကုန်သော။ ဝါ၊ အားရှိသည်ထက် အားရှိကုန်သော။ ပရိကမ္မာဒိနံ၊ ပရိကမ် အစရှိကုန်သော။ ဥပနိဿယာနံ၊ ဝေဒနာ၏ အားကြီးသော မှီရာအကြောင်း ဖြစ်ကုန်သော။ သဗ္ဗေသံ၊ အလုံးစုံသော ဥပနိဿယတို့၏။ အာဒိဘူတော၊ အစဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ဥပနိဿယော၊ စက္ခုသမ္ပဿဟူသော ဥပနိဿယသည်။ ဥပနိဿယကောဋီ၊ အစွန်းအစဖြစ်သော ဥပနိဿယမည်၏။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ၊ ထင်ရှားအောင်ပြဦးအံ့။ ဝါလကောဋီ န ပညာယတိတိအာဒိသု ဝိယ၊ အစရှိသောမိ၌တို့၌ကဲ့သို့။ အာဒိ၊ အစသည်။ (ကောဋီ၊ ကောဋီမည်၏။) ဝါ၊ တနည်း။ အဝယဝေါ၊ အစိတ်အပိုင်းသည်။ ကောဋီ၊ ၏။ [ကောဋီအတွက် လေသအနက်ကို မဟူရ-ဟူလို။]

ဥပနိဿယကောဋီ။ ။ [အဋ္ဌကထာအစဉ်ကို ကြည့်ပါ။] ပဌမ၌ ကသိုဏ်းဝန်းကို မြင်ရသော စက္ခုသမ္ပဿဖြစ်၏။ ထို့နောက် သိတင်းသုံးဘော် သူတော်ကောင်းတည်းဟူသော ဥပနိဿယကိုရ၍ ကသိုဏ်းဝန်းဖြစ်ပုံနှင့် ဘာဝနာပျိုးပုံကို ကြားရ၏။ ထို့နောက် ကိုယ်တိုင် ပရိကမ်ပြု၏၊ ပရိကမ်ပြုခြင်းဟူသော ဘာဝနာကြောင့် ဥပစာရ ဘာဝနာကို ၎င်း၊ အပ္ပနာဘာဝနာဟူသော ဈာန်တရားကို၎င်း ရ၏။ ထိုဈာန်ကို အခြေခံ ပါဒကပြု၍ ဝိပဿနာကို ပျိုးများ၏။ ထို ဝိပဿနာမှ တဆင့်တက်၍ အရဟတ္တဖိုလ် တိုင်အောင် ရ၏။

အာဒိ၊ အဝယဝ။ ။ ဤအစဉ်၌ ပရိကမ္မဘာဝနာစသည်တို့သည် ကသိုလ်ဝေဒနာနှင့် ကြိယာဝေဒနာတို့ဖြစ်သို့ရန် အားကြီးသော အကြောင်းများ ဖြစ်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် “ဗလဝဗလဝါနံ” ဟု ဆိုသည်။ ကသိုဏ်းဝန်းကို စ၍မြင်ခြင်းကား ဥပနိဿယ၏ အစသာတည်း။ ထို့ကြောင့် ကောဋီကို “အာဒိ” ဟု ဖွင့်သည်။ တနည်း- ဥပနိဿယအများတွင် တစိတ်တပိုင်းဖြစ်သော ဥပနိဿယတည်း။ ထို့ကြောင့် ကောဋီကို “အဝယဝေါ” ဟု တနည်းဖွင့်ပြန်သည်။

စ၊ ဆက်။ ကသိဏဂ္ဂပဒဿနတော၊ ကသိုဏ်းရုပ်ကို မြင်ရာအခါမှ။ ပဘုတိ၊ စ၍။ ကာမာဝစရကုသလာဒီနံ၊ ကာမာဝစရကုသိုလ် အစရှိကုန်သော။ ဝေဒနာနံ၊ တို့၏။ ဥပနိဿယော၊ အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းသည်။ ပဝတ္တော၊ ဖြစ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တံ ဒဿနံ၊ ထို ကသိုဏ်းရုပ်ကို မြင်တတ်သော စက္ခုဝိညာဏ်သည်။ ဥပနိဿယကောဋိ၊ မည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ပရိကမ္မာဒီနိ ဝိယ၊ ပရိကမ် အစရှိသည်တို့ကဲ့သို့။ ဒဿနံ၊ ကသိုဏ်းရုပ်ကို မြင်တတ်သော စက္ခုဝိညာဏ်သည်။ ဗလဝဥပနိဿယော၊ အားကြီးသော ဥပနိဿယသည်။ န၊ မဟုတ်တတ်သေး။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တဿ၊ ထို ကသိုဏ်းရုပ်ကို မြင်သော စက္ခုဝိညာဏ်၏။ ဥပနိဿယန္တ ဘာဝေန၊ ဥပနိဿယ အညံ့စား၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ပရိကမ္မဘာဝနာ စသည်တို့လောက် အားမရှိသော ဥပနိဿယ၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ဥပနိဿယကောဋိတော၊ ဥပနိဿယကောဋိ၏ အဖြစ်ကို။ ဝုတ္တာ၊ ပြီ။ ဣ၊ ဤ။ ဥပနိဿယကောဋိ၏ အစွမ်းဖြင့် ရုပ်ကိုဖွင့်ပြရာ၌။ ဃာနာဒိဒ္ဓါ-ရေသု၊ ဃာန အစရှိသော ဒွါရဟူကုန်သော။ တိသု၊ သုံးဒွါရတို့၌။ ဥပနိဿယ-ကောဋိယာ၊ အစွန်းအစဖြစ်သော ဥပနိဿယ၏။ လဗ္ဘမာနတ္တာဘာဝံ၊ ရထိုက်သည်၏အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကို။ ဝဒန္တော၊ ဆိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည်။ သမာနဝိတိ၊ တူသောဝိထိကို။ န ဂဟိတာ၊ မယူအပ်။ ဣတိ၊ ဤ အနက်အပေါ်ကို။ ဒီပေတိ၊ ပြ၏။ “ဃာနဇိဝှိကာယဒွါရေသု ပန။ ပေ။ ဒီပေတိကာရေဟိ လဗ္ဘန္တိ” ဟု ဒီပေတိကာရေဟိ ကိုသာ ပြ၍ ဥပနိဿယကောဋိကို မပြခြင်းကြောင့် “ဥပနိဿယကောဋိယာ လဗ္ဘမာနတ္တာဘာဝံ ဝဒန္တော”ဟု ဆိုသည်။]

ဟိ၊ မှန်။ ဒဿနသဝနာနိ၊ မြင်တတ်သော စက္ခုဝိညာဏ် ကြားတတ်သော သောတဝိညာဏ်တို့သည်။ ကသိဏပရိကမ္မာဒီနံ၊ ကသိုဏ်းပရိကမ် အစရှိသည်တို့၏။ ဥပနိဿယာ၊ အားကြီးသော မှီရာတို့သည်။ ဟောန္တိဝိယ၊ ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့။ (တထာ) ဃာယနာဒီနိ၊ နှမ်းရှုကြောင်း ဃာနဝိညာဏ် အစရှိသည်တို့သည်။ ဥပနိဿယာ၊ တို့သည်။ န ဟောန္တိ၊ ကုန်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တဒလာဘော၊ ထို ဃာန ဇိဝှိ ကာယဒွါရတို့၌ ဥပနိဿယကောဋိကို မရခြင်းကို။ ဒီပိတော၊ ပြအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [တဒလာဘောတိ ဥပနိဿယာ-

ပရိကမ္မာဒီနိ ဝိယ ဝါ။ ။ ဤနည်း၌ကား ဥပနိဿယကောဋိ၌ ကောဋိသဒ္ဓါသည် အန္တအနက်ဟောတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဥပနိဿယန္တဘာဝေန”ဟု ဖွင့်၏။ ထိုအန္တလည်း လာမက အနက်ဟောတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဥပနိဿယန္တဘာဝေနာတိ လာမကူပနိဿယဘာဝေန”ဟု အန္တဖွင့်သည်။ “ပရိကမ်ပြုခြင်းစသော အမှုတို့သည် ဗလဝဥပနိဿယဖြစ်သကဲ့သို့ ကသိုဏ်းဝန်းကို မြင်သော စက္ခုဝိညာဏ်သည် ဗလဝဥပနိဿယမဟုတ်၊ အညံ့စား ဥပနိဿယသာ ဖြစ်သည်”ဟူလို။

လာဘော၊ သော စ ဘာယနာဒိဟိ ပရေသံ ပဋိပတ္တိယာ ဇာနိတုံ အသက္ကုဏေ-
ယျတ္တာ။-အနု။ မရဉ်ကား “တဒလာဘောတိ သမာနဝိထိယာ(တူသောဝိထိ၌)
အလာဘော”ဟု ဖွင့်လေသည်။]

ဝါယောကသိက္ခာ၊ ဝါယောကသိုဏ်းကို။ ဖုသိတွာပိ၊ ကာယဝိညာဏ်ဖြင့်
ထိ၍လည်း။ ယဒိပိ ဂဟေတဗ္ဗံ၊ အကယ်၍ကား ယူထိုက်ပါပေ၏။ (ယူနိုင်ပါပေ
၏။) ပန၊ ထိုသို့ပင် ယူထိုက်ပါသော်လည်း။ ပုရိမေန၊ ဝါယောကသိုဏ်းကို
မထိမီ ရှေးအဘို့၌ဖြစ်သော။ သဝနေန၊ ဝါယောကသိုဏ်း၏ အကြောင်းကို
ကြားနာရခြင်းနှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။ တံ ဖုသနံ၊ ထို ထိခြင်းသည်။ သယမေဝ၊
မိမိကိုယ်တိုင်သာ။ (ထိတွေ့ခြင်း ကိုယ်တိုင်သာ။) မူလုပနိဿယော၊ အရင်းမူလ
အစဖြစ်သော ဥပနိဿယသည်။ ယေဘုယျေန၊ များသောအားဖြင့်။ န ဟောတိ၊
မဖြစ်နိုင်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တဿ၊ ထို ဝါယောကသိုဏ်းကို ထိတွေ့ခြင်း၏။
ဥပနိဿယကောဋိတာ၊ အစွန်းအစ ပဌမဖြစ်သော ဥပနိဿယ၏ အဖြစ်ကို။
(သင်္ဂဟကာရေန) န ဝုတ္တာ၊ မဆိုအပ်။ [ပစ္စိမဘဝိက ဘုရားအလောင်း၊
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အလောင်းများ၌ကား တရားမနာရဘဲ ဝါယောကသိုဏ်းကို စတင်
တွေ့ထိနိုင်၍ မူလုပနိဿယ ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ထိုပစ္စိမဘဝိက ဘုရား
အလောင်း၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအလောင်းများကို ကြဉ်ဘို့ရန် “ယေဘုယျေန” ဟု
ဆိုသည်။]

အဇ္ဈာသယေန၊ ကုသိုလ်ဖြစ်ဘို့ရန် လွန်ကဲသော အလိုဆန္ဒနှင့်။ သမ္ပတ္တိ-
ဂတော၊ ပြည့်စုံခြင်းသို့ ရောက်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အဇ္ဈာသယသမ္ပန္နော၊
အဇ္ဈာသယသမ္ပန္န မည်၏။ [သမ္ပန္နော၌ သိကိ “သမ္ပတ္တိ” ဟု ဖွင့်၍ ပန္နောကို
“ဂတော”ဟု ဖွင့်သည်။] သမ္ပန္နဇ္ဈာသယော၊ ပြည့်စုံသော အဇ္ဈာသယရှိသော။
(ကုလပုတ္တော ခွဲစပ်။) ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဝတ္ထုပုဋိဝတ္တန္တိ၊ ကား။ ခုဒ္ဒကံ၊ ငယ်သော။ (ဝတ္ထံ) စေဝ၊ ဝတ်ကို၎င်း။
မဟန္တံ၊ ကြီးသော။ ဝတ္ထံ စ၊ ကို၎င်း။ (ကတွာ ခွဲစပ်။) [ဤအလို ပတ်မှဖြစ်
သော ပဋိသန္ဓါသည် “မဟန္တံ” အနက်ဟော။] ဝါ၊ တနည်း။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေ့၌။
ကတံ၊ ပြုထိုက်သော အကျင့်သည်။ ဝတ္ထံ၊ ဝတ္ထုမည်၏။ ပစ္စာ၊ နောက်၌။
ကတံ၊ သည်။ ပဋိဝတ္ထံ၊ ပဋိဝတ္ထုမည်၏။ [ဤအလို ပဋိသန္ဓါ “ပစ္စာ”
အနက်ဟော။]

ဝေ စက္ခုဝိညာဏန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ အာဒိမိ၊ အစ၌။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်သော
စက္ခုဝိညာဏ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ ပန၊ ကား။ တတော၊ ထို အစ၌
ဖြစ်သော စက္ခုဝိညာဏ်မှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ ဥပ္ပန္နာနိ၊ ကုန်သော။ ကသိဏရူပ-
ဒဿန ကလျာဏမိတ္တဒဿန သံဝေဂဝတ္ထုဒဿနာနိပိ၊ ကသိုဏ်းရုပ်ကိုတွေ့မြင်
ရသော စက္ခုဝိညာဏ်၊ ကလျာဏမိတ္တကို တွေ့မြင်ရသော စက္ခုဝိညာဏ်၊ သံဝေဂ
ဝတ္ထုဖြစ်သော သူအို သူနာ စသည်ကိုတွေ့မြင်ရသော စက္ခုဝိညာဏ် အစရှိသည်

တို့သည်လည်း။ (ပိဖြင့် ပဌမစက္ခုဝိညာဏ်ကိုပေါင်း။) ဥပနိဿယပစ္စယာ၊ ဥပနိဿယပစ္စည်းတို့သည်။ ဟောန္တိယေဝ၊ ဖြစ်ကုန်သည်သာ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ တေန၊ ထို ဝေ စက္ခုဝိညာဏ် ဟူသော စကားဖြင့်။ တဒုပနိဿယံ၊ ထိုကသိဏရူပဒဿန၊ ကလျာဏမိတ္တဒဿန၊ သံဝေဂဝတ္ထုဒဿန အစရှိသည်တို့၏ အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းဖြစ်သော။ စက္ခုဝိညာဏ်၊ အစဆုံးဖြစ်သော စက္ခုဝိညာဏ်ကို။ ဒဿေတိ၊ ပြ၏။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ယထာဘူတသဘာဝါဒဿနံ၊ အကြင်အကြင် ထင်ရှားရှိသော သဘောကို မရှုခြင်းသည်။ ဝါ၊ ဟုတ်မှန်သောသဘောကို မရှုခြင်းသည်။ အသမပေက္ခနာ၊ မည်၏။ (တိတိကျကျ သမအောင် မရှုခြင်း မည်၏။) အသ္မိ၊ ငါဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ရူပါဒိသု၊ မိမိ၏ရုပ် အစရှိသည်တို့၌။ ဝိနိဗန္ဓဿ၊ မာနဖြင့် ဖွဲ့စပ်သော။ (မေ၊ ငါ၏၊ ၌စပ်။) သဘာဝန္တရာမသနဝသေန၊ ပင်ကိုယ် သဘောမှ တမျိုးတခြားကို သုံးသပ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ (အနိစ္စကို နိစ္စဟု သုံးသပ်ခြင်းစသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။) ပရာမဋ္ဌဿ၊ မှားမှားယွင်းယွင်း သုံးသပ်တတ်သော။ ပရာမဋ္ဌဝတော၊ မှားမှားယွင်းယွင်း သုံးသပ်ခြင်းရှိသော။ ဣတိ အတ္ထော၊ ဤကားအနက်။ [ပရာမဋ္ဌ၌ တ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တားအနက်ကို သိစေလို၍ “ပရာမဋ္ဌဝတော” ဟု ဖွင့်သည်။]

အာရမ္မဏာဓိဂ္ဂဟဏဝသေန၊ ကိလေသာဖြင့် အာရုံကို လွန်လွန်ကဲကဲ ယူခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ အနု အနု၊ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်။ ဥပ္ပဇ္ဇနဓမ္မတာယ၊ ဖြစ်ခြင်းသဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ထိရဘာဝကိလေသဿ၊ ခိုင်မြဲသည် ၏အဖြစ်သို့ ရောက်သော ကိလေသာရှိသော။ ထာမဂတဿ၊ အားအစွမ်းသို့ ရောက်သော ကိလေသာရှိသော။ (မေ၊ ငါ၏၊ ၌စပ်။) ဝါ၊ တနည်း။ အပ္ပ-ဟိနကာမရာဂါဒိကဿ၊ မဂ်ဖြင့်မပယ်အပ်သေးသော ကာမရာဂအစရှိသည် ရှိသော။ ထာမဂတဿ၊ သော။ (မေ၊ ငါ၏၊ ၌စပ်။) [အနုသယမှန်လျှင် မဂ်ဖြင့် မပယ်အပ်သော ကာမရာဂ စသည်ချည်းသာတည်း။ ထို့ကြောင့် ထိရဘာဝ-ကိလေသဿဖြင့် ထာမဂတ၏ အဓိပ္ပါယ်တ္ထကို ဖွင့်သည်။ အပ္ပဟိန ကာမရာဂါဒိ-ကဿဖြင့် အနုသယ၏ သဘာဝကို ဖွင့်သည်။]

ပရိဂ္ဂဟေ ဌိတောတိ၊ ကား။ ဝိမံသာယ၊ စူးစမ်း ဆင်ခြင်တတ်သောဉာဏ်၌။ [ပရိဂ္ဂဟေကို ဖွင့်သည်။] ဌိတော၊ တည်သော။ (ကုလပုတ္တော ၌စပ်။) စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ သမတိက္ကမ၏ အစွမ်းဖြင့် စိစစ်ရာ၌။ [ဧတ္ထာတိ သမတိက္ကမ-ဝိစာရဏေ။-မရ။] အသမပေက္ခနာယာတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသည်ဖြင့်။ မော-ဟာဒိနံ၊ မောဟအစရှိသည်တို့၏။ [အာဒိဖြင့် အဋ္ဌကထာ၌ပြအပ်သော မာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ စသည်ကို ယူပါ။] ပါကဇေန၊ ထင်ရှားသော။ ကိစ္စေန၊ ကိစ္စဖြင့်။ တေသံ၊ ထိုမောဟ အစရှိသည်တို့၏။ ဥပ္ပတ္တိဝသေန၊ ဖြစ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။

ဝိစာရဏာ၊ စိစစ်ခြင်းကို။ (အမျိုးကောင်းသား ရဟန်း၏ စဉ်းစား စိစစ်ပုံကို။) ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ မှတ်ထိုက်၏။

ရူပဒဿနေန၊ ရူပါရုံကိုမြင်ရခြင်းကြောင့်။ ဥပ္ပန္နကိလေသသမတိက္ကမဝေသေန၊ ဖြစ်သောကိလေသာကို လွန်မြောက်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ပဝတ္တော၊ ဖြစ်သောဝေဒနာသည်။ ရူပဒဿနဟေတုကာ၊ ရူပါရုံကို မြင်တတ်သော စက္ခုဝိညာဏ် ဟူသော အကြောင်းရှိသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ စက္ခုသမ္ပယပ္ပယာနာမ ဇာတာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ကဟကာရော) အာဟ။ စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ သမတိက္ကမ၏ အစွမ်းဖြင့် စိစစ်ရာ၌။ စက္ခုသမ္ပယဿ၊ ၏။ စတုဘူမိကဝေဒနာယ၊ လေးပါးသောဘုံ၌ ဖြစ်သော ဝေဒနာ၏။ ဥပနိဿယဘာဝေါ ဝေ၊ ဥပနိဿယ၏ အဖြစ်ကိုပင်လျှင်။ ပကာရန္တရေန၊ တမျိုးတခြား တပါးသောအပြားဖြင့်။ ကထိတော၊ ဆိုအပ်ပြီ။ စ၊ ဆက်။ ဘာဝနာဝေသေနာတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤ စိစစ်ရာ၌။ တထာ၊ ထို့အတူတည်း။ [“စက္ခုသမ္ပယဿ စတုဘူမိကဝေဒနာယ ဥပနိဿယဘာဝေါ ဝေ ပကာရန္တရေန ကထိတော” အတိုင်းပင်-ဟူလို။]

ကလာပသမ္ပသနေန၊ ရုပ်အပေါင်း၊ နာမ်အပေါင်းကို သုံးသပ်ခြင်းအားဖြင့်။ တီဏိ၊ ကုန်သော။ လက္ခဏာနိ၊ လက္ခဏာတို့သို့။ အာရောပေတွာ၊ တင်၍။ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဒိကာယ၊ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ် အစရှိသော။ [အာဒိဖြင့် ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏ်စသော အထက်ဉာဏ်များကို ယူပါ။] ဝိပဿနာ ပဋိပါဠိယာ၊ ဝိပဿနာအစဉ်အားဖြင့်။ အာဒိမိ၊ အစ၌။ ရူပါရမ္မဏပရိဂ္ဂဟေန၊ ရူပါရုံကို ပိုင်းခြား၍ ယူခြင်းဖြင့်။ ဝါ၊ ယူကြောင်းဖြစ်သောဉာဏ်ဖြင့်။ ရူပါရမ္မဏ၊ ရူပါရုံကို။ သမ္ပသိတွာ၊ သုံးသပ်ပြီး၍။ (နိဗ္ဗတ္တိတာ အယံ 'ဝေဒနာစသည်၌စပ်။) ဝါ၊ တနည်း။ တမူလကံ၊ ထိုရူပါရုံကို သုံးသပ်ခြင်းလျှင် အရင်းခံရှိသော။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော။ သမ္ပသနံ၊ ရူပါရုံ၏မှီရာ ဘူတရုပ်ကို သုံးသပ်ကြောင်း အစရှိသောဉာဏ်သည်။ [အဋ္ဌကထာကိုကြည့်ပါ။] အာဒိဘူတေ၊ အစဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ရူပါရမ္မဏေ၊ ရူပါရုံ၌။ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိကတွာ၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍။ ရူပါရမ္မဏံ သမ္ပသိတွာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ကဟကာရော) အာဟ။ စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ဘာဝနာ၏ အစွမ်းဖြင့် စိတ်တို့ကို ရအပ်ရာ၌။ နာမရူပ ပရိဂ္ဂဟာဒိ၊ နာမ်ရုပ်တို့ကိုပိုင်းခြား၍ ယူခြင်းအစရှိသော။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော။ သမ္ပသနံ၊ သမ္ပသနဉာဏ်ကို။ ဘာဝနာတိ၊ ဘာဝနာဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ သိထိုက်၏။ စ၊ ဆက်။ ရူပါရမ္မဏံ သမ္ပသိတွာတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ယထာ-ဝုတ္တစက္ခုဝိညာဏဿ၊ အကြင်အကြင်အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော စက္ခုဝိညာဏ်၏။ အာရမ္မဏဘူတံ၊ အာရုံ၌ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ရူပါရမ္မဏံ၊ ရူပါရုံကို။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ယံကိဉ္စိ၊ အမှတ်မရှိ ကြွင်းမဲ့ဥဿုံ အလုံးစုံသော။ (ရူပါရမ္မဏံ၊ ကို။) န (ဝုတ္တံ)၊ ဆိုအပ်သည် မဟုတ်။

ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ကဿ၊ ကြောင့်။ ယထာဝုတ္တစက္ခုဝိညာဏဿ၊ ၏။ အာရမ္မဏဘူတံ၊ သော။ ရူပါရမ္မဏံ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ယံကိဉ္စိ၊ သော။ ရူပါရမ္မဏံ၊ ကို။ န ဝုတ္တံ၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤ။ ဝိညာယတိ၊ သနည်း။ ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ အာရမ္မဏေန၊ စက္ခုဝိညာဏ်၏ အာရုံဖြစ်သော ရူပါရုံဖြင့်။ စက္ခုသမ္ပဿံ၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒဿေတိ၊ ပြ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ယထာဝုတ္တစက္ခုဝိညာဏဿ၊ ၏။ အာရမ္မဏဘူတံ၊ သော။ ရူပါရမ္မဏံ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ယံကိဉ္စိ၊ သော။ ရူပါရမ္မဏံ၊ ကို။ န ဝုတ္တံ၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤ။ ဝိညာယတိ၊ ၏။) ရူ၊ ရမ္မဏေ ဥပ္ပန္နံ ကိလေသန္တိ ဧတ္ထာပိ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌လည်း။ ဝေ၊ ဤအတူ။ ဝေ-တဗ္ဗံ၊ သိထိုက်၏။ [အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်သော စက္ခုဝိညာဏ်၏ အာရုံဖြစ်သော ရူပါရုံကိုသာ “ရူပါရမ္မဏေ” အရ ယူပါ။ တွေ့ကရာရူပါရုံကို မယူပါနှင့်-ဟူလို။]

ဣဒိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ ကိ နိဿိတန္တိ၊ ကား။ စက္ခုဒွါရေ၊ စက္ခုဒွါရ၌။ ယောဇနာယ၊ ယှဉ်စေခြင်း၌။ (မဟာဘူတနိဿိတတာ၊ မဟာဘူတကို မှီသည်၏ အဖြစ်ကို။ ယောဇေတဗ္ဗာ) ဝိ၊ ယှဉ်စေထိုက်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) ယထာသမ္ပဝံ၊ ဖြစ်သင့်သည်အားလျော်စွာ။ အာပေါဓာတုယာ၊ အာပေါဓာတ်၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်၎င်း။ (ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံအမည်ရသော ပထဝီ၊ တေဇော၊ ဝါယောတို့က အာပေါဓာတ်ကို မှီသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၎င်း။) အညမညဿ၊ အချင်းချင်း၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်၎င်း။ (ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံအမည်ရသော ဓာတ် ၃-ပါးတွင် တပါးကို နှစ်ပါးက မှီ၊ နှစ်ပါးကို တပါးက မှီခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း။) မဟာဘူတနိဿိတတာ၊ မဟာဘူတကို မှီသည်၏အဖြစ်ကို။ ယောဇေတဗ္ဗာ၊ ယှဉ်စေထိုက်၏။

ဇာတိံ၊ ပေ။ ဗလဝပစ္စယော ဇာတိတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ယထာဝုတ္တာနံ၊ အကြာအကြာ ဆိုအပ်ပြီးကုန်သော။ ဘယဘော၊ ဘေးအားဖြင့်။ ဒိဿမာနာနံ၊ ရှုမြင်အပ်ကုန်သော။ ဇာတိ အာဒိနံ၊ ဇာတိ အစရှိသည်တို့၏။ ဗလဝ ပစ္စယဘာဝေန၊ အားကြီးသော အကြောင်းတို့၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ဒဿေတိ ဌာဝံ။) တေသံ၊ ထိုဇာတိ အစရှိသည်တို့ကို။ ဘယဘော၊ ဘေးအားဖြင့်။ ဒဿနေန၊ ရှုတတ်သောဉာဏ်နှင့်။ သဟဇာတဿ၊ တကွဖြစ်သော။ မနောသမ္ပဿဿ၊ မနောသမ္ပဿ၏။ (ဗလဝပစ္စယဘာဝံ၊ အားကြီးသောအကြောင်း၏ အဖြစ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒဿေတိ၊ ပြ၏။) ဝါ၊ တနည်း။ တဿ ဒဿနဿ၊ ထိုဘေးအားဖြင့် ရှုမြင်တတ်သောဉာဏ်၏။ ဒွါရဘူတဿ၊ ဒွါရဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ဘဝဂ်-မနောသမ္ပဿဿ၊ ဘဝင်စိတ် တည်းဟူသော မနောသမ္ပဿ၏။ ဗလဝပစ္စယဘာဝံ၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒဿေတိ။

ဓမ္မာရမ္မဏေတိ၊ ကား။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ ဝုတ္တေ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော။ ဇာတိအာဒိ-အာရမ္မဏေဝ၊ ဇာတိအစရှိသော ဓမ္မာရုံသည်သာ။ န (အာပါတဂတေ)၊ ထင်ခြင်းသို့ ရောက်သည် မဟုတ်သော။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ သဗ္ဗသ္မိံ၊ အလုံး

စုံသော။ ရာဂါဒိဝတ္ထုဘူတေ၊ ရာဂ အစရှိသည်တို့၏ တည်ရာဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ဓမ္မာရမ္မဇော၊ ဓမ္မာရုံသည်။ (အာပါတကတေ၊ ထင်ခြင်းသို့ ရောက်လသော်။ “ပရိဂ္ဂဟံ ပဋ္ဌပေတိ” ဌာပ။) ဝတ္ထုနိဿိတန္တိတ္ထေ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ ဝေဒနာ-ဒိသခါတဿ၊ ဝေဒနာ အစရှိသည်ဟု ဆိုအပ်သော။ ဓမ္မာရမ္မဇောကဒေသဿ၊ ဓမ္မာရုံတဝိတ်ကို။ ပရိဂ္ဂဟမုခေန၊ ပိုင်းခြား၍ ယူခြင်းကို အဦးပြုသဖြင့်။ ဓမ္မာ-ရမ္မဇာပရိဂ္ဂဟံ၊ ဓမ္မာရုံအားလုံးကို ပိုင်းခြား၍ ယူခြင်းကို။ ဝါ၊ ယူတတ်သော ဉာဏ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒဿေတိ။ ၏။

မနောသမ္ပဿေတိ၊ ဟူသော ပါဌ်ဖြင့်။ ဝိညာဏံ၊ မနော အမည်ရသော ဝိညာဏ်ကို။ သမ္ပဿဿ၊ သမ္ပဿ၏။ ကာရဏဘာဝေန၊ အကြောင်း၏အဖြစ် ဖြင့်။ ဂဟိတံ၊ ယူအပ်ပြီ။ (ယူအပ်ပြီးဖြစ်၏။) [ဤ၌ မနောအရ ဝိညာဏ် သည် အကြောင်း၊ သမ္ပဿသည် အကျိုးဟု မှတ်ခဲ့ပါ။] တဒေဝ၊ ထိုဝိညာဏ် သည် င်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဖလဿေဝ၊ အကျိုးဖြစ်သော သမ္ပဿ၏ပင်။ ဖလဘာဝေန၊ အကျိုး၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဝတ္ထု၊ ဆိုခြင်းငှါ။ နယုတ္တံ၊ မသင့်။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) ကာရဏဖလသင်္ကရဘာဝေန၊ အကြောင်း၊ အကျိုး၏ ရော ယှက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သောတူနံ၊ နာယူသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ (စာသင် သားတို့၏။) သမ္မောဟဇနကတ္တာ၊ တွေဝေခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ န ဟိ သက္ကာ ဝိညာဏံ မနောသမ္ပဿဇန္တိ နိဒ္ဒိသိတုန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ ပန၊ ဗျတိရိုက်ကား။ ဝိညာဏဿ၊ ၏။ မနောသမ္ပဿေန၊ နှင့်။ သဟဇာတဘာဝဿ၊ သဟဇာတပစ္စည်း၏အဖြစ် ၏။ အဘာဝါ၊ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ (န ဟိ သက္ကာ ဝိညာဏံ မနောသမ္ပဿ-ဇန္တိ နိဒ္ဒိသိတုန္တိ၊ တုံဟူ၍။) (သင်္ဂဟကာရော) န (အာဟ)၊ ဆိုသည် မဟုတ်။

ဝါ၊ အဋ္ဌကထာနည်းမှ တနည်းကား။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ တိဏ္ဏံ သင်္ကတိ ဖဿေတိ၊ ဟူ၍။ ဝစနတော၊ ကြောင့်။ (သဠာယတနဝဂ္ဂသံယုတိအဝိဇ္ဇာဝဂ်

ဖလဿေဝ ဖလဘာဝေန။ ။ “မနောသမ္ပဿော” ဟု ဆိုရာ၌ ဝိညာဏ် ဟူသော မနသည် အကြောင်းဖြစ်၍ သမ္ပဿသည် အကျိုးဖြစ်၏။ “မနောသမ္ပဿဇ” ဟု ဟော တော်မလျှင်ကား ထို သမ္ပဿ တည်းဟူသော အကျိုးကြောင့် “ဇ” အရ ဝိညာဏ်သည် အကျိုးဖြစ်ပြန်၏။ ဤသို့ဖြစ်လျှင် အကျိုး၏အကျိုးအဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူရာရောက်၏။ သို့ဖြစ်လျှင် မနောဟူသော ဝိညာဏ်သည် အကြောင်းလည်း ဖြစ်လိုက်၊ အကျိုးလည်း ဖြစ် လိုက်၊ သမ္ပဿသည်လည်း အကျိုးဖြစ်လိုက်၊ အကြောင်းဖြစ်လိုက်အားဖြင့် ရောထွေးနေ သောကြောင့် ကြားနာရသူတို့မှာ တွေ့ဝေဆရာဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဝိညာဏ်ကို “မနော-သမ္ပဿဇ” ဟု ဟောတော်မူခြင်းငှါ မတတ်ကောင်းဟု အဋ္ဌကထာဆရာဆိုသည်။ ဝိညာဏ် က မနောသမ္ပဿဟူသော ဖဿနှင့် အတူတကွ မဖြစ်သောကြောင့် “မနောသမ္ပဿဇ” ဟု ညွှန်ပြခြင်းငှါ မတတ်ကောင်းဟု ဆိုသည် မဟုတ်ပါ။

သဗ္ဗုပါဒါနပရိညာသုတံ၌ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။) ဣန္ဒြိယဝိသယာ ဝိယ၊ စက္ခုန္ဒြေစသော ဣန္ဒြေ၊ ရူပါရုံစသော အာရုံတို့ကဲ့သို့။ ဝိညာဏမ္ပိ၊ စက္ခုဝိညာဏ် အစရှိသော ဝိညာဏ်သည်လည်း။ ဖဿဿ၊ ၏။ ဝိသေသပစ္စယော၊ သည်။ ဟောတိ ယထာ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ [“တိဏ္ဍံ သင်္ဂတိ ဖဿော” ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် စက္ခုန္ဒြေ ရူပါရုံစသည်တို့ကဲ့သို့ တိဏ္ဍံအရတွင် ပါဝင်သော စက္ခုဝိညာဏ်” စသည်လည်း ဖဿ၏ထူးသော အကြောင်းဖြစ်သည်။] တထာ၊ တူ။ ဖဿော၊ သည်။ ဝိညာဏဿ၊ စက္ခုဝိညာဏ် အစရှိသော ဝိညာဏ်၏။ ဝိသေသပစ္စယော၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဟုတ်။ [“ဖဿပဋ္ဌယာ ဝေဒနာ” ဟုသာ ဟောတော်မူ၏။ “ဖဿပစ္စယာ ဝိညာဏ်” ဟု ဟောတော်မူ။ ထို့ကြောင့် ဖဿသည် ဝိညာဏ်၏ ထူးသောအကြောင်းမဟုတ်။] တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဣန္ဒြိယဝိသယာ ဝိယ၊ စက္ခုန္ဒြေ စသော ဣန္ဒြေ၊ ရူပါရုံ စသော အာရုံတို့ကဲ့သို့။ ဝိညာဏမ္ပိ၊ စက္ခုဝိညာဏ် အစရှိသော ဝိညာဏ်သည်လည်း။ စက္ခုသမ္ပဿဇာဒိဝစနံ၊ စက္ခုသမ္ပဿဇာ အစရှိသော သဒ္ဓါကို။ န အရဟတိ၊ မထိုက်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ စက္ခုသမ္ပဿဇာဒိဘာဝေါ၊ စက္ခုသမ္ပဿဇာ အစရှိသော သဒ္ဓါ၏အဖြစ်ကို။ ဝါ၊ စက္ခုသမ္ပဿဇာ အစရှိသော အမည်ကို။ (ဘဂဝတာ၊ သည်။) န ကတော၊ ပြုတော်မမူအပ်။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိထိုက်၏။

အဘိဓမ္မဘာဇနိယဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌတာ၊ ပြီ။

၃-ပဉ္စပုစ္ဆကအဖွင့်

၁၅၀။ စိတ္တုပ္ပါဒရူပဝသေန၊ စိတ် စေတသိက် ၂-ပါးအပေါင်းဟူသော စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ရုပ်တို့၏အပြားအားဖြင့်။ တံတံ သမုဒါယံ၊ ထိုထို အပေါင်းကို။ ဧကေကံ၊ တပါးတပါးသော။ ဓမ္မံ၊ တရားကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ ပဉ္စပတ္တာသကာမာဝစရဓမ္မေတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေ) အာဟ၊ ပြီ။ ရဇ္ဇန္တဿာတိ အာဒိသု၊ ရဇ္ဇန္တဿအစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ ရာဂျ ယော၊ ရာဂ အစရှိသည်တို့ကို၎င်း။ ဆသု၊ ကုန်သော။ ဒွါရေသု၊ ဒွါရတို့၌။ သီလာဒယော၊ သီလအစရှိကုန်သော။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ သံဝရာစ၊ သံဝရတို့ကို၎င်း။ ယထာသမ္ဘဝံ၊ စွာ။ ယောဇေတဗ္ဗာ၊ ယှဉ်စေထိုက်ကုန်၏။ [သံဝရငါးပါး၏ အကျယ်ကို အဋ္ဌသာလိနီအဋ္ဌကထာ နိက္ခေပကဏ္ဍ

ဆသု ဒွါရေသု။ ပေ။ ယထာသမ္ဘဝံ။ စောပနံ ပတ္တော သံဝရာစ ဆဋ္ဌဒွါရေ=လှုပ်ရှားခြင်းသို့ ရောက်သော သံဝရသည် မနောဒွါရ၌။ ဣတရော ဆသုပ=လှုပ်ရှားခြင်းသို့ မရောက်သော သံဝရသည် ၆-ဒွါရတို့၌လည်း ဖြစ်၏။ ဣတိ ဝေ ယထာသမ္ဘဝံ ယောဇေတဗ္ဗာ။—အနု။

တိကနိက္ခေပကထာ ဒဿနတိက်၌ ကြည့်ပါ။] ပန၊ ကား။ သမ္ပသနံ၊ သုံးသပ်
 ကြောင်းဖြစ်သော ဉာဏ်ကို။ မနောဒွါရေဝေ၊ မနောဒွါရ်၌သာ (ယောဇေ-
 တဗ္ဗံ)။ ရူပါရူပါဝစရမေဿ၊ ရူပါဝစရ၊ အရူပါဝစရ တရားတို့၌။ (တရားတို့
 အပေါ်၌။) အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿာဒိဥပ္ပတ္တိ၊ အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿ အစရှိသည်တို့၏
 ဖြစ်ခြင်းသည်။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေတာ၊ ထိုအဘိဇ္ဈာဒေါ-
 မနဿ အစရှိသည်တို့မှ။ သတိသံဝရော၊ သတိဖြင့် စောင့်ရှောက်ခြင်းကို၎င်း။
 ဝါ၊ စောင့်ရှောက်ကြောင်း သတိကို၎င်း။ ဉာဏဝိရိယသံဝရော၊ ဉာဏ် ဝိရိယတို့
 ဖြင့် စောင့်ရှောက်ခြင်းတို့ကို၎င်း။ ဝါ၊ စောင့်ရှောက်ကြောင်း ဉာဏ်၊ ဝိရိယတို့
 ကို၎င်း။ ယထာယောဂံ၊ ယှဉ်ထိုက်သည်အားလျော်စွာ။ ယောဇေတဗ္ဗာ၊ ယှဉ်
 စေထိုက်ကုန်၏။ ပရိဂ္ဂဟဝစနေန၊ ပရိဂ္ဂဟသဒ္ဓါဖြင့်။ သမ္ပသနပစ္စဝေက္ခဏာနံ၊
 သမ္ပသနဉာဏ် ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ်တို့ကို။ သင်္ဂဏာတိ၊ သိမ်းယူ၏။ တေယေဝါတိ၊
 ဟူသောပါဠိဖြင့်။ စတ္တာဓော၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ တို့ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန)
 ဝုတ္တာ၊ ဆိုအပ်ကုန်ပြီ။

ဒေသိတဗ္ဗေ၊ ဟောထိုက်သော ကုသိုလ်စသော တရားသည်။ သမာနေ၊
 တူမျှပါလျက်။ ဒေသနာမတ္တဿ၊ ဟောပုံဟောနည်းမျှကို။ ပရိဝဋ္ဋနံ၊ ပြောင်း
 လွှဲခြင်းသည်။ ပရိဝဋ္ဋော၊ မည်၏။ တီသုပိ၊ ၃-ပါးလုံးလည်းဖြစ်ကုန်သော။
 ပရိဝဋ္ဋေသု၊ ပြောင်းလွှဲခြင်းတို့တွင်။ ဝါ၊ ပြောင်းလွှဲကြောင်းနည်းတို့တွင်။
 ကတ္တစိ၊ တစုံတခုသော ပြောင်းလွှဲနည်း၌။ (တနည်း)တီသုပိ၊ ကုန်သော။ ပရိ-
 ဝဋ္ဋေသု၊ ပြောင်းလွှဲခြင်းတို့၌။ ဝါ၊ ပြောင်းလွှဲကြောင်းနည်းတို့၌။ ကတ္တစိ၊
 တစုံတခုသော ပါဠိရပ်၌။ ကိဉ္စိ၊ တစုံတခုသော။ ဦနံ၊ အယုတ်အလျော့သည်
 ၎င်း။ အဓိကံဝါ၊ အပိုအလွန်သည်၎င်း။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိကတွာ၊ ဤအကြောင်း
 ကြောင့်။ ဧကောဝ ပရိစ္ဆေဒေါတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ ဣတိ၊
 ပဉ္စပုစ္ဆကအဖွင့် အပြီးတည်း။

ခန္ဓဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

ကောဝ ပရိစ္ဆေဒေါ။ ။အာယတနဝိဘင်း၌ သုတ္တန္တဘဇနိယနည်းဝယ် အနိစ္စ၊
 ဒုက္ခ၊ အနတ္တ၊ ဝိပရိဏာမဓမ္မ ဟု လောကုတ္တရာရကြောင်းဖြစ်သော ဝိပဿနာ အပိုပါ
 သေး၏။ ထို ဝိပဿနာသည် အာယတနဝိဘင်း အဘိဓမ္မဘာဇနိယ ပဉ္စပုစ္ဆကနည်းတို့
 ၌ မပါ။ ထို့ကြောင့် အာယတနဝိဘင်းသည် ကေပရိစ္ဆေဒ မဟုတ်၊ ဤ ခန္ဓဝိဘင်း၌ကား
 ထိုကဲ့သို့ အပိုမပါသောကြောင့် “ကေပရိစ္ဆေဒ”ဟု ဆိုသည်။

အာယတနနိဘင်း

၁- သုတ္တန္တဘာဇနိယအဖွင့်

၁၅၄။ ဝိသေသတောတိ (ပဒဿ)၊ ဟူသောပုဒ်၏။ (အတ္ထော ဌိစပ်)။ အာယတနသဒ္ဓတ္ထော၊ အာယတနသဒ္ဓါ၏ အနက်သည်။ (သာဓာရဏော) ဝိယ၊ စက္ခုသောတ စသော သဒ္ဓါတို့၏အနက်နှင့် ဆက်ဆံသကဲ့သို့။ (ဝိသဒိဿပမာ။) (တထာ၊ တူ။) အသာဓာရဏတော၊ သောတ အစရှိသော သဒ္ဓါ၏ အနက်နှင့် မဆက်ဆံသော။ စက္ခာဒိသဒ္ဓတ္ထတော၊ စက္ခု အစရှိသော သဒ္ဓါတို့၏ အနက် အားဖြင့်။ (ဝိနိစ္ဆယော ဝိညာတဗ္ဗော ဌိစပ်။) ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ အဿာဒေ-
တိတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ (အတ္ထံ ဝဒတိ ဌိစပ်။) မရံ၊ ပျားရည်ကို။ ဝါ၊ ချိုသော အရသာကို။ စက္ခတိ၊ သာယာ၏။ ဗျဉ္ဇနံ၊ ဟင်းကောင်းဟင်းလျာကို။ စက္ခတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ရသ သာယနတ္ထော၊ အရသာကို သာယာခြင်းအနက်ရှိသော။ စက္ခတိသဒ္ဓေါ၊ စက္ခတိသဒ္ဓါသည်။ ဝါ၊ စက္ခုသဒ္ဓါသည်။ အတ္ထိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တဿ၊ ထို သာယနတ္ထစက္ခတိသဒ္ဓါ၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ အတ္ထံ၊ အနက်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဝဒတိ၊ ဖွင့်ဆို၏။ မာဂဏ္ဍိယ၊ မာဂဏ္ဍိယ။ စက္ခု၊ စက္ခုပသာဒသည်။ ဝါ၊ မျက်စိသည်။ ရူပါရာမံ၊ ရူပါရုံဟူသော မွေ့လျော်ရာ ရှိ၏။ ရူပရတံ၊ ရူပါရုံ၌ မွေ့လျော်တတ်၏။ ရူပသမ္ပုဒိတံ၊ ရူပါရုံဖြင့် လွန်စွာ ဝမ်းမြောက်တတ်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝစနတော၊ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ (မဇ္ဈိမ-
ပဏ္ဏာသ ပရိဗ္ဗာဇကဝဂ် မာဂဏ္ဍိယသုတ်၌ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။) စက္ခု၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ ရူပံ၊ ရူပါရုံကို။ အဿာဒေတိ၊ လွန်စွာသာယာ၏။ [အာပုဗ္ဗ သာဒ-ဓာတ်။]

သောတာဒိနံ၊ သောတပသာဒ အစရှိသည်တို့၏။ သဒ္ဓါရမ္မဏာဒိရတိ-
ဘာဝေ၊ သဒ္ဓါရုံ အစရှိသည်တို့၌ မွေ့လျော်ခြင်း ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်။ သတိပံ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ (စက္ခုသဒ္ဓဿ၊ ၏။) စက္ခုပသာဒေယေဝ၊ ဌိသော။ နိရုဇ္ဈော၊ တက်ရောက် ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (အထင်ရူဇ်၏ အဖြစ် ကြောင့်။) စက္ခုမှိယေဝ၊ စက္ခုပသာဒဌိသော။ စက္ခုသဒ္ဓေါ၊ သည်။ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။ (ကေဝိယ၊ အဘယ်သဒ္ဓါတို့ကဲ့သို့နည်း။) ပဒုမာဒိသု၊ ပဒုမ္မာကြာ အစ ရှိသောအနက်တို့၌။ (နိရုဇ္ဈာ၊ တက်ရောက် ထင်ရှားကုန်သော။) ပကံဇာဒိသဒ္ဓါ ဝိယ၊ ပကံဇံ အစရှိသောသဒ္ဓါတို့ကဲ့သို့တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်ထိုက်၏။ [ဤအဓိပ္ပါယ်များကို ဋီကာကျော် အဟိတ်စိတ်နိဿယ၌ ပြခဲ့ပြီ။]

ဝိဘာဝေတိ စာတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ (အတ္ထံ ဝဒတိ ဌိစပ်။) သဒ္ဓလက္ခဏ-
သိဒ္ဓဿ၊ သဒ္ဓါကျမ်း၌လာသောသုတ်တို့၌ထင်ရှားသော။ [“စက္ခ အာစိက္ခဏေ”
ဟူသော ဓာတ်ကျမ်းကို ရည်ရွယ်သည်။] စက္ခတိသဒ္ဓဿ၊ ၏။ ဝသေန၊ ဖြင့်။

အတ္တံ၊ ကိံ။ (သင်္ဂဟကာရော) ဝဒတိ၊ ဖွင့်ဆို၏။ ဟိ၊ မှန်။ စက္ခုတိတိ (ပဒဿ)၊ ၎င်း။ အာစိက္ခတိ၊ ပြောပြတတ်၏။ အဘိဗျတ္တံ၊ အလွန်ထင်ရှားစွာ။ ဝဒတိ၊ ပြောပြတတ်၏။ ဣတိအတ္ထော၊ ဤကား အနက်။ စ၊ ဆက်။ ဝဒန္တဿ၊ ပြောပြသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ (သမဝိသမဝိဘာဝနံ၊ ညီညွတ်သောအရာဝတ္ထု၊ မညီညွတ်သော အရာဝတ္ထုကို ထင်စွာပြခြင်းသည်။ ဟောတိ) ဝိယ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) နယနဿ၊ မျက်စိ၏။ သမဝိသမ ဝိဘာဝနမေဝ၊ ညီညွတ်သောအရာဝတ္ထု၊ မညီညွတ်သော အရာဝတ္ထုကို ထင်စွာပြခြင်းသည်ပင်။ ဝါ၊ မြေညီအရပ်၊ မြေမညီအရပ်ကို ထင်စွာပြခြင်းသည်ပင်။ အာစိက္ခနံ၊ ပြောပြခြင်းတည်း။ ဣတိကတွာ၊ ဤသို့ နှလုံးပြု၍။ ဝိဘာဝေတိ စာတိ အတ္ထောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ ဝါ၊ တနည်း။ ဓာတူနံ၊ ဓာတ်တို့၏။ အနေကတ္ထတ္ထာ၊ များသောအနက် ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ စက္ခုသဒ္ဓဿ၊ ၎င်း။ ဝိဘာဝနတ္ထတာ၊ ထင်စွာပြခြင်း အနက်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ မှတ်ထိုက်၏။

ရတ္တဒဋ္ဌာဒိကာလေ၊ တပ်မက်ရာအခါ၊ စိတ်ပျက်ရာအခါ အစရှိသောအခါတို့၌။ ကကဏကရူပံ ဝိယ၊ ပုတ်သင်ညို၏အဆင်းကဲ့သို့၎င်း။ ဥဒ္ဓရူပံ ဝိယ စ၊ ဖုံသတ္တဝါ၏ အဆင်းကဲ့သို့၎င်း။ ဝဏ္ဏဝိကာရံ၊ အဆင်း၏ ထူးခြားသော အခြင်းအရာသို့။ အာပဇ္ဇမာနံ၊ ရောက်လျက်။ ရူပံ၊ ရူပါရုံသည်။ ဟဒယင်္ဂတဘာဝံ၊ စိတ်နှလုံး၌ဖြစ်သော အလိုကို။ ရူပယတိ၊ ထင်ရှား ပြတတ်၏။ ရူပမိဝ၊ မိမိတည်းဟူသော ရူပါရုံကိုကဲ့သို့။ ပကာသံ၊ ထင်ရှားအောင်။ (အတွင်းသဘော ထင်ရှားအောင်။) ကရေတိ၊ ၎င်း။ သဝိဂ္ဂဟမိဝ၊ အထည်ကိုယ်မရှိသော်လည်း အထည်ကိုယ်ရှိသကဲ့သို့။ ကတွာ၊ ၍။ ဒဿေတိ၊ ပြတတ်၏။ ဣတိအတ္ထော၊ ဤကားအနက်။

ရူပမိဝ ပကာသံ ကရေတိ။ ။ပကတိရူပါရုံသည် ဝက္ခဝိညာဏ်ဖြင့် မြင်အပ်သော်လည်း ဟဒယင်္ဂတဘာဝံ (စိတ်နှလုံး၌ဖြစ်သော အလို) ကို ဝက္ခဝိညာဏ်ဖြင့် မမြင်အပ်သို့သော် “အဆင်းရူပါရုံသည် အတွင်းစိတ် အလိုကို ဝက္ခဝိညာဏ်ဖြင့် မြင်ရသကဲ့သို့ ဖြစ်လောက်အောင် ထင်ရှားပြနိုင်သည်” ဟူလို။ ထို့ကြောင့် အနုဒ္ဓိကာ၌ ရူပမိဝအရ ရုပ်တရားတို့ကို ယူမည်ဝိုး၍ “ဝက္ခဝိညေယျံ ဝိယ” ဟု ဖွင့်သည်။ မခွင့်လည်း “အဒိဋ္ဌမ္ပိ၊ မမြင်ဘဲပဲ မမြင်နိုင်သော အတွင်းသဘောကိုလည်း။ ဝက္ခနာ ဒိဋ္ဌရူပံ ဝိယ၊ မျက်စိဖြင့် မြင်အပ်သော ရူပါရုံကဲ့သို့” ဟု ဖွင့်သည်။ ရူပမိဝ၌ ရူပါရုံသည် ဥပမာနာ၊ ဟဒယင်္ဂတဘာဝံ သည် ဥပမေယျဟု ခွဲပါ။

သဝိဂ္ဂဟမိဝ ကတွာ။ ။ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဓါသည် “သရိယံ ဝပုဂ္ဂန္တဘာဝေါ ဗောဒ္ဓိဝိဂ္ဂဟော” ဟူသော အဘိဓာန် (၁၅၁) နှင့် အညီ သရိရ (အထည်ကိုယ်) အနက်ကို ဟော၏။ ဟဒယင်္ဂတဘာဝံ (အတွင်းသဘော) သည် အထည်ကိုယ်မရှိသော်လည်း အထည်ကိုယ် ရှိသကဲ့သို့ပြင် ထင်ရှားပြတတ်၏။

ဝါ၊ တနည်း။ ဝိတ္တာရဏံ၊ ချဲ့ထွင်ခြင်းသည်။ ရူပသဒ္ဓဿ၊ ရူပသဒ္ဓါ၏။ အတ္တော၊ တည်း။ ဝိတ္တာရဏဉ္စ၊ အကျယ်ချဲ့ခြင်းဟူသည်လည်း။ ပကာသနမေဝ၊ ပေါ်လွင်ထင်ရှားအောင် ပြခြင်းပင်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပကာသေတိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော)အာဟ။ ဝါ၊ တနည်း။ ဓာတုနံ၊ တို့၏။ အနေကတ္တတ္တာ၊ ကြောင့်။ (ဓာတ်ကျမ်း၌ တိုက်ရိုက်မပါသော်လည်း အခြားအနက်များကို ဟောနိုင်ခြင်းကြောင့်။) ပကာသနတ္တော ယေဝ၊ ပကာသနအနက် ရှိသည် သာလျှင် ဖြစ်သော။ ရူပသဒ္ဓေါ၊ ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ၏။

[“ဝဏ္ဏဝါစက ရူပသဒ္ဓါနှင့် ရုပ်တရားကိုဟောသော ရူပသဒ္ဓါ၏ ဝစနတ္တ အထူးကို အဘယ်သို့ မှတ်ရမည်နည်း”ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် ဝဏ္ဏဝါစက-ဿ-စသည်မိန့်။] ဝဏ္ဏဝါစကဿ၊ အဆင်းရူပါရုံဟူသော အနက်ကိုဟောသော။ ရူပသဒ္ဓဿ၊ ၏။ ရူပယတိတိ၊ ဟူသော။ နိဗ္ဗဓနံ၊ အနက်ကို ထုတ်၍ဆိုကြောင်း ဝိဂြိုဟ်သည်။ (ဟောတိ)။ ရူပဝါစကဿ၊ ရုပ်တရားကိုဟောသော။ (ရူပ-သဒ္ဓဿ၊ ၏။) ရူပတိတိ၊ ဟူသော။ (နိဗ္ဗဓနံ ဟောတိ။) ဣတိအယံ၊ ကား။ ဝိသေသော၊ ရူပသဒ္ဓါ ၂-ပုဒ်၏ အထူးတည်း။

ဥဒါဟရိယတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ ဝုစ္စတိ၊ ရွတ်ဆိုအပ်၏။ ဣတိအတ္တေ၊ သည်။ (သတိ၊ ဖြစ်လသော်။) ဝစနမေဝ၊ သက်ရှိစကားသံသည်သာ။ ဝါ၊ ကိုသာ။ ဂဟိတံ၊ ယူအပ်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်၏။ စ၊ စင်စစ်ကား။ ဧတ္ထေ၊ ဤ သပ္ပတိတိသဒ္ဓေါ ဟူသောပါဌ်၌။ ဝစနသဒ္ဓေါယေဝ၊ သက်ရှိစကားသံသည်သာ။ သဒ္ဓေါ၊ သဒ္ဓ မည်သည်။ န၊ မဟုတ်သေး။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ သဗ္ဗောပိ၊ သက်ရှိသက်မဲ့ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော။ သောတဝိညေယျော၊ သောတဝိညာဏ်ဖြင့် သိထိုက် သော အသံဟုသမျှသည်။ (သဒ္ဓေါ၊ မည်၏။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ သပ္ပတိတိ (ပဒ-ဿ)၊ ၏။ သကေဟိ ပစ္စယေဟိ၊ မိမိဥစ္စာဖြစ်သော အကြောင်းတို့သည်။ သပ္ပိ-ယတိ၊ သောတဝိညာဏ်၏ အာရုံအဖြစ်သို့ ကပ်ဆောင်အပ်၏။ သောတဝိညေယျ-ဘာဝံ၊ သောတဝိညာဏ်ဖြင့် သိထိုက်သည်၏ အဖြစ်သို့။ ဂမိယတိ၊ ကပ်ဆောင် အပ်၏။ ဣတိအတ္တော၊ [ဤနည်းအလို သပ္ပတိသည် ကတ္တုရုပ်မဟုတ် ကမ္မရုပ် တည်း၊ သပ္ပတိ၌ သပ္ပ-ဓာတ်+ယ-ပစ္စည်း အကြေကြပါ။]

ဝိတ္တာရဏံ ဝါ။ ။ရူပသဒ္ဓါသည် ဝဏ္ဏ (အဆင်း) အနက်ကိုလည်း ဟော၏။ “ခန္ဓေ ဘဝေ နိမိတ္တမ္ပိ၊ ရူပံ ဝဏ္ဏေ စ ပစ္စယေ” အဘိဓာန် (ဂ ၂၅)၊ ထို ဝဏ္ဏသဒ္ဓါကား ချဲ့ဖွင့် ခြင်း ဝိတ္တာရအနက်ကိုလည်း ဟော၏။ ဓာတ်ကျမ်းကြည့်ပါ။ ထိုဝဏ္ဏအနက်ကို ဟောသော ရူပသဒ္ဓါကိုရည်ရွယ်၍ “ဝိတ္တာရဏံ ဝါ ရူပသဒ္ဓဿ အတ္တော”ဟု မိန့်သည်။ [ဝဏ္ဏဝါစကော ရူပသဒ္ဓေါ အဓိပ္ပေတေတိ အာဟ ဝိတ္တာရဏံ ဝါ ရူပသဒ္ဓဿ အတ္တောတိ။—အနံ။]အကျယ် ချဲ့ခြင်း ဟူသည်လည်း ပေါ်လွင်ထင်ရှားအောင် ပြခြင်းပင်တည်း။

သူစယတိတိ၊ ကား။ အတ္တနော၊ မိမိဟူသော အနံ၏။ ဝတ္ထု၊ မှီရာဒြပ်ကို။ ဂန္ဓဝသေန၊ အနံ၏အစွမ်းဖြင့်။ အပါကဋ္ဌံ၊ မထင်ရှားသည်ကို။ ဣဒံ၊ ဤဝတ္ထုသည်။ သုဂန္ဓံ၊ ကောင်းသောအနံ ရှိ၏။ (ဣဒံ၊ သည်။) ဒုဂန္ဓံ၊ မကောင်းသောအနံ ရှိ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပကာသေတိ၊ ထင်ရှားပြတတ်၏။ ဝါ၊ အဋ္ဌကထာနည်းမှ တနည်းကား။ ပဋိစ္စန္ဓံ၊ ဖုံးထားအပ်သော။ (သူတပါးမမြင်အောင် ဝှက်ထားအပ်သော။) ပုပ္ဖါဒိဝတ္ထု၊ ပန်း အစရှိသောဝတ္ထုကို။ ဧတ္ထ၊ ဤအရပ်၌။ စမ္ပကာဒိ၊ စကားပန်း အစရှိသော။ ပုပ္ဖံ၊ ပန်းသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဝါ၊ ရှိသည်ဟေ။ (ဧတ္ထ၊ ၌။) အမ္မာဒိ၊ သရက်သီး အစရှိသော။ ဖလံ၊ အသီးသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဝါ၊ ရှိသည်ဟေ။ ဣတိ၊ သို့။ ပေသုညံ၊ ချောပစ် ကုန်းတိုက်ခြင်းကို။ ကရေန္တံ၊ ဝိယ၊ မပြုတတ်သော်လည်း ပြုတတ်သကဲ့သို့။ ဟေတိ၊ ၏။ ဣတိ အတ္ထော။

အာဟာရဇ္ဈောဟရဏဿ၊ အရသာကို ပါးစပ်အတွင်းသို့ ရှေးရှု ဆောင်ခြင်း၏။ ဝါ၊ အရသာကို စားခြင်း၏။ ရသဂုဟဏမူလကတ္တာ၊ အရသာကို ယူခြင်းဟူသော အကြောင်းရင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ရှိသည့်အတွက်)။ ဇီဝိတဟေတုမှိ၊ အသက်၏ အကြောင်းဖြစ်သော။ အာဟာရရသေ၊ အစာအာဟာရ၏ အရသာ၌။ နိန္ဒတယ၊ ညွတ်ကိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဇီဝိတံ၊ အသက်ကို။ ဝါ၊ အသက်ရှည်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော အရသာကို။ အဝါယတိ၊ ခေါ်သကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ နိရုတ္တိလက္ခဏေန၊ နိရုတ္တိသုတ်ဖြင့်။ ဇိဝှိ၊ ဇိဝှိဟူ၍။ (ဣတိသဒ္ဓါ အကြေကြပ်ပါ။) ဝုတ္တာ၊ ဆိုအပ်ပြီ။

ကုစ္ဆိတာနံ သာသဝဓမ္မာနံ အာယောတိ၊ ဟူသောပါဠိဖြင့်။ ဝိသေသေန၊ အားဖြင့်။ ကာယော၊ ကို။ ဝုတ္တော၊ ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီ။ (ကသ္မာ) အနုတ္တရိယဟေတုဘာဝံ၊ အနုတ္တရိယဂုဏ်၏ အကြောင်း၏အဖြစ်သို့။ အနာဂစ္ဆန္တေသု၊ မရောက်

သူစယတိ။ ။စုရာဒိ သူစ-ဓာတ်သည် ပြခြင်းအနက် ကုန်းတိုက်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ ထိုတွင် ပြခြင်းအနက်ကိုယူ၍ “အတ္တနော ဝတ္ထု၊ ဂန္ဓဝသေန အပါကဋ္ဌံ၊ ပေ။ ပကာသေတိ” ဟု ပဌမအနက်ကို ဖွင့်သည်။ ကုန်းတိုက်ခြင်းအနက်ကိုယူ၍ “ပဋိစ္စန္ဓံ ဝါ၊ ပေ။ ပေသုညံ ကရေန္တံ ဝိယ ဟေတိ” ဟု ဒုတိယ တနည်းဖွင့်သည်။ အနံသည် ကုန်းမတိုက်တတ်သော်လည်း ဝှက်ထားအပ်သော အရာဝတ္ထုကို လိုက်ရှာသူအား တွေ့အောင်ပြုသဖြင့် ဝှက်ထားသူနှင့် လိုက်ရှာသူအကြား၌ ကုန်းတိုက်သကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။

အနုတ္တရိယ။ ပေ။ အနာဂစ္ဆန္တေသု။ ။ ဤလောက၌ မြတ်စွာဘုရားကဲ့သို့ အမှန်အမြတ် ရူပါရုံကို ဖူးတွေ့ရခြင်းသည် မြင်အပ်သမျှ ရူပါရုံတို့တွင် အမြတ်ဆုံးတည်း။ ထို့ကြောင့် ထိုကဲ့သို့ မြင်ရခြင်းကို “အသနာနုတ္တရိယ” ဟု ခေါ်၏။ ကြားရသမျှသော အသံတို့တွင် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ တရားသံသည် အမြတ်ဆုံးတည်း။ ထိုအသံကို “သဝနာနုတ္တရိယ” ဟု ခေါ်၏။ စက္ခု၊ သောတတို့သည် ထိုအနုတ္တရိယ ၂-ပါး၏ အကြောင်းများ ဖြစ်ကြ၏။ ဃာနု၊ ဇိဝှိ၊ ကာယတို့ကား ထို အနုတ္တရိယ၏ အကြောင်းမဟုတ်ကြ။

ကုန်သော။ ကာမရာဂနိဒါနကမ္မဇနိတေသု၊ ကာမရာဂလျှင် အကြောင်းရင်း ရှိသောကံသည် ဖြစ်စေအပ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ကာမရာဂဿ၊ ကာမ ရာဂ၏။ ဝိသေသပစ္စယေသု စ၊ ထူးသောအကြောင်းလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဗာန- ဇိဝှိကာယေသု၊ ဗာနပသာဒ၊ ဇိဝှိပသာဒ၊ ကာယပသာဒတို့တွင်။ (ကာယ- ဿ၊ ။) ဝိသေသတရသာသဝပစ္စယတ္ထာ၊ သာ၍ထူးကဲသော သာသဝတရား တို့၏အကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဟိ၊ မှန်။ တေန၊ ထိုကာယဖြင့်။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို။ အဿာဒေန္တာ၊ လွန်စွာသာယာကြကုန်သော။ သတ္တာ၊ သတ္တဝါ တို့သည်။ မေထုနမ္ပိ၊ မေထုန်ကိုသော်မှလည်း။ သေဝန္တိ၊ မှီဝဲကြကုန်၏။

ဥပ္ပတ္တိဒေသောတိ(ပဒဿ)၊ ဟူသော ပုဒ်၏။ ဥပ္ပတ္တိကာရဏံ၊ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းတည်း။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ ဝါ၊ တနည်း။ ကာယိန္ဒြိယဝတ္ထုကာ၊ ကာယိန္ဒြေဟူသော မှီရာရှိကုန်သော။ (ကာယပသာဒ၌ မှီကုန်သော။) စတ္တာရော၊ လေးပါးကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာတို့ကို။ [ကာယဝိညာဏ်စိတ်နှင့်စေတသိက် တို့ကို ဆိုသည်။] ဗလဝကာမာသဝါဒိဟေတုဘာဝတော၊ အားကြီးသော ကာမာသဝ အစရှိသည်တို့၏ အကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိသေသေန၊ အထူး အားဖြင့်။ သာသဝါတိ၊ တို့ဟူ၍။ ဝုတ္တာ၊ ကုန်ပြီ။ တေသံ၊ ထိုသာသဝတရားတို့၏။ ဥပ္ပဇ္ဇနဋ္ဌာနံ၊ ဖြစ်ရာဌာနဖြစ်သော ပသာဒတည်း။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။

ကာမရာဂ။ ပေ။ ကာယေသု။ ။ စက္ခု၊ သောတနှင့်တကွ ပသာဒငါးပါးလုံးသည် ကာမ- ရာဂနိဒါန=ကာမရာဂ အရင်းခံရှိသော ကံကြောင့် ဖြစ်ကြရသည်ချည်းတည်း။ သို့သော် စက္ခု၊ သောတသည် အလွန်ချည်းမဆိုးဝါးလှသေး၊ ကြည့်ရုံ နားထောင်ရုံတော့ အများက ခွင့်ပြုကြသေး၏။ ဒဿနာနုတ္တရိယ၊ သဝနာနုတ္တရိယအတွက်လည်း အကျိုးများသေး၏။ ဗာန၊ ဇိဝှိ၊ ကာယတို့ကား ဒဿနာနုတ္တရိယ သဝနာနုတ္တရိယအဖြစ်သို့ မကပ်ရောက်ကြ၊ ကာမရာဂ၏ ထူးခြားသောအကြောင်းလည်း ဖြစ်ကြသည်။

ကာယဿ။ ပေ။ ပစ္စယတ္ထာ။ ။ ထိုဗာန၊ ဇိဝှိ၊ ကာယ ၃-ပါးတို့တွင်လည်း ကာယပသာဒ သည် ကုစ္စိဿာသဝဓမ္မတို့၏ သာ၍ထူးသောအကြောင်းလည်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့်ပင် ထိုကာယပသာဒဖြင့် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို သာယာကုန်သော သတ္တဝါတို့သည် မေထုန်ကိုသော်မှ မှီဝဲ ကြလေသည်။

ကာယိန္ဒြိယဝတ္ထုကာ ဝါ။ ။ ဤနည်း၌ ကာယိန္ဒြေဟူသော ကာယပသာဒကိုမှီသော ကာယဝိညာဏ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို “သာသဝ” ဟု ဆိုသည်။ ထိုသို့ဆိုရာ၌ အကုသိုလ်စိတ် မဟုတ် သောကြောင့် အာသဝေါတရားတို့နှင့်တကွဖြစ်သည်ကားမဟုတ်၊ အကျိုးအာသဝတို့နှင့်တကွ ဖြစ်သောကြောင့် ‘သာသဝ ခေါ်သည်’ ဟု မှတ်ပါ။ အာသဝအရ ကာယဝိညာဏ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ယူပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဥပ္ပတ္တိဒေသော အရလည်း ကာယဝိညာဏ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၏ ဖြစ်ရာဌာနကို တိုက်ရိုက်ယူနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ဥပ္ပတ္တိဒေသောကို “ဥပ္ပဇ္ဇနဋ္ဌာနံ” ဟု ဖွင့်သည်။ [မရဇ္ဇကာ၌ကား ပဌမနည်းဝယ် သာသဝဓမ္မ အရ ဒုကမာတိကာ အကောက်အတိုင်း အလုံး စုံသော လောကီတရားတို့ကို ယူလေ၏။]

အတ္တနော လက္ခဏံ ဓာရယန္တိတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ (ဥပနေတွာ ဝုတ္တာ၌ စပ်။) အာယတနသဒ္ဓပ္ပရာ၊ နောက်၌ အာယတနသဒ္ဓါရှိကုန်သော။ ယေ (ဓမ္မာ)၊ အကြင် စက္ခုအစရှိသော တရားတို့ကို။ ဝိသေသလက္ခဏေန၊ အသာဓာရဏ စသော ထူးသောလက္ခဏာအားဖြင့်။ ဝတ္ထဗ္ဗာ၊ ဟောတော်မူထိုက်ကုန်၏။ (စက္ခာယတန စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူထိုက်ကုန်၏။) စက္ခာဒယော၊ စက္ခုအစရှိကုန်သော။ တေ (ဓမ္မာ)၊ ထို တရားတို့ကို။ တထာ၊ ထို စက္ခာယတနစသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ဝါ၊ ထိုစက္ခာယတနအစရှိသောနာမည်ဖြင့်။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အညေ၊ စက္ခုအစရှိသော တဆယ့်တပါးသော တရားတို့မှတပါးကုန်သော။ မနောဂေါစရဘူတာ၊ မန၏သာ ကျက်စားရာဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တရားတို့ကို။ သာမညလက္ခဏေနဝ၊ မိမိသဘောကို ဆောင်ခြင်းဟူသော သာမညလက္ခဏာအားဖြင့်သာ။ ကောယတနတ္ထံ၊ တခုတည်းသော အာယတန၏အဖြစ်သို့။ ဥပနေတွာ၊ ကပ်ဆောင်၍။ ဝုတ္တာ၊ ကုန်ပြီ။ [အနုဋီကာ၌ မနောဂေါစရဘူတာကို “မနသော ဝေဂေါစရဘူတာ” ဟု ဝေထည်၍ ဝိဂြိုဟ်ပြ၏။ ထိုဝေဖြင့် စက္ခုစသည်တို့၏ ကျက်စားရာ မဟုတ်ဟု ကန့်သတ်။]

ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း)ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ အညေ၊ ကုန်သော။ မနောဂေါစရဘူတာ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့ကို။ သာမညလက္ခဏေနဝ၊ အားဖြင့်သာ။ ကောယတနတ္ထံ၊ သို့။ ဥပနေတွာ၊ ၍။ ဝုတ္တာ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။ ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ဩဠာရိကဝတ္ထာရမ္မဏမနနသင်္ခါတေဟိ၊ ဩဠာရိကရုပ်ဖြစ်သော ဝတ္ထု၊ အာရုံ၊ သိခြင်းဟု ဆိုအပ်ကုန်သော။ ဝိသယဝိသယိဘာဝေဟိ၊ အာရုံ၏အဖြစ် အာရုံရှိသော အာရမ္မဏိကတို့၏ အဖြစ်တို့ဖြင့်။ ပုရိမာနိ၊ ရွှေ၌ ဖြစ်သော အာယတနတဆယ့်တပါးတို့သည်။ ပါကဠာနိ၊ ထင်ရှားကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တထာ၊ ထို အခြင်းအရာအားဖြင့်။ (ဝိသယဝိသယိဘာဝအားဖြင့်။)

ဩဠာရိက။ ပေ။ သင်္ခါတေဟိ ဟိ။ ။ စာအုပ်တို့၌ သင်္ခါတေဟိ နောက်ဝယ် ဟိ-သဒ္ဓါ မပါသော်လည်း ဝါကျဇောတက ဟိ-သဒ္ဓါ လိုပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရှေးနိဿယ၌ ထိုဟိကို “တံ ပါကဠံ ကဗေမိ” ဟု တပ္ပါကဋ္ဌကရဏဇောတက အဖြစ်ဖြင့် အနက်ပေးသည်။ မရဉ်လည်း “အယမတ္ထော ကထံ ဝိညာယတိတိ အာဟ ဩဠာရိကဝတ္ထာတိ အာဒိ” ဟု ဉာပကဟေတုဇောတကအဖြစ်ဖြင့် ကျမ်းတက်၏။ “ဓမ္မသဒ္ဓေါတိ” ဟု ဣတိသဒ္ဓါပါသော ကြောင့် ဉာပကဟေတုဇောတကအဖြစ်က သာ၍ကောင်းပါသည်။

ဩဠာရိကဝတ္ထာရမ္မဏမနန။ ။ ဩဠာရိကဝတ္ထာရမ္မဏဖြင့် ရွှေအာယတန ၁၀-ပါးကိုပြသည်။ မနနဖြင့် ကောဒဿမ အာယတနကိုပြသည်။ ဝိသယဟူသည် ရူပါရုံစသည်တို့တည်း။ ဝိသယိကား ထို-ရူပါရုံစသည်တို့၏ ထင်ရာဖြစ်သော စက္ခု။ ပေ။ မနတို့တည်း။

အပါကဋ္ဌာ၊ မထင်ရှားကုန်သော။ အညေ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော အာယတန တဆယ့် တပါးမှ အခြားကုန်သော။ မနောဂေါစရာစ၊ မန၏သာ ကျက်စားရာဖြစ်ကုန် သော သဘောတရားတို့သည်လည်း။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ သဘာဝံ၊ သဘောကို။ နဓာရေန္တိ၊ မဆောင်နိုင်ကုန်သည်ကား။ န၊ မဟုတ်ကုန်။ ဓာရေန္တိဝေ၊ ဆောင် နိုင်ကုန်သည်သာ။ ဣတိ ဣမဿ အတ္တဿ၊ ကို။ ဓမ္မသဒ္ဓေါ၊ ဓမ္မသဒ္ဓါသည်။ ဒီပန- ထော၊ ပြခြင်းအနက်ရှိ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (အညေ၊ ကုန်သော။ မနောဂေါ- စရာဘူတာ ဓမ္မာ သာမညသက္ခဏေနဝ ကောယတနတ္ထံ ဥပနေတွာ ဝုတ္တာ။ ဣတိ ဝိညာယတိ)။

ဝါယမန္တိတိ (ပဒဿ)၊ ၏။ အတ္တနော၊ ၏။ ကိစ္စံ၊ ကို။ ကရေန္တိ၊ ပြုတတ် ကုန်၏။ ဣစ္စေဝ၊ ဤသို့သာ။ အတ္ထော၊ သည်။ (ဟောတိ)။ [လုံ့လဝီရိယ အနက်ကို မယူပါနှင့်-ဟူလို။] စ၊ ဆက်။ ဣမသ္မိ အတ္ထေ၊ ဤ အာယတန္တိ ဟူသော အနက်၌။ အာယတန္တိ တ္ထောတိ အာယတနန္တိ၊ ဟူ၍။ အာယတန- သဒ္ဓေါ၊ သည်။ အဓိကရဏတ္ထော၊ အဓိကရဏအနက်ရှိ၏။ ဒုတိယ တတိယေသု၊ တနောန္တိ၊ နယန္တိဟူသော ဒုတိယ တတိယအနက်တို့၌။ ကတ္ထုအတ္ထော၊ ကတ္တား အနက်ရှိ၏။ တေစာတိ၊ ကား။ စိတ္တစေတသိကဓမ္မေ၊ တို့ကို။ (တနောန္တိ၌စပ်။) ဟိ၊ မှန်။ တေ၊ ထို စိတ်စေတသိကတရားတို့သည်။ တိတံဒွါရာရမ္မဏေသု၊ ထိုထိုဒွါရ၊ ထိုထိုအာရုံတို့၌။ အာယန္တိ အာဂစ္ဆန္တိ၊ ပေါ်လာတတ်ကုန်၏။ ပဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အာယာ၊ အာယတို့မည်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ [တနည်း “ကသ္မာ တေ စာတိ ပဒဿ စိတ္တစေတသိက- ဓမ္မေတိ အတ္ထော ဝိညာယတိ” ဟု ပုစ္ဆာဝါကျထုတ်၍ “ဟိ ယသ္မာ” ဟု ကာရဏ- ဝါကျလုပ်ပြီးလျှင် “ဣတိ ကသ္မာ တေ စာတိ ပဒဿ စိတ္တစေတသိကဓမ္မေတိ အတ္ထော ဝိညာယတိ” ဟု ဝိသဇ္ဇနဝါကျထည့်ပါ။]

ဝိတ္တာရေန္တိတိ (ပဒဿ)၊ ၏။ (အတ္ထော၌စပ်။) ပုဗ္ဗေ၊ မဖြစ်မီ ရွှေအသို၌။ အနုပ္ပန္တတ္တာ၊ မဖြစ်သေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ လီနာနိ၊ လျှိုဝှက်ကုန်သည်။ အပါကဋ္ဌာနိ၊ ကုန်သည်။ (ဟုတွာ) ပုဗ္ဗန္တတော၊ ရွှေအစွန်းမှ။ ဥဒ္ဓံ၊ အထက်

ဓမ္မသဒ္ဓေါ။ ။ဓမ္မသဒ္ဓါသည် “အတ္တနော သဘာဝံ ဓာရေတိ” ဟူသော ဝစနတ္ထနှင့် အညီ မိမိသဘောကို ဆောင်ခြင်းအနက်ကိုဟော၏။ စက္ခုစသော အခြားအာယတန တို့လည်း မိမိ၏ သဘောကို ဆောင်ခြင်းလက္ခဏာရှိ၍ ဓမ္မအမည် ရနိုင်ကြသည်သာ။ သို့သော် ထို စက္ခုအစရှိသည်တို့သည် ဝတ္ထုအာရုံအားဖြင့် ထင်ရှားသောကြောင့် စက္ခာ- ယတန ရူပါယတန စသော အမည်ထူးများကို ရပြီး ဖြစ်ကြ၏။ စိတ်အားလုံးလည်း သိခြင်းလက္ခဏာအားဖြင့် ထင်ရှားသောကြောင့် မနာယတန အမည်ထူးကို ရပြီးဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အများနှင့်ဆက်ဆံ၍ သာမန်ဖြစ်သော ဓမ္မာယတနအမည်ကို လက်မခံရကား ကြွင်းသော တရားများသာ ဓမ္မာယတနအမည် ရတော့သည်ဟု မှတ်ပါ။

ဖြစ်သော နောက်၌။ ပသာရေန္တိ၊ ဖြန့်တတ်ကုန်၏။ ပါကဋ္ဌာနိ၊ ထင်ရှားသည်
တို့ကို။ ကရေန္တိ၊ ကုန်၏။ ဥပ္ပါဒေန္တိ၊ ဖြစ်စေတတ်ကုန်၏။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။
[ဝိတ္ထာရေန္တိ အရ “ခွဲ” ဟူရာ၌ “မဖြစ်သေးသော တရားတို့ကို ဖြစ်စေသည်” ဟု
ဆိုလိုသည်။]

ရူဠိဝသေန၊ အထင်ရူဠိ၏အစွမ်းဖြင့်။ အာယတနသဒ္ဓဿ၊ အာယတနသဒ္ဓါ
၏။ အတ္တံ၊ အနက်ကို။ ဝတ္ထု၊ ဆိုခြင်းငှါ။ အဝိစာတိ အာဒိ၊ အစရှိသော
စကားရပ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) အာရဒ္ဓံ၊ အပ်ပြီ။ တံ နိဿိတတ္ထာတိ ဧတ္ထ၊
ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော ဌှပ်ပေါ့) မနော၊ မနောဒွါရဟူသည်။ မနော-
ဝိညာဏာဒိနိ၊ မနောဝိညာဏ် အစရှိကုန်သော။ စိတ္တစေတသိကာနံ၊ တို့၏။
နိဿယပစ္စယော၊ နိဿယပစ္စည်းသည်။ န ဟောတိ၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
တဿ၊ ထို မနောဒွါရ၏။ နေသံ၊ ထို မနောဝိညာဏ် အစရှိကုန်သော စိတ်
စေတသိက်တို့၏။ ဒွါရဘာဝေါ၊ ဒွါရ၏အဖြစ်ကို။ နိဿယဘာဝေါတိ၊ နိဿယ၏
အဖြစ်ဟူ၍။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်ထိုက်၏။

အတ္တတောတိ၊ ကား။ ဝစနတ္ထတော၊ သဒ္ဓါ၏ အနက်အားဖြင့်။ (ဝိညာ-
တဗ္ဗော ဌှပ်ပေါ့) ဝစနိယတ္ထတော၊ စက္ခုအစရှိသည်တို့ ဟောထိုက်သော ဝစနိ-
ယတ္ထအားဖြင့်။ န၊ သိထိုက်သည်မဟုတ်။ ဟိ၊ မှန်။ ဧတ္ထ၊ ဤ အာယတနဝိဘင်း
အဋ္ဌကထာ၌။ စက္ခုတိတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသော စကားရပ်ဖြင့်။ ဝစနတ္ထော၊
ဝစနတ္ထကို။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ယံ စက္ခု စတုန္ဒံ မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယ
ပသာဒေါတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသောစကားရပ်ဖြင့်။ ဝစနိယတ္ထော၊ သဒ္ဓါသည်
ဟောထိုက်သော အရကောက်အနက်ကို။ ဝုတ္တောဝိယ၊ ဟောတော်မူအပ်သကဲ့
သို့။ (တထာ၊ တူ။) ဝစနိယတ္ထော၊ ကို။ န (ဝုတ္တော)၊ မဆိုအပ်။ (အဋ္ဌကထာ၌
မဆိုအပ်။) ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [ဝိဂြိုဟ်ဝါကျ၏အရကောက်ခြေအနက်ကို
“ဝစနိယတ္ထ” ဟု ဆိုသည်။ ထို ဝစနိယတ္ထကို “ဘာဝတ္ထ (အဓိပ္ပါယ်တ္ထ)” ဟု၎င်း၊
“သဇ္ဈပတ္ထ” ဟု၎င်း ခေါ်သည်။ ထို့ကြောင့် “ခြေတွေကို မှတ်လေ ဝစနိယ”
ဟု ဆရာတို့ ဆိုကြသည်။]

တံ နိဿိတတ္ထာ။ ။ “စက္ခာဒိသု စ တေ အာကိဏ္ဏာ။ တံနိဿိတတ္ထာ” ဟူသော
အဋ္ဌကထာ၏အဖွင့်တည်း။ စက္ခု၊ သောတ၊ ဘာနု၊ ဇီဝါ၊ ကာယ ငါးဒွါရသည် စက္ခု-
ဝိညာဏ် စသည်တို့၏မှီရာ နိဿယပစ္စည်း ဖြစ်သကဲ့သို့၊ မနောဒွါရဟူသော မနသည်
မှီရာနိဿယပစ္စည်း မဟုတ်။ သို့ဖြစ်လျှင် အဘယ်နည်းဖြင့် နိဿယဖြစ်နိုင်ပါသနည်းဟု
မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “တဿ နေသံ ဒွါရဘာဝေါ နိဿယဘာဝေါ” ဟု မိန့်သည်။
“နိဿယပစ္စည်း အဖြစ်ဖြင့်ကား နိဿယ မဟုတ်ပါ။ ဒွါရအဖြစ်ဖြင့်သာ မှီရာနိဿယဖြစ်ပါ
သည်” ဟူလို။

တာဝတုဒတာတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ အနန္နာဓိကဘာဝံ၊ မယုတ်မလွန်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒဿေတိ။ တတ္ထ၊ ထိုမယုတ်မလွန်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကိုပြရာ၌။ ဒွါဒသာယတနဝိနိမုတ္တဿ၊ ၁၂-ပါးသော အာယတနတို့မှ လွတ်သော။ ကဿစိ၊ တစုံတခုသော။ ဓမ္မဿ၊ တရား၏။ အဘာဝါ၊ မရှိတော့ခြင်းကြောင့်။ (ဓမ္မာယတနဖြင့် နာမည်အထူးမရသော တရားဟူသမျှကို သိမ်းယူပြီးဖြစ်သည့်အတွက် ဓမ္မမကျန်တော့ခြင်းကြောင့်။) အဓိကဘာဝတော၊ အပိုအလွန်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ စောဒနာ၊ စောဒနာသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိတော့။ ပန၊ ကား။ သလက္ခဏဓာရဏံ၊ မိမိ၏သဘောလက္ခဏာကို ဆောင်ခြင်းသည်။ သဗ္ဗေသံ၊ အလုံးစုံသောအာယတနတို့၏။ သာမညလက္ခဏံ၊ သာမညလက္ခဏာတည်း။ [“အတ္တနော လက္ခဏံ ဓာရေန္တိတိ ဓမ္မာ”ဟူသော ဝိဂြိုဟ်အရ မိမိလက္ခဏာကို ဆောင်ခြင်းသည် အာယတန အားလုံးနှင့် ဆက်ဆံသော သာမညလက္ခဏာဖြစ်၏။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဦနစောဒနာ၊ ဦနစောဒနာသည်။ ဝါ၊ အယုတ်အလျော့ကို စောဒနာဘွယ်သည်။ (၁၂-ပါးအောက်လျော့၍ ဓမ္မာယတနတပါးတည်းသာ ဟောတော်မူထိုက်သည် မဟုတ်ပါလောဟု စောဒနာဘွယ်သည်။) သမ္မုတိ၊ ဖြစ်သင့်၏။ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ ဒဿေန္တော၊ ပြလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ စက္ခာဒယောပိ ဟိတိ အာဒိ၊ အစရှိသော။ (ယံ ဝစနံ အတ္ထိတံ ဝစနံ သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

အသာဓာရဏန္တိ၊ ကား။ စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ၊ စက္ခုဝိညာဏ် အစရှိသည်တို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ အသာဓာရဏံ၊ မဆက်ဆံသော။ (ဓမ္မာယတနံ အာရမ္မဏံ၌ စပ်။) စက္ခာဒီနံ၊ စက္ခုပသာဒ အစရှိသည်တို့၏။ အသာဓာရဏာရမ္မဏဘဝေ၊ စက္ခုဝိညာဏ်စသည်တို့နှင့် မဆက်ဆံသောအာရုံတို့၏ အဖြစ်သည်။ သတိပိ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ဒွါရဘာဝေန၊ စက္ခုဒွါရ အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဂဟိတတ္ထာ၊ ယူအပ်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဓမ္မာယတနေ၊ ၌။ အဂ္ဂဟဏံ၊ မယူခြင်းကို။

အသာဓာရဏံ။ ။စက္ခု စသော ပသာဒရုပ်များလည်း စက္ခုဝိညာဏ် အစရှိသည်တို့က အာရုံမပြုနိုင်ဘဲ မနောဝိညာဏ်၏ အသာဓာရဏအာရုံ၌ ပါဝင်ပါသော်လည်း စက္ခာယတန စသောနာမည်ဖြင့် သီးခြား ယူအပ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဓမ္မာယတနအရ စက္ခုပသာဒ စသည်တို့ကို မယူတော့။ ထို့ကြောင့်အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ် သမုစ္စည်းပိုင်း ဓမ္မာယတန ဓမ္မဓာတု အရဏေကံ၌ “ဧတ္ထ ပန စေတသိက သုဓမ္မပ နိဗ္ဗာနဝသေန ဧကေနသတ္တတိဓမ္မာ ဓမ္မာယတနဓမ္မဓာတုတိ သင်္ခံ ဂစ္ဆန္တိ”ဟု ဆိုသည်။

ဒွါရရမ္မဏဘာဝေဟိ ဝါ။ ။ဤစကားအရ စက္ခုပသာဒ အစရှိသည်တို့သည် မနောဝိညာဏ်၏ အာရုံဖြစ်ပါသော်လည်း ဒွါရမဖြစ်သောကြောင့် “အသာဓာရဏ”ဟု ဆိုသည်။ ဒွါရအဖြစ် အာရုံအဖြစ် ၂-ပါးလုံးအားဖြင့် ဆက်ဆံသော “သာဓာရဏ”ဟုဆိုလိုသည်။

ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မုတ်ထိုက်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ဒွါရာရမ္မဏဘာဝေဟိ၊ ဒွါရ၏အဖြစ်၊ အာရုံ၏ အဖြစ်တို့ဖြင့်။ အသာဓာရဏတံ၊ စက္ခုဝိညာဏ်အစရှိသည်တို့နှင့် မဆက်ဆံကုန် သည်၏အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ချုံ။ အသာဓာရဏန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန)။ ဝတ္ထံ၊ ပြီ။

ယေဘုယျသဟုပ္ပတ္တိ အာဒိဟိ၊ များသောအားဖြင့် အတူတကွဖြစ်ခြင်း အစ ရှိသည်တို့ကြောင့်။ ဥပ္ပတ္တိက္ကမာဒိအယုတ္တိ၊ ဥပ္ပတ္တိက္ကမ အစရှိသည်တို့၏ မသင့် ခြင်းကို။ ယောဇေတဗ္ဗာ၊ ယှဉ်စေထိုက်၏။ အဇ္ဈတ္တိကေသု ဟိတိ ဧတေန၊ ဟူ သောဤပါပြီဖြင့်။ အဇ္ဈတ္တိကဘာဝေန၊ အဇ္ဈတ္တိက၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဝိသယိ- ဘာဝေန၊ ဝိသယရှိသော ဝိသယီ၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ အဇ္ဈတ္တိကာနံ၊ အဇ္ဈတ္တိကာယတန ၆-ပါးတို့၏။ ပဌမံ၊ ဗာဟိရာယတနတို့မှ ရှေးဦးစွာ။ ဒေသေ- တဗ္ဗတံ၊ ဟောထိုက်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဒဿေတိ၊ ၏။ ဟိ၊ မှန်။ ပဌမံ၊ စွာ။ ဒေသေတဗ္ဗေသု၊ ဟောထိုက်ကုန်သော။ တေသု၊ ထို အဇ္ဈတ္တိကာယတန ခြောက်ပါးတို့တွင်။ (စက္ခာယတနဿ၊ ၏။) ပါကဋတ္တာ၊ ထင်ရှားသည်၏အဖြစ် ကြောင့်။ ပဌမတရံ၊ သာ၍ ရှေးဦးစွာ။ စက္ခာယတနံ၊ စက္ခာယတနကို။ ဒေသိ- တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ ဒဿေတိ။

တတော ဗာနာယတနာဒိနီတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါပြီ၌။ ဗဟူပကာရတ္တာ- ဘာဝေန၊ ဗဟူပကာရအဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ စက္ခုသောတေဟိ၊ တို့မှ။ ပုရိမတရံ၊ သာ၍ ရှေးဦးစွာ။ အဒေသေတဗ္ဗာနိ၊ မဟောထိုက်ကုန်သော ဗာန ဇိဝှါ ကာယတို့ကို။ သဟ၊ အတူတကွ။ ဝါ၊ တပြိုင်နက်။ ဝတ္ထံ၊ ဟောတော်မူ ခြင်းငှါ။ အသက္ကုဏေယျတ္တာ၊ မတတ်ကောင်းကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဧကေန၊ တမျိုးမျိုးသော။ ကမေန၊ အစဉ်အားဖြင့်။ (ဗာန ဇိဝှါ ကာယဟု ဖြစ်စေ၊ ဇိဝှါ ဗာန ကာယဟု ဖြစ်စေ၊ ကာယ ဗာန ဇိဝှါဟု ဖြစ်စေ တမျိုး မျိုးသော အစဉ်အားဖြင့်။) ဒေသေတဗ္ဗာနိ၊ ဟောတော်မူထိုက်ကုန်၏။ ဣတိ၊

ယေဘုယျ။ပေ။အာဒိဟိ။ ။[ယေဘုယျသဟုပ္ပတ္တိ အာဒိဟိတိ ယေဘုယျေန စက္ခာ- ယတနာဒိနိ ကဿစိ(အချို့ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌။) ကဒိစိ(တရံတခါ၌။) ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ကာမဓာတုယာ ဥပပတ္တိက္ကဏေ ကဿစိ ကောဒဿယတနာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ ဟိ ဝတ္ထံ။— အနု။] ကာမဘုံဝယ် ဩပပါတိကသတ္တဝါတို့၏ ပဋိသန္ဓေခဏ၌ စက္ခုစသော ဒဿက ၇-ပါး တွင် စက္ခုစသော အာယတနငါးပါး ပါဝင်၏။ သဒ္ဓါယတနမှတစ်ပါး ရူပါယတနစသော အခြားအာယတနများလည်း ရ၏။ ဤသို့ ၁၁-ပါးတိုင်အောင် များသောအားဖြင့် အာယ- တနတို့ တပြိုင်နက် ဖြစ်ကြသောကြောင့် ဥပ္ပတ္တိက္ကမအားဖြင့် ရှေ့နောက် စဉ်ဆက် မသင့် တော့၊ ဥပ္ပတ္တိက္ကမာဒိ၌ အာဒိဖြင့် ပဟာနုက္ကမ၊ ပဋိပတ္တိက္ကမ၊ ဘူမိက္ကမတို့ကို ယူပါ။ ထို ကမ အားဖြင့်လည်း ယောဇနာဘျိရန် မသင့်ပုံကို အနုဒ္ဓိကာ၌ ပြထားသည်။

ကြောင့်။ ဘာနာဒိက္ခမေန၊ ဘာန အစရှိသည်တို့၏ အစဉ်ဖြင့်။ ဒေသိတာနိ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ (အယ်)၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ သင်္ဂဟအဋ္ဌကထာ ဆရာ၏ အလိုတည်း။

ဟိ၊ မှန်။ အညတာပိ၊ ဘာန၊ ဇိဝှ၊ ကာယဟူသော အခြင်းအရာမှ တပါး သော အခြင်းအရာအားဖြင့်လည်း။ ဒေသိတေသု၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်လ သော်။ စောဒေတုံ၊ စောဒနာခြင်းငှါ။ န နသက္ကာ၊ မတတ်ကောင်းသည် မဟုတ် တတ်ကောင်းသည်သာ။ သောဓေတဗ္ဗာနိ၊ သုတ်သင်အပ်ကုန်သည်။ (မြေရှင်းအပ်ကုန်သည်။) သမာနာနိ၊ ပြင်ပြန်ကုန်သော်လည်း။ န ဒေသေတုံ၊ မဟောခြင်းငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်းကုန်။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

တေဿ၊ ဤမန၏။ ဂေါစရော၊ ကျက်စားရာဟူသော။ ဝိသယော၊ အာရုံ သည်။ အတ္ထိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သော၊ ထိုမနသည်။ ဂေါစရဝိသယော၊ မည် ၏။ မနော၊ မနတည်း။ (မနာယတနတည်း။) ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမှတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ တေဿ၊ ဤမန၏။ ကဿ၊ အဘယ်၏။ ဂေါစရော၊ ဟူသော။ ဝိသယော၊ သည်။ အတ္ထိ၊ နည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ စက္ခာဒိနံ၊ စက္ခုအစရှိကုန်သော။ ပဉ္စန္ဒမ္ပိ၊ ငါးပါးလုံးတို့၏လည်း။ (ဂေါစရော ဝိသယော အတ္ထိ။) ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။ စ၊ ဆက်။ ဝိညာဏုပ္ပတ္တိကာ- ရဏ ဝဝတ္ထာနတောတိ တေေန၊ ဟူသော ဤပါရှိဖြင့်။ စက္ခာဒိအနန္တရံ၊ စက္ခု အစရှိသည်တို့၏ အခြားမဲ့၌။ ရူပါဒိဝစနဿ၊ ရူပါယတန အစရှိသည်ကို ဟော တော်မူခြင်း၏။ ကာရဏံ၊ အကြောင်းကို။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ [စက္ခု ဝိညာဏ်ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းသည် စက္ခုပသာဒ ရူပါရုံတည်း။ ထို့ကြောင့် စက္ခာယတန၏ အခြားမဲ့၌ ရူပါယတနကို ဟောတော်မူ၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့် သိ ပါ။ မနောဝိညာဏ်၏အကြောင်းသည် မနာယတနနှင့် မွှောရုံတည်း။ ထို့ ကြောင့် မနာယတန၏ အခြားမဲ့၌ မွှောယတနကို ဟောတော်မူရသည်- ဟူလိ။]

ပစ္စယဘေဒေါ၊ ပစ္စယဘေဒဟူသည်။ ကမ္မာဒိဘေဒေါ၊ ကံ အစရှိသော အထူးအပြားတည်း။ [ပစ္စလပရိဂ္ဂဟဉာဏ် အခမ်း၌ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ကံ၊ အာဟာရတို့ကို ရုပ်တရားတို့၏ အကြောင်းဟု ဆို၏။ ထို့ကြောင့် ကမ္မာဒိ၌ အာဒိဖြင့် အဝိဇ္ဇာတဏှာကို၎င်း၊ ကမ္မဇရုပ်တို့ဆက်၍ တည်ဘို့ရန် အာဟာရ အကြောင်းကို၎င်း ယူပါ။] နိရယာဒိကော၊ နိရယ အစရှိသောဂတိသည်၎င်း။ အပဒါဒိဂတိနာနာကရဏဉ္စ၊ ထိုထိုဂတိ၌ အသီးအခြားပြုကြောင်း ဖြစ်သော အပဒအစရှိသည်၎င်း။ ဂတိဘေဒေါ၊ ဂတိဘေဒတည်း။ ဝါ၊ ဂတိ၏ အထူး အပြားတည်း။ ဟတ္ထိအဿာဒိကော၊ ဆင်၊ မြင်းအစရှိသော အပေါင်းသည် ၎င်း။ ခတ္တိယာဒိကော၊ ခတ္တိယအစရှိသော အပေါင်းသည်၎င်း။ နိကာယ- ဘေဒေါ၊ နိကာယဘေဒတည်း။ ဝါ၊ အပေါင်း၏ အထူးအပြားတည်း။ တံတံ-

သတ္တသန္တာနဘေဒေါ၊ ထိုထိုသတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာအစဉ်အထူးအပြားသည်။ ပုဂ္ဂ-
လဘေဒေါ၊ တည်း။ ဝါ၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အထူးအပြားတည်း။ စ၊ ဆက်။ စက္ခာ-
ဒီနံ၊ စက္ခု အစရှိကုန်သော။ ဝတ္ထုနံ၊ ဝတ္ထုရုပ် ၅-ပါးတို့၏။ ယာ အနန္တ-
ဘေဒတာ၊ အကြင် အနန္တဘေဒတို့၏ အဖြစ်ကို။ ဝုတ္တာ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ သော
ယေဝ၊ ထို အနန္တဘေဒသည်ပင်။ ဟဒယဝတ္ထုဿစ၊ ဟဒယဝတ္ထု၏လည်း။
(မနာယတန၏မှီရာ ဟဒယဝတ္ထု၏လည်း။) ဘေဒေါ၊ အထူးအပြားသည်။
ဟောတိ၊ ၏။ တတော၊ ထိုဟဒယဝတ္ထု၏ အထူးအပြားအားဖြင့်၎င်း။
ဒုက္ခပုဋိပဒါဒိတော၊ ဒုက္ခပုဋိပဒါ အစရှိသောအားဖြင့်၎င်း။ အာရမ္မဏာဓိပတိ-
အာဒိဘေဒတောစ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ အစရှိသော အပြားအားဖြင့်၎င်း။
မနာယတနဿ၊ ၏။ အနန္တပူဘေဒတာ၊ အနန္တပူဘေဒ၏ အဖြစ်ကို။ ယော-
ဇေတဗ္ဗာ၊ ယှဉ်စေထိုက်၏။ [ဟဒယဝတ္ထုက အနန္တပူဘေဒဖြစ်သောကြောင့်
ထို၌မှီသော မနာယတနလည်း အနန္တပူဘေဒဖြစ်ရသည်။ ဈာန်မနတို့၌ကား
ဒုက္ခပုဋိပဒါစသော ပဘေဒကြောင့် အနန္တပူဘေဒဖြစ်ရသည်။]

ဣမသ္မိံ သုတ္တန္တဘာဇနီယေ၊ ဤသုတ္တန္တဘာဇနီယနည်း၏။ ဝိပဿနာ၊
ဝိပဿနာကို။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ (“စက္ခု အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ ဝိပ-
ရိဏာမဓမ္မံ” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ပါဠိတော်ကို ကြည့်ပါ။) ဣတိ၊
ကြောင့်။ ဝိပဿနပုဂမနံ၊ ဝိပဿနာ၏ အဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်သော။ ဝိညာ-
ဏံစ၊ မနောဝိညာဏ်ကိုလည်း။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ မနာယတနဿ၊ ၏။ ကော-
သိတိ ပဘေဒတာ၊ ဂဝ-ပါး အပြားရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ နိဒ္ဒေသဝသေန၊ အကျဉ်း
အကျယ်ကို ညွှန်ပြခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ ညွှန်ပြအပ်သော အကျဉ်းအကျယ်၏
အပြားအားဖြင့်။ ဝုတ္တာ၊ ပြီ။ နီလံ၊ ညိုသောရူပါရုံသည်။ နီလဿေဝ၊ ညိုသော
ရူပါရုံ၏သာ။ သဘာဂံ၊ သဘာဂဖြစ်၏။ အညံ၊ နီလရူပါရုံမှ တပါးသော ပီတ
အစရှိသော ရူပါရုံသည်။ ဝိသဘာဂံ၊ ဝိသဘာဂဖြစ်၏။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ ကုသ-
လသမုဋ္ဌာနာဒိဘေဒေသု၊ ကုသလသမုဋ္ဌာနံ အစရှိသောအပြားတို့၌။ ယောဇေ-
တဗ္ဗံ၊ ၏။ [ကုသိုလ်ကြောင့်ဖြစ်သော ရူပါရုံသည် အခြားကုသိုလ်ကြောင့် ဖြစ်
သော ရူပါရုံ၏ သဘာဂဖြစ်၏။ အကုသိုလ်ကြောင့်ဖြစ်သော ရူပါရုံ၏ ဝိသဘာ
ဂဖြစ်၏။ ဤသို့ ဝေသည်ဖြင့် သိပါ။]

တေဘူမကမ္မောရမ္မဏဝသေနာတိ ဣဒံ၊ ဟူသောဤစကားကို။ (ဝုတ္တံ၌စပ်)။
ပုဗ္ဗေ၊ ရှေ့၌။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော။ စက္ခာဒိဝဠံ၊ စက္ခု အစရှိသည်တို့သည်
ကြဉ်အပ်သော။ ဓမ္မာရမ္မဏံ၊ ဓမ္မာရုံကို။ သန္တာယ၊ ၍။ (သင်္ကဟကာရေန)
ဝုတ္တံ၊ [ဓမ္မာရုံဟု ဆိုရာ၌ ပသာဒရုပ်များလည်း ပါ၏။ ဝီတိလည်း ပါ၏။ ဤ
ဓမ္မာယတန၏ ပရိယာယ်ဖြစ်သော ဓမ္မာရုံဟူရာ၌ကား ရှေး၌ ဆိုအပ်ပြီးသော
ဝက၊ ဝသော ပသာဒ မနာယတနတို့ကို ကြပ်ပါ-ဟုလို့။]

သပရိပ္ပန္နကိရိယာဝသေန၊ လှုပ်ရှားခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သော အမူအရာ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဤဟန်၊ အားထုတ်ခြင်းသည်။ ဤဟာ၊ ဤဟာမည်၏။ စိန္တနဝသေန၊ ကြံစည်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ (စဉ်းစားခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် စိတ်ကူးခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။) ဗျာပါရကရဏံ၊ ကြောင့်ကြဗျာပါရကိုပြုခြင်းသည်။ ဗျာပါရော၊ ဗျာပါရမည်၏။ တတ္ထ၊ ထို ဤဟာဗျာပါရတို့တွင်။ ဗျာပါရံ၊ ဗျာပါရဖြစ်ပုံကို။ ဒဿေန္တော၊ ပြလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ န ဟိ စက္ခုဂ္ဂူပါဒီနံ ဧဝံ ဟောတိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ကဟကာရော) အာဟ။ ဤဟံ၊ ဤဟာဖြစ်ပုံကို။ ဒဿေန္တော၊ န စ တာနိတိ အာဒိ၊ အစရှိသော။ (ယံ ဝစနံ အတ္ထိံ၊ တံ ဝစနံ သင်္ကဟကာရော။) အာဟ။

ပန၊ ဆက်။ ဥဘယမ္ပိ၊ ၂-မျိုးလုံးသည်လည်း။ ဤဟာစ၊ ဤဟာသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်နိုင်၏။ ဗျာပါရစ၊ ဗျာပါရသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်နိုင်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဥပ္ပဋိပါဋိဝစနံ၊ အစဉ်မဟုတ်ဘဲ ဆိုခြင်းသည်။ (ဟောတိ။) ဓမ္မတာဝါတိ၊ ကား။ သဘာဝေါ၊ သဘောတံထွာသာတည်း။ (ထုံးစံသာတည်း။) ဝါ၊ တနည်း။ ကာရဏသမတ္ထတာ၊ ဝတ္ထုအာရုံတို့၏အကြောင်း၏ အဖြစ်ဖြင့် စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်သည်။ (ဓမ္မတာ၊ ဓမ္မတာမည်၏။) ဤဟာဗျာပါရရဟိတာနံ၊ လုံ့လကြောင့်ကြဗျာပါရမှ ကင်းကုန်သောဝတ္ထုအာရုံတို့၏၊ ဒွါရာဒိဘာဝေါ၊ ဒွါရအစရှိသည်တို့၏ ဖြစ်နိုင်ခြင်းသည်။ (ဒွါရ၊ ဝတ္ထု၊ အာရုံတို့၏ ဖြစ်နိုင်ခြင်းသည်။) ဓမ္မတာ၊ မည်၏။ စ၊ ဆက်။ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ၊ ဤကာရဏသမတ္ထတာဟူသောအနက်၌။ ယန္တိတေဿ၊ ယံ ဟူသော ဤပုဒ်၏။ ‘ယသ္မာတိ အတ္ထော၊ ယသ္မာဟူသော အနက်သည်။ (ဟောတိ။) ပုရိမသ္မိံ (အတ္ထေ)၊ သဘာဝေါဟူသော ရှေးအနက်၌။ ယံ သဒ္ဓေါ၊ သည်။ သမ္ဘဝနဝိသေသနံ၊ သမ္ဘဝနကြိယာ၏ ဝိသေသနတည်း။

ဥပ္ပဋိပါဋိဝစနံ။ ။ ခေါင်းစဉ်တုန်းက ဤဟာသည် ရှေ့ ဗျာပါရသည် နောက်တည်း၊ အကျယ်ပြသောအခါ အဋ္ဌကထာ၌ “န ဟိ စက္ခုဂ္ဂူပါဒီနံ၊ ပေ၊ ဥပ္ပဇ္ဇေယျာတိ” ဟုဗျာပါရဖြစ်ပုံကို ရှေ့ထား၍ “န စတာနိ ဝိညာဏုပ္ပါဒနတ္ထံ၊ ပေ၊ ဤဟန္တိ” ဟု ဤဟာဖြစ်ပုံကို နောက်မှပြထား၏။ ထိုသို့ ရှေ့နောက်ပြောင်း၍ ပြခြင်းသည် ဤဟာနှင့် ဗျာပါရတို့၏ ပရိယာယ်ဖြစ်ကြောင်းကို သိစေလိုသောကြောင့်တည်း။

ဓမ္မတာဝ။ ။ “သဘာဝေါ” ဟု ပဌမဖွင့်၏။ “ကာရဏသမတ္ထတာ ဝါ” ဟု ဒုတိယဖွင့်၏။ [ကာရဏသမတ္ထတာတိ ကာရဏဘူတာ သမတ္ထတာ ပစ္စယဘာဝေါ။—အနု။] ထိုကာရဏသမတ္ထတာကိုပင် “ဤဟာဗျာပါရရဟိတာနံ ဒွါရာဒိဘာဝေါ” ဟု ထပ်ဖွင့်သည်။ [ဤဟာတိအာဒိ တပ္ပိဝရဏံ။—မရ။] ထို့ကြောင့် “ဣမသ္မိံ အတ္ထေ” အရ ကာရဏသမတ္ထဘာအနက်ကို ယူ၍ ပုရိမသ္မိံ (အတ္ထေ) အရ သဘာဝေါဟူသော အနက်ကို ယူပါ။ ယံ ကို သမ္ဘဝန္တိကြိယာနှင့် တွဲ၍ ပေးရသောကြောင့် “သမ္ဘဝနဝိသေသန” ဟု ဆိုသည်။ ရိုးရာအားဖြင့် ကြိယာပရာမသနပင်တည်း။

သုညော ဂါမောတိ ခေါ ဘိက္ခဝေ ဆန္နေတံ အဇ္ဈတ္တိကာနံ အာယတနာနံ အဓိဝစနန္တိ။ ဟူ၍။ ဝစနတော၊ ဟောတော် မူခြင်းကြောင့်။ (သဠာယတန သံယုတ်၊ အာသီဝိသဝဂ်၊ အာသီဝိသောပမသုတ်၌ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။) သုညော ဂါမော ဝိယ၊ လူတို့မှကင်းဆိတ်သော ရွာပျက်ကြီးကိုကဲ့သို့။ ဒဗ္ဗဗ္ဗာနိ၊ ရှုမှတ်ထိုက်ကုန်၏။ [ဘိက္ခဝေ၊ ဘိက္ခုတို့။ သုညော ဂါမောတိ၊ ဟူသော။] ဤ အမည်သည်။ ဆန္နံ၊ ဖြစ်ပါးကုန်သော။ အဇ္ဈတ္တိကာနံ၊ အဇ္ဈတ္တိကဖြစ်ကုန်သော။ အာယတနာနံ၊ တို့၏။ အဓိဝစနံ၊ အမည်တည်း။ [“ဂဟိတေဟိ” ဟု ဟိပါလျှင် ကောင်း၏။ မပါလျှင် ထည့်ပေး။] ဟိ၊ မှန်။ အန္တပါနသမောဟိတန္တိ၊ အစား အသောက်တို့နှင့်ပြည့်စုံ၏ဟူ၍။ ဂဟိတေ၊ မှတ်ယူအပ်သော။ ဝါ၊ ထင်မှတ်အပ် သော။ သုညဂါမေ၊ လူတို့မှ ကင်းဆိတ်သောရွာ၌။ ယညဒေဝဘာဇေန၊ အကြင် အကြင်အိုးခွက်ကိုပင်။ ပရာမသီယတိ၊ သုံးသပ်အပ်၏။ (ဖွင့်ကြည့်အပ်၏။) တံတံ၊ ထိုထိုအိုးခွက်ကို။ ဝိတ္တကံယေဝ၊ စားသောက်ဖွယ်မှ ကင်းဆိတ်သည်ကိုသာ။ ပရာမသီယတိ၊ ၏။ ဝေ၊ တူ။ ဓုဝါဒိဘာဝေန၊ ဓုဝါဒစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဂဟိတာနိ၊ ယူအပ်ကုန်သည်။ ဥပပရိက္ခိယမာနာနိ၊ ဉာဏ်ဖြင့် စူးစမ်းအပ်ကုန် သည်။ (သမာနာနိ၊ ဖြစ်ကုန်လသော်။) ဝိတ္တကာနေဝ၊ ဓုဝါဒသည်တို့မှ အချည်းနှီး ကင်းဆိတ်သည်သာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော။ တောနိ၊ ဤ အဇ္ဈတ္တိကာယတနတို့ကို။ ဒိဿန္တိ၊ ရှုမြင်အပ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

စက္ခာဒိဒ္ဓါရေသု၊ စက္ခုအစရှိသောဒ္ဓါရတို့၌။ အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿပွါဒက-
ဘာဝေန၊ အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿကို ဖြစ်စေတတ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ရူပါ-
ဒီနိ၊ ရူပါရုံအစရှိသည်တို့ကို။ (ဝုတ္တာနိ၏ ကံ) (တနည်း) ရူပါဒီနိ၊ ရူပါရုံအစရှိ
သည်တို့သည်။ (အဘိဃာတကာနိ၏ ကတ္တား) စက္ခာဒိနိ၊ စက္ခုပသဒအစရှိ
သည်တို့ကို။ အဘိဃာတကာနိ၊ ဖိသတ်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ သို့။ (သင်္ဂဟကာရေ-
န) ဝုတ္တာနိ။ အဟိသုသုမာရပက္ခိကဏ္ဍရသိင်္ဂါလမဏ္ဍဋ္ဌာ၊ မြေ၊ မိကျောင်း၊
ငှက်၊ အိမ်ခွေး၊ တောခွေး၊ မျောက်တို့သည်။ ဆ၊ ဖြစ်ကောင်းကုန်သော။ ပါဏကာ၊
သတ္တဝါတို့တည်း။ ဝိသမဗိလာကာသ ဂါမသုသာနဝနာနိ၊ မညီမညွတ် ရှုပ်ထွေး
သော အရပ်၊ တွင်းအရပ်၊ ကောင်းကင်အရပ်၊ ရွာအရပ်၊ သုသာန်အရပ်၊ တော
အရပ်တို့သည်။ တေသံ၊ ထို ဖြစ်ကောင်းသောသတ္တဝါတို့၏။ ဂေါစရာ၊ ကျက်စားရာ
အရပ်တို့တည်း။ တတ္ထ၊ ထိုအဋ္ဌကထာ၌။ [တတ္ထာတိ အဋ္ဌကထာယံ။—မဓု။ ရှေး

တေသံ ဂေါစရော။ ။ အဟိသည် ဝိသမ(မညီမညွတ်ရှုပ်ထွေးသော)အရပ်၌၊ သုသုမာရ
သည် ဗိလ(တွင်း)အရပ်၌၊ ပက္ခိသည် အာကာသ=ကောင်းကင်အရပ်၌၊ ကဏ္ဍရသည် ဂါမ=
ရွာအရပ်၌၊ သိင်္ဂါလသည် သုသာန=သုသာန်အရပ်၌၊ မဏ္ဍဋ္ဌသည် ဝန=တောအရပ်၌ ကျက်
စား၏။ အဓိပ္ပါယ်အကျယ်ကို အဋ္ဌသာလိနိ ရူပကဏ္ဍ ဒုကနိဋ္ဌေသ၌ ရှုပါ။

နိဿယ၌ “တတ္ထ၊ ထို ဗာဟိရာယတနတို့၌” ဟု ပေး၏။] ဝိသမာဒိအဇ္ဈာသယေ-
ဟိ။ ဝိသမ အစရှိသောအရပ်၌ အလိုဆန္ဒရှိသကဲ့သို့ဖြစ်ကုန်သော။ ဝိသမဘာဝ-
ဗိလာကာသ ဂါမသုသာန သန္နိဿိတ သဒိသုပါဒိန္န ဓမ္မဝနဘာဝေဟိ။ မညီ
မညွတ်သည်၏အဖြစ် ဟူသော အရပ်၌ရှိသော မြေ၊ တွင်းအရပ်၌ မှီသော
မိကျောင်း၊ ကောင်းကင်အရပ်၌ရှိသော ငှက်၊ ရွာအရပ်၌ရှိသော အိမ်ခွေး၊
သုသာန်အရပ်၌ရှိသော တောခွေးတို့နှင့် တူသော စက္ခု အစရှိသော ဥပါဒိန္န
တရား၊ တော၌ အလိုဆန္ဒရှိသော မျောက်နှင့်တူသော စိတ်ဟူကုန်သော။ စက္ခု-
ဒီဟိ။ စက္ခု အစရှိသော အဇ္ဈတ္တိကာယတနတို့သည်။ အဘိရမိတတ္တာ၊ အလွန်
မွေ့လျော်အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ရူပါဒိနိမ္မိ၊ ရူပါရုံအစရှိသော ဗာဟိရာ-
ယတနတို့၏လည်း။ ဝိသမာဒိသဒိသတာ၊ ဝိသမ အစရှိသည်တို့နှင့်တူကုန်သည်၏
အဖြစ်ကို။ ယောဇေတဗ္ဗာ၊ ယှဉ်စေထိုက်ကုန်၏။

ဟုတ္ထာ အဘာဝဋ္ဌေနာတိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤစကားကို။ (ဣမဿ၊ ဤ
အကြောင်း၏။ ဝါ၊ က။) ဣတရေသံ၊ ဟုတော့ အဘာဝဋ္ဌမူ တပါးကုန်သော။
စတုန္နံ၊ လေးပါးကုန်သော။ အာကာရာနံ၊ အခြင်းအရာတို့ကို။ (ဥပါဒဝယဝန္တ-
တော စသော အခြင်းအရာတို့ကို။) သင်္ဂါဟကတ္တာ၊ သိမ်းယူနိုင်သည်၏အဖြစ်
ကြောင့်။ ဝိသံ၊ သီးခြား။ ဝုတ္တံ၊ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း-ကသွာ၊ ကြောင့်။ ဟုတော့
အဘာဝဋ္ဌေနာတိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤစကားသည်။ ဣတရေသံ၊ ကုန်သော။ စတုန္နံ၊
ကုန်သော။ အာကာရာနံ၊ တို့ကို။ သင်္ဂါဟကံ၊ သိမ်းယူတတ်၏။ ဣတိ၊ ဝိညာယတိ၊
နည်း။) ဟိ(ယသွာ၊ ကြောင့်။ ဟုတော့ အဘာဝါကာရောဝေ၊ ဖြစ်ပြီး၍မရှိခြင်း
ဟူသော အခြင်းအရာသည်ပင်။ ဥပါဒဝယတ္တာကာရာဒယော၊ ဖြစ်ခြင်း ပျက်
ခြင်း၏အဖြစ်ဟူသော အခြင်းအရာ အစရှိသည်တို့ပင်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
(ဟုတော့ အဘာဝဋ္ဌေနာတိ ဣဒံ ဣတရေသံ စတုန္နံ အာကာရာနံ သင်္ဂါဟကံ။
ဣတိ၊ ဝိညာယတိ၊ ၏။) တတ္ထ၊ ထိုဟုတော့ အဘာဝဋ္ဌေနဟူသောပါဌ်၌။ ဟုတော့တိ
ဧတေန၊ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်။ ပုရိမန္တ ဝိဝိတ္တတာပုဗ္ဗကံ၊ မဥပါဒိမိ ရှေ့ဖြစ်သော
အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ကင်းဆိတ်သည်၏အဖြစ်လျှင် ရွှေသွားရှိသော [မဥပါဒိမိ
ရှေ့၌ ဘာမျှမရှိခြင်းလျှင် ရွှေသွားရှိသော-ဟုလို။] မဇ္ဈေ၊ အလယ်၌။ ဝိဇ္ဇမာနတံ၊
ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ ဒဿေတိ၊ ၏။ တံ၊ ထိုဟုတော့ဟူသောပုဒ်ကို။ ဝက္ခာ၊

ဝိသမ။ပေ။ ဝနဘာဝေဟိ။ ။ “ဝိသမဘာဝ=မညီမညွတ်သည်၏အဖြစ်” ဟူသည်
မညီမညွတ် ရှုပ်ထွေးသော အရပ်တည်း။ ထို့ကြောင့် မဇ္ဈိ “ဝိသမဘာဝေါနာမ ဝိသမ-
ဋ္ဌာနံ” ဟုဖွင့်သည်။ သန္နိဿိတသဒိသုပါဒိန္နဓမ္မကို ဝိသမဘာဝ-စသော ရှေ့ပုဒ်တို့နှင့်တွဲပါ၊
ဥပါဒိန္နဓမ္မဟူသည် စက္ခုအစရှိသော ကမ္မဇ္ဇရုပ်များပင်တည်း။ ဝနဘာဝံ၌ ဘာဝကား
အလိုဆန္ဒ အနက်ဟောတည်း။ တော၌ အလိုဆန္ဒရှိသော မျောက်နှင့်တူသော မနာယတနကို
“ဝနဘာဝ”ဟု ဆိုသည်။

ဆိုပြီး၍။ အဘာဝဝစနေန၊ အဘာဝပုဒ်ကို ဆိုခြင်းဖြင့်။ မဇ္ဈေ၊ အလယ်၌။ ဝိဇ္ဇ-
မာနတာပုဗ္ဗကံ၊ ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသော ရွှေသွားရှိသော။ အပရန္တေ၊
ဘင်၏နောက်ဖြစ်သော အပိုင်းအခြား၌။ အဝိဇ္ဇမာနတံ၊ ထင်ရှားမရှိတော့သည်
၏အဖြစ်ကို။ (ဒဿေတိ။) [ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်ဟူသော အလယ်အခိုက်အတန့်၌ကား
ထင်ရှားရှိ၍ ထိုမှ နောက်အပိုင်းအခြား၌ မရှိတော့ ဟူလို။] ဥဘယေနပိ၊
ဟုတော့ အဘာဝ ဟူသော ၂-ပါးစုံဖြင့်လည်း။ သဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။ အဘာဝေါ၊
ထင်ရှားမရှိခြင်းသည်။ အနိစ္စလက္ခဏံ၊ အနိစ္စ၏ အမှတ်အသားတည်း။ ဣတိ၊
ဤအနက်ကို။ ဒဿေတိ။

သဘာဝဝိဇ္ဇဟနံ၊ ပင်ကိုယ်သဘောကို စွန့်ခြင်းသည်။ ဝိပရိဏာမော၊ ဝိပရိ-
ဏာမမည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ဇရာဘဏေဟိ၊ ရင့်ခြင်း ပျက်ခြင်းတို့ဖြင့်။ ပရိဝတ္တနံ၊
ပြောင်းလွှဲခြင်းသည်။ (ဝိပရိဏာမော၊ ၏။) ဝါ၊ တနည်း။ သန္တာနဝိကာရာပတ္တိ၊
အစဉ်သန္တာန်၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းသည်။ (ဝိပရိဏာမော၊ ၏။)
သဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။ အဘာဝေပိ၊ ထင်ရှားမရှိပါသော်လည်း။ စိရဋ္ဌာနံ၊
ကြာမြင့်စွာ တည်တံ့ခြင်းသည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာသေး၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ယူဆဘယ်
ရှိသောကြောင့်။ တံ နိဝါရဏတ္ထံ၊ ထို ကြာမြင့်စွာ တည်ခြင်းကို တားမြစ်ခြင်း
အကျိုးငှါ။ တာဝကာလိကတောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ ဥပ္ပါဒ-
ဝယညတတ္ထရဟိတံ၊ ဖြစ်ခြင်းဥပါဒ်၊ ပျက်ခြင်းဘင်၊ အဖြစ်အပျက်မှတစ်ပါးသော
အပြား၏ အဖြစ်ဟူသောဌီမှ ကင်းသော တရားသည်။ နိစ္စံ၊ နိစ္စတည်း။ ဣတရ-
ထာ၊ တပါးသော အပြားအားဖြင့်ဖြစ်သော တရားသည်။ (နိစ္စံ၊ သည်။) န၊
မဟုတ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ နိစ္စပဋိက္ခေပတော၊ နိစ္စကိုပယ်မြစ်ခြင်းကြောင့်။ အနိစ္စံ၊
အနိစ္စတည်း။ နိစ္စပဋိပက္ခတော၊ နိစ္စ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (အနိစ္စံ)
ဣတိ (အယံ)၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ အဓိပ္ပါယော၊ သင်္ဂဟအဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလို
တည်း။ [“ပဋိက္ခေပတော”ဟု စကားသုံးစွဲထားသော်လည်း “ပဋိပက္ခတော”ဟု
ဆိုလိုသည်-ဟူလို။]

ဇာတိဓမ္မတာဒိဟိ၊ ဖြစ်ခြင်းသဘောရှိသည်၏အဖြစ် အစရှိသည်တို့ကြောင့်။
[အာဒိဖြင့် ဇရာဓမ္မတာ၊ ဗျာဓိဓမ္မတာ၊ မရဏဓမ္မတာ ဟူသော သဘာဝတို့ကို
ယူပါ။] အနိဋ္ဌတာ၊ အနိဋ္ဌ၏အဖြစ်သည်။ ပဋိပိဋ္ဌနံ၊ နှိပ်စက်အပ်သည်၏အဖြစ်
တည်း။ စ၊ သည်သာမကသေး။ ပဋိပိဋ္ဌနဋ္ဌေနာတိ (ပဒဿ)၊ ဟူသောပုဒ်၏။
ယဿ၊ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်၏သန္တာန်၌။ တံ၊ ထိုဒုက္ခသည်။ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။ တံ
ပုဂ္ဂလံ၊ ထို ဒုက္ခဖြစ်ရာပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ပဋိပိဋ္ဌနတော၊ နှိပ်စက်တတ်သည်၏ အဖြစ်
ကြောင့်။ (“ဒုက္ခ”၌စပ်။) ဝါ၊ တနည်း။ သယံ၊ မိမိဟူသော ဒုက္ခကိုယ်တိုင်။ ဇရာ-
ဒိဟိ၊ ဇရာအစရှိသည်တို့သည်။ ပဋိပိဋ္ဌနတ္တာ၊ နှိပ်စက်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။
(ဒုက္ခံ)။ ဣတိ (အယံ)၊ ကား။ အတ္ထော၊ တည်း။

ပရိတ္တဋ္ဌိတိကဿပိ၊ နည်းငယ်တိုလျသော ဉာဉ်ခြင်းရှိသော ဒုက္ခ၏လည်း။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဝိဇ္ဇမာနက္ခဏေ၊ ထင်ရှားရှိဆဲဧကန္တ။ ဥပ္ပါဒါဒိဟိ၊ ဖြစ်ခြင်း အစရှိသည်တို့သည်။ [အာဒိဖြင့် ဌိတိ ဘင်တို့ကိုယူ။] အဘိဏှ၊ မပြတ်။ သမ္ပုဋ္ဌိပိဋ္ဌ-နတ္တာ၊ ပြင်းစွာနှိပ်စက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော။ အဘိဏှသမ္ပုဋ္ဌိပိဋ္ဌနတော၊ အဘိဏှသမ္ပုဋ္ဌိပိဋ္ဌနဟိတ်ကြောင့်၎င်း။ [အဋ္ဌကထာဝယ် ဣတိ-၌စပ်။] ဣတိ၊ သို့။ ပုရိမံ၊ သော။ သာမညလက္ခဏံ၊ ပဋိပိဋ္ဌနဋ္ဌေနဟူသော သာမညလက္ခဏာကို။ ဝိသေသေတော၊ အဘိဏှပုဒ်ဖြင့် အထူးပြု၍။ (သင်္ဂဟကာရေ)ဝဒတိ။

ပုဂ္ဂလဿ၊ ဒုက္ခကိန်းရာပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ပိဋ္ဌနတော၊ နှိပ်စက်ခြင်းကြောင့်။ ဒုက္ခမံ၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် ခံအပ်၏။ ဝါ၊ မခံနိုင်။ သုခပဋိပက္ခဘာဝတော၊ သုခ၏ဆန့်ကျင် ဘက်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခံ၊ သည်။ သုခံ၊ ကို။ ပဋိက္ခိပတိ၊ ပယ်တတ်၏။ နိဝါရေ-တိ၊ တားမြစ်တတ်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ဒုက္ခဝစနံ၊ ဒုက္ခဟု ဟောတော်မူအပ်သော စကားတော်သည်။ အတ္တတော၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်အားဖြင့်။ သုခံ၊ ကို။ ပဋိက္ခိပတိ၊ ပယ်တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သုခပဋိက္ခေပတောတိ၊ ဟူ၍။ အာဟ။

တေဿ၊ ဤစက္ခု၏။ ဝသဝတ္တနကော၊ အလို၌ ဖြစ်စေနိုင်သော အတ္တသည်။ ဝါ၊ အလိုသို့ လိုက်စေနိုင်သောအတ္တသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တံ၊ ထို စက္ခုသည်။) အဝသဝတ္တနကံ၊ မည်၏။ ဣဒံ၊ ဤ စက္ခုသည်လည်း။ ဝါ၊ ဤ စက္ခု ကိုယ်တိုင်လည်း။ ဝသဝတ္တနကံ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ န၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အဝသဝတ္တနကံ၊ မည်၏။ [ဤအဓိပ္ပာယ်ကို အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ နိဿယ၌ ရှေးထားပြီ။]

ဝါ၊ တနည်း။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ [နိယကဗျတ္တဟူသော မိမိခန္ဓာကိုယ် တခု လုံး၏။] ပရသ္မိံ၊ သူတပါး၌၎င်း။ ဝါ၊ သူတပါးအပေါ်၌၎င်း။ ပရဿ၊ သူတစ်ပါး ၏။ အတ္တနိစ၊ မိမိ၌၎င်း။ ဝါ၊ မိမိအပေါ်၌၎င်း။ ဝသဝတ္တနဘာဝေါ၊ အလို၌ ဖြစ်စေနိုင်သည်၏ အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ အလိုသို့ လိုက်စေနိုင်သည်၏ အဖြစ်သည်။ ဝသဝတ္တနကံ၊ မည်၏။ [ဤနည်းအလို ဘာဝအနက်၌ က-ပစ္စည်းသက်။] တေဿ၊ ဤစက္ခု၏။ တံ၊ ထိုဝသဝတ္တနက အတ္တသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တံ စက္ခု၊ သည်။) အဝသဝတ္တနကံ၊ မည်၏။

အတ္တနော၊ ပေ။ ဝသဝတ္တနကံ။ ။ “သူတပါးအပေါ်၌ မိမိအလိုကို လိုက်စေနိုင်သော စက္ခု၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ” ဟူသည် မဟာဗြဟ္မာ ဘုရားကဲ့သို့ သူတပါးအပေါ်၌ မိမိအလိုကို ဖြစ်စေနိုင်၏ဟု ယူဆရသော အတ္တတည်း။ ထိုအတ္တမျိုးမရှိခြင်း၊ ထိုအတ္တမျိုးမဟုတ်ခြင်းကို “အဝသဝတ္တနကံ”ဟု ဆိုသည်။ (တနည်း) သူတပါးက မိမိအပေါ်၌ သူ့အလိုအတိုင်း ဖြစ်စေနိုင်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သတ္တိသည် ဝသဝတ္တနက မည်၏၊ ထိုသို့ သတ္တိမရှိသော စက္ခုကို “အဝသဝတ္တနကံ”ဟု ဆိုသည်။ [အတ္တနောတိ နိယကဗျတ္တံ သန္ဓာယ ဝဒတိ၊ ပရသ္မိန္တံ တေတာ အညသ္မိံ။—အနု။]

အဝသဝတ္တနကဿ၊ ဝသဝတ္တနကအတ္တမရှိသော စက္ခု၏။ ဝါ၊ ဝသဝတ္တနကအတ္တမဟုတ်သော စက္ခု၏။ အတ္တော သဘာဝေါ၊ သဘောတည်း။ [အတ္တသဒ္ဓါ သဘာဝအနက် ဟောတည်း။] အဝသဝတ္တနကဌော၊ ဝသဝတ္တနကအတ္တမရှိသောစက္ခု၏ သဘော။ ဝါ၊ ဝသဝတ္တနကအတ္တမဟုတ်သော စက္ခု၏ သဘော။ ဝါ၊ တနည်း။ အဝသဝတ္တနကော၊ ဝသဝတ္တနကအတ္တမရှိသော။ ဝါ၊ ဝသဝတ္တနက အတ္တမဟုတ်သော။ အတ္တော သဘာဝေါ၊ တည်း။ အဝသဝတ္တနကဌော၊ ဝသဝတ္တနကအတ္တမရှိသော သဘော။ ဝါ၊ ဝသဝတ္တနကအတ္တမဟုတ်သော သဘော။ စ၊ ဆက်။ ဣဒံ၊ ဤ အဝသဝတ္တနကလက္ခဏာသည်။ သာမညလက္ခဏံ၊ သာမညလက္ခဏာတည်း။

တေနာတိ၊ ကား။ (တံစက္ခု၊ သည်။) ပရဿ၊ သူတပါး၏။ အတ္တနိ၊ မိမိ၌။ ဝါ၊ မိမိအပေါ်၌။ ဝသဝတ္တနာကာရေန၊ အလို၌ဖြစ်စေနိုင်ခြင်း ဟူသောအခြင်းအရာမှ။ ဝါ၊ အလိုသို့လိုက်စေနိုင်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာမှ။ သည်၊ ကင်းဆိတ်၏။ စ၊ ဆက်။ ဣမသ္မိံ အတ္တေ၊ တေန သည်ဟူသော ဤအနက်၌။ အဿာမိကတောတိ၊ ဟူသောပုဒ်သည်။ သုညတောတိ တေဿေဝ၊ သုညတောဟူသော ဤပုဒ်၏သာ။ ဝိသေသနံ၊ ဝိသေသနတည်း။

အထဝါ၊ ထို့ပြင် တနည်းကား။ ယသ္မာ ဝါ တေ။ ပေ။ မာ ပါပုဏာတူတိ၊ ဟူ၍။ ဝေ၊ သို့။ စိန္တယမာနဿ၊ ကြံစည်သော။ ကဿစိ၊ တစုံတယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ တိသု၊ ၃-ပါးကုန်သော။ ဌာနေသု၊ ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်ဟူသောဌာနတို့၌။ ဝသဝတ္တနဘာဝေါ၊ အလို၌ဖြစ်စေနိုင်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သတ္တိသည်။ ဝါ၊ အလိုသို့လိုက်စေနိုင်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သတ္တိသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ တံ၊ ထိုစက္ခု

တေနာတိ။ ပေ။ သည်။ ။ ဝသဝတ္တနာကာရကို ပြရာ၌ “အတ္တနော ပရသ္မိံ” ဟု၎င်း၊ “ပရဿ စ အတ္တနိ” ဟု၎င်း ၂-နည်း ပြခဲ့၏။ ထို ၂-နည်းတွင် “ပရဿ စ အတ္တနိ” ဟူသော နောက်နည်းကို ရည်ရွယ်၍ “ပရဿ အတ္တနိ ဝသဝတ္တနာကာရေန သည်” ဟု ဖွင့်သည်။ ဤနည်းအလို “သူတပါးက မိမိအပေါ်၌ အလိုကိုလိုက်စေနိုင်သော အခြင်းအရာမှ ကင်းဆိတ်၏။ ဝါ၊ အလိုကိုလိုက်စေနိုင်သော အတ္တမရှိ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသောကြောင့် “အဿာမိက=အရှင်သခင်မရှိ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ကျရောက်ရကား အဿာမိကတောကို သုညတော၏ “ဝိသေသနံ” ဟု ဆိုသည်။ “သာမိယေဝ သာမိကော”။

အထဝါ။ ။ “အတ္တနော ပရသ္မိံ၊ ပရဿ အတ္တနိ” ဟု ၂-မျိုး ပြခဲ့ရာဝယ် ပရဿ အတ္တနိ အတွက် ဝသဝတ္တနာကာရမှ ကင်းဆိတ်ပုံပြပြီး၍ အတ္တနော ပရသ္မိံ အဘွက် ဝသဝတ္တနာကာရမှ ကင်းဆိတ်ပုံကိုပြလိုသောကြောင့် အထဝါ စသည်မိန့်။—အနုကျမ်းတက် ဤနည်း၌ ကား ဖြစ်ပြီးသော စက္ခုသည် ဌီသို့ မရောက်ပါစေလင့် ဟု၎င်း၊ ရင်ပြီးဖြစ်သော် မပျက်ပါစေလင့်ဟု၎င်း တစုံတယောက်က တောင့်တသော်လည်း ထိုတောင့်တသည့်အတိုင်း ဖြစ်ဘို့ရန် စက္ခုတည်းဟူသော မိမိမှာပင် ထို ဝသဝတ္တန အခြင်းအရာ သတ္တိ=အတ္တ မရှိဟု အဓိပ္ပါယ်မှတ်ပါ။

သည်။ အတ္တနောယေဝ၊ မိမိ၏ပင်။ (မိမိမှာပင်)။ တေန ဝသဝတ္တနာကာရေန၊
ထိုသို့အလို၌ ဖြစ်စေနိုင်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာမှ။ သည်း၊ ကင်းဆိတ်၏။ ဣတိ
(အယံ)၊ ကား။ အတ္ထော၊ တည်း။

ဣဒံ၊ ဤစက္ခုသည်။ ကဿစိ၊ တစုံတယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (ကာရိယံ
၌စပ်။) ဝါ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏။ (ကာမ ဌ်စပ်။) ကာမကာရိယံ၊ အလိုအတိုင်း ပြုအပ်
ပြုပိုင် ပြုနိုင်သောတရားသည်။ န၊ မဟုတ်။ တေဿ၊ ဤစက္ခု၏။ ကိဉ္စိ၊ တစုံတခု
သော။ ကာမကာရိယံပိ၊ အလိုအတိုင်း ပြုအပ် ပြုပိုင် ပြုနိုင်သောသဘောသည်
လည်း။ နအတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အကာမကာရိယံ၊ မည်၏။ ဧတေန၊ ဤ
အကာမကာရိယံဟူသော ပါဠိဖြင့်။ အဝသဝတ္တနတ္ထံ၊ အဝသဝတ္တနအနက်ကို။
ဝိသေသေတွာ၊ အထူးပြု၍။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒဿေတိ။

ဝိနာသဂမနံ၊ ပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းသည်။ ဝိဘဝဂတိ၊ ဝိဘဝဂတိ
မည်၏။ သန္တတိယံ၊ ရွှေ့အစဉ် နောက်အစဉ်၌။ ဘာဝန္တရုပ္ပတ္တိယေဝ၊ သဘာဝ
ဓမ္မတို့၏ တမျိုးတခြားအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းသည်ပင်။ ဘာဝသင်္ကန္တိဂမနံ၊ သဘာဝ
ဓမ္မတို့၏ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းတည်း။ သန္တတိယာ၊ မိမိအစဉ်အားဖြင့်။
ယထာပဝတ္ထာကာရဝိဇယနံ၊ ဖြစ်မြဲတိုင်းသော အခြင်းအရာကို စွန့်ခြင်းသည်။
ပကတိဘာဝဝိဇယနံ၊ ပင်ကိုယ်သဘောကို စွန့်ခြင်းတည်း။

စက္ခု အနိစ္စန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တေ၊ ဟောတော်မူအပ်သော။ စက္ခု အနိစ္စသဒ္ဓါနံ၊
စက္ခုသဒ္ဓါ အနိစ္စသဒ္ဓါတို့၏။ ဧကတ္ထတ္ထာ၊ တူသောအနက် ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်
ကြောင့်။ (အနက်အရကောက် တူသောကြောင့်။) အနိစ္စာနံ၊ အနိစ္စဖြစ်ကုန်
သော။ သေသဓမ္မာနဗ္ဗိ၊ စက္ခုမူကြွင်းသော တရားတို့၏လည်း။ စက္ခုဘာဝေါ၊
စက္ခု၏အဖြစ်သည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်သည် မဟုတ်လော။ ဣတိ၊ သို့။ ဧတိဿာ
စောဒနာယ၊ ဤစောဒနာကို။ နိဝါရဏတ္ထံ၊ တားမြစ်ခြင်းအကျိုးငှါ။ ဝိသေသ-
သာမညလက္ခဏဝါစကနံ၊ စက္ခုဟူသော ဝိသေသလက္ခဏာကို ဟောတတ်ကုန်၊
အနိစ္စဟူသော သာမညလက္ခဏာကို ဟောတတ်ကုန်သော။ သဒ္ဓါနံစ၊ စက္ခုသဒ္ဓါ၊
အနိစ္စသဒ္ဓါတို့၏လည်း။ ဧကဒေသ သမုဒါယဗောနေဝိသေသံ၊ တစိတ်တဒေသ
ဖြစ်သော စက္ခုဟူသောအနက်၊ အပေါင်းဖြစ်သော အနိစ္စဟူသော အနက်ကို
သိစေနိုင်ခြင်းဟူသော အထူးကို။ ဒီပေတုံ၊ ပြခြင်းငှါ။ အပိစာတိအာဒိ၊ အပိစ
အစရှိသောစကားကို။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

အပိစာတိ အာဒိ။ ။စက္ခုသဒ္ဓါသည် ဝိသေသလက္ခဏာကို ဟောသောသဒ္ဓါဖြစ်၍
စက္ခုပသာဒတည်းဟူသော တစိတ်တဒေသအနက်ကိုသာ သိစေနိုင်၏။ အနိစ္စသဒ္ဓါသည်
သာမညလက္ခဏာကိုဟောသော သဒ္ဓါဖြစ်၍ အလုံးစုံ တရားအပေါင်းကို သိစေနိုင်၏။
ဤသို့ တုလျာခံကရဏဖြစ်၍ အရတူသော်လည်း အနက်ထူးပုံကိုပြခြင်းငှါ “အပိစ”
စသည်ကို မိန့်သည်—ဟူလို။

ကိံ ဒဿိတန္တိ ဧတ္ထ၊ ဟူသောဤပါဌ်၌။ ဝိပဿနာစာရံ၊ စက္ခု အနိစ္စံ ဒုက္ခံ စသည်ဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏ်၏ဖြစ်ပုံကို။ ကထေန္တေန၊ ဟောတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်။ ကိံ လက္ခဏံ၊ အဘယ်လက္ခဏာကို။ ဒဿိတံ၊ ပြတော်မူလိုအပ်ပါလိမ့်မည်နည်း။ ဣတိ(အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ တည်း။ အာနန္ဒ၊ အာနန္ဒာ။ အနတ္တသည်၊ ဟူသည်။ ကတမာစ၊ နည်း။ အာနန္ဒ၊ အာနန္ဒာ။ ဣမ၊ ဤသာသနာတော်၌။ ဘိက္ခု၊ သည်။ အရညဂတော၊ တော၌ရောက်သည်။ (ဟုတွာ) ဝါ၊ ဖြစ်၍သော်၎င်း။ ရုက္ခမူလဂတော၊ သစ်ပင်၏အနီး အောက်၌ ရောက်သည်။ (ဟုတွာ) ဝါ၊ သော်၎င်း။ သုညာဂါရဂတော၊ ဆိတ်ငြိမ်သော ကျောင်း၌ ရောက်သည်။ (ဟုတွာ) ဝါ၊ သော်၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပဋိသန္ဓိက္ခတိ၊ စဉ်းစားဆင်ခြင်၏။ (ကိံ၊ အဘယ်သို့ စဉ်းစားဆင်ခြင်သနည်း။) စက္ခု၊ စက္ခုသည်။ အနတ္တ၊ အတ္တမဟုတ်။ ဝါ၊ အတ္တမရှိ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပဋိသန္ဓိက္ခတိ၊ ၏။ [ရူပါအနတ္တ၊ သောတံ အနတ္တာစသည်ကို ပေယျာလမြှုပ်ထားသည်။] မဗ္ဗ၊ မဗ္ဗာရံတို့သည်။ အနတ္တ၊ ကုန်။ ဝါ၊ ကုန်။ ဣတိ၊ ပဋိသန္ဓိက္ခတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဆသု၊ ခြောက်ပါးကုန်သော။ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရေသု၊ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရဖြစ်ကုန်သော။ ဣမေသု အာယတနေသု၊ တို့၌။ အနတ္တာနုပဿိ၊ အနတ္တဟု အဖန်ဖန် ရှုလေ့ရှိသည်။ (ဟုတွာ)။ ဝိဟရတိ၊ ၏။

ဣတိ၊ ဤသို့။ အဝိသေသေသု၊ ဝိသေသမရှိကုန်သော။ ဝါ၊ အထူးမမ၊ သာမညဖြစ်ကုန်သော။ အာယတနေသု၊ အာယတန ၁၂-ပါးတို့၌။ အနတ္တာနုပဿနာ၊ ကိံ။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ကာရဏဘူတာနံ၊ အကြောင်းဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ စက္ခာဒိနိ၊ စက္ခာယတန အစရှိသည်တို့၏၎င်း။ ဖလဘူတာနံ၊ အကျိုးဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ စက္ခုဝိညာဏာဒိနိစ၊ စက္ခုဝိညာဏ်အစရှိသည်တို့၏၎င်း။ ကာရဏဖလမတ္တတာယ၊ အကြောင်းမျှ၏အဖြစ်၊ အကျိုးမျှ၏ အဖြစ်ဟူသော။ အနတ္တတာယ၊ အနတ္တ၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ အနတ္တလက္ခဏဝိဘာဝနတ္တာယ၊ အနတ္တလက္ခဏာကို ထင်စွာပြခြင်း အကျိုးငှါ။ အာယတနဒေသနာ၊ သည်။ (ပဝတ္တာ)၊ ဖြစ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒွါဒေသန္တံ၊ ပေ။ အနတ္တလက္ခဏန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

အနိစ္စ ဒုက္ခလက္ခဏာနိ၊ အနိစ္စလက္ခဏာ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာတို့ကို။ ဧတ္ထ၊ ဤသုတ္တန္တဘာဇနီယနည်း၌။ ယဒိပိ ဒဿိတနိ၊ အကယ်၍မူလည်း ပြတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ (ဝေံ သန္တေသုပိ) တေဟိစ၊ ထို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာတို့ဖြင့်လည်း။ အနတ္တလက္ခဏမေဝ၊ အနတ္တလက္ခဏာကိုသာ။ ဝိသေသေန၊ အထူးအားဖြင့်။ ဒဿိတံ၊ ပြတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ(အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ တည်း။ [ပါဠိတော်၌ အနိစ္စဒုက္ခလက္ခဏာ ပါနေသော်လည်း ထိုလက္ခဏာ ၂-ပါးဖြင့် အထူးပြု၍ အနတ္တလက္ခဏာကိုသာ ပြတော်မူလိုရင်း ဖြစ်ပါသည်-ဟူလို။]

[“ဝေတိ စာတိ ဧတ္ထ”ဟု ရှိ၏။ အဋ္ဌကထာ၌ ဝေတိ စာတိမှ ဣတိကိုဖွင့်သောကြောင့် “ဝေတိ စာတိတိ ဧတ္ထ”ဟု ရှိသင့်၏။] ဝေတိ စာတိတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ဣတိသဒ္ဓေါ၊ သည်။ သမာပနတ္ထော၊ ပြီးဆုံးစေခြင်း အနက်ရှိ၏။ ဣစ္ဆာယာတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ဣတိသဒ္ဓေါ၊ သည်။ ယထာ သမာပိတဿ၊ အကြင်အကြင် ပြီးဆုံးစေအပ်ပြီးသော။ အာရောပေတဗ္ဗဒေါသဿ၊ တင်ထိုက်သောအပြစ်ကို။ နိဒဿနတ္ထော၊ ညွှန်ပြခြင်းအနက်ရှိ၏။ ဝေန္တိ၊ ကား။ စက္ခု၊ အတ္တတိ၊ ဟူ၍။ ဝေ၊ ဤသို့။ ဝါဒေ၊ အယူသည်။ သတိ၊ ဖြစ်လသော်။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ [ဤအဖွင့်အတိုင်း အဋ္ဌကထာနိဿယ၌ အနက်ပေးထားသည်။]

ဝါ၊ တနည်း။ ဣစ္ဆာယာတိ(ဧတ္ထ)၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ဣတိသဒ္ဓေါ၊ သည်။ ဣတိ ဝဒန္တဿာတိ၊ ဟူ၍။ ပရဝါဒိဿ၊ ပရဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဒေါသလက္ခဏာကံရ နိဒဿနတ္ထော၊ အပြစ်၏ မှတ်သားထိုက်သော အခြင်းအရာကို ညွှန်ပြခြင်း အနက်ရှိ၏။ ဝေန္တိ၊ ဟူသောသဒ္ဓါသည်။ ဒေါသဂမနပ္ပကာရ နိဒဿနတ္ထော၊ အပြစ်သို့ ရောက်ပုံအပြားကို ညွှန်ပြခြင်းအနက်ရှိ၏။

ရူပေ၊ ရုပ်ဟူသော။ အတ္တနိ၊ အတ္တ၌။ (သာမိနိဒ္ဓေသာပတ္တိ၌စပ်။) ဝေ မေ ရူပံဟောတုတိ၊ ဝေ မေ ရူပံဟောတုဟူ၍။ အတ္တနိယေဝံယ၊ အတ္တ၏ဥစ္စာ၌ကဲ့သို့။ [မဇ္ဈိကာ၌ကား “အတ္တနိယေဝ”ဟုရှိ၏။] သာမိနိဒ္ဓေသာပတ္တိ၊ သာမိကိညွှန်ပြခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းသည်။ (“မေ”ဟု သာမိကိညွှန်ပြရာရောက်သည်။) ဟောတိ၊ ဖြစ်သည် မဟုတ်လော။ ဣတိစေ၊ ဤသို့စောဒနာအံ။ န၊ မဖြစ်။ (ကဿ၊ နည်း။) မမ အတ္တတိ၊ မမ အတ္တဟူ၍။ (ရုပ်သည် ငါ၏အတ္တဟူ၍။) ဂဟိတတ္ထာ၊ ယူအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဟိ၊ မှန်။ မမ အတ္တတိ၊ ငါ၏အတ္တဟူ၍။ ဂဟိတံ၊ ယူအပ်ပြီးသော။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ ဝသဝတ္တိတာယ၊ ဥစ္စာရှင်၏အလို၌ ဖြစ်နိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝေ မေ ဟောတုတိ၊ ဝေ မေ ဟောတုဟူ၍။ (ငါ၏ရုပ်အတ္တသည် ဤပုံဤနည်း ဖြစ်ပါစေသတည်းဟူ၍။) ဣစ္စိယမာနဉ္စ၊ လိုလားတောင့်တအပ်သော်လည်း။ တထေဝ၊ ထိုတောင့်တအပ်သည့်အတိုင်းပင်။ ဘဝေယျ၊ ဖြစ်သင့်ရာ၏။ ဟိ၊ မှန်။ ဣစ္ဆတောပိ၊ ဝေ မေ ဟောတုဟု လိုလားတောင့်တပါသော်လည်း။ ဝါ၊ လိုလားတောင့်တသည်လည်း ဖြစ်သော။ တဿ၊ ထိုမေဟူသော ဥစ္စာရှင်၏။ ရူပသင်္ခါတော၊ ရုပ်ဟုဆိုအပ်သော။ အတ္တာ၊ သည်။ အဝသဝတ္တိဝ၊ အလို၌ မဖြစ်တော့သည်သာ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [စာအုပ်တို့၌ “အဝသဝတ္တိ စာတိ”ဟု ရှိ၏။ “အဝသဝတ္တိ ဝါတိ”ဟု ရှိမှ ကောင်းမည်။]

ဣစ္ဆာယာတိ ဝါ။ ။ဤနောက်နည်းအလိုအားဖြင့် “ဣတိ၊ ဤသို့၊ ဝေန္တိ၊ သော၊ သော။ အဿ၊ ထိုပရဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝေ၊ ဤသို့ အပြားရှိသော အပြစ်သော၊ အာရတိ၊ ရောက်နေသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏”ဟု အနက်ပေးရလိမ့်မည်။ ဂရုပုဒ် ၃၇၇၁ အဋ္ဌကထာ၊ နိဿယအတိုင်းပင်တည်း။

အာဗာဓာယာတိ၊ ကား။ ဧဝံ ဒုက္ခေန၊ ဤသို့ ဝက္ခုရောဂအစရှိသော အပြား ရှိသော ဒုက္ခအားဖြင့်။ (အာဗာဓာယ၊ လွန်စွာ နှိပ်စက်တတ်သည်၏ အဖြစ် ဟူသော အကျိုးငှါ။) (န သံသတ္တေယျ ဌိစပံ။) [ဧဝံဒုက္ခေနဖြင့် အာဗာဓ၏ သရုပ်ကိုပြ၏။ သဝိဘဝင်္ဂင်္ဂါယ အ . ယအနက်ကိုပြခြင်းမဟုတ်။ ဧဝံ ဒုက္ခေနာ- တိ ဧဝံ နာနပ္ပကာရေန အကွိရောဂါဒိဒုက္ခန အာဗာဓောယ။ - အနု။]

ပညာပနန္တိ၊ ကား။ ပရေသံ၊ သူတပါးတို့ကို။ ဉာပနံ၊ သိစေခြင်းသည်။ (အဝိသယော ဌိစပံ။) အနတ္တလက္ခဏပညာပနဿ၊ အနတ္တလက္ခဏာကို သုတပါး တို့ကို သိစေခြင်း၏။ အညေသံ၊ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓမူတပါး အခြားသောပညာရှိတို့၏။ အဝိသယတ္တာ၊ အရာမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အနတ္တလက္ခဏဒိပကာနံ၊ အနတ္တလက္ခဏာကို ပြတတ်ကုန်သော။ အနိစ္စ ဒုက္ခ လက္ခဏာနဉာ၊ အနိစ္စ လက္ခဏာ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာတို့၏လည်း။ ဝါ၊ တို့ကိုလည်း။ ပညာပနဿ၊ သူတပါး တို့ကို သိစေခြင်း၏။ အဝိသယတာ၊ အရာမဟုတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ခဿိတာ၊ ပြအပ်ပြီးသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ [သရဘင်္ဂဆရာ အစရှိသူတို့သည် အနိစ္စလက္ခဏာ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာတို့ကို သူတပါးသိအောင် ဟောပြောနိုင်ကြပါ သော်လည်း ထိုဆရာတို့ဟောအပ်သော အနိစ္စလက္ခဏာ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာတို့သည် အနတ္တလက္ခဏာကို သွယ်ဝိုက်၍ ထင်ရှားအောင် ပြနိုင်သော လက္ခဏာများ မဟုတ်ကြသေး။ လူ၏အခြင်းကိုပြ၍ အနိစ္စလက္ခဏာကို၎င်း၊ အို နှာ သေပုံကိုပြ၍ ဒုက္ခလက္ခဏာကို၎င်း သာမညမျှသာ ပြနိုင်ကြ၏။ “အနတ္တ သဘောပေါက် လောက်သော အနိစ္စလက္ခဏာ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာတို့ကို မပြနိုင်ကြပါ”ဟူလို။]

ပန၊ ဆက်။ ဧဝံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသောအခြင်းအရာအားဖြင့်။ ဧတေသံ၊ ဤစက္ခု အင်္ဂါသော အာယတနတို့၏။ ဒုပ္ပညာပနတာ၊ ခဲယဉ်းသဖြင့် သူတပါးတို့ကို သိအောင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်။ (ဧတေသံ၊ တို့၏။) ဒုဂ္ဂပဋ္ဌာနဘာယ၊ ဉာဏ်အား မထင်နိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေသံ၊ ထိုဝက္ခုရအစရှိသော အာယတနတို့၏။ အနုပဋ္ဌဟနကာရဏံ၊ ဉာဏ်အား မထင်နိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းကို။ ပုစ္ဆန္တော၊ မေးလိုသည်။ ဟုတွာ၊ ဤ။ ဣပာနိ ပနာတိအာဒိ၊ အစရှိသော။ (ယံ ဝဇနံ အတ္ထိ၊ တံ ဝစနံ) အာဟ။ ဌာနာဒိဉာ၊ ရပ်ခြင်းအင်္ဂါသတ်တို့၌ နိရန္တရံ၊ အကြားမရှိအောင်။ ပဝတ္ထမာနဿ၊ ဖြစ်သော။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်၌။ ဝုတ္တဿ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော။ အဘိဏ္ဍာသမ္ပုပ္ပါဒ်နဿ၊ အဖြစ် အပျက်ငြိမ်းတိုင် အမြဲမပြတ် အနိပိဏ္ဍိခံနေရခြင်းကို။ (အမနသိကာရာ ဌိစပံ။) [နိရန္တရံ ပဝတ္ထမာနဿသည် အဘိဏ္ဍာ အနက်ပွင့်တည်း။ ဇာတိဓမ္မတာဒိဟိ အနိဋ္ဌတာ ပဋိပိဋ္ဌန၊ ပဋိပိဋ္ဌနဋ္ဌေနာတိ ဝယဿ တံ ပဝတ္ထတိ၊ တံ ပုဂ္ဂလံ ပဋိ- ပိဋ္ဌနတော—ဤသို့သည်ဖြင့် အောက် အဘိဏ္ဍာသမ္ပုပ္ပါဒ်နပုဒ်အပွင့်၌ ဆိုအပ်ပြီး သည်ကို “ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တဿ”ဟု ဆိုသည်။]

ဟိ။ မုနိ။ နာမဂ္ဂပပရိစ္ဆေဒမိတ္တေန၊ နာမ်တရား ရုပ်တရားတို့ကို ပိုင်းခြား၍
သိခြင်းမျှဖြင့်။ ကိစ္စသိဒ္ဓါ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်ကိစ္စ၏ ပြီးစီးခြင်းသည်။ န၊ ဟောတိ၊
မပြစ်သေး။ အနိစ္စာဒယောစ၊ အနိစ္စဖြစ်သော ရုပ်ဝေဒနာ စသည်တို့ကို၎င်း။
ဂ္ဂပုဒိနိ၊ ရုပ်ဝေဒနာ အစရှိသည်တို့၏။ အာကာရာ(စ)၊ အနိစ္စလက္ခဏာစသော
အခြင်းအရာတို့ကို၎င်း။ ဒဠဗ္ဗာ၊ ရှုမှတ်ထိုက်ကုန်သေး၏။ ပန၊ ဆက်။ ဧတ
အာကာရာ၊ ထို အနိစ္စအစရှိသော အခြင်းအရာတို့သည်။ ပရမတ္ထတော၊ ပရမတ္ထ
အားဖြင့်။ အဝိဇ္ဇမာနာ၊ ထင်ရှား မရှိကုန်သော။ (ခန္ဓာငါးပါးက ထင်ရှားရှိ
သကဲ့သို့ အနိစ္စလက္ခဏာစသော အခြင်းအရာတို့က ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှား
မရှိကုန်သော။) ဂ္ဂပုဒိနိ၊ ရုပ်ဝေဒနာ အစရှိသည်တို့၏။ အာကာရမတ္တာယေဝ၊
မမြဲခြင်းစသော အခြင်းအရာမျှတို့သာတည်း။ ဣတိကတွာ၊ ဤအကြောင်း
ကြောင့်။ (ယုတ္တံ နာတိဓာဝိတံ တုံဉ္စိစပ်။) အဋ္ဌသာလိနိယံ၊ လက္ခဏာရမ္မဏိက-
ဝိပဿနာယ၊ အနိစ္စစသော လက္ခဏာလျှင် အာရုံရှိသော ဝိပဿနာဉာဏ်၏။
ခန္ဓာရမ္မဏတာ၊ ရုပ်နာမ် ခန္ဓာလျှင် အာရုံရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ ဝုတ္တာ၊ ဆိုအပ်ပြီ။
ဣတိ၊ ကြောင့်။ အဓိပ္ပါယမတ္တေ၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုမျှ၌။ ဌာတုံ၊ တန့်ရပ်
ခြင်းငှါ။ ယုတ္တံ၊ သင့်၏။ အတိဓာဝိတံ၊ လွန်၍ပြေးသွားခြင်းငှါ။ (ရပ်သင့်သော
အပိုင်းအခြား၌ မရပ်ဘဲ လွန်၍ပြေးသွားခြင်းငှါ။) န ယုတ္တံ၊ မသင့်။

[အနိစ္စ၏အဖြစ် (အနိစ္စလက္ခဏာ) ဟူသော တမျိုးကိုသာ ဟောတော်မူမည်
အဘယ်ကြောင့် အနိစ္စတာ၊ ဒုက္ခတာ၊ အနတ္တတာ ဟူသော လက္ခဏာ ၃-မျိုးကို
ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်းဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “အနိစ္စန္တိ စ ဂဏှန္တော”
စသည်ကို မိန့်သည်။] စ၊ ဆက်။ အနိစ္စန္တိ၊ ဟူ၍။ ဂဏှန္တော၊ ယူသော
ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (ရှုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။) ဒုက္ခတိ၊ ဟူ၍၎င်း။ အနတ္တတိ၊ ဟူ၍၎င်း။
န ဂဏှာတိ၊ မယူ။ တထာ၊ ထိုအတူ။ ဒုက္ခာဒိဂ္ဂဟဏေ၊ ဒုက္ခ အစရှိသည်ကို

အဋ္ဌသာလိနိယံပေ။ ဝုတ္တာ။ ။ အဋ္ဌသာလိနိ လောကုတ္တရာကုသိုလ် အဖွင့်၌ အနိစ္စ-
တာ အစရှိသော လက္ခဏာတို့ကို အာရုံပြုသော ဝိပဿနာဉာဏ်ကို “ရုပ်နာမ် ခန္ဓာလျှင်
အာရုံရှိ၏” ဟု ဆိုထား၏။ ထို အဆိုအရ အနိစ္စတာလက္ခဏာ စသည်နှင့် အနိစ္စ စသော
ခန္ဓာသည် မကွဲမပြားရာရောက်၏။ ထိုသို့ ဆိုရာ၌ ထိုအဋ္ဌကထာ၏ အလိုကား “အနိစ္စတာ
အစရှိသော လက္ခဏာတို့သည် ရုပ်ဝေဒနာ အစရှိသည်တို့၏ အခြင်းအရာမျှသာ ဖြစ်၏” ဟု
ထင်ရှားစေလိုခြင်းတည်း။

နာတိဓာဝိတံ။ ။ စာသင်သားတို့သည် ထိုအလိုမျှ၌သာ စိတ်ကို ရပ်ထားသင့်သည်၊
အဋ္ဌသာလိနိ၌ လက္ခဏာနှင့် လက္ခဏာဝန္တ ခန္ဓာတို့ကို မကွဲမပြား တမျိုးတည်း ဆိုထား၏။
ဤအဋ္ဌကထာ၌ကား လက္ခဏာနှင့် လက္ခဏာဝန္တကို ခွဲခြား၍ ဆိုထားပြန်ရာ “အဋ္ဌကထာ
၂-ရပ်ဝယ် အဆို ကွဲပြားနေသည် မဟုတ်လော” ဟု စောဒနာသောအားဖြင့် လွန်၍
ပြေးသွားခြင်းငှါ မသင့်ပါ” ဟူလို။

ယူခြင်း၌။ ဣတရဿ၊ အခြားသော အနိစ္စ အစရှိသည်ကို။ အဂ္ဂဟဏံ၊ မယူခြင်းသည်။ ဟောဒတိ၊ န။ (ဣတိ၊ ကြောင့်။ တီဏိ လက္ခဏာနိ ဝုတ္တာနိ၊ တသ္မာဇေတသံ အာကာရာနံ စသည်တို့၌ လှမ်းစပ်။) [ရုပ်နာမ်ခန္ဓာကို အနိစ္စ ဟု ဉာဏ်ဖြင့် ယူသောပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုအခိုက်၌ “ဒုက္ခ” ဟု၎င်း၊ “အနတ္တ” ဟု၎င်း မယူသေး၊ ထို့အတူ ဒုက္ခ အစရှိသည်ကို ယူခိုက်၌လည်း အနိစ္စ အနတ္တ ဟူသော အခြင်းအရာကို ဉာဏ်ဖြင့် မယူသေး၊ ဤသို့ ဉာဏ်၏ ကျက်စားရာက ၃-မျိုးပြားခြင်းကြောင့် အနိစ္စတာ စသော လက္ခဏာ ၃-မျိုးကို ဟောတော်မူရပါသည်-ဟူလို။]

စ၊ သညိသာမကသေး။ အနိစ္စာဒိဂ္ဂဟဏာနိ၊ အနိစ္စ အစရှိသည်ကို ယူခြင်း ထိုသည်။ နိစ္စသညာဒိ နိဝတ္တကာနိ၊ နိစ္စသညာ အစရှိသည်ကို တားမြစ်နိုင်ကုန်သော။ သဒ္ဓါ သမာဓိ ပညိန္ဒြိယာဓိကာနိ၊ လွန်ကဲသော သဒ္ဓါန္တေ၊ သမာဓိန္တေ၊ ပညိန္ဒြေရှိကုန်သော။ တိဝိဓေဝမောက္ခမုခဘူတာနိ၊ ၃-ပါးအပြားရှိသော ဝိမောက္ခ မုခ ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ပရိဂ္ဂယုမာနာနိ၊ ပိုင်းခြား၍ယူအပ်ကုန်သော။ ဇေတသံ အာကာရာနံ၊ ဤ အခြင်းအရာတို့၏။ အညမညံ၊ အချင်းချင်း။ ဝိသေသောစ၊ အထူးသည်လည်း။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တီဏိ၊ ကုန်သော။ လက္ခဏာနိ၊ ထိုကို။ (ဘဂဝတာ)၊ ဝုတ္တာနိ။

သုတ္တန္တဘာဇနိယဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

အနိစ္စာဒိဂ္ဂဟဏာနိ စ။ ။ထိုပြင်၊ “အနိစ္စ”ဟု ရှုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရုပ်နာမ် ခန္ဓာတို့၌ နိစ္စသညာကို တားမြစ်နိုင် ပယ်နိုင်၏။ ထိုအတူ “ဒုက္ခ”ဟု ရှုသော ပုဂ္ဂိုလ်က လည်း သုခသညာကို၎င်း၊ “အနတ္တ”ဟု ရှုသောပုဂ္ဂိုလ်ကလည်း အတ္တသညာကို၎င်း တားမြစ်နိုင် ပယ်နိုင်၏။

ထို့ပြင်-လွန်ကဲသော သဒ္ဓါန္တေရှိသောဉာဏ်သည် “အနိစ္စ”ဟု ရှုလေ့ရှိ၏။ ထိုသို့ ရှုတတ်သော ဝိပဿနာသည် အနိတ္တောနုပဿနာဖြစ်၍ မဂ်သို့တက်သောအခါ အနိမိတ္တ ဝိမောက္ခမုခအဖြစ်ဖြင့် တက်၏။ လွန်ကဲသော သမာဓိန္တေရှိသော ဉာဏ်သည် “ဒုက္ခ”ဟု ရှုလေ့ရှိ၏။ ထိုသို့ ရှုတတ်သော ဝိပဿနာသည် အပုဏိဟိတနုပဿနာဖြစ်၍ မဂ်သို့တက်သောအခါ အပုဏိဟိတဝိမောက္ခမုခ အဖြစ်ဖြင့် တက်၏။ လွန်ကဲသော ပညိန္ဒြေရှိသော ဉာဏ်သည် “အနတ္တ”ဟု ရှုလေ့ရှိ၏။ ထိုသို့ ရှုတတ်သော ဝိပဿနာသည် သုညတာနုပဿနာဖြစ်၍ မဂ်သို့ တက်သောအခါ သုညတဝိမောက္ခမုခအဖြစ်ဖြင့် တက်၏။ ဤသို့ အနိစ္စ အစရှိသောအားဖြင့် ယူပုံက ၃-မျိုးပြားခြင်း၊ ဝိမောက္ခမုခ ၃-မျိုးပြားခြင်းကြောင့် လက္ခဏာ ၃-မျိုးကို ဟောတော်မူရပါသည်-ဟူလို။

- ၁။ [ဆောင်] ၁။ အနိစ္စဟု၊ ရှုလေ့သု၊ မှတ်ယူ သဒ္ဓါမွန်။
- ၂။ ဒုက္ခဟူဘိ၊ ရှုလေ့ရှိ၊ သမာဓိကဲ၍လွန်။
- ၃။ အနတ္တသ၊ ရှုသူမှာ၊ ပညာထက်မြက်ချွန်။

၂-အဘိဓမ္မဘာဇနီယအဖွင့်

၁၆၇။ နာမရူပပရိစ္ဆေဒကထာ၊ နာမ်တရား၊ ရုပ်တရားကို ပိုင်းခြားကြောင်း ဖြစ်သောစကားသည်။ အဘိဓမ္မကထာ၊ အဘိဓမ္မကထာတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သုတ္တန္တဝိယ၊ သုတ္တန္တဘာဇနီယ၌ကဲ့သို့။ ပစ္စယယုဂဋ္ဌဝသေန၊ စက္ခုဝိညာဏ် အစရှိသည်တို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဒွါရအာရုံ အစုံ၏အဖြစ်ဖြင့်။ အကထေ- တွာ၊ ဟောတော်မူဘိ။ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရဝသေန၊ အဇ္ဈတ္တိကာယတန၊ ဗာဟိရာ- ယတနတို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ အဘိညေယျာနိ၊ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိထိုက်ကုန် သော။ အာယတနာနိ၊ အဇ္ဈတ္တိကာယတန၊ ဗာဟိရာယတနတို့ကို။ အဗ္ဗော- ကာရတော၊ မရောယှက်သောအားဖြင့်။ အဘိဓမ္မဘာဇနီယေ၊ အဘိဓမ္မဘာဇနီ ယနည်း၌။ ကထိတာနိ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။

အာဂမ္မာတိ (ပဒဿ)၊ ဟူသောပုဒ်၏။ သဗ္ဗသင်္ခါရေဟိ၊ အလုံးစုံသော သင်္ခါရတို့မှ။ နိဗ္ဗိန္ဒဿ၊ ငြီးငွေ့သော။ ဝိသင်္ခါရနိန္ဒဿ၊ သင်္ခါရတို့၏ ကင်းရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ကင်းညွတ်သော။ ဂေါတြဘုနာ၊ ဂေါတြဘုဉာဏ်ဖြင့်။ ဝိဝေဒ္ဓိတမာ- နသဿ၊ သင်္ခါရတို့မှ ဆုတ်နုတ်စေအပ်ပြီးသော စိတ်ရှိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏။ မဂ္ဂေန၊ မဂ်ဖြင့်။ သစ္စိကရဏေန၊ မျက်မှောက်ပြုခြင်းကြောင့်။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ ဟိ၊ မှန်။ သစ္စိကိရိယမာနံ၊ မျက်မှောက်ပြုအပ်သော။ တံ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို။ အဓိဂန္ဓာ၊ သိရ၍။ အာရမ္မဏပစ္စယဘူတံ၊ အာရမ္မဏပစ္စည်း ဖြစ်၍ ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို။ ဗုဒ္ဓိစ္စ စ၊ ရှေးရှုရောက်၍၎င်း။ ဝါ၊ စွဲမှီ၍၎င်း။ (ပတိဋ္ဌာယနင့်တွံ။) အဓိပတိပစ္စယဘူတေ စ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း ဖြစ်၍လည်း ဖြစ်သော။ (ပတိ- ဋ္ဌာနဘူတေနှင့်တွံ။) ပရမဿာသဘာဝေန၊ အလွန်သက်သာရာရသည်၏ အဖြစ် ကြောင့်။ ဝိနိမုတ္တသင်္ခါရဿ၊ လွတ်ပြီးသောသင်္ခါရရှိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဂတိဘာဝေန၊ လည်းလျောင်းရာ၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ပတိဋ္ဌာနဘူတေ စ၊ တည်ရာ ဖြစ်၍လည်း ဖြစ်သော။ (တမှိ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်၌။) ပတိဋ္ဌာယ စ၊ တည်၍၎င်း။ [နိဗ္ဗာန်သည် နိရယစသော ဂတိ ၅-ပါးမှ အလွတ်ဖြစ်သော်လည်း ရဟန္တာများ အတွက်ကား ဂတိအထူး ဖြစ်၍နေ၏။ ထို့ကြောင့် “ဂတိဘာဝေန စ” ဟု ဆိုသည်။]

ခယသင်္ခါတော၊ ခယဟု ဆိုအပ်သော။ မဂ္ဂေါ၊ မဂ်သည်။ ရာဂါဒယော၊ ရာဂ အစရှိသော ကိလေသတို့ကို။ ခေပတိ၊ ကုန်စေ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တံ သစ္စိက- ရဏာဘာဝေ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း၏ မရှိခြင်းသည်။ (သတိ၊ သော်။) ရာဂါဒိနံ၊ ရာဂ အစရှိသော ကိလေသတို့၏။ အနုပ္ပတ္တိနိရောဓ ဂမနာဘာဝါ၊ နောက်ထပ် ဖြစ်ခြင်းမရှိသော ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်း၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ (နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်မပြုရလျှင် ကိလေသတို့၏ နောက်ထပ်ဖြစ်ခြင်း မရှိ သော ချုပ်ခြင်းသို့ မရောက်နိုင်သေးခြင်းကြောင့်။) တံ၊ အာဂမ္မ ရာဂါဒယော ဝိယန္တိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။

သုတ္တတော မုဉ်တုတိ၊ ကား။ သုတ္တပဒါနိ၊ သုတ်ပုဒ်တို့ကို။ မုဉ်တု၊ လွတ်၍။ (ပိုဒ်ရှိသည်မှာ ပိုသည်။) မာတရံ ပိတရံ ဟန္တာတိ အာဒိသုဝိယ၊ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌ကဲ့သို့။ အာဟရိတဗ္ဗော၊ ဆောင်ထိုက်သော။ အညော၊ သုတ်၌ တိုက်ရိုက် ဆိုအပ်သောအနက်မှ တပါးသော။ သုတ္တဿ၊ သုတ်၏။ အတ္ထော၊ အနက်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ [အာဟရိတဗ္ဗောနောက်၌ ပိုဒ်ရှိနေ၏၊ နတ္ထိနောက်၌ သာ ရှိရမည်။] သုတ္တပဒေဟေဝ၊ သုတ်ပုဒ်တို့ဖြင့်သာ။ နိတော၊ ဆောင်အပ်ပြီး ဖြစ်သော။ အတ္ထော၊ အနက်သည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ(အယံ)၊ ကား။ အတ္ထော၊ အဓိပ္ပါယ်နက်တည်း။

ဧကံ နာနန္တိ၊ ဧကံ နာနဟူ၍။ ဝါ၊ တူသလော၊ ထူးသလောဟူ၍။ စုဏ္ဏိတံ၊ မှန်မှန်ညက်ညက် ကြိတ်ချေခြင်းသည်။ ဝါ၊ မှန်မှန်ညက်ညက်ဖြစ်အောင် ခွဲခြားခြင်းသည်။ စုဏ္ဏိကရဏံ၊ စုဏ္ဏိကရဏမည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ခုဒ္ဒကံ၊ သေးငယ်သိမ်ဖျင်းအောင်။ ကရဏံ၊ ပြုခြင်းသည်။ စုဏ္ဏိကရဏံ၊ မည်၏။ ဣတိ၊ ဤစကားကို။ (ကိံ ပန နိဗ္ဗာနဉ္စ အရဟတ္တဉ္စ ဧကံ၊ ဥဒါဟု နာနံ ဟူသော ဤစကားကို။) အပဟုမာနေန၊ များစွာ မမြှော်နိုးခြင်းကြောင့်။ (ဂရုမစိုက်ခြင်းကြောင့်။) ဝဒတိ၊ သကဝါဒီ ဆို၏။ န တွံ ဧကံ နာနံ ဇာနာသိတိ (ပဒဿ)၊ ဟူသောပုဒ်၏။ ကိံ၊ အသို့နည်း။ တွံ၊ သင်သည်။ ဧတ္တကံ၊ ဤမျှလောက်ကို။

မာတရံ ပိတရံ ဟန္တာ။ ။ဤဂါထာသည် မေဃဒဋ္ဌကထာ ပကိဏ္ဍကဝဂ် လကုဏ္ဍက-ဘဒ္ဒိယတ္ထေရဝတ္ထု၌လာသော နေယျတ္ထပဒဟဒ္ဓိဂါသာဘည်း။ ထို့ကြောင့် “မာတရံ ပိတရံ” အရ အဓိအာဘကို တိုက်ရိုက်မယူရ၊ အဓိနှင့်တူသော တဏှာကို၎င်း၊ အဖနှင့်တူသော ငါဟူသော မာနကို၎င်း ယူရသည်။ ဤသို့ ဤဂါထာ၌ ဆောင်ပြဆိုက်သော အခြားအနက် အဓိပ္ပါယ်ရှိသကဲ့သို့ ဤဗျေခါဒကသုတ်၌ ဆောင်ပြဆိုက်သော အခြားအနက်အဓိပ္ပါယ် မရှိ၊ ထို့ကြောင့် ဤဗျေခါဒကသုတ်သည် နိတတ္ထသုတ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။ [အညော အာဟရိတဗ္ဗော နတ္ထိကိုပင် “သုတ္တပဒေဟေဝ နိတော အတ္ထော”ဟု ဥဋကတ္ထဖွင့်သည်။]

နေယျတ္ထ၊ နိတတ္ထ။ ။ဤ ဇီကာအဖွင့်၌ အညော သုတ္တဿ အတ္ထော အာဟရိတဗ္ဗော သည် နေယျတ္ထသဒ္ဒါ၏ အဓိပ္ပါယ်ပြတည်း။ နေယျောကို “အာဟရိတဗ္ဗော”ဟု ဖွင့်၏။ ထို့ကြောင့် နေတဗ္ဗောတိ နေယျော။ ယော အတ္ထော၊ အကြင် အနက်ကို။ နေတဗ္ဗော၊ တိုက်ရိုက်မရှိသဖြင့် ဆောင်ပြဆိုက်၏။ ဣတိ သော အတ္ထော နေယျော၊ (နိ-ဓာတ်+ဇျ ပစ္စည်း။) နေယျော+အတ္ထော ယဿ သုတ္တဿာတိ နေယျတ္ထံ=တိုက်ရိုက်အားဖြင့် အနက် အဓိပ္ပါယ် မပြည့်စုံသောကြောင့် ဆောင်ပြဆိုက်သော (ဆောင်ပြမှ ပြည့်စုံမည်ဖြစ်သော) အနက်အဓိပ္ပါယ်ရှိသော သုတ်။ ဤဇီကာ၌ပင် “သုတ္တပဒေဟေဝ နိတော အတ္ထော”သည် နိတတ္ထပုဒ်၏ အနက်အဖွင့်တည်း။ နိယိတ္တ၊ ဆောင်သင့်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်ယူအပ်ပြီ။ ဣတိ နိတော။ “ပြည့်စုံနေပြီ ဖြစ်သောကြောင့် အခြားနေရာမှ ဆောင်ယူဘွယ် အနက် မလိုပါ”ဟူလို၊ နိတော+အတ္ထော ယဿာတိ နိတတ္ထံ (သုတ္တံ)။

(နိဗ္ဗာန်နှင့် အရဟတ္တဖိုလ်၏တူပုံ ထူးပုံမျှလောက်ကို။) န ဇာနာသိဝေ၊ မသိ သူသာဖြစ်သလော။ ဣတိ အတ္ထော၊ ဤကား အဓိပ္ပါယ်နက်။

နန္တ ဉာတေတိ၊ ကား။ ပုဗ္ဗေ ရှေး၌။ (သင်မဖြေမီ ရှေးက။) န ဉာတံ၊ မသိ အပ်သည်။ ယဒိပိ ဟောတိ၊ အကယ်၍မူလည်း ဖြစ်စေဦးတော့။ (ဝေသတိပိ၊ ဤသို့ ဖြစ်ပါသော်လည်း။) အရနာပိ၊ ယခုမှလည်း။ (သင်ကဖြေလိုက်မှလည်း။) ဉာတေ၊ သိအပ်သော်။ သာဓု၊ ကောင်းသည်။ ဟောတိနန္တ၊ ဖြစ်သည်မဟုတ် လော။ ဣတိ၊ သို့။ အတ္တနော၊ မိမိဟူသော သကဝါဒီ၏။ ဇာနနံ၊ သိခြင်းကို။ (နိဗ္ဗာန်နှင့် အရဟတ္တဖိုလ်၏ အသီးသီး ဖြစ်မှန်းသိခြင်းကို။) ပဋိစ္ဆာဒေတွာ၊ ဖုံးထားရုံ။ (မသိဟန်ဆောင်၍။) ဝိက္ခေပံ၊ အထူးထူးအပြားပြား ပစ်လွှင့်မှုကို။ (ပြန်လွှင့်အောင်။) ကရေန္တံ၊ ပြုနေသော ဝိတဏှဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်ကို။ နိဗ္ဗန္တတိ၊ စကားဖြင့်နှောင်ဖို့၏။ [“ကိ” ပန နိဗ္ဗာနဉ္စ အရဟတ္တဉ္စ ကေ၊ ဥဒါဟု နာနံ”စသည် ဖြင့် ပြန်လွှင့်အောင်ပြုနေသော ဝိတဏှဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်ကို သကဝါဒီက “ရှေးတုန်းက မသိလျှင် ရှိပါစေတော့၊ ယခု အသင်ဖြေလိုက်မှ သိရလျှင် ကောင်းသည်မဟုတ် လော”ဟု မဖြေဘဲ မနေနိုင်အောင် စကားဖြင့် နှောင်ဖို့သည်-ဟူလို။]

ဝိဘဇိတွာတိ (ပဒဿ)၊ ဟူသော ပုဒ်၏။ အက္ခရတ္ထမတ္ထေ၊ ရာဂက္ခယော စသော အက္ခရာပုဒ်တို့၏ အနက်မျှ၌။ အဋ္ဌတွာ၊ မတန်ရပ်မှု၍။ လိနံ၊ လျှို့ဝှက် တိမ်မြုပ် ငုပ်နေသော။ အတ္ထိ၊ အနက်ကို။ (ရာဂ၏ ကုန်ကြောင်းကုန်ရာ မဂ်၏ အဆုံး၌ ဖြစ်သောကြောင့် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရာဂက္ခယ စသည်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ် ရခြင်းဟူသော အနက်ကို။) ဝိဘဇိတွာ၊ ခွဲခြားဝေဘန်၍။ ဥဒ္ဓရိတွာ၊ ရှိ။ နိဟရိ- တွာ၊ ထုတ်ဆောင်၍။ ကထိတံယထေဝံ၊ ဆိုအပ်သကဲ့သို့သာလျှင်။ ဣတိအတ္ထော။

ရာဂါဒိနံ၊ ရာဂ အစရှိသည်တို့၏။ ခယောနာမ၊ ကုန်ခြင်း မည်သည်။ အဘာဝမတ္ထော၊ ရာဂ စသည်တို့၏ မရှိခြင်းမျှသာတည်း။ စ၊ ဆက်။ အဘာဝ- ဿ၊ မရှိခြင်း၏။ ဗဟုဘာဝေါ၊ များသည်၏အဖြစ်သည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိပါ။ (ကုသွာ၊ နည်း။) အတ္တနော၊ မိမိ၏။ အဘာဝတ္ထာ၊ မရှိခြင်း၏အဖြစ်ကြောင့် တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဝဒန္တဿ၊ ပြောဆိုမည့် ဝိတဏှဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝစနပစ္ဆိန္နန္တံ၊ ပြောမည့်စကားကို ဖြတ်တောက်ခြင်းအကျိုးငှါ။ ရာဂက္ခယော နာမ ရာဂဿေဝ ခယောတိအာဒိ၊ အစရှိသော။ (ယံ ပဉ္စ၊ အကြင် ပြဿနာသည်။ အတ္ထိ၊ တံ ပဉ္စ သင်္ဂဟကာရော) ပုစ္ဆတိ၊ မေး၏။ ဟိ၊ လဒ္ဓဒေါသ ထင်ရှားပြီအံ့။ ရာဂက္ခ- ယော၊ ရာဂ၏ကုန်ခြင်းသည်။ ဒေါသာဒိနံ၊ ဒေါသအစရှိသည်တို့၏။ ခယော၊ ကုန်ခြင်းသည်။ ယဒိ န ဟောတိ၊ အကယ်၍ မဖြစ်အံ့။ ဒေါသက္ခယာဒယောစ၊ ဒေါသ၏ကုန်ခြင်း အစရှိသည်တို့သည်လည်း။ ရာဂါဒိနံ၊ ရာဂ အစရှိသည်တို့၏။ ခယာ၊ ကုန်ခြင်းတို့သည်။ (ယဒိ န ဟောန္တိ၊ အကယ်၍ မဖြစ်ကုန်အံ့။ ဧဝံ

အဟောန္တေသု၊ ဤသို့ မဖြစ်ကုန်လသော်။) အညမညဝိသိဋ္ဌာ၊ အချင်းချင်း အထူးပြုအပ်ကုန်သည်။ ဘိန္နခ၊ မထူထူးခြား ကွဲပြားသောတရားတို့သည်။ အာပန္နခ၊ ဖြစ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဗဟုနိဗ္ဗာနတာ၊ များသော နိဗ္ဗာန်တို့၏အဖြစ်သည်။ အာပန္နာဝေ၊ ရောက်မြဲရောက်နေသည်သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ၏။ စ၊ ဆက်။ အညမညဝိသေသောနာမ၊ အချင်းချင်းထူးသောတရားမည်သည်။ နိဿဘာဝဿ၊ သဘာဝမဟုတ်သောပညတ်၏။ ဝါ၊ အတွက်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ နိဗ္ဗာနဿ၊ သသဘာဝတာ စ၊ မိမိ၏သဘာဝ၏အဖြစ်သည်လည်း။ (အာပန္နခ၊ ဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။)

နဝတဏှာမူလက၊ နဝတဏှာမူလကတို့ ဟူသည်။ တဏှံ ပဋိစ္စ ပရိယေသနာတိ အာဒယော၊ တဏှံ ပဋိစ္စ ပရိယေသနာ အစရှိကုန်သော ၉-ပါးတို့တည်း။ [၉-ပါး၏သရုပ်ကို ခုဒ္ဒကဝတ္ထုဝိဘင်္ဂ နဝကပါဠိတော်ကို လှမ်းကြည့်ပါ။] စ၊ ဆက်။ တေသု၊ ထိုနဝတဏှာမူလကတရားတို့၌။ ပရိယေသနာဒယော၊ ပရိယေသန အစရှိသည်တို့ကို။ ပရိယေသနာဒိကရ ကိလေသာ၊ ရွာမှီးခြင်း အစရှိသည်ကို ပြုတတ်သော ကိလေသာတို့ဟူ၍။ ဒဠဗ္ဗာ၊ မှတ်ထိုက်ကုန်၏။ ဒိယစုကိလေသသဟဿံ၊ အခွဲအားဖြင့် နှစ်ထောင်သောကိလေသာကို။ (တထောင့်ငါးရာ ကိလေသာကို။) နိဒါနကထာယံ၊ နိဒါနကထာ၌။ (အဋ္ဌသာလိနီ နိဒါနကထာ၌။) ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။

ဩဋ္ဌာရိကတယ ကာရေတဗ္ဗောတိ၊ ကား။ အတိသုခမဿ၊ အလွန်သိမ်မွေ့သော။ နိဗ္ဗာနဿ၊ ၏။ ဩဋ္ဌာရိကဘာဝ ဒေါသာပတ္တိယာ၊ ကြမ်းတမ်းသည်၏အဖြစ် ဟူသောအပြစ်သို့ ရောက်ခြင်းအားဖြင့်။ ဗောဓေတဗ္ဗော၊ သိစေထိုက်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗော၊ နှိပ်ထိုက်၏။ (ဝိတဏှဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်ကို နှိပ်ထိုက်၏။) ဝတ္ထုန္တိ၊ ကား။ ဥပါဒိန္နကဖောဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ဥပါဒိန္နကဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံဖြစ်သော။

အညမညဝိသိဋ္ဌာ။ ။ရာကပ္ပယသည် ဒေါသက္ခယ မောဟက္ခယမဟုတ်လျှင်၎င်း၊ ဒေါသက္ခယသည် ရာကပ္ပယ မောဟက္ခယ မဟုတ်လျှင်၎င်း၊ မောဟက္ခယသည် ရာကပ္ပယ ဒေါသက္ခယမဟုတ်လျှင်၎င်း အချင်းချင်းအထူးပြုအပ်ရာ ရောက်၏။ ထိုသို့ အထူးပြုအပ်လျှင် အချင်းချင်းမတူ ထူးခြားကွဲပြားလည်း ရောက်သည်။ မထူထူးခြားကွဲပြားလျှင် ရာကပ္ပယ နိဗ္ဗာနံ၊ ဒေါသက္ခယနိဗ္ဗာနံ၊ မောဟက္ခယနိဗ္ဗာနံသောအားဖြင့် နိဗ္ဗာန်တွေများနေစရာရှိသည်။—ဟူလို။

အညမညဝိသေသော နာမ။ ။အဘာဝပညတ်မှန်လျှင် မရှိခြင်းတမျိုးသာ ဖြစ်သောကြောင့် အချင်းချင်းထူးဘွယ်မလို၊ အချင်းချင်းနေပြန်လျှင်လည်း အဘာဝပညတ်မဖြစ်နိုင်၊ အထည်ကိုယ်ထင်ရှားသော သဘာဝတရားသာဖြစ်ထိုက်သည်။ ဤသို့ ကေးကံချက်ချလိုက်သည်ရှိသော် နိဗ္ဗာန်သည် ဝိတဏှဝါဒီ ဆိုလိုသော အဘာဝပညတ်မဟုတ်၊ သဘာဝဓမ္မအဖြစ်သို့ ရောက်မြဲရောက်နေတော့သည်။

မေထုနံ၊ မေထုနံကို။ (ပဋိသေဝန္တိ ဌာဝပ်။) အတ္တဒိန္နဗ္ဗိ၊ ဝံသတ္တဝါ အစရှိသည်
 တို့၏သော်မှလည်း။ နိဗ္ဗာနပတ္တိ၊ ငြိမ်းအေးခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းကို။ ကသ္မာ၊
 ကြောင့်။ ဝုတ္တာ၊ ဆိုအပ်ပါသည်။ ကိလေသာနံ၊ တို့၏။ အစန္တံ၊ စင်စစ်။ အနုပတ္တိ-
 နိရောဓော၊ နောက်ထပ်ဖြစ်ခြင်း မရှိသော ချုပ်ခြင်းသည်။ နိဗ္ဗာနံ၊ တည်း။ ဣတိ၊
 သို့။ ဣစ္ဆန္တဿ၊ အလိုရှိသော ဝိတဏှဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်၏။ (ဝါဒေ၊ ဌာ။) ကိလေသာနံ၊
 တို့၏။ ဝိနာသော၊ ပျက်ခြင်းသည်။ ကိဉ္ဇိကာလံ၊ စိုးစဉ်းအနည်းငယ်သောကာလ
 မျှ။ အပ္ပဝတ္တိ၊ မဖြစ်ခြင်းသည်။ နိဗ္ဗာနံ၊ သည်။ န ဟောတိ နုနု၊ မဟုတ်သည်
 မဟုတ်ပါလော။ ဣတိ၊ ဤသို့ ပရဝါဒိဘက်ကဆိုအံ့။ (ဧဝံ သတိ၊ သော်။
 ကိလေသာနံ၊ တို့၏။ ဝိနာသော၊ သည်။ ကိဉ္ဇိကာလံ၊ မျှ။ အပ္ပဝတ္တိ၊ သည်။ နိဗ္ဗာနံ၊
 သည်။ န ဟောတိ၊ မဟုတ်သည်ကား။) န၊ မဟုတ်။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) အဘာဝ-
 သာမညတော၊ ကိလေသာတို့၏ မဖြစ်ခြင်းအားဖြင့် တူမျှသည်၏အဖြစ်ကြောင့်
 တည်း။ ဟိ၊ မှန်။ အစန္တပဝတ္တိ၊ စင်စစ် မဖြစ်ခြင်းသည်၎င်း။ ကိဉ္ဇိကာလံ၊ မျှ။
 အပ္ပဝတ္တိ၊ မဖြစ်ခြင်းသည်၎င်း။ အဘာဝေါယေဝ၊ ကိလေသာတို့၏ မဖြစ်ခြင်း
 ပင်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝိသေသော၊ အထူးသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။

ဝါ၊ အဋ္ဌကသာနည်းမှ တနည်းကား။ သဝိသေသံ၊ ရာဂက္ခယော ဒေါသ-
 က္ခယောစသော အထူးနှင့်တကွ။ ဝဒန္တဿ၊ ပြောဆိုသော ဝိတဏှဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်
 ၏။ (ဝါဒေ၊ အယူ၌။) အဘာဝတာ၊ နိဗ္ဗာန်၏ အဘာဝပညတ်၏ အဖြစ်သည်။
 အာပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်နေ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

နနုပေ။ န ဟောတိ။ ။ ဝိတဏှဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်သည် ကိလေသာတို့၏မဖြစ်ခြင်း သာမညကို
 နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုလိုသည် မဟုတ်၊ နောက်ထပ်မဖြစ်သောအားဖြင့် ချုပ်ခြင်းကိုသာ နိဗ္ဗာန်ဟု ဆို
 လို၏။ ထို့ကြောင့် အစွစသော တိရစ္ဆာန်တို့၏ အချိန်အနည်းငယ်ကာလ၌ ကိလေသာမဖြစ်
 ခြင်းသည် နိဗ္ဗာန်မဟုတ်လော”ဟု စောဒနာထိုက်ပါသည်။

န၊ အဘာဝသာမညတော။ ။ ကိလေသာတို့၏ နောက်ထပ် မဖြစ်သောအားဖြင့်
 စင်စစ်မဖြစ်ခြင်းသည်၎င်း၊ အချိန်အနည်းငယ်ကာလ၌ မဖြစ်ခြင်းသည်၎င်း အဘာဝချင်းတူ
 နေသောကြောင့် ကိလေသာတို့၏အနည်းငယ်ကာလမျှ မဖြစ်ခြင်းကို နိဗ္ဗာန်မဟုတ်ဟု မဆို
 နိုင်။ “အဘာဝဟူသည်တဏှမျှ မဖြစ်ခြင်းတည်းဟူသော အဘာဝဖြစ်စေ၊ နောက်ထပ်ဖြစ်
 ခြင်းမရှိအောင် ချုပ်ခြင်းဟူသော အဘာဝဖြစ်စေ အဘာဝချင်းတူသည်သာ ဖြစ်၍ အထူး
 မရှိပါ”ဟူလို။

သဝိသေသံ ဝါ။ ။ ဤနည်းသည် ဒီကာဆရာ၏နည်းတည်း။ နိဗ္ဗာန်ကို ရာဂက္ခယော
 ဒေါသက္ခယော မောဟက္ခယောဟု အထူးနှင့်တကွဆိုသော ဝိတဏှဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်၏အလို
 အားဖြင့် နိဗ္ဗာန်အများကို မဆိုလိုဘဲ နိဗ္ဗာန်တပါးတည်းသာဆိုလိုလျှင် အဘာဝပညတ်ဖြစ်
 ခြင်းဟူသောအဖြစ်သို့ ရောက်သည်—ဟူလို၊ ရာဂ၏ကုန်ခြင်းဟူသည်လည်း ရာဂမရှိခြင်း
 အဘာဝပညတ်၊ ဒေါသစသည်တို့၏ မရှိခြင်းဟူသည်လည်း ဒေါသစသည်တို့၏မရှိခြင်း
 အဘာဝပညတ်ပင်တည်း။

တိရစ္ဆာန်ဂတေဟိပိ၊ တိရစ္ဆာန်သတ္တဝါတို့သော်မှလည်း။ ပါပုဏိတဗ္ဗတ္တာ၊
 ရောက်နိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ တေသမ္ပိ၊ ထိုတိရစ္ဆာန်တို့အားသော်မှလည်း။
 ပါကဋ္ဌံ၊ ထင်ရှား၏။ ပိဋန္တနံဝိယ၊ နားတန်ဆာသည်ကဲ့သို့။ ဩဋ္ဌာရိကံ၊ ထင်ရှား
 ၏။ ထူလံ၊ ကြမ်းတမ်း၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် နားတန်ဆာကဲ့သို့ ထင်ရှားပါသော်
 လည်း။ ကေဝလံ၊ သက်သက်။ ကဏ္ဏေ၊ နား၌။ ဝါ၊ နားတို့ဖြင့်။ ပိဋန္တိတုံ၊ ပန်ဆင်
 ခြင်းငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [စာအုပ်တို့၌ န
 သက္ကာတိဟု ရှိ၏။ အဋ္ဌကထာ စာအုပ်တို့၌ကား နသက္ကာတိဟု ရှိသည်။ ကဏ္ဏေ
 ပုဒ်ဝယ် ကရိုဏ်းအနက်ယူသို့ရန် “ကဏ္ဏေဟိ” ဟု မရ၍ တနည်း ဖွင့်သေး၏။
 ထိုအဖွင့်သည် အဋ္ဌကထာ၌ ကဏ္ဏေဟိဟု မရှိသောကြောင့်တည်း။] ဝါ၊ တနည်း။
 ပိဋန္တနုတောပိ၊ နားတန်ဆာထက်လည်း။ ထူလတ္တာ၊ ကြမ်းတမ်းသည်၏အဖြစ်
 ကြောင့်။ (ပိဋန္တိတုံ၊ ပန်ဆင်ခြင်းငှါ။) နသက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။
 (ဝိတဏှဝါဒိ၊ ကိ။) ဥပ္ပဏ္ဏေန္တော ဝိယ၊ ပြောင်လှောင်သကဲ့သို့။ နိဂ္ဂဏှာတိ၊
 နှိပ်၏။ [သင်တို့၏ အလိုအားဖြင့် နိဗ္ဗာန်သည် နားတန်ဆာကဲ့သို့ ထင်ရှားပါ
 သော်လည်း။ (နားတန်ဆာထက်ပင် ထင်ရှားပါသော်လည်း။) နားတန်ဆာ
 အဖြစ်ဖြင့် ပန်ဆင်လို့ မရကောင်း”ဟူသော စကားသည် ဝိတဏှဝါဒိကို
 ပြောင်သလို လှောင်သလိုပြော၍ နှိပ်သောစကားဖြစ်သည်—ဟူလို။]

ပန၊ ဆက်။ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏကရဏေန၊ ဂေါတြဘူက နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုခြင်း
 ကြောင့်။ ဂေါတြဘူကဏေ၊ ဂေါတြဘူခဏ၌။ အဿ၊ ထို တဏှဝါဒိပုဂ္ဂိုလ်
 ၏။ (ဝါဒေ၊ အယူ၌။) ကိလေသက္ခယပ္ပတ္တိ၊ ကိလေသာ၏ကုန်ခြင်းသို့ရောက်ခြင်း
 သည်။ အာပန္နာ၊ ဖြစ်၏။ (နိဗ္ဗာန်က ကိလေသက္ခယဖြစ်သောကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို
 အာရုံပြုသော ဂေါတြဘူခဏ၌ ကိလေသာ၏ ကုန်ခြင်းသို့ ရောက်နေသည်—
 ဟူလို။) ဣတိ၊ သို့။ မညမာနော၊ သိသည်။ (ဟုတော့၊ ၍။) တုံ အခါဏေသုယေဝါတိ
 အာဒိ၊ အစရှိသော။ (ယံ ဝစနံ အတ္ထိ၊ တံ ဝစနံ သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

အာရမ္မဏ ကရဏမတ္တေန၊ အာရုံပြုခြင်းမျှကြောင့်။ ကိလေသက္ခယော၊
 ကိလေသာတို့၏ ကုန်ခြင်းသို့။ အနုပ္ပတ္တော၊ အစဉ်ရောက်အပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။
 ဝတ္ထု၊ ငှါ။ န သက္ကာ နန၊ မတတ်ကောင်းသည် မဟုတ်လော။ ဟိ၊ မှန်။ စိတ္တံ၊
 စိတ်သည်။ (ဂေါတြဘူ အပါအဝင် စိတ်ဟူသမျှသည်။) အတိတာနာဂတာဒိ-
 သဗ္ဗံ၊ အတိတ် အနာဂတ် အစရှိသော အလုံးစုံကို။ အာလမ္ဗေတိ၊ ဆွဲကိုင်နိုင်၏။
 (အာရုံပြုနိုင်၏။) နိပ္ပန္နမေဝ၊ ပြီးပြီးသော အာရုံကိုသာ။ န အာလမ္ဗေတိ၊
 ဆွဲကိုင်သည် မဟုတ်။ (အာရုံပြုနိုင်သည် မဟုတ်။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဂေါတြဘူပိ၊
 သည်လည်း။ (ပဝတ္ထိဿတိ ခွဲစပ်။) မဂ္ဂေန၊ မဂ်သည်။ ကိလေသာနံ၊ တို့၏။ ယာ
 အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတာ၊ အကြင် နောက်ထပ်ဖြစ်ခြင်းသဘော မရှိသည်၏ အဖြစ်ကို။
 ကာတဗ္ဗာ၊ ပြုထိုက်၏။ တံ (အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတံ)၊ ထို နောက်ထပ်ဖြစ်ခြင်းသဘောမရှိ

သည်၏အဖြစ်ကို။ အာရဗ္ဗ၊ အာရုံပြု၍။ ပဝတ္တိဿတိ၊ ဖြစ်လတ္တံ့ မဟုတ်လော။
 ဣတိ၊ ဤကား စောဒနာတည်း။ န၊ ဖြစ်လတ္တံ့ မဟုတ်။ (ကသွားနည်း။) အပ္ပတ္တ-
 နိဗ္ဗာနဿ၊ မရောက်အပ်သေးသော နိဗ္ဗာန်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ (နိဗ္ဗာန် မရသေး
 သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။) နိဗ္ဗာနာရမ္မဏညာဏာဘာဝတော၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော အာရုံရှိ
 သော ဉာဏ်၏ မဖြစ်နိုင်ခြင်းကြောင့်တည်း။

ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ နိဗ္ဗာနံ သည်။ အညဓမ္မာ ဝိယ၊
 အခြားတရားတို့ကဲ့သို့။ န၊ မဟုတ်။ (အနာဂတ်အဖြစ်ဖြင့်မျက်မှောက်ပြုထိုက်သော
 တရားမျိုး မဟုတ်။) ပန၊ အဟုတ်ကား။ တံ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်သည်။ ဝါ၊ ၏။ အတိဂမ္ဘိ-
 ရတ္တာ၊ အလွန် နက်နဲသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အပ္ပတ္တေန၊ မရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်
 သည်။ အာလမ္ဗိတုံ၊ ဆွဲကိုင်ခြင်းငှါ။ (အာရုံပြုခြင်းငှါ။) နသက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။
 တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တေန ဂေါတြဘုနာ၊ သည်။ ပတ္တဗ္ဗေန၊ အာရုံပြုသောအားဖြင့်
 ရောက်ထိုက်သော နိဗ္ဗာန်သည်။ တိကာလိကသဘာဝါတိက္ကန္တံ ဂမ္ဘီရဘာဝေန၊
 တိကာလိကသဘောကိုလွန်သော နက်နဲသောတရား၏ အဖြစ်သည်။ ဘဝိတဗ္ဗံ၊
 ဖြစ်ထိုက်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ကိလေသက္ခယမတ္တကံ၊ နိဗ္ဗာန်၏ ကိလေသက္ခယမျှ၏
 အဖြစ်ကို။ ဣတ္ထတော၊ အလိုရှိသော ဝိတဏှဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်၏။ (ဝါဒေ၊ အယူ၌။)
 ဂေါတြဘုတော၊ ဂေါတြဘုမှ။ ပုရေတရံ၊ ရှေးဦးစွာ။ နိပ္ပန္နေန၊ ပြီးပြီးသော။
 ကိလေသက္ခယေန၊ ကိလေသာတို့၏ ကုန်ခြင်းသည်။ (ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ဖြစ်ထိုက်၏။)
 တေန၊ ကြောင့်။ တုံ၊ အခါဏေသုယေဝံ ကိလေသေသု ကိလေသက္ခယံ နိဗ္ဗာနံ
 ပညပေသိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေ) အာဟာ၊ ဟိ၊ လဒ္ဒဒေါသ ထင်ရှားပြီအံ့။
 အပ္ပတ္တကိလေသက္ခယာရမ္မဏကရဏေ၊ မရောက်အပ်သေးသော ကိလေသက္ခယ
 ကိုအာရုံပြုခြင်းသည်။ သတိ၊ သော်။ ဂေါတြဘုတော၊ မှ။ ပုရေတရစိတ္တာနိပိ၊
 ရှေး၌ဖြစ်သော ပရိကုမ်အစရှိသော စိတ်တို့သည်လည်း။ အာလမ္ဗေယျံ၊ ဆွဲကိုင်
 နိုင်ကုန်ရာ၏။ (အာရုံပြုကုန်ရာ၏။) ဣတိ၊ ဤကား အပြစ်တည်း။

အာရဗ္ဗ ပဝတ္တိဿတိ။ ။စိတ်ဟူသမျှသည် ပစ္စုပ္ပန်အာရုံသာမက အတိတ် အနာဂတ်
 အာရုံကိုလည်း ယူနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် “ဂေါတြဘုလည်း မိမိနောက်မှဖြစ်သော မဂ်က
 ပြုမည့် ကိလေသာတို့၏ အနုပတ္တိဓမ္မတာကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်လတ္တံ့”ဟူလို၊ [ဤပဝတ္တိဿတိ
 သည် အနာဂတ်အစစ်မဟုတ်၊ မှန်းဆ၍ ဆိုရာ၌ သုံးလေ့ရှိသော အနာဂတ်သာတည်း။]

အပ္ပတ္တံပေ။ ကရဏေ။ ။ဂေါတြဘုစိတ်က မရောက်အပ်သေးသော ကိလေသက္ခယ
 နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနိုင်လျှင် ဂေါတြဘုရှေ့က ပရိကုမ် ဥပစာ အနုလံစိတ်များလည်း ထိုနိဗ္ဗာန်
 ကို အာရုံပြုနိုင်ခြင်းဟူသော အပြစ်ချောက်စရာ ရှိ၏။ စင်စစ်အားဖြင့် ထိုစိတ်များက
 နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံမပြုနိုင်ကြပါ—ဟူလို။

မဂ္ဂဿ ကိလေသက္ခယံ နိဗ္ဗာနန္တိ (ပဒဿ)။ ဟူသောပုဒ်၏။ မဂ္ဂဿ၊ မဂ်၏။ အာရမ္မဏဘူတံ၊ အာရုံဖြစ်၍ဖြစ်သော။ နိဗ္ဗာနံ၊ သည်။ ကတမံ၊ အဘယ်နည်း။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ မဂ္ဂေါတိအာဒိနာ၊ အစရှိသော စကားရပ်ဖြင့်။ ပုရိမပုစ္ဆာဒ္ဓယမေဝ၊ ရှေးပုစ္ဆာ ၂-ရပ်ကိုပင်။ ဝိဝရတိ၊ ထင်ရှားအောင်ဖွင့်၏။ [“မဂ္ဂဿ ကိလေသက္ခယံ နိဗ္ဗာနံ ကတမံ၊ မဂ္ဂေန ခိယနကကိလေသာ ကတမေ” ဟူသော ပုစ္ဆာ ၂-ရပ်ကို “ပုရိမပုစ္ဆာဒ္ဓယ” ဟုဆိုသည်။]

နစကိဉ္စိတိ (ပဒဿ)။ ၏။ ရူပါဒိသု၊ ရူပါရုံအစရှိသည်တို့တွင်။ ဝါ၊ ရုပ်အစ ရှိသည်တို့တွင်။ နိဗ္ဗာနံ၊ သည်။ ကိဉ္စိ၊ တစုံတခုသော အာရုံသည်။ န ဟောတိ၊ မဟုတ်။ ကဒါစိစ၊ အတိတ် အစရှိသည်တို့တွင် မည်သည့်အခါ၌မျှလည်း။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ အတိတာဒိဘာဝေန၊ အတိတ်အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ န ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ မဆိုထိုက်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝဒန္တိ၊ ဖွင့်ဆိုကြကုန်၏။ တံ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်သို့။ အာဂမ္မ၊ အာရုံပြုသောအားဖြင့်ရောက်၍။ ဝါ၊ ရောက်ခြင်းကြောင့်။ အဝိဇ္ဇာတဏှာနံ၊ တို့၏။ ကိဉ္စိ၊ စိုးစဉ်းအနည်းငယ်မျှလည်း။ ဧကဒေသမေတ္တမ္ပိ၊ တစိတ် တဒေသမျှသည်လည်း။ န ဟောတိ၊ မရှိတော့။ တံ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်သို့။ အာဂမ္မ၊ ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ တဒေဝ၊ ထိုအဝိဇ္ဇာတဏှာတို့၏ စိုးစဉ်းအနည်းငယ်မျှသည်ပင်။ ကဒါစိစ၊ အတိတ် အစရှိသည်တို့တွင် မည်သည့်အခါ၌မျှလည်း။ န ဟောတိ၊ မရှိတော့။ ဣတိအတ္ထော၊ သည်။ ယုတ္ထော၊ သင့်၏။ [ဤအနက်သာ သင့်၏။ ဝဒန္တိ ဆရာတို့ ဖွင့်ဆိုအပ်သောအနက်သည် မသင့်— ဟူလို။]

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၃-ပဉ္စပုစ္ဆကအဖွင့်

၁၆၈။ န။ပေ။ န ဝတ္ထဗ္ဗမ္မောရမ္မဏတ္တာတိ (ပဒဿ)။ ဟူသောပုဒ်၏။ သာ-ရမ္မဏာ၊ အာရုံနှင့်တကွဖြစ်သော တရားတို့သည်။ ပရိတ္တာဒိဘာဝေန၊ ပရိတ္တ အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ဖြင့်။ န ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ မဆိုထိုက်သော။ ကိဉ္စိ၊ အချို့သော။ အာရမ္မဏံ၊ ပညတ်စသော အာရုံကို။ ကရေန္တိ ယထာ၊ ပြုကုန်သကဲ့သို့။ ဝေံ၊ ဤအတူ။ ကိဉ္စိ၊ အချို့သော န ဝတ္ထဗ္ဗတရားကို။ အာလမ္ပနတော၊ ဆွဲမှီခြင်းကြောင့်။ (အာရုံပြုခြင်းကြောင့်။) န ဝတ္ထဗ္ဗကောဋ္ဌာသံ၊ န ဝတ္ထဗ္ဗ အဘို့အစု သို့။ န ဘဇတိ၊ ကပ်ရောက်သည်မဟုတ်။ ဣတိအတ္ထော၊ ဤကားအနက်။

အာယတနဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

ဓာတုဝိဘင်း

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယအဖွင့်

၁၇၂။ ဓာတုသံယုတ္တာဒိသု၊ ဓာတုသံယုတ် အစရှိသော ပါဠိတော်တို့၌။ ဘိက္ခဝေ၊ ဘိက္ခုတို့။ ဝေါ၊ သင်တို့အား။ ဓာတုနာနတ္ထံ၊ ဓာတ်တို့၏ မတူထူးခြား ကွဲပြားကုန်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဒေသေဿာမိ၊ ဟောတော်မူအံ့။ ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ ဓာတုနာနတ္ထံ၊ ဓာတ်တို့၏ မတူထူးခြား ကွဲပြားကုန်သည်၏ အဖြစ် ဟူသည်။ ကတမဉ္စ၊ အဘယ်နည်း။ စက္ခုဓာတု၊ စက္ခုဓာတ်၎င်း။ ပေ။ မနောဝိညာဏဓာတု၊ မနောဝိညာဏဓာတ်၎င်းတည်း။ ဣတိ အာဒိနာ၊ ဤသို့ အစရှိသော ပါဠိရပ်ဖြင့်။ အဋ္ဌာရသ၊ ကုန်သော။ ဓာတုယော၊ တို့သည်။ ယဒိပိ အာဂတာ၊ အကယ်၍ ကား လာပါပေကုန်ပြီ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် လာပါကုန်သော်လည်း။ တာ၊ ထို တဆယ့်ရှစ်ပါးသော ဓာတ်တို့သည်။ အဘိဓမ္မေ စ၊ အဘိဓမ္မာ ပါဠိတော်၌လည်း။ အာဂတာ၊ လာကုန်ပြီ။ ဣတိ (တသ္မာ) သာဓာရဏတ္တာ၊ ဤသို့ အဘိဓမ္မာနှင့် ဆက်ဆံကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အဂ္ဂဟေတွာ၊ မယူမူ၍။ သုတ္တန္တန္တေသေဝ၊ သုတ္တန်ပါဠိတော်တို့၌သာ။ အာဂတေ၊ လာကုန်သော။ တယော၊ ၃-ပါးကုန် သော။ ဓာတုဆက္ကေ၊ ဓာတ် ၆-ပါးအပေါင်းတို့ကို။ ဂဟေတွာ၊ ယူတော်မူ၍။ သုတ္တန္တဘာဇနီယံ၊ သုတ္တန္တဘာဇနီယနည်းကို။ ဝိဘတ္တံ၊ ဝေဘန်တော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိထိုက်၏။

သဗ္ဗာ ဓာတုယောတိ၊ ကား။ အဋ္ဌာရသပိ၊ လည်း ဖြစ်ကုန်သောဓာတ်တို့ကို။ (သဒ္ဓိပိတာ ဌာဝိပိ).... ဓာတုသဒ္ဓေါ၊ ဓာတုသဒ္ဓါကို။ သုညေ၊ အတ္တဝေဓမ္မ ကင်းဆိတ်သော။ သဘာဝမတ္တေ၊ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော တရား သဘောမျှ၌။ နိရုဋ္ဌော၊ တက်ရောက်ထင်ရှားသော သဒ္ဓါဟူ၍။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်ထိုက်၏။...အသမ္မုဋ္ဌဓာတူတိ (ပဒဿ)၊ ဟူသောပုဒ်၏။ စတူတိ၊ လေးပါး ကုန်သော။ မဟာဘူတေဟိ၊ မဟာဘုတ်တို့သည်။ အဗျာပိတဘာဝေါ၊ မပြန့်န့် အပ်သည်၏အဖြစ်တည်း။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ [“အသမ္မုဋ္ဌ=မထိအပ်” ဟု သဒ္ဓတ္ထဖြစ်၏။ အဗျာပိတဘာဝကား အဓိပ္ပါယ်တ္ထတည်း။]

၁၇၃။ ပထဝီဓာတုဒွယန္တိ၊ ဟူ၍။ အဋ္ဌကထာယံ၊ အဋ္ဌကထာ၌။ ပဒုဒ္ဓါရော၊ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို ထုတ်ဆောင်ခြင်းကို။ (သင်္ဂဟကာရေန)ကတော၊ ပြုအပ်ပြီ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ပထဝီဓာတုဒွယံဟု ပဒုဒ္ဓါရပြုအပ်ပါသော်လည်း။ ပါဠိယံ၊ ပါဠိ တော်၌။ ဒွေယန္တိ၊ ဟူ၍။ အာဂစ္ဆတိ၊ လာ၏။ (ရှိ၏။) ပန၊ ထိုသို့ပင် ဒွေယံဟု ပါဠိတော်၌ ရှိပါသော်လည်း။ အတ္ထော၊ အနက်သည်။ ယထာဝုတ္တော၊ အကြင် အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်သာတည်း။ (အတ္ထောနှင့် ယထာဝုတ္တောကို တုလျှတ် လိင်္ဂိတ်စပ်။) ပန၊ ခက်။ ဒွယန္တိပါဌေ၊ ဒွယံဟူသောပါဌ်သည်။ သတိ၊

ရှိလသော။ (ရှိရိုးမှန်လျှင်။) အယမ္ပိ အတ္ထော၊ ဤအနက်သည်လည်း။ (အဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်အပ်သော “ဤအနက်” သည်လည်း။) သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်သင့်သေး၏။ တေယျ၊ ဤပထဝီဓာတ်အပေါင်း၏။ ဒွေ၊ ၂-ပါးကုန်သော။ အဝယဝါ၊ အစိတ်တို့သည်။ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝါ၊ ထိုသို့ ၂-ပါးသော အစိတ်ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တံ၊ ထိုပထဝီဓာတ်အပေါင်းသည်။ ဒွယံ၊ ဒွယမည်၏။ ပထဝီဓာတုနံ၊ ပထဝီဓာတ်တို့၏။ ဒွယံ၊ ၂-ပါးသော အစိတ်ရှိသော အပေါင်းတည်း။ ပထဝီဓာတုဒွယံ၊ ပထဝီဓာတ်တို့၏ ၂-ပါးသော အစိတ်ရှိသော အပေါင်း။ ဒွိန္ဒူ၊ ၂-ပါးကုန်သော။ ပထဝီဓာတုနံ၊ ပထဝီဓာတ်တို့၏။ သမုဒါယော၊ အပေါင်းတည်း။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ ဝါ၊ တနည်း။ သမုဒိတာ၊ ပေါင်းအပ်ကုန်သော။ ဒွေဝေ၊ ၂-ပါးသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ အဝယဝါ၊ အစိတ်တို့တည်း။ ဒွယံ၊ ပေါင်းအပ်သော ၂-ပါးသောအစိတ်။ ပထဝီဓာတုဒွယံ၊ ပထဝီဓာတ်တို့၏ ပေါင်းအပ်သော ၂-ပါးသောအစိတ်။ (အယမ္ပိ အတ္ထော သမ္ဘဝတိ)။

တတ္ထ ကံတမာ ပထဝီဓာတု ပထဝီဓာတုဒွယံ သော ပထဝီဓာတုတိ၊ ဟူ၍။ သင်္ခေပေန၊ အားဖြင့်။ ဝိသဇ္ဇေတိ၊ ဖြေတော်မူ၏။ အတ္ထိ အဇ္ဈတ္တိကာ အတ္ထိ ဗာဟိရုတိ တ္ထေ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရသဒ္ဓါ၊ အဇ္ဈတ္တိကသဒ္ဓါ ဗာဟိရ သဒ္ဓါတို့သည်။ အဇ္ဈတ္တိကဒုကေဝိယ၊ အဇ္ဈတ္တိကဒုက်၌ကဲ့သို့။ အဇ္ဈတ္တိက-

အယမ္ပိ အတ္ထော သမ္ဘဝတိ။ ။အဋ္ဌကထာ၌ “ဒွေ+အာယံ”ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ သန္တိစပ်ထားပုံကိုသာ ဖွင့်ပြ၏။ ဤနိကာ၌ကား ထိုအနက်ကိုလည်း ခွင့်ပြု၏။ ထိုအနက် အပြင် ဆိုလတ္တံ့ သောအနက် ၂-နည်းကိုလည်း ပြလို၏။ ထိုနည်းတို့တွင် ပဌမနည်း၌ “ဒွေ အဝယဝါ တေယျ”ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ အဝယဝ အဿတ္ထိအနက်၌ ဒွိနောင် အယ-ပစ္စည်းသက်၊ ထို့နောက် “ပထဝီဓာတုနံ+ဒွယံ ပထဝီဓာတုဒွယံ”ဟု ပြု၍ သမာသ်ပုဒ်တခုတည်းဟု ဆိုလိုသည်။ “ဒွေ ဝေ ဝါ”သော ဒုတိယနည်း၌ကား အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်မပြုဘဲ အဝယဝတဒ္ဓိတ်ပြု၍ ထိုအဝယဝအနက်၌ အယ-ပစ္စည်း သက်။

သဒ္ဓါကျမ်းများ။ ။ကစ္စည်းကျမ်း၌ ဒွယံကို “ဒွိန္ဒူ သမူဟော ဒွယံ”ဟု ပြု၍ သမူဟတ္ထေ ကဏ်ဏာသုတ်ဖြင့် သမူဟအနက်၌ က-ပစ္စည်းသက်၊ ဒွိန္ဒူ ဣကို သုတ်ကြီးဖြင့် အယပြု၍ “ဒွယံ”ဟု ပြီးစေ၏။ မောဂ္ဂလ္လာန်၌မူ “ဒွေ + အံသာ ယဿာတံ ဒွယံ”ဟု ပြု၍ အသအဿတ္ထိအနက်၌ အယ-ပစ္စည်းသက်၏။ ဤနည်းသည် ဋီကာ ၂-နည်းတွင်ပဌမနည်းနှင့် တူ၏။ မုဒ္ဓဗောဓေဒ္ဓိတ်(၄၆၁)သုတ်၌ကား အဝယာ(အစိတ်) အနက်၌ အယန္တိ ပစ္စည်းသက်၏။ ဝိဂြိုဟ်ကို “ဒွေ အဝယဝါ ဒွယံ”ဟု ပြု၊ “ဒွယံ၊ ၂-ခုသောအစိတ်”ဟု ပေး၊ ဤ မုဒ္ဓဗောဓနည်းသည် ဤနိကာနောက်နည်းနှင့် တူ၏။ ဤ မုဒ္ဓဗောဓနည်းကို ရည်ရွယ်၍ အနုဋီကာ၌ “အဝယဝဝိနိမုတ္တော သမုဒါယော နာမ ကောစိ နတ္ထိတိ (အစိတ်မှ လွတ်သော အပေါင်းမည်သည် တခုမျှ မရှိ၊ ထို့ကြောင့်) ပုရိမတ္ထံ အသမ္ဘာဝေန္တော (ရှေးအနက်ကို မချီးမွမ်းလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) “ဒွေ ဝေ ဝါ”တိအာဒိနာ သမုဒါယေန ဝိနာ ဒုတိယတ္ထမာဟ”ဟု ဖွင့်သည်။

ဗာဟိရာယတနဝါစကော၊ အဇ္ဈတ္တိကာယတန ဗာဟိရာယတနကိုဟောသော သဒ္ဓါ
 တို့သည်။ န၊ မဟုတ်။ အဇ္ဈတ္တတ္တိကော၊ အဇ္ဈတ္တတိက်၌။ ဝုတ္တေဟိ၊ ဟောတော်
 မူအပ်ကုန်သော။ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါသဒ္ဓေဟိ၊ အဇ္ဈတ္တသဒ္ဓါ၊ ဗဟိဒ္ဓါသဒ္ဓါတို့နှင့်။
 သမာနတ္ထာပိ၊ တူသောအနက်ရှိသောသဒ္ဓါတို့သည်လည်း။ န၊ မဟုတ်။ ပန၊
 အဟုတ်ကား။ ဧတေ၊ ဤ အဇ္ဈတ္တသဒ္ဓါ၊ ဗဟိဒ္ဓါသဒ္ဓါတို့သည်။ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓါ-
 နိန္ဒြိယဗဒ္ဓဝါစကော၊ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓတရား၊ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓတရားတို့ကို ဟောသောသဒ္ဓါ-
 တို့တည်း။ (သက်ရှိသက်မဲ့တရားတို့ကို ဟောသောသဒ္ဓါ တို့တည်း။) တေန၊
 ထို့ကြောင့်။ သတ္တသန္တာန ပရိယာပန္နာတိ အာဒိ၊ အစရှိသော စကားရပ်ကို။
 (သင်္ကဟကာရေန။) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

စ၊ ဆက်။ နိယကဇ္ဈတ္တတိ၊ ဟူသောစကားကို။ ပစ္စတ္တံ၊ မိမိကို စွဲ၍ဖြစ်
 သော။ အတ္တနိ၊ မိမိ၌။ ဇာတတံ၊ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ရည်ရွယ်၍။
 န ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သည်မဟုတ်။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ သဗ္ဗသတ္တသန္တာနေသု၊
 အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာအစဉ်တို့၌။ ဇာတတံ၊ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကို။
 (သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။) ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဠဗ္ဗံ၊ ဤ။ [မိမိတယောက်ထည်း၏ ခန္ဓာအစဉ်၌
 ဖြစ်သည်ကိုသာ “နိယကဇ္ဈတ္တ”ဟု ဆိုလိုသည်မဟုတ်၊ အလုံးစုံသော သက်ရှိ
 ခန္ဓာအစဉ်၌ ဖြစ်သမျှကို “နိယကဇ္ဈတ္တ”ဟု ဆိုလိုသည်။]

ဟိ၊ မှန်။ အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တန္တိဝစနေန၊ ဟူသောစကားဖြင့်။ သတ္တသန္တာန-
 ပရိယာပန္နတာယ၊ သတ္တဝါတို့၏ ခန္ဓာအစဉ်၌ အကျုံးဝင်သည်အဖြစ်ကြောင့်။
 အဇ္ဈတ္တိကဘာဝံ၊ အဇ္ဈတ္တိက၏အဖြစ်ကို။ ဒဿေတိ၊ ပြတော်မူ၏။ ပါဠိပုဂ္ဂလိက-
 တာယ၊ အသီးအခြား တယောက်ထည်းသောပုဂ္ဂိုလ်၌ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်။ (အဇ္ဈတ္တိကဘာဝံ)။ န (ဒဿေတိ)။

သဘာဝါကာရတေတိ၊ ကား။ အာပါဒိဟိ၊ အာပေါအစရှိသည်တို့မှ။
 ဝိသိဋ္ဌေန၊ ထူးသော။ အတ္တနောဝေ၊ မိမိတပါး၏သာ။ သဘာဝဘူတေန၊
 သဘောဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ဝါ၊ ထင်ရှားရှိသော အရာဝတ္ထုဖြစ်၍ ဖြစ်သော။
 ဂဟေတဗ္ဗာကာရေန၊ ဉာဏ်ဖြင့်ယူထိုက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ (ဒဿေ-
 တုံ ဌိစပ်။)

ကေသာ ကက္ခဠတ္တလက္ခဏာတိ၊ ဟူသောစကားကို။ ကက္ခဠတ္တာဓိကတာယ၊
 ခက်မာသည်၏အဖြစ်၏လွန်ကဲသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (သင်္ကဟကာရေန) ဝုတ္တာ၊
 ဆိုအပ်ပြီ။ [ဆံပင်၌ အဋ္ဌကလာပ်ရုပ် ဂ-ခုပေါင်းစု၍ တည်သောကြောင့်
 ကက္ခဠတ္တလက္ခဏာသာမက အာပေါဓာတ် စသည်၏ အာဗန္ဓနစသော လက္ခ-
 ဏာများလည်း ပါဝင်ကြ၏။ သို့သော် ကက္ခဠတ္တလက္ခဏာရှိသော ပထဝီဓာတ်
 ကလွန်ကဲနေသောကြောင့် “ကေသာ ကက္ခဠတ္တလက္ခဏာ”ဟု ဆိုထားသည် - ဟူ
 လို။] ပါဠိယေက္ခော ကောဋ္ဌာသောတိ(ပဒဿ)၊ ဟူသောပုဒ်၏။ ပထဝီကောဋ္ဌာသ-

မတ္တော၊ ပထဝီအင်္ဂါအစုမျှသာတည်း။ သုညော၊ အတ္တ သတ္တဇီဝမှကင်းဆိတ်၏။
ဣတိအတ္တော၊ ဤကားအဓိပ္ပါယ်နက်။ မတ္တလုဂ် ဦးနှောက်ကို။ အဋ္ဌိမိဉ္ဇဂ္ဂဟဏေ-
န၊ အဋ္ဌိမိဉ္ဇသဒ္ဓါဖြင့်။ ဂဟိတံ၊ သွင်းယူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဣမ၊ ဤဓာတု
ဝိဘင်း၌။ ဝိသု၊ သီးခြား။ န ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မမူအပ်။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။

ဣမိနာတိ၊ ကား။ သေယျထိဒံ ကေသာတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသော စကားရပ်
ဖြင့်။ (ကိံ ဒဿိတံ ဟောတိ ဌိစပ်။) ကမ္မံ ကတူတံ(ပဒဿ)၊ ဟူးသာပုဒ်၏။
ပယောဂံ၊ ဘာဝနာကို အားထုတ်မှုပယောဂကို။ ကတူ၊ ပြု၍။ ဝါ၊ တနည်း။
ဝီရိယံ၊ ဘာဝနာကို ပြီးစေတတ်သောဝီရိယကို။ ကတူ၊ ပြု၍။ ဝါ၊ တနည်း။
အာယူဟနံ၊ ဘာဝနာကို အားထုတ်ကြောင်းစေတနာကို။ ကတူ၊ ပြု၍။ ဣတိ
အတ္တော၊ ဤကား အနက်။ [ကမ္မံ-အရ ပဌမနည်း၌ အားထုတ်မှု ပယောဂကို
ယူပါ၊ ဒုတိယနည်း၌ အားထုတ်ကြောင်း လုံ့လဝီရိယကို ယူပါ၊ တတိယနည်း၌
အားထုတ်ပြုလုပ်ကြောင်း စေတနာကို ယူပါ-ဟူလို။]

ဘောဂကမေန၊ စည်းစိမ်ကိုအလိုရှိသော ယောက်ျားသည်။ ကသိယာဒိသု၊
လယ်ထွန်မှု အစရှိသည်တို့၌။ (ကမ္မံ၊ အလုပ်ကို။ ကတ္တဗ္ဗံ)ဝိယ၊ ပြုထိုက်သကဲ့သို့။
(တထာ၊ တူ)။ အရဟတ္တကာမေန စ၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကို အလိုရှိသော ရဟန်း
သည်လည်း။ ဣမသ္မိံ မနသိကာရေ၊ ဤကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်းမှု၌။ ကမ္မံ၊ ပြုလုပ်
ခြင်းပယောဂကို။ ဝါ၊ ပြုလုပ်ကြောင်းဝီရိယကို။ ဝါ၊ ပြုလုပ်ကြောင်းစေတနာကို။
ကတ္တဗ္ဗံ၊ ပြုထိုက်၏။ ဣတိ၊ ဤကား အဓိပ္ပါယ်တည်း။

ဒီဃကေသာဒိကေ၊ ရှည်သောဆံပင် အစရှိကုန်သော။ ခုဒ္ဒကပလိဗောဓေ၊
သေးငယ်သော ပလိဗောဓတို့ကို။ အပရပလိဗောဓာတိ၊ နောက် ပလိဗောဓတို့
ဟူ၍။ အပေက္ခိတူ၊ ရှုခဲ့၍။ အာဝါသာဒယော၊ အာဝါသ အစရှိကုန်သော ပလိ
ဗောဓကြီးတို့ကို။ ပုဗ္ဗပလိဗောဓာတိ၊ ရှေ့ ပလိဗောဓတို့ဟူ၍။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်
ကုန်ပြီ။ [ရှည်သောဆံပင် အစရှိသော သေးငယ်သောပလိဗောဓတို့သည် နောက်
ပလိဗောဓတို့ မည်၏။ ထို့နောက် ပလိဗောဓတို့ကိုထောက်၍ အာဝါသအစရှိ
သည်တို့ကို ပုဗ္ဗသဒ္ဓါဖြင့် ဝိသေသနပြု၍ ရှေ့ ပလိဗောဓဟု ဆိုသည်-ဟူလို။]

ဝဏ္ဏာဒိနံ၊ အဆင်း အစရှိကုန်သော။ ပဉ္စန္ဒီ ငါးပါးတို့၏။ ဝသေန၊ အပြား
အားဖြင့်။ မနသိကာရေ၊ နှလုံးသွင်းခြင်းသည်။ ဓာတုပဋိကူလဝဏ္ဏမနသိ-
ကာရုနံ၊ ဓာတုမနသိကာရ၊ ပဋိကူလမနသိကာရ၊ ဝဏ္ဏမနသိကာရတို့၏။ ဝါ၊
တို့နှင့်။ သာဓာရဏော၊ အတူတကွဆောင်နိုင်သော။ ဝါ၊ ဆက်ဆံသော။ ပုဗ္ဗ-
ဘာဂေါ၊ ရှေ့အဘို့၌ဖြစ်သော နှလုံးသွင်းခြင်းတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ နိဗ္ဗတ္တိတ-
ဓာတု မနသိကာရ၊ ပဋိကူလ ဝဏ္ဏ မနသိကာရတို့မှ နှစ်စေအပ်သော ဓာတုမနသိ-

ကာရကို။ ဝါ၊ သီးခြားထုတ်ပြအပ်သော ဓာတုမနုဿိကာရကို။ ဒဿေတံ၊ ငှါ။ အဝဿာနေ ဝေ မနုဿိကာရော ပဝတ္ထေတဗ္ဗောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော အာဟ။

အညမည် အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏာ ရဟိတာတိ၊ ဟူသောပါဠိဖြင့်။ ကာရဏဿာ၊ ဦးခေါင်းခွံကိုရစ်ပတ်ကြောင်းဖြစ်သော အရေစသော အကြောင်း၏၎င်း။ ပလဿာ၊ ဆံပင်စသော အကျိုး၏၎င်း။ အပ္ပာပါရတာယ၊ ဗျာပါရ မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဓာတုမတ္တတံ၊ မိမိသဘောကို ဆောင်နေသော ဓာတ်မျှ၏အဖြစ်ကို။ ဒဿေတိ၊ ၏။ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏာဒီနမ္ပိ၊ နှလုံးသွင်းမှု၊ ပစ္စဝေက္ခဏာ ဆင်ခြင်မှု အစရှိသည်တို့၏လည်း။ ဝေမေဝ၊ ဤအတူသာလျှင်။ အပ္ပာပါရတာ၊ ဗျာပါရ မရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို။ ဒဠဗ္ဗာ၊ မှတ်ထိုက်၏။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏာဒီနမ္ပိ၊ ဝေမေဝ၊ အပ္ပာပါရတာ ဒဠဗ္ဗာ၊ နည်း။ ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ တာနိ၊ ထိုအာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏာ အစရှိသည်တို့သည်၎င်း။ တေသံ၊ ထိုအာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏာ အစရှိသည်တို့၏။ ကာရဏာနိစ၊ အကြောင်းတို့သည်၎င်း။ [သီသကဋ္ဌာဟဝေဋ္ဌနစမ္ပန္တံ ကေသာ စသည်တို့ကို အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏာတို့၏ အကြောင်းဟု ဆိုသည်။] အာဘုဇိတော၊ မနုဿိကာရဖြင့် နှလုံးသွင်း၍၎င်း။ ပစ္စဝေက္ခိတော၊ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် ဆင်ခြင်၍၎င်း။ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်ကြကုန်သည်လည်းမဟုတ်။ န ကရေန္တိစ၊ ပြုကြကုန်သည်လည်းမဟုတ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (အာဘောဂပစ္စဝေက္ခဏာဒီနမ္ပိ၊ ဝေမေဝ အပ္ပာပါရတာ၊ ဒဠဗ္ဗာ၊ ၏။) လက္ခဏာသေနာတိ၊ ဟူသော စကားကို။ ကက္ခဠ ခရိဂတန္တိ အာဒိဝစနံ၊ ကက္ခဠ ခရိဂတံ အစရှိသောစကားကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန)ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

ဝေကန္တကံ၊ ဝေကန္တကဟူသည်။ ကော၊ တမျိုးသော။ လောဟဇာတိ၊ လောဟအမျိုးအစားတည်း။ နာဂနာသိကလောဟံ၊ နာဂနာသိကကြေးဟူသည်။ လောဟသဒိသံ၊ ကြေးနှင့်တူသည်။ (ဟုတော့၍။) လောဟဝိဇာတိ၊ ကြေးနှင့်မတူထူးခြားသော ဇာတ်ရှိသော ဓာတ်တမျိုးတည်း။ ဟလိဒ္ဓိဝိဇာတိဝိယ၊ နန္ဒင်းနှင့် မတူသော ဇာတ်ရှိသော နန္ဒင်းအတုကဲ့သို့တည်း။ တိပုတမ္ဘာဒိယိ၊ သလွဲမည်း

ဝေကန္တကံ။ ။ဝေကန္တကံနာမ၊ မည်သည်။ သဗ္ဗလောဟစ္စေဒနသမတ္တံ၊ အလုံးစုံသော ကြေးသံတို့ကို ဖြတ်ခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သော။ လောဟံ၊ ကြေး သံတမျိုးတည်း။ တတာ ဟိ၊ ထိုစကား မှန်၏။ တံ၊ ထိုဝေကန္တကလောဟသည်။ ဝိကန္တတိ၊ အထူးသဖြင့် ဖြတ်တောက်တတ်၏။ ဆိန္ဒတိ၊ ဖြတ်တောက်တတ်၏။ ဣတိ ဝိကန္တံ၊ သတ္တ အနက်၌ ကာက-ပစ္စည်းသက်၍ “ဝိကန္တမေဝ ဝေကန္တကံ”ဟု ဖြစ်၏။ ကန္တံ၌ကား ကတိ-ဆေးဒေဟူသောဓာတ် အ-ပစ္စည်း၊ ဤသဒ္ဓါနည်းအရ ဝေကန္တကကို “သံမဏိ”ဟု အနက်ပေးကြသည်။

ကြေးနီအစရှိသည်တို့ဖြင့်။ မိဿေတွာ၊ ရော၍။ ကဘံ၊ ပြုအပ်သောကြေးသည်။ ကရဏေန၊ တမင်္ဂလာပြုခြင်းကြောင့်။ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ၊ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ကိတ္တိမလောဟံ၊ ကိတ္တိမလောဟ မည်၏။ မောရက္ခာဒိနိ၊ မောရက္ခ အစရှိကုန်သော။တောနိ၊ ဤသံကြေးတို့သည်။ ဝေန်နာမာနေဝ၊ ဤသို့ မောရက္ခအစရှိသော အမည်ရှိကုန်သည်သာတည်း။ သာမုဒ္ဓိကမုတ္တာတိ၊ ဟူသော။ တေ၊ ဤစကားသည်။ နိဒဿနမတ္ထံ၊ နိဒဿနနည်းမျှသာတည်း။ (ဥဒါဟရဏံ ထုတ်ပြခြင်းသာတည်း။) ပန၊ စင်စစ်ကား။ သဗ္ဗာပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော။ မုတ္တာ၊ ပုလဲသည်။ မုတ္တာဝေ၊ ပုလဲချည်းသာတည်း။

၁၇၄။ အပ္ပေတိ၊ ကြွင်းသော ဘုတ်၃-ပါးအပေါင်းသို့ရောက်တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အာပေါ၊ အာပမည်၏။ [အပ-ဓာတ်+ဏ-ပစ္စည်း၊အပ-ဓာတ်ကို အပ-ဓာတ်ဖြင့် ဖွင့်သည်။ ဓာတ် ၂-မျိုးလုံး ပါပုဏန အနက်ဟောချည်းတည်း။ တနာဒိဂိုဏ်း ဖြစ်သောကြောင့် “အပ္ပေတိတိ”ဟုရှိလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်။] အာပန္နနဝသေန၊ ဖွဲ့စည်းခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ သေသဘူတတ္တယံ၊ ကြွင်းသော ဘုတ်၃-ပါး အပေါင်းသို့။ ပါပုဏာတိ၊ ရောက်တတ်၏။ သိလေသတိ၊ စေးကပ်တတ်၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ အနက်။ [သိလိသဓာတ်က ဒိဝါဒိဂိုဏ်း ဖြစ်သောကြောင့် “သိလိသတိတိ အတ္ထော”ဟု ရှိလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်။] ယူသဘူတောတိ၊ ကား။ ရသဘူတော၊ အရည်ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ (အာပန္နနာကာရော ခွဲစပ်။)

ဝက္ကဟဒယယကနပပ္ပါသာနိ တေမေန္တန္တိ ဧတ္ထံ၊ ဟူသောဤပါဠိ၌။ ‘ယကနံ၊ အသည်းကို။ ဟေဋ္ဌာဘာဂပူရဏေန၊ အောက်အဘို့ကိုပြည့်စေခြင်းအားဖြင့်။ တေ-မေတိ၊စိုစေ၏။ ဣတရာနိ၊အသည်းမှတပါးသော အညွှီ နှလုံး အဆုပ်တို့ကို။(တေ-မေတိခွဲစပ်။) တေသံ၊ ထို အညွှီ နှလုံး အဆုပ်တို့၏။ ဥပရိ၊ အံ့ထက်၌။ ထောက်ထောက်၊ အနည်းငယ် အနည်းငယ်။ ပဉ္စရဏေန၊ ယိုချခြင်းအားဖြင့်။ တေမေတိ၊ စိုစေ၏။ ဟေဋ္ဌာ လေဇ္ဈ၊ဓဏှာနိ တေမယမာနေတိ၊ ကား။ တေမကတေမိ-တဗ္ဗာနံ၊ စိုစေတတ်သောသွေး၊စိုစေထိုက်သော ဝက္က ဟဒယ ယကနပပ္ပါသတို့၏။ အဗျာပါရသာမညနိဒဿနတ္တာယေဝ၊ ဗျာပါရ မရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့် တူသည်၏အဖြစ်ကို ညွှန်ပြခြင်း အကျိုးငှါသာ။ ဥပမာ၊ ဥပမာကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ မှတ်ထိုက်၏။ ဌာနသာမည နိဒဿနတ္တာယ၊ ဌာနအားဖြင့် တူသည်၏ အဖြစ်ကို ညွှန်ပြခြင်းအကျိုးငှါ။(ဥပမာ၊ကို။)န(ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊)မမှတ်ထိုက်။ဟိ၊မှန်။(တနည်း—

ကိတ္တိမ(ကုတ္တိမ)။ ။“ကိတ္တိမသား”ဟူရာ၌ “ကိတ္တိယာ၊ ကြေးကြော် ပြောဆို ခြင်းကြောင့်+နိဗ္ဗတ္တော၊ ဖြစ်သောသားတည်း။ ကိတ္တိမော၊ သား။ ထိုကိတ္တိမသမ္ဘါနှင့် ဤနေရာ၌ မလျော်ပါ။ [“ကရဏေနကို ကြည့်၍ ကရဏံ ကုတ္တိ၊ ကုတ္တိယာ+နိဗ္ဗတ္တံ ကုတ္တိမ”ဟု ပြမှ စာသွားဖြောင့်သည်။သဒ္ဓါကျမ်း ဥဏာဒိ ဝေပုသိဒဝမုကုဒါဘူဟူာဒိဟိ ကုတ္တိမဏိမာ နိဗ္ဗတ္တေ သုတ်ကို ကြည့်ပါ။]

ကသွာ၊ ကြောင့်။ တေမကတေမိတဗ္ဗာနံ၊ တို့၏။ အဗျာပါရသာမညနိဒဿနတ္ထာ-
 ယေဝ၊ သာ။ ဥပမာ၊ ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ နည်း။ ဌာနသာမညနိဒဿနတ္ထာယ၊ ငှါ။
 ဥပမာ၊ ကို။ န ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ သနည်း။) ဟိ(ယသွာ)၊ ကြောင့်။ သန္နိစိတလောဟိတေန၊
 စုဝေးတည်နေသောသွေးသည်။ တေမေတဗ္ဗာနံ၊ စုံစေထိုက်ကုန်သော။ ကေသဉ္စိ၊
 အချိုသော ဝက္က ဟဒယ ပပ္ပါသတို့၏။ ဟေဋ္ဌာ၊ သွေး၏အောက်၌၎င်း။ ကဿစိ၊
 အချိုသောအသည်း၏။ ဥပရိ၊ သွေး၏အပေါ်၌၎င်း။ [ဤပုဒ်၏နောက်၌ ပိုဒ်ရှိ
 သည်မှာ အပိုတည်း။] ဌိတတံ၊ တည်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို။ သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်္ဂေါ၊
 သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်း၌။ ဝက္ကတိ၊ ဆိုလတ္တံ့။ ဣတိ(တသွာ)၊ ကြောင့်။ (တေမကတေမိ-
 တဗ္ဗာနံ၊ တို့၏။ အဗျာပါရသာမညနိဒဿနတ္ထာယေဝ၊ သာ။ ဥပမာ၊ ကို။
 ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ၏။ ဌာနသာမညနိဒဿနတ္ထာယ၊ ငှါ။ ဥပမာ၊ ကို။ န ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ထိုက်။)

ယကနဿ၊ အသည်း၏။ ဟေဋ္ဌာဘာဂေါ၊ အောက်အဘို့သည်။ ဝါ၊ အောက်
 ပိုင်းသည်။ မယိ၊ ငါ၌။ လောဟိတံ၊ သွေးသည်။ ဌိတံ၊ စုံစေလျက် တည်နေ၏။
 ဣတိ၊ သို့။ န ဇာနာတိ၊ မသိ။ ဝက္ကဒီနိ၊ အညှို့အစရှိသည်တို့သည်။ အမေ၊ ငါတို့
 ကို။ လောဟိတံ၊ သွေးသည်။ တေမယမာနံ၊ စုံစေလျက်။ ဌိတံ၊ တည်နေ၏။ ဣတိ၊
 သို့။ န ဇာနန္တိ၊ မသိကြကုန်။ ဣတိဝေ၊ ဤသို့။ ယောဇနာ၊ ပုဒ်တို့ကို ယှဉ်စေခြင်း
 ကို။ ကာတဗ္ဗာ၊ ပြုထိုက်၏။ ပန၊ ဆက်။ ဘေသဇ္ဇသိက္ခာပဒေ၊ ဘေသဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်
 ၌။ ယေသံ မံသံ ကပ္ပတိတေသံ ခိရန္တိ၊ ဟူ၍။ နိယမော၊ သတ်မှတ်ချက်သည်။ အတ္ထိ
 ယထာ၊ ရှိသကဲ့သို့။ ဝေ၊ ဤအတူ။ ဣမ၊ ဤ ဗာဟိရအာပေါဓာတုနိဒ္ဒေသ၌။
 (နိယမော၊ သည်။) နတ္ထိ၊ မရှိ။ [ယေသံ၊ အကြင်နွားအစရှိသော သတ္တဝါတို့၏။
 မံသံ၊ အသားသည်။ ကပ္ပတိ၊ အပ်၏။ တေသံ၊ အပ်သောအသားရှိသောထိုနွား
 အစရှိသော သတ္တဝါတို့၏။ ခိရံ၊ နို့ရည်တည်း။]

၁၇၅။ တေဇနဝသေနာတိ၊ ကား။ နိသိတဘာဝေန၊ သွေးအပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်
 သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ တိက္ခဘာဝေန၊ ထက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (“တေဇော၊
 တေဇောမည်၏”၌စပ်။) သရိရဿ၊ ၏။ ပကတိ၊ ပင်ကိုယ်သဘောကို။ (ပင်ကိုယ်
 ကိုယ်ငွေ့ကို။) အတိက္ကမိတော၊ ကျော်လွန်၍။ ဥဏဘာဝေါ၊ ပူသည်၏အဖြစ်သည်။
 သန္တာပေါ၊ သန္တာပမည်၏။ (ပြင်းစွာပူလောင်ခြင်းဟုခေါ်သည်။) သရိရဒဟန-
 ဝသေန၊ ကိုယ်ကို လောင်မြှိုက်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်။ ပဝတ္ထော၊ ဖြစ်သော။
 မဟာဒါဟော၊ ကြီးစွာသော ပူလောင်ခြင်းသည်။ ပရိဒါဟော၊ ပရိဒါဟမည်၏။
 အယံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ တေသံ၊ ဤသန္တပူနတေဇော၊ ပရိဒါဟတေဇော
 တို့၏ပိသေသော၊ အထူးတည်း။ ယေန ဇီရိယတီတိ(ပဒဿ)၊ ဟူသောပုဒ်၏။
 ကောဟိကာဒိဓရေရေဂေန၊ တရက်ခြားဖျားခြင်း အစရှိသော အဖျားရောဂါ
 သည်။ ဇီရိယတိ၊ ဆွေးမြည့်စေအပ်၏။ ဣတိပိ အတ္ထော၊ ဤအနက်သည်လည်း။
 ယုဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။ [“အဋ္ဌကထာဖွင့်အပ်သော အနက်လည်း သင့်ပါ၏” ဟူလို။]

သတဝါရုံ၊ အကြိမ်တရာ။ ဝါ၊ အကြိမ်ပေါင်းများစွာ။ [သတသဒ္ဓါ အနေက သင်္ချာ အနက်ဟော။] တာပေတွာ၊ ပူဇော်၍။ ဝါ၊ ချက်၍။ ဥဒကေ၊ ရေ၌။ ပက္ခိ-
ပိတွာ၊ ထည့်၍။ ဥဒ္ဓုဋ္ဌသပ္ပိ၊ ထုတ်ဆယ်အပ်သော ထောပတ်သည်။ သတဓောတ-
သပ္ပိ၊ မည်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝဒန္တိ၊ ကုန်၏။ ရသသောဏိတမေဒမံသန္တာရုအဋ္ဌိ-
အဋ္ဌမိဉ္ဇာ၊ အရည်၊ သွေး၊ အဆိခဲ၊ အသား၊ အကြော၊ အရိုး၊ ရိုးတွင်းခြင်ဆီတို့
သည်။ ရသာဒယော၊ ရသာဒိတို့မည်၏။ ဧကစိ၊ အချို့ဆရာတို့သည်။ နှာရုံ၊
အကြောကို။ အပနေတွာ၊ ပယ်ရှား၍။ သုက္ကံ၊ သုက်ကို။ သတ္တမဓာတု၊ ခုနစ်ခု
မြောက် ဓာတ်ဟူ၍။ အဝေါစုံ၊ ဆိုကြကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။
ပါကတိကောတိ၊ ကား။ ခေါတ်၊ ချောက်ချားခြင်းသို့။ အပ္ပတ္တော၊ မရောက်
သော။ သဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။ ဝိဇ္ဇမာနော၊ ထင်ရှားရှိသော တေဇောဓာတ်
တည်း။ ပေတဂ္ဂိ၊ နိဇ္ဈာမတဏှိကပြိတ္တာတို့၏ မီးကို။ မုခတော၊ နိဇ္ဈာမတဏှိက
ပြိတ္တာတို့၏ခံတွင်းမှ။ ဗဟိ၊ ပြင်ဘက်သို့။ နိဂ္ဂတော၊ ထွက်သောမီးကိုသာ။ ဣဓ၊
ဤ ဗဟိရတေဇောဓာတုကထာ၌။ ဂဟိတော၊ ယူအပ်ပြီ။

၁၇၆။ ဝါယနဝသေနာတိ၊ ကား။ သဝေဂဂမနဝသေန၊ အဟုန်နှင့်တကွ
သွားတတ်သည်၏ အစွမ်းကြောင့်။ ဝါ၊ အဟုန်ပြင်းလတ် တိုက်ခတ်တတ်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်။ (“ဝါယော၊ မည်၏”၌စပ်။) [ပြင်းစွာ တိုက်ခတ်သောလေကို
ရည်ရွယ်၍ ဝါ-ဓာတ်၏ ဂတိအနက်ကို ဖွင့်ခြင်းတည်း။] ဝါ၊ တနည်း။ ‘သမု-
ဒီရဏဝသေန၊ ထက်ဝန်းကျင် ရွှေ့ ရွားတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ဝါယော၊
ဝါယောမည်၏ ၌စပ်။)

သတဓောတသပ္ပိ။ ။တကြိမ် ချက်၍ တကြိမ် ရေထည်း၌ ထည့်၍ ပြီးသောအခါ
ထောပတ်၌ပါသော အနုမြူနို့မှုန့်ကလေးများ အတော်အတန် ကုန်သွား၏။ ၂-ကြိမ်ချက်၍
ရေထည်း၌ ၂-ကြိမ်မြောက်ထည့်သောအခါ သာ၍ ကုန်သွား၏။ ဤနည်းအားဖြင့် အကြိမ်
များစွာ ပြုလုပ်အပ်သော ထောပတ်ကို အကြိမ်တရာ စင်ကြယ်စေအပ်ပြီးသော ထောပတ်၊
အကြိမ်တရာစစ်အပ်ပြီးသော ထောပတ်ဟု ခေါ်ကြသည်။

သမုဒီရဏဝသေန။ ။သမုဒီရဏံ အလ္လပရိသောသနံ (စိုသော အဆုတ်ဥကို
ခြောက်သွေ့စေတတ်သော ရုပ်။) ဤရ-ဓာတ်သည် ခေပ (အစိုကိုပယ်ခြင်း) အနက်ကို
ဟော၏။ [ဤစကားအရ နေမထွက်သောအခါ စိုသောအဝတ်ကို လေတိုက်ခံ၍ ခြောက်
စေရသည်။] ဘုတသဃံဘတသ ဒေသန္တရုပ္ပတ္တိဟေတုဘာဝေါ ဝါ (တနည်း—တကွဖြစ်ဘက်
ဘုတ်အပေါင်း၏ အရပ်တပါး၌ ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော ရုပ်။) စိတ္တဇဝါယော
ဓာတ်ကို ရည်ရွယ်သည်။ ဤဝါယောဓာတ်ကြောင့်ပင် ကျေးခြင်း ဆန်ခြင်းစသည်၌ နောက်
နောက် ရုပ်ကလာပ်တို့သည် ရှေးရှေးဖြစ်ရာအရပ်၌ မဥပါဒ်ဘဲ ရွှေ့၍ ရွှေ့၍ ဥပါဒ်ကြရ
သည်။ ထို့ကြောင့် လက်မြောက်တချက်တီးခန့်ကြာသောအခါ အတော်ဝေးဝေး ရွှေ့ပြီး
သား ဖြစ်သွားသည်။ ဥ ရှေးရှိသော ဤရ-ဓာတ်သည် ဂတိအနက်ကိုလည်း ဟော၏။ သွား
ခြင်းဆိုသည်မှာလည်း ရုပ်ကလာပ်များ ရွှေ့၍ရွှေ့၍ ဥပါဒ်ခြင်းပင်တည်း။—အနု။

၁၇၇။ ဣမိနာ ယသ္မိံ အာကာသေ။ ပေ။ တံ ကထိတန္တိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤ စကားကို။ ကသိဏ္ဍဂ္ဂါဋီမာကာသဿ၊ ကသိဏ္ဍဂ္ဂါဋီမာကာသ၏။ ဝါ၊ ကသိဏ္ဍိ ၉-ပါးတို့တွင် တပါးပါးကိုခွဲခြင်းကြောင့် ရအပ်သော ကောင်းကင်ပညတ်၏။ အကထိတံ၊ သီးခြားဟောတော်မမူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ အဇဇ္ဇာကာသဿ၊ အဇဇ္ဇာကာသ၏။ ဝါ၊ အရူပံအထွေးမရှိသော ကောင်းကင်ပညတ်၏။ ကထိတံစ၊ တိုက်ရိုက် ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ ဒဿေတုံ၊ ပြခြင်းငှါ။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

၁၇၈။ သုခဒုက္ခာနံ၊ သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာတို့၏။ ဖရဏဘာဝေါ၊ ဖြန့်တတ် ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို။ (ဝုတ္တော ဌိစပ်။) သရိရဋ္ဌကဉာတုဿ၊ ကိုယ်၌တည်သော ဉာတု၏။ (ကိုယ်ငွေ၏။) သုခဒုက္ခဖောဋ္ဌဗ္ဗ သမုဋ္ဌာနပစ္စယဘာဝေန၊ ကောင်းသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ မကောင်းသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ ဣဋ္ဌဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ အနိဋ္ဌဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ယထာဗလံ၊ အာရုံ၏ အစွမ်းအားလျော်စွာ။ သရိရဏဒေသ သကလ သရိရ- ဖရဏသမတ္တတာယ၊ ကိုယ်၏ တစိတ်တပိုင်း၊ အလုံးစုံသောကိုယ်ကို ဖြန့်ခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။

သောမနဿဒေါမနဿာနံ၊ သောမနဿဝေဒနာ၊ ဒေါမနဿဝေဒနာ တို့၏။ (ဖရဏဘာဝေါ၊ ကို။) ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌစိတ္တဇ သမုဋ္ဌာပနေန၊ ဣဋ္ဌဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်၊ အနိဋ္ဌဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်တို့ကို ဖြစ်စေခြင်းအားဖြင့်။ တထေဝ၊ ထိုအတူပင်။ ဖရဏသမတ္တတာယ၊ ဖြန့်ခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။

သမုဋ္ဌာနပစ္စယဘာဝေန။ ။ သမုဋ္ဌာနပစ္စယနေရာ၌ အနဋီကာဝယ် “သမုဋ္ဌာပန- ပစ္စယ” ဟု ပါရှိ၏။ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဖောဋ္ဌဗ္ဗာနံ နိဗ္ဗတ္တကဘူတေန ပစ္စယဘာဝေန” ဟုလည်း သမုဋ္ဌာပနကို “နိဗ္ဗတ္တက” ဟု ဖွင့်၏။ ဤသို့ သမုဋ္ဌာပနရှိမှလည်း “သောမနဿ ဒေါမ- နဿာနံ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌစိတ္တဇသမုဋ္ဌာပနေန” ဟူသော နောက်စကားနှင့် အသွားတူ၏။ “သရိရဋ္ဌကဉာတုက ထိုသုခ ဒုက္ခ ဖောဋ္ဌဗ္ဗတို့ကို ဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်း ဖြစ်သော ကြောင့်” ဟု အနက်မှန်လည်း ရသည်။

သောမနဿ ဒေါမနဿာနံ။ ။ ပြအပ်ခဲ့သော သုခ ဒုက္ခဝေဒနာတို့သည် ကာယ- ဝိညာဏ်၌ ယှဉ်ရကား စိတ္တဇရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်ကြ။ [အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂြိုဟ် ရူပသမုဋ္ဌာန ခဏ်းကို သတိပြုပါ။] ထို့ကြောင့် ကိုယ်ငွေ့ကိုအကြောင်းပြု၍ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၏ ပြန့်နှံ့ပုံကို ဆိုခဲ့ရသည်။ ဤ သောမနဿ ဒေါမနဿ ဝေဒနာတို့ကား ရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်ကြ၏။ ထိုရုပ် တို့က အင်အားအလိုက် ကိုယ်တစိတ်ဖြစ်စေ၊ တကိုယ်လုံးဖြစ်စေ ပြန့်နှံ့နိုင်သောကြောင့် အကျိုးစိတ္တ၏ ပြန့်နှံ့မှုကို အကြောင်း သောမနဿ ဒေါမနဿတို့၌ တင်စား၍ ဖလူပစာရ အားဖြင့် ဤ ဝေဒနာ ၂-ပါးလည်း ကိုယ်ကိုပြန့်နှံ့သည်ဟု ဆိုသည်။ [တထေဝါတိ ဣမိနာ ယထာဗလံ သရိရဏဒေသ သကလသရိရန္တိ ဣဒံ အနုကစုတိ။—အနု။]

(ဝုတ္တော၊ ပြီ။) ဧဝံ၊ ဤသို့လျှင်။ ဧတေသံ၊ ဤသုခ ဒုက္ခ သောမနဿ ဒေါမနဿ တို့၏။ သရီရဖရဏတာယ၊ ကိုယ်ကို ဖြန့်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဧကေသ၊ တခုသော သုခ သောမနဿ စသည်၏။ ဌာနံ၊ တည်ရာကို။ ဣတရံ၊ အခြားသော ဒုက္ခ ဒေါမနဿ စသည်သည်။ ပဟရတိ၊ ပုတ်ခတ်နိုင်၏။ ဣတရဿ စ၊ အခြားသော ဒုက္ခ ဒေါမနဿ စသည်၏လည်း။ (ဌာနံ၊ ကိ။) အညံ၊ အခြားသော သုခ သောမနဿ စသည်သည်။ (ပဟရတိ၊ ဧ။) ဣတိ၊ သို့။ အညမညေန၊ အချင်းချင်း အားဖြင့်။ သပ္ပဋိပက္ခတံ၊ ဆန့်ကျင်ဘက်နှင့်တကွ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဒဿေတိ။

ဝါ၊ တနည်း။ ဧတေသံ၊ ဤသုခ ဒုက္ခ သောမနဿ ဒေါမနဿတို့၏။ အညမည ပဋိပက္ခ ဩဋ္ဌာရိကပ္ပဝတ္ထိဝေ၊ အချင်းချင်း ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် ထင်ထင်ရှားရှား ဖြစ်ခြင်းသည်ပင်။ ဖရဏံ၊ ဖြန့်ခြင်းတည်း။ စ၊ ဆက်။ ပပန္နေန၊ အစဉ်မပြတ် ဖွဲ့စပ်သောအားဖြင့်။ ပဝတ္ထိဟေတုဘူတာနိ၊ သုခ ဒုက္ခ သောမနဿ ဒေါမနဿ ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော။ ဝတ္ထာရမ္မဏာနိ၊ ဝတ္ထုအာရုံတို့ကို။ ဖရဏဌာနံ၊ ဖြန့်ရာအရပ်ဟူ၍။ ဒဗ္ဗဗ္ဗံ၊ မှတ်ထိုက်၏။ စ၊ ဆက်။ ဥဘယဝတော၊ ၂-ပါးစုံသော သုခ ဒုက္ခရှိသော။ ဝါ၊ ၂-ပါးစုံသော သောမနဿ ဒေါမနဿရှိသော။ ဝါ ၂-ပါးစုံသော ဖြန့်ရာအရပ်၊ မဖြန့်ရာအရပ်ရှိသော။ ပုဂ္ဂလဿ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊ နှင့်။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။ အယံ သပ္ပဋိပက္ခတာ၊ ဤဆန့်ကျင်ဘက်နှင့် တကွဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဒဿိတာ၊ ပြအပ်ပြီ။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) သုခဒဿနီယတ္တာ၊ လွယ်ကူစွာ ပြအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ဧဝံ ဧတေသံ၊ ပေ။ ဒဿေတိ။ ။ သုခ ဒုက္ခစသော ဝေဒနာတို့သည် နာမ်တရားများ ဖြစ်သောကြောင့် မိမိတို့ကိုယ်တိုင်အားဖြင့် တကိုယ်လုံး၌ ပြန့်နှံ့နိုင်သောအစွမ်း မရှိကြ။ သို့သော် ခန္ဓာကိုယ်၌တည်ရှိသော “ဥဿာ”ဟု ခေါ်အပ်သော ဥက္ကဿည် ဣဋ္ဌဗောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ အနိဋ္ဌဗောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို ဖြစ်စေနိုင်သောအကြောင်း ဖြစ်၏။ ထိုအကြောင်းကြောင့် ဗောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ အင်အားအလိုက် တကိုယ်လုံး၌ဖြစ်စေ၊ ကိုယ်၏ တစိတ်တပိုင်း၌ဖြစ်စေ ပြန့်နှံ့၍သွား၏။ ထို ဗောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ပြန့်နှံ့သလောက် သုခ-ဒုက္ခတို့လည်း ပြန့်နှံ့ ရကား ထိုဗောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၏ပြန့်နှံ့ခြင်း ဟူသော အကျိုးကိုစွဲ၍ ဖလူပစာရအားဖြင့် “သုခ ဒုက္ခတို့လည်း ပြန့်နှံ့ကြသည်”ဟု ဆိုထားသည်။ သောမနဿ ဒေါမနဿဝေဒနာတို့ ပြန့်နှံ့ရာ၌လည်း နည်းတူ။ ထိုသို့ ပြန့်နှံ့ပုံကို ဝေဖြင့် ပြန်၍ညွှန်းသောကြောင့် “ဝေန္တိ အတ္တနော ဖလူပစာရသိဒ္ဓေေန ဖရဏပူကာရေန”ဟု အနုဋီကာဖွင့်သည်။

အညမည။ ပေ။ ပဝတ္ထိ ဝေ ဝါ။ ။ ဤစကားဖြင့် ဖလူပစာမတင်ရဘဲ မုချအားဖြင့် ဖရဏဖြစ်ပုံကို ပြသည်။ သုခ သောမနဿတို့၏ ဒုက္ခ ဒေါမနဿတို့နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် အားဖြင့် ထင်ထင်ရှားရှား ဖြစ်ခြင်းသည်ပင် ဖရဏမည်၏။ ဒုက္ခ ဒေါမနဿတို့၏ သုခ သောမနဿတို့နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့် အထင်အရှား ဖြစ်ခြင်းသည်ပင်လည်း ဖရဏပင်တည်း။ ဤနည်းသည် မူလဋီကာဆရာ၏ အတ္တနောမတိတည်း။ [ဩဋ္ဌာရိကပ္ပဝတ္ထိ ဝေ ဝါ ဖရဏန္တိ ဣမိနာ နိရုပစာရံ ဧတေသံ ဖရဏဋ္ဌံ ဒဿေတိ။—အနု။]

၁၈၁။ ကိလေသကာမံ သန္ဓာယာတိ၊ ကား။ သင်္ကပ္ပေါ၊ ကြံစည်တုတ်သော သဘောသည်။ ကာမော၊ ကာမ မည်၏။ ရာဂေါ၊ တပ်မက်တတ်သော သဘော သည်။ ကာမော၊ မည်၏။ ဣတိ ဧတ္ထ၊ ဤပါဠိရပ်၌။ (မဟာနိဒ္ဒေသ အဋ္ဌကဝဂ် ကာမသုတ္တနိဒ္ဒေသ ပါဠိရပ်၌။) ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်သော။ သင်္ကပ္ပံ၊ သင်္ကပ္ပကို။ (ဝိတက်ကို။) သန္ဓာယ၊ ၍။ (ကာမပ္ပဋိသံယုတ္တာ + ဓာတု ကာမဓာတုတိ၊ ဟူ၍။ ဝစနတ္ထော၊ ဝစနတ္ထကို။ ကာတဗျော၊ ဤ။) ဣတိ (အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။ ဟိ၊ မှန်။ သောပိ၊ ထိုဝိတက်သည်လည်း။ ဝိဗာ-
ဓတိ၊ ကိလေသကာမကံသို့ နှိပ်စက်လည်း နှိပ်စက်တတ်၏။ ဥပတာပေတိ၊ ပူလောင်လည်း ပူလောင်စေတတ်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ကိလေသသန္တဝသမ္ဘဝတော၊ ကိလေသတို့နှင့် ပေါင်းသင်းခြင်း၏ ဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်။ ကိလေသကာမော၊ ကိလေသကာမဟူ၍။ ဝိဘတ္တော၊ ဝေဘန်တော်မူအပ်ပြီ။ [“သင်္ကပ္ပဟူသော ဝိတက်ကိုပင် ကိလေသတို့နှင့် ပေါင်းသင်းတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ကိလေသ ကာမဟူ၍ ဝေဘန်တော်မူအပ်သည်”ဟူလို။] ဝါ၊ တနည်း။ (သင်္ကပ္ပဿ၊ သင်္ကပ္ပဟူသော ဝိတက်၏။) ကိလေသ ဝတ္ထု သမ္ဘဝတော၊ ကိလေသ၏တည်ရာ အကြောင်း၏ဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်။ (ကိလေသကာမောဟူ၍ ဝိဘတ္တော၊ ပြီ။)

ကာမပ္ပဋိသံယုတ္တာတိ၊ ကား။ ကာမရာဂသင်္ခါတေန၊ ကာမရာဂဟု ဆိုအပ် သော။ ကာမေန၊ ကိလေသကာမနှင့်။ သမ္ပယုတ္တာ၊ သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော။ (ဓာတုတည်း။) ဝါ၊ တနည်း။ ကာမပဋိဗ္ဗဒ္ဓါ၊ ကိလေသကာမနှင့် စပ်သော။ (ဓာတုတည်း။) စ၊ ဆက်။ အညေသု၊ ဝိတက်မှတစ်ပါးကုန်သော။ ကာမပ္ပဋိ-
သံယုတ္တဓမ္မေသု၊ ကိလေသကာမနှင့် စပ်ယှဉ်သောတရားတို့သည်။ ဝိဇ္ဇမာနေသု၊ ရှိပါကုန်လျက်။ ဝိတက္ကေယေဝ၊ ဝိတက်၌သာ။ ကာမောပပဒေါ၊ ကာမ ဟူသော အနီးပုဒ်ရှိသော။ ဓာတုသဒ္ဓေါ၊ ဓာတုသဒ္ဓါကို။ နိရုဋ္ဌော၊ တက်ရောက် ထင်ရှား၏ဟူ၍။ ဝေဒိတဗျော၊ သိထိုက်၏။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) ဝိတက္ကဿ၊ ဝိတက် ၏။ ကာမပ္ပသင်္ကပ္ပဝတ္တိယာ၊ ကိလေသကာမ၌ ငြိကပ်သောအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း၏။ သာတိသယတ္တာ၊ အလွန်အကဲနှင့်တကွ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ [ဤ အဖွင့်ကိုထောက်၍ ကာမဓာတုအရ ကိလေသကာမနှင့် ယှဉ်သော ဝိတက်ကို ယူစေလိုသည်ဟု မှတ်ပါ။] ဗျာပါဒဓာတု အာဒိသု၊ အစရှိသည်တို့၌။ သေ နယော၊ တည်း။ [ဗျာပါဒနှင့်ယှဉ်သော ဝိတက်၊ ဝိဟိံ သာနှင့်ယှဉ်သော ဝိတက် တို့ကို အရကောက်ပါ-ဟူလို။] ပရဿ၊ သူတစ်ပါး၏၎င်း။ အတ္တနောစ၊ မိမိ၏၎င်း။ ဒုက္ခာယနံ၊ ဒုက္ခကိုပြုလိုခြင်းသည်။ ဝိဟိံ သာ၊ ဝိဟိံ သာမည်၏။ ဝိဟိံ သန္တိတိ၊ ကား။ ဟန္တိ၊ ညှဉ်းဆဲခြင်းငှါ။ ဣစ္ဆန္တိ၊ အလိုရှိကုန်၏။ [ဝိဟိံ သာဝိတက်သည် တကယ်အားဖြင့် မညှဉ်းဆဲသေး၊ ညှဉ်းဆဲခြင်းငှါ အလိုရှိရုံသာ ဖြစ်သေး၏။ ထို့ကြောင့် ဝိဟိံ သန္တိကို “ဟန္တိ ဣစ္ဆန္တိ”ဟု ဖွင့်သည်။]

၁၈၂။ ဥဘယတ္ထ၊ ၂-ပါးစုံသော သတ္တဝါသင်္ခါရတို့၌။ ဥပ္ပန္နော၊ ဖြစ်သည်။ (သမာနော)ပိ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ အဘိဇ္ဈာသံယောဂေန၊ အဘိဇ္ဈာနှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့်။ ဝါ၊ အဘိဇ္ဈာနှင့် ယှဉ်သည့်အတွက်။ ကမ္မပထဇနနတော၊ ကမ္မပထကို ဖြစ်စေနိုင်ခြင်းကြောင့်၎င်း။ အနဘိဇ္ဈာကမ္မပထဘိန္နနတော၊ အနဘိဇ္ဈာကမ္မပထကို ဖျက်နိုင်ခြင်းကြောင့်၎င်း။ ကာမဝိတက္ကော၊ ကာမဝိတက်ကို။ ကမ္မပထဘေဒေါတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တော၊ ပြီ။

ဗျာပါဒေါ ပနာတိ(တ္ထေ)၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ ဗျာပါဒဝစနေန၊ ဗျာပါဒသဒ္ဓါဖြင့်။ ဗျာပါဒဝိတက္ကံ၊ ဗျာပါဒဝိတက်ကို။ ဒဿေတိ၊ ၏။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ကဿော၊ ကြောင့်။ ဗျာပါဒဝစနေန၊ ဖြင့်။ ဗျာပါဒဝိတက္ကံ၊ ကို။ ဒဿေတိ၊ မြ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။ ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ သော၊ ထိုဗျာပါဒဝိတက်သည်။ ဗျာပါဒဓာတု၊ တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ဗျာပါဒဝစနေန ဗျာပါဒဝိတက္ကံ၊ ဒဿေတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယတိ၊ ၏။) တထာ၊ ထိုအတွက်။ ဝိဟိံသာယ၊ ဝိဟိံသာဖြင့်။ (ဝိဟိံသာဝိတက္ကံ၊ ကို။ ဒဿေတိ၊ ၏။) ဝိဟိံသာဓာတုယာ စ၊ ဝိဟိံသာဓာတ်၏လည်း။ (ကမ္မပထဘေဒေါ ခွဲ စပ်။) ဗျာပါဒဝသေန၊ ဗျာပါဒ၏အစွမ်းဖြင့်၎င်း။ ယထာသမ္ဘဝံ၊ ဖြစ်သင့်သည်အားလျော်စွာ။ ပါဏာတိပါတာဒိဝသေန စ၊ ပါဏာတိပါတ အစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်၎င်း။ ကမ္မပထဘေဒေါ၊ ကမ္မပထဘေဒကို။ ယောဇေတဗ္ဗော၊ ယှဉ်စေထိုက်၏။

ကမ္မပထဘေဒေါ။ ။ဘေဒသဒ္ဓါသည် အထူးအပြား အနက်ကိုလည်း ဟော၏။ ဖျက်ဆီးခြင်းအနက်ကိုလည်း ဟော၏။ ထိုတွင် အထူးအပြား ဝိသေသအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် “အဘိဇ္ဈာသံယောဂေန ကမ္မပထဇနနတော”ဟု၎င်း၊ ဖျက်ခြင်း ဘိန္နနအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် “အနဘိဇ္ဈာကမ္မပထ ဘိန္နနတော စ”ဟု၎င်း ဟိတ် ၂-မျိုးပြသည်။ ဤအလို “ကမ္မပထဘေဒေါ၊ အပါယ်ရောက်ကြောင်း မကောင်းသော ကံ ဟူသော အဘိဇ္ဈာအထူးသည်”ဟု၎င်း။ “ဝါ၊ အနဘိဇ္ဈာကမ္မပထကို ဖျက်ဆီးတတ်သော အပါယ်ရောက်ကြောင်း မကောင်းသောကံသည်”ဟု၎င်း ၂-နက်ပေးနိုင်သည်။ [ကမ္မပထဝိသေသော ကမ္မပထဝိနာသကော စ ကမ္မပထဘေဒေါတိ ဒဿေတုံ “အဘိဇ္ဈာသံယောဂေန”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။—အနု။]

ပါဏာတိပါတာဒိဝသေန။ ။“အာဒိဖြင့် အဒိန္နာဒါန၊ မုသာဝါဒ၊ ပေသုည၊ ဖရုသဝါစာ၊ သမ္ပပ္ပလာပတို့ကို ယူပါ”ဟု အနုဒ္ဓိကာဆိုသည်။ မှန်၏။ လူတယောက်ကို မုန်း၍ ပျက်စီးစေလိုသော ဗျာပါဒဖြစ်သောအခါ ပါဏာတိပါတကမ္မပထလည်း ဖြစ်နိုင်၏။ သူ့အိမ်သူ ကျောင်းကို မီးရှို့ခြင်းစသည်ဖြင့် အဒိန္နာဒါနကမ္မပထလည်း ဖြစ်နိုင်၏။ တရားရူးတို့၌ မုသားသက်သေထွက်ခြင်းစသည်ဖြင့် မုသာဝါဒကမ္မပထလည်း ဖြစ်နိုင်၏။ သူ့ကိုနှိပ်စက်မည့်သူအား ကုန်းတိုက်သောအားဖြင့် ပေသုညကမ္မပထလည်း ဖြစ်နိုင်၏။ ဆဲသောအားဖြင့် ဖရုသဝါစာကမ္မပထလည်း ဖြစ်နိုင်၏။ ရယ်ဘုယ်ပြောသော အားဖြင့် သမ္ပပ္ပလာပကမ္မပထလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။

တ္ထောတိ၊ ကား။ ဒွိသု၊ ၂-ပါးကုန်သော။ တိကေသု၊ ကာမဓာတု အစရှိသောတိက်၊ နေက္ခမ္မဓာတု အစရှိသော တိက်တို့၌။ သဗ္ဗကာမာဝစရ သဗ္ဗကုသလ သင်္ဂါဟကေဟိ၊ အလုံးစုံသော ကာမာဝစရတရားတို့ကို သိမ်းယူတတ်သော ကာမဓာတုသဒ္ဓါ၊ အလုံးစုံသောကုသိုလ်တရားတို့ကို သိမ်းယူတတ်သော နေက္ခမ္မဓာတုသဒ္ဓါတို့ဖြင့်။ ဣတရေ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော ဓာတ်တို့မှ တပါးကုန်သော။ [ဓာတုယောကိင်္ဂါ၌ ဣတရေရှိလျှင် ကောင်း၏။] ဒွေဒွေ၊ ၂-ပါး ၂-ပါးကုန်သော ဗျာပါဒဝိဟိ သဓာတ်၊ အဗျာပါဒအဝိဟိ သဓာတ်တို့ကို။ သင်္ဂဟေတွာ၊ သိမ်းယူ၍။ ကထနံ၊ ဆိုကြောင်းစကားသည်။ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကကထာ၊ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကကထာမည်၏။ ပန၊ လဒ္ဓဒေါသ ထင်ရှားပြအံ့။ တ္ထောတိ၊ တ္ထေဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ တေသ္မိံ၊ ဆက္ကေတိ၊ ဤ ဆက္ကေဟူသောအနက်ကို။ ဝုစ္စမာနေ၊ ဆိုအပ်သော်။ ဝါ၊ ဆိုလိုက်လျှင်။ ကာမဓာတုဝစနေ၊ ကာမဓာတုသဒ္ဓါဖြင့်။ ကာမာဝစရနံ၊ ကာမာဝစရတရားတို့ကို၎င်း။ နေက္ခမ္မဓာတုအာဒိနု၊ နေက္ခမ္မဓာတ်အစရှိသောတရားတို့ကို၎င်း။ ဂဟဏံ၊ ယူခြင်းသည်။ ဝါ၊ ယူခြင်းဟူသော အပြစ်သည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ [ထို့ကြောင့် တ္ထေကို “ဒွိသု တိကေသု”ဟု စွဲရသည်—ဟူလို။]

လဘာပေတဗ္ဗာတိ၊ ကား။ စက္ခုဓာတာဒိဘာဝံ၊ စက္ခုဓာတု အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ကို။ (စက္ခုဓာတု အစရှိသည်တို့၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ စက္ခုဓာတုအစရှိသော အမည်ကို။) လဘမာနာ၊ ရနိုင်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ ကာမာဝစရတရားတို့ကို။ နိပာရိတွာ၊ ထုတ်ဆောင်၍။ ဒဿနေန၊ ပြခြင်းအားဖြင့်။ (ကာမာဝစရတရားတို့တွင် စက္ခုပသာဒသည် စက္ခုဓာတ်၊ သောတပသာဒသည် သောတဓာတ် ဤသို့စသည်ကို ထုတ်ဆောင်၍ပြခြင်းအားဖြင့်။) လဘာပေတဗ္ဗာ၊ ရစေထိုက်ကုန်သည်။ (သမာနာ၊ ဖြစ်ကုန်လသော်။ “အဋ္ဌာရသဓာတုယောဝ ဟောန္တိ”၌စပ်။) တ္ထေ၊ ဤ တရားအပေါင်း၌။ စရတိ၊ ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ၊ ထိုသို့ ဖြစ်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သော၊ ထို တရားအပေါင်းသည်။ စာရော၊ စာရမည်၏။ ကိံ၊ အဘယ်သည်။ စရတိ၊ ဖြစ်သနည်း။ သမ္ပသနံ၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု သုံးသပ်ကြောင်း ဖြစ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်သည်။ (စရတိ၊ ဖြစ်၏။) သမ္ပသနဿ၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု သုံးသပ်ကြောင်းဖြစ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်၏။ စာရော၊ ဖြစ်ရာတရား

တ္ထောတိ ပန။ “တ္ထောတိ ပနာ”တိ အာဒိနာ သင်္ဂါဟေဝေါဒါနာနံ သင်္ဂါဟာဝဿ၊ (ကာမာဝစရတရား တည်းဟူသော သင်္ဂါဟေသ၊ နေက္ခမ္မဓာတု အစရှိသော ဝေါဒါနတရားတို့၏ ရောယှက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၎င်း)။ အနိဋ္ဌာပဇ္ဇနဿ စ၊ (အလိုမရှိအပ်သောအနက်၏ ရောက်ခြင်းကို၎င်း)။ ဒဿနေန၊ (ပြခြင်းအားဖြင့်။) (တနည်း—ဒဿနေန၊ ပြကြောင်းဖြစ်သော)။ တ္ထောတိ ပနာတိ အာဒိနာ၊ ဖြင့်။ ပုရိမံယေဝ အတ္တံ (တ္ထောတိ ဒွိသု တိကေသု ဟူသော ရှေးအနက်ကိုသာ)။ ဗျတိရေကမုနေ၊ (ပြောင်းပြန်အနက်ကို အားပခာနပြသဖြင့်)။ သမာဒေတိ၊ (ပြီးစီးစေ၏)။—အနု။

တည်း။ သမ္ပသနစာရော၊ ရာဇံ။ (တေံ၊ ဤ သမ္ပသနစာရော ဟူသော အမည် သည်။) တေဘူမကဓမ္မာနံ၊ ဘုံ ၃-ပါး၌ဖြစ်သောတရားတို့၏။ အဓိဝစနံ၊ အမည် တည်း။ (လောကုတ္တရာတရားကို အနိစ္စ စသည်ဖြင့် မသုံးသပ်ရ။)

သုတ္တန္တဘာဇနိယဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၂-အဘိဓမ္မဘာဇနိယအဖွင့်

၁၈၃။ စက္ခုဿာတိ၊ စက္ခုဿဟူသော ပါဠိဖြင့်။ (နိဋ္ဌိန္ဒ ဌာမံ။) ဝိသေသ-
ကာရဏံ၊ ထူးသောအကြောင်းကို။ အသာဓာရဏသာမိဘာဝေန၊ မဆက်ဆံသော
သာမိ၏ အဖြစ်ဖြင့်။ နိဋ္ဌိန္ဒ၊ ညွှန်ပြအပ်ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ တံ၊ ထိုစက္ခုပသာဒသည်။
ပုဂ္ဂလန္တရာသာဓာရဏံ၊ တပါးသော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် မဆက်ဆံသည်၎င်း။ နီလာဒိ-
သဗ္ဗဗ္ဗပသာဓာရဏဉ္စ၊ နီလ အစရှိသော အလုံးစုံသော ရူပါရုံနှင့် ဆက်ဆံသည်
၎င်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ဝိသေသကာရဏံ။ ။ ဤ၌ ဝိသေသသဒ္ဓါသည် အာဝေဏိက အနက်ကို၎င်း၊ အတိ-
သယ အနက်ကို၎င်း ဟော၏။ ထိုတွင် ပုဂ္ဂလန္တရာသာဓာရဏံဖြင့် အာဝေဏိက အနက်ကို
ပြ၏။ ဦးတိဿ၏ စက္ခုပသာဒသည် ဦးတိဿ တပါးနှင့်သာ ဆက်ဆံ၏။ ဦးစွာ စသော
အခြားပုဂ္ဂိုလ်နှင့် မဆက်ဆံ၊ ထိုသို့ မဆက်ဆံခြင်းသည် စက္ခုပသာဒ၏ ထူးခြားသော
အာဝေဏိက အကြောင်းတည်း။ နီလာဒိသဗ္ဗဗ္ဗပသာဓာရဏဉ္စဖြင့် အတိသယအနက်ကို
ပြ၏။ စက္ခုပသာဒသည် တမျိုးသော ရူပါရုံနှင့်သာ ဆက်ဆံသည်မဟုတ်၊ နီလ ပီတ အစ
ရှိသော ရူပါရုံအားလုံးနှင့် ဆက်ဆံ၏။ [အာဝေဏိကတ္ထော အတိသယတ္ထော စ ဝိသေသ-
သဒ္ဓေါ ဟောတီတိ တဒုဘယံ ဒေသေတုံ “ပုဂ္ဂလန္တရာသာဓာရဏံ၊ နီလာဒိသဗ္ဗဗ္ဗပသာဓာရ-
ဏဉ္စ”တိ ဝုတ္တံ။—အနု။]

အသာဓာရဏသာမိဘာဝေန။ ။ အသာဓာရဏသာမိဘာဝေနာတိ ဧတ္ထ ဘေရိ-
သဒ္ဓေါ ယဝကံရေတိအာဒိသု ဝိယ အသာဓာရဏသာမိဘာဝေန ဝုတ္တန္တိ အဓိပ္ပါယော။—
မဓု။ စည်ကြီးကို တီးဆတ်ရာ၌ “ကောဏ”ဟု ခေါ်အပ်သောဒုတ်ဖြင့် တီးဆတ်မှ အသံမြည်
သော်လည်း ထို ကောဏသည် အခြားတူရိယာကို တီးဆတ်ရာ၌လည်း ပါနိုင်သောကြောင့်
အများနှင့် ဆက်ဆံ၍နေရကား “ကောဏသဒ္ဓေါ”ဟု မဆိုဘဲ အခြား တူရိယာများနှင့်
မဆက်ဆံအောင် “ဘေရိသဒ္ဓေါ”ဟု ဆိုသကဲ့သို့ စက္ခုဝိညာဏ်ဖြစ်ရာ၌လည်း စက္ခုပသာဒ၌
အာရုံထိခိုက်သောကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်၏။ မနောဒွါရဟူသော ဘဝင်၌ အာရုံထင်ခြင်း
ကြောင့်လည်း ဖြစ်နိုင်၏။ သို့သော် မနဟူသော ဘဝင်က အခြားဝိညာဏ်များ ဖြစ်ရာ၌
လည်း အကြောင်းဖြစ်နိုင်သောကြောင့် အများနှင့် ဆက်ဆံနေ၏။ စက္ခုကာ အခြား
ဝိညာဏ်များနှင့် မဆက်ဆံ၊ ထို့ကြောင့် အသာဓာရဏနည်းအားဖြင့် “စက္ခုဿ+ဝိညာဏ်”
ဟု ဆိုသည်။ ယဝကံရ ဥပမာ၌လည်း “ဗီဇကံရ=မျိုး၏ အညွန့်”ဟု မဆိုဘဲ အများနှင့်
မဆက်ဆံအောင် “ယဝကံရ=မုယော၏ အညွန့်”ဟု ဆိုလိုလည်း သိပါ။

ဝိဒဟတီတိ(ပဒဿ)၊ ဟူသော ပုဒ်၏။ တယာ၊ သင်သည်။ (အသင် သံသရာ ဒုက္ခသည်။) ဧဝံဝေဉ္စ၊ ဤသို့ဤသို့လည်း။ ဝါ၊ သည်ပုံသည်ပုံလည်း။ ပဝတ္တိတဗ္ဗံ၊ ဖြစ်ထိုက်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝိနိယုဇ္ဇမာနံဝိယ၊ စေခိုင်းတိုက်တွန်းအပ်သကဲ့သို့။ ဥပ္ပါဒေတိ၊ ဖြစ်စေတတ်၏။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ စ၊ ဆက်။ ဝိဒဟတီတိ၊ ဟူသော ပါဠိဖြင့်။ (ဒီပိတော ဌ်စပ်။) ဥပသဂ္ဂေန၊ ဝိဥပသာရပုဒ်ဖြင့်။ ဝိသိဋ္ဌော၊ အထူးပြု အပ်သော။ ဓာတုအတ္ထောဝေ၊ ဓာတုသဒ္ဓါ၏ အနက်ကိုပင်။ ဒီပိတော၊ ပြအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဥပသဂ္ဂေန၊ ဝိဥပသာရပုဒ်နှင့်။ ဝိနာပိ၊ ကင်း၍လည်း။ (ဝိဥပသာရပုဒ် မပါဘဲလည်း။) ဓာဣတိ၊ ဓာဟူသော။ သောသဒ္ဓေါ၊ ဤသဒ္ဓါ သည်။ တမတ္ထံ၊ ထို စေခိုင်းတိုက်တွန်းခြင်းအနက်ကို။ ဝဒတိ၊ ဟောနိုင်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ မှတ်ထိုက်၏။ [ဥပသာရပုဒ်တို့သည် ဓာတုဇောတကသဖြစ် သောကြောင့် ဝိဥပသာရပုဒ် မပါသော်လည်း ဓာဓာတ်ကိုယ်တိုင်က ထိုစေခိုင်း တိုက်တွန်းခြင်းအနက်ကို ဟောနိုင်ပါသည်-ဟူလို။]

ကတ္ထု ကမ္မဘာဝကရဏအဓိကရဏေသု၊ ဝိဒဟတီဟူသော ကတ္ထာဒေအနက်၊ မီယတေဟူသော ကံအနက်၊ ဝိဓာနဟူသော ဘောအနက်၊ ဝိမီယတေ တောယ ဟူသော ကရိုဏ်းအနက်၊ မီယတိ ဧတ္ထဟူသော အဓိကရဏ အနက်တို့၌။ ဓာတု- ပဒသိဒ္ဓိ၊ ဓာဓာတ်ပုဒ်၏ပြီးခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်နိုင်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပဉ္စပိ၊ ငါးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဧတေ အတ္ထာ၊ ဤ ဝိဒဟတီစသော အနက် တို့ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တာ၊ ကုန်ပြီ။ သုဝဏ္ဏရဇတာဒိဓာတုယော၊ ရွှေ ဓာတ်၊ ငွေဓာတ် အစရှိသောဓာတ်တို့ ဟူသည်။ သုဝဏ္ဏာဒီနံ၊ ရွှေ အစရှိသည် တို့၏။ ဗီဇဘူတာ၊ မျိုးဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ သေလာဒယော၊ ကျောက် အစ ရှိသော ဓာတ်တို့တည်း။ [ကျောက်တောင်ထည်းက ကျောက် အစရှိသော ဓာတ်တို့သည် အကြောင်းအားလျော်စွာ “သုဝဏ္ဏံ ရဇတံ မုတ္တာ မဏိ ဝေဠု- ရိယာနိ” စသော ရတနာတို့ကို ဖြစ်စေနိုင်ကြသည်-ဟူလို။]

အတ္တနော သဘာဝံ ဓာရေန္တီတိ ဓာတုယောတိ ဧတ္ထာပိ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌ လည်း။ ဓာတိ၊ ဆောင်တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဓာတု၊ မည်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပဒသိဒ္ဓိ၊ ဓာတုပုဒ်၏ပြီးခြင်းကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ သိထိုက်၏။ [ဓာဓာတ်+တုပစ္စည်း ဟူလို။] ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်။ အတ္တနော သဘာဝံ ဓာရေန္တီတိ ဓာတုယောတိ ဧတ္ထာပိ၊ ဌ်လည်း။ ဓာတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဓာတု၊ မည်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ပဒသိဒ္ဓိ၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။ ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ဓာတုသဒ္ဓေါယေဝ၊ ဓာတုသဒ္ဓါသည်ပင်။ ဓာရဏတ္ထောပိ၊ ဆောင်ခြင်းအနက်ရှိသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (အတ္တနော သဘာဝံ ဓာရေန္တီတိ ဓာတုယောတိ ဧတ္ထာပိ ဓာတိတိ ဓာတုတိ ပဒသိဒ္ဓိ၊ ဝေဒိ- တဗ္ဗာ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝိညာယတိ၊ ၏။) စ၊ ဆက်။ အယံ၊ ဤအတ္တနော

သဘာဝံ ဓာရေန္တိဟူသောအနက်သည်။ ကတ္တုအတ္ထော၊ ဝိဒဟတိကဲ့သို့ ကတ္တား အနက်ရှိသည်။ (သမာနော)ပိ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ပုရိမေန၊ ဝိဒဟတိဟူသော ရှေ့အနက်နှင့်။ အသဒိသော၊ မတူ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်၎င်း။ (ဝိသံ ဝုတ္တော ဌိစပ်။) နိဿတ္တ သဘာဝမတ္တဓာရဏံ၊ သတ္တဝါမဟုတ်သည်ဖြစ်၍ မိမိသဘောမျှကို ဆောင်ခြင်းအနက်သည်။ ဓာတုသဒ္ဓဿ၊ ဓာတုသဒ္ဓါ၏။ ပဓာနော အတ္ထော၊ ပဓာနအနက်တည်း။ ဣတိစ၊ ထို့ကြောင့်၎င်း။ ဝိသံ၊ သီးခြား။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တော၊ ပြီ။ [“အပိစ စသည်မှ ခွဲ၍ သီးခြားဆိုထားသည်”ဟူလို။]

ဓာတုယော ဝိယ ဓာတုယောတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ (ဥပစရိတော ဒဋ္ဌဗ္ဗော ဌိစပ်။)ကေသရိမိ၊ ခြင်္သေ့၌။ နိရုဋ္ဌော၊ တက်ရောက် ထင်ရှားသော။ သိဟသဒ္ဓေါ၊ သိဟသဒ္ဓါကို။ ပုရိသေသု၊ ခြင်္သေ့အလား ရဲရင့်သောယောက်ျား တို့၌။ (ဥပစရိတော)ဝိယ၊ ဥပစာတင်စားအပ်သကဲ့သို့။ (တဘာ၊ ထိုအတူ။) သေလာဝယဝေသု၊ ဆေးဒန်းမြင်းသိလာ အစရှိသော ကျောက်၏အစိတ်အပိုင်း တို့၌။ နိရုဋ္ဌော၊ သော။ ဓာတုသဒ္ဓေါစ၊ ဓာတုသဒ္ဓါကိုလည်း။ စက္ခာဒိသု၊ စက္ခု အစရှိသောဓာတ်တို့၌။ ဥပစရိတော၊ ဥပစာတင်စားအပ်၏ဟူ၍။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ၏။

ဉာဏဉ္စ၊ သိတတ်သောဉာဏ်လည်း။ ဧယုဉ္စ၊ သိထိုက်သော တရားလည်း။ ဉာဏဉ္စ ယျာနိ၊ တို့။ တေသံ၊ ထို ဉာဏဉ္စ ယုတို့၏။ အဝယဝါ၊ အစိတ်ဖြစ်ကုန် သော။ တပုဘောဒဘူတာ၊ ထိုဉာဏဉ္စ ယုတို့၏ အထူးအပြားဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန် သော။ ဓာတုယော၊ စက္ခုအစရှိသောဓာတ်တို့သည်။ ဉာဏဉ္စ ယျာဝယဝါ၊ ဉာဏဉ္စ ယျာဝယဝတို့မည်၏။ တတ္ထ၊ ထိုဉာဏဉ္စ ယျာဝယဝတို့တွင်။ ဉာဏပ္ပ ဘောဒေါ၊ ဉာဏ်၏အထူးအပြားတို့သည်။ ဓမ္မဓာတု ကေဒေသော၊ ဓမ္မဓာတ် တစိတ်တပိုင်းတည်း။ [“ဓမ္မဓာတ်တွင် ပညာစေတသိက်တည်းဟူသော ဉာဏ် အမျိုးအစား အများအပြားပါဝင်သည်”ဟူလို။] ဧယုပ္ပဘောဒေါ၊ သိထိုက် သောတရား အထူးအပြားတို့သည်။ အဋ္ဌာရသပိ၊ ဓာတ်၁၈-ပါးလုံးတို့သည် လည်း။ (ဟောန္တိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဉာဏဉ္စ ယျာဝယဝမတ္တာ၊ ဉာဏဉ္စ ယု အစိတ်အပိုင်းမျှဖြစ်ကုန်သော။ ဓာတုယော၊ ဓာတ်တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ၏။

ဓာတုယော ဝိယ။ ။ဝိယသဒ္ဓါဖြင့် ဆိုသော်လည်း ဥပမာတဒ္ဓိတ်ပြဟု မမှတ်ရ၊ သိဟသဒ္ဓါသည် ခြင်္သေ့အနက်ကို မုချအားဖြင့်ဟော၍ ရဲရင့်သော ယောက်ျားအနက်ကို သဒိသုပဗာရအားဖြင့် ဟောသကဲ့သို့ ဓာတုသဒ္ဓါလည်း ကျောက်၏ အစိတ်အပိုင်းအနက်ကို မုချ၊ စက္ခုစသော အစိတ်အပိုင်းအနက်ကို သဒိသုပဗာရအားဖြင့် ဟောသည်။

ဉာဏဉ္စ ဧယုဉ္စ။ ။ဉာဏ်၏အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော ဉာဏ်အပြား၊ ထိုဉာဏ်ဖြင့် သိထိုက် သော ဧယုတရားတို့၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော ဧယုအပြားကို “ဉာဏဉ္စ ယျာဝယဝ” ဟု ယူရသည်။ ဉာဏ်အပြားသည် ဓမ္မဓာတ်၏ တစိတ်တပိုင်းဖြစ်သော ဉာဏ်အများတည်း၊ ဧယုတရားကား ဓာတ် ၁၈-ပါးလုံးပင်ဖြစ်သည်။

အထဝါ။ ထို့ပြင်တနည်းကား။ ဉာဏေ၊ ဉာဏ်ဖြင့်။ ဉာတဗ္ဗော၊ သိထိုက်သော။ သဘာဝေါ၊ သဘောသည်။ ဝါ၊ ထင်ရှားရှိသော အရာဝတ္ထုသည်။ ဓာတုသဗ္ဗေ၊ ဓာတုသဗ္ဗါဖြင့်။ ဝုစ္စမာနော၊ ဆိုအပ်သော်။ အဝိပရိတတော၊ မင်္ဇာန်မပြန်သောအားဖြင့်။ ဉာဏဉေ ယျော၊ ဉာဏ်ဖြင့် သိထိုက်သောသဘောတည်း။ ဝိပရိတဂ္ဂါဟကေဟိ၊ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ယူတတ်ကုန်သော။ ဒိဋ္ဌိအာဒိဟိ၊ ဒိဋ္ဌိအစရှိသည်တို့ဖြင့်။ ဝါ၊ တို့သည်။ န ဉေ ယျော၊ သိထိုက်သောသဘောမဟုတ်။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ [စက္ခု၏သဘောအမှန်ကို ဒိဋ္ဌိဖြင့် မသိနိုင်၊ အာဒိဖြင့် တဏှာမာန စသည်တို့ဖြင့်လည်း မသိနိုင်ဟု မှတ်ပါ။] တဿ ဉာဏဉေ ယျဿ၊ ထိုဉာဏ်ဖြင့် သိထိုက်သောသဘော၏။ အဝယဝါ၊ အစိတ်တို့ဟူသည်။ စက္ခာဒယော၊ စက္ခု အစရှိသော ဓာတ်တို့တည်း။

ဝိသဘာဂလက္ခဏာ ဝယဝေသု၊ သဘောမတူသော လက္ခဏာရှိသော အစိတ်အပိုင်းဖြစ်ကုန်သော။ ရသာဒိသု၊ ရသ အစရှိသော ဝတ္ထုတို့၌။ နိရုဇ္ဈော၊ သော။ ဓာတုသဗ္ဗေါ၊ ကိ။ (ဥပစရိတောဒဗ္ဗဗ္ဗော ဌိစပ်။) တာဒိသေသု၊ ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်ကုန်သော။ ဝါ၊ ထိုကဲ့သို့ သဘောမတူသော လက္ခဏာရှိကုန်သော။ အညာဝယဝေသု၊ ရသ စသည်တို့မှ တပါးသော အစိတ်အပိုင်းဖြစ်ကုန်သော။ စက္ခာဒိသု၊ စက္ခုအစရှိသောဓာတ်တို့၌။ ဥပစရိတော၊ ဥပစာတင်စားအပ်၏ ဟူ၍။ ဒဗ္ဗဗ္ဗော၊ မှတ်ထိုက်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ရသာဒိသု၊ ရသအစရှိသော ဝတ္ထုတို့၌။ (ဓာတုသဗ္ဗေါ၊ သည်။ နိရုဇ္ဈော)ဝိယ၊ သကဲ့သို့။ (တထာ)။ စက္ခာဒိသု၊ စက္ခုအစရှိသော ဓာတ်တို့၌။ နိရုဇ္ဈောဝ၊ သည်သာ။ [ဝေဖြင့် ဥပစာတင်ခြင်းကို ကုန်သည်။]

အထဝါ။ ။ ဤနည်း၌ကား ဉာဏနှင့် ဉေ ယျကို တပျူရိသ်သမာသ်တွဲ၍ ဉာဏ်ဖြင့် မဖောက်မပြန် အမှန်အတိုင်း သိထိုက်သော သဘောကို “ဉာဏဉေ ယျောဝယဝ”ဟု ဆိုသည်။

ဝိသဘာဂလက္ခဏာဝယဝေသု။ ။ ဤဝါကျသည် အဋ္ဌကထာ၌ “ယထာ ဝါ”စသော ဝါကျ၏အဖွင့်တည်း။ ထို၌ဝိသဘာဂလက္ခဏာဟူသည် ရသဓာတ်နှင့် သောဏိတဓာတ် စသည်တို့၏ အချင်းချင်းမတူသောသဘောရှိခြင်းတည်း။ ထိုသို့ဝိသဘာဂလက္ခဏာရှိသော ရသစသောဓာတ်တို့၌ ဓာတုသဗ္ဗါသည် တက်ရောက်ထင်ရှား၏၊ ထိုဓာတုသဗ္ဗါကိုပင် စက္ခုစသည်တို့၌ သဒိသုပစာရအားဖြင့် တင်စားထားသည်—ဟူလို။ [ဝိသဘာဂလက္ခဏာ ဝိသဒိသသဘာဝါ အဝယဝဘာဝါ၊ တေသု။—အနု။]

ရသာဒိသု ဝိယ ဝါ။ ။ ဤနည်း၌ကား စက္ခုစသည်တို့၌ သဒိသုပစာ တင်ဘယ်မလို၊ ရသဓာတ် အစရှိသောဓာတ်တို့၌ ဓာတုသဗ္ဗါထင်ရှားသကဲ့သို့ စက္ခုစသောဓာတ်တို့၌လည်း ထင်ရှားသည်ဟု ဆိုလိုသည်။

နိဇ္ဇိဝမတ္တသေတံ အဓိဝစနန္တိ ဧတေန၊ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်။ နိဇ္ဇိဝမတ္တ-
ပဒတ္တေ၊ ဇီဝမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်မျှဖြစ်သော ပုဒ်အနက်၌။ ဓာတုသဒ္ဓဿ၊ ၏။
နိရုဋ္ဌတံ၊ ကို။ ဒုဿေတိ၊ ၏။ တေဿ၊ ဤသတ္တဝါ၏။ ဆ၊ ၆-ပါးကုန်သော။
ဓာတုယော၊ တို့သည်။ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ ဣတိ၊ ခြောက်။ သော၊ ထိုသတ္တဝါသည်။
ဆ ဓာတုရော၊ မည်၏။ [အဿတ္ထိအနက်၌ ရ-ပစ္စည်းသက်။] လောကေ၊
လောက၌။ ယော၊ မဗ္ဗသမုဒါယော၊ အကြင် တရားအပေါင်းကို။ ပုရိသောတိ၊
ပုရိသဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုအပ်၏။ သော၊ ထိုပုရိသဟု ခေါ်ဝေါ်
ပြောဆိုအပ်သော တရားအပေါင်းသည်။ ဆ ဓာတုရော၊ ၆-ပါးသော ဓာတ်ရှိ
သော။ ဆန္တံ၊ ခြောက်ပါးကုန်သော။ ပထဝီအာဒိနံ၊ ပထဝီဓာတ်အစရှိကုန်သော။
နိဇ္ဇိဝမတ္တသဘာဝိနံ၊ ဇီဝမဟုတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်မျှဖြစ်သော သဘောတရား
တို့၏။ သမုဒါယမတ္တော၊ အပေါင်းမျှသာတည်း။ တေ၊ ဤပထဝီ အစရှိသည်
တို့၏ အပေါင်း၌။ ဇီဝေါ၊ အသက်ကောင်သည်၎င်း။ ပုရိသော ဝါ၊ သတ္တဝါ
သည်၎င်း။ န အတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိအတ္တော၊ နက်။

စက္ခာဒိနံ၊ စက္ခုအစရှိသည်တို့၏။ ကမော၊ အစဉ်ကို။ ပုဗ္ဗေ၊ ရွှေ့အာယတန
ဝိဘင်္ဂအဋ္ဌကထာ၌။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။ (စက္ခုနောင် သောတ၊ သောတနောင်
ဗာနစသော အစဉ်မျိုးကို ဆိုခဲ့ပြီ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဣဓ၊ ဤဓာတုဝိဘင်္ဂ အဋ္ဌ-
ကထာ၌။ ဧကေကသ္မိံ၊ တပါးတပါးသော။ တိကေ၊ တိက်၌။ တိတ္ထံ၊ တိတ္ထံ၊
၃-ပါး ၃-ပါးကုန်သော။ (စက္ခုပသာဒ ရူပါရုံ စက္ခုဝိညာဏ် စသောအားဖြင့်
၃-ပါး ၃-ပါးကုန်သော။) ဓာတူနံ၊ ဓာတ်တို့၏။ ကမံ၊ အစဉ်ကို။ ဒယေန္တော၊
ပြုလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဟေတုဖလာနုပုဗ္ဗ ဝဝတ္ထာနဝသေနာတိ၊ ဟူ၍။
(သင်္ဂဟကာရော) အာဟ၊ ပြီ။ ဟေတုဖလာနံ၊ အကြောင်းဖြစ်သော စက္ခု
ရူပ အစရှိသောဓာတ်၊ အကျိုးဖြစ်သော စက္ခုဝိညာဏ် အစရှိသောဓာတ်တို့ကို။
အနုပုဗ္ဗဝဝတ္ထာနံ၊ အစဉ်အားဖြင့် ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ကြောင်းသည်။ ဟေတုဖလ-
ဘာဝေါ၊ အကြောင်းဓာတ်၊ အကျိုးဓာတ်တို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသာတည်း။
[အကြောင်းဓာတ် ဖြစ်သောကြောင့် စက္ခုနှင့်ရူပကို ရွှေ့ကထား၍ အကျိုးဓာတ်
ဖြစ်သောကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ်ဓာတ်ကို နောက်၌ထားသည်။ “အခြား
အကြောင်းတမျိုး ရှာဘွယ်မလို” ဟူလို။]

တတ္ထ၊ ထို ဟေတုဖလာနုပုဗ္ဗဝဝတ္ထာနဝသေနဟူသော ပါဌ်၌။ ပစ္စယော၊
ပစ္စည်းကို။ ဟေတူတိ၊ ဟေတုဟူ၍။ အဓိပ္ပေတော၊ အလိုရှိအပ်၏။ [လောဘ
စသော ဟိတ်ကို ဆိုလိုသည်မဟုတ်။ အကြောင်းပစ္စည်းဟူသမျှကို “ဟေတု” ဟု
ဆိုလိုသည်။] ပစ္စယုပ္ပန္နံ၊ ပစ္စယုပ္ပန်ကို။ ဖလန္တိ၊ ဖလဟူ၍။ (အဓိပ္ပေတံ၊ ၏။) ဣတိ၊
ကြောင့်။ စက္ခုဓာတူတိ အာဒိ၊ အစရှိသော။ (ယံ ဝစနံ အတ္ထိ၊ တံ ဝစနံ သင်္ဂဟ-
ကာရော) အာဟ၊ ပြီ။

မနောဓာတု ဓမ္မဓာတုနဉ္စ၊ မနောဓာတ်၊ ဓမ္မဓာတ်တို့၏လည်း။ မနောဝိညာဏဿ၊ မနောဝိညာဏဓာတ်၏။ ဟေတုဘာဝေါ၊ အကြောင်းပစ္စည်း၏အဖြစ်ကို။ ယထာသမ္ဘဝံ၊ ဖြစ်သင့်သည်အားလျော်စွာ။ ယောဇေတဗ္ဗော၊ ယှဉ်စေထိုက်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ဒွါရဘူတမနောဝသေန၊ ဒွါရဖြစ်၍ဖြစ်သော မနော၏အစွမ်းဖြင့်။ တဿာ မနောဓာတုယာ၊ ထိုမနောဓာတ်၏။ (မနောဝိညာဏဿ၊ ၏။ ဟေတုဘာဝေါ၊ ကို။ ယထာသမ္ဘဝံ၊ စွာ။ ယောဇေတဗ္ဗော၊ ၏။)

သဗ္ဗာသံ ဝသေနာတိ၊ ကား။ ယထာဝုတ္တာနံ၊ အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးကုန်သော။ (အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီးကုန်သော။) အာဘာဓာတု အာဒိနံ၊ အာဘာဓာတ်အစရှိကုန်သော။ ပဉ္စတိံ သာယ၊ ၂၅-ပါးသော။ ဓာတုနံ၊ တို့၏။ ဝသေန၊ အပြားအားဖြင့်။ (“ပရိစ္ဆေဒံ အကတွာ” ၌စပ်။) အပရမတ္ထသဘာဝဿ၊ ပရမတ္ထသဘော မဟုတ်သောတရား၏။ ပရမတ္ထသဘာဝေသု၊ ပရမတ္ထသဘောတို့၌။ ကဒါစိ၊ တရံတခါမျှ။ အန္တောဂဓတာ၊ အတွင်းဝင်နိုင်သည်၏အဖြစ်သည်။ နအတ္တိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သဘာဝတော ဝိဇ္ဇမာနာနန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ကဟကောရော) အာဟ၊ ပြီ။ စန္ဒာဘာ သူရိယာဘာဒိကာ၊ လရောင်၊ နေရောင် အစရှိသော အရောင်တို့သည်။ ဝဏ္ဏနိဘာ ဝေ၊ အဆင်း အရောင်တို့သာတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ရူပဓာတုယေဝ ဟိ အာဘာဓာတုတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ကဟကောရော) အာဟ၊ ပြီ။

မနောဓာတု။ ပေ။ ယောဇေတဗ္ဗော။ ။စာ၌ဓာတ်၊ ရူပဓာတ်တို့၏ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်၏ အကြောင်းပစ္စည်းဖြစ်ပုံသည်၎င်း။ ပေ။ ကာယဓာတ် ဖောဠဗ္ဗဓာတ်တို့၏ ကာယဝိညာဏဓာတ်၏ အကြောင်းပစ္စည်း ဖြစ်ပုံသည်၎င်း၊ အာရမ္မဏပစ္စည်း ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယပစ္စည်းတို့ကို ထောက်၍ ထင်ရှားပါ၏။ မနောဓာတ်၊ ဓမ္မဓာတ်တို့က မနောဝိညာဏဓာတ်၏ အကြောင်းပစ္စည်းဖြစ်ပုံကို အဘယ်သို့ ယှဉ်စေရပါမည်နည်းဟု မေးဘူးသောကြောင့် “မနောဓာတု။ ပေ။ ယောဇေတဗ္ဗော” ဟု မိန့်သည်။ “ဖြစ်သင့်သလို ယှဉ်စေပါ” ဟူလို။

ယထာသမ္ဘဝံ။ ။ဖြစ်သင့်သလို ယှဉ်စေပုံကို အဋ္ဌဋီကာ၌ “ယထာသမ္ဘဝန္တိ ကိရိယာမနောဓာတု (ပဉ္စဒွါရဝဇ္ဇန်း) ဥပနိဿယကောဋိယာ၊ ဝိပါကမနောဓာတု (သမ္ပဋိစွဲခြံးဒွေး) ဝိပါက မနောဝိညာဏဿ (သန္တိရက ၃-ခု) အနန္တရာဒိနာပိ (ပိဖြင့် ဥပနိဿယကောဋိကို ပေါင်း) ဣတရဿ သဗ္ဗာပိ (အလုံးစုံသော မနောဓာတ်သည်လည်း) ဥပနိဿယကောဋိယာဝံ” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ယထာသမ္ဘဝဖြစ်ပုံကို ဖွင့်ပြထားသည်။

ဒွါရဘူတမနောဝသေန ဝါ။ ။အဘိဓမ္မာ နည်းအားဖြင့် မနောဓာတ် ၃-ခုကို “ဒွါရ” ဟု မခေါ်နိုင်၊ အချို့ သုတ္တန်၌လာသောနည်းအားဖြင့်ကား မနောဓာတ်ကို “ဒွါရ” ဟု ခေါ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် “ဒွါရဘူတ မနောဝသေန ဝါ တဿာ မနောဓာတုယာ” ဟု ဆိုသည်။ မနောဝိညာဏဿ ဟေတုဘာဝေါ စသည်ကို လိုက်စေ၍ စပ်ပါ။

ရူပါဒိပဋိဗဒ္ဓါတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ (“ပဋိဗဒ္ဓဝစနံ အာဟ”၌စပ်။) ရာဂဝတ္ထုဘာဝေန၊ ရာဂ၏ တည်ရာအကြောင်း၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဂဟေတဗ္ဗာကာရော၊ ယူထိုက်သော အခြင်းအရာသည်။ သုဘနိမိတ္တံ၊ သုဘနိမိတ်တည်း။ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ သန္ဓာယ၊ ရည်ရွယ်၍။ ရူပါဒယောဝါတိ၊ ဟူ၍။ အဝတွာ၊ မဆိုဘဲ။ ပဋိဗဒ္ဓဝစနံ၊ ပဋိဗဒ္ဓသဒ္ဓါကို။ (သင်္ဂဟကာရော)အာဟ၊ ပြီ။ ရာဂဝတ္ထုဘာဝေ၊ ရာဂ၏ တည်ရာအကြောင်း၏ အဖြစ်သည်။ အသတိပိ၊ မရှိပါသော်လည်း။ ကုသလဝိပါကာရမ္ပဏာ၊ ကုသလဝိပါက်၏ အာရုံဖြစ်သော ဓာတ်တို့သည်။ သုဘာ၊ သော။ ဓာတု၊ တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒုတိယော၊ ၂-ခုမြောက်ဖြစ်သော။ ဝိကပ္ပေ၊ ဝိကပ်ကို။ ဝုတ္တော၊ ပြီ။ ဝိဟိံ သာဓာတု၊ ဟူသည်။ စေတနာ၊ ညှဉ်းဆဲကြောင်းစေတနာတည်း။ ဝါ၊ တနည်း။ ပရဝိဟေဌနဆန္ဒော၊ သူတပါးကို ညှဉ်းဆဲလိုကြောင်းဆန္ဒတည်း။ ဝါ၊ သူတပါးကို ညှဉ်းဆဲလိုသော ဆန္ဒတည်း။ အဝိဟိံ သာ၊ ဟူသည်။ ကရုဏာ၊ ကရုဏာတည်း။

ဥဘောပီတိ၊ ကား။ ဓမ္မဓာတု မနောဝိညာဏဓာတုယော၊ ဓမ္မဓာတ်၊ မနော-ဝိညာဏဓာတ်တို့သည်၎င်း။ (မဇ္ဈိမဓာတု ၌စပ်။) ဟိနာဒိဿ၊ ဟိန အစရှိသော ဓာတ်တို့၌။ ပုရိမနယေန၊ ရှေ့နည်းဖြင့်။ ဟိဋ္ဌိတာ၊ ရှုတ်ချအပ်ကုန်သော။ စက္ခာဒယော၊ စက္ခာအစရှိသော ဓာတ်တို့သည်။ ဟိနာ၊ ဟိနတို့မည်၏။ [ဟိနအစရှိသည်တို့ကို ဖွင့်ရာ၌ အဋ္ဌကထာဆိုသောနည်း၏ရှေ့ဝယ် တနည်းဖွင့်သေး၏။ ထိုနည်းကို ရည်ရွယ်၍ “ပုရိမနယေန”ဟု ဆိုသည်။] သမ္မာဝိတာ၊ ချီးမွမ်းအပ်ကုန်သော။ (စက္ခာဒယော၊ တို့သည်။) ပဏီဘာ၊ တို့မည်၏။ နာတိဟိဋ္ဌိတာ၊ အလွန်ရှုတ်ချအပ်သည်လည်း မဟုတ်ကုန်သော။ နာတိသမ္မာဝိတာ၊ အလွန်ချီးမွမ်းအပ်သည်လည်း မဟုတ်ကုန်သော။ (စက္ခာဒယော၊ တို့သည်။) မဇ္ဈိမာ၊ တို့မည်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ခန္ဓဝိဘဂေါ၌။ (တုန်းက။) အာဂတဟိနဒုကတောယေဝ၊ လာသော ဟိနဒုကမူပင်။ နိဟရိတွာ၊ ထုတ်ဆောင်၍။ မဇ္ဈိမာ ဓာတု၊ ကိ။ ဝုတ္တာ၊ ပြီ။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ [ခန္ဓဝိဘင်းပါဠိတော်၌ ပြုအပ်ခဲ့သော ဟိန ပဏီတဒုကဝယ် ဟိန ပဏီတတို့၏ အသွယ်အလတ်ကို “မဇ္ဈိမဓာတု”ဟု ဆိုသည်။]

ရာဂဝတ္ထုဘာဝေန။ပေ။ပဋိဗဒ္ဓဝစနံ။ ။ရူပ သဒ္ဓ စသော အာရုံတို့၌ စက္ခုဒွါရဝိတိ စသည်တို့ဖြင့် ယူပြီးနောက် လောဘဇောစိတ် (ရာဂဇောစိတ်)ဖြင့်သာ ယူထိုက် ယူနိုင်သော အခြင်းအရာတမျိုး ရှိသေး၏။ ရူပါရုံ၏ လှပုံအခြင်းအရာ၊ သဒ္ဓါရုံ၏ အသံကောင်းပုံ အခြင်းအရာ၊ ဂန္ဓာရုံ၏ မွှေးပုံအခြင်းအရာ—ဤသို့ စသည်ဖြင့် အာရုံငါးပါး တိုက်ရိုက် မဟုတ်ဘဲ အာရုံငါးပါး၏ ကောင်းပုံအခြင်းအရာတမျိုးကို “သုဘနိမိတ်”ဟု ဆိုသည်။ [“သုဘာ ဣတိ နိမိနာတိ သဉ္ဇာနာတိ ဧတေနာတိ သုဘနိမိတ္တံ”ဟု ပြု။] ထိုသုဘနိမိတ်သည် ရူပါရုံစသော အာရုံ မဟုတ်၊ ရူပါရုံ စသည်နှင့် ဆက်သွယ်၍ဖြစ်သော အခြင်းအရာတမျိုးသာတည်း။ ထို့ကြောင့် “ရူပါဒိပဋိဗဒ္ဓါ”ဟု ဆိုသည်။

ဝိညာဏဓာတု၊ ဝိညာဏဓာတ်ကို။ ဆဝိညာဏဓာတုဝသေန၊ ဇ-ပါးသော ဝိညာဏဓာတ်၏ အပြားအားဖြင့်။ ယဒိပိ ဝိဘတ္တာ၊ အကယ်၍ကား ဝေဇာန် အပ်ပါပေပြီ။ (“တတ္ထ ကတမာ ဝိညာဏဓာတု၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတု။ပေ။မနော- ဝိညာဏဓာတု”ဟု ပါဠိတော် သုတ္တန္တဘာဇနီယနည်း၌ ဝေဇာန်အပ်ပါပေပြီ။) တထာပိ၊ ထိုသို့ ဝေဇာန်အပ်ပါသော်လည်း။ ဝိညာဏဓာတုဂ္ဂဟဇနော တဿာ ပုရေစာရိကပစ္ဆာစာရိကတ္တာ မနောဓာတု ဂဟိတာဝ ဟောတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိညာဏဓာတု။ပေ။ သတ္တဝိညာဏ- သင်္ခေပေါယေဝါတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

အနေကေသံ၊ တပါးမက များစွာကုန်သော။စက္ခုဓာတုအာဒိနံ၊ စက္ခုဓာတ် အစရှိသော ဓာတ်တို့၏၎င်း။ တာသု၊ ထိုစက္ခုဓာတ် အစရှိသော ဓာတ်တို့တွင်။ ဧကေကိဿာ၊ တပါးတပါးသောဓာတ်၏။ နာနပ္ပကာရတာယ၊ အထူးထူးသော အပြားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ နာနာဓာတူနံစ၊ အထူးထူးသောဓာတ်တို့၏ ၎င်း။ ဝသေန၊ အပြားအားဖြင့်။ အနေကဓာတု နာနာဓာတုလောကော၊ အနေ ကဓာတ်၊ နာနာဓာတ်ရှိသော လောကကို။ ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အဋ္ဌာရသဓာတုပ္ပဘေဒမတ္ထမေဝါတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ [“အဋ္ဌာရသဓာတုမတ္ထမေဝ”ဟု မဆိုဘဲ အဋ္ဌာရသဓာတ်တို့တွင် တပါး တပါး၏ အမျိုးမျိုးသော အပြားရှိသောကြောင့် ပဘေဒသဒ္ဓါထည့်၍ ဆို သည်။]

စက္ခု သောတဃာန ဇိဝှါ ကာယ မနောမနောဝိညာဏဓာတုဘေဒေနာတိ၊ ဟူ၍။ အဋ္ဌကထာယံ၊ အဋ္ဌကထာ ရှေးစာအုပ်၌။ လိခိတံ၊ ရေးအပ်ပြီ။ တတ္ထ၊ ထိုပါဠိရပ်၌။ စက္ခာဒိနံ၊ စက္ခုအစရှိသောသဒ္ဓါတို့၏။ ကေဝလေန၊ ဝိညာဏ မဖက် သက်သက်သော။ ဓာတုသဒ္ဓေန၊ ဓာတုသဒ္ဓါနှင့်။ သမ္ပန္နော၊ ယှဉ်စပ်ခြင်း ကို။ န အဓိပ္ပေတော၊ အလိုမရှိအပ်။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) ပိဇာနနသဘာဝဿ၊ ပိဇာနနသဘောရှိသော ဝိညာဏ်၏။ ပဘေဒဝစနတော၊ အပြားကို ဆိုရာဌာန၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ [“စက္ခုဝိညာဏဓာတု”ဟု ဝိညာဏသဒ္ဓါ ပါမဖြစ်မည်- ဟူလို] ဝိညာဏဓာတုသဒ္ဓေန၊ နှင့်။ သမ္ပန္နော၊ ယှဉ်စပ်ခြင်းကို။ ကရိယမာနေ၊

စက္ခု။ပေ။မနော မနောဝိညာဏဓာတုဘေဒေန။ ။စက္ခုမနောဝိညာဏတိုင်အောင် ခွန်တွဲပါ။ “ခွန်၏နောက်၌ ရှိသောပိုဒ်၊ ယှဉ်လိုက် ပုဒ်တိုင်းသာ”နှင့် အညီ ခွန်၏နောက် က ဓာတုပုဒ်ကို ရှေ့ပုဒ်များနှင့် တွဲသောအခါ စက္ခုဓာတု သောတဓာတု စသည်ဖြင့် ရုပ်ခတ်ဖြစ်၏။ ဌာနကလည်း ဝိညာဏဟူသော နာမ်ဓာတ်ကို ပြရာဌာနတည်း။ ထိုသို့ မစပ်ဘဲ ဝိညာဏဓာတုသဒ္ဓါနှင့် စပ်လိုက်ပြန်လျှင် စက္ခုဝိညာဏဓာတု စသည်မှာ ဖြစ်သင့် သော်လည်း ရှေ့မနော၏ မနောဝိညာဏဓာတု အမည်ကား မသင့်တော့၊ ဘာကြောင့် နည်း—မနောဝိညာဏဓာတ် ၂-ဓာတ် မရှိသောကြောင့်တည်း။ ဤပြခဲ့သော အပြစ် များကြောင့် “မနော မနောဝိညာဏဓာတု”ဟု မနော ၂-ထပ် ပါခြင်းကို မသင့်ဟု ဆို လိုသည်၊ သို့သော် ယခုစာအုပ်များ၌ကား မနော ၂-ထပ် မပါတော့ပါ။

ပြုအပ်သော်။ ဒွေ၊ ၂-ပါးကုန်သော။ မနောဂဟဏာနိ၊ မနောသဒ္ဓါတို့ကို။ နကတ္တဗ္ဗာနိ၊ မပြုထိုက်ကုန်။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ မနောဝိညာဏဓာတုယော၊ တို့သည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိကုန်။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်တည်း။

ဝါ၊ တနည်း။ စက္ခု။ ပေ။ ကာယမနောဝိညာဏ မနောဓာတုတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထုဗ္ဗံ၊ ဟောတော်မူထိုက်၏။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) အတုလှယောဂေ၊ မတူသော ပုဒ်နှင့် ယှဉ်စပ်ခြင်း၌။ ဒွန္ဓသမာသာဘာဝတော၊ ဒွန္ဓသမာသ်၏ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်တည်း။ ပန၊ ဆက်။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့ကား။ ဧတေ၊ ဤစက္ခု။ ပေ။ မနောဝိညာဏဓာတုဘေဒန ဟူသောပါဠိ၌။ စက္ခု။ ပေ။ ကာယဝိညာဏ-မနော မနောဝိညာဏဓာတုဘေဒနာတိ၊ ဟူသော။ ပါဠော၊ ပါဠိရင်းသည်။ သိယာ၊ ရာ၏။

အတုလှယောဂေ။ ။ “ယှဉ်ဘက်မတူလျှင် ဒွန္ဓသမာသ် မတွဲရ၊ ယှဉ်ဘက်တူမှ ဒွန္ဓသမာသ် တွဲရသည်” ဟူလို၊ “စက္ခု သောတ ဇာန ဇိဝါ ကာယ မနော မနော-ဝိညာဏဓာတုဘေဒန” ဟု ပဌမပြုအပ်သေးပါဠိ၌ စက္ခု။ ပေ။ ကာယတို့သည် ဝိညာဏဓာတုနှင့် ယှဉ်ရသောကြောင့် တုလှယောဂ (တူသောယှဉ်ခြင်း) ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဒွန္ဓသမာသ်တွဲနိုင်၏။ ရှေ့မနောပုဒ်ကား ဝိညာဏနှင့်တွဲ၍ မဖြစ်၊ ဓာတုနှင့်သာ တွဲနိုင်၏။ ဤသို့ တုလှယောဂမဖြစ်ရာ၌ ဒွန္ဓသမာသ် မဖြစ်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် တုလှယောဂဖြစ်အောင် “စက္ခု စ။ ပေ။ မနော စ စက္ခု။ ပေ။ မနာနိ” ဟု သီးခြားတွဲပြီး၍ ထို့နောက် “စက္ခု။ ပေ။ မနာနိ+ဝိညာဏာနိ စက္ခု။ ပေ။ မနောဝိညာဏာနိ” ဟု တွဲပါ။ ဤသို့တွဲလျှင် စက္ခု။ ပေ။ မနတို့သည် ဝိညာဏ၌စပ်ရသောကြောင့် တုလှယောဂဖြစ်ကြ၏။ ထို့နောက် “စက္ခု။ ပေ။ မနောဝိညာဏာနိ စ+မနော စ စက္ခု။ ပေ။ မနောဝိညာဏမနာနိ” ဟု တွဲပါ။ ဤသို့တွဲလျှင် စက္ခုဝိညာဏ။ ပေ။ မနောဝိညာဏနှင့် မနောတို့သည် နောက်ဓာတု၌ စပ်ရသောကြောင့် တုလှယောဂ ဖြစ်ကြ၏။ ထို့နောက် “စက္ခု။ ပေ။ မနောဝိညာဏ မနာနိယေဝ+ဓာတု-ယော စက္ခု။ ပေ။ မနောဝိညာဏ မနောဓာတုယော” ဟု တွဲပါ။

အယံ ပနေတ္ထ ပါဠော။ ။ ဝါသဒ္ဓါဖြင့်ပြုအပ်သော ဒုတိယနည်း၌ တုလှယောဂ ဖြစ်သောကြောင့် ဒွန္ဓသမာသ်ဖြစ်နိုင်သော်လည်း မနောဝိညာဏနှင့် မနောကို ရှေ့နောက် စဉ်ရသောကြောင့် ပါဠိရိုးရာ အစဉ်မတွဲရကား ပါဠိအစဉ်တွဲသောပါဠိကို ပြုလို၍ “အယံ ပနေတ္ထ ပါဠော သိယာ” ဟု ဋီကာဆရာ၏ မိမိသဘောကျပါဠိကို ထုတ်ပြသည်။ ထိုပါဠိ၌ကား “စက္ခု။ ပေ။ ကာယ” ကို ရှေးဦးစွာ ဒွန်တွဲ၊ ထို့နောက် ဝိညာဏနှင့် တပျူရိသ် တွဲ၍ “စက္ခု။ ပေ။ ကာယဝိညာဏာနိ” ဟု တပုဒ်ခွဲပါ။ ထို့နောက် မနောနှင့် မနော-ဝိညာဏကို ဒွန်တွဲ၊ ထို့နောက် စက္ခု။ ပေ။ ကာယဝိညာဏနှင့် မနော မနောဝိညာဏပုဒ် တို့ကို ဒွန်တွဲ၊ ထို့နောက် စက္ခု။ ပေ။ မနောဝိညာဏာနိပုဒ်ကို ဓာတုနှင့် ကမ္မဓာရဲတွဲပါ။ ထို့နောက်မှ “စက္ခု။ ပေ။ မနောဝိညာဏဓာတုန+ဘေဒေါ စက္ခု။ ပေ။ ဘေဒေါ” ဟု တပျူရိသ်တွဲပါ။ ဤသို့တွဲလျှင် “မနောဓာတု မနောဝိညာဏဓာတု” ဟု ပါဠိအစဉ်လည်း ရိုးရာကျ၏။ ယှဉ်ဘက်ပုဒ် တူသောကြောင့် တုလှယောဂလည်းဖြစ်သည်။

ခန္ဓာယတနဒေသနာ၊ ခန္ဓဒေသနာ အာယတနဒေသနာတို့သည်။ သင်္ခေပ-
 ဒေသနာ၊ တို့တည်း။ ဣန္ဒြိယဒေသနာ၊ သည်။ ဝိတ္ထာရဒေသနာ၊ တည်း။ ဣတိ၊
 ကြောင့်။ တဒုတယံ၊ ထို ၂-ပါးစုံသော ဒေသနာတော်ကို။ အပေက္ခိတွာ၊ ရှု၍။
 ဝါ၊ လသော်။ ဓာတုဒေသနာ၊ သည်။ နာတိသင်္ခေပဝိတ္ထာရာ၊ သည်။ (ဟောတိ)။
 အထဝါ၊ ကား။ သုတ္တန္တဘာဇနိယေ၊ ဌ်။ ဝုတ္တဓာတုဒေသနာ၊ ဟောတော်မူ
 အပ်သော ဓာတုဒေသနာသည်။ အတိသင်္ခေပဒေသနာ၊ သည်။ (ဟောတိ)။
 အာဘာ ဓာတုအာဒီနံ၊ အာဘာဓာတ် အစရှိကုန်သော။ အနေကဓာတု နာနာ-
 ဓာတု အန္တာနံ၊ အနေကဓာတု နာနာဓာတု အဆုံးရှိကုန်သော ဓာတ်တို့၏။
 ဝသေန၊ ဖြင့်။ ဒေသေတဗ္ဗာ၊ ဟောတော်မူထိုက်သော ဒေသနာသည်။ [တိုက်
 ရိုက်မရှိသောကြောင့် ဒေသိတာဟု မဆိုဘဲ ဒေသေတဗ္ဗာဟု ဆိုသည်။] အတိ-
 ဝိတ္ထာရဒေသနာ၊ သည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တဒုတယံ၊ ကို။
 အပေက္ခိတွာ၊ ရှု။ အယံ၊ ဤ ဓာတုဒေသနာသည်။ နာတိသင်္ခေပဝိတ္ထာရာ၊
 သည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

သဒ္ဓဿ ဝိယ၊ စည်သံကဲ့သို့သော။ ဝါ၊ စည်သံနှင့်တူသော။ ဝိညာဏဿ၊
 စက္ခုဝိညာဏ်၏။ နိဿယဘာဝတော၊ မှီရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ စက္ခုဓာတု၊ စက္ခု
 ဓာတ်ကို။ ဘေရိတလံ ဝိယ၊ စည်မျက်နှာပြင်ကိုကဲ့သို့။ (ဒဠဗ္ဗာ၊ ရှုမှတ်ထိုက်၏။)
 စ၊ ဆက်။ တောဟိ ဥပမာဟိ၊ ဤဥပမာတို့ဖြင့်။ (ဒံသေတိ ဌိစပ်။) နိဇ္ဇိဝါနံ၊
 အသက် ဇီဝ မဟုတ်ကြကုန်သော။ ဘေရိတလဒဏ္ဍာဒီနံ၊ စည်မျက်နှာပြင်၊
 လက်ခတ်ဒုတ် အစရှိသည်တို့၏။ သမာယောဂေ၊ ပေါင်းဆုံခြင်းသည်။ (သတိ၊
 သော်။) နိဇ္ဇိဝါနံ၊ ကုန်သော။ သဒ္ဓါဒီနံ၊ စည်သံအစရှိသည်တို့၏။ ပဝတ္တိဝိယ၊
 ဖြစ်ခြင်းကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) နိဇ္ဇိဝါနံ၊ ကုန်သော။ စက္ခုရူပါဒီနံ၊ စက္ခုပသာဒ၊
 ရူပါရုံအစရှိသည်တို့၏။ သမာယောဂေ၊ သည်။ (သတိ၊ သော်။) နိဇ္ဇိဝါနံ၊
 ကုန်သော။ စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ၊ တို့၏။ ပဝတ္တိ၊ သည်။ (ဟောတိ၊ ၏။) ဣတိ၊ သို့။
 ကာရဏဗလောနံ၊ စက္ခုပသာဒ ရူပါရုံ အစရှိသော အကြောင်းတရား၊ စက္ခု
 ဝိညာဏ်အစရှိသော အကျိုးတရားတို့၏။ ဓာတုမုတ္တတ္တာ၊ ဓာတ်သဘောမျှတို့၏
 အဖြစ်ကြောင့်။ ကာရက ဝေဒကဘာဝဝိရဟံ၊ ပြုလုပ်တတ်သော ကာရက၏
 အဖြစ်၊ ခံစားတတ်သော ဝေဒက၏အဖြစ်တို့မှ ကင်းခြင်းကို။ ဒံသေတိ၊ ပြ၏။

ပုရေစရာနုစရာ ဝိယာတိ(ပဒဿ)၊ ၏။ နိဇ္ဇိဝဿ၊ အသက်ဇီဝမဟုတ်သော။
 ကဿစိ၊ တစုံတခု၏။ နိဇ္ဇိဝါ၊ အသက်ဇီဝ မဟုတ်ကြကုန်သော။ ဂေစိ၊ အချို့
 တို့သည်။ ပုရေစရာနုစရာ ဝိယ၊ ရွှေသွားနောက်လိုက်ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့။ (ဒဠဗ္ဗာ
 ဌိစပ်။) ဣတိအတ္ထော၊ ဝါ၊ တနည်း။ မနောဓာတုယေဝ၊ ကိုပင်။ အတ္တနော၊
 မိမိ၏။ ခဏံ၊ ခဏကို။ အနတိဝတ္တန္တံ၊ မလွန်သေးမီ။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ခဏံ၊
 ခဏကို။ အနတိဝတ္တန္တာနံယေဝ၊ မလွန်သေးသည်သာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော။ စက္ခု-

ဝိညာဏာဒိန္နံ၊ တို့၏။ ပုရေစရာနုစရဘာဝေ၊ ရွှေသွားနောက်လိုက်တို့၏ အဖြစ်သည်။ အဝိဇ္ဇမာနေပိ၊ မရှိပါသော်လည်း။၊ ပုဗ္ဗကာလာပရကာလတာယ၊ ပုဗ္ဗကာလ၊ အပရကာလ၏အဖြစ်အားဖြင့်။ [အာဝဇ္ဇန်းသည် စက္ခုဝိညာဏ်စသည်တို့၏ပုဗ္ဗကာလ၌ဖြစ်ခြင်း၊ သမ္ပုဋ္ဌိစွဲ၍နည်းသည် စက္ခုဝိညာဏ်စသည်တို့၏ အပရကာလ၌ဖြစ်ခြင်းကို ရည်ရွယ်သည်။] ပုရေစရာနုစရဝိယ၊ ကိုကဲ့သို့။ ဒဠဗ္ဗာ၊ ၏။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။

တိဝိဇဒုက္ခတာ သမာယောဂတော၊ ဒုက္ခဒုက္ခ၊ သင်္ခါရဒုက္ခ၊ ဝိပရိကာမဒုက္ခဟူသော ၃-ပါးအပြားရှိသော ဒုက္ခတာနှင့်ယှဉ်ခြင်းကြောင့်။ သလ္လမိဝ၊ ခြေောင်ကိုကဲ့သို့သိုင်း။ သူလမိဝ၊ တံကျင်ကိုကဲ့သို့သိုင်း။ ဒဠဗ္ဗော၊ ၏။ အာသာယေဝ၊ မြှော်လင့်တောင့်တခြင်းသည်ပင်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခတည်း။ အာသာဒုက္ခံ၊ မြှော်လင့်တောင့်တခြင်းသည်ပင် ဒုက္ခံ။ ဝါ၊ တနည်း။ အာသာဝိဇာတံ၊ အာသာကြောင့် ပင်ပန်းခြင်းဟူသော။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။ (အာသာဒုက္ခံ၊ အာသာကြောင့် ပင်ပန်းခြင်းဒုက္ခံ။) ဟိ၊ မှန်။ သညာ၊ သည်။ အဘူတံ၊ သုဘအစရှိသည်၏အဖြစ်အားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသော။ ဒုက္ခ ဒုက္ခမ္ပိ၊ ဒုက္ခ ဒုက္ခကိုလည်း။ သုဘာဒိတော၊ သုဘ အစရှိသောအားဖြင့်။ သဉ္ဇာနန္တိ၊ မှတ်သိ သိသည်။ (ဟုတွာ)။ တံအာသံ၊ ထိုအာသာတည်းဟူသော ဒုက္ခကို၎င်း။ [အာသာယေဝ ဒုက္ခကို ရည်ရွယ်သည်။] တဿာ၊ ထိုအာသာ၏။ ဝါ၊ ကြောင့်။ ဝိဇာတံ၊ ပင်ပန်းခြင်းကို၎င်း။ [အာသာဝိဇာတံ ဒုက္ခကို ရည်ရွယ်သည်။] အာသိသိတသုဘာဒိ အသိဒွိယာ၊ တောင့်တအပ်သော သုဘအစရှိသည်၏ မပြီးစီးခြင်းအားဖြင့်။ ဇနေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ [“ကသွာ အာသာယေဝ ဒုက္ခံ”ဟု ပုစ္ဆာထုတ်၍ “ဟိ ယသွာ”ဟုလည်း ပေးပါ။] သင်္ခါရာ၊ တို့သည်။ ကမ္မပ္ပဓာနာ၊ ကံဟူသော စေတနာလျှင် ပဓာနရှိကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပဋိသန္ဓိယံ ပက္ခိပနတောတိ အာဒိ၊ အစရှိသောစကားကို။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

ဇာတိဒုက္ခာနုပန္နန္တတောတိ၊ ကား။ အတ္တနာ၊ မိမိဟူသော သင်္ခါရသည်။ နိဗ္ဗတ္တိယမာနေန၊ ဖြစ်စေအပ်လတ္တံ့သော။ ဇာတိဒုက္ခေန၊ သည်။ အနုပန္နတ္တာ၊ အစဉ်လိုက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ရာဇပုရိသနုပန္နစောရာ ဝိယ ဒဠဗ္ဗာ၌စပ်။) ဟိ၊ မှန်။ ဘဝပစ္စယာ၊ ကမ္မဘဝဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ (သမ္ပဝန္တိ၊ ဖြစ်သော။) ဇာတိ၊ ဇာတိဟူသည်။ ဇာတိဒုက္ခံ၊ ပင်တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ပဓမ္ပဝိယ၊ ပဓမ္မာကြာကိုကဲ့သို့။ ဒိဿမာနံ၊ ရှုမြင်အပ်သော။ ခုရစက္ကံ၊ သင်ဇုန်းစက်သည်။ နာနာဝိဓပုဒ္ဓဝံ၊ အထူးထူးသောအပြားရှိသော ဥပဒ္ဓဝေါကို။ ဇနေတိ ဝိယ၊ ဖြစ်စေသကဲ့သို့။ (တတာ၊ တူ။) ရူပမ္ပိ၊ ရူပက္ခန္ဓာသည်လည်း။ ဣတ္ထိယာဒိဘာဝေန၊ မိန်းမအစရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဒိဿမာနံ၊ ရှုမြင်အပ်သော။ နာနာဝိဓပုဒ္ဓဝံ၊ ကို။ ဇနေတိ၊ ၏။

သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ အနတ္တော၊ စီးပွားမဲ့ဖြစ်ကုန်သော။ ခုဂါဒယော၊
 ခုဂအစရှိသော အကုသိုလ်တရားတို့သည်၎င်း။ ဇာတိအာဒယောစ၊ ဇာတိအစ
 ရှိသောတရားတို့သည်၎င်း။ ဝိသဘူတာစ၊ အဆိပ်သဘွယ်ဖြစ်၍လည်း ဖြစ်ကုန်၏။
 အသန္တာစ၊ မငြိမ်မသက်လည်း ဖြစ်ကုန်၏။ သပ္ပဋိဘယာ စ၊ ဘေးဘျမ်းနှင့် တကွ
 လည်းဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (အသင်္ခတဓာတုယာ၊ အသင်္ခတဓာတ်၏။ ဝါ၊
 က။) တပ္ပဋိပက္ခဘူတတ္တာ၊ ထိုရာဂ ဇာတိအစရှိသည်တို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍
 ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အမတာဒိတော၊ အမတအစရှိသည်၏ အဖြစ်အား
 ဖြင့်။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ၏။

မုဉ္ဇိတူပိအညံ ဂဟေတွာတိဇေတန၊ ဟူသောဤပါဌ်ဖြင့်။ (ဒဿေတိ၌စပ်။)
 မက္ကဋ္ဌဿ၊ မျောက်၏။ (အသမတ္တတာ ၌စပ်။) ဝါ၊ မျောက်သည်။ ဂဟိတံ၊ ယူအပ်
 ပြီးသော။ သာခံ၊ သစ်ကိုင်းကို။ မုဉ္ဇိတူပိ၊ လွှတ်ပြီး၍လည်း။ အာကာသေ၊
 ကောင်းကင်၌။ ဌာတုံ၊ တည်ခြင်းငှါ။ အသမတ္တတာဝိယ၊ မစွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်
 ကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) ဂဟိတာရမ္မဏံ၊ ယူအပ်ပြီးသော အာရုံကို။ မုဉ္ဇိတူပိ၊
 ၍လည်း။ အညံ၊ အခြားသောအာရုံကို။ အဂ္ဂဟေတွာ၊ မယူမူ၍။ ပာတ္တိတုံ၊
 ဖြစ်ခြင်းငှါ။ အသမတ္တတာယ၊ မစွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ မက္ကဋ္ဌဿမာနတံ၊
 မျောက်နှင့်တူသည်၏အဖြစ်ကို။ ဒဿေတိ၊ ၏။ အဋ္ဌိဝေဓဝိဒ္ဓေါ၊ အရိုးထိအောင်
 ထိုးအပ်သည်။ ဝါ၊ အရိုးခိုက်အောင်ထိုးခြင်းဖြင့်ထိုးအပ်သည်။ (သမာနော)ပိ၊
 ဖြစ်ပါသော်လည်း။ (အပေါ် အသားမျှသာ မက၊ အရိုးထိအောင် ထိုးအပ်ပါ
 သော်လည်း။) ဒမထံ၊ ယဉ်ကျေးခြင်းသို့။ အနုပဂစ္ဆန္တော၊ မကပ်ရောက်သော။
 ဒုဋ္ဌဿော (ဒုဋ္ဌ+အဿော)၊ ပျက်သောမြင်းသည်။ အဿခဋ္ဌဇ္ဇကော၊ မြင်းကြမ်း
 မြင်းယုတ်မာတည်း။ ရဂံဂတော၊ ပွဲသဘင်၌ရောက်သော။ နဋ္ဌော၊ ဇာတ်သမား
 သည်။ ရဂံနဋ္ဌော၊ မည်၏။

၁၈၄။ ကေနာနာသန္တာနဂတာနံ၊ တယောက်၏ သန္တာန်၌ဖြစ်ကုန်သော
 စက္ခု အစရှိသောဒွါရ၊ အမျိုးမျိုးသော သန္တာန်၌ဖြစ်ကုန်သော ရူပအစရှိသော
 အာရုံတို့၏။ ကေသန္တာနဂတဝိညာဏပစ္စယဘာဝတော၊ တယောက်၏သန္တာန်၌
 ဖြစ်သောဝိညာဏ်အား ကျေးဇူးပြုနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ကေနာနာ-
 ဇာတိကတ္တာ စ၊ စက္ခုစသည်၏ တခုတည်းသော ဇာတ်ရှိသည်၏အဖြစ်၊ ရူပါရုံ
 စသည်၏ နီလ ပီတ စသောအားဖြင့် အမျိုးမျိုးသော ဇာတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်၎င်း။ စက္ခုဥ ပဋိစ္စ ရူပေ ဇာတိအာဒိနာ၊ စသော စကားရပ်ဖြင့်။ ဒွါရ-
 ရမ္မဏေသု၊ စက္ခုစသောဒွါရ၊ ရူပစသောအာရုံတို့၌။ ကေဝစန ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသာ၊
 ကေဝုစဖြင့် ညွှန်ပြခြင်း၊ ဗဟုဝုစဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းတို့သည်။ (“စက္ခု သောတံ”
 စသည်ဖြင့် ကေဝုစဖြင့်ညွှန်ပြခြင်း၊ “ရူပေ သဒ္ဓေ”စသည်ဖြင့် ဗဟုဝုစဖြင့် ညွှန်
 ပြခြင်းတို့သည်။) ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

သဗ္ဗဓမ္မသုတိတ္ထေ၊ ဟူသောဤပါဌ်၌။ သဗ္ဗသဒ္ဓေါ၊ သဗ္ဗသဒ္ဓါသည်။ အဓိကာရဝသေန၊ အနက်အားဖြင့်လိုက်လာသည်၏အစွမ်းဖြင့်။ ယထာဝုတ္တဝိညာဏသင်္ခါတေ၊ အကြင် အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော ဝိညာဏ် ဟု ဆိုအပ်သည်မူလည်း ဖြစ်သော။ အာရမ္မဏသင်္ခါတေ ဝါ၊ ရူပါရုံ အစရှိသော အာရုံဟု ဆိုအပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော။ ပဒေသသဗ္ဗသ္မိံ၊ တစိတ်တပိုင်းဖြစ်သော သဗ္ဗသဒ္ဓါ၌။ တိဋ္ဌတိ၊ တည်၏။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ [ဤအဖွင့်အတိုင်း ပါဠိတော်နိဿယ၌ အနက်ပေးထားသည်။] မနောဝိညာဏဓာတုနိဋ္ဌေသေ၊ ။ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ ဥပ္ပဇ္ဇိတော။ ပေ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စိတ္တန္တိ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ စက္ခုဝိညာဏဓာတာနန္တရံ၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်၏ အခြားမဲ့၌။ မနောဓာတု၊ သမ္ပုဋ်စွန်းဟူသော မနောဓာတ်သည်။ (ဥပ္ပဇ္ဇတိ) ဝိယ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ)။ မနောဓာတာနန္တရမ္ပိ၊ မနောဓာတ်၏အခြားမဲ့၌လည်း။ စိတ္တံ၊ သန္တိရဏဟူသောစိတ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဣတိ၊ သို့။ ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်။ အညာ၊ အခြားသော။ မနောဓာတုသည်။ (နောက်ဝိထိ၌ပါသော ပဉ္စဒွါရဝဇ္ဇန်းဟူသော မနောဓာတ်သည်။) ဥပ္ပဇ္ဇိယတိ၊ ဖြစ်လတ္တံ့။ တာဝ၊ ထိုမျှလောက်။ (အခြားမနောဓာတ်ဖြစ်သည့်တိုင်အောင်။) ပဝတ္တိ၊ သော။ သဗ္ဗံ၊ သော။ စိတ္တံ၊ မနောဝိညာဏဓာတ်ဟူသောစိတ်ကို။ ဧကတ္တေန၊ တပါးတည်း၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဂဟေတွာ၊ ရှိ။ 'ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ ဝေဓမ္ပိ၊ ဤသို့လည်းဖြစ်သော။ အတ္တော၊ ကို။ လတ္တံ၊ ငါ။ [အဋ္ဌကထာဖွင့်အပ်သော အနက်သာမက ဤအနက်ကိုလည်း ရနိုင်သည် - ဟူလို။] ဟိ၊ လဒ္ဓဂုဏ်ကို ဆိုဦးအံ့။ ဝေ၊ ဤသို့သော အနက်သည်။ (နောက်ထပ် မနောဓာတ်ဖြစ်သည့်တိုင်အောင် အတွင်း၌ ဖြစ်သမျှစိတ်အားလုံးကို မနောဝိညာဏဓာတ်ဟူသောအနက်

အဓိကာရဝသေန။ ။ပါဠိတော်ဝယ် မနောဓာတုနိဋ္ဌေသ္မိံ “စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ ဥပ္ပဇ္ဇိတော နိရုဒ္ဓသမနန္တရာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စိတ္တံ” စသည်ဖြင့် ပဉ္စဝိညာဏဓာတ်တို့၏ အခြားမဲ့၌ မနောဓာတ်ဟူသော သမ္ပုဋ်စွန်းစိတ်၏ ဖြစ်ပုံကို ပြတော်မူ၏။ ထို့နောက်မှ “သဗ္ဗဓမ္မေသ ဝါ” စသည်ဖြင့် မနောဓာတ်ဖြစ်ပုံကို တနည်း ပြတော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် “သဗ္ဗ” အရ၌ ရှေ့မှ အဓိကာရနည်း၏အစွမ်းဖြင့် လိုက်လာသော ပဉ္စဝိညာဏ်ကို၎င်း၊ ထိုဝိညာဏ်များ၏ အာရုံတို့ကို၎င်း ယူရသည်။ ဤသို့ ယူရသောကြောင့် စိတ်လည်း မကုန် အာရုံလည်း မကုန်ရကား ထိုသဗ္ဗသည် ပဒေသ (တစိတ်တချို့)ကို ဟောသော သဗ္ဗဖြစ်သည်။ [မရဋ္ဌိကာ၌ကား အဓိကာရဝသေန နေရာဝယ် “အဓိကရဏဝသေန” ဟု တွေ့ရ၏။ “ပဌမသန္နာဟာရသင်္ခါတပကရဏဝသေန” ဟုလည်း ဖွင့်သည်၊ စဉ်းစားပါ။]

ဧကတ္တေန ဂဟေတွာ။ ။သမ္ပုဋ်စွန်းဟူသော မနောဓာတ်၏ အခြားမဲ့၌ ဖြစ်ကြသော စိတ်ဟူသမျှသည် နောက်ဝိထိ၏ အပဉ္စဒွါရဝဇ္ဇန်းဟူသော မနောဓာတ်တိုင်အောင် မနောဓာတ်နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်အဖြစ်၌ တခုတည်းဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုစိတ်အာ လုံးကို “မနောဓာတုယာ ဥပ္ပဇ္ဇိတော နိရုဒ္ဓသမနန္တရာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စိတ္တံ” အရ၌ ယူရသည်။ စိတ္တံ၌ ဇာတျာပေက္ခ ကေတ္တနည်းဟု ဆိုလိုဟန်တူသည်။

သည်။) သတိ၊ ဖြစ်လသော်။ မနောဝိညာဏဓာတာနန္တရံ၊ ဌ။ (ဘဝင်ဟူသော မနောဝိညာဏဓာတ်၏အခြားမဲ့၌။) ဥပ္ပန္နာယ၊ ဖြစ်သော။ မနောဓာတုယ၊ ။ ။ ။
 (ပုဗ္ဗဒ္ဓါရာဇဇွန်းဟူသော မနောဓာတ်၏။) မနောဝိညာဏဓာတုဘာဝပ္ပသင်္ဂေါ၊ မနောဝိညာဏဓာတ်၏အဖြစ်၌ ကပ်ငြိဘွယ်သည်။ ဝါ၊ လျဉ်းပါးဘွယ်သည်။
 န ဟောတိယေဝ၊ မရှိတော့သည်သာ။

ဟိ၊ ထင်ရှားအောင်ပြအံ့။ ပဉ္စဝိညာဏဓာတု မနောဓာတုက္ကမဒဿနံ၊ ပဉ္စ-
 ဝိညာဏဓာတ်၊ မနောဓာတ်ဟူသောအစဉ်ကို ညွှန်ပြခြင်းသည်။ [ပါဠိတော်ကို
 ကြည့်ပါ။ စာအုပ်တို့၌ “နိဒဿနံ” ဟု ရှိ၏။ ညွှန်ပြခြင်းမဟုတ်၊ ပါဠိတော်၌
 တိုက်ရိုက်ပြခြင်းဖြစ်သောကြောင့် “ဒဿနံ” ဟု ရှိမကောင်းမည်။] တဗ္ဗိဓရ-
 သဘာဝေန၊ ထို ပဉ္စဝိညာဏဓာတ်၊ မနောဓာတ်တို့နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်သဘော
 အားဖြင့်၎င်း။ ဥပ္ပတ္တိဌာနေနစ၊ ဖြစ်ရာဌာနအားဖြင့်၎င်း။ ပရိစ္ဆိန္နဿ၊ ပိုင်းခြား
 အပ်ပြီးသော။ စိတ္တဿ၊ ။ ။ (သန္တိရဏမူစ၍ ဘဝင်ကုန်အောင်သောစိတ်၏။)
 မနောဝိညာဏဓာတုဘာဝဒဿနတ္ထံ၊ မနောဝိညာဏဓာတ်၏အဖြစ်ကို ပြရခြင်း
 အကျိုးရှိ၏။ အနန္တရုပ္ပတ္တိမတ္တေန၊ အခြားမဲ့၌ ဖြစ်ခြင်းမျှဖြင့်။ (ပရိစ္ဆိန္နဿ၊
 သော။ စိတ္တဿ၊ ။ ။ မနောဝိညာဏဓာတုဘာဝ ဒဿနတ္ထံ၊ သည်။) န၊ မဟုတ်။
 ဣတိ၊ ကြောင့်။ တဗ္ဗိဓရသဘာဝေ၊ ထို ပဉ္စဝိညာဏဓာတ်၊ မနောဓာတ်တို့နှင့်
 ဆန့်ကျင်ဘက်သဘောရှိသော စိတ်အားလုံး၌။ (သန္တိရဏမူစ၍ ဘဝင်ကုန်
 အောင်သော စိတ်အားလုံး၌။) ဧကတ္ထံ၊ တစိတ်တည်း၏အဖြစ်ကို။ ဥပနေတွာ၊
 ကပ်ဆောင်၍။ ဒဿနံ၊ သည်။ ယုဇ္ဇတိ၊ ။ ။

ပဉ္စဝိညာဏ။ ပေ။ ဒဿနံ ဟိ။ ။ ရှေ့စကားကို ထင်ရှားပြသော တပျါကဋီကရဏ
 ဝါကျတည်း။ [ဣဒါနိ တမေဝတ္ထံ ပဉ္စဝိညာဏဓာတု မနောဓာတုတို့ အာဒိနာ ပါဏဋ္ဌတရံ
 ကရေတိ။—အနု။] ပဉ္စဝိညာဏဓာတ်၊ မနောဓာတ်တို့နှင့် မနောဝိညာဏဓာတ်၏ သိပုံ
 သည် မတူကြ။ မနောဓာတ်သည် သာမန်သာသီ၏၊ ပဉ္စဝိညာဏဓာတ်သည် အထူးသီ၏၊
 မနောဝိညာဏဓာတ်ကား ထိုထက်ပင် သာလွန်ထူးခြား၍ သီ၏။ ဤသို့ ဆန့်ကျင်ဘက်
 သဘောအားဖြင့်လည်း ပဉ္စဝိညာဏဓာတ် မနောဓာတ်တို့နှင့် မနောဝိညာဏဓာတ်ကို
 ပိုင်းခြားထား၏။ သမ္ပုဋိစ္စါနံဟူသော မနောဓာတ်၏ ဖြစ်ရာဌာနသည် ပဉ္စဝိညာဏ၏
 အခြားမဲ့ ဌာနတည်း။ ပဉ္စဒ္ဓါရာဇဇွန်းဟူသော မနောဓာတ်၏ဖြစ်ရာဌာနသည် ပဉ္စဝိညာဏ၏
 ရှေ့ဌာနတည်း။ ဤသို့ ရှေ့ဌာန နောက်ဌာနဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သောဌာနသည် သန္တိရဏ
 စသော မနောဝိညာဏ၏ ဖြစ်ရာဌာနတည်း။ ဤသို့ ဥပ္ပတ္တိဌာနအားဖြင့်လည်း မနော-
 ဝိညာဏဓာတ်ကို ပိုင်းခြားထားသည်။ ဤသို့ ပိုင်းခြားအပ်သော စိတ်အားလုံး၏ မနော-
 ဝိညာဏဓာတ် မည်ကြောင်းကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ ပါဠိတော်၌ ပဉ္စဝိညာဏဓာတ်နှင့် မနော-
 ဓာတ်ကို ရှေ့နောက်စဉ်၍ ပြတော်မူသည်။ မနောဓာတ်၏အခြားမဲ့ သန္တိရဏဟူသော
 မနောဝိညာဏဓာတ်တပါး၏ ဖြစ်ခြင်းမျှကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ ထိုသို့ ရှေ့နောက်စဉ်သည်
 မဟုတ်ပါ။

ကေတ္တေ၊ တစိတ်ထည်း၏အဖြစ်ကို။ အနုပနီတေပိ၊ မကပ်ဆောင်အပ်ပါ
 သော်လည်း။ တဗ္ဗိဓရသဘာဝေ၊ ရှိသော။ ကေသ္မိံ၊ တပါးတည်းသော သန္တိ-
 ရဏကို။ ဒဿိတေ၊ သော်။ သာမညဝသေန၊ တူသည်၏အဖြစ်၏ အစွမ်းဖြင့်။
 အညဗ္ဗိ၊ သန္တိရဏမှ တပါးလည်းဖြစ်သော။ သဗ္ဗံ၊ သော။ တံသဘာဝံ၊ ထိုပဉ္စ-
 ဝိညာဏဓာတ်၊ မနောဓာတ်တို့နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်သဘောရှိသော စိတ်အားလုံး
 သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဒဿိတံ၊ ပြတော်မူအပ်ပြီးသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

စ၊ ဆက်။ ပိသဇ္ဈေန၊ ပိသံဃါဖြင့်။ (မနောဓာတုယာပိဉ္စ ပိသဇ္ဈါဖြင့်။) မနော-
 ဝိညာဏဓာတု သမ္ပိဏ္ဏနေ၊ မနောဝိညာဏဓာတ်ကို ပေါင်းခြင်းသည်။ သတိ၊
 သော်။ [ပိသဇ္ဈေနကို ဤ သမ္ပိဏ္ဏနေ သတိ၌စပ်။ “ပိသဇ္ဈါဖြင့်ပေါင်းသည်ရှိသော်”
 ဟူလို။] မနောဝိညာဏဓာတုယာပိ သမနန္တရာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စိတ္တံ။ ပေ။ တဇ္ဇာမနော-
 ဝိညာဏဓာတုတိ၊ ဟူ၍။ (ပဝတ္တေန၊ ဖြစ်သော။) [ပြအပ်ခဲ့သော သတိနှင့် ဤ
 မနောဝိညာဏဓာတ်တို့၏ စပ်ပွဲ မရှိသောကြောင့် “ပဝတ္တေန” ဟု မခွင့်
 ထည့်သည်။ “ပိသဇ္ဈါဖြင့် ပေါင်းသည်ရှိသော် ဤသို့ဖြစ်သော မနောဝိညာဏ-
 ဓာတုသဇ္ဈါဖြင့်” ဟူလို။] မနောဝိညာဏဓာတုဂ္ဂဟဏေန၊ မနောဝိညာဏဓာတု
 သဇ္ဈါဖြင့်။ ဘဝင်္ဂါနန္တရံ၊ ဘဝင်၏ အခြားမဲ့၌။ ဥပ္ပန္နံ၊ သော။ မနောဓာတု-
 စိတ္တံ၊ မနောဓာတ်ဟူသော ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ နိဝတ္တိတံ၊ နှစ်စေ
 အပ်ပြီးသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်သည်မဟုတ်လော။ ဣတိ စေ၊ ဤသို့ မေးအံ့။

(မနောဝိညာဏဓာတုဂ္ဂဟဏေန၊ ဖြင့်။ ဘဝင်္ဂါနန္တရံ၊ ၌။ ဥပ္ပန္နံ၊ သော။
 မနောဓာတုစိတ္တံ၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ နိဝတ္တိတံ၊ သည်။) န၊ မဖြစ်။ (ကသ္မာ၊ နည်း။)
 တဿာ၊ ထို မနောဓာတ်၏။ အမနောဝိညာဏဓာတုဘာဝါသိဒ္ဓိတော၊ မနော-
 ဝိညာဏဓာတ်မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်၏ မပြီးခြင်းကြောင့်တည်း။ (ကသ္မာ တဿာ

အနုပနီတေပိ။ ပေ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ။ ဤနည်းသည် ကေတ္တနည်းမဟုတ်၊ သာမညနိဗ္ဗေသ
 နည်းတည်း။ “သမ္ပုဋ္ဌိစ္စိုန်းဟူသော မနောဓာတ်၏ အခြားမဲ့၌ သန္တိရဏတခုကို ပြလိုက်
 လျှင် ထိုမနောဓာတ်နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်သဘောအားဖြင့် တူသော ဝုဋ္ဌောစသော စိတ်များ
 ကိုလည်း ပြအပ်ပြီးဖြစ်တော့သည်” ဟူလို။

ပိသဇ္ဈေန။ ပေ။ ဣတိ စေ။ ။ မနောဓာတုယာပိဉ္စ ပိသဇ္ဈါ၏အကျိုးအဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်
 သော မနောဝိညာဏဓာတုသဇ္ဈါက ဘဝင်၏ အခြားမဲ့၌ဖြစ်သော ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း ဟူသော
 မနောဓာတ်စိတ်ကို တားမြစ်နိုင်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ တားမြစ်နိုင်လျှင် မနော
 ဝိညာဏဓာတ်၏အခြားမဲ့၌ နောက်ထပ် မနောဝိညာဏဓာတ်တမျိုးဖြစ်ပုံကို ပြရာဝယ် ထို
 ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းဟူသော မနောဓာတ်မပါကြောင်း ထင်ရှားသည်—ဟူလို။

န၊ ဘာမနောဝိညာဏဓာတုဘာဝါသိဒ္ဓိတော။ ။ ထို အမေး၏ အဖြေကို ပြလို၍ “န
 ။ ပေ။ သိဒ္ဓိတော” ဟု မိန့်သည်။ ထို မနောဝိညာဏဓာတုသဇ္ဈါဖြင့် မနောဓာတ်၏ မနော-
 ဝိညာဏဓာတ် မဟုတ်ကြောင်း မပြီးစီးနိုင်သောကြောင့် မနောဝိညာဏဓာတုသဇ္ဈါက

အမနော ဝိညာဏဓာတုဘာဝါသဒ္ဓိ၊ သည်။ ဟောတိ၊ နည်း။) ဟိ(ယသ္မာ)၊
 ကြောင့်။ ယံ၊ အကြင်စကားကို။ စောဒီယတိ၊ စောဒကပုဂ္ဂိုလ်သည် စောဒနာ
 အပ်၏။ တဒေဝ၊ ထိုစကားသည်ပင်။ ပရိဟာရာယ၊ မနောဓာတ်၏ မနော-
 ဝိညာဏဓာတ်အမည်ကို ပယ်ရှားခြင်းငှါ။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။
 (တဿ အမနောဝိညာဏဓာတုဘာဝါသဒ္ဓိ ဟောတိ။)

မနောဓာတုယာပိ မနောဝိညာဏဓာတုယာပီတိ၊ ဟူသော။ မနုဗ္ဗယဝစနေ-
 န၊ မနု ၂-ပါးအပေါင်းကို ဟောတော်မူကြောင်းစကားဖြင့်။ ဒွိန္ဒူ၊ ၂-ပါးကုန်သော
 မနုတို့၏။ အညမညဝိဓုရသဘာဝတာ၊ အချင်းချင်း ဆန့်ကျင်ဘက်သဘောရှိ

ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းဟူသော မနောဓာတ်ကို မတားမြစ်နိုင်ပါ—ဟူလို။ [ဋီကာစာအုပ်၌ “မနော-
 ဝိညာဏဓာတုဘာဝါသဒ္ဓိတော”ဟု အ-အက္ခရာ မပါသောပါဠိကို တွေ့ရ၏။ သို့သော် အ-
 သဒ္ဓါပါမူ အနုဋီကာအဖွင့်နှင့်လည်း ညီမျှ၊ အဓိပ္ပာယ်မှန်လည်း ရနိုင်ပါသည်။]

အနုဋီကာ။ ။ အမနောဝိညာဏဓာတုဘာဝါသဒ္ဓိတောတိ မနောဓာတုဘာဝါသဒ္ဓိ-
 တော။ “အမနောဝိညာဏဓာတုဘာဝ=မနောဝိညာဏဓာတ် မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်”ဟု
 ဆိုလျှင် “မနောဓာတ်၏အဖြစ်”ဟု အနက်ဖြစ်သောကြောင့် အမနောဝိညာဏဓာတ်ကို
 “မနောဓာတ်”ဟု ဖွင့်သည်။ မဇ္ဈိကာစာအုပ်၌လည်း သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗတုန်းက အ-သဒ္ဓါမပါ
 စေကာမူ သံဝဏ္ဏနာ၌ “မနောဝိညာဏဓာတုယာ(အညဘာဝဿ)အသိဒ္ဓိတော”ဟု ဖွင့်၏။
 ဤ၌ “အညဘာဝဿ”သည် အမနောဝိညာဏဓာတ်ဘာဝ၌ အ-သဒ္ဓါ၏ အဖွင့်ပင်တည်း။
 ထို့ကြောင့် “အမနောဝိညာဏဓာတုဘာဝါသဒ္ဓိတော”ဟု ပါဠိမှန်ရှိပါစေ။

န ဟိ။ပေ။ဟောတိ။ ။ “အဘယ်ကြောင့် ထိုမနောဓာတ်၏ မနောဝိညာဏဓာတ်
 မဟုတ်ကြောင်းကို မနောဝိညာဏဓာတုသဒ္ဓါဖြင့် မပြီးစေနိုင်ပါသနည်း”ဟု မေးဘုယ်
 ရှိသောကြောင့် “န ဟိ။ပေ။ဟောတိ”ဟု မိန့်သည်။ ရှေ့ မနောဝိညာဏဓာတ်၏အခြားမဲ့၌
 နောက် မနောဝိညာဏဓာတ်ဘဝါးဖြစ်၏”ဟူသော ပါဠိတော်စကားကိုယူ၍ စောဒကသည်
 “ထိုစကားဖြင့် မနောဓာတ်၏ မနောဝိညာဏဓာတ် မဟုတ်ကြောင်း တားမြစ်နိုင်ပြီ
 မဟုတ်ပါလော”ဟု စောဒနာအပ်၏။ “ထိုစကားသည် မနောဓာတ်၏ မနောဝိညာဏ
 ဓာတ် မဟုတ်ကြောင်းကို ပယ်ရှားဘို့ရန် မဖြစ်နိုင်ပါ” ဟူလို။

အနုဋီကာ။ ။ မနောဝိညာဏဓာတုယာ(သမနန္တရာ) ပန ဥပ္ပန္နဿ စိတ္တဿ မနော-
 ဝိညာဏဓာတုဘာဝဒီပကံ ဝစနံ တာဒိဿယ (ထိုကဲ့သို့ ရှေ့ မနောဝိညာဏဓာတ်၏ အခြား
 မဲ့၌ ဖြစ်ခြင်းတူသော) မနောဓာတုယာပိ (မနောဓာတ်ဖြစ်စေကာမူ) မနောဝိညာဏ-
 ဓာတုဘာဝမေဝ ဒီပေယျာတိ ကထံ တဿာ (ထို မနောဓာတ်ကို) နိဝတ္ထကံ သိယာတိ
 အာဟ—န ဟိ ယံ စောဒီယတိ၊ တဒေဝ ပရိဟာရာယ ဟောတိတိ။

မနောဓာတုယာပိ ။ ပေ ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ။ ရှေ့ မနောဝိညာဏဓာတ်၏ အခြားမဲ့၌
 ဟောတော်မူအပ်သော နောက် မနောဝိညာဏဓာတုသဒ္ဓါက မနောဓာတ်၏ မနော-
 ဝိညာဏဓာတ် မဟုတ်ကြောင်းကို မတားမြစ်နိုင်လျှင် “အဘယ် စကားဖြင့် ဘဝင်၏

သည်၏အဖြစ်ကို။ ဒဿိတာ၊ ပြတော်မူအပ်ပြီ။ (ပြတော်မူအပ်ပြီး ဖြစ်၏။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေနော၊ ထိုမနုဿ ဈာနဖြင့်ပင်။ မနောဓာတာဝဇ္ဇနဿ၊ မနောဓာတ်ဟူသော ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း၏။ မနောဝိညာဏဓာတုဘာဝေါ၊ မနောဝိညာဏဓာတ်၏ အဖြစ်ကို။ နိဝတ္တိတော၊ နစ်စေအပ်ပြီ။ ဝါ၊ တားမြစ်အပ်ပြီ။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ [ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း၏ မနောဓာတ်အဖြစ်ကို ပြသောစကားက တိုက်ရိုက်မရှိသောကြောင့် ဤကဲ့သို့ စောဒနာ သောဒနာ လုပ်နေရသည်။]

ဟိ၊ သာကေကား။ တဿ၊ ထိုမနောဓာတ်ဟူသော အာဝဇ္ဇန်း၏။ မနောဝိညာဏဓာတုဝိဇ္ဇာရော၊ မနောဝိညာဏဓာတ်၏ သဘောနှင့် ဆန့်ကျင်သော။ မနောဓာတုသဘာဝေါ၊ မနောဓာတ်၏ သဘောကို။ သဗ္ဗဓမ္မေသု ဝါ ပန ပဌမသမန္နာဟာရော ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသော ပါဠိရပ်ဖြင့်။ ဝုတ္တော၊ ပြီ။

သာ သဗ္ဗာပီတိ ဧတံ၊ ဟူသော ဤစကားသည်။ မုမတ္တနိဒဿနံ၊ အမြက်မျှကို ညွှန်ပြကြောင်း စကားတည်း။ (ကသ္မာ သာ သဗ္ဗာပီတိ ဧတံ၊ မုမတ္တနိဒဿနံ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ဇဝနပရိယောသာနာဇေ၊ ဇောအဆုံးရှိသော ဓာတ်သည်သာ။ မနောဝိညာဏဓာတု၊ သည်။ န၊ မဟုတ်သေး။ ပန၊ အဟုတ်ကား။ တဒါရမ္မဏာဒီနိပိ၊ တဒါရမ္မဏာသည် တို့သည်လည်း။ [အာဒိဋ္ဌိ ဘဝင်ကိုယူ။] (မနောဝိညာဏဓာတု၊ သည်။) ဟောန္တိယေဝ၊ ဖြစ်ကုန်သည်သာ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သာ သဗ္ဗာပီတိ ဧတံ မုမတ္တနိဒဿနံ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ။)

ဧဝံ၊ ဤသို့။ ပဉ္စဝိညာဏဓာတု မနောဓာတုဝိသိဋ္ဌသဘာဝဝသေန၊ ပဉ္စဝိညာဏဓာတ်ထက်လည်း ထူး၊ မနောဓာတ်ထက်လည်း ထူးသော သဘော၏ အစွမ်းဖြင့်။ သဗ္ဗံ၊ သော။ မနောဝိညာဏဓာတု၊ ကို။ ဒဿေတွာ၊ ပြတော်မူပြီး၍။

အခြားမဲ့ဖြစ်သော ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းဟူသော မနောဓာတ်၏ မနောဝိညာဏဓာတ် အမည်ကို တားမြစ်မည်နည်း ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “မနောဓာတုယာပိ” စသည်ကို မိန့်။ “မနောဓာတုယာပိ” ဟု၎င်း၊ ဝိသဒ္ဓါဖြင့်ပေါင်း၍ “မနောဝိညာဏဓာတုယာပိ” ဟု၎င်း မနု ၂-မျိုးကို ဟောတော်မူ၏။ ထို မနု ၂-မျိုးကို ဟောတော်မူကြောင်း စကားဖြင့် ထို မနု ၂-မျိုး၏ အချင်းချင်း သဘောမတူကြောင်းကို ပြအပ်ပြီးဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မနု ၂-မျိုးကို ပြသော ထို စကားဖြင့်ပင် မနောဓာတ်ဟူသော ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း၏ မနောဝိညာဏဓာတ်အဖြစ် (မနောဝိညာဏဓာတ်အမည်)ကို တားမြစ်ပြီး ဖြစ်သည်—ဟု မှတ်ပါ။

ဝုတ္တော ဟိ။ ပေ။ အာဒိနာ။ ။ ထို ဓာတ် ၂-မျိုး၏ အချင်းချင်း သဘောမတူကြောင်းကို သာကေပြလို၍ “ဝုတ္တော ဟိ” စသည်ကို မိန့်။ “သဗ္ဗဓမ္မေသု ပဌမသမန္နာဟာရော ဥပ္ပဇ္ဇတိ” စသည်ဖြင့် ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းကို “ပဌမသမန္နာဟာရ” ဟု ဟောတော်မူပုံကို ထောက်၍ ထို ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း၏ သဘောသည် မနောဝိညာဏဓာတ်တို့၏ သဘောဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ကြောင်းကို သိနိုင်ပါသည်—ဟူလို။

ပုန၊ တဖန်။ မနောဒွါရဝသေန၊ ဖြင့်။ သာတိသယံ၊ အလွန်အကဲနှင့် တကွဖြစ်သော။ ဇဝနမနောဝိညာဏဓာတု၊ ဇောဖြစ်သော မနောဝိညာဏဓာတ်ကို။ ဒဿေန္တော၊ ပြတော်မူလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ မနုဉ္စ ပဋိစ္စတိအာဒိ၊ အစရှိသော ပါဠိရပ်ကို။ အာဟံ၊ ဟောတော်မူပြီ။

[အဋ္ဌကထာ၌ မနောဝိညာဏဓာတ်ကို ပြရာဝယ် “ဇဝနကိစ္စာ မနောဝိညာဏဓာတု၊ သာ သဗ္ဗာပိ ကထိတာ ဟောတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ”ဟု ဆိုခဲ့၏။ ဤသို့ ဇောအဆုံးရှိသော စိတ်တို့ကိုသာ မနောဝိညာဏဓာတ်ဟုဆိုလျှင် အဘယ်အပြစ်ရှိပါသနည်းဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ယဒိ ပန” စသည်ကို မိန့်။] ပန၊ လဒ္ဓဒေါသ ထင်ရှားပြအံ့။ ဆန္တံ၊ ကုန်သော။ ဒွါရာနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။ ဇဝနာဝသာနာနေဝ၊ ဇောအဆုံးရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ စိတ္တာနိ၊ တို့ကို။ ဣ၊ ဤ မနောဝိညာဏဓာတုနိဋ္ဌေသဉ္စ။ မနောဝိညာဏဓာတုတိ၊ ဟူ၍။ ဒဿိတာနိ၊ ပြတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ အယ် အတ္ထော၊ ကို။ ယဒိ ဂယေယျ၊ အကယ်၍ ယူအပ်ငြားအံ့။ (အဋ္ဌကထာဆိုသည့်အတိုင်း ယူအပ်ငြားအံ့။) (ဝေသတိ၊ သော။) စုတိပဋိသန္နိဘဝဂံ၊ နံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ [ဘဝဂံ၊ နံဖြင့် တဒါရုံကိုပါ ယူပါ။] အဂ္ဂဟိတတ္တာ၊ မယူအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ သာဝသေသာ၊ အကြွင်းအကျန်နှင့် တကွဖြစ်သော။ ဒေသနာ၊ အဘိဓမ္မဘာဇနီယ ဒေသနာသည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ [ထိုသို့ သာဝသေသဖြစ်ခြင်းဟူသော အပြစ်ရောက်၏-ဟူလို။] တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ယထာရုတ္တေန၊ သော။ နယေန၊ ဖြင့်။ အတ္ထော၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ [“သာ သဗ္ဗာပိတိ ဇေတု မုခမတ္တနိဒဿန” စသည်ဖြင့် မိမိပွင့်ဆိုအပ်သော နည်းအတိုင်း ယူပါ-ဟူလို။]

ဝါ၊ တနည်း။ ဆဒ္ဓါရိကစိတ္တေဟိ၊ ခြောက်ဒွါရ၌ဖြစ်သော စိတ်တို့ဖြင့်။ (ဒဿိတာနိ ဌ္ဗစပ်။) ဝါ၊ တို့နှင့်။ သမာနလက္ခဏာနိ၊ တူသော လက္ခဏာရှိကုန်သော။ အညာနိပိ၊ ဇောတိုင်အောင်သော စိတ်တို့မှ တပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော တဒါရုံ ဘဝင်စိတ်တို့ကိုလည်း။ မနောဝိညာဏဓာတုတိ၊ ဟူ၍။ ဒဿိတာနိ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

ဝေ။ပေ။ပဋိစ္စတိ အာဒိမာဟ။ ။မနောဝိညာဏဓာတ်သည် “မနော” ဟု၎င်း၊ “ဝိညာဏ”ဟု၎င်း နာမည် ၂-မျိုးရသောကြောင့် သိပ္ပံအားဖြင့် ပဉ္စဝိညာဏဓာတ်ထက်လည်း ထူးကဲ၏။ မနောဓာတ်ထက်လည်း ထူးကဲ၏။ ထို့ကြောင့် “ဝိသိဋ္ဌသဘာဝဝသေန” ဟု ဆိုသည်။ ထိုမနောဝိညာဏဓာတ်ကို ပါဠိတော်၌ “တတ္ထ ကတမာ မနောဝိညာဏဓာတု” စသည်ဖြင့် ပဉ္စဝိညာဏဓာတ်၊ မနောဓာတ်တို့၏ အခြားမဲ့၌ သန္နိရုဏ၊ ဝုဋ္ဌော၊ ဇော၊ တဒါရုံ၊ ဘဝင် အဖြစ်ဖြင့် ပြခဲ့ပြီးသည်ကို “သဗ္ဗ မနောဝိညာဏဓာတု ဒဿေတွာ” ဟု မိန့်သည်။ ယခုအခါ၌ကား “မနုဉ္စ ပဋိစ္စ” စသည်ဖြင့် မနောဒွါရိက ဇောဖြစ်သော မနောဝိညာဏဓာတ်ကို ပြတော်မူသည်။

ပဋိစ္စာတိ အာဂတဋ္ဌာနေတိ၊ ဣတ္ထေ၊ ဟူသောဤပါဌ်၌။ (အဓိပ္ပါယ်ော ဌာဝံ။) မနော စ၊ ဇောစိတ်သည်ကား။ ဝါ၊ ဇောစိတ်သည်သာလျှင်။ နေသံ၊ ထိုပဉ္စ-
ဝိညာဏဓာတ်တို့၏။ ဂေါရဝိသယံ၊ ကျက်စားရာဖြစ်သောအာရုံကို။ ပစ္စု-
ဘောတိ၊ ခံစား၏။ ဣတိ အာဒိသု၊ ဤသို့အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ (အာဝဇ္ဇနံ၊
ကို။) ဝိသု၊ မနမှ သီးခြား။ ကာတု၊ ငှါ။ ယုတ္တံ၊ ၏။

ဣဝပန၊ ဤ ပဋိစ္စဟု လာရာ၌ကား။ စက္ခုပဋိစ္စာတိအာဒိသု၊ တို့၌။ စ သဒ္ဓေ-
န၊ ဖြင့်။ သမ္ပိဏ္ဏေတွာ၊ ပေါင်း၍။ [သဒ္ဓါကျမ်းတို့၌ “အဝုတ္တသမုစ္စည်း”ဟု
ဆိုသည်။] အာဝဇ္ဇနဿဝိ၊ ၏လည်း။ စက္ခာဒိသန္နိသိတတာကရဏံ ဝိယ၊ စက္ခု
အစရှိသည်တို့၌ စွဲမှီသည်၏အဖြစ်ကို ပြုခြင်းကဲ့သို့။ (တထာ) မနဉ္စ ပဋိစ္စာတိ၊
ဟူ၍။ အာဂတဋ္ဌာနေ၊ ၌။ အာဝဇ္ဇနံ၊ ကို။ မနောဒ္ဓါရသင်္ခါတ ဘဝင်္ဂသန္နိသိတ-
မေဝ၊ မနောဒ္ဓါရဟု ဆိုအပ်သောဘဝင်၌ စွဲမှီသည်ကိုသာလျှင်။ ကာတဗ္ဗံ၊ ၏။
ဣတိ (အယံ)၊ ကား။ အဓိပ္ပါယ်ော၊ မဟာဓမ္မရက္ခိတထေရ်၏ အလိုတည်း။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၃-ပဉ္စပုစ္ဆကအဖွင့်

ပဉ္စပုစ္ဆကံ၊ ပဉ္စပုစ္ဆကနည်းသည်။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်ဖြစ်သော ခန္ဓဝိဘင်း၏
အဖွင့်အစရှိသည်၌။ ဝုတ္တနယတွာ၊ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။
ဥတ္တာနမေဝ၊ သာ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ဓာတုဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

မနော စ။ ပေ။ ပစ္စုဘောတိ။ ။ ဤပါဠိတော်သည် “ပဋိမာနိ အာဝသော (ငါ့ရှင်
ကောဋ္ဌိက၊ အရှင်သာရိပုတြာကခေါ်သည်။) ဣန္ဒြိယာနိ။ ပေ။ န အညမညဿ ဂေါရဝိသယံ
ပစ္စုဘောန္တာနံ မနော ပဋိသရဏံ၊ မနော စ နေသံ ဂေါရဝိသယံ ပစ္စုဘောတိတိ”ဟု
မူလပဏ္ဏာသ မဟာဝေဒလ္လသုတ်၌လာသော ပါဠိတော်တည်း။ ဤပါဠိတော်၌ ရူပါရုံအစရှိ
သော အာရုံတို့ကို ခံစားသော ဇောတည်းဟူသော မနကို ယူရမည်ဖြစ်သောကြောင့်
အာဝဇ္ဇနံနှင့်တွဲ၍ မယူထိုက်။ အာဝဇ္ဇနံကို မနမှ သီးခြားခွဲ၍ ယူရသည်။ ပဋိစ္စဟု လာရာ၌
ကား စက္ခုပဋိစ္စ၌ စသဒ္ဓါဖြင့် ပဉ္စဒ္ဓါဝုဇ္ဇနံကိုလည်း စက္ခုနှင့်တတ်တည်း ယူရသကဲ့သို့
မနဉ္စ၌လာသော စသဒ္ဓါဖြင့်လည်း မနောဒ္ဓါဝုဇ္ဇနံကို မနောဒ္ဓါရတည်းဟူသော မနနှင့်တွဲ
၍ ယူရသည်။

မနော စ။ ။ မနော စာတိ စ သဒ္ဓေါ မနဉ္စ ပဋိစ္စာတိအာဒိသု ဝိယ န သမ္ပိဏ္ဏနတ္ထော၊
အထ ခေါ ဗျုတိရေကတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဤ ဗျုတိရေကဟူရာ၌ အနုယ၏ပြောင်းပြန် ဗျုတိရေ-
က မဟုတ်၊ ခွဲခြားအပ်သော ဘိန္နတ္ထအနက်ဟော ဖြစ်ကြောင်းကို သီလက္ခနိဘာသာဋီကာ
တတိယအုပ် စာမျက်နှာ (၂၄၉) ၌ ပြခဲ့ပြီ။ မရ၌ကား “စ သဒ္ဓေါ အဝဓာရဏတ္ထော” ဟု
ပွင့်လေ၏။

သဒ္ဓမ္မိဘင်း

၁-သုတ္တန္တဘာဇနီယအဖွင့်

၁၈၉။ အရိယသစ္စာနိ။ အရိယသစ္စာတို့ကို။ ဝါ။ တနည်း။ အရိယသစ္စဒေသနာ၊ အရိယသစ္စာတို့ကိုဟောကြောင်း တရားတော်ကို။ သာသနက္ကမောတိ။ သာသနက္ကမောဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ၊ ကုန်၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဘဂဝတော၊ ၏။ သကလံ သာသနံ၊ အလုံးစုံသော သာသနာဟူသော။ ဝစနံ၊ စကားတော်သည်။ သစ္စဝိနိမုတ္တံ၊ သစ္စာလေးပါးမှ လွတ်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သစ္စေသု၊ သစ္စာလေးပါးတို့၌။ ကမတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ သီလသမာဓိပညာ သင်္ခါတံ၊ သော။ သာသနံ၊ သာသနာတော်သည်။ (စကားတော်၏ ဟောနက်ဖြစ်သော သာသနာတော်သည်။) ဧတေသု၊ ဤ အရိယသစ္စာတို့၌။ ကမတိ၊ ဖြစ်၏။ တဿှ၊ ကြောင့်။ ဝါ၊ ထိုသို့ သစ္စာတို့၌ သာသနာတော်၏ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ဝုစ္စန္တိ ၌စပ်။) ဧတ္ထ၊ ဤ သစ္စာလေးပါး၌။ ကမတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ထိုသို့ ဖြစ်ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်။ ကမော၊ မည်၏။ ကိံ၊ သည်။ ကမတိ၊ နည်း။ သာသနံ၊ ပရိယတ္တိသာသနာတော်သည်။ ဝါ၊ ပရိယတ္တိ၏ဟောနက်ဖြစ်သော သီလ သမာဓိ ပညာဟူသော သာသနာတော်သည်။ ကမတိ၊ ၏။ သာသနဿ၊ ၏။ ဝါ၊ ၏။ ကမော၊ ဖြစ်ရာတည်း။ သာသနက္ကမော၊ သာသနာတော်၏ဖြစ်ရာ။ ဣတိ၊ ဤဝစနတ္ထကြောင့်။ သစ္စာနိ၊ တို့ကို။ သာသနပဝတ္ထိဋ္ဌာနာနိ၊ သာသနာတော်၏ ဖြစ်ရာဋ္ဌာနတို့ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ၊ ၏။ တံဒေသနာစ၊ ထိုသစ္စာတို့ကိုဟောကြောင်းဒေသနာတော်ကိုလည်း။ တဗ္ဗောဟာရေန၊ ထိုသာသနက္ကမဟူသောအမည်ကို တင်စားသော ကာရဏူပစာရအားဖြင့်။ ဝါ၊ ဌာနူပစာရအားဖြင့်။ သာသနက္ကမောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ တထာတိ၊ ကား။ တံသဘာဝါဝ၊ ထိုဒုက္ခအစရှိသော သဘောရှိကုန်သည်သာ။ အဝိတထာတိ၊ ကား။ အမုသာသဘာဝါ၊ မှားယွင်းသောသဘော မရှိကုန်။ အနုညထာတိ၊ ကား။ အညာကာရရဟိတံ၊ အဗာဓန စသော တပါးသော အခြင်းအရာမှ ကင်းကုန်၏။

ဒုက္ခဒုက္ခတာ တံနိမိတ္တတာဟိ၊ ဒုက္ခဒုက္ခ၏အဖြစ်၊ ထိုဒုက္ခ၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်တို့ဖြင့်။ အနိဋ္ဌတာ၊ အလိုမရှိထိုက်သည်၏ အဖြစ်သည်။ (လိုချင်စရာ မကောင်းခြင်းသည်။) ပိဋ္ဌနဋ္ဌော၊ နှိပ်စက်ခြင်းအနက်သဘောတည်း။ [ဒုက္ခမေဝ ဒုက္ခံ ဒုက္ခဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခဒုက္ခဿ + ဘာဝေါ ဒုက္ခဒုက္ခတာ။ မဇ္ဈိ “ဒုက္ခံ စ ဒုက္ခံ စ ဒုက္ခဒုက္ခံ” ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၏။ အရမကဲ့သောကြောင့် ဒုန့်မထွေရ။]

ဒိဓာပိ၊ ဒုက္ခဒုက္ခတာ တံနိမိတ္တတာဟူသော ၂-ပါး အပြားအားဖြင့်လည်း။ ပရိဒဟနံ၊ ထက်ဝန်းကျင် လောင်ခြင်းသည်။ (သန္တာပဋ္ဌော၊ ပြင်းစွာပူလောင်ခြင်းအနက်သဘောတည်း။ ဝါ၊ တနည်း။ ကိလေသဒါဟ သမာယောဂေါ၊ ကိလေသာတည်းဟူသော ပူလောင်ခြင်းနှင့်ယှဉ်ခြင်းသည်။ သန္တာပဋ္ဌော၊ တည်း။

ဣတိ အယံ၊ သည်ကား။ ဧတေသံ၊ ဤပိဋနဌ၊ သန္တာပဌတို့၏။ ဝိသေသော၊ ထူးသောသဘောတည်း။ ဝါ၊ တနည်း။ ပုဂ္ဂလဟိံသနံ၊ မိမိကိန်းရာပုဂ္ဂိုလ်ကို ညှဉ်းဆဲခြင်းသည်။ ပိဋနံ၊ ပိဋနမည်၏။ (သင်္ခတဓမ္မဿ၊ သင်္ခတဖြစ်သော တရား ၏။) အတ္တနောဝေ၊ မိမိ၏သဘောအားဖြင့်ပင်။ တိခိဏဘာဝေါ၊ ထက်မြက် သည်၏အဖြစ်ဟူသော။ သန္တာပနံ၊ ပြင်းစွာ ပူလောင်ခြင်းသည်။ သန္တာပေါ၊ မည်၏။ ဣတိအယံ၊ ကား။ ဧတေသံ၊ ဤပိဋနဌ၊ သန္တာပတို့၏။ ဝိသေသော။

၈၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤလေးပါးသော အနက်သဘောတို့တွင်။ ပိဋနဌော၊ ပိဋန အနက်သဘောသည်။ ဒုက္ခဿ၊ ဒုက္ခ၏။ သရသေနေဝ၊ မိမိ၏ ကိစ္စအားဖြင့်ပင်။ အာဝိဘဝနာကာရော၊ ထင်စွာဖြစ်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာတည်း။ ဣတရေ၊ ပိဋနဌမှ တပါးကုန်သော သင်္ခတဌ၊ သန္တာပဌ၊ ဝိပရိဏာမဌတို့သည်။ ယထာက္ကမံ၊ အစဉ်အတိုင်း။ သမုဒယမဂ္ဂနံရောဓဒဿနေဟိ၊ အကြောင်းသမုဒယ သစ္စာကိုမြင်ရခြင်း၊ အေးမြသော မဂ္ဂသစ္စာကိုမြင်ရခြင်း၊ မဖောက်မပြန်သော နိရောဓသစ္စာကို မြင်ရခြင်းတို့ကြောင့်။ အာဝိဘဝနာကာရာ၊ တို့တည်း။ ဣတိ အယံ၊ ကား။ စတုန္နမ္ပိ၊ လေးပါးသောအနက်တို့၏လည်း။ ဝိသေသော၊ အချင်း ချင်းထူးသော သဘောတည်း။

ပုဂ္ဂလဟိံသနံ။ ။ဒုက္ခဖြစ်သောအခါ ခန္ဓာအစဉ်၏ မစည်ပင်ခြင်း၊ ညှိုးနွမ်းခြင်း သည် ဒုက္ခက ပုဂ္ဂိုလ်ကို ညှဉ်းဆဲခြင်းတည်း။ [သန္တာနဿ အဝိပ္ပါရိကတာ ကရဏံ ပုဂ္ဂလဟိံသနံ။—အနု။] ထိုသို့ ဒုက္ခက ညှဉ်းဆဲထားသောကြောင့်ပင် ဆင်းရဲသူတို့သည် (အသက်ငယ်သေးသော်လည်း) မရှင်မလန်းဘဲ ညှိုးညှိုးနွမ်းနွမ်း ဖြစ်ကြရလေသည်။

အတ္တနော ဝေ တိခိဏဘာဝေါ။ ။ဒုက္ခသစ္စာဖြစ်သော သင်္ခတ တရားသည် မိမိ၏ ပင်ကိုယ်သဘောအားဖြင့် နာကျင်ခြင်းကိုဆောင်နိုင်သော ထက်မြက်သော သဘောရှိ၏။ ဤသို့ မိမိ၏ သဘောအားဖြင့်ပင် ထက်မြက်သည်၏အဖြစ်သည် သန္တာပ (ပြင်းစွာ ပူလောင်ခြင်းပင်) ဖြစ်သည်။ [အတ္တနော ဝေ တိခိဏဘာဝေါဟိ သင်္ခတဓမ္မဿ အတ္တနော သဘာဝေနော ဂုဇာဝဟတိက္ခဘာဝေါ။—အနု။]

ဧတ္ထ ၈။ ၉။ ဝိသေသော။ ။ဒုက္ခသစ္စာအတွက် သဘောအနက် ၄-ချက်ရှိရာဝယ် ပိဋနဌအနက်သည် အခြားသစ္စာတို့ကို မထောက်ရဘဲ မိမိသဘောအတိုင်း ထင်ရှားသော အနက်တည်း။ သင်္ခတဌသည် ဒုက္ခကို ပြုစီမံတတ်သော သမုဒယသစ္စာကို ထောက်၍ “ဒုက္ခဟူသမျှသည် တဏှာက ပြုစီမံအပ်သော သင်္ခတချဉ်းပါတကား” ဟု ထင်ရှားသော အနက်ဖြစ်၏။ သန္တာပဌသည် အေးမြသော မဂ္ဂသစ္စာ (မဂ်ရေစင်)ကို ထောက်၍ “မဂ်ကဲ့သို့ မအေးမြဘဲ အမှန်ပူသော ဒုက္ခပါတကား” ဟု ထင်ရှားသောအနက် ဖြစ်၏။ ဝိပရိဏာမဌ သည် မဖောက်ပြန်သော နိရောဓ (နိဗ္ဗာန်) ကို ထောက်၍ “နိဗ္ဗာန်ကဲ့သို့ မဖောက်မပြန် မဟုတ်ဘဲ ဇရာအားဖြင့်၎င်း မရဏအားဖြင့်၎င်း ဖောက်ပြန်တတ်သော ဒုက္ခတွေ့ပါတကား” ဟု ထင်ရှားသောအနက်ဖြစ်သည်။ [ဤ အုပ္ပါယံကို ရည်ရွယ်၍ သပ္ပိုဟ်ဘာသာဇီကာ သမ္ပဿဟံ၌ ပိဋနဌစသည်တို့၏ အနက်ကို ဂါထာဖြင့် ပြခဲ့သည်။]

တတြ တတြ၊ ထိုထိုဘဝ၊ ထိုထိုအာရုံတို့၌။ (ဗျာပေတွာ ဌ်စပ်။) အဘိနန္ဒန-
 ဝသေန၊ အလွန် နှစ်သက်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ဗျာပေတွာ၊ ပြန့်နှံ့စေ၍။ ဦးဟန်ရာသိ-
 ကရဏံ၊ ဒုက္ခအစုကို ပြုခြင်းသည်။ ဒုက္ခနိဗ္ဗတ္တနံ၊ ဒုက္ခကိုဖြစ်စေခြင်းသည်။ အာ-
 ယူဟနံ၊ မည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ သမုဒယတော၊ တဏှာသမုဒယကြောင့်။
 အာဂစ္ဆတိ၊ ဖြစ်ပေါ်လာတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အာယံ၊ အာယမည်၏။ ဒုက္ခံ၊
 တည်း။ တဿ၊ ထို အာယမည်သောဒုက္ခကို။ ဦးဟန် ပဝတ္တနံ၊ ဖြစ်စေခြင်းသည်။
 အာယူဟနံ၊ မည်၏။ ဧဝေ၊ ဤ အာယူဟနအနက်သည်။ သရသာဝိဘာဝနာ-
 ကာရော၊ မိမိသဘောအားဖြင့် ထင်စွာဖြစ်သော အခြင်းအရာအနက်တည်း။

ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခကို။ နိဒဒါတိ၊ အပ်နှင်းတတ်၏။ ဝါ၊ အပ်နှင်းသကဲ့သို့ဖြစ်တတ်၏။
 ဣတိ၊ ကြောင့်။ နိဒါနံ၊ မည်၏။ [နိပုဗ္ဗ+ဒါဓာတ်၊ ဒါဒါဟု ဒွေဘော်ပြု၍၊ ရှေ့ ဒါ
 ကို ရသယပြုလျှင် “နိဒဒါတိ” ဟု ဖြစ်၏။] တံ ဒုက္ခံ၊ ထိုဒုက္ခဟူသည်။ ဣဒံ၊ ဤဟာ
 တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သမ္ပဒ္ဓိစ္စာပေန္တိဝံယ၊ လက်ခံစေသကဲ့သို့။ ဝါ၊ အပ်နှင်း
 သကဲ့သို့။ [ဝိယသဒ္ဓါ ဥပရိက္ခာဇောတက။] သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ဒုက္ခကို ဖြစ်ပေါ်စေ
 တတ်၏။ ဣတိအတ္ထော၊ အနက်။ စ၊ ဆက်။ ဒုက္ခဒဿနေန၊ ဒုက္ခကို မြင်ရခြင်း
 ကြောင့်။ အယံ နိဒါနဋ္ဌော၊ ဤ နိဒါနအနက်သည်။ အာဝိ၊ ထင်ရှားစွာ။ ဘဝတိ၊
 ဖြစ်၏။ သံယောဂ ပလိဗောဓဋ္ဌာ၊ သံယောဂဋ္ဌ၊ ပလိဗောဓဋ္ဌတို့သည်။ နိရောဓ-
 မဂ္ဂဒဿနေဟိ၊ သံသရာ၌ မယှဉ်သော နိရောဓသေစွာကို မြင်ရခြင်း၊ သံသရာမှ
 ထွက်မြောက်ကြောင်း မဂ္ဂသေစွာကိုမြင်ရခြင်းတို့ကြောင့်။ (အာဝိ၊ ဘဝန္တိ။) စ၊
 ဆက်အံ့။ -တေ၊ ထို သံယောဂဋ္ဌ၊ ပလိဗောဓဋ္ဌတို့ကို။ သံသာရသံယောဇနမဂ္ဂ-
 နိဝါရဏာကာရာ၊ သံသရာ၌ ယှဉ်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာ၊ မဂ်ကိုတားမြစ်ခြင်း
 ဟူသော အခြင်းအရာတို့ဟူ၍။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ မှတ်ထိုက်ကုန်၏။ [ဤ အဓိပ္ပါယ်အတိုင်း
 သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဠိကာ သဗ္ဗသင်္ဂဟ၌ အာယူဟနဋ္ဌ စသော ပုဒ်တို့ကို ဂါထာ
 နိဿယ၌ အနက်ပေးခဲ့ပါသည်။]

ဧတ္ထ၊ ဤ နိဗ္ဗာန်ဟူသောအာရုံသည်။ (သတိ၊ လသော်။ အရိယာတို့သန္တာန်၌
 ရရှိလသော်။) တနည်း—ဧတ္ထ၊ ဤ နိဗ္ဗာန်ဟူသောအာရုံကြောင့်။ သတ္တာ၊ သတ္တ
 ဝါတို့သည်။ (နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်ရသော သတ္တဝါတို့သည်။) နိဿရန္တိ၊ သံသရာမှ ထွက်
 မြောက်ရကုန်၏။ ဣတိ၊ ထိုသို့ သံသရာမှထွက်မြောက်ကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်။

အာယူဟနံ။ ။အာကို “တတြ တတြာဘိနန္ဒနဝသေန ဗျာပေတွာ” ဟု ဖွင့်၍
 ယကို အာဂုံဟု ယူပြီးလျှင် ဦးဟဓာတ်၏ ရာသိကရဏအနက်ကို “ဦးဟနံ ရာသိကရဏံ” ဟု
 ဖွင့်၏။ “အစုပြုခြင်း” ဟူသည် “ဒုက္ခအစုကို ပြုခြင်းတည်း” ဟု သိစေလို၍ “ဒုက္ခ-
 နိဗ္ဗတ္တနံ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်။ နောက်နည်း၌ကား ဒီကာဝိဂြိုဟ်အတိုင်း ဒုက္ခကို “အာယ”
 ဟု ယူ၍ ဦးဟဓာတ်၏ ပဝတ္တနအနက်ကို ဖွင့်သည်။

(တံ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်သည်။) နိဿရဏံ၊ မည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ သဗ္ဗုပဓိ ပဋိနိဿဂ္ဂ-
ဘာဝတော၊ ကာမုပဓိ စသော အလုံးစုံသော ဥပဓိတို့၏ စွန့်လွှတ်ရာ၏ အဖြစ်
ကြောင့်။ ဝါ၊ အလုံးစုံသော ဥပဓိတို့ကို စွန့်လွှတ်ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်။ သယမေဝ၊
နိဗ္ဗာန်ဟူသော မိမိသည်ပင်။ သဗ္ဗသင်္ခတေဟိ၊ အလုံးစုံသော သင်္ခတတရားတို့မှ။
နိဿရံ၊ ထွက်မြောက်၏။ ဝိသယုတ္တံ၊ မယှဉ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တံ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်
သည်။) နိဿရဏံ၊ မည်၏။ အယံ၊ ဤအနက်သဘောသည်။ အဿ၊ ထိုနိရောဓ
သစ္စာ၏။ သဘာဝေန၊ မိမိ၏ ထင်ရှားရှိသော သဘောအားဖြင့်။ အာဝိဘဝနာ-
ကာရော၊ ထင်စွာဖြစ်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာအနက်တည်း။

ဝိဝေကာသင်္ခတာမတဋ္ဌာ၊ ဝိဝေကဋ္ဌ၊ အသင်္ခတဋ္ဌ၊ အမတဋ္ဌတို့သည်။ သမု-
ဒယ မဂ္ဂ ဒုက္ခဒဿနာ ဝိဘဝနာကာရာ၊ သမုဒယသစ္စာကိုမြင်ရခြင်း၊ မဂ္ဂသစ္စာကို
မြင်ရခြင်း၊ ဒုက္ခသစ္စာကို မြင်ရခြင်းတို့ကြောင့် ထင်စွာဖြစ်ခြင်းဟူသော အခြင်း
အရာတို့တည်း။ ဝါ၊ တနည်း။ သမုဒယကွယ် အပ္ပစ္စယအဝိနာသိတာ၊ တဏှာ
သမုဒယ၏ကုန်ခန်းခြင်း၊ ကံစသော အကြောင်းတရားတို့မရှိခြင်း၊ မပျက်မစီးခြင်း
ဟူသော အခြင်းအရာတို့တည်း။

နိဿရန္တိ ဧတ္ထ။ ။ဧတ္ထကို “တေသ္မိ” အာရမ္မဏဘူတေ သတိ”ဟု လက္ခဏအနက်ကို
အနုဋီကာ၌ ဖွင့်၏။ “လက္ခဏပုဒ်၊ ထုတ်၍အရာ၊ ရှိသည်မှာ၊ များစွာဟိတ်လည်း ဝင်
သတည်း” ဟူသည်နှင့်အညီ ဟိတ်အနက်ပါ ရနိုင်သောကြောင့် ၂-မျိုး ပေးထားပါသည်။
သိလက္ခနံ၊ ကေဝလသုတ်ဋီကာသစ်၌ “ဧတ္ထ နိဗ္ဗာနေတိ နိမိတ္တေ ဘုမ္မံ”ဟု နိမိတ်အနက်ဖွင့်
နှင့် သဘောတူပင်တည်း။ နိဿရန္တိ၏ အပါဒါန်ကို မရဋီကာ၌ “သသာရတော” ဟု
ထည့်သည်။

ဝိဝေကာသင်္ခတာမတဋ္ဌာ။ ။နိရောဓသစ္စာသည် တဏှာ၏ကုန်ကြောင်း ဖြစ်ရကား
သမုဒယတဏှာမှ ကင်းဆိတ်၏။ ထို့ကြောင့် ဝိဝေကဋ္ဌသည်၊ ဝိဝေကမဟုတ်သော သမုဒယကို
မြင်ရခြင်းကြောင့် ထင်ရှားသောနိရောဓ၏ အနက်တပါးဖြစ်သည်။ နိဗ္ဗာန်ကို သိရကြောင်း
ဖြစ်သော မဂ်တရားသော်မှ သပ္ပစ္စယ သင်္ခတသဘော မကင်းသေး၊ ထိုသို့ မဂ်တရား၏
သင်္ခတဖြစ်ပုံကို မြင်ရခြင်းကြောင့် နိရောဓသစ္စာ၏ အသင်္ခတ အနက်သည် ထင်ရှားသော
အနက်တပါး ဖြစ်ပြန်၏။ မရဏသဘော ရှိသည့်အတွက် ပျက်၍ပျက်၍ နေရသော ဒုက္ခ
သစ္စာကို မြင်ရခြင်းကြောင့် မရဏသဘော မရှိသော နိရောဓသစ္စာ၏ အမတဋ္ဌလည်း
ထင်ရှားပြန်တော့သည်။

သမုဒယကွယ်။ ပေ။ ဝါ။ ။နိဗ္ဗာန်သည် သမုဒယတဏှာ၏ ကုန်ရာဖြစ်သောကြောင့်
သမုဒယတဏှာမှ ကင်းဆိတ်ခြင်းသဘောလည်း ဟုတ်၏။ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ကံစသော
အကြောင်းမရှိသော အပ္ပစ္စယလည်း ဟုတ်၏။ မပျက်မစီးသော အမတလည်း ဟုတ်၏။
ထို့ကြောင့် “သမုဒယကွယ်။ ပေ။ ဝါ”ဟု တနည်း ဖွင့်သည်။ [ဤ အဓိပ္ပါယ်များကို ရည်
ရွယ်၍ သပြိဟ်ဘာသာဋီကာ သဗ္ဗသင်္ခဟ၌ “နိဿရဏံ ဝိဝေကဋ္ဌာ”စသော ဂါထာ
အနက်ကို ရေးခဲ့ပါသည်။]

သံသာရတော၊ သံသရာမှ။ နိဂ္ဂမနံ၊ ထွက်သွားကြောင်းသည်။ နိယျာနံ၊ ၏။ အယံ၊ ဤနိယျာနဋ္ဌသည်။ အဿ၊ ထိုမဂ္ဂသစ္စ၏။ သရသေန၊ မိမိကိစ္စအားဖြင့်။ ပကာသနာကာရော၊ ထင်ရှားသောအခြင်းအရာတည်း။ ဣတရေ၊ နိယျာနဋ္ဌမှ တပါးကုန်သော ဟေတုဋ္ဌ ဒဿနဋ္ဌ အာဓိပတေယျဋ္ဌတို့သည်။ သမုဒယနိရောဓ- ဒုက္ခဒဿနေဟိ၊ သမုဒယသစ္စာကိုမြင်ရခြင်း၊ နိရောဓသစ္စာကိုမြင်ရခြင်း၊ ဒုက္ခ သစ္စာကို မြင်ရခြင်းတို့ကြောင့်။ (ပကာသနာကာရ၊ တို့တည်း။)

တတ္ထ၊ ထိုဟေတုဋ္ဌစသော အနက်တို့တွင်။ ပလိဗောဓပစ္စေဒဝသေန၊ မဂ်ကို ကန့်ကွက် နှောင့်ယှက်တတ်သော သမုဒယသစ္စာကို ဖြတ်တောက်ခြင်း၏အစွမ်း ဖြင့်။ [ပလိဗောဓပစ္စေဒဝသေနာတိ သမုဒယပ္ပဟာနဝသေန။-အန။] နိဗ္ဗာနာဓိ- ဂမောဝ၊ နိဗ္ဗာန်ကို သိရခြင်းသည်ပင်။ နိဗ္ဗာနနိမိတ္တတာ၊ နိဗ္ဗာန်၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်ဟူသော။ ဟေတုဋ္ဌော၊ တည်း။ မဂ္ဂဿ၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ဖြာ မဂ္ဂသစ္စာ၏။ ပညာ- ပဓာနတ္တာ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိဟူသော ပညာလျှင် ပဓာနရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ နိဗ္ဗာန- ဒဿနံ၊ နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်နိုင်ခြင်းသည်။ (ဒဿနဋ္ဌော၊ မည်၏။) ဝါ၊ တနည်း။ စတုသစ္စ- ဒဿနံ၊ လေးပါးသောသစ္စာကို မြင်နိုင်ခြင်းသည်။ ဒဿနဋ္ဌော၊ မည်၏။ စတုသစ္စ- ဒဿနေ၊ ဌ်၎င်း။ ကိလေသဒုက္ခ သန္တာပဂ္ဂပသမနေ စ၊ ကိလေသာဒုက္ခတို့၏ လွန်စွာပူလောင်ခြင်းကို ငြိမ်းစေခြင်း၌၎င်း။ သမ္မယုတ္တဓမ္မေသု၊ သမ္မယုတ်တရား တို့၌။ မဂ္ဂင်ဓမ္မာ၊ မဂ္ဂင်တရားတို့သည်။ အာဓိပစ္စံ၊ အကြီးအကဲ၏ အဖြစ်ကို။ ကရေန္တိ၊ ပြုနိုင်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သော၊ ထိုအကြီးအကဲ၏အဖြစ်သည်။ မဂ္ဂဿ၊ မဂ္ဂသစ္စာ၏။ အာဓိပတေယျဋ္ဌော၊ အကြီးအကဲ၏ အဖြစ်ဟူသော အနက် တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ မဂ္ဂါဓိပတိနော ဓမ္မာတိ၊ ဟူ၍။ ဝစန- တော၊ ကြောင့်။ မဂ္ဂင်ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ ဝိသေသတော၊ အခြားတရားတို့မှတူးသော အားဖြင့်။ အာရမ္မဏာဓိပတိဘူတာ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန် သည်။ ဟောန္တိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေသံ၊ ထိုမဂ္ဂင်တရားတို့၏။ သော အာကာရော၊ ထို အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စည်း၏ အခြင်းအရာသည်။ အာဓိပတေ- ယျဋ္ဌော၊ မည်၏။ [ဤ အဓိပ္ပါယ်ကိုရည်ရွယ်၍ သဗ္ဗသင်္ဂဟဂါထာ နိဿယ၌ အနက်ရေးခဲ့ပါသည်။]

ဣတရေ၊ ပေ။ ဒဿနေဟိ။ ။ သမုဒယသစ္စာ တဏှာကိုမြင်ရခြင်းကြောင့် ဤ တဏှာ သည် နိဗ္ဗာန်ရဘိရန် အကြောင်းမဟုတ်၊ ဤမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသည်သာ နိဗ္ဗာန်ရဘိရန်အကြောင်း ဖြစ်၏။ ဤသို့ သမုဒယသစ္စာကို မြင်ရခြင်းကြောင့် မဂ္ဂသစ္စာ၏ ဟေတုဋ္ဌသည် ထင်ရှား ၏။ အလွန် သိမ်မွေ့နက်နဲသောနိဗ္ဗာန်ကို မြင်စမ်းနိုင်ခြင်းကြောင့် မဂ္ဂသစ္စာ၏ ဒဿနဋ္ဌသည် ထင်ရှား၏။ များစွာသော ရောဂါတို့၏ အနှိပ်စက်ကို ခံ၍နေရသော လူဆင်းရဲကို မြင်ရ ခြင်းကြောင့် ရောဂါကင်းစင်သော ရုက္ခဗျူဟာ၏ မြင့်မြတ်ပုံသည် ထင်ရှားသကဲ့သို့ ဒုက္ခ တရားတို့ကို မြင်ရခြင်းကြောင့် မဂ္ဂသစ္စာ၏ အစိုးတရ အကြီးအကဲ၏ အဖြစ်သည် ထင်ရှား၏။

ဝေမာဒိ၊ ဤသို့ အစရှိသော။ (ယံ ဝစနံ၊ အတ္တိ၊ တံ ဝစနံ၊ ဓမ္မသေနာပတိ) အာဟ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သမ္မုန္နေသ၊ ယထာဟမ္ပ၊ အာဟကိုလှည့်၍ စပ်ခြင်းသည်။ (ဟောတိ)။ တတ္ထ၊ ထိုပါဠိရပ်၌။ အဘိသမယဋ္ဌေတိ၊ ကား။ အဘိသမေတဗ္ဗဋ္ဌေ၊ ထိုးထွင်း၍သိထိုက်သောအနက်သဘောတည်း။ [ဤအလို “အဘိသမယ” ၌ အ-ပစ္စည်းသည် ကံအနက်ဟောတည်း။] ဝါ၊ တနည်း။ အဘိသမယဿ၊ ထိုးထွင်း၍သိတတ်သောဉာဏ်၏။ ဝိသယဘူတော၊ အာရုံဖြစ်၍ဖြစ်သော။ အတ္ထော၊ အနက်သဘောတည်း။ အဘိသမယဋ္ဌေ၊ ထိုးထွင်း၍သိတတ်သောဉာဏ်၏ အာရုံဖြစ်၍ဖြစ်သော အနက်သဘော။ [ဤအလို “အဘိသမယ” ၌ အ-ပစ္စည်း ကတ္တားအနက်ဟောတည်း။] ဝါ၊ တနည်း။ အဘိသမယဿေဝ၊ ထိုးထွင်း၍သိတတ်သောဉာဏ်၏ပင်။ ပဝတ္တိအာကာရော၊ ပိုင်းခြား၍သိခြင်းစသော ထူးသော ဖြစ်ပုံအခြင်းအရာသည်။ အဘိသမယဋ္ဌေ၊ မည်၏။ စ၊ ဆက်။ သော၊ ထိုအဘိသမယဋ္ဌကို။ ဧတ္ထ၊ ဤပါဠိရပ်၌။ အဘိသမေတဗ္ဗေန၊ ထိုးထွင်း၍သိထိုက်သော။ ပိဋနာဒိနာ၊ ပိဋနအစရှိသောအနက်ဖြင့်။ ဒဿိတော၊ ပြအပ်ပြီ။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ကုစ္ဆိတံ၊ ကဲ့ရဲ့စက်ဆုပ်အပ်သော။ ခံ၊ အနှစ်မမှီး၊ အချည်းနှီးသောတရားတည်း။ ဒုက္ခံ၊ ကဲ့ရဲ့စက်ဆုပ်အပ်သော အနှစ်မမှီး အချည်းနှီးသော တရား။ သမာဂမော သမေတန္တိအာဒိသု၊ အစရှိသောပုဒ်တို့၌။ ကေဝလဿ၊ သံသဒ္ဓါ မဖက်သက်သက်သော။ အာဂမသဒ္ဓဿ၊ အာဂမသဒ္ဓါကို၎င်း။ (သမာဂမော၌ အာဂမသဒ္ဓါကို၎င်း။) တေသဒ္ဓဿစ၊ ကို၎င်း။ (သမေတံ၌ တေသဒ္ဓါကို၎င်း။) ပဇယာဂေ၊ သုံးစုံခြင်းသည်။ (သတိ၊ သော)။ သံယောဂတ္ထဿ၊ သံယောဂအနက်ကို။ အနုပလဗ္ဗနတော၊ မရခြင်းကြောင့်။ (အာဂမသဒ္ဓါချည်းသက်သက်၊ တေသဒ္ဓါချည်းသက်သက် ယှဉ်ခြင်းအနက်ကို မဟောနိုင်ခြင်းကြောင့်။) သံသဒ္ဓဿ၊ သံသဒ္ဓါကို။ ပယောဂေ၊ သည်။ (သတိ) စ၊ ရှိသော်ကား။ (သံယောဂတ္ထဿ၊ ကို)။ ဥပလဗ္ဗနတော၊ ရနိုင်ခြင်းကြောင့်။ (ဟောနိုင်ခြင်းကြောင့်။) သံယောဂံ ဒီပေတိတိ၊ ဟူ၍။

ပဝတ္တိအာကာရော။ ။ “ပရိဇာနနာဒိဝိသေသာကာရေ” ဟု အနုဋီကာ၌ဖွင့်၏။ ဒုက္ခသစ္စာကိုပိုင်းခြား၍သိခြင်းကို “ပရိဇာနန” ဟု ဆိုသည်။ အာဒိဖြင့် သမုဒယသစ္စာကို ပယ်ခြင်းဟူသော ပဟာနု၊ နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းဟူသော သစ္စိကိရိယ၊ မဂ္ဂသစ္စာကို မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေခြင်းဟူသော ဘာဝနာကိစ္စတို့ကို ယူပါ။ ထိုကိစ္စလေးချက်တွင် သစ္စိကိရိယကိစ္စသည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုခြင်းဖြစ်သောကြောင့် မဂ်ခဏ၌ “အာရမ္မဏပဋိဝေဓ” အားဖြင့် ပြီး၏။ ကျန် ၃-ပါးကား မတွေ့မဝေသော ရှင်းပြီးလင်းပြီးဖြစ်သော “အသမ္မောဟ ပဋိဝေဓ” အားဖြင့် ပြီး၏။ နေခဏမှ နောက်၌ကား ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်စသည်အားဖြင့် ထင်ရှား၏။ “ပဝတ္တိအာကာရေ” ၌ အာကာရဖြင့် အတ္တ၏ အာကာရအနက်ကို ပြသည်။ မှန်၏—ထို အာကာရ(အခြင်းအရာ) ဟူသည်လည်း “အရိယတိ ဉာယတိတိ အတ္ထော” အရ ဉာဏ်ဖြင့် သိထိုက်သော အတ္တပင်တည်း။

(သင်္ကဟကာရော)အာဟ။ ဥပ္ပန္နံ ဥဒိတန္တိ တ္ထောပိ။ ဟူသော ဤ ၂-ပုဒ်၌လည်း။ ဝေံ၊ ဤအတူတည်း။ [ပန္နံချည်းသက်သက်၊ဣတံချည်းသက်သက် “ဖြစ်ခြင်း” အနက်ကိုမရ။ ဥသဒ္ဓါနှင့်ယှဉ်စပ်မှ “ဖြစ်ခြင်း” အနက်ကိုရခြင်းကြောင့် ဥသဒ္ဓါက ဥပ္ပတ္တိအနက်ကို ပြသည်-ဟူလို။]

ဂတိအတ္တသိဒ္ဓေါ၊ ဂတိအနက်၌ ထင်ရှားသော။ ဟေတုသဒ္ဓေါ၊ သည်။ ကာရဏံ၊ အကြောင်းဟူသောအနက်ကို။ ဒီပေတိ ဝိယ၊ပြသကဲ့သို့။(တထာ၊တူ။) ဂတိအတ္တသိဒ္ဓေါ၊ သော။ အယသဒ္ဓေါ၊သည်။ ကာရဏံ၊ ကို။ ဒီပေတိ၊ ၏။ (ကိ၊ အဘယ်သို့ပြသနည်း။) အတ္တနော၊မိမိ၏။ ဖလနိပ္ပါဒနေန၊ အကျိုးကို ပြီးစေခြင်း အားဖြင့်။အယတိ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အယော၊ မည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။တေသ္မာ၊ ဤအကြောင်းမှ။ ဖလံ၊ အကျိုးသည်။ တေ၊ ဖြစ်ပေါ်လာ တတ်၏။ ဣတိ၊ ထိုသို့ အကျိုးတရား၏ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်။(သော၊ ထို အကြောင်းသည်။) အယော၊မည်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒီပေတိ၊၏။ သံယောဂေါ၊ အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတို့နှင့် ပေါင်းမိခြင်းသည်။ (သတိ၊ သော်။) ဥပ္ပတ္တိ- ကာရဏံ၊ ဒုက္ခဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းသည်။ သမုဒယော၊ မည်၏။ ဣတိတ္ထေ၊ဤ ပါဠိရပ်၌။ ဝိသု၊ သီးခြား။ ပယုဇ္ဇမာနာပိ၊ ယှဉ်စပ်အပ်ပါကုန်သော်လည်း။ ဥပသဂ္ဂသဒ္ဓါ၊ သံဟူသော ဥပသာရ၊ ဥဟူသော ဥပသာရသဒ္ဓါတို့သည်။ သ- ဓာတုကံ၊ အယဓာတ်နှင့်တကွဖြစ်သော။ သံယောဂတ္ထံ၊ သံယောဂအနက်ကို၎င်း။ [သံ၏အတွက် အနက်တည်း။]ဥပ္ပါဒတ္ထဉ္စ၊ ဖြစ်ခြင်းအနက်ကို၎င်း။ [ဥ၏အတွက် အနက်တည်း။]ဒီပေန္တိ၊ကုန်၏။ (ကသ္မာ၊နည်း။ ဥပသဂ္ဂသဒ္ဓါနံ၊တို့၏။) ကိရိယာ- ဝိသေသကတ္တာ၊ အယ-ဓာတ်၏ ဖြစ်ခြင်းကြိယာကို အထူးပြုတတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ သိထိုက်ကုန်၏။

အဘာဝေါ ဣတ္ထ ရောဓဿာတိ နိရောဓောတိ ဧတေန၊ ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်။ [အဋ္ဌကထာ၌ “အဘာဝေါ ဣတ္ထ သံသာရစာရက” စသော စကားကို ချုံး၍ ဆိုသည်။] နိဗ္ဗာနဿ၊ နိရောဓဟူသော နိဗ္ဗာန်၏။ ဒုက္ခဝိဝေကဘာဝံ၊ ဒုက္ခမှ ကင်းဆိတ်သည်၏အဖြစ်ကို။ဒဿေတိ။ [ပဌမဝစနတ္ထမှတပါး ဒုတိယဝစနတ္ထကို ပြလိုသောကြောင့် “သမဓိဂတေ တသ္မိ”စသည်ကိုမိန့်။] တသ္မိ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို။ သမဓိဂတေ၊ ကောင်းစွာသိအပ် ရအပ်ပြီးသော်။ (အရိယာပုဂ္ဂိုလ်က သိအပ်၊ ရအပ်ပြီးသော်။) တဒဓိဂမဝတော၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို သိခြင်းရှိသော။ ပုဂ္ဂလဿ၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်၏။ ရောဓဘာဝေါ၊ ဒုက္ခဟူသော ရောဓ၏ မရှိခြင်းသည်။ (ဟောတိ။ ကသ္မာ၊ နည်း။)ပဝတ္တိသင်္ခါတဿ၊ အမြဲမပြတ်ဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါး ဟုဆိုအပ်သော။ ရောဓဿ၊ ရောဓ၏။ ပဋိပက္ခဘူတာယ၊ ဆန်ကျင်ဘက်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။နိဝတ္တိယာ၊ ခန္ဓာငါးပါးမှ ဆုတ်နုတ်သောနိဗ္ဗာန်၏။ဝါ၊ကို။အဓိဂတတ္တာ၊ သိအပ် ရအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

တေသ္မိံ* ၈ အတ္ထေ၊ ဤ ဒုတိယဝိကပ်၏ အနက်၌လည်း။ အဘာဝေါတေသ္မိံ* ရောဓဿာတိ နိရောဓော ဣစ္စေဝ၊ ဟူ၍သာ။ ပဒသမာသော၊ နိ ဟူသောပုဒ် ရောဓ ဟူသော ပုဒ်တို့၏ သမာသ်သည်။ ဟောတိ။ [ရှေ့နည်းနှင့် သတ္တမိ ဗဟုဗ္ဗဟိ တွဲပုံချင်းတူသောကြောင့် “ဣစ္စေဝ”၌ ဝေသဒ္ဓါဖြင့် ဆိုသည်။] ပန၊ ဆက်။ ဝတ္ထေ၊ ဤဒုတိယဝိကပ်၏ အနက်၌။ ဒုက္ခဘာဝေါ၊ ဒုက္ခ၏မရှိခြင်းသည်။ ပုဂ္ဂလဿ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏(အတွက်)။ ဟောတိ။ နိဗ္ဗာနဿေဝ၊ ၏သာ။ န၊ မဟုတ်။

အနုပ္ပါဒေါဝေ၊ နောက်ထပ် မဖြစ်ခြင်းသာလျှင်ဖြစ်သော။ နိရောဓော၊ ချုပ်ခြင်းတည်း။ အနုပ္ပါဒ်နိရောဓော၊ နောက်ထပ် မဖြစ်ခြင်းသာလျှင်ဖြစ်သော ချုပ်ခြင်း။ [ဝေဖြင့် ဘင်္ဂနိရောဓကို ကန့်သည်။] အာယတိဘဝါဒီသု၊ နောက်ဘဝ အစရှိသည်တို့၌။ အပ္ပဝတ္တိ၊ မဖြစ်ခြင်းတည်း။ န ပန ဘင်္ဂေါ၊ ဘင်္ဂမဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဘင်္ဂဝါစကံ၊ ဘင်္ဂဟူသော အနက်ကို ဟောတတ်သော။ နိရောဓသဒ္ဓိံ၊ ကို။ နိဝတ္တေတွာ၊ ၍။ အနုပ္ပါဒေါဝေ၊ နောက်ထပ်မဖြစ်ခြင်းအနက်ကို ဟောတတ်သော။ (နိရောဓသဒ္ဓိံ၊ ကို။) ဂဏှာတိ၊ ယူ၏။ တေသ္မိံ* အတ္ထေ၊ ဤတတိယဝိကပ်၏ အနက်၌။ ကာရဏေ၊ နိရောဓ၏ အကြောင်းဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်၌။ ဖလောပစာရံ၊ အနုပ္ပါဒ်နိရောဓဟူသော အကျိုး၏အမည်ကို တင်စားခြင်းကို။ ကတွာ၊ နိရောဓ-ပစ္စယော၊ နိရောဓ၏အကြောင်းဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို။ နိရောဓောတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော။ တနည်း—(သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တော။

ပုဂ္ဂလဿ၊ ၏။ ဒုက္ခနိရောဓပုတ္တိယာ၊ ဒုက္ခနိရောဓသို့ ရောက်ခြင်းငှါ။ ဝါ၊ ရောက်သို့ရာ။ ပဋိပဒါစ၊ အကျင့်သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၏။ သာ ဝေ၊ ထိုအကျင့်သည်ပင်။ ဒုက္ခနိရောဓပုတ္တိ၊ ဒုက္ခနိရောဓသို့ရောက်ခြင်းသည်။ ဝါ၊ ရောက်ကြောင်းသည်။ ဟောတိ နုန၊ ဖြစ်သည်မဟုတ်လော။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သာ၊ ထိုအကျင့်သည်။ တဿာဝေ၊ ထိုဒုက္ခနိရောဓပုတ္တိ၏ပင်။ ပဋိပဒါ၊ ရောက်ကြောင်းအကျင့်တည်း။ ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။ န ယုဇ္ဇတိ၊ မသင့်။ ဣတိ၊ ဤကား စောဒနာတည်း။

အနုပ္ပါဒ်နိရောဓ။ ။ “အနုပ္ပါဒေါ ဝေ”ဟု ဆိုသောကြောင့် ဤ“နိရောဓ”အရ၌ ချုပ်ခြင်းဘင်္ဂကို မယူရ၊ ရဟန္တာဖြစ်လျှင် နောက်ဘဝ၌ မဖြစ်ခြင်းကို၎င်း၊ သောတာပန် စသည်ဖြစ်လျှင် ၇-ဘဝမှနောက် စသည်၌ မဖြစ်ခြင်းကို၎င်း နိရောဓ ဟု ယူရသည်။ ထို့ကြောင့် “အာယတိဘဝါဒီသု အပ္ပဝတ္တိ၊ န ပန ဘင်္ဂေါ”ဟု မိန့်သည်။

နုန သာ ဝေ။ ပေ။ န ယုဇ္ဇတိ။ ။ “ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဒုက္ခနိရောဓသို့ရောက်ခြင်းငှါ အကျင့်လည်း ဟုတ်၏” ဟု ဆရာဆို၏။ ထိုစကားအရ ဒုက္ခနိရောဓပုတ္တိနှင့် အကျင့်သည် အကြောင်းအကျိုးကွဲပြားနေ၏။ အမှန်အားဖြင့်ကား ဒုက္ခနိရောဓနိဗ္ဗာန်သို့ အာရုံပြုသော အားဖြင့် ရောက်ခြင်းမှာ ထိုပဋိပဒါပင်ဖြစ်၍ အရာမကွဲသည် မဟုတ်ပါလော။ ထို့ကြောင့် “ထိုအကျင့်သည် ဒုက္ခနိရောဓပုတ္တိ၏အကျင့် ဖြစ်၏”ဟူသော စကားသည် မသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဤကား စောဒနာတည်း။

နယုဇ္ဇတိ၊ မသင်သည်ကား။ န၊ မဟုတ်။ ယုဇ္ဇတိဝေ၊ သင်သည်သာ။ ကသ္မာ၊ နည်း။ ပုဂ္ဂလာဓိဂမဿ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏နိရောဓကို သိရခြင်း၏၎င်း။ ယေဟိ (ဓမ္မေဟိ)၊ အကြင်သမ္မာဒိဋ္ဌိအစရှိသော အကြောင်းတရားတို့ဖြင့်။ သော၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အဓိဂစ္ဆတိ၊ နိရောဓကိုသိရ၏။ တေသံ ကာရဏဘူတဓမ္မာနုဉ္စ၊ ထိုအကြောင်း ဖြစ်၍ဖြစ်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိ အစရှိသောတရားတို့၏၎င်း။ [စသဒ္ဓါဖြင့် “ပုဂ္ဂလာဓိ-
ဂမဿ” ကိုဆည်း။] ပတ္တိဘာဝေန၊ ရောက်ခြင်း၏ အဖြစ်ဖြင့်၎င်း။ ဝါ၊ ရောက်
ကြောင်း၏ အဖြစ်ဖြင့်၎င်း။ ပဋိပဒါဘာဝေနစ၊ အကျင့်၏ အဖြစ်ဖြင့်၎င်း။ ဝုတ္တ-
တ္တာ၊ ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ သစ္စိကိရိယာ သစ္စိကရဏ-
ဓမ္မာနံ၊ မျက်မှောက်ပြုခြင်း၊ မျက်မှောက်ပြုကြောင်းတရားတို့၏။ အညတ္တာဘာ-
ဝေ၊ တမျိုးတခြားတို့၏အဖြစ် မဟုတ်ခြင်းသည်။ (သတိ)ပိ၊ သော်လည်း။ ပုဂ္ဂလ-
သစ္စိကရဏဓမ္မဘာဝေဟိ၊ ပုဂ္ဂလဓမ္မ၏အဖြစ်၊ သစ္စိကရဏဓမ္မ၏အဖြစ်တို့ဖြင့်။
နာနတ္တံ၊ ကွဲပြားသည်၏အဖြစ်ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ နိဒ္ဒေသော၊ ကို။ ကတော၊ ပြီ။

အထဝါ၊ ထို့ပြင် တနည်းကား။ ဒုက္ခနိရောဓပုတ္တိယာ၊ ဒုက္ခနိရောဓသို့
ရောက်ခြင်း၏။ နိဋ္ဌာနံ၊ အပြီးအဆုံးကား။ ဖလံ၊ ဖိုလ်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
တဿ၊ ထိုအကျင့်၏။ ဒုက္ခနိရောဓပုတ္တိယာ၊ ဒုက္ခနိရောဓသို့ရောက်ခြင်းဟူသော
ဖိုလ်၏။ ပဋိပဒတော၊ အကျင့်၏အဖြစ်ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ မှတ်ထိုက်၏။

န ဥပေ။ ဝုတ္တတ္တာ။ ။ “န ယုဇ္ဇတိ”ဟူသော စောဒနာကို “န န ယုဇ္ဇတိ=မသင်
မဟုတ်”ဟု တားမြစ်ပြီး၍ “ပုဂ္ဂလာဓိဂမဿ။ပေ။ ဝုတ္တတ္တာ”ဟု အကြောင်းပြသည်။
ပုဂ္ဂလာဓိဂမဿကို ပတ္တိဘာဝေန ခွဲ၎င်း၊ ကာရဏဘူတဓမ္မာနံကို ပဋိပဒါဘာဝေနခွဲ၎င်း
အစဉ်အတိုင်းစပ်ပါ။ ပုဂ္ဂိုလ်၏သိခြင်းကို နိဋ္ဌာန်သို့ရောက်ခြင်း အဖြစ်ဖြင့်၎င်း၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏
သိကြောင်းဖြစ်သော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတရားတို့ကို ပဋိပဒါအဖြစ်ဖြင့်၎င်း ဆိုအပ်သောကြောင့်
မသင့်မဟုတ်၊ သင့်ပါသည်—ဟူလို။

သစ္စိကိရိယာ။ပေ။ ကတော။ ။ထိုစကားကိုချဲ့လို၍ “သစ္စိကိရိယာ။ပေ။ ကတော”
ဟု မိန့်သည်။ နိဋ္ဌာန်ကိုမျက်မှောက်ပြုခြင်းဟူသော သစ္စိကိရိယဓမ္မ၊ မျက်မှောက်ပြုတတ်
သော သစ္စိကရဏဓမ္မတို့သည် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးချည်းဖြစ်၍ အရမကွဲ။ ထိုသို့ အရမကွဲသော်
လည်း မျက်မှောက်ပြုခြင်းကို ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်ဖြင့်၎င်း၊ မျက်မှောက်ပြုကြောင်း တရားကို
သစ္စိကရဏဓမ္မအဖြစ်ဖြင့်၎င်း ကွဲပြားသကဲ့သို့ ညွှန်ပြထားသည်။ အဘေဒဘေဒုပစာရ
ဟု ဆိုလိုဟန်တူသည်။ [စာအုပ်တို့၌ “ပုဂ္ဂလသစ္စိကိရိယဓမ္မဘာဝေဟိ” ဟု တွေ့ရ၏။
အနုဋ္ဌိ “ပုဂ္ဂလဓမ္မဘာဝေန၊ သစ္စိကရဏဓမ္မဘာဝေန စ” ဟု ဖွင့်သောကြောင့်၎င်း၊
ရှေ့၌လည်း “သစ္စိကရဏဓမ္မာနံ” ဟု ဤပဋိပဒါတို့ကို ဆိုခဲ့သောကြောင့်၎င်း “ပုဂ္ဂလ-
သစ္စိကရဏဓမ္မဘာဝေဟိ” ဟု ရှိမှသင့်မည်။]

အထဝါ။ ။ဤနည်း၌ကား ဒုက္ခနိရောဓနိဋ္ဌာန်သို့ အာရုံပြုစောအားဖြင့် ရောက်ခြင်း
ကိစ္စသည် ဖိုလ်အခိုက်ရောက်မှ ပြီးစီး၏။ ထိုဖိုလ်ဟူသော နိရောဓပုတ္တိသို့ရောက်ကြောင်း
အကျင့်ဖြစ်သောကြောင့် မဂ်၌ယှဉ်သော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကို ပဋိပဒါဟု ခေါ်ရသည်။

ဗုဒ္ဓါဒယော အရိယာ ပဋိဝိဇ္ဇန္တိတိ ဧတ္ထဟူသော ဤပါဌ်၌။ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဘုရား အလောင်းသည်။ ရာဇဂဟံ၊ ရာဇဂြိုဟ်မြို့သို့။ အဂမာ၊ ကြွတော်မူပြီ။ ဣတိအာဒိ- သု ဝိယ၊ ဤသို့အစရှိသော ပါဠိရပ်တိုဉ်းကဲ့သို့။ ပဋိဝိဒ္ဓကာလေ၊ သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပြီးရာအခါ၌။ ပဝတ္တံ၊ ဖြစ်သော။ ဗုဒ္ဓါဒိဝေါဟာရံ၊ ဗုဒ္ဓအစ ရှိသော အခေါ်အဝေါ်ကို။ ပုရိမကာလေပိ၊ ဘုရားမဖြစ်မီ ရှေးကာလ၌လည်း။ အာရောပေတွာ၊ တင်စား၍။ ဗုဒ္ဓါဒယောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ (ကဿွာ၊ ပုရိမကာလေပိ အာရောပေတွာ ဗုဒ္ဓါဒယောတိ ဝုတ္တံ။ ဣတိ ဝိညာယ- တိ၊ နည်း။) ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ တေ ဗုဒ္ဓါဒယော၊ ထို ဗုဒ္ဓအစရှိသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ စတူဟိ၊ နှစ်သော။ မဂ္ဂေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ပဋိဝိဇ္ဇန္တိ၊ ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူကြကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ပုရိမကာလေပိ အာရောပေတွာ ဗုဒ္ဓါ- ဒယောတိ ဝုတ္တံ။ ဣတိ ဝိညာယတိ။) [မဂ်ရမှ ဗုဒ္ဓအမည် ရနိုင်သည်။ ဤနေရာ၌ ကား မဂ်မရသေးခင်က ဗုဒ္ဓအမည်ပေးထားသည်—ဟူလို။]

စ၊ ဆက်။ အရိယပဋိဝိဇ္ဇိတဗ္ဗာနိ၊ အရိယာတို့သည် ထိုးထွင်း၍ သိထိုက်ကုန် သော။ သစ္စာနိ၊ တို့တည်း။ အရိယသစ္စာနိ၊ အရိယာတို့သည် ထိုးထွင်း၍ သိထိုက် ကုန်သော သစ္စာတို့။ ဣတိ၊ သို့။ ဧတ္ထ၊ ဤအရိယသစ္စာနိဟူသောပုဒ်၌။ ပုရိမ- ပဒေ၊ အရိယပဋိဝိဇ္ဇိတဗ္ဗဟူသော ရှေ့ပုဒ်၌။ ဥတ္တရပဒလောပေါ၊ ပဋိဝိဇ္ဇိတဗ္ဗ ဟူသော နောက်ပုဒ်၏ကြောငြင်းကို။ ဒဠဗ္ဗေ၊ အရိယာ ဣမန္တိ၊ ဟူသောစကား ကို။ ပဋိဝိဇ္ဇိတဗ္ဗဋ္ဌေန၊ ထိုးထွင်း၍သိထိုက်သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်။ ကေတ္တံ၊ တခု တည်း၏အဖြစ်ကို။ ဥပနေတွာ၊ ကပ်ဆောင်တော်မူ၍။ ဣမန္တိ၊ ဣမံဟူ၍။ (ဘဂ- ဝတာ) ဝုတ္တံ။ [အဋ္ဌကထာ၌ကား ဣမာနိဟု ရှိ၏။] တသ္မာတိ၊ ကား။ တထာဂတ- ယ၊ ၏။ အရိယတ္ထာ၊ အရိယာမည်တော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တဿ၊ ထို အရိယမည်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏။ သစ္စာနိ၊ တို့တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အရိယသစ္စာနိတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ။ ဣတိ အတ္ထော။ (ကဿွာ တဿ သစ္စာနိ ဣတိ အရိယသစ္စာနိတိ ဝုစ္စန္တိ။ ဣတိအတ္ထော ဟောတိ။ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ တထာဂတေန၊ သည်။ သယံ၊ ကိုယ်တော်တိုင်။ အဓိဂတတ္ထာ၊ သိအပ်ရအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ တေနော၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်ပင်။

ဗုဒ္ဓါဒယော။ ပေ။ ပဋိဝိဇ္ဇန္တိ။ ။ အရိယသစ္စာတို့ကို ထိုးထွင်း၍ မသိမီက ဗုဒ္ဓအမည်မရ သေး။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓအမည်လည်း မရသေး၊ ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓအမည်လည်း မရသေး။ သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်း၍သိပြီးမှ ရနိုင်သော ဗုဒ္ဓစသော အမည်ကို မရမီအခါ၌ တင်စား၍ ဖလူပစာရအား ဖြင့် ဗုဒ္ဓ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ ဗုဒ္ဓါနုဗုဒ္ဓဟူ ခေါ်ဝေါ်ရသည်။ ဥပမာ—ဘုရားမဖြစ်မီ ရာဇဂြိုဟ်မြို့သို့ကြွ တော်မူသော ဘုရားအလောင်းကို “ဗုဒ္ဓ” ဟု တင်စား၍ ခေါ်ဝေါ်သကဲ့သို့တည်း။ [ပဋိဝိဇ္ဇာန- ကာလေ နိပ္ပရိယာယေန ဗုဒ္ဓါဒိသမညာတိ အာဟ ပဋိဝိဒ္ဓကာလေ ပဝတ္တန္တိ။—အနု။]

ပကာသိတတ္တာ၊ ထင်ရှား ဟောပြတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ တတော ဝေ၊ ထိုသို့ ထင်ရှား ဟောပြတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်။ အညောဟိ၊ အခြားသောသာဝကတို့သည်။ အဓိဂမနိယတ္တာ စ၊ ထိုးထွင်း၍သိအပ် ရအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ တာနိ၊ ထို သစ္စာတို့သည်။ တဿ၊ ထိုအရိယ မည်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏။ (သန္တကာနိ၊ ဥစ္စာတို့သည်။) ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တဿ သစ္စာနိ ဣတိ အရိယသစ္စာနိတိ ဝုစ္စန္တိ။ ဣတိ အတ္ထော ဟောတိ။ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ ၏။) [ပဌမဆုံး ဘုရားသိ၊ ထို့နောက် ဘုရားကဟောပေး၊ ဘုရားဟောပေးလို့ အများသိရ။ ထို့ကြောင့် သစ္စာဟူသည် ဘုရားဥစ္စာချည်းဖြစ်သည်” ဟူလို။]

အရိယဘာဝသိဒ္ဓိတောဝီတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ၌။ အရိယသာဓကောနိ၊ အရိယာအဖြစ်ကို ပြီးစေတတ်ကုန်သော။ သစ္စာနိ၊ တို့တည်း။ အရိယသစ္စာနိ၊ အရိယာအဖြစ်ကို ပြီးစေတတ်ကုန်သောသစ္စာတို့။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပုဗ္ဗေ ဝိယ၊ ရှေ့၌ ကဲ့သို့။ (ပဌမနည်း၌ကဲ့သို့။) ဥတ္တရပဒလောပေါ၊ သာဓကဟူသော နောက်ပုဒ်၏ ကြေခြင်းကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ၏။ အရိယာနိ သစ္စာနိတိဝီတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသောဤပါဌ၌။ အဝိထထဘာဝေန၊ မချွတ်မယွင်းသည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ အရဏီယတ္တာ အဓိဂမနိယတ္တာ၊ သိထိုက်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အရိယာနိ၊ တို့မည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ အယံ၊ ဤဒုက္ခစသော အခေါ်အဝေါ်ကို။ အရိယဝေါဟာရော၊ မချွတ်မယွင်း သော အခေါ်အဝေါ်ဟူ၍။ အဝိသံဝါဒကော၊ မလွဲမမှားစေတတ်သော အခေါ် အဝေါ်ဟူ၍။ အဝိတထရူပေါ၊ မချွတ်မယွင်းသည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘော ရှိသော အခေါ်အဝေါ်ဟူ၍။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဗာဓနလက္ခဏန္တိတ္ထေ၊ ဟူသော ဤပါဌ၌။ ဒုက္ခဒုက္ခတန္တိမိတ္တဘာဝေါ၊ ဒုက္ခ- ဒုက္ခ၏အဖြစ်၊ ထိုဒုက္ခ၏အကြောင်း၏အဖြစ်သည်။ ဗာဓနာ၊ နှိပ်စက်ခြင်းတည်း။ ဝါ၊ တနည်း။ ဥဒယဗ္ဗယပိဋ္ဌိတဘ၊ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းတို့ နှိပ်စက်အပ်သည်၏

အရိယဝေါဟာရော ဝါ။ ။ “ဝါ” ဟု ဆိုသော်လည်း “အရိယာနိ သစ္စာနိ” ဟူသော အဋ္ဌကထာနည်းမှ တနည်းမဟုတ်၊ အဋ္ဌကထာနည်းသို့ အစဉ်လိုက်၍ အရိယအတွက် အနက် တမျိုးဖွင့်ခြင်းသာတည်း။ ရှေ့နည်း၌ အရိယဝယ် အရဓာတ်+ဏျ-ပစ္စည်း ဖြစ်သောကြောင့် “အရိယန္တိ အဓိဂမိယန္တိ = (မချွတ်မယွင်းသည်၏အဖြစ်ဖြင့် သိထိုက်ကုန်၏) ဣတိ အရိယာနိ” ဟု သဒ္ဒါနက်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုအလို “အရိယာနိ၊ မချွတ်ကေန် မှန်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် သိထိုက်ကုန်သော။ သစ္စာနိ၊ သစ္စာတို့တည်း” ဟု အနက်ပေးပါ။ ဤနောက်နည်း၌ကား မှန် ကန်သေးအသုံးအနှုန်း အခေါ်အဝေါ်သည် အရိယာတို့၏ အခေါ်အဝေါ်တည်း။ ထို အရိယာတို့၏အခေါ်အဝေါ်ကိုပင် “အဝိသံဝါဒကော အဝိတထရူပေါ” ဟု ဝိသေသနပြုသည်။ ဤနောက်နည်းအလို “အရိယာနိ၊ မှန်ကန်ကုန်သော။ သစ္စာနိ၊ တို့တည်း” ဟု အနက်ပေးပါ။

အဖြစ်သည်။ ဗာဓနာ၊ တည်း။ ဘဝါဒီသု၊ ဘဝ အစရှိသည်တို့၌။ ဇာတိအာဒိ-
ဝသေန၊ ဇာတိဒုက္ခ အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်၎င်း။ စက္ခုရောဂါဒိဝသေန၊
စက္ခုရောဂါ အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ဖြင့်၎င်း။ အနေကဓာ၊ တပါးမက များသော
အပြားအားဖြင့်။ ဒုက္ခဿ၊ ကို။ ပဝတ္တနမေဝ၊ ဖြစ်စေခြင်းသည်ပင်။ ပုဂ္ဂလဿ၊
ကို။ သန္တာပနံ၊ ပြင်းစွာပူလောင်စေခြင်းတည်း။ တံ၊ ထိုပြင်းစွာပူလောင်စေခြင်း
သည်။ အဿ၊ ထိုဒုက္ခသစ္စာ၏။ ကိစ္စံ၊ ဖြစ်သော။ ရသေ၊ ရသတည်း။ သံသာရ-
မောက္ခေသု၊ သံသာရာ၊ သံသာရာမှ ထွက်မြောက်ခြင်းဟု ကုန်သော။ (ပဝတ္တိနိဝတ္တိ-
သု၊ အဆက်မပြတ် ဖြစ်တတ်သောဒုက္ခ၊ ထိုဒုက္ခမှ ဆုတ်နုတ်တတ်သောနိဗ္ဗာန်တို့
တွင်။) ပဝတ္တိ၊ အဆက်မပြတ်ဖြစ်ခြင်းသည်။ ဟုတွာ၊ ၍။ (တနည်း) ပဝတ္တိဟုတွာ၊
အဆက်မပြတ်ဖြစ်ခြင်း၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဂယုတိ၊ ဉာဏ်ဖြင့် ယူအပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
ပဝတ္တိပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ မည်၏။ ဝါ၊ အဆက်မပြတ် ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ယောဂီတို့
ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာခြင်း မည်၏။ ဉာဏ်ဖြင့်ယူအပ်သောကြောင့် ဉာဏ်အား
ထင်လာသည့်အတွက် “ပစ္စုပဋ္ဌာနံ”ဟု ခေါ်သည်။ “ပဝတ္တိ ဟုတွာ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ
ပဝတ္တိပစ္စုပဋ္ဌာနံ”ဟု ပြုပါ။]

တေသ္မာ၊ ဤတဏှာသမုဒယမှ။ ဒုက္ခံ၊ သည်။ ပဘဝတိ၊ စ၍ဖြစ်၏။ ပဋိသန္ဓိ-
ယံ၊ ပဋိသန္ဓေအခါ၌။ နိဗ္ဗတ္တတိ၊ စ၍ဖြစ်၏။ ပုရိမဘဝေန၊ ရှေ့ဘဝနှင့်။ ပစ္ဆိမ-
ဘဝေါ၊ သည်။ ဘဋိတော၊ ဆက်စပ်သည်။ သံယုတ္တော၊ ယှဉ်စပ်သည်။ ဟုတွာ
ပဝတ္တတိ၊ ဣတိ၊ ထိုသို့ ဒုက္ခ၏စ၍ဖြစ်ခဲ့ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်။ (သော၊ ထိုသမုဒယ
သည်။) ပဘဝေါ၊ မည်၏။ ဝေဓိ၊ ဤသို့လည်း။ ဝါ၊ ဤနည်းအားဖြင့်လည်း။
တဏှာနုသယေ၊ ကို။ အနုဟတေ၊ မပယ်နုတ်အပ်သော်။ ဣဒိဒုက္ခံ၊ သည်။ ပုနုပျုနံ၊
ထပ်။ နိဗ္ဗတ္တတိ၊ ၍။ ဣတိဝေ၊ ဤသို့။ ပုနုပျုနံ၊ ထပ်။ ဥပ္ပါဒနံ၊ ဖြစ်စေခြင်းသည်။
အနုပစ္စေဒကရဏံ၊ မပြတ်မစဲအောင်ပြုခြင်းတည်း။ ဘဝနိဿရဏနိဝါရဏံ၊
ဘဝမှထွက်မြောက်ခြင်းကိုတားမြစ်ခြင်းသည်။ ပလိဗောဓော၊ တည်း။

အစူတိရသန္တိ၊ ကား။ အစူတိသမ္ပတ္တိကံ၊ သန္တိသဘောမှ မရွေ့လျော့ခြင်း
ဟူသော သမ္ပတ္တိရသရှိ၏။ ဝါ၊ တနည်း။ စဝနံ၊ ရွေ့လျော့ခြင်းသည်။ ကိစ္စံ၊
တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တဒဘာဝံ၊ ထိုရွေ့လျော့ခြင်း၏ မရှိခြင်းကို။ ကိစ္စမိဝ၊
ကိစ္စကိုကဲ့သို့။ ဝေါဟရိတွာ၊ ခေါ်ဝေါ်၍။ အစူတိကိစ္စံ၊ မရွေ့လျော့ခြင်းကိစ္စ
ရှိ၏။ ဣတိအတ္ထော၊ စ၊ ဆက်။ အစဝနံ၊ ကို။ သဘာဝဿ၊ သန္တိသဘောကို။
အပရိစ္စေနံ၊ မစွန့်ခြင်းဟူသော။ အဝိကာရတာ၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းမရှိသည်၏
အဖြစ်ဟူ၍။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ပဉ္စက္ခန္ဓနိမိတ္တသုညတာယ၊ ခန္ဓာငါးပါးဟူသော ပုံသဏ္ဌာန်
နိမိတ်မှ ကင်းဆိတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အဝိဂ္ဂဟံ၊ အထည်ကိုယ်မဟုတ်သည်။
ဟုတွာ၊ ၍။ (တနည်း) အဝိဂ္ဂဟံဟုတွာ၊ အထည်ကိုယ်မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။
ဂယုတိ၊ ၍။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အနိမိတ္တပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ မည်၏။ ဝါ၊ အထည်ပုံဟန်

သဏ္ဌာန်နိမိတ် မရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ယောဂီတို့ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာခြင်း မည်၏။ [“သရီရံဝပုဂတ္တဉ္စာတ္တဘာဝေါ ဗောဇ္ဈိ ဝိဂ္ဂဟော”အဘိဓာန် ၁၅၁ နှင့်အညီ ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဓါသည် သရီရသဒ္ဓါ၏ ပရိယာယ်တည်း။]

အနုသယပစ္စေဒနဝသေန၊ အနုသယကို ဖြတ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ သံသာရ-
စာရကတော၊ သံသရာနှောင်းအိမ်မှ။ နိဂ္ဂမနူပါယဘာဝေါ၊ ထွက်မြောက်ခြင်း၏
အကြောင်း၏အဖြစ်သည်။ နိယျာနံ၊ တည်း။ နိမိတ္တတော၊ သင်္ခါရနိမိတ်မှ၎င်း။
ပဝတ္တတော၊ အဆက်မပြတ်ဖြစ်သော ဝဋ်ခန္ဓာဟူသောဒုက္ခမှ၎င်း။ စိတ္တဿ၊
စိတ်၏။ ဝုဠာနံ၊ ထမြောက်ကြောင်းသည်။ ဟုတော၊ ချီ။ (တနည်း) ဝုဠာနံဟုတော၊
ထမြောက်ကြောင်း၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဂယုတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝုဠာနပစ္စုပ္ပန်၊
မည်၏။ ဝါ၊ သင်္ခါရနိမိတ်၊ အဆက်မပြတ်ဖြစ်သော ဝဋ်ခန္ဓာဟူသော ဒုက္ခမှ
ထမြောက်ကြောင်း၏အဖြစ်ဖြင့် ယောဂီတို့ဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်လာခြင်း မည်၏။

အသုဝဏ္ဏာဒိ၊ ရှေ့ အစရှိသည် မဟုတ်ပါဘဲလျက်။ သုဝဏ္ဏာဒိဝိယ၊ ရှေ့ အစ
ရှိသော ဝတ္ထုကဲ့သို့။ ဒိဿမာနံ၊ ရှုမြင်အပ်သော ကျောက်ခဲစသော ဝတ္ထုသည်။
မာယာ၊ မာယာမည်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝတ္ထုသဗ္ဗာဝါ၊ ဝတ္ထု၏ထင်ရှားဖြစ်ခြင်း
ကြောင့်။ တဿာ(မ-ယ-ယ)၊ ထိုမာယာဝတ္ထု၏။ ဝါ၊ ထိုလှည့်ပတ်အပ်သော
အရာ၏။ ဝိပရိတတော၊ ဖောက်ပြန်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဝုတ္တာ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဥဒကံ
ဝိယ၊ ရေပြင်ကိုကဲ့သို့၊ ဒိဿမာနံ၊ ရှုမြင်အပ်သော။ မရိစိပန၊ တံလျှပ်သည်ကား။
(ရေရောင်သည်ကား။) ဥပဂတာနံ၊ အနီးသို့ ကပ်ရောက်သူတို့အတွက်။ တုစ္ဆာ၊
အချည်းနှီးသည်။ ဝါ၊ ဘာမျှမဟုတ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တဿာ၊ ထိုတံလျှပ်၏။
ဝတ္ထုမတ္တမ္ပိ၊ အရာဝတ္ထုမျှကိုလည်း။ နဒိဿတိ၊ မတွေ့မမြင်အပ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
ဝိသံဝါဒိတာ၊ မှားမှားယွင်းယွင်း ပြောဆိုစေတတ်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဝုတ္တာ၊ ပြီ။

နိမိတ္တတော ပဝတ္တတော။ ။ “သင်္ခါရဉာတနိမိတ္တ ဝဋ်ခန္ဓပဝတ္တတော၊ ဝုဠာနံ ယာယ
ဂစ္ဆန္တိ၊ သော ဝုဠာနဂါမိနီ”ဟူသော ဝုဠာနဂါမိနီဝိပဿနာအဖွင့်ကို ရည်ရွယ်၍ ပေးသည်။
မဇ္ဈိကား “နိမိတ္တတောတိ သမုဒယတော၊ ပဝတ္တတောတိ ဒုက္ခတော၊ အထဝါ နိမိတ္တတောတိ
ပဉ္စကုန္ဒနိမိတ္တတော၊ ပဝတ္တတောတိ သံသာရပဝတ္တတော”ဟု ဖွင့်၏။ ဆိုင်ရာသာဓကကို
ကား ရှာသင့်သည်။

ဝိပရိတတော။ ။ ရှေ့မဟုတ်ဘဲရှေ့ကဲ့သို့လှည့်ပတ်အပ်သော ကျောက်ခဲသည် မျက်လှည့်
ဖြေလိုက်သောအခါ ရှေ့မဟုတ်တော့ဘဲ ဖောက်လွှဲဖောက်ပြန် ဖြစ်သွား၏။ ဤသို့ ထင်တိုင်း
မဟုတ်ဘဲ ဖောက်ပြန်သွားခြင်းကို “ဝိပရိတ”ဟု ခေါ်သည်။

ဝိသံဝါဒိတာ။ ။ တံလျှပ်ကား အရာဝတ္ထု ဘာမျှမရှိသောကြောင့် “ဝိပရိတ”ဟု မဆို
နိုင်။ “မှားမှားယွင်းယွင်း ပြောဆိုစေတတ်၏”ဟုသာ ဆိုနိုင်သည်။ [“ဝိသံဝါဒိကာ”ဟု စာ
အုပ်တို၌ ရှိသော်လည်း တဿာကိုင့်၍ “ဝိပရိတတော”ဟု ထားသကဲ့သို့ ဤ၌လည်း တဿာကို
ငဲ့၍ “ဝိသံဝါဒိတာ”ဟု ရှိသင့်သည်။]

မရီစိမာယာအတ္တာနံ၊ တံလျှပ်၊ မျက်လှည့်ရပ်၊ အတ္တတို့၏။ ဝိပက္ခော၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော။ ဝါ၊ ပြောင်းပြန်ဖြစ်သော။ ဘာဝေါ၊ သဘောသည်။ တစ္ဆာဝိပရိတဘူတဘာဝေါ၊ မည်၏။ အရိယဉာဏဿာတိ၊ ကား။ အဝိတထဂါဟကဿ၊ မချွတ်မယွင်းအောင် ယူတတ်သော။ ဉာဏဿ၊ ၏။ (ဂေါစရော ဌိစပ်။) တေန၊ ထိုအရိယဉာဏဿ ဟူသောပါဠိဖြင့်။ ပဋိဝေပေစ္စဝေက္ခဏာနိ၊ ပဋိဝေပေဉာဏ်၊ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏ်တို့ကို။ ဂယန္တိ၊ ကုန်၏။ စ၊ ဆက်။ တေသံ၊ ထိုဉာဏ်တို့၏။ ဂေါစရဘာဝေါ၊ အာရုံ၏အဖြစ်ကို။ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗတာ၊ ထိုးထွင်း၍ သိထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ အာရမ္မဏဘာဝေါ စ၊ အာရုံ၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

အဂ္ဂိလက္ခဏံ၊ မီး၏လက္ခဏာဟူသည်။ ဥဏ္ဍတ္တံ၊ ပူသည်၏ အဖြစ်တည်း။ ဟိ၊ မှန်။ တံ၊ ထို ပူသည်၏အဖြစ်သည်။ ကတ္တစံ၊ အချို့အရပ်၌။ ကဋ္ဌာဒိဥပါဒါနဘေဒေ၊ ထင်း အစရှိသော လောင်စာတို့၏အထူးအပြားသည်။ (သတိ)ပိ၊ ရှိပါသော်လည်း။ ဝိသံဝါဒကံ ဝါ၊ အပူမှတစ်ပါး မပူဟု အလွဲအမှားကို ပြောစေတတ်သည်၎င်း။ ဝိပရိတံဝါ၊ အပူ၏ ပြောင်းပြန်သည်၎င်း။ အဘူတံဝါ၊ အပူမဟုတ်သည်၎င်း။ ကဒါစိ၊ တရံတခါ၌မျှ။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်တော့။ (သတ္တာ၊ သတ္တဝါ ဟူသမျှတို့သည်။) ဗျာဓိဗ္ဗော၊ နာခြင်းသဘောရှိကုန်၏။ ဇရာဗ္ဗော၊ အိုခြင်းသဘောရှိကုန်၏။ အထော၊ ထိုမှတစ်ပါး။ မရဏဓမ္မိနော၊ သေခြင်းသဘောရှိကုန်၏။ ဣတိတ္ထေ၊ ဤပါဠိရပ်၌။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်သော။ (အင်္ဂုတ္တိ၊ ရံတိကနိပါတ် ပဌမပဏ် သုခုမာလသုတ်၌ ဟောတော်မူအပ်သော။) ဇာတိအာဒိကာ၊ ဇာတိ အစရှိသော သဘောသည်။ လောကပကတိ၊ သတ္တလောက၏ ပင်ကိုယ်သဘောတည်း။

[“လောကပကတိ”အရ ဝဒန္တိဝါဒကို ပြလို၍ “မနုဿာနံ”စသည်ကိုမိန့်။] မနုဿာနံ၊ တို့၏။ ဥဒ္ဓိဒိဃတာ၊ အထက်၌ ရှည်လျားကုန်သည်၏အဖြစ်သည်၎င်း။ ကေစ္စာနံ၊ အချို့ကုန်သော။ တိရစ္ဆာနာနံ၊ တို့၏။ တိရိယံ ဒိဃတာ၊ ဖီလာ ရှည်လျားကုန်သည်၏အဖြစ်သည်၎င်း။ ဝါ၊ အလျားလိုက် ရှည်လျားကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်၎င်း။ ဝုဒ္ဓိနိဋ္ဌံ၊ ကြီးရင့်ခြင်း၏ဆုံးခြင်းသို့။ ပတ္တာနံ၊ ရောက်ကုန်သော သက်ရှိ၊ သက်မဲ့ အရာဝတ္ထုတို့၏။ ပုန၊ ထပ်၍။ အဝစနံ၊ မကြီးခြင်းသည်၎င်း။ ဝေမာဒိကာ စ၊ ဤသို့ အစရှိသော သဘောသည်လည်း။ (လောကပကတိ၊ လောက၏ ထုံးစံတည်း။) ဣတိ ဝဒန္တိ၊ တစ္ဆာဝိပရိတဘူတဘာဝေသု၊ တစ္ဆဘာဝ၊ အဝိပရိတဘာဝ၊ ဘူတဘာဝတို့တွင်။ ပစ္စိမော၊ နောက်ဖြစ်သော ဘူတဘာဝသည်။ တထတာ၊ ထိုသဘောရှိသည်၏အဖြစ်တည်း။ ဝါ၊ မှန်ကန်သည်၏ အဖြစ်တည်း။ ပဌမော၊ ပဌမဖြစ်သော တစ္ဆဘာဝသည်။ အဝိတထာ၊ မမှန်မကန် မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်တည်း။ ဝါ၊ မချွတ်မယွင်းသည်၏ အဖြစ်တည်း။

မဇ္ဈိမော၊ အလယ်ဖြစ်သော အဝိပရိတဘာဝသည်။ အနညထတာ၊ တပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် မဖြစ်သည်၏ အဖြစ်တည်း။ ဣတိအယံ၊ ကား။ တေသံ၊ ဤ တစ္ဆ၊ အဝိပရိတဘူတဘာဝတို့၏။ ဝိသေသော၊ တည်း။ [တစ္ဆဘာဝစသော သုံးမျိုးသည် သာမန်အားဖြင့် စဉ်းစားလျှင် မထူးခြားဟု ထင်ရသော်လည်း သေသေချာချာ စဉ်းစားမှု ဋီကာဖွင့်သည့်အတိုင်း ထူးခြားပေသည်။]

ဒုက္ခာ အညံ န ဗာဓကန္တိ၊ ဟူ၍။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သနည်း။ ဇာတိ၊ ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းသည်။ (ဒုက္ခနိမိတ္တံ၊ ဒုက္ခ၏အကြောင်းသည်။ ဟောတိ) ဝိယ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) တဏှာပိ၊ သည်လည်း။ ဒုက္ခနိမိတ္တတာယ၊ ဒုက္ခ၏အကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဗာဓိကာနန္၊ နှိပ်စက်တတ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဣတိ၊ ဤကား စောဒနာတည်း။ [“ဇာတိပိ ဒုက္ခာ”နှင့်အညီ ဇာတိသည် ဒုက္ခ၏ တည်ရာအကြောင်းဖြစ်သကဲ့သို့ တဏှာလည်း ဒုက္ခ၏ တည်ရာအကြောင်းဖြစ်ရကား နှိပ်စက်တတ်သည် မဟုတ်ပါလော-ဟူလို၊] န၊ မစောဒနာသင့်။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) ဗာဓကပဘဝဘာဝေန၊ နှိပ်စက်တတ်သော ဒုက္ခ၏ စ၍ ဖြစ်ခဲ့ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်။ (စ၍ဖြစ်ခဲ့ရာ ဖြစ်သည့်အတွက်)။ ဝိသု၊ ဒုက္ခမှ သီးခြား။ ဂဟိတတ္ထာ၊ ယူအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဝါ၊ တနည်း။ ဇာတိအာဒိနံ ဝိယ၊ ဇာတိအစရှိသည်တို့၏ကဲ့သို့။ [အာဒိဖြင့် “ဇရာပိ ဒုက္ခာ၊ ဗျာဓိပိ ဒုက္ခော” စသည်ဖြင့်လာသော ဇရာစသည်ကို ယူပါ။] ဒုက္ခဿ၊ ၏။ အဓိဋ္ဌာနဘာဝေါစ၊ တည်ရာ၏အဖြစ်သည်၎င်း။ ဒုက္ခဒုက္ခတာစ၊ ဒုက္ခဒုက္ခ၏အဖြစ်သည်၎င်း။ ဗာဓကတာ၊ နှိပ်စက်တတ်သည်၏အဖြစ်မည်၏။ ဒုက္ခဿ၊ ၏။ ပဘဝကတာ၊ စ၍ဖြစ်ခဲ့ရာ၏အဖြစ်သည်။ (ဗာဓကတာ၊ မည်သည်။) န၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပဘဝကဘာဝေန၊ စ၍ဖြစ်ခဲ့ရာ၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဂဟိတာယ၊ ယူအပ်ပြီးသော။ တဏှာယ၊ ၏။ ဗာဓကတ္ထပ္ပသင်္ဂေ၊ နှိပ်စက်တတ်သည်၏ အဖြစ်၌ ကပ်ငြိ လျဉ်းပါးဘွယ်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ တေန၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခာ အညံ န ဗာဓကန္တိ၊ ဟူ၍။ အာဟ၊ ပြီ။ ဗာဓကတ္ထနိယာမေနာတိ ပဒဿ၊ ဟူသော ပုဒ်၏။ ဒုက္ခံ၊ သည်။ ဗာဓကမေဝ၊ နှိပ်စက်တတ်သည်သာ။ ဒုက္ခမေဝ၊ ဒုက္ခသည်သာ။ ဗာဓကံ၊ နှိပ်စက်တတ်၏။ ဣတိဝေ၊ ဤသို့။ ဒွိဓာဝိ၊ ၂-ပါးအပြားအားဖြင့်လည်း။ ဗာဓကတ္ထာဝဓာရဏေန၊ နှိပ်စက်တတ်သည်၏အဖြစ်ကို ပိုင်းခြားသတ်မှတ်နိုင်ခြင်းကြောင့်။ (“သစ္စံ၊ ဟူ၍။ မတံ၊ ၏”၌စပ်။) ဣတိ အတ္ထော။ [နိယာမကို အဝဓာရဏဟု ဖွင့်သည်။]

တံ ဝိနာ နာညတောတိ၊ ကား။ အဝသေသကိလေသ။ ပေ။ သာသဝကုသလ-ဓမ္မာနံ၊ တဏှာလောဘမှကြွင်းသော ကိလေသာတရား ကိလေသာမှကြွင်းသော အကုသိုလ်တရား၊ အာသဝေါနှင့် တကွဖြစ်သော ကုသိုလ်မူလတရား၊ ကုသလမူလမှကြွင်းသော သာသဝကုသိုလ် တရားတို့၏။ ဒုက္ခဟေတုဘာဝေ၊ ဒုက္ခ၏ အကြောင်းတို့၏အဖြစ်သည်။ သတိပိ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ တဏှာယ၊ နှင့်။ ဝိနာ၊

ကင်း၍။ တေသံ၊ ထိုအဝသေသကိလေသ အစရှိသော တရားတို့၏။ ဒုက္ခဟေတု-
ဘာဝေါ၊ သည်း။ န အတ္တိ၊ မရှိ။ ပန၊ အန္တယကား။ တေဟိ၊ ထိုအဝသေသ-
ကိလေသအစရှိသော တရားတို့နှင့်။ ဝိနာပိ၊ ကင်း၍လည်း။ တဏှာယ၊ ၏။ ဒုက္ခ-
ဟေတုဘာဝေါ၊ သည်း။ အတ္တိ။ (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ကုသလေ-
ဟိ၊ တို့နှင့်။ ဝိနာ၊ ၍။ အကုသလေဟိ၊ အကုသိုလ်တို့နှင့်တကွ၎င်း။ ရူပါဝစရာဒိ-
ဟိ၊ ရူပါဝစရ အစရှိသောကုသိုလ်တို့နှင့်။ ဝိနာ၊ ၍။ ကာမာဝစရာဒိဟိ၊ ကာမာ-
ဝစရအစရှိသော ကုသိုလ်တို့နှင့်တကွ၎င်း။ တဏှာယ၊ ၏။ ဝါ၊ က။ ဒုက္ခနိဗ္ဗတ္တ-
ကတ္တာ၊ ဒုက္ခကိုဖြစ်စေနိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ဝိညာယတိ၊ ၏။)

တစ္ဆနိယျာနဘာဝတ္တာတိ၊ ကား။ ဒွိဓာပိ၊ ၂-ပါးအပြားအားဖြင့်လည်း။
နိယာမေန၊ ပိုင်းခြားသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်းကြောင့်။ [ဒွိဓာပိ နိယာမေနာ-
တိ မဂ္ဂေါ နိယျာနံ၊ နိယျာနမေဝ စ မဂ္ဂေါတိ ဒွိပ္ပကာရေန နိယာမေန။ - အနု။]
တေဿ၊ ဤမဂ်၏။ တစ္ဆော၊ မှန်ကန်သော။ နိယျာနဘာဝေါ၊ နိယျာန၏အဖြစ်
သည်။ (အတ္တိ)။ မိစ္ဆာမဂ္ဂဿ ဝိယ၊ မိစ္ဆာမဂ်၏ကဲ့သို့။ (အကုသိုလ်၌ရှိသော
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ စသည်၏ကဲ့သို့။) ဝိပရိတတာယ၊ ဖောက်ပြန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။
(အတစ္ဆော၊ မမှန်မကန်သော။) ဝါ၊ တနည်း။ လောကီယမဂ္ဂဿ ဝိယ၊ လောကီ
မဂ်၏ကဲ့သို့။ (ကုသိုလ်၌ရှိသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ စသည်၏ကဲ့သို့။) အနေကန္တိကတာယ၊
သုဂတိသို့ရောက်ဘို့ရန် ကေနမဟုတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အတစ္ဆော၊ သော။
(နိယျာနဘာဝေါ၊ သည်း။) န၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တစ္ဆနိယျာနဘာဝေါ၊
မည်၏။ မဂ္ဂေါ၊ တည်း။ တဿ၊ ထိုမှန်ကန်သော နိယျာနအဖြစ်ရှိသော မဂ်၏။
ဘာဝေါ၊ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာတည်း။ တစ္ဆနိယျာနဘာဝတ္တာ၊ ရာ။ တဿ၊ တစ္ဆ-
နိယျာနဘာဝတ္တာ၊ ထိုသို့ မှန်ကန်သောနိယျာနအဖြစ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
(“သစ္စသမ္ပတော” ၌စပ်။)

သဗ္ဗတ္ထံ၊ အလုံးစုံသောသစ္စာတို့၌။ ဒွိဓာပိ၊ အပြန်အလှန် ၂-ပါး အပြား
အားဖြင့်လည်း။ (“ဒုက္ခသည် နှိပ်စက်တတ်သည်သာ၊ ဒုက္ခသည်သာ နှိပ်စက်
တတ်၏” ဤသို့စသော ၂-ပါးအပြားဖြင့်လည်း။) နိယာမေန၊ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်

ကုသလေဟိ ဝိနာ။ ပေ ။ နိဗ္ဗတ္တကတ္တာ။ ။ “ကုသိုလ်မပါဘဲ အကုသိုလ်နှင့် တကွ-
ရူပါဝစရစသည် မပါဘဲ ကာမာဝစရစသည်နှင့်တကွ” ဟူရာ၌ အကုသိုလ် ကာမာဝရေ
စသည်တို့သည် ပဓာန မဟုတ်၊ တဏှာကသာ ပဓာနဖြစ်ကြောင်းကိုပြ၏။ “ကုသလေဟိ
ဝိနာ” နေရာဝယ် “အကုသလေဟိ ဝိနာ” ကုသလေဟိ” ဟု၎င်း၊ “ကာမာဝစရာဒိဟိ
ဝိနာ ရူပါဝစရာဒိဟိ” ဟု၎င်း ပြောင်းလွှဲ၍ ဒုက္ခကို ဖြစ်စေရာ၌လည်း တဏှာကသာ
ပဓာနဖြစ်ကြောင်းကိုပြ၏။ မှန်၏-တဏှာဆန်းကြယ်သလောက် ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံ
တို့သည် အကျိုးကိုပေးကြရ၏။ ထို့ကြောင့် မည်သည့်အကျိုးဒုက္ခမဆို တဏှာနှင့်ကင်း၍
မဖြစ်၊ အချို့ဒုက္ခတို့ကား အခြားအကုသိုလ်သည်တို့နှင့်ကင်း၍ ဖြစ်နိုင်ကြသည်။

ဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်းကြောင့်။ တစ္ဆာဝိပရိတဘူတဘာဝေါ၊ ကိ။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။
ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဣတိ တစ္ဆာ ဝိပလ္လာသတိ အာဒိ၊ အစရှိသော။ (ယံ ဝစနံ
အတ္ထိ၊ တံ ဝစနံ) အာဟ။

သစ္စသဒ္ဓဿ၊ ဇာ။ သမ္ဘဝန္တာနံ၊ ဖြစ်သင့်ကုန်သော။ အတ္တာနံ၊ အနက်တို့ကို။
ဥဒ္ဓရဏံ၊ ထုတ်ဆောင်ခြင်းသည်။ အတ္ထုဒ္ဓါရော၊ မည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ သမ္ဘ-
ဝန္တေ၊ ကုန်သော။ အတ္ထေ၊ တို့ကို။ ဝတု၊ ရှေးဦးစွာဆိုပြီး၍။ အဓိပ္ပေတက္ကဿ၊
ဤနေရာဝယ် အလိုရှိအပ်သောအနက်ကို။ ဥဒ္ဓရဏံ၊ သည်။ အတ္ထုဒ္ဓါရော၊ မည်၏။
ဝိရတိသစ္စေတိ၊ ကား။ မုသာဝါဒဝိရတိယံ၊ မုသာဝါဒမှ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း
ဝိရတိသစ္စာ၌။ (ဒိဿတိ ခွဲစပ်)။ (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝိရတိသစ္စေတိ ပဒဿ၊ ဇာ။
မုသာဝါဒဝိရတိယန္တိ အတ္ထော၊ ကိ။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။
အညဝိရတိသု၊ အခြားသောဝိရတိတို့၌။ သစ္စသဒ္ဓေါ၊ သည်။ န နိရုဇ္ဈော၊ မတက်
ရောက်။ ဝါ၊ မထင်ရှား။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ဝိရတိသစ္စေတိ ပဒဿ၊ မုသာဝါဒ-
ဝိရတိယန္တိ အတ္ထော၊ ဝိညာယတိ၊ ဇာ။) ဣဒမေဝ၊ ဤ ငါ၏အယူသည်သာ။
သစ္စံ၊ မှန်၏။ အညံ၊ ငါ၏အယူမှတစ်ပါး အခြားအယူသည်။ မောသံ၊ အချည်းနှီး
တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဂဟိတာ၊ ယူအပ်သော။ ဒိဋ္ဌိ၊ မိစ္ဆာအယူသည်။ ဒိဋ္ဌိသစ္စ၊
မည်၏။ ဝါ၊ မိစ္ဆာအယူဖြင့် ယူအပ်သောသစ္စ မည်၏။

နိဗ္ဗာနံ၊ သည်။ အမောသမ္ပေ၊ မပျောက်ပျက်သည်၏အဖြစ်ဟူသောသဘော
ရှိ၏။ တံ၊ ထို နိဗ္ဗာန်ကို။ အရိယာ၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ သစ္စတော၊ မှန်ကန်
သည်၏အဖြစ်အားဖြင့်။ ဝိဒ္ဓ၊ သိကြကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤအနက်၌။ အမောသမ္ပေတ္တာ၊
မပျောက်ပျက်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ နိဗ္ဗာနံ၊
ကို။ ပရမတ္ထသစ္စံ၊ ပရမတ္ထသစ္စာဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ပန၊ ကား။ တဿ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို
၎င်း။ တံသမ္မာပကဿ၊ ထို နိဗ္ဗာန်သို့ ကောင်းစွာရောက်စေတတ်သော။ မဂ္ဂဿ၊
ကို၎င်း။ ပဇာနနာ၊ အပြားအားဖြင့် သိခြင်းသည်။ ပဋိဝေဓော၊ ထိုးထွင်း၍
သိခြင်းသည်။ အဝိဝါဒကာရဏံ၊ မငြင်းခုံခြင်း၏ အကြောင်းတည်း။ ဣတိ၊
ကြောင့်။ ဒွယမ္ပိ၊ နိဗ္ဗာန် အရိယာမဂ် ၂-ပါးအပေါင်းကိုလည်း။ (“သစ္စန္တိ ဝုတ္တံ”
ခွဲစပ်။) ဟိ၊ မှန်။ သစ္စံ၊ သည်။ ဧကံ၊ တစ်ပါးတည်းသာတည်း။ ဒုတိယံ၊ ၂-ခု
မြောက်သည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိ။ ယသ္မိံ၊ ယင်းသစ္စာ၌။ ပဇာနံ (ပဇာနန္တိ)၊
အပြားအားဖြင့်သိသော။ ပဇာ၊ သတ္တဝါအပေါင်းသည်။ နော ဝိဝေဒ၊ မငြင်း
ခုံတော့။ ဣတိ ဣမိဿာ ဂါထာယ၊ ၌။ သစ္စန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ။

နေတံ ဒုက္ခံ၊ ပေ။ ဝိဇ္ဇတီတိ ဧတေန၊ ဤပါရှိဖြင့်။ ဇာတိအာဒိနံ၊ ဇာတိ အစ
ရှိသော တရားတို့၏။ ဒုက္ခအရိယသစ္စဘာဝေ၊ ဒုက္ခအရိယသစ္စာ၏ အဖြစ်၌။
အဝိပရိတတံ၊ မဖောက်မပြန်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဒဿေတိ၊ ပြ၏။ အညံ ဒုက္ခံ ဝိဇ္ဇ-
တီတိ ဣမိနာ၊ ဤပါရှိဖြင့်။ ဒုက္ခအရိယသစ္စဘာဝဿ၊ ဇာ။ ဇာတိအာဒိသု၊ ထို၌။

နိယတတံ၊ မြဲသည်၏အဖြစ်ကို။ (ဒဿေတိ)။ ကထဉ္စိ၊ တစုံတခုသော အကြောင်းကြောင့်။ ကောစိ၊ တစုံတယောက်သည်။ ဝေစိတ္တော၊ ဤသို့စိတ်ရှိသည်။ (ဟုတု၊ ချုံ။) သစေဝိ အာဂစ္ဆေယျ၊ အကယ်၍မူလည်း လာအံ့။ ပန၊ ထိုသို့ပင် လာပါသော်လည်း။ ပညာပနေ၊ အပြားအားဖြင့်သိစေခြင်း၌။ သဟဓမ္မေန၊ အကြောင်းနှင့်တကွ။ ပညာပနေ၊ ၌၎င်း။ အတ္တနော၊ ၏။ ဝါဒဿ၊ အယူကို။ ပညာပနေ စ၊ ၌၎င်း။ [ပဌမပညာပနေကို ၂-နည်းထပ်ဖွင့်သည်။] သမတ္တော၊ စွမ်းနိုင်သူသည်။ နတ္ထိ၊ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ ဒဿေတုံ၊ ငှါ။ အဟမေတံ၊ ပေ။ ဝိဇ္ဇေတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ။

ဇာတိအာဒိနံ၊ တို့၏။ အနညထတာ၊ ဒုက္ခမှတပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် မဖြစ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်၎င်း။ အညဿ၊ ဇာတိအစရှိသည်တို့မှ တပါးသော။ တထာဘူတဿ၊ ထို ဒုက္ခအစရှိသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်၍ဖြစ်သော တရား၏။ အဘာဝေါယေဝ စ၊ မရှိခြင်းသည်၎င်း။ ဧတ္ထ၊ ဤ နေတ် ဌာနံ ဝိဇ္ဇေတိ ဟူသောပါဠိ၌။ ဌာနာဘာဝေါ၊ အကြောင်း၏ မရှိခြင်းတည်း။ ကောစိ၊ တစုံတယောက်သည်။ သစေဝိ အာဂစ္ဆေယျ၊ အကယ်၍မူလည်း လာငြားအံ့။ အာဂစ္ဆတု၊ လာပါစေ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် လာပါသော်လည်း။ ဌာနံ၊ မိမိဝါဒကို တည်တံ့စေနိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းသည်။ နတ္ထိ၊ ဣတိအယံ၊ ကား။ ဧတ္ထ၊ ဤ နေတ် ဌာနံ ဝိဇ္ဇေတိ ဟူသောပါဠိ၌။ သုတ္တတ္တော၊ ပါဠိတော်၏ အနက်တည်း။ ဒုတိယသုတ္တေပိ၊ ၌လည်း။ သေ နယော၊ ဤနည်းတည်း။

ပန၊ ဆက်။ တတ္ထ၊ ထို ဒုတိယသုတ်၌။ သမ္ပတ္တတာ၊ သတ္တဝါတို့၏ ဇာတိဒုက္ခစသည်သို့ ကောင်းစွာရောက်ရသည်၏အဖြစ်သည်၎င်း။ ပစ္စက္ခတာစ၊ မျက်မှောက်၏ အဖြစ်သည်၎င်း။ ပဌမတာ၊ ပဌမ၏ အဖြစ်တည်း။ (ပဌမ ဟောရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၏။) တံ နိမိတ္တတာ၊ ထိုဒုက္ခ၏ အကြောင်း၏အဖြစ်သည်။ ဒုတိယတာ၊ တည်း။ (ဒုတိယဟောရခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်၏။) တဒုပသမတာ၊ ထိုဒုက္ခသမုဒယ ၂-ပါးစုံ၏ ငြိမ်းအေးကြောင်း၏ အဖြစ်သည်။ တတိယတာ၊ တည်း။ (တတိယ ဟောရခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်၏။) တံ သမ္မာပကတာ၊ ထို နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေတတ်သည်၏အဖြစ်သည်။ စတုတ္ထတာ၊ တည်း။ (စတုတ္ထဟောရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၏။) ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

နိဗ္ဗုတိကာမေန၊ ဒုက္ခခပ်သိမ်း အေးငြိမ်းခြင်းကိုအလိုရှိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပရိဇာနနာဒိဟိ၊ ဒုက္ခကို ပိုင်းခြား၍သိခြင်း အစရှိသောကိစ္စတို့မှ။ အညံ၊ အခြားသော။ ကိဉ္စိ၊ တစုံတခုသော။ ကာတပ္ပံ၊ ပြုထိုက်သော။ ကိစ္စံ၊ သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိတော့။ ဝါ၊ တနည်း။ ဣတော၊ ဤ ပရိညေယျ အစရှိသော ကိစ္စမှ။ အညံ၊ အခြားသော။ ဓမ္မဉာဏကိစ္စံ၊ သဘာဝဓမ္မကို ထိုးထွင်း၍သိခြင်းကိစ္စသည်။ နတ္ထိ၊ ပရိညေယျာဒိန္ဒြိယံ၊ ပရိညေယျ အစရှိသည်တို့သည်လည်း။ တေပုရမာနေဝ၊ ဤ လေးပါးသာလျှင် အလွန်ဆုံး အပိုင်းအခြားရှိကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ စတ္တာရေ-

ဝ၊ လေးပါးတို့ကိုသာ။ ဝုတ္တာနိ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ တဏှာယ၊ ၏။ အာဒိ-
နဝဒဿာဝီနံ၊ အပြစ်ကိုရှုလေ့ရှိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။
ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ တဏှာ ဝတ္ထုအာဒိနံ၊ တဏှာ၏တည်ရာ လောကီ ခန္ဓာငါးပါး
အစရှိသည်တို့၏။ တေပရမတာယ၊ ဤ လေးပါးသာလျှင် အလွန်ဆုံး အပိုင်း
အခြား ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (စတ္တာရေဝ၊ ဝုတ္တာနိ။) ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တံ၊
အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီ။ [တဏှာဝတ္ထုအာဒိနံ၌ အာဒိဖြင့် အဋ္ဌကထာ၌ ပြအပ်
သော “တဏှာ၊ တဏှာနိရောဓ၊ တဏှာနိရောဓပါယ” တို့ကို ယူပါ။]

တထာ၊ ထိုမှတပါး။ အာလယေ၊ တဏှာဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်၏ ကပ်ငြိတွယ်တာရာ
ဖြစ်သော။ ဝါ၊ တဏှာ၏ ကပ်ငြိတွယ်တာရာဖြစ်သော။ ပဉ္စကာမဂုဏသင်္ခါ-
တေ၊ သော။ (ဝါ၊ တနည်း။) သကလဝတ္ထုကာမသင်္ခါတေ၊ အလုံးစုံသော ဝတ္ထု-
ကာမဟုဆိုအပ်သော။ ဝါ၊ တနည်း။ အဝတ္ထယသင်္ခါတေ၊ ဘဝသုံးပါးအပေါင်း
ဟု ဆိုအပ်သော။ ဒုက္ခေ၊ ဌ။ ဒေါသဒဿာဝီနံ၊ အပြစ်ကို ရှုလေ့ရှိသော ယောဂီ
ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဝသေန၊ ဖြင့်။ အာလယာဒိနံ၊ ကပ်ငြိတွယ်တာရာ ငါးဖြာအာရုံ
ကာမဂုဏ်အစရှိသည်တို့၏။ ဝါ၊ ကပ်ငြိတွယ်တာရာ ဝတ္ထုကာမအစရှိသည်တို့၏။
ဝါ၊ ကပ်ငြိတွယ်တာရာ ဘဝသုံးဖြာအစရှိသည်တို့၏။ တေပရမတာယ၊ ကြောင့်။
(စတ္တာရေဝ၊ ဝုတ္တာနိ။) ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ [အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်သော စကား
တို့ကို ချုံး၍ဆိုထားသည်။ အာလယာဒိနံ၌ အာဒိဖြင့် “အာလယရာမ၊ အာလ-
ယသမုဏ္ဍိတ၊ အာလယသမုဏ္ဍိတပါယ” တို့ကို ယူပါ။]

အပ္ပောဋ္ဌန္တိတာ ဒဿနေန၊ အဆက်မပြတ်သည်၏အဖြစ်ကို ပြကြောင်း
ဖြစ်သော။ သဟေတုကေန ဒုက္ခေနာတိဇေတေန၊ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်။ ဒုက္ခဿ၊
၏။ အတိသံဝေဂ ဝတ္ထုတံ၊ အလွန် ထိတ်လန့်ခြင်း၏ တည်ရာ အကြောင်း၏
အဖြစ်ကို။ ဒဿေတိ၊ ပြ၏။

ပဋိဝေဉာဏံ ဝိယ၊ ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သော မဂ်ဉာဏ်သည်ကဲ့သို့။ သကိ-
ဒေဝ၊ တကြိမ်သာလျှင်။ န ဗုဇ္ဈတိ၊ သိသည်မဟုတ်။ အထခေါ၊ ကား။ အနုအနု၊
အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်။ ဗုဇ္ဈနတော၊ ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းကြောင့်။ အနုဗောဓော၊
မည်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ အနုဿဝါကာရပရိဝိတက္ကဒိဋ္ဌိနိဗ္ဗာနက္ခန္တိ အနုဂတော၊
အနုဿဝသို့ အစဉ်လိုက်၊ အာကာရပရိဝိတက္ကသို့ အစဉ်လိုက်၊ ဒိဋ္ဌိနိဗ္ဗာနက္ခန္တိသို့

အနုဿဝ။ ။ဒုက္ခာဒိနံ အရိယသစ္စဘာဝဿ အနုရူပံ ယုတ္တံ၊ အာစရိယပရမ္မရာဂတံ
ဝါ သဝနံ အနုဿဝေါ။—အနု။ ပဌမနည်း၌ အနုသည် အနုရူပအနက်ဟောတည်း။
ဒုတိယနည်း၌ အနုသည် ပရမ္မရာဂတ (ဆရာအစဉ်အဆက်မှလာခြင်း) အနက်ဟော
တည်း။ အနုဿဝ စသောပုဒ်တို့ကို ဒွန်တွဲ၍ ထိုဒွန်ပုဒ်များကို အနုဂတော၌စပ်ပါ။ အနု-
ဿဝ အနုဂတော၊ ကြားနာရခြင်းသို့အစဉ်လိုက်သော။ ဗောဓော၊ တည်း။ အနုဗောဓော။

အစဉ်လိုက်သော။ ဝါ၊ ဒုက္ခစသည်တို့၏ အရိယသစ္စအဖြစ်အားလျော်စွာ ကြား
နာရခြင်းဟူသော အနုဿဝ၊ ပထဝီ ဖဿ စသည်တို့၏ ကက္ခဋ ဖုဿနစသော
အခြင်းအရာသဘောကို ကြံစည်ခြင်း ဟူသော အာကာရ ပရိဝိတက္က၊ ဉာဏ်ဖြင့်
အကြွင်းမဲ့ရှုလျက် နှစ်သက်ခြင်းဟူသော ဒိဋ္ဌိနိဗ္ဗာနက္ခန္ဓာသို့ အစဉ်လိုက်သော။
ဗောဓော၊ သိခြင်းသည်။ ဝါ၊ သိတတ်သောဉာဏ်သည်။ အနုဗောဓော၊ မည်၏။
(ကဿူ အနုဿဝါကာရ ပရိဝိတက္က ဒိဋ္ဌိနိဗ္ဗာနက္ခန္ဓာ အနုဂတော ဗောဓော
အနုဗောဓော။ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ သော၊ ထို
အနုဗောဓဉာဏ်သည်။ ပစ္စက္ခတော၊ မျက်မှောက်အားဖြင့်။ ဝါ၊ တိုက်ရိုက်
အားဖြင့်။ န ဗုဇ္ဈတိ၊ သစ္စာတို့ကို မသိနိုင်။ ပန၊ အနွယ်ကား။ အနုဿဝါဒီဝေ-
န၊ အနုဿဝအစရှိသည်တို့နှင့်စပ်သဖြင့်။ ကပ္ပေတော၊ ကြံဆ၍။ ဂဏှာတိ၊ ယူနိုင်
၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (အနုဿဝါကာရ ပရိဝိတက္က ဒိဋ္ဌိနိဗ္ဗာနက္ခန္ဓာ အနုဂတော
ဗောဓော အနုဗောဓော။ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ ၏။)

ဆက်ဦးအု—ဘဝများစွာ သံသရာ၌ ဇာတိ ဇရာ ပျာဓိ မရဏစသည်တို့ကို ကြားနေ
ရသော်လည်း ထို ဇာတိစသည်တို့၏ ဒုက္ခအရိယသစ္စအဖြစ်ကို မသိကြ၊ စဉ်းလည်း မစဉ်း
စားမိကြ၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ပွင့်တော်မူလာမှ ဇာတိစသည်တို့၏ ဂေန်မှန်သော ဒုက္ခအဖြစ်
(ဒုက္ခအရိယအဖြစ်)ကို ကြားသိရ၏၊ ထိုသို့ ကြားသိခြင်းသည် အရိယသစ္စအဖြစ်အား
လျော်သောကြားရခြင်း၊ ဘုရားလက်ထက်တော်မူ အဆက်ဆက်လာသော ကြားရခြင်းဖြစ်
၏၊ ထိုကြားရခြင်းကို “အနု+သဝ” ဟု ခေါ်၍ ထိုအနုဿဝသို့ အစဉ်လိုက်သော ဝိပဿနာ
ဉာဏ်ဖြင့် သိခြင်းကို (သိတတ်သောဉာဏ်ကို) “အနုဿဝါနုဂတဗောဓ” ဟု ခေါ်သည်။

အာကာရပရိဝိတက္က။ ။ ထိုအနုဿဝသို့ အစဉ်လိုက်၍ဖြစ်စေ၊ အလောင်းအလျှာတို့
အတွက် အနုဿဝမရှိဘဲ အခြားအကြောင်းအားဖြင့်ဖြစ်စေ ပထဝီဓာတ်စသည် ဖဿစသည်
တို့၏ ကက္ခဋ ဖုဿနစသော အခြင်းအရာသဘောကို၎င်း၊ အနိစ္စတာ စသော အခြင်းအရာ
သဘောကို၎င်း အဖန်ဖန်ကြံစည်ခြင်းကို “အာကာရပရိဝိတက္က” ဟု ခေါ်၏။ [သုတာနုဿ-
ရေန၊ အညဿဝါ ကက္ခဋ ဖုဿနာဒိ အနိစ္စာဒိသဘာဝ သာမညာကာရ ပရိဝိတက္က အာကာရ-
ပရိဝိတက္ကော။—အနု။] ထိုအာကာရပရိဝိတက္ကသို့ အစဉ်လိုက်သော သိခြင်းသည် (သိတတ်
သောဉာဏ်သည်) “အာကာရ ပရိဝိတက္ကာနုဂတ+ဗောဓ” မည်၏။

ဒိဋ္ဌိနိဗ္ဗာနက္ခန္ဓာ။ ။ ထိုသို့ ကြံစည်အပ်ပြီးသော အခြင်းအရာကို သိမြင်တတ်သောဉာဏ်
ပညာဖြင့် အကြွင်းမဲ့ရှုလျက် နှစ်သက်ခြင်းသည် ဒိဋ္ဌိနိဗ္ဗာနက္ခန္ဓာ မည်၏။ နိဗ္ဗာနာ=အကြွင်းမဲ့
ရှုတတ်သော+ခန္ဓာ= နှစ်သက်ခြင်းတည်း။ နိဗ္ဗာနက္ခန္ဓာ= ခြင်း၊ ဒိဋ္ဌိယာ+နိဗ္ဗာနက္ခန္ဓာ
ဒိဋ္ဌိနိဗ္ဗာနက္ခန္ဓာ။ [ယထာ ဝိတက္ကတာကာရဿ ဒိဋ္ဌိသင်္ခါတာယ၊ ဒဿနက္ခတာယ ပညာယ+
နိဗ္ဗာနံ+ခမနံ(ဈေစနံ)၊ ဒိဋ္ဌိနိဗ္ဗာနက္ခန္ဓာ။—အနု။] ထို ဒိဋ္ဌိနိဗ္ဗာနက္ခန္ဓာသို့ အစဉ်လိုက်သော
သိခြင်းသည် (ဘဏ်သည်) ဒိဋ္ဌိနိဗ္ဗာနက္ခန္ဓာ အနုဗောဓ မည်၏။

ကိစ္စတောတိ၊ ကား။ ပရိဇာနနာဒိတော၊ ပိုင်းခြား၍သိခြင်းအစရှိသောကိစ္စအားဖြင့်။ (“စတ္တာရိပိ သစ္စာနိ ပဋိဝိဇ္ဇတိ” ခြံစပ်။) ဟိ၊ မှန်။ တံကိစ္စကရဏေနေ-
 ၀၊ ထိုပိုင်းခြား၍သိခြင်းအစရှိသောကိစ္စကို ပြုခြင်းကြောင့်ပင်။ တာနိ၊ ထိုသစ္စာတို့သည်။ တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား။ ပါကဋ္ဌာနိ၊ ထင်ရှားကုန်၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဝိဝဇ္ဇာနု-
 ပဿနာယ၊ ဝဋ်မှကင်းသောနိဗ္ဗာန်ကို အဖန်ဖန်ရှုတတ်သော ဝိပဿနာဖြင့်။ သင်္ခါရေဟိ၊ တေဘူမကသင်္ခါရတို့မှ။ ပတိလိယမာနမာနသဿ၊ တွန့်ဆုတ်သော စိတ်ရှိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏(သန္တာန်၌)။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ၊ သော။ မဂ္ဂဉာဏံ၊ မဂ်ဉာဏ်သည်။ ဝိသင်္ခါရံ၊ သင်္ခါရတို့မှ ကင်းသော။ ဒုက္ခနိဿရဏံ၊ ဒုက္ခမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို။ အာရမ္မဏံ၊ ကို။ ကတွာ၊ ရှိ။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသစ္စာကို။ ပရိစ္ဆိန္နတိ၊ ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ [“ဒုက္ခသစ္စာဟူသည် လောကီစိတ်၊ စေတသိက်နှင့် ရုပ်တရားသာတည်း။ ထိုထက် အပိုမရှိ”ဟု ပိုင်းခြား၍ သိနိုင်၏။] ဒုက္ခဂတံ၊ ဒုက္ခ၌အာရုံပြုသောအားဖြင့်ဖြစ်သော။ တဏှံ၊ ကိုလည်း။ ပဇဟတိ၊ ၏။ နိရောဓဉ္စ၊ နိဗ္ဗာန်ကိုလည်း။ ဖုသတိ၊ အာရုံပြုသောအားဖြင့် ရောက်၏။

(ကော ဝိယ၊ အဘယ်ကဲ့သို့နည်း။) အာဒိစ္စော၊ နေမင်းသည်။ ပဘာယ၊ အရောင်ဖြင့်။ (အန္တကာရံ၊ အမှိုက်မှောင်ကို။ ပဇဟတိ ဝိယ၊ ပယ်စွန့်သကဲ့သို့၎င်း။ အာလောကံ၊ အရောင်အလင်းကို။ ပကာသေတိ ဝိယ၊ ထင်ရှားပြသကဲ့သို့၎င်းတည်း။) သမ္မာသင်္ကပ္ပါဒိဟိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပအစရှိသော မဂ္ဂင်ခုနစ်ပါးတို့နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ဥပ္ပန္နံ၊ သော။ တံ မဂ္ဂံ၊ ထိုသမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ကို။ ဘာဝေတိ၊ ထင်စွာဖြစ်စေ၏။ (ကော ဝိယ၊ နည်း။ အာဒိစ္စော၊ သည်။ ပဘာယ၊ နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ဥပ္ပန္နံ၊ သော။ အတ္တာနံ၊ ကို။ ဘာဝေတိ ဝိယ၊ ထင်စွာဖြစ်စေသကဲ့သို့တည်း။)

အာဒိစ္စော ဝိယ ပဘာယ။ ။အာဒိစ္စော ဝိယ ပဘာယ နိရောဓံ ဖုသတိ ကိလေသန္ဓ-
 ကာရံဝိဒ္ဓိသေတိ။—အနု။ ဤအလို “အာဒိစ္စော ဝိယ ပဘာယ”ကို ရွှေလှည့်၍ စပ်ရမည်။ “နေသည် မိမိ၏အရောင်အလင်းဖြင့် အမှောင်ကို ပယ်သကဲ့သို့ ကိလေသာအမှောင်ကိုလည်း ပယ်နိုင်၏၊ အလင်းကို ထင်ရှားပြသကဲ့သို့ နိရောဓ(နိဗ္ဗာန်)အလင်းကိုလည်း ထင်ရှားပြနိုင်၏”ဟု အဓိပ္ပါယ်မှတ်ပါ။

မဂ္ဂ။ ။မဇ္ဈိကာ၌ကား “ပဘာယ သဟ ဥပ္ပန္နော အာဒိစ္စော ပဘံဘာဝေတိ ဝဇေတိ ယထာ။ ဧဝံ သမ္မာသင်္ကပ္ပါဒိဟိ သတ္တဟိ သဟ ဥပ္ပန္နံ မဂ္ဂဉာဏံ(သည်။) တံမဂ္ဂံ သမ္မာသင်္ကပ္ပါဒိကံ သတ္တဝိဓံ(ကို)ဘာဝေတိတိ အတ္တော။ ဤအလို အာဒိစ္စော ဝိယ ပဘာယကို နောက်ဝါကျနှင့်အဓိပ္ပါယ်တူရလိမ့်မည်။ ဤနည်း၌ မဂ်ဉာဏ်သည် နေနှင့်တူ၏၊ နေသည်မိမိကို ၎င်း၊ အရောင်ကို၎င်း ထင်ရှားပြသကဲ့သို့ မဂ်ဉာဏ်ဟူသော သမ္မာဒိဋ္ဌိသည်လည်း မိမိကို ၎င်း၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပသော ၇-ပါးကို၎င်း ထင်ရှားပြသည်”ဟူလို။ [ဥပမာန ဥပမေယျတူစပ်ပုံမှာ ဤမဂ္ဂ အဓိပ္ပါယ်က သာ၍ ထင်ရှားပေသည်။ ထို့ကြောင့် နိဿယ၌ “အာဒိစ္စော ဝိယ ပဘာယ”ကို ရှေ့သို့၎င်း၊ နောက်သို့၎င်း ကာကောလောကန နည်းအားဖြင့် ၂-ဘက်ကြည့်၍ အနက်ပေးလိုက်ပါသည်။]

စ၊ ဆက်။ သင်္ခါရေ၊ သင်္ခါရတို့ကို။ အမှည့်တွာ၊ မလွတ်မှု၍။ ပဝတ္တမာနေန၊ ဖြစ်သော။ ဉာဏေန၊ လောကီဉာဏ်ဖြင့်။ တေသဗ္ဗံ၊ ဤ အလုံးစုံသော ပရိစ္ဆိန္ဒန စသော အမှုကို။ ကာတုံ၊ ငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်နိုင်။ (ကသွာ၊ နည်း။) (သင်္ခါရေ အမှည့်တွာ ပဝတ္တမာနဿ ဉာဏဿ၊ ၏။) နိမိတ္တပဝတ္တေဟိ၊ သင်္ခါရနိမိတ် အဆက်မပြတ်ဖြစ်သော ဝဋ်ခန္ဓာတို့မှ။ အဝုဋ္ဌိတတ္တာ၊ မထမြောက်သေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တောနိ ကိစ္စာနိ၊ ဤလေးပါးသော ကိစ္စ တို့ကို။ ကရောန္တံ၊ ပြုနိုင်သော။ တံ ဉာဏံ၊ ထိုမဂ်ဉာဏ်သည်။ ဒုက္ခာဒိနိ၊ ဒုက္ခသစ္စာ အစရှိသည်တို့ကို။ တတ္ထ၊ ထို လေးပါးသော သစ္စာတို့၌။ သမ္မောဟနိဝတ္တနေန၊ ပြင်းစွာ တွေ့စေခြင်းကို ဆုတ်နစ်စေခြင်းအားဖြင့်။ ဝိဘာဝေတိ၊ ထင်စွာဖြစ်စေ နိုင်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ စတ္တာရိပိ သစ္စာနိ ပဿတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ။

ဒုက္ခသမုဒယမ္ပိ သော ပဿတိတိ၊ စသော ဤစကားကို။ ကာလန္တရဒဿနံ၊ ဒုက္ခကို သိရာကာလမှ တပါးသောကာလ၌ မြင်ခြင်းကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဣတိ စေ၊ ဤသို့ စောဒနာအံ၊ န၊ မစောဒနာသင့်။ (ကသွာ၊ နည်း။) ယော နုခေါ အာဝုသော။ ပေ။ သော ပဿတိတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသော စကားရပ်ဖြင့်။ ကေဒဿိနော၊ တပါးသော သစ္စာကို မြင်ခြင်း ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ အညတ္တယဒဿိတာဝိစာရဏာယ၊ အခြားသော သစ္စာ သုံးပါးအပေါင်းကို မြင်လေ့ရှိသည်၏အဖြစ်ကို စိစစ်ခြင်းသည်။ (သတိ၊ သော်။) တဿာ၊ ထိုစိစစ်ခြင်းကို။ သာနေတ္ထံ၊ ပြီးစေခြင်းအကျိုးငှါ။ ဂဝံပတိတ္ထေရေန၊ သည်။ ဣမဿ သုတ္တဿ၊ ၏။ ဝါ၊ ကို။ အာဟရိတတ္တာ၊ ဆောင်အပ်သည်၏အဖြစ် ကြောင့်၎င်း။ ပစ္စေကံ၊ အသီးအသီး တပါးစီ။ သစ္စေသု၊ တို့ကို။ ဒိဿမာနေသု၊ မြင်အပ်ကုန်လသော်။ အညတ္တယဒဿနဿ၊ အခြား သစ္စာသုံးပါးအပေါင်းကို မြင်ခြင်း၏။ ဝါ၊ ကို။ ယောဇိတတ္တာစ၊ ယှဉ်စေအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း တည်း။ [ဤသို့ ယှဉ်စေပုံကို ပါဠိတော်အတိုင်း အဋ္ဌကထာနိဿယ၌ ပြထား သည်။] အညထာ၊ တပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ အနုပဗ္ဗာဘိသမယေ၊ ကာလတပါး၌ အစဉ်အတိုင်းသိခြင်းသည်။ (သတိ၊ သော်။) ပုရိမဒိဿ၊ ရှေ့၌ သိမြင်အပ်ပြီးသော သစ္စာကို။ ပစ္စာ၊ ၌။ အဒဿနတော၊ မမြင်ခြင်းကြောင့်။ သမုဒယာဒိဒဿိနော၊ သမုဒယသစ္စာ အစရှိသည်တို့ကို သိမြင်ခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဒုက္ခာဒိဒဿနတော၊ ဒုက္ခသစ္စာ အစရှိသည်တို့ကို သိမြင်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ န ယောဇေတဗ္ဗာ၊ မယှဉ်စေထိုက်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ ဖတ်အပ်၏။ [သစ္စာ ၄-ပါးကို တပြိုင်နက် မသိဘဲ တပါးကို သိပြီးမှ နောက်နောက် တပါးကိုသိလျှင် “အကြင်သူသည် ဒုက္ခကို မြင်၏၊ ထိုသူသည် ဒုက္ခသမုဒယ စသည်ကိုလည်း မြင်၏” ဟု ယှဉ်တွဲ၍ မသုံးစွဲထိုက်။ သို့သော် ယှဉ် တွဲ၍ သုံးစွဲထားသောကြောင့် တပြိုင်နက်သိကြောင်း ထင်ရှားသည်- ဟူလိ။]

(ဒုက္ခဉာဏံ၊ ဒုက္ခသစ္စာကို သိတတ်သော ဉာဏ်သည်။) သုဒ္ဓသင်္ခါရပုပ္ဖမတ္ထ-
ဒဿနတော၊ အတ္တ မဖက် သက်သက် ရုပ်နာမ်သင်္ခါရ အစုမျှသာဟု သိမြင်နိုင်
ခြင်းကြောင့်။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ပရိယုဋ္ဌာနံ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၏ တကြခြင်းကို။ ဝါ၊
တကြသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို။ နိဝါရေတိ၊ တားမြစ်နိုင်၏။ [ကိလေသာ တပါး
ပါးလျှင် အနုသယ၊ ပရိယုဋ္ဌာနံ၊ ဝိတိက္ကမအားဖြင့် သုံးပါးပြားကြောင်းကို
ပါရာဇိကဏ်တာသာဒီကာ သိက္ခာပဟာန ဂမ္ဘီရအဖွင့်၌ ကြည့်ပါ။]

ကစ္စာန၊ ကစ္စာန။ လောကသမုဒယံ၊ ကို။ ဝါ၊ ကြွင်းသောအကြောင်းနှင့်
ပေါင်းမိလသော် လောကဟူသော ဒုက္ခ၏ ဖြစ်ကြောင်း သမုဒယသစ္စာကို။
ယထာဘူတံ၊ အကြင်အကြင်ထင်ရှားရှိသည့်အတိုင်း။ သမ္ပပ္ပညာယ၊ မဖောက်
မပြန်သိတတ်သော ဝိပဿနာပညာဖြင့်။ ပဿတော၊ မြင်သောပုဂ္ဂိုလ်၏။
လောကေ၊ လောက၌။ ယာ နတ္ထိတာ၊ အကြင် မရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသော
ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိသည်။ (အတ္ထိ)။ သာ နတ္ထိတာ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်တော့။
ဣတိ၊ သို့။ ဝစနတော၊ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ (နိဒါနသံယုတိ အာဟာရ-
ဝဂ် ကစ္စာနဂေါတ္တသုတိ၌ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။) သမုဒယဒဿနံ၊ သမုဒယ
သစ္စာကို မြင်တတ်သောဉာဏ်သည်။ ဟေတုဖလပ္ပန္နာဝိစ္ဆေဒဒဿနဝသေန၊
အကြောင်းအကျိုးတို့၏ အဆက်အသွယ်၏ မပြတ်မစဲခြင်းကို မြင်ခြင်း၏အစွမ်း
ဖြင့်။ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိပရိယုဋ္ဌာနံ၊ ကို။ ဝါ၊ ကို။ နိဝတ္ထေတိ၊ နစ်စေနိုင်၏။

ကစ္စာန၊ န။ လောကနိရောဓံ၊ ကို။ ဝါ၊ ရုပ်နာမ်သင်္ခါရဟူသော လောက၏
ချုပ်ကြောင်းနိရောဓသစ္စာကို။ ယထာဘူတံ၊ သမ္ပပ္ပညာယ၊ ပဿတော၊ လောကေ၊
ယာ အတ္ထိတာ၊ အကြင် အမြဲရှိသည်၏အဖြစ်သည်။ (အတ္ထိ)။ သာ အတ္ထိတာ၊
သည်။ န ဟောတိ၊ ဣတိ၊ သို့။ ဝစနတော၊ ကြောင့်။ နိရောဓဒဿနံ၊ သည်။
ဟေတုနိရောဓာ၊ အကြောင်း၏ချုပ်ခြင်းကြောင့်။ ဖလနိရောဓဒဿနဝသေန၊
အကျိုး၏ချုပ်ခြင်းကိုမြင်ခြင်းအစွမ်းဖြင့်။ သဿတဒိဋ္ဌိပရိယုဋ္ဌာနံ၊ နိဝါရေတိ၊ ၏။

သုဒ္ဓ။ ပေ။ နိဝါရေတိ။ ။ခန္ဓာငါးပါး၌ အတ္တဟု မှတ်ထင်နေသော ဒိဋ္ဌိကို
“သက္ကာယဒိဋ္ဌိ” ဟု ခေါ်၏။ လောကီစိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်ဟူသော သင်္ခါရတို့ကို
သိသော ဒုက္ခဉာဏ်သည် “ရုပ်နာမ်သင်္ခါရ သက်သက်သာတည်း၊ အတ္တမရှိ” ဟု မြင်နေ
သောကြောင့် ထို အတ္တကိုစွဲလမ်းသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို တားမြစ်နိုင်သည်။

သမုဒယဒဿနံ။ ။ “အတ္တသည် တဘဝဆုံးလျှင် ပြတ်စဲ၏” ဟု သိမြင်တတ်သော
မိစ္ဆာအယူသည် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ မည်၏။ သမုဒယသစ္စာဟူသော အကြောင်းကို မြင်သော
ဉာဏ်ကား အကြောင်းတဏှာ ရှိနေသမျှ အကျိုးရုပ်နာမ်သင်္ခါရတို့ မပြတ်စဲကြောင်းကို
ဉာဏ်ဖြင့်ထင်ထင် သိမြင်နေသောကြောင့်၎င်း၊ ဤဘဝ ဆုံးခါနီးသော် ထိုတဏှာသည်
ဘဝအသစ်ကို ညှစ်နေသည့်အတွက် တဏှာရှိနေသမျှ ဘဝအဆက်မပြတ်ခြင်းကို သိနေ
ရကား ထို ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ပရိယုဋ္ဌာနကို တားမြစ်နိုင်သည်။

အတ္တကာရဿ၊ မိမိသည် ပြုအပ်သော အကျိုးကို။ ပစ္စက္ခဿနတော၊ မျက်မှောက်မြင်ရခြင်းကြောင့်။ မဂ္ဂဿနေန၊ မဂ္ဂသစ္စာကို မြင်တတ်သောဉာဏ်ဖြင့်။ အတ္တကာရေ၊ မိမိသည် ပြုအပ်သော ကောင်းမှု မကောင်းမှု၏အကျိုးသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ပရကာရေ၊ သည်။ နတ္ထိ။ ပုရိသကာရေ၊ ယောက်ျားသည် ပြုအပ်သော လုံ့လဝီရိယ၏ အကျိုးသည်။ နတ္ထိ။ (သီလက္ခန္ဓံ သာမညဖလသုတ် မက္ခလိဂေါသာလဝါဒ။) ဣတိ အာဒိကံ၊ သော။ အကိရိယဒိဋ္ဌိ ပရိယုဋ္ဌာနံ။ ပဗဟတိ၊ ပယ်စွန့်နိုင်၏။

သတ္တာနံ၊ သတ္တဝါတို့၏။ သံကိလေသာယ၊ ညစ်နွမ်းခြင်းငှါ။ ဟေတု၊ ဇနကအကြောင်းသည်။ နတ္ထိ။ ပစ္စယော၊ ဥပတ္တမ္ဘကအကြောင်းသည်။ နတ္ထိ။ သတ္တာ၊ တို့သည်။ အဟေတု၊ ဇနကအကြောင်းမရှိကုန်ဘဲ။ အပစ္စယာ၊ ဥပတ္တမ္ဘကအကြောင်းမရှိကုန်ဘဲ။ သံကိလိဿန္တိ၊ ညစ်နွမ်းကြကုန်၏။ သတ္တာနံ၊ တို့၏။ ဝိသုဒ္ဓိယာ၊ စင်ကြယ်ခြင်းငှါ။ ပေ။ ဝိသုဇ္ဈန္တိ၊ စင်ကြယ်ကြရကုန်၏။ ဣတိ အာဒိကာ၊ သော။ အဟေတုကဒိဋ္ဌိ စ၊ အဟေတုကဒိဋ္ဌိကိုလည်း။ ဣမ၊ ဤသစ္စဉာဏ်၏ အကျိုးကိုပြရာ၌။ အကိရိယဒိဋ္ဌိဂ္ဂဟဏေန၊ အကိရိယဒိဋ္ဌိကို တိုက်ရိုက်ယူခြင်းဖြင့်။ ဂဟိတံ၊ ယူအပ်ပြီ။ ဣတိ ဒဠဗ္ဗာ၊ ဟိ၊ မှန်။ သာပိ၊ ထိုအကိရိယဒိဋ္ဌိကိုလည်း။ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဿနေန၊ စင်ကြယ်ခြင်း၏အကြောင်းကို မြင်ခြင်းဖြင့်။ ဝါ၊ မြင်တတ်သောဉာဏ်ဖြင့်။ ပဟိယတိ၊ ပယ်အပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ဒုက္ခဉာဏံ၊ ဒုက္ခသစ္စာကို သိတတ်သောဉာဏ်သည်။ သမုဒယဖလဿ၊ သမုဒယ၏အကျိုးဖြစ်သော။ ဒုက္ခဿ၊ ဒုက္ခဖြစ်သော ရုပ်နာမ်၏။ အဓဝါဒိဘာဝံ၊ အဓဝအစရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ ပဿတိ၊ မြင်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဖလေ၊ အကျိုးဖြစ်သော ရုပ်နာမ်၌။ ဝိပ္ပဇ္ဇိပတ္တိံ၊ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် ကျင့်ခြင်းကို။ (အထင်မှားခြင်းကို)။ နိဝတ္တေတိ၊ နှစ်စေနိုင်၏။ ဣဿရော၊ ပရမိသွာ၊ ဗြဟ္မာ၊ ဗိဿဏိုး အစိုးရသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ လောကံ၊ ကံ။ ပဝတ္တေတိ စ၊ ဖြစ်လည်း ဖြစ်စေနိုင်၏။ (စိမ်လည်း စိမ် ဖန်ဆင်းနိုင်၏။) နိဝတ္တေတိ စ၊ ဆုတ်နှစ်လည်း

မဂ္ဂဿနေန။ ။မည်သည့်ကောင်းမှု မကောင်းမှုကိုပြု၍ ထိုအမှု၏အကျိုးမရှိ၊ ပြုကာမတ္ထုပြုရုံမျှသာဖြစ်၏၊ အကျိုးမရှိသောကြောင့် ပြုရာမရောက် ဟုဖြစ်သော မိစ္ဆာအယူသည် အကိရိယဒိဋ္ဌိ မည်၏။မဂ္ဂသစ္စာကို သိသောဉာဏ်ဖြင့် အကြောင်း၏အကျိုးကို ကိုယ်တိုင်သိမြင်ရကား ထိုအကိရိယဒိဋ္ဌိကို ပယ်စွန့်နိုင်သည်။

ပဝတ္တေတိ နိဝတ္တေတိ စ။ ။ပဝတ္တေတိတိ သဇ္ဇေတိ(စိမ်၏)။ ပဝတ္တိယာ ဝါ ဟေတု ဟေတိ။ နိဝတ္တေတိတိ သံဟရတိ (ရုပ်သိမ်း၏)။ ပလယံ (ချုပ်ခြင်းသို့)ဂမေတိ။ ပလောက-တာဒိဝေနေ ဝါ မောက္ခဟေတု ဟေတိ (ပျက်စီးသည်၏အဖြစ် အစရှိသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့် လွှတ်မြောက်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၏။) —အနု။

ဆုတ်နှစ်စေနိုင်၏။ (အဖြစ်ကိုလည်း ဆုတ်နှစ် ရုပ်သိမ်းစေနိုင်၏။) ဣတိ၊ ဤသို့။ ဣဿရကာရဏိနော၊ ဣဿရသည် လောက၏ အကြောင်းဟု အယူရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဝဒန္တိ၊ ပြောဆိုကြကုန်၏။

ပဓာနတော၊ ပဓာနကြောင့်။ (ပကတိကြောင့်။) (လောကော၊ သည်။) အာဝိဘဝတိ၊ ထင်စွာဖြစ်၏။ တတ္ထေဝ၊ ထိုပဓာန၌ပင်။ ပတိလီယတိ စ၊ တွန့် ဆုတ်လည်း တွန့်ဆုတ်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ပဓာနကာရဏိနော၊ ပဓာနသည် လောက၏ အကြောင်းဟု အယူရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ (ဝဒန္တိ။) ကာလဝသေနဝ၊ ကာလ၏အစွမ်းကြောင့်သာလျှင်။ (လောကော၊ သည်။) ပဝတ္တတိ စ၊ ဖြစ်လည်း ဖြစ်ရ၏။ နိဝတ္တတိ စ၊ ဆုတ်နှစ်လည်း ဆုတ်နှစ်ရ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ကာလဝါဒိနော၊ ကာလသည် လောက၏အကြောင်းဟု အယူရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ (ဝဒန္တိ၊ ကုန်၏။) သဘာဝေနဝ၊ ပင်ကိုယ်သဘောကြောင့်သာ။ (လောကော၊ သည်။) သမ္ဘောတိ စ၊ ဖြစ်လည်းဖြစ်၏။ ဝိဘောတိ စ၊ ပျက်လည်းပျက်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သဘာဝဝါဒိနော၊ လောက၏အကြောင်းသည် သဘာဝတည်းဟု အယူရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ (ဝဒန္တိ။)

အာဒိသဒ္ဓေန၊ ဖြင့်။ အဏူဟိ၊ အဏုမြူတို့ကြောင့်။ လောကော ပဝတ္တတိ။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော သုခ ဒုက္ခ ဟူသမျှသည်။ ပုဗ္ဗေကတဟေတု၊ ရှေးရှေးဘဝက ပြုအပ်သောအကြောင်းကြောင့်။ (ဟောတိ။) ဣတိ ဝေမာဒိ၊ သော။ အကာရဏ-ပရိဂ္ဂဟော၊ အကြောင်းမဟုတ်သည်ကို သိမ်းယူခြင်းကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ၏။ ဓုမုဒကာ-ဠာရာဒီနံ ဝိယ၊ ဓုမဇာသားဖြစ်သော ဥဒကရသေ့၊ အာဠာရရသေ့ အစရှိသူ တို့၏ကဲ့သို့။ အရူပလောကေ၊ ၌၎င်း။ နိဂဏ္ဌာဒီနံ ဝိယ၊ နိဂဏ္ဌ အစရှိသူတို့၏ ကဲ့သို့။ လောကထုပိကာယ၊ လောကထုပိကာ၌၎င်း။ အပဝဂ္ဂေါ မောက္ခော၊ လွတ်မြောက်ရာနိဗ္ဗာန်သည်။ (ဟောတိ။) ဣတိ၊ သို့။ ဂဟဏံ၊ သည်။ ဟောတိ။

အာဒိသဒ္ဓေန၊ ဖြင့်။ ပဓာနဿ၊ ပဓာနဖြစ်သော ပကတိ၏။ အပ္ပဝတ္တိ၊ မဖြစ် ခြင်းသည်။ (အပဝဂ္ဂေါ၊ တည်း။ ဝါ၊ နိဗ္ဗာန်တည်း။) ဂုဏဝိယုတ္တဿ၊ ဂုဏ်နှင့် မယှဉ်သော။ အတ္တနော၊ အတ္တ၏။ သကတ္တနိ၊ မိမိတည်းဟူသောအတ္တ၌။ အဝ-ဉ္ဇာနံ၊ သက်ဝင်၍တည်ခြင်းသည်။ (အပဝဂ္ဂေါ၊ တည်း။ ဝါ၊ တည်း။) ဗြဟ္မာနာ၊ ဗြဟ္မာနှင့်။ သလောကတာ၊ တူသောလောကရှိသူ၏အဖြစ်သည်။ (အပဝဂ္ဂေါ။) ဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနဝါဒါ၊ မျက်မှောက်ဘဝ၌ နိဗ္ဗာန်ကို ပြောဆိုကြောင်း အယူဝါဒ တို့သည်။ (ဟောန္တိ။) ဣတိ ဝေမာဒိဂ္ဂဟဏဉ္စ၊ ဤသို့ အစရှိသည်တို့ကို ယူခြင်း ကိုလည်း။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဧတေ၊ ဤဂုဏဝိယုတ္တဿ အတ္တနောဟူသော ပါဠိ၌။ ဂုဏဝိယုတ္တဿာတိ၊ ကား။ ဗုဒ္ဓိ သုခ ဒုက္ခ ဣစ္ဆာ ဒေါသ ပယတ္တ ဓမ္မာ ဓမ္မ သင်္ခါရေဟိ၊ အသိဉာဏ်၊ ချမ်းသာ၊ ဆင်းရဲ၊ အလို၊ ဒေါသ၊ အားထုတ်ခြင်း၊ ဓမ္မ၊ အဓမ္မ၊ သင်္ခါရဟူကုန်

သော။ နဝဟိ၊ ကုန်သော။ အတ္တဂုဏေဟိ၊ အတ္တ၏ ဂုဏ်တို့နှင့်။ ဝိပ္ပယုတ္တဿ၊ မယဉ်သော။ (အတ္တနော သကတ္တနိအဝဋ္ဌာနံ ဌိစပ။) ဣတိ၊ သို့။ ကဏာဒဘက္ခဝါဒေါ၊ ကုဏာဒဘက္ခဆရာ၏ ဝါဒသည်။ တနည်း— ကဏာဒဘဿဝါဒေါ၊ ကဏာဒဆရာ ပြောဆိုအပ်သော ဝါဒသည်။ (ဟောတိ၊ ရှိ၏။)

ဣန္ဒြိယတပ္ပန ပုတ္တမုဒဿနာဒီဟိ၊ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေတို့ကို နှစ်သက်စေခြင်း၊ သား၏မျက်နှာကို မြင်ရခြင်း အစရှိသည်တို့နှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။ အပဝဂ္ဂေါ၊ ဒုက္ခကင်းကွာ မြတ်ချမ်းသာသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝါ၊ ဤသို့သော အယူကို။ ဂဟေတွာ၊ ၍။ တထာပဝတ္ထန၊ ထိုဣန္ဒြိယတပ္ပန ပုတ္တမုဒဿန အစရှိသည်ကို ဖြစ်စေခြင်းသည်။ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂေါ၊ ကာမချမ်းသာကို အဖန်ဖန် အားထုတ်ခြင်း မည်၏။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၌ ဗောဓိပက္ခိယ အားလုံးသွင်းပုံ

အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရေသု၊ ကုန်သော။ ဒွါဒသသု၊ ကုန်သော။ အာယတနေသု၊ တို့၌။ ကာမ ဘဝ ဝိဘဝ တဏှာဝသေန၊ ကာမတဏှာ၊ ဘဝတဏှာ၊ ဝိဘဝတဏှာတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဒွါဒသ၊ ကုန်သော။ တိကာ၊ တိုက်တို့သည်။ (၁၂-ကို ၃-ဖြင့်မြောက်။) ဆတ္ထိံသ၊ ၃၆-ပါးသော။ တဏှာဝိစရိတာနိ၊ တဏှာဝိစရိတ်တို့သည်။ (ဟောန္တိ။) ဝါ၊ တနည်း။ ခုဒ္ဒကဝတ္ထု ဝိဘင်္ဂေ၊ ၌။ အာဂတနယေန၊ ဖြင့်။ ကာလဝိဘာဂံ၊ ဝေဘန်အပ်သော ကာလအပြားကို။ အနာမသိတွာ၊ မသုံးသပ်မှု၍။ ဝုတ္တာနိ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော တဏှာတို့သည်။ (ဆတ္ထိံသ၊ တဏှာဝိစရိတာနိ၊ ဟောန္တိ။) ကိစ္စနာနတ္တေန၊ ဣဒ္ဓိ၏အခြေခံ အစရှိသောကိစ္စအားဖြင့်ထူးကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဝုတ္တာနိ၊ ခွဲခြား၍ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော။ ဝိမံသိဒ္ဓိပါဒါဒယော၊ ဝိမံသိဒ္ဓိပါဒ် အစရှိကုန်သော။ ဗောဓိပက္ခိယ၊ ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့သည်။ အတ္တတော၊ ပရမတ္ထအလို တရားကိုယ်အနက်အားဖြင့်။ ဧကတ္တာ၊ တူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ဉာဏ်ပညာချည်းဖြစ်သောကြောင့်။) သမ္မာဒိဋ္ဌိမုခေန၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိကို အဦးပမာန်ပြုသဖြင့်။ တတ္ထ၊ ထိုမဂ္ဂသစ္စာ၌။ အန္တောဂဓာ၊ အကျုံးဝင်ကုန်၏။

တယော နေက္ခမ္မဝိတက္ကာဒယောတိ၊ ကား။ ဧကောပိ၊ တပါးတည်းသော သမ္မာသင်္ကပ္ပကိုလည်း။ လောကီယက္ခဏေ၊ လောကီဝိပဿနာဘာဏ၌။ အလောဘမေတ္တာ ကရုဏာ သမ္ပယောဂဝသေန၊ အလောဘနှင့် ယှဉ်ခြင်း၊ မေတ္တာနှင့် ယှဉ်ခြင်း၊ ကရုဏာနှင့်ယှဉ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ဘိန္နာ၊ ပြားကုန်သည်။ (ဟုတွာ။) မဂ္ဂက္ခဏေ၊ ၌။ လောဘ ဗျာပါဒ ဝိဟိံသာ သမုစ္ဆေဒဝသေန၊ လောဘကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ခြင်း၊ ဗျာပါဒကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ခြင်း၊ ဝိဟိံသာကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ တယောတိ၊ သုံးပါးတို့ဟူ၍။ ဝုတ္တာ၊ ပြီ။ [သမ္မာသင်္ကပ္ပ

မဂ္ဂင် တပါးတည်းပင် ဖြစ်သော်လည်း လောကီခဏ၌ အလောဘ မေတ္တာ ကရုဏာ ၃-မျိုးနှင့်ယှဉ်သောကြောင့်၎င်း၊ မဂ်ခဏ၌ လောဘ ဗျာပါဒ ဝိဟိံသာ ၃-မျိုးကို အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်နိုင်သောကြောင့်၎င်း “တယော” ဟု သုံးမျိုးပြားကြောင်းကို ဆိုရသည်—ဟူလို။] သမ္မာဝါစာဒီသု၊ တိဉ္စိ။ သေ နယော၊ တည်း။ [သမ္မာဝါစာဒီသု၌ အာဒိဖြင့် သမ္မာကမ္မန္တကို ယူပါ။ ဝစီဒုစရိုက်လေးပါးကို ပယ်သောကြောင့် သမ္မာဝါစာကို လေးပါးဟု ဆိုထားသည်။ ကာယဒုစရိုက် ၃-ပါးကို ပယ်သောကြောင့် သမ္မာကမ္မန္တကို သုံးပါးဟု ဆိုထားသည်—ဟူလို။] ပန၊ ကား။ အပ္ပိစ္ဆတာသန္တုဋ္ဌိတာနံ၊ အပ္ပိစ္ဆတာ၊ သန္တုဋ္ဌိတာတို့၏။ ဘာဝေ၊ ရှိခြင်းသည်။ (သတိ၊ သော်။) သမ္မာအာဇီဝ သမ္ဘဝတော၊ သမ္မာအာဇီဝ၏ ကောင်းစွာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ တေန၊ ထို သမ္မာအာဇီဝဖြင့်။ တေသံ၊ ထို အပ္ပိစ္ဆတာ၊ သန္တုဋ္ဌိတာတို့ကို။ သင်္ဂဟော၊ သိမ်းယူခြင်းကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ [တာသံဟုရှိလျှင် ကောင်းမည်။]

ဘဝန္တရေပိ၊ ဘဝတပါး၌သော်မှလည်း။ [ပိဖြင့် ဤဘဝကိုပေါင်း။] ဇီဝိတဟေတုပိ၊ အသက်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်သော်မှလည်း။ [ပိဖြင့် အသက်မျှလောက် အရေးမကြီးသောအကြောင်းကို ပေါင်း။] အရိယေဟိ၊ အရိယာအရှင် သူတော်စင်တို့သည်။ အဝီတိက္ကမနိယတ္တာ၊ မလွန်ကျူးအပ် မလွန်ကျူးနိုင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အရိယကန္တာနံ၊ အရိယာတို့ နှစ်သက်အပ်ကုန်သော။ သမ္မာဝါစာဒီသီလာနံ၊ တို့ကို။ ဂဟဏေန၊ ယူခြင်းဖြင့်။ ယေန သဒ္ဓါ-ဟတ္ထေန၊ အကြင် သဒ္ဓါတည်းဟူသောလက်ဖြင့်။ တာနံ၊ ထိုသီလတို့ကို။ ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာနံ၊ ကုန်၏။ သော သဒ္ဓါဟတ္ထော၊ သည်။ ဝါ၊ ကဲ့။ ဂဟိတောယေဝ၊ ယူအပ်တော့သည်သာ။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တတော၊ ထိုသဒ္ဓါတည်းဟူသောလက်မှ။ အနညာနိ၊ တပါးတခြား မဟုတ်ကုန်သော။ သဒ္ဓိန္ဒြိယ သဒ္ဓါ-ဗလာနံ၊ တို့သည်။ တတ္ထ၊ ထိုသီလ၌။ အန္တောဂဓာနံ၊ ဟောန္တိ။ တေသံ အတ္ထိတာယာတိ၊ ကား။ သဒ္ဓိန္ဒြိယ သဒ္ဓါဗလ ဆန္ဒိဒ္ဓိပါဒါနံ၊ တို့၏။ အတ္ထိတာယ၊ ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ အတွက်။ သီလဿ၊ ၏။ အတ္ထိဘာဝတော၊ ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ တိဝိဓေနပိ၊ သုံးပါး အပြားရှိသည်လည်း ဖြစ်သော။ သီလေန၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝဟူသော သီလဖြင့်။ တယောပိ၊ သုံးပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ တေ၊ ထို သဒ္ဓိန္ဒြိယ၊ သဒ္ဓါဗိုလ်၊ ဆန္ဒိဒ္ဓိပါဒ်တို့ကို။ ဂဟိတာ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထိုသီလဟူသောမဂ္ဂသစ္စာ၌။ အန္တောဂဓာ၊ အကျုံးဝင်ကုန်၏။

စိတ္တိဒ္ဓိပါဒံ၊ ကို။ စိတ္တသမာဓိတိ၊ ဟူ၍။ ဝဒတိ၊ ဆို၏။ ဟိ၊ မှန်။ စိတ္တံ ပညဉ္စဘာဝယန္တိ၊ ဟူ၍။ စိတ္တမုခေန၊ စိတ်ကို အဦးပဓာနပြုသဖြင့်။ သမာဓိ၊ ကို။ ဝုတ္တော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သမာဓိမုခေန၊ ဖြင့်။ စိတ္တမ္ပိ၊ သည်လည်း။ ဝတ္တဗ္ဗတံ၊ ဆိုထိုက်သည်၏အဖြစ်ကို။ အရဟတိ၊ ထိုက်၏။ ပန၊ ဆက်။ စိတ္တိဒ္ဓိပါဒဘာဝနာ-

ယ၊ စိတ္တိဒ္ဓိပါဒ်ဘာဝနာကြောင့်။ သမာဓိပိ၊ သည်လည်း။ အဓိမတ္တော၊ လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည်ရှိသည်။ ဟောတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝိမံသိဒ္ဓိပါဒ်ဒီဝစနံ ဝိယ၊ ဝိမံသိဒ္ဓိပါဒ် အစရှိသော သဒ္ဓါကိုကဲ့သို့။ စိတ္တိဒ္ဓိပါဒ်ဝစနံ၊ ကို၊ အဝတော၊ တိုက်ရိုက်မဆိုမူ၍။ ဣ၊ ဤသမ္မာသမာဓိမဂ္ဂင်ဝယ် သွင်းယူရာ၌။ စိတ္တသမာဓိတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

ပီတိမနဿ၊ ပီတိနှင့်ယှဉ်သော စိတ်ရှိသူ၏။ ကာယော၊ နာမကာယ ရူပကာယသည်။ ပဿမ္မတိ၊ ငြိမ်းအေး၏။ ပဿဒ္ဓုကာယော၊ ငြိမ်းအေးသောနာမကာယ ရူပကာယရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သုခံ၊ သုခကို။ ဝေဒေတိ၊ ခံစားရ၏။ သုခိနော၊ သုခရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ စိတ္တံ၊ သည်။ သမာဓိယတိ၊ သမာဓိဖြစ်၏။ ဝါ၊ တည်ကြည်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝစနတော၊ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ (အင်္ဂုတ္တိုရ်၊ တိက၊ ဒုပဏ်၊ လောဏကပလ္လဝဂ်၊ ပရိသာသုတ်၌ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။) ပီတိ ပဿဒ္ဓိယော၊ တို့သည်။ သမာဓိ ဥပကာရာ၊ သမာဓိအား လျော်သော ကျေးဇူးကို ပြုတတ်ကုန်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ သမာဓိဂ္ဂဟဏေန၊ သမာဓိကို ယူခြင်းဖြင့်။ ဂဟိတာ၊ ကုန်ပြီ။ ဥပေက္ခာပန၊ ကိုကား။ သမာဓိဥပကာရကတော၊ သမာဓိအားလျော်သော ကျေးဇူးကိုပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ တံသဒိသကိစ္စတော စ၊ ထိုသမာဓိနှင့် တူသောကိစ္စရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သမာဓိဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတာ၊ ပြီ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ သမ္မာသမာဝိဝသေန၊ သမ္မာသမာဓိ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ သမ္မာသမာဓိနှင့်စပ်သဖြင့်။ ဧတေသံ၊ ဤ ပီတိသမ္မောဇ္ဈင်၊ ပဿဒ္ဓိသမ္မောဇ္ဈင်၊ ဥပေက္ခာသမ္မောဇ္ဈင်တို့၏။ အန္တောဂတော၊ အတွင်းဝင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို။ ဧဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ၏။

ဝိဃာတကတ္တာ၊ ဒုက္ခသစ္စာက ညှဉ်းဆဲတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဘာရော ဝိယ၊ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ရှုမှတ်ထိုက်၏။) ငြိဃာတကတ္တာတိ သံဟရဏီယဝသေန၊ (ထမ်းဆောင်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်)။ ဝိဟန္တဘာဝတော။ - အနု။] ဗာကေတ္တာ၊ ဒုက္ခသစ္စာက နှိပ်စက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုဗ္ဘိက္ခမိဝ၊ ထမင်း၏ မရှိခြင်းကိုကဲ့သို့။ ဝါ၊ ငတ်မွတ်ခေါင်းပါး အစာရှားခြင်းကိုကဲ့သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ သုခံ၊ သုခဟူသမျှသည်။ နိဗ္ဗာနပရမံ၊ နိဗ္ဗာန်သုခသာလျှင် အလွန်ဆုံးအပိုင်းအခြားရှိ၏။ ဣတိသုခဘာဝတော၊ ဤသို့ ဟောတော်မူအပ်သော ပရမသုခ၏အဖြစ်ကြောင့်။ သုတိက္ခမိဝ၊ အစာ၏ပြည့်စုံခြင်းကိုကဲ့သို့။ ဝါ၊ သာယာဝပြော အစာပေါ့ခြင်းကိုကဲ့သို့။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗံ)။ အနိဋ္ဌဘာဝတော၊ အလိုမရှိထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သာသကံသပ္ပဋိဘယတော စ၊ ယုံမှားဘွယ်နှင့်တကွ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်၊ ဘေးဘျမ်းနှင့်တကွဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသစ္စာသည်။ ဝေရီဝိသရက္ခဘယဩရိမတိရူပမံ၊ ရန်သူ၊ အဆိပ်ပင်၊ ဘေး၊ ဤဘက်ကမ်းဟူသော ဥပမာ ရှိ၏။

တထတ္ထေနာတိ၊ ကား။ တထသဘာဝေန၊ ထို ပရိညေယျအဖြစ်၌ မှန်ကန်သော သဘောရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ ပရိညေယျဘာဝေန၊ ပိုင်းခြား၍ သိထိုက်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်။ (န ဒုက္ခံ ဌိစပ်။) လူတိအတ္တော၊ နက်။ ဧတေန၊ ဤ တထတ္ထေနဟူသောပါဠိဖြင့်။ အရိယသစ္စဒ္ဓယံ၊ သမုဒယမဂ္ဂဟူသော အရိယသစ္စာ ၂-ပါးအပေါင်းသည်။ သိယာ၊ အချို့။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခတည်း။ [အနိစ္စဖြစ်သောကြောင့် ဒုက္ခတည်း။] န အရိယသစ္စံ၊ အရိယသစ္စာမဟုတ်။ သိယာ၊ အချို့။ အရိယသစ္စံ၊ တည်း။ နဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခ မဟုတ်။ လူတိ လူမံအတ္တံ၊ ကို။ ဒဿေတိ။ ဟိ၊ မှန်။ အရိယသစ္စသဒ္ဓ-ပရာ၊ နောက်၌ အရိယသစ္စသဒ္ဓါရှိကုန်သော။ ဒုက္ခာဒိသဒ္ဓါ၊ ဒုက္ခအစရှိသော သဒ္ဓါတို့သည်။ (“ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ၊ ဒုက္ခသမုဒယော အရိယသစ္စံ” အစရှိသော သဒ္ဓါတို့သည်။) ပရိညေယျာဒိဘာဝံ၊ ပရိညေယျအစရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ [အာဒိဖြင့် “ပဟာတဗ္ဗ၊ သစ္စိကာတဗ္ဗ၊ ဘာဝေတဗ္ဗ”တို့ကို ယူပါ။] ဝဒန္တိ၊ ဟောနိုင်ကုန်၏။ တေနဝ၊ ထို့ကြောင့်ပင်။ အရိယသစ္စသဒ္ဓါနပေက္ခံ၊ အရိယသစ္စသဒ္ဓါကို ဂဲ့ခြင်းမရှိသော။ ဒုက္ခသဒ္ဓါ၊ ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တသာမညဖလဓမ္မာနံ၊ မဂ်နှင့်ယှဉ်သော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၂၉၊ သာမညဖိုလ်တရားတို့ကို။ အာဒိပဒ-သင်္ဂဟော၊ ဒုက္ခံ န အရိယသစ္စဟူသော အစပုဒ်ဖြင့် သိမ်းယူခြင်းကို။ ဝတ္ထော၊ ဆိုအပ်ပြီ။ [စက်လေးပါးလှည့်ရာတွင် “ဒုက္ခံ န အရိယသစ္စံ” သည် အစပုဒ်ဖြစ်၏။ ထို အစပုဒ်၌ “မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တသာမညဖလဓမ္မ”တို့ကို သွင်းယူထားသည် - ဟူလို၊ အဋ္ဌကထာ၌ကြည့်ပါ။] တဒပေက္ခံ၊ ထို အရိယသစ္စသဒ္ဓါကို ဂဲ့ခြင်းရှိသော။ (ဒုက္ခသဒ္ဓါ၊ ကို။) သန္ဓာယ၊ ၍။ (မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တသာမညဖလဓမ္မာနံ၊ တို့ကို။) စတုတ္ထပဒ-သင်္ဂဟော၊ “နေဝ ဒုက္ခံ န အရိယသစ္စံ”ဟူသော စတုတ္ထပုဒ်ဖြင့် သိမ်းယူခြင်းကို။ (ဝတ္ထော၊ ပြီ။)

သမုဒယာဒိသု၊ တိဉ္စိ။ အဝသေသကိလေသာဒယော၊ တဏှာမှကြွင်းသော ကိလေသာအစရှိသည်တို့သည်။ [အာဒိဖြင့်ယူအပ်သော အနက်တို့ကို အနုဋီကာ၌ ကြည့်ပါ။] သမုဒယော၊ သမုဒယသာမည်၏။ န အရိယသစ္စံ၊ အရိယသစ္စာ မမည်။ သင်္ခါရနိရောဓော၊ သင်္ခါရ၏ချုပ်ခြင်း ဘင်သည်၎င်း။ နိရောဓသမာပတ္တိ စ၊ နိရောဓသမာပတ်သည်၎င်း။ နိရောဓော၊ နိရောဓသာ မည်၏။ န အရိယသစ္စံ၊ မမည်။ အရိယမဂ္ဂတော၊ အရိယာမဂ်မှ။ အညာနိ၊ အခြားကုန်သော။ မဂ္ဂင်္ဂါနိ၊ ဖိုလ်၌ယှဉ်သော မဂ္ဂင်္ဂရှစ်ပါးတို့သည်။ [အညာနိ မဂ္ဂင်္ဂါနိတိ ဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိ-အာဒယော။ -အနု။] မဂ္ဂေါ၊ မဂ်သာမည်၏။ န အရိယသစ္စံ၊ မမည်။ လူတိ လူမိနာ နယေန၊ အားဖြင့်။ ယောဇနာ၊ အနက်ကိုယှဉ်စေခြင်းကို။ ကာတဗ္ဗာ၊ ပြုထိုက်၏။

ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသည်။ ဝေဒနီယံ၊ ခံစားထိုက်သောသဘောသည်။ သန္တံပိ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ဝေဒကရဟိတံ၊ ခံစားတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမှ ကင်း၏။ ပန၊ ထိုသို့ ဝေဒကရဟိတ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ကေဝလံ၊ ဝေဒက မဖက် သက်သက်။

တသ္မိံ*၊ ထိုဒုက္ခသည်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ပစ္စယေဟိ၊ အဝိဇ္ဇာ တဏှာစသော အကြောင်းတို့ကြောင့်။ ပဝတ္ထမာနေ၊ ဖြစ်လသော။ ဒုက္ခံ ဝေဒေတိတိ၊ ဒုက္ခံ ဝေဒေတိဟူ၍။ ဝါ၊ ဒုက္ခကို ခံစား၏ဟူ၍။ ဝေါဟာရမတ္ထံ၊ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းမျှ သည်။ ဝါ၊ ခေါ်ဝေါ် ပြောဆိုကြောင်း နာမည်ပညတ်မျှသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတရေသုပိ၊ ဒုက္ခမှတစ်ပါးသော သစ္စာတို့၌လည်း။ ဧဝံ၊ ဤ အတူတည်း။

ကိရိယာဝ ဝိဇ္ဇတိတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ သမုဒယမေဝ၊ သမုဒယသစ္စာကို ပင်။ ဝဒေတိ၊ ဆို၏။ ဝါ၊ တနည်း။ တဿ၊ ထို သမုဒယသစ္စာ၏။ ဒုက္ခပစ္စယဘာဝံ၊ ဒုက္ခ၏အကြောင်း၏အဖြစ်ကို။ (ဝဒေတိ)။ မဂ္ဂေါ အတ္တိတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗေဆိုထိုက် လျက်။ မဂ္ဂမတ္တိတိ၊ ဟူ၍။ ဩကာရဿ၊ ဩအက္ခရာ၏။ အဘာဝေါ၊ အ၏အဖြစ် ကို။ ကတော၊ ပြုအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဧဌဗ္ဗော။ [လောပဉ္စတတြာကာရေ-သုတ်ဖြင့် သရနောင်းရာ၌ ဩကိုချေ၊ ထိုကျေရာ၌ အ-လာ၊ မ အာဂံ။] ဂမကောတိ၊ ကား။ ဂန္တာ၊ နိဗ္ဗာန်သို့သွားတတ်သူသည်။ (န ဝိဇ္ဇတိ၊ မရှိ။) [ဂမကသမာသ်ဟူရာ၌ ကဲ့သို့ “ဂမကော၊ သိစေတတ်သူ” ဟု အနက်ပေးမည်စိုးသောကြောင့် “ဂန္တာ” ဟု ဖွင့်သည်။] သာသဝတော၊ အာသဝေါတရားတို့နှင့် တကွဖြစ်ရသည်၏ အဖြစ် သည်။ အသုဘတော၊ မတင့်တယ်သော တရားတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာတည်း။ ဣတိကတွာ၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ နိရောဓမဂ္ဂ၊ အာသဝေါတရားတို့၏အာရုံ မဟုတ်သော နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာတို့သည်။ သုဘာဝေ၊ တင့်တယ်ကုန်သည် သာ။ [အာသဝေါတရားတို့က အာရုံမပြုနိုင်လောက်အောင်ပင် တင့်တယ်သော သစ္စာများဖြစ်ကြသည် - ဟူလို။]

ဒုက္ခာဒိနံ၊ ဒုက္ခအစရှိသော သစ္စာသုံးပါးတို့၏။ ပရိယာယေန၊ ပရိယာယ် အားဖြင့်။ သမုဒယာဒိဘာဝေါ၊ သမုဒယ အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်သည်လည်း။ အတ္တိ၊ ရှိနိုင်၏။ နိရောဓဘာဝေါ ပန၊ နိရောဓ၏ အဖြစ်သည်ကား။ န အတ္တိ၊

သမုဒယာဒိဘာဝေါ။ ။ဒုက္ခသစ္စာသည် ပရိယာယ်အားဖြင့် သမုဒယ မဂ္ဂလည်း ဖြစ် နိုင်၏။ ဘာကြောင့်နည်း—ဒုက္ခသစ္စာတွင် ပါဝင်သော ကုသိုလ်သည် ဇာတိဒုက္ခစသည်တို့၏ အကြောင်းဖြစ်ရာ၌ သမုဒယလည်း မည်၏။ ဝိပဿနာဉာဏ် စသည်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက် ကြောင်း မဂ္ဂလည်း ဖြစ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့်တည်း။...သမုဒယသစ္စာသည် ပရိယာယ်အားဖြင့် မဂ္ဂ ဒုက္ခ ဖြစ်နိုင်ပြန်၏။ ဘာကြောင့်နည်း— တဏှာသံယောဇဉ်ဖြင့် သူတော်ကောင်းတို့နှင့် ပေါင်းသင်းသို့ရန် တောင့်တစေကာမူ ဘုရား အစရှိသော သူတော်ကောင်းတို့နှင့် ပေါင်းမိ သောအခါ ထို တဏှာသည်ပင် ပရိယာယ်အားဖြင့် နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း လမ်းကောင်း မဂ္ဂလည်း ဖြစ်နိုင်၏။ ထိုသမုဒယသည်ပင် “ယဒနိစ္စံ၊ တံ ဒုက္ခံ” အရ အနိစ္စဖြစ်သောကြောင့် ဒုက္ခလည်း ဖြစ်ပြန်၏။ ထို့ကြောင့်တည်း။...မဂ္ဂသစ္စာသည် ပရိယာယ်အားဖြင့် ဒုက္ခ သ. ဒ. လည်း ဖြစ်ရပြန်၏။ ဘာကြောင့်နည်း— “ယဒနိစ္စံ၊ တံ ဒုက္ခံ” ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့်

မရှိနိုင်။ နိရောဓဿ ဝါ၊ နိရောဓ၏မူလည်း။ ဒုက္ခာဒိဘာဝေါ၊ ဒုက္ခအစရှိသည်၏ အဖြစ်သည်။ (နတ္ထိ၊ မရှိ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ အညမညသမင်္ဂီတာ၊ ဒုက္ခသမုဒယ မဂ္ဂတို့နှင့် နိရောဓ၏ အချင်းချင်း အတူတကွဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ နိရောဓနှင့် ဒုက္ခ သမုဒယ မဂ္ဂတို့၏ အချင်းချင်း အတူတကွ ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်သည်။ န၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ နိရောဓသုညာနိဝါတိ အာဒိ၊ အစရှိသော။ (ယံ ဝစနံ အတ္ထိ၊ တံ ဝစနံ) အာဟ။

သမုဒယေ ဒုက္ခဿာဘာဝတောတိ၊ ကား။ ပေါနောဘဝိကာယ၊ တဖန်ဘဝ ဟူသော အကျိုးရှိသော။ ဝါ၊ တဖန်ဘဝကို ဖြစ်စေတတ်သော။ တဏှာယ၊ အကြောင်းတဏှာ၌။ (အကြောင်းတဏှာထဲ၌။) ပုနဗ္ဗဏှ၊ တဖန်ဘဝဟူသော အကျိုး၏။ (နောက်ဘဝဟူသော ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ ဒုက္ခသစ္စာအကျိုး၏။) အဘာဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ (“ဟေတု၊ အကြောင်းသည်။ ဖလသုညော၊ အကျိုးမှ ကင်းဆိတ်၏” ဟု အဋ္ဌကထာ၌စပ်။)

ဝါ၊ တနည်း။ ပကတိဝါဒီနံ၊ ပကတိသည် သတ္တဝါတို့၏ အစဟု ပြောဆိုလေ့ ရှိသော ကာပိလဆရာတို့၏။ ဝိကာရာ၊ မဟန္တ အစရှိသော ဝိကာရတို့သည်။ ဝိဘာဝတော၊ ထင်စွာဖြစ်ရာအခါမှ။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ (ထင်စွာမပေါ်မီ ရှေး၌။) ပဋိပ္ပလိနာ၊ တဖန်တွန့်ဆုတ် ငုပ်နေကုန်သည်။ ဟုတူစ၊ ဖြစ်၍လည်း။ [စဖြင့် ထင်ရှားဖြစ်သောအခါ မငုပ်မလျိုးသည်ကို ပေါင်း။] ပကတိဘာဝေနော၊ ပကတိ၏ အဖြစ်ဖြင့်သာလျှင်။ တိဋ္ဌန္တိ ယထာ၊ တည်ကုန်သကဲ့သို့။ [ဤ ဥပမာ စကားဖြင့် ပကတိဟူသော အကြောင်းသည် ဝိကာရဖြစ်သော အကျိုးနှင့် တခု တည်း အဖြစ်ဖြင့် တည်ရှိပုံကိုပြသော ဝိသဒိသုပမာတည်း။] ဝေ၊ ဤ အတူ။ သမုဒယသမ္ပယုတ္တံ၊ တဏှာသမုဒယနှင့် သမ္ပယုတ်သည်။ (သမာနံ)ပိ၊ ဖြစ်ပါ သော်လည်း။ ဝါ၊ ဖြစ်သည်လည်း ဖြစ်သော။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသည်။ [လောဘမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်တည်းဟူသော ဒုက္ခကို ဆိုလိုသည်။] သမုဒယဘာဝေန၊ သမုဒယ၏ အဖြစ်ဖြင့်။ န တိဋ္ဌတိ၊ မတည်။ [အကြောင်း ပကတိနှင့် အကျိုးဝိကာရသည် ပကတိတခုတည်း၏ အဖြစ်ဖြင့် တည်သကဲ့သို့၊ အကျိုးဒုက္ခသည် အကြောင်း သမုဒယနှင့် တကွဖြစ်စေကာမူ တခုတည်းအဖြစ်ဖြင့် မတည်ပါ-ဟူလို။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ သမုဒယေ ဒုက္ခဿာဘာဝတောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

အနိစ္စဖြစ်သည့်အတွက် ဒုက္ခလည်း ဖြစ်နိုင်ပြန်၏။ အရဟတ္တမဂ်ကို ရလျှင်ပင် လူ့ဘဝ နတ် ဘဝ၌ ပရိနိဗ္ဗာန်စံရခြင်း တည်းဟူသော မရဏဒုက္ခနှင့် ရင်ဆိုင်ရသောကြောင့် ပရိယာယ် အားဖြင့် ဒုက္ခ၏အကြောင်း သမုဒယလည်း ဖြစ်ပြန်၏။ ထို့ကြောင့်တည်း။

န ပန နိရောဓ။ပေ။ သမင်္ဂီတာ။ ။ထို သစ္စာသုံးပါးသည် မည်သည့်အခါမျှ သန္တိ- သုခနှင့် မပေါင်းနိုင်ရကား ပရိယာယ်အားဖြင့်သော်မှ နိရောဓအမည်ကို မရနိုင်ပါ။ နိရောဓ သစ္စာကလည်း ထို သစ္စာ ၃-ပါးနှင့်ရော၍ မဖြစ်ပါ။

အဝိဘတ္တေဟိ၊ အသီးအခြား မဝေဘန်အပ်ကုန်သေးသော။ ဝိကာရေဟိ၊ ဝိကာရတို့ဖြင့်။ ပကတိဘာဝေနဝ၊ ပကတိ၏အဖြစ်ဖြင့်သာလျှင်။ ဌိတေဟိ၊ တည်ကုန်သော။ မဟန္တာဝိသေသိန္ဒြိယဘူတ ဝိသေသေဟိ၊ မြင့်မြတ်သောဉာဏ်၊ အထူးမရှိသော ရူပစသော တမ္မတ္ထ၊ စက္ခုစသော ဣန္ဒြေ၊ ပထဝီစသော ဘုတ် အလူးတို့ဖြင့်။ ပကတိဝါဒီနံ၊ တို့၏။ ပကတိ၊ အကြောင်းပကတိသည်။ သဂဗ္ဗာ၊ အကျိုး ကိုယ်ဝန်နှင့်တကွ ဖြစ်သည်။ ဟောတိ ယထာ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ ဤအတူ။ ဟေတု၊ အကြောင်းသစ္စာ ၂-ပါးသည်။ ဖလေန၊ အကျိုးသစ္စာ ၂-ပါး အားဖြင့်။ သဂဗ္ဗော၊ ကိုယ်ဝန်နှင့်တကွ ဖြစ်သည်။ န၊ မဟုတ်။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။

ဒုက္ခသမုဒယာနံ နိရောဓမဂ္ဂါနဉ္စ အသမဝါယာတိ တေ၊ ဟူသော ဤစကားကို။ ဝိဝရန္တော၊ ဖွင့်ပြလိုသည်။ (ဟုတော့)။ န ဟေတု သမဝေတံ ဟေတု ဖလန္တိ-အာဒိ၊ သော။ (ယံ ဝစနံ အတ္ထိ၊ တံ ဝစနံ သင်္ဂဟကာရော)။ အာဟ။ တတ္ထ၊ ထို န ဟေတု သမဝေတံ ဟေတုဖလံ အစရှိသောစကားရပ်၌။ ဣဓ၊ ဤလောက၌။ တန္တုဿ၊ ချည်မျှင်အပေါင်းတို့သည်။ (သမဝေတေသု၊ အညီအမျှ တကွဖြစ်ကုန် လသော်။) ပဋေသ၊ အဝတ်ပုဆိုးတည်း။ (ဣတိ အာဒိနာ ဗုဒ္ဓိဝေါဟာရဇနကော ၌စပ်။) ကပါလေသု၊ အိုး၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော အိုးလုပ်ဘိုရန် မြေညက် တို့သည်။ (သမဝေတေသု)။ ဃဋေသ၊ အိုးတည်း။ ဗိရဏေသု၊ သင်မြက်တို့သည်။ (သမဝေတေသု)။ ကဋေသ၊ သင်ဖြူးတည်း။ ဒွိအဏူသု၊ ပရမာဏုမြူ ၂-ခုတို့ သည်။ (သမဝေတေသု)။ ဒွိအဏူကံ၊ ပရမာဏုမြူ ၂-ခုအပေါင်းတည်း။ ဣတိ

မဟန္တာ။ ပေ။ ဝိသေသေဟိ။ ။အဝိဘတ္တေဟိ ဝိကာရေဟိ၌ ဝိကာရေဟိကိုပင် “မဟန္တာ။ ပေ။ ဝိသေသေဟိ” ဟု သရုပ်ဖော်သည်။ ထိုတိုင် “မဟန္တာ” ဟူသည် မဟာ-ဗုဒ္ဓိ=ကြီးစွာသောဉာဏ်တည်း။ ထိုဉာဏ်ကို ကာပိလဆရာတို့က “မဟဇ္ဈာသယ” ဟုလည်း ခေါ်ကြသတတ်။

“အဝိသေသ” ဟူသည် ရူပတမ္မတ္ထစသော ၅-ပါးနှင့် အဟံကာရ (ငါဟု ပြုတတ်သော မာနံ) ဟူသော ၆-ပါးတည်း။ ရူပတမ္မတ္ထစသော၌ အာဒိဖြင့် သဒ္ဓ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ တို့ကိုယူ၊ ထိုတမ္မတ္ထ ၅-မျိုးကို ဆရာတော်၏ အဘိဓာန်နိဿယ ၉၂-ဂါထာ၌ သဒ္ဓ၊ ဖဿ၊ ရူပ၊ ရသ၊ ဂန္ဓ ဟု သရုပ်ဖော်၏။ ထို၌ “ဖဿ” ဟူသည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတည်း။

“ဣန္ဒြိယ” ဟူသည် စက္ခုစသော ၅ပါး၊ ဝါစာ၊ ပါဏိ၊ ပါဒ၊ ပါယု (ဝစ္စမဂ်) ဥပတ္တ(ဆရာတော်၏နိဿယ၌ “အင်္ဂဇာတ” ဟု ပါ၏။ ထိုအင်္ဂါဇာတ်ကို ဤ၌ “ဥပတ္တ” ဟု ဆိုထားဟန်တူသည်။)

“ဘူတဝိသေသ”ဟူသည် ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးနှင့် အာကာသ၊ ၅-ပါးတည်း” ဟု အနုဇ္ဈိက၌ ဖွင့်သည်။ “ဤအားလုံးသည် ပကတိ၏ အကျိုးဖြစ်ကြပေလည်း ပကတိမှ ခွဲခွဲမီ ပကတိအတွင်း၌ ကိုယ်ဝန်ကလေးကဲ့သို့ တည်နေကြသည်” ဟု ယူကြသတတ်။

အာဒိနာ၊ ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့်။ ဣမ၊ ဤလောက၌။ ဗုဒ္ဓိဝေါဟာရနေကော၊ ဉာဏ်၊ အခေါ်အဝေါ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော။ (သမ္ဗန္ဓော ခွဲစပ်။) အဝိသု၊ သီးခြား မဟုတ်ဘဲ။ (တခုစီမဟုတ်ဘဲ)။ သိဒ္ဓါနံ၊ ထင်ရှားကုန်သော ချည်မျှင် အစရှိသည် တို့၏။ သမ္ဗန္ဓော၊ ပေါင်းစပ်ခြင်းသည်။ သမဝါယော၊ သမဝါယတည်း။

တေန သမဝါယေန၊ ထို သမဝါယအားဖြင့်။ ကာရဏေသု၊ အကြောင်း ဖြစ် ကုန်သော။ ဒွိသု၊ ကုန်သော။ အဏုသု၊ ပရမာဏုမြူခုတို့သည်။ (သမဝေတေသု)။ ဒွိအဏုကံ၊ ပရမာဏုမြူ ၂-ခုအပေါင်းဖြစ်သော။ ဖလံ၊ အကျိုးသည်။ သမဝေတံ၊ အညီအမျှ တကွဖြစ်သည်။ ဧကီဘူတမိဝ၊ တခုတည်းမဟုတ်သော်လည်း တခု တည်းဖြစ်၍ ဖြစ်သကဲ့သို့။ သမ္ဗန္ဓံ၊ ပေါင်းစပ်မိသည်။ (ဟောတိ)။ တိသု အဏု သု၊ တို့သည်။ (သမဝေတေသု)တိအဏုကံ ဖလံ သမဝေတံ ဧကီဘူတမိဝ သမ္ဗန္ဓံ ဟောတိ။ ဣတိ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဝါ၊ ဤနည်းအားဖြင့်။ မဟာပထဝီ မဟာဥဒက- မဟာအဂ္ဂိ မဟာဝါတကုဉ္စပရိယန္တံ၊ ကြီးစွာသော မြေအစု၊ ကြီးစွာသော ရေ အစု၊ ကြီးစွာသော မီးအစု၊ ကြီးစွာသော လေအစု အပိုင်းအခြားရှိသော။ ဖလံ၊ သည်။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ကာရဏေသု၊ အကြောင်းတို့၌။ သမဝေတံ၊ အညီအမျှ တကွဖြစ်၏။ ဣတိ၊ သို့။ သမဝါယဝါဒိနော၊ သမဝါယကို ပြောဆိုလေ့ရှိသော ဆရာတို့သည်။ ဝဒန္တိ၊ ၏။ [ဤဝါဒ၌ မဟာပထဝီမြေကြီး စသည်တို့လည်း အဏုမြူများစွာတို့၏ အပေါင်းပင် ဖြစ်သတတ်၊ အဘိဓမ္မာနည်းအားဖြင့်ကား အဋ္ဌကလာပ်ရုပ် အပေါင်းဟု မှတ်ပါ။]

ပန၊ ဆက်။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဝဒန္တေဟိ၊ ပြောဆိုကုန်သော သမဝါယဝါဒိ ဆရာတို့သည်။ (ဝုတ္တံ ခွဲစပ်။) အပရိမာဏေသု၊ အတိုင်းအရှည် မရှိကုန်သော။ ကာရဏေသု၊ အကြောင်းတို့ကြောင့်။ မဟာပရိမာဏံ၊ များသော အတိုင်းအရှည် ရှိသော။ ဧကံ၊ တခုသော။ ဖလံ၊ အကျိုးသည်။ (မဟာပထဝီစသော အကျိုး သည်။) သမဝေတံ၊ သည်။ (ဟုတွာ)။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။ အန္တောဂဓေဟိ၊ အတွင်းဝင်ကုန်သော။ ကာရဏေဟိ၊ အကြောင်းတို့ဖြင့်။ သဂဗ္ဗံ၊ ကိုယ်ဝန်နှင့် တကွဖြစ်၏။ အသုညံ၊ မဆိတ်။ ဣတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဣမ၊ ဤသစ္စာ လေးပါးတို့၌။ သမဝါယာဘာဝါ၊ အတူတကွ ပေါင်းဆုံခြင်း၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ ဖလေ၊ အကျိုးသစ္စာ ၂-ပါး၌။ ဟေတု၊ အကြောင်းသစ္စာ ၂-ပါးသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဖလံ၊ အကျိုးသည်။ ဟေတု သုညံ၊ အကြောင်းမှ ကင်းဆိတ်၏။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။

ပဝတ္တိဘာဝတောတိ၊ ကား။ သံသာရဿ၊ ၏။ ပဝတ္တိဘာဝတော၊ အဆက် မပြတ် ဖြစ်ခြင်းသဘောအားဖြင့်။ (ဧကဝိဓံ ခွဲစပ်။) စတုအာဟာရဘေဒတောတိ ဣမိနာ၊ ပါဠိဖြင့်။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ အာဟာရဘေဒေ၊ အာဟာရ အထူး အပြားတို့ကို၎င်း။ တေဟိ၊ ထို အာဟာရအထူးအပြားတို့ကြောင့်။ ဘိန္နေ၊ ပြား

ကုန်သော။ တပ္ပစူယဓမ္မဘေဒေ ၈၊ ထို အာဟာရဟူသော အကြောင်းရှိသော အကျိုးတရားတို့၏ အထူးအပြားတို့ကို၎င်း။ သင်္ကဏာတိ၊ သိမ်းယူ၏။ ရူပါဒိ- ခန္ဓဝသေန၊ ရူပက္ခန္ဓာအစရှိသော ခန္ဓာတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ ဝါ၊ တနည်း။ အာရမ္မဏဝသေန၊ ရူပါရုံအစရှိသော အာရုံတို့၏အစွမ်းအားဖြင့်။ ရူပါဘိနန္ဒနာဒိ- ဘေဒေါ၊ ရူပါဘိနန္ဒန အစရှိသည်တို့၏ အပြားသည်။ (ဟောတိ)။ . ဥပါဒါနေ- ဟိ၊ ကာမုပါဒါန်အစရှိသော ဥပါဒါန်တို့သည်။ ဥပါဒါယတိ၊ ကပ်၍ ယူအပ်၏။ ဝါ၊ စွဲလမ်းအပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဥပါဒါ၊ မည်၏။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓပဉ္စကံ၊ ဥပါဒါ- နက္ခန္ဓာ ၅-ပါးအပေါင်းတည်း။ နိဗ္ဗာနဉ္စ၊ သည်လည်း။ တံ နိဿရဏဘူတံ၊ ထို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၏ ထွက်မြောက်ရာဖြစ်၍ဖြစ်၏။ တဿ၊ ထိုဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၏။ ဝူပသမော၊ ငြိမ်းအေးရာတည်း။ တံ သန္တိ၊ ထိုဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၏ ငြိမ်းအေးခြင်း တည်း။ ဣတိကတွာ၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ တဿ၊ ထို ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၏။ (သေသတံ ခွံစပ်)။ ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်။ ပစ္ဆိမံ၊ နောက်ဆုံးဖြစ်သော။ စိတ္တံ၊ သည်။ (အတ္တိ)။ တာဝ၊ ထို နောက်ဆုံးစိတ်တိုင်အောင်။ သေသတံ၊ ကြွင်း သည်၏အဖြစ်ကို၎င်း။ တတော၊ ထို နောက်ဆုံးစိတ်မှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ အနဝ- သေသတံ ၈၊ အကြွင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ ဥပါဒါယ၊ ဉာဏ်ဖြင့်ကပ်ယူ၍။ ဝါ၊ စွဲ၍။ သဥပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတု အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတုတိ၊ ဟူ၍။ ဒွိဓာ၊ ၂-ပါးအပြားအားဖြင့်။ ဝေါဟရီယတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်သည်၎င်း။ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ၊ သည်၎င်း။ ဝိပဿနာ၊ တည်း။ ဣတရေ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်တို့မှတစ်ပါး အခြားသော မဂ္ဂင် ၆-ပါးတို့သည်။ သမထော၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝဒန္တိ။ ဟိ၊ မှန်။ သီလမ္ပိ၊ သီလကိုလည်း။ သမထဿ၊ သမထအား။ ဥပကာရကတ္တာ၊ လျော်သော ကျေးဇူးကို ပြုတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ သမထဂ္ဂဟဏေန၊ သမထကိုယူခြင်းဖြင့်။ ဂယတိ၊ ယူအပ်၏။ (ဣတိအယံ)၊ ကား။ ၊ တေသံ၊ ထို ဝဒန္တိဆရာတို့၏။ အဓိပ္ပါယော။

တပ္ပစူယဓမ္မဘေဒေ။ ။အာဟာရ ၄-ပါး၏ သရုပ်ကို “ကဗဠိကာရာဟာရ” စသည် ဖြင့် သိပါ။ ထိုအာဟာရ ၄-ပါး၏အကြောင်းကို “တပ္ပစူယ”ဟု ဆို၏။ ကဗဠိကာရာဟာ- ရ၏ အကြောင်းသည် အဇ္ဈောဟရဏီယဝတ္ထု (စားမျိုးထိုက်သော အစာအာဟာရ) တည်း။ ဖဿာဟာရ၏အကြောင်းသည် “သဠာယတနပစ္စယာ ဖဿော”နှင့်အညီ ၆-ပါး သော အာယတနတည်း။ စေတနာဟူသော သင်္ခါရ၏ အကြောင်းသည် အဝိညာတည်း။ ဝိညာဏာဟာရ၏ အကြောင်းသည် “သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ”နှင့် အညီ သင်္ခါရဟု ဆို အပ်သော အဘိသင်္ခါရတည်း။ ထို အာဟာရ ၄-ပါးကြောင့် ဖြစ်သော အကျိုးကို “ဗျ”ဟု ခေါ်၏။ ထိုဗျတို့ကား “ဩဇာဠမကရူပံ ယေ၊ ဝေဒနံ ပဋိသန္ဓိကံ၊ နာမရူပံ အာဟရန္တိ၊ တသ္မာ ဟာရာတိ ဝုစ္စရေ”ဟူသော ဂါထာနှင့်အညီ ဩဇာဠမက ရူပံ၊ ဝေဒနာ၊ ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏံ၊ နာမ်ရုပ်တို့တည်း။

အထဝါ၊ ထို့ပြင်တနည်းကား။ ယာနဒ္ဒယဝသေန၊ သမထယာန၊ ဝိပဿနာ-
ယာန ၂-ပါးအပေါင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ လဒ္ဓေါ၊ ရအပ်သော။ မဂ္ဂေါ၊ ကို။ ဝါ၊
သည်။ သမထော၊ သမထလည်း မည်၏။ ဝိပဿနာ၊ ဝိပဿနာလည်း မည်၏။
ဣတိ၊ ဤသို့။ အာဂမနဝသေန၊ မဂ်၏ ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်းဖြစ်သော သမထ
ဝိပဿနာ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

သပ္ပဒေသတ္တာတိ(ပဒဿ)၊ ။ သီလက္ခန္ဓာဒိနံ၊ သီလက္ခန္ဓ အစရှိသော
လောကုတ္တရာခန္ဓာတို့၏။ ဧကဒေသတ္တာ၊ တစိတ်တပိုင်းတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်။
(တိဟိ ခန္ဓေဟိ သင်္ဂဟိတော ဌိစပံ။) ဣတိအတ္ထော။ ဟိ၊ မှန်။ သီလက္ခန္ဓာဒ-
ယော၊ သီလက္ခန္ဓ အစရှိသော ၃-ပါးတို့သည်။ သပ္ပလောကီယ လောကုတ္တရာ-
သီလာဒိ သင်္ဂဟိတော၊ အလုံ့စုံသော လောကီသီလ၊ လောကုတ္တရာသီလ အစရှိ
သည်တို့ကို သိမ်းယူနိုင်ကုန်၏။ အရိယမဂ္ဂေါ၊ သည်ကား။ လောကုတ္တရာယေဝ၊
ချည်းသာတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တဒေကဒေသော၊ ထိုလောကီ လောကုတ္တ-
ရာ ၂-မျိုး၏ တစိတ်တပိုင်းသည်။ ဟောတိ။

ပဂ္ဂဟကိစ္စ သာမညတော၊ ချီးမြှောက်ခြင်းကိစ္စအားဖြင့် တူသည်၏အဖြစ်
ကြောင့်။ ဝါယာမော၊ သမ္မာဝါယာမသည်။ ဩနတသဟာယော ဝိယ၊ အောက်
သို့ ညွှတ်သော သဟာယ်ချင်းနှင့်တူ၏။ အပိလာပနဝသေန၊ အာရုံ၌ ပေါလော
မပေါ်စေခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ နိစ္စလဘာဝကရဏ သာမညတော၊ မလှုပ်ရှားသည်
၏ အဖြစ်ကို ပြုခြင်းအားဖြင့် တူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သတိ၊ သည်။ အံသ-
ကုဋံ၊ ပန်းစွန်းကို။ ဒတွာ၊ ပေး၍။ ဌိတသဟာယော ဝိယ၊ ရပ်သောသဟာယ်
ချင်းနှင့်တူ၏။

သဇာတိတောတိ(ပဒဿ)၊ ။ သဝိတက္ကသဝိစာရာဒိဘေဒေသု၊ သဝိတက္က
သဝိစာရသမာဓိ အစရှိသောအပြားရှိသောသမာဓိတို့၌။ သမာနာယ၊ တူသော။
သမာဓိဇာတိယာ၊ သမာဓိဇာတ်အားဖြင့်။ (သင်္ဂဟိတော ဌိစပံ။) ဣတိအတ္ထော။
ကိရိယတောတိ၊ ကား။ သမာဓိအနုရူပကိရိယတော၊ သမာဓိအားလျော်သော
အမူအရာအားဖြင့်။ (သင်္ဂဟိတော ဟောန္တိ ဌိစပံ။) ဟိ၊ မှန်။ တတောဝေ၊ ထို
သမာဓိအားလျော်သော အမူအရာကြောင့်ပင်။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ သတိ-
ပဋ္ဌာနာ၊ တို့သည်။ သမာဓိနိမိတ္တာ၊ သမာဓိ၏ အကြောင်းတို့တည်း။ စတ္တာရော၊
သမ္ပပဓာနာ၊ တို့သည်။ သမာဓိပရိက္ခာရာ၊ သမာဓိ၏အခြံအရံတို့တည်း။ (မူလ-
ပဏ္ဏာသ စူဠယမကဝဂ် စူဠဝေဒလ္လသုတ်။) ဣတိ၊ သို့။ သတိဝါယာမာနံ၊ သမ္မာ-
သတိ၊ သမ္မာဝါယာမတို့၏။ သမာဓိဿ၊ ။ နိမိတ္တပရိက္ခာရဘာဝေါ၊ အကြောင်း
၏အဖြစ်၊ အခြံအရံ၏အဖြစ်ကို။ ဝုတ္တော၊ မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

အာကောဠေန္တေန ဝိယာတိ၊ ကား။ အနိစ္စံ အနိစ္စန္တိအာဒိနာ၊ အနိစ္စံ အနိစ္စံ
အစရှိသော။ ပညာသဒိသေန၊ ပညာနှင့်တူသော။ ကိစ္စေန၊ ကိစ္စအားဖြင့်။ သမန္တ-
တော၊ ထက်ဝန်းကျင်၌။ အာကောဠေန္တေန ဝိယ၊ ခေါက်သကဲ့သို့၎င်း။ အနိစ္စံ

ခယဋ္ဌေန၊ ဒုက္ခံ ဘယဋ္ဌေနာတိအာဒိနာ၊ အစရှိသော။ (ပညာသဒိသေန၊ သော။ ကိစ္ဆေန၊ အားဖြင့်။) ပရိဝတ္တေန္တေနဝိယ စ၊ ထက်ဝန်းကျင် လည်စေသကဲ့သို့၎င်း။ အာဒါယ၊ ယူသကဲ့သို့ဖြစ်၍။ ဥဟိတု၊ ကြံစည်၍။ ဒိန္နမေဝ၊ ပေးအပ်သောအာရုံကိုသာ။ ပညာ၊ သည်။ ပဋိဝိဇ္ဈတိ၊ ထိုးထွင်း၍သိ၏။ ဒိန္နံ၊ ၂-ပါးကုန်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိသမ္မာသင်္ကပ္ပတို့၏။ သမာနကာလတ္ထေ၊ တူသောကာလရှိကုန်သည်၏အဖြစ်သည်။ (သတိ)ပိ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ပစ္စယဘာဝေန၊ ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သင်္ကပ္ပဿ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပကို။ ပရိမကာလဿဝိယ၊ ရှေး၌ဖြစ်သောကာလရှိသကဲ့သို့။ (ရှေးကာလ၌ ဖြစ်သကဲ့သို့။) နိဗ္ဗေသော၊ ညွှန်ပြခြင်းကို။ ကတော၊ ပြီ။ [ဥပမာ-“ကေ ခန္ဓံ ပဋိစ္စ တယော ခန္ဓာ”ဟူ၍ ခန္ဓာတပါးကို ရွှေကာလ၌ဖြစ်သကဲ့သို့ ဟောတော်မူခြင်းမျိုးတည်း။]

သဇာတိတောတိ၊ ကား။ ဒုက္ခေ ဉာဏန္တိအာဒိသု၊ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ သမာနာယ၊ တူသော။ ပညာဇာတိယာ၊ ပညာဇာတ်အားဖြင့်။ (ပညာက္ခန္ဓေန သင်္ကဟိတော ဌဝပ်။) ကိရိယတောတိ၊ ကား။ ဣ၊ ဤသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပကို ပြရာ၌။ ပညာသဒိသကိစ္စံ၊ ပညာနှင့်တူသောကိစ္စကို။ ကိရိယာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ပုဗ္ဗေပန၊ ရှေ့၌ကား။ သမာဓိဥပကာရကံ၊ သမာဓိအားလျော်သော ကျေးဇူးကို ပြုတတ်သော။ တဒုနုဉ္စပံ၊ ထို သမာဓိအားလျော်သော အမူအရာသည်။ ကိစ္စံ၊ တည်း။ ဣတိအယံ၊ ဤသည်ကား။ ဣ၊ ဤကိရိယတောဟူသော ပါဠိ ၂-မျိုး၌။ ဝိသေသော၊ အထူးတည်း။

သဗ္ဗံ ဘိက္ခဝေ အဘိညေယျန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝစနတော၊ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ (သဋ္ဌာယတနသံယုတ် သဗ္ဗအနိစ္စဝဂ် အနိစ္စာဒိသုတ္တနဝဂံ၌ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။) စတ္တာရိပိ၊ လေးပါးသော သစ္စာတို့သည်လည်း။ ဝါ၊ တို့ကိုလည်း။ အဘိမုခံ၊ ရှေးရှု။ ပစ္စက္ခတော၊ မျက်မှောက်အားဖြင့်။ ဉာတဗ္ဗာနိ၊ သိထိုက်ကုန်၏။ [ဤနည်း၌ အဘိသဒ္ဓါသည် အဘိမုခအနက်ဟော။] ဝါ၊ နည်း။ အဘိဝိသိဋ္ဌေန၊ အလွန်ထူးသော။ ဉာဏေန၊ ဖြင့်။ ဉာတဗ္ဗာနိ၊ သိထိုက်ကုန်၏။ [ဤနည်း၌ အဘိသည် အဘိဝိသိဋ္ဌအနက်ဟော။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ အဘိညေယျာနိ၊ တို့မည်၏။

ဒုရဘိ သမ္ပဝတရန္တိ (ပဒဿ)၊ ၏။ အဘိသမ္ပဝိတုံ၊ လွှမ်းမိုး၍ ဖြစ်ခြင်းငှါ။ သာဓေတုံ၊ ပြီးစေခြင်းငှါ။ အသက္ကုဏေယျတရံ၊ သာ၍ မစွမ်းနိုင်အပ်သနည်း။ သတ္တဝိဝံသာတေန၊ အစွမ်းသတ္တိ၏ ပင်ပန်းခြင်းအားဖြင့်။ ဝါ၊ အစွမ်းသတ္တိ ပင်ပန်းခံသဖြင့်။ ဒုရခိဂမံ၊ ခဲယဉ်းစွာရအပ်သနည်း။ ဣတိအတ္ထော၊ ဗာဓကပဘဝသန္တိ-နိယျာနလက္ခဏေဟိ၊ နှိပ်စက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာ၊ ဝရံ၊ ပြတ်ရာ၏ အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာ၊ သန္တိ၏ အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာ၊ နိယျာနလက္ခဏာတို့ဖြင့်။ ဝဝတ္တာနံ၊ အသီးအသီး ပိုင်းခြား၍ တည်ခြင်းသည်။ သလက္ခဏဝဝတ္တာနံ၊ မည်၏။

ဒုရဝဂါဟတ္ထေန ဂမ္ဘီရတ္တာတိ၊ ကား။ ဒုက္ခသမုဒယာ၊ ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာတို့သည်။ ဩဋ္ဌာရိကာ၊ ပေါ်လွင်ထင်ရှားကုန်၏။ ဟိ၊ မှန်။ တိရစ္ဆာနဂတာနမ္ပိ၊ တိရစ္ဆာန်တို့၏ စိတ်၌သော်မှလည်း။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသည်၎င်း။ အာဟာရာဒီသု၊ အာဟာရ အစရှိသည်တို့၌။ အဘိလာသော၊ စ၊ လွန်စွာ အလိုရှိခြင်း ဟူသော တဏှာသည်၎င်း။ ပါကဇ္ဈော၊ ထင်ရှား၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ထင်ရှားပါသော်လည်း။ ပိဋ္ဌနာဒိ အာယုဟနာဒိဝေနေ၊ ပိဋ္ဌနအစရှိသောအနက်၊ အာယုဟန အစရှိသော အနက်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဣဒံ၊ ဤတရားသည်။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။ ဣဒံ၊ ဤတရားသည်။ အဿ၊ ထိုဒုက္ခ၏။ ကာရဏံ၊ တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ယာထာဝတော၊ မဖောက်မပြန် ဟုတ်မှန်သောအားဖြင့်။ ဩဂါဟိတုံ၊ ဉာဏ်ဖြင့်သက်ဝင်ခြင်းငှါ။ အသက္ကုဏေယျတ္တာ၊ မတတ်ကောင်းကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဂမ္ဘီရာ၊ ကုန်၏။

သဏှသုခုမဓမ္မတ္တာ၊ သိမ်မွေ့နူးညံ့သော တရားတို့၏အဖြစ်ကြောင့်။ နိရောဓမဂ္ဂါ၊ နိရောဓသစ္စာ မဂ္ဂသစ္စာတို့သည်။ သဘာဝတောဝေ၊ မိမိ၏ သဘော အားဖြင့်ပင်။ ဂမ္ဘီရတ္တာ၊ နက်နက်နဲနဲသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုရဝဂါဟာ၊ ဉာဏ်ဖြင့် ခဲယဉ်းစွာ သက်ဝင်အပ်ကုန်၏။ တေနော၊ ထို့ကြောင့်ပင်။ မဂ္ဂေ၊ မဂ်သည်။ ဥပ္ပန္နေ၊ သော်။ နိရောဓမဂ္ဂါနံ၊ တို့၏။ ယာထာဝတော၊ အားဖြင့်။ အနဝဂါဟော၊ ဉာဏ်ဖြင့် မဲသက်ဝင်နိုင်ခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိတော့။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ နိဗ္ဗာနမ္ပိ၊ ကိုလည်း။ မဂ္ဂေန၊ ဖြင့်။ အဓိဂန္တဗ္ဗတ္တာ၊ သိထိုက် ရထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ တဿ၊ ထိုမဂ်၏။ ဖလန္တိ၊ အကျိုးဟူ၍။ အပဒိဿတိ၊ ညွှန်ပြအပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဖလာပဒေသတောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ ဟိ၊ မှန်။ ဒုက္ခနိရောဓေ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

မဂ္ဂေါပိ၊ ကိုလည်း။ နိရောဓဿ၊ နိရောဓသို့။ သမ္မာပကဘာဝတော၊ ကောင်းစွာ ရောက်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဟေတူတိ၊ အကြောင်းဟူ၍။ အပဒိဿတိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဟေတု အပဒေသတောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ စ၊ သာကေကား။ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိယာ ပဋိပဒါယ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါတိ၊ ဟူသော။ တေံ၊ ဤပါဠိကို။ ဘဂဝတာပိ ဝုတ္တံ၊ [ပဋိသမ္ဘိဒါဝိဘင်း သစ္စာဝါရ]...ဣတိ ဝိဇ္ဇညာတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ဣတိသဒ္ဓေန၊ ဖြင့်။ ဝိဇာနနက္ကမံ၊ သိခြင်း၏အစဉ်ကို။ ဒဿေတိ၊ [ရွှေ့ပြုအပ်ပြီးသော သိပုံအစဉ်ကို ညွှန်ပြသည်။] ဧဝံပကာရေဟိတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ဧဝံသဒ္ဓေန၊ ဖြင့်။ ဝိဇာနနကာရဏဘူတေ၊ သိခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ နယေ၊ တို့ကို။ (ဒဿေတိ)ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

၁-ဒုက္ခသစ္စနိဒ္ဒေသ

ဇာတိနိဒ္ဒေသအပွင့်

၁၉၀။ တတ္ထ။ပေ။ အယံ မာတိကာတိ(ပဒဿ)၊ ဇါ။ (အတ္ထော ဌိစပ်။) နိဒ္ဒေသဝါရအာဒိမိ၊ နိဒ္ဒေသဝါရဇာတိအစဉ်။ ဝုတ္တေ၊ ဟောတော်မူအပ်သော။ ဇာတိအာဒိနိဒ္ဒေသေ၊ ဇာတိအစရှိသည်တို့၏ နိဒ္ဒေသဉ်။ တေသံ ဇာတိအာဒိနံ၊ ထိုဇာတိ အစရှိသည်တို့၏၊ ဝါ၊ တို့ကို။ နိဒ္ဒေသဝသေန၊ အကျယ်ညွှန်ပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ (ကထနတ္ထာယ ဌိစပ်။ ဇေဉ်ကား “ဝုတ္တဿ” ဟု ထည့်၍ စပ်လေ၏။) ဒုက္ခဿ၊ ဒုက္ခဖြစ်သော။ အရိယသစ္စဿ၊ အရိယသစ္စကို။ ကထနတ္ထာယ၊ ဟောတော်မူခြင်းအကျိုးငှါ။ ဒုက္ခဒုက္ခန္တိ အာဒိကာ၊ ဒုက္ခဒုက္ခ အစရှိသော။ (အယံ) ဒုက္ခမာတိကာ၊ ဤဒုက္ခ၏မာတိကာကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ဇါ။ ဣတိ(အယံ)၊ ဤသည်ကား။ အတ္ထော၊ အနက်တည်း။

ဝါ၊ တနည်း။ တေသု ဇာတိအာဒိသု၊ တို့ဉ်။ ဝေဒိတဗ္ဗေ၊ သိထိုက်သော။ ဒုက္ခဌေ၊ ဒုက္ခ၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ဉ်။ တေသံ ဇာတိအာဒိနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ နိဒ္ဒေသဝသေန၊ ဖြင့်လည်း။ ဝါ၊ အားဖြင့်လည်း။ ဒုက္ခဿ၊ သော။ အရိယသစ္စဿ၊ ကို။ ကထနတ္ထာယ၊ ငှါ။ ဒုက္ခဒုက္ခန္တိအာဒိကာ၊ သော။ အယံ ဒုက္ခမာတိကာ၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ဇါ။ ဣတိ အယံ၊ ကား။ အတ္ထော၊ တည်း။

အထဝါ၊ ထို့ပြင်တနည်းကား။ တတ္ထာတိ၊ ကား။ တသ္မိံ နိဒ္ဒေသဝါရေ၊ ထို နိဒ္ဒေသဝါရဉ်။ ဇာတိပိ ဒုက္ခာ။ပေ။ သံခိတ္တေန ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာတိ၊ ဟူသော။ အယံ၊ ဤစကားရပ်သည်။ ဒုက္ခဿ၊ အရိယသစ္စဿ၊ ကထနတ္ထာယ၊

တတ္ထ။ ပေ။မာတိကာ။ ။တတ္ထကို “ဇာတိအာဒိနိဒ္ဒေသေ”ဟု ပဌမဖွင့်၏။ အဋ္ဌကထာ၌ “ဇာတိပိ ဒုက္ခာတိ နိဒ္ဒေသဝါရေ အာရဒ္ဓေါ”ဟု ရှေ့၌ ပြအပ်ခဲ့သော စကားကို ရည်ရွယ်၍ ဖွင့်ခြင်းတည်း။ “နိဒ္ဒေသဝါရအာဒိမိ ဝုတ္တေ”ကား ဇာတိအာဒိနိဒ္ဒေသ၏ ဝိသေသနထည့် အပ်သောပုဒ်တည်း။ ဤတတ္ထကို “အယံ မာတိကာ”၌ စပ်ပါ။

တေသု ဝါ ဇာတိအာဒိသု။ ။တတ္ထကို “တေသု ဇာတိအာဒိသု”ဟု တနည်းဖွင့်သည်။ “ဒုက္ခဌေ ဝေဒိတဗ္ဗေ”၌ သိထိုက်သောဒုက္ခဌဟူသည် ဒုက္ခဒုက္ခ၊ ဝိပရိကာမဒုက္ခစသော အနက် တည်း။ ဤ ၂-နည်း၌ “အယံ မာတိကာ”ဟူသည် အဋ္ဌကထာ၌ပြအပ်သော “ဒုက္ခဒုက္ခံ ဝိပရိ- ကာမဒုက္ခံ”စသော ဒုက္ခသဒ္ဓါ၏ အနက်ကိုပြသော မာတိကာတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဒုက္ခ- ဒုက္ခန္တိအာဒိကာ ဒုက္ခမာတိကာ”ဟု ခွဲကာဖွင့်သည်။

အထ ဝါ တတ္ထာတိ။ ။တတ္ထကို “တသ္မိံ နိဒ္ဒေသဝါရေ”ဟု ဖွင့်၏။ “နိဒ္ဒေသဝါရေ အာရဒ္ဓေါ”ဟူသော ရှေးကားကို ရည်ရွယ်၍ ဖွင့်ခြင်းတည်း။ ထို နိဒ္ဒေသဝါရဉ် (နိဒ္ဒေသဝါရ ထဲက) မာတိကာဟူသည် ဤ၌ပြအပ်သော “ဒုက္ခဒုက္ခံ ဝိပရိကာမဒုက္ခံ”စသော မာတိကာ မဟုတ်။ ဇာတိပိ ဒုက္ခာ၊ ဇာတိပိ ဒုက္ခာ။ပေ။ သံခိတ္တေန ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ”ဟု ပါဠိတော် ၌ တိုက်ရိုက်လာသော ဒုက္ခဉ်မာတိကာတည်း။

မာတိကာ၊တည်း။ ဣတိ၊ ဤစကားရပ်ဖြင့်။ ယထာဒဿိတဿ၊ အကြင်အကြင် ပါဠိတော်၌ ပြအပ်ပြီးသော ဇာတိပိ ဒုက္ခာ အစရှိသော စကားရပ်၏။ (ဘာဝ ၌စပ်။) ဇာတိအာဒိနိဒ္ဒေသဿ၊ ဇာတိ အစရှိသည်တို့၏နိဒ္ဒေသ၏။ (မာတိကာ ၌စပ်။) မာတိကာဘာဝံ၊ မာတိကာ၏အဖြစ်ကို။ ဒီပေတိ၊ ပြ၏။

တံ၊ ထို မာတိကာ၏အဖြစ်ကို။ ဒီပေတွာ၊ ပြပြီး၍။ ပုန၊ တဖန်။ ယသ္မိံ ပဒ- ဒ္ဒယေ၊ အကြင်ပရိယာယဒုက္ခ၊နိပ္ပရိယာယဒုက္ခဟူသော ပုဒ် ၂-ပါးအပေါင်း၌။ ဌတွာ၊တည်၍။ (အခြေခံ၍)။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခဖြစ်သော။ အရိယသစ္စံ၊ ကို။ကထေတဗ္ဗံ၊ ဟောတော်မူထိုက်၏။ တဿ(ပဒဒ္ဒယဿ)၊ ကို။ နိဒ္ဒါရဏတ္ထံ၊ ထုတ်ဆောင်ခြင်း အကျိုးငှါ။ (အာဟ ၌စပ်။) သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခဒုက္ခ အစရှိသော ဒုက္ခကို။ သင်္ကဓေန္တော၊ စုရုံးလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (တစုတရုံးတည်း ပြလို သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။)ဣဒ္ဓိံ ဒုက္ခံ နာမာတိအာဒိ၊ အစရှိသော။ (ယံ ဝစနံ အတ္ထိံ၊ တံ ဝစနံ သင်္ကဟကာရော)အာဟ။

သဘာဝတောတိ၊ ကား။ ဒုက္ခဝေဒယိတသဘာဝတော၊ ဆင်းဆင်းရဲရဲ ခံစားအပ်သော သဘောအားဖြင့်၎င်း။ နာမတောတိ၊ ကား။ တေနဝ သဘာ- ဝေန၊ ထို ဒုက္ခဝေဒယိတသဘောအားဖြင့်ပင်။ ဝါ၊ ကြောင့်ပင်။ လဒ္ဒနာမတော၊ ရအပ်သော နာမည်အားဖြင့်၎င်း။(ဒုက္ခတ္ထာ ၌စပ်။)တေန၊ ထိုသဘောအားဖြင့် ရအပ်သောနာမည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အညေန၊ သဘာဝမှ တပါးသော။ ပရိ- ယာယေန၊ပရိယာယအားဖြင့်။ ဣဒံ၊ ဤ ကာယိကဒုက္ခ၊ စေတသိကဒုက္ခသည်။ ဒုက္ခံနာမ၊ ဒုက္ခမည်သည်။ န၊ မဟုတ်။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ ဒုက္ခတ္ထာယေဝ၊ ဒုက္ခ၏အဖြစ်ကြောင့်သာ။ (ဒုက္ခံနာမ၊ ၏။) ဣတိ၊ ဤသို့။ သဘာဝေန၊ ဒုက္ခ ဝေဒယိတသဘောအားဖြင့်။ နာမံ၊ ဒုက္ခနာမည်ကို။ ဝိသေသေတိ၊ အထူးပြု၏။ (ဣတိ၊ဝိညာယတိ၊ အပ်၏။) [တေန၏စပ်ပုဒ် မရှိသောကြောင့် “ဝိညာယတိ” ဟု ထည့်သည်။]

တံ ဒီပေတွာ ပုန။ ။ဤနည်းအလိုအားဖြင့် အဋ္ဌကထာ၌ပြအပ်သော “ဒုက္ခဒုက္ခံဝိပိ- ကာမဒုက္ခံ” စသောစကားသည် မာတိကာမဟုတ်လျှင် “အဘယ်အကျိုးငှါ ထိုစကားကိုဆိုပါ သနည်း”ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “တံ ဒီပေတွာ ပုန” စသည်ကို မိန့်သည်။ ဤပုဒ်ကို “ယသ္မိံ” တဿ”တို့၏အပြင်၌ရှိသော “နိဒ္ဒါရဏတ္ထံ”၌စပ်ပါ၊ တဖန် ထိုပုဒ် ၂-ပါးအပေါင်းကို ထုတ်ဆောင်ခြင်းငှါ “ဣဒံ ဟိ ဒုက္ခံ နာမ”စသည်ကို မိန့်သည်။

သဗ္ဗံ သင်္ကဓေန္တော။ ။ “ထိပရိယာယဒုက္ခ၊နိပ္ပရိယာယဒုက္ခကို ထုတ်လိုလျှင် ထို ၂-ပါးကို သာ ပြပါတော့လော၊ အဘယ်ကြောင့် ဒုက္ခဒုက္ခံ စသည်ကို ပြရပါသေးသနည်း”ဟု မေးဘွယ် ရှိသောကြောင့် “သဗ္ဗံ သင်္ကဓေန္တော”ဟု မိန့်သည်။ ဒုက္ခအားလုံးကို သိမ်းကျုံးလိုသော ကြောင့် (ဤနေရာ၌ ပြလိုရင်းမဟုတ်စေကာမူ)ဒုက္ခဒုက္ခံ စသည်ကို ဆိုရပါသည်—ဟုလို။

အထဝါ၊ ထို့ပြင် တနည်းကား။ နာမတောတိ၊ ကား။ ဥဒယဗ္ဗယဝန္တတာ-
ယ၊ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ လဒ္ဓနာမတော၊ အားဖြင့်။
(ဒုက္ခတ္တာ ဌိဝံ။) အညော၊ ကာယိကဒုက္ခ၊ စေတသိကဒုက္ခမှ တပါးကုန်သော။
ဥဒယဗ္ဗယဝန္တော၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တေဘူမကတရားတို့သည်။ သဘာဝ-
တော၊ သဘောအားဖြင့်။ ဝါ၊ ထင်ရှားရှိသော ဒုက္ခအနက်အားဖြင့်။
ဒုက္ခာ၊ တို့သည်။ န (ဟောန္တိ) ယထာ၊ မဟုတ်ကုန်သကဲ့သို့။ ဝေ၊ တူ။ ဣဒံ၊
ဤ ကာယိကဒုက္ခ၊ စေတသိကဒုက္ခသည်။ (န ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခမဟုတ်သည်။) န၊
မဟုတ်။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ သဘာဝတော၊ အားဖြင့်။ ဝါ၊ အားဖြင့်။
ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခတည်း။ [ဒုက္ခံ ဟုရှိမှကောင်း၏။] ဣဒံ၊ ဤ ကာယိကဒုက္ခ၊ စေတသိ-
ကဒုက္ခသည်။ ဘူတမေဝ၊ အဟုတ်သာလျှင် ဖြစ်သော။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။ [“သဘာ-
ဝတော ဒုက္ခံ”ကို ထပ်ဖွင့်သည်။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပုရိမေန၊ ရှေ့၌ဖြစ်သော။
ဒုက္ခသဒ္ဓေန၊ ဖြင့်။ (သဘာဝဒုက္ခအနက်ဟော ဒုက္ခသဒ္ဓါဖြင့်။) ပစ္ဆိမံ၊ သော။
(ဒုက္ခသဒ္ဓါ၊ ကို။) ဝိသေသေတိ၊ အထူးပြု၏။

ဝိပရိဏာမဝန္တတာယ၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘော ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။
သုခံ၊ သုခဝေဒနာသည်။ အနိဋ္ဌမေဝ၊ အလိုမရှိထိုက်သည်သာလျှင်။ ဟောတိ။
ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခနာမ၊ သည်။ ဇာတံ၊ ဖြစ်ပြီ။ ဧတေနဝ၊ ထို့ကြောင့်ပင်။
(ဝိပရိဏာမ သဘောရှိသည့်အတွက် အနိဋ္ဌဖြစ်၍ ဒုက္ခဖြစ်သောကြောင့်ပင်။)
ဒုက္ခုပ္ပတ္တိဟေတုတောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

ကဏ္ဍသူလာဒီဟိ၊ (နားကိုက်ခြင်းဟူသော)နားတံကျင်အစရှိသည်တို့သည်။
အဘိဘူတဿ၊ နှိပ်စက်အပ်သူ၏။ နိတ္ထုနနာဒီဟိ၊ ငြိမ်းတုားခြင်း အစရှိသည်တို့
ကြောင့်။ ဒုက္ခာဘိဘူတတာယ၊ ဒုက္ခသည် လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်အပ်သည်၏အဖြစ်
ကို။ ဝိညာယမာနာယပိ၊ သိအပ်ပါသော်လည်း။ တဝ၊ သင်၏။ ကိံ၊ အဘယ်
သည်။ ရူဇ္ဇတိ၊ ကိုက်ခဲနာကျင်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပုစ္ဆိတွာဝ၊ မေးပြီး၍
သာ။ ဝါ၊ မှသာ။ ကဏ္ဍသူလာဒီဒုက္ခံ၊ နားကိုက်ခြင်းဟူသော နားတံကျင်အစရှိ
သော ဒုက္ခသည်။ ဝါ၊ ကို။ ဇာနိတဗ္ဗံ၊ သိနိုင်သည်။ ဟောတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
တဿ၊ ထိုကဏ္ဍသူလ အစရှိသောဒုက္ခ၏။ ပဋိစ္စန္ဒဒုက္ခတာ၊ ပဋိစ္စန္ဒဒုက္ခ၏အဖြစ်
ကို။ ဝုတ္တာ၊ ဆိုအပ်ပြီ။

ဥပက္ကမဿ စ ပါကဋ္ဌဘာဝတောတိ (ဣမိနာ)၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ (ဒေသေတိ
ဌိဝံ။) ကာရဏာဝသေန၊ ညဉ်းပန်း နှိပ်စက်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ဒုက္ခဝိသေ-
သဿ၊ ဒုက္ခအထူး၏။ ပါကဋ္ဌဘာဝံ၊ ဒေသေတိ။ သဘာဝံ၊ အစစ် အမှန်
အဘောကို။ မုဉ္ဇိတွာ၊ လွှတ်၍။ ပကာရန္တရေန၊ အစစ်အမှန်မှ တပါးသော
အကြောင်းကြောင့်။ ဒုက္ခန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စမာနံ၊ ဆိုအပ်သောဒုက္ခသည်။ ပရိယာ-
ယဒုက္ခံ၊ မည်၏။

ကထေတဗ္ဗတ္တာ၊ ပြောဟောထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပဋိညာတံ၊ ဌပနာ အဖြစ်ဖြင့် သိအပ်ပြီးသော အရိယသစ္စာကို။ [“ဝန်ခံအပ်သော”ဟု မပေးလင့်။ “ဆိုပေအံ့”ဟု ပဋိညာဉ်စကား မပါခဲ့။ “အရိယသစ္စံ ကထေတဗ္ဗံ”ဟု ဌပနာ စကားသာ ပါခဲ့သည်။] ယထာ၊ အကြင်အကြင် သင်္ခေပ၊ ဝိတ္ထာရအပြားအား ဖြင့်။ ကထေတဗ္ဗံ၊ ပြောဟောထိုက်၏။ တံပကာရဒဿနတ္ထံ၊ ထိုသင်္ခေပ ဝိတ္ထာရ အပြားကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ။ အရိယသစ္စဉ္စ နာမေတန္တိအာဒိ၊ အစရှိသော စကားရပ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ သာမညံ၊ အကျယ်နှင့်တူသည်၏ အဖြစ် သည်။ သင်္ခေပေါ၊ မည်၏။ ဝါ၊ အကျဉ်း မည်၏။ [အကျဉ်းစကားသည် အကျယ်စကားနှင့်တူသည်-ဟူလို။] သာမညဉ္စ၊ သာမညသည်လည်း။ ဝိသေသေ၊ အထူးအနက်တို့ကို။ ဝါ၊ အကျယ်အနက်တို့ကို။ အန္တောကရိတွာ၊ အတွင်းပြု၍။ ပဝတ္ထတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထိုသင်္ခေပဖြစ်သော ပါဠိရပ်၌။ ဥဿယထာပိ၊ အကျဉ်း အကျယ် ၂-ပါး အပြားအားဖြင့်လည်း။ ကထေတံ၊ ဝနုတိ။ [ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ “သင်္ခေပတော အာဂတဋ္ဌာနေ သင်္ခေပေနပိ ဝိတ္ထာရေနပိ ကထေတံ ဝနုတိ”ဟု ဆိုသည်။]

ဝိတ္ထာရော ပန၊ ကား။ ဇာတိအာဒိကော၊ ဇာတိ အစရှိသော။ ဝိသေသော၊ အထူးဟည်း။ [ဇာတိပိ ဒုက္ခာ၊ ဇရာပိ ဒုက္ခာ အစရှိသော အထူးတည်း။] ဝိသေသောစ၊ အကျယ်ဖြစ်သော အထူးသည်လည်း။ ဝိသေသန္တရနိဝတ္ထကော၊ တပါးသောအထူးကို တားမြစ်တတ်၏။ [“ဇာတိပိ ဒုက္ခာ”ဟု ဆိုလျှင် “ဇရာပိ ဒုက္ခာ”စသည်ကို တားမြစ်ပြီးဖြစ်၏။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဇာတိ အာဒိသု၊ ဇာတိ အစရှိသော ဝိတ္ထာရတို့၌။ ဇရာဒိနံ၊ တို့ကို။ သဒ္ဓိပနံ၊ ချုံးခြင်းကို။ ကာတုံ၊ န သက္ကာ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထိုဝိတ္ထာရဖြစ်သော ပါဠိရပ်၌။ ဝိတ္ထာရေနဝ၊ အားဖြင့်သာ။ ကထေတဗ္ဗံ၊ [အကျဉ်းဟော၍မရ-ဟူလို။]

၁၉၁။ အပရဿ အပရဿာတိ၊ နောက် သတ္တဝါတယောက်ကို နောက် သတ္တဝါ တယောက်ကိုဟူ၍။ ဒီပနံ၊ ပြခြင်းသည်။ အပရတ္ထဒီပနံ၊ မည်၏။ ဟိ၊ မှန်။ သာမိအတ္ထေပိ၊ သာမိအနက်၌လည်း။ အပရတ္ထသဒ္ဓေါ၊ သည်။ သိဇ္ဈတိ၊

သာမိအတ္ထေပိ ဟိ။ပေ။သိဇ္ဈတိ။ ။အပရတ္ထသည် အပရနောင် ထ-ပစ္စည်းသက်၍ ပြီးသောပုဒ်တည်း။ ထိုပစ္စည်းသည် “ဩထ သတ္တမိယာ သဗ္ဗနာမေဟိ”နှင့်အညီ သတ္တမိ အနက်ကို ဟောရိုးတည်း။ ဤနေရာ၌ကား သတ္တမိအနက်ဟောမဟုတ်၊ သာမိအနက် ဟောတည်း။ ဥပမာ— “သဗ္ဗတ္ထပါဒကံ=အလုံးစုံသော ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့၏ အခြေခံ”ဟူရာ၌ ထ-ပစ္စည်းသည် သာမိအနက်ကို ဟောသကဲ့သို့တည်း။ ဤအဓိပ္ပါယ်ကို ပြလို၍ “သာမိ-အတ္ထေပိ ဟိ။ပေ။ သိဇ္ဈတိ”ဟု မိန့်သည်။ ဤအဖွင့်အတိုင်းဆိုလျှင် အပရတ္ထနှင့် ဒီပနံသည် သမာသ်မဟုတ်၊ ဝါကျဟု သိပါ။ “အပရဿ အပရဿ”ဟု ဖွင့်သောကြောင့် အပရတ္ထ၌ ဝိစ္စာလောပဟုလည်း မှတ်ပါ။

ပြီးစီး၏။ [“ကသွာ။ပေ။ အပရတ္ထဒီပနံ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ”ဟု ပုစ္ဆာဝါကျ ထည့်၍ ဟိ ယသွာ။ပေ။ သိဇ္ဈတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (အပရဿ အပရဿာတိ ဒီပနံ အပရတ္ထဒီပနံ၊ ဣတိ၊ ဝိညာယတိ။) ဤသို့လည်း တနည်းပေးပါ။]

ဝါ၊ တနည်း။ တေသံ တေသန္တိ၊ ဟူ၍။ သာမိဝေသေန၊ သာမိဝိဘတ်၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော။ အတ္ထံ၊ အနက်ကို။ ဘုမ္မဝေသေန၊ သတ္တမိဝိဘတ်၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝတ္ထုကာမတာယ၊ ဖွင့်ဆိုခြင်းငှါ အလိုရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အပရတ္ထဒီပနန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော)အာဟ။ အပရသ္မိ အပရသ္မိ အခြားသတ္တဝါတယောက်၌ အခြားသတ္တဝါတယောက်၌ ဒီပနံပြုခြင်း သည်။ (အပရတ္ထဒီပနံ၊ မည်၏။) ဣတိအတ္ထော။ ဝါ၊ တနည်း။ အပရဿ၊ အခြား သတ္တဝါ၏။ အပရဿ၊ အခြားသတ္တဝါ၏။ ဇာတိသင်္ခါတဿ၊ ဇာတိဟု ဆိုအပ် သော။ အတ္တဿ၊ အနက်သေ ၀။ ဒီပနံ၊ သည်။ အပရတ္ထဒီပနံ၊ မည်၏။ [ဤအလို ထသည် ပစ္စည်းမဟုတ်၊ ၊ ၊ +အတ္ထ”ကို စပ်ထားသောသမာသ်ဟု မှတ်ပါ။ အပရဿ+အတ္ထော အပရတ္ထော၊ အပရတ္ထဿ+ဒီပနံ အပရတ္ထဒီပနံ။]

ပဉ္စဂတိဝေသေန၊ ငါးပါးသော ဂတိတို့၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း။ ဧကေကာယ၊ တပါး တပါးသော။ ဂတိယာပိ၊ ဂတိ၌လည်း။ ခတ္ထိယာဒိ ဘုမ္မဒေဝါဒိ ဟတ္ထိ- အာဒိ ဇာတိဝေသေန ၁၊ ခတ္ထိယအစရှိသောဇာတ်၊ [မနုဿဂတိကို ရည်ရွယ် သည်] ဘုမ္မဇိဝ်းနတ် အစရှိသောဇာတ်၊ [ဒေဝဂတိကို ရည်ရွယ်သည်] ဆင် အစရှိသောဇာတ် [တိရစ္ဆာန်ဂတိကို ရည်ရွယ်သည်] တို့၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဂတိဇာတိဝေသေန၊ ဂတိ၊ဇာတ်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ [“အနေကေသံ သတ္တနိကာယာနံ” ၌စပ်။]

တိဏာကာရော၊ အခြားမြက်တို့နှင့်မတူသော တိရိယာမြက်၏ ထူးခြားသော အခြင်းအရာသည်။ တိဏဇာတိ၊ မြက်၏ အမျိုးဇာတ်တည်း။ သော၊ ။ ယုံ၊ ၇၁- ကာရသည်လည်း။ ဥပါဒါပညတ္တိ၊ (ထူးခြားသော အခြင်းအရာကိုစွဲ၍ ပညတ် အပ်သော)နာမည်ပညတ်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပညတ္တိယန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟ- ကာရော)အာဟ။

တိဏာကာရော။ ။ “တိဏဝိကဗေ၊ တမျိုးတဖုံပြုအပ်သော မြက်အထူးသည်။ တိဏဝိသေသော၊ တည်း။” ဤသို့ အနုဋီကာဖွင့်၏။ ထို့ကြောင့် တိဏာကာရော၌ အာကာရဟူသည့် တိရိယာမြက်မျိုး၏ အခြားမြက်မျိုးမှ ထူးခြားသော အခြင်းအရာ တည်း။ ထို အခြင်းအရာသည်ပင် မြက်ထည်း၌ သီးခြား အမျိုးအစား ဖြစ်သောကြောင့် “တိဏဇာတိ” ဟု ပရိယာယ်ပြုသည်။ ထို တိရိယာဟူသော မြက်မျိုး၏ ထူးခြားသော အမှုအရာကိုစွဲ၍ ပညတ်အပ်သော နာမည် ဖြစ်သောကြောင့် ဇာတိသဒ္ဒါ၏ ပညတ်- အနက်ဟောကြောင်းကို ဆိုသည်။ အနက်ပေးသောအခါ “ဇာတိပညတ်” ဟု မေးလျှင် “အမျိုးဇာတ်” ဟု ပေးရသည်။

တဒုပါဒါယာတိ၊ ကား။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာသော။ တံ ဝိညာဏံ၊ ထိုစိတ်
ဟူသောဝိညာဏ်ကို။ ဥပါဒါယ၊ ဉာဏ်ဖြင့်ကပ်ယူ၍။ ဝါ၊ အစပြု၍။ အယံဇာတိ၊
ဤဇာတိသည်။ (ဟောတိ)။ အဿ၊ ထိုသတ္တဝါ၏။ ကုတောစံ၊ တစုံတခုသော
ဘဝမှ။ နိဂ္ဂမနံ၊ ထွက်သွားခြင်းကို။ ဥပါဒါယ၊ ၍။ ဝါ၊ ၍။ (အယံ ဇာတိ၊ သည်။)
နံ(ဟောတိ)၊ ဖြစ်သည်မဟုတ်။ စ၊ ဆက်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဧဝံ၊ ဤသို့ ပဌမ
ဝိညာဏ်ကိုစွဲ၍ ဤဇာတိသည် ဖြစ်၏။ တဿ၊ ကြောင့်။ အဿ၊ ထိုသူငယ်၏။
သာဝ၊ ထိုပဌမဝိညာဏ်သည်ပင်။ ပဌမဝိညာဏသင်္ခါတာ၊ သော။ ဇာတိ၊
တည်း။ ဣတိအတ္ထော၊ အထဝါ၊ ကား။ တံ၊ ထိုပဌမဝိညာဏ်ကို။ ဥပါဒါယ၊ ၍။
ဝါ၊ ၍။ သ(သော)၊ ထိုသတ္တဝါကို။ ဇာတောတိ၊ ဖြစ်၏ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၍။ ဣတိ၊
ကြောင့်။ အဿ၊ ထိုသူငယ်၏။ သာဝ၊ သည်ပင်။ ပဌမဝိညာဏသင်္ခါတာ၊ သော။
ဇာတိ၊ တည်း။ ဣတိအတ္ထော၊ စ၊ ဆက်။ ဝိညာဏမုနေ၊ ဝိညာဏ်ကိုအဦးပဓာန
ပြုသဖြင့်။ ပဉ္စပိ၊ ငါးပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့သည်။ ဝါ၊
တို့ကို။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
ပဋိသန္ဓိယန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာ၊ ဤ။

အရိယဘာဝကာရဏတ္တာ၊ အရိယာအဖြစ်ကို ပြုတတ်သော အကြောင်း၏
အဖြစ်ကြောင့်။ ပါတိမောက္ခသံဝရော၊ ပါတိမောက္ခသံဝရသီလကို။ အရိယ-
သီလန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၍။ ဇာတိ အာဒိနိ၊ အစရှိကုန်သော။ လက္ခဏာနိပိ၊
လက္ခဏာတို့သည်လည်း။ ဓမ္မာနံ၊ ဇာတိမန္တတရားတို့၏။ အာကာရဝိကာရာ၊
အခြင်းအရာ အထူးတို့တည်း။ ဣတိ ကတွာ၊ ဤသို့ နှလုံးပြု၍။ သဟုပ္ပါဒကာ၊
ဥပါဒ်နှင့် တကွဖြစ်သော ခန္ဓာတို့ကို။ သဟဝိကာရကာတိ၊ ဝိကာရနှင့် တကွ
ဖြစ်သော ခန္ဓာတို့သည်ဟူ၍။ ဝုတ္တာ၊ ကုန်ပြီ။ [အဋ္ဌကထာ၌ “သဝိကာရေယု”
ဟု ရှိသောကြောင့် “သဝိကာရတိ ဝုတ္တာ”ဟု ရှိလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်။]

ဇာယနဋ္ဌေနာတိ အာဒိ၊ အစရှိသော ဒုတိယသံဝဏ္ဏနာစကားကို။ အာယတန-
ဝသေန၊ အာယတန၏အစွမ်းဖြင့်၎င်း။ ယောနိဝသေနစ၊ ယောနိ၏အစွမ်းဖြင့်
၎င်း။ ဒွိဟိ ဒွိဟိ၊ ၂-ပါးကုန် ၂-ပါးကုန်သော။ ပဒေဟိ၊ ပုဒ်တို့ဖြင့်။ သဗ္ဗသတ္ထော၊
အလုံးစုံသောသတ္တဝါတို့ကို။ ပရိယာဒိယိတွာ၊ ထက်ဝန်းကျင်ပိုင်းခြားကာယူ၍။

ဇာယနဋ္ဌေနာတိအာဒိ။ ပေ။ ဝုတ္တိ။ ။ “ဇာတိ၊ သဉ္စာတိ” ဟူသော ၂-ပုဒ်ဖြင့်
ပရိပုဏ္ဏ၊ အပရိပုဏ္ဏ အာယတနနှင့်စပ်၍ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့ကို ကုန်အောင်
သိမ်းကျူး၍ ယူတော်မူ၏။ “ဩက္ကန္တိ၊ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ” ဟူသော ၂-ပုဒ်ဖြင့် အဏ္ဏဇစသော
ယောနိ ၄-ပါးနှင့် စပ်၍ အလုံးစုံသောသတ္တဝါတို့ကို ကုန်အောင် သိမ်းကျူး၍ ယူတော်
မူ၏။ ဤသို့ ကုန်အောင် သိမ်းကျူးယူတော်မူ၍ သတ္တဝါအားလုံး၏ ဇာတိ အားလုံးကို
ပြုတော်မူသည်။

ဝါ၊ ကုန်အောင်သိမ်းကျူး၍။ ဇာတိ* ကို။ ဒဿေတုံ၊ ငှါ။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ ပုရိမနယေ ပန၊ ရွှေနည်း၌ကား။ ဧကေကေနဝ၊ တပုဒ်တပုဒ်သာလျှင် ဖြစ်သော။ ပဒေန၊ ဇာတိစသောပုဒ်ဖြင့်။ သဗ္ဗသတ္တေ၊ တို့ကို။ ပရိယာဒိယိ-
တွာ၊ ၍။ ဇာတိ၊ ကို။ ဒဿိတာ၊ ပြီ။ ဣတိအယံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ ဝိသေ-
သော၊ နည်း ၂-ပါးတို့၏ အထူးတည်း။

ပန၊ ဝါဒန္တရကား။ ကေစိ၊ အချို့ဆရာတို့သည်။ ပုရိမနယေ၊ ၌။ ကတ္တု-
နိဒ္ဒေသော၊ ကတ္တားကိုညွှန်ပြခြင်းကို။ (ကတော၊ ပြုအပ်ပြီ။) ပစ္ဆိမနယေ၊ ၌။
ဘာဝနိဒ္ဒေသော၊ ဖြစ်ခြင်းကြိယာကို ညွှန်ပြခြင်းကို။ ကတော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဝဒန္တိ။
ပန၊ ထိုသို့ပင် ဆိုကြပါကုန်သော်လည်း။ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ ဇာတိတိ၊
ဟူ၍။ ကတ္တရိ၊ ကတ္တားအနက်၌။ သာမိနိဒ္ဒေသဿ၊ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ
ဟူသော သာမိကိညွှန်ပြခြင်း၏။ ဝါ၊ ကို။ ကတတ္တာ၊ ပြုအပ်သည်၏အဖြစ်
ကြောင့်။ ဥဘယတ္တာပိ၊ ၂-ပါးစုံသောနည်းတို့၌လည်း။ ဘာဝနိဒ္ဒေသောဝ၊
သည်သာ။ ယုတ္တော၊ သင့်၏။

သမ္ပုဏ္ဏာ၊ ပြည့်စုံသော။ ဇာတိ၊ ဖြစ်ခြင်းတည်း။ သဉ္စာတိ၊ ခြင်း။ ပါက-
ဋ္ဌာ၊ ထင်ရှားသော။ နိဗ္ဗတ္တိ၊ ဖြစ်ခြင်းတည်း။ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ၊ ခြင်း။ တေသံ တေ-
သံ သတ္တာနံ။ ပေ။ အဘိနိဗ္ဗတ္တိတိ၊ ဟူ၍။ သတ္တဝေသေန၊ သတ္တဝါတို့နှင့်စပ်သဖြင့်။
ပဝတ္တတ္တာ၊ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ သမ္ပုတိကထာ၊ သမ္ပုတိကထာ မည်၏။
ဝါ၊ သတ္တဝါပညတ်ကို ပြောဟောကြောင်း စကားမည်၏။

တတြ တတြာတိ၊ ကား။ ဧက စတုဝေါကာရဘဝေသု၊ ဧကဝေါကာရဘဝ၊
စတုဝေါကာရဘဝတို့၌။ ဒွိန္ဒံ ဒွိန္ဒံ၊ ၂-ပါးကုန် ၂-ပါးကုန်သော။ (အာယတနာနံ
စ၊ တို့၏၎င်း။ ဝေသေန ၌စပ်။) သေသေ၊ ဧကဝေါကာရဘဝ၊ စတုဝေါကာရ
ဘဝ မှကြွင်းသော ပဉ္စဝေါကာရဘဝတွင်။ ရူပဓာတုယံ၊ ရူပဓာတ်၌။ ဝါ၊ ရူပ
ဘဝ၌။ ပဋိသန္ဓိကုဏေ၊ ၌။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနံ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ ပဉ္စန္ဒံ၊ ကုန်သော။
(အာယတနာနံစ၊ တို့၏၎င်း။) ကာမဓာတုယံ၊ ၌။ ဝါ၊ ကာမဘဝ၌။ ဝိကလာ-
ဝိကလိန္ဒိယာနံ၊ ချိုတဲ့သော ဣန္ဒြေ ရှိကုန်၊ မချိုတဲ့သောဣန္ဒြေ ရှိကုန်သော
သတ္တဝါတို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝေသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ သတ္တန္ဒံ၊ ကုန်
သော။ (အာယတနာနံစ၊ တို့၏၎င်း။) နဝန္ဒံ (အာယတနာနံ စ) ဒသန္ဒံ (အာ-
ယတနာနံ စ၊ တို့၏၎င်း။) [ဤကား ချိုတဲ့သော ဣန္ဒြေရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက်
တည်း။] ပုန၊ တဖန်။ ဒသန္ဒံ (အာယတနာနံ စ) ကောဒသန္ဒံ (အာယတနာနံစ၊
တို့၏၎င်း။) [ဤကား မချိုတဲ့သော ဣန္ဒြေရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက်တည်း။]
ဝေသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ သင်္ဂဟော၊ သိမ်းယူခြင်းကို။ ဝေဒိတဗျော၊ [“ဒွိန္ဒံ ဒွိ-
သတ္တန္ဒံ”စသော သင်္ချာတို့၏ အသင်္ချေယျသရုပ်ကို အာယတန၊ ဣန္ဒြိယ ယမိုက်
များကို စဉ်းစား၍ သိပြီးဖြစ်ကြပါလိမ့်မည်။ မသိလျှင် အနုဋီကာကို ကြည့်ပါ။]

ကေဘဝပရိယာပန္နဿ၊ တခုသောဘဝ၌ အကျုံးဝင်သော။ ခန္ဓသန္တာ-
နဿ၊ ခန္ဓာအစဉ်၏။ ပဌမာဘိနိဗ္ဗတ္တိဘူတာ၊ ပဌမထင်ရှားစွာဖြစ်ခြင်း ဖြစ်၍
ဖြစ်ကုန်သော ခန္ဓာတို့သည်။ ပဋိသန္ဓိက္ခန္ဓာ၊ ပဋိသန္ဓေခန္ဓာတို့တည်း။ ဣတိ၊
ကြောင့်။ ပဌမာဘိနိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ တမေဝ
သန္တာနံ၊ ထိုခန္ဓာအစဉ်ကိုပင်။ နိယျာဇတန္တံ ဝိယ၊ အပ်နှင်းသကဲ့သို့။ ဟန္တ၊ ရော့။
ဂဏှထ၊ ယူကုန်လော့။ ဣတိ၊ သို့။ ပဋိစ္ဆာပေန္တံ ဝိယ၊ လက်ခံစေသကဲ့သို့။
[“နိယျာဇတန္တံ ဝိယ” ကိုထပ်ဖွင့်သည်။] ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
နိယျာတနရသာ၊ အပ်နှင်းခြင်းကိစ္စရှိ၏။ သန္တတိယာဝေ၊ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာအစဉ်
ကိုပင်။ ဥမ္မုဇ္ဇနံ ဟုတွာ၊ ဖော်သကဲ့သို့ဖြစ်၍။ ဝါ၊ ဖော်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။
ဂယုတိ၊ ဉာဏ်ဖြင့်ယူအပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဥမ္မုဇ္ဇနပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ မည်၏။ ဝါ၊
ခန္ဓာအစဉ်ကို ထင်ရှားဖော်တတ်သော တရားဟု ယောဂီတို့ဉာဏ်အား ရှေးရှု
ထင်လာ၏။

ဒုက္ခရာသိဿ၊ ဒုက္ခအစု၏။ (ဇာတိကြောင့် နောက်နောက်အခါ၌ ဖြစ်မည့်
ဒုက္ခအစု၏။) ဝိစိတ္တတာ၊ ထူးထွေဆန်းပြားသည်၏အဖြစ်သည်။ ဒုက္ခဝိစိတ္တတာ၊
မည်၏။ ဝါ၊ နည်း။ ဒုက္ခဝိသေသာ၊ ဒုက္ခ၏ အထူးဖြစ်ကုန်သော။ တဒဝယဝါ၊
ထိုဒုက္ခအစု၏ အစိတ်အပိုင်းတို့သည်။ (ဒုက္ခဝိစိတ္တတာ၊ မည်၏။) တံ၊ ထိုဒုက္ခ
အစု၏ ထူးထွေဆန်းပြားသည်၏ အဖြစ်ကို။ ဝါ၊ ထိုဒုက္ခအစု၏ အစိတ်အပိုင်း
ဖြစ်သော ဒုက္ခအထူးကို။ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတိ၊ ရှေးရှုဖြစ်စေ၏။ ဖလတိ၊ သီးတတ်၏။
ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခဝိစိတ္တတာ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ မည်၏။

ပရိယာယနိပ္ပရိယာယဒုက္ခေသု၊ ပရိယာယဒုက္ခ၊ နိပ္ပရိယာယဒုက္ခတို့တွင်။
ယံဒုက္ခံ၊ အကြင်ပရိယာယဒုက္ခသည်။ ဇာတိ၊ ဇာတိသည်။ ဟောတိ၊ တံဒုက္ခ-
ဘာဝေါယေဝ၊ ထို ပရိယာယဒုက္ခ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာသည်ပင်။ တဿာ၊
ထိုဘာဝ၏။ ဒုက္ခဋ္ဌော၊ ဒုက္ခ၏သဘောတည်း။ (နေရယိကဒုက္ခံ၊ ငရဲ၌ဖြစ်သော
ဒုက္ခသည်။) အက္ခာနေန၊ အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်အောင် ဟောခြင်းအားဖြင့်။
ပါပုဏိတဗ္ဗံ၊ ရောက်နိုင်သည်။ ယဒိသိယာ၊ အံ့။ (ဝေသတိ) ဘဂဝါ၊ သည်။
အာစိက္ခေယျ၊ အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်အောင် ဟောတော်မူရာ၏။ ဘဂဝတာပိ၊
သည်သော်မှလည်း။ (“ဥပမာဝသေန ပကာသိတံ”၌စပ်။)

ဘိက္ခဝေ၊ တို့။ တံ၊ ထိုမိန့်တော်မူအပ်လတ္တံ့သော စကားကို။ ကိံ မညထံ၊
အဘယ်သို့ မှတ်ထင်ကုန်သနည်း။ မယာ၊ ငါသည်။ ပရိတ္တော၊ အနည်းငယ်သော။
ပါဏိမတ္တော၊ တလက်ဆုပ်မျှပမာဏရှိသော။ ယောအယံ ပါသာဏော၊ အကြင်
ကျောက်ခဲကို။ ဂဟိတော၊ ယူအပ်ပြီ။ သောစ၊ ထိုကျောက်ခဲ၎င်း။ ဟိမဝါ၊
ဟိမဝန္တာမည်သော။ ယော ပဗ္ဗတရာဇော၊ အကြင် တောင်မင်းသည်။ (အတ္ထိ)။
သောဝ၊ သိတောင်မင်း၎င်း။ ဣတိ၊ သိ။ တေသ၊ ထို ပါးကန်သော ကျောက်ခဲ

တောင်တို့တွင်။ ကတမော၊ အဘယ်သည်။ မဟန္တတရော၊ သာ၍ကြီးသည်။
 ဟောတိ နုခေါ၊ ဖြစ်သနည်း။ ဘန္တေ၊ ရား။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ ဂဟိတော၊
 ယူတော်မူအပ်သော။ ပါသာဏော၊ သည်။ အပ္ပမတ္တကော၊ နည်းသော အတိုင်း
 အရှည်ရှိပါ၏။ ဟိမဝန္တံ၊ သော။ ပဗ္ဗတရာဇာနံ၊ ကို။ ဥပနိဓာယ၊ ထောက်စာ၍။
 ဝါ၊ ထောက်စာလိုက်သည်ရှိသော်။ သုခံမ္ပိ၊ အရေအတွက်သို့ သော်မှလည်း။
 န ဥပေတိ၊ မကပ်ရောက်ပါ။ ကမ္ဘာဘာဂမ္ပိ၊ တစိတ်သော အဘို့သို့သော်မှလည်း။
 န ဥပေတိ။ ဥပနိဓမ္ပိ၊ ထောက်စာအပ်သည်၏ အဖြစ်သို့သော်မှလည်း။ န ဥပေတိ။
 ဘိက္ခဝေ၊ ထို့။ ဝေမေဝခေါ၊ ဤ အတူသာလျှင်။ သော ပုရိသော၊ သည်။ တိဟိ
 သတ္တိသတေဟိ၊ လုံပေါင်းသုံးရာတို့ဖြင့်။ ဟညမာနေ၊ ဝိုင်း၍ ထိုးအပ်သော်။
 တတောနိဒါနံ၊ ထိုလုံပေါင်းသုံးရာတို့ဖြင့် ဝိုင်း၍ ထိုးခြင်းဟူသော အကြောင်း
 ကြောင့်။ ဝါ၊ အကြောင်းရှိသော။ ယံသု၊ အကြင် ကာယိက ဒုက္ခကို၎င်း။
 ယံ ဒေါမနဿံ၊ အကြင်စေတသိက မေမနဿကို၎င်း။ ပဋိသံဝေဒေတိ၊ ခံစား
 ဂျား။ တံ၊ ထိုဒုက္ခဒေါမနဿသည်။ နေရယိကဿ၊ ငရဲ၌ဖြစ်သော။ ဒုက္ခဿ၊ ကို။
 ဥပနိဓာယ၊ ၍။ ဝါ၊ သော်။ သခံမ္ပိ၊ ဒုက္ခဟူသော အရေအတွက်သို့သော်
 မှလည်း။ န ဥပေတိ။ ကလဘာဂမ္ပိ၊ န ဥပေတိ။ ဥပနိဓမ္ပိ၊ န ဥပေတိ။ [ဥပရိ-
 ပဏ္ဏာသ သုညတဝဂ် ဗာလပဏ္ဍိတသုတ်။] ဣတိ၊ သို့။ ဥပမာဝသေန၊ ဥပမာ၏
 အစွမ်းဖြင့်။ (ဥပမာအနေအားဖြင့်။) ပကာသိတံ၊ သော။ အာပါယိကဒုက္ခံ၊
 အပါယ်၌ဖြစ်သော ဒုက္ခသည်။ (အတ္တိ)။

သုဝီနိ၊ စင်ကြယ်ကုန်သော။ ဥပ္ပလာဒီနိ၊ ဥပ္ပလ အစရှိသော ကြာတို့သည်။
 သုပ္ပတ္တိ ဘာဝဏာနိ၊ သုခဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းတို့တည်း။ ဣတိ ကတွာ၊ ဤ
 အကြောင်းကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထို ဥပ္ပလ အစရှိသည်တို့၌။ နိဗ္ဗတ္တိနိဝါရဏေန၊
 ဖြစ်ခြင်းကို တားမြစ်ခြင်းအားဖြင့်။ (“န ဥပ္ပလပဒမုဏ္ဍရိကာဒိသု နိဗ္ဗတ္တိတံ”
 ဖြစ်ခြင်းကို တားမြစ်ခြင်းအားဖြင့်။) အထ ခေါတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသောပါဌ
 ဖြင့်။ ဇာတိယာ၊ ၏။ ဒုက္ခ ဝတ္ထုဘာဝံ၊ ဒုက္ခ၏ တည်ရာအကြောင်း၏အဖြစ်ကို။
 ဒသေကံ။

ဒုက္ခပ္ပတ္တိကရဏေ၊ ဒုက္ခဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သောအရပ်၌။ နိဗ္ဗတ္တနေ-
 န၊ ဖြစ်ရခြင်းအားဖြင့်။ ဂဗ္ဘပရိဟရဏုပက္ကမေန၊ ကိုယ်ဝန်ကို ဆောင်ကြောင်း
 လုံလနင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။ (ကိုယ်ဝန်ကိုဆောင်ကြောင်းလုံလ မပါသေးဘဲ။)
 မာတုက္ခန္တိသမ္ဘဝမေဝ၊ အမိဝမ်း၌ ဖြစ်ရခြင်းသာလျှင်ဖြစ်သော။ ဒုက္ခံ၊ သည်။
 အညာနပေက္ခတ္တာ၊ အခြားဒုက္ခဖြစ်ကြောင်းကို ဝှဲခြင်းမရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။
 ဂဗ္ဘောက္ကန္တိမူလကံ၊ အမိဝမ်းသို့ သက်ရောက်ရခြင်းလျှင် အကြောင်းရင်းသော။
 (ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခတည်း။) ပန၊ ကား။ ဥပက္ကမနိဗ္ဗတ္တိ၊ လုံလကြောင့်ဖြစ်သော။ (ဒုက္ခံ
 သည်။) ဩက္ကန္တိမတ္တာနပေက္ခတ္တာ၊ အမိဝမ်းသို့ သက်ရောက်ခြင်းမျှကို ဝှဲ၍

မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပရိဟရဏမူလကံ၊ ကိုယ်ဝန်ကို ဆောင်ရခြင်းလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော။ (ဒုက္ခံ၊ တည်း။) အယံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ ဧတေသံ၊ ဤဂစ္ဆောက္ကန္တိမူလကဒုက္ခံ၊ ပရိဟရဏမူလကဒုက္ခံတို့၏။ ဝိသေသော၊ အထူးတည်း။ [ဩက္ကန္တိမတ္တာ၌ မတ္တာသည် ဝေ-အနက်ဟောတည်း။ “ဩက္ကန္တိမျှကို ငဲ့သည်မဟုတ်၊ ဩက္ကန္တိကိုလည်း ငဲ့၊ ပရိဟရဏကိုလည်း ငဲ့သည်” ဟူလို။]

အတ္တနော၊ မိမိသို့။ အဘိမုခံ၊ ရှေးရှု။ ကစုနံ၊ ဆွဲငင်ခြင်းသည်။ အာကစုနံ၊ မည်၏။ ပရိတော၊ ထက်ဝန်းကျင်အားဖြင့်။ သဗ္ဗတောတာဂေန၊ အလုံးစုံသော အဘို့အားဖြင့်။ [“ပရိတော”ကို ထပ်ဖွင့်သည်။] ကစုနံ၊ သည်။ ပရိကစုနံ၊ မည်၏။ အဓော၊ အောက်သို့။ [အဝဏိကာရိယ ဩကိုဖွင့်သည်။] ဓနနံ၊ လှုပ်ခါချခြင်းသည်။ ဩဓနနံ၊ မည်၏။ တိရိယံ၊ ဖီလား။ ဝါ၊ တနည်း။ သဗ္ဗတော၊ အလုံးစုံသော အဘို့အားဖြင့်။ [နိကိုဖွင့်သည်။] ဓနနံ၊ လှုပ်ခါခြင်းသည်။ နိဓနနံ၊ မည်၏။ တစ္ဆေတွာ၊ အရေတို့ကိုခါ၍။ ခါရပက္ခိပနံ၊ ဆားငန်ရည်ကို လောင်းထည့်ခြင်းသည်။ ခါရပဋိစ္ဆကံ၊ မည်၏။ ဝါ၊ ဆားငန်ရည်ကို ခံယူစေခြင်းမည်၏။

သကလသရီရန္တာပနံ၊ အလုံးစုံသောကိုယ်ကို ရေချိုးပေးခြင်းသည်။ နှာပနံ၊ မည်၏။ ဧကဒေသဓောဝနံ၊ ကိုယ်၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကို ဆေးကြောပေးခြင်းသည်။ ဓောဝနံ၊ မည်၏။ သူရိယာဘိမုခပဝတ္ထနေန၊ နေဘက်သို့ ရှေးရှုမှန်နှာမူ၍ဖြစ်စေခြင်းအားဖြင့်။ အာတာပနံ၊ ရှေးရှုပူစေခြင်းကို၎င်း။ ပဉ္စဂ္ဂိတာပေန၊ ငါးမျိုးသော မီးဖြင့် ပူစေခြင်းဖြင့်။ ပရိတာပနံ၊ ထက်ဝန်းကျင် ပူစေခြင်းကို၎င်း။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ၏။ [မွန်းတည့်အချိန်ဝယ် မိမိ၏ လေးဘက်အရပ်တို့၌ မီးလေးဖို ဖို့၍၎င်း၊ အပေါ်က နေပူကိုခံ၍၎င်း အပူခံစေခြင်း အပူခံ၍ ကျင့်ခြင်းကို “ပဉ္စဂ္ဂိတာပန”ဟုဆိုသည်။] ဝါ၊ တနည်း။ သဗ္ဗေယေဝ၊ အလုံးစုံသာလျှင်ဖြစ်သော။ တာပေါ၊ ပူခြင်းကို။ ဒွိဓာပိ၊ အာတာပန၊ ပရိတာပန ၂-ပါးအပြားအားဖြင့်လည်း။ ဝုတ္တော၊ အပ်ပြီ။ [ဤအလို “အာတာပန၊ ရှေးရှုပူစေခြင်း။ ပရိတာပန၊ ထက်ဝန်းကျင်ပူစေခြင်း” ဟု မှတ်ပါ။]

ကုဟိံ၊ အဘယ်အရပ်၌။ ပတိဋ္ဌံ၊ တည်ရာကို။ လဘေထန၊ ရရာသေးအံ့နည်း။ ဇာတိယာ၊ ဇာတိနှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။ တဿ ဒုက္ခဿ၊ ၏။ ပတိဋ္ဌာနံ၊ တည်ရာသည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိတော့။ ဣတိအတ္ထော၊ ဤကား ပဌမအနက်။ ဝါ၊ တနည်း။ ဇာတိယာ၊ နှင့်။ ဝိနာ၊ ၍။ ဝါ၊ ကင်းသည်ရှိသော်။ သော သတ္တော၊ ထို သတ္တဝါသည်။ ကုဟိံ၊ ၌။ ပတိဋ္ဌံ(ပတိဋ္ဌန္တော)၊ တည်လျက်။ (လဘေထ)န၊ ရရာသေးအံ့နည်း။ ကတ္ထ၊ အဘယ်အရပ်၌။ ပတိဋ္ဌန္တော၊ တည်လျက်။ [“ကုဟိံ ပတိဋ္ဌံ”ကို ထပ်ဖွင့်သည်။] တံဒုက္ခံ၊ ကို။ လဘေထန၊ နည်း။ ဣတိအတ္ထော၊ ဤကား ဒုတိယအနက်။ တတ္ထ တိရစ္ဆာနေသု၊ ထိုတိရစ္ဆာန်တို့၌။ ကထံ၊ အဘယ်နည်းဖြင့်။ ဒုက္ခံ၊ သသံ။ ဘဝေယ၊ ဖြစ်စေတောအံ့နည်း။ တဟိံ၊ တိရစ္စာနေသ၊ တိဝံ။ ဇာတိံ၊ ကိ။

ဝိနာ၊ ကြည်၍။ (ဒုက္ခံ၊ သည်း။ ဘဝေယျ၊ နည်း။) [ဤ၌ “တဟိ” တိရစ္ဆာနေသု”
 နောင် ဇာတိ” ဝိနာသည် သင့်မည်မထင်၊ ဇာတိ” ဝိနာကို ရွှေ့ဘဝေယျ ၌သာ
 စပ်သင့်သည်။] န စဿာတိ(ပဒဿ)၊ ဇာ။ န စေ အဿာတိ၊ ဟူ၍။ ပဒစ္ဆေဒေါ။
 ကို။ ကာတဗ္ဗော။ နန(နန)၊ စင်စစ်ကေန အမှန်အားဖြင့်။ နေဝ အတ္ထိ၊ မရှိ။
 ဣတိ၊ သို့။ သမ္ပန္နော၊ ပုဒ်၏စပ်ခြင်းကို။ ကာတဗ္ဗော။ ဝါ၊ တနည်း။ နန(နန)၊
 အားဖြင့်။ အာဟ၊ ဟောတော်မူပြီ။ ဣတိ၊ သမ္ပန္နော၊ ကာတဗ္ဗော။ [နနနှင့်နေဝတ္ထိ
 ဝေးသောကြောင့် သမ္ပန္နောထံ၌ အစပ်ကိုပြသည်။] ယဒိတောတိ(ပဒဿ)၊
 ဇာ။ ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်။ နေဝ အတ္ထိ၊ မရှိ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အာဟ၊
 ဟောတော်မူပြီ။ ဣတိ အတ္ထော။ [“ယ”ကို “ယသ္မာ”ဟု ဖွင့်၍ “အတော”ကို
 “တသ္မာ”ဟု ဖွင့်သည်။]

ဇရာနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၁၉၂။ ဇီရဏမေဝ၊ ဆွေးမြည့်ယိုယွင်း အိုမင်းခြင်းသည်ပင်။ ဇီရဏတာ၊ မည်
 ဇာ။ [ဤအလို တာ-ပစ္စည်း သူတို့။] ဝါ၊ တနည်း။ ဇီရဏဿ၊ ဆွေးမြည့်ယိုယွင်း
 အိုမင်းသော အရာဝတ္ထု၏။ အာကာရော၊ အခြင်းအရာကို။ တာသဇ္ဈေန၊ တာ
 သဒ္ဓါဖြင့်။ ဝုတ္တော၊ မူအပ်ပြီ။ [ဤအလို “ဇီရဏဿ ဘာဝေါ ဇီရဏတာ”ဟု
 ပြု၍ တာ-ပစ္စည်းဖြင့် ဆွေးမြည့် ယိုယွင်း အိုမင်းခြင်း အခြင်းအရာကို ပြသည်။]

ယထာ ပုရေ အသလ္လက္ခေန္တတိ (ပဒဿ)၊ ဇာ။ ဂါရဝကရဏ ဥပဋ္ဌာနာ-
 ဒီနိ၊ အရိအသေပြုခြင်း၊ ပြုစုလုပ်ကျွေးခြင်း အစရှိသည်တို့ကို။ အသလ္လက္ခေန္တ၊
 အသိအမှတ်မပြုလသော။ တံ နိမိတ္တံ၊ ထိုအသိအမှတ်မပြုခြင်းဟူသောအကြောင်း
 ကြောင့်။ ဒေါမနဿံ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ အတ္ထော။

သတာဒိနန္တိ၊ ကား။ သတိ သုတ ဝိရိယ ပညာဒီနံ၊ သတိ၊ ကြားနာအပ်သော
 သုတ၊ လုံ့လ ဝိရိယ၊ အသိပညာ အစရှိသည်တို့၏။ ဝိပ္ပဝါသနိမိတ္တံ၊ ကွေ့ကွင်း
 ခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်၎င်း။ အတ္တနာ၊ မိမိသည်။ ဝါ၊ က။ အပသာဒေ-
 တဗ္ဗေဟိဝိ၊ ခြိမ်းခြောက်မောင်းမဲအပ်သည်လည်းဖြစ်ကုန်သော။ (အရွယ်ကောင်း
 တုန်းက မိမိ၏အခြမ်းအခြောက်အမောင်းအမဲကို ခံရသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော။)
 အတ္တနော၊ ဇာ။ ပုတ္တဒါရေဟိ၊ သားမယားတို့သည်။ ဝါ၊ တို့က။ အပသာဒနိယ-
 တော၊ ပြန်၍ ခြိမ်းခြောက် မောင်းမဲအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ (ယံ ဒုက္ခံ
 ၌စပ်။) အဝသဝတ္တင်္ဂပစ္စင်္ကတာယ၊ မိမိအလိုသို့ မလိုက်သော အင်္ဂါကြီးငယ်
 ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဝါ၊ အင်္ဂါကြီးငယ်တို့က မိမိအလို မလိုက်ခြင်း
 ကြောင့်၎င်း။ သုစိအသုစိ အာဒိဝိစာရဏဝိရဟေန၊ စင်ကြယ်သောအရာဝတ္ထု၊
 မစင်ကြယ်သောအရာဝတ္ထု အစရှိသည်တို့ကို စိစစ်ခြင်းမှ ကင်းခြင်းကြောင့်၎င်း။
 ဗာလကုမာရကကလောဝိယ၊ အကောင်း အဆိုးကို မသိတတ်သော ကလေး၏

ဖြစ်ရာအခါကဲ့သို့။ ဇိဏ္ဏကာလော၊ လူအို၏ ဖြစ်ရာအခါသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဘိယျော ဗာလတ္တပ္ပတ္တိယာတိ၊ ဟူ၍။ အာဟ၊ ကလေး၏လက်ခြေ စသည်တို့က ကလေး၏အလိုသို့ မလိုက်သကဲ့သို့ အဖိုးကြီး၏ လက်ခြေ စသည် တို့ကလည်း အဖိုးကြီး၏အလိုသို့မလိုက်၊ ကလေးသည် သုစိ အသုစိ အစရှိသည် တို့ကို မစိစစ်တတ်သကဲ့သို့ အဖိုးကြီးလည်း အကောင်း အဆိုး အစရှိသည်တို့ကို မစိစစ်တတ်တော့၊ ဤအဖြစ်မျိုးကို “သုဇယံပြန်သည်”ဟု ခေါ်သည်။]

မရဏနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၁၉၃။ ကာလဿ အန္တကဿ၊ တဘဝအဆုံးကို ပြုတတ်သော သေခြင်းကို။ ကိရိယာတိ၊ ပြုခြင်းဟူ၍။ ယာ၊ အကြင် စုတိကို။ လောကော၊ ဝုစ္စတိ၊ ၏။ သာ၊ စုတိ၊ ထိုစုတိသည်။ မရဏံ၊ မရဏတည်း။ ဣတိ အတ္ထော၊ ဝါ၊ အဋ္ဌကထာနည်းမှ တနည်း ကား။ စဝနကာလောယေဝ၊ စုတေရာအခါကိုပင်။ အနတိက္ကမနိယတ္တာ၊ မည်သူမျှ မလွန်မြောက်အပ်၊ မလွန်မြောက်နိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိသေသေန၊ အခြား ကာလတို့မှ ထူးသောအားဖြင့်။ ကာလောတိ၊ ကာလောဟူ၍။ ဝါ၊ သေချိန်ဟူ၍။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။ တဿ၊ ထိုသေချိန်ကို။ ကိရိယာ၊ ပြုခြင်းသည်။ စုတိက္ခန္ဓာနံ၊ ရွှေ့လျောသောခန္ဓာတို့၏။ ဘေဒပုတ္တိယေဝ၊ ပျက်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းပင်တည်း။ မစ္စ၊ မရဏန္တိ ဣတိ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌လည်း။ သမာသံ၊ ကို။ (မစ္စနှင့်မရဏကို သမာသတ်ခြင်းကို။) အကတွာ၊ ၍။ ဝါ၊ မပြုခြင်းကြောင့်။ (သမ္ပန္နော န န ယုဇ္ဇတိ ၌စပ်။) ယော၊ မစ္စ၊ အကြင်သေခြင်းကို။ ဘေဒေါ၊ ဟူ၍။ ဝါ၊ ခန္ဓာတို့၏ပျက်ခြင်း ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ။ (ဣဒံ၊ ဤခန္ဓာတို့၏ ပျက်ခြင်းကို။ မရဏံ၊ မရဏဟူ၍။ ဝုစ္စတိ။) ယဉ္စ မရဏံ၊ အကြင် သေခြင်းကိုလည်း။ ပါဏစာဂေါ၊ အသက်ကိုစွန့်ခြင်း ဟူ၍။ (ဝုစ္စတိ။) ဣဒံ၊ ဤအသက်ကို စွန့်ခြင်းကို။ မရဏံ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိသုံ၊ သီးခြား။ သမ္ပန္နော၊ ပုဒ်တို့၏စပ်ခြင်းသည်။ န န ယုဇ္ဇတိ၊ မသင့်မဟုတ်သင့်သည် သာ။ [“ဣဒံ ဝုစ္စတိ မရဏံ”သည် ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်ရှိသောပါဌ်တည်း။ ထို ပါဌ်ကိုယူ၍ စပ်ပါ-ဟူလို၊ ပါဠိတော်၌ ဤအတိုင်း အနက်ပေးလိမ့်မည်။]

ယဿ ခန္ဓဘေဒဿ၊ အကြင်ခန္ဓာတို့၏ ပျက်ခြင်း၏။ ပဝတ္တတ္တာ၊ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တိဿော၊ တိဿသည်။ မတော၊ ပြီ။ ဖုဿော၊ သည်။ မတော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေါဟာရော၊ အခေါ်အဝေါ်သည်။ ဟောတိ၊ သော၊ ထိုခန္ဓာတို့၏ ပျက်ခြင်းကို။ ခန္ဓပ္ပဗန္ဓဿ၊ အသက်မပြတ်ဖြစ်သော ခန္ဓာအစဉ်၏။ အနုပစ္စိန္န-တာယ၊ မပြတ်မစဲသေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သမ္ပတိမရဏန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ပဗန္ဓသမုဇ္ဈေဒေါ စ၊ ခန္ဓာအစဉ်၏ အကြွင်းမဲ့ ပြတ်ခြင်းကိုကား။ သမုဇ္ဈေဒမရဏန္တိ (ဝုတ္တော)။

ပန၊ ဆက်။ မရဏမ္ပိ ဒုက္ခန္တိ ဣမသ္မိံ* အတ္ထေ၊ ဟူသော ဤပုဒ်၏အနက်၌။
 (အဓိပ္ပေတံ ဌာဝိ။) ဒုက္ခသစ္စကထာ၊ ဒုက္ခသစ္စာကို ဆိုကြောင်းစကားသည်။
 ဝဋ္ဋကထာ၊ ဝဋ္ဋတရားကိုဆိုကြောင်း စကားတည်း။ ဣတိကတွာ၊ ဤအကြောင်း
 ကြောင့်။ သမ္မုတိမရဏံ၊ သမ္မုတိမရဏကို။ အဓိပ္ပေတံ၊ အလိုရှိအပ်၏။ ဣတိ၊
 ဤသို့။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

တဿေဝ နာမန္တိ၊ ဟူသောစကားကို။ (ဝုတ္တံ ဌာဝိ။) တဗ္ဘာဝတော၊ ထို
 သမ္မုတိမရဏ၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ တဒေကဒေသဘာဝတော စ၊ ထို သမ္မုတိ-
 မရဏ၏ တစိတ်တဒေသ၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ မရဏသဒ္ဓမ္မဗဟုတ္တေ၊ မရဏ
 သဒ္ဓါ၏ များသည်၏အဖြစ်၌။ ဝါ၊ ကြောင့်။ အသမ္မောဟတ္ထံ၊ မတွေ့မဝေခြင်း
 အကျိုးငှါ။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။

စုတိလက္ခဏန္တိ၊ ဟူသော ပါဌ်ဖြင့်။ စဝနတာတိ၊ ဟူ၍။ နိဒဿိတစဝန-
 လက္ခဏမေဝ၊ ညွှန်ပြအပ်သောစဝနလက္ခဏာကိုပင်။ ဝဒတိ၊ ဆို၏။ သမ္ပတ္တိဘဝ-
 ခန္ဓေဟိ၊ သမ္ပတ္တိဘဝ၌ဖြစ်သောခန္ဓာတို့နှင့်။ ဝိယောဇေ၊ ကွေ့ကွင်းစေတတ်၏။
 ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝိယောဂရသံ၊ မည်၏။ [ဤစကားဖြင့် ကိစ္စရသကိုပြသည်။] ဝါ။

တဗ္ဘာဝတော။ပေ။ ဒေသဘာဝတော။ ။အဋ္ဌကထာ၌ “ဣမသ္မိံ* ပနတ္ထေ သမ္မုတိ-
 မရဏံ အဓိပ္ပေတံ” ၏ နောက်ဝယ် “ဇာတိက္ခယမရဏ။ပေ။ ပုညက္ခယမရဏ” ဟု မရဏ ၅-
 မျိုးကို ဆိုထား၏။ ထိုမရဏ ၅ မျိုးသည် ခဏိကမရဏလည်း မဟုတ်၊ သမုစ္ဆေဒမရဏလည်း
 မဟုတ်၊ သမ္မုတိ မရဏသာ ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ အပေါင်းသမ္မုတိမရဏတွင် အစိတ်
 အပိုင်းအဖြစ်ဖြင့် ပါဝင်သောကြောင့်၎င်း “တဿေဝ နာမံ” ဟု ဆိုသည်။ “မရဏ ၅-မျိုး
 လုံးပင် သမ္မုတိမရဏ၏ အမည်ချည်းဖြစ်သည်” ဟူလို။

ဆက်ဦးအံ။ ။မရဏ ၅-မျိုးတွင် ဇာတိက္ခယမရဏသည် တဘဝ၏ ကုန်ခြင်းတည်း။
 ထိုကုန်ခြင်းကို သေခြင်းဟု သမုတ်သောကြောင့် သမ္မုတိမရဏဟု ခေါ်၏။ ထိုဇာတိက္ခယ
 မရဏသည် ဥပက္ကမမရဏ (သေကြောင်းလုံ့လကို ပြုခြင်းကြောင့် သေခြင်း)၊ သရသမရဏ
 (မိမိသဘာဝအတိုင်း သေခြင်း) အားဖြင့် ၂-မျိုး ပြား၏။ ထိုသရသမရဏလည်း
 အာယုက္ခယမရဏ၊ ပုညက္ခယမရဏအားဖြင့် ၂-ပါး ရှိပြန်၏။ ထို့ကြောင့် ဇာတိက္ခယမရဏ
 စသော မရဏ ၅-မျိုးသည် သမ္မုတိမရဏချည်းသာ ဖြစ်၏။ သမ္မုတိမရဏတွင် အစိတ်အပိုင်း
 အဖြစ်ဖြင့် ပါဝင်ကြသည်—ဟူလို။

မရဏသဒ္ဓမ္မ ဗဟုတ္တေ။ ။ “ဇာတိက္ခယမရဏံ၊ ဥပက္ကမမရဏံ” စသည်ဖြင့် မရဏသဒ္ဓါ
 တွေ များစွာ ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော့။ အဘယ်ကြောင့် “ခဏိကမရဏ၊ သမ္မုတိမရဏ၊
 သမုစ္ဆေဒမရဏ” ဟု သုံးမျိုးကိုသာ ဆိုထားရပါသနည်း” ဟု မေးဘယ်ရှိသောကြောင့်
 “တဿေဝ နာမံ” ဟု ဆိုသည်။ မရဏသဒ္ဓါတွေများနေလျှင် အများကို ပုတ်နေရသော
 ကြောင့် တွေဝေစရာ ရှိ၏။ ထိုသို့ မတွေ့ဝေစေခြင်းအကျိုးငှါ များစွာမဆိုဘဲ သမ္မုတိမရဏ
 တွင် ဤ ၅-မျိုးလုံးကို သွင်းလိုက်သည်—ဟူလို။ [မရဏသဒ္ဓမ္မဗဟုတ္တေဟိ မရဏသဒ္ဓါနံ
 ဗဟုဘာဝေ၊ တံ ပန သမ္မောဟဿ ကာရဏံ။—မေ။]

တနည်း။ ဝိယောဂကိရိယာဘူတတယ၊ ကွေကွင်းခြင်း ကြိယာဖြစ်၍ ဖြစ်သည် ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိယောဂရသန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ။ [ဤစကားဖြင့် ကွေကွင်းခြင်း အမှုအရာ ကြိယာဟူသော “သမ္ပတ္တိရသ” ကို ပြသည်ဟု ယူလို၏။ မရ၌ကား ကိစ္စ ရသကို ပြသည်ဟု ဆိုသည်။] သတ္တဿ၊ သတ္တဝါ၏။ ပုရိမဘဝတော၊ ရှေ့ဘဝမှ။ ဝိပွဝါသော၊ ကွေကွင်းခြင်းသည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ (တနည်း) ဝိပွဝါသော ဟုတွာ၊ ကွေကွင်းခြင်း၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဥပဋ္ဌာတိ၊ ယောဂီတို့ဉာဏ်အား ထင်လာ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝိပွဝါသပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ မည်၏။

မရဏန္တိကာတိ၊ ကား။ မရဏဿ၊ သေခြင်း၏။ အာသန္နာ၊ အနီး၌ဖြစ်ကုန် သော။ (ဝေဒနာ ဌိစပ်။) [အာသန္နာအရ အနီးကိုရသော်လည်း အနီး၌ဖြစ်ကုန် သော ဝေဒနာတို့တိုင်အောင် ယူဟန်တူသည်။ ဤအလို ဣက-ပစ္စည်းအနက် သီးခြားမရှိ။ အဋ္ဌကထာနိဿယ၌ကား “မရဏဿ၊ သေခြင်း၏။ အန္တော၊ အနီးတည်း။ မရဏန္တော၊ အနီး။ မရဏန္တေ ပဝတ္တာ မရဏန္တိကာ” ဟု ဣက ပစ္စည်းကို ပဝတ္တတဒ္ဓိတိ ကြုံလိုက်ပါသည်။] မရဏံ၊ သေခြင်းသည်။ ယဒိ န ဘဝိဿတိ၊ အကယ်၍ မဖြစ်အံ့။ (ဝေသတိ။) ယထာ ဝုတ္တံ၊ အကြင် အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော။ (အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော။) ကာယိကံ၊ ကိုယ်၌ဖြစ်သော။ (ဒုက္ခံ၊ သည်၎င်း။) စေတသိကံ၊ သော။ ဒုက္ခံ၊ သည်၎င်း။ န ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်တော့မည် မဟုတ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒိန္နမ္ပိ ဒုက္ခာနံ ဝတ္ထုဘာဝေနာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

ပါပကမ္မာဒိနိမိတ္တန္တိ (ပဒဿ)၊ ၏။ ပါပကမ္မနိမိတ္တံ၊ မကောင်းသော ကမ္မ နိမိတ်ကို၎င်း။ ပါပဂတိနိမိတ္တဉ္စ၊ မကောင်းသော ဂတိနိမိတ်ကို၎င်း။ (အနုပဿ- တော ပါပဿ ဌိစပ်။) ဣတိ အတ္ထော။ [ဤစကားဖြင့် ပါပကမ္မာဒိ အာဒိအရ ပါပဂတိနိမိတ်ကို ယူစေလိုသည်။] ဝါ၊ တနည်း။ ကမ္မမ္ပိ၊ ကံကိုလည်း။ ဧတ္ထ၊ ဤ ပါပကမ္မာဒိနိမိတ္တဟူသော ပါဌ်၌။ နိမိတ္တန္တိ၊ နိမိတ္တဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ (ကမ္မာ၊ နည်း။ ကမ္မဿ၊ ကံအာရုံ၏။) ဥပပတ္တိနိမိတ္တဘာဝေန၊ ဘဝသစ်၌ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဥပဋ္ဌာနတော၊ ထင်လာခြင်းကြောင့်တည်း။ [ဤစကား အရ ပါပကမ္မဖြင့် မကောင်းမှုကံကိုလည်း နိမိတ္တဟု ဆိုလိုသည်။ ကမ္မာဒိ အာဒိ ဖြင့် ပါပကမ္မနိမိတ်ကို၎င်း၊ ပါပဂတိနိမိတ်ကို၎င်း ယူပါ။] ဟိ၊ မှန်။ တဒုပဋ္ဌာနေ- ပိ၊ ထို မကောင်းကံအာရုံ ထင်လာရာ၌လည်း။ မေ၊ ငါသည်။ ကလျာဏံ၊ ကောင်းမှုကို။ အကတံဝတ၊ မပြုအပ်မိလေစွ တကား။ ဣတိ အာဒိနာ၊ ဖြင့်။ အနုပုကံ၊ မနည်းသော။ ဒေါမနဿံ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ် ၏။ [“ကမ္မာ” ဟု ပုစ္ဆာထုတ်၍ ဟိ ယသ္မာ၊ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့် - ဟုလည်း တနည်းပေးပါ။] ဘဒ္ဒဿာတိ (ပဒဿ)၊ ၏။ ကလျာဏကမ္မဿ၊ ကောင်းကံ ရှိသော လူကောင်းသူကောင်း၏။ ဣတိ အတ္ထော။

အဝိသေသတောတိ(ပဒံ)၊ ဟူသော ဝိသေသနပုဒ်ကို။ သဗ္ဗေသန္တိ တေတန၊ ဟူသော ဤဝိသေသျှပုဒ်နှင့်။ ယောဇတေဗ္ဗံ၊ ၏။ စ၊ ဆက်။ သဗ္ဗေသန္တိ၊ ဟူသော ပုဒ်ဖြင့်။ (ဂဟိတာ၌စပ်။) ယေသံ၊ အကြင်သတ္တဝါတို့၏။ ကာယိကံ၊ သော။ ဒုက္ခံ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ တေယေဝ၊ ထိုကာယိကဒုက္ခဖြစ်ရာသာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံသော ပါပဘဒ္ဒသတ္တဝါတို့ကို။ ဂဟိတာ၊ ယူအပ်ကုန်ပြီ။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) ဝိတုဇ္ဇမာနမမ္မာနန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝိသေသိတတ္တာ၊ အထူးပြုအပ်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်တည်း။ သန္တိနံ၊ လက်အစရှိသည်တို့၏ အဆက်တို့ကို။ ဗန္ဓနာနံ၊ ဖွဲ့ကြောင်း ဖြစ်သောအကြောတို့တည်း။ သန္တိဗန္ဓနာနံ၊ တို့။ တေသံ၊ ထိုလက်အစရှိသည်တို့၏ အဆက်တို့ကိုဖွဲ့ကြောင်းဖြစ်သောအကြောတို့ကို။ ဆေဒနေန၊ ဖြတ်ခြင်းကြောင့်။ နိဗ္ဗတ္တံ၊ သော။ ဒုက္ခံ၊ ကို။ သန္တိဗန္ဓနစ္စေဒနန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဝါ၊ တနည်း။ အာဒိသဒ္ဓေါ၊ သည်။ ကာရဏတ္ထော၊ အကြောင်းရင်းမူလဟူသော အနက်ရှိ၏။ သန္တိဗန္ဓနစ္စေဒန မူလကံ၊ အဆက်တို့ကို ဖွဲ့ကြောင်းဖြစ်သော အကြောတို့ကို ဖြတ်ခြင်းလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော။ (ယံ ဒုက္ခံ ၌စပ်။) ဣတိ အတ္ထော။

အနယဗျသနာပါဒနံ ဝိယာတိ (ပဒဿ)၊ ၏။ အနယဗျသနာပတ္တိ ဝိယ၊ စီးပွားမဲ့ပျက်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းကိုကဲ့သို့။ ဣတိ အတ္ထော၊ ဤ အနက်သည်။ (ဟောတိ၊ ၏။) ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ အနယဗျသနာပါဒနံ ဝိယာတိ ပဒဿ၊ ၏။ အနယဗျသနာပတ္တိဝိယာတိ၊ ဟူ၍။ အတ္ထော၊ ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ နည်း။ ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ဝါဠာဒီဟိ၊ ခြင်္သေ့၊ သစ်၊ ကျား အစရှိကုန်သော သားရဲတို့သည်။ ကတေ၊ ပြုအပ်သော။ အနယဗျသနာပါဒနေ၊ အနယဗျသနသို့ ရောက်စေခြင်း၌။ အန္တောဂဓာ၊ အတွင်းဝင်သော။ အနယဗျသနာပတ္တိ၊ အနယဗျသနသို့ ရောက်ခြင်းသည်။ ဧတ္ထ၊ ဤမရဏနိဒ္ဒေသ၌။ [ရှေးနိဿယဝယ် “ဧတ္ထ၊ ဤ ဥပမာ၌” ဟု ပေးလေ၏။] နိဒဿနံ၊ ညွှန်ပြကြောင်း ဥဒါဟရဏ်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အနယဗျသနာပါဒနံ ဝိယာတိ ပဒဿ၊ အနယဗျသနာပတ္တိ ဝိယာတိ၊ ဟူ၍။ အတ္ထော။ (ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ၏။)

အာဒိသဒ္ဓေါ ကာရဏတ္ထော။ ။ “ကော စာဒိ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ” ဟူသောပါဠိ၌ အာဒိ သဒ္ဓါသည် အရင်းမူလအစဟူသော အနက်ကိုဟော၏။ ထိုအရင်းမူလ အစဟူသည်လည်း အရင်းခံအကြောင်းပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် “အာဒိသဒ္ဓေါ ကာရဏတ္ထော” ဟု၎င်း၊ သန္တိဗန္ဓနစ္စေဒနမူလကန္တိ အတ္ထော” ဟု၎င်း မိန့်သည်။

အနယဗျသနာပတ္တိ နိဒဿနံ။ ။ ခြင်္သေ့၊ သစ်၊ ကျား အစရှိသော သားရဲတို့သည် ပြုအပ်သော အနယဗျသနသို့ ရောက်စေခြင်းသည် ဒုက္ခမဟုတ်သေး၊ သားရဲစသည်တို့၏ ပြုအပ်သော အမှုအရာသာ ဖြစ်သေး၏။ အနယဗျသနသို့ ရောက်ခြင်းသာ မရဏဒုက္ခဖြစ် သည်။ သို့သော် အနယဗျသနသို့ ရောက်စေသည်ရှိသော် အနယဗျသနသို့ ရောက်ခြင်း မှာ အတွင်းဝင်လျက်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် မရဏဒုက္ခကိုပြရာ၌ အနယဗျသနသို့ ရောက်ခြင်း

သောကနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၁၉၄။ သုခကာရဏံ၊ သုခ၏အကြောင်းသည်။ ဟိတံ၊ ဟိတမည်၏။ [“ဟိ
 နောတိပဝတ္တတိ ဖလံ ဇေတနာတိ ဟိတံ” ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုပါ။ ဤဝိဂြိုဟ်၌ ဤအဖွင့်အရ
 “ဟိတံ” ဟု ဆိုသမျှ၌ အကျိုးစီးပွားဟု အကျိုးနှင့်တွဲ၍ အနက်မပေးရ၊ အကျိုး
 ၏အကြောင်းသာ ဖြစ်သည်။] တဿ၊ ထိုဟိတ၏။ ဖလံ၊ အကျိုးသည်။ သုခံ၊
 မည်၏။ ဉာတိက္ခယောတိ၊ ကား။ ဘောဂါဒိဟိ၊ စဉ်းစိမ့်အစရှိသည်တို့မှ၊ ဉာတိ-
 နံ၊ တို့၏။ ပရိဟာနိ၊ ဆုတ်ယုတ်ခြင်းသည်၎င်း။ မရဏဉ္စ၊ သေခြင်းသည်၎င်း
 တည်း။ အယံ ပန ဝိသေသောတိ၊ ဟူသောစကားကို။ ဘောဂဗျသနာဒိပဒတ္ထ-
 ဝိသေသံ၊ ဘောဂဗျသန အစရှိသည်တို့၏ ပုဒ်နက်အထူးကို၎င်း။ ရောဂဗျသနာဒိ-
 သု၊ ရောဂဗျသနအစရှိသည်တို့၌။ [အာဒိဖြင့် ဒိဋ္ဌိဗျသနကိုယူပါ။] သမာသဝိသေ-
 သဉ္စ၊ ကမ္မဓာရည်းသမာသ်အထူးကို၎င်း။ သန္ဓာယ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

ဉာတိဘောဂါ၊ တို့သည်။ ပညတ္တိမတ္တာ၊ ပညတ်မျှတို့သာတည်း။ (ပရမတ်
 မဟုတ်—ဟူလို) ဝါ၊ တနည်း။ တဗ္ဗိနာသာ၊ ထိုဆွေမျိုး စည်းစိမ်တို့၏ ပျက်စီး
 ခြင်းတို့သည်။ ပညတ္တိမတ္တာ၊ တို့တည်း။ ဣတိ ဣဒိနာ အဓိပ္ပါယေန၊ ဤသို့သော
 အလိုဖြင့်။ အပရိနိပ္ပန္နတံ၊ အကြောင်းတရားတို့သည် မပြီးစေအပ်ကုန်သည်၏
 အဖြစ်ကို။ အနိပ္ပန္နာနိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ ဟိ၊ မှန်။ အပရိနိပ္ပန္နတံ
 ယေဝ၊ အပရိနိပ္ပန္န၏အဖြစ်ကိုပင်။ သန္ဓာယ၊ ၍။ ဝိသိဒ္ဓိမဂ္ဂေ စ၊ ၌လည်း။ ဒသ၊
 ကုန်သော။ ရူပါနိ၊ တို့သည်။ အနိပ္ပန္နာနိ၊ တို့တည်း။ ဣတိ ဝုတ္တာ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဟိ၊
 မှန်။ ရူပကဏ္ဍဝဏ္ဏနာယံ၊ ရူပကဏ္ဍအဖွင့်၌။ တာနိ၊ ထိုအနိပ္ပန္နရုပ် ၁၀-ပါးတို့ကို။
 အပရိနိပ္ပန္နာနိတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တာနိ၊ ဆိုအပ်ကုန်ပြီ။ (ဆိုခဲ့ကုန်ပြီ။) ခန္ဓဝိဘင်္ဂေ စ၊
 ၌ကား။ (ခန္ဓဝိဘင်္ဂ ပကိဏ္ဍကကထာ အဆုံးနား၌ကား။) နိပ္ပေါဒေတဗ္ဗဿ၊
 အကြောင်းတရားတို့သည် ပြီးစေထိုက်သော။ နိရောဓသမာပတ္တိအာဒိကဿ၊
 နိရောဓသမာပတ် အစရှိသောတရား၏။ နိပ္ပန္နတော၊ နိပ္ပန္န၏အဖြစ်ကို။ ဝုတ္တာ၊
 ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အသဘာဝဓမ္မဿ၊ သဘာဝဓမ္မအစစ် မဟုတ်သော
 ပရိစ္ဆေဒရုပ် ဝိညာတ်ရုပ်စသော အနိပ္ပန္နရုပ်၏။ နိပ္ပန္နတော၊ နိပ္ပန္န၏အဖြစ်ကို၎င်း။

သာ ညွှန်ပြကြောင်း ဥပမာဖြစ်သည်—ဟူလို။ [ဖလကိရိယာဂဗ္ဗာ ဤဒိသိ ဟေတု ကိရိ-
 ယာတိကတွာ ဝုတ္တံ အန္တောဂဓာတိ=အနုယဗျသနာပါဒနံ ဟူသော ဤကဲ့သို့သော ဟေတု
 ကိရိယာသည် အနုယဗျသနာပတ္တိဟူသော ဖလကိရိယာအတွင်း၎င်းလျက်ပါ၏။ ထို့ကြောင့်
 “အန္တောဂဓာ” ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်ပြီ။ ဗျသနဿ ဟိ အာပါဒကေဟိ အာပါဒနံ (ဗျသ-
 နသို့ ရောက်စေတတ်သော သားရဲတို့က ဗျသနသို့ ရောက်စေခြင်းကိရိယာသည်) အာပါဒေ-
 တဗ္ဗအာပတ္တိယာ သဟေဝ သိဇ္ဈတိ (ရောက်စေထိုက်သော ဗျသနအာပတ္တိကိရိယာနှင့် အတူ
 တကွသာလျှင် ပြီးစီး၏)။—အနု။]

နိဗ္ဗာနဿေဝ၊ နိဗ္ဗာန်တပါးတည်း၏သာ။ အနိပ္ပန္နတာ(စ)၊ ကိံဂင်း။ (ဂုတ္တာ၊ ပြီ။) ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [နိဗ္ဗာန်သည် သဘာဝဓမ္မပင် ဖြစ်သော်လည်း မည်သည့်အကြောင်းမျှ မဖြစ်စေအပ်သောကြောင့် “အနိပ္ပန္န”ဟု ဆိုခဲ့သည်။]

ဓမ္မသဒ္ဓေါ၊ သည်။ ဟေတုအတ္တော၊ ဟေတုအနက်ရှိ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခဿ ဥပ္ပတ္တိဟေတုနာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော)အာဟ။ ဈာမန္တိ၊ ကား။ ဒဗ္ဗု၊ လောင်ကျွမ်းအပ်ပြီ။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ ဂုတ္တလက္ခဏာဒိကာ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာ အစရှိသည်ရှိသော။ (ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပ္ပန်ရှိသော။) ဒေါမနဿဝေဒနာ၊ သည်။ သောကော၊ တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တဿ၊ ထိုသောက၏။ ပုန၊ တဖန်။ လက္ခဏာဒယော၊ တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ န ဝတ္ထဗ္ဗာ၊ မဆိုထိုက်ကုန်သည်။ သိယံ၊ ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ တထာပိ၊ ထိုသို့ပင် မဆိုထိုက်ပါကုန်သော်လည်း။ သောကဿ၊ ၏။ ခေါပနဿဝိသေသတ္တာ စ၊ ဒေါမနဿအထူး၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း။ ဝိသိဋ္ဌာ၊ ဒေါမနဿ၏ လက္ခဏာ စသည်တို့မှ ထူးကုန်သော။ လက္ခဏာဒယော၊ တို့ကို။ ဝတ္ထဗ္ဗာ၊ ဆိုထိုက်ကုန်သေး၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ကိဉ္ဇာပီတိ အာဒိ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ ဝိသာရရဟိတံ၊ အထူးထူးအပြားပြား ရွေ့လျားခြင်းမှ ကင်းသော။ (တောင်တောင်ဤဤ ကြံစည်ခြင်းမှ ကင်းသော။) အန္တောဝေ၊ အတွင်း၌သာလျှင်။ သင်္ကမိတံ၊ တွန့်ဆုတ်လျက်။ စိန္တနံ၊ ကြံစည်ခြင်းသည်။ အန္တောနိဗ္ဗာနံ၊ တည်း။ [ဤနည်းဖြင့် ဈေတု-ဓာတ်၏ စိန္တနအနက်ကို ပြသည်။]

ဝါ၊ တနည်း။ (ဝိသာရရဟိတံ၊ သော။ အန္တောဝေ၊ သာလျှင်။ သင်္ကမိတံ၊ လျက်။) သုက္ခနံ၊ ခြောက်ကပ်ခြင်းသည်။ အန္တောနိဗ္ဗာနံ၊ တည်း။ [ဤနည်းဖြင့်လည်း ဈေတု-ဓာတ်၏ စိန္တနအနက်ကိုပင် တနည်းပြသည်။] ဖရိနိဗ္ဗာယနံ၊ ဟူသည်။ ဒဟနံ၊ လောင်မြိုက်ခြင်းတည်း။ ဉာတိဗျသနာဒိအနုရူပံ၊ ဉာတိဗျသန အစရှိသည်တို့အားလျော်စွာ။ သောစနံ၊ ဝမ်းနည်းခြင်းသည်။ အနုသောစနံ၊ တည်း။ [အနုကို “အနုရူပ”ဟု ဖွင့်သည်။] ဝါ၊ တနည်း။ တံတံဂုဏံ၊ ထိုထိုဂုဏ်သိုင်း။ တံတံဒေါသဉ္စ၊ ထိုထိုအပြစ်သိုင်း။ အနုဂန္ဓာ၊ အစဉ်လိုက်၍။ သောစနံ၊ သည်။ တပ္ပနံ၊ ပူလောင်ခြင်းသည်။ အနုသောစနံ၊ တည်း။ [အနုကို “အနုဂန္ဓာ”ဟု ဖွင့်သည်။ သီလစသော ဂုဏ်ပျက်၍ ဝမ်းနည်းသောအခါဂုဏ်သို့ အစဉ်လိုက်သော “ဂုဏာနုဂတ”ဖြစ်၏။ ထိုဂုဏ်ပျက်၍ အပြစ်သို့ အစဉ်လိုက်သောအခါ “ဒေါသာနုဂတ”ဖြစ်သည်။]

ဇဝနက္ခဏေတိ၊ ကား။ မနောဒွါရဇဝနက္ခဏေ၊ ၌။ တထာဟိ၊ ထိုစကားမှန်၏။ တံ၊ ထိုမနောဒွါရဇောဓဏကို။ ဒဿေန္တော၊ ပြလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဧက္ကကာ ဗေတိအာဒိ။ (သင်္ဂဟကာရော)အာဟ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် မနောဒွါရဇော

ဧကကိယုလိပိသော်လည်း။ (အဋ္ဌကထာဆရာ ယုလိပိသော်လည်း။) ကာယ-
 ဝိညာဏာဒိ ဝိထိယမ္ပိ။ ကာယဝိညာဏ အစရှိသော ပဉ္စဒွါရဝိထိ၌လည်း။ ဇေ-
 နက္ခဏေ ဌံ။ ဒေါမနဿယ။ ဧ။ ပစ္စယော၊ သည်။ ဟောတိ ဝေ၊ ဖြစ်နိုင်သည်
 သာ။ တေနေဝ၊ ထို့ကြောင့်ပင်။ ဇေနက္ခဏေ စာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟ-
 ကာရော)အာဟ။ [မနောဒွါရ ဇေနက္ခဏေတိ ပရိဗျတ္တမန္တောနိဇ္ဈာနံ(အလွန်ထင်
 ရှားသော အတွင်း၌ လောင်မြိုက်ခြင်းကို။) သန္တာယာဟ။ ဣတရံ ပန ပဉ္စဒွါရ-
 ဇေနေသုပိ လဗ္ဘတေဝ။ တေနာဟ ကာယဝိညာဏာဒိတိအာဒိ။-အနု။]

အညထာ၊ တုပါးသောအခြင်းအရာအားဖြင့်။ (ကာယဝိညာဏာဒိဝိထိဝယ်
 ဇေနက္ခဏပုတပါး မနောဒွါရဇေနက္ခဏဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ အတ္ထေ၊
 ကို။ ဂယုမာနေ၊ သော်။) ကာယဝတ္ထုက မနောဒွါရပွပ္ဖာနမေဝ၊ ကာယဝတ္ထု
 ရှိသော မနောဒွါရဇောအခိုက်၌ ဖြစ်သည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ ကာယိယ-
 ဒုက္ခာနံ၊တို့၏။ပစ္စယော၊သည်။(ဟောတိ)။ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ ဂဏေယျ၊ ယူရ
 ရာ၏။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) တတ္ထ၊ ထို ကာယဒွါရ မနောဒွါရတို့၌။ ဝိသေသေန၊
 ထူးသောအားဖြင့်။ ကာယိကစေတသိကသဒ္ဓပ္ပဝတ္တိတေ၊ ကာယိကသဒ္ဓါ၊စေတ-
 သိကသဒ္ဓါတို့၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်တည်း။... တုဒတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထဗ္ဗေ၊ ဆိုထိုက်
 လျက်။ တုဇ္ဇတိတိ၊ ဟူ၍။ ဗျတ္တယဝသေန၊ ပြောင်းလဲခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။
 ဂုတ္တံ။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ပရိဒေဝနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၁၉၅။ အာဒေဝန္တိ ဧတေနာတိ အာဒေဝေါတိ၊ ဟူသော ပါဠိဖြင့်။ (ဂုတ္တော၌
 စပိ။)အာဒေဝနသဒ္ဓံ၊ ညွှန်ပြ၍ ငိုကြွေးကြောင်း အသံကို။ ကတွာ၊ပြု၍။ အဿု-
 ဝိမောစနာဒိဝိကာရံ၊ မျက်ရည်ကို ယိုစေခြင်းအစရှိသော ထူးခြားသော အမှု
 အရာသို့။ အာပဇ္ဇန္တာနံ၊ ရောက်သူတို့၏။ တဗ္ဗိကာရာပတ္တိယာ၊ ထိုထူးခြားသော
 အမှုအရာသို့ ရောက်ခြင်း၏။ သော သဒ္ဓေါ၊ ထိုငိုကြွေးသံကို။ ကရုဏာဘဝေန၊
 ငိုကြွေးကြောင်းကရိုဏ်း၏အဖြစ်ဖြင့်။ (သင်္ဂဟကာရေန)။ဂုတ္တော၊ ဣတိ၊ ဤသို့
 မှတ်အပ်၏။ ဝိဟိပလာပါဒယော ဝိယ၊ ကောက်စပါးတို့၏ ဖွဲ့အဖျင်း အစရှိသည်
 တို့ကဲ့သို့။ (ဖွဲ့အဖျင်း၌ အနှစ်အဆန် မပါသကဲ့သို့။) တုတ္ထံ၊ အနက်မမှီး အချည်း
 နှီးသော။ ဝစနံ၊ သည်။ ပလာပေါ၊ မည်၏။

ဂုဏဒေါသေ၊ ဂုဏ်၊ အပြစ်တို့ကို။ ကိတ္တေတိ၊ ပြောဆိုတတ်၏။ ဗောဓေတိ၊
 သိစေတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ လာလပ္ပသင်္ဃု၊ ဇာတိကာထပ်ကာ ပြောဆို
 ခြင်းဟူသော အသံသည်။ ဂုဏဒေါသကိတ္တနရသော၊ မည်၏။ ဝါ၊ ဂုဏ်အပြစ်တို့
 ကို ပြောဆိုခြင်းကိစ္စရှိသည် မည်၏။ [ပြောဆိုခြင်းဟူသည် သူတပါးတို့ကိုသိစေ
 ခြင်းပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် ကိတ္တေတိကို “ဗောဓေတိ” ဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်သည်။]

အတ္တာနုတ္တေစ၊ စီးပွား၊ စီးပွားမဲ့တို့ကို၎င်း။ ဟိရိယိတဗ္ဗဇနေ စ၊ ရှက်ထိုက်သော လူတို့ကို၎င်း။ အဝိစာရေတွာ၊ မစိစစ်မှု၍။ ပုဂ္ဂလဿ၊ ပရိဒေဝဖြစ်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်၏။ သမ္ဘမဘာဝေါ၊ မရပ်မတည် လည်တတ်သူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသည်။ ဟုတွာ၊ ၍။ ပရိဒေဝနသဒ္ဓေါ၊ ငိုကြွေးသံသည်။ ဥပဋ္ဌာတိ၊ ထင်လာ၏။ (ငိုသံကြားရသူတို့မှာ ထင်လာ၏။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ သမ္ဘမပစ္စုပဋ္ဌာနောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန)ဝုတ္တော။

ဝါ၊ တနည်း။ သောကဝတ္ထုအဝိဿာတေန၊ သောက၏တည်ရာအကြောင်း ဖြစ်သော ဉာတိဗျသန အစရှိသည်တို့၏ မပျက်သေးခြင်း မပျောက်သေးခြင်းကြောင့်။ သမ္ဘမော၊ မရပ်မတည် လည်ခြင်းတည်း။ ဥတ္တာသသမ္ဘမော၊ ထိတ်လန့်ခြင်းကြောင့် မရပ်မတည် လည်ခြင်းသည်။ န၊ မဟုတ်။ သောစ၊ ထိုသမ္ဘမသည်လည်း။ ပရိဒေဝနသဒ္ဓေန၊ ငိုကြွေးသံကြောင့်။ ပါကုဇ္ဈော ဟောတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပရိဒေဝေါ၊ ကို။ သမ္ဘမပစ္စုပဋ္ဌာနောတိ၊ သမ္ဘမအကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်၏ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန)ဝုတ္တော။

သောကာဘိဘူတော၊ သောကသည် လွမ်းမိုးနှိပ်စက်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပရိဒေဝနနိမိတ္တံ၊ ငိုကြွေးခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်။ မုဋ္ဌိပေါထနာဒိနိ၊ လက်သီးဖြင့် ပုတ်ခတ်ခြင်း အစရှိသောအမှုတို့ကို။ ကရောတိ၊ ၏။ စ၊ သည်သာမကသေး။ ပရိဒေဝနနိမိတ္တမေဝ၊ ငိုကြွေးခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်ပင်။ ဉာတိအဗ္ဗတ္တင်္ဂမာဒိနိ၊ ဆွေမျိုးတို့၏ ချုပ်ပျောက်ပျက်စီးခြင်း အစရှိသည်တို့ကို။ စိန္တေတိ၊ ကြံစည်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပရိဒေဝဿ၊ ငိုကြွေးခြင်း၏။ (ဘာဝေါ ဌိစပံ)။ ဒုက္ခဒေါမနဿာနံ၊ ကာယိကဒုက္ခ၊ စေတသိကဒေါမနဿတို့၏။ (ဝတ္ထု ဌိစပံ) ဝတ္ထုဘာဝေါ၊ တည်ရာအကြောင်း၏အဖြစ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန)ဝုတ္တော။

ဘိယျောတိ၊ ကား။ ယေန၊ အကြင်ဒေါမနဿနှင့်။ (တနည်း)ယေန၊ အကြင်ဒုက္ခနှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။ န ဟောတိ၊ ပရိဒေဝမဖြစ်။ တတော ပရိဒေဝသမုဋ္ဌာပကဒေါမနဿတော၊ ထိုပရိဒေဝကို ဖြစ်စေတတ်သော ဒေါမနဿထက်။ ဝါ၊ တနည်း။ ပုဗ္ဗေ၊ ၌။ (တတော)ဝုတ္တဒုက္ခတော၊ ထို ဆိုအပ်ပြီးသောဒုက္ခထက်။

သောကဝတ္ထု။ ပေ။ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ။ “သောကော နာမ ဉာတိဗျသနာဒယော” — မရ။ စိတ်ထဲ၌ ထို ဉာတိဗျသန စသည်တို့၏ ပျောက်မသွားသေးဘဲ တည်ရှိနေခြင်းသည် “သောကဝတ္ထု အဝိဿာတ” မည်၏။ ထို သောကဝတ္ထု အဝိဿာတကြောင့် တနေရာတည်း၌ ငြိမ်သက်စွာမတည်နိုင်ဘဲ မရပ်မတည် ဟိုဟိုဒီဒီ လည်၍နေခြင်းသည် “သမ္ဘမ” မည်၏။ ဤသမ္ဘမသည်-ထိတ်လန့်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဥတ္တာသသမ္ဘမမျိုးမဟုတ်၊ ဤသမ္ဘမသည် ပရိဒေဝသဒ္ဓကြောင့် ထင်ရှားရကား ပရိဒေဝကို “သမ္ဘမအကျိုးကိုဖြစ်စေတတ်သောတရား” ဟု ဆိုသည်။ ဤနည်း၌ ပစ္စုပဋ္ဌာန်ဟူသည် ဖလပစ္စုပဋ္ဌာန်တည်း။

ဘိယျော၊ အလွန်၊ (အဓိမတ္တံ ပုဒ်၌စပ်။) ဝါ၊ တနည်း။ ကဏ္ဍောဋ္ဌတာလုအာဒိ-
 သောသဇတောပိ၊ လည်ချောင်း၊ နှုတ်ခမ်း၊ အာစောက် အစရှိသည်တို့၏
 ခြောက်သွေ့ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ဒုက္ခထက်လည်း။ ဘိယျော၊ အလွန်။ ဣတိ၊
 ဤသို့။ အညံ၊ အခြားသော။ ကာယိကံစ၊ ကိုယ်၌လည်းဖြစ်သော။ စေတသိကံစ၊
 သော။ တန်ခိုးဒုက္ခံ၊ ထိုပရိဒေဝလျှင်အကြောင်းရင်းရှိသော ဒုက္ခကို။ သင်္ဂဏာ-
 တိ၊ သိမ်းယူ၏။

ဒုက္ခဒေါမနဿနိဒ္ဒေသ အပွင့်

၁၉၆-၇။ ကာယိကံ ဒုက္ခံ ကာယိကဿ ဒုက္ခဿ ဥပနိဿယပစ္စယောတိ၊ ဟူ၍။
 (ဝုတ္တတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ဒုက္ခိတဿ ဒုက္ခံ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊
 ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ ဇေတန ဒုက္ခေန၊ သည်။ အဘိဘူတတ္တာ၊ လွမ်းမိုး
 နှိပ်စက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ နက္ခတ္တံ၊ နက္ခတ်ပွဲသဘင်ကို။ ကိဋ္ဌိတံ၊
 ပျော်ပျော်ပါးပါး ကစားခြင်းငှါ။ ဝါ၊ ကစားခွင့်ကို။ န လဘာမိ၊ မရ။ ဣတိ၊
 ဤသို့တောင်း၍။ ဗလဝဒေါမနဿံ၊ အားကြီးသော ဒေါမနဿသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။
 ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခဿ၊ ၏။ ဒေါမနဿဝတ္ထုတာ၊ ဒေါမနဿ၏ တည်ရာ
 အကြောင်း၏ အဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ အတ္တနော၊ မိမိဟူသော ကာယိက
 ဒုက္ခ၏။ ပဝတ္တိက္ခဏံ၊ ဖြစ်ရာခဏကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ ကာယိကဒုက္ခံ၊ သည်။ ပိဋ္ဌေ-
 တိ၊ နှိပ်စက်တတ်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဝါ၊ တနည်း။ တဒုပနိဿယတော၊ ထို
 ကာယိကဒုက္ခဟူသော အားကြီးသော မှီရာရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ကာယိက-
 ဒုက္ခံ၊ သည်။ ပိဋ္ဌေတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဝုတ္တံ။)

အာဝဋ္ဌန္တိတိ၊ ကား။ ပရိဝဋ္ဌန္တိ၊ ထက်ဝန်းကျင်လူးလှိမ့်ကြကုန်၏။ [တနေရာ
 တည်း၌ လူးလှိမ့်ခြင်းတည်း။] ဝိဝဋ္ဌန္တိတိ၊ ကား။ ပဗ္ဗာရေ၊ တောင်ဝှမ်း၌။ ခိတ္တ-
 တ္တမ္ဘောဝိယ၊ ပစ်အပ်သော တိုင်သည်ကဲ့သို့။ လုဇန္တိ၊ တလိမ့် ၂-လိမ့်စသည်
 လိမ့်ကြကုန်၏။ မူလစိန္တရုက္ခောဝိယ၊ ပြတ်သောအမြစ်ရှိသော သစ်ပင်၏လဲခြင်း
 ကဲ့သို့။ ဆိန္ဒုပပါတံ၊ ပြတ်သောခြေ ရှိသည်ဖြစ်၍ လဲသည်မည်လောက်အောင်။
 ပပတန္တိ၊ လဲကြကုန်၏။ [မတ်တတ်ရပ်လျက်က လဲသွားသည် - ဟူလို။] ပရိဒယု-
 မာနစိတ္တာ၊ ထက်ဝန်းကျင် လောင်အပ်သော စိတ်ရှိကုန်သည်။ (ဟုတွာ)။ ပရိမ-
 ဒေါမနဿပနိဿယဝသေန၊ ရှေး၌ဖြစ်သော ဒေါမနဿ၏ အားကြီးသော
 မှီရာအကြောင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ စိန္တေန္တိ၊ တောင်တောင်ဤဤ ကြံစည်ကြကုန်၏။
 ဒေါမနဿေ၊ ဒေါမနဿသည်။ ဝိဂတေ၊ ကင်းလသော်။ (ဒေါမနဿမဖြစ်သော
 အခါ)။ တထာစိန္တနံ၊ ထို အခြင်းအရာအားဖြင့် ကြံစည်ခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ
 တော့။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ဥပါယာသနိဗ္ဗေသအဖွင့်

၁၉၈။ သဗ္ဗဝိသယပုတိပုတ္တိ နိဝါရဏဝသေန၊ အလုံးစုံသောအာရုံသို့ ရှေးရှု
ရောက်ခြင်းကို တားမြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ သမန္တတော၊ ပတ်ဝန်းကျင်၌။ သိ-
ဒနံ၊ ဆုတ်နုတ်ခြင်းသည်။ သံသီဒနံ၊ မည်၏။ ဥဋ္ဌေတုမ္ပိ၊ ထခြင်းငါလည်း။ အသက္ကု-
ဏေယျတာကရဏဝသေန၊ မစွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။
အတိဗလဝံ၊ အလွန်အားကြီးသော။ (သိဒနံ၊ သည်။ ဝိသိဒနံ၊ မည်၏။) ဝါ၊
တနည်း။ ဝိရူပံ၊ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန်။ သိဒနံ၊ သည်။ ဝိသိဒနံ၊ မည်၏။

အညံ၊ ဉာတိဗျသန အစရှိသောအာရုံမှ တပါးသော။ ဝိသယံ၊ အာရုံသို့။
အဂန္တော၊ မသွားမူ၍။ ဉာတိဗျသနာဒိသု၊ ဉာတိဗျသန အစရှိသောအာရုံတို့၌။
ဝိရူပေါ၊ ဖောက်ပြန်သော။ အာသင်္ဂေ၊ ကပ်ငြိခြင်းတည်း။ တတ္ထေဝ၊ ထိုဉာတိ-
ဗျသန အစရှိသော အာရုံတို့၌သာ။ အဝဗန္ဓတာ၊ စပ်ဖွဲ့သည်၏ အဖြစ်သည်။
ဗျာသတ္တိ၊ မည်၏။ [“ဝိ + အာသတ္တိ၊ ဝိကို ဝိရူပေါ ဟု ဖွင့်၍ အာသတ္တိကို
အာသင်္ဂေ”ဟု ဖွင့်သည်။] နိတ္ထုနနကရဏတော၊ ညည်းတွားခြင်းကို ပြုတတ်
သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ နိတ္ထုနနရသော၊ မည်၏။ ဝိသိဒနံ၊ ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန်
ဆုတ်နုတ်ခြင်းသည်။ ဝိသာဒေါ၊ မည်၏။

(ဥပါယာသဿ၊ ၏။) ဒေါသတ္တာ၊ တရားကိုယ်အားဖြင့် ဒေါသ၏အဖြစ်
ကြောင့်။ သယံ၊ ကိုယ်တိုင်။ န ဒုက္ခော၊ ဒုက္ခမဟုတ်။ ဝါ၊ တနည်း။ သင်္ခါရက္ခန္ဓ-
ပရိယာပန္န ဓမ္မန္တရတ္တာ၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ အကျုံးဝင်သော တရားတမျိုး၏အဖြစ်
ကြောင့်။ (သယံ၊ န ဒုက္ခော။) ပန၊ ဝါဒန္တရကား။ ယေ၊ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။
ဒေါမနဿမေဝ၊ ကိုပင်။ ဥပါယာသောတိ၊ ဟူ၍။ ဝဒေယျ၊ ပြောဆိုကုန်ရာ၏။
တေ၊ ထို ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ဥပါယာသော တိဟိ ခန္ဓေဟိ။ ပေ။ သမ္မယုတ္တောတိ၊
ဟူသော။ ဣမာယ ပါဠိယာ၊ ဤ ဓာတုကထာပါဠိတော်ဖြင့်။ ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗာ၊
ပယ်မြစ်ထိုက်ကုန်၏။ [ဤ ပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဓာတုကထာ ကျနစွာဆိုပြီး
သုတိအတွက် နားလည်ပြီး ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။] ဝိသာဒပုတ္တိယာ၊ အထူးထူး

သံသီဒနံ။ ။သံကို “သမန္တတော” ဟု ဖွင့်သည်။ “သိဒနံ=ဆုတ်နုတ်ခြင်း”ဟူသည်
ဉာတိဗျသန စသော အာရုံမှတစ်ပါး အခြားအာရုံသို့ မရောက်စေဘဲ ဉာတိဗျသန အစ
ရှိသော အာရုံကိုသာ တွေး၍ ဆွေးနေခြင်းတည်း။ ထိုသို့ ဉာတိဗျသန အစရှိသော
အာရုံကိုသာ တွေး၍ ဆွေးနေခြင်းသည် ထိုအာရုံ၌ နစ်မြုပ်၍နေခြင်းပင်တည်း။

ဝိသိဒနံ။ ။ဝိကို “အတိဗလဝံ”ဟု၎င်း၊ “ဝိရူပံ”ဟု၎င်း ၂-နည်းဖွင့်၏။ ထို ဉာတိ-
ဗျသနစသော အာရုံမှ မထနိုင်အောင် အလွန်ပြင်းစွာ ကြိုးပမ်း၍ နှိပ်စပ်၍နေခြင်း၊
ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် နစ်မြုပ်၍နေခြင်းပင် ဝိသိဒနံ မည်။

အပြားပြား ဆုတ်နစ်ခြင်းသို့ရောက်ခြင်းကြောင့်။ သုခဒုက္ခကာရဏံ၊ သုခဒုက္ခ၏ အကြောင်းကို။ အဂဏယိတွာ၊ မရေတွက်မှုရှိ။ ဒုက္ခဋ္ဌာနာဒိနိ၊ ဆင်းဆင်းရဲရဲ ရပ်တည်ခြင်း အစရှိသည်တို့ကို။ ကရေန္တာနံ၊ ပြုရကုန်သော တော၌ပုန်းနေသူ တို့၏။ ဥပါယာသော၊ သည်။ ကာယိကဒုက္ခဿ၊ ၏။ ဝတ္ထု၊ တည်ရာအကြောင်း သည်။ ဟောတိ။ ဝိသာဒနဝသေနဝ၊ အထူးထူးအပြားပြား ဆုတ်နစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်ပင်။ ဉာတိ ဝိနာသာဒိနိ၊ တို့ကို။ စိန္တေန္တာနံ၊ ကြံစည်ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဒေါမနဿဿ၊ ၏။ (ဝတ္ထု၊ ဟောတိ။)

အတ္တနော၊ မိမိဟူသော ဥပါယာသ၏။ ပဝတ္ထိက္ခဏေယေဝ၊ ဖြစ်ရာခဏ၌ ပင်။ ဥပါယာသော၊ သည်။ ဒေါမနဿ သမ္ပယောဂတော၊ ဒေါမနဿနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ စိတ္တံ၊ ကို။ ပရိဒဟတိ၊ ထက်ဝန်းကျင် လောင်မြှိုက် တတ်၏။ အဝိပ္ပါရိကတာကရဏဝသေန၊ ပျံ့ပျံ့ပျူးပျူး မရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ကာယံ၊ ကိုယ်ကို။ ဝိသာဒေတိ၊ ဆုတ်နစ်စေတတ်၏။ တဒု ဘယကရဏေနဝ၊ ထို စိတ္တပရိဒဟနု၊ ကာယဝိသာဒနု ၂-မျိုးကို ပြုခြင်းအား ဖြင့်ပင်။ တတော၊ ထို ၂-မျိုးမှ။ ပရိ၊ နောက်၌။ တံ နိမိတ္တံ၊ ထို ၂-မျိုးဟူသော အကြောင်းရှိသော။ ကာယိကံ၊ သော။ စေတသိကဉ္စ၊ သော။ အဓိမတ္တံ၊ သော။ ဒုက္ခံ၊ ကို။ ဇနယတိ၊ ဖြစ်စေတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခော၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။

အပ္ပိယသမ္ပယောဂနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၁၉၉။ န အပ္ပိယန္တိတိ၊ ကား။ န ဂမိယန္တိ၊ မရောက်အပ်ကုန်။ န ပဝေသီယန္တိ၊ မသွင်းအပ်ကုန်။ ဣတိအတ္ထော၊ အနတ္တန္တိ၊ ကား။ ဗျသနံ၊ ပျက်စီးခြင်းကို။ ဝါ၊ တနည်း။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခကို။ (ကာမေန္တိ ဣစ္ဆန္တိ ခွဲစပ်။) အဟိတန္တိ၊ ကား။ တဿ၊ ထို ကြီးပွားမဲ့ ပျက်စီးခြင်း၏။ ဝါ၊ ကြီးပွားမဲ့ ဒုက္ခ၏။ ဟေတု၊ အကြောင်းကို။ (ကာမေန္တိ ဣစ္ဆန္တိ ခွဲစပ်။) ဒုတိယေ၊ ၂-ခုမြောက်ဖြစ်သော။ အတ္ထဝိကပေ၊ တမျိုးတပုံ ပြုစီရင်အပ်သောအနက်၌။ (အပိစ-စသည်ဖြင့် အဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်ပြ အပ်သော ဒုတိယဝိကပ၏အနက်၌။) အတ္ထံ၊ သဒ္ဓါစသည်တို့၏ တိုးပွားခြင်းကို။ န ကာမေန္တိ၊ မလိုလားကုန်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အနတ္ထကာမာ၊ တို့မည်၏။ ဣတိ အာဒိ၊ ဤသို့ အစရှိသော။ အသမတ္ထ သမာသောပိ၊ မစပ်သင့်သော အနက် ရှိသောသမာသ်ကိုလည်း။ ဝါ၊ စပ်သင့်သောအနက်မရှိသော သမာသ်ကိုလည်း။ ယောဇိတော၊ ယှဉ်စေအပ်ပြီ။ ဝါ၊ သုံးစွဲအပ်ပြီ။ [အသမတ္ထသမာသောပိ၌ ပိသဒ္ဓါ ဖြင့် သမတ္ထသမာသ်ကို ပေါင်းပါ။ အဋ္ဌကထာ၌ အသမတ္ထသမာသ် တနည်း၊ ထွ သမာသ် တနည်းအားဖြင့် ၂-နည်း ဖွင့်ပြထားသည်။]

ဟိ၊ ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြအံ့။ (တနည်း) ကဿ၊ ကြောင့်။ အသမတ္ထ-
သမာသောပိ၊ ကိုလည်း။ ယောဇိတော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဝိညာယတိ၊ နည်း။ ဟိ
(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ အသုရိယပဿာနိ၊ နေကိုမကြည့်နိုင်ကုန်သော။ မုခါနိ၊
မျက်နှာတို့တည်း။ ဣတိအာဒိသု ဝိယ၊ ဤသို့ အစရှိသောပုဒ်တို့ကဲ့သို့။ ယေန၊
အကြင်သဒ္ဓါနှင့်တကွ။ (အတ္ထအစရှိသောသဒ္ဓါနှင့်တကွ။) သမာသော၊ သမာသ်
သည်။ (ဟောတိ)။ အယံ အကာရော၊ ဤ အ အက္ခရာသည်။ တဿ၊ ထို အတ္ထ
အစရှိသောသဒ္ဓါကို။ န ပဋိသေခကော၊ တားမြစ်တတ်သည် မဟုတ်။ ဣတိ၊
ကြောင့်။ (အသမတ္ထသမာသောပိ ယောဇိတော။ ဣတိ ဝိညာယတိ။) ယသ္မိံ ကိသ္မိ-
ဉ္စိ၊ အမှတ်မရှိ တစုံတခုသော။ ဝါ၊ အကြင်အမှတ်မရှိ ကြွင်းမဲ့သည့် အလုံးစုံ
သော။ နိဗ္ဗဿေ၊ ဘေးမရှိသောအနက်၌။ ယောဂက္ခေမသဒ္ဓေါ၊ သည်။ နိရုဇ္ဈော၊
တက်ရောက်၏။ ဝါ၊ ထင်ရှား၏။ (ကဿ၊ နည်း။) ဒုက္ခယောဂတော၊ ဒုက္ခ-
ယောဂအားဖြင့်။ ခေမတ္တာ၊ ဘေးမရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

သင်္ကတိအာဒိသု၊ သင်္ကတိ အစရှိသောပုဒ်တို့တွင်။ သင်္ခါရဝသေန၊ သင်္ခါရ
တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ သင်္ခါရတို့နှင့် စပ်သဖြင့်။ ယံ၊ အကြင်ပုဒ်ကို။ လဗ္ဗတိ၊ ၏။
(အနက်အဓိပ္ပာယ်ရနိုင်၏။) တံ၊ ထိုပုဒ်ကို။ ဂဟေတဗ္ဗံ၊ ၏။ [ယန္တိ ယံ ပဒံ။-မရ]
ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ကဿ၊ ယံ လဗ္ဗတိ၊ တံ ဂဟေတဗ္ဗံ၊ ၏။ ဣတိ ဝိညာယတိ၊
နည်း။ ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ သင်္ခါရာနံ၊ တို့၏။ ဌာနနိသဇ္ဇာဒယော၊ ဌာန
နိသဇ္ဇအစရှိသော ဣရိယာပုထ်တို့သည်။ န (ဝိဇ္ဇန္တိ)၊ မရှိကုန်။ [ဤစကားဖြင့်
“သမောဓာန”ပုဒ် မရနိုင်ပုံကိုပြသည်။] ဘောဇနာဒိကိစ္စေသု၊ ဘောဇန အစရှိ
သော ကိစ္စတို့၌။ သဟဂရုဏံဝါ၊ အတူတကွပြုရခြင်းသည်လည်း။ န ဝိဇ္ဇတိ၊
မရှိ။ [ဤစကားဖြင့် “မိဿိဘာဝ”ပုဒ် မရနိုင်ပုံကိုပြသည်။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပစ္စိမ-
ဒ္ဒယံ၊ နောက်၌ဖြစ်သော သမောဓာန၊ မိဿိဘာဝပုဒ် ၂-ပါးအပေါင်းကို။ တဒတ္ထ-

အသုရိယပဿာနိ။ ။အသုရိယမှ အသဒ္ဓါသည် သုရိယကို တားမြစ်သည် မဟုတ်၊
ပဿကို တားမြစ်သော သဒ္ဓါတည်း။ ယို့ကြောင့် အ သဒ္ဓါနှင့်စပ်သင့်သော အနက်
ရှိသော ပုဒ်သည် ပဿသဒ္ဓါတည်း။ ဤသို့စပ်သင့်သော အနက်မရှိသော သုရိယသဒ္ဓါနှင့်
သမာသ်စပ်သောကြောင့် “အသုရိယပဿာနိ”ကို “အသမတ္ထသမာသ်” ဟု ဆိုသည်။
ဤ သမာသ်မျိုး၌ “န + သုရိယော အသုရိယော” ဟု ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဖြစ်နိုင်
အနက် မပေးရ၊ ပေး၍လည်း မဖြစ်၊ “အသုရိယံ + ပဿာနိ အသုရိယပဿာနိ” ဟု
သမာသ်ပြီးမှ အ-ကို ပဿနှင့် တွဲ၍ အနက်ပေးရသည်။

အသမတ္ထသမာသော။ ။သမတ္ထ၌ သံ + အသ-ဓာတ် + တ-ပစ္စည်းဖြင့် “သမတ္ထ”
ဟု ဖြစ်၏။ “အသတိ ဘဝတိတိ အတ္ထော” ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုရာ၌ အတ္ထောပုဒ်၏ ရုပ်ပြီးပုံကဲ့သို့
ပြီးပါစေ။ သမသိတဗ္ဗော၊ စပ်ထိုက်၏။ ဣတိ၊ သမတ္ထော။ သမတ္ထေန၊ စပ်ထိုက်သော
ပုဒ်နှင့်တကွ + သမာသော၊ စပ်အပ်သော သမာသ်တည်း။ သမတ္ထသမာသော၊ မာသ်။
အသမတ္ထေန၊ မစပ်ထိုက်သောပုဒ်နှင့်တကွ + သမာသော အသမတ္ထသမာသော။

ဝသေန၊ ထိုအနက်၏အစွမ်းဖြင့်။ (အဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်ပြအပ်သောအနက်၏အစွမ်းဖြင့်။) လဗ္ဘတိ။ ၎င်း။ ဣတိ။ ဤသို့။ ဝတ္ထု။ ဆိုခြင်းငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ယံ လဗ္ဘတိ။ တံ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဣတိ၊ ဝိညာယတိ။ ၎င်း။)

ဝါ၊ တနည်း။ ယံ လဗ္ဘတိတိ(ပဒဿ)။ ၎င်း။ ယံ အတ္ထဇာတံ၊ အကြင်အနက်ကို။ လဗ္ဘတိ။ (တံ အတ္ထဇာတံ၊ ကိ။ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ၎င်း။) ဣတိအတ္ထော။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ ယထာ၊ အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်။ သင်္ကတိအာဒိသု၊ သင်္ကတိအစရှိသော ပုဒ်တို့၌။ အတ္ထော၊ ကိ။ လဗ္ဘတိ၊ ရအပ်၏။ ဝါ၊ ရနိုင်၏။ တထာ၊ ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်။ (အတ္ထော၊ ကိ။) ယောဇေတဗ္ဗော။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ကသ္မာ ယထာ သင်္ကတိအာဒိသု အတ္ထော လဗ္ဘတိ။ တထာ အတ္ထော ယောဇေတဗ္ဗော။ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ နည်း။ ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ပုဂ္ဂလဿ၊ ၎င်း။ သင်္ကတိ၊ သွား၍ပေါင်းသင်းခြင်းသည်။ ဂန္ဓာ၊ သွား၍။ သင်္ခါရေဟိ၊ တို့နှင့်။ သံယောဂေါ၊ ယှဉ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ အာဂတေဟိ၊ လာကုန်သော။ တေဟိ၊ ထိုသင်္ခါရတို့နှင့်လည်း။ (သံယောဂေါ၊ ဟောတိ။) ပုဂ္ဂလဿ၊ ၎င်း။ အတ္ထနော၊ ၎င်း။ ဌာနာဒိသု၊ ရပ်ခြင်းအစရှိသော ဣရိယာပုထ်တို့၌။ သင်္ခါရေဟိ၊ တို့နှင့်။ သဟဘာဝေါ၊ တကွဖြစ်ခြင်းသည်လည်း။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ သဗ္ဗကိရိယာသု၊ အလုံးစုံသော အမှုအရာတို့၌လည်း။ (သင်္ခါရေဟိ၊ တို့နှင့်။) မိဿဘာဝေါ၊ ရောနှောခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်သည်။ (ဟောတိ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ယထာ သင်္ကတိအာဒိသု အတ္ထော လဗ္ဘတိ။ တထာ အတ္ထော၊ ယောဇေတဗ္ဗော။ ဣတိ၊ ဝိညာယတိ။) အနတ္တဘာဝေါ၊ အနတ္တဘာဝဟူသည်။ ဥပဒ္ဒဝဘာဝေါ၊ ဥပဒ္ဒဝေါ၏ ဖြစ်ခြင်းပင်တည်း။

အနိဋ္ဌာနံ၊ အလိုမရှိထိုက်ကုန်သော သတ္တဝါသင်္ခါရတို့၏။ အာပါတဂမနမတ္တံ၊ ရှေးရှုကျခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းမျှသည်၎င်း။ တံဂဟဏမတ္တဉ္စ၊ ထိုအနိဋ္ဌကို ယူခြင်းမျှသည်၎င်း။ အပ္ပိယသမ္ပယောဂေါ၊ မည်၏။ ပန၊ ဗျတိရိုက်ကား။ ပထဝီဗဿာဒယော ဝိယ၊ ပထဝီ၊ ဗဿ အစရှိသော ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့ကဲ့သို့။ အပ္ပိယသမ္ပယောဂေါ နာမ၊ အပ္ပိယသမ္ပယောဂ မည်သော။ ဧကော၊ တပါးသော။ ဓမ္မော၊ သည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သော အတ္ထတော ဧကော ဓမ္မော နာမ နတ္ထိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ကဟာကရော)အာဟ။ အနိဋ္ဌာနံ၊ အလိုမရှိထိုက်ကုန်သော။ -ကဏ္ဍကာဒိနိ၊ ဆူးအစရှိသော သင်္ခါရတို့သည်၎င်း။ အမိတ္တာ၊ ရန်သူဖြစ်သော သတ္တဝါတို့သည်၎င်း။ ဥသုအာဒိဟိ၊ မြား အစရှိသည်တို့ဖြင့်။ ဝိဇ္ဇနာဒိဒုက္ခံ၊ ထိုးခြင်းအစရှိသော ဒုက္ခကို။ ဥပ္ပါဒေန္တိ၊ ဖြစ်စေတတ်ကုန်၏။

ဣဓာတိ၊ ကား။ ဣမသ္မိံ လောကေ၊ ဤ။ ဒုက္ခံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ ဣတိဝါ၊ ဤသို့သော်၎င်း။ ဣဓဣမသ္မိံ ဒုက္ခသစ္စနိဒ္ဒေသေ၊ ဤ။ ဒုက္ခော၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိဝါ၊ သော်၎င်း။ ယောဇေတဗ္ဗံ၊ ယှဉ်စေထိုက်၏။

ပိယဝိပ္ပယောဂနိဒ္ဒေသ အဖွင့်

၂၀၀။ မိနန္တိတိ(ပဒဿ)။ ဧ။ နာဠိယာဒီသု၊ ကုမ်းစားခွက် အစရှိသည်တို့၌။ ခေညံ၊ စပါးကို။ အန္တော၊ အတွင်းသို့။ ပက္ခိပန္တိဝိယ၊ ထည့်ကုန်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) အန္တော၊ သို့။ ပက္ခိပန္တိ၊ ကုန်၏။ ဗဟိ၊ အပြင်၌။ နကရေန္တိ၊ မပြုကြကုန်။ ဝါ၊ မထားကြကုန်။ ဣတိအတ္ထော၊ အမာသဒ္ဓေါ၊ သည်။ သဟဘာဝဒိပကော၊ အတူတကွ၏အဖြစ်ကို ပြတတ်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ အဇ္ဈတ္တိကာဣစ္စေဝ၊ အတွင်းလူတို့ဟူ၍ပင်။ ဉာယန္တိ၊ သိအပ်ကုန်၏။ (ဣတိ၊ ဉာတိ၌စပ်။) [ရွှေဝါကျ၌ “အယံ အမှာကံ အဇ္ဈတ္တိကော”ဟု ရှိခဲ့သောကြောင့် ဉာယန္တိ ဝါကျ၌လည်း “အဇ္ဈတ္တိကာ”ဟု ထည့်၍ စပ်စေလိုသည့်အတွက် “အဇ္ဈတ္တိကာ ဣတိ”ဟု ဆိုပြီးလျှင် အဇ္ဈတ္တိကချင်း တူသောကြောင့် ဝေထည့်၍ ဖွင့်သည်။] ဉာတိဗျသနာဒိကော၊ ဉာတိဗျသန အစရှိသည်သည်။ ဟုတု၊ (တနည်း) ဉာတိဗျသနာဒိကော ဟုတု၊ ဉာတိဗျသန အစရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဥပဋ္ဌာတိ၊ ဉာဏ်အား ထင်လာ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဗျသနပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ မည်၏။ သောကပ္ပုဒနေနေဝ၊ သောကကို ဖြစ်စေခြင်းဖြင့်ပင်။ သရိရုံ၊ ကိုယ်ကို။ သောသေန္တိ၊ ခြောက်သွေ့စေတတ်ကုန်၏။ ကိသံ၊ ပိန်ချုံးသည်ကို။ ကရေန္တိ၊ ပြုတတ်ကုန်၏။ [“သောသေန္တိ”ကို ထပ်ဖွင့်သည်။] အကိသမ္ပိ၊ မပိန်ချုံးသော်လည်း။ နိရောဇတကာဂရဏေန၊ အဆီဩဇာ မရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်းအားဖြင့်။ (ခန္ဓာကိုယ်ကို မွဲခြောက်ခြောက်ဖြစ်စေသောအားဖြင့်။) ပိလာပေန္တိ၊ ညှိုးနွမ်းစေတတ်ကုန်၏။ တတောစ၊ ထို့ကြောင့်လည်း။ ကာယိကံ၊ ကိုယ်၌ဖြစ်သော။ ဒုက္ခံ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တဒုပ္ပါဒကတာ၊ ထိုကာယိကဒုက္ခကို ဖြစ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကို။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။....

သောကသရသမပ္ပိတာတိ ဧတေန၊ သောကသရသမပ္ပိတာဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်။ စေတသိကဒုက္ခံ၊ ကို။ ဒဿေတိ၊ ဧ။.... ဝိတုဇ္ဇန္တိတိ ဧတေန၊ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်။ ကာယိကံ၊ သော။ ဒုက္ခံ၊ ကို။ (ဒဿေတိ၊ ဧ။)

ဣစ္ဆာနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၂၀၁။ ယသ္မိံ ကာလေ၊ ဌံ။ ဇာတိယာ၊ ဇာတိသည်။ န အာဂန္တဗ္ဗံ၊ မလာနိုင်။ တံ ကာလံ၊ ထိုဇာတိ၏ မလာနိုင်ရာ ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးရာကာလကို။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ ပရိနိဗ္ဗုတေသု စ ဝိဇ္ဇမာနံ ဇာတိယာ အနာဂမနန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟ-ကာရော) အာဟ။ ယမ္ပိတိ(ပဒဿ)။ ဧ။ ယေနပိတိ၊ ဟူ၍။ အတ္ထော၊ ကရိုး အနက်ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္ထော။ ပန၊ တနည်းကား။ [ပနသဒ္ဓေါ ဝိသဒ္ဓတ္ထော။-မဓု။] ယဒါပိ၊ အကြင်အခါ၌လည်း။ ယံ သဒ္ဓေါ၊ သည်။ ဣစ္ဆန္တိ

တေ၊ ဣစ္ဆံ ဟူသော ဤသဒ္ဒါကို။ အပေက္ခတိ၊ ဝဲ၏။ တဒါပိ၊ ထိုအခါ၌လည်း။ အလာဘဝိသိဋ္ဌာ၊ မရခြင်းဖြင့် အထူးပြုအပ်သော။ ဣစ္ဆာ၊ အလိုသည်။ ဝါ၊ အလိုရှိကြောင်းတဏှာသည်။ ဝါ၊ ကို၊ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ယဒါ၊ ၌။ (ယံ သဒ္ဓေါ၊ သည်။) န လဘတီတိ တေ၊ န လဘတိဟူသော ဤသဒ္ဒါကို။ အပေက္ခတိ၊ ၏။ တဒါ၊ ၌။ ဣစ္ဆာဝိသိဋ္ဌော၊ ဣစ္ဆာသည်အထူးပြုအပ်သော။ အလာဘော၊ မရခြင်းသည်။ ဝါ၊ ကို၊ ဝုတ္တာ ဟောတိ။ ပန၊ ဆက်။ သော၊ ထို အလာဘဟူသည်။ အတ္တတော၊ တရားကိုယ် အနက်အားဖြင့်။ အညော၊ ဣစ္ဆာလောဘမှ အခြားသော။ ဓမ္မော၊ သည်။ နတ္ထိ၊ တထာပိ၊ ထိုသို့ပင် မရှိပါသော်လည်း။ အလာဘေနယုဣစ္ဆာဝ၊ မရထိုက်သည်ကို အလိုရှိတတ်သောတဏှာသည်သာ။ ဝါ၊ ကိုသာ။ ဝုတ္တာ ဟောတိ။

အပါပုဏ္ဏိတဗ္ဗေသု၊ မရောက်နိုင်၊ မရနိုင်ကုန်သော အဇာတိဓမ္မတ္တအစရှိသော ဝတ္ထုတို့၌။ ပဝတ္တတ္တာဝေ၊ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်ပင်။ အပ္ပတ္တိပစ္စုပဋ္ဌာနာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တာ။ ဟိ၊ မှန်။ ယတ္ထ၊ အကြင် အဇာတိဓမ္မတ္တအစရှိသော ဝတ္ထု၌။ သာ ဣစ္ဆာ၊ ထို အလိုသည်။ ဝါ၊ ထိုတောင့်တတတ်သော တဏှာသည်။ ပဝတ္တာ၊ ဖြစ်၏။ တံ ဝတ္ထု၊ ထို အဇာတိ ဓမ္မတ္တဟူသော ဝတ္ထုကို။ အပါပုဏ္ဏန္တိ၊ မရောက်နိုင်၊ မရနိုင်သည်။ ဟုတု၊ ဖြစ်၍။ ဂယတိ၊ ယောဂီတို့ဉာဏ်ဖြင့် ယူအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [ဣစ္ဆာကိုဝဲ၍ “အပါပုဏ္ဏန္တိ” ထားသည်။]

ယဒါပိ ပန။ပေ။အလာဘဝိသိဋ္ဌာ ဣစ္ဆာ။ ။“ယမ္ပိစ္ဆံ န လဘတိ”ဟူသော အနိယမဝါကျ၌ ယံကို ဣစ္ဆံနှင့်တွဲ၍ “ယမ္ပိစ္ဆံ၊ အကြင်အလိုကိုလည်း”ဟု အနက်ပေးသော အခါ န လဘတိသည် ပဓာန မဟုတ်၊ အပဓာန ဝိသေသနမျှသာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် “တဒါပိ အလာဘဝိသိဋ္ဌာ ဣစ္ဆာ ဝုတ္တာ ဟောတိ”ဟု မိန့်သည်။ ဤအဖွင့်အတိုင်း ပါဠိတော်နိဿယ၌ တနည်း အနက်ပေးထားသည်။

ယဒါ န လဘတီတိ။ ။ဤနည်း၌ ယံသဒ္ဒါကို န လဘတိနှင့်တွဲ၍ “ယံ န လဘတိ၊ အကြင်မရ”ဟု ကြိယာပရပသန အနက်ပေးပါ။ ထိုသို့ အနက်ပေးသောအခါ ဣစ္ဆာသည် န လဘတိကို အထူးပြုသော ဝိသေသနဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “တဒါ ဣစ္ဆာဝိသိဋ္ဌော အလာဘော ဝုတ္တာ ဟောတိ”ဟု မိန့်သည်။ ဤအဖွင့်အတိုင်း ပါဠိတော်နိဿယ၌ နောက်တနည်း အနက်ပေးထားသည်။

သော ပနတ္တတော။ပေ။ဝုတ္တာ ဟောတိ။ ။ ဤဒုတိယနည်း၌ “ယမ္ပိ န လဘတိ”ဟု ဆိုသောကြောင့် ဣစ္ဆာကိုမရဘဲ အလာဘကို ရသည့်အတွက် တရားကိုယ်တိုက်ရိုက်မရှိရကား “သော ပနတ္တတော” စသည်ကို မိန့်သည်။ ထို မရခြင်းဟူသည် တရားကိုယ်အားဖြင့် ဣစ္ဆာ ဟူသော တဏှာမှတစ်ပါး အခြားတရား မရှိ၊ ထို့ကြောင့် ဣစ္ဆာကိုပင် အရကောက်ရတော့သည်။ [ယဒါပိ စသော ၂-နည်းသည် အဋ္ဌကထာကို ဖွင့်သောနည်း မဟုတ်၊ ဋီကာဆရာ၏ မိမိအလိုကျ ဖွင့်အပ်သောနည်းတည်း။]

ဆိန္နဘိန္နဂဏေနာတိ၊ ကား။ နိလ္လဇ္ဇေန၊ အရှက်မရှိသော။ ဓုတ္တဂဏေန၊ သေသောက်ကြူးအပေါင်းသည်။ ဝါ၊ တနည်း။ ကပဋိကဂဏေန၊ အစုတ်စုတ် အပြတ်ပြတ် စက်ဆုပ်အပ်သောအဝတ်ရှိသော လူနဲ့ လူမဲ့အပေါင်းသည်။ (ပရိ-ဝါရိတော ဌိစပ်။)

ဝိဃာတမယန္တိ၊ ကား။ စိတ္တဝိဃာတမယံ၊ စိတ်၏ပင်ပန်းခြင်းအတိပြီးသော။ ဒေါမနဿံ၊ သည်၎င်း။ စိတ္တဝိဃာတတောဝေ၊ စိတ်၏ပင်ပန်းခြင်းကြောင့်ပင်။ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်သော။ ဥပ္ပန္နနဇရာတိသာရာဒိ၊ ကြိုးဆွဲချခြင်း၊ ဖျားနာခြင်း၊ ဝမ်းသွေး သွန်ခြင်း အစရှိသော။ ကာယိကံ၊ ကိုယ်၌ဖြစ်သော။ ဒုက္ခဉ္စ၊ သည်၎င်း။ (“ဇာယ-တံ၊ ဖြစ်၏” ဌိစပ်။) ဣစ္ဆိတာလာဘန္တိ၊ ဟူသောပါဠိဖြင့်။ အလာဘနေယျဣစ္ဆ-မေဝ၊ မရနိုင်သောဝတ္ထုကို အလိုရှိခြင်းကိုပင်။ ဂဒဟိ၊ ဆို၏။

ဥပါဒါနုက္ခနနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၂၀၂။ ဝိတ္ထိဏ္ဏဿ၊ ကျယ်ပြန့်သော။ ဒုက္ခဿ၊ ဒုက္ခကို။ (ဒဿနံ ဌိစပ်။) ဧတ္ထ-ကန္တိ၊ ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိ၏ဟူ၍။ ဒဿနံ၊ ပြခြင်းသည်။ ဝါ၊ ပြကြောင်းစကား သည်။ ဒုက္ခဿ၊ ကို၊ သင်္ခေါ၊ ချုံးခြင်းတည်း။ တံ၊ ထိုဒုက္ခကို ချုံးခြင်းကို။ ကာတုံ၊ ငှါ။ န သက္ကာ၊ (ကသွာ၊ နည်း။) ဝိတ္ထာရဿ၊ အကျယ်ဖြစ်သောဒုက္ခ၏။ အနန္တတ္တာ၊ အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ပန၊ ကား။ ဒုက္ခဝိတ္တာရတံ၊ ဒုက္ခ၏ကျယ်ပြန့်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော။ ဒေသနာဝိတ္တာရံ၊ ဒေသနာတော်၏အကျယ်ကို။ ပဟာယ၊ ပယ်စွန့်၍။ (ဝဝတ္ထာနံ ဌိစပ်။) ယတ္ထ၊ အကြင်နိဒ္ဒေသ၌။ (“သေယျထိဒံ၊ ရူပပါဒါနုက္ခန္ဓော” အစရှိသော နိဒ္ဒေသ၌။) သဗ္ဗော၊ သော။ ဒုက္ခဝိတ္တာရော၊ ဒုက္ခ၏အကျယ်သည်။ သမောဓာနံ၊ ပေါင်းခြင်းသို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။ တတ္ထ၊ ထိုနိဒ္ဒေသ၌။ ဒေသနာယ၊ ကို။ ဝဝတ္ထာ

ကပဋိကဂဏေန။ ။ အနုဋီကာ၌ “ကပဋိကာ သိဗ္ဗိတပိလောတိကဓာရိနော” ဟု ဖွင့်၏။ က=စက်ဆုပ်ဖွယ်သော။ ပဋ္ဌ=အဝတ်။ ကပဋ္ဌော ယေသံ အတ္ထိတိ ကပဋိကာ။ အစုတ်စုတ် အပြတ်ပြတ်၊ ချုပ်စပ်ဖာထေးအပ်သောအဝတ်ကို ဝတ်သူတို့ကို “ကပဋိကာ” ဟု ခေါ်၏။ ပဋိ ဥပသာရဟု ထင်မှား၍ ပ-ဒွေဘော်ဖြင့် “ကပဋိကာ” ဟု ရေးမှားကြသည်။

ထောမနိစိ။ ။ ဧက ဥတ္တမဂေ (ဦးထိပ်၌) ဦးထိပ်ကို ပဋ္ဌော ဝိဃာတံ၊ က ပဋ္ဌော။ ဦးထိပ် ၌တင်ထား အပ်သောအဝတ်သည် ဖုံးထားသကဲ့သို့ မိမိအပြစ်ကိုဖုံးခြင်းသည်လည်း ဦးထိပ်၌ ထားအပ်သော အဝတ်နှင့်တူသောကြောင့် “က ပဋ္ဌ” ဟု ခေါ်၏။ က ပဋ္ဌော ယေသံ အတ္ထိတိ ကပဋိကာ=မိမိအပြစ်ကို ဖုံးလွှမ်းခြင်းရှိသူတို့။ (အပြစ်မရှိသည့်အနေအားဖြင့် ဟန်ဆောင် တတ်သူတို့) ဤသို့လည်း အနုဋီကာနည်းမှ တနည်းကြသင့်၏။

နံ၊ ပိုင်းခြား သတ်မှတ်ခြင်းသည်။ (“သေယျထိဒံ၊ ရူပပါဒါနက္ခန္ဓော” အစရှိသည်ဖြင့် ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ခြင်းသည်။) သင်္ခေါပေါ။ အကျဉ်းချုံးခြင်းတည်း။ တံ၊ ထိုအကျဉ်းချုံးခြင်းကို။ ကာတံ၊ သက္ကာ။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) တာဒိသဿ၊ ထိုကဲ့သို့ ရူအပ်သော။ ဝတ္ထုနော၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးဟူသော ဝတ္ထု၏။ သဗ္ဗာဝါ၊ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ဒေသံ၊ အရပ်ဒေသကို။ ဇာနန္တော၊ သိသော။ မဂ္ဂက္ခာယိကပုရိသော၊ လမ်းကို ပြောပြသောယောက်ျားသည်။ ဒေသကော၊ မည်၏။ ဘဂဝါပိ၊ သည်လည်း။ ဒုက္ခဿ၊ ကို။ ဒေသကော၊ ညွှန်ပြတော်မူတတ်၏။ ဝါ၊ တနည်း။ ဒုက္ခန္တဒေသကေနာတိ၊ ဟူ၍။ ပါဠော၊ အဋ္ဌကထာပါဠိသည်။ (အတ္ထိ၊ ရှိသေး၏။) ဒုက္ခန္တက္ခာယိကေန၊ ဒုက္ခ၏အဆုံးကို ဟောပြတော်မူတတ်သော။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အတ္ထော၊ ကို။ (ဒဠဗော၊ ၏။) [စာအုပ်တို့၌ “ဒုက္ခန္တက္ခာယိကော”ဟု ရှိ၏။ “ဒုက္ခန္တက္ခာယိကေန”ဟု ရှိသင့်သည်။]

ပါဝကာဒယော၊ မီး အစရှိသည်တို့သည်။ ဣန္ဒနာဒိနိ၊ မီးစာ အစရှိသည်တို့ကို။ ဗာဓေန္တိယံတ၊ နှိပ်စက်ကုန်သကဲ့သို့။ ဝေါ၊ ဤအတူ။ ဗာယေမာနာ၊ နှိပ်စက်ကုန်လျက်။ (နိဗ္ဗတ္တန္တိ ခြံစပ်။) မာရဏန္တိကဒုက္ခာဘိဃာတေနာတိ၊ ဟူသော။ ဣမိနာ အတိပါကဋေန၊ ဤ အလွန်ထင်ရှားသော ဒုက္ခဖြင့်။ ဇာတိဇရာ ဒုက္ခဝိဃာတဇသောကာဒယော၊ ဇာတိဒုက္ခ ဇရာဒုက္ခတို့၏ နှိပ်စက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော သောကအစရှိသောဒုက္ခတို့ကို။ ဒဿေတိ၊ ၏။ တတောတိ၊ ကား။ ပရိဒေဝတော၊ ငိုကြွေးခြင်းမှ။ ဥဒ္ဓံ၊ အထက်၌။ (အာဗာနေဒုက္ခံ ခြံစပ်။) ကဏ္ဍသောသာဒိ သန္တိဗန္ဓုတ္တေဒနာဒိဇနက ဓာတုက္ခောတ သမာယောဂတော၊ လည်ချောင်း၏ ခြောက်သွေ့ခြင်းအစရှိသည်ကို ဖြစ်စေတတ်၊ လက်ခြေစသည်တို့၏ အစပ်အဖွဲ့ကို ဖြတ်တောက်ခြင်းအစရှိသည်ကို ဖြစ်စေတတ်သော ဓာတ်ချောက်ချားခြင်းနှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့်။ ကာယဿ၊ ကိုယ်ကို။ အာဗာနေဒုက္ခံ၊ ပြင်းစွာနှိပ်စက်တတ်သောဒုက္ခသည်။ ဒုက္ခံ၊ မည်၏။ (ကာယိကဒုက္ခ မည်၏။) ယေသု ကေသုစိတိ၊ ကား။ တိဿဿဝါ၊ တိဿ၏သော်၎င်း။ ဖုဿဿဝါ၊ သော်၎င်း။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု၊ တို့၌။ သဗ္ဗမ္ပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော။ စက္ခုရောဂါဒိဒုက္ခံ၊ စက္ခုရောဂါ အစရှိသောဒုက္ခဟူသော။ သဗ္ဗသတ္တဂတံ၊ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့၌ဖြစ်သော ဒုက္ခသည်။ ဧဝံပကာရမေဝ၊ ဤသို့ ငါးပါးသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟူသော အပြားရှိသည်သာ။ ဣတိ၊ သို့။ သဒ္ဓိပိတုာ၊ ၍။ ဒဿေန္တော၊ ပြတော်မူလိုသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (သံခိတ္တေန ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာတိ ဘဂဝါ အဝေါစ ခြံစပ်။) ဣတိ အတ္ထော။

ဒုက္ခသစ္စနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတော၊ ပြီ။

၂-သမုဒယသစ္စနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၂၀၃။ ဥတ္တရပဒလောပံ၊ ကရုဏဟူသောနောက်ပုဒ်ကို ချေခြင်းကို။ ကတော၊ ပြု၍။ ပုနဗ္ဗဝကရဏံ ပုနဗ္ဗဝေါတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကရာဇော) အာဟ။ ၈၊ ဆက်။ မနောသမ္ပယောတိ တွေ့၊ ဟူသောကြံပါဌ်၌။ မနော ဝိယ၊ မနောသဒ္ဓါကိုသို့။ ပုရိမပဒဿ၊ ပုနဟူသော ရှေ့ပုဒ်၏။ ဩကာရန္တတ၊ ဩကာရန္တ၏ အဖြစ်ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗ၊ မှတ်ထိုက်၏။ [ဩကာရန္တဖြစ်အောင် “မနုပါဒီနမော မယေစ” ဟူသော မောဂ္ဂလ္လာန် သမာသကဏ္ဍ(၅၉)သုတ်ဖြင့် န ၏ အ ကို ဩ ပြု။] အထဝါ၊ ထိုပြင် တနည်းကား။ သီလဌေန၊ သီလအနက်ရှိသော။ ဣကသဒ္ဓေန၊ ဣကသဒ္ဓါဖြင့်။ (ဏိကသဒ္ဓေန၊ ဖြင့်။) ဂမိယတ္တတ္ထ၊ သိအပ်သောကရုဏအနက်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ကိရိယာဝါစကဿ၊ ပြုခြင်းကြိယာကို ဟောတတ်သော။ သဒ္ဓဿ၊ ကရုဏသဒ္ဓါကို။ အဒဿနံ၊ မမြင်ရခြင်းကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ၏။ ယတ၊ ဥဒါဟရုဏ်ကား။ အပ္ပဘက္ခနသီလော အာပူပိကောတိ၊ ကော ဟူသည်တည်း။ [အပ္ပဘက္ခနသီလော၊ မှဲ့ကို စားခြင်းအလေ့ရှိသူ။ အာပူပိကော၊ သူ။]

တဒ္ဓိတာဣတိ၊ တဒ္ဓိတာဟူ၍။ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသ၊ ဗဟုဝစကို ညွှန်ပြခြင်းကြောင့်၎င်း။ ဝါ၊ တနည်း။ တဒ္ဓိတာနံ၊ တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်းတို့၏။ ဝိစိတ္တတ္ထ၊ ထူးထူးဆန်းကြယ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဝါ၊ တနည်း။ (တဒ္ဓိတာနံ၊ တဒ္ဓိတ်

အထဝါ ။ပေ။ အာပူပိကော။ ။ဤနည်း၌ကား ကရုဏဟူသော နောက်ပုဒ်ကို ချေဘွယ်မလို၊ တဿိလ အနက်ကို ဟောသော ဣက (ဏိက) ပစ္စည်းသည်ပင် ကရုဏအနက်အပိုကိုလည်း သိစေနိုင်၏။ ဥပမာ — အာပူပိကော၌ ဣက (ဏိက) ပစ္စည်းသည် တဿိလ အနက်အပြင် ဘက္ခနအနက် အပိုကိုလည်း သိစေနိုင်သကဲ့သို့တည်း။ အပ္ပဘက္ခန + သီလံ ယဿာတိ အာပူပိကော။ [ပူ၊ အပ္ပ ၂-မျိုးလုံးပင် “မှဲ့” ဟူသော အနက်ကိုဟော၏။ ၄၆၃ အဘိဓာန်။] ဋီကာစာအုပ်၌ “ဣကသဒ္ဓေန” ဟု ရှိ၏။ ဝုဒ္ဓိရောက်ရာ၌ “အာရညိကော” ကဲ့သို့ ဏိက-ပစ္စည်း သက်ရသည်၊ ထို့ကြောင့် “ဏိကသဒ္ဓေန” ဟု ရှိလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်။

တဒ္ဓိတာ ။ပေ။ နိဒ္ဒေသ။ ။သက္ကတဗျာကရုဏ်း ကျမ်းအချို့တို့၌၎င်း၊ ရူပသိဒ္ဓိ၌၎င်း “တေသံ ဟိတာ တဒ္ဓိတာ” ဟု ဗဟုဝစဝနတ်ပြု၏။ ထိုသို့ ဗဟုဝစဝနတ်ပြုခြင်းဖြင့် “တဒ္ဓိတ် ပစ္စည်းတို့သည် အနက်များစွာကို ဟောနိုင်၏” ဟု ပြ၏။ ထို့ကြောင့် ဣက-ပစ္စည်း (တနည်း) ဏိက-ပစ္စည်း တခုတည်းက “ဒေတိအနက်၊ သံဝတ္တတိအနက်၊ နိဗ္ဗတ္တတိအနက်” တို့ကို ဟောနိုင်သည်။

ဝိစိတ္တတ္ထ။ ။သဒ္ဓနိတိကျမ်း၌ “ဝိစိတြာ ဟိ တဒ္ဓိတဂုတ္တိ” ဟု သုတ်တည်၍ “နာနာပစ္စယေသု ကေသ္မိံပိ ပစ္စယေ နာနာအတ္ထေသု ဝတ္တနတော တဒ္ဓိတာနံ ဂုတ္တိ ဝိစိတြာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ” ဟု ဖွင့်သည်။ ဤအဖွင့်နှင့်အညီ ဣက-ပစ္စည်း (သို့မဟုတ် ဏိက ပစ္စည်း) တမျိုးတည်းက “ဒေတိ သံဝတ္တတိ နိဗ္ဗတ္တတိ” အနက်တို့ကို ဟောနိုင်ခြင်းကို ‘ဝိစိတ္တတ္ထာ တဒ္ဓိတာနံ’ ဟု ဆိုသည်။

ပစ္စည်းတို့၏။) [“ကာကောလောကန” နည်းအားဖြင့် ရွှေ့နောက် ဝှဲသည်။] အဘိဓာနလက္ခဏတ္ထာ၊ ဝါကျ၏အနက်ကို ဟောနိုင်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော လက္ခဏာရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ပုနဗ္ဗဝံ ဒေတိတိ အာဒိသု၊ အစရှိ ကုန်သော။ အထွေသု၊ တို့၌။ ပေါနောဘဝိကသဒ္ဓသိဒ္ဓိ၊ ပေါနောဘဝိကသဒ္ဓါ၏ ပြီးစီးခြင်းကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ၏။

တတ္ထ၊ ထို အဋ္ဌကထာ၌။ (အာဟ ဌိစပ်။) (တနည်း) တတ္ထ၊ ထိုတဏှာတို့ တွင်။ ကမ္မသဟဇာတာ၊ ကံနှင့်တကွဖြစ်သော တဏှာသည်။ (လောဘဇော စေတနာနှင့်ယှဉ်သောတဏှာသည်။) ပုနဗ္ဗဝံ၊ တဖန် ဘဝကို။ ဝါ၊ ဘဝသစ်ကို။ ဒေတိ၊ ပေးနိုင်၏။ ကမ္မသဟာယဘူတာ၊ ကံ၏ အဖော်သဟဲ ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ တဒသဟဇာတာ၊ ထိုကံနှင့်တကွ မဖြစ်သော တဏှာသည်။ (ကံအား ပကတူပ နိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုသော ဘဝကိုတောင့်တတတ်သော တဏှာသည်။) ပုနဗ္ဗဝါယ၊ တဖန်ဘဝအကျိုးငှါ။ ဝါ၊ ဘဝသစ်အကျိုးငှါ။ သံဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။ ဒုဝိဓာပိ၊ ၂-ပါးအပြားရှိသော တဏှာသည်လည်း။ ပုနပ္ပုနံ၊ အဖန်ဖန် အထပ် ထပ်။ ဘဝေ၊ ဘဝတို့ကို။ နိဗ္ဗတ္တေတိ၊ ဖြစ်စေနိုင်၏။ တေနော၊ ထို့ကြောင့်ပင်။ ပုနဗ္ဗဝဿ ဒါယိကာပီတိ အာဒိ၊ အစရှိသော။ (ယံ ဝစနံ အတ္ထိ၊ တံ ဝစနံ သင်္ဂဟကာရေ) အာဟ။

ပေါနောဘဝိကယေဝါတိ နာမံ လဘတိတိ၊ ကား။ ပုနဗ္ဗဝံ၊ ကို။ ဒါယိကာ- ပိ၊ ပေးနိုင်သောတဏှာသည်၎င်း။ အဒါယိကာပိ၊ မပေးနိုင်သော တဏှာသည် ၎င်း။ ပုနဗ္ဗဝံ ဒေတိစစ္စဝ၊ တဖန် ဘဝကိုပေး၏ ဟူ၍သာလျှင်။ ပေါနောဘဝိ- ကာတိ ဝေ၊ တဖန်ဘဝကို ပြုခြင်းအလေ့ရှိ၏ ဟူ၍သာလျှင်။ သမာနဝိပါကာတိ ဝေ၊ တူသောအကျိုးရှိ၏ ဟူ၍သာလျှင်။ နာမံကိုလဘတိ၊ ၏။ (ကသွာ၊ နည်း။) သမာနသဘာဝတ္ထာ၊ ဘဝကို တောင့်တခြင်းအားဖြင့် တူသောသဘောရှိသည်

အဘိဓာနလက္ခဏတ္ထာ ။ ။ “အဘိဓာနလက္ခဏာံ ဟိ တဒ္ဓိတသမာသကိတကာ= တဒ္ဓိတပစ္စည်း ကိတ်ပစ္စည်း သမာသ်တို့သည် ဝိဂြိုဟ်ဝါကျ၏ ရှိသမျှအနက်ကို ဟောနိုင် သည်၏ အဖြစ် ဟူသော လက္ခဏာ ရှိကုန်၏” ဟု ရူပသိဒ္ဓိ တပျူရိသ် သမာသ်ခဏ်း၌ ဆို၏။ ပျာကရုဏ်းကျမ်းတို့၌လည်း “အဘိဓာနလက္ခဏာံ ဟိ တဗ္ဗာဒိကာဒိ သမာသာ” ဟု အလားတူပင် ဆိုကြ၏။ ထိုအဆိုကို ရည်ရွယ်၍ “အဘိဓာနလက္ခဏတ္ထာ ဝါ” ဟု ဋီကာ မိန့်သည်။ “ပုနဗ္ဗဝံ ဒေတိ” စသော ဝိဂြိုဟ်ဝါကျ၏ အနက်ကို ဣက (ဏိက) ပစ္စည်းတခုတည်းက ဟောနိုင်ခြင်း လက္ခဏာရှိသည်—ဟူလို။

သမာနသဘာဝတ္ထာ ။ ။ အဒါယိက တဏှာက ဘဝအကျိုးကို မပေးပါသော်လည်း ဘဝကို တောင့်တခြင်းသဘော ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဒါယိကတဏှာနှင့် သဘော တူ၏။ ထိုသို့ သဘောတူသည်ကို “သမာနသဘာဝ” ဟု ဆိုသည်။ [သဘာဝေါ တဏှာယနံ၊ တဏှာ၏ ဖြစ်ခြင်း။ ဝါ၊ တောင့်တခြင်း။—အနု။]

၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ တဒါနုဘာဝတ္ထာ စ၊ ထို ဘဝအကျိုးကို ပေးနိုင်သော အာနုဘောသိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်းတည်း။ ဣတားရသု၊ ဆိုအပ်ပြီးမှကြွင်းသော ဘဝသံဝတ္တနိကတဏှာ၊ ဥပဓိဝေပက္ကမတ္တတဏှာတို့၌။ ဝေ၊ တူ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗ၊ ။

တတ္ထ၊ ထို ဘဝသံဝတ္တနိကတဏှာ၊ ဥပဓိဝေပက္ကမတ္တတဏှာတို့တွင်။ တေ-
ဿ၊ ဤတဏှာ၏။ ဥပဓိမ္ပိ၊ ဥပဓိ၌။ ယထာ နိဗ္ဗုတ္တေ၊ အကြင်အကြင် အခြားကံ
ကြောင့် ဖြစ်ပြီးသော။ အတ္တဘာဝေ၊ ခန္ဓာငါးပါးဟူသော အတ္တဘော၌။ [ဥပဓိမ္ပိ
ကို ထပ်ဖွင့်သည်။ ဥပဓိအရ အခြားကံကြောင့် ပဋိသန္ဓေတည်နေပြီးသော၊ ခန္ဓာ
ငါးပါးဟူသော အတ္တဘောကိုယူပါ-ဟူလို။] ဝိပစ္စနကမ္ပံ၊ ရင့်ကျက်စေတတ်
သောကံသည်။ (ပဝတ္ထိအကျိုးကို ပေးတတ်သောကံသည်။) (အတ္ထိ)။ ဣတိ၊
ကြောင့်။ (သ၊ ထိုတဏှာသည်။) ဥပဓိဝေပက္ကာ၊ မည်၏။

နန္ဒနဋ္ဌေန၊ နှစ်သက်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသောအနက်ကြောင့်။ နန္ဒိ၊ နန္ဒိ
မည်၏။ ရဉ္စနဋ္ဌေန၊ တပ်မက်တတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသောအနက်ကြောင့်။ ရာဂေါ၊
မည်၏။ ယောစ နန္ဒိရာဂေါ၊ အကြင်နှစ်သက်တတ်သောရာဂသည်၎င်း။ ယာစ
တဏှာ၊ အကြင်တဏှာသည်၎င်း။ အတ္ထိ၊ တေ ဥဘယံ၊ ဤ ၂-ပါးစုံသည်။ ကေ-
တ္ထိ၊ တူသောအနက်ရှိ၏။ ဗျဉ္ဇနမေဝ၊ သဒ္ဓါသည်သာ။ နာနံ၊ ထူး၏။ ဣတိ၊
ကြောင့်။ တဏှာ၊ ကို။ နန္ဒိရာဂေန သဒ္ဓိံ အတ္တတော ကေတ္တံ ဂတာတိ၊ ဟူ၍။
(သင်္ကဟကာရေန) ဝုတ္တာ။ ရာဂသမ္ပန္နေန၊ ပုံလိင်ဖြစ်သော ရာဂသဒ္ဓါနှင့်စပ်ခြင်း
ကြောင့်။ (သဿတဒိဋ္ဌိသဒ္ဓါနှင့်မစပ်ဘဲ ရာဂသဒ္ဓါနှင့်စပ်ခြင်းကြောင့်။) ပွပ္ဖန္တ-
ဿာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ကဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ရူပါရူပဘဝရာဂေါ၊ ရူပဘဝ၊ အရူပ
ဘဝ၌ တပ်မက်တတ်သောရာဂကို။ ဝိသံ၊ သီးခြား။ ဝက္ခတိ၊ ဆိုအပ်လတ္တံ့။
[“ရူပါရူပဘဝရာဂေါ” ဟူသော ကံကိုကြည့်၍ “ဝက္ခတိ”ကို ကံဟောပုဒ်ဟု
အနုဋီကာ ဆို၏။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ ကာမဘဝေဝေ၊ ၌သာ။ ဘဝပတ္ထနာဥပုတ္တိ၊
ဘဝကိုတောင့်တတတ်သော တဏှာ၏ဖြစ်ခြင်းကို။ ဝုတ္တာ၊ ပြီ။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တဒါနုဘာဝတ္ထာ။ ။ အဒါယိက တဏှာသည် အကြောင်းမညီညွတ်၍ ဘဝအကျိုးကို
မပေးရသော်လည်း အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းညီညွတ်လျှင် ပေးနိုင်သော အစွမ်းသတ္တိရှိ
သည်ကို “တဒါနုဘာဝ”ဟု ဆိုသည်။ [အာနုဘာဝေါ ပစ္စယာသမဝါယေ ဖလနိပ္ပုဒ်နသမတ္တ-
တာ။-ဇန။]

ဝေ ဣတရေသု။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ “ပုနဗ္ဘဝံ ဒေမာနာပိ အဒေမာနာပိ” ။ အဓိပ္ပါယ်ကို
ဖွင့်ပြပြီး၍ “ပုနဗ္ဘဝါယ သံဝတ္တမာနာပိ အသံဝတ္တမာနာပိ ဒိန္နာယ ပဒိသန္တိယာ ဥပဓိဝေပက္က-
မတ္တာပိ” ဟူသော တဏှာတို့ကိုညွှန်ပြလို၍ “ဝေ ဣတရေသု ဒဋ္ဌဗ္ဗံ” ဟုမိန့်သည်။ [ဝေ ဣတရေ-
သုဘိ ပဋိသန္ဓိသံဝတ္တနိကာဒိသု ဝေ အဓိပ္ပါယော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။-မဓု။] အနုဋီကာ၌ကား “ဣတ-
ရေသုဘိ အာသိဋ္ဌကိလသဒိသု၊ တဏှာမဲ့ကြွင်းသော ကိလသ- အာရုံသည်တို့၌” ဟု
ဖွင့်လေ၏။

တသ္မိတသ္မိတံ ဝိယရူပေ၊ ထိုထို ချစ်ဘယ်သဘောရှိသော အာရုံ၌။ ပဌမပုတ္တိ-
ဝေသန၊ ပဌမဖြစ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ။
ပုနပျုနံ၊ အဖန်ဖန်။ ပဝတ္တိဝေသန၊ ဖြစ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ နိဝိသတိတိ၊ ဟူ၍။
(ဘဂဝတာ၊ ဝုတ္တာ)။ ဝါ၊ အဋ္ဌကထာနည်းမှ တနည်းကား။ ပရိယုဋ္ဌာနာနုဿ-
ဝေသန၊ ပရိယုဋ္ဌာနတဏှာ၊ အနုဿတဏှာ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဥပ္ပတ္တိနိဝေသ၊
ဖြစ်ခြင်း၊ စွဲမြဲစွာတည်တံ့ခြင်းတို့ကို။ ယောဇေတဗ္ဗာ၊ ယှဉ်စေထိုက်ကုန်၏။

သမ္ပတ္တိယန္တိ၊ ကား။ မနုဿသောဘဂ္ဂေ၊ လူ၏တင့်တယ်သည်၏ အဖြစ်၌၎င်း။
ဒေဝတ္ထေစ၊ နတ်၏အဖြစ်၌၎င်း။ (ပတိဋ္ဌိတာ ချစ်စပ်။) အတ္တနော စက္ခုန္တိ၊ ဟူသော
ပါဠိဖြင့်။ သံဝတ္ထုကံ၊ စက္ခုပသာဒ၏ တည်ရာဝတ္ထုနှင့်တကွဖြစ်သော။ (အတူ
ဖြစ်ဘက် ကလာပ်ရုပ်နှင့် တကွဖြစ်သော)။ စက္ခု၊ ကျွေးပသာဒကို။ (သင်္ဂဟ-
ကာရော) အာဟ။ [ဤစကားအရ စက္ခုပသာဒကလာပ်ကိုသာ စက္ခုအရ ယူပါ။]
ဝါ၊ တနည်း။ သပသာဒံ၊ စက္ခုပသာဒနှင့်တကွဖြစ်သော။ မံသပိဏ္ဍိ၊ အသားစိုင်
ဟူသော(မျက်လုံးတခုလုံးဖြစ်သော။) စက္ခု၊ စက္ခုကို။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။
ဝိပ္ပဿန္တုပသာဒန္တိ၊ ကား။ ပရိသုဒ္ဓန္တိလ၊ ပေ။ ဝဏ္ဏပသာဒံ၊ ထက်ဝန်းကျင်
စင်ကြယ်သော အညိုရောင်၊ အရွှေရောင်၊ အနီရောင်၊ အနက်ရောင်၊ အဖြူရောင်
ရှိသော ပသာဒရှိသော။ (အတ္တနော စက္ခု ချစ်စပ်။ ရှေးအဋ္ဌကထာနိဿယ၌
'သိဟပဉ္စရံ'၌ ဝိသေသနစပ်ဟု ဆို၏။)

ဆိဒ္ဓ၊ နားပေါက်ကို။ ဝါ၊ နားခလောင်ကို။ ရဇတပနာဠိကံ ဝိယ၊ ငွေ
ကျည်တောက်ဖြူဖြူကိုကိုသို့။ (မညန္တိ၊ ထင်မှတ်ကြကုန်၏။ ကသ္မာ၊ နည်း။ ဆိဒ္ဓ-
သ၊ ပ၏။ ဝါ၊ ဤ။) အဗ္ဗန္တရေ၊ အတွင်း၌။ ဩဒါတတ္တာ၊ ဖြူသည်၏အဖြစ်
ကြောင့်တည်း။ လမ္မကဏ္ဍဗဒ္ဓံ၊ တွဲလျားကျသော နားဘက်ရှိသော။ ဝါ၊ တွဲလျား
ကျသော နားရွက်ရှိသော။ (သောတံ၊ နားကို။) ပါမင်္ဂသုတ္တံ၊ ဝိယ၊ ဆောက်လုံးချည်
ကိုကိုသို့။ ဝါ၊ ဦးညွတ်ချည်ကိုကိုသို့။ (မညန္တိ)။ တုဂ်၊ မြင့်လည်းမြင့်၊ ရှည်လည်း
ရှည်သော။ ဥစ္စာ၊ မြင့်သော။ ဒီဃာ၊ ရှည်သော။ [တုဂ်ကို ထပ်ဖွင့်သည်။]
နာသိကာ၊ နှာခေါင်းတည်း။ တုဂ်နာသိကာ၊ မြင့်သောနှာခေါင်း။ ဝေ၊ ဤသို့
တုဂ်နာသိကာ ဟူ၍။ လဒ္ဓဝေါဟာရံ၊ ရအပ်သော အခေါ်အဝေါ်ရှိသော။
(သုတပါးတို့က "တုဂ်နာသိကာ"ဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သော။) အတ္တနော၊ ၏။
ဃာနံ၊ နှာခေါင်းကို။ (မညန္တိ)။ ဝါ၊ တနည်း။ လဒ္ဓဝေါဟာရတိ၊ လဒ္ဓဝေါဟာရ
ဟူသော။ ပါဌော၊ သည်။ (အတ္တိ)။ တသ္မိ၊ ထိုလဒ္ဓဝေါဟာရပါဠိသည်။ သတိ၊
ရှိလသော်။ ယေသံ၊ အကြင်လူတို့၏။ တုဂ်၊ မြင့်ရှည်သော။ နာသိကာ၊ နှာခေါင်း
သည်။ ဝါ၊ နှာတံသည်။ (အတ္တိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။) တေ၊ ထိုလူတို့သည်။ တုဂ်-
နာသိကာ၊ တို့မည်၏။ ဝေ၊ ဤသို့ တုဂ်နာသိကာတို့ဟူ၍။ လဒ္ဓဝေါဟာရ၊ ကုန်
သော။ သတ္တာ၊ တို့သည်။ အတ္တနော၊ ၏။ ဃာနံ၊ ကို။ (မညန္တိ)။ ဣတိ၊ ဤသို့။

ယောဇနာ၊ အနက်ကိုယှဉ်စေခြင်းကို။ ကာတဗ္ဗာ၊ ၏။ ဗိဝံ၊ လျှာကို။ ဝဏ္ဏ-
သဏ္ဌာနတော၊ အဆင်းပုံသဏ္ဌာန်အားဖြင့်။ ရတ္တကုမ္မလပဋ္ဌလံဝိယ၊ နိမြန်းသော
ကမ္မလာလွှာကိုသို့၎င်း။ ကိစ္စတော၊ ကိစ္စအားဖြင့်။ မုဒုသိနိဒ္ဓမရရသဒံစ၊
နူးညံ့သော ချိုဆိမ့်သော အရသာကို ပေးတတ်၏ဟူ၍၎င်း။ မညန္တိ၊ ကုန်၏။
မနံ၊ စိတ်ကို။ အညေသံ၊ အခြားသူတို့၏။ မနေန၊ နှင့်။ အသဒိသံ၊ မတူသော။
အတိတာဒိအတ္တဝိစိနနသမတ္တံ၊ အတိတ် အစရှိသောအကြောင်းအရာကို စိစစ်
ခြင်း၌စွမ်းနိုင်သော။ ဥဋ္ဌာရံ၊ မွန်မြတ်သောစိတ်ဟူ၍။ မညန္တိ၊

အတ္တနာ ပဋိလဒ္ဓါနီတိ၊ ကား။ အဇ္ဈတ္တံ၊ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌။ သရီရဂန္ဓာဒိနိစ၊
ကိုယ်အနှံအစရှိသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဗဟိဒ္ဓါ၊ ဗဟိဒ္ဓသန္တာန်၌။ ဝိလေပန-
ဂန္ဓာဒိနိစ၊ လိမ်းကျံ ခြယ်လှယ်ကြောင်း မျက်နှာချေမှုန့်၏ အနှံအစရှိသည်လည်း
ဖြစ်ကုန်သော။ (စတုသမုဋ္ဌာနိက ဂန္ဓာရမ္မဏာဒိနိ ခွဲစပ်။) ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-
တိ၊ ကား။ ယဒါ၊ ၌။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ၊ ဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တဒါ၊ ၌။ ဧတ္ထ၊
ဤစကား၌။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ သာမညေန၊ အားဖြင့်။ ဂဟိတာ၊
ယူအပ်သော။ ဥပ္ပါဒကိရိယာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ အရ ဥပ္ပါဒကြိယာကို။ လက္ခဏ-
ဘာဝေန၊ လက္ခဏ၏အဖြစ်ဖြင့်။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ။ ဝိသယဝိသိဋ္ဌာ၊ ဖြစ်ရာ
ဝိသယဖြင့် အထူးပြုအပ်သော။ (“ဧတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇတိ”ဟု ဧတ္ထဖြင့် အထူးပြုအပ်
သော။ ဥပ္ပါဒကိရိယာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ အရ ဥပ္ပါဒကြိယာကို။) လက္ခိတဗ္ဗဘာဝေန၊
လက္ခဏ၏အဖြစ်ဖြင့်။ (ဘဂဝတာ၊ ဝုတ္တာ)။

(ကဿာ သာမညေန။ပေ။ လက္ခိတဗ္ဗဘာဝေန ဝုတ္တာ။ ဣတိ ဝိညာယတိ။)ဟိ
(ယဿ)။ သာမညဝိသေသေဟိ၊ သာမည၊ ဝိသေသတို့ဖြင့်။ နာနတ္ထဝေါဟာ-
ရော၊ ထူးသည်၏အဖြစ်ကို ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်နိုင်သည်ကား။
န၊ မဟုတ်။ (ဟောတိဝေ၊ သာ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ သာမညေန ဂဟိတာ။ပေ။
ဝုတ္တာ။ ဣတိ ဝိညာယတိ။ ဝါ၊ တနည်း။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာတိ၊ ဟူ၍။ အနိစ္စိတော၊
မဆုံးဖြတ်အပ်သေးသော။ ဥပ္ပါဒေါ၊ ဖြစ်ခြင်းကြိယာကို။ ဟေတုဘာဝေန၊
အကြောင်း၏အဖြစ်ဖြင့်။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ဟူ၍။ နိစ္စိတော၊
ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးသော။ (ဥပ္ပါဒေါ၊ ကိ။) ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ၊ ဖြစ်သည်။ ယဒိဟောတိ၊
အံ့။ (ဝေသတိ၊ သော။) ဧတ္ထ၊ ဤစကား၌။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဖလ-
ဘာဝေန၊ အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့်။ (ဘဂဝတာ၊ ဝုတ္တာ။) ဟိ၊ မှန်။ သော၊ ထို
ဥပ္ပဇ္ဇတိအရ ဖြစ်ခြင်းကြိယာသည်။ ဝါ၊ ကိ။ တေန၊ ထိုဥပ္ပဇ္ဇမာနာအရ ဖြစ်ခြင်း
ကြိယာသည်။ ဥပယောဇိတော ဝိယ၊ ယှဉ်စေအပ်သကဲ့သို့။ ဟောတိ၊ ၏။

သမုဒယသစ္စနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

ပု-နိရောဓသစ္စနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၂၀၄။ အနူဟတေတိ၊ ကား။ အနုဒ္ဓတေ၊ မနုတ်အပ်သေးသော။ အပ္ပဟိနေ၊ မပယ်အပ်သေးသော။ ဣတိအတ္ထော။ [အနူဟတေ = န + ဥ၊ ဟတေ၌ ဥပဗ္ဗ + ဟန- ဓာတ်၊ ဂတိအနက်ဟော၊ ဥပပသာရကြောင့် နုတ်ခြင်းအနက်ကို ဟောရသည်။ “အပ္ပဟိနေ” ကား အဓိပ္ပါယ်နက်တည်း။ ဥပပသာရသည် နောက်၌ ဒွေဘော် ရောက်စရာမရှိလျှင် ဒီသဖြစ်ရိုးတည်း။] သီဟော၊ ခြင်္သေ့သည်။ ဝေကော၊ သုတ်သူ အပေါ်၌။ ပဋိပဇ္ဇတိ၊ ပြုကျင့်၏။ ဥသမ္ပိ၊ မြှား၌။ န ပဋိပဇ္ဇတိ၊ မပြုကျင့်။ [ခြင်္သေ့သည် မိမိကို မြှားဖြင့် ပစ်သောအခါ မြှားကို ရှောင်တိမ်း၍ ပစ်ခတ်သူ ဟူသော အကြောင်းရင်း၌ မိအောင်ဖမ်းသောအားဖြင့် ပြုကျင့်၏။] သုဝါနော၊ ခွေးသည်။ လေန္နုမ္ပိ၊ ခဲ၌။ ပဋိပဇ္ဇတိ၊ ၏။ ပဟာရက္ခေ၊ ခဲဖြင့်ပေါက်သ၌။ န (ပဋိပဇ္ဇတိ)။ [ခွေးသည်ကား မိမိကို ခဲဖြင့် ပေါက်လသော် ခဲကိုသာ လိုက်၍ လိုက်၍ကိုက်၏။ အကြောင်းဖြစ်သော ခဲပစ်သူကိုကား မလိုက်။]

ခယဂမနဝသေန၊ ကုန်ခြင်းသို့ရောက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝိရဇ္ဇတိ၊ မတုပ် မက်တော့။ အပ္ပဝတ္တိဂမနဝသေန၊ တဖန်မဖြစ်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ နိရုဇ္ဈတိ၊ ချုပ်တော့၏။ အနပေက္ခတာယ၊ ငဲ့ကွက်ခြင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ စဇနဝသေန၊ စွန့်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်၎င်း။ ဟာနိဝသေန စ၊ ဆုတ်ယုတ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း။ စဇိယတိ၊ စွန့်အပ်၏။ ယထာ၊ အကြင် အခြင်းအရာ အားဖြင့် စွန့်အပ်သော်။ ပုန၊ တဖန်။ န ပဝတ္တတိ၊ မဖြစ်တော့။ တထာ၊ ထို တဖန်မဖြစ် လောက်အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ဒုရခိပနဝသေန၊ ဝေးစွာ ပစ်လွှင့် ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ပဋိနိဿဇိယတိ၊ တဖန်စွန့်အပ်၏။ ဗန္ဓနက္ခတာယ၊ နှောင်ဖွဲ့ တတ်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော တဏှာမှ။ မောစနဝသေန၊ လွတ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ မုစ္စတိ၊ လွတ်၏။ အသံကိလေသဝသေန၊ ညစ်နွမ်းခြင်း မရှိသည်၏ အစွမ်းဖြင့်။ န အလ္လိယတိ၊ မငြိမ့်ပေ။ အာယုဟနံ၊ ပေါင်းစု သဲယူခြင်းသည်။ သမုဒယော၊ တည်း။ တပ္ပဋ္ဌိပက္ခဝသေန၊ ထို အာယုဟနံ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ အနာယုဟနံ၊ ဒုက္ခကို မပေါင်းစု မသဲယူခြင်းသည်။ (ဟောတိ)။

အပညတ္တိန္နိ၊ ကား။ အပညာယနံ၊ မထင်ရှားခြင်းသို့။ (ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။) [“ပညာယတိ၊ တင်ရှား၏”၌ ယ-ပစ္စည်းကဲ့သို့ ဤ၌လည်း “အပညာယနံ”ဟု ယ-ပစ္စည်းဖြင့် ရှိပါစေ။ အပညာယနံ အပ်ကာသနံ၊ -မရ။] ဝါ၊ တနည်း။ တိတ္ထ- အလာဗု၊ ပူးခါးပင်သည်။ အတ္တိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေါဟာရာဘာဝံ၊ ခေါ်ဝေါ် ပြောဆိုရခြင်း၏ မရှိခြင်းသို့။ (ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။) တိတ္ထအလာဗုလ္လိယာ၊ ပူးခါးနွယ်၏။ အပ္ပဝတ္တိံ၊ မဖြစ်ခြင်းကို။ ဣစ္ဆန္တော၊ အလိုရှိသော။ ပုရိသော ဝိယ၊ ကိုကဲ့သို့။ မဂ္ဂေါ၊ မဂ်ကို။ ဒဠဗ္ဗော၊ မှတ်ထိုက်၏။ တဿ၊ ထိုယောက်ျား၏။ တဿာ၊ ထိုပူးခါးနွယ်၏။ အပ္ပဝတ္တိနိန္နစိတ္တဿ၊ မဖြစ်ခြင်း၌ ညွတ်သောစိတ်

ရှိသည်ဖြစ်၍။ [(တနည်း) တဿာ၊ ထိုဗူးခါးနှယ်၏။ အပ္ပဝတ္တိနိဒ္ဒစိတ္တဿ၊ မဖြစ်ခြင်း၌ ညွတ်သောစိတ်ရှိသော။ တဿ၊ ထိုယောကျ်ား၏။] မူလစ္ဆေဒနံ ဝိယ၊ အမြစ်ကိုဖြတ်ခြင်းကိုကဲ့သို့။ မဂ္ဂဿ၊ ၏။ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏဿ၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော အာရုံရှိသည်ဖြစ်၍။ [(တနည်း) နိဗ္ဗာနာရမ္မဏဿ၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော အာရုံရှိသော။ မဂ္ဂဿ၊ ၏။] တဏှာပဟာနံ၊ တဏှာကိုပယ်ခြင်းကို။ (ဒဠဗ္ဗံ)။ တဒပ္ပဝတ္တိ ဝိယ၊ ထိုဗူးခါးနှယ်၏ မဖြစ်တော့ခြင်းကိုကဲ့သို့။ တဏှာယ၊ ၏။ အပ္ပဝတ္တိဘူတံ၊ မဖြစ်ကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော။ နိဗ္ဗာနံ၊ ကို။ ဒဠဗ္ဗံ၊ ၏။

ဒုတိယူပမာယ၊ ဒုတိယဥပမာ၌။ ဒက္ခိဏဒွါရံ၊ တောင်တံခါးကို။ ဝါ၊ တောင်တံခါး၏အနီး အရပ်ကို။ ဒဠဗ္ဗံဝိယ၊ သို့။ (တထာ၊ တူ။) နိဗ္ဗာနံ၊ ကို။ (ဒဠဗ္ဗံ)။ စောရဃာတကာ၊ သူပုန်ကိုသတ်သော ယောကျ်ားတို့ကို။ (ဒဠဗ္ဗာ)ဝိယ။ တထာ မဂ္ဂေါ ဒဠဗ္ဗော။ ဝါ၊ တနည်း။ ပုရိမာ၊ ရွှေ၌ဖြစ်သော။ ဥပမာ၊ ဥပမာကို။ (ဝတ္ထာ၌စပ်။) မဂ္ဂေန၊ မဂ်ကြောင့်။ နိရုဒ္ဓါယ၊ ချုပ်ပြီးသောတဏှာ၏။ ပိယရူပသာတရူပေသု၊ ချစ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘော ရှိကုန်၊ သာယာအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိကုန်သော စက္ခုအစရှိသော ဝတ္ထုတို့၌။ နိရုဒ္ဓါ၊ ချုပ်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝတ္ထဗ္ဗတာ ဒဿနတ္ထံ၊ ဆိုထိုက်သည်၏အဖြစ်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ။ (သင်္ကဟကာရေန)ဝတ္ထာ။ ပစ္ဆိမာ၊ သော။ (ဥပမာ၊ ကို။) နိဗ္ဗာနံ၊ သို့။ အာဂမ္မ၊ အာရုံပြုသောအားဖြင့် ရောက်၍။ နိရုဒ္ဓါယပိ၊ ချုပ်ပြီးပါသော်လည်း။ (ပိယရူပသာတရူပေသု၊ တို့၌။ နိရုဒ္ဓါ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝတ္ထဗ္ဗတာ ဒဿနတ္ထံ၊ ငှါ။ သင်္ကဟကာရေန၊ ဝတ္ထာ၊ ပြီ။)

နိရောဓသစ္စနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၄-မဂ္ဂသစ္စနိဒ္ဒေသအဖွင့်

၂၀၅။ အညမဂ္ဂပဋိက္ခေပနတ္ထန္တိ (ပဒဿ)။ ၏။ တိတ္ထိယေဟိ၊ တိတ္ထိတို့သည်။ ကပ္ပိတဿ၊ ကြံဆအပ်သော။ မဂ္ဂဿ၊ ၏။ ဒုက္ခနိရောဓ ဂါမိနိ ပဋိပဒါဘာဝံ၊ ဒုက္ခနိရောဓ ဂါမိနိပဋိပဒါ၏ အဖြစ်ကို။ ပဋိက္ခိပိတုံ၊ ပယ်ခြင်းငှါ။ (နိယမနံ၌စပ်။) ဣတိ အတ္ထော။ ဝါ၊ တနည်း။ အညဿ၊ အခြားသောအကျင့်၏။ (အခြားသော တိတ္ထိတို့ ကြံဆအပ်သော အကျင့်၏။) မဂ္ဂဘာဝ ပဋိက္ခေပေါ၊ နိဗ္ဗာန် ရောက်ကြောင်း လမ်း၏အဖြစ်ကို ပယ်ခြင်းသည်။ အညမဂ္ဂပဋိက္ခေပေါ၊ တည်း။

ပုဂ္ဂလဿ၊ ၏။ အရိယဘာဝကရတ္တာ၊ အရိယာအဖြစ်ကို ပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အရိယံ၊ အရိယာ၏အဖြစ်ကို။ (ဘာဝပဓာန)။ ကရေတိ၊ ပြုတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အရိယော၊ မည်၏။ အရိယဖလ ပဋိလာဘကရတ္တာ၊ အရိယဖိုလ်ရခြင်းကို ပြုတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အရိယံ၊ အရိယာဖြစ်သော

ဖိုလ်ကို။ လဘာပေတိ၊ ရစေတတံ၏။ ဇနေတိ၊ ဖြစ်စေတတံ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အရိယော၊ မည်၏။ အတ္တနော၊ ကိစ္စဝသေန၊ ကိစ္စ၏အစွမ်းဖြင့်၎င်း။ [“အရိယံ ကရေတိ” ကိစ္စကို ရည်ရွယ်သည်။] ဖလဝသေန စ၊ ဖိုလ်၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း။ [“အရိယံ လဘာပေတိ ဇနေတိ”ကို ရည်ရွယ်သည်။] အရိယနာမလာဘော ဝေ၊ အရိယအမည်ကို ရခြင်းကိုသာ၊ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

အဿ၊ ထိုမဂ်၏။ အဋ္ဌ၊ ကုန်သော။ အင်္ဂါနိ၊ တို့သည်။ (သန္တိ)။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အညပဒတ္တသမာသံ၊ အညပဒတ္တသမာသံကို။ (ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသံကို။) အကတွာ၊ မပြုမူ၍။ အဋ္ဌင်္ဂါနိ + အဿ + သန္တိတိ အဋ္ဌင်္ဂိကောတိ၊ ဟူ၍။ ပဒသိဒ္ဓိ၊ ပုဒ်၏ ပြီးခြင်းကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ၏။

စတုရင်္ဂသမန္နာဂတာ၊ ၄-ပါးသောအင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံသော။ ဝါစာ၊ စကားသည်။ (သုဘာသိတ၊ ဓမ္မ၊ ပိယ၊ သစ္စအားဖြင့် ၄-ပါးသောအင်္ဂါနှင့်ပြည့်စုံသော စကားသည်။) ဇနံ၊ လူအပေါင်းကို။ သင်္ကဏ္ဍာတိ၊ သိမ်းယူနိုင်၏။ (မိမိဘက်သို့ ပါအောင် သိမ်းသွင်းနိုင်၏။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ တဗ္ဗိပက္ခဝရတိ သဘာဝါ၊ ထို သမ္မာဝါစာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော မိစ္ဆာဝါစာမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း သဘော ရှိသော။ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာဝါစာသည်။ ဘေဒကရမိစ္ဆာဝါစာ ပဟာနေန၊ သူတပါးတို့ကို ကွဲပြားအောင် ပြုတတ်သော မိစ္ဆာဝါစာကို ပယ်နိုင်ခြင်းကြောင့်။ ဇနေ၊ ကြားရသူ လူတို့ကို၎င်း။ သမ္မယုတ္တေ စ၊ သမ္မာဝါစာနှင့် သမ္မယုတ်တရား တို့ကို၎င်း။ ပရိဂ္ဂဏှနကိစ္စဝတိ၊ သိမ်းပိုက်ခြင်း ကိစ္စရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပရိဂ္ဂဟဏလက္ခဏာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တော။

စိဝရကမ္မာဒိကော၊ သင်္ကန်းချုပ်မှု အစရှိသော။ ကမ္မန္တော၊ အလုပ်သည်။ ဧကံ၊ တမျိုးသော။ ကာတဗ္ဗံ၊ ပြုသင့်ပြုထိုက်သောကိစ္စကို။ သမုဋ္ဌာပေတိ ယထာ၊ ကောင်းစွာ ဖြစ်ပေါ်စေသကဲ့သို့။ နိပ္ပါဒေတိ ယထာ၊ ပြီးစီးစေသကဲ့သို့။ ဝါ၊ တနည်း။ တံတံ ကိရိယာနိပ္ပါဒကော၊ ထိုထို အမှုအရာကြိယာကို ပြီးစေတတ်သော။ စေတနာသင်္ခါတော၊ စေတနာဟု ဆိုအပ်သော။ ကမ္မန္တော၊ ကမ္မန္တသည်။ (ပြုလုပ်ကြောင်း စေတနာသည်။) ဟတ္ထပါဒစလနာဒိကံ၊ လက်လှုပ်ခြင်း၊ ခြေလှုပ်ခြင်း အစရှိသော။ ကိရိယံ၊ အမှုအရာကြိယာကို။ သမုဋ္ဌာပေတိယထာ၊

ပဒသိဒ္ဓိ။ ။ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသံပြုလျှင် တဒ္ဓိတံ ဣက-ပစ္စည်းသင်္ကရ် မဖြစ်၊ ထို့ကြောင့် “အညပဒတ္တသမာသံ အကတွာ”ဟု ဆိုသည်။ “အဋ္ဌ + အင်္ဂါနိ အဋ္ဌင်္ဂါနိ”ဟု ရှေးဦးစွာ အသမာဟာရဒီဂုတွဲပြီးမှ တပုဒ်တည်းဖြစ်သောအခါ အဿတ္ထိအနက်၌ တဒ္ဓိတံ ဣက-ပစ္စည်း သင်္ကန်းသောကြောင့် “အဋ္ဌင်္ဂါနိ အဿ သန္တိတိ အဋ္ဌင်္ဂိကောတိ ပဒသိဒ္ဓိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ” ဟု ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ “အဋ္ဌ + အင်္ဂါနိ အဿ”ဟု မဆိုဘဲ “အဋ္ဌင်္ဂါနိ အဿ” ဟု ဆိုသည်။

ကောင်းစွာ ဖြစ်ပေါ်စေသကဲ့သို့။ ဝေံ၊ တူ။ သာဝဇ္ဇကတ္တဗ္ဗကိရိယာ သမုဋ္ဌာပက-
မိစ္ဆာကမ္မန္တပဟာနေန၊ အပြစ်နှင့်တကွဖြစ်သော ပြုထိုက်သောကိစ္စ၊ အမှုအရာ
ကြိယာကို ကောင်းစွာဖြစ်စေတတ်သော မိစ္ဆာကမ္မန္တကို ပယ်နိုင်ခြင်းကြောင့်။
သမ္မာကမ္မန္တော၊ သမ္မာကမ္မန္တသည်။ နိရဝဇ္ဇသမုဋ္ဌာပနကိစ္စဝါ၊ အပြစ်မရှိသော
အမှုကို ကောင်းစွာဖြစ်စေခြင်းကိစ္စရှိသည်။ ဟောတိ၊ ခေါ်။ စ၊ သည်သာမကသေး။
သမ္မယုတ္တဓမ္မေ၊ သမ္မာကမ္မန္တနှင့် သမ္မယုတ်တရားတို့ကို။ သမုဋ္ဌာပေန္တော ဝေ၊
ကောင်းစွာ ဖြစ်စေလျက်သာ။ ပဝတ္တတိ၊ ခေါ်။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ သမုဋ္ဌာပန-
လက္ခဏောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တော။

ကာယဝါစာနံ၊ ကိုယ်၊ နှုတ်တို့၏၎င်း။ ခန္ဓသန္တာနဿ စ၊ ခန္ဓာအစဉ်၏၎င်း။
သံကိလေသဘူတ မိစ္ဆာအာဇီဝပ္ပဟာနေန၊ ညစ်နွမ်းကြောင်း ဖြစ်၍ဖြစ်သော
မိစ္ဆာအာဇီဝကို ပယ်ခြင်းကြောင့်။ သမ္မာအာဇီဝေါ၊ သမ္မာအာဇီဝကို။ ဝေါဒါ-
ပန လက္ခဏောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တော။ [ဤအဖွင့်ကိုထောက်၍
“ဝေါဒါန”ဟု မရှိရ၊ “ဝေါဒါပန” ဟုသာ ရှိရမည်ဟု မှတ်ပါ။]

အတ္တနော၊ မိမိဟူသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ၏။ ပစ္စနိကကိလေသော၊ ဆန့်ကျင်ဘက်
ဖြစ်သော ကိလေသာတို့ဟူသည်။ ဒိဋ္ဌေကဋ္ဌာ၊ ဒိဋ္ဌိနှင့် သဟဇောကဋ္ဌပဟာနေကဋ္ဌ
ဖြစ်ကုန်သော။ အဝိဇ္ဇာဒယော၊ အဝိဇ္ဇာ အစရှိသော ကိလေသာတို့တည်း။ [ဤ
သဟဇောကဋ္ဌ၊ ပဟာနေကဋ္ဌတို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို သီလက္ခနံ ဘာသာဋီကာ ဗြဟ္မ-
ဇာလသုတ် စူဠသီလအဖွင့်၌ ကြည့်ပါ။] ပဿတိတိ(ပဒဿ)၊ ခေါ်။ ပကာသေ-
တိ၊ ထင်ရှားပြီ၏။ ဣတိ အတ္တော၊ ဤကား အနက်။ (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။)
ပဿတိတိ(ပဒဿ)၊ ခေါ်။ ပကာသေတိတိ အတ္တော၊ ပကာသေတိဟူသောအနက်
ကို။ (ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ တေနေဝ အင်္ဂေန၊ ထိုသမ္မာ-
ဒိဋ္ဌိဟူသော အင်္ဂါကြောင့်ပင်။ တတ္ထ၊ ထိုမဂ်၌။ ဝါ၊ ထိုမဂ်စိတ္တပြုဒ်၌။ ပစ္စဝေက္ခ-
ဏာ၊ ဆင်ခြင်တတ်သော ပစ္စဝေက္ခဏာ ဉာဏ်သည်။ ပဝတ္တတိ၊ ခေါ်။ ဣတိ၊
ကြောင့်။ (ပဿတိတိ ပဒဿ၊ ခေါ်။ ပကာသေတိတိ အတ္တော၊ ကို။ ဝိညာယတိ၊ ခေါ်။)
[“သမ္မယုတ် တရားတို့ကို မြင်၏” ဟု ဆိုသော်လည်း အာရုံပြုသောအားဖြင့်
မြင်သည် မဟုတ်၊ “သမ္မယုတ်တရားတို့ကို ထင်စွာပြသောအားဖြင့် မြင်သည်”ဟု
အဓိပ္ပါယ်မှတ်ပါ - ဟူလို။]

တထေဝါတိ(ပဒဿ)၊ ခေါ်။ အတ္တနော၊ မိမိဟူသော သမ္မာသင်္ကပ္ပ၏။ ပစ္စနိက-
ကိလေသေဟိ၊ ဆန့်ကျင်ဘက် ကိလေသာတို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ အတူ။ ဣတိ အတ္တော၊
ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ခေါ်။

ကိစ္စတောတိ၊ ကား။ ပုပ္ဖဘာဂေဟိ၊ မဂ်၏ရှေ့အဘို့၌ဖြစ်ကုန်သော။ ဒုက္ခာဒိ-
ညဏေဟိ၊ ဒုက္ခ အစရှိသည်ကို သိတတ်သောဉာဏ်တို့ဖြင့်။ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စဿ၊
ပြုထိုက်သော ကိစ္စ၏။ ဣမ၊ ဤမဂ်ခဏ၌။ နိပ္ပတ္တိနိတော၊ ပြီးစီးခြင်းကြောင့်။

(“စတ္တာရိ နာမာနိ လဘတိ” ခွံ စပ်။) ဝါ၊ တနည်း။ ဣမံသေဝ ဉာဏဿ၊ ဤသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်၏ပင်။ ဒုက္ခာဒိပ္ပကာသနကိစ္စတော၊ ဒုက္ခ အစရှိသည်ကို ထင်ရှားပြခြင်း ကိစ္စအားဖြင့်။ (“စတ္တာရိ နာမာနိ လဘတိ” ခွံစပ်။) ကာမသင်္ကပ္ပါဒိပ္ပဟာန ကိစ္စနိပ္ပတ္တိတော၊ ကာမသင်္ကပ္ပ အစရှိသည်ကို ပယ်ခြင်းကိစ္စ၏ ပြီးစီးခြင်းကြောင့်။ တိဏိ၊ ကုန်သော။ နာမာနိ၊ တို့ကို။ လဘတိ၊ ၏။

သိက္ခာပဒဝိဘင်္ဂေါ၊ (နောက်လာမည့်) သိက္ခာပဒဝိဘင်း၌။ ဝိရတိ၊ ဝိရတိစေတသိက်ကို၎င်း။ စေတနာ၊ ယှဉ်ဘက်စေတနာကို၎င်း။ သဗ္ဗေ၊ ကုန်သော။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ၊ ဖဿအစရှိသော သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို၎င်း။ သိက္ခာပဒါနီတိ၊ သိက္ခာပဒတို့ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထိုသုံးမျိုးတို့တွင်။ (ဝိရတိ၊ စေတနာ၊ ဖဿာဒိသမ္ပယုတ္တဓမ္မ သုံးမျိုးတို့တွင်။) ပဓာနာနံ၊ ပဓာနဖြစ်ကုန်သော။ ဝိရတိစေတနာနံ၊ ဝိရတိစေတနာတို့၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝိရတိယောပိ ဟောန္တိ စေတနာယောပိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ကဟကာရော) အာဟ။ ဝါ၊ တနည်း။ မုသာဝါဒါဒိဟိ၊ မုသာဝါဒ အစရှိသည်တို့မှ။ ဝိရမဏကာလေ၊ ရှောင်ကြဉ်ရာအခါ၌။ ဝိရတိယော၊ ဝိရတိတို့ကို၎င်း။ သုဘာသိတာဒိ ဝါစာဘာသနာဒိကာလေ၊ သုဘာသိတ အစရှိသော စကားကို ပြောဆိုရာအစရှိသော အခါ၌။ စေတနာယော စ၊ စေတနာတို့ကို၎င်း။ ယောဇေတဗ္ဗာ၊ ယှဉ်စေထိုက်ကုန်၏။

မဂ္ဂက္ခဏေ၊ မဂ်ဇာတိ၌။ ဝိရတိယောဝ၊ ဝိရတိတို့ချည်းသာ။ (ဝေဖြင့်စေတနာကိုကုန်။) (ဟောန္တိ)။ (ကဿ)၊ စေတနာနံ၊ စေတနာတို့၏။ အမဂ္ဂက္ခဏာ၊ မဂ္ဂင်မဟုတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ကေဿ၊ တခုတည်းသော။ ဉာဏဿ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိဟူသော ဉာဏ်၏။ ဒုက္ခာဒိဉာဏတာ ဝိယ၊ ဒုက္ခ အစရှိသည်ကိုသိတတ်သောဉာဏ်၏ အဖြစ်ကဲ့သို့၎င်း။ ကောယ၊ တခုသော။ ဝိရတိယာ၊ ဝိရတိ၏။ မုသာဝါဒါဒိဝိရတိဘာဝေါ ဝိယ စ၊ မုသာဝါဒါဒိဝိရတိ၏ အဖြစ်ကဲ့သို့၎င်း။ (တတာ၊ တူ။) ကောယ၊ တခုတည်းသော။ စေတနာယ၊ စေတနာ၏။ သမ္မာဝါစာဒိ ကိစ္စတ္ထယသာနေသဘာဝါဘာဝါ၊ သမ္မာဝါစာ အစရှိသော ကိစ္စ ၃-ပါးအပေါင်းကို ပြီးစေခြင်းသဘော၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ ဝါ၊ မရှိသည့်အတွက်။ သမ္မာဝါစာဒိဘာဝါသိဒ္ဓိတော၊ သမ္မာဝါစာ အစရှိသည်၏ အဖြစ်၏ မပြီးစီး

စေတနာနံ အမဂ္ဂက္ခဏာ။ ။ဤဟိတ်၏ တွဲဘက်ဟိတ်တို့ကား သမ္မာဝါစာဒိ ဘာဝါသိဒ္ဓိတော၊ တံ သိဒ္ဓိယဉ္ဇ အဂ္ဂတ္ထယတ္ထာ သိဒ္ဓိတော စ-တည်း။ ထို့ကြောင့် “ပဓာနအားဖြင့် ဟိတ် ၃-ပါးသာ” ဟုမုတ်ပါ။ သမ္မာဝါစာဒိကိစ္စတ္ထယသာနေသဘာဝါဘာဝါကား-သမ္မာဝါစာဒိဘာဝါသိဒ္ဓိတော၏ အကူဟိတ်တည်း။ ဝိယ ၂-ခုကား ထိုအကူဟိတ်၏ ဝိသဒ္ဓိသုပမာတည်း။

ခြင်းကြောင့်၎င်း။ တံ သိဒ္ဓိယံ၊ ထို သမ္မာဝါစာ အစရှိသည်၏ အဖြစ်၏ ပြီးစီးခြင်းသည်။ (သတိ)စ၊ ရှိပြန်သော်လည်း။ အင်္ဂတ္တယတ္တာ သိဒ္ဓိတော စ၊ အင်္ဂါ ၃-ပါးအပေါင်း၏ မပြီးစီးခြင်းကြောင့်၎င်းတည်း။

ပုဗ္ဗဘာဂေပိ မဂ္ဂက္ခဏေပိ သမ္မာသမာဓိဝေါတိ၊ ကား။ သမာဓိ ဥပကာရကားန၊ သမာဓိအားလျော်သော ကျေးဇူးကို ပြုတတ်ကုန်သော။ အဘိနိရောပနာနုမဇ္ဈန္နသမ္ပိယာယန ဗြူဟန သန္တသုခါန၊ အာရုံသို့ ရွှေ့ရှုတင်ခြင်း၊ အဖန်ဖန် ပွတ်တိုက်ခြင်း၊ လွန်စွာမြတ်နိုးခြင်း၊ တိုးပွားစေခြင်း၊ ငြိမ်သက်သော သုခရှိကုန်သော။ [ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ သုခ၊ ဥပေက္ခာတို့၏သဘောကို အစဉ်အတိုင်း ပြထားသည်။] ဝိတက္ကာဒိန၊ ဝိတက် အစရှိသည်တို့၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ စတုဟိ၊ ကုန်သော။ ဈာနေဟိ၊ ဈာန်တို့ဖြင့်။ သမ္မာသမာဓိ၊ ကို။ ယဒိပိ ဝိဘတ္တော၊ အကယ်၍ကား အကျယ်ဝေဘန်အပ်ပါပေပြီ။ တထာပိ၊ ထိုသို့ အကျယ်ဝေဘန် အပ်ပါသော်လည်း။ ဝါယာမော၊ ဝါယာမသည်။ အနုပ္ပန္နာကုသလာနုပ္ပဒနာဒိ၊ စတုဝါယာမကိစ္စံ၊ မဖြစ်သေးသော အကုသိုလ်ကို မဖြစ်စေခြင်း အစရှိသော ၄-ပါးသော ဝါယာမ၏ကိစ္စကို။ (သာဓေတိ) ဝိယ၊ ပြီးစေသကဲ့သို့၎င်း။ သတိ၊ သတိသည်။ အသုဘာ သုခါ နိစ္စာ နုတ္တေသု၊ အသုဘဖြစ်ကုန်၊ အသုခဖြစ်ကုန်၊ အနိစ္စဖြစ်ကုန်၊ အနတ္တဖြစ်ကုန်သော။ ကာယာဒိသု၊ ကာယ အစရှိသည်တို့၌။ (ကာယ၊ ဝေဒနာ၊ စိတ္တ၊ ဓမ္မတို့၌။) သုဘာဒိသညာပဟာန စတုသတိကိစ္စံ၊ သုဘ အစရှိသော သညာကို ပယ်ခြင်းဟူသော ၄-ပါးသော သတိ၏ ကိစ္စကို။ (သာဓေတိ) ဝိယ စ၊ ၎င်း။

ဧကော၊ တပါးတည်းသော။ သမာဓိ၊ သမာဓိသည်။ စတုက္ကဋ္ဌာနသမာဓိကိစ္စံ၊ စတုက္ကဋ္ဌာနနှင့် ယှဉ်သော သမာဓိ၏ကိစ္စကို။ န သာဓေတိ၊ မပြီးစေနိုင်။ ဣတိကြောင့်။ ပုဗ္ဗဘာဂေပိ၊ မဂ်၏ရှေ့အဘို့ဖြစ်သော ဥပစာရဈာန်ခဏ၌လည်း။ ပဌမဋ္ဌာနသမာဓိစိတ္တေ၊ ပဌမဈာန်နှင့်ယှဉ်သော သမာဓိစိတ်၌။ ဈာနသမာဓိ၊ ဈာန်နှင့်ယှဉ်သော သမာဓိသည်။ ပဌမဋ္ဌာနသမာဓိဝေ၊ ပဌမဈာန်နှင့်ယှဉ်သော သမာဓိတပါးသာတည်း။ မဂ္ဂက္ခဏေပိ၊ မဂ်ခဏ၌လည်း။ (ပဌမဋ္ဌာန သမာဓိဝေ သာတည်း။) [ဒုတိယဋ္ဌာနသမာဓိ၊ တတိယဋ္ဌာနသမာဓိတို့ကို ပေယျာလ မြှုပ်သည်။] တထာ၊ တူ။ ပုဗ္ဗဘာဂေပိ၊ ၌လည်း။ စတုတ္ထဋ္ဌာနသမာဓိ စိတ္တေ၊ စတုတ္ထဈာန်နှင့်ယှဉ်သော သမာဓိစိတ်၌။ ဈာနသမာဓိ၊ ဈာန်နှင့် ယှဉ်သော သမာဓိသည်။ စတုတ္ထဋ္ဌာနသမာဓိဝေ၊ သာတည်း။ မဂ္ဂက္ခဏေပိ၊ မဂ်ခဏ၌လည်း။ (စတုတ္ထဋ္ဌာနသမာဓိဝေ၊ သာတည်း။) ဣတိအတ္တော၊ နက်။

ဝစီဘေဒဿ၊ စကားလုံးကွဲပြားခြင်းအား။ ဝါ၊ နှုတ်မြက်ပြောဆိုခြင်းအား။ ဥပကာရကော၊ လျော်သော ကျေးဇူးကို ပြုတတ်သော။ ဝိတက္ကော၊ ဝိတက်သည်။ သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇ ဝစီဘေဒနိဝတ္တန ပဝတ္တနကရာယ၊ အပြစ်နှင့်တကွ ဖြစ်သော

နှုတ်မြက်ပြောဆိုမှုကို တားမြစ်ခြင်း၊ အပြစ်မရှိသော နှုတ်မြက်ပြောဆိုမှုကို ဖြစ်စေခြင်းကို ပြုတတ်သော။ [သာဝဇ္ဇဝစီဘေဒကို နိဝတ္တနနှင့်တွဲ၊ အနဝဇ္ဇဝစီဘေဒကို ပဝတ္တနနှင့်တွဲ။] သမ္မာဝါစာယပါ။ သမ္မာဝါစာအားလည်း။ ဥပကာရကောဝေ၊ လျော်သောကျေးဇူးကို ပြုတတ်သည်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သွာယန္တိအာဒိ။ ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

ဝစီဘေဒနိယာမိကာ၊ နှုတ်မြက်ပြောဆိုခြင်းကို သတ်မှတ်တတ်သော။ ဝါစာ၊ စကားသည်။ ကာယိကကိရိယာနိယာမကဿ၊ ကိုယ်၌ဖြစ်သော အမှုအရာ ကြိယာကို သတ်မှတ်တတ်သော။ သမ္မာကမ္မန္တဿ၊ သမ္မာကမ္မန္တအား။ ဥပကာရိကာ၊ လျော်သော ကျေးဇူးကို ပြုတတ်၏။ ဣဒံ ဝိရိယန္တိ၊ ကား။ စတုသမ္ပပ္ပဓာနဝိရိယံ၊ ၄-ပါးသော သမ္ပပ္ပဓာနဝိရိယကို။ (“အာရဘိတဗ္ဗံ” ၌စပ်။) ဂတိယောတိ၊ ကား။ နိပ္ပတ္တိယော၊ ပြီးစီးခြင်းတို့ကို။ ဝါ၊ တနည်း။ ကိစ္စာဒိသဘာဝေ၊ ကိစ္စအစရှိသော သဘောတို့ကို။ [ကိစ္စာဒိ၌ အာဒိဖြင့် “လက္ခဏပစ္စုပဋ္ဌာန်တို့ကိုယူ။] သမန္နေသိတူတိ၊ ကား။ ဥပဓာရေတွာ၊ စူးစမ်းဆင်ခြင်၍။ ပုရိမာနိ၊ ရှေ့၌ဖြစ်ကုန်သော။ ဒေ၊ ၂-ပါးကုန်သော။ သစ္စာနိ၊ ဒုက္ခသစ္စာ၊ သမဒယသစ္စာတို့ကို။ ဥဂ္ဂဏိတွာ၊ သင်ယူပြီး၍။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သမ္ပန္နော၊ ပုဒ်တို့၏ စပ်ခြင်းသည်။ (ဟောတိ)။ ဣဋ္ဌံ ကန္တန္တိ၊ ဟူသော ပါဠိဖြင့်။ နိရောဓမဂ္ဂေသု၊ နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာတို့၌။ နိန္ဒဘာဝံ၊ ကိုင်းညွတ်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဒဿေတိ၊ ပြ၏။ အဘိနန္ဒနံ၊ အလွန်နှစ်သက်ခြင်းကို။ ဝါ၊ အလွန်နှစ်သက်တတ်သော တဏှာကို။ န ဒဿေတိ၊ ပြသည် မဟုတ်။ စ၊ ဆက်။ တန္နိန္ဒဘာဝေါယေဝ၊ ထိုနိရောဓသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာတို့၌ ကိုင်းညွတ်သည်၏အဖြစ်ကိုပင်။ တတ္ထ၊ ထိုနိရောဓသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာတို့၌။ ကမ္မကရဏံ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်မှုကို ပြခြင်းကို။ ဒဠဗ္ဗံ၊ ၏။

ကိစ္စတောတိ၊ ကား။ ပရိညာဒိတော၊ ပိုင်းခြား၍သိခြင်း အစရှိသော ကိစ္စအားဖြင့်။ (ပဋိဝေဓော၌စပ်။) [အာဒိဖြင့် ပဟာနု၊ ဘာဝနာတို့ကိုယူ။] အာရမ္မဏပဋိဝေဓောတိ၊ ဟူသော ပါဠိဖြင့်။ သစ္စိကိရိယာပဋိဝေဓံ၊ မျက်မှောက်ပြုခြင်း ဟူသော ထိုးထွင်း၍သိခြင်းကို။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ သမ္ပပ္ပိ ပဋိဝေဓဇာတိလောကုတ္တရန္တိ၊ ဟူ၍။ ကသွာ၊ ကြောင့်။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သနည်း။ ဥဂ္ဂဟာဒိပဋိဝေဓော စ၊ ဥဂ္ဂဟာဒိပဋိဝေဓသည်လည်း။ ပဋိဝေဓောဝ၊ ပဋိဝေဓသည်ပင်။ (ဟောတိ) နနု၊ ဖြစ်သည် မဟုတ်လော။ စ၊ ထိုသို့ ပဋိဝေဓပင်ဖြစ်ပါသော်လည်း။ သော၊ ထိုဥဂ္ဂဟာဒိပဋိဝေဓသည်။ လောကုတ္တရော၊ လောကုတ္တရာသည်။ န (ဟောတိ နနု)၊ မဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဣတိ၊ ဤကား စောဒနာတည်း။ န၊ မစောဒနာသင့်။ (ကသွာ၊ နည်း။) ကေဝလေန၊ ဥဂ္ဂဟာဒိ စသည်မဖက်သက်သက်သော။ ပဋိဝေဓသဒ္ဓေန၊ ပဋိဝေဓသဒ္ဓါသည်။ ဥဂ္ဂဟာဒိပဋိဝေဓာနံ၊ ဥဂ္ဂဟာဒိပဋိဝေဓတို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ အဝစနိယတ္တာ၊ မဟောအပ် မဟောနိုင်ကုန်

သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဝါ၊ တနည်း။ ပဋိဝေဓနိမိတ္တတ္တာ၊ ပဋိဝေဓ၏ အကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဥဂ္ဂဟဒိဝသေန၊ ဥဂ္ဂဟ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်း ဖြင့်။ ပဝတ္ထံ၊ ဖြစ်သော။ ဒုက္ခဒိသု၊ ဒုက္ခသစ္စာ အစရှိသည်တို့၌။ ပုပ္ဖဘာဂေါ၊ မင်္ဂ၏ရှေ့အဘို့၌။ ဉာဏံ၊ သိတတ်သောဉာဏ်ကို။ ပဋိဝေဓောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္ထံ။ ပဋိဝေဓတ္တာ၊ ပဋိဝေဓအစစ်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ပဋိဝေဓောတိ၊ ဟူ၍။) န (ဝုတ္ထံ)၊ ဆိုအပ်သည်မဟုတ်။ ပန၊ ဆက်။ ပဋိဝေဓောတမေဝ၊ ပဋိဝေဓ အစစ်ဖြစ်၍သာလျှင် ဖြစ်သော။ [ဝေဖြင့် ပဋိဝေဓနိမိတ္တကို ကန့်။] ဉာဏံ၊ လောကုတ္တရာဉာဏ်ကို။ သန္တာယ၊ ၍။ သဗ္ဗမ္ပိ ပဋိဝေဓဉာဏံ လောကုတ္တရန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

ဥဂ္ဂဟပရိပစ္ဆာဉာဏာနိပိ၊ သင်ယူခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်သောဉာဏ်၊ အဖန်ဖန် မေးမြန်းခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်သောဉာဏ်တို့သည်လည်း။ သဝနဉာဏေ ဝေ၊ ကြား နာခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်သော ဉာဏ်၌သာ။ အဝရောဓံ၊ သက်ဝင်ခြင်းသို့။ ဂစ္ဆန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သဝနဓာရဏသမ္ပသနဉာဏံ လောကိယန္တိ၊ ဟူ၍။ တိဝိဓမေဝ၊ ၃-ပါးအပြားရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်သော။ ဉာဏံ၊ ကို။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ ဥဂ္ဂဟဒိတိ၊ သင်ယူခြင်း အစရှိသည်တို့ဖြင့်။ သစ္စပရိဂ္ဂဟနံ၊ သစ္စာ ၄-ပါးကို ပိုင်းခြား၍ ယူခြင်းသည်။ ဝါ၊ သစ္စာ ၄-ပါးကို ပိုင်းခြား၍ ယူကြောင်း ဉာဏ်သည်။ ပရိဂ္ဂဟော၊ ပရိဂ္ဂဟမည်၏။

ပယောဂေါတိ၊ ကား။ ကိရိယာ၊ ပြုလုပ်ရခြင်းဟူသော ပယောဂသည်။ ဝါ၊ တနည်း။ ဝါယာမော၊ လုံးပမ်းကြိုးကုတ် အားထုတ်ရခြင်းသည်။ (ဟောတိ ၌ စပ်။) မဟန္တတရဿ၊ အထူးသဖြင့် ကြီးသော။ တဿ၊ ထိုပယောဂ၏။ ဣစ္ဆိတဗ္ဗတံ၊ အလိုရှိထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ ဒုက္ကရတရတဉ္စ၊ သာ၍ခဲယဉ်း စွာ ပြုအပ်သည်၏အဖြစ်ကို၎င်း။ ဥပမာဟိ၊ ဥပမာ ၃-မျိုးတို့ဖြင့်။ ဘဝဂ္ဂဂဟဏတ္တန္တိအာဒိနာ၊ အစရှိသည်ဖြင့်။ ဒဿေတိ၊ ပြ၏။

ပဒဿာတန္တိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့်။ ဂတမဂ္ဂေါ၊ ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း ကို။ ပဒန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္ဆတိ၊ ၍။ [ပဇ္ဇတိ ဧတေနာတိ ပဒံ၊ ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း ဖြစ်သော သုဘနိမိတ်၌ အယောနိသောမနသိကာရတည်း။] စ၊ ဆက်။ ယေန ဥပါယေန၊ အကြင်ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကြောင့်။ ယေန ကာရဏေန၊ အကြင် အကြောင်းကြောင့်။ ကာမဝိတက္ကော၊ ကာမဝိတက်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ သော၊ ထို ကာမဝိတက်ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းသည်။ (သုဘနိမိတ်၌ အယောနိသော မနသိကာရသည်။) တဿ၊ ထိုကာမဝိတက်၏။ ဂတမဂ္ဂေါ၊ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တဿ၊ ထိုကာမဝိတက်ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း ကို။ (သုဘနိမိတ်၌ အယောနိသောမနသိကာရကို။) ဃာတော၊ သတ်ခြင်း သည်။ ပဒဿာတော၊ ကာမဝိတက်ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို သတ်ခြင်း။ ဥဿု-

ကာပေတွာတိ၊ ကား။ ဥဒ္ဓိဉ္စုဒ္ဓိ၊ အထက်အထက်၌။ သန္တိဝိသေသယုတ္တံ၊ ငြိမ်သက်ခြင်းအထူးနှင့် ယှဉ်သည်ကို။ ကတွာ၊ ရှိ။ ဝဇေတွာ၊ တိုးပွားစေ၍။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ [ဝိပဿနာဉာဏ်ကို အထက်အထက်၌ အထူးငြိမ်သက်အောင် ပြုခြင်းဟူသည် ဝိပဿနာဉာဏ်ကို တိုးပွားစေခြင်းပင်တည်း။ ဝိပဿနာဉာဏ် တိုးပွားသလောက် ငြိမ်သက်လာသည်-ဟူလို။]

ပါဠိယံ ဝိဘတ္တေသုတိ၊ ကား။ ကတရပါဠိယံ၊ အဘယ်ပါဠိတော်၌။ (ဝိဘတ္တံ၊ ဝေဘန်အပ်သနည်း။) တာဝ၊ သုတ္တန်ပါဠိတော်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌေ၊ သော။) ဓမ္မသင်္ဂဟေ၊ ဓမ္မသင်္ဂဟီပါဠိတော်၌။ အဋ္ဌ၊ ရှစ်ပါးကုန်သော။ ကသိဏာနိ၊ ကသိုဏ်တို့ကို၎င်း။ ဒသ၊ ကုန်သော။ အသုဘာ၊ တို့ကို၎င်း။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ ဗြဟ္မာဉ္စိဟာရာ၊ တို့ကို၎င်း။ စတ္တာရိ၊ ကုန်သော။ အာရုပ္ပါနိ၊ တို့ကို၎င်း။ ဝိဘတ္တနိ၊ ဝေဘန်တော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ အာဂမေသု၊ သုတ္တန်ပါဠိတော်တို့၌။ ဒသ၊ ကုန်သော။ အနုဿတိယော၊ တို့၎င်း။ အာဟာရေပဋိကူလသညာ၊ ၎င်း။ စတုဓာတုဝဝတ္ထာနံ၊ စတုဓာတုဝဝတ္ထာန်၎င်း။ ဣတိ ဣမာနိစ၊ ဤ ၁၂-ပါးတို့ကိုလည်း။ (ဝိဘတ္တနိ)။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တတ္ထတတ္ထ၊ ထိုထို ပါဠိတော်၌။ ဝိဘတ္တံ၊ ဝေဘန်အပ်ပြီ။ [အာကသကသိုဏ်းနှင့် အာလောကကသိုဏ်းတို့ မပါသောကြောင့် အဋ္ဌကသိဏ ဖြစ်ရသည်။] ဣမေသု တိသုတိ၊ ကား။ ကာမာဒိသု၊ ကာမ အစရှိကုန်သော။ (အာဒိဖြင့် ဗျာပါဒ၊ ဝိဟိ သာတို့ကိုယူပါ။) တိသု၊ ၃-ပါးကုန်သော။ ဌာနေသု၊ ဌာနတို့၌။

မိစ္ဆာဝါစာသင်္ခါတာယာတိ ဧတေန၊ ဤပါငြိဖြင့်။ ကောယ၊ တပါးတည်းသော။ စေတနာယ၊ စေတနာ၏။ ပဟာတဗ္ဗကေတ္တံ၊ ပယ်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် တခုတည်း၏အဖြစ်ကို။ ဒဿေတိ၊ ။ [ပယ်ထိုက်သောတရားသည် ဝိသုဏ္ဍဝါစာ စေတနာ စသောအားဖြင့် ဝစီဒုစရိုက် ၄-ပါးရှိသော်လည်း ပယ်တတ်သော စေတနာမှာ သမ္မာဝါစာ တပါးတည်းသာ ဖြစ်သောကြောင့် ထိုတပါးတည်းသည် ပယ်ထိုက်သော စေတနာအဖြစ်အားဖြင့် ၄-ပါးလုံး တူမျှသည်၏အဖြစ်ကို ပြသည်။]

ဣဓ၊ ဤ သာသနာတော်၌။ အရိယသာဝကော၊ အရိယသာဝကဟူသည်။ သကလျာဏပုထုဇ္ဇနကော၊ ကလျာဏပုထုဇ္ဇနှင့် တကွဖြစ်သော။ သေက္ခော၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ [အသေက္ခတို့မှာ မိစ္ဆာဇီဝကို ပယ်စရာမလိုသောကြောင့် သေက္ခကိုသာဆိုသည်။ ဤ၌ ကလျာဏပုထုဇ္ဇကို အရိယသာဝက၌ သွင်းထား၏။] ကာယဒွါရဝိတိက္ကမာတိ၊ ကား။ အာဇီဝဟေတုကတော၊ အသက်မွေးခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော။ (အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဖြစ်သော။) ပါဏာတိ-ပါတာဒိတော၊ ပါဏာတိပါတ အစရှိသော ဒုစရိုက်မှ။ ဝိသုဝိသု၊ အသီးအသီး။ ဝိရမဏံ၊ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကို။ ယောဇေတဗ္ဗံ၊ ယှဉ်စေထိုက်၏။

အယံ ပနဿာတိ၊ ကား။ မဂ္ဂဘာဝေန၊ မင်္ဂါအဖြစ်ဖြင့်။ စတုဗ္ဗိမ္မိ၊ ၄-ပါး အပြားရှိသော မင်္ဂါကိုလည်း။ ဧကတ္တေန၊ တပါးတည်း၏အဖြစ်ဖြင့်။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ အဿ မဂ္ဂဿ၊ ထို ၄-ပါးအပြားရှိသောမင်္ဂါ။ ဈာနဝသေန၊ ဈာန်နှင့်စပ်သဖြင့်။ အယံ သဗ္ဗသဒ္ဓိသ သဗ္ဗာသဒ္ဓိသ ဧကစ္စသဒ္ဓိသတာဝိသေသော၊ ဤအလုံးစုံသောမင်္ဂါ ဈာန်အင်္ဂါအားဖြင့် တူသည်၏အဖြစ်၊ အလုံးစုံသောမင်္ဂါ ဈာန်အင်္ဂါအားဖြင့် မတူသည်၏အဖြစ်၊ အချို့သောမင်္ဂါဈာန်အင်္ဂါအားဖြင့်တူသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အထူးသည်။ (ဟောတိ ဌိစပ်။)

ပါဒကဇ္ဈာနနိယာမေန ဟောတိတိ၊ ကား။ ဣမာဤသမ္မောဟဝိနောဒနိ အဋ္ဌကထာ၌။ ပါဒကဇ္ဈာနနိယာမံ၊ ပါဒကဇ္ဈာနနိယာမကို (ဈာနင်္ဂ၊ မဂ္ဂင်္ဂအထူးကို သတ်မှတ်သောပါဒကဈာန်ကို)။ ဓရံ၊ ပဓာနကို။ ကတွာ၊ ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ ပန၊ ကား။ အဋ္ဌသာလိနိယံ၊ အဋ္ဌသာလိနိ၌။ ဝိပဿနာနိယာမံ၊ ကို။ (ဓရံ ကတွာ သင်္ဂဟကာရော၊ အာဟ။) (ကသ္မာ၊ နည်း။) တတ္ထ၊ ထိုအဋ္ဌသာလိနိ၌။ သဗ္ဗဝါဒါဝိရောဓတော၊ အလုံးစုံသော ဝါဒ ၃-မျိုး၏ မဆန့်ကျင်ပုံကို ပြခြင်းကြောင့်၎င်း။ [“တတ္ထ” နေရာ၌ “တဿ” ရှိလျှင် ကောင်း၏။ “တဿ၊ ထိုဝိပဿနာနိယာမ၏” ဟု ပေးပါ။] ပန၊ ကား။ ဣမာ ဤသမ္မောဟဝိနောဒနိ အဋ္ဌကထာ၌။ သမ္မသိတဇ္ဈာန ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယဝါဒနိဝတ္တနတော၊ သမ္မသိတဇ္ဈာန ဝါဒ၊ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယဝါဒကို တားမြစ်ခြင်းကြောင့်၎င်းတည်း။

သဗ္ဗ ။ပေ။ သဒ္ဓိသတာ ။ ။ သဗ္ဗဿ မဂ္ဂဿ အညမညံ သဒ္ဓိသတာ၊ တထာ အသဒ္ဓိသတာ စ ဧကစ္စသဒ္ဓိသတာ စ ဈာနင်္ဂဝသေန သဗ္ဗသဒ္ဓိသဗ္ဗာသဒ္ဓိသဧကစ္စသဒ္ဓိသတာ၊ သော ဝေ ဝိသေသောတိ ယောဇဇေဗ္ဗံ။—အနုဋ္ဌိကာ။ ဆိုလိုရင်းကား—မင်္ဂါ ၄-ပါးလုံး ပဌမဇ္ဈာနိကမင်္ဂါချည်းဖြစ်လျှင်၊ သို့မဟုတ် ဒုတိယဇ္ဈာနိက စသည် အလားတူ တခုတည်းသာဖြစ်လျှင် သဗ္ဗသဒ္ဓိသတာ ဖြစ်၏။ ပဌမမင်္ဂါက ပဌမဈာနိကမင်္ဂါ၊ ဒုတိယမင်္ဂါက ဒုတိယဇ္ဈာနိကမင်္ဂါ၊ တတိယမင်္ဂါက တတိယဇ္ဈာနိကမင်္ဂါ၊ စတုတ္ထမင်္ဂါက စတုတ္ထဇ္ဈာနိကမင်္ဂါ။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် မင်္ဂါ ၄-ပါးတို့ ဈာနင်္ဂယှဉ်ပုံမတူကြလျှင် သဗ္ဗသဒ္ဓိသတာဖြစ်၏။ မင်္ဂါ ၄-ပါးတို့ ဈာနင်္ဂယှဉ်ပုံ အချို့သာတူ၍ အချို့မတူလျှင် ဧကစ္စသဒ္ဓိသတာ ဖြစ်၏။

သမ္မသိတ ။ပေ။ နိဝတ္တနတော ။ ။ ဤ အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် “ပါဒကဇ္ဈာနနိယာမေန တာဝံ” စသည်ဖြင့် ပါဒကဇ္ဈာနဝါဒကို ရှေးဦးစွာ ပဓာနပြု၍ ပြ၏။ ထိုသို့ပြသဖြင့် နောက်၌လာမည့် “ဧကမိ ပန ယေရော ဝိပဿနာယ အာရမ္မဏက္ခတာ ခန္ဓာနိယာမေန္တိ” အရ ဝိပဿနာဖြင့် သုံးသပ်အပ်သော သမ္မသိတဝါဒကို၎င်း၊ “ဧကမိ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယော နိယာမေတိ” အရ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယဝါဒကို၎င်း တားမြစ်ပြီး ဖြစ်၏။ ပြကားပြ၏။ ပြသော်လည်း အပဓာန အနေအားဖြင့် ပြသောကြောင့် ထို ၂-ဝါဒကို တားမြစ်သည်—ဟူလို။ [သမ္မသိတ ။ပေ။ နိဝတ္တနတောတိ ပဌမတ္ထေရဝါဒံ ဝဒန္တော (ဆိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည်) တဒဇ္ဈာသယံ (ထိုဒုတိယဝါဒ၊ တတိယဝါဒကို ပယ်မြစ်လိုသော အဇ္ဈာသယကို) ပုရက္ခတ္တာ ဝဒတိတိ အဓိပ္ပါယေန ဝုတ္တံ။—အနု။]

ပန၊ ဆက်။ ဝိပဿနာနိယာမော၊ ကိ။ သာဓာရဏတ္တာ၊ ဝါဒ ၃-မျိုးလုံးနှင့် ဆက်ဆံသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဣဓာပိ၊ ဤပါဒကဏ္ဍာနနိယာမ၌လည်း။ န ပဋိ-
 က္ခိတ္တော၊ မပယ်မြစ်အပ်။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗျော၊ ၎င်း။ [ဣဓာပိတိ ဣဝ ပါဒကဏ္ဍာန-
 နိယာမေပိ။-အနု။] စ၊ ဆက်။ အညေ၊ ပါဒကဏ္ဍာနဝါဒမှတစ်ပါးကုန်သော။ ဝက္ခ-
 မာနာ၊ ဆိုအပ်လတ္တံ့ ကုန်သော။ (ကေစိ ပန ထေရာစသည်ဖြင့် ဆိုအပ်လတ္တံ့ ကုန်
 သော။) အာစရိယဝါဒါ၊ သမ္မသိတဇ္ဈာန အာစရိယဝါဒ၊ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယ
 အာစရိယဝါဒတို့ကို။ ဝိဘဇိတဗျာ၊ အကျယ်ဝေဘန်ထိုက်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
 တာဝ၊ သမ္မသိတဇ္ဈာနဝါဒ၊ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယဝါဒတို့မှ ရှေးဦးစွာ။ ယထာဝုတ္တ-
 မေဝ၊ အကြင်အကြင်ဆိုအပ်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော။ ပါဒကဏ္ဍာနနိယာမံ၊ ကိ။
 ဝိဘဇန္တော၊ အကျယ်ဝေဘန်လိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပါဒကဏ္ဍာနနိယာမေန
 တာဝိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော)အာဟ။ [“ပါဒကဏ္ဍာနနိယာမေန တာဝ”
 စသည်ဖြင့် ပါဒကဏ္ဍာနနိယာမကိုသာ အကျယ် ဝေဘန်သော်လည်း ကေစိ
 စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်လတ္တံ့သော အခြား အာစရိယဝါဒတို့ကိုလည်း အကျယ်
 ဝေဘန်ထိုက်ကုန်၏။ သို့သော် မိမိကား အကျယ်မဝေဘန်တော့ပါ-ဟူလို။]

အာရုပ္ပေ၊ အရူပဘုံ၌။ စတုက္ကပဉ္စကဏ္ဍာနံ၊ စတုက္ကဈာန်၊ ပဉ္စကဈာန်သည်။ ပေ။
 အဋ္ဌသာလိနိယံ၊ အဋ္ဌသာလိနိယံ။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဝါ၊ ဆိုခဲ့ပြီ။ ဣတိ(အယံ)၊
 ဤသည်ကား။ အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလိုတည်း။ တတ္ထ၊ ထိုအဋ္ဌ-
 သာလိနိယံ။ အာရုပ္ပေ တိကစတုက္ကဈာန် ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံနု၊ ဆိုအပ်သည်
 မဟုတ်ပါလော။ စတုက္ကပဉ္စကဏ္ဍာနန္တိ၊ ဟူ၍။ န ဝုတ္တံနု၊ မဆိုအပ်သည်မဟုတ်
 ပါလော။ (ဣတိ၊ ဤကား စောဒနာတည်း။) သစ္စံ၊ မှန်၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် မှန်ပါ
 သော်လည်း။ ယေသု၊ အကြင် တိက၊ စတုက္ကဈာန်တို့၌။ သံသယော၊ ယုံမှားခြင်း
 သည်။ အတ္ထိ၊ ၎င်း။ တေသံ၊ တို့၏။ ဥပ္ပတ္တိဒဿနေန၊ ဖြစ်ပုံကို ပြခြင်းကြောင့်။
 (အာရုပ္ပေ တိကစတုက္ကဈာန် ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ။) တေန၊ ထိုသို့ “အာရုပ္ပေ
 တိကစတုက္ကဈာန် ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟု ဆိုခြင်းကြောင့်။ အတ္ထတော၊ အနက်သဘော
 အားဖြင့်။ စတုက္ကပဉ္စကဏ္ဍာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တမေဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးသည်သာ။
 ဟောတိ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝေ၊ ဤသို့ “စတုက္ကပဉ္စကဏ္ဍာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟူ၍။
 အာဟ၊ ဤ အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုပြီ။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၎င်း။

ယေသု ပန သံသယော ။ ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗံ ။ ။ အရူပဘုံ၌ စတုက္ကနည်းအားဖြင့်
 စတုက္ကဈာန်ဖြစ်ခြင်း၊ ပဉ္စကနည်းဖြင့် ပဉ္စမဈာန်ဖြစ်ခြင်း၌ ယုံမှားဘွယ်မရှိ၊ ထို့ကြောင့်
 မဂ်ရသောအခါ စတုက္ကဈာန်မဂ်၊ ပဉ္စမဈာန်မဂ် ရခြင်း၌လည်း ယုံမှားဘွယ်မရှိ၊ တိက
 စတုက္ကဈာန်မဂ်ကို ရခြင်း၌သာ ယုံမှားဘွယ်ရှိသောကြောင့် “အာရုပ္ပေ တိကစတုက္ကဈာန်
 ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟု အဋ္ဌသာလိနိယံ ဆိုခဲ့သည်။ ထိုစကားဖြင့် “အာရုပ္ပေ စတုက္ကပဉ္စကဏ္ဍာနံ
 ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟုလည်း ဆိုအပ်ပြီးဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဤ၌ ဆိုထားပါသည်-ဟူလို။

၈။ ဆက်။ သမုဒါယံ၊ အပေါင်းဖြစ်သောဈာန်ကို။ အပေက္ခိတွာ၊ ငဲ့၍။ တဉ္စ
 လောကုတ္တရံ၊ န လောကီယန္တိ။ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော)အာဟ။ [ထိုဈာန်တွေနှင့်
 ယှဉ်သောမဂ်တွေ များသော်လည်း သမုဒါယာပေက္ခ (ဇာတျာပေက္ခ) နည်း
 အားဖြင့် “တဉ္စ လောကုတ္တရံ၊ န လောကီယံ”ဟု ကေဂုဏ်ဖြင့် ဆိုသည်— ဟူလို။]
 ဟိ၊ မှန်။ စတုတ္ထဇ္ဈာနမေဝ၊ စတုတ္ထဈာန်သည်သာလျှင်ဖြစ်သော။ လောကီယံ၊
 လောကီဈာန်သည်။ တတ္ထ၊ ထိုအရူပဘုံ၌။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ စတုက္ကံ၊ ဈာန် ၄-ပါး
 အပေါင်းလည်း ဖြစ်သော။ ပဉ္စကဉ္စ၊ ဈာန်ငါးပါး အပေါင်းလည်း ဖြစ်သော။
 (လောကီယံ၊ တတ္ထ) န (ဥပ္ပဇ္ဇတိ)။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ဧတ္ထ ကာသန္တိ၊ ကား။
 ပါဒကဇ္ဈာနဿ၊ ပါဒကဈာန်၏။ အဘာဝါ၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ (အရူပဘုံ၌ မရှိ
 ခြင်းကြောင့်။)ကထံ၊ အဘယ်သို့လျှင်။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်ထိုက်သနည်း။ ဣတိ အတ္ထော။

တဇ္ဈာနိကံ၊ ထို ပဌမဈာန်နှင့်ယှဉ်သော။ ပဌမဖလဒါဒိ*၊ ပဌမဖိုလ် အစရှိ
 သည်ကို။ ပါဒကံ၊ အခြေခံကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ ဥပရိမဂ္ဂဘာဝနာယ၊ အထက်မဂ်ကို
 ဖြစ်စေရာအခါ၌။ တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ တတ္ထ၊ ထိုအရူပဘုံ၌။ တံ ဈာန်ကာဝ၊
 ထို ပဌမဈာန်နှင့် ယှဉ်သည်သာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော။ တယော၊ ကုန်သော။ မဂ္ဂ၊
 တို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိ (အယ်)၊ ဤသည်ကား။ အခိပ္ပယော၊ အဋ္ဌ-
 ကထာဆရာ၏အလိုတည်း။ ပန၊ ဆက်။ တိကစတုက္ကဇ္ဈာနိကံ၊ တိကဈာန်၊ စတုက္က
 ဈာန်နှင့်ယှဉ်သော။ မဂ္ဂံ၊ မဂ်ကို။ ဘာဝေတွာ၊ မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်စေ၍။ တတ္ထ၊ ထို
 အရူပဘုံ၌။ ဥပ္ပန္နဿ၊ ဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏။ အရူပဇ္ဈာနံ၊ အရူပဈာန်ကို၎င်း။
 တဇ္ဈာနိကံ၊ ထို အရူပဈာန်နှင့်ယှဉ်သော။ ဖလဉ္စ၊ ဖိုလ်ကို၎င်း။ ပါဒကံ၊ ကို။
 ကတွာ။ ဥပရိမဂ္ဂဘာဝနာယ၊ အထက်မဂ်ကို ဖြစ်စေရာအခါ၌။ အညဈာနိကာပိ၊
 အခြားသောဈာန်နှင့်ယှဉ်သော မဂ်တို့သည်လည်း။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊
 ကြောင့်။ ဈာနဂါဒိနိယာမိကာ၊ ဈာန်ငါးပါးအစရှိသည်ကို သတ်မှတ်တတ်သော။
 ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရသမာပတ္တိ၊ ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရသမာပတ်သည်။ ပါဒကံ၊ အခြေခံ
 သည်။ (ဟောတိ)။ သမ္မသိတဗ္ဗာ၊ သုံးသပ်ထိုက်သောသမာပတ်သည်။ (ပါဒကံ၊
 သည်။) န (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဖလဿာပိ၊ ဖိုလ်၏လည်း။ ပါဒကတော၊
 အခြေခံ၏အဖြစ်ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ၏။

ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရသမာပတ္တိ။ ။ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရသမာပတ္တိတိ စ ပါဒကဘူတာ အတ္တနာ
 အတိက္ကန္တဓမ္မဝိရာဂဘာဝေန [မိမိသည် လွန်မြောက်အပ်သော ဝိတက်စသော တရားတို့ကို
 စက်ဆုပ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်] ဝိပဿနာယ ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရကာရိ အရူပသမာပတ္တိ၊
 ဖလသမာပတ္တိ ဝါ။ တေနာဟ—ပါဒကန္တိ။—အနု။

န သမ္မသိတဗ္ဗာ။ ။န သမ္မသိတဗ္ဗာတိ န သမ္မသိတဗ္ဗာ သမာပတ္တိဈာနဂါဒိနိယာပိ-
 ကာ။ (ကသ္မာ) သမ္မသိတဗ္ဗာနံ တိကစတုက္ကဇ္ဈာနာနံ တတ္ထ အနုပ္ပဇ္ဇနတော၊ ဣတိ ဝိသေသာဘာပတော။—အနု။

ဒုက္ခဉာဏာဒီနံ၊ ဒုက္ခသစ္စာကို သိတတ်သောဉာဏ် အစရှိသည်တို့၏။ (ဒုက္ခဉာဏ်၊ ဒုက္ခသမုဒယေ ဉာဏ် စသည်ကို ရည်ရွယ်သည်။) ရူပါဒိ ဆဋ္ဌာရမ္မဏတ္တာ၊ ရူပါရုံ အစရှိသော ၆-ပါးသောအာရုံ ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပါဒီနံ၊ နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပ အစရှိသည်တို့၏။ ကသိဏာဒိ တံတံ ကုသလာရမ္မဏာရမ္မဏတ္တာ၊ ကသိုဏ်းအစရှိသော ထိုထိုကုသိုလ်၏ အာရုံလျှင် အာရုံရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သမ္မာဝါစာဒီနံ၊ သမ္မာဝါစာ အစရှိကုန်သော။ အင်္ဂါနံ၊ အင်္ဂါတို့၏။ တံတံ ဝိရမိတဗ္ဗာဒိ အာရမ္မဏတ္တာ၊ ထိုထို ဝိရမိတဗ္ဗ အစရှိသော အာရုံ ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ယထာနုရူပန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ကဟကာရော) အာဟ။ [“သုံးထွေဝိရတိ၊ ဝိရမိတဗ္ဗသမုတိရသညံ” ဟူသော လင်္ကာသည် ဤစကားနှင့် ညီ၏။ အဋ္ဌသာလိနိဋ္ဌိကား ဝိရတိ၏ အာရုံကို “ဝိတိက္ကမိတဗ္ဗ”ဟု ဆိုခဲ့သည်။]

တဒနုရူပေါတိ၊ ကား။ အဝိပ္ပဋိသာရကရသီလံ၊ ဝိပ္ပဋိသာရကို မပြုတတ်သော သီလံသည်။ ဝါ၊ နှလုံးသာရွှင်ခြင်းကို ပြုတတ်သော သီလံသည်။ ဝါယာမဿ၊ သမ္မာဝါယာမ၏။ ဝိသေသပစ္စယော၊ ထူးသော အကြောင်းတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝါယာမဿ၊ ဝါယာမ၏၎င်း။ သမ္မယုတ္တဿပိ၊ ဝါယာမနှင့် သမ္မယုတ်ဖြစ်သော တရား၏၎င်း။ သီလာနုရူပတာ၊ သီလ အားလျော်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဝုတ္တာ၊ ပြီ။ စ၊ ဆက်။ သမ္မယုတ္တဿေဝ၊ သမ္မယုတ်တရားကိုပင်။ ဝစနတော၊ ဆိုလိုခြင်းကြောင့်။ သီလဘူမိယံ ပတိဋ္ဌိတဿာတိ၊ ဟူ၍။ အဝတော၊ မဆိုမူ၍။ (အတိတ်ဟော တ-ပစ္စည်းဖြင့် မဆိုမူ၍။) ပတိဋ္ဌမာနဿာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ (ပစ္စုပ္ပန်ဟော မာန-ပစ္စည်းဖြင့် ဆိုအပ်ပြီ။) စေတသော အသမ္မောသောတိ၊ ကား။ ကောရက္ခောတိ ဧတ္ထ၊ ကောရက္ခောဟူသော ဤပါဠိ၌။ ဝုတ္တေန၊ ဆိုအပ်ပြီးသော။ သတာရက္ခေန၊ သတိဟူသော အစောင့်အရှောက်သည်။ စေတသော၊ စိတ်၏။ ဝါ၊ ကို။ ရက္ခိတတာ၊ စောင့်ရှောက်အပ်သည်၏အဖြစ်သည်။ (စေတသော၊ ၏။ အသမ္မောသော၊ အသမ္မောသမည်၏။) တေန၊ ထို့ကြောင့်။ ဣတိ၊ ခေ။ သုဝိဟိတစိတ္တာရက္ခဿာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ကဟကာရော) အာဟ။

အာသဝက္ခယဉာဏဿ၊ အာသဝက္ခယဉာဏ်၏။ ဝိဇ္ဇာဘာဝေါ၊ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်၏ အဖြစ်ကို။ ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အာသဝက္ခယသင်္ခါတေ၊ အာသဝက္ခယဉာဏ်ဟု ဆိုအပ်သော။ မဂ္ဂေ၊ မဂ်ကို။ တိဟိ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓေဟိ၊ သီလက္ခန္ဓာ၊ သမာဓိက္ခန္ဓာ၊ ပညာက္ခန္ဓာတို့ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတေ၊ သွင်းယူအပ်သော်။ (“သွင်းယူအပ်သော။ မဂ္ဂေ၊ ၌”ဟုလည်း ပေးနိုင်၏။) ပညာက္ခန္ဓော၊ ပညာက္ခန္ဓာသည်။ ဝိဇ္ဇာ၊ ဝိဇ္ဇာတည်း။ သီလဿ၊ သီလ၏၎င်း။ စတုနံ၊ ကုန်သော။ ဈာနာနံ၊ ဈာန်တို့၏၎င်း။ စရဏဘာဝေါ၊ စရဏ၏အဖြစ်ကို။ ဝုတ္တော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဣတရေ၊ ပညာက္ခန္ဓာမှ တပါးကုန်သော။ ဒွေ၊

ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ သီလက္ခန္ဓ်၊ သမာဓိက္ခန္ဓ်တို့သည်။ စရဏံ၊ တည်း။ ဧတေန၊ ဤတရားအပေါင်းဖြင့်။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်သို့။ ယန္တိ၊ ဂစ္ဆန္တိ၊ သွားကြရကုန်၏။ ဣတိ၊ ထိုသို့ နိဗ္ဗာန်သို့သွားကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တံ၊ ထိုတရားအပေါင်းသည်။ ယာနံ၊ ယာန မည်၏။ ဝိပဿနာဝ၊ ဝိပဿနာသည်ပင်။ ယာနံ၊ နိဗ္ဗာန်သို့ သွားကြောင်း ကောင်းမြတ်သောယာဉ်တည်း။ ဝိပဿနာယာနံ၊ ယာဉ်။ သီလံ၊ သီလသည်။ သမာဓိဿ၊ ၏။ ဝိသေသပစ္စယော၊ ထူးသောအကြောင်းတည်း။ သမာဓိဿ၊ သမာဓိသည်။ ဝိပဿနာယ၊ ဝိပဿနာ၏။ (ဝိသေသပစ္စယော၊ ထူးသော အကြောင်းတည်း။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ သမထဿ၊ သမထဟူသော သမာဓိအား။ ဥပကာရတ္ထာ၊ လျော်သောကျေးဇူးကို ပြုတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ သီလက္ခန္ဓော၊ သီလက္ခန္ဓ်ကိုလည်း။ သမထယာနေန၊ ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတော၊ သွင်းယူအပ်ပြီ။ ဝိပဿနာယာနေန၊ ဖြင့်။ ကာမေသု၊ ကာမဂုဏ်တို့၌။ အာဒိန္ဒဝံ၊ အပြစ်ကို။ ဝိဘာဝေန္တော၊ ထင်စွာဖြစ်စေသည်။ (ဟုတ္တု၊ ရှိ၎င်း။ ဝါ၊ ခြင်းကြောင့်၎င်း။) သမထယာနေန၊ ဖြင့်။ နိရာမိသံ၊ ကာမဟူသော အာမိသမရှိသော။ ဈာနသုခံ၊ ဈာန်ချမ်းသာကို။ အပရိစ္စုဇန္တော၊ မစွန့်သည်။ (ဟုတ္တု၊ ရှိ၎င်း။ ဝါ၊ ခြင်းကြောင့်၎င်း။) အန္တဒ္ဓယကုမ္ပဂ္ဂံ၊ အယုတ်တရားနှစ်ပါး အပေါင်းဟူသောလမ်းမှားကို။ ဝါ၊ အစွန်း ၂-ဘက်ထွက်သော လမ်းမှားကို။ ဝိဝဇ္ဇေတိ၊ ရှောင်ကြဉ်၏။

ပညာ၊ ပညာသည်။ မောဟဿ၊ မောဟ၏။ (ဥဇုဝိပစ္စနီကာ၊ ဖြောင့်ဖြောင့် ဆန့်ကျင်ဘက်သည်။ ဟောတိ)ဝိယ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ သီလသမာဓယော၊ သီလ၊ သမာဓိတို့သည်လည်း။ ဒေါသလောဘာနံ၊ ဒေါသ၊ လောဘတို့၏။ ဥဇုဝိပစ္စနီကာ၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ)။ (ကသ္မာ) အဒေါသာလောဘေတိ၊ အဒေါသ၊ အလောဘတို့ဖြင့်။ (သီလသမာဓိနံ၊ တို့၏။) သာဓေတဗ္ဗတ္တာ၊ ပြီးစေထိုက်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ သီလသမာဓိပညာယောဂတော၊ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာနှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့်။ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနကလျာဏံ၊ အစဉ်လည်းကောင်း၊ အလယ်၌လည်း ကောင်း၊ အဆုံး၌လည်း ကောင်းသော(အရိယဘူမိ၌စပ်။) (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။) အရိယဘူမိ၊ အရိယာတုံသည်။ သီလသမာဓိပညာယောဂတော၊ ကြောင့်။ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနကလျာဏာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။ ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ သီလာဒိန္နံ၊ သီလအစရှိသည်တို့သည်။ သာသနဿ၊ ပဋိဝေဓသာသနာ၏။ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနံ၊ အစ၊ အလယ်၊ အဆုံးသည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (အရိယဘူမိ၊ သည်။ သီလသမာဓိပညာယောဂတော၊ ကြောင့်။ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနကလျာဏာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယတိ၊ ၏။) ယသ္မိံ၊ အကြင်သာသနာ၌။ ဌိတော၊ တည်သော။ မဂ္ဂဋ္ဌော၊ မဂ်၌တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၎င်း။ ဖလဋ္ဌော၊

ဖိုလ်၌တည်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၎င်း။ အရိယော၊ အရိယာသည်။ ဟောတိ၊ ခေါ်။ မဂ္ဂဖလသင်္ခါတံ၊ မဂ်ဖိုလ်ဟုဆိုအပ်သော။ ခန္တတ္ထယသင်္ဂဟိတံ၊ သီလက္ခန္ဓစသော ခန္ဓာ ၃-ပါးအပေါင်းဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော။ တံသာသနံ၊ ထိုသာသနာတော်သည်။ အရိယဘူမိ၊ အရိယာတို့၏ နယ်မြေတည်း။

သုတ္တန္တဘာဇနိယဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

၂-အဘိဓမ္မဘာဇနိယအဗ္ဗဋ္ဌိ

၂၀၆-၂၁၄။ အရိယသစ္စသဒ္ဓေါ၊ အရိယသစ္စသဒ္ဓါသည်။ သမုဒယေ၊ သမုဒယသစ္စာ၌။ ဝတ္ထုမာနော၊ ဖြစ်လသော်။ ပရိညေယျဘာဝရဟိတေ၊ ပိုင်းခြား၍ သိထိုက်သည်၏အဖြစ်မှ ကင်းသော။ ဧကန္တပဟာတဗ္ဗေ၊ ဧကန်ပယ်ထိုက်သော။ တဏှာသင်္ခါတေ၊ တဏှာဟုဆိုအပ်သော။ သမုဒယေ၊ သမုဒယသစ္စာ၌။ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။ ပဟာတဗ္ဗပရိညေယျေသု၊ ပယ်လည်းပယ်ထိုက်၊ ပိုင်းခြား၍လည်း သိထိုက်ကုန်သော။ အဝသေသကိလေသာဝသေသာကုသလေသု၊ တဏှာမှ ကြွင်းသော ကိလေသာ၊ ကိလေသာတို့မှကြွင်းသော အကုသိုလ်တို့၌၎င်း။ အပ္ပဟာတဗ္ဗေသု၊ မပယ်ထိုက်ကုန်သော။ သာသဝကုသလမူလဝသေသသာသဝကုသလေသု၊ အာရုံအာရမ္မဏိကအားဖြင့် အာသဝေါတရားတို့နှင့် တကွဖြစ်သော ကုသလမူ ၃-ခု ထို ကုသလမူ ၃-ခုမှ ကြွင်းသော သာသဝကုသိုလ်တို့၌၎င်း။ န(ပဝတ္တတိ)၊ မဖြစ်။ (သာသဝကုသလမူလ စသည်တို့သည် ပဟာတဗ္ဗမဟုတ်၊ “ပရိညေယျ”သာ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထိုအရိယနှင့်တကွဖြစ်သော သစ္စသဒ္ဓါ၌။ (အရိယသစ္စသဒ္ဓါ၌။) သပ္ပဒေသော၊ ညွှန်ပြအပ်သော အစိတ်အပိုင်းနှင့် တကွဖြစ်သော။ (အကြွင်းအကျန်နှင့်တကွဖြစ်သော။) သမုဒယော၊ သမုဒယသည်။ ဟောတိ၊ ခေါ်။ [တဏှာသာရ၍ အဝသေသကိလေသာစသည် မရသောကြောင့် သပ္ပဒေသသမုဒယဖြစ်သည်။] ဧကဝလံ၊ အရိယမဗ္ဗေ သက်သက်။ သစ္စသဒ္ဓေါ၊ သစ္စသဒ္ဓါ၌။ နိပ္ပဒေသော၊ ညွှန်ပြအပ်သော အစိတ်အပိုင်းမရှိသော။ ဝါ၊ အကြွင်းအကျန်မရှိသော။ (သမုဒယော၊ ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ နိပ္ပဒေသတော သမုဒယံ ဒေသေတုန္တိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေ)အာဟ။

ပန၊ ဆက်။ ဒုက္ခနိရောဓေ၊ ဒုက္ခသစ္စာ နိရောဓသစ္စာတို့သည်။ အရိယသစ္စဒေသနာယံ၊ အရိယသစ္စဒေသနာတော်၌။ ဓမ္မတော၊ တရားကိုယ်အားဖြင့်။ နိပ္ပဒေသာဝေ၊ ညွှန်ပြအပ်သောအစိတ်အပိုင်း မရှိကုန်သည်သာ။ ဝါ၊ အကြွင်းအကျန်မရှိကုန်သည်သာ။ ဟောန္တိ၊ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း)ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ယော၊ အကြင်တရားသည်။ ဝါ၊ ကို၊ သစ္စဒေသနာယံ၊ သစ္စဒေသနာတော်၌။

(အရိယံ မပါးသာ ဒေသနာတော်၌။) ဒုက္ခံတိစ၊ ဒုက္ခံဟူ၍၎င်း။ နိရောဓောတိစ၊ နိရောဓောဟူ၍၎င်း။ ဝတ္ထုဗ္ဗော၊ ဟောတော်မူထိုက်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ တတော၊ ထိုတရားမှ။ အညော၊ အခြားသော။ ဓမ္မော၊ သည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိတော့။ (မကျန်တော့။) မဂ္ဂေါပိ၊ မဂ္ဂသစ္စာသည်လည်း။ အဋ္ဌဂီက ပဉ္စဂီကဝါရေသု၊ အဋ္ဌဂီကဝါရ၊ ပဉ္စဂီကဝါရတို့၌။ အပုဗ္ဗော၊ အသစ်တရားသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ တဿ၊ ကြောင့်။ သမုဒယမေဝ၊ သမုဒယကိုသာ။ နိပ္ပဒေသတော ဒေသေတုန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝဒတိ၊ ဆို၏။ (ကသွား၊ နည်း။) တဿ၊ ထိုသမုဒယ၏။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံ ကုန်သော။ တီသုပိ၊ ၃-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဝါရေသု၊ မဟာဝါရတို့၌။ အပုဗ္ဗဿ၊ အသစ်တရား၏။ ဝါ၊ ကို။ ဒဿိတတ္တာ၊ ပြတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် တည်း။ [သဗ္ဗတ္ထ တီသုပိ ဝါရေသုတိ အဋ္ဌဂီကပဉ္စဂီကသဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဘေဒေသု မဟာဝါရေသု။—အနု။ အပုဗ္ဗအရ “အသစ်”ဟူသည် တဏှာမှ ကြွင်းသော အကုသလမူ စသည်တို့တည်း။]

ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ၊ ချဲ့။ အပုဗ္ဗသမုဒယဒဿနတ္ထာယပိ၊ အသစ်ဖြစ်သော သမုဒယသစ္စာကို ပြခြင်းအကျိုးငှါလည်း။ သစ္စဒေသနာယံ၊ သစ္စဒေသနာတော် ၌။ တတ္ထ ကတမော ဒုက္ခသမုဒယော၊ တဏှာတိ၊ ဟူ၍။ ဝစနံ၊ ဟောတော်မူခြင်း သည်။ ကေဝလာယ၊ အကုသလမူ စသည်မဖက် သက်သက်သော။ တဏှာယ၊ တဏှာ၌။ သစ္စသဒ္ဓဿ၊ သစ္စသဒ္ဓါ၏။ ပဝတ္ထိဒဿနတ္ထံ၊ ဖြစ်ခြင်းကိုပြခြင်းအကျိုး ရှိ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ပန၊ ဆက်။ ဒေသနာ ဝသေန၊ ဒေသနာတော်၏အစွမ်းဖြင့်။ တံတံသမုဒယံ၊ ထိုထိုသမုဒယကို။ (၁-တဏှာတည်းဟူသော သမုဒယ၊ ၂-တဏှာနှင့်တကွ အကုသလမူ ၃ ခုတည်းဟူသော သမုဒယ—ဤသို့သောအားဖြင့် ထိုထိုသမုဒယ ကို။) ဌပေတွာ၊ ချန်ထား၍။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခသစ္စာကို၎င်း။ တဿ တဿ၊ ထိုထို သမုဒယကို။ ပဟာန ဝသေန၊ ပယ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ နိရောဓော၊ နိရောဓသစ္စာ ကို၎င်း။ အဋ္ဌဂီကပဉ္စဂီကသဗ္ဗလောကုတ္တရာကုသလဝသေန၊ အဋ္ဌဂီက၊ ပဉ္စဂီက ဖြစ်သော အလုံးစုံသော လောကုတ္တရာကုသိုလ်၏အစွမ်းဖြင့်။ မဂ္ဂေါစ၊ မဂ္ဂသစ္စာ ကို၎င်း။ အရိယသစ္စဒေသနာယံ၊ အရိယသစ္စဒေသနာတော်၌။ န ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခာဒီနိစ၊ ဒုက္ခအစရှိသည်တို့သည်လည်း။ တတ္ထ၊ ထို အရိယသစ္စဒေသနာတော်၌။ သပ္ပဒေသာနိ၊ ညွှန်ပြအပ်သော အစိတ် အပိုင်းနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သည်။ (အကြွင်းအကျန် ရှိကုန်သည်။) (ဟုတွာ။) ဒဿိတာနိ၊ ပြအပ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တာနိစ၊ ထို ဒုက္ခ အစရှိသည်တို့ကိုလည်း။ နိပ္ပဒေသာနိ၊ ညွှန်ပြအပ်သော အစိတ်အပိုင်း မရှိ သည်တို့ကို။ ဒေသေတံ၊ ငှါ။ သစ္စဒေသနာ၊ သစ္စဒေသနာတော်ကို။ ဝုတ္တော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝတ္ထု၊ ဆိုခြင်းငှါ။ ဝဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။ ပစ္စယသင်္ခါတန္တိ၊ ကား။ ကမ္မ-

ကိလေသဝသေန၊ ကံ၊ ကိလေသာတို့၏အစွမ်းကြောင့်။ ဇာတိအာဒိဒုက္ခဿ၊ ဇာတိအစရှိသော ဒုက္ခ၏။ မူလဘူတံ၊ အကြောင်းရင်း ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ (သမုဒယံ ဌိစပ်။) ဣတိအတ္ထော၊ နက်။

နိရောဓသစ္စံ။ ပေ။ ပဉ္စဟာကာရေဟိ နိဒ္ဒိဋ္ဌန္တိ။ ဟူသော ပါဠိဖြင့်။ အရိယသစ္စ-
ဒေသနတော၊ အရိယသစ္စဒေသနာတော်မှ။ သစ္စဒေသနာယ၊ သစ္စဒေသနာ
တော်၏။ ဝိသေသံ၊ အထူးကို။ ဒဿေတိ၊ ပြ၏။ တတ္ထ၊ ထို နိရောဓသစ္စဒေသနာ
တော်၌။ [မရဉ် “တတ္ထာတိ အရိယသစ္စဒေသနာယ” ဟု အစွဲမှား၏။] (တနည်း)
တတ္ထ၊ ထိုင်းပါးသောအခြင်းအရာတို့တွင်။ တိဏ္ဍန္တ ကုသလမူလနံ အဝသေ-
သာနဉ္စ သာသဝါနံ ကုသလနံ ပဟာနန္တိ ဣဒံ၊ ဟူသော ဤစကားကို။ တေသံ၊
ထိုကုသလမူ ၃-ခု အဝသေသသာသဝ ကုသိုလ်တို့၏။ ပစ္စယာနံ၊ အကြောင်း
ဖြစ်ကုန်သော။ အဝိဇ္ဇာတဏှာဥပါဒါနာနံ၊ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်တို့ကို။
ပဟာနဝသေန၊ ပယ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ (ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊
ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။)

ဝါ၊ တနည်း။ အဝိဇ္ဇာဒိသု၊ အဝိဇ္ဇာ အစရှိကုန်သော တရားတို့ကို။ (အာဒိ
ဖြင့် တဏှာ၊ ဥပါဒါန်တို့ကိုယူ။) ပဟိနေသု၊ ပယ်အပ်ပြီးကုန်လသော်။ တေသံ၊
ထို ကုသလမူ ၃-ခု အဝသေသ သာသဝကုသိုလ်တို့၏။ အပ္ပဝတ္တိဝသေန၊
နောက်ထပ်မဖြစ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။ ဟိ၊ မှန်။
(တနည်း) ကသွာ၊ ကြောင့်။ အဝိဇ္ဇာဒိသု၊ တို့ကို။ ပဟိနေသု၊ ကုန်လသော်။
တေသံ၊ တို့၏။ အပ္ပဝတ္တိဝသေန၊ ဖြင့်။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊
သနည်း။ ဟိ(ယသွာ)၊ ကြောင့်။ ကုသလာ၊ ကုသိုလ်တရားတို့ကို။ န ပဟာ-
တဗ္ဗာ၊ မပယ်ထိုက်ကုန်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အဝိဇ္ဇာဒိသု၊ ပဟိနေသု တေသံ
အပ္ပဝတ္တိဝသေန ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

စ၊ ဆက်။ ပဟာနန္တိ၊ ဟူသောပါဠိဖြင့်။ မဂ္ဂကိစ္စဝသေန၊ မဂ္ဂကိစ္စ၏ အစွမ်း
ဖြင့်။ (မဂ်၏ကိစ္စ ၄-ခုကဲ့တို့တွင် ပဟာနကိစ္စ၏ အစွမ်းဖြင့်။) တဒဝိဂမနိယံ၊ ထို
မဂ်သည် သိထိုက်သော။ နိရောဓံ၊ နိရောဓသစ္စာကို။ ဒဿေတိ၊ ပြ၏။ ဝါ၊
တနည်း။ နိရောဓဓဿေဝ၊ နိရောဓသစ္စာ၏ပင်။ တဏှာဒီနံ၊ တဏှာအစရှိသည်
တို့၏။ အပ္ပဝတ္တိဘာဝေါ၊ မဖြစ်ကြောင်း၏အဖြစ်သည်။ ပဟာနံ၊ ပဟာနတည်း။
ဣတိ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ၏။

ပုဗ္ဗေဝ ခေါ ပနဿ။ ပေ။ ဘာဝနာပါရိပုရိ ဂစ္ဆတိတိ၊ ဟူ၍။ လောကုတ္တရ-
မဂ္ဂက္ခဏေ၊ လောကုတ္တရာမဂ်ခဏ၌။ အဋ္ဌဂီကမဂ္ဂပါရိပုရိယာ၊ အဋ္ဌဂီကမဂ်၏
ပြည့်စုံခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်၏။ ဥပနိဿယ ဒဿနတ္ထံ၊ အားကြီးသော မှီရာ
အကြောင်းကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ။ ဣဒံ၊ ဤစကားတော်ကို။ (ဘဂဝတာ၊ သည်။)

ယဒိပိ ဝုတ္တံ။ အကယ်၍ကား ဟောတော်မူအပ်ပါပေ၏။ [အဿ၊ ထို ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ပုဗ္ဗေ၊ မဂ်ကိုမရမီ ရှေးအဘို့၌ပင်။ ကာယကမ္မံ၊ သည်။ (သုပရိသုဒ္ဓံ၊ အလွန်ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။) ဝစီကမ္မံ၊ သည်။ (သုပရိသုဒ္ဓံ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။) အာဇီဝေါ၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းသည်။ သုပရိသုဒ္ဓေါ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့ရှေးအဘို့က စင်ကြယ်လသော်။ အဿ၊ ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏။ အရိယော၊ ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာသော။ အဋ္ဌဂီကော၊ ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါရှိသော။ အယံ မဂ္ဂေါ၊ ဤမဂ်သည်။ ဘာဝနာပါရိပုရိ၊ ဘာဝနာ၏ ပြည့်စုံလုံလောက်ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။]

တထာပိ၊ ထိုသို့ပင် ဟောတော်မူအပ်ပါသော်လည်း။ ပုဗ္ဗေ ခေါ် ပနာတိ-ဝစနံ၊ ဟူသောစကားသည်။ (ဒဿေတိ ဒီပေတိတို့၌စပ်။) ကာယကမ္မာဒိသုဒ္ဓိယာ၊ ကာယကံ အစရှိသည်တို့၏ စင်ကြယ်ခြင်း၏။ (“ဥပနိဿယတံ” ဝယ် တာ ပစ္စည်း၌စပ်။) (အရိယမဂ္ဂဿ၊ ၏။) ဒုရတရူပနိဿယတံ၊ အလွန်ဝေးသော ဥပနိဿယ၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ (နောက် အာသန္နတရူပနိဿယတံနှင့် တံ။) စက္ခာဒိသု၊ စက္ခုအစရှိသည်တို့၌။ အသာရဇ္ဇန္တဿ၊ ပြင်းစွာမတပ်မက်သည်ဖြစ်၍၎င်း။ အသယတ္တဿ၊ မယှဉ်သည်ဖြစ်၍၎င်း။ (ရှေးနိဿယ၌ “အသမ္ပယုတ္တဿ” ဟု ရှိ၏။) အသမ္ပုဋ္ဌဿ၊ မတွေ့ဝေသည်ဖြစ်၍၎င်း။ အာဒိနဝါနုပဿိနော၊ အပြစ်ကို အဖန်ဖန်ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍။ ဝိဟရတော၊ နေသောယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊ သည်။ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိယံ၊ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဖြစ်သော။ (သင်္ခါရ၊ ပဝတ္တမှ ထမြောက်သော မဂ်သို့ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော။) တာယေဝ ဝိပဿနာယ၊ ထို ဝိပဿနာကြောင့်ပင်။ (ဂစ္ဆန္တေသု၌စပ်။) အာယတိံ၊ နောင်အခါ၌။ ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓေသု၊ ငါးပါးသော ပဉ္စပါဒါနက္ခန္ဓာတို့သည်။ အပစယံ၊ ပျက်စီးခြင်းသို့။ ဂစ္ဆန္တေသု၊ ရောက်ကုန်လသော်။ သဗ္ဗသင်္ခါရေသု၊ အလုံးစုံသောသင်္ခါရတို့၌။ ဝိဝတ္တနဝေသန၊ ဆုတ်နစ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ပေါနောဘဝိကတဏှာယ၊ တဖန် ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်

ယဒိပိ။ ပေ။ ဝုတ္တံ။ ။ “ပုဗ္ဗေ ခေါ် ပနဿ” စသော ပါဠိတော်သည် မဂ်မရမီ ရှေးအဘို့က ကာယကံ ဝစီကနှင့် အာဇီဝတို့၏ စင်ကြယ်ပြီးဖြစ်သည့်အတွက် လောကုတ္တရာ မဂ်ကိုရသောအခါ ဝိရတိ ၃-ဖြာ အဆင်သင့်ပါသော အဋ္ဌဂီကမဂ်ကိုရသိုရန် ပကတူပနိဿယဖြစ်နေကြောင်းကို ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှါ ဟောတော်မူအပ်သော ဒေသနာတော် ဖြစ်သည်။

တထာပိ။ ပေ။ ဒီပေတိ။ ။ သို့သော် အချို့သော ဝိနယပုဂ္ဂိုလ်တို့က “ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာတိုင်အောင် (ပရိကမ်၊ ဥပစာ၊ အနုလုံတိုင်အောင်) ဖြစ်နေသော ဝိရတိ မပါသော ပဉ္စဂီကမဂ်သည်ပင် ဂေါတြိဘုနောင် မဂ်ခဏ၌ ဆက်၍ဖြစ်၏”ဟု အထင်ရှိသောကြောင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏အလို အဇ္ဈာသယအားလျော်စွာ ပဉ္စဂီကလောကုတ္တရမဂ်ကို ဟောတော်မူရသည်ဟု ပြသည်။

သော တဏှာကို။ ပဟိယမာနာယ၊ ပယ်အပ်သော်။ ကိလေသဒူရိဘာဝေန၊ ကိလေသာတို့၏ ဝေးကွာသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ကာယိကစေတသိကဒရထ-
သန္တာပပရိဋ္ဌာဟေသု၊ ကိုယ်၌ဖြစ်ကုန်၊ စိတ်၌ဖြစ်ကုန်သော ပူလောင်ခြင်း၊
ပြင်းစွာပူလောင်ခြင်း၊ ထက်ဝန်းကျင် ပူလောင်ခြင်းတို့ကို။ ပဟိယမာနေသု၊
ပယ်အပ်ကုန်လသော်။ ပဿဒ္ဓကာယစိတ္တဝသေန၊ ငြိမ်းအေးပြီးသောကိုယ်၊
စိတ်၏ အစွမ်းဖြင့်။ ကာယိကစေတသိကသုခေ၊ ကာယိကသုခ၊ စေတသိက သုခ
ကို။ ပဋိသံဝေဒိယမာနေ၊ ခံစားအပ်စဉ်။ တထာဘူတဿ၊ ထို အခြင်းအရာ
အားဖြင့်ဖြစ်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏။ ယာ ဒိဋ္ဌိ၊ အကြင် ဒိဋ္ဌိသည်။ (အတ္ထိ)။
အဿ၊ ထိုယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏။ သာ(ဒိဋ္ဌိ)၊ သည်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။

ဣတိ အာဒိနာ၊ ဤသို့ အစရှိသောနည်းဖြင့်။ ဝုတ္တာနံ၊ ဟောတော်မူအပ်
ကုန်သော။ (ဥပရိပဏ္ဍာသ သဠာယတနဝဂ် မဟာသဠာယတနိကသုတ်၌
ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော။) ဝုဠာနဂါမိနိ ဝိပဿနာက္ခဏေ၊ ဝုဠာနဂါမိနိ
ဝိပဿနာခဏ၌။ ပဝတ္တာနံ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ ပဉ္စနံ၊ ကုန်သော။ သမ္မာဒိဋ္ဌာဒိနံ၊
သမ္မာဒိဋ္ဌိအစရှိကုန်သော။ အင်္ဂါနံ၊ အင်္ဂါတို့၏။ (ဝိရတိ မပါသော အင်္ဂါငါးပါး
တို့၏။) (အရိယမဂ္ဂဿ၊ ၎င်း။) အာသန္နတရူပ နိဿယတဉ္စ၊ အလွန်နီးသော
ဥပနိဿယ၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ ဒဿေတိ၊ ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ အာသန္နတရူပ-
နိဿယဝသေန၊ အလွန်နီးသော ဥပနိဿယ၏အစွမ်းဖြင့်။ ပဉ္စဂီကံ၊ ငါးပါးသော
အင်္ဂါရှိသော။ မဂ္ဂ၊ မဂ်ကို။ သုခံ၊ လွယ်ကူစွာ။ ဗုဒ္ဓန္တနံ၊ သိနိုင်ကုန်သော။
ပုဂ္ဂလာနံ၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ အဇ္ဈာသယဝသေန၊ အဇ္ဈာသယနှင့်စပ်သဖြင့်။ ပဉ္စဂီက-
မဂ္ဂဒေသနာယ၊ ပဉ္စဂီကမဂ္ဂဒေသနာ၏။ ပဝတ္ထတံ၊ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကို။
ဒိပေတိ၊ ပြ၏။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ ပုဗ္ဗေဝ ဋ္ဌေ၊ ပေ။ သုပရိသုဒ္ဓေါ ဟောတိတိ
ဝဝနတောတိအာဒိ၊ ပုဗ္ဗေဝ ခေါ ပနဿ အစရှိသော။ (ယံ ဝစနံ အတ္ထိ။
တံ ဝစနံ သင်္ဂဟကာရေ) အာဟ၊ ပြီ။

-/-

ဝေ၊ ဤသို့။ ဝစနတောတိ၊ ဟူသော။ ဣဒံ နိဿက္ကဝစနံ၊ ဤ ပဉ္စမိဝိဘတ်
ရှိသော သဒ္ဓါသည်။ ဒေသနပါယဿ၊ ပဉ္စဂီကဝါရကို ဟောတော်မူရခြင်း၏
အကြောင်းကို။ ဉာပကနိဒဿနံ၊ သိစေတတ်သောဟိတ်ကို ညွှန်ပြကြောင်းသဒ္ဓါ

ဝဝနတောတိ။ ။ဤ ပဌမနည်း၌ “ဉာပကနိဒဿနံ” ဟု ဆိုသောကြောင့် ဝစန-
တောကို ဉာပကဟိတ် ဟု မှတ်ပါ။ ဉာပကဟိတ်ဟူသမျှ၌ ကြိယာအပို (ဝိညာယတိ
ဝသည့်ဖြင့်) ထည့်၍ပေါ်ရိုး ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ ဒေသိတောနောင် “ဣတိ
ဝိညာယတိ” ဟု ထည့်၍ပေါ်ရသည်။ “ပုဗ္ဗေဝ ခေါ ပနဿ” အစရှိသော သုတ္တန်စကား
တော်နှင့် လျော်အောင် “ပဉ္စဂီကမဂ်ကို ဘုရားရှင် ဟောတော်မူအပ်ပြီဟု သိနိုင်ပါသည်”
ဟုလို။

သည်။ ဟောတိ။ ဝါ၊ နည်း။ ဝစနတောတိ၊ ဝစနတောဟူသောပုဒ်၏။ (အတ္တော
၌ စပ်။) အတ္တနော၊ ကိုယ်တော်၏။ ဝစနာနုရူပံ၊ သုတ္တန်စကားတော်အားလျော်
စွာ။ ပဉ္စဂီကော၊ ငါးပါးသောအင်္ဂါရှိသော။ မဂ္ဂေါပိ၊ သည်လည်း။ ပဋိပဒါ
ဝေ၊ ပဋိပဒါပင်တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့နှလုံးသွင်း၍။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ ဒေသိ-
တော၊ ပဉ္စဂီကမဂ်ကို ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိအတ္တော၊ ဤအနက်ကို။ (ဒဋ္ဌ-
ဗ္ဗော၊ ခေါ်။) ကတ္ထ၊ အဘယ်၌။ (ဒေသိတော၊ နည်း။) ဣတိ၊ ဤကားအမေးတည်း။
ဒေဝပုရေ၊ တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌။ (ဒေသိတော၊ ပြီ။) (ဣတိ၊ ဤကားအဖြေ
တည်း။) တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ တံ ဒေသိတနယံ၊ ထိုဟောတော်မူအပ်သော
နည်းကို။ ဒဿေတုံ၊ ငါ့။ ဓမ္မသင်္ဂါဟကေဟိ၊ ထေရ်တို့သည်။ ပဉ္စဂီကဝါရောပိ၊
ကိုလည်း။ နိဒ္ဒိဋ္ဌော၊ ညွှန်ပြတော်မူအပ်ပြီ။

အထဝါ၊ ထို့ပြင် တနည်းကား။ အဇ္ဈာသယဝိသေသကာရဏနိဒဿကေ-
န၊ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယ၏ ပဉ္စဂီကကိုဟောဘို့ရန် ထူးသောအကြောင်းကို ညွှန်ပြတတ်
သော။ ပုဗ္ဗေ ခေါ် ပနဿာတိ ဝစနေနေဝ၊ ဟူသောစကားတော်ကြောင့်ပင်။
ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယဝသေန၊ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယနှင့် စပ်သဖြင့်။ ပဉ္စဂီကော၊ သော။ မဂ္ဂေါ-
ပိ၊ သည်လည်း။ ပဋိပဒါဝေ၊ ပင်တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့နှလုံးသွင်း၍။ ဒေသိတော၊
သည်။ ဟောတိ။ ခေါ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပုဗ္ဗေ ခေါ် ပန ။ ပေ။ ဝစနတော ပန ။ ပေ။
ဒေသိတောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ သုတ္တန္တေ၊
သုတ္တန်ပါဠိတော်၌။ တံ ဒေသိတနယံ၊ ထိုဟောတော်မူအပ်သော ပဉ္စဂီကမဂ္ဂ
နည်းကို။ ဒဿေတုံ၊ ငါ့။ ပဉ္စဂီကဝါရောပိ ကိုလည်း။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ ဒေဝ-
ပုရေ ။ နိဒ္ဒိဋ္ဌော၊ ပြီ။ ဣတိအတ္တော၊ နက်။

ဝစနတောတိ ဝါ။ ။ “ပုဗ္ဗေ ခေါ် ပနဿ” စသော ဉာဏဟိတ်ကြောင့် ပဉ္စဂီက
မဂ်ကို ဘုရားဟောတော်မူအပ်ပြီဟု သိနိုင်၏။ ဟူသော ရှေ့ဝါဒကို အားမရသောကြောင့်
“ဝစနတောတိ ဝါ” ဟု တနည်းပြပြန်သည်။ ဤနည်း၌ “ဝစနတော၊ စကားတော်
ကြောင့်” ဟု အနက်ပေးရသော်လည်း “ထိုစကားတော်အားလျော်စွာ + ဟောတော်
မူအပ်ပြီ” ဟု အဓိပ္ပာယ်မှတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် “အတ္တနော ။ ပေ။ အတ္တော” ဟု ဖွင့်သည်။
အထဝါ။ ။ ဒုတိယနည်းမှ တနည်းကို ထပ်ပြလို၍ “အထဝါ” စသည်ကို မိန့်သည်။
ဤနည်း၌ကား “ဝစနေနေဝ” ဟု ဆိုသောကြောင့် တော-ပစ္စည်းကို ကာရဏအနက်
ဟောဟု မှတ်ပါ။ [တောပစ္စယဿ ကာရဏတ္ထံ ပုန ဝိကပ္ပေတုံ အထဝါတိအာဒိ-
မာဟ။-မရ။] “အဇ္ဈာသယ ။ ပေ။ နိဒဿကေန” သည် ဝစနေနေဝ၏ ဝိသေသနတည်း။
ပုဗ္ဗေ ခေါ် ပနဿ စသော စကားတော်သည် ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယ၏ ပဉ္စဂီကမဂ်ကို ဟော
ဘို့ရန် ထူးသောအကြောင်းဖြစ်၏။ ထို စကားတော်ကြောင့်ပင် ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယနှင့် စပ်၍
ပဉ္စဂီကမဂ်ကို ဟောတော်မူရသည်-ဟူလို။

အပ္ပာ။ ။ ဤသို့ ဇွဲက၌ ဝစနတောအတွက် ၃-နည်းဖွင့်ထားသော်လည်း အဋ္ဌ-
ကထာနိဿယ၌မူ နောက်ဆုံးတနည်းကိုသာ ပြထားပါသည်။

ဈာနေဟိ၊ ဈာန်တို့ဖြင့်။ ဒေသနာပဝေသော၊ ဒေသနာတော်ကိုသွင်းရာ ပါဠိရပ်သည်။ (ဈာနာဘိနိဝေသော၊ မည်၏။) ဝါ၊ တနည်း။ (ဈာနေဟိ၊ တို့ဖြင့်။) ဘာဝနာပဝေသော၊ ဘာဝနာကိုသွင်းရာ ပါဠိရပ်သည်။ ဈာနာဘိနိဝေသော၊ မည်၏။ ဧကေကသ္မိံ၊ တပါးတပါးသော။ ကောဋ္ဌာသေ၊ ဌှံ။ စတုန္တံ စတုန္တံ နယသဟဿာနံ၊ ၄-ထောင်ကုန်၊ ၄-ထောင်ကုန်သော နည်းတို့ကို။ ဒဿနံ၊ ပြတော်မူခြင်းသည်။ ဂဏနာသုခတ္ထံ၊ ရေတွက်ခြင်း၌ လွယ်ကူခြင်းအကျိုးရှိ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။ ပန၊ ပန၊ ထိုသို့ပင်သိထိုက်ပါသော်လည်း။ ယထာ၊ အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်။ ပါဠိ၊ ပါဠိတော်သည်။ ဌိတော၊ တည်၏။ တထာ၊ ထိုပါဠိတော်၌ တည်ရှိတိုင်းသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ (ယောဇေတွာ ဌှံစပ်။) ဧကေကိဿာ၊ တပါးတပါးသော။ ပဋိပဒါယ၊ ပဋိပဒါ၌၎င်း။ သုညတာဒိသုစ၊ သုညတ အစရှိသည်တို့၌၎င်း။ ပဉ္စပဉ္စ၊ ငါးပါး၊ ငါးပါးကုန်စော။ ကောဋ္ဌာသေ၊ ကောဋ္ဌာသတို့ကို။ (“တဏှာယ ပဟာနံ” စသော ကောဋ္ဌာသတို့ကို။) ယောဇေတွာ၊ ယှဉ်စေ၍။ ပါဠိဂမနံ၊ ပါဠိသွားကို။ ကတံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယတိ၊ ၏။ [ပါဠိတော်တည်ရှိသည့်အတိုင်းဆိုလျှင် နယသဟဿ မကပါ - ဟူလို။] တတ္ထ၊ ထိုဝါရတို့တွင်။ အဋ္ဌဂီကဝါရေ၊ ဌှံ။ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒိသု၊ ဒုတိယဈာန်အစရှိသည်တို့၌။ တသ္မိံ၊ သမယေ သတ္တဂီကော မဂ္ဂေါ ဟောတီတိ၊ ဟူ၍။ ယောဇေန၊ ပါဠိကို ယှဉ်စေခြင်းကို။ ကာတဗ္ဗာ၊ ထိုက်၏။ [ပဌမဈာန်တုန်းက သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်ပါ၍ ဒုတိယဈာန် စသည်၌ မပါသောကြောင့် မဂ္ဂနေရာဝယ် “သတ္တဂီကော မဂ္ဂေါ ဟောတိ” ဟု ပါဠိတော်ကို သုံးစွဲခဲ့သည် - ဟူလို။] သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဝါရေ စ၊ ၌လည်း။ ယထာ ဝိဇ္ဇမာနဓမ္မဝသေန၊ အကြင်အကြင် ထင်ရှားရှိသော တရား၏ အစွမ်းဖြင့်။ (ယောဇေန၊ ကို။ ကာတဗ္ဗာ၊ ၏။) ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

အဘိဓမ္မဘာဇနိယဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတော၊ ပြီ။

၃-ပဉ္စာပုစ္ဆက အဖွင့်

၂၁၅။ ဧဝံ ပုရိမေသု ဒွိသုတိ၊ ဟူ၍။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သနည်း။ သုတ္တန္တဘာဇနိယေ၊ သုတ္တန္တဘာဇနိယနည်း၌။ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါနိဓ္ဓေသေ၊ ဌှံ။ လောကီယလောကုတ္တရမိဿကော၊ လောကီ၊ လောကုတ္တရာ ရောသော။ မဂ္ဂေါ၊ ကို။ ဝုတ္တော နနု၊ ဟောတော်မူအပ်သည်မဟုတ်ပါလော။ ဟိ၊ မှန်။ တဿ၊ ထိုသုတ္တန္တဘာဇနိယနည်း၏။ အဋ္ဌကထာယံ၊ ဌှံ။ စတုသု သစ္စေသု၊ ပေ။ ဧကေမေ ဉာဏံ ဟောတီတိ၊ ဟူ၍။ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၏၎င်း။ တထာ၊ ထို့အတူ။ သမ္မာသင်္ကပ္ပဒီနဉ္စ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပအစရှိသည်တို့၏၎င်း။ လောကီယလောကုတ္တရမိဿကတော၊ လောကီ၊ လောကုတ္တရာ ရောကုန်

သည်၏အဖြစ်ကို။ ဒဿိတာ နနု၊ ပြုအပ်သည်မဟုတ်လော။ အပိ စေသာ။ပေ။
 ကောရမ္မဏာတိ အာဒိနာစ၊ အစရှိသော စကားရပ်ဖြင့်လည်း။ (လောကီယ-
 လောကုတ္တရဓိဿကတာ၊ ကို။ ဒဿိတာ နနု၊ လော။) ဣတိ(အယံ)၊ ဤသည်
 ကား။(စောဒနာ၊ စောဒနာတည်း။)

တေ၊ ဤပြတော်မူခြင်းသည်။ သစ္စံ၊ မှန်၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင်မှန်ပါသော်လည်း။
 ဝေ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားအားဖြင့်။ (“အပိစေသာ သမ္မာဒိဋ္ဌိနာမ ပုဗ္ဗ-
 ဘာဂေ နာနာက္ခဏာ နာနာရမ္မဏာ” အစရှိသော အပြားအားဖြင့်။) အာဂမန-
 ဝသေန၊ မဂ်၏ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း ဝိပဿနာနှင့်စပ်သဖြင့်။ တတ္ထာပိ၊ ထိုအဋ္ဌ-
 ကထာ၌လည်း။ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနဒဿနာဒိမုခေန၊ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာန်းကိုပြခြင်း
 အစရှိသည်ကို အဦးပြသဖြင့်။ အရိယော၊ ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာသော။ အဋ္ဌဂိ-
 ကော၊ သော။ မဂ္ဂေါ၊ မဂ်ကိုသာ။ ဒဿိတော၊ ပြတော်မူအပ်ပြီ။ (ပြတော်မူ
 လိုရင်းဖြစ်သည်။) ဝေဉ္စ ကတ္တာ၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ ပဋိဝေက္ခေဏေ ပန
 ကေမေဝ ဉာဏံ ဟောတိတိ၊ ဟူ၍။ ကေယော၊ တပါးတည်းသာလျှင်ဖြစ်သော။
 မဂ္ဂဉာဏဿ၊ ၏။ ဒုက္ခဉာဏာဒိတာ၊ ဒုက္ခဉာဏ်အစရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၎င်း။
 (နိဗ္ဗါဒိတာ၌စပ်။) မဂ္ဂက္ခေဏေ ပန။ပေ။အယံ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ နာမာတိ အာဒိ-
 နာ၊ အစရှိသော ပါဠိဖြင့်။ မဂ္ဂသင်္ကပ္ပါဒိနံ၊ မဂ်နှင့်ယှဉ်သော သင်္ကပ္ပအစရှိ
 သည်တို့၏။ သမ္မာသင်္ကပ္ပါဒိတာစ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ အစရှိသည်တို့၏အဖြစ်ကို၎င်း။
 နိဗ္ဗါဒိတာ၊ ထုတ်ဆောင်အပ်ပြီ။

ပါဠိယဉ္စ၊ ပါဠိတော်၌လည်း။ အဋ္ဌဂီကံ၊ သော။ မဂ္ဂံ၊ လောကုတ္တရာမဂ်ကို။
 ဥဒ္ဓိသိတာ၊ အကျဉ်းညွှန်ပြပြီး၍။ တမေဝ၊ ထို အဋ္ဌဂီကမဂ်ကိုပင်။ နိဗ္ဗိသိတုံ၊
 အကျယ်ညွှန်ပြခြင်းငှါ။ ဒုက္ခေဉာဏံတိ အာဒိ၊ အစရှိသော စကားရပ်ကို။ (ဘဂ-
 ဝတာ)ဝတ္ထံ၊ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ (ထိုသို့ ပါဠိတော်ဝယ် အရိယအဋ္ဌဂီကမဂ်ကို
 အကျဉ်းပြပြီး၍ ထိုမဂ်ကိုပင် အကျယ်ပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) သုတ္တန္တ-
 ဘာဇနီယေပိ၊ သုတ္တန္တဘာဇနီယနည်း၌လည်း။ ဒိန္နံ၊ ၂-ပါးကုန်သော ဒုက္ခ
 သစ္စာ၊ သမုဒယသစ္စာတို့၏။ လောကီယတာ၊ လောကီတို့၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ ဒိန္နံ၊
 ၂-ပါးကုန်သော နိရောဓသစ္စာ၊ မဂ္ဂသစ္စာတို့၏။ လောကုတ္တရတာ၊ လောကုတ္တရာ
 တို့၏အဖြစ်ကို၎င်း။ ဝေ ပုရိမေသုပိဒ္ဓိသုတိ ဇေတေန၊ ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်။ ဝတ္ထာ၊
 ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။

သစ္စဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

သစ္စဝိဘင်းအဖွင့် ပြီး၏။

အဋ္ဌကထာနှင့်တွဲဖက် ပို့ချချိန်

အရှင် ဇနကာဘိဝံသ

၏

ဝိဘင်္ဂပါဠိတော်နိဿယ

ဝိဘင်္ဂပါဠိတော် နိဿယ

ခန္ဓဝိဘင်္ဂ

သုတ္တန္တဘာဇနီယ

ခန္ဓာ၊ ခန္ဓာဘို့သည်။ ပဉ္စ၊ ငါးပါးတို့တည်း။ ရူပက္ခန္ဓော၊ ရူပက္ခန္ဓာ၎င်း။ ပေ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော၊ ၎င်းတည်း။ (တနည်း) ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ ရူပက္ခန္ဓော၊ ၎င်း။ ပေ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော၊ ၎င်း။ (ဣတိ၊ သို့။) ပဉ္စ၊ တို့တည်း။ [ဤသို့လည်း ပေးနိုင်၏။]

ရူပက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသ။ ။ တတ္ထ၊ ထိုငါးပါးသော ခန္ဓာတို့တွင်။ ကတမော၊ အဘယ်တရားအစုသည်။ ရူပက္ခန္ဓော၊ ရူပက္ခန္ဓာမည်သနည်း။ အတိတာနာဂတ-ပစ္စုပ္ပန်၊ အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော။ အဇ္ဈတ္တံ ဝါ၊ အဇ္ဈတ္တမူလည်း ဖြစ်သော။ ဗဟိဒ္ဓါ ဝါ၊ ဗဟိဒ္ဓမူလည်းဖြစ်သော။ ဩဠာရိကံ ဝါ၊ ဩဠာရိက မူလည်းဖြစ်သော။ သုခမံ ဝါ၊ သုခမမူလည်းဖြစ်သော။ ဟိနံ ဝါ၊ ဟိနမူလည်း ဖြစ်သော။ ပဏိတံ ဝါ၊ ပဏိတမူလည်းဖြစ်သော။ ယံ၊ အကြင်ရုပ်သည်။ ဒုရေ၊ အဝေး၌။ (ဟောတိ၊ ၏၊ တံ ဝါ၊ ထို ဒုရေရုပ်မူလည်းဖြစ်သော။ ယံ၊ အကြင်ရုပ် သည်။) သန္တိကော၊ အနီး၌။ (ဟောတိ၊ ၏။) (တံ) ဝါ၊ ထို သန္တိကေရုပ်မူလည်း ဖြစ်သော။ ယံကိဉ္စိ၊ အမှတ်မရှိ ကြွင်းမဲ့ဥဿုံ အလုံးစုံသော။ ရူပံ၊ သည်။ (အတ္ထိ၊ ၏။) တံ၊ ထိုအလုံးစုံသောရုပ်ကို။ ဧကဋ္ဌံ၊ တပေါင်းတည်း။ အဘိသညဟိတွာ၊ ဉာဏ်ဖြင့် ရှေးရှုကောင်းစွာဆောင်၍။ ဝါ၊ ပေါင်း၍။ အဘိသဒ္ဓိပိတွာ၊ ချုံး၍။ အယံ၊ ဤရုပ်အစုကို။ ရူပက္ခန္ဓော၊ ရူပက္ခန္ဓာဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုဒေပ်၏။

တတ္ထ၊ ထို အတိတာနာဂတ ပစ္စုပ္ပန် အစရှိသော မာတိကာ၌။ အတိတံ၊ အတိတ်ဖြစ်သော။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ ကတမံ၊ အဘယ်နည်း။ ယံ ရူပံ၊ အကြင်ရုပ်ကို။ (သင်္ဂဟိတံ ဌ္ဍိစပ်။) ဝါ၊ သည်။ (အတိတံ စသည်ဌ္ဍိစပ်။) [အတိတံမှစ၍ ဝိဂတံ တိုင်အောင် ဓမ္မသင်္ဂဟိတပါဠိတော်နိဿယ အတိတတိကနိဒ္ဒေသနှင့်တူပြီ။ ဧကဝုဇ် ဗဟုဝုဇ်သာ ကွဲ၏။] အတိတံ၊ လွန်ပြီးသည်။ (ဟုတွာ၊ ၍။) အတိတံသေန၊ အတိတ်အဘို့၌။ သင်္ဂဟိတံ၊ သိမ်းယူရေတွက်အပ်ပြီ။ (တံ ရူပံ၊ သည်။) စတ္တာ-ရော၊ ကုန်သော။ မဟာဘူတာ စ၊ မဟာဘူတ်တို့၎င်း။ စတုန္နံ၊ ကုန်သော။ မဟာ-ဘူတာနံ၊ တို့ကို။ ဥပါဒါယရူပံစ၊ စွဲယူ၍ဖြစ်သော ရုပ်၎င်းတည်း။ ဣဒံ၊ ဤရုပ် အပေါင်းကို။ အတိတံ၊ အတိတ်ဖြစ်သော။ ရူပံ၊ ရုပ်ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။

တတ္ထ ကတမံ ရူပံ အနာဂတံ၊ ယံ ရူပံ၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ [အဘေတံမှစ၍ အသမုဋ္ဌိတံတိုင်အောင် ဓမ္မသင်္ဂဟိတပါဠိတော်နိဿယ ဥပ္ပန္နတိကနိဒ္ဒေသနှင့်တူပြီ။] အနာဂတံ၊ သည်။ (ဟုတွာ၊ ၍။) အနာဂတံသေန၊ ၌။ သင်္ဂဟိတံ၊ ပြီ။ (တံရူပံ၊ ဟူသည်။) စတ္တာရော၊ ပေ။ ဥပါဒါယရူပံစ၊ ၎င်းတည်း။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ရူပံ အနာဂတံ။

တတ္ထ ကတမံ ရူပံ ပစ္စုပ္ပန္နံ။ ယံ ရူပံ၊ သညံ။ ဝါ၊ ကျိ။ [ဇာတံမှစ၍ သမုဋ္ဌိတံ တိုင်အောင် မဗ္ဗသင်္ဂဏီပိဋတော်နိဿယ ဥပ္ပန္နတိကနိဒ္ဒေသနှင့် တူပြီ။ ဧကဝုဏ် ဗဟုဝုဏ်သာကွဲ၏။] ပစ္စုပ္ပန္နံ၊ သညံ။ (ဟုတွာ၊ ရှိ။) ပစ္စုပ္ပန္နံသေန၊ ဌံ။ သင်္ဂဟိတံ၊ ၏။ (တံ ရူပံ၊ ဟူသည်။) စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ ပေ။ ဥပါဒါယရူပံစ၊ ၎င်းတည်း။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ရူပံ ပစ္စုပ္ပန္နံ။ [အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓနိဒ္ဒေသတို့သည် မဗ္ဗသင်္ဂဏီပိဋတော်နိဿယ နိက္ခေပကဏ္ဍ အဇ္ဈတ္တတိကနိဒ္ဒေသနှင့်တူပြီ။ ဧကဝုဏ် ဗဟုဝုဏ်သာကွဲ၏။]

တတ္ထ ကတမံ ရူပံ ဩဠာရိကံ။ စက္ခာယတနံ၊ ၎င်း။ ပေ။ ဖောဠဗ္ဗာယတနံ၊ ၎င်းတည်း။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ရူပံ ဩဠာရိကံ။ ...[သုခုမနိဒ္ဒေသလည်း လွယ်ပြီ။]

တတ္ထ ကတမံ ရူပံ ဟိနံ။ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ၊ တို့၏။ [ဋီကာအလို “ထိုထို သတ္တဝါတို့သည်” ဟု ပေးပါ။] ဥညာတံ၊ အောက်တန်းစားဟု အသိအမှတ်ပြုအပ် သော။ အဝညာတံ၊ ရွတ်ချ၍ သိအပ်သော။ ဟိဋ္ဌိတံ၊ စွန့်ပစ်အပ်သော။ (တနည်း) ဟိဋ္ဌိတံ၊ စက်ဆုပ်အပ်သော။ ပရိဘူတံ၊ လွှမ်းမိုးအပ်သော။ အစိတ္တိကတံ၊ စိတ် ကဲ့သို့ မပြုအပ်သော။ ဝါ၊ အလေးဂရု မပြုအပ်သော။ ဟိနံ၊ ယုတ်ညံ့သော။ ဟိန- မတံ၊ ယုတ်ညံ့၏ဟု သိအပ်သော။ ဟိနသမ္ပတံ၊ ယုတ်ညံ့၏ဟု သမုတ်အပ်သော။ ဝါ၊ ယုတ်ညံ့သော သတ္တဝါတို့သည် အကောင်းဟု အသိအမှတ်ပြုအပ်သော။ အနိဋ္ဌံ၊ မချစ်မနှစ်သက်အပ်သော။ အကန္တံ၊ အလိုမရှိအပ်သော။ (ကမု-ဓာတ်) ဝါ၊ အသရေမရှိသော။ အမနာပံ၊ စိတ်၌ မသက်ရောက်စေအပ်သော။ ဝါ၊ စိတ်၌ မသွင်းထားအပ်သော။ (တနည်း) အမနာပံ၊ စိတ်ကို မတိုးပွားစေတတ်သော။ ယံ ရူပံ၊ သညံ။ (အတ္ထိ၊ ၏။ တံ ရူပံ၊ ထိုရုပ်ဟူသည်။) ရူပါ၊ ရူပါရုံတို့၎င်း။ ပေ။ ဖောဠဗ္ဗာ၊ တို့၎င်းတည်း။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ရူပံ ဟိနံ။

တတ္ထ ကတမံ ရူပံ ပဏီတံ။ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ၊ တို့၏။ အနုညာတံ၊ အောက်တန်းစားဟု အသိအမှတ်မပြုအပ်သော။ အနဝညာတံ၊ ရွတ်ချ၍ မသိအပ် သော။ အဟိဋ္ဌိတံ၊ မစွန့်ပစ်အပ်သော။ (တနည်း) အဟိဋ္ဌိတံ၊ မစက်ဆုပ်အပ် သော။ အပရိဘူတံ၊ မလွှမ်းမိုးအပ်သော။ အစိတ္တိကတံ၊ စိတ်မဟုတ်သော်လည်း စိတ်ကဲ့သို့ပြုအပ်သော။ ဝါ၊ အလေးဂရုပြုအပ်သော။ ပဏီတံ၊ မွန်မြတ်သော။ ပဏီတမတံ၊ မွန်မြတ်၏ဟု သိအပ်သော။ ပဏီတသမ္ပတံ၊ မွန်မြတ်၏ဟု သမုတ် အပ်သော။ ဝါ၊ မြင့်မြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အကောင်းဟု အသိအမှတ်ပြုအပ် သော။ ဣဋ္ဌံ၊ ချစ်မြတ်နိုးအပ်သော။ ကန္တံ၊ အလိုရှိအပ်သော။ ဝါ၊ အသရေ ရှိသော။ မနာပံ၊ စိတ်၌ သက်ရောက်စေအပ်သော။ ဝါ၊ စိတ်၌ သွင်းထားအပ် သော။ (တနည်း) မနာပံ၊ စိတ်ကိုတိုးပွားစေတတ်သော။ ယံ ရူပံ၊ သညံ။ (အတ္ထိ၊ ၏။ တံ ရူပံ၊ ဟူသည်။) ရူပါ၊ တို့၎င်း။ ပေ။ ဖောဠဗ္ဗာ၊ တို့၎င်းတည်း။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ရူပံ ပဏီတံ။ဝါ ပန၊ သည်သာ မကသေး။ တံ တံ ရူပံ၊ ထိုထိုရုပ်ကို။

ဥပါဒါယုပါဒါယ၊ ဉာဏ်ဖြင့်ကပ်ယူ၍ ကပ်ယူ၍။ ဝါ၊ ထောက်စာ၍ ထောက်စာ၍။ ဟိနံ၊ ယုတ်ညံ့သော။ ရူပံ၊ ရုပ်ကို၎င်း။ ပဏိတံ၊ မွန်မြတ်သော။ (ရူပံ၊ ရုပ်ကို၎င်း။) ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်ထိုက်၏။

တတ္ထ ကတမံ ရူပံ ဒူရေ။ ဣတ္ထိန္ဒြိယံ၊ ဣတ္ထိန္ဒြေ၎င်း။ ပေ။ ကဗဠိကာရော အာဟာရော၊ ကဗဠိကာရာဟာရ၎င်းတည်း။ [ဤနေရာ၌ “ဣဒံ ဝုစ္စတိ ရူပံ ဒူရေ” ဟု နိဂုံးအုပ်သင့်သော်လည်း မအုပ်သေးပုံကို သတိပြုခဲ့ပါ။ အဋ္ဌကထာ၌ ရှင်းပြလိမ့်မည်။] ဝါ ပန၊ သည်သာမကသေး။ အညဗ္ဗိ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော သုခုမရုပ်တို့မှ အခြားလည်းဖြစ်သော။ အနာသန္ဓေ၊ အနီးမဟုတ်သော အရပ်၌။ အနုပကဋ္ဌေ၊ မကပ်သောအရပ်၌။ ဒူရေ၊ ဝေးသောအရပ်၌။ အသန္တိကေ၊ မနီးသောအရပ်၌။ ယံ ရူပံ၊ သည်။ (အတ္ထိ၊ ၏။ တံ ရူပံ၊ ၎င်းတည်း။) ဣဒံ ရူပံ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော ရုပ်ကို။ ဝါ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသော သရုပ်အရ ထုတ်ပြအပ်ပြီးသော သုခုမရုပ်၊ ယံ ဝါ ပနကရုပ်ကို။ ဒူရေ၊ ဒူရရုပ်ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။

တတ္ထ ကတမံ ရူပံ သန္တိကေ။ စက္ခာယဘနံ၊ စက္ခာယတန၎င်း။ ပေ။ ဖောဠဗ္ဗာယတနံ၊ ဖောဠဗ္ဗာယတန၎င်းတည်း။ ဝါ ပန၊ သည်သာမကသေး။ အညဗ္ဗိ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော သရုပ်အရ ထုတ်ပြအပ်ပြီးသောရုပ်တို့မှ အခြားလည်းဖြစ်သော။ အာသန္ဓေ၊ နီးသောအရပ်၌။ ဥပကဋ္ဌေ၊ ကပ်သောအရပ်၌။ အဝိဒူရေ၊ မဝေးသောအရပ်၌။ ယံ ရူပံ၊ သည်။ (အတ္ထိ၊ ၏။ တံ ရူပံ၊ ၎င်းတည်း။) ဣဒံ ရူပံ၊ ဤ ရုပ်ကို။ ဝါ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသောသရုပ်အရ ထုတ်ပြအပ်ပြီးသော ဩဋ္ဌာရိကရုပ်၊ ယံဝါပနကရုပ်ကို။ သန္တိကေ၊ သန္တိကေချပ်ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။....ဝါပန၊ သည်သာမကသေး။ တံ တံ ရူပံ၊ ထိုထိုရုပ်ကို။ ဥပါဒါယုပါဒါယ၊ ဉာဏ်ဖြင့် ကပ်ယူ၍ ကပ်ယူ၍။ ဝါ၊ ထောက်စာ၍ ထောက်စာ၍။ ဒူရေ၊ ဌံ။ (ပဝတ္ထံ၊ သော။) ရူပံ၊ ကို၎င်း။ သန္တိကေ၊ ဌံ။ (ပဝတ္ထံ၊ သော။ ရူပံ၊ ကို၎င်း။) ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်ထိုက်၏။

ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသ။ ။တတ္ထ၊ ထိုင်းပါးသော ခန္ဓာတို့တွင်။ ကတမော၊ အဘယ်တရားအစသည်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓမည်သနည်း။ အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာ၊ ဖြစ်သော။ အဇ္ဈတ္တာဝါ၊ မူလည်းဖြစ်သော။ ဗဟိဒ္ဓါဝါ၊ သော။ ဩဋ္ဌာရိကာ ဝါ၊ သော။ သုခုမာ ဝါ၊ သော။ ဟိနာ ဝါ၊ သော။ ပဏိတာ ဝါ၊ သော။ ယာ၊ အကြင်ဝေဒနာသည်။ ဒူရေ၊ ဌံ။ (ဟောတိ၊ ၏။ သာဝါ၊ ထိုဒူရေ ဝေဒနာမူလည်း ဖြစ်သော။ ယာ၊ အကြင် ဝေဒနာသည်။) သန္တိကေ၊ ဌံ။ (ဟောတိ၊ ၏။) (သာ)ဝါ၊ ထိုသန္တိကေဝေဒနာမူလည်းဖြစ်သော။ [အဇ္ဈတ္တသည်ပင် ဒူရသန္တိက ၂ မျိုး၊ ဗဟိဒ္ဓသည်ပင်လည်း ဒူရသန္တိက ၂-မျိုး ရှိသောကြောင့် “ယာ ဒူရေ သန္တိကေဝါ” ဟု ပါဠိအသုံးတမျိုး ပြောင်း၍သုံးသည်။] ယာကာစိ၊ အမှတ်မရှိ ကြွင်းမဲ့ဥဿုံ အလုံးစုံသော။ ဝေဒနာ၊ သည်။ (အတ္ထိ၊ ၏။)

တံ၊ ထိုအလုံးစုံသောဝေဒနာကို။ ကေဠ၊ တပေါင်းတည်း။ အဘိသညဟိတွာ၊ ဉာဏ်ဖြင့်ရှေးရှု ကောင်းစွာဆောင်ရွက်။ အဘိသမ္ဘိပိတွာ၊ ချုံး၍။ အယံ၊ ဤဝေဒနာ အစုကို။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။

တတ္ထ၊ ထို အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန် အစရှိသော မာတိကာ၌။ အတိတာ၊ သော။ ဝေဒနာ၊ သည်။ ကတမာ၊ နည်း။ ယာ ဝေဒနာ၊ ကို။ (သင်္ဂဟိတာ၌စပ်။) ဝါ၊ သည်။ (အတိတာ စသည်၌စပ်။) [အတိတာမှစ၍ ဝိဂတာတိုင်အောင် တူပြီ။] အတိတာ၊ သည်။ (ဟုတွာ၍။) အတိတံသေန၊ ၌။ သင်္ဂဟိတာပြီ။ (သာ ဝေဒနာ၊ ဟူသည်။) သုခါ၊ သုခဖြစ်သော။ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာ၎င်း။ ဒုက္ခာ၊ သော။ ဝေဒနာ၊ ၎င်း။ အဒုက္ခမသုခါ၊ သော။ ဝေဒနာ၊ ၎င်းတည်း။ အယံ၊ ဤဝေဒနာ အပေါင်းကို။ အတိတာ၊ သော။ ဝေဒနာ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။ [အနာဂတာစသည် ၌လည်း နည်းတူ။]

တတ္ထ၊ ၌။ ဩဋ္ဌာရိကာ၊ ဖြစ်သော။ ဝေဒနာ၊ သည်၎င်း။ သုခမာ၊ ဖြစ်သော။ (ဝေဒနာ၊ သည်၎င်း။) ကတမာ၊ နည်း။ အကုသလာ၊ အကုသိုလ်ဖြစ်သော။ ဝေဒနာ၊ သည်။ ဩဋ္ဌာရိကာ၊ ဩဋ္ဌာရိကတည်း။ ဝါ၊ ကြမ်းတမ်းသောဝေဒနာ တည်း။ ကုသလာဗျာကတာ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ ဝေဒနာ၊ တို့သည်။ သုခမာ၊ တို့တည်း။ ဝါ၊ သိမ်မွေ့သောဝေဒနာတို့တည်း။ ကုသလာကုသလာ၊ ကုန်သော။ ဝေဒနာ၊ တို့သည်။ ဩဋ္ဌာရိကာ၊ တို့တည်း။ ဝါ၊ တည်း။ အဗျာကတာ၊ သော။ ဝေဒနာ၊ သည်။ သုခမာ၊ တည်း။ ဝါ၊ တည်း။ ဒုက္ခာ၊ သော။ ဝေဒနာ၊ သည်။ ဩဋ္ဌာရိကာ၊ တည်း။ ဝါ၊ တည်း။ သုခါ၊ လည်းဖြစ်သော။ အဒုက္ခမသုခါ၊ စ၊ လည်းဖြစ်သော။ ဝေဒနာ၊ သည်။ သုခမာ၊ တည်း။ ဝါ၊ တည်း။ သုဒုက္ခာ၊ သော။ ဝေဒနာ၊ သည်။ ဩဋ္ဌာရိကာ၊ တည်း။ ဝါ၊ တည်း။ အဒုက္ခမသုခါ၊ သော။ ဝေဒနာ၊ သည်။ သုခမာ၊ တည်း။ ဝါ၊ တည်း။ အသမာပန္နဿ၊ သမာပတ်မဝင် စားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝေဒနာ၊ သည်။ ဩဋ္ဌာရိကာ၊ တည်း။ ဝါ၊ တည်း။ သမာပန္နဿ၊ သမာပတ်ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝေဒနာ၊ သည်။ သုခမာ၊ တည်း။ ဝါ၊ တည်း။ သာသဝါ၊ အာသဝေါနှင့်တကွဖြစ်သော။ ဝေဒနာ၊ သည်။ ဩဋ္ဌာရိကာ၊ တည်း။ ဝါ၊ တည်း။ အနာသဝါ၊ အာသဝေါမရှိသော။ ဝေဒနာ၊ သည်။ သုခမာ၊ တည်း။ ဝါ၊ တည်း။ ဝါပန၊ သေး။ တံတံ ဝေဒနံ၊ ကို။ ဥပါဒါယုပါဒါယ၊ ၍။ ဝါ၊ ၍။ ဩဋ္ဌာရိကာ၊ သော။ ဝေဒနာ၊ ကို၎င်း။ သုခမာ၊ သော။ (ဝေဒနာ၊ ကို၎င်း။) ဒဠဗ္ဗာ၊ မှတ်ထိုက်၏။ [တိန ပဏီတနိဒ္ဒေသ၌လည်း နည်းတူ။]

တတ္ထ ကတမာ ဝေဒနာ ဒူရေ။ အကုသလာ၊ အကုသိုလ်ဖြစ်သော။ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာသည်။ ကုသလာ ဗျာကတာဟိ၊ ကုသိုလ် အဗျာကတဖြစ်ကုန်သော။ ဝေဒနာဟိ၊ ဝေဒနာတို့မှ။ ဒူရေ၊ ဝေး၏။ ကုသလာဗျာကတာ၊ ကုန်သော။

ဝေဒနာ၊ တို့သည်။ အကုသလာယ၊ သော။ ဝေဒနာယ၊ မှ။ ဒုရေ၊ ဇီ။ ကုသ-
လာ၊ သော။ ဝေဒနာ၊ သည်။ အကုသလာဗျာကတာဟိ၊ ကုန်သော။ ဝေဒနာ-
ဟိ၊ တို့မှ။ ဒုရေ၊ ဇီ။ အကုသလာဗျာကတာ၊ ကုန်သော။ ဝေဒနာ၊ တို့သည်။
ကုသလာယ၊ သော။ ဝေဒနာယ၊ မှ။ ဒုရေ၊ ဝေဒဇီ။ အဗျာကတာ၊ သော။
ဝေဒနာ၊ သည်။ ကုသလာ ကုသလာဟိ၊ ကုန်သော။ ဝေဒနာဟိ၊ တို့မှ။ ဒုရေ၊
ဇီ။ ကုသလာ ကုသလာ၊ ကုန်သော။ ဝေဒနာ၊ တို့သည်။ အဗျာကတာယ၊
သော။ ဝေဒနာယ၊ မှ။ ဒုရေ၊ ဇီ။ ဒုက္ခာ၊ သော။ ဝေဒနာ၊ သည်။
သုခါယ စ၊ လည်းဖြစ်သော။ အဒုက္ခမသုခါယစ၊ လည်းဖြစ်သော။ ဝေဒနာဟိ၊
တို့မှ။ ဒုရေ၊ ဇီ။ သုခါ စ၊ လည်းဖြစ်သော။ အဒုက္ခမသုခါ စ၊ လည်းဖြစ်သော။
ဝေဒနာ၊ တို့သည်။ ဒုက္ခာယ၊ သော။ ဝေဒနာယ၊ မှ။ ဒုရေ၊ ဇီ။ သုခါ၊
သော။ ဝေဒနာ၊ သည်။ ဒုက္ခာယစ၊ လည်းဖြစ်သော။ အဒုက္ခမသုခါယစ၊
လည်းဖြစ်သော။ ဝေဒနာဟိ၊ တို့မှ။ ဒုရေ၊ ဇီ။ ဒုက္ခာစ၊ လည်းဖြစ်သော။
အဒုက္ခမသုခါစ၊ လည်းဖြစ်သော။ ဝေဒနာ၊ တို့သည်။ သုခါယ၊ သော။
ဝေဒနာယ၊ မှ။ ဒုရေ၊ ဇီ။ အဒုက္ခမသုခါ၊ သော။ ဝေဒနာ၊ သည်။ သုခ-
ဒုက္ခာဟိ၊ ကုန်သော။ ဝေဒနာဟိ၊ တို့မှ။ ဒုရေ၊ ဇီ။ သုခဒုက္ခာ၊ ကုန်သော။
ဝေဒနာ၊ တို့သည်။ အဒုက္ခမသုခါယ၊ သော။ ဝေဒနာယ၊ မှ။ ဒုရေ၊ ဇီ။
အသမာပန္နဿ၊ သမာပတ်မဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝေဒနာ၊ သည်။
သမာပန္နဿ၊ သမာပတ်ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝေဒနာယ၊ မှ။ ဒုရေ၊ ဇီ။
သမာပန္နဿ၊ ဇီ။ ဝေဒနာ၊ သည်။ အသမာပန္နဿ၊ ဇီ။ ဝေဒနာယ၊ မှ။
ဒုရေ၊ ဇီ။ သာသဝါ၊ အာသဝေါနှင့်တကွဖြစ်သော။ ဝေဒနာ၊ သည်။ အနာ-
သဝါယ၊ အာသဝေါမရှိသော။ ဝေဒနာယ၊ မှ။ ဒုရေ၊ ဇီ။ အနာသဝါ၊ သော။
ဝေဒနာ၊ သည်။ သာသဝါယ၊ သော။ ဝေဒနာယ၊ မှ။ ဒုရေ၊ ဇီ။ အယံ ဝုစ္စတိ
ဝေဒနာ ဒုရေ။ [သန္တိကေ နိဒ္ဒေသနှင့်တကွ “တံ တံ ဝါ ပန” စသော ပါဠိတို့
လွယ်ပြီ။]

သညာက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသ။ ။ [တတ္ထ ကတမော သညာက္ခန္ဓောမှစ၍ အတိတံ-
သေန သင်္ဂဟိတာတိုင်အောင် လွယ်ပြီ။] (သာ သညာ၊ ထိုသညာဟူသည်။)
စက္ခုသမ္ပဿဇာ၊ စက္ခုဝတ္ထု၌မှီသော သမ္ပဿကြောင့် ဖြစ်သော။ ဝါ၊ စက္ခု-
ဝတ္ထု၌ မှီသော သမ္ပဿ၌ ဖြစ်သော။ သညာ၊ သညာ၎င်း။ ပေ။ ကာယ-
သမ္ပဿဇာ၊ သော။ သညာ၊ ၎င်း။ မနောသမ္ပဿဇာ၊ မနောသမ္ပဿကြောင့်
ဖြစ်သော။ ဝါ၊ ၌ ဖြစ်သော။ သညာ၊ ၎င်းတည်း။ အယံ ဝုစ္စတိ သညာ
အတိတာ။ [အနာဂတ နိဒ္ဒေသမှစ၍ ဗဟိဒ္ဓနိဒ္ဓေသတိုင်အောင် လွယ်ပြီ။]

တတ္ထ ကတမာ သညာ ဩဋ္ဌာရိကာ သုခုမာ။ ပဋိသမ္ပဿဇာ၊ ပဉ္စဝတ္ထု
ပဉ္စာရုံတို့၏ ထိခိုက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော သမ္ပဿကြောင့်ဖြစ်သော။ ဝါ၊ ၌ဖြစ်
သော။ သညာ၊ သည်။ ဩဋ္ဌာရိကာ၊ ဇီ။

အဓိဝစနသမ္ပဿဇာ၊ (၁) သဒ္ဓါကိုစွဲ၍ ဖြစ်သော အရူပက္ခန္ဓာတို့ကြောင့် ဖြစ်သော သမ္ပဿကြောင့်ဖြစ်သော။ ဝါ၊ ခွဲဖြစ်သော။ (တနည်း) အဓိဝစနသမ္ပဿဇာ၊ (၂) နာမည်နှင့်စပ်သော အရူပက္ခန္ဓာတို့ကြောင့်ဖြစ်သော သမ္ပဿကြောင့်ဖြစ်သော။ ဝါ၊ ခွဲဖြစ်သော။ (တနည်း) အဓိဝစနသမ္ပဿဇာ၊ (၃) အနက်နှင့်စပ်သော နာမည်ရှိသော အရူပက္ခန္ဓာတို့ကြောင့်ဖြစ်သော သမ္ပဿကြောင့်ဖြစ်သော။ ဝါ၊ ခွဲဖြစ်သော။

(တနည်း) အဓိဝစနသမ္ပဿဇာ၊ (၄) သဒ္ဓါကိုစွဲ၍ဖြစ်သော သမ္ပဿကြောင့် ဖြစ်သော။ ဝါ၊ ခွဲဖြစ်သော။ (တနည်း) အဓိဝစနသမ္ပဿဇာ၊ (၅) နာမည်နှင့် စပ်သော သမ္ပဿကြောင့်ဖြစ်သော။ ဝါ၊ ခွဲဖြစ်သော။ (တနည်း) အဓိဝစနသမ္ပဿဇာ၊ (၆) အနက်နှင့်စပ်သော နာမည်ရှိသော သမ္ပဿကြောင့်ဖြစ်သော။ ဝါ၊ ခွဲဖြစ်သော။

(တနည်း) အဓိဝစနသမ္ပဿဇာ၊ (၇) အနက်နှင့်စပ်သော နာမည်ဖြင့် သိထိုက်သော သမ္ပဿကြောင့်ဖြစ်သော။ ဝါ၊ ခွဲဖြစ်သော။ သညာ၊ သည်။ သုခုမာ၊ ၏။ [ဤသညာက္ခန္ဓာနိဋ္ဌေသ၌ ကြွင်းသော ပါဠိတော်များသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာနိဋ္ဌေသနှင့် တူပြီ။]

သင်္ခါရက္ခန္ဓာနိဋ္ဌေသ [လွယ်ပြီ။]

ဝိညာဏက္ခန္ဓာနိဋ္ဌေသ [လွယ်ပြီ။]

သုတ္တန္တဘာဇနိယ ပြီး၏။

အဓိဝစနသမ္ပဿဇာ။ ။ (၁) ဝစနံ အဓိကိစ္စ ပဝတ္တာ။ (၂) ဝစနာဓိနာ ဝါ အရူပက္ခန္ဓာ၊ (၃) အဓိဝစနံ ဝါ ဧတေသံ အတ္တိတိ အဓိဝစနာတိ ဝုစ္စန္တိ၊ တတော+ဇော သမ္ပဿော အဓိဝစနသမ္ပဿော။ ပေ။ တတော တသ္မိံ ဝါ+ဇောတာ အဓိဝစနသမ္ပဿဇာ၊ ... ဤမူလဋီကာအဖွင့်ကို ကြည့်၍ ပဌမ ၃-နည်း အနက်ပေးပါသည်။

အဓိဝစနသမ္ပဿဇာ။ ။ သမ္ပဿောယေဝ ဝါ ယထာဂုတ္တေဟိ အတ္တေဟိ အဓိဝစနော စ + သမ္ပဿော စာတိ အဓိဝစနသမ္ပဿော။ ထို့နောက် သမ္ပဿနှင့် ဇတို့တုံပုံမှာ ရှေ့အတိုင်း ဖြစ်၏။ ဤအဖွင့်၌ အဓိဝစနနှင့် သမ္ပဿပုဒ်တို့ကို အရတူ ဖွင့်ထား၏။ ဤနည်းအတိုင်း နိဿယ၌ ဒုတိယ ၃-နည်းပေးပါသည်။

အဓိဝစနသမ္ပဿဇာ။ ။ အဓိဝစနဝိညေယျော ဝါ သမ္ပဿော အဓိဝစနသမ္ပဿော။ ထို့နောက် သမ္ပဿနှင့် ဇပုဒ်တို့တုံပုံမှာ ပဌမနည်းအတိုင်းတည်း။ ဤအဖွင့်ကိုကြည့်၍ (၇) နံပါတ် တနည်းပေးရသည်။ မူလဋီကာဖွင့်ပုံ အဓိပ္ပါယ်ကို နိဿယ၌ ကြည့်ပါ။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယ

ရူပက္ခန္ဓနိဋ္ဌေသ။ ။[ဤ အဘိဓမ္မဘာဇနီယ ရူပက္ခန္ဓနိဋ္ဌေသ၏ အနက် များသည် ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော် ရူပကဏ္ဍနိဿယနှင့် တူပြီ။]

ဝေဒနာက္ခန္ဓနိဋ္ဌေသ။ ။တတ္ထ၊ ထို ငါးပါးသောခန္ဓာတို့တွင်။ ကတမော၊ အဘယ်တရားအစုသည်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ မည်သနည်း။ ဧကဝိဓေန၊ တပါးသော အဖို့အစုအားဖြင့်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ သည်။ (အတ္ထိ၊ ၏။) ဖဿသမ္ပယုတ္တော၊ ဖဿနှင့်အညီအမျှ ကျေပျိဒတာ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့်ယှဉ်သော။ (ဝေဒနာ-က္ခန္ဓော၊ တည်း။)

ဒုဝိဓေန ဝေဒနာက္ခန္ဓော။ သဟေတုကော၊ သဟေတုကဝေဒနာက္ခန္ဓာသည်။ အတ္ထိ။ အဟေတုကော၊ အဟေတုကဝေဒနာက္ခန္ဓာသည်။ အတ္ထိ။

တိဝိဓေန ဝေဒနာက္ခန္ဓော။ ကုသလော၊ ကုသလဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သည်။ အတ္ထိ။ ပေ။ အဗျာကတော၊ သည်။ အတ္ထိ။

စတုဗ္ဗိဓေန ဝေဒနာက္ခန္ဓော။ ကာမာဝစရော၊ ကာမာဝစရဖြစ်သောဝေဒနာ-က္ခန္ဓာသည်။ အတ္ထိ။ ပေ။ အပရိယာပန္နော၊ သည်။ အတ္ထိ။

ပဉ္စဝိဓေန ဝေဒနာက္ခန္ဓော။ သုခိန္ဒြိယံ၊ သုခိန္ဒြေသည်။ အတ္ထိ။ ပေ။ ဧဝံ ဤသို့လျှင်။ ပဉ္စဝိဓေန၊ ငါးပါးသော အဖို့အစုအားဖြင့်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ သည်။ အတ္ထိ။

ဆဗ္ဗိဓေန ဝေဒနာက္ခန္ဓော။ စက္ခုသမ္ပယုတော၊ စက္ခုသမ္ပယုတကြောင့်ဖြစ်သော။ ဝါ၊ စက္ခုသမ္ပယုတဖြစ်သော။ ဝေဒနာ၊ ၎င်း။ ပေ။ မနောသမ္ပယုတော၊ သော။ ဝါ၊ သော။ ဝေဒနာ၊ ၎င်းတည်း။ ဧဝံ ဆဗ္ဗိဓေန ဝေဒနာက္ခန္ဓော။ [သတ္တ-ဝိဓေန လွယ်ပြီ။]

အဋ္ဌဝိဓေန ဝေဒနာက္ခန္ဓော။ ပေ။ ကာယသမ္ပယုတော၊ သော။ ဝါ၊ သော။ ဝေဒနာ၊ သည်။ သုခါ၊ သုခဝေဒနာသည်။ အတ္ထိ။ ဒုက္ခော၊ သည်။ အတ္ထိ။ မနောဓာတုသမ္ပယုတော၊ သော။ ဝါ၊ သော။ ဝေဒနာ၊ ၎င်း။ မနောဝိညာဏ-ဓာတုသမ္ပယုတော၊ သော။ ဝါ၊ သော။ ဝေဒနာ၊ ၎င်းတည်း။ ဧဝံ အဋ္ဌဝိဓေန ဝေဒနာက္ခန္ဓော။

နဝဝိဓေန ဝေဒနာက္ခန္ဓော။ ပေ။ မနောဝိညာဏဓာတုသမ္ပယုတော၊ သော။ ဝါ၊ သော။ ဝေဒနာ၊ သည်။ ကုသလော၊ ကုသလ်ဝေဒနာသည်။ အတ္ထိ။ အကု-သလော၊ သည်။ အတ္ထိ။ အဗျာကတော၊ သည်။ အတ္ထိ။ ဧဝံ နဝဝိဓေန ဝေဒ-နာက္ခန္ဓော။ [ဒသဝိဓေန လွယ်ပြီ။ သဟေတုကဒုက္ခကို မူထားသောကြောင့် “ဒုကမူလကဝါရ”ဟု ခေါ်သည်။]

အမှာ။ ။နောက်ဝါရတို့၌ သဟေတုကဒုက်ကိုချည်း မူတည်၍ တိဝိဓ နေရာဝယ် ဝိပါကတိက်ကို သွင်းသော တဝါရ၊ ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယတိက်ကို သွင်းသော တဝါရ—ဤသို့စသည်ဖြင့် တိက်အပြောင်းအလဲ ရှိသလောက် ဝါရ အပြောင်းအလဲရှိပုံကို၎င်း၊ သဟေတုကဒုက် နေရာဝယ် ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုက်ကို မူတည်၍ ကုသလတိက် စသည်ကို သွင်းရသော ဝါရများကို၎င်း သိပါ။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဒုကမူလကဝါရများကို ခွဲထွင်သိပါလေ။ [ဒုကမူလက ပြီး၏။]

တိကမူလက။ ။ကေဝိဓေန ဝေဒနာက္ခန္ဓော။ပေ။ အတ္ထိ အဗျာကတော တိုင်အောင် တိဝိဓ ပြီး၏။ စတုဗ္ဗိဓ စသည်ကိုလည်း ပေယျာလဖော်၍ ဆိုပါ။ ဤ စတုဗ္ဗိဓမှစ၍ ဒသဝိဓဆုံးမှ တိကမူလကဝါရ ပြီးသည်ဟု မှတ်ပါ။ ဤ၌ တိက မူလကဟု ဆိုသော်လည်း တိကကို ရွှေ့ကထားသည် မဟုတ်၊ ဒုဝိဓပြီးမှ တိကကို ဟောတော်မူသည်။ ဤသို့ ဟောတော်မူပုံကို သဘောပေါက်လျှင် အနက်ပေးပုံ ကိုလည်း နားလည်လောက်ပြီဖြစ်၍ မရေးတော့ပြီ။ [တိကမူလက ပြီးပြီ။]

ဥဘတောဝဇ္ဇက။ ။[တိက်၊ ဒုက် ၂-ပါးတို့ကို တိုးခဲ့၍ ဟောတော်မူ အပ်သော ဝါရအပေါင်းသည် ဥဘတောဝဇ္ဇက မည်၏။ ပါဠိတော်ကိုကြည့်၍ ရှေးရှေး ဒုက်တိက်တို့ကို ထပ်၍ဟောတော်မမူဘဲ နောက်နောက် ဒုက်တိက် များကို တိုးခဲ့၍ ဟောတော်မူပုံကို သတိပြုပါ။] ဥဘတောဝဇ္ဇက ပြီး၏။

ဗဟုဝိဓ။ ။[ဗဟုဝိဓဝါရ အားလုံးလွယ်ပြီ၊ အဋ္ဌကထာကိုကြည့်၍ ဝါရ အပြားကို သိပါ။]

[သညာက္ခန္ဓနိဓ္ဓေသ စသည်တို့ လွယ်ပြီ။]
အဘိဓမ္မဘာဇနိယ ပြီး၏။

ပုညာပုစ္ဆကနည်း

ပုည၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ ခန္ဓာတို့ဟူသည်။ ရူပက္ခန္ဓော၊ ၎င်း။ပေ။ ဝိညာ-
ဏက္ခန္ဓော၊ ၎င်းတည်း။ ပဉ္စန္ဒ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာနံ၊ တို့တွင်။ ကတိ၊ အဘယ်မျှသော
ခန္ဓာတို့သည်။ ကုသလာ၊ ကုသိုလ်တို့နည်း။ ကတိ၊ တို့သည်။ အကုသလာ၊ တို့နည်း။
ကတိ၊ တို့သည်။ အဗျာကတော၊ တို့နည်း။ပေ။ ကတိ၊တို့သည်။ သရဏာ၊ သရဏ
တို့နည်း။ ကတိ၊ တို့သည်။ အရဏာ၊ တို့နည်း။(ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။)

တိက။ ။ရူပက္ခန္ဓော၊ သည်။ အဗျာကတော၊ တည်း။ စတ္တာရော၊ ကုန်
သော။ ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ သိယာ၊ အချို့တို့သည်။ ကုသလာ၊ တို့တည်း။ သိယ
အကုသလာ။ သိယာ၊ အဗျာကတော။ ဧဝံ၊ ၂-ပါးကုန်သော။ ခန္ဓော၊ ရူပက္ခန္ဓာ
ဝေဒနာက္ခန္ဓာတို့ကို။ “သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ”တိပိ၊ သုခါယ ဝေဒနာယ
သမ္ပယုတ္တာတို့ဟူ၍လည်း။ န ဝတ္တဗျာ၊ မဟောထိုက်ကုန်။ “ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ

သမ္ပယုတ္တာ”တိပိ၊ တို့ဟူ၍လည်း။ (န ဝတ္ထဗ္ဗာ)။ “အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ”တိပိ၊ တို့ဟူ၍လည်း။ (န ဝတ္ထဗ္ဗာ)။ တယော၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ သညာက္ခန္ဓာ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့သည်။ သိယာ၊ အချို့သော သုခ သဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၆၃-ပါးတို့သည်။ သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ။ သိယာ၊ အချို့သော ဒုက္ခသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၃-ပါးတို့သည်။ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ။ သိယာ၊ အချို့သော ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ၅၅-ပါးတို့သည်။ အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ။ [ဤသို့ စသည်ဖြင့် မာတိကာ အရ ကောက်ကိုကြည့်၍ အနက်ပေးပါ။] စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ သိယာ၊ တို့သည်။ သရဏာ၊ တို့တည်း။ သိယာ၊ တို့သည်။ အရဏာ၊တို့တည်း။ (ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။)

ပဉ္စာပုစ္ဆကံ၊ ပဉ္စာပုစ္ဆကနည်းသည်။ (နိဋ္ဌိတံ)။

ခန္ဓဝိဘင်္ဂေါ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတော၊ ပြီ။

အာယတနဝိဘင်္ဂနိဿယ

သုတ္တန္တဘာဇနီယ။ ။ဒွါဒသ၊ သော။ အာယတနာနိ၊ တို့သည်။ စက္ခာယတနံ၊ ၎င်း။ ရူပါယတနံ၊ ၎င်း။ [ဤသို့ ဒွါရနှင့်အာရုံကို တွဲစပ်၍ ဟောတော်မူသည်ကို သတိပြုပါ။] ။ပေ၊ ဓမ္မာယတနံ၊ ၎င်းတည်း။ စက္ခု၊ စက္ခုသည်။ အနိစ္စံ၊ မမြဲ။ ဒုက္ခံ၊ ဆင်းရဲ၏။ အနတ္တံ၊ အတ္တ မဟုတ်။ ဝိပရိဏာမဓမ္မံ၊ ဇရာ၊ မရဏဟူသော ၂-ပါးအပြားအားဖြင့် ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘောရှိ၏။ [ကြွင်းသော ပါဠိများ နည်းတူပေးပါ။] ... သုတ္တန္တဘာဇနီယ ပြီး၏။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယ။ ။အာယတနာနိ၊ တို့သည်။ ဒွါဒသ၊ တို့တည်း။ စက္ခာယတနံ၊ ၎င်း။ ပေ၊ ဓမ္မာယတနံ၊ ၎င်းတည်း။ [တတ္ထ ကတပံ စက္ခာယတနံ အစရှိသော ပါဠိများသည် ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော် ရူပကဏ္ဍနှင့် တူပြီ။ အချို့ထူးသော ပုဒ်များလည်း လွယ်ပြီ။] ဓမ္မာယတနံ၌ အထူးကား။ တတ္ထ ကတမာ အသင်္ခတာ ဓာတု။ ရာဂက္ခယော၊ ရာဂ၏ ကုန်ကြောင်းဖြစ်သော တရားသည်၎င်း။ [ကုန်ရာဟုလည်း ပေးကြ၏။] ဒေါသက္ခယော၊ ၎င်း။ မောဟက္ခယော၊ ၎င်းတည်း။ အယံ၊ ဤ ရာဂက္ခယစသည်ကို။ အသင်္ခတာဓာတု၊ အသင်္ခတဓာတ်ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။ ဣဒံ၊ ဤတရားအပေါင်းကို။ ဓမ္မာယတနံ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယ ပြီး၏။ [ပဉ္စာပုစ္ဆက လွယ်ပြီ။]

အာယတနဝိဘင်္ဂေါ နိဋ္ဌိတော။

ဓာတုဝိဘင်္ဂနိဿယ

သုတ္တန္တဘာဇနီယ။ ။ဓာတုယော၊ ဓာတ်တို့သည်။ ဆ၊ ၆-ပါးတို့တည်း။ ပထဝီဓာတု၊ ပထဝီဓာတ်၎င်း။ ပေ။ ဝိညာဏဓာတု၊ ဝိညာဏဓာတ်၎င်းတည်း။

တတ္ထ၊ ထို ၆-ပါးသောဓာတ်တို့တွင်။ ပထဝီဓာတု၊ သည်။ ကတမာ၊ နည်း။ အယံ ပထဝီဓာတု၊ သည်။ ဒွေ၊ ၂-ပါးတို့တည်း။ အဇ္ဈတ္တိကာ၊ အဇ္ဈတ္တိက ပထဝီဓာတ်သည်။ အတ္တိ၊ ၏။ ဗဟိရာ၊ သည်။ အတ္တိ၊ တတ္ထ၊ ထို ၂-ပါးတို့တွင်။ အဇ္ဈတ္တိကာ၊ သော။ ပထဝီဓာတု၊ သည်။ ကတမာ၊ နည်း။ ယံ၊ အကြင်သဘောသည်။ အဇ္ဈတ္တိ၊ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်၏။ ပစ္စတ္တံ၊ မိမိကိုစွဲ၍ဖြစ်၏။ ကက္ခန္ဓ၊ ခက်မာ၏။ ခရိဂတံ၊ ကြမ်းတမ်း၏။ ဝါ၊ ကြမ်းတမ်းသောရုပ်ဟု သိအပ်၏။ ကက္ခန္ဓတ္ထံ၊ ခက်မာသောရုပ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာတည်း။ ကက္ခန္ဓဘာဝေါ၊ ခက်မာသောသဘောတည်း။ အဇ္ဈတ္တိ၊ မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်သော။ ဥပါဒိန္နံ၊ ဥပါဒိန္နတရားတည်း။ ဝါ၊ တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်၍ယူအပ် စွဲလမ်းအပ်သောတရားတည်း။ (တံ၊ ထိုသဘောသည်။ အဇ္ဈတ္တိကာ၊ သော။ ပထဝီဓာတု၊ တည်း။)

သေယျထိဒံ၊ ပထဝီဓာတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း။ (တနည်း) သေယျထိဒံ၊ အဇ္ဈတ္တ ပစ္စတ္တ ကက္ခန္ဓဟူသော ပထဝီဓာတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း။ ကေသာ၊ ဆံတို့၎င်း။ လောမာ၊ မွေးညှင်းတို့၎င်း။ နခါ၊ ခြေသည်း လက်သည်းတို့၎င်း။ ဒန္တ၊ သွားတို့၎င်း။ တစော၊ အရေ၎င်း။ မံသံ၊ အသား၎င်း။ နှာရူ၊ အကြော၎င်း။ အဋ္ဌိ၊ အရိုး၎င်း။ အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ၊ ရိုးတွင်း ချဉ်ဆီ၎င်း။ ဝက္ကံ၊ အညှို့၎င်း။ ဟဒယံ၊ နှလုံး၎င်း။ ယကနံ၊ အသည်း၎င်း။ ကိလောမကံ၊ အမြှေး၎င်း။ ပိဟကံ၊ အဖျဉ်း၎င်း။ ပပ္ပါသံ၊ အဆုပ်၎င်း။ အန္တံ၊ အူမ၎င်း။ အန္တဂုဏံ၊ အူမကိုဖွဲ့တတ်သော အူသိမ်၎င်း။ (အူအသေး၎င်း။) ဥဒရိယံ၊ အစာသစ်၎င်း။ ကရိသံ၊ အစာဟောင်း၎င်းတည်း။ [ဤပါဠိတော်၌ မတ္တလုဂံ မပါသည်ကို သတိပြုခဲ့ပါ။ ဤမတ္တလုဂံကို အဋ္ဌိမိဉ္ဇံ၌ သွင်းယူထားသည်။]

ဝါပန၊ သည်သာ မကသေး။ အညမ္ပိ၊ ဆိုအပ်ပြီးသောရုပ်တို့မှ အခြားလည်း ဖြစ်သော။ အဇ္ဈတ္တိ၊ မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်သော။ ပစ္စတ္တံ၊ မိမိကို စွဲ၍ဖြစ်သော။ ကက္ခန္ဓံ၊ ခက်မာသော။ ခရိဂတံ၊ ကြမ်းတမ်းသော။ ဝါ၊ ကြမ်းတမ်းသောရုပ်ဟု သိအပ်သော။ ကက္ခန္ဓတ္ထံ၊ ခက်မာသောရုပ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာဖြစ်သော။ ကက္ခန္ဓဘာဝေါ၊ ခက်မာသောသဘောဖြစ်သော။ အဇ္ဈတ္တိ၊ သော။ ဥပါဒိန္နံ၊ ဥပါဒိန္နတရားဖြစ်သော။ ဝါ၊ တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်၍ ယူအပ် စွဲလမ်းအပ်သောတရားဖြစ်သော။ ယံ၊ အကြင်သဘောသည်။ အတ္တိ၊ ၏။ (တံ၊ ထိုသဘောသည်။ အဇ္ဈတ္တိကာ၊ သော။ ပထဝီဓာတု၊ တည်း။) အယံ၊ ဤ ရုပ်အစုကို။ အဇ္ဈတ္တိကာ၊ သော။ ပထဝီဓာတု၊ ဟူ၍။ ဝုဇ္ဇတိ၊ ၏။

တတ္ထ၊ ထို အဇ္ဈတ္တိက ဗာဟိရပထဝီဓာတ်တို့တွင်။ ဗာဟိရာ၊ ခန္ဓာကိုယ်၏ ပြင်ပ၌ဖြစ်သော။ ပထဝီဓာတ်၊ သည်။ ကတမာ၊ နည်း။ ယံ၊ အကြင်သဘော သည်။ ဗာဟိရံ၊ အပုသန္တာန်၌ဖြစ်၏။ ကက္ခန္ဓံ၊ ၏။ ခရိဂတံ၊ ၏။ ဝါ၊ ၏။ ကက္ခန္ဓတ္ထံ၊ တည်း။ ကက္ခန္ဓဘာဝေါ၊ တည်း။ ဗဟိဒ္ဓါ၊ သော။ အနုပါဒိန္နံ၊ အနုပါဒိန္န တရားတည်း။ ဝါ၊ တဏှာမာနဒိဋ္ဌိတို့သည် ကပ်၍မယူအပ် မစွဲလမ်းအပ်သော တရားတည်း။ သေယျထိဒံ၊ ထို ဗာဟိရပထဝီဓာတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း။ အယော၊ သံသင်း။ လောဟံ၊ ကြေးသင်း။ တိပု၊ သလုံဖြူသင်း။ သီသံ၊ သလုံမည်း သင်း။ သဗ္ဗံ၊ ငွေသင်း။ မုတ္တာ၊ ပုလဲသင်း။ မဏိ၊ ပဒမြားသင်း။ ဝေဠုရိယော၊ ကြောင် မျက်ရွဲသင်း။ သင်္ခေါ၊ ခရုသင်း။ သီလာ၊ ကျောက်သင်း။ ပဝါဠံ၊ သန္တာသင်း။ ရဇတံ၊ ငွေသင်း။ ဇာတရူပံ၊ ရွှေသင်း။ လောဟိတကော (လောဟိတကော)၊ ပဒမြားနီသင်း။ မသာရဂလ္လံ၊ ပဒမြားပြောက်သင်း။ တိဏံ၊ မြက်သင်း။ ကဋ္ဌံ၊ သစ်သားသင်း။ သက္ကရာ၊ ကျောက်စရစ်သင်း။ ကဋ္ဌလံ၊ အိုးခြမ်းသင်း။ ဘူမိ၊ မြေသင်း။ ပါသာဏော၊ ကျောက်ခဲသင်း။ ပဗ္ဗတော၊ တောင်သင်းတည်း။ ဝါပန၊ သေး။ အညမ္ပိ၊ သော။ ဗာဟိရံ၊ သော။ ကက္ခန္ဓံ၊ သော။ ခရိဂတံ၊ သော။ ဝါ၊ သော။ ကက္ခန္ဓတ္ထံ၊ သော။ ကက္ခန္ဓဘာဝေါ၊ သော။ ဗဟိဒ္ဓါ၊ သော။ အနုပါဒိန္နံ၊ သော။ ဝါ၊ သော။ ယံ၊ သည်။ အတ္ထံ၊ ၏။ (တံ၊ သည်။ ဗာဟိရာ၊ သော။ ပထဝီဓာတ်၊ တည်း။) အယံ၊ ဤရုပ်စုကို။ ဗာဟိရာ၊ သော။ ပထဝီဓာတ်၊ ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။ အဇ္ဈတ္တိကာ၊ သော။ ယာစပထဝီဓာတ်၊ အကြင်ပထဝီဓာတ်သည်သင်း။ ဗာဟိရာ၊ သော။ ယာစ ပထဝီဓာတ်၊ သည်သင်း။ (အတ္ထံ၊ ၏။) တံ၊ ထိုပထဝီဓာတ်ကို။ ကေဠံ၊ တပေါင်းတည်း။ အဘိသညဟိတော၊ ဉာဏ်ဖြင့်ရှေးရှု ကောင်းစွာဆောင်၍။ ဝါ၊ ပေါင်း၍။ အဘိသင်္ခိပိတော၊ ချုံး၍။ အယံ၊ ဤ ရုပ်အစုကို။ ပထဝီဓာတ်၊ ပထဝီ ဓာတ်ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

တဏှ၊ ထို ၆-ပါးသောဓာတ်တို့တွင်။ အာပေါဓာတ်၊ ဟူသည်။ ကတမာ၊ နည်း။ အယံ အာပေါဓာတ်၊ သည်။ ဒွေ၊ ၂-ပါးတို့တည်း။ အဇ္ဈတ္တိက၊ အဇ္ဈတ္တိက အာပေါဓာတ်သည်။ အတ္ထံ၊ ၏။ ဗာဟိရာ၊ သည်။ အတ္ထံ၊ ၏။ တတ္ထ၊ ထို ၂-ပါးတို့ တွင်။ အဇ္ဈတ္တိက၊ သော။ အာပေါဓာတ်၊ သည်။ ကတမာ၊ နည်း။ ယံ၊ အကြင် သဘောသည်။ အဇ္ဈတ္တံ၊ ၏။ ပစ္စတ္တံ၊ ၏။ အာပေါ၊ တကွဖြစ်ဘက်ရုပ်တို့ကိုပျံ့နှံ့ တတ်သောရေတည်း။ အာပေါဂတံ၊ တကွဖြစ်ဘက်ရုပ်တို့ကိုပျံ့နှံ့တတ်သောရေ တည်း။ [ဂတအနက်မရှိ။] ဝါ၊ ရေဟုသိအပ်သောသဘောတည်း။ သိနေဟော၊ စေးကပ် စွတ်စိုတတ်သောသဘောတည်း။ သိနေဟဂတံ၊ တည်း။ ရူပဿ၊ တကွ ဖြစ်ဘက် အဝိနိဗ္ဗောဂရုပ်ကို။ ဗန္ဓနတ္ထံ၊ ဖွဲ့စည်းတတ်သောရုပ်၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာတည်း။ အဇ္ဈတ္တံ၊ သော။ ဥပါဒိန္နံ၊ တည်း။ ဝါ၊ တည်း။ (တံ၊ ထိုသဘော သည်။ အဇ္ဈတ္တိက၊ သော။ အာပေါဓာတ်၊ တည်း။)

သေယျထိဒံ၊ ထို အဇ္ဈတ္တိကအာပေါဓာတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း။ ပိတ္တံ၊ သည်းခြေ၎င်း။ သေမ္ပံ၊ သလိပ်၎င်း။ ပုဗ္ဗေ၊ ပြည်၎င်း။ လောဟိတံ၊ သွေး၎င်း။ သေဒေါ၊ ချွေး၎င်း။ မေဒေါ၊ အဆီခဲ၎င်း။ အဿု၊ မျက်ရည်၎င်း။ ဝဿ၊ ဆီကြည်၎င်း။ ခေဠော၊ တံထွေး၎င်း။ သိဃိဘဏိကာ၊ နှပ်၎င်း။ လသိကာ၊ အစေး၎င်း။ မုတ္တံ၊ ကျင်ငယ်၎င်းတည်း။ ဝါပန၊ သေး။ အညမ္ပိ၊ သော။ အဇ္ဈတ္တိ၊ သော။ ပစ္စတ္တိ၊ သော။ အာပေါ၊ သော။ အာပေါဂတံ၊ သော။ သိနေဟော၊ သော။ သိနေဟဂတံ၊ သော။ ရူပဿ၊ တကွဖြစ်ဘက် အဝိနိဗ္ဗောဂရုပ်ကို။ ဗန္ဓနတ္ထံ၊ ဖွဲ့စည်းတတ်သော ရုပ်၏ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာဖြစ်သော။ အဇ္ဈတ္တိ၊ သော။ ဥပါဒိန္နံ၊ သော။ ဝါ၊ သော။ ယံ၊ သည်။ အတ္တိ၊ (တံ၊ သည်။ အဇ္ဈတ္တိကာ၊ သော။ အာပေါဓာတု၊ တည်း။) အယံ၊ ဤရုပ်စုကို။ အဇ္ဈတ္တိကာ၊ သော။ အာပေါဓာတု၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။

တတ္ထ၊ ထို အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရအာပေါဓာတ်တို့တွင်။ ဗာဟိရာ၊ သော။ အာပေါဓာတု၊ သည်။ ကတမာ၊ နည်း။ ယံ၊ သည်။ ဗာဟိရံ၊ ၏။ အာပေါ၊ တည်း။ အာပေါဂတံ၊ တည်း။ ဝါ၊ တည်း။ သိနေဟော၊ တည်း။ သိနေဟဂတံ၊ တည်း။ ရူပဿ၊ ကို။ ဗန္ဓနတ္ထံ၊ တည်း။ ဗဟိဒ္ဓါ၊ သော။ အနုပါဒိန္နံ၊ တည်း။ ဝါ၊ တည်း။ (တံ၊ သည်။ ဗာဟိရာ၊ သော။ အာပေါဓာတု၊ တည်း။) သေယျထိဒံ၊ ထို ဗာဟိရအာပေါဓာတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း။ မူလရသော၊ အမြစ်ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော အရည်၎င်း။ တစရသော၊ အခေါက်ကို စွဲ၍ဖြစ်သော အရည်၎င်း။ ပတ္တရသော၊ အရွက်ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော အရည်၎င်း။ ပုပ္ဖရသော၊ အပွင့်ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော အရည်၎င်း။ ဖလရသော၊ အသီးကိုစွဲ၍ဖြစ်သော အရည်၎င်း။ ခရံ၊ နို့ရည်၎င်း။ ဒမိ၊ နို့ဓမ္မ၎င်း။ သပ္ပိ၊ ထောပတ်၎င်း။ နဝနိတ်၊ ဆီဦး၎င်း။ တေလံ၊ ဆီ၎င်း။ မရ၊ ပျားရည်၎င်း။ ဖာဏိတံ၊ တင်လဲ၎င်း။ ဘုမ္မာနိ၊ မြေ၌ဖြစ်ကုန်သော။ ဥဒကာနိ ဝါ၊ ရေတို့၎င်း။ အန္တလိက္ခာနိ၊ ကောင်းကင်၌ဖြစ်ကုန်သော။ (ဥဒကာနိ) ဝါ၊ ရေတို့၎င်းတည်း။ ဝါပန၊ သေး။ အညမ္ပိ၊ သော။ ဗာဟိရံ၊ သော။ အာပေါ၊ သော။ အာပေါဂတံ၊ သော။ သိနေဟော၊ သော။ သိနေဟဂတံ၊ သော။ ရူပဿ၊ ကို။ ဗန္ဓနတ္ထံ၊ သော။ ဗဟိဒ္ဓါ၊ သော။ အနုပါဒိန္နံ၊ သော။ ယံ၊ သည်။ အတ္တိ၊ ၏။ (တံ၊ သည်။ ဗာဟိရာ၊ သော။ အာပေါဓာတု၊ တည်း။) အယံ၊ ကို။ ဗာဟိရာ၊ သော။ အာပေါဓာတု၊ ၍။ ဝုစ္စတိ။ အဇ္ဈတ္တိကာ၊ သော။ ယာ စ အာပေါဓာတု၊ သည်၎င်း။ ဗာဟိရာ၊ သော။ ယာ စ အာပေါဓာတု၊ သည်၎င်း။ (အတ္တိ၊ ၏။) တံ၊ ထိုအာပေါဓာတ်ကို။ ဧကဋ္ဌံ၊ တည်း။ အဘိသည္ဇဟိတော၊ ၍။ ဝါ၊ ၍။ အဘိသမ္ဘိတော၊ ၍။ အယံ၊ ကို။ အာပေါဓာတု၊ ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။

တတ္ထ၊ တွင်။ တေဇောဓာတု၊ ဟူသည်။ ကတမာ၊ နည်း။ အယံ တေဇောဓာတု၊ သည်။ ဒွေ၊ တည်း။ အဇ္ဈတ္တိကာ၊ အဇ္ဈတ္တိကတေဇောဓာတ်သည်။ အတ္တိ၊ ဗာဟိရာ၊ ဗာဟိရတေဇောဓာတ်သည်။ အတ္တိ၊ တတ္ထ၊ တွင်။ အဇ္ဈတ္တိကာ၊ သော။

တေဇောဓာတု၊ သည်း။ ကတမာ၊ နည်း။ ယံ၊ သည်း။ အဇ္ဈတ္တံ၊ နိ။ ပစ္စတ္တံ၊ နိ။ တေဇော၊ တက္ကုဋ်ဘက်ရုပ်တို့ကို ကျက်စေတတ်သော သဘောတည်း။ တေဇောဂတံ၊ တည်း။ [ဂတအနက်မရှိ။] ဥဿာ၊ အဋ္ဌေတည်း။ ဥဿာဂတံ၊ တည်း။ ဥသုမံ၊ အားရှိသောအဋ္ဌေတည်း။ ဥသုမဂတံ၊ တည်း။ အဇ္ဈတ္တံ၊ သော။ ဥပါဒိန္နံ၊ တည်း။ ဝါ၊ တည်း။ (တံ၊ သည်း။ အဇ္ဈတ္တိကာ၊ သော။ တေဇောဓာတု၊ တည်း။) သေယျထိဒံ၊ ထို အဇ္ဈတ္တိကတေဇောဓာတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း။ ယေန တေဇောဂတေန၊ အကြင် ပျက်သောတေဇောဓာတ်ကြောင့်။ (အယံ ကာယော၊ ဤကိုယ်သည်။) သန္တပ္ပတိ၊ တရက်ခြားဖျားခြင်း အစရှိသော အားဖြင့်ပြင်းစွာပူလောင်၏။ (တံ) စ (တေဇောဂတံ၊ ထို သန္တပ္ပနတေဇောသည် ၎င်း။) ယေန (တေဇောဂတေန)၊ အကြင်ပျက်သောတေဇောဓာတ်သည်။ (အယံ ကာယော၊ ကို။) ဇီရိယတိ၊ ဆွေးမြည့်ယိုယွင်း အိုမင်းစေအပ်၏။ (တံ) စ တေဇောဂတံ၊ ထို ဇီရဏတေဇောသည်၎င်း။) ယေန (တေဇောဂတေန)၊ အကြင်ပျက်သောတေဇောဓာတ်သည်။ (အယံ ကာယော၊ ကို။) ပရိဥယျတိ၊ အပြင်းဖျားခြင်း အစရှိသောအားဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်လောင်မြိုက်အပ်၏။ (တံ) စ တေဇောဂတံ၊ ထို ဥဟနတေဇောသည်၎င်း။) ယေန (တေဇောဂတေန)၊ အကြင်တေဇောဓာတ်ကြောင့်။ အသိတ ပိတ ခါယိတ သာယိတံ၊ စားအပ်သော စားဘွယ်၊ သောက်အပ်သော သောက်ဘွယ်၊ ခဲအပ်သော ခဲဘွယ်၊ သာယာအပ်သော သာယာဘွယ်သည်။ (လျက်ဘွယ်သည်။) သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ။ ပရိဏာမံ၊ ကြေကျက်ခြင်းသို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။ (တံ) စ (တေဇောဂတံ၊ ထို ပါမကတေဇောဓာတ်သည်၎င်း) တည်း။ ဝါပန၊ သေး။ အညမ္ပိ၊ သော။ အဇ္ဈတ္တံ၊ သော။ ပစ္စတ္တံ၊ သော။ တေဇော၊ သော။ တေဇောဂတံ၊ သော။ ဥဿာ၊ သော။ ဥဿာဂတံ၊ သော။ ဥသုမံ၊ သော။ ဥသုမဂတံ၊ သော။ အဇ္ဈတ္တံ၊ သော။ ဥပါဒိန္နံ၊ သော။ ယံ၊ သည်း။ အတ္တိ။ (တံ၊ သည်း။ အဇ္ဈတ္တိကာ၊ သော။ တေဇောဓာတု၊ တည်း။) အယံ၊ ကို။ အဇ္ဈတ္တိကာ တေဇောဓာတု ဝုစ္စတိ။

တတ္ထ၊ တွင်။ ဗာဟိရာ၊ သော။ တေဇောဓာတု၊ သည်း။ ကတမာ၊ နည်း။ ယံ၊ သည်း။ ဗာဟိရံ၊ နိ။ တေဇော၊ တည်း။ တေဇောဂတံ၊ တည်း။ ဥဿာ၊ တည်း။ ဥဿာဂတံ၊ တည်း။ ဥသုမံ၊ တည်း။ ဥသုမဂတံ၊ တည်း။ ဗဟိဒ္ဓါ၊ သော။ အနုပါဒိန္နံ၊ တည်း။ ဝါ၊ တည်း။ သေယျထိဒံ၊ ထို ဗာဟိရတေဇောဓာတ် ဟူသည် အဘယ်နည်း။ ကဋ္ဌဂ္ဂိ၊ သစ်သားကိုစွဲ၍ဖြစ်သောမီး၎င်း။ ပလာလဂ္ဂိ၊ ကောက်ရိုးကိုစွဲ၍ဖြစ်သောမီး၎င်း။ တိဏဂ္ဂိ၊ မြက်ကိုစွဲ၍ဖြစ်သော မီး၎င်း။ ဂေါမယဂ္ဂိ၊ နွားချေးကိုစွဲ၍ဖြစ်သောမီး၎င်း။ ထုသဂ္ဂိ၊ ဖွဲကိုစွဲ၍ဖြစ်သော မီး၎င်း။ သင်္ကာရဂ္ဂိ၊ အမှိုက်ကိုစွဲ၍ဖြစ်သောမီး၎င်း။ ဣန္ဒဂ္ဂိ၊ မိုသီးကြိုးလောင်မီး၎င်း။ အဂ္ဂိသန္တာပေါ၊ မီးတောက်မီးကျီးတို့၏ အပူမီး၎င်း။ သူရိယသန္တာပေါ၊ နေပူ၎င်း။ ကဋ္ဌသန္နိဓယသန္တာပေါ၊

ထင်းပုံကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ပြင်းစွာပူလောင်သောမီး၎င်း။ တိဏသန္နိစယသန္တာပေါ၊
 မြက်ပုံကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ပြင်းစွာပူလောင်သော မီး၎င်း။ ခညသန္နိစယသန္တာပေါ၊
 စပါးပုံကိုစွဲ၍ဖြစ်သော ပြင်းစွာပူလောင်သောမီး၎င်း။ ဘဏ္ဍာသန္နိစယသန္တာပေါ၊
 ဘဏ္ဍာပုံကို စွဲ၍ဖြစ်သော ပြင်းစွာပူလောင်သောမီး၎င်းတည်း။ ဝါပန၊ သေး။
 အညမ္ဗိ၊ သော။ ဗာဟိရံ၊ သော။ တေဇော၊ သော။ တေဇောဂတံ၊ သော။ ဥဿာ၊
 သော။ ဥဿာဂတံ၊ သော။ ဥသုမံ၊ သော။ ဥသုမဂတံ၊ သော။ ဗဟိဒ္ဓါ၊ သော။
 အနုပါဒိန္နံ၊ သော။ ယံ၊ သည်။ အတ္ထိ။ (တံ ဗာဟိရာ တေဇောဓာတု။) အယံ၊ ကို။
 ဗာဟိရာ၊ သော။ တေဇောဓာတု၊ ၍။ ဝုစ္စတိ။ အဇ္ဈတ္တိကာ၊ သော။ ယာစတေဇော-
 ဓာတု၊ ၎င်း။ ဗာဟိရာ၊ သော။ ယာစ တေဇောဓာတု၊ ၎င်း။ (အတ္ထိ)။ တံ ကေဇ္ဈံ
 အဘိသညဟိတွာ အဘိသမိပိတွာ အယံ တေဇောဓာတု ဝုစ္စတိ။

တတ္ထ ဝါယောဓာတု ကတမာ။ အယံ ဝါယောဓာတု ဒွေ။ အဇ္ဈတ္တိကာ၊ အတ္ထိ။
 ဗာဟိရာ အတ္ထိ။ တတ္ထ အဇ္ဈတ္တိကာ ဝါယောဓာတု ကတမာ။ ယံ အဇ္ဈတ္တိ၊ ပစ္စတ္တိ၊
 ဝါယော၊ အဟုန်ပြင်းလတ် တိုက်ခတ်တတ်သော လေတည်း။ ဝါ၊ အရပ်တပါး
 သို့ရောက်တတ် သွားတတ်သော လေတည်း။ ဝါယောဂတံ၊ တည်း။ ဂ္ဂုဿ၊
 အဝိနိဗ္ဗောဂရုပ်၏။ ထမ္ဘိတတ္ထံ၊ တောင့်မာသောရုပ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာတည်း။
 အဇ္ဈတ္တိ၊ သော။ ဥပါဒိန္နံ၊ တည်း။ ဝါ၊ တည်း။ သေယျထိဒံ၊ ထို အဇ္ဈတ္တိက
 ဝါယောဓာတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း။ ဥဒ္ဓင်္ဂမာ၊ အထက်သို့ဆန်တတ်ကုန်သော။
 ဝါတာ၊ လေတို့၎င်း။ အဓောဂမာ၊ အောက်သို့ စုန်ဆင်းကုန်သော။ ဝါတာ၊
 တို့၎င်း။ ကုစ္ဆိဿယာ၊ အူ၏အပြင်ဝယ် ဝမ်း၌တည်ကုန်သော။ ဝါတာ၊ တို့၎င်း။
 ကောဠာသယာ၊ အူ၌တည်ကုန်သော။ ဝါတာ၊ တို့၎င်း။ အင်္ဂမင်္ဂါနုသာရိနော၊
 အင်္ဂါကြီးငယ်သို့ လျှောက်ကုန်သော။ ဝါတာ၊ တို့။ သတ္တကဝါတာ၊ ဓားဖြင့်
 ဖြတ်သကဲ့သို့ အဆက်အစပ်တို့ကို ဖြတ်တတ်သော လေတို့၎င်း။ ခုရကဝါတာ၊
 သင်ဓုန်းဖြင့် ခွဲသကဲ့သို့ နှလုံးသားကိုခွဲတတ်သော လေတို့၎င်း။ ဥပ္ပလကဝါတာ၊
 နှလုံးသားကို ခွဲထုတ်တတ်သော လေတို့၎င်း။ အဿာသော၊ ဝင်သက်လေ၎င်း။
 ပဿာသော၊ ထွက်သက်လေ၎င်း။ ဣတိဝါ၊ ဤသို့ အလားတူဖြစ်သော လေတို့
 ၎င်းတည်း။ ဝါပန၊ သေး။ ပေ။ အယံ ဝုစ္စတိ၊ အဇ္ဈတ္တိကာ ဝါယောဓာတု။

တတ္ထ ကတမာ ဗာဟိရာ ဝါယောဓာတု။ ပေ။ သေယျထိဒံ၊ ထို ဗာဟိရ
 ဝါယောဓာတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း။ ပုရတ္တိမာ၊ အရှေ့အရပ်၌ ဖြစ်ကုန်သော။
 ဝါတာ၊ တို့၎င်း။ ပစ္စိမာ၊ အနောက်အရပ်၌ဖြစ်ကုန်သော။ ဝါတာ။ ဥတ္တရာ၊
 မြောက်အရပ်၌ဖြစ်ကုန်သော။ ဝါတာ။ ဒက္ခိဏာ၊ တောင်အရပ်၌ဖြစ်ကုန်သော။
 ဝါတာ။ သရဇာ၊ မြူနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော။ ဝါတာ။ အရဇာ၊ မြူမရှိကုန်
 သော။ ဝါတာ။ သန့်ရှင်းသော လေတို့၎င်း။ သီတာ၊ အေးကုန်သော။ ဝါတာ။
 ဥဏှာ၊ ပူကုန်သော။ ဝါတာ။ ပရိတ္တာ၊ နည်းကုန်သော။ ဝါတာ။ အဓိမတ္တာ၊

လွန်ကဲသော အတိုင်းအရှည် ရှိကုန်သော။ ဝါတာ။ ကာဠဝါတာ၊ မည်းနက်သော အဆင်းရှိသော လေတို့၎င်း။ ဝါ၊ အရေအဆင်းကို မည်းနက်အောင် တိုက် ခတ်တတ်သော လေတို့၎င်း။ ဝေရမ္ဘဝါတာ၊ တယူဇနာအထက်၌ ပြင်းစွာ တိုက် ခတ်သော ဝေရမ္ဘလေတို့၎င်း။ ပက္ခဝါတာ၊ အတောင်ခတ်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော လေတို့၎င်း။ သုပဏ္ဏဝါတာ၊ ဂဠုန်၏အတောင်ဟုန် လေတို့၎င်း။ တာလဝဏ္ဏဝါ-
တာ၊ ထန်းချက်ယပ်ဝန်း၏ လေတို့၎င်း။ ဝိဓူပနဝါတာ၊ ယပ်ခပ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော လေတို့၎င်းတည်း။ ဝါပန၊ သေး။ ပေ။ အယံ ဝုစ္စတိ ဝါယောဓာတု။

တတ္ထ ကတမာ အာကာသဓာတု။ ပေ။ အာကာသော၊ မရေးမခြစ်အပ်သော အရပ်တည်း။ အာကာသဂတံ၊ မရေးမခြစ်အပ်သော အရပ်တည်း။ [ဂတ အနက် မရှိ။] ဝါ၊ အာကာသဟု အသိအမှတ် ပြုအပ်သော အရပ်တည်း။ [ဂတသဒ္ဓါ သိခြင်းအနက်ဟော] အသံ၊ မထိခိုက်အပ်သော အရပ်တည်း။ အသဂတံ၊ တည်း။ ဝါ၊ မထိခိုက်အပ်ဟု အသိအမှတ်ပြုအပ်သော အရပ်တည်း။ ဝိဝရော၊ အပေါက် အကြားတည်း။ ဝိဝရဂတံ၊ တည်း။ မံသလောဟိတေဟိ၊ အသား အသွေးတို့ သည်။ အသမ္ပုဋ္ဌံ၊ မထိအပ်သောအရပ်တည်း။ အဇ္ဈတ္တံ၊ သော။ ဥပါဒိန္နံ၊ တည်း။ (တံ၊ အဇ္ဈတ္တိကာ၊ အာကာသဓာတု။)

သေယျထိဒံ၊ ထို အဇ္ဈတ္တိကာ အာကာသဓာတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း။ ကဏ္ဏ-
စွိဒ္ဓံ၊ နားပေါက်၎င်း။ (နားခလောင်၎င်း။) နာသစ္စိဒ္ဓံ၊ နှာခေါင်းပေါက်၎င်း။ မုခဒ္ဓါရံ၊ ခံတွင်းပေါက်၎င်း။ ယေန၊ အကြင်အပေါက်အကြားဖြင့်။ အသိတ ပီတ-
ခါယိတ သာယိတံ၊ စားအပ်သော စားဖွယ်၊ သောက်အပ်သော သောက်ဖွယ်၊ ခဲအပ်သော ခဲဖွယ်၊ သာယာအပ်သော သာယာဖွယ်ကို။ အဇ္ဈောဟရတိ၊ ရှေးရှု
ဆောင်ရ၏။ ဝါ၊ စားမျိုးရ၏။ (တံ) စ၊ ထိုစားမျိုးကြောင်း အပေါက်အကြား
သည်၎င်း။ ဝါ၊ လည်ချောင်းပေါက်သည်၎င်း။ ယတ္ထ၊ အကြင်အရပ်၌။ အသိတ-
ပီတ ခါယိတ သာယိတံ၊ သည်။ သန္တိဋ္ဌတိ၊ ကောင်းစွာတည်၏။ (တံ) စ၊ ထို
အစာ၏တည်ရာ အစာသစ်အိမ်ဟူသော အပေါက် အကြား အရပ်သည်၎င်း။
ယေန၊ အကြင် အပေါက်အကြားဖြင့်။ အသိတ ပီတ ခါယိတ သာယိတံ၊ သည်။
(ဝိပက္ကံ၊ ကျက်သည်။ ဟုတွာ၊ ၍။) အစောဘာဂံ၊ အောက်အဖို့သို့။ နိက္ခမတိ၊
ထွက်ရ၏။ (တံ) စ၊ ထို အပေါက်အကြား အရပ်သည်၎င်းတည်း။ (ဖင်ပေါက်
သည်၎င်းတည်း။) ဝါပန၊ သည်သာ မကသေး။ ပေ။ အယံ ဝုစ္စတိ အဇ္ဈတ္တိကာ
အာကာသဓာတု။

တတ္ထ ကတမာ ဗာဟိရာ အာကာသဓာတု။ ယံ၊ သည်။ ဗာဟိရံ၊ ၎င်း။ အာ-
ကာသော၊ တည်း။ ပေ။ စတူဟိ၊ ၄-ပါးကုန်သော။ မဟာဘူတေဟိ၊ မဟာဘူတ်
တို့သည်။ အသမ္ပုဋ္ဌံ၊ မထိအပ်သော အရပ်တည်း။ ပေ။ အယံ၊ ကို။ အာကာသ-
ဓာတု၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၎င်း။

တတ္ထ ကတမာ ဝိညာဏဓာတု။ စက္ခုဝိညာဏဓာတု။ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်
၎င်း။ ပေ။ မနောဝိညာဏဓာတု။ မနောဝိညာဏဓာတ်၎င်းတည်း။ အယံ ဝုစ္စတိ
ဝိညာဏဓာတု။ ဣမာ၊ ဤသည်တို့ကား။ ဆ၊ ၆-ပါးကုန်သော။ ဓာတုယော၊
ဓာတ်တို့တည်း။

အပရာပိ၊ အခြားလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဆ၊ ကုန်သော။ ဓာတုယော၊
တို့ဟူသည်။ သုခဓာတု၊ သုခဓာတ်၎င်း။ ပေ။ အဝိဇ္ဇာဓာတု၊ ၎င်းတည်း။

တတ္ထ၊ ထို ၆-ပါးသော ဓာတ်တို့တွင်။ သုခဓာတု၊ ဟူသည်။ ကတမာ၊ နည်း။
ကာယိကံ၊ ကာယဒွါရ၌ဖြစ်သော။ ယံသတံ၊ အကြင် တံသမင်္ဂီပုဂ္ဂလ သမ္ပယုတ္တ
ဓမ္မတို့ကို မိမိ၌ သာယာစေတတ်သော သဘောသည်။ (အတ္ထိ)။ ကာယိကံ၊
သော။ ယံ သုခံ၊ အကြင် တံသမင်္ဂီပုဂ္ဂလ သမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့ကို ချမ်းသာစေတတ်
သော သဘောသည်။ (အတ္ထိ)။ ကာယသမ္ပဿဇာ၊ ကာယသမ္ပဿကြောင့်ဖြစ်
သော။ ဝါ၊ ကာယသမ္ပဿ၌ဖြစ်သော။ သတံ၊ တံသမင်္ဂီပုဂ္ဂလ သမ္ပယုတ္တဓမ္မ
တို့ကို မိမိ၌ သာယာစေတတ်သော။ သုခံ၊ သုခဖြစ်သော။ ဝါ၊ တံသမင်္ဂီပုဂ္ဂလ
သမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့ကို ချမ်းသာစေတတ်သော။ ယံ ဝေဒယိတံ၊ အကြင်ခံစားတတ်
သော သဘောသည်။ ဝါ၊ အကြင် ခံစားခြင်းသဘောသည်။ (အတ္ထိ)။ ကာယ-
သမ္ပဿဇာ၊ သော။ ဝါ၊ သော။ သတတ၊ သော။ သုခါ၊ သော။ (ယာ) ဝေဒနာ၊
သည်။ (အတ္ထိ)။ အယံ၊ ဤဝေဒနာအစုကို။ သုခဓာတု၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ။

တတ္ထ ကတမာ ဒုက္ခဓာတု။ ကာယိကံ၊ သော။ ယံ အသတံ၊ အကြင်တံသမင်္ဂီ
ပုဂ္ဂလ သမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့ကို မိမိ၌ မသာယာစေတတ်သော သဘောသည်။ (အတ္ထိ)။
ပေ။ အယံ ဝုစ္စတိ ဒုက္ခဓာတု။ [သောမနဿဓာတုနိဒ္ဒေသ ဒေါမနဿဓာတု-
နိဒ္ဒေသတို့ လွယ်ပြီ။]

တတ္ထ ကတမာ ဥပေက္ခာဓာတု။ စေတသိကံ၊ စိတ်၌ဖြစ်သော။ နေဝသတံ
နာသတံ၊ တံ သမင်္ဂီပုဂ္ဂလ သမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့ကို မိမိ၌ သာယာစေတတ်သည်
လည်းမဟုတ်၊ မသာယာစေတတ်သည်လည်း မဟုတ်သော။ စေတောသမ္ပဿဇာ၊
စိတ်၏ သမ္ပဿကြောင့်ဖြစ်သော။ ဝါ၊ စိတ်၏သမ္ပဿ၌ဖြစ်သော။ အဒုက္ခမသုခံ၊
အဒုက္ခမသုခဖြစ်သော။ ယံ ဝေဒယိတံ၊ အကြင်ခံစားတတ်သော သဘောသည်။
ဝါ၊ အကြင် ခံစားခြင်းသဘောသည်။ (အတ္ထိ)။ စေတောသမ္ပဿဇာ၊ ကြောင့်
ဖြစ်သော။ ဝါ၊ ၌ဖြစ်သော။ အဒုက္ခမသုခါ၊ သော။ (ယာ) ဝေဒနာ၊ သည်။
(အတ္ထိ)။ အယံ ဝုစ္စတိ ဥပေက္ခာဓာတု။ [အဝိဇ္ဇာဓာတုနိဒ္ဒေသသည် ဓမ္မသင်္ဂဏီ
ပါဠိတော် စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ အကုသလ မောဟနိဒ္ဒေသနှင့် တူပြီ။]

အပရာပိ၊ အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဆ၊ ကုန်သော။ ဓာတုယော၊ ဓာတ်
တို့ဟူသည်။ ကာမဓာတု၊ ၎င်း။ ပေ။ အဝိဟိံသဓာတု၊ ၎င်းတည်း။

အမှာ။ ။ကမာမာတုနိဗ္ဗေသတုင် “ကမာမပဋိသံယုတ္တော တက္ကော
ဝိတက္ကော” အစရှိသော ပါဠိတို့သည် မေဃသင်္ဂဏီပါဠိတော် စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ
ဝိတက္ကနိဗ္ဗေသနှင့်၎င်း၊ “ဟေဋ္ဌတော အဝိစိနိရယံ” အစရှိသော ပါဠိတို့သည်
ဒုကနိက္ခေပ ကမာမာဝစရ နိဗ္ဗေသနှင့်၎င်း ဤဓာတုဝိဘင်း ပျာပါဒဓာတုနိဗ္ဗေ-
သ၌ “အာဃာတော ပဋိဃာတော” အစရှိသော ပါဠိအားလုံးသည် ဒုက-
နိက္ခေပ ဟေတုဂေါစ္ဆက ဒေါသနိဗ္ဗေသနှင့်၎င်း တူပြီ။

တတ္ထ ကတမာ ဝိဟိံသာဓာတုပေ။ ဣ၊ ဤလောက၌။ ဧကေစ္စော၊ အချို့
ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပေ။ ဝိဟေဋ္ဌေတိ၊ ညှဉ်းဆဲတတ်၏။ ဝေရူပါ၊ ဤသို့ သဘောရှိ
သော။ ယာ ဟေဋ္ဌနာ၊ အကြင် ညှဉ်းဆဲခြင်းသည်။ (အတ္ထိ)။ ယာ ဝိဟေဋ္ဌ-
နာ၊ အကြင် အားကြီးသော ညှဉ်းဆဲခြင်းသည်။ (အတ္ထိ)။ (ယာ) ဟိံသနာ၊
အကြင်ညှဉ်းဆဲကြောင်းသည်။ (အတ္ထိ)။ (ယာ) ဝိဟိံသနာ၊ အကြင် အား
ကြီးသော ညှဉ်းဆဲကြောင်းသဘောသည်။ (အတ္ထိ)။ (ယာ) ရောသနာ၊ အကြင်
ထိပါးချွတ်ချယ်ခြင်းသဘောသည်။ (အတ္ထိ)။ (ယာ) ဝိရောသနာ၊ အကြင်
အားကြီးသော ထိပါး ချွတ်ချယ်ခြင်းသဘောသည်။ (အတ္ထိ)။ (ယော) ပရူ-
ပဃာတော၊ အကြင် သူတပါးကို ညှဉ်းဆဲကြောင်း သဘောသည်။ (အတ္ထိ)။
အယံ၊ ဤသဘောကို။ ဝိဟိံသာဓာတု၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ။ [နေက္ခမ္မဓာတုနိဗ္ဗေသ
လွယ်ပြီ။]

တတ္ထ ကတမာ အပ္ပာပါဒဓာတုပေ။ သတ္တေသု၊ တို့၌။ ယာ မေတ္တိ၊ အကြင်
ချစ်ခြင်းသဘောသည်။ (အတ္ထိ)။ (ယာ) မေတ္တာယနာ၊ အကြင် မေတ္တာကို
ပြုခြင်းသည်။ (အတ္ထိ)။ (ယံ) မေတ္တာယိတတ္ထံ၊ အကြင် မေတ္တာဖြင့် ဖြစ်
သောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသည်။ (အတ္ထိ)။ မေတ္တာ၊ မေတ္တာဟူသော။
(ယာ) စေတောဝိမုတ္တိ၊ အကြင် စိတ်၏ပျာပါဒမှ လွတ်ကြောင်းတရားသည်။
(အတ္ထိ)။ ပေ။

တတ္ထ ကတမာ အဝိဟိံသာဓာတုပေ။ သတ္တေသု၊ တို့၌။ ယာ ကရုဏာ၊
အကြင် သနားကြောင်းသဘောသည်။ (အတ္ထိ)။ [ပါဠိတော် စာအုပ်တို့၌ ဤ
“ကရုဏာ” ပုဒ်ကျနေသည်။ အဋ္ဌကထာဖွင့်၏။] (ယာ) ကရုဏာယနာ၊ အကြင်
ကရုဏာကို ပြုခြင်းသည်။ (အတ္ထိ)။ (ယံ) ကရုဏာယိတတ္ထံ။ ပေ။ ကရုဏာ၊
ကရုဏာဟူသော။ (ယာ) စေတောဝိမုတ္တိ၊ အကြင်စိတ်၏ ဝိဟိံသာမှ လွတ်
ကြောင်း သဘောတရားသည်။ (အတ္ထိ)။ ပေ။ ဣမာ ဆ ဓာတုယော။

ဣတိ၊ ဤသို့လျှင်။ တိဏိ၊ ကုန်သော။ ဣမာနိ ဆက္ကာနိ၊ ဤ ဆက္ကတို့ကို။
ကေဠံ၊ တည်း။ အဘိသညဟိတော၊ ၍။ ဝါ၊ ၍။ အဘိသမိပိတော၊ ၍။ အဋ္ဌာ-
ရသ၊ ကုန်သော။ ဓာတုယော၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ။

သုတ္တန္တဘာဇနီယံ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတံ၊ ပြီ။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယ

အမှာ။ “အဋ္ဌာရသ ဓာတုယော” စသော ပါဠိတော်၏နိဿယလွယ်ပြီ။ စက္ခုဓာတု ရူပဓာတု နိဗ္ဗေသများလည်း ရူပကဏ္ဍ ရူပဝိဘတ္တိ ဒုက္ခနိဗ္ဗေသ ဥပါဒါနဘာဇနီယ စက္ခာယတန ရူပါယတနနိဗ္ဗေသတို့နှင့် တူပြီ။

တတ္ထ ကတမာ စက္ခုဝိညာဏဓာတု။ စက္ခုဉ္စ၊ စက္ခုပသာဒကို၎င်း။ ရူပေစ၊ ရူပါရုံတို့ကို၎င်း။ ပဋိစ္စ၊ ရှေးရှုရောက်၍။ ဝါ၊ စွဲမှီ၍။ စိတ္တံ၊ ဆန်းကြယ်သော သဘောသည်။ (အတ္ထိ)။ [“မနော မာနသ” စသော ပါဠိများသည် ဓမ္မသင်္က-
ဏီ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ စိတ္တနိဗ္ဗေသနှင့် တူ၏။ သောတဓာတုနိဗ္ဗေသမှစ၍ ကာယ-
ဝိညာဏဓာတုနိဗ္ဗေသတိုင်အောင် အနက်လွယ်ပြီ။]

တတ္ထ ကတမာ မနောဓာတု။ စက္ခုဝိညာဏဓာတုယာ၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ် သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ၊ ဖြစ်ပြီး၍။ နိရုဒ္ဓသမနန္တရာ၊ ချုပ်ပြီးလသော် အခြားမဲ့၍။ ဝါ၊ ချုပ်ပြီး၏အခြားမဲ့၍။ စိတ္တံ၊ ဆန်းကြယ်သောသဘောသည်။ ပေ။ တဇ္ဇာ-
မနောဓာတု၊ ထိုရူပါရုံ၌ဖြစ်သော မနောဓာတ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ပေ။ ဝါပန၊ သည်သာမကသေး။ သဗ္ဗဓမ္မေသု၊ အလုံးစုံသော စက္ခုဝိညာဏ အစရှိ သော ဝိညာဏ်တရားတို့သည်။ ဝါ၊ အလုံးစုံသော ရူပါရုံအစရှိသော အာရုံတရား တို့သည်။ (ဥပ္ပဇ္ဇမာနေသု၊ ဖြစ်ကုန်လသော်။) ပဌမသမန္နာဟာရော၊ အာရုံကို ရှေးဦးစွာနှလုံးသွင်းကြောင်းဖြစ်သော ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းဟူသော။ စိတ္တံ၊ သည်။ ပေ။ တဇ္ဇာမနောဓာတု၊ ထိုအာရုံ၌ ဖြစ်သော မနောဓာတ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ အယံ ဝုစ္စတိ မနောဓာတု။ [ဓမ္မဓာတုနိဗ္ဗေသ စသည် လွယ်ပြီ။]

တတ္ထ ကတမာ မနောဝိညာဏဓာတု။ ပေ။ မနောဓာတုယာပိ၊ မနောဓာတ် ဟူသောသမ္ပုဋ္ဌိစွဲနိုးသည်၎င်း။ (မနောဝိညာဏဓာတုယာပိ၊ မနောဝိညာဏ ဓာတ် ဟူသော သန္တိရဏသည်၎င်း။) ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ၊ ၍။ နိရုဒ္ဓသမနန္တရာ၊ ၍။ ဝါ၊ ၍။ စိတ္တံ၊ ဆန်းကြယ်သော သန္တိရဏစိတ်သည်။ ဝါ၊ ဆန်းကြယ်သော ဝုဠောစိတ် သည်။ ဝါ၊ ဆန်းကြယ်သော ဇောစိတ်သည်။ ဝါ၊ ဆန်းကြယ်သော တဒါရုံစိတ် သည်။ ဝါ၊ ဆန်းကြယ်သော ဘဝင်စိတ်သည်။ ပေ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ [“မနော မာနသ” စသည်တို့၌လည်း ဤတရားအားလုံးကို ယူရမည်။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် နောက် ဝိထိ၏ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း မဖြစ်သေးသမျှ ရွှေ့ဝိထိအတွင်းရှိ စိတ်အားလုံးကို ယူ ပါ။] မနုဉ္စ၊ အာဝဇ္ဇန်းနှင့်တကွဖြစ်သော ဘဝင်စိတ်ကို၎င်း။ ဓမ္မေစ၊ စတုဘူမိက ဓမ္မာရုံတို့ကို၎င်း။ ပဋိစ္စ၊ ၍။ ဝါ၊ ၍။ ပေ။ အယံ ဝုစ္စတိ မနောဝိညာဏဓာတု။

အဘိဓမ္မဘာဇနီယံ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတံ၊ ပြီ။ [ပဉ္စာပုစ္ဆကနည်း လွယ်ပြီ။]

ဓာတုဝိဘင်္ဂါ နိဋ္ဌိတော။

သစ္စဝိဘင်္ဂနိဿယ

သုတ္တန္တဘာဇနိယ

အရိယသစ္စာနိ၊ အရိယသစ္စာတို့သည်။ ဝါ၊ ဘုရား အစရှိသောအရိယာတို့ ထိုးထွင်း၍သိအပ်သော သစ္စာတို့သည်။ (တနည်း) အရိယသစ္စာနိ၊ အရိယာ ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏သစ္စာတို့သည်။ (တနည်း) အရိယသစ္စာနိ၊ အရိယာ၏အဖြစ်ကို ပြီးစေတတ်သောသစ္စာတို့သည်။ (တနည်း) အရိယသစ္စာနိ၊ မဖောက်မပြန် မှန်ကန်သောသစ္စာတို့သည်။ စတ္တာရိ၊ ၄-ပါးတို့တည်း။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခဖြစ်သော။ ဝါ၊ ဓုပ သုတစသည်မဟုတ် စားဆုပ်ဘွယ်ရာ အချည်းနှီးသာ ဖြစ်သော။ အရိယသစ္စံ၊ အရိယသစ္စာ၎င်း။ ဒုက္ခသမုဒယော၊ ဒုက္ခသမုဒယ ဖြစ်သော။ ဝါ၊ တဏှာမှကြွင်းသော အဝိဇ္ဇာစသောအကြောင်းတို့နှင့် ပေါင်းမိ လသော် ဒုက္ခ၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော။ အရိယသစ္စံ၊ ၎င်း။ ဒုက္ခနိရောဓော၊ ဒုက္ခ- နိရောဓဖြစ်သော။ ဝါ၊ သံသရာဒုက္ခဟူသော နှောင်အိမ်၏ မရှိရာဖြစ်သော။ ဝါ၊ သံသရာနှောင်အိမ်ဟူသော ဒုက္ခ၏ မရှိကြောင်းဖြစ်သော။ ဝါ၊ ဒုက္ခ၏ နောက် တဖန် မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော။ အရိယသစ္စံ၊ ၎င်း။ ဒုက္ခ- နိရောဓဂါမိနိ၊ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိဖြစ်သော။ ဝါ၊ ဒုက္ခနိရောဓသို့ အာရုံပြုသော အားဖြင့် သွားတတ်သော။ ပဋိပဒါ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ရောက်ကြောင်းအကျင့်ဟူသော။ အရိယသစ္စံ၊ ၎င်းတည်း။

တတ္ထ၊ ထို၄-ပါးသော အရိယသစ္စာတို့တွင်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခဖြစ်သော။ အရိယ- သစ္စံ၊ အရိယသစ္စာဟူသည်။ ကတမံ၊ အဘယ်နည်း။ ဇာတိပိ၊ ပဋိသန္ဓေနေရခြင်း သည်လည်း။ ဒုက္ခာ၊ ဆင်းရဲကြောင်းတည်း။ ဇရာပိ၊ အိုရဲခြင်းသည်လည်း။ ဒုက္ခာ၊ တည်း။ မရဏဓ္မိ၊ သေရဲခြင်းသည်လည်း။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။ သောက ပရိဒေဝ- ဒုက္ခ ဒေါမနဿပါယဘာပိ၊ ဝမ်းနည်းရခြင်း၊ ငိုကြွေးရခြင်း၊ ကိုယ်ဆင်းရဲရခြင်း၊ စိတ်ဆင်းရဲရခြင်း၊ ပြင်းစွာ ပူပန်ရခြင်းတို့သည်လည်း။ ဒုက္ခာ၊ တည်း။ အပ္ပိယေဟိ၊ မချစ်မနှစ်သက်အပ်သော သတ္တဝါ သင်္ခါရတို့နှင့်။ သမ္ပယောဂေါ၊ အတူမကွဲ ယှဉ်တွဲရခြင်းသည်။ ဒုက္ခော၊ တည်း။ ပိယေဟိ၊ ချစ်အပ် နှစ်သက်အပ်သော သတ္တဝါ သင်္ခါရတို့နှင့်။ ဝိပ္ပယောဂေါ၊ ကွေ့ကွင်းရခြင်းသည်။ ဒုက္ခော၊ တည်း။ ယံ (ယေန ဓမ္မေန)၊ အကြင် လောဘတရားဖြင့်။ ဣစ္ဆံ (ဣစ္ဆန္တော)၊ မရနိုင်သော ဝတ္ထုကို အလိုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ န လဘတိ၊ မရ။ တမ္ပိ၊ ထို မရနိုင်သော ဝတ္ထုကို အလိုရှိကြောင်း လောဘတရားသည်။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။ (တနည်း) ယမ္ပိစ္ဆံ၊ အကြင်အလိုကိုလည်း။ န လဘတိ၊ မရ။ တမ္ပိ၊ ထိုမရအပ်သော အလိုသည် လည်း။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။ (တနည်း) ဣစ္ဆံ၊ အလိုရှိအပ်သော ဝတ္ထုကို။ ယံပိ န လဘတိ၊ အကြင်လည်းမရ။ တမ္ပိ၊ ထိုအလိုရှိအပ်သောဝတ္ထုကို မရခြင်းသည် လည်း။ ဒုက္ခံ၊ တည်း။ [နောက် ၂-နည်းသည် ဣစ္ဆာနိဒ္ဒေသ၌ ဋီကာဖွင့်အပ်သော

နည်းတည်း။] သံခါတ္တေန၊ အကျဉ်းအားဖြင့်။ ပဉ္စ၊ ငါးပါးကုန်သော။ ဥပါဒါန-
ကုန္တာ၊ ဥပါဒါန်၏အာရုံဖြစ်သော လောကီခန္ဓာတို့သည်။ ဒုက္ခာ၊ တို့တည်း။

တတ္ထ၊ ထို ဇာတိပိ ဒုက္ခာ အစရှိသောပါဠိရပ်၌။ ဇာတိ၊ သည်။ ကတမာ၊
နည်း။ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ၊ ထိုထို သတ္တဝါတို့သည်။ [ဖြစ်ခြင်းကြိယာ၌စပ်။]
ဝါ၊ ထိုထို သတ္တဝါတို့၏။ တမ္ပိ တမ္ပိ သတ္တန်ကာယေ၊ ထိုထို သတ္တဝါအပေါင်း၌။
ယာ ဇာတိ၊ အကြင် ဖြစ်ခြင်းသဘောသည်။ (အတ္ထိ)။ (ယာ) သဉ္ဇာတိ၊ အကြင်
ကောင်းစွာဖြစ်ခြင်းသဘောသည်။ (အတ္ထိ)။ (တနည်း) (ယာ) ဇာတိ၊ အကြင်
အာယတန မစုံခင် ဖြစ်ခြင်းသဘောသည်။ (အတ္ထိ)။ (ယာ) သဉ္ဇာတိ၊ အကြင်
ပြည့်စုံသော ဖြစ်ခြင်းသဘောသည်။ (အတ္ထိ)။ (ယာ) ဩက္ကန္တိ၊ အကြင်
သက်ရောက်ခြင်းသဘောသည်။ (အတ္ထိ)။ (ယာ) အဘိနိဗ္ဗတ္တိ၊ အကြင် အထင်
အရှားဖြစ်ခြင်း သဘောသည်။ (အတ္ထိ)။ ခန္ဓာနံ၊ ခန္ဓာတို့၏။ (ယော) ပါတု-
ဘာဝေါ၊ အကြင် ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းသည်။ (အတ္ထိ)။ အာယတနာနံ၊ အာယ-
တနတို့ကို။ (ယော) ပဋိလောဘော၊ အကြင် ရခြင်းသည်။ (အတ္ထိ)။ အယံ၊ ဤ
ဆိုအပ်ပြီးသောသဘောကို။ ဇာတိ၊ ဇာတိဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ [အယံ
ဝုစ္စတိ ဇာတိကို ယာ ဇာတိ (အတ္ထိ)။ “အယံ၊ ဤ ဖြစ်ခြင်းသဘောကို။
ဇာတိ၊ ဇာတိဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏”ဟု အနိယမရှိတိုင်း လိုက်စေ၍ အနက်ပေးပါ။
နောက် မရဏနိဒ္ဒေသ၌ လိုက်စေ၍ အနက်ပေးပါသည်။]

အမှာ။ ။ဇရာနိဒ္ဒေသသည် ဓမ္မသင်္ကဏီပါဠိတော်နိဿယ ရူပကဏ္ဍ ဇရတာ
နိဒ္ဒေသနှင့် တူပြီ။

တတ္ထ၊ ထို ဇာတိပိ ဒုက္ခာ အစရှိသောပါဠိရပ်၌။ မရဏံ၊ မရဏသည်။ ကတမံ၊
နည်း။ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ၊ ထိုထို သတ္တဝါတို့၏။ တမ္ပာ တမ္ပာ သတ္တန်ကာယာ၊
ထိုထို သတ္တဝါအပေါင်းမှ။ ယာ စုတိ၊ အကြင် ရွေ့လျော့ခြင်းသည်။ (အတ္ထိ)။
ဣဒံ၊ ဤ ရွေ့လျော့ခြင်းကို။ မရဏံ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။ ယာ စဝနတာ၊ အကြင်
ရွေ့လျော့သည်၏အဖြစ်သည်။ (အတ္ထိ)။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ မရဏံ။) ယော ဘေဒေါ၊
အကြင် ပျက်ခြင်းသည်။ (အတ္ထိ)။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ မရဏံ။) ယံ အန္တရဓာနံ၊ အကြင်
ကွယ်ပျောက်ခြင်းသည်။ (အတ္ထိ)။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ မရဏံ။) ယော မစ္စ၊ အကြင်
သေခြင်းသည်။ (အတ္ထိ)။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ မရဏံ။) ယံ မရဏံ၊ အကြင် အသက်ကို
စွန့်ခြင်းသည်။ (အတ္ထိ)။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ မရဏံ။) ယာ ကာလကိရိယာ၊ အကြင်
သေချိန်ကိုပြုခြင်းသည်။ (အတ္ထိ)။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ မရဏံ။) ခန္ဓာနံ၊ ခန္ဓာတို့၏။
ယော ဘေဒေါ၊ အကြင် ပျက်ခြင်းသည်။ (အတ္ထိ)။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ မရဏံ။) ကဠေဝ-
ရဿ၊ ကိုယ်ကောင်ကို။ ယော နိက္ခေပေါ၊ အကြင် ပစ်ချရခြင်းသည်။ (အတ္ထိ)။
ဣဒံ ဝုစ္စတိ မရဏံ။) ဇီဝိတိန္ဒြိယဿ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ၏။ ယော ဥပစ္ဆေဒေါ၊ အကြင်
ပြတ်ခြင်းသည်။ (အတ္ထိ)။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ မရဏံ။)

တတ္ထ ကတမော သောကော။ ဉာတိဗျသနေန၊ ဆွေမျိုးတို့၏ ပျက်စီးခြင်းသည်။ ဖဋ္ဌဿဝါ၊ ဖဋ္ဌထိ နှိပ်စက်အပ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏သော်၎င်း။ ဘောဂဗျသနေန၊ စည်းစိမ်တို့၏ ပျက်စီးခြင်းသည်။ ဖဋ္ဌဿဝါ၊ သော်၎င်း။ ရောဂဗျသနေန၊ အရောဂျုဏ်ကိုပျက်ဆီးတတ်သော အနာရောဂါသည်။ ဖဋ္ဌဿဝါ၊ သော်၎င်း။ သီလဗျသနေန၊ သီလ၏ ပျက်စီးခြင်းသည်။ ဖဋ္ဌဿဝါ၊ သော်၎င်း။ ဒိဋ္ဌိဗျသနေန၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိကိုပျက်ဆီးတတ်သော မိစ္ဆာအယူသည်။ ဖဋ္ဌဿဝါ၊ သော်၎င်း။ အညတရညတရေန၊ အမှတ်မထား တပါးပါးသော။ ဗျသနေန၊ ပျက်စီးခြင်းသည်။ သမန္နာဂတဿ၊ ပြင်းစွာ အစဉ်လိုက်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏၎င်း။ အညတရညတရေန၊ သော။ ဒုက္ခဓမ္မေန၊ သောကဒုက္ခ၏ အကြောင်းသည်။ ဖဋ္ဌဿ၊ ၏၎င်း။ (ယော) သောကော၊ အကြင် ဝမ်းနည်းခြင်းသဘောသည်။ [အယံဟု ရှိသောကြောင့် အနိယမ ယသဒ္ဓါထည့်သည်။ “အယံဝုစ္စတိ သောကော” ကို ဝါကျတိုင်းလိုက်ပါစေ။] (ယာ) သောစနာ၊ အကြင် ဝမ်းနည်းခြင်းဟူသော အခြင်းအရာသည်။ (ယံ) သောစိတတ္ထံ၊ အကြင် ဝမ်းနည်းသောစိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသည်။ (ယော) အန္တောသောကော၊ အကြင် အတွင်း၌ ဝမ်းနည်းခြင်းသည်။ (ယော) အန္တောပရိသောကော၊ အကြင်အတွင်း၌ အဖန်ဖန်ဝမ်းနည်းခြင်းသည်။ စေတသော၊ စိတ်၏။ (ယာ) ပရိဇ္ဈာယနာ၊ အကြင် လောင်ကျွမ်းခြင်းဟူသော အခြင်းအရာသည်။ (ယံ) ဒေါမနဿံ၊ အကြင်မကောင်းသောစိတ်၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသည်။ (ယံ) သောကသလ္လံ၊ အကြင် သောကတည်းဟူသော ပြောင့်သည်။ (အတ္ထိ)။ အယံ ဝုစ္စတိ သောကော။

တတ္ထ ကတမော ပရိဒေဝေါ။ပေ။ အညတရညတရေန၊ သော။ ဒုက္ခဓမ္မေန၊ သည်။ ဖဋ္ဌဿ၊ ၏။ (ယော) အာဒေဝေါ၊ အကြင် ညွှန်ပြ၍ညွှန်ပြ၍ ငိုကြွေးကြောင်းအသံသည်။ (အတ္ထိ)။ (ယော) ပရိဒေဝေါ၊ အကြင် ထိုထိုဂုဏ်ကို ပြောဆို၍ပြောဆို၍ ငိုကြွေးကြောင်းအသံသည်။ (အတ္ထိ)။ (ယာ) အာဒေဝနာ၊ အကြင် ညွှန်ပြ၍ ညွှန်ပြ၍ ငိုကြွေးခြင်းဟူသော အခြင်းအရာသည်။ (အတ္ထိ)။ (ယာ) ပရိဒေဝနာ၊ အကြင် ထိုထိုဂုဏ်ကို ပြောဆို၍ ပြောဆို၍ ငိုကြွေးခြင်းဟူသော အခြင်းအရာသည်။ (အတ္ထိ)။ (ယံ) အာဒေဝိတတ္ထံ၊ အကြင် ညွှန်ပြ၍ ညွှန်ပြ၍ ငိုကြွေးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသည်။ (အတ္ထိ)။ (ယံ) ပရိဒေဝိတတ္ထံ၊ အကြင် ထိုထိုဂုဏ်ကို ပြောဆို၍ ပြောဆို၍ ငိုကြွေးသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသည်။ (အတ္ထိ)။ (ယာ) ဝါစာ၊ အကြင် ငိုကြွေးကြောင်း စကားသည်။ (အတ္ထိ)။ (ယော) ပလာပေါ၊ အကြင် စပါးပိန် စပါးဖျင်းကဲ့သို့ အနှစ်မမှီး အချည်းနှီး ပြောဆိုကြောင်း စကားသည်။ (အတ္ထိ)။ (ယော) ဝိပ္ပလာပေါ၊ အကြင် ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန် အနှစ်မမှီး အချည်းနှီး ပြောဆိုကြောင်း စကားသည်။ (အတ္ထိ)။ (ယော) လာလပေါ၊ အကြင် ထပ်ခါထပ်ခါ

ပြောဆိုကြောင်းစကားသည်။ (အတ္ထိ)။ (ယာ) လာလပနာ၊ အကြင် ထပ်ခါ ထပ်ခါ ပြောဆိုခြင်းဟူသော အခြင်းအရာသည်။ (အတ္ထိ)။ (ယံ) လာလပိတတ္ထံ၊ အကြင် ထပ်ခါထပ်ခါ ပြောဆိုတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသည်။ (အတ္ထိ)။ အယံ ဝုစ္စတိ ပရိဒေဝေါ။

အမှာ။ ။ဒုက္ခ ဒေါမနဿ နိဗ္ဗေသတို့သည် ဓမ္မသင်္ကပ္ပါဠိတော်နိဿယ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ အကုသိုလ်နိဗ္ဗေသဝါရ ဝေဒနာနိဗ္ဗေသနှင့် တူပြီ။

တတ္ထ ကတမော ဥပါယာသော။ပေ။ အညတရညတရေန၊ သော။ ဒုက္ခဓမ္မေန၊ သည်။ ဖုဋ္ဌဿ၊ ဧ။ (ယော)အာယာသော၊ အကြင်စိတ်၏ ပင်ပန်းခြင်းသည်။ (အတ္ထိ)။ (ယော) ဥပါယာသော၊ အကြင်စိတ်၏ လွန်စွာပင်ပန်းခြင်းသည်။ (အတ္ထိ)။ (ယံ) အာယာသိတတ္ထံ၊ အကြင်စိတ်၏ပင်ပန်းခြင်းရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာသည်။ (အတ္ထိ)။ (ယံ) ဥပါယာသိတတ္ထံ၊ အကြင်စိတ်၏လွန်စွာပင်ပန်းခြင်း ရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာသည်။ (ဇတ္ထိ)။ အယံ ဝုစ္စတိ ဥပါယာသော။

တတ္ထ၊ ထိုဇာတိပိ ဒုက္ခအစရှိသောပါဠိရပ်၌။ အပ္ပိယေဟိ၊ မချစ်မနှစ်သက် အပ်သော သတ္တဝါသင်္ခါရတို့နှင့်။ သမ္ပယောဂေါ၊ အတူမကွဲ ယှဉ်တွဲ၍နေခြင်း ဟူသော။ ဒုက္ခော၊ ဒုက္ခဟူသည်။ ကတမော၊ နည်း။ ဣ၊ ဤလောက၌။ အဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊ သည်။ အနိဋ္ဌာ၊ အလိုမရှိထိုက်ကုန်သော။ ဝါ၊ မရှာမှီးထိုက် ကုန်သော။ အကန္တာ၊ စိတ်၌ မဝင်မထွက်ကုန်သော။ ဝါ၊ မနှစ်သက်အပ်ကုန် သော။ အမနာပါ၊ စိတ်သည် မရောနှောဘဲကုန်သော။ ဝါ၊ စိတ်ကို မတိုးပွားစေ တတ်ကုန်သော။ ယေတေ ရူပါ၊ အကြင်ရူပါရုံတို့သည်၎င်း။ (ယေတေ) သဒ္ဓါ၊ တို့သည်၎င်း။ (ယေတေ) ဂစ္ဆာ၊ တို့သည်၎င်း။ (ယေတေ)ရသ၊ တို့သည်၎င်း။ (ယေတေ) ဖောဠဗ္ဗာ၊ တို့သည်၎င်း။ ဟောန္တိ၊ ရိုက်ကုန်၏။ ဝါပန၊ သည်သာ မက သေး။ အဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ အနတ္ထကာမာ၊ ကြီးပွားခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ပျက်စီးခြင်းကို လိုလားကုန်သော။ ဝါ၊ ကြီးပွားခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဒုက္ခကို လိုလားကုန်သော။ အဟိတကာမာ၊ စီးပွားမဲ့ကို လိုလားကုန်သော။ ဝါ၊ စီးပွားကို မလိုလားကုန်သော။ အဖာသုကကာမာ၊ မချမ်းသာခြင်းကို လိုလားကုန်သော။ ဝါ၊ ချမ်းသာခြင်းကို မလိုလားကုန်သော။ အယောဂက္ခေမကာမာ၊ ယောဂ လေးပါးတို့ဖြင့် ဘေးတို့၏ကုန်ရာနိဗ္ဗာန်ကို မလိုလားကုန်သော။ ဝါ၊ ယောဂ လေးပါးတို့ဖြင့် ဘေးတို့၏မကုန်ခြင်းကို လိုလားကုန်သော။ ယေတေ၊ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ရိုက်ကုန်၏။ တေဟိ၊ ထိုသတ္တဝါသင်္ခါရတို့နှင့်။ ယာသင်္ကတိ၊ အကြင်သွား၍ပေါင်းဆုံခြင်းသည်။ (ယော) သမာဂမော၊ အကြင်လာသူတို့နှင့် ပေါင်းဆုံခြင်းသည်။ (ယံ) သမောဓာနံ၊ အကြင် ဌာန နိသဇ္ဇ အစရှိသော ဣရိယာပုလ်တို့၌ ပေါင်းဆုံခြင်းသည်။ (ယော) မိဿိတာဝေါ၊ အကြင် အလုံး

စုံသော ကိစ္စတို့၌ ရောနှောသည်၏အဖြစ်သည်။ (အတ္ထိ)။ အယံ၊ ဤသို့ပေါင်းဆုံ
ရခြင်းစသည်ကို။ အပ္ပိယေဟိ၊ မချစ်မနှစ်သက်အပ်သော သတ္တဝါသင်္ခါရတို့နှင့်။
သမ္ပယောဂေါ၊ အတူမကွဲ ယှဉ်တွဲ၍နေရခြင်းဟူသော။ ဝါ၊ နေရခြင်းကြောင့်
ဖြစ်သော။ ဒုက္ခော၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။

တတ္ထ၊ ၌။ ပိယေဟိ၊ ချစ်အပ် နှစ်သက်အပ်သော သတ္တဝါသင်္ခါရတို့နှင့်။
ဝိပ္ပယောဂေါ၊ ကွေ့ကွင်းရခြင်းဟူသော။ ဒုက္ခော၊ ဒုက္ခဟူသည်။ ကတမော၊
နည်း။ ဣဓ၊ ဤလောက၌။ အဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊ သည်။ ဣဋ္ဌာ၊ အလိုရှိထိုက်
ကုန်သော။ ဝါ၊ ရှာမှီးထိုက်ကုန်သော။ ကန္တာ၊ စိတ်၌ဝင်ရောက်ကုန်သော။ ဝါ၊
နှစ်သက်အပ်ကုန်သော။ မနာပါ၊ စိတ်သည် ရောက်အပ်ကုန်သော။ ဝါ၊ စိတ်ကို
တိုးပါးစေတတ်ကုန်သော။ ယေတေ ရူပါ၊ တို့သည်၎င်း။ ပေ။ (ယေတေ) ဖော-
ဋ္ဌဗ္ဗာ၊ တို့သည်၎င်း။ ဟောန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ ဝါပန၊ သည်သာ မကသေး။ အဿ၊
ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ အတ္ထကာမာ၊ ကြီးပါးခြင်းကို လိုလားကုန်သော။ ဟိတကာမာ၊
စီးပါးကို လိုလားကုန်သော။ ဖာသုကကာမာ၊ ချမ်းသာခြင်းကို လိုလားကုန်
သော။ ယောဂက္ခေမကာမာ၊ ယောဂလေးပါးတို့၏ကုန်ရာ နိဗ္ဗာန်ကို လိုလား
ကုန်သော။ ဝါ၊ ယောဂလေးပါးတို့ဖြင့် ဘေးတို့၏ကုန်ခြင်းကိုလိုလားကုန်သော။
မာတာဝါ၊ အမိသော်လည်းဖြစ်သော။ ပိတာဝါ၊ အဘသော်လည်းဖြစ်သော။
ဘာတာဝါ၊ အကိုသော်လည်းဖြစ်သော။ ဝါ၊ ညီသော်လည်းဖြစ်သော။ ဘဂိနီ
ဝါ၊ နှမသော်လည်းဖြစ်သော။ ဝါ၊ အမသော်လည်းဖြစ်သော။ မိတ္တာဝါ၊
မိတ်ဆွေသော်လည်းဖြစ်ကုန်သော။ အမစ္စာဝါ၊ ထိုထိုကိစ္စ ကရဏီယတို့၌ တကွ
ဖြစ်ဘက် အဖော်သော်လည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဉာတိဝါ၊ ဆွေမျိုးသော်လည်းဖြစ်
ကုန်သော။ သာလောဟိတာဝါ၊ သွေးသားစပ်သူသော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။
ဇေတေ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ တေဟိ၊ ထို သတ္တဝါ
သင်္ခါရတို့နှင့်။ ယာ အသင်္ကတိ၊ အကြင်သွား၍ မပေါင်းဆုံခြင်းသည်။ (ယော)
အသမာဂမော၊ အကြင်လာသူတို့နှင့် မပေါင်းဆုံခြင်းသည်။ (ယံ) အသမောဓာ-
နံ၊ အကြင် ဌာန နိသဇ္ဇ အစရှိသော ဣရိယာပုဂံတို့၌ မပေါင်းဆုံခြင်းသည်။
(ယော) အဓိဿိဘာဝေါ၊ အကြင်အလုံးစုံသော ကိစ္စကရဏီယတို့၌ မရောနှော
သည်၏အဖြစ်သည်။ (အတ္ထိ)။ အယံ ဝုစ္စတိ ပိယေဟိ ဝိပ္ပယောဂေါ ဒုက္ခော။

တတ္ထ၊ ၌။ ယမ္ပိစ္ဆံ န လဘတိ တမ္ပိဒုက္ခံ၊ ယမ္ပိစ္ဆံ န လဘတိ တမ္ပိဒုက္ခဟူသည်။
ကတမံ၊ နည်း။ ဇာတိဓမ္မာနံ၊ ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းသဘောရှိကုန်သော။ သတ္တာနံ၊
သတ္တဝါတို့၏။ ဝေ၊ ဤသို့။ ဣဋ္ဌာ၊ အလိုသည်။ ဝါ၊ လိုလားတောင့်တတတ်သော
တဏှာသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ (ကိံ၊ အဘယ်သို့ဖြစ်သနည်း။) မယံ၊ ငါတို့သည်။
ဇာတိဓမ္မာ၊ ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းသဘောရှိကုန်သည်။ န အဿာမ၊ မဖြစ်ပါကုန်
မူကား။ အဟောဝတ၊ ဪ ကောင်းလေစွ။ နော၊ ငါတို့၏အထံသို့။ ဇာတိ၊ ပဋိ-

သန္ဓေနရခြင်းသည်။ ဝတ၊ စင်စစ်။ န အာဂစ္ဆေယျ၊ မလာပါမူကား။ (အဟော
 ဝတ၊ စူ။) ဣတိ၊ သို့။ (ဣစ္ဆာ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။) တေ၊ ဤဇာတိ
 သဘောမရှိခြင်း၊ ဇာတိ၏မလာခြင်းကို။ ဣစ္ဆာယ၊ လိုလားတောင့်တခြင်းဖြင့်။
 နခေါ ပတ္တပ္ပ၊ မရောက်အပ် မရောက်နိုင်။ ဣဒမ္ပိ၊ ဤဇာတိသဘော မရှိခြင်း၊
 ဇာတိ၏ မလာခြင်းကို တောင့်တခြင်းသည်လည်း။ ယမ္ပိစ္ဆံ န လဘတိ တမ္ပိ ဒုက္ခံ၊
 ယမ္ပိစ္ဆံ န လဘတိ တမ္ပိ ဒုက္ခမည်၏။

ဇရာဓမ္မာနံ၊ အိုရခြင်းသဘောရှိကုန်သော။ သတ္တာနံ၊ တို့၏။ ပေ။ ဗျာခိဓမ္မာနံ၊
 နာရခြင်းသဘောရှိကုန်သော။ သတ္တာနံ၊ တို့၏။ ပေ။ မရဏဓမ္မာနံ၊ သေရခြင်း
 သဘောရှိကုန်သော။ သတ္တာနံ၊ တို့၏။ ပေ။ သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒေါမနဿုပါ-
 ယာသဓမ္မာနံ၊ ဝမ်းနည်းရခြင်း ငိုကြွေးရခြင်း ကိုယ်ဆင်းရဲရခြင်း စိတ်ဆင်းရဲ
 ရခြင်း ပြင်းစွာ ပူပန်ရခြင်းသဘောရှိကုန်သော။ သတ္တာနံ၊ တို့၏။ ဝေ၊ ဤသို့။
 ဣစ္ဆာ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ (ကိံ၊ နည်း။) မယံ၊ ငါတို့သည်။ သောက-
 ပရိဒေဝဒုက္ခဒေါမနဿုပါယာသဓမ္မာ၊ ဝမ်းနည်းရခြင်း ငိုကြွေးရခြင်း ကိုယ်ဆင်း
 ရဲရခြင်း စိတ်ဆင်းရဲရခြင်း ပြင်းစွာ ပူပန်ရခြင်းသဘော ရှိကုန်သည်။ န
 အဿာမ၊ မဖြစ်ပါကုန်မူကား။ အဟော ဝတ၊ စူ။ နေ၊ ငါတို့၏ အထံသို့။
 သောကပရိဒေဝဒုက္ခဒေါမနဿုပါယာသ၊ တို့သည်။ န အာဂစ္ဆေယျ၊ မလာ
 ပါကုန်မူကား။ (အဟော) ဝတ၊ စူ။ ဣတိ၊ သို့။ (ဣစ္ဆာ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇ-
 တိ၊ ၏။) တေ၊ ဤသောကပရိဒေဝဒုက္ခ ဒေါမနဿုပါယာသ သဘောမရှိခြင်း၊
 သောက ပရိဒေဝ ဒုက္ခ ဒေါမနဿု ပါယာသတို့၏ မလာခြင်းကို။ ဣစ္ဆာယ၊
 လိုလားတောင့်တခြင်းဖြင့်။ နခေါ ပတ္တပ္ပ၊ မရောက်အပ် မရောက်နိုင်။ ဣဒမ္ပိ၊ ဤ
 သောကပရိဒေဝဒုက္ခ ဒေါမနဿုပါယာသ သဘောမရှိခြင်း၊ သောကပရိဒေဝ
 ဒုက္ခ ဒေါမနဿု ပါယာသတို့၏ မလာခြင်းကို တောင့်တခြင်း သည်လည်း။
 ယမ္ပိစ္ဆံ န လဘတိ တမ္ပိ ဒုက္ခံ၊ ယမ္ပိစ္ဆံ န လဘတိ တမ္ပိ ဒုက္ခမည်၏။

တတ္ထ၊ ဤ။ သံခိတ္တေန၊ ချုံးချဉ်းအပ်သော အနက်အားဖြင့်။ ဝါ၊ အကျဉ်းချုပ်
 အားဖြင့်။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ ဟူကုန်သော။ ဒုက္ခာ၊ တို့ဟူသည်။
 ကတမေ၊ အဘယ်တို့နည်း။ ဂ္ဂုပါဒါနက္ခန္ဓော၊ ၎င်း။ ပေ။ ဝိညာဏုပါဒါနက္ခန္ဓော၊
 ၎င်းတည်း။ ဣမေ၊ ဤငါးပါးသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့ကို။ သံခိတ္တေန၊ အားဖြင့်။
 ဝါ၊ အားဖြင့်။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ ဟူကုန်သော။ ဒုက္ခာ၊ တို့
 ဟူ၍။ ဝုစ္ဆန္တိ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။ ဣဒံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသော ဇာတိ အစရှိသည်ကို။
 ဒုက္ခံ၊ သော။ အရိယသစ္စံ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္ဆတိ၊ ၏။

တတ္ထ၊ ထို ၄-ပါးသော သစ္စာတို့တွင်။ ဒုက္ခသမုဒယော၊ ဒုက္ခသမုဒယ
 ဖြစ်သော။ အရိယသစ္စံ၊ အရိယသစ္စာသည်။ ကတမံ၊ နည်း။ ယာယံ တဏှာ၊
 အကြင် တဏှာသည်။ ပေါနောဘဝိကာ၊ တဖန် ဘဝကိုပြုခြင်းအလေ့ရှိ၏။ ဝါ၊

ဘဝသစ်ကို ပြုခြင်းအလေ့ရှိ၏။ (တနည်း) ပေါနဗ္ဗဝိကာ၊ တဖန် ဘဝကို ပေးတတ်၏။ ဝါ၊ ဘဝသစ်ကိုပေးတတ်၏။ (တနည်း) ပေါနဗ္ဗဝိကာ၊ တဖန် ဘဝအကျိုးငှါဖြစ်၏။ ဝါ၊ ဘဝသစ်အကျိုးငှါ ဖြစ်၏။ (တနည်း) ပေါနဗ္ဗဝိကာ၊ အဖန်ဖန် ဘဝတို့ကိုဖြစ်စေတတ်၏။ နန္ဒိရာဂသဟဂတာ၊ နှစ်သက်တတ် တပ်မက် တတ်သော ရာဂနှင့်တကွ အနက်အားဖြင့် တခုတည်း၏အဖြစ်သို့ ရောက်၏။ တဩ တဩဘိနန္ဒိနီ၊ ထိုထို အတ္တဘော၏ ဖြစ်ရာဘဝ၌ အလွန် နှစ်သက်ခြင်းရှိ၏။ (တနည်း) တဩတဩဘိနန္ဒိနီ၊ ရူပ သဒ္ဓစသော အာရုံတို့တွင် ထိုထိုအာရုံ၌ လွန်စွာ နှစ်သက်တတ်၏။ သေယျထိဒံ၊ ထိုတဏှာဟူသည် အဘယ်နည်း။ ကာမ-တဏှာ၊ ကာမတဏှာ၎င်း။ ဝါ၊ ငါးပါးအာရုံ ကာမဂုဏ်၌ တပ်မက်တတ်သော တဏှာ၎င်း။ ဘဝတဏှာ၊ ၎င်း။ ဝါ၊ ကာမဘဝကို တောင့်တတတ်သောတဏှာ ၎င်း။ ဝါ၊ အတ္တသည် မပြတ်မစဲ အမြဲဖြစ်၏ဟု ယူဆတတ်သော သဿတဒိဋ္ဌိနှင့် တကွဖြစ်သော တဏှာ၎င်း။ ဝါ၊ ရူပဘဝ အရူပဘဝကို တပ်မက်တတ်သော တဏှာ၎င်း။ ဝါ၊ ရူပဘဝ အရူပဘဝ၏ဖြစ်ကြောင်းဈာန်၌ တပ်မက်တတ်သော တဏှာ၎င်း။ ဝိဘဝတဏှာ၊ ၎င်း။ ဝါ၊ အတ္တသည် အဖြစ်မမြဲ သေလျှင်ပြတ်စဲ၏ ဟု ယူဆတတ်သော ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိနှင့်တကွဖြစ်သော တဏှာ၎င်းတည်း။

ပန၊ ဆက်။ သာ သော တဏှာ၊ ထိုတဏှာသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ၊ ဖြစ်လသော်။ ကတ္ထ၊ အဘယ်၌။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်သနည်း။ နိဝိသမာနာ၊ သက်ဝင် တည်နေလ သော်။ ကတ္ထ၊ ၌။ နိဝိသတိ၊ နည်း။ လောကေ၊ ၌။ ယံ၊ အကြင်အာရုံသည်။ ပိယ-ရူပံ၊ ချစ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသောသဘော ရှိ၏။ သာတရူပံ၊ သာယာအပ် သည်၏အဖြစ်ဟူသောသဘောရှိ၏။ သော တဏှာ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ၊ လသော်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ပိယရူပ သာတရူပ အာရုံ၌။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ နိဝိသမာနာ၊ လသော်။ ဧတ္ထ၊ ၌။ နိဝိသတိ၊ ၏။

လောကေ၊ ၌။ ပိယရူပံ၊ ချစ်အပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသော အာရုံဟူသည်။ သာတရူပံ၊ သာယာအပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသော အာရုံဟူသည်။ ကိဉ္စ၊ အဘယ်နည်း။ လောကေ၊ ၌။ စက္ခု၊ စက္ခုသည်။ ပိယရူပံ၊ ချစ်အပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိ၏။ သာတရူပံ၊ ရှိ၏။ သော တဏှာ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ၊ လသော်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ပိယရူပ သာတရူပပြင်သော စက္ခု၌။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ နိဝိသမာနာ၊ သော်။ ဧတ္ထ၊ ၌။ နိဝိသတိ၊ ၏။ ပေ၊ ရူပါ၊ ရူပါရုံ တို့သည်။ ပိယရူပါ၊ ကုန်၏။ သာတရူပါ၊ ကုန်၏။ ပေ၊ နိဝိသတိ။

အမှာ။ ဧဝံ၊ ကာယ စသည်တို့၌ “ပိယရူပံ သာတရူပံ” နေရာဝယ် ဣတ္ထိလိနံ ပုံလိနံ အားလျော်စွာ “ပိယရူပါ သာတရူပါ”ဟု၎င်း၊ “ပိယရူပေါ သာတရူပေါ”ဟု၎င်း။ ရူပါ သဒ္ဓါ စသည်တို့၌ ဗဟုဂုဏ်အားလျော်စွာ “ပိယရူပါ သာတရူပါ”ဟု၎င်း ရှိလျှင် ကောင်း၏။

စက္ခုဝိညာဏံ၊ စက္ခုဝိညာဏ်သည်။ပေ။ စက္ခုသမ္ပယော၊ စက္ခုသမ္ပယ
သည် ။ပေ။ စက္ခုသမ္ပယော၊ စက္ခုသမ္ပယာဉ်ဖြစ်သော ဝါ၊ စက္ခုသမ္ပယ
ကြောင့်ဖြစ်သော။ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာသည် ။ပေ။ ရူပသညာ၊ ရူပါရုံ၌ဖြစ်သော
သညာသည် ။ပေ။ ရူပသဉ္စေတနာ၊ ရူပါရုံ၌ဖြစ်သော သဉ္စေတနာသည်။ ပေ။
ရူပတဏှာ၊ ရူပါရုံ၌ဖြစ်သော တဏှာသည် ။ပေ။ ရူပဝိတက္ကော၊ ရူပါရုံ၌
ဖြစ်သော ဝိတက်သည်။ ပေ။ ရူပဝိစာရော၊ ရူပါရုံ၌ဖြစ်သော ဝိစာရသည်။ပေ။
လောကော၊ ၌။ ဓမ္မဝိစာရော၊ ဓမ္မာရုံ၌ဖြစ်သော ဝိစာရသည်။ ပိယရူပေါ၊ ရှိ၏။
သာတရူပေါ၊ ရှိ၏။ သောတဏှာ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ၊ လသော်။ ဧတ္ထ၊ ဤ ပိယ-
ရူပ သာတရူပဖြစ်သော ဓမ္မဝိစာရ၌။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ နိဝိသမာနာ၊ လသော်။
ဧတ္ထ၊ ၌။ နိဝိသတိ၊ ၏။ ဣဒံ၊ ဤတရားအပေါင်းကို။ ဒုက္ခသမုဒယော၊ ဖြစ်သော။
အရိယသစ္စံ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။

တတ္ထ၊ ထိုလေးပါးသော သစ္စာတို့တွင်။ ဒုက္ခနိရောဓော၊ ဒုက္ခနိရောဓ
ဖြစ်သော။ အရိယသစ္စံ၊ အရိယသစ္စာဟူသည်။ ကတမံ၊ နည်း။ တဿာယေဝ
တဏှာယ၊ ထိုတဏှာ၏ပင်။ ယော အသေသဝိရာဂနိရောဓော၊ အကြင်အကြွင်း
မရှိသည်ဖြစ်၍ မတပ်မက်ကြောင်း ချုပ်ကြောင်းဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သည်။ ယော
စာဂေါ၊ အကြင်စွန့်လွှတ်ကြောင်းဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သည်။ ယော ပဋိနိဿဂ္ဂေါ၊
အကြင် နောက်ထပ် မဖြစ်သောအားဖြင့် စွန့်လွှတ်ကြောင်းဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်
သည်။ ယာ မုတ္တိ၊ အကြင်လွတ်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သည်။ ယော
အနာလယော၊ အကြင်မပြိုကပ်ကြောင်းဖြစ်သောနိဗ္ဗာန်သည်။ (အတ္တိ)။ (အယံ၊
ထိုတဏှာ၏ပင် အကြွင်းမရှိသည်ဖြစ်၍ မတပ်မက်ကြောင်း၊ ချုပ်ကြောင်း၊ စွန့်
လွှတ်ကြောင်း၊ နောင်တဖန် မဖြစ်အောင် စွန့်လွှတ်ကြောင်း မကပ်ငြိကြောင်း
ဤနိဗ္ဗာန်သည်။) ဒုက္ခနိရောဓော၊ ဒုက္ခနိရောဓဖြစ်သော။ အရိယသစ္စံ၊ အရိယ
သစ္စာတည်း။

ပန၊ ဆက်။ သာ သော တဏှာ၊ ထို တဏှာကို။ ဝါ၊ ထို တဏှာသည်။ ပဟိယ-
မာနာ၊ ပယ်အပ်သော်။ ကတ္ထ၊ အဘယ်၌။ ပဟိယတိ၊ ပယ်အပ်သနည်း။ နိရုဇ္ဈ-
မာနာ၊ ချုပ်လသော်။ ကတ္ထ၊ အဘယ်၌။ နိရုဇ္ဈတိ၊ ချုပ်သနည်း။ လောကော၊
လောက၌။ ယံ၊ အကြင်အာရုံသည်။ ပိယရူပံ၊ ချစ်အပ်သည်၏အဖြစ် ဟူသော
သဘောရှိ၏။ သာတရူပ၊ သာယာအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိ၏။
သောတဏှာ၊ ဤတဏှာကို။ ဝါ၊ ဤတဏှာသည်။ ပဟိယမာနာ၊ ပယ်အပ်
သော်။ ဧတ္ထ၊ ဤပိယရူပ သာတရူပဖြစ်သောအာရုံ၌။ ပဟိယတိ၊ ပယ်အပ်၏။
နိရုဇ္ဈမာနာ၊ ချုပ်လသော်။ ဧတ္ထ၊ ဤပိယရူပ သာတရူပဖြစ်သော အာရုံ၌။ နိရုဇ္ဈ
တိ၊ ချုပ်၏။ ဣဒံ၊ ဤနိဗ္ဗာန်ကို။ ဒုက္ခနိရောဓော၊ ဒုက္ခနိရောဓဖြစ်သော။ အရိယ-
သစ္စံ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

တတ္ထ၊ ထို လေးပါးသော သစ္စာတို့တွင်။ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ၊ ဒုက္ခ၏ ချုပ်ကြောင်းနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော။ ပဋိပဒါ၊ အကျင့်ဖြစ်သော။ အရိယသစ္စံ၊ အရိယသစ္စာဟူသည်။ ကတမံ၊ နည်း။ အရိယော၊ ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာသော။ ဝါ၊ အရိယာအဖြစ်ကိုပြုတတ်သော။ ဝါ၊ အရိယာဖိုလ်ကိုရစေ တတ် ဖြစ်စေတတ်သော။ အဋ္ဌဂီဇကာ၊ ရှစ်ပါးသောအင်္ဂါရှိသော။ အယမေဝ မဂ္ဂေါ၊ ဤမဂ်ပင်တည်း။ သေယျထိဒံ၊ ထိုမဂ်ဟူသည်အဘယ်နည်း။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၎င်း ။ပေ။ သမ္မာသမာဓိ၊ သမ္မာသမာဓိ၎င်းတည်း။

အမှာ။ ။သမ္မာဒိဋ္ဌိနိဒ္ဒေသသည် ဓမ္မသင်္ကဏိပါဠိတော်နိဿယ နိက္ခေပ ကဏ္ဍ ဒုကနိက္ခေပ ဟေတုဂေါစ္ဆက အမောဟနိဒ္ဒေသနှင့် တူပြီ။

တတ္ထ၊ ထိုရှစ်ပါးသောမဂ္ဂင်တို့တွင်။ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပဟူသည်။ ကတမော၊ နည်း။ နေက္ခမ္မသင်္ကပ္ပေါ၊ ကာမမှထွက်မြောက်တတ်သောသင်္ကပ္ပ၎င်း။ အဗျာပါဒသင်္ကပ္ပေါ၊ ဗျာပါဒမှထွက်မြောက်တတ်သောသင်္ကပ္ပ၎င်း။ အဝိဟိံ သာ သင်္ကပ္ပေါ၊ ဝိဟိံ သာမှထွက်မြောက်တတ်သော သင်္ကပ္ပ၎င်းတည်း ။ အယံ၊ ဤ သင်္ကပ္ပ ၃-ပါးကို။ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။

တတ္ထ ကတမာ သမ္မာဝါစာ။ မုသာဝါဒါ၊ မုသာဝါဒမှ။ ဝေရမဏိ၊ ရှောင် ကြဉ်ခြင်း၎င်း။ ဝါ၊ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း ဝိရတိ၎င်း။ ပိသုဏာယ ဝါစာယ၊ ပိသုဏဝါစာမှ။ ဝေရမဏိ၊ ၎င်း။ ဝါ၊ ၎င်း။ ဖရုသာယ ဝါစာယ၊ ဖရုသဝါစာမှ။ ဝေရမဏိ၊ ၎င်း။ ဝါ၊ ၎င်း။ သမ္ပပ္ပလာပါ၊ သမ္ပပ္ပလာပမှ။ ဝေရမဏိ၊ ရှောင်ကြဉ် ခြင်း၎င်း။ ဝါ၊ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း ဝိရတိ၎င်းတည်း။ အယံ၊ ဤဝစီဒုစရိုက် ၄-ပါးမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကို။ ဝါ၊ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်းဝိရတိကို။ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာဝါစာဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။

တတ္ထ ကတမော သမ္မာကမ္မန္တော။ ပါဏာတိပါတာ၊ မှ။ ဝေရမဏိ၊ ၎င်း။ ဝါ၊ ၎င်း ။ပေ။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ၊ မိစ္ဆာမှ။ ဝေရမဏိ၊ ၎င်း။ ဝါ၊ ၎င်းတည်း။ အယံ၊ ဤကာယဒုစရိုက် ၃-ပါးမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကို။ ဝါ၊ ရှောင်ကြဉ် ကြောင်း ဝိရတိကို။ သမ္မာကမ္မန္တော၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။

တတ္ထ ကတမော သမ္မာအာဇီဝေါ။ ဣဓ၊ ဤ သာသနာတော်၌။ အရိယ သာဝကော၊ အရိယာဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ သာဝကသည်။ မိစ္ဆာ အာဇီဝံ၊ ယုတ်ညံ့သောအသက်မွေးမှုကို။ ပဟာယ၊ ပယ်ခွန်၍။ သမ္မာအာဇီဝေန၊ မြတ်စွာဘုရားသည် ချီးမွမ်းတော်မအပ်သော ကောင်းသောအသက်မွေးခြင်း ဖြင့်။ ဝါ၊ အပြစ်မရှိသော အသက ။ခြင်းဖြင့်။ ဇီဝိတံ၊ အသက်မွေးမှုကို။ ကပ္ပေတိ၊ ပြု၏။ အယံ၊ ဤဘုရားသဖြင့် အသက်မွေးမှုကို။ သမ္မာအာဇီဝေါ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

တတ္ထ ကတမော သမ္မာဝါယာမော။ ဣဓ၊ ဤသာသနာတော်၌။ ဘိက္ခု၊ သည်။ [အနုပ္ပန္နာနံစသော ပုဒ်တို့၏ အနက်ကို သမ္မပ္ပဓာနဝိဘင်းကျမှ ဖွင့်ပါလိမ့်မည်။] ဆန္ဒ၊ ဆန္ဒကို။ ဇနေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ ဝါယမတိ၊ လုံ့လပြု၏။ ဝီရိယံ၊ ဝီရိယကို။ အာရဘတိ၊ အားထုတ်၏။ စိတ္တံ၊ စိတ်ကို။ ပဂ္ဂဏာတိ၊ ချီးမြှောက်၏။ ပဒဟတိ၊ အားထုတ်၏။ ပေ။ ကုသလာနံ၊ ကုသိုလ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ တရားတို့၏။ ဌိတိယာ၊ တည်တံ့ခြင်းငှါ၎င်း။ အသမ္မာသာယ၊ မပျောက်ပျက်ခြင်းငှါ၎င်း။ ဘိယျောဘာဝါယ၊ လွန်စွာ တိုးပွားသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အကျိုးငှါ၎င်း။ ဝေပုဏ္ဏာယ၊ ပြန့်ပြောသည်၏အဖြစ်ဟူသော အကျိုးငှါ၎င်း။ ဘာဝနာယ၊ ဘာဝနာ၏။ ပါရိပူရိယာ၊ ပြည့်စုံခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသော အကျိုးငှါ၎င်း။ ပေ။ အယံ၊ ဤ သမ္မပ္ပဓာန် ၄-ပါးကို။ သမ္မာဝါယာမော၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။

တတ္ထ ကတမာ သမ္မာသတိ။ ဣဓ၊ ၌။ ဘိက္ခု၊ သည်။ [ကာယေ ကာယာနုပဿိ အစရှိသော ပုဒ်တို့၏ အနက်ကို သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်းကျမှ ဖွင့်ပါလိမ့်မည်။] အယံ၊ ဤသတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါးကို။ သမ္မာသတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ။ [သမ္မာသမာဓိနိဒ္ဒေသ သည် ဓမ္မသင်္ကတိပဋိတော်နိဿယ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ ဓူပါဝစရကုသိုလ် စတုက္ကနယနှင့် တူပြီ။] ... ဣဒံ၊ ဤရုပ်ပါးသောမဂ္ဂင်ကို။ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိ၊ ဒုက္ခ၏ချုပ်ကြောင်းနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော။ ပဋိပဒါ၊ အကျင့်ဖြစ်သော။ အရိယသစ္စံ၊ အရိယသစ္စာဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။

သုတ္တန္တဘာဇနီယံ သည်။ (နိဋ္ဌိတံ၊ ပြီ။)

အဘိဓမ္မဘာဇနီယ

သစ္စာနိ၊ သစ္စာတို့သည်။ စတ္တာရိ၊ ၄-ပါးတို့တည်း။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခ၎င်း။ ဒုက္ခသမုဒယော၊ ဒုက္ခသမုဒယ၎င်း။ ဒုက္ခနိရောဓော၊ ဒုက္ခနိရောဓ၎င်း။ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိ၊ ဒုက္ခ၏ချုပ်ကြောင်းနိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော။ ပဋိပဒါ၊ အကျင့်၎င်းတည်း။တတ္ထ၊ ထို ၄-ပါးသောသစ္စာတို့တွင်။ ဒုက္ခသမုဒယော၊ ဒုက္ခသမုဒယဟူသည်။ ကတမော၊ အဘယ်နည်း။ တဏှာ၊ တဏှာတည်း။ အယံ၊ ဤတဏှာကို။ ဒုက္ခသမုဒယော၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။

တတ္ထ ကတမံ ဒုက္ခံ။ အဝသေသာ၊ တဏှာမှကြွင်းကုန်သော။ ကိလေသာစ၊ ကိလေသာ တို့သည်၎င်း။ အဝသေသာ၊ ကိလေသာတို့မှ ကြွင်းကုန်သော။ အကုသလာ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာစ၊ တရားတို့သည်၎င်း။ တိဏိ၊ ၃-ပါးကုန်သော။ သာသဝါနိ၊ အာရုံ၊ အာရမ္မဏိက အဖြစ်ဖြင့် အာသဝေါတရားတို့နှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော။ ကုသလမူလာနိစ၊ ကုသလမူတို့သည်၎င်း။ အာသေသာ၊ ကုသလမူ ၃-ပါးမှကြွင်းကုန်သော။ သာသဝါ၊ ကုန်သော။ ကုသလာ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာစ၊

တရားတို့သည်၎င်း။ သာသဝါ၊ ကုန်သော။ ကုသလာ ကုသလာနံ၊ ကုန်သော။
ဓမ္မာနံ၊ တို့၏။ ဝိပါကာစ၊ အကျိုးတို့သည်၎င်း။ ကိရိယာ၊ ကြိယာဖြစ်ကုန်သော။
နော ကုသလာ၊ ကုသိုလ်လည်း မဟုတ်ကုန်သော။ နာကုသလာ၊ အကုသိုလ်
လည်း မဟုတ်ကုန်သော။ နစ ကမ္မဝိပါကာ၊ ကံ၏အကျိုးလည်း မဟုတ်ကုန်
သော။ ယေစ ဓမ္မာ၊ အကြင် တရားတို့သည်လည်း။ (သန္တိ)။ တေ ဓမ္မာစ၊ ထို
တရားတို့၎င်း။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော။ ရူပဉ္စ၊ ရုပ်သည်၎င်း။ (အတ္ထိ၊ ရှိကုန်၏။)
ဣဒံ၊ ဤတရားအပေါင်းကို။ ဒုက္ခံ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။

တတ္ထ ကတမော ဒုက္ခနိရောဓော။ တဏှာယ၊ ကို။ ပဟာနံ၊ ပယ်ကြောင်း
တရားသည်။ (အတ္ထိ၊ ၏။) အယံ၊ ဤ တဏှာကို ပယ်ကြောင်းတရားကို။ ဒုက္ခ
နိရောဓော၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။

အမှာ။ ။ဒုက္ခနိရောဓ ဂါမိနီပဋိပဒါနိဒ္ဒေသကို မေဃသင်္ကဏိ ပါဠိတော်
နိဿယ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ လောကုတ္တရာကုသိုလ် သုဒ္ဓိကပဋိပဒါကို နည်းမှီး၍
အနက်ပေးပါ။ နောက်နောက်ဝါရများ၌ အနက်လွယ်ပြီ။ ဝါရခွဲပုံကို အဋ္ဌကထာ
ကြည့်ပါ။ ပဉ္စဂိုကဝါရ၊ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဝါရများလည်း အနက်လွယ်ပြီ။

အဘိဓမ္မဘာဇနိယံ၊ သည်။ (နိဋ္ဌိတံ၊ ပြီ။)

ပဉ္စာပုစ္ဆက။ ။အရိယသစ္စာနံ၊ တို့သည်။ စတ္တာရိ၊ တို့တည်း။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခ
ဖြစ်သော။ အရိယသစ္စံ၊ ၎င်း။ ပေ။ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ၊ သော။ ပဋိပဒါ၊ သော။
အရိယသစ္စံ၊ ၎င်းတည်း။

စတုန္နံ၊ ကုန်သော။ အရိယသစ္စာနံ၊ တို့တွင်။ ကတိ၊ အဘယ်မျှတို့သည်။
ကုသလာ၊ ကုသိုလ်တို့နည်း။ ကတိ၊ တို့သည်။ အကုသလာ၊ တို့နည်း။ ကတိ၊
တို့သည်။ အဗျာကတာ၊ တို့နည်း။ ပေ။ ကတိ၊ တို့သည်။ သရဏာ၊ ငိုကြွေး
ကြောင်း ဖြစ်သော ရာဂ အစရှိသော ကိလေသာတို့နှင့် တကွဖြစ်သော တရား
တို့နည်း။ ကတိ၊ တို့သည်။ အရဏာ၊ ငိုကြွေးကြောင်းဖြစ်သော ရာဂ အစရှိ
သော ကိလေသာ မရှိကုန်သနည်း။

တိက။ ။သမုဒယသစ္စံ၊ သမုဒယသစ္စာသည်။ အကုသလံ၊ အကုသိုလ်
တည်း။ မဂ္ဂသစ္စံ၊ သည်။ ကုသလံ၊ တည်း။ နိရောဓသစ္စံ၊ သည်။ အဗျာကတံ၊
တည်း။ ဒုက္ခသစ္စံ၊ သည်။ သိယာ၊ အချို့သည်။ ကုသလံ၊ တည်း။ သိယာ၊
သည်။ အကုသလံ၊ တည်း။ သိယာ၊ သည်။ အဗျာကတံ၊ တည်း။ [အားလုံး
လွယ်ပြီ။]

ပဉ္စာပုစ္ဆကံ၊ သည်။ (နိဋ္ဌိတံ၊ ပြီ။)
သစ္စဝိဘင်္ဂေါ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတော၊ ပြီ။

မုတ်သားဖွယ် အက္ခရာစဉ်

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အကန္တာ	၂၉၇
အစူန္တခါရေန	၁၆, ၃၇၄
အဋ္ဌဂီကောပုဒ်ပြီးပုံ	၆၃၄
အဋ္ဌာရသဗုဒ္ဓဓမ္မ	၃၅၇
အဏဝါဒ၊ ပုဗ္ဗကတဟေတုဒိဋ္ဌိ	၂၄၃
အတ္တ၊ အတ္တနိယဂ္ဂါဟဝတ္ထု	၉၉
အတ္တဘာဝပရိယာပန္နာ	၄၀၆
အတိတံသေန သင်္ဂဟိတံ	၃၇၆
အတ္ထုပက္ခမမူလကဒုက္ခ	၂၇၁
အန္တမသော တမျိုး	၁၈၂
အတ္တဿ အကာမနတော	၂၉၈
အတ္ထုဒ္ဓါရတော	၂၃၄
အဓိဝစနသမ္မဿ	၄၂၄
အဓိဝစနသမ္မဿော သညာ	၆၄
အနတ္တ၏အကြောင်းများ	၁၄၆
အနတ္တလက္ခဏာ	၁၄၉
အနတ္တလက္ခဏာကို စာနက ကွယ် (လင်္ကာ)	၁၅၄
အနိစ္စလက္ခဏာကို သန္တတိက ကွယ် (လင်္ကာ)	၁၅၃
အနိစ္စဟူ၍ ရှုလေ့သူ	၅၂၁
အနုပ္ပါဒ်နိရောဓ	၂၂၈, ၅၆၉
အနုဗောဓဉာဏ်	၂၃၉
အနုဿဝန	၅၈၀
အနန္တံ အနဓိကံ	၃၈၃
အပ္ပိယသမ္ပယောဂ	၃၀၀

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[အ]	
အဘိဓမ္မနိဒ္ဒေသတော	၂၆
အဘိဓာနလက္ခဏတ္တာ	၆၂၈
အဘိသမယဋ္ဌ	၅၆၇
အဘိသညဟိတွာ	၂၂, ၃၇၅
အဘိသဒ္ဓယ (အဘိသန္ဓယ)	၅၀
အရိယပုဒ် ပြီးပုံ	၃၁၉
အရိယသစ္စ၏ ဝစနတ္ထ	၂၃၀
အဝသဝတ္တနကဋ္ဌေန	၁၄၆
အဝိတထာ အနညထာ	၂၂၃
အဝိဓေယျတော အနတ္တာ	၁၁၁
အသမတ္ထသမာသ်	၂၉၈
အသမပေက္ခန္တာ	၁၂၄
[အာ]	
အာကာရပရိဝိတက္က	၅၈၁
အာကာသဓာတု	၁၆၈
အာဒိစ္စော ဝိယ ပဘာယ (ဋီကာဖွင့် ၂-မျိုး)	၅၈၂
အာမေဉိတဝစန	၃၈၆
အာယနံ (အာယတနံ)	၁၃၅
အာယတန၏ အနက်	၁၃၆
အာယာသော	၂၉၅
အာရုံတို့က ပသာဒတို့ကို နှိပ်စက်ပုံ	၁၄၄
အာလုဋ္ဌိတာနိ အဝိသဒါနိ	၂၇၅
အာဝုဋ္ဌိန္ဒ ဝိဝုဋ္ဌိန္ဒ	၂၉၅
[အူ]	
အူဋ္ဌ အနိဋ္ဌ ခွဲခြားပုံ	၃၇

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဇ]		[က]	
ဣဌာရုံ အနိဌာရုံ	၃၁	ကိဉ္ဇိနှင့် ကေစွံ	၃၆၉
ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓဿ	၂၈၂	ကိတ္တိမ(ကုတ္တိမ)	၅၃၅
ဣဿရ, ပဓာနဝါဒ	၂၄၂	ကုသိုလ်၌ ဒေါသုဿန္တ, မန္တဒေါသ	
[ဇ]		ဖြစ်ပုံ	၄၁၄
ဥဂ္ဂဟ ပရိပုစ္ဆာ သဝန		ကေနဌေန်၌ အဋ္ဌ	၁၃
ဓာရဏ	၃၂၆	ကေသာ လောမာစသည်	၁၇၀
ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ	၃၁၄	ကောဋိသံတသဟဿသင်္ချာ	
ဥပမာဏိတ, အညာဏိတာဒိ	၂၉၂	ဝေဒနာ	၁၀၇
ဥပနိဿယကောဋိ	၄၈၈	ကောဋ္ဌာသင်္ခါအနက်	၉
ဥပ္ပါဒဝယညတတ္တာဘာဝ	၁၅၆	[ခ-ဂ]	
ဥပ္ပါဒဝယန္တ စသည်	၁၄၅	ခဏ္ဍိစွံ, ပါလိစွံ	၂၇၄
ဥဘတောဝဇုနကနိဟာရ	၄၇၉	ခန္ဓသဒ္ဓါ၏ ဟောနက်	၃၆၅
[ဇ-ဩ]		ခန္ဓောတိ၌ ဣတိ၏အနက်	၃
ဧကုပ္ပါဒ ကေနိရောဓ	၉၁	ခိဉ္ဇာဒသက စသည်	၂၇၇
တေ မမံ	၁၀၁	ခိယန္တိ ထွေ၌ ဟိတိ၏အနက်	၁၅၈
တေ မေ ရူပံ	၁၅၀	ဂဏနပရိစ္ဆေဒေါ	၅
ဩက္ကမနဌေန ဩက္ကန္တိ	၂၆၆	ဂရု, လဟုပရိဏာမံ	၈၄
[က]		ဂဗ္ဘပရိဟရဏမူလကဒုက္ခ	၂၆၉
ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာ	၁၂	ဂဗ္ဘဝိပတ္တိမူလကဒုက္ခ	၂၇၀
ကပဋိကဂဏေန	၆၅၅	ဂဗ္ဘောက္ကန္တိမူလကဒုက္ခ	၂၆၈
ကမ္မပထဘေဒေါ	၅၄၁	ဂုဏ်နှင့် ကျေးဇူးမတူ	၇
ကလလံ	၇၂	ဂေါသိင်္ဂါဒိနိ	၂၇၆
ကမဝိတက်၏ အရကောကံ	၂၀၀	[ဝ]	
ကမဝိတက်၏ ဖြစ်ရာ	၂၀၃	စက္ခု ၈ ပဋိစ္စ ရူပေ ၈	၂၁၇, ၅၅၄
ကမသုခလ္လိကာနုယောဂ	၂၄၄	စက္ခု စသည်၏ အဟိ စသည်နှင့်	
ကယော	၁၃၄	တူပုံ	၅၁၀
ကာယ၏ ကုစ္ဆိတ+အာယ	၅၀၀	စန္ဒနိကာ	၁၈၈
ကာရဏာ (ညှဉ်းဆဲ)	၁၀၃	စာရက (နှောင်အိမ်)	၁၀၂
ကာလကဋိကအသုရာ	၁၈	စိတ်ဥပါဒ်၌ သတ္တိ	၇၇
ကာလ, သဘာဝဝါဒ	၂၄၂	စိတ္တိသာရိယေန	၃၅၃
		စိတ္တိကတံ	၃၁
		စေတသိက်လည်း ရုပ်ကိုဖြစ်စေ	၈၃

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဆ]	
ဆန္ဒဿ ဟာနိ စသည်၏	
အနက်	၃၅၈
ဆိန္ဒုပပါတံ ပပတန္တိ	၂၉၅
ဆိန္ဒုဘိန္ဒုဂဏေန	၃၀၄

[ဇ]	
ဇရသကဋ္ဌံ ဝိယ	၂၇၉
ဇရာနိဒ္ဒေသ	၂၇၃
ဇာတိ၏ အတ္ထုဒ္ဓါရ	၂၆၃
ဇာတိဥဏ္ဏာ	၇၁
ဇိဝှါ(ဇိဝိတ+အဝှါ)	၅၀၀
ဇိဝိတံ အဝှါယတံ (ဇိဝှါ)	၁၃၄
ဇိဝိတသင်္ခါရာနံ	၄၅၂

[ဉ-ဒ]	
ဉာတိဗျသနစသည်	၂၈၇
ဌိတဿ အညထတ္တံ	၄၅၆

[ထ]	
တစ္ဆ, အဝိပရိတ, ဘူတ အထူး	၅၇၅
တစ္ဆနိယျာနဘာဝတ္တာ	၂၃၄
တဩတဩဘိနန္ဒိနိ	၃၁၀
တထတ္တေန	၂၄၇
တထျံ (တထာ)	၂၂၃
တာလဝဏု	၁၉၅
တာဝတူတော	၁၃၉
တိဏာကာရော	၆၀၃
တိရစ္ဆာန ဇာတိဒုက္ခံ	၂၇၂
တေဇော ငှ-မျိုး	၁၈၉
တေဇော, ဝါယောဓာတု	၁၆၈
တေပရိဝဋ္ဌံ	၂၂၁

[ဒ]	
ဒဿနတ္တစသော အနက်များ	၃၅၅

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဓ]	
ဒဿနာနုတ္တရိယ	
သဝနာနုတ္တရိယ	၁၄၀
ဋ္ဌယံ	၅၃၁
ဒွါရဘူတအနော	၅၄၈
ဒိဋ္ဌိနိဗ္ဗာနက္ခန္တိ	၅၈၁
ဒုက္ခဌေန	၄၉
ဒုက္ခ၏အကြောင်းများ	၁၄၅
ဒုက္ခဒုက္ခစသည်	၄၆၉
ဒုက္ခနိရောဓ	၂၂၇
ဒုက္ခလက္ခဏာကို ဣရိယာပုထက	
ကွယ် (လင်္ကာ)	၁၅၄
ဒုက္ခသစ္စဋ္ဌ ငှ-ချက်	၅၆၃
ဒုက္ခဟေတုနိယာမေန	၂၃၃
ဒုဒ္ဓသဂမ္ဘိရ, ဂမ္ဘိရဒုဒ္ဓသ	၃၂၈
ဒုရဝဂါဟတ္ထေန	၂၅၇
ဒုဿန္တဿ	၁၂၉

[ဓ]	
ဓမ္မဝိတက်၏အကျိုး	၄၈၀
ဓာတ် ဓာတု	၅၄၄
ဓာတုယော ဝိယ ဓာတုယော	၅၄၅
ဓာတုသဒ္ဓါ၏ ရူဠိဖြစ်ပုံ	၅၄၆

[န]	
န ဖလေန သဂဗ္ဗော	၂၄၉
နန္ဒိရာဂသဟဂတာ	၃၁၀
နယောနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်	၄၇၉
န ဟေတုသမဝေတံ ဖလံ	၂၅၀
နာတိဓာဝိတုံ	၅၂၀
နိပ္ပန္န, အနိပ္ပန္န	၂၈၈
နိဗ္ဗာန်၏နာမည်များ	၃၁၇
နိဗ္ဗာန်၏ ရာဂက္ခယ စသည်	၁၅၈
နိဗ္ဗာန်ကို အလိုမရှိ	၃၆

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[န]	
နိဗ္ဗာန်မှ ပြန်လာကြပုံ	၂၄၄
နိယတိဝါဒ, အဓိဋ္ဌာသမုပ္ပတ္တိဝါဒ	၂၄၃
နိရုဓ္ဌသမနန္တရာ	၂၁၈
နိရောဓသဝ္ဋဋ္ဌ ၄-ချက်	၅၆၅
နိရောဓသမာပတ္တိ	၉၄
နေက္ခမ္မဓာတု	၂၀၁
နေယျတ္ထ နိတတ္ထ	၅၂၃
[ပ]	
ပကတိဘာဝဝိဇယနတော	၁၄၈
ပစ္စုပ္ပန်တရားတခုကို ခန္ဓာဖွဲ့	၈
ပဋိသန္ဓိ အရကောက်	၂၆၄
ပဋိသန္ဓေစိတ်က ရုပ်ကိုမဖြစ်စေ	၇၈
ပဋိဝေဓဉာဏ်	၂၄၀
ပထဝီ, အာပေါဓာတု	၁၆၈
ပဓာနိယကံ ၅-ပါး ဆောင်ပုဒ်	၁၇၄
ပရမတ္ထ မရဏ	၂၈၁
ပရမတ္ထသစ္စာ ၂-ပါး	၂၃၆
ပရိနိပ္ပန္နာဝ	၉၃
ပရိယာယကာယိကဝေဒနာ	၄၇
ပရိယာယဒေသနတ္တာ	၃၈၁
ပရိယုဋ္ဌာနာဘိဘဝ	၂၄၁
ပရူပက္ခမမူလကဒုက္ခ	၂၇၁
ပဝတ္တိ။ပေ။လက္ခဏာနိ	၂၃၁
ပဝေဏီ ဃဋ္ဌိယတိ	၇၆
ပါပကမ္မာဒိနိမိတ္တံ	၂၈၄
ပိယဝိပွယောဂ	၃၀၀
ပိဋနဋ္ဌ	၂၂၄
ပုဒ်ချင်းဝေး အနက်ချင်းနီး	၈၉
ပုဂ္ဂလမနာပ	၄၀၁
ပုတ္တဿ ပိတိသဒိသတာ ဒဿန- တော	၄၄၀,

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ပ-ဖ]	
ပုနောဘဝိကာ	၃၀၈
ပေတဇာတိဒုက္ခ	၂၇၂
ပေါနုဗ္ဗဝိကာ	၃၀၉
ဖလကံ ဝါ အသနံ ဝါ ပြင်	၄၇၂
ဖေဏပိဏ္ဍူပမံ	၁၀၄
[ဗ-ဆ]	
ဗဟိနိက္ခမနမူလကဒုက္ခ	၂၇၀
ဗာဓကတ္တနိယာမေန	၂၃၃
ဗုဗ္ဗုဋ္ဌောပမာ	၁၀၄
ဘဝ, ဝိဘဝတဏှာ	၃၁၁
ဘုရားပွင့်မှ အနတ္တလက္ခဏာကို သိရ	၁၅၂
ဘေရိသဒ္ဓေါ, ယဝကံရော	၅၄၃
[မ]	
မဂ္ဂဇာတိစနတ္ထ	၃၁၉
မဂ်၌ နယသဟဿ	၃၄၄
မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၌ ဗောဓိပက္ခိယ	
အားလုံးဝင်ပုံ	၂၄၅
မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ရှေ့နောက်စဉ်ပုံ	၃၂၂
မဂ္ဂသစ္စဋ္ဌ ၄-ချက်	၅၆၆
မဒါယ (မဒ္ဒယ)	၅၀
မနာပံ(အမနာပံ)	၃၂
မနော စ ၌ စသဒ္ဓါ	၅၆၁
မနောတိ သဟာဝဇ္ဇနကံ	၂၂၀
မရဏဒုက္ခ	၂၈၃
မရိစိက္ခပမာ	၁၀၄
မသက=မကသ	၂၀
မဟန္တဝိသေသ, ဣန္ဒြိယဘူတ- ဝိသေသ	၅၉၃
မာယာနှင့် မရိစိ အထူး	၅၇၄

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ယ-ရ]	
ယဉ္ဇဿ ဘုဉ္ဇတိ မာတာ	၈၁
ယံပိစ္ဆံ န လဘတိ	၃၀၄, ၆၂၃
ရဝဏသဋ္ဌ	၁၈၇
ရဇ္ဇိတာ ဩလောကန၏ ပါကဋ္ဌ	
ဖြစ်ပုံ	၄၂၈
ရုပ္ပတိတိ ရူပံ	၁၄
ရုပ္ပတိကို ကုပ္ပတိ စသည်ဖွင့်	၁၅
ရုပ္ပတိ၏ ကမ္မကတ္တား	၃၇၃
ရဋ္ဌိယန္တိ	၅
ရူပ အမည်ရပုံ	၃၇၀

[လ]

လကုဏ္ဍကနှင့် ဒိဃပါဒ	၈၅
လာလပ္ပိတတ္ထံ	၂၉၃
လောကထုပ္ပိကာ အပဝဂ္ဂ	၂၄၃
လောကန္တရိုက်ငရဲ	၁၅
လောကန္တရိုက်ပေတဒုက္ခ	၂၇၂
လောဟ၏ဓာတ်ပစ္စည်း	၁၈၀
လောဟိတက=လောဟိတက်	၁၈၂

[ဝ]

ဝဇနသဒ္ဓေါ ဆေဒနတ္ထော	၄၇၈
ဝဏ္ဏသဒ္ဓါ၏ ဝိတ္တာရဝါစက	၄၉၉
ဝတ္ထု ဥပ္ပါဒကုဏေ ဒဗ္ဗလံ	၇၅
ဝတ္ထုရုပ်၌ ဝိညာဏ်မှီပုံ	၂၁၇
ဝသဝတ္ထနက်	၅၁၃
ဝါယော ၆-မျိုး	၁၉၃
ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဓါ၏ သရီရဝါစက	၄၉၈
ဝိစိတြာ ဟိ တဒ္ဓိတဝုတ္တိ	၆၂၇
ဝိဇာယနမူလကဒုက္ခ	၂၇၀
ဝိညာဏဓာတု	၁၆၉

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[ဝ]	
ဝိညာဏံ မာယူပမံ	၁၀၄
ဝိတုဇ္ဇတိ	၂၉၁
ဝိတုဇ္ဇမာနမဗ္ဗာနံ	၂၈၅
ဝိဒနယျာနံ	၃၅၃
ဝိပရိကာမဓမ္မံ	၁၄၈
ဝိပရိကာမဒုက္ခ	၂၆၀
ဝိပ္ပသန္နပဉ္စပသာဒံ	၃၁၂
ဝိဘင်္ဂပကရဏ်၏ ဝစနတ္ထ	၃၆၁
ဝိသဘာဂဋ္ဌေန	၆၀
ဝိသယဋ္ဌ (သဒ္ဓတ္ထ)	၃၆၄
ဝိသေသ, အာဝေဏိက	၅၄၃
ဝိသံသဋ္ဌေန	၆၀
ဝေကန္တကံ	၅၃၄

[သ]

သင်္ခါရာ ကဒလူပမာ	၁၀၄
သင်္ကတိ, သမာဂမော,	
သမောဓာနံ	၂၉၉
သစ္စ, အရိယသစ္စ	၁
သစ္စအနက် ၁၆-ချက်	၂၂၃
သတဓာ ဘိန္နဿ ဝါလဿ	၂၅၆
သတဓောတသပ္ပိ	၁၉၀, ၅၃၇
သတာဒိနံ ဝိပ္ပဝါသာ	၂၈၀
သတိ အာယတနေ	၁၃၇
သန္တဘာဝနိယာမေန	၂၃၄
သန္တတိဂ္ဂဟစဉ်	၂၈
သန္တတိစသော ဃန ၄-မျိုး	၁၅၅
သန္တတိသီသ (ကောဋ္ဌာသ)	၄၃၀
သဒ္ဓေါ၌ သပ္ပဓာတ်	၁၃၃
သန္နိဗန္ဓနစ္ဆေဒနာဒိကံ	၂၈၅

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
[သ]		[သ]	
သဘာဝတော နာမတော	၂၆၀	သယံတ၏ အနက်မှန်	၁၇၉, ၁၉၁
သဘာဝပစ္စတ္တိ	၂၆၅	သုသနက္ကမေ	၂၂၂
သမဝါယ	၂၄၉	သီလရှိမှ ဘာဝနာပြည့်	၁၇၂
သမုဂ္ဂမ	၆၉	သီဟသမာနဂုတ္တိနော	
သမုဂ္ဂမသဒ္ဓါ၏ သဉ္ဇာတိအနက်	၄၃၁	တထာဂတာ	၃၁၅
သမုဒယ(သံ+ဥ+အယ)	၂၂၆	သုတ္တန္တပရိယာယတော	၂၅
သမုဒယသစ္စဋ္ဌ ၄-ချက်	၅၆၄	သုတ္တန္တဘာဇနီယံ	၄
သမုဒီရဏ	၅၃၇	သုဘနိမိတ်၏ ဝစနတ္ထ	၅၄၉
သမ္မသန ပဋိဝေဓော	၃၂၇	သုစဓာတ်၏ ပေသုညအနက်	၅၀၀
သမ္မာဒိဋ္ဌိစသော မဂ္ဂအကျယ်	၃၂၅	သောကော	၂၈၉
သမ္မုတိနာပ	၇၀၀	သောသန မိလာပနာဒိ	၃၀၂
သယံ န ဒုက္ခာ	၂၆၇	[ဟ]	
သရီရဋ္ဌကံ ဟိ ဥပါဒိန္နမေဝ	၁၇၀	ဟဒယ (နှလုံး)၏တည်ရာ	၁၇၇
သရိသပ	၂၁	ဟေတုကိစ္စ ပစ္စယကိစ္စ	၃၈၅